Ota chri

stiane fidei disciplīa ptinet ad duo. ad fidē ⁊ intelligētiā cōditoris: ⁊ fidē atq; intelligētiā saluatoris. Vñ Isa. pphā in pª dñi loquēs dic. 43. Vt sciatis ⁊ credatis mihi ⁊ intelligatis: qa ego ipse sum: añ me nō est formatus deus: ⁊ pº me non erit. Ego sū. ego sū dñs: ⁊ nō ē absq; me saluator. Fides enim pncipalr̄ otinet duo. s. cognitionē sb̄e cōditoris: ⁊ cognitionē opis cōditoris. Cognitio sb̄e cōditoris osistit in cognitiōe diuine vnitatis: ⁊ eiusdē beatissime trinitatis. Cognitō vero opis cōditoris osistit in cognitiōe creationis: seu rez formatiōis. vñ pphā signāter dixit. q̄tū ad cognitionē sb̄e intelligatis qa ego sū. Exo. 3. ego sū q sū. quātū ad cognitionē opeis sb̄dit. añ me nō ē formatus deus: a q̄ sit pncipiū vniuerse creatōis. Itē fides ⁊ intelligētia saluatoris versat̄ circa duo. s. circa psonā saluatoris: ⁊ circa opus saluatiōis. Persona aūt saluatoris ē psona filii dei. s. xp̄s. in duabus naturis: diuinitatis. s. ⁊ humanitatis. Deus enim ⁊ hō vnº est Christus. vnde ad significādū personā saluatoris in natura diuinitatis dic. ego sum cui. s. opetit nōm qd ē exo. 3. Qui ē misit me ad vos. Ad significādū eandē psonā in nā hūanitatis. addit. ego sū dñs. vñ ī apoc. 19. Hēt ī vestimēto suo ⁊ ī femore suo scriptū rex regū ⁊ dñs dñantiū. Opº saluatiōis osistit in sacramētis salutis p p̄ntē grām: ⁊ p̄miis salutis p futurā gloriam. Ad qd designādū addit. ⁊ nō ē absq; me saluator: a q̄ . s. sit pncipium ⁊ cā nr̄e saluatiōis. Osee. 13. Deū absq; me nescies: ⁊ saluator nō ē p̄ter me. Inq̄sitio igit̄ catholica de bis que ptinēt ad fidē q̄driptita ē. Prima pars ptinet ad cognitionē sb̄e diuine trinitatis ⁊ vnitatis. 2ª ad opa diuine cōditiōis. 3ª ad psonā saluatoris ī nā diuinitatis: ⁊ nā humanitatis. 4ª vero ptinet ad sacramēta salutis: ⁊ opa future glorificatiōis. Pertractatis igit̄ duabº p̄mis ptibº ptinētibus ad fidē cōditoris: nūc accedēdū ē ad inq̄sitionē eoz q̄ ptinēt ad fidē saluatoris. Et p̄ circa psonā filii dei: q est caput nr̄e salutis p assūptionē nr̄e humanitatis. Deīde vero circa sacramēta nr̄e salutis: ⁊ opº glorificatiōis. ad quā rē sciētes vere qd dic beatus apls. 2. Cor. 3. Nō q sufficiētes sumº cogitar̄ aliqd q̄si a nobis. s sufficiētia nr̄a ex deo est. Ex totis p̄cordiis saluatoris grām imploramº. Adiuuāte igit̄ sua grā h̄ ordine psequemur. Primo de incarnatōe ⁊ assūptione. 2º de oceptōe ⁊ natiuitate. 3º d̄ grā. scīa ⁊ ptāte ipiº. 4º de merito ⁊ uolūtate. 5º de passiōe ⁊ morte. 6º d̄ descēsu ad īferos ⁊ resurrectōe. 7º de ascēsiōe ad celos ⁊ ad dexterā p̄ris sessiōe. 8º de aduētu ad iudiciū dei ⁊ hominis Ihū xp̄i. Circa p̄mū p̄ q̄ret̄ de necītate incarnatōis. de ouenietia incarnatōis. de p̄destinatōe incarnationis. de actu incarnationis.

Rimo igitur que

ritur de necītate incarnatiōis: an. s. necesse fuit deū incarnari. Sz qa hec qd ponit lapsū hūane nature. Iō īq̄remº h̄ ordine.

In p̄ncipio an sit hūana natura lapsa. vl taliter a deo instituta. Deinde ostenso q sit lapsa: queret̄ vtrum sit lapsa reparabilr̄ uel irrepabilr̄. Cōsequēter pbato q repabilr̄ inq̄ret̄ vtz necesse sit eā repari. Exinde an possit repari p se: an p aliū. Pºmodū bito q n̄ p se s p aliū. an possit r̄pari p creaturā. Postea ondso q n̄ per creaturā. an oporteat fieri repatōez p deū. ⁊ h̄ aut p deū p se: aut p deū hoīez: ⁊ ocludet̄ q opz repationē fieri per deū hominē.

Queritur igitur

vtrum humana natura sit lapsa ab illo statu: in quo fuit odita: quod tamen a fidelibus nullatenus dubitat̄: cū dicat saluator Mat. 18. venit filiº hoīs saluar̄ qd pierat. qd ondit ī pabola ouis centesime: q̄ errauerat: quā q̄rit donec inueniat. p quā designat hūanā nāz. Luc. 15. Tñ otra phoe infideles multis mōis pbat̄ q nā hūana lapsa sit a statu p̄me oditionis. pº sic. dic. n. Ansel. ī p̄ li. cur deº hō. Neq̄q̄ existimabis ouenire dō ut creaturā quā fec̄ iustā ad beatitudinē: sine peccato miserā eē cogat. hoīez aūt mori miserz ē. Si g̃ deº exigit mortē ab hoīe sb̄ statu sb̄ q̄ nūc ē. g̃ ē sb̄ culpa. g̃ hūana nā lapsa ē a p̄mo statu in q̄ fuit odita. ⁊ h̄ p culpā. 2º sic. nihil ordīatū

ad beatitudinē ſm ꝙ huiꝰ: eſt ordinatū ad
miſeriā. quia nihil ordinatum ad alterꝝ op
poſitoꝝ ſʒ ꝙ hꝰ ē ordinatū ad reliquū. Sʒ
coīs ē ↄceptio etiā phoꝝ: ꝙ nā hūana ī ſta
tu ſb quo ↄdita fuit erat ordinata ad bti
tudinē. In pñti aūt ſtatu ordinata ē ad mi
ſeriā. ſic pʒ. qa ad penalitatē ⁊ mortē. ⁊ nō
niſi p culpā. cū dicaꝛ ꝓuer. 14. miſeros pplos
fac peccatū. ḡ ſb ſtatu ſb q̄ mō ē n̄ fuit ↄdi
ta. ḡ lapſa ē a ſtatu ſue pme ↄditiōis. 3ᵒ
ſic. Nihil deteſtabile uł pndēdū ꝑ rōnē pōt
poni ī opibꝰ ↄditiōis diuie. qa oīa fac crea
tor ordinādo ad ſe. Sʒ ī nobis ſūt paſſiōes
carnales ⁊ multa alia deteſtabilia ſm rōnē
ḡ talia n̄ fuerūt ↄdita ī hūana nā. Relīqꝛ
ḡ ꝙ ē lapſa. 4ᵒ ſic. Sūma ↄcordia ſiue ſū
ma pax nō ē cā effectiua diſcordie uel rebel
liōiſ. Sʒ ſūma bōitaſ ē ſūma pax ⁊ ↄcordia
ḡ nō ē cā rebelliōis ī aliq̄ effectiua. Ab ipſa
igiꝛ nō eſt ↄdita hūana nā ſb rebellione ⁊
diſcordia. Sʒ nā hūana ꝑ hūc ſtatū ē in re
bellione ⁊ diſcordia. vñ Apls. ro. 7. Uideo
aliā legē in mēbris meis repugnātē legi mtꝭ
mee. ⁊c. Et gala. 5. Caro ↄcupiſcit aduerſus
ſpm̄. ḡ ſb h̄ ſtatu n̄ ē ↄdita a creatore. ergo
lapſa ē a ſtatu pme ↄditiōis. Si forte di
caꝛ ꝙ hꝰ rebelliōes fiunt nobis mā exercē
de uirtutꝭ. ⁊ h̄ mō ordināꝛ ad deū: ⁊ ad pa
cē ꝑut dic̄ Augꝰ ī li. de ci. dei. li. 16. c. 12. ꝙ
hac ītētiōe iuſtū bellū geriꝛ vt pax acqraꝛ
Coñ h̄ nihilominꝰ obſ: ꝙ ſūt mīte miſie
in hūano gñe ad nullū bonū: nec ad ſalutē
ordinabiles: ſic ſūt errores ⁊ ignorātie. vñ
Anſel. in. 2. li. cur deꝰ hō. Ignorātia nunq̄
vtilis ē: ꝫ ſemp nocet. Relinqꝛ ḡ ꝙ ſb iſtis
miſeriis nō fuit nā ↄdita. Itē a ſūma bo
nitate nihil efficiꝛ qđ nō ſit magis inclina
bile ad bonitatē q̄ ad maliciā. ḡ ī pma ↄdi
tiōe magis fuit hūana nā inclinabilis ad
bonitatē q̄ ad malitiā. ꝫ ꝑ ſtatū pñtē pnioꝛ
ē ad maliciā. vñ gñ. 8. Sēſus hōis ⁊ cogita
tio pna ſūt ad malū ab adoleſcētia ſua ⁊c.
Relīqꝛ ḡ ꝙ ē lapſa a ſtatu ſue pᵉ ↄditōis.
Itē in q̄dam li. de ebdomadibꝰ. Creator nē
nihil fac coñ nām: qa facēt coñ ſe. fec. n. nāʒ
ad ſe. ſi ḡ coñ hūanā nām ē mors. ḡ creator
hūane nē mortē nō fec: ſic dr̄ ſap. 1. Qm̄ deꝰ
mortē n̄ fec: nec delectabiꝛ ī pditōe viuoꝝ.
Q aūt ↄꝛ nāʒ ſit mors pʒ. qa nālis appetitꝰ
aīe ē: q nūq̄ pōt amoueri: vnionis ad cor
pus. vñ. 2. cor. 5. Nolumꝰ expoliari ꝫ ſupue
ſtiri ⁊c. Si h̄o inſtet ꝙ cuilʒ rei nāli ut pʒ
ī corpibꝰ ſimplicibꝰ ⁊ mixtis infixus ē ap
petitꝰ nālꝭ ad ſui ↄſeruatōeꝫ: et tñ corrupti
biles ſūt. pari rōe pōt eē appetitus nālis in
hūana nā īmortalitatꝭ: ⁊ tñ nihilominꝰ erit
mortalis. Coñ. ſnīa phoꝝ ē cū aliq̄ mā ē
ſb aliq̄ forma nobili nūq̄ appetit ſepari ab
illa: ⁊ eē ſb minꝰ nobili. vt pʒ in mā celi: q̄
nūq̄ appetit eē ſb alia forma. qa ē ſb forma
nobiliſſima: q̄ ei poſſit ↄuenire. ſ. forma luc̄
Et inde ē ꝙ celū ē incorruptibile. n̄ aūt ſic ī
elemītꝭ ⁊ mixtis. qa lʒ appetāt ſui ↄſeruatio
nē: tñ mā appetit q̄dā nālꝭ appetitu eſſe ſb
forma alia: cū nō ſit ſb forma nobiliſſima.
Cū ḡ corpꝰ hūanū ſit ſb forma nobiliſſima:
q̄ ē rōnalꝭ aīa: nullo mō appetit ab ea ſepari
ꝫ ſb eadē ↄſeruari. ḡ p nām non erit homo
corruptibilis vel mortalis.

Ad oppoſitum argu

iꝛ multiſ mōis. pᵒ ſic. Qđ ē ↄpoſitū ex ↄꝛri
is ē diſſolubile: ſic dic̄ Auicēna. Cōꝛria ſēp
appetūt ire ī regiōes diuēſas. Sʒ corpꝰ ade
ī ſtatu pme ↄditiōis fuit ↄpoſitū ex ↄꝛriis
ḡ p nāʒ fuit diſſolubile ⁊ corruptibile. Sed
tale ē mō corpuſ hūanū. ḡ p corruptibilita
tē nō pbaꝛ ſtatꝰ nē lapſe. Itē oē ↄtinuū
ē diuiſibile. Sʒ corpꝰ Ade in pma ↄditione
erat continuum. ergo diuiſibile. ergo vt
ꝑus. Itē erat ſenſificatū. ḡ erat ſenſitiuū
doloris. qa ſic dic̄ Aug. dolor ē ſenſus diui
ſionis impatiēs. erat igiꝛ ſenſitiuū doloris.
Nō igiꝛ ſēſus doloris ⁊ pene xbat ſtatū nē
lapſe. Itē dic̄ Aug. ſup gñ. ad lrāʒ ꝙ adā
nō mādūcauit de pomo eo ꝙ credēt eē deꝰ
ꝫ ne ſuas delitias ↄtriſtaret. ſ. vxorē. ſicut
Salomon adorauit idola. 3. R. 11. ne ↄtriſta
ret vxores ſuas. ergo ſciebat ꝙ Eua erat
triſtabilis in ſtatu pme ↄditiōis. ꝫ triſtitia
ē paſſio affligēs aīaʒ. Relīqꝛ ḡ ꝙ ſtatꝰ pme
ↄditiōis ē ſtatꝰ paſſibilitatis aīe ⁊ corpis.
ſic ↄñſū ē ꝑus. Itē ſic dic̄ Jo. Dama. ↄce
dit deus iuſtū incidē in calamitates ꝑpter
multas cās. vna ē ut eā q̄ in ipo latet uirtu
tē: aliis manifeſtā faciat. vt Job. 1. Alia eſt
ut nō ex recta ↄſcīa excidat in ſupbiā ut in
Paulo. 2. Cor. 12. Alia ꝑpter eruditionē ali
oꝝ: vt alii erudiāꝛ. vt in Lazaro ⁊ diuite.
Luce. 16. Alia ꝑpter glīā dei: nō ꝑpter ꝓpū
aut pentū peccatū. vt ī ceco a natiuitate. Jo.
9. Alia ꝑpter zelū alterꝰ ſiue imitationē vt
glīa eiꝰ q paſſus ē magnificata in pug: aliis
paſſio fiat ſpes future glīe vt in martiribꝰ

Hebr.xi. Relinqͥ̄ ḡ: q̄ nō eēt īcōueniēs: etiā si homo non peccasset: habere penalitates q̄ ordinarēt eū ad maiorē gloriā: ⁊ ad p̄dictas vtilitates. Itē cū sensibilia bruta patiāt: et sine peccato. cū equal' sit ei cura de oīb⁹. Sap.xi. Ergo pari rōe nō erit īcōuenīens: etiā si hō nō peccasset: q̄ hr̄et h⁹ penalitates: ⁊ miserias. Relinqͥ̄ ergo. q̄ p h⁹ miserias nō pbat̄ hūanā nāz eē lapsā. Itē stat⁹ p̄me cōditōis ponēd⁹ ē talis: q̄ magis sit ad vtilitatē hoīs. Scd̄ hoc arguit̄. Q̄ō magis ē ad meritū: magis ē ad btī̄tudinē. Sz stat⁹ patiēdi magis ē ad meritū q̄ stat⁹ nō patiēdi. q̄a sic dr̄ Jac.i. Patiā op⁹ pfcm̄ hz. ꝛc. Et .z.Cor.iz. Uirt⁹ ī īfirmitate pficit̄. Si ḡ stat⁹ nature cōdite fuit tal': q̄ magis ē ad merēdū btī̄tudinē. ḡ fuit stat⁹ patiēdi. Itē potior ē stat⁹ q̄ magis dirigit ⁊ mouet ad deū. Sz stat⁹ patiēdi ē h⁹. vñ p̄s. Multiplicate sunt īfirmitates eoꝝ. postea accelerauerūt. ergo stat⁹ patiēdi ē potior in p̄nti. Si ergo cōdi° nature fuit in statu potiori. ergo ⁊ in statu patiēdi. Itē potior ē stat⁹: q̄ magis ē ad coronā. Sz stat⁹ pugne ⁊ rebellīōis ē status q̄ magis ē ad coronā. q̄a sic apl's .z. Thimo. .z. Nō coronabit̄: nisi q̄ legitime certauerit. ergo ꝛc. Itē potior ē stat⁹ in q̄ magis erudit̄ hō. Sz stat⁹ penalitatis ē h⁹. vñ Jere.6. f̄ aliā lr̄am. Per oē flagellū erudieris irlm. Et Greg⁹. Pena oculos apit: q̄s culpa claudit. ergo ꝛc. Itē potior ē stat⁹: in q̄ magis hō p̄seruat̄ a peccato. Sz stat⁹ tēptatiōis ⁊ tribl'onis ē h⁹. vñ .z.Cor.iz. Ne magnitudo r̄uelationū extollat me: dat⁹ ē mihi stimul⁹ carnis mee ꝛc. ergo ⁊ cetera.

Responsio f̄m catholicā ṽitatē cōcedēdū ē hūanā nām eē lapsam: q̄ō tn̄ p̄hi ignorauerūt. vñ nec medici q̄sierūt. f̄ illō Petri .x. Stult⁹ fact⁹ ē oīs hō a sciā sua. Ad obiecta ḡo p̄ intelligēdū ē q̄ distinguit Hugo de sancto Uic. in li. de sacramētis tres status hūane nature. Prim⁹ ē nature a deo cōdite. z⁹ est nature lapse. 3⁹ ḡo nature btē. In p̄ statu hūit hō posse peccare ⁊ posse nō peccare. et hoc fuit p̄ma arbitrii libertas. Et in eodem statu hūit posse mori: et posse n̄ mori. et hoc fuit p̄ma hūani corpis im̄ortalitas. In z° statu hz posse mori: et nō posse nō mori. sic̄ et posse peccare: et nō posse nō peccare. q̄m in h̄ statu ē peccādi ⁊ moriēdi necessitas.

In 3° ḡo statu hēbit posse nō mori: ⁊ non posse mori. sic̄ et posse nō peccare: et n̄ posse peccare. q̄m ad hūc statū ptinet moriēdi ⁊ peccādi impossibilitas. Scd̄z h̄ ergo dicēdū ē. q̄ sic̄ nō ē ponē cōueniēs bonitati diuine ⁊ sūme: q̄ cōdiderit nām in statu nc̄citatis peccādi. ita nec in statu nc̄citatis patiendi. q̄m sic̄ ad impossibilitatē peccandi seqͥ̄t impossibilitas patiēdi in statu 3°. ita ad possibilitatē peccādi ⁊ nō peccādi possibilitas patiēdi ⁊ nō patiēdi. sic̄ fuit in statu p̄mo. ita in statu moderno ad impossibilitatē nō peccādi seqͥ̄t impossibilitas nō moriēdi. Ex quo euidēs ē nāz hoīs eē lapsā. Ad p̄ᵐ ergo obm̄ dicēdū ē f̄ Hug. de scō Uic. in li. de sacramētꝭ. Hō an̄ peccatū nā mortalis ⁊ passibilis fuit. q̄ tn̄ ex b̄n̄ficio creatiōis p̄cedēte: ⁊ p̄prio studio s̄bsequēte facē potuisset vt nō moreͥ̄t: nec in vita corruptionē pateretur. Ex q̄ relinqͥ̄t q̄ in Adā erat possibilitas ad dissolutionē ⁊ corruptionē. tn̄ cum potētia deuitādi oēz defectū ⁊ corruptōez. In statu vero moderno ē possibilitas cum nc̄citate ad dissolutionē ⁊ corruptionē: et in euitabilitate. Ad zᵐ dicēdū f̄ Hug. de scō Uic. q̄ in p̄ statu erat in hoīe cū diuino adiutorio oēm violētiā repellē. dic̄ eni̅. p̄pterea rōi hūane adiūcta ē p̄uidētia diuina: vt rō hūana ex vna pte vigilaret cōt̄ negligētiā. Prouidētia ḡo diuina ex pte altera staret cōt̄ violētiā. Ex h̄ ergo pz q̄ q̄uis hō in p̄ statu hr̄et corp⁹ sensitiuū doloris: poterat tn̄ p rōnē p̄priā ⁊ p̄uidētiā diuinā cauē oēm dolorē. Ad 3ᵐ iā pz r̄n̄sio. q̄a quāuis hr̄et nāz tristabilē: nūquā tn̄ tristaret̄: dū tū rō p negligēciam a p̄prio studio nō deficēt. vnde Hugo. q̄a hō nām passibilē hūit cōt̄ passionē: ei custodia nc̄cia fuit: vt dz. p rōnē p̄priā cōt̄ negligē̄ cauēdā excitaret̄. et p p̄uidētiā diuinā illesus s̄uaret̄. Ad 4ᵐ dō. q̄ Dam. loqͥ̄t f̄ statū n̄e lapse: nō f̄ statū n̄e simpl'r. Dicēdū ē ergo: q̄ oīs penalitas cōsequit̄ ad cl'pā originalē ⁊ actualē. vt si nō fuissz cl'pa vl' original' vl' actual': nūq̄ fuisset pena. Un̄ in martirib⁹ scīs ⁊ ceteris casibus q̄s ponit Dam. quāuis nō cōseqͥ̄t pena ad culpā actualē: cōseqͥ̄t tn̄ ad culpā originalē. q̄a si nō p̄cessissz culpa originalis: nō ordinaret̄ sancti ad btī̄tudinē p sustinētiā alic⁹ passiōis. nec etiā ipse dn̄s passus eēt: nisi p̄pter culpā humani gn̄is expiādā. Ad 5ᵐ dō. q̄ nō ē sile de brutis ⁊ hoīb⁹. bruta eni̅ nō ordināt̄ ad btī̄tudinē vite p̄petue. Sz rōnalis creatura

bō ordinaṫ ex ɔditiōe nᵉ. Uel si forte hō nō peccasset: vl' bruta ñ essent: vl' si essent: dissolutio eoꝝ nō eēt illis penalis. Ad 6ᵐ dō ꝙ magis eē ad meritū dr̄ duplr̄. Quēadmodū illud dr̄ meli⁹ alio. s. simplr̄ ⁊ ꝯᵐ qd. sicut vinū ē meli⁹ aqua simplr̄. tñ aqua melior ē egro. Eodē mō dō. ꝙ stat⁹ patiēdi nō ē melior nᵉ hūane sane: quāuis sit melior nᵉ hūane lapse. Simplr̄ enī ē melior stat⁹ nō patiendi statu patiēdi. nec magis ad meritū ē ī statu nᵉ bñ institute stat⁹ patiendi. Preterea in statu nᵉ lapse stat⁹ patiēdi ⁊ nō patiendi se hñt vt excedētia ⁊ excessa. Nā ei q pnus ē ad impatiāz magis ē ad meritū stat⁹ ñ patiēdi. Ei ꝯo q pn⁹ ē ad lasciuiā stat⁹ patiēdi. Ad 7ᵐ dō ē. cū dr̄. ꝙ stat⁹ patiēdi magis mouet ad deū. h ē veꝝ in nā torpēte. sic mō ē. Sz nō ē h veꝝ in nā vigilāte ⁊ intēta ad deū. imo h eēt ei malū quātū ad illū statū. retrahēt enī ipsāz a deo: dū i ipsa suis passionib⁹ intēdēt. Ad 8ᵐ dō. ꝙ btītudo eterna alibi dr̄ corona: et alibi dr̄ denari⁹. Scōz ꝙ dr̄ denari⁹: ɔsideraṫ vt pmiū qd daṫ ad remunerationē opis. Scōm ꝙ corona ɔsideraṫ vt pmiū: qd daṫ ad glīā honoris: q pōt prouenire ex duplici rōne. vel rōe victorie vitioꝝ: ꝯᵐ rōnē pugne ⁊ tēptatōis añ peccatū: put Adā ⁊ Eua in pmo statu legunṫ tēptati. gñ. 3. Uel rōne victorie tēptatōis ⁊ pugne ꝯᵐ statū illū q ē post pecm̄. In p enī statu pugñ erat tēptatio exterior. In 2ᵒ statu tēptatio interior. Uterq ğ stat⁹ erat ad coronā. et etiā pm⁹ stat⁹ ꝯᵐ se magis. qa magis ad victoriā. Ad 9ᵐ dō. ꝙ cū dr̄. ꝙ hō magis erudiṫ in statu penalitatis. h veꝝ est quātū ad statū nᵉ lapse. Sz h nō ē veꝝ: qm̄ hō rect⁹ ēēt in statu rectitudinis. sic fuit in pma sui ɔditōe. Ad vltimū dō. ꝙ cū dr̄ ꝙ hō in statu triblōnis ⁊ tēptatōis magis pseruaṫ a peccato. h ē veꝝ quātū ad statū nᵉ lapse. Uidem⁹ enī ꝙ alr̄ pseruaṫ san⁹ ꝙ eger. qa egro aliqd sbtrabiṫ ad pseruatōez ipsi⁹: qd dareṫ sano. nec tñ idem daṫ vtriq ad pseruationē ipsoꝝ. Silr̄ dō. ꝙ nā lapsa pseruaṫ a peccato p tēptatōes ⁊ triblōnes: ñ tñ sic ē de nā ī p statu sue ɔditionis.

Consequenter

suppo sito ꝙ hūana nā sit lapsa. querit' vtrū lapsa sit repabilis: vl' irrepabilis. Et in pmis ɔndit ꝙ qlz culpa mortalis sit irrepabilis sine irremediabilis gñalr̄. 2ᵒ ꝙ peccatū Ade sit irremediabile. Ad pᵐ sic obr̄. Dic Ansel. ī li. cur de⁹ hō. Scōz mēsurā delicti oportz satisfactionē eē. alr̄ inordinatū remanēt peccatū: qd eē nō potest. qm̄ de⁹ nihil dimittit inordinatū ī regno suo. Sz oē peccatū mortale hz quātitatē infinitā. s. culpā q ē infinita. ğ ꝯᵐ illud exigit de⁹ satisfactionē infinitā. Sz remissio pcti mortalis nō ē sine satisfactione. sic dic Ansel. Et cōis aīaꝝ ɔceptio Ergo remissio peccati mortalis nō pōt esse sine satisfactiōe infinita. Sz a nobis nō pōt eē satisfactio infinita. ğ peccatū mortale in nobis ē irremediabile. Qꝫ aūt quātitas culpe mortalis sit infinita: pz. qm̄ mortali pctō debeṫ pena eterna: q ē infinita. vñ de⁹ punit pena infinita p ipsa. ğ vel de⁹ ē ininīū puniendo sic p culpa mortali. vel ponēt ꝙ quātitas ei⁹ sit infinita. quātitas autē peccati attēdiṫ ad reatū. Itē ad idē ꝯᵐ Ansel. in eodē li. Ubi nō pōt hēri satisfactio. ñ pōt hri remissio. Sz nō pōt hri satisfactio. nisi fieri possit recōpēsatio. Ergo non pōt hri remissio: nisi possit hri recōpēsatio. Sz nō pōt fieri recōpēsatio p peccato mortali. ğ non pōt peccatū mortale remitti. Qꝫ aūt nō pōt sit fieri recōpēsatio p ipso: pz. Peccās enim mortalr̄ amisit infinitū bonū. Sz nulla recōpēsatōe pōt hri qd pōdēt: et qd sit eqle infinito bono. Et sic dic Ansel. Nō suffic p eū reddē qd ablatū est. ꝯ p iniuria illata plus reddē ꝙ abstulit. vñ q saltū ledit alteri⁹ ñ suffic si saltū restituat. nisi p illata iniuria aliqd recōpēset. Ex q relinqṫ. ꝙ ñ pōt fieri recompēsatio. ğ nec potest fieri remissio de illo. ergo est irremediabile.

Consequenter

ostēdiṫ: ꝙ peccatū Ade sit irremediable sic. Oē peccatū: qd ē in spm̄ scm̄: est irremediabile. Dic enī Greg⁹. ꝙ ē peccare in prēz. ē peccare in filiū. et ē peccare ī spm̄ scm̄. Et qa patri attribuiṫ potētia, filio sapiā. et spui scō bonitas. Peccatū ī patrē ē ex infirmitate, peccatū in filiū ex ignorātia. ꝯ peccatū in spm̄ scm̄ ē ex certa malicia. Sz peccatū ex certa malicia ē irremediabile. et peccatū Ade est hi⁹. ğ ē irremediabile. Qꝫ aūt peccatū Ade sit tale: pz. qa nō peccauit ex infirmitate. cū nullā hēret infirmitatē eū ad peccatū impellētē. Itē nec ex ignorātia. quia non erat ignorās: ꝯ spāli mēte pditus. sic dic Aug⁹. Unde bene sciuit se peccare. ergo peccauit

irremediabilr. Itē h idē vr: cōpando peccatū boīs ad peccatū angeli. Peccatū enī Ade ⁊ peccatū angeli fuerūt ꝓportōabilia et in eodē gñe qa vterq peccauit ꝑ sophiā tñ hō peccauit appetēdo sciaꝫ diuinā. Angls dō peccauit appetēdo oīpotētiā. Uñ dixit Isa.14. Ascēdā in celū. soper astra exaltabo solū meū. ⁊c. ģ ꝓportionabilia sont peccatū hoīs: ⁊ peccatū angeli in gñe peccati. Itē ꝓ[m] circustātias: q̄ sunt liberꝫ arbitriū ī utroq: et auersio a deo: et cōuersio ad cōmutabile bonū. Liberꝫ.n. arbitriū angeli nō excedit ī īfinitū liberꝫ arbitriū hoīs. Silr nec auersio auersionē: nec cōuersio cōuersionē ī infinituꝫ excedit. ģ peccatū vni⁹ nō excedit peccatū alteri⁹ in infinitū. Sꝫ peccatū irremediabile excedit in infinitū peccatū remediabile. ģ si peccatū angeli ē irremediabile: vr ꝙ peccm̄ hoīs: cū ꝓportōabile sit: silr sit irremediabile

Itē h idē ondit cōpando effectū peccati hoīs ad effectū peccati angeli. Effect⁹.n. peccati angeli fuit nocē. qa sic dic Aug⁹. in li. d nā boni. Malū nō dr nisi qa nocet. Sꝫ plus nocuit peccatū Ade: q̄ peccatū āgeli. ģ magis malū. ģ irremediabili⁹. Q: aūt pcc̄m ade plus nocuerit: q̄ peccatū angeli: probat sic. Ro.5. Per vnū hoīeꝫ ī oēs hoīes mors ptñsiit: ī q̄ oēs peccauerūt. Oīb⁹ ģ hoīb⁹ nocuit peccatū Ade. Sꝫ peccatū angeli ñ nocuit nisi tm̄ vni ꝑ[s]. s. ipsi ꝑ[s] peccātī. ģ peccatū hominis pl⁹ nocuit. Itē h idem vr: cōpando peccatū ad peccātē. Peccatū angeli dr irremediabile. Aut ģ qa de⁹ ñ pōt repare. aut qa īpossibile ē eū repari. Nō qa de⁹ nō pōt repare ipꝫ. qa h dicē eēt cōtumelia diuine po[e] Ergo h ē qa nō pōt repari. Sꝫ tunc obr. Nā sic liberꝫ arbitriū hoīs ē ad bonū ⁊ ad malū. ita et angeli. ģ ita pōt penitē: sic hō. ģ nō ē maio: cā ī angelo: q̄ in hoīe. q̄re peccatū angeli sit irremediabile. ģ si ē irremediabile. et pcc̄m hoīs erit irremediabile. Si dicat. ꝙ h nō ē verꝫ. qa liberꝫ arbitriū ī homine ē ꝓ[m] cōuersionē ad bonū: et reuersionē ad bonū p⁹ lapsuꝫ. Liberꝫ aūt arbitriū in angelo ē ꝓ[m] possibilitatē cōuersiōis ad bonū: et nō reuersiōis ad bonū p⁹ lapsuꝫ. ꝓpter qd penitē nō pōt. et iō peccatū ei⁹ irremediabile ē. Cōr. Facultas liberi ar. in angelo dignior ē: q̄ ī hoīe. qa ē imediati⁹ a dō. et etiā ē angel⁹ dignior statura: q̄ hō. Sꝫ si ī libero arbitrio angeli nō possit eē ptās reuertēdi ad bonū p⁹ lapsuꝫ: sbtrahēt ab ipso dignitas li. ar. h.n. ē de dignitate li. ar. ꝙ sic hēat duplicē potētiā. Sꝫ qcqd ē dignitatꝭ: datū ē angelo: et etiā plusq̄ hoī. ģ ē ponē ibi duplicē potētiā ī libero ar. angeli. ģ angel⁹ p⁹ lapsū pōt reuerti ad bonū. ģ culpa ei⁹ ē remediabilis. Si dicat. ꝙ nā angeli ē īmutabilr: et silr potētia ei⁹. qa potētia seqt nāꝫ. et iō qñ cōuertit ad aliqd: īmutabilr se hꝫ ad illō: nec pōt ipm̄ detestari. et cū elegit malū: īmutabilr adheret illi. Et ꝓpter h peccatū ei⁹ est irremediabile. Ecōtrio dō ē ī hoīe. Sed cōr h sic obr. Quia sic Aug. dic. Eo sunt angeli īmotabiles: quo ad deū cōuertūt. ģ per naturā ꝓpriā nō sunt īmutabiles.

Circa solutionem p̄ntis q̄onis absq ꝑiudicio sniē melioris. nōndū ē ples cās cōcurrē ad irrepabilitatē angelice n[e]: et ad repabilitatē hūane n[e]. De aūt videt accipi plib⁹ modis. Quātū ad ꝓprietatē liberi arbitrii. Quātū ad cōditōnē n[e]. Quātū ad q̄litatē peccati. Et quātū ad ordinē diuine iustitie. Et quantū ad cōgruitatē materie.

Quātū ad ꝓprietatē liberi arbi. ꝓ[m] Aug. ē facultas volūtatꝭ ⁊ rōnis: duplr cōsiderādo ꝓprietatē voluntatꝭ: ⁊ ꝓprietatē rōnis.

Quātū ad ꝓprietatē voluntatꝭ videbat ꝓ[m] aliqs differre hō ⁊ angel⁹. qa li. ar. hoīs añ electionē volūtat: ⁊ p⁹ electionē se habꝫ mutabilr. Liberꝫ ar. angeli añ electōeꝫ se hꝫ mutabilr. p⁹ electōnē dō se hꝫ īmutabilr. Et hac rōne ī sūmo ģdu ē li. ar. ī deo. ī infimo aūt gradu ē in hoīe. Si ergo ē liberꝫ. ar. ī angelo: necē ē vt sit medio mō se hñs. Et ita cum dr liberꝫ ar. ī dō īmutabilr se habē ad bonō: et añ electionē et p⁹. Liberꝫ ar. in hoīe mutabilr añ ⁊ post. Ergo liberꝫ ar. angeli se hēbit medio mō. s. mutabilr ad bonō añ electionē: et īmutabilr p⁹. Pōt.n. eligē ⁊ nō eligē. Sꝫ qcqd illō sit: siue bonū: siue malū: non pōt illō detestari: postq̄ elegerit. Ex q̄ pꝫ. ꝙ nō pōt penitē: siue ꝑ pniaꝫ culpā delē: q̄ ē detestatio mali. Et ita relinqt. ꝙ culpa ei⁹ nō pōt remitti: sic culpa hoīs. Itē quātū ad ꝓprietatē rōnis pꝫ. qa in libero ar. ē iudiciō d bono. ꝓ differēter ī hoīe ⁊ ī angelo. qa sic dic Dio⁹. Intellect⁹ angeli deiformis ē. Et h ē qa so ꝑ tempus. Et ita accipit totū simul: et nō h p⁹ illō: vl h ex illo. Et iō dr angel⁹ intellectual sba. Sꝫ intellect⁹ hoīs ē ī tpe. et ita cōferēdo accipit. vñ nō accipit totū sil: ꝓ vnū p⁹ aliud: et vnū ex alio: sic ex p̄missis

accipit cclonē.et iō hō dr̄ rōalis sba.qa rō ē vtus collatiua ex alio. Qualis ḡ ē cōpatio simplici ad cōpositū: ꝛ pūcti ad lineā in essendo: tal' ē cōpatio intellect' angelici ad intellectū hoīs ī intelligēdo ꝛ ī iudicādo. Cum ḡ iudiciū fiat ab intellectu: patz. ꝙ angel' fm̄ statū sue cōditiōis iudicat de re nō in tpe: et de re tota sil'. Et iudicādo de ipsa: videt eā totā sil'. ḡ certissime iudicat. Si ḡ peccat ī iudicādo pz ꝙ peccat ex certissima malitia. Nullo ḡ mō pōt excusari. ḡ ei' peccatū ē irremediabile. Nō aūt sic ē de hoīe. Uñ cū totā rē nō sil' videat: pōt decipi ī suo iudicio. Et ita cū peccatū eius aliq mō possit excusari: nō ē irremediabile. Uñ. gñ. 6. Nō pmanebit sps me' ī hoīe. qa caro ē. Item quātū ad cōditōez n° pz. ꝙ angel' nō ē repabil. sic hō. Uñ Ansel. ī li. 2. cur de' hō. Ho p aliū hoiem: q nō eēt sui gnīs: nō debuit repati. Et cū nō sint oēs angeli vni' gnīs: pz ꝙ nō fuit possibilis hec repatio ī angelo: sic fuit ī hoīe. Itē qtū ad qlitatē pcc̄i variat cōsideratio tripl'r. Attēdēdo gen' peccati Attēdēdo circūstātiā peccati. Attēdēdo occasionē peccati. Attēdēdo gen': tā āgel' ꝙ hō peccauit p supbiā. s differēter. Hō. n. peccauit appetēdo oēz sciāz dei. Gñ. 3. Eritis sicut dii sciētes bonū ꝛ malū. Sz angel' peccauit: appetēdo oīpotētiā. Uñ Isa. 14. Ascēdā in celū ⁊c. In deo eni sūt duo. s. oīpotētia ꝛ oīsapia. Oīpotētiā aūt suā nūq̄ voluit cōicare alicui creature. qa fm̄ illā ē pn̄m. qa ḡ angel' appetiit eē pn̄m: et silis deo ī potētia ꝓpter h̄ appetiit id: ad qd nullo mō erat ordinat'. Et ꝓpter h̄ n̄ hz excusatōez aliq̄. Et ꝓpter h̄ peccatū ei' ē irremediabile. Sciāz aūt oēz vult cōicare creature. Ad illā. n. est hō ordinat' ī glīa. s nō ad potētiā oīuz. vñ ꝛ xp̄s fm̄ ꝙ hō nō hūit oīpotētiā. s hūit oīsciam. Quia ḡ sūma ordinatio ē appetē illd ad qd nulla creatura ē ordinata. homo aūt erat ordinat' ad sciāz: quā appetebat. ideo peccatū hoīs ē remediabile. peccatū angeli nō. qa illd appetiit: qd erat ꝓpriū creatoris

Itē attēdēdo circūstātiā peccati: pz dr̄a Nā in Adā fuit aliq̄ ignorātia. nā peccatū: qd erat mortale: credidit veniale. sic dicit Aug. vñ nō tm̄ credidit peccare: qtū peccauit. Angelus aūt nō hūit ignorātiā ī peccādo. Intellect'. n. hoīs carne obūbrat' erat. vñ defecit a luce vitati: ꝓpter illā obūbrantiam non poterat ita iudicare de facili. Et ꝓpter h̄ nō peccauit ī spm̄ scm̄: sic angelus

Itē hūit ꝓpositū penitēdi: ꝛ petēdi veniā de peccato: qd credidit eē veniale. Angel' aūt nō. et ꝓpter h̄ peccauit in spz scm̄. hō nō. Et tale peccatū irremediabile ē.

Itē attēdēdo occasionē pcc̄i: sil'r pz. ꝙ hō nō peccauit se ipso: s alio mediāte. s. vxore. Uxor sil'r se ipsa nō peccauit. s suasa a spēte. Iustū ḡ vr̄: vt q p aliū cecidit: p aliū releuet. Sz angel' p se ipm peccauit. et ꝓpter h̄ p alteꝝ releuari nō debuit. nec etiā se ipo potuit: sic dictū ē. Itē quātū ad cōgruitatē diuīe iustitie sumit rō. qa ī hoīe uno erat tota spēs hūana: nec adhuc multiplicata: s postea multiplicāda ī aliis. Sz ī angelo peccāte non erat tota nā angelica. imo iā tota multiplicata erat. Et ꝓpter h̄ diuīe iusticie cōgruū fuit. vt nō statim puniret vl' iudicaret hoiem. q̄ cito peccauit. donec spēs hūana multiplicaret. et maxime numer' electoꝝ. Et tūc iudicaret ꝛ puniret q eēnt puniēdi Sz statz debuit punire angelū. vñ dilatio ista nō hūit locū in angelo sic ī hoīe. Et ꝓpter h̄ angel' statim fuit iudicat'. hō vero puniēd' iudicabit p' multitudinē spēi hūane. Et h̄ erit p' mortē iudicio pticulari vl' ī fine p' multitudinē electoꝝ iudicio generali. Et tūc nullū erit remediū. sic nec angeli ē mō. Et h̄ ē qd dic̄ Dam. Qd ē homi mors h̄ ē angelo casus. Itē quātū ad exigētiā diuīe mīe sumit alia rō. et sunt ī vniuerso. 8. rōes. Et h̄ pz. qa ī p̄ hoīe erat tota nā hūana. iō ipo pdito tota eēt nā pdita ꝛ corrupta. Sz nō eēt decēs diuīe mīe ꝛ sūme bonitati. vt nāz rōnalē hūanā ex toto pire fineret. Et iō n̄ puniuit statī p̄mū hoīez. s corrupto āgelo ꝛ pdito n̄ ē cū illo tota āglica nā pdita ꝛ corrupta. qa nō tota erat ī illo. et qa corruptio angeli fuit corruptio vnius p°. iō n̄ hūit remediū sui peccati sic homo.

Ad primam rationē

p quā ondit. ꝙ oē peccatū mortale est irremediabile dd. ꝙ irremediabile dr̄ tripl'r. sicut ꝛ inuisibile. s. negatiue. puatiue. ꝛ cōtrie.

Irremediabile negatiue ē qd nullo mō pōt remitti. Irremediabile puatiue ē qd nō hz aliqd dignū p qd debeat rmitti. Irremediabile cōtrie est qd hz cōtriā dispēnē ad rmittēdū. siū qua nullo mō pōt remitti.

Primo mō dr̄ irremediabile pccm̄ āgli ꝛ pcc̄z dānatoꝝ. 3° mō dnt irremissibilia

peccata in spm scm̄.s.desp̄atio. p̄sūptio.inuidētia fine grē. ꝓpositū nō penitēdi pec̄a ex certa malicia. Ista.n.sunt sb dispōib⁹ ɔ̄trīis ad remissionē.ill' aūt ablati p̄nt remitti Un̄ ad h ꝙ de⁹ remittat desp̄ationē:opꝫ ꝙ hēat spes.et silr p̄sūpti exigit ꝙ hēat timorē:ꝙ de⁹ puniat p pc̄is. Silr aūt ꝛ pc̄m ex certa malicia nō h̄n̄a colorē excusatōis hoc mō dr̄ irremissibile. 2⁹ mō dr̄ oē peccatū mortale irremissibile. qa nullū mortale hēt aliqd p qd sit dignū remissione. Ad h g̃ qd obr̄.ꝙ hō n̄ pōt satisfacē ꝺ peccato mortali dō.ꝙ verꝫ ē.ꝙ de se nō hꝫ vn̄ possit satisfacē:nisi de⁹ det illō. Hꝫ.n.posse rcipiēdi a deo illō: p qd satisfaciat de pcc̄o mortali .s.grāꝫ a deo.de⁹.n.semp corda irradiat:parat⁹ dare vn̄ possum⁹ satisfacē p pcc̄o mortali Et cū infinita reqrat satisfactio p pcc̄o mortali.ɔcedēdū ē. ꝙ nō possꝫ fieri satisfactio ab hoīe p illo:nisi ab infinito bono:qd ē de⁹:accipet hō dinā grām:p quā fit satisfactio ꝛ recōpēsatio p pcc̄o mortali.Et p h pꝫ solō ad ea q̄ obiciūt de pcc̄o mortali ī gnali

Ad id qd obr̄ de pcc̄o Ade dō. ꝙ pc̄m Ade non fuit in spm̄ scm̄. s habuit excusationem .s. ignorantiā quātitatis peccati.

Ad aliud dō. ꝙ plus nocere dr̄ dupl'r.s. quātitatiue vl' q̄litatiue. Pc̄m g̃ Ade plus nocuit q̄titatiue. qa plibus nocuit.s nō tm̄ nocuit q̄litatiue q̄tū pc̄m angeli. qa s'm intētionē nocumēti: qd attēdit' ī irremissibilitate:nō tm̄ nocuit pcc̄ꝫ Ade.Et s'm intētōeꝫ illā attēdit' maioritas nocumēti pcc̄i. Ad aliud dō.ꝙ li.ar.in hoīe ꝛ in angelo oīo sūt ī proportōabilia. vt finitū ꝛ infinitū.vt dcꝫ ē. Ad aliud dō.ꝙ pccꝫ angeli dr̄ irremissibile.nō qa de⁹ nō posset ipm remittē. s qa ipm nō pōt remitti. tm̄ ꝓpter ɔditōes ꝛ circūstātias dcās.tm̄ ꝓpter gen⁹ pcc̄i. tm̄ deus posset ipm remittē mutādo nāꝫ angeli.

Ad aliud qd obr̄.ꝙ dignitatis ē ī hoīe reuerti ad bonū p li.ar.dō.ꝙ h ē verꝫ.s n̄ eēt h dignitatis ī deo: vt mutaret illō qd elegit p li.ar.dinū.nec ē etiā ī angelo. qa h ponēt eq̄lē mutabilitatē n° ī angelo ꝛ ī hoīe.un̄ h nō ē dignitatis simpl'r.s solū ī sbo:qd ē bō.

Ostēso ꝙ humana nā sit lapsa repabil'r:qrit' ꝫ sit nc̄c̄e eā repari.qd n̄ odit plib⁹ modis. Primo sic.Sic dic Ansel.ī li. cur de⁹ hō. Qdlꝫ puū icōueniēs deo seqt' impossibilitas. Idē.Nō decebat vt qd de⁹ de hoīe ꝓposuerat:penitus ānihilaret.Sꝫ si hō nō reparet:qd deus de ipso ꝓposuerat penit⁹ ānihilaret.g̃ nō decebat vt hūana nā nō reparet. Sꝫ qdlꝫ icōueniēs deo seqt' impossibile. g̃ impossibile fuit ꝙ nō reparet.g̃ nc̄c̄e fuit eā repari. Item Ans.Aut de⁹ faciet de hūana nā qd īcepit: aut ī vanū fec eā nāꝫ possibilē ad btitudinē.Sꝫ de⁹ fec eā possibilē ad beatitudinē. g̃ aut pficiet istā possibilitatē.s. ꝙ hūana nā pueniat ad btitudinē. aut ī vanū fec eā.Sꝫ nisi reparet:nō possꝫ pfici ista possibilitas ī ipsa.g̃ ī vanū fecisset eā.g̃ cū impossibile sit deū aliqd facē ī vanū:impossibile ē ꝙ nō reparet nām hūanā. g̃ nc̄c̄e erat ꝙ reparet.

Itē ps. Nūqd vane ɔstituisti oēs fi. ho. qa ē hō q viuet ꝛ nō ui.mor.eruet aīaꝫ.s.ꝫc Sꝫ si h.ī vanū ɔstituta ē hūana nā.g̃ cū nō ɔueniat dine bonitati:nc̄c̄e ē vt reparet humana nā ad h vt posset erui ꝛ puenire ad btititudinē. Itē Ans. Alienū ē a sūma bonitate vt vllā creaturā rōnalē penit⁹ pire sinat.Si g̃ ē impossibile ꝙ istō fiet:qd alienū ē a sūma bonitate:impossibile ē vt sinat' pir' hūanā nāꝫ.Sꝫ si nō reparet hō sinet' perire. nc̄c̄e ē g̃ ipsaꝫ repari. Ite.5°. ad idē. Ois artifex opans q ꝓposuit aliqd opari: si non ɔseqt' finē suū:aut impotēs ē. aut ignorās. aut nolēs. Sꝫ de⁹ ē q̄si artifex opās hūanaꝫ nāꝫ:ꝛ ad btitudinē.g̃ si ipsa nō ɔseqt' btitudinē ī aliq̄ singl'ari vel indiuiduo eiusdē n°. Aut h ē ex impotētia sui artificis.s.dei. aut ex ignorātia.aut ex ei⁹ volūtate.Sꝫ cū ipse sit oīpotēs:ꝛ sūme sapiēs:pꝫ ꝙ h nō ē ex ei⁹ impo⁹.nec ex ei⁹ ignorātia. Silr̄ nec ex eius volūtate.qa alienū ē ab eo:vt sinat pire humanā nāꝫ. Ipse aūt nullo mō vult qd sibi ē alienū.g̃ pōt ꝛ scit ꝛ vlt adimpleri finē sui opis. Finis aūt sui opis ē beatitudo hoīs. g̃ nc̄c̄e ē:ꝙ hūc finē ɔseqt'.Cū igit' h nō possit eē sine repatōe hūane n°: nc̄c̄e ē eam repari.

Itē Nihil ē supfluū ī ordīe vniuersi. Nulla g̃ spēs ē supflua:nec hūana:nec angelica. Sꝫ tota hūana nā fuit corrupta ꝛ lapsa per peccatuꝫ p̄mi hoīs.qa ī ipso tota fuit potētial'r ꝛ originalr.g̃ tota cecidit in ipso.Sed tota angelica nō sic cecidit.s māsit ei⁹ ɔditio ī pte illa q̄ stetit.g̃ nullo mō ɔseq̄bat' humana nā illō:ad qd facta erat.s.btitudinē. Sꝫ angelica ī pte ɔseq̄bat' eā. Sꝫ cū aliq̄ nā n̄ ɔseqt' illō ad qd creata ē:supflua ē.g̃ nisi ɔsequēt' hūana nā btitudinē:supflua esset. Sꝫ ī nulla pte ɔsequēt' eā:nisi rparet'. g̃ nc̄c̄e

ē eā repari. Itē ꝑ rōnē sūptā a pte ꝟitatis obī sic. Oīpotētis ꝟitati īpossibile ē ꝙ nō impleat ꝓpositū. qa ipa ē ꝟitas icōmutabilis. ⁊ īpossibile ē ꝟitatē īmutabilē mētiri. Si ḡ ꝟitas īmutabilis q̄ ē de⁹: īmutabilr̄ ꝓposuit de hoīe: ꝙ btīficaret̄. et h̄ etiā ꝓposuit tpaliter ꝑ ꝓphas. ḡ si impossibile ē īmutabilē nō implē: qđ ꝓposuit de hoīe: ꝙ btīficaret̄: ita impossibile ē qn nā humana btīficet̄. Cū ḡ h̄ nō fiat sine repatiōe: ncc̄e est ꝙ repet̄.

Ad oppositū obī mltiplr̄. ꝑ͂ sic. Ansel. cur de⁹ hō. Oīs ncc̄itas aut ē coactio: aut ꝓhibitio. et ꝯuētūt̄ ista ꝯtrarie. sic ncc̄iū ⁊ impossibile. vn̄ seqt̄. si aliqđ cogit̄ eē: ꝓhibet̄ nō eē. vel si aliqđ ꝓhibet̄ eē: cogit̄ nō eē. Si ḡ ī deū nō cadit coactio: vel ꝓhibitio. ḡ ī deū nulla cadit ncc̄itas. ḡ nō ē ncc̄itas repatōis hoīs ex pte p̄ͤ eē. Silr̄ nec ex pte creature .s. hoīs ē aliq̄ ncc̄itas. ḡ nō ē ncc̄e ex aliq̄ pte ꝙ reparet̄. Itē Ansel. Si ncc̄e ē vt de⁹ faciat de hūana nā qđ icepit: ne alr̄ q̄ deceat facē videat̄. ḡ cogit̄ ncc̄itate vitādi indecētiā: vt ꝓcuret salutē hūanā. ḡ si impossibile ē vt de⁹ cogat̄ aliq̄ ncc̄itate vitādi idecētiā. ḡ nō ē ncc̄e vt ꝓcuret salutē hūanā. Sȝ nō fit repatio a deo: nisi vt ꝓcuret salutē hūanā. ḡ nō ē ncc̄e vt repet hūanā nām.

Itē ad idē. Oīs ncc̄itas ⁊ īpossibilitas oīne sbiacēt volūtati. qa qcqđ ē. ē a dīna cā. ḡ oīa q̄ ncc̄itate sunt ē cā. Et silr̄ si aliq̄ īmutabilr̄ se hn̄t ad nō eē: illa dn̄t eē īpossibilia. Et hec oīa volūtati ei⁹ sbiacēt. ḡ volūtas dei nulli sbiacet ncc̄itati. ḡ nō ē ncc̄e deo ꝓcurare salutē hūanā ꝑ repationē. Itē ro. .x. Nūqđ dicet lutū figulo. qđ me fecisti sic. Sȝ sic se hȝ hūana nā ad deū vt lutū ad figulū. vt ex eo faciat vas ī honorē vel ī ꝯtumeliā. Si ḡ nulla ncc̄itate ꝯstringit̄ figul⁹ vt faciat vas ex luto in honorem. ergo nec aliq̄ ncc̄itate astringit̄ de⁹ vt faciat hoīem ad btītudinē. ergo nulla ncc̄itate tn̄t̄ illuȝ repare. nō igit̄ ncc̄e ē hūanā nām reparari.

Responsio. dō. ꝙ cū q̄rit̄ vtrū hūanā nāȝ ncc̄e sit repari: distīguēda ē. ē. n. ncc̄itas duplex. Quedā. n. ē ncc̄itas cē. et q̄dā cāti. Ncc̄iū ncc̄itate cause solū ē istū qui ꝑdestinauit saluare. Ncc̄iū ncc̄itate cāti. vt solē oriri cras. qa ē cā ordinata īmutabilis ad ortū solis. s. cras mot⁹ celi: q̄ ponit ncc̄itatem ī creato. Si ergo loq̄mur de ncc̄itate cāti. dō ꝙ nō ē necesse hūanā nām repari. qa nulla ē ncc̄itas ex pte ipsi⁹ ad h̄ vt repet̄. Si aūt loq̄mur de ncc̄itate cause: distīguēda ē duplr ncc̄itas cause. i. dei ſ̄ᵐ Ansel. Est. n. q̄dā ncc̄itas īmutabilitatis. et q̄dā ncc̄itas ineuitabilitatis. Ncc̄itas ineuitabilitatis nō ē ponēda ī deo. qa hec didit̄ ī coactionē ⁊ ꝓhibitionē. hec aūt ī deo nullo mō sūt ponēda. Et ē ncc̄itas ꝓhibitiōis: cū aliqđ ꝓhibet̄ eē ineuitabilr̄. Ncc̄itas coactiōis ē cū aliqđ cogit̄ eē ieuitabilr̄. Et hec nō sūt ponēda ī li⁹ ar. ergo multo forti⁹ nec in deo. vn̄ nō ē aliqđ qn possit ꝯtrariū si velit. Ncc̄itas autē īmutabilitatis ponit̄ ī deo. hāc. n. ncc̄itatē solū hȝ dīna ꝓuidētia. qa ipse de⁹ īmutabil̄ ē ⁊ sua ꝓuidētia. Sȝ ſ̄ᵐ Ans. ꝓpe dr̄ ncc̄itas q̄ ē coactionis ⁊ ꝓhibitōis. Ncc̄itas aūt īmutabilitatis ꝓpe nō dȝ dici. ſ imꝓpe. vn̄ dic̄ Ans. De⁹ nihil fac̄ ncc̄itate. qa nō cogit̄ aut ꝓhibet̄ aliqđ facē. Et cū dr̄ deū facē aliqđ ncc̄itate vitādi inhonestatē: quā vtiq̄ nō timet: poti⁹ intelligēdū ē. ꝙ h̄ fac̄ ncc̄itate ſuādi honestatē. q̄ ncc̄itas nō ē aliud q̄ īmutabilitas honestatis. et īꝓpe dr̄ ncc̄itas ī deo. Qn̄ ergo q̄rit̄ vtrū ncc̄e sit hūanā nāȝ repari: dō. ꝙ si loq̄mur ex pte cause q̄ de⁹ ē: ꝙ ibi ē ncc̄itas īmutabilitatis solū. lȝ nō ꝓpe dicat̄ ncc̄itas. Si ꝟo loq̄mur ex pte cāti. creature. s. hūane: neut̄ necessitas est ibi. Possȝ tn̄ dici. ꝙ sit tertia ncc̄itas. s. īdigētie. et sic hn̄ fuit ncc̄itas ex pte n͂ͤ hūane lapse ⁊ repabil̄.

Ad ꝑmā ergo rōnē: q̄ ondit: ꝙ ncc̄iū ē: ꝙ de⁹ repet hūanā nāȝ. s. qa qđlȝ incōueniens deo ē impossibile. dō. ꝙ sic̄ ē necessitas duplex: ita impossibilitas duplex. Quedaȝ. n. ē īpossibilitas coactiōis ⁊ ꝓhibitōis. s. qn̄ aliqđ cogit̄ ineuitabilr̄ nō eē. vl̄ ꝓhibet̄ ineuitabilr̄ eē. Et ē alia īpossibilitas īmutabilitatis. et de hac īpossibilitate hn̄ ꝓcedit rō nō ꝑ͂ͣ. Ad secūdā ⁊ tertiā ⁊ q̄rtā rōnē dō ꝙ nihil pōt ꝓuenire ex pte creature: siue bonū fuerit siue malū: qn de⁹ ordinet illđ. vn̄ dicit Ans. Si ea q̄ celi ambitu ꝯtinēt̄: nellēt nō eē sb celo: vl̄ elōgari a celo: nullaten⁹ possent nisi sb celo eē: nec fugē celū: nisi appropinquādo celo. Nā vn̄ ⁊ q̄ itēt: si sb celo nō eēnt. et quāto magis a q̄lȝ pte celi elōgarēt̄ tāto magis opposite pti appropinq̄rēt. Silr̄ ē de hūana nā respectu dīne ꝓuidētie. qa ⁊ si nō ordinet̄ ad btītudinē: ordinabit̄ ad supplicīū ꝑ dīnā ꝓuidētiā. Et h̄ ē qđ dicit Boeti⁹. Ordo qdē dīne ꝓuidētie ꝯcta ꝯplectit̄ vt si q̄s ab assignato ordine recesserit: ī aliū

ordinē relabat̄.et ita de⁹ nō frustra fac̄ hu-
manā nāž:nec ī vanū. q̄a q̄cq̄d ipsa faciat:
tn̄ ipse ordinat illā. vn̄ Ans. Quāuis homo
mal⁹ ⁊ angel⁹ diuine volūtati s̄biacē nolit:⁊
ordini nō tn̄ eā fugē valet. q̄a si vult fugē
de volūtare iubēte: cadit s̄b volūtare puni
ente. Et ita lz hō p diuinā miam ad btītudi-
nē ordinaret̄: si tn̄ ordinaret̄ ad suppliciū s̄
esset p diuinā iustitiā. Et ad sequētes obiecti-
ones simili̇r̄ respondendū est.

Consequenter determina-
to: an necē
sit hūanā nām repari: q̄rit̄ an possit repari
sine satisfactiōe pcc̄i: p q̄d lapsa ē. Ad q̄d
sic obr̄. et p̄ ē rō Ansel. ad ptē negatiuā tal.
Pcc̄m si non punit̄ inordinatū dimittit̄. q̄a
sic ṽtus ordinat̄ ad glīā: ita pcc̄m ad penā.
Vn̄ dic̄ Aug⁹. Qz peccātes ī suppliciū ordi-
nāt̄. Sz deū nō decet aliq̄d inordinatū di-
mittē ī regno suo. ḡ nō decet ipm̄ pcc̄m di-
mittē impunitū. ḡ opz p pcc̄o satisfacē: vel
semper in pena eē. ḡ p̄⁹. Itē s̄⁹ Ansel. Si
pcc̄m dimittit̄ impunitū. sil̄r ē apd̄ deū pec
cantī ⁊ nō peccāti. Hoc aūt dō ñ ɔuenit. ḡ
impossibile ē q̄ dimittat pcc̄m sine pena. ḡ si-
ne satisfactiōe nō pōt fieri repatio. Item
Ansel. Si diuina sapīa vbi puersitas rectū
ordinē pturbare nitit̄: nō addēt: fiēt in ipa
vniuersitate: quā de⁹ dz ordinare mag̅ de-
formitas. Sz si de⁹ nō ordinaret in sua vni-
uersitate: q̄ dz ordinare: deficēt ⁊ a sua dis-
positiōe. ḡ vbi puersitas rectū ordinē pturba
re nitit̄: necē ē deū aliq̄d facē ⁊ addē. Sz p
pcc̄z hoīs pturbata fuit vniuersitas ⁊ ordo
rect⁹: q̄ erat ad btītudinē. ḡ necē ē deū ali-
q̄d pter pcc̄m facē. aut seq̄t̄ deformitas in
vniuersitate rerū. Illud aūt q̄d deberet fieri
pter pcc̄m ē satisfactio vl̄ dānatio. ḡ ad re
patiōnē hoīs exigit̄ satisfactio. Itē idem
Ans. Si pcc̄m dimittit̄: nec punit̄: nulli legi
s̄biacet. Ergo liberior ē iniusticia q̄ iusticia.
Si pcc̄m ex sola mīa dimittit̄ impunitū. Et
sil̄r ex h̄ seq̄t̄. q̄ iniusticia sit deo silis. q̄a de⁹
nulli legi s̄biacet. ḡ cū h̄ sit incōueniēs ⁊ im
possibile apud deū: necē ē q̄ peccatū legi s̄b-
iaceat. Et si h̄. necesse ē q̄ apud ipm̄ seq̄tur
dānatio: vl̄ fiat p eo satisfactio. Ad opp⁹
aūt sunt rōnes. p̄ma tal. In infinitū excedit
miserēdo mīa dei mīaz hoīs. Si ḡ mīa hoīs
laudat̄ ex remissiōe alic⁹ delicti sine satisfa-
ctiōe: cū ipsa dei mīa sit ī infinitū laudabili-
or: dz dimittē peccatū de sua mīa sine aliq̄
satisfactiōe. ḡ pōt hr̄i repatio p remissionem
peccati sine satisfactiōe. Itē idē Ansel. Cū
de⁹ oīo nobis p̄cipiat peccātib⁹ ī nos dimit
tere sine satisfactiōe: vr̄ hoc ei repugnare vt
nobis p̄cipiat q̄d ipm̄ facē nō decet. Si ḡ nō
dimittit nobis peccatū sine satisfactiōe: p̄ci-
pit nobis aliq̄d: q̄d ipm̄ nō decet. h̄ aūt est
incōueniēs. ḡ dz dimittē peccatū sine satisfa-
ctiōe. ḡ debet fieri repatio sine satisfactiōe.

Itē idē Ansel. De⁹ liber ē: et nulli legi s̄b-
iacet. ḡ si dimittit peccatū sine aliq̄ satisfa-
ctiōe: nō fac̄ aliquā iniuriā: nec facit ɔ̄ aliq̄
legē. ḡ pōt dimittē peccatū sine satisfactiōe.

Itē idē Ansel. Nihil deo benigni⁹ exco-
gitari pōt. Sz maxima benignitas ē ī hoīe:
vt iniuriā sibi illatā spōte dimittat. ḡ tū in
deo sit sūma benignitas: dz dimittē peccatū
sine satisfactiōe. ḡ p̄⁹. Itē idē Ansel. Quic
q̄d de⁹ vult ē decēs ⁊ rectū. q̄a nō vult nisi
illō q̄d ē iustū ⁊ decēs. Si ḡ vult dimittere
peccatū sine satisfactiōe: nō facit incōueniēs
vel iniustū. s̄ iustū ⁊ rectum. ḡ iuste ⁊ recte
pōt repare hūanā nāz sine satisfactiōe. R⁹
ad h̄ ē intelligēdū q̄ indistincte pōt ɔcedi
passiua. s. hūana nā pōt repari sine satisfacti
one. Sz cū dr̄. de⁹ nō pōt repare hūanā nāz
sine satisfactiōe. nō ñ̄ saluo meliori iudicio
s̄⁹ btm̄ Ansel. q̄ duob⁹ modis ē ɔsiderare
diuinā potentiā. s. absolute: vel tū ordine.

Cōsiderādo diuinā potētiā absolute: cogi-
tam⁹ quādā ṽtutē infinitā. et s̄⁹ hūc modū
nō ē determinare diuinā potētiā. et ɔcedit̄ h̄
mō q̄ pōt repare hūanā nāz sine peccati sa-
tisfactiōe. Sed ɔsiderādo ipsā cū ordine: sic
eā ɔsideram⁹ ī ordine iusticie ⁊ mīe. et hoc
mō ɔcedit̄. q̄ nihil pōt facē nisi cū mīa ⁊ iu
sticia. s̄⁹ q̄ dic̄ Aug. sup gn̄. et exponit illō
q̄d dic̄ angel⁹ ī p̄ª dei ad Loth. Nō possum
q̄cq̄ facē: donec exeā. ⁊c. possuz de potētia. s̄
nō possuz de iusticia. Si ḡ loq̄mur de potē-
tia dei p̄ mō: pōt hr̄i peccatū dimittē sine sa
tisfactiōe. Si aūt loq̄mur de dei poª vt ītelli̇ḡ
ordīata s̄⁹ iusticiā ⁊ mīaz. s̄⁹ q̄ dr̄. de⁹ pōt
de iusticia: distīguēdū ē. q̄a iusticia dei idez
ē q̄d diuina eēnª. ⁊ cū h̄: p iustitiā que dic̄ re-
spectū ad creaturā: cōnotat̄ retributō vni-
cuiq̄ s̄⁹ meritū. Qn̄ ḡ q̄rit̄ vtrū de⁹ de
iustitia possit dimietē peccatū īpunitū. pōt
referri posse de iusticia ad p̄ncipale sig̃tum
q̄d ē diuina eēnª. ⁊ tūc idē ē posse de iustitia
q̄d posse de poª. h̄ mō pōt. Si autez referat̄
ad ɔnotatū dic̄ Ans. q̄ tūc posse de iustitia

ē posse s^m ɔgruētiā meritoꝝ.et h̄ mō dicit idē Ansel. Nō pōt de^9 peccatū īpunitū sine satisfactōe dimittē:nec peccator ad btītudinē:qualē bītur^9 erat añ peccatū: poterit ꝑuenire. Ad p^m ante; dō.ꝙ mīa hoīs laudat̄ ī remissiōe delicti sine satisfactōe:cū hō ē ꝑuata ꝑsona.cū aūt hō ē p^a publica:vt iudex:q ē mīster iusticie:vitupabil' ē remissio culpe sine satisfactiōe.ꝓpterea cū de^9 sit sūm^9 iudex ⁊ ordinator iusticie:ad laudē ei^9 non esset dimittē peccatū sine satisfactōe. Ad 2^m qō obr̄.ꝙ de^9 p̄cipit ī nos peccātib^9 sine satisfactōe dimittē ꝛc.dō s^m Ansel.ꝙ nulla ē repugnātia:ꝙ de^9 p̄cipiat peccātib^9 ī nos sine satisfactōe dimittē: ec rñ ipse nō dimittat.Nā h̄ fac̄: vt nō p̄sumam^9 accipe quod soli^9 dei ē.s.vindictā iniuriaꝝ.qō nō ē nr̄z: s soli^9 dei. Ad nullū enī ꝑtinet vindictā sumere iniuriaꝝ:nisi ad deū:q dn̄s ē oīū: vl' ad iudicē:q ē mīster hn̄s ꝑtatē sb ipso ordinatā.et p̄cipit ꝓpter h̄ nobis dimittē sine satisfactōe.s ipse dz vindictam facē. Ad 3^m dō.ꝙ libertas arbitrii nō ē nisi ad h^9 qō expedit:aut qō decet.sic dic̄ Anf.ī li. de li.ar. vñ nulla libertas eēt si dicēr̄. de^9 pōt facē malū.Si igit̄ nō decet s^m ordinationē rōis iusticie:vt ondsū; est: nec expedit vt de^9 dimittat peccatū sine satisfactōe.nō eēt dicēda libertas:si dimittēr̄ peccatū sine satisfactiōe. Ad q̄rtū dō s^m Ansel. Nō benignitas dei dicēda ē q aliqd indecēs opat̄.et iō nō ē benignitas dei: si sit ɔt̄ iusticiā: aut si ordinet ad indecētiā. vnde sic iusticia sine mīa crudel' ē ⁊ vitiosa: ita benignitas sine iusticia vitiosa ē.et ita si dimittēt peccatū sine satisfactōe:ista benignitas eēt īiusticia et oparet̄ ad indecētiā in deo.vñ nō eēt benignitas.qō intellige s^m distīctionē p̄dictā vñ Ansel.Nō ꝑtinet ad dei libertatem aut benignitatē:peccātē q nō soluit deo:impunitū dimittē. Ad q̄ntū dō s^m Ansel.ꝙ aliq̄ sunt ī qb^9 seqt̄. si deus vult h̄ illō ē iustū.Alia sunt ī qbus nō seqt̄.s seqt̄.si deus vult h̄.g̃ ipe nō ē de^9:vel ipe nō ē iust^9.qa q̄dā sunt q velle deū ē ɔueniēs.et ī talibus seqt̄.de^9 vult h̄.g̃ ē iustū.Sūt etiā alia:que velle deū ē īcōueniēs. vt si vellet eē ignorās ⁊ mēdax.h̄ velle eēt incōueniēs:et cōt̄ se vellet ⁊ iniuste.⁊ iō ī talib^9 nō seqt̄.de^9 vult h̄.g̃ h̄ ē iustū ⁊ decens.s solū ī ill':que velle deū est ɔueniēs.vñ bñ seqt̄.de^9 vult vt pluar.g̃ h̄ ē iustū. qa h^9 ñ ē incōueniens deo.velle aūt dimittē p̄eccatū sine satisfactiōe nō ē ɔueniēs deo: sic p; ex p̄dictis. vñ nō seqt̄ ꝙ istud sit iustū.vñ dic̄ Anf.Si nō decet deū aliqd inordinate aut iniuste facere:nō ꝑtinet ad ei^9 libertatē ⁊ benignitatē:peccātē q nō soluit dō: īpunitū dimittē.

Habito ꝙ nō pōt repari hūana uā sñ satisfactōe peccati ꝑ qō lapsa ē: q̄rit̄ vtrū hō hāc satisfactiōē possit facē ꝑ se.ad c^9 rei inqsitōē; q̄rēda sūt duo. Primo gn̄alr̄ an possit hō satisfacē de aliq̄ peccato. 2° an possit aliq̄ mō satisfacē ꝑ originali peccato:qō ē peccatū: ꝑ qō nā hūana lapsa ē. Ad p^mū obr̄ sic. 2. thi. .2.dr̄.De^9 semetip̄z negar̄ ñ pōt. Aug.Cū sit iust^9; nō pōt negare suā iusticiā peccātib^9. Cū g̃ ꝓnior sit ad miserēdū ꝑ mīam. q̄ ad ɔdenādū ꝑ insticiā: ñ pōt negare suā mīa; ad se ɔfugiētib^9. Cū g̃ hō ꝑ libeꝝ arbitriū possit ɔfugē ad mīa; faciēdo qō ī se ē. g̃ ꝑ li.ar.pōt ɔseq ueniā ⁊ remissionē peccati.g̃ ꝑ li.ar.pōt satisfacē dō peccato. Itē ad idē Nulla iusticia exigit ab aliq̄ sup̄ posse illi^9. Si igit̄ hō nō h̄z potētiā satisfaciēdi supra suā potētiā.g̃ sūma iusticia nō exigit ab eo ꝙ faciat ꝑ peccato nisi s^m suā potētiā. Sed qō ē ī sua po^a pōt.g̃ pōt facē ꝑ peccato q̄tū exigit dīna iusticia.g̃ ⁊ satisfacē. Contra Offensa dī excedit oē; creaturā.et h^9 declarat Anf.dicēs.Cōsidero actionē malā.leuissimū quoddā video.Sz cū ītueor ꝙ sit ɔtrium uolūtati dei ē grauissimū dānū ⁊ nulli dāno ɔpabile ītelligo. Si igit̄ uolūtati dei ɔtriū ē grauissimū. cū oē pecm̄ mortale sit h^9.g̃ oē peccatū mortale ē grauissimū malū. g̃ offensa ei^9 excedit oē; creaturā. Sz s^m mēsurā peccati dz fieri satisfactio de pecō. g̃ satisfactō ꝑ peccato mortali dz excedē oē; creaturā.g̃ nec hō nec aliq̄ creatura potest satisfacē ꝑ illo. Itē ad idē.Querit Ansel. a discipulo suo.qd reddes deo ꝑ peccato? et ille rñdet.pniām cor ɔtritū.abstinētiā.⁊ h^9.Et Ansel.In oīb^9 his nō reddis deo qō ei nō debeas añ peccatū.et h̄ rōne creatōis tue ⁊ boni qō accepisti a dō.uñ dic̄ sic.Oīa ista debes deo q̄ dic̄i. unde tāt^9 dz eē amor ꝙ nullā letitiā sentire debeas.nisi de ill' que auxiliū aut spē dāt ꝑueniēdi ad deū.homo itaq; etsi nō peccass;:se totū ⁊ qcqd facere pōt dō dz.Si ergo nō dbēt ɔputari ī satisfactione ea q añ peccatū dbēr̄. ergo ñ pōt hō aliqd facē quod possit computari ī peccati

satisfactõe. g̃ hõ p se nõ põt satisfacẽ p pcc̃o

R̃ᵒ. cũ querit̃ vtrũ hõ p se possit satisfacere p peccato dõ ẽ. q nõ p se sine dono grẽ

Ad p̃mã rõnẽ ĩ ɔ̃triũ dõ. q si hõ ad deũ ɔfugiat faciẽdo qđ ĩ se ẽ: deᵘˢ dat ei grã̃. et tñ h̃ nõ ẽ ex dignitate hoĩa faciẽt̃ qđ ĩ se ẽ. s̃ h̃ ẽ ex liberalitate sũme bonitat̃. Satisfactio ẽ digna recõpẽsatio p peccato. s̃ q̃diu ẽ hõ ĩ peccato: ẽ ĩdignᵘˢ dõ. nec aliqđ s̃uiciũ dignũ dõ facẽ põt. g̃ nec põt de se facẽ satisfactionẽ dignã. g̃ ad h̃ q satisfaciat: opꝫ q deᵘˢ det dignitatẽ. s. grã̃ gratũ faciẽtẽ. Et sic hõ de se nõ põt facẽ satisfactionẽ d̃ pcc̃o sine dĩno auxilio. Si obr̃. Si hõ faciat qđ ĩ se ẽ: deᵘˢ dat ei grã̃. g̃ p se põt satisfacẽ. nõ seqt̃. ĩmo satisfaciet ex grã sibi collata.

Ad secũdã rõnẽ cum dr̃. Deᵘˢ nõ exigit a creatura sup̃ posse. distinguẽdũ ẽ q duplex ẽ posse. est. n. posse potẽtia actĩa. ꝛ ẽ posse potẽtia susceptiua. A creatura autez rõnali. s. hoĩe ñ exigit deᵘˢ sup̃ posse potẽtia susceptiua. põt. n. hõ suscipe grãm q̃ diu viuit. qua suscepta hꝫ ptãtẽ satisfaciẽdi de peccatis. vñ si deᵘˢ exigat ab hoĩe satisfactionẽ: nõ exigit sup̃ posse h̃ mõ dictũ. Si aũt exigit ab hoĩe q ẽ ĩ peccato satisfactionẽ: q̃uis ĩ hoĩe nõ sit posse satisfacẽ potẽtia actiua: ñ ẽ ĩcõueniẽs qa h̃ accidit ex culpabili defcũ hoĩs s̃nuẽtis: aut negligẽtis suscipe facultatẽ satisfaciẽdi: que est ex gratia.

Consequens est que

stio vtrũ possit hõ p se satisfacẽ p peccato origĩali. Ad quod sic. Si aliqa põt satisfacẽ de maiori: põt satisfacẽ de minori. Sꝫ qlꝫ hõ p grã̃ sibi datã põt satisfacẽ d̃ peccato mortali actuali: qđ maiᵘˢ ẽ q̃ peccatũ originale. g̃ qlꝫ hõ põt satisfacẽ de peccato originali p grã̃ sibi datã. Q aũt peccatũ mortale actuale maiᵘˢ sit q̃ origĩale: pꝫ. qa peccatũ maius s̃m dĩ iusticiã magis punit̃. Sꝫ peccatũ mortale actuale magis punit̃ q̃ peccatũ origĩale qa actuale punit̃ pena duplici. s. pena dãni: q̃ ẽ carẽtia visiõis dei. et pena sensibili: q̃ est pena gehẽne. Originale dõ solũ punit̃ pena dãni. s. carẽtia visiõis dei. g̃ actuale ẽ maius originali. Itẽ sic dicũt scĩ. Deᵘˢ ñ dimittit peccatũ ĩ pte. s̃ ĩ toto. et h̃ ẽ intelligẽdũ s̃m scõs: q dimittẽdo vnũ peccatũ dimittit aliud q̃tũ ad offensam ꝛ pene eterne reatũ. Vñ dicũt scĩ q ꝓbanũ ẽ a deo ĩ pte spare veniã. Sꝫ hoĩ faciẽti qđ ĩ se ẽ p grãm iustificatiõis sibi datã dimittit̃ peccatum actuale mortale. g̃ ꝛ peccatũ originale sibi dimittit̃ p grãm: faciẽdo qđ ĩ se ẽ. g̃ qlꝫ hõ p grã̃ iustificatiõis põt satisfacẽ p peccato originali

Itẽ ĩ Adã idẽ fuit numero peccatũ origĩnale ꝛ actuale. g̃ si Adã satisfecit p peccato actuali: satisfec̃ p originali. q si non ẽ ĩ nobis peccatũ originale: nisi ab ipso. pꝫ q deletũ ẽ peccatũ originale p satisfactõez Ade. g̃ p hominẽ potuit fieri satisfactio. Itẽ sic lux ꝛ tenebre opponunt̃. ita peccatũ ꝛ grã oppõnũt̃ s̃m Dam. Sꝫ adueniente luce nullo mõ remanẽt tenebre. g̃ adueniẽte grã ĩ Adã ꝛ ĩ scĩs pribᵘˢ: sic ĩ Abraã ꝛ ĩ Jacob: nullo mõ tenebra originalis peccati potuit remanẽ: q̃ excludit a visiõe dei: et excecat oculũ mẽtis ne intueat̃ gliã dei. g̃ potuit fieri satisfactio ꝛ remissio peccati originał p grãm iustificatõis sine incarnatiõe filii dei. Itẽ q̃diu fuit morbᵘˢ: fuit medicina. Cũ g̃ p v̄tutẽ circũcisiõis remittẽt̃ sũo tpe originale peccatũ sic mõ p baptismũ. Nõ necẽ fuit ꝓpter r̃missionẽ illiᵘˢ deũ ĩcarnari. Ad oppᵐ sic obr̃. Nihil posteriᵘˢ nã põt agẽ ĩ id qđ ẽ p̃us nã. Sꝫ motᵘˢ q̃cũqꝫ volũtariᵘˢ est nãlr̃ posterior pcc̃õ originali. g̃ nollᵘˢ motᵘˢ volũtariᵘˢ põt ĩ pcc̃m originale. g̃ nullᵘˢ motᵘˢ volũtariᵘˢ põt ẽẽ remissoriᵘˢ pcc̃i original. Sꝫ oĩs motus nr̃ satisfactoriᵘˢ ẽ motᵘˢ volũtariᵘˢ. g̃ nullo modo põt ẽẽ ad deletionẽ original. g̃ hõ nullo mõ põt satisfacẽ p pcc̃õ origĩali. Q aũt oĩs motᵘˢ volũtariᵘˢ sit postẽior nã pcc̃õ origĩali: pꝫ. qa ɔceptio hoĩs añcedit oẽꝫ motũ volũtariũꝫ ĩ ipo. Sꝫ pcc̃m originale ɔcomitat̃ ɔceptionẽ g̃ pcc̃ꝫ origĩale añcedit oẽꝫ motũ volũtariũ ĩ homine. g̃ ꝛ satisfactoriũ ꝛ quelꝫ aliũ. Q aũt pcc̃m originale ɔcomitet̃ ɔceptionẽ: pꝫ p p̃s. dicẽtẽ. Ecce. n. in iq̃tatibᵘˢ ɔceptᵘˢ su. et ĩ pec. ɔ. me ma. mea. Itẽ s̃m q dic̃ Ansel. Nõ suffic̃ ad h̃ q aliq̃s satisfaciat: reddere qđ ablatũ ẽ: nisi etiã plᵘˢ restituat q̃ abstulit Sꝫ hõ p̃mᵘˢ p pcc̃m originale se totũ ꝛ totãꝫ hũanam nãm ĩ posteris deo abstulit. Ro. 5. Propterea sic p vnũ hoĩem mors ĩtrauit in hũc mũdũ. pcc̃m intrauit: ꝛ p pcc̃m mors. et ita ĩ oẽs ptrãsiit: ĩ q̃ oẽs peccauerũt. g̃ nullᵘˢ hõ põt satisfacẽ p pcc̃õ originali. qa optẽt q plᵘˢ reddẽt q̃ se totũ: ꝛ plus q̃ sit tota humana nã. qđ ñ põt ẽẽ. Itẽ Amb. s̃up illud Heb. 2. Decebat. n. eũ ꝓpter q̃ oĩa ꝛ p q̃ oĩa q multos filios ĩ gliã addnxerat: auctorẽ salutis eoꝝ p passionẽ ɔsũmare. nisi xp̃s morẽt̃

hō ñ redimeret̃.et ñ redēptꝰ perijꝫ. Sed nisi xp̄s incarnaret̃:non morer̃et̃.et sic homo pirꝫ penitꝰ. h̄ aūt ē īpossibile sc̄dm Ans. et a sūma bonitate penitꝰ alienū: vt creaturā rōnalē perire penitus sinat.ꝯ redēptio hūane nͤ fit p satisfactionē pctī original.ġ ad satisfactionē pctī original' nccīa est incarnatio xp̄i.

Itē Ro.v.In q̄.s. Adā oēs peccauerunt. Pctm̄.n.originale trāsit ī oēs hoīes. Un̄.i. Cor.xv. Et sicͭ ī Adā oēs moriūt̃. ita ꝛ ī xp̄o oēs viuificabūt̃. Pctm̄ ġ originale vl'e ē oī nͤ hūane.Sꝫ satisfactio hoīs vnīꝰ ē bonū singulare. ġ nulla satisfactio alicuīꝰ hoīs ē cōmēsurabil' culpe originali.Sed sc̄dm mensurā pctī vebēt fieri satisfactio p pctō.ġ nullꝰ hō singl'aris pōt satisfacē p pctō originali:etiā si sibi grā ꝯferatur. Posset dici ad hoc ꝙ īmo poterit hō satisfacē p pctō originali.sc̄dm qȝ ī se ē.qa sic singulare ē: ꝛ eius satisfactio singularis. Cōtra. Pctm̄ originale ñ ē ī aliq̄ singulari.sicͭ ī Petro.qa Petrꝰ ē: vl' qa hoc singulare ē. Sꝫ qa ē ve gn̄e Ade.vñ ī ipo ē a pte sui gn̄is. ꝛ nō a pte sue psone. ġ pctm̄ originale ī quocūqꝫ hoīe sit.ē uitiū gn̄is.Satisfactio aūt hoīs singularis ē actꝰ psone.Sꝫ nullꝰ actꝰ psonal' pōt expiare vitiū gn̄is. ġ nullo mō pōt aliq̄s hō satisfacē p pctō originali:nec ī se:nec ī alio. Itē sicͭ ē ponē genꝰ humanū ꝛ qualꝫ ptē illīꝰ gn̄is. ita ē ponere vitiū psonale:qȝ ē vitiū psone sicͭ pctm̄ aliqȝ actuale:qȝ ē ex volūtate alicꝰ psone.et ē ponē pctm̄ gn̄ale pctm̄ totīꝰ generis. et hoc ē pctm̄ originale.Sꝫ sicͭ se hꝫ culpa ad psonā ita se hꝫ satisfactio culpe ad psonā.Sꝫ psona nō hꝫ ptātē nisi ī illū actū cꝰ ē pn̄cipiū. Cum ġ actꝰ culpe original' nō sit actꝰ uolūtariꝰ alicꝰ psone hoīs ꝙ sit filꝰ Ade.ꝯ ē vitiū generis ġ nec satisfactio illꝰ erit ex actu persone. Itē differt dicē nām: ꝛ rē nͤ. sicͭ dicͭ Ylariꝰ. qa nā vr ipsa spēs sicͭ hō. res nͤ vō dicͭ psonā. Res aūt nͤ nūq̄ dat eē nͤ. ꝯ magis eꝯ. Sꝫ qȝ nūq̄ pōt eē pncipiū ad eē alicuꝰ:nec ad repationē eē.ġ rea nͤ hūane nō pōt esse pncipiū repatōis eē humane nͤ. Sꝫ repatio humane nͤ fit p satisfactōēꝫ pctī original.ġ satisfactio pctī original' ñ pōt fieri p aliquā psonā humanā.et ita nec p aliquē hoīēꝫ singularē. Itē oē pctm̄ ē iniusticia.Sꝫ q̄dā ē iniusticia quā fac homo sibi: et h̄ fit p pctm̄ actuale. Alia ē iniusticia q̄ fit hoī.et h̄ fit p pctm̄ originale.Sꝫ sc̄dm modū fiēdi pctm̄ ē satisfactio p pctō.Sꝫ iniusticia q̄ ē a pctō originali inest psone istīꝰ hoīs ab alio et non a se ġ ꝛ iusticia p quā fit satisfactio p pctō originali fiet psone hoīs ab alio. ġ nullꝰ hō pōt satisfacē p pctō originali.etiā p eo qȝ est in ipso.ꝯ opꝫ ꝙ sit ab alio satisfactio.

Responsio. Ad satisfactionēꝫ pctī regrit̃ grā di p quā fit absolutio reatꝰ eterni ꝛ sustinētia pene tpalis. pͥᵐᵒ ē ex dei mīa. zᵒ ex iusticia. iō sicͭ ad remissionē pctī actualis: qȝ ē pctm̄ hoīs ex se ipo regrit̃ cū grā dolor seu ꝯtritio ad h̄ vt satisfaciat p pctō. Que q̄dē est pena tpal'.Ita ad satisfactionē original' pctī qȝ ē pctm̄ hoīs ab alio ꝯtractū non ab actu suo:regrit̃ cū grā exolo pene tpalis ab alio: siue p aliū:ut locū hēat dīna iusticia. Ad id ġ qȝ pmo obr̃. Rndet̃ ꝙ cū pctm̄ actuale sit ab actu psone ex ipsa. pctm̄ vō originale ē ex vitio nͤ ipsīꝰ pͤ:ꝛ non ex ipsa:ꝯ ab alio. sicut dicͭ Ansel.Qꝛ psona corrūpit nām:ꝯ nā corrūpit psonā.iō nō seqt̃:ꝙ si psona potest satisfacē p actuali:ꝙ possit satisfacē p originali:quod ē minꝰ. qa originale ꝛ actuale nō sunt pctā eiusdē generis. et iō nō est ppria ꝯpatio sc̄dm magis ꝛ minꝰ inter ea. Ad zᵐ dō.ꝙ cū vr̃.deꝰ nō pōt dimittē pctm̄ in pte ꝯ ī toto: h̄ intelligēdū ē quātū ad offensāꝫ ꝛ reatū eterne pene:quā deꝰ dimittit p gratiā iustificatōis de sua sūma mīa. Sꝫ nō est intelligēdū de debito tpalis pene: q̄ regrit̃ rōe iusticie. alr̃ deꝰ relinquēt pctm̄ inpunitū. Ad zᵐ dō.ꝙ duplex honor debet̃ deo Unꝰ ī nā. alꝰ ī psona. Honorē in nā aufert culpa original'. Honorē psone culpa actual'. Honorē ġ ī psona quē abstulit culpa actual' p grām iustificatōis pōt deo reddē psona. Honorē vō ī nā: quē abstulit culpa originalis: nō pōt deo reddē psona alicꝰ hoīs: nisi sit talis que ꝓpōdēt in plus q̄ sit tota humana nā. Ad q̄rtū dō.ꝙ originale ꝛ actuale in Adā fuit idē quātū ad actū. ꝯ nō fuit idē quātū ad reatū. Pctm̄.n.Ade duplicē hūit reatū.qa si ipse seruasset p̄ceptū a deo datū esset remuneratōis cā quātū ad personā ꝛ quātū ad nām.qa ex obedictia remunerationē hūisset ī se ꝛ in sua posteritate.sicͭ dicit Ansel.iō ꝛ reatꝰ fuit duplex in p̄uaricatōe p̄cepti. Actualis inquātū abstulit p̄miū pͤ. et originalis inquātū abstulit p̄miū nͤ. Un̄ pctm̄ Ade obligauit psonā ꝛ obligauit nāꝫ. maxime qa tota erat ī Adā ꝛ Eua.Et sic pͣ corrūpit nām.vt dicͭ Ansel.nec seqt̃. Adāꝫ

per grām satisfecē ꝓ reatu actuali ḡ ⁊ ꝓ originali. qa ꝑsona Ade potuit ꝑ grām satisfacere de reatu ꝑsone. ẜ nō ꝓ reatu nᵉ. sicut ostensū ē supra. Ad qntū dō. ꝙ i pribꝰ ꝑ grām dimittebaꝛ pc̄m originale quātū ad offensā ⁊ reatū pene eterne: que erat tenebra eterne carētie visiōis dei. Nō tn̄ dimittebaꝛ pena tp̄alis: ꝙ erat carētia visionis dei: qusqꝫ fuisset satisfactū ꝑut dc̄m ē. Et silr dō est ad ultimū. qa medicīa circūcisiōis sanabat originale q̄tū ad offēsā ⁊ eternū reatū. ẜ non quantum ad temporalem.

D

Emonstrato ꝙ hō nō pōt

satisfacē ꝑ se de pc̄ō: ꝑ qd est lapsa hūana nā. Querit vtꝝ satisfactō possit fieri ꝑ aliam creaturā: et queriꝛ duo. Primo vtrū possit fieri ꝑ angelicā nām. 2ᵒ an ꝑ aliq̄ aliā creaturā.

Ad primum

obꝛ sic. sumpta ꝓpōe quā accipiunt sci. Quia homo cecidit ꝑ aliū īpellētē: ꝯueniēs ē ꝙ hēat aliū releuātē. ḡ cū homo cecidit ꝑ angelū impellētē: ꝯueniēs ē ut habeat angelū releuātē. ḡ ꝯueniēs ē vt satisfactio fiēt ꝑ angelū. Itē Ro. 5. Mlto magis iustificati ī sanguine ipsiꝰ salui erimꝰ ab ira ꝑ ipm. glo. Ut sic iusticia vinceꝛ diabolꝰ. qd ꝯnter explanat. qa cum in xp̄o nihil dignū morte inueniret: occidit eū tn̄. et iō iustū ē: vt debitores quos tenebat: liberi dimittaꝛ. Si ḡ hec ē rō quare diabolꝰ iuste ꝑdidit oēs in qbꝰ dn̄iū hēbat an̄ passionē. qa misit manum ī illū ī quo nihil iuria hūit: ⁊ ꝓcurauit eiꝰ mortē. ḡ cū ista rō posset seruari. si āgelꝰ accepisset carnē: ⁊ diabolꝰ ꝓcurasset eiꝰ mortē. ꝑ angelū de iusticia posset fieri satisfactō

Conꝛ. De rōne iusticie ē: vt q peccauit satisfaciat. qa ille q obligauit dꝫ soluē debitū. Sꝫ ī satisfactiōe ꝓ pc̄ō originali dꝫ seruari iusticia. ḡ ꝑ hoiēꝫ dꝫ fieri illa satisfactio: nō ꝑ angelū. Itē reatꝰ pc̄ī originalis obligat totā humanā nām: ⁊ oēs illiꝰ generis seu nᵉ ad dānationē eternā. Sꝫ nullꝰ angelꝰ pōt ex se equari toti humane nᵉ. Si ḡ ī satisfactiōe sicut diꝛ Ansel. opꝫ fieri restitutio de ablato: ⁊ emēda de iniuria. Et ita illd ꝑ qd fit satisfactio dꝫ eē maiꝰ ꝙ ꝯmissū. et opꝫ plus reddē ꝙ fuit ablatū. ḡ dꝫ ꝙ ille ꝑ quē fit satisfactio de pc̄ō originali: sit tātus: ꝙ possit eq̄ri toti hūane nᵉ. et ꝙ etiā plus valeat. Sꝫ nullꝰ angelꝰ singularis ē hꝰ. ḡ ꝑ nullū angelum pōt fieri satisfactio hꝰ. Itē et si hō repeꝛ: opꝫ ꝙ restituaꝛ ad dignitatē illā: quā hiturus erat an̄ pc̄m: si nō peccasset. Sꝫ si repeꝛ ꝑ angelū: nō pōt restitui ad illā dignitatē. ḡ per angelū nō pōt nec dꝫ rparari. Q aūt nō possꝫ restitui ad illā dignitatē: quā hiturꝰ erat: si nō peccasset: si repareꝛ ꝑ angelū: pꝫ. qm̄ si nō peccasset eēt eq̄lis angelis dei ī celis. et hoc idē nobis ꝓmittiꝛ post repationē ⁊ resurrectionē. Mat. 22. Mar. 12. Luce. 20. Erūt sicut angeli dei in celo. Si autē repeꝛ ꝑ angelū: nullo mō poterit ꝑuenire ad illā dignitatē ꝙ sit equalis angelis. qa hō factꝰ ē ad imaginē ⁊ similitudinē dei. Gn̄. 2. Sꝫ rōe sue reparationis dꝫ hō seruitiū ei: ꝑ quē repatꝰ ē. ḡ si ꝑ angelū repareꝛ: eēt ei angelꝰ dn̄s. hoc autē nō decet dignitatē humanā. ḡ nullo mō pōt eē: ꝙ hō ꝑ angelū repareꝛ ad suā dignitatē Et iste due rōes fundāꝛ sup auctoritate Ansel. qui diꝛ. Quecūqꝫ alia ꝑsona hominem a morte redimēt: eiꝰ seruus idē hō recte indicareꝛ. qd si esset: nullatenꝰ restauratꝰ esset ī illā dignitatē: quā hiturꝰ erat: si nō peccassꝫ. cū ipse qui nō nisi seruus dei ⁊ equalꝛ angelꝛ bonis futurꝰ erat: seruus esset eiꝰ: q deꝰ non esset. Cōcedendū igiꝛ ẜ Ansel. ⁊ ꝟitatē ꝙ nō potuit hō nec debuit ꝑ angelū reparari

Ad p̄mā rōnē in ꝯtrariū dō. ꝙ idē ordo seruatꝰ ē in lapsu ⁊ ī repatiōe hūani gn̄is. qa sicut ibi fuit ꝯsensus mulieris cā pc̄ī malo angelo eidē suggerēti. gn̄ 3. ita cā repatōis boīs fuit ꝯsensus mulieris bono angelo eidē nūciāti. Luce. i. Cui rn̄det virgo. Ecce ancilla dn̄i ⁊c̄. Ad istū n. ꝯsensuꝫ ꝯsecuta ē incarnatio. et ꝓpter hꝰ diꝛ cā reparationis. Et sic patet qualiter ordo reparatōis ꝯseq̄ꝛ ad ordinē lapsus. Un̄ sicut in lapsu fuit malꝰ angelꝰ suggestor. ita ī reparatiōe fuit bonꝰ angelꝰ nr̄e repatōis p̄dicator. Ad secūdam dō. ꝙ rō iusticie ī nr̄a redēptōe respicit: ꝙ fiat satisfactio. Sꝫ de exigētia iusticie ē: ꝙ q peccauit satisfaciat. Angelꝰ aūt nō peccauit: et iō nō eēt satisfactū: si ꝑ angelū incarnatū fiēt satisfactio. qm̄ ⁊ si diabolꝰ mittēt manū ī angelū īcarnatū: nō tn̄ fiēt satisfactio. Ad illd ꝟo qd obꝛ. ꝙ diabolus iuste detinebat hoīeꝫ ⁊c̄. rn̄det Ansꝛ. Quāuis hō iuste a diabolo torqueꝛ: ipm tn̄ iniuste torq̄bat. hō nāqꝫ meruerat vt puniretur: nec ab illo ꝯuenientiꝰ: ꝙ ab illo cui ꝯsenserat vt peccaret. diaboli ꝟo nullū meritum erat vt puniret: imo tanto faciebat iniustiꝰ: quāto nō ad hꝰ

amore iusticie: ꝟ istictu malicie impellebatᷣ ad torquendum.

Secundo queritur

vtrū possit fieri repatio hūani generis per creaturā aliam ab angelo. Ad quod sic obꝛ̄ Aug. Dīna iusticia nō plus exigit in pena: q̄ꝫ omissū fuerit in culpa. Si ꝗ̄ omissū est in culpa Ade a pura creatura. ꝗ̄ nō exiget satisfationē nisi pure creature. ꝗ̄ pura creatura poterit satisfacē. Itē tota bonitas humani generis ē finita. qa ipsa est creata. Et oīs creatura ē finita. ꝗ̄ posset inueniri vel creari a deo pura creatura ꝑ quā posset eē recōpēsatio bonitatꝭ amisse. ꝗ̄ ī aliq̄ creatura posset esse equalētia bonitatꝭ amisse. ꝗ̄ ꝑ illā potuit fieri repatio. Conꝛ̄. Sic dicit sci: maiꝰ ē d impio facē piū: q̄ꝫ creare celū ⁊ terrā. Sȝ ꝑ lapsuȝ hūani generis oēs ceciderūt ī impietatē. Ergo ad h̄ ꝙ d impiis fiāt pii: opȝ ꝙ interueniat maioꝛ actio: q̄ꝫ fuerit creatio celi ⁊ terre. Si ꝗ̄ actio maioꝛ nō pōt venire nisi a ꝟtute creatoria oīpotentꝭ: pȝ ꝙ ꝑ nullā ꝟtutē creature pōt fieri hꝰ actio: q̄ est repatio hūani generis. Itē Ans. Necē ē ꝙ bonitas dei ꝑ incōmutabilitatē suā pficiat ī hoīe qd̄ incepit. Itē h̄ negt fieri vt fiat hoīs repatio. nisi fit q̄ soluat deo ꝑ pc̄tō hoīs aliquid maiꝰ q̄ꝫ oē qd̄ preter deū ē. Ex h̄ seqꝛ̄. ꝙ ille q̄ poterit dare de suo aliquid maiꝰ: q̄ꝫ oē qd̄ nō ē deus: poterit hāc satisfactionē facē: et nō aliꝰ. Sȝ nulla creatura pōt dare aliqd̄ qd̄ sit maiꝰ q̄ꝫ oē qd̄ ē ꝑter deuȝ: nisi deꝰ solꝰ. qa nihil ē maiꝰ oīuȝ q̄ sunt ꝑter deū: nisi deꝰ solꝰ. ꝗ̄ solū hāc satisfactionē pōt facē solꝰ deꝰ: ⁊ nō aliq̄ creatura. Rꝭ. Cōcedēdū ꝙ nulla pura creatura pōt hāc satisfactionē facē. Ad pmā rōnē ī ꝯtrariū dd̄ ꝙ quātitas peccati Ade dȝ attendi quantū ad ista tria. s. quātū ad peccātē. et quātū ad īordinationē pc̄ti. et quātū ad illū ī quē peccatᷣ. Et ꝙ quātitas pc̄ti debeat attēdi ꝑ ꝯparationē ad illū: ī quē peccatᷣ: pȝ. qm̄ si aliq̄s offendēt regē ⁊ militē: pꝰ offendēt offēdēdo regeȝ q̄ꝫ militē. Et ita quātitas istiꝰ offense attēditᷣ ex pte eiꝰ ī quē peccatᷣ. his ꝗ̄ modis attēdit dīna iusticia q̄titatē pc̄ti ade. Lȝ ꝗ̄ pc̄m̄ Ade quātū ē ex pte peccātꝭ: fuerit soliꝰ creature. tm̄ peccauit Adā ī bonū infinituȝ. s. ī deū. Itē deoꝛdinauit et reā fecꝭ totaȝ humanā nām̄. ꝗ̄ ꝑ istos duos ad minꝰ est pc̄m̄ Ade infinitū et trāscēdēs oēȝ hūanaȝ creaturā. Si ꝗ̄ deꝰ dȝ exigē ī pena q̄tū cōmissū ē ī culpa. pȝ ꝙ dȝ exigere penā īfinitā pro pc̄tō Ade. Aut si admittat satisfactionē dȝ fieri satisfactio a tali ꝑsona: in qua sit infinitū bonū: et a qua sit ordinatio totiꝰ hūane nᵉ. Sȝ nulla pura creatura ē hꝰ. et ꝓpter h̄ de iusticia n̄ fuit: vt ꝑ purā creaturā fiēt hꝰ satisfactio. Ad zᵐ dd̄. ꝙ bonitas creature finita ē ī se. tm̄ ipsa ordinata ē ad infinitū bonū. Qn̄ ꝟo ipm offendit: deoꝛdinata ē ab illo: ⁊ ē rea infiniti mali. Cū ꝗ̄ bonitas creature sit finita: pȝ ꝙ nulla creatura pura posset hūane nᵉ restituē illd̄ a quo deoꝛdinata ē ꝑ pc̄m̄. qa bonitas creature cū sit finita: nō pōt recōpēsare hūane nᵉ bonitateȝ infinitā. Jam igitᷣ hēmꝰ ꝙ ꝑ deū fieri debēt repatio: nō ꝑ aliquā creaturā puram.

Probato

ꝙ repatio hūani generis nō possit fieri sine satisfactiōe. et ꝙ nō possit fieri ꝑ hoīem puꝝ. nec ꝑ creaturā aliā. oñdēdū ē ꝙ n̄ debeat fieri ꝑ hoīeȝ deū. Ad qd̄ sic obꝛ̄. Eiꝰdē ꝟtutis ē creare ⁊ recreate. s. ꝟtutis infinite. ꝗ̄ sic ī creatōe n̄ īteruidit aliqd̄ mediū nec vnitᷣ deꝰ ī creādo alicui creature. ꝗ̄ nec ī recreādo vnietᷣ alicui creature: nec debēt cadē actio creature media ad h̄ ꝙ recreet humanū genꝰ. ꝗ̄ ꝑ se debēt r̄creare humanā nām̄. Itē solo ꝟbo voluit deꝰ creare oīa. Sn̄. i. Dixit ⁊ facta sunt. ꝗ̄ solo ꝟbo nō vnito alii debuit repare. Nō ꝗ̄ seqꝛ̄ ꝙ ꝟbū caro factū sit ad h̄ vt hō repetᷣ. Itē Ansel. Nō ē sapiēs q̄ n̄ vult vitare indecētiā cū possit Sȝ miseria. mors. sitis. esuries. ⁊ passibilitas ista nō decēt dinā nām̄. ꝗ̄ si vellet deꝰ ista accipe: dicēmꝰ ipm insipiētē. Sȝ ista ꝯcomitātᷣ hūanā nām̄. ꝗ̄ nō decet deū vt accipiat ⁊ vniatᷣ humane nᵉ ad h̄ ꝙ satisfaciat pro pc̄tō hoīs. Et h̄ ē qd̄ dc̄ Ansel. ponēdo opinionē infideliū. Si dicit ꝙ hec oīa n̄ potuit facē deꝰ solo iussu: quē ꝯcta creasse iubendo dicitꝭ. repugnātia dobismetipsis. qa impotētē ipm facitꝭ. Ecce sup hoc fundatᷣ zᵐ obō. Deinde dic. aut si fatemini qa potuit: ꝟ non voluit: nisi hoc mō. quō sapiētē potestis eū oñdē. quē sine vlla rōne tā indecētia velle pati asseritꝭ. Conꝛ̄. Si deꝰ solo ꝟbo ⁊ solo iussu liberasset hūanā nām̄. ꝗ̄ liberassȝ eā ꝑ potētiā suā sine satisfactōe ꝯmissi. ꝗ̄ dimisisset pc̄m̄ hoīs impunitū. hoc aūt ē īpossibile ꝗ̄ nō debēt liberare genꝰ hūanū ꝑ potētiaȝ solā. nec ꝑ solū iussū. Qꝛ anteȝ deꝰ nō debuit

peccatū dimittē impunitū pꝫ. qꝛ sic deꝰ nō pōt facē malū.ita nec pōt facē aliqd inordinatū.Sꝫ pctm̄ inordinatū nō dimittit: nisi satisfactio vel pena sequat.sic dicit Ansel.g̊ si debēt dimittē pctm̄ sine satisfactōe. Itē deꝰ nō debēt satisfacē lꝫ posset. solꝰ autē hō inter creaturas oēs debēt satisfacē:s; ñ pōt. ꝑpter quātitatē pcti. g̊ ncēe ē ꝙ satisfaciat: dꝰ q pōt.et hō q dꝫ.g̊ debēt satisfacē dꝰ hō et nō solꝰ deꝰ nec solꝰ hō. et h̄ ē quod dicit Ansel. Nō pōt facē hāc satisfactionē nisi dꝰ. nec eādē nisi hō.alioqn ñ satisfacēt hō.Si g̊ ostat ꝙ ncēe ē hoīeꝫ repari:nec h̄ valet esse nisi fiat pdicta satisfactio: quā non pōt facē nisi deꝰ:nec dꝫ nisi hō.ncēe ē igit ꝙ eā faciat deus hō. Itē ad h̄ ꝙ sit satisfactio pdicta opꝫ ꝙ sit ab illo q possit:et ab illo q dꝫ.Sꝫ h̄ nō potest inueniri nec in solo deo:nec ī solo hoīe:nisi vniat deꝰ hoī. qꝛ deꝰ pōt:s; nō dꝫ. hō dꝫ s; nō pōt.g̊ opꝫ ꝙ ille faciat hāc satisfactionē q sit hō deꝰ.ñ aliꝰ ⁊ aliꝰ.⁊ h̄ ē qd dic Ansel.Si nō sit idē deꝰ:qd ⁊ hō.īpossibile ꝙ ambo nō faciāt qd fieri ncēe ē.s.reparatiōnē hūanā.Nā deꝰ nō faciet.qꝛ nō dꝫ.nec hō.qꝛ nec pōt. vt g̊ h̄ faciat deus hō ncēe ē ipm eē pfectū hoīeꝫ pfectū deū.q hāc satisfactionē facturꝰ ē. Qd ocedēdū ē. ꝙ hāc satisfactionē reqrit ncētas iusticie:ut fiat per deū vnitū humane nᵉ. Ad pmā rōnem in otrariū dd.ꝙ nō ē sile oīo de actu creationis ⁊ recreatōis.Nā actꝰ creatiōis ē solū p rōnē potētie.et cū illa potētia sit infinita.et eā sui opis nō exigit aliquā creaturā mediā ī creando:imo hoc repugnater sūme potētie:qd oparet p mediū aliqd:quātū ē de rōe potētie:qꝛ si exigēt creatura media: iā non esset tota eā sue opatiōis.et ꝑpter h̄ ī creatione rez nō opatꝰ ē deꝰ p creaturā hūanā mediā. Recreatio aūt nō solū ē p rōnē poᵉ: s; eū h̄ p rōnē iusticie.qꝛ ī recreatōe agitur de dimissiōe pcti:ad quā de iusticia seqt satisfactio.sic pbatū ē supiꝰ. et qꝛ hāc satisfactionē potest facē deꝰ:s; nō debꝫ de se. eā dꝫ s; non pōt. ꝑpter hoc opꝫ ꝙ ī recreatiōe vniat deꝰ hūane nᵉ.Et p h̄ pꝫ Rᵒ ad zᵐ.

Ad 3ᵐ dd. ꝙ deꝰ penalitates nō assūpsit sine rōne:s; sūma rōe:⁊ altissimo osilio sapie dei.vñ dic Ansel. Nō ne vr satis necessaria rō cur h̄:deꝰ facē que diximꝰ debuit.qꝛ humanū genꝰ tā pciosū opꝰ eiꝰ oīo pierat. nec decebat vt qd deus de homine ꝑposuerat: penitꝰ ānihilaret. nec eiꝰ ꝑpositū ad effectuꝫ duci poterat: nisi genꝰ humanū ab ipso creatore suo talr̄ liberaret. Iā g̊ hēmꝰ ex pdcis ꝙ p hoīeꝫ deū dꝫ fieri reparatio humani generis ⁊ satisfactio peccati.

Equitur de ouenientia incarnatōis.

circa quā ingrēda sunt ista Primo de ouenientia incarnatiōis posita nā lapsa. Deinde de ouenientia incarnatiōis: si nō fuisset nā lapsa. Itē ꝙᵐ ad pᵐ qrit in pmis de ouenientia incarnatōis a pte vnibiliū ī gn̄ali. Deinde a parte vnibiliū ī spāli.

Itē a pte unibiliū ī spāli qrit d ouenientia vnibilitatis ex pte dīne nᵉ. vtrū dīna nā sit vnibil'. Utrū abstractis psonis sit vnibil'. Utrū sit vnibilis ī vna psona tm̄:vl' etiā in plibꝰ psonis. Deinde dato ꝙ ī vna tm̄ querit in qua. Itē ex pte hūane nᵉ qrit d vnibilitate p opatiōeꝫ ad nām angelicā. deinde de vnibilitate p opatiōem ad oēm aliā creaturā. Deinde vtrū hūanitas assumpta debeat esse nr̄i generis. vtrū homo ille potuit esse Adā. Deinde vtrū hō ille debuit plasmari p viā generatōis. Utruꝫ de viro sine muliere. Utrū de muliere tm̄

Primo ergo queri

tur ī generali vtrū dīna nā:⁊ humana sint vnibiles ad inuicē. Augꝰ.ī li. de aīa ⁊ spū. Silia gaudēt silibꝰ. Ex h̄.n. ē corpꝰ vnibile aīe.qꝛ īfimū aīe.s. fantasma vel fātasticus spūs.et supmū corpis.s.sensualitas silia sūt g̊ cū nā dīna ⁊ humana sint siles. cū sit hō ad imaginē dei factꝰ.pꝫ ꝙ sunt vnibiles.

Itē Augꝰ.in li.de aīa ⁊ spū. Sic supmuꝫ aīe.s.intelligētia siue mēs imaginē ⁊ silitudinē gerit sui supioris. id est dei. vñ eiꝰ susceptiua eē potuit et ad vnionē psonalē. sic supmū carnis.s.sensualitas aīe gerēs silitudinē:ad vnionē psonalē eiꝰ eētiā suscipere pōt. Silis g̊ ē opatio quātū ad vnibilitateꝫ mētis:que ē supma ps aīe ad deū. ⁊ sensualitas:que ē supmū carnis ad animā.Si g̊ sensualitas carnis nālr̄ ē unibil' ipsi aīe vnione psonali.ita nāli ordine aīa hūana erit vnibilis deo vniōe psonali. Contᵃ. Oīa vnibilia sunt silia.Sꝫ oīs silitudo ē pᵐ aliquam formā cōeꝫ. g̊ oīa vnibilia hn̄t aliq̄ formā cōem. Sꝫ nō ē accipe aliqd cōe dei ⁊ hoīs: siue creatoris ⁊ creature.nec ī gn̄e nec ī spe g̊ nō ē accipe aliq̄ mō silitudinē inter deū ⁊ hoīeꝫ.ergo nā dīna ⁊ hūana ñ sūt vnibiles

zm rõ ad idem. Nulla inter q̃ ē penit9 di-ſtātia improportõabil' ſunt vnibilia. Sȝ cre-ator ⁊ creatura ſunt bi9. q2 diſtātia ē inter hec infinita ſicͭ inter finitū ⁊ infinitū. ergo nullo mõ ſūt vnibilia. Rͦ. dõ q̄ ſilitudo dupl'r attēdit inter aliq̃. Aut ſm formā cõez p̃ticipatā ab illis. et h mõ nõ ē ſilitudo aliq̃ inter nām dinā ⁊ hūanā creaturā. Uel ſm ꝯueniētiā ꝓportõis vnius ad alterum. et h dupl'r. Uno mõ ꝯpādo duo ad tertiū. et h mõ iuſticia increata ⁊ creata ꝯueniūt. ſ nõ ī aliq̃ forma coī gēnē vel ſpē. q2 iuſticia in-creata ē ſb2 dina. Juſticia ꝟo creata eſt q̄li-tas. Sȝ ꝯueniūt ī hitudine ad eūdē effectū: q̄ ē reddē vnicuiq; qð ſuū ē. Alio mõ attē-dit hec ſilitudo ꝯpando vnū ad alterꝫ. vt ſi dicaȝ. De9 ē bon9. creatura ē bona. bonitas increata ē bonitas p eſſentiam. ſ. ipſe de9. et ad hāc ordinat' bonitas creata. Hoc ḡ qð di-co ordinari ad illā: facͭ ꝯueniētiā ⁊ ſilitudi-nē bonitat' create ad increatā. Nõ tñ ē dð. q̄ bonitas increata ſit ſilis bonitati create. ſ e9. q2 nūq̄ determinat' ſilitudo reſpectu alic9 deterioris: ſ reſpectu maioris vel eq̄lis. Sicͭ ḡ dom9 in ope ſimilis ē domui vel arti ī mēte. eo q̄ facta ē ⁊ ducta ī eſſe ſm illā. ſ ñ dr̄ e9 ars ſimilis domui. Jta creatura ſilis dr̄ creatori. q2 ē ordinabilis illi. et nõ e9. q̄ ſilitudo attēdit ī ordīe vel hitudīe uni9 ad alterā. et ex h ſūt vnibiles. Ad zm dð. q̄ q̄dā ē diſtātia eſſentialis rei ad rē. et h mõ infinita ē diſtātia nē dine ad nām creatā. Alia ē diſtātia reꝝ ſm eſſe ordinis. et hec ñ ē infinita creature ad creatorē. et ſm iſtam min9 diſtat hõ a deo: q̄ aliq̃ alia creatura. q2 vltimū corp9 in nā ē corpus hūanū cõ-municās cū oī corpe in nā. Similr̄ vltima forma in nā ē aīa rõalis. Et inde ē q̄ omnia alia ordināt' ad hoīez. et ideo eſt ꝓpinquior deo. et ita eſt ei vnibilis.

Sequitur de

ꝯueniētia in-carnationis a p̃te unibilitū ī ſpāli. Et q̄rit' vtrū nā dina ſit vnibilis hūane. Ad qð ſic obr̄. Oē unitū eſt terminatū. ḡ oē unibile ē terminabile. Sed nullū infinitū ē terminabile. ḡ nullū infini-tū ē unibile. Sȝ nā dina ē īfinita. ḡ ipſa nõ ē vnibilis. Si dicat' q̄ nā dina in ſe ꝯſide-rata nõ ē terminabilis. ſ ſm q̄ cā. q2 cā quo-dāmõ terminat' ad ſuū effectū. Cõt'. ſm q̄ cā eſt ī rõne potētie. ſeq̄t' ḡ q̄ potētia dei ſit terminata. qð ē falſuȝ. Jtē oē vnibile eſt potētiale reſpectu unionis. Sȝ oē potētiale ē impfectū reſpectu maioris pfectõis. Si ḡ oīs impfectio relegat' a deo. ḡ ⁊ unibilitas.

Cõt'. Dei potētia ē ī oēȝ actū: q̄ nõ ponit inordinatõez uel defectū. Si ḡ unire nõ po-nit inordinatõez uel defectū. ḡ dina poten-tia põt ſibi unire hūanā nām. q2 h quod ē unire ſibi nõ ponit defectū act9 ul' inordina-tõez. ſ ſūmā pfectionē ⁊ ordinē. Rͦ. Infi-nitū dr̄ dupl'r. ſ. qð nec finit aliqd nec finit' ab aliquo. et ſic ē dina eēntia īfinita ab eter-no ſm ſe. q2 ſic ñ finit nec finit' ab aliq̃. Uel dr̄ īfinitū: qð ñ finit' ab alio: ſ finit aliud. et h mõ dr̄ īfinita ſm q̄ ad ipſaȝ ordinat' crea-tura. Et iſta diſtīctio hr̄ ex hitudine huiuſ ꝑpoſitõis in. addite p ꝯpõnē ei qð ē finitū: q̄ põt dīe abnegationē finiti ī q̄tū finiēs: ul' finiti īquātū finitū. Eſt. n. dicē dinā eēntiā finire creaturas īq̄nātū ab ipſa ſūt ut a p̄n9 ⁊ īquātū ad ipſā ordināt' vt ad finē. et ſunt ſm ipſam. Nā ſicͭ dicͭ Trimegiſt9. Dina eēn-tia ē ſicͭ ſpera ītelligibilis. cu9 cētrū ē ubiq; circūferētia uero nuſq̄. Jnquātū. n. dina eſſentia ꝯſiderat' vt res ī ſe pfecta eſt. cu9 ñ ē accipe finē bonitati. et ſic ꝯſiderat' ut circū-ferētia. cu9 ñ ē accipere finē nec p̄n. ſ ē ex oīa. Sic ē de bonitate dei. Uel põt ꝯſidera-ri ut ē ī creatura finiēs ipſaȝ ⁊ limitās ⁊ de-ducēs. et ſic dr̄ cētꝝ. q2 ſicͭ cētrū finit lineas et ab ipõ linee deducūt'. ita creator finit cre-aturas et limitat ⁊ deducͭ eas. Ad zm ꝟo. ſ. Oē unibile ē potētiale reſpectu uniõis ⁊c. dð. q̄ duplex ē potētia. ſ. actiua ⁊ paſſiua. Si loquamur de potētia paſſiua: ſic uerꝫ eſt q̄ nā dina nullo mõ ē unibilis. q2 qð ē uni-bile hoc mõ ē potētiale reſpectu maioris p-fectõis. q2 ḡ ñ eſt potētiale: q̄ potētia dei p-ficiat' ex actu īcarnatõis. ꝓpter h nõ ē ponē ſm uiā iſtā dinā nām unibilē. Si aūt loqua-mur de potētia actiua ſic nā dina ē unibilis hūanē. q2 ī deo ē potētia actiua: ut ſibi uni-at nām humanā. unibile igit' dr̄ de nā dina ſm potētiā actiuā. ſ. q̄ poſſit ſibi unire nām creatā. De nā ꝟo humana dr̄ ſm potētiam paſſiuā. eo q̄ poſſit uniri. et ī hoc fuit ſūma oſtēſio ⁊ māifeſtatio ſue potētie. Poāt' eīm q̄ ñ poſſit uniri actiue nē humāe. h ñ dicēt' eſſe pfectõis ī deo. Et ſic ꝯcedēdū eſt q̄ nā dina ⁊ humana ſūt unibiles.

Poſtea queritur

utrū abſtr̄ctis pſonis ſit unibilis dina nā. et oſtēdit' q̄

nõ. Sapponim⁹.n.ꝙ vnio ĩ diuinis sit sbalis: ꝛ ñ accidẽtalis. Sꝫ oĩs vnio sbalis ẽ nͤ: vel psone. qꝛ ĩ sba diuina ñ ẽ reperire nisi nãꝫ vl' pͤ nͤ. Res ꝺo nͤ ẽ psona: vbi cõtigit repire psonã. vnio ğ sbalis erit i nã uel ĩ psona. Si igiť diuina nã vniť hũane: h' erit vel ĩ vnitate nͤ. vl pͤ. Sꝫ pͤ ñ. qꝛ iã positũ ẽ ꝙ pͤ sũt abstracte. Cũ ğ vnio supponat ens: erit illa vnio ĩ unitate nͤ. ğ cũ hoc sit impossibile. sic hic ita mõstrať: ñ vniet diuina nã humane ĩ unitate nͤ nec pͤ. vt pꝫ ex dictis. ğ nullo mõ ẽ unibilis abstractis psonis. Ad idẽ eũdẽ ⁹ argͦ. Ansel. Si uniret diuina nã hũane nõ abstractis psonis: aut ipsa diuina nã mutabiť ĩ hũanã. aut e9ͦ. aut fiet tertia nã ex illis p⁹ vnionẽ. vel saltẽ fiet vtraqꝫ vnio ĩ alia nã. Tertiũ ẽ impossibile. qꝛ ex hoc seqͥť ꝙ diuina nã sit possibil' ad vlteriorẽ pfectionẽ. Itẽ sequeřet ex h' ꝙ eẽt aliqd: qꝺ neqꝫ esset creatũ neqꝫ icreatũ. s. id tertiũ. Silr' duo pma sũt impossibilia. Aut eẽt dicẽ post vnionẽ. nã diuina ẽ humana. et e9ͦ. ğ ñ fiet vnio ĩ nã. silr nec ĩ pͤ: cũ ponãť eẽ abstracte. igiť abstractis psonis ꝛc. Si dicať ꝙ hoc sit verꝫ ꝺ psõis icreatis. vñ ñ fiet vnio ĩ psona increata. ꝫ ĩ psona creata. sic ĩ hoĩe aliq̃. Conť. nihilominus adhuc seqͥť incõueniẽs. s. ꝙ diuina nã sit possibilis ad maiorẽ pfectõeꝫ. et ita eẽt maľ respectu vnitatꝭ create. Redit ğ ad idẽ qꝺ pus. Si dicať ꝙ illa ẽ talis vnio sic accñtis ꝛ sbiecti. qꝛ hũana nã ĩ illa vniõe degñat ĩ accñs. qꝛ oẽ qꝺ aduenit rei post eẽ opletũ tenet modũ siue nãm accñtis. Talis aũt est hũana nã respectu diuine ĩ illa vniõe. Cõť Ubicũqꝫ ẽ vnio sbiecti ꝛ accñtis: accñs trãsit ĩ vnitatẽ sbiecti ita ꝙ ẽ vnũ numero cũ ipso. vt albũ ꝛ sor. cũ dr' sor. albus. ğ ꝑ hoc hũana nã trãsiret ĩ unitatẽ nͤ diuine: quod ẽ impossibile. Preterea sequeřet ꝙ diuina nã eẽt sbm respectu hũane. qꝺ iterꝫ impossibile ẽ.

Ad oppͦ sic. Abstractis psonis adhuc intelligiť diuina essentia: et intelligiť ĩ ipsa oĩpotẽtia siue sũma potẽtia. sapiã ꝛ bonitas. Sꝫ ñ ẽ oĩpotẽtia nisi diuina eẽntia possꝫ se unire hũane. ğ si remaneat ĩ ipsa oĩpotentia. pꝫ ꝙ abstractis psonis põt se illi vnire. et ita est adhuc unibilis. Item remanet sciã q̃ scit suã oĩpotẽtiã. et sua bonitas: qua ñ vult dimittẽ perire creaturã hũanã. hec aũt sufficiũt ad illã unionẽ ꝛ faciũt ipsã. ğ abstractis psonis p itellectũ adhuc ẽ vnibilis diuina eẽntia. Rͤ ꝺᵐ Anſ. De icarnatõe ꝺbi nã diuina ꝛ hũana ñ pñt ĩuicem mutari: nec ita misceri. ut q̃dã tertia fiat ex duab⁹: q̄ nec sit diuina nec hũana. ğ in pͣ neccẽ ẽ vnionẽ fieri. dico ğ ꝙ abstractis psonis ñ ĩtelligo diuinam nãꝫ posse uniri. Et si aliqs forte poss, h' ĩtelligere: ego ñ ĩtelligo. qꝛ sicut dič Jo. Dama. 3. li. Opꝫ scire ꝙ ñ ꝺᵐ termiatõeꝫ nͤ uel ꝺsiõeꝫ uel alteratõeꝫ uel ꝯfusiõeꝫ caro diuĩ i. hũanitas deificata dr'. et sbdit auctoritatẽ theologi Gregorii nisseni. Hoc ñ ꝺm trãsmutatõeꝫ nͤ fit. ꝫ ꝺm dispẽsatiuã unionẽ: q̄ ẽ ꝺm ipostasim: ꝺm quã ĩdiuisibiľ deo ꝺbo unita ẽ. et eã q̄ ẽ ĩuicẽ nãꝫ circũ icessionẽ: vt aım⁹: ꝛ ferri ignitõem. et sbdit. Queãdmodũ. n. ignitõ ñ trãsmutat igniti nãm: et eã q̄ ignis. ꝫ mõstrat ꝛ ignitũ: ꝛ qꝺ ignuit. et ñ vni⁹ ꝫ duorũ ẽ demõstratiuũ. Pretẽa dꝺ. ꝙ abstractis psonis ñ põt intelligi illa unio: qꝛ nũq̃ ĩtellect⁹ nř ĩtelligit nãm eẽ ĩ actu: nisi ĩ re nͤ sicut hũanitatẽ eẽ ĩ actu ñ ĩtelligo nisi ĩ habẽte ipsaꝫ. Silr' igiť nec diuitatẽ ĩtelligo nisi ĩ hñte diuinã nãꝫ. hñs aũt illã ẽ pͣ uel ipostasis. Cũ igiť p rẽnͤ tm̃ sit ĩtelligibil' uniri: cõstat ꝙ ñ põt ĩtelligi uniri: si abstrͣhaťpͤ siue res nͤ ab ipã nͣ. qꝺ pleni⁹ ĩfra uidebiť.

Uiso ꝙ diuina natura ñ ĩtelligiť unibilis abstractis psonis: ꝯseqͥnter ẽ qꝺ vtrũ sit vnibilis ĩ pͣ vna uľ ĩ plib⁹ psõis. Et ꝙ ĩ plib⁹ uř. Sič creatio ẽ op⁹ trinitatꝭ. ita recreatõ siue ĩcarnatõ. Sꝫ tota trinitas uniformiter se hꝫ ad creatũeꝫ nec aliqd attribuiť uni pͤ: qꝺ ñ alii q̃tũ ad opus creatõis. ğ silr' opus recreatõis toti trinitati attribuiť. nec magis debꝫ attribui pͤ filii q̃ alii pͤ. Sꝫ recreatõ facta ẽ per ĩcarnatõeꝫ. ğ diuina natura ĩ trib⁹ psõis ẽ ĩcarnabil' siue ĩcarnata. 2ͣ rõ tal' ẽ. ĩ 3ͦ. c. pͤ di. tertii libri ſẽtẽ. dič magř. Q: př ꝛ fili⁹ ꝛ spũs scũs potuerũt ĩcarnari. ğ ptãs ad ĩcarnãdũ fuit eis cois. ğ p aliqꝺ coẽ ĩ ipsis. Sꝫ nihil ẽ coẽ ĩ ipis nisi essẽtia. ğ essẽtia ĩ pře ꝛ filio ꝛ spũ sãcto potuit ĩcarnari. ğ ĩ plib⁹ psõis potest fieri ĩcarnatõ. Itẽ qꝺcũqꝫ esse hꝫ diuina essẽtia ĩ natura ĩcreata: põt habẽ ĩ natura creata. cũ potẽtia diuina pcipue q̄ ad suũ esse sit ĩtermĩabil'. Sꝫ ĩ natura ĩcreata habꝫ esse ĩ trib⁹ psõis. ğ ĩ natura creata potest esse diuina essẽtia ĩ trib⁹ psõis. Sꝫ ĩ natura creata ẽ p ĩcarnatõem siue p uniõem. ğ ĩ trib⁹ psõis. Ad oppositũ sic. Oĩs unio uel ẽ ĩ unitate nature uel ĩ unitate pͤ. Si igiť diuina essẽtia uniať ĩ plibus persõis: uel hoc erit ĩ unitate nature

ul' i vnitate p^e. Sʒ n^e n̄. sic ōnsuʒ ē i alia qōe deducēdo ad icōueniēs. silr nec p^e. q̄a ubi ē pluralitas p̄sonaꝝ: ibi n̄ ē vnitas p^e. q̄a vnitas ꝛ pluralitas p̄sonaꝝ opponūt. Si ḡ unio diuine n^e cū humana terminat ad vnitatē p^e pʒ q̄ n̄ pōt ei vniri i plurib' p̄sonis. Itēʒ diuersas p̄sonas eē unā eādēq̄ p̄sonā i uno eodēq̄ hoīe: h̄ neq̄t ītelligi. sic dic̄ Ansel. q̄a ibi eēt repugnātia ītellectuū. Sʒ si diuina eēntia ītelligat i plib' p̄sonis eē vnibilis n^e humane. esset tūc ītelligē ples p̄sonas esse unā q̄ cū h̄ sit īpossibile. ꝛ p̄mum ē impossibile. Media pbat sic. q̄ si diuina eēntia uniret i plib' p̄sonis: ītelligent p^e eē una iquātū illa nā i q̄ fieret unio triū p̄sonaꝝ ītelligeret. ut i athomo: uel sicut i individuū: n̄ ut spēs. vnde si trinitas p̄sonaꝝ assumerēt hoīem uel hūanitatē: illa hūanitas n̄ eēt coīs ut spēi. s ut individui. Illud aūt individuū aut ē p^a. aut n̄. et cū sit rōalis n^e individua sba. ḡ est p^a. ḡ esset ītelligē plures p̄sonas eē unā: qd nequit ītelligi s^m Ans. Et h̄ est qd dic̄ Ans. Si hō un' cū plurib' p̄sonis ē vna p^a: necē ē plures p̄sonas: q̄ alie sunt: ad se inuicē eē vnā eādēq̄ p̄sonā. Itē īpossibile ē diuersaꝝ p̄sonaꝝ p̄prietatū eādē eē collectionē. Sed si ples p^e diuine assumerēt vnū eūdēq̄ hoīeʒ: eēt diuersaꝝ p̄sonaꝝ p̄prietatū collectio. ḡ illud ē impossibile. Itē si pr̄ ꝛ fi. ꝛ spūs. s. assūpsisset h̄ individuū ih's. tc̄ q̄cūq̄ eēt p̄prietas ei'. eēt p̄prietas p̄ris ꝛ fi. ꝛ spūs. s. Sʒ p vnionē ip̄i' ad p̄sonā p̄ris i vnitatē p^e ē p̄prietas Ih'u p̄prietas p^e p̄ris. ḡ Ih's ē p^a generās. Itē p vnionē eiusdē ad filiū ē p̄prietas ei' p̄prietas filii. ḡ Ih's ē p^a genita. Silr̄ p unionē ad spm̄ scm̄ ē p^a p̄cedēs. Cū ḡ p vnionē ad q̄lʒ p̄sonā hēat Ih's p̄prietatē cuiuslʒ p^e. et q̄libʒ p^a coīcet p̄prietates Ih'u. seq̄t necessario q̄ p̄prietas cuiuslʒ p^e sit p̄ris. et silr̄ filii. et silr̄ spūs sci. et ita erit ibi ꝯfusio p̄sonaꝝ. R^o. Dm̄ circa istā sacratissimā mām nihil ē temere asserēdum. quāuis Ans. dicat. z. li. cur de' hō. q̄ plures p^e n̄ p̄nt vnū eūdēq̄ hominē assume. q̄a necē ē i una persona unionē fieri. tn̄ dō sine p̄iudicio. q̄ cū dr̄ vn' ꝛ idē hō: pōt supponi vna ꝛ eadē p^a. uel unū individuū. Dr̄ia. n. ē inter individuum ꝛ p̄sonā. Persona. n. dic̄ rē sūme discretā: uel distinctā p̄prietate digniori. et inde est q̄ nullo mō pōt un' ꝛ idē hō: q̄ sit p̄sona ul' assūpta i unitatē p^e: assumi a trib' p̄sonis. q̄a p̄sonalitas digniora p̄prietatis n̄ potest eē ex pte hūane n^e. nec etiā ex pte diuinaꝝ p̄sonaꝝ: cūʒ sint tres p^e. Et id relinq̄t q̄ a trib' p̄sonis n̄ pōt assumi un' ꝛ idē hō i unitate p^e. sic nec ē possibile tres p̄sonas posse ꝯfundi. Si t̄o un' ꝛ idē homo supponat individuū. s. ꝯpositū hoc singulare ex aīa ꝛ corpe. s^m hūc modū posset ꝯcedi: q̄ tres p^e possent assumē ꝛ coīcare unū ꝛ eūdē hoīeʒ: ut individuū. Cui' modi aūt sit illa coīcatio: n̄ ē hoīs diffinire.

Ad p^m ḡ obm̄ dicim' q̄ i creatiōe ītelligit unū solū. et illud ē actio. et hʒ se uniformiter ad totā trinitatē. Sʒ i incarnatione duo ītelligūt. s. actio et unio. qd ḡ actiōis ē i incarnatione uniformiter se hʒ ad totā trinitatē: sic ꝛ creatio. ūn̄ sic tota trinitas creat: ita tota trinitas opata ē incarnationē. Sʒ p̄ter actionē adhuc intelligit unio uel relatio ad carnē rōne cui' supadditi. n̄ ꝯueīt fieri i plurib' p̄sonis. sic dictum ē. Ad z^m dō. q̄ magr̄ loq̄t i sn̄is d potētia īcarnādi s^m modū illū qui ꝯcessus ē. Ad ʒ^m dō. q̄ illud qd dr̄ silr̄ se hr̄e &c. īterp̄tat quid in ad aliqd. qm̄ qd dr̄ i p^a ꝯcēdū q̄ esse &c. h̄ eē dic̄ eē qd. s eē i trib' personis ad aliqd i z^a. qm̄ dicit esse relatum.

Postea queritur

i q̄ persona diuina nā sit unibilis humane. et q̄rūt hic duo. Primo utrū patri ꝯueniat incarnari: sic filio. et silr̄ utrū spūi scō. z^o utrū p̄ri ꝛ spūi. s. sit possibile īcarnari supposito q̄ eia n̄ ꝯgruat op' īcarnatiōis.

Circa primum

sic uidetur q̄ īcarnari ꝯueniat p̄ri. Op' īcarnatōis fuit ōnsuū sūme potētie. Cū ḡ sūma potētia attribuatur p̄ri: uidet q̄ p̄ri ꝯuēiat īcarnatio. Q̄ autem ita sit. dic̄ Io. Dam. z. li. i. c. De' ens perfect' perfect' hō fit. et perficit qd ē oīum nouoꝝ nouissimū. qd solū nouū s̄b sole. per qd infinita dei v̄tus ōndit. quid. n. mai' q̄ deum fieri hoīeʒ? Ex quo relinq̄t q̄ īcarnatio ē ōnsiua sūme potētie. ḡ poti' ꝯuenit p̄ri incarnari q̄ filio. Itē dic̄ Io. Dam. q̄ i īcarnatione mōstrat sūma bonitas ꝛ iusticia. bonitas q̄dē q̄a n̄ despexit p̄prii plasmatis īfirmitatē. Sʒ uiscera ei' ꝯmota sūt i ipo cadēte: et manū porrexit. Iusticia t̄o qm̄ hoīe uicto n̄ alio: fec̄ uincē tyrānū. s sic e filii resaluauit. Sʒ ōnsio bonitatis ꝛ iusticie attribuit spūi. s. ḡ spūi scō attribuit īcarnari poti' q̄ filio. Conr̄. Ansel. z. li. cur de' hō. xi. c. Si q̄libʒ

alia psona a filio icarnaret: essent duo filii i trinitate. fili⁹. s. dei q ante icarnationē fili⁹ ē. et ille q p icarnatōem. et ille q p icarnationē erit fili⁹ virginis. et erit i psonis inequalitas p̄ter dignitatē nativitatū. Itē idē i eodem. Hō p quo erat orator⁹. et diabol⁹ quē erat expugnatur⁹ ambo falsā silitudinē dei per propriā voluntatē psenserāt. vn̄ specialius q̄ adversus filiū peccaverūt. que vera silitudo patris creditur illi. itaq; cui specialit⁹ fit iiuria conveniēti⁹ attribuitur culpe vindicta aut idulgētia. Itē idē i eodē. Cōveniēti⁹ sonat filiū supplicare prī: q̄ aliā psonā alii. ergo magis cōvenit icarnari filio q̄ alii p⁹. Et hec sunt rōes Anselmi. Itē Hugo de scō Vic. in li. de sacramēt. Qui astutia: vicerat iustū fuit ut nō fortitudine s; prudētia vinceretur. ut i eodem q̄ se victor erexerat: vict⁹ sterneretur. iuxta illud Job. 26. Et prudētia ei⁹ pcussit supbū. Cū ergo prudētia attribuatur filio: potius cōvenit filio icarnari. Itē Aug. i li. de trini. Cōveniēs nō erat ut pr̄ ab alio mitteretur: q ab alio nō erat. Cōveniēs aūt fuit ut pmo mitteretur fili⁹. qui a solo prē ē. Deide spūs. s. q ē a prē et filio. p̄mo fili⁹ venit ut hoīes liberaret. deinde spūs scūs: ut hoīes btificaret. Itē Aug. i eod. Ut hoīes ex deo nascerent: p̄ ex ipsis natus ē de⁹. Nō q̄siuit i terra nisi mrēz. q̄ iam hūit prēm i celo. oportuit nos filios fieri p adoptionē p illū q ē fili⁹ n̄r. Cū ergo ad h̄ fit icarnatō ut de filiis ire efficiamur filii grē: poti⁹ cōvenit ipsi filio icarnatō. qd̄ ocedim⁹. Et qd̄ obr̄ de cōveniētia icarnatōis ad prēz rōe potētie et cōveniētia bonitatis ad spm̄. s. nō arguit q̄ icarnatio cōveniēti⁹ cōpetat prī et spūi. s. q̄ filio. Est. n. cōveniētia q̄dā appropata et q̄dā propria. Cōveniētia q̄dā appropata ē q̄ assumitur q̄dā appropationē potētie prī. sapie filio. bonitatis spūi. s. Cōveniētia q̄dā xpa ē q̄ ē s̄m propria prīs et filii et sp̄s scī. q̄ sūt paternitas filiatio. et spiratio. Faciēdo aūt cōpationem q̄dā appropata: q̄ sunt potētia. sapia. bonitas ad triplex gen⁹ opatiōis divine. s. creationis recreatōis. et glīficatōis. Op⁹ creatōis magis ē ptinēs ad potētiā. Recreatōis vero ad sapiaz. Glīficatōis ad bonitatē. sicut p; ex dictis Et ita cū sapia appropetur filio: magis adhuc q̄dā hāc cōpatōez cōvenit filio icarnari. Faciēdo vero cōpationē q̄dā ppa magis cōvenit ipsi filio icarnatio. Nā filio magis cōveīt eē filiū q̄ aliis. Et itez sicut tāgitur i genologia Luce. 3. q̄ icipit ab Adā. q p̄ feit fili⁹ p adoptōez: cū ceciderit ab hac filiatōe cū tota posteritate sua: opz redire ad hāc p illū: q ab eterno est genit⁹: et p illū regnari. Qd̄ ergo dr̄ a Joh. Dam. 10. dr̄ ut ondatur q̄ tota trinitas opata ē icarnatōez filii. vn̄ ad h̄ designandū fuit ibi: qd̄ ē sūme potētie. sūme sapie. et sūme bonitatis. Opus potētie fuit ostensum i h̄: q̄ novoz novissimū fuit elevatū i uniōe cum deitate. Sapie sūme op⁹ fuit ibi oñsuz: eo q̄ decētissime recōciliatio facta fuit. q̄ per deū hoīez facta fuit recōciliatio hoīs ad deum. Op⁹ vero sūme bonitatis quātū ad ptē mie: eo q̄ nō despexit ppriī plasmatis ifirmitatē. Quātū vero ad ptē iusticie: eo q̄ idē fuit vincēs: q añ fuerat vict⁹. et q añ fuerat vincēs: fuit postea vict⁹. Et idō dic Jo. i. c. 3. li. Ōmōstratur ibi bonitas et sapia et iusti^a et po^a di

Supposito

q̄ prī et spūi scō nō cōgruat incarnari: ulteri⁹ ē qd̄ utrz sit possibile prēz et spūz. s. icarnari: sicut filiū. Ad qd̄ sic obr̄. Eo dr̄ res imago q̄ i ea ē silitudo expssa. ergo cū expssior silitudo respectu trinitatis sit i hoīe q̄ i ceteris creaturis: recte dz hō eē imago trinitatis. et nō cetere creature. Sz eo ē res vnibilis alii. q̄ ē silitudo ei⁹ expssa. ergo eo ē res vnibilis alii: q̄ ē ei⁹ imago. Si ergo hō eque ē imago toti⁹ trinitatis. ergo eque vnibilis ē hoī q̄libz p^a dīna. ergo possibile ē patrē et spm̄ scm̄ incarnari. sicut filiū. Itē cuz caritas q̄ attribuitur spūi scō sit rō ad incarnatōez: eidē attribuēda ē icarnatio poti⁹ q̄ filio. vn̄ Mat. 1. Qd̄ i ea natū ē ꝛc. Sup illd̄ glo. Sola caritas fecit filiū icarnari. Sz caritas attribuitur spūi scō. ergo ꝛc. Ad opp^m. i. li. cur de⁹ hō. dic Ans. Qd̄lz icōveniens deo sequitur ipossibile. Sz si alia p^a q̄ fili⁹ icarnaretur sequeretur icōveniēs deo. ergo ipossibile ē aliā psonā q̄ filiū icarnari. Media pz. Incōveniēs. n. ē deo q̄ sit cōfusio dignitatis psonaz. Sz si pater icarnaretur: eēt i deo cōfusio dignitatis psonaz. q̄ tūc necessario pr̄ diceretur eē filius et ita pr̄ et fili⁹ cōfusā hērēt noīationē. Non ergo manēt tpalr̄ distīctio psonaz: sicut eternalr̄. Itē soli filio cōvenit eē filiū. prī vero et spūi. s. discōveniret eē filiū. q̄ ex h̄ sequeretur cōfusio propetatū. Si ergo quelz discōveniētia i divinis ē ipossibil. ergo ipossibile erat prēm vel spm̄. s. icarnari: seu filiū hoīs fieri. R̄ñ dd̄. q̄ est posse divinū dupl̄r. s. posse absolute. et h̄ mō dr̄. 3. sent. Quelz psona potuit icarnari. Et ē posse de cōgruētia. et hoc mō soli filio cōvenit icarnari. Ad p^m ergo dd̄ s̄m q̄ dic Aug.

Est solũ imago ñ ad imaginẽ. sicut filius ĩ diuinis:q̃ ẽ imago pr̃is: ⁊ ñ fact⁹ ad imaginẽ Et ẽ imago ad imaginẽ:sicut hõ q̃ ẽ imago .s.silitudo expssa.et ẽ ad imaginẽ.s.exẽplar diuinũ.Et aliqd ẽ ad imaginẽ tm̃ ⁊ ñ imago sicut irrõnalis creatura.qa ñ ẽ silitudo dei expssa.et tñ ẽ facta ad exẽplar diuinũ: ⁊ ĩ eẽ deducta. Hõ g̃ gerit ĩ se silitudinẽ diuinã expssam. Et hec expssio potest eẽ quãtum ad potẽtiã:uel quãtũ ad essentiã et nãz. Quãtũ ad potẽtiã sic dic̃ Aug. q̃ in supiori pte aĩe .s.mẽte ẽ hõ imago trinitat.quãtũ.s.ad potẽtias:q̃ sunt ĩtelligẽtia.memoria.uolũtas. Scdz h̃ dico q̃ hõ ẽ eque imago trinitat toti⁹. Ul' põt esse illa expssio quãtũ ad eẽntiã ⁊ nãm. Et fm̃ h̃ ñ dr̃ hõ eque esse imago totius trinitat. s magis filii. qa hõ fm̃ eẽntiã ẽ ens ab alio: ⁊ ab eo ali⁹. Hz g̃ ptãtẽ pducẽdi ex se psonã. Pr̃ aũt ẽ ens ñ ab alio: a quo ẽ ali⁹. Spũs.s.ẽ ens ab alio vel aliis.ñ tñ ab ipso ali⁹. Fili⁹ ẽ ens ab alio:et a quo ali⁹. Hõ igit̃ fm̃ ppietatẽ p̃ ñ ɔfigurat̃ patri:in quo ñ inuenit̃ q̃ sit ens ab alio. Silr̃ nec spũi scõ qa ñ ĩuenit̃ q̃ ab ipso.s.spũ.s.sit ali⁹. s h̃ totũ ĩuenit̃ ĩ filio. et ideo magis ɔpetit q̃ sit unio fm̃ ɔfigurationẽ ad ppietatẽ p̃ filii: q̃ fm cõfigurationem ad ppietatẽ persone alteri⁹. Ad aliud dĩ. q̃ ĩ ĩcarnatiõe duo sunt.s.actio ⁊ relatio. Si g̃ loq̃mur de actõe dico q̃ illa ɔuenit toti trinitati. qa tota trinitas fecit ĩcarnatõez.tñ fm̃ appropriatiõem fm̃ qd dr̃ q̃ potẽtia attribuit̃ pr̃i.sapĩa filio bonitas uel caritas spũi scõ. dĩ q̃ magis attribuit̃ illa actio ĩcarnatõis spũi scõ q̃ alteri p̃. qa amor fuit.q.motiuũ dei ad ĩcarnationẽ.s.ne periret gen⁹ hũanũ. amor aũt attribuit̃ spũi scõ. et iõ dr̃ q̃ xp̃s nat⁹ ẽ ⁊ cõcept⁹ ẽ de spũ.s. Sz rõe relatiõis dico q̃ soli filio dz attribui ĩcarnatio.qa quãtũ ad unionẽ magis ĩuenit̃ ɔfiguratio nature hũane ad psonã filii q̃ ad aliquã aliã psonã.

Postea queritur de

unibilitate ex pte hũane n̄e.cũ hĩtũ sit de ea ex pte diuine n̄e. Et p̃ querit̃ de ea p ɔpatiõez ad nãz angelicã. que.s.nã sit unibilior diuine n̄e.utrũ hũana uel angelica. Ad qd sic Ysidor⁹ ĩ li.de trini. Quãto sbtilior ẽ nã:tanto pleni⁹ assistit ad silitudinẽ diuine unitat expressa. Sz nã angelica sbtilior ẽ q̃ humana. g̃ magis ẽ ad silitudinẽ diuine n̄e q̃ hũana.s. g̃ eo ẽ unibilitas quo silitudo. nã angelica magis ẽ unibil' diuine n̄e q̃ humana. Itez angel⁹ simplicior ẽ q̃ aĩa.qa angel⁹ siue ĩtelligẽtia ẽ sba spũalis corpori ñ unibil'. Sz aĩa rõnal' lz sit sba spũalis:corpori tñ ẽ unibilis g̃ ẽ ɔpositioris n̄e: q̃ angel⁹. g̃ dissimilior est diuine simplicitati: ⁊ magis distans ab ea: q̃ angel⁹. g̃ min⁹ ẽ unibil' diuine n̄e. Ad h̃ rñdet qdã q̃ angel⁹ ñ ẽ adeo unibil' diuine n̄e: sicut hõ. qa hõ ĩ se repñtat totalitatẽ diuini exẽplaris. angel⁹ aũt ñ. qd pz. qa ĩ exẽplari ẽ reperire rõnẽ uel ideã n̄e corporalis ⁊ spũalis.qa est exẽplar rei corporalis ⁊ spũalis. Sz ĩ angelo ẽ tm̃ nã spũalis. ĩ hoĩe aũt ẽ nã corporalis ⁊ spũalis. et ita hõ exp̃mit totaz rõnẽ diuini exẽplaris.angel⁹ autẽ ñ. Et ideo magis ẽ unibilis q̃ angel⁹. Cont̃. Dio⁹. ĩ li. de diuinis noib⁹.c.4. Angel⁹ ẽ imago ⁊ manifestatio ñ appẽtis luĩs:et speculũ ⁊c. totaz sĩ possibile ẽ:recipiens spẽm. Et appellat ibi spẽm.formã exẽplarẽ.s.sapĩaz diuinã:quã ipse angel⁹ recipit fm̃ possibilitatẽ suã.sicut speculũ recipit spẽz rei. g̃ ãgel⁹ ẽ magis unibil fm totalitatẽ exẽplaris:quã magis repñtat q̃ hõ. Itẽ.i.ecclĩastici.i. Primo oĩuz creata ẽ sapĩa. Hoc ñ põt ĩtelligi de sapĩa ĩcreata. qa ipsa nõ ẽ creata. g̃ h̃ ĩtelligitur de nã angelica:q̃ dr̃ esse sapĩa. Sz qd p̃mum oĩum creatũ ẽ ĩmediati⁹ se hẽt ad p̃ncipiũ.et qd ĩmediati⁹ se hz ad ipm: unibili⁹ ẽ ipsi. g̃ angel⁹ cũ ĩmediati⁹ se hz ad ipm: unibilior ẽ diuine sbe ĩ nã q̃ homo. qa ẽ spũalior ⁊ simplicior. g̃ quãtũ ẽ ex pte n̄e: angel⁹ ẽ unibilior. Silr̃ ⁊ quãtũ ẽ de rõne p̃. qa ɔpositior ẽ rõ p̃ ĩ hoĩe q̃ ĩ angelo. qa ĩ angel' attẽdit̃ distĩctõ psonal' quãtũ ad qualitatẽ tm̃. In hoĩe aũt quãtũ ad originẽ et qualitatẽ. sicut dicit Ric. de scõ vic. in li. de trini. Origĩe .n. differt un⁹ hõ ab alio. qa un⁹ ẽ ab alio. ⁊ qualitate col' fm ppietates ɔsequẽtes eẽntiã:cuiusmõi sunt accñtia coĩa ul' ppria. Sz angel⁹ ab angelo ñ differt origine.qa unus angel⁹ ñ ẽ ab alio. g̃ cum ĩ diuinis sit rõ psone quãtũ ad distĩctionẽ illã: que ẽ origĩe solũ. In hoĩe aũt fm utrũq; modũ:pz q̃ distĩctio psonalis ĩ angelo simplicior ẽ: ⁊ magis accedẽs ad distĩctõez psonalẽ ĩ deo q̃ ĩ hoĩe. g̃ angel⁹ ẽ unibilior diuine sbe quãtũ ad rõnez p̃ ⁊ n̄e. Itẽ Aug. ĩ li. de spũ ⁊ aĩa. Eo aĩa imago est:quo dei capax ⁊ pticeps esse põt. capax p ĩtellectũ.pticeps p affectũ. g̃ sĩ ãgel⁹ fm utrãq; potẽtiã: ⁊ cognoscitiuã ⁊ motiuã siue affectiuã:magis ẽ ei⁹ capax ⁊ pticeps

q̃ ꝛ magis ē ei⁹ imago. g̃ vnibilioꝛ. Jtem
Aug. ī li. de aīa ꝛ spū. Aīa ſm mētē ē būa
imaginē dei ī potētia cognoſcēdi: et ſilitu/
dinē ī potētia diligēdi. Sȝ hec duo magis
repiūt ī angelo. g̃ rō imaginis eſt magis in
ipō. g̃ ē vnibilioꝛ. Jtē Aug. ī li. de trini.
Eo aīa imago dei ē: q̄ memīt. intelligit. ꝛ di
ligit eū: a quo facta ē. Sȝ iſti act⁹ magis repe
riūt ī angelo. g̃ ē magiſ imago q̄ aīa būana
g̃ ē vnibilioꝛ. Ad opp^m do ſic. Aug. ī ſer/
mone de imagine. Nulli alii creature dedit
de⁹ q̄ ſit imago: q̄ hoī. g̃ nō angelo. Si ergo
imago eſt expſſa ſilitudo: nulli alii dedit: q̄
eſſet expreſſa ſilitudo: q̄ hoī. Sȝ expſſam ſili
tudinē ſeq̄ vnibilitas. g̃ nulli alii creature
q̄ homini dedit q̄ eſſet deo vnibilis.

Reſponſio

dō q̄ ſilitudo cre
ature rōnalis ad
deū ſ^m plura ē ī homine q̄ ī angelo. ē. n. ſili
tudo in nā. ī p^a. ſ potētia. Jn nā. q̄a ſic dicit
Aug ī ſermōe de imagine. Sic de⁹ vbiq̄ to
tus ē: oīa viuificās mouēs ꝛ gubernās: ſic
aīa vbiq̄ ī ſuo corpe tota uiget mouet ꝛ gu
bernat. qd nō ɔuenit angelo. cū ñ ſit ſb̄a ui
uificādo corpi attributa. Jtē ī hoīe ē ſili/
tudo ī pſona. q̄a ī hoīe ē rō pſonalis ſ^m or/
dinē origīs. q̄a hō ē ab hoīe: ſicut ī diuis ď⁹
a deo. Angel⁹ autem nō ē ab angelo. Jtē
ī hoīe ē ſilitudo ī potētia q̄a ī hoīe ē poten/
tia rñdēs totalitati exēplaris. ſ^m q̄ ait Au
gu. Aīa ad ſimilitudinē toti⁹ ſapīe facta oī/
um ſimilitudīes ī ſe gerit. Cū. n. ī diuino exē/
plari ſit rō eē corporalis ꝛ eſſe ſpūalis inue/
nit ī aīa: et ī hoīe vtrūq̄ corporale ꝛ ſpūale
eſſe ꝛ poſſe ꝛ potētia ad corp⁹ ī aīa. et potē
tia ī ſe abſtracta. qd ñ īuenit ī āgelo. Ex his
g̃ pȝ q̄ nā būana ē vnibilioꝛ diue q̄ āgelica

Ad p̄mā aūt rōnē ſumptā ex auctoritate
Jſidoꝛi dō. q̄ ɔtingit ɔſiderare diuā eſſen/
tiā abſolute. h̄ ē ñ put ē cā: neq̄ put ē ī per
ſonis. Uel ɔtīgit ɔſiderare ipſam non abſo
lute ſive vt abſtractā. ſ put ē cā: ꝛ put ē in
hyſte eā. hoc ē ī re n^e ſive ī pſonis. Primo
mō dō. ſ^m q̄ ɔſideratur ut abſtracta. q̄ ipſe
angel⁹ magis exp̄mit diuā unitatē: ꝛ magis
exiſtit ad ſilitudinē diue unitatis. q̄a rōne
maioris ſimplicitatis magis accedit ad nām
vnibilitatis diue: put ſic ɔſideraẗ diua nā.
Si aūt ɔſideẗ diua eēntia vt cā: ꝛ put nō ē
abſtracta a pſonis. ſic hō magis exp̄mit ſimi
litudinē ipſi⁹ q̄ angel⁹. q̄a ſic dcm̄ ē: hō eſt
magis repñtatiuus cauſe exterioris diue q̄
angel⁹. Jtē ſicut dictū ē: rō pſonalitatis ſic
ē ī deo: magis exp̄miẗ ī hoīe q̄ ī angelo.
Determinatū ē ſupius. q̄ diua eſſentia put
ɔſideraẗ penit⁹ vt abſtracta a pſonis: ñ ītel
ligiẗ eē vnibilis. Sȝ ſolū put ɔſideraẗ ī re n^e
ſive ī pſonis. Et ideo a pte illa: qua angelus
magis exp̄mit ſimilitudinē illi⁹: ñ ē vnio cū
diua nā. ſ ſolū a pte illa qua hō ei⁹ ſimilitu/
dinē magis exp̄mit. et iō nā būana ē unibi/
lis deo: ꝛ ñ angelica. Ad 2^m dō. q̄ ñ ualȝ
nā būana ē cōpoſitioꝛ q̄ angelica. g̃ minus
unibilis. inſtantia. Corp⁹ ſimplex ſicut elemē
tū: pp̄ter nām ſimplicitatis magis accedit ad
nām aīe q̄ corpꝰ ɔpoſitū ſive elemētatū. g̃
magis ē aīabile. iſtō nō ſeq̄. īmo oppoſitū.
aīa. n. q̄a ſimplex ē iō exigit corp⁹ ɔpoſitū.
q̄a quāto aliqd ſimplici⁹ ē ī nā: tanto multi
plici⁹ ī v̄tute. Cū g̃ anima ſit forma ſimplex:
īmo ſimpliciſſima inter formas creatas vni
biles: pȝ q̄ ipſa ē multiplex ī v̄tute: ꝛ diuer/
ſaꝝ opatōum p̄n^m. ita q̄ ei⁹ actōes nō ſunt
vniuſmodi: cū plures hēat vires. Et ideo
cū p corp⁹ opeẗ: neceſſe ē ut ei rñdeat corp⁹
ɔpoſitū ꝛ diuerſaꝝ nāꝝ: ſic elemētatū: et ñ
vni⁹ n^e: cuiuſmodi ē elemētū. q̄a p illō ñ opa
reẗ niſi uno mō. Reqriẗ g̃ corp⁹ elemētatū
organizatū: vt q̄lȝ uis aīe opans p organū
opeẗ p organū ſibi ɔpoꝛtiōabile. Sic g̃ ex pte
iſta dō. q̄ cū diua eſſentia ſit ſimpliciſſima:
lȝ corpus būanū ſit ɔpoſitū: poterit tñ fieri
unio n^e būane cū diua: ſic corporis ɔpoſiti
cū aīa ſimplici. vñ ñ ſeq̄ē ɔpoſitioꝛ būana
nā. g̃ min⁹ unibilis. Ad 3^m qd obī ex au/
ctoꝛitate Dio. dō. q̄ exēplar diuū exp̄miẗ in
creatura dupl̄r. Uel quātū ad cognitiōem.
Uel quātū ad eſſe. Quātū ad cognitōeȝ du
pl̄r. ſ. actu vel potētia. Dico g̃ q̄ quantū ad
cognitōeȝ actu exp̄miẗ ī āgelo exēplar diuū
q̄a angel⁹ cognoſcit p ſimilitudinē omneȝ
creaturā ſibi inditā a cā exēplari a creatiōe
ſua. Silr̄ aīa h̄ hȝ q̄tū ad potētiā. ſ ſ^m viā
eſſendi maioꝛ ē expſſio diui exēplaris ī hoīe
q̄ ī angelo. q̄a hō hȝ ſimilitudinē cū oī crea
tura. ſ. corpoꝛali ꝛ ſpūali: quaꝝ rōes ſunt ī
exēplari diuo: qd ñ hȝ angel⁹. Et ita homo ē
vnibilioꝛ: cū ſ^m uiā eſſendi magis exp̄mat ſi
militudinē exēplaris diui. Ad aliud de
eccleſiaſtico. qd obī. q̄ p̄mo oīum creata eſt
ſapīa: dō. q̄ creatura dupl̄r ordinaẗ ad deū
. ſ. vt a quo ē. ꝛ vt ad quē ē. Scdȝ g̃ illū mo/
dū: quo ordinaẗ creatura ad deū vt a quo ē
ñ ē vnibilis creatura creatoꝛi. q̄a vnio hēt

esse s^m accessuz: ꝛ nō s^m recessuz. sm aūt hūc modū recedit creatura a creatore. et s^m h̄ procedit illa rō. Sȝ s^m ꝙ ordinatur ad deū ut ad finē: sic accedit. Et sm istam viaz magis accedit aīa ad deū: ꝙ āgel⁹: quo ad hoc: qm̄ homo ē vltima creatura: ꝛ ultima ī ordine vniuersi: ꝛ finis aliaꝝ creaturaꝝ: qḋ nō angelus. et ita vnibilior: qa magis accedēs.
Ad aliud qḋ obr̄. ꝙ hō min⁹ assilat cū deo ī nā ꝛ psona ꝙ angel⁹: iā pȝ hoc esse falsum. qa quātū ad nām hō assilat simplr̄. ꝛ similr̄ quātū ad psonā. Et si obiciat. ꝙ ꝯpositior ē rō psonalis ī hoīe ꝙ ī angelo: ꝛ ita minus vnibilis. vḋ. ꝙ nō. qa illa rō psonalis ī angelo nō assilat rōi psonali ī deo. imo magis .q. tenet nām oppōnis. s in hoīe assilat rō psonalis rōi psonali ī deo. Qualitas etiā ꝛ origo solū faciūt distīctōez ī psonis. s ī diuina nā ē psona sm rōnē origīs ꝛ nō qualitatis. qa q̄litas dr̄ ibi forma singularis. una aūt ē singularis diuinitas: ꝛ eadē ē ī trib⁹ psōis. In āgel aūt ē distīctio psonalis s^m q̄litatē solū qa un⁹ forma sua singulari differt ab alio angelo. In hoīe aūt ē vtroqȝ mō. et ita rō personalis ī deo ꝛ ī angelo magis se hēt modo opposito ꝙ ī hoīe ꝛ deo: nec īpedit vt dictū ē ꝯpō vnionē. Ad aliud qḋ obr̄. ꝙ maior capacitas ꝛ pticipatio dei ē ī angelo ꝙ in hoīe: vḋ. ꝙ ista capacitas penes cognitionē ī angelo ē maior capacitas ꝛ pticipatio ꝙ ī hoīe: quātū ē de nā ꝯditōis. s hec nō ē causa sufficiēs vnibilitatī. Ad aliud vḋ. ꝙ imago dic̄ silitudinē expssam. expssio aūt silitudinis attēdit nō solū s^m ꝯpatōez vni⁹ ptis. s totius ad id cui⁹ imago ē. quia g̊ homo sm ꝯpatōez toti⁹ ad deū magis ē ī imitatōe ꝙ angel⁹. put sup̄ dictū ē. ideo ꝛ magis ꝛ di⁹ ē imago ꝙ angel⁹: quāuis angel⁹ sm ptē cōparat⁹ ad deū sic̄ obiciebat: possȝ dici silior. Aug⁹ ḃo determinat imaginis rōem ī hoīe ī illa auctoritate s^m ptē nō sm totū eē hoīs
Ad aliud vḋ. ꝙ isti act⁹. s. meminisse. intelligere ꝛ diligē eū a quo creatura rōnalis est facta: pnt esse duplr̄. Uel ī potētia ad meminisse ꝛ cognoscē ꝛ diligē deum ī sua nā. i. ī nā creature: ī qua ipsa facta ē. Et hoc modo isti act⁹ magis ꝯueniūt hoī: et magis sunt ī hoīe p imitatōez ad deū ꝙ ī angelo. qa cognoscet deū ī sua nā. s. hūana. Uel pōt eē ī alia nā: in qua rōnalis creatura nō ē facta. et hoc mō magis ꝯueniūt angelo. Quia ḃo imago attēdit sm ꝙ ista attēdūt ī maiori ꝯformitate. pmo autem mō maior ē ꝯformitas. iō hō sm h̄ erit magis imago ꝙ angel⁹ cū sit nat⁹ ad meminisse ꝛ ītelligē ꝛ diligere deū ī sua nā. q̄ hūana ē: et vnitū fuerit. vn̄ Job. 19. In carne mea videbo deū saluatorem meum.

Postea queritur de

vnibilitate hūane n̄e ad diuinā p ꝯparatiōe ad creaturā: sic̄ ad vniuersū. et q̄rit vtrum vnibilior sit nā vniuersi deo: ꝙ hūana: vel min⁹. Et ꝙ magis sit vnibilis nā vniuersi diuine ꝙ hūana nā vr̄. Effect⁹ vlis magis assimilat cause vli ꝙ effect⁹ pticularis. Sȝ deus ē cā vlis. vniuersi ḃo effect⁹ ulis ē. et hō effectus pticularis. g̊ magis assilat vniuersum deo ꝙ hō. Sȝ maiorē assilatōem sequit maior vnibilitas. g̊ uniuersū magis unibile ē deo ꝙ hō. Itē ad idē triplex ē mūd⁹. s. archetip⁹. de quo dic̄ Boeti⁹ ī. 3° de ꝯso. Pulcherrim⁹ mēte gerēs. Et ē ille mūd⁹ intelligibilis. Itē ē mūd⁹ sensibilis uel sensual. et iste ē duplex. s. maior ꝛ minor. maior est uniuersuȝ. minor ē ipse homo. et dr̄ uniuersuȝ ꝯtinētia reꝝ corpaliū ꝛ spūaliū. minor ḃo ē hō. et iō dr̄ hō oīs creatura. qa hō hēt ꝯuenietiā cū oī creatura. Sȝ minor mūdus magis elōgat a mūdo archetipo: et minus accedit ad ipsum ꝙ maior mund⁹. cū dicat diminutiue respectu maioris mūdi. g̊ maior mūd⁹ q dr̄ uniuersum īmediati⁹ se habȝ ad mūdū archetipū ꝙ mūd⁹ minor: q dr̄ hō. g̊ unibilior ē mūd⁹ cū ipso deo siue mūdo archetipo: qḋ idē ē: ꝙ minor mūd⁹ qui est hō.
Itē bonū pficit bonitate. g̊ bonū pticulare pficit bonitate particulari. et bonū ule vli bonitate. g̊ cū hō sit bonū pticulare: pficit pticulari bonitate. Et cū uniuersū sit bonū ule. qa ī 2° gn̄. hr̄. Uidit de⁹ cūcta q̄ fecerat: ꝛ erāt ualde bona. In uniuerso erāt valde bona. g̊ uniuersū pficit bonitate uniuersali. Sȝ sūma bonitas ē bonitas uniuēsalis. ergo magis ꝯpetit ꝙ uniat sūma bonitas que est de⁹: uniuerso. et uniuersū cū illa ꝙ homo.
Ad opp^m sic. Magis assimilat effect⁹ uniuersalis unit⁹ cause uniuersali: que ē unitas ꝙ effect⁹ uniuersalis multiplicat⁹. Si g̊ hō ē effect⁹ uniuersalis ꝛ unit⁹. oēs. n. nr̄ uniunt ī hoīe. reꝝ ḃo uniuersitas ē effect⁹ uniuersalis multiplicat⁹ siue nō unit⁹. Cā ḃo uniuersalis: que ē de⁹: ē unitas. g̊ magis accedit ad illā hō ꝙ uniuersum. g̊ magis ē unibilis illi.

Itē rei que ē ſimplex. ⁊ una nā magis aſſimilaṫ qđ ē ↄpoſitū et una nā: ꝙ̄ qđ ē ↄpoſitū ⁊ plēs nᵉ ꝓpter duplicē oppoſitionē. Sꝫ uniuerſū dicī ↄpoſitū ⁊ plures nās. hō ħo ↄpoſitū ⁊ ī unā nāꝫ q̄ ē hūana. q̄a nā corpalis et ſpūalis ī hoīe reducūt ī vnitatē tertie nᵉ. ḡ deo magis aſſimilaṫ hō ꝙ̄ uniuerſū. ḡ ei eſt vnibilior. Itē mūdus factꝰ ē ꝓpter hoīez ſm ꝙ dicī Origenes. Et hō ꝓpter deū. Si ḡ rez vniuerſitas ad hoīez ordinaṫ. et ꝑ hominē ad deū. īmediatiꝰ ⁊ ꝓpinquiꝰ ſe habet hō ad deū ꝙ̄ vniuerſū. ḡ ꝛc. Rᵒ. Cōcedēdū ē ꝙ vniuerſuꝫ nō ē vnibile deo. ſꝫ hō q̄a effectui multiplicato nō dꝫ vniri vnitas eius ſimpliciſſime: niſi reducaṫ in vnitatē nᵉ.

Ad pᵐᵘ dō. ꝙ magis aſſilari dᵣ dupl'r. s. quātitatiue ⁊ qualitatiue. Quātitatiue ħ ē ī pluribꝰ: ſic ↄcedo: ꝙ effectꝰ vl'is magis aſſimilaṫ cauſe vl'i ꝙ̄ ꝑticularis. q̄a plus multiplicaṫ cauſe ulis effectꝰ in illo effectu. ſed plꝰ qualitatiue. qđ falſuꝫ ē: īmo ſic plꝰ aſſimilaṫ hō deo. q̄a ⁊ ſi hō ſit effectꝰ ꝑticularis ſᵐ ſe nihilominꝰ ē effectꝰ vl'is inquātū. q. ↄflaṫ ex oībꝰ naturis. q̄a vnio ē effectꝰ vnicꝰ magis qualitatiue unitati aſſimilaṫ: ꝫ ē deꝰ. Ad 2ᵐ dō ꝙ ſimilitudo mūdi archetipi pōt dupliciter repn̄tari ī mundo ſenſibili. vel magis diffuſe. vel magis expreſſe. Si magis diffuſe ſic magis repn̄taṫ in vniuerſo. Magis ħo expſſe repn̄taṫ ī hoīe: ī q̄ repn̄taṫ vnitas ī nā. et ſᵐ modū pᵉ filii dei: q̄ diciṫ mūdus archetipꝰ. Ad vltimū iꝫ pꝫ ſolutio ex dictis. Nam bonū ī vniuerſo eſt multiplicare: quāuis vnū ordine. bonū ħo qđ ē hūana nā ē vnū re ⁊ ordine. Uñ bonū ī vniuerſo nō ē vnibile indiuiſibili vnitati: que eſt diuina natura. ſed bonum humana natura.

Conſequenter eſt qđ̄ utꝝ hūanitas aſſumpta debuit eē noſtri generis. qđ n̄ vᵣ. Oportuit ꝙ ille hō qui debuit ſatiſfacere ꝓ peccato oīuꝫ: maxime eēt elōgatꝰ a peccato: nec hēret ↄuenētiā cū pc̄tō. Sꝫ magis ē elongatꝰ a pc̄tō q̄ nec hꝫ rē pc̄tī: nec ſimilitudinē carnis pc̄tī: ꝙ̄ q̄ hꝫ aliqđ iſtoꝝ. ḡ ille debuit eē talis: q̄ nec hēret rē pc̄tī; nec ſimilitudinē carnis pc̄tī. Sꝫ nō poterat eſſe hō nr̄i gn̄is: q̄n hēret ſimilitudinē carnis pc̄tī. ḡ hō ille: cui vnitꝰ ē deus: nō debuit eſſe nr̄i generis: ſiue de genē Ade. ſꝫ debuit eſſe de nouo creatꝰ: et eſſe alteriꝰ generis. Ad oppᵐ ſunt rōnes Anſ. quaꝝ pma talis. Si nouū hoīez faceṫ nō ex genē Ade: nō ꝑtinebit ad genꝰ humanū. quare n̄ debuit ſatiſfacē ꝓ eo. q̄a non venit de illo. Sꝫ ſicut iuſtū ē vt ꝓ culpa hoīs hō ſatiſfaciat. ita iuſtū ē vt ille q̄ ſatiſfecit: ſit idē aut eiuſdē generis cū eo q̄ fecē pc̄tm̄. Al'r nec Adā nec aliqs ſatiſfacēt ꝑ ſe. Si ḡ opꝫ ꝙ ſatiſfactio ſit ab illo q̄ dꝫ ſatiſfacē: neceſſe ē ꝙ ille hō ſit nr̄i gn̄is: ⁊ n̄ alterius.

2ᵃ rō Anſ. talis ē. Adā ⁊ totū genꝰ hūanū ꝑ ſe ſtetiſſet ſine ſuſtētatiōe alteriꝰ creature: ſi n̄ peccaſſet. ḡ ſi opꝫ ꝙ idē genꝰ reſurgat qđ cecidit: opꝫ ꝙ ꝑ ſe ⁊ reſurgat ⁊ releueṫ. q̄a ꝑ ſe ſtetiſſet. Sꝫ ſi ille hō eſſet alteriꝰ gn̄is ꝙ̄ de gn̄e Ade: nō reſurgēt ꝑ ſe genus hūanū. q̄a n̄ ſurgēt ꝑ aliquē ſui gn̄is. ḡ ꝛc.

Tertia rō Anſel. Si Adā nō peccaſſet: n̄ indigēt aliquo releuāte: nec aliquo ſuſtinēte. et hec erat dignitas hoīs ↄſtituti an̄ peccatū. Si igiṫ repatio dꝫ eſſe ad illā dignitatē rehabēdā: opꝫ ꝙ ipſe releueṫ n̄ ꝑ aliquē q̄ n̄ ſit ſui gn̄is. aut n̄ ꝑuenit ad pſtinā dignitatē: qđ ↄcedēdū ē. Et rn̄ō ad obiectū ꝙ ſimilitudo carnis pc̄tī put dᵣ ī xp̄o: ē cū ſūma elōgatōe a pc̄tō. q̄a n̄ dᵣ hoc ꝓpter ſimilitudinē q̄ ſit ī culpa. ſꝫ ꝓpter ſimilitudinem que ē ī pena. que qdē ī nobis ē pena ꝓ pc̄tō. In xp̄o ħo ē ↄtra oē pc̄tm̄. q̄a aſſumpta fuit pena a xp̄o ad ſatiſfactionē ⁊ emēdatiōem nr̄i pc̄tī. Rō aūt p̄dicta currit ac ſi dicēṫ ſimilitudo pc̄tī rōe culpe pc̄tī: nō rōe pene. q̄ ē aſſumpta ad emendationem peccati.

Deinde queriṫ. vtrū ille homo debuit eſſe Adam. ꝙ ſic uideṫ. Ab apoſtolo hᵣ 5. ad ro. Nos peccamꝰ ī Adā peccāte. ḡ debemꝰ ſatiſfacē ī Adā ſatiſfaciēte. Si ḡ deberet ſatiſfacē. et deꝰ pōt ille hō maxime debꝫ eſſe Adā. ḡ ille q̄ ſatiſfacit dꝫ eē deꝰ hō Adā.

Ad idē. Opꝫ de iuſticia ꝙ ille q̄ dꝫ ſatiſfaciat: q̄a maxime ille idē numero: q̄ obligauit ad debitū: dꝫ ipꝫ ſoluē. Sꝫ ille fuit adā. ḡ Adā dꝫ ſatiſfacē. et deꝰ pōt. ḡ deus hō Adā dꝫ ſatiſfacē. Itē ſi Adā n̄ peccaſſet erat ī ſtatu ⁊ dignitate: ꝙ trāſfudiſſet iuſticiā .i. nālē rectitudinem toti ſue poſteritati. ſicut trāſfudit eis iniuſticiā originalē poſt pc̄tm̄. Sꝫ repatio ē ad rehabēdā pſtinā dignitatē ḡ neccē ē ꝙ Adā reſtituaṫ ī illā pſtinā dignitatē. ut trāſfundat iuſticiā oībus filiis ſuis uel nō erit repatio Ade pfecta. et hoc n̄ pōt eſſe niſi ipſe ſit xp̄s. Ille igiṫ homo quē deꝰ aſſumit: erit Adā. al'r n̄ reſtitueṫ ī dignitatē

pstiná. Ad oppositū sic. Ansʒ. dic. Q̄dlibʒ incōueniēs deo seqt̄ impossibile. Sed si ille homo: cui vnit̄ de⁹: esset Adā: seqt̄ incon ueniēs deo. ḡ ipossibile ē q̄ ille hō sit Adā. Media pʒ. nā si ille hō esset Adā: sequeret̄ q̄ properates q̄ oueniūt ade: oueniret illi hoī ḡ esset dicē de illo hoīe: sicut de adā q̄ peccauit. Sʒ ille hō ē de⁹: et ꝓprietates q̄ oueniunt illi hoī. oueniūt filio dei cui vnit̄. ḡ cuʒ sit dicē de illo hoīe q peccauit: erit dicē q̄ filius dei peccauit. q̄d impiū ē dicere. qa a deo q̄cq̄d enorme ē remouet̄. et q̄cq̄d ē laudabile ī ipo intelligit̄. sic ḡ de⁹ nō pōt esse q peccauit. nec Adā ille q nō peccauit. ita impossibile ē q̄ iste hō sit Adā. R°. Cōcedēdū ē q̄ ille hō assūpt⁹ a filio dei: p quē dʒ fieri satisfactio nō debuit esse Adā. qa tūc eēt dicē de filio dei q̄ esset peccator. Ad p̄mū dō q̄ nō seqt̄. q̄ si Adā potuit trāsfundē iniusticiā originalem in sua posteritate: q̄ ipse posset satisfacē. et h̄ ē. qa ī pctō Ade fuisset p° ⁊ n° corruptio. qa si seruasset obediētiā: remuneratū fuisset p° sue ⁊ n° ī posteritate sua. p trāsgressionē ꝟo p̄cepti punit⁹ ē in p° sua ⁊ nā. qa cū tota nā hūana esset in Adaʒ poterat illā totā corrūpe corrūpēdo suā psonā. Et ꝓpter h̄ oēs filii Ade sunt rei. sic dic apls ro. 5. In quo oēs peccauerūt ⁊c. Sʒ ipse n̄ potuit nām restituē. qa Adam fuit res n° sue. et fuit singulare hoīs. Singulare autem hoīs nūq̄ est p̄ncipiū sue n° ad esse. Sʒ solū ipse de⁹ q creauit nāʒ. quāuis singulare possit eē p̄ncipiū sue n° ad n̄ esse. siue ad nō bn̄ esse. Sʒ q̄d nō ē p̄ncipiū ad eē. nec ē p̄ncipiū ad repatōeʒ esse. Jō adam n̄ potuit repare nām hūanā. nec oēs alii possent ꝓpter eādē ipotētiā. Optuit ḡ q̄ repator hūane n° eēt p̄n⁹ illi⁹ ⁊ ꝺ gn̄e illi⁹: sic ōnsuʒ ē. s p̄n⁹ isti⁹ ē de⁹. res illi⁹ gn̄is ē hō. ḡ repator hūane n° debuit esse de⁹ hō et nō Adā. Ad 2ᵐ dō. q̄ esset iniusticia ⁊ incōueniēs si ille hō eēt Adā qa cū nō possit satisfacē nisi de⁹ ⁊ unitus hoī. seqt̄ q̄ de⁹ esset unit⁹ cū homine peccatore ī unitate p°. q̄d eēt absurdū dicē. Et iō oportuit assumē nām hūanā mūdā ⁊ imunē ab oī pctō. Ad 3ᵐ dō. q̄ adam reparat̄ ad maiorē dignitatē q̄ p̄us hūit. qa si hoc fuit dignitas in adā: q̄ debuit trāsfundere iusticiā ī oēs posteros suos. certe hoc erit maxime dignitas: q̄ ille q ē p̄ncipium ade. erit fili⁹ ade. q̄d forte nō fiet si n̄ peccasset. vn̄ ad maiorē dignitatē repat̄ p incarnationē: q̄ p̄us hūerit: cū p̄ncipiū toti⁹ n° ⁊ toti⁹ iusticie sit fili⁹ ade. Et ꝓpter h̄ opʒ q̄ ipse de⁹ sit hō de gn̄e ade: et nō adam. s de filiis ade. qa ī hoc dat̄ ade summa ⁊ sup̄ma dignitas p repatiōnē. Jā igit̄ hēm⁹ q̄ ille hō dʒ esse de genere ade. et n̄ debet eē adā.

Consequenter que

rit̄ vtrū oueniat q̄ il'e hō sit de adā p viā generatōis. q̄ sic videt̄. Ubi ē morb⁹. ibi dʒ adhiberi medicina. Si ḡ morb⁹ humane n° ē maxime ī via gn̄atōis. qa p illā trāsfunditur culpa originalis. ḡ caro xp̄i q̄ ē medicina morbi isti⁹: dʒ educi p uiā gn̄atōis: ut medicina ponat̄ ī loco morbi. Ad oppositū sic. Nō ouenit ut caro īmunis ab oī pctō. ⁊ que assumit̄ ī satisfactōeʒ p pctō. et cui dʒ vniri diuinitas. q̄ educat̄ p uiā p quā trāsfunditur pctm̄. Sʒ p uiā gn̄atōis hūane trāsfunditur pctm̄ originale ī posteros ab adā. Relinqt̄ ḡ q̄ caro xp̄i nō educet̄ p uiā gn̄atōis hūane. Q̄d ocedēdū ē. et ad illud q̄d obi̇̄ r̄ndēdū fm augu. q̄ ī gn̄atōe humana duo atrēdūt̄ sba corpulēta. ⁊ rō seīalis. Substātia corpulēta ē. q. mālē. Rō seīalis ē. q. formale. Et fm rōnē seīalē quā comitat̄ ocupīa ⁊ original' culpa. etiā trāsfusio originalis pcti non fm sbam corpulētā. Ut ḡ caro xp̄i medicina sit necessariū est ut penit⁹ liberata sit a morbo ocupīe. ⁊ ita q̄ n̄ educat̄ fm rōnē seīalē. Et ut loco morbi apponat̄ ipsa medicina: ouēit ut educat̄ p decisionē corpulētā sbe q̄ decisa ē a corpore gloriose ꝟginis. Cōuenit ḡ ut ī gn̄atōe xp̄i de adā educat̄ sola sba. rō uero educēdi sit nō natura seminalis. s gratia ⁊ opatio spūs sancti.

Deinde queritur

utrū ōuenieēs fuerit eductio carnis xp̄i de uiro ⁊ muliere. ad quod sic arguit ans. dicēs. Non est multo labore ut ondat̄ qa mūdi⁹ ⁊ honesti⁹ ꝓcreabit̄ ille hō ꝺ solo viro u' femina q̄ de omixtione utrīsq̄. sic oēs filii hoīuʒ. ḡ ouenieti⁹ ē ut ille hō pcreet̄ ꝺ solo uiro u' mr̄e q̄ ꝺ uiro ⁊ mulie p omixtionē. Ad opp° sic. dic Jo. dam. q̄ spūs scūs p̄uenit ī ꝟginē ⁊ purgauit ipsaʒ: tradēs ei ꝟtutē gn̄atiuaʒ ꝟbi dei. Sʒ silr̄ possʒ spūs scūs p̄uēire ī viro ⁊ muliē: ⁊ purgare eos. ita q̄ sine aliqua immūdicia gn̄arēt. sic eēt si adam nō peccassʒ. ḡ oueniēs fuit ut educet̄ ꝺ uiro ⁊ mulie. sic alio modo. Itē p̄ncipiū corruptionis fuit

ꝑ viꝝ ꝛ mulierē.s.Adā ꝛ Euā. ğ ꝯuenit ꝙ pn⁹ repationis sit ex uiro ꝛ muliē. Solō ad pmū vō.ꝙ cū duplex sit xpi aduēt⁹.pm⁹ i icarnatōe. z⁹ i gnali resurrectiōe. Et duplex sit corruptio ex originali pctō.s.corruptio nᵉ ꝛ corruptio pᵉ p aduentū pmum in carne ē abolitio corruptōis pᵉ. p aduētū z᷑ ē abolitio corruptōis nᵉ. qa sic dr̄.i. Cor.15. Tūc fiet sermo:q scriptus ē. Ubi ē mors victoria tua? vbi ē mors stimul⁹ tuus? Quia ğ corruptio nᵉ trāsfundit p viā gnationis ex viro ꝛ muliē:q nō ē tollenda p aduētū p᷑ i carnē.iō nec ꝯuenit vt veniat xps i carnē seīataz p virum ꝛ mulierē. Ad z᷑ vō s᷑ Ans.ꝙ ꝯueniēs fuit vt quēadmodū pctm̄ ꝛ cā nr̄e ꝺānatōis sumpsit ortū de femina.ita ꝯueniēs ē vt medicia nr̄i pcti ꝛ cā nr̄e saluatōis nascat ꝛ assumat solū de femina.

Consequenter

querit utꝝ ꝯueniētius educat caro xpi de viro q̄ꝫ de muliē tm̄.vel e9ᵒ.Ad qō sic. Primum pn᷑ ꝓpagationis ꝛ transductōis corruptōis originalis pcti fuit a viro ꝛ n̄ a muliē.qa i hōie ē pma rō gnatōis.i muliē secūda. Si ğ pncipiū originalis corruptōis venit a viro ꝛ non a muliere.ğ pncipiū repatōis dꝫ venire a viro solū:ꝛ n̄ a muliere.ğ ꝯueniēti⁹ ē ꝙ ex solo viro educat caro xpi:q̄ꝫ ex sola muliere. Ad opp᷑ sic Ans. Quatuor modis pōt de⁹ facē hoīez aut nec de viro: nec de muliē. sic fec adam. aut de viro ꝛ femina.aut de viro tm̄. sicut fecit Euā.aut de mulīe tm̄ ꝛ nō de viro. sꝫ hūc quartū modū nō fecerat hoīem an̄ incarnationē.s p tres pmos modos. vt ğ mōstraret pfectio diuīe potētie oportuit vt facēt hoīez q̄rto modo.s.de muliere tm̄ sine uiro. Nihil ğ ꝯueniēti⁹ q̄ꝫ ꝙ de feīa tm̄ assumat illū hoīem quē querim⁹.s.hoīem p quē debꝫ fieri nr̄a liberatio. Itē Ans.dic. ꝙ ille hō dꝫ nasci de femina ꝟgine.sic.Si uirgo erat q̄ fuit cā toti⁹ mali hūano generi: multo magis decet vt ꝟgo sit q̄ erit cā toti⁹ boni hūano gn̄i. Si ğ Eua ꝟgo fuit cā totius mali. ğ multo magis uirgo est mater xpi.q̄ cā ē fructifera toti⁹ boni ꝛ toti⁹ salutis humano generi. Itē Ans.Si femina facta de viro sin̄ muliere fuit facta de viro ꝟgine. sicut Eua de adā. ğ ꝯueniēti⁹ ē ꝙ vir q sit de muliere sine viro:fiat d muliere ꝟgine. ğ xps debuit nasci de ꝟgine. Itē Ans. De femina tātū malū pcessit. ğ oportuit ad reformandam spēm eoꝝ.vt de mulīe tātū bonū pcedēt.s. illud bonū p qō sum⁹ a malo liberati.Et sic pꝫ p pdictas rōnes.ꝙ xps debuit nasci solū de femina ꝛ ꝟgine.Qō ꝯcedēdū ē.qa sic dicit Aug.in li.octaginta triū qōnū.De⁹ cū liberat:nō ptē aliquā tm̄.s totū liberat.sapia aūt ꝛ ꝟbū dei q dr̄ fili⁹ vnigenit⁹: hoīe suscepto liberatōez hoīs idicauit.hoīs autem liberatio i vtroqꝫ sexu debuit appere. ğ qa illū optebat suscipe q sex⁹ honoratior ē.ꝯn̄s erat vt feminei sex⁹ liberatio hinc apparēt. ꝙ ille vir de femina nat⁹ est. Et p h solūt rō ad oppositū.ꝙ ꝯueniēti⁹ sit ipm nasci ex solo viro q̄ꝫ ex sola muliere.

Consequens

est q̄rere de cōuenietia incarnationis:si nō fuisset nā lapsa p pctm̄. vtrū .s.eēt rō vel ꝯuenietia ad icarnatōez.et oñdit ꝙ sic. dic.n.Dio⁹.ꝙ bonū ē diffusiuū sui esse.sic nos dicim⁹.ꝙ in diuinis pr̄ diffundit suā bonitatē i filiū p gnatōez.et ab utroqꝫ ē diffusio i spm.s.p pcessiōez. Et hec diffusio ē i trinitate.et hec ē sūma diffusio creatura nō exn̄te.ğ si sūmū bonū exn̄te creatura nō se diffūdit i creaturā: adhuc erit cogitare maiorē diffusionē q̄ꝫ diffusionē ei⁹. Si ğ eius dꝫ esse sūma diffusio.qa ē sūmū bonū.ꝯueniēti⁹ ē ꝙ diffūdat i creatura.Sꝫ hec diffusio n̄ pōt itelligi sūma:nisi ipse vniat creature ğ ꝯuenit ꝙ de⁹ vniat creature: ꝛ maxime hūane.sic oñsū ē.ğ posito ꝙ ipsa n̄ eēt lapsa adhuc ei vniret sūmū bonū. Itē n̄ ē beatitudo nisi i deo. Itē creatura rōnalis tota ē btīficabilis.Sꝫ creatura rōnalis:q ē hō: hꝫ duplicē cognitionē.s.sensitiuā ꝛ intellectiuā.et hꝫ delectatōem i vtraqꝫ.Si ğ tota ē btīficabilis.ğ ꝛ s᷑ sensū ꝛ sm intellectū. ğ oportet ꝙ i deo btīficet q̄tū ad vtrūqꝫ. Sꝫ i deo s᷑ se ꝯsiderādo ꝛ i ppa nā nō pōt beatificari sens⁹.s sol⁹ intellect⁹. qa n̄ btīficat nec delectat sens⁹ nisi i sensibili solū.siue i eo qō corpale ē. Si ğ tot⁹ hō dꝫ btīficari i deo opꝫ deū eē corpalē ꝛ sensibilē.s nō ē ꝯueniēs vt assumat q̄lꝫ corpalē nām. s solū hūanā sic dictū ē. Itē ꝯtingit itelligē tres psonas i vnitate sbe.ꝛ ex opposito tres sbas in vnitate psone.et inter hec duo tres psonas i trib⁹ sbstātiis.Si ğ vnū extremoꝝ ē i reꝝ nā.vꝫ.tres psone i vna sba.ut i trinitate.ꝛ mediū vt tres pᵉ i trib⁹ sbstātiis demōstratis trib⁹ hoīb⁹ uel angelis:uel una psona in trinitate uno angelo ꝛ hoīe. ğ ꝯtigit ponē

tertiū.vȝ.vnā psonā ī tribꝰ sbīis.ſ h̄ n̄ pōt fieri nisi p vnionē dīne nͤ ad hūanā.quia in nulla alia creatura ē ponē duas sbas: q̄ in hoīe.s.spūalē ⁊ corporalē.ut aīam ⁊ corpꝰ Silr̄ nulla creatura potest hoīeȝ pficē ita q̄ uniat̄ cū illa.qa angelꝰ h̄ n̄ pōt: cum hō sm̄ ptē supiorē sit angelo eq̄lis.ꝯuenit igit̄ q̄ sit unio dīne nͤ ad hūanā ī unitate pͤ ut sit in reȝ vniuersitate pfectio. ut sic tres pͤ ī una nā:⁊ tres pͤ ī tribꝰ naturis.ita tres nͤ ī una pª.s. dīnitas.corpꝰ. ⁊ aīa. Itē nos īueniꝰ unitatē nͤ ī tribꝰ psōis.⁊ ē h̄ de pfectōe nͤ ut ī deo. Itē nos inuenimꝰ vnitatē pͤ ī pluribꝰ naturis ut ī hoīe. Si g̊ de pfectōe nͤ ē qd̄ ē ī pluribꝰ psonis. g̊ ⁊ de pfectōe pͤ erit q̄ pōt eē ī pluribꝰ naturis. Si g̊ semp qd̄ ē pfectꝰ: ē deo tribuēdū quātū ad nām ⁊ quātū ad psonā.sic dīna nā ē vna ī plibus psonis.ita dīna pͣ erit potēs eē ī pluribus naturis.Sȝ h̄ n̄ pōt poni ab eterno. qa plēs nͤ n̄ pn̄t eē ab eterno. Est g̊ aliq̄ dīna pª in plibꝰ naturis ex tpe.Sȝ h̄ nō ē possibile: nisi uniat̄ nͤ create. Cōuenit igit̄ ad ostōnē pfectōis ī psonalitate dīna: q̄ uniat̄ dīna nā nͤ create ī psona dīna. Sȝ n̄ ꝯuenit cuilibet ut dictū ē. ſ soli hūane. non aūt cuiꝫ pͤ in trinitate:nisi soli filio.ut sup̄ dictū ē. Relinq̄tur g̊ q̄ circūscripto lapsu hūane nͤ:adhuc ē ꝯueniētia uniōis ī psona filii. Ad oppm̄ est auctoritas. Nihil nasci pfuit nisi redimi profuisset. g̊ inutilis esset incarnatio: nisi secuta fuisset redēptio.Sȝ si nā nō esset lapsa nō fuisset redēptio.g̊ supposito q̄ nā nō sit lapsa:nullꝰ ē fructꝰ īcarnatiōis.g̊ nō ꝯuenit deo incarnari:cū nō ꝯueniat deo aliq̄d facē frustra. Rº sine preiudicio ꝯcedendū ē q̄ etiā si nō fuisset hūana nā lapsa: adhuc est ꝯueniētia ad incarnatiōem. sm̄ q̄ dic̄ btūs Ber.sup Ionā.i. Scio.n.q̄ ꝑpter me hec tēpestas grādis sup nos. expōnēs illō ꝟbū de filio dei dicēs. q̄ Lucifer pūidit rōnalē creaturā assumēdā ī unitate pͤ filii dei. uidit ⁊ īuidit. vn̄ inuidia fuit cā casus diaboli: ⁊ mouēs ipm ad tēptādū hoīeȝ:eꝰ felicitati inuidebat. vt p pctm̄ demer̄ hūana nā assūptionē ⁊ unibilitatē ad deū. Ex quo patȝ q̄ Lucifer ītellexit vnionē hūane nͤ ad deū:nō existē lapsu humane nͤ.et ipm lapsū ītellexit ut īpeditiuū vniōis. ꝑpter qd̄ ꝓcurauit lapsū. Ex h̄ g̊ relinq̄t̄ q̄ circūscripto lapsu adhuc ē ponē ꝯueniētiā incarnatōis. Preterea ad h̄ idē ē qd̄ dic̄ btūs Augꝰ. in li. de

aīa ⁊ spū. Propterea deꝰ factꝰ ē hō: ut totū hoīeȝ ī se btīficaret.ut siue hō īgredet̄ intꝰ p ītellectū: siue egredet̄ ext̄ p sensū ī creatore suo pascua inueniret. pascua intꝰ ī cognitōe deitatꝭ.pascua forꝭ ī cognitōe saluatoris.hec autem nō manet etiā circūscripto lapsu hūane nͤ. Ad id g̊ qd̄ obr̄ rn̄dedū ē q̄ illa auctoritas ītelligit̄ supposito reatu nͤ lapse. vn̄ sensus ē q̄ si filiꝰ dei esset incarnatꝰ: ⁊ nō soluisset reatū:nihil pfuisset humane nͤ:qa nō btīficaret: nec redimer̄. alr̄ aūt ē si circūscribat̄ lapsꝰ hūane nͤ pnt dcȝ ē

b **Abito de** necītate īcarnatiōis ⁊ cōuenientia:ꝯn̄s ē īqrē de p̄destiatōe incarnatiōis.circa quā ptē querēda sūt ista Utrū filiꝰ dei sit p̄destinatus p̄. Utrū sit p̄destinatꝰ esse hō 2º. Utrū sit predestinatꝰ esse filiꝰ dei 3º. Ad qd sit p̄destinatꝰ 4º. Utrū p ipȝ simꝰ p̄destinati 5º. Utrū unīuoce dicat̄ p̄destiatō ī ipo ⁊ ī nobis 6º

Ad primum obr̄ hoc mō. Ad ro.8. Quos p̄destinauit:hos ⁊ uocauit. Glo. Predestinauit nō exn̄tes. vocauit auersos. g̊ p̄destinatio ē nō exn̄tis.g̊ nō ꝯuenit filio dei.qa nūq̄ fuit n̄ exn̄s. Itē Aug. Destinat̄ q ē.p̄destinat̄ q nōdū ē. Hec ꝟba dicūt̄ ꝑpter illos q ī unigenitū dei īpietatē loquūt̄. et putāt eū esse ꝯnumerādū inter eos:q cū an̄ nō fuerāt:p̄destinati sunt ut essent.g̊ nō ē ꝯcedendū q̄ filiꝰ dei sit p̄destinatꝰ. Itē si filiꝰ dī ē p̄destinatꝰ ab etēno:aut sm̄ dīnā nāȝ:aut sm̄ hūanā.nō sm̄ dīnā nām.ꝯstat qa an̄ ipm nihil. nec sm̄ hūanā. qa ab eterno nō hūit hūanā nām.ergo nō ē p̄destinatꝰ sm̄ illā. Itē solius creature ē p̄destinari.ergo iste terminꝰ p̄destinatꝰ copulat quid creatū filio dei.Sȝ nullū creatū īest filio dei ab eterno. ergo n̄ ē p̄destinatꝰ. Ad oppm̄ sic.Io.Dam. Non scādalizabit̄ ad nomē creature q se ꝟmem: aut seruū:aut granū natū de terra noīauit Cū ergo ꝯueniēter dicat̄ filiꝰ dei creatura: ꝯueniēter dicet̄ p̄destinatꝰ. Itē Aug. Xp̄ȝ factū creaturā: p quā facta est oīs creatura: optuit oēȝ creaturā testē hēre.ergo filiꝰ dei ē creatura. Cū ergo īmediate seq̄t̄ ad rōnalē creaturā finalr̄ bonā eē p̄destinatā. Cū filiꝰ dei sit rōnalis creatura finalr̄ bona: erit p̄destinatꝰ. Itē ī p̄n.14. Io. dr̄. In domo prīs mei mānsiones multe sunt: respectu quaȝ dr̄ p̄destinatio. Si ergo distīctio māsionū ē sm̄

distinctiõe; meritorum. et distinctio meritorum sm distinctionẽ gratiarum et psonarum. Cũ ergo meritũ sit p se psone. et pdestinatio erit xpi sm q p° Sz sm q p° ẽ fili⁹ dei. ergo pdestinatio conueniet filio dei. Itẽ quicquid conuenit filio dei p naturam: conuenit filio hoīs p gratiã et e9°. vñ sumit q quicquid conuenit filio dei: conuenit filio hoīa et e9° ergo cũ filio hoīa conueniat eẽ pdestinatũ: et filio dei sir conueniet esse pdestinatũ. Solo dicẽ q cũ in hoc q dico pdestinatũ rõne hu⁹ ppositionis pre. notet añcessio alicuius: ad id qd dr pdestinatũ: nõ est añcessio alic⁹ respectu filii dei. Jõ absolute nõ ẽ concedẽdũ q fili⁹ dei ẽ pdestinat⁹ nisi cũ determinatõe dicet sm q hõ. et h ẽ qd voluit dicẽ Aug. in illa glo. ad ro. 8. et Orig. in pdicta auctoritate. Nõ ergo absolute concedẽdũ ẽ filiũ dei eẽ pdestinatũ. sed sm q hõ. Ad id qd obr tertio. q sm q hõ nõ fuit ab eterno. vel sm naturam hũanã. ergo nõ ẽ pdestinat⁹ ab eterno sm hũanã naturam: dicendum. q nõ seqr. Nã iste termin⁹ homo vel homana natura ampliat ad supponẽdũ p hũanitate futura. nũq hẽt vel habuit ab eterno. sed quã hĩtur⁹ erat. sicut cũ dr aliqs hõ pscit⁹ ab eterno. iste termin⁹ hõ supponit p hoĩe n q fuit vel erat. sed q ẽ futur⁹ in tpe. Ad quartum dicendum. q hec dictio pdestinat⁹ hẽt in se duo pricipia inclusa. Idẽ. n. ẽ pdestinat⁹: qd pscitus hĩtur⁹. Sz h q dico pscit⁹: nihil copulat in pdestinato. sed in pdestinante. hoc aũt q dico hĩtur⁹: copulat in pdestinato nõ de pñti vel de pterito. sed de futuro. et iõ nõ sequit. nihil creatũ inest filio dei ab eterno. ergo nõ ẽ predestinat⁹ sm q hõ. qa ab eterno erat dicere q aliqd ei inerat. s. hũanitas: respectu cui⁹ ẽ pdestinatio quantũ ad hñdã grãz et gliã. Sic ergo pz rñsio ad obiecta ad ptẽ negatiuã. Ad ea vero que obiciebant in ptẽ affirmatiuã dicendum. ad pm qd dic Jo. Dam. q n scandalizabit etc. q fili⁹ dei dr creatura sm q dr seruus aut huiusmõi. qa n dr ista eẽ absolute. sed cũ reduplicatõe. s. sm q hõ. ita etiã sm q hõ concedẽdũ ẽ q ẽ pdestinat⁹: et h ppter hreticos. sz q dic Aug⁹. qa cũ determinatõe ẽ dicẽdũ ppter hreticos. fili⁹ dei ẽ creatura sm q hõ. Ad illud vero Aug. Xpm factũ creaturã etc. dicendum. q verum ẽ q fili⁹ dei sm q est creatura: ẽ pdestinat⁹. Ad tertiũ vero qd obr q meritũ attribuit p° etc dicendum. qa cũ fili⁹ dei sit filius hoīs rõne illa: qua dr fili⁹ hoīs: est distinctio meriti sm distinctionẽ grẽ: qa grã ẽ sm distinctionẽ ipostasis siue indiuidui hoīs ex pte hũane nature n rõe psone eterne siue ex parte humane nature. ita etiã pdestinatũ. Ad vltimũ dicendum. q illa regula beati Aug. ẽ intelligẽda. Quicqd conuenit filio dei conuenit filio hoīa et e9°. non absolute. sed cũ reduplicatõe intellecta vel expssa. vt vl fili⁹ dei ẽ creatura: vl cepit eẽ sm q hõ. ita etiã fili⁹ dei ẽ pdestinat⁹ sm q hõ.

Cõsequenter queritur vtrũ sit concedẽdũ q fili⁹ dei pdestinat⁹ sit esse hõ sic e9°. et cũ esse filiũ dei sit ex grã illi hoī. ppter qd ẽ dicẽ illũ hoīez pdestinatũ esse filiũ dei. esse aũt hoīem nõ est ex grã filio dei. ergo nõ erit dicẽ filiũ dei eẽ pdestinatũ ut sit hõ. Itẽ qa vnio hũanitat ad diuinitatẽ ẽ p grãm illi hoī. iõ ẽ dicẽ illũ hoīez eẽ pdestinatũ filiũ dei. ergo cũ vnio diuinitatis ad hũanitatẽ nõ sit ex grã filio dei. ergo n erit dicẽ filiũ dei eẽ pdestinatũ eẽ hoīez. Itez cũ h q dic pdestinatũ ponat añcessionem respectu pdestinati. nihil aũt añcedit filiũ dei. ergo nõ põt dici pdestinat⁹ esse hõ vel aliqd aliud. Ad oppositũ sic. fili⁹ dei ẽ hõ. ergo vel ex grã vl ex nã. Sz nõ ex nã ẽ hõ. Relinqt ergo q ex grã ẽ hõ. Si igit ex grã ẽ hõ. ergo est pdestinat⁹ eẽ hõ: cũ constet q illa grã sit pdestinata q fili⁹ dei est hõ. R°. Refert cum dr de aliq pdestinat⁹ absolute: vel sine determinatõe et cũ dr cũ determinatõe. Cum n. dr. iste hõ ẽ predestinat⁹ absolute: sensus ẽ. est preuisus ad hñdum grãm in presenti. et gliã in futuro. ppterea n ẽ dicẽ. fili⁹ dei est predestinat⁹ nisi cũ determinatõe. s. fili⁹ dei sm q hõ. Cũ vero dr cũ determinatõe. ut cũ dr. ille hõ ẽ predestinat⁹ fili⁹ dei. sensus est i. ẽ preordinat⁹ ex grã ad h ut sit fili⁹ dei.

Scdm hoc ergo dicendum. q cũ dr. xps est predestinat⁹ eẽ hõ. sensus ẽ i. preordinatus ẽ ex grã ad hoc q sit hõ. Distinguẽdũ ẽ aũt in hac ppositõe. Nã respect⁹ añcessiõis denotatur p hãc prepositionẽ pre. cũ dr preordinat⁹ et respect⁹ cãlitatis q notat p hãc ppositionẽ ex. cũ dr ex grã: põt eẽ respectu suppositi: vl respectu illi⁹ ad qd dr ordinat⁹. Si respcũ suppositi: falsa ẽ. qa suppositũ ẽ fili⁹ di respectu cui⁹ n ẽ accipe cãlitatẽ vl añcessionẽ. Si respcũ ei⁹ ad qd dr eẽ ordinatus. s. qd ẽ eẽ hõ vera ẽ. qa respcũ eẽ hoīs ẽ añcedẽs diuina ordinatio et grã cã. et ẽ sẽsus fili⁹ di ẽ preordinat⁹ eẽ hõ ex grã. ut añcessio et cãlitas dicat respectu eius q dico eẽ hõ. n respcũ filii di. Et p hoc pz solutio ad obiecta.

Postea queritur vtrū hec sit vera. filius dei ē p̄destinatus ad hoc ut sit filius dei. Nō pbatur. Iste hō ē p̄destinatus eē filius dei. Sed qđ cōuenit isti: cōuenit filio dei. ergo filius dei ē p̄destinatus ut sit filius dei. 2ª rō. ad Ro. i. Qui p̄destinatus ē eē filius dei ī virtute. Ambrosius exponit de p̄ª filii dei. ergo ꝛc. Ad oppositum sic. Hec dictio p̄destinatū notat añcessionē cālē. Sed ergo nulla cā añcessit filiū dei. Relinquitur ergo q̄ nō possit dici filius dei p̄destinatus ad hoc ut sit filius dei. Solō. Cū vr̄ p̄destinatū cū determinatōe ōsiderādū ē an aliqd sit ī locutiōe: respectu cuius possit dici añcessio cālis. que ipoꝛtatur p hoc nomē p̄destinatū. Si vero nō inueniatur ī locutōe: nō ē ōcedēda. et ideo hec ē falsa. filius dei ē p̄destinatus eē filius dei. quia respectu filii dei q designatur ab utraq; pte nō ē accipe añcessionē cālē. Iste aūt sunt vere: fm q dictū ē filius dei fm q hō. p̄destinatus ē. uel filius dei p̄destinatus ē eē homo. quia ē inuenire ī locutōe ex aliqua pte: respectu cuius notatur añcessio cālis. Ad illud ergo qđ p̄mo obīcia pz rñsio. Ad illud vero Ambro. dō. q ipse accipit eē p manifestari fm improprietatē locutionū ī scripturis: q̄ vr̄ res incipe eē: cū icipit manifestari uel īnotescē. et fm hoc ē sensus. filius dei ē p̄destinatus eē filius dei ī virtute. i. p̄destinatus ē manifestari filius dei. et nō notatur añcessio cālis r̄spectu manifestatōis: n̄ respc̄tu filii dei.

Deinde queritur ad qđ sit p̄destinatus xp̄s fm q hō. et cū ī xp̄o sit grā fm quā est qdā hō singolaris. Itē fm q ē caput ecclie. Itē grā unionis fm quā dīna nā ē unita cū humana. Et hec ē triplex grā. queritur an p̄destinatio xp̄i sit p̄patio grē huius uel illius: uel uniuscuiusq; harum. et cū grā q attēditur fm q ē hoīa singularis īformās hūc hoīe; uel aīam huius hoīa sit grā creata. ergo respectu huius grē erit p̄destinatio. Itē ex pte alia cū grā fm quā est caput ecclie sit grā infinita. quia fm illā ē influēs ī coꝛpus ecclie. Et de hac vr̄ Jo. i. De plenitudine eius accepimus oēs. Et. 3. Jo. Non ē ei datus spūs ad mēsurā. ergo grā ista est grā increata: cū grā creata sit finita ꝛ nō fluēs. Cū ergo p̄destinatio nō sit respectu īcreati: nō erit p̄destiātio respectu huius grē. Ad oppositum glo. sup eplam ad ro. Nullū maius donum posset deus p̄stare hoībus: q̄ ut verbū suū: p qđ oīa ōdidit: fecit illis caput: ꝛ ipsos tā ꝙ mēbra coaptaret. ergo grā fm quā ē caput ecclie ē donū dei. ergo ē creata. ergo p̄destinatio ē respc̄tu ipsius. Solō. Cōcedēdū ē ꝛ dō. q cū ī xp̄o sit triplex grā. grā uniōis. grā huius singularis hoīs. ꝛ grā fm quā ē caput. p̄destinatio xp̄i ē respectu huius triplicis grē. Ad illud ergo quod obicit. q grā fm quam ē caput: nō ē creata dō. q sic caritas donū ē ī nobis dupl r̄. s. donū īcreatū. s. qđ ē spūs. s. et donū creatū: qđ ē virtus. Ita grā fm quā ē caput: ītelligitur icreata. ꝛ ipse ē spūs. s. q ē datus ei nō ad mēsurā. Et preterea grā creata: secūdum quam per virturē increate influit ī alios. et de plenitudine eius accepimus omnes. i. Jo.

Alterius est qđ vtrū p xp̄m fm q predestiāti. hoc ē q̄rē vtrū ipse sit cā effectiua uel exēplaris: vel finalis nr̄e predestinatōis. Ad p̄mū vr̄ q sic. Nā p̄ ad eph. Qui predestinauit nos ī adoptionē filioꝝ p Ihm xp̄m. ergo predestinatio Christi ē cā nr̄e predestinatōis.

Itē resurrectio sua ē cā nr̄e resurrectiōis ergo cū predestinatio respiciat gliaz resurrectionis finalr̄ predestinatio Christi ē cā nr̄e predestinationis. Itē ordo ē ī predestinatōe ordo aūt talis ē ī predestinatiōe. qđ pbatur Job. 38. Nūqd nosti ordinē celi. glo. Ordinē celi nosse ē supnaꝝ dispositionum occultas dispōnes vide. ergo predestiātōes ordinē hn̄t.

Itē. 8. ad ro. Nā quos presciuit ꝛ predestinauit ōformes fieri imagini filii sui. ergo predestinatio ē ōformitas imaginis filii. Cum ergo p̄us sit imago q̄ illud qđ ad imaginē ē. Si imago filii intrāsitiue ē ipse xp̄us predestinatus: predestinatio Christi p̄or erit predestinatiōe nr̄a. et sicut imago ad illud qđ ē ad imaginē. ergo sic exēplar. Itē ī li. de predestinatōe scōꝝ dic. Preclarissimū lumē nr̄e predestinatōis ē xp̄us Ihs. ergo se hz sic cā manifestatiua ad nr̄am predestinationē. Itē ad eph. 4. Ascēdit sup oēs celos. ut implēt oīa. ergo xp̄us ē finis oīum. Sed que ē ōpatio predestinati ad predestinatū: eadē ē ōpatio predestinatōis ad predestinatiōem. Si ergo xp̄us ē finis oīuz predestinatoꝝ. ergo predestinatio sua ē finis oīum predestinatiōum. Est ergo cā finalis oīuz predestinatōum. Ex his ergo r̄linquitur q p̄destiātio xp̄i ē cā effectiua exēplaris ꝛ final r̄ oīuz p̄destinationū. Ad oppositum sic. Oēs rōnes eterne simul sunt ī mēte dīna. ꝛ fm has ē predestinatio. ergo predestinationes predestinatoꝝ simul sunt ī mēte dīna. Nō ergo p̄us ꝛ posterius. Cū ergo cā

effectiua añ cedat: relinq̄r q̄ p̄destinatio xp̄i nō ē cā effectiua: cū simul sit ī aliis ī mēte diuina. Itē ad hoc ē auctoritas Augu. que dic̄. Q̄ p̄clatissimū lumē nr̄e p̄destinatōis ē xp̄us. et intelligit̄ hoc de xp̄o s̄m q̄ hō. Sed qd̄ dic̄ Aug⁹ ī glo. sup p̄ᵐ. ad ro. q̄a ip̄e dic̄. q̄ ille hō sine meritis hūit sola grā vt esset fili⁹ dei. et de eodē dic̄. q̄ ē lumē nr̄e p̄destinatōis. Sʒ s̄ᵐ h̄ obr̄. Oēs sunt ab eterno predestinati. et vnusq̄sq̄ hʒ suā rōnē ī mēte diuina. q̄ q̄dē rō ē lumen nr̄e p̄destinatiōis. ḡ vnusq̄sq̄ hʒ p̄priū lumē sue p̄destinatiōis. nō ḡ ē ponē xp̄m eē lumē nr̄e p̄destinatiōis Sʒ s̄m q̄ xp̄s ē lumē: dr̄ cā exēplaris. ḡ xp̄us nō ē cā exēplaris nr̄e p̄destinatōis. 3ᵃ rō Si xp̄s ē finis nostre p̄destinatiōis. s̄ si xp̄us nō eēt incarnat⁹: nō eēt p̄destinatio Christi ḡ p̄destinatiōes nostre carerent fine. ḡ frustrarēt̄. ḡ oēs p̄destinati frustrarēt̄: qd̄ nullus poneret. Nō igit̄ ē cā finalis nec exēplaris nec effectiua. Solo. dō ē q̄ cū dico predestinationē xp̄i noīe p̄destinatōis rōne p̄ncipalis significati: qd̄ ē diuina p̄scīa cū approbatōe dr̄ eternū. rōne vo ɔnotati: qd̄ ē grā xp̄i et glīa: dico tpalē. Attēdēdo ḡ ad p̄ncipale significatū p̄destinatio xp̄i ⁊ alioꝝ p̄destinatōes sil̄ sunt ī mēte diuina. Attēdēdo vo ad ɔnotatū ē ordo p̄destinatōis Christi ad alias p̄destinatiōes s̄m q̄ nos dicim⁹ q̄ grā ⁊ glīa ī xp̄o ē cā ⁊ exᵐ grē ⁊ glorie nr̄e Secūdū hoc soluit̄ obiectū p̄mū. q̄a quātū ad p̄ncipale significatū ei⁹: q̄ dico p̄destinatio: qd̄ ē eternū nō ē p̄oritas nec cālitas. p̄destinatōis Christi ad alias. Sʒ ī quātū ad ɔnotatū: qd̄ ē tpale: ē p̄oritas ⁊ cālitas.

Ad 2ᵐ vo qd̄ obicit. q̄ xp̄us ē lumen nr̄e p̄destinatiōis: dō. q̄ duplex ē lumē p̄destinatōis. s. eternū et tpale rōne significati in p̄destinatiōe: qd̄ ē eternū dō. q̄ xp̄us s̄ᵐ q̄ de⁹ ⁊ sapīa eterna ē lum̄ p̄destinatōis oīuʒ p̄destinatoꝝ ⁊ singuloꝝ. et cū sit unū ⁊ idē lumē. tn̄ q̄a ad multos ē q̄ sunt p̄destinati: multiplr̄ accipit̄ respect⁹ ad ip̄m. vt dicat̄ ⁊ huius ⁊ isti⁹ lumē. Rōne vo ɔnotati ī p̄destinatōe: qd̄ ē tpale. s. grā dō. q̄ xp̄us s̄m q̄ hō ē lumē tpale nr̄e p̄destinatōis. q̄a hec supabūdātia ē ip̄i⁹ supeffluētī grē: qua assūpt⁹ ē in vnitate p̄ᵉ. ita q̄ fili⁹ dei nālis ē fili⁹ hoīs. et unusq̄sq̄ predestinatoꝝ p p̄ticipatiōnē illi⁹ supeffluētis grē ē fili⁹ adoptatōis. vn̄ grā sua ē velut lum̄ ī sole. nostre vo grē sic̄ radii ɔpati ad solē. Ad vltimū quod obicit. q̄ xp̄us nō ē finis. dō q̄ queadmodū in aliis. q̄ ī predestinatōe ē prescīa ⁊ grā finalis. vnū vt significatū. aliud at ɔnotatum Si ḡ respiciam⁹ ad prescīam: sua predestinatio nō ē finis nr̄e predestinatōis. Si aūt respiciam⁹ ad grām ɔnotatā: sic ē finis. grā. n. uniōis que ē ī Christo: ē termin⁹ oīuʒ grāꝝ nostraꝝ. q̄a oēs nr̄e grē termināt̄ ad suā. et rōnes nr̄e glorie ad suā. Ad illd̄ ḡ qd̄ obr̄ q̄ frustrarēt̄ predestinatōes: si n̄ eēt incarnatio: dō. q̄ frustrarēt̄ quātū ad fineʒ ɔueniētissimū: nō tn̄ simplr̄. q̄a ali⁹ mod⁹ liberatōis esset. ⁊ ille eēt finis. s̄ n̄ ita ɔueniēs Et sic p̄ʒ quō se hēt predestinatio Christi vt cā ad nostram predestinationem.

Ultimo queritur

vtꝝ predestinatio dicat̄ equoce vel vniuoce de predestinatiōe Christi ⁊ alioꝝ. Ad qd̄ sic obr̄. Predestinatio ē saluādoꝝ. Saluādi aūt sūt q̄ p̄nt egrotare p culpā. Cū ḡ xp̄us n̄ potuerit egrotare s̄m q̄ dic̄ Aug. Alii peccato seruire potuerūt. ip̄se vo nō. ḡ nō ē saluād⁹. ḡ ei nō ɔuenit rō predestinatōis s̄m q̄ dr̄ predestinatio est preordinatio saluādoꝝ. ḡ ꝛc. Itē dic̄ Aug⁹. Predestinatio ē p̄positum miserēdi. Sʒ miseria ī nobis ⁊ ī Christo equoce dr̄. q̄a ī nobis ē miseria ɔtracta. ī ip̄so vo ē volūtarie assūpta. ḡ equoce dr̄. Solutio dō. q̄ predestinatio aliq̄n̄ diffinit̄ per ɔpatōem ⁊ grām liberātē a malo. aut p cōpatōem ad grāʒ ordinātē ad gloriā. Primo modo dr̄ predestinatio preordinatio saluādoꝝ ⁊ p̄positū miserēdi. 2ᵒ mō dr̄ predestinatio prepatio grē ī p̄n̄ti ⁊ glorie ī futuro. Primo mō nō dr̄ uniuoce predestinatio de Christo ⁊ de aliis: quātū ad ɔnotatū: qd̄ ē grā liberās a malo. quātū aūt ad 2ᵐ modum dicitur uniuoce.

Retractato

p

de neccitate ⁊ ɔueniētia ⁊ predestinatione īcarnatiōis dn̄s ē ingrē de actu īcarnatōis: q̄ ɔsiderat̄ duob⁹ modis. s. in fieri ⁊ ī facto eē. Act⁹ incarnatōis ī fieri dr̄ assūptio. Act⁹ vo īcarnatōis ī facto eē dr̄ unio. Primo ḡ querēdū ē de actu assumptōis. 2ᵒ de actu unionis.

De assumptiōe aūt querūt̄ ista. Primo de assumēte. 2ᵒ de assumpto. De p̄mo q̄rit̄ p̄ vtrū assumē coīcat diuine nᵉ. 2ᵒ vtꝝ ɔueniat trib⁹ p̄sonis. De assumpto q̄rit̄ p̄ vtrū nā hūana sit assumpta. 2ᵒ vtꝝ nā

humana ſm corp⁹ ⁊ aīa; ſit aſſumpta. 3ᵒ vtrū corp⁹ ſit aſſumptū mediāte aīa. 4ᵒ vtrū pſona ſit aſſumpta. 5ᵒ qualr̄ intelligit͛ homo aſſumpt⁹. 6ᵒ de coaſſumptis. 7ᵒ de conſtituto per aſſumptionem.

Ad primum ſic. Quicqd conuenit diue nᵉ: ꝯuenit toti trinitati. Sȝ aſſumē humanā nām nō conuenit prī ⁊ ſpūi ſcō. ḡ nec diue nᵉ. Itē Anſ. i li. de incarnatiōe vbi. Nō differūt oīo pr̄ fili⁹ ⁊ ſpūs ſcūs. s. ī eēntia dīna. Si ḡ nā dīna aſſumit humanā nā; ḡ pr̄ ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūs. ſ. aſſumūt hūanā nām.

Ad opp^m ſic. Aſſumē dīc actionē. Sȝ actō ꝯuenit ſbe ⁊ nᵉ. ḡ aſſumē ꝯuenit dīne nᵉ.

Itē arguit͛ ꝑ ſile. Aīa īfundendo creat͛: ⁊ creando infundit͛. et eiuſdē ſm ſe ē creare aīam et eā unire. ḡ eodē mō eiuſdem ſm ſe erit humanā nām aſſumptā creare: ⁊ eā aſſumere. ḡ cū nā dīna creauerit hūanā: aſſūpſit eā. Itē aſſumere ⁊ aſſūptionē facē cōuertūt͛. Sȝ dīna nā fecit aſſumptōeȝ. ḡ dīna nā aſſumpſit hūanā. Itē qrit͛ quāuis iſta ꝯcedat͛. nā dīna aſſumpſit hūanā nām. Nū gd iſta ꝯcedit͛. eſſentia dīna aſſumpſit hūanā nām. cū ipſa nā dicat͛ eſſentia. ⁊ eꝯ.

Itē cū nᵉ humāe ꝯueniat aſſumi ⁊ uniri ꝓprie. ḡ ſilr̄ ipſi nᵉ dīue ꝯuenit aſſumere ⁊ unire. Sic. n. vr̄ ſe hēre nā dīna ad vniōeȝ ⁊ aſſumptionē actiuā. ſicut nā humana ad vnionē ⁊ aſſumptionē paſſiuā. Rᵒ. Aſſumere vr̄ coīter ⁊ improprie ad aliqd ſumē. Et ſm hūc modū tota trinitas aſſumit filio hūanā nām. Itē aſſumē vr̄ coīter ⁊ ꝓprie ad ſe ſumē. qꝺ pōt eē duob⁹ modis. vel ad ſe ſumē vt vniat͛. vel ad ſe ſumē vt in quo vniat͛. Aſſumē vo ꝓpriſſime vr̄ in ſe ſumē: vel ad ſe finalr̄ ſumē. qꝺ idē ē. ſm modum iſtū ꝯuenit pſone ſolū aſſumē. qa h̄ ē ſumē in ſe: vt in quo vniat͛. Scdȝ modū aliū: quo aſſumē dīc ad ſe ſumē ut ſibi uniat͛: ſic ꝯuenit dīne nᵉ aſſumē hūanā. Scdȝ ḡ ꝙ coīter ⁊ īpropie vr̄: ꝯuenit trinitati. ſm ꝙ coīter ⁊ ꝓprie ꝯuenit dīne nᵉ. ſm vo ꝙ ꝓpriſſime ſic ꝯuenit pſone filii. Et ſm h̄ in vno ſenſu ꝓcedūt rōnes ad vtrāqȝ ptē obiecte. in alio ſenſu n̄. Ad ea ḡ q̄ obiciūt͛ ī ptē negatiuā rn̄dendū ē ꝑ dicēdo: ꝙ dīnā nām aſſumere humanam pōt accipi duplr̄. Uno mō ut nā dīna ꝯſideret͛ ſm ſe vt vna in trib⁹ pſonis. et h̄ mō nō ē ꝯcedēdū dīnā naturā; aſſumpſiſſe hūamā; ꝓprie ſumēdo aſſumē. Uel ſm ꝙ ꝯſiderat͛ nā dīna tota ī vna pſona. ſ. filii. et h̄ mō nā dīna aſſūpſit hūanā. i. ſibi vniuit. Ad illꝺ ḡ qꝺ obicit. Quicqd ꝯuenit dīne nᵉ: ꝯuenit toti trinitati. Sȝ aſſumē nō ꝯuenit toti trinitati. ḡ nec dīne nᵉ. dꝺ. ꝙ in h̄ ꝙ dico aſſumē: duo ītelligūt͛. ſ. ſumē actō ⁊ reſpect⁹ ad idē: q notat͛ ꝑ ad ſe: ſm ꝙ nos exponim⁹ aſſumē. i. ad ſe ſumē. et rōne iſti⁹ reſpect⁹ n̄ ꝯuenit toti trinitati: ḡ nıſ ꝯuēiat nᵉ. qa tota trinitas ſm ꝙ trinitas nō eſt in vna pſona. ſ tota nā ē ī vna perſona. Et ſic pȝ ſolo ad ea que obiciebāt͛ ad ptē negatiuā.

Ad ea vo q̄ obiciebāt͛ ad ptē affirmatiuā. s. ad pmū dꝺ. ꝙ aſſumē dīc actionē: ⁊ cū h̄ nām relonis. s. ad ſe uel in ſe. vn̄ nō ſeqt͛ ꝙ ſi actio ꝯuenit nᵉ: ꝙ actio quocūqȝ alio ſupaddito ꝯueniat. Ad 2^m vo dꝺ. ꝙ non eſt ſile de vnione aīe ⁊ aſſumptōe ꝓpter reſpectū ſupadditū. Ad tertiū vo dꝺ. ꝙ nō cōuertūt͛ aſſumē ⁊ aſſūptionē facē. ſm ꝙ aſſumere ꝓprie vr̄: quāuis ꝯuertāt͛ ſm ꝙ dicit͛ impropē. Ad quartū vo dꝺ ꝙ quāuis idē ſit nā ⁊ eēntia. tn̄ dr̄ia ē ī rōne dicēdi. quia eēntia vr̄ quo res ē. nā vo quo res agit vel patit͛. Aſſumere aūt dīc ſic actionē. aſſumi ſicut paſſionē. Et iō aſſumē ⁊ aſſumi dicūt͛ de nā ⁊ nō de eēntia. vn̄ nō eſt ꝯcedēdū ꝙ quāuis dīna nā aſſumat; ꝓpter h̄ dīna eēntia. Ad vltimū dꝺ. ꝙ proprie loquendo dr̄ia ē inter aſſumptionē ⁊ unionē. Nā unio propē dīc ꝯpatōeȝ duoꝝ ad tertiū. Aſſumptio vo dicit ꝯparationē vnius ad vnum. Aſſumē. n. ē aliquid ſibi copulare. vn̄ dicit h̄itudinē eius in quo eſt unio ad aliud. et iō dīna nā ꝓpē loquēdo n̄ dȝ dici aſſumē. licȝ ꝓpē dicat͛ vnir̄: ſ uniri hūane nᵉ ī unitatē pᵉ.

Conſequenter queritur vtrum aſſumptio ꝯueniat trib⁹ pſonis. Ad quod ſic. Quicquid facit pr̄: facit fili⁹. ⁊ eꝯ. qa indīſa ſunt opa trinitatis. Sȝ fili⁹ aſſumpſit carnē ḡ ⁊ pr̄. Itē dīc Jo. Dam. ꝙ pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſps ſcūs ſm oīa ſunt unū ꝑter īgnatōeȝ generatōeȝ ⁊ ꝓceſſionē. Sȝ aſſumptio nec ē in generatio. nec aliqꝺ alioꝝ. ḡ ſunt unū ī aſſūptione. ḡ qlȝ pſona aſſumit hūanā nām.

Rᵒ ſm Aug. in li. de fide ad Petrū. Q tri nitas aſſumptionē fecit. ſ vbo: n̄ prī ul' ſpūi ſcō. vn̄ ⁊ īdiſa ē aſſūptio quātū ad actionē ⁊ qa ātū ad pſonā cui ꝯuenit. qa uni ⁊ indiuiſe pᵉ filii. Nōndū aūt ē ꝙ ī argumētatione ē mutatio pꝺicati. mutat͛. n. qd ī aliud.

nã sicut dicit Hugo de sancto Victore. Cũ dr filius dei carnẽ assumpsit ex vi occulte relationis: qua intelligit q sibi uniuit id de patre nõ dr. qa si idẽ diceret ñ idẽ. s aliud intelligeret. qa sicut alius ĩ psona ẽ pr. alius filius. sic aliud dr: cũ filius ĩcarnatus dr: q si pr ĩcarnatus diceret. Nõ igit ẽ: si filius carnẽ assũpsit idcirco carnẽ assumpsisse ⁊ prẽm. sic ẽ ñ est. si filius carnẽ sibi vniuit: eadẽ carnem sibi uniuisse ⁊ prẽz. et ẽ figura dictõis. Legit ĩ li. Judic. xiiij. q Manue uxorẽ accepit filio suo ñ tñ sibi uxorẽ accepit q filio uxorẽ accepit Nemo ẽ g argumẽtet ⁊ dicat. si pr filio uxorẽ accepit. g uxorẽ accepit pr. ⁊ ccedat uxoratũ eẽ patrẽ. qa filio uxorẽ accepit. quare g incarnatus dicat eẽ pr. qa filio suo carnem uniuit. sic filius dr ĩcarnatus. qa carnẽ sibi copulauit. Ad 2m dõ. q qdã dnt ĩ deo absolute sine respectu ad creaturas. sic sunt notiones pprietates relones. et silr bonitas ⁊ sapientia: ⁊ silia. Quedã dnt ĩ deo siue attribuunt deo fm relones ad creaturas. ⁊ huius ẽ assumptio. Assumptio .n. nõ ponit aliquid ĩ assumẽte: q assumẽs aliquã inouationẽ accipiat. s ponit aliquid ĩ assũpto: q fit inouatio ĩ creatura assumpta. Illõ aũt Jo. Dam. intelligit preter operationem ad creaturã.

Consequens est qõ de ipso assumpto. et pmo vtrũ nã hũana sit assũpta. Ad quod sic. Nã fm pprietatẽ locutionis ñ videt h ccedi. p assumpsit nãm. Nã cũ nã diffiniat quatuor modis a bo. ĩ li. de duab natura ⁊ una p xpi cõissime sic. Nã ẽ eoz q quoqmõ itellectu capi pñt. In q diffinitiõe accidẽtia ⁊ sbe ptinent. Hec .n. oĩa itellectu capi pñt. Addit autẽ quoqmõ. qa deus ⁊ ma pfecto intellectu intelligi ñ pñt. s ceterã rez pnatione. Coiter ho diffinit nã vt oueniat solũ sbis corporeis ⁊ ĩcorporeis. hoc mõ nã ẽ vel qõ facẽ: uel qõ pati põt. Stricte etiã diffinit nã vt oueniat solũ corpeis. h mõ nã ẽ pncipiũ motus p se ñ p accidẽs. 4 mõ diffinit nã fm q nos dicim diuersam eẽ nãm auri ⁊ argẽti ĩ h pprietatẽ rez mõstrare cupiẽtes Hoc mõ natura ẽ vnãquãq rẽ informans spectfica dña. Scdm vltimã diffinitionem duas ĩ xpo naturas rẽ sttuunt. Si g h vltimo mõ dicat natura. s. specifica dña hũmane nr. ẽ auctoritas Jo. Dama. 3. li. xi. c. Uerbũ ñ eã q nuda ɔsideratõe ɔteplat nãz assumpsit neq eã q ĩ spẽ ɔsideraf. s. specificam dñã. sic ẽ rõnalitas hoĩs. Relinqt g q ñ põt dici: assumpsit hũanã naturã. Itez si dicat q natura accipit alr. s. vis insita rebus pcreãs silia ex silibus. Sz h etiã mõ ñ põt dici natura assũpta. qa vis illa pcreãdi sic ɔseqt assũptionẽ. qa ẽ iã ĩ existẽte xpo: fm q põt multiplicare spẽz inquãtũ hõ. g h etiã mõ ñ põt dici assũpta natura. Itẽ assũptio fuit miraculosa nõ fm naturã. et iõ ex illa pte ñ rõnẽ tenuit nr: q est vis pcreandi silia ex silibus. g nec fm modũ istũ vel alium potest dici assũpsisse naturã. qõ hñ ɔcedendũ ẽ fm aliũ modũ dicẽdi naturã. dr. n. nã alio mõ ex q fit eẽ rei naturalis: vel ex qbus res ẽ nata. Et fm hũc modũ tã corpus q aĩa dicũt nã. qa ex his eẽ hũanũ ẽ natũ ⁊ ɔstitutũ. Itẽ qrit an sic ɔcedit ista. persona assũpsit hũanã naturã. debeat ista ɔcedi. p assũpsit hũanã eẽntiã: cũ idẽ sit oĩo natura ⁊ eẽntia. Ad qõ dõ. q quãuis sint idem re natura ⁊ eẽntia: tñ differũt rõne. Natura .n. respic rem ĩ fieri. eẽntia ho respicit rem fm eẽ. qa g ñ fuit ĩ eẽ res assũpta añ assũptionẽ. iõ ñ dz ɔcedi assũpsit hũanã eẽntiã. Sz dz ɔcedi. assũpsit hũanã naturã. qa assumebat res q ñ erat: s q fiebat.

Post hoc ingrẽdũ ẽ vtrũ humana nr fm corpus ⁊ aĩam sit assũpta. Nã qdã heretici dicebant q ñ fuit verũ corpus. s fantasticũ. vt Ualentinus. Appollinaris dixit q aĩa fuit sine sensu Eunomius dixit q fuit caro vnita absq aĩa.

Conr. Hũana nr fuit lapsa fm aĩam ĩ appetitu sciẽdi sic deus. lapsa etiã fuit fm carnẽ in gustãdo de pomo. Gñ. 3. Si g totũ qõ est lapsũ p peccatũ dz repari p xpm. g ad reparationẽ ptinz assũptio vtriusq. s. aĩe ⁊ corporis. Itẽ ñ ɔuenit sũmo medico curare naturã fm ptẽ: ⁊ fm ptẽ incuratã dimittẽ. Sz si sũmus medicus naturã hũanã assũpsisset ĩ parte vel aĩe vel carnis: ĩ pte eã curasset: ñ fm totũ. qa sic dic Jo. Dam. q ĩ assũptibile ẽ: incurabile ẽ. Relinqt g q assũpta ẽ in toto ⁊ nõ ĩ pte. Ad oppm sic. Nature maxime distãtes minime sũt vnibiles. Si g maxime distãt nr: q nec ɔueniũt genere vel spẽ vl etiã silitudine: minime erũt unibiles. Talia aũt ẽ nã diũa ⁊ nã carnia. qa nec ɔueniunt genere vel specie nec etiã similitudine. quẽadmodũ aĩa p hoc q est ad imaginem ⁊ silitudinẽ dei. Relinqt g q ñ ẽ unibilis. Itẽ maior est distãtia inter spũale diuinũ

ꝛ quodcūq; corpeū: q̄ inter corpeū calidū ꝛ corpeū frigidū. Si g̃ corpeū calidū ñ pōt vniri corpeo frigido sine mutatiōe nᵉ alteriᵘ. g̃ ñ poterit vniri corporeū humanū spūi diuino sine mutatōe alteriᵘ nᵉ. Sȝ spūs diuinꝰ ñ pōt mutari. g̃ si vniaꝛ corporeū hūanum spūi diuino: mutabiꝛ: et iā ñ manebit corpeū. Cassa igiꝛ eēt vnio ꝛ uana. Relinqꝛ g̃ q̄ ñ ē vnibile corpᵘ hūanū deo. Itē nᵉ distantes magis accedūt ad unionē minorē q̄ ad vnionē maiorē vel maximā. Est aūt vnio creature ad deū p grām pn̄tē ꝛ p gloriā futurā s̄m cognitōē ꝛ amorē. Maior aūt īmo maxima ē vnio creature ad deū: q̄ ē ī unitatē psonalē. ga maiᵘ ē vniri ī psona q̄ vniri s̄m cognitōē vel volūtatē. Magis igiꝛ accedet oīs creatura ad vnionē pmā cū deo q̄ ad secūdā. Si g̃ īpossibile ē vt corporea nā vniaꝛ deo s̄m pmā: impossile ē q̄ vniaꝛ s̄m secūdā. Et he sunt obiectōes hereticoꝝ.

Ad pmū dō q̄ nā hūana ꝛ diuina ñ conueniūt ī genere nec ī spē. tn̄ sunt ī silitudine s̄m aliquē modū. ñ ga diuina nā assilēꝛ corporee. s̄ magis ga ipsa nā corporea assimilaꝛ diuine s̄m aliquā silitudinē. q̄ ē ꝯdita iuxͣ exēplar sapie diuine. Et pterea ē ī pticipatione bonitati diuine s̄m aliquē gradū ꝛ ipsiᵘ bonitati vestigiū. s̄m q̄ diꝛ btūs Dioᵘ. 9.c ierarchie angelice. Nihil.n. eoꝝ q̄ sunt vīr boni pticipatiōe pnatū: ut elogoꝝ vitas ait. Oīa bona valde. Est g̃ ex oībᵘ intellectualibᵘ ꝛ m̄alibᵘ formare dissiles silitudines. Distiguēdū tn̄ ē. q̄ ē silitudo creature ad deum s̄m imaginē. et s̄m vestigiū. Scd̄m imaginē vt rōnal' aīa. Et s̄m vestigiū vt irrōnalis. et sba corporea: in q̄ et si nō sit imago expssa trinitatꝭ: est tn̄ ī ea vestigiū sūme bonitatis

Ad zᵐ dō. q̄ duplex ē eē. Est.n. eē nᵉ ꝛ eē ordinis. Silr duplex ē distātia. eēntialis ul' nālis. quātū ad eē nᵉ. et quātū ad eē ordīs. Distātia quātū ad eē nᵉ faꝛ hoc ñ eē h: siue hāc rē nō eē illā. Distātia vō quātū ad eē ordinis faꝛ hāc rē ñ eē ordinatā ad illā: siue ñ ordinari ad illā. Scd̄m pmū modū maior ē distātia dei siue diuine nᵉ ad quālȝ creaturā: q̄ alicuiᵘ creature ad quālȝ creaturā aliam incōpabilꝛ. Et h mō verꝝ ē q̄ maior est dei ad humanū corpᵘ: q̄ corporei calidi ad corporeū frigidū. vt ignis ad aquā. Sed s̄m zᵐ modū dō ē. q̄ ē distātia parua corpis hūani ad deū siue ad diuinū spm̄: et minus distat q̄ corporeū calidū a frigido. ga h nō ordiaꝛ ad illō: cū sit ei ꝯtrariū. Hoc vō ordinaꝛ ad deū ī rōne ppinqua. Ad diuinū.n. eē ordinaꝛ qcqd ab ipso ꝯditū ē: nō solū spūale eē: īmo etiā corporale. vñ sicut ī spūalibus: sic alias oīsum ē magis accedit ad ipm rōnalis aīa. ita in corporalibᵘ magis accedēs ē ad ipm corporea nā ꝛ hūana. Ad corpᵘ.n. hūanū ordināꝛ oīa corpa: nec est aliquod corpus in vniuerso: cū quo ñ ꝯueniat. ppterea cuȝ sit vltimū corporeū ī genere corpoꝝ: īmediate sebȝ ad deū. et iō ē vnibile. Ad tertiū dō q̄ q̄uis corporea nā de se s̄m q̄ corporea: ñ sit ordinata ad vnionē cū deo: q̄ ē p grām ꝛ gloriā: tn̄ corporea nā s̄m q̄ hūana ꝛ rōnali aīa uiuificata ꝛ pfecta ordinabilis ē ad illā: ñ s̄m se: s̄ s̄m illā. et etiā ipsa rōnal' aīa ordīabil' ē ad btītudinē ī creatore suo s̄ ptē itellectiuā: q̄ ñ ꝯuēit cū corpe. ꝛ s̄m ptē sensitiuā q̄ vniꝛ cū corpe. uñ diꝛ. b. Aug. ut supdictū ē ī li. de aīa ꝛ spū. Propt̄ea deᵘ factᵘ ē hō: ut totū hoīeȝ ī se btīficaret. et ut ꝯuersio hoīs eēt ad ipm. et tota dilectio eēt ī illo eū assensu carnis uideꝛ p carnē: et assensu mētis p deitatis ꝯtēplationē. Et h ē totum bonū hoīs ut siue ingrediꝛ siue egrederetꝛ pascua ī factore suo iueniret. pascua foris ī humanitate saluatoris. et pascua intus in deitate creatoris.

Consequens est

q̄rē utrū corpᵘ sit assumptū mediāte aīa. Ad q̄ō sic. Separata aīa a carne adhuc mās̄it unio carnis ꝛ deitatis. g̃ ꝛ īmediate uniebaꝛ caro deitati. nō igiꝛ mediāte aīa uel intellectu. Itē eēntialiter ē deitas ī oī creatura: ꝛ īmediate. ga nō ē ī una creatura p al'ā. Sȝ multo magis ē ī hūana nā: ī qua ē eēntialꝛ ꝛ psonalꝛ. g̃ ē ī hūana nā. s. corpe ꝛ aīa īmediate: ñ ī uno ppter aliud. g̃ sine medio uniꝛ deitas carni.

Itē si ī uniōe aīa aliq̄ mō ponaꝛ mediuȝ quō separato medio ab extremis: sic ī morte xp̄i aīa a corpe: ñ fiet sepatio extremi ab extremo. i. deitatis a corpe. Si g̃ manet unio deitatis ad corpᵘ: ñ ē inter illa mediū rōal' aīa. Ad oppᵐ ē auctoritas Jo. Dam. Unitū ē carni p itellectū dei ūbū. Itē Gregᵘ. Carnē deitas aīa mediāte suscepit. Item Aug. in ep̄la ad Uolusianū. Ipa deitas aīaȝ rōnalē: ꝛ p eādē corpus hūanū sibi aptauit

Rᵒ distinguēdo. q̄ ē mediū nc̄citatis. et ē mediū ꝯgruitatis. Mediū nc̄citatis ligat extrema, ita q̄ eo remoto sepanꝛ extrema.

qn̄ẽadmodū armonia sine ɔtẽperantia corpis
dr̄ ligans aīam ⁊ corpꝰ. q̃ ipsa destructa se
quit̄ sepatio. Mediū ꝟo ɔgruitat̄ non ligat
extrema. ſ; dic̄ ordinē in extremis. queād
modū ē ī elemētato. quāuis.n. sīl sint elemēta
quatuor. tn̄ ordine n̄ media sunt inter ignē
q̄ ē sbtilissimꝰ: ⁊ terrā q̄ ē grossissima: aer ⁊
aqua. Scḋm ḡ hūc modum si loquamur de
medio necc̄itatis inter spūalē sbaꝫ increatā:
q̄ ē deitas: et corporalē creatā: ī xp̄o nullum
fuit mediū. Si ꝟo loquamur de medio ſm
ordinis ɔgruētiā: mediū ē duplex. s. spūs ⁊
aīa. q̄a inter spūalē nām n̄ ɔformē corpori ⁊
corporeā sbaꝫ n̄ ɔformē spūi diuino sunt duo
media ordinate nͤ. vꝫ nā spūalis ɔformis
spūi diuino. Et spūalis nā ɔformis spūi hūa
no. Et hec dicūt̄ spūs ⁊ aīa. spūs quātū ad
supiorē ptē aīe inquātū ē sepabilis. Aīa ꝟo
ſm inferiorē ptē: ſ;n quā ē animās corpus ⁊
unibil'. Et h̄ mō intelligit̄ q̄ḋ a doctis dr̄ p
spm̄ ⁊ p aīam corpus hūanū sibi coaptauit.
Et p h̄ pꝫ solō ad pmū ⁊ zm̄ obiectū. Unde
Aug. in li. de aīa ⁊ spū. Ut supmū aīe ītelli
gentia siue mēs q̄ dr̄ spūs: imaginē ⁊ silitu
dinē gerit supioris. i. dei. vn̄ ⁊ eiꝰ suscepti
ua eē potuit. et ad vniōnē psonalē: qn̄ ipse
voluit absq; ulla demutatōe nͤ suscepta fu
it. sic supmū carnis. i. sensualitas aīe gerēs
silitudinē ad vniōnē psonaleꝫ eiꝰ eēntiā su
scipe pōt. i. aīe. Un̄ relinqt̄ q̄ hoc mō inter
deū ⁊ corpꝰ mediū ē spūs ⁊ aīa. Ad vlti
mū ꝟo dō. q̄ cū sūma bonitas cōicat se ali
cui: nūq̄ ab eo recedet: cui se cōicat: nisi eēt
indignitas illiꝰ. alr̄ nō eēt sūma bonitas. et
hoc tenet siue cōicet se dādo grām. siue uni
endo se cū creatura. quia ḡ hūana nā ī xp̄o
tā ī corpe: q̄ ī aīa n̄ fuit possibil' ad īdigni
tatē: n̄ fuit sepabil' unio ꝟbi ad carnē: sic nec
anime ad verbum.

Deinde querit̄ vtrū persona sit
assumpta. Ad q̄ḋ sic vr̄
p auctoritatē Jo. Dam. 3. li. c. xi. Uerbū incar
natū deus neq; eā: ꝫ nuda ɔtēplatōe ɔside
rat̄: nāꝫ assumpsit. Nō.n. hoc ē incarnatio. ſ;
fictio īcarnatōis. Neq; eā q̄ ī spē ɔsiderat̄. ſ;
eā q̄ ī athomo. pmicias.n. assumpsit nostre
masse. nō ſm se ipm̄ iā sbsistētē ⁊ athomum
exn̄tē pus. et ita ab ipso assumptā. Sꝫ ī ipsa
filii ipostasi exn̄te. igit̄ assumpsit nāꝫ ī atho
mo. Sꝫ nā exn̄s ī athomo ē pᵃ. ḡ assumpsit
psonā. pᵃ.n. ē rōnalis nͤ indiūdua sba. quod
ɔuenit nͤ ī athomo. Item Ric. de sancto
Uic. ī li. de trinitate. dic. q̄ l' dīnis determi
nat̄ pᵃ penes rōnē originis. In angelis ꝟo
penes rōnē qualitat̄. In hoīe ꝟo ſm utrūq;
modū. Cū ḡ ī nā hūana assūmpta sit alia p
pͥetas originis: q̄ ī filio dei. q̄a descēdit ſm
carnē a matre. et ſm nām dīnam ē a patre.
Itē ē alia pprietas qualitat̄ siue forme. ḡ
filr̄ ē alia ⁊ alia psonalitas. Itē Ans. in li.
de īcarnatōe ꝟbi dic. Q̄ filiꝰ dei nō assūpsit
hoīeꝫ simplr̄. ſ; hūc hoīem. s. Ihm. Si ḡ hic
hō Ihs ē rōnalis nͤ indiūdua sba ḡ assūpsit
psonā. Itē pᵃ ē res distīcta pprietate ad
dignitatē ptinēte ſm aliā diffinitionē. Un̄
dic̄ Boꝰ. in li. de duabus naturis ⁊ vna pᵃ
xp̄i. q̄ hoc nomē diguioubꝰ sbis accōmoda
tū ē. Si ḡ cū hō assumit̄: nā eiꝰ exaltat̄: nec
aliqd de pprietate vl' dignitate eiꝰ minuit̄
Relinqt̄ igit̄ q̄ pᵃ ē assumpta. Itē cū sint
tres actꝰ ɔcurrētes sīl crear̄. assumē. ⁊ unire
ɔstās ē q̄ creare pus ē q̄ assumē. Itaq; cū ē
terminꝰ creatōis ē inceptio assumptiōis. cū
ḡ creare terminet̄ ad actū. ens ḡ erit assum
ptio entis actu. ḡ ⁊ pͤ: cū ens actu hic sit pᵃ.
Ad oppm̄. Aug. in li de fide ad Pe. Deus
nām hoīs assumpsit n̄ psonā. Relinqt̄ igit̄
q̄ n̄ assumpsit psonā. Itē Boꝰ ɔt̄ Nesto
riū. Si duabꝰ psonis manētibꝰ ī xp̄o ɔiūctio
facta ē nāꝫ: vnū de duobꝰ nihil effici potuit
oīo.n. ex duabꝰ psōis nihil unū effici potuit
nihil igit̄ vnū ſ; Nestoriū xp̄s ē. ac p h̄ oīo
nihil. Q̄ḋ.n. n̄ est vnū nec eē oīo pōt. Sꝫ eē
xp̄ꝫ manifeste ⁊ ꝟaciter ɔfitemur vnū. igit̄
dicimꝰ xp̄m. q̄ḋ si ita ē: vnā xp̄i sine dubita
tione psonā eē necc̄e ē. Itē si pᵃ assumpta
ē: necc̄e ē ī xp̄o duas eē psonas: q̄a nō pōt di
ci absorberi pᵃ hūana ī assumptōe. cū nō fu
erit pus pᵃ q̄ assumpta. manet igit̄ ī xp̄o ⁊
differētes nͤ ⁊ diuerse pͤ. n̄ ē igit̄ vnū ī nā
nec unū ī pᵃ. Relinqt̄ igit̄ q̄ n̄ est vnio dei
ad hoīeꝫ: nisi sicut ī aliis hoībꝰ. q̄ḋ ē absur
dissimū. Relinqt̄ igit̄ q̄ pᵃ n̄ ē assumpta.
Quod ɔcedēdū ē: ⁊ rn̄dēdū ad obiecta. dō
q̄ ad eē pͤ reqrit̄ triplex distinctio. s. singu
laritat̄. incōicabilitat̄. ⁊ dignitat̄. Distin
ctio singularitat̄ ē ī aīa aliqua: dū ē ī corpe.
est.n. distās a qualꝫ aīa aliqua pprietate sin
gulari. Distīctio ꝟo incōicabilitat̄ ē quā
hꝫ aliqd singulare. vt iste asinꝰ aīal. Sꝫ h̄ nō
hꝫ aīa exn̄s ī corpe: cū ipsa ⁊ corpꝰ cōicēt in
ɔstituēdo unū eē. Distinctio ꝟo dignitat̄
ē qua pus aliquis hō distinguit̄ ab alio rō
nalitate indiūduali: que qdem ē dignissima

proprietas. qa sic dic Bo⁹. Hoc nom̄ psona dignioribus accomodatū ē sbis. Ad eē ḡ psone reqrit hec triplex distinctio. singularitatis. incōicabilitatis. 7 dignitatis. q̄ attēdit fm ppetatē digniorē. Dicēdū ḡ q p̄ma distinctio ē i aīa xpi. s. singularitatis. 7 etiā i corpore. p̄ma 7 2ᵃ ē i ɔposito ex aīa 7 corpe q̄ pōt notari cū dico hic hō: demōstrato cōposito ex aīa 7 corpore. s. singulare. Prima ho 7 2ᵃ 7 3ᵃ ē i xpo deo hoīe. et q̄uis p̄mā 7 secūdā possit hr̄e ex pte hūane nᵉ: tn̄ tertiā n̄ pōt nisi ex rōe dīne psone. et ita eē psonā i xpo n̄ ē rōne hūane nᵉ. Cū. n. rō pᵉ assumatur ab excellētiori ppietate 7 digniori. dignior aūt ppietas i xpo n̄ ē ex pte hūane nᵉ s ex pte dīne psone. Propterea relinqt q n̄ ē assumptio pᵉ. Distinctio. n. psonaꝝ dz esse fᵒ id qd in ipsis psonis īuenit nobili⁹. qa q̄ i hoīe assumpto nobilissimū ē eē filiū dei. io fᵒ h̄ inest ei distīctio psonalis: ut sit una pᵃ cū filio dei. Ad p̄ᵐ ḡ qd obr̄ de Jo. Dam q assumpsit hūanā nām i athomo: verū est. non tn̄ seqt ex h̄ q assumpsit psonā. qa per athomū qd ē idem qd indiduū: nō notatur nisi distinctio singularitatis vel incoīcabilitatis: n̄ dignitatis a qua sumit rō pᵉ. Ad 2ᵐ ho qd obicit de Ricardo dd ē. q lz sit alia ppietas nᵉ 7 originis i hoīe assumpto: q̄ i filio dei. n̄ tn̄ seqt q alia psona. qa persona sic dic rē ɔpletā: 7 sic diffinitā: vt n̄ sit possibilis ad vlteriorē vnionē: 7 distinctā p ppietatē digniorē. qd n̄ ɔuenit xpo fm q hō.

Ad tertiū Ans. dd. q cum dic. assumpsit hūc hoīem: p hoc n̄ demōstrat pᵃ: q̄ vna est filii dei 7 filii hoīs. s demonstrat indiduū s. illud ɔstitutū ex corpe 7 aīa singulare.

Et qd obr̄ q h̄ ē rōnalis nᵉ indidua sba. ḡ pᵃ. dd ē q vis ē i h̄ q dico indiduū 7 importat illa triplex distinctio: que dicta ē. vn̄ negādū ē q n̄ est indidua. cū sit adhuc possibile ad vnionē cū digniori sbi. Ad 4ᵐ dd q iā pz rn̄sio qa nec pᵃ assumit: nec tn̄ ē diminutio dignitatis: s psonalitatis ē a ppietate digniori. Ad 5ᵐ dd. q aliqn̄ creat aliqd p se aliqn̄ vt i alio. Si sit creatū p se non i alio: et sic indiduū rōnalis nᵉ erit pᵃ. Si ho sit creatū vt i alio: lz sit indiduum nᵉ rōnalis: n̄ tn̄ erit pᵃ. qa n̄ ē a quolz alio distincta sba. Et hac rōne nec rōnalis aīa: que infundēdo corpori creat et creādo infūdit n̄ ē pᵃ. sili mō. qa h̄ ɔpositū ex corpore 7 aīa creādo assumit: 7 assumēdo creat: non pōt dici pᵃ. Et si obr̄ fᵒ q obicit Ans. i li. de incarnatōe v̄bi. qa de⁹ ē pᵃ. hō assumpt⁹ est pᵃ. ḡ due pᵉ sunt i xpo. Rn̄ q queadmodum pr̄ ē de⁹. fili⁹ ē de⁹. n̄ tn̄ plures dii: s vn⁹ est de⁹. ita i xpo de⁹ est pᵃ. hō ē pᵃ. n̄ tn̄ due pᵉ: s vna pᵃ. nec designari pōt fili⁹ di sine filio hoīs vel e⁹. qa idē ē fili⁹ dei 7 fili⁹ hoīs. et eadē ē v̄bi 7 assūpti hoīs ppetatū collectio Diversaꝝ aūt psonaꝝ impossibile ē eārūdē ppetatū eē eādē collectionē. aut eadē de inuicē p̄dicari. Itē querit cū aīa sit nobilissimū i hoīe: sic fili⁹ dei i xpo: quare aīa n̄ dr̄ assumē corp⁹ i psonā suā: sicut fili⁹ dei hominē. Ad qd reddit multiplex rō. Una ē qa assumēs p̄us ē q̄ assumptū. et qd assumit inseparabilr̄ assumit. quoꝝ neutꝝ ɔuenit aīe respectu corporis. Itē assumēs cū unitur assumpto: efficit aliquā unitatē. aīa aūt nō facit vnionē sui ad corp⁹. qa sil creat et infundit. Itē assumēs 7 assumptū n̄ cōponūt aliqd totū: nec sunt ptes alicui⁹ toti⁹ Sz aīa cū corpore hoīez ɔponit: et sunt ptes illi⁹. Itē cū hoc dubitat de quodā: qd dic magister i 3ᵒ. sniaꝝ. s. q aīa sepata a corpe ē psona. Sz cū pᵃ sit attributa rei ex aliqua dignitate: i resurrectione corpoꝝ minuet ei⁹ dignitas. vn̄ dd. q aīa sepata n̄ est psona. qm ē sba coīcabil. lz n̄ coīcās. vn̄ nō ē verū qd dic magr̄: nisi ipse accipiat psonā p indiuiduo. 7 hui⁹ rei determiātio. al. bi plenius innuetur.

Consequēter queritur q̄lr̄ intelligit hō assūpt⁹. Ad qd obr̄ pᵒ sic. de auctoritatib⁹ Jo. Dam. qui dic. Q nō ē sumē coēm spēm i dn̄o Jhu xpo. ḡ xps fᵒ q hō n̄ ē eiusdē spēi cū aliis hoīb⁹. ḡ hō dr̄ equoce de xpo 7 de aliis. Item de quolz q ē hō p̄dicat ipsa spēs coīs. Si ḡ coīs spēs n̄ p̄dicat de xpo. qa n̄ ē ibi coēm spēm sumē Relinqt q xps nō ē hō. Cū ḡ xps sit hō: relinquit q est coēm spēm sumē. Ad oppᵐ sic. Spēs ē totū eē indiduoꝝ. sicut hec spēs hō ē totū eē pticulariū hoīūz. Sz hō nō ē totū. eē xpi. Reliquit igit q nō ē coēm spēz sumē de xpo 7 d̄ aliis. Itē q̄rit cū dr̄ hūana nā assumpta a xpo: qd supponat. aut. n. supponit corp⁹ 7 aīa: ex qb⁹ ɔponit hō. aut supponit ɔpositū ex his. Si pᵒ mō. ḡ p humanam nām n̄ supponūt ptes hoīs: nō compositio ipsaꝝ. ergo si partes sic sumpte nō ɔstituūt hoīez: nō erit dicē ex assumptiōe corporis 7

aīe hūane nᵉ xp̄m eē hoīem. Si 2ᵒ mō.ꝗ ꝯpo
sitū ex corpore ⁊ aīa ē hō.ğ erit dicē xp̄m af
sumpsisse hoīem.Sꝫ assumēs ñ est assumptū:
vt dr̄ ī regulis fidei.ğ xp̄s nō ē hō. Jtē si
assumpsit hoīem.aut igit hoīem coēm sp̄em
aut singularē. Si p̄mo mō tm̄.ğ accidit er-
roꝝ destruit a Jo.Dam.Si 2ᵒ mō.ğ assum
psit p̄sonā:cū hō singularis sit p̄sona: qđ est
error. Nō.n.p̄sona assumpsit p̄sonā ꝗ nāꝫ:sic
dic̄ Aug. Occasione hꝰ querit vtrū assū-
psit hoīeꝫ.Ad qđ inducūt auctoritates ⁊ rō
nes. pᵒ ex ps. Beatus quē elegisti ⁊ assum.
Aug. Anathā sit q dic̄ filiū dei hoīeꝫ semel
assumptū deposuisse. Jteꝫ filiꝰ dei assum
psit corpꝰ ⁊ aīaꝫ sił iuncta. Sꝫ corpꝰ ⁊ aīa sił
iūcta faciūt hoīeꝫ.ğ filiꝰ dei assumpsit hoīeꝫ
Jtē hō ꝓprie loqnēdo denoīat a ꝓprieta
tibꝰ aīe.vñ ꝓprie dr̄ rōnalis.⁊ silr̄ a ꝓpeta-
tibꝰ corporis.vñ ꝓprie dr̄ coloratꝰ.ğ multo
fortiꝰ denoīabit a ꝓprietatibus vtriusqꝫ.ğ
cū assumptio sit dispositio corporis ⁊ aīe:ꝓ
prie dꝫ dici hō assumptꝰ. ğ filiꝰ dei assūpsit
hoīeꝫ. Ad oppᵐ.Assumpsit hoīeꝫ.ꝗ ñ nisi
istū.ğ iste hō ē assūptꝰ.ğ pᵒ ē assumpta:qđ ē
error damnatꝰ. Rꝫ ad p̄mū. Actꝰ ꝑ se at-
tribuūt ipsis singularibꝰ.ꝑ accidens ꝟo ipsi
sp̄ei.vñ ꝑ se actꝰ currēdi ꝯuenit singulari:
cū dr̄.hō currit.ꝑ accn̄s ꝟo ipsi sp̄ei. Scđꝫ ğ
hūc modū dō. q̄ assumi importat actū: q ꝑ
se ꝯuenit nᵉ singulari vnite xp̄o. Per acci-
dēs ꝟo ipsi nᵉ vli.Qđ ğ dic̄ Jo.Dam.nō ꝯt
dic̄.qa ñ intēdit negare qn per accidēs nā
vlis sit assumpta a xp̄o.Sꝫ q̄ ipsa vlis nā ñ
sit assumpta sine nā singulari. q̄ supponit ꝑ
se:cū dr̄ nā assumpta a xp̄o. Ad illud qđ
obicit de auctoritatibꝰ Jo. Dama.Q in dn̄o
Jhū xp̄o nō ē coēm sp̄ēm sumē.dō. q̄ ita in
telligit.qa ñ ꝯuenit de xp̄o dicē coēm sp̄ēm
ꝯflatā ex deitate ⁊ humanitate. qa nec deꝰ
eēt nec hō.sicut dicebāt heretici.sicut pꝫ ꝑ
hoc qđ sbdit. Neqꝫ.n.factꝰ ē neqꝫ aliqñ fiet
aliꝰ xp̄s.ñ negat ğ q̄ ꝗ q̄ hō de ip̄o ñ p̄dice
tur ipsa cois sp̄es. ⁊ vniuoce sicut de aliis.
Uel pōt intelligi alr̄.q̄ ñ ꝓ̄sus eodē mō p̄
dicat de xp̄o ⁊ de aliis. qa p̄dicata de aliis
ꝯprehēdūt totū eē ipsoꝝ. Sed p̄dicari de
xp̄o ñ ꝯp̄hēdit totū eē xp̄i. qa ñ ꝯp̄hendit
deitatē.ñ tm̄ seqt q̄ dicat equoce de xp̄o.
qa p̄dicata de xp̄o p̄dicat totū eē eiꝰ quātū
ad hūanā naturā eo mō:quo ⁊ alioꝝ hoīuꝫ
Et iō vniuoce.Et ꝑ hꝰ pꝫ solo ad oīa ꝯt hec
obiecta. Ad tertiū ꝟo obiectū q̄ qritur qđ

supponat:cū dr̄ hūana nā.dō.q̄ refert dīe
hūanā nāꝫ: ⁊ hoīeꝫ: ⁊ humanitatē.qa hūa-
na nā dic̄ ꝯponētia vnita.hō ꝟo noīat qđ ē
ex his.humanitas ꝟo noīat illud quod ē.Di
cēdū ē ğ q̄ humana nā supponit ipsa ꝯpo-
nētia ꝗ vnita. Si.n.ītelligēt sepata corpꝰ
ab aīa:ñ intelligēt totalitas nᵉ. qa nᵉ totali
tas ponit ñ solū ipsas ptes. ꝗ etiā vnionem
ipsaꝝ. Ad illud ꝟo qđ q̄rit vltimo vtrū
assumpsit hoīem:rn̄det.q̄ ꝓprie loquēdo cū
homo dicat qđ ē ꝯstitutū ex corpore ⁊ aīa:
⁊ sit ꝯpletū ut ñ possibile ad aliud ꝯplemē-
tū.ꝯpletū aūt ex corpore ⁊ aīa rōnali ē p̄so-
na. Jō sicut nō ꝯcedit hec.assumpsit p̄sonā
ita etiā ñ ꝯcedit hec.assumpsit hoīem ꝓp̄e
loquēdo.qa ex rōne ꝟbi assumptiōis.a. assū
psit.videt quoddā ꝯstitutum ex corpore ⁊
aīa an̄ vnionē.tm̄ sb improp̄etate: ꝗm quaꝫ
nos accipimꝰ hoīeꝫ ꝑ hūana nā.et nāꝫ hūa-
nā ꝑ corpore ⁊ aīa vnitis dr̄ hō assumptus
Uñ ⁊ ille auctoritates ꝗm hāc improp̄etatē
accipiēde sunt vt accipiat ibi homo ꝑ hoīs
nā. Ad illud ğ qđ obr̄. assūpsit corpus ⁊
aīaꝫ sił ꝯiūcta.ğ assumpsit hoīeꝫ.dō.q̄ nō se
qt.imo ē ibi mutatio p̄dicamēti.ꝯmutatur
.n.ibi qđ in qs ꝓcedit ab assumptiōe nᵉ ad
assumptionē p̄sone. Ad vltimū ꝟo dō.q̄
hō denoīat a dispositiōe suaꝝ ptiū:que sūt
ptes siue dispositiones absolute. Sꝫ ñ a dis-
positōibꝰ:que sunt respectiue. Uñ cū eē ptē
sit dispositio respectiua aīe:cū dr̄.aīa ē pars
hoīs: nō tm̄ ab hac denoīat hō. vt dicatur
hō ē ps hoīs.Eodē mō cū assumptio sit ꝓ-
prietas respectiua vtriusqꝫ partis:ñ dicet ꝺ
toto.qđ ꝯstituit ex ptibꝰ.qa ñ denoīat ipm
Et iō ñ valet illud. ğ filius dei ꝛc.

c Onsequenter qritur de coassumptis.s.penalitatibꝰ.cir-
ca que querūt plura. Primo an xp̄s assū
psit humanam naturam cū passibilitate et
defectu. 2ᵒ.quos defectus assumpsit: ⁊ q̄ a
nō. 3ᵒ ad qđ assumpt ista. 4ᵒ de ꝯstitu-
to ꝑ assumptionem.

Ad quod sic obr̄.Jo.Dam. diui-
dit inter actū ⁊ passi-
onē motꝰ. Scđꝫ q̄ fiūt ab aīa ꝗᵐ nām actus
sunt.Scđm aūr q̄ imoderate fiūt ⁊ preter
nām passiōes sunt.Si ğ ī xp̄o nō ē ponē im-
moderātiā motꝰ aīe:nō erit ī eo ponē passi-
onē.ğ nec passibilitatē. Jtē Remigiꝰ dif-
finit passionē sic. Passio est motꝰ anime per

suspicionē boni ꝛ mali. Si ergo vbicūq; ē suspiciō: ē incertitudo. ī aīa aūt xpi nulla fuit incertitudo. Relinquit ꝙ nec suspicio boni ꝛ mali. ergo nec passio. Itē oē qđ patit ab aliq̄ est inferi⁹ eo a quo patit. Si ergo nā xpi nulla ꝟtute creata est inferior. ergo a nulla creatura pōt pati. Illud .n. qđ infert passionē: semper virtuosi⁹ ē eo qđ patit. Itē quatuor sunt pturbatiōes sic dic Aug. s. gaudium. dolor. spes. ꝛ met⁹. Ex bono qđ monet in pñti est gaudiū. Ex malo dolor. Itē ex bono qđ monet ī futuro ē spes. Ex malo met⁹. Uñ Bo⁹ ī li. de ɔsolatiōe. Uiuē si vis tramite recto. Gaudia pelle: pelle timorē. Spemq; fugato: nec dolor adsit. Si ergo aīa xpi ñ erat nata ab aliquo pturbari. ergo ñ erit passibilis. passio .n. diffinit a Dam. Mot⁹ appetitiue sensibilis in imaginatōe boni ꝛ mali. Itē cui⁹ ñ est cā ei⁹ nō ē effect⁹ ordinat⁹ ad cām illā. Sꝫ cā passibilitatis ꝼm ꝙ pena ē: ē culpa. ergo c⁹ ñ est culpa: nec ei⁹ passibilitas ē. Cū ergo ī xpo nō fuerit culpa. ergo nec passibilitas. Itē iniustū ē īnocētē ꝛ nō delinquētē punire. Si ergo xpus fuit oīo īnocēs: iniustū erat in eo eē penā vl passibilitatē. Itē passibilitas est ī spūali sba dupl̄r. Uno mō ꝼm ꝙ ɔtrahit p culpā alteri⁹ mediāte carne. vt ī aīab⁹ puulorꝫ. Et tūc sil' ɔtrahit pena ꝛ culpa. Alio mō ꝼm ꝙ cōtrahit p culpā ppriam mediāte inordinata volūtate. vt ī demonib⁹. Sꝫ neutro istorum modorꝫ pōt pena ɔtrahi ab aīa xpi. ergo nullo mō erit ī ea passibilitas. Itē sūmū gaudium ñ ɔpatit secum passionē. Si ergo ī aīa xpi erat sūmū gaudiū ex gloria fruitōis inseparabil̄r. ergo ñ poterat inesse passio. Itē Paulus ī raptu nesciuit an ī corpore esset an extra corpus. ergo ñ fuit ī eo sensus. an aīa eēt ī corpore. ergo nec sensus ei⁹: qđ est pati in corpore. ergo manēte raptu ñ patet: si eēt tūc ī carne passio. Cū ergo plus sit semp adherē deitati ꝙ p vnā horā. ergo adherētia aīe cū ꝺitate ī xpo multo forti⁹ absorbuit sensuꝫ passiōis q̄ fuit ī carne. Itē Moyses vidit deū nō ī sua spē: s; sb q̄busdā figuris: sic dic beatus Greg⁹. Quādiu ī h corpore viuim⁹: videri pōt de⁹ p quasdā imagines. p sbam aūt suā videri ñ pōt. Si ergo Moyses ex ipsa visiōe tantā ɔcepit delectationē: q̄ absorbet passionē ieiunii .40. dierꝫ. ergo multo fortius aīa xpi q̄ videbat deū facie ad faciē: sine omni figura abstrahebat ab oī sensu passiōis.

Itē pbat Seneca ꝙ ī sapiētē ñ pōt cadē pturbatio aliqua. ergo nec passio. Sapiētē; aūt xpm null⁹ negabit. ergo ī xpo nō potuit cadē passio. Preterea rō ad hoc. validi⁹ ē qđ ledit eo qđ ledit. Nō ē aūt neq̄tia validior ꝟtute. nō aūt ledit q̄s nisi ab homine neq̄. Relinq̄t ergo ꝙ ñ pōt ledi sapiēs.

Itē oīs iniuria ē diminutio alicui⁹ rei q̄ auferri pōt. Sapiēs autē nihil pōt pdē. oīa .n. ī se reposuit ꝛ nihil fortune credit. bona sua hꝫ ī solido ꝟtute ɔtēt⁹: q fortunis ñ indiget. ergo ñ pōt res ipsi⁹ augeri vel minui. ergo ñ pōt pati iniuriā. ergo ñ ē passibilis.

Itē nihil eripit fortuna nisi qđ dedit. virtutē aūt ñ dat. ergo eā nō detrahit. Libera ergo ē ꝟtus iniolabil' incōcussa. ergo hñs ꝟtutē ñ pōt pati īiuriā. Ad opp^m sic. Jo. Dam. Aīa corpore inciso ɔdolet ꝛ ɔpatit. Et h ē q̄ vnit corpori passibili. Cū ergo fuerit tale corp⁹ xpi: fuit ī corpore passibilitas ꝛ in aīa ɔpassibilitas. Itē Dam. Oē qđ ē creatū ē ꝟtibile ꝼm generatōeꝫ ꝛ corruptionē: vel alteratōeꝫ. Cū ergo aīa xpi creata sit: ꝛ corp⁹ erit ꝟtibile ꝼm gñatōeꝫ ꝛ corruptōeꝫ vel alteratōeꝫ. Sꝫ oē tale ē passibile. ergo corpus ꝛ aīa xpi ē passibile p nām. Item ñ inest act⁹ alicui nisi fuerit eidē potētia ad actum eūdē. et cui inest finis act⁹: eidē inest actus. Si ergo finis nͤ assumpte ē redēptio p sustinētiā pene. ergo inerit ei act⁹ ꝛ potētia sustinēdi penā. ergo ꝛ passibilitas. Itē ad h sunt auctoritates Isa. 53. Uere lango. no. ip. tu. ꝛc. Et Mat. 26. Tristis ē aīa mea vsq; ad mortē. R° ꝼm Jo. Dam. Passio gñal̄r dicta ē mot⁹ ex alio ī aliud. hoc aūt pōt esse dupl̄r. Uel ī aliud ꝼm nām. Uel ī aliud pter nām. Si ꝺo ī aliđ ꝼꝫ nāꝫ fit mutatio vl' mot⁹ dicet tūc passio ꝛ passibile a patyn greco: qđ sonat informatōeꝫ. et h mō dr̄ aīa passibilis. i. receptibilis ipōꝝ intelligibiliū sciāꝝ ꝛ ꝟtutū: ad qđ ꝼm nām nata ē. Hoc mō gñalissime dr̄ passibilitas respectu cuiusq; creature inquatū ē receptibil' cuiuscūq; pfectōis. Si ꝺo pter nām: tūc passio dr̄ spāl̄r. ꝼm ꝙ distinguit Jo. Dam. inter opatōm ꝛ passionē. q̄a opatio dr̄ mot⁹: q ē ꝼm nām. Passio vero dr̄ mot⁹ q ē pter nām. sic cordis pulsus ñ ꝼꝫ nāꝫ mot⁹ passio ē. nō tñ sic dic Dam. omnes mot⁹ passiui passiones vocāt. s; q sunt vehemētiores ꝛ ī sensum pcedentes. Qui .n. parui sunt ꝛ insensibiles nōdū passiones sunt. Jō diffinit passio ꝼm hūc modū. Passio ē mot⁹ pter nām sensibilis. Distinguēdū ē ergo

s^m huc modũ: q cũ passibilitas sit potentia
patiẽdi. potẽtia aũt triplr̃ ɔsideratur. pmo ut
potẽtia indisposita ad patiẽdũ. 2° vt dispo
sita ad patiẽdũ. 3° vt nccitas ad patiẽdũ.
Dicẽdum ergo q in Adã fuit potẽtia ad pati
endũ: s indisposita i statu inocẽtie. In nobis
vero ẽ potẽtia q ẽ cũ nccitate ad patiẽdũ. In
dño vero Jhu fuit medio modo. s. potẽtia cum
dispõne ad patiẽdũ. assumpsit ergo nãm nr̃am
cũ passibilitate. nõ cũ ɔtria dispõne ad pa-
tiẽdũ: nel q eẽt cũ nccitate ad patiẽdũ. quia
oĩa sbiecta erãt ei° volũtati. Isa. 53. Oblat°
ẽ qa voluit. s que erat cũ dispõne ad patiẽ-
dũ. Ad rõnes aũt i ɔtriũ dicendũ ad pmũ. q
sicut moderãtia dr̃ duob° modis. s. s^m nãz
et s^m rõnẽ. ita ꝛ imoderãtia duob° modis.
s^m nãm q nullo mõ est culpabilis s penalis.
s^m rõnẽ vero q ñ solũ ẽ penalis s culpabilis.
Dicẽdũ ergo q i xp̃o ñ fuit imoderãtia s^m mo
dũ 2^m: s s^m pmũ. Sz distiguẽdo imode-
rãtiã s^m nãm duplr̃. i dispõne vel nccitate
In dispõne ad patiẽdũ sic fuit i xp̃o. cũ ncci
tate vero fuit i nobis. Ad 2^m dicẽdũ quidã. q
duplex ẽ suspicio. s^m rõnẽ. et s^z sensualitatẽ
In xp̃o ergo fuit suspicio boni ꝛ mali s sensuali
tatẽ. ñ tñ i eo fuit suspicio s^m rõnẽ: s plena
certitudo. qd nobis ñ dr̃ s^z q suspicio dubi
tationẽ dic. Põt igitur dici q suspicio pprie su
mitur. et sic dubitatõez iportat. et sic ñ sumitur
i rõne Remigii. Sumitur etiã noĩe extẽso put
dic appr̃hẽsionẽ sine cognitionem. et sic su
mitur i rõe Remigii s^m h^c sensu. Passio ẽ mo-
tus aĩe p apph̃ẽsionẽ boni vel mali. et sic su-
mitur i xp̃o. Ad tertiũ dicẽdũ. q ẽ considerare
nãm hũanitatis xp̃i duplr̃. s^m sbam. ꝛ s^m
dispositõem ad redẽptionẽ. Scd̃m pmũ mo
dũ nulla creatura põt agẽ i hũanitatẽ xp̃i.
nec ipa pati ab aliqua. Sz s^m modum 2^m est
assumpta passibilitas: ꝛ potẽtia sustinendi
voluntarie penã a creatura inferiori. Ad
quartũ dicendũ sic. Perturbatio aliqñ est motus
sensualitati. qñq ptis rõalis. Prout ẽ mot°
sensualitatis: sic fuit i xp̃o. Prout est motus
ptis rõnalis: põt eẽ duob° modis. vl i pte:
put ẽ nã. et sic potuit eẽ i xp̃o ex ifirmitate.
vel dispositõe assumpta. vel put est rõ sine
rõnalis. et sic nequaq̃ põt adhuc pturbatio
sumi. put passio nullo mõ generans inordi
nationẽ: vt iram vel impatiẽtiam: vl aliquod
hi°. et sic fuit i xp̃o. Alio mõ put passio in
ducẽs inordinatõem ire vel impatiẽ vl ali
cuius hi° auertẽtis a bono vel puocãtis ad
malũ. Et sic nullo mõ fuit i xp̃o. nec hi° per
turbatione nata fuit aliq̃ mõ aĩa xp̃i ptur-
bari. Ad qntũ dicẽdũ. q pene semp cã est
culpa. dicẽdũ p interẽptõem qa sic dic Gregor°.
sup Job. 7. Utinã appenderẽtur. rc. Pena du-
plicẽ h^z ordinatõez. Unã ad culpã q pcedit
Alterã ad gliaz quã pcedit. Job ergo sustinuit
penã nõ pter culpã quã ipse ɔmisit. s pter
glie augmẽtum. Ideo ñ ẽ verũ q oĩs pena sit
pter culpã. Unde Jo. 9. dr̃ d ceco nato. Neq^z
hic peccauit: nec pentes ei°. s vt manifestẽtur
opa dei i illo. ubi etiã ostẽditur. q pena ẽ aliqñ
pter gliã dei manifestãdã. Ad sextũ dicẽdũ
ꝛ distinguẽdũ. q aliqs põt puniri iuste sine
culpa. ñ tñ sine cã. Et h^o mõ ñ ẽ iustũ inocen
tem puniri. Cã aũt maxima fuit redemptio
hũani gñis: quare xp̃s voluit puniri. Ad
7^m dicẽdũ. q passibilitas i aĩa xp̃i nõ ẽ p modũ
illũ quo ẽ i demonib°. vel p modũ illũ quo
ẽ i aĩab° puulor̃ oĩo. aliqua tñ ɔueniẽtia ẽ
Nã i aĩab° puulor̃ ẽ passibilitas p ɔpassibi
litatẽ s^m q dic Jo. Dam. q aĩa corpore inci
so ɔdolet ꝛ ɔpatitur. ita ꝛ aĩa xp̃i ex vnione
ad carnẽ h^z ɔpassibilitatem. s^m q dr̃ p^a ad
Cor. 2. Si. n. cognouissent: nũq̃ dñm glie cru
cifixissent. Glo. Corp° patitur ꝛ moritur. aĩa nõ
moritur s ɔpatitur. deitas aũt neq^z moritur neq^z
patitur. Sic ergo ẽ q̃dã ɔueniẽtia passibilitatis aĩe
xp̃i ꝛ puulor̃. Est aũt dissilitudo. qa aĩa
puuli h^z nccitatẽ ad pati. et h^o ex culpa ɔtra-
cta. Aĩa aũt xp̃i h^z dispositõez ad pati nõ ex
culpa ɔtracta: s volũtarie assumpta. Ex alia
pte aliqua ẽ ɔueniẽtia cũ passibilitate. q ẽ i
demonib°. Nã i demonib° inquãtũ sunt sp̃s
creati: ẽ passibilitas vtibilitatis p nãm. sic dic
Jo. Dam. Oẽ creatũ vtibile ẽ. Et ita aĩa xp̃i
inquãtũ creata vtibilis fuit p nãm: quãuis s^z
q vnita deitati inuertibilis a bono s^m ele-
ctionẽ. Est aũt dissilitudo qa in demonib°
ẽ passibilitas ɔtracta ex clpa acta cũ nccitate
ad penã. Ad octauum dicendũ q est ɔsiderare
aĩaz xp̃i vt aĩaz. Et ẽ ipaz ɔsiderare vt sp̃m
put distiguit beat° Aug. in li. de sp̃u ꝛ aĩa.
Aĩa ex eo dicta ẽ: q ad viuẽdũ adiuuet cor
pus. i. viuificet. Sp̃us ipe ẽ p sp̃uali nã. Sp̃s
nãq^z ad sbam dr̃. anima dr̃ ad viuificatõez.
inquãtũ ẽ sba rõnalis sp̃s ẽ. aĩa vero inquãtũ
ẽ vita corpis. Scd̃m h^o ergo dicẽdũ. q aĩa xp̃i s^m
q sp̃us erat i sũmo gaudio a pma ɔditione
Inquãtũ vero vnita corpi passibili hũit passi
bilitatẽ. et erat i eodẽ sũmũ gaudiũ ꝛ passi
bilitas: ñ tñ s^m idẽ. In aĩa. n. ẽ nã nnibilitas

ad corp⁹. et ex illa pte erat passibilitas ĩ aĩa est etiã nã spũs s̃m q̃ sepabilis ẽ ⁊ manẽs sepata: s̃m quã erat btĩtudo cũ nulla passibilitate. Ad nonũ dĩ. q̃ ĩ raptis ꝯtẽplatib⁹ rapit̃ ṽt⁹ sensibilis quãtũ ad actũ suum siue vsũ. et etiã act⁹ aĩe irrõnalis quãtũ ad actũ suũ respectu corpis. Et iõ ẽ q̃ ĩ raptu Pauli ñ fuit passiõis sensus: nec etiã p rõnẽ cognitio passiõis: si fiet̃ ĩ corpe. In aĩa ṽo xp̃i non erat hĩ⁹ abstractio. imo pfecte vires hẽbant vsus ⁊ act⁹ suos ĩ corpe. et iõ ĩ eo fuit sẽsus passionis dolor ⁊ tristicia. Ad decimũ d̃ Moyse dĩ. q̃ delectatio illa que erat ex visione ĩ Moyse nõ absorbuit passionẽ ex toto: gñ pat̃ ex ieiunio: quãuis diminuer̃t a tãto Ex ipa. n. dulcedine visiõis ñ reputabat hĩ⁹ passionẽ. et ex ṽtute ipsi⁹ dulcedĩs retardabat̃ effect⁹ passiõis vt sustinẽt ieiunium. 40. diez. sicut etiã legit̃ ĩ dño Ihu factũ Mat. 4. In dño fuit alr̃ q̃ĩ Moyse. quia ĩ Moyse fuit ĩpassibilitas ad tp̃s. Et s̃m dictũ modũ p p̃rogatiuã grẽ singularis. In xp̃o ṽo fuit passibilitas p dispẽsatiuẽ grẽ redẽptiõis.

Ad vltimũ dĩ. q̃ ṽbũ Senece ĩtelligẽdũ ẽ p se. In sapiẽtẽ. n. vt ẽ sapiẽs ñ cadit pturbatio. et h̃ sumpta pturbatiõe eo modo: quã ẽ inductiua inordinatiõis. s. ire vel impatiẽ vel hĩ⁹ alicui⁹ auertẽtis a bono: vel excitãtĩ ad malum sicut dictum est.

Consequenter

q̃rit̃ quos defect⁹ assumpsit: ⁊ quos nõ. Circa qõ querũt̃ q̃dã. Primo q̃rit̃ de defectibus ex pte aĩe. 2° de defectib⁹ gñalr̃ ex pte aĩe ⁊ corpis. Et circa 2ᵐ q̃ritur an ex pte aĩe assumpsit ignorãtiã ex pte ĩtellect⁹. tristiciã ṽo timorem ⁊ iram ex parte affectus.

Quantum ad primum

sic obicit̃ ex auctoritate beati Ambrosii. qui dic̃ q̃ ĩ xp̃o sensus pficiebat hũan⁹: nõ diu⁹: exponẽs illud Luce. 2. Proficiebat Ihus etate ⁊ sapiã. Et s̃m auctoritatẽ Isaie. 8. Quia añ q̃ sciat puer vocare patrẽ suũ ⁊ matrẽ suã ⁊c. dic̃ q̃ exps cognitõis infantia p hũanã imprudẽtiã q̃ adhuc nõ didicit ignorabat. ex q̃ expsse dr̃ q̃ assumpserit ignorãtiã. Itẽ Jo. dam. 3. li. dic̃. Ignorãtẽ ⁊ seruilẽ assũpsit nãm. Itẽ Ansel. 2. li. cur de⁹ hõ. Cur non poterat ille hõ ṽe eẽ ignorãs sic̃ ṽe mortalis erat. Ex quo arguit̃ cũ ṽe assumpserit mortalitatẽ: q̃ ⁊ ignorãtiã. Ad oppositũ sic, Ans. Illa assumptio ĩ vnitate p° filii dei nõ nisi sapiẽter a sũma sapiã fiet. et iõ nõ assumet ĩ hoĩe qõ nullo mõ vtile ẽ: s̃ valde noxiũ ẽ ad op⁹: qõ idẽ hõ factur⁹ ẽ. Ignorãtia nãq̃ ad nihil illi vtil̃ eẽt: s̃ ad multa noxia. Itẽ idẽ. quõ tot ⁊ tãta facẽt opa sine immẽsa sapiã? Itẽ idẽ. Quõ. illi crederẽt homines: si illũ scirẽt nesciẽtẽ? Si aũt nesciret: ad q̃d erit ei vtil̃ ignorãtia? Itẽ Jo. dam Proficẽ dr̃ etate ⁊ sapiã p augmẽtationem etati. eã que inerat sibi sapiã s̃m grãm ĩ manifestationẽ inducẽs. Q̃ aũt dñt ipsũ etate proficẽ ⁊ sapiã. vt additamẽtũ suscipientẽ nõ eã q̃ s̃m ipostasim ẽ vnionẽ venerãt̃.

Itẽ maior ẽ cognitio creature p vnionẽ: q̃ p ꝯphẽsionẽ. Si g̃ ĩ cognitõe p ꝯphẽsionẽ que erit ĩ glia. nõ manet ignorãtia. g̃ nec cũ vniõe poterit eẽ ignorãtia. Itẽ si aliquis ocul⁹ hẽret silitudines oĩum visibiliũ: ṽtus visiua vnita illi oculo hẽret cognitõez oĩuz sensibiliũ. g̃ cũ ĩtellect⁹ aĩe xp̃i vnit⁹ sit intellectui increato: ĩ quo sunt rõnes ⁊ idee rez oĩuz: intellect⁹ xp̃i hẽbit cognitionẽ oĩuz sñ ignorãtia alicui⁹. Qõ ꝯcedẽdũ ẽ. Ad p̃mã g̃ rõnẽ q̃ pcedit s̃m auctoritatẽ Ambro. rñdet magr̃ i. 3°. li. senten. et dic̃. q̃ hec ṽba Ambro. ex pte illuminãt ad ṽitatẽ: q̃ quidez ẽ q̃ xp̃s hũit duas nãs duas hẽbat sciẽas. Ex pte ṽo male intellecta p̃bẽt mãm erroris. s. q̃ xp̃s ĩ pn° hũit ignorãtiã. pptẽa magr̃ dic̃ Intelligẽda sũt ṽba Ambrosii vt quãtũ ad visũ hoĩum ⁊ sui sensus ostẽsionẽ pfecisse dicat̃. Ad secũdã rõnẽ dĩ s̃m Jo. dama. ⁊ s̃m Grego. theologum. Sepato qõ ñr: ab eo qõ intelligit̃ et serua dicet̃ ⁊ ignorãs caro pPter ipostaseos aũt. i. psone indiuisibilẽ vnionẽ ditata est aĩa dñi futurox cognitõe et ⁊ reliq̃s diuinis signis. Ad tertiã rõnẽ dĩ s̃m Ans. Sapiẽter de⁹ assumet mortalitatẽ: q̃ sapiẽter ⁊ valde utilr̃ utẽt̃. Ignorãtiã ṽo nũ poterit assumẽ sapiẽter. q̃ nũq̃ ẽ utilis: s̃ semp noxia: nisi forte p eã mala volũtas q̃ nũq̃ ĩ illo erit: ab effectu restringitur.

Post hoc queritur

utrũ assumpserit tristiciã ex pte affect⁹. Ad qõ ẽ auctoritas expssa Math. 26. Tristis est aĩa mea ⁊c. Itẽ ad h̃ ẽ auctoritas Ambro. Suscepit tristitiã meã ꝯfidẽter. tristiciã nomino q̃ crucem p̃dico. Ad opp̃m Isa. 42. Nõ erit tristis neq̃ turbulẽt⁹ ⁊c. R°. Est tristicia ex ꝯditiõis necẽitate. et s̃m passionẽ

que attēdit ī pturbatōe rōnis. Et hoc mō nō fuit ī xpo tristicia. Et ē tristicia ex volūtate dispēsatōis sive ꝑm passionē que attēdit ī sensualitate ꝑter pturbatōez rōnis. et h mō fuit ī xpo tristicia. Preterea sic patebit ē ɔsiderare rōnē vt nām. et rōnē ut rōez Si vt nām sic etiā fuit tristicia ꝑm rōnē. Si vt rōnē: sic nō fuit ī rōne tristicia.

Consequēter querit vtꝝ ī xpo fuerit vera passio timoris. Ad qđ ē auctoritas Thobie. 6. Quem expauescēs Thobias clamauit voce magna dicēs ⁊c. Glo. Xps ī mortis piclo cepit pauē: nō diabolū: ꝑ mortē nāli carnis fragilitate phorrescēs. Itē Jo. dams. Timoris nomē duplicē hz ītelligētiā. Est. n. timor nālis nolēte aīa diuidi a corpe ꝓpter eā q ī pnᵒ a ɔditore īposita est ei nālē ɔditionē Et dic qꝫ ꝟbū hō factū fuit ī expiētia huiꝰ timoris. qa timor ⁊ pauor sūt nāliū passionū ⁊ nō subiectaꝝ pctō. Ad oppositū. Aug. in li. 83. qōnū. Signū pfectōis nullꝰ timor ē. Cū g ī xpo sūma pfectio fuerit: ī eo n̄ fuit aliqs timor. Itē Hieroꝰ. Cōtristat nō timore patiēdi: qa ad h venit. ꝑ ꝓpter scādalū aploꝝ ⁊ euersionē Jrlm. Itē cū multiplr dicat timor. Est. n. timor nālis: quo aīa nō vult separari a corpe: vt dictū ē. Et ē timor gratuitus multiplex. Seruilis quo aliqs exñs in pctō timet penā eternā. Et ē timor initialis quo aliqs timet ne possit satisfacere ꝓ pctīs deo. Et ē timor filialꝭ quo filiꝰ. i. aliqs pfectꝰ timet offensā pr̄is celestis. Itē ē timor vitiosus: quo aliqs eligit peccare ne ledat ī possessiōe. Humanꝰ: quo aliquis elegit peccare: ne ledat a corpe. Si g nullꝰ istoꝝ modoꝝ fuit ī xpo: relinqt qꝫ nō fuit timor ī xpo. Cōstans. n. ē qꝫ ī eo nō fuit timor vitiosus: nec timor gratuitꝰ. seruilꝭ q ē cū pctō. nec timor inicialis q ē ex p̄terito pctō. nec timor filialꝭ respectu offense pr̄is p futuꝝ pctm̄. qa nec ī eo fuit actꝰ peccādi: nec potētia ad peccādū g solū fuit ī eo timor nālis: q ē respectu separationis aīe a corpe. Sꝫ ɔtra h ē qa Paulꝰ Phil. 1. cupit dissolui ⁊ eē cū xpo. et sic dicit Aug. Miles coronādꝰ gaudet mori. et dn̄s coronaturꝰ timet mortē. q. d. nō. Itē. 1. Jo. 4. Perfecta caritas foras emitrit timorem. Cū g ī xpo fuerit pfecta caritas: a xpo exclusit oēs timorē. Solō dō. sic dictū ē. qꝫ ē timor nālis. et timor gratuitꝰ. et ē timor vitiosus. Timor nālis dr̄ multiplr. Est. n. timor nālis p modū nᵉ. quō dic Jo dam. Qꝫ timor nālis ē nolēte aīa diuidi a corpe ⁊c. Propter qđ aīa nālr timet ⁊ agonizat patit ⁊ refugit mortē velut nā morbū. Est itēꝝ timor nālꝭ p modū sensualitatꝭ ī apphēsiōe futuri mali p sensuz ꝑm qꝫ ipe Jo. Dam. dic alibi. qꝫ malū qđ expectat ɔstituit timorē. et h ex parte sensualitatꝭ n̄ rōnis. Et istis duobus modis fuit timor nālis ī xpo. Est etiā timor nālis ꝑm modū ɔphēsiōis: que ē ꝑm rōnē. ꝑᵐ qꝫ dr̄ timeri malū intelligibile. vt iehēna uel iudiciū diuinū. et hic timor nō fuit ī xpo. Et ē timor nālis ꝑm īmoderatōez nᵉ. ꝑm qꝫ dic Jo. dam. Qꝫ timor ē ex ꝓditiōe cogitatiōum et credulitate cū ignorātia: q timor p̄ter nāz ē. quō non fuit timor in xpo. sicut dic Jo. dama. qa ē irrōnalꝭ ⁊ p̄ter nāz. vn̄ dic. Jdeo n̄ timuit nisi passiōis tpe ⁊ dispēsatōe se ipm ɔtxit. nō. n. ignorabat tpʃ. Itē timor gratuitꝰ dr̄ multiplr. s. seruilis. inicialis. ⁊ filialis. q ē dicēdꝰ timor offense ⁊ reuerētie: quo vltimo mō fuit solū timor gratuitꝰ ī xpo. et hic ē timor dn̄i sanctꝰ q pma. ī se. se. de quo Jsa. xi. Replebit eū sp̄us timoris dn̄i. De timore aūt vitioso, planū ē qꝫ nullo mō fuit ī xpo. Ad illō g qđ obr̄: qꝫ dic Augꝰ. qꝫ signū pfectōis nullꝰ ē timor. ītelligit d timore ī nāli vel vitioso. Ad 2ᵐ Hieronymi pꝫ rn̄sio. qa n̄ fuit ī ipo timor seu tristicia patiendi ꝑm ptē rōnalē ꝓpter se. ꝑm qꝫ ɔsideramus ptē rōnalē vt rōnalē. sicut postea patebit. quāuis fuerit ī eo ꝑᵐ ptē sensualē. vl ꝑᵐ rōnē ut nāz. Ad tertiū dō. qꝫ ī xpo fuit timor nālis pene vno mō put distictū ē. et timor gratuitꝰ alio mō put distinctū ē. Et ad illud qđ obr̄ de Paulo dō. qꝫ ē timor ꝑm rōnē. et ē timor ꝑᵐ sensualitatē. Timor ꝑm sensualitatē fuit ī Paulo ⁊ in xpo. Item timor ꝑm rōnē ē duplex. qa ē ɔsiderare rōez vt nāz ꝑᵐ quā vnit corpi. et nālr p h ɔpatitur. Et ē ɔsiderare rōnē vt rōnē ꝑᵐ qꝫ nō sa hz ad corpꝰ: īmo actū hz ext̄ corpꝰ. p̄mo mō hz nālē ordinē ad corpꝰ. 2ᵒ modo ē ī ordine ad deū volūtarie. p̄mo modo fuit timor in Paulo ⁊ ī xpo. 2ᵒ mō ꝟo nō. Ad q̄rtū iā pꝫ rn̄sio. qa illud qđ dr̄ pfecta caritas foras emittit timorē. intelligit de timore q ē cum impfectōe. sic timor seruilis. inicialꝭ. ⁊ timor offense. nō de timore reuerētie: q ē timor filialis permanens in seculum seculi.

Sed ulterius queritur vtrum xp̄s habuit timorem reuerentie maiorem q̄ nos. qd̄ vr̄ p illd̄ Isa. xi. Replebit eum spūs timoris dn̄i ꝛc. Ergo xp̄s plenissime hūit donū timoris ꝛ reuerentie. Ad opp^m. Timor reuerentie ē resilitio a magnitudine diuine maiestatis ī ꝓpriā puitatē. Cū ḡ ī nobis sit maior puitas q̄ ī xp̄o: maior ē effect^9 timoris ꝛ reuerētie ī nobis q̄ ī xp̄o. R̄. Nō vr̄ maior timor reuerentie: qa in maiorē puitatē. ſꝫ qa maior ē resilitio: q̄ nihil adest nisi volūtaria ſbiectio diuine maiestati: que magis est in xp̄o q̄ in aliquo alio. et ideo dicit. Repleuit eum spūs ti. do.

Consequenter querit an in xp̄o passio ire fuerit. et vr̄ q̄ n̄. cū dicat Aug. Q̄ ira ē turbulēt^9 aīi appetit^9 auferendi ea q̄ facilitatē actōis ipediūt. Sꝫ h̄ n̄ fuit ī xp̄o. Relinquit ḡ q̄ ī xp̄o n̄ fuit ira. 2^a rō Jo. dama. Ira ē desideriū repunitōis. Cū ḡ xp̄us nihil fecerit amore vindicte: ſꝫ iusticie. Relinquit ḡ q̄ ī xp̄o n̄ fuit ira. 3^a rō Jo. dam. Ira ē feruor ei^9 qd̄ circa cor ē sanguis ex euaporatione fellis. Sꝫ h̄ ē praue dispōnis. Cū ḡ ī xp̄o n̄ fuerit aliqua praua dispositio. ḡ ī xp̄o n̄ fuit ira. Quarta rō. Si ī xp̄o fuit ira: nō fuit ī eo ira nisi p zelū. Sꝫ dr̄ sup Job. 5. Uirꝫ stultū interficit iracūdia ꝛc. Grego. Ira p uitiū oculū mētis excecat. ira p zelū illuiat. Et inde mēs turbata pficit: vt inde clarescat: sic infirmāti oculo colliriū imittit: et lux pus negat. ſꝫ postea pleni^9 restituit. Cū ḡ in xp̄o n̄ fuerit mētis pturbatio. Relinquit q̄ ī xp̄o n̄ fuerit ira p zelū. ḡ nec ira vlr. R̄. Ira dr̄ duplr̄. Est.n. ira appetit^9 vindicte cū pturbatōe: quō diffinit ira ab Aug. Ira ē turbulēt^9 appetit^9 ꝛc. et a Jo. dam. Ira ē feruor ꝛ cetera. Scd̄m istū modū n̄ fuit ī xp̄o. Alio mō dr̄ appetit^9 vindicte absqꝫ pturbatiōe ex amore iusticie. et h̄ mō fuit ira ī xp̄o. Dr̄ ī ps. Tūc loquit ad eos ī ira sua. ꝛc. Glo. Ira di n̄ ē pturbatio mētis: q̄ ē ab eo penit^9 aliena. ſꝫ vis qua iuste iudicat. Et p h̄ pꝫ r̄nsio ad auctoritatē Aug. et ad illā Jo. dam. Ira est feruor ꝛc. Ad aliud dō qd̄ obr̄ de Jo. dam. Ira ē appetit^9 repunitōis ꝛc. dd̄. q̄ appetit^9 vindicte dr̄ duplr̄. Uno mō ꝓueniēs ex impatiā lese ɔcupiē. sic dic̄ Jo. dama. Ira ē audax vindex lese ɔcupiē. Cū.n. ɔcupiscimus aliqd ꝛ phibemur ab aliquo: irascimur aduersus eū. quō dr̄ ro. 12. Non vosmetipsos defendētes carissimi ꝛc. Alio mō ē ꝓueniēs ex amore iusticie diuine. quō dn̄t scī apod. 6. Usquequo dn̄e scūs etern^9 n̄ vindicas sanguinē nr̄m de his q habitāt ī terra. Et h̄ mō solū fuit ī xp̄o appetit^9 vindicte. Ad vltimū dō qd̄ obicit de ira p zelū dd̄. q̄ ira per zelū duo ponit ī nobis. s. appetitū iniurie diuine vindicāde ex amore iusticie. Et pturbatōez infirmitatis hūane ex h̄ qd̄ estimat defect^9 potētie ad vindicādū. Primū ē pfectionis 2^m impfectōis. Qd̄ ḡ ē pfectōis iusticie fuit ī xp̄o. qn̄. s. eiecit emētes ꝛ vēdētes d̄ tēplo. Qd̄ aūt ē ipfectōis. s. perturbatio ex estimatione impotētie nō fuit in xp̄o.

Consequenter querit de defectib^9 gnalr̄ ex pte aīe ꝛ corporis. et cū dicat Jo. dam. q̄ xp̄us oēs defect^9 nostros accepit ī se pter peccatū. querit vtrū h̄ sit verꝫ. qa vr̄ ī multis hēre instātiā. Non .n. xp̄s accepit errorē vel ignorātiā: nec fomitē. qa nō ē pcc̄m: ſꝫ pena. Remanet.n. post mūdatiōez a peccato originali. nec itez oīa genera egritudinū assumpsit xp̄s. Itez nec oēs defect^9 q insunt hoī ex pte corpis: assūpsit xp̄s. Insunt.n. defect^9 p defectū mēbroꝝ ꝛ p supabūdātiā ptiū: qd̄ quidē nō assūpsit xp̄s. Si dicat q̄ illa distinctio restringit ad defect^9 quos ɔgruebat xp̄ꝫ accipe: istd̄ nihil ē. qm̄ Jm h̄ n̄ posset pcc̄m excipi ab illa totalitate: cū n̄ ɔtineat ī illa. Ad h̄ intelligēdū ē q̄ defect^9 put accipit hic: nō ē quecūqꝫ rei absentia. ſꝫ ē puatio alicui^9 rei ab aliquo cui nata ē inesse. Un̄ ī Adā an̄ pcc̄m potētia ad mouēdū sine absentia corruptibilitatis seu absentia alicui^9 sciē nō erāt defect^9. qa non erant nata tūc ei inesse. Sed puatōes eoꝝ q̄ nate sunt inesse ipsi Ade ꝛ aliis hoīb^9. hi^9 appellāt defect^9. Sꝫ nōndū adhuc q̄ cū isti defect^9 sint pena: duplr̄ dn̄t. Est.n. qdā pena a pcc̄ō ꝛ ad pcc̄m: cuiusmodi est error ex pte aīe ꝛ fomes ex pte corpis. Ali^9 ē defect^9 q ē pena a pcc̄ō. ſꝫ n̄ est pena ad pcc̄m: cuiusmodi ē ī nobis necc̄itas ad mouēdū. fames. sitis. ꝛ hi^9. Itē iste defect^9 ē duplex. qm̄ qdā sunt defect^9 q insunt vlr̄ hoī: ꝛ de necc̄itate. vt necc̄itas ad mouendū. fames. sitis ꝛ sīlia. Alii sunt defect^9 q nō vlr̄ insunt omni hoī. ſꝫ vn^9 vni. ali^9 alii. cuiusmodi sunt gn̄a egritudinū ꝛ defect^9 mēbroꝝ. Dicēdū ḡ q̄ Dam. p h̄ nomē defectū intelligit defectus vles. n̄ pticlares: ꝛ defect^9 q sūt a pcc̄ō: n̄ q

sunt ad peccatū.s. errorem ⁊ fomitem. qm̄ sunt initium siue causa quoquomō peccati.

C Onsequēter querit̄ ad qd assumpsit hi⁹ defect⁹.et reddit̄ duplex cā.3°.senti. di.15. Prima ē q̄ suscepit defect⁹ corpis ⁊ aīe.vt pbaret verā corp⁹ ⁊ aīaȝ hēre. 2ª ē.hic accepit vetustatē simplā pene.vt nr̄aȝ duplā ɔsumat cłpe ⁊ pene

Quantum ad primam causā obr̄ hoc mō. In resurrectōe gl'iosa nō erant hi⁹ defect⁹ fames ⁊ sitis ī corpe. Dolor ⁊ timor ī aīa.g̃ p istos defect⁹ nō pbat̄ veritas corpis ⁊ aīe. Itē defect⁹ opponit̄ ṽitati. q̄ nō ē defect⁹ n̄ nisi respectu ṽitatis n̄.g̃ p istos defect⁹ n̄ pbat̄ ṽitas n̄. Itē Ans.2.li. cur de⁹ hō.c.xi. Si ptinēt ad ṽitatē hūane n̄ mortalitas:nū q̄ posset eē hō:q eēt īmortalis.g̃ nō ptinet ad sinceritatē humane n̄ corruptibilitas siue īcorruptibilitas.quoniā neutrū facit aut destruit hoīeȝ. ſ altera valet ad ei⁹ miseriā: altera ad ei⁹ btītudinē.

Itē idē ī eodē. Qm̄ null⁹ ē homo qui nō moriat̄.idcirco mortale ponit̄ ī hoīs diffinitione a phīs:q nō crediderunt totū hoīem aliq̄n potuisse aut posse eē īmortalē. quare n̄ sufficit hoc ad mōstrādū xp̄m hoīeȝ debē mortalē eē.q̄ ver⁹ hō erat. Ex quo relinq̄t̄ q̄ nec ṽitas hūane n̄ pbat mortalitatē: nec ɔ°. R°.dō p̄ᵐ q̄ dr̄.1.Cor.15. Seiat̄ corp⁹ aiale.surget spūale.et p⁹us ē qd aīale:deīde qd spūale.Scdm̄ h̃ g̃ dō. q̄ aliud ē ɔ̄sidere ṽitatē corpis vt ē aīale.Aliud ē ɔ̄sidē ṽitatē corpis vt ē spūale. p⁹ mō ē indigēs aliīmto. 2° mō nō. Silr̄ aliud ē ɔ̄sidē ṽitatē aīe vt ē vnita corpi aīali. Aliud vt ē vnita corpi spūali. Dicendū g̃ q̄ p defectū famis ⁊ sitis probat̄ ṽitas corpis aīalis:non ṽitas corpis spūalis.Silr̄ p dolorē ⁊ tristiciā pbat̄ ṽitas vnite aīe corpori aīali: q̄uis nō pbet̄ ṽitas aīe vnite corpori spūali vel vt separate.

Consequenter querit̄ de 2ª causa q̄ dr̄ q̄ assumpsit vetustatē pene vt nr̄am duplā ɔsumēt.i.culpe ⁊ pene. Ad qd obr̄ sic Si pena passionis xp̄i fuit sufficiēs ɔsūptōis pene ⁊ culpe ī nobis quātū ad reatū. g̃ xp̄o passo tota cłpa ⁊ pena dȝ eē ɔsūpta ī nobis cª videm⁹ ɔt̄riū. Quia dic̄ Beda q̄ q̄tuor sunt nobis inflicta p pc̄ō Ade.s. infirmitas. ignorātia. malicia. ɔcupīa. Ex quo vr̄ q̄ nō fuit causa sufficiēs nr̄e redēptōis. Itē sic dic̄ Ans.ī li.cur de⁹ hō. Ad satisfactiōeȝ debitā nō sufficit solūmō reddē qd ablatū ē. ſ pro ɔtumelia illata pl⁹ dȝ reddē q̄ abstulit. Cū g̃ plus sit sepatio a deo p carētiā visiōis dei:q̄ sepatio aīe a corpe.g̃ sepatio aīe a corpore ī morte xp̄i n̄ satisfaciet p reatu sepationis a deo ⁊ carētia visiōis: que ē p culpaȝ originalē. Itē cū nullū tpale sit pportionabile eterno. Reat⁹ aūt sepatiōis p culpaȝ originalē erat etern⁹.g̃ p illo nō poterit satisface passio tpalis.cū oporteat eē pportōeȝ satisfactoris ad illō p quo satisfacit.Et de h̃ pleni⁹ infer⁹ ingret̄. R°. quedā ē cā sufficiēs ⁊ ɔpleta.que nō hȝ semp effectū sibi ɔiūctum:sed tempore determinato. Et alia est que habet semper effectum sibi coniunctum. ṽ.grā.mot⁹ solis circa terram est cā eclipsis sufficiēs. nō tn̄ quolibet tpe relīq̄t istū effectū.ſ tpe determinato. ignis ṽo cā ē caloris ⁊ semp relīq̄t istū effectū. Dicēdū ergo q̄ passio xp̄i ē cā sufficiēs ⁊ ɔpleta ɔsumptōis pene ⁊ culpe ī nobis.Sȝ distinguēdū ē:quia pena pōt ɔsiderari cū reatu sepatiōis a dō seu carētie visiōis. Ul' sine reatu p̄ᵒ q̄ ē mā ⁊ exercitiū ṽtutis.ſm q̄ distinguit btūs Grego. sup Iob. 4. Q̄ est pena que infligit̄ hoī ppter reatū pc̄ī. et ē pena q̄ ordinat ad meritū siue p̄miū. Dicēdū g̃ q̄ pass'o xp̄i sicut cā ɔiūcta effectui delet oēm penā quātū ad reatū ī illis:q suscipiūt sacramētū sue passionis.s.baptismū. In quātū ṽo pena ē ṽtutis exercitiū:nō delet oēm penā in p̄nti.sed delebit ī futuro tpe determinato: cū corruptibile hoc induet īcorruptionē.1.Cor.15. Et sic pȝ solō ad p̄mū. Ad 2ᵐ dō.q̄ ī pena satisfactoria duo nc̄cia sunt.s.volūtas ⁊ pena nec opȝ q̄ maior sit pena qua satisfacit:q̄ pena p qua satisfacit.Sed q̄ volūtas ɔiūcta pene maior sit. quāuis g̃ sepatio aīe a corpe ī morte xp̄i nō fuerit maior pena q̄ pena sepatiōis a deo:tn̄ volūtas ɔiūcta morti seu sepatōi aīe a corpe maior ē. volūtas.n. q̄ ē ī vniōe cū deo gaudēs de sepatiōe aīe a corpore ē ɔdigna satisfactio p sepatōe anime a deo. Nō g̃ ē satisfactoria passio rōne sepationis aīe a corpe tm̄.ſ rōne volūtatis separationis:que excellit penā originalis pc̄ī. vnde Ans.Si a te q̄rēt̄ utrū p toto mundo velles occidē xp̄m.r̄ndēdū ē q̄ nō.q̄ uita sua fuit nobilissima.silr̄ ⁊ voluntas nobilissima: que erat ɔ̄ns ī uniōe ad deū. Ad tertiū iam

pꝫ rñsio. qꝛ sicut ĩ satisfactõe ex ptensa reqꝛ
rit volũtas ꝛ pena. opꝫ. n. ꝙ sit dolor de pec
cato: ꝛ ꝙ sit gaudiũ ꝺ pena. ita ꝛ ĩ xp̄o fuit
pena passionis ĩ corpe: ꝛ pena etiã ꝯpassiõis
ĩ dolore p pctõ hũani gñis cũ volũtare ma
xima patiẽdi: ĩ quo ẽ ꝯplemẽtũ satisfactiõis
que quidẽ erat volũtas respectu sustinendi
quãcũqꝫ penã p pctõ hũani gñis. et qꝛ vo-
lũtas ad patiẽdũ nõ erat hoĩs puri. ſꝫ hoĩs
vniti deo: q ẽ bonũ ĩfinitũ. Et qꝛ ipsa volũ
tas ẽ ĩ uniõe ad ĩfinitũ bonũ ꝛ eternũ: ꝓpor
tionabil ẽ reatui eterno sepatiõis ꝛ ĩfinito.

Consequenter que

ritur de ꝯstituto passumptionẽ. Circa qḋ
nõ de sunt opĩones. 3. deinde ſbiũgẽde sũt
dubitatiões que incidũt circa ipsas. Sunt
aũt tres opĩones. Prima quarũ pmo dic̄ ꝙ
ĩ incarnatõe ṽbi diui ꝯstitut᷒ ẽ qdã homo
ex aĩa rõnali ꝛ humana carne ſbsistẽs pus
uniõe nã nõ tpe. 2ᵒ dic̄. ꝙ ille hõ cepit eẽ
de᷒: et de᷒ cepit eẽ ille hõ. ita vt de᷒ fact᷒ sit
hõ ꝛ e9ᵒ. ille homo fact᷒ sit de᷒. 3ᵒ qꝛ ĩ xp̄o
sũt due ſbe ꝯplete: quarũ vtraqꝫ facit aliqḋ
ĩ vnitate pᵒ ut ex illo. gemine gigas ſbe: dicit
xp̄m eẽ duo. 4ᵒ dicit ꝙ assumens ẽ assũptũ
.i. fili᷒ dei ẽ hõ siue filius hoĩs. tñ supposito
filio hoĩs nõ supponit fili᷒ dei: nec e9ᵒ. 5ᵒ
ꝛ ultimo dicit. ꝙ ille hõ nõ ẽ diuine ꝛ humãe
nᵉ: ſꝫ tm̄ humane. 2ᵃ opinio dicit pmo. ꝙ
ille hõ nõ solũ ꝯstitut᷒ ẽ ex illis duob᷒. s. ex
aĩa rõnali ꝛ humana carne. ſꝫ ex trib᷒ ſbĩs
in unitate psone. s. ex deitate. ꝛ aĩa. ꝛ carne
nõ tñ ḋr ibi deitas sicut pars. 2ᵒ dic̄ pso-
nã ṽbi fuisse simplicẽ añ incarnationẽ. ſꝫ in
incarnatiõe dic̄ eã esse factam ꝯpositã rõne
assumpten ᵉ. 3ᵒ dic̄. ꝙ diuĩa psona assũpsit
quid: nõ hoĩem hunc vel illum. ſꝫ nãm hoĩs
vl humanã. quod ẽ ꝯ͂ pmã opionẽ. et ex h̄
dic̄ xp̄m esse vnũ tm̄ ꝛ nõ duo. 4ᵒ dic̄. ꝙ
ñ cepit ille homo eẽ de᷒: ſꝫ e9ᵒ. qꝛ ñ fuit illḋ
suppositũ hoĩs añq̄ ipse esset deus: nec tpe
nec nã. qḋ ẽ oppositũ pme opĩonis. Ter-
tia opinio dicit ꝙ illa duo. vꝫ aĩa ꝛ caro ita
sunt vnite psone ṽbi vel nᵉ diuĩe in ṽbo vt
ex illis duob᷒ vel trib᷒ nõ sit aliqua una ſba
vel psona. ſꝫ magis ṽbũ dei vestitum ẽ illis
duob᷒ velut quodã indumẽto. vñ dic̄ ꝙ xp̄s
ſꝫᵐ ꝙ hõ nõ est qd: nec ṽbũ ĩcepit eẽ qd ĩ in
carnatõe. ſꝫ qualr̃ ens. u l quodãmõ se habẽs
Et ex ꝯñti vr̃ dicẽ ꝙ illa unio nõ fuit ſbal:
ſꝫ. q. accñtis cũ ſbo: accipiẽtes illud Phil. 2.

In silitudinẽ hoĩuꝫ fact᷒: ꝛ habitu ĩuent᷒ ut
homo. Iste sunt tres opiniones per se. De
cetero videndũ ẽ de rõne distinctiõis ipsarũ:
vbi tres fuerũt suie. Prima quarũ distin
guit istas tres opiniões. Cũ. n. sunt due nᵉ ĩ
ipostasi xp̄i: ẽ respicẽ utrãqꝫ nãm. vt faciẽtẽ
qd ĩ una psona. vel unã ut faciẽtẽ qd. ꝛ al-
terã p modũ hit᷒. et h̄ dupl̄r. vel ita vt hu
mana nã ponit̄ p modũ hit᷒. diuĩa ut faciat
qd. uel e9ᵒ. ut humana nã qd diuĩa p modũ
hit᷒ put ḋr qḋ a sc̄is hr̄. de᷒ p grãꝫ ĩhitãtẽ
maxime ĩ sc̄o sc̄orũ Ihu xp̄o p grãꝫ uniõis
Primũ dñt asserẽ ꝛ ponẽ opionẽ secũdã.
2ᵐ dicũt ponẽ opione tertiã. Tertiũ ṽo dñt
ponẽ opionẽ pmã. et hoc forte qꝛ ḋr ille hõ
deificat᷒ maxime ſꝫᵐ illã opionẽ. Sed ꝯ͂
hoc obr̄. Nã pma opinio dic̄ xp̄um esse duo
ſꝫᵐ duas nãs. qḋ nõ accidẽt si diuĩa nã esset
ibi p modũ hit᷒. Itẽ magis eẽt reproban
da pma opio q̄ tertia: cũ magis ꝯciat cũ
fide simpl̄r deũ hitu ĩuẽtũ ut hoĩeꝫ: q̄ hoĩeꝫ
hitu inuẽtũ ut deũ: cũ h̄ ĩ diuĩa scriptura ñ
legat̄. illud ṽo legit̄. ꝓpterea nõ uidẽt rõe
supradicta distingui opiniões. ꝓpter quod
dicũt alii. ꝙ iste opĩones distiguũt̄ hoc mõ.
due. n. pme dñt assũptũ a ṽbo eẽ qd. Tertia
ṽo opĩo dic̄. ꝙ nõ assumpsit qd: ſꝫ quõ se hñs
Item pma opinio dicit ꝙ assumpsit quid. s.
hoĩum ſbam. s. quãdã ꝯiunctã ex aĩa ꝛ cor-
pore. Alia ṽo opinio dic̄. ꝙ assumpsit qd: nõ
hoĩem: ſꝫ hoĩs nãm. Inde est ꝙ pma opinio
dic̄ ꝙ xp̄s ẽ duo. 2ᵃ dic̄ ꝙ xp̄s ẽ unũ. 3ᵃ dic̄ ꝙ
xp̄s ſꝫᵐ ꝙ homo nõ ẽ quid. imo illa unio fuit
. q. accñtis cũ ſbo. Inde ẽ ꝙ pma opinio cõ-
cedit deũ cepisse eẽ hoĩem: et hoĩem cepisse
eẽ deũ. 2ᵃ vero negat ꝙ nõ cepit hõ eẽ de᷒
ſꝫ e9ᵒ. 3ᵃ ṽo dicit. ꝙ nõ cepit eẽ qd: ſꝫ quodã
mõ se hñs. Alii alio mõ distinguũt ſꝫᵐ tri-
plicẽ speculatõeꝫ respectu eẽ ĩ xp̄o. Est. n. eẽ
morale. et eẽ nãle. et eẽ rõnale. Prima g̊ opi
nio respexit ad eẽ nãle. et qꝛ due nature
sunt ĩ xp̄o: dicit xp̄m eẽ duo. et qꝛ utraqꝫ ẽ
ꝯpleta ſba: ſꝫᵐ ꝙ ḋr. gemine gigas ſbe dicit
deũ cepisse eẽ hoĩem: ꝛ hoĩeꝫ cepisse eẽ deũ.
Sequẽs ṽo opinio respexit ad eẽ morale. per
sona. n. nomẽ ẽ dignitatis. dignitas aũt ad
eẽ moris retorquet̄. unde ad psonã ptinent
morales ꝓpetates ista dic̄ qꝛ psona est una.
xp̄s ẽ un᷒. et qꝛ unite sunt nᵉ ĩ pᵃ ita ꝙ de᷒ ẽ
hõ ꝛ e9ᵒ: dic̄ xp̄ꝫ eẽ unũ. et qꝛ ꝯpleta ſba ñ
unit̄ ꝯplete. hoc ẽ dicẽ. psona nõ unit̄ psone
ſꝫ nã nᵉ. Dico aũt nãm humanam ꝛ corpus

ɔiūcta sint hūc hoīez ex diuina ⁊ nā̄ humana ɔstārē. Jō nō ɔcedit ꝙ hō̄ cepit eē̄ de⁹. ſ; e9⁹ nec ꝙ homo est deificat⁹: ſ; de⁹ ē humanat⁹.

Tertia ṽo opinio ɔſiderat eē̄ rōnale. vñ dic̄ xp̄m eē̄ qd ſ⁹ ꝙ de⁹: ⁊ aliquo mō̄ ſe hñ-tem. ſm ꝙ hō. et h̄ ꝑpter eē̄ hūane n̄ᵉ: quod aduenit post ɔpletā̄ ipostaſim. Nā̄ cum due nᵉ ſint vnite ī hac pſona: vna eaꝝ aduenit post eē̄ hui⁹ pſone. Qō aūt aduenit post eē̄ ipostaſis nō cedit ī qd ipſi⁹ ipostaſis: ſ; ī q̄lr̄ ens ut quoq̄mō̄ ſe habens. Et ideo iſta opīo dic̄ ꝙ xp̄s nō̄ ē qd ſ⁹ ꝙ hō̄. Hec igit̄ ē diſti̇̄ctio opīonū: quaꝝ tertia reprobata est per decretalem Alexandri. quia ꝓpinqua est er-roꝛi. ſicut infra plenius manifestabitur.

q

Queritur

aūt de prima opīone cōtra quā obr̄ hoc mō̄. Nā̄ iſta opīo ponit plura. Primo. n. ponit ꝙ fili⁹ dei incepit eē̄ homo: et ꝙ hō̄ īcepit eē̄ fili⁹ dei. et ꝙ fili⁹ aſſumpſit hoīem. 2ᵒ ponit ꝙ aſſumēs. i. fi-lius dei ē aſſumptum. i. hō̄ ſine fili⁹ hoīs. tū̄ ſuppoſito filio hoīs nō̄ ſupponit̄ fili⁹ dei nec e9⁹. 3ᵒ ponit ꝙ ille homo non est diuine ⁊ humane nature. ſed humane tantum.

Contra primum

obr̄ ħ mō̄. Jl-le homo cepit eſſe de⁹. et ɔſtat ꝙ in instanti incarnatōīs. ḡ recēter ē de⁹. qō falſum est ⁊ incōueniēs. Nā̄ dicit btūs Aug. ꝙ etſi xp̄us ē recens hō̄: nō̄ tū̄ recēs de⁹. Jtē̄ ſi iſte hō̄ īcepit eē̄ tp̄e incarnatōīs. ḡ ṽe poterat dici ꝙ nō̄ fuit tp̄e Abrae ḡ iudei ṽe poterāt ɔt̄-dicere xp̄o. Jo. 8. referēteſ ad filiū hoīs: cum ipſe dicer̄. Añ ꝙ̄ Abraam fieret ego ſum.

Rᵒ ad p̄mū. ꝙ nō̄ ſeq̄t̄. est recēter de⁹. ḡ ē recēs de⁹. qa aduerbiū cū̄ ſit adiectiuū ṽbi ponit ſignificatōēꝫ ſuam nō̄ circa ſuppoſitū ſ; circa copulatū. Sꝫ recens cū̄ ſit nomē̄ adie-ctiuū ponit rē̄ ſuā circa ſuū ſuppoſitū. et est instātia. iſte ē recēter ſenex. ḡ recens ſenex.

Ad 2ᵐ dō̄. ꝙ lꝫ ille ꝓpōnes nō̄ ſint ɔt̄rie. cū̄ ī una affirmat̄ aliqd de filio dei: et nega-tur de filio hoīs. tū̄ ſi referat̄ ad pſonā. qa eadē̄ ē pſona filii dei ⁊ filio hoīs: eadē̄ erit ɔt̄dictio ſm quē̄ modū vtebāt̄ iſtis ꝓpoſitī-onib⁹ xp̄s ⁊ iudei. referēdo ṽo ad ſuppoſitū indiuiduū nō̄ erit ɔt̄dictio. nō̄ enim idem ē ſuppoſitum hominis ⁊ filii dei.

Contra

2ᵐ obr̄ ħ mō̄. Si aſſumēs ē aſſumptū: cū̄ aſſūptum ſit unitū: et aſſumēs ſit uniēs. qa ṽbū carnē̄ ul' humanitatē̄ aſſumē̄ nō̄ ē niſi eā̄ ſibi unire vel ɔiūgē̄. ḡ idē̄ ē vniēs ⁊ unitū. ḡ ideꝫ ſibi unit̄: qō̄ ē impoſſibile. Jtē̄ ſi aſſumēs ē aſ-ſumptū. ḡ aſſumēs ē hūana nā̄. qa humana nā̄ ē aſſumpta. ḡ pari rōne e9⁹ aſſūptū erit aſſumēs. ḡ hō̄ erit fili⁹ dei uel fili⁹ hoīs erit fili⁹ dei. Sꝫ fili⁹ dei ē diuina eēntia. ḡ fili⁹ hoīs ē diuina eēntia ſiue nā̄: qō̄ negat iſta opinio.

Jtē̄ quecū̄q̄ vni ⁊ eidē̄ ſūt eadē̄ inter ſe ſunt eadē̄. Si ḡ fili⁹ hoīs ē idē̄ filio dei: ⁊ fi-lius dei ē idē̄ cū̄ diuina eēntia. ḡ ⁊ fili⁹ hoīs ē ideꝫ: qō̄ diuina eēntia. qō̄ ipſa negat. Jtem Anſ. Suppoſito filio hoīs ſupponit̄ fili⁹ dei Jo. 3. Et nemo aſcendit in celum niſi qui de celo deſcendit fili⁹ hoīs q ē ī ce'o. ḡ ille qui deſcēdit de celo ē fili⁹ hoīs. et ſuppoſito illo ſupponit̄ fili⁹ hoīs. ſ; ille ē fili⁹ dī. ḡ ſuppoſito filio dei ſupponit̄ fili⁹ hominis. Jtē̄ dicit Aug. Quicqd ɔuenit filio dei p nām̄: ɔuēit filio hoīs p grām̄. ḡ cū̄ dicat̄ de filio dei: ꝙ ē diuina eēntia p nām̄: et ꝙ creauit mūdū: pōt dici de filio hoīs: ꝙ ē diuina eēntia: ⁊ ꝙ crea-uit mūdū. Jtē̄ ſi qō̄ ɔuenit filio dei nō̄ cō-uenit filio hoīs. ſicut ipſe dic̄. ꝙ nō̄ ꝓprie dr̄ fili⁹ hoīs creauit mūdū. ḡ ex h̄ ſequit̄. ſi nō̄ creauit mūdū: ꝙ nō̄ ē creatoꝛ mūdi. ḡ nō̄ ē fili⁹ dei. Jtē̄ ṽba ſunt filii hoīs Jo. 8. Ego p̄nᵐ q ⁊ loquoꝛ vobis. Aut ḡ dr̄ p̄ncipiū ꝑ-ſonalr̄. aut eēntialr̄. Si pſonalr̄: ſ; h̄ modo ñ dicit̄ niſi respectu ſp̄ūs. ſ. qō̄ ē falſum. Relin-quitur igit̄ ꝙ ē p̄ncipiū eēntialr̄. Sꝫ hoc mō̄ nō̄ dr̄ niſi respectu creaturaꝝ. ḡ fili⁹ hoīs ē p̄nᵐ creaturaꝝ: et creauit mūdū. ḡ qcquid ɔuenit filio dei ɔuenit filio hoīs. et ſuppoſi-to uno ſupponit̄ alteꝝ. Solō ſuſtinendo quārū ualeu⁹ ſ⁹ catholicā ṽitatē̄ iſtā opi-nionē̄: q ē ꝙ fili⁹ dei aſſumpſit quēdā hoīez ex aīa ⁊ carne: ⁊ ita ſibi uniuit ut hō̄ ille eēt fili⁹ dei et e9⁹. dō̄ ꝙ poſſum⁹ loqui ō illo ho-mine ñ loquēdo de filio dei. vt cū̄ dicimus iſte homo incepit eē̄. vel incepit eē̄ de⁹: neu-trū quoꝝ poſſum⁹ dicē̄ de filio dei. Simlr̄ e9⁹ poſſum⁹ loqui de filio dei ñ loquēdo de filio hoīs. vt cū̄ dico ꝙ ē genit⁹ ab eterno. ⁊ ꝙ ē de p̄re ſine mr̄e: q ñ ɔueniūt filio hoīs: ꝓprie loquēdo. Jdeo distinguunt ⁊ dicūt ꝙ omnes iſte ꝓpōnes ſunt duplices. fili⁹ dī ē paſſus vel moꝛtuus. qa ſi teneat̄ iſte termi-nus paſſus uel moꝛtuus ſb̄stātiue: vera est ſimplr̄. qa fili⁹ dī ē ille q ē paſſus. i. fili⁹ hoīs Si ṽo teneat̄ adiectiue falſa ē. qa eē̄ paſſum ñ ɔuenit filio dei ſ⁹ ꝙ fili⁹ dei ē. Similr̄

iste sūt duplices. iste puer: demōstrato filio hoīs: ē etern⁹ vel a patre genit⁹. Nā si adiectiue false sunt. Si sbstātiue ve sunt sb p̄dicto sensu. Ad p̄ᵐ ḡ qd obicit dō. q̄ n̄ seq̄r assumēs ē assumptū. ḡ idē unit⁹ sibi. s̄ bene seq̄r. ḡ uniēs ē unitū. refert .n. dicē aliquid uniri sibi. et aliqd eē sibi unitū. nūq̄.n. vere pōt dici aliqd sibi uniri. tñ vere pōt dici aliqd sibi unitū. qa tal̄r v̄bū uniuit sibi hoīem qd fecit ut ille hō eēt idē qd ipse. Ad 2ᵐ dō. q̄ ista opinio dič assumētē eē assumptū q̄ filī⁹ dei ē hō: et sic hoīe eē assumptū p̄p̄e loquēdo. Si aūt dicat humanā nāᵐ assūptā eē: n̄ dicēt ista opio assumētē eē assumptū: s̄ negaret. Sil̄r eq⁹ ɔcedit q̄ assumptū ē assumēs. qa hō ē p̄sona q̄ ē fili⁹ dei. Si aūt diceret nāᵐ dīna assumēs: nullo mō dicēt q̄ assumptū eēt assumens p̄prie loquendo. quia negat q̄ filius hoīs sit dīna essentia. Hec ḡ opinio dič assumentē eē assumptū. qa assumentē dič nō nām dīnā: s̄ rē nᵉ. s. filiū dei. Sil̄r dič q̄ assumptū ē res nᵉ humane. s. iste homo poti⁹ q̄ humana nā. Ad illō vero qd obič 3ᵒ dō. q̄ n̄ seq̄r. hoc ē idē illi. ḡ supposito vno supponit alteꝝ. ut qd dr̄ de uno dr̄ de altero et ē instātia. p̄r ē idē dīne eēntie et diuina eēntia idē ē filio ḡ p̄r ē idē qd fili⁹. Idem dico masculine vl̄ p̄r ē fili⁹. Sil̄r nec seq̄r. fili⁹ dei ē eēntia dīna: et fili⁹ hoīs ē idem filio dei. ḡ fili⁹ hoīs ē dīna eēntia: ⁊ est ibi soph⁹ accn̄tis. q. n. accidentalis hitudo ē filii hoīs ad filiū dei. eēntialis vo filii dei ad eēntiā dīnā. Ad illud qd 4ᵒ obič. nemo ascēdit ī cel. ꝛc. r̄ndēt ⁊ dn̄t q̄ impropria ē: ꝛ dz exponi hoc mō. fili⁹ hoīs descēdit de celo. qa ille q ē fili⁹ hoīs descēdit de celo. Ad q̄ntū obiectū dō. q̄ illa p̄positio Aug. ītelligit̄ improprie. q̄cqd ɔuenit filio dei p nām ɔuenit filio hoīs p grām. vn̄ sic ītelligēdū ē. qa ille q ē fili⁹ dei ē fili⁹ hoīs: ⁊ eꝰ. vn̄ semp referēd⁹ ē intellect⁹ p̄pōnis ad p̄sonā: n̄ ad suppositū indīduum. Ad sextū obiectū dō. q̄ ibi ē soph⁹ accn̄tis. non creauit mūdū. ḡ nō ē creator. qa cū dr̄ non creauit negat̄ act⁹ nᵉ. ī ɔclusione vo negat̄ res nᵉ. s. q̄ fili⁹ hoīs nō sit ille q ē creator: hē nō seq̄r. statua n̄ ē nāl. ḡ statua n̄ ē res nᵉ.

Ad 7ᵐ obiectū dō. q̄ cū dr̄. ego p̄nᵐ qui ⁊ loquor vobis. hoc q̄ dico p̄nᵐ pōt sumi sbstātiue. s. p filio dei. et sic v̄ꝝ ē. vl̄ adiectiue et sic falsū ē. qa s̄ᵐ istos nō ɔcedit̄ q̄ filius hoīs se hēat relatiue vt p̄nᵐ ad creaturas: vl̄ ad sp̄m. s. quāuis ille q ē p̄nᵐ. s. fili⁹ dei.

Contra tertium

obicit̄ h̄ mō. Demōstrato filio hoīs: iste hō nō ē dīne nᵉ: s̄ tm̄ hūane. ḡ ē purus hō. ḡ n̄ ē de⁹. Itē demōstrato filio hoīs inquātū hi⁹. iste hō ē genit⁹ a m̄re: ⁊ n̄ ē genit⁹ a p̄re inquātū hi⁹ ḡ ē fili⁹ matris ⁊ n̄ fili⁹ patris. Itē filius hoīs ē de⁹. p̄r ē de⁹. aut ḡ plures dii. aut un⁹ de⁹. n̄ ples dii. ergo un⁹ ē de⁹. Sz un⁹ de⁹ nō ē nisi vna eēntia. ergo filius hoīs ⁊ p̄r sunt vna eēntia. ergo fili⁹ hoīs ē dīna eēntia.

Rᵒ ad p̄mū. ē pur⁹ hō. ergo n̄ ē de⁹. n̄ valz. Nā hec dictio pur⁹ facit exclusionē suā; rōe alteri⁹ eēntie vl̄ nᵉ. nō rōne rei nᵉ. vn̄ debēt sic argui. est pur⁹ hō. ergo n̄ ē alia eēntia ab hoīe. ergo nō ē dīna eēntia. et non q̄ sit res dīne eēntie: q̄ supponit̄ p h̄ nomē de⁹. cum dr̄ fili⁹ hoīs ē de⁹. i. fili⁹ hoīs ē fili⁹ q ē deus.

Ad 2ᵐ dō. q̄ h̄ nomē fili⁹ pōt accipi adiectiue. et h̄ mō veꝝ ē q̄ fili⁹ matris n̄ ē filius patris. Uel sbstātiue. et hoc mō falsa est.

Ad 3ᵐ dō. q̄ n̄ seq̄r. fili⁹ hoīs ē de⁹. p̄r ē de⁹. ergo un⁹ de⁹ uel ples. Nā al̄r p̄dicatur de⁹ de filio hoīs. al̄r de p̄re. Cū .n. dr̄ d filio hoīs: p̄dicat p̄sonā seu rē nᵉ. vn̄ sensus ē. filī⁹ hoīs ē de⁹. i. fili⁹ hoīs ē ille qui est deus. Cū vero dr̄ de p̄re p̄dicat formā siue nām dīnā. vn̄ sensus ē. pater ē de⁹. i. dīna eēntia et iō n̄ seq̄r. ergo un⁹ de⁹ vel ples. qa p̄sona et eēntia ī rōne dicēdi in parte sunt idem: et in parte diuersa. et ideo non sequit̄.

Circa secundam

opīonem dubitat̄ multipl̄r. qa hec opinio ponit q̄ xp̄s ē vnum. Querit̄ primo vtrū xp̄s sit unū vel duo. 2ᵒ an xp̄s s̄ᵐ q̄ hō sit deus. 3ᵒ an xp̄s s̄ᵐ q̄ hō sit īdīduū. 4ᵒ an xp̄s homo sit p̄sona. 5ᵒ ⁊ vltimo qa hec opīo ponit. q. p̄sonā ɔpositā: querit̄ vtrū ī xp̄o sit ponē ītērōez toti⁹ vel partis.

Circa

p̄mū p̄cedit̄ h̄ mō. utꝝ. s. xp̄s sit vnū vel duo. Ad quod sic p̄mo hr̄ auctoritas Aug. ī ench. posita ī 3 li. scent. Utraq̄ sb̄a dīna ⁊ humana filius est vnic⁹ dei patris. s̄ aliud p̄pter v̄bum. aliud propter hoīez. ergo xp̄s ē aliud ⁊ aliud. Est ergo duo. Itē Isidor⁹ ī li. de trin. Mediator dei et hoīs hō Jh̄us: quāuis aliud sit a patre. aliud de v̄gīne. n̄ tm̄ ali⁹. ergo xp̄s est aliud et aliud. ergo est plura neutraliter.

Item Ansel. de incarnatiōe verbi. Non

est ali⁹ de⁹: ali⁹ hō ī xpo: quāuis sit alid de⁹ aliud hō. g̃ pmū. Itē quoꝝ diffinitōes vł rōnes sbe sunt diuerse: ipa sunt diuersa. Sꝫ dei ꝛ hoīs sunt diuerse rōnes. g̃ xpus cū sit de⁹ ꝛ hō ē diuersa. Itē xps ē aliquid qḋ ē pr̃. qa de⁹. et ē aliqd qḋ nō ē pr̃: qa hō. g̃ ē duo. n̄ g̃ vnū. Ad opp^m sic. Ber. ad Eugeniū papā distīguit pl'es modos vnitatꝭ. īter q̄s ponit sūmū gradū unitatꝭ: q̄ tres p^e sunt vnū vnitate sbe. 2⁹ loco dic̄ ꝙ illa ē vnitas qua e9⁹ tres sbe sunt ī una psona. g̃ vnitas triū nāꝝ ī xpo ē maior q̄ vnitas duaꝝ nāꝝ ī hoīe. et ita cū homo nō dicat̃ eē pla ꝓpter duas nāas: ꝯ vnū. nec xps dicet̃ eē plura: sed vnū. Item Bo⁹. in li. de duab⁹ naturis ꝛ vna xpi psona. Oē qḋ ē inquātū ē vnū ē. Sꝫ eē xpm vaciter ꝯfitemur. vnū g̃ dicim⁹ xpꝫ.

Solo. dō ꝙ refert dicē h̄ eē h̄. et h̄ eē h⁹. Itē refert dicē nāꝫ ꝛ rē n^e ī oīb⁹ citra pmū .s. deū. Dicendū g̃ ꝙ quāuis pl'es n^e sint in xpo. nō tn̄ p̄dicat̃ de xpo ī rectitudine. hoc ē dicē vt xps sit ipa hūan^e. et h̄ quātū ē ex pte hūane n^e. qa ex pte diuine nō differt nā ꝛ res n^e. qa psona ē eēntia. nec differt etiā h̄ dicē eē h̄. et h̄ eē h⁹. qa psona ē dīna eēntia. et p^a ē diue eēntie. Sꝫ ex pte hūanen^e differt. falsum. n. ē. xps ē humana n^a. et tn̄ verꝫ ē xps ē humane n^e: vel hn̄s humanā nām. Quia g̃ n̄ p̄dicat̃ p eēntiā nā humana de psona. s. d xpo: ꝯ p cām. nō dr̄ xps pla ꝓpter pluralitatē nāꝝ. qa ea q̄ dicūt̃ ī obliq̄tate nō numerāt. Ex p̄dictis g̃ rōnib⁹ nō seq̄t̃ ꝙ xpus sit pla: ꝯ ꝙ sit pluriū. sicut nō seq̄t̃ ex pte hoīs: ꝙ quāuis sit corp⁹ ꝛ aīa ꝯiūcta et aīa ē unū ꝛ corp⁹ ē unū. g̃ hō ē plura. Ad auctoritates ꝰo obiectas dō. ꝙ ītelligūt̃ p cām. vn̄ cū dr̄ aliud ꝛ ali d eē xps: dꝫ exponi. ali⁹ ꝛ ali⁹ n^e. s. diue ꝛ hūane. vn̄ ꝯm intellectum ꝓpriū magis p̄dicat̃ hoc eē h⁹: q̄ h̄ esse hoc. Ad quartā ꝰo rōnē qua obic̄. Quoꝝ diffinitōes sunt diuerse: ipsa sunt diuersa dō. ꝙ h̄ verꝫ ē vbi dr̄ aliqd de aliquo ī rectitudine ꝛ formalr̄: nō p cām. vbi ꝰo ī obliq̄tate n̄ seq̄t̃. vn̄ nō seq̄t̃ diuerse sunt diffinitōes corporee ꝛ īcorporee nature. Sꝫ hō est corporee ꝛ incorporee n^e. g̃ hō ē diuersa. Ad quintā rōnē iā pꝫ r̄nsio. qa cū dr̄ xps ē aliqd qḋ nō ē pr̄. iste termin⁹ aliquid supponit p hoīe: ꝯ n̄ p dīna eēntia. Cū ꝰo dr̄ est aliqd: qḋ ē pr̄ supponit p dīna eēntia. nō g̃ seq̄t̃. g̃ ē aliqd qḋ ē pr̄: ꝛ qḋ n̄ ē pr̄. imo ē ibi falla figure dictionis a plib⁹ suppositōib⁹ ad vnā. quia in ꝯclusione iste termin⁹ aliqd vnitā solū hēt suppositōeꝫ. vnde oportet ꝙ teneat̃ aut pro dīna eēntia tantum. aut p homine tm̄.

Secundo queritur

an xps ꝯm ꝙ hō sit de⁹. Nā omne qḋ p̄dicat̃ de aliq inquātū ipm ē. aut ē sicut per se accidēs illi. aut diffinitio: aut pa diffinitōis: aut effectus illi⁹. Sꝫ nullo istoꝝ modoꝝ se hꝫ de⁹ ad xpꝫ ꝯm ꝙ homo. g̃ ꝯm ꝙ hō nō ē de⁹. Itē xps ꝯm ꝙ hō ē aīal rōnale mortale. Si g̃ hec rō repugnat eē dino. g̃ xps ꝯ^m ꝙ hō nō erit d⁹. g̃ nec ꝯ^m ꝙ hō fili⁹ dei. Itē querit̃ vtrum xps īquātū iste hō sit de⁹: aut dei fili⁹. et cū eē hoīs ꝯ^m suā diffinitōeꝫ repugnet eē dino g̃ et eē illi⁹ hoīs. g̃ si ꝯm ꝙ ē hō nō ē de⁹: nec ꝯm ꝙ iste hō ē de⁹. Preterea. De⁹ n̄ ꝯpat̃ ad istū hoīeꝫ sicut diffinitio vel pars diffinitionis. nec sicut p se accidēs uel effect⁹. ergo inquātū iste hō nō ē de⁹. Ad opp^m. Xp̄us ꝯ ꝙ hō hꝫ ptātē dimittēdi peccata. 9. Mat. Ut sciatis qm̄ fili⁹ hoīs hꝫ ptātē dimittēdi pc̄tā. tūc ait paralitico. surge ꝛc̄. Sꝫ ptās dimittēdi pc̄tā ē soli⁹ dei. g̃ ꝯ^m ꝙ hō ē de⁹.

Solo. dicēdū ē. ꝙ hec p̄positio ꝯ^m. accipit̃ mltiplicitet. aliqn̄. n. ꝯ^m notat cām. aliqn̄ ꝰo ꝯditōeꝫ n^e. aliqn̄ ꝰo vnitatē p^e. Preterea notat cām aliqn̄ efficiētē. ut xps ꝯm ꝙ deus resurrexit. aliqn̄ mālē. ut xps ꝯꝫ ꝙ hō nos redemit. Aliqn̄ ꝰo cāꝫ formalē. ut xps ꝯꝫ ꝙ d⁹ ē aliqd. Cōditionē ꝰo n^e notat cū dicit̃ fili⁹ dei ꝯm ꝙ de⁹ dimittit pc̄m̄. i. xps ꝯm ꝙ est hn̄s nāꝫ dīnā dimittit pc̄m̄. Aliqn̄ ꝰo ꝯnotat unitatē p^e. ut cū dr̄ xps ꝯm ꝙ hō creauit stellas. i. xps ꝯm ꝙ ē ille uel illa psona que ē hō: creauit stellas. Sil'r cū dr̄ ꝯm ꝙ hō habꝫ ptātē dimittēdi pc̄tā. Scd̄ꝫ hūc modū patet r̄nsio ad obiectum. qa si hec dictio ꝯm notat cām uel ꝯditōeꝫ n^e: falsa ē hec. xps ꝯm ꝙ hō ē de⁹ uel dei fili⁹. Si ꝰo notet unitatē psone ꝰa ē: quia si notet̃ ꝯdition n^e: sensus ē. xps rōe hūane n^e ē de⁹. et hoc ē falsum. Scd̄m ꝰo ꝙ notat̃ ꝯditio p^e: sensus ē. xps ꝯm ꝙ ē ille: qui ē hō ē de⁹. et h̄ iteꝝ falsum ē. et p hoc patet r̄nsio ad pmā obiectōem. Ad secūdā dō. ꝙ diffinitiones assignāt̃ n^e uel eēntie: nō p^e siue indiduī. vn̄ diuerse n^e ꝯm diffinitionē sunt uni⁹ indiduī. Idē. n. ē indiduū albi ꝛ hoīs. ꝛ tn̄ ē alia diffinitio albi ꝛ hoīs. Sil'r una ꝛ eadē p^a dei ꝛ hoīs lꝫ alia sit diffinitō di ꝛ hoīs. Ad tertiā dō. ꝙ hec ē distīguēda. xps ꝯm ꝙ iste hō ē de⁹. Nā h̄ pnomē iste

pōt demōstrare indiuiduū hoīs. et fm hoc si hec ppositio fm notet cām: falsa ē. Si vero notet vnionē psonalē: ṽa ē. sicut patz ex iam dictis. Uel potest demōstrare psonā filii di. Et iste termin⁹ hō p appositōe; ɔiungatur illi et fꝰ ħ ṽa ē simplr. xp̄s fꝰ ꝙ fili⁹ dei q̄ ē hō ē de⁹. Et fꝰ hoc soluit hec questio.

Tertio queritur

an xp̄s fm ꝙ hō sit indiuiduū. ⁊ cū īdiuiduatio dicatur duob⁹ mōis. pᵃ. s. ⁊ zᵃ. pᵃ indiuiduatio ē ī ipostasi fm se rōne ꝓprietatis singularis: q̄ ab omni alia distinguitur seipsa. fꝰ ꝙ dr̄ petrus alius esse a paulo. zᵃ ṽo indiuiduatio ē p ꝓprietates aduenientes ɔñter ipsi ipostasi fm ꝙ dr̄ indiuiduatio collectio ꝓprietatū: que nūꝗ̄ in alio eadē erūt. Scōm ħ dr̄ indiuiduū duob⁹ modis. Indiuiduū pmo. s. ipostasis. i. ipsa sbā singularis rōne singularitatis sbe. Nā si abstrahātur oēs ꝓprietates que sunt ī petro ⁊ ī paulo: adhuc tn̄ hec sbā ē alia ab illa. Alio mō dr̄ indiuiduū ex collectōe ipsaꝝ ꝓprietatū que nūꝗ̄ ī alio eadē ē. Sꝫ ɔñdit ꝙ utroqꝫ mō dr̄ Ihs fm ꝙ Iħa siue xp̄s fm ꝙ homo indiuiduū. Nā pmo mō pꝫ ꝙ ē indiuiduū. est. n. indiuiduū sbā fꝰ ꝙ hō: que se ipsa diuiditur ab aliis oīb⁹ hoīb⁹. Itē ⁊ zᵒ mō. qa fꝰ ꝙ Ihs vel hō ē hn̄s collectōeꝫ ꝓprietatū: quā nō ē ī alio repire. g̃ fm vtrāqꝫ rōnē indiuiduatiōis est indiuiduū. Itē sicut pꝫ ꝙ sortes sua sbā singulari distinguitur a ceteris. ita ⁊ xp̄s fm ꝙ hō a ceteris hoīb⁹. Sic. n. sortes q̄titate ⁊ qualitate distinguitur a ceteris. ita etiā Ihs vel xp̄s fm ꝙ hō a ceteris hoīb⁹. Sꝫ ex istis dr̄ sortes indiuiduū. Relinquitur ꝙ Ihs dr̄ silr indiuiduū. Ad oppꝰ dic Io. Dam. In dn̄o Iħu xp̄o nō ē coēm spēm ponē uel sumē. g̃ xp̄s nō ē indiuiduū h⁹ spēi homo nec alterius g̃ nō ē indiuiduū fm ꝙ homo. Itē si xp̄s fꝰ ꝙ hō ē indiuiduū. g̃ fm ꝙ ē homo ē un⁹ quis. et fm ꝙ de⁹ ē silr un⁹ qs: qa una psona. g̃ ē duo qs. g̃ reddit īcōueniēs. s. ɔtra simbolū ꝙ de⁹ ⁊ hō nō ē vn⁹ xp̄s. Solo dō ⁊ notandū ad euidētiā isti⁹ qōnis. ꝙ differunt ipostasis. psona. indiuiduū. suppositū siue suppositā nā. Ipostasis. n. ē exñtia vel sbā incoīcabilis ex qbuscūqꝫ distinguētib⁹. et hec rō colligitur ex determinatōe Ric. de scō Uic. q sliqñ accipit psonā p ipostasi. Persona ṽo fm rē ⁊ nomē pᶜ ē sbā incoīcabil' rōnalis distincta p ꝓpetatē dignitatis. vñ ex ħ pꝫ ꝙ oīs psona ē ipostasis: s̄ ñ ɔuertitur. In naturis. n. rōnalib⁹ nā rōnalis que dignitatē importat. sua ipostasis ē psona. In aliis ṽo naturis nō ē sua ipostasis psona: nisi loquēdo de pᵃ grāmatice. ħ aūt ē adhuc in relōne ad actū rōnalis nᶜ. s. log fm ꝙ pma pᵃ ē que de se loqtur. zᵃ ad quā fit sermo. ʒᵃ de qua fit sermo.

Itē indiuiduū dr̄ duplr̄ tā indiuidua sbā: q̄ se ipsa diuiditur a qualꝫ alia: tā hn̄s collectōeꝫ ꝓpetatū: que nūꝗ̄ ī alio eadē ē repire: sicut dictū ē pus. Itē nā supposita: siue suppositū dr̄ forma ī mā. vt aīa ī corpore: vel corp⁹ ⁊ aīa unita. et ħ in ɔposit. In simplicib⁹ ṽo id qd̄ res ē dr̄ nā supposita. s̄ tn̄ ꝓpe cētia ē quo res ē. Nā ṽo q̄ opatur agit uel patitur qd̄ ē ṽo supposita nā: sicut si dicētur de⁹ ⁊ deitas. de⁹ dic qd̄ ē. deitas ṽo quo ē. qui ē uero dicit suppositū: qd̄ ē res nᶜ. vt ī deo aliquā psonaꝝ: uel ī hoīe aliqs hoīuꝫ. Ex his g̃ relinqtur ꝙ ipostasis ē coīs pᶜ ⁊ indiuiduo. vnde xp̄s inquantū fili⁹ dei ē ipostasis: q̄ ē psona. Inquātū ṽo ē iste homo ē ipostasis q̄ ē indiuiduū. Ex quo relinquitur ꝙ ab eterno fuit pᵃ s̄ nō ab eterno indiuiduū. Ad auctoritatē ṽo Io. dam. iā pꝫ ex supiorib⁹ rñsio. qa sic intelligenda ē. Nō ē coēm spēm ponē de xp̄o. i. nō ɔuenit p̄dicare coēm spēꝫ de xp̄o: que quidē ɔpħēdat diuinā nām ⁊ humanā. q. cōflatā ex duab⁹. s. diuinitate ⁊ humanitate. et tn̄ ē accipe coēm spēm fꝰ hūanā nām cum aliis duob⁹. Ad secūdā vero rōnē ⁊ ultimā dō. ꝙ inter psonā ⁊ suppositā nām mediū ē indiuiduū siue īdiuidua sbā. Mediū aūt ꝫ hēre ɔueniētiā cū extremis. Erit g̃ indiuidua sbā coīcās cū extremis. Cū g̃ multe sint supposite nᶜ ī xp̄o. vna aūt pᵃ dicetur de indiuiduo hoīs: qd̄ ē aliud ꝙ sit fm ꝙ de⁹. et ꝙ nō ē aliud hoc qdē referētes ad psonam. illud aūt ad suppositā nām. et fm ħ intelligūtur ples auctoritates. Ad illō qd̄ obicit ꝙ ē vn⁹ quis ⁊ ali⁹ qs. g̃ duo qs. dō. ꝙ non seqtur. Nā duo dic vnū numero. hoc autē ē illis in quib⁹ ē significatio distincta tā ꝗ̄ situ aliter. ħ autē nō ē indiuidua sbā filii hoīs ⁊ pᵃ filii dei. īmo sunt indistanter vnita: ita etiam vt sit filius hominis filius dei ⁊ eꝰ. Et sic patet solutio huius questionis.

Quarto queritur

utrū xp̄s fm ꝙ homo sit psona. Ad quod sic. Xp̄s fm ꝙ homo ē rōnalis nᶜ indiuidua sbā. qa ē indiuiduū h⁹ spēi homo. et hec est rō psone fm Boetiū. g̃ ei ɔuenit rō persone fm ꝙ homo

Relinqꝫ igiť ꝙ fm ꝙ hõ ē ꝑsona. Itē ihs fm ꝙ ihs: qḋ ē nomen xpi fm ꝙ hõ: rñdeť ꝯueniēter ad interrogatõez factā ꝑ quis ut ſi querať. quis docet. ꝯueniēter rñdeť ihs. Sȝ quis nõ querit niſi de ꝑsona. ğ ihs ĩ q̃tũ ihs ē ꝑsona. Itē nullũ ſeqꝫ incõueniēs ſi dicať ꝙ ihs inquātũ ihs ē ꝑsona. vnde ñ videť valē ꝓbatio magistri ĩ 3° sententiaꝝ. Si fili⁹ dei fm ꝙ ihs ē ꝑsona. ğ creata vel increata. Sȝ nõ increata. ğ creata. Sȝ creata ꝑsona nõ ē pr̃. nõ ē fili⁹. nõ ē spũs scũs. ğ est quaternitas ĩ ꝑsonis. qḋ ñ videť sequi. qa dicať ꝙ ſit creata: et ꝙ creata ſit increata nullũ ſeqꝫ incõueniēs. Nā recte dr̃ ꝙ filius dei ē tꝑalis ⁊ etern⁹: creat⁹ ⁊ ĩcreat⁹. Si dicať fm magr̃m ĩ sent. ꝙ nõ ꝯuenit ei rõ tota ꝑsone: qa nõ ē. s. istud indiđua sbā. qa nõ ē ꝑ ſe sonãs: ſ; alii rei ꝯiũcta. Sili rõe fili⁹ dei nõ ē ens ꝑ ſe sonãs: ſ; alii rei ꝯiũct⁹. ğ nõ ē ꝑsona. Itē ſi dicať ꝙ ꝑsona hȝ ĩ ſe incoĩcabilitatē cũ alio. aut illḋ intelligiť de incoĩcabilitate fm actũ: aut fm potētiā. Si fȝ actũ tē aĩa ſepata a corpore eēt p⁹. Si fm potentiā. ğ null⁹ hõ eēt ꝑsona: cũ vnusqſq; potuiſſet vniri deo ĩ ꝑsona. Itē Anſ. ĩ li. de incarnatõe vbi. Sic pater ē de⁹: fili⁹ ē de⁹. ita ĩ xpo de⁹ ē ꝑsona. homo ē ꝑsona. Sȝ pr̃ ĩ q̃tũ pr̃ ē de⁹. ğ xp̃s inquātũ hõ ē ꝑsona. Item ſi ꝑsonalitas ſit aliqḋ bonũ hoĩs. videť fm ꝙ ꝑsona diña auferat aliqḋ bonũ ab hoĩe aſſumpto: ſi fm ꝙ hõ nõ ē ꝑsona. ğ xp̃s fm ꝙ hõ ē ꝑsona. Itē obr̃ rõe ꝑdestinatiõis. qa xp̃s inquātũ hõ ē ꝑdestinat⁹ eē fili⁹ dei: et illud qḋ ē ꝑdestinatũ ē ab eterno mõ. ğ mõ fm ꝙ hõ ē fili⁹ dei. ğ fȝ ꝙ hõ ē ꝑsona. Ad oppositũ sic. Persona dic̃. q. ꝑ ſe vnũ. vñ p⁹ ē sbā a qualȝ alia distincta: ⁊ nõ ꝯiuncta. Si ğ fm ꝙ ihs ē ꝑsona fȝ ꝙ hõ ē ſepat⁹ a diña ꝑsona: qḋ ē falſum. Relinqꝫ igiť ꝙ fm ꝙ hõ nõ est ꝑsona. Itē in nicheno ꝯcilio dr̃ ꝙ ĩ incarnatõe p⁹ ꝯſumpſit ꝑsonā. ğ nõ manſit ꝑsona creata cũ increata. ğ fm ꝙ ihs nõ est ꝑsona. Itē fm ꝙ ihs ē p⁹. et fm ꝙ vbũ est ꝑsona. ğ ē due ꝑsone. ğ et duo qs. ğ nõ ē un⁹ de⁹ ⁊ hõ nõ ē un⁹ xp̃s. qḋ ē ꝯtra ſimbolũ fidei. Si dicať ꝙ nõ ſequiť. ğ duo quis. q̃uis fm ꝙ homo ſit ꝑsona. et fm ꝙ de⁹ ſit p⁹. quia hec ꝑsona ē illa ꝑsona. ſicut fili⁹ hoĩs ē fili⁹ dei. illud nihil ē ſicut patet ꝑ ꝓpriā rõnē ad oppositũ: cũ ꝑsona dicat. q. ꝑ ſe vnum. ⁊c̃.

Solo dḋ fm vtrāq; opiõnē ꝙ xp̃us fm ꝙ hõ nõ ē ꝑsona. ē tñ indiđuũ ſicut ē dictũ. un̄ cũ queriť. vtrũ xp̃s fm ꝙ homo ſit qs. ſi hoc nomē quis ſupponit ğnaliter sbam singularē. hoc ē dicē ſi ſupponit indiđuũ dico ꝙ ē qs. Si vero ſupponat sbam singularē non alteri digniori ꝯiũctā: ſ; distictā: ꝙ ē p⁹: dico ꝙ fm ꝙ hõ hȝ mõ nõ ē qs. Ad rõnes ğ obiectas rñdendũ: ſicut tactũ ē ꝑius: ꝙ ad hȝ ꝙ ſit p⁹ reqriť triplex determinatio vel distinctio. s. singularitatis. incoĩcabilitatis. ⁊ dignitatis. Prima determinatio ē ĩ aĩa ſortis: q̃ singulari sua sbā differt a qualibet alia. et hec distinctio opponiť indistinctiõi vlitatis. Secũda distinctio ē in indiđuo cuiuslibȝ rei irrõnalis: ſic ĩ hoc equo ⁊ ĩ hoc aſino. et hoc ē incoĩcabilitatis. ex hoc. s. ꝙ nõ est coĩcabile alii ut pars. et hec distinctio opponiť indistinctiõi incoĩcabilitatis: quēadmodũ partes coĩcãt ĩ toto: vt ex vna cũ alia ſit totũ. Tertia distinctio ĩ sor. s. dignitatis. ex eo. s. ꝙ ei⁹ humanitas nõ ē ꝯiũcta forme digniori. ſ; est distincta a qualibet digniori. et hec distictiõ opponiť vnibilitati ad sbaȝ digniorē. Cōcedũ ğ fm hȝ ꝙ triplex distinctio reqriť ad eē ꝑsone. et ab vltima ſumiť rõ ꝑsone. qa ğ ab ultima deficit xp̃s fm ꝙ homo: nõ ē ꝑsona fm ꝙ hõ. et ideo dr̃ in ꝯcilio: ꝙ dignior ꝑsona adueniēs ꝯſumpſit ꝑsonā. hoc ē dicē fecit ꝙ non eēt ꝑsona. Ad illud qḋ obicit de rõne Boetii. ꝙ ē indiđua sbā ⁊c̃. dḋ ꝙ ſi indiđua sbā importet illā triplicē distictõez fm hoc ē diffinitio ꝑsone. et fȝ hȝ ꝯcedēdũ ē ꝙ xp̃s fm ꝙ hõ nõ ē indiuidua sbā rõnalis nr̃e. Si vo solũ dicat duas ꝑsonas: distictões erit dicē tũc ꝙ ē indiđua sbā rõnalis nr̃e. nõ tñ ſeqꝫ ꝙ ꝑsona. Ad ſecũdā vo que dicit ꝙ qs q̃rit de ꝑsona. dḋ ē. ꝙ qs põt querē de ꝑsona: ⁊ põt querē de indiuiduo. ⁊ ꝑ hoc pȝ rñsio. Ad tertiā vo que dic̃ ꝙ nõ ſeqtur q̃ternitas ĩ ꝑsonis dḋ. ꝙ ĩmo nccĩo ſi ihs inquātũ ihs ē ꝑsona. qa ſi ē ꝑsona inquātũ ihs ihs ē ſepat⁹ a filio dei. et ita nccĩo ē alia p⁹ q̃ fili⁹ dei. et cũ ihs ſit de⁹ ſequeť nccĩo ꝙ ĩ diuinitate eſſent quatuor pr̃. Ad quartam rõnē q̃ ē circa rñſionē q̃ ibi poniť. dḋ. ſic ſuperius pl̃ies dictũ ē. rõ pr̃ dic̃ indiđuā sbaȝ. et ĩ indiđuatõe intelligiť incoĩcabilitas ſiue etiā vnibilitas ad formā digniorē ſeu ꝑfectiorē. nā respectu indignioris nõ attēdiť istḋ vnde cũ ꝓpria rõnalitas ĩ indiuiduo hoĩe paro ſit ñ ordinata ad digniorē: ex hac erit ei ꝑsonalitas: nõ tñ ex hac tolliť qn ſit poſſibilis ad alias formas accidentales. ꝓpṫe tñ

dō cū indīduus hō sit sb̄a p se fixa: n̄ dicet̄ nō esse p se: quāuis sit vnibilis ipsis accidē talib⁹ formis. s ipse forme accidētales dicet̄ ei vnibiles ⁊ adiacētes. Scdm hūc modū dō ē ꝙ q̄uis hō assumpt⁹ ꝑpter h̄ ꝙ vnibil' caret eē psonali. vnit̄ .n. pfectioni. tn̄ filius dei quāuis vniat̄ hoī: psonā a se h̄z. q̄a ī cōparatōe ad hūanā nām ē sb̄a fixa et per se: hoc ē nō ī alio vt adiacēs. Humana ꝟo nā ē vnita ei vt adiacēs. q̄a hō ꝑus nō existēs vnit̄ filio dei ab eterno exn̄ti. et ita quo ad hoc tenet modū accidētis: quāuis nō sit accidens. Ad quintā dō. ꝙ incoīcabilitas in rōne p̄e dr̄ nō solū p ꝑuationē act⁹. s p ꝑuatōez aptitudinis siue potētie dispositē. n̄ tn̄ p ꝑuatōez potētie ꝑme. put dic̄ Aug⁹. Q; in costa erat vnde posset fieri mulier: s nō vn̄ fieret. hoc ē dicē. ibi erat potētia .i. possibilitas obediētie. q̄ est in oī creatura: vt ex ipsa faciat creator qcq̄d vult. nō tn̄ ibi erat aptitudo seu potētia disposita. Jnde ē ꝙ cū hoībus ⁊ angelis nō sit aptitudo ad vniōnē cū filio dei vl' cū alio: ē ī eis incoīcabilitas: que reqrit̄ ad psonā. Ad sextā rōnē dō. sicut ꝑus. ꝙ cū dr̄ xp̄s fm ꝙ homo ē p̄a: ꝙ hec dictio fm ē expssiua vnitatis psone: ⁊ h̄r ꝟitas ⁊ ꝑnōis ex eo: q̄d ibidē sb̄dit̄. nec tn̄ due sūt s vna p̄a. Ad septimā dō. ꝙ vnio dīne n̄e ad humanā nullū bonū aufert hoī. imo sic dic̄ Aug. in li. de morib⁹ manicheoꝝ. Creator n̄e nō corrūpit nām. vn̄ nec fili⁹ dei psonā hoīs corrumpit. q̄a corruptio n̄ ē nisi ꝑus rei exn̄ti. s ille hō n̄ fuit ꝑus q̄ eēt assumpt⁹ nec ē etiā diminutio dignitatis hoīs. quia quāuis n̄ hūerit psonalitatē hūanā: hēt tn̄ psonalitatē dīnā. Ad octauā rōnē dō. ꝙ hec ē duplex: xp̄s fm ꝙ hō ē p̄destinat⁹ esse fili⁹ dei. q̄a hoc ꝙ dico fm: pōt dicē cām respectu ei⁹ ꝙ dico p̄destinat⁹. vel respectu ei⁹ ꝙ dico eē filium. Si respectu ei⁹ ꝙ dico predestinatū: tūc ꝟa ē. q̄a fm ꝙ hō ē. q. mā p̄destinatōis. q̄a ei ꝯuenit p̄destinatū eē fili⁹ di. Si ꝟo respectu ei⁹ ꝙ dico fili⁹ dei: falsa ē. q̄a nulla pōt nōri cāli tas vt sit sēsus. xp̄s ē p̄destinat⁹ vt sit fili⁹ dei s ꝙ hō. Si tn̄ h̄ ꝙ dico fm non diceret cām: sed vnionē psonalē: ꝟa esset. sicut patet ex supradictis.

Quinto queritur

q

vtrū ī xp̄o sit ponē intētionē toti⁹ ⁊ ptis. Et circa h̄ ꝑmo q̄rit̄ vtrū hūanitas sit ps p̄e. 2° vtrū xp̄s debeat dici totū.

Quantum ad primum

obr̄ ꝙ hoc q̄d h̄r ī 3° sniaꝝ. Vn̄ dic̄ magr̄ s; auctoritatē Aug. ꝙ p̄a n̄ ꝯstat ex deo ⁊ hoīe. q. totū ex ptib⁹. hūanitas igit̄ nō ē ps p̄e. Ad oppositū sic. 5°. leu. sup illū tex. ptē ephi decimā. dic̄ Esici⁹. Decima ps ephi ē humāitas xp̄i. ephi aūt m̄sura triū modioꝝ significat trinitatē. fit g̊ argumētū. Signū ē ps. signi. g̊ signatū ē pars signati. Sed decima pars significat hūanitatē. g̊ hūanitas ē pars trininitati. Sz n̄ nisi rōne filii. g̊ ē pars p̄e filii.

Itē Jo Dam. Xp̄s ē ipostasis ex dīna ⁊ humana nā. g̊ humana nā ē pars ipostasis xp̄i.

Solo dō. ꝙ pars dr̄. 5. modis. Uno mō dr̄ pars illō ī q̄d ē possibile diuidi s^m quātitatē. Alio mō dr̄ pars id q̄d numerat suum totū: sicut ī q̄titate discreta: q̄ dr̄ pars aliquota alr̄ q̄ in quāto ꝯtinuo. 3° mō dr̄ pars ī quā possibile ē formā diui absq; q̄titate. sic dicē dn̄t partes gn̄is. 4° mō dr̄ pars q̄ ꝯuenit ī ꝯpōnē alic⁹ toti⁹ fm nāz. vt cupꝝ dr̄ pars spere cupree. 5° mō dr̄ pars que ꝯuenit ī ꝯpositionē alicui⁹ toti⁹ fm rōnē vt ī diffōne. gen⁹ ⁊ dr̄ie dn̄t partes spēi Dicēdū g̊ ꝙ ꝑꝑe loquēdo n̄ ē dō hūanā nāz eē partē xp̄i ꝑpter rōnē Aug. q̄a videret̄ ex h̄ ipso an̄ hūanitatē eē fili⁹ dei diminut⁹ ul' imperfect⁹. tn̄ si dz reduci ad aliquā rōnem partis: dz reduci ad partē diffinitiōis. q̄a si vellem⁹ diffinire xp̄m: nos dicēm⁹ ip̄m esse personā in dīna ⁊ humana nā.

Secundo queritur

utrū h̄

utꝝ xp̄s debeat dici totū. Et cū totū ⁊ pars dicāt̄ ad aliqd: si n̄ ē dicē ī xp̄o partē hūanā vel dīnā nām. g̊ n̄ ē dicē ī ipso totū. Ad opp^m sic. Jo. Dam. Tot⁹ fuit ī sepulchro: s n̄ totū. Solo. Totū dr̄ duob⁹ modis. Uno mō totū dr̄ ex ꝯpōne ptiū. et hoc mō totū et pars dn̄t ad aliqd. et a quo remouet̄ intentio partis ⁊ toti⁹. Alio mō dr̄ totū ex eo q̄d nihil ē accipe ex̄: q̄d dz eē in r̄. ⁊ h̄ mō xp̄s dr̄ eē tot⁹ ⁊ totū. vt tot⁹ ad personam. totū ad nāz referat̄. et ideo dr̄ in sepulchro tot⁹ quātū ad personā. s n̄ totū quantū ad nām. q̄a aliquid erat tunc extra .s. anima.

Circa tertiam

opinionez dubitatur

vtrū xp̄s sit aliquid: q̄d negat tertia opinio ⁊ due ꝑme ꝯcedūt. Ad q̄d sic obr̄. Xp̄s ē d⁹ ⁊ homo. Sz eē deū ē eē q̄d. et eē hoīem filr.

Sʒ xp̄s ē aliqd ꝭm q̄ bō. ḡ si xp̄s ē aliqd ꝭm q̄ bō. xp̄s ē qd ⁊ qd. et ita duo. qḋ vr̄ incōueniēs. Itē si xp̄s ē vnū qd vnitate increata. et ꝯstat q̄ ē vnum qd vnitate increata eēntialr̄. Sʒ iste sunt diuerse vnitates eēntialr̄. ḡ xp̄s erit duo eēntialr̄. ḡ xp̄s nō ē vnū. Itē forma ſbalis facit ſbalr̄ differre. Si ḡ in xp̄o sunt due forme ſbales eēntialr̄ differētes. qḋ seqt̄: si ꝭm q̄ ē bō ē aliqd: faciēt ſbalē dr̄iā in xp̄o. ḡ si humanitas ponit̄ forma ſbalis in xp̄o. qḋ accidit: si ꝭm q̄ bō ē aliqd. et diuinitas silr̄: necēe ē q̄ xp̄s ſbalr̄ differat. ḡ ē aliud ⁊ aliud. Itē vna qdditas nᵉ ī tribus psonis facit tres psonas. s. p̄rem. ⁊ filiū. ⁊ spm̄. s. eē vnū. ḡ ples qdditates nāꝝ faciunt vnā psonā eē plura. Si ḡ incōueniēs est dicē xp̄m eē plura: nō vnū. Relinqt̄ ḡ q̄ xp̄s ꝭm q̄ bō nō ē qd: cū sit qd ꝭm q̄ deꝰ. Uera igit̄ ē opio q̄ dicit. q̄ cū dr̄. xp̄s ē bō: non dr̄ xp̄s eē aliqd: s̄ aliquo mō se hñs. Itē xp̄s ꝭm q̄ deꝰ hʒ eē ꝯpletū ꝭm nām diuinā: ⁊ hʒ q̄ psona diuina ab eterno. nec hūanitas adueniens addit aliqd ipsi pᵉ vel ipsi nᵉ. Cū ḡ illḋ qḋ ꝯseqt̄ eē ꝯpletū ipiꝰ psone ⁊ nᵉ sit sic adiacēs ⁊ nō qd respectu illiꝰ. Relinqt̄ q̄ xp̄s ꝭm q̄ bō nō ē aliqd. Ad oppositū ē decretalis Alexādri pape. Cū xp̄s sit pfectꝰ deꝰ pfectꝰ bō: qua temeritate qs audet dicere. q̄ xp̄s ꝭ q̄ homo nō ē aliqd. Ne autem tanta ī ecclīa dei possit ſboriri abusio: ꝯuocatis magistris ſb anathāte interdicat̄. p quā decretalē p; q̄ dānata ē opio tertia. Solo dḋ. q̄ ē ꝯsiderare nām rei: cū dr̄ xp̄us ē bō. Aut rōnē dicēdi. Si ꝯsiderādo nām rei aliquis dicēt. q̄ xp̄s ꝭm q̄ bō nō ē qd uel aliqd: erraret sine dubio. et ꝭm istā opionē dānatam procedēt. Sʒ si qs attēdēs rōnē dicēdi dicēt q̄ cū dr̄ xp̄s est bō vel factꝰ bō: nō p̄dicat̄ li homo vt qd de xp̄o: quāuis sit qd: s̄ q̄ p̄dicat̄ quō se hñs ñ videt̄ absolute errare ꝭm illud apl̄i. z. Phil. Habitu inuētꝰ vt bō. sup quo ꝟbo disputās Augꝰ. in li. 8z. qōnū. vbi distinguit hītū ꝭm quatuor modos: quoꝝ vnꝰ ē. cū illud qḋ hr̄ nō mutat̄ a sua nā: sed aliā spēm ⁊ formā accipit put applicat̄ hñti vt est vestis: q̄ detecta atq; deposita nō hēt eā formā quā sumit idūta. qḋ genus ꝯgruit huic ꝯpatōi: cū dr̄ habitu inuētꝰ vt bō. ꝭm hʒ ḡ dicēmꝰ ad p̄dictā qōnē q̄ xp̄s ꝭm q̄ bō ē qd ⁊ aliqd. s̄ tñ ñ p̄dicat̄ ut qd. Sʒ qa opiniones ꝓpinque erroi ñ sūt extēdēde: ideo absolute dicat̄ sine distinctōe q̄ xp̄us ꝭm q̄ bō ē qd ⁊ aliqd. Rñdēdū aūt ad obiectā pmo ꝭm pmā opiōnē. q̄ xp̄s ē duo neutralr̄ s̄ ī ñ nō ē duo masculine. Est. n. duꝰ. i. vna pꝰ s̄ nō vnū. i. nna nā. et ideo ñ eēt incōueniēs ꝯcedē ī vno sensu rōnes: q̄ ostēdunt q̄ xp̄s ē duo. Ad ultimā aūt rōnē: q̄ obiciebat̄. q̄ hūanitas aduenit post eē ꝯpletū. ḡ nō ē qd. dḋ q̄ ñ seqt̄. qa etsi adueniat post. tñ assumit̄ ī vnitatē pᵉ: quēadmodū posito q̄ aīa crearet̄ añ corpꝰ: ⁊ postmodū corpꝰ ei vniret̄: nō sequēt̄ ꝓpter hoc q̄ corpꝰ nō eēt qd ipsiꝰ hoīs: quāuis ꝯsequēt̄ ad eē rōnale ꝯpletū ipsiꝰ aīe. Scd̄m aūt opiōnē secūdā incōueniēs ē: q̄ xp̄s sit duo. imo ē vnū solū: ⁊ rñdēt ad obligata. Ad pmū cū dr̄. xp̄s ē deꝰ ⁊ bō: si fiat copulatio rōne suppositoꝝ: falsa ē. Si ꝟo rōne nāꝝ: tūc ē ꝟa. qa ñ est ibi nisi vnū suppositū: ⁊ tamē diuersenᵉ. Et ad id quod obicit. q̄ ē qd ꝭm q̄ deꝰ: ⁊ aliud qd ꝭm q̄ bō. ḡ duo. nō seqt̄. qa illud qd ꝭm q̄ bō nō ꝯnumerat̄ cū illo quid qḋ ē deus. qa ñ sunt qd vniꝰ gn̄is. Ad aliud dḋ. q̄ q̄uis ī xp̄o sit binariꝰ eēntialis: vna tñ unitatū illiꝰ binarii degenerat. q. ī accidentalē liceat mō ita loq sicut doctores locuti sunt. vʒ unitas q̄ ē ex pte humane nᵉ. et ideo ille binariꝰ ñ numerat ſbiecta s̄ nās: quēadmodū numerꝰ accidētiū nō numerat subiecta: s̄ suas formas. Et p hʒ pʒ solo ad aliud: qa forme iste ſbales faciūt eēntialr̄ differre naturas: s̄ ñ ipm suppositū. qa vna illaꝝ: sicut dictū ē qñ degenerat ī accidēs: eo q̄ est post adueniēs. Et p hoc patet solutio ad aliud.

d Icto de actu incarnationis quātū ad assūptōem: de cetero dḋ ē de ipso quātū ad unionē.

Nā actꝰ īcarnatōis pōt duplr̄ ꝯsiderari Aut. n. ꝯsideratur ī fieri: ⁊ sic dr̄ assumptio. Aut ꝯsiderat̄ ī facto eē. et sic dr̄ unio. Querit̄ igit̄ de actu uniōis. Pimo de eē hꝰ uniōis. zᵒ q̄ est cā hꝰ uniōis. 3ᵒ de effectu hꝰ uniōis. Itē de eē uniōis qrit̄. Pimo ī q̄ sit ista unio. zᵒ cꝰ sit unitas ī hac uniōe. 3ᵒ an sit maxima inter oēs unitates creataꝝ. Itē cū in diuinis intelligamꝰ nām sicut diuinitatē in dō ⁊ rē nᵉ: ⁊ psonā: ⁊ ypostasim. est qō. Pimo an sit unio ī psona. zᵒ an abstracta psona posset eē unio ī ypostasi. 3ᵒ utrū abstracta psona ⁊ ypostasi posset eē unio ī re nᵉ.

Quantuz ad primuz

articulū obr̄ sic. Nulla vnitas unita sine cōiūcta ē vnitas psonalis. qa cū psona sit p se sonās:ei⁹ vnitas nō vz eē ɔiūcta. Sz vnitas filii dei cū vnit carni.nō ē vnitas p se: sed ɔiūcta.g̊ nō ē psonalis. Maior etiā pz p magistrū ī snīs. vbi querit vtrū xp̄s sm q̄ hō sit psona. et dic q̄ aīa ñ ē pᵃ: quāuis sit sba rōnalis.qa ñ ē p se sonās:ꝫ ɔiūcta carni.igitur vnio filii dei cū carne ñ ē vnio ī psona.

Itē nihil pōt eē mediū ꝛ extremū ꝫ eādē rōnē. Sz psona dīna ꝛ hūana nā sunt extrema isti⁹ vniōis.g̊ ñ fit hec vnio ī psona: cuz mediū sit illō ī qō fit unio extremoꝝ. Itē nihil terminaꝛ ad se ipm. Si g̊ vnita termināꝛ ad illud in qō fit vnio: pz q̄ nullū vnitoꝝ ē illud in quo fit vnio. Si g̊ ī hac uniōe psona ē vnita.s.ipse fili⁹ dei.g̊ ñ ē vnio ī pᵃ

Ad opp^m. Si vnio ista ñ ē ī psona. g̊ ē in nā. Aut g̊ ī nā creata.aut ī nā increata. Si ī nā īcreata:q̄ ē dīna nā. g̊ nā dīna ꝛ hūana vnū sunt in illa vniōe. qō ē impossibile. Silr̄ si ē ī nā creata sequeꝛ idē incōueniens qa diuerse nᵉ tc erūt vna nā. Igiꝛ hec unio ñ ē ī natura.ꝫ ē ī nā uel pᵃ.g̊ est ī psona.

Itē duplr̄ vniūꝛ aliqua. Aliqñ ita q̄ unū ē p̄dñans alteri. aliqñ ñ. Qñ p̄mo modo fit unio:tūc p̄dominās trahit alteꝝ ad sui unitatē. Qñ ꝟo 2° mō: tūc vnū ñ trahit alterū ad sui unitatē. ꝫ ex his fit tertiū. Sz in hac unione nā dīna p̄dñaꝛ hūane.g̊ trahit ipāz ad sui unitatē. Sz ñ pōt trahi ī vnitatē nᵉ ita q̄ sit eadē nā cū illa.g̊ trahit ipsāz ī vnitatē pᵉ. Hec g̊ unio ē ī pᵃ: et non ī nā creata nec increata. Solō dō.q̄ unū sbalr̄ dr̄ dupliciter.s.simplr̄.ꝛ ꝫ^m qd. Unū simplr̄ diciꝛ duob⁹ modis.s.unū p unitatē.ꝛ unū p unionē. Unū p unitatē ē illud unū in quo ñ est multitudo:qō.s. ñ ē ī multis nec ex multis ut de⁹. Unū ꝟo p unionē ē qō ē ī multis uel ex multis. Unū ꝫ^m qd ē unū p appōnē:qō ñ ē simplr̄ unū:ꝫ p appōnē alicu⁹ ad alteꝝ. et h̄ unū dr̄ triplr̄.qa aliqñ unū uniꝛ alteri p appōnē.ita q̄ neutꝝ ab altero aliquā ɔꞇhit denoīatōez nec ꝓprietatē.aliqñ ita unū apponiꝛ alteri: q̄ unū trahit ab altero ꝓprietatē aliquā:ꝫ ñ denoīatōez. Aliqñ ꝟo ita q̄ unū trahit ab altero denoīatōez ꝫ ñ ꝓprietatē. Ꝟbi grā.lapis apponiꝛ lapidi ī aceruo:ꝛ fit unū ex ipsis p aggregatiōez.et tñ un⁹ lapis ab altero denoīatōez ñ trahit nec ꝓprietatē. 2° modo uniꝛ per appositionē pomum uel aromaticū manui. pomū.n.appositū manui afficit manum odore: ita q̄ man⁹ ab eo trahit aliquā ꝓprietatē ꝫ ñ denoīatiōez. 3° mō uniꝛ uestis p appositiōem illi q uestiꝛ ex ea:qa ille recipit denoīatiōem a ueste.et dr̄ uestit⁹.ꝫ nō recipit ꝓprietatē aliquā a ueste nec trahit ex h̄ aliquā ꝓprietatē ꝫm quā afficiaꝛ. Unū aūt simplr̄: qō ē unū unioē diciꝛ multiplr̄. Uno mō qñ aliqua duo uniūꝛ seruata nā utrinsq̄: ꝛ sine mutatiōe utrinsq̄ nᵉ. Alio mō qñ ñ seruaꝛ utraq̄ nā.et h̄ pōt eē duplr̄.qa aut mutaꝛ nā ī utroq̄:aut ī altero. In altero mutaꝛ nā:sicut qñ unū ē predñans ī alterū.qa trahit ipm ī suā unitatē uel nām.sicut pz ī uniōe uini multi cū parū de aqua ī utroq̄ mutaꝛ.sicut ī unione aque ꝛ mellis: qñ ex illis ɔponiꝛ tertiū. Item unio q̄ ē utraq̄ nā seruata ē duplex.qa aut ex illis fit tertiū.aut ñ ꝫ fit unū de altero. Primo mō ē unio aīe ꝛ corporis ī unū hoīez ɔpositū ex illis. Nō.n.mutaꝛ nā aīe neq̄ corporis. 2° mō ē unio sic dicim⁹ q̄ surculus piri uniꝛ arbori cui inseriꝛ sicut pomo uł alii Seruaꝛ.n.nā.s.utrinsq̄.s. piri ꝛ pomi: nec nūq̄ fiet piꝝ pomū: nec e⁹.nec ex illis efficiꝛ tertiū.s.arbor aliqua que nec sit piꝝ nec pomū.ꝫ unū fit de altero sive ē de altero sicꝫ pir⁹ de pomo.qa in insertiōe dñans ꞇhit alterā ad sui unitatē ita q̄ ē de illo.ꝫ ñ ē illō. In uniōe igiꝛ ī qua mutaꝛ alteꝝ ē unio ī eo qō trahit alteꝝ ad suā nām. In uniōe ī qua utrūq̄ mutaꝛ ē unio ī tertio.s. tertia natura.qō.s.tertiū ex illis efficiꝛ sive ɔficiꝛ. Sz ī uniōe in qua est unū de altero sicut ī uniōe p īsertionē ē unio ī una ypostasi. Ita q̄ una ē ypostasis duaꝝ nāꝝ. uñ piri ꝛ pomi ī eodē stipite inserto:postq̄ uniūꝛ p insertionē ē eadē ypostasis.s.eadē arbor que hēt duas nās oīo differētes.et ē ibi unū ypostasi ñ nā

Scōm hūc modū dō sicut possum⁹ dicē. Nā ñ sum⁹ digni corrigiā calciamēti soluē. h̄ ē sacramētū uniōis exponē. q̄ unio humanitatis ad deitatē ē illa ī q̄ unū fit uel ē de altero. et ñ ī q̄ unū fit alteꝝ.nec ī q̄ unū.s. tertiū fit ex illis. Uñ dicit btūs Jacob⁹ Jac .i. In māsuetudīe suscipite īsitū ꝟbū.i. filiū dei hūane nᵉ unitū.et ita cū dīna pᵃ sit predñans ī hac uniōe trahit hūanā naturā ad unitatē sue ypostasis. Uñ hūanitas ñ ē parſ dīne pᵉ.ꝫ ē d illa.qa ē una ypostasis utri⁹q̄. Seruaꝛ aūt ītegritas utriusq̄ nᵉ. et ob hoc

dic̄ Jac. suscipite v̄bū insitū. Et sic p̄z q̄ unio ista ē ī una ypostasi diua vel pª. Ad p̄mā rōnē ī ↄ̄triū dō. q̄ p se vno modo excludit ens cū alio. Alio mō dependēs ab alio. ita q̄ p se ē idē q̄d ñ cū alio vl ñ dependēs ab alio

Qñ ḡ dr̄ q̄ pª ē ens p se: verū ē. i. ñ depēdēs ab alio. s̄ ñ excludit̄ q̄ ñ sit ens cū alio. Unī pª ē ens p se. i. ñ dependēs ab alio. potest tñ esse cū alio f̄m q̄ sb̄a dr̄ ens p se. lȝ sit ali distīcta: q̄a ñ depēdet ab eo. Unī pomū unitū piro ē ens p se: q̄a ab eo ñ depēdet. Et silr̄ filius dei ē ens p se ī hac uniōe. q̄a ñ depēdet ab hūana nā sua ypostasis uel pª. Sed ↄ̄ Nulla vnitas vnita ē vnitas psonal'. Ad h̄ dō. q̄ aliq̄d unit̄ alii ita q̄ trahit̄ ad unitatē eiꝰ: et p̄ticipat eā. vel ita q̄ ip̄m dat suā vnitatē alteri. et trahit ip̄m ad suā vnitatē sicut q̄ñ pomū dn̄at̄ ī insertiōe eiꝰ cū piro: trahit pirū ad unitatē sue ypostasis. pirū aūt ita unit̄ ei: q̄ ip̄m p̄ticipat et ad eā ↄ̄trahit̄. vnitas ḡ illiꝰ q̄d ita vnit̄ q̄ trahit̄ ad unitatē alteriꝰ ñ ē psonalis. s̄ vnitas eiꝰ quod sic vnit̄ q̄ alterū trahit. Hoc mō vnit̄ filiꝰ dei hūane ne. q̄a t̄hit ip̄m ad vnitatē sue ypostasis. et ñ eꝰ. et ideo eiꝰ vnitas ē psonalis.

Ad secūdā rōnē. q̄ obr̄ q̄ nihil ē mediū et extremū s̄m eādē rōnē: dō. q̄ cū dr̄ hec arbor vnit̄ surculo: possumꝰ ↄ̄siderare hāc arborē vt ē res ne. vel vt ē indiduū. q̄a refert ↄ̄siderare sic et sic. sic patebit inferiꝰ. Et p̄ut ē res ne sic ē extremū vniōis. p̄ut aūt ē indiuiduū sic ē mediū istiꝰ vniōis. q̄a sic ē illō ī quo fit vnio. q̄a hec res. s. arbor vnit̄ surclo indiuidutate vel ypostasi. Silr̄ filiꝰ dei f̄m intelligētie rōnē vt ē res ne. sic ē extremum istiꝰ vniōis. p̄ut aūt ē pª sic ē mediū istius uniōis. q̄a v̄bū unit̄ humane ne in pª. et sic differēter ē mediū et extremū. Ad tertiā rōnē qua obr̄ q̄ nihil terminat̄ ad se dō. q̄ nec ē f̄m eādē rōnē. Sȝ sicut circulꝰ inchoat lineā et etiā illā terminat̄. unde idem ad se terminat̄. s̄ differt f̄m rōnē. Silr̄ dō q̄ pª q̄ ē filiꝰ dei p̄ut ē res ne: sic ē extremū unionis Prout aūt ē pª: sic ē mediū: et teminat unionē. et sic terminat̄ ad se. differt tñ f̄m rōnē

Sȝ tūc q̄rit̄ ulteriꝰ sic. Persona illa quam tu dicis eē mediū uniōis: unit̄. In quo ergo unit̄. cū sit unio ī aliquo simul de illo: ī quo uniet̄. erit q̄d ī quo unit̄. et sic erit abire ī infinitū. Ad h̄ dō. q̄ alr̄ unit̄ extremū extremo. et mediū extremis. Nam extrema ī inuicē se ipsis ñ uniūt̄. s̄ p mediū. Mediū autem se ipso unit̄ extremis. Et p̄pter h̄ nō ē q̄rē de uniōe medii: ī quo sit: cū se ipso uniat̄: non p aliq̄d mediū. Silr̄ ē dō de pª. Et sic p̄z solō.

Secundo queritur

utrū abstracta pª sine rōe pe possit unio illa fieri sine intelligi ī ypostasi. et ostēdit̄ q̄ sic. q̄m ōis pª ē ypostasis: et ñ eꝰ. q̄m ypostasis ē cōe et ad psonā et ad indiduū ne irrōnalis Persona aūt solū ē circa īdiduū rei rōnal'. Unī quodlȝ indiduū ē ypostasis: et silr̄ quelȝ pª. s̄ ñ quodlȝ indiduū ē pª. ḡ circūscripta rōe pe siue abstracta pª: adhuc poterit remanē ypostasis unibil'. et poterit intelligi unio ista: sic pōt intelligi ypostasis abstracta rōne psone. Itē ī sb̄a noīali intellr̄ ypostasis ut actu distincta p̄prietate signata. In sb̄a aūt p̄noīali intellr̄ ypostasis: ñ ut actu distīcta p̄prietate signata. s̄ ut distīguibilis. Unī dicēdo sor. dico sb̄am singularē actu distīctā p p̄prietatē signatā. Cū uero dico iste: significo sb̄am singularē nō distīctā actu aliqua p̄prietate signata. s̄ dico merā sb̄am et distīguibilē. Sȝ ypostasis et pª differūt: sic distinguibile et distīctū. q̄a pª dic̄ distīctū. ypostasis v̄o distinguibile. ypostasis ḡ dicit sb̄am ut p̄noīalē. psona aūt dic̄ sb̄am ut noīalē. Sȝ abstracta sb̄a noīali adhuc remanet et intelligit̄ sb̄ā p̄noīal': q̄a abstracta p̄prietare distīguēte sb̄am singularē actu: adhuc remanet sb̄stantia ut distinguibilis. Ergo abstracta persona adhuc remanet et intelligitur ypostasis et unibilis. Ergo potest predicta unio intelligi fieri in ypostasi abstracta pª. Ad oppositū sic. In p̄petuis ñ differt eē et posse. q̄a ē ibi potētia pfecta et semp ē actu. Sȝ ypostasis dic̄ distīguibile: et ita potētiā. Persona aūt dic̄ distīctū actu: et ita actū. ḡ ī p̄petuis ñ differt pª et ypostasis. ḡ abstracta pª ī deo p ītellectū: nullo modo poterit ītelligi ypostasis. Abstracta ḡ uniōe in pª: nullo mō poterit ītelligi unio ī ypostasi. Itē ī diuinis ñ ē potētia possibilis ītelligi sine actu. q̄a in deo nulla ē impfectio potētie. Potētia v̄o p actū pficit̄. Qui ḡ aufert actū: aufert et potētiā. Sȝ ibi ē distingui actu p̄prietate signata. et h̄ p̄tinet ad psonā. Et silr̄ posse distingui et h̄ ad ypostasim. ḡ q aufert psonā et abstrahit: aufert ypostasim. ḡ abstracta psona ñ pōt ītelligi ī deo unio ī ypostasi. Solō. dicūt q̄dā q̄ f̄m ītelligētie rōnē abstractio pe pōt ītelligi ī deo duobꝰ modis. Aut quia

totalr̄ psonalitas a deo intelligit̄ abstrahi. aut ab una psona solū.s.ab hac psona pater Uel ab aliqua aliaꝝ. abstrahēdo psonā ī do hocꝫ mō adhuc remanꝫ ⁊ ītellr̄ ypostasis ī do. Et sic pōt adhuc itelligi vnio ī yposta si. Sꝫ abstrahēdo psonā p̱ mō: nullo mō pōt ītelligi vnio ī ypostasi diua. qa pª penitꝰ ab stracta n̄ pōt ītelligi eē actu ypostasis. ⁊ hꝫ ē q̄ abstracta psona abstrahit̄ ypostasis actu nec pōt intelligi: nec remanet actu. sicut nec pronoīalis sba abstracta noīali: s̄ solū potē tia. Sꝫ q̄ aufert sbaꝫ actu entem: aufert uni onē. qa nūq̄ intelligit̄ unio ad rē solū enteꝫ ī potētia s̄ actu. Qui g̃ aufert simplr̄ psonā ī deo aufert omnē respectū ypostasis ad uni onē. Ad p̄mā g̃ rōnē qua obr̄ q̄ abstracta psona adhuc intelligit̄ ypostasis. dd. q̄ ab stracta pª simplr̄ n̄ intelligit̄ ypostasis ut sba ens actu. et ita n̄ intelligit̄ vt vnibilis ab stracta pª. Ad secundā rōnē silr̄ dd est q̄ redit ī idē cū p̄ª. Uel pōt alr̄ dici. q̄ sicut sup̄ ī p̄mo li. determinatū ē: abstractis p̄prie tatibꝰ psonalibꝰ: adhuc ē ītelligē ypostases ī diuis: ⁊ distinctas suo mō. lꝫ n̄ p̄prietatibꝰ psonalibꝰ. Un̄ cū ↄtingat intelligere illas ⁊ suo mō distinctas: ē intelligē eas vt vni biles. Ad illud g̃ qd obr̄ q̄ ī ppetuis non differt eē ⁊ posse ⁊c. dd. q̄ hꝫ nihil facit ad p positū. qa lꝫ ī diuis n̄ sit aliqua ypostasis di stinguibilis tm̄: s̄ actu distincta. qa idem est ibi ypostasis ⁊ pª. pōt tn̄ intelligi ypostasis siue distinguibilis respectu p̄prietatis psona lis. i. n̄ distincta p̄prietate psonali. Ubi gratia pōt intelligi ī diuis vnꝰ eē ab uno: vl̄ unus a duobꝰ n̄ intelligēdo p gn̄atiōeꝫ: vel p spi ratōeꝫ. et ita pōt intelligi ypostasis absq̄ p sonali p̄prietate. Ad aliud dd. q̄ intelli gēdo ī diuis distinguibile siue ypostasim: n̄ ītelligēdo impfectōeꝫ potētie respectu alicꝰ actu pficiēt. qa ibi idem ē ypostasis ⁊ psona potētia ⁊ actꝰ. nec sic intelligēdo ponit̄ aliq̄ impfectio ī ipsis ypostasibꝰ. Un̄ sic intelligē do vel sic: nō distinguit̄ siue didit̄ ex parte diuaꝝ psonaꝝ: s̄ ex parte intelligēti. Modꝰ intelligēdi differens ponit̄. pōt igit̄ ītelligi ypostasis vnibilis. n̄ tn̄ vnibilis in vnitate psonali siue ī vnitate ypostaseos.

Tertio queritur vtruꝫ abstra

cta ypostasi ⁊ psona a diuina nā possit adhuc intelligi vnio diue nᵉ ad hūanā nām ī te nᵉ et ondit̄ q̄ sic. qa pōt eē q̄ n̄ intelligā forte nec istū. i. nec psonā nec ypostasim. tn̄ adhuc possū intelligē hn̄tē hūanā nāꝫ. g̃ silr̄ ī diuina nā posito q̄ n̄ ītelligā psonā nec ypostasim: possum tn̄ intelligē adhuc hn̄tē diuinā nām Sꝫ diuina nā p̱ut ē ī hn̄te: sic appellat̄ res nᵉ. g̃ adhuc ītelligo rē nᵉ. g̃ abstracta psona ⁊ ypostasi: adhuc possum intelligē vnionem istā ī re nᵉ. Ad oppositū sic. In hoīe est nā ⁊ res nᵉ. Nā ē hūanitas: que dic̄ quo homo ē. Res ho nᵉ duplex ē. s. res nᵉ ulis. et res nᵉ singularis. Res nᵉ vlis ē hō. qa dic̄ hūani tatē ī hn̄te eā vlr̄. Res nᵉ singularis est iste homo. qa dic̄ nām hāc ī hn̄te singulari. Nā aūt ī hn̄te appellat̄ res nᵉ. Nā ho dic̄ quo ē Res nᵉ vlis dic̄ qd ē. res nᵉ singlaris dic̄ q̄s ē. Res nᵉ vlis nūq̄ poterit eē ens ī actu sine re nᵉ singularis. g̃ n̄ pōt intelligi actu sine il la. qa vlē ī sui diffinitōe ↄcernit eē singula ris. Est. n. vlē dicibile de pluribꝰ. Itē hō q̄ ē res nᵉ vlis dic̄ hn̄s humanitatē coīter. Sꝫ iste hō q̄ ē res nᵉ singularis dic̄ hn̄s hūa nitatē mō singulari. et ita dic̄ tē nᵉ p̱ut est īcōicibilis pp̄etati. Sꝫ hec ē rō ypostasis. g̃ n̄ pōt intelligi res nᵉ singularis: q̄n intelligat̄ ypostasis: nec res nᵉ vlis q̄n intelligat̄ eē res nᵉ singularis. et dico fm actū. Unio igit̄ rei nᵉ vlis ⁊ pticularis sine ypostasi nullo mō pōt intelligi. Abstracta g̃ psona ⁊ ypostasi: n̄ pōt hec vnio eē ī re nᵉ ullo mō. Solutō dd q̄ q̄dā dn̄t q̄ ī hoīe ē ponē quo ē ⁊ q̄d ē ⁊ q̄s ē. Quo ē dic̄ ipsam nām. Quid ē dicit ipsam nām p̱ut ē in hn̄te coīter. Quis ē dic̄ ipsaꝫ p̱ut ē ī hn̄te singulari. Et ita unū dic̄ rē nᵉ singularis. alteꝝ vniuersalis. Sed res nature singularis ē duplex. qa aut ī potētia ad significatōeꝫ ⁊ ad pp̄etatē distiguētez. et sic appellat̄ ypostasis. Aut ē actu signata pp̄etate distincta. et sic appellat̄ pª ⁊ indiui duū. Sꝫ differt qa pª solū attēdit̄ ī creatu ra rōnali. Indiduū ho coīter attēdit̄ ī rōali ⁊ irrōnali. Silr̄ ī deo ē nā. s. deitas. et est ibi ut res nᵉ uniuersalis ⁊ singularis s̄ꝫ rōnē intelligētie ⁊ loq̄ndi. qa fm rē q̄cq̄d ī deo ē unū ē. nec sunt iste intentiōes. s. uniuersale ⁊ singulare ī deo. sic alias pbatū ē. tn̄ cū di co deꝰ: dico ut rē nᵉ uniuersalis. qa dico dei tatē ut ī hn̄te coīter. n̄ appropādo ad hanc psonā uel ad aliā. Cū ho dico iste q̄ ē deꝰ: de mōstrata aliqua psonaꝝ: dico ut rē nᵉ singu laris. Cū ho dico pr̄ uel filiꝰ uel spūs. s. dico psonā. Sꝫ si hūana nā uniat̄ alicui: non fiet vnio ī nā solū. cū deitas ī deo sit q̄ nā cois

nature. Pari rõne ĩ ren° vlīa. g̃ ĩ re nature vt singularis. Sʒ res n° vt singularis ĩ deo ẽ iste q̃ est de⁹. Persona aũt ẽ pr̃: qa dic eaʒ vt signatã actu. Sic aũt se hʒ p° ad yposta-sim: ita ipostasis ad rẽ n° singularis. qa p addi-tõeʒ alic⁹ respect⁹. g̃ si abstracta p° simplr̃ nulla põt itelligi ĩ ypostasi unio. silr̃ abstra-cta ypostasi nulla poterit ĩtelligi ĩ re n° unio

Ad rõnẽ otrariã dd̃ q̃ abstracta psona ꝛ ypostasi adhuc intellr̃ res n°. s̃ ñ põt ĩtelligi vt vnibil. Alr̃ vr̃ nobis dd̃. q̃ res nature põt intelligi unibilis passiue: imo iux̃ modũ oceptõis intellect⁹ nr̃i facili⁹ intellr̃ res n° ꝛ ypostasis vnibilis: q̃ p°. qa v t sic intelligũt̃ Intelligunt̃ v t ĩ maiori distãtia ab vltima distĩctiõe: que ẽ ex psonali pprietate. Un̄ ꝛ ĩ maiori aptitudine ad vnionẽ. ñ tñ ad unio nem ĩ vnitate psone s̃ ypostaseos vel hũtis nãm. nec ẽ alia rõ pposita cogẽs ad otrariũ cogũt tñ ad oñdẽdũ q̃ res n° nec ypostasis inquãtũ h⁹ põt intelligi vnibilis ĩ vnitate psone. psona vnibilis actiue põt intelligi cũ ĩ nullo pĩudicat̃ dĩne ptãti ex h⁹ intellectu vel osideratõe. nec ĩtelligit̃ diminuta dĩna ptãs; siue osideret̃ v t hũtis nãm dĩnã: siue vt ypostasis siue ut p°. Siue igit̃ vnibil ĩtelli gat̃ potẽs vniri siue potẽs vnire: res hũs dĩ nã nãʒ unibil põt ĩtelligi. silr̃ ypostasis dĩna

Quarto queritur de

cã h⁹ vniõis c⁹ sit v tʒ. s. grã sit cã h⁹ uniõis̃ Posset ad h̃ dari rñsio fm Jo. dam. Q̃ dĩni tas vnit̃ corpori mediãte intellectu vel aĩa. et aĩa mediãte grã. et ita cũ aĩa sit suscepti ua grẽ: inde ẽ q̃ grã ẽ vinculũ isti⁹ unionis cũ corp⁹ p aĩam: que ẽ susceptiua grẽ: unia t̃ dĩnitati. Sʒ otra hãc rõnẽ obr̃ sic. Inter imaginẽ ꝛ illd̃ cui ẽ imago: si aliqd addit̃: qd̃ sit alteri⁹ gñis: plus facit dissilitudinẽ q̃ silitudinẽ. qa imago ẽ expssa similitudo ei⁹: cui⁹ ẽ imago. Sʒ aĩa ẽ imago dĩnitati. g̃ si ali qd alteri⁹ gñis veniret mediũ inter aĩam ꝛ dĩnitatem: ĩduceret dissimilitudinẽ inter ea Grã hõ ẽ alteri⁹ gñis q̃ di imago que ẽ aĩa g̃ mediãte ipsa ñ fit unio aĩe xpi cũ dĩnita-te. Q̃ grã ꝛ imago dei: que ẽ aĩa sunt alteri⁹ gñia pʒ. qa aĩa ẽ ĩ gñe nãli: ꝛ grã ĩ gñe gra-tuito. Cõr̃. Impossibile ẽ creaturã p nãm creature sblimari sup creaturã siue sup sta tũ creature. Sʒ unio hũanitati ad dĩnitatẽ ẽ sblimatio creature sup creaturã: siue sup statũ creature: q̃ ñ põt maior cogitari. g̃ nõ põt aliq̃ mõ p nãʒ hũane creature q̃ uniat̃ ad dĩnitatẽ. Hec g̃ unio ñ ẽ p nãm. g̃ ẽ per aliqd additũ ipsi n°. qd eleuet ipsaʒ sup oẽʒ nãm. Sʒ illud additũ ẽ donũ gratis datuʒ n°. g̃ ẽ grã. et cũ p illud fiat unio. erit igitur grã ĩ xpo cã unionis. Solo dd̃. et ocedeñ q̃ ĩ xpo sit grã uniõis ad uniẽdũ hũanitatẽ cũ dĩnitate. et h̃ ẽ qa ñ ẽ possibile creature hũane: q̃ ipsa p donũ oditõis n° eleuet̃ et dispõat̃ ad dĩnã unionẽ. et iõ nccia ẽ ei grã que eleuet ad hoc ꝛ disponet ipsam quam nos appellam⁹ grãm uniõis. Ad rõnem otrariã qua obr̃ q̃ si aliqd alteri⁹ gñis addi tur inter imaginẽ ꝛ illud cui⁹ est imago ꝛc. dd̃ q̃ ẽ imago dei ĩ potẽtia ꝛ ĩ actu. imago dei ĩ potẽtia ẽ ipsa aĩa p nãm. imago hõ di ĩ actu ẽ ipsa aĩa p grãm: ꝛ ñ alr̃ q̃ p grãm: qa ipsa grã ẽ similitudo dei in actu. et illud qd trahit imaginẽ de potẽtia in actũ ẽ grã: que facit d simili potẽtia actu simile. et ideo uenit ĩter imaginẽ ꝛ illd̃ c⁹ ẽ ut actu assilet et iteꝝ illa ppositio inter imaginẽ ꝛ illd̃ c⁹ ẽ imago: si aliqd addit̃ qd sit alteri⁹ gñis poti⁹ fac̃ dissilitudinẽ q̃ silitudinẽ. falsa ẽ ubi illd̃ qd addit̃ ẽ pfectio alterius. grã hõ ẽ pfectio imaginis trahẽs ipsaʒ de potẽtia ĩ actum. et ideo ponit ꝛ facit similitudinẽ ei⁹ ad illud cui⁹ ẽ. de hoc pleni⁹ habebit̃ infra.

Quinto queritur cuius modi

sit unitas in hac unione. utrũ sit nãlis. Ad qd sic Aris. in meth. sua distinguit unũ in unũ p se. et unũ p accñs. Unũ p accidẽs est sicut accidẽs ꝛ sbm̃: uel duo accidẽtia ĩ uno sbõ. Unũ hõ p se ẽ. io. modis. qa aliqua sunt unũ otinuatõe. sicut quoꝝ ẽ termin⁹ un⁹. et ẽ unũ forma siue spẽ. qa sb h̃ ophẽdit̃ unuʒ spẽ ut sortes ꝛ Plato. 3° mõ ẽ unũ genẽ ut hõ ꝛ bos. 4° mõ unũ diffinitõe ut diffinitio ꝛ diffinitũ. et silr̃ spẽs gñia. 5° mõ ẽ unũ in-diuisibilitate: qd nullo mõ hʒ multitudinẽ. sic punct⁹. 6° mõ ẽ unũ numero ut singulare. 7° mõ ẽ unum uniuersalitate. 8° unũ totali-tate. et h̃ ẽ unũ pfectõe: qa totũ ꝛ pfectũ idẽ ꝛ sic circul⁹ ẽ magis un⁹ aliis figuris. qa p-fectior ẽ. 9° dr̃ unũ pportiõe ut sicut se habʒ nauta ad nauẽ. ita magister ad scholas. unũ sũt unũ ĩ pportõe ĩ regẽdo. io° ẽ unum mã. xp̃s autẽ de⁹ ꝛ hõ nullo istoꝝ modoꝝ ẽ unũ qa nec pportiõe nec totalitate. qa xp̃s ñ est unũ sic circul⁹: nec unũ ulitate. qa uniuersa le ẽ gen⁹ uel spẽs. et h̃ ñ ẽ ponẽ ĩ xp̃o quãtũ

ad illā uniōem. nec unum ī gñe. nec unum
specie. nec unum ñumero. q̄a illud unū semꝑ
ē alicu⁹ spēi. xp̄s aūt ñ ↄp̄hēdit̄ sb̄ spē aliq̄
ꝑ'ᵐ istā vnionē: nec vnū indiuisibilitate vt pūc-
ctus. q̄a in xp̄o intelligit̄ diuiso ⁊ ↄña nārū:
nec vnū forma. nec vnū diffinitiōe. Unio ḡ
illa ad aliquā vnitatē nō reducit̄. Item
Algazel in sua metha. distinguit vnū ī unū
simplr̄. ⁊ ī unū ꝑm q̄d. Unū simplr̄ est trib⁹
modis. Quoddā ī quo nō ē multitudo actu
nec potētia. sicut punct⁹ ⁊ vnitas ⁊ de⁹. Ali-
ud ē ī quo ē multitudo potētia ꝑ ñ actu. sic̄
ↄtinuū ut linea: q̄ vnū ē ī actu: mlt̄a tñ ī po-
tētia ꝑ diuisionē. 3ᵒ mō ē vnū ī quo ē multi-
tudo potētia ⁊ effectu. illa tñ multa vniūt̄:
vt lect⁹ ⁊ mēbꝛ. q̄a in manu plura sunt po-
tētia ⁊ actu: vt caro ⁊ ossa ⁊ nerui. Unū
ꝰo ꝑ'ᵐ q̄d ē. 5. modis. s. vnū gñe. unū spē. unū
accidēte. vt nix ⁊ camphora. vnū sb̄o. vnū
ꝑportiōe. ꝑ ī predicta vniōe ñ ē vnū gñe uel
spē: uel ꝑportiōe: uel numero. nec unū sb̄o: q̄a
de⁹ nulli ē sb̄iect⁹. Itē ñ est ibi unū simplr̄
ꝑmo mō nec 2ᵒ mō: sicut linea: q̄a hec vnitas
solū ē ī reb⁹ que sunt vni⁹ nᵉ ꝑ ↄtinuatōem
Silr̄ nec unū 3ᵒ mō: sic̄ lect⁹. q̄a tale vnū ē ꝑ
ↄstitutōe ⁊ ↄpositiōe ex diuersis ꝑtib⁹. Sꝫ
h̄ mō ñ dr̄ xp̄s unū: q̄a nature in xp̄o ñ sūt
ꝑtes ↄponētes ip̄m. vñ̄ diuersitas ñ ē ibi ali-
qua partis: cū pars de sui nā incōplectōem
⁊ possibilitatē dicat. ḡ nullo mō est ibi aliq̄
nālīū vnitatū: nec ↄsilis alicu⁹. Solo ꝰo
ē ad istā q̄ōnē q̄ vnitas illa ad quā trahit̄
hec vnio: nō ē nature ꝑ grē. ph̄s aūt loquit̄
de unitatib⁹ nature. et ꝑpter h̄ ista ñ ↄtinet̄
ī diuisiōe sua. tñ aliquo mō est reducibilis ad
aliq̄s illaꝝ. et quo ad ꝑmā distinctiōe redu-
cēda ē ad vnū totalitate: ꝑ ñ totalitate par-
tiū sicut man⁹: ꝑ totalitate ꝑfectiōis. q̄a illud
vnū q̄ð ē xp̄s. in quo ē predicta unio ꝑfectis-
simū ē. unde semꝑ salua catholica ↄfessione
pōt dici q̄ ī xp̄o ē unitas totalitate numero
⁊ indiuisibilitate ꝑ aliquā silitudinē. quia in-
quātū de⁹ dr̄ unū indiuisibilitate. inquātū dr̄
un⁹ hō dr̄ unū numero. Cū ꝰo dr̄ un⁹. i. una
ꝑsona ī duab⁹ naturis intellr̄ unitas totali-
tate. et sic illa unitas reducibil̄ ē ad unitatē
ꝑ'ᵐ totalitatē ꝑfectiōis. Ad id quo 2ᵒ obr̄
de unitatib⁹ ꝑ'ᵐ ph̄m dō. q̄ xp̄s ē unū simplr̄
Sꝫ unū simplr̄ dr̄ duob⁹ modis. s. unū uniōe
et unū unitate. Unū unitate dr̄ duplr̄. Quod-
dā ē in quo ñ ē multitudo actu nec potētia
ut de⁹. Et ē unū ī quo ē multitudo potētia
ꝑ non actu ut linea. Unū uniōe ē ī quo sunt
multa potētia ⁊ actu. ut lect⁹. ad hāc unita-
tē reducibil̄ ē unitas qua xp̄s ē unū. ñ quia
xp̄s sit ↄposit⁹ ex plib⁹ naturis tāq̄ ex ꝑtib⁹
ꝑ q̄a sunt ī eo ꝑles nᵉ actu ⁊ potētia unitate
. s. ditas. aīa. ⁊ corp⁹. talis aūt unitas uniōis
est in persona.

Sexto queritur utrū illð unuꝫ ad
q̄ð terminat̄ ista unio sit maxime unū inter
alias unitates creatas. Ad q̄ð sic. B. ī quīto
de ↄsideratione ad Eugeniū. Inter oīa que
recte dr̄ unū arcē tenet unitas trinitatis:
qua tres ꝑsone sunt una sb̄a. 2ᵒ precellit illa
unitas: qua tres nature sunt una pᵃ. Sꝫ hec
ē unitas q̄ xp̄s ē unū. ḡ p⁹ unitatē trinitatis
que increata ē: maxima est unitas xp̄i inter
oēs unitates creatas. Itē quecūq̄ uniūt̄
in aliquo: quāto illð ē simplici⁹: tanto ex ill̄
ē magis unū. Si ḡ ī xp̄o unio diue nᵉ ad hu-
manā ē ī ꝑsona simplicissima. ḡ hec unio ter-
minat̄ ad maxime unū. Itē ostēdit̄ q̄ sit
maioꝛ q̄ unitas aīe ⁊ corporis ī ꝑsona hoīs
Maioꝛ ē unitas: q̄ ñ ē sepabilis ul̄ dissolubi-
lis q̄ illa q̄ ē hi⁹. Sꝫ unio diue nᵉ ⁊ humane
ī ꝑsona xp̄i ñ ē aliquo mō sepabilis uel disso-
lubilis. Unio ꝰo aīe ⁊ corporis ī ꝑsona hoīs
est sepabilis. ḡ ad maiorē unitatē terminat̄
illa q̄ ista. Minoꝛ pꝫ. in unione diue nature
ad humanā in ꝑsona: ꝑsona uincit ⁊ ligat
illas nās. Sꝫ ꝑsona ē unitas indissolubilis. ḡ
ligat illas nās indissolubilr̄. ḡ ñ ē aliquo mō
sepabilis hec unitas. ḡ ē maxima inter crea-
tas. Itē ē nā ⁊ res nᵉ. ꝑfectissima ꝰo uni-
tas ē aliquoꝝ: q̄ sūt una nā: sic̄ pliū ꝑsonaꝝ
in trinitate. Si ḡ hec ē ꝑfectissima unitas: q̄
est in diua nā. ḡ post illā ꝑfectissima ē inter
alias unitates creatas unitas q̄ ē in re diue
nᵉ. hec aūt ē unitas xp̄i. ḡ ip̄a ē maxima īter
omnes unitates creatas. Ad oppositū sic
Magis ē unū q̄ð ē unū ī nā ⁊ pᵃ q̄ q̄ð ē unū
ī pᵃ tm̄. Sꝫ unio aīe ⁊ corporis ī hoīe termi-
nat̄ ad unū ī nā ⁊ pᵃ. q̄a ex uniōe hoꝝ resul-
tat ī hoīe nā una ⁊ pᵃ una. In xp̄o aūt ter-
minat̄ unio ditatis ⁊ humāitatis ad unū ī
pᵃ solū. ḡ illð unū ad q̄ð terminat̄ hec unio
īter unitates creatas ñ ē maxīe unū. Itē
mīma est unitas q̄ est ꝑm mīmū esse. Sꝫ uni-
tas q̄ est ꝑm relatōe est mīmū esse. ḡ unitas
ꝑm relatōem est mīma. Sꝫ unitas qua xp̄s
est unū: est unitas ꝑm relatiōem. ḡ est mīma
īter unitates creatas. Q autem unitas ꝑm

relatōem sit s'm minimū eē: pȝ q̄a inter oīa p̄dicamēta relatio minime hȝ deesse. Alia.n. ponūt aliq̄d ī s̄bo: quo dempto uel addito fit mutatio ī s̄bo. Lōgū.n. ponit aliq̄d ī s̄bo ſ'm quātitatē. albū s'm qualitatē. legē s'm actionē. hō s'm s̄bam. Si dicat̄ de aliquo q̄ sit hō τ sic ī aliis. his.n. remotis uel additis fit mutatio ī s̄bo. Sȝ predicādo relatōeȝ de aliquo ñ ponit aliq̄d in ip̄o: quo dempto vł addito fiat mutatio in illo. vt si dicat̄ aliq̄s p̄m⁹. hoc ñ ponit aliquā mutationē ī ipso: quia veniat alter añ ipȝ: iam ñ ē p̄m⁹: nec p̄ h̄ ē mutatio alic⁹ n̄ facta ī s̄bo. et sic relatio nihil addit ad eē: q̄d additū sit nā aliqua. et p̄pter hoc minime hȝ deesse. et ideo vnio terminata ad ip̄m ē mīma. Q̄ aūt vnio ī xp̄o termineť ad vnitatē s'm relatōem pȝ. q̄a ī trinitate ñ est nisi eē s̄be τ eē relatiōis. Esse s̄be ptinet ad eēntiā. Esse relatiōis ptinet ad p̄sonā. q̄a eē p̄sone ē eē relatōis. s̄ hec unio terminat̄ ad vnitatē p̄sone filii dī. et cū dico filiū ñ dico q̄d s̄ aliq̄d. ḡ vnitas xp̄i ē s'm eē relationis.

Itē magis ē unū q̄d ē ex p̄ticipantib⁹: q̄ q̄d ē ex plurib⁹. Sȝ ī xp̄o sunt tres unitates entes actu. s. unitas diuine n̄e. unitas aīe. τ unitas corporis. et sunt etiā s̄bales. In hoīe autem nō inueniūť nisi due. s. vnitas aīe. et vnitas corporis. ḡ min⁹ ē vnū xp̄s q̄ homo

Itē Algazel diuidit unū ī vnū simplr̄ τ ī vnū s'm q̄d. Unū simplr̄ triplr̄. Quoddā in quo ñ ē multitudo actu nec potētia. Q̄ddā ī quo ē multitudo actu τ potentia. Unū p̄° mō magis ē vnū q̄ vnū z° mō. Et unum z° mō magis ē unū q̄ unū tertio mō. Cū ḡ xp̄s sit unū tertio mō linea ṽo z° mō. ḡ magis ē unū linea q̄ xp̄s. Itē unū homogeneū magis ē vnū q̄ vnū etherogeneū. q̄a unū q̄d ē vni⁹ n̄e ī toto τ ī p̄tib⁹ magis ē vnū: q̄ q̄d ē diuersaȝ nāȝ. vt elemētū magis ē vnū: q̄ elemētatū. ḡ cū xp̄s sit unū etherogeneū. q̄a est diuersarum. aer ṽo vel aliq̄d elemētū sit vnū hōgeneū et vni⁹ n̄e. ḡ ē magis vnū q̄ xp̄s. Itē q̄ magis distāt ī uniōe min⁹ sunt vnū. Sȝ magis distāt ī vniōe dīna nā τ humana: q̄ corp⁹ τ aīa ī vniōe hoīs. ḡ minus ē vnū: q̄d ē ex dīna τ humana nā: q̄ homo q̄ ē ex corpore τ aīa. ḡ unitas xp̄i ñ ē maxīa īter unitates creatas. Solō. p̄nōnda ē q̄dā diuisio unitatis: quā ponit. B. ī li. de p̄siderātōe ad Eugeniū distinguit unitatē s'm .9. modos. p̄° ī corp̄e. z° ī hoīe. 3° ī deo. Unitatē ī corp̄e assignat duplicē. p̄ª est unitas collectiua: sic̄ cū multi lapides uniūť in uno aceruo. zª ē unitas p̄formatiua. sic̄ cū multa mēbra uniūť ī uno corp̄e ad p̄formādū ip̄m. P̄rima istaȝ unitatū fac̄ unū s'm q̄d. s. unū aggregatiōe. zª fac̄ unū simplr̄: sic̄ dicimus multa mēbra eē unū corp⁹. Unitatē ṽo ī hoīe assignat triplicē. p̄ª ē unitas in iure. zª ē unitas ī nā. 3ª ē unitas uolūtate. Unitas iuris ē unitas p̄iugata: qua fit ut duo iā ñ sint duo: s̄ una caro. ut uir τ uxor sūt una caro. Gñ.3. Et h̄ ē unū iure: q̄a unū hȝ p̄tātē corp̄is alteri⁹. i. Cor. 7. Et p̄ōt uterq̄ ī aliū ut ī se. neutrū ṽo p̄priā corporis hȝ p̄tātem. Unitatē aūt ī nā assignat duplicē. s. quātū ad eē. et quātū ad bñ eē. Unitas quantū ad eē est unitas natiua: qua unitate aīa τ caro efficiť vel nasciť un⁹ hō. Unitas quantū ad bñ eē ē unitas p̄catiua: qua homo uirtutis ñ īstabil. ñ dissilis: s̄ un⁹ sibimet semp̄ nitiť īueniri. uult dicē q̄ glā hō p̄ nām uult semp̄ unā hēre v̄tutē: q̄a semp̄ uellet eē ī nā sana: nūq̄ īfirm⁹. Unitatē ī uolūtate assignat duplicē. q̄a q̄dā ē quātū ad p̄ximū. q̄dāȝ quātū ad deū. Quātū ad p̄ximū hec ē p̄sentanea. cū. s. p̄ caritatē multoȝ hoīum est cor unū τ anima una. Actu. 4. Unitas uolūtate quātū ad deū est unitas uotiua. cū. s. anima uotis oīb⁹ adherēs deo un⁹ sp̄us ē. i. Cor. 6. Unitatē ī deo assignat duplr̄. s. unitas ī nā τ unitas ī pª. Unitas ī pª ē unitas dignatiua q̄ hūana nā τ diuina ī una pª ē. ī q̄ unitate lim⁹ nr̄ assump̄t⁹ est a ṽbo ī unā p̄sonā. Unitas ī nā ē p̄s̄balis unitas sicut unitas trinitatis. ī q̄ tres pᵉ sūt una s̄ba τ nā: q̄ xp̄us est unū. Unitas dignatiua q̄ est ī pª una. Dicēdū ḡ q̄ ē q̄dā unitas ī uno. et q̄dāȝ unitas ī plib⁹: sic̄ ille q̄ dicte sūt. De p̄ma ñ loq̄ť. B. s̄ solū de unitate ī plib⁹: et īter oīa q̄ dicūť unū hoc modo veȝ ē: q̄ arcē tenet unitas trinitatis: qua tres pᵉ sūt una s̄ba. zº illa unitas p̄cellit oēs alias unitates: q̄ tres nᵉ sunt una pª. Un̄. B. dicit. Decuit q̄ p̄ hoīe p̄stitutū ē sacramētū cū sūma q̄ de⁹: τ ī do est unitate p̄grueriť: ut quō ibi tres pᵉ una s̄ba: ita hic tres essentie una nā. Q̄ñ ḡ q̄riť utrū illa unitas: q̄ xp̄s ē unū sit maxima. cōcedo q̄ p⁹ unitatē trinitatis ē illa unitas maxima īter oēs unitates p̄dictas: q̄ sūt ī plib⁹

Ad p̄mam rōnem ī p̄trariū dd. q̄ magis unū τ min⁹ unū p̄ōt dici duplr̄. s. quātitatiue τ q̄litatiue. Quātitatiue magis ē unū q̄d plib⁹ modis ē unū. uel q̄d ī plurib⁹ ē unum.

q̃litatiue magis ē unũ qḋ magis ē ĩdiuiſuz. Primo mõ magis ē hõ aliqs unũ: q̄a ĩ plib⁹ ē unuz. s. ĩ nã ⁊ ĩ pᵃ. 2ᵒ mõ ē xp̃us magis unũ ꝙ̃ aliqs hõ. q̄a magis eſt indiuiſa unitas diuinitatꝭ ad hũanitatē ĩ xp̃o ĩ pᵃ: ꝙ̃ unio aĩe uel corporis: ut oñſuz ē: ⁊ inſeparabilioꝛ ꝙ̃ aliqua alia unitas. et h̄ ē magis unũ dictũ ſimplr̃. Ad ſecũdã dḋ ꝙ ē relatio ſbſiſtēs: ⁊ relatio aſſiſtēs. Prima hʒ maxime deeſſe. 2ᵃ mĩme. Ad qḋ nõndũ. ꝙ eſt ſb̃a. mã. ⁊ forma. ſb̃a mã ē ut potētia. forma ut act⁹. ꝭ potētia dr̃ relatio ad actũ ⁊ e9ᵒ. ḡ ⁊ ĩ p̃ncipiis ſb̃e inuenit̃ relatio: que ita eēntial̃ ē: ꝙ niſi ipſa eēt: ſb̃a ñ eēt. hec ḡ relatio ē p̃nᵃ ad eē ipſi⁹ ſb̃e. et hec ē ſbſiſtēs uel ĩſiſtēs. Relatio aſſiſtēs ē q̃ ſeqt̃ ad eē ſb̃e: ĩ cāt̃ ex ꝯpatione reꝝ aliquoꝝ p̄dicamtoꝝ ĩuicē ſicut ad ſb̃az ſequit̃ iſte relatões idez. diuerſuz. Ex h̄. n. ꝙ eadem forma ſb̃alis ponit̃ ĩ duob⁹ aſſiſtit ⁊ ꝯſeqt̃ hec relatio: que ē idēptitatis ſpē.

Silr̃ ex h̄ ꝙ ꝯſilis quãtitas cāt̃ hec relõ: q̃ ē eq̃litatis. et hec relatio mĩme hʒ deeſſe: q̃ cāt̃ ſolũ ex aliis. In trinitate ḡ ē relõ. ſed hec ē relatio ſicut inſiſtēs vel ſbſiſtēs: ⁊ non aſſiſtēs. uñ̃ facit pſonã diuiſime eẽꝛga pſonal̃ ē ut alibi declaratũ eſt. hec. n. relatio magis hʒ deēſſe ꝙ̃ aliqua alia ſb̃a creata. Et ita cũ unitas xp̃i ſit ĩ pᵃ: q̃ hʒ eſſe iſtius relõnis: pʒ ꝙ ipſa hʒ maxime eē inter creatas vnitates

Ad tertiã dḋ ꝙ vnũ ē duplr̃. s. ĩ nã. ⁊ in pᵃ. Primo mõ decurrit obiectio. 2ᵒ mõ magis ē vnũ xp̃s. q̄a ille tres vnitates ſunt magis indiuiſe ⁊ inſeparabiles ĩ xp̃o ꝙ̃ ille due que ſunt ĩ hoīe. Ad quartã ⁊ q̄ntã dḋ. ꝙ eſt vnũ nã ⁊ reˢ ſiue ypoſtaſi. Si dicim⁹ vnũ nã: ſic aliqd hõgeneũ magis ē vnũ ꝙ̃ xp̃s. ꝭ reˢ magis ē unũ xp̃s. q̄a resˢ que ē ĩ xp̃o magis hʒ eē indiuiſuz. Ad ſextã dḋ. ꝙ ĩ formis mãlib⁹ bene ſeqt̃ ꝙ que magis diſtãt: ſi vniũt̃ minus ſunt vnũ. Sʒ ĩ formis ſp̃ualib⁹ q̃ magis diſtãt magis vniũt̃. et h⁹ rõ ē ſimplicitas ipſi⁹ forme. q̄a ĩ ſimplici ñ ē diuiſio ptis ⁊ ptis. et p̄pter h̄ cũ vnit̃ totũ ſil̃ unit̃. Sʒ ñ ſic ē ĩ forma mãli: q̃ pticipabil̃ ē ⁊ diſtẽſa. forma igit̃ pᵃ q̃ ē v̄bũ: cũ ſit ſimpliciſſima maxime ſe vnit: ⁊ maxime facit vnum. Et ideo xp̃us eſt maxime vnum.

Eptimo queritur

de effectu h⁹ uniõis. et circa hũc duo q̄rũt̃. Primũ ē vtrũ vnio faciat mutationē ĩ unitis. 2ᵒ ē ſuppoſito ꝙ non omnino vtrum faciat de vnitis: ꝙ vnum ſit alterũ: vel vnũ in alterum.

Quantum ad p̄mũ ſic obr̃. Oē qḋ ē alio mõ ſe hñs nũc ꝙ̃ p̄us ē mutatũ. Sʒ oē qḋ eſt nũc aliud ꝙ̃ p̄us ē alio mõ ſe hñs nũc ꝙ̃ p⁹. ḡ oē qḋ eſt aliud ꝙ̃ p̄us ē mutatũ. Sʒ v̄bũ p unionē cũ carne ē aliud q̄ȝ p̄us. ḡ hec unio facit mutationē ĩ diña nã. Mutari. n. nihil aliud ē q̄ȝ alio mõ ſe hēre nũc q̄ȝ p̄us. Sʒ pl⁹ ē eē aliqd nũc qḋ ñ p̄us: q̄ȝ eē alio mõ ſe hñs nũc q̄ȝ p̄us. Si ḡ illud fac̃ mutatõez. ḡ ⁊ illḋ Sʒ v̄bũ ĩ hac vniõe ē aliqd: qḋ nõ p̄us. qui a mõ ē homo ⁊ p̄us ñ fuit. ḡ ē mutatũ. Itē oē qḋ trãſit ḋ nõ eē ad eē mutat̃. ḡ oē quod trãſit de aliquo nõ eē ad eē mutat̃. Sʒ filius dei p incarnatiõem trãſit de nõ eē hõ ad eē hõ. ḡ ĩ vniõe illa mutat̃. Ad oppoſitũ. oē mutabile ē impfectũ. Sʒ v̄bũ eternum nullo mõ ē impfectũ. ḡ nullo mõ eſt mutabile nec mutatũ. Uñ̃ Ber. De⁹ ſemper ē idez: ⁊ uno modo ſe hñs ⁊ un⁹ ſibi. p̃s. Tu aũt idē ipſe es ⁊ anni tui ñ deficiēt. Solõ. Quedã uniũt̃ ita ꝙ fit mutatio ĩ utroq; unitoꝝ: ut aqua unit̃ cũ uino. Uel ĩ altero tm̃. ſic cũ unit̃ lux ſolis ipſi aeri: lux nõ mutat̃ ĩ illa uniõe: nec recipit aliquã diſpõnē: quã ñ hũit p̄us: licet mõ ſit illuminãs ⁊ p̄us nõ. h̄ enim nõ ponit nouã diſpõnē ĩ luce: ponit tñ ĩ recipiēte. q̄a mõ ē illuĩatũ ⁊ ñ p̄us. Scḋm hoc dḋ. ꝙ unio v̄bi ad carnē nullã fac̃ mutatiõez ĩ v̄bo ꝭ ſolũ ē mutatio ĩ ipſa humanitate: que mõ recipit radiũ diuinitatis ⁊ prius nõ. et p̄pter hoc nõ ē facta mutatio in luce eterna. Ad primã rõnē in ꝯtrariũ dḋ. ꝙ aliquid dr̃ alr̃ ſe hñs q̄ȝ prius uel p̄pter mutationē que eſt ĩ illo. Uel p̄pter mutationē in altero. quod ſe habet mõ ad ipm alr̃ q̄ȝ prius. ſicut ſol dicit̃ illuminãs ab actione quã hēt ĩ aerē: quod ñ prius. et tñ nõ mutat̃ ĩ ſe. ꝭ aer nũc ſe habʒ aliter ad ipm q̄ȝ prius. Sol autē de ſe ſe hēt eodē modo. Sic dico ꝙ uerbũ nõ ſe hēt alr̃ q̄ȝ prius. ꝭ alr̃ ſe habʒ aliquid ad uerbum q̄ȝ prius. s. ipſa humanitas. Ad ſecundã ſilr̃ rñdēdũ eſt. Ad tertiam dḋ. ꝙ fili⁹ dei non tranſit de nõ eē aliquo ad aliquod eē p iſtã unionez. ꝭ quid quod ſe habet ad ipſum. ſic humana natura tranſit de non eſſe diuino ad eſſe diuinuz per unionē cum uerbo ĩ una perſona ⁊ in unam eſſe perſone.

Secundo queritur

vtrū hec unio faciat φ hō sit ꝟbū recte. vel sit ī se hn̄s hoīez. Ad qđ sic Aug. Talis fuit ista susceptio q̄ deū faceret hoīez: ⁊ hoīez deū ꝙ̄ fac φ ꝟbū recte sit hō. Itē Aug. Tanta fuit illa unio: ut qcqđ ɔuenit filio dei p nāz ɔuenit filio hoīs p grāz. Sꝫ qcūqꝫ sūt h̄ mō vnū recte p̄dicatꝛ ð alio. ꝙ̄ erit recte p̄dicare filiū hoīs ð filio dī. Itē. B. 5. de ɔsideratiōne. Tam exp̄ssam vim vniōis ex se prefert ea p⁹: qua de⁹ ⁊ hō vn⁹ ē xp̄us: vt si vno de inuicē predices: nō errasti. deū vꝫ hoīem ⁊ hoīem deū. Itē si nō p̄dico aliqđ ī rectitudine: ſ totū ī obliqtate: sicut dicūt quidā cū dꝛ fili⁹ dei ē hō. sensus ē. i. fili⁹ dei est ens in humanitate. Hec igiꝛ unio n̄ fac h̄ eē h̄: ſ h̄ eē ī illo. ꝙ̄ minor ē hec vnio q̄ vnio accidētis ad ſbm: que facit φ vnū p̄dicetꝛ de altero recte. Itē si dicatꝛ φ n̄ p̄dicatꝛ ibi esse ſ hēre. qa sensus ē. fili⁹ dei ē hn̄s hūanitatē ꝙ̄ hec p̄dicatio solūꝫ dicit quō se hēt. et ita redit 3ᵃ opīo q̄ damnata ē in sent. Nā ex p̄dicatiōe ſᵐ hitū n̄ seqꝛ alia unio. vn̄ nō se gꝛ. iste ē hn̄s vestem. ꝙ̄ vestis ei vniꝛ. Sꝫ ex pte ista fit vnio filii hoīs ⁊ filii dei. ꝙ̄ pl⁹ p̄dico q̄ hitū dicēdo. fili⁹ dei ē hō. Dicunt qdam φ idem p̄dicatꝛ de se cū dꝛ. fili⁹ dei ē homo: ſ alr̄ se hn̄s. vn̄ sensus ē. fili⁹ dei ē filius q ē hō. et sic ī p̄dicamēto itelligiꝛ implicatio. s. ille q est hō. Sꝫ vbicūqꝫ ē p̄dicatio p implicatōem: locutio impropia ē. vn̄ cū inuenim⁹ ī auctoritatibus scōꝝ. φ nā generat nām ī trinitate: impropie dꝛ: ⁊ exponēdū ē. i. ille q ē nā generat illū q est nā. s. pr̄ filiū. qa h̄ p̄prie n̄ ɔuenit ibi nᵉ: ſ ei q ē nā. s. pr̄i. ꝙ̄ silr̄ si sensus ē. fili⁹ dei ē hō. i. fili⁹ dei ē ille q ē homo. impropa ē hec p̄dicatio. fili⁹ dei ē homo: qđ ē incōueniēs. Itē queriꝛ de illa implicatōe: que ē ille q ē hō. h̄. n. p̄dicatꝛ idez de se ⁊ n̄ aliud. cū dico ille q ē homo. ꝙ̄ erit sensus filius dei ē fili⁹ q ē fili⁹ q ē homo. Silr̄ iteꝝ queriꝛ de hac implicatōe. et sic in infinitū. et etiā ibi ē nugatio. igiꝛ nō ē ibi p̄dicatio ſᵐ hitū. ſ recta cū dꝛ fili⁹ dei est hō

Solō. nōndū q ī p̄dicatōib⁹ dīnis mxt'a ē dr̄a. Aliqn̄ ē ibi p̄dicatio p entitatē. i. per idēptitatē. Aliqn̄ p̄dicatꝛ ī dīnis eē de. aliqn̄ eē hui⁹. aliqn̄ eē ad. aliqn̄ eē a. Vbi grā. qn̄ aliquid p̄dicatꝛ ī dīnis ab eterno: ē p̄dicatio p entitatē. vt fili⁹ dei ē de⁹. et silr̄ de⁹ ē potēs. hec. n. ē p̄dicatio p idētitatē essentie. Aliqn̄ aūt in dīnis p̄dicatꝛ eē ad. sicͭ cū p̄dicātꝛ notiones psonales de deo. sicͭ cū dico. de⁹ generat ð⁹ ē genit⁹. Per h̄ q dico genit⁹ vl' generās nō dico qđ ſ eē sđ aliquid: ſm relatiōem pᵉ ad psons: quā p̄dicat generās genitū ⁊ p̄cedēs: ⁊ hi⁹ sunt relatiōes dīne. i. dīnaꝝ psonaꝝ. Sꝫ ē alia relatio creatoris ad creaturas: quā p̄dicant de deo ista noīa. dn̄s cā ⁊ hi⁹. qs cā dꝛ ad effcͭ ⁊ dn̄s ad ſauꝫ. ſ pᵐ ad aliqđ nō dicͭ qđ. vn̄ generās genitū p̄dicat de deo sđ aliqđ qđ n̄ ē qđ uel ſba. qa dicūt relatōem psonalē. Sꝫ ſᵐ ad aliqđ dicit quid ī deo. vn̄ dicēdo. de⁹ ē cā siue dn̄s. hic p̄dicatꝛ relatio q̄ ē qđ vel ſba. vn̄ ſba p moduꝫ relatōis ibi p̄dicatꝛ. Aliqn̄ aūt ī dīnis p̄dicatur eē hui⁹. vel eē in. qđ idē ē. et n̄ sumatꝛ ibi eē in: sicͭ accidēs ī ſbo. Et hoc mō fit p̄dicatio hic ſm φ assignat Aug⁹. Un⁹ est vtrāqꝫ demōstrata humana ⁊ dīna nā. s. xp̄s. Hec .n. p̄dicatio nō ē p idētitatē eēntie ad min⁹ ex pte humane nᵉ: lꝫ ex pte dīne. qa fili⁹ dī ⁊ dīna nā sūt idē p eēntiā: cū ī deo n̄ differūt nā ⁊ res nᵉ. Sꝫ fili⁹ dī ⁊ hūana nā n̄ sūt ideꝫ vn̄ sensus illi⁹ p̄dicatōis ē idē. xp̄s ē in dīna ⁊ humana nā: vel dīne ⁊ humane nᵉ. Aliqn̄ aūt ibi p̄dicatꝛ eē a. vt cū dꝛ. dn̄s est fortitudo mea. dn̄s ē spes mea. Nā sensus ē fortitudo mea ē a deo. spes mea ē a deo. Et hec est p̄dicatio ſm quā p̄dicam⁹ effectuꝫ de cā. Sꝫ vlteri⁹ p̄dicatꝛ ī dīnis eē de. et talis ē ibi p̄dicatio. de⁹ ē homo. fili⁹ dei ē homo. Naꝫ sicͭ dictū ē: ī xp̄o ē unio dīne ⁊ hūane nᵉ: que est q̄si vnio p insertōeꝫ. Sꝫ ī unōe p insertōem unū n̄ ē alteꝝ nec ī altero. ſ unū fit de ypostasi alteri⁹. sicͭ qn̄ piꝝ insertū pomo fit una ypostasis ex duab⁹ naturis. s. una arbor. qa unū trahit alteꝝ ad suā ypostasiꝫ. et ita unū fit de altero quantū ad eē sue ypostasis. Un̄ piꝝ ē de eē ypostasis uel arboris cui uniꝛ: ⁊ silr̄ pomū. et p̄pter h̄ cū dꝛ ista arbor ē piꝝ: hic p̄dicatꝛ eē de. qs piꝝ ē de eē illi⁹ arboris Silr̄ cū dꝛ xp̄s ē hō. qa nō solū ē sensus. xp̄s ē ens ī hūana nā. īmo etiā humana nā ē de xp̄o. Sicut ꝙ̄ cū dico. homo ē aīal. hoc genus animal nō p̄dicat totū esse hominis. ſ dicit de illo. Silr̄ ⁊ hic ita. ꝙ̄ ē uerbū infitū: quod trahit humanā nām ad esse sue ypostasis: ⁊ qđ est de sua ypostasi. sicut piꝝ de ypostasi pomi. et tn̄ nā piri nō ē nā pomi. Silr̄ nec diuina nā est humana: nec una nā fit de alia. ſ facit hec unio unā nām eē de ypostasi alterius: ⁊ nō unā esse aliam. Et ita n̄ p̄dicatꝛ ibi habitus solum: nec esse in solum: ſ esse de. Et sic facit φ homo est de eē psone

Ubi siue quid sue ypostasis. et ñ ꝙ sit ipm re ctē. Imo pdicat ibi eē de. et sic facit ꝙ homo ē de eē pᵉ ubi: siue qd sue ypostasis. et ñ ꝙ sit ipm recte. Imo predicat ibi esse de. et ĩ recti tudine filius dei ē homo. sic ⁊ hic cũ dr. hec arbor est pirꝫ. Ad qð igit obr. ꝙ ista susce ptio fac hoīeꝫ eē deũ ⁊ deũ hoīem: pꝫ rñsio. qa lꝫ homo ĩ pdicādo dr recte de deo: ⁊ eꝰ ñ tñ homo ē recte deꝰ. ꝭ sigtur homo siue nã hũana eē de ypostasi filii dei. Silr rñdeñ ē ad illud Ber. Ad alia pꝫ rñsio. qa opiones supposite ñ vsqꝫ sunt ve: vt asserũt rationes contra illas ꝓposite.

e Expeditis cum adiutorio

xpi qōnibꝰ ptinentibꝰ ad misterium incarnatōis filii dei: ꝯñter cũ oĩ reuerentia querēdũ ē de sacramētis ꝯceptōis ⁊ natiui tatis: que ei ꝯueniũt rōne assumpte carnis. Et pmo de ꝯceptōe. circa quā querunt hec. Primo de tpe ꝯceptōis. 2ᵒ de ordine ꝯce ptōis. 3ᵒ de pncipiis ⁊ rōne ꝯceptōis. 4ᵒ de scītate ꝯceptōis. 5ᵒ de pfectione dñici corpis.

Queritur ergo de

tpe incarnatōis. Et pmo querēdũ ē de dila tione icarnationis: quare p tāta tpa dilata ē. Sꝫ hec qð determinat ꝯueniēter ĩ iqstōe moraliũ ð tpe latōis euāgelii quātũ ad pñs. Ad pᵐ nondũ est ubũ apli ad Gal. 4. At vbi venit plenitudo tpis: misit deꝰ filiũ suũ factũ de muliere: factũ sb lege. vt illos q sb lege erāt redimēt. ⁊c. Circa hāc auctoritateꝫ apli sunt quatuor dubitatiōes. pᵃ ē de ple nitudine tpis. 2ᵃ de missione: qua dr. misit deus filiũ. 3ᵃ de hoc ꝙ dicit factũ de muliere 4ᵃ de hoc ꝙ dr factũ sb lege. Circa pmũ obr Mat. 13. Que cũ impleta eēt. dr de sage na. Glo. Uir ĩ fine seculi. g añ finē seculi ñ ē tpis impletio. Itē. i. Cor. 14. Ex pte cognscimꝰ ⁊ ex pte ꝓphamꝰ. Sꝫ cũ venerit qð pfectũ ē euacuabit qð ex pte ē. g ñ ē tpe grē donoꝝ plenitudo. Qð. n. ē ex pte nũc ē totũ plenũ. Itē ro. 8. Nos ipsi pmitias spũs hñtes ĩt gemimꝰ adoptiōeꝫ. f. d. ex pe. ⁊c. g ñ ē plenitu do quātũ ad adoptionē. Iteꝫ sic ibidē dr oĩs creatura igemiscit ⁊ pturit usqꝫ adhuc ⁊c. g non est plenitudo quātũ ad liberatōem. Itē. est plenitudo nᵉ. grē. ⁊ glorie. Et na ture plenitudo duplex ē. pmo qītũ ad ꝯditi onē reꝝ ꝯpletā sm genꝰ ⁊ spēm. ð qua dicit gñ. 2. Cōpleuit deꝰ die septimo opꝰ suũ quod fecerat: ⁊ regeuit ⁊c. 2ᵒ quantũ ad multi plicatōeꝫ: ð quo dr ĩ ps. Dñi ē terra ⁊ pleni tudo eiꝰ ⁊c. Et Isa. 34. Audiat terra ⁊ pleni tudo eiꝰ orbis ⁊ oē germē eiꝰ ⁊c. Plenitu do uo grē dr tps incarnatōis ⁊ redēptiōis xpi. pmo p ꝯpatōeꝫ ad deũ. In incarnatiōe .n. facta ē plena pticipatio deitatis. vñ Col. 2. In ipso hītat oīs plenitudo deitatis corpalr. 2ᵒ p ꝯpatōeꝫ ad angelũ. qa ruina angeloꝝ repat p redēptōeꝫ ex electis hoībꝰ. ps. Iudi cabit ĩ natōibꝰ implebit ruinas. ⁊c. 3ᵒ p cō paratōeꝫ ad hoīem multiplr. pmo ĩ plena li beratōe a culpa p miām. Col. i. In ipso ꝯpla cuit oēm plenitudinē inhītare: ⁊ p eũ recō ciliari. Deinde ĩ plena pceptōe boni necīi ad salutē quātũ ad bonũ ueritatis ad itelleꝫ: ⁊ grē quātũ ad effectũ. de qua Io. i. Plenũ grē ⁊ ueritatis. et sbdit. de plenitudine eiꝰ ac cepimꝰ oēs. 4ᵒ p ꝯpatōeꝫ ad oēꝫ creaturā que ex incarnatōe pficit. Cũ. n. oīs creatu ra ordinet ad hoīem. et humana nã virtu dine: ꝯplet uniuersa creatura: cũ qua coīcat hō: siue sit corpalis siue spūalis. Et h ē quod dr Eph. i. Scđm bñplacitũ eiꝰ: qð ꝓposuit ĩ dispēsatōe plenitudīs tpoꝝ instaurare oīa ĩ xpo que ĩ celo ⁊ in terra sunt ⁊c. His g rō nibꝰ dr tps grē tps plenitudinis. Pleni tudo uo glie attēdit quātũ ad duo. pᵒ qītuꝫ ad plenitudinē numeri electoꝝ: ð q Apoc. 6. Sustinete modicũ donec impleat numerꝰ frũm vroꝝ. 2ᵒ quātũ ad pceptōeꝫ eternoꝝ bonoꝝ. de qua ecclīastici. 24. In plenitudie scōꝝ detētio mea. Ad pmũ obiectũ iaꝫ pꝫ rñsio. qa gl. illa intelligit de plenitudine nu meri electoꝝ: q ñ ptinet ad plēitudinē grē ꝭ glie. Ad 2ᵐ qð dr de cognitōe in pte dð ꝙ ē plēitudo quātum ad statum sufficiēs. ⁊ ē plēitudo simplr pfecta. Quātũ ad pmā est plenitudo scōꝝ donoꝝ ĩ pñti. ꝭ ñ quātũ ad secūdā ĩ mēbus xpi. s. Ad tertiũ qð obr de plēitudine adoptōis dicēdũ. ꝙ ē plēitu do adoptōis ĩ re ⁊ ĩ spē. plēitudo adoptōis ĩ re ñ ē ĩ pñti: ꝭ ĩ spe. vñ ibidē dic apls. Spe salui facti sumꝰ. Ad ultimũ qð obr de ple nitudine liberatōis dicendũ. ꝙ ē plenitudo liberatōis a culpa. ⁊ ē plēitudo liberatōis a pena. pᵃ ē p utute redēptōis. 2ᵃ uo erit per gliam future beatitudinis. Unde ro. 8. Om creatura liberabitur a seruitute corruptiōis in libertatē glorie filioꝝ dei.

Consequenter que

rit quō de⁹ misit filiū suū. Determinatiōez h⁹ qōnis regre ī li.i. ī inqsitiōe de notionib⁹ qōne. de missiōe.

Consequenter que

rit quō fact⁹ de muliere: quāuis istud tactū sit sup. Cū autē tota massa ī Adā fuisset corrupta: cū sba xpi oīo sit mūda: vr̄ qꝛ ñ debuisset eē facta nec de viro nec de muliere sic Adā ñ fuit fact⁹ de viro nec de muliere.

Itē quare ñ fuit fact⁹ ꝺ viro: sic Eua fuit facta de Adā. Ad quod rñdet Ansel. ī 2⁰. li. cur de⁹ hō dicēs. Quatuoꝛ modis potest de⁹ facē hoīez. vz aut de uiro ꝛ feia. sic assiduus monstrat vsus. aut nec de viro nec de feia. sic creauit Adā. Aut de viro sine feia. sicut fecit Euā. Aut de feia sine viro. qꝺ nōdū fecerat. s. añ incarnatōez. Ut igit̄ hūc moduz probet sue sbiacere ptāti: et ad h̄ ipm opus dilatū eē nihil ɔuenīēti⁹: qꝫ ut ꝺ femina sine viro assumat illū hoīem: quē querim⁹. et in h̄ oñdit̄ magnitudo sue potētie. qa maiꝰ ē facē sine assumē carnē de nā coꝛrupta qꝫ ꝺ incoꝛrupta. Itē q̄rit̄ qualr̄ btā ṽgo dicat̄ mr̄ xpi ſ ꝙ hō: cū dicat̄ hic fact⁹ de muliere ñ nat⁹ ad gal. 4. Ad ro. i. fact⁹ ex feīe Dauid ſ̄m carnē. Nō. n. seqt̄ aliqd factū ē de carne ṽgīs. q̄ natū ē de ṽgine vel fili⁹ ṽgīs. nā pedicul⁹ fit de carne hoīs: ꝛ tñ ñ ē fili⁹ hoīs.

R⁰ vtrūqꝫ dr̄ natū ꝛ factū. Natū. Mat. i. Qꝺ ī ea natū ē de spū scō ē. Luce. i. Quod nascet̄ ex te scm̄ vocabit̄ fili⁹ dei. factū uero dr̄ gal. 4. ꝛ ad ro. i. et rō hui⁹ ē ad oñdēdū: qꝫ ñ nāli ꝓpagatōe ꝺ carne ṽginis ē educta caro dñi saluatoris. ſ ṽtute ꝛ grā spūs sci. vñ Luce. i. Spūs scūs supueniet ī te: ꝛ ṽtus altissimi obūbꝛabit tibi. Ideoqꝫ ꝛ qꝺ nascet̄ ex te scm̄ vocabit̄ filius dei. In Dan. 2. lapis abscindebat̄ de mōte sine manib⁹. Sz cōtr̄ hoc obr̄. nā p h̄ vr̄ ꝙ btā ṽgo ɔceptōi ñ prebuit nisi māle ꝑncipiū. Sz ɔt̄. Si ñ ꝑbuit nisi māle ꝑn^m. q̄ ñ pōt dici mater xpi: quēadmodū nec Adā q ꝑbuit māle ꝑn^m ad formādū carnē xpi: nō dr̄ ei⁹ pr̄. nec hō dr̄ pater pediculi: qa ꝑbet ei māle ꝑn^m. Itē nō nascit̄ aliqa nisi ex gñante hñte potētiā gñatiuā. Sz ipse xp̄s nat⁹ ē de ṽgine sic dr̄ Math. i. Qꝺ ī ea natū ē ꝛc. q̄ ipsa nō fuit ꝑn^m māle solū: imo etiā actiuū ɔceptōis carnis xpi.

Itē Jo. dam. Post ascēsum scē ṽginis spūs .s. superuenit ī ipsā; purgās ipsā; ꝛ ṽtutez ɔceptiuā ṽbi dei tribuēs. simul aūt ꝛ generatiuā. q̄ ipsa fuit ñ solum māle ꝑn^m: ſ ꝑn^m generatiuū ipsi⁹ carnis xpi. R⁰ est loq de btā ṽgine quātū ad statū ꝑcedētē supuētionē spūa sci. et ſ̄m h̄ ī ea fuit solū māle ꝑncipiū ꝛ respiciēs hūc statū. Apl̄s ro. i. dicit. Qui fact⁹ ē ex feīe Dauid ſ̄m carnē. Et q̄tū ad statū post supuentōez ī qua recepit ṽtutē gñatiuā a spū sancto. et quātū ad hoc dr̄ natus ꝛ genitus de virgine.

Consequenter que

rit̄ ꝺ hoc ꝙ dr̄ factū sb lege. In ꝑs. i. sup illū locū et ī lege dñi ꝛc. dic̄ Aug. Aliud ē eē sub lege. ꝛ aliꝺ ī lege. Qui ē ī lege ſ̄m legē agit voluntarie obediēs legi. Qui aūt ē sb lege ſ̄m legē agit ncc̄itatis timoꝛe coact⁹. Sz in xp̄o nulla potuit eē coactio. Itē iusto nō ē lex posita .i. ad Thi. i. Nō ē igit̄ xp̄s sb lege.

Itē dic̄ vt redimēt eos q sb lege erant. q̄ si ipse erat sb lege: ipse erat redēptur⁹ se. R⁰ eē sb lege dr̄ duob⁹ mōis. Est. n. sbiectio volūtaria. et est sbiectio ncc̄itat. Pꝛimo mō ſ̄m ꝑmā fuit sb lege. ſ ſ̄m secūdā sbiectionē ñ. vñ gl. ad gal. 4. Sub lege. i. sb onere legis sicut sb aliis penis: ñ ut ab ea expiaret̄. ſ vt ab ea liberaret. vñ fact⁹ sb lege dic̄ glo. Ut circūcisus appareat: quasi fili⁹ Abꝛae signū hñs a ei⁹ cui ꝑmissus fuerat. In quo impleta ē circūcisio: et ita signū iaz cessat. Ad illꝺ qꝺ obr̄ ꝙ iusto ñ est lex posita dꝺ. ꝙ hoc dr̄ qa qꝺ iust⁹ agit ñ agit timoꝛe ſ amoꝛe. legis aūt ꝛ euāgelii sic dic̄ Aug⁹. ɔtra Adamātiū ē breuissima dr̄ia timoꝛ ꝛ amoꝛ. Ad aliud qꝺ arguit: vt eos q sb lege erāt redimēt. q̄ redēptur⁹ se. ñ seqt̄. Nā alio mō dr̄ xp̄us sb lege. aliter redempti ab ipso.

Consequenter que

rit̄ de oꝛdine ɔceptōis vtrū caro xpi ꝑus fuerit ɔcepta q̄ assumpta. Ad qꝺ rñdz magr̄ ī sentētiis. ꝙ ñ ꝑus ſ̄m tp̄s ɔcepta ē q̄ assūpta. ſ simul. Sed querit̄ cū ꝑintelligatur ɔceptio carnis: que erit rō: vt ñ ꝑus ɔcipet̄ q̄ assumēt̄. Itē supposito ꝙ ñ ꝑus ſ̄m tp̄s sit ɔceptio q̄ assumptio. querit̄ tñ qꝺ istoꝝ sit ꝑus ſ̄m nāz. Nā cū ɔceptio carnis possit intelligi sine assumptōe: ſ ñ eo⁹. ꝑus ē nālr̄ ɔceptio q̄ assumptio. Itē p⁹ ē nālr̄ sumē q̄ assumē: qa assumē ē ad se sumē. et ꝑus est eētialr̄ esse carnis: q̄ sumptio carnis. Cū q̄

d

ↄceptio dei eē carni: prius ē nalr̄ ↄceptio sū/ ptōe ⁊ assūptōe. Coñ. In incarnatōe fuit opatio diña ⁊ opatio creatᵉ. et prior fuit opa tio diña q̄ȝ opatio creature. Cū g̃ assumē sit opatio dei. ↄcipe vo opatio v̄ginis. relingr̄ q̄ȝ prius ē nalr̄ assumptio ↄceptiōe. Item cū circa incarnatōeȝ v̄bi accipiāt̃ multi actꝰ vȝ missio. incarnatio. ↄceptio. assūptio. vnio factio seu creatio. que erit istoȝ ordo. Iteȝ ē ne ordo in his actibꝰ fᵐ prius ⁊ posteriꝰ tp̄e aut secundum prius ⁊ posterius natura.

Rñ. ad pᵐ dō q̄ȝ ↄceptio n̄ vȝ p̄cedē assū ptionē tp̄e: s̄ simul eē. et h̄ ppter tres rōes. Prima ē q̄a tā assumptio q̄ȝ ↄceptio sūt acti ones ipiꝰ sūme potētie: q̄ ē infinita: et cꝰ v̄tꝰ ē sup̄ tp̄s: quāuis mediāte v̄gine ↄcipiēte: d qua caro dñi sumpta ē. Et iō nō ↄuenit vt fᵐ successionē tp̄is opet̃ prius ↄceptionē ⁊ pꝰ assumptōeȝ. 2ª rō ē q̄a actōes iste sūt grē n̄ nāles. Grā aūt eleuata ē sup̄ tp̄s: et eiꝰ opa tio q̄ ē ab ipsa sine n̄ro arbitrio: s̄ nutu diuino 3ª rō ē q̄a sic opus p̄me cōditiōis absq̄ȝ oī successiōe tp̄is fuit ī creatōe. ita opꝰ recrea/ tionis dȝ eē absq̄ȝ oī successione tp̄is. Ad 2ᵐ dō. q̄ȝ fᵐ nāȝ prius ē ↄceptio q̄ȝ assumptio passiua. Est. n. assumptio actiua: q̄ ē assumētꝫ et ē assumptio passiua: q̄ ē assumpti. Ordine nᵉ assumpti prius ē assumptū ↄcipi q̄ȝ assumi quāuis sil̄ tp̄e ē ↄceptio cū assumptiōe passi ua. Ordine vo nᵉ assumētis: q̄ ē prior: prius erit assumptio actiua ↄceptiōe. Ad 3ᵐ dō q̄ȝ illi sic distinguūt̃. Missio. n. ē pᵉ diñe. a. filii. Immissio intellr̄ rō pcessiōis ab alio cū effe ctu manifestatōis ī creatura vt dic̃ Aug. in li. de trin. vñ missio ptinet ad filiū: n̄ ad di uinā nāȝ. Incarnatio vo ptinȝ ad diñā nām prout ē in pᵃ filii. q̄a incarnatū eē ideȝ ē q̄ȝ carni vnitū eē. Et hoc ptinȝ ad nām diñā ī pᵃ filii: ī cꝰ pᵃ nā diña ē vnita humāe. Cōce ptio. n. ptinet ad nāȝ hūanā. In carne. n. p̄pe ↄcipit̃ illud q̄ȝ p gn̄atōeȝ educit̃. Vñ caro p̄pe dr̄ concipi. Creatio vo siue factio ptinet ad hūanā nāȝ ī aīa. Ipsa. n. ē facta: nō īfecta sicut diña nā: ⁊ creata de nihilo: nō sic caro q̄ facta ē de aliquo. Unio vo ē nāȝ diuine ⁊ humane ī pᵃ. Assumptio etenī p̄prie ē psone diñe respectu hūane nᵉ. Sic igit̃ p̄ȝ istoȝ di/ stinctio. Ordo aūt istoȝ actuū n̄ fm tēpꝰ accipit̃: s̄ fm rōem intelligētie. Priꝰ igit̃ est missio pᵉ ī respectu humane nᵉ. Deinde ē ↄceptio ipiꝰ carnis ī v̄gine. Tertio ē crea/ tio seu factio aīe cū infusiōe. 4ᵒ ē assumptō utriꝰq̄ȝ ab ipsa pᵃ diña. 5ᵒ ē unio: q̄ ē terminꝰ assūptiōis. Sȝ q̄a vnio posset ītelligi deitat ad solā aīaȝ: iō ↄseqt̃ sexto loco incarnatio: qua exp̄mit̃ vnio deitat nō solū ad animā; s̄ ad carnē in vnitate psone.

Consequenter

ꝗritur de p̄nᵒ ⁊ rōe ↄceptōis. Querit̃ igit̃ qua rōe dicat̃ xp̄s ↄceptꝰ de spū scō. Ad qđ assignāt̃ tres rōnes. de qbꝰ querit̃ p singula. Prima rō ē oñsio caritat. 2ª ē ostensio grē: quā nulla p̄cesserūt merita. 3ª q̄a ope ratōe ⁊ v̄tute spūs scī ↄceptꝰ ē. 4ᵒ querit̃ quare nō dicit̃ filius spūs sancti.

Quantuz ad primuz

Aug. ī ench. Cū illa creatura quā v̄go cōce pit ⁊ pepit: quāuis ad solā psonā filii ptinē te tota trinitas fecerit. neq̄ȝ. n. sepabilia sūt opa trinitatis: cur ī ea faciēda solꝰ spūs scūs noīandꝰ ē. et q̄n vnꝰ triū ī aliquo ope noiat̃ vniuersa opari trinitas intelligat̃: ita vt ē ex exēplis doceri pōt. Querit̃ g̃ vtrū caritas sit rō ↄceptōis. Et vr̄ q̄ȝ sic. Jo. 4. Sic deꝰ di lexit mūdū: vt filiū suū vnigenitum daret. Glo. filiū hoīs q̄ idē ē filiꝰ dei et dilectōe di ad hoc missus. Itē Mat. i. Qđ in ea natū ē de spū. s. ē ⁊c. Glo. Sola caritas fecit eū in- carnari. Contr̃. Jo. Dam. In assumptione q̄tuor mōstrāt̃. bonitas. sapiā. potētia: infiniti- cia. g̃ n̄ solū rō fuit incarnatōis bonitas ca- ritatis. imo sapiē. potentie. ⁊ iusticie. Rñ. rō incarnatōis pōt accipi fm differētē cāli- tatē. Si. n. ↄsideremꝰ cām mouētē sūmā bo- nitatē ad repatōem hūani gn̄is: rō fuit cari tas fm q̄ȝ dic̃ Jo. Dam. Mōstrat̃ caritas in incarnatōe: nō despexit p̄prii plasmatis in- firmitatē: s̄ viscera eiꝰ ↄmota sunt ⁊c. Si vo ↄsideremꝰ cāȝ effectiuā: rō fuit demōstratio potētie. q̄a sic dic̃ Jo. Dam. In quo deꝰ factꝰ ē hō mōstrat̃ infinita dei v̄tus. Si ↄsideremꝰ cā formalis siue modꝰ liberationis: ratio fuit sūma sapiā: q̄ fm Jo. Dam. decētissime exco- gitauit hūanā redēptionē: fᵐ q̄ȝ dr̄ Job. 26. Prudētia eiꝰ pcussit supbū ⁊c. Si vo ↄside- remꝰ cām finalē incarnationis: que fuit nostra redēptio: rō incarnationis fuit iusticia. Sm q̄ȝ dr̄ Mat. 3ᵒ. Sic docet nos implē oēm iusticiā.

Motiua aūt cā q̄ ex pte dei attēdit̃: est prior fm rōnē intelligētie oībus aliis. Et ideo caritas ē pᵃ rō incarnationis. Et ideo dicit xp̄us ↄceptꝰ de spū scō. Quare si caritas est

ratio ĩcarnatõis. et iõ dr̃ ꝯceptꝰ de spũ scõ quare etiã ñ dr̃ ꝯceptꝰ de caritate: sic õ spũ scõ. Rꝰ dõ ꝙ spũs scũs daẗ: et ꝙ spũs. s. opaẗ. Daẗ aũt ĩquãtũ donũ. daẗ aũt inq̃tũ caritas. opaẗ aũt inquãtũ spũs. caritas eniꝫ nomẽ ẽ doni. spũs aũt nomẽ ẽ ptãis. Et iõ dr̃ ꝯceptꝰ de spũ scõ. nõ tñ de caritate. quia quãuis spũs scũs sit amor: ñ tñ opaẗ inq̃tũ amor. ꝫ amor ẽ quo opaẗ. ñ ꝯgruit ĝ dici cõceptꝰ de caritate: ꝫ de spũ scõ opãte p caritatẽ. Itẽ q̃tiẗ qualr̃ ĩ aliis opibꝰ vna noĩata psona tres ĩtelligũẗ: sic dic̃ Aug. sup. Dicẽdõ ꝙ ĩ ope pᵉ ꝯditõis. geñ. i. ꝫ Aug. cũ dr̃. Dixit deꝰ fiat: ⁊ factũ ẽ. et vidit deꝰ ꝙ eẽt bonũ ⁊c. Pr̃ intellr̃ qui dixit. fiat. Ꝙ aũt dr̃ factũ est procul dubio p ꝟbũ. Per h̃ ꝙ dr̃ vidit ꝙ eẽt bonũ. spũs scũs intelligiẗ. Et sic tota trinitas ĩ suis opibꝰ intimaẗ. Silr̃ ĩ ope regñationis: cũ baptizabãt ĩ noĩe xp̃i. In h̃ noĩe xp̃s pr̃ vngẽs: ⁊ filius qui vngiẗ: ⁊ spũs sanctus vnctio intelligitur.

Quantum ad secun

dã rõnẽ dic̃ Aug. Profecto modꝰ iste: q̃ natꝰ ẽ xp̃s de Maria sic filiꝰ: ⁊ de spũ scõ: nõ sic filiꝰ: insinuat nobis grãꝫ dĩ: de q̃ Ihs nullis p̃cedẽtibꝰ meritis ĩ ipõ exordio nᵉ sue: quo ipse cepit ꝟbo dei copulareẗ ⁊ filius hoĩs in tantã pᵉ vnitatẽ: vt idẽ eẽt filiꝰ dei: q filius hoĩs. et filiꝰ hominis q filiꝰ dei. In nᵉ humãe susceptiõe fieret quodã mõ ipsa grã illi hoĩ nãlis: qua nullũ possit admittẽ peccatum: q̃ grã ideo p spũ scm̃ ẽ significata: q̃ ipe pp̃e sic ẽ deꝰ: vt sit etiã donum dei. Queriẗ ĝ vtrũ nullis p̃cedẽtibꝰ meritis vniuit sibi nãꝫ nr̃am: qd nullis dr̃. Ad Titũ zᵒ. Appãuit grã dei saluatoris nr̃i oĩbꝰ hoĩbꝰ erudiẽs nos. et logẗ de grã incarnatõis. Vñ glo. Saluator nr̃ dei filiꝰ etsi inuisibilis sit in forma dei. tñ p grãꝫ appãuit ĩ forma serui. Sꝫ vt dic̃ Aug. Nõ ẽ ex grã nõ ẽ ex meritis. Itẽ ad Titũ 3ᵒ. Appãuit benignitas ⁊ hũanitas saluatoris nr̃i dei: non ex opibꝰ iusticie ⁊c. Logẗ sũt ibi apl̃s de benignitate ostẽsa ĩ incarnatõe. vñ glo. ibi cũ benignꝰ humanatꝰ deus saluator nr̃ appãuit. Itẽ sup illõ p̃s. Respice ĩ testamẽtũ tuũ. dic̃ gl. ꝙ meminit pmissionis: q̃ merita defecerũt. et logẗ de pmissione ĩcarnationis. Ex his pꝫ ꝙ ñ p̃cedentibꝰ meritis incarnatꝰ ẽ filiꝰ dei. Coñ. p̃s. Fiat mĩa tua dñe sup nos queãdmodũ spauimꝰ ĩ te. ꝫm glo. hic insinuaẗ desideriũ pp̃he de incarnatione et meritũ adimpletõis. Primũ cũ dic̃ fi. m. t. d. s. n. Vñ glo. Incarnatiõeꝫ desiderat impleri pp̃ha. zᵒ ibi. Queãdmodũ spauimꝰ ĩ te. Vñ glo. Quo merito queãdmodũ q̃ ita fiat. et pp̃ter h̃ fiat: q̃ spauimꝰ ĩ te. nõ alio. hec glo. Ex h̃ dr̃ ꝙ meritũ fuit respectu incarnatõis. Itẽ p̃s. Propter miseriã inopũ ⁊ ge. pau. nc̃ exur. dic̃ dñs. Glo. Appebo in filio in hoc tp̃e grẽ. Ex h̃ pꝫ ꝙ logẗ ibi õ incarnatõe seu appitõe ĩ carne. Silr̃ tangiẗ ibi meritũ. Vñ glo. ibidẽ. Hoc faciam pp̃ter gemitũ paupeꝝ: q de malis gemũt: ⁊ ptĩis ꝯteruũẗ. Nã slr̃ ñ eẽnt digni auxilio. hec gl. Hec aũt dignitas ẽ merito gemituũ ⁊ ꝯtritiõis. ĝ ⁊c. Itẽ q mereẗ p̃ncipale: mereẗ ⁊ illud qd operaẗ ad illud. vt qui mereẗ hẽre domũ vel castrũ: mereẗ p̃paratoriũ ad h̃ ꝙ fit castrũ. Sꝫ sancti pr̃es añ aduẽtũ xp̃i: eo ꝙ decesserũt ĩ caritate meruerũt btĩtudinem pr̃ie. Igiẗ cũ incarnatio xp̃i sit cooperatoria btĩtudini pr̃ie: antiq pr̃es decedẽtes ĩ caritate meruerũt ĩcarnationẽ xp̃i. Itẽ Io. 6. Petite ⁊ accipietis ⁊c. qd intelligeñ ẽ si fiat petitio cũ ꝯditõibꝰ efficacibꝰ ad meritũ exauditõis. q̃ sunt p se pie ⁊ pseuerãter ⁊ ad salutẽ. mereẗ igiẗ orõ digne ⁊ mõ debito effusa exaudiri. Sꝫ ꝯstat ꝙ patres antiq affectuosissime desiderauerũt aduẽtũ filii dei ĩ carnẽ ⁊ instãtissime illã postulauerunt. Vñ Isa. 64. Utinã disrũpes celos ⁊ descendẽs. Glo. In pᵃ sna ⁊ oĩum pp̃haꝝ aduentũ xp̃i desiderãtiũ logẗ Isa. p̃uidẽs aduẽtũ filii dĩ. Itẽ ĩ p̃s. Inclina celos ⁊ descẽde. Ꝙ aũt pie ⁊ pseuerãter ⁊ ad salutẽ postulauerint manifestũ ẽ. igiẗ meruerũt exaudiri. ĝ ⁊c.

Rꝰ dõ. ꝙ cũ dic̃ Augꝰ. nullis p̃cedẽtibus meritis hõ copulatꝰ ẽ ꝟbo dei. põt intelligi uel de meritis illiꝰ hoĩs qui copulatꝰ ẽ ꝟbo cuiꝰ nulla p̃cesserũt merita. q̃ in instãti sue ꝯceptõis copulatꝰ ẽ. Et tũc intellr̃ nullis p̃cedẽtibꝰ meritis. s. hoĩs assumpti. Et tunc plana sunt obiecta. q̃ lꝫ nulla p̃cerant illiꝰ hoĩs merita. erãt tñ merita ecclie p̃cedẽtia Uel põt intelligi de meritis ecclie. et tunc rñderi põt. ꝙ ẽ meritũ ꝯgrui qd p̃cessit. ⁊ ẽ meritũ ꝯdigni qd ñ p̃cessit. Meritũ aũt ꝯgrui ñ tollit grãm. Ad qd igiẗ obr̃ de merito spei ⁊c. dicũt ꝙ hoc ĩtellr̃ de merito cõgrui. Nõ aũt dr̃ hec rñsio sufficiẽs cũ ꝟtutibus mereẗ ex ꝯdigno ꝫm quosdã. pp̃ter qd dõ. Ꝙ glo ñ dic̃ ꝙ pp̃ha meruerit incarnatõeꝫ merito spei. ꝫ ꝙ ꝯsiderabat ĩcarnatõeꝫ

adimpleri. Incarnatio aũt nõ est ↄpleta ĩ as
sumptiõe humane nature: ſ ĩ assumptiõe ⁊
reparatõe hoĩs mediãte ĩcarnatõe: ꝓpter quã
ꝑ se erat dispẽsatio ĩcarnatiõis. Ex spe igiẗ
dĩta ex ꝓmissiõe incarnatõis ipsã desidera
bat. ex ipsa spe merẽdo eiusdẽ adimpletõez
petebat dicẽdo. Fiat mĩa ⁊c. Et hoc sigt glo.
q̃ ẽ incarnatõez desiderat ꝓpħa ↄpleri vt ꝑ
fect⁹ possit eẽ. vnde petebat eẽ ꝑfect⁹ ex ad
impletiõe ĩcarnatõis. Ad qd obr̃ ꝙ digni
erãt merito gemit⁹ ⁊ ↄtritiõis. Dicẽdũ ꝙ ẽ
dignitas ↄgrui: ſic erãt digni. et ẽ dignitas
ↄdigni: et sic ñ erãt digni. Ad qd obr̃ ꝙ
ꝗ mereẗ ꝑncipale: mereẗ coopatoriũ ad illõ
Pot dici ſm quosdã ꝙ btĩtudinẽ patrie nõ
mereẗ qs ex ↄdigno: ſ solũ ex ↄgruo. Sꝫ sup
posito ↄtrario. s. ꝙ btĩ mereẗ illã ex ↄdigno
qd nobis sine ꝑiudicio vr̃ dicẽdũ ꝙ caritas
illã mereẗ merito ↄdigni. Potest dici ꝙ lꝫ
quis mereaẗ aliqd ꝑncipale: nõ tñ meretur
quodlꝫ coopatoriũ ad illud. Poterat. n. dñs
ↄtulisse iustis btĩtudinẽ sine coopatiõe me
diatoris. s. xpi hoĩs. Quia igiẗ iste mod⁹ ↄse
rẽdi ñ fuit necessari⁹ nec sic meruerũt de cõ
digno btĩtudinẽ. Nõ igiẗ meruerũt incar
natõez: q̃ opabaẗ illis ipsã btĩtudinẽ. Ad
qd obr̃. ꝙ meruerũt efficacia orõis ⁊c. dd ꝙ
antiq p̃res nõ petebãt a dño incarnatiõem
ei⁹: ſ incarnatõis accelerationẽ. hñ. n. ↄstitit
eis ex ꝓmissione facta p̃riarchis ⁊ reuelatõe
facta ꝓphis ꝙ de⁹ incarnareẗ. Uñ nõ insta
bãt ad impetrãdũ incarnatiõez: ſ ad impe
trãdũ acceleratõez incarnatiõis. Pretea
vna ↄditionũ q̃ reqrit̃ ad h̃ ꝙ orõ sit efficax
ẽ ꝑ se. Ad h̃ aũt ꝙ fiat ꝑ se opꝫ ꝙ postuleẗ
aliqd obtinẽdũ ĩ ipso petẽte. hoc aũt nõ fie
bat ĩ petitione incarnationis filii. vnde de
ficit illa ↄditio orõnis efficacis que ẽ ꝑ se. Si
aũt postulassent a deo plenã btĩtudinẽ me
diãte incarnatione: nõ video quare nõ im
petrassent. dũmõ ↄcurrissent oĩa: q̃ ad effi
caciã orõnis reqrũẗ. vñ plena btĩtudo me
diãte incarnatione cadit sb merito oratiõis
Incarnatio aũt nequaq̃ qa ñ vr̃ orõ efficax
nisi respectu boni habẽdi in ipso petente. qd
nõ ẽ ꝑ hoc ꝙ vr̃ pro se.

Tertio queritur de

hoc qd dic. ꝙ opatõe ⁊ ṽtute spũs. s. ↄcept⁹
ẽ. Dic. n. Ambrosi⁹ ĩ li. de spũ. s. Si q̃ ex opa
tiõe ⁊ ꝑtãte spũs. s. ṽgo ↄcepit: qs neget spꝫ
scm̃ dñice incarnationis auctorẽ. Sꝫ eadem
rõne vꝫ dici ↄcept⁹ de p̃re ⁊ filio: cũ eorum
ꝑtãte ⁊ ṽtute ṽgo ↄcepit. qd spũs. s. ẽ ⁊ opa
tur hꝫ a patre ⁊ filio. igiẗ auctoritas opatio
nis spũs. s. ꝑmo residet penes p̃rez ⁊ filiũ. ġ
auctoritas incarnationis dñice magis attri
buẽda ẽ p̃ri ⁊ filio q̃ spũi scõ. Itẽ op⁹ in
carnationis ẽ mirabile: ⁊ magis mirabile q̃
aliqd aliud. qa oẽ aliud ẽ solũmõ circa aliqd
creatũ. Sꝫ h̃ ñ ẽ circa creatũ solũ: ſ etiã cir
ca increatũ. In h̃. n. ope fit vnio extremoꝝ:
quoꝝ vnũ ẽ creatũ: alteꝝ increatũ. Sꝫ oĩa
alia opa mirabilia ꝑ indifferẽtiã referuẗ ad
trinitatẽ ꝑsonaꝝ. Silr̃ vr̃ ꝙ id: uel si referri
hẽat ad aliq̃ ꝑsonã: ꝑ aliq̃ rõez appropatõis
h̃ vꝫ fieri ad illã ꝑsonã: penes quã ꝑmo resi
det auctoritas ꝑtãtis. s. ad p̃rem. Pretea
opa creationis ꝑ indifferẽtiã referuẗ ad tri
nitatẽ ꝑsonaꝝ. Silr̃ vr̃ ꝙ debeat eẽ d opib⁹
recreationis. Nõ igiẗ magis appropat spũi
scõ: q̃ p̃ri vel filio. R° ꝙ fili⁹ vr̃ ↄceptus
opatione ⁊ ṽtute spũs sci. vr̃ ꝑ appropatio
nẽ eo ꝙ ſm rõnẽ sit ꝓximior ad actũ ↄcepti
onis siue incarnationis. vt ꝑ quẽ siue in quo
ad nos dĩa descẽdunt. Uñ Aug⁹. de spũ ⁊
aĩa. Nobis oĩs vsus deitatis est ex munere
quodãmõ. Nã ⁊ q̃ ꝓpior nobis vr̃ eẽ spũs
scũs. vtpote p̃ris ⁊ filii mun⁹. ex ipso nimiꝝ
ẽ oĩs vsus grẽ cũ p̃re ⁊ filio: ⁊ post ĩ eodẽ a
p̃re ꝑ filiũ ⁊ spm̃. vel potius in spũ dĩna ad
nos descẽdũt. Alia rõ ẽ ſ⁹ᵐ Hug. de sacto
vic. ꝑ silitudinẽ ↄceptõis nãl. ĩ qua est amor
motiuũ ad ↄceptionẽ. ſ⁹ᵐ ꝙ ipse dic ĩ mulieẗ
amor viri. ĩ viro amor mulieris id agẽ solet
vt qa ĩ altero solo nã sibi sufficiẽs non ẽ al
terutrũ sibi ꝑ dilectiõem sbueniat. vt qd in
neutra ꝑ se potuit: ĩ vtraq̃ ꝑ se cum altera
possit. Semẽ igiẗ humani part⁹ solũ formã
dũ a muliere ↄcipiẗ: qd simul a viro ⁊ a mu
liere seminaẗ. qd ĩ muliere ꝑ amorẽ viri: et
ĩ viro ꝑ amorẽ mulieris nã opaẗ. Conse
quẽter assignat rõnẽ quare Maria dicaẗ de
spũ scõ ↄcepisse dicens. Concepit Maria de
spũ sancto: nõ q̃ de sba spũs sci. s. semẽ ꝓlis
accepit. ſ qa ꝑ amorẽ ⁊ opatõez spũs sci ex
carne ṽgis dĩno ꝓlui sba mistrareẗ. Nã qa
in corde ei⁹ amor spũs sci singulariter arde
bat. io ĩ carne ei⁹ amor spũs sci mirabilia fa
ciebat: c⁹ dilectio ĩ corde ñ accepit sociũ: ei⁹
opatio ĩ carne illi⁹ ñ habebat exẽplũ. Ad
aliud dd. ꝙ auctor q̃ñq̃ vr̃ cõiter ab actiõe.
q̃ñq̃ ꝓpus. Ab actione originali ꝑncipali. ꝑ⁹
modo vr̃ spũs scũs auctor ĩcarnatiõis ⁊ rõẽ

supradicta. n̄ z°. Ad illud qđ sequitur dicitur q̄ si auctor dicitur penes quem residet p̄ principalitas: sine auctoritas locū h̄ret: qđ ꝓponitur: s n̄ ē sicut tactū ē. Ad vltimū dđ q̄ sic dicitur Aug. de aīa ⁊ spū. Q̄ spūs. s. est patris ꝑ filii an⁹. vn̄ rō muneris ꝓprie ꝯuenit spūi scō. ꝓpter qđ ⁊ illa q̄ ꝓprie rōne sine ꝓprietatē muneris dicūtur: spūi. s. attribuūtur. Talia autē sunt dona gratuita. vtpote quib⁹ fit hoīs reparatio. Preterea hi⁹ dona n̄ dātur nisi enti actu. Creatio aūt ē ꝓductio n̄ entis in eē. vn̄ collatio eoꝝ quib⁹ ꝯuenit rō doni vt munere sequitur eē actu: ꝓpter qđ dona que referūtur ad recreationē appropantur spūi scō. Un̄ fec⁹ ē de opib⁹ creationis ⁊ recreationis.

Preterea in opib⁹ ꝯditionis sine creatōis ē qdā mod⁹ appropatōis. lꝫ effect⁹ indifferēter sit a trib⁹ psonis. Auctoritas. n. patri attribuitur. ars filio. cālitas sine diffusio spūi. s. Un̄ Aug⁹. xi. de ci. dei. Quia tria quedā maxime sciēda de creatura nobis oportuit intimari. quis eā fecerit. ꝑ qd fecerit. quare fecerit. inqt. Dixit de⁹. fiat lux. et facta est lux. et vidit de⁹ lucē q̄a bona ē. Si ḡ querim⁹ q̄s fecerit: de⁹ ē. Si ꝑ quid fecerit. dixit de⁹ ⁊ fcā ē. Si quare fecerit. q̄a bona ē: nec actor ē excellēcior deo: nec ars efficacior dei v̄bo: nec cā melior q̄ ut bonū crearetur a bono. Dicēdū igitur q̄ lꝫ ī creatōe coē sit op⁹ triū psonaꝝ. tn̄ rōne aliqua ꝑ distinctōeꝫ fit appropatio psonis. q̄a vt dicit Aug. io. de ci. dei. P̄r intelligitur q̄ dixit fiat. Qđ autē intellr̄ factū ꝑculdubio ꝑ filiū factū est. In eo v̄bo q̄ dr̄ vidit de⁹ q̄ bonū eēt: spūs scūs intellr̄. Et sic trinitas ī suis opib⁹ intimatur. Sic erit in recreatiōe in qua multo magis signū bonitatis apparet. Plus. n. ē aīam repare q̄ creare celū ⁊ terrā. Sic ē ḡ ut p̄r ꝯceptōeꝫ faciat ꝑ v̄bū siue ī v̄bo ⁊ sua bonitate: que appropatur spūi scō. vn̄ bonitas ē q̄ cā ꝯiūcta vt cui appropatur ipsa diffusio ī ipa uniōe sine ī nostre nature assumptione.

Quarto queritur

utrum dicatur fili⁹ spūs scī. Cū. n. dicatur ꝯcept⁹ de spū. s. cur n̄ sit fili⁹ spūs scī. R̄ndeñ est s̄m Aug. in ench. nō esse ꝯcedendū q̄ q̄ de aliqua re nascitur ꝯtinuo fili⁹ eē nūcupetur. et ē instantia in capillo ⁊ pediculo: q̄ nascitur ð hoīe: ⁊ ī aqua ⁊ spū scō: de q̄b⁹ nascūtur fideles. Ostēditur autē q̄ n̄ ꝯuertitur ꝯn̄tia. si aliqd nascitur de aliquo q̄ sit ei⁹ fili⁹. nel si dicatur fili⁹ q̄ nascatur de illo. et ē exēplū in illis: q̄ dn̄tur filii iehēne. Circa hāc q̄ōnē queritur sic ⁊ ōndit q̄ nō sit fili⁹ spūs scī. Dic. n. Aug. Q̄ nat⁹ ē de Maria sic fili⁹. et de spū sancto nō sic fili⁹. Itē Aug. de trini. z. Ihs neq̄ suus neq̄ spūs scī filius dici pōt. Con̄. Quecūq̄ p⁹ indr̄iā coopantur alicui effectui ad ꝓductionē alicui⁹ ī esse s̄m indifferētē relōnē se h̄nt ad illud. Si ḡ p̄r ⁊ spūs scūs ꝑ indr̄iā se h̄nt et indifferenter coopātur incarnatōi xp̄i siue natiuitati ei⁹ tpali: s̄m indifferētē relatōeꝫ se h̄nt ad xp̄m hoīeꝫ. Si ḡ fili⁹ s̄m q̄ hō dr̄ fili⁹ dei patris: et de⁹ p̄r pater illi⁹: et eadē rōne spūs. s. dicetur p̄r eiusdē. Sꝫ qđ ꝯuenit illi hoī ꝯuenit filio dei. Igitur fili⁹ dei ē fili⁹ spūs scī. Itē tota trinitas ē p̄r nr̄. et sic spūs. s. eadē rōe: ⁊ p̄r illi⁹ hoīs. Sꝫ qđ ꝯuenit illi hoī: ꝯuenit filio dei ḡ ⁊c. Q̄ aūt trinitas sit p̄r nr̄ h̄r Io. i. Dedit eis ptātē filios dei fieri. dr̄ ð iustis. Hec aūt filiatio ē ꝑ grāꝫ. Sꝫ ī xp̄o fuit abūdātissima grā. Un̄ ⁊ ip̄e vꝫ dici maxīe fili⁹ spūs scī: cui appropatur donū grē. Dic. n. Aug. Tanto magis efficitur fili⁹: quāto largi⁹ datur ei spūs bon⁹ Sꝫ cū largissime data ē grā xp̄o hoī: maxīe dicetur fili⁹. Itē ī can. deuter. De⁹ nōne ip̄e ē p̄r tuus: q̄ possedit fecit ⁊ creauit te. Sed ꝯstat q̄ tota trinitas fecit ⁊ creauit hoīem illū ⁊c. Itē sicut in trinitate sunt tres p⁹ ī eadē eēntia: sic ī dn̄o Ihu sunt tres n⁹ ī eadē p⁹. vt dic. B. s. Sup̄ma q̄ ē diuinitas. īfima q̄ ē caro. media q̄ ē aīa. Sed rōne sup̄me n⁹ ē fili⁹. s. dei patris. rōne insime ē fili⁹. s. v̄ginis matris. Igitur et rōne n⁹ medie silr̄ erit fili⁹. s. creatōis aut recreatōis. Sꝫ siue sic: siue sic erit fili⁹ trinitatis. et ita fili⁹ spūs scī vt sup̄.

Itē ꝑ h̄ q̄ dr̄ ꝯceptus de spū scō notatur alia relatio xp̄i ad spm̄ scm̄. Xp̄i dico s̄m q̄ hō: ⁊ h̄ ē s̄m rōnē originis. Multo igitur magis dicetur fili⁹ spūs scī: q̄ hō pur⁹ dicatur ꝑ grām filius trinitatis. R̄°. In diuinis nō ē aliqd ponēdū: vn̄ sequatur relatōnū seu ꝓprietatū psonaliū ꝯfusio. Ubi. n. ꝑfectissim⁹ ordo ē: vt in diuinis psonis: ibi nulla pōt esse ꝯfusio: ꝓpter qđ nulla rōne ponēdū ē ī diuinis psonis: vn̄ sequatur relationū ꝯfusio vel psonaliū ꝓprietatū patris ⁊ spūs scī. Un̄ Ansel. Propter h̄ sol⁹ fili⁹ īcarnat⁹ ē: vt pater nō coīcet rōnē filii: nec e9⁹. nec spūs scūs rōnē filii vel p̄ris vt sic distīguūtur relatōes psonaꝝ eternalr̄. ita etiāꝫ distīguātur tpalr̄: et ille q̄ fuit fili⁹ dei ab eterno sit fili⁹ v̄ginis tpalr̄. Cōcedēdū aūt ē q̄ ē fili⁹ patris et est filius dei. s cū dr̄

filiꝰ pr̄is intellr̄ de eterna ḡnatōe. Cū ꝟo dr̄
filiꝰ dei intellr̄ fm hūanā nām: de filiatōe q̄
ē p creationē ⁊ grām. Et cū dr̄ filiꝰ dei pr̄is
intellr̄ ꝙ q ē filiꝰ dei pr̄is p nām ē filius dei
p grām. n̄ tn̄ ꝯuenit ꝯcedi ꝙ sit filiꝰ trinita-
tis simplr̄. Posset tn̄ ꝯcedi cū determinatōe
vt ē filiꝰ trinitatis p creationē. Quãtis. n.
eē deū ꝯueniat patri. filio. ⁊ spūi scō. n̄ ꝯue-
nit ꝙ dicat̄ filiꝰ filii vel filiꝰ spūs sci: ne ꝯfū-
dant̄ rōnes ĩ psonis. Pari rōe n̄ ꝯcedit̄ filiꝰ
trinitatis. quia de rōne trinitatis intellr̄ pr̄
filiꝰ ⁊ spūs. s. hn̄tes vnā eēntiā. lȝ hn̄ ꝯceda-
tur ꝙ sit filiꝰ dei. Vn̄ ĩ ps. sup illud. de uētre
matris mee deꝰ meꝰ es tu. glo. Scd̄m illō qḋ
ē de mr̄e hēo: nō sḋ id qḋ ē de te hēo. Nā d̄
te es pr̄ meꝰ: s de matre es deꝰ meꝰ et creatoꝛ
sḋ ꝙ hō sum. s sḋ ꝙ deus sum a te sū genitꝰ
Ad h̄ igit̄ qḋ pmo obr̄ dō. ꝙ lȝ ĩ tribꝰ p-
sonis sit indr̄ia ĩ actōe q̄tū ad incarnatōeȝ
filii. n̄ tn̄ est indr̄ia ĩ relatiōe respectu ĩcar-
natiōis: sic nec seqt̄. est ĩdr̄ia ĩ eēntia. ḡ ĩ relōe
Actio autē hꝰ eēntial' est. si aūt esset actio sua
vt actio psonalis vt ḡnare spirare. ⁊ hiꝰ: hn̄
sequeret̄. qa ad hiꝰ actōes siue vt actōes se-
quūt̄ p ꝯformitatē. relatōes ⁊ ppetates per-
sonales. s. ad idētitatē actōum ⁊ diuersitatē
idētitas ⁊ diuersitas relonū ⁊ ppetatū. nō
aūt sic ē d̄ actōibꝰ eēntialibꝰ et si q̄nq̄ sic. h̄ n̄
ē ncc̄itate ꝯñtie formalis s mālis. Ad ali-
ud qḋ obr̄ ꝙ tota trinitas dr̄ pr̄ nr̄ ꝛc. dō. ꝙ
n̄ ē sile de nobis ⁊ de xp̄o hoīe. grā. n. inhi-
tās q̄ ē ĩ nobis a trinitate fac̄ nos filios dei.
nō nāles s adoptiuos. cuiusmōi filiatio xp̄o
n̄ ꝯuenit. Grā aūt que est ĩ xp̄o a trinitate:
q̄ qdē grā ē grā vnionis: fac̄ xp̄m filiū dei
nālē. Nālis aūt filiꝰ nō pōt dici nisi dei pr̄is
ꝑpter rōnē supradictā: ne. s. accedat ĩ diuinis
relatōum ⁊ ppetatū ꝯfusio. Lȝ igit̄ ĩ xp̄o sit
grā gratū faciēs supaddita nͤ. qa etiā ē su-
paddita grā vnionis: ꝑpter quā ē filiꝰ p nāȝ
et a qua ppe est filiꝰ. nō aūt ē filiꝰ nālis tri-
nitatis p grām: q̄ est supaddita nͤ: que solum
gratū fac̄: n̄ debet ab hac grā dici filiꝰ trini-
tatis vl spūs sci. Ad qḋ obr̄ ꝙ tāto magis
efficit̄ filiꝰ ꝛc. dō. ꝙ intellr̄ de filiatōe fm ꝙ
coīter se hȝ ad filiatōeȝ p grām: et ad filiati-
onē p nām. et qa ceteris hoībꝰ ꝯuenit solūȝ
eē filios p grām: nō filios p nām. xp̄o autem
hoī cui nō ē datꝰ spūs ad mēsurā p grā vni-
onis: ꝯuenit eē filiū pr̄is p nām. ideo magis
effectꝰ est filiꝰ q̄ aliꝰ. Vn̄ ĩ ps. sup illud. Me
suscepit dextera tua. glo. i. sapiā tua ꝟbum
tuū. In xp̄o. n. hoīe ⁊ nos ĩ illo sumꝰ assūpti
s diuerso mō. ille p vnionē. nos p adoptōeȝ.

Ad aliud dō ꝙ licȝ tota trinitas fecerit
hoīeȝ illū: vn̄ pōt dici filiꝰ trinitatis p creati-
onē siue spūs. s. hec. n. ꝯcedit̄. iste hō ē filius
spūs sci p creatōem: put iste homo dic̄ sup-
positū siue ĩdiduū hoīs: n̄ psonā filii. hec. n.
n̄ ꝯcedit̄. filiꝰ dei ē filiꝰ spūs sci p creatōem
qa hītudines seu ꝑprietates filii ⁊ spūs. s. n̄
respiciūt se correlatiue. vn̄ nullo mō dō est
filiꝰ dei filiꝰ spūs. s. Si aūt obiciat̄ filiꝰ dei
ē homo ille q est filiꝰ spūs sci p creatōem. ḡ
ē filiꝰ spūs sci p creatōem. Dicēdū ꝙ non
seqt̄. qa et si aliqua que dn̄tur de isto hoīe:
dn̄tur de filio dei: n̄ tn̄ quecūq̄. vtpote que
dc̄a ponūt ꝯfusionē psonaliū ppetatū: vl q̄
impediūt hītudinē relatōum psonaliū: que
accidēt: si dicet̄ filiꝰ dei filiꝰ spūs sci p crea-
tōeȝ. qa tūc eadē psona esset spiratoꝛ ⁊ filiꝰ
respectu eiusdē. Preterea pōt dici ꝙ ē lo-
q de grā xp̄i sḋ ꝙ p eā hitat ĩ eo trinitas. et est
loq de ea sḋ ꝙ p illā ē vnio. pmo mō e ꝯpa-
tio xp̄i hoīs ad totā trinitatē. 2ͦ mō ē ꝯpatō
illiꝰ hoīs ad diuinā psonā. Scd̄m pmā ꝯpa-
tōeȝ grē iste hō ē filiꝰ dei. n̄ tn̄ ꝯuenit ꝯcedi
ꝙ filiꝰ trinitatis ppter rōneȝ p̄dictā. qa ĩ hac
ꝯpatōe n̄ ē filiꝰ patris vt patris. s fm ꝙ deꝰ.
Nec filius filii vt filii. s fm ꝙ deꝰ. nec spūs
sci silr̄. Et iō n̄ dȝ dici filiꝰ trinitatis. s dei.

Scd̄ȝ secūdā ꝯpatōeȝ ē ꝯpatō ad diuinā p-
sonā p grām vnionis: et p eādē grāȝ ē filius
pr̄is p nāȝ. Et h̄ ꝙ dico iste hō suppōit ipsā
psonā eternā. Ad qḋ obr̄ de coīcatōe idi-
omatū dō. ꝙ hec coīcatō n̄ ē generalr̄ oīū
s eoꝝ que absolute assignāt̄ ꝯuenire. Et sūt
dispēsatiue assumpta ad hoīs r̄patōeȝ: cuiꝰ-
modi sunt ĩfirmitas siue penalitas moriēdi
patiēdi famē: sitim: et alia hiꝰ: que hoīs ꝯ-
gruūt repatōi. Ad qḋ obr̄ ꝙ rōne additi-
onis medie nͤ. s. aīe dȝ ipūs scūs dici pr̄. d̄
ꝙ n̄ est sile de naturis extremis ⁊ media. su-
pma. n. nā put ē ipsiꝰ filii siue filiꝰ est de sba
patris seu de ipso pr̄e p ꝯformitatē pncipa-
lem: ꝑpter qḋ ꝯuenit illi modꝰ eēndi a pr̄e
q ē ppꝰ filio. Silr̄ ⁊ ĩfima nā. s. caro xp̄i est
de carne ꝟgis. Dȝ. n. eē s carnē a carne ꝟgis
propter qḋ illi ꝯuenit modꝰ eēndi a btā ꝟgie
neq ē ppꝰ filio. Sȝ nā media. s. aīa exit in
eē p creationē. vn̄ n̄ ē ex aliquo p acceptōeȝ
esse de sba alicꝰ. vn̄ quātū ad aīam n̄ ꝯuēit
ei modꝰ aliq̄s q sit ppꝰ filio. Quia igitur
filiꝰ quātū ad nām supmā ē de sba patris.

quantū ad carnē susceptā de sb̄a matris dr̄ filius pr̄ia ⁊ matria rōne illius duplicis n̄e h̄re siue modi exn̄di. Ad illō qd̄ vltimo obr̄ quare n̄ ē filius spūs sci: exquo ē de spū. s. dd̄. q̄ eē de aliquo dr̄ tripl̄r. Aut sic de mā. aut sic d sb̄a. aut sic d p̄tre. Solo medio mō eē de aliquo ponit filiatōem: dūmodo addatur silitudo n̄e spēi. fm q̄ dic̄ Jo. Dama. Q̄ gn̄are ē sile de sua sb̄a p̄duce. f̄ p̄mū modū producit̄ pedicul᷒ de hoīe. f̄ modū 2ᵐ filius a p̄re. f̄ modū 3ᵐ op᷒ siue effect᷒ ab artifice. Et h̄ vltimo mō dr̄ oceptio de spū scō f̄ q̄ dic̄ Ambrosi᷒ ⁊ Hugo de scō Uic. i li. de sacramen̄. Nō idcirco p̄r xp̄i diced᷒ ē. qa eius amor oceptōez ɓgis opat᷒ ē. et n̄ de sua eēntia ɓgini semē part᷒ tribuit. f̄ de carne p̄pa ɓgini sb̄am mīstrauit. Xp̄s ḡ ⁊ de ɓgine est nat᷒: et de carne ɓgis carnis sb̄am accepit. Spūs scūs nāq̄ ɓgini supuenit: vt p eius oparōez caro xp̄i d carne ɓgis formaret̄.

Ad maiorem euiden

tiā p̄dictoꝝ q̄rit̄ hic īcidēter de grā xp̄i q̄lr̄ illi dicat̄ nālia. cū grā ⁊ natura ex opposito diuidāt̄. Ad qd̄ dd̄ ē q̄ nāle dr̄ duob᷒ modis Uel qd̄ ē a nā. et h̄ mō grā n̄ fuit nāl i xp̄o. Uel qd̄ ē p modū n̄e. et h̄ mō grā dr̄ nā'is. qa sic nāles vires insunt insepabil̄r sb̄o. ita grā insepabil̄r inest xp̄o. Nāle etiā dr̄ qd̄ est rei īnatū a p̄n̄ sue oditiōis. Et h̄ mō dicūt̄ h̄itus nāles q̄ inditi sunt aīe a sua creatiōe Scd̄z hūc etiā modū dr̄ grā xp̄o nālis. quia īnata ē xp̄o hoī a oditiōe. Itē querit̄ quō dicat̄ xp̄s dīna grā corpal̄r replet᷒. Hoc. n. dr̄. 2. Col. In ipso h̄itat oīs plenitudo diuinitatis corpal̄r: cū ostet q̄ deitas n̄ mō corpali h̄itet i xp̄o. Ad qd̄ dd̄ q̄ illō intell̄r multipl̄r f̄m q̄ h̄r ibi i glo. Uno modo vt accipiat̄ tropice. vn̄ dic̄ glo. Trāslato ɓbo vsus ē et p̄pter opletiōez vmbraꝝ legaliū figuraꝝ dixit corpal̄r. i. ⁊ oplectiē: qa i ip̄o opleťoīa vt quodāmodo sit corp᷒ ⁊ impletio vmbrarū legis. i. significatōum illaꝝ ipse sit ɓitas Alio modo vt accipiat̄ ad l̄ram. vn̄ dicit glo. Dic̄ corpal̄r qa i xp̄i corpe qd̄ assumpsit de ɓgine tāq̄ i tēplo h̄itat deus. Uel posset alio mō intelligi: q̄ dr̄ corpal̄r f̄ modū trins dimēsiōis: qua determinat̄ corpus. Est. n. d᷒ i reb᷒ trib᷒ modis. In oīb᷒ creaturis ē p cōtinētiā ⁊ oseruatōez. In scīs ē p grāz ⁊ caritatē. In xp̄o ɓoē p vnionē. Prim᷒ mod᷒ cōpat̄ dimēsiōi lōgitudīs. qa f̄ illū modū dr̄ sap̄. 8. Q̄ attingit a fine vsq̄ ad finē fortiter ⁊ disponit oīa suauiter. 2᷒ mod᷒ opat̄ dimēsiōi latitudīs. qa caritas ē latitudo spūalis. vn̄ p̄s. Oīs osumatōis vidi finē latū. m. t. n. 3᷒ mod᷒ q̄ ē p vnionē opat̄ p̄fūditati qa ille mod᷒ intim᷒ ē. Eph̄. 3. Ut possitis op̄hēdere q̄ sit longitudo quātū ad p̄mūz. latitudo quātū ad 2ᵐ. et p̄fundū quātū ad 3ᵐ. vt sb̄limitas referat̄ ad hūanā nāz q̄ sb̄limata ē ad vnionē cū dīna. et p̄fundū referat̄ ad dīnā q̄ intime p vnitatē p̄ᵉ vnita est ad humanā. qa ḡ h̄ triplici mō ē deitas in xp̄o: iō dr̄ replet᷒ grā corpaliter. vn̄ i p̄s. sup illō Mons i quo bn̄ placitū ē deo h̄itare i eo. gl. Uerbū h̄itabit eū. i. hoīez xp̄m vsq̄ i finem qa p̄sonaliter vnit᷒ ē ei. i quo h̄itat oīs plenitudo diuinitatis corpaliter. Sic. n. vtiq̄ ɓbū i carne vt etiā ɓbū caro factū solū dicet̄. iō homo ɓbo i vnā p̄sonā copularet̄.

Consequenter

querendū ē d scītate oceptōis. et h̄ dupl̄r Primo quātū ad scītatē ocipiētis matris. 2° quātū ad scītatē ocepti filii. Itē de scītate ocipiētis dupl̄r. Primo de illa q̄ fuit añ oceptōez filii ⁊ añ ɓgīs natiuitatē i utero sue matris. 2° de illa q̄ fuit i oceptōe filii cū facta ē mater. Querit̄ igit̄ī parte ista de p̄ᵃ scīficatōe ɓgīs i vtero matris. De 2ᵃ scīficatōe ɓgīa i oceptu saluatoꝝ. De scītate ocepti filii. ad quod introducit̄ questio de determinatōe an fuerit xp̄i.

Quantuz ad primuz

querit̄ quoꝝ sit scīficatio ut pateat qd̄ sit et i quo casu fuerit ɓgīa scīficatio vl̄ scīficata a quo fuerit scīficatio vel scīficata. Cum querit̄ cui᷒ sit scīficatio dubitari pōt. p̄mo vtrū sit rei rōnalis solū. 2° vtrū sit rōnal rei: q̄ ē xp̄s: an rei rōnalis q̄ ē pura creatura.

Ad primuz

arguit̄ sic. Cū scīficatio opponit̄ peccato. vbi n̄ erit peccatuz: nec erit scīficatio. Sz peccatū n̄ ē ponē i re irrōnali. ḡ nec scīficationē. ḡ scīficatio solū ē i re rōnali. Ad oppositū. In vltimo exo. et fere p totā legez inuenim᷒ tabernaculū scūz ⁊ oleū vnctionis scz ⁊ vasa scā ⁊ vestes scās. sic vestes Aarō et hec oīa sunt res irrationales. Sz vbi ē sāctitas: ⁊ scīficatio. Non ḡ solū ē i re rationali scīficatio. R° dd̄. q̄ scīficatio nihil aliō ē q̄ motus ad scītatē. sic dealbatio dr̄ mot᷒

ad albedinē. Sꝫ ſcītas dʳ quattuoꝛ modis. Eſt.n.ſcitas ꝑ dedicatiōēꝫ ad cultū dei. Et ē ſcitas ꝑ emūdatōēꝫ a pc̄tō. 3º mō dʳ ſcītas ī ſcriptura ipſa abſtractio a carnali actu. 4º mō dʳ ſcitas ꝑ ꝯfirmatiōem ī bonū. Scītas ƀo ꝑ dedicatōēꝫ ad cultum dʳ coīſſime. vñ cōuenit ⁊ rei rōnali ⁊ irrōnali: dūmodo ſit dedicata ad cultū dei. Ab hac ſcīficatōe dicebāť nazarei ſancti: q̄a dedicati erāt ad cultū dī. vt hʳ Numeri.6. Q̄ nō debēt nazarei bibē vinū: nec radē comā. et poſtea addit. ꝺ ritu eoꝝ ita faciet unuſq̄ſq̄ ad pfectōēꝫ ſanctitatiſ ſue. Hoc etiā mō dicebanť ſacerdotes ſcī. ſic pꝫ.8. Leui. Ubi loqʳ de ꝯſecratiōe ſacerdotū: q̄ ſunt cultui dīno mācipati vł dedicati. poſuit laminā aureā ꝯſecratā ī ſcīficatione. Et ħ etiā mō dicūť xp̄iani ſcī: quia dedicati ſunt ad cultum dei ī baptiſmate. Hoc etiā mō dicūť res irrōnales ſcīficate. tabernaculū.ſ. ⁊ vaſa ſancta. Numeri.6. Cōpleuit moyſes tabernaculū vnxit ⁊ ſcīficauit. 2ª ē ſcītas ꝑ emūdatiōēꝫ a pc̄tō. de q̄ hʳ.6. ad ro. Nūc aūt liberati a pc̄tō ſerui fcī dei hētis fructū ī ſcīficatōe. Et ſilr ad Teſ.4. Nō vocauit nos de⁹ ī imūdiciā: ſꝫ ī ſcīficatōēꝫ. 3º mō ē ſcītas ꝑ abſtractionē a carnali actu. de quo exo.19. p̄cipiť moyſi vt ſcīficet pplm. Uade inq̄t ad pplm ⁊ ſcīfica eoſ hodie ⁊ cras. et lauēt veſtimēta. Et dic̄ glo q̄ ſcīficatio iſta erat abſtinētia a mulierib⁹. De hac.1. R.21. vbi queriť ſi mūdi ſunt pueri maxime a mulieribus. Sūt ne vaſa pueroꝝ ſancta? Et rñdet dd. Et q̄dē ſi de mulierib⁹ q̄re ꝯtinuim⁹. ꝛc. 4º mō ē ſanctitas vel ſācificatio ꝑ ꝯfirmationē ī bonum. etiā ī p̄s. Dñe q̄s hītabit ī taber. tuo: aut q̄s req. ī mo ſ.t. īnocēs manib⁹. ꝛc. Per mōtē ſcm̄ ſignificat ꝯfirmatōēꝫ. vñ ſcm̄ vno mō idē ē q̄ꝺ cōfirmatū. ſcm̄ alio mō grece idēꝫ ē q̄ꝺ agyos. ab a q̄ꝺ eſt ſine. et gyos terra. vñ ſcm̄.i. ſine terra. Et ꝑ terrā ſigʳ pc̄m̄ vel culpa. hoc ē ſcm̄ ꝑ emūdationē a pc̄tō. Scđm q̄ ꝑmū modū ē ſanctificatio rei rōnalis ⁊ irrōnalis. ſꝫ alios modos ē ſolū rei rōnalis.

Cōſequenter queritur vtrū ſanctificatio ſit ipſi⁹ xp̄i. et videť q̄ ñ. Dan.9. Cū uenerit ſcūs ſcōꝝ. glo. dic̄ Xp̄s q̄ ē ſcūs ñ dꝫ dici ſanctificat⁹. ḡ ſanctificatō ñ dꝫ dici de xp̄o. Itē ſanctificatio ē motuſ de ñ ſancto ad ſanctū. Sꝫ xp̄s nūq̄ fuit non ſanct⁹. ḡ ñ pōt dici ſanctificat⁹. Cōr. Jere. .i. Pri⁹ q̄ exires de uētre ſanctificaui te. glo: Quidā hūc locū ſup ſaluatorē intelligūt: q̄ ꝑuſq̄ i utero ƀginali formareť: ⁊ añq̄ exirꝫ de uulua ē ſanctificat⁹. Itē.17. Jo. et loqʳ fili⁹ dei ad patrē. Ego ꝑ eis ſanctifico me ipꝫ Glo. Aug. Ego me hoīēꝫ ſanctifico i me ƀbo Sꝫ talis ē ſanctificatio xp̄i. ḡ xp̄s ē ſanctificatus. Solō dd. q̄ ſanctificatio ē motuſ ad ſanctitatē. Hoc aūt pōt eē duplr. q̄a omnis mot⁹ ē ab aliquo i aliq̄d. Sanctificatio autē dic̄ motū in ſanctitatē. vñ ſanctitas ē terminus in quē ipſi⁹ ſanctificatōis. Sꝫ mot⁹ ī ſanctitatē dʳ aliq̄ñ de ſancto i ſanctū. aliq̄ñ de ñ ſancto i ſanctū. Et mot⁹ de ñ ſancto i ſanctū ē duplr. q̄a ñ ſcm pōt dici ꝑuatiue. ſiue ꝯtrarie vel negatiue. Nō ſanctum negatiue pōt dici de eo q̄ꝺ ñ ē. q̄a illud q̄ꝺ ñ ē: eſt nō ſcm. Nō ſcꝫ ꝯtrarie uel ꝑuatiue dʳ de eo q̄ꝺ ē tm̄ ꝑuatū ſanctitate: ſiue hñs ꝯtriā diſpoſitōēꝫ ad ſanctitatē: ſic aliq̄s peccatoꝛ. Sāctificatio ƀo de nō ſācto dʳ uel q̄a de ñ ſancto negatiue. uel de ñ ſancto ꝑuatiue ſiue ꝯtrie Sāctificatio ƀo que ē de nō ſancto negatiue illa fuit i xp̄o hoīe i ipſa incarnatōne ſua. ſ. qñ creabať ei⁹ btā aīa: ꝑus fuit dicē de ea ñ ſanctū: q̄a ꝑus fuerat ñ ens. In ſua aūt creatione fuit mutata de ñ ente ī ens: et de non ſancto negatiue i ſanctū. Et ħ mō loqʳ glo. Jere.i. Alio mō dʳ ſanctificatio mot⁹ de ñ ſācto ꝑuatiue ſiue ꝯtrarie i ſāctū. et iſta ſanctificatione ſanctificat⁹ fuit Johēs baptiſta ī utero. q̄a Johēs añ ſanctificatōēꝫ fuit ꝑuatus ſanctitate: et hēbat diſpoſitiōēꝫ ꝯtriā. ſ. culpā originalē. Hoc etiā mō ſanctificať q̄lꝫ puul⁹ ī baptiſmo. Hec aūt ſanctificatio non fuit ī xp̄o. q̄a xp̄s hō nūq̄ fuit ꝑuat⁹ ſanctitate. Sāctificatio ƀo q̄ ē mot⁹ ī ſanctitatē ꝺ ſancto ē duplr. Uno mō cū moueť aliq̄s de minoꝛi ſanctitate in maioꝛē ſanctitatē. Alio mō ñ q̄a moueať ī maioꝛē ſanctitatē. ſꝫ quia moueť ī ꝯtinuationē ſanctitatis. De ſanctitate ꝑ mō hēm⁹ Jo.17. ubi xp̄s oꝛat patrē ꝑ aplis dicēs. Pr ſanctifica eos ī ƀitate. et tñ iā erāt ſcī apli. Glo. dic̄. Sic grā tua īcepta ē ſanctificatio: ꝑ quā iā ñ ſunt de mūdo. ita eſdē grā ꝑſeuerēt ī ƀitate.i. ī ſanctitate: que ē ī ꝑſeuerātia ut ꝺ ſanctitate iuſticie pñtis ꝑueniāt ad ſanctitatē iuſticie finalis. Uñ pꝫ q̄ ſanctificatio ibi dic̄ motū ī maioꝛē ſanctitatē. Loquēdo autē de ſanctificatione alia que ē ī ꝯtinuationē ⁊ extēſionē ſanctitatis: hoc modo ſanctificāť illi q̄ ſunt in patria: et

nō ē sanctificatio ꝓꝑe mot⁹. qͣ tota fil' in se. ꝯ ꝓpter ꝯtinuationē dr̄ q̄i mot⁹. Jlli .n. q̄ sūt ī patria semꝑ ꝯtinuāt ī sanctitatē. sic lucere dic̄ q̄dā extēsionē ꝛ ꝯtinuatōez. et h̄ mō est scificatio ī xp̄o: cū dr̄ ī Jo. Ego ꝓ eis scifico me ip̄z. i. ꝯtinuo me ī scitate: vt a me rcipiāt scitatē. et ī gl. silr̄ ego me hoīez sanctifico in me verbo.

c **Onsequenter** querit̄ de scificatōe btē vgīs. Jn quo statu potuit scificari. Et circa h̄ plura querūt̄. Primū ē an aū ꝯceptōez fuerit scificata. 2ᵐ ē an ī ꝯceptōe fuerit scificata. 3ᵐ ē an p⁹ ꝯceptōez aū īfusionē aīe fuerit scificata. 4ᵐ an post aīe īfusionē fuerit scificata in in vtero matris sue.

Ad primuz ergo arguit̄ sic. xi. ad ro. dr̄. Si radix ē scā: ꝛ rami sunt sancti. Sꝫ sic se hn̄t parentes btē vgīs ad ipsam sic radix ad ramū. Si ḡ ī parētib⁹ btē vgīs potuit eē scificatio ꝛ infusio scitatꝭ. ḡ ram⁹. s. btā vgo potuit ī eis scificari. Sꝫ q̄cq̄d potuit ei boni ꝯferri: ē ei collatū. ḡ ipsa fuit scificata ī parentib⁹ suis aū ꝯceptōez. Jtē. 5. ad ro. Nos peccam⁹ oēs ī Adā. ḡ oēs peccam⁹ ī radice. Sꝫ scificatio cū sit ꝑ infusionē grē opponit̄ peccato. ḡ nos oēs potuim⁹ scificari ī radice. ḡ et btā vgo: cū fortior sit grā ad scificatōez q̄ culpa ad ꝯdēnatōez. Sꝫ q̄cq̄d potuit habere boni hūit. h̄ supponim⁹. ḡ fuit scificata in radice .s. ī parētib⁹ aū ꝯceptōez. Con̄. B. in ep̄la ꝯtra lugdunenses canonicos monet q̄ōnē de scificatōe vgīs dicēs. Dr̄ ne scificata q̄ten⁹ iā sāc̄ta ꝯcipet̄. ac ꝑ h̄ scūs vocaret̄ ꝯcept⁹ et obicit ꝯt̄ h̄. Nō valuit aū scā eē q̄ esset. Sꝫ nō erat aū q̄ ꝯcipet̄. ḡ n̄ potuit scificari aū q̄ ꝯcipet̄. Jtē ep̄h. 2. Eram⁹ oēs nā filii ire. Sꝫ nā ista se extēdit vsq̄ ad btā vgīnē. ḡ btā vgo fuit filia ire. Nō ḡ sanctificata ā n̄ ꝯceptiōez in parētib⁹. Srā ḡ hui⁹ querit̄ quare n̄ potuit scificari ī parētib⁹. Solō. dō q̄ duplex ē scificatio. s. scificatio nᵉ. et sāctificatio pᵉ. Scificatio pᵉ ē ꝑ p̄ntē grāz. Sāctificatio nᵉ nō erit nisi ꝑ futurā glīā. qͣ ibi scificabit̄ nā. s. ī glīa put innuit̄. i. Cor. 15. Jn resurrectiōe. n. scificabit̄ nā ip̄a. qͣ fiet sermo q̄ script⁹ ē. Ubi ē mors victoria tua? vbi ē mors stimul⁹ tuus? Et appellat stimulū fomitē. Scificatio aūt q̄ ē ꝑ baptismū: et q̄ ē ꝑ p̄ntē grām n̄ ē scificatio nᵉ. ꝯ scificatio solū

pᵉ. ꝯ fomes adhuc remanet post baptismū ī nā: et trāffundit̄ ꝑ gn̄atiōez ī totā nāz. ꝓpter h̄ n̄ ē gn̄atio sine peccato. qͣ nā nō ē scificata. et ꝑ gn̄atione trāffundit̄ nā. iō necesse ē vt qd̄ gn̄at̄ ī gn̄atōe ꝯtrahat peccatū. Et ꝓpter hoc btā vgo nō potuit ī parētib⁹ suis sanctificari. imo nccē fuit q̄ ī gn̄atōe sua ꝯtraheret pc̄m̄ a parētib⁹. Erat etiā ī ip̄a ante ꝯceptionē quātū ad rōnē nᵉ et n̄ pᵉ. et ꝓpter h̄ ī ip̄is scificari n̄ potuit. Ad pᵐ obiectū dō q̄ ē scitas nᵉ ꝛ pᵉ. Licꝫ ḡ radix sit sancta quātū ad ꝑsonā. nō tn̄ ram⁹ ē sanct⁹. Sꝫ radix btē vgīs. i. parētes ei⁹ n̄ potuerūt sanctificari quātū ad nām: ꝯ quātū ad ꝑsonā. Cuꝫ ḡ nā ī parētib⁹ sit radix ip̄a: a qua p̄cedit ꝑ gn̄ationē: cū illa n̄ potuerit sanctificari: nec btā vgo ī illa radice. Et iteꝝ loq̄t̄ ap̄ls ibi de iudeis et ꝯt̄ illos q̄ despiciebant iudeos asserētes q̄ n̄ saluaret̄. ꝓpter qd̄ ondit ap̄ls q̄ iudei aliq̄n saluabūt̄. qͣ radix. s. parētes eoꝝ sic scī patres saluati sunt. ḡ rami saluanabūt̄. s. iudei: qͣ sunt aliq̄n vnicaturi fidē sanctoꝝ patrū. et h̄ ē s̄m viā p̄destinatiōis: et n̄ nᵉ. qͣ ita p̄ordinatū ē a deo: nec loquit̄ de oīb⁹ iudeis: ꝯ ī gn̄e loq̄t̄. qͣ aliq̄n saluabūt̄. et sic pꝫ q̄ n̄ fac̄ hec auctoritas ad ꝓpositū. Ad aliud dō sic dictū ē q̄ pc̄m̄ pᵉ corrūpit nāz sic pc̄m̄ Ade. qͣ ab eo depēdebat tota nā hūana. Scificatio vō q̄ ē ꝑfectio pᵉ n̄ potuit scificare nām. vn̄ si Adā eēt scificat⁹ n̄ ideo eēt scificata nā hūana. vn̄ sanctificatio ī radice redit ī scificatōez pᵉ: ꝛ n̄ nᵉ. Quia ḡ n̄ educit̄ rōne pᵉ ꝯ rōne nᵉ. vnde vis gn̄atiua est via nᵉ ꝛ nō pᵉ nisi rōne nᵉ. iō n̄ potuim⁹ ī Adā scificari: nec eadē rōne btā vgo ī parētib⁹ suis. qͣ educimur ex pte illa ex qua n̄ ē scitas. s. ꝑ viā nᵉ. Uia aūt nᵉ nec nā potuit scificari ꝑ Adam.

Cōsequenter queritur vtꝝ btā vgo potuit scificari ī ꝯceptōe sua. et ostēdit beatus. B. q̄ non dicēs. Forte inter amplex⁹ maritales scā⁹ ip̄i ꝯceptōi se īmiscuit. vt sil' scificata fuerit ꝛ ꝯcepta. ita forte dicet̄. Sꝫ ꝯt̄ h̄ obic̄ sic. Sꝫ h̄ ī q̄t nō admittit rō. quō nāq̄ aut scitas absq̄ spū scificāte: aut scō spūi societas cum pc̄ō fuit. aut pc̄m̄ quō non fuit vbi libido nō defuit. Jtē. B. Aū ꝯceptōez mīme scificari potuit. qͣ non erat: ꝯ nec ī ip̄o ꝯceptu ꝓpter pc̄m̄ qd̄ inerat. Restat ḡ vt post ꝯceptū in vtero iā exn̄s scificationē accepisse credat̄

q̄ exclaso pc̄tō scā; fec̄ natiuitatē: n̄ tn̄ ꝯceptione. g̊ p⁹ꝯceptōez n̄ i ꝯceptōe fuit scificata.

Itē. B. p ꝯpatōez ad xp̄z. Si paucis filiorū hoīuz datū ē cū scitate nasci: n̄ tn̄ ꝯcipi: vt vni sane fuaret p̄rogatiua sci ꝯcept⁹ vl̄ scificatōis i ꝯceptu. Cū g̊ xp̄s hēat p̄rogatiuā sci ꝯcept⁹: p̄z q̄ aliqs ali⁹ n̄ fuit scificat⁹ i ꝯceptu. g̊ nec btā ꝟgo. Itē. B. Sol⁹ Ih̄s ꝺ spū. s. ꝯcept⁹: qa sol⁹ an̄ ꝯceptū scūs. quo excepto respic̄ vniuersos: q̄ð vn⁹ humilr̄ ꝯfitetur. Inigtatib⁹ ꝯcept⁹ sū ⁊ i pc̄tīs ꝯcepit me mr̄ mea. Sol⁹ g̊ xp̄s ꝯcept⁹ ē absq̄ pc̄tō. nō g̊ btā ꝟgo fuit i suo ꝯceptu scificata. Itē si btā ꝟgo n̄ fuiss; ꝯcepta i pc̄tō. g̊ n̄ fuiss; obligata pc̄tō: nec hūiss; reatū pc̄tī. Si g̊ q̄ð n̄ h; reatū pc̄tī n̄ indiget redēptōe. qa redēptio ē ꝓpter obligatiōe, ad pc̄tm̄ ⁊ ad reatū pc̄tī. g̊ n̄ indigēt redēptōe p xp̄z. q̄ð ƀ⁹ catholicā fidē n̄ ē ponēdū. Itē saluatoꝛ nr̄ sic ꝓ liberādis oīb⁹ venit: ita nullū a reatu liberū reperit. g̊ nec btā; ꝟginē inuēit liberā a reatu pc̄tī. g̊ ꝯcepta fuit i pc̄tō. n̄ g̊ scificata fuit i ꝯceptu suo. Ad opp⁹. Coit⁹ ꝯiugal̄ pōt eē meritori⁹ sic ꝺic̄ Aug. vt fuit i Abraam: qn̄ Sarra ꝯcepit Isaac: qa h̄ fec̄ ex obīa. Sz ubicūq; ē meritū: ibi est grā mouēs. vbicūq; est grā mouēs: ē ibi p̄ntia spūs. s. Sz vbicunq; ē p̄ntia spūs. s. ibi pōt esse scificatio. g̊ i coitu ꝯiugali pōt eē scificatio. Cū g̊ gliosa uirgo ꝯcepta fuerit i coitu ꝯiugali. ibi potuit scificari. Sz q̄cq̄d boni potuit ei dari datū est. g̊ datū ē ei q̄ eēt scificata i ꝯceptu suo. Itē ut distinguūt theologi. Coit⁹ ꝯiugal̄ ē triplr̄. Aliqn̄ ē meritori⁹. aliqn̄ licit⁹. aliqn̄ illicit⁹. Et itelligat̄ illicit⁹ coiter quārū ad veniale pc̄tm̄ ⁊ mortale. Coit⁹ ƀo meritori⁹ ē ꝺuplr̄. Quia aliqn̄ fit cā ꝓlis suscitāde ad cultū ꝺi sic̄ si hō moueť p caritatē ad suscitādū ꝓlez ad cultū dei i coitu maritali ul̄ ꝯiugali. iste coit⁹ eēt meritori⁹: sic̄ fuit i Abraa; q suscitauit ꝓle; ꝺn̄o. et ip̄m ad h̄ mouit caritas vt gn̄aret filiū: q seruiret deo. Ali⁹ ē cā reddēdi debitū uxori. et de h̄ hr̄. i. Cor. 7. Uxori vir debitū reddat. vn̄ si aliqs hō moueť ad coitū n̄ cā libidīs sue. s; ut p h̄ redd̄et uxori sue debitū: q̄ð ei ꝺ;. qa uir n̄ h; p̄tātē corporis sui. s; mulier: et e⁹ moueť ex iusticia. vn̄ coitus ille ei eēt meritori⁹. Est etiā coit⁹ qui ꝺr̄ licit⁹. sic̄ qn̄ moueť hō ad coitū ꝯiugalez cā fornicatōis vitāde. s; ꝙ ꝺic̄ apl̄s. i. Cor. 6 Un⁹qsq; hēat suā ꝓpter fornicatōez. Est coit⁹ ꝯiugal̄ q ꝺr̄ pmissus. sic̄ ꝺr̄ coit⁹ fragil̄ vt cū aliqs coit cū vxore sua nō cā vitande fornicatiōis: nec ꝓpter aliquā cām p̄dictā. s; qa q̄rit i vxore sua delectatōez suā: quā tn̄ i alterā n̄ q̄rēt: postponēdo tn̄ ꝺlectatōez suā illi delectatōi q̄ ē i deo. et ad coitū istū seqť pc̄tm̄: qa delectať i creatura: s; tn̄ veniale: eo q̄ postponit illā delectatōez delectatōi q̄ ē in deo. Est ali⁹ coit⁹ q ꝺr̄ ꝓhibit⁹. sic̄ qn̄ aliqs coit solū cū vxore sua cā libidīs expellēde: sic̄ facēt cū meretrice. et q̄rit i ea delectationez p meretricas blāditias: sic̄ facēt cum meretrice. et ad tale coitū seqť pc̄tm̄ mortale. Ex hiis g̊ hēm⁹ q̄ aliqs ē coit⁹ ꝯiugal̄ meritori⁹. S; vbi ē meritū ibi mouet grā: et ibi ē p̄sētia spūs. s. et ita scificatio. g̊ i aliq̄ coitu pōt eē sāctificatō. g̊ btā ꝟgo potuit i ꝯceptu sāctificari. qa potuit eē meritori⁹ ꝯcept⁹. Sz datū ē ei oē bonū q̄ð potuit. g̊ i ꝯceptu scificata fuit. R⁹. Supposito q̄ alibi disputať q̄ coit⁹ ꝯiugalis possit eē meritori⁹ distīguēdū. q̄ ē ꝯsiderare ꝯiugalē coitū meritoriū s; q̄ ē act⁹ p⁹ vel n⁹. Prout ē act⁹ p⁹ sic ē ibi volūtas mouēs. Prout ē act⁹ n⁹. sic ē ibi natura mouens. sed differēter: quia inquātū est ille act⁹ a volūtate mouēte: sic etiā ibi mouet caritas. inquātū ē a nā mouēte: sic etiā ibi monet fomes pc̄tī. qa sic ille act⁹ ordinat⁹ est ad pc̄tm̄ Ade et ex fomite pc̄tī. Uolūtas. n. mouet ibi s;ᵐ ordinē caritat̄. et a pte illa ē meritori⁹. Nā aūt mouet ibi s;m inordinatōez: et a pte illa ē libido i coitu ⁊ pc̄tm̄. Sz ꝯceptio seqť ad coitū: et respic̄ nām mouētē: et non volūtatē. Cōceptio. n. ꝺic̄ ꝯmixtionē: q̄ ē in ꝓncipiis sei alib⁹ viri ⁊ mulieris: q ꝯmixtio fit p nām. et iō nā ē mouēs ꝯiūctū i ꝯceptōe A pte aūt illi⁹ ꝯmixtionis ē libido. Et ꝓpter h̄ ꝺic̄. B. Quō pc̄tm̄ nō fuit ubi libido nō defuit. Lz g̊ coit⁹ ex una pte posset eē meritori⁹ nūq; tn̄ ꝯceptio poterit eē meritoria. et ita nec scificatio i ꝯceptione. Et ideo btā uirgo i sua ꝯceptione sanctificari non potuit.

Cōsequenter queri

tur vtrū btā ꝟgo p⁹ suā conceptionē fuerit scificata an̄ infusionē aīe. ita q̄ caro ei⁹ esset scificata anteq̄ infundereť aīa i ea. Et ōn̄diť q̄ sic. sic̄ i Luc. i. hr̄ de bo. Io. qn̄ btā ꝟgo salutauit helysabet p⁹ ānūtiatōez āgeli ei fcā; .s. q̄ ꝯcipet saluatorē: exultauit i gaudio infans i vtero. ꝺic̄ glo. Nōdum i eo erat spūs vite. et tn̄ iā erat sp̄s grē. Si ergo q̄ð datū ē Iohi nō ꝺ; denegari gliose ꝟgini: p; q̄ an̄

aïe ei⁹ infusionē ī carne fuit caro ei⁹ scificata

Itē Jere.i. dixit dñs ad Jere. Priusq̄ te formarē ī vtero noui te: et priusq̄ exires de vētre scificaui te. Sz noscē dei ē duplr̄. q̄a ē noticia simplr̄: et ē noticia approbatōis. Noticia simplr̄ ē q̄ua nouit bona ⁊ mala indifferēter. Noticia approbatōis ē q̄ solū nouit bona: et qua approbat ipsa bona: f⁹ quā dic dñs mat. 25. Nescio nos. Cōstat q̄ dñs loq̄t ad Jere. d noticia approbatiōis. Sz illa nūq̄ est nisi de bono. ḡ iā erat Jere. in statu bono añq̄ eēt format⁹ ī vtero. Sz añ formationē corpis ñ infūdit aīa. ḡ añ infusionē aïe erat ī statu bono. Sz qd datū ē Jere. ñ debuit negari btē vgī. ḡ ipsa fuit scificata ī vtero añ infusionē aïe. Coñ. Nihil ptinz ad grāz qd ñ ptinet ad gliā. q̄ grā ordinata ē ad gliaz. Sz Aug. dic ī li. d ci. di d abortiuis q̄ nō ptinēt ad gliā resurrectōis. q̄a nihil ptinet ad gliā resurrectionis nisi qd cecidit p mortē. s illi non ceciderūt p mortē: q̄a nūq̄ hūerunt vitā. vñ ñ ptinēt ad resurrectiōis gliā. Silr̄ cū caro añ infusionē aïe nullo mō ptine at ad gliā. q̄a dato q̄ nūq̄ aïet: nūq̄ glificabit. ḡ nullo mō ptinet ad grāz. Sz scificatio ē p grāz. ḡ añ infusionē aïe nō pōt scificari.

Itē zi. exo. hēm⁹ legē de pcutiēte mulierē pgnātē. et distinguit ibi ī glo. q̄ si puerpiū fuerit informe: ille nō dz dānari nec indicat homicida. s solū punit pena pecuniaria: ⁊ ñ morte. Si aūt puerpiū fuit formatuz: ille dz indicari homicida. Añ informatōez aūt ñ ē fet⁹ aīat⁹. Videm⁹ ḡ q̄ lex dei ñ ɔputat fetū añ aīatōez. ḡ nullo mō pōt scificari añ aīationē. Solo. dd. q̄ caro añ aīatiōez nullo mō pōt scificari. et rō h⁹ ē: q̄a corp⁹ nr̄m de se ē corruptibile: nec hz de se nām ppetuationis ad eē. Sz nc̄citas ppetuitatis eē inest ipsi ex uniōe ad aïaz rōalē: q̄ ē sba ppetua. vñ ex h q̄ pficit ipm: et ei vita rōnal. ex unione retinet corp⁹ humanū possibilitatē ad vitā ppetuā et nc̄citatē resurgēdi: sic aūt nō est in corpib⁹ aliis aīatis. q̄ nō hñt ordinem nec vnionē ad formā ppetuā. q̄a aīa vegetabil ⁊ sensibilis: q̄ sunt pfectōes alioꝝ corporum aīatoꝝ sunt corruptibiles. Pz ḡ q̄ corp⁹ humanū accipit ex unione ad aīaz possibilitatē ad gliaz. Cū igit grā ordinet ad gliā: silr̄ accipiet possibilitatē suscipiēdi grāz p vnionē sui ad aīaz. Sic ḡ corpus añ aīatōez ñ habz ɔditōez p quā possit ordinari ad gliam. silr̄ nec ɔditōez p quā possit ordinari ad grām. ḡ añ aīatiōez ñ pōt suscipe grāz. ḡ nec scificatōez: cū scificatio sit p grāz. Ad illd qd obr̄ de Johe dd. sic pz ī lrā. q̄ tc erat sextus mēsis Jobis: q̄n missus fuit āgel⁹ ad Mariā et p⁹ ei⁹ salutatōez accessit ipa ad Helysabet et salutauit eā: et ad vocem ipsi⁹ exultauit puer ī gaudio ī vtero. Sz sic dic Aug. iuxta sniaz medicoꝝ corp⁹ formatur usq; ad. 40. dies quo formato aīa infundit. Et sic sexto mēse ē corp⁹ aīatū: ⁊ viuificatū. ḡ ī Johe erat iaz aīa ⁊ spūs vite. Sed tc q̄rit quō dic glo. q̄ nōdū ī ipso erat spūs vite. Dicēdū q̄ aliq̄n dr̄ res eē q̄n īnotescit. aliq̄n ñ eē cū ñ īnotescit. Qd ḡ dr̄ q̄ nōdū erat ī ipo spūs vite: h ē verꝝ quātū ad manifestatiōez. q̄a ñ adhuc īnotescebat q̄ hēret spm̄ uite. Quātū vo ad vegetatōez ⁊ uiuificatōez erat ibi spūs uite s ñ appebat quātū ad motū. Ad aliū qd obr̄ de Jere. Prius q̄ zc. noui te. dd. q̄ ibi loq̄t de noticia approbatōis. Sz noticia approbatōis ē duplex. q̄dā s'm pdestinatōez. q̄dā sz p̄ntē iusticiā. p̄a nō ponit bonū ī actu: s bonū futuꝝ. 2a ponit p̄nti grē bonū ī actu cognito. Cū ḡ dicit. Pusq̄ zc. noui te. intellr̄ de noticia approbatōis s'm pdestinatōez: q̄ non ponit bonū vl grāz ī p̄nti ī actu. s ī futuro ī ipo cognito. Illud ḡ noscē ñ ponit scificationē ī Jere. añ formatōez: s ī futuro s'm pdestinatōez. et h ē qd dic. b. B. de Jere. Pulchre inter figuratōez ī vtero. et pturitōez ex utero dinū distinxit oraculū. ut illā tm̄ pcognitā. s. figuratōez vel formatōez istā. s. pturitionē scitatis munere pornatā ostēdēt: ne quis phe pogatiuā putauit d sola presciēs estimādā. Et sic pz q̄ añ figuratōez fuit tm̄ mō scificatio ī Jere. vt pcognita ⁊ approbata ⁊ nō ī actu: sic possū dicē: q̄ ante creatōez mūdi nouit nos noticia approbatiōis.

Cōsequenter queri tur an p⁹ infusionē aïe fuerit scificata ī utero mr̄is sue: quāuis ista qō mota sit ꝑ li. in tctatu de trinitate. vbi q̄rit quō de⁹ sit ī reb⁹ p grāz. et ostēdit q̄ nō fuit scificata sic dic Aug. ad Dardanū. Nō uideo quō edificent hoīes ī domū di ad hēndū ī se ihitātē deū: nisi cū fuerint renati: qd nō possūt eē āteq̄ nati. Ex h sic obr̄. Null⁹ pōt hēre deū inhitātē ī se nisi fuerit renat⁹. nō potest eē renatus anteq̄ nat⁹. ergo null⁹ ante q̄ natus pōt hēre deū ihitātē ī se. Si ergo de⁹ inhitat p grāz: null⁹ ī vtero anteq̄ sit nat⁹ potest hre

grãm. Cũ ꝗ̃ scificatio fit p grãm inhitãtẽ pꝫ
ꝙ btã ꝟgo i vtero mr̃is sue añ suã natitatẽ
ñ potuit scificari. Itẽ Aug. ad Dardanũ.
Illa scificatio q̃ efficimur singuli tẽpla dei ñ
ẽ nisi renatoꝝ: qꝺ ñ nisi nati hoĩes esse pñt.
Sꝫ posset dici. ꝙ legit ꝙ Jo. ⁊ Jere. fuerunt
scificati ĩ vtero añq̃ eẽnt nati. Contᷓ quod
Aug. obiic̃ h̃ mõ. de hoib⁹ ↄstitutis inter ma
terna uiscera: vtrũ existimem⁹ eos aliquo sã
ctifitatõis mõ donari. et h̃ ꝓpter Jo. ⁊ Jere.
tñ illa scificatio qua efficimur tẽpla dei nõ
ẽ nisi renatoꝝ: qꝺ ñ nisi nati hoĩes esse pñt.
Sꝫ illa scificatio ẽ p receptionẽ grẽ. qa p re-
ceptionẽ grẽ efficimur tẽpla dei. ꝗ̃ btã ꝟgo
ĩ vtero ñ potuit recipe grãꝫ nec scificatiõeꝫ
añ suã natitatẽ. Posset dici ad h̃ ꝙ duplex
ẽ natitas. s. natitas ĩ vtero: et natiuitas ex
vtero. Scificationẽ aũt añ natitatẽ i utero
nemo põt hẽre. ꝟ añ natitatẽ ex vtero põt.
qa iã ẽ ĩfusa anima ĩ vtero carni. Et ita dr̃
de xp̃o Mat. i. Qꝺ ĩ ea natũ ẽ de spũ scõ est

Cõtᷓ opponit Aug. h̃ mõ. Huic natitati q̃
. s. ẽ ĩ utero iã accedit z⁹ natitas q̃ ẽ ex vtero
ꝗ̃ iã ñ erit z⁹ natitas illa p quã renasci dici
mur: ꝟ tertia. Dñs aũt cũ hinc loqueret inquit
Nisi qs renatus fuerit denuo ⁊c. eã ↄparans
ꝓmã natitatẽ q̃ fit mr̃e pariẽte ñ ↄcipiẽte: q̃
fit ex ea: ñ q̃ fit ĩ ea. ꝗ̃ renasci dr̃ respectu na-
tiuitatis ex utero: q̃ ẽ mr̃e pariẽte: ⁊ ñ respe
ctu natitati ĩ vtero. Itẽ iã dicet̃ zᵃ natiui
tas: quã dñs vocat secũdã. ꝗ̃ cũ ñ possit ali
qs scificari añq̃ renasci: ñ põt aliqs scifica
sci ĩ vtero. Itẽ si hõ regñari ĩ vtero põt
p grãꝫ: cũ restat illi adhuc nasci: renascit añ
q̃ nascat. qꝺ fieri nullo mõ põt. ꝗ̃ nec scifi-
cari põt p grãꝫ spũs añq̃ nascat. qa scifica
ri ñ ẽ nisi renasci. ꝗ̃ ꝟgo ñ potuit scificari ĩ
utero. Itẽ obiic̃ Aug. de scificatõe Jere. di
cẽs. Illa scificatio põt ñ incõueniẽter ꝟ ꝓ-
destinationẽ intelligi. sic filios dei appellat
euãgeliũ nõdũ renatos. ꝟ ꝓdestinatos solũ:
cũ dr̃ Jo. xi. Xp̃s erat moritur⁹ vt filios dei
ↄgregaret ĩ vnũ. hic vocat filios dei ꝟ ꝓde
stinationẽ solũ. s. nõdũ regñatos. ꝗ̃ silr̃ ĩ illa
scificatõe ↄueniẽter põt ĩtelligi. Nõ ẽ igit
instãtia de Jere. ꝙ possit fieri scificatio ãte
natitatẽ ex vtero. Itẽ Hiero. Nõ credas
mihi qꝺ dixero tibi: nisi traxero de nouo ul
veteri testõ. Sꝫ de scificatõe uirgĩs ĩ vtero
nihil ĩuenit nec ĩ nouo nec ĩ veteri testõ. ꝗ̃
ñ dꝫ credi fuisse scificata ĩ utero. Ad op-
positũ. Ber. ĩ epla ad canonicos lugd. Lego

de Jeremia p̄usq̄ exiret de vulua scificat⁹
fit. et de Jo. bap. ñ sec⁹ sentio: q dei ĩ vtero
sensit. Itẽ Jere. i. dixit dñs iere. Priusq̃
exires de vẽtre scificaui te. Glo. Johes etiã
scificat⁹ fuit ĩ vtero: et spm̃. s. accepit. Itẽ
Luce. i. vbi dixit Helysabet ad Mariam. Ut
aũt facta ẽ vox salutatõis tue ĩ aurib⁹ meis
exultauit infans ĩ gaudio ĩ utero meo. dicit
glo. Ambrosii. Nõ ꝓus mr̃ ẽ repleta spũ. s. q̃
fili⁹. ꝟ fili⁹ replet⁹ replet et mr̃eꝫ: et apparet
qꝺ angel⁹ dixerat. ꝙ spũ. s. replebit adhuc
ex utero mr̃is sue. Ex his ꝗ̃ patꝫ ꝙ Johes
fuit scificat⁹ ĩ utero: et silr̃ iere. Ex his sic
arguit. B. Qꝺ paucis mortaliũ ↄstat eẽ colla
tũ: fas certe ñ ẽ tãte ꝟgini fuisse negatũ. Sꝫ
ↄstat aliis collatã eẽ grãꝫ scificatõis ĩ utero
sic Jo. ⁊ Jere. ꝗ̃ scificatio ĩ vtero fuit colla-
ta ꝟgini. ꝗ̃ mr̃ dñi ꝓculdubio ꝓus fuit sãcta
q̃ nata. Itẽ Ber. Nõ fallit oĩo scã eccl̃ia
celebrãs scãꝫ ei⁹ natitati diẽ. Sꝫ statui ĩ pc̃õ
ñ debet gaudiũ nec solẽnitas ꝟ luct⁹. ꝗ̃ cum
natitati btẽ ꝟgĩs debeat gaudium ⁊ solẽni
tas: pꝫ ꝙ ei⁹ natitas fuit scã. ꝗ̃ btã ꝟgo prius
fuit scã q̃ nata. qa si esset nata ĩ pc̃õ potius
eẽt flendũ de sua natitate q̃ gaudendũ.

Itẽ Ansel. ĩ li. ꝺ ↄceptu ꝟginali. Decebat
vt illi⁹ hoĩs ↄceptio ꝺ mr̃e purissima fieret
ea puritate: qua maior sb̃ deo neqt intelligi
Et ponit rõnẽ h⁹. Cui de⁹ pr̃ vnicũ filiũ: quẽ
de corde suo genuit equalẽ sibi ita dare dis
ponebat: vt natr̃ eẽt vn⁹ idẽq̃ coĩs dei pr̃is
⁊ ꝟgĩs fili⁹. et quã sbalr̃ fili⁹ sibi mr̃eꝫ facere
eligebat: et de qua spũs scũs opatur⁹ erat: ut
ꝺ illa ↄcipet ⁊ nascẽt ille: de q̃ ĩpe ꝓcedebat
et p h̃ decebat vt illi⁹ hoĩs. s. xp̃i ↄceptio ꝺ
matre purissima fiẽt: qua puritate nulla ma
ior possit ĩtelligi sb̃ deo. Sꝫ si ñ eẽt purifica
ta ⁊ scificata ĩ vtero: intelligẽt maior puri-
tas ĩ iohe ⁊ iere. q̃ ĩ ꝟgĩe. Si ꝗ̃ ĩ illis ñ põt
intelligi maior puritas q̃ ĩ ꝟgĩe: relinqt ꝙ
ꝓus fuit btã ꝟgo scificata q̃ nata. Solo.
Cõcedẽdũ ẽ ꝙ gl̃iosa ꝟgo añ suã natitateꝫ
p⁹ ĩfusionẽ aĩe ĩ suo corpe fuit scificata ĩ ute
ro mr̃is sue. et ↄcedẽdũ etiã ꝙ maiori dono
grẽ fuit ditata q̃ aliqs ali⁹. Ad rões aũt
Aug. dꝺ. ꝙ ẽ regñatio q̃ ẽ p grãꝫ sacroꝝ. et
h̃ ẽ s̃m legẽ coẽꝫ. ẽ alia q̃ ẽ p grãm spũs. s. et
hec ẽ ꝟ legẽ ꝓuatã. qa sic dic̃ Aug. De⁹ nõ
alligauit ꝟtutẽ suã sacr̃is. Uñ q̃uis dede
rit ꝟtutẽ sacr̃is ⁊ potẽtiaꝫ scificãdi: nihilo-
min⁹ põt ĩpe iustificare p grãm spũs. s. sine
susceptõe sacr̃i. unde sine sacr̃o potest dare

grãm. dõ. ꝙ Aug. loqꝛ de regñatione uł san
ctificatione: q̄ ē ſᵐ legē coēm: et ñ ſᵐ legem
ꝓuatã. qḋ pꝫ: qꝛ illa ſcĩficatio qua ſinglĩ effi-
cimur tẽpla dei ⁊c. et ꝓ h̄ ꝙ dic̄ ſinguli: ſigt
ꝙ illa ſcĩficatio ptinet ad oẽs. et vult dicer̄
ꝙ illa ſcĩficatio: q̄ ptinet ad oẽs: nõ põt eſſe
niſi fuerit bõ nat⁹. qꝛ h̄ ē ꝑ grãꝫ baptiſmatı̧
ꝫ null⁹ põt baptizari in vtero. Et ſilr̄ cũ dic̄
Aug. de boib⁹ ꝯſtitutis ⁊c. vult diſtinguere
ꝙ ē ſcĩficatio ꝓuata: et cõis. et ñ uult dicere
ꝙ Jo. ⁊ Jere. nõ fuerit ĩ vtero ſcĩficati ſcĩfi
catione ꝓuata. ꝫ ꝙ ñ fuerũt ſcĩficati ĩ utero
ſcĩficatõe cõi: q̄ ē ſᵐ legē coēꝫ ꝑ ſuſceptionē
ſacrĩ. vñ cũ dic̄. illa ſcĩficatio qua ſinguli ⁊c.
Et cũ dic̄. vtrũ extimem⁹ eos ⁊c. vlt dicē ꝙ
ſcĩficatio ptinēs ad oẽs ñ põt eſſe niſi bõis
nati: qꝛ ē ꝑ ſacrã. ꝫ illa q̄ ē ꝑ grãꝫ ꝓrogati-
ue ſpũs. ſ. põt eē ĩ vtero. Et ſilr̄ illa ỽba acci
pit. niſi qs renat⁹ fuerit denuo ⁊c. intelligit
de regñatõe uel ſcĩficatõe: q̄ ē ſᵐ legē coēꝫ
q̄ ē ꝑ ſacrm̃ baptiſmatı̧. qḋ pꝫ ꝑ illḋ qḋ ſeqꝛ
ex aq̃ ⁊ ſpũ. ſ. Sãctificatõ aũt btē ỽgĩs Jo. et
Jere. fuit ꝓrogatiue ꝑ grãꝫ ſpũs ſcĩ ⁊ ꝑ legē
ꝓuatã: et marĩe ſcĩficatio btē ỽginis. Ad
aliḋ dõ ꝙ et ſi ſcĩficatio. b. ỽgĩs ĩ utero ñ le-
gaꝛ expſſa. legiꝛ tñ ĩ ſcĩficatõe. ps. Scĩficauit
tabernaculũ ſuũ altiſſim⁹. qꝛ ꝑfigurata fuit
ĩ multı̧ locis ĩ veteri ⁊ nouo teſtõ. Silr̄ legi-
tur ĩ rõe fidei ĩ veteri ⁊ nouo te. Nã legiꝛ
de Jo. ⁊ Jere. ꝙ ſcĩficati fuerint ĩ vtero. ꝫ
qḋ aliis ē ꝯceſſuꝫ: ñ ē tãte ỽgĩ negatũ. et ita
fides ē ⁊ rõ fidei: qꝛ credēdũ ē: ex q̄ illi fue-
runt ſcĩficati ĩ vtero: ꝙ ſilr̄ btã ỽgo et mlto
forti⁹ fuit ſanctificata in vtero.

Cõſequenter queri

tur a q̄ fuit ſcĩficata ĩ vtero. Ad qḋ ſic. Nõ
ē dubiũ qn btã ỽgo ĩ ꝑma ſcĩficatiõe fuerit
ſcĩficata a culpa. qḋ ē q̄ utrũ ĩ ꝑᵃ fuit ſcĩfica
ta a fomite. Et oñdiꝛ ꝙ ſic. B. Decuit regi-
nã ỽginũ abſqꝫ oĩ pc̄õ duc̄ē vitã. ꝫ ſi poſt
ꝑmã ſcĩficatõeꝫ remãſiſſet fomes: remãſiſſet
inclinatio ad pc̄m̃ nccĩo. qꝛ fomes ē inclina
tiuus ad pc̄m̃ ad min⁹ veniale ineuitabilr̄.
Si g̃ remãſiſſet fomes: nõ poſſꝫ vitã ducere
abſqꝫ oĩ pc̄õ ad min⁹ veniali. g̃ p⁹ ꝑmã ſcĩfi
catione ñ remãſit fomes: ꝫ fuit ſcĩficata ab
illo. Itē. B. Puto ꝙ copioſior grã ſcĩfica-
tõis ĩ ipſã deſcēdit: que ñ ſolũ ei⁹ ſcĩficauit
ortũ. ꝫ ab oĩ pc̄õ deinceps cuſtodiꝛ ĩmunē
Cõꝛ. Incõueniēs ē tēdēti ad ſũmã ꝑfecti-
onē: remouē ꝓmotiuũ ad ỽtutē. ꝫ btã ỽgo
debebat tendē ad ſũmã ꝑfectionē. g̃ ab ea ñ
debuit remoueri illḋ qḋ ē ꝓmotiuũ ad ỽtu-
tē. ꝫ fomeſ ē ꝓmotiuũ ad ỽtutē. qꝛ ſic dicit
Aug⁹. hac rõne remanet fomes ĩ nobis poſt
baptiſmũ. ſ. ad exercitiũ ỽtutı̧. Itē ſic hēꝛ
.i. Luce. Tuã aĩaꝫ ipſi⁹ ptrãſibit gladi⁹. Sup
h̄ dic̄ Dam. Doloreſ quos ỽgo effugit parieſ
hos ĩ xp̄i paſſione ſuſtinuit. Paſſio g̃ iſta uł
gladi⁹ ptrãſiuit aĩaꝫ ỽgĩs ſic̄ carnē xp̄i. Sed
gladi⁹ ptrãſiēs aĩaꝫ magis penetrat q̄ꝫ pene
trans corp⁹ uel carnē. g̃ maiorē hēbat uirgo
paſſionē vel dolorē q̄ꝫ ſi gladi⁹ ille penetrꝫ
carnē ei⁹. g̃ ỽgo hũit ꝑturbatõeꝫ ĩ aĩa ex ſũ-
mo dolore. ꝫ ꝑturbatio ē effect⁹ fomitis ad
huc remanētı̧. g̃ p⁹ ꝑmã ſcĩficatiõeꝫ hũit fo-
mitē vel remãſit fomes ĩ aĩaꝫ ỽgĩs. Item
Aug. ĩ qõnib⁹ no. ⁊ ve. te. Luce. 2. ꝙ dic̄ Sy
meon ad Mariã. Tuã ipſi⁹ aĩaꝫ ptrãſibit gla
di⁹ ⁊c. h̄ vtiqꝫ ſignit: qꝛ etiam Maria ꝑ quã
geſtũ ē miſterium incarnationis ſaluatoris
ĩ morte dñi dubitaret. ñ tñ ĩ dubitatõe per
manēt. Sic̄. n. aĩaꝫ ptrãſit gladi⁹: ſi dubitatõ
ñ ꝑmaneat in cogitatõe. ſed pellaꝛ ſupueniē
te reformãte ſe ꝓſtina ỽtute. Sed dubitatio
circa fidē ꝓcedit ex vitio fomitis. Solo.
dõ. ꝙ fomes reſpic̄ nãm: et reſpic̄ pſonã. In
ꝑᵃ autē ſãctificatione ñ remouebaꝛ fomes a
ỽgine in quãtũ reſpic̄ nãm: ꝫ ĩ 2ᵃ. qꝛ ĩ 2ᵃ mũ
data fuit caro ei⁹ vt ē ꝓnᵐ ad carnē aliã. et
h̄ vt de ipſa carne ỽgĩs ſumēꝛ caro ſine pec
cato: q̄ ỽbo vniretꝛ. Fomes aũt put reſpicit
pſonã duplicē hꝫ effectũ: quoꝝ un⁹ ē ꝓnitas
ad malũ. 2⁹ ē difficoltas ad bonũ. De p⁹ effe
ctu hꝛ gñ. 8. Proni ſunt ſenſus hoĩs ad ma-
lũ ab adoleſcentia ſua. De utroqꝫ etiam dic̄
apl̄s ad ro. 7. Non. n. qḋ nolo h̄ ago bonũ. h̄
dic̄ ꝓpter difficultatē ad bonũ. Sed qḋ odio
malũ illḋ facio. h̄ dic̄ ꝓpter ꝓnitatē ad ma-
lũ. Forſitan ſic̄ dicũt: nõ oĩo fomes extin-
guebaꝛ ĩ pᵃ ꝑ grãm ꝑᵉ ſcĩficatiõis. ꝫ ſolum
quãtũ dic̄ ꝓnitatē ad malũ. In 2ᵃ ỽo quãtũ
ad difficultatē ad bonũ. vñ q̄tũ ad h̄ poſt
ꝑmã ſcĩficationē nõ poſſet peccare: ꝫ extin-
gueꝛ tota ꝓnitas: q̄ ē ad malũ: tñ adhuc p⁹
illã remãſit difficultas ad bonuꝫ: q̄ remota
fuit ĩ 2ᵃ ſcĩficatõe. Credo tñ firmiter ꝙ btã
ỽgo ĩ ꝑᵃ ſcĩficatõe quãtũ ad ſuã perſonã ita
purgata fuit et a pc̄õ et a fomite: put dicit
ꝓnitatē ad malũ ⁊ difficultatē ad bonuꝫ:
ꝙ nihil ĩ pᵃ ſua remãſit purgãdũ: ꝫ ſolũ ĩ nã
Ad obm̃ g̃ dõ. ꝙ ē ꝓmotiuũ ỽtutı̧ duplr̄
ſic̄ ꝓmotiuũ ſanitatı̧. Eſt. n. ꝓmotiuũ ſanitatı̧

ĩ sano et ĩ egro. et ñ ẽ idẽ pmotiuũ sanitatĩ. ĩ vtroq3: q̃a vnũ ẽ pmotiuũ sanitatĩ ⁊ ↄseruatiuũ ĩ sano. ſ ĩ egro ñ: imo puocaret maiorẽ egritudinẽ ĩ egro. Silr̃ aqua ẽ pmotiuũ sanitatis in egro. sed non ĩ sano. ſ poti⁹ pmoueret egritudinẽ ĩ eo. Silr̃ ẽ pmotiuum ꝟtutis ĩ nã sana ⁊ ĩ nã egra. fomes ḡ in nã lapsa ⁊ egra p pc̃m ẽ pmotiuũ ad ꝟtutez p accidẽs: ſ ñ ĩ nã sana. vñ ſi Adã ñ peccasſ3 aliquo mõ fomes ñ eẽt pmotiuũ ad ꝟtutẽ: ſ pc̃i puocatiuũ ẽ. Est igit̃ fomes pmotiu⁹ ꝟtutis ĩ nã lapsa solu3 ĩ pfectis: q̃a in aliis ñ mouet fomes ꝟtutẽ: ſ ĩ pfectis: q̃a resistũt ⁊ abstinẽt a pc̃õ: ad qđ inclinat eos fomes. et hec ẽ ꝟt⁹ maxima. et iõ vr̃ fomes pmotiuũ in eis ꝟtutẽ. vnde ĩ Paulo h̃ modo puocauit ꝟtutẽ. q̃a dolebat de stimulo carnis. vñ dic̃ .2. Cor. 12. Dat⁹ ẽ mihi stimul⁹ carnis ⁊c. hoc .n. puocabat ipm̃ ad humilitatẽ. ſ ſi reuelationũ diuinar3 magnitudo ñ extollẽt ipm̃: nec ex eis supbiret. ſ teneret̃ ĩ tãta humilitate: quãta fuit humilitas ꝟgĩs: qñ angel⁹ ãnũciauit ei ⁊ reuelauit secreta dei. vñ ipsa dixit Quia respexit humilitatẽ ancille sue. Credo ſi ita eẽt ĩ Paulo: nõ dicẽm⁹ q̃ stimul⁹ vel fomes eẽt mã humilitatĩ ĩ ipso: imo ĩpeditiuũ. S3 q̃a ĩ ipo eẽt passio elatiõis nisi eẽt fomes. Iõ vr̃ fomes puocatiuũ humilitatis ĩ ipso. In nã ḡ sana fomes ñ ẽ puocatiuũ ꝟtutĩ. Cũ ḡ btã ꝟgo p spãlissimã grãm sc̃ificatiõis tota fuit facta sana ĩ p̃a sc̃ificatõe: ĩ ea ñ pmoueret ꝟtutẽ. Ad aliud dđ q̃ in ꝟgine fuit dolor de passiõe filii sui ſ̃m ptẽ inferiorẽ aĩe .s. ſ̃m sensualitatẽ: et etiã ſ̃m ptẽ inferiorem rõnis: ñ tñ tãt⁹ quãt⁹ ĩ filio. S3 ſ̃m supiorem ptẽ qua ipsa ↄsiderauit fructũ passiõis .s. redẽptionẽ nr̃a3: que fuit sũmũ gaudiũ: q̃a ip3 fructũ maxime desiderabat. et ideo maxime gaudebat. Tal' ḡ dolor ñ oriebat̃ ex fomite: nec ex pc̃õ: ſ ex nãli pietate ⁊ sensualitate. Quia dolor q̃ puenit ex fomite cãtur ex inordinatõe viriũ: qua aĩa pturbat̃ vt minus videat ver3 ⁊ bonũ. q̃ dolor ñ fuit ĩ btã ꝟginе. Ad illud Aug. dđ. q̃ dr̃ia ẽ inter spm̃ ⁊ aĩa3: q̃lis inter rõnẽ ⁊ sensualitatẽ. Rõ ḡ se ten3 ex pte spũs. sensualitas ex pte aĩe. Nõ dixit aũt Aug. q̃ dubitatio ptrãsiret spm̃: ſ aĩa3: h̃ ẽ sensualitatis nã3. Nũq̃ aũt rõnalez ptẽ ꝟgĩs dubitatio infidelitatis tetigit. q̃a ĩ fide nũq̃ dubitauit. imo discipul' ñ et edẽtib⁹ ĩ passiõe sola in fide stetit. Intelligẽda aũt ẽ hec dubitatio pietatĩ nãlis: ñ hesitatio infidelitatis. Uel põt dici q̃ fuit dubitatio admiratõis: q̃ solet qñq̃ hẽre ortũ ex ↄsideratõe rei stupẽde. Mouebat̃ .n. btã ꝟgo stupore admiratõis cũ uidẽt filiũ suũ: q̃ firmiter credidit deũ talr̃ patiẽtẽ. e⁹modi ↄsideratione solet associare quedã dubitatio vt possi3 cogitar̃. ẽ ne iste fili⁹ me⁹ q̃ sic pati uideo

C Onsequenter

q̃rit̃ de sãctificatõe btẽ ꝟg'ĩs ĩ ↄceptu saluatoris. et ĩ hũc modũ. p̃° an nc̃ia fuerit sc̃ificatio 2ª. 2° a quo fuerit sc̃ificata. 3° per quid fuerit sanctificata.

Ad primum procedi

tur sic. Prima sc̃ificatio: quã hũit btã ꝟgo in vtero abstulit oẽ3 culpã ab ea. Abstulit etiã fomitẽ pc̃i. Relinqt̃ igit̃ q̃ p⁹ p̃mã sc̃ificatiõnẽ nihil remãsit ĩ uirgine purificandũ. ḡ ñ fuit alia sc̃ificatio nc̃ia. q̃a ĩutilis eẽt. Q̃ sc̃ificata ⁊ purificata fuerit a culpa origĩali ⁊ a fomite p3 p. B. dicẽtẽ. Copiosior grã sc̃ificatõis ĩ ipsa3 descẽdit: q̃ ñ solũ ei⁹ ortũ sc̃ificauit. ſ ab oĩ peccato deinceps custodiuit ĩmunẽ. ḡ ñ indigebat alia sc̃ificatiõe. Itẽ ẽ sc̃ificatio coĩs: q̃ ẽ p sacr̃m. et est sc̃ificatio spãlis: q̃ ẽ p grã3 spũs. s. et hec fuit ĩ Ioh. ⁊ Iere. et spãlissima fuit ĩ btã ꝟgine: ⁊ p grã3 spãlissimã. Hoc. n. op3 dicẽ cũ copiosior fuerit. Maior ḡ ẽ grã sc̃ificatõis ĩ uirgine q̃ in aliis. et grã sc̃ificatõis spãlis q̃ grã sc̃ificatõis coĩs. Sed grã sc̃ificatõis coĩs remouet culpã: remanet tñ fomes ⁊ pnitas ad peccãdũ: sicut p3 ĩ baptizat̃: et h̃ cũ quadã ĩnenitabilitate peccãdi. Plus ḡ dat̃ de uirtute sc̃ificatiõi spãli. ḡ ipsa remouet culpã originalẽ ⁊ fomitẽ vel pnitatẽ ad peccãdũ: ſ ñ pnitatẽ ad quodlibet pc̃m: ſ ad pc̃m mortale: sic̃ credit̃ fuisſe ĩ Io. ⁊ Iere. S3 grã sc̃ificatiõis ĩ uirgine abũdat vlr̃ istas. ḡ btã virgo ita sc̃ificata fuit ĩ vtero: vt remouet̃ culpa originalis ⁊ fomes siue pnitas ad culpã ñ solũ mortalẽ: ſ etiã venialem. ḡ nihil remãsit ĩ ea purgãdũ. Ad opp^m. sic̃ hr̃ di. 3. tertii libri sn a3 in̄r scõ3 attestatiõnẽ. Caro assumpta a verbo p̃us pc̃õ obnoxia fuit: sic̃ reliq̃ ꝟgĩs caro. ſ sps̃. s. oparõe ita mũdata ut ab oĩ cõtagiõe pc̃i ĩmunis vniret̃ verbo. Mariã q̃ sps̃. s. ĩ eã p̃ueniẽs a pc̃õ p̃sus mũdauit et a fomite pc̃i etiã liberauit. ḡ ĩdigebat 2⁹ purgatõe ĩ ↄceptõe filii sui. Itẽ hĩc dic̃ Hugo catholice veritatis diffinitio ẽ. q̃ fili⁹ dei de

carne obnoxia pctī carnē assumpsit liberatā a pctō:et tūc liberata qñ mūdata.et tūc mūdata qñ assumpta.g̃ caro ꝟginis añ filii sui ɔceptōe; fuit imūda ꝛ indigēs purgatione

Jtē sic bř a Jo.Dam.i 3°.li.p⁹ɔsensū btē ꝟgis sp̄s.s.supuenit i ipsā ꝑ ꝟbū dñi:qđ dixit angel⁹ purgās ipsā.g̃ adbuc erat aliqua labes in ipsa p⁹ p̄mā scificatōe; purgāda.

Solo.dō.ꝙ caro btē ꝟgis duplicem hūit ordinē.unū.s.ad suā btā; aīa;.et sic ɔsideratur i se ñ p ɔpatōe; ad aliā carnē. aliū hūit ordinē ad nā; ꝑ quā ipsa poterat esse p̄n alteri⁹ carnis p gñationē.s. ꝙ ex ipsa posset alia caro descīdi p gñatōe;:sicut ē de carne hoīs:qa pōt i se ɔsiderari nł inquātū ē p̄n ad aliā carnē:ꝗ pōt ab ipa descīdi p gñationē.Loquēdo g̃ de carne ꝟgis vtroq; mō dō ē ꝙ ipa fuit scificata.s i p̄ scificatione fuit caro ei⁹ scificata:ꝑ ꝙ ɔsiderať i se i ɔpatōe ad suā aīa;.s.ꝑ ꝙ ē caro singularis p.Uñ quātū ad p̄mā scificata ē i p̄ scificatōe.

Jn z° ꝟo scificatōe fuit scificata inquātū potuit eē p̄n ad carnē aliā.et sic fuit scificata inquātū respiciebat nā;.et h̄ vt de ipa acciperet caro vniēda ꝟbo sine pctō.qa ꝑ illā duplicē ɔpatōe; vel ɔsideratōe; carnis nře ē duplex impuritas. Quia igiť solū quātu; ad se ipsa; fuit scificata i p̄ scificatiōe. Jō necīa fuit z³.et illa p̄ scificatio remouit ab ea oē qđ poterat eē inclinatiuū ad peccatu; ꝛ ad mot⁹carnales:q serpunt i carne velut serpētes:et tāta fuit illa scificatio vt etiam extēdeť ad alios:et ꝙ extīguēt oē; ɔcupia; carnalē i alio et ꝑpter h̄ dř cedr⁹eccli.z4.et q̄i cedr⁹ ꝛc.:Quia sic cedr⁹ interfiť serpētes odore suo.ita scificatio ei⁹irradiabat i aliis et i eis extinguebat oēs mot⁹ ɔcupīe carnales i carne serpētes.Et siliř ɔpať mirre eccl.z4.Ego sic mirra electa ꝛc.qa sic mirra interficit ꝟmes:ita ei⁹ scītas iterficiebat ꝟmes.i.ɔtupīas carnales.vñ etiā dicunt infideles. Cum Maria pulcherrima fuerit: a nullo tñ dñ potuit cōcupisci. et h̄ erat qa ꝟtus sue castitatī ꝛ scītatī extīguebat oēm motū carnalē i aliis aspicientib⁹ ipsa;.et hāc p̄rogatiuā hūit ꝑ oīb⁹ scificatī et ꝟgib⁹.qa scītas earū ñ extinguebat mot⁹ nec ɔcupīas i aliis: nec trāsfūdebať ad alios.Sic p; ad qđ scificatio z³ fuit ncēia.qa p p̄mam erat scificata plenissime i se q̄tū ad ꝑsonā.p secundā fuit scificata vt poterat eē p nā; p̄n ad carne; aliā p decisionē a carne sua. Ad p̄mā aūt rōne; dō.ꝙ fomes corrūpit ꝑsonā:et corrūpit nā;.Jnquātū aūt corrūpit ꝑsonā: sic fuit extīct⁹ fomes i p̄ scificatōe. Sz ñ inquātu; corrūpit nām.et ꝑpter h̄ ncēia fuit scificatō z³ i qua tolleť fomes inquātū corrūpit nām Et i illa scificatōe excessit Jo.ꝛ Jere.qa magis ꝛ copiosi⁹ scificatī se q̄ alii.Jlli etiā alio mō ñ erāt scificati q̄ i se ipsis.

Consequenter

c Onsequenter q̄riť a q̄ scificata fuerit.Et q̄runť tria. p̄ vtrū scificata fuerit a culpa i ɔceptiōe filii dei. z° vtrū a potētia peccādi. 3° vtrū a reatu carentie visionis.

Ad primum

Ad primum sic obř.Ꝙ auferreť pcm ab ipa p istā scificatiōe; p; Luce.i.Sp̄s.s.supueniet i te ꝛc.Glo.dič.Supueniēs sp̄s.s.i ꝟg nē mētē ipsi⁹ab oī sorde uitioꝝ castificauit.Sz ñ fuit facta z³ sāctificatio.g̃ z³ scificatio abstulit a btā ꝟgine sordes vitioꝝ.g̃ ꝛ pctū. Jtem Aug.i li.de ꝑfectōe iusticie hoīs eē sine pctō de solo vnigenito i hac vita ē dictū. Jte; Aug.i eodē.Apl's cū mīstros eligēt ordināclos nō ait. Si qs sine pctō ē: qđ inueniri nō pōt.Sz ait.si qs sine crimine est. qđ inueniri pōt.Ex his dř ꝙ btā ꝟgo etiā p⁹ ɔceptōem ñ fuerit sine pctō. Conť.B.Decuit reginā ꝟginū absq; oī pctō ducē vita;.et loqť post p̄mā scificatōe;.g̃ añ scđam scificatōe; erat īmunis a pctō. g̃ z³ scificatio nullū abstulit pctm ab ipa. Jtē Aug.i li. đ baptismo paruuloꝝ. Sola medicina parere nřo vulneri potuit:ꝗ ñ ex pctī vulnere germen pie ꝑlis emisit.Sz ipa emisit piā ꝑlē ex carne.Relinqť igiť ꝙ i carne ñ erat vuln⁹ pctī.g̃ ñ fuit z° scificata a pctō: cū ñ hēret pctm. Jtem Aug⁹.Jnde scim⁹:ꝙ grē sit plus collatū ad vincēdū ex oī parte pctm:ꝙ ɔcipe ꝛ parere meruit:quē ɔstat nullū hūisse pctm hac excepta oēs scī dñt.i.Jo.i.Si dixerim⁹ꝙ pctm ñ hēm⁹ nos ipos seducim⁹ ꝛc. Rñ° ꝑ quosdam dō distinguēdo.ꝙ pctm aliqñ dř pena pctī.ro.8.De pctō dānauit pctā i carne. Aliñ dř pctm fomes pctī ꝑ ꝙ dř ro.7.Sz qđ nolo facio illđ.nō opoz illđ:s qđ hītat ī me pctm Et ite;.pctm occōne ꝑmādatū ꝛc.Aliqñ ꝟo dř pctm reat⁹ ipsi⁹ pctī. Ro.6.Qui mortuus ē pctō iustificat⁹ ē a pctō. Scđm h̄ rñdēdū ē.si pctm dicať pena pctī dō ē.ꝙ caro ꝟginis añ ɔceptiōem filii fuit obnoxia pctō:et forte p⁹ ɔceptōe;.et dico obnoxietatē et ncēitatē

ad sustinēdū penam pcti sic corpales ncc̃ita
tes ⁊ mortē. Si ħo pctm̄ dicat reat⁹ pcti: quē
reatū btūs Ans. dic̄ carentiā debite iusticie
siue maculā. Hoc mō nec caro ipsius nec aīa
fuit obnoxia pctō a statu p⁹ scificatōis. Si ħo
pctm̄ dicat fomes pcti dō. q̄ fomes duplr̄ cō
siderat vel ꝯpat. ad psonā vel ad nām. Fm
q̄ viciat psonā: n̄ fuit obnoxia pctō p⁹ pā sā
ctificationē. Fm q̄ ꝯpat ad nām n̄ fuit obno-
xia pctō p⁹ secūdā. Sed alr̄ pōt dici: ⁊ forte
meli⁹ q̄ differt pctm̄ ⁊ vitiū. Nā pctm̄ dicit
culpā. vitiū ħo n̄ dic̄ culpā: s illud qd̄ seqt
ex culpa. s. penā. Nō vult g̊ glo. supdicta di
cere q̄ tūc fuerit liberata a pctō p illā scifi-
catione secundā cū n̄ hēret pctm̄: s fuit libe
rata a sordib⁹ vitioꝝ. i. ab illis difficultatib⁹
quas hēbat ad tendēdū ī bonū: q̄ difficulta
tes dicūt corruptiones potētiaꝝ aīe siue vi-
tia potētiaꝝ: q̄ sunt obambulatōes eaꝝ. et
ab his sordib⁹ fuit liberata: ita vt sine diffi-
cultate pmpta fuit ad oē bonū diligēdū et
veꝝ discernēdū. Est etiā alr̄ dō. Supposito
q̄ fuerit scificata ī p⁹ scificatōe ab istis diffi
cultatib⁹: qn̄ dr̄ res tūc fieri cum ī notescit.
Sensus g̊ illi⁹ glo. vel auctoritatis ē sps. s. ꝛc. ca
stificauit. i. castā ondit. s. qn̄ ꝯcepit filiū suū
q̄ aliqua alia res nō ita bn̄ pbaret istā casti
ficatōe; sic ꝯceptio filii dei. Nō vult g̊ dicē.
q̄ prius n̄ esset castificata a sorde vitioꝝ. s q̄
tūc castitas ei⁹ manifesti⁹ appuit: qn̄ filium
suū ꝯcepit.

Cōsequenter queri

tur vtrū fuerit scificata btā ħgo a potētia
peccādi. et ondit q̄ n̄. Triplex. n. distinguit
stat⁹. s. stat⁹ īnocētie. stat⁹ nē lapse. ⁊ status
glorie. In statu īnocētie ē potētia ad pec
cādū ⁊ ad n̄ peccādū. In statu nē lapse ē ne
cessitas ad peccādū. In statu glie n̄ ē poten
tia peccādi. In duplici g̊ statu ē potētia pec
cādi. ī solo autem statu glorie nō est poten-
tia peccādi. Si q̄ gliosa ħgo p⁹ secūdā scifi-
catiōe; ī ꝯceptōe filii sui n̄ erat adhuc ī sta
tu glie: pꝫ q̄ adhuc hēbat potētiā peccandi
vel ad peccādū. g̊ ī 2ª scificatōe n̄ fuit abla
ta potētia peccādi ab ea. Itē apl's ad ro.
.6. Stipēdia pcti mors. Sꝫ ī btā ħgine remā-
sit potētia moriēdi p⁹ secūdā scificatiōe;. g̊
⁊ potētia peccādi. Cōt Aug. ī li. de grā ⁊
nā dic̄. Inde scim⁹ q̄ ei grē pl⁹ sit collatū ad
vicēdū ex oī pte pctm̄: q̄ ꝯcipe ⁊ parere po
tuit: quē ꝯstat nullū hūisse pctm̄. Si g̊ ex ple
nitudine grē data ē marie ptās ad uicēduꝫ
ex oī pte pctm̄: et h̄ ī ꝯceptōe filii. g̊ ī ipsa n̄
remāsit potētia ad peccādū. Itē duplex ē
pctm̄. s. veniale ⁊ mortale. Silr̄ ē potētia ad
peccādū mortalr̄ ⁊ venialr̄. Sꝫ mīma grā au
fert pctm̄ mortale. vn̄ mīma grā nō ꝯpatit
secū mortale. grā ħo pfecta aufert pctm̄ ve-
niale: nec ipm̄ vllo mō secū patit. vn̄ cū pfe
cta grā nō pōt morari pctm̄ mortale: nec ali-
qd̄ veniale. g̊ cū pfectissima grā n̄ remane-
bit potētia ad peccādū. Si g̊ postq̄ ħgo ꝯce
pit filiū in ipsa fuit sūma plenitudo grē. vn̄
dixit angelus. Aue grā plena. g̊ 2ª scificatio
ei⁹ abstulit potētiā ad peccādu. q̄ n̄ potuit
remanē cū grā pfectissima. Solō dō. q̄ sic
ī angelis ꝯfirmatis p⁹ suā ꝯfirmatōe; n̄ re-
māsit potētia ad peccādū. ita ī gliosa ħgine
p⁹ scificationē illā quā hūit ī ꝯceptione filii
sui nō remāsit potētia ad peccādū. q̄ abla-
ta fuit p sāctificatōe; illā quā hūit: cū dixit
angel⁹ Luce. 1. Aue grā plena. vn̄ plenitudo
grē fuit grā ꝯfirmatōis ī bonū. Sꝫ nōnduꝫ
q̄ potētia li. ar. vno mō ꝯsiderat put se hēt
indifferēter ad peccādū ⁊ n̄ peccādū. Et h̄
mō ꝯsiderat q̄i indisposita ad h̄ vel ad illō
Alio mō ꝯsiderat cū dispositōe ad peccādū
Tertio mō cū dispositōe ad n̄ peccādū. 4º
mō cū ncc̃itate ad peccandū. 5º mō cū ncc̃i-
tate ad n̄ peccādū. Cōsiderat potētia liberi
arbitrii vt indisposita ⁊ vt disposita ⁊ vt
ncc̃itas sic potētia mē pōt ꝯsiderari put nō
ē disposita ad aliquā formā: s indifferēter se
hēt ad oēs. Alio mō put ē disposita ad aliq̄
formā. 3º mō put ē ncc̃itas ad aliquā formā
Et tūc n̄ pōt ēē sine illa. pº mō fuit potentia
liberi arbitrii ī Adā ī statu inocētie. s. n̄ dis
posita: s indifferēter se hn̄s ad peccādū vel
nō peccādū. vn̄ eccli. 15. dr̄. Reliqt eū dn̄s ī
manu ꝯsilii sui. i. ī li. ar. ptāte. Man⁹. n. ibi di
cit ptātē li. ar. In regn̄atis p sacrꝫ baptism
est potentia li. ar. cū dispositiōe ad peccādū
q̄ ab ipsis n̄ aufert fomes q̄ ē dispositio in-
clinās ad peccādū. In nō regn̄atis ē potētia
li. ar. cū ncc̃itate ad peccādū. vn̄ fomes ī illi
n̄ solū ē vt dispositio ad peccādū. s vt q̄dā
ncc̃itas. In sāctificatis ē potētia disposita ad
n̄ peccādū: sicut ī Io. ⁊ Iere. ī btā virgine p
grām sāctificatōis ultime q̄ maxime supabū
dat oīb⁹ aliis sāctificatōib⁹: q̄ ē p plenitudi
nē grē: ē potētia li. ar. Ncc̃itas ad n̄ peccan-
dū: ex sic p⁹ illā scificatiōe; n̄ hūit potētiam
peccādi. vn̄ Aug. Cum de peccatis agit: de

Maria nullā volo fieri mētionē. Ad pᵐ aūt obiū vō. q̄ n̄ posse peccare n̄ solū ptinz ad statū glorie:ſ etiā ad statū pfecte grē: sic ē ī scō hoīe pseuerāte finalr̄ q moriť cū pseuerātia ī bonū: nō hēt potētiā peccādi.s.in vltimo instāti. tñ nō ē ī statu glīe:ſ ē ī statu plene grē.q̄a pseuerantia ē finalis status plene grē. Cū ḡ btā ꝟgo p⁹ scīficatōez scdaz eēt in statu plene grē.vn̄ dixit angel⁹. Aue grā plena. p3 q̄ n̄ hūit potētiā ad peccādū.

Ad aliud vō. q̄ ex corruptiōe originali ē aliqd qd ē pure p culpa.Quiddā pure pena quiddā mediū:sic fomes:q ē ī nobis dispositio ad peccādū. dico ḡ q̄ ī ꝟgine n̄ remāsit culpa p⁹ secūdā sāctificatōez: nec dispositio ad clpā.s.fomes.ſ solū illd: qd ē pure pena .s.q̄ ipsa fuit mortalis p⁹ secūdā scīficatōez et hāc etiā penā accepit fili⁹ ei⁹ xp̄s uolūtarie vn̄ q̄a pure pena ista n̄ fuit ordināſ ad clpā ſ ad maiorē gliā sup Job.4. Est pena ordināť ad clpā ꝛ ad gliā.ꝛ ita n̄ remāsit ī ea pena put ad culpā:ſ put ad maiorē gliā. Apls autē loqť ī n̄ scīficat͡ ī qb⁹ fomes remanet.

Cōsequenter queri

tur vtrū ī btā ꝟgine p⁹ secūdā scīficatiōem remāsit reat⁹.s.carētie visiōis.et vr̄ q̄ n̄.q̄a originali pc̄tō debeť carētia visiōis dei.Sed ab ipsa ꝟgine remotū fuit pc̄m originale:cū sequela sua ī zᵃ scīficatōe.ḡ p⁹ illā n̄ remāsit ī ea reat⁹ carētie visiōis dei. Cōť. posito q̄ xp̄s n̄ moreť:adhuc n̄ remoueť rumphea siue interclusio ad btām visionē.ḡ si btā ꝟgo moreť añq̄ xp̄s eēt passus:interclusio inter ipsā ꝛ btāz uisionē eēt. ḡ n̄ euolaret ad gliā ḡ ī ipsa remāsit reat⁹ illi⁹ p⁹ secūdā scīficatiōnē. Solō vō q̄ sic duo sunt q̄ p̄hibēt visionē.s.defect⁹ visus vt cecitas:ꝛ defect⁹ luminis.sir̄ sunt duo que p̄hibent visionē dei eternā.p̄uās visionē: ꝛ p̄hibēs lumē. Uisionē p̄uās fuit culpa originalis ī singulis psonis. P̄rohibēs aūt lumē fuit ipsa rūphea q̄ ē ex reatu nᶜ hūane generali manēs snīa. P̄rimū p̄hibet visionē eternā ī hītu. zᵐ ī actu ī n̄ circūcisis.ḡ fuit carētia visiōis ꝛ quātum ad defectū visus ꝛ quātū ad defectū luīs:q tpe circūcisiōis n̄ fuerūt circūcisi. In circūcisis aūt sic ī Abraā ꝛ scīs p̄rib⁹ fuit carētia visionis quātū ad defectū luīs reat⁹ vz hūane nᶜ:q designať p rūpheā:q solū potuit remoueri p passionē xp̄i. In ꝟgine ḡ p grāz datā ī scīficatōe remouebať q̄cqd debebat remoueri:qd erat ptinēs ad cecitatē pᶜ.ſ n̄ qd ptinebat ad reatū nᶜ.ex quo ē defect⁹ luīs.iō q̄ btā ꝟgo n̄ euolaret añ passionē si moreť. H̄ n̄ faċ defect⁹ ex pte ipsi⁹ vidētis.Sz q̄a scīficatio n̄ remouet tenebrā nᶜ.s.rūpheā:q̄ est p̄hibēs exteri⁹.qd solū tolliť p passionē xp̄i.

Consequenter

queriť per quē fuerit btā ꝟgo scīficata. Et dic archāgel⁹ Gabriel Luce.1.Sp̄s.s.supueniet ī te.ꝛ ꝟ.al.ob.ti.u.ñ Jo.dam. Sp̄s.s.supueniēs ī eā purgauit eā.

Itē dic Hugo. q̄ ī corde ei⁹ amor sp̄s scī singulariter ardebat.iō ī carne ipsius amor sp̄us.s.mirabilia faciebat.s.ī creat⁹.Scīficauit ḡ eā sp̄s.s. Cōť. Uideť q̄ p creaturā fuit sāctificata.s.p angelū q uenit ad ipsam q̄a sic dic Dionysi⁹:triplex ē act⁹ angeli.s.pficere.illuīare purgare. Ad illuīatōez seqť purgatio.añ n̄ illuīat q̄n purget. Sz angel⁹ Gabriel missus ad Mariā ipsaz illuīauit.q̄a ꝟgo recepit lumē cognitōis ab angelo. cum ipse dixit.Sp̄s.s.su pueniet ī te ꝛc̄. ḡ Gabriel angel⁹ purgauit ipsā.ḡ purgata fuit p angelū. Solō vō.q̄ duplex ē purgatio.Quedā ē purgatio a pc̄tō ꝛ seq̄la pc̄ti:ꝛ h̄ solū fit p ꝟtutē increatā:et ē soli⁹ dei.43.Isa.Ego suz ipse q deleo inīq̄tates ꝑpter me.Et ad he.i. Purgatōez pc̄tōꝝ faciēs. Sir̄ purgatio seq̄le pc̄ti ē a solo deo. et ſᵐ h̄ purgata fuit btā ꝟgo effectiue p sp̄z scm̄. Est alia purgatio q̄ ē quātū ad defectū cognitōis.s.q̄n purgatur intellect⁹ ab eo qd nescit.Et talis purgatio hz fieri p angelos. q̄a oēs angeli sūt manifestatores:vt dic Dio⁹.et ī h̄ q̄ manifestātes sunt purgatores. Hac purgatōe q̄ ē ab ignorātia fuit btā ꝟgo purgata p angelum q̄n purgauit eā ab ignorātia: qua nesciebat quō ɔcipet filiū dei:cū dicēt.quō fiet istud. q̄m uirꝝ n̄ cognosco.Et dixit angel⁹.Spirit⁹ sanctus superueniet in te ꝛc̄.

Cōsequenter

queriť de sanctitate ɔceptionis ex pare ɔcepti.circa qd queriť de carne xp̄i utrū añ ɔceptionē fuerit obnoxia pc̄tō. Et ſᵐ h̄ moueť qō:utrū xp̄s decimat⁹ sit in Abraā sic dic apls de leui ad he.7.eam decimatio debeť rōne pc̄ti. Ad h̄ obr̄ h̄ mō. Illa decimatio aut fuit ſᵐ carnē.aut ſ3 aīaz Nō ſᵐ aīaz.q̄m Leui ī Abraā n̄ fuit ſm aīaz ḡ ſm carnē. Sz tā xp̄s q̄ Leui fuit ī Abraaz ſm carnē indistincte.ḡ tā xp̄s q̄ Leui fuit decimat⁹. Nulla.n. erat dr̄ia carnis Abrae ad

carnē Leui: ⁊ ad carnē xp̄i. Itē q̄a oēs fui
m⁹ ī lūbis Ade. qn̄ peccauit: oēs peccauim⁹
ī Adā. ḡ pari rōe, q̄a oēs leuite fuerūt ī lum
bis Abrae: oēs decimati sūt ī Abraā. ḡ pari
rōe xp̄s: cū fuerit ī lumbis Abrae: decimat⁹
ē in Abraā. Itē tota caro b̄tē ꝟgīs fuit in
lumbis Abrae decimata. ḡ q̄lz ei⁹ pars. Sed
caro xp̄i fuit pars. ḡ fuit decimata. Item
tota massa humani generis fuit corrupta in
adaz ⁊ indigēs curatōe. Sz caro xp̄i fuit de
massa humani generis. ḡ indiguit curatiōe
ḡ ⁊ decimatione: q̄a sic dic̄ Aug. decimabat̄
q̄ḋ curabat̄. Itē xp̄s fuit circūcisus ⁊ al
tari oblat⁹: lz n̄ hūerit pc̄tm̄ originale: quare
n̄ sil̄r decimat⁹. Cont̄ ē auctoritas ap̄li ad
heb. 7. vbi p̄bat q̄ sacerdotiū xp̄i: q̄ḋ ē s̄m or
dinē Melchisedech: mai⁹ ē sacerdotio Leui
q̄a Leui decimat⁹ fuit: qn̄ abraam decimas
dedit Melch. Gn̄. 14. ⁊ dic̄ ap̄ls: q̄ dignior
ē q̄ accipit decimas: q̄ q̄ dat. ḡ Melch. fuit
dignior abraā. Itē dignior ē q̄ b̄ndic̄: q̄ q̄
b̄ndicit̄. Sz Melch. b̄ndixit abrae. sic dr̄ gn̄
14. et toti posteritati. ḡ dignior fuit tota po
steritate Abrae. ḡ ⁊ dignior Leui. ḡ ē digni⁹
sacerdotiū xp̄i: q̄ḋ ē s̄m ordinē Melch. sacer
dotio leuitico. Relinq̄t̄ igit̄ q̄ xp̄s n̄ ē deci
mat⁹ ī abraā sic Leui. Itē decimatio daba
tur rōne culpe originalis: p̄ quā erat amissa
decima dragma q̄ fuerat p̄dita Luce. 15. s. ge
nus humanū. Si ḡ culpa originalis nullū re
spectū hz ad carnē xp̄i: nullo mō pōt dici de
cimata. Itē obr̄ ꝯtra rōnē ap̄li: quia n̄ dr̄
valē: queādmodū n̄ valet si dn̄s papa est in
lumbis patris sui. et p̄r su⁹ det decimas ali
cui sacerdoti: q̄ p̄pter h̄ sacerdos sit digni
or dn̄o papa. ḡ pari rōne n̄ seq̄t̄ q̄ leui sit di
gnior Melch. Itē dic̄ Aug. Q̄ḋ decima
bat̄ curabat̄. Sz null⁹ fuit curat⁹ ī abraā: q̄a
tam abraā q̄z sua posteritas descēdebat ad
limbū vsq̄z ad xp̄m. ḡ null⁹ decimabatur in
abraā. ḡ nec leui. Itē si oblo decimarum tūc
diminuebat ꝯcupiāz. ḡ ⁊ mō dz diminuere.
Si ḡ mō n̄ diminuit: nec tūc. ḡ nihil profuit
eē decimatū quo ad remediū originalis.

Itē erāt ne oēs b̄ndicti ī Abraam: sic deci
mati. eadē. n. dr̄ rō. Preterea cū ī b̄ndictio
ne ⁊ decimatiōe Melch. diminuet̄ original̄
ꝯcupia. Sz h̄ n̄ erat nisi p̄pter collatōez grē
grā aūt n̄ ē nisi ī aīa. ḡ cū aīa n̄ sit ex̄ duce:
nihil ē dictū leui b̄ndcēz fuisse ī abraā. Nulle
ḡ sūt rōes ap̄li. R̄ᷓ s̄m opiōnē q̄ndā: quā
ponit Hug. de scō vic. ī li. de sac̄is. Quidā
putant carnē illā q̄ accepta ē a ꝟbo ab initō
ī p̄ parēte: qn̄ tota massa p̄ pc̄tm̄ ē corrupta:
a ꝯtagione corruptōis pc̄ti īmunē fuisse cu
stoditā. Auūt. n. q̄ illa p̄sn̄ s̄b pc̄ō eē n̄ de
buit: p̄ quā ip̄a humana nā̄ a pc̄ō liberāda
fuit. Ad p̄bandā q̄z extimatiōez suā ad
ducūt rōnē ap̄li: q̄ cū nouum sacerdotiū ve
teri p̄ferēdū assererēt. Melch. q̄ typū xp̄i aut
noui sacerdotij vicē gerebat: ab abraā deci
mas accepisse ōndit. Quō aūt Leui: qui s̄m
carnē ī lumbis patris tūc fuit: decimat⁹ est
et xp̄s q̄ s̄m carnē ibidē fuit decimat⁹ nō ē.
nullā cām posse inueniri putāt: nisi q̄a caro
Leui cū culpa ibi fuit. Caro ꝟo xp̄i sine culpa
fuit. sic nā q̄ Leui ī lumbis abrae decimatus
ē. q̄a nām ⁊ culpā ibi hūit. et q̄a nām ⁊ cul
pam inde acceptur⁹ fuit. xp̄s aūt decimatus
n̄ ē p̄pterea q̄ inde solū nām acceptur⁹ erat
⁊ cl̄pā ibi n̄ hūit. Sz q̄a caro leui ⁊ caro xp̄i
ī abraā n̄ erat actu s̄ potētia: p̄pterea nō dr̄
aliqua rō dici ut dicat̄ caro a pc̄ō a p̄ncipio
fuisse custodita. Propter h̄ dō s̄m gl. ad he.
7. Q̄ duo sunt ī seīe. corpulēta s̄ba. ⁊ inuisi
bilis rō. Iō eē ī lūbis abrae dr̄ dupl̄r mal̄r. s.
s̄m corpulētā s̄baz. ⁊ s̄m inuisibilē rōnē: ī q̄dē
ē rō p̄pagationis cū libidine. Omnes ḡ p̄ter
xp̄m fuerūt in lumbis abrae vtroq̄ mō. xp̄s
aūt tm̄mō mal̄r: q̄a corpulētā s̄baz de carne
b̄tē ꝟgīs sumpsit. Rō aūt ꝯceptōis n̄ a viri
li seīe: s̄ desup venit. Et iō oēs p̄ter xp̄m de
cimari debuerūt. q̄a erant obligati: n̄ tm̄ q̄a
ibi erāt mal̄r. s̄ q̄a ibi erant s̄m seīalē rōnez.
Et p̄ h̄ pz solō ad obm̄ p̄. Ad 2ᵐ ꝟo dō. q̄
caro xp̄i eē ī lūbis dr̄ duob⁹ modis. s̄m actū:
et s̄m potētiā. s̄m actū nec caro Leui nec caro
Xp̄i fuit ī lumbis abrae. Itē s̄m potētiam
dupl̄r. aut vn̄ fieri possit. aut un̄ fiat. sic dic̄
Aug. Qm̄ ī costa erat vn̄ posset fieri mal̄r: s̄
n̄ h̄n̄ fieret. Un̄ posset fieri dic̄ malē cāz. vn̄
fiat dic̄ actiuā seu formalē. Scōm h̄ ḡ dō. q̄
ceteri hoies a Xp̄o fuerūt ī lumbis abrae in
potētia s̄m vtrūq̄z modū. xp̄s ꝟo n̄ nisi s̄ p̄ᵐ
Obligari aūt pc̄ō ē eo q̄ sunt in lumbis s̄m
potētiā actiuā q̄ debet̄ soli seīali rōne: q̄ s̄m
legē carnalis ꝯcupīe oēs g̃nat. et ideo deci
mabiles. Ad 3ᵐ q̄ḋ obr̄ de carne ꝟgīs dō
q̄ refert dicē carnē ī abraā s̄m q̄ ē ī potētia
ad carnē ꝟgīs. et s̄m q̄ ē ī potētia ad carnē
xp̄i. Nā p̄ur ē ī potētia ad carnē ꝟgīs: sic ē
educēda s̄m potētiā malē ⁊ rōnē p̄pagatio
nis cū libidine. et iō decimabilis. Scōz ꝟo q̄
ī potētia ad carnē xp̄i: sic solū ponit̄ potētia

malis: q̄ educēda ē ī actu p opatōez sp̄s.s. et io n̄ decimabil. tota ḡ caro v̄ginia erat deci mabil. s̄ n̄ tota caro v̄ginia vt ī potētia ad carnē xp̄i. Eod mō r̄ndeť ad q̄rtū qd obiř q tota massa hūani generis fuit corrupta ī Adā. Ad 5m qd obiř de circūcisiōe dd. q n̄ ē sīle de circūcisiōe ⁊ decimatōe. qa decima tio fiebat rōne nē: n̄ rōne pē. Nō.n.ī lumbis Abrae decimabāť hoies ī actu exñtes. Circū cisio v̄o ⁊ oblatio fiebāt rōne pē: nec fuit rō circūcisiōis xp̄i ꝑpter se vel ꝑpter culpā orī ginalē: s̄ ꝑpter nos. et ad ondēdū penalita tē assumptā. Ad illd aūt qd obiř ↄť rōnez a pri dd. q rō ꝓcedit supposita ꝓpositione q abraā fuit dignior oī sua posteritate: et hāc supponit intē opōm iudeoꝝ. ↄseqꝫ ḡ igiť h̄ sup posito. q si abraā ē dignior Melch. i q̄ figu rať sacerdotiū xp̄i. et abraā ē dignior Leui ⁊ sua posteritate. ḡ Melch. est dignior Leui ⁊ sacerdotiū eiꝰ: et ita sacerdotiū xp̄i. Ad illd qd obiř s̄m auctoritatē Aug. Nō decima bať nisi qd curabať. s̄ quosdā exponiť. deci mabať. i. ad reddēdā decimā obligabať. qd curabať. i. qd curatōe indigebat. Sed alř ⁊ meliꝰ exponiť. decimabať qd curabať. qa in oblōne decimaꝝ abrae curatio originalī mor bi p xp̄m significabať. vn̄ sig̃tio curationis erat ī oblōne abrae. s̄ effectꝰ erat p fidē xp̄i. et io n̄ ꝓcedit obiectio. Ad illd qd obiē q oblatio decimaꝝ diminuebat ↄcupiāam. dd q h̄ n̄ erat ex v̄tute sua: s̄ ex v̄tute grē fidei offeretiū. vn̄ n̄ erat eis alligata grā sic mō ī sacro baptismi alligaťgrā p xp̄m: cuiꝰ v̄tute originalis ↄcupiā minuiť. et n̄ sig̃tio diminu tionis ↄcupiē originalī erat ī decima: sic oiē Hugo de scō Uic. In lege nāli primo data sunt sacra. decimatōes. sacrificia. ⁊ oblōnes ī decimatione pctōꝝ remissio. in sacrifi cus mortificatio. in oblōne boni opis exibitio signeť. Sꝫ obscura fuit sig̃tio ī sacro decima tionis: vbi hō de his q̄ possidebat ptē obtu lit. vt ad hūc modū qd erat imp̄fectiōis sibi tribuēt. qd ad bonitatē spectat: deo īputarꝫ et h̄ sibi voluerūt. 9. ptes retētē. qa nouena riꝰ signū imperfectionis ē a denario p̄fecto deficiens. Ad vltimū dd s̄m Aug. q oīa cetera fuerūt s̄m materiā vel s̄m silitudinē Sil' dd q sunt filii abrae s̄m carnē. et sunt filii abrae s̄m fidē. Illi sūt filii s̄m mām. Isti sunt s̄m silitudinē: qa imitatores fidei abrae Bndictio igiť erat oīuz in abraā: q erāt filiī eius p fidē. i. imitatores fidei eiꝰ. vn̄ ad ro. .xi. Nō.n. qui s̄m carnem sunt filii dei. s̄ qui filii p̄missionis extimanť in semine ⁊c. Itē ro. 4. Signū accepit circūcisiōis vt pater sit oīum credētiū: nō his qui sunt ex circūcisi one: s̄ his q sectanť vestigia fidei patris nr̄i abrae. De decimatiōe aūt n̄ ē sic. qa decima tio ē p̄signatio faciēde liberatōis p xp̄z: que quo ad sufficientiā respicit omnes: s̄ quo ad efficaciam nō omnes: s̄ tm̄ electos. Hec ḡ est rō quare omnes decimabanť: nō omnes b̄n dicebāť. Et qd obiř q grā nō ē ex ducenec aīa dd. q lꝫ vna aīa n̄ sit ab altera: nec grā trāsfūdaťab aīa ī aīaz: una tn̄ pōt h̄re silitu dinē. i. exm̄ credēdi ab alia. et sic pꝫ solo ad predicta.

Deinde queritur

de pfectiōe dn̄ici corpis. Ad qd augꝰ ī li. de fide ad Petrū. Firmissime tene et nullatenꝰ dubites nō carnē xp̄i sine dīnitate ↄceptā in vtero virgīs p̄usq̄ susciperetā v̄bo. s̄ ipꝫ v̄bū dn̄i sue carnis assumptione ↄceptū ipsāq carnē v̄bi assumptione ↄceptā. Si ḡ ipm v̄bū assū psit corpus p̄fectū ⁊ formatū totalř. ḡ simul corpus fuit ↄceptū ⁊ formatū. Ite augꝰ. ī li. de trini. Non ex vtero virgīs p̄us caro ↄcepta ē: ⁊ postea deitas uenit in carnē: sed mox vt v̄bū venit in vterū seruata ꝓprieta te nature ꝓpe factū ē caro: ⁊ p̄fectꝰ hō ī ve ritate carnis ⁊ anime. Conť. augꝰ sup Io. .2. Soluite templum. et ī3diť. 46. annis edi ficatū ē tēplū ⁊c. Hic numerꝰ p̄fectioni dn̄ici corporis ↄuenit: quot diebꝰ forma corporis humani p̄ficiť. ex quo arguiť q p̄us fuit cō cepta caro xp̄i ⁊ formata q̄ v̄bo vnita: sic ē in aliis corporibꝰ que p̄us ↄcipiūť ⁊ formāť q̄ anime infundantur. Rᷣ. Non hoc dixit augꝰ. vt negaret quin caro illa esset ↄcepta simul ⁊ formata ⁊ assumpta. sed quia mem broꝝ distinctio in ipso momēto ↄceptiōis et vnionis adeo erat parua: vt humano visui vix posset ī3dici. In diebꝰ aūt illis quos me morat est notabilis facta. Et nō q dič augꝰ. in li. 83. q̄onū. De numero dieꝝ perfectionis corporis xp̄i ↄceptio humana sic vr̄ ꝓcedere et perfici vt p̄mis sex diebꝰ q̄i lactia h̄eant silitudinez. 9. diebꝰ ↄuertiť in sanguinē. de inde. 12. diebꝰ solideť. 18. diebus formeť vsq ad p̄fecta membra. deinde vsq ad tempus partus in magnitudine augeať. 45. ḡ ⁊ uno addito: qd summā significat fit ↄsumatio tē pli. Q si multiplicet hic numerus per sex: q

erat caput huius numeri fiunt. 200. 7. 76. i. nouem menses 7 sex dies: qui cputantur ab octauo Cal. aprilis: quo die oceptus dñs ere dicit: vsq; ad octauū Calen. ianuarii: quo die natus est. Non ḡ absurde. 46. annis fabricatum est templū: quod corp⁹ ei⁹ significabat: ut quot āni fuerūt ī fabricatione templi: tot dies fuerūt ī fabricatōe corpis dñici. 7 sic pz q̄ dī hic numer⁹ pfectōi dñici corpis oueit.

Inquisito de his

que pertinent ad oceptionē ingrēdū est de natiuitate filii dei in hunc modum.

Primo an diuina natura sit nata. 2° an due sint natiuitates filii dei. 3° an possint dici duo filii. 4° vtrum xp̄s sit filius adoptiuus. Quinto utrū vniuoce dicat filius dei 7 filius ūgīs. Sexto ad maiorē declarationē querit de filiatione p̄m adoptionē.

Primo igitur dubitat vtrū dīna natura sit nata de uirgine et videt q̄ sic. Idem est deus 7 dīna eētia. Cum ḡ vere dicit. deus est nat⁹ de virgine ḡ vere dicet. dīna natura ē nata de uirgine

Item dīna natura ē incarnata. S; incarnatio ordinat ad generationē. ḡ dīna nā est genita. ḡ nata. Item Aug⁹ dicit expresse dīnā nām ocipi 7 nasci de humana natura

Conf. Si dīna natura est nata de virgine. ḡ dīna natura est filia virginis. quod est abusio dicere. Itē omni cui ouenit eē natum ouenit esse ab alio. Si ergo dīne nature nullo modo ouenit esse ab alio: nec ei ouēit esse natā: cū ipsa sit ens nō ab alio. R° dō pro regula q̄ nulla dictio significās ppriętatem psonalē creatā vel increatā ouenit diuine essentie. Inde est q̄ sicut dīne essentie nō ouenit esse genitā vel generari. qa hec ē ppietas filii: que ponit esse ab alio 7 increata: ita nō ouenit dīne essentie mitti vel nasci. quia in hoc q̄ dico mitti 7 nasci: intelligitur esse ab alio. quod nullo modo cōuenit diuine essentie. Ad p̄mū ḡ obiectū dō. q̄ nō est simile nec sequit. deus ē nat⁹. ḡ dīna essentia est nata: quāuis hoc nomē de⁹ 7 diuina essentia significēt idem. tñ alio modo: quia dīna essentia significat essentiā vt eēntiam. i. in absolutione ab omni relatione. Et ideo nō supponit psonam: nec ei ouenit ppietas personalis. Hoc nomen hō deus vt habētē illam essentiaz significat. et quia hoc ouenit persone hēre essentiā dīnam. ideo h nomen deus supponit personam: et ei ouēit ppietas personalis. quāuis ḡ dicat de⁹ nat⁹ nō tñ dicet essentia nata. Ad 2ᵐ dō q̄ ñ sequit incarnatio ordinat ad generationē: ḡ cū dīna essentia sit incarnata est nata. naz incarnatio essētie ñ est ordinata ad generationē essētie: sed ad generationē persone. et ideo ñ sequit q̄ dīna essētia sit nata de virgine sed persona. Ad vltimū dō q̄ auctoritates debēt ītelligi hoc modo: vt ñ dicat natura ocipi vel nasci: quātū est de se: s; hoc rōne persone. uñ sensus est. natura eterna ñ posset ocipi vel nasci 7c. h ē ille q̄ ē natura diuina. s. filius ñ posset ocipi sine susceptōe veritatis humane nature.

Cōsequenter querit an sint due natiuitates filii dei. Et arguit sic. Nūc eternitatis 7 nūc tēporis ñ faciūt numez: quia eternitas cum tempore est. ḡ nec faciūt bis. ḡ cum xp̄s filius hoīs nat⁹ sit ī tpe. xp̄s fili⁹ dei natus ī eternitate: ñ ē dicere q̄ sit bis natus. Item bis dic numez 7 interruptionē tēpoz. ḡ 7 discōtinuationē 7 distātiā. Si ḡ non potest poni distātia entis ī eternitate 7 entis ī tēpore: cum simul sint: ñ erit dicē bis natum xp̄m pp̄ter eternam natiuitatē 7 temporalē

R° hec dictio bis dupliciter dicit. Qñq; enim significat numerū tempoz. qñq; ordinem aliquoz se hñtium p̄m prius 7 posterius. Secūdū p̄mū modū hec dictio bis ponit interruptōez tpum vel vicissitudinē. et iō p̄m hūc modū ñ esset dicere xp̄m bis genitum. Secūdū autem modū aliū ē dicere xp̄z bis genitum. quia per hoc notat ordo generationis temporalis ad eternā. et quia eternitas p̄or est tempore 7 ñ temp⁹. ideo rōe natiuitatis eterne 7 tpalis est dicere bis natum xp̄m 7 bis genitum.

Consequenter queritur an xp̄us possit dici duo filii. et videt q̄ sic. Quia cum filiū esse dicat rōe natitatis et due sūt natitates xp̄i. ḡ xp̄us est duo filii

Item alia est sbstātia de qua genitus est fili⁹ ūgīs. alia de qua genitus est fili⁹ dei. ḡ duo erūt filii: exquo sbstātialiter sūt due generatōes. Item gñans dr̄ ad genitū. Si ḡ sunt duo gñantes 7 duo geniti. ḡ 7 duo filii

Itē psona ɔsegt nām. ḡ si plures nature sūt ī xp̄o: 7 plures erūt p̄e. qa multiplicato p̄ori multiplicabit quod ɔsequens ē ad illō

Si ḡ ē generatio ſm plures naturas neceſſe eſt plures pſonas eē genitas. ḡ duo geniti pſonaliter. ergo xp̄us ē duo geniti pſonalr̄. Itē ſicut ſe habꝫ quātū ad unitatē ⁊ pluralitatē vniuerſale ad ſingulare. ſic ſe habꝫ natura ad rem nature. Si ḡ pluriū vniuerſaliū n̄ ē vnum ſingulare vel particulare. ḡ nec plurium naturaꝝ erit una res nature. ḡ nec vna pſona. Sed xp̄us ē genitus quantū ad duas naturas. ḡ non eſt vna pſona. ḡ eſt duo filii. Rn̄deo dd. ꝙ generatio n̄ ſoluꝫ comparaꝫ ad naturam: ſed ad illud ex quo eſt gn̄atio. et ideo quāuis n̄ multiplicet natura tn̄ multiplicaꝫ generatio vel natiuitas ex precius: ex quo eſt gn̄atio. Et ideo n̄ ſequiꝫ due gn̄atōes vel due natiuitates. ḡ duo filii vl̄ duo nati: quēadmodū n̄ ſeqtur. due datōes ḡ duo data. cum dn̄s dat ſeruo aliquid ad tempus: et poſtmodū dat ei ad ppetuitatē. ſicut etiam n̄ ſeqꝫ. due factōes. ergo duo facta: ſicut cum aliquis facit imaginē ⁊ poſtea deaurat eam: ſed bn̄ ſequeꝫ. ergo factuꝫ dupliciter. Et p hoc patet rn̄ſio ad pmū. Ad 2ᵐ dicēdū. ꝙ n̄ ſeqꝫ. due ſunt ſbſtātie: ex quibus ē gn̄atio. ergo duo filii. quia vnitas filiatōis n̄ ē reſpectu eius ex quo ē gn̄atio: ſ ei9 cuius ē. hoc eſt rōne q generaꝫ. Et q gn̄atio iſta eſt unius ypoſtaſis ſiue perſone. ideo una eſt filiatio ⁊ vnus ē filius. Ad tertiū dicēdū. ꝙ n̄ ſeqꝫ. due gn̄ationes. ḡ duo geniti. Nam aliquid vnū ⁊ idem pōt referri duobus differētib9 ſm differētē habitudinē: nec ex hac relōe ſeqꝫ ipm eſſe duo. Ita vnus ⁊ idē filius ſe hꝫ relatiue ad patreꝫ p gn̄atōeꝫ diuinam: et ad matrem p gn̄atōem humanaꝫ nec erit diuerſa filiatio: ſ ē filiatio reſpectu diuerſoꝝ. Similr̄ nec erit duo filii. quia filiatio dicit ꝓprietatem ſiue relationē perſone.

Ad illud quod obꝛ̄ vltimo in duab9 rōnibus ſicut ṗus tactum eſt. quia ut dicit Boetius de duabus naturis. ꝙ pſona n̄ ē in accidētib9: ſ ſolum ī ſbſtātiis: et n̄ ī qbuſcūq: ſ ī rōnabilibus. et n̄ ī qbuſcūq rōnabilibus ſ ſolū in diuiduis. Sed vlterius addenduꝫ ē ꝙ eſt quedam ſbſtātia indiuidua p ſe hñs ſbſiſtētiam. Quedam ħo eſt que nō habet p ſe ſbſiſtētiā ſicut anima: lꝫ ſit ſba rōnalis indiuidua n̄ hēt p ſe ſbſiſtētiā: et ideo n̄ ē dicenda perſona. Perſona enim ꝯſeqꝫ naturā rōnalē indiuiduam p ſe exiſtētē uel ſbſiſtētē. Hinc eſt ꝙ cum humana natura ī xp̄o n̄ habeat p ſe ſbſiſtētiā: n̄ debit eē pſona: imo cū pſona dicat ſbſtātiā completā n̄ poſſibilem ad pfectionē digniorē: nullo modo diceꝫ pa ſm humanā naturā. Per hoc etiam patet ſolo. Nō enꝫ ē veꝝ ꝙ pſona ſequaꝫ naturā quācūq: ſ nām p ſe ſbſiſtetē. Pretēa n̄ ē ħa comparatio. ꝙ ſicut vnū indiuiduum nō pōt eē diuerſoꝝ vniuerſaliū: ꝙ vna pſona non poſſit eē pluriū naturaꝝ: q̄a vniuerſale dič totū eē indiuidui. natura ħo dič vt partē vel quaſi ptē ipſius pſone: ſicut patet ꝙ due nature ſūt ī vna pſona ī hoīe. ſ. anima ⁊ caro.

Sed ſi obiceꝫ. ꝙ p ſe ſbſiſtē pfectōis ē. Cū ḡ natura alioꝝ hominū ſit p ſe ſbſiſtēs: n̄ autem natura humana ī xp̄o videbiꝫ humana natura xp̄i eē imperfecta reſpectu naturarū alioꝝ hominū. Dicēdum ꝙ eē vnibile pfectiori vl̄ forme digniori n̄ ē ipfectōis: imo magis pfectōis vt patet: quia vis vegetabilis pfectioꝛ ē ī ſenſibilib9: q̄ ī vegetabilibus et tn̄ ī vegetabilib9 ē p ſe. ī ſenſibilib9 ħo eſt ī vniōe ⁊ ordine ad formā digniorē. Similr̄ vis ſenſibilis pfectioꝛ ē ī hoīe ubi ē ī ordine ad rōnē: q̄ ī brutis ubi ē p ſe ſbſiſtēs. Similr̄ natura humana pfectioꝛ ē ī xp̄o: quia in unione ad diuinam naturam: q̄ ī aliis hoībus: ubi ē p ſe ſbſiſtēs.

Conſequenter queritur utrum xp̄us ſit filius adoptiuus. Et videꝫ ꝙ ſic. Hylari9 ī li. de trinitate. Poteſtatis dignitas nō amittiꝫ: dum carnis humānitas adoptaꝫ. ḡ xp̄us ſm ꝙ homo ē filius adoptiuus. Itē Auguſtin9 de uocatōe ſāctoꝝ. Ea grā ſit ab initio fidei homo quicūq xp̄ian9: qua grā ille homo fact9 eſt xp̄us Sꝫ homo ſit xp̄ian9 p grām adoptiōis. ḡ ille homo ſit xp̄us p grām adoptōis. ergo ē fili9 adoptiuus. Itē hn̄ ꝯcediꝫ. xp̄us ſm ꝙ homo ē creatura. ergo ſilr̄ xp̄us ſm ꝙ homo ē filius adoptiuus. Cōtra. Phil. 2. Dn̄s Jhs ē ī gloria dī patris. ꝛc. Glo. Inquātuꝫ homo aſſumpſit nomē dī n̄ p grām adoptiōis: ſ p grām uniōis. ſ. ut n̄ ſit adoptōe dn̄s. ſ ħus dn̄s: cui flectiꝫ omne genu. Itē Ro. i. Qui pdeſtinat9 ē filius dī ꝛc. Ambroſi9. Uolui reuolui ſcripturas: nūq̄ filium adoptiuū inueni. Itē Auguſtin9 ī eccliaſticis dogmatibus. Natus ē ſm ħitatē nē ex dō dī filius: ⁊ ſm ħitatē nē ex hoīe hoīs filius ut ħitas geniti n̄ adoptōe. non appellatōe: ſ ī utraq

natiuitate filii nomen nascēdo haberet.

Rñdeo. cū adoptio sit vt de nō filio fiat fili⁹. nō est autē dicē. ꝙ xp̄us ſm ꝙ homo fuerit ñ filius. ideo ſm ꝙ homo nō potest dici fili⁹ adoptiuus. Ad auctoritatē Hyllarii q̄ dic ꝙ carnis humanitas adoptat' dicēdū ꝙ humanitas carnis potest accipi dupl'r. ſm spēz cōmunē. aut ſm sbstātiā singularē. nullo modo ē dicēdum: ꝙ humanitas in xp̄o adoptet' ſm sbam singularē. Secūdū vo spēm cōmunē posset dici adoptari humanitas in xp̄o. ſ; hoc ñ respectu xp̄i: ſ; respectu alioꝝ hominū: qui cum xp̄o cōmunē hñt humanitatē ut dicēt humanitas adoptari ſm hūc sensū quia que ñ hēbat eē filii ī aliis: ī xp̄o hēt esse filii. Et ſm hūc modum humanitas siue homo de nō filio ī alia fit fili⁹ ī xp̄o. Et ſm hō dr̄ humanitas adoptari ī xp̄o. Ad aliud dicēdum. ꝙ ē grā creata informās aīam. et ē grā increata causans creatā. Quādo ḡ dic Aug⁹. Eadē grā qua homo fit xp̄ian⁹ ⁊ homo fact⁹ ē xp̄us: intell'r de grā increata: que est spūs sanct⁹: qua sicut causa efficiēte efficitur homo xp̄ian⁹: et ille homo factus est xp̄s. Gratia vo creata ñ eadē: q̄a illa in homine puro ē grā adoptionis. In xp̄o vo hoīe grā unionis. Itē ad tertiū dicēdū. ꝙ adoptio ponit differētē statum humane nature. vnū ī quo fit ñ fili⁹. quod ñ ē inuenire in xp̄o ſm ꝙ homo. Creatura uero ñ ponit status differētiam: ſ; solummō esse de nihilo. quod cōuenit xp̄o ſm ꝙ homo. Pretēa creatura ponit eē post ñ eē. Adoptio vo hñ eē post male eē qd̄ nullo mō cōuenit xp̄o ſm ꝙ homo.

Consequenter queritur

vtrū xp̄us vniuoce dicat' filius dei ⁊ filius virgīs. Et vr̄ ꝙ sic. Quia cum dicat' fili⁹ hoīs ⁊ fili⁹ dei ſm rōnē generatōis nāl' ex vtraq; parte ñ dr̄ equoce fili⁹ ſ; vniuoce.

Cōtra. fili⁹ vgīs est p decisionez partis a vgine. fili⁹ vo dei patris ē ñ p decisionē: ſ; p totalitatē ips⁹ sbstātie: quā accepit a patre ergo equoce dr̄ fili⁹: nō vniuoce. Rñdeo. nō dr̄ vniuoce: nec equiuoce: ſ; analogice. i. ſ; p̄us ⁊ posterius: quēadmodū bonitas de bono creato ⁊ increato. Item querit' vtrum debeat dici fili⁹ nā. Nā h̄ dicūt auctoritate sāctoꝝ: et cū fili⁹ dicat' filiatōe. de⁹ vo dicit' de⁹ natura: que dīna est. homo vo dr̄ homo humana natura. Xp̄us enim deitate dr̄ de⁹ humanitate homo. filiatōe fili⁹. Nō igit' nā ē fili⁹: ſ; magis filiatōe. Itez cū essentia sit idem quod nā: poterit ne dici fili⁹ essentia: sicut filius natura. Rñdeo ad p̄mum ſm ꝙ dicit Magister in sentētiis. Aliter dicit' de⁹ natura. aliter filius natura. Cū enim dr̄ de⁹ natura: ablatiuus est q̄i formalis. sicut si dicet' deitate de⁹. Cū vo dr̄ fili⁹ natura: non ē ablatiuus quasi formalis: ſ; q̄i material' siue sbalis. vnde sensus ē fili⁹ natura. i. filius habēs naturā. vñ licet dicat' filius filiatione formaliter: nihilomin⁹ ē deus natura. Ad aliud dicēdum. ꝙ cū dico essentia: dico deitatē absolute. cū vo dico naturā: dico deitatem cū rōne generationis. s. filii. Natura. n. est essentia habēs v̄tutē p̄ducēdi ex se simile propteā quāuis cōcedat' filius natura: nō tñ cōcedi debet filius essentia ī ablatiuo: cū per ablatiuū significet' circūstātia materialis.

Consequenter queritur

ad maiorē declaratione de filiatōe p adoptionē ī hūc modū. Primo vtrum ratio p̄nitatis siue filiatiōis dicat vniuoce de nobis ⁊ filio dei. 2° vtrū rō qua dr̄ pr̄ noster cōueniat patri tātū: aut toti trinitati 3° vtrū xp̄us ſm ꝙ homo sit fili⁹ trinitatis siue filius adoptōis. 4° vnde sit in nobis filiatio. Quinto vtrum ante incarnationem fuerit filiatio.

Ad primum sic obicitur

Unū uni opponit' uno genere oppositōis. Si ergo alia est relatio qua xp̄s dr̄ fili⁹ patris: et qua nos dicimur filii patris. q̄a illa ē increata. ⁊ ista creata. ergo alia ē relatio qua dr̄ pater filii. et qua dr̄ pater noster. ergo hec paternitas alia est ab illa p̄nitate. Item Jo. 20. Ascēdo ad patrē meū ⁊ patrē vestrum ⁊c. intell'. Aliter dr̄ meum. aliter dr̄ vestrū. Meū dr̄ natura. vestrū vo grā. ergo alia ē rō p̄nitatis ⁊ filiatiōis: qua dr̄ pater filii. ⁊ q̄ dicit' pater noster. Cōtra. Augustin⁹ ī libro de trinitate. Pater dicitur p̄ncipiū filii quō genuit eū. et p̄ncipiū spūs. s. quō donū ei⁹ est. et p̄ncipiū creature quō creauit eā. et tñ p̄pter has rōnes diuersas nō multiplicat' rō p̄ncipii. ergo cū dr̄ pater filii et pater creature: ñ mltiplicabit' rō patris respectu filii ⁊ respectu creature rōnalis. Item Ephe. 3. Flecto genua mea ante deum ⁊ patrē a quo oīs

paternitas ĩ celo ⁊ in terra noĩat. Ergo paternitas in celo ⁊ in terra ſm hoc non dicit̄ ſm rõnē diuerſaʒ. Cũ ḡ paternitas ĩ celo ſit qua dr̄ pater filii. paternitas ĩ terra qua dr̄ pater noſter. ḡ nõ erit differens ratio: cũ dr̄ pater filii: ⁊ cuʒ dr̄ pater noſter. Rñdeo ſicut cũ dr̄ ꝑncipiũ reſpectu filii ⁊ reſpectu creature. ratio ꝑncipii ex pte eius quod eſt principiũ nõ mutat̄: ſ ex parte illoꝝ ad que dr̄ ꝑncipium. vñ nõ eſt dicē plura ꝑncipia. Simili modo cum dicit̄ pater filii ⁊ pater noſter: nõ ē differētia paternitatis ex parte eius qui dr̄ pater ſm rem: ſ tm̄ ſm modũ. Sʒ ex parte eoꝝ ad quos dr̄ pater. ſicut cum dr̄ ꝑncipiũ filii dr̄ ꝑſonaliter. Cum vero dicit̄ ꝑncipium creature: dr̄ eſſentialiter. Simil̄r cum dr̄ pater filii: dr̄ ꝑſonaliter. cũ dr̄ pater creature dicit̄ eſſentialiter. nec ē ibi differētia ſm rem: ſ tm̄ ſm modum. Ad illud ḡ quod ꝑmo obicit̄. ꝙ vnum nõ opponit̄ multis correlatiue. dd ꝙ falſum eſt etiam ĩ inferiorib᷒. imo cũ vnus eſt pater multoꝝ: vnũ opponit̄ multis correlatiue. Dicēdũ ergo eſt ꝙ nõ multiplicat̄ relatio in patre ſm eſſentiam: cũ dr̄. de᷒ ē pater filii: ⁊ cum dr̄ eſt pr̄ noſter. ſ ſolum eſt ibi differēs mod᷒: quãuis multiplicet̄ in his que ſunt ab eo. Ad illd quod dic̄ Auguſtin᷒ ſuper Joh. Aliter dicit̄ meum: aliter veſtrum ⁊c. dd. ꝙ grã ⁊ nã nõ faciũt diſtinctionē ex parte illius a quo. ſ ex parte eoꝝ que ſunt ab illo.

Conſequenter querit̄ vtꝝ ratio paternitatis reſpectu noſtri ꝯueniat toti trinitati. ⁊ cum filius ſm rõnem nominis nõ dicat reſpectum ad poſterius ſ ad prius: ⁊ ſimiliter ſpũs in quãtũ ſpũs. nomē autē paternitatis dicat reſpectũ ad poſterius. ergo nõ ꝯuenit filio ꝙ dicat̄ pater noſter: quēadmodũ nec dicit̄ fili᷒ noſter: quia filiatio dicit ĩ reſpectu ad ꝑũs. pari rõne nec ſpũs ſcũs. Item abſtractis perſonis ab eſſentia: adhuc remanet ſũma bonitas ꝑ intellectũ quo ad nos. Sed ſũma bonitas quo ad nos nõ oſndit̄ niſi per impartitionē grē. ḡ adhuc intelligēt̄ impartitio grē. ergo ⁊ filiatio. Ex quo relinquitur ꝙ eſſe filium ꝑ grãm nõ depēdet a patre ⁊ ſpũ ſancto. Cõtra. Ipſe fili᷒ dicit ĩ euangelio. fili remittunt̄ tibi peccata tua. ergo per ꝯſequens dicit ſe patrem. Item ad ephe. 4. Un᷒ deus. vnus dñs. vna fides. vnum baptiſma. vnus deus pater omnium. Dicit glo. Pater omniũ dr̄ creatõe: ſ fidelium regñatione. Si ḡ creatio ⁊ regñatio ē coĩs effectus triũ ꝑſonaꝝ. ḡ ⁊ pr̄nitas. Rñdeo dicendũ. ꝙ pr̄ nr̄ dicit̄ ꝯmuniter de trib᷒ ꝑſonis. ad filiatõeʒ enim ꝑ grãm tegrit̄ ꝙ ſim᷒ ad imaginē ⁊ ſimilitudinē ꝑ grãm. Qꝫ autē ſim᷒ ĩ eſſe grē hoc ꝑtinet ad pr̄em. Qꝫ do ad imaginē ad filiũ: qui eſt imago pr̄is. Qꝫ aũt ad ſilitudinē ad ſpũm ſcũm q ē ſimilitudo: ꝑ quã aſſimilamur deo. Prerēa a pr̄e per filiũ regñamur. Ab vtroqꝫ ꝑ ſpũm ſanctum reformamur: ex qb᷒ dnob᷒ ē filiatio ꝑ adoptionē. Ex quo relinqt̄ ꝙ ratio pr̄nitatis: q̄ dr̄ pr̄ noſter ꝯuenit toti trinitati. Ad illud quod ꝑmo obr̄ dicēdũ. ꝙ nomē pr̄nitatis ꝯuenit filio nõ eo dr̄ ꝙ fili᷒: ſ eo ꝙ ꝑncipiũ grē redēptionis. Simil̄r ſpũs ſanct᷒ non eo ꝙ dr̄ ſpũs. ſ eo ꝙ nobis eſt ĩ pignus eterne hereditatis. Unde Aug᷒. in libro de aĩa ⁊ ſpũ. Filiũ dedit in preciũ redēptõis. ſpũm ſcũm in ꝑuilegiũ adoptiõis. ſe deniqꝫ totũ ſeruat hr̄ditatē adoptatis. Ad aliud dd ꝙ quãuis abſtractis ꝑſonis intell̄r imptitio grē nõ tñ ſm approꝑatã rõnē: vt grē adoptionis. ad grãm enim optionis ꝯcurrunt duo ĩ filiis Ade: qui naſcut̄ filii ire: ſiue filii dyaboli. Pꝛimũ ē redēptio a filiatõe dyaboli. Secũdũ ē adoptatio ĩ filiatõem dei. Primũ ꝑ approꝑatõem fit a patre ꝑ filiũ. 2ᵐ ab vtroqꝫ ꝑ ſpũm ſcũm. Unde Aug᷒. ĩ libro de aĩa ⁊ ſpũ. Pater tradidit filiũ: quo redimēt ſeruos. miſit ſpũm ſcũm: quo ſeruos adoptaret in filios.

Conſequenter querit̄ vtrum xpũs ſm ꝙ homo ſit filius trinitatis. Et hec queſtio ſupra determinata eſt: vbi queritur quare xpũs nõ dicat̄ fili᷒ ſpũs ſancti.

Cõſequenter queritur vnde ſit filiatio. Nã ad ro. 8. dicit̄. Ipſe ſpũs reddit teſtimoniũ ſpũi noſtro ꝙ filii dei ſum᷒. ḡ ꝑ ſpũm ſumus filii adoptõis. Itē ſupra Aug᷒. Miſit ſpũm ſcũm vt ſeruos adoptaret in filios. Item. 8. Ro. Nõ accepiſtis ſpũm ſeruitutis ſ ſpũm adoptõis: ĩ quo clamam᷒ abba pater. Glo. Timor caſtus qui bonus ē ⁊ ꝑficiēs nos generat filios. ergo ꝑ timorem efficimur filii. Item Jo. 1. Dedit eis poteſtatem filios dei fieri his qui credũt

in noīe eius. ergo p fidē efficimur filii. Itē 3° Joh. Quod natū est ex spū. ⁊ sequit. Nisi qs renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spū scō. g̃ p sacramētū baptismi efficimur filii dei. qa p illud regñamur. Itē. 1. Jo. 3. Uidete qualē caritatē dedit nobis deus: vt filii dei noīemur. ⁊ simus. g̃ filii sumus p caritatem. Item Aug. Ipsa humilitas facit nos nasci de spū sancto. g̃ sumus filii p humilitatē. Item Aug. Comptum est nos esse filios p adoptionē p illum qui ē fili⁹ p naturā. g̃ filii sumus p filiū. Querit g̃ istoꝝ differētia. Rñdeo adoptio respicit causam increatā: ⁊ causā creatam. Causa increata est trinitas dupli. Per grām in pñti: ⁊ gloriam in futuro. Per grām ꝟo hoc modo pater p filiū tollēs filiationē dyaboli ī redēptōe. ⁊ p spūm scūm cōferens filiationē dei. et hoc modo descēdūt dīna ad nos. Ad gliā ꝟo pater p spūm sāctum reducit nos ad ꝯformitatē filii: ⁊ fili⁹ reducit nos ad imaginem patris. Uñ Aug. in libro de anima ⁊ spū. Spūs sanct⁹ pducit essentiā ad xpm: quam ipse sine macula ⁊ ruga tradet regnū deo ⁊ patri. Causa vero creata determinat multipliciter sm differentem ꝯsideratiōnē. Nā causa disponēs ē humilitas. causa efficiēs est grā sacramenti. cā pficiens respectu patris timor filialis. respectu filii fides. respectu spūs sancti caritas.

Consequenter que

rit vtrū ante incarnationē fuerit filiatio p adoptionē. Et tū dicat Joh. 1. Q̄ postq̄ ꝟbū caro factum est. dedit eis potestatē filios dei fieri his ⁊c. videt q̄ ante incarnatiōem non fuerit filiatio p adoptionē. Itē dr̃ in 3° li. sent. di. 8. Nos dicimur filii adoptiui: qa cū nati fuerim⁹ filii ire. ephe. 2. p grām facti sumus filii dei. Cum g̃ in statu īnocētie n̄ eēnt filii ire. g̃ nec poterāt esse adoptiui filii. ergo Adam ante peccatū nō fuit filius adoptionis. Cōtra. Ante incarnationē ⁊ ante peccatū ⁊ p⁹ sancti erant filii. alr̃ nō ptinēnt ad hereditatē. Unde Jsa. 63. Uere tu pater noster es: ⁊ Abraam nos nescivit. Aut ergo filii naturales. aut adoptiui. aut solū filii per creationē: sicut cetera. nō pmo modo: nec 3° solum. Relinquit g̃ q̄ filii adoptiui. R̃. adoptio respicit duplicē terminū. a quo: ⁊ ad quem. Quātū ad terminū a quo refert ī statu ante peccatū ⁊ post peccatū. nam ī statu post peccatum de filio ire fit fili⁹. In statu vero ante peccatū nō de filio ire: s; de nō filio p grām fit fili⁹. vñ post peccatum ē cōtraria dispositio ad filiationē. In statu inocentie negatio filiationis. Quātū ꝟo ad terminū ad quē refert ante incarnationē ⁊ p⁹. Nā ante incarnationē ex fide incarnatōis erat filiatio ī potētia. nō ī effectu. g ē tū ꝯsecutione hereditatis. Post incarnatōem ꝟo ⁊ passionē erat filiatio ī effectu tū ꝯsecutōe hereditatis remota obligatōe p passionem.

Item refert adoptio ante peccatū: si non esset incarnatio: et post peccatū post incarnationē. Nā si nō eēt incarnatio eēt solū hereditas in terra fluente mel. s. in dulcedine diuinitatis tm̃. Per incarnationē ꝟo ē hereditas aucta ī terra fluente lac ⁊ mel. i. delectatione diuinitatis ⁊ humanitatis assumpte in vnitate psone filii dei. Uñ. 8. ro. Heredes quidem dei. coheredes autem xpi.

Consequenter

ingrendū est de grā xpi. hec enim questio preambula est ad ceteras: que sunt de ptāte scīa. voluntate. ⁊ merito dñi saluatoris. Querēdū est g̃ generaliter. Primo an in xpo sit ponēda grā que dr̃ vniōis. 2° an ī xpo ponēda sit grā sm quā ē caput. 3° an ī xpo ponenda sit grā absoluta vt ꝯsiderat vt q̄dam homo singularis. Deinde in spāli ꝺ istis gratiis querendū est.

Ad primum

obicit sic. In xpo est vnio diuinitatis ad corpus. Si g̃ ipsum corp⁹ nō ē susceptiuū grē. g̃ nō vnit corpus diuinitati nec diuinitas corpori p grām. Minor patet. s. q̄ corpus n̄ sit susceptiuū grē. quia opposita nata sunt fieri circa idem. et quod nō ē susceptiuū grē vnius oppositi: nō est susceptiuū alteri⁹. peccatū ꝟo ⁊ grā sunt opposita. Sed corpus nō est susceptiuū peccati. g̃ nec grē. nō g̃ ē aliq̄ grā que vniat corpus cū diuinitate. Ex hoc vlterius arguit. quoniā simul ē rō vniendi totā humanitatē diuinitati. Si g̃ corpus vnit diuinitati sine grā. g̃ humanitas vnit diuinitati sine grā. Ad illud potest dari rñsio sm̃ Jo. Damas. q̄ diuinitas vnit corpori mediante intellectu vel anima: et anima mediāte grā. et ita cum aīa sit susceptiua grē: inde ē q̄ grā est vinculum illius vnionis. qa corp⁹ vnit aīe: ⁊ p ipsam aīam que est susceptiua

grē vnit diuinitati. Sȝ ↄtra hoc obr hm̄ō. In triduo erat separata aīa a corpore xp̄i: ⁊ tñ corpus xp̄i vniebat diuinitati. ḡ nō vniebat p aīam. ḡ in triduo nō vniebat corpus xp̄i diuinitati p grām: ſ idem est mod⁹ ⁊ fuit vniendi humanitatē cū diuinitate in ↄceptōe Ihu xp̄i: et semper. Cum ḡ in triduo nō fuerit hec unio per grām. ḡ nec in eius ↄceptōe

Item ponatur per impossibile q aīa ī triduo separetur a diuinitate. aut igit ꝓpter h soluit vnio diuinitatis ad corpus. aut non. Si nō ḡ si nō vnit corpus diuinitati p grām nisi rōne anime. ḡ grā nō fuit mediū unionis in triduo. ḡ illa unio que ē ī xp̄o nō fuit p grāȝ

Item potentior ē ꝟtus educens effectum sine medio: q̄ cū medio. qa ex defectu ꝟtutis est q indiget medio ad ꝓductionē sui opis. Sed ꝟtus diuina est potentissima. ḡ semper ꝓducit effectum suū sine medio. Cum ḡ eius effectus fuerit incarnatio siue vnio humanitatis ad diuinitatē in xp̄o. ḡ hec unio fuit sine medio. ḡ grā non fuit mediū in illa vnione et sic in xp̄o nō ē ponere grām uniōis. Ad oppositū. Aug. Maior grā n̄ potest cogitari q̄ q fili⁹ hoīs sit filius dei. Sed filius hoīs ē filius dei per vnionē. ḡ grā vnionis est in xp̄o. Itē Aug. Quicquid ↄuenit filio dei p naturā ↄuenit filio hominis p grām. Sed hoc q ↄueniat filio hominis: qđ ↄuenit filio dei: nō ē ex alia grā: q̄ que unit filium hoīs filio dei. ḡ necesse ē ponē grām vniōis ī xp̄o.

Itē Io. i. hr q verbū caro factum ē plenū grē ⁊ ꝟitatis. ḡ ē grā vnionis ꝟbi cū carne.

Item impossibile ē creaturā p naturā creature sblimari sup creaturā siue sup statum creature. Sed vnio humanitatis ad diuinitatē ē sblimatio creature sup creaturā siue super statum creature: qua nō potest cogitari maior. ḡ nō est aliquo modo per naturā humane nature: q vniatur ad diuinitatē. ergo nccē ē q sit p aliquid additū nature: quod eleuet ipsam sup omnem naturā. Sed illud est donū gratis datū. Constat ergo grā. Et cū p illud fiat illa vnio: nccē est ponē grām vnionis ī xp̄o. Solo dicēdū ⁊ ↄcedēdū ē q ī xp̄o sit grā vniōis humanitatis ad diuinitatē. et rō huius ē: qa nō ē possibile ipsi creature humane p donum ↄditionis nature: q eleuet ⁊ disponat ad diuiā vnionē. et ideo necessaria est ei grā: que eleuet ⁊ disponat ipsam ad unionē diuinam. hāc aūt grām dicimus grām vniōis. Ad p̄mum quod obr ī ↄtrariū q corpus n̄ est susceptiuū grē. dđ q susceptiuū grē dr dupl̄r. s. p se ⁊ p aliud. sicut ē susceptiuū peccati p se ⁊ p aliud. sola rōnalis creatura ē susceptiua peccati p se: ⁊ grē p se. corpus ꝟo p accidēs siue p aliud. s. p animam. qa tm̄ anima ē pfectio corporis: et corpus ē susceptiuū pfectionis ab anima. Perfectio anime que est grā mediāte anima suscipit a corpore: quēadmodū erit ī glīa. Gloria enim erit ī aīa: et aīa glificata pficiet corp⁹. et inde erit in corpore gloria. simil̄r est de grā. qa anima est pfectio corporis. grā vero est pfectio anime. et ideo mediante aīa corporis est pfectio. Dicēdū igit q in xp̄o sicut ipsa anima vniebatur diuinitati p grāȝ vnionis: ita ipsum corpus p eādē grām vniebat diuinitati mediante anima. sicut dicit Dama. q mediante intellectu vnit diuinitati

Ad illud qđ postea obr de triduo. et ad illud qđ sequit dđ q in triduo vniebat diuinitas corpori mediāte aīa: quāuis eēt etiā sepata a corpore. Nam aīa ex quo vnit corpori relinquit ī corpore dispositōeȝ que remanet ī corpore: separata aīa ab ip̄o. et illa dispositio est ipsius aīe sicut effectus: Et ꝓpter hoc quicquid fit per illam dispositiōem vel mediāte illa fit mediante aīa sue cause ꝓxime. mediāte ꝟo illa dispositōe erat vnio diuinitatis ad corpus in triduo. et iō dr q mediāte aīa fuit vnio. qa mediāte dispositiōe derelicta ab aīa ī ip̄o corpore: p quam corp⁹ ad vnionē disponebat ⁊ tenebat ī vniōe. qđ manifestat sic. Aug mouet qōnē de abortiuis fetib⁹ verū ptineāt ad resurrectionem et dicit q n̄. qa ip̄sum puerperiū nōdū fuit animatū. et ꝓpter hoc corp⁹ abortiuū nihil sortit ab aīa. qa nōdū fuit vnitū aīe. et idō ex impsiōe aīe n̄ sortit dispositiōeȝ ad īcorruptōeȝ ⁊ ppetuitatē. et ideo omnino resoluit ī p̄stinā materiā. Corpus ꝟo Herodis ptinet ad resurrectiōeȝ: ſ n̄ ad btām. qa corp⁹ eius unitum fuit aīe: que erat sba īmortalis ⁊ ppetua: que tamē nullā habebat grāȝ nec ↄdignitatē ad gliā p grāȝ. et īde ē q sortit corp⁹ p dispositōeȝ ad eē ppetuū: ſ n̄ gliosū et vnietiteȝ anime Herodis. Ulterius ē ī corpore btī Petri: qa fuit unitū corpus ei⁹ aīe que erat sba ppetua ⁊ habēs grām ex q̄ erat ī eo ↄdignitas ad gloriā. et ideo ex eius impsiōe sortit possibilitatē ad resurrectōeȝ

⁊ ad eē ppetuū ⁊ gloriosū. Hʒ ḡ corpus Petri separata aīa Petri ab ipso possibilitatē ordinatā ad gloriā. Ulterius fuit ī corpe Jhū xpi: qa plus fuit in ipso q̄ ī aliis. quia nō solū erat grā cōis ī anima sua sicut in aliis animabꝰ sanctis. sicut ī anima Petri. immo vlterius ī sua beata aīa erat grā vniōis ad diuinitatē. Sicut ḡ ī corpore Petri p vnionē ad sbstātiā ppetuā: que erat eius anima habēs etiā grāʒ relinquebaᷣ potestas ī corpore Petri ad resurrectionē ad gloriā. Eodē mō in dn̄o Jhū grā vnionis qua beata eius aīa vniebaᷣ diuinitati: relinquebat ī corpore eius ab aīa sua que erat ppetua ⁊ gratiosa omni plenitudine grē: possibilitatē ad eē ppetuū ⁊ gliosum ⁊ ad dinā vnionē. Abstracta ḡo aīa nō abstrahiᷣ impressio que est ab anima ī corpore. Unde in corpore Jhū xpi manet dispositio ad dinā vnionē separata anima p quā dispositionē manet vnio corporis ad diuinitatē. qa quelibet materia sortiᷣ ꝓprietatem ⁊ dispositionē sue forme. Et ita anima xpi separata a corpore ī triduo illud quod ex anima erat. s. impressio fuit medium: vel dispositio vnionis corporis ad diuinitatē.

Ad aliud quod obʼ. q̄ potētior ē uirtꝰ. ꝛc. dicēdū. q̄ grā vnionis fit nccīa in Xp̄o ad vnionē diuinitatis. ⁊ humanitatis nō est de impotentia deitatis. ſ; de impotentia humanitatis. qa ipsa ditas de se potentiā hʒ actiuam sufficiētē ad vniendū sibi humanitatē sine aliquo medio ⁊ adiutorio. Sed ipsa humanitas impotentiā habet de se ad hoc: q̄ vniaᷣ diuinitati. Per cōditionē. n. nature impossibile est q̄ disponaᷣ ad vnionē illā. quia opʒ q̄ in illa vniōe eleuetur supra omnē naturam ⁊ creaturam.

Consequenter que

ritur an in xp̄o sit ponēda grā ſᵐ quā est caput ecclie. Ad Ephe. i. Jpsum dedit caput super omnē ecclesiā: que est corpꝰ eius. et hʒ ſm humanā naturā. Si ḡ xp̄us est caput super omnē ecclesiā: ⁊ hoc habet ex dono patris. qꝫ dicit. Jpsum dedit ꝛc. et istud donū ē grā. ergo ex gratia habʒ q̄ sit caput ecclie.

Jtem Aug. ad Dardanū. Jn xp̄o habitat omnis plenitudo grē: sicut in capite: in quo sunt omnes sensus. ḡ ipse est velut caput ex grā dei. ḡ ī ipso ē grā ſᵐ quā ē caput ecclie. Jtē Hugo de sancto Uic. in li. de sacramētis eccliē. Sicut spūs hoīs mediāte capite ad mēbra descēdit viuificādū: sic spūs sanctus per xp̄m venit ad xp̄ianos: cuiꝰ plenitudo qdeʒ est ī capite. participatio ḡo in membris.

Ad oppositū supponiᷣ hec ꝓpositio: que cōfferiᷣ a sanctis. Corruptio originalis traducta est p peccatū Ade. ⁊ p carnē traduciᷣ in nobis. quia enim caro est exᵗ̄ traduce: ⁊ ex carne generaᷣ caro. ideo traduciᷣ de carne ī carneʒ p generationē. Sʒ grā nō traduciᷣ. quia aīa est sbiectū grē. aīa ḡo nō est exᵗ̄ traduce. Unī sicut nō traducitur aīa ab aīa: ita nec grā a grā. Sed cū corruptio originalis sit in carne sicut traduciᷣ caro ex carne: ita corruptio.

Ex his obʼ. Anime non sunt exᵗ̄ traduce: īmo sunt diuise ⁊ distincte a deo create imediate. iuxta illud p̄s. Qui finxit sigillatim corda eoꝝ. ḡ ab aīa xp̄i non traduciᷣ grā ad aīas nr̄as. ḡ nō pficiūᷣ aīe ab ipsa grā aīe xp̄i. nō pōt ḡ aīa ipsiꝰ trāffundē grām nec īfluē ad aīas nr̄as. Sʒ alia rōne nō dʼ caput: nisi quia sicut caput vitā ⁊ spūm trāffundit aliis mēbris: ita xp̄us grām membris suis: que sunt fideles anime. Cum ḡ hec nō possint esse: relinquiᷣ q̄ ī eo nō est grā ſm quam sit caput.

Jtē Aug. Mens nulla interposita natura ab ipsa pᷣma ḡitate formaᷣ. Sed hec formatio nihil aliud est q̄ pfectio: que est grā ī aīa uel in mēte. ḡ ipa grā ē īmediate ī animabꝰ nostris ab ipsa prima ḡitate. Jtē nulliꝰ creature ē dare grām. quia sicut aīa īmediate ē a deo: ita eius perfectio: que est grā. ḡ grā nullo mediante est a deo. ḡ cum xp̄s inquātum homo sit creatura: nō potest esse medium influētie grē dei ad nos. Sed alia rōne nō dʼ habere grām ſm quam dʼ caput ecclesie. ḡ nō est ī ipso ponēda grā ſm quā dicaᷣ esse caput ecclie. Solutio. dicēdū q̄ ī xp̄o ſᵐ q̄ homo est ponē grām ſm quā est caput ecclesie. Ad illud intelligēdū notādū est q̄ influētia grē ē a deo sine medio: et p mediū sine medio. xp̄us ſ; q̄ deus īmediate ē dator grē auctoritate ⁊ impropa rōe efficiētis. unī Jsa. 43. dʼ. Ego sum ipse qui deleo iniqtates propter me. Per medium xp̄us ſm q̄ homo multis modis. Est enim mediū p modū fidei. p modū meriti. p modum desiderii: siue orōnis. p modū dispositionis. Per modū fidei. put ipse cōsideraᷣ in fide. Fides enim que de xp̄o sine ḋ ḋo hoīe ē disponit īmediate animā ad grām. īmo impossibile fuit sin

fiō illa aliquē gratum eē do. Unī propter h̄ dicit pr̄ Mat.4. Hic ē filius meus dilēus in quo mihi bñ ɔplacui. Glo.i. per ipz mihi alii placent. Aug'. Sine fide mediatoris nunq̄ aliquis placuit deo. Silr̄ p modū meriti: quia p passionē suam meruit a patre vt daret grā omnibus credentib' in ipsuz ⁊ amātibus ipsum fm̄ q̄ dr̄ Isa.53. Iniquitates eorū ipse portabit: ⁊ ideo dispartiam ei plurimos. Silr̄ per modū desiderii sine orōnis. quia omnib' credētib' ⁊ desiderātib' grāz orat ⁊ desiderat fm̄ q̄ legit̄ ro.8. Deus qui iustificat: quis est q̄ ɔdemnet? Ihs xp̄us qui sedet ad dexterā patris: qui ⁊ interpellat p nobis. Et.i.Jo.2°. Aduocatū habem' apd̄ patrē Ihm xp̄m iustū. ⁊ ipse ē ꝓpitiatio p peccatis nostris. Ipse.n. est mediū sicut aduocatus ⁊ orans ꝓ nobis: ut nobis detur grā.

Itē per modū dispositiōis quātū ad nāz. quia tota natura humana ante incarnatōez erat digna odio ⁊ reprobatione ꝓpter pc̄m originale. Sed cū fuit natura humana assūpta a filio dei in vnitate psone disponebat̄ rōne p̄destinatoꝝ ad grām dispositōe ɔgruitatis siue dignitatis. Sicut g̊ p vnū hoīem fuit lapsa: ita p vnū hoīem deū.s. xp̄um per vnionē cum diuinitate fuit disposita ad iustificationē. Unī ad ro.5. dr̄. Sicut p vnius delictū omnes hoīes ī ɔdēnatione. sic ⁊ p uni' iusticiā oēs hoīes ī iustificationē uite. Quia decdec' esset filio habēti humanā naturam: si ipsa tota perderet̄. Ad p̄mū in ɔtrariū dicēdū. q̄ peccatū traducit̄ vno mō ⁊ grā alio modo. Peccatū eniz traducit̄ p naturā corruptionis. grā vō p spm̄ scm̄. Sicut g̊ uidemus ɔtinuationē ab Adam vsq3 ad vltimū filiū Ade. et hāc ɔtinuationē facit natura. et quia ipsa corrupta fuit in Adam. ideo corrupta ē in omnibus aliis. et ideo p ipsum traducit̄ corruptio originalis in filiis Ade. Sic spūs scūs: p quē abundat grā in aīa xp̄i quātū ad omnē grē actū. In aliis sanctis ɔsimilē grām infundit. et sicut vn' est spūs capitis ⁊ mēbroꝝ viuificās caput ⁊ membra Sic idem spūs p quē ī nobis ē grā ⁊ in xp̄o. Et hoc est quod dicit Hugo in li°. de sacramentis. Sicut spūs hoīs mediāte capite ad membra descendit viuificāda. sic spūs scūs p xp̄m venit ad xp̄ianos: cui' plenitudo gr̄e est in capite: ꝑticipatio vō ī mēbrīs. vn̄ spūs ille plenissime viuificat caput. ɔsequenter alia membra. et in capite sunt omnes sensus in membris vō est sensus vnus.s. tact'. sicut dicit Aug'. Est g̊ hoc modo grā in nobis ab anima xp̄i p spūm scūm. Ad aliud quod opponitur. q̄ mens nulla interposita natura ab ipsa p̄ma v̄itate formaf. dō. q̄ aliud ē dicere animā formari p grām: et animā accipe grām. Inter formationē aīe p grām ⁊ deuz nullū ē mediū. imo ipa trinitas format ipsā .i. reducit ī dīnā formationē ⁊ silitudinē. ⁊ hec formatio ē gratificatio. Sz in acceptiōe grē ab anima potest incidere mediū. quia acceptio respicit dantē ⁊ accipiētē. Sed inter dantē ⁊ accipiētē potest esse mediū. dico vl̄ fidei vel meriti: vl̄ alioꝝ mōꝝ: quos dixim' sup̄. Ad aliud quod obr̄. q̄ nullius creature ē dare grām. dō. q̄ dare grām p modū auctoritatis solius dei ē. s; dare grām p modum impetrationis et meriti: ⁊ sic de aliis modis pōt esse creature. Et sic est ipsi' Ihū xp̄i fm̄ q̄ homo.

Consequenter queritur an in xp̄o ponēda sit grā absoluta vt ɔsiderat̄ vt quidā homo singularis: sicut in aliis hoībus sanctis. Et ostēdit̄ q̄ ñ: quoniā maior lux absorbet minorez. Sz grā vnionis qua homo vnit̄ deo: vt sit idem homo: qō deus: est maior grā que possit cogitari. vnō est sicut maior lux: gloria vō singularis scitatis in hoīe singulari ē sicut minor lux. g̊ hec grā in xp̄o qua diceret̄ fact' hō singularis: absorbet̄ p grāz vnionis hoīs ad deū: que ē ī xp̄o. g̊ ī xp̄o nō est ponēda talis grā. Itē grā vniōis ē sūma. qa maior cogitari nō potest. Est g̊ sufficiēs ad oīa opabilia: que pōt afficere grā. Sz vanū ē ponē p plura ad qō sufficit vnum. Si g̊ grā vnionis sufficit ad omnia operāda. ergo cū ipsa sit in xp̄o: vanū esset ponē gratiā singularis sanctitatis.

Ad oppositū. Requiescet super euz spūs dn̄i. Isa.xi. Spūs sapīe ⁊ intellectus ꝛc. et loquit̄ de xp̄o. Sz he sunt singulares grē donorū seu v̄tutū. g̊ ī ipso sunt gratie singulares v̄tutū. In ipso g̊ est ponē gratiaz singularis sanctitatis fm̄ q̄ est quidā hō sicut in aliis.

Solutio dicēdū. q̄ in xp̄o fuit grā singularis sanctitatis fm̄ qā esset quidā sanctus hō. ita vt nihil deesset sibi de grā que posset haberi ab hoīe. Itē ipse fuit hō deus: ⁊ iō necessaria fuit in eo grā vniōis. qa q̄ sit hō

deus hoc hēt ipse p vnionē. Itē ipse fuit mediator dei ꝛ hoīa. et ideo fuit grā in ipo sm quā esset caput: vt eēt mediū influētie grē in nobis sicut caput ad alia membra.

Ad pmā rōnē in ɔtrariū dicēdū. ꝙ nō ē sile de luce corporali ꝛ spūali. In luce .n. corporali minor lux absorbet a maiori: sꝫ nō ī luce spūali. et hec ē rō qꝛ omnia lumina corporalia sunt ad vnū actū. s. ad manifestādum visibile. et loquor de ipsis quātū ad illuiationē. et ideo quātū ad manifestatiōez vnum absorbet ab alio. Sꝫ tm̄ quātū ad ꝟtutē non absorbet vna lux p aliā. vn̄ ꝟtꝰ stelle n̄ absorbet p ꝟtutē solis: nec ꝟtus lune. imo retinēt stelle ꝛ luna spūales opatōes ꝛ īfluētias suaꝝ ꝟtutū ad ista inferiora. Licet enim luna nō luceat de die vt illuīet nos: tm̄ retinet suam virtutē: nec absorbet a virtute solis: imo potius ab ipsa fortificat. et virtutes stellaruz simlr. vnde in luīarib9 celestib9 fortificat ꝛ multiplicat virtus vnius luīs: quādo ɔiūgit cum alio. In luce vero spūali: que ē grā non sunt omnia luminaria ad unū actū: sed ad diuersos: per quos dirigūt animā ꝛ illumināt diuersimode. sicut fides illuīat aīam ꝛ dirigit ad credēdū: ꝛ manifestat ei quid debet credere. Caritas ad diligēdū. et ppter hoc vna nō absorbet ab alia ī anima. Sꝫ fortificat p ɔiūctionē cū altera. sic g in xpo grā vnionis ꝛ alie grē nō sunt ad vnū actum. et ideo vna nō absorbet ab alia. Ad aliō dicēdū. ꝙ nō est vanū ponere istas grās in xpo siue grām sic multiplicatā. qꝛ ad diuersa sunt. Dico tamē ꝙ vna ē grā sm eēntiaz in xpo: nō tm̄ est vna ɔsiderādo operationē vel actū: quia alius actus est vnire humanitatē diuinitati. alius actus influere grāz ꝛ eē exemplar ad omnes animas sanctas p spūm sanctum. Item sua anima poterat cogitare de sūma bonitate ꝛ amare eam. et hic est alius actus a predictis. Secūdū pmū attēdit in xpo grā unionis. Quātū ad 2m grā sm quā est caput ecclie sine mediū influētie grē ī aīab9 nostris. Quātū ad tertiū grā singularis sanctitatis. Et ita cū isti actus nō supfluāt: sꝫ ꝟissime sunt in xpo. ideo nō ē uanum ponere istas grās in xpo.

Consequenter querit

c de istis gratiis in spāli. Primo d grā unionis. 2o de grā sm quā est caput. 3o de grā singularis sanctitatis. Iteraz de grā unionis querit. Primo de eēntia ipsiꝰ grē unionis absolute. 2o de essentia ipsiꝰ p ɔpationē ad grāz: sm quā xpus dicit esse caput.

Queritur ergo de grā unionis

absolute utrum sit creata uel increata. Et oñdit ꝙ sit increata. Nulla creatura hꝫ actum supra creaturā effectiue uel formalr. Sed grā unionis est ad actum: g est sup oēz creaturam. s. unire humanitatē diuinitati. Uniri enim diuinitati: que ē pncipium oīum creaturaꝝ: est supra omnē creaturā. g causa effectiua uel formalis illius unionis ē supra omnē creaturā. g nō ē creatura. ē igit increata. Itē eccl. i. Uanitas uanitatū ꝛ omnia uanitas. Ex h oīa nihil ɔiūgit ul' ɔiūgē pōt uanitatē ꝟitati nisi ꝟitas. Cū g hūana nā sit uanitas. diuinitas sit ꝟitas. g cū nulla creatura sit ꝟitas: nulla creatura pōt eē ɔiūgēs deitatē humanitati: uel eꝯ humanitatē deitati. Si g grā uniōis est illō p quod fit unio ista. grā g unionis nō erit creata. Itē Io. 3. Pater diligit filiū. nō enim ad mēsuram dedit ei spūm. ex hoc arguit. Omnis creatura est in mensura: qꝛ omne creatū est mēsuratū ꝛ creatū sb certa mensura: sicut habet sapie. xi. Omnia in pondere numero ꝛ mensura disposuisti Sꝫ spūs q datus est ipsi xpo in unione ē sine mensura. g nō ē creatꝰ. Sps aūt ille dr grā. g grā data xpo in unione est increata. Itē ad ro. i. Predestinatꝰ ē filiꝰ dei ī ꝟtute. super illud dic Augꝰ. Nos sumꝰ filii grā. ipse aūt filiꝰ nā. Si querat an ad homine referat sane dici pōt. i. si querat si ipse homo sit filiꝰ p nām patris. sane pōt dici. Sꝫ ipse homo nō ē filiꝰ nisi p unionē. g unionis grā facit illū hoīem esse filiū natura. hoc est esse illum filiū: qui est filius patris eternalr sꝫ hoc nō posset facere aliquod temporale. g grā uniōis nō ē temporalis. ē igit eterna. g increata. Ad oppositū dic Rabanꝰ. Cum spūs sanctꝰ daf: hoc nō ē tātū sm essentiā intelligēdū. sꝫ sm dona eius. g cū dicimꝰ ipsuz datū xpo nō ad mēsurā: nō debemꝰ solū intelligere de essentia spūs sancti: sꝫ etiam de donis spūs sancti: que sunt sapia. itellectꝰ ꝛc Sicut hētur. xi. Isa. Si g spūs uel grā in illis donis est creata. g in xpo preter spūz sanctū fuit gratia unionis creata. Item cōditio

humanitatis xpi nō pcedit tpe vnionē ipsi⁹ humanitatis cū diuinitate: licʒ pcedat ordine nature. Simul enim tpe fuit ↄdita ⁊ vnita

In ipsa ḡ vnione humanitatis xpi ad diuinitatē: aut ipsi humanitati aduēit aliqua dispositio: q̄ nō ē nature. ꝯ supaddit̄ nature aut nō aliqua que nō sit nature. Si dicat̄ ꝙ nō aduenit ei aliqua dispō que nō sit nᵉ. ex hoc sequit̄ ꝙ non plus se habet ad hoc ꝙ vniat̄ hec hūanitas xpi ad diuinitatē: q̄ alia hūanitas. hoc aūt falsum ē ⁊ incōueniens. ḡ aduenit ei aliqua dispositio: que n̄ ē nature humane. ḡ supaddita ē ⁊ ei gratis data ad vnionē ipsi⁹ cū diuinitate. ḡ ipsa ē grā vniōis necessaria ē ḡ creata dispositio ipsa gratia vnionis. Solutio. intelligendū ē pmo ad solutionē huius questionis. ꝙ grā vnionis duplex est. Est enim grā vnionis disponēs: et ē grā vnionis ↄplens. Disponens est grā creata. Cōplēs ꝯo ⁊ pficiēs est grā increata et hec ē ipse spūs scūs. Ipse enim spūs scūs nō solū p appropatiōeʒ ē donū: ꝯ etiā p suaʒ pprietatē ē amor pcedēs a patre ⁊ filio. qa amor ē p pprietatē. ideo est donū p pprietatē qa illud quo ppie datur aliquid alii ē amor vn̄ amor est ratio doni: et est illud qd̄ pmo donat̄: quia si ex alia causa det̄ aliquid q̄ ex pura liberalitate ⁊ amore: nō ē donū ppie: vt si det̄ aliquid ex timore: nō ē donū ꝯ redibitio. Similiter si ex cupiditate detur: non ē donū ꝯ quest⁹. ḡ donū pprie respicit liberalitatē ⁊ amorē dātis. qa ḡ spūs sāct⁹ ē amor ideo ē donū et quia est donū: ideo ipē ē grā Ipse ḡ ē grā increata. Grā ꝯo creata est ipa dispositio que ab increata relinquit̄: que dispositio nō ē aliud q̄ deiformitas uel dīna assimilatio. Dicēdū igit̄ ꝙ est grā vnionis duplex. creata. et increata. grā increata est spūs sanct⁹: qui ē sicut ↄplens ⁊ pficiens vltimo istaʒ vnionē. Sʒ grā creata ē disponēs ad hāc vnionē ex pte humanitatis. ⁊ causa: pter quā oportet ponere illud duplex mediū in vnione hec ē. qa maxime distant sb̄a creata ⁊ increata. s. diuitas ⁊ humanitas. vn̄ ad hoc ꝙ ↄueniāt ī vniōem necesse est ꝙ veniat medium in duplici rōne. Mediuʒ autē est grā vniōis que interuenit ad illaʒ vniōem. Cum igit̄ ex vna pte sit sb̄a creata .s. humanitas. ex alia parte sit sb̄a īcreata .s. diuitas: oportet ꝙ grā vniōis illaʒ sit grā creata ⁊ grā īcreata. Sʒ n̄ pōt esse vna grā creata ⁊ īcreata. ḡ opʒ ꝙ sit duplex. opʒ igit̄ duplex esse mediū ī illa vniōe. grām īcreataʒ ex parte diuinitatis: et grām creatā ex pte humanitatis. Et sic pʒ ꝙ ī illa vniōe necesse est esse duplicē grām: que sit mediū vniōis: .s. grām creatā ⁊ īcreatā que ē spūs sanct⁹.

Rō aūt ppter quaʒ hoc magis attribuit̄ spūi sancto ꝙ sit grā īcreata vniōis q̄ alii psone hec ē. Scdʒ. n. illud quod ppīquius ē nobis ex pte diuinitatis ꝯm illud debet esse vnio deitatis ad humanitatē: que ē natura nostra. quia que vniūt̄ maxime uniūt̄ ī eo ī quo appropīquāt. ppīquius autēʒ dicim⁹ pticipatiōe uel coīone. Scdm. n. ꝙ deitas pticipat̄ ⁊ coīcat se creature: dr̄ accedē ul̄ appropīquare: n̄ aliter. Un̄ Aug⁹. ī libro ꝺ aīa ⁊ spū hoc mō ponit fieri unionē aīe cū corpore: ꝙ aīa ꝯm illud ꝯm qd̄ magis appropīquat cū corpore unit̄ corpori. hoc aūt ē infimuʒ ipsi⁹ aīe: qa illud quod est īfimū ipsius aīe maxime accedit ad naturā corporis. silr̄ corpus ꝯm illud ꝯm qd̄ magis appropīquat aīe unit̄ cū ipsa aīa. Hoc aūt ē supremū corporis. Corp⁹. n. ꝯm supmum suū: quod ē spūs magis appropīquat ad naturā aīe. qa illud supremū ē sbtilissimū: qd̄ sit ī corpore. et qa magis accedit ad naturā aīe. ideo ē mediuʒ ex parte corporis ad uniēdū corpus cū aīa.

Similr̄ ē ī parte ista put possum⁹ p q̄ndā silitudinē dicē. quia ꝯm illud ꝯm quod magis accedit diuitas ad humanam nām: ꝯm illud ex parte humanitatis dr̄ esse unio diuinitatis cū humana natura ī xpo. Ill ꝺ aūt ꝯm qd̄ magis accedit diuitas ad humanam naturā ē spūs sāct⁹: sic dicit Aug⁹. ī libro de aīa ⁊ spiritu dicēs. Q: oīs usus deitatis est nobis ex munere: qui est spūs. s. Un̄ p ipsum ē nobis ↄmunio totius trinitatis. Et ratio huius est: qa spūs sāct⁹ amor est. illud enim p qd̄ ↄmunitat se trinitas ē amor. amor aūt essētialiter ⁊ personaliter ī ipsa trinitate ē spūs sāctus. et ideo p ipsum ē nobis ↄmunio deitatis: que ↄmunio deitatis sūma fuit in ipsa uniōe ipsi⁹ ad humāitatē ī xpo ī unitate persone. et ideo spūs scūs potius dicit̄ medium isti⁹ uniōis ex pte deitatis q̄ alia persona. Itē dicit Dio⁹. ī li. de di. no. Amor ē uis unitiua. Si ḡ debet uniri diuitas humanitati: magis debet ei attribui ꝙ sit ratio ul̄ mediū huius uniōis: q̄ alii. quia amor ē spūs sanct⁹ per pprietatē. Item spūs sanctus ē

nexus ⁊ vinculū: ⁊ dominio patris ⁊ filii: ut dic̄ Aug⁹. et hoc eo q̄ est amor. Sicut ḡ spūi sancto cōuenit eē unionē diuinaꝝ psonaꝝ i diuina natura: ⁊ est ostēsiuū unitatis eaꝝ. ita cōueniet ei ut sit unio naturaꝝ ī una psona filii. Debem⁹ ꝑterea intelligē grām creatam unionis in xp̄o ī tāta pfectiōe ⁊ cōsumatōe ⁊ excellētia: ut nō solū disponat ad amorē ⁊ cogitatōem dei creatā ⁊ talē: qualꝫ cōpetit homini deo. ꝫ ulterius ad unitatē psonalē cū deo: ita disponēdo: q̄ quicqd cōueniat filio dī p naturā: cōueniat filio hominis p grām: sicut dicit Aug. Et sic grā unionis creata ē pfectissima assimilatio creature rōnalis ad deum: que possit esse aut intelligi. Grā ꝟo unionis increata est spūs sanctus.

Ad ꝑmū ḡ dicēdū q̄ obī in cōtrariū. q̄ si loquamur de forma cōplēte: sic nulla creatura potest se habere formalr̄ ad actū sup oēm creaturā. ꝫ loquēdo de forma disponēte: sic pōt se habere formaliter ad ipsū aliquo mō q̄a pōt ad ipsum disponere: ꝫ nō ipsum cōplere. Hoc ḡ mō se habet grā creata ad unionē i xp̄o formalr̄. ex parte humanitatis: q̄a ipsa est velut forma disponēs ad unionem ex parte humanitatis. Grā ꝟo increata: que est spūs sanct⁹: ē cōplens ⁊ pficiens illā unionē. Ad aliud dicēdū q̄ grā creata habꝫ duplicē respectū. fm q̄ dicim⁹ q̄ omnis creatura duplicē habet respectū. q̄a creatura cōparat ad illud a quo ē: et ad illud de quo ē. Si respiciam⁹ illd a quo ē: sic inuenim⁹ deū: quia est a deo. Si respiciam⁹ illud de quo est sic inuenim⁹ nihilū: quia omnis creatura in quātū creatura de nihilo ē. Ex h̄ ꝟo q̄ creatura ē de nihilo: ex hoc est vanitas: ⁊ habet esse ꝟtibile: sicut dicit Dam⁹. Sꝫ ex respectu ad illud a quo ē: qd̄ ē ꝑma ꝟitas. s. de⁹. ex h̄ ipsa ē creatura hn̄s esse verū: et nō ē fm h̄ vanitas. Ad aliud pꝫ solō: q̄ in xp̄o ē grā unionis duplex. s. creata ⁊ increata. Gratia unionis increata illa ē infinita ⁊ sine mēsura. ⁊ hec est spūs scūs. et de hac loquitur. 6. Jo. Nō ē ei datus spūs ad mensurā. Sꝫ grā uniōis creata ē in mēsura. et de hac nō loquitur Jo. Un̄ nullū ē incōueniēs q̄ dicat grā ei⁹ īcreata infinita: ⁊ q̄ in ipso sit grā creata finita. Istud tamen inuenies plane determinatū in ꝑmo li. in qōe de infinitate diuine eētie. Ultimū iā p dicta patet.

Onsequenter

querit de dr̄ia unionis p cōparatiōeꝫ ad grāꝫ fm quā est caput. Et ꝑmo querit an grā unionis sit eadē cū grā: fm quā ē caput. 2° q̄ritur que illarum sit ꝑor.

Ad primū arguitur

sic. Aug. Nulla maior grā cogitari potest: q̄ꝫ q̄ filius hoīs sit fili⁹ dei. Sed hec ē grā unionis. ḡ nulla maior grā pōt cogitari: q̄ grā unionis. hec ḡ ē i xp̄o. de qua habeē Jo. i. De plenitudine ei⁹ accepim⁹ omnes grām. Et illa grā de qua nos accepim⁹: est illa fm quā xp̄s ē caput. ḡ grā uniōis i xp̄o ē grā illa fm quā xp̄s est caput. Itē Hugo de scō Uic. dicit ī li. de sacramēta. Un⁹ ē spūs q p xp̄m venit ad xp̄ianos: cuius plenitudo in capite ⁊ participatio ī membris. Sꝫ plenitudo spūs ī capite ē grā uniōis. ipsa ꝟo participatio que uenit a capite ī membra ē grā fm quā ē caput. q̄a ex illa fluit participatio ī mēbris. ḡ eadē ē hec grā cū alia. Ad oppositū. Ad aliū actū ē grā uniōis. ⁊ grā fm quā est caput. ḡ ē alia ⁊ alia grā. Maior patꝫ q̄a grā unionis ē ad uniēdū humanitatem cum deitate. alia ad uniēdū caput ⁊ mēbra Sꝫ isti sunt act⁹ diuersi. ḡ ab alia ⁊ alia grā.

Solō dō. q̄ grā unionis intelligit grā creata et grā increata. Et silr̄ grā fm quā xp̄s ē caput intelligit grā creata ⁊ increata. Si ḡ intelligas ex utraq; parte grām increatā dico q̄ eadē est grā uniōis increata: ⁊ grā fm quam ē caput. s. creata re ⁊ rōne. s. spā. s. Et hoc uult dicere auctoritas Hug. s. q̄ un⁹ ē spūs qui per xp̄m uenit ad xp̄ianos. cuius plenitudo i capite ꝑticipatio ī mēbris. Si autē intelligam⁹ grāꝫ uniōis creatā. et grāꝫ fꝫ quā est caput creatā. sic differt grā a grā fm rōnem. et nō fm r̄bam. sicut si diceretur. q̄ eadē ē lux que plenissime lucet i sole. et p quā est influētia luminis a sole p radios ad ista inferiora. Silr̄ eadē ē grā uniōis que ex sua plenitudine lucet in xp̄o et que hꝫ ꝟtutē lucēdi. et lucet ⁊ radiat ab ipso in aliis. s. in mēbris. et ipsa eadē fm r̄baꝫ. fm q̄ lucet in xp̄o uniēs humāitatē deitati dr̄ grā uniōis Sꝫ fm q̄ ab ipso radiat ī membris dr̄ grā fꝫ quā ē caput. Et p hoc soluit rō ī cōtriū. q̄a n̄ ōn̄dit diuersitatē eēntie. ꝫ fm respect⁹ q solum sunt fm diuersas rōnes gratie.

Consequenter queritur que istaꝝ grãꝝ sit prior: cũ differãt s'm intelligẽtie rõnem. an grã vnionis: vel grã s'm quã ẽ caput. Et videt' q' grã vnionis sit prior. qa quo posito ponit' aliud: et quo remoto remouet': illud ẽ pꝰs illo natura. Sed posita grã vnionis ponit' grã s'm quã est caput et remota hac remouet' illa. g' prior ẽ grã vnionis natura q̃ illa. Item caput ẽ pꝰs vnitũ anime: et postmodũ influit vitam ⁊ sensum aliis membris. Simil' dic' Aug. Humanitas xp̃i vnit' deitati q̃i anime. qa deitas ẽ vita ipsius humanitatis. ex hoc ondit' xp̃i humanitas caput: ⁊ infundit ad alios vitã spũalẽ ⁊ sensum. Sz caput pꝰs respicit vitã ⁊ spm quã iflnit. g' humanitas xp̃i pꝰs unit' deitati: q̃ influat aliis vitã spũalẽ. g' prior est grã vnionis q̃ grã influẽtie s'm quã est caput. Ad oppositum. Grã vnionis nõ fuit nisi tempore incarnatõis xp̃i. quia non fuit: quousq; vniret' humanitas xp̃i diuinitati. Sz grã s'm quã dr̃ caput fuit ante incarnatõez iuxta auctoritates sanctoꝝ. s' qa illa fuit a primo iusto ⁊ influebat in omnibꝰ iustis. sicut ĩ Abel ⁊ in sanctis patribꝰ: vitã ⁊ lumẽ grẽ: rõne fidei mediatoris. g' prior ẽ grã s'm quã est caput: q̃ grã vnionis. Si dicat' q' grã vnionis erat in fide: ⁊ ideo p̃cedebat grãm influentie. sicut in Abel erat fides de incarnatione xp̃i. et ita fides de grã unionis. et ex hac fide sequebatur influẽtia grẽ in ipo. Tũc obr̃. Esse in fide nõ ẽ eẽ simpl' s' s'm qd g' esse grã vnionis ĩ fide nõ erat esse simpl' s' aliis simpl' erat. s. grã influẽtie: s'm quã est caput: quia influebat aliis. g' prior est simpl' grã influẽtie. s'm quã est caput: quia influebat aliis. g' prior ẽ simpliciter grã influẽtie q̃ vnionis. Solutio. dicẽdũ. q' xp̃us dicitur esse caput rõne fidei. Uñ eo ipso est caput q̃ creditꝰ. Et quia fides nostra ⁊ antiquorum eadẽ est: quãuis p tempora variet': vnũ tñ ẽ creditũ ⁊ idẽ. et tñ nos credimꝰ xp̃z incarnatũ. ipi ho crediderũt ĩcarnãdũ siue futuraz incarnatõez. et qa creditũ idẽ: iõ fides una modo ⁊ tũc: sicut dic' Augꝰ. ideo vnũ caput omnibꝰ credentibꝰ ĩ xp̃m modo ⁊ tũc: quia non est fides de homine tantũ: s' de homine deo. Hec autẽ nõ mutabat' ante incarnationẽ ⁊ post. Ex hoc ho q' est fides de homine deo credit' grã vnionis. ex hoc vero q' credit' gratis vnionis est xp̃us vel homo deus nobis caput: ⁊ nos membra eius. aliter non .s. nisi habeamꝰ fidem de homine deo: siue d deo homine. Est ergo prior s'm rõnẽ intelligentie grã vnionis: q̃ grã s'm quã ẽ caput: licet eadẽ sit s'm sbam. qa aliter nõ esset caput nostrũ: nisi credemꝰ grãm vniõis. Ad rõnes in ɔtrariũ dicendũ. q' grã s'm quã est caput ponit eẽ simpl' ex parte deitatis: sed ex parte humanitatis nõ ponit esse simpl'. s' esse in fide. Gratia vero unionis credita fac' q' sit caput: et pp̃ter hoc añ incarnationem erat caput.

c **Onsequenter** querit' grã xp̃i s'm quaz est caput. Et q̃rũt' tria. Primo s'm quã rõnem xp̃us dicitur caput. 2° quoꝝ uel cuius sit caput. 3° de unione capitis ad corpus: ⁊ eꝰ. Querit' g' s'm quam rõnẽ sit caput. et circa hoc tria querũt'. Primũ ẽ s'm quã pp̃rietatẽ dicat' caput utrũ p grãz influẽtie. 2m p quã nãz dicatur esse caput. Tertiũ an alii conueniat esse caput.

Ad primum. Secũdũ quã pp̃rietatẽ dr̃ eẽ caput p̃cedit' sic. Caput. n. dicit' methaphorice in aliis sicut rex dr̃ esse caput regni: quia per suũ imperiũ mouet regnũ. Si g' xp̃us s'm q' homo est rex regũ. g' hz regnũ sup omnẽ creaturam. s'm q' habet' .19. apoc. In femore suo scriptum est. rex regũ ⁊ dñs dñantiũ. g' s'm hoc dr̃ esse caput. Itẽ meliꝰ ⁊ dignius in quolibet genere dicit' caput ĩ illo genere. sic leo dr̃ caput animaliũ: qs est dignissimũ et nobilissimũ aĩaliũ. Si g' xp̃us ẽ dignissimus ⁊ nobilissimꝰ in genere rõnaliũ: ɔstat q' ipse s'm hoc est caput creaturaꝝ rõnaliũ. Itẽ paterfamilias dicit' esse caput sue familie: qa omnibꝰ p̃uidet. g' cũ xp̃s se habeat in hũc modũ ad eccl'iam quia pastor est ⁊ epũs animaꝝ ⁊ p̃uidet ⁊ regit eccl'iam. sicut habet' .1. Petri. 2. Eratis sicut oues errãtes. s' nunc ɔuersi estis ad pastorẽ ⁊ epũm animaꝝ vestraꝝ. Et ad Col. i. Ipse est caput corporis eccl'ie. Glo. Ipse ita se habet ad eccl'iam sicut caput ad corpus. p̃uidet enim eccl'ie ⁊ regit eã. g' s'm hãc pp̃rietatẽ dicitur caput. Itẽ ita se habet caput ad animã pficiẽtem per sensum: q' in capite sunt oẽs sensus: s' ĩ corpore nõ. Si g' xp̃us h' modo se habet ad spm

sanctũ a quo accipit omnes modos grẽ sicut caput ad aĩam. nos ͛o sicut membra: q̃a nos omnes sensus grẽ uel modos grẽ ab ipso recepim⁹. ğ ipse dr̃ fm hunc modũ caput nostrũ. q̃a plenitudinẽ grẽ recepit a spũ sãcto sic caput ab anima. Nos ͛o sicut membra. ⁊ hoc ẽ qd̃ dicit Aug. ad Dardanũ. In capite quod ẽ xp̃s sunt omnes sensus grẽ. In aliis ͛o est sol⁹ tact⁹: quib⁹ datus est spũs ad mẽsuram. Dicit̃ ğ xp̃s caput fm has ꝓprietates: q̃a est velut rex: ⁊ q̃a ẽ dignissim⁹ creaturaꝝ rõnaliũ: et q̃a est in rõne ꝓuidentis: ⁊ q̃a habet plenitudinẽ grẽ quãtũ ad oẽm sensũ grẽ. Ad oppositũ. Prouer. 4. Omni custodia custodi cor tuũ: quoniã ab ipso vita ꝓcedit. Sicut ğ a capite fluunt sensus in membris: ita a corde fluit vita in membris. Sȝ ꝑor actus anime ẽ vita. 2⁹ actus est illuminare vel sensificare: ⁊ etiã ꝑus ꝓcedit vita a corde in membris: ⁊ post sensus a capite ĩ membra. Si ğ a ꝑmo actu debet xp̃s magis denoĩari q̃ a 2⁹ magis debet dici Xp̃s cor ecclesie q̃ caput ecclie. Solo. dd̃. q̃ q̃uis xp̃s possit dici caput fm ꝑdictas methaphoras eo. s. q̃ fit in rõne mouentis regnũ sicut rex in rõne dignissimi ⁊ ꝓuidentis ecclesie Et quia ẽ in eo plenitudo grẽ quãtũ ad oẽȝ sensum spũalẽ grẽ: sicut omnes sensus sunt in capite: tñ ꝓpria rõne dr̃ caput ꝑ rõnẽ influẽtie. vt sicut ab ipso capite est influentia sensus ⁊ motus fm diuersas partes ei⁹. q̃a ab anteriori parte capitis fluunt nerui: per quos fluit sensus ad mẽbra. A posteriori ͛o parte fluũt nerui ꝑ quos fluũt mot⁹ ab aĩa ad singula membra. Silr̃ xp̃s in ecclia influit sensum ⁊ motũ spũaliter. sensum influit ꝑ fidẽ. motũ ͛o ꝑ amorẽ. Influit eniȝ sensũ fidei ⁊ motũ amoris. et illa rõne ꝓpͥe dicit̃ caput ecclie. vñ fm q̃ videm⁹ q̃ caput q̃dãmodo gerit vicẽ anime in mouẽdo corpus: ⁊ ↄsulẽdo ei ꝑ sensum. ita ẽ de xp̃o respectu ecclie. q̃a se habet ad ipsam in rõne mouẽtis ⁊ ↄsulẽtis ꝑ sensum grẽ: quẽ ei influit. vnde ad Col. i. Ipe est caput corporis ecclesie. glo. Capiti omnia s̃biecta sunt ad op̃andum. Id aũt. s. caput supra locatũ est ad ↄsulẽdũ: q̃a ipsius aĩe quodãmodo vicem gerit caput. In hoc q̃ dic̃ ad operãdũ ostẽdit quomodo mot⁹ est a capite in membris. In hoc q̃ dic̃ ad ↄsulẽdũ: oñdit q̃ sensus ẽ ab ipso in mẽbro. Ad illud qd̃ obr̃. q̃ magis dȝ dici cor ecclie q̃ caput. dd̃. sic dic̃ Aug. in li. d aĩa ⁊ spũ. Q̃ triplex est vis anime ad corp⁹. s. vis nãlis: que op̃at̃ in epate. et vis vitalis: que op̃at̃ in corde. et vis aĩalis: que op̃at̃ in cerebro. Uis naturalis dr̃ illa que est nutritiua: sicut digestiua. retentiua. expulsiua: ⁊ etiaȝ augm̃tatiua. Uis vitalis que op̃at̃ in corde est illa vnde ẽ mot⁹ cordis ↄtinue. Uis aĩalis est illa que op̃at̃ in cerebro: vnde ẽ mot⁹ ⁊ sensus in membris. et fm hoc dĩdũt̃ mot⁹ ⁊ spũs qui sunt uehicula ͛tutum. s. in spũm naturalem. s. vitalẽ ⁊ aĩalẽ. Sed op̃ationes ͛tutis naturalis omnino sunt inuolũtarie: nec s̃biecte sunt rõni. Operationes animales omnino s̃biecte sunt rõni. et ideo recipiunt imperiũ ab ipsa. Operationes uitales partiȝ sunt s̃biecte rationi. partiȝ nõ: ⁊ ideo partiȝ sunt voluntarie: partim naturales. Secũdũ hoc ğ dicẽdũ. q̃ ille motus qui est a xp̃o capite in corpus ecclesie est omnino fm motuȝ uolũtariũ: qui simplr̃ nõ est naturalis: uel uitalis: ideo poti⁹ dȝ dici xp̃us caput ecclesie methaphorice fm illũ motũ q̃ cor uel epar.

Cõsequenter queri

tur fm quã naturã dicat̃ xp̃s eẽ caput. Aut eniȝ dr̃ caput fm diuinã naturã. aut fm hũanã. Q̃ fm diuinã patet. ad eph. i. Ipm̃ dedit caput sup omnẽ eccliaȝ: que est corpus ipsi⁹ Glo. Super oẽȝ eccliaȝ que in celo ⁊ in terra ẽ: dũ ↄfitẽt̃ hũc eẽ ꝑ quẽ facti sũt. s̃biciũt̃ eni ei tãq̃ capiti a quo trahunt originẽ. s. ex ipo facti sunt fm deitatẽ. Relinq̃t̃ ğ q̃ fm deitatẽ ẽ caput ecclesie. Cõtra. Uni⁹ nature sunt caput ⁊ corpus. Si ğ xp̃us fm diuinaȝ naturaȝ et ecclesia nõ sunt uni⁹ nature. imo fm hũanã. ğ nõ est caput ecclesie fm diuinã naturã. s. fm hũanã. Ad hoc intelligẽdũ est. q̃ caput ecclie dr̃ ↄmuniter ⁊ ꝓp̃e. Coĩter tota trinitas ẽ caput ecclie. Proprie xp̃us hõ siue deus homo est caput ecclie. Tota eniȝ trinitas mouet ⁊ regit eccliaȝ ⁊ infundit grãm ei qua sentiat ꝑ fideȝ ⁊ moueat̃ ꝑ caritatem Uñ ĩ rõe regẽtis ⁊ influẽtis se hẽt ad ipsã fm ͛o hũanitatẽ ꝓprie dr̃ caput. q̃a hoc mõ se hẽt ad ecclesiã fm rõnem ↄformitatis ad ipsaȝ ꝑ grãm ⁊ naturã. Uñ Ephe. i. Ipsum dedit caput ⁊c. glo. Proprie dr̃ caput fm humanitatẽ: fm quã ei ↄiũgit̃ ecclia nã ⁊ grã.

Consequenter que

citur utrū alii ꝯueniat esse caput ecclesie: ꝙ
xp̄o homini deo. Et queritur utrū spūi sc̄to
ꝯueniat eē caput ecclesie. et ꝙ sic videt̄. qm̄
a spū sancto fluit omnis grā. eo enī ꝙ nobis
dat spūs sanctus: dat̄ nobis oīs grā. ḡ 7 oīs
mot⁹ grē 7 sensus nobis dat̄ p spm̄ sanctuȝ.
Cū ḡ a capite influet sensus 7 mot⁹: 7 eo dr̄
caput. ḡ spūs sanct⁹ est caput ecclesie. Itēȝ
ad ephe. 4. Unū corp⁹ 7 vn⁹ spūs. s. ē ecclie.
Glo. Un⁹ spūs bitat ī nobis: quo vnū effici
mur. Unū enī corpus efficimur p societatē
quā facit spūs sanct⁹. Si ḡ spūs facit nos esse
in tanta societate: qua sim⁹ vnum corpus. ḡ
ipse est nostrū caput regēs illud vnū corp⁹.
Itē querit̄ vtrū patri ꝯueniat esse caput
ecclie. Et vr̄ ꝙ sic: qm̄. i. ad cor. xi. dr̄. Caput
mulieris vir. Caput viri xp̄s. caput xp̄i de⁹
Glo. Caput xp̄i de⁹ pater: qa ab ipso genit⁹
est. ideo dignū ē vt filii caput pater dica
tur. Ex hoc relingt̄ ꝙ ipsi⁹ filii s̄m diuinitatē
pater ē caput. Si ḡ fili⁹ s̄m diuinitatē ē caput
ecclie multo magis 7 pater est caput ecclie.
Itē ibidē dicit glo. super illud. caput xp̄i
diuīa eēntia vel trinitas caput xp̄i s̄m ꝙ hō
qa deitas creatrix ē creature assumpte hūe
trinitas. Si igit̄ trinitas est caput xp̄i s̄m ꝙ
homo: 7 xp̄s s̄m humanitatē est caput ec
clesie. ḡ multo magis ipsa trinitas est caput
ecclie. 7 pr̄ 7 spūs sanct⁹. B igit̄ nō ꝯuenit
soli filio. Solō dō. ꝙ caput dr̄ coīter 7 p
prie. Secundū ꝙ dr̄ caput coīter: nihil plus
importat ꝙ eē p̄ncipiū. Sȝ duob⁹ modis est
p̄ncipiū: quia pater ē p̄ncipiū ad diuinas pso
nas. Trinitas ē p̄ncipiū ad creaturas. et in
hoc ē dr̄a. qa p̄ncipiū quod dr̄ pater ad di
uinas psonas ē p̄ncipiū in idētitate sb̄e. sed
trinitas ē p̄ncipiū ad creaturas ī diuersita
te sb̄e. qa ē p̄ncipiū creature faciens illā eē
de nihilo. Sed pater ē p̄ncipiū filii de se ipo
qa de sua sb̄a generat filiū. et de sua sb̄a cū
ipso filio spirat spūm sanctū. Et ita s̄m B ca
put dr̄ dupl̄r. Uno mō quod ē p̄ncipiuȝ ad
aliud in idētitate sb̄e. Alio modo ī diuersi
tate. Et vt pleni⁹ dicat̄ caput ꝯmuniter ac
cipit̄ essentialr̄. et sic dicit p̄ncipiū respectu
creature: 7 suppoīt trinitatē. et hoc modo
dr̄ trinitas creatrix caput creature. Caput
etiam ꝯmuniter dr̄ psonalr̄. et aliqn̄ p vna
persona: sicut dicitur pater caput filii gene
ratione eterna. aliqn̄ p duab⁹ psonis: s̄m ꝙ
pater 7 filius dicit̄ caput spūs sancti spira
tione eterna. Et s̄m hūc modū dr̄. i. cor. xi. in
gl. Dignū ē vt filii caput pater dicat̄. Istis
ḡ modis dr̄ caput coīter. Caput ꝓprie nō so
lū dicit intētionē principii: s̄ etiā influentie
sensus 7 motus spūalis. Et B dupl̄r. qa pōt
dici caput p rōnē influētie tm̄: vel p rōnem
influētie: 7 p ꝯformitatē nature. Primo mō
trinitas dr̄ caput ecclie 7 xp̄s s̄m diuinitatē
. s. s̄m rōnē influētie tm̄ sensus fidei 7 mot⁹
caritatis. 2° mō dr̄ xp̄s s̄m humanitatē
caput ecclie. quia ei ꝯiūgit̄ natura 7 grā: sic
dictū est. Primo mō dr̄ caput min⁹ ꝓprie. 2°
modo magis ꝓprie. Soli ḡ xp̄o ꝓprie ꝯuenit
esse caput ecclesie. hoc ē s̄m rōnē influentie.
7 ꝯformitatē nature. et hoc s̄ȝ humanitatē.
Trinitati vō 7 xp̄o s̄m diuinitatē ꝯuenit esse
ecclesie caput min⁹ ꝓprie. hoc est s̄m rōnē
influentie tm̄. Patri vō 7 spūi sancto coīter
qa ē p̄ncipiū ad creaturas. et etiā min⁹ ꝓpe

Ad rōes ḡ ism pater solo. et p̄mo ad illō
qđ obr̄ de spū sancto. qa quāuis ab ipo sit in
fluentia i ecclesia omnis sensus 7 mot⁹ spūa
lis grē: non tm̄ ei ꝯuenit ꝙ sit in ꝯformitate
nature cū ecclia. et ideo nō ꝯuenit ei ꝓprie
esse caput: s̄ coīter 7 minus ꝓprie. Similiter
qđ obr̄ de patre dō. ꝙ ei nō ꝯuenit eē caput
nisi coīter 7 min⁹ ꝓprie ꝓpter defectū ꝯfor
mitatis nature cū ecclesia.

c **Onsequenter** q̄rit̄ qrūȝ
xp̄s sit caput. Et querunt̄ tria.
Primo vtrū Xp̄s sit caput angeloꝝ. 2°
vtrūȝ sit caput omniū electoꝝ. 3° vtrū sit
caput reproboꝝ. 4° vtrū sit caput aīarū
tm̄: aut corpoꝝ 7 animaꝝ.

Ad primum sic obr̄. Uni⁹ n⁹ sunt corp⁹ 7 ca
put. Si ḡ xp̄s inquātū homo: 7 angeli non
sunt vnius nature. ḡ xp̄s s̄m ꝙ homo nō ē
caput angeloꝝ: s̄ hoīum solum. Contra.
Ad col. 2. Qui est caput omnis p̄ncipatus 7
potestatis. et loqt̄ de xp̄o. Ibi dic̄ glo. Non
tm̄mō hoīs: s̄ oīs p̄ncipat⁹ 7 potestatis an
gelice ipse est caput. 7 sequit̄. Et nos ḡ iple
potest qui supnos cives implet. Ex quo reli
quit̄ cum ibi loquat̄ de xp̄o homine ꝙ xp̄s
inquantū homo est caput angeloꝝ. Item
omnia sbiecit sb pedib⁹ eius. ad eph. i. aucto
ritate pe. Glo. sicut pes est infima pars cor
poris: ita ī xp̄o īfima pars ē humanitas: quā
angeli adorāt. Ex quo reliquit̄ ꝙ angeli sūt

subiecti ipsi humanitati. Si ergo dicitur caput ecclesie eo quod regit ecclesiam sibi subiectam. ergo similiter debet dici caput angelorum eo quod regit et imperat angelis sibi subiectis. Solutio istius patet ex predictis. Nam si dicatur caput per methaphoram: qua rex dicitur caput regni et mouens et imperans ipsi. Sic ipse christus inquantum homo est caput angelorum. quia ipse est rex constitutus super omnes angelos qui adorant eum. Si autem dicatur caput secundum conformitatem nature: sic christus inquantum homo non est caput angelorum simpliciter: sed secundum quid. quia non est conformis angelis in natura simpliciter: sed secundum quod dicitur quod anima rationalis quantum ad partem superiorem intellectiuam habet conformitatem cum angelis. Est ergo caput ipsis inquantum conformatur eis in natura per partem rationis intellectiuam. Hominum autem est caput simpliciter isto modo: quia plenam habet conformitatem cum illis.

Consequenter queritur

utrum sit caput electorum omnium. Ad quod sic obiicitur. Ipse christus proprie non est caput nisi secundum quod homo. Si ergo non fuit homo ante incarnationem ergo non fuit caput ante incarnationem. ergo nec fuit caput sanctorum patrum ante incarnationem existentium. Item christus dicitur caput ecclesie proprie propter conformitatem nature: quam habet cum ecclesia. Si ergo ante incarnationem non erat ipse conformis in natura cum ecclesia. ergo non erat caput ecclesie siue fidelium: qui sunt membra ecclesie ante incarnationem. Contra. Christus eo dicitur esse caput: quo creditus est esse homo proprie loquendo. Si ergo eadem fide credebatur a primo iusto ante incarnationem usque ad ultimum iustum post incarnationem. Sed post incarnationem creditur iam esse homo. ab illis autem futurus homo. et tamen fides eadem. quia creditum idem. scilicet deus homo. ergo eque est caput eorum qui fuerunt ante incarnationem et post. Item aut christus dicitur caput post incarnationem propter naturam quam iam habet humanam: que est natura conformis fidelibus: aut propter fidem: quam habent fideles de illa humanitate. Si solum dicatur caput quia habet humanitatem. ergo cum secundum humanitatem equaliter conueniat cum hominibus fidelibus et infidelibus: equaliter esset caput fidelium et infidelium: quod maximum est inconueniens: quia nunquam homo existens in peccato nec infidelis est membrum eius proprie. eo ergo dicitur caput quod creditur homo cum amore. Si ergo fides ista manet eadem in sanctis ante incarnationem et post: tempore solum variato: manifestum est quod equaliter et eodem

modo est caput sanctorum existentium ante incarnationem et post. Item col. i. Ipse est caput corporis ecclesie. Glo. querit cum ecclesia ab Abel inceperit: quomodo christus est caput eorum: qui tunc fuerunt. Et respondet quod dicitur caput secundum diuinitatem et humanitatem. Secundum diuinitatem fuit principium et fundator ecclesie: quia omnes iustos qui ab Abel usque ad ultimum iustum generantur virtute diuinitatis illuminauit. Secundum humanitatem etiam potest dici caput vel principium ecclesie: quia super fidem humanitatis eius fundata est. Ex hoc expresse relinquitur quod si ecclesia fuit fundata super fidem humanitatis sue ante incarnationem. et eo dicitur caput quo est fides de sua humanitate. ergo est caput eorum qui fuerunt ante incarnationem fidelium: sicut eorum qui sunt post incarnationem. Solutio. dicendum secundum Aug. qui ponit exemplum in li. de catetizandis rudibus quod exemplum habetur. 38. gen. de filiis Iude in quorum natiuitate Zaram prior eduxit manum: in qua obstetrix ligauit coccineum dicens. Iste egredietur prior. illo vero retrahente manum egressus est alter. Et dicit Aug. Quod sicut Zaram dum nasceretur prior emisit manum: postmodum caput secutum est. deinde cetera membra. sed tamen caput dignitate et potestate precellit. licet tempore sequeretur. Ita christus mediator dei et hominum in patriarchis et prophetis premisit manum antequam appareret in carne vinculis legis superbum populum constringentem siue opprimentem. tempore autem nascendi secutum est caput corporis ecclesie: cui adheserunt omnes fideles credendo. Relinquitur ergo quod fuit caput fidelium et presentium et antiquorum. Non sequitur ergo. tunc non fuit homo. ergo tunc non fuit caput. quia ipse est caput eo quod est creditus homo et amatus. Ad primum obiectum in contrarium patet responsio. quia christus non dicitur caput eo quod est homo in re: sed eo quod est homo in fide. Unde quia creditus est esse homo ideo est caput hoc modo. similiter se habet ad antiquos et presentes quia eadem fides est. Unde sicut eadem est predestinatio et veritas predestinationis ante exitum rei predestinate et post: licet res mutetur. similiter eadem est veritas fidei: qua creditur esse christus incarnatus vel incarnatus. licet tempore varietur. Ad aliud similiter patet responsio.

Consequenter queritur

utrum christus sit caput reproborum: qui sunt in fide et caritate: tamen in hoc non perseuerabunt. Ad quod sic obiicitur. Corpus christi verum: quod traxit de

ginẽ ẽ figura ⁊ sacramẽtũ corporis mistici qð ẽ ecclesia: quia sicut corp⁹ xp̄i ẽ ↄpactũ ex purissimis sanguinib⁹ virgĩs ⁊ ptinẽtibus ad gloriã resurrectõis: ita a sili corpus misticũ: qð ẽ ecclĩa ↄpaginatũ ẽ ex porissimis ⁊ fidelib⁹ aĩab⁹ ptinẽtib⁹ ad gliã resurrectõis ĝ nõ sunt mẽbra ecclesie nisi ptinẽtes ad gloriã resurrectiõis. Sȝ reprobi existẽtes in fide ⁊ caritate: qui tñ nõ pseuerabũt: ⁊ infideles nõ ptinẽt ad gliam resurrectõis: lȝ ptineant ad resurrectionẽ. ĝ null⁹ reprobus est mẽbrũ ecclesie. ĝ xp̄us nõ ẽ caput reproboꝝ etiam existẽtiũ in caritate. Contra. Reprobi existentes in fide ⁊ caritate recipiũt a xp̄o sensum ⁊ motũ: qa cũ sint in caritate ⁊ fide. habent sensum fidei ⁊ motum amoris. et ↄstat ꝙ hoc habẽt a capite. Itẽ ipsi sunt in ↄformitate nature ad xp̄m. Xp̄s ĝ caput ẽ coruȝ ⁊ ipsi membra eius. Solo vð. ꝙ esse mẽbrũ xp̄i uł ecclesie nõ ponit nisi sensuȝ grẽ p fidẽ ⁊ motũ p amorẽ: ⁊ ↄformitatẽ cũ xp̄o in nã et qa ista sunt in reprobis exñtibus ĩ fide ⁊ caritate. lȝ ñ cũ pseuerãtia. iõ ꝙdiu sũt ista ĩ illis: ↄcedẽdũ ẽ ꝙ sint membra xp̄i ⁊ ecclie ⁊ ↄparãt ad xp̄m tãꝗ ad caput quãtũ ad pñtẽ statũ in quo sunt ĩ fide ⁊ caritate. qñ aũt postea decidẽt ab istis: tũc erunt mẽbra abscissa a corpore ecclesie. Ad rõnẽ vð in ↄtriũ. ꝙ corp⁹ xp̄i veꝝ figura ẽ ⁊ sacr̃m corporis mistici quãtũ ad pñtẽ statũ: s nõ ꝗtũ ad futuꝝ. rõ antẽ pcedit ac si respicẽt statũ futuꝝ: tũ obicit de pertinentibus ad gliam resurrectionis.

Consequenter que

ri᷑ vtrũ xp̄us sit caput aĩaꝝ tm̃: aut corporꝝ ⁊ aĩaꝝ. Ad qð sic argui᷑. Oportet ꝙ mẽbra habeãt ↄtinuationẽ ad caput. Sed corpora nostra nullaȝ possunt habere ↄtinuationeȝ: nec ↄiũctionem ad corp⁹ ⁊ aĩam ipsi⁹ Xp̄i. ĝ corpora nostra nõ sunt membra ei⁹. ĝ ipse ñ est caput corporꝝ nostroꝝ. Con᷑. i. Cor. 6. Nescitis quoniã corpora vr̃a mẽbra sũt xp̄i ĝ ipse est caput corporꝝ nr̃oꝝ. Solo vð. sic vr̃. i. Cor. 6. An nescitis ⁊c. Glo. Xp̄us caput nostrũ ẽ eo ꝙ fact⁹ ẽ pter nos. Corpus aũt eius ẽ ecclesia. Si tm̃modo aĩam suscepisset sine corpore: mẽbra ei⁹ non essent nisi aĩe nostre. Quia vero corpus suscepit: ⁊ corporis caput est. Qui. n. corpus suscepit ⁊ corporuȝ caput est. Et sic patet ꝙ xp̄s nõ solũ ẽ caput animaꝝ ẜ etiã corporꝝ. Ad rõnẽ in ↄtriũ vð. ꝙ corpora nostra duplicẽ habent ↄiũctionẽ cũ corpore xp̄i. Una pter similitudinẽ in spẽ. Aliã pter pfectionẽ vnã ⁊ eandem. Corpora ĝ nostra hñt ↄiunctionẽ cũ corpore xp̄i. qa sunt corpora eiusdem speciei nostra corpora ⁊ suũ corpus. Coniunctio vð que est propter pfectionẽ vnã põt eẽ dupliciter: qa est perfectio nature: et sic aĩa est perfectio. et est pfectio sanctificatiõis nostre. et h est sp̄s sanctus. Dicẽdũ ĝ ꝙ attendẽdo pfectiõeȝ nature: que ẽ anima sic corpora nostra ⁊ suũ nõ habent pfectionẽ vnã: qa alia est anima xp̄i: que perficit corpꝰ xp̄i ẜ numeꝝ: ⁊ que corpora nostra. Sȝ corpora nostra habent pfectionẽ vnã: accipiendo perfectionẽ sanctificationis que est sp̄us sanct⁹. Perfectio enim corporis nõ solũ est anima: sed etiaȝ sp̄us. s. Cui⁹ corpora nostra templum sunt. sicut hr̃. i. ad Cor. 6. Nescitis quoniã mẽbra vestra templuȝ sunt sp̄us. s. Sed anima pficit ꝗtũ ad esse nature. sp̄us sanct⁹ quãtũ ad eẽ sanctificationis. Idẽ autẽ sp̄us. s. qui sanctificat corpus xp̄i: sanctificat ⁊ corpora nostra: cum sumus in fide ⁊ caritate. Ex hac sp̄ali sanctificatione imprimi᷑ dispositio ⁊ ptinet ad gloriã resurrectionis. Uñ ap̄lus ad Ro. 8. pbat p hoc corporꝝ resurrectionẽ gl'iosaȝ dicens. Si sp̄us eius qui suscitauit Ihm a mortuis habitat ĩ nobis viuificabit ⁊ mortalia corpa nr̃a ppter inhitãtẽ sp̄ȝ. s. ĩ nobis.

Consequenter

c ẽ q̃stio de vnione capitis ad membra: ⁊ q̃runtur duo. Nam caput ꝑmo vni᷑ membris ⁊ postea influit in illis. Primo ĝ queri᷑ d vnione capitis ad corpus. 2° de influẽtia capitis ad corpus. Quãtũ ad ꝑmũ tria q̃runtur. Primo vtrũ mali ptineãt ad illã vnionẽ. 2° p qd sit vnio mẽbroꝝ in corpe ecclesie. 3° qualr̃ ẽ vnio capitis ad corp⁹.

Ad primum argui

tur sic. Dic᷑ Hugo ĩ li. de sacramẽtis. Per fidẽ accepim⁹ vnionẽ. p caritatẽ viuificationẽ. et loq᷑ de vniõe: ⁊ viuificacõe corporis ecclie. Sȝ multi exñtes ĩ pc̃õ mortali habẽt fidem informẽ: lȝ nõ habeãt caritatem. ĝ ad vnionẽ ptinẽt corporis ecclesie p fidem: licȝ nõ ptineãt ad viuificationẽ p caritateȝ.

Contra. Hugo in eodem li. Nihil ĩ corpe

mortuū:nihil eī corp⁹ viuum. Sꝫ oīs exn̄s ī pc̄tō mortali ē mortuus.g̊ nō est ī corpore.g̊ nullus exn̄s ī pc̄tō mortali ptinet ad uniōeꝫ corporis ecclesie. Solo vō.ꝙ ad vnionem corporis mistici siue ecclie nūq̄ ꝓprie ptinet existes ī pc̄tō mortali.tn̄ refert vicē unitatē ecclesie ⁊ corpis ecclesie. In unitate.n.ecclie sunt boni ⁊ mali:dūmō habeāt fidē rectaꝫ. et hoc ē qđ hr̄ Mat.iz. Ꝙ ipi tritico adiūcta sunt zizania.et vic̄ Aug.ꝙ ecclesia ē ager:in qua radicāt̄ triticū.i.boni:et zizania hoc est mali simul.tn̄ in fine sepabūt̄. Unitas vero corporis ecclesie nō ē nisi p fidē formatā caritate.et ve hac intelligit Hugo cū vic̄. Per fidē accepim⁹ vnionē.s.formatā. Nō sunt g̊ sm̄ ꝓpriā rōnem corporis ve corpore ecclesie mali:quāuis sint ve ecclīs. Et cū vic̄ Hug. Per fidē accepim⁹ vnionē.p caritatē viuificatōeꝫ.ipse loquit̄ p silitudinē corporis humani:quia ī corpore humano ē quedā vnio membroꝝ mālis. sic̄ vnio que est p neruos. Alia ē formalis. sicut illa que est mēbroꝝ p pticipationē vni⁹ vite ɔmunis ab aīa.s̄ h̄ ī corpe ecclesie ponit duplicē vnionē. Unā q̄i malem.et hāc appellat vnionē p fidē. Aliaꝫ formalē.et hec est p caritatē.

Consequenter que

ritur p quid ē vnio mēbroꝝ ī corpe ecclesie Ad qđ sic. Diuersa ē fides ⁊ caritas hn̄tiuꝫ fidē ⁊ caritatē:⁊ vifert numero fides mea ⁊ tua.s̄ ex viuersis numero nō ē ꝓprie vnio g̊ cū nō ponat̄ vnitas in corpe ecclesie nisi p fidē ⁊ caritatē.n̄ ē g̊ unio siplr̄ ī corpe ecc̄e p fidē ⁊ caritatē.s̄ solū vr̄ aduuatio mēbrorū ecclesie:sic̄ ē aceruus lapidū. Contra.i. Cor.io. Unū corp⁹ multi sum⁹:⁊ vn⁹ panis. Glo. Unū oēs sum⁹ ecclesia vna vniti vinculo fidei spei ⁊ caritatis: ⁊ mutua operuꝫ exhibitione. Querit̄ g̊ quō vicet̄ istud vnū .s. ꝙ fideles hn̄tes caritatē siue ecclesia vr̄ esse unū ⁊ unū corpus ⁊ vn⁹ panis. Solo vō ꝙ vnū corpus vr̄ ab una perfectione ⁊ a ɔsili vispositione. Dr̄ g̊ unū corp⁹ ecclesis ab una pfectōe.una.n.ē pfectio ī capite nr̄o xp̄o ⁊ ī oībus sanctis credētib⁹ ⁊ amātib⁹ ipsuꝫ et hec pfectio ē sp̄s scūs ex quo ē nobis coīo trinitatis. Un̄ Hug. de scō. Uic. vic̄. In corpore uno un⁹ sp̄us.i.unū ē corpus ecclesie ab uno sp̄ū. Un̄ vic̄. ecclesia sancta corpus xp̄i ē uno sp̄ū sanctificata ⁊ unita fide una.hui⁹ modi corpis membra sunt singuli fideliū ⁊ omnes unū corpus existūt ꝓpter sp̄m unū ⁊ fidē unā. Est g̊ unitas hui⁹ corpis.s. ecclesie ab una pfectōe.s.a sp̄ū scō: qui un⁹ ⁊ ideꝫ ē in oībus. Diuisiones.n.gr̄aꝝ sunt idem:aūt sp̄ūs sicut vr̄.i.Cor.iz. Silr̄ ē unitas in corpe a ɔsili vispōne: quia in oīb⁹ sanctis ē quedā ɔsimilis vispositio ī pticipatione unius pfectionis.s.sp̄ūs.s. Et hec silīa vispositio attēdit̄ quātū ad quatuor. Quis q̄tū ad cognitionē rōnis.⁊ quātū ad vesiderium ɔcupiscibilis.et quātū ad expectatōeꝫ irascibilis. et quātū ad opis imitationē. Unitas g̊ que est in illis a ɔsili vispōne quātū ad cognitionē ē p fidē.idem.n.credūt.silr̄ idē appetūt uel nolūt.s.sūmā bonitatē p caritatē. Est g̊ quātū ad vesideriū ɔcupiscibilis unitas p caritatē unā. Silr̄ idē expectāt.s. eternā beatitudinē.et hoc p spem. Unitas g̊ quātū ad expectationē ipsi⁹ irascibilis quātū ad spem unā. Silr̄ idem imitāt̄.s. Jh̄m xp̄m.p operū exhibitionē. Et ista quatuor tāgūt̄ ī glo.sup illud Col.z. Caput ex quo totū corp⁹ ɔnexū ē ⁊c. vic̄ glo. Caput ⁊itate ⁊ grā plenū.⁊ hic est xp̄s. ve cuius plenitudine accipiē do totū corpus.i.ecclesia p nexus caritatis:⁊ ɔiūctiones spei ⁊ fidei ⁊ opeꝝ fideles ɔiuncti sunt ⁊ siles.et hic notāt̄ quatuor predicta. Ex his g̊ pꝫ ꝙ unitas corpis ecclie ē ex ɔsili vispōne. Sūt g̊ similes ī fide spe caritate ⁊ opere. Ad rōnē aūt ī ɔtrariū. ꝙ ex viuersis numero nō fit unū. vicēdū.ꝙ sicut uidemus in corpe aīalis: ꝙ lꝫ mēbꝝ corpis hēat propā spēm:qua vistinguit̄ ab alio membro Item habēt mēbra in corpe ɔmunē pfectōe .s. uitā ɔmunē:qua uiuūt ab anima una. Similiter vō. ve corpe ecclesie:ꝙ qđlibꝫ mēbꝝ ecclesie corpis hēt ꝓpam pfectionē suam .s. grām.fidē caritatē.⁊ speꝫ. ita ꝙ in ea fides non est tua numero. et sic ve aliis. Habent etiam membra ecclesie unā ɔmunē pfectōe .s.p sp̄m scm̄.sic̄ vic̄ Hugo. A sp̄ū uno corpus unū. Un̄ a pte ista ē unitas ī corpe ecclesie ⁊ membris ei⁹. Item fides quātū ad illud quod credit̄ est eadē numero in omnib⁹ scīs qui sunt membra ecclesie: quia idem numero credunt.s.xp̄m Jh̄m. Unde quantum ad hoc est fides eadem numero in omnib⁹ credentibus. Sed non quantum ad illud q̊ creditur.quia illud quo creditur non ē idē numero in illis:s̄ est simile uel idē spē.

Consequenter queritur de vnione capitis ad corp⁹. ⁊ eo⁹. Utrum

hec sit vnio simplicit͛. Ad q̄d sic obiicit͛. Ad ephe.i. Et ip̄m dedit caput sup oēm ecclesiā glo. Nullū maius donū posset de⁹ p̄stasse hoī. q̄ȝ q̄ verbū suū p quod condidit oīa faceret illis caput vt illos illi tanq̄ȝ mēbra coaptaret. Ex q̄ relinquit͛ q̄ verbū dei efficit͛ caput nr̄ȝ. ⁊ nos mēbra ipi coaptata. Itē dic ibi glo. d ista coaptatione illi⁹ doni q̄ coaptat͛ dicens. vt esset fili⁹ dei filius hoīs. vn⁹ de⁹ cū patre. vnus hō cū hoībus. Si ergo ip̄e filius hoīs est unus de⁹ cū deo vnitate simplicit͛. Ergo ⁊ cū hoīe est vnus vnitate simplicit͛. Cori. filius hoīs est vn⁹ vl' vnū cum deo unitate in p̄sona. Sed nos non sumus vnū cū xp̄o vnitate i p̄sona. Nec ec̄ alia vnitate nisi volūtate. s. q̄a idē volumus q̄d ipse vult. Sed nō est vnū vnitate. Unū in voluntate ⁊ vnū in p̄sona. Quia vnum in p̄sona ē vnū simplr̄. sicut pȝ de corpe ⁊ aīa. Unū ꝯo in voluntate nō est vnū simplr̄. Ergo nō est vnū simplr̄ ip̄m caput ⁊ corp⁹. Querit͛ ḡ q̄uo. sunt vnū. Solo d q̄. f̄m Hugl. de scō vic. q̄ exponit illud Jo. xvii. Pat͛ scē fua eos in nomine tuo quos dedisti mihi vt sint vnū sicut ⁊ nos ꝛc. Distinguit vnū multiplicit͛. q̄a est vnū in nā. Et hoc mō p̄r ⁊ filius ⁊ sp̄us scūs sunt vnū. Scđo mō ē vnū in p̄sona. q̄uo hūanitas ⁊ divinitas sunt vnum in p̄sona filii. Tertio mō ē vnū p iusticiā p̄ntem ⁊ futurā gl'iaȝ. Et illd ē vnū q̄d attendit͛ in coformitate volūtatis. P̄ria ⁊ p̄fectissima vnitas ē vnio p̄sonaꝝ in nā vna. Scđa ē vnitas nāꝝ in p̄sona vna. Tertia ꝯo vnitas est vnio capitis ⁊ corpis ecclesie, que est vnitas conformitatis in voluntate vna. Et hec est p iusticiā p̄ntem. Quia sic dicit Ansel. Justicia ē rectitudo volūtatis. Et dr̄ vnitas f̄m anologiā. vn̄ Hugo loquēs de istis vnitatib⁹. dic verbū cum patre vnū in nā. Hō cuȝ verbo vnū in p̄sona. Mēbra cū capite sunt vnū in iusticia p̄mo ⁊ postea vnum in gloria.

Consequenter queritur

de influentia gratie a capite xp̄o in corp⁹ ecclesie. Fūdat͛ aūt hec q̄d sup illud Jo. ī. De plenitudine ei⁹ nos oēs accepimus grām p grā. Et q̄d ista p̄tit͛ hoc mō. P̄rio queritur vtꝝ possit esse influētia a xp̄o hoī in corp⁹ ecclesie. Scđo querit͛ vtꝝ ab ipso xp̄o hoīe possit esse influētia grē ab ip̄o in angel. Tertio q̄rit͛ de influētia grē ab ip̄o i hoīes. vtꝝ maior fuerit p⁹ īcarnatōȝ q̄ añ.

Ad primum sic

Jo. p̄mo. Grā ⁊ veritas p Jhm xp̄m facta est. glo. Grā remissio oīum peccatoꝝ. ḡ p ip̄m Jhm xp̄m est grā remissionis peccatoꝝ. ḡ grām remissionis peccati īfluit in corpe. ⁊ membris ecclesie. Itē Aug⁹ sup illd Jo. i. De plenitudīe ei⁹ ꝛc ⁊ super illud. Plenū grē ⁊ veritatis. dicit. Accepimus de ip̄ius plenitudine grām vt in ip̄m credamus. ⁊ v̄itatē vt ip̄m intelligamus. q̄a intellect⁹ divinoꝝ ꝯsequit͛ ad fidē.

Ad oppositū Ysa. xliii. Ego sū. ego sum ip̄e q̄ deleo iniq̄tates tuas p̄pter me dicit dn̄s. Solius ḡ dei est delere pc̄tā p̄pter se. ergo solius dei est influere grām remissionis pc̄ti. Nō igit͛ est hoc possibile xp̄o hoī. Solo d q̄ q̄ xp̄s hō influit grām corpi ecclesie ⁊ membris ei⁹ tribus modis. Uno mō p modū meriti. Alio mō p modū exemplaris. Tertio mō p modū capitis. Per mōd meriti est ī nobis grā ab ip̄o xp̄o hoīe. Quia ip̄e est qui meruit nobis grāȝ p quā remitterent͛ peccata nr̄a ⁊ gratiā qua cognoscerem⁹ ⁊ diligeremus ip̄m: oībus credentib⁹ in ip̄m ⁊ diligentib⁹. hoc meruit f̄m q̄d hēt͛. Ro. v. Sicut p vni⁹ hoīs inobedientiā ꝯstituti sunt multi peccatores. ita p vnius hoīs xp̄i obedientiā. iusti ꝯstituunt͛ multi. Scđo mō influit nobis grāȝ p mōd exēplaris. sicut. n. videmus q̄ se hȝ exēplar ad exēplū. ⁊ q̄dā mō exēplū educit͛ ab exēplari. ita in ip̄o xp̄o homīe est exēplar ꝓpositū grē: cui debem⁹ nos coaptare ⁊ conformare. Unde ip̄e est liber vite iuxͣ quē debēt scribi nostri libri. i. ꝯsciē que sūt libri vt hēt͛ in Apoc. xx. Et ista cditio sig͛t͛ in. i. ad Cori. xv. p̄mus hō de terra. terrenus. scđs hō de celo celestis. Sicut ḡ portauimus imaginē terreni: portemus imaginē celestis. Tertius mod⁹ influētie ab ip̄o est p modū capitis. Est aūt quedā amor ⁊ appetit⁹ nālis capitis ad mēbra. Ip̄ȝ. n. caput quodā nāli amore diligit mēbra. Un̄ ⁊ sp̄us aīales q̄ sunt ī capite ex hoc amore decurrūt a capite ī mēbris. Un̄ si aliq̄d mēbꝝ ledat͛ ꝯcurrūt sp̄us a capite ad p̄tem illā dolentē ⁊ ibi colligūt͛ Influētia ḡ capitis ad mēbra vt sensificent͛ ⁊ moueant͛ est p nālē amorē ⁊ hūc appetitū īplet sp̄us aīalis fluēs a capite ī mēbra vel ī mēbris. Scđm h' d q̄ q̄ sp̄us scī creat⁹ p quē s

nobis coīo toti⁹ trinitatis.s.spūs scs habū
dat in nr̄o capite .s.xp̄o. ⁊ ipsius xp̄i: ⁊ sue
btē aīe est desideriū vt pticipem⁹ suū spm̄
Ipe uero spūs explet desideriū qḋ hȝ xp̄us
ad nos. ꝑpter amorē quē hȝ erga nos. Et hī
mō est influētia grē a xp̄o capite in corpus
eccłie. Uñ Hugo. Sicut spūs hōis mediāte
capite ad membra descendit viuificanda. sic
spūs scūs p xp̄m venit ad xp̄ianos: c⁹ pleni-
tudo quidē est in capite. pticipatio ḃo ī mē
bris. Ad p̄mū ḋo. ꝙ est remissio pc̄ti q̄tū
ad maculā: ⁊ q̄tū ad penā. Pria est a xp̄o sȝ
deitatē. Scḋa est a xp̄o sm̄ ꝙ hō p modum
meriti satisfactionis. Ad illud qḋ obicit̄
de glo. sup Jo. Et de plenitudīe ei⁹ accepi
mus grāꝫ ⁊c. ḋo. ꝙ ab ipo xp̄o sm̄ deitatem
accepimus hī auctē. s ab ipso xp̄o in q̄tuȝ hō
accepimus hī p modū meriti ⁊ modis alis
vt dictum est.

Consequenter que

rit̄. vtrꝫ a xp̄o hōie possit esse influētia grē
in angelis. Ad quod sic obicit̄ sup illud Luc̄
2°. Inuenerūt eū sedentē in tēplo in medio
doctoꝝ ⁊c. dicit Greg⁹. Discit in terra q an-
gelos docet in celo. Si g sm̄ ꝙ hō discit in
tra. Ergo sil̄r sȝ ꝙ hō docet angelos in celo.
A chuisto g hōie accipiūt angeli doctrinam
ṽitatis. g receperūt influētiā sciē ab ipso.

Itē Dyo. in Jerarchia ipse scripture sbas
āgelicas itroducūt apḋ Jhȝ xp̄ȝ q̄rētes ⁊ p
nobis sue dīne actiōis sciaꝫ discentes ⁊ cos
ipm Jhm īmediate docentem. Ergo ab ipo
Jhu siue a xp̄o hōie recipiūt sciam ipi āgeli

Item Ysa. lxiii. Quis est iste qui uenit de
Edon tīctis uestib⁹ de Bosra ⁊c. Ita dice-
bant angeli. qñ Jhs ascendit in celū: ⁊ dice-
bat eis Ego qui loquor iusticiā ⁊c. Ex q̄ pȝ
ꝙ ipē docebat eos de misterio sue incarna
tionis. Ad oppositū. Angeli erāt btī ante
incarnationē xp̄i. s beatitudo est stat⁹ oīum
bonoꝝ ↄgregatōe pfectus. g ipi erant in sta
tu oīum bonoꝝ ↄgregatione pfecto. Ergo
nihil deficiebat eis de aliq̄ bono. Nec ḃ io
cūditate ali q̄ nec cognitione. Ergo nō indi-
gebāt edoceri a xp̄o hōie. Ergo nō receperūt
aliquā influentiā cognitōis ab ipo. Itē
ↄstat ꝙ nō indigent ab ipo xp̄o remissione
peccati nec redemptiōe. Si .n. nō incarnaret̄
xp̄s nihilominus essent ipi btī. Nō recipiunt
g ab ipo aliquā influentiā. Solo ḋo ꝙ a
capite xp̄o hōie recipiūt angeli cognitionē

ṽitatis: ⁊ honorē: ⁊ dulcedinē: ⁊ iocundita
tē: cognitionē ṽitatis. Quia erudiunt̄ ab ipo
īmo per ecclesiā etiā q̄ est corp⁹ ei⁹ innotuit
eis misteriū incarnationis. Nec erubescunt
erudiri p ipam. Uñ Apl's ad Eph. iii. Ut in-
notescat principib⁹ ⁊ potestatib⁹ in celesti-
bus p ecclesiā multiformis grē dei sm̄ presi
nitionē seculoꝝ quā fecit in xp̄o Jhu dn̄o
nostro. Itē sicut ibi dicit glo. Innotescat
p ecclesiā que dona dei recepit .i. per aplos
in ecclesia p̄dicantes p̄ncipib⁹ ⁊ potestatib⁹
i. diuersis ordinibus angeloꝝ: qui sunt in ce
lestibus .i. i celo. ubi ⁊ nos erimus. Dic̄ nāqȝ
btūs Jero⁹. Angelicas dignitates sup̄ mēo-
ratū misteriū ad pꝫ nō itellexisse donec cō
pleta est passio xp̄i. ⁊ aploꝝ p̄dicatio p gen
tes dilatata. Itē accipiūt honorē. q attē
dit̄ q̄tū ad reparatioȝ: seu restaurationē rui
ne angelice. Nō enī paꝝ erat eis detractum
honoris ex ruina apostataꝝ angeloꝝ. sed p i
carnationē ⁊ passioȝ fit reparatio seu restau
racio ruine āgelice p hōies iplentes numeꝝ
ipoꝝ āgeloꝝ. scḋȝ qḋ hetur̄ ps̄. Judicabit in
nationibus iplebit ruinas ⁊c. Et ad Ephe. i.
Bñdict⁹ de⁹ ⁊ pat dn̄i nostri ihu xp̄i ⁊c. Qui
pposuit in eo dispensatōȝ plenitudinis tem
poꝝ instaurare oīa in xp̄o: q̄ in celo: ⁊ que ī
tra sct ī ipo ⁊c. Glo. dic̄. Proposuit instaura-
re .i. ad p̄mū statū reducere oīa p peccatum
destructa: angelos ⁊ hōies. Quia p hōis re-
stitutionē ruina angeloꝝ teparet̄ instaurāt̄
que in celis sunt. s. qḋ cecidit in angelis re-
staurat̄ in hōibus. Itē recipiūt dulcedīeꝫ
⁊ iocunditatē ab ipa hūanitate xp̄i. Hñt enī
magnā iocunditatē ⁊ dulcedinē in ↄtempla
tione diuinitatis. Sed cū vident diuinitatē
in hūanitate. eis alius modus est dulcedi-
nis: ꝑpter qḋ dicit Petr⁹. In q̄ desiderant
angeli ↄspicere. ⁊ hac rōne dr̄ Joel. iii. Col-
les fluent lac ⁊ mel. Colles angeli sunt q añ
incarnatioȝ fluebant mel in dulcedine ↄtem
plationis diuinitatis in se. Sȝ ex ei⁹ incarnati-
one fluūt dulcedine ↄtemplationis diuini-
tatis in hūanitate q̄ signt̄ p lac. Ad rōes ī
ↄtrariū ḋo. ꝙ est beatitudo in gaudio eēno
sbali. ⁊ beatitudo in gaudio eēno accidenta
li. siue supaddito. Gaudiū sbale est in ↄtem-
platione diuinitatis. ibi .n. est sba beatitudi
nis rōnalis creature. Gaudiū accidentale est
in ↄtemplatiōe societatis hūanitatis cū di
uinitate. Quātū g ad sbaȝ gaudii nihil accre
scit in gaudio beatitudinis. Sȝ tm̄ q̄tum ad

multitudinē. Quia pluribꝰ modis hñt modo gaudiū in beatitudine q̄ȝ ante incarnatiōeȝ. Ad 3ᵐ q̄ obicit̄ angelis nihil deest ex quo sunt btī. hoc est verū q̄tū ad ſbam gaudii. ſeu beatitudinis. Sȝ nō q̄tum ad multitudinem.

Conſequenter est qō de influentia a capite xp̄o in hoīes. vtrū maior sit post incarnationē: q̄ȝ āte: vel equalis. Ad quod sic. Xp̄s est nobis caput: ⁊ ipis qui fuerūt añ incarnationē p fideȝ ⁊ caritatē. ⁊ p fidem ⁊ caritatē nobis influit ⁊ ipis. Si ḡ equalis est fides ⁊ caritas in patribꝰ añ incarnationē. Ergo eq̄lis est influētia a capite xp̄o in hōibus ante incarnationē ⁊ post. Con̄. An incarnatōēȝ nō receperūt patres gratiā remissionis pene que est carentia visionis dei. Sȝ post incarnationē ⁊ passionē xp̄i receperūt hoīes sācti totalit̄ gratiā remissionis illius pene: ⁊ aliarū penaꝝ eternaꝝ. ergo maior est influentia grē a capite xp̄o in hōies pꝰ incarnationem q̄ȝ ante. Itē sacrā noue legis: q̄ hñt v̄tutē p passione xp̄i. maiorē hñt uirtutē. q̄ȝ sacrāmēta ueteris. Efficiūt n. qō figurāt. Itē. 2. ad Cor. 3ᵒ. Nos uero oēs reuelata facie gloriā dñi speculantes ⁊c̄. Ipi v̄o sub velamie. Ergo plus recipimꝰ de cogitatōe ueritatis a xp̄o q̄ȝ ipi. Solō dō q̄ ecclesia pꝰ incarnationē ⁊ passionē xp̄i maiorē recipit grām ab ipo xp̄o capite q̄ȝ ante. Vñ dr̄ Ro. 3. Quē ipē deꝰ pposuit xp̄m ppiciatorē p fidē in sāguine. hoc est p fidem passionis ad ostensioȝ iusticie sue. hoc est iustificatōis p passionem ppter remissionē p̄cedentiū delictoꝝ: in sustentationē dei ad ostensioȝ iusticie sue i h̄ tpe. Et vult dicere q̄ p fide passiōis xp̄i. erat remissio peccatoꝝ antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ. Sȝ differenter. quia añ incarnationē p fidem passionis erat remissio peccatoꝝ: q̄tum ad culpā. ⁊ nō q̄tū ad oēm penā. Quia remanebat pena carentie visionis dei. Sed pꝰ incarnatoēȝ eius ⁊ passionē est remissio peccatoꝝ q̄tum ad oēm culpā ⁊ penā. Vñ ante incarnationē erāt in sustentatione. idest expectatione. carentes visione dei gloriosa. Sed mō patet nobis gloria. Ad aliud qō obicit̄ in cōtrariū. q̄ equalis erat fides ⁊ caritas i patribus añ incarnationē: ⁊ in illis qui sunt pꝰ dicendū: q̄ fides ecclesie ante incarnationē ⁊ post equalis est. cū v̄tuosior est post q̄ȝ añ. Et h̄ est. q̄a pꝰ incarnatoēȝ ⁊ passionē hȝ meritū passionis xp̄i sibi ɔiunctū: qō nō hēbat añ. Vñ qui credit xp̄m incarnatū ⁊ passū habet meritū sue passionis sibi ɔiunctū. Vñ rōne meriti passionis xp̄i sibi ɔiūcti ē maioris v̄tutis q̄ȝ ante. ⁊ efficit aliquid quod nō ante.

Conſequenter querit̄. Vtrū grā xp̄i ſm q̄ est quidā hō singularis sit grā plenitudinis ⁊ ostēdit̄ q̄ sic Io. i. Verbū caro fcm̄ ē ⁊c̄. plenū grā ⁊ v̄itatis. Sȝ uerbū caro factū est ipē xp̄s hō. Ergo ⁊ xp̄s vt quidā hō hūit plenitudinē grē ad oē bonū ⁊ v̄itatis q̄tū ad sciam oīm. Con̄ In xp̄o hōie nō fuerūt oēs v̄tutes. Sȝ nō est plenitudo grē sine plenitudine oīum v̄tutū. Ergo in xp̄o nō fuit plenissima grā. Qō pȝ quia in xp̄o nō fuit fides: q̄ est p̄ma virtutuȝ. Nā fides est cū visione enigmatica. Xp̄s enī videbat sine enigmate. Silr̄ nō hūit spē. Nā spes est expectatio future beatitudīs que nō habet̄. Ipē aūt iā beatitudinē hēbat nec expectabat eā. Itē pnīa est vna v̄tutū. Sed xp̄s nō habuit ea. Nā pnīa est v̄tus. qua cōmissa mala cū emēdationis pposito. plangimus ⁊ odimus. Sicut hētur in. 4ᵒ. suiaꝝ. Item si dicat̄ q̄ in xp̄o put est quidā hō singularis est plenitudo gratie. Sic fuit in btā v̄gine: ⁊ in btō Stephano. Vñ Actuū. vi. dr̄ Stephanus plenus grā ⁊ fortitudine. Et similit̄ dr̄. q̄ plenitudo gratie est in ecclesia. Querit̄ gᵒ q̄uō differt plenitudo grē in istis.

Postea q̄rit̄. vtrū xp̄s ſm gratiā quā habȝ vt quidā homo singularis possit dici membrū corporis ecclesie. Et vr̄ q̄ sic. Quia ſm istā gratiā: est sicut quidā singularis hō scūs. sic fuit Petrꝰ vl̄ vnus alius. Sȝ oēs scī sūt mēbra ecclesie. Ergo xp̄s ſm hāc gratiā est mēbrū ecclesie. Si dicat̄ q̄ hoc nō pōt eē. q̄a ipē est caput ecclesie. Et iō n pōt eē mēbrū. Istō nihil est. q̄a caput est p̄ncipale mēbrū corporis. Ergo xp̄s pōt esse mēbrū corporis mistici. s. ecclesie cū sit caput eiꝰ. Nā cor ēpar ⁊ caput sūt mēbra principalia corporis. Itē. i. Cor. 12ᵒ. Vos āt estis corpꝰ xp̄i ⁊ mēbra de mēbro. i. de ihū xp̄o. Xp̄s ḡ est mēbrū. Solō dō q̄ cū in xp̄o sit gratia vnionis: ⁊ grā ſm quā est caput: ⁊ grā ſm quā est quidā hō singularis scūs. dicimus q̄ grā sic tripliciť dicta in ipo pōt dici grā plenitudinis ſm rōeȝ cause finalis. grā plenitudinis ē grā vnionis. quia sūma ⁊ pfectissima ē in ipo. Nā vltimꝰ effc̄s grē ⁊ pfectior est nos vnire deo. Sȝ in alus a xp̄o nō est vnire nisi p cognitiōȝ ⁊ amorē

In xpo do nō solum ſm cognitionē ⁊ amorē. ſed ēt in vnitate pſone. vt ſit idē filius hominis qui ⁊ filius dei. Et hec eſt maior vnio que poſſet eē vel cogitari. Uñ iſte eſt effectus pleniſſimus qui poſſit eē gratie. Scḋ3 rōē vero cāe efficiētis grā xpi ſm quā eſt caput eſt grā plenitudīs. Quia ſicut quedā luminaria pficiūt ſuo lūie ſolū: ⁊ nō hñt poteſtatē influēdi ſuū lumē in aliis. ſicut p3 de carbōe. Quedā do nō ſolū retinēt ſuū lumē in ſe. ſ ipm influunt ⁊ illumināt alia corpa. ſicut p3 de flāma. Ita gratia xpi radiat ab ipo ad alios. nō aūt grā in aliis ſcīs. ſed tm̄ pficit ipoꝝ aīas: nec habēt ptātem influēdi ipam. Et pp̄ħ ſicut lumē in flāma dr̄ plenū. Lumen do in carbone ſemiplenū. Ita grā in xpo ſ3 quā eſt caput: d3 dici grā plena. In aliis ſcīs nō. Sed d3 dici grā ſemiplena. Scḋm do rōē3 cāe formalis: dr̄ grā ſingularis xpi grā plenitudinis: plene informans aīam xpi: ⁊ pleniſſime oēs vires ħtē aīe ei9 q̄tū ad oēs act9 ipoꝝ. Quia in ipo eſt grā cognitionis ỽitatis oium. Et hoc pficit q̄tū ad actū rōnis: ⁊ pficit q̄tū ad actū ↄcupiſcibilis: g eſt amor bonitatis: ⁊ q̄tum ad zelū iraſcibilis. In aliis do ex ſcīa l3 ipa informat3 ſm excellentiā ad vnū actū. nō tñ ad oēs act9. ⁊ cum in aliis ſcīs ſit p̄eminētia reſpcū alic9 doni. ſm q dicit̄ de ſcīs Eccle. 44°. Nō eſt inuētus ſilis illi. In xpo eſt p̄eminētia reſpectu oīum donoꝝ. Quia nō h3 gratiā ad vnum actū grē em̄. ſ ad oēs: ⁊ hoc eſt qḋ dic̄ Aug9 Qr accepit gratiā totalr ⁊ ỽlr. Uñ ↄparatō grē xpi ad gratias alioꝝ: ſm plenitudinē ⁊ pfectionē eſt. ſm q compatur figura circuli ad alias figuras angulares. Circulus enim eſt capaciſſima figura reſpcū aliaꝝ. Ita grā xpi capaciſſima eſt. Capax. n. eſt oīs act9 cui9libet virtutis qḋ nō eſt in aliis ſctis ſcḋꝝ

Ad rōē3 incōtriū d ḋ. Q ſt quedā dona gratuita cū ipfectione: quedā aūt ſine ipfectione. ħ eſt q̄ nō dicūt ipfectionē. ſides āt eſt donū gratuitū cū ipfectione. Uñ nō ſolū dicit pfectionē: īmo etiā noīat ipfectionē Nā fides eſt que aſſentit ỽitati quā nō vid3 Hoc qḋ dico aſſentire ỽitati pfectionis eſt S3 ħ qḋ dico quā nō videt ipfectionis. Silr pnia eſt donū gratuitū cū ipfectione. Pnia eni eſt ỽtus ↄſiſtens in deteſtatione mali. qḋ cōmiſſū ē. Deteſtatio mali dicit pfectionē. S3 qḋ cōmiſſū eſt dicit ipfectionē. Perfectionis. n. eſt deteſtari malū. S3 ipfectōis eſt q cōmiſſa ſint. Cū igit̄ in ipa grā q̄ eſt plena imo pleniſſima ſicut grā xpi nlla ſit ipfectio p3 q nō deberent in ipo eē dona gratiaꝝ cū ipfectione rōne ſue pfectionis. Et pp̄ter hoc fides in rōe fidei. nec ſpes i rōe ſpei. nec pnia in rōne pnie debuerūt eſſe in xpo. quia ſub rōnib9 iſtis dicūt ipfectionē. Sed illud ſolū qḋ erat pfectū in iſtis donis fuit in xpo. In ipo. n. fuit aſſenſus p̄me ỽitati. qḋ eſt pfectionis in fide. S3 illud quod ē ipfectionis in fide nō fuit in xpo. ſ. cognitio enigmatica. Similit̄ in ipo fuit maxie qḋ eſt pfectōis in ſpe ſ. adheſio cū bono. S3 nō cū illa ipfectione q̄ eſt expectatio boni qḋ nō hēt̄. Silr illud qḋ eſt pfectionis in pnia fuit maxie in ipo. Quia nūq̄ aliquis tm̄ potuit ḋteſtari pccm̄ q̄tū ipe deteſtabat̄. Quia nūq̄ hūit aliquātantā oppoſitō3 volūtatia ad malū aliquod. Ideo g qḋ eſt pfectionis grē ⁊ plenitudinis eſt in grā xpi abſoluta. Et iō in ipo ē grā plenitudinis. Ad aliud dḋ. q plenitudo grē dr̄ multiplr. dicit̄. n. plenitudo grē q̄tū ad ſufficientiā. ħ ē que ſufficit aīe ad ħñdu3 vitā eternā ⁊ aureolā. Et hoc mō Stephan9 dr̄ plenus grā. Actuū. 6°. Sua. n. grā nō ſolū fuit ↄdigna aurea. i. premio eterno ſbali. imo eē ⁊ aureola. Meruit. n. aureā ⁊ aureolā q fuit p̄dicator ⁊ martir. 2° dr̄ plenitudo grē q̄tū ad numeroſitatē. Et ħ mō eccleſia dr̄ plena grā. q nō ē aliquod genus gratie qḋ nō ſit in eccleſia: q̄tū ad aliqḋ mēbꝝ eius Ita q huic dat̄ iſtud. Alii aliud. Uñ Apls Diuiſiones graꝝ ſunt. idē aūt ſpūs. Alii datur ſermo ſapie Alii ſmo ſcie ⁊c. i. Cor. 12°. Tertio mō ē plenitudo grē p̄rogatione ſup oēm creaturā purā. ⁊ hec ē in btā ỽgine. Luce. i. Aue grā plena. Ex hoc. n. q ipa ē mater filii dei. ē ei quedā excellentia ⁊ p̄rogatiua grē: cui ñ pōt pura creatura ↄpari. Uñ Anſel Nēpe decens erat vt ea puritate q̄ maior ſb deo nequit intelligi. Uirgo illa niteret cui de9 pat̄ vnicū filiū quē de corde ſuo equalē ſibi genitū tāq̄ ſe ipm diligebat. 4° dr̄ plenitudo grē q̄tū ad ↄſūmationē ſiue pfectionē ⁊ hoc eſt in xpo hōie. Uñ Jo. i. Plenū grē ⁊ ỽitatis. q hūit grā3 q̄tū ad oē3 actū pfectū. Et ex hoc etiā ē q xp̄s nō hūit fidem ⁊ ſpem ſb his rōnib9. quia nō ſūt gratie cōſūmate. imo ſunt eoꝝ que nōdū hñt̄. Et iō dicūt illud qḋ dicūt cū ipfectione. Xp̄s aūt hūit grām pfectionis ⁊ ad oēm actū pfectū

Ad aliā qōē3. Utꝝ xp̄s ſm gratiā abſolutā

sit mebrum corporis ecclesie. vñ ꝙ xp̄s dicit caput ecclesie sm humanitatē ⁊ diuinitatē. Si g° dicat caput sm diuinitatē. ⁊ cōpemus ad illud caput humanitatē xp̄i. sic xp̄s sm humanitatē est mebrum. s. ipsius diuinitatis que ē caput quia ipsa diuinitas cui vnita est hūanitas mouet ipsam humanitatē ⁊ sensificat: sicut caput mēbra. ⁊ hoc mō xp̄s est mebrum corporis ecclesie: c⁹ caput est diuinitas hoc modo dr̄ i. Cor. 12°. Uos aūt estis corpus xp̄i ⁊ mēbra de mēbro. glo. de mēbro. i. de xp̄o capite Uñ appellat ibi xp̄m caput sm humanitatē ꝫ cāc. mebrum respcū diuinitatis. Si vo dicat caput sm hūanitatē sic nō dz dici mebrum corporis ecclesie s caput. Sed tūc obicit contra Qm̄ caput est mebrum corporis: ⁊ d integritate ipsius. Dicendū ꝙ nō est p oīa silr. de capite ⁊ corpe materiali ⁊ spūali. qa in capite ⁊ corpore mālī ita ē ꝙ cū influat caput ad corp⁹ ⁊ ad singula ei⁹ mebra: xp̄m tn̄ caput indiget aliis mēbris. Uñ alia mēbra influūt ipi. Sic eni a capite influit sensus ipi cordi ita a corde influit vita capiti. Et silr ab epate influit nutrimētū ad caput: sine quib⁹ nō pōt esse caput. Uñ mutuo sibi seruiunt caput ⁊ membra mālia. Uñ caput materiale nō solū se habet in rōne influētis ad alia mēbra. Sed etiā in rōne recipientis ab ipis. qa se hñt in mutua indigentia. Ita ꝙ mēbra indigent capite ⁊ e9°. Uñ i. ad Cor. 12°. Nō pōt aūt dicere oculus manui. opa tua nō indigeo. Aut iterū caput pedibus. nō estis mihi necessarii. Sz xp̄s sm humanitatē que est caput spūale respcū corporis spūalis ecclesie nō indiget mēbris suis. Uñ se hz ad ipa solū in rōne influentis ⁊ nō ab ipis recipientis Et iō dr̄ caput corporis ecclesie ⁊ nō membrum: quia nō indiget corpore. ⁊ sic patet responsio.

p Ost inquisitionē

de grā xp̄i ipo adiuuante inquirendū est de eius scīa sm ꝙ hō in hūc modum Primo vtrum in xp̄o sm duas naturas sit ponere duas scīas 2° vtrum scīa fuit in xp̄o ab initio sue cōceptionis. aut p successiōꝫ tēporis acquisitā. Tertio vtrum fuerit sine aliq̄ ignorantia. 4° vtrum fuerit oīum. Quīto vtrum sm oēm modū sciēdi humanū. Sexto vtrum aliquā scīam recepit ab angel. Septio vtrum equalis fuerit scientia xp̄i scīe dei.

Ad primum

arguit sic. Cū in xp̄o sit vna psō Uni⁹ aūt psone vna est pfectio. Scīa aūt est pfectio. Relinquit g° ꝙ vna erit scīa xp̄i. Itē cū xp̄s sit sciens sm sciam increata. Scīa aūt increata est certissima. ⁊ pfectissima. ⁊ nobilissima de oībus. g° sm illā xp̄s de oīb⁹ hz pfectissimā ⁊ nobilissimā sciam. Uanum est aūt ponere hr̄i p plura: quod pfecte hēt p vnū. Relinquit ergo ꝙ xp̄s nō hz scientiaꝫ aliā q̄ꝫ increatā. Itē hn̄s sciam nobiliorē nō indiget ignobiliori. Cū g° in xp̄o sit scīa p gratiā vniōnis ⁊ scīa increata. Supflue ergo ponerēt in xp̄o alie scīe create. s. nāe integre ⁊ pfecte ⁊ scīa exprientie. Itē scientia xp̄i q̄ est p gratiā vniōnis est sm maius lumen q̄ꝫ sint alie tres sequētes. Sz sic est in luīe corporali ꝙ maius lumē absorbet minus. Ergo silr erit in lumine spūali. ergo nō manent in xp̄o alii modi sciēdi. nisi solū duo p̄mi sup distincti quorum vnus est scientie increate. alius ē p lumē grē vniōnis. Itē in angelis p⁹ cōformationē nō remāsit cognitio vespertina. ⁊ nec in hoībus adueniēte grā cōphensionis siue beatitudinis manebit scīa fidei. quia cū uenerit qd̄ pfectū ē: euacuabit qd̄ ex pte est. i Cor. 13°. Ergo in xp̄o nō potuit esse scīa creata. cū scientia increata uel ad minus scīa vniōnis uel cōphensionis. Cōn. Jo. dam⁹ Quorum sunt diuerse nāe: eorum sunt diuerse opatiōes. Opationibus aūt pportionat habitus. Ergo cū in xp̄o sūt diuerse opationes pꝑter diuersas nās erūt in ipo diuersi habitus. g° cū scientia dicat habitū sm diuinam naturā ⁊ hamanā. in xp̄o erūt diuerse scīetie Itē si in xp̄o nō esset nisi scientia increata nō esset aīa xp̄i sciens. cū scientia anime qua scit formalr̄ sit creata. eadē rōe nec esset diligens. nec btā. Relinquit igit ꝙ ipa ē sciēs scientis creata. Itē sicut dicit Bo. in lib° de duabus naturis ⁊ vna psona xp̄i. Xp̄s accepit aliquid a triplici statu hūani generis seu Ade. Unus status fuit qui debebat ei si stetisset. s. status beatitudinis in p̄mium Alius fuit status in statu in quo erat. s. stat⁹ innocentie sm quē statū debebat ei sciētis q̄ debet nāe integre ⁊ pfecte. Alius status fuit post lapsū sm quē statū hūit scientiam expimētalē. Hūit etiā sciaꝫ pene petī p expiētiā. A p̄mo g° statu hūit xp̄us scientiā cōprehensoris. a scdo statu scientiam nāe integre ⁊ pfecte. a tertio statu scientiā expientie: sed nō expiētie culpe. s tm̄ pene. Relinquit igit ꝙ pter scientiā increatam ⁊ scientiam grē

vnionis est in xp̄o triplex alia scia: sicut sup
dictū est Qd ↄcedendū est. ad. igit̄ ad p̄mū
ꝙ habitus nō diuersificat̄ ẜm psonā. imo ẜꝫ
nām. Un̄ dicit Jo. dam⁹. Qꝛ in xp̄o sunt di-
uerse voluntates ꝓpter diuersas nās: ꝛ silr
ad in xp̄o ꝓpter diuersas nās diuersas sci
entias: creatā ꝛ increatā. Ad aliud dd. ꝙ
q̄uis xp̄a hō vna sit psona cū filio dei: ppt̄
psonalē vnionē est sciens scia increata: sicut
filius dei. Un̄ rōe psone nō indiget alia scia
tn̄ rōne psone in humana nā indiget alia sci
entia. s. creata. Nō. n. debꝫ esse humana nā in
xp̄o impfecta quod ↄsequeret̄ si careret scia
creata. Sꝫ pfectioꝛ dꝫ esse in xp̄o nā oibus
aliis. Jdō oī genere sciendi scia creata dꝫ ꝙ
sit pfecta illa aīa. Ad aliud dd. Qꝛ duplex
est necessitas vel indigentia. vna quidē ē rei
in se. Altera est respcū finis: q̄ quidē necessi-
tas idē est qd vtilitas ꝑa t necessariū dicit̄
vtile in vno sensu. Dicendū ē ꝙ xp̄a hō hn̄a
sciām vnionis ꝛ ↄphensionis ꝓpter se nō
indiget altero mō sciendi. Sꝫ qa assumpsit
humanā naturā vt genus humanū p veruꝫ
hoīem redimeret: respcū finis isti⁹ necessa^e
rat duplex in xp̄o scia nālis. s. ꝛ scia expien
tie. Scia nālis sine nāe integre ꝛ pfecte: vt ue
rus hō ꝓbaret̄. Scia do expientie: vt genus
humanū p sensū pene. ꝛ expientia redimēt̄
ꝛ h⁹ scie sunt vtiliores seu magis ↄuenien
tes fini p̄dicto: q̄uis alie simplr̄ meliores.

Ad aliud dd. ꝙ in corpalibus minus lu-
mē obfuscat̄ ꝛ absorbet̄ a maioꝛ. Et rō h⁹
est. qm̄ oīa luīa corpalia sunt ad vnū actuꝫ
s. manifestationis. qui quidē act⁹ p se ꝛ pfe-
ctissime est a luīe maioꝛi. Sꝫ in spūalib⁹ nō
sic. Nō. n. oīa luīa spiritualia sunt ad vnum
actū. Distinguēdū tn̄ est ẜm statū ↄphenso-
ris ꝛ viatoris. Uiatoris. n. nō est vnus act⁹
s plēs. Un̄ luminaria plura xturū seu dono
rū in viatore nō sūt ad vnū actū. ꝛ inde est
ꝙ nō est eadē cognitō ẜm spēm p illa. Jn sta
tu do ↄphensoris: inq̄tū ↄprehensoris n̄
ē nisi vn⁹ act⁹ qui determinat̄ ẜm sūmū luīs
ꝛ totalitatē virtutis eius. Lumē. s. diuine vi-
sionis in gloria. Scdm hoc ergo dicere no-
lunt: ꝙ alie cognitiones q̄ sunt ẜm minora
luīa. s. fidei ꝛ hui⁹. absorbent̄. Et ẜm hoc ac
cipit̄ illud qd dr̄ cū venerit qd pfectū ē ꝛc.
Xp̄s aūt erat in statu ↄphensoris simul ꝛ vi
atoris ẜm ptes aīe differentes inferioꝛeꝫ ꝛ
supioꝛē. Et idō scientia ↄphensionis nō ab-
sorbebat alias scias. ꝛ sic pꝫ solo ad obiecta

Consequenter que

rit. Utrū scia indita fuerit xp̄o ab initio sue
ↄceptionis uel p successionē tpis acquisita.
Ad quod sic arguit̄. Hebre. 5°. Didicit ex his
q̄ passus est obedientiā. Sꝫ discere est deire
in noticiā illius: qd p̄us nō hūit. Ergo xp̄s
nō hūit plenā sciām a principio. ergo acq̄sita
est Jtē psal. Qui tribuit mihi itellectū ꝛc.
Glo. vsqꝫ ad mortē erudiuit me p̄a inferioꝛ
mea. s. carnis assumptio ut expirer tenebras
mortis. Ergo ex aliqua pte fuit in eo scia ac
quisita. Jtē sup illud Luc. 2°. Proficiebat
puer ihūs etate ꝛ sa. Beda. Sicut carnis est
etate pficere. sic aīe grē ꝛ sapia. Ergo rece-
pit cognitōꝫ quā prius nō hēbat. Jtē Leo
papa. Adorauerūt infantē in nullo ab aliis
gñalitate infātie dissimilē. Sꝫ nō hr̄e aliquā
noticiā ptinet ad generalitatē infātie. Ergo
nō hūit tūc noticiā. g° postea pfecit. Jteꝫ
Dam⁹. Oportet cognoscere. qm̄ seruilē ꝛ ig^n
rantē nām accepit. Serua. n. dei est hōis nā
qui fecit eā. ꝛ nō hꝫ futuroꝝ cognitōꝫ. Jtē
Si ipfectionē hūit ex pte affectiue. Multo
fortius ex pte cognitiue que ordinat̄ ad affe
ctiuā. Cū g° ↄstat ꝙ ipfectōꝫ hūit ex pte
affectiue sensibilis ẜm quā hūit tristiciam ꝛ
timorē. Ergo ex pte cognitiue sensibilis ha
buit ipfectiōꝫ. Jtē sili rōne dr̄ ꝙ in parte
rōnali hūit ipfectionē. q̄tū ad cognitōꝫ. Cuꝫ
etiā in pte rōnali hūerit ipfectiōꝫ q̄tū ad af-
fectiuā. quod ꝓbat̄ Dicit. n. Jero. Cepit Jhs
timere: ne aīa ei⁹ videret̄ irrōnabilis. Ergo
in rōne fuit timoꝛ. Scdm ergo hūc moduꝫ
viatoris fuit timoꝛ in rōne. Jtē Hebr. 4°
Nō habemus pontificē qui nō possit com-
pati ꝛc. Aug⁹. Multiplex est in xp̄o nā. Una
ẜm quam patiebat̄. s. corp⁹. altera ẜm quā cō
patiebat̄. s. aīa. tertia ẜm quā nec patiebatur
nec ↄpatiebat̄. s. diuinitas. Ergo si recte di
stinxit: aīa ẜm oēm partē patiebat̄. quia ẜm
sensitiuā patiendo. ẜm affectiuā rōnabilē cō
patiendo. ergo ꝛ in rationali. Et ita didicit
p expientiā p silla. Jtē deus assūpsit hu-
manā naturā in silitudinē carnis peti. Quia
assumpsit eā de massa peccati. Ro. 8°. Sꝫ illd
est humane nāe corrupte. Sꝫ ẜm hominē or
dinata cognitio est ut ex multis sensib⁹ fiat
vna memoria. ꝛ ex multis memoriis vnum
expimentū. Ergo hic modus cognitionis
erat etiā ī xp̄o Jtē Aug⁹ sup Gen. Angeli
cognitionē matutinā hūerūt ī compatione

ad uerbū uespertinā. In ↄpatione rez in genere suo. Ergo si xp̄s vtroq₃ mō cognouit hūit cognitionē vtrā₃. ⁊ ita potuit crescere uespt̄ina sciā ei⁹. sicut angeloꝝ. quia possūt fieri q̄ nō sunt. Cōn. Greg⁹ sup illud Luce 2. Proficiebat etate ⁊ sapia ⁊c. Nō accipiēdo qđ nō hēbat ꝑ accessū tpis: sed pādendo donū grē. Itē Dam⁹ proficere dicebaꝛ ſm eā que inerat sibi sapiam in manifestationē vocēs. Relinquiꝛ ḡ ꝙ nō defuit sciā l₃ manifestatio. Itē nihil hūs habitū ſm nobiliorē modū ⁊ pfectū h₃ ordinatōꝫ ad illā₃ ſ₃ modū ipfectū. S₃ ignobilioꝛ est ille qui ē ſ₃ expientiā: illo q̄ est ſm viā altā. Ergo xp̄s nō pfecit in sciā ſm expientiā. Itē xp̄us ſm intellectū fuit ↄp̄hensoꝛ: S₃ aīa i glīa nullo mō ordinaꝛ ad habitū expimētalē imo euacuat hui⁹ habitū: tanq̄ id qđ ipfectū est. cū adē cognitio pfecta. Si ergo pfcm̄ tollit ipfectū pteritū: nō ordinat ad ipfectū futuꝝ. Relinquꝛ ḡ ꝙ cognitō in pte. nō fuit in xp̄o: ex quo hūit cognitōꝫ pfectaꝫ. Solo vn⁹ est mod⁹ sciendi in xp̄o ſm diuinā naturā: ⁊ ibi scia idē est qđ id ip̄m. i. ꝙ ei⁹ essentia. iste mod⁹ fuit in filio dei ab eterno. Scđus est in xp̄o ſm gratiā vnionis quā sciam nulla alia creatura habuit. Iste n. modus distinguiꝛ ab oī alio sciente. Itē terti⁹ est ſm gratiā ↄp̄hēsoris: i hac cōicant angeli: ⁊ aīe scē. Itē q̄rt⁹ ſm nām integrā aīe: ſm quā hūit Adaꝫ sciā₃ i statu inocētie: ⁊ hāc hūit pfcī⁹ q̄ alii pūri hoīes. Itē quint⁹ ſm penalē nām assumptā. Itē sext⁹ est quedā grā data xp̄o ad cognoscendū res ſm numeꝝ ſm ꝓgressū tpis: que fuit a principio data aīe xp̄i. ſm intellectū. nō dico ip̄a cognitio: ⁊ q̄rtū ad primū sīlr se h₃ ante icarnatōꝫ ⁊ p⁹. Scđs xo nō fuit ab eterno ſm hāc oīum hūit cognitionē. s. eoꝝ: que ptinebant ad misteriū incarnationis. passionis ⁊ redēptionis. Hāc etiā nō hūerūt āgeli stati p⁹ ↄfirmatōꝫ. Un̄ dixerūt Ysa. 63. Quis est iste: q̄ uenit de Edō ⁊c. Et si aliqui habuerūt h̄ fuit ex supadditōe aliqua: nō ex ip̄a glīa. Et ſm h̄ intelligiꝛ illud ad Eph. 3°. Ut innotescat pncipatib⁹ ⁊ potestatib⁹ ꝑ ecclesiā. Scđm xo tertiū mođ cognitionis. s. ↄprehensoris: hūit cognitiōeꝫ oīum ptinentiū ad suā gloriā: ⁊ suoꝝ. i. eoꝝ que ordinanꝛ ad illa. Quart⁹ xo mod⁹ cognitionis que est ſm nām integrā: q̄ fuit in Adā. Gn̄. 3°. Adduxit ea ad Adā. vt videret ⁊c fuit in xp̄o ſm nām integrā quā assumpsit

Quint⁹ qui est cognitōis. que est ſm nā; penalē. fuit sīlr in xp̄o. In hac vidicit diuersas penalitates ſm expiētiā in affectiuā: quā eā cognouit ſm aliū modū. S₃ ſm gratiam cognitionis: que data est sibi ꝑ grām vnionis. Un̄ psciuit illas ſm grām que fuit gr̄ia vnionis. Sext⁹ modus cognitionis ē ad cognoscendū nō vt prioꝛ que affectiue fuit ſ cognitiue ex sensu. Un̄ specialis grā quā hūit ad sciendū. fuit ei data quo ad expientia incognitiuā. Nōndū aūt ꝙ est duplex cognitio in sensu ꝑ expientiā. Cognitio eni in sensu est duobus modis. Uno mō cum res est in sensu ſm similitudine. Alio modo cū est in sensu ſm formā. Aliꝛ n. est silitudo coloris in oculo. Aliꝛ doloꝛ. Et ſm hoc duplex est cognitio in xp̄o ſm expientiā. Pria q̄tū ad nām penalē. Scđa q̄tu ad specialeꝫ grām cognoscendi res. ſm numeꝝ ꝑ ꝓcessū tpis. Ad obiecta xo incontrariū dō. Q̄ quedā auctes intelligūꝛ ſm cognitōꝫ ↄpletā ſm grām vnionis ⁊ ↄprehensoris: ⁊ itegre nāe. Alie xo intelligūꝛ ſm cognitōꝫ expimētalē. Alie xo ſm manifestatōꝫ quo ad nos.

Nō tn̄ ꝙ si qicq₃ nouit pmo modo. Quod pus nō nouit illo eodē mō. Nō d₃ ꝓpter h̄ dici ignorantia. Ignorantia. n. dr̄ esse alic⁹ quod pus nō fuit cognitū. ⁊ de his que necessaria sūt. S₃ talis nō fuit in xp̄o. Nō eniꝫ pōt dici ꝙ aliquid nō nouit: qđ nō prius. q̄ sensibilia que addidicē ꝑ expientiā pus nouit ꝑ modū nobiliorē ⁊ pfectiorē. Ignorātia aūt ē defecūs pfectōis. Et sic p₃ rn̄sio ad prīo obiecta. Quia ⁊ si didicit ex his que passus est obedientiā. et si erudit⁹ est vsq₃ ad mortem Nō ꝓpꝛ h̄ seqꝛ ꝙ fuit ignorās: Quia qđ ꝓcessu tpis cognouit scia expimētali: pus recognouit alio mō cognitōis. Sil'r intelligendū est de aliis obiectis sequētib⁹. Unde nō dest i aliquid nō notū oio ꝑ ꝓcessū tpis sed i aliquid nō notū sic. Ad hoc qđ dic̄ Dam⁹. Q̄ assumpsit nām seruilē: ⁊ ignorātē. dicendū. ꝙ seruilis dr̄ rōe peccati. S₃ sic n̄ fuit i eo huil: s₃ fuil rōe pene. Ad quā obligata fuit hūana nā ꝓpꝛ peccatū. Q̄ xo dr̄ ignorās hoc refer₃ ad genus nāe. nō ad nāꝫ ꝓut fuit i xp̄o Ip̄e eiꝫ dr̄ fili⁹. n̄ seruus. Un̄ Ansel'. oñdit. ꝙ n̄ decuit ip̄m assumere ig⁹ rātis dicēs. Quō tot ⁊ tāta faceret ille hō sine imēsa sapiā. Ubi oñdit. ꝙ n̄ fuit ignorātia nature respectu boī: nec respcū mali. sic si nihil amaꝛ qđ n̄ coḡscaꝛ. sicut nihil boī ē

qd nō amet. Sic nihil est qd ignoret. Bonū aūt nēo pfecte nouit. nisi qui scit illud a ma lo discernere. Et sic nō fuit ignorātia. nec re spcū mali: nec respcū boni. Ad qd obicit̄ q ipfectio fuit ex pte cognitiue: sicut ex pte affectiue. dd. q nō est veꝝ. quia ipe dn̄s di spensatiue: ⁊ fm ↄgruitatē redemptionis nostre. assumpsit ipfectiones quasdā ex pte affectiue put ↄgruebat nr̄e redemptōi. Nō aūt ex pte cognitiue. Quia hui⁹ defect⁹. s. q ppoNunt ignorantiā noxii essent in multis ⁊ in nullo vtiles. vt vult Ansel. Ad aliud Aug⁹. qd obicit̄ q ↄpassio fuit in itelligibi li affectiua. sicut passio insensitiua dicendū q li intelligibilis pars eēȝ ↄsentiens vel cō patiēs corpali qn̄ patiebat̄. nihilominus fru ebat̄ pfecte. Ex hoc n. q patiebat̄ gaudebat Un̄ pfectū hūit gaudiū. ⁊ maximā passiōez quia ex hoc fuit gaudiū pfecti⁹. sicut est in scīs patientib⁹ p xp̄o. Gloria xō illa ⁊ gau diū erat. fm ordinē ad supius. s. ad diuinam naām sibi vnitā. fm quā residebat rō totius redemptōis. Cōpassio xō fm ordinatōȝ ad i feriūs. Un̄ lȝ ↄpassio esset ⁊ passio. ex magni tudine tn̄ glorie nō reputabat̄. Pretēa lȝ hoc didicerit p expientiā. sciuit tn̄ alio mō vt supradictū est. Un nō fuit ignorās. lȝ eni rōnalis pa didicerit p expientiā. sciuit tamē alio mō. Ad aliud qd obicit̄: q ex multis sensib⁹ vna memoria ꝛc. dd. q duplex est co gnitio expimentalis. vna p viā acquisitiōis scie fm q ex multis memoriis colligit̄ vnū expimentū: et ex multis expimētis vnū vle quod est principiū scie. Alia est in via exerci tii practice. sicut cū aliquis habȝ theoricam medicine: expit̄ ⁊ pcedit̄ in opibus practice In pma via est motus. ab incognito ad co gnitū. In 2ª xō ē mot⁹ nō ab icognito ad co gnitū. Sȝ a cognito fm mō incognitū fȝ aliū modū. Sic dic̄ Phs. Prima via est ipfectoia nāe. q a est mot⁹ ab ignorantia ad sciam. Et iō nō ē ponēda in xp̄o. Scda xō via ē pfecti onis nāe. Nā fm eā nō est mot⁹ ab ignoran tia ad sciam. Sed ab hi⁹ scia ad alteri⁹ modi sciam. Pretēa uenire a posteriorib⁹ in po ra est fm nāam corruptā. ⁊ ipfectā. Eo⁹ vero uenire est fm nāȝ pfectā in pmo statu. ⁊ ita fuit in xp̄o. Ad aliud dd. q dissimilit̄ est in xp̄o. ⁊ in angelis matutinū ⁊ uespertinum Uesptina eni ī cognitio ppie dr̄ in creatura que possibilitatē hȝ ad obscuritatē. Uesper tinū n. dicit possibilitatē ad obscuritatē. ⁊

hec possibilitas fuit in angelis. Un̄ hoc fuit ī nā alia a xp̄o tm̄. Sȝ in ipo nō fuit hec pos sibilitas ppt̄ vnionē. Un̄ ⁊ si habuit cogni tionē reꝝ in genere suo. nō ↄuertit̄ cum co gnitione vespertina nisi fiat additio. s. pos sibilitas ad obscuritatē. Un̄ hēc cognitionē in genere suo cū tali possibilitate: ↄuertitur cū cognitione uespertina. Sȝ talē nō hūit xp̄s Ergo nec uesptinā. Sȝ statī cū vnita est nā humana cū diuina hūit gratiā. Et sic fuit cū lumine. ⁊ nō cū obscuritate aliq̄ sicut angeli quantum est de natura sua.

Consequenter que

rit̄. Utrū scīa xp̄i fuit sine aliqua ignorantia. Dicit n. Ambro⁹ in. 3° li°. de spū scō. Sic de⁹ pfectoȝ nāe assumpsit hūane. suscepit sensū hōis. sed nō sensu carnis īflat⁹. Sensu hōis aīam dixit turbatā. sensu hōis exuriuit ⁊ co gnouit. Sensu hōis pfecit. sicut scriptum est Ihs pficiebat etate sapiā ⁊ grā. Quo pfi ciebat di sapia pfcūs etatis ⁊ pfcūs sapie nō diuine. sed hūane. Et sequit̄ expa āt agniti onis infātia p humanā vtiqȝ īprudentiā: qd adhuc nō vidicit ignorabat. Itē Jo. Da⁹. 3° li Ignoratē ⁊ seruilē assumpsit naturam

Itē Ansel. 2°. Cur de⁹ hō. Cur nō poterat ille hō x̄e esse ignorās. Sicut x̄e mortalis erat: Ex quo arguit̄. Cū x̄e assumpserit ipe mortalitatē q ⁊ x̄e ignorantiā Coñ. Ans Illa assumptio in vnitate psone filii dei nō nisi sapientē a sūma sapiā fiebat. Et iō nō as sumpsit in hōie: quod nullo mō vtile. sed val de noxiū ē ad suū op⁹: qd idē hō factur⁹ est Ignorantia nāqȝ ad nihilū illi vtilia esset. sed ad multa noxia. Itē qūo tot ⁊ tāta opa facēt: sine imēsa sapīa. Itē iō Ansel. quō ui li credēt hōies. si illū scirēt nescientē. Si aūt nesciret ad quid esset illi vtilis ignorātia.

Itē Jo. dam⁹. Proficere dr̄ etate sapia p augmētatiōȝ etatis. eā que ei inerat sapiam in manifestatiōȝ ducēs. Qui aūt dicūt ipm pficere etate ⁊ sapia vt additamētū suscipie tem: nō eā que fm ipostasim vnionē uenerā tur. Itē maior est cognitio creature p vni onē q̄ p ↄprehensiōȝ. Si ergo in cognitione que erat p ↄprehensiōȝ i glia ñ manet. ergo nec cū vniōe poterit esse ignorātia. Item si aliq̄s ocul⁹ heret sīl dies oīuȝ visibiliū vni tas: virt⁹ visiua iūcta illi oculo hēret cogni tiōez oīum sensibiliū. Ergo cū itellect⁹ aīe xp̄i sit iūct⁹ itellectui īcreato. i quo rōes ⁊

idee rerum oium sunt i intellectus xpi habebit cognitioz oium sine ignorantia alic⁹. Qd̄ ɔcedendū est. ꝛ vō. Ad pmū in contrarium sm Jo. dama. Si sm theologū Grego. Sepa bis qd̄ vr̄ ab eo qd̄ intelligit ꝛ scita dicet ignorans caro. ꝓpter ipostaseos aūt. i. ꝑsone indiuisibilē vnionē ditata est aia oim futuroꝝ cognitōe. Ad scdm ridet Ansel. Sapient de⁹ assumpsit mortalitatē: qua sapi ent ꝛ valde vtilr̄ vteref. Ignorantiā ꝟo non poterat assumere sapient. q̄a nūq̄ est vtilis sed sp noxia. nisi forte mala voluntas que nū q̄ in illo erit ab effectu restringat. Ad au ctoritatē Ambro. rndz mgr̄ i sent. exponēdo dicens: ꝙ intelligenda sunt ꝟba Ambro. vt q̄tū ad visū hoium ꝛ sui sensus ostensionē profecisse dicatur.

Consequenter que

rit vtꝝ scia xpi fuerit oium. i. vtꝝ oium ha buerit sciam. Ad quod sic Ansel. lib°. 2°. Cur de⁹ hō. Nihil amat qd̄ nō cognoscat. Si g° nihil est boni: quod aia xpi nō amet. Ergo nihil est boni qd̄ ignoret. Bonū aūt nēo pfe cte nouit. nisi q scit a malo illd̄ discerne. Nl lū ergo erit malū: quod ignorabat ex quo re linquit. ꝙ oiuz tā bonoꝝ q̄z maloꝝ hūit sciaz.

Itē Apoc. 5. Dignus est agnus qui occi sus est accipere virtutem: ꝛ diuinitatem ꝛ sapiam. glo. oium reꝝ cognitōz: sicut ꝟbū sibi vnicū. Con̄. Math. 13°. De die illa nēo scit: neq; filius ꝛc. Ergo ipe sm ꝙ hō diem iudicii ignorauit. Itē Jero⁹. Solus pater ꝛ fili⁹ ꝛ spūs scūs. i. vnus de⁹ in sua scia ali q̄s incognitū h̄ reseruat. Ergo ab illa cogni tione excludit oīs creatura. g° ꝛ xpi aia.

Itē Ambro. Per humanā ipudentiā qd̄ adhuc nō didicit ignorabat. R° aliud est lo qui de nā in se. aliō de nā vnita. Cū ergo dr̄ nescire de hora iudicii intelligit rōe nāe i se Rōe ꝟo nāe vnite hz notitiā illius. Un̄ Da m⁹. sm theologū Grego. Si sepabis qd̄ vr̄ ab eo quod itelligit ignorās dr̄ caro. ꝓpter psone ꝟo indiuisibilē vnionē ditata est aia oiū futuroꝝ cognitiōe. Uel alit sm Rab. ꝛ Bedā. Cū dr̄ nescire filius. intelligit de fi lio adoptiuo. Un̄ dicūt ondit nō de vnige nito sed de adoptiuo filio h̄ dixisse. ꝛ per h̄ ꝑ rnsio ad pmū. Ad scdm dō sm Ansel. in li°. Cur de⁹ hō. Cū dictū est xps didicit i telligendū est. fecit alios discere. vel quod ꝑ scientiam nō ignorauit expimēto didicit.

Scdm h̄ querit. vtꝝ sequtur: xps hz sciam oium. ergo hz sciam creādi mūdū. Ad qd̄ dō. ꝙ hoc est duplex. Xps hz sciam creandi mundū. quia iste genitiuus creādi pōt dicē habitudine ad sciam cāe māļis. uel effectiue Si dicat habitudinē cāe māļis: ꝟa est. ꝛ est sensus. hz sciam creandi. i. hz sciam de crea turis: aut de ipa creatōe. Si dicat habitudi nē cāe efficientis falsa est. quia tūc est sesus hz sciāz ad creandū. i. ad h̄ vt creet: qd̄ falsū ē

Consequenter que

rit. vtꝝ xps hūit sciam sm oēm modū sciē di. Querit g°. vtꝝ hūit sciam deliberati uā. quod vr. quia ista est ꝓprie humane nāe ipe aūt accepit oēs ꝓprietates hūane nature ergo ꝛ istā hūit. Con̄. Dam⁹. In xpi aia nō inquim⁹ consiliū ꝛ electioz. Nō eni habuit ignorantiā. R° electio dr̄ dupliciter. ꝛ cō siliū silr. Uno mō ɔsiliū dr̄ appetit⁹ inquisi tionis ei⁹ qd̄ ignorat. ꝛ electio ꝑoptio pro nenies ex hi⁹ cōsilio. ꝛ hoc mō nō fuit i xpo ɔsiliū nec electio. Alio mō ɔsiliū dr̄ di scretio in trina boni a malo: ꝛ electio ꝑoptō boni. ꝛ hoc mō fuit in xpi aia ɔsiliū. ꝛ electō ꝛ scia dliberatiua. Itē q̄rit. vtꝝ i xpo fue rit ɔgni⁹ successiua ex pte itellcs speculatiui Nā dicit Aug⁹ li°. 15°. de trinitate. Oium sci entiā vno aspectu videbimus. nec erūt volu biles cognitiones de vno in aliud. ergo mlt to magis itellect⁹ xpi: vnit⁹ sūme sapie. oīa sciebat ꝛ ɔtēplabat. Cont. Scia in xpo ho mine est sm nām rōnis hūane. Sz rō sm ꝙ ē ꝓpria hōis. ꝛ facit diām a deo: ꝛ angelis decurrit ab vno cognito ꝛ accepto in aliud ꝛ ab vno paūs accepto p⁹ aliud. vt a pmis sis ad ɔclusionē. Sz ɔstat vbicūq; ē talis co gnitio: est successio. nec est in vno aspectu. Relinquit igit ꝙ scia xpi sm rōz humanā ex pte speculationis est successiua. Item Grego. Cū mēs hōis ad vnū se ɔuertit: auer tit se ab alio. R° cū multiplex sicut dcm̄ est sit scia in xpo creata: scia. s. sm gratiā vni onis. ꝛ scia ɔpꝛehensionis: ꝛ scia nāe pfecte ꝛ scia expientie. Scdm duas pmas est scia in xpo sub vno aspectu: nō successiua. quia ē in ɔtemplatōe cāe: que de⁹ est: in qua videt oīa sil. sm ꝙ dicit Apls in. i. ad Cor. 13°. Tūc cognoscā sicut ꝛ cognit⁹ sū. quia sicut de⁹ cognoscit nos in se ipo. ꝛ oīa alia. ita ꝛ nos in gloria ɔpꝛehendim⁹ nos ꝛ oīa alia in xpo ꝛ ita sil oīa. Et hoc mō aīa xpi ꝑ grāz vnioīs

⁊ ꝯprehensionis sil'noui.t oia nō successiue Scdm ꝟo sciam integre nāe: ⁊ sciam expiētie nō speculabaᵗ oia siml. Sꝫ erat vecursus ab vno noto ad aliud notū. nō tn̄ a noto ad ignotū. ꝟ a noto ꝟm hūc modū. i ignoto ꝟm aliū modū. ꝟm quod vic̄ ph̄s. Quia sciētes ꝑpter q̄d nesciūt ipm quia. cū igiᵗ postea ipm q̄a cognoscāt. nō moueᵗ a cognito i nō cognitū. sed a ꝯgnito sic in icognitū ꝫ aliū modū. ⁊ ꝟm hoc pꝫ r̄nsio ad obiecta.

Cōseq̄nt q̄riᵗ. vtꝝ cognitio p expientiā mā sit in aīa xp̄i pᵒ sepationē. q̄a vr̄ ꝙ hꝰ scia bona est. sed nullū bonū ei vefuit. ergo ista scia pmansit. Coñ. Ista scia fit p passioēꝫ sensus. Sꝫ nulla passio pmansit: nec sensus passio. ergo nec ista scia pmāsit. Rᵒ in cognitiōe expientie ipfectio est. Rōe ciꝰ impfectionis nō pōt remanere in beatificata aīa ꝟm ptem sensibilē. Et iō q̄a in pte est nō remanet ꝟm qđ vr̄. i. Co. i3ᵒ. Cū venerit quod pfectū est euacuabiᵗ quod ex pte est.

Consequenter que

riᵗ. vtꝝ xp̄s accepeit aliquā sciam ab āgel. Ad qđ sic Dyoꝰ i Jerachia āgelica. Per āgelos videmus eū sub paternis legibꝰ ordinatū. Sꝫ supioꝛ ordo inferioꝛē illūinat: ⁊ sic deinceps. Relinquiᵗ gᵒ ꝙ supptemꝰ ordo adminꝰ erat illūinatiuꝰ aīe xp̄i. Coñ. Ad heb i. Minuisti eū paulominꝰ ab angelis. glo. h est rōne passionis nō potentie. Ergo nec ratiōe scie minoꝛ erat angelis. Itē glo. ibi nā mētis hūane quā assūpsit xp̄us solꝰ maioꝛ est deᵒ. Ergo nō est minoꝛ angelis. gᵒ nūq̄ hūit illuminationē ab eis. qđ ꝯcedendū est

Ad illud gᵒ qđ dicit Dyoꝰ. vđ. ꝙ nō itelligit ipe ꝙ subdaᵗ angelis quantum ad scientiam. Sed ꝙ p angelicū officiū incarnationis misteriū dispensatū est. Vn̄ dicit. Videō q̄a diuinū humanitatis misteriū angeli docuerūt. sicut dimissumꝰ Gabriel Zachariaꝫ docuit ⁊ Mariā. Alius angeloꝝ Joseph erudiebat. Et ipe Ihs supcelestiū essentiaꝝ supessentialꝰ cētia subdiᵗ patris ⁊ dei per angelos dispōnibꝰ. p ip̄os nūciaᵗ ad ioseph Ihu ad egiptū recessio. ⁊ rursus ad iudeaꝫ reditio.

Consequenter que

riᵗ. vtꝝ scia aīe xp̄i fuerit equalis scie dei Ad qđ sic obiciᵗ. Quātitas scie attendiᵗ ꝟm quātitatē scibiliū. Si gᵒ equalia sunt scibilia aīe xp̄i. scibilibꝰ scie dei eq̄les erunt sciētie

Item Hu. de sā. ꝟ. Aīa xp̄i eq̄ sapiens ē vt deꝰ. Coñ scia dei est sua essentia: ⁊ cōprehendit suā essentiā ⁊ suā potentiā ⁊ ꝟtutē. Cū gᵒ eētia pō ⁊ ꝟtus sint infinita. et scia dei infinita. Cū ergo scia aīe xp̄i sit finita quia creata. Impossibile est equari. Itē Hugo de scō vic. Vnū scio ⁊ indubitanter affirmo. quia aut alia scia pter diuinam in aīa xp̄i nō fuit. aut si alia fuit: et equalis nō fuit. Itē Psal. Mirabilis facta est sciētia tua. ex me ꝯfortata est ⁊ nō potero ad eam glo. Hō vnitꝰ diuine nāe nō pōt ei eq̄ri i scia

Rᵒ est ꝯsiderare diuinā essentiā. ꝟm qđ vr̄ respcū sui. et ꝟm qđ vr̄ respectu creatori. ꝟm vero ꝙ vr̄ respcū sui est scia essentie ⁊ ꝟtutis infinite. ⁊ ꝟm hunc modū nihil est ei equabile. Scdm ꝟo ꝙ vr̄ respcū creaturaꝝ ꝯsideraᵗ diuina scientia in triplici respectu Primus respectꝰ est ad id: qđ sciᵗ. Scđs ad mediū p qđ sciᵗ. Tertiꝰ est ad modū q̄ scitur Et ad hoc ꝙ dicaᵗ aliq̄d equale scie dei oꝫ ꝙ equeᵗ ꝟm hec tria. quod nō est possibile creature aliquo mō. Dicendū gᵒ ꝙ ꝯparatione habita scie aīe xp̄i ad diuinā sciam ꝟm illud qđ sciᵗ est dicere aīam xp̄i eque scire sicut deꝰ. quia scit oīa que deꝰ. Cōpatiōe ꝟo habita quātū ad mediū p qđ sciᵗ. vel quātū ad modū quo sciᵗ nō erit dicere equalitatē Quia deꝰ scit oīa p se ipm sicut cām oīum Aīa ꝟo xp̄i nō p se ipam cām. imo p cāꝫ ocū Ecce ineq̄litas quātū ad mediū. Preterea clarius ⁊ luculentiꝰ est cognitio dei q̄ cognitio anime xp̄i de rebꝰ oībꝰ. quia ipe deꝰ oēs res videt vt in se. Aīa uero xp̄i nō vt in se: ꝟ vt in deo. Ex q̄ pꝫ inequalitas quātum ad modū. Ex quo relinquitur simpliciter inequalitas ⁊ iequalis.

P Ost inquisitiōꝫ

de grā ⁊ scia xp̄i. ⁊ inquirendum est de potentia christi. et queruntur duo.

Primū an generaliᵗ fuerit in xp̄o potentia nō peccandi. Scđo vtꝝ i ip̄o ꝟm ꝙ homo fuerit omnipotentia.

Ad primum

obrᵗ sic. Ansel. Quō dicemus eū nō potuisse mētiri: quod sp est peccatum cū dicat iudeis de pr̄e Si dixero. q̄a nō scio eum ero similis vobis mēdax. ⁊ inᵗ hec ꝟba dicat non scio eū. Ergo ipse potuit eē mēdax ergo potuit peccare. Itē idē Ansel Quis

cum dicat has tres dictiones nō potuisse
proferre sine aliis verbis: vt diceret nō scio eū
qđ si faceret vt ipse ait eēt mēdax. cū ergo h
potuit: peccare potuit. Itē si xp̄s non pōt
peccare. ergo de necessitate ōseruat iusticiā
ergo nō est laudād⁹ de iusticia. Cū g° sit lau
dandus relinquit ꝙ pōt peccare. Itē pō
peccādi ipius scīs coopaē ad meritū ꝛ pmiū
sicut dr̄ Eccle. 31° Potuit trāsgredi: ꝛ nō est
trāsgressus. facē ma. ꝛ nō fecit. Relinqē g° si
auferaē a xp̄o pō peccādi ꝙ minuaē de pre
mio ꝛ merito ei⁹. R° ad pmū fm Ansel.
in li° Cur de⁹ hō. Oīs ptās sequiē uolūtatē
Cū. n. dr̄ ꝙ possū loqui uel ambulare. subau
diē si uolo. Si. n. nō intelligiē volūtas nō est
ptās. sed necessitas. nā cū dico quia uolens
possū trahi aut vinci. nō est hec mea ptās ſ
necessitas ꝛ ptās alteri⁹. nō est. n. aliud possū
trahi aut vinci: q̄ʒ ali⁹ me trahē aut vincere
pōt. Possum⁹ itaq̄ʒ dice de xp̄o. quia cū dr̄
potuit mētiri. subaudiē si uellet. q̄m nolens
nō potuit mētiri Cū g° nō potuēit uelle mē
tiri. nō minus dici pōt nequisse mētiri.

Ad aliud dō. ꝙ est necessitas coactionis
ꝛ phibitionis. Et cū aliqđ bonū sit ex hi⁹
necessitate nō debeē lau: quia ista tollit uo
luntatē. et est necessitas imutabilitatis. Et
ista nō tollit uolūtatē nec laudē. sed ponit i-
mutabilitatē uolūtatis in bono. ꝛ h modo
de⁹ dr̄ ex necessitate esse bon⁹. ꝛ seruare iu
sticiā. ita etiā xp̄s. nō tm̄ pmo mō fm qđ ne-
cessitas dr̄ phibitionis vl̄ coactionis. Unđ
Ansel. ꝓprie dicit nc̄citas vbi nō est coa-
ctio nec phibitio. Quapropē q̄a de⁹ pfecte
hʒ a se quicq̄d hʒ maxie laudand⁹ est de bo-
nis que hʒ ꝛ seruat ea nlla necessitate. ſ p-
pria ꝛ eterna īmutabilitate fm hoc g° pʒ ꝙ
nc̄citas īmutabilitatis dr̄ ꝓprie necessitas.
nō tm̄ tollit laudē. Ad aliud dō. ꝙ pō pec
cādi inquātū hi⁹ loquēdo formalr nō coopa
tur ad pmiū. nec etiā ad meritū. sed inquātū
pō peccādi eadē est q̄ est pō benefaciendi. pō
peccādi dr̄ coopari ad meritū nō inquātum
est peccandi: ſ inquātū pō formalr loquēdo
Ad pmiū vō mālīē solū dr̄ pō peccandi co
opari. q̄a mā glie erit ꝙ hūit potentiā peccā
di. ꝛ tm̄ nō vsus est ea ad peccatū. Ex q̄ ma-
nifestū est ꝙ nō dr̄ simplr potentia peccādi
coopari ad meritū uel pmiū: ſ fm quid. Si-
plr coopatur ad meritum potētia libertatis
arbitrii. fm ꝙ est ad faciendū uel nō facien-
dum faciendi ꝛ nō faciēdi. nō fm ꝙ ē peccādi
ꝛ nō peccādi hoc g° poneret in xp̄o que sim
pliciē est potentia merendi.

Consequenter que

riē. vtrū in xp̄o fuerit oipotentia. Ad qđ sic
Jo 3°. Nō est ei dat⁹ spūs ad mēsurā. g° data
ē ei grā nō mensurata. Ergo cū grā sit ad co
gnoscendū ꝛ ad opandū. ergo ei data ē grā
sine mēsura ad cognoscendū ꝛ ad opandū
Ergo sicut p gratiā īmensā siue nō mēsura
taʒ cognoscendi hēat sciam oīum. Ita p gra
tiā opandi īmensā poterit opari oīa. Iteʒ
rōnalis aīa est imago trinitatis per naturam
sed imago trinitatis attendiē quātū ad po-
tentiā sciam ꝛ uoluntatē. Ergo sicut p nām
aīa est capax dīne sciē ita ꝛ potentie. Ergo
sicut aīa xp̄i nāli pō potuit cape oēʒ scientiā
ita oipotentiā. Sʒ datū est illi aīe p gratiaʒ
esse illud c⁹ erat capax p nām. g° ei data est
oipotentia. Itē cū sint tria. pō scia ꝛ uolū
tas. potentia nō ponit sciam: nec scia uolun
tatē. ſ e9°. scia ponit potentiā. ꝛ uolūtas sci
ētiā. ita ꝙ ōsequiē necessario. si uoluntas est
scia est. ꝛ si scia est: pō est. nō eni est scientia
nisi a pō sciendi. Ex hoc g° relinquiē ꝙ nā q̄
est capax uolūtatis: ē capax sciē: ꝛ que ē capax
sciē dei: ꝛ potentie dei erit capax. Itē oīs
scia practica alic⁹ boni opis est cā effectiua
uel exēplaris illi⁹ opis. cū g° scia oīum com
ꝓhendat speculatiuā ꝛ practicā sciam oīum
ꝛ in xp̄o sit oīscia: erit in ipo fm animā scia
practica oīum Ergo erit cā effectiua uel exē
plaris oīum. Si g° hi⁹ sciam sequiē potētia
actiua erit in aīa xp̄i ptās faciendi omīs.

Itē artifex mālis nō solū mō ōfert alii sci
entiā speculatiuā sui opis. ſ etiā actiuā. g°
cū artifex sūmus ōtulerit xp̄o hōi oīsciam
Relinquiē ꝙ nō solū dedit ei sciam specu-
latiuā ſ etiā actiuā oīum. Ergo ꝛ p ōseq̄ns
oīpotentiā. frustra. n. esset actiua pō nisi eēt
pō ad actū. Itē si diceret ꝙ nō pōt dari
oīpotentia creature ꝓpter h. quia est īfinita
Ergo silr nec scia cū ipa sit infinita ꝛ maio
ris extensionis q̄ʒ pō dei. Ad quecūq̄ʒ enim
se extendit pō ꝛ scia. sed nō ōuertiē quia sci
entia se extendit ad bona ꝛ mala entia: ꝛ nō
entia. Potentia vō nō se extendit ad mala
magis. igiē erit capax potentie. cū sit mino-
ris extensionis creatura q̄ʒ sciē. Cont. Oīs
pō c⁹ est susceptibilis creatura ōseqē essen-
tiam creature. Si g° pō faciendi. vel creandi
oia nullo mō ōsequiē essentiā alic⁹ creature

sed añcedit oēm creaturā.ergo potentie fa
ciendi uel creādi oīa: nō erit susceptibil' ali
qua creatura.g° nec xpi aīa. Itē nihil pōt
esse sui ipsius principiū. cū g° oipotentia sit
aie xpi ⁊ oīum principiū.ergo nec aīma xpi
nec aliq̄d oīum pōt hr̄e oipotentiā. Itez
nulla pō entis creati trāscendit ens.cū ergo
pō creandi trāscendat ens.q̄a est opatiua de
nō ente simplr̄ ens.⁊ de nihilo aliquid.ergo
nulla potentia entis creati pōt esse potentie
creandi.g° nec p ɔseq̄ns oipotentia.g° aīa
xpi nō hūit nec hr̄e potuit oipotentiam.

R° ɔcedendū est q̄ aīa xpi nō hȝ nec ha
buit oipotentiā sicut oisciam: nisi eo modo
quo dr̄ hūisse diuinitatē c° est oipotentia
nō tn̄ dr̄ hūisse oipotētiā vt ex se possȝ facē
oīa.sicut ex alia pte hȝ oisciam. q̄a ex se pōt
scire oīa. Ad pmū aūt dicendū q̄ data ē
ei grā sine mensura.sed ad cognoscendum ⁊
opandū fm possibilitatē nāc ɔgnoscentis ⁊
opantis data est grā sine mensura ad cog°-
scibilia creature ⁊ ad oīa opabilia creature
tn oīa simplr̄ cognoscibilia sūt creature rō-
nali.nō tn̄ oīa opabilia.ppterea nō sequit̄ q̄
sicut p gram hūit oisciam q̄ oipotentiam

Ad aliud dicendū q̄ oiscia nō ponit cau
salitatē vt principiū rez.sed solūmō ponit si
militudinē ad res oēs:⁊ iō cū aīa. sicut dicit
Aug°.ad similitudinē toti° sapie facta sit ē
oium silitudo in potentia p intellectū. scia āt
nihil aliud est q̄ silatio intellect° ad rem.
Erit igit̄ aia p nām capax oiscie. Oipotētia
xo pōit causalitatē ⁊ principiū rez oīuȝ q̄d
nullo mō pōt ɔuenire hiti principiū siue ci
q̄d est de principio.talis aūt est oīs creatu
ra ⁊ rōnalis aia.ex quo euidens est q̄ nullo
mō est capax oipotentie. Ad aliud d̄d.q̄
pō dr̄ duplr̄. Uno° pō dr̄ respcū actus inte
rioris fm q̄ dr̄ pō cognoscendi.uel uolēdi.
Alio mō dr̄ pō respcū actus exterioris fm
q̄ dr̄ pō opandi pmo° dicta potentia ɔseq̄t
ad sciam. Scdo xo mō nō.sequit̄.n.si scia ē
pō cognoscendi est.⁊ nō sequit̄.si scia est.pō
opandi est.illo g° mō quo pō sequit̄ ad sciaȝ
est pō ad omīa:sicut ⁊ scia.sed hec nō est pō
opandi:⁊ pō cognoscendi oīa. Ad aliud
d̄d.q̄ scientia pctica duobus modis habet̄
habet̄ eniȝ scientia practica practice ⁊ ha-
bet̄ sciētia practica speculatiue.practice cuȝ
refert̄ ad opus seu ad executionē opis.Spe
culatiue xo cū nō refert̄ ad executiōeȝ opis
sed ad ɔtemp'latiōȝ opis. fm h̄ g° d̄d: q̄ aīa

xpi hūit sciētiā practicā omniū speculatiue
nō practice. et ita sciētia omniū practica q̄
fuit in deo practice.s. ad executōȝ opis fuit
in aia xpi speculatiue.s. ad ɔtemplationem
opis.Et hoc mō sūmus artifex omniū de-
dit sciētiā practicā omniū xpo hoī. Ad sci
entiā aūt dictā hoc mō nō sequit̄ oipotētia
sed ad sciēciā practicā alio mō dictā. Ad
aliud d̄d.q̄ quicq̄d est creature est finitum
actu.Tn rōnalis aīa quātū ad potentiā vno
mō est infinita.Alio mō finita. Infinita.n.ē
quātū ad potentiā cognoscēdi. Nō.n.detmi
nat̄ ad aliqua cognoscibilia.q̄n adhuc possit
in plā h cēnt.⁊ iō quātū est de se ē ifinita pō
Quātū xo ad potentiā opandi. Anima roal'
est finita:quia determiat̄ ad finita opabilia
quia ita dat̄ q̄ ad tot ⁊ nō ad plā. Ex quo
pȝ q̄ nō est silis rō ex pte capacitatis sciene
dei.⁊ potentie.q̄a potentia cognoscēdi que
quodā mō infinita est quodā mō est capax
ipius scientie infinite.Ex alia pte pō opan
di que finita est nō est capax potentie infini
te dei. Itē si q̄rat̄ ppter q̄d creature non
pōt ɔferri pō creādi.sicut generato pō gene
randi.Generat°.n.hō hūit potentiā generan
di hominē.ergo eadē rōe dr̄ q̄ creatū possit
hr̄e potentiā creādi. Rndū est q̄ h est q̄a
oīs creatura agit de suppositōe mā̄e. Non
enī pōt esse tota cā sui opis.sicut pma pō di
quia g° potētia creādi est in nō subiectam
mām.Inde est q̄ creatura nō est susceptibil'
potentie creādi. Itē si q̄rat̄ vtꝫ anima xpi
hūit omniū uoluntatē sicut scientiā. quod
videt̄ quia hūit voluntatē oīs boni. Uniū
quodq; aūt īquātū est:bonū est.g° hūit uo
luntatē omniū. Coñ.uolūtas dr̄ ad opus
Uñ nihil ē deū uolo domū. sȝ uolo facē do
mū.⁊ ita vi q̄ sicut pō est act°. ita ⁊ uolun
tas.ergo sicut nō hūit oīuȝ potentiā. ita nec
oīuȝ uoluntatē. R°.volūtas ⁊ ɔsensus di
cunt̄ duplr̄.Est.n.uolūtas appetit° rei vt sit
vel rei vt fiat.pmo mō est uoluntas omniū
Scdo mō nō.pmo° volūtas dr̄ respcū exsté
tie boni.Scdo mō dr̄ respcū opationis boī

o

Rdine ɔseque
ti q̄rendū est de uolūtate ⁊ orōne
⁊ merito saluatoris.Uoluntas in actu cor
dis est.orō in actu cordis ⁊ oris. meritum
in actu cordis ⁊ oris ⁊ opis. Pmo q̄rit̄
de uolūtate xpi fm q̄ hō. Scdo de orōne
Tertio de merito. Quantū ad uoluntatē

querit̃ an in xp̃o fuerit diuerse uolũtates.
Scd̃o an in xp̃o fuerũt ɔtrarie uolũtates

Ad primum obicit̃ sic. Math.26. pr̃ si possibile est trãsfeat a me calix iste. Uerũtñ nõ qd̃ ego uolo. ſ quod tu uis. Ex hoc ɔcludit mgr̃ in xp̃o diuersas fuisse uolũtates.17. distinct. iii. li. sniaȝ dicẽs. Quo cẽ ambigendũ non ẽ diuersitas in xp̃o fuisse uolũtates iux̃ duas nãs.ſ. diuinam ꝛ humanã uoluntatẽ. Et humana uolũtas duplex est affect⁹ rõnis ꝛ affect⁹ sensualitatis: ꝛ uolũtate diuina ꝛ rationis uolebat: ſ uoluntate sensualitatis refugiebat. Itẽ ibidẽ. qui hõis nãm suscepit q̃ sẽ hõis subire debuit. Si g⁰ hõis ẽ duplex affect⁹ rõnis ꝛ sensualitatis. ergo ꝛ in xp̃o debuit esse gemin⁹ affect⁹ uel duplex. Uolũtas rõnis qua uellet mori: ꝛ sensualitatis qua nollet. Itẽ ꝙ duplex sit affect⁹ hominis ostendit̃ Jo.21⁰. vbi dr̃. Petre cũ senueris extendes manus tuas ꝛ alius te ciget: ꝛ ducz te quo tu ñ vis. Et exẽplo pauli dicẽtis. Cupio dissolui ꝛ esse cũ xp̃o. 1⁰. ad eph. ꝓpter qd̃ dicit Aug⁹ ꝙ Paul⁹ mẽtis affect⁹ rõne cupit dissolui ꝛ esse cũ xp̃o. sensualit carnis refugit: ex his arguit̃ diuersas uolũtates esse in xp̃o uel fuisse. Cont. si xp̃us uolebat mori uolũtate rõnis: ꝛ uolũtate sensualitatis nolebat. Ergo caro in xp̃o concupiscebat aduersus spm̃ ꝛ eɔ⁰. ſm qd̃ dr̃ ad Galat. 5⁰ sed hoc est falsũ. Nõ g⁰ fuerũt in eo diuerse uolũtates. R⁰ Aug⁹ nõ nullũ ẽ uitiũ cũ caro ɔcupiscit aduersus spm̃ ꝛ se ɔt talis. ꝛ ipa talis ɔcertatio ĩ aĩa xp̃i nullatẽ⁹ esse potuit. quia carnalis ɔcupiscẽtia ibi esse nequit. dei etiã uolũtas fuit uel erat ꝛ rõni placebat ut ſm carnẽ nollet quaten⁹ ꝟitas hũanitatis in eo ꝓbaret̃. sic g⁰ pȝ rñsio ꝙ diuerse fuerũt uolũtates: nec tñ fuit rebellio carnis ad spiritum.

Consequenter que rit̃ an in xp̃o fuerint uolũtates cõtrarie. Ad quod sic Aug⁹. sup geñ. Oẽ aĩal fuit ĩ archa noe. Quia oẽs mot⁹ fuerũt pacati in xp̃o. g⁰ in eo non erat cõtria uolũtas sensualitatis uolũtati op̃is. Itẽ mot⁹ sensualitatis in xp̃o aut erat ordinat⁹ sub uolũtate aut non ɔstans ẽ ꝙ ñ inordinat⁹. Relinquit̃ g⁰ ꝙ ordinat⁹. g⁰ erat sub uolũtate rõnis. ꝛ ſm uoluntatẽ rõis. Cõñ. Cõtrie uolũtates sũt que sunt cõtrioȝ. Sicut dicit Aug⁹ in li⁰. d trinitate. ꝙ ſm spẽs volitoȝ distinguũtur spẽs uoluntatũ. Cũ g⁰ uoluntas sensualitatis ꝛ rõnis in xp̃o fuerũt ɔtrarioȝ. q̃a vna erat uolũtas viuẽdi. altera moriendi. g⁰ fuerunt uolũtates cõtrie. Itẽ ex pte carnis erat cõcupiscentia viuẽdi. ex pte spũs ɔcupĩa moriendi. g⁰ in xp̃o caro ɔcupiscebat aduersus spm̃. Itẽ Jero. dicit. ꝙ uoluntas hũana ꝓpt̃ sua agilitatẽ carnis recusabat passionẽ. Sȝ uolũtas diuina ꝓmpta erat pficere dispensationẽ. Scd̃m hoc g⁰ obicit̃ cũ tenerct̃ xp̃us uoluntatẽ humanã ɔformare uolũtati diuine ꝛ sciẽt̃ uolebat ɔtrariũ. ſ. nõ mori. ergo peccauit. g⁰ in xp̃o fuit inordinata uoluntas.

Itẽ aut uolũtas hũana dr̃ a Jero. Uolũtas rõnis aut sensualitatis. Si uolũtas rõis ergo uoluntas rõnis nõ erat ɔformis uolũtati diuine. g⁰ peccauit. si uoluntas sensualitatis. Aut ergo mot⁹ ille uoluntatis erat ordinatus aut inordinat⁹. si inordinat⁹. g⁰ non approbabat̃ a ratõe. Si ordinat⁹. ergo approbabat̃ a rõe. g⁰ rõ nolebat id sensualitati ꝛ redit idẽ qd̃ prius ꝙ peccauit. Itẽ oĩs mot⁹ uolũtari⁹ ɔt diuinã uolũtatẽ ẽ illicit⁹. g⁰ cum mot⁹ q̃ uolebat nõ mori sit ɔtri⁹ diuine uoluntati que erat ad mori. g⁰ illicit⁹. R⁰ prinõdũ est ꝙ xp̃s dr̃ hũisse diuersas uoluntates quatuor modis. pmo⁰ iux̃ duas nãs diuinã ꝛ humanã dicũt̃ in xp̃o diuerse uoluntates diuina. ſ. uoluntas ꝛ hũana. Scd̃o mõ ſȝ humanã nãm dicunt̃ in xp̃o diuerse uoluntates. ſ. rõnis ꝛ uolũtas sensualitatis. Tertiõ mõ dicũt̃ in xp̃o diuerse uoluntates ſȝ roȝ. Quia rõ hȝ quãdã uoluntatẽ ut nã est unibilis corpi ꝛ hȝ uoluntatẽ. vt rõ est ꝑ oĩa conformis diuinitati. Et ſm hoc dicerent̃ diuerse uoluntates in xp̃o: uoluntas nãlis ꝛ uolũtas rõnis. Quarto mõ dicunt̃ diuerse uoluntates in xp̃o rõe sui: ꝛ rõne mẽbroȝ. Dicendũ ergo ꝙ in xp̃o fuerũt diuerse uolũtates: vt q̃dã dicat̃ uelle in ꝑsona sua. q̃dã ꝟo in ꝑsonis mẽbroȝ. Dicendũ g⁰ ꝙ in xp̃o fuerũt diuerse uolũtates sed nõ cõtrie. nec uoluntas sensualitatis cõtria uolũtati rõis nec uoluntas hũana cõtria diuine uolũtati nec uolũtas nãlis cõtria uoluntati rõis. nec uolũtas rõne ꝑsone sue cõtria uoluntati. rõne mẽbroȝ. q̃uis quidã distinguãt ꝙ est cõtrietas nãe duplex. nãlis ꝛ moral. Cõtrietas moralis est que est de cõtrĩs in morib⁹ Cõtrietas aũt in moribus dedat̃ ſm ratiõȝ boni ꝛ mali. q̃s ergo ĩ xp̃o vtrũ q̃ erat boñ.

s.viuere et mori. Uoluntas sensualitatis et rõnis nõ fuerũt contrior in morib⁹ cum vtrũq; sit bonũ. Cõrrietas xᵒo nãlis est illa q̃ est de contrũs in nã. Cõtraria aũt in nã attẽdunt sm cõrrias dispositiones in nã. Unde sm hoc viuere et mori sũt cõtrria: et uoluntas sensualitatis et rõnis sm h̃ fuerũt cõtrariorũ. et sm hoc uolũtates cõrrie. Nõ tñ ex hoc sequit q̃ inordinatio fuit in xp̃o. Quia ordinatio et inordinatio attẽdũt sm rõem moralẽ. s. sm rõem boni et mali. Sz dõ. est tectᵘ sm Jo. dama. Q xp̃us hũit diuersas uolũtates: sed nõ contrarias. Cõrriam. nata sunt fieri circa idem. quia ergo non erat circa idem uoluntas moriendi et viuendi nec sz idẽ ĩ xp̃o. quia vnũ est circa sensualitatẽ. Aliud circa rõez nõ erit cõrrietas uoluntaris sensualitatis et rõnis. Ad illud quod obicit q̃ uoluntates sũt cõrrie que sũt contrariorũ. dõ q̃ nõ est verũ nisi vbi sũt eiusdẽ generis uolũtates. Uolũtas aũt sensualitatis et rõnis nõ sunt eiusdẽ generis. quia illa hz liberã ptãtem respcũ sui actus. Jsta uero hz inditã necessitate. Ad aliud dõ q̃ non dr cõrrietas carnis et spũs: eo q̃ caro cõcupiscat aliqd quod nõ cõcupiscit spũs. Sed qa caro cõcupiscit aliquid qd spũs nõ vult eam cõcupiscere. et hoc mõ dr Galat. v. caro cõcupiscit aduersus spm: et spũs aduer. car. hec eni sibi inuicẽ aduersant. s. in nobis. Proptẽ hoc dicũt aduersari in nobis cõcupiscẽtia carnis et spũs. Quia cõcupiscẽ carnis et spũs cõtrariant nõ solũ ipa cõcupita. In dño autem Jhũ q̃uis ipa cõcupita fuerint cõtraria s spiritu et carne. s. viuere et mori: tñ cõcupiscere carnis ñ erat cõrriũ ipi cõcupiscẽ spũs. quia spũs uolebat q̃ ipa hoc cõcupisceret. Ad aliud dõ. q̃ illud argumentũ nõ valet tenebat cõformare uoluntatẽ humanã uolũtati diuine zc. ergo peccauit. quia ppõ illa intelligit ĩdefinite nõ vlr. Nõ. n. tenebat oem suã uoluntatẽ cõformare volũtati diue. Sz que ẽ rõnis solum. voluntas eni sensualitatis est determinata ad vnã ptẽ a cõditore ad ea. s. appetenda que sũt vite cõseruatiua: et fugienda cõrria. Uoluntas xᵒo rõnis ipa est libera dña sui actᵘ. et ei lex iponit cõformationis. s ad diuinã uolũtatẽ. Ad aliud dõm. qd a Jero. appellat uoluntas hũana uoluntas sẽsualitatis uel uolũtas rõnis nãlis. et cõcedẽdũ est q̃ ille motus fuit ordinatᵘ. et uolũtas rõis uoluit idẽ vnoᵒ qd sensualitas alioᵒ nõ

Uoluit. n. ut ille motᵘ surgeret. sed noluit vt pcederet. Pterea uoluit absolute siue in spũ quod uoluit sensualitas. s. viuere. Cõditione xᵒo nr̃e redemptionis uoluit oppositũ. s. mori. uolũtate gᵒ nãli uoluit idẽ cum sensualitate. s. viuere. Rõnali xᵒo uolũtate cõsideratione nr̃e redẽptionis uoluit mori nec sunt uolũtates cõrrie. s diuerse. Ad aliud dõ. q̃ motᵘ uoluntariᵘ dr ppie et ĩppie. Motus volũtariᵘ ppie dr voluntate rõnali que est dña sui actᵘ. vt dictũ est. et iõ ei lex ĩponit: et iõ circa motũ eiᵘ ẽ licitũ et illicitũ. Motus xᵒo uolũtariᵘ ĩpropie dicit nãlis uoluntatis vel sensualitatis qui est determinatᵘ ad vnã ptẽ. et iõ necessariᵘ. et ideo circa illũ motũ nõ cadit licitũ uel illicitum.

Jtẽ incident querit de illo xᵒbo apli. Cupio dissolui et esse cũ xp̃o phi. i. quia cõrriũ dr. z. Cor. vᵒ. Nolumus expoliari sed supuestiri zc. Uident q̃ volũtate nãli siue sensualitatis nolebat expoliari. s supuestiri. Sz voluntate rõnis cupiebat dissolui. Sed cõtra hoc obicit phi. i. vbi dr Cupio dissolui zc mltõ melius pmanere in carne ppter uos necessariũ et hoc cõfidens. qa manebo zc. Ex q̃ relinquit q̃ mel⁹ erat ei remanere in carne ppter frẽs Sz Apostolᵘ volũtate rõnali uolebat qd mel⁹ ẽ. gᵒ volũtate rõnali uolebat nõ dissolui. gᵒ uolũtate rõnali uolebat cõtrãris. Jtẽ vtrũq; ex caritate uolebat. ergo volebat cõtrãria ex caritate qd nõ dr cõueniens. Ad qd dõ. q̃ in carne est infirmitas aggrauans aĩam et nãm sm q̃ dicit Augᵘ iz⁹. d ci. di. Q corpᵘ corruptibile aggrauat aĩaz. nõ qa corpᵘ. sz qa corruptibile. Cũ gᵒ dr nolumus expoliari s supuestiri dr respectu nãe. q̃ xᵒo dr cupio dissolui dr respcũ aggrauãtis infirmitatis vel corruptionis.

Ad aliud xᵒo qd obicit dõ. q̃ est voluntas absoluta et est voluntas cõditionalis. voluntas absoluta est qua aliqd volumus simpliciter. voluntas xᵒo cõditiõalis est q̃ volumᵘ aliquid rõne alicᵘ cãe trahentis uel ĩpellẽtis Uolũtas xᵒo dissolutiõis ĩ Paulo ñ erat absolute s sb cõditione vt esset cum xp̃o. volũtas xᵒo absoluta erat manere. tñ sm determinatõz apli neutrũ erat absolute volitum quia manere erat ppter vtilitatẽ fratrum. dissolui erat vt esset cum xp̃o. et iõ nõ erant voluntates simpliciter absolute. qa erant cõditionales et ppt̃ hec pz solutio ad obiecta.

c **Onsequenter** q̄ritur de orōne xp̄i. Et querūtur duo. P° vtrū orauit ſm affectionē rōnis uel ſenſualitatis. Scōo vtrū in omi orōne ſua fuerit in omnibus exauditus.

Ad primum arguitur ſic dicit Io. dam°. Orō eſt aſſenſus intellect° in deū. g° orō ſolum eſt virtutis intellectiue ſiue rōnis. Nō igitur orauit xp̄s ſm ſenſualitatē. Itē orō ē pi° mētis affectus in deū direct° ſicut dicunt ſci. Si g° ſenſualitas nō dirigitur in diuina. quia nec pōt cogitare diuina. ergo nec afficī ī diuina. Ergo pi° affect° in deū directus nullo° eſt ſenſualitatis. g° nec orō: illa ergo orō xp̄i qua orauit ut trāſiret calix nō fuit ſenſualitatis ſ rōnis. Itē ad ſolā rōez ptinet oferre res ſiue p oditionē ſiue alio°. Ad ſenſualitatē xo ptinet ſimplr res apprehēdē ꝛ ſi p collatiōz vel oditionē. Cū g° petitio illa p poneret a xp̄o ſub oditione. Pr ſi poſſibile eſt ꝛc. Relinquitur ꝙ petitio illa uel orō fuit rōnis ꝛ nō ſenſualitatis. Itē null° diſcretus ſm diſcretionē opatur aliqd c° oīrriū uelit g° xp̄s nō petiit aliquid c° oīrriū uelit ſm rōem. Cū g° petierit trāſitū paſſionis. Relinquitur ꝙ voluit ꝙ trāſiret paſſio ſm rōz. ergo ſm rōez orabat uel petebat nō mori. Cōtra illud ex pſſe eſt qd dicit mgr. l7. diſti. in li3° dicēs. Ex affectu hūano ſenſualitatis nō rōnis illud uoluit ꝛ petiit: nec impetrauit. nec iō petiit vt īpetraret. R° dō. ꝙ illa petitō uel oratio fuit rōnis ꝛ ſenſualitatis. ſ aliter ꝛ aliter. qa ſenſualitatis vt mouētis. rōnis vt ꝓponētis. Uñ dicitur ꝙ in hac petitiōe ratio fuit ſicut aduocat° ſenſualitatis. Unde ꝛ in petitione nōnda eſt mā petitionis ꝛ forma mā petitionis fuit ut trāſiret calix. forma xo fuit cōditionalis. ſi poſſibile eſſet ſm diuinā diſpoſitionē. mām g° petitionis uel orōnis ſūpſit rō ꝫ ſenſualitate: ſ formā petitiōis vel orōnis ex ſe. ſcꝫ ex ſua intentione adiūxit ꝛ p hoc ſoluūtur tria pmā obiecta. Ad illō quod obicit ꝙ nullus diſcret° facit aliquid c° oīrriū uelit. dō ꝙ diſcret° ꝓpter ſe nō facit aliquid c° oīrriū uelit ſ ꝓpter alios. diſcret°. n. ꝛ bonus ꝓpter alios bene opatur aliquid qd ſi opleret quodāmō eſſet cōtra illud qd vult. ſicut accidit in illis qui docēt alios pa gnare: qs faciūt intentationes ad ledendum ꝛ tñ nolūt ledere. ſm iſtū modū dō. ꝙ xp̄s ꝓpoſuit petitionē uel orationē quā īpetrare noluit ꝓpter inſtructionē noſtrā duplicem ſ̄ria eſt q̄a p illā inſtruimur qd nobis licet uelle aliqd ꝓ pru ū ex ſenſualitate: nec eſt periculoſū martirib° ſi horreāt mortē cū filius dei illā horruerit. Alia ē ꝙ nos debe° ſuppo nere uolūtatē ſenſualitatis volūtati diuine in p̄iculis poſiti. Uñ ſubiūxit verūtñ nō ſic ego uolo ſed ſicut tu.

Conſequenter queritur. vtrū xp̄s in oī orōne ſua fuerit in omib° exaudit° qd pbatur p illud hebre. 5°. In oībus exaudit° ē ꝓ ſua reuerentia. Itē iþe pie ꝛ iuſte petiit in oībus qd petendū erat. Ergo in oībus debuit exaudiri. Itē iþe erat ſūmus ſacerdos. ſcꝫ: inocens: īpolut° ſicut dr ad hebre. 7°. Ergo iþe ꝓ oībus debuit īpetrare ꝓ quib° orauit. Itē pſal. Uoluntate labiorū ei° nō fraudaſti eū. Cōtra pſal. De° me° clamabo p diē ꝛ nō exaudies ꝛc. Item petiit vt trāſiret paſſio in quo nō eſt exauditus. Nō g° in oībus eſt exaudit°. R° dō. ꝙ ī oībus eſt exaudit° qītū eſt de ſe ſm formā petitionis. Illa g° auctas pſal. De° me° clamabo p diē ꝛ nō exau. nō itelligitur de capite ſm ſe. ſed de capite rōne mēbrorū. Ad aliud dicendū ꝙ ſm formā petitionis eſt exaudit° nō ſm materiā. nō eni petiit paſſionē ꝫ mouen abſolute ſed ſub oditione.

c **Onſequenter** q̄ritur de merito xp̄i circa qd querūtur iſta. Primo an ꝓprie ponendū ſit in xp̄o meritū. Scōo de tpe meriti uel merendi quātū ad iþm. Tertio de cā merendi. Quarto de effectu meriti.

Ad primum ſic. Mereri ē facere de idebito debitū. Quia ſicut dicit Aug° qd meremur. q. ex debito reddit. Cū g° xp̄o nihil fuerit indebitū. g° xp̄s nō potuit mereri. vt fieret debitū g° nec ſimplr mereri. Itē xp̄s a principio ſue cōditionis ſm ꝙ hō fuit in ſtatu ꝫprehenſoris ſiue btī: quia fruebatur ſicut ſci ī glā ſed ſtatus ꝫprehenſoris nō eſt mereri. g° nec xp̄i. Itē btūs Hilla. dicit non ſibi orauit vt trāſiret calix. ſed p hoībus: quia p calicē paſſionis tēptandi erant oēs diſcipuli. g° pari rōne nec ſibi meruit. Itē quicūqꝫ meretur ꝓficit in melius. Si g° xp̄s nō poterat ꝓficere in melius ſibi. Relinquitur ꝙ nō poterat

mereri sibi. q aūt nō posset pficere pbatur auctē Grego. dicentis. Nō būit xps itēr aīe meritū quo potuisset pficere. in mēbris aūt que nos sumus cottidie pficit. Itē omne meritū est ex motu caritatis: q nō est beatitudo nec ps beatitudis. qa si essz beatitudo vl ps beatitudis. sequeret q idē esset pmiū ⁊ meritū: ⁊ ita idē esset cā ⁊ effect⁹ respcū eiusdē. Cū g⁹ in xpo mot⁹ caritatis fuerit ps beatitudinis: relinquit q nō fuerit meritorius. Ergo nec aliqs alius mot⁹. cū a motu caritatis hēant oēs alii esse meritorii. Itē cū in xpo fuerat sūma caritas: magis merebat xps q̄ aliquis hō mereat ex caritate. s hō ex caritate mereē visionē dei: ⁊ dilectioē eternā. Si g⁹ nō ē possibile mereri maius q̄ sit visio dei: ⁊ dilectio eterna. Nō ergo erit possibile xpo hūti sūmā caritatē mereri sibi cū visioē ⁊ dilcoē di hūerit a oceptoe. Coñ Augl. Humilitas xpi claritatis est meritum Claritas ꝟo hūilitatis est pmiū. R⁹ mereri dr̄ multipliciē. Uno⁹ dr̄ mereri īproprie sicut dici⁹ mereri īṫpretatiue: put dicitur q existens in peccato mortali. bonū faciens s mala intentione mereē. quia de⁹ retribuit ei maius q̄ faciat: ⁊ iō īṫpretaē de⁹ remunerando: ac si ille meruisset. Alio⁹ dr̄ mereri cōiter ſm qd dr̄ mereri de ogruo ſm quē modū dicūē sci mereri pmā grām existēti in peccato. Tertio mō dr̄ mereri proprie ſm q nos dicimus mereri de non debito facere debitum: ſm quē modū dicimus mereri ex grā ⁊ libero arbitrio vitā eternam ſm qd dr̄. scda thi ult. De rliquo reposita ē mihi corona iusticie: quā reddet mihi in illa die iustus iudex. Quarto⁹ dr̄ mereri de debito facere mai⁹ debitū. ſm quē modum dr̄ mereri ex sequētib⁹ opibus factis in caritate. Uñ Aug⁹ ad bonif. Grā mereē augeri vt aucta mereaē ⁊ pfici. Istis mōis dr̄ mereri i nobis. Quinto⁹ dr̄ mereri de debito habit⁹ facere debitū act⁹. ſm quē modū xps meruit sibi: qa cū ab instanti oceptionis debereē ei p habitū plenitudinis grē quem hēbat oē bonū: tñ p tpis successū ex actu grē in opib⁹ suis excellentib⁹ fecit q sibi debereē ex actu. qd sibi debebaē ex habitu. Et p hoc pz rñsio ad pmū obiectū. Ad scdm rñdent hoc mō qa sicut angeli qui iā bti sūt duplicē hūt opationē. Unā qua otēplantur deū. aliā qua mistrant nobis: ⁊ ſm illā qua otēplanē nō mereē. s iā sūt bti in sba pmii

Scdz ꝟo ministeriū quo mistrāt nobis mereē excellentiā ⁊ augmentū ipius pmii. Pz istū modū magni osilii angel⁹ hō xps duplicē hūit opationē aīe. s. ptem rōnis. vnā qua otemplabaē gloriā diuinitatis ſm quā erat opꝛehensor ⁊ beat⁹. Aliā ſm quā opabaē dispensationē nr̄e redemptōis in corpe mortali. ſm quē modū merebaē: ⁊ erat in statu viatoris. Ad aliud dō. q illud qd dicē Hyll. Nō sibi orauit intelligiē: qa nō timore passionis ex pte rōnis orauit quo ad se. Quātū timore sensualitatis orauerit p se. vt patz ex dictis. Sūl rōe dō. q quātū ad suā supiorē ptem nihil meruit: cū ſm illā esset beat⁹ quātus illā meruit quātū ad aliā ptē inferiorem ⁊ sensualitatē ex pte corpis. s qua erat passibilitas ⁊ mortalitas ⁊ ipe meruit īpassibilitatē ⁊ īmortalitatē corpi. hoc infra patebit plani⁹. Ad aliud dō q aīa xpi ſm ptem supiorē nō poterat pficere in meli⁹ cū ab istā ti oceptionis hēret plenitudinē grē ⁊ ꝟitatis. Et ſm hoc itelligiē auctas Grego. Scdz ꝟo ptē iferiorē ſm quā hēbat opatōz ad passibile corp⁹ erat pficere in meli⁹. qa iux illaz ⁊ ppter illā. dr̄ in psal. ⁊ hebre. i. Minuisti eū paulomin⁹ ab āgelis ⁊c. quo ad illā ergo erat ipfectio ⁊ rōne illius poterat dici pfcē.

Ad aliud dō. q mot⁹ caritatis duplex est. Est motus caritatis in deum. Et est mot⁹ caritatis in proximum. Motus caritatis in deū est ſm viā supiorē. Mot⁹ caritatis in pximū ſm viā inferiorē rōnis. Mot⁹ ꝟo caritatis in deū. in xpo erat ps beatitudis ipi⁹. Mot⁹ ꝟo caritatis in pximū erat act⁹ meritori⁹. Quia mot⁹ caritatis in deū erat ſz statū patrie. sed mot⁹ caritatis in pximū erat ſm statū vie. Ad vltimū dō. q mai⁹ bonum meruit xpus actu sue caritatis q̄ aliqs hō Sz bonū illud qd meruit xps pōt intelligi q ad nos: aut q ad ipz. q ad ipz n meruit maius bonū beatitudie q̄ nos meremur. s. i genere. sed hoc nō fuit ex dfectu caritatis sue s ex plenitudie sue grē que augeri nō poterat quo ad ipm. quo ad nos ꝟo meruit mai⁹ bonū: quia ipe oib⁹ nobis meruit vitā eternā: quātū est de se. Uñ pmiū sue caritati nō fuit pticulare sed vle oibus: nec nos ex actibus nostris possem⁹ mereri vitā eternā nisi ei⁹ meritū pcessisset. sic igiē patz de merito xpi. vtrz sibi vel mēbris meruit.

e Onsequenter q̄ritur

de tpe merendi quãtũ ad ipm xpm. Et q̃rũtur duo. Primo vtrũ ab initio cõceptõis meruerit. Scḋo an ĩ vita potuerit nõ mereri.

Ad primum

sic in. 3° li°. senten. 18. distĩ. Dr ab ipa cõceptione tm̃ meruit quãtũ p martirii tollerantiã. Cõn. Pri⁹ est esse ꝙ opari. Sz oẽ mereri est opari. g° pri⁹ est esse ꝙ̃ mereri. g° pri⁹ fuit xps ꝙ̃ meruerit. Nõ g° ab initio cõceptionis. s; p⁹ cõceptionẽ meruit. Item nullus merer nisi sit diuisus a materno vtero. Cũ g° a pncipio sue cõceptiõis nõ essz diuisus a materno vtero a pncipio sue cõceptionis nõ meruit. R° est pncipiũ ex̃ sũptũ uel intẽ sũptũ. Si dicat pncipiũ itra sũptuz nõ est dicẽ ꝙ a principio cõceptõis meruerit qa tũc pncipiũ illud dicit illud ĩstans quo pducebat in esse p spm̃. s. Si x̃o initiũ uel principiũ dicat ex̃ sumptũ tũc est dicere ꝙ xps meruit a principio cõceptionis. qa statiz postq̃ cõcept⁹ est hũit plenũ vsum li. arbi. ꝛ fuit vir pfect⁹ q̃tũ ad siaz p plenitudinẽ sciẽ ꝛ grẽ ꝛ vsũ rõnis ꝛ pfect⁹ quãtũ ad corpus fuit quãtũ ad distributõz mẽbroz ꝛ formatione. Licet nõ q̃tũ ad quãtitatẽ: sm qḋ dr Jere. 31°. Mulier circũdabit viz. Ad aliud dḋ ꝙ lz nõ fuerit diuisus a materno vtero sm carnẽ siue corp⁹. quia in eo erãt pfecte q̃cũq; reqrunt ad meritũ merebat. Incarnaõni corpis nõ tollit ptãtem merendi aliis cõcurrentib⁹ que sufficiũt ad meritũ ꝛ per h̃ patet responsio ad obiecta.

Consequenter que

rit, an xps potuerit nõ mereri ĩ vita. Ad qḋ sic. Cũ oẽ meritoriũ sit uolũtariũ pot fieri ꝛ nõ fieri p arbitriũ uolũtatis. Ergo poterat xps mereri ꝛ nõ mereri. Itẽ puuli baptizati sine oi merito pueniũt ad gloriã. g° xps sine oi merito peruenire poterat ad gloriã immortalitatis. Itẽ in xpo erat libz arbitriũ dẽtminatũ in bonũ necessario. Cũ g° meritũ attendat penes li. ar. indẽtminatũ. g° xps nõ poterat mereri. cũ nõ cõueniret illud sibi eccle. 31°. Potuit trãsgredi ꝛ nõ est trãsgress⁹.

Cõn. gloriosius est hr̃e pmiũ ex suo merito ꝙ̃ nõ ex suo merito. Si g° beatitudo xpi nõ potuit esse gloriosior q̃ fuit. g° nõ potuit illã nõ hr̃e ex merito. Itẽ existẽti i statu merendi pfectõis est mereri: ꝛ ĩpfectõis nõ mereri. si g° quicq̃d est pfectionis necessario est ei tribuendũ. g° necesse fuit ipm mereri ĩ statu merendi. stat⁹ aũt merendi aie ẽ cũ existit in carne passibili. quia adhuc est ĩ via distans a fine glie cõsumate. R° dḋ ꝙ xps sm rõez illã qua erat viator nõ poterat nõ mereri. Aia. n. rõnalis xpi duplicẽ habebat opatõz. vnã sm opationẽ ad diuinam naãm cui vniebat sm qua fruebat ꝛ cõtẽplabat diuinitatẽ. aliã sm opatõz quã habebat ad corp⁹ cui vniebat. sm pmã opatõz erat in statu cõprehensoris ꝛ beatitudis. Scḋm secundã opatõz erat in statu viatoris ꝛ merendi. Scḋm hoc g° ab initio cõceptõis merebatur qa ṽtutes nõ poterant in eo esse ociose.

Ad illud qḋ obicit ꝙ mereri est voluntariũ. g° poterat nõ mereri. dḋ. ꝙ mereri pot dici dupl̃r ĩ pticulari ꝛ ĩ vli. In pticulari vt cũ dr mereri h̃ motu uel illo: uel opatõe hac uel illa. Et h̃ mõ poterat xps mereri ꝛ nõ mereri. s. mereri hoc motu ꝛ nõ mereri illo motu qa in ptãte sua erat moueri uel nõ moueri hoc motu. Si x̃o mereri dicat in vli sic ñ poterat nõ mereri. quia quãuis posz nõ mereri hoc motu uel illo. tñ nõ poterat esse qn merer aliquo. nec ex hoc sequat ꝙ mereri ñ sit uoluntariũ. qa uoluntariu sp determinat respcũ act⁹ singularis uel pticularis. Sile est cũ opponit de pctõ veniali qḋ nõ pot vitari Intelligendũ est ꝙ pot vitari ĩ hoc motu ꝛ ĩ illo nõ. tañ pot uitari ĩ vli in quocũq;.

Ad illud qḋ obicit de puulis dicenduz ꝙ puuli sine pprio merito pueniũt ad gliaz nõ tñ sine merito xpi. ꝛ iḋ est qa nõ hñt potestatẽ vtendi li° ar°. nec vsum ṽtutũ possũt hr̃e. In xpo aũt nõ sic. qa ab ĩitio cõceptiõis habuit ptãtem arbitrii ꝛ vtebat arbitrio: ꝛ iḋ mouebat meritorie sm habit⁹ ṽtutum Un̄. Jere. 31°. Nouũ faciet dñs sup terrã mulier circũdabit viz. Et iḋ nõ est sile de xpo ꝛ de puulis. Ad aliud dḋ. ꝙ libz ar. erat ĩ xpo determinatũ ĩ bonũ qḋ est finis ita ꝙ nõ erat ab illo auersio. In bono x̃o qḋ ẽ ad finẽ: qḋ est penes opa ṽtutũ distinguendũ quia si dicas bonũ i vli sic erat li. ar. determinatũ in bonũ. Si dicas bonũ ĩ pticulari: vt i h̃ ope uel illo: sic erat ĩdeterminatũ ꝛ poterat hoc op⁹ facere uel dimittere. Et iḋ manet determinatõ sm quã attendit meritũ. Est. n. duplex ĩdeteriatio li. ar. vna est ĩter bonuz ꝛ malũ: seu ĩter bñfacere ꝛ malefacere. alia est iter hoc bonũ ꝛ illud bonũ. siue facere hoc ꝛ nõ facere. vtraq; ĩdeteriatio est ĩ nr̃o li. ar. Scḋa tñ fuit ĩ xpo sufficiẽs ad merẽḋ

et sic pꝫ solutio ad obiecta.

c Onsequenter q̄rit̄ de cā merendi. Et querūt̄ tria. Pͦ q̄uo meruit caritate. Scdo q̄uo meruit actione. Tertio q̄uo meruit ꝑ passionē.

Ad primum sic. De meritaꝫ in minus est q̄ꝫ sit p̄miū qđ reddit deꝰ merito. Cū gͦ caritas xp̄i excederet oē p̄miū. vel adminꝰ eq̄ret: cū deꝰ nō remuneret supra ꝯdignū. gͦ nō poterat mereri ꝑ caritatē. Itē q̄tācūq̄ꝫ dulcedinē ⁊ iocunditatē in deo hr̄e poterat ꝑ caritātē aīa xp̄i dabat̄ ab initio ꝯceptionis. Si gͦ p̄miū aīe ꝓ merito est ipa iocūditas in dō Relinquit̄ gͦ ꝙ ꝑ caritatē nihil ampliꝰ merebat̄. Con̄. Di opationi volūtarie debet̄ laus uel vitupiū vel indrīa: cū est recte fcā laus ⁊ p̄miuꝫ: cū male fcā vitupiū ⁊ suppliciū: cū indifferentē nec laus nec vitupiū. Cum gͦ xp̄s opareť uolūtarie ⁊ recte. Cōstat cū oībus circūstantiis debitis. ergo debebat̄ ei laus ⁊ p̄miū. Itē xp̄s erat in statu opatoris. gͦ opabat̄ aut digne deo: aut nō digne. Cōstat ꝙ digne. gͦ opationi ipius debebat deꝰ p̄miū. Cōis. n. ꝯceptio fidei est ꝙ oēm opationē factā ꝓpter se digne remunerat deꝰ. qđ ꝯcedendū est. Ad illud ꝟo qđ obicit̄ de remuneratiōe sup̄ ꝯdignū hoc intelligit̄ respcū actꝰ inq̄tū principiū ipiꝰ est creatura. nō inq̄tū actꝰ meritorii principiuꝫ est grā etiā increata. Un̄ in xp̄o erat remuneratio actꝰ caritatis. sup̄ ꝯdignū iq̄tū principiū eiꝰ erat li. ar. creatū. sed q̄atū ad p̄ncipiū sūme grē etiā increate: que erat principiū mouēs in xp̄o nō erat sup̄ ꝯdignū. Ad aliud dđ ꝙ meritū in xp̄o nō erat respectu p̄mii sb̄alis quod ꝯsistit in ꝯtemplatione diuinitatis ⁊ in fruitione sūme bonitatis: sed respcū p̄mii accidentalis: qđ determinatur in felicitate creata ptͤs sensibilis ⁊ īmortalitate corpis q̄tum ad ipm. q̄atū ꝟo ad nos ipletio nr̄e redemptōis. Ad aliud volunt dicere qđ est meritum rei hīte. ⁊ hoc fuit in xp̄o respcū p̄mii sb̄alis sicut dr̄ ꝙ angeli merent̄ beatitudinē habitā ministrando nobis ⁊ est meritum rei hn̄de. ⁊ hoc fuit in xp̄o respectu imortalitatis ⁊ ipassibilitatis. ⁊ meliꝰ ē vt dicat̄ sic dictū ē ad p̄cedentē obiectōꝫ

Consequenter que

rit̄ q̄uo meruit xp̄s ꝑ actionē ad qđ sic. xp̄s ab initio ꝯceptiōis hūit plenitudinē gratie ⁊ ꝟtutū. gͦ quicq̄d meruit ꝑ passionē meruerat an̄ ꝑ dilecōꝫ ⁊ opatōꝫ. q̄a q̄titas meriti attendit̄ penes q̄titatē grē ⁊ caritatis. ergo cū ꝑ passionē meruerit aptiōꝫ ianue ⁊ liberationē. gͦ ⁊ hoc an̄ meruerat. Itē xp̄s q̄lꝫ motu suo meruit nobis vita eternā. qđ maius est q̄ꝫ aptio ianue uel liberatio. gͦ in q̄lꝫ motu meruit qđ minus est. s. ianue apitōeꝫ ⁊ liberatiōꝫ. Itē si quolꝫ motu suo meruit nobis vitā etnā. gͦ ⁊ illđ qđ de necessitate āuexuꝫ est vite eterne. gͦ ⁊ aptionē ianue ⁊ liberationē. gͦ ⁊ an̄ passione illud meruit.

Itē Luc. 3ͦ. Baptizato dn̄o apti sunt celi dicit Beda ꝙ ꝑ baptismū apta ē ianua padisi. Itē dicunt alie auctes ꝙ ꝑ assensionē apta est ianua padisi. n gͦ ꝑ passionē. Con̄ Ambro. sup eplam ad ro. Tm̄ fuit peccatum nr̄m vt saluari nō possemꝰ nisi vnigenitus di filius ꝓ nobis mereret̄ debitoribꝰ morti.

Rͦ dđ. ꝙ q̄tū ad vim merendi q̄ attēdit̄ penes gratiā ⁊ caritatē tm̄ meruit an̄ passionē q̄ātuꝫ post. sed nō q̄ātuꝫ ad effectum meriti quantuꝫ autem ad effectum meriti meruit nobis aditum regni. Tota enim vis meriti consistit penes gratiam ⁊ caritatem nō tm̄ totꝰ effectꝰ. sicut tota vis ꝯcuburendi ligna ꝯsistit penes ignē. nō tm̄ totꝰ effectus sicut dcm̄ est priꝰ. ⁊ sic pꝫ solutio ad p̄mum.

Ad aliud dđ. ꝙ ex caritate est meritum vite eterne. ⁊ ex caritate iformāte passionem est meritū remissionis pene: ꝓptēa nō seq̄tur meruit ex caritate nobis vitā eternā. gͦ meruit qđ minus est. s. liberatōꝫ. q̄a ad liberationē requirit̄ solo pene: q̄a hoc est meritum remissionis pene. Ad aliud dđ. ꝙ cum dr̄ meruit quolꝫ motu suo nobis vitā eternam itelligi pōt dupl'r in potentia ⁊ ī effectu. In potentia meruit nobis quolꝫ motu vitā eternā. nō tm̄ qđ erat annexū. s. aptionē ianue ⁊ liberationē. In effectu ꝟo nō meruit nisi exhibita satisfactione ꝓ originali reatu. Unde dđ est ꝙ quodlꝫ opꝰ xp̄i an̄ passionē fuit nobis meritoriū. ⁊ passio fuit nobis meritoria ⁊ satisfactoria. meritoria vite eterne: ⁊ satisfactoria quo ad remissionē pene. Ad vltimū dđ. ꝙ in baptismo xp̄i dr̄ apiri ianua padisi ꝑ figurā. Illa enī aptio celi in baptismo xp̄i fuit figura: quod baptizatis vel baptizandis baptismo xp̄i ex virtute passionis apiet̄ ianua. In passione vero dicit̄ apiri ianua per cām ⁊ meritū. In assensiōe ꝟo ꝑ effectum.

Consequenter que

ne. qũo xps meruit p passioẽ. Ad qd sic. Xps ab initio sue ↄceptionis hũit parẽ caritatez in oĩ sua actione ⁊ passione. Quãtitas aute meriti attendit̃ fm quãtitatẽ caritatis. ergo par fuit meritũ xpi in oĩ sua actione ⁊ passione ab ĩitio ↄceptionis. gᵒ nihil meruit sibi p passionẽ. Itẽ tota vis merendi ẽ penes caritatẽ. Si gᵒ in xpo ab initio fuit eadẽ caritas. ⁊ eodẽ mõ se hñ. ergo idẽ meritũ. nihil gᵒ nouũ sibi meruit p passionẽ. Itẽ Greg⁹ Nõ hũit oĩno xps tũc aĩe meritũ quo posta isset pficere. In mẽbris aũt que nos sumus cottidie pficit. Itẽ cũ p passionẽ nõ fecerit de indebito debitũ. nec de dbito magis debitũ. qa caritas in eo non poterat augeri qre nec meritũ. gᵒ nec de debito habit⁹ debitũ usus: cũ prius p vsum caritatis ⁊ aliaz ꝟtutũ meruerit oẽ bonũ. Relinquit̃ gᵒ ꝙ p passionẽ nihil meruit fm aliquam rõẽ merendi. Itẽ passio ĩn xpo erat ex pte corpis ⁊ ↄpassio ex pte aĩe irrõnali. ⁊ nõ ex pte rõali. gᵒ cũ oẽ meritũ sit fm ptẽ rõnalẽ nõ erat passio eius meritoria. Itẽ passio est mot⁹ inuoluntari⁹. Mot⁹ aũt inuolũtari⁹ nõ est meritori⁹. gᵒ passio nõ fuit meritoria. Contra Aug⁹ sup Jo. Ut xps clarificaret̃ pus humiliat⁹ est passionẽ. Humilitas claritatis est meritũ. Claritas humilitatis est pmiũ. Rᵒ meritũ q̃tũ ad ꝟtutẽ ↄsistit penes caritatẽ. q̃tũ ꝟo ad effectũ ↄsistit in ope mouẽte caritate siue sit op⁹ inteři⁹. sicut uolũtas: siue exteri⁹ q̃tũ ad agere ⁊ pati. Attendẽdo gᵒ ad ꝟtutẽ meriti tm̃ meruit xps aň passionẽ q̃tũ in passione. Attendendo ꝟo ad effectũ meriti plus meruit. i. plibus modis: siue ĩ plurib⁹ fm ꝙ dicit mgr̃ in senteñ 18. di. 3. li. Q: nõ pfecit q̃tũ ad virtutẽ meriti. ß q̃tũ ad numeꝝ meritoꝝ. Ad illud aũt qd obicit̃ de quãtitate meriti dĩ. ꝙ de quãtitate meriti est loqui dupliř: aut p modũ quãtitatis ↄtinue fm qd dr̃ quãtitas virtualis in merito ⁊ hoc etiã attendit̃ q̃tũ ad caritatẽ. Aut per modũ quãtitatis discrete: ⁊ hoc attenditur quãtũ ad numeꝝ effectuũ ipius meriti fm pmũ modũ equale fuit in xpo sp meritum fm modũ scdm multiplicabat̃. Ad aliud iã pz r̃nsio. qa vis merendi ↄsistit penes caritatẽ nõ tñ totus effect⁹. sicut pz ꝙ tota vis comburendi ↄsistit penes ignẽ. nõ tñ tot⁹ effect⁹: imo effect⁹ ↄbustionis ↄsistit in igne ⁊ mã ligno ⁊ c. eodẽ mõ tota vis merendi in caritate ↄsistit. effectus ꝟo ↄsistit penes caritatẽ ⁊ opa caritate informata. Ad auctoritatẽ Greg. pz r̃nsio p mgr̃m qa dz itelligi ꝙ nõ pfecerit quãtũ ad vim merendi. ß quãtũ ad numeꝝ meritoꝝ sicut dictũ est.

Ad aliud dĩ. ꝙ mereri nõ solũ dr̃ fm illas rõnes de indebito facere debitũ. uel de debito facere magis debitũ ⁊c fm quas rõnea nõ põt poni mereri in xpo. ß mereri dr̃ de debito habit⁹ faciendo debitũ vsus. fm quẽ modũ nõ dr̃ meruisse a principio ↄceptionis: qa cũ fm habitũ grẽ ꝟtutũ esset dignus oĩbus bonis nõ exeũdo in actũ ꝟtutis ex ipo etiã actu hũit dignitatẽ ⁊ debebat̃ ei oẽ bonũ. vt nõ solũ hr̃et dignitatẽ respcũ pmii ex habitu sed etiã hr̃et meritũ premii ex actu. Dr̃ etiã alio⁹ mereri ex debito vni⁹ actus facere debitũ alteri⁹ act⁹ fm quẽ modũ xps merebat̃ quolz actu ⁊ ꝙ meruerat p vnũ actũ ꝟtutis merebat̃ p alteꝝ actũ virtutis. ⁊ qd meruerat p actionẽ merebat̃ per passionẽ. ⁊ ita p plura idẽ meruit. fm gᵒ hũc modũ dr̃ meruisse p passionẽ imortalitatez corpis ⁊ ĩpassibilitatẽ aĩe: qa cũ prius meruisset ex actoẽ illud ⁊ esset ibi debitũ p actionẽ: idẽ meruit ex passione: ⁊ factũ est ei debitũ p passionẽ. sic gᵒ est ĩ ipo mereri p passionẽ: qa ex debito vnius act⁹ fit debitũ alterius act⁹. Ad aliud dĩ. ꝙ passio erat in pte irrõnali sicut accidẽs in subiecto. Passio ꝟo erat in pte rõnali sicut uolitũ in volente qa gᵒ passio nõ erat ĩ pte irrõali solũ. ß etiã ĩ pte rõnali. tñ fm aliũ modũ. s. fm quẽ attendit̃ meritũ. Nõ enĩ aliqd dr̃ meritoriũ nisi sit in uoluntate. sicut uolitũ ⁊ placitũ. ppt̃ hꝰ est passio xpi meritoria. qa fuit ĩ pte rõali sic uolitum ⁊ placitũ. Ad aliud dĩ. ꝙ aliř fuit passio ĩ xpo: aliř ĩ aliis scis. In xpo enĩ fuit passio uoluntaria: ⁊ q̃tũ ad fieri: ⁊ quãtum ad esse. nõ enĩ ĩ corpe suo passio fieret nisi uoluisset. nec etiã ĩ ipo esset passio nisi uoluisset. Erat eẽ passio uoluntaria quãtum ad actuz. qa ei placebat pati. In scis ꝟo q̃tũ passio quãtuz ad fieri ⁊ quãtuz ad esse nõ subiacebat uoluntati. qa ẽ a violẽtia extrinseca a agente. tñ ipm pati qd est effect⁹ passionis est volituz. Uñ fm hoc pz ꝙ ĩ scĩs passio fm qd est inuoluntaria. simpliciř tñ uoluntaria quo ad effectuz: ⁊ iõ meritoria. In xpo ꝟo ⁊ quo ad cãm ⁊ quo ad effectuz est uoluntaria. Cum gᵒ dr̃ passio est inuoluntaria

in xpo. vß. q falsuz est nec q̈tum ad causaz nec q̈tum ad effectũ. In scis ỹo inuolũtaria est quo ad cãm: sed voluntaria quo ad effectũ. ⁊ sic patet solõ ad quesita.

e **Onsequenter** querit de effectu meriti xpi: ⁊ q̈a meritũ xpi cõplet̃ p passionẽ querit hec. Prio q̃d sibi meruit. 2° q̃d nobis meruit. Quãtũ ad p̃mũ querit̃ cũ dicat Apls phi. 2°. fact⁹ est obediens ⁊c. propterea q ⁊ deus exaltauit illũ. an meruit exaltari s̃m diuinã nãm aut s̃m humanã. Scd̃o an meruit sui corporis glorificatõẽ. Tertio qualr̃ meruit nomẽ de quo phi. 2°. dr̃. Dedit illi nomẽ quod est sup omne nomen.

Ad primum phi. 2°. fact⁹ ẽ obediens vsq̃ ad mortẽ. mortẽ aũt crucis. ꝓpter qd̃ ⁊ de⁹ exaltauit illũ. g° meruit exaltatõẽ suã p hũilitatẽ uel obedientiã passionis. Itẽ iux h̃ querit̃. vtꝝ exaltatio iste referat̃ ad diuinã nãm vł humanã. Aug⁹. In qua .n. forma crucifixus est in ea exaltat⁹ est. in ea donatũ ẽ ei nomẽ qd̃ est sup oẽ nom̃: vt cũ ipa forma sui nominet̃ vnigenit⁹ fili⁹ dei h̃ illi donatũ est ut hõi qd̃ iã h̃ebat idẽ de⁹ ipe. h̃ igit̃ p gratiã accepit vt ipe cũ a hõ. vel subsistens in forma sui. i. in aĩa ⁊ carne hoĩet̃ ⁊ sit de⁹ g° exaltat⁹ est s̃m humanã nãm nõ s̃m diuinã. Itẽ Ansel. in lib°. de ĩcarnatione uei bi In ĩcarnatõẽ filii dei nõ fuit diuina natura humiliata s̃ solũ nã hũana exaltata. g° nec resurrectõẽ fuit diuina nã exaltata. cũ nõ pri⁹ fuerit hũiliata. Con̄. Ambr⁹ dic̃ nomẽ illd̃ donatũ esse deo nõ hõi. ⁊ ita vr̃ contri⁹ esse Augl. Et ita vr̃ exaltatio diuine nãe nõ humane. Itẽ ad illã nãm ptinet esse exaltatã que fuit hũiliata. Cũ g° diuina nã fuerit humiliata. q̈a exĩanita sicut pz phi. 2°. Exĩanit semetipm̃ formã s̃uĩ ac. Ergo ipa nã diuina fuit exaltata p obedientiã passionis. Itẽ in vnione diuĩe nãe ⁊ hũane. Nã humana exaltata fuit in altitudine diuine nãe. Ergo ⁊ eadẽ rõne diuina nã humiliata est ex vnione ad humilitatẽ hũane nãe. Ergo ad diuinã nãz ptinet meritũ exaltatõis. R° nã diuina nũq̃ fuit exaltata s̃m rem: sed solũ mõ si dicat̃ exaltata intelligit̃ q̈tũ ad hoĩuz opĩoz. Et h̃ q̈a ĩ resurrectõe appuit xp̃s nõ tm̃ hõ sed de⁹ qd̃ pri⁹ nõ apparebat. Ad illud Ambr. qd̃ vr̃ cõtrariũ Augl. dd̃. sicut dicitur ia. di. 3° li°. sen. Qr̃ Ambro⁹ itellit illd̃ de nãli donatõẽ qua eternalr̃ generãdo dedit deus filio nomẽ qd̃ est sup oẽ nomẽ. s. deũ esse p naturã. q̈a genuit ab eterno filiũ plenũ ⁊ sibi equalẽ deũ. Augl. aũt loquit̃ de donatione gratuita uel p gratiã. sicut pz in auctẽ sua.

Ad illud qd̃ dicit apls. Diuinã naturam exĩanitã fuisse ⁊ ita humiliatã. dd̃. q non dicit h̃ Apls ꝓpter aliquã mutationẽ in diuina natura seu in psona filii. s̃ hoc dicit q̈ ad humanã opĩoẽz. eo q deitas mortalitate carnis induta nõ credebat̃ esse qd̃ erat.

Ad aliud dd̃. q cũ natura nobilior ignobiliori vnit̃ hec vnio ñ facit vt nobilior vilescat. s̃ vt ignobilior nobilitet̃. vt cũ aĩa rõal̃ corpi vnit̃ nõ descendit aĩa rõnalis a sua nobilitate: s̃ corpalis ascendit ad maiorẽ nobilitatẽ. Multo magis ⁊ incõpabilit̃ erit in vnione diuĩe nature ad hũanã. Diuina natura nõ descendit. s̃ hũana ascendit. In illa enim vnioẽ alteꝝ extreoꝝ ẽ mutabile: alteꝝ pꝛs⁹ inmutabile. ⁊ iõ illa vnio nõ fit nisi cõmutatõẽ alteri⁹ extremoꝝ. s. hũane nature nõ diuĩe: sic cõtingit relationẽ mutari. Altero relatiuoꝝ mutato solũ. Altero ỹo ĩmutato vt ille q̈ ẽ dexter oĩno quiescẽs: ⁊ ĩmutat⁹ fiet sinister altero mutato qui est cõ ipm̃ aleua in dextrã sicut dic̃ Boeti⁹ in li° de trinitate. Silr̃ diuina natura vnit̃ hũane. ipa oĩo nõ mutata nec humiliata in deteri⁹. sed hũana nã mutata est ⁊ exaltata in meli⁹.

Consequenter querit̃. an xp̃s meruit sui corpis glorificationẽ Ad qd̃ sic Ambro. Euidens fuit q xp̃s per humilitatẽ ⁊ obedientiã passiõis meruit glorificatiõz uel clarificatõz corpis. Con̄. Meritũ ordinat̃ ad p̃miũ. s̃ maius bonũ nõ ordinat̃ ad min⁹ bonũ. g° p̃miũ ẽ mai⁹ bonum q̈ meritũ. Cũ ergo oĩs affectio aĩe ordinata sit mai⁹ bonũ q̈ qualz dispõ corpis. g° s̃m actũ caritatis in affectione aĩe ordinata nõ poterit esse meritũ ĩmortalitatis corpis. Item corp⁹ xp̃i nõ h̃ebat debitũ mortalitatis. g° sine oĩ merito ei debebat̃ ĩmortalitas. R° dicũt q dotes corpis gloriosi magis attribuẽde sunt aĩe q̈ corpi. q̈a econtrario necessitas ad moriendũ ꝓprie est pena aĩe nõ corporis Vñ incõtrariũ ei⁹ ĩmortalitas ꝓprie magis ẽ debita aĩe q̈ corpi. Scd̃m hoc q° dicunt q act⁹ aĩe quibus merebat̃ referũt̃ ad dispõem aĩe nõ corpis. nisi ex cõsequẽti: q̈a ex glia aĩe

est gloria corporis. Ad aliud dō. ꝙ quāuis corp⁹ xpi nō hr̄et debitū mortalitatis nihil ominus īmortalitatē poterat mereri quātum ad acceleratōꝫ. ſm ꝙ dicit̄ ꝙ xp̄s ꝑ paſſiōeꝫ accelerationem resurrectionis meruit iuxta auctem pſal. Nō dabis ſanctū tuū ui. cor. ⁊ Act. 2°. Soluti dolorib⁹ inferni. iux̄ quod īpoſſibile erat illū detineri ab eo ⁊c. glo. Putrefactionē ⁊ incinerationē quibus caruit.

Poſſꝫ tn̄ dici ꝙ nō est incōueniens ſi dicamus ꝙ ex maiori bono. ſ. ex caritate xp̄s meruit minus bonū. ſ. īmortalitatē corporiſ qꝛ hoc nō est ex defectu caritatis ipſius merentis ſꝫ īmo ex ꝑfectione que cū nō hēat maius bonum in quo ſe extendat. extendit ſe ī bonū minus merendū. Silr̄ dō. ad aliud ꝙ nō est incōueniens: q̄uia īmortalitas ſit debita corpori: ꝙ cadat ſub merito ſꝫ rōeꝫ merendi. quia dictū est ſupius ꝙ mereri est facere de debito magis debitum.

Conſequenter que

rit̄. qualr̄ meruit nomē qđ est ſup oē nomen de quo phi. 2°. Et querit̄ de hoc noīe Jhus vtꝝ illud meruit xp̄s: ⁊ an ꝯuenit ei ex tp̄e uel ab eterno. Ad qđ ſic Math. i. Uocabis nomē eius ihm̄. glo. Nō īpones qđ ab angelo uel ab eterno est īpoſitū. g° ab eterno habuit hꝰ nomē. g° illud nō meruit. Jtē ſi h̄ nomē est ab eterno īpoſitū: vel ab angelo. g° nō erat ex tp̄e īponēdū uel ab hōie. ſ. ioſeph.

Coñ. Hoc nomē ihs ꝯuenit xp̄o ab effc̄u ſalutiſ. ſm qđ dr̄ Math. i. Jp̄e ſaluū faciet populū ſuū a peccatis eoꝝ. g° cū ꝑ paſſionem meruerit effectū ſalutis nr̄e. Relinquitur ꝙ meruit hoc nomē ꝑ paſſionē. Jtem Criſo⁹ exponēs illū locū dicens. Uocabis nomē ei⁹ ihm̄ dr̄ ioſeph. hoc nomē do tibi īponendū ⁊ ſi nō ſit tu⁹ fetus: ſed ea que p̄ris ſūt circa ipm̄ demōſtrabis. R° hoc nomē ihs idē est qđ ſaluator. Saluator ſūt triplr̄ dr̄. uel ab actu ſaluādi: vel ab habitu. vel a potētia ſaluādi. ſm qđ dr̄ a potentia ſaluādi: ſm h̄ ꝯuenit hoc nomē ab eterno: ⁊ dr̄ īpoſitum ab eterno. ſꝫ qđ dr̄ ab habitu ſaluādi: ſic dr̄ īpoſitū ex tp̄e ab angelo qđ ꝯueit a p̄ncipio ꝯceptionis. Scđm ꝯo qđ dr̄ ab actu ſaluādi ſm hoc dr̄ īpoſitū a ioſeph rōne future paſſionis. ⁊ hoc mō dr̄ illud nomē meruiſſe.

Jtem queritur

vtꝝ ꝯuenit nomen dei a hui⁹ nois ihs ⁊ h⁹ nois xp̄s. Ad qđ breuit̄ dō. ꝙ cum deus ⁊ hō vnus ſit xp̄s in vnitate ꝑſone potest ſigri ꝑſona xp̄i duplr̄. uel rōne diuine nāe in ꝯpatione ad humanā. ſm quā dr̄ ihs. i. ſaluator. Hō eni in hūana natura ꝯuenit ſaluare. vel rōne hūane nature in ꝯpatione ad diuinā. ⁊ hō mō noiat̄ xp̄s qđ dr̄ rōne humane nature ꝑ vnionem ad diuinam.

Conſequenter que

rit̄. an meruit nomē dei. hoc est manifeſtationē nois ſm qđ dr̄ in. 3°. li°. ſentia. diſtin.

Ad qđ ſic obicit̄ Math. 8°. Dicebant demones ihu fili dauid. ad qđ uenisti an̄ tp̄s torquere nos. Glo. tm̄ īnotuit q̄tū oportuit nō ſic angelis. Per hoc ꝙ est vita ⁊ lux ſuple īnotuit demonib⁹. ſed eis terrendis per quedā virtutis effecta. g° cū demones haberent ſciam ꝑ effectū virtutis xp̄i. ꝙ eſſet deus an̄ paſſionē. g° nō meruit ꝑ paſſionem noticiā uel manifeſtatōꝫ nois diuini. Jtē Luce. 4°. Dixit demon ſcio ꝙ ſis ſāctus dei. glo. dnium in terra videntes ſe ꝯtinuo iudicandos eſſe credebāt. g° cū ſcirent ſe non eſſe iudicādos niſi a dō ſciebāt xp̄m eē deū

Jtē. i. Cor. 2°. ſup illud. Si cognouiſſet ⁊c. Glo. maiores iudei qui ad cognitōꝫ legis tenebant̄ ſciuerūt ꝙ eſſet xp̄s. Minores vero ⁊ ſimplices qui ad cognitionē legis nō tenebant̄ neſcierūt. ergo cū demones maiorem hēant cognitionē maiorib⁹ iudeoꝝ. Demones vt maiores iudeoꝝ ſciuerūt xp̄ꝫ eē deū g° ꝑ paſſionē nō meruit illius nois manifeſtationē. Coñ. i. Cor. 2°. ſup illud ſi cognouiſſet nūq̄ dn̄ꝫ glie crucifixiſſet ⁊c. ſ ſꝫ ꝙ de iudeis exponit̄. dr̄ crucifixiſſent. i. crucifigi ꝑmiſiſſent. ſ ſm ꝙ de demonib⁹ dr̄ crucifixiſſent. i. crucifigi ſuggeſſiſſet. g° nec demones: nec iudei cognouerunt. R° dō. ꝙ ñ ꝯgnouerūt nec demōes nec iudei xp̄m eē deū. q̄uia cognouerūt ipm̄ eſſe ſanctū viꝝ.

Ad illud qđ obicit̄ p̄mo dō. ꝙ cognitio illa ꝑ effectū inducebat ad credendū ipſum ꝯtute diuina opari. Sꝫ nō ad credendū ꝙ eēt de⁹. Un̄ i. Cor. 2°. Si ꝯgnouiſſent ⁊c. glo. ꝙ dicūt demones in euāgelio magis ex ſuſpitione q̄ cognitiōe dicere credendi ſunt.

Ad ſcđm dō. ꝙ illud qđ dr̄ ꝯtinuo ſe iudicandos credebāt ītelligit̄ ñ de credulitate fidei ꝯtutis: ſed de credulitate opīonis.

Ad vltimū dō. ꝙ tā maiores q̄ minores iudei ex ignorantia peccauerūt. Sꝫ differen̄t quia maiores ſciuerūt ipm̄ eſſe meſſiā: ſ nō

deū. q̄a nō intendebāt expressum in lege fm suū itellectū. Miores aūt vtrūq; ignorabāt

C**Onsequenter** querit quid xp̄s meruit nobis ⁊ maxime p passionē. Et querūt tria. Primo qualit̄ meruit vl'r deletioē; culpe. Scđo qualr̄ remissionē pene eterne. Tertio qualr̄ ex merito passionis fit remissio temporalis pene.

Ad primum obicit̄ sic. Ansel in li°. 2. cur de⁹ hō. i4. c. Dic mihi cur ira tuū cor iudicat vt pl⁹ horreat. Un̄ peīm ī lesione b⁹ hōis q̄; oīa alia q̄ excogitari pnt. cū oīa quecūq; fiūt: peccata cont̄ illū sint Et rn̄det discipul⁹ qm̄ peccatū qđ in p̄sona eius fit īcōpabilit̄ superat oīa alia peccata que ex̄ p̄sonā illius excogitari pn̄t. Et sequit̄ ita videmus q̄a violatoi vite corpalis b⁹ hōis nlla īmensitas uel mlt̄itudo peccatoꝝ ex̄ p̄sonā dei ɔpari valet. Itē idē putas ne tm̄ bonū tā amabile posse sufficere ad soluēdū qđ debet̄ ꝓ peccatis totius mūdi. ⁊ rn̄det īmo pl⁹ pōt ī infinitū Uides igit̄ quō hec vita vincat oīa peccata si ꝓ illis det. si g° dare vitā est mortē accipere sicut datio b⁹ vite p̄ualet oībus hoīu; peccatis: ita ⁊ acceptionē mortis. Cont̄ idē Ansel. Si tā malū est xp̄m occidere qm̄ bona est vita ei⁹. quō pōt mors eius supare ⁊ delere peccata coꝝ qui eū occiderūt. Aut si alicui⁹ eoꝝ peccatū deleret quō pōt alioꝝ quoq; hoīum peccata delere. Credimus eni̇̄ q̄; ⁊ multi ex illis saluati sunt ⁊ īnumerabiles alii saluant̄. R° fm Ansel. 2°. lib°. cur de⁹ hō. 15°. c. hanc q̄oē; soluit Ap̄ls qui d ē Quia si cognouissent nūq; deū glorie crucifixissent tm̄ Nāq; differūt sciēt̄ factū peccatū ⁊ qđ p ignorantiā fit ut malū qđ nūq; facere possent ꝓ nimietate sua si cognoscerēt venialesic q̄a ignorant̄ factū est. Deum eni̇̄ occidere nullus hō vnq̄ sciēt̄ saltē velle posset. Et iō qui occiderūt illū ignoranter nō in illud ifinitū peccatū cui nulla alia peccata ɔpari pnt ꝓruerūt. Nā si ɔsideratur⁹ ei⁹ imaginē ad videndū q̄; bona esset vita illa: ꝫ h̄ qđ ignorāt̄ factū est. sed q. sciēt̄ fieret qđ nec nūq̄ fecit aliquis nec facere potuit.

Consequenter querit̄. qualr̄ meruit remissionē pene eterne per passionē. Ad qđ sic Ansel. in. i. li. cur de⁹ hō vic. Oportet in satisffactoē plus reddere q̄; sit ablatū. Si g° mors xp̄i est satisffactoria ꝓ pena eterna. q̄a hec iusta est redēptio. pena aūt eterna est ablatio vite eterne. ergo mors xp̄i erit maius q̄; sit vita eterna. Fm hoc g° obicit̄ sic. Dignior est vita qua aīa viuit deo q̄; vita qua viuit in carne. Dignior etiā est vita gratie q̄; vita nāe. g° mors que p̄uat vitā in carne vel vitā nāe nō erit ɔpensabilt̄ ꝓ morte que p̄uat vitā in deo siue gratie. s; talis fuit mors xp̄i. tal' ex alia p̄te fuit mors culpe uel reat⁹ pene eterne. Relinquit̄ g° q̄; nō fuit satisffactoria ꝓ pena etn̄a. Itē coniūctio aīe ad deū est ɔiūctio ad vitā que eā p̄ficit. Coniunctio aīe ad carnē ponit vitā quā aīa efficit. Maior aūt est delectatio in sua p̄fectione q̄; in illo cui⁹ est p̄fectio. Ergo oppositū erit maior pena. Maior g° pena erit mors culpe q̄; possit esse mors xp̄i in sepatiōe aīe a corpe. Itē tanta pōt esse delectatio aīe cū deo q̄; facit appetere sepatiō; aīe a corpe sicut p; in Paulo phi. i. g° incōpabilit̄ maior pena est sepatio aīe a deo: q̄; sepatio anime a corpe. Itē maior est pena q̄ aufert pace; aīe in se q̄; que aufert pacē aīe ad corpus. Si g° p mortē culpe pdet pacē in se p mortem corpalē pacē ad carnē. ergo p̄mū. Con̄. Uita xp̄i qua viuebat in carne erat vita dei. sed nulla vita qua viuat creatura est maior vita dei. Relinquit̄ g° q̄; dare hāc vitā erit maius q̄; fuerit ablatio vite eterne. Itē; Ansel. 2. cur de⁹ hō. Putas ne tm̄ bonū tam amabile quātū fuit vita xp̄i posse sufficē ad soluendū qđ debet̄ ꝓ peccatis toti⁹ mundi īmo plus pōt in infinitū. Relinquit̄ g° q̄; datio h⁹ vite p̄ualet oībus hoīum peccatis. g° ⁊ acceptio mortis qđ ɔcedendū est. Ad obiecta v̄o d d. q̄; in satisffactione nō solum pensandū est quātū soluat̄: s; a quanto ⁊ ex quāto soluat̄. Si g° vita xp̄i qua viuebat in carne p animā vnitā diuinitati ɔsiderer̄ maius est vita xp̄i rōne aīe vnite diuinitati. q̄; aliq̄ vita creature. Si v̄o ɔsideret̄ absolute maius est vita qua aīa viuit deo: ⁊ pena maxīa est mors siue sepatio ab illa vita. non tn̄ sentit̄ vt maxima nisi in statu sepationis a corpe in quo statu aīa nata est ad fruendū illa vita. Preterea si ɔsideret̄ a quāto fuerit satisffactio p mortalitatē xp̄i. q̄a ab ipso dei filio qui est uer⁹ de⁹ īuenit̄ sup omnē extimationē pene satisffactū fuisse. Unde ro. 8°. Qui filio suo vnigenito nō pepcit sed ꝓ nobis oībus tradidit illū quō nō nobis oīa

donauit.i.condonauit ⁊ remisit. Preterea si ꝯsideret ex quāto.i.ex quāta caritate mortē subierit: qꝛ fuit caritas īmensa. Inuenietur sup oēm modū extimationis satisfactio.

Predicte igit rōnes ꝓcedūt facta ꝯpati one mortis culpe seu pene eterne ad mortem hominis puri.

Consequenter que

rit.qualit ex merito passionis fit remissio pe ne tꝑalis. Ad quod sic obicit. Tren.i. O vos oēs qui transitis ꝑ viā. attendite ⁊ videte si est dolor sicut dolor me⁹. Ergo dolor xp̄i excessit oēs dolores. Itē psal. Oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me. glo.i.oēs passiones

Itē Aug⁹ in li° de ci. dei. Dolor adempti boni est testimoniū nāe bone. Si g° in xp̄o fuit optima nā ⁊ ꝯplexio ⁊ bonū ademptū maximū.ergo su⁹ dolor maximus. Con̄ q̄to aliquid magis voluntariū: tanto min⁹ ē penale. Sꝫ passio ⁊ mors xp̄i maxie fuit voluntaria int oīum passiones.g° min⁹ penalis

Itē passio xp̄i erat ꝯiuncta maxie delectationi: que erat in aīa xp̄i q̄tū ad supiorē ptē.g° plus hꝫ de ꝯsolatione q̄ alie⁹ passio g° minus penalis. Itē q̄tū aliqua passio minus hꝫ de cā.s.merito patiēdi minus est penalis maxie viri ꝑfecti.sed tal fuit passio xp̄i R° magis penale dr uel qꝺ magis ē con̄ nāꝫ patientis: ⁊ hoc mō passio xp̄i fuit maxie penalis. vl qꝺ magis hꝫ de cā uel minus de ꝯsolatione. ⁊ hoc mō nō fuit maxie penalis.vel qꝺ magis est ꝯtra uoluntatem patientis. Et hoc dupl̄r uel cont uoluntatē nālē ul sensualitatis. Et hoc mō maxie fuit penalis: vel cont uoluntatē rōnis ⁊ sic non maxie penalis ⁊ ꝑ hoc soluūt obiecta.

Consequenter que

rit.quō nostrā mortē moriendo destruxit hoc.n. dicūt auctes. Con̄. Destruxit mortē g° tꝑalē uel eternā. tꝑalē nō.qꝛ ita morimur ut prius eternā nō.qꝛ pſciti ad mortē ita dānant sicut priu⁹. Ergo nō destruxit mortem tꝑalē u el eternā. R°. dꝺ.ꝙ destruxit mortē ꝑ cām. Mors.n.ei⁹ est cā.s.meritoria destructionis future mortis in gloriosa resurrectione. Mortē etiā eternā destruxit ī suis quia fecit vt eā nō incurrerent.sed ⁊ dominꝫ mortis tꝑalis destruxit in plurib⁹. Ita eniꝫ dn̄abat mors ꝑus ꝙ timore mortis retro abibant.sed post factū est: vt nō tīeret s grātet currerēt ad mortē.qꝺ i martirib⁹ claruit.

Consequentia in

qsitionis inqrit ut agamus de veneranda ⁊ sup oīa recogitanda dn̄ica passione cui⁹ inquisitionis ptes erūt sex. Prima inqret de ꝟitate passionis. Scda de generalitate passionis. Tertia de necessitate passionis Quarta de ꝯuenientia passionis. Quinta de quātitate passionis. Sexta de causalitate et effectu passionis. Circa ꝟitatē passionis duo queruntr. Primo de potētia passionis. Scdo de actu ⁊ sensu passiōis

Ad primum arguit sic. Prestātior ē nā agens patiente Si g° nulla nā est ꝑstantior nā xp̄i ergo n̄ pōt pati ab aliquo. maior pꝫ.ꝑ Aug. sup gen.iz. dicentē. Omi mō ꝑstantior est nā agens.nā patiente. Itē corp⁹ nostꝛꝫ alterius est nāe ꝙ corp⁹ xp̄i.qꝛ infirme nāe ē corp⁹ nostꝛ. Corp⁹ ꝟo xp̄i est ꝑtātiue nāe vt sferatur vndis ⁊ sistat in liquidis: ⁊ fluicta n̄ısucurrat. Si g° corp⁹ xp̄i hꝫ ꝑtātem nature h⁹. Ergo corp⁹ xp̄i nō hēbit infirmitatē nāe nostre.ergo nō hēbit doloris nostri nām.

Itē corp⁹ xp̄i est ꝯceptū de spū sācto.et a principio celesti ⁊ nō a principio nāe: sicut nā corpis nr̄i. Ex quo relinqt ꝙ nō hꝫ nām ad dolendū sicut corp⁹ nr̄m. Itē nō pōt fieri vt timor significet in ꝟbis euāgelii. qbus dr transeat a me calix iste ꝛc.cū fiducia teneat in factis. Cū g° fiduciā habuerit in factis.sic pꝫ Math.16°. vbi dicit petro. Scandalū mihi es: uade retro me ꝛc. Cū predicet passionē: vr ꝙ nō timuerit passionē. Preterea quō timuit qui armat⁹ obuius ꝓdiit. Relinquit g° ꝙ nō fuit timor in mente: ⁊ ita nec dolor. Itē nō est īfirmitas in corpe ad c⁹ occursum ꝯsternata ꝑsequētiū agmina supinatis corpibus ꝯcidūt. Sꝫ tale fuit corp⁹ xp̄i. sicut habet Jo.17°. Ergo relinquit ꝙ nō fuit infirmitas in corpe xp̄i cui⁹ erat tanta ꝟtus. Itē res que est sanatiua ⁊ ablatiua doloris dn̄at sup dolorē. sed talis fuit man⁹ xp̄i ⁊ corp⁹. Relinquit g° ꝙ nec man⁹ nec corp⁹ xp̄i habuit doloris infirmitatē. Itē obicit ꝑ ꝯpationē ad statū Ade. dicebat eni Adā īmortalis quia poterat nō mori si enim uellet nō esset mortalis. ergo silr cū xp̄s non pateret nisi vellet: nō dꝫ dici passibilis. Itēꝫ est gratia que ꝯpatit secū peccatū.s. veniale ⁊ est amplior grā que nō ꝯpatit peccatum.

tū ꝯpatiť penā peccati:ſicut fuit de gr̄a btē ꝟginis. Et e ſt alia gr̄a que neutꝝ iſtoꝝ ſe-
cū patiť:ſicut gr̄a fruitionis. g° cū xp̄s hēe
būit nō dz dici paſſibilis. Ad oppoſitum
Augl de ci. dei. Eſt aliqua nā beata ꝛ īmor-
talꝭ. Et eſt alia miſera ꝛ mortalis ei oppoſita
Et eſt media que ē miſera ꝛ īmortalis. ſed
illud mediū eſt mediū diuidens. q̄ nō põit
nos ī idē:ſ in diuiſū. q̄ ſepat nos a deo. Jō
introducit vnum mediatorē ihm qui habet
beatitudinē ꝛ mortalitatē. g° ē paſſibilis.

Conſequenter que

riť de ſenſu paſſionis. ponit. n. Hyl. x°. de tri
nitate. ꝛ introducit ſimilitudinē celi pforan
tis aera. Ʒe cū in aere fit paſſio. nulꝰ tñ̄ eſt
ibi ſenſus paſſionis. 15. diſ 3. li. ſenten. Si g°
ſilr caro xp̄i patiebať in carne xp̄i nō fuit ſē
ſus paſſionis. Jtē ex hoc exp̄ſſe dicit. di-
cēs virtus corpis ſine ſenſu pene vim pene
deſeuientis excepit. Jtē idē Hyl. x° de tri.
Tu ꝟo qui ſenſu rõnis intelligis: dnz ihm
ad q̄d feſtinat timere ꝛ ꝯſternātē fortes in-
firmitate trepidare. ꝛ vulnera nō pmittentē
dolere vulneratū: ꝛ ꝯtumelia crucis dehõ-
neſtari, cui crux ꝯſenſus ad deū eſt ꝛ redi
tꝰ ad regnū: ex quibꝰ verbis vr̄ Hyl. dicere
exp̄ſſe in xp̄o nō fuiſſe paſſionis ſenſus.

Jtē Dyoꝰ ad Jo euāgeliſtā. Abſit vt ego
ita inſaniā ut credā nos aliquid pati. ſ ꝛ cor
poris paſſiones ſolum iudicare ipm ſentire
credo. Si g° nō eſt diſcipulus ſup magiſtrū
Si apl̄i nō patiebanť. g° nec xp̄s. Jtē Hyl
Uirtꝰ corpis ſine ſenſu pene vi pene deſe-
uiētis excepit. g° nō hūit ſenſū pene. Jtē
erat ſūma delectatio in ip̄o qua maior exco
gitari nō põt. q̄ ꝯprehenſor erat. ergo ſecūꝫ
nō patiebať paſſionis ſenſū. Con̄ Yſa. 53°
Uere lāguores noſtros ip̄e tulit ꝛc. Et Ma-
th. 26°. Triſtis eſt aīa mea ꝛc. Jtē Yſa. 53°
Uidimus eū viꝝ doloꝝ ꝛ ſcientē infirmita
tē. Jtē queriť de dr̄ia paſſionis in xp̄o ꝛ
i nobis. Sic paſſus eſt iohēs añ portā latinā
ꝛ tres pueri. Dan. 3°. ꝛ iſti ſine ꝯſenſu pene
ꝛ ſic nō eſt paſſus xp̄s. Circa ſoloꝫ hꝰ q̄ōiſ
nō ſoloꝫ mgr̄i in 3°. li. ſententiꝭ. di. vbi dicit
Audiſti lector ꝛc. ꝛ eſt ſūma reſponſionis vt
intelligant ꝟba Hyl. quibus dicit dolorem
paſſionis in xp̄m nō incidiſſe ꝛ hꝰ. q̄ in ſe
nō hūit cām ſeu meritū doloris. ſ. originale
peccatū ſiue q̄ in eo nō hūit dn̄ium paſſio
ſiue dolor: ſeu q̄ in eo nō fuit neceſſitas do

lendi ſiue timēdi. Jn ꝟbis g° Hyl. nō exclu-
diť veritas paſſionis a xp̄o. Sꝫ excludiť cā
dn̄ium ꝛ neceſſitas patiendi. Un̄ mgr̄ oſtē
dit p eundē Hyl. verā triſticiā ꝛ paſſionem
fuiſſe. vbi dicit triſticia aūt ꝛc. vna eſt auctaſ
Hyl. in li° de tri. in qua dicit ꝙ triſticia fuit
in xp̄o. ſed tñ̄ cā triſticie eiꝰ fuit defectꝰ apo
ſtoloꝝ ꝛ hoc eſt q̄ð dr̄ ibi interrogo q̄d ſit
triſtē eſſe ꝛc. Jtē Hyl. in lib° de ſynodis.
dicit ꝙ genera paſſionū infirmitatē carnis
uel carnē affecerit nō tñ̄ diuinitatē ꝟbi. ꝛ h
dr̄ ibi: cū hec paſſionū gñ̄a ꝛc. Alii dicūt
ꝙ cū in xp̄o ſint due nāe in vna pſona illa q̄
dicit Hyl. ibi intelligūť de pſona put eſt i
diuina nā. ſm quā nō habuit paſſibilitatem
nec nām doloris rõne eni vnionis pſonalis
q̄ð dr̄ de filio dei dr̄ de filio hōis. Unde
illud q̄ð dicit de īpaſſibilitate q̄tū ad hōieꝫ
hoc dr̄ rõne pſone: nō rõne humane nature.
Et hoc pꝫ p ꝟbum Hyl. in li° de ſynodis. ꝟ
bū caro factū eſt pati potuit. Sꝫ paſſibile eē
nō potuit. quia paſſibilitas nature infirme
ſigñio eſt. Et eſt rõ dicti q̄ actꝰ ptinet ad p
ſonā. ſed paſſibilitas ptinet ad naturā. Jdeo
pſone ſ tñ̄ ꝯuenit pati ꝓpter aſſūptā naturā
nō tñ̄ ꝯuenit ꝙ ſit paſſibilis. Et ſm hoc ex-
ponūt ꝟba Hyl. Scðm g° hāc opīoeꝫ d ð. ꝙ
aliquid fuit paſſibile in xp̄o ſimplr̄. ſ. corpus
aliquid ꝟo īpaſſibile ſimplr̄. tñ̄ ſm quid paſ-
ſibile ſicut aīa. ſicut dicit ioh. damꝰ. Aīa im
paſſibilis exiſtens corpe inciſo. ip̄a nō inciſa
ꝯdolet ꝛ ꝯpatiť. aliquid ꝟo ſimplr̄ īpaſſibile
ꝛ ꝯpaſſibile: ſ. diuinitas put dicit io. dama.
ꝙ diuinitas īpaſſibilis ens nō eſt ꝯpaſſa cor
pori. ſicut ſole ſuplucēte in ligno. ſi ſecuris i-
cidat lignū iciſibilis ꝛ īpaſſibilis remanꝫ ſol
ſic pſona uere erit īpaſſibilis: ꝛ cū pati diciť
rõne hūane nature. ſed ꝙ ꝟba Hyl. nō intel
liganť de pſona ſed de ip̄a hūana natura ex
p̄ſſe hēť in lr̄a. vbi exp̄ſſe dič Hyl. hūit ſane
illud dn̄i corpꝰ doloris nr̄i naturā. ſi corpuſ
noſtꝝ id nature hꝫ vt calcet vndas. Jtem
quā infirmitatē dn̄atā hꝰ corpis credis cuiꝰ
tantā hūit natura ꝟtutē. Preterea dixerūt
alii aſſignātes dr̄iam inť potentiā patiendi
ꝛ paſſibilitatē. Nā potentia patiendi dič ſo
luꝫ potentiā materialē. Paſſibilitas ꝟo dicit
p̄ter illā potentiā aptitudinē que eſt nēcītas
ad patiendū. ſm quē modū dr̄ ꝙ materia p̄-
ma nō eſt mobilis ſm ſe ſuꝛſū vel deorſum
ſed tñ̄ eſt in ea põ ad motum ſed put eſt ei
ꝯiūcta grauitas dr̄ mobilꝭ q̄ hꝫ aptitudinē

ad hoc vt moueat᷑ deorsū. ſm hūc modum
uolūt dicere de nā hūana xp̄i. ꝙ habuit nāꝫ
ad patiendū nō tn̄ est passibilis. q̄a non hūit
necessitatē ad patiendū. Et hec volūt sensse
Hyl. q̄ dicit in li° de synodis. ꝙ xp̄s pati po
tuit: ſ; passibilis esse nō potuit. q̄a in nā hūa
na xp̄i nō fuit pncipiū nāle disponens ne-
cessario ad patiendū. qd̄ quidē est lex ꝯcupi
scentie siue fomitis traducta sicut in nobis
Sed pncipiū patiendi fuit ex natura sua. s. i
cā efficiente. s. in uolūtate ei⁹ qui nisi ipe uo
luisset nō potuisset pati: nec vulnerari: nec
ledi. Et hoc mō exponūt xba Hyl. ꝙ nō ha-
buit nām ad dolendū. i. lege nāe seu meritū
ſm quā est necessitas ad patiēdū. Silr ex-
ponūt nō hūisse sensū pene: qa nō fuit disse
sus uoluntatis. ⁊ iō dr̄ dolor nō fuisse in sē
su. qa nō fuit in sensu uoluntatis displicen
tia. Ad illud xo qd̄ dr̄ nō timuisse non
voluisse dicēdū ꝙ hoc dr̄ q̄a nō fuerūt in eo
passiones hi⁹ sicut in nobis ꝓut diffiniunt᷑
a pħo per motū inuoluntariū. ſm h̄ g° sol-
uūt oia. Sꝫ cont̄ hoc obicit᷑ s°. Hebr. sup
illud. Si g° esset sup t̄rā nō esset sacerdos ⁊c
glo. quid tā ꝯgruēt offerret᷑ ꝓ hōib⁹ q̄ hūa-
na caro: ⁊ quid tā aptum imolationi q̄ caro
mortalis: ⁊ sequit᷑ de sacrificio qd̄ obtulit
xp̄s in passione de quo h̄ est intelligendum
Uñ ibi dr̄. vnus ipe erat q̄ offerebat ⁊ quod
offerebat. Ex quo relinq̄t᷑ ꝙ caro xp̄i nō so-
lū habuit potentiā ad imolationē ⁊ passiōeꝫ
ſ; etiā dispositionē ⁊ aptitudinē. Itē Bo
eti⁹ in li° de duab⁹ nāis ⁊ vna ꝑsona xp̄i di
stinguit tres stat⁹ hōis. statū innocentie. sta
tū miserie. statū beatitudīs. ⁊ dicit ꝙ a sta-
tu īnocentie accepit xp̄s alere indigens ali-
mēto sic Adā hūit. A statu miserie accepit
corp⁹ mortale. Uñ dicit mortale corp⁹ assū-
psit ut mortē a genere hūano fugaret. A sta
tu xo beatitudinis accepit peccādi ipassibi-
litatē. Si g° est corp⁹ mortale ⁊ nō est cū pō
siue aptitudine. Relinquit᷑ ꝙ corp⁹ xp̄i hūit
aptitudinē ad moriendū ⁊ patiendū. R° ſꝫ
btm̄ Augl. Uolūtate tristiciā suscepit veraꝫ
q̄ūo carnē. Et sicut dic btūs Hyl. x°. De tri-
nitate. Hō ille de celo est hn̄s ad patiendū
corp⁹ ⁊ passus est sed nā uō hn̄s ad dolend
. Itē Hyl. qua ā infirmitatē dn̄atā h⁹ corpis
credis c⁹ tantā hūit nā virtutē. Itē Hyl.
lꝫ forma corpis nostri esset in xp̄o nō tamen
vitiose infirmitatis nr̄e forma erat in corpe
ſm g° btm̄ Augl. pꝫ ꝙ fuit passio i xp̄o: ſ; sbic
eta uolūtati. Uñ dic uolūtate tristiciā susce
pit xam. q̄ūo uoluntate carnē verā. Scdm
xo btm̄ Hyl. nō fuit passio in xp̄o ꝑ necessi-
tatē. Et iō dicit nām nō hn̄s ad volendum
nec ꝑ dn̄atione vt passio dn̄aret᷑ sue volun-
tati: ꝓpter qd̄ dicit nō infirmitatē dn̄atam
h⁹ corpis: nec ꝑ vitiū siue peccati ob noxie
tatē: ꝓpter qd̄ dicit nō vitiose infirmitatis
nr̄e erat forma in xp̄i corpe. Dicendū ergo
ſm hūc modū ad determinatōeꝫ xboꝝ btī
Hyl. ⁊ pcedentiū scōꝝ ꝙ in xp̄o alr̄ fuit pō
patiendi q̄ sit in nobis in statu miserie. ⁊ q̄
fuerit in Adā in statu īnocentie. In nobis
enī est pō cū necessitate patiendi ⁊ volūta-
te nō patiendi. nec potentē ꝓhibere passiōeꝫ
In Adā fuit pō ī statu īnocentie sine aliqua
necessitate ⁊ dispōe ad patiendū: ⁊ volūta-
te ad patiendū: nec potente ꝓhibere passiōꝫ
si esset. In dn̄o xo ihu fuit pō ad patienduꝫ
nō tn̄ indisposita ut in Adā. nec cū necessita
te ad patiendū vt in nobis: ſ; cū dispōne ad
patiendū ⁊ cū volūtate potēte ꝓhibere pas
sionē. Dicēdū igit᷑ ꝙ cū sit potētia actiua
⁊ passiua. Potētia actiua ī nobis est solum
subiecta volūtati. potētia passiua nō. sed se
quit᷑ ꝯditiōꝫ nāe. In dn̄o xo ihu potentia
passiua sicut pō actiua fuit subiecta uolūta
ti. vt esset dn̄a sui act⁹ ⁊ sue passionis vt sic
uolūtas nr̄a hꝫ dn̄ium sui act⁹ potēs ꝓhibē
eū uel educere. Ita xp̄i uolūtas dn̄ium ha-
buit ⁊ potēs fuit ꝓhibere passiōeꝫ a potētia
patiēdi assūpta vel ipam educere ī actū pati
ēdi. Et iō q̄a passio ī effectu ī xp̄o depēdebat
a volūtate: q̄uis esset pō disposita pati ī car
ne. ꝓpterea dic Hyl. ꝙ nō hꝫ nāꝫ dolorīs nec
excipit sensū pene nc̄io nec timet nec dolet
vel sentit uuln⁹ per nām. tn̄ dicit eū xe pas-
sum ⁊ hr̄e corp⁹ ad patiēdū. nec īfirmitateꝫ
dn̄ataꝫ suo corpi nec vitiose īfirmitatis for
mā hūisse. Dicendū g° ꝙ Adā ad hoc ꝙ
esset ipassibilis erat ex xtute dīne ꝓtectio-
nis ſm Hugl. i li. de sacramētis s̄n ex sua nā
Itē i nobis est passibilitas cū necessitate
ad patiēdū. sed in xp̄o erat dispō ad passibi-
litatē: tn̄ potēs erat ꝓhibere oēs passiones
⁊ h̄ hēbat amplius q̄ Adam. Nos xo hēm⁹
dn̄ium actionū nostraꝝ nō passionū ſm da
mac. Xp̄s aūt habuit vtrūqꝫ dn̄iuꝫ. Et hoc
uult Hyl. i aucte p̄dicta. Ad illud qd̄ q̄rit᷑
de gr̄a fruitiōis ꝙ debēt ꝓhibere oēꝫ passi
onē ⁊ sēsum passiōis. Dicēdum ꝙ gratia in
xp̄o ꝯsiderat᷑ dupl̄r vel ſm se ⁊ sic habebat

sūmā delectationē. vt ordinat̄ ad redemptionē sic exigebat̄ φ h̄ret passibilitatē q̄a exigebat penā. Ad aliud qd̄ obiicit̄ φ hebat sūmā delectationē ⁊ voluntatē ad patiendū ⁊ fō ipassibilis. dō. ſm Aug. de aīa ⁊ spū. Aīa dupl̄r ɔsiderat̄ vt aīa ⁊ sic h₃ relationē ad mēbra que viuificat ⁊ hoc mō patiebat̄ uel ɔsiderat̄ vt spūs ⁊ sic fruebat̄. Ad aliud qd̄ obiicit̄ p auctem Dyon. ad Jo. euangelistā dō. φ itelligit̄ de passione ꝑturbante rōꝫ ⁊ nō de ꝓpassione. Ad illud qd̄ querit̄ de sensu passionis. q̄a vr̄ dicere Hyl. φ nō h̄uit sensū passiōis. dō. φ sic distinguit̄ passio ⁊ ꝓpassio. ita d₃ distingui sentire ⁊ ꝓsentire vt sētire dicat̄ de sensu ꝑturbāte rōꝫ. ꝓsentire d̄ sēsu q est solūmō in sensualitate. Ad aliud qd̄ querit̄ de d̄ria passionū in nobis ⁊ in xp̄o. dō. φ in nobis est necessitas ad patiendū. In ip̄o ꝟo solūmō dispositio absq₃ vlla necessitate. Itē nos patimur velimus nolim⁹. ip̄e aūt d̄nium habuit sue passionis vt dictū est. Itē nos passibilitatē h̄emus p cām: q̄s p peccatū seu ex peccato. ip̄e aūt passibilitatē h̄uit nō per cām uel necessitatem aliquam. sed sola uoluntate assumpta.

c **Onsequenter** querit̄ de generalitate passionis xp̄i. Et q̄runt̄ duo. P̄mo de generalitate passibiliū Scdō de gn̄alitate passionis. Circa p̄mū querit̄ p̄mo. vtrꝫ pateret̄ ſm sensualitatem Scdō vtrꝫ ſm rōeꝫ ⁊ si sic h̄ ſi ſm supiorē ⁊ iferiorē. Tertio vtrꝫ pateret̄ ſm oēm voluntatē. Quarto vtrꝫ pateret̄ aīa xp̄i ſm φ aīa ⁊ ſm φ spiritus.

Ad primum sic obiicit̄ Hyl. i li. de trinitate x°. Hoībus sunt n̄alia p aīe ad gloriā ardentis calorē. vt passiones suas nesciāt. ⁊ vulnera ignorent: ⁊ mortem nō itelligāt. Ergo si in aliquib⁹ feruor fidei absorbet passionem Multo fortꝰ gr̄a in xp̄o absorbuit oēm passionē. Un̄ Hyl. ibidē. D̄ns glorie ibus xp̄us c⁹ fimbria ꝟtus est c⁹ spūs ⁊ ſmo nā corpis est. dū ⁊ mancus iam nō manc⁹ manus iubet extēdere: ⁊ cecus nat⁹ natiuitatis vitia nō sentit. ⁊ trunc⁹ aure nō trunc⁹ est. in ea infirmitate corpis deputabit̄. in qua gloriosos ac beatos viros fidei sue: spū nō relinquit. Item si dicat̄ φ intelligit̄ de sensu rōnis nō carnis. Con̄. Hyl. φ pati animus glie cupiditate ɔtendit: id se pati corp⁹ aīa vegetante nō sentiat. ergo si corp⁹ nō habet sensum. qm̄ anim⁹ ꝓpter amorē glorie vult pati. Relinquit̄ φ nec in xp̄o. cū maxie fuerit amator glorie. Si dicat̄ φ nō sentire dr̄ q̄a nō reputat̄ cū est ibi sensus passionis verus. Con̄. Hyl. xi°. de trinitate nō vis impie heretice vt tn̄seunte palmas clauo xp̄s n̄ doluerit. Interrogo cur pueri ignem nō timuerūt nec doluerunt. aut quid in corꝫ nā fuit vt nām ignis excederet. Si g° bona est ɔpatio quā ponit vr̄ φ xp̄s clauū nō senserit. R° dō. φ Hyl. nō vult remouere verꝫ sensū passionis ſ errorē arri. Un̄ dic̄ uolūt pliq₃ eorꝫ ex passionis metu ⁊ ex ifirmitate patiēdi nō in natura eū ipassibilis dei fuisse vt qui timuit ⁊ doluit. nō fuerit in ea securitate ptātis q̄ nō timet. vel in ea spūs i corruptione que nō dolet. Sic g° dicebat Arri⁹ ip̄m n̄ eē deū si passus esset vere. Dicēdū g° φ passio xp̄i fuit ſm sensum ⁊ in pte sensibili. Tamē ſm Hyl. hec est d̄ria. ⁊ ſm Dam. Assignat aūt Hyl. x°. de tri. d̄riam ī passione xp̄i ⁊ nr̄a. Est. n. pati ex infirmitate. ⁊ ē pati ex ptāte. Qui patit̄ ⁊ nō pōt ꝓhibere passioꝫ patit̄ ex infirmitate. Qui aūt pōt ꝓhibē patit̄ ex ꝟtute. Un̄ dic̄ Dam⁹. Passus est vnigenit⁹ de⁹ omniū incurrentes in se passionū nostrarꝫ ifirmitates: s₃ passus ꝟtute sue nature. sicut ⁊ ꝟtute sue nature nat⁹ ē. Nostrꝫ aūt pati est ex infirmitate. Ad auctꝫ Hyl. dō. φ vult ostēdere excellentiā nature diue ⁊ etiā h̄uane. Un̄ cū obiicit̄ φ martires nō sentiūt passiones. dō. φ hoc est q̄a nō reputant̄ ꝓpter amorē glorie imo supferunt̄ passionib⁹. Ad aliud qd̄ obiicit̄ de pueris in ignē positis. Dan̄. 3°. dō. φ nō vult excludere sensū passionū sed ostendere excellētiā nāe. Natura. n. dr̄ natura patiēdi ex corruptione h̄uane ɔditōis ex Adā que nō fuit i xp̄o ⁊ in nobis est passibilitas ɔtracta ex necessitate. In xp̄o aūt solūmō assumpta ⁊ hoc intendit ostēdere. Unde dicit habēs nr̄i voluntis corp⁹. sed nāꝫ nō habēs ad dolēdū. Un̄ Hyl. x°. de tri. dic̄. Cū lege hōium nat⁹ sit. nō tn̄ lege hōium ɔcept⁹ est habēs in se ɔstitutionē h̄uane ɔditionis i ptu: ⁊ ip̄e ex ɔstōeꝫ h̄uane ɔditōis in origine. Patet g° φ vult ostēdē excellentiā h̄uane nature in xp̄o.

Consequenter querit̄. vtrꝫ passio sit in xp̄o ſm rōeꝫ inferiorem

⁊ supiorē. Ad qđ sic obicit̄. Adā peccauit ꝫ ptē supiorē ⁊ īferiorē: ⁊ etiā puniť est. ergo ⁊ xp̄s đbuit satisfacere ẜm vtrāq;. Si dicať ꝙ duplr̄ est ꝯsiderare supiorē ptē rōnis vt est nā: vel vt est rō. Si ꝯsiderev vt est rō sic nō fuit in xp̄o passio. sed ꝓut ꝯsideratur vt nā. Conť. In li° ar° cū peccat est rō vt rō. Peccatū aūt est in li° ar°: cū nō eligit eligenda. ergo pena đz esse in rōne vt est rō ꝯ nō solū vt est nā. Si dicať rō vt rō duplr̄ ꝯsideraľ: vt ad suū supius ordinať. ⁊ sic nullaꝫ hēbat passionē: nec culpā. Si ꝯsidereť vt cōpať ad suū inferius. ẜ ad suas vires sic hūit passionē ⁊ culpā supior rō in Adā. Conť Math. 14°. Tristis ē aīa mea ꝛc. Jero°. Patiť aīa xp̄i ne credať irrōnalis. ẜ magis vr̄ rōal' ẜm qđ ꝯuertitur ad suū supius. hoc est ẜm supiorē portionē Relingť g° ꝙ in illa fuit passio. Itē ibidē Ambro°. Remota delectatione deitatis tedio hūane calamitatis afficiť. ex hoc vr̄ ꝙ patiebať vt merus hō. ex quo separa erat delectatio deitatis. Iteꝫ Adā peccauit ex ꝯprehensiōe deitatis: ⁊ ẜm supiorē partē: ⁊ ita ẜm ꝙ rō ꝯuertiť ad suū supius fuit in Adā culpa. ergo in ip̄o ẜm h̄ debuit esse pena seu passio. Con. xp̄s fuit ꝯprehensor. g° sūmā hūit delectationem ex illa pte. g° xp̄s nihil patiebať ẜm rōem cōuersā ad supius suū. R° đđ. sine p̄iudicio ꝙ est ꝯsiderare rōeꝫ duplr̄. ẜm qđ dicit Aug°. ꝙ rō diuidit se in duo in supiorē ⁊ īferiorē. ẜm duplicē ꝯpatiōꝫ. Item rō potest duplr̄ ꝯsiderari: vel vt rō vl' vt natura. ẜm ꝙ ꝯsideraľ vt nā appetit vnionē cū suo corpe ⁊ refugit sepationē. đđ. g° ꝙ in xp̄o fuit passio in rōne. ẜm ꝙ rō. ⁊ ẜm ꝙ nā. Vñ Jero. 26 Math. Tristis est aīa mea ꝛc. ꝯtristať ꝓpter scandalū aploꝝ. Et hoc intelligendū est de inferiori rōne. Scandalū đo nō est solum in rōne: vt nā seu mot° scandali quē hēbat vt dic̄ Dyl. ẜ ī rōe: vt rō. In supiori đo pte fuit passio ut est nā: nō vt est rō. Ꝯ g° obicitur ꝑ Jero. Patiť aīa xp̄i ne puteť esse irrōnalis đđ. ꝙ ip̄e loquiť ꝯtra hereticos qui dicebāt ip̄m solū hr̄e deitatē cū corpe sine aīa. Vñ ostendit cū hūisse rōem. Ad aliud qđ obiciť ꝙ remota delectatione deitatis tedio hūane calamitatis afficiť. đđ. ꝙ xp̄s añ passionē gaudebat in supiori pte rōnis. Et ex h̄ erat influētia ip̄is virib° inferiorib° a quib° remota est ꝯsolationis influētia in passione Vñ ẜm h̄ intelligenda est auctas Ambro. ẜ illud. De° me° deus me° ut quid ꝛc. Clamat homo deitatis separatione moriturus. Sed constat ꝙ non intelligit de separatione vnionis. sed de sepatione ꝯsolationis īfluētis sup inferiores vires ꝙ etiā spūales viri. Vñ sentiūt dicētes ẜm psal. Oīa ossa mea dicēt dñe qs silis tibi ꝛc. Ad illđ qđ obiciť ꝙ Adā ex ꝯprehensione deitatis peccauit. đđ. ꝙ ꝯprehensio deitatis est duplr̄ vna ẜm auersionē ẜm qđ ei ꝓponiť bonum ꝯmutabile: ⁊ alia ẜm ꝯprehensionē q̄ ei adheret spreto oī ꝯmutabili: ⁊ ẜm h̄ erat ꝯprehensio in aīa xp̄i. ẜm hāc aūt ꝯprehensioneꝫ nullo mō ꝯmittiť peccatū: ẜ ẜm p̄mā. vnde illa ꝯprehensio nō ꝯcludit: ꝙ xp̄s đbuit dolere ẜm illā ptem qua comprehendit.

Consequenter que

ritur. vtꝝ pateretur xp̄s ẜm oēm voluntatem Ad qđ sic. Passio fit ī xp̄o ẜm ꝙ culpa fuit in Adā. Sꝫ culpa fuit in Adā ẜm voluntateꝫ sensualitatis ⁊ rōnis. ergo ⁊ pena vel passio ī xp̄o. Conť. Est pena dāpnatoria in inferno Purgatoria ī purgatorio: Satisfactoria ī p̄senti: In pena dānatoria est pena sine volūtate. In pea purgatoria cū volūtate. In pena satisfactoria ex volūtate. Sꝫ vbi est volūtas ibi est gaudiū de satisfactione ꝓ culpa. g° gaudet volūtas de passione. ergo in xp̄o ñ fuit passio volūtatis rōnis qua gaudebat đ satisfactione. Itē martires gaudent de passionib°. qa ibi adest qđ volūt. Latrones cruciantur: qa ibi est qđ displicet. sed vbi ē qđ vult aliquis nō est tristicia. g° nec xp̄us habuit passionē rōis. Ite ex eadē pte non pōt esse volitū ⁊ inuolitū. placitū ⁊ nō placitū: gaudiū ⁊ tristitia Ergo si in pte rōnis supioris erat gaudiū ẜm illā nō inerat tristicia. Itē Arrius posuit ꝙ passio fuit ī xp̄o ẜm oēm nām xp̄i. sed q̄riť si ponamus sicut Arri°. si poneremus passionem magis meritoriā q̄ nūc. ⁊ vr̄ ꝙ sic: qa maiorē poneremꝰ passionē: ⁊ ita magis meritū: ⁊ magis meritoriā. Sꝫ ad h̄ dici posset ꝙ nō vr̄ magis meritoria passio. qa maior. ẜ qa ex maiori caritate. R° ẜm Dama. Volūtas est rōnis ⁊ libri appetit°. Volūtas nō est ꝓprie ex pte sēsualitatis ẜ solū ex pte rōnis. qa est appetit° rōnis. ẜ appetit° duplr̄. iō voluntas duplex: appetit° rōnalis ⁊ nālis sicut rōnalis voluntas est duplex. ē nālis rñdens appetitui nāli rōnis. ⁊ deliberatiua q̄ rñdꝫ appetitui rōali

vtraq; aūt uolūtas idē est ſm rē. ſ differenā ſm rōez. In nāli gᵒ voluntate fuit paſſio. ſ nō in deliberatiua. Nālis aūt uolūtas est ꝑ ꝯpatione ad ſuū corpᵒ: ⁊ dolet de ꝯtrario ſ. de ſepatione. iō paſſio fuit in uolūtate rationali. Deliberatiua est ſm quā ꝯtulit vtilitatē paſſionis. ⁊ ſm hāc nō fuit paſſio. ſm hꝯ rndendū est ad oīa obiecta. Et ꝑ hāc diſtinctionē diſtinguendū est cū obicit̄ ꝙ habuit gaudium ſūmū et cetera.

Conſequenter que

rit̄ vtꝝ paſſio fuerit ꝑ uolūtatē abſolutā vl ꝯditionalē. Ad qꝺ ſic obicit̄. De illud qꝺ appetit̄: appetit̄ volūtate ꝯditionali. ſ xpūs appetebat pati nō uolūtate abſoluta. ſ ꝯditionali. ſ. ꝑ redēptōe. gᵒ ⁊c. Con̄. Ubicunq; est appetitᵒ uolūtatis ꝯditionalis ē ptī inuoluntariū. ⁊ ptī voluntariū. Et ponit Damᵒ exēplū de illo qui ꝓicit merces in mari. nec ē ſimplr̄ illa uolūtas. Si gᵒ xp̄s paſſus est uolūtate ꝯditiōali. ergo ſua paſſio nō fuit ſimpliciť uolūtaria. ergo nec ſimplr̄ laudabilis qꝛ ſolū actus uoluntarii laudabiles ſūt.

Itē ſi nō fuit uolūtaria fuit ꝯpulſio. ⁊ vbi est uolūtas ꝯditionalis est ꝯpulſa uoluntaſ ſ in xp̄o nō est ponere uoluntatē ꝯpulſā. gᵒ nec ꝯditionalē. Itē Ro. 5ᵒ. Uix ꝓ iuſto qſ morit̄. Origē. diſtinguit. Est aliquis q̄ morit̄ neceſſitate: ⁊ plꝫ ex talis morit̄ ꝓ iuſto. Est alius qui vult mori ex caritate. ſic martires talis morit̄ ꝓ bono. Querit̄ gᵒ drīa iſtoꝝ ⁊ ſi xp̄s paſſus est: ⁊ uoluit pati nō ꝓ iuſto i. neceſſitate: qꝺ vr̄. gᵒ ꝓ bono mortuᵒ est. i. uolūtate. gᵒ ⁊ mera uolūtate: qꝛ meliᵒ ſꝑ est ei tribuendū. Rᵒ triplex ē voluntas: abſoluta. Uelle abſolutū est quo aliquid appetit̄ nō aliqua coactione ex alio. Et est uelle abſolutū quo aliqd appetit̄ ꝓpter ſe: ſic uolobritudinē. Utroq; mō fuit uolūtas abſoluta in xp̄o. qꝛ a nullo fuit coacta. preterea appetebat aliquid ꝓpt̄ ſe. ſ. btitudinē mēbris ſuis. ſ. tertia. Pꝛīa est uolūtas abſoluta. i. nō relata ad aliud. Si gᵒ accipit̄ uolūtas abſoluta pꝛīo modo uel ſcꝺo. Sic xp̄s uoluit pati uolūtate abſoluta. ſi aūt accipit̄ abſoluta ideſt uolūtas nō relata ad aliud ſic nō fuit abſoluta.

Conſequenter que

rit̄. vtꝝ aīa xp̄i pateret̄ ſm ꝙ est aīa: ⁊ ꝑ ꝙ est ſpūs ſm qꝺ dic̄ Augᵒ. Qꝛ aīa dupliciter pōt ꝯſiderari ſm ſuū eſſe abſolutū: ⁊ ſic est ſpūs. ⁊ ſm ꝯpationē ad corpᵒ. ⁊ ſic est aīa.

Ad qꝺ argūit̄ ſic. Paſſio ſeu ſatiſfactio oꝫ eſſe ſm qꝺ obligati ſumus. ſed obligati ſumus in aīa: ⁊ ſm ꝙ aīa: ⁊ ſm ꝙ ſpūs est gᵒ ⁊c. Contͣ in pte aīe ſupiori ponimᵒ gaudiū nō triſticiā. Uñ rō vt ꝯſiderat̄ vt rō abſoluit̄ a pena. ⁊ est volūtas vt deliberata: ⁊ hoc qꝛ plus abſtrahit̄ q̄ nālis a corpe. ergo cū aīa inq̄tū ſpūs oīno abſtrahat̄: vr̄ ꝙ vt ſic ꝯſiderat̄ nullatenᵒ patiat̄. Rᵒ ſm Aug ſpūs dr̄ multiplr̄. Aliqñ dr̄ nomē ſb̄e ſpūal̄ Aliqñ nomē potentie. ⁊ hoc multiplr̄: qꝛ nominat potentiā aīe rōnalis vt est in eſſe abſoluto nō relato ad corpus. vel vt est vnita corpi. Pꝛīo mō ꝯſiderata ſic est idē qꝺ rō ꝯſiderata vt rō: ⁊ ſic nō fuit in xp̄o paſſio. Qꝛ gᵒ obicit̄ ꝙ nā nr̄a erat obligata ſm animā ⁊ ſm ſpm̄ ⁊c. dꝺ. ꝙ non ſequit̄ qꝛ eodē mō poſſet deſtrui diſtinctio q̄ est de rōne vt rō Et rō hꝰ est qꝛ uolūtariā oꝫ eſſe paſſionē ſed ad uoluntaria exigit̄ ꝙ ſit in aliqua pte gaudiū. ⁊ hoc est in ſupiori pte rōnis. Ad meritū n. ꝯcurrit uoluntas ſeu paſſio uoluntaria

Itē ſi oīno remoueret̄ delectatio ſeu gaudiū a ſupiori pte rōnis. tūc ſūma eſſet triſticia ⁊ ita impatientia: ⁊ ita nō eēt paſſio nec uoluntaria nec meritoria. Quia ex hꝯ ſeqret̄ qꝺ pateret̄ ſine caritate. ⁊ amore. qui amor maxīe exigit̄ in ope meritorio. Itē ſi obicit̄ illud Math. Triſtis est aīa mea vſq; ad mortē. Glo. remota delectatione eterne deitatis: tedio hūane calamitatis afficit̄. Ex q̄ vr̄ ꝙ etiā ſm ptem ſupiorē que est in ꝯtemplatōe diuinitatis fuerit paſſus. Ad qꝺ dꝺ. ſic̄ ſupra tactū est. ꝙ ſicut dr̄ lux ſolis remoueri cū non illūinat ptem inferiorē q̄uis nūq̄ remoueat̄ lux ab ipo corpe ſolis. ita delectatio diuina ſm rōꝫ dr̄ amoueri cū nō radiabat ſup ptem inferiorē in paſſione. ꝓpter qꝺ dicebat deᵒ meᵒ ut qꝛ me dereliq̄ſti ⁊c. vt eo dicat̄ derelictᵒ quo paſſioni ſbiectus. In q̄tum gᵒ ꝑ delectatōnē ptis ſupioris vires inferiores cū delectabantur. nō dicitur derelictᵒ. ſed in q̄tum diſpenſatiue ſbtrahebatur. delectatio in paſſione dr̄ remota delectatione eterne deitatis: tedio humane calamitatis affici.

C Onſequenter que

rit̄ de gn̄alitate paſſionis q̄tū ad gn̄a paſſionū. Et pꝛīo q̄ritur. vtꝝ hūit oīa gn̄a

passionū corpaliū. Scdo vtꝝ passus sit oī gñe passionū spiritualiū esset querendū. Sȝ hāc qōēȝ hēs determinatā supra ī ēquisitiōe de assumptione hūane nāe qōe de effectib⁹ quos cū nā nostra assūpsit xp̄s.

Circa primum ergo obi-

citᷣ sic. Hyl x°. de tri. Unigenit⁹ de⁹ ad pagendū mortē sue sacrm̄ ɔsūmasse oē humanaꝝ gen⁹ passionū testat⁹ est: cū inclinato capite emisit spiritū. ergo passus est oī genere passionis hūane. tā corpis ꝗ̄ spūal. Itē Dam⁹. Totū hōiem: ⁊ oīa que hōis sunt assumpsit pt̄ peccatū. Nāles etiā ⁊ indetractabiles passiones: q̄cūqȝ ex trāsgressione in humanā deuenere vitā. g° passus ē ƀm oē gen⁹ passionū

Itē passio xp̄i fuit satisfactoria ƀm oīmodā iusticiā. Sȝ oīmoda iusticia exigit ꝗ̄ fiat satisfactio ꝑ penā eiusdē gn̄is. g° si oē genus passionū hūanaꝝ vȝ absolui ꝑ passionē xp̄i ergo passus est ƀm oēm passionē. Itē oīa hn̄s oēs opationes oīum viriū. est hn̄s oēs passiones. Sȝ xp̄s fuit hi⁹. g° ⁊c. ꝗ̄ oēs nāles viriū opationes sint passiones. pȝ ꝑ Damac. qui dicit ꝗ̄ ira est opatio seu actio ipi⁹ irascibilis: ⁊ tn̄ est passio. Uñ pȝ ꝗ̄ actiones sᷣ passiones. Coñ. Oīs passio inq̄tū passio est inuolūtaria. Sȝ nihil inuolūtariū ponēd est in xp̄o. Ergo nulla passio ponēda ē ī xp̄o.

Itē passio est mot⁹ ab aliquo incedente passo. Sȝ nullus mot⁹ poterat fieri in xp̄o vl̄ esse cui cederet nā xp̄i. Ergo nec aliq̄ passio.

Itē est defect⁹ cognitiue ⁊ affectiue. Sȝ nullus defect⁹ cognitiue fuit in xp̄o. g° nec defectus affectiue. Sed huiusmodi defect⁹ est passio. ergo ⁊c. Si dicaᷣ ꝗ̄ nō est sile q̄s debuit tollere penā nō ignorantiā: ⁊ ita xp̄s debuit hr̄e passionē nō ignorantiam.

Coñ. Utraqȝ debuit tollere xp̄s ⁊ ex pte affectiue ⁊ cognitiue. q° vtrūqȝ debuit accipere. sed nō accepit defectū ex pte ɔgnitiue g° nec ex pte affectiue. g° nec passionē. Itē oīs passio aut est ꝑ modū passiōis aut ꝓpassiōis. s̄ nō fuit in xp̄o ꝑ modū passiōis. Quia nō fuit eius rō turbata. Ps̄a. 42°. Nō erit tristis nec turbulent⁹ ⁊c. Itē nec ꝑ modum passionis: q̄a ꝓpassio est subit⁹ mot⁹ ƀm glo sup illō apl̄i ep̄h. 4°. Irascimini ⁊ nolite peccare ⁊c. Ira est subit⁹ mot⁹ ⁊c. sed nihil subitum fuit in xp̄o. ergo nec passio. ꝗ̄ nihil subitū fuerit in eo pȝ. quia nihil passus est quod nō ꝑuiderit. R° ƀm .b. Augi. ⁊ Hyl. ē passio culpabilis q̄ nūq̄ fuit in xp̄o. Et est passio penal̄ duplex. Quedā q̄ derogat dignitati. Et quedā que nō. Pria est sicut dicerem⁹ passionē ꝑ modū passionis q̄ turbaret rōem Silr̄ ignorantia ƀm Augi. Silr̄ ɔcupia: quia hec derogāt dignitati sue. Itē ille passiones que nō derogāt dignitati sūt duplicᷣ Quedā sunt ordinate ad nostrā redemptiōȝ quedā nō. Prime sunt sicut infirmitates. febres. ⁊ hi⁹. hec nō cooperenᷣ ad nostrā redēptiōȝ. Dicendū g° ƀm Augi. ꝙ assumpsit oēs passiones nō culpabiles: ⁊ sue dignitati nō derogantes. ⁊ ad nostrā redemptionē ordinatas. Et h̄ idē vult Hyl. x°. de tri. Ad h̄ aūt qᷣ obiciᷣ ꝑ auctem Hyl. dō. ꝗ̄ veꝝ est ꝗ̄ assūpsit oē gen⁹ passionū. nō tn̄ oēm speȝ Uñ dicit nihil vitiose īfirmitatis assumpsit

Ad illud qᷣ obiciᷣ ꝑ auctem Dama. dō. ꝗ̄ ipē determinat quid assūpsit: cū dicit nāles ⁊ indetractabiles. Passiones nāles que ɔueniūt oībus. nec pn̄t detrahi ab hōi. vt fames sitis ⁊ hi⁹. Nō tn̄ ꝗ̄ peccatū aliqn̄ dicᷣ culpā vel qᷣ ē ordinās ad culpā. vt sic peccatū dicᷣ idē qᷣ culpa ul̄ qᷣ ordinās est ad peccatū vl̄ ꝓnitatē. uel qᷣ ē ex peccato. ⁊ he sūt pene q̄ insunt oīb⁹. vel isūt aliqb⁹ illas assumpsit q̄ insunt oībus. ⁊ hoc vult dicere Dam⁹.

Ad illud qᷣ obiciᷣ ꝗ̄ debuit pati ƀm oīmodā iusticiā ⁊c. dō. ꝗ̄ nō exigiᷣ in satisfactione pati ƀm oē genus pene. Sȝ exigiᷣ equalentia pene. ꝗ̄ sit pena equiualēs. Item oȝ ꝗ̄ sit ɔdignitas in satisfactione. Si auteȝ poneremus oēs passiones in xp̄o iā nō fuareᷣ ɔdignitas: ⁊ ita nec satisfactio. Ad illud qᷣ obiciᷣ oīs hn̄s nāles viriū opationes ⁊c. dō. ꝗ̄ passio dᷣ a patin quod est informare. Uñ ɔprehensiōes ⁊ affectiones dicūᷣ passiones in aīa. ⁊ de his passionib⁹ intelligiᷣ auctas Jo. dama. Si ꝯo passio dicatur act⁹ seu mot⁹ p̄ter nām. tūc dᷣ passio a pati: ⁊ de hac non intelligiᷣ illa ꝓpō. Ad p̄mū qᷣ obiciᷣ inconūū dō. ꝗ̄ uolūtariū ⁊ inuolūtariū dicunᷣ dupl̄r sic supra disti guitur uolūtas vt est nā. vel vt est deliberatiua. ƀm deliberatoȝ nihil fuit īuolūtariū in xp̄o. Itē aliqn̄ fit passio p̄ter uolūtateȝ Aliqn̄ ɔtra uoluntatē cū nō pōt ꝓhibere ꝗ̄ passionē. Ulterius fuit in xp̄o qui passus est ex uoluntate. Uñ dicit dam⁹. Nihil coactū in xp̄o ɔsideraᷣ: s̄ oīs uolūtaria uolēs exuriuit. volens sitiuit ⁊c. Ad aliud qᷣ obiciᷣ de ignorātia. dō. ƀm Ansel. in h°. cur de⁹ hō

debuit assumere illos defect⁹ qui vtiles essent ad redemptoꝝ. Ignorantia aũt nihil vtilis est. Et iõ nõ debuit eã assumere sed compassio erat necessaria. iõ assumpsit. Ad aliud qḋ obicit ꝙ nihil subitũ in xp̃o ꝛc. dõ ꝙ subitũ dr̃ dupl'r: qḋ nõ est p̃uisũ rõne. et hoc mõ nihil fuit subitũ in xp̃o. Uel subitũ dr̃ idẽ qḋ nõ p̃uisũ sensualitate: ꝛ sic subitum fuit in christo.

c **Onsequenter** querit̃ de necessitate dñice passionis. Et querũt̃ tria. Primo de necessitate q̃tum ad cãm inferiorẽ mãlem uel formalẽ. Scḋo de necessitate q̃tũ ad cãm inferiorẽ finalem. Tertio de necessitate q̃tũ ad cãm supiorez efficientẽ ad nostrã redemptionẽ.

Ad primum Aug⁹. Xp̃s assũpsit p̃mitias carnis nostre. Sed primitie carnis nostre fuit caro hoĩs an peccatũ s. in statu inocentie. cũ g° in illo statu nõ hũerit hõ necessitatẽ ad moriendũ: s potẽtiã tm̃. nec caro xp̃i. Itez sup illud Jo. 3°. Qui desursũ venit sup oẽs est. glo. Aug. q̃a de altitudine hũane nature an peccatũ accepit xbũ dei nãm hũanã. Si igit̃ in illa altitudine nõ fuit necessitas ad moriendũ. Relinquit̃ ꝙ nec in carne xp̃i.

Itẽ necessitas ad moriendũ est pena pctĩ Sz remota cã vniuersalit̃ remouet̃ effectus Relinquit̃ igit̃ cũ caro xp̃i fuerit penit⁹ sine peccato. q̃a magis etiã q̃ Adã immunis fuit a peccato in statu inocẽtie: eo ꝙ nõ potuit peccare: qḋ potuit Adã. g° nec i carne ei⁹ debuit esse necessitas ad moriendũ. Itẽ Ansel. ꝙ uoluntas dei nulla necitate facit aliqḋ sed sola ptãte. Et uolũtas xp̃i fuit uolũtas dei: nulla necessitate mortu⁹ ẽ: s sola ptãte.

Idẽ. 2°. Cur de⁹ hõ. Cũ querit̃ vtꝝ de⁹ ꝛ hõ potuit suare vitã suã ut nũq̃ moreretur Dubitandũ nõ est qin sp hũit ptãtem suãdi q̃uis nequerit uelle suare vt nũq̃ moreret̃ ꝛ qm̃ hĩ a se ipõ hũit vt. s. uelle nõ posset nõ necitate: sed libera ptãte aĩam suã posuit.

Itẽ in eodẽ. Sicut nõ dẽs dicere: q̃a non potuit velle nõ mori. aut necessitate voluit mori. sic nõ est dõ ꝙ nõ potuit nõ mori: aut necitate mortu⁹ est. Itẽ in eodẽ. Oĩs necessitas aut est coactio: aut ꝓhibitio: q̃ due necitates ↄuertũt̃ ad inuicẽ ↄtrarie: sicut necesse ꝛ ĩpossibile. quicq̃d nãq; cogit̃ eẽ: ꝓhibet̃ nõ esse. Et qḋ cogit̃ nõ esse: ꝓhibet̃ esse q̃admodũ qḋ necesse est eẽ: ĩpossibile est nõ eẽ. et qḋ necesse est nõ eẽ: ĩpossibile est esse ꝛ cõ⁹. Si g° in xp̃o nõ fuit coactio ad mori nec ꝓhibitio ad nõ mori. g° in xp̃o nõ fuit necitas ad moriendũ. Cont. Oĩs articulus fidei hz necessariã ueritatẽ. Cũ g° mori xp̃m esset articulus fidei: necessaria erat veritas g° nõ poterat eẽ falsũ. g° necesse erat mori.

Itẽ Ansel. 2° li° Cur de⁹ hõ. Si mortuus nõ eẽt: xgo de qua assũpt⁹ est mũda nõ fuisset: Qm̃ hoc nequaq̃ ualuit eẽ. nisi xraz mortẽ ei⁹ credendo. nec ille de illa potuit aliter assumi. q̃re si nõ mortu⁹ est ex necitate postq̃ assumpt⁹ est de xgine. potuit de xgine nõ eẽ assumpt⁹. qḋ ĩpossibile est. Itẽ in eodẽ qḋ de⁹ ĩmutabilit̃ vult ꝛ nõ põt nõ eẽ. sed necesse est eẽ. quapropt̃ si de⁹ uoluit. vt hõ ille moreret̃. ꝛ potuit nõ mori. sed necesse hũit mori. Itẽ idẽ in eodẽ. Ad hoc valuit i xp̃o diuersitas naturaꝝ ꝛ vnitas psone. vt qḋ op⁹ erat fieri ad hoĩum restaurationẽ: si humana nã nõ posset. faceret diuina: ꝛ si diuine minime ↄueniret exhibẽt hũana ꝛ ñ alius. nec alius sed idẽ ipẽ eẽt. qui vtrũq; pfecte existens p humanã solueret: qḋ illa dẽbat: ꝛ p diuinaz posset qḋ expediebat. Ex qua auctẽ relinq̃t̃ ꝙ sm̃ humanã nãm dẽbat pati xp̃s. vt redimet̃ genus humanũ. Sz si hũit debitũ. ergo hũit necitatẽ debiti ad moriendũ. seu obnoxietatẽ qḋ idẽ est. Itẽ Aug⁹ ad Julianum Si talẽ carnẽ qualẽ habuit Adã in p̃mo statu assumpsit xp̃s. Nõ solũ caro xp̃i nõ eẽt caro peccati. sed nec silitudo carnis pcti Quare dr̃ ꝙ nõ assumpsit carnẽ de p̃mo statu ade sed de scḋo. Et ita relinq̃t̃ ꝙ assumpsit carnẽ vt est in ea necitas ad moriendũ. Itez assumpsit carnẽ de carne xginis licz nõ sm̃ legẽ ꝓpagationis. sed ope spũs sci. Cum g° tota xginis caro hũit necitatẽ ad moriendũ g° ꝛ caro xp̃i. Item Hebr. 9°. glo. Sic aliis hoĩbus statutũ est semꝫ mori. ita xp̃s eadẽ necessitate mortuus est. Relinquit̃ g° ꝙ xp̃us mortu⁹ ẽ necitate. R° sm̃ qḋ dicit phũs in methaph. necium dr̃ q̃tuor mõis sm̃ quatuor gña cãꝝ. Est enĩ necitas sm̃ cãz formalẽ. sm̃ qḋ dr̃ ꝙ calidũ de necitate calefacit seu patiens de necitate patit̃. Et est necitas sm̃ cãm mãlem sm̃ quã dr̃ ꝙ necẽ est calidũ in sũmo fieri ignẽ. sm̃ ꝙ dicet̃ ꝙ passibile in sũmo dispositũ necẽ est pati. Et est necitas sm̃ cãm efficientem: que uocat̃ necitas sm̃ violentiã uel coactionẽ: sm̃ quã dicitur ꝙ

fortiꝰ lapidē ipulsū necesse est moueri. Et ē necitas ſm cām finalē ſm quā dr̄ ꝙ serram necē est esse ex ferro ꝛ calibe: qa est ad diuidendū dura ꝛ solida. Dicendū gº ꝙ in nobis est necessitas ad moriendū uel patiendū ſm cām mālem: formalē: ꝛ efficientē. In dn̄o vo ihū fuit necitas solū ſm cām ad patiendū finalē ſm qđ dr̄ Gal. 4º. Misit deꝰ filiū suū ꝛc. ut nos redimeret ꝛc. Sed ista redemptio nō potuit esse nisi ꝑ satisfactionē: nec satisfactio nisi ꝑ passionē. Jō ſm necitatē cāe finalis fuit necessitas patiendi ī xp̄o ſm qđ dr̄ hebre. 9º. sup illud. Ut morte intercedente ꝛc. glo. mors erat necessaria in redēptōe: ꝛ subdit̄ tn̄ utiqꝫ fuit nr̄m peccm̄ ut saluari nō possemus nisi unigenitꝰ dei filiꝰ ꝓ nobis debitoribꝰ mortis moreret̄. Nō aūt in xp̄o fuit necitas ad moriendū. ſm necitatē cāe efficientis. qa nulla cā poterat eū cogere ad moriendū: cā in quā creata. nec est necitas ſm rōez cāe mālis. qa illa est necessitas ꝯtracta ex vitio ꝓpagatōis in nobis ꝛ illa est necessitas ꝯditionis. nec necitas ſꝫ rōz cāe formalis: qa illa nō pōt ꝓhiberi: nec ē uolūtaria: qa dic̄ Jo. damꝰ Pasōes ꝛ si ſm legē nāe fiebant in xp̄o: nō tn̄ coacte ſ uoluntarie. Ad ea gº que obiciūt̄ in ꝯtrm̄ negatiuā. Et ad p̄ma duo dō. ſm auctem Boe in liº de duabꝰ nāis ꝛ una ꝑsona xp̄i ꝙ xp̄a a triplici statu hōis accepit aliqđ. A p̄mo statu accepit indigentiā cibi ꝛ potꝰ uel ad cibū ꝛ potū. A scđo necessitatē ad moriendū. A tertio īpossibilitatē ad peccandū: ꝛ ita nō accepit carnē in omī eo mō quo fuit in Adam in statu p̄mo. dō. gº ꝙ cū dr̄ assūpsisse de altitudine hūane nature. ꝛ ꝺ p̄mis nr̄e massē h̄ dr̄ qa accepit carnē cū plena subiectiōe respcū mētis: vt sicut caro an̄ peccatū nullo mō ꝯcupiscebat aduersus spm̄. sed oīno sbiciebat̄. Sic ꝛ caro xp̄i etiā plꝰ subiciebatur spūi: nō tn̄ attendit̄ silitudo q̄tū ad mortem qa in Adā fuit solū mortalitas ſm potentiā absqꝫ aliq̄ dispōe ꝛ necessitate ad moriendū In xp̄o vo fuit mortalitas cū assūpta dispositione ad moriendū. que quidem dispō ſm rōeꝫ cāe finalis pōit necessitatē: q̄tuis ſm rōꝫ cāe mālis vel formalis uł efficientis ꝑut dictū est nō ponat necitatē. Et ꝑ hoc pꝫ solutō ad duo p̄ma. Ad aliđ dō. ꝙ h̄ qđ hic dr̄ remota cā remoueť effcūs. itelligit̄ in cāe nālibus ꝛ effectibꝰ. Nō in cāis unnālibꝰ. vn̄ exēplū Aug. tale ē in liº de tri. Infixo teli in corpe ē cū moribūdꝰ tn̄ remota infixōne teli remoueť morbꝰ. Preterea sicut dictū est sup. Pena nō īꝑ est effectꝰ peccati in sustinēte penā. Quedā eni pena est que nō ordinat̄ ad culpā: sed ad gloriā sicut dic̄ btūs Gregꝰ. Quedā etiā est pena ꝓ peccato alieno nō ꝓprio q̄lis fuit pena in xp̄o ad satisfactionem nr̄i peccati nō sui. Ad aliud Ansel. dō. ꝙ est necessitas imutabilitat: ꝛ ē necitas coactionis vel ꝓhibitōis necessitate imutabilitatis. dō. est ꝙ necesse fuit xp̄m mori. quia imutabiliť mori uoluit. necitate vo coactionis uel ꝓhibitōis minime. Un̄ dicit Ansel. sic dicis. Jdcirco nō potuit nō mori. quia vere moriturꝰ erat. ꝛ iō moriturꝰ erat. qa hoc ipō te ꝛ imutabiliť uoluit. seqt̄ illū nō ob aliud nō potuisse nō mori nisi qa imutabili voluntate uoluit mori. Ad oīa alia obiecta per Ansel. dō. ꝙ posse ꝛ nō posse: ꝛ necē ꝛ ipossibile dicūť duobꝰ modis. Potentia uel ipotentia. necessitate vel ipossibilitate. vel ipossibilitate q̄ est in ipō. aut que est in alio. Cū gº dr̄ de deo ꝛ de xp̄o necē uel ipossibile: intelligendū est nō de necessitate: uel ipossibilitate que ē i ipō. ſ necessitate vel īpossibilitate que est in alio. ꝛ hoc ꝓprio mō accepto noīe necessitatis. ſm ꝙ dr̄ coactio uel ꝓhibitio ꝛ hoc est qđ dicit Ansel. Cū dicimꝰ iste hō pōt uinci. Sensus est aliqs pōt eum vincere Un̄ nō ponit̄ potentia in ipō: sed in altero. Silr̄ cū dicimus ille nō pōt vinci. sensus est qa nullus eū vincere pōt. Un̄ ꝑ hoc nō pōit̄ inpotentia in ipō sed in altero. Silr̄ cū dicꝰ deū ꝺ necessitate facere aliquid non significamus ꝙ in illo sit aliqua necitas: sed ꝙ est in alio. Cū gº dicimꝰ aliquid necesse eē: aut nō esse in dō nō itelligit̄. ꝙ sit i illo necitas cogēs aut ꝓhibens. sed signt̄ ꝙ in oībus aliis rebꝰ ē necessitas ꝓhibens facere eas ꝛ cogēs nō facere contr̄ hoc qđ de deo dr̄. nā cū dicimus ꝙ necesse est deū sꝑ verꝫ dicere: ꝛ necesse ē eū nūq̄ mētiri. nō dr̄ aliud nisi qa tāta est ī eo ꝯstantia suādi veritatē ut necesse sit nullā rem facere posse vt verꝫ non dicat. aut vt mentiat̄. quapropē cū dicimus filiꝰ dei non potuit nō mētiri. aut necesse hūit mori non signt̄ i illo ulla īpotētia seruādi vitā suā imortalē. Silr̄ cū dr̄ necessario uoluit mori. aut nō potuit uelle ñ mori. Nō signt̄ īpotētia uolēdi seruare vitā suā. sed imutabilitas uolūtatis qua se spōte ad hoc fecit hōiem. vt in eadē uolūtate ꝑseuerās moreret̄. ꝛ qa nulla

res potuit uolūtatē illā imutare. ꝛ ꝑ hoc pꝫ
rnsio ad omīa obiecta ad ꝑtem negatiuam

Ad obiecta ad ꝑtem affirmatiuā. Ad tria
ꝑma rndendū est ꝑ distinctionē Ansel. li. 2°
Cur de9 hō. 17° ca°. Est necessitas ꝑcedens q̄
cā est vt sit res. Et est nēcitas sequēs quam
res facit. Precedēs ꝛ efficiens necessitas est
cū dr̄ celū uolui: qa nēce est vt voluat. Se-
quēs ṽo ꝛ que nihil efficit ꝫ fit. hec est cuꝫ
dico ex necessitate loqui cū loq̄ris. Cum. n. h̄
dico significo te nihil facere posse vt dū n
loq̄ris nō loquaris: nō ꝙ aliq̄d te cogat ad lo
quēdū. Nā violentia nāl's ↄditionis cogit
celū uolui. Te ṽo nulla nēcitas facit loqui.
Sꝫ vbicū est ꝑcedens necessitas ꝛ sequēs
nō aūt vbi sequēs: ibi stati ꝛ ꝑcedens. Pos-
sumus nāq; dicere nēce est celū volui: quia
uoluit. sed nō silr est verū. idcirco te loq̄: qa
nēce est vt loquaris. ita sequēs nēcitas cur-
rit ꝑ oīa tp̄a hoc mō. Quicq̄d fuit necesse ē
fuisse. quicq̄d est necesse est esse. ꝛ necesse est
futurū fuisse. Quicq̄d futurū est: nēce est esse
futurū. Si vis g° oīum que fecit xp̄s: ꝛ q̄ pas
sus est verā scire necessitatē. scito oīa ex ne
cessitate fuisse: qa ip̄e uoluit. Uoluntatē ṽo
ei9 nulla ꝑcessit nēcitas. q̄re si nō fuerūt nisi
quia ip̄e uoluit: si nō uoluisset non fuissent.
Per hāc g° distinctionē necessitatis pꝫ solo
ad tria ꝑmo obiecta. Ad aliud silr pꝫ solo
ꝑ distinctionē Ansel. in eodē. li. 18° c. Scito
qa sicut ↄtingit posse ꝛ nō posse: ꝛ nēcitatē
aliq̄n dici. nō qa sūt i reb9 vbi dicūt. sed q̄n
sūt in alio: ita ꝛ debere. Quippe cū dicimus
paupes a diuitib9 elymosinā debere accipe
nō est aliud q̄ diuites paupib9 debere elam
ſpendē. hoc nāq; debitū non est exigendū a
paupe: sed a diuite. De9 quoq; dr̄ oībus de
bere ꝑesse. nō qa in hoc ille aliq̄ mō sit debi-
tor. Sꝫ q̄m oīa debent illi subesse. ꝛ dr̄ dēre
facere q̄d vult: q̄m q̄d vult dꝫ esse. ita q̄n vult
creatura aliquid facere q̄d suū est facere et
nō facere dr̄ debere face. quia q̄d ip̄a vult
dꝫ eē. Dn̄s itaq; ih̄s cū mortē sicut dicimus
uoluit sustinere. q̄m suū erat ꝛ pati ꝛ n̄ pati
debuit facere quod fecit: quia quod uoluit
facere debuit facere: ꝛ non debuit facere
qa nō ex debito: ꝛ sic dꝫ solo ad quartū obie
ctū. Ad alia ṽo obiecta d̄d. ꝫm Jo. dam.
q n āles nostre passiones ꝫm nām ꝛ sup nāꝫ
fuerūt in xp̄o. Scḋm nām. n. mouebat pas
siones q̄n de9 ꝑmittebat carnē pati que sunt
ei9 ꝓpria. Sup nām aūt: qa nō ꝑcedebant in

in dn̄o nālia. i. nāles passiones uoluntatem
Nihil. n. coactū in xp̄o ↄsideraf. sed oīa uo-
lūtaria uolēs exuriuit uolens sitiuit: uolens
mortuus est. Ad vltimū q̄d obicitur. 7° ad
Hebre. in glo. Sicut in aliis hoīb9 statutū ē
ꝛc. d̄d. ꝙ vis faciēda est in hoc ꝙ dr̄ sel. nō
fit ibi ↄpatio mortis ad mortē. sed mortis sel
ad morte semel. ꝫm ꝙ dr̄ Ro. 5°. Xp̄s semel
ꝓ peccatis nostris mortu9 est ꝛc. ꝛ sic ab sol
uitur questio ista.

Consequenter que

riť de necessitate passionis q̄tū ad inferio-
tē cām finalē ꝫm ꝙ dicim9 serrā nēce est eē
ex ferro ꝛ ex calibe. qa est ad scidendū: eodē
mō dici dēat xp̄m nēce est pati: quia īcar-
nat9 est ad redemptionē. Ad q̄d sic Greg.
Tanta debuit esse humilitas redemptoris
q̄ta fuit sup̄bia ꝑuaricatoris: ꝛ quāta fuerit
hūilitas pꝫ. quia Adā ascēdere uoluit ad di-
tatē nō in vnione ꝑsone: sed in ↄformatione
scie. Sed de9 descendit vsq; ad vnionē cum
hūana. phi. 2°. Habitu inuēt9 ut hō ꝛc. Ergo
tāta fuit hūilitas q̄ta ꝑuarienti o. g° nō nēce
fuit xp̄m pati ad redimendū hoīem. Itē
tm̄ meruit ab initio sue ↄceptionis q̄tū p9
q̄d pꝫ. quia q̄titas meriti attendiť penes ca
ritatē. Si g° tāta caritate mouebať ab initio
q̄ta p9. qa nō creuit caritas i eo cū sp fuerit
plenus grā ꝛ ueritate. g° tm̄ meruit ante vl
p9. g° nō necesse erat pati. Itē Bern̄. vna
gutta sanguinis sufficiens fuit ꝑciū nostre
redemptionis. g° p9 circūcisionē nō fuit ne-
cesse eū pati. Itē ꝑ solā gratiā reconcilia-
mur deo. g° cū in plena recōciliatōe sit plena
remissio pene ꝛ culpe. g° nō fuit nēcia pas-
sio Ro. 3°. Iustificati gratis ꝑ gratiā. Ad
oppositū Hebre. 2°. Dicebant. n. eū ꝑ passiōeꝫ
ↄsumare glo. nisi xp̄s patereť hō nō redime-
reť. ꝛ nō redempt9 ꝑiret ꝛ sic frustra oīa. Ex
quo relinquiť ꝙ necesse fuit ip̄m pati ad re
dimendū hoīem. Itē ad thy. 2°. Apparuit
grā dei ꝛc. glo. nō essemus ꝑticipes diuini-
tatis ei9 nisi esset ꝑticeps mortalitatis nostre
g° ꝛc. R° d̄d. ꝫm Ansel: ꝙ de necessitate
redēptionis passus est xp̄s. tn̄ distinguēdū
est inter liberationē ꝛ redemptōeꝫ. Redimē
enī est rē suā iusto ꝑcio recupare: ꝛ nisi esset
passio nō esset ꝑ iustū preciū recupatū q̄d
erat amissū. tn̄ si alio mō liberasset q̄ ꝑ pas-
sionē esset liberatio nō redemptio. Unde
dicit glo ꝑdicta nisi xp̄s moreret homo nō

redimeretur posito q debebat redimi.i. iusto precio liberari vel recupari. Deus.n.creauit de terra hoiem sm imaginē suā et iterum ouertit eū in ipsam.i.in ipsam imaginē quod factum est p gratiā redemptionis.Eccle.17°. Ad illud qd obicitur maior fuit humilitas redemptoris in incarnatōe q supbia puaricatoris Ade Dicendū q in peccato Ade nō solū fuit elatio.sed etiā puersa delectatio.Unū gen.3°.Uidit mulier lignū zc. et fuit puersa delectatio sm spm.s.in appetendo et sm corpus.s. comedendo.Unū sicut ab elatōe inchoauit pecm ade ita fuit ōsūmatū i omestōis delectatōe.eodē mō dispensatio nostre redemptionis fuit in initio humilitatis incarnationis pgressus in ouersatione in qua passus est p ōpassionem Unū fleuit Luce.19°.Cōsūmatio vo fuit in passione.vnū dixit consūmatū est.decuit enim sic adīplere oēm iusticiā vt sicut delectatio fuit p oēs sensus puaricatoris.vt pz gen.3°. Ita xps passus est p oēs sensus vt pz i euāgelio. Ad aliud dō.q mereri est dupl'r i xtute et in effectu. Meritū in xtute mensuratur sm caritatē:et q̄ta caritas tm̄ meritum. Meritū in effectu nō solū est in caritate. sed in caritate ōiūcta effectui. Primo mō tm̄ meruit xps in initio et p°. Scdo mō nō. Unde p volūtatē ōiunctā caritati qua pdicabat:et huiusmōi faciebat:et meruit rmissionē pene sed p caritatē ōiunctā effectui meruit remissionē pene et culpe totalr. Ad aliud quod obicitur de vna gutta sanguinis zc. dō.q satisfactoria pena pōt dupl'r ponderari.aut sm genus aut sm circūstantias. Si sm circūstantias psone ponderetur pena cū vita xpi sit vita dei.Sic quelz gutta sanguinis sufficiens fuit.Et sic intelligitur auctas Ber. In satisfactōe at ridē oz genus pene generi culpe.Et iō sm genus culpe nō fuit sufficiens. Ad aliud qd obicitur p solā grāz reconciliamur zc Dicendū est q verum.supposita passione xpi Unū dicit Apls.ro.3°. Iustificati gratis p fidē in sanguine.Unde fides sanguinis passiōis est que iustificat.

Consequenter que

ritur de necessitate. passionis q̄tū ad causam supiorem. Ad qd sic. Necitas multipl'r dicitur Necessitas cāe inferioris.s.que ponit īpossibilitatē nō essendi.s.q īpossibile est alr se habere.Est necessitas cāe supioris que est necessitas imutabilitatis:vt cū dr deū necce ē esse bonū.seu illud fore qd deus vult: et de hac loquimur hic. Ansel in li° cur deus hō Quodlz incōueniens deo sequitur ipossibile.et in deo poni icōueniens ē ipossibile.imo qd libet ōueniens necesse est deo attribui. sz nisi xps patiatur sequitur inconueniens deo.g° xpz necesse est pati:pbatio minoris.nisi xps moreatur hō nō redimitur. et nisi redimatur frustra sūt oīa.Ergo cū inconueniēs sit deo aliquid facere frustra.inconueniens est deo q xps nō patiatur.g° necesse est xpm pati. Item sup illud Hebr.2°. Per passionē ōsumare zc glo.nisi xps moreretur hō nū redimeretur: et nūq redempt° piret.et sic frustra essent oīa facta qd est ipossibile.q̄re vr q necesse fuerit xpm pati. Si dicatur q aliud est deū liberare.et aliud hoiem liberari. Hō p se nō poterat liberari.cū nihil haberet: deus tn̄ poterat liberare Unū Greg.in moralib°.20. Qui nos fecit existere de nihilo reuocare nos potuit sine morte sua et passione. Con. Deus nūq sine satisfactione liberat hominē: sed nullus homo pōt satisfacere de originali.qa nō pōt satisfacere de iniuria quā intulit deo.nec aliq creatura vt dicit Ansel. g° oportuit q esset hō deus. Unū dicit Ansel. Ille qui de suo potent dare q super oē qd sub deo est. Maiorez necesse est esse oī eo qd sub deo est. Unū pie eligendū fuisset Ade ōtemnere oīa sub deo q eū offendisse. Et silr cuilibet peccatori. ergo plus debuit reddere q oia que sunt sb deo qd nō pōt facere nisi deus.g° zc. Itē Ansel Nihil deus pōt dimittere iordinatū.sed si dimitteret peccatū īpunitū ipe dimitteret iordinatū.g° nō pōt dimittere peccatū ipunitū Sz punire peccatū est dupl'r.sm iusticiam i inferno:aut sm misericordiā in pnti puniendo.g° oportuit q sic vel sic puniret. Sed non ōuenit diuine bonitati totalr punire creaturā humanā in inferno. qa tota obligabatur p peccatū Ade.g° oportuit q hic recipiat satisfactionē.sed hō nō potuit satisfacere:et tn̄ debuit satisfacere.deus aūt potuit.sed satisfactionis debitor nō fuit. Si g° satisfactionē necce est esse p penā ei° qui dz et pōt. g° necce est satisfactionē esse p passionē hois dei.

Si dicatur q deus potuit peccatū dimittē ipunitū de potentia nō de iusticia.q̄ dicit° poitur Gen.18° Nō potero celare Abraā. Con. Ponatur q dimittat culpā humani gn̄is īpunitā Sz si hoc facit ordinate facit. qa quicqd facit ordinate facit.ergo nulla est distinctio.ergo

necessitate cāe superioris passus est. Cōtra Jo.3°. Sic de⁹ dilexit mudū vt filiū suū da ret: Si g° dedit gratis dedit, nō g° necessita te. R° sm Ansel. Est nec̄itas coīter dicta sicut necessitas imutabilitatis: ⁊ est neces sitas ꝓprie dc̄a: sicut coactionis vel ꝓhibiti onis, p̄mus est in deo. scd̄a nūq̄. Si g° refe rat necessitas passionis xp̄i ad coactionem uel ꝓhibitionē, sic nō necessitate aliq̄ passus est. Un̄ dicit Ansel. Uolūtas dei nulla neces sitate facit. ꝭ sua p̄tāte. Sꝫ uolūtas xp̄i fuit uolūtas dei. Nulla g° necessitate mortuus est. sed sua p̄tāte. Jō nō ob aliud dicim⁹ eū nō potuisse nō mori. nisi q̄a imutabili volū tate voluit nō mori. Ad illud q̄d obicitur q̄d liber incōueniens deo īpossibile sequit̄ d̄ d̄. ꝙ si nō liberasset esset ɔueniens s̄m iu sticiā. Si ꝺo alio° liberasset eēt ɔueniēs s̄m misericordiā q̄admo d̄. ꝙ h̄ mō liberauit est ɔuenien s̄m iusticiā misericordiā ⁊ sapiam.

Ad obiecta oīa hēs soloꝫ sup in q̄ōe de p̄o dei li°. i°. vbi q̄rit̄ q̄d dicat̄ deo possibile

Consequenter

que rit̄ de ɔuenientia passionis xp̄i. Et p° quo ad ɔuenientia quo ad deū. Scd̄o quo ad ɔuenientis quo ad nos. Itē q̄rit̄ q̄ ad deū dupl'r. P̄rio si ɔueniens est iusticie Scd̄o si ɔueniens misericordie.

Ad primum

sic Ansel. q̄ iu sticia est hōieꝫ iustissimū oīum morti tradere ꝓ peccatore Quis h̄. si inocentē dānaret: vt nocentē libe raret dānandus nō iudicaret̄. ergo vi' ꝙ nō ɔueniat iusticie di. Itē Ansel. Si ali t pec catores saluare nō potuit vbi est ei⁹ oīpotē tia. Si ꝺo potuit ꝭ noluit: q̄uō defendemus ei⁹ miam potentiā ei⁹ atq̄ȝ iusticiā. hec ē op positio īfideliū. Si dicat̄ ꝙ nō dānauit nec tradidit ꝭ p̄misit hoc fieri. Cōt Anselmo p̄r p̄cepit vt moreretur. Un̄ ph. 2°. Factus est obediens p̄ri vsq̄ȝ ad mortē ꝛc. Itē Hebre 4°. Didicit obedientiā ex his que passus est Itē Ro. 8°. Proprio filio nō pep̄cit. ergo p̄r tradidit eū in mortē: q̄d nō vi' ɔuenire iusti cie dei. R° d̄ d̄. ꝙ mod⁹ iste fuit de ɔueniē tia diuine iusticie. Dei. n. iusticia est vt nū q̄ȝ peccatū dimittat̄ sine pena, peccatū nullum ordinat̄ nisi in pena s̄m q̄d dicit Aug⁹ i li° de nā boni. Peccātes in supplicijs ordināt̄ g° aut peccatū ordinat̄ de districta iusticia vt puniat̄ eternalit̄. Aut de iusticia cū mia vt puniat̄ t̄paliter. ⁊ sic passus ē de iusticia quia nō poterat reat⁹ solui ꝑ hōiem purum, s̄m q̄d ꝓbat Ansel. Hō. n. nō poterat reddē sed debebat. de⁹ poterat. sed nō debebat. Oportuit ergo ꝙ soluēt hō de⁹. hō q̄ deret ⁊ de⁹ q̄ posset. Ad illud q̄d obicit̄: ꝙ ino centē ɔdemnare nō est iustū. d̄ d̄. s̄m Ansel. ꝙ ip̄m p̄r nō coegit ad mortē. ꝭ ip̄e uolūta rie subiit mortē. q̄a g° uoluntari⁹ fuit. non fuit iniusticia. Est tn̄ addendū ad solutioneꝫ Ansel. ꝙ referendo ad potentiā diuinā ab solutā nulla esset iniuria punire inocentē: s̄m ꝙ dicit Apl's. Ro. 9°. Nūquid p̄tātē habet figul⁹ ꝛc. quia nulla actio dei pōt esse iniusta

Itē referendo ad iusticiā. d̄ d̄. ꝙ de⁹ ordi nat mala. Un̄ pōt punire inocente ꝓpter bo nū q̄d inde eliciat̄. s. salus hūani generis. Un̄ sic punit⁹ est. Job tn̄ ꝓ bono ꝓprio. Xp̄s aūt ꝓ alieno. q̄uō ergo defendem⁹ ei⁹ potētiam ⁊ sapiam. d̄ d̄. ꝙ ex eo ꝙ ex malis pene elicit ⁊ bona ex hoc defendim⁹ eius sapiam. P̄re terea q̄a nō pōt ɔqueri creatura de aliq̄ iniu ria defendim⁹ ei⁹ iusticiā. Ad aliud quod obicit̄ p̄cepit eū mori. d̄ d̄. s̄m Ansel. ꝙ di scernēdū est in his que fecit ex obedientia q̄a. s. seruauit miam ⁊ iusticiā ⁊ veritatē ⁊ obedientiā vnde dicit sponte subiit morteꝫ nō ꝓpter obedientiā deserendi vitā. sed ꝓpt̄ obedientiā s̄uandi iusticiā, in q̄a tā firmit̄ ꝑseuerauit: vt inde mortē incurreret. Unde q̄a pat̄ p̄cepit tenere v̄itatē ꝓpter ip̄am ꝺo tenēdam passus est.

Consequenter que

rit̄. vtꝝ ɔueniat diuine mie. Ad q̄d sic. Bo nitas dei ⁊ mia debēt eligere viā illā q̄ ma gis est ad salutē Sꝫ via que magis hꝫ imita tores magis est ad salutē. Sꝫ in via ꝓsp̄itatis magis hēret imitatores: ⁊ dico ꝓsperitat̄ nō culpabilis g° magis est ad salutē g° illā magis debuisset elegisse q̄ȝ mortē. Item Dyo⁹. Optimi est optima adducere ⁊ optio mō. Sꝫ optime adduceret̄ salus nr̄a sine pec cato alic⁹ q̄ȝ cū multoꝝ peccato. sed ꝑ passi onē nō addscit̄ salus nr̄a sine peccato mltoꝝ Ergo nō ɔuenit diuine mie. R° d̄ d̄. s̄ꝫ Aug de v̄a religione. Oē peccatū est ex eo quod appetimus que xp̄s ɔtempsit: ⁊ q̄a refugim⁹ q̄ ip̄e sustinuit uel appetiuit. Appetiuit autē xp̄s paupertatē vilitatē ⁊ subiectionē. Hōies ꝺo eligūt diuitias delitias ⁊ honores. Si g° elegisset viā ꝓsp̄itatis nō ɔueniret diuine

mie. quia tūc nō eēt recessus a peccato. Ipē aūt elegit talē in qua est recessus a pccō. vel pōt dici φ redemptio hōis debuit fieri p satisfactionē p peccato. Satisfactio aūt p peccato dz esse penalis ⁊ afflictiua. ppter qḋ debuit esse redēptio hōis nō p incessū in via prosperitatis. Sed potiꝰ aduersitatis penalis.

Ad aliud qḋ obicit optimi ꝛc. Dicendū sm Boe. Ordo puidentie diuine cūcta cōplectit: vt si q̄s ab assignato ordine recesserit i aliū ordinē relabat. ⁊ exēplū Ansel. est i cētro ⁊ circūferentia. q̄to. n. plus elongat a cētro. tanto plus appropinquat circūferentie. ⁊ eꝫ. codē mō dō. φ puidentia est sicut circūferentia cūcta cōtines. ⁊ q̄to quis elongat a vita pximat morti ⁊ eꝫ. Sīlr est de iusticia ⁊ mīa. Ipē aūt nō coegit libꝝ arbitrium hōis: sed dedit necessitati ad redemptōꝫ nō cogendo li. ar. Unde si cōpulisset: vt nō posset ei intēptare mortē. iā habuisset coactā vitaꝫ Uñ ex pprio īpetu mortē intulerūt. Ipē aūt ex malo īpetu eoꝝ bonū redemptōnis pduxit seruato ordine.

Consequenter que

tit de cōuenientia passionis quo ad nos. Ad qḋ sic. Math. 21°. Forte verebūt filiū meū Ieroꝰ. Forte dicēs tangit li. ar. eoꝝ. vt nō īterent ei mortē si nō uellent. poterat g° pati ab eis. Hoc supposito querit g° si cōueniens esset ipm pati a demonibꝰ vr φ sic. q2 dyabolus fuit auctor culpe p quā est genꝰ hūanū pditū. ergo cōuenit vt p eundē introducē tur salꝰ. p xpm g° cōueniens fuit vt esset passus a demone. si nō fuisset passus ab homie

Itē debat soluere reatū hōis nō demōis ergo hō nō debebat cōmittere reatū in occidendo xpm. Sꝫ in morte xpi augmētatū est peccm vel reatꝰ. g° n̄ debuit pati ab hōie. Rꝰ dō. φ nō fuisset passus a demōe: si nō fuissꝫ passꝰ ab hōie. Un si nō fuisset passus ab hōie nihilominus esset redemptio seu liberatio hominis: ⁊ sufficeret sola volūtas patiendi ad redemptōꝫ siue ad liberationē. Un Roma. 3° Ei aūt ꝛc. merces īputat ꝛc. glo. ei qui habet uolūtatē ⁊ facultatē nō sufficit sola uoluntas. Ei aūt qui hꝫ uoluntatē ⁊ nō facultateꝫ sufficit sola uolūtas. codē mō dō. est de xpo

Ad aliud qḋ obicit. φ cōuenientiꝰ fuisset pati a demone. dō. φ passus ab hōie est passus a demone vt suggerente. ab hōie vt exequēte. Un sicut suggessit peccatū hōi pmo. sic suggessit fieri passionē: ⁊ cōueniens fuit φ sicut vicit suggerendo solūmō. vt suggerendo solūmō vincat. Ad aliud qḋ obicitur φ nō debuit pati ab hōie. dō. φ iste modus fuit cōuenientior ⁊ maxie ostensiuꝰ caritatis. Un non solū soluit ab originali. imo alliciēs fuit ad amorē. cū a peccatoribꝰ sustineret in semetipo cōtradictiōeꝫ. Hebre. 12°. Et etiam orauit pro illis. Luce. 23°.

C Onsequēter

queritur d quātitate passiōis. Et querūt duo Pmo de q̄titate in se. Scḋo de q̄titate i cōparatione ad satisfactionem.

Ad primum

sic Augꝰ. Testimoniū nāe hōe est dolor adempti boni. g° vbi melior nā maior dolor. Sꝫ nā xpi fuit optima. ergo in eo fuit maximus dolor. Itē Tre. p°. Attēdite ⁊ videre si ē dolor sic dolor meꝰ ꝛc. Itē dolor est sensus diuisiōis īpatiens. Un vbi est maxia cōuenientia. ibi est maximꝰ dolor i diuidendo. Sꝫ xpi nā optime erat cōplexionata g° ꝛc. Con. Passio q̄ magis hꝫ sibi cōiunctā delectationē minor est: ⁊ que maxie cōiūcta: mīma est. sed xps sp fruebat. g° minimā hūit passionē. Itē cū nā rapit ad opatiōes nāles. s. i dormiēdo ut vegetabil ad operatiōes interiores: tūc tota cessat ab opibus exteriorib⁹. ⁊ ab actu rōnis ⁊ hꝰ. ergo multo fortꝰ cū aia xpi sm rōꝫ totā raperet ad dei cōtemplatōꝫ. mimā hūit passionē.

Itē motꝰ maiores īpediūt minores. Cum g° xps maxīo motu rapet ⁊ moueret i deū ergo motꝰ doloris mīor īpediebat. Rꝰ dō. sm Ansel. distinguēdo nāꝫ in xpo: ⁊ etiā rōꝫ Dolor xpi si cōsideret sm nām maximꝰ ē dolor. Magnus. n. dolor est qui magis est cōtra nām patientis. maior q̄ magis est cōtra nām patientis ⁊ etiā cōtra uolūtatē. Maior ergo fuit dolor in xpo. quia magis cōtra nām patientis. vñ cū corpꝰ eiꝰ fuit optie cōplexiōis ⁊ optie cōueniens aie. Ais maxie doluit in separatione iō maior dolor. Si cōsideret maior dolor. sm φ dr̄ cōtra uoluntatē patientis hoc est duplr. Nā est uolūtas nālis: ⁊ ē uoluntas rōnis. uel uolūtas rōnalis. Primo mō fuit maximꝰ dolor in xpo. ⁊ scḋo mō n̄ fuit dolor in xpo. Quis nūq̄ fuit martir qui tm̄ informatꝰ caritate desideraret mori. ⁊ ex hoc ē meritū passionis Cū g° obicit φ hūit delectationē cōiunctā. dō. φ delectatio fuit

in voluntate vt est rō. Passio xō in uoluta te. vt est nāe: ⁊ iō nō ex eadē pte fuit delecta tio ⁊ passio. vñ oportuit ꝙ in vna pte hrēt sūmū gaudiū vt uolūtarie ⁊ ex caritate impleret passionē qꝺ exigit̃ ad meritū. ⁊ ex altera pte maximū dolorē. Et hoc vult dam' cū loquit̃ de passionib' sup nām ⁊c.

Consequenter que

ritur de quantitate passionis ꝑ ꝯpationem ad satisffactionē. Ad qꝺ sic. Melior est vita grē ⁊ nobilior incōpabilit̃ vita nāe. Ergo ꝺstructio illi' peior. Si g° ꝑ pccm̃ subtrahit̃ vita grē. in morte xp̄i solū vita nāe. Ergo nō est cōpabilis mors xp̄i ad satisfaciendū pro peccato. Itē pccm̃ Ade fuit gn̄ale: qꝛ ꝛnsfusū in oēs. mors xp̄i pticularis. g° nō potuit eē satisffactoria p illo. Itē Ansel. Reat' peccati mēsurat̃ fm magnitudinē nocumēti. tm̄ g° fuit peccatū crucifixoꝝ: seu crucifigentiū xp̄m. q̄tū bonū fuit vita xp̄i. g° non est ꝯpensabilis ad satisfaciendū nisi ꝓ peccō eoꝝ. g° nō ꝓ peccato oium. Con. Ille qui patit̃ nō solū est hō. sed est de'. Si ergo pōderet̃ quelibꝫ actio ei' erit illa ꝯpensabilis ꝓ qnolꝫ peccato. Itē fm uolūtatē ⁊ caritatē ē mēsura meriti. Si g° psona satisfaciēs est psona dei: ⁊ caritas illa maxia q̄ excellit oīa. g° poterit satisfacere ꝓ q̄lꝫ culpa. R° dꝺ. ꝙ nō est ꝯsiderandū q̄tū passus est. sed ex q̄to. vñ ꝯsiderādo circūstantias psone. qꝛ filius dei est: ⁊ circūstantias passionis ⁊ hi' sufficiens est passio xp̄i ad oēꝫ: ⁊ oium satisfactionē. Ad illud qꝺ obicit̃ de subtractiōe vite nāe. dꝺ. ꝙ vita xp̄i duplr̃ pōt ꝯsiderari vt est vita dei: vel ut est vita hōis in se. Si ꝯsideret̃ vt est vita dei: sic est sufficiēs ad satisfaciendū ꝓ infinitis peccatis. sed vt vita hōis in se ꝯsideret̃ nō esset sufficiēs. Ad aliud qꝺ obicit̃ ꝙ satisffactio fuit pticularis pccm̃ vle. dꝺ. ꝙ sicut peccatū gn̄ale. ita ⁊ satisffactio. Vñ ⁊ Ro. 5. Sicut ꝑ vni' inobedientiā peccatores ꝯstituti sūt multi. Ita per vni' obedientiā iusti ꝯstituti sūt multi: q̄tum ad sufficientiā q̄uis nō q̄tū ad efficientiā sicut sol cā sufficiēs est illūinatōis oiuꝫ hōim mnō tm̄ cā efficiens illūinatoꝫ in oībus quia nō in cecis. Ad aliud qꝺ obicit̃ de peccato crucifixoꝝ dꝺ. ꝙ nescierūt vitaꝫ xp̄i esse vitā dei. Vñ. i. Cor. 2°. Si cognouissent nūq̄ deū glorie crucifixissent ⁊c. Vñ ñ est infinitū peccatū eoꝝ: qꝛ non attingebat nisi fm sciam eoꝝ. Vñ nō intendebāt subtrahere nisi vitā hōis. vñ excusant̃ ab infinito ⁊ passio xp̄i ꝑ oīa sufficiens est ad soluendū pro peccatis omnium.

Consequenter que

rendū est de effectu passionis dñice q̄ ponunt̃ q̄tuor. Prim' iustificationis a peccatis. Scꝺs recōciliatōnis ad deū. Terti' religatio ptāis dyaboli. Quartus apertio ianue paradisi.

Ad primum

obicit̃ in hunc modū Ysa. 43°. Ego sum: ego sū ip̄e q̄ deleo iniq̄tates ꝓpt̃ me. Ergo sol' de' est q̄ delet pccm̃. Relinq̄t̃ g° ꝙ passio nō delet peccatū. Quia dẽtatiue ⁊ exclusiue dicit. Ego ego sū qui deleo ⁊c. vt nulli alii tribuat̃. Itē dicit auctas qꝺ magis est de ip̄o facere piū q̄ creare celum ⁊ terrā. Si g° soli' dei est creare soli' dei ē de ip̄o facere piū. Cū g° ꝑ passionē nō possit esse creatio. Per passioꝫ nō pōt esse iustificatio ꝑ quā est de ip̄o facere piū. Item passio xp̄i nō attingat aīam iustificandā: qꝛ iā preterita est: nec etiā attingit ꝛ pe passionis qꝛ erat in alio subiecto. Relinquit̃ igit̃ ꝙ ñ pōt agere in aīam. g° nec delere peccatū.

Itē sola grā delet̃ pccm̃. Si g° passio xp̄i nō est cā grē efficiēs seu dās. Ergo nec rōꝫ deletionis peccati. solus aūt de' est dator gratie nō aliq creatura. Sꝫ qꝺ dicit Ber. Absit ut pfectionē aīe tribuamus creature. ꝺo aūt ei' creationē: cū longe pfecti' sit esse pfectū q̄ factū. Ex quo pꝫ ꝙ solus de' ē dator grē nō aliqua creatura. Con̄ Apoc. i. Lauit nos a peccatis in sāguīe suo. g° sanguis passionis lauit peccata. Itē Hebr. 9°. Sāguis xp̄i qui ꝑ spm̄ scm̄ semetip̄m obtulit emūdauit ꝯsciam nr̄am ab opib' mortuis.

Itē ibidē dr̄ ꝙ sine sanguinis effusiōe ñ est remissio pccoꝝ. R° passio xp̄i se hꝫ ad rmissioꝫ peccati modis plurib'. Est. n. passio xp̄i duplr̃: in rei nā ⁊ i aia: fm ꝙ passio xp̄i ē i rei natura ꝯpatur ad deletionē pccī duplicit̃ ꝑ modū meriti: ⁊ ꝑ modū satisffactionis. In peccato aūt sūt duo. macula ⁊ reat'. macula que ē deformitas uł dissilitudo ad deū. reatus obligatio ad penā. Est igit̃ passio causa meritoria deletionis macule: qꝛ meruit nobis gratiā: ⁊ oē illud quo delet̃ pccm̃. Vnꝺ Ro. 8°. Si ꝓprio filio nō pepcit q̄o nō cum illo oia donauit. Et est etiā cā satisffactoria

reat⁹ pene.fm qd dr̄ Ysa.53°. Uere nostros languores ipse tulit ꝛc. Un̄ Ansel.2. Cur de⁹ hō. Putas ne vitā xp̄i tm̄ bonū tā amabile posse sufficere ad soluendū qd debet̄ ꝓ peccat: tot⁹ mūdi Et ridet imo plus pōt in infinitū ꝛ subdit̄. Uidea igit̄ quo vita hec vicat oīa peccata ꝓ illis det̄. Sic g° passio xp̄i in ipa nā rei delet peccatū vt cā meritoria grē ad delendū maculā: ꝛ vt cā satisfactoria ad delendū reatū ad penā. Scdm̄ vo ꝙ passio xp̄i ↄsiderat̄ fm eē qd hꝫ in aīabus valet etiā ad remissionē peccati q̄tuor mōis per dilectionem. per fidem. per cōpassionem per imitationem. Istis enim q̄tuor modis cōiungit̄ aīe ꝛ hꝫ esse in illa. Passio igit̄ xp̄i in dilectione ꝛ fide: valet ad deletionē macule. Passio vo xp̄i in ↄpassione ꝛ imitatiōe valet ad deletionē obligatiōis ꝛ reat⁹ pene. Passio g° xp̄i duob⁹ modis valet ad deletionē peccati: sicut dic̄ mgr̄ in.3°. sn̄iaꝝ.18. dist. Prim⁹ mod⁹ est ex pte caritatis. Scd̄s ex pte fidei. Ex pte caritati mod⁹ est p modum excitantis ad caritatē. Ex pte fidei p modū efficientis. Mod⁹ g° ex pte caritatis est: qꝛ p passionē xp̄i excitat̄ in nobis amor dei: fm qd dicit Apl's Ro.5°. Cōmendat de⁹ caritatē suā in nobis. qm̄ cū essemus peccatores xp̄s ꝓ nobis mortu⁹ est. Et ex hoc accendimus ad amādū ipm̄ amore caritatis. q̄ aperit multitudinē peccatoꝝ. Ex pte vo fidei ostēdit̄ mod⁹ p modū efficientis. qꝛ passio xp̄i p fidē formatā: que ē cū amore dei valet ad deletionē macule pcc̄i vt cā effectui ↄiuncta. ꝛ hoc in adultis i fide ꝓpria. vel cū sacramēto fidei vt baptismatis ad deletionē macule in pueulis: ꝛ est h̄ ex fide aliena eccl'ie. Un̄ apl's Ro.4°. Justicia dei p fidē est ihu quē ꝓposuit ꝓpiciatorē p fidē in sanguie. i. p fidē passionis. Ex quo relinquit̄ ꝙ ex fide passionis est iustificatio. hinc emūdato peccatoꝝ. Passio vo xp̄i in ↄpassione ꝛ imitatione: vel p passionē ꝛ imitationē valet ad deletiōꝫ reatus pene. Sꝫ passio interior vt cā meritoria remissionis pene. imitatio in actu exteriori vt cā satisfactoria pene debite. De ↄpassiōe 2.thi.2°. Si ↄpatimur ꝛ cōregnabimus. De imitatione.i. Pe.2°. Xp̄s passus ē ꝓ nobis ꝛc. Dicendū igit̄ ad primū ꝙ ipe solus de⁹ est cā delens culpā vt pricipale efficiens ꝛ agēs. Passio vo xp̄i est in gn̄e cāe mālis vel efficientis vt meritoriū: qd nō est principale sꝫ coopans: sicut pꝫ ex dictis. Cū ergo dicitur

Ego ego deleo iniq̄tates ꝓpter me. intelligit̄ p exclusione alteri⁹ cāe pricipalis nō meritorie vel coopantis seu mīstris. Ad aliud dō. ꝙ passio xp̄i iustificat fm ꝙ ↄsideratur in rei nā p modū cāe meritorie vel satisfactorie. Scdꝫ vo ꝙ ↄsiderat̄ vt hꝫ esse in aīa p fide sic solū iustificat in rōne efficientis. qꝛ hoc est fides de ipa passione. ꝛ hoc p modū cāe coopantis. nō p modū cāe opantis.

Ad aliud iā pꝫ rn̄sio. Passio.n. xp̄i attigit aīam vel in modū meriti grē que aīe datur vel in modū solutōis pene reat⁹ ꝓ aīa. vel in modū quo est in aīa ut dilecta vt credita vt afficiens p ↄpassionē ꝛ ↄformata p imitationē vt dictū est. Ad vltimū iā pꝫ rn̄sio. qꝛ q̄uis passio xp̄i nō sit cā gratie effectiua. est tamen causa meritoria.

Consequenter querit̄ de causalitatis diā in iustificatione uel remissione peccati p passionē ꝛ p resurrectōēꝫ. Nā dr̄ Ro.4°. Mortu⁹ ē ꝓpter delicta nr̄a ꝛ resurrexit ꝓpter iustificatōꝫ nostrā. Querit̄ g° q̄re pl⁹ attribuit̄ remissio delicti passiōi ꝛ iustificatio r̄surrectōi q̄ eↄ°. Itē iustificatio pōit remissiōꝫ pcti. Si g° resurrexit ꝓpter iustificationē nostrā. Ergo ꝛ ꝓpter peccati remissionē. Itē si p passione est remissio peccati per passionē est iustificatio. Itē glo. dicit ibi Ro.5°. Utraqꝫ mors ꝛ resurrectio xp̄i delicta tollūt. ꝛ vtraqꝫ iustificant. Nō g° dꝫ attribui morti tollere peccatum ꝛ resurrectioni iustificatio. Preterea dr̄ Ro.3°. Justificati p fidē in sanguine. Ergo passio uel fides passionis est cā nr̄e iustificationis. Cōuenienti⁹ dbuit dixisse mortu⁹ est ꝓpter iustificationē nostrā ꝛ resurrexit ꝓpter delicta nr̄a. Itē xp̄s p⁹ resurrectionē nō erat in statu merendi. g° nihil meruit p resurrectionē. ergo resurrectio sua non fuit cā meritoria nr̄e iustificationis uel nr̄e resurrectionis. R° fm glo. Ro.4°. Mortu⁹ est ꝛc. Nō ꝙ vtraqꝫ. i. mors ꝛ resurrectio xp̄i delicta nr̄a tollunt ꝛ vtraqꝫ iustificant Mors m̄ xp̄i sola interitū vite ueteris sigt ꝛ in resurrectione noua vita sigtur. Jō quia q̄tū ad sigtionis diuersitatē verba diuisit. Ex quo accipit̄ ꝙ mors ꝛ resurrectio xp̄i cōpant̄ remissioni peccati ꝛ iustificationi vt cā ꝛ signum. Scdm̄ ꝙ signū mors cōpat̄ remissioni. resurrectō iusticie uel iustificatōi Scdm̄ vo ꝙ cā. utrūqꝫ ↄuenit vtriqꝫ sic sup

obiectū est. ⁊ p hoc pȝ rñsio ad pmū. Ad aliud vō. ꝙ est iustificatio motꝰ ad īpfectaȝ iusticiā: que est in pnti vita. Et est iustificatꝰ motꝰ ad pfectā iusticiā que erit in pria. Primus est p meritū passionis. Scōa erit p resurrectionē q est cā nr̄e gloriose resurrectiōis ⁊ ita p ɔsequēs pfecte iusticie. Passio ergo ⁊ resurrectio indifferent̄ iustificant. vñ sup Ro. 3º. glo. Noua vita a iustificatiōe incipit ⁊ i imortalitate pficit̄. Ex his iā patȝ rñsio ad alia. Sȝ addendū ē ꝙ iustificatō large vr̄ respcū remissionis peti. ⁊ respcū adeptiōis iusticie fm ꝙ iusticia ponit duos termīos a malo ad bonū. Stricte xō respcū adeptionis iustitie. Quātum gº ad figurā: tū passio xpi: tū resurrectio iustificat hȝ ꝙ iusticia sumit̄ large. Fm xō ꝙ sumit̄ stricte q̄tū ad cām passio xpi ⁊ resurrectio iustificat. ſ nō q̄tū ad figurā. Ad vltimū vō. ꝙ licȝ statꝰ glie nō sit statꝰ merendi sumēdo pprie meritū q̄tū ad meritū ſbalis pmii. ⁊ hoc q̄tū ad existentes in gloria. merent̄ tñ īpetrādo alna ⁊ aduocādo p illis. Un̄ hēmꝰ. 1. Jo. 2. Aduocatū habemꝰ apud patrē ⁊c. De cāli tate xō resurrectiōis infra determinabit̄.

C Onsequēter queritur d effectu recōciliatiōis ad deū. De q̄ Ro. 5º. Si adhuc cū inimici essemꝰ recōciliati sumus dō p mortē filii eiꝰ. Multo magis recōciliati salui erimus in vita ip̄iꝰ. Fm istuȝ effectū dr̄ xp̄s mediator dei ⁊ hoīum. Querūt̄ igit̄ circa hec tria. Primo an sit mediatō Scdo fm quid mediator. 3º quō mediatō

Circa primum sic habet̄ ab Aug. 9º. de ci. di. Dixerūt quidā phi mediatores esse int̄ nos ⁊ deū demones qm̄ deꝰ est immortalis ⁊ sine oī miseria. Hoīes miseri et mortales. Demones miseri ⁊ imortales. ex hoc ɔcludebant demones esse mediatores ī ter nos ⁊ deū. qm̄ imortale ⁊ miserū est mediū. Int̄ imortale ⁊ beatū: ⁊ mortale ⁊ miserū. Sed determinat Augꝰ ꝙ necē est habē aliū mediatorē: quia mediator huiꝰ sepat ⁊ īpedit accessū ad btitudinē. dicit .n. sic. 9º. de ci. de. i5º. c. Aliꝰ est mediꝰ malꝰ q̄ sepat amicos. Aliꝰ bonꝰ q recōciliat īimicos. ⁊ iō multi sūt medii sepatores: qa multitudo q̄ btā ē dīiꝰ dei pticipatione fit beataꝯ. ꝑuationis pticipatione misera multitudo maloꝝ āgeloꝝ que se opponit potiꝰ ad īpedimentū: ꝙ

inꝑponit ad btitudinis adiutoriū. etiā ipsa multitudine obstrepit quodāmō ne possit ad illud beneficiū bonū puenīri. Itē beati angeli nō pnt esse mediatores. qm̄ ip̄i sunt imortales ⁊ bti. quoꝝ neut̄ ꝑprietas ɔueīt hoī. Dic̄ .n. sic Augꝰ in eodē liº. Boni igit̄ angeli int̄ miseros ⁊ mortales ⁊ btōs imortales medii esse nō pnt: qa ip̄i quoq ⁊ beati ⁊ imortales sūt. Ex his pȝ ꝙ neq āgeli boni neq mali pnt esse mediatores. Sȝ oȝ ꝙ aliqꝯ sit mediator q̄ sit mortalis ⁊ beatus: mortal ad tps: ⁊ btūs ppetuo. vt eo ꝙ mortal ad tēpus ɔueniret cū hoīe existenti in via. p hoc ꝙ beatꝰ existens in patria talis est xp̄s deꝰ ⁊ hō. Un̄ Augꝰ in eod liº. Querendꝰ est medīꝰ qui nō solū hō. verꝝ etiā deꝰ sit. vt hoīes ex mortali miseria ad beatā īmortalitatē hꝰ medii. btā mortalitas īterueniendo pducat ꝙ neq nūc nō fieri mortale oportebat neq permanere mortalem. mortalis qui propter factus est nō īfirmata xbi diuinitate: ſ carnis īfirmitate suscepta. nō aūt pmansit ī ipsa carne mortalis quā resuscitauit a mortuis qm̄ ip̄e est fructꝰ mediatoꝝ eiꝰ vt nec ipsi ꝑ pter quos liberādos mediator effectꝰ est in ppetua uel carnis morte remanerent. Proīn mediatorē iter nos ⁊ deū ⁊ mortalitatem hr̄e oportuit trāseuntē ⁊ btitudinē pmanērē vt p idē qđ trāsit ɔgrueret mortuis. ⁊ ad id qđ pmanet transferret ex mortuis. Xp̄s igit̄ medius seu mediator est ɔueniēs ⁊ ɔciliās cuiꝰ pticipatione ⁊ benificentia hō miser ⁊ mortalis fieret beatꝰ ⁊ imortalis. Un̄ Augꝰ ī eod liº. Ad h̄ se quippe īterponit medius ī mortalis ⁊ miser vt ad imortalitatē beataȝ tñ īre nō sinat. qm̄ psistit qđ īpedit .i. ip̄a miseria. Ad hoc se aūt īterposuit imortalis et beatꝰ vt mortalitate trāsacta: ⁊ ex mortuis faceret imortales. qđ in se resurgendo monstrauit ⁊ ex miseris bonos. Un̄ nūq̄ ip̄e discessit. Ex his patere pōt ꝙ xp̄us eē inq̄tuȝ hō. mediator ē iter nos et deū. Extrema .n. sūt deꝰ imortalis et beatꝰ hō mortal̄ et miser. medius ē hō mortal̄ et beatꝰ q̄ fuit xp̄s q̄tū ad nām humanā. Un̄ in eodē dic̄ Aug Nō tñ ob hoc mediator. ꝙ xbū maxie ppe imortale et maxie beatū. Lōge aūt ɔ mortalibꝰ miseris. Sȝ mediator p qđ hō eo ip̄o vtiq ostendens ad illud nō solū beatū. verꝝ etiā bñficū nō oportere q̄ri alios mediatores: per quos arbitremur nobis puētōis gradus esse molliendos: qa beatꝰ et benificus

de⁹ pticeps fact⁹ hũanitatis nr̃e cõpendium pbuit pticipande deitatis sue. Nec.n. nos ab imortalitate ꝛ miseria liberãs ad ãgelos imortales beatosq; ita pducit: vt eoꝝ pticipatione nos imortales ꝛ beati simus. Sz ad illã trinitatẽ e⁹ pticipatione angeli btĩ sunt.

Secundo queritur

ſm quid sit mediator: ſm h̃ ꝙ xp̃s dr̃ eẽ mediator nõ ĩq̃tũ hõ. Mediũ.n. dz coĩcare cũ vtroq; extremoꝝ. sed inq̃tum hõ nõ coĩcat nisi cũ alterõ s. cũ nobis nõ cũ dõ. Ad h̃ dõ ꝙ mediũ dr̃ multiplicit̃. s. q̃tũ ad ɔueniẽtiã nãe: q̃tũ ad ɔuenientiã ꝓprietatis. q̃tuz ad ɔuenientiã psone. Dr̃ mediũ q̃tũ ad nãz. sic est mediũ in colorib⁹. hoc aũt mõ nõ ẽ mediũ int̃ deũ ꝛ hõiez qm̃ nõ põt esse nã media. Dr̃ aũt alit̃ mediũ q̃tũ ad ɔuenientiã ꝓprietatũ. Et h̃ mõ põt xp̃s dici mediũ esse q̃tuz ad humanã nãm: ꝛ int̃ deũ ꝛ hõiez qm̃ habz ꝓprietates ɔuenientes cũ vtroq;. cũ deo. s. beatitudinẽ plenitudinẽ gr̃e ꝛ sciẽ. et habz aliãs in quib⁹ coĩcat cũ hõie. s. mortalitatẽ ꝛ alios defect⁹. Cũ g° dr̃ ꝙ necessariũ ẽ mediũ coĩcare cũ extremis. Et intelligendũ est q̃tũ ad hoc ꝙ extrema sũt: seu ſm ea s; que sũt extrema. Sz de⁹ ꝛ hõ nõ sũt extrema s; suas nãs: sed q̃tũ ad suas ꝓprietates. Unde de⁹ dicebat̃ extremũ rõne sue imortalitatis ꝛ beatitudĩs. Hõ xͦo rõe sue miserie ꝛ mortalitatis. Xp̃s aũt q̃tũ ad nãm humanã vtriusq; coĩcat alterã ꝓprietatẽ. Itẽ alio mõ dr̃ xp̃s mediũ int̃ deũ ꝛ hõiez: eo ꝙ ei⁹ ypostasis est in nãis duab⁹. Uñ dicit Dam⁹. Q2 ei⁹ ypostasis est ex duab⁹ nãis. qd̃ sic expõit̃ i. ex duab⁹ nãis subsistit. s. diuina ꝛ hũana nec mutat̃ diuina in hũanã: nec hũana in diuinã. sed vtraq; in sua pfectiõe remanz. Xp̃s ergo quãtũ ad humanitatẽ põt dici mediator dei ꝛ hõiuz: q2 lz quãtũ ad nãm coicz cũ hõibus solũ: rõe tñ psone coĩcat cũ deo. qm̃ psonã hz filii dei nõ psonã creatã aut ɔpositã sed eternã simplicẽ. De hoc mediatore dicit Isydor⁹ in li° de trinitate. Mediator dei ꝛ hõiuz. hõ xp̃s ih̃s. nõ alit̃ in deitate: aliter in hũanitate: sed idẽ vnus in vtraq; nã: nec p̃us ɔcept⁹ hõ. nec p̃us hõ edit⁹. nec meritũ accepit vt de⁹ esset. sed dei xͦbo manẽte in cõmutabili essentia, assumpsit carnẽ in qua impassibilis pati. imortalis mori, etern⁹ ãte secula tẽporalis posset ostendi.

Tertio queritur

quõ mediator sit Aug⁹ de ci. di. xi°. Hic est mediator dei ꝛ hõiuz hõ xp̃s ih̃s. p hoc mediator per qd̃ hõ. p qd̃ quia si int̃ eũ qui tendit: ꝛ illũ quo tendit via media est: est spes puemiẽdi Si aũt desit ꝛ ignoret̃ qua sit eundũ. quid pdest nosse quo eũd est. sola est aduers⁹ oẽs errores via munitissima vt ipe sit de⁹ ꝛ hõ quo it̃ de⁹: quo itur hõ. ꝛ ita ſm ꝙ hõ mediator est ꝛ via. Nõnd̃ ꝙ hec sunt nõis que dicunt̃ de deo ſm ꝙ hõ. mediator. vita. templũ. caput. fundam̃tu. pastor. hostiã. sacerdos hostia siue sacrificiũ. r̃deptor. ꝛ saluator. Et sciendũ ꝙ ista nõia attribuunt̃ xp̃o hõi ſm diuersos act⁹ ei⁹. Uñ diuersitas istoꝝ nominũ est penes diuersã actuũ xp̃i hõis. Est g° vn⁹ act⁹ xp̃i hõis vniri deitati seu assumi a filio dei in quo p̃cipue habitat ſm vnionẽ psonalẽ ꝛ quãtũ ad hũc actũ dr̃ templũ ista p̃cipua ꝛ pricipalis habitatio dei in xp̃o homĩe notat̃ĩ psal. cũ dr̃. Propterea vnxit te ds oleo leti. ꝛc̃. Deinde est ali⁹ act⁹. s. pticipare ꝓprietates hũane nãe ꝛ diuine: eo.n. ꝙ hũana nã xp̃i vnita deitati pticipat xp̃s ꝓprietates diuine nãe ꝛ hũane seu psonã diuinam ꝛ hũanã nãm: ꝛ q̃tuz ad hũc actum dr̃ mediator. sed ex hac mediatiõe manz ei plenitudo gr̃e: seu ex hac vnione. sed pleni ẽ largiri seu effundere aliis de sua plenitudĩe. Et iõ sequit̃ terti⁹ act⁹ xp̃i inq̃tum hõ. s. infundẽ hõibus sensus spũales seu largiri gratiã ꝓut dr̃ de ipo Jo. i. De plenitudĩe ei⁹ accepimus oẽs. et ſm hũc actũ dr̃ caput. Capitis enĩ est influere sensũ ꝛ vitã vel motũ aliis mẽbris. Sz q2 gr̃a p̃mo ɔfert̃ indistincte. iõ p⁹ hãc infusionẽ gr̃e. seu collationẽ hõibus sequit̃ distinctio gr̃e: que quidẽ distinctio ẽ ſm itellectũ ꝛ affectuz. vñ p⁹ effusionẽ gr̃e ɔsequunt̃ duo act⁹ quãtuz ad distinctionez gr̃e. s. illuminare intellcm̃. ꝛ accendere affectuz. quãtuz ad actuz illuminatiõis ĩtellect⁹ ꝙ est p intelligentiã fidei dr̃ fundamẽtum quãtuz ad actũ attendendi affectuz dr̃ hostiuz. Pri⁹ est g° dare gratiã ꝛ deinde distribuere. Item prius est illuminatio intellectus q̃ accensio affect⁹. sed post istos actus est incorporare nos ecclesie qd̃ fit p sacramtoꝝ pticipationẽ: et quãtuz ad hunc actum ꝙ est nos p sacramẽta regenerare. dr̃ xp̃s sacerdos s; frustra eẽt regeneratio nisi seq̃ret̃ nutritio que fit p ministrationẽ pastus. ſm

ꝙ dr̄ xp̄s pascere nos v̄bo spūs: al' doctrine ⁊ ꝗtuz ad hunc actū dr̄ pastor. Sed qa obligati sumus ad carentiā visionis dei p̄ originale pcc̄m ɔtractū ɔ̄ gentib⁹. ⁊ p̄pē peccata actualia q̄ addidim⁹. iō est ali⁹ act⁹ xp̄i soluēs istā penā uel obligatōz. ⁊ sic dr̄ hostia vel redemptor. Soluta aūt ista pena vel obligōne est ali⁹ act⁹. s. amouere rū̄p̄bcā: qd̄ nō ē aliud ꝙ amouere uelamentū mētis nr̄e: ⁊ fm̄ hoc dr̄ via. q̄m p̄u⁹ nō erat via qua ad deū gradereť. Deinde est tribuere gloriā: ⁊ fm̄ hūc actū dr̄ saluator. Sic g° p̄z distinctio ⁊ ordo istoꝝ noīūz p̄ distributōz ⁊ ordinē actuum.

Consequenter que

riť de effectu ablationis ptātis dyaboli q̄ntū ad ptātez nocēdi ⁊ tēptandi. Ad quod sic obr̄ Job. i. Dyabolus nō poterat ponere manū: nec in Job: nec in res ei⁹. nisi p̄missus. vñ dicebat dn̄o. Mitte manū tuā ⁊c. g° dya⁹ añ incarnationē nō hēbat ptātem nocendi. nisi q̄ntū erat p̄missus. Sz p⁹ passionē hz ptātem p̄missus sicut p̄z in flagellatoē Antonii ⁊ alioꝝ scōꝝ. Relinq̄ť igiť ꝙ per passiōz nō hēt minorē ptātem. Itē p⁹ passionē hz ptātez uexandi corpaliter hōies sicut p̄z in multis q̄ etiā sūt fideles. g° nō est p̄ passionē diminuta ptās nocēdi. Itē li. ar. sep̄ libꝝ fuit a necessitate coactionis. g° añ passionē p̄ temptatōz dyaboli nō poterat cogi ad peccādū sicut nec mō. ergo nō maiorē hūit dyabolus ptātem tēptandi ꝙ mō. Itē p̄ circūcisiōez in scīs ante passionē delebať culpa originaľ ⁊ culpa actuaľ p̄ caritatē. Ergo cū nō hēbat ptātez dya⁹ puniēdi nisi rōe peccati: nō hēbat tūc ptātem puniēdi bonos: sic nec mō. g° ⁊c.

Con̄. Apoc. 20. Uidi angelū descendētez de celo ⁊ apprehendit dracōnē qui ē dyab⁹ ⁊ ligauit eū ⁊c. Per quē angelū intelligitur xp̄s. g° p̄ passionē xp̄i diminuta ē ptās dyaboli vt minus possit q̄ prius. Item p̄ passionē absolut⁹ est reat⁹ in illis qui baptizanť originalis ⁊ etiā actualis culpe. Cū g° dya⁹ nō hēat ptātem nisi rōe peccati: nullā oīno hz ptātem. Itē ante passionē dya⁹ adorabať vt de⁹. sed p̄dicata passione p̄ mundum iā nusq̄ adorať. Ex quo certissime relinq̄tur ꝙ ptātem amisit cū hoc maxie appetat. s. adorari vt de⁹. Itē scī angeli p⁹ incarnatōz nām gn̄alr̄ humanā reuerenť. Un̄ angelus Joh̄i volēti se adorare dixit. Uide ne feceris cū seruus tu⁹ sū ⁊ fratꝝ tuoꝝ. vlti. Apoc

R̄ṡ dō. ꝙ dyabol⁹ p̄ passionē xp̄i minorē hz ptatem in nām humanā vlr̄ q̄s subiectā ē ei ptās qua p̄us subiciebat eā in infidelibus sibi ydolatria ⁊ veneratōe q̄si de⁹. subtracta ei etiā in fidelib⁹ in quib⁹ p̄pter fidē passionis nō hz ptātem. nisi quaten⁹ ei p̄missū est ad exercitiū v̄tutis. In fidelib⁹. n. caracť passionis. s. crucis ex sacramēto baptismatis q̄ dyaboli ptās cohibeť. Un̄ Apoc. 7°. dr̄. quatuor angelis. Nolite nocē quoadusq̄ signemus seruos dei nr̄i in frōtib⁹ eoꝝ. Rn̄d igiť ad illud qd̄ obr̄ p̄mo dō. ꝙ simplr̄ dya⁹ p̄missus est nocere. Minorē ptātem hz post passionē q̄ p̄u⁹ in ip̄is fidelibus. q̄a fideles post passionē fortiora arma hn̄t defensionis ⁊ resistentie ɔtra oēm ip̄ugnatōz dyaboli. Un̄. 6° ad eph̄. In oībus sumētes scutū fidei vt possitis oīa tela nequissimi extinguē. Habēt etiā nomē ih̄u: c⁹ noīs inuocatio pellit demones: sicut dr̄ Math. viii. In noīe meo demonia eicient ⁊c. Ad scd̄z dō. ꝙ p⁹ passionē hz ptātem uexādi corpa. sed nō quorūcūq̄ nec qualitcūq̄. Ptātem. n. uexādi habet corp̄s excōicatoꝝ p̄ciso ⁊ ab ecclesia: fm̄ qd̄ dr̄. 1. Cori. 5°. De fornicatore quē excōicauit Ap̄ls dicēs. Judicaui illū qui hi⁹ est tradere sathane in interitū carnis ⁊c. Eoꝝ v̄o qui nō sūt p̄cisi ab ecclesia fidelīū ptātem nō hz nisi quaten⁹ ɔ̄ deo p̄mittiť: vel ad hominꝝ correctiōz: vel ad scōꝝ exercitiū ⁊ coronā. fz qd̄ dr̄ de btō Anthonio postq̄ fuit a dyabolo flagellatus. ꝙ ei q̄renti ɔ̄ dn̄o apparēte sibi vbi erat cū flagellareť: respondebať Anthonii p̄ns erā. sed victoriā expectabā. Ante passionē v̄o vt dr̄ ptātem hēbat uexādi corporaliť oēs p̄ter illos qui solo p̄uilegio speciali tenebanť ɔ̄ dn̄o: fz qd̄ de scō Job legiť. Nōne tu uallasti domū ei⁹ ⁊c. Nō tn̄ videbatur sp̄ dya⁹ ptāte puniendi vt maiorē habēt ptātem seducēdi p̄ culpā sic ⁊ nūc in excōicatis ⁊ infidelibus. Ad tertiū dō. ꝙ est coactio sufficiēs ⁊ est coactio inducēs. q̄ntūz ad coactionē sufficientē li. ar. sp̄ fuit liberum ɔ̄ necessitate coactionis. q̄ntū v̄o ad coactionē inducentē que attendiť quo ad terrores ⁊ dolores pēaꝝ. vel q̄ntū ad cupiditates ⁊ blandicias uoluptatū. In his. n. induciť li. ar. ante passionē magis potuit q̄ post. Minus enī pōt dyabol⁹ inducere terrendo uel blandiendo post passionē q̄ prius. cū ⁊ ip̄e terreať ab ip̄o signaculo crucis: ⁊ inuocatione noīs xp̄i fm̄ qd̄ dr̄ Ysa. 30. A uoce domini

pnebit Assit virga pcussus ꝛc. Ad vlti-
mū ḋ ḋ. ꝙ q̄uis ḋelet in scīs culpa originał
ꝛ actualis quātū ad maculā: ꝛ quo ad diui
nā offensā. ꝛ quo ad reatū gehēne: nō tamen
quā ad reatū carentie visionis diuine: ide
c⁹ hēbat dya⁹ ptātem detinēdo eos ī limbo

Cōsequenter queri

tur de effectu aptionis ianue padisi. Et pri
mo dubitat quid dicat decretū. ꝛ q̄ est dif
ferentia decreti ꝛ cyrographi. Ad quod dr̄
ḋ ḋ. fm ꝙ dicit coll. z. Delens ꝙ aduersus
nos erat cyrographū decreti. ꝛ ipm tulit ḋ
medio affigens illud cruci. Glo. decretū di
fuit ꝙ Ade p̄cepit. s. de ligno sciētie boni ꝛ
mali ne comedas. h⁹ decreti violati cyrogra
phū i. memoriā deleuit de⁹: qui peccatū p̄mi
gentis p sanguinē xp̄i abluit. Scdm g° h p;
ꝙ decretū dr̄ diuinū p̄ceptū qd datū fuit
Ade. Cyrographū dr̄ memoria p̄uaricatiōis
Ade: sīue reat⁹ peccati Ade. Itē alio⁹ expo
nit glo. Decretū est snīa cūctis hōib⁹ aduer-
sa qua. s. dem̄ est. Morte moriemini. Cyrog̃-
phū dr̄ peccatū Ade: qd q̄i cautōz ↄtra nos
tenebat dya⁹. sed istud cyrographū tulit: cū
nobis delicta cōdonauit. fm hoc g° patz ꝙ
decretū dr̄ snīa dei respcū necessitatis mor
tis. seu exclusionis a via celesti. Cyrogra-
phū xō erat reat⁹ peccati Ade in totū gen⁹
humanum.

Consequenter dubi

tat de ipotentia aptionis. de qua dr̄ Apoc.
5°. Qꝛ nullus erat q̄ posset apire libꝝ. ꝛ liber
dr̄ in quo oīa legūt sūma ꝛ diuina sapīa seu
ueritas de quo Apoc. zo. Liber apt⁹ est qui
est liber vite: clausio h⁹ libri est clausio ↄtē-
plationis diuine pp̄ter reatū originalis pcti
Ex qua auctē p; ꝙ nullus poterat p meritū
suū puenire ad diuinā ↄtemplatōz. ꝛ hoc est
apiri ianuā padisi. Sz ↄtra h obr̄. Quātū-
cūqꝫ caritas fuit p̄ciosa ꝛ ṽtuosa tp̄e nr̄o.
tāta fuit ꝛ cā p̄ciosa tpib⁹ Abrahe. Si ergo
virt⁹ caritatis ꝛ p̄ciositatis tp̄e isto meret
vitā etnā: ꝛ ↄtēplatōz di. videlz aditū padisi
Ergo caritas tm̄ tpib⁹ Abrae meruit aditū
padisi. g° sine passione xp̄i esset adit⁹ in padi
sum. Itē si Abrahā meruit inꝰre padisum
meruit aptiōez padisi. g° manēte merito A-
brahe necesse erat in troitū esse: seu xp̄s pate
ret seu nō. Itē sicut dicit Apl̄s ad Gal. z°
Abrae dicte sunt pmissiones. q̄ quidē pro-
missiones de hēditate nō ptinebāt ad t̄rena
sed ad celestia. Cū g° ↄstet ꝙ liberalior e rex
etern⁹ q̄ tpali s: cū sequat ex ista pte ꝙ si ali
quis fuiat regi terreno p bono tpali sibi cō
misso meret bonū tpale. Ergo multo forti⁹
ex pte alia. Si Abraā seruiat regi eterno p̄s
hereditate sibi pmissa eterna meret illam.
Cū g° ↄstat ꝙ seruierit p hereditate eterna
sibi pmissa. constat ꝙ meruit illā. ergo iust⁹
iudex reddidisset sibi hereditatē eternā. ergo
sine passione esset ei patens adit⁹ padisi.

Rn̄⁹ ḋ ḋ. ꝙ nulli⁹ hōis caritas pōt mereri
vitā eternā p⁹ peccatū. vbi īteruenīente me
rito xp̄i. qꝛ oēs sūt originali reatu obligati
ad satisfactōz: quā nullus pur⁹ hō pōt exhi-
bere: c⁹ pbatōz inuenies tractā in qōibus de
incarnatōe. que quidē obligatio uel reatus
est obtrusio diuine ↄtemplatōis seu padisi
sed in hoc est dr̄ia int̄ fideles p⁹ passionē ꝛ
añ. qꝛ ante passionē nō est solo satisfactiōis
originalis reat⁹. sed p⁹ passionē est solo ori-
ginalis reat⁹. ꝛ iō fidelib⁹ post passionē ex ṽ
tute sacramēti passionis p; adit⁹ ad padisū;
ante passionē xō nō. Ad illud g° qd p̄mo
obr̄ ꝙ tāta fuit caritas tc: q̄ta nc ↄcedo. Nō
tm̄ ex hoc sequit ꝙ meruit aditū p̄ns sicut
nūc. Et rō h⁹ est: qꝛ caritas añ passionē nō hz
meritū passionis xp̄i ↄiunctū. per qd solū ē
originalis solo reat⁹. sed p⁹ passionē hz cari-
tas meritū xp̄i ↄiunctū. qꝛ iā exhibitū est m̄
est ꝙ meret post passionē qd nō p̄us. Ad
fm ḋ ḋ. ꝙ nō sequit Abraā meruit itrare pa
radisū. g° meruit aptionē ianue padisi. qm̄
aptio ianue padisi. nihil aliud intelligit q̄ so
lutio debiti originalis reat⁹: uel p originali
peccato. ꝛ ponit exēplū in p̄re qui obligat
debito terrā suā: c⁹ filio de iure hereditario
ↄpetit hereditas p̄ris: nō tm̄ poterit illā ha-
bere nisi soluto dbito p̄ris. Un̄ sicut iste dz
intrare terrā suā. tm̄ dz absolui a debito pro
quo obligata est prius q̄ intret. ita ꝛ in hac
pte p̄us oportuit solui debitū p peccato Ade
p passionē xp̄i añ q̄ posset esse introit⁹ ad pa
radisū. nullus aūt debitū soluere potuit nisi
xp̄s. patet g° ꝙ nō sequit qd obiectū ē. Nō
enī sequit ꝙ si quis mereat ↄsequēs: ꝙ mere
at antecedens. Ad vltimū p; rn̄sio. nō enī
facta est Abrae pmissio nisi in semīe. quod
exponit Apl̄s Qui ē xp̄s sub ↄditione. ergo
fiebat pmissio abrae hereditatis eterne q̄
fuit īpleta in xp̄i passione. Et ex hoc nō seqꝛ
qd debeat ei sine xp̄i passione. Itē ici dēt

q̄rit̃ de x̄bo Ambro. dicentis. Saluari non possem⁹ nisi vnigenit⁹ dī moreret̃ ꝓ nobis debitorib⁹ mortis. 3°. li°. sniarꝝ. 18. di. Cont̃ q̄d obr̃ sic. Ergo Abraā fuit debitor mortis g° dignus morte. nō g° dignus vita eterna Itē si mortis debitor fuit. ⁊ mortis spūalis g° debuit dānari. cū mors spūalis sit debitū mortis spūalis. vel ipa dānatio. Itē Ansel in li. cur de⁹ hō. Nihil asperius vel difficilius pōt hō ad honorē dei sponte ⁊ nō ex debito pati q̄ mortē: ⁊ nullaten⁹ pōt se magis dare hō dō ad honorē q̄ cū se tradit morti ad hīc⁹ dī honorē. Ergo aliq̄s pōt pati nō ex merito sed ad honorē dei. Relinquit̃ g° q̄ nō oēs sūt debitores mortis. Itē obr̃ d̄ xp̄o Xp̄s ex obedientia mortuus est. sic dr̃ ph 2° Xp̄s fact⁹ est obediens vsq₃ ad mortē. ergo erat debitor mortis: q̄a tenebat̃ ex p̄cepto p̄ris mori ꝓ redemptione hūani generis.

Itē dic̃ Aug⁹. Seruitia q̄to min⁹ debita tāto gloriosiora. ergo cū passio xp̄i fuit maxime debita. q̄a maxie dēbat obedire patri: minus fuit grata. R° ad p̄mū dō q̄ duplex est dignitas sufficientie ⁊ coop̄ationis Si respiciamus ad dignitatē sufficientie: nō est dignitas in Abraā. vel in aliq̄ alio respectu vite eterne seu passione xp̄i. Si xō dicatur dignitas coop̄atōnis: dignitas fuit ī Abraā respcū vite eterne Coopat⁹. n. est passiōi xp̄i. i. opat⁹ est: vt per passionē hr̄et vitā eternā. Ad aliud xō q̄d obicit̃ q̄ erat debitor mortis distinguēdū est q̄ est mors multiplr̄. Est. n. mors sepatio aīe a corpe. Et est mors sepatio aīe a deo. Un̄ dr̃ mortale peccatū. Et est mors ppetua sepatio aīe a diuina beatitudine irrepabilit̃. Un̄ dr̃ mors eterna Et est mors sepatio aīe a dei 9templatione seu btā visione nō ppetuo. sed ad tps. Et fm hūc modū accipit̃ mors. cū dr̃ ab Ambro. q̄ oēs erāt debitores mortis. Et hoc mō fuit Abraā debitor mortis spūalis. Et p hoc p3 r̄nsio ad p̄mū. Ad illud xō q̄d scd̄o obr̃ dō. Q2 dānatio est ppetua sepatio a deo. Et iō est mors irremediabilis. nō sūt sic dicit̃ debitū mortis: q̄a nō accipit̃ de morte irremediabili sicut dictū est. Ad tertiū dō. q̄ auctas Anselnō intelligit̃ de alio homie q̄ xp̄o. Un̄ ibi stati sequit̃: talē oz esse illū q̄ p peccato hōis satisfacē possit vt mori possit si velit. Et seq̄t̃ video plane illū hominē quē q̄rimus talē esse optere qui nec ex necessitate moriat̃: q̄a oīpotens erit: nec ex debito qui nūq̄ peccator erit: ⁊ mori possit ex libera volūtate: q̄a necessariū erit. Ad quartū dō. Q2 est debitū duplr. Est. n. debitu ex necessitate. ⁊ est debitū ex caritate. P̄mo° nō fuit xp̄s debitor mortis. sed scd̄o mō. Un̄ Ansel. 2°. Cur de⁹ hō. Dn̄s ih̄s cū mortē sustinere voluit: q̄m̄ suū erat pati ⁊ nō pati debuit facere q̄d fecit. q̄a q̄d voluit fieri debuit. ⁊ nō debuit facere. q̄a nō ex debito. Ex h relinquit̃ q̄ est debitū ex necessitate ⁊ ē debitū ex ordinata volūtate. P̄mo° nō debuit mori. sed scd̄o mō. quia ordinata erat sua voluntas p obedientiā sub volūtate p̄ris nō tn̄ sequit̃ q̄ debitor: q̄a esse debitorē īpōtat necessitatē mortis. Ad vltimū dō. Q2 opari ex debito p̄cepti pōt d̄s duplr̄ attendēdo ad obligationē p̄cepti: vel attendendo ad bonitatē p̄cipientis. id est dicē attendēdo ad potestatē p̄cipientis: vel ad bonitate p̄cipiētis attendens ptātem p̄cipientis diminuit meritū suū. quia attendit ip̄am obligatōz vt debitum. Attendens vero bonitate precipientis non respicit obligationem vel debitum Et ideo solum ad opandū fert̃ amore bonitatis p̄cipientis. nō ex debito ptātis. In primo g° sensu intelligit aug⁹ q̄ seruitia q̄to magis debita: tanto minus grata. secundo modo fuit in xp̄o.

Ultimo queritur

de cāūtate passionis. nā pat̃ tradidit filium Ro. 8°. Qui etiā ꝓprio filio suo nō pepcit. s̃ ꝓ nobis oib⁹ tradidit illū. fili⁹ tradidit seipz. i. Pe. 2°. Tradebat aūt iniuste se iudicāti ⁊c. Judas etiā tradidit illum. Math 14°. Judas scarpot qui tradidit eū. Silr̄ ⁊ iudei tradiderūt eū. Un̄ Math. 26°. Sciēbat aūt Pylat⁹ q̄ p inuidiā tradidissent illū ⁊c. sed actio patris ⁊ filii fuit bona actio Jude ⁊ iudeoꝝ fuit mala. Obicit̃ g° sic. contrariaꝝ cāꝝ sunt effect⁹ contrarii. Volūtas dei ⁊ xp̄i ⁊ volūtas iude ⁊ iudeoꝝ sūt cāe 9trarie. g° effect⁹ contrarii g° passio xp̄i nō erit effectus illorum.

Itē si de⁹ vult passionē xp̄i ⁊ iudei volūt idē. g° volēdo hoc 9formāt voluntatē suam volūtati dīne. g° nō peccāt. Itē cū pat̃ fuit cā ⁊ filius: ⁊ iudas ⁊ iudei: aut eodē gn̄e cāe: aut differenti: nō differenti cū sit in gn̄e cāe efficientis nō eodē. q̄a vna cā in genere boni: sic dr̃. 20. disti. li° 3°. sniaꝝ. Qualr̄ ergo pat̃ ⁊ fili⁹ iuste potuerūt tradere innocentē ad mortē. Est. n. iniustū īnocentē punire. R°

pōt dici. qm̄ pat᷑ ⁊ filiꝰ tradiderūt:qa pōm
suā ne fieret nō exercuerunt. ſi.n.uoluiſſent
exercuiſſe potentiā.nullatenꝰ ipm̄ iudei cru
cifixiſſe potuiſſent. Sʒ vltra diſtinguendū
ēqm̄ ē bonū mltiplr. Ex genere ſui: ⁊ bonū
ex fine. Silr ↄᷓtrario dr̄ malū multiplr: pōt
vtrqꝫ qđ eſt bonū ex genere eſſe malū ex fiā
⁊ eꝰ.quod eſt malū ex gn̄e eſſe bonū ex fi-
ne:vel ex circūſtantia Scđm hoc gº dđ. ꝙ
ipm̄ tradere erat malū et gn̄e. Et abſolute
erat malū. ipm̄ tñ tradē vt genꝰ humanum
redimeret: erat bonū ex fine. Scđm hoc gº
d đ.ꝙ pr̄ tdidit filiū.⁊ipē ſeipꝫ ad hoc vt pe
nā ſuſtinerꝫ:ꝓ liberatōe generis hūani. hoc
aūt bonū erat:ex hoc eſt qđ dīc Apl's ad gal
4º. Miſit deꝰ filiū ſuū factū ex muliere:factū
ſub lege vt eos qui ſub lege erāt redimeret
vt adoptiōes filioꝝ reciperemꝰ. Et iō filiꝰ ſe
tradidit vt obediret patri. Uñ factꝰ eſt pri
obediens vſqꝫ ad mortē ⁊c. phi. 2º. Nō autē
iudas ⁊ iudei ex h̄ fine tradiderūt.ſed iudei
ne amitterent locū ⁊ gentē.11º.Jo. Et Judas
ſilr ex auaricia.⁊ iō iſti peccauerūt. Jntentio
n. informat opationē. Uñ bona uel mala dr̄
rōne intentionis. Uñ dīc Ambro. ꝙ intētio
ſeu affectꝰ nomē iponit. Et ſic pꝫ ſolo ad qr
tū obiectū. Ad pm̄ū aūt dđ ꝙ eſt effectꝰ
eīe q̄ efficit:⁊ eſt effectꝰ quē efficit. Contrij
aūt fuerūt effectꝰ uoluntatū dei ⁊ iudeoꝝ
quibꝰ effecerūt.qa ↄtrarie intentiōes di ⁊
iudeoꝝ ⁊ actꝰ ↄſequētes.tñ effectꝰ quē effe-
cerūt eſt idē.videlꝫ paſſio xp̄i q̄uis ex diuer
ſa intentione.⁊ illud nō eſt incōueniēs q̄ad
mođ diſtinguit opꝰ opans: ⁊ opꝰ opatum.
Opus gº opans nō fuit idē.tñ idē fuit opus
opatū. Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad pm̄ū. Ad ſcđꝫ
dđ ꝙ formatio uolūtatis hūane ad dinam
nō eſt in uolēdo qđ deꝰ vult. ſed in uolēdo
eo mō quo deꝰ vult nos uelle.qđ nō fuit in
iudeis. Ad tertiū dđ.ꝙ deꝰ pr̄ fuit cā effi
ciens mortis xp̄i vt ꝑmittens:nō vt ꝓhibēs
mortē cū poſſet. Xp̄s ađo vt paſſionē uolūta
rie ſuſcipiens nec ꝓhibēs cū poſſet. Judei
ađo ⁊ iudas vt cā ꝓcurans. Crucifixores ađo
cā inferens mortē. Jtē q̄rit᷑ de effectu paſ
ſionis xp̄i.an ſit bonꝰ vel malus. Cū.n.paſſio
xp̄i ſit bona ⁊ ipām opati ſint iudas ⁊ iu di
vr̄ ꝙ iudas ⁊ iudei opati ſint bonū. Rº
dđ.ꝙ nō:qm̄ paſſio xp̄i nō erat bona niſi ex
fine:quē finē iudas ⁊ iudei nō hēbant: ſʒ po-
tiꝰ ↄtrariū. Dicenđ gº qm̄ paſſio xp̄i ↄpatur
ad ꝑtātem ⁊ ad cām inferentē vt eſt effectꝰ

actionis iude ⁊ iudeoꝝ que mala eſt. eſt ipā
paſſio mala. qm̄ bonꝰ effcus nō pōt eſſe a cā
ꝓpria mala. vt illa paſſio eſt patiētis uolētis
⁊ deſiderantis ꝑ ſuā paſſionē genꝰ hūanum
redimere bona eſt ⁊ meritoria. qm̄ nō ſic eſt
paſſio pura. ſed ꝓut refert᷑ ad inferentes eſt
paſſio pura. ⁊ ideo nō meritoria.

i **Nquiſito de** diuica paſſi-
one cū oī deuotione. Jnq̄rendū eſt
de eiꝰ ſacratiſſima morte:ex cº ↄſideratione
magis eſſet lugendū q̄ diſputandū. Solent
tñ querere circa hoc diſputantes. Pº
an mors xp̄i dēat intelligi ſepatio hūanita
tis a diuinitate. 2º an ↄcedendū ſit ſimplr̄
de xp̄o ꝙ fuerit mortuꝰ. 3º an ↄcedendū
ꝙ in triduo fuerit hō. 4º de deſcenſu aīe
eiꝰ ad inferos. 5º de q̄ete eiꝰ ī ſepulcro

Ad primum arguit᷑ ſic:ſicut
dīc Damꝰ. Ca-
ro vnita eſt deitati mediāte aīma ⁊ intellcū
gº ꝑ aīam vniebat᷑ caro diuinitati. Soluta
gº vniōe aīe ⁊ intellcs ad carnē:ſoluit᷑ neceſ
ſario vnio diuinitatis ad eandē.ſepato enīꝫ
medio ↄiungēte extrema.ſepat᷑ neceſſario ex
tremū ab extremo. Cū gº i morte ↄſtet ꝙ fcā
eſt ſepatio aīe ⁊ ītellectꝰ a carne. ergo facta
eſt ſepatio deitatis ab eadē Jtē dīc augꝰ
Mors quā timēt hōīes ſepatio eſt aīe a car-
ne. Mors aūt quā nō timet eſt ſepatio aīe a
deo. vtraqꝫ ađo dyaboli ſuaſu hōīs ꝓpinata
eſt. Si gº mors xp̄i debuit delere mortē quā
dyaꝰ ꝓpinauerat hōī.gº mors xp̄i debuit eē
ſepatio aīe a carne ⁊ a diuinitate. Jtē Ambr
tractans illud Math.27º. Jh̄s clamās uoce
magna dicēs. Deꝰ deꝰ meꝰ vt quid me dere
liq̄ſti. Clamat hō ſepatōeꝫ diuinitati moritu
rꝰ. Nā cū diuinitas mortis libera ſit vtiqꝫ
mors ibi eſſe nō poterat niſi vita diſcedēt:
q̄a vita diuinitas eſt:ex quo relinq̄t᷑ pmum
Jtē Anaſtaliꝰ. Maledictꝰ qui totū hōīeꝫ
quē aſſūpſit dei filꝰ denuo aſſūptū. vel libe
ratū tertio die a mortuis reſurrexiſſe nō cō
fitet᷑. Relinquit᷑ gº ꝙ denuo aſſūptꝰ eſt hō
in reſurrectione quā aſſūpſerat in icarnatōe
Depoſuerat gº eū in morte. Jtē cū ī xp̄o
ſit vnio carnis ad aīam ⁊ vnio carnis ad di
uinitatē pōr eſt nā vnio carnis ad aīam ⁊ or
dinat᷑ ad vnionē carnis ad diuinitatē. ſi gº
pm̄a eſt diſſolubilis ꝑ mortē.gº ⁊ ſcđa.
Jtē vnio diuinitatis ad carnē eſt ꝑ grāꝫ
Sʒ ſbiectū grē nō poteſt eſſe niſi rōnalis ſba

Separata igitur a carne aïa: separatur rōnalis sba. separatur g° ⁊ grā. g° ⁊ vnio cū diuina nā. Itē Jo. x°. Ego pono aïam meā: vt iterū sumam eā. nemo tollit eā a me. sz ego pono eā a me ipo. Cōstat φ istud nō dicit caro: s₃ diuinitas. ergo diuinitas ꝓposuerat deponere animam. Itē cū caro nō hābat ptātem a se ponēdi vel sumēdi aïam. g° ista nō poterūt esse ṙōba rōne carnis. g° si ṙōa sunt. ṙōa sunt rōne diuinitatis. g° diuinitas deposuit aïam in morte.

Itē cū aïs sui nā p subtractiōz grē sit separabilis a diuina nā. silr ⁊ corp⁹. Querit̃ an e9⁹. s. diuinitas sit sepabilis de sui nā ab aïa ⁊ carne qbus vnita fuit φ si dicat̃. g° simplr est sepabilis diuinitas ab hūanitate. Cōtra Aug⁹ sup Jo. x°. Ego pono aïam meā ⁊c. ṙōbū ex quo suscepit hoïez. i. carnē ⁊ aïaz: nūq̃ deposuit aïam: vt esset aïa sepata a ṙōbo. sed caro posuit aïam: qñ expirauit. q̃ redeūte resurrexit. Mors g° ad tps carnē ⁊ aïam sepauit. sed neutrū a ṙōbo dei. Itē Jo. dam⁹. si mortu⁹ est ut hō ⁊ scā ei⁹ aïa ab ei⁹ corpore diuisa est. Tñ diuinitas insepabilis ab vtroq₃ ꝑmansit: neq₃ ista vna ypostasis in duas diuisa est. Et. n. corp⁹ ⁊ aïa fm idē a pncipio in ṙōbi ypostasi hūerūt subsistentiā. ⁊ i morte a se inuicē diuisa manserūt singulū eorū vnā ypostasiz ṙōbi hñs: neq₃. n. corp⁹ neq₃ aïa ꝓpriam hñt ypostasim. pter ṙōbi ypostasim.

Itē leo papa. Tāta est vnio dei ⁊ hoïs: vt nec supplicio possent dirimi. nec morte distingui. igit̃ mors xpi nō d₃ intelligi sepa° aïe uel carnis a diuinitate. s₃ sepatio anime a carne: qđ ɔcedendū est. Et ridendū est ad obiecta. Ad pmū distinguēdo φ est mediū dūonis int̃ aliqua extrema dupl'r: necessitat̃. ⁊ ɔgruitatis. Necessitatis mediū sicut vita vegetabil' ⁊ sensibilis. Media sunt vnionis vite rōnalis ad carnē ita vt sepata vita uegetabili ⁊ sensibili a carne sepat̃ vita rōnal' a carne. Mediū ṙōo ɔgruitatis est. vt aqua ē mediū int̃ terrā ⁊ aerē. Cōgruit. n. vt int̃ terrā que est frigida ⁊ sicca p nām ⁊ aerem: q̃ est humid⁹ ⁊ calid⁹ p nām. sit aq̃ media que est frigida ⁊ humida. nō tñ necessitatis est mediū. qa remota aq̃ ubiloi⁹ vniet̃ aer t̃re. Dicendū g° φ aïa ⁊ intellect⁹ est mediū cōgruitatis vnionis diuinitatis ad carnē nō necessitatis. ītellect⁹. n. ⁊ aïs ꝓpter nām incorporietatis magis ɔueniūt cū diuina nā q̃ caro. Et iō ɔgruitatis mediū est. nō tamē necessitatis: qa diuina nā nō indiget aliq̃ ad sui vnionē cū aliq̃ creatura. Inde est φ sepatione fcā aïe a carne. nō sequit̃ sepatio carnis a diuinitate. Ad scđm dđm φ mors xpi ṙōtutē hūit delendi mortē quā dya⁹ ꝓpinauit hoï: ex hoc φ erat mors dei. Mors āt di esse nō potuit: q̃tū ad diuinā nāz. g° mors dei esse nō potuit nisi q̃tū ad humanā quā assūpserat nām. Moriebat̃ g° xps hñs hūanā nām in ipa hūana nā sepata aïa a carne ɔiūctis aïa ⁊ carne cū diuinitate. Et iō nihil ad ꝓpositū: qđ arguūt ex auctē Augu.

Ad tertiū dđ. φ sic intelligit̃ sepatio i auctoritate Ambro. sic intelligit̃ derelictio in auctē euāgelii. Ut qđ me derel. Derelictio. n. ītelligit̃ nō q̃tū ad recessū diuinitatis ab hoīe: q̃tū ad vnionē. sed solū q̃tū ad recessū q̃tum ad ꝓtectionē. Si. n. illa derelictio itelligeret̃ unionis solo. Ani mortē facta fuisset dei ⁊ hoïs solo. qa ante mortē dixit. Deus de⁹ me⁹ ⁊c. Alioqñ fuisset aliqđ tps. quādo xps adhuc hō viuus erat ⁊ nō de⁹. qđ est absurdū. Sepatio g° diuinitatis a carne d₃ itelligi q̃tū ad subtractionē ꝓtectionis qua per pōm nō amouit violentiā passionis nō q̃tū ad soloz vnionis. Ad quartū dđ. φ in ṙōbis Anastasii. assūptio itelligit̃ nō fm carnē tm: sed fm totū. Nō. n. dic simplr hoïez assūptū denuo. sed totū hoïez vt ondat hominē assūptū. i. denuo ɔiunctū in resurrectōe qui pus in morte fuerat diuisus sepeta aïa a carne. Ad qntū dđ. φ nō sequit̃. hec vnio sequit̃ vel ordinat̃ ad illā. g° si hec sepetur ⁊ illa: qđ p₃. qa est vnio man⁹ vel pedis ad corpus ordinata. Ad vnionē corpis cū aïa. ⁊ tñ ɔtingit esse sepatōz manus ⁊ pedis a corpore manēte tñ vnione corpis cū aïa. i. q̃tus vnio carnis ad aïam ordinet̃ ad vnionē carnis ad diuinā nām. Nō seq̃tur φ sepata vnione aïe a carne. sepet̃ vnio carnis a diuinitate.

Ad sextū dđ. φ est grā que ɔformat nāz spūalē diue q̃tuz ad cognitionē ⁊ amorem. Et h⁹ grē sbiectū est nā rōnalis. Et est grā que ɔformat fm φ possibile est nām corporalē ad diuinā q̃tum ad susceptionē diuine actionis ⁊ ṙōtutis. Et h⁹ grē subiectū pōt esse nā corpalis. Et grā h̄ fuit sūme in icarnatione xpi vt esset assūptibilis a ṙōbo dei ⁊ susceptibilis diue vniōis. Ad septimū dđ. fz Augu φ caro pōit ⁊ sūit aïaz nō ptāte sua: s₃ ptāte inhabitātis carnē diuinitat. verba g° illa sunt xpi rōe carnis inq̃tuz h₃ ī se potestatē diuinitatis. Ad vltimū dicendū φ

diuinitas nõ est sepabilis de sui nã ab aia ⁊ carne: quibꝰ fuit vnita. sicut eiꝰ. ⁊ hoc est gañ diua que est sũmũ bonũ q̃tũ est de se nulli deest nec deficit creature. tñ creatura p naturã suã que ɔfectibilis est: q̃a est ex ni hilo deficit illi.

Cõsequenter queri

tur. vtꝝ simplr de deo ɔcedendũ sit ꝙ fuerit mortuus ⁊ ꝙ sic. Pũo ostendit̃ p auctem Augi. Uerbu caro fcm̃ est: ⁊ sm̃ hoc ipꝫ verbũ crucifixũ est: s̃ ñ est mutatũ in hõiez. hõ in illo mutatꝰ est vt melioꝛ fieret. Itez idẽ Augi. quicq̃d passus est hõ non põt dici nõ passus deꝰ. q̃a deꝰ erat hõ. gᵒ si homo est mortuus dicet̃ deꝰ est mortuꝰ. Itẽ augꝰ q̃uo nõ potes dicẽ te nõ passũ iniuriã. Si ve stis tua incidat̃: q̃uis vestis tua nõ sit tu. mlto magis quicq̃d patit̃ caro vnita xbo debet dici pati deꝰ. lꝫ xbũ nec mori nec corrumpi nec mutari potuit. Itẽ ãbꝛ. 4ᵒ. li. de spũ. s. ꝙ xbũ caro patiebat̃ manẽs in carne xboꝫ in se ꝓ corpis assũptione referebat̃ vt pati diceret̃. q̃a caro patiebat̃. sicut scriptũ est. i. Pe. 4ᵒ. Xp̃o in carne passo. Ex his gᵒ relinq̃t̃ ꝙ simplr ɔcedendũ est. Deꝰ est mortuꝰ: deus est passus xbũ est crucifixũ. Coñ. Augꝰ si q̃s dixerit atq; crediderit filiũ di deũ passũ anathema sit. Itẽ nõ est simplr affirmare coñria seu ɔtradictorie opposita de eodẽ. sꝫ de do est simplr dicẽ. ꝙ est ĩpassibilis ĩmortalis. gᵒ nõ erit de eo accipe coñria ꝙ passibilis ꝙ mortalis seu ꝙ passus ꝙ mortuꝰ.

Itẽ in diuinis nõ differt ꝙ est ⁊ quo est deitas ⁊ deꝰ. Uñ nulla opatio est quã si dicere de deo respeũ creature q̃ã nõ sit dicẽ de diuinitate. sicut n. dr̃ deꝰ creat iustificat ⁊ glorificat. ita dr̃ dĩnitas creat iustificat ⁊ glorificat. ⁊ sic dr̃ deꝰ incarnatꝰ dr̃ deitas incarnata. Si gᵒ ɔueniẽt dr̃ deꝰ est passus ⁊ mortuus p carnẽ sibi unitã. ita ditas dicet̃ passa ⁊ mortua ꝓpter carnẽ ei vnitam qd nõ admittit ɔfessio dei. Relinq̃t̃ igit̃ ꝙ nec ɔueniẽt dicet̃ deꝰ passus ⁊ mortuꝰ

Itẽ natura diuina vnit̃ humanitati sicut diuina psona: ⁊ deꝰ sicut ditas. Uñ est dice incarnatũ de vtroq;. s. natura ⁊ psona. silr de alus que dicũt̃ de natura hũana ꝙ debẽt dici de vtroq;. s. natura ⁊ psona. ⁊ ita esse mortuũ dr̃ d vtroq;. Iuxta q̃rit̃ an sepata aĩa a carne manẽte vnione ditatis ad carnez debeat dici caro mortua qd vr̃: q̃a mors est separatio aĩe a carne. Coñ. sicut aĩa est vita ita deꝰ est vita ⁊ cã vite xiꝰ q̃ aĩa. gᵒ cuꝫ ab aĩa existente ĩ carne dicat̃ caro viuere: eo ꝙ aĩa est vita ⁊ cã vite. Mlto magis ab vnione deitatis cũ carne dꝫ dici caro viuere cũ ditas sit xissima vita: ⁊ cã xissima vite.

Rᵒ sm̃ auctes p̃dictas Augi. ⁊ Ambro. ɔcedendũ ꝙ ɔueniẽt dr̃ deꝰ passus deus mortuus. Ad illud gᵒ qd p̃mo obicit ex auctẽ Augi. dd. sm̃ ꝙ ipe met exponit ĩ eod si quis dixerit ꝙ in passione dolorẽ sentiebat filꝰ di: deꝰ ⁊ nõ caro tñ. cũ aĩa quam sibi acceperat anathẽa sit. anathematizat. gᵒ sm̃ Augi. dicentẽ deũ passũ rõne diuine nature nõ rõne hũane nature assũpte. Ad secundũ dd. ꝙ coñria vel ɔtradictoria nõ est accipe de eodẽ sm̃ idẽ. tñ sm̃ diuersa nullũ est incõueniens. Uñ nõ est incõueniẽs dicẽ ꝙ passus est deꝰ sm̃ humanã naturã: ⁊ mortuus. nõ passus nõ mortuus sm̃ diuinã. ⁊ sicut de psona xp̃i simplr est verꝫ dicere ꝙ ẽ deꝰ: ⁊ silr ꝙ hõ. ita simplr erit affirmare d psona xp̃i ꝓprietates di ⁊ ꝓprietates hõis tñ sm̃ diuersas naturas. Uñ Ambro. Spũalis est ista fides: q̃a xp̃s est filꝰ di ⁊ natꝰ ex virgine quã q̃si gigãtẽ ꝓpha describit eo ꝙ biformis gemineq; nature: vnꝰ sit ɔsors diuinitatis ⁊ corpis. Idẽ gᵒ masculine patiebat̃ ⁊ nõ patiebat̃: moriebat̃ ⁊ nõ moriebat̃.

Ad tertiũ dd. ꝙ quãuis deꝰ ⁊ ditas idez sint sm̃ rẽ: tñ differũt sm̃ ĩtelligentie rõem. Nã diuinitas significat diuinã naturã inq̃tuz hꝰ. ⁊ iõ nõ supponit psonã. s; nomẽ deꝰ significat diuinã naturã in hñte ipam ⁊ iõ supponit psonã. quia gᵒ vna psona est ĩ duabus naturis. iõ ꝓprietates vtriusq; nature ɔueniũt psone. ⁊ erit dicẽ deũ mortalẽ ⁊ ĩmortalẽ deũ passũ ⁊ nõ passũ rõne psone ⁊ hꝰ. Qd aũt obicit de vnione q̃a natura vnit̃ humanitati: sicut ⁊ psona ⁊ deitas. sic deꝰ. Uñ est dicere incarnatũ de vtroq;. dd. ꝙ alr et alr. Nã diuina natura seu deitas vnit̃ hũanitati nõ vt humanitas sit vnũ ĩ illa sed vt diuinitas ⁊ humanitas sint unũ in psona diuina. et iõ sicut natura ĩ ipa unione distiguit̃ a natura. ita et ꝓprietas nature a ꝓprietate nature. Inde est ꝙ licet dicat̃ incarnata. i. carni unita non tñ dicet̃ ꝙ est passibil̃ mortalis mortua uel passa: s; cũ dr̃ psona unit̃ humanitati siue deꝰ rõe psone sigtur humanitatis unio ad psonã nõ in aliquo alio: sed in ipa psona. Iñ ẽ ꝙ ꝓprietates

nãe hũane ꝯueniũt diuine ꝑsone: vt sit dicere ꝑsonã mortuã ⁊ passã: ⁊ ita deũ mortuum ⁊ passũ. Ad vltimũ dicendũ ꝙ aĩa ẽ vnita cor pori in vnitate nãe: ⁊ ideo ex vnione vel con- iũctione aĩe ad carnẽ resultat vita in carne. Uita.n.est actꝰ ⁊ pfectio nãe. Diuinitas vero ñ vnit carni in vnitate nãe. ⁊ ideo ꝙuis diuinitas sit vita ⁊ cã vite. vbi est ꝯueniens suscepti- bile: nĩ ex vnione diuinitatis cũ carne vel cor- pore nõ erit dicẽ corpꝰ viuere vel esse viuũ q̃a nõ est dicere vnã vitã cõmunẽ nãe deita ti ⁊ carni esse.

Deinde queritur

an xp̃s ĩ triduo mortuꝰ fuerit hõ. Circa hoc sic obi cit. Si aĩa nũꝙ fuisset vnita corpi. Et si di- uersa assũpta fuissent a verbo: nũꝙ fuisset hõ Sꝫ ĩ triduo ñ fuit aĩa vnita carni. gᵒ tũc nõ fu it hõ. Itẽ in illo triduo fuit hõ: ⁊ nõ po- tuit loqui: nec audire: nec videre: nec aliqd aliud officiũ hõis exercere. ergo in illo tri- duo fuit hõ cecꝰ surdꝰ mutꝰ: qd est absurdũ dicere. Itẽ sicut dicit Boetiꝰ. Triplex est statꝰ hõis ante peccatũ pᵒ peccatũ: ⁊ status glorie. Primꝰ fuit posse mori ⁊ posse ñ mo- ri. Scdꝰ nõ posse nõ mori. Tertiꝰ vero nõ pos se mori. quo exprimit imortalitas glorie quã tũc nõ hũit xp̃s: sed nullũ istoꝝ hũit in tri- duo. gᵒ nõ fuit hõ. Itẽ nusꝙ fuit hõ ĩ illo triduo: quia nec in sepulchro cũ ibi nõ hẽrz aiam: nec in inferno cũ ibi nõ habẽt corpus Relinqtur gᵒ ꝙ nusꝙ fuit hõ. Con. Aug Talis fuit illa susceptio que deũ faceret ho minẽ: ⁊ hoĩem deũ. sed illa susceptio nunꝙ desiit esse. gᵒ nũꝙ desiit deꝰ esse hõ. Itẽ Psal. Tu es sacerdos in eternũ ⁊c. Ergo nũ ꝙ desiit esse sacerdos. gᵒ nec desiit esse hõ ex quo factꝰ est sacerdos in incarnatione.

Itẽ quicqd prius fuit subiectũ rõnalitati fuit subiectũ rõnalitati in triduo. q̃a aĩa non desiit esse vnita verbo. gᵒ nõ desiit esse rõnal̃ Sill̃ rõne nec desiit eẽ sba corpalis. q̃a caro il la nõ desiit esse vnita verbo. gᵒ ipe xp̃s in tri- duo fuit sba corpea rõnalis. gᵒ fuit hõ. Itẽ in illo triduo fuit ypostasis hũane nãe: seu hñs humanã nãm. q̃s hũit aĩam ⁊ carnẽ sibi vnitã. gᵒ fuit hõ. Itẽ Hugo de sacmentis Quid est stultiꝰ dicere ꝙ ꝙ homo tũc eẽ de sinat qñ vere esse incipit: ⁊ tanto vtiqꝫ veriꝰ ẽ ꝙto verius est in quo esse incipit. gᵒ cũ hõ sã ctus in morte icipiat esse beatꝰ qd est eẽ ve- rissimũ. gᵒ stultissimũ est dicere: ꝙ hõ tũc eẽ desinat. Itẽ idẽ Paulus inquit. Cupio dis solui ⁊ esse cũ xp̃o. quid cupis mori ⁊ in xp̃o esse. imo dicũt quidã qd mori est nihil esse q̃a nõ eris qd fuisti pᵒ mortẽ. Si istis credis Paule mortẽ nõ optas. nisi forte nõ esse desi deras. Relinquit igit ꝙ in morte nõ desinit esse aliqs hõ. gᵒ multo magis: nec filius dei desinit esse hõ. Ad hoc diuersi diuersa di xerũt. Quidã idistincte dixerũt ꝙ xp̃s in tri duo fuit hõ vt mgr ⁊ Hugo de scõ vic. sed differenti rõe. Nã mgr dicit ꝙ fuit homo q̃a hũit illã eandẽ nãm ipe deꝰ sibi vnitam ⁊ eodẽ mõ quo prius: ex qua vnione dr̃ hõ. di cit etiã ꝙ alr̃ est in puro hoĩe alr̃ in xp̃o. q̃a in puro hoĩe ñ ẽ nisi vna vnio. s. aĩe ad carnez sed in xp̃o sunt due vniones. Una vnio hu manitatis ad diuinitatẽ. ⁊ hec facit eũ ho- minẽ. Alia est aĩe ad carnẽ: ⁊ hec facit eum viuere. Uñ cũ hec fuerit soluta in triduo di- cũt eũ fuisse mortuũ. Sꝫ quia aliq nõ fuit so luta dicũt ipꝫ fuisse hoĩez. Ad h autẽ ꝙ dr̃ xp̃s nusꝙ fuit hõ ĩ illo triduo. ipi rñdet ꝙ in inferno fuit hõ ⁊ in sepulchro. q̃a in v- troqꝫ habuit humanã nãm. Quidã tñ illoꝝ sunt qui dicũt ꝙ in aliis duobꝰ locis fuit hõ ita ꝙ in neutro. Hugo vero ꝯcedit silr̃ ꝙ xp̃s in triduo fuit hõ. Uñ dicit ꝙ recte verbum postꝙ factũ est hõ nũꝙ postea hõ esse desiit q̃a se nec in morte carnis ab assũpta hũani- tate nũꝙ diuisit: ⁊ sua opĩo est ꝙ eẽ ꝑsona- le hoĩs ꝯsistat penes aiam pncipalit̃. Unde dicit ꝙ spũs rõnalis ꝓpter dr̃ ꝑsona nume- ro discretꝰ: ⁊ rõe discernẽs. Uñ dicit ꝑsonaz esse. q.ꝑ se sonantẽ siue singularit̃ discernẽtẽ inquantũ numero discreta est ꝑ se. iquãtuz rõne discernit sonantẽ siue indicantẽ per se intelligimꝰ. Scdm hanc distinctionẽ ꝓpe dicimus ꝙ spũs rõnalis ꝑsona est. Corpꝰ vero vnitũ ipi spũi rõnali accipit ab eo vt sit ꝑsõ Utrũqꝫ vero vnitũ ipi ꝑsone verbi accipiũt ab ipo verbo esse ꝑsone. Cõcedit igit̃ Hugo ꝙ hõ mortuus est homo. nec qñ homo viuere desinit: desinit esse homo. q̃s aĩa nõ moritur nec viuere desinit. etiã qñ viuificare desinit quãuis fortassis sm sensũ loquẽdi nõ possit dici homo. q̃a illud nomẽ de terra sumptuz est. tñ sm esse pricipale ipius hoĩs est dicere hominẽ esse etiã cũ separatur spũs a corpore Uñ arguit ĩ hunc modũ. Cũ homo ex corpe ⁊ aĩa ꝯstet: tñ ꝓpter unã ptẽ que ẽ corpꝰ dr̃ homo corpꝰ. Multo gᵒ magis ꝓpẽ ptẽ aliã que aĩa est vꝫ dici aĩa. Si enĩ ex pte totum

nām ⁊ nomē trahere dr̄ ab illo ꝑcul dubio pte que dignioꝛ ⁊ melioꝛ est. Recti⁹ ⁊ nām ⁊ nomē trahere dicet᷑: quāuis hūana locu⁹ ab illa pte hōis potissimū uocabula formauit ꝗ pmo in hōie sensus hūanus agnouit. Solū enī corp⁹ in hōie vr̄. ⁊ iō a corpore hōis nomē sumit᷑. Ex his g⁹ relinquit Hugo ꝙ si homo dicit psonā hō mortu⁹ est hō Si ṽo hō dicat aīe ⁊ corꝑis vnionē. homo mortu⁹ nō est hō. Un̄ dic̄ sepata aīa a carne eadē psona spūs rōnalis remanet. que lꝫ forsitan fm sensū loquēdi. hō iā dici nō possit ꝗa id qḋ iā de terra sūptū erat: iā sibi vnitū nō hēat: nō tn̄ minus psona est ⁊ eadē psōa que pus fuit. Scḋm g⁹ ipm Hugo. est dicere xp̄m in triduo esse hōiez. Sꝫ ɔtra opi om Hugo. est opio alioꝝ qui dicūt. ꝙ aīa n̄ est psona. Sustinētes g⁹ ipꝫ distinguerem⁹ istā Xp̄s in triduo est hō. Quia hͦ ꝙ dico homo pōt dicere ɔiunctū ex aīa ⁊ corpe. Et hͦ mō xp̄s in triduo nō fuit hō. vel pōt dicere hoc ꝙ dico hō psonā hñtez hūanā nām: hͦ ē corpus ⁊ aīam: ⁊ fm hͦ xp̄s in triduo fuit homo

Alii ṽo dixerūt distincte ꝙ xp̄s ī triduo nō fuit hō. dicētes ꝙ ad hͦ ꝙ purus homo sit homo. unū tm̄ exigit᷑ s. vnio aīe ad carnem Sed ad hoc ꝙ xp̄s sit hō duo exigūt᷑. s. vnio humanitatis ad deū. ⁊ vnio aīe ad carnē. ꝗa ṽo facilius est destruere ꝙ̄ ɔstruere. Dicunt ꝙ ꝗa vna illaꝝ fuit soluta. s. vnio aīe ad carnē: tūc nō fuit hō. Ad hͦ. n. ꝙ sit hō alb⁹ duo exigūt᷑ ꝙ sit hō: ⁊ ꝙ sit alb⁹. Sꝫ ad hͦ ꝙ nō sit homo alb⁹. sufficit ꝙ alteꝝ nō sit. Ad illḋ ergo qḋ obicit᷑ pmo ꝙ talis fuit illa susceptio ⁊c. Dicendū ꝙ illa susceptio fecit hōiez ꝗa fuit aīe ⁊ carnis vnitaꝝ. Ex hͦ ꝙ fuit aīe ⁊ carnis solū nō fecit hōiez. Sꝫ ex hͦ ꝙ aīe ⁊ carnis vnitaꝝ. ꝗa g⁹ vnio aīe ⁊ carnis dē̄fit. iō int᷑ duo dēfit esse homo. Ad scḋm vero qḋ obr̄. Tu es sacerdos in eternū ⁊c. rident dicentes hoc esse deū. ꝗa sacerdotiū xp̄i futuꝝ erat in eternū. nec ei⁹ sacerdotio aliud successit sicut. sacerdotio Aaron successit sacerdotium xp̄i. Ad tertium respondēt ꝙ nō seqnit᷑. fuit sbā corporea rational. ergo homo. ꝓcedit. n. ab insufficienti. dicūt enī ꝙ quedā ꝓprietates sunt que tm̄ sumuntur fꝫ aīam vt aīalitas. quedā tm̄ fm corp⁹ vt corporeitas. quedā ex ɔcursu aīe ⁊ carnis vt humanitas. Ad hͦ g⁹ ꝙ sit homo oportuit ꝙ oēs tales ꝓprietates ibi sint que fm carnē sunt ⁊ que fm aīaꝫ sunt: ⁊ que sunt ex ɔcursu illorū ɔiūctoꝝ: ⁊ iō n̄ sequit᷑. Ad quartū dō. ꝙ n̄ sequit᷑ ē ypostasis hūane nāe. g⁹ homo Nisi vbi ypostasis est ratione hūane nature In xp̄o ṽo ypostasis seu psona n̄ est ratione hūane nāe sed rōne nature diuine in ṽbo. ⁊ ideo n̄ sequit᷑ nisi solū ꝙ est ypostasis habēs humanā nām. i. corp⁹ ⁊ aīam. Ad rationes ṽo Hugo. de facto dic. pꝫ rnsio ex predictis ṽbis. Alii ṽo distinguūt ꝙ est ɔsiderare esse hōis fm actū ⁊ tē: ⁊ fꝫ hͦ diffinit᷑ homo sbā ɔposita ex corpe ⁊ aīa rationali: ⁊ est ɔsiderare esse hōis fm habitū ⁊ rōez. Et fm hͦ diffinit᷑ homo. est aīal rōale. Pmo⁹ dixert ꝙ hec nō est ṽa. Cesar est homo: vel homo mortuus est hō. Scḋo⁹ dicūt ꝙ ṽe sūt. Cesar est hō hō mortu⁹ est hō. ꝗa pmo⁹ ponit᷑ esse hōis fm actū Scḋo ṽo mō nō affirmat᷑ esse hōis fm actū. sed solū fm habitū ⁊ rōez qḋ est esse abstractū a tpe. Hͦ g⁹ mō volunt ɔcedere ꝙ xp̄s in triduo est hō. pmo mō nō

Pōt tn̄ dici aliṫ. ꝙ hō dr̄ materialiṫ ⁊ formaliṫ. materialiṫ loquēdo xp̄s in triduo est hō. ꝗa hēt esse in aīa ⁊ corpe: ex quibus ɔstituit᷑ homo. formaliṫ ṽo non ē homo ꝗa nō fuit ibi ɔpositio ex corpe ⁊ aīa. Un̄ est formalis ɔstitutio hōis. ꝗa g⁹ est ypostasis seu psona habēs aīam ⁊ corp⁹. est dicere ꝙ est materialiṫ homo. ꝗa ṽo nō est ypostasis seu psona subsistens in corpe ⁊ aīa vnitis nō est dicere ꝙ sit formaliter homo.

Consequenter que

rit᷑ de descensu xp̄i ad inferos. Ad qḋ obicitur sic. Aug⁹ dicit ad Dardanū. Nō facile alicubi in scripturis nomē inferni in bono iuenit᷑. Itē Sap. 2⁰. Nō est agnit⁹ qui reuersus sit ab inferis. Itē Luce. 16⁰. Maximū chaos firmatū ē int᷑ nos ⁊ uos. g⁹ vr̄ ꝙ xp̄s nō descenderit ad infernū. Itē dixit latroni. Hodie mecū eris in padiso. sed hͦ n̄ dixit ratione diātis sed ratione aīe. Cuꝫ g⁹ padisus ⁊ isernus sint opposita loca. in triduo nō fuit aīa xp̄i in inferno. Sꝫ ɔr̄ Act. 2⁰. dixit. Beat⁹ Petr⁹ xp̄m soluisse doloꝛes inferni quib⁹ nō poterat detīneri. Item Dam⁹. Descendit ad infernū aīa dificata vt ꝗadmodum his qui in terra sunt: oꝛt⁹ est sol iusticie ita his que sub terra sunt ⁊ in tenebris ⁊ vmbra mortis sedent superlucesceat

Quod ɔcedendū ē ⁊ videndū ad obiecta ꝙ infernus vno mō dr̄ loc⁹: ⁊ est nomē loci infimi deputati aiabus dānatis. ⁊ hͦ modo

dicebant sancti descendisse ad inferos vel i inferno et aia xpi. Alio modo dr actus et maxime penalis vt magis sit nomē pene q̄ loci. et scdm hoc demones existentes in isto aere caliginoso dicunt esse in inferno rōne pene. Unde Jero. febricitans et si in lectis ponat eburneis: feruorē tm̄ aut frigus multi labons neqt euitare. ita demones et si in tēplis vel ydola colant aureis: seu quocūq mō p aerē deuecti igne tm̄ sp ardent iehennali. Isto g° mō nō pōt aliquis reuerti ab inferis. nec xps dicit descendē ad infernū. Ad illud vo qd cōsequēter obicit d paradiso: dicit dd. q vno mō padisus pōt dicē nomē loci. Alio° nomē summi gaudii: et sūme delectationis. que est in deo: et hoc vltio° accipiēd ē qd dixit dns latroni. Hodie mecū eris in padiso. Scdz qd dicit Aug. ad Dardanū. Si scdm inqt hoīem q deus vbo suscepit. putas dem esse hodie mecū eris in padiso. nō ex his vbis estimand° est in celo padisus. Nō.n. illa die futurus erat xps hō in celo: et post quis audeat dicē dnm ihm ad penales inferni partes venisse nec fuisse apud eos qui in synu Abrae reqescūt vbi fuit ipe. intelligend° ē padisus quē latronis aie polliceri dignat° est: q si ita est gñale nomē padisi est vbi feliciť viuit et p° vbicūq padisus sit quisq bonoz: ibi est cū illo qui vbiq est. Item qriť vtr xps descendit ad infernū infer°: et cū limb° dicať vbi erant aie scōz liberandoz. et hic erat infernus supior. Infern° vo inferior erat loc° suppliciorz: vbi erāt aie nō liberandoz: sed ppetuo dānatoz. de quo inferno dr. In iferno nulla est redēptio zc. Si g° nō descendit ad infernum nisi ppter aias liberandas. g° nō descendit ad infernū infer°. Con psal Eruisti aiam meā ex iferno iferiori. Item Zach. 9°. Tu vo in sanguine testi eduxisti vinctos de lacu zc. glo. qa eos qui tenebanť vincti in iferni carcerib°: vbi eos nulla refrigerauerat mīa: quā ille diues qrebat. tua liberasti mīa. sed cōstans est q ille diues erat i iferno iferiori. Relinqť igiť q xps descēdit ad infernū iferi°. Rē° infern° vel inferior dr tripl'r: rōne meriti: rōe pene: rōe loci. Rōe meriti vt existentes in pcō mortali dicunť esse i iferno et diciť erui qn illūiati ad penitentiā conuertūť ad dolendū de suis peccatis. Rōe pene dr infernus inferior pena eterne dānationis de qua nō est liberatio. Rōe vo loci dr infern° inferior in respcū ad locum nostre habitationis: vt ppter miserias quas hic sustinem° dr infern°. Un Aug. in qōib° sup Gen. est infern° inferior isto iferno in q sumus in hac carne: et in hac mortalitate. corpus.n. mortuū est ppter peccatū. g° et h st mortui: vt nō mireris q infern° dr qa mortuis habūdat. Scdz g° Augt. ppter duo inferna. quoz alter est supius: alter inferius missus est dei filius vndiq liberans. ad hoc nascendo ad illud moriēdo. Et scdm hoc patet responsio ad obiecta.

Cōsequenter queri

tur de qete xpi in sepulcro. Ad qd sic. Oē totū dr relatiue ad ptem. Si g° totū fuit in sepulcro. g° quelz ps eius: qd falsū est. Relinqtur g° q nō fuit tot° in sepulchro: neq vbiq. Itē sicut dic Aug. et pbat Hugo de sā cto vic. Deitas ps nō fuit. vt ex ipa totū fieret mai° ipa. nec in ipa ps fuit. vt in ipa aliquid esset min° ipa. g° ab ipa deitate in xpo remouet ois rō toti° et ptl. g° et ab ipa hūanitate. Nō.n. pars dr nisi respcū cōpartis. Ergo hūanitas nō est pars in xpo cū diuinitate. n g° pōt dici totū in xpo. cū oē totū dicatur respcū partis. nihil est g° dicere tot° vbiq ē seu totū. Itē obr̄ q corp° xpi pōt esse in plurib° locis. qa est in diuersis altarib°. sed q rōe. aptū est esse in duob°: ita in trib° et quattuor: et sic deinceps. g° et si corp° xpi poterit esse vbiq multo fortiori rōne et aia. g° si totū referať ad humanā nām. totū pōt eē vbiq. Itē distinguit Hugo q aliud est aliq sil p vnionē ad vnitatē cōponi. aliud aliq per vnitatē vnioni apponi. qn.n. aliqua p vnionē ad vnitatē cōponuť nomē toti° ptes coicare nō pñt. vbi gr̄a paries tectū et fundamētū hec tria quedā sūt: et nullū hoz p se domus ē. qn vo aliqua alicui vnitatē suā ex se hñti p vnionē apponūť in pticipationē illi° trāseūt cui apponūť: et nomē illi° piter cum illo pticipare incipiant. sicut p vnionē vnitatem illi° pticipare inceperūt et ponit exēplū. corpus rōnali spūi vnitū. nō dat illi vt sit psona. sed cōiunctū accipit ab illo vt sit vna psō cū illo sic humanitas iūcto vbo nō quidem dedit illi vt esset psona. sed vnita illi accepit psonā cū illo. Ex hoc g° arguit. Si humanitas accepit ex vnione vnitatē psone. g° cum vnitas psone sit vbiq: accipiet esse vbiq. g° erit dicere: q tota humana nā est vbiq.

Itē dubitať de hoc qd dicit mgr̄ 3° li°

in sent.li.3o.di.s.q nō maior erat psona.vbi al
ter tm̄ vnitū hebat q̄ vbi erat neutꝝ hūa
vnitū.Ex quo vr̄ īplicāe:q alicubi erat neu
tꝝ hūs. Con. Postq̄ nām humanā assū-
psit:nūq̄ deposuit.g° nūq̄ fuit neutꝝ hūs
R° totū vno° vr̄ idem qd̄ pfectū.ꝛ hoc
mō totū nō vr̄ ad ptem. Alio° totū dicit̄ ex
ptibus ɔstitutū. Primo° vr̄ tot° fuisse xp̄s
in triduo ꝛ in inferno ꝛ in sepulcro: ꝛ non
totū.q̄a tot° ptinet ad psonā:que quidē per
fecte erat:vbiq3 ꝛ plene. Totū vo ptinet ad
nām:que quidē sm̄ hūanā nām:nec erat vbi
q3.nec etiā erat pfecte in sepulchro: nec pfecē
in inferno:sed sm̄ ptē. ꝛ p hoc patꝫ rn̄sio ad
pmū. Ad sm̄ dd̄.q intētio ptis remouet̄
ab hūanitate p ɔgationē ipi° ad diuinitatē
Cū.n.cū deitate venit in ɔpositōꝫ ipi° psōe
xp̄i.nō tn̄ ab ea remouet̄ intentio toti° ꝛ p-
tis sm̄ qd̄ accipit̄ sm̄ se. Un̄ Hugo de scō
vic. In humanitate sola inueniem° ptes ꝛ to
tū in ptib°. Cōstat.n. hō ut quoddā totū ex
ptibus.s.aīa ꝛ carne. ppterea igit̄ vbū totū
hoīem assūpsit.q̄a totū qd̄ erat hoīs assum
psit.s.corp° ꝛ aīam: nō aūt tot° hō in sepul-
cro iacuit sed ps hoīs. Ad tertiū dd̄.q it̄
sbam creatā separatā. ꝛ sbam diuinā.media ē
dignitate ꝛ excellētia nāe.nā vnita diuine
sbe. Oīs aūt sba creata est circūscripta. ꝛ in
vno solo loco. Substātia vo dina: q̄a incircū
scripta vbiq3 est. Sba vo vnita dine v̄tute v-
nionis excellit oēm aliā. ꝛ hꝫ esse in plurib°
locis.sed q̄a in min° q̄ diuina. Iō nō est pos
sibile vt sit vbiq3. Nō g° sequit̄ pōt esse ī h
ꝛ in illo.g° in quolꝫ:q̄a nō est ɔsūs tō ad eē
vbiq3. Pretēa solū determinat̄ ei eē ī plu
ribus rōe sacramēti:q̄uis sm̄ spēm difficil-
limū sit diffinere an natum sit esse in uno lo
co tm̄ uel in plurib°. Ad aliud dd̄.q cum
dr̄ q hūanitas accipit vnitatē psone.intelli
gendū est q̄a hūanitas nō hꝫ aliā psonalita-
tē:nisi que est psone dine:ꝛ in ipa hūanitas
est ipa psona. Et iō nō sequit̄ q ab ea accipi
at esse vbiq3. Ad vltimū dd̄. q nō itēdit
mgr̄ negare vnionē hūane nāe cū diuina
absolute:sed respcū loci. q̄uis.n. de° sit sēp
nō eū ꝛ semp hic cū angelo.l3 sit sp cū ange
lo:qm̄ angel° nō est hic sic xp̄s sp ē hn̄s hu
manā nām.sed nō sp est hn̄s nām.in hoc lo
co ī quo nō est nā hūana:ꝛ hec est intentio
mgr̄i. Ultīo ad pleniorē intelligentiā q̄ri
tur.qūo descendere dicat̄ de xp̄o. cū dicit̄
descendisse ad inferos uel descendisse de ce
lo. Et pmo querit̄ an descendē ɔueniat xp̄o
sm̄ diuinā nām ad qd̄ sic. Ascendere ꝛ descē
dere sunt actiones circūscripte sbe. Xp̄s sm̄
diuinā nām est incircūscripta sba. g° nō cō
uenit ei ascendē ꝛ descendere de celo rōne
diuine sbe.g° rōne hūane nāe.g° vo ꝛ ppe
filius hoīs descēdit de celo rōe ɔditiōis hu
mane nāe. Itē fili° dei sm̄ diuinā naturā
est vbiq3.g° nō mutat locū. g° nō descēdit
Itē obr̄ de hoc qd̄ dr̄ Io.3°. Nemo ascē
dit ī celū.nisi qui de celo descēdit fili° hoīs
Sed solus xp̄s descēdit.g° solus xp̄s ascen-
dit ī celū.g° nos nō ascēdemus. R° dd̄m
q cū descensus ī xp̄o itelligit̄ sm̄ diuinam
nāꝫ ī ɔpatōe ad humanā q̄admodū ītelligit̄
missio sm̄ qd̄ dicit Aug° i li. de tri. dic euā
gelista Io.1. In mūdo erat ꝛ mūdus p ipm
fact° est ꝛc. Deide subiūgit ī ppria venit ꝛc.
illuc aūt missus est quo uenit.illuc g° miss°
est ubi erat. Missus aūt dr ī q̄tum apparuit
foris ī creatura corporali qui it° ī nā spūali
oculis mortaliū sp occult° est descēsus. Igit̄
nō aliud ītelligit̄ nisi apparitio sublimitatꝭ
v̄bi ī humilitate humanitatis assūpte. Ex
vo que obiciūt̄ pmo nō ꝓcedūt ī hac via
quia accipiūt ascensuꝫ ul descēsuꝫ. sm̄ q sūt
ꝓprietates creature. Et p hoc patꝫ rn̄sio ad
duo pma. Ad ultimuꝫ vo dd̄. q psō xp̄i
aliqn̄ accipit̄ cuꝫ pasiōe ꝓ solo capite. quē-
admodū dr̄ Io.3°. Qui desursuꝫ uēit super
oēs est. Aliqn̄ vo ꝓ toto corpe ecclesie seu ꝓ
capite ī q̄tum sunt ei mēbra unita. uidelicet
oēs fideles existētes ī caritate. Et hoc mō
accipit̄ ī Io.3°. Nemo ascēdit ī celum ꝛc. Un̄
Aug° ī li° de bap° puulo. In unitate eius
oēs īmutādi leuādiq3 ɔcurrunt:ut ille q̄ de
scēdit:sit ille qui ascēdit:nō aliud se deputās
q̄ corp° nostꝝ.ut de ipo ꝛ ecclesia v̄ita di-
cat̄ erūt duo ī carne una. Nō g° seq̄t̄ solus
xp̄s ascēdit. Nō g° nos ascendem°: quia sic
dicit glo. sup Io.3°. Nemo ascēdit ꝛc.n̄ ascē
dunt ī celuꝫ:nisi sint mēbra cohercētia illi qui
est una psona hō ꝛ dei filius. Sic g° termi-
nat̄ hec ps ad laudē ꝛ gloriā ihū xp̄i.

P Ost inquisitiōꝫ

passiōis ꝛ mortis dn̄ice. Inquirēd
est de resurrectiōe ꝛ demōstratiōe resurre-
ctiōis. Circa resurrectiōꝫ vo q̄renduꝫ erit
pmo de ueritate resurrectiōis. Scd̄o de
q̄litate ꝛ effectu resurrectiōis. Tertio de
tempore resurrectionis.

c **Irca ueritatem** q̄rit̄ duo.an sit.quid sit.q̄ patebunt in inq̄sitōe habita:cꝰ de necessitate resurrectionis.Ex quo relinquit̄ q̄a est. De mō resurrectionis.ex quo relinq̄t̄ quid est.

Ad primum igit̄ arguitur ī huc modum.i.Cor.15°.Si xp̄s nō resurrexit inanis ē fides nostra zc.Ex hoc vr̄ necessariū q̄ xp̄s resurrexit.Quia nec̄e est fidē nr̄am esse veram. Itē Luc.vlt°.Quid s̄bati estis.ibi glo.si nō est v̄itas resurrectionis:pdit̄ ē fructus passionis.g° rr° necessaria est ad nostrā redēptioz. Itē Ro.5°.Nos saluati sumꝰ ab ira p ip̄m.Sz saluatio ab ira est terminꝰ a quo.s.a pena.Saluati in vita est t̄iꝰ ad quē.s.ad vitā Vn̄ glo.ibidē.vt iuste viuamus q̄a sic̄ viuē nō poteramus.Si g° p aiam solū descēdentē ad inferos xp̄s mortuus saluauit nos ab ira.g° ad saluandū in vita exigit̄ q̄ sit viuꝰ g° exigit̄ rr° eiꝰ.g° necessaria est. Ad oppositū Jo.5°.Audient qui in monumētis sūt zc Augꝰ.Per v̄bū dei fit resurrectō aiaꝝ.Per v̄bū carnē fcm̄ fit rr° corpoꝝ. Juxta hoc arguit̄ Ad plenā restitutōz nō exigit̄ nisi rr° aie ꝛ corpis.Sz p incarnatōz fit rr°:ꝛ restō hꝰ:q̄a v̄bū caro fcm̄ est Jo.1.Ergo ad plenā restōez nō est necessaria rr° xp̄i. Itē ad idē Plena restō fit i remissione culpe ꝛ pene.Si g° p passionē fit plena remissio pene ꝛ cl'pe.g° ꝛ plena restō.Quia iustꝰ dn̄s reddet vnicuiq̄ q̄d meruit.Sz sci meruerūt gloriā soluta pena originali.g° plē per passionem est restō.Q̄ p passionē fieret restō p̄z p illō.1.Pe.2° Peccata nr̄a tulit in corpe suo sr̄ lignuz Et Ysa.53°.Cuiꝰ liuore sanati sumꝰ.Et p illō coll.2.Delēs cyrographū decreti i.diuinam sniam zc. Itē in passiōe dr̄ ꝯsūmatū est.Jo.19°.Ergo sufficient erat satisfactū p culpa Ade.Sed si Adā nō peccasset trāsferet̄ ad gloriā.ergo ꝛ tā cito post passionē hō poterat trāsferri.g° zc. Itē passio amouit rumpheā.g° ꝛ obstaculū videndi deū.g° nec ad gloriā aiaꝝ nc̄cis est rr°. R°.d̄o q̄ nc̄cia ē rr° xp̄i ꝛ viatoribꝰ ꝛ beatis.lz alio ꝛ alio mō Viatoribꝰ est necessaria triplici rōe.ꝛ beatis duplici rōe.Viatoribꝰ p̄mo pp̄ iustificatōz nr̄āz.Vn̄ Ro.4°.Resurrexit ppt̄ iustificatōz nostrā.Scd̄o pp̄ter gratiā ipetrandā.seu p pter reconciliatōz.Vn̄ Hebre.9°.Ut appareat vultui dei p nobis.s.in corpe ꝛ aīa vt oret pro nobis.Vn̄ dicūt q̄ eā meritoria ē quodā mō.vt deꝰ pater nobis misereat̄. Tertia rō est ex pte suscipientis gratiā.s.pp̄ter dispositōz ampliorē ad suscipiendū gr̄az.vnde tota humana nā ordinat̄ ad xp̄m:ꝛ est irreuerentia etiā scis angelis postq̄ assūpta est.vn̄ potest ipa suscipere maiorē gratiā q̄ ante possꝫ.vn̄ in assumptione accepit hꝰ dispositōz.In passione recepit maiorē dispositionē ꝛ in resurrectiōe ampliorē.Vn̄ gn̄alis dispō āplior in nā humana ad gratiā est ex nā eiusd̄ speciei que resurrexit.in xp̄o.q̄a magis ex hoc ē accepta deo. Preterea dispō psonalis est in credente:s̄m q̄ dicit Apl's Ro.4°.Q̄ resurrexit pp̄ter iustificatōz nostrā.mortuꝰ est p pter delicta nostra.q̄d vr̄ ppt̄ fidē ꝛ amorez Intelligendū est g° q̄ rr° iustificat.sic̄ ꝛ passio:s̄ passio iustificat in adultis solū p fidez ꝛ amorē.i.vt credita ꝛ dilecta.Hoc.n.exigit̄ ad hoc vt effectꝰ iustificationis hēat̄.Vn̄ d̄ sufficiens est cā iustificationis passio.s̄ non efficiens nisi credat̄ deꝰ passus.ad q̄d maxie rr° opat̄.vel glo.intelligit̄ si nō est v̄itas resurrectiōis.q.d.frustrabit̄.q̄a nō crederetur Et sup psl.Que vtilitas ī sangiē meo.Glo.Si stati nō resurgo corruptūq̄z fuerit corpꝰ meū.Nemini annūciabo:nullū lucrabor:ꝛ ita pibit ꝯfessio.s.testimoniū veitatis. Et ideo Act.2.Quē deus suscitauit solutis doloribꝰ zc.Glo.assertio resurrectōis hꝰ sic nc̄cia est rr° viatoribꝰ. Itē beatis necessaria est resurrectio xp̄i duplr̄ ad maiorē gloriā spirituū.ꝛ hoc est cōe aīabus ꝛ angelis q̄a glorificata hūanitate xp̄i:est duplex delectatio in xp̄o.Vna in ꝯtemplatōe diuinitatis.Alia in ꝯtemplatōe hūanitatis.in qua etiā angeli desiderant pspicere.1.Pe.i.ꝛ hoc de presēti itez ad resurrectionē corpoꝝ.sua.n.rr° erit cā future resurrectionis:ꝛ hoc in futuro.vn̄ in psl.Ad uespum demorabit̄ fletꝰ ꝛ ad matutinū letitia.Glo.dn̄s resurrexit mane.idē nobis pmittens p suā resurrectionē.que est efficiens cāe resurrectionis nr̄e ꝛ aīe ꝛ corporis. Ad illud q̄d obicit̄ p v̄bū carnem fcm̄ fit rr° corpoꝝ d̄.q̄d veꝝ est.s̄ hec non est p̄xīs dispō.imo exigūt̄ alie.s.p v̄bum passū in carne ꝛ resurgens:ꝛ ueniens ad iudiciū iste sunt dispositiones p̄xīe nostre resurrectiōis. Ad aliud q̄d obr̄ q̄ plena est remissio culpe ꝛ pene p passionē d̄.q̄ plena est q̄ntū ad sufficientiā.nō tn̄ q̄ntū ad efficientiā.vn̄ p passionē nō credet̄ deꝰ:vt dictū est

s p resurrectionē credit̄ deus.vnde assertio resurrectionis testimoniū est deitatis. dicit gl.sr illō psal.Que vtilitas ī sāguie meo ꝛc.

Ad aliud qḋ obi̅: ꝙ ꝯsūmatū est.dḋ. ꝙ h satisfactū esset p culpa Ade.ꝛ quo ad hoc ꝯsūmatū.tn̄ regrebat̄ vlteri⁹ aptio ianue p efficientia que debuit fieri p assensū xp̄i ī celū.Un̄ in morte xp̄i nō fuit oīno ꝯsūmatio eoꝝ que requirebant̄ ad plenā iustoꝝ beatificationē:q̄a ordinatū fuit. fine diui ꝓuidentia dispositū vt in carne gloriosa introducēt aias in celū.ꝛ hoc exigit̄ ad habendā tantā gloriā quātā debebāt habere.

Consequenter queritur de mō resurrectionis.s. an sit idē mod⁹ resurgendi in xp̄o:ꝛ in nobis.Ad qḋ sic. Nr̄a resurrectio est a morte ꝛ ab īcineratōe.queritur an hoc mō sit in xp̄o:ul' possibile sit sic fieri. Ad qḋ Dam⁹ 4°.li.Refrectio dui est corpis sc̄i incorrupti ꝛ aīe vnio.g° in refrectione xp̄i corp⁹ trāsiit de corruptione ad incorruptōz.g° corp⁹ ei⁹ fuit corruptū corpus s̄m qḋ dicit Ap̄ls de corpore nr̄o.i.Cori.15 Oportuit corruptibile h̄ induere incorruptionē ꝛc. Itē Greg⁹.Mortē nostrā moriēdo destruxit.s xp̄s nō solū debuit destrue̅ mortem.s.dissolutionē aīe ꝛ corpis.s mortē que attendit̄ in corruptione.i.in īcineratione. Itē mortalitas respicit dissolutionē aīe ꝛ corpis.Incineratio dissolutionē corpis b3 sententiā diui.Geñ 3°.Terra es ꝛc.Sed passio xp̄i soluit debitū mortis.g° ꝛ debitū incinerationis soluere debuit īcineratione sua.ergo debuit incinerari. Itē ph.2°.Humiliauit se vsq3 ad mortē.quare g°n̄ vsq3 ad īcinerationē. Itē in corpe nr̄o est vitiū originis. q̄a vitiū est cū origine. Itē vitiū ē in vnione corpis ꝛ aīe.s ꝓpter vitiū in ꝯiunctiōe corpis ꝛ aīe: inest nobis vitiū mortalitatis i.sepationis corpis ꝛ aīe.g° ꝛ ꝓpter vitiū originis:inerit nobis īcineratio.Si g° xp̄us accepit penā que ꝯsequit̄ ad vitiū vnionis ergo xp̄s silr̄ debuit accipe illā penā que est ꝓpter vitiū origīs.s.īcineratiōnē. Item sicut dicitur Leui .7°.decimat⁹ est Abraha3 nō tn̄ xp̄s: q̄a solum descendit s̄m corpulentiā s'bam.nō tn̄ s̄m inuisibilē rō3.s.ꝯcupiscētiā origīs.sicut leui.Iux̄ hoc vr̄ ꝙ xp̄s co ꝙ descendit s̄m corpulentiā s'bam:accepit mortalitatē.ꝛ q̄a nō descendit s̄m semialē rōem h̄ nō accepit īcineratōez sicut alii hoīes s h̄ ponat̄. Coñ. Corp⁹ descendens ab Adam s̄m est ꝯtractatū:q̄a est ex coīri⁹ique appetiit ire in regiones diuersas s ad tale corp⁹ sequit̄ īcineratio.ergo s̄m ꝙ ab Adā descēdit s̄m corpulentam s'bam.corp⁹ ei⁹ est incinerabile. Itē ꝯtrouersia est int̄ aīam ꝛ spm̄ Gal.5.Caro ꝯcupiscit ꝛc.sed ista rebellio que ꝯsequit̄ ad inuisibilē ꝯcupiscentiā ꝛ in spū bene ordinato facit ꝯcupiscere mortem Un̄ Ro.7.Quis me liberabit ꝛc.Ergo mortalitas seqtur ad īuisibilē rōem.g° s̄m h̄ nec xp̄s hāc debuit suscipere penā. Itē Actu. 2°.Letatū est cor.Glo.in h̄ creuit letitia.ꝙ resurrectōz suā ī exēplū nobis dabat.g° rr⁹ ei⁹ est in exēplū.ergo cū nr̄a sit ab īcineratione ꝛ morte.ꝛ sua d3 esse. Ad oppositū psal. Nō dabis scm̄ tuū videre corruptionē.Glo corp⁹ meū sanctificatū p qḋ alia sanctificātur nō patiens corrūpi. Itē si x̄tus aliqua creata vnita corpi nō patit̄ ip3 corrūpi.s. ipa aīa dū vnit̄ corpi.g° multo forti⁹ x̄tus diuina vnita corpi nō pateret̄ ip̄m corrūpi.

R° ad oriam resurrectōis sue ꝛ nr̄e vidēdū est:qḋ dicit Dam⁹.ꝙ quedā refrectiōis diffinitō est cōissima:que ē talis.Refrectio est corpis ꝛ aīe icreata copulatio.ꝛ rō hec ꝯuenit suscitationi: sic in Lazaro suscitato ad vitā mortalē. Itē quedā dr̄ ꝓpria.tal' refrectio est ei⁹ qḋ cecidit ꝛ dissolutū est a talis sc̄da resurrectio:ꝛ appellat casū mortē que ꝯsequit̄ ad peccatū.nec stare pōt cū nā recta.hoc mō oēs resurgem⁹: dissolutōz dicit īcinerationē.sc̄da ibi apponit̄ ad oriam suscitatoꝝ p miracula.illa.n.dr̄ p̄ma.q̄a ē surrectio ad corp⁹ corruptibile.ꝛ iteꝝ casurum ꝛ moriturꝝ. Itē s̄m Dam⁹.Quedā dicit̄ appropriata.talis refrectio ē eius qḋ cecidit sc̄da refrectio:ꝛ hoc pōt ꝯuenire btē virgī s̄m qḋ pie credit̄ a quibusdā ꝙ iam surrexerit:nec ponit̄ ibi dissolutū.q̄a nihil de corpe ei⁹ inuenit̄.Un̄ nō credit̄ īcineratū.s ponit̄ casus qui refert̄ ad mortē. Alia est ꝓpria dñī.talis resurrectio est corpis facti icorrupti.i.īpassibilis iterata vnio.nec ponitur ibi casus:q̄a mors xp̄i nō fuit casus oppositus nāe recte. Ad hoc g° ꝙ obi̅ ꝙ p⁹ fuit corruptū dḋ.s̄m psal.Nō dabis scm̄ tuū videre corruptōz.Glo.vno mō dr̄ corruptio passionis uel passibilitatis hoc ꝯuenit corpi xp̄i. Alia putrefactionis hoc nō ꝯuenit ei. Un̄ glo.corpus meū a te sanctificatū vidē corruptionē.i.putrefactōz:alibi dr̄ pati corruptōz

idest vulnerationē:ibi que vtilitas i sanguine meo dū des. in cor. Ad aliud qḋ obiicitur Qui mortē nrām ꝛc. vḋ. ꝙ nō ꝯuenit xp̄o ꝙ ꝑ incinerationē suā destrueret nostrā. Nam corp⁹ ei⁹ erat vnitū deitati ꝛ aīe. Mors aūt est sepatio corpis ꝛ aīe. ga gͦ xp̄s assumpsit corp⁹ in q̄ debebat fieri redēptio. idō assūpsit mortalitatē. sed ita nō est de īcineratiōe. qꝛ vnio erat cū corpe ꝛ aīa sepabilis. idō secuta est mors vel mortalitas. Sꝫ vnio carnis indissolubilis erat cū deitate regere corp⁹: ne iret in dissolutionē. Unū Psal. Assimilabor descēdētib⁹ ī lacū. Glo. si silueris .i. cessabis a ꝯtinētia. assimilabor descēdētib⁹ ī lacū. Ex eo .n. ꝙ mihi sꝑ uerbū vnitꝰ nō sū talis q̄les ceteri hoīes qui nascūtꝰ in ꝓfūda miseria. Verbum est hoīs xp̄i ad deitatē. miseria magna est mortalitas. ſ ꝓfunda īcineratio ꝛ corruptio. Ad aliud qḋ obīː ꝙ mors est solueō mortis. gͦ īcineratio īcinerationis vḋ. ꝙ nō sequitꝰ. imo sufficit mors ad solutionē mortis ꝛ incineratiōis. Unū Job .i. Utinā apprehenderētꝰ pccā mea ꝛc. ꝛ appellat peccata sua peccata hūani generis ꝓ quib⁹ satisfecit: ꝛ si ista pēdentꝰ ꝑponderat passio xp̄i ad sufficientiā ꝓ mille mūdis. Unū qꝛ xp̄s viuit vita dei. ꝛ eadē ē xp̄i vita ꝛ di. sicut dicit Ansel. Idō mors ei⁹ ꝑponderat. Ad aliud qḋ obī. ꝙ humiliauit se ad mortē. gͦ debuit se hūiliare ad īcinerationē. vḋ. ꝙ nō dbuit: qꝛ sic hūiliaretꝰ usqꝫ ad ꝓfundā miseriā. qḋ nō decuit ipm. Unū nec in ipā passione accepit illā ꝓfundam miseriā. que est in ꝑturbatione rōnis. q̄ est vltimus effect⁹ passionis ex pte aīe. Unū nō absorta est sua rō mortis dolore: lꝫ fuerit sepatio corpis ꝛ aīe eodē mō. vḋ ꝙ nō decuit ꝙ descenderet vsqꝫ ad vltimū effcm p⁹ mortē s. īcinerationē ex pte corpis. Ad aliud qḋ obīː ꝙ accepit mortē que ꝯsequitꝰ ad vitium ꝯiūctionis .s. corpis ꝛ aīe. gͦ ꝛc. vḋ. sꝫ Aug. ꝙ debuit accipe qḋ ꝯueniret ad nostrā redēptionē ꝛ suā nō dedeceret dignitatē. Incineratio aūt suā dedecerꝫ dignitatē. qꝛ seqtꝰ vitiū originis qḋ nō accepit xp̄s. Unū .i. Cori. 15. Primus hō de terra terren⁹. scḋs d̄ celo celestis. Unū glo. dicit ꝙ fuit a ꝑncipio celesti. Unū sic dictū est: sicut nō habuerit vltimū effectū passionis ex pte aīe sicut pꝫ. cū dicit Centurio vere fili⁹ dei erat iste. Unū aīs non mouebat organū corpisː nec ipediebatꝰ vis motiua sicut in nobisː ita nec ex pte corpis īcineratio. Ad illud qḋ obī ꝙ ad esse de Adā sm corpulentā sbam sequitꝰ īcineratio vḋ. ꝙ nī ē. sed īcineratio seqtꝰ vitiū origīa. vnū si Adā nō peccasset: nec filii ei⁹ nō haberent vitiū originisː nec expoliaremur. sed supuestiremur sm illud .i. Cori. v. Ad illud quod obīː ꝙ mortalitas sequitꝰ ad inuisibilē rōem ꝓpter qḋ nec xp̄s debuit hāc suscipere vḋ. ꝙ nō sequitꝰ qꝛ .n. uenit in carnē vt hōiem redimerētː debuit accipe que ꝯuenirent ad hominis redemptionē. Unū licꝫ nō debuerit ad mortē obligari ut ad sequelā īuisibilis rōis ꝯueniens tn̄ fuit vt illā dispensatiue acciperet inq̄tuꝫ ꝯueniebat nr̄e redēptioni. Ad aliud qḋ obīː ꝙ r̄r⁹ xp̄i est nobis exemplar Dicēḋ ꝙ silr̄ est nostre exēplar. q̄tū a d terminū ad quē .s. ad īmortalitatē: ſ nō silr̄ q̄tum ad terminū a quo. s. ab īcineratione est exemplar nostre īmortalitatꝭ ꝛ īcorruptionis: nō corruptionis seu incinerationis.

C Onsequenter queritꝰ

de cāltate ꝛ effectu refrectionis. Et ꝑmo queritꝰ in quo gn̄e cāe dicēda sit cāltas resurrectionis. Scḋo an cā iustificationis aīaꝝ ꝛ qualr̄. 3ͦ an sit cā refrectōis corpoꝝ. 4ͦ de mō causandiː vtꝝ cā remota ab effectu uel ꝯiūctaː ꝛ vtꝝ necessaria uel ꝯtingens. 5ͦ de via cāltatis ꝑ passionem ꝛ resurrectionem.

Ad primum

scilicꝫ in q̄ gn̄e sit. Queritꝰ ꝑmo an in gn̄e cāe meritorie uel efficiētis uel materialis. Et obī sic ad ꝑmū. Mereri nō ꝯueitꝰ xp̄o sm ꝙ de⁹ː ſ sm ꝙ hō. Si gͦ mereri non est p⁹ mortē. gͦ nec r̄rͦ est cā meritoria cum sit p⁹ mortē. Itē stat⁹ merendi ꝑtinet ad statū viatoris ꝛ seruiētis c⁹ stat⁹ termin⁹ ē beatitudo. Si gͦ xp̄s resurgens nō est in statu merendiː qꝛ est ad finē seu ad terminum gͦ ꝛc. Itē ph̄. z. Proptꝰ qḋ de⁹ exaltauit illū ꝛc. hoc ꝑtinet ad ꝑmiū nō ad meritū. Sed resurrectio ꝑtinet ad exaltationē. ergo si exaltatio ordinatꝰ ad ꝑmiū nō ad meritū ꝛ resurrectioː gͦ resurrectio nō ꝑtinet ad meritum Itē caritas est radix meritiː ꝛ sm q̄titatē caritatis est q̄titas meriti. Si gͦ tāta caritas fuit in xp̄o ab īstanti ꝯceptionis q̄ta p⁹. gͦ tm̄ meruit ab illo in statu q̄tū p⁹. gͦ ꝛc.

Conī. Nō est icōueniens ponere in angelꝭ statū merendi ꝛ btitudinis. silr̄ nec ī xp̄o an mortē. gͦ in xp̄o p⁹ mortē. silr̄ nō erit icōueniens ponere meritū ꝛ beatitudinē. Itē

xp̄s anticipauit tp̄s merendi: q̄a ab instanti sue oceptionis meruit: q̄d nō fuit ƒm legem cōem. g° filii nō erit incōueniēs ponē meritū in xp̄o post mortem.

Consequenter que

rit vtrū sit rr° ei° cā efficiens. Ad qd̄ sic. q̄ re surrectio xp̄i iustificet p3 p glo. Ro. 4°. Ut q̄ iustificant mors 7 rr°. sup illud. Resurexit pter iustificatōe3 nostrā. sed iustificatio est iustū facere. Itē gl. ibidē. vt iuste viuam° q̄ alr nō poteramus. g° est cā efficiēs. Itē i. Cor. 15°. Si xp̄s p̄dicat glo. qui ē cā efficiēs nostre resurrectionis. Itē psal. Ad uespam demorabit ꝛc. Glo. rr° xp̄i cā est nostre resur rectionis aīe in p̄nti. 7 corpis in futuro.

Con̄ Nihil ignobili° in nō pōt agere i. no bilius. Sz oē corp° ignobilius est q̄tūcunq3 sit nobile aīa. g° quel3 passio corpis ignobi lior ē qual3 passioē aīe. g° rr° xp̄i nō pōt eē cā iustificationis aīe efficiens. Itē q̄ nō fit cā resurrectionis vr̄ sic. Mai° est esse pfcm̄ q̄ fcm̄. Sed nulla creatura pōt esse creatio corpoꝝ. ergo nec reparatio.

Postea queritur an fit

in gn̄e cāe materialis. Ad qd̄ sic. Resurrectio nō h3 effectū nisi inq̄tū credita. Sz nō vr̄ cā nisi respcū effect°. sed ƒm qd̄ credit est mā fidei. g° est cā material. Cont. Si dicatur q̄ sit solū cā in gn̄e cāe materialis. g° nō est cā resurrectionis maloꝝ. q̄a fides nō est in ipis malis: 7 alit nō efficit resurrectionē. g° nō est cā materialis resurrectionis eoꝝ.

Q; aūt nō sit its p3 p glo. sup psal. Dabit uoci sue uo. v. gl. efficaciā suscitādi oēs mū tuos. R° vd̄. q̄ rr° est in gn̄e cāe merito rie sed nū pprie. 7 in gn̄e cāe efficient ppe 7 in gn̄e cāe mālis inq̄tū credita. In genere cāe finalis inq̄tū amata: 7 in gn̄e cāe forma lis uel exēplaris inq̄tū ɔsiderata. In gn̄e g° cāe meritorie est īpropue. Nā meritū nō est in beatitudine ɔpleta cū sit finitiū nec est in statia in angelis. sed est in gn̄e cāe pmo- dū interpellationis. Un̄ Ro. 8°. Interpellat p nobis: 7 de scīs oramus adiuuent nos eoꝝ merita. Q; obr̄ q̄ non esset incōueniens in xp̄o meritū post mortē vd̄. q̄ falsum est imo ɔueniens esset pprie sumēdo meritu3 q̄a hoc esset ponere viatorē quodāmō Un̄ Jo. 21°. Stetit in littore ꝛc. Glo. vr̄ de scīs in littore erūt cū in fine cū xp̄o resurrexerint

Esset g° hoc incōueniēs q̄a hoc ess3 ponere ipm nō in statu quiescentis q̄d signat littt°

Ad aliud qd̄ obr̄ q̄ anticipauit tempus merendi ꝛc. vd̄. q̄ nō fuit incōueniēs q̄ me ret p° mortē: nec sue dignitati nec sue rede- ptioni ɔueniret. Un̄ in passione totū meri- tū ei° est ɔsūmatū. Ad aliud qd̄ q̄rit an sit cā efficiēs vd̄. q̄ sic ƒ3 glo. 7 ƒm scōs. vd̄ g° q̄ est in gn̄e cāe efficientis s. p modū ope rantis ipē xp̄s resurgens. Un̄ Jo. 6°. Uenit hora 7 nūc est ꝛc. Glo. p v̄bū filii dei fit rr° aīaꝝ. Per v̄bū fcm̄ in carne fit corpoꝝ rr° Cā aūt resurrectionis p̄ma ē ipē de°. Cā me dia ip̄a humanitas v̄bi seu v̄bū humanatū Cā p̄xīa est ip̄a hūanitas v̄bi apparens glo- riosa ī iudicio. Q; obr̄ q̄ equale fuit me- ritū ab instāti ɔceptionis ꝛc. vd̄. q̄ possum° loqui de merito dupliciē q̄tum ad formam merendi: seu quantum ad vim merendi. 7 sic verum est q̄ tm̄ meruit a cōceptione q̄ tū post. Uel possum° etiā loqui de merito q̄ tū ad numeꝝ meritoꝝ. siue quātū ad effcm̄ meriti. 7 sic nō tātū meruit quātū p°. Et est exēplū in igne c° tota vis ɔburendi ē in igne tn̄ maior est ɔbustio cū plā accendūt ligna Ita vd̄. q̄ tota vis meriti est in caritate. tn̄ plēs sunt effect° in plurib° effectib° uel opi bus caritatis uel mai° est meritū in plurib° effectib° caritatis. Ad aliud qd̄ obr̄ q̄ ali ter viuere nō poteram°. s. iuste nisi p resurre ctionē vd̄. q̄ hoc intelligendū est put iuste dic modū iusticie seu iustificationis ɔplete seu pfecte. 7 est rn̄sio ex illa glo. Ro. 4°. Re surrexit ppter iustificationē nostrā. Glo. nu ua vita s. iustificatōe icipit 7 ī glīa ɔsūmat Un̄ est iustificatio pfecta cū hō ptingit ad pfectionē iusticie: 7 est abolita pena iclinās ad culpā 7 ip̄a culpa. Resurrectio aūt ordi- nat ad pfectionē iusticie: 7 pfectio iusticie est in oīmoda abolitione pene: que est etia3 īcineratio: qd̄ n̄ fiet nisi p resurrectō3. Ad aliud qd̄ obr̄ q̄ nihil ignobili° altero n̄ pōt agere in nobili° ꝛc. Si g° corp° quātūcunq3 dignū nō pōt digni° esse aīa. Nec passio cor pori. poterit eē cā iustificatōis aīe vd̄. ƒ3 illd̄ Jo. 6°. Caro nō pdest quicq̄. Un̄ nihil pdest q̄a caro: sed q̄a caro vnita v̄bo sicut p3 in sa- cramēto altaris de quo ibi vr̄. Qui nō man ducat carnē ꝛc. Passio. n. corpis 7 resurrect° vt ē simplr corpis nō ē cā passionis aīe. i. iu- stificationis. ƒ corpis vniti v̄bo. Et ex h̄ p3 rn̄sio ad illud qd̄ obr̄ q̄ nulla creatura pōt

eē creatio corpoꝝ. Un̄ nec repatio: qa creaꝛ a nō est corpoꝝ reparatō: vt est creatura abso lute: ſ vt est vnita creatori. Ad aliud qđ obr̄. an sit in gn̄e cāe materialis: qa nō iustificat nisi in q̄tū credita. qđ nō ↄuenit malis dō. ꝙ est cā resurrectionis cū imutatōe gloriosa. i. Cor. 15°. Oēs quidē resurgem⁹. ſ nō oēs imutabimur: ⁊ hoc in bonis in q̄tū credita ⁊ amata. ⁊ est cā resurrectionis nō cū immutatione ⁊ h in peccatorib⁹. Primo mō est in gn̄e cāe material' in bonis. Scđo mō ī gn̄e cāe efficientis in oībus. sic g° ridenduz cū queriꝛ de cālitate resurrectionis xp̄i.

Consequenter que

riꝛ. An rr° xp̄i sit cā iustificationis aīaꝝ ⁊ q̄uo. Et queriꝛ vtꝝ sit in gn̄e cāe efficientis Ad qđ sic Ro.4°. Resurrexit ꝑpter iustificationē nostrā. Glo. vtraqʒ mors xp̄i ⁊ rr° iustificant. Itē ph.3°. Ad agnoscendū ṽtutē resurrectionis ei⁹. Glo. ex resurrectione eius iustificamur. Con. rr° xp̄i ordinaꝛ ad futurā gloriā. iustificatio ad p̄ntem gratiam g° nulla est cālitas resurrectionis respcū iustificationis. Itē sicut se hʒ passio ad iustificationē: sic rr° ad nostrā resurrectionē. g° iustificatio est p passionē. g° nō p resurrectionē. Itē Ro.4°. Iustificati p fidē in sanguine. i. p fidem passionis. q̄re g° magis attribuit apl's iustificationē resurrectōi ꝙ̄ passioni: cū dicit resurrexit ꝑpt iustificatōʒ ⁊c.

Itē ad hoc ꝙ aliqua cā agit in subiecto oʒ ꝙ attingat illud si rr° nō attingit. queriꝛ qualiꝛ iustificat. Ad hoc dō. ꝙ rr° xp̄i potest dupl'r ↄsiderari: vt est in re vel vt ē i aīa p ↄsiderationē sic tactū est supius in qōe de passione: ꝟm ꝙ ↄsideraꝛ in re: sic se hʒ duob⁹ modis ad nostrā iustificationē. s. p modum dispositionis: ⁊ p modū exēplaris. p moduʒ dispositionis: qa tota hūana nā ordinaꝛ ad nām humanā in xp̄o. Un̄ cū vniꝛ in xp̄o deitas: tota sublimaꝛ ita vt sit in tota p̄cipaciōne deitatis. Hinc est ꝙ hēꝛ irreuerentia a sanctis angelis. vt dicit Apoc.19°. Et h pʒ qa dya⁹ q̄ an̄ incarnationē adorabaꝛ ab hoīe tā nō adoraꝛ etiā a barbaris nationib⁹. Disponiꝛ g° magis ac magis p incarnationem ⁊ passionē: ⁊ etiā p resurrectionē ad maiorē gratiā. vnde psal. Respice in faciē xp̄i tui. Glo. fac xp̄m īnotescere oībus vt possimus ire de ṽtute in ṽtutē. Itē se hʒ p moduʒ exēplaris ad nostrā: ꝟm ꝙ dr̄ Ro.6°. Quē admodū xp̄s resurrexit: ita nos in nouitate ābulemus. isto mō se hʒ ad iustificatiōʒ nr̄aʒ p̄ntem. Duplex. n. est iustificatio. Nā iustificatio est rectitudo a curuitate in rectitudinē. Iustificatio in p̄nti ē a curuitate culpe ad rectitudinē grē. Futura ṽo iustificatio erit a curuitate miserie ad oīmodā rectitudinē ⁊ sic iustificationis future ē exēplar seu cā exēplaris. sic se hʒ ꝟm ꝙ ↄsideraꝛ ī re. hʒ autē ꝙ ↄsideraꝛ in aīa: vt credita ⁊ amata iustificat sicut dictū ē ⁊ in gloria ↄsūmaꝛ. Ad illud qđ obr̄ ꝙ magis attribuiꝛ iustificatō passioni. dō ꝙ nō sequiꝛ: qa plena iustificā ab oīmoda miseria nō erit nisi in beatitudie que iustificatio incipit in p̄nti. ⁊ in btitudie ↄsūmaꝛ: ꝟm ꝙ dicit glo. Ro.4°. Noua vita in iustificatione īcipit ⁊c. Ad aliud qđ obiciꝛ ꝙ vtraqʒ iustificāt dō ꝙ verꝫ ē etiā ꝙ tū credūꝛ ⁊ amaꝛ. sed hoc ē disponēdo. Pri⁹ enī credita ⁊ amata disponit ad iustificatō; Resurrectio ṽo signū est ⁊ cā iustificatōis solū. Passio cā est hʒ qđ dic glo. Bede. ⁊ iō magis attribuiꝛ iustificatio resurrectōi ꝙ̄ passioni. qa signū ⁊ cāē ⁊ ↄplementum.

Cōseqnenter queri

tur an sit cā resurrectionis corpoꝝ. Et p̄mo queriꝛ an sit bonoꝝ ⁊ maloꝝ: an bonoꝝ tm̄ Ad p̄mū sic psal. Dabit voci sue vo. ṽ. Glosa suscitandi gnāliꝛ oēs mortuos ⁊c. Itē Io 5°. Uenit hora ⁊ nūc ē ⁊c. Glo. p ṽbum carnē fcm̄ fiet corpoꝝ resurrectio in futuro. Itē ibidē oēs qui in monumētis sunt audiūt vocē filii dei ⁊c. Con. Sicut se hēt passio ꝟm cālitatē ad redēptionē. sic rr° ad resurrectionē. Si g° passio nō hʒ effectū nisi ī bonis qa nō iustificat nisi bonos. g° nec rr° erit cā nisi resurrectōis bonoꝝ. Itē quicqđ fecit fecit ꝑpter iustificatōʒ nostrā ⁊ ꝑpt remissionē peccatoꝝ. Un̄ Ro.4°. Mortuus ē ꝑpt delicta ⁊c. ergo resurrectio nō habebit effectū nisi ī bonis q̄ hn̄t remissionē peccatoꝝ.

. Si dicaꝛ ꝙ generalior ē cālitas resrectionis ꝙ̄ passionis. Queriꝛ g° q̄re cālitas resurrectōis sit gn̄alior: ⁊ attigat bonos ⁊ malos plus ꝙ̄ cālitas passionis. Ad qđ dōm ꝙ resurrectō xp̄i ē cā resurrectōis bonoꝝ ⁊ maloꝝ: ſ differenꝛ. qa bonoꝝ cū īmutatiōe maloꝝ nō cū immutatōe. Iō Hebre.6°. Fundamētū resurrectōis mortuoꝝ. Glo. nisi aliqs credat ꝙ resurrectio xp̄i efficit nostrā. non hʒ sup qđ fūdamentū edificet. Ad p̄mū

obiectū dō. ꝙ vno mō. s. loquēdo de resurrectione gloriosa sic se h; rr° ad resurrectionē: sic passio ad redemptionē: vel iustificationē. Si aūt loquimur de resurrectione coiter nō sic se h; ⁊ rō h° est. qz xp̄s resurgens glorio se cā est resurrectionis: nō tn̄ pducit effectus nisi cū apparebit iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ: qz auctas iudicādi data est ei cū gloriosa resurrectione: fm qd dicit glo. ibi. Parauit in iudicio tronū. s. qz iudicat° fuit: datū est iudiciū ei. Jō etiā dr̄ phi. 2°. Propter passionē dedit illi nomē. qd est sup oē nomē. Et hoc eē dr̄ Math. vltīo. Data est mihi oīs ptās. ⁊c. ⁊ hoc est sup bonos ⁊ malos: ⁊ ita cū veniet iudex oēs oꝫ resurgere. Ad aliud dō. ꝙ lz xp̄s fecerit qd fecit pp̄ter iustificationem nostrā nō tn̄ seq̄tur ꝙ rr° sua nō hēbit effectū nisi in iustificatis. Licet n. que fecit xp̄s ordinata fuerint ad hoīs iustificationē. nihilomin° qz humillauit se ad sustinēdū dura ⁊ indecentia. data fuit illi sublimatio q̄tum ad ptātem exercēdi iudiciū q̄tū ad bonos ⁊ malos ut pz ex p̄dictis. Un̄ cāitas resurrectionis fuit generalior cāitate passionis Un̄ cū venerit ad iudicandū oēs resurgent.

Consequenter que

rit de mō an se hēat vt cā ꝯiuncta: uel vt remota ad nostrā resurrectionē. ⁊ si rr° efficet mō in scīs resurrectionē corpoꝝ. Ad quod Ambro. Gaudiū patrisfamilias: fideliū sibi leticia coītat ut quē subsecuti sūt silitudine passionis coitent gloria resurrectionis: fm qd dr̄. 2. Cor. 1. Si socii fuerim° pas: ⁊c. ergo vr̄ ꝙ rr° ei° sit cā ꝯiuncta. Itē Ambrosi. ibidē in quodā fmone pasch. Math. 25°. Multa corpa scōꝝ surrexerūt legimus in prima resurrectionis festiuitate scōꝝ corpa suscitata fuisse: cur nō quotiēs festiuitas resurrectionis ei° celebraẗ quotiēs resurgere credamus ⁊ scōs. Itē Jero° in fmone de assūptione: ueri testes nō essēt nisi ꝯa esset corꝝ rr°. Itē fm illud Actu. 2° Sepulcrū illius apud nos est. In quodā sermone Jero° nō fuit ausus dicere ꝙ ip̄e aut corpus eius apud nos est: sed sepulcꝝ ei° ⁊c. Silr̄ q̄riẗ de gliosa ꝟgine an resurrexerit. Ad qd R° qz deo nihil est ipossibile. nec nos factū de btā ꝟgine abnuim°. Coñ. psal. Ad uesperū demorabir flet° ⁊c. Glo. fletus est miseria originalis culpe que ꝺmorabiẗ vsqz ad diē ꝯñitquo rr° nostra futura est, g° nō sumus

resurrecturi vsqz ad diē diii. Itē Job. 15° Nō resurgz hō donec atteraẗ celū. i. donec moueẗ glo. nō negat resurgere. s donec atteraẗ celū. g° ⁊c. Itē Actu. 2°. Quē de° suscitauit. glo. nō coī resurrectione que in finē differẗ. s que tertia die celebrareẗ. Item idē pz ad sensū cū sint apud nos corpora sanctoꝝ. R° dō. fm Aug. ad Paulinū. Alii sūt humanī limites reꝝ. alii ordinaꝝ. signa ꝟtutū: alia que nāir. alia que mirabilit̄ fiunt dō. g° ꝙ fm cursum nāc nō dz esse resurrectō ante innouationē mūdi per passionē. igitur xp̄i fuit meritū ⁊ nostre iustificationis ⁊ nostre resurrectionis ⁊ glorie quo ad corp° ⁊ q̄ ad animā. Un̄ p sufficientiā restituiẗ homo p illā in p̄stinā dignitatē: sed adhuc nō erat effect° pduct°. qz duplex erat adhuc tentio s. aiaꝝ in limbo: ⁊ corpoꝝ incineratione. Ad soluendā tentionē aiaꝝ apparuit ꝟbū ī aīa apud iferos. Silr̄ ad soluēdū tentionē corporū oportuit ꝙ ꝟbū cū aīa ⁊ corpe appareat vlr̄ qd fiet p° innouationē. Prim° effect° s. liberatōis aiaꝝ fact° ē stati p° passionē. Reliqu° fiet p° innouationē mūdi. ut dcm̄ est. pportionalia. n. sunt locus ⁊ locatū. io ad gloriā corpoꝝ exigiẗ innouatio locoꝝ. fz ergo limites reꝝ nō dz esse resurrectio corporuz nisi cū apparebit in iudicio īnouato mundo ꝯinnouatio aūt nō dz esse nisi ꝯpleta mortali generatione. sed fm diuina signa ꝟtutum nō est negandū q̄n aliquoꝝ rr° sit. fm Jero. Qui nō ausus est negare resurrectionē btē ꝟginis. Dicendū ad illud Ambro. ꝙ gaudiū patrisfamilias ⁊c. ꝙ est rr° in merito ⁊ in re. Un̄ Ambro. Est plane societas: qz si nō resurrexerūt corpe: resurrexerūt iā mēte. Un̄ Ambro. itelligit de meritu nō: de re. Ad aliud qd obr̄ de resurrectione corpoꝝ sanctorū. dō. fz Jero. Propē cautelā salua fide pio magis desiderio dubitare oz q̄ȝ temere diffinire que sine piculo sciri nō prit. vel potest dici: ꝙ ꝟa fuit coꝝ rr°. s. in corpore uero nō fantastico ⁊ aīa. sed ꝯpleto eo pp̄ter qd resuscitati fuerūt redacti sunt in puluerē. ut vult Aug° de imirabilib° sacre scripture. Un̄ dicit corpa scōꝝ de monumētis ueniētia in monumēta se retraxerūt ubi vltimam resurrectionem expectant.

Consequenter que

riẗ an sit cā necessaria uel ꝯtingens. Ad qd sic. 1. Cor. 15°. Si xp̄s resurrexit ⁊ nos resurge°

si ꝯsequētia est necessaria a cā ad effectū. g° r̄r° xpi cā est necessaria. Coñ. Si nec͠cīs cā est. g° circūscripta illa nō erit ponere nostrā Q3 aūt circūscripta illa sit r̄ r° nr̄a p3. quia cir cūscripta redemptione ꝛ resurrectōe. nec͠ce ē eē diuinā iusticiā: ꝛ ita oz reddere vnicuiq3 qd meruit: ꝛ ita necessaria est r̄r° vt fiat retributio in aīs ꝛ corpe. Itē alius modus fuit deo possibilis. g° r̄r° est cā ꝯtingens.

R° dd. ꝙ est necessariū ꝑ se ꝛ ꝑ accidēs. Primū est ꝙ nō potuit: nec pōt: nec potent aliē se habē. Per accidens est ꝙ nō pōt aliter se hr̄e: ꝫ potuit. talis est r̄r° vel alr̄ ē necessitas sm̄ cām supiorem ꝛ inferiorē sic ꝛ veritas. Itē sm̄ cām supiorē dupl̄r est nec͠citas ꝑscientie: ꝛ est necessitas iusticie. Necessitate ꝑscientie nec͠cia erat r̄ r° xpi. ꝛ etiā ab īitio qꝛ ibi ab eterno erat ꝑordinatū. nō tn̄ necessaria necessitate iusticie. īmo p° lapsū solū nec͠cia fuit necessitate iusticie. ꝛ nostra silr̄ circūscripta redemptione necessaria erat r̄r° sꝫ hūc modū vltimū. Itē sm̄ cāꝫ īferiorē silr̄ distinguendū. qꝛ aut se hꝫ ad sp ꝑducendū effectū. i. ꝯiuncta effectui: ꝛ sic nō est cā necessaria vel se hꝫ ad ꝑducendū effcm̄ suū ī determinato tpe: vt mot° celi. in tali situ ē cā eclipsis: sic r̄ r° xpi ordinata in iudicio est necessaria nostre resurrectionis cā. Et hoc dicit glo. sup illud psal. Dabit voci sue ꝛc. ꝛ ꝑ hoc pꝫ rn̄sio ad obiecta.

Cōsequenter queri

tur de cāīa passionis ꝛ resurrectionis i causando. Ad qd sic Ro. 5°. Nō sicut delictum ita ꝛ donū. Glo. i. maius est donū xpi ꝙ peccatū Ade. Si g° peccatū Ade introduxit peccatū in aīa ꝛ pena g° donum mortis xpi fuit sufficiens cā ꝑ his oībus delendis g° r̄r° ñ est cā. Itē saluatorē expectam⁹ ca ptāte q̄ pōt sibi subicere oīa. ph. 3°. Sed hec ptās data est illi ꝑ passionē. Phi. 2°. Propt̄ qd deus exaltauit illū ꝛc. g° totū referendū est ad passioꝫ. R° passio xpi vt fuit cā meritoria nr̄e resurrectionis ꝛ felicitatis. Sꝫ descensus ad inferos: ꝛ r̄r° fuit sm̄ efficientiā. Vñ Ro. 5°. Glo saluati sumus ab ira ꝑ passionē ꝛ reconciliati pri mōdū tn̄ restituti ꝑ effectū felicitati. sed est felicitas essentialis. ꝛ hec erit ī do Et est felicitas accidentalis que ē ex ꝯsortiō vel loco. Xp̄us g° descendens liberauit scōs a loco doloris sm̄ qd dicit glo. Act. 2°. Solutis dolorib⁹ inferni. vñ restituit sm̄ effectuꝫ felicitatē que in deo est ꝑ descensū ad inferos. Sed alia est felicitas in ꝯtemplatiōe humanitatis: ꝛ hāc habuerūt ꝑ resurrectioneꝫ ꝛ hec iteꝫ est felicitas accidentalis. Sꝫ in ascensione addita est felicitas accidental' q̄ est ex ꝯsortio angeloꝝ ꝛ pulcritudine loci. s. celi empyrei. Ulteri⁹ addet aduent⁹ ad iudiciū qꝛ tūc erit plena restitutio felicitatis. s. ī aīabus ꝛ corpibus. ꝛ sic sunt differentes causalitates sm̄ effectū. ꝛ sic pꝫ rn̄sio ad obiecta

Consequenter

qritur de tpe resurrectionis xpi. Et q̄rit ꝑmo de acceleratione resrectōis. 2° de dilatione resrectionis vsq3 ad tertiū diē. 3° de determinatōe resurrectōis quantum ad diem ꝛ horam.

Ad primum

sic obī. Hebre. 2 Debuit ꝑ omia fratrib⁹ similari. g° debuit eis similari in nā ꝛ grā ꝛ silr̄ in gloria. nō vr̄ ergo ꝙ debuerit gloriā suscepisse nisi cū fratrib⁹. g° nec ante frēs resrgere. Itē sic se hꝫ xp̄s ad ecclesiam sic caput ad corp⁹. Sꝫ incōueniens est caput esse dissile corpi in nā. vñ monstꝝ est. sicut statua illa Dan. 2°. Silr̄ est incōueniēs ꝙ sit dissile in grā. Ergo eadē rōe vr̄ incōueniēs ꝙ sit dissile in gloria. Sꝫ si ponat̄ r̄r° xpi an generalē ponit̄ dissile caput ꝛ corp⁹ g° ꝛc.

Itē ꝑportionalit̄ se hūt grā ꝛ glia. Si g° nō ꝑcessit grā sm̄ rē in capite. g° nō dꝫ ꝑcedere gloria. ꝙ aūt nō ꝑcesserit sm̄ rē grā. pꝫ qꝛ grā fuit in antiquis prībus qui erāt ei⁹ mēbra. Si g° sm̄ rē ꝛ ordinē nō ꝑcessit in capite grā. g° nec dꝫ ꝑcedere gloria. Itē Leui. 19°. Nō morabit̄ op⁹ mercenarii apd te ꝛc hec ē lex diuina nō dꝫ merces mercenarii detineri. Ergo sci meruerūt gloriā aīe ꝛ corpis ꝯpleta redēptione ꝑ xp̄m. g° nō dꝫ detineri qn̄ habeant mercedē suā. g° debuit resurgē cū xp̄o. vel q̄re retinet̄ merces corꝝ. Iteꝫ stipendiū pcti mors est. Ro. 6°. Sꝫ peccatuꝫ originale cōe est oībus. qꝛ sil' oēs vlr̄ peccauerūt. Sꝫ ꝑ xp̄ꝫ fit destructio mortis q̄ fuit ꝑ peccatū Ade. g° in resurrectōe xpi debent oēs resurgere. R° dd. cū querit̄ de accelerarione resrectionis xpi an ꝯueniens fuit eā differri dd. ꝙ nō: nec fuit ꝯueniens q̄tū ad ipm̄: nec q̄tū ad nos: q̄tū ad ipm̄: qꝛ non est silis sua ꝯditio nr̄e ꝯditioni. qꝛ sua est a ꝑncipio celesti. i. Cor. 15°. Scḋs hō de celo celestis. Glo. qꝛ nō hūano ritu: ꝫ nutu diuino

cõcept⁹ est ꝛ nat⁹. Nr̃a xpo cõditio de p̃mu
ũtento est. vñ ibidẽ q̃lis terren⁹. tales ꝛ tereni
Itẽ q̃a est p̃mus ꝛ maxĩus in dignitate.
dignũ est vt p̃us resurgat in gloria. Itẽ
q̃ntũ ad nos nõ fuit cõueniens ꝙ differret
r̃r⁹ ei⁹. ĩmo necessariũ erat ꝙ resurgeret quã
ad nos: q̃a ad faciendũ fidẽ in nobis: q̃a nisi
cito resurgeret. q̃i nullus deinceps ip̃m cre
deret esse deũ. Itẽ necessariũ fuit ꝙ cito
resurgeret vt daret nobis forma: ꝛ exemplar
nr̃e resurrectiõis. Nõ n. possemus ista allici
ad amorẽ beatitudinis: nisi exẽplar nr̃e resur
rectionis viderem⁹. Vñ i. Cor. i5°. Primitie
xp̃s ecclesie dignitas in xp̃o: ꝓ quã oꝫ resur-
gere. Vñ glo. Prim⁹ tp̃e maxim⁹ dignitate
qui p̃or resurrexit vt fidẽ faceret: ꝛ formam
daret credentib⁹ ꝛc̃. Ecce triplex rõ supradcã
Ad aũt obĩ ꝙ debuit fratrib⁹ p oĩa assi-
milari. dĩ. ꝙ verũ est in his q̃ necessaria fũt
ad nostrã redemptõẽ: ꝛ cõueniunt sue digni
tati. Q aũt differret r̃r⁹ nõ ꝓdesset ad nostrã
redemptionẽ: ĩmo noceret ꝛ etiã suã digni
tatẽ: vt p̃dictũ est nõ deceret. Ad aliud qd
obĩ ꝙ nõ debuit p̃cedẽ gloria capitis. quia
nõ p̃cedit gr̃a. dĩ. ꝙ ordo glorie nõ attẽdit̃
sm̃ ordinẽ tp̃is: s sm̃ ordinẽ dignitatis. Vñ
q̃a hꝫ p̃rogatiuã in gr̃a dꝫ hr̃e p̃rogatiuam
in gloria. Vñ sup psal. Preuenisti eũ in bene
dictionib⁹ ꝛc̃. Glo. in eo plenitudo diuinita-
tis habitauit vt ip̃e sit p̃mo genit⁹ in multis
fratrib⁹ p̃ ceteris h̃ñs spiritũ. i. gratiã ꝛ p̃ ce
teris resurgens ꝛc̃. Ad aliud qd obĩ ꝙ n̄
dꝫ detineri merces sc̃oꝝ dĩ. ꝙ si retributõ
p̃mii differret. sm̃ meritũ vltra tp̃s quo cõ
ferendũ est: tũc nõ esset iusticia. si aũt differ-
ret̃ sm̃ ꝙ ip̃e ordinat qui poti⁹ illã retribuit
ex gratis q̃ꝫ ex meritis. ꝛ ꝓut cõgruit tũc nõ ẽ
iniusticia: ꝛ q̃s illud est sm̃ generalẽ iusticiã
q̃a debet̃ p̃miũ electis. ꝛ q̃ oẽs insil̃ remu-
nerabũt̃. Vñ Apoc. 6°. Date sũt illis singule
stole: ꝛ dictũ est vt sustinerent modicũ do-
nec ipleat̃ numer⁹ fratrũ. Si querit̃ quare
differt̃ resurrectio gñalis dĩ. ꝙ nõ dꝫ esse añ
inouationẽ mũdi: q̃m locus ꝛ locatũ se hr̃e
debẽt sm̃ ꝓportionẽ: q̃a g° nõ cõuenit ꝙ mũ
dus iste inouet̃ donec ipleat̃ numer⁹ electo
rum: q̃a oꝫ ꝙ sit locus merendi. Iõ nõ ꝓpor
cionaret̃ locus locato. Iõ Aug⁹. 2o. de ciuit
dei. Nobis in meli⁹ imutatis ip̃e mũd⁹ ĩno-
uabit̃ vt ita ꝓportionet̃ loc⁹ locato. Ad
aliud qd obĩ ꝙ oẽs in Adã peccauim⁹ Di-
cendũ ꝙ oẽs peccauimus in Adã sm̃ causã

nõ tñ sm̃ effectũ: eodẽ mõ oẽs resurgemus
cũ xp̃o sm̃ cãm nõ sm̃ effectum.

Consequenter que

rit̃ de dilatione resurrectionis vsq3 in diem
tertiũ. Ad qd sic. Nõ est maior dignitas serui
q̃ dñi. Si g° ex indignitate est resurrectiõis
dilatio. g° nõ magis dꝫ differri resurrectio xp̃i
q̃ alic⁹ serui. Sꝫ aliqui serui rapient̃ obuiam
xp̃o in aera. p̃ma tessa. 4. Et erit eoꝝ r̃r⁹ i mo
mẽto tp̃is. ergo multo forti⁹ r̃r⁹ xp̃i. Itẽ
Act. 2°. Impossibile erat verbum detineri
morte ꝛc̃. Ergo necessariũ fuit ip̃m resurgere
Si g° ponat̃ ꝙ nõ resurrexit ante diem tertiũ
g° ponim⁹ ip̃m detentũ morte. Itẽ psal.
Que vtilitas in san. meo. Glo. si nõ stati resur
go ꝛc̃. Con. i. Cor. i5°. Resurrexit tertio die
Glo. ꝓbata xa morte ꝛ hoc tertia die vt cre
dat̃ eadẽ p̃tãte nos posse suscitare. sed si sta-
ti resurrexisset nõ crederet̃ vere mortu⁹. cum
g° nõ debuerit resurgere: ita vt ꝓbaret verã
mortẽ debuit differri r̃r⁹ vsq3 in diẽ tertiã
vt sicut in ore duoꝝ vel triũ testimoniũ stat
oẽ xbũ. g° in illis trib⁹ dieb⁹ exp̃ri possit oẽ
factũ. R̃e° dĩ. ꝙ cõueniens fuit ꝙ expe-
ctaret tertiũ diẽ ꝓpter tria. Propt̃ significationẽ
Luc. 22°. Oportuit xp̃m pati: ꝛ resurge t̃tia
die. Glo. merito vna die ꝛ duab⁹ noctibus
in sepulcro iacuit. q̃a lucẽ. i. gratiã sue mortis
q̃ tñ in carne erat tenebris nr̃e duple mor-
tis: q̃s in carne ꝛ aĩa erãt opposuit. Et ad si-
gnificandũ ꝙ lux sue mortis curauit nr̃am
duplã mortẽ. Scđo ꝓpter ꝓbationẽ q̃a
sicut in ore duoꝝ vel triũ testimonium stat
oẽ xbum. sic in trib⁹ dieb⁹ exp̃itur oẽ factũ
Vñ hec ẽ rõ litteralis. s. vt ꝓbaret verã mor
tẽ sm̃ glo. p̃dictã. 3° ꝓpt̃ sue p̃tãtis osten
sionẽ: q̃a si stati resurrexisset nõ videret̃ hr̃e
p̃tãtem ponẽdi aĩam suã. sic resumendi ꝛc̃.
Et hoc est qd dicit glo. i. Cor. i5°. Probata
xa morte ꝛc̃. Ad 1̄ g° qd obĩ: ꝙ nõ ẽ ma-
ior gloria serui q̃ dñi. dĩ. ꝙ hoc nõ est ꝓpt̃
dignitatẽ seruoꝝ ꝙ ip̃i stati resurgant: sed
ꝓpter gloriã electoꝝ q̃ ãplius n̄ dꝫ differri
Vñ in instanti morient̃ ꝛ icinerabunt̃ ꝛ re
surgent. Ad aliud qd obĩ qd ĩpossibile erat
ip̃m detineri morte. dĩ. ꝙ stati nõ dicit ni-
miũ tp̃is. sed breuitatẽ. s. vsq3 ad diẽ tertiã
Vñ glo. i. Cor. i5. Probata vera morte ꝛ hoc
tã cito. s. tertia die ꝛc̃. Vñ tã cito non dicit
minimum tp̃is sed breuitatem ꝛc̃.

Cōsequenter queri

tur de veteristōe diei ꝛ hore. Querit̄ g° an
tribus dieb⁹ ꝛ noctib⁹ fuerit mortu⁹ ꝛ p⁹
resurrexit. Ad qḋ sic Math. 12°. sic ionas ꝛc.
Coñ. Ro. 6°. Hoc scientes qa vet⁹ homo
nr̄ crucifixus est vt destruat̄ corp⁹ peccati
Glo. quieuit in sepulcro vna die ꝛ duabus
noctib⁹: qa nostrā duplā vetustatē sua sim-
pla ɔsumpsit. Ad qḋ ridendū: ꝙ fuit ibi
trib⁹ diebus ꝛ trib⁹ noctibus. ꝛ p tres dies
nāles. 6. feris cū nocte p̄cedēte erit vna di
es: ꝛ ita p synodochen fuit ibi illa die. Itē
fuit ibi p totū diē sabbati cū nocte p̄cedēti
ꝛ ita p illū totū diē nālem absqꝫ synodoch
Itē nox p̄cedens dnicā refrectionis cuꝫ
ipa die est vna dies nālis. ꝛ p illā noctē fuit
ibi. ꝛ ita p diē nālem i. p synodochē: ꝛ ita p
tres dies nāles fuit in sepulcro. nō tm̄ fuit
ibi p vnū diē artificialē: ꝛ p duas noctes itē
gras: ꝛ sic intelligit̄ illud Ro. 6°. Itē q̄rit̄
de hora cū dr̄ tertia die. Nūquid itelligitur
de luce surrexit uel an̄ lucē: ꝛ vr̄ ꝙ an̄ luceꝫ
p illḋ qḋ dr̄ iudi. 16. Dormiuit sāson vsqꝫ ad
mediū noctis ꝛc. Glo. Sāpson media nocte nō
solū exiuit sed portas tulit: qa redemptor nr̄
nō solū de inferno liber exiuit: s; de inferni
claustro portas destruxit. ꝛ sic vr̄ ꝙ an̄ lucē
rexerit. Sꝫ coñ Aug⁹ sup illud Mach. 3°
Elegit lysias tholome. Glo. ab hora noctꝭ xpi
vsqꝫ ad diluculū resurrectionis ɔstant hore
xl. Si ipa nona ɔnumeret̄. Cū g° dixerit ibi
ꝙ in diluculo pꝫ ꝙ nō ante lucē imo in die
Ad qḋ ridendū ꝙ nō sunt cōtrria hec. qa
ꝙ dr̄ ante lucē surrexit respicit illud qḋ dic̄
Jo. 20. Cū adhuc tenebre essent. Et sic intelli
git̄ illud ante lucē. i. anteq̄ esset clara dies ī
diluculo eni nōdū est clara dies.

Estat querere

de demōstratōe resurrectionis. Re
surrectio aūt demōstrata est bis anteq̄ fieret
In mōte Petro ꝛ Jacobo ꝛ Jobi. 17°. math
ꝛ postq̄ facta est pluries discipul' p dies. xl.
apparens eis Act. i. Questio g° ɔsat̄ circa
p̄mā demōstrationē seu ostensionē glorie re
surrectionis. De qua dicit̄ Math. 17°. Trās-
figurat⁹ est ꝛ resplenduit facies ei⁹ sic sol: ꝛ
uestimēta ei⁹ facta sūt alba sicut nix ꝛc.

de trãsfiguratiõe christi & questio

Circa quā querūt̄ plura. Primo vꝫ muta⁹
facta in corpe dni dēat dici trāsfiguratio.
2 An claritas que apparuit in corpe dn̄i in illa
fuit vera uel imaginaria. An claritas illa eēt
in corpe xpi vt in subiecto uel in aere circū
fuso. An claritas illa fuit claritas que dr̄
gloriosa: vel silis gloriose. An claritas illa
esset nālis vel assūpta: ꝛ circa h̄ duo q̄runt̄
Primū est an claritas illa iesset corpi xpi
p nālem potentiā. Scdm an esset nālis ei
nō solū i potētia. s; eē scdm actū. An solū
corp⁹ xpi sit trāsfigurabile. ꝛ vtꝫ dēat dici
trāsfiguratio fuisse in Moyse ꝛ Helia. De
ɔpatione ꝛ dnā apparitionis dnice anteq̄
fieret ꝛ postq̄ facta est. De circūstantiis
illi⁹ an. s. Moyses ꝛ Helyas fuerūt ibi vere
uel imaginarie. De visione apostoloꝝ an
visio illoꝝ fuit oculo corporali.

Circa primum

obr̄ in hūc modū. Nul
la mutatio fcā in corpe figurato manēte ea
dē figura que p̄us in illo p⁹ illā mutationeꝫ
dꝫ dici trāsfiguratio: s; mutatio fcā in corpe
xpi in illa appitione: q̄n resplenduit facies e-
ius sicut sol fuit fcā in corpe figurato. ꝛ re
mā. it eadē figura in eo corpe que p̄us erat
g° illa mutatio nō dꝫ dici trāsfiguratio. Se
cūda rō apparitionis est in corpe xpi ante re
surrectionē ꝛ p⁹ resurrectionē. Et tūc obr̄
sic. Sicut se hꝫ corp⁹ mortale ad ꝓprietatem
mortalē. ita se hꝫ corp⁹ gloriosū ad ꝓprietatē
īmortalē. g° pmutati. sicut corp⁹ gloriosuꝫ se
hꝫ ad ꝓprietatē corpis mortalis. Ita se habꝫ
corp⁹ mortale ad ꝓprietatē corpis gloriosi
Si g° p⁹ resurrectionē corp⁹ xpi gloriosum
fuit ostensū sub ꝓprietate corpis mortalis
q̄a sub palpabilitate. An̄ resurrectionē vero
corp⁹ ei⁹ mortale fuit ostensū sub ꝓprietate
corpis gloriosi. Sed p̄ma ostensio que ē cor
poris gloriosi nō dr̄ trāsfiguratio. g° simile
nec ista ostensio que est corporis mortalis: sub
ꝓprietate corpis gloriosi: dꝫ dici trāsfigura⁹
illa. ꝛ ꝙ ɔueniat hec ɔparatio patet ex. 17°.
Math. Trāsfigurat⁹ est ante eos ꝛc. Glo. Be
de ostendit claritatē silēꝫ future īmortalita-
ti: sicut p⁹ in corpe īmortali. ostēdit discipul'
suis nō mortalitatē: s; formā silēꝫ mortalita
ti nō eni corp⁹ mortale subditū est īmortali
tati: nec īmortale mortalitati. Ad opposi-
tū. i. Cori. 4°. hoc trāsfiguraui in me ꝛ ī apol-
lo. Glo. in me ꝛ apollo figurā ꝓposui. trāsfi-
guratio igit̄ nihil aliud est q̄ ꝓpositio figu
re. Si g° xps ꝓposuit illā claritatē in figurā
glorie resurrectōis. ergo fuit ꝓpo figure
in illa mutatione g° recte dr̄ trāsfiguratio ꝛ

h pȝ Math.17°. Transfiguratꝰ est ꝛc. Glo. glo riā future resurrectōis oñdit. xp̄s gͦ oñdit illā claritatē in ꝓpositōe figure. hoc est in signū future resurrectōis. Solō vð. ꝙ figura in scriptura vr̄ triplr̄. Uno. n. mō vr̄ figura distinctio fm q̄titatē: ꝛ hoc vr̄ ꝓprie figura. De hac legit̄ Sap. 7°. In uentre mr̄is figuratꝰ sum. 2ᵒᵒ vr̄ figura idē qð forma Et hoc mō vr̄ figura fm qualitatē. ꝛ est in q̄rta spē qualitatis: que est forma: uel cc aliquid q̄stans figura. De hac hēt̄ i. Cor. 7°. Preterit figura hꝰ mūdi. 3ᵒᵒ vr̄ figura. idem qð signū rei. De hac hēt̄ i. Cor. x°. Hec aūt in figura ꝯtīgebāt illis. Cū igit̄ trāsfiguratō sit mutatio figure seu fm figurā pōt trāsfiguratio esse mutatio figure fm q̄titatē uel fm qualitatē: vel ostensio signi. Si gͦ dicat̄ trāsfiguratio mutatio figure fm q̄titatē h mō nō fuit trāsfiguratio in apparitōne illa xp̄i sed dicēdo trāsfigurationē scðo mō hoc ē fȝ q̄ vr̄ quedā trāsformatio: ꝛ mutatio in formā aliā. De qua etiā vr̄. 2. Cor. xi°. Sathanas trāsfigurat se in angelū lucis hoc mō fuit ibi trāsfiguratio. Loquēdo gͦ de trāsfiguratiōe dicā tertio mō. Hoc mō etiā fuit ibi transfiguratio sicut pȝ ex glo. p̄dicta. i. Cor. 3°. fm h gͦ vð. ꝙ loquēdo de trāsfiguratione p̄moꝰ bene pcedit rō p̄ma. s̄ nō scðo uel tertio mō

Ad aliud vð. ꝙ trāsfiguratō idē ē qð trāsformatio ꝛ assimilatio ad aliq̄d: s̄ ubi ē mutatio seu assimilatio ignobilioris ad nobiliꝰ ꝓprie vr̄ assimilatio: vel trāsformatio: ꝛ nō eꝯ. sicut domus in mēte: seu ars nō dicitur silis domui i ope seu artificio. s̄ eꝯ. Domꝰ in ope vr̄ silis arti. seu domui in mēte. Sed corpꝰ gloriosū nobiliꝰ est q̄ corpꝰ mortale. Ubi gͦ fuit ostensio corpis gloriosi pꝰ resurrectionē sub ꝓprietate corpis mortalis: non debuit dici trāsfiguratio uel assimilatio gloriosi ad nō gloriosū: q̄a erat sb ꝓprietate deterioris q̄ sui. Sȝ vbi fuit ostensio corporis mortalis ante resurrectionē sb ꝓprietate corporis nobilioris. s. gloriosi. s. sub imōtalitate recte dȝ dici assiliatio ad gloriosū corpꝰ.

Postea queritur

vtrȝ claritas que apparuit in corpe xp̄i fuit vera vel imaginaria. Ad qð sic Luce. 9°. Nō gustabūt mortē donec videant regnū di. Glo. De glorificationē corpis in trāsfiguratione i. imaginariā rep̄ntatōȝ future beatitudīs: ex q̄ pȝ ꝙ glorificatio illa seu claritas fuit imaginaria ꝛ nō vera. Itē cōsilia mutatio fiebat in ueste xp̄i ꝛ in facie eiꝰ. sed in ueste eiꝰ nō fuit fcā mutatꝰ coloris vniꝰ i colorē aliū. q̄a ex nō alba. n̄ fuit facta alba. Cū gͦ se hēat color uestis ad splendorē illū. sicut ꝓprietas corpis ad eūdē. Ergo facies xp̄i ex nō clara nō fiebat clara. Si gͦ apparebat clara h erat solū claritate imaginaria. Cōn. Math. 17°. Nō gustabūt mortē donec videant filiū hominis venientē in regno suo. Glo. in ea claritate in qua erit pacto iudicio: ꝛ loquit̄ ð claritate quā visuri erant discipuli in trāsfiguratione. Si gͦ illa in qua erit pacto iudicio est vera. Et h silr̄ cū sit eadē illi est vera ꝛ nō imaginaria. Itē in natiuitate oñdit xp̄s verā subtilitatē. Silr̄ nō exiuisset clauso virginis vtero. Silr̄ ambulando sup̄ mare verā agilitatē. q̄a alit̄ nō ambulasset. Ergo silr̄ in trāsfiguratione ostendit verā claritatē. Solutꝰ ꝯcedendū est ꝙ claritas illa fuit vera. Ad p̄mū qð obr̄ in contrīū dð. ꝙ imaginarium vr̄ duplr̄ sicut imago. Uno. n. mō vr̄ imago silitudo que est exp̄ssa in re. Alioꝰ dicit̄ imago silitudo in ꝯprehensiōe sicut nos dicimꝰ ꝙ imagines rerū corpaliū sūt in anima imaginaria. ꝛ gͦ rep̄sentatio pōt dici ab imagine fm qð hȝ esse p silitudinē exp̄ssam in re uel in ꝯprehensione imaginaria. Ergo representatio future beatitudinis vr̄ illa demōstratio glorie ab ip̄a silitudīe exp̄ssa in re. q̄a ip̄a claritas exp̄ssa fuit silitudo claritatis future beatitudīs: talis aūt imaginaria representatio vera est. sed nō scða hec est realis ꝛ de ista pcedit rō nō de p̄ma. Ad aliud dð sicut hēt̄ Luc. 9°. Facta est dū oraret species vultꝰ eiꝰ altera ꝛ uestitꝰ eiꝰ albus refulgēs vbi pōt esse dyasintetica ꝯstructio vt sit sensus refulgens albus. ꝛ tūc erit dð. ꝙ ex splēdore circūfuso videbat̄ albꝰ. uel erit sensus fm qð ordinant̄ verba albus refulgens: ꝛ tc̄ hoc est dicere: ꝙ uestitꝰ albꝰ refulgebat ex splēdore vultꝰ illiꝰ. Et hoc mō dȝ fieri constructio: ꝛ ita ex nō alba nō fuit fcā alba.

Ad aliud dð. ꝙ alit̄ fuit mutatio in ueste ꝛ in facie: q̄a in facie erat imutatio ab interiori. ip̄a enī claritas q̄ resplenduit in facie ꝓcedebat a virtute interiori. a. virtute diuinitatis fm Aug. fm ꝙ fiebat in ueste pcedebat ab exteriori: ꝛ solū ab exteriori erat mutatꝰ in veste. s. a splendore faciei. vñ facies eius splendebat: ꝛ ex hoc uestis ꝛ vera fuit imutaꝰ in facie: s̄ nō in ueste sicut pȝ ex p̄dicts auctē

Lucet. Nec debuit etiã ita eẽ sic in corpe xp̄i quia corp⁹ xp̄i erat glorificabile: ⁊ nõ uestis ⁊ ppter hoc dz ostendi in silitudinẽ ꝓprietatis corpis gloriosi q̄ silitudo realis est ⁊c.

Deinde queritur de claritate illa que apparuit in corpe dñi. in quo fuit vt in sbo. vtz. s. in corpe xp̄i. uel in aere circũfuso. Ad qd̄ sic Math. 17°. Bonũ ẽ nos hic eẽ. Glo. Petr⁹ vidẽs clarificatã hũanitate tãto afficit gaudio vt nũq̄ uelit ab eius ītuitu se cerni. Uidebat igit petr⁹ clarificatã hũanitatẽ: s nõ videret clarificatã hũanitas nisi illa claritas eẽt in hũanitate. g° illa claritas erat in corpe dñi vt in subiecto. Itez Math. 17°. Trãsfiguratꝰ est ⁊c. Glo. gloriã future resurrectiõis ondit. Illa g° claritas erat ad ostendendã gloriã future resrectionis. s si illa claritas nõ esset in corpe dni vt in sbiecto: s in aere. Iã p hoc nõ ostenderet glia future resrectiõis. q claritas illa que erat ī futura resrectione. nõ erat in aere s in corpe dñi. g° claritas illa que apparuit in trãsfiguratione cũ esset in signũ ⁊ ostensionẽ illi⁹ que erit in gloriosa resrectiõe: nõ erat in aere vt in subiecto. s in corpe dni. Itẽ aliꝰ est splẽdor in sole. aliꝰ in colore. q splẽdor solis ab intrio est. Uñ emittit splendorẽ in alia corpora. In colore aũt est splẽdor ab extrinseco vt in ueste. Si g° facies ei⁹ resplẽduit sic sol. Relinquit q splendor ille ⁊ claritas illa erat in corpe dni vt in sbo. Coñ. In corpore xp̄i sicut in aliis corpibus erat duplex nã. s. elemẽtaris: ⁊ nã q̄nti corpis. s. nã celestis. que est nã lucis. Sm q corp⁹ nostz habeat potentia ad claritate. hoc nõ est p nãm elemẽtalẽ. q sm illã est corpale. ⁊ subiectuz contrarietati ⁊ opacũ. Ergo hoc est p nãm lucis que ocultat elemẽta in corpe nr̄o. sed sic se hz nã elemẽtaris ad nãm lucis: vt cũ vna apparet in corpib⁹: alia occultat. sicut modo apparet in corpib⁹ nostris nã elemẽtaris. s latet nã lucis. Sz econtrio erit in ipa gloria ī corpibus glorificatis. q natura lucis mãifestabit. ⁊ natura elemẽtaris latebit. Si g° vna manifestata alia latet: cũ in trãsfiguratiõe dñi maneret natura elemẽtaris ī suo dñio ī corpore ipi⁹: nec mutaret natura ills in ipo. q sm sensũ adhuc erat passibilis ⁊ nat⁹ ad patiendũ. g° natura lucis ⁊ passibilitas ad eã latebat in suo corpe. Ergo si s nã lucis ẽ claritas in corpib⁹. cõstat q claritas illa in qua tũc apparuit nõ erat p eductionẽ alic⁹ de põ in actũ in ipo: s ab extrinseco erat. ergo fuit in aere vt in subiecto: ⁊ nõ in corpe dnico.

Itẽ ĩpossibile est q circa idẽ subiectũ sil sint oppacũ ⁊ claz. Si g° naturã elemẽtarez nõ cõcomitat inseparabilit opacitas sm actum nullo⁹ erat claritas sm actũ in corpe: in quo sm actũ seruat nã elemẽtaris. sed in trãsfiguratione seruabat adhuc sm actũ natura elemẽtaris in corpe dñico. q sz illã erat adhuc corpale ⁊ passibile. ergo opacitas erat sm actũ in ipo. Claritas g° q̄ apparuit ī ipo ñ erat ipius nec in ipo vt in sbiecto. s in aere circũfuso. Solo dd. q claritas illa fuit in corpore xp̄i tãq̄ in sbiecto. ⁊ nõ tm̄ in aere circũfuso. Uñ Luc. 9°. Facta est dũ oraret species eius altera ⁊c. Et loquit de trãsfiguratõe ips̄ ī alterata. vt dic glo. q ñ põt esse nisi fieret imutatio circa ipam. hoc aũt fuit p claritatez. Uñ claritas fuit ī corpe sicut in subiecto: ⁊ alit ⁊ aliũ erat claritas in ueste ⁊ in corpore q ī corpe erat ab iteriori sic dcm̄ ẽ. ⁊ ita vt ī sbo. sed ī ueste ab exteriori a a sup⁹ uso splẽdore factei. Ad pmũ aũt ī contriũ dd. q ī corpe dñi est cõsiderare multiplicẽ naturam s. natuꝛ s corpis sm q corp⁹. ⁊ naturã corporis. sm q aiatu aia rõali. uel corpis naturam sm q vnitũ aie: que ẽ plena oi gratia: ⁊ nãz corpis ipi⁹ ꝓut cõiunctũ est diuinitati: q illo est aliꝗ natura que coitat suã originẽ ⁊ natiuitate. Hec ãt vnio cõcoitat natiuitatẽ corpis dni. Jõ est ei ipa vnio natura. Et p hunc modũ ⁊ sm has diuersas cõsiderationes cõporis. sunt habit⁹ diuersi cõsequẽtes corpus ⁊ ꝓprietates diuerse. sicut pz corp⁹ meũ sm q corp⁹ est graue descendens deorsũ ñ mobile ãte uel retro vel sursũ. nec mobile motu ꝓgressiuo: ꝓut aũt est vnitũ aie rõali sortit has ꝓprietates: qd̄ est mobile in ante ⁊ ret° in sursũ ⁊ ec in motu ꝓgressiuo: quia anima cõpatur ad ipm sicut motor ad mobile: sic corpus dni sm illas cõsideratões sortit diuersas ꝓprietates. Scdm. n. q cõsiderat vt corp⁹ est ī ipo natura elemẽtaris dñans. ⁊ nã celestis latens ⁊ q̄tũ ad hoc. Uñ vez est q sortit opacitatẽ ⁊ corruptõz: s ex vnione ad diuinitate sortit habitũ. q̄ dz pcelle oĩ creatꝰe rõali. ⁊ ex natura illius vniõis ī est ei põ ad agilitatẽ ad subtilitatẽ ⁊ ad claritatẽ. Unde Hylari⁹ ī li°. de tri. Habet corp⁹ dñi naturã vt ferat ī vndis. sistit in liq̄dis ⁊ structa trãsuerrat: ⁊ sicut corp⁹ relictũ sue nãe est tẽdet

decorū ꝛ imobile motu ꝓgressiuo. vnitum ꝺiuo aīe mouet̄. Et abile est ad hoc ꝙ moueatur ꝓgressiue sic corpus cū sit eleuatū ad vnionē cū diuina natura hꝫ aliquid vltra nām corpis ꝛ sortit̄ habilitatē ꝛ ptātem ad q̄daꝫ que nō ꝯueniūt corpi alteri⁹ hōis. s. claritatē agilitatē ꝛ subtilitatē: ꝛ est ei naturalis ex illa vnione. Illud g° qḋ obicit tēt in corpis natura fm qḋ corp⁹. sed h est plus. s. ipm corp⁹ diuitati vnitū: ꝛ ex hoc sortitur ptātem ad istā claritatē ꝛ ad aliā. Ad aliud qḋ obr̄ ꝙ nō sunt cōtria sil. dō. ꝙ simil'r posset obici de agilitate quā habuit ābulando sup̄ mare. ꝛ de subtilitate quā hūit nascendo de ꝟgine: sicut hic oppōit̄ de claritate: q̄a ī ipō erat corpulētia. nō g° subtilitas ꝛc. ppt h dō. ꝙ in exitu corpis dn̄i ex vtero ꝟginis fuit fm actū subtilitas ꝛ corpulētia fm habitū. sil'r ambulādo super aquas fuit actu agilitas in ipō. sed habitu grauitas in transfiguratione. sic fuit claritas actu. ꝛ ex hac vnione ad deitatē: ꝛ opacitas in habitu hoc mō nihil ꝓhibet cōtria simul esse circa idem subiectum.

Consequenter querit̄ an illa claritas fuerit gloriosa uel similis gloriose. Ad qḋ sic Math. 17°. Trāsfiguratus ē. Glo. Bede. ī corpe mortali ondit nō īmortalitatē: s claritatē similē future imortalitatis: sicut p⁹ in corpe īmortali ostēdit nō mortalitatē sed silitudinē siue formā similē mortalitati. Ex quo pꝫ ꝙ nō fuit claritas gl'iosa quā ostendit: s gloriose silis. Itē ibidē Beda in glo. Corpus mortale nō est subditum immortalitati. nec immortale immortalitati. Si ergo corp⁹ dn̄i in trāsfiguratiōe adhuc erat mortale. g° claritas que fuit tūc in suo corpe nō fuit claritas īmortalitatis. g° nō fuit gloriosa claritas: s ei silis. Contra Math. 9°. Trāsfigurat⁹ est. Glo. in ea claritate ī qua erit pacto iudicio. Ea. n. relatiuū est idēptitatis sb̄e. ergo supponit ꝓ illa ꝛ eadem claritate. fm sb̄am in qua erit pacto iudicio. sed claritas in qua erit pacto iudicio est claritas gloriosa. Ergo ꝛ illa claritas fuit gloriosa. Itē ad phi. 3°. Expectamus dn̄m ihꝫ xp̄m qui reformabit ꝛc. Glosa. assimilabimur claritati quā habuit in trāsfiguratione. Sed claritas nostra erit gl'iosa. g° ꝛ illa quā hūit in trāsfiguratione fuit gloriosa. Itē Math. 17°. Duxit eos in montē. Glo. gloriā maiestatis ostensur⁹. Si ostendit eis gloriā maiestatis. ergo claritatē gloriosā ostendit. uel gloriosa fuit claritas in qua apparuit. Solo ad hic qoꝫ ꝑnotandū ꝙ hic sūt diuerse opiones. Una ē ꝙ illa claritas nō fuit gloriosa: s silis gloriose. Et hoc dicūt iuxta auctoritates Bede. que est in corpe mortali. ostendit nō imortalitate ꝛc. Alii dicūt ꝙ fuit gloriosa: s fuit assūpta ad tps sicut alias ꝓperates assūpsit ante resurrectōꝫ ad tps. s. agilitatē ābulando sup̄ mare: ꝛ subtilitatē nascēdo de gloriosa ꝟgine ꝛ īpassibilitatē: sicut qñ dedit corp⁹ suū in sacramēto in cena. Unde Jo. Corp⁹ qḋ habuit ꝑ naturā dedit discipul' in cena nō mortale. nō corruptibile. Ita etiā in trāsfiguratōe claritatē gloriosā assumpsit Et hoc fecit vt discipulis suis ostenderet gloriā sue ꝛ nostre resurrectionis. Sꝫ dōm est sine ꝑiudicio medio mō. s. ꝙ multiplex e silitudo. Quedā est silitudo enigmatica in re que est oīno alteri⁹ gn̄is: sicut nos dicimus ꝙ fides hic in via silis ē visioni in patria seu assimilat̄ cognitioni gloriose. Est iterū silitudo realis. ꝛ hec est reꝝ eiusdē generis. sed h pōt esse dupl'r. quia aut fm ꝑfectionē aut fꝫ īpfectionē. Si fm īpfectione h mō dicim⁹ ꝙ caritas in via assimilat̄ caritati in pr̄ia. Non eni eodē mō assimilat̄ quo fides cognitiōi ī patria q̄a fides assimilat̄ ei enigmatice: q̄a fides euacuabit̄: s caritas vie caritati patrie realr̄: q̄a nō euacuabit̄ caritas vie adueniēte illa que est in gloria: sed ꝯplebit̄ ab ea. ergo est ei silis in re: sed tn̄ fm īpfectionē: quia differūt fm pfectū ꝛ ipfectū. Est etiā similitudo realis fm pfectionē: sicut nos dicimus ꝙ filius est silis prī. Et caritas Petri in pr̄ia caritati Pauli in pr̄ia. Si g° loquamur de silitudine enigmatica que est reꝝ oīno alteri⁹ gn̄is hoc mō claritas illa nō fuit similis gloriose. Sꝫ dicēdo realē silitudieꝫ que est reꝝ eiusdē generis. Tn̄ fm īpfectiōꝫ h mō fuit illa claritas similis gloriose. Uñ etiā potuit dici gloriosa fm quid. Si autem loquamur de silitudie reali que est fm pfectionē reꝝ eiusdē gn̄is. hoc mō nō fuit ei similis s. fm ꝯpletū. ꝛ hoc pꝫ quia sicut in aīa xp̄i: eo ꝙ fuit vnita deitati fuit gloria fꝫ ptē lꝫ nō fm totū hoc est fm vī supiorem: ꝛ non fm īferiorē: īmo fm ptē iferiorē ierat ei passibilitas ꝛ miseria. ꝛ ea que itrāt gloriā: sed fm ptem supiorem erat gloria. ꝛ ista gloria nō fuit alterius gn̄is ꝙ̄ gloria quā p⁹ hūit

s. vᵒ resurrectōȝ: sic ī dispensatōe q̄ ondebat in suo corpe gloria. cū ipm esset vnitū d eita ti. sic aīa poterat esse gloria ẜm ptē: ⁊ ẜm ptē nō. Et dico ẜm ptē hoc est ẜm ꝙ vnitū deitati. qa sicut ex dispensatōe fuit ꝙ corpꝰ illꝰ esset corruptibile ⁊ obscurū: ⁊ hoc ꝓpt liberatonē nostrā. sic ex dispēsatōe fuit ꝙ ostēderet in illa claritate añ resurrectōȝ in qua debuit esse pꝰ: ⁊ hoc ꝓpter corroborationē fidei nostre quā hūit ex vnione ad deitatē. Et per hoc pȝ solutio ad obiecta.

Postmodum queri

tur. vtrȝ hec claritas fuit nālis illi uel assūpta. Et ṗmo querit᷑. vtrȝ fuit in potentia nālı: uel fuit assūpta a xp̄o. Ad qđ sic Math 17ᵒ. Transfiguratꝰ est. Glo. ẜm spēm illiꝰ quam hēbat p nām ostendit nō admittere carnem quā assūpserat uolūtate. Si gᵒ spēm quā eis ondit hēbat p nāȝ. Ergo p nām hēbat claritatē quā eis ondit. gᵒ ei fuit claritas illa nāľ

Itē ipe assūpsit corpꝰ ɔueniens dispensationi. quicqđ gᵒ fuit in eo. aut fuit ex natura sue originis. aut ex dispensatione. Sȝ ex nā sue originis fuit ei ɔueniens nālis claritas. qa fuit a principio celesti. s. a spū scō. de quo dr esse ɔceptꝰ a pte sue originis. seu ṗncipiū sue originis est ei nālis. Silr ex dispensatōe nālit᷑ ɔuenit ei. qa sic ex dispensatōe debuit accipe passibilitatē ⁊ miseriā ꝓpter nostrā redemptionē. ita ex dispensatione fuit: ꝙ añ mortē debuit ondere claritatē sue glorificationis ꝓpter fidei nostre corroboratōȝ. Sic gᵒ in assūptione debuit assumere ꝓprietatem ɔuenientē mortis. s. passibilitatē. ita in assūptione debuit assumere claritatē sue glorificationis cū eā debuit añ mortē ostendere fuit gᵒ nālis ei: ⁊ a pte origīs ⁊ sue dispensationis. Con. Damꝰ Oēs passiones nr̄as naturales ⁊ indetractabiles assūpsit p̄ter pctȝ. Et Boetiꝰ dic in liᵒ d duabꝰ nāis. Ipe assūpsit passibilitates ⁊ alios defectꝰ p̄ter pctm nō ẜm statū ante peccatū: s ẜm statū scđm. Si gᵒ assūpsit defectꝰ nostros: cū opacitas sit p nām in nobis. qᵒ in ipo fuit p naturam Ergo p naturā nō fuit in ipo claritas. Ulterius querit᷑. vtrȝ esset in eo nālit᷑ ẜm actuȝ Ita ꝙ nō solū in pō naturali vt diceret᷑ eē in eo ẜm actū: lȝ nō sp appareret. Ad qđ sic suppositis p̄cedentibꝰ: sic se hȝ claritas spūal᷑ que est scīa ad aīam xp̄i. ita se hȝ claritas corporis ad corpꝰ xp̄i. Si gᵒ ab initio sue ɔceptionis hūit sciam oīum sicut pꝰ: ⁊ qđ dr̄ ꝓfecisse hoc est tm̄ q̄tū ad manifestatōez: ⁊ ita aīa eiꝰ sp fuit clara. gᵒ silr ab instāti ɔceptionis sue hūit claritatē corpis ẜm actū. licȝ nō sp appareret s p dispensatōȝ. Itē sp fuit ī aīa xp̄i claritas q̄tū ad ptē supiorē ex vnione ad diuinitatē: sic in inferiori passibilitas ex vnione ad corpꝰ. Ergo silr corpꝰ eius cum essȝ vnitū diuinitati sic aīa sp hūit ẜm actū naturalē gloriā ⁊ claritatē in quadā sui pte

Con. Si diceret᷑ sequet᷑ ꝙ corpꝰ eiꝰ non esset passū ẜm oēm ptē: qa in pte illa nō essȝ passibilis in qua esset ista claritas. s hoc nō pōt ɔcedi qa sua btā aīa ẜm ptē illā qua erat vnita corpi totalit᷑ patiebat᷑. Licet nō ẜ illā qua vnita erat dīnitati. gᵒ corpꝰ eiꝰ ẜm totū patiebat᷑. Solo dđ. ꝙ naturale dr̄ quatuor modis ẜm quadruplicē cām. Unoᵒ dr̄ naturale p ɔpationē ad illud a quo res nata est ꝙ est cā efficiens. Alioᵒ ẜm ɔparōȝ ad cām ẜm quā nata est: que ē pfectio ⁊ ɔplemētū eius. Tertio mō in ɔpatione ad causam de qua nata est que quidē est mā. 4ᵒ mō in ɔpatione ad cām ad quā nata est que dr̄ finis. Si gᵒ ɔsideret᷑ natura in corpe xp̄i a pte originia seu in ɔpatione ad illud a quo nata est: sic passio nō est ei naturalis: nec inuenit᷑ in ea passibilitas uel mortalitas. Unī Hylaꝰ. xᵒ. de tri. Quid p naturā hūani corporis carnē d spū scō ɔceptā indicamus. Caro illa de celis est. Si aūt ɔsideret᷑ ẜm cām ẜm quaȝ est caro. i. ẜm suū ɔplemētū. s. ex vnione ad diuinitatē. hoc mō adhuc dico ꝙ ñ est i corpore xp̄i p naturā passibilitas: nec ea q̄ opponūt᷑ glorie. ⁊ hoc p naturā illiꝰ ɔplemēti sed ex h est corpꝰ eius potestatiuū sup oēs passiones. s. a plenitudine ꝟtutis diuine. Scđȝ ergo naturā originis ⁊ ɔplemēti nō erat passibilitas i suo corpe. Accipiēdo aūt ẜm ɔpationē ad illud de quo ē nata caro xp̄i. ẜm hoc ē ei naturalis passibilitas ⁊ ꝓprietates ɔseq̄ntes qa de carne ꝟgīs assūpta est. Assūpsit. n. de nr̄a natura: naturā corpulentā ex elementis ɔpositā ⁊ contrarietati subiectam. Accipiendo aūt scđm finē ad quē nata est: qa nata ē ad redemptionē nostrā. ut p passionē nos redimeret sic ad hoc est ei naturalis passio ⁊ mortalitas. Cum gᵒ querit᷑ vtrȝ claritas fuit ei ī potentia naturali. Dico ꝙ sic ṗmo ⁊ scđoᵒ accipiendo naturā ⁊ potentiā naturalē. s nō aliis duobꝰ modis. īmo passibilitas fuit ei in potentia naturali: ⁊ hoc est qđ dic Hyls.

x°.de tri. Dult corp⁹ vnū ꝫ sue origīs ꝑprīꝫ nō ex vitiis huaua ɔceptionis existens. ꝫ in forma corpis nr̄i vtutis sue ptāte sbsistens ꝛ sic soluit̄ pmū ꝓbleuma. Ad scḋꝫ qḋ q̄rit̄ vtꝝ habuit illā claritatē sēꝑ in actu per nām lꝫ nō apparet vḋ. ꝙ nō. Et qḋ obr̄ ꝙ sicē se hꝫ claritas aīe ad aīam ita claritas corpis ad corp⁹. Dicendū ꝙ pōt fieri illa ɔpatio q̄tū ad vnionē cū diuinitate: vt q̄tū ad dispensationē nr̄e redemptionis. Quātū g° ad nāꝫ ꝛ ptātem vnionis fuit in aīa xp̄i scīe claritas ꝛ silr̄ ex dispensatōe. sed q̄tū ad naturā vnionis solū ꝛ ptātem vnionis potuit ee sꝑ claritas fm actū in corpe xp̄i. sed nō ex dispensatōe illi⁹ ad nostrā redēptōꝫ. Repugnaret eni dispensationi isti. qa corp⁹ xp̄i non esset passibile iā fm totū qḋ nō vꝫ ɔcedi. qa cū ex dispensatōne fuerit ꝙ ei⁹ aīa debebat pati fm oēm vim quā hēbat p ɔpatiōnē ad corp⁹. Cōstat ꝙ ex dispensatōe fuit ꝙ corp⁹ ei⁹ fm totū pateret̄. ꝛ sic q̄tū ad hoc nō fuit sꝑ fm actū claritas in ea. ꝫ in pō. Licꝫ q̄tū ad ptātem vnionis cū diuinitate poterit ita eē ꝛ sic q̄tū ad hoc tꝫ illa ɔpatio.

Consequenter que

rit̄ an solū corp⁹ xp̄i fuit trāsfigurabile an eē alia corpa sicē Moysi ꝛ Helye trāsfigurabilia essent. Ad qḋ sic Exodi. 34°. heb. Q apparuit facies Moysi cornuta ex ɔsortio dn̄i ex maximo splēdore. ꝛ. 2. Cori. 3°. Dr̄ ꝙ nō poterāt filii isrl̄ intēdere i faciē Moysi pp gloriā vult⁹ eius. Et dicit glo. ibi ꝙ tanta fuit claritas i facie eius: ꝙ maior esse nō poterat. ꝫ i corpe xp̄i poterat esse maior claritas q̄ illa que fuit in trāsfiguratione. Si g° corp⁹ xp̄i dr̄ trāsfiguratū fm illā claritatē: ita ꝛ corp⁹ Moysi debet dici trāsfiguratū vel qr̄e hec ostensio claritatis esset transfiguratio ꝛ ista non.

Itē. 2. Cori. 3°. Tanta erat claritas in facie Moysi ꝙ non poterat percipi nisi uelaretur g° fuit maior claritas q̄ claritas que fuit in facie xp̄i. Si g° ostensio illi⁹ in xp̄o dr̄ trāsfiguratio ita in Moyse. ergo aliud corp⁹ est trāsfigurabile q̄ corp⁹ xp̄i ꝛ magis etiā debꝫ dici trāsfiguratio in corpe Moysi q̄ in corpe xp̄i. Itē Math. 2°. Nō cognoscebat eam donec pepit ꝛc. Glo. Joseph mariā facie ad faciē videre nō poterat quā spūs scūs ipleuerat. Ex quo vr̄ ꝙ gloriosa v̄go fuerit trāsfigurata sicē corp⁹ xp̄i. Ad oppositū Math. 17° Resplenduit facies ei⁹ sicē sol. dicit Jeroni⁹

De⁹ nō pōt in hac vita tā claꝝ facere. Ergo simplr̄ īpossibile est ꝙ tāta claritas fuerit in corpe Moysi ꝛ gloriose v̄ginis q̄ta fuit icō pore dn̄i qḋ tn̄ sup ꝓbabat̄. Ex q̄ vltei⁹ obr̄: ꝙ cū trāsfiguratio fit in expssioni silitudine ad claritatē gloriose resurrectionis. solū vꝫ dici trāsfiguratio in vno ibu ꝛ non in aliis. Solo vḋ est sine pudicio sicut nos dicimus. ꝙ alr̄ est fides silis visioni in p̄ria q̄ caritas vie caritati in p̄ria. Ita dici⁹ nos ꝙ alit̄ fuit silitudo glorie in facie Moysi ꝛ in btā v̄gine ꝛ in corpe xp̄i qa in facie moysi ꝛ btē v̄ginis fuit silitudo claritatis q̄ erat alteri⁹ generis simplr̄ q̄ claritas glorie. Unī erat silitudo enigmatica sicē silitudo fidei ad visionē patrie. sed in corpe xp̄i fuit claritas q̄ erat eiusdē generis cū claritate glorie. ꝛ si nō simplr̄. fm tn̄ ptē sicut caritas vie assimilat̄ caritati potrie. ꝛ hoc est qa radi⁹ claritatis i facie moysi fuit a ɔsortio fmonis domini. Silr̄ in btā v̄gine fuit illa claritas ex ɔsortio dei quā hēbat spūalit̄ in mete. quā etiaꝫ hēbat corpalit̄ in carne. sed in corpe xp̄i fuit claritas ex v̄tute vnionis corpis xp̄i cū diuinitate. Et ꝓpter hoc nulla alia ostensio claritatis debuit dici trāsfiguratio sicut ista. qa solū illa que est in expssa silitudine ad gl̄iam dei vꝫ dici trāsfiguratio. hoc aūt solū fuit in xp̄o ꝛ hoc est qa claritas que fuit i aliis fuit p gratiā ɔsequentē naturā ꝫ in corpe xp̄i fuit p gratiā que est ei natura. vt dēm est. s. per gratiā vnionis. Et ex hoc est ꝙ v̄ior ꝛ expssior est silitudo gloriose claritatis i xp̄o q̄ alie. Ad illud g° qḋ obr̄ ꝙ maior fuit claritas in moyse quia nō poterat videri ꝛc. Dicendū ꝙ nō sequit̄ nō poterat videri. g° maior fuit seu magis ostensiua glorie resurrectionis. Nā ꝙ claritas moysi nō possit videri hoc erat nō qa maior esset. ꝫ quia offendebat ꝛ disgregabat visū. sicut etiā videm⁹ de claritate solis que ꝓpt̄ hoc nō pōt videri Sꝫ claritas apparens in facie xp̄i erat delectans visum ꝛ ɔfortans: sicut claritas gl̄ie que ɔfortat ꝛ corroborat visū. Unī in Apoc. 20. Cōpatur claritas ciuitatis superne dr̄ similis lapidi iaspidi. c⁹ claritas demulcet ꝛ ɔfortat aspectū: ꝛ sic iteꝝ q̄tū ad h̄ ē claritas xp̄i i maiori ɔformatōe ꝛ ɔformitate ad claritatē glorie ꝛ in expssa assimilatione: ꝛ iō ɔfortabat visū. Et p hoc soluunt̄ tres pme obiectiones. Ad aliud qḋ obr̄ ꝙ de⁹ nō pōt tāclaꝝ facere: dḋ. ꝙ licꝫ vnū ɔcludat rō

intelligendū est tn̄ q̄re dicit hic Jo. in corpē enī moysi ꝛ v̄ginis beate fuit pō passiua ad claritatē. vn̄ in eis fuit pō nō ptās. Sȝ in corpore xp̄i fuit pō que dr̄ ptās. hec ē actiua pō ad hāc claritatē. Jō nō maior fuit. Et hoc est qḋ dicit Hyla. in forma corpis tn̄ v̄tutis sue ptāte ɔsistens. qḋ ergo vult dicē Jero⁹ Q deus nō poterat tā claꝝ facere. hoc est q̄a corpa nr̄a hn̄t oppositō ȝ cū gloria ꝑpter peccatū. sed i corpe xp̄i erat imunitas a pcō Un̄ nō erat oppositū glorie. q̄a. n. sine peccato erat ɔcept⁹ ꝛ diuinitati vnit⁹ nō pot de⁹ de pō ɔgruētie tantā claritatē in aliis facē ꝫ posset de pō absoluta. Un̄ negat hic pō cōgruētie ꝛ nō potentia absoluta: ex pte dei Ex pte aūt creaturaꝝ negat pō passiua que est in eis vt dcm̄ est: q̄a nō possent tantā claritatem sustinere uel suscipe: ꝛ hoc quia nō sunt imunes a pcō. sed xp̄s pōt: cū imunis sit. Et hoc vult dicere auctoritas.

Postea queritur

de cōpatione fm̄ duiam apparitionis dominice resurrectionis anteq̄ fieret: ꝛ p⁹ postq̄ facta ē Et pmo querit de pma apparitōe. Scđo de scđa. De pma apparitōe que fuit an̄ resurrectionē que dr̄ trāsfiguratio. Querit q̄re ostēsio gloriose resurrectiōis poti⁹ facta fuit i illa p claritatē q̄ p alias ꝓprietates. sic̄ p agilitatē: subtilitatē: ipassibilitatē. Ad hoc q̄ sit claritas n̄ solū est corpoꝝ glorificatoꝝ. imo cōis est etiam aliis corpib⁹. sicut celo ꝛ stellis. ꝟ alie dicte ꝓprietates sunt solū corpoꝝ glificatoꝝ ꝛ nō alioꝝ corpoꝝ. Cōueniētior āt ē ostēsio fcā p ꝓpetates ꝓpias q̄ p coēs. g⁹ ɔuenientior esset q̄ illa d mōstratio gloriose resurrectionis corpū; fieret in trāsfiguratione p alias ꝓpetates q̄ p claritatē. De secūda āt apparitōe q̄rit q̄ facta fuit a dn̄o p⁹ suā resurrectionē: cū apparuit discipulis ꝛ itrauit ianuis clausis. Et querit q̄re nō fuit facta p claritatē sicut p subtilitatē. Ad qḋ sic. Nā ipe de⁹ in euāgelio p claritatē maximā sign̄t resurrectionē futurā ꝛ ei⁹ gloriā. cū dr̄. Fulgebūt iusti sicut sol ꝛc. Math. xiij ergo ɔuenientius fuit vt eā ostenderȝ p claritatē q̄ p subtilitatē. Solō. dō. ad pmū: q̄ cum sint ꝓprietates q̄tuor fm̄ quas ostendit glorificatio: ipa claritas est pncipalis ad quam ɔsequit cetere. Nām enī lucis ɔsequit subtilitas. Un̄ lux p nām bȝ subtilitatē ꝛ ad penetrandū corpa: ꝛ maxie corpa trāsparentia sicut pȝ in lapide cristallino: qui penetratur a luce: sic̄ ad ipam ɔsequit agilitas. Un̄ mot⁹ uel mutatio ei⁹ est q̄si subita: sic̄ ipaȝ sequit ipassibilitas. vn̄ etiā nullū inq̄namētū patit ab aliis. q̄a g⁹ claritas ponit oēs alias ꝓprietates que sunt corpoꝝ glorificatoꝝ: ꝛ nulla alia ponit oēs alias. Jō ɔuenient fit ostensio glorificationis corpis p claritatē. Et ppter hoc dn̄s in euāgelio sign̄s gloriā resurrectionis nō multiplicat v̄ba. ꝟ eā pficere ꝛ integre ꝛ totalit sign̄t p claritatē: cū dicit. Fulgebūt iusti sicut sol. Ad scđm dōm. q̄ ordo debuit esse in ostensiōe glorie resurrectiōis fm̄ grad⁹. vnus grad⁹ debuit eē ad sensum ꝛ hic debuit eē pm⁹. Ali⁹ g̃a⁹ debuit esse vltimus. Nā debuit esse ostensio illi⁹ quantū ad cognitionē sensitiuā ꝛ quātū ad intellectiuā. Et sic cognitio sensitiua pōr est q̄ itellectiua. Jta conueniens fuit q̄ pma ostensio esset ad sensū. vltima ad intellectū. Et iō pma ostensio que fuit in trāsfiguratione an̄ resurrectionē debuit esse p ꝓprietatē ptinentē ad sensū. hec āt maxie est claritas. ꝛ iō debuit fieri p claritatē. Ultīa aūt que fuit p⁹ resurrectionē fuit ad intellectū. nec debuit fieri p claritatē cū sit ꝓprietas que maxime a sensu pcipit. Sed p ꝓprietatē que solo itellectu: ꝛ sola rōnis collatione pciperet: ꝛ nullo mō p sensū. hec aūt fuit subtilitas quam nō capiebat sēsus. ꝟ sola rō. Qḋ. n. videbāt apostoli eū palpabilē. h nō mōstrabat subtilitatē: ꝟ solo intellectu ꝛ rōnis collatione pcipiebant ipm̄ esse subtilē. sic domus clausa erat: ꝛ ipe intrauit ianuis clausis. ergo trāsiuit p muꝝ. g⁹ subtilis est. Jta g⁹ faciēdo collationē in se pcipiebant q̄ esset subtilis.

Deinde queritur

de circūstantiis illi⁹ apparitionis. an. s. moy ꝛ He. fuerūt ibi vere uel imaginarie. vtrum s. apparuerūt ibi psonalr̄ uel in subiecta creatura. uel angeli vice eoꝝ. Ad qḋ sic Luc. 9°. Apparuerūt moy. ꝛ He. ꝛc. Glo. sciendum nō corpa uel aīas Helye ꝛ Moysi apparuisse Sed in subiecta creatura illa corpa fuisse formata. Pōt etiā credi vt i āgelico mistēio hoc factū esȝ vt angeli eoꝝ psonas assumerent. g⁹ nō apparuerūt ibi uere. Itē Aug⁹ Ad simpliciū de sīa samuelis disputās dic vt nō spūs Samuelis a reqe sua suscitat⁹ ē Sȝ aut fantasma ul' illusio imaginaria dyaboli fuit machīatoīb⁹ fcā q̄ ꝓphāȝ samuelē

ficut imagines rex solēt suis noīb⁹ appella ri. hꝫ g° Aug⁹ ꝑ incōueniēti ꝙ aīa Samuel suscitaret de reqe sua ⁊ appareret Sauli. g° sic incōueniens est ꝙ spūs Moy. qui iā requiescebat in sinu Abrae suscitaret ⁊ vere ibi appareret. Et sili ipe Helyas cū iā esset trāslat⁹ ad ꝑadisū. Itē si Moy. ibi apparuit apostolis uel oculis aplox. ergo apparuit in corpe. ꝗ ꝯuenienti⁹ in corpe ꝓprio ꝙ̄ in alieno. g° fuit resuscitat⁹ in corpe ⁊ aīa. Ergo aīa eius fuit in suo corpe mortali. g° adhuc erat in statu merendi. ꝗ si sic g° adhuc poterat moy dānari qḋ ē incōueniens. Ad oppositū Aug. loqꝰs ꝺ opib⁹ dñi dicit. Ꝙ si verū est vex reliquū est vex. ꝗ quicqḋ fuit ibi fuit op⁹ dei gloriosi. Ergo si nō fuit ꝟa apparitio Moy. ⁊ He. nec fuit ꝟa apparitio dñi

Solo. dō. ꝙ circa istā qōem sūt ples opiones. Una eni est ꝙ quidā ponunt plane ꝙ Moy. ⁊ He. nō apparuerūt ibi ꝟe. sed solum imaginarie. ⁊ hoc vult dicere iux aucrē Bede in glo. ꝑdicta sup. 9° Luc. Sciēdū nō corpora vel aīas Helye ⁊ Moy. ⁊c. Alii dicūt ꝙ apparuerūt ibi Moy. ⁊ He. vere. ⁊ apparuit ibi moy. in suo corpe resūpto ad tps Et h̄ dicit iux illud Luc. 9°. faciamus hic tria tabernacula. Glo. tres testes habem⁹: de terra aplos tres. de celo Moy. ⁊ He. ⁊ ipm p̄rem Sꝫ si nō fuerūt ibi vere nō potuerūt esse ꝟi testes. ergo fuerūt ibi vere Moy. ⁊ He. sicut ꝑsona patris fuit ibi ꝟe. Istud idē ꝯfirmant ꝑ glo. sup illḋ Math. 17°. Et apparuerūt moy ⁊ Hely. Glo. Moyses legislator ⁊ He. ꝓphetax eximi⁹. ergo ꝟe apparuerūt ibi. quia isti sunt ꝟe Moyses ⁊ Helias. Nos aūt dicim⁹ ꝺm Aug. in li° de cura agenda ꝓ mortuis ad Paulinū dicentē. Alii sūt hūanax limites rex. Alia diuinax signa ꝟtutū. Alia sūt que nālr. Alia que mirabilit fiūt: ꝗuis ⁊ nāe de⁹ adsit ut sit ⁊ miraculis nā nō desit. Nō igit putandū est viuox reb⁹ quoslꝫ interesse posse defūctos qm̄ quibusdā sanandis uel adiuuādis martires adsūt. Sꝫ iō poti⁹ intelligendū est ꝙ ꝑ diuinā potentiā martires viuox reb⁹ intersūt qm̄ defūcti ꝑ nām ꝓpriam viuox reb⁹ īteresse nō pnt. Et ex hoc sequit ꝺm hrm̄ Aug. ꝙ apparitio aīax p⁹ mortem ꝺm limites rex nō est possibilis. ꝗ solūꝫ signa diuinax ꝟtutū: seu solū ꝺm diuinam potentiā: ⁊ nō ꝺm rex naturā. Hoc g° mō dicim⁹ ꝙ apparuit ibi moy. aīa ꝟe. ꝗ h̄ ꝑ diuinā potentiā: sic legim⁹ ab Aug. ꝙ aīe martiruꝫ ꝑ diuinā potentiā p̄nt hoībus appare. Unde etiā Aug⁹ ibidē dicit. Nō eni solis beneficiox affectib⁹. vex etiā ipīs hoīuꝫ aspectib⁹ ꝯfessore felicē apparuisse cuib⁹ vel inq̄lunis pic a se dilectis cū a barbaris nola oppugnabat. Audiuim⁹ nō incertis morib⁹. ꝗ ictib⁹ certis. Utx aūt aīa moy. corp⁹ assūpserit nō legimus nec istud asserim⁹. ꝗ dicimus ꝙ sic btūs Felix apparuit aspectib⁹ ciuiū in aīa per diuinā virtutē. nec ꝓpter hoc resūpsit corp⁹ sic dicimus ꝙ aīa moy. ibi fuit ꝟe ⁊ eis apparuit. s. aplis ꝑ diuinā ꝟtutē. nec oportuit ꝙ resurgerꝫ corp⁹. De Helya aūt qui viuus erat hꝫ ꝯceden ꝺ ē. ꝙ apparuit ī aīa ⁊ corpe

Sꝫ nūc restat qḋ qm̄ n solū aīa moy. apparuit cū ipa sit īsensibilis. quō potuit moy. apparē aspectib⁹ aplox. Ad qḋ dō. ꝙ sba spiritualis duob⁹ modis apparet sensui. s. angelus. Uno° ꝑ corp⁹ assūptū. Alio° ꝑ solā silitudinē corpis qua facit ī sensu: ⁊ ꝑ quā imutat sensū. Sicut. n. angel⁹ p̄tātem hēt sup corpa vt sic possit corp⁹ assumere ⁊ apparere sensui ꝑ illud ita hēt potentiā vt possit aliquā silitudinē corpis in oculo efficere ⁊ ꝑ illam oculū īmutare: vt ab oculo ꝑ illā ꝑcipiat. Sicut g° mediāte corpe pōt facere silitudinem qua ꝯprehendit ita ⁊ sine corpe: ita dico ꝙ aīa scā que gloriosa est hꝫ illā potentiā. ⁊ h̄ mō potuit aīa moy. apparere oculis corporalib⁹ aplox. sine corporis assūptione: quā non legimus in scriptura ⁊ sic ꝑ silitudinē corporis quā efficiebat in sensū ꝑcipiebat. Itē ⁊ ad hoc faciendū nata est aīa. qa rō totius corporis est in aīa. sic dicit Aug⁹. Unī nō solū cōparatur ad corp⁹. sic forma ꝗ etiā sicut ars. Unī mebra ⁊ ossa que sunt in corpore nālit sunt in aīa sicut in arte. ⁊ ideo per diuinam virturē pōt apparere per silitudinē sine corpe

Sed ulteri⁹ restat q̄rere q̄re nō apparuit Enoch qui fuit āte legē sicut moysēa ꝗ fuit cū lege ⁊ He. qui fuit p⁹ legē: vt haberet testimoniū ex his qui ante legē ⁊ cū lege ⁊ post legē resurrectionis gloriose xp̄i. Solo dicendū. ꝙ sicut dicit glo. sup. 9°. Luc. ꝙ apparuerūt ibi moy. vt haberet testimoniū xp̄i ex lege. ⁊ Helyas vt hēt testimoniū ex ꝓphis s. vt ostendāt ipm esse qui locut⁹ est in lege ⁊ ꝓphis. ex lege ꝑ moysē vt diceret hic est de quo scripsi. Ex ꝓphis ꝑ Helyā vt dicerꝫ hic est de quo ꝓphaui. Sꝫ sm̄ tps Abrahe nō fuit facta distinctio: nec explicatio nostre redemptionis ⁊ resurrectionis gloriose. Quo

debet fieri:tñ credebat̃ futura ꝫ ipl'icite:nõ explicite.imo ꝑmo fuit fcã abrahe explicatõ quia gͦ Enoch fuit illiꝰ tp̃is an̄ legẽ in quo nõ erat explicatio nostre redẽptiõis.an̄.s.deberet fieri ꝑ hominẽ solũ vel ꝑ angelũ:vel ꝑ deũ hominẽ.Iõ nõ apparuit Enoch ad ferẽdũ testimoniũ in trãsfiguratõe:ꝫ legislator ⁊ ꝓpha. Sȝ tũc querit̃.melius.n.sciret̃ gloriosa rñº xp̃i si publicaret̃ ⁊ ꝑdicaret̃ illa apparitio.qre gͦ ꝓhibuit discipulis suis ne dicerent eã:dicens.Nemini dixeritis ⁊c.

Solõ sic dictũ est optuit ꝙ fieret ostẽsio resurrectionis xp̃i an̄ꝙ̃ fieret.ꝫ nõ debuit eẽ ꝑdicatio eiꝰ nisi postꝙ̃ fcã ẽ: qa optuit ꝙ ꝓbaret̃ ṽitas dñice passionis an̄ꝙ̃ resurgeret Sȝ si diuulgata eẽt illa ostensio resurrectionis an̄ suã passionẽ ꝑ hoc occultaret̃ passionis veritas:⁊ fides ip̃iꝰ infirmaret̃.putaret̃ eñ ꝙ nõ esset ṽa eiꝰ passio si ꝑdicaret̃ gloria sue resurrectionis:qa si sciret̃ in suo corꝑe ante passionẽ tãtã fuisse gloriã:⁊ ꝙ ip̃e apparuit in tanta claritate.s.sicut sol. credet̃ eiꝰ passio nõ esse ṽa:ꝫ solũ fantastica.sic dixerunt quidã heretici:qa gͦ ita debuit ostẽdi ⁊ manifestari gloria resurrectionis:ne ꝑ hoc ip̃ediretur fides ṽitatis passiõis.Iõ nõ dẽbuit ꝑdicari nisi postꝙ̃ facta est ip̃a resurrectõ.

Consequenter querit̃ de visione aplõꝝ.an visio illoꝝ potuit fieri oculis corꝑalibꝰ.Ad quod sic.Nulliꝰ corporis põt videri claritas q̃ coequat̃ claritati solis ab oculis corꝑis aĩalis.Sȝ claritas que fuit ĩ corꝑe xp̃i fuit eq̃lis claritati solis:⁊ eẽ maior sicut dicit glo.sup illud mathẽi.17º. Facies eiꝰ sicut sol ⁊c.Glo.nõ hȝ clariꝰ qđ appareret gͦ nõ potuit videri ab oculis corꝑis aĩalis.ꝫ tales erant oculi corꝑales aplõꝝ.gͦ ⁊c. Itẽ claritas que erat in corꝑe dñi: erat claritas corꝑis gloriosi.ꝫ claritas corꝑis gloriosi: nõ põt ꝑcipi a corꝑe non glorioso.ergo ab ip̃is aplis:qui nõ adhuc erant glorificati nõ poterãt corꝑalit̃ videri. Itẽ petrꝰ dixit.Dñe bonũ est hic nos esse.gͦ claritas illa erat delectabil' ip̃is apostolis.sed ip̃a claritas erat excellẽs oĩm claritatẽ.Cũ igit̃ sensus corꝑal' nõ delectet̃ in excellẽti.sed corrũpit̃ ab ip̃o Cõstat ꝙ nõ ꝑcipiebãt illã claritatẽ suo corꝑali oculo:ꝫ intellectuali. Solõ dĩ. ꝙ visio apostoloꝝ fuit corꝑalis: ⁊ oculis corꝑalibꝰ ꝑceperũt claritatẽ dñi. Ad illud ãt qđ ꝑmo obĩ dĩ.ꝙ est q̃dã claritas que ẽ generatiua caloris.quedã que nõ.Claritas q̃ generat calorẽ rõne caloris cõsumẽtis hũid ĩtatẽ pupille siue organũ vidẽdi hȝ cõtrietatẽ cũ organo videndi:talis aũt est claritas sol' ⁊ inde est ꝙ cũ est excellẽs ꝙ aggrauat̃ oculus ꝑ illã ⁊ disgregat̃:⁊ iõ ñ põt ip̃aȝ ꝑcipe. Sȝ claritas corꝑis gloriosi nõ est generatiua caloris. Uñ nullã hȝ cõtrietatẽ cũ ip̃o organo visus.sed est cõfortans ⁊ delectãs visum.Et ꝓpt̃ hoc cõpat̃ claritati lapidis iaspidis:q confortat aspectũ:⁊ ꝓpter hoc in sui excellentia ñ est corruptiua visus sic pͣ.sed põt ab oculo ꝑcipi sine offensiõe.talis aũt erat claritas quã hẽbat xp̃s ⁊ quã videbãt apostoli. Ad aliud dĩ.sicut dic̃ Augꝰ ad Paulinũ introducẽs auctem Ambro.Dr̃ia est in s̃biis spiritualibꝰ ⁊ corꝑalibꝰ:in hoc ꝙ in corꝑalibus ita est ꝙ in nr̃a ptãte est videre ip̃as:si p̃ntes sint.Uñ nec ip̃a corꝑalia p̃nt ꝓhibere qn videamus ea:⁊ in necessitate hñt h̃.s.ꝙ videamus ea.ꝫ in spũalibꝰ ita est ꝙ in sua potestate ⁊ volũtate est ꝙ a nobis videant̃: ⁊ ñ in nr̃a videre ip̃a.imo bene p̃nt ꝓhibẽ ne videant̃ ⁊ bene p̃nt se manifestare in angelis In ptãte gͦ corꝑis gloriosi aĩati est ꝑ nãm aĩe qua viuit:⁊ qa spũale est ꝙ videat̃: ꝫ nõ in nostra ptãte uel uolũtate ꝙ ip̃m videamꝰ bene cõcedo sic.ꝙ solũ erat in uolũtate ⁊ potestate corꝑis dñi ꝙ videret̃ ab apostolis ⁊ nõ in ptãte ip̃oꝝ. Ad tertiã rõeȝ dĩ.ꝙ triplex est dr̃ia lucis.Est.n.lux que est ĩ natura habẽte cõtrarietatẽ sicut est ignea lux.Et est lux in nã nõ hñte cõtrarietatẽ. ꝫ multiformitatẽ sic lux celestis:⁊ hec est ṽior: sicut eniȝ lux ista istoꝰ hȝ multiformitatẽ in oꝑe ita ⁊ in ṽtute ⁊ in nã ⁊ lumine.Tertioº est lux in nã nõ hñte cõtrarietatẽ: nec multiformitatẽ ⁊ talis ẽ lux celi ẽpyrei:⁊ talis sĩlr est nã lucis in corꝑe glorificato sicut in celo ẽpyreo qa est locꝰ eiꝰ vnde ei ꝓportionat̃ nã lucis ꝑmoº dcẽcũ est in excellẽtia nulloº hȝ cõuenientiã cũ oculo ꝫ cõtrarietatẽ rõe hũiditatis cui cõtrariat̃.⁊ ꝓpter hoc existens in sua excellẽtia corrũpit oculũ.Nã aũt lucis scdõº nõ hȝ cõuenientiã sĩlr cũ oculo in suo excellentia:qa nulloº cõuenit cũ oĩbus nãis oculi cũ sit in oculo nã hũiditatis:claritatis:siccitatis:frigiditatis.Et ꝓpt̃ hoc cũ illa nã lucis sit habẽs multiformitatẽ:⁊ nã multiformis nõ cõciliat multiformem nãm que est oculi Iõ excedens in sua excellẽtia nõ cõciliat naturã oculi:⁊ iõ ab ip̃a natura oculi leditur

nec in ipsa ocul⁹ delectat̃.ſ offendit̃. Sed nã vniformis dctliat nãz diſſormẽ. ⁊ iõ natura lucis glorificati corpia dctliat ⁊ cõfortat nãz que eſt in oculo: que multiformis eſt. Ita ꝙ in aſpectu ipi⁹ ocul⁹ delectat̃: ⁊ iõ viſibilis eſt oculis corpalib⁹ ſine offenſione.

C Onſequenſ eſt

adiuuãte dño inquirẽ de demõſtratione dñice reſurrectionis poſtꝗ̃ fcã eſt. de q̃ Actu. Prebuit ſe ipm viuũ p dies. 40. apparens in multis argumẽtis. Circa qḋ q̃rit̃ pmo in generali. deinde in ſpãli. In gñali do pmo q̃ñ dicat̃ hec apparitio. 2° an argumẽta apparitõis aſtruãt fidẽ. 3° vtꝝ argumẽta illa euacuarẽt fidẽ q̃tũ ad meritũ. 4° de numero ⁊ ſufficientia argumentoꝝ.

Ad primũ multipli

citer inueniri poteſt ex ꝟbis Augi. in li°. de trini. Ubi dic̃ ꝙ legit̃ dñs apparuiſſe in veteri teſtõ ut Abrahe. Gene. 18°. Et Moyſi in rubo. Exodi. °. Legit̃ etiã apparuiſſe in nouo p⁹ reſurrectionẽ. ſic hẽt̃ in fine oĩum euangelioꝝ. Si g° ſunt apparitiones ⁊ he ⁊ ille. q̃rit̃ vtꝝ eiuſdẽ rõis ſint: ⁊ ſi nõ in quo cõueniant: ⁊ in q̃ differant. Ad qḋ dicim⁹ ꝙ illa apparitio que fuit ĩ veteri teſtõ põt dici manifeſtatio diuine nãe ĩmutabilis in ſbiecta creatura mutabili. Optebat. ⁊ ſicut dic̃ aug. ĩ dcõ li°. ꝙ creatura illa eẽt mutabil: q̃a ſicut dic̃ ibi. Oẽ qḋ viſibile eſt mutabile ẽ. Apparitio ꝟo ꝑut in nouo poteſt dici corporis ĩpaſſibilis: quia paſſibilis oſtenſio.

Poſtea queritur

an argumẽta apparitionis aſtruãt fidẽ. Ad qḋ ſic Actu. i. vi°. Prebuit ſe ipm viuũ aplis p⁹ paſſionẽ ſuã in multis argumẽtis p dies. 40. apparens eis ⁊ loquẽs de regno dei. ex q̃ accipit̃ ꝙ ad ꝓbationẽ ⁊ ad faciendũ fidẽ ſue reſurrectionis fuerũt apparitiones ille. Unde Dam⁹ dicit: ꝙ ad certificandũ uel credi faciendũ fecit: ꝙ illud qḋ paſſũ eſt reſurrexit.

Sz tũc obĩ q̃m vr̃ ꝙ p illas apparitiones magis infirmata ſit fides reſrectõis ꝗ̃ cõfirmata. Prĩo q̃a ſi apparuit viſibilis ⁊ ab oculis ñ glorificat̃. Oẽ aũt h⁹ viſibile ſicut dicit Aug⁹ mutabile eſt. Apparuit g° vt mutabil̃ Si g° reſurgens glorioſe ĩmutabilis dz eſſe fact⁹. Plus dz illa apparitio dare credi ꝙ ñ reſurrexiſſet glorioſe ꝗ̃ oppoſitũ. 2° quia ꝓbuit ſe ipm palpabilẽ. Si g° in palpatõe illa nõ ſolũ fuerũt extrema cõtingentiũ. imo eẽt ĩmutatõ tãgentis a cõtingente. Alr̃ nõ eẽt palpatio. Tangens aũt erat corp⁹ nõ glorificatũ. ergo ꝓbuit ſe palpabile ꝑm q̃litates tact⁹. h⁹ aũt ſunt calidũ ⁊ frigidũ aſpeꝝ ⁊ lene: humidum ⁊ ſolidũ ⁊c. Si g° iſte nõ ſunt corpoꝝ glorificatoꝝ magis ex his faciebat ſe credi talẽ qui nõ reſrexiſſet glorioſe: ꝗ̃ qui reſurrexiſſet. Pretea Joh. 20. dic̃ Thome Infer digitũ tuũ huc: ⁊ affer manũ tuaz in lat⁹ meũ. Si g° inferre vel ĩmittere ponit cõcauitatẽ: vr̃ ꝙ adhuc in latere erat cõcauitas Si g° illa cõcauitas nõ erat ibi a natura. In reſurrectõe aũt glorioſa: ſic̃ dicit Aug⁹ in li° de ciu. dei. remouẽt̃ oẽs diſſormitates q̃ pter nãm acciderent. ⁊ glorificabat̃ corp⁹ in illa diſpoſitõe qua erat bene diſpoſitũ ꝑm naturam: ⁊ cõcauitas illa nõ erat ãmota: magis potuit videri nõ reſrexiſſe ꝙ reſurrexiſſe glorioſe. Aut ſi tu dicis ꝙ nõ erat ibi cõcauitas ꝗ̃uis oſtendet̃ tũc fuit ibi fictio. qḋ ĩconueniẽs vr̃. Ad h̃ dicẽ⁹ ꝙ cũ rr° ſit mot⁹ a mutabilitate ad ĩmutabilitatẽ ſñ ĩſinuatõe ĩmutabilitatis pcedentis ⁊ ĩmutabilitatis ſequentis nõ mõſtrabit̃ rr°. Uñ ſpũs ĩmutabiles non dicũt̃ reſgere nec corpa ſi ſp fuiſſent mortalia reſurgẽ dicerẽt̃. Uñ Dam⁹. Reſrectõ eſt ei⁹ qḋ cecidit iterata ſurrectõ. Scḋz h̃ g° ad ꝓbandũ reſurrectionẽ xpi nõ ſolũ oportuit manifeſtari gloriã quã hũit vel hebat ſed paſſionẽ que pceſſerat gloriã. ⁊ etiã q̃a ille idẽ qui pus fuerat paſſus erat idẽ q̃ nũc eſt glorioſus: ⁊ ꝑm hec ptita ſunt argumẽta apparitionũ. Q. n. ꝓbuit ſe palpabilẽ in loco vulneꝝ argumentũ fuit ꝙ paſſus fuerat: ꝙ aũt intrauit ianuis clauſis argumẽtum fuit eis: ꝙ erat corp⁹ glorioſũ. nõ q̃a hoc ppenderent ſenſu exteriori ſ cõferendo in rõne ſẽſu pmo poterãt hoc cognoſcẽ. Si eni p⁹ ñ erat ibi ⁊ poſtmodũ erat cũ fores eſſẽt clauſe añ ⁊ p⁹. potuerũt ĩtelligẽ ꝙ ĩtrauit ianuis clauſis. Et ex hoc ulteri⁹ ꝙ erat ſpũs vel corpus ſubtile: ſ nõ erat ſpũs: hoc bene videbant ex palpatione ex quo potuerũt ĩtelligere ꝙ erat illud corp⁹ glorioſũ. Q aũt ꝓbuit ſe viſibilẽ ſub eiſdẽ liniamentis ⁊ forma ⁊ figura ſub quib⁹ erat ante reſurrectionẽ. hoc fuit argumẽtũ qḋ idẽ qui pus fuit paſſus poſtea glorioſus. Ad pmũ g° qḋ obĩ ꝙ oẽ viſibile mutabile eſt. g° ſi apparuit: vt viſibilis apparuit ut mutabilis dicimus ꝙ ſi dicatur ibi

mutabile ꝓ mobili ſm locū.ſic corp⁹ glorificatū bene fuit mutabile. Agilitas.n.eſt dos ipſius corꝑis glorioſi. Si aūt dicat mutabile pro corruptibili tunc non ſequitur fuit viſibile. ergo mutabile .i. corruptibile. ſed ſequeret. g⁹ corruptibile uel tāq̄ corruptibile. Et hoc verū eſt ſolū ꝙ corp⁹ xpi tāq̄ corruptibile. nō tanq̄ glorioſū videbat ab illis

Silr aūt ad illud qđ obr̄ de palpatōe. Reſpondem⁹ ꝙ ſūt quedā ſenſibilia ꝓpria.q̄dā cōia tactu. ergo in palpatōe corꝑis xpi ñ fuit ꝯprehenſa dr̄a ſenſibilis ꝓpi. vt pote ꝙ eēt calidū uel frigidū: vel aliq̄d hr̄⁹. Sꝫ ꝑceptum fuit ꝙ eſſet corp⁹: ⁊ ꝙ talis figure ⁊ talis forme. vñ nō ſequit fuit palpatū. g⁹ calidū uel frigidū vel hr̄⁹. ſed ſolū ꝙ fuit corpus uel ſic figuratū ul' ſic formū. Si g⁹ obr̄ ꝙ ſi fuit ibi tactus fuit ibi imutatio. dicimus ꝙ hec mutatio nō fuit ex ꝑte ei⁹ ꝙ recipiebat. ſ; magis ex ꝑte recipientis. Silr aūt ad illud quod 3⁹ obr̄ dicimus ꝙ de illo differenter ſentiūt ipi ſci. qm̄ ſm Auguſt li⁹ de ci. di. vltio. c. 20 Qñ q̄rit vtꝝ indicia martirii remanebūt in ipis corꝑibus martiꝝ glorificatis. Reſpōdꝫ Aug⁹ ⁊ forraſſe videbim⁹. Nō.n. deformitas in eis ſ; dignitas erit. Et quedā q̄uis in corꝑe nō corꝑis. ſed ꝟtutis pulcritudo fulgebit: nec iō tñ ſi aliqua martirib⁹ āputata ⁊ ablata ſūt mēbra. ſine ipis mēbris erūt in reſurrectōne mortuoꝝ quib⁹ dcm̄ eſt. Capill⁹ capitis vr̄i nō ꝑibit. ſed ſi h̄ decebit in illo nouo ſeculo vt indicia glorioſoꝝ vulneꝝ in illa carne immortali cernant ubi mēbra ꝑciderent ꝑcuſſa uel ſecta ſunt ibi cicatrices. Sꝫ tñ eiſdem mēbris redditis nō ꝑditis apparebūt. Scđꝫ Dama. ⁊ Anſel. Silr dđ. ꝙ hr̄⁹ cicatrices remāſiſſent in carne xpi glorificata: diſpēſatō erat nō nā. Uñ dic. Eoꝝ que p⁹ reſurrectionē deo digniori modi ſūt diuerſi. Nā ⁊ hoc ꝟe nō ſm nām: ſed ſm diſpenſatōꝫ ad certificandū uel credi faciendū. qm̄ ipꝫ ꝙ paſſū ē corp⁹ reſurrexit: vt cicatrices ciba⁹ atqꝫ potatō que p⁹ reſurrectionē fuerunt. Alia ꝟe ⁊ ſm nām vt tranſire d loco ad locū infatigabilit̄ ⁊ ꝑ ianuas clauſas intrare. Alia ſm fictiōeꝫ vt illud finxit ſe longius ire. Uñ vult ꝙ ſm tres dr̄as fuerūt aliqua in corꝑe glorificato: que diſa ſunt: quedā ſm nām: quedā ſm fictiōꝫ. quedā aūt ſm diſpenſationē. ⁊ hoc mō fuerūt in ipo cicatrices ſm diſpenſatōꝫ nō ꝙ diſpenſatio tolleret ꝟitatē: ſed diſpenſatione fiebat hoc: vt remanerent cicatrices vt noſtrā fidē ꝯfirmaret. Si ergo obicitur ꝙ ſ ꝯdictiōe uel ſ ꝑma diſpoſitōe corporis xpi nō erat ibi cicatrix. g⁹ nec in glorificatōe debuit remanere: pōt dici ꝙ glorificatio reſpicit creationē in corꝑe xpi: ⁊ etiā redēptōꝫ Et ſi g⁹ nō q̄tū eſt ex ꝑmo reſpcū tñ q̄tum eſt ex ſcđo debuerūt remanere cicatrices in glorificato. ⁊ etiā ad maximā ſpēi corꝑis decorē. Uñ Apoc. 19⁹. dr̄. Et veſtitus erat veſte aſperſa ſanguine.

Deinde queritur

vtꝝ illa argumēta euacuarūt fidē q̄tū ad meritum Ad qđ ſic Greg⁹. Fides nō hꝫ meritū cui humana rō ꝑbet expimentū. g⁹ ſi eis fecit xpus argumēta quib⁹ ꝓſit ſuā reſurrectōꝫ capere eē ad ſenſū humanū vr̄ ꝙ in ipis nō hr̄et āpli⁹ fides reſurrectionis meritū. Itē Grego⁹ opatio diuina que rōne ꝯprehendit mirabilis nō eſt. Si g⁹ ad hec fuerūt argumēta vt facerent illā reſurrectōꝫ rōe ꝯprehendi. vr̄ ꝙ nō fuit mirabilis. ſed nō eſt meritoriū credē niſi ꝙ eſt mirabile. vr̄ ꝙ nō fuit illđ meritorium credere. R⁹ dicim⁹ ꝙ ſi accipiens innitat argumētis ⁊ rōib⁹ ⁊ ñ ipi fidei: ubi ꝑcul dubio nō hꝫ fides meritū. Ex ea aūt ꝑte qua ipi fidei innitunt etiā ſi hēat rōes: ⁊ argumēta ad idē. nihiloīnus tñ meritū hꝫ fides ex ea ꝑte qua ipi innitit. Uñ Jo. 4. Jā nō ꝓpter tuā loquelā credim⁹. ſamaritani ꝑmo audierunt q̄dam quib⁹ qi īroduci a muliere potuerūt ſed poſtea audierūt ipm̄ ihm̄ tāq̄ deſurſuꝫ ⁊ tūc demū crediderūt. Uñ tūc dixerunt: Jā nō ꝓpter tuā loquelā ꝛc. Silr diſcipuli acceperūt illa argumēta tāq̄ īroductiua. vt illuminati quodāmō hac illumiatōne īferiori facili⁹ ſe ſubiecerent illi illumiatōi que deſurſū eſt: ſm c⁹ receptionē eſt fides. Ad aliđ dicimus ꝙ ſicut dic Aug⁹. i li⁹ de videndo deo: Illud dr̄ ꝯprehendi ꝓpter c⁹ termī totalit̄ circūſpiciūt. Opatio g⁹ reſurrectōis mirabilis eſt: nec pōt totalr ꝯprehendi: īmo ſolū a ꝑte īferiori attīgi pōt. ſed ꝯprehendi nō ꝙ a gloriā reſurrectōis ⁊ ꝟtutē vidē nō poſſumus ad plenū in pn̄ti: tñ ⁊ a poſteriori poſſumus eā ītelligere: ſm qđ dic Gregł. Ex ipa reꝝ ſpē ꝙ rōnales ſumus: poſſumus colligē reſurrectōeꝫ: ⁊ ſilr Aug⁹ ī li⁹ de q̄titate aīe Si curſū nālem reꝝ videamus certius erit nobis reſurrectōꝫ futurā. q̄ꝫ ſolem cras fore oriturꝝ. De. n. ꝓſumptiones ſunt nō cauſe.

Consequenter querit de nūeru ⁊ sufficiētia argumētoꝝ. Ad qđ sic. Patz.n.ex his que dcā sunt: ꝙ quedā ondunt ipm esse corpꝰ vt visiō ⁊ certiꝰ palpatiō. Quedā aūt ꝙ esset corpꝰ motū a spū. sicut mādūcatio: qđ.n.nō est motū a spū: corpꝰ nō posset mādūcare. Q3 aūt esset vnio corporis ad spm sicut ad formā. hoc nō poterat ondi p sensū s per rōez. Unū argumētū hꝰ potuerūt hrē.tū ex ꝟbis q̄ eis dixerat an rsrectoēz vt math.16°.⁊.20. Qñ dicebat eis an passionē se esse passuꝝ. dicebat postmodū ⁊ se cē resurrecturꝝ. Eūtibus etiā in Emaus. Luce vltº. Apperuit scripturas: vt ipi ītelligerent de eiꝰ resurrectōe. Fuit gº argumētū ex parte cognitionis ꝟboꝝ ⁊ scripturaꝝ. vt ipi cognoscerent ⁊ ꝯfitent. Q3 si aīatus fuerat ⁊ hn̄s spm sicut formā corpis. ⁊ nō sicut motorem tm̄. qui vixit illis ꝟba ⁊ passus est. ita cē nūc aīatus esset habēs spm sic formā corpis. Q3 aūt esset illud corpꝰ gloriosū fuit argumētū p itratione ianuis clausis factā. quamuis eni nō possent videre oculis: potuerūt tamē ꝑpendere ex rōe subtilitate. ⁊ glorificatione ipiꝰ. Sz querit hic cū sint q̄tuor dotes q̄rū claritas est p̄ncipalis. Unū sm̄ illā dotem assignat dña glorificatoꝝ. 1. Cor. 15°. Alia est claritas ⁊c. q̄re sm̄ apparitionē illiꝰ dotis q̄ est claritas nō fecit ipis discipulis argumētū resurrectōis sicut sm̄ subtilitatē. sm̄ hoc eni manifestauit se in trāsfiguratione. Math. 17°.

Solo aūt hꝰ est ꝙ ipi nō possent vide claritatē istā si se sm̄ claritatē manifestarent illꝰ resurrectionē. Unū Augꝰ ad Dorosiū. Caro xp̄i glorificata resurrexit. sed noluit ī illa claritate discipulis suis apparere q̄a nō possent oculis mortalibꝰ claritatē talē ꝯspicere Si.n.eū in trāsfiguratōe discipuli videre nō potuerūt: q̄nto magis in resrectiōe. qđ ītelligendū est sm̄ ꝓpriā ꝟtute: possent tn̄ sm̄ ꝟtutē diuinā roborantē ipam sensitiuā. Aliaꝝ ꝟo resurrectōz hēs sup in qōe de trāsfiguratione. Silr̄ ēt si querē q̄re nō manifestauit se p manifestationē aliaꝝ dotiū sicut ipassibilitatꝰ ⁊ agilitatꝰ dicūt ꝙ nō potuit cē. Impassibile.n. vniuersalitatē dicat. vlē aūt n̄ potest ad plenū manifestare nisi p ptes. Si gº ostendisset se ipassibilē ab hoc non ꝓpt hoc ostenderet se ipassibilē respcū aliorꝝ qui nō erant ibi. Silr̄ aūt est de agilitate. Si enim ostendisset se agilē respcū hꝰ loci nō ꝓpter hoc ostendisset in aliis. Unde h̄ nō se poterant ita cito ꝯprehendi nisi a rōe recta p ꝟtutiā. ⁊ ita p sola dote subtilitatis voluit illis facere argumētū sue resurrectionis. Sz melius dđ vr̄. ꝙ ad subtilitatē sequebant ipassibilitas ⁊ agilitas. Subtilitas.n. corpis gloriosi ponit potentiā actiuā. cui nō possit obsistere quecūq̄ resistentia alteriꝰ corpis. ex quo sequit̄ ꝙ ipassibile. Itē subtilitas ponit subtractionē ōis grossiciei ⁊ grauedinis corporeitatis ad qđ sequit̄ dispō agilitatꝭ.

Consequenter querit̄ de argumētis apparitōis in spāli. Et querūt̄ q̄tuor. Primo de argumēto ꝯtuz ad visū. Scđo ꝯtū ad tactū. Tertio ꝯtuz ad gustum xp̄i.

Circa primū autem querit̄ sic. Math. vlt. Dicit̄ ꝙ dns apparuit in alia effigie. Aut gº apparuit in effigie corporis glorificati visui non glorificato. ⁊ tūc cum improportionalis sit natura corporis glorificati visui non glorificato: sm̄ pito-rem auctoritatē Aug. ad Dorosiū supra ... nō potuit videri a visu nō glorificato. s in spē corpis nō glorificati. Aut gº illa species erat in illo corpore christi: ⁊ sic due species erāt in eodē. s. spēs glorificata ⁊ nō glorificata. Aut erat illa spēs in aere circūfuso: ⁊ sic n̄ erat ibi ꝟitas. s fantasma. Pretēa si visus eūtiū ī Emaus imutatꝰ est cū moriuū visus nō glorificati ꝓprie sit coloratū vr̄ ꝙ in corpore xp̄i esset color. Qđ si ꝯcedit̄ ꝯtrariū est q̄m nā coloris nō saluat̄ in nā corpis glorificati. Dr̄.n. color extremitas ꝑspicui in corpe termiato. s nō est hꝰ nā in corpibꝰ glorificatis, imo totalr̄ p aliā creduntē esse. Item si corpꝰ stellaꝝ nō vr̄ sb̄ colore q̄ sit ipaꝝ. imo si videnť sb̄ colore: ille ē color alienus. multu magis corpa glorificata que lucidiora sunt stellis: nō habebūt colorē in se. Pretea. si corpꝰ glorificatū longe excedit nō glorificatū. ⁊ passio silr̄ excedit passionē: ⁊ silr̄ rō videndi longe erit alia in his ⁊ in illis. Si ergo rō videndi corpꝰ nō glorificatū est color rō videndi glorificatū nō erit color. s lōge aliđ gº nō viderūt ipm sb̄ colore. neq3 aliōº posset videre: nisi sb̄ colore. ergo penitꝰ nō viderūt eū. Pretēa cū iproportionata sunt corpꝰ glorificatū: ⁊ oculus nō glorificatꝰ. aut ad hoc ꝙ ꝓportionarent̄ ad inicē deposuit suā

dispositionē. Aut eleuauit visum eoꝝ. Aut
ip̄z corp⁹ hēbat: ꝙ qñ volebat poterat videri
⁊ ostendere se talē: ⁊ qñ nolebat talem. Si
p̄mo mō hoc nō vr̄ qm ↄstat ꝙ dos que est
dispō ꝑpetua est. sed ꝙ amouet aliqñ nō est
ꝑpetua. g⁹ nō deposuit dispōez suā. Si scdo
mō aut im̄ sblimauit visū eoꝝ vt glorifica-
ret aut nō. si remāsit nō glorificat⁹: q̄tūcūq3
eleuaret nō dū habuit ꝓportionē ad corpus
glorificatū. nō g⁹ viderūt ip̄m adhuc. Si di
cat ꝙ fuit glorificat⁹ hoc nō vr̄ veꝝ. Con-
stat enī3 ꝙ is est ordo vt ab īcōpletione vie
veniat ad ꝑfectionē patrie nūq̄3 e9⁹. Si ergo
glorificat⁹ fuiss3 eoꝝ visus. nūq̄3 postmodū
fuissent sub dīia opposita. fuit aūt illud. Cō-
stat g⁹ nō fuit glorificat⁹. Si dicat 3⁹ mō
tūc obr̄ sicut p̄us: qm nihil poterat ostendē
nisi vellet decipere: nisi qd̄ erat in se. Erat g⁹
vtrūq3 in ip̄o. g⁹ corp⁹ illud ⁊ erat gloriosū ⁊
nō gloriosū. qd̄ est īconueniēs. Itē simil̄r
pōt obici de illa sp̄ē ꝑegrina. in q̄ dñs appa-
ruit. si. n. erat in ip̄o: cū hec nō esset gloriosa
erāt ibi due sp̄ēs. Si aūt nō erat in ip̄o. ergo
tm̄ erat ludificatio. hoc aūt falsū est. Pre
terea Luc. vlt. Tenebant oculi eoꝝ ne ip̄z a-
gnoscerent. Querit g⁹ aut tenebant respcū
sp̄ēi gloriose. aut respcū nō gl'iose: nō respcū
gloriose. qa cōstat ꝙ eā videri nō poterant:
Ad qd̄ g⁹ īpedirent ab eo uel dicerent īpedi
ri. Si respcū nō gloriose quō tenebant: cum
illā cape valerent. Circa solōz h⁹ qōis. nō
p̄mo opiōz ꝓbabilē ꝑpositū i. dic. n. ꝙ corp⁹
glorificatū nāl'r pōt videri: ⁊ a corpe glorifi
cato ⁊ nō glorificato sil'r ⁊ palpari. sed in h
est dīa ꝙ corp⁹ nō glorificatū tangit deti-
net ⁊ vr̄ velit nolit. S3 corp⁹ glorificatū qñ
vult p̄bet se visibile: qñ nō vult p̄bet se non
visibile: sicut sup illud Luc. i. Apparuit ange
lus. dicit Ambro. de āgelis ꝙ in ꝑtāte illoꝝ
est apparere ⁊ videri qñ nolūt. ⁊ n̄ videri qñ
nō volūt. 2⁹ nō. opiōz Altisyodorensis q̄
est ꝙ corp⁹ glorificatū vr̄ a nō glorificato: ⁊
hoc ꝑ imutatōz factā a ꝑte videntis: ⁊ aliquo
mō ꝑ ↄ̄cutē glorificatōis. Un̄ dic ꝙ in cor-
pore dñi nō fuit nisi vna forma. s. glorifica
ta. S3 inde qñ placebat ei mutabat visū īntuē
tiū. ac si esset nō glorificata: sicut cameleon
auis que viuit ex aere nō h3 nisi vnū colorē
sed ex oppositione multoꝝ coloꝝ: i aliis cor-
porib⁹ diuersoꝝ coloꝝ vr̄ esse. Sil'r ⁊ Topa
tius. Un̄ idē color nō semꝑ eodē mō īmutat
sil'r diuerū colorē h̄uit dñs. ꝟ siue ꝑ miraculū

siue ꝑ pōm corpis glorificati nō eodē modo
sꝑ imutat. Claꝝ g⁹ fuit corp⁹ dñi ꝑ nām. ꝟ ꝑ
potentiā ostendebat vt obscuꝝ: q̄tū ad effe-
ctū seu ꝟm modū īmutandi ⁊ ista nō sunt
ↄtraria. sicut nō sunt ↄtraria in cameleone
⁊ thopatio. Dicim⁹ g⁹ ꝙ forma illa: seu ille
mod⁹ imutandi in corpe dñi erat. nō ꝓpt̄ h
ↄtraria erāt in eodē. Et3 opiōnib⁹ istis obr̄
ꝑ rōes p̄dictas. Pretēa do. tenēdo mediū
inē p̄dictas opiōes ꝙ in xp̄o tm̄ fuit species
vna ⁊ gloriosa in se. verū qa receptū non
est in recipiēte nisi ꝟm modū recipiētis. Id̄
licet eēt gloriosa ip̄is tū videbat nō ut glo
riosa: nō a ꝑte ostēdentis. ꝟ a ꝑte illoꝝ q pote
rāt nō al'r capere. Exēplū aūt est d̄ sole eni ⁊
si ꝓpter luciditatē suā iproportionabil' sit vi
sui vr̄ tamē qa ꝟm descensū solis ad ꝓporti
onē ↄtingit ip̄m uideri ab oculo. Descendit
enī sol in radio. ⁊ radius iteꝝ descendit ad
nubē uel aliū d̄ hi⁹. ⁊ in illa uia dicimus nos
uidere solē etiā aliquo⁹ sub colore q̄tūs nul
lū colorē h̄eat de se. imo color iste est ei⁹ ad
qd̄ ip̄e sol descēdendo ꝓportionat⁹ ē oculis
nr̄is. dici⁹ ergo ꝙ uidem⁹ solē: nō tamē uide
mus eū in sua luciditate: nec dicim⁹ eū h̄ere
duas sp̄ēs. sil'r aūt dicimus ꝙ descendit nā
ista glorificata: que lucidior est sole usq3 ad
tñspentia media: in quib⁹ aliquo⁹ uisibil' fcā
est: nō ta nē ut gloriosa: nec io tñ dicenda ē
alia sp̄ēs. ꝟ una eadē q̄ nō pōt a nobis uideri
put est ꝓpt̄ debilitatē nostrā. Pret̄ h autē
dicimus ꝙ natura humana q̄tūcūq3 glori
ficet. cū3 nihil ꝑdat de ꝟitate humanitatis
sꝑ seruat nām elemētarē3: ex q̄ uerissime fuit
⁊ ē q̄tūs sit occultata ꝓpt̄ diuī3 nāe celestis
q̄ est lux. qa g⁹ ibi est nā elemētaris: ⁊ sic nō
dominās. Color aūt sequit nām elemētarē3
⁊ io nō euacuat penit⁹ nā coloris a corpore
glorificato. Un̄ erit ibi aliquid d̄ nā coloris
q̄tūs ꝑ diuī3 sit lux. Quia g⁹ corpe glorifi
cato pōt uti aīa. ꝟm qual3 nā3 ipi⁹ corpis. nō
est incōueniēs ut oculis glorificatis osten-
dat se ꝟm nā3 quā cape possūt lucē nō glori
ficatā: aut q̄ nām lucis accipe nō possunt o-
stendat se ꝟm illud qd̄ h3 ꝓportōez cū3 illis
⁊ ita nō erit sicut d̄ sole qui uidet s' colore
alieno solū. qa illud corp⁹ est nature elemē-
taris: ⁊ si occultate ⁊ s'biacentis nature cele-
stis dominātis: nec tamē erūt ibi due species
ꝟm o cū3 sp̄ēs dicat ↄpletionē: una āt fit cō-
pletio erit una sp̄ēs: tamē ibi sunt p̄les na-
ture ꝟm quas ostendit se unicuiq3: ꝟm illud

qd est in ipa pportionabile videnti. Credi⁹ tn q iste color n erit eiusdē rōis cū colore q nūc est imo lōge alteri⁹. Visus g° visus fact est videri e ad obiecta. Nō.n. sequit⁹ ii nō videbit sb spē gloriosa. ergo nō erat gliosum qm rō h⁹ speciei nō erat ex pte visus: s ex pte videntiū. ⁊ io nō glorificatio pi⁹ oz argui ex pte videntiū qm in viso. Qñ aūt q̄r. vtr ibi sit color: iā pz visio g pdicta. nō.n. erit ibi sicut in ɔplemēto sic ē est hic. nec sub eadem rōe. Qñ oñdit de stellis: q̄ nō videnẗ sub pprio colore iā visu est. qd nō est ūse. cū nihil sit in eis de nā elemētari. Qñ oñdit siliẗ q si corp⁹ glorificatū excedit nō glorificatū. g° ⁊ rō videndi ibi rōez videndi hic. ergo si h est rō videndi. color ibi nō erit. pot dici q nō sequit⁹. g° nō erit ibi color. sed sic ii est color nō erit eiusdē rōis c⁹ ⁊ nūc. Siliẗ q queriẗ quid pdictoꝝ triū fuit in illa visione dicim⁹ q qri uoluit manifestare h qū uoluit illud. Si enī angeli h pnt face de corporib⁹ nō glorificatis multomagis potest fieri de corpe glorificato. Sed ii obr q siliẗ se hz nō glorificatū ad nō videri ⁊ glorificatū ad videri. sed nō potuit facē aia q̄tūcūq potens vt nō glorificatū nō videreẗ neq potuit facere vt gloriosū videreẗ. Sed hec obiectio nō recte arguit. īmo: si tanta est īpfectio in corpe nō glorificato. ex hoc dz argui magna pfectio in corpe glorificato ⁊ maior est pfectio ⁊ maior dignario potentie. Si corp⁹ glorificatū pōt ⁊ manifestari sic vult ⁊ occultari q̄ si posset occultari tm. īmo h vltimū videreẗ. q.ipfection is esse ⁊ ipotentie. Et io vtrūq pōt q̄uis de ipfectione nō glorificati sit. ut nō possit occultari. Ad aliud qd q̄riẗ de ista spē pegrini dd. q sicut dic gl. ibi pportionabaẗ visus exterior iteriori. vñ Greg⁹ in omel. sup illū locū Luc. vlt. h egit foris dñs in oculis corpis. qd apud illos agebaẗ in oculis cordis. apud se met ipos int⁹ amabant ⁊ dubitabāt. ⁊ dñs pñs eis aderat pp̄ter h q amabāt ⁊ aberat pp̄ter illud qd dubitabant. ⁊ ibidē Greg⁹. Talē se exhibuit eis exteri⁹ in corpe: qlis erat eis in mēte. hoc et ā possum⁹ nos uidere frequēẗ q dubita° interior aie facit etiā exteriorē dubitationē Un cū dr de hoc hōie q alibi sit: si aliq̄ cāu videreẗ. h rōne iterioris dubitatōis credeẗ nō esse sic cū dr tu solus pegrin⁹ intelligiẗ pegrin⁹ .i. extrāneus fm qd eis uidebaẗ pp̄ter dubitationē interiorē. Unde fm h dic Beda. Nō ūitate fallēte ⁊c. Ad aliud qd queriẗ iōe e⁹ tenebanẗ oculi: utꝝ respcu speciei gloriose. uel nō gloriose. dicim⁹ q nō respcu h⁹ nec illi⁹: s tenebanẗ oculi eoꝝ: quo ad h ne ex visu ei⁹ quē intuebaẗ exteri⁹. possent interi⁹ ppende eu esse ihm xp̄m. Si q̄ratur q̄re poti⁹ cognit⁹ est in hospicio q̄ i itinere Dicendū q hoc fuit pp̄t modū suū frāgendi panē q uidei ūt in domo. Uel fm Grego. ad significandū q meli⁹ cognosciẗ ūitas opere q̄ pdicatione. Unde glo. Luc. ult. quez in expositōne scripture nō cognouerūt: i fractione panis cognouerūt. qa nō auditores legis. s factores iustificanẗ. Et Roz°. Ueritas meli⁹ opando q̄ audiēdo itellr. Un a mādatis tuis in agendis. s. itellexi. Itē si queraẗ qre plus in fractione panis eū cognouerūt q in alio actu. dicūt q hoc fuit pp̄t quēdā specialē modū frangendi ex ūtute manu⁹ xp̄i. qa sua fractio erat uelut cultelli icisio.

S

Equitur inqui

re de argumēto qd fuit sumptū ex cicatricū ostensione ⁊ ex palpatōe. Luc ult. Palpate ⁊ videte: qa spūs carnē ⁊ ossa non hz. ⁊ pmo de eo qd ex palpatione. Scdo de eo qd ex cicatricū ostensione. Ad pmū dz sic dcēz e pri⁹ q in palpatione ostendebaẗ corporis figura uel forma q̄ sunt sensibilia coia sed ostendiẗ q pcipiebaẗ in palpatōe sensibile pp̄riū hoc mō. Sensibile diuidiẗ in sensibile p se: ⁊ sensibile p accidens. Per accidens āt sensibile nūq̄ sentiẗ une sesu p se. Iterū aūt p se diuidiẗ insensibile p se ⁊ pmo: ⁊ sensibile p se ⁊ nō pmo. Per se ⁊ pmo sensibile est pp̄riū. p se ⁊ nō pmo est cōe. ex quo relinquiẗ q q̄tūcūq esset sensibile cōe: i aliquo nūq̄ ɔprehendereẗ sensu pticulari illud nisi in codē sbo esset sēsibile pp̄riū respectu eiusdē sensus. quāuis.n. aer sit q̄t⁹ nūq̄ pōt uideri q̄titas aeris: ⁊ hoc qa nō est color in aere: quo uiso vr magnitudo uel quantitas uel figura ipi⁹ aeris. Ex quo itez relinquiẗ qd nō pcipiẗ sēsibile cōe. nec a tactu neq ab alio sensu qn pcipiaẗ aliqd pp̄riū. Si ergo pp̄ria sensibilia: fm q imutaẗ tact⁹ nō glorificat⁹ sic calidum ⁊ frigidū: duꝝ molle ⁊ du⁹. He aūt sunt q̄litates corporꝝ nō glorificatoꝝ. g° corp⁹ xp̄i in isto tactu erat molle ⁊ duꝝ: ⁊ ita ut videẗ corp⁹ nō glorificatū. g° si fuit glorificatū nō fuit palpabile ab illis.

Ite Luc ult. Palpate ⁊ videte quia spūs

carnē ⁊ ossa nō hꝫ sicut videtis me habere. ibi glagit pꝰ resurrectionē dn̄i ī corpe suo duo contraria ostendit. s. corpꝰ palpabile ⁊ eiꝰ dē nāe vt informet ad fidē. ⁊ incorruptibile alterius gr̄e glīe. vt inuitet ad p̄miū. Si gᵒ hꝫ ostendit: aut vere in ipo erant: aut nō. si non vr̄ fuisse deceptio. s. ostēsio eiꝰ qd̄ nō est. Si sic. gᵒ fuerūt ꝯ̄e contraria in eodē. Itē palpabile ⁊ incorruptibile sunt contraria. Ad palpabile. n. sequit corruptio: vt dicit Greg. in omel. palce. Oē qd̄ palpat necesse est corrūpi Et ita oē palpabile est passibile. Ergo ꝯ̄e fuerūt contraria in eodē. Quare etiā ex alia pte q̄ō sint contraria incorruptibile seu glorificatū ⁊ palpabile. hoc. n. nō vr̄ qm̄ Luc. vlti. sup dictū locū. dicit Beda de corpe cuiusq; resurgentis loquēs pꝰ resurrectionē est corpꝰ nostꝝ subtile: per effectū sp̄ualis potentie ⁊ palpabile p veritatē nāe. s. qd̄ ē de veritate nāe nō tollet in gloriosa refrectione Ergo etiaꝫ quodlꝫ corpꝰ glorificatū erit palpabile. Nō gᵒ videnť contraria. nec in xp̄o nec in alio corpꝰ glorificatū ⁊ palpabile. qd̄ ē ergo qd̄ dic Gregꝰ. Circa hāc q̄ōeꝫ no diuersas opiones. Ad hec generalis solō est. ꝙ corpꝰ glorificatū nō ē palpabile nāl̄r a manibꝰ nō glorificatis. sicut nec visibile ab oculis nō glorificatis. Sꝫ palpabile est a manibꝰ glorificatis. Cōcedit gᵒ ꝙ palpatū fuit corpꝰ a manibus discipuloꝝ pꝰ resurrectōꝫ s miraculose. ⁊ palpabile ⁊ incorruptibile nō sūt contraria simpl̄r sed s̄m rōem nālē sunt contraria. Rō. n. negocians circa corpa q̄ īuenit palpabilia ponit eē corruptibilia. qa nō ꝯsueuit palpare nisi corpora corruptibilia. q̄ gᵒ contraria sunt s̄ꝫ rōeꝫ nālem. Iō ponit Gregꝰ illa esse contraria. licet simpl̄r nō sint contraria. Et sic pꝫ solō ad p̄muꝫ obiectū. Ad aliud solnť p hꝫ ꝙ nō ualet hec argumentatio. Corpꝰ xp̄i palpabile est a manibꝰ discipuloꝝ. gᵒ corruptibile. Deberet enī addi ⁊ est palpabile p nām vel nāl̄r: ⁊ hoc ē falsū: sic nō ualet hec argumētatio. hec ē virgo. gᵒ nō pepit: sed seqť hec est v̄go. gᵒ non pepit nāl̄r Sꝫ contra hāc soloꝫ multipliciter obr̄ ꝙ corpꝰ xp̄i glorificatū. Aut ē naturalr̄ palpabile a manibꝰ nō glorificatis: aut non Si sic hꝫo ꝓpositū. si n̄ s an passioꝫ erat nāl̄r palpabile a manibꝰ nō glorificatis. Ergo variata est nā gᵒ corpꝰ xp̄i glorificatū non est eiusdē nāe cꝰ erat ante passionē. ⁊ Gregꝰ dicit ꝙ eiusdē nature. Itē si eiusdē nature est cꝰ ⁊ ante. s manēte cā manet effectꝰ. ergo cū ante passionē eēt palpabile ex natura quā hēbat a manibꝰ nō glorificatis: ⁊ mō ex eadē natura est palpabile a manibꝰ nō glorificatis

Itē corpꝰ xp̄i glorificatū: aut pōt palpari a manibꝰ nō glorificatis: aut nō pōt. Si non pōt. Contra palpatū fuit a manibꝰ discipuloꝝ ergo poterat palpari. Si ꝟo pōt palpari a manibus nō glorificatis. ergo naturalr̄ palpari pōt a manibus nō glorificatis. Dr̄. n. ꝙ eecꝰ naturalr̄ nō pōt videre. qa nō pōt videre naturalr̄. Sustinētes hāc opīoeꝫ respondēt dicentes vel distinguētes triplicem naturam. Unā que dať ad esse rei. s. naturales potentie. Aliā que dať ad bene esse. videlꝫ habitꝰ naturales p quos idonei sumus ad opa. Tertia que dať ad bene esse q̄tum ad nūc. s. vt fiant opa generationis ⁊ corruptionis. Unū dať interī hōi grossities: s̄m quā est palpabilis que remoueбiť a resurrectione. Dicūt gᵒ ꝙ nō valet hec argumētatio. hoc corpus glorificatū natul̄r nō pōt palpari a nō glorificato. ⁊ p̄us poterat palpari naturalit̄. ergo nō est eiusdē nature cꝰ p̄us. Remanet enim palpabilitas natural̄ grossicies gᵒ q̄ remota est. est ꝓprietas tāgibilis. sed est mediū quo in p̄nti fit palpatio. sicut mediū in visu nō ē visibilis ꝓprietas sed lux vel color. Tāgibiles enī ꝓprietates sunt calidū ⁊ frigidū humidū siccū aspum leue molle duꝝ ponderosuꝫ leue quoꝝ nullū est grossicies. Scōm aūt ꝓpositiuū sic dictū est p̄us diceret: ꝙ corpꝰ glorificatū s̄m nutū volūtatis est palpabile ⁊ impalpabile p naturā: ⁊ hinc ꝯsonāt p̄dicte auctes. Et ad illud qd̄ p̄mo obiciebať dō. ꝙ ipalpabile ⁊ incorruptibile nō sunt cōtraria. nisi s̄m naturalē rōꝫ. Naturali aenī rō n̄ ꝯsueuit īuenire palpabilia nisi corruptibilia

Ad scōm obiectū pꝫ solō: qd̄ nō valet s̄m istā opīoꝫ. hoc est palpabile naturalit̄. gᵒ corruptibile. Sꝫ ꝯtra vtrāq; opīoꝫ sic obicit Dicit ī euāgelio. fulgebūt iusti sicut sol. xiiꝰ Math. Si gᵒ sol ex necessitate est visibilis nature. Unū vr̄ si obiciať visui: eodē mō corpus glorificatū ex luce sua vel colore ex necessitate naturalit̄ visibile dꝫ esse oculo nō glorificato: ⁊ nō est in volūtate sua videri vel nō videri. imo vr̄ velit nolit: dūmō obiectū sit visui. Itē nihil est palpabile sine resistētia hec ꝓpō est q̄ p se nō. s corpus glorificatuꝫ nō resistit corpi nō glorificato Est. n. subtile ⁊ penetratiuū. Unū dn̄s sine miraculo post resurrectionē intrauit ad discipulos ianuis

clausis. Et g° corpis glorificati ad nō glori-
ficatu nō ht resistentia. glorificatū nō ē pal
pabile a nō glorificato. subtile. n. resistit sub
tili. ꝛ gloriosū glorioso. ſ grossu nō resistit
subtili. Itē qn̄ corp⁹ glorificatū palpat a
n glorificato. aut sumit aliquā ꝓprietatē quā
ꝑus nō hēbat. aut nullā. si nullā g° q̄ rōe mō
est palpabile ꝛ ꝑus. ergo si mō palpat a cor
pore nō glorificato: ꝛ ꝑus palpabat. cū eq̄ ꝓ
pinque essent. Si aliquā ꝓprietatē assum-
psit nō nisi grossitiē. ergo cū palpabat ē gros
sū. g° nō est subtile. g° nec glorificatū. So
lutio sm vltimā opionez que nobis magis
plz dōm est ꝙ sicut lignū putridū ꝛ quidā
vmes duas hn̄t ꝓprietates. s. lucidītatez q̄
de nocte vr̄: ꝛ ꝓpriū colorē que de die vr.
Silr corp⁹ glorificatū duas hz ꝓprietates.
Est eni palpabile p̄ v̄itatē nāe ꝛ subtile per
effectū spūalis potentie. Un̄ cū vtit palpabi
litate pōt palpari a corpe nō glorificato. cū
vō vtit subtilitate nō pōt palpari a nō glo-
rificato. ſ ꝙ lucīditas ligni putridi vel ver-
mis aliqn̄ vr̄: aliqn̄ nō: nō ē de n̄a ligni putri
di: ſ ab extrinseco. sed corpus glorificatū de
nā sue glorificationis hz qd̄ vr̄ si vult: ꝛ si n̄
vult nō vr̄. ꝛ palpet si vult. ꝛ si nō vult non
palpet. Un̄ ꝙ hūit btūs Bartholome⁹ a mi
raculo no glorificat⁹. s. ꝙ videbat qn̄ voluit
ꝛ nō videbat qn̄ nō voluit. Hz corp⁹ glorifi
catū de natura sue glorificationis. sm hoc
g° facile est rn̄dere ad obiecta. Ad primo
g° obiectū dicim⁹ ꝙ nō est silr de sole: quia
corp⁹ glorificatū dignioris potentie est q̄
sol. Est n. corp⁹ spūale vt dicit Apls. i. Co. 15
Seminatur corp⁹ aīale surget corp⁹ spūale
Un̄ in ptāte sua hz videri ꝛ nō videri. sol āt
nō hz ptātem spūalem. Ad scdo obiectū
dicim⁹ ꝙ hec est falsa. corp⁹ glorificatū nō
resistit corpi nō glorificato. imo qn̄ vult resi
stit: ꝛ sic pbet se palpabile. Abscondit. n. qn̄
vult subtilitatē suā p̄ quā est penetratiuum
ꝛ vtit palpabilitate naturali. sic dicit Aug⁹
in li. de ciui. dei. Q̄ dn̄s qn̄ apparuit disci-
pulis suis ꝛ pbuit se visibilē eis. abscōdit lu
ce suā. Ad 3° obiectū dicimus ꝙ cū corp⁹
glorificatū palpat a nō glorificato nō assūit
aliquā nouā ꝓprietatē. ſ vtit quadā ꝓprieta
te quā ꝑus nō vtebat. videlz palpabilitate ꝓ-
priū eni est spūaliū apparere qn̄ volūt. sic vr̄
de angelis supp̄mū Luc̄ Et pz rn̄sio ad oīa
Alit pōt dici ꝙ re vera in ista palpatione
fuit sensus tact⁹: ꝛ nō solū mō respcū sensi-

bilis cōis: ſ respcū ꝓprii. cū n. nature ipoten
tis in corpib⁹ sit cedere. potentis vō sit resi-
stere. Corp⁹ aut glorificatū nobili⁹ ꝛ poten
ti⁹ sit nō glorificato multo magis pōt resistē
glorificatū nō glorificato ꝙ ecōtr. qn̄ vult
ille qui hz corp⁹ glorificatū. fuit g° in palpa
tione xp̄i nō solū sensus qntitatis vel figure
imo etiā ibi fuit sensus resistentie. ꝛ etiā sm
magis ꝛ minus potuit ꝑcipi illa resistentia
Dic̄. n. palpate ꝛ videte: qa spūs carnē ꝛc. Un̄
nō solū oportuit vt resisteret ꝙ palpat imo
etiā oportuit vt differenti mō resistendi co-
gnoscerent carnē ꝛ ossa vt ꝑcipiendo ꝙ hoc
magis resisteret. aliud minus ꝑciperet diuiz
ꝙ hoc esset caro. aliud āt os. fuit g° resistētia
ibi q̄l ꝓpriū sensibile. ſ in hoc est diuā a resi-
stentia corpis nō glorificati. qm̄ resistentia
in corpe nō glorificato ē sm dispōz materie
ꝯdempsate. Resistentia vō in corpe glorifi-
cato nō est sm ꝯditionē materie. imo magis
ex pte v̄tutis q̄ materie. ꝛ p̄ hoc pz respon-
sio ad p̄mū. Ad scdm aūt notandū est ꝙ
cū in corpe glorificato sit natura duplex. s.
celestis ꝛ elemētaris hz aliā rōem palpande
rōe nature celestis. Et aliā rōe elemētaris. qa
g° receptū nō fit in recipiente nisi sm mod
recipientis. Intelligendū est ꝙ lz rō palpan-
di a corpe glorificato potuit esse rōe natu
re celestis. Rō tn̄ palpandi a nō glorificato
fuit magis sm naturā elemētarez: qd̄ eēt re
uera corruptibile. si in eo dominaret natura
elemētaris: qa g° apprehendebat ꝑ ꝑtē ipotē
tiā accipientiū magis sm naturā elemētarē
q̄ sm celestem. vt corruptibile apprehende-
bat q̄uis nō esset corruptibile. Et ꝓpter h̄
bene dicit Greg⁹ ꝙ dn̄s ostendit duo cont
ria in corpe suo. nō ꝙ sibi essent ꝯtraria in
re. sed qa mod⁹ in quo ostendit erat ꝯtrari⁹
qualitati ostense. tamē nō ex pte ostendentis
ſ ex pte ei⁹ cui ostendebat. Ad alia aūt q̄
querūt dicimus ꝙ duplex est palpatio. Est
eni una que sequit naturā corpis. sm ꝙ cor
pus oē solidū esse vr̄ eo ꝙ corp⁹ est: ꝛ hoc
bene ꝛ in corpib⁹ glorificatis: nec ponit corru
ptibile de se ꝛ de hac loquit Beda. Est āt
alia palpatio que addit rōz q. materie vl' ma
terialitatis ꝛ grossiciei. hz qd̄ distinguim⁹ su-
periora ab his inferiorib⁹ ꝙ hec sunt corpa
materialia: illa āt nō. Et hoc mō vr̄ ꝙ sola
palpabilia sunt grossa que sūt densa vel cō
densabilia sm rōem sue materie ꝛ h̄ modo
bene pōit palpatio corruptibilitatē. Et sm h̄

logᵉ Greg⁹ cũ dicit ꝙ oẽ qḋ palpatur ne-
cesse est corrumpi.

Postea queritur de ci-
catricib⁹ que in carne xp̄i apparuerũt vtrum
eas tangẽt Thõas. Dicũt enĩ quidã ꝙ non
tetigit illas: ſ sufficit ei ꝙ dñs ostendit sibi
illas ⁊ obtulit palpandas. Et ad hoc etiã in-
ducũt ꝙ in penultĩo Jo. nõ vr̃. Quia tetigi-
sti me Thõa credidisti: ſ quia vidisti me ꝛc.
Unĩ vr̃ ꝙ viderit tm̃ ⁊ nõ tetigerit. Sed
ꝯtra Leo papa. Quis dubitet a mortuis re-
diisse saluatorẽ c⁹ pn̄tiam agõuit ocul⁹: atq̄
cõtrectauerit man⁹: digit⁹ ꝑscrutat⁹ est. ex quo vr̃
ꝙ tetigerit. ⁊ si hoc redit qḋ q̄re vr̃ quia vidi-
sti. nõ quia tetigisti. Solũ dicim⁹ ꝙ Thõas
⁊ vidit ⁊ tetigit. sed ad suã fidẽ sufficit ei
videre. q̄ꝯcito. n. vidit credidit. vñ de ipso vr̃
quia vidisti ꝛc. Quia in visu fuit primum ⁊
sufficiẽs motiuũ ad credendũ. Quia aũt nos
possemus de eo dubitare quia crediderat i vi-
su tm̃. iõ tetigit vt nos crederem⁹ sibi. ergo
vidit solũ cicatrices. nobis aũt nõ solũ vidit
sed ⁊ tetigit ne nullaten⁹ dubite⁹. Unĩ Leo
papa Tho. cũ esset scũs ⁊ fidelis nõ dubita-
uit: ſ ut oem suspicionẽ incredulitatis a no-
bis excluderet suffec ad fidẽ ꝓpriã vidisse
qḋ viderat: ſ nobis opat⁹ est vt tangeret ꝙ
videbat. Itẽ querit vtrũ cicatrices quas
xp̄s seruauit qñ ostẽdit eas discipulis suis
manserũt in ipo tm̃ ad tps vl̃ mansure sint
sp̄ ⁊ in ꝑpetuũ. Dicit enĩ Dam⁹: ꝙ tm̃ ſm di-
spensationẽ fuerũt in ipo. ſ qḋ est ſm dispẽ-
sationẽ est tpale. Itẽ obr̃ sic. qḋ sp̄ est at-
testať ei qḋ ſm nãm ẽ. qḋ enĩ nãle est semꝑ
dʒ manere. Ergo oẽ qḋ nõ est nãle nõ sp̄ mane-
bit. ſ hi⁹ cicatrices nãles nõ sunt. nõ ergo sp̄
manebũt. Itẽ Luc ult. Ostendit eis man⁹ ⁊
pedes. Glo. Bede. Cicatrices tũc seruauit ⁊ ĩ
iudicio seruatur⁹ est. Primo ad fidẽ refecti-
onis astruendã. Deinde vt ꝓ nobis pr̃i sup-
plicãs q̄le gen⁹ mortis ꝓ hõie ptulerit sẽꝑ
ostendat. Tertio vt sua morte redempti q̄
misericordiť sint adiuti. ꝓpositis eiusdẽ mor-
tis insinuauit indiciis. Postremo vt in iudi-
cio q̄ iuste dãnarenť ipi. denunciet ostẽsa
quã ab illis accepit cicatrice. Si g⁰ oẽs iste
cãe: q̄re cicatrices seruet dñs tpales sunt ⁊
nõ extendiť effect⁹ ultra cãm: vr̃ ꝙ nõ in per-
petuũ. ſ tpalť seruet solũ dñs illas cicatri-
ces. Sʒ ꝯtra Beda in fine eiusdẽ glo. nõ
ex impõ creandi cicatrices seruauit: ſ vt in ꝑ-
petuũ victorie sue circũferat triũphũ Re⁹
de hoc nẽtꝫ diffinim⁹. ſ tamẽ de hoc dic
Aug⁹ de ciui. dei. ꝙ si ad decentiã sunt mar
tyrũ ĩdicia remanebũt sp̄ ad decẽtiã: ⁊ ad o-
stendenda signa victorie sp̄. Unde ⁊ si aliẽ
cãe que determinanť in illa glo. Bede tem
porales sint. ista tamẽ sunt ꝑpetua. s. ultima
Q g⁰ dicit Dam⁹ ꝙ ſm dispensationẽ fue-
rũt in ipo. dicim⁹ ꝙ si ad hec ita est dispen-
satio. tn̄ ista nõ opponiť ꝟitati nãe ⁊ ꝑpetu
itati. sed vr̃ dispensatio respicit alioꝝ homi
nũ in quib⁹ nõ esset ita ꝯueniens seruari cica
trices sic in ipo ad circũferendũ ꝑpetuũ vi-
ctorie triũphũ ⁊ redemptionis titulũ q̄ nos
ꝑ ista vulnera rẽdeit: qḋ null⁹ alioꝝ scoꝝ fec

Ad hoc qḋ obr̃ ꝙ cicatrices iste nõ sunt
nãles: ⁊ ita nõ debuerũt manere in gloria.
dicere possum⁹ sic dcm̃ est sup̄ ꝙ glorifica
tio in xp̄o nõ solũ respicit creationis rõem
sed etiã rõem redemptionis. ⁊ iõ dicim⁹ ꝙ
remanebũt. uel remanere poterũt in gloria.

Consequenter que
riť de argumẽto sũpto ex pte gustus. quia
sup illud Luc ult. Cũ mãducasset dicit glo.
Greg⁹ ad ĩsinuãdã ꝟitatẽ resurrectionis nõ
solũ tangi: ſ etiã ꝯuesci uoluit. Sʒ corp⁹ glo
rificatũ nullo cibo ĩdiget. manducatio. n. est
ꝓpter cibi idigentiã. magis g⁰ apparuit ex
illo ei⁹ rĩ⁹ nõ esse gloriosa. Ad qḋ dici⁹
ꝙ est manducatio ex indigentia deꝑditoia
⁊ hec nõ ẽ ĩ corpib⁹ glorificatis. Et de hac
ꝓcedit obiectio pn̄s fcã. Est etiã mãducatõ
ꝑtãtis: nõ indigentie. ⁊ quis magis potẽtia
sunt corpa glorificata: q̄ nõ glorificata. Jõ nĩ
amiserũt ptãtem illã. ⁊ hac manducatione
mãducauit xp̄s p⁹ resurrectionẽ. ⁊ hoc ẽ qḋ
dicit glo. ibidẽ ꝯsequeť nõ ꝙ ipe uel nos p⁹
resurrectionẽ cibo debeamus indigere sed
vt corp⁹ nõ spm̃ eẽ manifestaret mãducauit
ptãte nõ necessitate. Aliť. n. absorbet aquam
terra sitiens. Aliť radi⁹ solis calens: illa ĩdi-
gentia iste ptãte. Uoluit g⁰ ꝯuesci ad insinu
andã ꝟitatẽ resurrectionis. q. s. corp⁹ suum
erat corp⁹ veꝝ ⁊ nõ fantasticũ. Fantasmata
enĩ ⁊ si soleant aliqñ corpalr oculis appare
nõ tamẽ solẽt comedere corpa fãtastica ipe
aũt ꝯmedit. Queriť postea quid fiebat de
cibo quẽ assũmpsit xp̄s postq̄ hũit corpus
glorificatũ. Aut. n. ꝯuertebať in ei⁹ naturã
aut desinebat simplr esse. Q aũt ꝯuerteretur
in ei⁹ nãm vr̃ uelle. Aug⁹ in li⁰. 6⁰. q̄ꝯtinua

future resurrectōis corp⁹ ī pfecte beatitudinis cēt si cibos cape n̄ potuisset. Ex quo vr̄ q̄ cibos possit cape vere corpus glorificatū Si g° vera ciboꝝ captio est in ꝯuersione in nām ꝓpriā. vr̄ q̄ ibi fuit ꝯuersio in naturaꝫ illā. Itē Aug⁹ in eodē dicit. q̄ sicut āgeli legunt̄ frequēt̄ māducasse. ita veꝝ fuit. ergo si angeli: multo min⁹ habebāt naturā corpis q̄ xp̄s. manducauit g° ꝛ xp̄s vere. Item Aug⁹ loquēs de istis māducationib⁹ dicit nō vt stati in stomachū ꝛ intestina traiceāt sed cū viderent̄ digessisse in spūalem nām ꝯuertant̄. Con̄. Cū ibi nulla sit deꝑditio si adderet̄ ꝯuerteret̄. g° esset augmētū. Si g° nō est possibilis additio ad pfectuꝫ. adhuc corp⁹ glorificatū nō esset pfectū: cū ei esset possibilis additio fieri. Preterea si idem in sb̄a est qd̄ nutrit ꝛ qd̄ auget. ꝛ nutrimētū est prius augmēto. vbi nō ē possibile nutrimētū: nec augmētū. si g° ibi n̄ fuit possibile nutrimētū. g° neq̄ augmentū. Solo dicim⁹ q̄ in ꝯmestione xp̄i. ꝛ etiā angeloꝝ sic dicit Aug⁹ fuit v̄itas. sed hec v̄itas ꝯmestionis solū ꝯsistit in masticatiōe cibi. ꝛ traiectione ei⁹ in ptem interiorē: ꝛ nō in ꝯuersione ī corp⁹ vbi apponebat̄. tn̄ v̄ior est manducatio xp̄i q̄ angeli. quia xp̄s hō hꝫ vī determinatā ad manducationē p nām sue aīe. angel⁹ v̄o nō. Un̄ nullo mō sic dicit Aug. Licet mādu caret xp̄s ꝯuerteret̄ cibus in corp⁹ eius. Ad illā aūctem Aug. que dic: q̄ in spūalem nām ꝯuertat̄. dō. q̄ nō est intelligendū in spūalē nām que sit corpis glorificati: s̄ intelligit̄ i spūalē naturā respcū materialitat̄ quā hēbat prius cibus assūptus. Un̄ q̄admodū radius solis agens in aquā que grosse nāe est ꝯuertit illā nō in naturā sui s̄ in vaporē cui⁹ .s. est natura subtilis respcū nature aque. ita pōt intelligi ex pte ista.

P **Ost inquisitiōꝫ** de dn̄ica resurrectiōe inq̄rendum est de ascensione dn̄i f̄m qd̄ in symbolo cōtinet̄. Ascendit ad celos: sedet ad dexterā patris. Querendū igit̄ pmo de ascensione eius ad celos. Deinde de sessione ad dexterā dei patris. De ascensione aūt querūt̄ hec. Pmo an sit. 2° quid sit. 3° q̄uo sit. 4° f̄m quid sit 5° q̄n̄ sit. 6° ad quid sit. 7° ꝓpter quid sit ut ꝓpter quē fin ē uel effectum.

Ad primū sic obr̄ rationes coēs. Ad qōls

corp⁹ glorificatū sic. Oīs mot⁹ est act⁹ ipfect⁹ seu ꝓpter indigentia. Sꝫ corpis glorificati nullus est act⁹ ipfect⁹: nec ulla indigentia ergo nec mot⁹. Ergo cū ascensio sit motus corpis glorificati nō e ascensio. ergo nec corporis dn̄i p⁹ glorificationē pōt esse ascensio Minor pꝫ q̄ corpis glorificati nulla sit indigentia. q̄ hoc nō ꝯuenit beatitudini. Nam aīa nō diceret̄ btā uel glorificata: si aliquo ī digeret ex̄ uel intra. g° nec sil̄r corp⁹: cū silis sit tō beatitudia corpia ꝛ aīe. Si g° corpus glorificatū indigēt aliquo sic loco. nō esset sūme btm̄. nō igit̄ ꝯuenit moueri ei ad locū g° nec ascensio. Itē Aug⁹ loquēs d̄ statu beatitudinis aīaꝝ in corpibus glorificati. dic̄ Ibi erit q̄cquid voles. non erit quicq̄d noles ergo aīa glorificata in suo corpe glorificato hēbit quicq̄d volet. g° oē suū volitū erit ei p̄sens. g° no q̄ret aliquid ex̄ se. s. cū voluntas mouet q̄rit aliquid ex̄ se. g° nō mouebit̄ corpus aīa p⁹ glorificatōꝫ ipius. Item Aug⁹ aīa stabilita in deo. stabiliret ꝯsequet̄ corpus suū. si g° aīa totalit̄ in deo stabiliet̄. g° corp⁹ glorificatū total̄r stabiliet̄ in ipa aīa. Ergo nullo° erit motus ipius: cū total̄r in ipa aīa stabiliet̄. g° nullo° erit motus ipius cū totalit̄ stabilitū sit. Itē corpa glorificata: nec mouet̄ p naturā: nec p volūtatē. g° nec mouet̄. q̄ nō p naturā patꝫ. Motus. n. celi cā est oīuꝫ motuū naturaliū. sed cessante cā cessat effectus. Si g° p⁹ glorificationē corpoꝝ cessabit motus celi. g° ꝛ motus corpuꝫ naturalis cessabit. sil̄r nec p voluntatē: quia voluntas mouet ꝓpter quid. Cū g° illud esset aliud a dn̄o: aliud a deo. sequit̄ q̄ diuerteret̄ intentio voluntatis in aliud q̄ deū. qd̄ est ꝯt aīe beatitudinē. g° nō mouebit̄ p naturā nec p voluntatē nec p violentiā ꝯstat g° ꝛc. Itē oē moueri est ipfectionis. q̄ nullū mobile ī q̄tū mouet̄ hꝫ ꝯformitatē cū pmo pfecto. s. cū deo: cui nullo° ꝯuenit moueri. g° oīs motus in q̄tū hi⁹ deficit a beatitudine. Si ergo btitudo est status oīum bonoꝝ ꝯgregatiōe pfectus. nō pōt sil̄ stare motus ꝛ beatitudo Si g° corpus xp̄i fuit beatū post glorificatiōnē Cōstat q̄ nullo° potuit moueri. Item corporibus nr̄is glorificati corpa celestia in mutabunt̄ in meli⁹. ꝛ erūt in q̄ete sicut dicit glo. sup illud Roma. 8°. Oīs creatura igemiscit ꝛc. Quiescēt nobis assūptis ꝛc. g° melius est eis esse in q̄ete ꝛ pfectius q̄ esse i motu Si ero corpa glorificata habebunt quicq̄

pfectionis erit τ bonitatis in ipis. ↄstat ꝙ habebut oīno determ. τ nullo⁹ motū. Sꝫ ↄtra nullus fuit rō de corpe xp̄i p⁹ glorificationeꝫ sic de aīus. g⁹ ꝛc. Ad oppositū cū natura corpis determinata sit ad vnū locū tm̄. Si corpus glorificatū imobilitaret in illo loco oīo iā nō poss, aīa illā trāsferre ab illo loco. ꝺ faceret igit a ꝟtute sup corp⁹ suū. g⁹ τ a beatitudine. poterit igit corp⁹ mouere. Itē cū locus maxie ↄueniens corpi glorificato ī quo pdnaf natura celestis. s. locus sit celum. Qm̄ aūt corp⁹ est mobile ad locū sibi ↄueniēs τ aīa brā suo corpi eliget locū magis ↄuenientē. Si g⁹ corp⁹ xp̄i sit in terra p nām mobilis τ motoris mouebit ad celū. g⁹ ascēdit ad celos. Itē ad hoc sunt auctea ad Rom. x⁹. Ne dixeris in corde tuo q̄s ascendet in celū. Glo. ne cogites i corde tuo qs ascēdet i celū qa q hoc cogitat negat xp̄m ascendisse xp̄s g⁹ ascendit. g⁹ ascensio est. Itē psalm Ponis nubē ascensū tuū τ loquit de xp̄o g⁹ xp̄s ascendit. Itē Actis. Uidentib⁹ illis eleuat⁹ est g⁹ ꝛc. Solo corp⁹ de pter pmū celū. s. locale τ p naturā corpis determinatum τ coartatū ad vnū locū solū. hec aūt determinatio ad vnū locū solū nō est pfectionis in eo: ꝫ ipfectionis. qa dicit ↄclusionē sbe τ ꝟtutis τ opationis. Uñ cā pma que pfectissima ē ad nullū locū determinat. silr sbe spūales que pfectiores sunt corpalib⁹ min⁹ determināt ad locū ꝙ corpales. Ex quo pꝫ ꝙ imorari in loco solo est ipfectōnis ipi corpi. Si g⁹ deēt ei virtus qua possit moueri de loco ad locū. istud erit pfectionis in ipo. hoc aūt est in illis que mouēt a principio qd est intra se: Iudiciū g⁹ ꝟtutis est moueri a principio itra se. Uñ in aīati aꝫ qa ipa hnt cām motus in se ipis est moueri pfectionis respcū iaīatoꝝ. τ hec est distinctio mot⁹ p opationem ad mouēs. Silr p opatioꝫ ad finē. distinguendū est ꝙ est mot⁹ pter supplemētū indigētie. τ ē mot⁹ pter explicationē ꝟtutis. motus pmus pōit ipfectionē imobili. sed sc'ds pōit pfectionē. qa ñ defect⁹ ꝟtutis est imobilitati ī loco. ꝟtuti pfecte erit moueri d loco ad locum. Ascensio ergo xp̄i nō fuit motus hns pncipiū ex se nec fuit ad supplemētum indigentie. sed hūit pncipiū in se. s. suā btāꝫ aīam: τ nām sui corpis glorificatā obedientē aīe: τ vtrāqꝫ obedientē deitati: τ nō fuit motus in ipo pter supplemētū indigentie ꝫ pter dclaratōꝫ ꝟtutis. hoc aūt mō ē motus in corpibus glorificat. Rōnes aūt pme pcedūt alio⁹ de motu. Ad pmū g⁹ patet solo. tñ dicendū est ꝙ est beatitudo sbalis τ accidentalis. sbalis beatitudo postꝙ est: non recipit magis nec minus. Accidentalis autē aliquo⁹ recipit. ꝺbi gra sba beatitudinis aīe est in gloria ex cognitione τ amore τ fruitione di ppetua. que postꝙ est nō augēt nec minuit. Accidens aūt beatitudīs determinat respcū exterioris sic gaudiū illud qd hꝫ de societate sua in qua est: τ illud augēt τ minuit. sic dico de beatitudie sbali corpis que est cū hꝫ corpus oē qd necessariū est sue pfectiōni. Accidentalis aūt est quecqd est ↄueniens sue potentie vt loc⁹ ↄuenientissimus. Uñ Aug⁹ distinguit ꝙ est absoluta pfectō τ opata. pmā habuit sine ascensiōe. Scdam. s. opatā hūit in ascensione. s. qa p ascensionē fuit in suo ↄuenientissimo vbi. Ad aliud dd. ꝙ aīa glorificata hēbat quicqd volet ꝛc. g⁹ nō poterit mouere. Si eñ iste mot⁹ esset pter supplemētuꝫ indigentie bñ sequeretur ꝫ de alio nō sequit. Ad aliud dd. ꝙ corp⁹ glorificatū qn̄tūcūqꝫ moueat. sp stabilitē in sua btitudine totalr sbali: quā hꝫ ab aīa: τ ita sp stabilitē in sua pfectiōe. nō tñ sequit ꝙ totalr stabilitē in loco sm̄ imobilitatioꝫ ita ꝙ nō hēat ꝟtutē mouēdi se de vno loco ad aliū locū. Ad aliud dd. ꝙ ñ mouēt corpa p diuersionē intentionis uolūtatis a deo diuertendo se p intentionē τ uoluntatē a deo sed p intentionē in deuꝫ. sic vr sentire Aug⁹ sm̄ philosophos de āgelis. Cūꝫ. n. angeli mouēt celos: nō pōt diuerti intentio eoꝝ a do sed magis in faciendo hoc ferē in deum. qa mouēt celos ut suo creatori assimilent sm̄ operationē. ita dd. est ꝙ aīa mouēdo corpus glorificatuꝫ ñ moueret nō diuertet intentōꝫ suā a deo: ꝫ magis ferē i deuꝫ ut p hꝫ assimilet do. Ad aliud qd obī dd. ꝙ moueri ē ipfectionis: ꝙ aliē est in re que nullo⁹ determinat ad locuꝫ τ que determināt qa in pmo nullo mō ↄuenit moueri localr. sed qñ est determinat in loco. aut ponit ibi qēs: aut motus. Quies ibi est ipfectionis: ꝫ mot⁹ ibi est pfectōis: τ hꝫ rōe determinationis in loco: ꝫ g⁹ moueri ñ sit simplr pfectōis tñ moueri respectu determinationis in loco pfectionis est. qa qñ res mouēt de loco ad locuꝫ minus est determinata ad locū: τ maior est tc ↄformitas ei⁹ cūꝫ deo qui nō determināt in loco. cūꝫ igitur corp⁹ glorificatuꝫ qn̄tūcūqꝫ beatificatuꝫ sit

cũ determinet in loco. pȝ q̄ cũ beatitudine ei⁹ pōt stare mot⁹ sine ꝑfectione. Ad vltimū pȝ so̅lutio.q̄a moueri a principio qđ est in se ꝓpter declaratiōȝ ꝟtutis est ꝑfectionis.

Consequenter quid

sit ascensio ꝛ cum sit motus Querit̄ vtruȝ sit mot⁹ nāl̄is uel violent⁹. Ad qđ sic.Omne uectū de loco ad locū est violent̄ motū sed corp⁹ xp̄i in ascensione ad celos fuit uectuȝ de loco ad locū.g° fuit violēt̄ motū. Maior pȝ:q̄a q̄ttuor sunt sp̄ēs mot⁹ violenti.s.tract⁹ pulsus.uectio.uertigio.Minor pȝ. Leo papa in s̄mone de ascēsione expōit illud uerbum vicēib⁹ illis eleuat⁹ ē vicēs.Cū audis eleuatū agnosce militie celestis obseq̄ū.ī eo q̄ eleuat diuinā potentiā:in eo qui eleuat̄ h̄uanā ꝯgnosce nām.g° fuit eleuat⁹ ꝛ ita uectus.

Itē in psal.Angelis suis de⁹ mādauit de te.Glo.Manib⁹ angeloꝝ sublat⁹ est xp̄s in celū.g° lat⁹ p aliū. Itē mot⁹ nāl̄is cuiusȝ corpis est ad vbi ꝯueniens sue nāe.sed corp⁹ h̄umanū:siue sit glorificatū.siue nō h̄ȝ vbi ꝯueniens sue nāe citᵃ celū s.in pte mūdi elemētari ꝛ nō in celo.Ergo nullo⁹ nāl̄r mouetur ad celū.s ad ptem elemētarē citra celum Mīoꝛ pȝ.Corp⁹.n.h̄uanū:siue sit glorificatū siue nō.elatū est seu elāre.Celū aūt empyreū nō est elāre.g° nō h̄ȝ ꝯuenientē nām cū celo empyreo.g° celū empyreū nō pōt esse locus ei⁹ nāl̄is:cū sit ꝓportio loci ad locatū.Si g° ad ip̄m moueat̄ corp⁹ h̄umanū seu glorificatū:seu nō mouet̄ violent̄.Ergo ascēsio dominici corpis in q̄ fuit hi⁹ motus fuit violēta. Itē locus debet̄ rei a pte māe.vn̄ det̄minat̄ locus rei.s̄m determinatōȝ sue q̄ntitatis Quātitas aūt est a pte māe.sed mā̄ corporis h̄uani nō est celū empyreū:s elatū.Ergo per naturā erit in loco q̄ đ est elatū uel ꝯplexionatū ex elis.ꝛ nō in celo empyreo.g° contra naturā ꝛ violent̄ mouet̄ ad celū empyreum

Itē Greg⁹ dicit sup illud ꝟbū ho quidaȝ pegre ꝓficiscēs ꝛc.Carnis loc⁹ ꝓprie terra ē que q̄i ad pegrinādū ducit̄ duȝ p redēptorē in celo collocat̄. Peregrin⁹ g° loc⁹ h̄uane nature est celuȝ empyreuȝ.ꝓpri⁹ āt t̄ra.g° p violentiā mouebat̄ corp⁹ xp̄i in ascensione ad celuȝ. Ad oppositū Ysa.63.Quis ē iste qui uenit de edon ꝛc.Gradiens in multitudine ꝟtutis sue.hoc dixerūt angeli de xp̄o q̄n ascendit celos.ex q̄ pȝ q̄ mouebat̄ ꝟtute ꝓpria.g° nō ferebat̄. Itē Micheę.2°.Ascēdit pandens iter an̄ eos.g° ꝓpria ꝟtute ascēdit Solo dō.q̄ ferri dr̄ dupl̄r.vno° necessitate sustentationis.s.cuȝ uirt⁹ corpis nō ē sufficiens ad sustinend̄ motū.Alio° dr̄ aliq̄d ferri obseq̄o veneratōis sic rex fert̄ a suis militibus.ꝛ papa ab ep̄is suis.Cū g° dr̄ corpus xp̄i fuisse latuȝ p angelos in ascēsione h̄ fuit solūȝ obseq̄o veneratōis.ꝛ nō ncc̄itate sustētationis.Et h̄ est qđ dic̄ Leo papa.Cum audis eleuatū agnosce militie celestis obseq̄ū ꝛ silr̄ sup illud psal.In manibus portabunt te.Glo.portabunt te.i.angeli q̄ obsequebāt̄ regi.ꝛ hic ad d̄mōstratione honoris regalis fuit istud.Et hoc sensu i̅telligit̄ illud psalm Curr⁹ dei decē milibus multiplex millia letantiū ꝛc. Et p h̄ soluit̄ se͂da ro.q̄a si esset uect⁹ p̄mo° dn̄ obiecit. Ad aliud dō.q̄ duplex ē stat⁹ corpis.Et s̄m hoc duplex vita.s. aialis ꝛ sp̄ūalis.sic distinguit Ap̄lus.1.ad Cor.15°. Ubi dic̄ prius est qđ aīale est.Deinde qđ spirituale.s̄m q̄ est vita aīalis ē natura corpis aīalis:ꝛ est ubi ꝯueniens vite aīali.s̄m autē q̄ est vita spiritual̄ ē natura sp̄ūalis.Et est loc⁹ uel ubi ꝯueniens vite sp̄ūali. Ubi autē uel loc⁹ ꝯueniens vite aiali est elatuȝ uel corp⁹ ex elis ꝯplexionatuȝ.Ubi āt ꝯueniens vite spirituali ē celuȝ ēpyreuȝ:nec h̄ȝ corp⁹ s̄m vitā illā tantā ꝯuenientiā cuȝ ullo corpe q̄ntuȝ h̄ȝ cuȝ celo ēpyreo.Corp⁹.n.glorificatuȝ coaptabit̄ vt sit ꝯueniens p oīa aīe deuȝ ꝯteplāti s esse in celo epyreo plus est ꝯueniens diuine ꝯtemplatōi.q̄ȝ esse alicubi:ꝛ ꝓpter h̄ ꝯuenientior loc⁹ empyreuȝ celuȝ s̄m vitā spiritualē est q̄ȝ elīn.q̄a g° resurget tē corp⁹ spirituale s.q̄n glorificabit̄.i.abstracta corpulētia ꝛ mole que īpedit motuȝ aīe ꝛ obumbrat ei⁹ contemplatōȝ.ꝛ ꝓpter hoc celuȝ empyreuȝ ē vbi ꝯuenientissimuȝ corpi glorificato ꝛ nō corpus elemētare. Rō autē ꝓcedit s̄m primam viā. Ad aliud dō. q̄ materia corpis humani nō soluȝ est elīn.īmo etiā q̄nta essētia vt nobis sine p̄iudicio melioris sn̄ie vr̄ saltē nā luci celi ēpyrei qđ pȝ.Corp⁹.n.aīatuȝ cōpositū ē ex cōtrariis.sed īpossibile est q̄ ꝯtraria ꝯueniāt ꝛ faciāt armoniā nisi p naturā ꝯciliantē.hoc āt nō pōt esse natura elāris.q̄a h̄ȝ ꝯtrarietatē.g° hec dȝ ēē natura illa q̄ ꝯciliat naturas elemētares ꝯtrarias:ꝛ q̄ h̄ȝ ꝓportionē ad oēs.hec autē ē natura lucis. Ad h̄ g° q̄ corpa sint debito° ꝛ in debita armōia ꝯposita ad susceptionē aīe.necesse ē naturaȝ lucis in ip̄is corpib⁹ esse.sed corpa ita se h̄nt

R

e

ad suas pfectiones q respectu nobilioris pfe-
ctionis nobilior est dispo. Si g° ad suscepti
oné aie vegetabilis ē dispō ex pte corpis cō
cilians ptes cōiu ias corpis. ipa lux vnibil' q̄
est lux firmamēti. cū aia sensibilis sit nobilior
pfectio. necesse est q lux nobilior disponat
et ꝯciliat corp' ad susceptioꝫ ipius. hec autē
est lux cristalina: que est lux celi cristalini. et
cū vlteri' nobilior sit pfectio int istas aia rō
nalis. nčce est q lux nobilior dispōat ad illaꝫ
hec aūt lux est celi empyrei. nčce est g° q lux
celi empyrei p influentiā ifusā subintret cor
p' humanū ad susceptionē aie rōnal'. Et istō
apparꝫ: q2 hō aliť nō possꝫ appellari mior mū-
dus nisi aliquid de celo ēpyreo īfflueret cor
pus humanū. hec aūt est influētia lucis sue
s in vita spirituali: qñ erit corp' glorificatuꝫ
tūc natura lucis dñabiť in corpe et manifesta
biť. Nā aūt elemētaris latebit et occultabiť
s mō fit ecōūrio et iō ꝯueniet loc' corpi glo-
rificato sm naturā lucis et nō sm elemētarē
Hic aūt loc' erit celū empyreū: quia natura
lucis est celi empyrei. et ita naturalis locus
erit corpi glorificato. Ad aliud dicenō
q est natura iformata in vita aiali que īdigꝫ
alimento. et de hac dicit Greg': q ꝓprie lo-
cus carnis terra est. sed hoc non est veꝝ de
natura instituta in vita spirituali. sic erit nā
corpis glorificati. īmo ꝓprie loc' erit celuꝫ
empyreum.

Postea queritur qūo sit a-
scēsio. Queriť n. vtꝝ ascensio sit mot' descri
pt' sm spaciū. et vtꝝ ascēsio sit mot' succes
siu' in tpe. Ad qđ sic Aug'. loquēs de cor-
porib' glorificatis dicit. Ubicūq; spūs voluerit
illic erit corp'. g° mot' corpis glorificati est
sm motū volūtatis mouētis. sed mot' volun
tatis mouētis est ab vno in aliud in pūcto et
nō describendo spaciū. g° et mot' corpis glo
rificati. Si g° talis tō motus fuit corpis dñi
p' resurrectoē: dñi. s. in ascēsione. Constat q
ascensio non fuit motus descriptus per spa
cium: nec successiuus in tpe. Itē sm phm
tria sunt que faciūt ad agilitatē mot'. s. vir
tus mouētis figura ipius mobilis: et spaciū
p qđ est mot'. Quāto eni spaciū min' resistit
corpi mobili. tāto citi' moueť. sic pꝫ q citi'
moueť lapis i aere q̄ i aq̄ ꝓpť miorē resistē
tiā. Silr ad hoc facit figura. q2 disponit ad
motū. Un figurā circularē seqť mot' circu-
laris: et rectā rectus silr et ꝟtus mouētis. q2

tanta ꝟtus mouet in tāto tpe. et dupla ꝟt'
in minori tpe in duplo: et quāto maior ē vir
tus tanto mouet in minori tpe. ergo īfinita
virtus mouet in nullo tpe. Si g° in corpe xpi
post resurrectionē erat ꝟtus infinita ad mo
uendū mouebat corpus eius in nō tpe. ergo
motus eius in ascensione nō fuit successiu'
in tpe: nec spacio descript'. Itē posito va-
cuo. Corpus motū per vacuū non describit
spaciū nec moueť successiue. sine in tpe. sed
in instāti. q2 vna rō quare nō moueť corp'
in īstanti est ꝓpter resistentiā ptiū spacii. s
corpus glorificatū se hꝫ ad corpus nō glori-
ficatū p qđ moueť sicut corpus motū p va-
cuū. g° nō moueť in tēpore nec describendo
spaciū. Minor pꝫ: q2 in nullo pte corpis nō
glorificati pñt retardare motum corpis glo
rificati nec ꝓhibere. sic nec uacuū motū cor
poris: qđ fieret p ipm: et hoc est ꝓpter subti
litatē corpis glorificati p quā etiā mouetur
p ipm: et p ptes eius. g° ꝛc. Itē Augu. qđi
bus de resurrectione dicit q tales sunt mo
tus corpoꝝ glorificatoꝝ. sic motus radii so-
lis. Un ipe dicit q corpus glorificatū deꝗ
īterualla pari celeritate ꝯtigit: vt radius so
lis qui nō citius puenit ad ꝓpinqora spacia
opposita q̄ ad remotiora. Si g° nō citius. g°
nec describiť mutatio eius p spaciū. g° nec
mot' corpis dñi in ascensione. Rndeť ad
illud q motus corpis glorificati est descri-
ptus spacio et in successione. s hoc nō est ex
pte resistentie spacii. sed ex pte dimensionis
corpis glorificati moti quā hꝫ. lꝫ sit glorifi-
catū. Iđō pōt aūt ītelligi dimēsio sine parte
post partē. et ita ītelligiť diuisio ptiū: et iō ñ
pōt esse simul eius motus. Sed cōtra istud
obiť sic et queriť. Posito corpe glorificato in
tāto spacio: pōt ne esse in minori spacio q̄ sit
mō q̄tū ad locū: patꝫ q sic. qm maioris ptāti
est posse esse in maiori et minori loco q̄ de-
minari ad alteꝝ tm̄. Si g° quicqd est ptātis
corpalis ꝯuenit corpi glorificato. ergo in ei'
ptāte est eē in maiori vel minori loco. Non
igiť sm suā dimēsionē est descriptio motus
ipius in spacio. g° eius dimēsio nō impedit
qn eius motus sit totus simul. g° ꝛc. Itē
corpus glorificatū motū nō pōt ꝓhiberi p
ptes spatii: nec et vna ps corpis glificati pōt
ꝓhibere aliā eius partē: cū plus ꝯueniant in
uicē eius partes: q̄ cū ptibus loci et eꝯ°. q̄ p
tes loci cū ipis. Cū g° nec sm dimēsionem
nec sm spaciū: nec per partes ꝓhibeať quin

torū sīl moueat. pz qꝺ nihil ꝓhibet motum ei⁹ q̄n possit esse totū simul ⁊ in istāti. ⁊ quin ipm corp⁹ totū sīl possit ferri ad locū. Ad oppositū. Oē corpus di simile est ⁊ habens partē post ptē. Si ergo mouet pti succedit ps. ergo successiue. s corpus glorificatū retinet naturā ⁊ rōez corpis. ergo ꝛc. Ergo ascēsio dñi fuit successiua ⁊ ꝯmensurata spacio.

Item si ascensio dñi nō describeret spaciū g° mot⁹ eēt subito ad celū. g° nō posset pcipi nec descibi p visum in motu suo. Si g° videntib⁹ apostolis eleuat⁹ est Actuū .i. Cōstat ꝙ mot⁹ eius describebat spaciū ⁊ erat ī successione. Solutio nōndū ꝙ circa questōz istā diuerse sunt opīones. Quidā enī ponūt absolute: ꝙ corp⁹ glorificatū motū nō describitur p spaciū: sicut nec uolūtas suo motu describit spaciū. ⁊ dicūt ꝙ quādo ipa mouet a volito in uolitū: ipa nō mouet p spacium. ita etiā dicūt ꝙ nō mouet corp⁹ glorificatū p spaciū. sed ipi deficiūt: q̄a cum uoluntas seu aīa mouet a volito in uolitū: ipa nō mouet extra se ipam. Sz cū mouet corpus de loco ad locū mouet extra se ipsum. Unde nō est simile. Itē pz ꝙ nō bene dicunt: qm̄ natura corpalis nūq̄ pōt ptingere ad subtilitatē nature spūal. ergo nec opatō nāe corpalis. Ad subtilitatē opationis nāe spūalis. Uñ lz glorificatū corp⁹ simplex sit in gn̄e corpeitatis: nūq̄ tamē pueit ad simplicitatē anime. g° nunq̄ simplicitas mot⁹ corporis pōt esse tāta q̄ta est simplicitas mot⁹ anime Ipi tamē dicūt hoc ꝑpter p̄dictas auctes. Alii dicūt ꝙ corpus glorificatū in suo motu describit spaciū ⁊ mouet in tpe. sed illꝺ tps est ipceptibile: ⁊ illa descriptio est īpceptibilis ꝑpter subtilitatē corpor. Uñ sicut radius si esset corp⁹ mouet īperceptibilit in maiori uel minori spacio. ita dicūt de corpibus glorificatis: tñ successiue mouent vt dicūt: quia in ipis est pars post partē ⁊ mouetur vna post aliā sicut dictū est. Alii dñt medio mō. ꝙ sicut se hz res ad circūscriptōz in loco ita se hz ad moueri in loco. Est ergo res que nullo mō circūscribit in loco: nec replet locū: nec ꝯmerit se loco. sicut ipe de⁹ q vbiq; est incircūscriptus. nec tm̄ sicut mā que replet locū mole sua: nec ꝯmēsurat se loco: q̄mo est sup̄ oīa ⁊ extra oīa: nō exclusus ⁊ intus omnia nō īclusus. Est alia res que circūscribit loco sed nō replet locū nec ꝯmetitur se loco: sicut angel⁹ circūscribit in loco vbi est ⁊ hz sua circūscriptionē tm̄ sue virtutis. Un ibi est vbi opatur: nō tamē sua sba replet locuz nec ꝯmetit se loco: quia sua circūscriptio nō ꝯmetit se circūscriptioni loci.

Est alia res q̄ circūscribit in loco ⁊ ꝯmetit se loco: sed nō replet locuz. Corpus enim pure lumiosum nō habet naturā repletiuaz loci sicut radius solis: s̄m illos qui ponunt ipm corpus. Quia si sit sol in aere nō ꝑpter hoc est aer spissior: tamē circūscriberet in illo loco: ⁊ ꝯmetiret ei. Est alia res que circūscribit ⁊ ꝯmetit se loco: ⁊ replet locū sicut corp⁹ elemētare nō glorificatuz: ⁊ inde est ꝙ talia duo corpa nō possunt esse in eodē loco sensibili. quia replent locuz. Dicūt g° ꝙ quātum ad ꝯditionē corpis glorificati pōt se describere ⁊ moueri successiue. s quantū ē de ptāte glorie pōt se nō ꝯmetiri ⁊ nō circumscribi sensibilit: quia quadā ptāte glorie est q̄i infinitū quo ad nos respectu possibilitatis corpis nō gloriosi: ⁊ hoc est qꝺ vult dicere Aug⁹ ꝙ vtraq; interualla pari celeritate cōtingit ꝛc. i. si uoluntas sit aie pōt illud corp⁹ ferre in perceptiōe per spaciu longū ⁊ breue Et hoc est de ptāte glorie nō corporis: quia corpus. Et sic ꝑcedūt p̄me rōnes. Ad primuz incōñiuz dꝺ ꝙ e ꝯsiderare partes corporis glorificati s̄m ordinē quē habēt in corpore. vel s̄m ordinē quē habēt ad locū. Primo mō est distantia ⁊ successio partiū descriptibil in illo. Ita ꝙ pars sit post partem. Sed scꝺo mō de ptāte glorie oēs partes vno mō ⁊ simul q̄tum ad descriptionē pceptibilē possunt se habere ad vnuz locum. Ad aliud dꝺ. ⁊ ꝯcedenduz est bene: ꝙ corp⁹ domini in ascensiōe mouebat dscribendo se ī spacio ⁊ successiue. s hoc fuit ex uoluntate ⁊ nō ex necessitate sicut in aliis corpibus. Et per h̄ soluunt obiecta.

Consequenter que

rit s̄m quid sit ascensio in xp̄o. Et queritur an s̄m eandē naturā ascendit xp̄s ⁊ descendit. Ad qꝺ obr̄ sic. 4°. ad eph. Q ascendit q̄d est nisi descendit p̄muz in iferiores ptes terre: Glo. Cōstat ꝙ s̄m humanitatē xp̄s descendit ⁊ ascendit ꝛc. sed s̄m deitatē que vbiq; est nec ascēdit loco: nec descēdit. ⁊ ita s̄m idē. s. s̄m humanitatē ascendit ⁊ descendit. Item Dama⁹. Ascendere ⁊ descendē

sunt ꝓprietates corporis circūscripti. g° diuine
nature nō ꝯuenit ascendere. Itē sm diui
nā naturā est vbiq;: sed hec est cōtra rationē
descensus: quia ascensus ꝛ descensus ponit
motū ab vno loco in aliū. Cōtra Io.3°. Ne
mo ascendit in celū nisi qui descendit de ce
lo. Glo. Ascendit sm ꝙ hō. descendit sm ꝙ
de⁹. nō ergo sm idē. Itē Aug⁹ in sermōe
de ascensione. de nrō fuit qd apprehendit
de suo ꝙ ascēdit: sm ergo humanitatē pepē
dit in cruce: ꝛ sm diuinitatē ascēdit. So
lutio. dd. ꝙ descensus dr̄ duplr̄: ꝓprie. s. ꝛ ī
ꝓprie. Impropie dr̄ descensus de xp̄o sꝫ di
uinitatē. s. ipa exinanitio deitatis: qua exina
niuit semet ipm formā serui accipiens. Phi
2°. Et hec est ipa apparitio in carne: quādo
se vniuit p̄sonati nre: ꝛ hec descensio nō po
nit motū ꝗ terminū vnionis. 4° ad eph. De
scendit in inferiores ptes terre. Glo. Descē
dit quidē diuinitas nō localr̄: ꝗ ꝑ exinanitioꝫ
Descensus aūt ꝓprie est ꝓprietas sbe diffini
bilis in loco: sm qd dicit Dam⁹. ꝙ ascendere
ꝛ descendere sunt ꝓprietates rei circūscri
pte. Et hoc mō descendit sm humanitatem
xp̄s ad inferos: ꝛ descendet ad iudiciū. Vn̄
glo. sup illud. 4°. eph. Q ascendit quidē ꝛc.
dū sm aīam ad inferos descendit. sm corp⁹
ꝛ aīam ad celos ascendit. Itē ascensio sil'r
dr̄ duplr̄. s. ꝓprie ꝛ iproprie: Impropie dicit
ascensio de xp̄o: ita exaltatio humanitatis xp̄i
in resurrectione. qa manifestata ē p̄tās ꝛ celsi
tudo deitatis. Alio mō dr̄ ascensio ꝓpe
s. mot⁹ localis qui est ab inferiori loco ad su
periorē locū. Sumēdo igit ascensū ꝛ descen
sū ꝓprie sic sm idē ascendit ꝛ descendit: qa
dscensus ei⁹ ꝓprie fuit ad inferos ꝛ hic fuit
sm aīam. ascensus ꝓprie sm aīam ꝛ corpus
Unde sm hūanitatē fuit vtrūq;. Q antē
querit sm quid ꝯueniat ascensio xp̄i. dd. ꝙ
hec ppō sm: aliqn notat ꝯditionē nāe. Ali
quādo notat cām. Aliquādo vnitatē proprie
p̄sone. Conditionē nature notat: cū dr̄ xp̄us
sm ꝙ homo passibilis: sm ꝙ deus impassi
bilis. Causā notat cū dr̄ xp̄s sm ꝙ de⁹ resur
rexit: quia ꝟtus diuina fuit cā resurrectionis
Unitatē p̄sone notat cū dr̄ xp̄us sm ꝙ hō
creauit mūdū. i. xp̄s sm ꝙ est p̄sona illa que
habꝫ humanitatē creauit mundū. Si g° sm
inpnti notet ꝯditionē nāe hoc mō xp̄s sꝫ
humanitatē ascendit. Si notet cām sic ei cō
uenit ascensio sm diuinā naturā. quia ꝟtus
diuina fuit cā sue ascensionis. Et hoc vult
dicere Aug⁹ cū dicit de suo est ꝙ ascendit
loquēs causalit. i. ꝟtute sue deitatis fuit h
ꝙ ascendit. Si notet vnitatē persone sic est
ꝙ deus ascendit: ꝛ sm ꝙ homo sil'r ascēdit
quia sm ꝙ de⁹ est illa p̄sona que est homo
ꝛ hoc mō hō ascendit. Et sic pꝫ rn̄sio ad p̄di
cta argumēta. Et sic itelligit illud Io. 3°: Ne
mo ascendit in celū: nisi qui descendit d ce
lo filius hōis qui est in celo quantū ad vni
tatē p̄sone loquit.

Deinde queritur

quā fuit ascēsio xp̄i. Ad qd sic phi. 2°. Fcūs ē obedi
ens vsq; ad mortē: ꝓpter qd ꝛ deus exalta
uit illū ꝛc. Ex quo etiā ꝛ sm btm̄ Aug. vr̄ ꝙ
xp̄s ꝑ passionē suā meruit exaltatione. non
solū q̄tum ad gloriā resurrectionis sed etiam
q̄tum ad locū exaltationis: vt. s. ascenderet
Ergo stati post passionē debuit ascendē.

Iuxta hoc querit q̄re nō tertia die ascen
dit post resurrectionē sicut tria die resurrexit p⁹
passione. Cū per tres dies ꝓbari possit ꝟi
tas resurrectionis. sicut per tres dies veritas
passionis. Solo. dd. sm beatū Luc. qui di
cit in actibus. i. Per dies. 40. apparens eis ꝛ
loquēs de regno dei: ꝙ dilata fuit ascensio
eius ꝑ. 40. dies post resurrectionē. Et hoc dicit
Leo papa in sermone de ascensiōe Quadrage
narius expletus est numer⁹ sacratissimo or
dine disposit⁹: vt dū a dn̄o hoc spacio mora
corpalis extenderet fides resurrectionis do
cumētis necessariis mōstaret. Dicendū g°
ꝙ dispensatio fuit ꝙ natus fuit xp̄s: ꝛ ꝙ fu
it mortuus: ꝛ ꝙ resurrexit ꝛ ꝙ ascendit: ꝛ sic
ꝓpter dispensationē dilata fuit resurrectio
ei⁹ quousq; ꝓbaret ꝟitas passionis ei⁹. Ita
ꝑ dispēsationē necessariū fuit differre ascē
sionē ei⁹ quousq; ꝟitas sue resurrectionis ꝓ
baret. Et hoc est qd dicit Leo papa. per oē
tēpus qd int resurrectionē dn̄i ꝛ ascensionē
eius exactū est hoc ꝓuidentia dei curauit:
hoc decuit vt dn̄s ih̄s xp̄s ꝟe agnosceretur
resuscitat⁹ qui uere erat nat⁹ passus ꝛ mor
tu⁹. Sꝫ querit quare plus fuit dilata ascē
sio post resurrectionē q̄ ꝑ tres dies. dd. ꝙ dif
ficili⁹ erat ꝓbare veritatē resurrectionis q̄
passionis: quia a tertia die usq; ad tertiam
poterat ꝟe ꝓbari passio: ꝗ ad veram resur
rectionem ꝓbandā plures dies requirebant
Et iō mai⁹ tps requirebat inter ascensionē

⁊ resurrectionē q̄ inť passionē ⁊ resurrectioꝫ Itē alia rō est. quā ꝯsolationes diuine semꝑ supabūdāt tribulationib⁹. ſ tps illud passionis ante resurrectionē fuit tps tribulatōis aploꝝ. Temp⁹ autē qd̄ fuit int resurrectōꝫ ⁊ ascensione. fuit tps ꝯsolationis eoꝝ. Ergo diuina bonitas semꝑ dꝫ extendere ⁊ augere tps ꝯsolationis sup temp⁹ tribulatōis sanctoꝝ. Iō magis dilatū fuit tps inť ascensionē ⁊ resurrectionē q̄ inť passionē ⁊ resurrectionē. Sed tūc sequiť qd̄ quare dilatum fuit p. 40. dies. ⁊ nō ꝑ plures: nec pauciores d d. q̄ dies ꝯsolationis diuine ꝯpanť ad horā tribulationis: sicut annus ad diē. Et ita ꝯsuetū est in scriptura. ⁊ hoc est de misericordia dei ad quā ꝑtinet q̄ magis extendať tēpus ꝯsolationis q̄ tribulationis. Unū Ysa. 61°. Ad annūciandū misit me ⁊c. vt p̄dicareꝫ annū placabilē dn̄o: ⁊ diē vltionis deo nr̄o Unū pro die reddit annū: ⁊ diē pro hora Cū ergo. 40. fuerūt hore passionis ⁊ tribulatōis apostoloꝝ. Cōstat q̄ debuerint esse. 40. dies ꝯsolationis. ⁊ hoc est qd̄ dicit glo. Actuū i. Quadraginta horis mortuus fuerat: ꝓpť hoc. 40. diebus se viuere ꝯfirmat. ⁊ h̄ fuit vt stat⁹ desolationis esset sicut hora. ꝯsolationis sicut dies. Et sic pꝫ ꝓpter quid. 40. die ascendit. ⁊ q̄ fuerūt. 40. hore sue passionis ⁊ ita tribulationis aploꝝ. illud pꝫ q̄a prima die fuit ibi ꝑ tres horas mortuus ꝑ vnū diē ⁊ ꝑ duas noctes fuit in sepulchro: ⁊ hoe in quolꝫ p. 12. horas. ⁊ ita. 36. horis. ⁊ addātur tres p̄me. ⁊ erūt. 39. ⁊ hora. 40. surrexit scilꝫ mane diluculo tertia die. ⁊ ita q̄dragesima die ascendit.

Ostea queritur

de termīo ascensionis xp̄i ad celos qui notať p hanc ꝓpositōꝫ ad. cum dr̄ ascendit ad celos. Et p̄mo queriť de termīo ascensus respectu corporaliū. vtꝝ ascendit sup oē corporeū. Scd̄o respectu spūaliū. vtꝝ ascēdit sup omnes spiritus.

Ad primū obicitur

sic. Psal. Eleuata est magnificentia tua sup oēs celos in ascensione. ſ. ergo sup celū ēpyreū ascendit. ſ. ipm vltimū corpoꝝ. ergo vlť oēs celos ⁊ vltra oē corporeū. ſ vltra nō est nisi celū trinitatis. ergo ascendit vsq; ad celū trinitatis. Itē locus determinať nō solū ſm ꝯditionē nāe uel ordinem vniuersitatis imo etiā ſm meritū determinať loc⁹. g° vbi est ꝓportio meriti ad meritū ſm excellentiā est ꝓportio loci ad locū: ſ meritū xp̄i q̄tum ad excellentiā nō hꝫ ꝓportione cum meritis alioꝝ. g° ſm hoc dꝫ ei dare loc⁹ oīo differens a locis oīum creaturaꝝ ⁊ angelorū: ⁊ etiā excelsior locis eaꝝ. ergo locus in q̄ est sua gloria debꝫ esse sup locū angelorum qd̄ est celū empyreū. ſ vltra nō est nisi celum trinitatis. ergo ascēdit sup oē corporeum: ⁊ vsq; ad celū trinitať. Itē Hebre. 7°. Excelsior celis factus. Glo. i. oī rōnali creatura. g° angelis est excelsior. ergo ascendit vlť locuꝫ angeloꝝ ⁊ usq; ad celū trinitatis: quia non est aliud vltra. Itē psal. A sūmo celo egressio eius. Glo. i. ab equalitate patris ⁊ occursus ei⁹. Glo. occurrit ipē homo plenitudiē diuinitatis usq; ad equalitatē p̄ris. Occursus xp̄o ꝯuenit ſm hōieꝫ. dū ad sec̄ē p̄ris ascēdēs occurrit. Igiť vsq; ad celū trinitať ⁊ sup oēs celos ascendit. Itē. 40. ad eph. Ascendens in altū. Glo. dignitate ⁊ loco. ⁊ postea dicit tex. Sup oēs celos. Ex quo pꝫ q̄ sup oēs celos ascendit nō solū dignitate sed etiā loco ⁊ ita vsq; ad celū trinitatis. Ad oppositū psal. Domin⁹ in celo sedes ei⁹. g° terminus sue ascensionis est celū. Si dicať q̄ hoc intelligiť de celo trinitatis: qd̄ est sedes ei⁹: ⁊ sic est sup alios. Con. Celū trinitatis nō aliud est q̄ celsitudo trinitatis. sicut hēť in. 2°. sentē. Sꝫ impossibile est q̄ creatura vllo modo sublimeť vsq; ad celsitudinē trinitať. quia sic creatura in aliquo equareť creatori quod ē impossibile. Unū etiā xp̄s ſm q̄ hō q̄a ē creatura nō pōt ei equari. g° nō pot ascendere usq; ad celsitudinē trinitatis qd̄ est celuꝫ trinitatis. Cū g° dr̄ dn̄s i celo intelligiť de celo ēpyreo. Ergo ibi est termin⁹ sue ascensionis ⁊ ita nō est sup oē corporeū. Solo dd̄. sicut hēť Hebre. 2°. ubi introduciť auctas psalm Constituisti eū sup opa manuū tuaꝝ: ⁊ oīa subiecisti sub pedib⁹ eius Glo. ſ. p̄tāte ⁊ dominio. vt adorent illū ⁊ vereanť ſm hoc g° dd̄. q̄ qn̄ dr̄ xp̄s ꝯstitut⁹ sup oēs. Hec ꝓpositio sup pōt dicere eminentiā dignitať ⁊ p̄tātis. uel eminentiā loci. Si p̄mo° sic ascendit sup oīa: quia oīa p̄tāti ⁊ dn̄io ei⁹ subiciunť. Unde etiā ab angelis honorať hūanitas sua btā. Et hoc dicit glo. Hebr. 2°. Cōstituisti eū sup opa manuū tuaꝝ. Glo. i. super

dignio͡ra op͡a angelos ⁊ hoĩes. Et itep͡. De
bre p̃mo. Sedꝫ ad dexterã maiestat͡ĩ excel
sis. Glo. dicẽs ĩ excelsi͡ nõ ĩ loco ↄcludit deũ
sed ostendit xp̃m oĩbus altiorẽ ⁊ oĩbus emi
nentiorẽ. ⁊ hoc etiã ibi dicit tex. Si aũt li sr
dicat ordinẽ loci. distinguendũ q͡a sunt loca
lia: ⁊ sunt nõ localia. Ultimũ ↄtinẽs. s. celuꝫ
empyreũ: locale nõ est. Sup͡ igit͡ oĩa localia
est loco: ⁊ nõ sup͡ nõ localia est loco. sup͡ oĩa
x͡o dignitate ⁊ p͡tãte. Ad rõẽs que osten
dũt q͡ sup͡ celũ empyreũ sit loco. dd. ad p̃mã
q͡ si intelligat͡ illud sup͡ celos. s. p͡tãte ⁊ di-
gnitate: sic bene dico. q͡ eleuata est sua p͡tãs
sup͡ oẽ celũ. Uñ data est ei p͡tãs in celo ⁊ in
terra. ⁊ nomẽ sup͡ oẽ nomẽ ⁊c. Si aũt istud
intelligat͡ localr͡ nõ est vep͡: q͡a sup͡ nõ locale
ponere ordinẽ loci. nihil est dictu neqꝫ possi
bile. Quia g͡o corp͡ illud. s. celũ empyreũ ẽ nõ
locale: q͡a ultimũ. Ideo dicẽ q͡ sit sup͡ ipsum
loco xp̃s: hoc nihil est dictu. Ad aliũ dd
q͡ meritũ xp̃i est meritũ hominis: ⁊ etiam
hoĩs dei. Scd͡m q͡ hõ est: s͡m hoc meritũ ei͡
bene pot͡ esse p͡portionale. sed s͡m q͡ homo
deus nõ. sed magis respicit meritũ q͡ homo
est: q͡ q͡ homo de͡. quia dei nõ est mereri: ⁊
ita s͡m hoc cũ ascensio ↄueniat ei p͡ut s͡m
q͡ hõ. ↄuenient͡ t͡minat͡ sua ascensio ad locũ
angelop͡. Itẽ si locus esset de s͡balib͡ bea
titudĩ bñ p͡cederꝫ obiectio: s͡ ita nõ est. ĩmo
de accidentalib͡. eque. n. pot͡ beatificari xp̃s
in loco corpali: sicut in alio loco. Et iõ nõ se-
q͡t͡ q͡ si meritũ sit ĩp͡portionale q͡ loc͡ im
proportionalis: quia illud nõ tenet nisi in ill͡
que sunt de s͡ba beatitudinis sic͡ sunt visio
dilectiõ. ⁊ etiã dotes. corpia agilitas. claritas
s͡btilitas. qui eñ plus meruerit: ⁊ plus hẽbit
de beatitudine: ⁊ plus videbit: ⁊ plus ama-
bit ⁊c. Uñ istas xp̃s plus hẽbit ista s͡m q͡ hõ
q͡ creatura alia. ⁊ ĩp͡portionabilit͡ sicut me
ritũ ĩp͡portionale. Ad aliud pꝫ solo s͡m
distinctionẽ factã vt li excelsior dicat talem
ordinẽ uel talẽ ⁊c. Ad aliud qd͡ obĩ͡ d glo
q͡ occursus ei͡ usqꝫ ad sedẽ p͡ris ↄuenit x͡o
s͡m hoĩem: dd͡m q͡ s͡m aliquãdo dicit ↄditi-
onẽ nãe. Aliq͡n vnitatẽ p͡sone. Si dicat ↄdi-
tionẽ nature: tũc hec distinguẽda est. X͡po sꝫ
hominẽ ↄuenit occursus usqꝫ ad sedẽ p͡ris
quia vsqꝫ pot͡ teneri exclusiue: vel inclusiue
Si exclusiue tũc est x͡a: quia ponit tũc q͡ nõ
p͡tigerit ad sedem patris. tñ p͡fecte occurrit.
nihilominus circa ip͡m ⁊ tñ usqꝫ ad ip͡m. sicut
ille dr͡ currere vsqꝫ ad ciuitatẽ qui p͡uenit v-
sqꝫ ad portã: ⁊ tñ nõ intrat sed manet extra
⁊ tũc vsqꝫ exclusiue tenet͡. Si aũt intret tũc
tenet͡ inclusiue. Si aũt hic li usqꝫ teneat͡ in
clusiue: ⁊ li s͡m dicat ↄditionẽ nãe: sic est fal
sa: quia ponit tũc q͡ p͡fecte attigerit ⁊ p͡tici
pet celsitudinẽ p͡ris. ⁊ ponit equalitatẽ ipi͡
ad patrẽ s͡m hu͡manã nãm: quod nõ est pos-
sibile. Si dicat x͡oitatẽ p͡sone et tũc est sensus
xp̃s s͡m q͡ ip͡e est illa p͡sona que est homo oc
currit vsqꝫ ad sedẽ patris. hoc bene vep͡ est
⁊ est equalis patri. Ad aliud dd͡m. qd͡ obĩ͡
q͡ loco ⁊ dignitate ascendit sup͡ omẽs celos
Dicendũ q͡ sup͡ oẽs locos locabiles ascẽdit
loco ⁊ dignitate. sup͡ omẽs aũt dignitate: s͡
non loco.

Postea queritur de

termino ascensionis respectu sp͡irituũ. vtruꝫ
ascendit sup͡ omẽs sp͡us sicut sup͡ angelos ⁊
aĩas beatas. Ad qd͡ sic. s͡bis spiritualibus
debet͡ locus spiritualis. ⁊ corpalibus corpal͡
Locus igit͡ angelop͡ est spiritualis: ⁊ locus
cuiuslꝫ corpis corpalis. ⁊ ita locus corporis
xp̃i. Sꝫ ĩpossibile est q͡ aliq͡s loc͡ corpalis sit
tante dignitatis q͡nte sp͡ualis. Ergo loc͡ cor
poris xp̃i ñ ẽ tante dignitatis q͡nte locus an
gelop͡. ergo nõ est sup͡ eũ sed citra. Nõ ergo
sup͡ spirituales s͡bas beatas ascendit. Iteꝫ
angelica nã sublimat͡ ad ↄtemplationẽ diui
nã. Ad h͡ at͡ nõ pot͡ s͡blimari nã corpea et͡ in
xp̃o. q͡a hoc est contr͡ nãm corpis. sed s͡m sub
limationẽ nãe sublimat͡ ei͡ loc͡. Ergo locus
angelop͡ ⁊ beatap͡ aĩap͡ sublimior est q͡ lo-
cus corporis xp̃i. nõ igit͡ sup͡ angelos ascen-
dit. Coñ. Corp͡ xp̃i est dignius oĩ corpali
creatura. Si ergo debet determinari locus
s͡m dignitatẽ nãe. oportuit q͡ locus ei͡ sit
in sup͡mo loco corpali. Itẽ corp͡ xp̃i ẽ vni
tũ deitati. Sꝫ vnio cũ diuinitate est excellẽ-
tissima: qua nulla maior cogitari pot͡ in cre-
atura. ergo s͡m hoc excellit oẽm creaturã: g͡o
si s͡m dignitatẽ det͡ locus sup͡ angelos dabi
tur locus eius. Solo dd. q͡ simplicit͡ xp̃s
ascendit ⁊ est sup͡ oẽ corpale et spirituale: s͡
tñ different͡. quia sup͡ oẽ locabile est loco. sim
plicit͡ aũt sup͡ oẽ qd͡ est creatũ tã locale q͡ñ
locale est dignitate et p͡tãte: et sic sup͡ ange-
los. Uñ ad eph͡. i. Constituens ad dexteram
suã in celestibus sup͡ oẽm principatũ et po-
testatem x͡tutẽ et dñationẽ ⁊c. Ad p̃mã

rōem inconitriū dō. ꝙ loc⁹ spūalis āgeli dr̄ tripliciẗ. vno mō ipm̄ corpus in qd̄ operatur sm̄ ꝙ dr̄ angelus cē vbi opatur: ⁊ dr̄ iste locus spūalis: quia ꝙ āgelus sit vbi opatur hoc intelligiẗ ⁊ non ꝑcipiẗ sensu. Alio mō dr̄ loc⁹ spiritualis terminatio siue ꝯtuitis ⁊ essētie. Tertio mō dr̄ metbaphorice: put de⁹ locus coīs angeloꝝ ⁊ aīaꝝ beataꝝ. Si loquamur de loco spirituali angeli. pmo⁰ ꝙ dr̄ spūale angeli rōne ꝯtenti. q̄a intelligibiliẗ est in eo: sic supior est locus xp̄i sm̄ corpus q̄ locus spūalis angeli. q̄a angelus in celo ēpyreo est ⁊ ibi opatur opē: qd̄ est ornatus siue ornare: ⁊ ultra q̄ angelus ornet est ipe xp̄s: ⁊ hic etiam locus spūalis nō est dignior loco corpali xp̄i. Cū hic locus spūalis corpalis sit sm̄ veritatē. ⁊ dicaẗ spūalis rōne ꝯtenti qd̄ est spūaliẗ in illo: ⁊ iteꝝ ꝯtentum corpale qd̄ est xp̄s. digni⁹ est illo contento spirituali rōe vnionis ad diuinitatē. Si loq̄mur de loco spūali angeli scd̄o mō. Sic nulla est ꝯpatio neq; ꝓportio: q̄a termin⁹ corpis ⁊ ēminus siue spiritualis nō se habēt vniuoce: sed equiuoce. Si tertio mō adhuc supius est corpus xp̄i: q̄tū ad illū locū q̄ angelus quia plus est saluati in deū p vnionē ⁊ vnitatem psone q̄ solū p amore ⁊ ꝯtemplatōēz quo ultio mō saluaẗ uel vniẗ angel⁹ dō. corpus aūt xp̄i pmo mō. Ad aliud qd̄ oñdit ꝙ locus xp̄i sit inferior angeloꝝ loco dōm ꝙ licet corporea nā in xp̄o nō sublimeẗ ad ꝯtemplationē: tñ sublimaẗ ad vnionē cū diuinitate. ⁊ hec sublimatio supior est q̄ sublimatio angeli. quia hec est in vnitate psone cū deo: illa nō ⁊ rōne h⁹ debeẗ ei locus sublimior in celo empyreo.

c Onsequenter queriẗ

ꝓpter quid sit ascensio. s. quis fuit fruct⁹ ascensionis. Et pmo queriẗ q̄s fuit fructus ascensionis q̄tum ad ipm. Scd̄o quis fuit fructus q̄tum ad nos.

Quantum ad primū

queriẗ. vtꝝ aliqua noua iocūditas ei accreuit ex sua ascensione. Ad qd̄ sic psal. Delectationes in dextera tua vsq; in finem. Glo. Delectatio ⁊ letitia erit mihi in ꝯsensu tuo humanis obtuitibus substracto. sed iste cōsensus fuit in die ascensionis. ergo delecta⁹ ⁊ letitia fuit ei in die ascensionis. accreuit ei igiẗ aliq̄d nouū gaudiū. Ad oppositū; xp̄s ante ascensionē erat pfecte beat⁹. Sz beatitudo est status oīum bonoꝝ ꝯgregatōe perfectus. Ergo cū esset in illo statu no erat possibile: ꝙ accresceret ei aliq̄d nouū gaudiū ex ascēsiōe. Solo dō ꝙ nouū gaudiū pōt dici q̄ ad nouā speciē gaudii ⁊ q̄ ad numeꝝ gaudioꝝ. Aut pōt dici nouū gaudiū solū; q̄s enou⁹ mo⁹ gaudendi uł gaudii. Primo⁰ nō accreuit ei nouū gaudiū. q̄s de nullo gauisus est in ascensione: de quo pꝰus nō gauderet. Unī sicut mō gaudet de hoc ꝙ sedet ad dexterā patris. i. loco ꝯpetentiori fruitiōi potioꝝ bonoꝝ patris. Ita pꝰus gaudebat de h̄ qd̄ sciebat se sessuꝝ ad dexterā patris. Sz modus gaudii differt: vnde ei accreuit nou⁹ modus solū. vnde sicut dicimus: ꝙ cū sit descensus a theolica practice ad practicā expiētie no fit descensus a noto ad ignotū. sed ad notū alio mō. sic de nullo habuit delectationē p⁹ ascensionē q̄n ante de illo hūit ⁊ q̄tum etiam ad numeꝝ gaudioꝝ. tñ nou⁹ modus ipi humanitati accreuit. Cū p experientiā sciuit ⁊ vidit militiā angeloꝝ sibi subiectam

c Onsequenter queriẗ

iuxta hoc de fructu ascensionis q̄ ad nos. Et pmo quo ad mortuos. Scd̄o quo ad viuos.

Ad primū obicitur

⁊ queriẗ vtꝝ ascensio xp̄i sit cā nostre ascensionis. Et vr ꝙ sic. q̄a sua resurrectio est cā nostre resurrectionis. g⁰ siłr ⁊c. Itē Aug⁹ in sermone de ascensione. Mors xp̄i viuificat nos: resurrectio erexit: ascensio uexit. g⁰ sua ascensio est cā nostre subuectionis seu ascensionis. Con. p passionē xp̄i amotum fuit oē impedimentū qd̄ erat ex pte nostra ascendendi in celū. Siłr ex pte sanctoꝝ erat meritū vt ascenderent ⁊ glorificarenẗ in celū. Ergo de iusticia debuissent ascenderē: ⁊ si xp̄s nō ascendisset ergo sua ascensio nō est causa nostre ascensionis. Iuxta hoc queriẗ. vtꝝ ascensio xp̄i aperuit ianuā padisi. Ad qd̄ sic Hebre. 4⁰. Habentes pontificē qui penetrauit celos. Glo. penetrauit. i. penitus intrauit vt nos sequi possimus. Ergo ascensio xp̄i aperuit ianuā celi. Conẗ. Math. 27⁰. Scā est hora sexta. Glo. Diuine pietatis ordo poscebat vt eodē tpis articulo q̄ Ade puaricati

ebcluserat. Latroni penitenti ianuā reseraret padisi: sed hoc fuit in sua passione. ergo passio xpi ianuā aperuit: nō g° ascensio.

Ite Luc. 3°. Baptizato ihu et orāte zc. Glo dum aqua iordanis subiit nobis ianuam celi pandit: et dum caro noxia aquis frigētib⁹ tingit. opposita noxis quodā rūphea ignea extinguit. ergo baptismus ei⁹ aperuit nobis ianuā padisi. Nō est igit h effect⁹ ascensiōis pptr hoc querit si ascensio aperuit et passio et baptismus qūo differenē. Solo duplex est ordo. vnus est ordo iusticie generalis. Et est ordo dispensationis spālis. Ordo iusticie generalis attendit ante peccatū et p⁹. Et osiderando istū ordinē: fm ipm debēt reddi bonis bona: et malis mala. et finalit mal' supplicū eternū. Sz vlterius est ordo qui respicit dispensationē spālem: que fuit etiā i incarnatione et passione et resurrectione et dūi ascensione. Quia hec oīa fuerunt ex dispensatione diuina ppter nostrā redemptionem Primo mō si nō fuisset peccatū. sufficeret primus ordo ad apiendū ianuā celi. quia ni fieret nisi bonū: et redderet bonū p bono. Et hoc mō nō dr ascensio dūi cā nostre ascensionis Sz q̄tū ad aliū ordinē est cā: quia ex dispensatione ascensio et resurrectio et alia sacramēta ordinant ad nostrā redemptōez. Et si obr. Nōne iusticia generalis sufficeret ad nostrā ascensionē sine aliis dispensationib⁹ spālib⁹ dō. q sic ante peccatū. sed nō p⁹ peccatū imo sēp p⁹ peccatū fm illā nobis redderet malū et nūq bonū. quia nō fuit bonum nisi p opationē uel aspectū ad incarnationez Et habendo fidē de ipa et de aliis sacramētis sicut dictū est et pbatū supius. Et si q̄rat an alie sint cause nostre redemptionis et apertionis ianue: dō. est q sic. q̄ri est causa fm meritū et fm effectū. Scōm meritū causa nostre ascensionis et reserationis ianue fuit ipa passio xpi. quia p suā passionē nobis hoc meruit. Causa aūt fm effectū dr pcep⁹ beatitudinis. Determinat aūt beatitudo q̄tum ad gloriā in otemplatione deitatis et q̄tum ad visionē assumpte humanitatis: et q̄tum ad societatē ofruentiū deo. Vñ fm h dz determinari effectus istius causalitatis. Descensus igit ad inferos fuit effect⁹ glorie q̄tum ad otemplatōz deitatis. Vñ tūc habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis. Sicut habet Ysa. 9°. quia aūt humanitas xpi nō erat glorificata ante resurrectionē. Dicimus q resurrectio xpi fuit cā glie que est in otemplatione et fruitione ipi⁹ humanitatis: et hec fuit gloria in lacte: sic pma in melle fm pmissionē factā. Exo. 3°. Ascēsio aūt cā fuit glorie que est in societate ofruētiū. et in hoc est magna gloria et maxie ī illo loco quī plus pticipat opatione dei et gratia vbi ogregate sunt beate aie cū angelis et sil' vident deū. Hanc enī gloriā adduxit ascensio. et sic pz q ascensio est cā nostre beatitudinis siue ascensionis et alia sed differenter

Ad aliud qd obr de baptismo dō q passio aperuit celū fm meritū. baptismus sicut cā disponens quia baptismus per gratiam quā ofert disponit aiam vt sit digna illa beatitudine: ipā ascensio vt cā introducēs et hoc est qd dr in illis auctoritatib⁹ pandens iter ante eos. Mich. 2°. Et penetrauit. i. penitus intrauit zc. 4° ad Hebre.

Postea queritur de

fructu ascensionis quo ad viuētes et obicit sic. Si oīs actio xpi fuit ppter nostrā salutē Sz pñtia dūi magis esset ad nostrā salutez q̄ eius absentia. g° nō debuit ascendē. s mo rari nobiscū hic. Cont. Leo papa in smone de ascensione. Dñs ihs dū humanā oditionē sideribus īportauit credentib⁹ celum p⁹ se patere monstrauit. Si g° hoc erat necessariū nobis: pz q necessariū fuit ipm ascendere. Itē ascendit sup oēs celos vt ad impleret oīa. 4° ad Eph. Glo. Suis donis rōnali creature et etiā oī creature pfecit sua ascēsio et otulit dona. Ergo necessariū fuit nobis ipm ascendere. Querit igit que sint illa dona quibus oia ad īpleuit in sui ascensione. Solo dicendū. q duplex fuit fructus dñice ascensionis quo ad viuos. Unus fuit q̄tum ad certificationē spei beatitudis alius fuit quātum ad susceptionē et pticipationē spūalioez diuini amoris. Primum fructū assignat Leo papa dicēs. Ascensio xpi nostra est puectio et quo pcessit gloria capitis eo spes tendit et corpis. et sic ex ascensiōe xpi certiorat spes beatitudinis corpis. i. ecclesie siue spes nostra. De scdo fructu habemus in Jo. 16°. Nisi ego abiero paclitus nō veniet ad vos. Et dicit glo. Augu. Nō q positus in terra nō posset dare. Sz quia nō sunt idonei accipe nisi cū fm carnē desistant noscere: et

statis p⁹ dicit. Si carnalit deserитis capacea
spūs nō eritis. Patet g° φ ipa pñtia corpo
ralis erat agnatiua amoris carnalis dñi in
apostolis. ⁊ ille amor carnal s īpediebat: ⁊
diminuebat amorē spiritualē dei. Et ideo
dicit nisi ego abiero ⁊c. Nisi pñtia mea cor-
poralis a uobis subtrahat. nō erit in uobis
pfectio diuini amoris: ⁊ hoc est quod dicit
Aug⁹. sup illud Jo. Si cognosceritis me ⁊c.
Ideo subtraho a uobis formā istā serui in
qua pater maior me est. vt sb oculis carnis
serui forma subtracta dñi: spiritualit vidē
possitis: ⁊ sic fruct⁹ ascensionis ei⁹ ē pfectio
diuini ⁊ spiritualis amoris ⁊ cognitiōis spi
ritualis. Ad illud qd obr inconūiū d dm
p inkemptionē: φ pñtia corporalis ipius sal
natoris min⁹ eēt ad nrā salutē: qa min⁹ eēt
ad nostrā spem: ⁊ minus ad diuinū amorez
Et iō necessariū fuit qītū ad nostrā salutē
φ ascenderz. Ad aliud qd querit quid sit
dcm: φ ad īplenit oīa suis donis. dō. φ illa
īpletio oīum dr qītum ad hominē qui habz
coīonē cum omnibus ⁊ qui quodāmō est
oīa fm qd dr Sapi. Et h φ otinet oīa sciē-
tiam h; uocis. ibi appellat φ otinet omnia
homo. Et silr Math. vlti. Predicate euange-
liū oī creature. appellat hic oīs creatura hō.
Implenit g° oīa. i. hominē suis donis. s. grā
spūs sancti in sua ascensione. quia nō erant
homines bene dispositi ad amorē spiritualē
nisi ipe auferret suam pñtiam corporalem
ab eis.

Onsequenter viso

de ascensione xpi: ⁊ de termio ascē
sionis. Querendū est de sessione xpi ad dex-
terā patris. De q dr in symbolo: sedz ad dex
terā patris. Et circa hoc queriit quattuor.
Primo an oueniat alii qī xpo sedere ad dex
terā patris. Scdo an xpo fm φ homo con
ueniat sedere ad dextaz patris. Tertio an
oueniat spūi sancto. Quarto an oueniat
filio dei fm diuinā naturam.

Ad primū arguitur

sic. i. ad eph. Cōstituens illū ad dexterā Glo.
i. eternā beatitudinē. Uñ dicit φ dextera di
est beatitudo eterna que scīs dat. sic sinistra
eius miseria ppetua que ipiis dat. Sz oib⁹
sanctis oueit quiescere in beatitudine eter
na. g° oibus scīs aliis a xpo ouenit sedē ad
dexterā patris. Contra. Hec dextera lz φ
dr de xpo nō exponit nisi dupli. Sic patz ad
Roma. 8. Ubi dr qui est ad dextera dei. s.
patris. Glo. i. equalis patri: uel in potioribus
bonis patris. ergo dextera patris uel est eq̄-
litas pris: uel potioritas bonoz patris. Hec
aūt sūt quibus nulla bona possunt cogitari
meliora. sed nulli creature alii ouenit equali
tas cū pre: nec potioitas bonoz pris. g° nlli
alie creature a xpo oueit sedē ad dextaz pris
Itē ad eph. i. Cōstituens illū in celestibus
Sed iste osensus ouenit nature diuine: uel
creature vnite diuinitati. Sed nulla creatu
ra talis est nisi xps. ergo nō oueit alii qī xpo
iste osensus. Ad pbandū minorē dicit Leo
papa in smone de ascēsione. Humanitas xpi
est eterni patris recepta osensu. Et ponit ra
tionē hui⁹ sic. Cōueniens erat vt illi⁹ glorie
sociaret in trono cui⁹ ⁊ nā copulabat i filio
Si g° sola humana nā xpi copulat diuinita
ti ⁊ nō alia. ergo ⁊c. Solo d d. φ sede ad
dexterā patris soli xpo ouenit. ita φ nō alii
creature ab ipo ouenit iste osensus. vnde eē
nec angelis ouenit ⁊ hoc habet pmo ad He
bre. Cui aliquādo angeloz dixit. sede a dex-
teris meis qi dicat nulli. Sz nōndū φ dif
ferūt esse ad dexterā patris: ⁊ sedere ad dex
terā patris. Esse. n. ad dexterā patris: ⁊ si pos
sit ouenire aliis a xpo: nō tamē sedere ad ei⁹
dexterā quia sedere iportat vnionē uel equa
litatē: ⁊ quandā coionē beatitudīs cū patre
qd nulli alii a xpo ouenit. Sed esse ad dex-
terā est esse in eterna beatitudine: quod bn
ouenit multis aliis a xpo. Et per hoc soluit
ratio incontrarium.

Postea queritur an

xpo sm φ homo oueniat sedere ad dexteraz
patris. Ad qd sicd fm. s. pmā expositionem
eius qd dico sedere ad dexterā patris n est
dubium qn ei oueniat: quia ipe collocat⁹ est
in potiorib⁹ bonis patris. s. i amore di in visi
one veritatis ⁊c. Sed qītum ad sdā expositoz
qua exponit sedē ad equalitatē patris ma-
ior ē dubitatio. Ad qd sic Jo. Dam⁹. Nō
localē dexterā patris dicimus. dextera enim
⁊ sinistra eoz q circūscribūt sūt. Dexteram
patris dicimus honorē ⁊ gloriā dei patris
siue deitatis in qua di filius ante secula vt
de⁹ patri osubstantialis ⁊ in vltimis incar-
natus corpaliter sedet glorificata ei⁹ carne

Ei g° dei filius cū glorificata eius carne sedet ad dexterā patris que dr̄ honor ⁊ glīa dei patris.g° fm ꝙ homo sedet in equalitate pris. Itē psal. A sūmo celo egressio ei⁹ Glo.ab equalitate patris egressio ei⁹:⁊ occursus eius vsqȝ ad sūmū eius.Glo.i.in equalitate patris.Uñ dicit ipa glo. Occurrit ipse homo plenitudine diuinitatis usqȝ ad equalitatē patris. Ad oppositū. Impossibile ē ꝙ creatura in aliquo equet̃ creatori·quia oīs creatura finita.creator aūt infinit⁹.ergo impossibile est creaturā sedere in equalitatē patris.Sȝ xp̄s inq̄tū homo est creatura. ergo nō sedet in equalitate pr̄is.g° ei nō cōuenit sedere ad dexterā patris fm vltimā expositionē: Solo.dō. ꝙ ɔsessus in dextera pris pōt intelligi uel fm rōem equalitatis vel fm rōem vnionis ad illū qui est equalis patri. Si fm rōem equalitatis. sic xp̄o non ɔuenit iste ɔsessus fm humanā nām: vt fm dicat ɔditionē nāe. Si aūt intelligat̃ hic fm rōȝ vnionis ad illum qui est equalis patri. Sic iste ɔsessus ɔnēit xp̄o fȝ ꝙ hō siue hūanitati:⁊ dicit ibi fm vnitatē psone.ɔuenit enim humanitati xp̄i vniri in vna psona filii dei qui est equalis patri.Et hoc mō dicit Dam⁹ Adorat̃ vna ypostasis cū carne ab oī creatura.Et sic loquit̃ ⁊ intellit Leo papa ɔsessuȝ istū in p̄dicta auctoritate: ⁊ sic etiā loquit̃ de isto cōsessu. Glo.sup illud. Et occursus eius ⁊c.quia dicit glo.occurrit plenitudine diuinitatis ad equalitatē patris. Hec enim plenitudo est p vnionē ad diuinitatē.Unde p hoc sig̃t ꝙ hoc ɔuenit ei fm vnionē illam ad illum qui est equalis patri.s.filio dei fm diuinā naturam.

Cōsequenter queritur

an spiritui sancto ɔueniat sedere ad dexterā patris. Ad qḋ sic obī: ⁊ accipit̃ sedē fm scḋam expositionē que est sedere ad eq̄litatē patris in li.de regulis fidei dr̄ in patre vnitas.in filio equalitas.in spū sancto vtriusqȝ ɔnexio.ergo soli filio ɔuenit sedere ad equalitatē patris ⁊ nō spiritui sancto: Itē dextera manu nos opamur.Sȝ filio ɔuenit hoc qḋ dico p ip̄m oīa fieri. Uñ Jo.i.Omnia p ip̄m facta sunt.Et ad Ro.x°.Ex ip̄o ⁊ per ip̄m:⁊ in ip̄o sunt oīa.Ex ipo dr̄ ꝓpter prēȝ in ipo ꝓpter spm̄ scm̄ p ip̄m ꝓpter filiū. g° ipe est cui ɔuenit ꝙ p ip̄m fiūt omīa:⁊ non spūs sanct⁹.ergo dȝ dici filius ad dexteram Quia ex pte illa qua opatur deus oia ⁊ non spūs scūs. Ad oppositū. Sedē ad dexterā patris iportat distinctionē psonaȝ. ⁊ equalitatē psone ad psonā in gloria:⁊ honore.Sȝ sic se hȝ spūs sanct⁹ ad patrē.Ergo ei ɔuenit sedere ad dexterā patris. Solo dō. ꝙ est loqui de equalitate ꝓprie uel p appropriacione hȝ qḋ sumit̃ ꝓpe n̄ dīc aliḋ eq̄litas ī diuinis nisi diuinā essentiā: vt virtutē que nō est maior in psonis in vna q̄ in alia. Sȝ vna eadem in qua coequat̃ psone hoc mō ē vna equalitas in diuinis psonis:sic̄ vna essentia Un equalitas est ipa diuina essentia. Alio mō sumit̃ equalitas in diuinis fm appropriatōȝ vt dicat̃ eq̄litas ɔformitas in notōe siue habitudine.⁊ h mō appropriat̃ filio.Eq̄litas eni ponit dualitatē.In ordine.n.p̄mo diuinaȝ psonaȝ pater est pn̄cipiū. fili⁹ ītelligit̃ ꝓxim⁹ ab illo. ⁊ ideo ī filio p̄ma dualitas q̄ coequat̃ pn̄cipio patri in essentia ī v̄tute ⁊ etiā in notōe:q̄a sicut pater est psona a qua alia est p spiratōȝ.Sic filius est psona a qua est alia psona p eandē spiratōem. et hoc mō ɔpat̃. Equalitas p̄mo dīc ɔformitatē ī essētia diuina ⁊ v̄tute ⁊ hoc cōuenit cuiḻ psone.⁊ hoc mō sedere ad equalitatē patris conuenit spūi sancto.sed si sedere ad equalitatē dr̄ fm appropriationē fm ꝙ equalitas dr̄ fȝ appropriatōeȝ que est cōformitas in notione sic soli filio ⁊ nō spūi scō conueīt sedere ad dexterā patris.

Consequenter queritur

qūo conueīt filio fm diuinā nām sedē ad equalitatē patris ⁊ loquamur de equalitate fm notōeȝ.Et dr̄ ꝙ nō conueīt h mō Pat̃ est psona nō ab alio a quo alius. ⁊ ex h attribuit̃ ei rō auctoritatis ⁊ auctas p̄mi pn̄cipii.sed filius est ab alio ⁊ ab ipo alius. g° nō est plena cōformitas ī notōne filii ad patrē.Cum ergo equalitas notōnal īportet plenam cōformitatē notōnalē.ergo nō conueīt filio sedere ad equalitatē patris:que est ī notōe.⁊ ita nec ad dexterā h mō. Itē Hyll. in li.de synodis ponit v̄bū concilii nō exeq̄mus uel cōpamus filiū patri: sed subiectuȝ ītelligimus:⁊ loquit̃ de filio fm diuinam nām.ergo filio fm diuinā nām nō conueīt sedere ad equalitatē patris.ergo nec ad dexterā:tum fm equalitatē dicamus sedere ad

dexterã patris. Solo ỽ d. absolute ꝓprie ⁊ p appropatõ ɔuenit equalitas filio ⁊ sedẽ ad dexterã patris. Ad aliud ỽo q̃d obicit d̃ d. q̃ est diã inter equare ⁊ exequare. hec enĩ est simplr̃ neganda nõ equamus filium pri. hec aũt exponẽda est mõ exequam⁹. Eq̃re enĩ dicit ɔformitatẽ in nã ⁊ virtute: ⁊ h̃ est int᷑ patrẽ ⁊ filiũ. sed hec ꝑpositio ex dicit habitudinẽ ad aliud vt ad principiũ: ⁊ hec beatitudo ɔuenit filio ⁊ nõ patri rõe cuius dr̃ nõ exequam⁹ filiũ patri. i. nõ exequamus in ex. hoc est in habitudine ĩportata p hanc ꝑpositionẽ ex. quia pat᷑ nõ est ex alio sicut filius: quia pater est p̃cipiũ sine p̃cipio. Fili⁹ est p̃cipiũ de p̃cipio. sed subiectũ intelligimus: q̃a filio a patre. Unde rõe originis dr̃ illud uerbũ ⁊ nõ rõne virtut꜡ ⁊ essentie. Nõ enĩ possumus dicere q̃ fili⁹ sit ens nõ ex alio sicut pater. Et ꝓpter hoc nõ exequamus. Uñ stati accipit ɔtiũ illo ỽbũ. Geñ. 19. Pluit dñs a dño. Et dr̃ nõ enĩ pluit filius a se ipo. sed a dño auctore.

i Nquisito de a-

scensione saluatoris ad celos. Consequẽter inquirendũ est de aduẽtu eius ad iudiciũ. Nam discipulis dictũ est ab angel᷑ Act. 1°. Uiri galilei q̃d statis aspicientes in celũ. hic ihs qui assumpt⁹ est a uobis in celũ: sic ueniet quẽadmodũ vidistis eũ ascendentẽ. ⁊ Math. 24°. Uidebitis filiũ hoĩs uenientẽ in ỽtute multa ⁊ maiestate. i. Cor. 4. Itaq̃ nolite ante tps iudicare quoadusq̃ veniat dñs: qui illuminabit abscõdita tenebrarũ: ⁊ manifestabit ɔsilia cordiũ. Et q̃tum ẽ ad p̃sitem intentionẽ querũt᷑ hec. Primo de signis p̃cedentib⁹ aduentũ ad iudicium Scdo ỽ loco ⁊ tpe iudicii. Tertio de psona uẽturi iudicis. Quarto de apparitiõe iudicis. Quĩto de asistentib⁹ iudici.

Quantum ad primũ

nõ. q̃ s̃m Math. 24°. A saluatore ponuntur multa genera signoꝝ p̃ambula aduentũ iudicis. Quedã remota vt de diuersis generib⁹ tribulationũ. Surget enĩ gens cont᷑ gentem ⁊ regnũ ɔtra regnũ ⁊c. Oportet eñ hoc fieri sed nũdũ statim finis. Quedã ỽo ꝓpinqua vt aduent⁹ antixp̃i ⁊ suoꝝ. Unde ibi dicit᷑ Cũ ergo videritis abhominatõẽ desolutois que dcã est a Daniele ꝓpħa stante in loco sancto. ⁊ ibi sequit᷑ statim aũt p⁹ tribulationẽ ⁊c. Quedã uero ꝓxima vt ĩmutatio superioꝝ sol obscurabit᷑ ⁊c. ⁊ sequit᷑ videbũt filiũ hominis venientẽ. Queda vero ɔiuncta vbi dr̃ mittet angelos suos cũ tuba ⁊c. Omissis igit᷑ signis remotis ⁊ ꝓpinquis de q̃bus tractabit᷑ cũ aget᷑ de iudicio generali. In p̃nti queremus de signis ꝓxis ⁊ ɔiũctis:

q Ueritur igitur

de illis tribus signis que ponũtur Math. 24°. Quoꝝ vnũ est ĩmutatio corporũ celestiũ. Aliud comotio ỽtutũ celorum Tertiũ apparitio signi redemptionis hoĩs Unde ibi dr̃ sol obscurabit᷑: ⁊ luna ñ dabit lumẽ. ⁊ stelle cadent de celo. ecce p̃mũ. Et ỽtutes celoꝝ mouebũt᷑: ecce scdm. Et tũc apparebit signũ filii hominis ⁊c. ecce t̃tiũ. Quartum ỽo signũ ponit᷑ conflagratio mundi in psal. Ignis ante ipm̃ p̃cedet ⁊ inflãmabit in circuitu inimicos eius.

Quantuz ad primũ

introducunt᷑ auctes Apoc. 8°. Et quart⁹ angelus tuba cecinit: ⁊ p̃cussa est tertia pars solis: ⁊ tertia pars lune: ⁊ tertia ps stellaꝝ ita vt obscuraret᷑ tertia ps eoꝝ. Ysa. 13°. Qm̃ stelle celi ⁊ splendor eaꝝ nõ expandent lumẽ suũ. obtenebrat⁹ est sol ĩ ortu suo ⁊ luna nõ splendebit in lumĩe suo. Apoc. 6°. Et sol fcs̃ est niger tãq̃ sacc⁹ ciliciu⁹ ⁊ luna tota fcã est sanguis. ⁊ stelle de celo ceciderũt ⁊c.

Cõtra. Constat q̃ corpa celestia ĩalterabilia sunt. g° nõ obscurabunt᷑. Item q̃uo ĩtelligit᷑ hec obscuratio aut p mutatione factam in ipis corporibus aut q̃tum ad appitionẽ videt᷑ eẽ immutari. Itẽ tum ɔstat q̃ s̃m sbam ⁊ fixionẽ sunt ꝑpetua ⁊ imutabilia q̃uo dicunt᷑ cadẽ de celo. R° q̃a obscuratio pot ĩtelligi uel ĩmutatio sicut fuit in morte xp̃i ita ĩ ɔsũmatione mundi ⁊ exaltatõe xp̃i. uel absconsio q̃admodũ minor lux sub maiori. ita adueniente maxĩa luminositate corpis xp̃i obscurabunt᷑ p absconsionẽ. Sol luna ⁊ stelle celi. Unde Iero. Sydera ĩ die iudicii videbunt᷑ obscurari non diminutiõe sue lucis accẽte. sed claritate veri lumĩs superueniente de qua Ysa. 24°. Erubescet luna. ⁊ ɔfundet᷑ sol cum regnauerit dñs exercituũ. Ceteꝝ pacto iudicii die fiet q̃a idẽ ꝓpħa dicit alibi 30. Et erit lux lune sicut lux solis ⁊ lux solis erit

septempliciter sicut lux .7. dierum. Ad illud quod querit quo dicuntur cadere stelle de celo dicendum quod hoc intelligitur dupliciter. Primo quantum ad mutationem luminositatis in obscuritatem sicut dicit Raba. quod de stellis dictum est. et stelle cadent de celo hoc in Math. 24°. ita scriptum est et stelle celi erunt decidentes. hoc est suo lumine privabuntur ut vicinum domini indicerent adventum.

Secundo potest intelligi quantum ad apparitionem sicut videtur nunc vapor ascendens inflammatus cadere ad modum stelle ut venientem precedent signa inflammationis mundi. psal. Ignis ante ipsum p. 2c. Elevatis vaporibus et inflammatis apparet casus stellarum.

Circa secundum signum

querit quid intelligantur virtutes celorum et cum dicatur in psal. Benedicite domino omnes virtutes eius ministri eius qui facitis voluntatem eius et sequitur per expositionem. Benedicite domino omnes angeli virtutes celi: angeli intelliguntur. Item Beda et remigius. Quid mirum tremere homines cum aspectu iudicis tremant angelice potestates Unde Job. 26°. Columne celi contremiscunt et pavent ad nutum eius. Grego. Quid ergo faciunt tabule quando tremunt columne. Quid virgula deserti patitur quando cedrus paradisi concutitur. Contra. Cum angeli sint beati. beatitudo vero excludit omnem miseriam et mutabilitatem nullo modo possunt dici timore affici vel moveri.

Item quare non dicuntur angeli hic sicut virtutes. Responsio ad primum moveri dicuntur angeli affectu ex contemplatione maiestatis christi refulgentes in propriam puritatem. et hic affectus dicitur reverentie sine timoris. Alio modo quantum ad effectum exequendo ministerium consummationis mundi: et innovationis et humane resurrectionis. Ad aliud dicendum quod angeli dicuntur ante iudicium. quia in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis Hebreos primo. Virtutes vero in iudicio dicuntur propter excellentiam operum motus in innovatione mundi et resurrectione corporum.

Circa tertium signum

querit quid dicatur signum filii hominis. Nam signum illud potest intelligi multipliciter. Et ad hoc respondetur quod potest dici aut signum crucis. Unde Criso. Crux apparebit sole lucentior existens et non est necessitas exaltationis cum viderint crucem aut signa passionis in carne christi. Unde Criso

Quidam putant crucem christi ostendendam esse in celo: verius autem ipsum christum habentem in corpore suo testimonia passionis. i. vulnerum lancee et clavorum ut impleatur illud Zach. 12°. Videbunt in quem transfixerunt. Apoca. Ecce venit cum nubibus celi et videbit eum omnis oculus: et qui eum pupugerunt: aut signum crucis impressum frontibus fidelium configuratur in Eze. 9°. in thau. Signa frontes virorum gementium et dolentium. Apoc. 7°. Nolite nocere terre et mari neque arboribus quousque signemus servos dei nostri in frontibus eorum. Sed tunc querit si apparebit cum cruce. utrum hoc erit cum cruce facta gloriosa vel non. et videtur quod erit gloriosa: quoniam dicit Criso. Omel. 76°. super Math. Quod tunc crux multo solaribus radiis luculentior erit. Ergo apparebit in maiori luminositate quam habeat sol et radii eius. Sed hoc non potest esse nisi glorificetur quia per sui glorificationem ita luminosa apparebit non per suam naturam. ergo apparebit cum cruce facta gloriosa. Sed hoc posito queritur. utrum ipsa crux in hac immutatione vel luminositate permanebit. quia videtur quod non. quia sicut dicit Aug. Omnia que propter hominis necessitatem creata sunt desinent esse et cessabunt quoniam ipsa necessitas hominis cessabat. Sed vegetabilia et corpora mineralia et animalia bruta: et huiusmodi terre nascentia tantum ad hominis necessitatem ordinata sunt. Elementa autem et huiusmodi non solum creata sunt propter hominis necessitatem: immo etiam propter universitatis decorem: et ista manebunt quantum ad hoc quod sunt ad decorem universitatis evacuabuntur autem quantum ad hoc quod sunt ad hominis necessitatem. Ergo cum crux sit de numero vegetabilium: et ita propter hominis necessitatem creata non permanebit immo desinit esse postquam apparuerit in hac claritate. ergo non erit glorificata: tum omne glorificatum sit perpetuum. Responsio dicendum quod nihil hic debet temere diffiniri cum sancti ponant diversa. Nam secundum quosdam. Si corpora immutabuntur. ut elementa que corruptibilia sunt et corpora celestia. Multo fortius videtur quod illud quod fuit instrumentum nostre redemptionis: et istud fuit crux. Unde per hoc debet intelligi quod ipsa crux in illa luce apparebit de qua dicit Criso. quod luculentior erit solaribus radiis. et quod etiam in illa remanebit: sicut alia corpora et elementa que corruptibilia sunt de sui natura: cum istud corpus fuerit nostre redemptionis instrumentum Unde per hoc habet quandam dignitatem: ex qua videtur habere congruentiam ad permanendum sic illa. posset dici tamen quod sicut christus in transfiguratione ostendit

quandā claritatē manēte adhuc corpe suo mortali. ita posset ibi ostendere claritatē in cruce manēte tali corpe corruptibili. et sic post talē ostensionē nō oporteret q remaneret. nō tamē est diffinita sñia a sanctis. ideo nec hic diffinire volumus sñiam.

Circa quartum que

ritur de ↄfragratione que fiet per ignē. vtrū pcedat iudiciū aut sequet. psal. Ignis ante ipm pcedet. Et vltio Ysa. sup illud. In igne veniet. Glo. qui purgabit electos. i. Cor. iii°. Uniuscuiusq; quale sit opus ignis pbabit. Item Mal. 3°. Ipe sedebit ↄflans: et post sequit et purgabit filios leui. et post accedā ad vos ꝛc. Ex his oībus arguit q prius erit ↄfragratio q iudiciū. Contra. Arguit ex ordine iudicii determinato ab Aug. de ci. dei. zo ca. vltīo. In illo iudicio has res dicimus esse venturas. Heliā tesbitē fidem iudeoꝝ antixpm psecuturū. xpm iudicaturū: mortuoꝝ resurrectionē. bonoꝝ et maloꝝ diseptionē. mūdi cōfragrationē. eius dēniq; renouationē. et post existimo ea que a me ↄmemorata sunt ordine oīa esse ventura. Item vr q hec omnia debeāt esse simul. s. ↄfragratio iudiciū: et cōdemnatio: et hm. Eccl. 18°. Qui viuit in eternū creauit oīa simul. ergo pari rōne oīa simul recreabit. Rn°. pōt dici q ille ignis diuersos habebit effect9. Purgabit eni: et sm hoc pcedet iudiciū. Nō eni accedent electi ad iudiciū nisi prius purgati. Item per ipz ignē fiet innouatio vniuersi: et hoc post ↄdemnationē maloꝝ: et sm hoc sequet. et sm hoc cōcordande sunt auctoritates que videnf cōtrarie. Ad hoc quod obr q omīa reparabūtur simul dō. q nō est simile de ope creationis et repationis finalis. Nam creationis actus solum recipit cām creatricē. Reparatio do finalis et ↄsūmatio respicit cām et creaturam rōnalem rōne cui9 dispensat nō simul sed sm exigentiā ipius. Ideo pmus effectus est purgationis bonoꝝ. Secūdus erit iudiciū bonoꝝ et maloꝝ. Tertio succedet maloꝝ ↄdemnatio: et beatificatio bonoꝝ. Possz tamē dici q sicut in ope pme ↄditionis triplicat actus ut sit op9 creatiōis: opus distinctionis: et opus ornatus. ita i ope vltime cōsūmationis triplicat actus: ut sit actus vel op9 purgationis: et opus discretionis iudicii et opus retributionis: et tñ simul omēs purgabunt purgandi. simul oēs iudicabūt. sl pmiabūt: qtuis nō simul sit purgatio iudiciū et retributio.

Consequenter que

rit de signis ↄiunctis. de quibus tessaloni. Quoniam ipe dns in iussu et in voce archangeli et in tuba dei descēdet de celo ꝛc. Quia nō vr ibi necessitas istoꝝ. quia sicut solo verbo creauit de9 omīa. ita solo verbo pōt oīa suscitare. Ergo nō requirūt ista. Preterea que est dría inter tubā et vocē: qm per tubā vr designari vox. Unde sup illud. 24°. mat. Mittet angelos suos cū tuba. dicit Aug9. Et tuba ē prās suscitandi mortuos. vox magna ut null9 remāeat nō iustificat9. et vt oēs sint i iudicio. Et sup illud pma tessal. 4°. In iusu ꝛc. dicit glo. q tuba erit vox magna āgeloꝝ in q g° differt a voce. Solo dō. q in ipo iudicio bene sufficeret iussus dei sic et in creando: tñ ad notandū ↄgruentiā apponunt illa tria. Nā sicut dictū est ipe ul tota trinitas iudicabit prāte auctoritatis. filius dei in qtū homo iudicabit prāte excellentie. Ipi aūt angeli licet nō iudicent. Habebunt tamē ministeriū antecedens iudiciū. Ipi eni ↄgregabūt electos a quatuor ventis terre. sic habet Math. 24°. Ex ↄueniētia g° notat q ex pte dei in illo iudicio est: et hoc nō i iussu In voce archangeli nō q est ex parte xpi. In tuba notat q est ex parte āgeli. s. prās ministerii xpi collata ad ↄgregandū ad iudiciū. Unde Math. 24°. Habet hic plane q mittz angelos suos cum tuba et voce magna et cōgregabunt ꝛc. Unde tuba ad angelos refert et si est vox potest dici vox angeloꝝ. Unde psal. Ecce dabit voci sue vocē xtutis. istud patet ibi ex glo. Sol9 ergo iussus sufficeret ad iudiciū. tamē ex ↄgruentia notant illa. qa ↄgruebat q aliquid notaret in illo iudicio ex pte dei. aliquid ex pte xpi hominis. aliquid ex pte angeloꝝ pp̄ter suū ministeriū qd antecedit iudicium.

Postea queritur de

loco et tpe iudicii. Et pmo de loco: quia vr q locus eius debet esse in valle yosephat sm qd habet Joel. 3°. Congregabo ergo oēs gentes in valle yosephat ibiq; disceptabo cū illis: et loquit de ↄgregatione ad iudiciū ergo ꝛc. Sz con. Psal. In celo parauit sedē

su ā. Glo. de bonis ꝛ malis iudicabit in celo existēs. Cont. i. thessal. i. vbi loquit᷑ de aduentu ad iudiciū. dicit in reuelatiōe dñi nostri iħu xp̄i de celo cū angelis venientis. ergo dñs ad iudicandū uenit de celo. nō ergo ī celo iudicabit. Solo dō. ꝙ nō erit iudiciū in ualle yosephat. īmo determiat glo. super illū locū vbi erit. Unī ꝯm glo. nihil aliud itelligit᷑ ibi ꝑ uallem yosephat nisi uallis iudicii Unde nō determinat᷑ ibi locus. dic. n. gl. sic Quidā puerilit᷑ intelligūt ꝙ in ualle que est in latere montis oliueti descensur⁹ sit dñs ad iudiciū quod friuolum est. quia nō in terra. sed in spacio huiꝰ aeris sedebit circa locū montis oliueti: ex quo ascendit. Et sumitur ex hoc qꝺ dicit. z. tessal. 4°. Simꝰ rapiemur cū illis ī nubibꝰ obuiā xp̄o in aera. Et sicut Jo. grisoꝰ ait. Angeli deferent ante eū signum crucis. yosephat interpretat᷑ iudiciū dñi. Ad iudiciū ergo dn̄i ꝯgregabunt᷑ nō solū iudei qui credere noluerūt. sed omēs impii qui ab inicio fuerūt. Justi xͦo nō descendent ī uallē iudicii. i. damnationis. sed in nubibus eleuabunt᷑ obuiam xp̄o. Ad illud xͦo quod obicit᷑. Judicabit in celo existens. vult dicere ꝙ xp̄s ꝑ ascensum eius in celo ad dexterā p̄ris siue in potioribus bonis patris accepit iudiciariā ptātem. Et ideo dicit psal. Dominus in celo parauit ꝛc. i. ex hoc habet potestatem iudiciariā. ꝙ sedet in potissimis bonis p̄ris Unde sensus illius glo. non est talis ꝙ dñs iudicabit in celo. Sed ꝙ ipē qui nō est existens in celo parauit sedē suā; ꝑ hoc qꝺ ī celo est ad dexteram patris parata est ipā xp̄o homini potestas iudiciaria.

Deinde queritur de tēpore iudicii.

Et ꝑmo de die: Secundo de hora iudicii ꝓpter illud qꝺ dr̄ Math. z4°. De die illa ꝛ hora nemo scit neqꝫ etiā angeli celoꝝ. neqꝫ etiā filiꝰ: sicut quedā littera dicē sed solus pater. Cont. Notitia est nomen eēntiale in trinitate. ergo oīa quecūqꝫ nouit p̄r nouit filius. ergo habet notitiā de illo die sicut pater. Item filius est sapiā patris. ergo quecūqꝫ sunt nota patri. nota sunt filio.

Item Math. xi°. Et nemo nouit filiū: nisi pater. neqꝫ patrē quis nouit nisi filius: ꝛ cui uoluerit filius reuelare. Ex his patet ꝙ indiuisa est notitia patris ꝛ filii. ergo de omibꝰ notitiā habet filius de quibus ꝛ pat. ergo ꝛ de illo die. Solutio dō. ꝙ filius habuit ꝛ habꝫ notitiā illiꝰ diei. Cum ergo dr̄ neqꝫ filius. illud intelligit᷑ de filio pro corpe suo ꝙ est ecclesia. Unde cū dicit nisi solus pater nō excludit᷑ filius neqꝫ sp̄us scūs: quia in notitia patris est notitia filii ꝛ sp̄us sancti. ideo nō pōt excludi sed fit exclusio ipsiꝰ corporis ecclesie. s. angeloꝝ ꝛ hoīum cuiꝰ est caput cum dr̄ neqꝫ filius ꝛ hoc est qꝺ dicit Augꝰ in li°. de verbis domini cū dixit pat scit. ideo hoc dixit qa in patre ꝛ filio scit. nescit tamē filius. i. corpus ciꝰ in terra positū qꝺ est ecclesia. Item dic̄ Augꝰ Pater solus scire dr̄. qa solus facit filium scire: ꝛ est simile temptat uos deꝰ vt sciat. i. scire faciat si diligitis eū. Sed tūc querit᷑. Xp̄s homo nunqd nouit illā diem. qa vr̄ ꝙ sic. qm̄ colloss. z. habet᷑. ꝙ in xp̄o sunt omēs thesauri sapie ꝛ sciencie absconditi. qd est ergo ꝙ dicit nemo. Dicendū est ad hoc ꝯm beatū Grego qui dicit. Nouit vnigenitus horā iudicii. ꝫ nō ex natura humanitatis. hoc est ex generali natura humanitatis: qa tunc alii homīes scirent: sed ex xͦtute diuinitatis īfluente sup illū hominē. Cum ergo dicit nemo nouit ꝛc. per hoc nō excludit᷑ xp̄us homo a notitia illius diei. ꝫ ꝑ h excludit᷑ ꝙ nō ex xͦtute hūanitatis ipā habꝫ. sed ex xͦtute diuinitatis. Item querit᷑ de hora iudicii. Propt̄ hoc quod dr̄ Math. z5°. Media āt nocte clamor factus ē igit᷑ erit nocte media. Cont. Rom. z°. In die ire ꝛ reuelatōis iusti iudicii dei. Rx media nocte dr̄ uenturꝰ vt dic̄ Augꝰ Non pro hora tpis. Sꝫ qa tūc ueniet cum non sperat᷑. Media ergo nocte silet cum ualde obscurū erit. i. occultū ueniet. Dies enī dñi sicut fur ī nocte ita ueniet. potest tamē nō īcongrue itelligi media noctꝭ tempore uenturus qa vt ait Cassiodorꝰ. Hoc tēpore ꝑmogenita egypti ꝑcussa sunt. Aduētus vero xp̄i dicit᷑ dies dn̄i nō pro qualitate temporis: sed reꝝ qa tunc cogitatōnes ꝛ ꝯsilia singuloꝝ patebunt. i. Cor. 4°. Nolite ante tempꝰ iudicare quousqꝫ dñs ueniet q̄ illumīabit abscondita tenebraꝝ: ꝛ manifestabit ꝯsilia cordium.

Cōsequenter queritur

de ꝑsona iudicis an soli filio ꝯueniat ꝛ an ꝫ humanā naturā iudicabit. Ad ꝑmū sic habemus peccata appropiata ꝯ ꝑsonas sed iudiciū respic̄ peccatū qm̄ est de peccar

indiciū. ſm ergo approꝑationes peccatoꝝ ſūt approꝑationes iudicioꝝ. ſicut g° habeᵗ peccatū in patrē in filiū ⁊ in ſpm̄ ſanctū. ita vr̄ ꝙ pater de peccato: qd̄ eſt cont̄ ipm̄. ⁊ fiʹ liꝰ d̄ peccato qd̄ eſt coñ ipm̄. Et ſpūs ſanctꝰ de peccato qd̄ eſt coñ ipꝫ iudicabit. ⁊ ita cꝰ libet pſone eſt iudicare. Itē indiuiſa ſūt opa trinitatis. ergo iudicat tota trinitas. nō g° ſolus filius. Preterea vr̄ ꝙ pater iudicat qm̄ Daniel. 7°. habeť. Ꝙ antiquus dieꝝ ſedit ⁊ p antiquū dieꝝ ſigtur pater ⁊ loquiť de ſeſſione iudicii uel i iudicio. Und̄ ſubdiť Judiciū ſedit ⁊ libri apti ſunt: ⁊ loqť de iudicio extremi examis. ergo ꝓpius patris eſt iudicare. Ad oppoſitū Jo. 5°. Pater nō iudicat queq̄. ſed oē iudiciū dedit filio. ergo patris nō eſt iudicare. nec ſpūs ſancti. ſ; ſoliꝰ filii. qm̄ omne iudiciū dedit filio. Itē; ad idem facit qd̄ dic̄ pſal. Deus iudiciū tuum regi da. i. xp̄o dedit. Glo. ⁊ ita vr̄ ꝙ ſoliꝰ filiꝰ fit iudiciū. Solo ſm Hugo. de ſcō victo. Ita dictū eſt ꝙ pater nō iudicat queq̄. ſed oē iudiciū dedit filio. ac ſi diceret patrē nemo videbit in iudicio viuoꝝ ⁊ mortuorum ſed oēs filiū. quia filius hoīs eſt: vt poſſit ⁊ ab impiis videri. cū ⁊ illi videbūt in quez pupugerūt. Ꝙē tgiť iudiciū dedit filio. quia iudex i forma filii hoīs apparebit. que forma nō eſt patris ſed filii. nec ea filii eſt inq̄ tum equalis eſt pr̄i uel in qua. ſed in q̄ mioꝛ eſt patre: vt ſit in iudicio ꝯſpicuus bonis ⁊ malis. Sic ergo pater ꝙ illud itelligiť de iudicio exteriori. nihiloīnus pater ⁊ tota trinitas iudicabit in iudicio iteriori ſeu intelligibiľ. q̄a indiuiſa ſūt opa trinitatꝭ. Uñ erit iudiciū totius trinitatꝭ. tamē exterius apparebit eſſe ſoliꝰ filii. quia ſolꝰ apparebit: ⁊ profert ſniam extra: ⁊ cām ꝓponet. Si eni non eſſet ibi illa ꝓlatio ſnie: ⁊ ꝓpō cāe. nihiloīnꝰ aie iudicarenť: quedā ad penā. quedā ad premiū. ⁊ habēt quelꝫ qd̄ hēre deberet. Et hoc dicimꝰ iudiciū iterius ſeu itelligibile: ⁊ illud eſt ꝙ tota trinitas iudicat. Filius autem faciet illud qd̄ ibi apparebit exteriꝰ. ſine quo nihiloīnꝰ eſſet iudiciū. Sic ergo patꝫ ꝙ tota trinitas iudicabit. ⁊ qualr̄ ſolus filius. Qd̄ ſūt vr̄ in Daniel. ꝙ antiquꝰ dieꝝ ſedit dicimus. ꝙ hoc vr̄ ꝓpter h̄ qd̄ filius hꝫ a patre ꝙ iudicet. Unde diciť illud ad denotandū ꝙ pſona filii habet a patre ꝙ iudicet. ⁊ ꝙ pater nō habet ab alio ꝙ iudicet. q̄a ipē ē

ꝓncipiū nō de ꝓncipio. Ad illd̄ quod obiť eſt peccatū i patrē ⁊c. dicimꝰ ꝙ pccm̄ i prēꝫ dr̄: quādo homo peccat ex īfirmitate nō ꝙ offendať pater: ⁊ nō filiꝰ. ſed quia ex hoc diſcōuenit a patre cuiꝰ eſt ſūma potentia. Siľr peccatū ex ignorātia dr̄ peccatū i filiū. q̄a ꝑ illud diſcōuenit homo a filio qui eſt dei ſapientia. Peccatū aūt in ſpm̄ ſanctū dr̄ peccatū ex malitia. q̄a ꝑ illud d ſcōuenit homo a ſpū ſancto q̄ eſt ſūma bonitas. Lꝫ ergo dicať peccatū i patrē ⁊c. tamē cōis eſt offenſa ī hīs triū pſonaꝝ. Unde reatꝰ ⁊ offenſa cōiť reſpiciūt totā trinitatē: ⁊ ideo iudiciū illoꝝ cū ſit ad penam eſt totius trinitatꝭ.

Queritur poſtea cū

pater oīe iudiciū dederit filio ſicut dicit Jo. 5°. vtꝝ hoc itelligať de pſona filii ratione humane nature tm̄. uel diue tm̄. uel roē vtriuſq; ꝙ dic̄ tm̄. Ideo Hu̇ſoꝰ. Dare iudiciū filio nihil aliud eſt niſi iudicē gignere. ſed iudicē gingi eſt filii i diuinanā. g° iudicare ē filii tantū i diuina natura. Ꝙ aūt in humana patet: qm̄ Jo. 5°. dr̄. Prātem dedit ei iudiciū facē: q̄a filius hoīs eſt. g° iudicare attribuiť filio rōne humane nāe nō diue. Item hebre. 1. Tanto melioꝛ angeľ factus eſt. Hu̇ſoꝰ vult ꝙ hoc itelligať de xp̄o rōne humane nāe q̄s effectus dr̄ ex tpe. Unde nō ꝯueit eťno. ſed dictum ſiſt dr̄ ex tempore uel cū tpe ergo nō ꝯueīt eterno. ergo ꝙ dr̄ pater oīe iudiciū dedit filio: hoc dr̄ rōne hūane nāe in xp̄o quā habꝫ ex tpe uel cum tpe. ⁊ nō rōe diue. q̄a hoc qd̄ eſt dare ꝯnotat tps. ergo ſi deť filio ꝙ iudicet hoc erit ex tpe: uel cum tpe. Iudicare ergo ipī attribuiť i hūana nā

Solo dd̄. ꝙ iudicare ꝯueīt ipī filio i vtraq; natura. ſ. diuina ⁊ humana. dd̄. ergo ꝙ ſic̄ cuꝫ dr̄ filius miſſus eſt a patre ibi eſt pricipale ſigtum. In hoc qd̄ eſt miſſus. ſ. ꝓceſſio que eſt eterna. ⁊ ibi eſt ꝯnotatū tpale. Similiter dico dedit ei iudiciū facere. Ipm̄ dare duo iportat. ſ. vnū qd̄ ē eťnū. Alteꝝ qd̄ ē tpale: ⁊ illud eſt ꝯnotatū rōne pricipalis ſignificati qd̄ eſt eternū. ſenſus eſt iſtius auctoritatis Poteſtatē dedit ei iudiciū facere ⁊c. i. filiꝰ habet a patre ꝙ iudicet ⁊ rōne hꝰ dicit. Huſo. nō ꝓpterea ſuſcepit iudiciū qm̄ homo ē gs q̄d ꝓhibet omēs homies eſſe iudices: ſ; q̄a ineffabilis illius ſbe eſt filius: ꝓpterea ⁊ iudex. Unde ſm hūc modū dd̄. ꝙ attribuiť

xpi filio esse iudicē rōne diuine nature: sz quā habet equalitatē ad patrē: sic dicit Huso⁹. Itē h̄ q̄ est dare ānotat tp̄ale. Unde s̄m hoc sēsus est. dedit ei iudiciū facē. hoc est q̄ filius cām opponat exterius dicens. Esuriui ⁊ n̄ dedistis mihi mādūcare ꝛc. ⁊ sn̄iam ꝓferat Ite venite ꝛc. Unde rōne illius ānotati dr̄ illud. Potestatē dedit ei iudiciū facere. qm̄ filius hominis est. Unde hanc clausulā qm̄ filius homīs est vult ipe legere ḱiungendo ḱsequēti dicens. ita igit̄ legendū est de⁹ p̄r dedit ei iudiciū facere: ⁊ nō mireris ꝓpter h̄ q̄ filius hominis est. i. nō est mirandū. ṡ ille qui est filius dei habet ptātem iudicandi a patre. licet acceperit humanaz naturā. Alio⁹ lege sic. qm̄ filius homīs est. i. dedit ei cām ꝓponere ⁊ sn̄iam ꝓferre.

Cōsequenter queritur de apparitione iudicis in qua. s. forma ueniet ⁊ apparebit reprobis. s. vtꝝ apparebit eis s̄m vtrāq̄ formā diuinitat. s. ⁊ humanitatis ⁊ loq̄mur de apparitōe itelligibili nō de sensibili q̄ per formā diuinitatis dr̄. Habēt enim in presenti mali aliquam cognitionez ip̄ius diuinitat⁊ seu iusticie. aut ꝑ acquisitōz aut ꝑ fidem: ex qua cognitione augmentat̄ ⁊ aggrauat̄ i ipis ḱtempt⁹. s̄m q̄d dr̄ Luce 12. Seruus qui scit uoluntatē dn̄i sui ⁊ non facit vapulabit multis. Augmēto igit̄ culpe in iudicio videbit augmentū pene. g⁹ malis ad augmentuz sue pene. Apparebit dn̄s in iudicio s̄m formā diuinitat⁊. s̄m etiā q̄d dr̄ de demonibus. Jac. 2⁰. Demones credunt ⁊ ḱtremiscūt. Cont̄ Ysō⁹. in lib⁰ de sūmo bono. In iudicio reprobi humanitatē xp̄i in qua iudicatus est videbūt vt doleant. Diuinitatē vero ei⁹ nō uidebūt ne gaudeāt. Quibus eni demonstrat̄: ad gaudiū demōstrat̄ ⁊ in hac sn̄ia ḱcordat Aug⁹ ⁊ omēs sancti ⁊ Hugo de sancto victore. Item Math. 5⁰. Promittit̄ ista visio mundicie btatitudini Beati mundo corde qm̄ ipi deū videbūt. n̄ ergo mali imundi. Postea querit̄ vtruz reprobi videbūt humanitatē s̄m q̄ glorificata est ⁊ gloriosa. Et vr̄ q̄ nō: q̄a ad talem visionē sequit̄ delectatio sicut dictū est de diuinitate. ergo ꝛc. Item sicut p⁹ resurrectionē apparuit discipulis dubitantibus in specie pegrina Luce. 24. Ita poterit tūc malis apparere in forma nō glorificata. Itez Aug⁹ dicit q̄ oculus interior reficiet̄ in ḱtemplatione diuinitatis exterior in aspectu humanitatis. Ergo ex aspectu corpis gloriosi sequat̄ delectatio. Ad hoc ēndent qm̄ excellēcia distantis ip̄ius xp̄i ad peccatores ꝓuat delectationē que est in visione delectabilis cū delectabili. quia tn̄ peccatores erūt tūc icorruptibiles: ip̄m xp̄m videbūt. ṡ nō ad delectationē: quia in aspcū corpis glorificati nō pōt delectari corp⁹ nō glorificatū.

Item Luce. 16⁰. Inter nos ⁊ uos chaos magnū firmatū est. ibi habet̄ ex glo. q̄ mali ante vltimā sn̄iam cognoscit aliquid quod erit de gloria electoꝝ. ⁊ hoc cedet eis in penam sicut ḱtigit de diuite epulatione q̄ vidit Lazaꝝ in sinu Abrahe. sic igit̄ absq̄ delectatione poterūt videre humanitatē xp̄i in forma gloriosa. ad quā ordinati erant ex creatione. ⁊ hoc cedet eis i penā. Querit̄ etiā vtꝝ ostendet reprobis cicatrices vulnerum Q̄d sic vr̄ Apoca. Uidebit eū ois oculus: ⁊ qui eū pupugerūt. Itē querit̄ vtꝝ apparebit vniformit̄ reprobis ⁊ electis ⁊ videt̄ q̄ nō. Ysodo. Apparebit terribil̄ reprobis ⁊ blād⁹ bonis. Itē Jere. 25⁰. A facie ire colūbe Glo. Greg⁹ in extremo iudicio. ⁊ incōmutabilis in se ipō manet. sed nequaq̄ sub specie imutabilis apparebit quis tranquillus iustis ⁊ iniustis apparebit irat⁹. sed vnde erit hec difformitas. nunq̄d a pte ip̄ius iudicis cum sit vn⁹ ⁊ idem ⁊ in se icōmutabilis. Si dicatur q̄ hec difformitas erit s̄m merita ⁊ demerita electoꝝ ⁊ reproboꝝ. Con̄. In h̄ nō determinat̄ nisi cāe diuersitas. nec ꝓpter h̄ mutabit̄ dispō in iudice. Itē. 2⁰. Joel. Terribilis apparebit malis etiā bonis. Quid g⁹ dicit Ysidor⁹. ⁊ Greg⁹. Q̄ eis apparebit blandus. R⁰ ad p̄mū s̄m Hugo. de scō victo. Cum boni ⁊ mali visuri sint iudicē viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. ꝓcul dubio mali videre nō poterūt nisi s̄m formam q̄ est filius homīs: sed eum claritate in qua iudicabit nō in hūanitate in qua iudicatus est. Nō enī in cruce xp̄s iteꝝ videndus est. Ceteꝝ illā dei formā in q̄ eq̄lis est p̄ri. ꝓculdubio impii n̄ videbūt. Nō enī sunt mundi corde. Beati. n. qui sunt mūdi corde qm̄ ipi deū videbūt. Alioqn̄ si filius dei iudex in forma in qua equalis ē patri etiā impiis cū iudicaturus est apparebit quid est q̄d pro magno dilectori suo policetur dicens. Ego diligā eū ⁊ ostendam me

ipm illi. Est aut alia visio que non est facie ad faciem: imo est obscura. quia est cogni. ō speculari. Unde nec dr· q demones credunt et contremiscit. Unde habēt quādā cognitionē obscuram de divinitate per effectū divine potentie. et etiā per illud qd datū fuit eis. Ita mali habebūt hui⁹ cognitionē obscurā p fidē et hec ē cognitio specularis. et hec erit ipsis et ad penam. Hac eni cognitione cognoscent ipm dominum vt beneficiū: et cognoscent ipm per creaturas quas in beneficiū cōtulit hominī. q quia ingrati sunt cedit illis ista cognitio ad tristiciā. et ita ad penam. et iō istā habebunt ad maiorem sui damnationē.

Sed tūc obr. Nuquid pōt visio dari rationali creature nō existente gaudio cōcupiscibilis: quoniā iste sunt diverse vires sic ergo potest ab ipis videri dīnitas sine gaudio. Dicendū q visio que dr esse merces fidei: nō tm est sm intellectū speculativū. imo etiā sm practicū. Et ideo visio illa est cū affectione. et ideo nō potest esse in rōali sine gaudio cōcupiscibilis. cum obiectū sit afferens summā delectationē intellectui. ideo mali illam nō habebūt. Electi autē videbūt ipam dīnitatē facie ad faciē: et ipam humanitatē glorificatā. Ad secundū q obicit vtrum mali videbūt humanitatē glorificatam xpi dicendū q sic sm auctoritates sanctoꝝ etiā iam dictas. Q ergo obr q hec visio humanitatis glorificate nō pōt eē sine gaudio sicut nec visio divinitatis. Dicendū q non est veꝝ. Sensus eni delectat immediate sibi cōvenienti. Unde ad habendū delectatōz in visu nō solum oportuit offerri luminosū visui. sed luminosū proportionale. Licet autē sit proportionale quātum ad visionē propter oculi imortalitatē: nō tamē qītuz ad delectationē habendaz in illo visu. oportet eni esse coniunctionē imortalis glorificati cum imortali glorificato: quia delectatio est proportionalis convenientis cum proportionali cōvenienti. Ideo igit visio ista cedet bonis ad gaudium et delectationē quia ipi habebunt oculū dispositū ad videndū et ad delectandū. habebūt eni oculū incorruptibilē et glorificatū. Mali s aūt cedet ad penam. Et hoc erit propter indispositionē oculi: quia nō habebūt oculū dispositum: vt eius visionem sustineant sine pena. sic nec oculus noster visionē sol' sustinet sine pena propē suā indispositōz. Q ergo obr q in visione humanitatis reficit sensus exterior dicēdū. q uerū ē de oculo bn disposito. sed nō d indispositō cuiusmodi sunt oculi maloꝝ. Sed tūc q̄rit nūquid pōt cedere visio divinitatis ad penam oculo indisposito sicut visio humanitatis. Constat q sic. sicut eni mali videbunt ipa; humanitatē ad sui penā. ita et ipam divinitatē. cum nihil ibi debeat deesse: quod eis cedat ad penā. Rx° dicendū q nō solūmō habebūt oculum ītellectus nō dispositū ad delectandū in ipa divinitate. immo etiā indispōtionē habebunt ad videndum ipm. Nō eni incorruptibilitas uel ppetuitas itellectus est dispōtio ad videndū divinitatem. sicut ex pte alia dictum est. Nam si sic esset tūc aīa in presenti videre posset divinitatē facie ad faciem q cum nō habeant dispositionē ad ei⁹ visionē. Manifestum est q nō poterūt ipm videre ad sui penalitatem.

Preterea posito q ipm possent videre. nō tamē posset esse eis hec visio in penam. imo nō posset sine magno gaudio eis eē. qm ista visio est ita coniuncta sume delectationi q nihil ī ipa potest videri q nō sit ad sūma delectationē: cum ipa sit finis omniū visionuz Et ideo visio ista nō potest alicui cōvenire nisi ad summā delectationē et nullo modo ad penam. Ad illud q querit vtrꝝ mali videbūt cicatrices vulnerū xpi dicēd q sic. et cedet eis ad magnā penam quia ex hac visione xpi: percipient se esse omīo ingratos. Videbunt enim que et quāta passus est dei filius p ipis. Unde videbūt beneficiū eius et hoc cedet eis ad magnum dolorem et tristiciam. Et hoc est quod dicit Jo. Criso⁹ super Math omel. 76. Iusticiam maximā habens scz crucem. ita adveniet in illud iudiciū xps nō vulnera solum. sed et mortem exprobrabilissimā ostēdens. Cuius aūt gratia hoc signum apparet ut et superhabundantiā multa opiliet iudeorum in verecundiam: et preter hoc illoꝝ perfidoꝝ pro qbus pass⁹ est. et accipitur hoc ex illo verbo Math. 24. Tunc apparebit filii hominis signum. hoc est signū crucis. hec est illa mors exprobrabilissima de qua dicit 2°. Sap. Morte turpissima cōdemnemus eum. Ad illud q querit vtrꝝ uniformiter uel difformit apparebit christi humanitas bonis et malis. dicendū q difformiter: quoniā electis apparebit blandus.

⁊ reprobis terribilis. Unde lꝫ sit vna forma apparens, tamē difformiť recipient. ⁊ hoc ē qḋ dr sup illud Jere. 25°. A facie ire colum be. glo. Greg⁹ dicit ꝙ eorum mentes eque vnum respicient, sed nō equaliť. Modifica- buntť quia ⁊ istis eum benignum ostendit sm̄ actam iusticiam illis terribilem culpam Unde quia diuersimode dispositi sūt ad ip̄m videndū boni ⁊ mali ideo differēter illis ap parebit. sm̄ differentias dispositionū in ipis Et habetť exēplum huiusmodi de discipulis euntibus in Emaus qb⁹ dominꝰ post resur- rectionē suam apparuit sub specie pegrini nō sub specie corporis glorificati: qm̄ sicut vult Grego⁹. Talis apparuit eis extra qualē ip̄m habebāt intra. Unde quia habebāt ipꝫ ut pegrinum intus in mente. Ideo ⁊ ip̄is vt pegrinus apparuit: ⁊ sic sm̄ dispositionē reci pientium ip̄m ip̄is apparuit. Ita dicimus hꝫ ꝙ sm̄ dispositiones recipientiū bonis ⁊ ma lis apparebit. Et hoc habetť super illud Job. 40. Disperge superbos in furore tuo. vbi di cit Grego. Ip̄e quidē in iudicio sm̄ ↄscientiaꝫ vniuscuiusqꝫ modificabiť irat⁹ uel placatus

Ad illud quod obr. Q̄ etiā terribil' appa- rebit bonis. ⁊ ita apparebit vniformiter bo nis ⁊ malis. notanda est intelligentia illius uerbi. dicendū eni ꝙ ip̄e iudex xp̄us dicitur terribilis duobus modis. Terribilis enim potest dici in accessu ad iudiciū. Uel terribi lis in remunerando. vtroqꝫ ergo modo erit terribilis ip̄is reprobis in iudicio: quoniaꝫ ⁊ in accessu eius ad iudicium: ⁊ in remune ratione icutiet eis timorem dānationis eter ne. Primo autē modo. s. in accessu ad iudici um erit terribilis ip̄is reprobis. sed bland⁹ erit bonis facto iudicio siue in remunerati- one. Et ꝓpter hoc nō diciť ip̄e terribilis iu stis: sed dies eius in qua accedet ad iudiciuꝫ. Ip̄e tamē erit blandus ⁊ benignus in remu nerādo: quia supra cōdignum remunerabit ip̄is. Diciť autē terribilis ip̄is bonis in ac- cessu eius ad iudiciū. ꝓpter hoc ꝙ incutiet eis timorem quendam reuerentie nō terrorē damnationis et malis. Unde Job penulti. diciť. Q̄ timebūt angeli ⁊ territi purgabū tur. Unde dicit glo. ꝙ angeli uocantur pre- dicatores seu nuncii qui nūciauerūt fidem domini per bona opa: ⁊ iste pauor erit ip̄is ad purgationē si quid sit purgabile in ip̄is Unde dicit imenso terrore ↄcussi etiam su- perne patrie nuncii cōtremiscent. ⁊ quia in eis hoc pauore exeoquitur si qua in eis po- tuit esse leuium rubigo vicioꝝ: aperte sub- dit ⁊ territi purgabuntur: nō tamē erit ti- mor in ip̄is de pena uel damnatione eter- na.

Consequenter que

ritur de assistentibus iudici. Et p̄mo queri- tur. vtrum angeli iudicabunt. Ad quod sic. 2 Tessa. i. vbi loquiť de iudicio in reuelatiōe domini nostri ih̄u xp̄i de celo cum angelis virtutis eius in flāma ignis damnatis dan tis vindictam his qui nō nouerūt deuꝫ ex quo videtur: ꝙ ip̄i angeli uenient cum xp̄o iudicaturi. Item Mathei, 19°. habetur. ꝙ ip̄i apostoli iudicabunt. Unde dicit vos q̄ secuti estis me in regeneratione: cū sederit filius homīs in sede maiestatis sue sedebi- tis ⁊ uos super sedes duodecī: iudicantes duodecī tribus ysrael. Et in Psal. Illic sede rūt sedes in iudicio sedes super domū Da uid. Glo. idest iusti ⁊ post dicit. Qui sedebūt cum xp̄o super sedes duodecī vt iudicent domum dauidis. familiam xp̄i cui dederūt cibum in tempore. Iudicabunt autem illi q omnia reliq̄rūt xp̄m sequētes. Ex his patꝫ ꝙ omnes iudicabunt in illo iudicio. Item sup illud psal. Nō resurgunt impii ī iudicio ibi assignat glo. quatuor ordines dicens ꝙ alii erūt qui iudicabunt ⁊ nō iudicabuntur vt apostoli ⁊ alii ꝑfectissimi. Si ergo homi nes iudicabūt multo fortius angeli. ⁊ hoc tali rōne patet quoniā angeli videnť magis accedere ad rationem iudicis q̄ ip̄i aposto li. quoniā boni angeli nihil habuerant de iudicando. Sed apostoli boni aliquid habu erunt de iudicando ad minus originale pec catum ⁊ aliqua actualia aliquādo. ip̄i autēꝫ angeli boni. nō ergo angeli plus accedūt ad rationem iudicis q̄ apostoli. Si ergo est di cere ꝙ apostoli iudicabunt. Multo magis est istud dicere de angelis. Item Math. 24°. habetur. Cum venerit filius homīs in maiestate sua ⁊ omnes angeli eius cuꝫ eo ꝛc. ⁊ loquiť ibī de iudicio ⁊ loquiť de angelis non de apostolis videtur ꝙ angeli erunt iudices ⁊ nō apostoli. sed post erunt de iu dicandis de quibus ibi dicit. Statuet oues a dexteris ꝛc. Respondeo dicimus ꝙ an geli iudices non erunt. tamen habebunt

multiplex ministeriū. Habebunt enim ministerium congregandi ad iudiciū ⁊ suscitandi mortuos. Et ideo dicit apostolus pͥma Tessal. 4°. Qꝛ ipse dominus descendet in iussu ⁊ in voce archangeli ⁊c. venient ergo angeli ad illud officium ⁊ de isto officio uel ministerio habetur Math. 13°. vbi dicit dominus ꝙ messores sunt angeli scilicet congregantes ad iudicium ⁊ suscitantes. Et illud erit ante separationem. Unde ipsi conuocabunt ad iudicium ⁊ congregabunt. Item habebunt ministerium separandi sm̄ quod habetur. 24°. Qꝛ angeli venient cum eo quod dicitur ratione huius ministerii Unde sequitur. Post separabit eos ab inuicem: sicut pastor segregat oues ab edis. Et istud fiet ministerio angelorum. Et Math. 13°. Mittet filius hominis angelos suos: ⁊ colligent de regno eius omnia scandala: ⁊ eos qui faciunt iniquitatem ⁊ mittent in caminū ignis

Similiter testificatio erit ministerium eorum. quia testes erunt sicut dicit Remigius. Similiter post iudicium habebunt ministerium mittendi ad penas. Sicut habetur Mathei decimotertio. Qꝛ mittent eos in caminum ignis sic igitur multipliciter habebunt ministerium circa iudicium antecedēs uel sequens ipsum: sed nec ipsi iudicabunt. Unde nec ipsi discutient: neqꝫ diffinient. sed filius hominis christus discutiet ⁊ diffiniet Unde non intelligitur ꝙ ipsi angeli habeāt ministerium iudicandi. Auctoritates ergo que dicunt ꝙ ipsi venient ad iudicium non intendunt dicere ꝙ ipsi debeant iudicare: sed dicunt hoc ꝓpter diuersa ministeria que habebunt circa iudicium. Ad aliud dicendū ꝙ non est simile de angelis ⁊ apostolis quoniam ipsi apostoli annunciauerūt fidem Jhesu christi ipsis gentibus ⁊ iudeis ⁊ ideo venient ad iudicium iudicantes sicut testes. Est enim iudicium auctoritatis: ⁊ istud pertinet ad totam trinitatem: ⁊ est iudicium excellentie: ⁊ istud pertinet ad filium in humana natura. Apostoli autem sicut assessores ⁊ veritatis testes iudicabunt: quia annunciauerunt fidem christi ⁊ fuerunt testes ipsius in hac vita: ⁊ sicut hic testes eius fuerunt. ita erunt testes ipsius in iudicio contra reprobos. Unde erunt iudices sicut assessores non ꝙ proferant sententiam: uel ꝙ causā discutiant: sed assidebunt ibi vt testes ⁊ socii sicut dictum est. Item est iudicium comparationis. hoc etiam modo ipsi iudicabūt. quia comparatione ipsorum iudicabūtur alii sicut infra patebit De hoc iudicio Mathei duodecimo dicitur viri niniuite surgent in iudicio cum generatione hac ⁊ condemnabūt eam ⁊ cetera. Et post dicit regina austri surget in iudicio cum generatione ista ⁊ condemnabit eam: quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Qꝛ ergo obicitur ꝙ angeli magis accedunt ad rationem iudicis dicendum ꝙ non: quia non dicitur ꝙ ipsi angeli annunciauerunt fidem christi ipsis iudeis ⁊ gentibus sicut apostoli. Itē apostoli secuti sunt ipsum christum: ⁊ ideo dicitur eis Mathei decimonono. Qꝛ iudicabunt. ⁊ ideo magis accedunt apostoli vt sint iudices quā angeli iudices inquā comparatione uel assessione.

Postea queritur

de ipsis apostolis vtrum ipsi iudicabunt ꝙ sic videtur Mathei decimonono. Sedebitis ⁊ vos iudicantes. Et Mathei duodecimo dicitur ipsi iudices vestri erunt: de apostolis loquitur. Contra apostoli non habent cōsimilem rationē iudicandi. quam habet ipsa gloriosa trinitas ⁊ christus homo: sed trinitas iudicat auctoritate. Christus homo iudicat exterius potestate sua exequendo. Sm̄ quam ergo rationem dicuntur apostoli iudicare

Si dicatur ꝙ sint iudices comparatione hoc certe conuenit aliis quā apostolis. Unde duodecimo Mathei habetur ꝙ viri niniuite consurgent in iudicio cum generatione ista ⁊ cetera. ⁊ loquitur de iudicio comparationis. Et similiter de regina austri. sicut ergo ipsi dicuntur iudicare ita ⁊ illi. Quero ergo que est ratio specialis quare dictum est eis. Sedebitis super sedes duodecim.

Preterea queritur de hoc ꝙ dicit sedebitis super sedes duodecim. sm̄ hoc videtur ꝙ alii n̄ iudicabunt nisi duodecī apostoli. sed hoc est falsum quoniam ipse Paulus iudicabit ⁊ alii sancti viri. quoniam Sapien. tertio dicitur. Judicabunt sancti nationes ⁊ dominabuntur populis. Preterea obicitur de hoc ꝙ dicitur iudicantes duodecim

tribus israel quoniam ex hoc videtur ꝙ alii non iudicent. Contra quod Joel. tertio habetur. Congregabo omnes gentes i valle yosephat ⁊ disceptabo cum eis: ⁊ loquitur de disceptatione iudicii. Quare ergo specialiter dicit iudicantes duodecim tribus ysrael queritur ergo ſm quam rationem apostoli dicuntur iudicare ⁊ quare. Solutio dicendum ꝙ ſm triplicem rationem dicuntur apostoli iudices. Judicabunt enim comparatione. Jtem iudicabunt vt socii. Jtem iudicabunt vt testes uel assessores. Comparatione sicut dicitur de regina austri ⁊ viris niniuitis. idest comparatione peccatorum iudicabunt tribus ysrael. nam eisdem legibus erãt educati iudei ⁊ isti. quia sicut dicit Crisosto⁹. Jpis credentibus: alii credere noluerunt. Jtem ipi apostoli iudicabunt per associationem: quia scilicet socii sunt christi in hoc ꝙ ipsum imitati sunt vt sicut associati erant christo imitatione passionis ⁊ tribulatione. ita erunt associati in potestate: ⁊ ſz hoc dicitur ꝙ iudicabunt potestate. in glo. prima Cor. sexto. An nescitis quoniam angelos iudicabimus. Unde dicit Crisostomus Nomen troni aliqđ magnũ significat. manifestum est ꝙ conregnabunt ⁊ communicabunt ipi scilicet xp̄o. Si enim sustinuerimus ⁊ conregnabimus. Jtem ipi dicuntur iudices quia testes vel assessores: quia per imitationem christi testificabuntur ipsum iudicem. Unde dicit dominus ipe discipulis suis Act. primo. Uos eritis mihi testes in Jerusalem ⁊ in omni iudea ⁊ samaria ⁊ vsqȝ ad vltimum terre. Unde ⁊ super illud Mathei duodecio. Jpsi iudices uestri erunt. dicit glo. ipi testes mei iudicii iudicabunt duodecim tribus israel. Sed obicitur prima Cor. sexto. An nescitis quoniam sancti de hoc mundo. Glo. iudicabunt auctoritate ⁊ potestate. Contra hoc autez habetur Mathei duodecimo. Jpsi iudices uestri erunt Glo. non potestate sed comparatione. Ad hoc dicendum ꝙ ipi iudicabunt comparatione sicut ⁊ dicit glo. prima Cor. sexto. Sancti iudicabunt melioris facti comparatione quia exemplo illorum perfidia huius mundi damnabitur: ⁊ post sequitur iudicabunt etiam auctoritate ⁊ potestate. Circa quod notandum ꝙ potestas iudiciaria est multipliciter. Est enim potestas auctoritatis: ⁊ hec est potestas trinitatis in iudicio. quia trinitas iudicabit auctoritate. Jtem est potestas excellentie: ⁊ hec est christi hominis in illo iudicio. Jtem est potestas comparationis qua scilicet fit comparatio ad iudicandos. Auctoritas autem est sententia digna imitatione. ipa igitur trinitas iudicabit quia dabit potestatez christo homini. vt iudicet ⁊ similiter ipis apostolis: quia ipi sentiẽt idẽ ĩ iudicio qđ trinitas. Unđ ipa trinitas sentit ita esse iudicandum ⁊ christus ⁊ ipi apostoli imitabuntur trinitatem

Ad aliud ergo ꝙ queritur verum soli apostoli iudicabunt: uel etiam alii viri sancti. dicendum ſm qđ dicit Rabanus. Nemo putet tantum duodecim apostolos iudicaturos: nec tantum duodecim tribus iudicanđ tunc enim leuitica tribus non esset iudicanda ⁊ Paulus nõ iudicans cum dicat. Nescitis quia angelos iudicabim⁹ tamen per quandam preeminentiam dicitur illud de apostolis duodecimo Mathei. Sedebitis. ⁊c. Licet etiam de aliis intelligatur.

Summa Theologice disciplie ĩ duobꝰ ɔsistit ĩ fide ⁊ morıbꝰ. Expeditia ĩqsitióibꝰ ptinētibꝰ ad fidē vt de rēdēptore cum adiutorio ihu xpi.

Procedēdū ē ad ĩqsitiōes ptinētes ad mores. Ad ĩformationē aūt morum cōcurrunt necessario p̄cepta ⁊ leges. gr̄a ⁊ virtutes. dōa. fructus ⁊ btītudines. Leges ⁊ p̄cepta vt ostēdētia debitū boni faciēdi: ⁊ mali uitādi gr̄a. ⁊ v̄tutes ⁊c̄. vt p̄stātia facultatē faciēdi ⁊ uitādi. Pria igiť ps ĩqsitionis moralis erit de legibꝰ ⁊ p̄cept̄. Scd̄a de gr̄a ⁊ uirtutibꝰ. Tertia de donis: fructibus: ⁊ beatitudinibꝰ. Sʒ q̄a oēs leges put dic̄ Augꝰ. Et precepta ab eterna lege deriuata sūt. Ideo ab ipa lege eterna ĩchoādū est q̄rendo. Primo an sit lex eterna. 2° an notio eiꝰ ĩpssa sit mēti rationali. Tertio qd sit. Quarto de ĩtētione legia eterne scd̄m q̄ ĩ deo. Quīto de eiꝰ ĩmutabilitate. Sexto de eiꝰ vnitate. Septimo de deriuatione legū tp̄aliū ab ipsa. Octauo d̄ sb̄iectis legis eterne. Nono de effectu legis eterne.

Ad primum Ysidorus in 2° ethimologiaꝝ. Si ratiōe lex constat. lex erit oē qd̄ ratiōe cōstiterit. Si ḡ puidētia dei cōstat ratione Ergo puidētia dei est lex: s̄ n̄ nisi eterna. Cū ḡ puidētia diuia sit: cōstat legē eternā esse. Minor patet: Nam sicut dic̄ Boetius Prouidētia ē diuina ratio a sūmo prīcipe cōstituta qua cūcta disponit. Amplꝰ Augustinꝰ ĩ libro de li. arbitrio. videť lex ista que regēdis ciuitatibꝰ ferť multa ɔcedeť. atq; ĩpunita relinquere: que per diuinā puidentiā uīdicāť. ⁊ attendit ibi Augꝰ. istaʒ ppositionē assumere q̄ nullum malū debʒ esse ĩpunitū. Et q̄ similiter oīe malū puniť secūdū aliā legē. Si ḡ est aliqd̄ maluʒ qd̄ nō puniť p legē tēporalē ⁊ nō relinquiť ĩpunitū. ḡ puniēť p legē eternā. Ergo ipsa est. Item Augꝰ. ĩ li. i. de libero arbitrio Due leges ita sibi videť contrarie vt vna eaꝝ honorē dādi poplo tribuat potestatē. Alia nō vt nullo mō ĩ vna ciuitate ēe possint simul. Nūquid dicemꝰ aliquā illaruʒ ĩiustā eē ⁊ ferri minime debuisse: q̄si dicat n. ō ⁊ ita vtraq; est iusta. Ex h̄ obicitur. Impossibile ē leges contrarias tēporales cōciliari ĩ ratiōe iusticie: nisi p legem non habētē contrariū conciliātē illas: quā legē eternā appellamꝰ. Itē ĩ ptem oppositā arguiť. Lex habʒ statū ĩ dispōne latoris: ⁊ sic nō mereť nomē legis: q̄a q̄i diu est in dispositiōe ad huc nō obligat. Itē habʒ esse ĩ pmulgatiōe ⁊ tūc mereť nomē legis q̄a tunc ligat. Lex ḡ nō potest dici ex dispositiōe s̄ ex pmulgatione. Si ḡ pmulgatio aliquorū faciēdorū uel vitādorū n̄ pōt esse eterna: quia promulgatio fit creature. Constat q̄ nō pōt lex esse eterna. Itē si lex nō esset ĩpressa creature rationali non ligaret eā: cuiꝰ signū ē q̄ non ligat creaturas irrationales qbꝰ nō ē ĩpressa: nō ē igiť lex ex ĩpressiōe nisi ad rationē: seu qd̄ ĩprimiť rationi. s̄ hec ĩpressio ē tēporalis ⁊ nō eterna. Ergo ĩtētio legis ē tēporalis ⁊ nō eterna. Solō dd̄ scd̄m q̄ dic̄ Augꝰ. in li. de vera religione. Mēti nostre cōcessū est videre legē veritatꝰ ĩmutabilē. Mens enī nr̄a iudicat de veritate ĩmutabili: ut iudicat istā ppositionē. Iustū ē vt omnia sint ordinatissīa. Cum ḡ ipsa scʒ mēs humana mutabilitatē pati possit erroria. Apparet sup mētē nostrā eē legē que veritas diciť. hec aūt ē lex eterna: qd̄ enī ē sup mētē nrāʒ est eternū. Ad p̄mū obiectū dd̄. sicut dic̄ Ysidorꝰ 2°. ethīologiaruʒ lex vno mō diciť a legendo. Aliō a ligādo: scd̄m q̄ dicitur a legēdo: extēso noīe lectiōis nō solum ad lectionē tēporalē: sed ad lectionē scd̄m q̄ legiť in mēte: sic lex ē in dispōne. Lex aūt put ē ĩ pmulgatiōe diciť a ligādo. primo ḡ mō ē eterna. 2° aūt nō. Tamē pōt distingui cū diciť lex ligat: quia ligare pōt sumi actiue uł passiue. Si actiue sic lex eterna in deo diciť a ligādo: scd̄m q̄ accipiť passiue: diciť respectu creature. Sed adhuc distinguēdū de lege ligāte in deo: sicut de dnīo in deo. Dominiū enī ē potestas cohercēdi sb̄ditos: ⁊ sic diciť secūdū habitū: Uł pōt dici scd̄ʒ actū. ⁊ sic dominiū ē actꝰ cohercēdi sb̄ditos: ⁊ vtrobiq; cōnotať respectꝰ ad creaturā. s̄ p̄. mō ĩ habitu. 2° in actu. Sic̄ ḡ dominiū ĩ habitu de deo diciť ab eterno: dominiū ĩ actu ex tēpore. Ita lex si ĩportet habitū ligādi: sic ab eterno ē ĩ dispōne ad ligādū: ⁊ hoc mō diciť lex eterna. sed si importet actū ligādi nō. ⁊ p hoc pʒ responsio ad 2m. Ad tertium patet solō: nā licet impressio ab eterno non sit ĩ effectu cū est ĩ ratione. Unde lex ab eterno ē ĩ dispōne: ⁊

ad hoc ut aīe rationali īprimatur licet ab eterno nō īprimatˀ in effectu.

Secundo queritur

An notio legis diuine sit īpressa cuilibet rōnali aīe ī creatione. Ad quod sic Augᵒ. in li. de vera rˀligiōe ē lex scdm quā deᵒ iudicat oīa. de q̄ nullᵒ iudicare pōt. ꝫ hec est lex eterna. Ergo nullᵒ pōt iudicarˀ de lege eterna. Si ḡ iudicare ē noscere pꝫ ꝙ eiᵒ notio nulli īpressa ē. Itē Augᵒ. ī libro cōfe. 3ᵒ. Ignorabā ꝛ nō nouerā iusticiā uerā īteriorē ex iustissima lege dei oīpotentis. qua formarētˀ rˀgionū mores Cū ipa vbiqꝫ esset ħ aūt ē lex eterna. ḡ Augᵒ. eā ignorabat. ḡ nō est nota cuilibet aīe. Ad oppositū de vera rˀligiōe mēti nrē talē legē vidē cōcessū ē. ḡ ipa ē nota aīe rationali: ꝛ eiᵒ notio ei īpressa. Itē Augᵒ. ī li de li. arᵒ. eterne legis notio nobis īpressa ē. ea enī ē q̄ iustū est vt oīa sint ordiātissīa. Querarˀ enim a quolibet vtꝝ īpressū sit aīe sue. ꝛ notū: ꝙ iustū ē vt oīa sint ordinatissīa. dicet vtiqꝫ ꝙ sic. Solo scdꝫ beatū Augᵒ in li. de vera religiōe eternā legem mūdis aīs fas est cognoscē: iudicare nō ē fas. ħ aūt īterest īter nosse ꝛ iudicarˀ. ꝙ ad cognoscēdū satis est vt videamᵒ aliqd ita eē: vlˀ nō esse. Ad iudicādū vēo aliquid addimᵒ vt iudicemus ita posse eē vlˀ alˀr venire. cū dicimᵒ. ita debebit esse vel debuit: vt in suis operibus artifices faciūt. Iudicare ḡ de lege eterna nullᵒ pōt. q̄a iudicās sēp ē supior iudicato Sꝫ vidē seu cognoscere eā cuilibet anime īpressū ē: ꝛ sic notio eiᵒ aīe īpressa ē: ꝫ nō eiᵒ iudiciū: ꝛ p hoc soluitˀ p̄ obᵐ. Ad 2ᵐ. vō scdm Dama. ī li. p̄ ꝙ cognitio existēdi deū nobis naturaliter insita ē. ꝫ tñ in tātū īualuit pniciosa hominū malicia: ꝛ deduxit in baratrū: vt dicerēt nō esse deū: sicut in p̄s Dixit insipiēs in corde suo deᵒ nō ē. Sicut ḡ habitus cognoscēdi deū īpressus est aīe nāliter: tñ aīa actu pōt deū ignorare cum ipa euertit se ab habitu illo ad exteriōa p sui maliciā: sic lex eterna nō ē omi aīe scdꝫ habitū tñ pmaliciā nrāꝫ: qñqꝫ ab ipa auertimur ad exteriōa mala. ita ꝙ ipsā ignoramus scdm actū. ꝛ ħ vult dicē Augᵒ. cū dicē Ignorabā. Nā quicūqꝫ cōuertit se ad illuꝫ habitū cognitiōis legis eterne semper eaꝫ cognosceret: ꝛ ꝙ eā aliqñ ignoret. ħ est p auersionem ab illa.

Tertio queritur quid ē lex

eterna. Et assignātˀ plres eiᵒ diffiōes. Augᵒ. ī li. de li. arᵒ. vnā assignat dicens: vt breuitˀ legis eterne nomē explicē: ea ē q̄ iustū ē vt oīa sint ordinatissīs. Cōtˀ istā diffionem obicitˀ. Nō ē iustū vt oīa sit optīa etiā bonitate quā nata sūt habē Ergo nō ē iustuꝫ vt oīa sint ordiātissīa. ꝛ ꝙ sequatˀ pꝫ: quia silis ē rō boni ꝛ ordiāti. Nā sicut maluꝫ ꝛ īordinatū ex vna pte cadūt. ita bonū ꝛ ordiātū ex vᵃ pte: optimū ꝛ ordiātissimū ex vna. Ꝙ aūt ñ sit iustū vt oīa sint optīa pꝫ qm̄ si ħ esset iustū oīa essēt optīa boītate: etiā quā nata sūt hrē: ħ aūt ē flm. ḡ nō est iustū vt oīa sint ordinatissima. Itē alia diffītio legis eterne assignatˀ ab Augᵒ. in li. de ꝩa religiōe. Apparꝫ sup mētē nostraꝫ legē esse que veritas dicitˀ: ħ ē īcōmutabilˀ veritas: que ē lex omniū artiū: ꝛ lex oīpotētis artifici. Cōtˀ hāc diffinitiōeꝫ obicitˀ. Et p̄ cōtra ħ ꝙ dicitˀ lex oīū artiū. Nā sic dicē Augᵒ. aᵒ. de ciuitate dei. Inueniūtur artes magice ꝛ maliciose: si ḡ lex eterna nullius mali est. lex ḡ nō ē lex malarū artiū. ḡ male dr ꝙ sit lex oīm artiū. ymo deberꝫ addi ꝙ est lex bonarū artiū. Silˀr obicitˀ cōtˀ ħ ꝙ dr lex oīpotētis artificis: quia ħ est libertas dei vt nulli legi sbiaceat nulliᵒ iudicio. vt dicē Ansel. ī li cur deus hō. ḡ male dicitˀ lex oīpotētis artifici. Tertia diffīo legis eterne pōitˀ ab Augᵒ. ī li. a. de li arᵒ. Lex eterna ē sūma ratio cui sp obtēpandū est p quam mali miserā: bōi bonā vitā merētˀ: p quam illa que tēpalis ē recte ferˀ recteqꝫ mutatˀ.

Cōtra ista diffionē obicitˀ ꝛ p̄ cōtˀ istō mēbrū. cui sp obtēpādū ē. qm̄ lex ista eterna ē idē qō dei volūtas: sūma enī rō ē volūtas dei. Sꝫ dicit augᵒ. ꝙ bonᵒ filiᵒ bōa volūtate vult prēm viuē: quē deᵒ vult mori. ꝙ prˀmouatur ħ ē scdm legē eternā: seu scdm dei volūtatē: ḡ bonᵒ filiᵒ bene potest velle ꝯtrariū legi eterne. ḡ nō ē ei sēp obtēpādū

Cōtra illō mēbrū. p quā mali miserā. bōi bonā vitā merētˀ obicitˀ sic. qm̄ ī volūtate nrā cōsistit meritū ꝛ demeritū ī lege autē p̄miū vel suppliciū. ḡ per illā nō meremur. vlˀ demeremur. Preterea queritˀ an iste rationes notificent legē eternā scdm equalē cōparionē ad rem: aut vna vlˀior sit alia. ꝛ quomō ei ꝯueniūt. Solo vō ꝙ notio legis diuīe ꝯsiderari potest tripliciter: sic ꝛ lex eterna. Nā lex eterna pōt considerari scdꝫ rˀspectū ad bona vel mala. vlˀ scdm ꝙ rˀspicē bona tm̄. ꝛ ħ duplˀr. quia potest ꝯsiderari

scđm qđ respicit bō gnāliter vel bō spālr. Que sūt bō rational creature tm̄. Quātū g̃ ad pmā ratione ɔueīt ei h rō. lex eterna ē qua iustū ē vt oīs sint ordinatissima. Lex enī eterna scđm q̄ ē ius ordinādi respicit bō ⁊ mala: q̄a de⁹ bō facit ⁊ ordinat. malū aūt nō facit. sed ordinat. Uñ ordiare ē act⁹ cōis ipsi⁹ legis respcū bonoꝝ ⁊ maloꝝ ⁊ ita h ē notio ipsi⁹ put respicit bō ⁊ mala. Scđz aūt q̄ rspicit bō gnāliter seu sint bō rational creature seu irrōnal ɔueīt ei ista rō. Lex eterna ē lex oīū artiū. ⁊ lex oīpotētis artificis inquantū. n. est ars omnipotentis artificis rspicit cām diuinā: que ē ars ⁊ cā oīū bonoꝝ. Scđz aūt q̄ rspicit bō rational creature tm̄ cōuenit ei ista diffinitō. Lex eterna ē sūma rō cui sp obtēpādū ē ⁊c̃. Rōal enī creatura ordināda ē p leges. Unde lex tpal ferē ab hoīe ⁊ sup hoīes. ⁊ ita cum ei cōueniat ferre leges tpales vt dicif ī diffinitiōe. Cōstat q̄ h ē respectu rōnal creaturē Silr qđ dicif cui sp obtēpandū ē conuenit ei respectu creature rōal: quia solū rationali creature cōuenit ille act⁹ q̄ ē: obtēperata

Ad ob^m cōtra pmā diffinitionē dđ est: scđm Aug⁹. qui dic̄ in geñ sup illō. Uidit de⁹ cūcta q̄ fecerat ⁊ erant ⁊c̃. qđ de singul ē dictū q̄ erāt bō. de vniuers aūt q̄ erant valde bō. quia quodlibet in se ē bonū sed ī vniuerso ē valde bonū. Distīguēdum ergo q̄ possum⁹ ītellige ī sīgulari ⁊ h mō dicif q̄ oīa erāt bō: vl ī vniuersitate. ⁊ h dupl͡r vl ī rspiciēdo ordinē vt nūc: vl rspiciēdo ordinē simpl͡r: scđm q̄ cōphendit totā seriē ordinis psentiū pteritoꝝ ⁊ futuroꝝ. quia res q̄ presens est adhuc habet ordinem ad rē pteritā ⁊ ad aliā rez futurā. Si g̃ dicaf ordo vniuersi: ⁊ accipiaf pro ordīe vt nūc. ad h nō ē dicē q̄ oīa sīt valde bō ī vniuerso: qm̄ possunt esse meliora. s ɔprehēdendo totā seriem ordinis presentium. pteritoꝝ ⁊ futuroꝝ sic oīa sūt valde bō in uniuerso. ita q̄ ñ possūt ēe meliora. Sic g̃ bonum est q̄ oīa sint optīa nō in singulari: s ī ordine vniuersi put dictū est. eodē mō dđ q̄ iustū ē vt oīa sint ordinatissima. Et h mō intel͡r illa diffinitō. Uel pōt dici q̄ oīa in genere ordinatissima sūt in vniuerso scđm qđ habeſ ab Aug⁹. 8°. sup geñ. dicentē. Uolūtas diuinā fecit sibi pmit⁹ oīa. Deīde creaturā corporalē spirituali. deīde irrationalē rationali. terrestrē celesti. Possem⁹ tū dicere q̄ ī illa ratiōe ē falla figure dictiōis. q̄ ī illa diffinitiōe h oīa nō habz actualē suppōnē. vñ nō suppōit res ipsas ī actu. imo ab eterno posset dici istō. sed cū dicif post. ñ iustū est vt oīs sint optīa. h oīa habz ibi suppōez actualē ⁊ suppōit ibi p ipsis reb⁹ actualiter existētib⁹: ⁊ vt nūc.

Ad oppositū pmo cōt scđaz diffinitiōez dđ. q̄ sic pprie non ē lex que mala ē: sicu que sonat malū: ita pprie nō ē ars que mala ē. ars a enī virtus ⁊ lex cadūt sb ratiōe boni. silr malū vitiū ⁊ ī iberētia cadūt sub vna ratiōe. s. mali. Proptēa h dicēdū q̄ artes magice ī q̄tū ē ibi vitas sūt a lege eterna. ī quātū autē ē ibi falsitas ⁊ malicia nō: nec sūt pprie artes: ⁊ sic lex eterna nō ē lex eaꝝ. Illusio enī demonum pncipiū ē artiū magicaꝝ: ⁊ quātū ad h est ibi flītas ⁊ malicia ⁊ īordinatio: ⁊ sic ppe nō sūt artes.

Ad z^m. dđ scđm Aug⁹. in li. cōfe. q dic̄. Lex tua dñe. lex legū: ⁊ lex tua: tu ⁊ tu ipsa lex. Istud g̃ debet intelligi in trāsitiue ⁊ nō trāsitīe. lex oīpotētis artificis. Unde dicit Augustinus q̄ ipsa est summa vitas ⁊ constat q̄ summa veritas est deus Ratio aūt pcedit ac si illō trāsitīe ⁊ p diuersitatē diceretur. Diffinif g̃ ibi lex eterna p cōpatione ad oīa bona generaliter q̄ deriuaf ab arte prima eterna que ē causa. Sed quedā bona sūt ab ipsa īmediate sic illa que sūt ab opatiōe dīna. Quedā autem mediate. sic illa qoe sūt ab opatiōe huāna. Dicif ergo lex esse oīū artiū vt intelligaf esse regula opationū bōaꝝ a rationali creatura. Dicif aūt lex oīpotētis artificis scđm q̄ ē regula illoꝝ bonoꝝ que īmediate sunt a creatore.

Ad obiectū p conf tertiā diffinitionē dđ q̄ hec diffinitio conuēit legi eterne p cōpationē ad creaturā rationalē. scđm q̄ ipa lex est pncipiū ordinis rōnalis creature: sicut dictum ē: s rational creaf a triplicē habet ordinē ad deum: ad se ⁊ ad proximum. Inquātū lex eterna ē pncipiū ordinis rational creature ad deū cui ordinaf p subiectionē ⁊ obediētiā dr̄ cui obtēpādum ē. Inquātuz autē ipsa ē principium ordinis rational creature: ad se dicif per quā mali miserā: boni ⁊c̃. q̄a bō sibi meref vel demeref penā vel gloriā. Scđm q̄ est pncipium ordinis ipsi⁹ ad proximum dr̄ p quā illa que tpalis ē recte ferē ⁊c̃. ut g̃ ondit q̄ ipsa ē principium tīe ordinis rationalis creaf e tot ponunf mēbra in diffinitiōe illa

Qꝫ ergo obicitur ꝙ non est ei obtēperandum dicendum ꝙ rectitudo uoluntatis nostre non semper attenditur in conformatiōe eius ad diuinā uoluntatē respectu uoliti: sed respectu uolētis. Motus enim uoluntatis cōparatur ad uolētem et ad uolitum. Cōformatio ergo uoluntatis mee ad diuinam semper debet esse quātū ad uolētē. sed non semper ad uolitū. Unde debeo me sic conformare ei ut ego uelim quod deus uult me uelle: nō ut uelle quod uult semper. Unde super illud ps. Rectos decet collaudatio. dicit glo. cōuenit ut quodcunque uult deus a te uelle. uelis et tu. non dicit ut uelis quodcunque uult deus. et sic bonus filius uolēs patrē uiuere: quē deus uult mori conformat uoluntatē suā et obtēperat diuine. quia ipse uult quod deus uult ipsū uelle. scilicet patrem uiuere. Et hoc dicit Aug. in encheridion. uult quod ipse filius uelit patrē uiuere ex naturali pietate. quem uult mori ex suo iudicio. Ad 2m dicēdū ꝙ meritū appellatur uno modo actus dignus beatitudine uel miseria hoc est bonus uel malus. Alio modo dicitur meritū ordo actus ad premium seu sit beatitudo seu sit pena. actus ergo est a libero arbitrio. sed ordo actus illius ad premium est a lege eterna. Unde quātū ad primū modū uerū est quod dicitur ꝙ in uoluntate nostra cōsistit meritū et demeritū. sed nō secūdo modo: quia ordinare actū bonum uel malū ad beatitudinem uel suppliciū nō est liberi arbitrii. Unde Aug. intendit ꝙ lex eterna ordinet bonū actū ad beatitudinē. malū autem ad suppliciū dicēs hoc lex eterna incōmutabili stabilitate firmauit ut in uoluntate meritū: in beatitudine et miseria premium. Et sic patet ꝙ ordo ad premium est ex ipsa.

Quarto queritur

de intētione legis eterne secundum quā intētionem sit in deo. an scilicet approprietur persone uel essētie. et ꝙ essētie probatur per aug. primo. Apparet supra mentē nostrā esse legē que ueritas dicitur. nec ambigendū est illā esse incōmutabilē naturā: et ita est in deo secundum rationē essētie: et istud uerū est. illa enim natura incōmunicabilis est diuina essētia. Sed tunc est questio utrum alicui persone approprietur et ostēditur ꝙ secūdū intētionē potestatis et sic appropriatur persone patris. Aug. super gen. Deus naturas creat bonitate. uoluntates ordinat potestate: ut nec sit natura que ab eo nō sit: nec uolūtas bona cui nō presit nec mala qua bene uti nō possit. Potestas ergo in deo est principiū ordinis. si ergo lex eterna est principiū ordinis. ergo est in deo secundum intētionē uel rationē potestatis. ergo appropriatur persone patris. Cōsequenter ostēditur ꝙ sit secundum intētionem ueritatis. et ita appropriatur filio. quia lex eterna dicitur ueritas. Unde Aug. in li. de uera religiōe Lex eterna est incōmutabilis ueritas. et uult ostēdere ꝙ lex approprietur filio sicut iudiciū filio in illo libro: et dicit pater nō iudicat quenquam. sed omne iudiciū dedit filio. et spiritualis homo a nemine iudicatur. id est a nullo homine. sed a sola ipsa lege. secundum quā iudicat omnia. et ideo uerissime dictum est. oportet nos omnes exhiberi ante tribunal christi. Si ergo omne iudiciū datum est filio. quoniam ueritatis seu sapiētie est iudicare: et iudiciū secundum legem est ut dicit. ergo lex est in deo secundum rationē ueritatis appropriate filio. Cōsequēter ostēditur ꝙ secundum rationem bonitatis. et sic appropriatur spiritui sancto. ps. Nō est qui se abscōdat a calore eius. glo. id est a spiritu sancto: quia spiritus sanctus est lex et testimoniū etc. ipsi ergo appropriatur. et ita est secundum rationem bonitatis. Item. 8o. ad ro. Lex spiritus uite. glo. id est spiritus. scilicet qui docet quid agendū sit uult ergo ꝙ spiritus sanctus est lex. et ita lex eterna habet esse secundum rationē bonitatis. quia spiritui sancto attribuitur bonitas: secundū quā ergo intētionē sit in deo quere et cui appropriatur persone. Solutio dicendum ꝙ ad quālibet legem cōcurrunt tria. scilicet auctoritas. ueritas. et bonitas et hoc secūdū tria que cōcurrunt ad hoc ꝙ sit lex. scilicet principium legis: forma legis: et finis Ratiōe principii debetur ei auctoritas: quia nō potest esse principiū legis nisi habēs auctoritatē. Ratiōe uero forme debetur ei ueritas. quia lex nunquam fertur sine recta ratiōe Item ratione finis debetur ei bonitas. quia lex nō est nisi ad bonū. Unde sicut habetur ex alia sciētia. Lex est sanctio sancta iubens honestū prohibēsque cōtrarium. Si ergo respiciamus in lege eterna auctoritatē dicitur in deo secundum rationē uel intētionē potestatis. et sic appropriatur persone patris. Si autem respiciamus ueritatē secundum rationē formalē sic appropriatur sapiētie: et ita persone filii. respiciēdo autem bonitatē que debetur ei ratione finis. sic appropriatur spiritui sancto: Ex hoc patet qualiter isti effectus deriuantur a lege eterna. scilicet Imperare uetare etc. Nam isti actus imperare et uetare sunt ipsius legis ratione auctoritatis. isti autem duo actus cōsulere et permittere sunt ipsius ratione ueritatis. Isti autem duo: punire: premiū tribuere sunt ipsius ratione bonitatis: et propter hoc dictū est a sapiētibus ꝙ hoc est ueus legis.

⁊ sic oportet q̄ i lege ĩueniat̃ rõ vl' ĩtentio potẽtie vt p̄cipiat uel ꝓhibeat. Itẽ ⁊ ratio ꝟitatis vl' sapientie vt possit ꝑmittere vel cõsulere: ⁊ rõ bõitatis ut puniat malefacta ⁊ p̄miet benefacta. h̄ enĩ ꝑtinet ad bonitatem ⁊ sic scd̄m diuersas ratiões cõp̄hẽdit lex potẽtiã. sapiẽtiam. ⁊ bonitatẽ. Et scd̄m h̄ diuersos h̄z act⁹. pz ẽt ex h̄ q̄ p̄dicti actus legis respiciunt vires aĩe. Nam consulẽ ⁊ ꝑmittere respiciũt rõnabilẽ. Sũt enĩ actus legis rõne ꝟitatis vel sapiẽtie: ⁊ h̄ ꝑtinet ad vĩ rõnalẽ. Impare aũt ⁊ vetare ꝑtinẽt ad irascibilẽ. ꝟ punire ⁊ premium tribuere ꝑtinent ad cõcupiscibilẽ. ⁊ sic cuilibet ꝑsone approp̄at̃ lex scd̄m tamẽ diuersas intentiones ⁊ diuersos actus.

Quinto queritur: de immutabilitate legis eterne. Utruz sit immutabilis vel mutabilis. Ad quod sic: omnis lex precipiens cõtraria est variabilis siue mutabil' lex eterna est hui⁹ ḡ ẽ mutabilis. Maior pz. quoniã ſm p̄cepta variat̃ lex. Minor pz p Aug⁹. in li cõfe. vbi dic. Dñs si mõ ĩpas qd̄ aliqñ vetasti: quis dubitat h̄ esse faciendũ. Ex quo ꝑpendit q̄ deus precipit qd̄ ante vetauit: ꝟ precepit ⁊ vetat ſm legẽ eternam. Lex igit̃ eterna p̄cipit cõtraria. Scd̃a rõ precepit deus aliqñdo plures habere uxores: modo autem vetat. ḡ aliqñ p̄cepit qd̄ modo vetat. Uñ Aug⁹. in li. cõfe. Aliqua licuerũt ĩ antiquo seculo iustis: que mõ nõ licẽt. quia illis p̄cepit domin⁹ istud. istis aliud ꝓ tẽporalibus causis. ḡ lex p̄ceptionis diuine ẽ mutabilis. si ḡ virtus legis cõsistit in precept: cõstat legẽ eternã esse mutabilẽ. Tertia rõ: naz istud patet ex ꝓph̄ia cominatiõis ⁊ ꝓmissionis. Jere. 18. Repẽte loquar aduersus gẽtem ⁊ aduersus regnũ. si penitẽtiã egerit gens illa ⁊c. hec ẽ ꝓph̄ia cominationis. sed sñia ꝓph̄ie cominatiõis est mutabil'. quia p̄ dicit aduersus gentẽ. post dicit si penĩaz egerit ⁊c. agam ⁊ ego penitẽtiã. silr est de ꝓph̄ia ꝓmissiõis sicut patet ibi ⁊ alibi. Si ḡ sententia dei qñ cominatur uel ꝓmittit p ꝓph̄as ꝓcedit a lege eterna. ⁊ h̄ sentẽtia est mutabilis. ḡ ⁊ lex eterna est mutabilis.

Quarta rõ Oĩs sẽtẽtia q̃ fert̃ sb̄ cõditiõe ⁊ nõ absolute mutabilis est: ⁊ maxime illa que depẽdet cũ h̄ oc a li. arbitrio. ꝟ sẽtẽtia legis eĩne fert̃ sub cõditiõe ⁊ nõ absolute ⁊ maxĩe dep̄dz a li. ar°. ḡ sñia legis eterne ẽ mutabilis. ḡ lex eterna est mutabilis. Minor patet. qm̄ lex eterna nũq̄ iudicabit uel dicet absolute iste dãnabit̃. ꝟ sp sub conditione ac si fuerit malus finaliter. silr non dicet absolute iste saluabitur. Sed sub hac cõditiõe si fuerit finaliter bon⁹. Uñ sp hoc dicet sub cõditiõe malicie ul' bonitatis final'. Sed hec cõditio que est: si fuerit bonus uel malus finaliter depẽdet a li. ar° ex q̃ maxĩe sequit̃ q̄ sit mutabil'. Ad oppositũ Aug⁹ in 3° cõfe. Igno: abã iusticiã verã interiorẽ nõ ex cõsuetudine iudicãtẽ: ꝟ ex iustissima lege dei oĩpotentĩ: qua formarent̃ regionũ mores: cũ ipsa vbiq̄ ⁊ semp non alibi alia. nõ alias aliter: ⁊ oẽ tale simpliciter est ĩmutabile ḡ lex eterna simpliciter ẽ ĩmutabil'.

Scd̃a rõ Aug⁹. in li. de vera religione. cũ ſm legẽ quadrature iudicet̃: ⁊ foz q̄dratũ ⁊ lapis quadrat⁹ ⁊ hui⁹mõi. Rurs⁹ ſm totã equalitatis legem iudicẽtur conuenire mot⁹ pedũ currentis formice: ⁊ gradientis elephãtis: quis dubitat eã. s. istaz legem interuallis locorũ ⁊ tẽporũ: nec maiorem esse nec minorẽ: cũ potentiis supat oĩa. hec ẽ lex oĩum artium cum sit oĩo ĩmutabilis. Solutio dd̄ q̄ sicut dr̃ volũtas dei dupliciter sc̄z volũtas q̃ ẽ essẽtia dei: ⁊ hec ẽ volũtas bñplaciti ⁊ hec ẽ ĩmutabilis: ⁊ volũtas signi ⁊ hec est mutabilis sic loquẽdo de lege diuina duplr' possumus dicẽ: q̄ vno mõ ẽ mutabilis. Alio mõ est ĩmutabilis scd̄m q̄ dicit Gre. Deus nõ mutat cõsiliũ ꝟ sẽtẽtiã ⁊ appellat̃ ibi cõsiliũ rõ diuina: scd̄m quã diiudicat ⁊ dispõit oĩa Sẽtẽtia ãt appellatur ipse tẽporalis effectus qui sequitur ⁊ iste mutabilis est. Si ḡ loq̄mur de lege ſm rationẽ cõsilii. sic ipsa immutabil' ẽ Si ſm rationez sẽtẽtie: sic mutabil'. q2 ipse temporalis effectus sequẽs ex ipsa mutat̃ q̄tidie. ꝟ ipsa rõ secũduz quã diiudicat ⁊ disponit ⁊ deriuat̃ ab ipa. effectus manet ĩmutabil' ⁊ scd̄m primũ modũ dicet̃ lex eterna. s. ſm q̄ accipit̃ pro cõsilio uel rõne. ſm q̄ accipit̃ ꝓ sẽtẽtia nõ dr̃ eterna. sed tẽporal': tamen absolute lex dicat̃ ipsa ratio p̄cipiendi uetãdi ⁊c. Effectus aũt eius sunt p̄ceptio ꝓhibitio ⁊c. Si ḡ ipsa ratio ĩmutabil': patet q̄ lex eterna simplr' est ĩmutabilis Effectus autẽ eius mutabiles sunt. Ad p̄mã rationem in cõtrariũ dd̄ q̄ hec ẽ falsa. Omnis lex p̄cipiens cõtraria ẽ mutabilis. nisi addat̃ h̄. scd̄m rationes cõtrarias. vt dicat̃ oĩs lex

p̄cipiēs cōtraria. ⁊ scd̄z rationes cōtrarias ꝛc. Lex āt etna nūq̄ p̄cipit s̄z rōnes ꝯtrias imo scd̄m rationē vnā ⁊ imutabilē. Ad scd̄am dd̄ q̄ soluit̄ ibi p hoc qd̄ dicitur in auctoritate illa ex tēpalibus causis. vn de ē ibi mutatio rōne alicu⁹ tēporalis. qd̄ sbiacet legi eterne ⁊ ei⁹ p̄cepti. ⁊ hoc est quod dicit Aug⁹. in li. de vera religione. Ut ars rei medicine cum eadem maneat nec vllo pacto mutet̄. mutat tamē p̄cepta lāguētib⁹ quia mutabil' ē nostra valitudo. Ita diuīa puidētia cū sit oīo icōmutabilis: mutabili tamē creature varie sbuenit p diuersitate morborum. aliis alia iubet aut vetat: vnde varietas est in effectu tēpali. Ad tertiuz si dicat̄ snīa legis eterne pena tpalis que debet̄ ex merito sic ipsa mutat̄. si aūt dicatur snīa ipa ratio hec ē eterna ⁊ imutabil'. Et q̄ obicit̄ q̄ ipsa respicit li. ar^m. dd̄ q̄ actus isti⁹ snīe mutabil' est. vnde q̄ iste punitat̄ h̄ est mutabile. s̄ rō snīe que dicit q̄ si pmaneat aliquis in malicia finaliter puniet̄. imutabilis ē: licet ipsa snīa seu actus snīe sit mutabilis. Ratio aūt illi⁹ snīe a li. ar°. nō depēdet. l̄z esse bonū final'r depēdeat ab ipso. Uñ Aug⁹ de li. ar°. pōit exēplū de cōtrariis legibus. quarum vna tribuit populo ptātez dandi honorē. alia aufert: ⁊ dicit q̄ rō harū imutabilis est: ⁊ tracta ex eternitate. Unde ipse dic̄ Si ppl's quodam tēpore iuste honores dedit. quodā rursus iuste nō dedit. hec ē vicissitudo tēporalis vt esset iusta ex illa eternitate tracta est. h̄ est ex rōe eterna qua sp iustū est grauē populū honorē dare: leuē nō dare. ⁊ similiter rō eterna imutabil': que dic̄ q̄ si pmaneas in malo: finaliter punieris. dic̄ et q̄ si pmaneas in bono finaliter p̄miaberis. h̄ aūt rō imutabilis est ⁊ absoluta nō dependens a li. ar°. sic̄ snīa. Sed lex eterna dicit̄ ipsa rō sētētie. Unde Aug⁹ in li. de li. ar°. Lex illa que sūma rō noīat̄ cui sp obtēpandum est p quā mali miserā: boni bonā vitā merent̄ p quā deniq̄ illa quā tpalē vocādā diximus recte fertur recteq̄ mutat̄: pōt ne cuipiam itelligēti nō icōmutabil' eternaq̄ videri. quasi dicat nō ex quo habeo legē eternam: que est sūma rō eē icōmutabilē. l̄z effectus eius sint mutabiles. quia temporales sunt.

Sexto queritur de vnitate legis eterne ⁊ querit̄ an sit vna vel plures.

Ad qd̄ sic Aug⁹ in li. lxxxiii. q. ubi loquitur de ratiōib⁹ quibus cōdite sūt creature dic̄ q̄ alia est ratio qua creatus est hō. alia qua creatus est equ⁹ ꝛc. S̄z sicut se habēt iste rōnes ad creaturas. Ita lex eterna ad alias leges. s. tēpales. q̄ ipa ē rō legū tēporaliū. Uñ Aug⁹. lex eterna sūma rō nūcupatur S̄z g̊ alia ⁊ alia rō istius creature ⁊ illi⁹ et sil'r lex eterna cū sit rō legū tēporaliū non est vna s̄ plures. Scd̄a rō Aug⁹. in li. de cathezizandis rudib⁹. Nouit de⁹ ordinare deserētes se animas. ⁊ ex earū iusta miseria. Inferiores ptes creature cōuenientissimis atq̄ ꝯgruētissimis legib⁹ adiuuāde dispēsationes ordīare. oēs g̊ iustissimis dei legibus dānati sunt. s̄ leges ille nō sunt aliud q̄ lex etna. g̊ sūt plures leges eterne. Ad opp^m. sic̄ dic̄ Aug⁹. Lex eterna ē ars artiuz ⁊ lex oīpotētis artificis. ⁊ etiā sic ipe dic̄ i li. cōfe. Sicut ars medicīe vna ē: ⁊ tamē h̄z variaz p̄ceptorū: ita lex eterna. quia ita se h̄z lex eterna ad leges tēporales sicut ars medicīe ad sua p̄cepta. Ex his g̊ auctoritatib⁹ videt̄ q̄ lex eterna sit vna: ⁊ q̄ nō r̄cipiat pluralitatē. Scd̄a rō ñ ponim⁹ pluralitatē in diuinis propter diuersitatē respectuū. Nā si h̄ eēt cū h̄ nomē creator dēm de deo habeat plures r̄spectus. Seq̄ret̄ q̄ possent dici plures creatores: quia h̄z respectum ad hāc creaturā. ⁊ ad illā ꝛc. Ergo similit̄ ratio diuersitat' respectu legis eterne ad tēporales leges non ponet pluralitatem in lege eterna. licet g̊ plures sit leges tēporales. ñ ꝓpter h̄ plures eterne. Solo dicim⁹ exēplarē cām diuinā esse vt artez. put dicimus ipsū opari ad vnum finē. Ars enī finē vnū respicit. quia ars ē collec° p̄ceptorum ad vnū finē tēdentiū: ⁊ iō ñ pōt i diuinis dici artes multe. Ratio aūt dicit diuinam causā cōnotādo respectū ad creaturā: put ipsa habet eē in ordine. Ordo aūt ad finē est. s̄ ē ordo rerū dupl'r. s. ordo rerū ad suū finē vltimū icreatū: ⁊ ē ordo rerū ad se inuicē sicut ordinātur corporalia ad locū. vel sicut ordinat̄ res ad suā vtilitatē. ⁊ sic et ordināt̄ rōe sue dignitat'. Iste ordo ad fines p̄ticulares habet̄ ex ordīe rerū ad inuicem. Scd̄m g̊ q̄ rō respic̄ ordinē istū creaturaꝝ inuicē se. seu ad finē creatū. dicimus q̄ sunt plures rationes rōe cōnotati Una tamen sp est rōe p̄ncipal' significati. Uñ i oībus his est vnitas rōe significati principalis.

scd͂m ꝙ respicit ordinē rerū ad finē vltīm īcreatū sic ē vna sola rō. ⁊ hāc rationē ꝯno tat ars.quia huius finis: vna ratio scd͂m h̄ dō.ꝙ lex eterna pōt dici vt ars: ⁊ ut rō. Est enī lex eterna ars eterna boni ⁊ veri. Itē lex eterna ſm Aug⁹. sūma rō nūcupat̄. Si dicim⁹ eaꝫ vt artē sic ē vna. Si aūt dica mus eā vt rōnē put rō accipit̄ a fine ꝑticu lari sic plures sūt rōe cōnotati. sicut sunt plu res fines ꝑticulares. Vbi grā. Lex q̄dā tpal ē ꝙ popul⁹ det honores. Cōtraria aūt lex assi gnat̄ ī alio tpe. Ratio vni⁹ legis ē leuitas ⁊ īordīatio populi. rō alteri⁹ legis ē graui tas ⁊ honestas ppl̄i. Et sic due sunt rōnes ꝑticulares istarū legū: ⁊ h̄ attēdēdo ponūt fines ꝑticulares ⁊ ordinē rerū secūdū illos Sed attēdendo artē v² ē rō illaꝝ. quia illa eadē rō que dicet iustū est vt ppl̄s grauis det hono.es dicet ꝙ iustū ē vt leuis ⁊ inor dīat⁹ n̄ det hōres. Et ꝑ h̄ pꝫ solo. Ad rō nē qua obicit̄ ꝙ nō dicūt̄ plures creatores dō ꝙ ī noīb⁹ diuīs essētialib⁹ q̄ significāt cōcrete nūq̄ꝫ debet r̄cipi multitudo vl̄ plu ralitas. cuicūq̄ꝫ ꝯnotēt̄ ꝑſes r̄spect⁹. Un̄ n̄ debent dici plures dnī. nec plures creatu res ꝯ solū ī noīb⁹ dictis ꝑ abstractionē. sicut ydea ⁊ rō ⁊ hi⁹. q͂a sunt noīa formatū. pōt aliq̄n pluralitas dici rōne cōnotati. tamen distīguendū ꝙ attēdēdo pⁱcipale signifi catū ſp est ī istis vnitas. Si autē attēdam⁹ cōnotatū aut respect⁹ ille cōnotatus est ſm differētiā aut scd͂m vnitatē ⁊ īdifferētiā. si z⁹ mō sic n̄ pōt dici pluralitas ī illo noīe. vnde non dicūt̄ ꝑprie plura exēplaria vel artes. Si āt ꝑ̄ mō tūc ē vnitas ī illo nomīe rōe pⁱcipal̄ significati ⁊ multitudo rōne cōnotati.

s Eptimo queritur

ō diuatiōe legū. a lege etna. Et circa hāc questionē plura querūt̄. Primū ē vtrū leges iniq̄ deriuēt̄ a lege eterna. Scd͂m ē vtrꝫ lex fomitꝭ seu lex carnis deriuet̄ ab ipa Tertiū est vtrꝫ leges huāe deriuēt̄ ab ipa. Quarto vtrꝫ lex naturalis deriuet̄ ab ipa. Quinto an lex moysi: ꝯ illō differt̄ īgrēdū cū tractabit̄ de lege moysi.

Queritur ergo

pⁱō an leges iniq̄ue de q̄b⁹ habet̄ in ysa. Ue qui condunt leges iniquas: deriuēt̄ a lege eterna. Ad q̄ō sic Uolūtas dei n̄ pōt ēe pⁱcipiū vl̄ causa male uolūtatꝭ. q͂a deus nō ē auctor maloꝝ. ḡ nec lex eterna legū īiquarum. Ad opp^m. Legis etne ē pmittē sic ꝑcipē. ꝯ leges iuste ferūtur iussu legis eterne leges iniq̄ ferūtur eius pmissiōe. ḡ sicē leges iuste ferūt̄ ab ipa ita leges iniq̄ deriuantur ⁊ ferūt̄ ab ipsa.

Scd͂a rō Lex eterna ē qua oīa sūt ordina tissīa vt dic̄ Aug⁹. ḡ ab ipa ordināt̄ leges iniq̄ ⁊ eq̄. ꝯ oīa ordīata a lege etna deriuāt̄. ⁊ ferūt̄ ab ipa. Ergo leges inique deriuāt̄ ab ipa. Solo dō ꝙ lex iniq̄ua īquātū iniqua est: nō ē a lege eterna. Un̄ mali īquātū ma li efficiēs cā si querit̄ nō īuenit̄: non enī hꝫ cām efficiētē. ꝯ deficiētē sic ipe act⁹ malus ex defectu est sic̄ dicit Aug⁹. Ad ꝑ̄mam rōnē ī ꝯtrariū dō. ꝙ ē volūtas dei ꝑcipiēs ⁊ pmittēs. volūtas dei ꝑcipiēs dr̄ uel pōit̄ ī aliq̄d. Sꝫ cū dr̄ volūtas dei pmittēs non pōit̄ in aliq̄d ipa. Lex aūt pmittēs nō dr̄ in aliq̄d ꝯ h̄ mō cū. s. q̄ō dr̄ ī aliq̄d non ē ī rōe cāe vel origīs. ⁊ iō nō dicim⁹ eā eē pⁱci^m. vel originē legis iniquexū solū cōpet̄ ad eā sicut pmittēs. Ad scd͂m dō ꝙ malū in eo q̄ō malū n̄ ē ordinatū Sꝫ dicēdo malū. dico naturā deficiētē a bono. cū dico naturā: di co rē bona bōitate nat̄e. ꝯ dicēdo ipsā mali ciā dico ꝺfectū a debito ordīe: ⁊ iō malīa ē īordinatio. ⁊ iō malū īquātū malū h̄ ē rōe malicie nō ē ordiatū. Sꝫ ꝙ dicat̄ ordīnatū h̄ ē rōe subsistēt. q͂a ipa ordinat̄ ad suppli ciū eternū ꝑ legē diuinā. ex quo noluit ordi nari ad gloriā. vl pōt dici ꝙ h̄ argumentū nō valet. est ordinatū a lege eterna. ḡ ē de riuatuꝫ ab ea. nō enī ē deriuatū ab ea nisi q̄ten⁹ ē ordinatū seu ī ordīe. Un̄ n̄ ipsū est a lege eterna ꝯ eius ordo potius.

Secundo queritur

an lex fomitis seu lex carnis q̄ō idē est deri uet̄ a lege eterna. Ad q̄ō sic romanoꝝ. 8°. Lex sp̄s vite in xp̄o iesu liberauit me. Glo. due leges bone sūt. lex sp̄s que peccatū tol lit. Lex moysi que peccatū ostendit. lex pec cati mala que reos facit. Si ḡ lex peccati fa cit reū ⁊ est mala: ⁊ nullū malū a lege etna ḡ lex peccati seu lex fomitꝭ q̄ō idē ē nō est a lege eterna. Scd͂a rō ro. 7°. Uideo legem in mēbris meis captiuātem me ī lege peccati. Glo. hec ē lex mala qua quisq̄ꝫ carnali ꝯsue tudīe īplicat⁹ astrīgit̄ Tertia rō ro. 7°. Iā ego n̄ operoꝛ illud ꝯ q̄ō habitat ī me petm̄ Glo. i. lex carnis ad quā dyabol⁹ vt ad suā

legem accedit. si ergo lex carnis est dyaboli. ut sua. ergo dyabolus est causa eius. ergo derivatur a lege dyaboli. et non a lege dei eterna. Quarta ratio Aug. i. de li. arbitrio. Non est ordinatissimum ut impotentia potentioribus imperarent. quod necesse arbitror esse. ut plus possit mens quam cupiditas. Si ergo ex lege carnis est quod impotentior potentiori imperet. scilicet caro spiritui: illud est contra rectum ordinem. sed quod est ab eterna lege est ordinatissimum. ergo lex carnis non derivatur ab eterna lege dei. Quinta ratio Aug. i. de li. ar. nullo modo rectus ordo est appellandus: nisi meliora subiciuntur deterioribus. sed per legem carnis subicitur melius deteriori. scilicet spiritus carni: ratio sensualitati. ergo non est recto ordine. Si ergo nihil est ab eterna lege nisi sit recto ordine ergo etc. Sexta ratio Aug. i. de li. ar. Cum mens irrationales animi motus regit id dominatur in homine: cum dominatio in lege debet ea quam eternam esse comperimus. Si ergo quando mens dominatur super sensualitatem ad dominatur cui debetur dominium secundum legem eternam. ergo a contrario. quando mens subditur illi: dominatur illud cui non debetur dominium secundum legem eternam: sed illud dominium est secundum legem carnis vel fomitis. Ergo ipsa lex carnis non derivatur a lege eterna. immo omnino est ei repugnans. Ad oppositum. Ro. 8. Scio quod non habitat in me hoc est in carne mea bonum. Glo. Manet corruptio in corpore: robur tenens divine sententie date in adam. et post dicit Ber. hoc est lex carnis. Lex igitur carnis tenet robur divine sententie et ita legis eterne. Secunda ratio Ro. 7. Video legem in membris meis repugnantem legi mentis mee. Glo. fomes peccati recte dicitur lex. quia legittime factum est. ut qui non obedivit suo superiori: ei non serviat suum inferius. scilicet caro. sed a lege eterna est omnis lex legittima. si ergo lex fomitis recte et legittime dicitur lex. Constat ipsum esse a lege eterna. Sed hic huius queritur cum lex fomitis appelletur ab apostolo. lex peccati. lex membrorum etc. cum planum sit quod inquantum lex est peccati non est a lege eterna. Queritur tamen secundum quod ipsa est lex membrorum an sit a lege eterna. Solutio dicendum quod fomes importat quandam inordinationem et defectum in nobis ex peccato ade. que inordinatio et defectus est ex eo quod non obedit inferius suo superiori: ut caro spiritui. fomes igitur in nobis pena est. sed est pena duplex. scilicet feditatis et passibilitatis: inquantum fomes est pena feditatis sic non est a deo. quia actus suus est deformis. quia actus feditatis non potest esse a deo ut a principio sed a dyabolo. Secundum vero quod ipsa est pena passibilitatis et afflictionis etc. scilicet quod affligit animam sic ipsa est a deo. Afflictio enim illa dicit bonum. et ordinem ad divinam iusticiam. Afflictio enim ista temporalis est et ad bonum: ut homo coactus redeat et convertatur ad deum. Ex hoc enim quod anima videns se ita deiectam: et tante vilitati et corruptioni subiectam: citius convertitur ad deum: et sic fomes inquantum est pena passibilitatis: a deo est et ordinat ad deum. est enim divina iustitia. Lex ergo fomitis uno modo potest appellari lex passibilitatis. Alio modo lex feditatis. primo modo est ut affligens. et hoc modo appellat eam apostolus legem membrorum. Hoc modo ipsa est et derivatur ab eterna lege. ipsa enim dicitur lex passibilitatis. i. secundum quod homo per eam habet legem ut affligatur ex illa et convertatur ad deum. Hoc enim modo respicit ordinem divine iustitie. Secundum autem quod lex fomitis dicitur lex feditatis. sic ipsa appellatur ab apostolo lex peccati. et sic lex ista non est a lege eterna. sed a dyabolo vel peccato. quia lex ista mala est. Unde super illud ad ro. 7. Scio quod non habitat in me hoc est in carne mea. Dicit glo. Que eius consortio anima maculatur peccato. Dicitur autem mala hoc modo quadruplici ratione. Primo quia facit reum. Secundo quia maculat animam. Tertio quia per eam quisque carnali consuetudine implicatus astringitur. Quarto quia ad eam accedit diabolus ut ad suam. Nam fomes aut peccatum duos primos actus habet. scilicet animam maculare. et ream facere. et removentur isti actus per baptismum. Sed dicitur maculare inquantum deformat animam seu ymaginem dei. Ream vero facere animam obligando ipsam ad penam. Hoc enim duo facit peccatum seu fomes. et ita lex fomitis seu peccati. vel dicitur peccatum seu fomes macula. quia facit animam indignam gloria. Dicitur autem reatus quia facit eam dignam pena. Alia autem duo facit post peccatum. Nam fomes post baptismum duplicem habet in nobis effectum. scilicet difficultatem ad bonum: et pronitatem ad malum. primo dicitur mala quia implicat hominem ad concupiscentiam carnalem. Secundo dicitur mala. scilicet ratione pronitatis ad malum. quia ad eam diabolus ut ad suam accedit. Unde post hoc dicit glo. ut hominem suggestionibus malis decipiat ne faciat homo que lex precipit. Quantum autem ad primum actum ante baptismum quod est maculare dicitur in glo. cuius consortio anima maculatur. Quantum ad secundum quod est reum facere dicitur mala. Et sic glo. illa supradicta loquitur cum dicit lex peccati mala: quia reos facit. His quatuor modis lex fomitis est lex peccati dicens inordinationem et mala simpliciter: et sic nullo modo est a lege eterna. sed primo modo non dicit inordinationem. scilicet secundum quod est lex passibilitatis. et sic est ab ipsa. Quantum ad hoc. Dicit enim glo. predicta quod tenet robur divine sententie. Sed an hoc

qa affligit ⁊ punit animã ꝓpter peccatum quãtũ ad h̃ et dicit lex fomitis legitia. qa legitĩe factũ est ut dicit glo. Alia vt qui nõ obediuit suo supiori: ei ñ seruiat suũ iferi⁹.

Ad primã auctoritatẽ Aug⁹. dõ ꝙ sic vi deni⁹ ꝙ iuste ꝑ peccatũ sbiciebatur homo diabolo ãte passionẽ xpi. Et tñ dia⁹ ĩiuste tenebat eũ. Ita h̃ iustũ ẽ vt sps sbiciat car ni: ⁊ tñ caro iniuste dñat spiritui. qa legiti mũ est vt q ñ obediuit suo supiori: ei ñ obe diat suũ iferi⁹. ⁊ loqmur quãtũ ad penam passibilitatis de lege ista. Ad scdam dõ ꝙ ẽ meli⁹ quãtũ ad eẽ nature ⁊ ẽ melius ꝙ̃tũ ad eẽ ordĩs. Rõnal creatura melior ẽ nafa ꝙ̃ aliqd corporeũ seu ꝙ̃ caro. ꝟ cũ ipa efficit peccatrix peior ẽ quãtũ ad eẽ ordĩs ꝙ̃ caro. ⁊ ꝙ̃ aliqua creatura corporea. Si g̊ rspicia⁹ naturã sic ipa sbicit deteriori: cũ subicitur carni. ꝟ si respiciam⁹ ordinẽ sic subicit me liori. qa ipa caro magis suat ordinẽ suũ ꝙ̃ rõ ul aĩa peccatrix. Ad ẽtiã dõ. ꝙ ex lege etna ẽ ordo nature: ⁊ ẽ ordo iustitie. Ordi ne nature ꝯcedẽdũ: ꝙ ipa mẽs ex lege eter na dñat irrõnabilib⁹ aĩ motib⁹: seu ipsi sẽ sualitati. ꝟ postq̃ ipa peccatrix efficit ordĩe iusticie: motib⁹ illis sbicit ipa mẽs ⁊ ipi sẽ sualitati ex lege eterna. ⁊ loqmur de illa sb iectiõe ĩquãtũ ĩducit passibilitatẽ seu affli ctionem ĩ aĩa: seu ĩ rõe ⁊ nõ ĩquãtũ penam feditatis sicut dictum est.

Tertio queritur de le gib⁹ hũanis an deriuent a lege eterna. Ad qd sic Aug⁹ ĩ .i. li. de li. ar°. In tpali lege nil ẽ iustũ atq; legittimum: qd non ex eterna ho mines sibi deriuauerĩt: Si g̊ ĩ illis ẽ aliqd iustũ ⁊ legitĩm g̊ ⁊c. 2ª rõ si oẽs bonitates deriuãt a bonitate pria: ⁊ oẽs ꝟitates a ꝟi tate pria. Ergo silr oẽs leges: a prima lege eterna. Ad opp^m. iuxta Aug⁹. Lex hũana relinquit ĩpunita que iustũ ẽ puniri. ꝟ scdz legẽ diuinã nihil tle dẽt ĩpunitũ rliqui. g̊ ⁊c. Maior pz ꝑ Aug⁹. i. de li. ar°. Lex illa que regẽdis ciuitatib⁹ fert mlra cõcedit atq; ĩ punita rliqt: que ꝑ diuinã puidẽtiã iudicã tur. Scda rõ. Lex hũana iudicat liberos a pena. quos eterna iudicat reos ad penaz. g̊ nõ ẽ ab illa. Maior pz ꝑ Aug⁹ qui ponit exẽplũ de illis q occidũt ne occidãt. vel ne amittãt res tpales: quos lex hũana iudicat eẽ liberos a pena. Lex eterna reos. Uñ dic ꝑ de li ar°. Nõ lex iusta ẽ que dat ptãtem ul viatori vt latronez ne ab eo occidatur occi dat. vel cupiã viro aut femine ut violẽtũ sibi stuptorẽ irruẽtẽ: aut illatũ stuprum . si possit interimat. ⁊ põit rõnẽ hui⁹ post. quõ enĩ apud eã s. legẽ eternã sunt isti peccato liberi: qui ꝓ his reb⁹ quas cõtẽni oz hũana cede poluti sũt. Tertia rõ. Lex hũana cõ cedit aliqua mala fieri vt ne occidaris occi das: ꝟ occidẽ hominẽ illud nõ põt fieri sine libidĩe. g̊ cõcedit aliq̃ fieri ex libidĩe: ⁊ que nõ possũt fieri sine libidĩe h̃ est sine iprobã ⁊ ĩordinata volũtate. ꝟ h̃ ꝓhibet lex etna g̊ ⁊c. Et ꝙ hõicidiũ ñ põt fieri sine libidĩe Aug⁹ ꝓbat. Quõ possũ dicere istos carere libidĩe. qui ꝓ his reb⁹ digladiãt quas pñt ĩuiti amittẽ. aut si nõ pñt qd op⁹ ẽ pro his reb⁹ vsq; ad hõis necez ꝓgredi. h̃ dic ꝓpt castitatẽ quã nullus põt amittẽ ĩuitus. Cũ castitas sit virtus ipsi⁹ aĩe vl mẽtis. Solo dõ ꝙ oĩs lex hũana ⁊ oẽs leges quantũ ad id qd hñt iustũ ⁊ legitimũ ĩ se tracte sunt a lege eterna. sic oẽ id qd bonũ est ĩ creatũ a tractũ ẽ ex bõitate pria. ⁊ qd uez ex ꝟitate pria. Ad primũ qd obicit in cõtrariũ. ꝙ illa dimitrit ĩpunita que ꝑ diuinã ⁊c. Dicẽ dũ scdm Aug⁹. ĩ prio libro de li. ar°. Uidet mihi legẽ istã que pplo regẽdo scribit recte ista pmittẽ ⁊ ꝑ diuinã ꝓuidẽtiã uindicari. Ea n. vĩdicãda sibi h̃ assumũt que satis sũt cõciliãde paci hoĩbus impitis. Et vult di cere ꝙ lex tpalis non habz punire nisi mala que sũt cõtraria suo fini: qui ẽ cõciliatio pa cis ĩter hoĩes. Uñ ñ assumit sibi vĩdicãda mala cõtrria paci hoĩm ad deũ. sic fornicati onem ⁊ hi⁹. Sed lex eterna h̃ vindicat. et ꝓpt h̃ nõ seqt rõ illa. Lex tpalis dimittit ĩpunitã que nõ vĩdicãt ꝑ diuinã nisi cũ h̃ addat. ⁊ ipa posita ẽ ad vĩdicadum mala illa. Ad 3am qua obicit ꝙ iudicat liberos quos eterna reos. Dicẽdũ ꝙ ex h̃ ñ seqtur ꝙ sit cõtraria legi eterne. ꝟ ꝙ sit ĩperfecta respectu ipsi⁹. qa sol⁹ de illis iudicat lex tẽ poralis: que sũt ad suũ finẽ vl cõr ipsũ. Li beros g̊ iudicat quos nõ ĩuenit cõtrios pa ci inter hoĩes: que pax est finis ipsi⁹. sed lex eterna nõ solũ respicit pacẽ istã. ꝟ ẽt pacem hominũ ad deum. Et ꝓpter h̃ iudicat reos quos tpalis liberos sic fornicatores ⁊ hi⁹. ⁊ punit eos. ⁊ ita ĩꝑfecta est respectu legis eterne ⁊ nõ cõtraria. Uñ Aug⁹ in li. de li. ar° dic. Laudo ⁊ ꝓbo istã. s. legẽ tpalẽ ꝙ̃uis ĩchoatã minusq; ꝑfectã videt mlra rliqre

ĩpunita que ꝑ diuinã tamẽ ꝓuidẽtiã vĩdicaꝛ ⁊ recte. Ad tertiã dĩ ꝑ iterꝑtatione ꝙ lex tẽporalis nũq̃ dicit nec iubet ꝙ aliqd fiat ex libidĩe. Unde dicit Aug⁹. ꝙ lex nõ hꝫ culpã in h. ⁊ ostẽdit quõ: qa ponatꝛ ꝙ aliqs vim vi repellat. aut ille ẽ ordinat⁹ ad hoc ⁊ iuste facit ⁊ ordĩate: vt cã ciuiũ tuẽdoꝝ sicut miles vl̃ iudex: q ẽ minister legis aut nõ: si sic. obtẽpãdũ ẽ illi legi sine libidine que hoc ꝑcipit. si nõ ẽ ordinat⁹ ad hoc. nũq̃ ei lex ꝑcipit h. ꝫ relĩquit in sua ptãte. Et h ẽ qđ ipse dicit ĩ li. i. de li. ar⁰. Pot ğ illi legi que tuẽdoꝝ ciuiũ cã vim hostilẽ eadem vi repelli iubet sine libidĩe obtẽpari. ⁊ de omnibus ministris qui iuꝛ atq̃ ordĩe ptãtib⁹ quibuscũq̃ subiecti sunt illud dici põt. sed illi hoĩes lege ĩculpata. quõ ĩculpari queãt eẽ nõ video. Nõ enĩ eos lex cogit occidere. ꝫ relĩquit ĩ ptãte liberũ. itaq̃ ẽ est neminẽ necare pro his rebus. quas ĩuiti possũt amittere. ⁊ sic lex nõ ẽ culpabilis: licet cõcedat aliqua fieri que nõ fiunt sine libidine. ĩmo illi qui faciũt qđ nõ ꝑcepit lex ꝙ faciãt illa ꝫ dimittit eoꝝ arbitrio.

Quarto queritur an lex nãlis diriuetꝛ vniuersaliter a lege eterna. Ad qđ sic. Deriuatio legũ a lege eterna ẽ ꝑ rõnez apphẽdẽtẽ legẽ eternã. Sꝫ soli rationali creature cõcessũ ẽ ĩdẽ legẽ eternã ⁊ ↄsulẽ sicut dicit Aug⁹ in li de ṽa religione. ğ lex naturalis solũ put ẽ ĩ creatura rõnali deriuatꝛ a lege eterna. Cũ ğ sit lex naturalis in creatura rõnali vl̃ irrõnali sic̃ dic̃ ysidoꝛ⁹ z⁰ ethimologiaꝝ ꝙ lex nãlis ẽ quã natura docuit oĩa aĩalia. ğ nõ deriuatꝛ vniuersalitꝛ a lege eterna. Maioꝛ ꝓpositio pꝫ per Aug⁹ ĩ libro de li. ar⁰. Nihil ẽ iustũ atq̃ legitimũ nisi ꝙ hoĩes sibi ex eťna lege deriuauerũt. ꝫ hec deriuatio est ꝑ apphensionẽ. Scđa rõ. Nõ ẽ deriuatio a lege: nisi scđm actuꝫ ⁊ virtutẽ legis. ꝫ actus seu virt⁹ legis vt dictũ est ⁊ vt habetꝛ ĩ canone sũt. Jmpare. vetare. ꝑmittẽ. cõsulere. punire. ꝑmiũ tribuẽ. Sed oẽs isti actus solum respiciũt rõnalem creaturã: quia nõ fit ꝑceptio nec ꝓhibitio ꝑ legẽ nisi rõnali creature ⁊c̃: nec ꝑmiatio: nec cõsultus. ğ solũ lex put est in creatura rõnali deriuatꝛ ab eterna lege. Aliqs diceret ad h ꝙ isti sũt ꝓprii act⁹ legis. nec ꝫ eos fit deriuatio legis. ĩmo ẽ cõis act⁹ ipsi⁹ s. artare. scđm quẽ fit deriuatio ⁊ h cõuenit legi eterne respectu rõnalꝭ ⁊ irrõnalꝭ creature. qa artat ĩquãtũ determĩat potẽtiaꝫ que ẽ ĩdetermĩata ĩ rõnali creatura ⁊ irrõnali. Et sic scđꝫ rõnẽ artatiõis ẽ deriuatio Unde aug⁹. sup geñ. Oĩs natura ↄsitatissimos curs⁹ hꝫ: ⁊ q̃sdã naturales leges suas. scđm quas spirit⁹ vite q creat⁹ hꝫ quosdaꝫ actus suos deffĩatos. quos etiã mala voluntas nõ põt excedẽ. Et siľr de elemẽtis dicit ipẽ: ⁊ elemẽta hi⁹ corporea habẽt diffinitaꝫ vim ⁊ q̃litates ꝓprias. quid vnumquodq̃ valeat quid non valeat ex quo patet. ꝙ artatio illa respicit omnẽ creaturã. Sꝫ cõtꝛ h obicitꝛ quia creatura irrõnalꝭ artatur ex necessitate rõnalis: ñ cũ sit arbitrio libera. ğ equiuoce ẽ artatio ĩ illis. ⁊ nõ ꝫm aliquã rõnẽ cõmunẽ. ex q̃ seqtꝛ illud qđ pri⁹. Ad oppo^m Oĩs bõitas ẽ vniuersaliter a bõitate eterna. ğ oĩs lex natural cũ sit bona est vniuersaliter a lege eterna ğ ⁊c̃. Solo dicẽdũ ꝙ oĩs lex naturalis ẽ a lege eterna. tñ scđm ꝓpĩqui⁹ ⁊ ꝛmoti⁹: scđm ꝙ nᵉ. ĩ qbus ẽ se habet scđm ꝓpĩqui⁹ ⁊ remoti⁹ ad deuꝫ. Est enĩ lex naturalis triplex. quedã que respicit ordinez rõnalis creature de q̃ habetꝛ ad Roz⁰. Cum gentes que legẽ nõ habẽt naturaliter ea que legis sũt faciũt. ⁊ ẽt dic̃ ibi glo. Lex nᵉ. qua intelligit vnusquisq̃ et sibi ↄscius ẽ quid sit bonũ ⁊ quid malum.

Jtẽ ẽ lex naturalꝭ respiciẽs ordinẽ creatꝛe irrõnalꝭ sẽsibilꝭ: de qua dic̃ Ysidoꝛ⁹. Lex naturalis ẽ qua natꝛa docuit oĩa animalia vt masculus cũ feĩa. Jtẽ ẽ lex naturalis respiciens ordinẽ oĩs alteri⁹ creature. s. irrõnalꝭ ⁊ ĩsensibilꝭ de qua dic̃ Aug⁹. ĩ li. soliloqoꝝ. De⁹ cui⁹ legib⁹ rotãtꝛ poli: ⁊ cursus suos sidera pagũt. scđm has differẽtias vniuersalꝭ ẽ lex naturalis a lege eterna. ꝑĩa tamẽ ꝓpinqui⁹ q̃ scđa ⁊ tertia: ⁊ scđa q̃ tertia. scđm ꝙ rõnalem creaturã cõstat eẽ ꝓpinqorẽ deo q̃ sẽsibilẽ. ⁊ sẽsibilẽ q̃ ĩsensibilẽ et irrõnalem. Ad pmã rõnem in ↄtrariũ dĩ ꝙ duplex ẽ nocio legis eterne ꝫm Aug⁹ Una ẽ lex eterna qua iustũ ẽ vt oĩa sint ordinatissima. Alia est lex eterna que ẽ sũᵃ rõ cui obtẽpãdũ est. qua mali miserã: boni bonã vitã sequũtꝛ. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ lex eterna dicit artem diuinam ⁊ sapiẽtiã ĩquãtum ordinat creaturam ⁊ motuꝫ creature. ⁊ ita ordo scđm legẽ ĩ oĩ creatura est ab ea ⁊ lex siľr. ꝫ ordo duplex. Quedã. n. creatꝛa ẽ dñs sui act⁹ sicut rõnalia. quedã nõ sic̃ irrõnalꝭ

creatura. ordinat ḡ lex eterna ordine necessario actū irrōnal' creature. actū āt rōnalis nō ordinat ordine necessario ꝫ reliquit eū in arbitrio. Ad ḡ obicit ꝙ deriuatio a lege eterna ē scđm apprehēsionē. dicendū ꝙ ħ dicit respectu legis tēporal. ⁊ n̄ respectu legis naturalis. Unde Aug⁹ loquit de lege tēporali cū dicit nihil iustū atq̄ legitimū ē ⁊ rō hui⁹ est. quia lex naturalis ē ī nobis sine nostra coopatione ꝫ ex dei indicione ⁊ īpressione. Imprimit enī vim ordinis naturalem ipse de⁹ in rōnali ⁊ ī irrationali creatura. ꝫ in lege temporali nos coopamur ad hoc ꝙ sit in nobis. ħ aūt coopatio ē p rōnē apphēdētē. ⁊ iō de illa ītelligit. Ad z^m dō q̄ sicut calefacē dic actū ꝑ se ⁊ pncipalē ignis indurare actū cōsequētē ⁊ nō principalē. Ita artatio dicit effectū cōsequentē legē. ꝫ act⁹ principal' currēs in oēs ⁊ secūdū quē fit deriuatio ē ordinare. qa lex eterna ē qua iustū ē vt oīa sint ordīatissima. ⁊ iste actus decurrit ⁊ ī p̄ceptiōe ⁊ ī ꝓhibitiōe: ⁊ ī aliis actib⁹ legis: ⁊ vlteri⁹ respectu creature irrōnalis ⁊ ei⁹ act⁹ quia ordo currit per omnē actū. Un̄ Aug⁹ sup gen̄. z°. Volūtas diuīa sbicit sibi pmit⁹ oīa. Deīde creturā corporalē spirituali. Deinde irrōnalē rōnali. terrestrē celesti. Et sic ordo decurrit ꝑ oīa. Posset etiā dici ꝙ extēso noīe p̄cepti sicut nomīe obediētie currit illa deriuatio scđm rōnem p̄cepti. Extēdim⁹ enī nomen obediētie ad rōnalē ⁊ irrōnalē creaturā. scđm ꝙ dicim⁹ oīa obediūt deo. ⁊ ħ ē naturalis sbiectio. Unde ps̄. Mādauit ⁊ creata sunt. p̄ceptū posuit: ⁊ nō p̄teribit. Glo. Preceptū. i. legē ⁊ cōditionē. ⁊ silr Anselm⁹ ꝑ Cur de⁹ hō. Unūquoq̄ creatura cū sibi preceptū ordinē naturaliter: aut rōnabiliter seruat deo obedire dr̄. maxime rōnalis cui datum ē ītelligē qđ debeat. ⁊ sic extēdēdo p̄ceptū posset dici ꝙ currit illa deriuatio scđm rationem p̄cepti.

Onsequenter est

q̄stio de sbiect legis et̄ne. Circa quā plura īquirūt. Primū ē an volūtas diuina sit sbiecta legi eterne. Scđm ē an fili⁹ dei sit sbiectus legi et̄ne. Tertiū ē an irrōnabilia sit sbiecta legi et̄ne. Quartū ē an rōnabilia sic mali hoīes sint ei sbiecti. Quītū ē an boni sit ei sbiecti.

Quantū ad primū

obicit sic. Volūtas dei cōsequit ratiōē iustitie. unde ē ad bonū statū ⁊ ordīata ꝫ sua sciētis sit bonoꝝ ⁊ maloꝝ. ꝫ quicqd sequit rationē iusticie ē sb lege eterna: quia lex et̄na summa rō nūcupat: ⁊ ē ipa rō iustitie. ḡ volūtas dei ē sb lege eterna. ḡ sbicit ei. z^a rō Anselmi. i. li. Cur de⁹ hō. Licet ī illis que deū velle ē cōueniēs seq̄tur si de⁹ vult ħ ē iustū. tamē in eis que deū velle ē īcōueniēs nō sequat. vnde nō seq̄t si de⁹ vult mētiri ꝙ iustū sit mētiri: īmo potius ꝙ ipse nō sit de⁹: ꝫ generaliter sequit ecōuerso. si ħ est iustū de⁹ vult ħ. ḡ plus sequit volūtas dei iusticiā q̄ ecōuerso. ḡ ē sbiecta legi eterne.

Ad opp^m Aug⁹ ī li. de trinitate. Volūtas dei ē p̄ma rō oīm sanitat' ⁊ egritudīs p̄miorū ⁊ penarū. Sꝫ prīe rōnis nō ē rō. ḡ cū lex eterna sit rō cōstat: ꝙ volūtati diuīe nō est lex eterna. ḡ n̄ sbicit ei volūtas dei. Scđa rō Aug⁹. ī li. lxxxiii. q. Qui q̄rit cāꝫ volūtati diuīe querit maius volūtate diuina: ꝫ hoc ē īpossibile īuenire. ḡ ipsi⁹ nō est aliqua cā. nec rō. ḡ cū lex sit rō ei⁹ qđ ē ei sbiectū: non est lex. ḡ nō sbicit legi eterne. Tertia rō Anselmi. Cur de⁹ hō. Cū de⁹ liber sit: nulli legi nulliusq̄ iudicio subiacet. vt nihil decens: nihil rectum sit nisi qđ vult. Solo dō ꝙ volūtas diuina nō ē sbiecta legi. īmo ē ipa lex eterna. Un̄ dicit Aug⁹. Tātū differt ī rōne ītelligentie cū dr̄ lex. ⁊ cū dicit volūtas respectu boni īquātū acceptat qđ bonū ē. eadē volūtas dr̄ lex īquātū ordinat qđ bonū est. Ad rōnē ḡ qua obicit ꝙ volūtas dei sbsequat rōnē. Dicēdū ꝙ scđm rōnē ītelligētie veꝝ ē ꝙ volūtas dei ē cū rōne. Unde bn̄ seq̄tur deus vult ħ. ḡ hoc habet rōnē. ꝫ rō illa nihil aliud ē scđm rē q̄ ipa volūtas. Ad scđꝫ dō ꝙ aliqn̄ deriat respectu diminuētis. aliqn̄ respectu n̄ diminuētis. Quādo ḡ volūtas dei determiat respectu diminuēti. sicut ē mētiri nō sequit iustitia ad ipsā. īmo ex ħ seq̄t ꝙ nō sit diuīa volūtas. ꝫ qn̄ deriat respectu nō diminuēti. sic ē plurē. ⁊ hi⁹ act⁹ cū quib⁹ stat. tūc ad ipsam sequitur iustitia. ꝑ ħ soluit p̄ma rō.

Secundo queritur

An filius dei sbiciat legi eterne. Ad quod sic. Ubicūq̄ īuenit rō sbiectiōis ibi ē dicē sbiectionē scđm legē aliquā. qa oīs sbiectō

est scdm legē aliquā. si g̃ ĩ filio dei inueniē rō sbiectionis ad patrē g̃ in eo est sbiectio scdm legē aliquā. s nō nisi scdm legez eternā. g̃ ipse scdm naturam diuinā ē sbiectus legi eterne. Minor patet qm̃ Hyll. in libro de synodis ponit ṽbū cōcilii dicēs. Nō exequimus uel cōpamus filiū patri. s subiectum ĩtelligimus scdm diuinā naturā. Est ergo sbiectus scdm ius legis eterne. Scda rō habeť ĩ eodē. Si quis vnū deū dicēs. xpm̄ aūt āte oīa secula filiū dei obsecutū patri ĩ creatiōe oīm. nō cōfiteť anathema sit. et loqť scdm diuinitatē de filio dei. s verbuz obsequii ē ṽbū subiectiōis. hec aūt sbiectio fit ṽuis legis etne. g̃ zc. Ad oppo. Aug. ĩ li. de ṽa religione. Ut nos de ĩferioribus rebus iudicam⁹. sic de nobis sola ṽitas iudicat. De ipa aūt nec pater: nec enĩ min⁹ ē q̃ ipē. ⁊ iō que pater iudicat p ipsū iudicat ⁊ scdz h̄ dr̄ q pater oē iudiciū dedit filio. Si g̃ fili⁹ ē ipa ṽitas. g̃ ñ ē minor patre. nec de ipo pater iudicat. g̃ nō sbicitť patri ergo nec legi eterne. Solutio. ut d scdm beatuz Hyll. semp ĩtelligētia dictorū ex causis est assumēda dicēdi. Unū iste auctoritates debēt expoĩ. ñ extēdi. nomē enĩ sbiectiōis dr̄ multiplr. Aliqñ enĩ sonat ĩdigni⁹ respectu eius cui⁹ dr̄ sbiectū. quō u icim⁹ materiam sbiectā forme. ⁊ passiua actiuis: ⁊ ĩferiora supiorib⁹. Aliqñ enĩ sonat ĩdigni⁹ quomō dicim⁹ sbstātia sbiectā accidēti. substantia enĩ ĩ eo q dr̄ sbm dignior ē accidēte. q̃a dr̄ sbm ĩ eo q facit accidens subsistere. Aliqñ aūt sonat ĩequale quō dicim⁹ nature ṽtutē eē sbiectā nature. ⁊ ṽt⁹ nature ē equalis n̄e cui⁹ ē. Primo mō ĩportat sbiectio habitudĩez scdm ĩferioritatē sicut habitudinē sbiecti respectu eius qd ē sup illud. Scdo modo ĩportat habitudinē respectu eius qd est in sbiecto. Tertio mō ĩportat habitudinez que attenditť in h̄ q dico eē ab alio. sic ṽt⁹ ē a natura ⁊ h̄ ē habitudo origĩs. h̄ g̃ mō habitudo sbiectiōis filii ad patrē. ĩportat habitudinē originis ⁊ ñ ĩdignitatĩ. ul' inferioritatĩ. s eq̃litatĩ. Unū exponēdū ē qd dicitť nō exequam⁹ zc. i. nō dicim⁹ filiū equalē patri. ita q dicam⁹ filiū eē nō ex alio sicť prez quia filius est a patre. Unū post illā auctoritatē habeť. neq̧ enĩ pluit ex se. s a domino .s. auctoritate patris. Eodē mō intelligēdū ē illud qd dr̄ filiū eē obsequutū patri ĩ creatiōe. Nā ṽbum ob sequēdi ñ notat ibi mīoritate vel diminutionē potētie in filio. sed notat in patre p̄mā auctoritatē. vnde sicť ĩ ĩperāte ē auctoritas p̄ria. ĩ exequēte est auctoritas ab illo. sic fili⁹ habet auctoritatē a patre. ⁊ in patre ē p̄ria auctoritas creandi res. Et quātū ad h̄ ĩtelligitť illud sicut ē̄r patet ĩ illo libro. Ex his g̃ nō sequitť q fili⁹ scdm diuinā naturā sit sbiectus legi etne. s magis sequitť q ipse sit lex eterna. q̃a lex dicit ius ⁊ ex aliqua p̄ria auctoritate. ipse aūt fili⁹ est ius ipsĩ ⁊ rō que ē ex patre.

Tertio queritur an

irrōnabilia sbiciātť legi eterne. Ad qd sic Dam. Actus ĩuolūtarii nec precio nec pena digni habēť. s act⁹ irrōnabiliū sunt ĩ volūtarii g̃ zc. Si g̃ legis eterne ē p̄miū tribuē: ⁊ punire scdm meritū. Quia lex eterna est que mali miserā: boni bonā uitā merentur. g̃ nec irrōnabilia: nec actus eorū cadūt sub lege eterna. g̃ nō subiciunť ei. Ad oppo. Aug⁹. xix. de ci. dei. nullomō aliqd legibus sūmi creatoris ordinatoris q̧ subtrahitť. a q̃ pax vniuersitatĩ administraťť. Quicqd g̃ ē ĩ rerū vniuersitate cadit sub ordine legis eterne. g̃ ⁊ irrōnabilia. Solo dd ẽm beatū Ansel. q irrōnabilia subiciūť legi eterne. s ē subiectio legis eterne naturalis ⁊ sine iudicio. Et h̄ mō irrōnabilia subiciūtur legi eterne. Alia ē cū iudicio ⁊ h̄ mō rōnabilia subiciūť. Oīs aūt creatura ei subicitť p̄ma subiectiōe. Unū Ansel. Cur de⁹ homo Unaqueq̧ creatura cuz sibi p̄ceptū ordinē nālr aut rōnaliter seruat deo obedire dr̄. maxie rōnalis cui datū ē ĩtelligē quid debeat. et ita quelibet creatura obedit ⁊ subicitur legi eterne.

Quarto queritur de rationabilibus.

Et p̄ an mali ĩprobi subiciūť legi eterne. Ad qd sic. Ro. 8°. Sapiētia carnis ĩimica ē deo. legi enĩ dei nō ē subiecta. Glo. Un⁹ hō ē eadē q̃a natura a bono deo cōdita bona. que heri sapiebat scdm carnē hodie scdm spiritū. s. que dū uiciū habet. ñ pōt sbici legi dei sicť claudicatio ñ pōt sbici recte ābulatiōi. Si g̃ ĩpossibile ē q claudicatio subiciatur recte ābulatiōi. Ergo ĩpossibile est q natura hn̄s viciū subiciatur legi eterne. s hoīes ĩprobi sūt hui⁹ n̄e. g̃ zc. 2ª rō Augustini in li. de li. ar°. Cum manifestū sit alios hoīes esse amatores rez eternaz.

alios rex tēpaliū.cū sic duas leges eē ꝯueīt vnā eternā:aliā tēporalē q̄r istorū iudicas eterne legi eē ſbdedos. Rñdꝫ beatos illos ſb eterna lege agē. Miseris ſo tēporalis lex ipoīt. Ergo miseri reprobi q̄ sūt amatores rerū tēpaliū ſbiciūṫ legi tēporali. sic boni legi eterne.q̄ sunt amatores eternorū.Cum ita se habeant ad illa:sicut isti ad istā.nō q̄ ſbiciūṫ etne. Ad oppᵒ Augꝰ ī li.de catbe ꝫandis rudibꝰ. Nouit deꝰ ordiare deserētes se aīas.⁊ ex eaꝝ iusta miseria ptea inferiores creaṫe sue ꝯuenietissima ⁊ ꝯgruentissimis legibꝰ admirāde dispēsationis ornare. Ergo aīe ꝛproboꝝ que sūt deserētes deum ordinantur ordine diuino. Sꝫ ordo diuina est lex eterna qua iustum est vt oīa ordiatissima sit. ergo ſbiciunṫ ordini legis diuine vel eterne. Solō.dō secūdꝫ Augꝰ.ī 3ᵒ.confe.ꝙ ſbici legi eterne ē dupl'r vel eiꝰ pceptiōi vl eiꝰ punictiōi. Mali ergo ſbiciūṫ legi eterne quātū ad punitionē.sed nō sue pceptiōi.Uñ Augꝰ tertio cōfe..Dñe qui dimittit te q̄ it aut q̄ fugit nisi a te placidō ad te iratū. Nam ibi iuenit legē tuā i pena sua:⁊ lex tua ṽitas ē ⁊ ṽitas tu. Ad primā rōnē ī cōtrariū dō scdm Ansel. in p Cur deꝰ hō vbi facit talē cōpationē Sic ea que celi ābitu cōtineṫ nō eī ſb celo:aut elōgari a celo nullatenꝰ pñt:nec fugē celū.nisi a ppīquate.Itē q̄uis hō vl angelꝰ diuie voluntati ⁊ ordinatiōi ſbiacē velit.cū eam fugē nō valet.qa si vult fugē te ſb voluntate pcipiēte. fugit ſb volūtate puniēte et hꝫ ēt dicit Boeciꝰ.Ordo cūcta cōplectiṫ:ut si q̄s ab assignato ordīe recessit:ī aliū ordinē relabaṫ. ipsa enī lex eterna sic circla est q enī fugit vnā ptē appropīquat alteri. Et ita hꝫ mali ab ea ꝛcesserit quātū ad pceptionē sūt tñ sub ea quātū ad punicionē. Ad scdꝫ ꝙ nō sequiṫ. Q si mali ſbiecti sūt legi tēpali ꝙ pter hꝫ nō sit ſbiecti legi eterne. imo qd ſbm est legi tēpali:ē ſbꝫ legi eterne ⁊ nō ecōuerso.qa cōplectiṫ eā:⁊ circuit oēs leges.Uñ Augꝰ.ī li.de li.arᵒ. Illd īcōcussū teneas ꝙ aptissīe iā nō demōstrauit eos q̄ tēpali legi fuiūt:ñ eē posse ab etna liberos.

Quinto queritur

an iniusti ſbiciant legi eterne. Ad qd sic.i.Thi.i. Iusto nō ē lex posita. sed iniustis ⁊ nō subditis. Glosa posita.i.īposita vt sup. illum sit ⁊ cū dñeṫ.ī illa enī pocīꝰ ē:⁊ cū ipsa q̄ ſb ipsa.qa amicꝰ iusticie est.Ex quo pꝫ ꝙ iustus cū sit amator iusticie nō ē sine lege eterna. ſ cū ipsa. Ad oppoᵐ.Augꝰ.ī li.de li arᵒ.Iustos ſb eterna lege agere existimo. Solō dō ꝙ istud qd dico eē ſb lege pōt dupl'r accipi.vel put dicit necessitatē coactiōis. vl volūtatē obediēdi . sic dicimꝰ ꝙ aliter ē filiꝰ ſb patre:⁊ seruus. qa suus sub patre est necessitate timoris coactꝰ.filius aūt volūtate obediēdi. Iusti q̄ sūt sub lege volūtarie ⁊ nō necessitate coactionis.Uñ ps.In lege domini volūtas eiꝰ. Glo.Aliud ē ī lege eē. aliud sub lege.q ī lege ē scdm legē agit volūtarie obediēs legi. Qui aūt sub lege ē fm legē agiṫ necessitatis timore coactus.Et hꝫ mō nō ē iustus sub lege ſ prīo mō vt dictū ē vnde p̄ sensu dr̄ ad Gal. Misit deꝰ filiuꝫ suum factum sub lege.ſ. volūtarie ⁊ nō necessitatis coactione.

Sexto queritur

an beati ſbiciantur legi etne.Ad qd sic Augꝰ. 2ᵒ.de ci.dei. In ea certe ciuitate ba iusti ā ē: de qua scriptura dic.Glo.Dicta sūt de te ciuitas dei . ⁊ vocat ciuitatē illā beatitudinē.q̄ i ea est vera iusticia q̄ ⁊ ordo iuris:⁊ ita lex.Ergo beati sūt ſb lege. Scdā rō ps.Custodiā legē tuā ⁊c sēp.Cassiodorꝰ dicit ⁊ distīguit legē presētem a lege que erit post.ſ alia erit lex dni q̄ se pmitrit custodire ppl's sāctissimꝰ Scit enī p hāc vmbrā legis ad ministeriū legis eterne ascendi. Nouit ēt ꝯsuetudinē āgeloꝝ ⁊ ptātū. dominū sine fine laudare. scit sūme beatitudinis esse solēnitate dnm iugiter cōtueri.Scit deniq; fideliū ibi esse leges quas se pfessus est sine fine seruare. Si q̄ ī eterna beatitudīe sūt leges.q̄ beati sunt ſb lege. Ad oppᵐ Augꝰ in li.de li.arᵒ. Lex eterna ē qua mali miserā. boni bonam vitā mereṫ.p legē q̄ ē mereri.ſ ī beatitudine nō est tēpus merēdi.q̄ nec ordinādi sub lege. Solō dō scdꝫ Augꝰ.de li ar.Lex etna ē cui sp obtēpandū ē. ⁊ p quā mali miseraꝫ ⁊c. Quātū q̄ ad hꝫ ꝙ dr̄. Per quā mali miserā ⁊c.nō manet lex ī patria.qa ibi non est mereri.Sꝫ quātū ad hꝫ ꝙ dr̄.cui sp ē obtēpandū manet ipa lex ī patria .Et quātū ad hꝫ sūt boni sub lege.ſ.cōformādo voluntateꝫ suā volūtati diuine.hꝫ enī mō obtēpanduꝫ legi eterne.Et quātū ad hꝫ loqṫ Cassidorᵒ.

Nona questio

principalis est de

effectib⁹ legis etne respectu rōnal' creature Et pmo querit̃ de numero ipsoꝝ effectuum ĩ generali. Scd̃o querit̃ de ipsis effectib⁹ ĩ speciali. ⁊ sic ista questio ptit̃ sic. quoniã p̄ querit de effectu pceptiōis ⁊ phibitiōis. Scd̃o querit̃ de effectu pmissiōis ⁊ cōsilii. Tertio de effectu punitionis ⁊ premiatio nis. sed he questiones tractate sunt p̄ libro questiōe de volũtate. Quãtum ad primum obicit̃ sic Ysidorus. Oĩs lex aut punit aut vetat. aut pcipit. g̃ ĩ omni effectu legis est punire. vel vetare. vl' pcipe. Ergo nõ sunt nisi isti tres effect⁹ legis eterne. Ad opp⁹ q̃cũq; sũt eadẽ s; essẽtiã hñt eadẽ ṽturẽ ⁊ eadẽ vriãz effectuũ. s volũtas dei ⁊ lex et na sũt eadẽ scd̃m essẽtiã. Cũ g̃ effectus vel signa volũtatis diuĩe sit quĩq; ⁊ non tria tãtũ. s. pceptuz. phibitio. cōsiliũ. ⁊ pmissio. ĩpletio seu opatio. g̃ erũt quĩq; effect⁹ legis eterne. ⁊ nõ tres tãtũ. Scd̃a rõ quia sicut dic̃ Ysidor⁹ ⁊ legis cōsult⁹. Virt⁹ legis tẽ poral' cōsistit ĩ istis differẽtiis effectuũ. qui sũt pcipere. vetare. consulẽ. pmittẽ. punire pmiare. Ergo cũ lex tẽporal' trahat̃ a lege eterna sicut visũ ẽ patet. q̃ isti sex effectus sũt legis eterne ⁊ non tres tãtũ. Tertia rõ lex eterna respicit actũ rõnal' creature. Aut g̃ respicit actũ qui fact⁹ ẽ aut q facien dus est. si actũ q factus ẽ. aut ille est bonus aut mal⁹. si bonus sic retribuit. si malus sic punit. g̃ sunt duo effectus ipsi⁹ ex pte act⁹ rõnal' creature facti. Si aũt respiciat actuz fiendũ. aut ille act⁹ ẽ absolut⁹ aut cōpatus Ul' sic Aut respicit ipm absolute aut cōpa tiue. si absolute. aut ille est act⁹ bon⁹ aut ma lus si bon⁹ sic pcipit si malus sic phibet. si cōpatiue. aut ille est bon⁹ aut malus. Si bo nus sic respectu eius ẽ cōsiliũ qa consilium est respectu melioris boni. si mal⁹ sic ẽ per missio que ẽ respectu mali. vl' pter h̃ q̃ ñ fiat pei⁹. aut pter h̃ q̃ fiat bonũ melius. habet g̃ quatuor differẽtias effectuũ ex pte actus rõnalis creature fiẽdi. ⁊ duos ex pte facti. Et sic sũt sex differẽtie effectuũ legis eterne respectu rõnalis creature ⁊ nõ ples Sed adhuc uidet̃ q̃ dẽt eẽ septim⁹. quoniã oĩs actus rõnalis creature ẽ ordĩat⁹ a lege Si g̃ ẽ aliqs act⁹ q non est impatus a lege eterna nec phibit⁹ nec pmissus. nec cōsult⁹ ⁊c Ergo erit aliq̃ differentia effect⁹ legis et ne preter pdictas respectu illi⁹ act⁹ ordinã di. Minor p; qa quidã sunt act⁹ rõnalis creature indifferẽtes. qui nec sũt ĩpati nec vetiti ⁊c. p legẽ eternã eos aũt oportz ordi naqe p eã g̃ ⁊c. Et sic deficit vn⁹ ĩ pdicta assignatiõe. Solo dd̃ q̃ oĩs act⁹ eterne legis respectu rõnal' creature cōprehẽdũt̃ in ista sex. sic̃ patz p rõnem que dicta est ĩ qua assignat̃ numer⁹ eoꝝ. Ad rõnez pmã q̃ obicit̃ q̃ nõ sũt nisi tres. fm Ysidoꝝ dd̃ q̃ Ysidor⁹ loquit̃ de lege hũana: ⁊ nõ de le ge diuĩa. Lex aũt hũana respicit malũ p se. vt ipm cohercear: bonũ ão p accidẽs. lex ão eterna ecõuerso. scilicet bonũ p se respicit malũ p accidẽs. Intelli̇̃r g̃ illd̃ ṽbũ Ysidori de lege hũana que ĩposita ẽ ad h̃ vt maluz cohercear. Uñ dicit ĩpe Ysidor⁹. facte sunt leges vt eaꝝ metu hũana coherceat̃ auda cia. tutaq; sit inter reprobos ĩnocentia ⁊ ĩ ipsis formidato supplitio r̃frenet̃ audacia nocẽdi facultas. Ex q̃ patet q̃ lex hũana re spicit p se malũ vt ipm cohercear. ⁊ scd̃z h̃ p se h; pdictos effect⁹ tres p accidẽs. alios qui respiciũt bonũ posuit ão ĩ illa assigna tione act⁹ p se. Nã cũ lex tẽporalis r̃spiciat malũ aut respicit ipsũ absolute aut cōpate. Si absolute h̃ dupl'r. quia aut ul' faciẽdũ. ⁊ sic phibet ipm. aut ut factũ. ⁊ sic punit pro ipo. Si ĩ cōpatione vt. s. nõ fiat pei⁹ h̃ mõ pmittit ipm. Nam pmittit illicita ne fiant grauiora sic̃ dic̃ Ysidor⁹. Ad aliã q̃stionez que ẽ de volũtate eterna ⁊ lege dd̃. q̃ plu res sunt actus legis eterne q̃ tres sic̃ volũ tatis. s tamẽ differũt. l; enĩ volũtas diuĩa: ⁊ lex eterna sit eadẽ scd̃m essẽtiã. differũt tamẽ scd̃m rõnẽ ĩtelligẽtie. qa volũtas re spicit actũ. lex ão ordinẽ act⁹. ⁊ iõ erit acci pere signa volũtat' s; differẽtiã act⁹. ⁊ effe ctus legis. scd̃m differẽtiã ordĩs act⁹. Act⁹ ão dupl'r r̃spicit̃ a volũtate. qa volũtas re spicit actũ. aut dũ fit. aut dũ faciẽd⁹ est si dũ fit aut ille actus ẽ bon⁹ aut malus. si bo nus sic signũ volũtat' diuĩe dicit̃ ĩpletio seu opatio. si malus sic pmissio. Uñ Aug⁹. ĩ ench. Oẽ qd̃ fit aut fit uolũtate dei pmittẽ te aut opante. si aũt respicit actũ vt fiẽdũ aut r̃spic̃ ipz vt absolute vitãdũ. aut ut ab solute faciẽdũ. aut ĩ cōpatiõe vitãdũ vl' in cōpatiõe faciẽdũ. Primo mõ phibet. scd̃o pre cipit. 3⁰. mõ cōsulit. qa cōsiliũ nõ solũ e r̃spe ctu melioris boni faciendi: ĩmo ẽt respectu minoris mali vitandi. sicut respectu culpe venialis. Uñ ecclesiastici. 18. Post cōcupis cẽtias tuas nõ eas. s lex etna r̃spic̃ ordinez

actus.respicit eu7 actum vt factū. Ordo aūt act⁹ ē duplex.s.ordo ↄtributionis:ꝛ ordo executiōis.Si respicit ordinē ↄtributiōis sic habet duos effect⁹.s.punire ꝛ pmiare. s punire est respectu mali.premiare respectu boni.Si aūt respicit ordinē act⁹i executiōe aut ille ordo ē absolut⁹ aut cōpat⁹.Si cōpatus.aut respectu boni.aut respectu mali.si respectu bōi sic ē cōsiliū.si respectu mali est pmissio. Si absolut⁹ ꝛ respectu boni sic est pceptū Si absolut⁹ ꝛ respectu mali sic ē phibitio. Ad vltimā rōnē qua obicitur de actib⁹ īdifferētib⁹ rōnal' creature dō ꝙ ordo taliū actuū ē pꝫ effectū legis q ē pmissio. sed pmittere ē duplr.sicut habet i decret di.3ª.officiū secularium siue ecclesiasticarum legū ē pcipere qd necesse ē fieri.aut phibē qd malū ē fieri.pmittē vel licita vt pmium tribuē.uel quedā illicita vt dare libellum repudii ne fiāt grauiora. ꝛ sic est pmissio licitoꝝ:ꝛ illicitoꝝ grauiora ne fiant. Prio ḡ mō loquēdo de pmissiōe ordināt ꝑ ipsū act⁹ īdifferētes.q a si sic coartaret.li.ar.ꝙ oīa ei pciperet vl phiberet esset ei piculū preuaricationis.ꝛ iō factū ē ꝙ qdā act⁹ sūt ei in pmissione:sicut ea que licita sūt.p h enī ꝙ talis ē pmissio ordinat ad salutē.

Diuuante diui

na gratia·Cōsequēter īquirendū ē de legib⁹ deriuat a lege eterna ad ordinādā rōnalē creaturā. Harꝫ aūt quedā est rōnali creature īdita vt lex natural'. Quedā bo imposita seu addita.vt lex Moysi: lex euāgelii ꝛ hūana.prior ḡ inquisitio erit de lege naturali.Cōseqnēter bo de legibus additis:quātū ptinet ad theologicā īquisitionē.De lege aūt naturali īquisitio est talis. Prio an sit. Scdo quid sit. Tertio quō sit. Quarto quoꝝ sit cū querit an sit.Prio absolute querit an talis lex sit que sit rationali creature indita Scdo dato ꝙ sit.an creata vel īcreata sit.

Ad primum ergo

arguit sic.Ro.2°.Cū enī gētes que legē nō habēt naturaliter ea que legis sūt faciunt. Glo.Et si nō habēt legē scriptā habēt naturalē tamē qua quisqꝫ intelligit:ꝛ sibi cōscius est quid bonū ꝛ quid malū.Ex q patꝫ ꝙ lex nālis ē. Scda rō ibidē ad Ro.dī. Op⁹ legis scriptū ī cordib⁹ suis. Glo.i.firmitur īpressū rationi eoꝝ.dum illa opa laudāt que lex iubet.illa dānat que lex phibꝫ. Ergo cū h sit naturale cuilibet homini. pꝫ ꝙ lex naturalis est. Tertia rō ecclesiastici 14°.addidit ill' disciplinaꝫ ꝛ legē vite.Glo. naturalē quā dedit homini vt subiceret suo creatori:ꝛ bonoꝝ opū ī se honorificētiā custodiret.ḡ lex naturalis est. Quarta ratio ē lex natural'ī irrōnali creatura īsensibili qua dirigit in finem Uñ Jere.31.Si defecerint leges iste.s.solis ꝛ lune ꝛ stellarū celi. Ex quo patet ꝙ sūt leges celi ꝛ terre.silr ē lex īnata irrōnali creature sēsibili scdm ꝙ dic Ysidor⁹.dicit ꝙ lex natural' ē quā natura docuit oīa animātia. pfectior āt ē creatura rational' oībus istis Ergo necesse ē ponere ꝙ habeat legem naturaliter sibi īditā:qua dirigatur ꝛ regulet ī suū finem. Ergo lex natural' vniuersaliter haberi eē. Quita rō rōnal' creature ē debitrix voluntarie faciēdi bonū ꝛ vitādi malū.Si ḡ nō pōt facere bonū ꝛ vitare malū voluntarie nisi pu⁹ eo gnouerit.ḡ naturalit' hēt notionē faciendi bonū ꝛ vitādi malū.h aūt legē naturalem dicimus p quā h cognoscit. Sexta rō Qm̄ sicut aīa nata ē ad cognoscēdū uerū:ita nata ē ad opandū bonū. Si ḡ pricipia cognoscēdi uerꝫ sūt īnata n° cuiuslibꝫ discētis:ꝛ pricipia faciēdi bonū.Cū ḡ sit aīa debitrix faciēdi bonū ꝛ fugiēdi malū . ḡ hꝫ pricipia īnata p que reguletī factēdo bonū:ꝛ fugiēdo malū:de quib⁹ ē lex que naturalis dicit.

Septīa rō.Jere.5.Qui habētes oculos nō videtis.Glosa dat ītelligē ꝙ absqꝫ pcepto naturaliter debem⁹ ītelligē que recta sūt. ḡ habem⁹ legē naturaliter ad h nobis īditā. Ad oppo^m. Tria sūt pricipia.de⁹.volūtas ꝛ natura.Uolūtas ē sup naturā.De⁹ autē sup vtrūqꝫ.ḡ volūtas ē sup naturalia ex cōditiōe sua.ḡ ꝛ sup omnē legē nature. ḡ nulla ē lex nature:que pscit li.ar.seu volūtati.ḡ libzū arbitriū non hꝫ eā. ꝛ sicut nec ipsū.ita nec alia . ḡ lex nat'alis nō ē indita ꝛc.ꝛ ita ñ ē. Scda rō Aug⁹ ē.Lex eterna ē nobis naturaliter īpressa.ḡ ipa habet legeꝫ eternā sibi īpressā qua iudicat oīa īteriora exteri⁹aūt hꝫ legē scriptā qua iudicat exteriora.sic legē moysi ꝛ euāgelicā.Ergo cum ista duo sufficiāt.vanū ē ponē aliam legē sibi īditā quā naturalē dicam⁹. Maior patꝫ p Aug⁹.in li.de li.ar°.i.q dic. Ut breuiter legis eterne que nobis īpressa ē notionem

explicē. h̄ ē qua iustū ē vt oīa sit ordīatissi ma. Tertia ratio ecclesiastici.15. Deus ab īitio constituit hominē: ⁊ reliquit illum in manu cōsilii sui. adiecit mādata ⁊ p̄cepta sua Supposito āt q̄ nō adderēt nihil esset ei peccatū qd̄ faceret. si ḡ liberior eēt rōna lis creatura. amoto pccō q̄z posito. q̄a posse peccare ñ ē libertatis: ⁊ ī sūma sua libertate creatuz est li. arᵐ. ḡ nūq̄z cōcreatū ē cū illo. nec ei īditū mandatū nec p̄ceptū: ⁊ ita nec lex: cū eius sit p̄cepl. ḡ nec habet legē nālē. Quarta rō. li. arᵐ absolutū ē ab oī necessita te. ƀ lex nālis ligat necessitate. ḡ absolutuz ē ab ea. Minor pz p Augᵒ. sup gen̄. ad litt̄az Oīa nᵉ usitatissimᵒ cursᵒ hz quasdaz nāles leges suas scdm̄ quas sp̄s vite q creatᵒ est hz quosdā appetitᵒ detīatos: quos ēt mala volūtas nō pōt excedē: ƀ lex que nō pōt ex cedi a volūtate est lex necessitatis. Ergo lex naturalꝭ ē lex necessitatis. Quīta rō Ex p̄te sēsᵒ ñ ē forāliq̄ īnata ad h̄ sic r̄gula: ut na tura sēsibilia pueniat ad suū finē. ḡ nec ex p̄te nature ītellectualꝭ cū sit pfectior q̄ sēsi bilꝭ. Sed tale qd pōit eē lex naturalꝭ. s. ut sit r̄gula naturalꝭ: q̄ aīa cognoscat qd faciēdū sit: ⁊ qd nō. ḡ non est in creatura rationali nec similiter ī aliis ḡ nō ē. Solō dō q̄ lex naturalis est sicut dicit apostolus. et ī crea tura rōnali. Nā sic̄ cognitiā hz p̄cipia ꝟi sibi innata: ⁊ notionē illoꝝ sic̄ hic. Omne totū ē maiᵒ sua p̄te: ⁊ de q̄libet affirmatio lꝫ negatio: ita ⁊ motiā r̄gulā hz sibi īnatam p quā regulat̄ ī bonū. hāc aūt legē appellaᵒ naturalē. Ad p̄mā rōnē ī cōtrariū qua obi cit̄ q̄ li. arᵐ ē sup̄ legē naturalē dō q̄ ē lex naturalis īfra li. arᵐ ⁊ sup̄ li. ar. ⁊ p̄ter li. ar: ⁊ cū li. arᵒ. ⁊ extra li. arᵐ. Infra li. arᵐ est scdm̄ q̄ dicit Damᵒ. Q̄ quedā vires sūt que r̄cipiūt ⁊ obediūt li. arᵒ. sicut ē vis ge neratiua que li arᵒ s̄bicit̄. q̄a si vult homo generar: ⁊ si nō vult nō. Un̄ ē ī sua ptāte non generare. Lex ḡ naturalis que regulat motū nature obediēt̄ siue subiecte li. ar. s. huiᵒ vitium. ip̄a ē īfra li. arᵐ. sic̄ lex genera tionis. ⁊ hoc sensu dicit̄ esse voluntas sup̄ naturā. s. subiectā. h̄ ē scdm̄ illā p̄tē qua nā ei s̄bicit̄. Et de hac lege naturali dr̄ q̄ ip̄sa ē: quā natura docuit oīa animālia sicut est lex generationis. Itē ē lex naturalꝭ p̄ter li. arᵐ. sic̄ illa que r̄gulat motū viriū que ñ obediūt neq̄ s̄biciunt̄ li. ar sic̄ vult Damᵒ. sic̄ ē uis digestiā retētiā: ⁊ hiᵒ uires nāles.

h̄ mō lex naturalꝭ ñ solū se extēdit ad nām īferiorē. ƀ ad omnē naturā habentē appeti tū determīatū. scdm̄ hāc enī ē appetitᵒ det̄ mīatᵒ ī vnoquoq̄. ⁊ scdz h̄ ē naturalꝭ appe titᵒ felicitatis. Et ī h̄ sēsu dic̄ Augᵒ. sup gen̄ q̄ sūt leges scdz quas sp̄s vite hz appetitᵒ determīatos: quos ēt mala volūtas nō pōt excedē. Itē ē lex naturalꝭ cū ip̄o li. ar. hoc mō lex naturalis ē qua quisq̄ ītelligit ⁊ si bi cōsciᵒ ē quid bonū ⁊ qd malū. Itē est lex nālis sup̄ li. ar. ⁊ sic lex naturalis ē lex īcreata: que ē lex sūme illiᵒ nᵉ īcreate. ⁊ sic loquit̄ glo. sup illō. xi. ad Ro. Tu aūt cōtra naturā insertus es ī bonā oliuā. dicēs ɔtra illā sūmā nat̄e legē a noticia remotiua seu īpiorū seu īfirmoꝝ. tamē deus nullo modo facit. q̄a cōtra se ip̄m nō facit. Et h̄ modo dicit Augᵒ ī li. de ꝟa r̄ligiōe. Cum mēs hūa na mutabilitatē pati possit erroris: appaꝫ sup̄ mentē nostrā eē legem que ꝟitas dicit̄

Itē ē lex naturalis extra li. arᵐ. ⁊ sic dr̄ ī decreti q̄ lex naturalꝭ ē que ī lege ⁊ ī euan gelio cōtinet̄. ⁊ h̄ ē q̄a ip̄a a lege naturali extrahit̄: ut p̄cepta moralia ⁊ iudicia ⁊ hiᵒ Si ḡ li. arᵐ dnomō hz legē naturalem: que sibi ɔcrata est tanq̄z regula: que tamē sup̄ ip̄suz est inquātū ē regula ip̄siᵒ. Ad scdz dō q̄ cū dr̄. Lex etña nobis nāliter īpressa ē h̄ ē notio eius sic̄ pz ex ꝟbis Augᵒ. Notio sūt illa legis eterne īpressa aīe nihil aliud ē q̄z ip̄sa lex naturalis in aīa: que quidē est similitudo ⁊ ymago ip̄siᵒ diuīe legis: ⁊ di uine bōitatꝭ ī aīa. Un̄ lex naturalꝭ est notio legis eterne īpressa aīe. sic̄ ymago que est ī sigillo īprimēs est. Imago aūt que ē ī cera ⁊ īpressa: ⁊ ē silitudo ⁊ ymago illiᵒ que ē ī sigillo. Ita ē hic quia lex eterna ē īprimēs. lex naturalis ē īpressa aīe. Ad tertiā qua obicit̄ q̄ li. arᵐ esset liberiᵒ si esset absolutū a lege ⁊ a mādatis. dō q̄ nō Lex enī naturalꝭ nō detrahit libertati eiᵒ. ƀ ē regula liberta tis sue. Anselmᵒ aūt dicit q̄ libertas nō est dicēda ad id qd̄ nō expedit: nec qd̄ nō decꝫ Ponat̄ aūt q̄ nō esset lex vel mādatū indi tū aīe adhuc īdecēs esset q̄ aīa se s̄biceret vilibᵒ ⁊ īferioribᵒ. sic̄ peccato ⁊ sēsualitati Regulat̄ aūt p legē sibi īditā: q̄ ita nō s̄bi citur: ⁊ iō lex gubernat ⁊ dirigit eiᵒ liber tatez. Ad quartā dō q̄ est quidā appetitᵒ rōnalis creature detīatᵒ. sic̄ qui est ex p̄te finis. s. appetitᵒ beatitudīs: ⁊ odiū miserie Lex ḡ naturalis regulans istū appetitum ē

lex necessitat' ē etiā appetit⁹ ipsi⁹ deſiat⁹. .ſ.ꝙ liberꝫ arbitriū pot appete vl nō appetere. pōt moue vel nō mouē. ⁊ hi⁹ appetit⁹ ⁊ actuū talium h⁹ᵃʳ. Regula est. Lex naturalis que nō ē lex necessitat: que ēt recte dicit' lex natural. eo ꝙ cū ipa natura nobis indita ē. Ad quītā rōnē dō. ꝙ non ē ſile de ſēsu ⁊ intellectu. quoniā finis ſēsibil nature: finis dico ītētiōis: nō deſiat' ſup ipsā Sꝫ ī se. Uñ ipa ē sibi finia. ſ rōnal natura habet finē determinatū ſup ſe ipsā queād modū ſuū pncipiū. finē dico quē habet de ſua ītētione. illū enī nō habet de ſe nec ī ſe ſicut ſenſibilia. Unde eccleſiastici. 17. fecit de⁹ hominē ad ymaginē ſuā: ⁊ iterꝫ conuertit illū in ipsū. Uñ qḋ ē ei pncipiū ē ei finis ⁊ ita ſup ſe habꝫ finē: qḋ enī ē ad ymaginē nūꝗ̄ termiat' ad ſe: ſ ad illḋ cui⁹ ē ymago. Et iō necesse ē ꝙ habeat aliqḋ ſibi īpressū tāꝗ̄ regulā pueniendi ad finē Illud autē appellam⁹ naturalē legē regulātem ipsum ī opatione boni. Alexander de ales.

Secundo queritur

Utrum lex naturalis ſit creata vl' īcreata. Ad qḋ ſic. Lex naturalis ē ſcḋm quā anime rōnales de iſtis īferiorib⁹ recte iudicāt. Sꝫ lex eterna ē hi⁹. Ergo lex natural' ē lex eterna. ḡ īcreata. Maior patet p Aug⁹ in libro de ṽa religione. Lex eterna ē pīa veritas: ⁊ lex omniū artiū: et lex oīpotētis artificis. vt enī nos ⁊ oēs rōnales aīe ſm ṽitatē de inferiorib⁹ recte iudicem⁹, ſic de nobis quādo eidē īherem⁹ ſola ṽitas iudicat: ⁊ hac ṽitatē appellat legē eternā, ⁊ ſic p eā recte iudicam⁹ de īferiorib⁹. Scḋa rō Aug⁹. ī li. de ṽa religiōe. Menti nostre cōcessū ē videre legē talē. ſ h nō viſiōe corporali. illḋ p'anū est. ſimiliter nec ymagīaria. ḡ viſiōe ītellectuali. Sed dic' Aug⁹. ꝙ uiſiōe ītellectuali. uidentur res que videntur re non ſimilitudine: ſeu que non videntur ymagīe: ſ re ipsa. ḡ nō est ſ.litudo aliq̄ vel ymago legis eterne ī aīa. īmo lex eterna ē ī aīa. Sed lex naturalis: creata est ymago illi⁹. ḡ ipa non ē ī aīa. ḡ ſi ē aliqua lex ī aīa. h ē ſolū lex natural' īcreata. Ad oppoᵐ lex natural' obſcurat' ⁊ obtenebrat' p peccatū: ſic habetur in Glo. Ro. 2. ſed lex iucreata non. ḡ lex naturalis est īcreata. Scḋa rō eccleſiastici 17. Addidit ei diſciplinā ⁊ legē vite hereditauit illos Glo. Uel legē littere ad correctionē legis natural' ſcribi voluit. Lex ḡ natural ē corrigibil'. ſ lex īcreata nō. qm in lege eterna ſeu īcreata non cadit mutabilitas. ḡ lex natural' non ē īcreata: ſed creata.

Solo dō ꝙ lex natural' vnomō dic' ṽgla exēplaris pīa: ⁊ ſic ipa est pīa veritas. Et ſic lex naturalis idē est qḋ lex eterna ⁊ īcreata. Aliomō dr̄ lex naturalis 2ᵉ: que ē exemplū īdita aīe ad coguoſcēdū qḋ faciendū. ⁊ qḋ nō. ⁊ h mō creata ē ⁊ cōcreata anime ⁊ de hac pcedit questio. ⁊ ſic pꝫ ꝙ ipſa est creata. Ad pmā rōnē ī contrariū dō. ꝙ cū dr̄ ſcḋm legē eternā recte iudicam⁹ de iſtis inferiorib⁹. hic notat' cā formal' exēplaria. Cū aūt dr̄ ſcḋm legē naturalē iudicam⁹ de īferiorib⁹. hic notat' cā formal' exēplata. ⁊ ita differēter dr̄ de iſtis illḋ. Ad ſcḋam dō ꝙ cū dr̄. ꝙ illud qḋ videt' uiſiōe intellectuali. videt' re ipa. ⁊ nō ſimilitudīe. h verꝫ ē de viſiōe ītellectuali: que ē 3ᵐ celū. Nam triplex ē viſio. Pmo vna corporal' que fit p ſenſū. Alia aūt ymaginatīa que fit ī ſōnis. Tertia ītellectual. ⁊ ē hec triplex ſcꝫ tres celos. Nā ē viſio ītellectualis que fit p ſilitudinē abstractā a ſenſu. Et h viſio ītellectualis corporalis dr̄ ſuo mō. Alia est viſio ītellectualis que dr̄ ymaginaria que. ſ. fit p ſimilitudinē abstractā ab ymaginatiōe. 3ᵃ. est qua coguoſcit aīa rem: ñ p ſimilitudinē abstractā a ſēſu uel ymagīatiōe. ſ q̄ cognoſcit rē vt ē: ⁊ h ē tertiū celū. Et de hac dr̄ Paul⁹ eē rapt⁹ vſꝗ̄ ad tertiū celū: ⁊ h fuit viſio p reuelationē. De hac aūt viſiōe ṽa est illa auctoritas aug⁹. nō de alia niſi diſignatur duplex ſimilitudo. ſ. corporalis ⁊ ſpiritualis. que ḡ vident' viſione hac non videt' ſimilitudine corpali Sꝫ ſpirituali videt' quedā hac uiſiōe. naꝫ quedā videt aīa hac viſiōe: que nō videt nec ſimilitudine corporali nec ſpirituali. ſicut qñ uidet ſe ⁊ ſuas affectiones: ⁊ actiones ⁊ ſuā iuſticiaꝫ. Quedā āt videt hac viſiōe p ſimilitudinē ſpiritualē ſic' Angeluꝫ ⁊ ſic cognoſcit iuſtitiā alteri⁹. Et ppter h iſta pposito īdiffīte dr̄. Q̄ que videt' uiſiōe ītellectuali vident' re ⁊ nō ſimilitudīe: vt intelliget' de illis q̄ uidet aīa p ſe ⁊ p preſentiā ſeu p reuelationē. verꝫ ē tamē ſīpliciter ꝙ nō videt' ſimilitudīe corporali aliqua hac viſiōe. ſ tamē quedam ſic ſimilitudīe ſpirituali. ⁊ ſic lex eterna in anima videtur per viſionem intellectualem.

Consequenter querit qd sit lex nãl. Et q̃rũt tria. Primo quid sit ĩ genere an poten̄ʳ. vl passio. vel habitus. Scdo supposito φ sit habit⁹. an sit habit⁹ cognitiu⁹ vl motiu⁹. Tertio supposito φ motiu⁹ an sit idē qd cōsciā ⁊ sinderesis.

Ad primum sicut dicit phs.

Oē qd ẽ ĩ aĩa aut ẽ potētia. aut passio. aut habit⁹. Sed lex natural' existẽs ĩ aĩa ñ ẽ potẽ. qm̄ potẽtia ẽ ĩdeĩata ⁊ ad opposita. Itẽ ñ ẽ passio: tũ passio ut dic̄ Dam⁹ sit mot⁹ ex alio ĩ aliud: lex nō. g̃ ipsa ẽ habit⁹. Scda rō vt dic̄ phs. Habit⁹ ẽ dispositio difficile mobilis. ß lex naturalis ẽ in aĩa vt dispositō difficile mobilis. g̃ ipsa est habit⁹.

Ad oppo^m. Aug⁹ dic̄ φ habit⁹ ẽ q̃ aliqd agit cũ op⁹ ẽ. ß lex natural' nō ẽ hi⁹. g̃ ipsa ñ ẽ habit⁹. Minor pȝ. quoniaȝ ĩ puulis nō habitat lex natural' ad agẽdũ: nec p eã posset agi in eis. Similiter nec ĩ dãnatꝫ potest agi aliqd lege naturali ⁊ tñ ẽ ĩ eis. Cum aũt a quibsdã dicat: φ lex natural' act⁹ sit rõnis ⁊ habit⁹ volũtatꝫ. Querit an illd sit veruȝ ⁊ ostendit pmo φ nō sit actus rõnis. quia nullus act⁹ rõnis ẽ ĩnatus. imo rō cũ ĩnascitur sopita ẽ q̃tũ ad suũ actum. Cũ igitur lex naturalis sit ĩnata ei cui⁹ ẽ. patȝ φ non pōt eẽ act⁹ rõnis. Scda rō sic videm⁹ φ nihil qd sit accidẽs alicui⁹ pōt eẽ sbstãtia alteri⁹. ita est ĩ aliis generibus distĩctio. φ nihil qd sit qualitas alicu⁹: pōt esse actio alterius. Si g̃ lex naturalis ẽ habit⁹ voluntatꝫ: ⁊ ita qualitas. g̃ nō est actus rõnis. Si dicat scdm phm φ duplex ẽ actus. s. pmus vt scĩa. ⁊ scda vt cōsiderare. Prim⁹ ẽ act⁹ ĩ habitu. scds ĩ effectu. Uerȝ ẽ g̃ φ lex nãlis ñ ẽ act⁹ rõnis ĩ effectu. ß ẽ ei⁹ act⁹ ĩ habitu. Cōtᵃ. Prim⁹ enĩ act⁹ idẽ ẽ qd habit⁹: sicut patet de scĩa. Esset igit lex naturalis habitus rõnis sic̄ volũtatꝫ: ⁊ ita nō magis uni⁹ q̃ alteri⁹. Scda rō in li. arᵒ sũt tria scdm que ĩ ipso ĩtelligit ymago trinitatꝫ. s. facultas. ratio. volũtas. scdm aũt facultatẽ ĩtelligim⁹ ymaginẽ sũme potẽtie. scdm rõnem ymaginẽ sapiẽtie. scdm volũtatẽ ymaginẽ bonitatꝫ. Uirt⁹ aũt habit⁹ ẽ uolũtatꝫ. Ars aũt sit idem qd scĩa habit⁹ ẽ rõnis sic̄ scĩa: licet differãt ĩ h̃ φ scĩa dr̃ absolute. ars in opatione ad op⁹. Lex aũt naturalis habit⁹ ẽ facultatꝫ. g̃ nō ipsi⁹ uolũtatꝫ. Q͛ sit habit⁹ facultatꝫ patet: quia lex dr̃ q̃ ligat ⁊ artat Sed nō pprie dr̃ artari rō seu iudiciũ imo iudiciũ esse de bono ⁊ malo. Silr artatio nō ẽ ipsi⁹ volũtatꝫ. g̃ solũ dr̃ artatio ĩ libro arᵒ respectu facultatꝫ. Lex g̃ p se ẽ habit⁹ facultatꝫ nō uolũtatꝫ nec rõnis. Solᵒ Quidaȝ posuerũt φ lex natural' act⁹ sit rõnis ⁊ habit⁹ volũtatꝫ. Et cōfirmãt opinionẽ suã ex h̃ qd dr̃ in Glo. zᵃ ad Ro. φ lex nãlis est q̃ quisq; ĩtelligit ⁊ sibi cōscius ẽ qd bonũ ⁊ quid malũ. Cũ enĩ ĩtellige ̃ sit act⁹ rõnis ex h̃ φ dr̃ qua quisq; ĩtelligit. dicũt φ ipã est actus rõnis. Ex h̃ ṽo φ dr̃ ⁊ sibi conscius ẽ q̃ cōsciũ ĩportat habitũ. dicũt φ ẽ habit⁹ volũtatꝫ. Et φ dr̃ act⁹ rõnis ĩtelligit act⁹ .i. q̃dã opatō scdm φ dicit Johãnes. Dam⁹ Q͛ opatio ẽ vniuscuiusq; sbe ĩnat⁹ motus sicut lucẽ ĩ sole. lucẽ enĩ ẽ act⁹ innat⁹ sbe solis. Illũinare aũt ex opatiōe ĩ alio: sic lex naturalis ẽ quoddã lucẽ ĩ rõne. Est aũt ĩ volũtate sic̄ quedã habilitas ad bene opãdũ. ⁊ ĩtelligit act⁹ sic lucẽ: nō sicut luminare ĩ sole. Dō tñ φ aduertendo illud qd dr̃ in glo illa. Ro. zᵃ. hoc dr̃ de lege nãli q̃tum ad effectũ cōsequẽtẽ. ⁊ nō q̃tũ ad effectũ pĩcipalẽ. ⁊ pᵐ. s. φ lex natural' ẽ qua quisq; ĩtelligit ⁊c̄. Et ppter h̃ dicim⁹ φ p se ⁊ pĩcipaliter lex naturalis ẽ habit⁹ ipsius facultatꝫ. si aũt alioȝ h̃ ẽ p ɔsequẽs. Libertas. n. p̃ ⁊ p se nō dr̃ eẽ ĩ volũtate: nec in ratiōe ß ĩ facultate. q̃ ipi debet auctoritas ⁊ possibilitas. Et a pte ei⁹ ẽ flexibilitas. Et ideo lex naturalis cũ se teneat a pte auctoritatꝫ seu potestatis. ⁊ ita a pte flexibilitatis seu auctoritatꝫ dr̃ esse pᵐo ⁊ p se in facultate. tãq; r̃gula facultatꝫ. Nã sic̄ grauitas seu põderositas ĩ grauibus regulat totuȝ motum grauis. ⁊ dicẽt eẽ lex ipsius motus. ita lex naturalis regulat motum rõnalis creature pĩcipaliter ĩ eo qd faciẽdũ ẽ. Et iõ a parte eius cuius pᵐo ẽ libertas ⁊ ĩperiũ se tenet ⁊ ẽ flexibilitas ad opus. Utrȝ aũt debeat dici habit⁹ facultatꝫ. Dō φ duplex ẽ ĩtẽtio habit⁹. vna scdm φ dr̃ habit⁹ dispō difficile mobilis. ⁊ sic ipã ẽ habit⁹. Alia ẽ intẽtio habit⁹ scdm quã dr̃ denoĩare habentẽ sic̄ scĩa scientẽ. Et scdm hãc viã nō ĩtelligim⁹ ipsã legẽ nãlẽ posse dici habitũ. q̃ fm ipsã nō ẽ denōiatio habẽtꝫ. Ad pmã rõnẽ. solũ ṽo eo φ videt posse ostendẽ φ sit habit⁹ scdm qualibet ĩtẽtionẽ. Et dō φ illa ppositio phi ĩtelligẽda ẽ scdm illã viã q̃ fuerit

res ĩ aĩa. ⁊ ẽ mot⁹ rez ad aĩaz. Quia cũ fiũt res ĩ aĩa ꝑ abstractionẽ. ẽ ponẽ aliqd ĩ quo fiunt. ⁊ sic põit potentia. ⁊ iterum res illa ĩfert passionẽ ⁊ ĩmutationem ei ĩ quo fit. ⁊ sic ẽ passio: Item habilitat ipsa potẽtiaz: ⁊ sic ẽ habit⁹: h̃ aũt mõ nõ ẽ lex natural' ĩ aĩa sicut res ille. Et ideo nõ habet hic locũ illa ꝑpõ. nec etiã quãdo ẽ mot⁹ ĩmo multa sunt in anima sicut etiam sue actiones que non sunt aliqđ predictorum.

Hic consequenter

queritur vtrũ lex natural' sit habit⁹ cognitiuus. uel motiu⁹. Ad qđ sic Ro. 3°. Per legẽ fit cognitio peccati. Effect⁹ ḡ legis ꝑ se est cognitio. ⁊ vr̃ h̃ de lege scripta. ḡ cũ ĩ intẽtiõe legis ɔueniat lex scripta: ⁊ lex natural' ipsa lex natural' ẽ habit⁹ cognitiu⁹. cũ eius effect⁹ sit cognitio sicut ⁊ scripte. Scđa rõ glo. Ro. 2°. Lex natural' ẽ qua quisq̧ ĩtelligit ⁊c. ḡ eius effectus ẽ ĩtelligẽ. ḡ ẽ habit⁹ cognitiuus. Tertia rõ Ro. 2°. Op⁹ legis scriptũ. Glo. i. firmiter ĩfixũ rõni. s̃ habit⁹ ĩfixus rõni ẽ cognitiuus. ḡ ⁊c. Ad oppositũ Nullus habit⁹ cognitiu⁹ ligat arbitriũ ad faciẽdũ vel nõ faciendũ. quia cognitio non ligat. s̃ lex vr̃ eo q̃ liget ad faciendũ vl' ñ. Ergo ipa est habit⁹ motiu⁹ uel opatiuus. ⁊ nõ cognitiuus. Solo dĩ q̃ cũ li. ar° sit facultas uolũtat' ⁊ rõnis. Patet q̃ ĩ intẽtiõe li. ar. cõcurrũt tria. facultas. ratio. ⁊ uoluntas. ad que cõpatur lex natural'. Et fm̃ illas opationes hab3 triplicẽ actũ. Prim⁹ ẽ ligare quẽ habet ad facultatẽ ꝑ cõpationẽ. Et h̃ ẽ qa facultas de se habet liberã ĩflexionẽ ⁊ io cõpatione illi⁹ ẽ ligare. Scđs ãt act⁹ eius ẽ ostẽdere quẽ hab3 cõpatiõe ad rõnẽ. ⁊ h̃ scđm ĩtẽtionẽ qua lex vr̃ eo q̃ in ea legat' sic dicit Ysidor⁹. 4° ethimologiaz. Lex a legẽdo dicit'. Terti⁹ eius act⁹ ẽ ĩstigare seu mouẽ ad bonũ faciẽdũ: ⁊ malũ vitãdũ. quẽ h3 cõpatione ad volũtatẽ. scđm q̃ dic̃ Ysidor⁹ 4° eth. Jus naturale cõmune oĩu3 est. eo q̃ vbiq̧ ĩ instinctu n̄ͤ nõ aliq̃ cõstitutiõe habet'. Dicit' ḡ lex natural' ĩspectu facultatis sic ligãs ⁊ artãs. Respectu aute3 ratiõis sicut illuminãs rõnẽ. Respectu ṽo volũtat' sicut ad bonũ instigans ⁊ sic pticipat naturã vtriusq̧ habit⁹. s. ⁊ cognitiui ⁊ motiui ⁊ f3 diuersos ei⁹ act⁹ pceđut rõnes.

Postea queritur vtrũ lex

naturalis sit idẽ qđ cõsciã ⁊ sĩdeĩsis. Et ꝓ querit' de cõsciã. Cõsciã aũt distinguitur duobus modis. Uno mõ cõsciã vr̃ opinio đ agẽdis ⁊ vitãdis. id ẽ opĩo de eo qđ đet imitari vel fieri. ⁊ de hac. ꝑma Co2. 8°. Quidam aũt cum cõsciã ydoli usq̧ nunc. q. ydolaticũ mãducãt: ⁊ cõsciã eoz cũ sit ĩfirma polluit'. Alio mõ vr̃ cõsciã sic̃ Basili⁹ dic̃. scđm q̃ ẽ qđdã iudicatoriũ naturale. Ro. 2°. Testimoniũ reddente illis cõsciã eorũ. Querit' ḡ vtrũ cõsciã h̃ scđo mõ dicta idẽ sit qđ lex natural'. Ad qđ sic Dam⁹. Cõsciã est lex intellectus nostri opposita peccato s̃ lex natural' ẽ hi⁹. ḡ idẽ sũt. Scđa rõ Ro. 2°. Glo. Naturalis lex ẽ qua quisq̧ ĩtelligit ⁊ sibi conscius est quid bonũ ⁊ quid malũ s̃ cõsciã ẽ hi⁹ ḡ ⁊c. Ad oppositũ cõsciẽtie ẽ errare. legis naturalis nullomõ ẽ errare. ḡ ipsa nõ ẽ consciã. Scđa rõ cõsciã respicit ĩtellectu3: qa dicit sciã3. lex ṽo magis affectũ ḡ nõ sũt idẽ. Tertia ratio. Cõsciã nõ ẽ eadẽ apđ oẽs. lex natural' ẽ eade3 apud oẽs ḡ ñ idẽ sũt. Post h̃ querit' vtrũ idẽ sit qđ sinderesis. Ad qđ sic. sĩderes' cõsistit circa dictamẽ opandoz in generali. dictat enim in ratione generali: ⁊ nõ ĩ ratiõe propria: ea que facienda sũt: s̃ tal' est lex naturalis. idẽ igit' ẽ effectus essẽtial' ipsarũ. ergo sũt idẽ. Scđa rõ sinderesis h3 instinctũ quo ad bonũ. silr̃ sicut dic̃ Ysidor⁹ q̃ lex nãlis ad bonũ instigat. Ergo habẽt eũdẽ effectũ essentialẽ. ḡ ⁊c. Ad opp° Iero. sup ezech. ubi loq̃t' de ill' facieb⁹. dic̃ q̃ ꝑ tres facies ĩferiores significãt' tres vires. s. Cõcupiscibilis. irascibil'. rõnal'. Quarta aũt ẽ sup quã greci sinderesim vocant. Sinderesis ḡ est potẽtia aĩe. ḡ lex naturalis nõ e ĩ potentia anime sed magis habitus potentie. ḡ ipa ñ est sinderesis. 2ª ratio Lex naturalis dirigit potentiam. ergo nõ est potnetia ergo nec sinderesis. Itẽ cũ lex naturalis dicat' ꝛ̃gula ⁊ ɔsciã ꝛ̃gula. ⁊ sĩderesis ꝛ̃gula. q̃rit' que sit differẽtia. Solo dĩ ad ꝑmũ. q̃ lex natural' nõ ẽ cõsciã nec sinderisis l3 extẽdẽdo cõueniãt ĩ h̃ qđ ẽ ꝛ̃gulare. differunt tñ qm̃ lex ꝓprie ẽ ꝛ̃gula facultat' ⁊ ꝑño ⁊ ꝑ se. mediãte aũt cõsciã ẽ regula rõnis: quonia3 cõsciã ex lege format'. mediãte ṽo sinderesi que ẽ sintilla cõsciẽ: ẽ regula ipsi⁹ uoluntati. Lex enĩ ꝑmo° artãdo facultatẽ dictat ĩ facilitate quid faciẽdũ ⁊ qd nõ: qm̃ ĩ facilitate est flexibilitas ad bonum vl' malum

Lex autem dictat ei bonum faciendum: ⁊ m alū uitādū. post h̄ sequit̄ iudiciū ī rōne. ⁊ sic format̄ cōsciā. vlterius facio iudicio ꝙ sic debet eē. Deīde sequit̄ sīderesis: que ē sītilla cōscie que stimulat volūtatē ad bonum faciēdū. Et iō lex p se tegulat facultatem. Mediāte aūt cōsciā. h̄ ē scd̄m ꝙ ratio accipit iudiciū legis r̄glat rōnē. Legis.n. rō ē ī ipa ⁊ tūc format̄ cōsciā. Mediāte aūt scītilla cōsciē.i.sinderesi regulat volūtatē: ⁊ sic differūt specialit̄ ī h̄ qd̄ ē r̄gulare. qa cōsciā ē ppīe regula in rōne. Sīderesis ī volūtate īstigādo ipsā ⁊ stimulādo ad bonū. Ad illd̄ g̊ ꝙ obicit̄ ꝙ ɔsciā ē lex itellc̄s nostri ⁊c̄. Dd̄ ē ꝙ ɔsciā duplr accipit̄.s.materialiter uel formalit̄. Cōsciā formaliter ē acceptō debite sc̄īe legis: cū debito faciēdi vel uitādi. ⁊ h̄ mō cōsciā nō ē lex ƒ format̄ a lege. quia ē ipm̄ iudiciū rōnis ɔcipientis legē. Si accipiat̄ materialiter sic cōsciā est ipm̄ cōscitū: mediāte q̊ aīa regulat̄: ⁊ dirigit ī opatiōe boni. Et hoc mō cōsciā est lex ītellectus. Ad scd̄am rōnē dd̄. ꝙ glo illa loquit̄ quātū ad effectū legis: non enī vult dicē ꝙ lex sit cōsciā. ƒ ꝙ facit cōsciētiā siue ē cā ɔscie ex qua format̄. Cū enī rō legis sit in regula facultat̄: que est lex. intelligit ibi debitū faciēdi bonū ⁊ vitādi malū. ⁊ tunc sibi cōsciā ē. Ad 2m qd̄ obicit̄ de sīderesi dd̄ ꝙ lex ppīe dictat ut regula. sinderesis ppīe diciat ut natura. ⁊ h̄ est qa stimulat ad bonū tātū. Ad scd̄az rōnē dd̄ ꝙ ppē lex mouet s̄m īstīctū sicut vult Ysidor⁹ Cōsciā so mouet scd̄m iudiciū. Sinderesis autem scd̄z appetitū nālem veri boni. ul' sic dictū est ꝙ īstinct⁹ legis refert̄ ad facultatē. ɔscientie ad rōnē. Sīderesis aūt ad volūtatez Ex his colligit̄ ꝙ lex natural' ē indita r̄gula facultat' faciēdoꝝ. cū directiōe rationis. ⁊ instinctu volūtatis.

Uiso quod sit lex

naturalis ⁊ qd sit. Cōsequēter īquirenduz est quō sit Et p̄ querit̄ quomō sit quātū ad essētiā vtrū.s.sit delebil' aut nō. Secūdo quātū ad mādata. Utrū sit mutabilis aut nō. Quātū ad pmū sic obicit̄ Ro.2o. cū gētes ⁊c̄. Glo. nō ꝙ p nature nomē vt dictū ē negata sit grā. ƒ potius p gratiā repata nā qua gratia īteriori hoīe innouato. Lex īsti° scribit̄ quā deleuerat culpa. ⁊ vocat h̄ naturā: legē naturalē. ipa g̊ deleta ē p culpam. g̊ delebil'. Scd̄a rō Malach. 2o. Custodite spm̄ vestrū: ⁊ uxorē adolescētie tue noli despicē Glo. Uxorē.i. naturalē legē ī corde scriptā. que etiā īcredulos ɔpellit dicē de⁹ iudicet deus videat: ⁊ ipi cuncta. inter me ⁊ te diiudicāda pmitto. h̄ uxor residuū ē sp̄s nr̄i. qa nostro spiritui sp copulat̄: que si r̄cedit a nobis stati offēdim⁹ deū. ipa g̊ recedit ⁊ ita delebil' ē ab aīā. 3a rō ꝙ pōt ī id qd̄ ma i⁹ ē pōt ī id qd̄ min⁹ ē. Si g̊ culpa pōt delē legē grē que pl⁹ ē q̄ꝫ lex nc. Ergo pōt delere legē nature. ⁊ ita delebilis ē. Ad oppom. Aug⁹. 2o. cōfe. Furtū domīe pnit lex tua ⁊ lex scripta ī cordibus hominū: quā nec ulla quidē delet iniquitas Quis enī fur equo aīo aliū patit̄ furē. ex quo patet ꝙ non est delebilis. quoniā si delebilis esset. h̄ esset ppter īiquitatē aliquā. Solo dd̄ ꝙ aliqd dr̄ deleri duplr. vel quātū ad essētiam. vel quātū ad effectū. sicut patet in eclipsi solis Lux enī solis ibi nō deficit quātū ad essentiā ƒ quātū ad effectū. quē h̄z ī nobis qui est luīare. Lucet aūt sēp in se: ⁊ eodē mō est ī hac pte. quia lex natural' que ē sic sol ī aīa q̄ntū ad essētiā nūq̄ꝫ delet̄ ab ea: ƒ sp ibi lucꝫ ī se delet̄ tamē aliquādo quātū ad effectū.s. qa n̄ sp ipsā animā illumīat. sic cū aīa auertit̄ a deo: ⁊ obtenebrat̄ p peccatū. Uñ tenebra peccati īterposita īter animā ⁊ deum phi bet istū effectū legis. Uñ Ro. 2o. Cū gentes ⁊c̄. Glo. Nō g̊ vsq; adeo ī aīa hūana. ymago dei terrenoꝝ affectuum labe detrita est. ut nulla ī ea lineamenta remāserīt. nō oīo deletū ē qd̄ ibi p ymaginē dei cōcreat̄ impressum ē. Uñ sēp manet scriptura legis nālis ī aīa. Nā p ymaginē ipressa ē ipa lex: ⁊ ppt̄ hoc si delet̄ quātū ad lectionē ppter terrenū affectū. nō tamē quantū ad essentiā. Et ad h̄ pōt haberi rō ex glo. p̄dicta. Malach. 2o. quia dicit ibi ꝙ lex natural' sēp spiritui nostro copl'at̄. g̊ n̄ ē delebilis ab eo. Et hoc intelligēdū ē quātū ad essētiā legis nālis.

Ad pmā g̊ rōnem que ostendit ꝙ simplr sit delebil' dd̄. ꝙ ē scriptio legis quātuꝫ ad essētiā. ⁊ ē scriptio legis quantū ad manifestationē. Qn̄ g̊ dicit̄: ꝙ lex iusticie natural' īscribit̄ h̄ nō ē quātū ad essētiā. ƒ quantuꝫ ad manifestationem vt.s. luceat qd̄ obtenebratū erat p peccatū. Ad scd̄ꝫ dd̄. ꝙ lex naturalis dr̄ recedē quātū ad officium ul' effectū. nō tamē quātū ad essentiā. Sicut dicit̄ dn̄s recessisse quādo n̄ h̄z imperiū ī domo.

Ad tertiū dō ꝙ non sequit̄ ꝙ si gratia potest deleri qđ maiꝰ ē. ꝙ possit deleri id qđ minꝰ ē. q̄a nō sequit̄: grā delet peccatū mortale qđ maiꝰ ē. ḡ delet peccatū veniale qđ minꝰ est. Sil'r nō sequitur Culpa delet legē gratie que maior ē. ḡ ⁊ legem nature: quē mior ē. Culpa enī naturaliter oppōit̄ legi gratie ⁊ nō legi nᵉ. ⁊ ideo ipsam delz. ⁊ nō istā nisi quātū ad effectū. ⁊ iterū licet lex gratie plus sit quantū ad virtutē q̄ lex nature. nō tamē quātū ad diuturnitatē in s̄ro. quia nāliter est ĭdita aīe illa rō. ⁊ ita n̄ ē delebilis per culpā sicut illa.

Secundo queritur

de mō effēdi legē naturalē quātū ad mandatū. Et querit̄ Utrꝝ sit mutabil' quātū ad p̄cepta iuris natural'. Ad qđ sic ĭ decretis habetur distictione. 6ª. Q̄ naturale ius ab exordio rōnalis creature ĭcipiēs manet ĭmobile. p hoc volens assignare differētiaz eiꝰ ad legē scriptā. ḡ iꝰ naturale quātū ad sua p̄cepta ĭmobile est. Scđa rō in eodē. di. 5ª. Naturale ius cepit ab exordio rōnalis creature. nā nec variat̄ tēpore. s̄ ĭmutabile manet. Tertia rō. Lex posita ab aliq̄ manēte volūtate positoris: ⁊ illo cui ĭposita ē semp d̄r manē. ḡ cū maneat volūtas ponēt legez naturalē: ⁊ maneat rōnal' creatura cui ĭposita ē ⁊ ipsa lex nat'alis manet ĭmutabilis.

Ad oppᵐ. Ysidorꝰ. 4ᵒ. ethimol'. Jus nāle cōe est oī natiōi h̄ iure. cōis ē oīs possessio: ⁊ oīm vna libertas. si ḡ sactio ista mutata ē ita vt meo iure sit aliquid ꝑpriū. patet ꝙ mutabil' ē lex nature quātū ad suas sanctiones ⁊ mādata. Scđa rō Jere. 3ᵒ. Sz quō si cōtēnat mulier. Glo. Uidēs eā seruire libidini sue: ⁊ ĭ se mutatā legē nature per quā quōdā viro suo s̄biecta fuerat. si mutata ē lex nature ḡ est mutabilis. Tertia rō eccl'. 17ᵒ. Addidit eis disciplinā ⁊ legem vite. Glo. Legē littē quātū ad correctionē legis naturalis scribi voluit. Lex ḡ naturalis corrigibil' ē. ḡ ⁊ mutabil': q̄a omne corrigibile mutabl'e ē. Quarta rō tpe Lamech. q pmꝰ habuit plures uxores: fuit peccatū habere pl'es uxores Uñ dicit glo. ibi. ꝙ cōtra legē ⁊ nāᵐ adulteriū cōmisit. Post d̄o non fuit illđ peccatū. Uñ Jacob plures habuit uxores sine peccato. Et dic̄ Augꝰ ꝙ peccatū n̄ erat q̄ñ mos erat: ⁊ h̄ scđm ius naturale. ḡ p̄cepta iuris natural' mutata sūt. Jtē in decretis di 8ª. Differt ius naturale a cōsuetudie. nā iure nāli oīa sūt cōia oibus. Jure d̄o cōsuetudīs ⁊ cōstitutiōs h̄ meū ē, illud d̄o alteriꝰ. si p̄mū mutatū ē. ḡ ⁊c. Quita rō ĭ decret. di. 1. Jus naturale ē qđ ĭ lege et in euāgelio cōtinet̄. Si ḡ ĭ lege cōtinet̄ mīra iura mutabilia: ius nāle ē mutabile. Solō dō ꝙ opinio quorūdā ē. Q̄ ĭ lege naturali quedā sūt sic̄ p̄cepta ⁊ p̄hibitiones. vt fac aliis que tibi vis fieri: ⁊ nō facias aliis qđ tibi nō vis fieri. Quedā aūt sic̄ demōstratiōes: vt oīa eē cōia oibus. Et differt demōstratio legis naturalis a p̄cept: sic̄ cōsiliuz a p̄cept. Uñ demōstratō ibi accipitur loco consilii. Dicūt ḡ ꝙ quātū ad p̄cepta ⁊ prohibitiōes ĭmutabil' ē lex natural'. s̄ quātum ad demonstratiōes ē mutabilis. q̄a demonstratiōes nō sūt p̄cepta: nec p̄hibitiōes legis natural': s̄ solū demōstratiōes ad quas aīa non tenet̄. sic̄ nec ad cōsiliū nisi tēpore necessitat'. Al'r aūt ē dō. scđz beatū Augꝰ. ĭ li. cōfessionū. Q̄ sic̄ videmꝰ ꝙ medicīa est ars ĭmutabilis tamen medicꝰ aliq̄ñ mutat p̄cepta lāguētibꝰ: ⁊ tamē rō p̄cepti artis ĭ se est ĭmutabilis: nec venit mutatio ista ex pte artis s̄ ex pte alia. s. eius cuiꝰ ministrat̄ ex arte. ita lex nat'alis ĭmutabilis ē quātuz ad rōnē suoꝝ p̄ceptoꝝ: ⁊ sactionū: nō tamē quātū ad obseruātiā oīm sanctionū sic̄ medicina. Ad p̄mā ḡ rōnē que ostēdit ꝙ sit mutabilis ĭ se. dō ꝙ iure naturali est ēē oīa coīa: ⁊ oīm una libertas. h̄ fuit āte peccatū Post peccatū quedā sūt q̄busdā ꝑpria. ⁊ h̄ duo sūt p legē naturalē: sicut enī ars medicine dictat vinū eē sanū: ⁊ eadē ars negat vinū egro. ita eadē lex natural' dic̄ ꝙ sane nature oīa sūt coīa: ⁊ ꝙ ita dēt esse. ⁊ tamē eādē dabit nature egre ꝑprietatē. nec mutat̄ ꝑpter h̄ quātū ad rōnē sanctiōis. ĭmo eadē rō que dictat eē oīa coīa ĭ natura bñ ĭstituta: dictat aliqua eē ꝑpa ĭ natura destituta p peccatū. ⁊ sic solū ē mutatio quantū ad obseruātiā sanctionū et effectuū. ⁊ non quātū ad ratiōes ipoꝝ. Ad scđaz rōnē dō ꝙ nō ĭtēdit dicē glo. illā legē mutari simpliciter. s̄ solū ĭ uxore illa quātū ad effectū: quē habet ĭ illa. ⁊ h̄ ꝑpter ĭterpositionem culpe iter animā ⁊ deū. sic̄ sol d̄r mutari ĭ nobis vel q̄ ad nos: q̄ñ nō habet effectū in nobis. Ad 3ᵐ dō. Q̄ correctio quedā ponit viciū. quedā d̄o supplemētū. non dicit̄ ḡ lex naturalis correcta p legē littē. quāsi

in

ad aliquod vicium: q3 hec correctio ponit mutabilitatē. ꝯ solū quātū ad supplemētū: ⁊ h̄ nō ponit mutabilitatem. Lex enī nālis dictabat ī generali sic̄ patet: Cū dicit non facias alii ⁊c. Sub hac enī generalitate cō ꝓhendūt multa pticularia. vt non occidas nō falsū testimoniū dices ⁊c. Lex aūt littere explicat ista pticularia. vnde scripta est ad correctionē supplemēti ⁊ non vicii. Ad quartā de bigamo dō. ꝙ si effect⁹ mutat̄: nō tamē rō legis. Lex enī natural' respicit illū cui fit: ⁊ ex h̄ uēit mutatio istaꝫ q3 cōia fiūt ppa. Jtē r̄spicit ip̄z deū cui⁹ auctori tate fert. ⁊ scd̄m h̄ dictat ī mādato īferio ris sp ꝙ ip̄e q̄ sup̄ legē ē. s. de⁹ possit mutar̄ .s. legem. vnde nūꝗ auctoritas superioris excipit̄. Et ꝓpter h̄ nūꝗ dictauit lex nālis ꝙ solū vna esset vni⁹. quoniā exciperet̄ ab h̄ dictamīe supioris auctoritas. Qꝫ āt Jacob plures habuit. h̄ fuit auctoritate ⁊ volūta te dei. ⁊ ideo nō fuit cōtra dictamē legis. Ex dict' patet solo 5. rōis. Ad sextā rōnē respōdet Gracian⁹ ī decret' di. ē s. ꝙ ī lege quedā sūt moralia: quedā āt mistica. Mora lia quātū ad ius naturale reducūt̄. ꝙ ergo dr̄ ꝙ ī lege mutatio est facta. h̄ ē verū quātū ad cerimonialia. ⁊ non quātum ad moralia quātū ad litterā: nec quātū ad mistica. hoc ē quātū ad sēsum spiritualem.

Quesitum est de lege nāli

si est: ⁊ quid ē: ⁊ quō ē. Cōsequēter īgrēdiꝫ est de ipsa: quorum est primū de differenti assignatiōe eoꝝ: que ponit̄ eē legis nālia. Scd̄ꝫ ē an habeat p̄cepta ordinātia rōna lem creaturā ad deū. Tertiū ē an aliquo mō ordinet rōnalem creaturā ad irrōnalē.

Quarto per que in lege naturali ordiat̄ hō rōnalis ad proximū rōnalem. Quātū ad primū duo querūt̄ vt magis pateat q̄rū est lex naturalis. Primū ē de differenti as signatione eorū: que ponūt̄ esse iuris nālis a diuersis. Scd̄m ē de cōparatione iuris nāl' ad positiuū. Quātū aūt ad primū sic ꝓce ditur scd̄m Augustinū ⁊ Hugo. de sancto vic. Assignāt̄ duo p̄cepta iuris naturalis vnū affirmatiuū ⁊ aliud negatiuū. Nega tiuū nō facias alii: qd̄ tibi n̄ vis fieri. Tob. 4°. Affirmatiuū. fac aliis qd̄ tibi uis fieri. ⁊ sumit̄ scd̄m h̄ qd̄ dicit̄ Math. 7°. Quecūꝗ vultis vt faciāt vobis hoīes. ⁊ vos facite illis. Habem⁹ g̊ ꝙ ius naturale scd̄m istos assignat̄ quātū ad duo p̄cepta. Ulteri⁹ s̄m Ysidoꝝ 4° ethimol'. habet̄ ꝙ ius naturale ē cōe omniū natronū. vt uiri ⁊ femine con iunctio. liberorum successio ⁊ educatio cōis oīum possessio. ⁊ oīm una libertas. Acq̄sitō oīm que celo ⁊ terra mariꝗ capiūt̄ deposi te rei uel cōmēdate restitutio. violētie p ui repulsio. Jn hac assignatiōe plura ponunt̄ q̄ ī assignatiōe Aug⁹. ⁊ Hugonis. ⁊ tamē nō pōt fieri reductio istorū ad illa. q3 Ysi doꝝ⁹ assignat ea que debent eē iuris nālis scd̄m ꝙ ipsū ius naturale ordinat naturaꝫ vniuersalē: que ē spēs: ⁊ naturā singularē. qd̄ patet. quoniā ad ordinem nature vl'is ptinet h̄ ꝙ dicit maris ⁊ femine cōiūctio ⁊ liberoꝝ educatio ⁊ successio. Ad ordīatio nē aūt sigularis ptinēt illa que ponuntur in illa assignatiōe. Sed p̄dicta duo p̄cepta solū ptinēt ad ordinē vnius n̄e singularis. ad aliā naturā singularē. ⁊ h̄ dupli̇r. s. scd̄ꝫ innocētiā ⁊ scd̄m bn̄ficētiā. g̊ vna istarum assignationū ē sup̄flua. vel alia diminuta

Jtē Tulli⁹ ī fine rethorice alit̄ assignat ius naturale dicēs. Jus nature ē qd̄ nō opi nio: s; queda īnata uis īseruit. vt r̄ligioneꝫ. pietatē. gratiā. vindicationē. obseruātiaꝫ. v̇itatē. Si g̊ ius nature cōsistit ī his differē tiis: p differētias aūt h̄ assignatas: nō soluꝫ ē ordinatio creature rōnalis ad proximum: īmo ēt ad deū. quia religio ad deū ordinat sicut patet p eius diffinitionē. Religio est que superioris cuiusdā nature quā diuinaꝫ vocāt curā cerimoniāꝗ affert. Scd̄m autē p̄dictā assignationē Ysidori nō ē ordo p le gē ad deū. Ergo adhuc videt̄ assignatio Ysidori īsufficiēs. Propt̄ h̄ breuiter querit̄ de differentia istarū assignationū. Solō dō ꝙ lex natural' ē pricipiū ad oē ius mora le. s̄m ꝙ vita hoīs debeat ordinari. Est aūt ius naturale triplex. s. natiuū. humanū. diuinū. Jus natiuū dr̄ cōiter. quia est illud debitū qd̄ īnascitur. Et ē cōe nō solū rōne nature singularis ꝯ etiaꝫ ratiōe salut' spēi. ⁊ scd̄m hoc ius nature se extendit ad oīa animātia. sicut dicit Ysidorus ꝙ lex nat̄e est qd̄ natura docuit oīa animātia. Jus aūt humanū soluꝫ respicit ordinationē nature singularis. Unde h̄ mō appellat̄ ius huma nū scd̄m qd̄ dr̄ ius gentiū. quia sic̄ habetur .ff. de iustitia ⁊ iure. Jus gētiū est q̊ gentes humane vtūtur. ꝯ hoc solū ptinet ad rōna lem creaturā. Jus aūt diuinū dr̄ q̊ ordinat̄

rōnal' creatura ad gratiā: ⁊ scđ; h̄ moralia legis Moysi emanāt a lege naturali. Scđ; ꝙ lex nāl' respicit ius nature. ꝑmo modo ē assignatio ipsi⁹ ab Ysidoro. Quia ius naturale ꝑmo mō aut ordinat naturā ratione speciei. aut rōne singularis. Si rōne spēi ſʒ h̄ sumūtur iste sāctiōes maris ⁊ femine cōiūctio: liberoꝝ educatio ⁊ successio. Si ordināt naturā rōne sigularis. sic sūt quedam sanctiōes eius respectu nᵉ istitute: r̄spectu nature lapse. Quedā aūt respectu nᵉ b̄n istitute sūt due. s. cōis omniū possessio ⁊ omniū vna libertas ē. ſ vna est respectu rerū. s. ista cōis omniū possessio. Alia autem r̄spectu ꝑsonarū. s. omniū una libertas. Respectu aūt status nature lapse: habet alias sanctiōes. cū enī natura lapsa fuit: tūc cecidit ī defectū ⁊ passionē seu passibilitatem . s. ꝙ poterat pati ꝑsona. Defect⁹ autem ille fuit defect⁹ r̄spectu rerū. Et ſm h̄ sūt due sanctiones. s. acquisitio. ⁊ restitutio. ſ differūt: qm̄ vna ē ī acgrēdo ꝓpriū. h̄. s. acqsitō oīm: que celo terra mariq̄ capiūt. que gdē nulli⁹ sūt dominii. vn̄ respectu taliū ē hec acqsitio. Alia aūt ē ī restituēdo alienū. vn̄ ē respectu eoꝝ que sūt ꝓximi. ⁊ sectīc ū hoc sumit hec sāctio deposite rei uł cōmēdate restitutō. Respectu aūt passibilitatꝫ ꝑsone sumit̄ alia sāctio: que est violēti e ꝑ vī r̄pulsio. Illō enī ē ad remouēdū passionē illatā ī ꝑsona. Scđm aūt ꝙ lex nālis respicit ius humanū sumit̄ assignatio Tulii. ga h̄ mō solū ptinet ad ordinē nature sigularis. In hac aūt assignatiōe nihil dr̄ respectu nat̄e speciei. Natura aūt singularis ꝑ ius hūanū dupliciter ordinat̄. s. ad deū ⁊ ad ꝓximū. Ad deū aūt ordinat̄ ꝑ religionē. ga religio ē vt ipse dicit: que supioris cuiusdā nature quā diuinā uocāt: cultū cerimoniāq̄ affert. Si autem ordinet̄ quātū ad ꝓximū. tripl'r attendit̄ ille ordo. aut quātū ad vī rōnalē aut irascibilē. aut cōcupiscibilē. Si quatum ad rōnalē: h̄ mō ius naturale dictat ṽitatē que ē veritas assertoria vel ꝓmissoria: ex qua nascūtur pacta vł ꝓmissa. Un̄ diffinit̄ h̄ veritas a Tullio. Ueritas ē ꝑ quā īmutata ea que sūt: aut āte fuerūt. aut futura sūt dicit̄. Si aūt attēdit̄ ordo nature quātum ad irascibilē sic ordinat̄ ꝑ obseruātia ⁊ vīdicatiōnē. Et h̄ obseruātia quedā r̄uerētia ē̄ differēt. quoniā ad vī irascibilē ptinet reuerētia: cū. s. humiliat̄: ⁊ vindicatio. s. cū audet: ⁊ sic debitū humilitatꝫ ē reuerentia. seu obseruātia: qđ idē ē. Un̄ diffinit obseruātiā dicēs. Obseruātia ē per quā homines aliqua dignitate añcedētes cultu quodā ⁊ honore dignāt̄. Uīdicatio aūt sumit̄ ſm ꝙ audet. s. īsurgēdo ad īiuriā. vn̄ diffinit eā dn̄s. Uīdicatio ē ꝑ quā ius ⁊ iniuria et oīo oē id qđ ibi obfutuꝝ ē defendēdo aut vlciscēdo ꝓpulsat̄. Si aūt ordinet̄ natura quātū ad ɔcupiscibilē. sic ordinat̄ ꝑ gratiā ⁊ pietatē. ſ differēter. quoniā ipa ɔcupiscibil' ordinat̄ ꝑ naturā. vł monet̄ ad ꝓpiquū cognatiōe vel patria. Itē ordinatur ad b̄nficiū. Pm̄o mō ordinat̄ ꝑ pietatē. Unde pietas ē ꝑ quā sāguīe ɔiūctis patriaq̄ beniuolis officiū ⁊ diligēs tribuit̄ cult⁹. Scđo aūt mō ordinatur ꝑ gratiā. que gr̄a est qua dr̄ hō gratus. Un̄ dicit̄ ꝙ gratia ē in qua amicitiaꝝ ⁊ officioꝝ alteri⁹ memoria remunerādi volūtas ɔtinet̄: ſm aūt ꝙ ordinat̄ lex natural' ad ius diuinū. sic ordinatur ad gratiā. ⁊ sic loquit̄ de lege naturali. Alit̄ nō distiguūt iurispiti. scđm ꝙ respicit ius humanū. ordinat aūt nos ad gratiā dupl'r: vel ordinando nos ad deū uel ad ꝓximū. si ad deū sic sanctio ē eius s̄biectio creature rōnalis suo creatori. Unde ecclesiastici. 17°. Addidit illis disciplinā ⁊c. dicit glo. disciplinā naturalē quā dedit hoī vt s̄biceret̄ suo creatori. Si aūt ordinet nos ad ꝓximū. h̄ ē dupl'r. aut scđm īnocētiā: ⁊ sic sanctio eius ē. n̄ facias aliis ⁊c. Tobi. 4°. aut ſm b̄nficētiā ⁊ sic sumit̄ alia sanctio. seu aliud mādatum. s. qđcūq̄ vultis ut faciāt uobis hoīes ⁊c Math. 7°. Et scđm hanc rationem determīāt̄ legalia Moysi. scđm aliā leges positiue Ex his patet differētia assignationum legis naturalis.

Secundo queritur

de cōpatiōe legis nālis ad ius positiuum. Et queritur vtrū aliqđ sit licitū scđm ius naturale. qđ nō sit licitū scđm ius positiuū ⁊ ɔuerso. Ad qđ sic Ysidorus appellat fas ius naturale. Ius aūt approꝑat iuri positiuo. dic̄ g̃ sic. trāsire ꝑ alienū agrū fas ē quia ē licitū fas enī ē qđ ē licitū. ſ n̄ est ius scđm ius positiuū. īmo vetitū ē ī iure positiuo. g̃ ius positiuū facit illicitū. qđ est licitum scđm ius nature. g̃ sanctiōes eoꝝ sunt cōtrarie. Scđa ratio aliqua sūt illicita ſm ius naturale. sicut que sūt cōtr̄ia sāctiōib⁹

legis naturalis. vt aliqua eē ppria ⁊ nō coīa. Istud tamē licitū ē scđm ius positiuū. Itē scđm ius naturale nō ē licitū aliquē dn̄ari alii: ⁊ aliquē eē seruū alteri⁹. tamē scđm ius positiuū istud ē licitū. s. seruit⁹ ⁊ dominiū. ḡ ius positiuū de illicito iure naturali facit licitū. ḡ mutat sanctiōes eius ⁊ sup ipm ē. h̄ aūt falsū. ḡ nō pōt mutare sanctiōes ei⁹: nec de illicito face licitū ⁊ ecōuerso. ppter h̄ q̄rit̄ que sūt illa licita vel illicita in iure naturali que pōt mutare ius positiuū. Itē repitur ius nāle ⁊ mos: ⁊ honestas. querit̄ ḡ differētia hoꝝ. quia obicit̄. Ius naturale est regula oīs iuris cōsequētis. ḡ oē qđ ē ius fieri habebit regulam in lege naturali. ḡ qđ fit scđm honestatē ⁊ scđm morē habet regulā ī lege naturali. Maior pꝫ. quoniā lex naturalis ē a pma iustitia. ⁊ iō regula iuris sequētis. Solō dđ. q̄ lex natural' quedam sancit ⁊ dictat vt debita. Quedā ut vtilia. quedā ut expediētia ī aliis. Que dictat vt debita. nō pot ius positiuū de licito face illicitū. uel ecōuerso. qa nō habet aliqd ī ill' Unde Hugo ī li. de sacramētis dicit. q̄ in lege naturali tria sūt. p̄ceptio. phibitio. et cōcessio. Preceptū ḡ ⁊ phibitū ī lege nāli. h̄ dicim⁹ debitū fieri uel nō fieri. que ergo sic p̄cepta uel phibita dictat vt debita in his nihil pōt mutare ius positiuū. faciendo de nō p̄cepto p̄ceptū. ⁊ de nō phibito phibitū quī peccet. Uñ ī his duob⁹ ītelligitur debitū qđ tibi nō uis fieri ꝛc. ⁊ quecūq; uul tis ꝛc. In 3° aūt. s. ī cōcessiōe ītelligit̄ vtile ⁊ expediēs. sūt. n. quedā ī dictatiōe eius. ī rōne vtilis. ⁊ q̄ cōfert ad finē ⁊ h̄ modo dictat ī natura bene īstituta oīa eē coīa. vl' libertatē ꝛc. hec enī ī natura bn̄ īstituta cōferrēt ad finē. Quedā āt dictat vt expediētia. ⁊ sic dictat post peccatū aliqđ eē ppriū qa aliter accideret īcōmodū ppt̄ ɔcupiscētiā hominū ī societate hūana. silr dictat seruitutē ⁊ subiectionē. qa aliter irruerēt hoīes nisi haberēt qd coherceret eos. ⁊ tñ eadem ē regula vel rō: scđm quā dictat ī ratione vtilis ī natura bene instituta oīa esse coīa. ⁊ scđm quā dictat ī rōne expediētis in natura lapsa aliqua eē ppria. Uñ Aug⁹ ponit exm. de medico q scđm eandē rōnē uel artē quā dictat vinū esse bonū sano. dictat ipm esse malū egro. Q̄ ḡ obicit̄ q̄ transire p agrum alienum licitū est. scđm ius naturale ꝛc. Dđ q̄ h̄ nō ē de p̄cepto vl' phibitiōe iuris nāl'.

imo de cōcessiōe ⁊ iō nō pcedit. Silr dđ ad alia. Ad vltimū de differētia illoꝝ triū dđ. q̄ ius pprie respicit debitū. vnde iustū pprie respicit debitū fieri vel nō fieri. Honestū h̄o nō respicit debitū. s; dignū. ul' decēs fieri vel non fieri. Uñ pprie honestum respicit approbādū simpl'r: Mos āt vlteri⁹ respicit approbādū ex cā. vl' ex circūstātia. ⁊ nō approbādū simpl'r sic honestū. vnde q̄ vna sit vni⁹ istud honestū ē. q̄ aūt vna diuidat carnē suā. istud īdecēs ē simplicit̄. Q̄ aut tpe Habrae plures esset vni⁹. Istđ nō fuit simpl'r approbādū. s; ex cā ⁊ circunstātia. qa diuīo ītuitu h̄ faciebāt. ⁊ ppter multiplicationē plis. ⁊ ex h̄ accidit q̄ mutat̄ mos. honestū aūt sp manet. qa quod est approbādū sipl'r: nūq; mutat̄. s; mos respicit approbādū ex cā ul' ex circūstātia. Ex causa sic aliqñ fuit habere plures. Cā fuit multiplica° fideliū ad cultū dei. qa tūc habundabat ydolatria. Approbādū et fuit ex circunstātia. qꝛ fuit h̄ ex dispēsatiōe diuīa. vñ de Lamech arguit̄ ab Aug⁹. q̄ habuit plures cōtra naturā ⁊ cōtra mores. qa nō fuit cā. qa nec fuit h̄ cā multiplicationis plis. s; cā libidīs ⁊ sic cōtra naturā. qa nā intendit multiplicationē seu respicit. Silr non fuit circūstātia. seu dispēsatio diuīa. similiter fecit cōtra morē. qa tūc nō erat cōsuetudo habere plures. Mos āt respicit approbādū ex cōsuetudīe ob cām. ⁊ tunc nō fuit causa nec consuetudo.

c **Onsequenter** querit̄ de lege nāli spālit̄ an habeat p̄cepta ordīatīa ad deū. Et querūt̄ tria. Primū ē vtrū cōtineat mādatū ordinās ad deū. Scđo vtrū habeat vnde ordinet̄ p fidē ad deum Tertio Utrū habeat vnde ordinet̄ p caritatem in deum.

Quantum ad primū

sic ecclesiastici. 17. Addidit illis disciplinā ꝛc. Glo. Disciplinā ⁊ legē naturalē quā dedit hoī vt subiceret̄ suo creatori. ⁊ honoꝝ opum ī se honorificētiā custodiret. ḡ ī lege naturali ē q̄ hō sbiciat̄ suo creatori. ⁊ q̄ ad ipm ordinet̄ p obediētiā. Scđa rō Tulli⁹ ī fine rethorice dic̄. q̄ ius naturale ē qđ nō opīo genuit. s; quedā īnata uis īseruit. vt rligionē. pietatē ꝛc. Et dic̄ q̄ religio ē que supioris cuiusdā nature. quā diuinā uocāt

cultu cerimoniaꝫ afferūt. Religio ḡ consi
stit i cultu diuine nature. si ḡ religio est pa
iuris natural. Ergo ius naturale ordīat ad
deū ⁊ ad cultū ei⁹. Ad op⁹. Hugo de sac
tu dic. ī lege nāli. tātū duo p̄cepta fuerunt
.s. qd tibi nō uis fieri alii nō facias. Thobi.
.4. ⁊ queciq; vultis vt faciant vobis ⁊c.
Math 7° ⁊ p hec p̄cepta ordinat̄ solū rōna
lis creatura ad p̄ximū: ⁊ non ad deū. ḡ aut
isufficiēter diuidit Hugo. aut lex nō ordi
nat ad deū. Scda rō. 2°. Ro. Cū gētes ⁊c.
Glo. Lex naturalis ē iiuriā nemini inferre.
necalienū p̄cipere a fraude ⁊ piurio absti
nere ⁊ hi⁹. ⁊ vt breuiter dicatur nolle alii
facē qd tibi nō uis fieri qd euāgelice cōcor
dat doctrine Math. 7°. ex quo patet ꝙ p̄ce
pta legis nālis reducunt̄ ad istd. Quecūq;
vult ut faciāt vobis hoīes ⁊c. Si ḡ illud or
diat ad p̄ximū: ⁊ n̄ ad deū p; ꝙ non hꝫ lex
naturalis p̄cepta ordinātia ad deū. Solo
dō scdm qd habet̄. 2°. Ro. Cum gētes ⁊c. ibi
dicit glo. Q. ex h ꝙ hō est ad ymaginem ⁊
similitudinē dei. hꝫ legē qua itelligit ⁊ sibi
cōscius ē quid bonū ⁊ qd malū. Jn eo enim
ꝙ h ē ad ymaginē. hꝫ cognitionē p̄me ꝟita
tis que de⁹ ē. ga scdm Aug⁹ Ymago atten
dit̄ i potentia cognoscēdi. Ex h ꝟo ꝙ ē ad
similitudinē: ē i potētia ⁊ debito diligēdi
summā bonitatē. Quia similitudo attēdit̄ in
potētia diligēdi. vt dicit Aug⁹. ⁊ pp̄ter h
i lege ē ꝙ p ipā ordinet̄ hō ad deū ⁊ ita ad
p̄ximū. Ad p̄mā rōnē i cōtrariū dō. ꝙ in
illa mādatia itelligit̄ ordo hoīs ad deum.
Nā sicut i dilectiōe ⁊ mādatū de dilectiōe
p̄ximi itelligit̄ dilectio sui. qd p; cū dicit.
Non furtum facias ⁊c. Jstud reducitur ad
istud mādatū non facias alii ⁊c. ⁊ istud ad
istō. fac alii qd tibi uis fieri. i. fac alii bonū
qd tibi uis fieri bonū. h enī intelligit̄ dile
ctio sui. sic ex parte ista ē resoluē mandata
legis natural ad dilectionē sui. resoluendo
ipm ⁊ i ipa itelligit̄. h aūt quecūq; vultis
resoluit̄ ad dilectionē sui. sicut visū ē. ⁊ sic
mādatū de dilectiōe sui ē illud i q̄ fūdant̄
mādata iuris natural. ꝟ i h qd ē diligere se
put hō diligitse ordīate ⁊ ad finē bonum.
itelligit̄ dilectō dei ⁊ dilectio p̄ximi. Si. n.
diligo me ⁊ meū eē: diligo p naturā p̄ici⁹
mei eē ⁊ cōseruatiōis eius h aūt ē deus. et
sic i h naturaliter fūdat̄ dilectio dei. Jtē
vnūqdq; p naturā diligit sibi sile i specie:
q; natura appetit suū sile. ⁊ sic i h itelligit̄
dilectio p̄ximi. diligēdo enī me. diligo nāli
ter meā speciē. ⁊ mihi similē i spē. Alio tn̄
mō dr̄ dilectio sui fūdamētū ciuitatꝭ diabo
li. s. put nō ē ordinata ad finē debitū. ꝟ sic
nō loqmur hic de ipsa. ⁊ sic p̄cepta nāl i quā
tū nature sūt fūdāt̄ sup illud diligē se ⁊ sic
patet quō ordināt ad deū ⁊ ad p̄ximū. quia
i dilectione sui itelligit̄ dilectio sui ⁊ p̄xi
mi. ⁊ ex h sequit̄. fac alii qd tibi vis fieri.
Lex aūt gratie eleuat naturā ga ponit oīm
fūdamēta dilectiōm dei. Et sic p; respōsio

Cōsequenter queri

tur si i lege naturali ē qd p ipm ordinetur
rōnalis creatura p fidē ad deū. s. vtruꝫ lex
natural dictet fidē uni⁹ dei. ⁊ rdēptoris ⁊
trinitatꝭ ⁊ hi⁹. ad qd sic i Deut. dr̄. Audi ysr
rahel. deus tuus vnus ē. h ē p̄ceptū de fide
vni⁹ dei. ⁊ post ibi seqt̄ aliud mandatū de
dilectiōe dei. cū dic. Diliges dn̄m deū tuū
ex toto corde tuo ⁊c. Si ḡ scdm mādatū q
ē de dilectiōe dei ē i lege naturali. ga ante
lex ⁊ rō natural dictat cuilibet hoc ergo ⁊
fides de vno deo. silr ē sibi scripta. Ergo
ē de lege naturali. Silr ostendit̄ ꝙ fides
rdēptoris siue redēptiōis nostre sit de lege
naturali. Jo. 4°. da mihi bibere. Glo. Petit
a nā potū ratiōis i. qua cōditor ⁊ redēptor
iuestigat̄. ꝟ nō petit a natura nisi qd debꝫ
⁊ pōt natura. Cū ḡ petat ꝙ iuestiget condi
torē ⁊ redemptorē. ḡ nobis dictat fidem re
dēptoris. Si dicat̄ ꝙ iplicite: ⁊ non speālr
vl explicite. si ḡ fides iplicita nostre rdēp
tiōis ē i lege nāli. ga lex natural dictat ꝙ
post lapsū hūana natura debeat rpari. Si ḡ
hec fides implicita habeat oīa credēda de
nostra redēptione. ḡ lex nālis nobis dictat
oīa: que ad rdēptionē ptinent. ḡ nobis dic
tat nostrū redēptorē seu illū p quē dēt fieri
redēptio. Tertia rō est. quasi cōfirmatio
p̄cedētꝭ rōnis. qm̄ dicit Hugo. Oēs q futu
rā redēptionē crediderūt i quo fieret cre
derūt. ḡ i fide redēptiōis ē iplicitū. in quo
fiat redēptio. ꝟ lex naturalis dictat ꝙ redi
mendū est genus humanum post lapsum
Ergo dictat in quo fiat redemptio. Quar
ta rō qua ostendit̄ ꝙ fides icarnatiōis: seu
humanitatꝭ christi sit ibi: ⁊ ita mod⁹ redēp
tiōis iplicite supposita hac ꝑpositiōe. ꝙ rō
naturalis animaduertit ꝙ tota beatitudo
rationalis creature sit i deo ⁊ nō in alio. ꝟ
beatitudo rationalis creature consistit in

cōtēplatiōe ꝛ delectatiōe bōitatis diuine. Creatᷓa aūt rōnal' duplicē h̄z cōtēplationē. .s. itellectiuā ꝛ sēsitiuā. ḡ ad hoc ꝙ tota in deo beatificeꝛ: oportet ꝙ utrāq; habeat delectationē ī deo. ſ delectationē nec contēplationē sēsitiuā pōt hr̄e in deo quātū ad diuinitatē. ſ solū quātū ad itellectiuā. ḡ ad h̄ ꝙ tot⁹ hō beatificeꝛ. oportet vt vniaꝛ de⁹ alicui creature sensibili. Jta ꝙ sit deus illa creatura ꝛ ecōuerso. Si ḡ lex nāl' vl' rōnal' ei dictat vtrāq; delectationē ꝛ cōtemplationē ꝑpter itegrā beatitudinē. ergo ex dictatiōe natural' rōnis ē fides diuinitatꝭ ꝛ hūanitatꝭ. vl' creature sēsibilis ei vnite. vt beatificeꝛ scōm itellectū ꝛ sēsū. Quīta rō. duplex ē notio ī aīa: īnata ꝛ acqsita. Jnnata ē ex h̄ ꝙ aīa ē ad ymaginē ꝛ imitationē ꝑme v̄itatꝭ. Acqsita vō ē experimēto ꝛ sēsu ꝛ disciplīa. ex co. s. ꝙ aīa noscit h̄ mō ꝑ rerū similitudīes. Ueritas aūt acqsita ñ ē vniuersalior ē notio īnata ꝙ̄ acqsita. Si ḡ notio acqsita que ē ꝑ sēsū ꝛ disciplinam duc̄ ad fidē īcarnatiōis ꝛ passiōis ꝛ resurrectiōis ascēsiōia ꝛ oīꝫ eoꝝ que credēda sūt ḡ multo magis notio īnata duc̄ ad oīa ista ſ h̄ ē scōm legē naturalē. ḡ scōm legē nālē habem⁹ fidē īcarnatiōia ꝛ redemptiōis ꝛ hi⁹. Q̄ aūt notio ꝑ sēsū ꝛ disciplinā ducat ad ꝑdictā fidē pꝫ. Naꝫ fides ē ex auditu. ꝛ sic notio ꝑ sensū ducit ad fidē. Sꝫ dic̄ Aug⁹ .xx°. de ciuitate dei. c. 5°. Tria sunt īcredibilia que tamen facta sūt. incredibile est xp̄m resurrexisse ī carne ꝛ ī celū ascēdisse cū carne. Jncredibile ē mundū rē tā īcredibilem credidisse. ꝛ īcredibile est hoīes ignobiles īfimos paucissimos ipitos. rē tā īcredibilē tā efficaciter mūdo ꝛ ī illo ēt doctꝭ ꝑsuadē. potisse hoꝝ triū īcredibiliū. Primū volūt isti cū quib⁹ agim⁹ credē. Scōm coguntur ꝛ cernē. ꝙ non īueniūt vn̄ sit factū. si non credūt tertiū. ḡ si expimēto habetur ꝙ mūdus credidit rē tā īcredibilē. ꝛ ita tantum īcredibile factū ē credibile. Ergo cognitio ꝑ sensū ꝛ experiētiam ducit ī fidē passiōis ꝛ ascētionis ꝛ hi⁹. Ad oppo^m. Ro. ꝑmo. Q̄ō notū ē dei manifestū ē illis. Glo. Multa sūt que de deo ꝑ naturā sciri nō possunt: ut de misterio īcarnatiōis ꝛ redēptiōis. ḡ lex naturalis nō dictat fidē istoꝝ. Post hoc querit̄ vtrū fides trinitatꝭ sit de dictatiōe legis natural'. Ad qō sic Ro. i. Jnuisibilia dei ꝑ ea que facta sūt ꝛc. Glo. Per īuisibilia

itelligatur pater. ꝑ virtutem fili⁹. ꝑ diuinitatē spirit⁹ sanct⁹. Sꝫ ꝑhi naturalit̄ cognouerūt sēpiternā uirtutē ꝛ deitatē. ḡ ꝑ nalē legē potuerūt silr cognoscē patrē. filium ꝛ spiritū sāctū. ḡ ꝛ habē fidē trinitatꝭ nālit̄. Si aūt dicaꝛ ꝙ cognouerūt ꝑ approꝑata. s. potētiā. sapiētiā. ꝛ voluntatē. nō ꝑ ꝑpria. h̄ ē scōm distīctionē ꝑsonaꝝ. tunc obicitur Aug⁹. dicit ꝙ magi cognouerūt duas ꝑsonas Rhogato ꝛ Noꝛꝫ. h̄ ē patrē ꝛ genitū. ī tertio signo defecerūt. qa ī cognitiōe 3ᵉ. ꝑsone. ꝑ ꝑꝑetatē nō ꝑuenerunt. Nūquid cognouerūt duas ꝑsonas: ꝑ ꝑꝑa vel solum ꝑ approꝑata. Si ꝑ approꝑata solū. ḡ nō defecerūt ī 3° signo. qa ēt appropriatū spiritum sanctū naturalit̄ cognouerūt. s. bonitatē. ḡ cū dicat ꝙ in 3° signo defecerūt. Constat ꝙ cognouerūt duas ꝑsonas ad min⁹ ꝑ ꝑꝑria. h̄ ē scōm distinctionē ꝑsonaꝝ. Ergo habuerūt cognitionē de duab⁹ ꝑsonis. s. de patre ꝛ filio. Postea querit̄ incidēt cū sit fides de deo ꝙ sit creatoꝛ vn⁹. ꝛ ꝙ fuit īcarnat⁹. ꝛ ꝙ sit trin⁹ ꝛ vn⁹ vtrū sit eadē fides: qḋ nō uideꝛ. quia rō natural' attīgit fidē hui⁹ ꝙ deus sit ꝛ ꝙ deus sit vn⁹. ſ ad fidē īcarnatiōis ꝛ redēptiōis ñ attigit natura. imo ad illā eleuat grā ꝑma. ḡ ē a pīcipio naꝛe h̄ aūt ē a pīcipio grē. ḡ ē alia fides ꝛ alia.

Jtē scōa fides ē eoꝝ que excedūt naturā ꝑma aūt nō. Un̄ Ro. i. ꝙ notū ē dei. Glosa. īnotū dei ē rō substātie vel nᵉ. que omnem latet creaturā. Silr ꝛ misteriū liberationis hūane. ḡ alia ē et alia ꝑma fides et secūda.

Jtē nā s̄m potētiā et scōm actū attigit seu ꝑuenit ad h̄ ꝙ de⁹ sit et ꝙ sit oīpotens et vn⁹ creatoꝛ. Q̄ aūt īcarnat⁹ sit. attingit quātū ad potētiā et nō quātū ad actū. Q̄ enī possit se unire et ꝙ possit incarnari dictat natura nō scōm ꝙ sit scōm actū. Q̄ vō sit deus trin⁹ et vnus. ad illō nō peruenit nā. nec quātū ad potētiā nec quātū ad actū quia nō dictat ꝙ sit sic. nec ꝙ possit. h̄ enī gradus ē eleuatissim⁹. vn̄ hic eleuaꝛ naꝛa sup̄ id qō est de actu et potētia. ꝑma ergo fides colligiꝛ ex natura scōm actū et potētiā. Scōa ex nā s̄m potētiā solum. tertia nec scōm actū nec scōm potētiā colligiꝛ ex natura. ḡ nō ē eadē fides ꝑma cū secunda. nec tertia cū ꝑma et secūda. et ita alia fide crediꝛ de⁹ eē. et eē oīpotēs creatoꝛ. et esse īcarnatus ꝛ trinus et vnus. Solō. dō. ꝙ fidea dr̄ dupliciꝛ. est enī fides que colligiꝛ

ex ratiõib⁹ ⁊ ẽ fides qua hõ assẽtit ṽitati. ꝑpter se ex grã ⁊ nõ ꝑpter rõnez. ⁊ h̃ scda fides nõ ẽ nᵉ seu ex natura. imo pricⁱᵖ cı⁹ ẽ grã. pma ḡ fides ẽ nᵉ. Assentit enĩ nã bene ṽitati ꝑpter rõnem vl' ꝑpter testimonium. Unde istud assentire ẽ in lege naturali. Et ista fides sic collecta ex rõnibus ul' testimo niis nõ ẽ virt⁹. Itẽ itelligendũ ꝙ ẽ fides iplicita ⁊ explicita. Et dicit Hugo ꝙ fides nũq̃ min⁹ habere potuit q̃ credere vnum deũ: oĩm dñm: rectorẽ vniuersoꝝ: collatorẽ oĩm bonoꝝ: et eoꝝ q̃ ĩ malia sũt. et eũ q̃rũt ⁊ expectãt redemptorẽ. Uñ dõ ꝙ ĩ ratione ꝑticulari nõ põt legi fides articuloꝝ. in lege nãli. s̃ ĩ rõne vniuersali. Lex ḡ nãl' alia habet vnde possit dictare aĩe oĩa necessaria ad salutẽ in vniuersali ⁊ ĩplicite: faciẽdo credẽ ⁊ assẽtire testimonio rõnis. Ad scdam ḡ rõnẽ qua obicit ꝙ nõ dictet fidez redẽptiõis dõ. ꝙ imo ĩplicite sic dictum est Et ꝙ obicit ꝙ multa sũt que ꝑ naturaz de deo sciri nõ pñt. dõ ꝙ facienda ẽ vis in h̃ ꝙ dicẽ ministeriũ ĩcarnatiõis. ⁊ liberatiõis. Ante enĩ declarationez factã Abrahe erat fides cõditoris ⁊ redẽptoris. Uñ Aug⁹ dic. ꝙ null⁹ potuit saluari sine fide mediatoris nõ tamẽ erat explicita. sed post fuit magis explicata Abrahe. Cũ dixit ei de⁹. In semine tuo benedicẽt ⁊c. ⁊ fuit hic explicit⁹ mod⁹ s̃ nõ plene q̃a nesciebat adhuc an ab hoĩe puro q̃ esset de semine Abrahe fieret redẽptio. an ab hoĩe qui eẽt de⁹. q̃ eẽt de semĩe Abrahe. Sed istõ postea fuit expressũ. s. q̃ñ aduenit lex. ⁊ legales hostie: que passionez christi determĩabant ⁊ figurabãt. maxime fuit h̃ expressũ tpe Ysa. qui dixit. Ecce ṽgo cõcipiet ⁊ pariet ⁊c. Quãtũ ad articulum descẽsus ad ĩferos videt ĩdeclarata fuisse fides tpe Jo baptiste: q̃ legit misisse discipulos ad querẽdũ. Tu es qui vẽtur⁹ es ⁊c. Ad misteriũ ḡ ñ põt lex naturalis ut dictet ꝙ sic vel sic debet fieri redẽptio. q̃ nõ potest dictare modũ redẽptiõis: licet ꝑ rationem dictet redẽptionẽ. ad modũ ḡ redẽptionis ⁊ nõ ad redẽptionem uniuersalẽ pertinet illud qđ dr̃ misteriũ incarnationis ⁊c. Ad aliud qđ querit de fide trinitat' respõsum ẽ. i. li. questione z'. de cognitione dei. ĩ ꝑtẽ negatiuã. tamen in ꝑtẽ affirmatiuã potest dici scđz Ric. de sancto vic. Q ad oĩa que necesse ẽ eẽ ñ desũt rõnes necessarie. Uñ credẽdũ ꝙ habet aĩa nãles rõnes ad ꝯgnoscẽdũ sibi necessaria ad salutẽ: tñ ad vitaz per gratiam magis cognoscit. Ratio enim obtenebrata ñ põt illas ꝑducẽ. nisi adiuta ꝑ gratiã ⁊ sic hz fidẽ que assẽtit ṽitati isti. ꝙ ẽ de⁹ vn⁹ ⁊ trinus ꝑ rõnẽ aliquã ex lege nãli. Ad illud ḡ qđ obicit ibi dõ. ꝙ phi nõ habuerũt cognitionẽ naturalẽ de trinitate ꝑ ꝓpria. habuerũt tñ vniuersalẽ nãlẽ: qua possẽt ꝑuenire ad generãtẽ genituz. et ꝓcedẽtẽ nõ tamẽ habuerunt ꝙ assentirent veritati ꝑpter se sine grã. uel dõ ꝙ cognouerunt ꝑ appropãta. ⁊ dicũt defecisse in 3ᵒ signo. nõ quãtũ ad sĩplicẽ cognitionẽ bonitatis. s̃ quãtũ ad memorialez. q̃a hãc nõ habuerũt. Ad vltĩm dõ ꝙ alia ẽ ⁊ alia fides qua credit ꝑ rõnẽ naturalẽ deũ esse vnuz ⁊ qua credit ĩcarnatũ trinũ ꝑ rõnẽ ⁊ testimoniũ. ⁊ fides qua credũt assẽtiẽdo ṽitati ꝑpter se. quia vna ẽ acq̃sita ꝑ rõnẽ. alia est ĩfusa ꝑ gratiã. Credẽ tamẽ deũ vnũ ĩcarnatũ trinũ assẽtiẽdo ṽitati ꝑpter se. istud est de lege gratie. ⁊ sic nõ est alia ⁊ alia fides. q̃ ista credũt de deo: eo mõ quo credere est assentire ṽitati ꝓme ꝑpter se. lz enĩ articuli q̃dã magis remoti sĩt ab vniuersali cognitione. q̃dã min⁹: nõ tamẽ ẽ alia ⁊ alia fides qua illis assentit ꝑpter ipsã ṽitatẽ. Item lex naturalis nõ venit ad fidẽ ĩcarnatiõis nisi in vniuersali vt visũ ẽ. Licet ad h̃ deũ eẽ vnũ magis ĩ speciali veniat. q̃a nõ ẽ ita remotũ a rõne naturali. sicut istud deũ esse ĩcarnatũ ⁊ eẽ trinũ. Ex his ꝑz respõsio.

Postea queritur si

lex natura l' dictet nobis. ꝙ diligam⁹ deum sup oĩa. Ad qđ sic ecclesiastici. 15ᵒ. Addidit illis disciplinã ⁊c. Glo. Hec naturalis lex et litteralis ĩsinuat: vt deuz toto corde. tota aĩa. tota uirtute diligam⁹. ⁊ mãdata ei⁹ in dei proximi dilectiõe custodiam⁹. Ergo in lege naturali possum⁹ legẽ caritatẽ ⁊ deuz eẽ diligẽdũ sup oĩa. q̃ h̃ ẽ diligere toto corde. Scđa rõ. unusquisq; ꝑ naturã sup oĩa diligit suũ eẽ. s̃ diligẽdo suum esse diligit pricipiũ sui eẽ ꝑ naturã. s̃ dilectio q̃ diligit pricipiũ sui esse equal' ẽ illi: qua diligit se vel maior etiã. si ḡ pricipiũ optimũ eẽ būane creature est deus. ḡ diligit ipsum super oĩa ꝑ naturã cũ nõ differat hec dilectio ab illa qua diligit se. Tertia rõ diligere est velle alii bonũ. sed ex lege naturali diligo deũ. ḡ ex lege naturali volo ei suũ bonum.

Ergo cū suū bonū sit sūmū. volo ei ꝑ nām
sūmū bonū; ſ diligēdo me nō volo mihi sū
mū bonū. quia meū bonū nō ē sūmū. g̃ ꝑ na
turā maiꝰ bonū volo deo q̃ȝ mihi. g̃ ex lege
naturali habeo ꝙ diligā deū sup me: et sup
omnia alia. Ad oppoᵐ. Impossibile est ꝙ
ītelligēs ītelligat aliquid plus se ꝑ naturā
ſ dilectio nō extēdit se vltra ītelligentiā.
quia nō diligit bonū nisi cognitū. g̃ īpossi
bile ē ꝙ alquid diligat aliud plꝰ se ꝑ nām.
Ergo ex lege naturali non pōt creatura rō
nalis deum diligē ex caritate: h̄ ē sup se et
supra oiā. Maior pȝ qr quedā res ītelligitur
ꝑ suas similitudies ī aīa: quedā āt ꝑ seipsas
entes apud animā: sicut res que ꝑ p̄sentiaȝ
sūt ī aīa. et h̄ mō aīa se ītelligit ⁊ suā iusti
tiā ⁊ suas affectiōes: quia sibi p̄sēs est. et
illa silr. Si g̃ h̄ cognitio maior ē q̃ȝ illa: que
ē ꝑ silitudines cū nulla res sit p̄sentior aīe
se ipsa. Impossibile est ꝙ plus cognoscat
aliquid aliud q̃ȝ se. nec etiā deum. cū nō sit
ei ita p̄sēs sicut ipa sibi. quia ītelligit ipȝ
ꝑ silitudīes: ⁊ ꝑ speculū ī enigmate. Se
cūda rō ad h̄ ꝙ intellectꝰ intelligat deū sic
ē. oportet ꝙ spoliet se sua forma. qa dato ꝙ
vtatur se. tā adhuc uidet deū similitudine
⁊ ita nō sicut ē. g̃ oportet ꝙ exeat extra se
vel sup se. Ad h̄ ꝙ ipȝ ītelligat sicut ē. Silr
ad h̄ ꝙ ipm diligat affectus plꝰ se. oȝ ꝙ ext̄
se exeat. si g̃ nō pōt ꝑ naturā exire extra se.
nec legē sup se. g̃ nec ꝑ naturā deū supra se
diligē. ⁊ ita nō ex caritate ꝑ naturā potest
ipm diligē. Solo dō ꝙ diligē deū et sup
omnia ⁊ sup se et ꝑpter se ē ī lege naturali
tāq̃ȝ ī īsinuāte ⁊ īstigāte. ſ nō tāq̃ȝ efficiēte
vel ꝑducēte. Lex eni naturalꝰ eo ꝙ lex osten
dit aīe ⁊ īsinuat: ꝙ debet deū sic diligē eo
aūt ꝙ naturalis se habet ad animā vt insti
gans ad h̄. Et iō dicit glo ecclesiastici .17°.
Hec naturalꝰ lex īsinuat vt deū toto corde
diligamꝰ. Uñ dic̄ ꝙ ad h̄ īsinuat ⁊ īstigat
ſ nō ꝑducit ad h̄. ⁊ iō necessaria ē lex grē.
que ad istud ꝑducat. verȝ etiā ē ꝙ cum hoc
post peccatū necessaria est lex Moysi. Ad
p̄mā rōnē dō ꝙ nō dic̄ glo. ꝙ nō faciat lex
diligē. ſ qd īsinuat. vnde loquit̄ scd̄m insi
nuationē ⁊ nō scd̄ȝ ꝯuentionē. Ad aliam
qua obicit̄ ꝙ vnūqdq; diligit suū eē et pri
cipiū suū ꝑ naturā. Dō ꝙ dilectio pricipii ē
duplr. quia ē diligē pricipiū eo ꝙ pricipiū.
Aut ē diligē pricipiū absolute: nō eo qd pri
cipiū vt possim diligē deū. qr deus ī se vel
eo qd pricipium. In lege g̃ naturali non est
diligere pricipiū ī se ⁊ absolute super oia. ſ
diligē ipm ī rōne qua ē pricipiū. istud bene
ē ibi. ſ tūc eadē ē dilectio sui ⁊ pricipii. qa
pricipiū ī quātū pricipiū nō diligit aīa nisi
qr reflectit ipm ī suū eē qd diligit et ñ ecō
uerso. Et sic deū naturaliter nō pōt diligē
plus se. quia natura ñ se extendit supra se.
Ad 3ᵐ dō. ꝙ nō valet h̄ ratio volo deo
sūmū bonū. mihi nō. g̃ plus diligo deūm q̃ȝ
me. Sȝ bñ sequit̄. g̃ maius bonuȝ volo ei. q̃ȝ
mihi. quia ē ibi uelle. ⁊ est ibi bonū. Pōt g̃
istud aduerbiū magis determinare ipsum
velle. vel ipsū qd dico bonū. Si feratur ad
bonū sic nō sequit̄ rō. si ad h̄ qd ē uelle. sic
sequit̄. quia ītētio dilectiōis venit ex parte
volūtat. nō ex parte sui boni. qd ē volitum
ꝑ natura aūt magis volo mihi meū bonum
qd minꝰ ē q̃ȝ deo suū bonū qd ē maiꝰ. sicut
miles magis vult sibi suam terrā puulaȝ q̃ȝ
regi suū regnū magnum. Ad rōnes ī con
trariū dō. ꝙ nō ē ī ptāte nostra tāq̃ȝ effic̄ie
te diligere deū sup nos. ⁊ sup oia. ē tamē
istud ī potestate nostra tāq̃ȝ ꝑparando faciē
do qd ī se ē. similiter nō ē ī ptāte nostra ꝙ
ītellectꝰ et affectꝰ expoliet se effectiue tamē
propriatiue.

Consequenter

q̃rit̄ de his ꝑ que ordīat lex nālꝰ ad
proximū. Et quātū ad p̄ns querit̄ de tribꝰ
que ponūtur eē iuris naturalis scd̄m Ysido
ruȝ. Primo de matrimōio qd ē cōiūctio ma
ris ſ et feīe. Scd̄o de cōi oīm possessione.
Tertia de vna oīm libertate. Quātū
ad primū querit̄ hec. Prīo vtrū matrimo
niū sit de lege nāli. Scd̄o de legitimitate
ꝑsonatū. Tertio vtrum de lege nāli sit
ꝙ vna vniꝰ. Quarto vtȝ īsepabilitas que
est ī matrimonio sit de lege naturali.

Quantum ad primū

sic obr̄. Nihil qd sit ex īstitutiōe: ē de lege
naturali. matrimoniū est hꝰ. g̃ ⁊c̄. Maior pȝ
Ysidorꝰ dicit ꝙ ius naturale vbiq; īstictu
nature nec aliq̃ cōstitutiōe habetur. Minor
pȝ ꝑ Hugo. de sacramētis qui dicit cōiugiū
est societas quā deꝰ ab īitio īter masculuȝ
⁊ feminā ꝯstituit. quādo mulierē de latere
uiri formataȝ eidē sociauit. Scd̄a rō que
cūq; sunt de lege nᵉ. sūt eadē apud omnes.
ſ matrimoniū nō ē hꝰ. g̃ nō ē de lege nāli

Minor patet.qr matrimoniū infidelium est dissolubile vel sepabile.fideliū aūt nō. sed h facit differētiā essentialē.cū forma matrimonii sit coniūctio. Coniūctioni aūt opponit separatio ⁊ ita nō ē idē essētialiter apud oēs.

Ad oppo^m.ff.de iustitia ⁊ iure.ex lege naturali descendit maris ⁊ femīe coniūctio quā nos matrimoniū appellam⁹. Solō vō q̄ matrimoniū pōt dupl̄r cōsiderari. īquātum ē res vel īquātū est signū.Cōsiderādo g̃ rem matrimonii que ē coniunctio maris ⁊ femīe. sic ē de lege nāli. Inquātū ħo est signum: ē ab īstitutiōe diuīa:⁊ nō ex lege naturali. nec ē īcōueniens q̄ ab alio ⁊ ab alio sit matrimoniū res ⁊ signum.Sic̄ circulus ab alio hoīe pōt habē q̄ sit circulus:⁊ ab alio q̄ sit signū.signū enī ordinē dic̄. Coniūctio enim maris et femīe naturalis ē. ꝭ q̄ illa coniunctio significet.s.īsepabilitatē uł coniūctionē xp̄i ⁊ ecclesie et aīe sancte ad deū. h hz a diuīa īstitutiōe. Uel vō q̄ ī oī sacmēto sūt tria .s.similitudo.significatio. et sanctificatio. Similitudinē g̃ hz matrimoniū ex pma conditiōe. significationē ex īformatiōe.sanctificationē ħo ex redēptiōe. ex q̄ enī creatus ē hō ⁊ feīa:fuit naturale q̄ coniūgerent.ꝭ q̄ p h significaret coniūctio aīe ad deū.vel xp̄i ad ecclesiā.vel hūanitat⁹ et diuinitatis ī xp̄o. Istud fuit ab īstitutiōe diuīa.q̄ autē sit sāctificatio h ē gra ī matrimōio seu in cōiūctis p matrimoniū: h ē p passionē xp̄i: que sanctificat oīa sacramēta:⁊ p ip̄m hñt oīa sacramēta virtutē ad sāctificandū matrimoniū.g̃ quātū ad sīlitudinē dico q̄ est ex lege nāli ⁊ ei⁹ dictamīe.nec h mō est ex īstitutiōe.quātū ħo ad significationē non. quia sic ē ex īstitutiōe.nec quātū ad sāctificationē.p h pz respōsio ad pmā rōnē. Ad scdam vō q̄ matrimoniū quātū ad rem et similitudinē ē idē apud oēs. qr coniūctio maris ⁊ feīe eadē ē apud oēs.ꝭ nō quātum ad signū uel significationē. Aliō enī significat apud fideles ⁊ īfideles.qr apud fideles significat īsepabilē unionē:que ē dei ad humanā nām:⁊ xp̄i ad ecclesiā. Et qa h vnio ē īsepabilis: pp̄ter h matrimoniū fidelium ē īsepabile.ꝭ apud īfideles nō significat copulā īsepabilē.qr tūc nō ē sepabile.

Secundo queritur

de legitimitate psonatū vtrū sit de dictatiōe legis naturalis.s.q̄ excipiatur a matrimonio pater ⁊ mater ⁊ hi⁹ que excipiūtur.

Ad qō sic gen̄ 2°.dixit Adā h.Nūc os ex ossibus meis.⁊ caro de carne mea.pp̄ter h relīquet hō patrē ⁊ matrē. A pma g̃ conditiōe excludit̄ a matrimōio pater ⁊ mater . ꝭ illud qō hz eē a pma cōditiōe hz esse per naturā. Ergo p naturā excluditur pater et mater.cū lex ab origīe ponat̄ ī psonis. Ad oppo^m. Lex naturalis ē eadē apud oēs.si g̃ apud barbaros nō excludit̄ pater ⁊ mater. nec aliqua psona.g̃ ex lege naturali non est exclusio seu legitimitas psonatū. Scda rō ī.ff.Uidetur īter cetera aīalia isti⁹ iurispitia cēseri.ꝭ cetera aīalia ñ discernūt īter psonas quī mascul⁹ coeat cū matre.ergo de lege naturali nō ē q̄ excipiat̄ pater ⁊ mat̄. Silr qrit̄ de lege naturali. vtrū sit q̄ excipiat̄ frater ⁊ soror. Ad qō sic.omne qō ē cōt̄ legē naturalē semp ē ⁊ fuit culpabile. Sz ñ sp fuit culpabil coit⁹ fratris cū sorore. sicut ī pricipio. g̃ nō est ex lege naturali: q̄ excipiat̄ frater et soror. Ad oppo^m Aug⁹ de adulterinis cōiugiis. Adulterii malum vīcit fornicationē.vīcit̄ ab īcestu.g̃ maius malū ē īcestus q̄ fornicatio vł adulterium. si g̃ adulteriū ē cōtra legē naturalē.g̃ mlto magis īcest⁹.ꝭ īcestus ē cū est coitus psone cognate cum cognata vł fratris cū sorore. Quoniā ut ait Aug⁹.īcest⁹ ē lubricū carnis cōtra votū vel cōsāguīratē:vł affinitatem cōmissū. Ergo cōtra legē naturalē est coit⁹ fratris cū sorore . g̃ fm legē naturalē excludūt̄ frater ⁊ soror a matrimoīo. Solō vō sicut dic̄ Hugo . duas psonas īstitutio excepit.s patrē ⁊ matrē. Uenit postea īstitutio scda:que p legē facta est ⁊ excepit quasdā psonas alias siue ad decorē nature. seu ad pudicitie augmentū.⁊ tunc cepit ex p̄hibitiōe eē p̄hibitū:qō ex natura fuerat ɔcessū scdm h vō q̄ lex naturalis quoddā dictat. qa debitū. quoddā ħo qa decēs ⁊ honestū. Lex g̃ naturał a matrimōio excepit fratrē ⁊ sororē.nō qa debitū.ꝭ qa honestum ⁊ decēs.maxīe ī nā multiplicata . Quia etiā lex licet h iu statu nature nō mutiplicate cōcederet.nō tñ ī statu n^e multiplicare . excipit sūt patrē ⁊ matrē tāq̄ debitū.⁊ h est quia ī generatiōe est duplex habitudo.s.habitudo pricipii gnātionis ad illud qō ē de illo ⁊ hic ē ordo priouis ad posterius. Item est ibi ordo ī latē īter marē ⁊ feīaz.q sūt coītes generatiōis.Nā cū dico patrem ⁊ matrem

dico coītes generatiōis. si ḡ coniūgerētur pater ⁊ filia in generatiōe:eēt comes generatiōis q erat pricipiū gnātiōis: ⁊ ita cōfūderet̄ ordo generatiōis. Si enī comes gnātiōis fieret pricipiū gnātiōis ⁊ ecōuerso. ⁊ ita cōfūderetur ordo generatiōis. qa ḡ lex natural' dictat. ꝙ oīa ordinate fiāt. dictat ꝙ debet seruari iste ordo. Ideo dictat natura ꝙ debet excipi pater ⁊ mater a gnātiōe Et ita a matrimonio. ꝟ si frater coeat cū sorore: nō est ita īmo comes generationis est cū comite nec cōfundit̄ ordo. Et iō nō excipit illud lex natural': tāq̄ debitum: ꝟ solum sic decēs ⁊ honestū: et patrē ⁊ matrē tanq̄ debitū. qa vsus generatiōis dēt cōformari ipsi ordini. Ad p̄mā ḡ rōnē qua obicitur de barbaris q nō excipiūt psonas aliquas: nec patrē nec matrē dō. ꝙ nō ē h̄ apud eos ex natura ꝙ nō excipiāt: ꝟ ex cōcupiscentia libidinosa. ⁊ silr̄ ī aliis. Qđ aūt dr̄. h̄ nunc os de ossibus meis ⁊ caro de carna mea. p h̄ ītelligit̄ virtus actiua ⁊ passiua que cōcurrūt ī generatiōe. In osse enī ē robur per qđ significat̄ uirt⁹ actiua: ī carne que īfirmior ē virt⁹ passiua. Unde dat̄ intelligi: ꝙ a generatiōe fortiori cōtrahat̄ os ab īferiori. s. a muliere caro. Per h̄ aūt ꝙ sequit̄ ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ erūt duo ī carne vna ītelligit̄ duplex vnio uł copla que ē ī matrimonio. s. vnio que ē p cōsensū aīorū: que ītelligit̄ p h̄. ⁊ adherebit vxori sue. ⁊ vnio que ē per copulā carnalē: que ītelligit̄ p h̄. ꝙ dr̄ ⁊ erūt duo ī carne vna ī qua ē coniūctio ad vnā carnē pducendam.

Tertio queritur vtrū de dictamīe legis natural' sit ꝙ vna sit vni⁹. ꝙ sic uidet̄ gen̄. 4°. dic̄ glo. de Lamech. Prim⁹ cōtra naturā ⁊ morez duas uxores accepit. Ergo habē plures uxores ē cōtra naturam. Ergo de dictamīe nᵉ ē ꝙ sit vna vni⁹. Secūda rō Ro. 2°. Cū gentes ⁊c̄ dicit glo. Lex naturalis ē nolle aliī facē: qđ sibi non vult fieri. Sꝫ constat ꝙ vir nollet ꝙ mulier diuideret carnē suā cū plurib⁹. ḡ uir tenetur ex lege nō diuidē suā. ergo non habere plures vxores. Ad oppo.ᵐ gen̄. xix de Jacob habetur ꝙ habuit ples. dicit Aug⁹. ibi ꝙ non cōtra naturā. nec cōtra legē. nec cōt̄ morez fecit. ⁊ cōstat ꝙ habuit plures. ḡ ꝙ vna sit tātū vni⁹ nō est de dictamīe nᵉ. Secūda rō. natura dictat ꝙ multiplicāda est spēs. ꝟ multiplicatio spēi melius fit p plures ꝙ per vnā. ḡ nō erit de dictamīe nᵉ ꝙ vna tantū sit vnius. Juxta h̄ querit̄ q̄re aliq̄n non licuit ꝙ vna mulier haberet plures viros: sicut vn⁹ vir plures mulieres. Solō. dō. ꝙ triplex est dictamē nᵉ fm ꝙ natura trib⁹ modis mouet̄: In nā. n. rationali aliquādo mouet̄ nā ut nā. aliq̄n nā vt rō. alq̄n rō vt rō. Et scōm h̄ diuersificat̄ dictamen nᵉ. qz scōm ꝙ natura mouetur vt natura: dictat masculum cōiugi feīe ad multiplicationē spēi. scōm āt ꝙ natura mouet vt rō: dictat vt vn⁹ cū vna cōiugi dēt. vł scōm ɔgruentiā stat⁹ ⁊ tēporis oportunitatē vnus cum plurib⁹: eo dispēsāte: q ē sup naturā. qa nā vt rō cōfert ⁊ legit ꝙ nō est faciēdū alteri: qđ sibi non vult fieri. vnde nat̄a vt ratio dictat vnū debē cōiūgi cū vna simpliciter vel cū plurib⁹ exigēte statu: ⁊ tpe: eo dispēsāte q ē sup naturā. scōm autē ꝙ rō mouet vt rō. alteri⁹ cōfert ⁊ dictat natura ꝙ un⁹ dēt cōiūgi cū vna īsepabiliter coniūcta. Et sic pꝫ quō habē plures ē cōtra dictamen nᵉ: ⁊ quō nō. quia scōm ꝙ natura mouet ut nā nou ē cōt̄ dictamē nᵉ habē plures. nec scōm ꝙ nat̄a mouet vt rō. eo mō quo dictum est. alio mō sic. Ad p̄mā rōnē de Jacob. qua obic̄ ꝙ h̄ nō sit de dictamīe nat̄e. dō ꝙ iō dr̄ Jacob nō fecisse contra naturā. quia qđ fecit fecit cā plis ⁊ sic uō fecit cōt̄ naturā scōm ꝙ natura mouet vt natura. Cont̄ do p̄ceptū iō dr̄ ꝙ non fecit. qa ex dispēsatiōe fecit qa dispēsatū fuit cū illo ab illo q ē sup naturā. Qđ aūt fit auctoritate supioris nō fit cōtra p̄ceptū. qa ī p̄cepto ītelligit̄ excludi auctoritas supioris. Cōtra mores dr̄ nō fecisse. qa nō fecit cōtra cōsuetudinē: que n̄ esset approbāda. plurib⁹ enī rōnibus approbādū erat qđ fecit: p̄ quia fecit ex dispensatione. Secūdo ex cā honesta: qa. s. vt multiplicaret̄ ples. ⁊ numer⁹ fideliū ad cultum dei. Tertio qa moderate vtebat̄ pluribus. Quarto approbanda erat cōsuetudo ppter sacramētū. qa oīa cōtīgebāt illis ī figuraz. Uñ ī plurib⁹ vxorib⁹ Abrahe: figurabatur differētia seruiētiū deo. Alii. n. seruiūt pro mercede q significant̄ p filios Agbar. Alii pro hereditate isti sūt filii Sarre. Silr̄ in duab⁹ uxorib⁹ Jacob liberis. significat̄ duplex uita. actiua ī Lia. contemplatiua in Rachele. Et ī qualibet sūt qdā mercenarii. et quidā liberi pꝫ. ḡ quare dr̄ Jacob n̄ fecisse

cōtra naturā nec ɔtra mores. Et de hoc ē dicit. Aug⁹ sup geñ. Alia sunt peccata cōt nām. alia cōtra mores. alia contra p̄cepta. s Jacob h nō fecit cōtra naturā. qa nō lasciuiēdi s gignēdi cā mulieribus vtebat. nec cōtra mores. quia ī illo tēpore ī illis terris facticabat. nec cōtra p̄ceptū. qa nulla lege phibebat. Ad scdam dō. q natura dictat q spēs multiplicet s debito mō. Jus enim nāle ī hoie debet regulari rōne. Ratio aūt dictat q vna vni⁹. Ad tertiū dō q nūq̄ dispēsatū fuit cū muliere. Prima rō est. qa vna nō pōt fecūdari a pluribus. s vnus hō potest fecūdare plures. Et iō nō esset vtile ad multiplicationē. Jtē meli⁹ pōt seruari pax si vn⁹ dominet plurib⁹: q̄ si plures dominarēt vni. Jtē vir ē caput mulieris. iō magis est dispēnsatum cum eo. alia ratio ē sacramentum. quia scilicet vnus est spons⁹ xpi. licet plures sint ecclesie.

Quarto queritur de

īsepabilitate matrimonii. Tria. n. sūt bona matrimonii. s. fides. proles. et sacramentuz. pmū et scdm ē de dictamine n^e. s tertium ñ videt esse de dictamīe n^e. qa habet eē ex īstitutiōe. Sacramētū. n. hz eē ex īstitutiōe. Scda rō. nullus actus nālis est peccatū. sed cōmictio maris cū femina est naturał. g̃ non est peccatū dūmō sit soluta. qa tūc nō ē cōt legē naturalē. Tertia rō. actus cōmedēdi nō ē peccatū qn̄ fit pro salute indiuidui. g̃ eadē rōne act⁹ generatīe nō erit peccatum dūmō sit ad multiplicatiōez spēi seu salutē.

4ª rō. mulier pōt sedare ad omne temp⁹ solū. g̃ multo fortius pōt sedare ad aliquod tēpus solū. Ad oppo^m scdm legē nature debes alii facē qd tibi vis fieri. s nullus rōne ordinat⁹ vult q affect⁹ vxoris sepetur a se. Ergo tenet scdz illud p̄ceptū ad herēduz vxori sue īsepabiliter scdm affectum. sicut vult se diligi īsepabiliter non ad tempus.

Solō dō q ex lege naturali ē ordo ad deū et ad pximū. Lex enī naturalis dictat: q honorificet deus et semp: sp aūt nō pōt nisi in prole. vnde lex naturalis dictat multiplicationē plis ad cultū dei. et h seruato ordine generationis vt pn̄cipiū generatiōis non fiat comes ī gnātiōe: qd eēt si pat cōhereret cū filia. et ita excludit patrē ex debito. Post naturā aūt multiplicatā excludit alias psonas pter honestatē Scdz āt q ordinat ad primum dictat nō facē alii: qd hō nō vult fieri sibi. Et p hoc dictat q vna sit vnius. qa null⁹ vult q vxor diuidat se pluribus. Jtē dictat etiā facē alii qd sibi vult fieri. et inde venit q dictat īsepabilitatez. vult enī vir q affect⁹ vxoris īsepabiliter adhereret sibi. pter qd dēt idē vxori. Ad pmā rōnē qua ostendit q īsepabilitas est ex īstitutiōe. dō q īsepabilitas scdz q ē ex dictamine legis naturalis ñ ē signū nisi ī potē^a. qa ipa res hz naturalit ex silitudīe ordinez et possibilitatē ad significādū. s q significet actu. nō hz nisi ex īstitutiōe ex natura. g̃ rei habz vt possit significare īsepabilem vnionē xpi: et ecclesie: et diuīe et hūane n^e in xpo. sed q significet h habet ex īstitutiōe.

Ad scdam dō q est nā generis: et est nā spēi. et scdz h ē lex nature generał et speciał Ex pma lege venit q mascul⁹ cuz femīa. ex alia que est spēi. vt hoīs vt ē hō et rationał venit q vnus cū vna. Cōt pmū est peccatū sodomiticū. cōtra scdm ē habē plures simł seu bigamia. Ad tertiū dō q cōmedē ad sustētationē siglis pōt eē peccatū. si nō seruat mod⁹ neq tēp⁹: neq materia cōueīens Jta ex ista parte ī actu generatīe requirit debita materia vt cū sua. sic cōmedēs non debet cōmedē furtiuū. Ad quartā dō. q nō pōt sedare ad tēpus ordīate. qa istud ē contra ius nature dictantis q faciendū est alteri qd sibi vult fieri.

Hoc habito queri

tur pter illud qd dicit in diffinitiōe Ysidori cōis oīm possessio. Utrū de lege natłali sint oīa coīa. Et videt q nō. quia vbiq̄ ē acqsitio et restitutio alienoꝝ ē ppetariū. s sic hēt ī diffiōe Ysi. de lege nāli ē acqsitio eorum que celo: et terra. mariq capiuntur: et restitutio depositoꝝ. Ergo de lege nāli ē ius ppetariū. g̃ nō dictat oīa esse coīa. 2ª rō cōt legez nālem ē furtū qd ē ɔtractatio rei aliene īuito dñō. Ergo de lege naturali est habere ppriū. Ad oppo^m Aug⁹ super Jo. Jure hūano h villa mea ē. h seru⁹ meus ē. tolle iura Jmpatoris. Quis audet dicē h villa mea est. me⁹ ē iste seruus. mea est ista dom⁹ g̃ q aliqs posset dicē h est meū. hoc ē de iure Jmpatoris. g̃ habē ppriū ē solū de iure positiuo. Scda ratio approp̄are sibi alienū est cont ius naturale. g̃ appropriare sibi qd ē cōe: ē cōtra ius naturale. ergo est

peccatũ. Solutio dõ. ꝙ lex natural' circa cõmunionẽ ⁊ ꝓpetatẽ dictat differẽter. Dicta enĩ aliqd qa debitũ. ⁊ aliqd qa bonũ. aliqd qa equũ. qa debitũ dictat ꝙ in statu necessitat' sint oĩa coĩa. In statu enĩ isto sũt oĩa coĩcãda: ⁊ h mõ ĩ ꝑcepto ẽ coĩcatõ. ⁊ hẽ dictamẽ respectu rerũ ad sustẽtationẽ ꝑsonatũ. ⁊ ĩde sumit'. oĩa que vultis vt faciãt nobis hoĩes ⁊c. Respectu võ ꝑsonatũ quãtũ ad multiplicationez ꝑlis dictat ꝙ vxor sit ꝓpria ⁊ scdm oẽ temp⁹. Juxta illd enĩ pñcipiũ. Qd tibi nõ vis fieri alii nõ feceris. aliter dictat circa cõmunionẽ ⁊ ꝓpetatẽ aliqd qa bonũ. qa ĩ statu n̉e bene institute dictabat oĩa eẽ coĩa. In statu vero nature corrupte dictabat ꝙ bonũ ẽ eẽ aliqua ꝓpria. Alioquin boni egerẽt ⁊ nõ staret societas hũana. qa mali rapent oĩa. ⁊ ita scdm diuersos status dictat bonũ esse ꝙ oĩa sint coĩa. ⁊ ꝙ aliqua sint ꝓpria. Dictat ẽt circa ꝓpetatẽ ⁊ coĩoez aliqd. quia equũ. Et scdz dictamẽ eqtatis. dictat qdã eẽ iappropabilia ut aerẽ. mare. littora. Dictat ẽt ꝙ ea que sũt appropabilia si ĩ nulli⁹ sit bonis occupãti cõcedãtur. Qd enĩ ĩ h nulli⁹ dñio ẽ occupãti ↄcedit'. Et hĩc ẽ acqsitõ coꝝ que celo. terra mari ꝗ capiũt' vt captio auiũ ⁊ pisciũ. sic dicũt leges hũane. Ad illud qd obi' ꝙ q appropriat sibi cõe peccat dõ. ꝙ cõe dupl'r dr̃. vno mõ dr̃ cõe qd ĩ nulli⁹ bõis ẽ ⁊ tale si ẽ appropablẽ occupãti cõcedit'. vt sũt aues pisces ⁊ lapides preciosi in littore maris. Alio mõ dicit' cõe qd ẽ alicui⁹ vniuersitat'. vt platea aliq vel camp⁹ coĩtat'. In talib⁹ nõ lz appropare sibi. quia hic fieret iniuria coĩtati. In ꝑmo aũt nulli sit ĩiuria. ⁊ per h pz solutio.

Hoc habito quia

dr̃ ĩ ꝑma diffinitiõe Ysidori. ꝙ lex natural' ẽ qua oĩm ẽ vna libertas. Querit' de dñio ⁊ seruitute. vtrũ sit de dictamĩe legis nãl' qd nõ videt' per illud Ysidori. 4°. ethimol'. Jus naturale ẽ cõe oĩm nationũ. et sbditur cõis oĩm possessio: ⁊ oĩm vna libertas. g̃ si scdm naturã libertas ẽ oĩm. Ergo seruitus ⁊ dominiũ erit cõtra naturam. g̃ nõ erit de lege n̉e. Scda rõ Aug⁹. xix. de ci. dei. rõnalẽ hoĩez factũ ad ymaginẽ suaz voluit nisi irrõnabilib⁹ dñari. nõ hominez hoĩ. ſ hominem pecori. Ergo cõtra naturã est ꝙ hõ dñetur hoĩ. Tertia rõ Grego. omnes hoĩes nã equales genuit. ſ ꝑ varijs merit' dei dispẽsatio iusta. ſ occulta ꝑposuit. Ergo prelatio ⁊ sbiectio hñt eẽ ex dispẽsatiõe. ſ qd ẽ solũ ex dispẽsatiõe nõ ẽ de nãli lege. g̃ dominiũ ⁊ seruit⁹ nõ sũt de lege nãli. Quarta rõ ĩ li. ĩstitutionũ. de iure nãli gentiũ ⁊ ciuili. vsu exigẽte ⁊ hũanis necessitatib⁹ gentes hũane quedã cõstituerunt illis. bella enim exorta sũt ⁊ captiuitates subsecute ⁊ seruitutes que sũt iuri naturali cõtrarie. Ergo cõstat ꝙ seruitus non est de lege naturali.

Quĩta rõ. ĩ eodẽ iure naturali ab initio oẽs hoĩes de iure liberi nascebãtur ex hoc iure gẽtiũ oẽs pene cõtract⁹ introducti sũt ut emptio. venditio. locatio. cõductio. societas. depositum. mutuũ ⁊ alii ĩnumerabiles.

Ad oppo.ᵐ Ro. i3°. Nõ solũ ꝑpter iram ſ ꝑpter cõcupiscẽtiã. ⁊ loquit' de sbiectione exhibẽda. g̃ sbiectio hoĩs ad hominẽ est de iure nãli quia cõsciã dictat. Scda ratio. Aug⁹. xix. de ci. dei. penal' seruit⁹ ea lege ordinat' que nãlez iubet ordinẽ seruari. ꝑturbari vetat. Quia si cõtra eã legẽ non eẽt factũ. nihil esset penali seruitute cohercendũ. Ideo apostolus seruos monet esse sbditos dñis suis. Tertia rõ ĩ eodẽ. Justum est ꝙ malis hoĩb⁹ sit vtilis seruitus tũ. s. ĩprobis auferẽ ĩiuriatũ licẽtia. ⁊ domiti melius se habebũt. qa ĩdomiti deteri⁹ se habuerunt. Ex his manifeste ostẽdit' ꝙ seruit⁹ iusta sit ⁊ de lege nãli. Solõ dõ ꝙ ẽ loqui de nã ſꝫ statũ ãte peccatũ: et post peccatũ. Ante peccatũ nõ fuit seruit⁹ scdm vt dic' Aug⁹. xix. de ci. dei. Nullus. ſ nã ĩ qua ꝑus deus hoĩez condidit seruus ẽ hoĩs: aut peccati. ꝑ peccatũ aũt ĩtroducta ẽ seruit⁹ sic pena peccati. Et iõ sbicit' hõ hoĩ: qa fecit se seruũ peccati. Lex g̃ naturalis dictat cõmunẽ libertatem oĩm scdm statuz n̉e ĩstitute. ſ scdm statũ n̉e corrupte. dictat ꝙ necessaria est seruitus et dominiũ ad cohercẽdũ maluz. sic dic' Aug⁹ ĩ libro de ci. dei. ꝙ sicut deus hoĩ: ⁊ animus corpori. ita rõ dẽt domĩari ⁊ impare libidini. dictat enĩ rõ iustũ eẽ vt rõnabiliter viuentes dominẽt' his qui carnaliter viuunt. Uñ Jere. 4°. sup illud q̃ si cõtemnat mulier amatorẽ suũ. dic' glo. Uidẽs eũ seruire libidini sue: ⁊ ĩ se mutatã legẽ: ꝑ quã eũdã uiro sbiecta fuerat. Ad illud Gre. ꝙ dic' ꝙ dispẽsatio diuĩa istud ordinauit dõ ꝙ dispensatio aliqñ dr̃ iuris relaxatio. vt ꝙ Jacob haberz plures vxores h modo qd est ex dispensatione. nõ est ex lege. Alio modo dr̃

dispẽsatio iuria restitutõ sic hic.ubi ꝑpter pctm̃ libertas aliqb⁹ sbiecta ẽ. qđ iustũ ẽ ⁊ sm dictamẽ rõis. Dictat eni lex naturalis. ꝙ sbtrahẽda ẽ malis libertas: vt arceatur eorũ malicia. Ad illud qđ obicit de aucto ritate iuris que videt dicẽ seruitutes esse cõtrarias legi nãli. dđ ꝙ duplex ẽ seruitus vna que ꝓcedit ex vi dnãntiũ q̃n gs vsurpat ꝑ potẽtia sibi dñium: ⁊ talis ẽ cotra legem. Et de hac loqtur ibi. Alia ẽ que procedit ex merito peccãtiũ ⁊ istã dictat lex nãlis: sicut dictũ est auctoritate Aug⁹ de ci. dei. pena ꝗ seruit⁹ ea lege ordinat ⁊c. Ad illud qđ obĩ de apostolo. ad oppoᵐ nõ solũ ꝑpter iram. ꝫ ꝑpter cõsciam. Notãdũ ꝙ duplex ẽ seruit⁹ vna ẽ necessitat que secuta ẽ peccatũ. Alia ẽ reuerẽtie ⁊ honoris erga supiores. Et de hac ĩtelligit apostol⁹. cũ dicit. Sꝫ ꝑpter cõ sciẽtiã. h̃ eni dictat cõscia sp ꝙ reuerentia maioribus exhibẽda ẽ. Uñ Tullius ponit de lege nãli obseruantiã: ꝑ quã sicut idem dic hoĩes dignitate añcedẽtes cultu quodã ⁊ honore dignãt ⁊ ꝑpter h̃ pꝫ solõ.

C Onsequens est

adiuuãte dei grã ĩquirere de lege Moysi. Et ꝓmo generalit quantũ ad legis cõditiões. Scđo ĩ speciali quãtũ ad legis ꝓcepta ⁊ sãctiões. Circa cõditiões ãt legis mosayce ingrẽda sũt hec. Pri° de latione legis. Scđo de ɔtinẽtia legis. Tertio de ĩpletione ꝑ xpm. Quarto de onere obser uãtie legal Quĩto. de iustificatione legis.

Quãtũ ad legis lationẽ ĩqrẽda sũt h̃. Pri° de vtilitate latiõis. Scđo de neces sitate latiõis. 3°. de tpe latiõis 4° de ꝑso nis qbus lata ẽ. 5°. de latore legis.

Quantũ ad primum

sic ꝓceditur Ro quinto. Lex sbintrauit vt habũdaret delictũ. Glo. Nãle iusticie inge niũ nisi habeat qđ respiciat ⁊ venereẽ non facile ꝑficit: ꝫ egrotat. ⁊ supuẽiẽtib⁹ cedit peccatis ⁊ appellat illđ ĩgeniũ idẽ: qđ legẽ nãlẽ: seu viuacitatẽ discernendi: que venit ex lege nãli. Et vult dicẽ ꝙ nisi hõ habeat ꝑnciꝑiũ q̃ ꝛspiciat ĩ sũmũ bonũ et mercedẽ nõ ꝑficit: ꝫ egrotat. ꝫ ꝑ legeꝫ Moysi respicĩ hõ deũ tãꝗ actorẽ: ⁊ venerat tãꝗ retribu torem quia ad h̃ ei data ẽ. Ergo lex Moysi fuit danda hoĩ ⁊ ferenda. Scđa rõ ꝓma Thi. i. Scim⁹ q̃ lex bona ẽ. si qs ea legitime vtat. s. vt ꝑ eã cognoscat morbũ; et querat medicũ. Supposito g̃ ꝙ nã hũana egra ẽ. obicit sic. Oĩ egrotãti necessaria seu vtilis est cognitio morbi sui: et quisitio medici. ꝫ lex Moysi h̃ facit. q̃ facit cognoscẽ morbũ . s. peccatũ et querere medicũ. s. deũ. vñ glo. sup illud Ro. 5°. Lex sbintrauit ⁊c. Ad hoc data ẽ lex vt hõ deficiens ĩ ꝓceptiõ ⁊ factus ꝓuaricator. liberatorẽ saluatorẽꝗ reqreret g̃ necessaria seu vtilis est lex Moysi hũane nᵉ: que egra est. lex igit fuit ferenda. Ad oppᵐ: ꝓ² ad cori. 15. Uirt⁹ peccati lex. Glo. Lex ꝓhibẽdo auget peccati cupiditatẽ. sed nihil ad qđ sequit augmẽtũ peccati ẽ utile saluti. ꝫ ad legẽ cõseqt augmentũ peccati. g̃ nõ fuit lex Moysi vtilis saluti. g̃ nõ fuit ferẽda. Si dicat ꝙ lex ñ auget pcm̃ nisi ꝑ occasionẽ solũ ⁊ nõ ꝑ causã. Cõt h̃ oppo nit. Magis expedit aĩe saluti ꝙ tollat cã ⁊ occasio peccati. q̃ꝫ ꝙ solum tollat cã et occa sio remaneat. cũ g̃ lex sit occasio peccati et augmẽtũ ei⁹: salubre esset aĩe ꝙ tolleret lex neqꝫ daret: nõ igit ferenda erat. Tertia rõ Ro. 7°. occasiõe accepta: ꝑ mãdatũ pecca tũ opatũ ẽ ĩ me oẽm ɔcupiscẽtiã Glo. Dicta ẽ cõcupiscẽtia ex ꝓhibitiõe legis. g̃ lex ĩflã mauit cõcupiscẽtiã. g̃ noxia fuit. ⁊ nõ expe diẽs ad salutẽ. g̃ nõ debuit dari. Quarta rõ. Nulluꝫ bonũ ordinate dat qđ nocet illi cui dat. sic vinũ licet sit bonũ. tñ nõ datur ordinate febricitãti: q̃ nocet illi. si g̃ lex no cuit illis qb⁹ dabat. sic pꝫ ꝑ ꝓdictas aucto ritates. Et ꝑ multas alias. pꝫ ꝙ nõ ordĩate dabat. ꝫ nõ erat dãda nisi ordĩate. ergo nõ debuit dari. Qꝫ aũt lex noceret ill' cui daba tur: pꝫ ex auctoritate apl'i Ro. 7°. Peccatuꝫ ꝑ mãdatũ: opatũ ẽ ĩ me mortẽ vt fiat supra modũ peccãs peccatũ. Quĩta rõ. oẽ obte nebrãs aĩam: plus nocet aĩe q̃ꝫ ꝓsit. sed lex obtenebrat aĩaꝫ. g̃ plus nocet aĩe q̃ꝫ prosit. g̃ nõ erat ferẽda. Minor pꝫ ꝑ illud Mathi 4°. Popul⁹ q̃ sedebat ĩ tenebris ⁊c. Ibi dic Crisos. tenebre erãt maxĩe scđm legẽ: que ñ ad manifestãdã dei iusticiã data fuerat. ꝫ ad puniẽdã duriciã cordis eoꝝ. sic ait dñs. Propter duriciã cordis vestri Moyses ista mãdauit: ⁊ nõ ad saluandos eos ꝫ excecan dos. Sexta rõ Aug⁹. cõtra faustũ. lex ĩpro bos ꝓuaricatiõis reatu ligat cũ iubet ꝙ nõ possũt ĩplere. ꝫ ꝓuaricatiõis reat⁹ maxime nocet. g̃ cũ lex liget. relĩquit ꝙ lex maxime nocet. pl⁹ igit nocet saluti aĩe q̃ꝫ prosit. g̃ ñ

erat fereda. Septia rō Aug⁹ ī li. de nā ⁊ gr̄a. Natura qua hō ex adā nascit͛ indiget medico. ſ lex non facit ad medicinā ⁊ curationē morbi. imo ad ipm sequit͛ morbus et īfirmitas: nocet ḡ saluti aīe. ḡ nō erat ferēda. Octaua rō. Gal. 3°. Lex ꝓpt͛ trāſgreſſores poſita eſt. Glo. i. vt hō ſupbe de ſuis viribus fidēs accipet p̄cepta: ī quib⁹ deficiēs ⁊ fact⁹ p̄uaricator: liberatorē ſaluatorēq̄ requireret. Data ē ḡ lex vt ſupbos cerniꝫ: quos faceret tranſgredi humiliaret͛ vt medicus optaret͛. De ītētiōe ḡ legis erat: ut hō poſt egritudinē medicū r̄qreret: ⁊ ꝙ hō pu⁹ deficeret. ſ cōſtat ꝙ iſte nō eſt optim⁹ modus adducendi ad medicū: q̄ ē. ſ. p egritudinē. ḡ ſi optimi ē optīa adducē. non eſt aūt adductio optimi. cū fit malū vt ueniat bonū. ḡ nō fuit latio legis bona. vt. ſ. factus hō p̄uaricator quereret bonū. Solutio dō ꝙ neceſſitas fuit dandi legē Moyſi: et vtilitas ꝓpter tres leges: quas diſtīguit apl's que ſūt lex nature. lex concupiſcētie. ſeu lex fomitis: ⁊ lex euāgelii ſeu gr̄e. ⁊ ſcdꝫ h̄ lex Moyſi decurrit ſcdm tres rationes diuine diſpēſatiōis. Dat͛ enī ī auditoriū legis n̄e. ⁊ ſcdm h̄ decurrit ſcdm miſericordiā. datur etiā ī cohertionem legis pcc̄i vl' foīt'. ⁊ ſcdꝫ h̄ decurrit ſcdm rōnē iuſticie. Item datur ī ſignū ⁊ ſignificatōnē legis gr̄e. ⁊ directionē ad ipam. ⁊ ſcdm h̄ decurrit ſcdm rōnē ſapiētie. De p̄ habet͛ ſup illō Ro. 5°. Lex ſubītrauit dic͛ glo. Data erat lex in adiutorium hūane n̄e. vt qa ipi n̄e quodāmō īſerta ſūt iuſticie ſemīa. Adderet͛ lex cui⁹ auctoritate ⁊ magiſterio īgeniū nāle proficeret ad fructū iuſticie faciēdū. Et h̄ ē prima vtilitas lationis legis. Scda aūt ei⁹ vtilitas eſt ad cohertionem legis pcc̄i ul' fomit'. Et de hac habet͛ Gal. 3°. Lex ꝓpter tranſgreſſores ⁊c. Glo. Lex poſita ē ꝓpter trāſgreſſionē cohibēdā. i. vt ſaltē timore ceſſarēt hoīes tranſgredi. vt qūq̄ idē facerēt volūtate. data ē ḡ vt populū dei erudiret ſb timore dei. vt dign⁹ fieret accipē ꝓmiſſionē que ē chriſt⁹.

Tertia vtilitas fuit ad figurādā legem gr̄e vl' euangelii: ⁊ directionē ad ipaꝫ. Uñ p̄s. Lex dñi īmaculata ꝯuertens aīas. Glo. Cōuertēs aīas. i. ſua diſtrictiōe corrigēs ad chriſti gratiā mittēs. Et ſic pꝫ ꝙ ē ad cohercēda peccata ⁊ ad directionem ⁊ figurationem legis gr̄e. ſcdm h̄ dr̄ Ro. 5°. Lex ſubintrauit. Glo. Erāt ī illo populo tria genera hoīm. ſ. duri. īcipientes. et pfecti. his oīb⁹ data ē lex. ſ duris dat͛ ī flagellū. īcipiētib⁹ ī pedagogū: data ē iuſtis in ſignū. ſ. future gr̄e p chriſtū. ⁊ Gal. 3° ꝓpter trāſgreſſores Glo. Data eſt lex ī ſignū futuroꝝ. vt futura figuris atteſtaret͛. Et ſcdm h̄ tria erant in lege. ſ. moralia que erāt ad dilucidādā legē n̄e. Et q̄ntū ad h̄ erat ad īſtruēdū īcipiētes

Itē habuit lex iudicialia ad cohercēdū legē cōcupiſcētie vel fomit'. ⁊ quātū ad hoc erat duris ī flagellū. Itē habuit figuralia ſeu cerimonialia ad figurādā legē gratie. qa figure erāt figure futuroꝝ. Et q̄ntū ad h̄ fuit iuſtis ī ſignū. ſcdꝫ h̄ ḡ patet ītētio ⁊ vtilitas legis ferēde. Ad p̄ma rōnē ḡ ī cōtrariū dō. ꝙ illō ītelligit͛ nō per cām. ſ per occaſionē. Uñ Ro. 4°. Lex irā opat͛ Glo. ad h̄ data ē lex. vt reos faceret deliquētes nō efficiēti cā. ſ nō adiuuāte gr̄a. Uñ h̄bū illō dr̄ p abnegationē. qa videlicet lex nō dat gratiā. ſ facit oſtēſionem peccati. ⁊ Ro. 7°. Peccatū accepta occaſiōe p mādatū: opatū ē ī me ⁊c. Ad ſcdꝫ qua obr̄: ꝙ magis expedit vt tollat͛ cā ⁊ occaſio ⁊c dō ꝙ quedā eſt occaſio nulli⁹ boni īductiā. ī p̄mis occaſiōi h⁹ peccati h̄uꝫ ē ꝙ tollēda eſt occaſio ⁊ expedit eā nō dare. Occaſio aūt que ē alicuius boni īductiā: ſi ſit circa rē īdifferētē: adhuc bene cōcedo ꝙ tollēda ē ⁊ vitāda. Si autē ſit circa rē neceſſariā ad ſalutē. dico ꝙ non expedit ꝙ tollat͛. vnde ſi aliqs det alii occaſionē ſcādali ꝓpt͛ veritatē vite uel doctrīe qa. ſ. p̄dicat h̄itatē uite ⁊ iuſticie. nō ꝓpter h̄ dēt dimittē ſuā p̄dicationē. ſ ſi de aliquo īdifferēti daret aliis occaſionem peccati et ſcādali: expediret ꝙ dimitteret. Lex autem talis occaſio ē īductīa boni: qd nullomō dimittendū ē. ſ. neceſſariū ad ſalutē vt patet. Dicim⁹ etiā ꝙ lex ſp quantū ē de ſe factia ē boni. Uñ Ro. 7°. Lex ſancta ⁊ bona: ⁊ mandatū ſanctū ⁊ iuſtū ⁊ bonū. ꝙ ergo bonum eſt mihi factū ē mors abſit ⁊ dicit glo. Lex ē ad uitā ⁊ iubet. Glo. Bona ⁊ mala ꝓhibet ⁊ fecit peccatum cognoſcē. vnde dr̄ ſancta i. ſane docēs mādatū. Iuſtū. i. iuſtificās peccatorē: ⁊ bonū. i. vtile vitā acquirēs. ſ ꝙ nō ſequat͛ bonū. ſ peccatū ex lege. h̄ ñ ē ex lege: ſ ex faciēte. vnde dic͛ eadē glo. poſt non eſt ex ipa lege mors: ſ ex uicio hoīs. qa nō lex ſ fomes ē efficiēs cā mortis. Ad tertiā patet ſol'o p p̄dicta: ⁊ maxīe p litterā ſup̄ quā glo illa ponit͛. ⁊ h̄ ē qd dic͛ glo. Ro. 7°. ſup illud

itaq; lex sancta ⁊c sicut medicina nō ē causa mortis. ſ ostendit venena mortificata. licȝ bis mali boīes abutāt ad mortē suā: ul' alioɼū. sic lex que venena peccatoꝝ demōstrat. ⁊ boīeȝ libertate sua abutētē q̄si frēo cobibet: ⁊ cōposito gressu incedē docet: nō ē cā efficiens pcc̄i. ſ potius uiciuȝ boīs. i. fomes.

Ad quartā rōnē dō. q̇ lex de se nulli nocuit: q̄a iustis non obest. imo ē eis ī signum Silr īsipiētib⁹ nō obest. ſ ē eis ī pedagogū. Silr mal' n̄ nocet. qđ pȝ. Glo. sup illud. i. ad Thi. ꝑ Justo nō ē lex posita que dic īō data ē lex: vt ul' reū puniret. vel peccare volēteȝ coberceret. sic ḡ valet malis. quia cobercet eos ne peccēt: ⁊ reos punit. Et h̄ fuit ītētio legis circa malos. Uñ patet q̇ ordinate datur. quia daẗ scḋm ordinē diuīe iusticie. q̄z sp daẗ vel ut puerl⁹ puniaẗ. vl' vt peccare volēs cobercea̾: ⁊ vtrūq; ē bonū. Nam et ipa diuīa iusticia punit malos ī suppliciis.

Ad quītā rōeȝ dō. sic dic q̄dā glo. p̄dicta. data ē lex ad domādū supbum. et ad flagellādū durū: ⁊ ad īstruēdū īsipiētē: ad manifestationē et testimoniuȝ future grē iustis. Loqẗ ḡ Criso⁹ de ipa lege p cōparationeȝ ad duros Uñ dicit ad puniēdā duriciā cordis eoꝝ sicut ait dñs. pter duriciā cordis vestri Moyses ista mādauit. Data enim fuit duris ī flagellū. vt eos puniret influgendo penas. vt s̄btrabēdo delectabilia et quātuȝ ad hoc dedit lex libellū repudii: qđ ē i lege p pmissionē: vt ipsos duros. s. ⁊ peruersos a malo s̄btraberet. quia proni erāt ad īterficiēdū vxores. et vt eos flagellaret in boc q̇ non licebat eis rebabē vxores postq̄ eis dederāt libellū repudii. silr glutonib⁹ īfligebat penā pbibēdo delectabilia gule. sic būc cibū uel illū. Iteȝ supbis etiaȝ data fuit ad domādū superbiā eoꝝ: q ex arrogantia ⁊ p̄suptiōe dicebāt nō deest qui impleat. ſ deē q iubeat. et istis data ē multitudo cerimonialiū: que īpossibile erat īplere. h̄ enim erat on⁹ qđ patres portare nō potuerūt. ⁊ sic fuerūt ī lege q̄tuor. s. moralia ad īstruengū īsipiētes. sacramētalia ad significāduȝ. iustis gratiā futurā. Judicialia ad flagellādū malos. cerimonialia ad domādū supbos ⁊ p̄suptuosos. ⁊ sic babēẗ q̄tuor. vt s̄b figuralib⁹ accipiaẗ duo. s. cerimonialia ⁊ sacramētalia. Ad alias rōnes dō. q̇ sicut ē ordo diuīe p̄udentie. ita duplex ordo legis. Est aūt ordo p̄udētie duplex. s. pñcipal' in quo statuiẗ creatura. Ali⁹ aūt n̄ pñcipal': q posit⁹ ē ad h̄ ut si bō ab assignato ordie r̄cesserit ī aliū relabaẗ. ut si r̄cedat bō ab ordine misericordie. statī ē s̄b ordine iusticie. et h̄ dicit Boeti⁹. q̇ ordo cūcta cōplectiẗ. vt si q̇s ab assignato sibi ordine r̄cesserit. statī ī aliuȝ ordinē r̄labaẗ. sic ī lege fuit ordo pñcipal': q fuit vt bō ordinareẗ ad deū: ⁊ alius quo ordinabat hominem ad penā: q̄n a predicto ordine recedebat. vñ vt ⁊ reprimereẗ fomes peccati ī boīe. ⁊ reducereẗ bō ad gratiā. et iste fuit ordo misericordie. q̄a īstruebat īsipiētes ⁊ cobercebat peccatores a suo malo: Ordo nō pñcipal' erat ordo iusticie q̇ ordinabat hominē ad flagella ⁊ egritudinē. ut p h̄ ipm ad piorē ordinē r̄uocaret. si ab ipo diuerteret. Uñ si cōtigeret aliquē peccare reuocabat eū p flagella. ⁊ iste fuit optimus modus adducēdi boīem ad salutē. vt. s. malos flagellaret: ac p boc reuocaret ⁊ volentes peccare a malo cobercet: et insipientes īstrueret. Lex ḡ sipliciẗ erat ī adiutoriū ad bonū īstruēdo: ⁊ cobercēdo a malo: nō pꝛincipaliter ad h̄ vt bō deficeret et fieret preuaricator. ſ vt morbo p̄uaricatiōe crescēte medic⁹ quereẗ. sic dic glo. sup illud Gal. 3⁰ cōclusit oīa s̄b peccato ⁊c. Et sic pȝ respōsio ad istā q̄stionē. que magis infra declarabiẗ

Secundo queritur

an lex sit necessaria ad salutē. Ad quod sic Hugo de sācto vic. ī libro sētētiaꝝ dic. q̇ ī lege naturali fuerunt tria. s. p̄ceptio. et ista fuit de necessariis. probibitio ⁊ ista fuit de noxiis. ⁊ cōcessio de īdifferētibus. ſ nullum peccatū ita excecat hominē. q̄n cognoscat p naturale iudicatoriū legis nālis qđ faciēdū ⁊ qđ vitādū. Uñ Aug⁹ ī questionib⁹. vete. ⁊ no. testa. Quis nesciat qđ bone uite conueniat aut ignorat. quia qđ sibi fieri nō vult alii nō debeat fieri. Ergo sine lege Moysi poterat bō cognoscē: qđ sibi necessariū eēt. ad salutē. nō igitur necessaria erat saluti.

Scḋa rō. Jn nobis ē ipa virt⁹ diiudicatiua eoꝝ que sūt necessaria ad salutē. s. Sindereſ Silr ī nobis ē ipa virt⁹ appetitiua salutis. ḡ sine lege poterat bomo uidere seu cognoscere ⁊ desiderare: qđ sibi erat necessariuȝ ad salutē. Ergo lex n̄ fuit ei necessaria. 3ª rō Aug⁹. Ignorātia neminē sic excusat. vt bō sēpiterno igne nō ardeat. ⁊ ītelligitur istud de ignorātia eoꝝ: que sūt necessaria

ad salutē. ꝫ ignorātia legis Moysi hominē excusat vt non ardeat eterno igne: sicut pꝫ de beato Job ⁊ aliis sāctis: q ignorauerūt legē tēpore legis: nec erāt de iudeis. ꝑ ipsa lex Moysi nō ē necessaria ad salutem. Ad oppᵐ. Ad salutē necessaria est cognitio credēdoꝝ: ⁊ opatio agēdoꝝ. ꝫ lex Moysi q̄ntuꝫ ad figuralia facit cognitionē credendoꝝ ⁊ ad ipsā ptinet. Quātū ꝟo ad p̄cepta moralia ptinet ad opationē agēdoꝝ: ēt in eoꝝ cognitionē. ꝑ est necessaria ad salutē. Solo dō q lex Moysi īcludit legem nālē p explicationē ī moralibus. legē ꝟo grē p significatiōeꝫ ī cerimōialibꝰ. ⁊ iō dēt dici necessaria saluti quātū ad moralia: que sūt legis nālis. Utilꝭ ꝟo saluti q̄ntū ad cerimonialia ⁊ figuralia ante latiōnē: ⁊ his q nō erāt de gente iudeoꝝ necessaria. Quātū ꝟo post lationeꝫ his qui de gēte iudeoꝝ erāt quibus data ē lex. Et ex hoc patet respōsio ad obiecta.

Tertio queritur de

tpe latiōis legis. Et p̄ queriꝭ vtrū āte peccatū debuit dari lex. Ad qđ sic. Sūmꝰ medicus dat medicinā nō solū curatiuā: ꝫ etiam p̄seruatiuā. Si ꝑ ē medicīa ad pccm̄ debuit eaꝫ dare sūmꝰ medicꝰ: qui ē deꝰ añ peccatū. vt p̄seruaret hoīem a peccato. Scđo q̄riꝭ an stati debuit dari post peccatū. ad qđ sic. Quādiu ē morbꝰ: tēpus ē medicīe. sicut dicit Hugo de sācto vic. ī sētētiis. ꝫ statim post pccm̄ fuit morbꝰ. ꝑ statim debuit adhiberi medicīa. ꝫ lex est medicīa peccati. ꝑ statī debuit dari post peccatū. Q sit medicīa patꝫ. quia ī vulneribus hoīs sauciati īfunditur vinū ⁊ oleū: sicut habeꝭ de samaritano qui misericordia motꝰ sup eū īfundit vinum ⁊ oleū in vulneribꝰ eiꝰ: ⁊ sanauit eū Luc. x. ⁊ appellaꝭ ibi medicīa p viuū medicina p legem. Scđa rō. p legē ē cognitio peccati. Ro. 4°. ergo statī debuit dari lex postq̄ꝫ fuit peccatū factū. qm̄ hoī talia ē necessaria sui peccati cognitio. ⁊ maxīe quia tūc fuit hoīs rō tenebrata. vñ īdiguit adiutorio ad suuꝫ peccatū cognoscēdū. Tertio queriꝭ vtꝝ ante diluuiū debuit dari lex. Ad qđ sic. Lex data fuit ad cohertionē malicie et peccati. sic habeꝭ Gal. 4°. Lex pp̄ter trāsgressioneꝫ posita ē dicit glo. cohibēda. ꝫ āte diluuium fuit maxīa īclinatio et maximꝰ fluxꝰ ad peccatū. ꝑ tunc fuit maxīe necessaria cohertio peccati. et ita tūc fuit maxime necessarium dedisse legeꝫ. Minoꝛ pꝫ. s. q maximus eēt fluxus tunc ad peccatū. p geñ. 6°. vbi dr̄. q oīs caro corrupat viā suā: ⁊ tātū malū fecerāt q deꝰ faceret diluuiū ad puniēdū eos.

Scđa rō Augꝰ. ī questionibꝰ ve. ⁊ no. te. dic̄. Data ē lex: ut que nesciebāꝭ auctoritatē haberēt: ī faciēdis supple ⁊ vitādis: et que latere ceperāt manifestarenꝭ. Lex ꝑ Moysi dat auctoritatē faciēdoꝝ ⁊ uitādoꝝ: ꝫ illđ fuit sp necessariū ēt ab īitio āte peccatum. ꝑ debuit dari lex ante diluuiū. Tertia rō Ante peccatū vixit hō sꝫ aliqua lege sicut habeꝭ ecclesiastici. 17°. Addidit illis legem uite ⁊c. Sed post peccatum fuit maxīa legis necessitas: ⁊ maioꝛ q̄ꝫ ante: vt sciret homo quō debēt viuē. ꝑ post pccm̄ āte diluuiū debuit dari lex Moysi. que ad ꝟ daꝭ. 4°. q̄ritur an post diluuiū āte tēpꝰ Abrahe debuit dari lex. Ad qđ sic Ysidoꝛꝰ. Date sūt leges vt earuꝫ metu hūana cohercea̕ audacia. ꝫ tūc fuit maxīa audacia ⁊ īordinata. q̄a tūc voluerūt filii Noe edificare turrim: cuius cacumen ptingeret vsq ad celū. sic̄ habeꝭ geñ. xi. Ergo tunc maxime debuit dari lex.

Quīto queriꝭ an in tpe Abrahe debuit dari lex. ad qđ sic. Tūc fuit maxīa nc̄citas legis. ꝑ tūc fuit maxīa cōueniētia: vt dareꝭ lex. ꝑ tūc debuit dari. Maioꝛ enī pꝫ. Lex eni daꝭ ad reuocādū ab ydolatria. ꝫ tunc erat totus mūdus repletꝰ ydolatria. ꝑ tunc fuit maxima necessitas legis. Minoꝛ pꝫ p q̄ndā glo. sup geñ. que dic̄. q p sex dies signātur sex etates: et tertia die q̄ sepatur terra ab aqs significat sepationē seu diuisionē: que facta fuit tpe abrahe populi dei fidelis ab ydolatris: quorum erroꝛ vanꝰ ⁊ instabilis que sepatio facta ē p Abrahaꝫ. Itē videꝭ q tūc fuit maxīa cōueniētia dandi legē. quia tūc populꝰ qui erat ad colēduꝫ deū: erat discretꝰ ⁊ diuisꝰ ab aliis: ⁊ ī ꝟ accepāt signuꝫ seu pactū circūcisiōis: ⁊ illis dāda erat lex.

Itē iam erat Abrahe facta reuelatio de pmissiōe illiꝰ q significatꝰ erat p legem. s. de xp̄o. qū pmisit dñs Abrahe. In semine tuo benedicēꝭ oēs gentes. ꝑ maxīe tūc erat cōueniēs dari legem vt mitteret ad xp̄m.

Solo dō q ñ debuit lex Moysi dari āte peccatū: nec vlla vtilitas eēt. quia tunc nō erat necessaria figura ad significādū cum eēt hō spiritualī mēte p̄ditus: nec phibitō ad cohercēdū cōcupiscētiā: que inordinata nō erat. dico tamen q nūq̄ꝫ vixit homo sine

aliqua lege. Uñ ēt Ade fuit addita lex aliq̄
.s. lex disciplīe. qñ dixit ei de ligno sciencie
boni ⁊ mali nō cōmedes. Uñ aug⁹. ī q̄stiōi
bus no ⁊ ve. tes. ꝑmū lex formata ī litteris.
dari nō debuit. q̄a in natura ipa īserta quo
dāmō est ipa creatoris noticia. Nā q̄s nesci
at q̄d bone vite conueniat aut ignorat. q̄a
q̄d sibi fieri non vult alii nō debeat fieri.
Uñ ꝑus oportuit ut hō vteref lege nāli. ⁊
cum illa ei deficeret sic̄ fecit Ade. ⁊ lex silr
disciplīe: qñ peccauit adderet ei lex gal. 3°.
sup illud. quid igit lex glo. Nota q̄ non ait
data s̄ ordinata: q̄si ordinabiliter data scz
īter tēpus naturalis legis: de qua conuicti
sūt: q̄ iuuare nō poterat: et tēpus grē añq̄z
gratiā cōuīcēdi erāt de lege. Silr nec post
peccatū debuit statī dari. īmo addita fuit
lex legi n° ad ipsā ordinādā scōm diuersas
etates scōm q̄ triplex ē iordinatō n°: q̄a est
inordinatio ipsi⁹ incōcupiscibil. ipi⁹ irasci
bilis. ipsi⁹ rōnalis. Prīo enī ante diluuiū in
guit iordinatio concupiscibilis maxime ⁊
ad hāc restrīgēdā ⁊ ordinādam fuit addi
ta lex quedā ī qua vixit hō ante diluuium.
3° geñ. Sub te erit appetit⁹ tuus. s. sb rōne.
hac āt lege rupta post diluuiū fuit magna
inordinatio irascibilis. s. qñ filii Noe volue
rūt edificare turrī vsq̄z ad celos ꝑpter q̄d
data ē lex ad ordinādā irascibilē erga ꝑxi
mū: que fuit. carnē cū sāguine nō cōmedet.
⁊ rō fuit ad horrorē sāguīs ⁊ detestatiōem
homicidii. vt horreret hō fundē sāguinem
huānū. Postea 2° secuta ē iordinatio rōna
bil tpe Abrahe. quia oēs erāt ydolatri. cōt
hāc īordinationez data fuit Abrahe lex cir
cūcisionis in signū reuocatiōis ipsi⁹ populi
ad deū adorāndum: ⁊ in signum fedis inter
ꝑplz fidelē ⁊ deū. Gen. 17°. Ut sit signū it me
⁊ vos. Prīa īordinatio erat hoīs ad se. 2ª
hoīs ad ꝑximū. 3ª hoīs ad deū. q̄a propter
ydola cultum dimittebāt diuinū. sic ḡ fuit
aliq̄ lex addita hoī ante diluuium: ⁊ post ī
tpe Abrahe. s̄ lex Moysi non debuit adhuc
dari īmo cū ipa sit ius hoīm uiuētiū sb uno
iure pri⁹ necesse fuit q̄ esset popul⁹ vnitus
q̄z daref lex. A tpe aūt circūcisiōis cepit eē
populi vnitas ⁊ discretio. Uñ dicit Hugo
q̄ ex tūc cepit vnitas populi dei: et vnitas
cōuersatiōis fidelis que primū figurata ē ꝑ
sacramētū circūcisiōis. postea significatur
ꝑ sacramētū baptismat. et iō āte ñ debuit
dari lex: īmo lex circūcisiōis fuit signū grē
future. ⁊ iō debuit precedē. Preterea prius
oportuit q̄ esset fūdamentū legis. q̄z daref
lex. Erāt aūt fūdamentū ista q̄tuor. s. fides
vnius dei. ⁊ fides incarnationis. ꝑbatio fi
dei. ⁊ fidei firmitas. ꝑus enī q̄z daref opor
tuit eē attestationē fidei vni⁹ dei: ⁊ h̄ pre
cessit ī signo circūcisiōis: que posita est in
signū federis: inter deū ⁊ pplm. Attestatio
aūt fidei īcarnatiōis facta est: qñ facta est
ꝑmissio Abrahe de xp̄o ī semine tuo ⁊c. sed
quia non sufficit testimonium in ore vnius
īmo in ore duorum uel trium stat oē 2bum.
iō pri⁹ facta ē ista ꝑmissio ēt Ysac ⁊ Jacob.
⁊ rpetita cuilibet ī semīe tuo ⁊c: q̄z daretur
lex. Sed nec statī debuit dari. īmo pri⁹ opor
tuit q̄ esset fides ꝑbata. Probata aūt fuit
ī egypto ꝑ aduersitates: ut. s. nulla aduersi
tas posset eos auertere a fide: q̄bus danda
erat lex ducēs ī deū ēt īcarnatum oportuit
ēt q̄ esset firmata: ne posset populus seduci
aliq̄ fallacia. Firmata āt fuit ī multis signis
⁊ mirabilib⁹: que ei dñs fecit ⁊ ostendit in
exitu de egypto: ⁊ ꝑ desertū. his aūt factis
⁊ ipletis debuit dari ipa lex Moysi: que du
cit ī xp̄m. hoc aūt fuit cōpletū ī q̄rta etate.

Quarto queritur quibus debuit dari lex ad q̄d sic. Actuū. x. Nō ē ꝑso
nar acceptor de⁹. Si ḡ iudei legūr nō solū
deo accepti: s̄ multi alii: sicut multi gētiles
vt pz de sancto Job. Ergo ita debuit illis
dari lex sicut iudeis. Scđa ratio sap. 6°.
Equal ē ei cura de oīb⁹. Cura āt dei duplex
ē. s. general: qua ꝑuidet oībus: ⁊ cura spālis
que ē directo hoīs ꝑ legē ⁊ disciplinā. ergo
si equalis ē ei cura general de oībus: eadē
rōne dēt eē ei equal cura special de omnib⁹
hoībus: neq̄z dēt eē dīa quo ad hoīes. Sic
nec ī ꝑma cura: quo ad creaturas oēs Ergo
dēt dari lex equalit oībus hoībus. Tertia
rō Math 5°. Solē suū facit oriri sup bonos
⁊ malos. Magis aūt ē deo cura aīarum q̄z
corporū. ḡ si lucē corporalem solis ministrat
equalr oīb⁹. ḡ ⁊ lucē spiritualem dēt mīstra
re equalr oībus: que ē lux aīaꝝ. h̄ autē ē lex.
Uñ ꝓuerbioꝝ 6°. Mādatum lucerna est ⁊c.
Quarta rō Ro. 5°. Subītrauit. Glo. pōit du
plicē rōnez quare illis soli a debuit dari: et
nō aliis. vna ē q̄a ille populus sol⁹ scilicet
iudeoꝝ vnū deū colēs dign⁹ erat cui eloq̄a
dei crederef. Alia rō ē q̄a de illo pplo erat
fili⁹ dei nascitur⁹. Cōtra ꝑmā rōnē obf

Quia in gentilibus erãt aliqui nõ colentes
ydola.ʒ vnũ deum sic in iudeis. vt beatus
Job ⁊ alii multi.ɠ p istam rõnẽ debuit dari
illis lex. Cõtra scdam rõnez qa de patrib⁹
Habrahe nasscitur⁹ eẽt dei fili⁹:sic de Seth
⁊ aliis p̃decessorib⁹:p hãc rõnẽ debuit dari
illis lex. Quare ɠ huic populo dara fuit et
nõ alii. Itẽ dr̃ i ecclesiastico.17°. Q i unã
quãq; gẽtẽ p̃posuit deus rectorẽ s.angelũ.
qa de ipsis h̃ ĩtelligit: sicut ɠ angelus qui
erat rector gẽtis ebrayce mĩstrauit eis legẽ
ita videt̃ q angeli q erãt rectores aliaruʒ
gẽtiũ deberẽt mĩstrare legeʒ.aut videt̃ cul
pa eẽ ipsis:eo q nõ mĩstrauerũt. Item.10.
Daniel habet̃. Q Michael archãgel⁹ prin
ceps ẽ gẽtis Hebreoꝝ.Uñ Danieli qui erat
hebreus dr̃ ibi Michael pñceps vr̃.Silr le
git̃ ibi q alius erat angel⁹:qui erat pñceps
psarũ.Alius gẽtis grecoꝝ ⁊c.sic ɠ Michael
mĩstrauit legẽ hebreis:sic debuerũt alii an
geli facẽ aliis populis:vl̃ quare nõ. Solo
dõ.Sic dictũ ẽ de glo. Ro.5°.q duplici de
cã data ẽ iudeis lex.⁊ nõ aliis. vna est quia
ille popul⁹ solũ vnũ deũ colens digñ⁹ erat
cui eloqa dei crederẽt̃ ceteris ydola colen
tibus.Uñ solus ille popul⁹ p̃parabat se ad
susceptionẽ legis.⁊ ex h̃ erat dignitas ĩ eo
Ad h̃ 2ᵐ qd dr̃ Math.7°. Nolite sanctũ
dare canib⁹:neq; margaritã picẽ añ porcos.
Et p sanctũ ĩtelligit̃ ibi legis eloquiuʒ.per
margaritas sciẽ pphetarũ. Alia rõ ẽ vt di
scernerẽt̃ ille popl̃s de quo erat fili⁹ dei na
scitur⁹.Uñ Hugo in sẽtẽtiis.Circũcisionis
sacrm̃ semĩ Abrahe scĩficãdo ⁊ significãdo
pit̃ datũ ẽ Scĩficãdo:ut iustificaret̃.signifi
cãdo:vt a ceteris gẽtib⁹ discerneret̃:qten⁹
sĩgularis ⁊ discreta generatio maneret de
qua xp̃s nascẽt̃.qũuis ɠ essẽt ĩ aliis populis
aliq̃ psone deo accepte: tamẽ null⁹ populus
p̃ter istũ erat deo accept⁹. Lex aũt non dat̃
psone: ʒ pplo cõgregato ⁊ vnito viuẽti sb
vna cõsuetudĩe. vñ h̃ ẽ rõ q̃re nec Abrahe
nec Jsac nec Jacob.nec ĩ tpe patriarchaꝝ
data ẽ lex:imo solũ postq̃ multiplicati sũt:
⁊ gnrãliter data ẽ illi pplõ lex nõ alteri: q
nõ erat ali⁹ q deũ coleret:vl̃ se p̃pararet.et
ꝑpter h̃ paret q non fuit domin⁹ acceptor
psonaꝝ ĩ datiõe legis.quia lex nõ dẽt dari
psone:ʒ pplõ vnito. imo viuẽdi ⁊ p̃parãti
se ad diuinã obeditionẽ. Ad scdam rõneʒ
dõ.Q equal̃ fuit cura deo:dãdo oĩbus legẽ
quãtũ fuit ex pte ipsi⁹ et eq̃liter illã dedit
quãtũ erat de se. ñ tñ ex pte suscipiẽtũ fuit
equalitas:qa nõ oẽs fiebãt digni p̃parãdo
se.ʒ solus ppl̃s iudaic⁹. sic enĩ est de gratia
q de⁹ nõ vult necessitate dare gratiã suã
nõ volẽtib⁹ eã habẽ.Uñ non vult hoĩes de
necessitate esse beatos.ita nõ vult hõies de
necessitate dirigi ĩ salutẽ:ʒ volũtarie.⁊ qa
dat̃ lex ad directionẽ ĩ salutẽ. Ideo non de
buit dari nisi volẽtib⁹ dirigi.hi aũt fuerũt
soli q se p̃pabant.Ex hoc pʒ q nulli populo
ɔueniebat dari nisi isti. sic tamẽ dedit eis
legẽ:vt alii de gẽtibus possent ad eam trã
sire si vellẽt.vnde sic data fuit huic pplõ.
ut ⁊ cuilibet alii:qui uellet eẽ sb lege.Et h̃
ẽ qd dic̃ Aug⁹ ĩ questiõib⁹ no. ⁊ ue.tes. vñ
lex naturalis euanuit oppressa ɔsuetudine
deliquendi.tũc oportuit manifestari ut ĩ iu
deis oẽs audirẽt. Et sic lex respiciebat oẽs
quãtũ ad h̃: q oẽs poterãt audire ĩ iudeis
⁊ trãsire ad legẽ si vellent.Uñ ĩ exo.20.dr̃
Q ãte lationeʒ legis:querebat̃ a iudeis an
vellẽt ⁊ cõsẽtirẽt viuẽ sb lege. Ad tertiã
dõ.Q sic lux corporalis nõ lucet oculo nisi
disposito.ita lux spiritual̃ que ẽ lex nõ dat̃
nisi disposito. Disposit⁹ aũt ẽ hõ ad ipam.
p volũtatẽ vt velit hõ sb lege viuẽ. Ad
rõnẽ aũt que ẽ cõt̃ p̃mã rõnẽ.Slo.pʒ solo ex
dictis.Ad rõnẽ que ẽ cont̃ scdam.dõ q lex
quãtum ad figuralia erat ducẽs ĩ xp̃m. Et
ꝑpter h̃ anteq̃ fieret reuelatio de xp̃o:non
debuit dari.nõ fuit autem facta Seth. nec
Noe.nec aliis patribus Abrahe.ʒ fuit facta
p̃ Habrahe:cũ dixit dñs illi.ĩ semĩe tuo ⁊c
Et deinde illð idẽ dic̃ Ysac.post Jacob vt
haberẽt̃ tres testes de fide ĩcarnatiõis.sed
tũc ẽt ñ debuit dari. imo postq̃ ppl̃s esset
multiplicatus ⁊ vnit⁹:vt discret⁹ eẽt ppl̃s
cui dabat̃:⁊ de h̃ erat xp̃s nascitur⁹. Ad
aliud quo ostẽdit q culpa fuit ãgeloꝝ q ñ
ministrauerũt legẽ his quib⁹ p̃erãt dicẽdũ
scdm beatuʒ Dyo⁹ ĩ ierarchia angelica.q
istud nõ fuit culpa ãgeloꝝ : imo fuit culpa
gẽtiũ.quib⁹ dominãt̃ angeli: q nõ p̃parauerunt
se ad susceptionẽ legis.nec nolebãt se
p̃parare.Uñ noluerũt r̃cipẽ illuminationẽ
p legẽ:⁊ quia nõ dat̃ nisi volẽtib⁹ eã Ideo
nõ fuit eis lata:nec defuit h̃ p angelos. qn
bene mĩstrassẽt:si illi se p̃parassent.Et ꝑpt̃ h̃
fuit culpa gẽtiũ nõ ãgeloꝝ. Sum⁹ enĩ arbi
trio liberi recipe: qd p ãgelos ministratur.
Et h̃ ẽ qd dicit dyo⁹.Si aũt qs dicat. quõ
hebreoꝝ ppl̃s reductus ẽ solus ad diuinas

illuminatiões. Respõdēdū q non ągelorū rectas domiatiões accusari oз: de aliorum gētiū errore: ſ illos populos ppia motibus ex recta reductiõe: ad dominiū decidentes amore pprio: et ſupbia: neq coactā habem⁹ vitā. neq p puidentie ptātem diuīa lumīa reuelātur. Et itēdit p h dicē q illa que ſūt p poteſtatē puidētie: ſūt neceſſitatꝭ. Que āt ppter ordinē non. Diuīa ḡ illūiatio facta p legē. quia non ē p poteſtatē puidētie: ſed p ordinē: nō ē neceſſitatꝭ ꝛ ideo nō fuit lata: nec miniſtrata niſi volētibus. hec ḡ eſt ſua rō: quare aliis gētibus nō miniſtrabant angeli legē. Sȝ tūc poſſet queri quare iſtis p āgelū ſuū Michaelē rectorē fuit miſtrata: nō ſimilr aliis gētibus p ſuos angelos. Et reſpōdet: q alii populi habuerūt angelos: ꝛ etiā ſāctos hoīes rectores. ſicut fuit Melchiſedech: tamē illi populi nō ſe pparauerūt ad legē ſuſcipiēda. Soli āt hebrei conuerſi ſūt ad deū ꝛ ſe pparauerūt: ꝛ ideo illis eſt miniſtrata. ꝛ hoc ē qd dr non ſimplex Melchiſedech theoſopha amic deı tantū. ſ ꝛ ſacerdotē dei vocāt: ut habētibus prudētiaȝ a pte ſignificēt: q nō ſolū ad ſe exiſtentem deū erat conuerſus: ſ ēt aliis. ſic Jerarchia ducatuȝ pbebat. ꝛ pboni apud egyptios: et babiloniorum principi ꝛ gentibus illis qui dei miniſtri ſtatuti ſunt: formararū ab angelis viſionū: manifeſtatiões ſanctis uiris Danieli ꝛ Joſeph ex deo p angelos ſūt reuelate. ipſa altiſſimi prouidētia oēs homines ſalurare ſuſciram⁹. manuductionib⁹ diſtribuēte ſolo pt oēs yſrahel ad ei lumīa dōationē ꝛ cognitionē ↄuerſo. vn̄ theologia dic deū poſſediſſe yſrahel.

Conſequenſ eſt que

rere de legis latore. Et p cōtra manicheos. Oſtendēdū ē q lex Moyſi ſit lata a bono ꝛ a ſolo deo. Scđo querit vtrū ſit lata ab eo p miſteriū angelorū cōtra Manicheos. ḡ q blaſphemat legē dicēres eā latā ore ipiuſſio a pricipe tenebrarū. Arguit ex teſtimoniis noui taſtamēti q recipiūt ſic dicit ſaluator Math. 15°. Quare uos trāſgredimī mādatū dei ppter traditionem veſtram. Deus eniȝ dic honora patrem tuū ꝛc. Scđa rō Luce .18°. Jnueni querenti: quid faciendo vitam eternam poſſidebo. Reſpēdit dn̄s. Mādata noſti. nō occides non mechaberis ꝛc. Lex igit a bono deo lata eſt. Si dicat q quātū ad cerimonialia ſit a malo deo: nō quātum ad moralia. Cōtra. Math 8°. Dixit domin⁹ leproſo. Uade ꝛ offer mun⁹: quod precepit Moyſes i teſtimoniuȝ illis. ſ conſtat q illd mun⁹ erat cerimōiale. Ergo ex h q pcepit offerri approbauit cerimōialia: ſ nullo mō approbaret: aut pciperet fieri qd traditum eſſet a diabolo. Ergo illa ſūt a deo. Jtem Jere 8° Ecce dies veniūt dicit dominus. et cōſūmabo ſup domū iſrahel: ꝛ ſup domum iuda nouū teſtamentū. nō ſcđm taſtamētuȝ qd feci patribus eorū ꝛc. Ergo idem ē lator legis ꝛ euāgelii noui ꝛ vete. teſ. Jteȝ p ad cor. ix. Adducit apoſtol⁹ illd. Nō alligabis os bouis triturātis ꝛ dicit iſtud dictū eē i lege. ꝛ īducit ad oſtēdēdū q licitū erat ei accipe ſūpt⁹. Jtē Jacobi. 4°. Un⁹ ē legis lator: qui pot pdere ꝛ viuificare: qd ex his pȝ legē eſſe datā a bono deo. Jtem Ro. 7°. Lex ſancta ꝛ mādatū ſāctū: ꝛ iuſtū ꝛ bonū Ergo ē a bono ꝛ ſācto, ergo a lege eterna.

Jtē volēti mihi facē bonū īuenio legem. quoniā bona eſt. ergo a bono eſt. ḡ ꝛc. Jtē p ad Th. i. Bona ē lex ſi quis ea legitīe vtatur. Jtem. Math. 5°. Non veni legem ſoluere: ſ adimplere: ſed nihil impletur a deo niſi bonū. Jtē de⁹ ex ore ſuo dixit eā legeȝ dei. Math. 5°. Dimittitis legem dei propter traditiones veſtras. Ad oppoſituȝ ſunt blaſphemie ipioꝝ manicheoꝝ ſh ſperōcinātium. Aug⁹ i libro de li. arbi. Jubet eterna lex amorē auertere a tēporalibus: ꝛ emendatum ad eterna cōuertere. ſ lex Moyſi ſi cōuertit animum ad tēporalia: ꝛ auertit ab eternis. ḡ ē cōtraria legi eterne. Ergo nō deriuat ab ea. Minor pȝ. Nā lex Moyſi ↄuertit aīuȝ ad ſua pmiſſa Yſaie p. Si volueritis et audieritis me: bōa terre ↄmedetis vt terrā. lac: ꝛ mel. ꝛ huiuſmodi. Un̄ ad Ro. 3°. Non p legē hereditas Abrahe ꝛ ſemini ei⁹ qua pmittit tēporalē hereditateȝ. nō conuertit ḡ animū ad eterna: ſ ad tēporalia. Scđa rō. A ſūma rōne nō egredit pceptū aliqd ſine ratione. Cū ḡ i lege Moyſi ſint multa pcepta. ſ. cerimonialia ſine rōne. ḡ nō ſunt a ſūma rōne: que eſt lex eterna. Sȝ conſtat q qdā ſūt ab aliq pricipio ꝛ vno. Ergo a malo prici⁹ ꝛ dicūt manichi. q āt ſit ibi multa ſine rōne pȝ. quia qd dr i deut. Lana ꝛ lino nō veſtieris. ſilr nō coques edū in lacte matris ꝛc. iſta nullā hūt rōne. Tertia ratio. Omne opus rectū ſic i q ē ītētio opatoris

ordinata ē ꝓpter finē honorabilem uł utilē. ſ oē opus diuīe legis ē rectū. ḡ eius finis ē honorabilis ⁊ vtilis. Si ḡ ponamus precepta cerimonialia eſſe ab eterno ⁊ bono. ḡ eorū eſſet finis honorabilis vel vtilis. Sed h̄ ē falſū quia ex h̄ Nō coques edū: et non arabis in boue ⁊ aſino: non acquiriť aliqua bona diſpoſitio in aīa: nec aliquod bonū in corpore ſcđm litterā: nec aliqua vtilitas. ḡ ꝛc. Si dicať ꝙ rō ē ī cerimonialib⁹: ſicut in iſtis nō arabis ī boue ⁊ aſino. ⁊ ñ ueſtieris in lana ⁊ lino ⁊ ī aliis ī quib⁹ ꝓhibeť mixtiones: qꝛ lex Moyſi ꝓhibet omnē ꝯmixtionē uitādā ⁊ horrēdā: que ē ī peccato coıť nām: ne hoīes qui tunc erāt proni ad malum de ſimilib⁹ ad ſimilia trāſirēt: vt ne crederēt ꝙ ſicut fit cōmixtio aliquoꝝ: fieret omniū. ſ nihilomin⁹ ſūt adhuc multa alia cerimonialia: quorū nō ē rō. ſicut nō coques edū ꝛc Et quare tot hyrci ad litterā offerūť: ⁊ nō plures: ⁊ quare h̄ mō: et quare aries ⁊ non aliud: ⁊ ſic de aliis. Ergo adhuc idē qđ pri⁹ ſequiť: ꝙ non veniť lex Moyſi p vtilitatē ab eterna. Itē ad hebreos. 7°. Reprobatio fit pcedētis mādati ꝓpter īfirmitatem ⁊ ī vtilitatē: et loquiť quātū ad cerimonialia: ſ nihil īfirmū ⁊ inutile ē a lege eterna īmo ſcđm ꝙ cōferēs ē ⁊ vtile. ḡ ꝛc. Item Ro. 7°. Uirtus peccati lex. ḡ lex eſt effectiuū peccati. ſed nullū tale ē a lege eterna: ḡ nec lex Moyſi. Sexta rō ad Ro. 7°. Lex ſubintrauit vt habūdaret delictū. ḡ lex eſt augumētatiū peccati. et h̄ dicit glo: ſup illud Ro. 4°. Sed et qui ex fide ē Abrahe. Glo. Lex auget peccatum. ſ nullum tale eſt a lege eterna. ḡ ꝛc Item Ro 7°. Paſſiones peccatoꝝ que p legē erāt. ḡ lex Moyſi ē cā illarū paſſionū. ḡ ꝛc. Dicūt aūt quidā ꝙ hec oīa ītelligūtur p occaſionē ⁊ nō p cauſā. ſ. ꝙ lex ſit augmētatiuū peccati ꝛc. Sed tūc obiciť: qm̄ ſi hoc eēt vꝝ. ḡ idē eſſet poſita lege ⁊ remota. ſ h̄ ē falſū. qꝛ lege adueniēte peccatū factū eſt puaricatio. quia vbi nō ē lex neqꝫ puaricatio Ro. 4° Lex ḡ dicť cauſā peccati aliquā Ergo occaſio non puat ibi oīo cāūtatem. Itē Ro. 7°. Peccatū ēopatū ī me p mādatū omnē cōcupiſcētiā: et dicit poſt vt fiat ſup modū peccās peccatū p mandatū. ex q̄ heť ꝙ mādatū opatur ad peccatū. ⁊ ꝙ p ipſum magis īcēditur fomes. ḡ lex ē cauſa peccati aliquo mō ⁊ nō ſolū occaſio. ḡ ꝛc. Item ſic ſe habet lex ad hominē poſt peccatū: ſicut

vinū ad febricitātē. qm̄ ſicut vinum bonū ē i ſe: tñ malū ē egro vel febricitāti. quia ē diſpoſit⁹ ad hoc vt īflāmetur a uino. ita lex in ſe ſancta ⁊ mādatū ſanctū: et bonum vt habeť 7°. ad ro. Tñ hō poſt peccatū diſpoſitus eſt ad malū: ad hoc. ſ. ꝙ fomes incēdať per legē. ſ datio vini egrotāti nō poteſt eē ad bonū nec a bono medico: īmo culpabilis eſſet. ḡ ſimiliter datio legis Moyſi ñ pōt eſſe ad bonū nec a bono pricipio. ḡ ꝛc. Itē Lex Moyſi pcipit legē talionis: vt oculum pro oculo. dentē p dēte. Lex eterna ſeu euāgelica ꝓhibet. ergo tū cōtrarie ſint nō ſunt ab eodē. ſ h̄ ē a bono pricipio. ḡ illa a malo.

Itē lex Moyſi dicit odi īimicū. lex euāgelica iubet cōtrariū. ſ. diligite īimicos veſtros. ḡ ſi h̄ ē a bono: illa ē a malo principio.

Itē Moyſes ꝯceſſit libellū rpudii ⁊ iuſſit fieri ipſū. lex euāgelii ꝓhibꝫ ipſū. Ergo ꝛc. Item lex data ab optīo deo dirigit p ſpm̄. ſ obſeruātia legis excludit ſpiritū. ſic habeť gal. 5°. Si ſpiritu ducimī nō eſtis ſub lege. ḡ non eſt data ab optimo. Item a bono nō eſt miſtratio dānationis et mortis. ſ dicť 2ª. cor. 3°. ꝙ littera occidit. et iterū dr̄ ibi. ſi miniſtratio mortis fuit ī gloria ꝛc. et appellat legem miniſtrationē mortis. ḡ lex non ē a bono deo. Itē de⁹ bon⁹ nō ē auctor mēdacii. ſ actor legis eſt actor mendacii. ſicut habeť 3° regū. 22. vbi dicit. Quis decipiet Achab. et reſpondet vn⁹. Ero ſpūs mēdax ī ore omniū ꝓphetarū eius. Et poſtea ſeqť egredere ⁊ fac. ḡ iuſſit illi mētiri ⁊ decipe. ſ pcipere ē eſſe auctorē. Auctor igiť legis ē auctor mēdacii. ḡ nō ē deus bonus. Item auctor ue. teſ. nō fuit fidelis ⁊ equus ī ſuis mādatis. quia iuſſit rapinā filiis yſrael in egreſſu de egypto. pcepit etiā dolū. i. ꝙ ſimularēt mutuū cum nō intēderēt reddere

Itē. Gal. 3°. Quecūqꝫ ſūt ſb opibus legis. ſb maledicto ſūt: Sꝫ opa maledicta nō ſūt ab optīo deo. ḡ ꝛc. Itē Math. 5°. Audiſtis quia dictū ē antiquis. ex h̄ videť diſtīguē ⁊ dicē ꝙ ab alio data fuerūt illa: ⁊ ab alio danť iſta noua. Itē ab eodē mādāte ñ pcedūt mādata cōtraria. Sꝫ ꝯtraria ſūt diligē inimicū. qđ pcipiť a deo. ⁊ odire inimicum qđ pcipitur ab auctore legis. ḡ lex non ē a bono deo. Itē de⁹ nō ē ſibi diſſidēs et contrari⁹ 4°. exo. Auctor legis iurat ſe daturū terrā ꝓmiſſionis. alibi iurat ſe nō daturū. ḡ diſſidet ſibi ipi. Ergo nō ē bon⁹ de⁹. Itē

auctoꝛ ueteris testamēti est auctoꝛ maloꝝ.
sic habet Amos 3°. Si est malū ī ciuitate qđ
nō faciat dominꝰ. Solo. Dđ ꝙ lex Moysi
data ē a bono deo. Ad pͥmā rōnē ī cōtra
riū dđ scđm Augꝰ contra aduersariū legis
ꝓphetarū. Unus est deus: unus creatoꝛ bo
noꝝ tēporalium ⁊ eternoꝝ. ita unꝰ ē deus
auctoꝛ duoꝝ testamētoꝝ. s. ve. ⁊ no. tes. tn̄
ī uno allicit ꝓpt̄ eterna. s. ī nouo Et ī veti
ꝓpter tēporalia Et ita cum nouū testm̄ seu
lex euāgelica sit a lege eterna. Constat ꝙ si
milit̄ ⁊ lex moysaica que dicit̄ vetus testm̄.
Ad id tn̄ qđ obicit. ꝙ lex moysaica ꝯuertit
animā ab eternis ⁊ cōuertit ad temporalia
dđ ꝙ ē conuerti ad tēporalia ꝓpter tēpora
lia: vt ibi fiat status. Et h̄ mō lex moysaica
nō cōuertit ad tēporalia. Item ē conuerti
ad tēporalia: nō ꝓpter se ſ ꝓpter eterna: et
h̄ mō lex Moysi cōuertit ad tēporalia. s. vt
ꝑ h̄ alliciat̄ hō ad eterna. s. ut ex dono mo
ueat hominē: ⁊ alliciat ad amorē dantis. s.
dei. Uñ ī deut. x. Possideas t̄rā quā iuraui
tibi. Audi ysrael qđ petit vt timeas dñm
⁊ ambules ī uiis eius: ⁊ diligas eum. Ad
2ᵐ dđ. ꝙ in lege Moysi duplex ē rō p̄cepti.
s. lrāl' ⁊ spiritual' In oībꝰ moralibꝰ ⁊ iudici
alibꝰ ē rō lrālis manifesta. In cerimonialibꝰ
āt ē hoī spirituali rō spiritual' maifesta. Sȝ
litteral' rō pōt accipi ī eis dupl'r: aut quātū
ad generalitatē ipoꝝ: aut quātū ad singu
laritatē: sicut quātū ad circūstātias. Primo
mō pōt ī eis īueniri rō litteralis sicut in p̄
cepto de ꝓhibitiōe cōmixtionū. sic dictū ē
Sed scđo mō n̄ pōt īueniri Uñ quare aries
sacrificat̄ n̄ aliud. Quare ī tali numero: ⁊ n̄
maiori nec mīori: ⁊ tn̄ ī his circūstātiis latȝ
rō litteral: licȝ nota sit aliq̄ spiritual' ī vna
quaqȝ circūstātia: quelȝ enī circūstātia habȝ
rōnē spiritualez notā hoī spirituali. Unde
Math. 5°. Iota vnū. aut apex vnꝰ nō trāsiet
a lege quī oīa fiāt. Ex quo pȝ ꝙ ī oībus cir
cūstātiis ē rō spūal'. tn̄ illđ īfra plenius decl'
mīabit̄ questiōe de rōne cerimonialiū p̄ce
ptoꝝ. Ad tertiū dđ. ꝙ quoꝝūdā p̄ceptoꝝ
vtilitas nobis nota ē: sic vtilitas istꝰ. Nō
occides. nō fornicaberis ⁊c. Quoꝝūdā autē
vtilitas non ē nobis nota: sic vtilitas ꝓhi
bitionis esus ligni de nouo plantati: et illa
quoꝝ vtilitas scit̄. vocat Rabi moyses iu
decꝰ iudicia. Alia uocat cerimonialia gene
rali noīe. habemꝰ tn̄ ꝙ oīa vocāt̄ precepta
generali noīe: deut. 4°. Audi ysrael p̄cepta

⁊ iudicia que ego doceo te: vt facies ea et
viuas ⁊ ingrediēs terram possideas eam
ecce coꝝ vtilitas. Et sil'r deut. xxxii. Custo
dite ⁊ facite vniuersa que nō icassum sunt
precepta uobis. Ergo pȝ ꝙ ex ipsis habemꝰ
vtilitatē. ſ h̄ uel occultā vl' manifestā. Et
ꝑ h̄ soluit̄ rō. Sed tamē vlteriꝰ pōt addi. ꝙ
vtilitas p̄cepti pōt eē ul' ex p̄cepto: ul' ex p̄ci
piēte. s. ex obediētia ipsiꝰ obtēperantis. In
multis ḡ cerimōialibus nō ē necesse dicē ꝙ
sit ibi vtilitas ex pte p̄cepti: tamen ē ibi ex
pte precipiētis. s. vtilitas obediētie. Unde
Augꝰ sup geñ. 8°. ubi loquit̄ de ꝓhibitione.
quā deꝰ fecit Ade: ad qđ eēt vtilis. Dic̄ cāȝ
iussiōis huiꝰ n̄ lōgiꝰ differamꝰ. sed hec ipsa
magna est hoīs vtilitas ꝙ deo seruit. In iu
bendo deꝰ vtiliter fecit quicqđ iubere vo
luerit. Dāmus ḡ ī illis meritū ⁊ utilitatem
obediētie. Ad 4ᵐ dđ. ga ꝙ dr̄ fit r̄probatō
prioris mādati: ꝓpter suā īfirmitatē. h̄ dr̄
quātū ad statū euāgelii: respectu cuiꝰ erat
īfirmitas illa in cerimōialibꝰ. Quia inutile
esset ea eē cū euāgelio. Lex enī quātum ad
illa erat vmbra: ⁊ figura coꝝ que ī euāge
lio īplētur. Et sic figura ē īutilis adueniēte
figurato: ꝓpter qđ ē. ita illa adueniēte euā
gelio. Et ꝓpter h̄ illđ dicit̄ r̄spcū euāgelii:
nō scđȝ se: vñ 7° ad hebreos Trāslato sacer
dotio necesse ē vt legis trāslatio fiat. Ad
alias auctoritates dđ. ꝙ ē loqui de peccato
seu de passionibus peccatorum: aut quan
tum ad sui notionem aut quantum ad sui
augmentum. Primo mō ītelligunt̄ ille aucto
ritates cāliter. qȝ lex ipa fuit cā cognoscēdi
peccatū. Uñ Ro. 7°. Peccatū n̄ cognoui: nisi
ꝑ legē. Glo. Per legē passiones peccatorum
.i. interiores ꝯcupiscētie fuerūt note. Si āt
loquamur de peccato quātū ad augmētuȝ.
sic oēs ille auctoritates ītelligūt̄ ab aplo ꝑ
occasionē nō ꝑ cām: sicut dictū ē Uñ Ro 7°
Occasiōe accepta: pccm̄ ꝑ mādatū opatū ē
ī me ⁊c̄ ⁊ sic passiōes peccatoꝝ n̄ sūt aucte
ꝑ legē tāqȝ ꝑ cāȝ: ſ per occasionē. Ꝙ ergo
querit̄ qui dic̄ esse ꝑ occasionē ꝑuat ne cām
dđ. ꝙ differt dicē aliqđ esse ex cā ꝑ se: ⁊ ex
causa per accidens: et ex casu ⁊ occasione
Dicēdo enim causā ꝑ se: ⁊ ꝑ accidens. dico
pͥcipiū absolutū: ſ differt. Si enī dicam
dōificatoꝛ edificat: dico cām ꝑ se. dicēdo āt
musicꝰ edificat. dico causam ꝑ accidens. ſ
dicēdo casum ꝑ occasionē dico principium
cōpatū. Nā casus ⁊ occasio sūt ex pluribus

causis cõfluentibus: ⁊ pter intẽtionem. sed
differẽt: qꝛ cas⁹ ex causis cõfluẽtib⁹ ẽ nõ cõt
rus. occasio ex cõtrariis. Si dicã iste īuenit
thesaurũ quẽ alius reposuit: dico ex casu. qꝛ
ibi sunt plures cause. s. quia iste reposuit: et
qꝛ ille fodit idõ īuenit. ⁊ tamẽ qꝛ ille rposuit
⁊ ꝙ iste fodit erat pter ītẽtionẽ īueniendi
thesaurũ. s occasio ẽ ex causis cõtrariis: et
ɔtigẽtibus preter ītẽtionẽ. ut si dicã: aqua
supiecta igni magis facit feruẽ ignẽ. Due
sũt hic cause respectu feruoris. s. calor: qui ẽ
cã p se feruoris. ⁊ aqua que ẽ frigida que ẽ
cã cõtrãrii: quia ẽ ad frigendũ. ⁊ ita preter
ītẽtionẽ ad h ꝙ sit maior feruor. tamẽ con
fluẽtibus his causis. qa calidũ cõtrariũ est
frigido: ⁊ ecõuerso adueniẽte frigido cõp
mit calor: nec euaporat ⁊ cõpressus: ita po
stea magis feruet. Aq̃ enĩ p se ad cõpmẽdũ
calorẽ. ꝙ g̊ ex illa cõpressione magis postea
feruet: hoc erat preter intentionẽ: et ita oc
casionaliter. Silr dõ. ꝙ lex erat ad bonũ
p se. sic ad cõprimẽdũ fomitẽ ⁊ cõcupiscen
tias prauas: ⁊ ad ꝓhibẽdũ illas. quia tñ sp
nitimur īuctitũ: quia p fomitẽ proni sum⁹
ad malũ ex h occasionaliter: et preter īten
tionẽ legis accidebat īcensio fomitis. Ad
octauã rõnẽ solutũ ẽ per h. Ad nonã dõ
ꝙ nõ ẽ sic: quia lex se habet ad egrotũ per
peccatũ per se: vt medicia. vinũ aũt nõ sic
se habet ad febricitãtẽ: et sic posset esse ꝙ
medicĩa īueniẽs malã dispositionẽ occidẽt
tamẽ h eẽt p occasionẽ ⁊ pter ītentionẽ: cũ
n ordinet ad h. Sic ẽ ex pte ista. Lex enĩ erat
ad bonũ. s. ad cognitionẽ ⁊ detestationem
peccati. ꝙ aũt cognito peccato fomes īcen
dat: huı⁹ pĩcipiũ p se erat corruptõ carnis
sicut calor feruoris ignis: ⁊ non lex nisi per
occasionem. sic aqua istius feruoris non est
pĩcipiũ: ⁊ sic lege sbintrãte nõ cresceret mor
bus sicut per causã: s occasionaliter. Qꝛ aũt
illud vlteri⁹ ordinet ad bonũ. s. ꝙ homo p
h humiliet cognoscendo suã īfirmitatẽ et
utilitatẽ. Iste ordo ad bonũ fuit a lege eter
na. licet eius pĩcipiũ p se esset malũ. Ad
decimã rõnẽ. qua obĩ de taliõe. dõ ꝙ quedã
sũt ī lege mosayca scđm pceptionẽ. Quedã
scđz cõcessionẽ. Que sũt ī ea scđz pceptionẽ:
bona sũt scđm rẽ: vel scđm significãtiam.
Que aũt scđm cõcessionẽ. dõ ꝙ licz eoꝝ ista
sit cõcessio: tñ id qđ cõcedit nõ sp licitũ est
Vñ Aug⁹ dicit ī libro de li. ar°. ꝙ lex tpalis
iuste dat licẽtiã aliquoꝝ: que eterna ꝓhibz.

Unde dicit sic. Satis uideo cont hi⁹ accu
satione legẽ esse munitã. Quia ī eo populo
quẽ regit minoribus malefact: ne maiora cõ
mitterent licẽtiã dedit. scđm h dõ de lege
talionis. scđz ꝙ põit Aug⁹ ibi dicẽs. Multo
min⁹ ẽ eũ q aliene vite īsidiat: q̃ eũ q suã
tuet occidi. Vñ pz ꝙ lex taliõis nõ ẽ cõtria
legi eterne. quia nõ facit h p pceptionẽ. s p
cõcessionẽ. vt. s. mai⁹ malũ vitet. s. ne vnus
occidat aliũ. Sz ex h seqt ꝙ ipsa lex sit ip
fecta: scđz ꝙ dic aplus. ꝙ lex neminẽ duxit
ad pfectũ. qui. s. sequat sesũ litteralẽ. Silr
ẽ de libello repudii. Cã enĩ istius fuit proni
tas hoĩm ad interficiẽdũ vxores suas. cum
displicebãt eis. Vñ ad uitãdũ illõ mai⁹ ma
lũ cõcessit lex istud. tñ ipa pcepit ⁊ īstituit
ꝙ nõ licet repudiare quscũq ex cã: hoc. n.
ẽ nisi esset cã expressa. Vñ h instituit cont
repudiũ: ⁊ sic cõcessit ul pmisit ipm: tamen
magis pcepit cõt ipm: qꝛ cũ ipo. s. restrĩgen
do ipz. Silr ꝙ dicit lex. Diliges amicũ tuũ.
h dicit scđm pceptionẽ. Qꝛ aũt dic odi īimi
cũ. h dicit scđm cõcessionẽ ul pmissionẽ qꝛ
ꝓpter pnitatẽ hoĩz ad malũ. pmittebãt eos
odire ne peius accideret. Tñ notãdũ. ꝙ est
cõcedẽ p approbationẽ: ⁊ sic lex nõ cõcessit
ista maxĩe ı eo ꝙ nõ erat iudex ordinat⁹. Et
ẽ cõcedẽ p nõ cohĩtionẽ. ⁊ h mõ cõcessit. qꝛ
. s. nõ cohĩcebat: nec cogebat ad cõtrarium:
nec puniebat ex h: ⁊ tñ nõ pcipiebat odire
ĩmo poti⁹ cõerariũ. s. diligẽ īimicũ precipie
bat. Vñ ī exo. pcipit ꝙ homo sbleuet asinũ
īimici sui. g̊ multo magis ꝙ sbleuet psonaz
cui⁹ ẽ asin⁹: ⁊ sic odiũ habet ex pmissione:
⁊ nõ pcepto. ĩmo magis eius cõtrariũ. ⁊ idõ
nõ ẽ lex moysi cõtria legi eterne. Ad aliud
dõ ꝙ lex noua ⁊ uet⁹ dat seu ẽ data ab uno
deo: sic dic Iac. 4°. Vn⁹ est legis lator. ille
enĩ q locutus fuerat ī pphĩs nouissĩe locu
t⁹ ẽ ĩ noua lege: que sicut dicit aplus gal. 3°.
Ordinata ẽ p angelos ī manu mediatoris.
Vñ Ro. 3°. Quid g̊ aplı⁹ in iudeo respõdet
multũ p oẽm modũ. Primũ qdẽ qa credita
sunt illĩ eloquia dei. Ad illõ g̊ qđ pmo obĩ
ꝙ lex excludit spiritum dõ. ꝙ eẽ sb lege est
duplr. s. necessitatis timore: vel obedientie
volũtate. q g̊ ducitur a spũ ñ ẽ sb lege p mõ
. i. nõ īplet ex timore. Sz scđo mõ dũm est. ꝙ
aliqs ẽ sb lege ⁊ ducit spũ sicut ⁊ dñs sub
lege fact⁹ dicit ab aplo. Ad aliud dõ. ꝙ
lex in se bona ẽ tamẽ occasio ẽ mortis. sicut
dicit aplus. p². ad cor. 8°. ꝙ scientia inflat.

qz nō dicit vt ostendat q̄ mala est scīa.sed illō dicit:q̄ scīa sine caritate occasio ē sup bie.Silr lex dicit̄ mīstratō dānatiōis:nō vt ostēdat̄ mala.s ut ostēdat̄ cui⁹ ē occasio illi q̄ n̄ hz grāz. Et h̄ ē qd dic̄ Aug⁹ ɔt̄ fau stū Sp bōa ē lex.sic̄ sol sp bon⁹ ē:siue dolēti b⁹ ocul̄ noceat:seu sanos mulceat. Illō ergo nō dicit̄ p efficiētē cām:s p occasionē. Ad aliud dō q̄ quedā attribuūt̄ deo p opatio nē.quedā p pmissionē sic̄ 2ª.thes.2º.dicitur Mittet ill̄ opatorez erroris:vt crederet mē datio. Et cōstat q̄ illō ītelligendū ē scdm pmissionē.Silr illō qd dedit spm mēdacii. Silr.i.ad Ro.Quē vult īdurat:n̄ dr̄ illud p opationē s p pmissionez. Ad quartū dō q̄ ī facto Ysraelitarū plurib⁹ rōnib⁹ potest ītelligi fuisse eqtas:pmo qa ītelligit̄ fuisse donatio gratuita. Ibi enī dr̄.Dedit dn̄s po pulo suo gratiā corā egyptiis ꝛc. Itē cta scīa excludit dolū: quia sciebāt eos recedē ꝛ voluerūt dare. Alia rō est ius ꝛ potestas dn̄i ad dispēsādū de reb⁹ sic̄ vult vt trāsse rat dominiū cū voluerit. Item fm legem taliōis:quia tenebāt̄ illis egyptii p labore n̄ fuit īiquitas: s recōpēsatio laboris illoꝝ: ī q̄ seruierūt ill̄. Ad aliū dō q̄ ē maledcm pene:ꝛ h̄ mō erāt sub maledicto ppt̄ obser uātias grauātes:ꝛ est maledictū culpe.ꝛ h̄ mō nō erant s̄b maledicto:q̄ erāt s̄b opibus legis:īquātū erāt opa legis.s q̄ntū ad illos qui de opib⁹ p̄sumebāt de se cōfidētes.ueꝛ ē quia erāt s̄b maledicto ppter p̄sūptiōez et supbiā:quia ī opibus ɔfidebāt ꝛ h̄ nō qa a lege. Ad aliud dō q̄ p illud v̄bū Mathei nō vult īnuē aliū eē auctorē illius legis.et noue.s vult īnuere q̄ lex Moysi data est a deo mediate.noua v̄o īmediate. Ad aliud dō q̄ quedā erāt in lege p̄cepta. vt illa que ptinebant ad salutē ꝛ uitā.Quedā v̄o pmi ssa.sicut que dara erāt ppter duriciā coꝝ: vt erat de libello repudii. Similit̄ dō ē de odio īimicoꝝ q̄ nō erat p̄ceptū:s pmissum. Ad aliud dō.q̄ nō pmisit illis terrā.nisi s̄b cōditiōe.s.si nō seruarēt mādata ipsius.Q̄ aūt nō seruauerūt mādata:non fuit ex pte illi⁹ s ex pte ipsoꝝ. Ad aliud dō.q̄ ē ma lū culpe:ꝛ malū pene.Mali pene de⁹ ē auc tor opando Mali culpe n̄.s pmittit illō. Si obiciat̄ de illo v̄bo Jo.x.Quotq̄t venerunt āte me fures sūt ꝛ latrones.ḡ Moyses fuit latro. Ad h̄ Augustin⁹.Oēs q̄ āte christū venerūt fures fuerunt ꝛ latrones:qa missi nō sunt.Qui aūt missi sūt nō āte ipm: s cū ipso venerunt.

Supposito q̄ lex Moysi sit la ta ab optio deo.q̄ri tur vtrū sit ab ipso data ul̄ lata īmediate: vel p misteriū āgeloꝝ.Ad qd sic gal̄ 3º.Lex ppter trāsgressiōes posita ē:donec ueniret semē:cui pmiserat . ordinata p angelos in manu mediatoris.Ex quo pz q̄ lex data sit misterio āgeloꝝ. Itē actuū.7º.Accepistis legē ī dispositiōe āgeloꝝ:ꝛ nō custodistis.

Itē actuum 7º dr̄ de Moyse: Hic est qui fuit ī ecclesia:ꝛ ī solitudīe cū angelo:q̄ loq̄ bat̄ ei.ī mōte synay. Recepit igit̄ legem a deo p angelum. Itē hebreoꝝ 2º.habetur.Si enī q̄ p angelos dict⁹ ē sermo fact⁹ ē firm⁹ Glo.Sermo dei q̄ p āgelos dict⁹ ē ad Moy sē:ꝛ ad ceteros fratres fact⁹ ē firm⁹.i.uer⁹ vt lex p miracula ꝛc . Ex q̄ vult dicē q̄ lex data sit Moysi p angelos. Itē sumitur rō a Dionysio ī ierarchia angelica.ē h̄ oīm cā. ꝛ sup oīa bonitas̄ pp̄ꝫ ad cōmunione suā. ea que sūt uocare:vt unicuiq̄ eoꝝ pp̄a pro portiōe diffinit̄. Sūma ḡ bōitas duc̄ hoīez ad se:ꝛ ad cōmunionē suā:scdm pportionē ipsi⁹ hoīs ppuā.s angelus est prior creat̄a: q̄ hō:media īter deū ꝛ hominē.ḡ ducitur hō ī sūmā bonitatē mediāte āgelo.Si ḡ lex data ē ad istā ductionē ꝛ directionē. Reli q̄ q̄ sit data hoī p āgelos. Itē Dyo⁹ ī eod sup celestiū statum ornatus sup ea: que tm̄ sūt ꝛ irrōnabiliter uiuētia:ꝛ ea que secūdū nos sūt irrōnabilia ī ierarchia traditionis participatiōe facte sunt. Si ḡ ierarchia pti cipatō ē.sicut dicit beat⁹ Dyo⁹.vt scōe s̄be ordinēt̄ p p̄mas:que sūt āgeli. Lex data est ad istā reductionē. Reliquit̄ q̄ data fuit p āgelos. Recepit igit̄ Moyses legē per āge los. Itē Dyo⁹.ibidē: Propterea vltra oīa cognoīatiōe āgelica:digni facti sūt:eo q̄ p̄ ī seipsis educ̄ diuinā illuminationē:ꝛ per se ī nos deferūt.que sup nos sūt manifesta tiones.p eos igit̄ facte sūt legis manifesta tiōes ī nobis Itē Dyo⁹ ibidē. Uideo qz ꝛ diuinū xp̄i humanitat̄ ministerium angeli docuerūt.sient diuinissim⁹ Gabriel. Zacha riā misteria docuit Mariāq̄: quō ī ipa forꝫ diuīe formatiōis misteriū . Sed dic̄ beat⁹ Bernard⁹. Qd alicui de sanct̄ fuit ɔcessū. virgini gloriose non fuit negatū. Ergo qd fuit ei negatū:nō fuit aliis ɔcessum q̄ erāt īferiores q̄ ipā. Si ḡ docebat̄ v̄go p angelū

misteriū diuīe incarnatiōis.q.d. de' de ipā nascēt' q n̄ p deū imediate.g' q moysi q fuit mītū īferior q̄ ipsa data q nūciata fuit lex p āgelos:et nō a deo īmediate. Itē Dyo' in eodē 13°.c. Ignis caliditas magis se ipm distribuit ad magis susceptiua et ad siītu dinem suā venientia. Ad cōtrarias vo sbas aut nullū:aut obscurū sue opatiōis uestigiū manifestat. ex bis que nō sunt cognata per familiariter ad ipsm se babentia accedit.

Iux̄ hāc igit natural' ordinationis rōnē. supnatural' oīs boni ornat' q ordinatio cō grue dilucidatiōis claritatē pmo apparētē copiosissimis effusionib' ī excellentissimis sbis manifestat.et per eas que pūt essentie diuinū pticipāt radiū.sic g' ignis p opatur ī eo qd ē sibi cōforme:et p illud accedit ad illud qd nō ē sibi cognatū.sic claritas sūmi boni copiosissīa effusiōe: et p manifestat se sup excellentissīs sbis.s.angeli.q p eas alte magis remote diuinū diuine lucl pticipāt radiū. Rational' g' creatura que ē bō diuīe claritat' illumīationē p angelos pticipat. Si g' lex data ē ei: ad eius illuminationē.g' bz legē a deo p misteriū āgelo2. Ad opp'° mēs nulla interposita nā: a pma vitate for maf.sic dicit Aug'. Sz ipsa formaf p māda ta legis a deo.qz p hoc cognoscit q diligit deū. Ergo nulla interposita natura habz hoc a deo:nō g' p angelos. Itē numeri.xii. Ha bef qd dic dñs de Moyse.ore ad os loquar ei et palā n̄ p enigmata q figuras:q in fine deut.hef. Nō surrexit vltra pph̄a ī ysrael sicut Moyses.quē dominus nosset facie ad faciē.In oīb' signis atq; portent' q̄ misit p eū.q exo.33° habef. Q loq̄baf dñs cū Moy se facie ad faciē. sicut homo loqui solet ad amicū suū.imediate ergo pcepit legē ab eo

Item īter ymaginē q illud cui' ē ymago nihil ē mediū:quia ymago est similitudo ex pressa.Sed scdm ymaginē venit diuīa illu miatō ī aīa rōnali:que ē ymago dei.g' nullo medio illuminaf aīa a deo.si g' illuminatur p legē datā a deo. Constar q ipsā habē de buit īmediate a deo: q nō mediāte aliquo.

Itē p totā legē legif.q locut' sit dñs ad Moysē:non p angelū: s̄ p se:q maxīe qn̄ de dit ei legē.nō legitur locutus fuisse ad deū p angelū:sed p se. Solo dō q lex data est a deo p angelos.i.p misteriū āgelorū.sicut pz p plures auctoritates.Uñ Dyo'.ī ierarchia āgelica docet theologia legē p angelos ad

nos puenire: tāq; legali ordīe illud legalit ponēte.q h' ē p sp̄ma:et secūda ī diuinū re duci q nō solū ī suppositis q sbiectis aīs.s̄ ī eque potētib' ipsa lex differit h' est p vnā quāq; ierarchiā pmas q medias q vltimas esse ordinatiōes q virtutes:sic p angelicā naturā:rōnalis huāna debuit accipē legē: q ad deū reduci. Et h' ē qd dic ibidē paulo sup:sigdē vt theologia ait. āte legē q post legē.patres nostros angeli ad diuinū redu cebant: et ad rectā vitatis viā ex errore:et vita īmūda reducentes aut occultas visio nes aut diuinas ante pdicatiōes pphie re uelātes. Ad pmā rōnē ī cōtrariū dō q ex h' n̄ sequif:q aliqd sit mediū ī formatione mētis a deo:tāq; īformās. s̄ solū tāq; admi niculās:q sic ad formationē mētis p legem requirif angelicū ministeriū: nō tāq; infor mās:s̄ solū tanq; adminiculās.q h' dicimus iuxta illud apli pma ad corīteos 3°. Neq; q plantat neq; qui rigat ē aliqd.s̄ qui īcremē tū dat de'.quia sic agricola non ē ibi aliqd quo fiat īcremētū: sic neq; angel' quo fiat formatio vt īformans: sic tamē se hz doctor ad discipulū.Ita angel' ad illā īformatiōē

Ad scdm dō:q nō p hoc negaf quin per angelū data sit lex. s̄ p hoc vult ostendere q excellentior reuelatio sibi facta est. Nam triplex ē visio.s.itellectual'. ymaginaria.et corporalis. Uisio aūt itellectual' triplex est. Quedā ē que fit p spēm:seu p similitudinē corporalē a sēsibus acceptā. q h' ē dei uisio p enigmata. Alia enī dicif visio ītellectua lis:que fit p similitudinē ymaginariam. et tal' uisio dr̄ eē p figuras:que rep̄sentaf inf' vt ī ymaginatiā.aliqn̄ aūt est visio intelle ctualis:que solū fit p spēm ītelligibilē. et h' nō ē:nec per enigmata nec p figuras. q hec visio appellaf tertiū celū:de qua dr̄ Paul' fuisse rapt' vsq; ad tertiū celū. Pma visio seu reuelatio facta fuit Moysi ī rubo. Scda visio facta fuit Danieli:q a fiebāt ei reuela tiones.non p silitudines representātes sen sui:sed reuelatio seu visio tertia facta fuit Moysi ī latiōe legis: cui mīstrabāf species ītelligibiles per āgelos: q iō dicitur q nec p enigmata nec p figuras locut' ē ei dñs. nō tamē p hoc negaf misteriū angelicū m mīstrādo ei spēs ītelligibiles. Ad tertiū dō. Q sicut videm' ī uisu duplex eē mediū q a quoddā ē ibi mediū sic lux. Itē dicimus speculū rep̄sentās ymaginē seu silitudines

rerū eē mediū ad vidēdū:et istud appellatꝰ mediū qḋ ē silitudo:quia representat silitudīes: ꝑ quas ꝯgnoscitꝰ res ꝑ visū. Sic dicaꝰ ꝙ deꝰ se habꝫ ad aīaꝫ vt mediū ītelligēdi qḋ ē sicꝰ lux. Angelꝰ aūt sicꝰ speculū mīstrās ei ymaginē. Unde ītellectꝰ ꝑ lucē ꝯgnoscat ⁊ accipiat aliquid. Inꝰ aīam igitꝰ que ē dei ymago ⁊ deū nihil ē mediū ꝑ modū lucis. Est tamē aliqd mediū ꝑ moduꝫ silitudinis uel speculi. ⁊ hec sunt murenule auree: sicut dicit Augꝰ. Dispensatiue similitudīes que mīstrātꝰ ꝑ āgelos. Unū cant. i. Dicunt sponse murenulas aureas faciemꝰ tibi vermiculatas argēto. vel alr pōt dici īterimēdo illḋ ⁊ dicēdo ꝙ ī lege dn̄s fuerit locutꝰ cū Moyse ⁊ dederit ei legē ꝑ āgelicū ministeriū. Unde exo. 33°. habetur. Qḋ dixit dn̄s ad Moysen Ecce ego mittā angelū meū q̄ pcedet te:et custodiet ī via: ⁊ introducet ad locum quē ꝑpaui: obserua eum ⁊ audi vocē eiꝰ. Ex quo pꝫ ꝙ ꝑ mīsteriū habetꝰ expresse ī lege a dn̄o Moysi eē legē datā. ⁊ ī 3°. exodi habetur. ꝙ apparuit Moysi ī flamma ignis de medio rubi ⁊c. Et vbi habetꝰ ibi dn̄s ī littera septuagīta īterp̄tum habetꝰ āgelꝰ. vnde dicit apparuit ei āgelꝰ. Et beatꝰ Gregoriꝰ cōcordās huic lr̄e dicꝰ ibidē ī glo. āgelꝰ q̄ Moysi apparuisse describitꝰ: modo āgelꝰ: mō dn̄s memoratꝰ. Angelꝰ q̄a exteriꝰ loquēdo seruit. doꝰ q̄a īterius presidens efficaciā loquendi tribuit. Cum enī loquēs ab īteriore regitꝰ: ⁊ ꝑ obseqū āgelꝰ: ⁊ ꝑ īspirationeꝫ dn̄s memoratur. Uult g̊ Gregoriꝰ. ꝙ ꝑ obsequiū āgeli exteriꝰ ꝑ diuinā īspirationem īterius data sit lex Moysi. Sꝫ adhuc posset obici cōtꝰ h̄ ꝑ auctoritatē Augꝰ: ī solilogiis dicētꝭ. Qꝛ sicꝰ ī sole tria aduertimꝰ: qḋ ē qḋ fulget qḋ illuminat. sic ī deo tria aduertē debemꝰ. qḋ est qḋ intelligit: qḋ cetera intelligē facit. Si g̊ deꝰ facit cetera ītelligē. g̊ ip̄e ē q̄ intellectꝰ ītelligit. igitꝰ ē īmediatꝰ apud ītellectū. sicꝰ lux apud visū. Nihil g̊ ē mediū īter ipsū ⁊ aīaꝫ. Ergo si ab eo data ē lex: que quidē est ad illuminādū animā. Unū puer. 6°. Mādatū lucerna ⁊ lex. Lux g̊ ē data aīe īmediate nō fuit g̊ data Moysi ꝑ āgelicū mīsterium.

Ad h̄ dḋ. ꝙ ī illumīatiōe: siue īformatiōe mētis a deo ꝑ legē nihil ē mediū tāq̄ informās seu illuminās. ꝫ solū sicꝰ adminiculans ⁊ h̄ mō angelus ē ibi mediū. s. cōferendo ⁊ adiuuādo ad illuminationē: ⁊ h̄ dupliciter s. auferēdo īpedimētum. sicꝰ ille qui aperit fenestrā vt illuminetꝰ domꝰ. ⁊ dꝛ tal illuminare domū: qꝛ. s. remouet īpediēs illūīnationē: et ēt cōferēdo ad suscipiēdū illūīatiōnē. qꝛ excitat ⁊ mouet ad suscipiēdū: ⁊ p̄sētat silitudinē ad vidēdū: sicꝰ speculū presentat oclo rei ymaginē nihilominꝰ tū deꝰ erit īmediate se habēs ad illūīnationē mētis: sicut lux ad oculum.

Postquaꝫ inquisitū

est de latiōe legis Moysi. Restat nūc ingrē de cōtinētia legis mosayce. Et circa h̄ plēs sūt dubitatiōes. Prio quātū ad genera contētorū. Scḋo quātū ad qualitatē cōtētoruꝫ.

Quātū ad p̄mū q̄ritꝰ p̄. Utrū oīa que sūt in lege contineantꝰ in vno genere. Scḋo an ī duplici genere tātū. Tertio an ī triplici genere tātū. ita ꝙ nō addatꝰ quartū.

Quarto de testimoniis l lege sb̄ q̄ genere cōtineātꝰ. Quīto de iustificationibꝰ sub quo genere cōtineātꝰ. Sexto de ꝑmissis ⁊ cōsultis et cōminationibus sb̄ quo.

Quantum ad p̄mū

queritꝰ. Utrꝫ oīa que sūt ī lege possūt r̄duci ad vnū genꝰ moraliū. Ita ꝙ oīa dicātꝰ moralia. Ad qḋ sic. Oīs actꝰ virtutis scḋm se est moral. Sꝫ oīs actꝰ preceptoꝝ legis: seu moraliū: seu cerimonialiū: seu iudicialiū est actꝰ virtutꝭ. Ergo oīs actus oīs p̄cepti legis est moral. Oīa g̊ p̄cepta legis quecūq̄ sint illa: sūt moralia. Minor pbatꝰ p̄mo ī iudicialibꝰ qꝛ punire maleficiū ē actꝰ virtutis iusticie. ꝫ iste ē actꝰ ⁊ ītētio p̄cepti iudicial. ergo actꝰ p̄cepti iudicialis est mobilis. Iudicialia g̊ sūt ī genere moraliū. Silr̄ illḋ pꝫ de cerimonialibꝰ. quia oē qḋ ē necessariū ad salutem ē ī genere moraliū. ꝫ talia erāt aliq̄ cerimonialia legis. s. sacramētalia: qūātū ad statū. g̊ cerimonialia erāt moralia. Minor patꝫ ꝑ Augꝰ cōtra Faustū. qui dicꝰ ꝙ essēt p̄uaricatores nisi facerēt. Item oīs actus latrie est moralis. ꝫ actꝰ sacrificioꝝ erāt latrie quia illꝰ colebatꝰ deꝰ. ⁊ honorabatꝰ ut deus. g̊ erāt actꝰ morales. igitꝰ cerimonialia aliq̄. s. sacramētalia erāt moralia. Silr̄ istud pꝫ de oībꝰ cerimonialibꝰ: sicꝰ de isto. Nō arabis ī boue ⁊ asino. nō coques edū in lacte matris. non vestieris lana ⁊ lino ⁊c: quoꝝ nō erat ratio manifesta. quia sicꝰ dicūt iudei: expositores legis ad litterā. oīa p̄cepta quoꝝ nō est rō manifesta dabātꝰ iudeis vt reuocarentꝰ ab

ydolatria. g̊ erat ītētio taliū cerimonialiū esse longe ab ydolatria. ꝫ longe esse ab ydolatria: istud est morale vt scilicet hō deum colat ⁊ nō aliū: oīa igit͛ cerimonialia erant moralia. Itē leuit. 17°. Hō quilibꝫ de domo ysrael. si occiderit bouē aut ouē: seu caprā ī castris vel ex castra: ⁊ nō obtulerit oblationē dn̄o: ad hostiū tabernaculi. sāguinis re⁹ erit quasi sanguinē fuderit: sic pibit de medio populi sui. Ideo offerre debent sac͛doti filii ysrael hostias suas: et nequaquā vltra īmolabūt hostias suas demonib⁹. g̊ erāt ad cultū ⁊ honorē dei. Itē cerimonialia legis quātū ad lrām reuocabāt ab ydolatria: qa ipis colebat͛ ⁊ honorabat͛ deus vt de⁹. Itē quātū ad spiritualē sēsū ducebāt ī christū. ꝫ hͦ ē morale. s. colere deū ⁊ ducē ī christū: g̊ cerimonialia erāt ī genere moraliū: et sic ī uno genere. Ad oppo^m deut. 4°. ostēdit vobis pactū suū qđ p̄cepit vt facet͛ ⁊ decē v͛ba que scripsit ī duab⁹ tabul͛ lapideis. mihiq͛ mandauit ī illo tēpore vt docerē vos cerimonias ⁊ iudicia que facere deberetis. Triplex g̊ ē gen⁹ p̄cepti ī lege. s. morale: qđ pertinet ad decalogū: qđ significat͛ ibi p. x. v͛ba: ⁊ cerimoniale atq͛ iudiciale. nō sunt g̊ oīa q̄ ɔtinēt͛ ī lege ī gn̄e moraliū. z^a rō. ī lege sūt p̄cepta: q̄rū rō describit͛ ī lege nāli. sicͭ ē p̄ceptū decalogi. In lege ēt sūt p̄cepta q̄rū rō n̄ ē dscripta ī lege n^e sic ē p̄cepta disciplie: ⁊ hͦ sūt cerimōialia. g̊ ī lege sūt p̄cepta n^e ⁊ p̄cepta disciplie: siue p̄cepta moralia ⁊ cerimonialia ex opposito distīcta. g̊ non sūt oīa ī gn̄e moraliū. Scđo q̄rit͛ vtꝝ que sūt ī lege cōtineāt͛ ī duplici genere tātum. Ad qđ sic Aug⁹ contra faustū. sūt p̄cepta vite agēde: ⁊ sūt p̄cepta uite significāde. Sꝫ p̄cepta vite agēde dicūt͛ moralia. que. s. docent quid agēdū. p̄cepta v͛o significāde vite dicūt͛ cerimonialia: que sūt ī signū: ⁊ nō distīguit plura gn̄a p̄ceptoꝝ. Sunt igit͛ p̄cepta legis oīa ī duplici genere tātū. Itē psal͛. A iudiciis tuis non declinaui. Glo. i. ab his que cōstituisti regulā uiuēdi. Sūt g̊ iudicia recte viuēdi: ꝫ moralia sūt hͦ⁹. g̊ idem sunt moralia legis ⁊ iudicialia. oīa igit͛ ī duplici genere cōtinēt͛. Itē quidā expositor legis hebre⁹ dic. q͛ oē p̄ceptū cui⁹ vtilitas nota ē dr̄ p̄iudiciuꝫ. quorū vero vtilitas ignota ē: dicūt͛ cerimonie. ꝫ tale est oē p̄ceptū q͛ eius vtilitas nata ē vel ignota. g̊ oē p̄ceptū vel ē cerimoniale vl͛ iudiciale: sūt g̊ oīa solū in duplici gn̄e tātū. Itē deut. 5°. Audi ysrael cerimonias atq͛ iudicia. reducit g̊ ibi oīa: que cōtinet lex ad duo genera. s. ad cerimonias ⁊ iudicia. Itē leuitici. 18°. Facietis iudicia mea: ⁊ p̄cepta mea seruabit͛. Ergo totū qđ ē ī lege cōtinet͛ sͦ iudiciis vl͛ p̄cept͛. oīa igit͛ ī duplici genere cōtinēt͛. Itē deut. 4°. Scitis q͛ docuerī vos p̄cepta atq͛ iudicia. cōp̄hendit g̊ oīa que cōtinēt͛ ī lege sub p̄ceptis ⁊ iudiciis. et ita sͦ duplici genere.

Ad opp^m deut. 6°. Hec sūt p̄cepta cerimonie atq͛ iudicia: ⁊ constat q͛ nō poneret in tali numero: nisi hͦ adīuicē distīguerēt͛. Si g̊ iudicia sūt puniēdoꝝ cerimōie credēdoꝝ. Constat q͛ p̄cepta solū erūt faciēdorum. Est igit͛ triplex genus eoꝝ: que cōtinēt͛ ī lege: nō solū g̊ ī duplici genere ɔtinētur. Item deut. 4°. Que ē alia gens sic īclita: que hēat cerimonias atq͛ iudicia: ⁊ vniuersā legem. Cōp̄hēdūt͛ ergo ea que ī lege sūt sub triplici differētia: nō soluꝫ sͦ duplici. Tertio querit͛ an oīa que cōtinet lex solū cōp̄hēdūtur ī triplici genere ita q͛ nō sūt plura gn̄a mādatorū ī lege q̄ꝫ tria. Ad qđ sic deut. 8°. Caue ne obliuiscaris domīi dei tui: ⁊ negligas mādata ei⁹ atq͛ iudicia: ⁊ cerimonias, g̊ totū qđ ē ī lege cōp̄hendit sͦ hoc triplici genere. Itē leui. 26. Hec sūt p̄cepta atq͛ iudicia: ⁊ leges quas dedit dn̄s inter se et filios ysrael. Ex q̊ pꝫ q͛ tota lex continetur ī triplici genere solū. Ad oppo^m ostēdit͛. q͛ oꝫ addere quartū genus deutro xi. Ama dominū deū tuū: et obserua p̄cepta eius cerimonias iudicia: atq͛ mādata oī tempore. p p̄cepta tāgit unū gen⁹. p cerimōias aliud p iudicia aliud. g̊ p mādata tāgit similiter quartū gen⁹. Itē ī lege erāt cerimōialia: nō sacramētalia: ⁊ ī lege erāt sacramētalia.

Itē in lege erāt moralia ⁊ iudicialia exo. xxi. Hec sūt iudicia que p̄pones eis. cerimonialia sacramētalia erāt: que cōferebāt sicͭ circūcisio. Cerimonialia nō sacramētalia: ut non coques edū ī lacte matris ⁊c. hi⁹ g̊ cerimonialia erāt sͦ duplici differētia: ⁊ erant alia duo genera. Ergo erāt quatuor genera ad que reducebāt͛ ea que cōtinebāt͛ in lege.

Posset aūt dici: q͛ mādata nō faciūt gen⁹ differēs a precept͛. ꝫ ostēdit͛ q͛ ymo q͛ dicit Iero. q͛ ī p̄ceptis ē iusticia. ī mādat͛ caritas: seu amor g̊ ī alio ⁊ alio genere sūt mādata ⁊ p̄cepta. faciūt g̊ differen^a gn̄a. Si dicatur q͛ hoc nō seq͛tur q͛ mandata stant pro

pceptis dignioꝛib⁹ ptinētib⁹ ad amoꝛē, sicut: Diliges dominū deū tuū ꝛc. Et diliges proximū tuū ꝛc. Cōtra pceptū ē ei⁹ q iubet aliquid p se: mādatū eius q iubet alqd p aliū. Sed multo digni⁹ ē pcipere p se q̄ p aliū. ergo digni⁹ ē pceptū q̄ mādatū. igit̄ gen⁹ drn̄s. Preterea aliq̄n īuenim⁹ legē cōdiuidētē cōtra: aliq̄n mādata: aliq̄n oīa sibi īuicē ɔdiuidētia qd nō eēt: nisi facerēt differētia seu diuersū gen⁹. ⁊ querit̄ et rō hoꝝ. Quarto querit̄ de testimoniis: quō se hnt ad pdicta genera. vtrū cōtineat̄ ī illis uel cōtineant illa. deut. 6⁰. Custodi pcepta testimōia atq̄ cerimonias. Querit̄ g̃ vtrū testimōia sint idē gen⁹ cū illis an differēs. Ad qd sic Jero. dicit. q̄ ī pcept ē iusticia. ī mādat caritas. ī testimoniis fides. Igit̄ in testimōiis cōtinēt credēda ⁊ nō ī aliis. Testimōia g̃ faciūt gen⁹ differens. ⁊ sūt aliq̄ pter illa. Si dicat̄ q̄ sūt reducibilia. Querit̄ ad que. Nā ī ps. Sup illud testimoniū dn̄i fidele dic̄ glo. qa qd oībus fidelib⁹ pmittit īplebit̄. igit̄ testimonia sūt pmissiōes. Sz pmissiōes nō sūt ī genere alioꝝ: ſ faciūt gen⁹ differēs ab illis g̃ ⁊ testimōia non sūt g̃ reducibilia ad aliqd illoꝝ. Itē ps. Lex tua ꝟitas. Glo. Vera p ea. quia p eā ē cognitio peccati. ⁊ phibet testimonia iusticie dei. Testimōia igit̄ sunt cōminatiōes. ſ ɔminatiōes cōtinēt sb testimoniis. qa qd ē ad phibēd testimōiū ɔtinet̄ sb testificatio. Sz ɔmīatiōes sūt ad phibēd testimoniū iusti dei. g̃ ɔtinēt sb testimōiis. Sz ɔmīatiōes drnt ab aliis: nec ī aliq̄ gñe coꝝ cōtinēt: nec ad aliqd reducūt: g̃ silr nec testimonia. sed faciūt gen⁹ differens ab illis oīb⁹. Ad oppo^m. ps. Testimoniū posuit in Jacob. Glo. Testimoniū dr̄ vet⁹ lex. q: nouū testamētū hab; testimoniū a lege ⁊ pphis. Unde ⁊ tabernaculū testimonii dicebatur illud q̄ tot mistica figurabat testimonium. g̃ dr̄ vet⁹ testamētū īquātū pbat. et testat̄ lex īquātū iubet: idē g̃ significat̄ p testimoniū. ſ alia et alia rōne. Ita idē intelligit̄ p Jacob ⁊ ysrael ⁊ ppl'us iudaicus. Ex his pz q̄ testimoniū dr̄ lex: eo q̄ figurat. g̃ testimonia sūt ipsa figuralia: nec faciūt aliud gen⁹ ab illis. Itē ibidē dr̄ q̄ lex bene vtētib⁹ testimoniū est: quo fugiant peccata ⁊ male vtētib⁹ quo conīcāt̄ puniēdi ⁊ peccatores. sicut xp̄s credentib⁹ ē lapis in caput āgeli psā. Pe. 2⁰. Nō credētib⁹ ē lapis offēsionis. Ysaye. 8⁰. Ex quo pz q̄ testimonia sūt ipsa iudicialia. Quia iudicialia erāt ad fugiēd peccata. cōphēdūt g̃ ī seipa testimōia. Itē Aug⁹ cōtra faustū. Scriptura illa tūc erat pceptū nūc testimoniū: ⁊ logt̄ de legalibus. Ergo testimōia sunt cerimoīalia. Itē ps. Testimonia mea hec q̄ docebo eos. Glo. Testimonia: pcepta vite. g̃ testimōia sūt ipa moralia: quia moralia sūt pcepta uite. Quīto querit̄ de iustificatiōib⁹ legis. an cōtineāt oīa pdicta uel ad aliqd eoꝝ reducāt̄. Ad qd sic ps. In eternū non obliuiscar iustificationes tuas. Glo. i. legē. g̃ iustificatiōes oīa sicut lex cōphendūt. Itē ps. Legē pone mihi dn̄e viā iustificationū tuaꝝ. Glo. Lex eādē sit mihi via iustificationū tuarū. Reputat g̃ iustificatiōes ⁊ legē idē. g̃ cōtinet oīa sicut lex. Ad oppo^m videt̄ q̄ iustificatiōes rducāt̄ ad genus moraliū. Psal. vt custodiant iustificatiōes ei⁹. Glo. Justificatiōes sūt ubi ē euidēs ⁊ absoluta pceptio. vt diliges deū ⁊ pximū. Ergo iustificatiōes sūt ipa moralia: seu ī genere moraliū. ⁊ sic pz q̄ rducūt̄ ad moralia. Sz cōtr videt̄ q̄ reducuntur ad iudicialia. Psal. Utinā dirigāt̄ uie mee. Glo. Justificatiōes presto populo fuerūt: vt famul⁹ sex ānis seruiret. et paret reuerēter haberet̄: ⁊ fili⁹ disciplīaret̄. ſ illō ē iudicialiū. g̃ iustificatiōes sunt ī genere iudicialiū. Sz ɔr̄ uidet̄ q̄ iustificatiōes sūt cerimōialia. Psal. Doce me iustificatiōes tuas. Glo. i. sm spūalē ītellectū figuratīas obseruātias facauertē iustificatiōes. g̃ sūt cerimōialia.

Sed cōtra oīa ista. Psal. Justificationes tuas doce me. Glo. Quib⁹ tu iustificationē facis nō hō. Justificatiōes g̃ sūt opa dei: et nō sūt opa hōis: que hōi pcipiāt̄ īplere. g̃ nō reducūt̄: ad aliq̄ pdictoꝝ. Sexto q̄ritur. Cū ī lege sit quedā cōsulta: seu cōsilia. pmissiōes. vt repudiū ⁊ cōmīationes: an faciāt dīa gn̄a pdicti. an sb aliqb⁹ eoꝝ cōphēdūtur. Cōsilia enī sunt vt leges votoꝝ ꝛc. Dicūt act⁹ sūt differētes a pdicti. Ergo faciūt gn̄a differentia ab illī. Solo dd. q̄ lex dr̄ multipliciter. Dr̄ enī lex generalissīe. dicit̄ lex gn̄aliter. dr̄ specialiter. dr̄ pticulariter. Generalissīe. dr̄ lex: scriptura seu doctrina toti⁹ veteris tes. seu sit doctrīa opādoꝝ ad quā ptinēt libri Moysi. seu sit doctrina credēdoꝝ: ad quā ptinēt pphetie ī quibus cōtinēt̄ reuelatiōes credēdoꝝ: siue doctrina orā^m: ad quā ptīet doctrīa psalmoꝝ. Et hō mō accipit̄ lex. Jo. x. Nonne ī lege vestra

dictū est. Ego dixi dii estis. Constat enī ꝙ istud dr̄ ī ps̄. vult g̃ dicē. ꝙ doctria psalmoꝝ cōtinet̄ ī lege. Sic g̃ lex ɔtinz libros Moysi ꝛ oīs pphas et ps̄. Scd̄o mō dr̄ lex gene ralit̄: ꝛ sic solū sumit̄ pro doctria opandoꝝ. Et sic diuidit̄ cōtra ps̄. ꝛ pphas. ꝛ ad hāc coartat̄ lex. Luc̄ ultio. Hec sūt v̄ba q̄ locut⁹ sum vobis: cum adhuc essē vobiscū. qm̄ oꝫ ipleri oīa que scripta sunt in lege Moysi et pphis ꝛ ps̄. de me. Ecce hic cōdidit legem cōt̄ pphas ꝛ ps̄. sic lex cōtinet doctrinam p̄ceptorū ad quā ptinent libri Moysi: ꝛ doctrinā exēploꝝ: ad quā ptinēt libri hystoria les. ꝛ doctrinā amonicionū ad quā ptinet libri Salomonis. Tertio mō dr̄ lex specialit̄. ꝛ sic sumit̄ pro doctria preceptoꝝ: ꝛ eoꝝ q̄ ptinēt ad obseruātiā: ꝛ sic solum continent libros Moysi. Et h̄ mō sumit̄ lex Ro. 5°. Lex s̄intrauit vt habūdaret delictū. Quarto mō dr̄ pticularit̄ lex et sic aliq̄ndo sumit̄ p p̄ceptis decalogi. f̄m qd̄ habet̄ Ro. 13°. Qui diligit pximuz legē ipleuit: ꝛ Mathei. 22°. In his duob⁹ mādatis tota lex pēdet. Aliqn̄ sumit̄ pro p̄ceptis cerimōialib⁹ ꝛ sic sumitur ad hebre. x. vmbrā hn̄s. lex futuroꝝ. et p̄ma ad Thi. i. Justo nō ē lex posita. Aliqn̄ sumit̄ lex pro p̄cept: iudicialib⁹. ꝛ sic sumitur. Ro. 4°. Lex irā opat̄. Glo. i. penā. Ad h̄ enī data ē vt reos faceret tpali pena. oculū p oculo. dentē pro dente ꝛc: et ēt pōt dici ꝙ sumit̄ alqn̄ lex singularit̄. exo. xxi. Hec ē lex Phase Accipiēdo g̃ ɔtinētiā legis generalissīe. sic cōtinet doctrinā opandoꝝ ꝛ credēdoꝝ: et doctrinam orationū. Generalit̄ sic cōtinet doctrinaz opandorū. Sꝫ specialit̄ sic cōtinet doctrinā p̄ceptoꝝ. Sꝫ adhuc distiguēdū ꝙ lex sic specialiter sūpta: quedā cōtinet q̄ sūt ipsi⁹. Quedā que sūt ad legē: cōtinent̄ g̃ quedā ī lege que sūt ad legē. ꝛ sic continet lex amonitiōes. arguitiōes. cōinationes: et pmissiōes. h̄ enī ad legē dicūt̄ eē. q2 mouēt ad obseruātiā legis. si aūt cohartat̄ lex ad id qd̄ ē legis distiguēdū ē: quia quedā sūt ipsi⁹ legis p se: ꝛ h̄ sūt in triplici differētia Hec enī sūt moralia legis et iudicialia et ce rimonialia. Quedā sūt cōtinet lex. q2 sunt ipsius legis p accidēs. ꝛ h̄ mō cōtinet con sulta ꝛ pmissa. Nā cōsultū r̄spic̄ mai⁹ bonū vt fiat. vnde respicit meli⁹ fieri. Permissū aūt ne deteri⁹ fiat: ꝛ vt vitet̄ maius malū. Lex aūt pricipaliter respicit p̄ceptū ꝛ phi bitionē. Sꝫ q2 circa ista cōtigit fieri melius

ꝛ deteri⁹. habet lex cōsulta ad meli⁹ ut fiat ꝛ pmissa ne pei⁹ fiat. sic g̃ pricipalit̄ ɔtinet illa tria genera p̄ceptoꝝ. s. moralia. cerimo nialia. iudicialia. Nā sic̄ dic̄ Aug⁹. ē p̄ceptū vite significāde: ꝛ ista sūt cerimonialia. ꝛ ē p̄ceptū vite agende: ꝛ istud ē duplex. q2 du plex ē rō agēdi. s. honestū qd̄ sua dignitate trahit ad se et allicit: et talia sunt moralia. Alia rō agendi ē expediēs: vt. s. r̄moueatur ipediēs obseruātiā legis et talia sūt iudici alia. Ad rōnes g̃ qbus ostēdit̄ ꝙ oīa ɔti nēt̄ s̄b genere moraliū. Dd̄ ꝙ bonū triplicit̄ ē. s. bonū scd̄m se: bonū ī genere: bonum ex circūstātiis. Bonū ex circūstātia dr̄ qd̄libet idifferēs. dūmō īformet̄ aliqua bona circū stātia vt log de se ē indifferēs. tn̄ loqui ppt̄ deū bonū ē rōne circūstātie addite: Bonū aūt ī genere duplr̄ ē. s. quia aut est ī genere honesti aut expediēti. bonū g̃ ī genere qd̄ ē honestū pricipaliter respicit morale. bonū expediēs iudiciale. bonū v̄o ex circūstantia: cerimoniale. Silr̄ morale triplicit̄ pōt dici.

Si g̃ extendat̄ morale scd̄m ꝙ extendit̄ bonū. ut dicat̄ morale ex circūstātia sic bo⁹ sic cerimōialia pñt dici moralia: ꝛ eoꝝ insti tutio: r̄uocatio ab ydolatria ad cultū dei. Sūt enī ī signū gratie. Si aūt dicat̄ morale in genē boni expediēti. h̄ mō iudicialia pñt dici moralia: pprie tamē morale respic̄ bo⁹ ī rōne honesti. Ad scd̄m qn̄ querit̄. an oīa que sūt legis ī duplici genē cōtineat̄. s. ceri monialiū ꝛ iudicialiū. Dd̄ ꝙ iudiciū sumit̄ ex rōne discernēdi. Est aūt discretio multi plex. Est discretio boni ꝛ mali: ꝛ ē discretō veri ꝛ falsi. et ē discretio que ē ī r̄tributiōe pene ꝛ premii. Uno g̃ mō dicūt̄ iudicialia ī discretiōe veri ꝛ falsi. ꝛ h̄ mō sumit̄ iudi ciū ī glo. Sup illud ps̄. Judica iudiciū meū Glo. i. discretōeꝫ fidei mee. sic g̃ dr̄ iudiciū q̄ discerni⁹ v̄itatē credēdorū ab errore. 2°. mō iudicium dr̄ ī electione boni ꝛ mali seu discretiōe. ꝛ sic sumit̄ iudiciū ī ps̄. Judicia eius ī cōspectu meo. Glo. i. p̄mia iustoꝝ: pe nas ipiorū: flagella corrigendorū: tētatiōes pbādorū semp attēdo ꝛ psenerāti cōtēpla tiōe cōsidero. coīssime g̃ iudiciū acceptum se extendit ad credēda ꝛ opanda. ꝛ sic cōp hēdit ꝛ moralia ꝛ alia. Sꝫ coīter dr̄ put est ī discretiōe que ē ī electiōe boni ꝛ mali. et sic se extendit ad opanda. ꝛ h̄ mō ɔphēdit ī se moralia. s̄ pprie ꝛ speālit̄er dr̄ iudiciū ī discretiōe q̄ ē ī retributione pene ꝛ p̄mii

⁊ sic nō continet moralia: ⁊ sic diuiduntur cōtꝫ moralia cerimonialia. Ad tertiū q̄situ Utrū oīa que sūt ī lege cōtinētur ī triplici genē. vel oꝫ addē quartū gen⁹. s. mandata. Dō. q̄ pꝫ solo ex manifestatiōe quō moralia ⁊ iudicialia: scōm cōtinētiā se hn̄t ad alia. Et q̄ obꝫ q̄ oꝫ addē quartū gen⁹. s. mādata Dō. q̄ ītētio mādati duplex ē. dꝫ enī māda tū coīter. ⁊ sic cōp̄hendit oē qd iubetꝫ. Alr̄ ppe dꝫ stricte scōꝫ ītētionē noīs. vt dicatꝫ māda^m qd p aliū iubetꝫ ⁊ qd n̄ ex necītate: sꝫ ḡ hāc ītētionē: qd p aliū iubetꝫ strīgitꝫ mandatū ad iudicialia ⁊ cerimonialia: que non iussit dn̄s p se. sed p Moysē: p quē data sūt Dn̄s enī p se pmulgauit moralia. Sꝫ p Moysē cerimonialia ⁊ iudicialia. scōm ꝰo hanc ītētionē nō ex necessitate ptinet mādatum ad ea que ptinēt ad amorē et eis appropatꝫ ⁊ sic vno mō diuiditꝫ contꝫ p̄ceptū: scōm. s. q̄ p̄ceptū ē ex timore ⁊ īportat necessitatē.

Ad ea ḡ que obiciūtꝫ dō. q̄ sicꝫ ī gn̄e veri ē verū. p̄ notū ⁊ scōo notū: sic ī rōne boni op audi ē p̄ notū sicꝫ dilectio: seu mādatum de dilectione: ⁊ ē ibi qd ē scōo notū: sicꝫ decalogua qd referꝫ ⁊ dependet a dilectiōe. et in h̄ gn̄e p̄ notū: respicꝫ mādatū. ⁊ p h̄ pꝫ r̄spōsio qꝛ n̄ pōitꝫ aliō genus p māda^m. Diliges dn̄m deū tuū: et primū. Scōo ꝰo notū r̄spicꝫ p̄ceptū: et p h̄ pꝫ respōsio. Quia nō ponitur ad gen⁹ p mādatū ⁊ p p̄ceptū. Sꝫ ponitur alia dr̄a ī genē moris. s. p̄ notū: scōo notuꝫ.

Ad aliud dō q̄ cerimoniale dꝫ coīter: et h̄ mō idē ē. ⁊ tm̄ cōp̄hēdit quātū figurale: siue sit sacramētale: seu nō sacramētale. Est enī figurale credēdi: ⁊ illō ē sacramētale: et ē figurale faciēdi: ⁊ illud ē cerimoniale: stricte sumēdo cerimōiale. ⁊ sic stricte accepti diuiditꝫ cōtꝫ sacramētale. nā ī sacramentalib⁹ ppe figuratꝫ vita cū remedio morbi.

In cerimōialib⁹ ꝰo figuratꝫ vita cū ipsa sanitate vl' virtute. Ad illud qd q̄ritꝫ 4°. de testimoniis quō se hn̄t ad alia. Dō. q̄ testimoniū dꝫ quicqd fit ī attestationē. dꝫ āt testimoniū sicꝫ attestatio dꝫ. Nā dꝫ testimoniū ꝟitatꝫ: seu sapiētie: ⁊ istō ē in credendis Et h̄ mō sumit Iero. testimōia. cū dicꝫ. in testimonia fides. Est iterū testimoi^m diuīe iusticie: ⁊ sic dicūtꝫ testimōia cōminatiōes.

Itē ē testimoniū diuīe misericordie: ⁊ sic dicitur testimonia promissiones. Item est testimoniū maiestatis. et sic dicuntur testimonia esse precepta Unde in preceptis ē testimoniū maiestatis. ꝫ h̄ triplicīter. qꝛ dꝫ eē testimoniū vt signū. ⁊ sic cerimōialia dicūtur testimōia. Itē dꝫ eē testimonium: vt signū p modū rei: ⁊ h̄ dupl'r: quia quedam ē res que facꝫ testimoniū respectu sui ipsius vt lux. Et h̄ mō p̄cepta moralia dicūtꝫ testimōia: qꝛ ī seipsis hn̄t testimonia: q̄ faciēda sūt vl' dimittēda. Quedā aūt ē res que facꝫ testimoniū respectu alteri⁹: ⁊ sic iudicialia dicūtꝫ testimōia. quia ex pena illa quā infligebāt: erat signū pene future malorū. vt. s. p illa sciretꝫ q̄ de⁹ puniat malos: ⁊ ita ꝟitas ista attestatꝫ alteri ꝟitati. Ad illud qd 5°. queritꝫ de iustificatiōib⁹ dō. q̄ iustificatō: vno mō dꝫ act⁹ dei: ⁊ h̄ mō nō ē effectus legis ꝫ diuine gratie. Alio mō dꝫ iustificatō actus hoīs. Et h̄ tripl'r. quia aut cōsideratꝫ iustificatio scōm eē iusticie: h̄ ē p cōpatiōeꝫ ad illud ī quo ē iusticia. ⁊ sic iustificatio dꝫ illud ī quo ē iusticia. ⁊ sic moralia dicuntur iustificatiōes. qꝛ p illa ē cōseruatio iusticie Aut iustificatio dꝫ executō iusticie. Et sic iudicialia dicūtꝫ iustificatiōes. Aut dꝫ iustificatio vt signū iusticie. ⁊ sic cerimonialia dicūtꝫ iustificatiōes. quia sūt signa iusticie seu gr̄e future āte xp̄i īcarnationē. Et ex his pꝫ responsio ad oīa obiecta.

Consequenter queritꝫ

de ɔtinē^a legis Moysi q̄ntū ad q̄litatē contētoꝝ ppꝫ illō ꝟbū apli. Ro. 7°. Lex qdē sca ⁊ māda^m sctū: ⁊ iustū ⁊ bonū. Circa qd queritꝫ sic. Pmo. vtrū oē qd cōtinetꝫ ī lege sit scm̄. Scōa. vtrū oē qd cōtinetꝫ in lege sit bonū. Tertia. vtrū oē qd cōtinetꝫ in lege sit iustum.

Quantuꝫ ad primū

sic pcedit Aug⁹ cōtꝫ faustū dicꝫ. q̄ illicitū ē q̄ lege illa p̄hibetꝫ: qua natural' ordo seruatꝫ ꝫ repudiū p̄hibetꝫ lege qua nāl' ordo seruatꝫ ḡ repudiū ē illicitū. Sꝫ oē scm̄ ē licitū. nō ḡ oē qd ī lege cōtinetꝫ: scm̄ ē. Minor patet. s. q̄ repudiū p̄hibetꝫ illa lege: qua nālis ordo seruatꝫ: h̄ ē lege nāli. qm̄ de lege nāli ē matrimoniū īdiuiduā vite cōsuetudinē. contꝫ quā ē repudiū. ḡ p̄hibetꝫ lege nāli. Si dicatꝫ q̄ repudiū erat solū in lege sicut pmissū ne. s. pei⁹ fietꝫ ⁊ id licitū. Cōtꝫ nō debent fieri mala vt veniāt bona. ḡ nec silr̄ mala debēt pmitti ne veniāt peiora. ḡ nullo mō ē licitū repudiū. vt. s. vitetꝫ deteri⁹ malū. ḡ nec scm̄

nõ ḡ oē mādatū legis sanctū. Itē omne qđ ē ɔtrariū legi caritatꝭ ē illicitū. Sꝫ habē odio īimicū: ē cōtrariuꝫ legi caritatꝭ: ergo ē illicitum. Si ergo odio habere inimicum istud cōtinet in lege: sicꝫ pꝫ scđm vbū salua toris ī euāgelio. ḡ aliqđ mādatū illicitū cō tinet ī lege. ⁊ ita nō scm̄. Minor pꝫ. s. ꝙ sit ɔtrariū legi caritatꝭ. Unī ēt ī lege euāgelii: que est lex caritatꝭ p̄cipit. Diligite īimicos vestros ⁊c. Itē 2ª. cor. 3ª. Q si ministratio mortis litꝭis deformata fuit in gloria Glo. Quia lex scđm litterā multa īhonesta p̄eci piebat: s oē sanctū honestū. Ergo multa mā data cōtinebat lex nō sancta. Item Augꝰ Peccatū ē dictū uel factū vl' cōcupitū cōt legē dei. Sꝫ tale ē expetitō talionis. qꝛ mihi vidictā ⁊c. Ro. xii. Nō vīdicātes vos. ergo expetitio talionis ē peccatū. ḡ non sancta. s lex cōtinet expetitionē taliōis sicꝫ pꝫ oculuꝫ pro oculo ⁊c. ergo continet aliq̄ non sancta.

Ad oppoᵐ Ro. 7ª. Lex quidē sācta. ⁊ ī p̄s. Lex dñi imaculata ⁊c. Oia igit̄ que ɔtinet lex sācta sūt ⁊ imaculata. qꝛ alr̄ ipa ñ possꝫ dici sācta. Solo ad h̄ itelligēđ uīr aplm̄. ꝙ lex cōtinet mādata sancta iusta ⁊ bona. Cum enī sit triplex genꝰ mandati in lege. s. cerimoniale. morale. ⁊ iudiciale. ⁊ t triplex q̄ litas respōdēs sigularit̄ illis tribꝰ ut dicat̄ mādaᵐ scm̄ q̄ntū ad cerimōialia. iustū q̄ᵐ ad iudicialia. bonū quātū ad moralia. Unī p h̄ vult ipē aplus notare. q. ꝓprias dispo sitiōes mādatoꝝ: scđm sua gnā. Ratio tn̄ boni currit p sigula. ꝓprie tn̄ dicit̄ sanctuꝫ respectu cerimōialiū. Ad h̄ enī fuerūt ceri monialia vt pati eēnt ad cultū diuinū: ⁊ h̄ respicit sāctū. Judicialia v̄o erāt ad punie dū malos: ⁊ h̄ respicit iustū. Moralia vero cōferebāt bonitatē: scđm ramos caritatis. q sunt dilectio dei ⁊ pximi. Et iō ꝓprie dr̄ bonū respectu moraliū. Unī manifeste conti nent moralia ī se ipsis bonitatē. Ad illđ qđ obr̄ de libello rpudii dđ. ꝙ ī lege quedā sūt vt iussa: quedā vt pmissa: quedā vt cō sulta. Repudiū ḡ cōtinebat̄ ī lege vt per missū ⁊ nō vt iussū. Unī lex ipa nō fuit ꝓpt̄ repudiū s ꝓpter libellū. quia precepit dari libellū: s nō p̄cepit repudiū. s solum pmisit. Nā ibi erāt tria. vnū qđ erat ī p̄cepto. s. ipē libellus. aliud qđ erat ī pmissione. s. rpudiū ne. s. peius fieret. Tertiū erat ibi ī pena. s. ꝙ repudiatā. postea nō haberēt. xxii. deut̄. Et sic p̄ceptū legis nō fuit repudiū. s libellus

p̄cepit enī libellū dr̄ diuorciū. vt. s. mora di sciplīe apponēt̄. quantū ad diuorciū: ne scꝫ separēt̄ sed retraherēt̄ p scribētes libelluꝫ. ab h̄ malo desiderio: ut pillos disciplīarēt̄ ⁊ h̄ fuit ītētio legis q̄re p̄cepit p̄ius scribi libellū q̄ repudiarēt: quē nō poterāt scribē nisi magistri et doctores. et ex h̄ aperte fuit iusticia. quia ītēdebāt ꝙ recurrerēt ad ma gistros ⁊ doctores. vt illa facerēt ne rpudia rēt. Et iō p̄cepit ꝙ si appeterēt diuorcium. ꝙ nō repudiarēt nisi p̄us facto libello. ⁊ ut ī illa mora ipi ab illa mala voluntate cessa rēt. ⁊ sicꝫ pꝫ ꝓpter quid fuit formatio libelli ante repudiū. Et h̄ ē qđ dicit Augꝰ. contra faustū: illud de vxore ñ dimittēda qđ dñs p̄cepit: cū āt q̄s dem̄ sit. Quicūq̄ dimiserit vxorē suā det ei libellū repudii. Si diligēt ītueamur: uidebimꝰ ñ eē ɔtrariū. atq̄ nole bat vxorē dimitti a viro q hāc interposuit morā. vt ī dissidiū animꝰ p̄ceps et libelli cō scriptione refractꝰ absisteret. Sꝫ quid mali esset vxorem dimittē cogitaret. Presertim qꝛ vt ꝓhibēt apud hebꝛeos scribē litteras hebreas nulli fas erat nisi solū scribis. Et dicit ī eodē libellū vir bonus prudēsq̄ nō scriberꝫ nisi ī aīo nimis aduerso atq̄ puer so cōsiliū cōcordie nō valeret. sic ḡ patet ꝙ pmisit solū repudiū ne fieret peiꝰ: ⁊ nō p̄ce pit: ⁊ sic lex eterna nō accusat̄ nec dicitur iiusta: quia pmittit mala fieri vt eliciat de illis bonū ⁊ ne fiāt peioꝛa: tn̄ mala nō facit sicut ⁊ lex Moysi nō erat iiusta. qꝛ pmitte bat mala fieri vt uitarēt̄ peioꝛa. s hoīcidiū nec iō pōt dici ꝙ faciat mala: vt veniant bona. qꝛ nō faciebat h̄. s solū pmittebat. Lꝫ enī non pñt fieri mala vt veniāt bona. vel uitent̄ peioꝛa: tamē possūt pmitti. Ad illđ qđ obicit̄ de odio īimicoꝝ. Dđ. ꝙ de ītētio ne legis nō fuit ꝙ habēt̄ odio īimicꝰ: supple quātū ad suā psonā. īmo magis ītendebat ꝙ diligeret̄ ⁊ p̄cipiebat. Unī ī exo. 23. preci pit lex. Si videris asinū odietis te iacere sb onere nō ptransibis: s cū eo sbleuabis. Ecce si lex ista p̄cepit de re īimici tui. quanto ma gis p̄cipit de īimico tuo: vt ei succurras in necessitate. ꝓpter h̄ dđ. ꝙ ī eo q ē inimicus duo sūt. s. nā ⁊ vicium. Naturā ergo īimici tui nō debes habē odio: s pocius diligere. s uitiū in illo debes odire. vnde lex non pmi sit odiū īimici quo ad naturam. sed quo ad vicium. vt. s. non odires illū: s viciū in illo. tn̄ ꝓpter prauū intellectū iudeoꝝ contigit

dñs h̃ mādatū ĩ euāgelio ꝛ non q2 lex ĩ hoc male ĩtēderet. Et h̃ ē qđ dicit Aug⁹ cōtra faustū un⁹qsq3 ĩ qu⁹ hō. ĩ quātū ĩ qu⁹ odio habēdus ē. Jnquātū aūt hō ē: diligēdus est. Audito igit̃ ꝛ nō ĩtellecto ꝙ antiquis dcm̄ erat. Odietis ĩimicū vestru3. ferebāt hoīes ĩ hoīs odiū: cū deberēt nō odisse nisi viciū: Hos corrigit dñs dicēdo. Diligite ĩimicos vestros p̄cipiēdo. Jgitur diligam⁹ ĩimicos cogit nos ĩtelligē quō: Nā possem⁹ vnū eū demq3 hoīe3 odisse ꝑpter culpā. ꝛ diligere ꝑpt̃ naturā. Ad aliđ ꝙ ostēdit ꝙ lex mlta ĩhonesta p̄cipiebat dđ. ꝙ ĩhonestū dicitur triplr̃. s. negatiue p̄uatiue. cōtrie. Lex g̃ nihil p̄cipiebat ĩhonestū p̄uatiue: nec cōtrie: s̃ bñ p̄cipiebat aliqđ ĩhonestū negatiue. q2 p̄cipiebat aliq̃ que de se ñ erāt honesta: s̃ ex circūstātia erāt honesta. q2 semꝑ ex aliqua causa fiebāt iusta ꝛ bona. Aut enī semꝑ ad lrām erat cā honesta: aut significatio honestatis

Ad 5ᵐ soluit Aug⁹ cōtra faustū dicens. Jllud qđ dcm̄ ē antiq̄s. dentem pro dente. oculū pro oculo. quō cōtrariū h3: qđ ait dñs Ego aūt dico vobis non resistē malo. S3 si quis te ꝑcusserit ĩ maxillā ꝛc. Quis enī tandē facile cōtētus ē: tātū repēdere vindicte q̄ztū accepit ĩiurie. Huic igit̃ ĩmoderate: ac per h̃ ĩiuste vlcioni lex iustū modu3 figens legē pen ā talionis ĩstituit. h̃ ē vt qualēcūq3 quisq3 ĩtulit ĩiuriā: tale suppliciū pēdat. Et post dic̃ cū peccet. q p ĩmoderationē ĩiurie vult vīdicari: Nō peccat āt q modū adhibēs iuste uindicari uult: Remotior ē a pcc̄o iniuste vīdicte: qui nō vult oīo vindicari. peccat enī qui exigit ultra debitū. nō pccāt aūt qui exigit debitū istud. Tamē q2 dubitabile videt̃. fliquim⁹ ĩfra disputationi.

Circa secundum sic

ꝓcedit̃. Et q̄rit̃ vtrū oē mandatū legia sit bonū. Ad qđ sic. xx. Eze. Dedi eis p̄cepta ñ bona: ꝛ iustificationes nō bonas ĩ quib⁹ nō viuēt. Jtē oē qđ nō ē cōferens seu qđ est carēs vtilitate: caret rōne boni. s̃ mādata cerimonialia erāt h⁹ ꝙ carebant vtilitate: nec cōferebant aliquid. Uñ hebreorum 6ᵒ. Reprobatio fit p̄oris mandati ꝑpter suam ĩutilitatē ꝛ loquit̃ de cerimōialibus. Ergo cerimonialia sūt nō bona. Jtē oē qđ non cōfert aliquā cōmoditatē. est nō bonū. Sed talia sūt aliqua cerimonialia. vt nō coques adū ĩ lacte matris. lana ꝛ lino nō indueris. nō arabis ĩ boue ꝛ asino. Ergo ista mādata sūt ñ bona. nō g̃ bonū ē oē mādatū legis.

Ad oppoᵐ pᵃ. Thi p̄. Bona ē lex si q̄s ea legitime vtat̃: s̃ nō dicēt̃ bona nisi ea que continet essēt bona. Jtē deut. 31. Nō ĩ cassū p̄cepta sūt vobis ꝛ loquit̃ de uniuersis que scripta sūt ĩ lege. g̃ oīa habent vtilitatē. g̃ oīa sūt bona. Solo dđ. ꝙ oē maudatū qđ cōtinet̃ ĩ lege ē bonū. s̃ distiguēdū est. quia ē bonū simplr̃: ꝛ istud ē bonū ex genē: ꝛ ita de se. Et ē bonū qđ dr̃ cōgruū: ꝛ istud est bonū ex circūstātia. qñ g̃ dr̃ dedi eis precepta nō bona. tum ē: ꝙ put dr̃ nō bona de se siue ex genē aliqua erāt non bona: tñ ex circūstātia oīa erāt bona. vñ oīa p̄cepta cerimoniarū dicūt̃ bona de cōgruo: h̃ ē ex circūstātia. s. quātū ad rōnē ĩstitutiōis. q2 sēꝑ ex aliqua bona cā ĩstituebāt̃: ꝛ h̃ mō loquit̃ aplūs ꝙ bona ē lex: si quis ea legittiē vtat̃: nō tñ erāt oīa cerimoīalia bona de se siue ex gñe. Et h̃ mō ĩtelligit̃ illud ꝟbū Eze. et h̃ ē qđ dic̃ Aug⁹ cōtra faustū. Pplūs enim ille qui ĩ corde suo lapideo multa precepta magia cōgrua q̄z bona accepat quib⁹ tamē figurarēt̃ ꝛ ꝓpharent̃ futura. Ad scđm dđ. ꝙ loquit̃ ibi aplūs nō simplr̃ s̃ quātum ad statū noue legis: siue euāgelii: q2 illa precepta erāt ĩ significationē noue gratie siue legis euāgelii: que cū venerit sūt illa reprobāda nō simplr̃: s̃ r̄spcū istoꝝ. q2 figurabāt ista que iā cōtigerāt. Nota tñ ꝙ ĩ ill̃ preceptis duo attendenda sūt. s. significatio: et obseruātia. Uult g̃ ꝙ adueniēte lege euangelii illa essēt reprobāda supple quātum ad obseruātiā ꝛ nullius utilitat: nec deberent ampli⁹ obseruari: nō tamē quātū ad significationē vult ꝙ sint r̄probāda. sed quātum ad hoc sunt vtilia. sed quantum ad obseruātiam est ĩutilitas eorum respectu status euāgelii. Et h̃ ē qđ dic̃ Aug⁹ cōtra faustū Cessationē sabbatoꝝ quidē supuacuā duci⁹ ad obseruādū. ex quo spes reuelata est nr̃e quietis eterne. nō tñ ad legēdū ꝛ ĩtelligēđ sacrificia veteris testamēti: figure nr̃e fuerūt: ꝛ oīa talia mult ꝛ variis modia vnum sacrificiū cui⁹ nūc memoriam celebram⁹ significauerunt. vnde isto reuelato et suo tēpore ablato illa de agēdi celebritate sblata sunt S3 ĩ significādi auctoritate māserūt. Ad tertiū dđ. ꝙ oīa cerimonialia erant ꝑpter aliquā vtilitatē. vñ illoꝝ cerimonialiū nō erat rō māifesta. erat etiā vtilitas p̄mo. s.

renocatō ab ydolatria. ipi enī miseri iudei
ī venerationē ydolorum̄ hebāt quosdā rit⁹:
q̄s dn̄s p cerimōialia p̄cepta damnauit. sic
mixturas faciebāt ī venerationē elemētorum̄
q̄ miscēt: que quidē elemēta ipi adorabāt. cō
tra qd datū ē eis mādatū de mixturis ne fa
ceret eas nō uestieris lana ⁊ lino ⁊c. Et sic
p̄mos fruct⁹ arborum̄ dabāt ydolis tāq̄ diis
n͛. ⁊c. cōt̄ que oīa vt ab ipis reuocarent̄ ad
cultū dei. data sūt eis p̄cepta cerimonialia
Un̄ leuit. 17°. Neq̄ ampli⁹ offerrēt hostias
suas demōibus. Alia fuit vtilitas ipsorum̄ ceri
monialiū que erāt ī signū future grē q̄ ad
pfectos. Et sic soluēdum ē ad illam rōnem
per īteremptionem.

Tertio queritur an

oē mādatū iustū sit: an cōtineat aliqd non
iustū. Ad qd sic Aug⁹ cōt̄ faustū. Bestial̄
nā nō peccat: q2 nihil facit cōt̄ legē eternā
S3 īiustū ē vt nō peccās puniat̄ pro pcc̄o. g̊
iustū ē q̄ aīalia que nō peccauerūt punit̄
pro pcc̄o hoī3. S3 tales erāt leges sacrificio
rū q̄ quidē aīalia nō peccātia puniebātur
pro peccato hoim ⁊ īterficiebāt. Ergo erāt
īiuste. Et h̄ ē est illud qd dcm̄ fuit ab aliq
bus. Quid meruē boues: aial̄ sine fraude
dolisq̄. Itē de iusticia ē vt q peccat punia
tur. Ergo cū sol⁹ hō peccet ⁊ non aīalia de
iusticia ē q̄ sol⁹ hō puniat̄: ⁊ nō aīalia: ⁊ sic
leges sacrificiorum̄ erāt īiuste. Itē istd ostē
dit̄ de iudicialib⁹. q2 iusticia ē vt p mēsu
ra culpe: sit mēsura pene Un̄ deut. 25°. Pro
mensura peccati erit ⁊ plagarum̄ modus. vbi
igit̄ maior culpa: d3 sequi maior pena. Sed
ī lege nō ē īflictio penarū scd̄m quātitate3
culparū. Ergo ⁊ leges iudicialiū que penas
īferūt sūt īiuste. Minor p3 q2 exo. 22. habet̄
Pro vno boue furato quinq̄ boues restituat̄
⁊ p uno oue q̄tuor Pro furata do pecuīa si
īuenit̄ fur: duplū reddet ita dic̄ lex. plus g̊
punit̄ fur bouis ⁊ ouis q̄ fur pecunie. ⁊ tn̄
ē maior culpa in furto pecuīe q̄ in furto bo
uis uel ouis. q2 maioris posset eē vtilitatis
pecuīa possessori suo q̄ bos uel ouis. g̊ non
infligitur pena scd̄m quātitatē culpe. non
ē igit̄ equitas ī pena. Itē istud p3 in lege
talionis. q2 de iusticia ē vt nō solu3 puniat̄
s̄ etiā q̄ fiat restitutō leso. S3 ī lege taliōis
nō fiebat restitutō leso. Un̄ non reddebat̄
ei ocul⁹. s̄ solū puniebat̄ peccās. Un̄ oculū p
oculo ⁊c. In lege do furti fuit facta r̄stitu⁹
et tn̄ maioris erat vtilitat̄ ocul⁹: q̄ aliq̄ res
tēporal̄. si g̊ lex non defiauit aliquā restitu
tionē ibi. relinquit̄ q̄ fuit īiusta: non g̊ iusta
sūt oīa que cōtinēt̄ ī lege. ⁊ maxīe quātum
ad legē talionis. Itē de iusticia ē vt ma
iori bono reddat̄ mai⁹ p̄miū. Un̄ nō ē equū
iudicium vt equale p̄miū reddat̄ maiori et
minori bono. s̄ lex facit h̄. g̊ lex nō est iusta.
Nō g̊ oē qd ē ī lege ē iustum. Minor p3. q2 in
22°. deut. dr̄. Si ābulaueris p uiā ⁊ īueneris
nidū ⁊ matrē pull̄: desup īcubātē n̄ tenebis
eā cū filiis: s̄ abire patieris Et post s̄bditur
p̄missio. vt. s. bene sit tibi ⁊ lōgo viuas tē
pore: s̄ idē p̄miū p̄mittit̄ honorāti patrem
⁊ matrē. 20. exo. qd tn̄ questiōe in īfinitum
maius ē bonū. g̊ mādatū istud nō ē iustum:
nō sūt g̊ iusta oīa que cōtinēt̄ ī lege. Solō
dd q̄ oīa cōtēta ī lege sunt iusta sicut dcm̄
ē: nec ē aliqd īiustum contētū ī lege. Et q̄
obī de aīalib⁹ dd. q̄ nō puniūt̄ pro peccato
s̄ patiūt̄ pro homine. et h̄ pp̄ter vtilitate3
hoīs. ⁊ multiplex cā ē quare patiūt̄ Nā esse
aīal̄ ⁊ suū viuē et suū mori ē pro hoīe. Un̄
sic pro vtilitate hoīs ⁊ sustētatiōe quo ad
corpus cōueniēs ē q̄ interficiant̄ animalia
Ita quātū ad spiritualē vtilitatē ipsi⁹ aīe
ē illud cōueniēs ē. h̄ aūt utilitas fuit ut per
mortē aīaliū que nihil cōmiserāt. ostēderet̄
q̄ peccās dignus erat morte eterna: Unde
ostendit ei dn̄s p mortem aīaliū: quantus
erat reat⁹ pcc̄i ī deū. Et p h̄ peccās signifi
caret se dignū morte eterna. Alia vtilitas
fuit vt īprimeret̄ in eis districtio et rigor
iusticie diuīe: ⁊ ostendet̄ eis. Nam maxim⁹
erat rigor iusticie. et videbat̄ q̄ dn̄s vole
bat aīalia nō peccātia punire ut in hoc lege
rent discretionē diuīe iustitie ⁊ rigorem
quātum ad ipsos qui peccabūt. Tertia vti
litas fuit reuocatio ab ydolatria: quia ipsi
faciebāt sibi ydola s̄b figuris animaliū: et
illa colebāt ⁊ adorabāt. ⁊ pp̄ter h̄ vt reuo
carēt̄ a cultu ydolorum ad cultū dei. Prece
pit eis dn̄s īmolare aīalia: ⁊ talia q̄lia ipsi
nō erāt cōsueti adorare vt esset alter ritus
et separentur a pristino. Quarta vtilitas
erat īmolatiōis aīaliū pp̄ter significātiam
hostie: quā obtulit saluator pro peccat̄ oīm
Un̄ dicit quedā glo. sup leuit̄. in principio.
q̄ oēs legales hostie: xp̄i hostiā figurabant
Ad 2ᵐ dd q̄ mult̄ de causis īfert̄ maior
pena. Aliq̄n enī maioritas pene infert̄ pp̄t̄
maioritate3 dāni: sicut p3 q̄ lex plus punit

illũ qui furatᷣ bouẽ q̃ꝫ qui furatᷣ ouẽ. quia ꝑ vno boue debẽt quĩqꝫ restitui: pro vna oue quatuor. ⁊ h̃ qꝛ magis dãnificatᷣ hõ ĩ amis sione bouis q̃ꝫ ouis. quia vtilioꝛ ẽ bos. Silr̃ aliqñ infert lex maiorẽ penaꝫ rõne maioris ĩclinatiõis: et sic maiorẽ infert penã furãti bouẽ ⁊ ouẽ q̃ꝫ furanti pecuniã. qꝛ ipa ĩcusto dia recluditᷣ. Et iõ quia facili⁹ cõmittitur furtũ ouis uel bouis q̃ꝫ pecuĩe: maioꝛ ẽ incli natio ad furãdũ bouẽ uel ouẽ q̃ꝫ pecuniam. Et ideo plus punit vt ab hac inclinatione retrahat ⁊ coherceat. Itẽ ĩfert aliquãdo maiorẽ penã rõne maioris facilitatis ⁊ cõsue tudinis: ⁊ iõ plus punit lex furẽ q̃ꝫ raptorẽ. punit enĩ furẽ ĩ duplo. ꝭ raptorem ĩ quĩto solũ. Unde nõ oportet ꝙ reddat nisi quĩtã ptẽ eius qḋ rapuit: ⁊ illḋ qḋ rapuit. Fur aũt reddet ad min⁹ duplaꝫ ptẽ: sup illud qḋ ra puit. Unde leui. 6°. Aĩa que peccauerit ⁊ cõ tẽpto dño negauerit depositũ ꝓximo suo: vel vi aliq̃d extorserit reddet oĩa que per fraudẽ voluit obtinẽ ĩtegrã. Et quĩtã ĩsup ptẽ addet dño cui dãnũ intulerat. Ratio aũt hui⁹ ẽ maioꝛ cõsuetudo ⁊ facilitas. Ma ioꝛ enĩ cohi̇btio magis ẽ nc̃caria vbi ẽ maioꝛ cõsuetudo. maioꝛ ẽ aũt cõsuetudo ⁊ ꝓnitas ad furadũ q̃ꝫ ad rapiẽdũ. qꝛ fur locuꝫ habet furãdi ĩ ciuitate ⁊ extra. vnde ĩ omni loco furatᷣ: raptoꝛ nõ. imo solũ extᷣ portã ciuitat̃. Et iõ maioꝛ ẽ cohi̇btio ꝑ penã ad declinãdũ a furto q̃ꝫ a rapina. Et h̃ ẽ ĩtẽtio legis. h̃ aũt iustum ẽ simplr̃. Ad 4ᵐ dõ. ꝙ pena legis aliqñ est scd̃m equitatẽ. aliqñ ſm districtio nẽ. In pena taliõis ẽ equitas: ⁊ ñ districtõ qꝛ ñ punitᷣ peccãs ĩ ãpli⁹ q̃ꝫ cõmisit. Unde oculũ pro oculo. dẽtem ꝓ dẽte ⁊c̃. ⁊ ratio est In illis enĩ peccatis que fiũt mouẽte ꝯcupi scẽtia: punit lex scd̃m districtionẽ. In illis aũt que fiũt mouẽte ira: punit scd̃m eq̃tatẽ. ⁊ h̃ ẽ qꝛ mot⁹ ꝯcupiscẽtie ꝓnioꝛ ẽ ⁊ prioꝛ q̃ꝫ mot⁹ ire. Uñ Damas. Ira ẽ audax. vindex cõcupiscẽtie lese. Propt̃ qḋ pꝫ ꝙ mot⁹ concu piscẽtie p̃cedit motũ ire: ⁊ ꝓnioꝛ ẽ. vñ tota corruptio ⁊ totus fluxus malicie ẽ ex parte cõcupiscẽtie. Et ꝓpter h̃ peccata que sunt mouẽte ꝯcupiscẽtia: punit ſm districtionẽ: ⁊ determĩat ĩ illis rstitutionẽ sic pꝫ ĩ furto. ꝭ nõ sic ẽ de ira. Et ꝓpter h̃ lex taliõis. que punit peccata talia que fiũt mouẽte ira. pu nit scd̃m eq̃tatẽ. nõ scd̃m districtionẽ. Uñ nõ determĩat restitutionẽ aliquã ꝭ solũ pe nã ĩfert eq̃lẽ peccãti. Ad 5ᵐ dõ. ꝙ p̃miũ

mai⁹ aliqñ attẽditᷣ rõne maioris boni. aliqñ rõe maioris mali vitãdi. Ratio ḡ p̃cepti de dimissione matris sup pullos ĩcubãtis. fuit vitatio maximi mali videlicꝫ ydolatrie cõ suetudo. Quia ipi iudei ydolatrie faciebãt cõiecturatiões suas ⁊ auguria ĩ cãtu taliuꝫ aĩaliũ siue garritu. Et silr̃ ĩ aliq̃bus mẽbris sic ĩ extis. vt ḡ dimitterẽtᷣ cõsuetudo ista: et intenti essẽt ad cultũ dei ꝓmittebatᷣ equale p̃miũ pietatis: que erat in dimissiõe matris ĩcubãtis sup pullos. ⁊ pietatis que erat in honorãdo patrẽ. Et rõ fuit maximũ maluꝫ vitãdũ sic dictũ ẽ. Aliter dõ. s. ꝙ retribu tiões ꝓmisse nõ sp̃ fiebant scd̃m equitatem corr務põdẽtẽ meritis obseruãtie mãdatoꝝ. ꝭ qñqꝫ scd̃ꝫ beneplacitũ ꝓmittẽtis. ꝯsidẽata cõgruitate aliqua tñ ꝓmittebatᷣ min⁹ me rẽti quãtũ magis siue idẽ. vñ sic cõplacuit diuine volũtati ꝓmittẽ lõgeuitatẽ liberis ꝓpter sustẽtationẽ coꝝ ĩ q̃ꝫ ea quib⁹ hẽbãt esse. Silr̃ cõplacuit diuine volũtati ꝓmit tẽ lõgeuitatẽ ꝓmittẽtibus matrẽ pullorum viuẽ vt ad h̃ pullificaret siue pullos multi plicaret ad sustẽtationẽ vite ꝓximoꝝ. Pre terea multa erãt motiua ad honorãdũ paren tes. s. natura. siue ĩclinatõ nᵉ. debitũ: affectõ pietat̃ ⁊ hi⁹ q̃rũ nullũ erat motiũ ad ꝓmit tẽdũ matrẽ pulloꝝ viuẽ. ꝓptẽa qḋ ꝯducebꝫ vt maioris fieret promissio: et ex ista pte q̃ꝫ ex illa. maioris dico habito respectu ad aliud mandatum.

c

Onsequenter

querit de lege Moysi quãtũ ad ĩpletioneꝫ ꝑ xp̃m ꝓpter illḋ v̄bũ qḋ dicitᷣ Mathei 5°. Nõ veni soluẽ legẽ ⁊c̃. Prĩo an xp̃s legem ĩpleuit ⁊ quõ ĩpleuit. Scd̃o queritᷣ an ĩple uit oĩa. Quãtũ ad p̃mũ sic obicitᷣ. Omnis agẽs cõtrã ea que legis sũt: ẽ soluẽs legem: xp̃s ẽ agens cõtra ea que legis sũt. Ergo est soluens legẽ. Minoꝛ pꝫ Mathei 8°. habetᷣ ꝙ extendẽs manũ: tetigit leprosũ. ꝭ h̃ erat ꝓhibitum ĩ lege. ḡ fecit cõtra legẽ ⁊ ica sol uit eã. Sed nullus talis ẽ implens legem: ḡ xp̃s nõ ĩpleuit legẽ. Si ad p̃mã ꝓpositionẽ dicatᷣ ꝙ v̄a ẽ de his q̃ sũt s̃biecti legi. ꝭ xp̃s nõ erat s̃biectus legi. Tũc obr̃. Xp̃s añ bap tismũ ĩuenitᷣ legẽ ĩpleuisse ⁊ fecisse ea que erãt legis. ꝭ post baptismũ non fecit ea que erant legis generaliter ĩmo aliq̃ sic: aliqua ñ scd̃ꝫ ꝙ ei placebat. Ergo post baptismũ faciebat aliqua cõtra legẽ. ḡ ipsã soluebat.

Sꝫ tñ tūc ñ erat legi ſbiect⁹. ğ ñ oꝫ ad h ꝙ aliqs ſoluat legē: ꝙ ſit legi ſbiectus. Item Mathei 8°. Uade ⁊ oſtēde te ſacerdotibus Glo. Mittit ad ſacerdotes ne legē ſoluē vi detur. Uult ğ dice glo. ꝙ niſi miſiſſet ad ſa cerdotes ꝙ ſoluiſſet legē. Sꝫ mitti ad ſacer dotes h erat figurale. Et ſoluiſſet legē niſi h feciſſet. ğ ſilr ſoluit legē ī tāgendo lepro ſum. Quia ꝓhibitū erat ī lege ⁊ figurale. ſ nulľ ral īplet legē. ğ xp̄s ñ īpleuit legē. Itē dñs legis faciēs cōtra legē vr ſoluere legē: aliŕ tamē q̄ ſbditus legi faciens cōtra eam. quia ꝑmus vr ſoluē irrep̄bēſibilr. ali⁹ autē rep̄hēſibilr. Sed xp̄s qui ē dñs legis inue nit feciſſe contř legē. ğ ſoluit legē lꝫ tamen irrep̄bēſibiliter. Sed null⁹ ſoluēs legē ſiue r̄p̄hēſibilr ſiue irrep̄bēſibilr implet legē. īmo ē cōtrari⁹ legi. ğ xp̄s nō īpleuit legem.

Itē vr ī lege. Reddes dño tuo iuramen ta tua. h ē p̄ceptum morale iudiciale. ſ xp̄s p̄cepit cōtrariū hui⁹. Mathei 5°. cum dixit. Ego aūt dico vobis nō iurare oīo. ğ ſoluit legē quātū ad moralia: ⁊ nō īpleuit. Item 7° ad hebreos. Trāſlato ſacerdotio neceſſe ē vt legis trāſlatio fiat: Sꝫ trāſlatū ē ſacer dotiū p xp̄m. ğ legis trāſlatio fit p xp̄m. ſed vbi ē legis tranſlatio: eſt legis mutatio: ⁊ vbi eſt legis mutatio nō eſt legis impletio. Ergo per chriſtum non ē impleta lex. Itē 2ª cor. 3°. Si qđ euacuatur p gloriā ē. Multo magis qđ manet ī gloria ē: ⁊ appellat illud qđ euacuaŕ lege Moyſi. illđ qđ manet legē euāgelii. Ex h ſic obř. Nihil qđ euacuaŕ et nō manet īquātū hi⁹ īpletū ē. Sed lex Moy ſi p xp̄m ⁊ gloriā ei⁹ euacuaŕ ⁊ non manet ſicut habeŕ ibi. Ergo p xp̄m nō īpleŕ. Itē Ro. 13. Qui diligit ꝓximū. Legē īplenit ⁊c. ſi qđ ē aliud mādatū in h xbo īſtauraŕ glo. .i. cōtineŕ ⁊ īpleŕ. Ex quo obř ſic. Nihil qđ īpletū ē indiget īpletione. ſ mādata legis hn̄t mādatū de dilectiōe ꝓximi ī quo īpleŕ ğ nō īdigēt īpletiōe illa. ğ nō īplentur per xp̄m. Itē p̄ª ad Thi. p̄. finis precepti cari tas Glo. Impletio ⁊ cōſūmatio legis ē cari tas. ⁊ h gemīa ē ſcilicet dei ⁊ proximi: totā enī magnitudinē ⁊ amplitudinē diuinorū elogorum ſecura poſſidet caritas: qua deū ꝓximūq; diligim⁹: que radix ē oīm bonorū. Si ğ p mādatū de caritate īpleŕ lex: non ğ p xp̄m īpletur lex. Ad oppo^m oīs qui ad dit rei: qđ ei deē: ⁊ figure exhibet qđ figu rat implet rē ⁊ ipſiꝫ ſignū: ſiue figurā. Sꝫ in lege erāt p̄cepta vite agēde: ſcꝫ moralia ⁊ p̄cepta vite ſignificande. ſ. figuralia ſic̄ dicit Aug⁹ cōtra fauſtū ⁊ mādatꝫ uite agē de addidit qđ deerat ſic̄ pꝫ Mat. 5°. māda tis vite ſignificāde. ſ. figuralibus exhibuit qđ figurabant. Uñ ſup illđ Mat. 5°. Nolite putare ꝙ veni ſoluē legē. Glo. Adīplet xp̄s deū ꝓmiſſa ad īchoatiouē uite agende ſup addidit plura ad ꝑfectiōeꝫ moraliū p̄cepto rū ⁊ q̄ figuris tegebāŕ ⁊ futura figurabāt ī ſe pſic̄ ⁊ ī eccleſia: ſic q̄ figure uacue eſſēt: ⁊ ſine effectu: generalŕ ğ xp̄s legē īpleuit.

Solō vđ ꝙ xp̄s hō īpleuit legem: ſic̄ ipe met teſtatur ex ore ſuo. Mathei 5°. Cū dicit Nō veni legē ſoluere ſ adimpere: differenŕ tamen eā adīpleuit. Quia ſic ī lege ſūt tria .ſ. iudicialia. moralia. figuralia. ſic fuit mo dus īplēdi generalŕ legeꝫ a xp̄o. figuralia enī īplenit ſed h tripliciter. ſ. p terminatiōeꝫ p exhibitionē. p manifeſtationem ſcđm tria que ſūt cōſiderāda ī figuralib⁹. ſ. obſeruāª. ſignificātia. figura. Impleuit ğ figuralia p terminationē quātū ad obſeruātiā ſcđm qđ dič Aug⁹ cōtra fauſtū: de p̄cepti ⁊ ſacramē tis uet. teſ. Sepe hac multa iā diximꝰ vt in telligereŕ aliud ibi fuiſſe: qđ p gratiā noui teſtamēti faciēdo donareŕ īplēdū. aliud qđ p veritatē patefactā remouēdo demonſtra reŕ īpletū. Itē īpleuit figuralia per mani feſtationē: quātū ad ſignificātiā: ſcđm qđ dicit Aug⁹ cōtra fauſtū. Aliud erat quo h oportebat p figuratas ꝓphias pronūciari. ⁊ aliud ē quo h iā oportet p manifeſtam ři tatē redditāq; adīpleri. Itē īpleuit figu ralia p exhibitiōeꝫ: q̄ ad figurā. ſ. exhibēdo illud qđ figurabāt. Et h ē qđ dicit Aug⁹ cōtra fauſtū. Impleŕ lex uel cū fiunt q̄ ibi p̄cepta ſūt. vľ cū ibi exhibēŕ q̄ ibi ꝓhibita ſunt. Item ali⁹ ē mod⁹ īplēdi q̄ impleuit ip̄a moralia: ⁊ iſte ē p ꝑfectā boni opationē. Sed ad ꝑfectā boni opationē tria reqrunŕ .ſ. boni cognitio. boni executio. ⁊ poſt caſuꝫ releuatō. Et ſic īpleuit moralia quātum ad ꝑfectā boni cognitionē: q̄ᵗᵘ ad executionē: ⁊ quātū ad releuationē poſt caſū. Quātum aūt ad ꝑfectā boni cognitionē tripliciŕ īple uit. qr ad h ꝙ ſit ꝑfecta boni cognitio. oꝫ ꝙ ſit mali cognitio ꝑfecte: ⁊ ꝙ ſit boni cogni tio ꝑfecte. Itē oꝫ ꝙ ſit melioris cognitio ⁊ ſcđm h ē ꝑfectio moralium in euangelio. Implet enī ea quātū ad ꝑfectā mali cogni tionē. Cum dič dictū ē ātiquis. Nō occides.

⁊ ego dico vobis nō irasceris:⁊ sic de aliis
prohibitionibus mali: quas addit prohibi
tionibus legis. Silr̄ ⁊ quātum ad pfectam
boni cognitionē.tū dic̄. Diligite īimicos ue
stros. Itē īplet ea quātū ad cognitionem
melioris. Sic cū ipe addit cōsilio.vt si vis
pfectus esse vade ⁊ vēde oīa que habes et
da pauperib⁹. Et sic ḡ īpleuit ea quantū ad
cognitionē:⁊ hūc modū iplēdi tāgit Aug⁹
cōt̄ faustū. q2 nō itelligebāt iudei homici
diū nisi pemptionē corporis huāni:p quā
vita puaret̄. Aperuit dn̄s oēm iniquū motū
ad nocēdū fratri ī homicidii genē deputari.
Uñ ⁊ Jo.dicit. Qui odit fratē suū hoīcida
ē. Et qm̄ putabāt tātūmō corporalē cū femia
illicitā cōmixtionē vocari: Mechiā demon
strauit mgr̄ ēt talē cōcupiscētiā nihil aliud
eē. Fuit ḡ iste mod⁹ īpleāi in hoc q2 domin⁹
manifestauit quid bonū ⁊ qd malū ⁊ quid
meli⁹ sup Mat.5°. Glo. Cri. Mādatū xp̄i nō
ē cōtrariū legi. Sz latio ī se cōtinēs legem:
qui nō irascit̄ nō occidit. sed nō econuerso
Licētia irascēdi cā ē hoīcidii. tolle irā ⁊ ñ
fit hoīcidiū. Scd̄s mod⁹ implendi moralia
fuit ī dādo gratiā ad pfectā boni executio
nē. qd nō daf̄ p legē. Et h̄ tāgit Aug⁹ cont̄
faustū. Lex puaricatiōis reatu superbos de
uixit augēdo pccm̄: cū iubet qd adiplē nō
possunt. ipsi⁹ legis īplet̄ iusticia p gratiam
spūs ī eis: qui discūt a xp̄o mites eē atq3 hu
miles corde. Terti⁹ mod⁹ īplēdi moralia
fuit ī releuādo post casū: qd nō faciebat lex
Et hūc modū ponit Aug⁹ cōt̄ faustū dicēs.
Quia sb gratia positis: in hac mortali uita
difficile ē oīo īplere qd ī lege scriptū ē. Nō
cōcupisces illic p carnis sue sacrificiū: sacer
dos effect⁹ īpetrat vobis īdulgētiā. etiā h̄
adīplēs legē. ut q2 p nostrā īfirmitatē min⁹
possum⁹: p illi⁹ pfectionē recupēt̄: cui⁹ capiti
mēbra effecti sum⁹. vnde vult q2 nobis ipe
impetret īdulgētiā post casū vt releuemur
postq3 trāsgressi sum⁹: qd non poterat lex
facē. imo dānabat tales. vlteri⁹ ipe īpleuit
iudicialia vt. s. facerēt declinare a malo: ñ
tamē pfecte h̄ faciebāt. q2 triplex ē malum
.s. malū scd̄m se: ⁊ h̄ ē malū q̄ ad oēs. ⁊ tale
fuit repudium siue illicita sepatio maris et
femīe contra ordinē matrimonii. Est etiam
malū ex cōcoītātia: ⁊ h̄ ē malū q̄ ad plures
⁊ frequēter: ⁊ tale fuit talio. Licz enī possit
aliqñ accipi iuste aliq̄ vīdicta: vel talio est
tamē malū ī plurib⁹ ⁊ frequēter: q2 vix pōt
fieri sine libidine vīdicte. Est ēt malum ex
occasiōe ⁊ h̄ ē malū raro ⁊ ī paucioub⁹ tale
fuit iurare. Jurare enī lz ī se bonū sit: ⁊ non
simplr malū tamē aliqñ p̄bebat occasionez
mali. s. piurii: scz cū fiebat: frequēter tamen
erat ad declinādū malū. Unde hebreoꝝ 7°.
Oīa cōtrouersie finis est iuramētū. s ñ pfcē
declinabāt ista iudicialia a malo. facta aūt
ē pfecta declinatio p xp̄m. Uñ ɔt̄ iudiciale
de iuramēto dic̄. Nō iurabis oīo. Cōt̄ repu
diū dixit. Quicūq3 dimiserit vxorē sine cā
facit eā mechari. Contra talionē dixit. dico
vobis nō resistere malo: ⁊ h̄ fecit ut pfecte
nos faceret declinare a malo. Et hoc est
qd dic̄ Aug⁹ ɔt̄ faustū. Quia piurare graue
peccatū ē. Jurare āt sic̄ uerū iurare nullum
peccatū ē. s lōgi⁹ remot⁹ ē a fim iurando: q
nec iurare cōsuenit: q3 qui verū iurare. nam
iurare pclue ē ad piuriū. Maluit dñs nos
nō iurātes recedē a vero: q3 verū iurantes
ppīnqre piurio. Silr̄ dicit de talione. sic̄ ī
iurādo eriā: qui ꝟum iurat ppīquat piurio.
vnde ēt lōge abest qui oīo ñ iurat: ⁊ q̄uis
nō peccet q ꝟum iuret. Remotior tamen a
peccato ē q nō iurat. vñ admonitio ñ iurā
di cōseruatio ē a peccato piurii. Ita cū pec
cet: q p īmoderationē iniuste vult vīdicari.
Nō peccet āt q moderatiōe adhibita iuste
vīdicari vult remotior tñ ē a pccō iniuste
vīdicte q ñ vult oīo vīdicari. Et sic cū lex
istud cōcederet ppter declinationē a malo.
Xp̄s īplet p pfectā declinationez. cū iubet
oīo nō iurare nec resistē malo. Silr̄ de repu
dio dic̄ Aug⁹ illud de uxore nō dimittēda:
qd dn̄s p̄cipit Mat.5°. Cū ātiquis dictū sit
Quicūq3 dimiserit vxorē suā det ei libelluz
repudii: si diligēter ītueamur: videbimus
nō eē cōtrariū. vti q3 nolebat vxorē dimieti
a viro q hāc īterposuit morā: vt ī discidiū
anim⁹ p̄ceps ⁊ libelli cōscriptiōe refractus
absisteret: ⁊ qd mali esset uxorē dimittē co
gitarz p̄serti ut phibent apd hebreos scri
bē lr̄as hebreas nulli fas erat: nisi solū scri
bis. cū et excellētiorē pfitēntur sapiētiam.
⁊ si eorū essēt eqtate ac pietate p̄diti: ⁊ nō
tm̄ pfitnēt̄: imo ēt sectarēt̄. Ad hos igit̄
quos oz prudētes eē legis īterp̄tes ⁊ iustos
discidii dissuasores. Lex mitt̄ voluit eum
quē iussit libellū repudii dare. si dimisisset
vxorem. h̄ aūt īpleuit saluator cū iussit uxo
rē oīo nō dimittē. Ad rōes ḡ ī cōtriū. et
p̄mo ad p̄mū. Dō q2 solo figuraliū est duplr̄

uel quātum ad figurā: vel quātū ad ꝟitatē figure. Quantū ḡ ad figurā aliqua soluit ⁊ fec̄ cōtrariū figure: ꝯ nō quātū ad īteriorē figure ꝟitatē. Et h̄ ē qd dicit glo. sup illud Mat. 5°. Nolite putare qꝛ veni legē soluē: ꝯ adīplē. Xp̄s legē īpleuit qꝛ exteriores legis figuras solués impleuit ꝟitatem īteriorē: ⁊ sic pꝫ quō soluit ⁊ īpleuit figuralia. quia īpleuit quo ad ꝟitatē īteriorē exhibēdo eā.

Ad illud qd obicit de iurare qd ē ⁊ morale ⁊ iudiciale. ꝙ dn̄s fecit contrariū dd. sicut dictū ē reddē iuramētū ī lege: erat ad declinationē mali. Sꝫ illud qd dn̄s addidit fuit ad maiorē declinatiōē. s. oīo nō iurare Qui enī nō iurat lōge ē a piurio ꝙ̄ si ēt ꝟū iuret. Et ꝓpt̄ h̄ maluit domin⁹ nos n̄ iurātes recedē a ꝟo: ꝙ̄ ꝟum iurātes appropīq̄re piurio. Et sic eadē fuit īētio xp̄i ⁊ legis. cū dicit reddes dn̄o iuramēta tua. s. longe fieri a piurio.

Ad illud qd obicit translato sacerdotio ⁊c̄. Dd ꝙ p sacerdotiū xp̄i non est mutatio moraliū. ꝯ cōpletio. Sꝫ de figuralibus loquēdū ē duplr. : uel quātū ad obseruātiā ul' ꝙ̄tū ad auctē significādi ꝙ̄tū ad obseruātiā ē mutatio eoꝝ trāslato sacdotio. ꝯ n̄ quātū ad auctoritatē significandi: īmo adhuc habēt eā vt possit adhuc homo legere in ip̄is: ꝯ qd p̄us significabāt vt futurum. mō significāt vt p̄teritum: et sic remanent significātia n̄ mutata. Et h̄ ē qd dic̄ Aug⁹ cōtra faustū cessationē sabbatoꝝ sup uacua ducim⁹ ad obseruādū: ex quo spēs reuelata ē nr̄e quiet̄ etnē: nō tn̄ ad legēdū ⁊ itelligēdū sacrificia vet. tes. figure nostre fuerunt et oīa talia multis et variis modis vnū sacrificiū tui⁹ nūc memoriā celebram⁹ signauerūt. vnde isto reuelato ⁊ suo tpe oblato illa de agēdi celebritate sblata sunt. sed in signādi auctoritate msanerūt.

Ad 7ᵐ pꝫ solo. qm̄ euacuāt̄ quātū ad obseruātiā: ꝯ nō quātū ad auctoritatē significādi.

Ad octauā ⁊ nonam rōnē dd. ꝙ alr̄ erat p̄ceptū de dilectione dei ⁊ p̄ximi in lege: ⁊ in euāgelio. quia scd̄m formā legis p̄ceptū caritatis erat cū ꝓmissione boni tēporalis incitātis ad amorē xp̄i: ⁊ p̄ximi ⁊ ꝓmouētis. Et ideo erat ibi mandatū de dilectione impfecta. s. tracta p bonū tēporale. Et iō īdigebat adhuc īpleri. ꝯ illō q̄d additū ē a xp̄o īpleuit h̄ Uñ ī euāgelio ī p̄cepto de dilectione dei. n̄ allicit̄ hō ad caritatē p bona tēporalia. sed allicit̄ solū eternis. vn de precepto isti addidit domin⁹ ī euāgelio totis virib⁹ Luc. x°. Tūc enī totis viribus diligit̄ deus. quādo ē plena abdicatio boni tēporalis. ⁊ remanꝫ sola spēs boni eterni. Et hec ē pfecta dilectio. ⁊ sic solū bonis eternis trahitur homo ad amorē dei ī euāgelio. ⁊ ideo ē ibi p̄ceptū de dilectiōe pfecta. Et ī hac ē pfecta īstauratio alioꝝ nō scd̄m qd datū ē. ꝯ scdꝫ formā legis. Et sic p xp̄m ē īpletū mādatū de caritate qd datū erat scd̄m formā legis. hoc est qd dic̄ Aug⁹ cōtra faustū. tēporaliū rerum ꝓmissiones testamēto veteri contineri. Et iō testamētū vetus appellari nemo vestrū ambiget ꝙ eterne vite ꝓmissio regnū celorū ad nouū testamētū ptinet.

Ad scdꝫ qd queritur de mō īplēdi. Dd ꝙ oēs isti modi possūt ibi assignari. Quedā enī p executionē īpleuit ꝯ n̄ oīa: īmo solū expedientia. Quedā p additionē ut moralia p exhibitionem: quātū ad figuralia: quātū ad ꝟitatē īteriorē exhibēdo eā p terminationē. quātū ad obseruātiā eoꝝ p declarationē. quātū ad oīa. Rōnes ī cōtrariū quatū nō pꝫ solo soluētur īferius maxīe quātū ad istud qd obicit de circūcisiōe ⁊ de non cōcupiscere. qd ēt ꝓhibet̄ ī lege sicut ī euāgelio christi.

Consequenter que

rit̄ quoꝝ ē īpletio facta p xp̄m: an generalit̄ oīm uel nō. Ad qd sic Mathei 5°. Nō veni soluē legē ⁊c̄. Glo. Significātia p īpletionē cōsumet̄ ex quo pꝫ ꝙ cōsumata sunt ibi oīa que legis sūt. ⁊ silr̄ Mat. 7°. In fine tūcōsumasset Ihesus sermones hos. Glo. Nihil ꝑfectiōis hꝫ h̄ sermo. Ergo ī sermōe de monte cōsūmauit Ihes⁹ oīa: que erāt ī lege. Ad oppo^m. Nō fec̄ ibi mētionē de cerimōialib⁹ ḡ nō īpleuit illa. ḡ nō oīa ibi cōsūmāt̄. Itē cerimōialia trāseunt quātū ad obseruātiā. ḡ ibi nō īplēt̄. Silr̄ de iudicialib⁹ cōstat ꝙ nō īpleuit ibi oīa: qꝛ de multꝭ iudicialib⁹ nō fit ibi mētio. ꝯ solū de trib⁹. s. de talione ⁊ repudio: ⁊ de iuramēto prout ē iudiciale pro vt. s. ē ad terminād causas ⁊ cōtrouersias. Silr̄ de moralib⁹ pꝫ ꝙ nō īplentur ibi vniuersaliter a dn̄o. quia p̄cepta p̄me table nō ponūt̄ ibi. sed illa erāt p̄cipua p̄cepta: qꝛ ordinabāt ad deū. Precepta 2ᵉ ad p̄ximū. ḡ dimisit precipua ad īplēdū. Silr̄ illud videt̄ de p̄ceptis scd̄e tabule: qꝛ ibi nūquā fit mētio de isto mādato. Honora patrē: qd ē scd̄e tabule. ḡ non īplēt̄ ibi. nō ḡ vliter

iplet ibi moralia. Itē quātū ad mādatuȝ
de cōcupiscētia istud pȝ. quia i lege dr. Nō
cōcupisces nec plus addit euangeliū. ergo nō
iplet ibi. Si dicat ꝙ i lege loquit solū de
cōcupiscētia ꝓgressā i actū exteriorē. Euā
geliū aūt cū h ꝓhibet cōcupiscētiā iteriorē
Cōtra Ro. 7. Cōcupiscētiā nesciebā: nisi
lex diceret nō cōcupisces. s falsum videtur
qd dic aplus. Nisi lex ꝓhiberet concupiam
iteriorē: qr loquit de iteriori. Itē in lege
ꝓhibet cōcupia mulieris ⁊ reꝝ. In sermōe
āt dñi solū cōcupia mulieris. Itē sup illō
concupiam nesciebā nisi lex diceret ⁊c. Glo.
Bona ē lex que dū h ꝓhibet oīa mala ꝓhi
bet. ergo i lege ꝓhibitiōis cōcupiscētie. omīa
mala ꝓhibet. Ergo nihil addidit euāgeliū
Itē ibi dic glo. Q ex ɔcupiā oīa mala ueni
ūt. ergo ꝓhibēdo ɔcupiāȝ ꝓhibȝ lex cāȝ oīȝ malo
rū. ergo ꝓhibet ⁊ absciduēt in lege oīa mala i
sua causa. ergo lex ē i sua plēitudie. Nō ergo iplet
moralia ꝑ euāgeliū xpi maxie quantū ad h
mādatū n cōcupisces. Xps ergo nō ipleuit oīa
Solō dō scdm ꝙ dicit Aug9 cōt faustū
Lex ꝑ Moysē data ē. Gra ⁊ ṽitas ꝑ Jhesuȝ
xpm facta ē ⁊ sūptū ē Jo. i. Scdm hoc ergo dō.
Q lex iplet duplr a xpo. ꝑ modū grē: ⁊ per
modū ṽitatis. Unde dic de ꝑcept et sacra
mētis vet. tes. Sepe ac multa iā diximꝰ vt
itelligeret aliqd ibi fuisse qd ꝑ gratiaȝ noui
testa. faciēdo donaret implēdū. aliud qd ꝑ
ṽitatē patefactā remouēdo demōstraretur
impletū. Per modū aūt grē duplr. vno mō
eo ꝙ datur gratia executiōis. Alio mō eo ꝙ
dat grā releuatiōis post casū h enī duplex
grā necessaria est operanti ad h ꝙ exequat
opus suū: ⁊ maxie 2a eo ꝙ cōtigit cadē ꝓpt
ifirmitatē. Xps ṽo iplet legē. quia precipit
⁊ dat gratiā exequēdi siue iplēdi. Lex autē
solū ꝑcipit. s nō dat gratiā ad iplēdū. Un
Aug9 ɔt faustū. Lex supbos ꝑuaricatiōis
reatu deuīxit augēdo pccm. cū iubet qd ad
implē nō possūt: ipsiꝰ legis iplet iusticia ꝑ
gratiā spūs s eis: qui discūt a xpo mites eē:
atq; humiles corde. Alio mō ipleuit cōfe
rēdo gratiā releuātē: Et sic dic ibi Aug9. qr
sub gratia positis in hac mortali vita diffi
cile ē oī mō implere qd i lege scriptum est.
Nō cōcupisces illic ꝑ carnis sue sacrificium
sacerdos effectꝰ nobis ipetret indulgētiā.
h adiplēs legē: ut qd ꝑ nostrā infirmitatez
minus possūmꝰ. ꝑ illiꝰ ꝑfectionē recupetur.
Per modū aūt ṽitatis ē ipletio multipliciter

vt repetamꝰ breuit ꝑdicta. qr valde vtilis
ē materia. s. quātum ad figuralia moralia ⁊
iudicialia. Quātū ad figuralia ē triplex
modꝰ. q dictus ē. s. ꝑ terminationē quātū ad
obseruantiā: ⁊ ex h dr ipletio ꝙ cessat ista:
et succedit alia: melior obseruātia iplentur
ēt ꝑ manifestationē: quo ad significatiua. ꝑ
exhibitionē quo ad figurā. Silr impletō
moraliū triplr. vt visū ē pleniꝰ: maxie quo
ad cognitionem triplicē. quia iꝑfecta boni
opatiōe. oȝ ꝙ cōcurrat ꝑfecta noticia mali.
h nō dedit lex. imo qn dixit. Nō occides so
lum de actu exteriori dedit noticiā. Sȝ xps
dō Nō irasceris: addidit noticiā mali actꝰ
iterioris. Silr dat in euāgelio ꝑfecta no
ticia boni. Cū dr. Diligite iimicos vestros:
⁊ nō in lege. Ulteriꝰ i lege ē cōsūmatio. s. ꝑ
fecta noticia melioris ꝙ ē cōsilio Mat. xix.
Si vis ꝑfectus eē vade ⁊ vēde oīa ⁊c. Si
militer vt dictū ē quātū ad moralia: q erāt
i declinatiōe mali: ē triplex ipletio. Q ergo
querit. vtrū oīa iplent ꝑ xpm. Dō sic dicit
glo. sup illud Mat. 5. Non veni legē solue
⁊c. Xps ē legis ⁊ ꝓphetaꝝ virtꝰ: ꝑ quaȝ oīa
iplent. Ergo oīa iplet ꝑ xpm. Et i sermone
generali de monte. Ad illud ergo qd obr in
cōtrariū dō. ꝙ sūt moralia ꝑme tabule ⁊ 2e
Moralia ꝑme table ordināt animā ad deū.
Moralia aūt 2e tabule ad proximū. scdm h
ergo dō. ꝙ oīa cerimonialia dependebāt a mā
datis ꝑme tabule. qr oīa erāt data ad diui
nū cultum: ⁊ vt hō reuocaret ab ydolatria
sicut dictū ē: ⁊ ideo ordinabāt ad deum. et
reducebāt ad moralia ꝑme tabule et ideo
iplent cerimonialia i illis sicut i cā. Judi
cialia ṽo qr erāt ad cōseruādam pacem ad
ꝓximū: depēdebāt a moralibus scde tabule
que erāt ad ꝓximū: ⁊ ideo implet in illis. Et
ita nō oportuit fieri mētionē cerimonialiū:
⁊ iudicialiū ꝑ illū moduȝ: quo dabantur ꝑ
legem i ipletiōe legis Mat. 5. quia ipletio
illorum fuit in cā. ⁊ sic patet vbi illa ipleta
sūt. Ad illud qd obr ꝙ nō fit mentio de
mādatis ꝑme tabule dō. ꝙ aīa habet in se
ꝑtē qua ordinat ad supiora: sicut ad deum:
⁊ qua ordinat ad inferiora sic ad ꝓximum.
Et scdm hūc duplicē ordinem duplex ta
bula ē. Et dicūtur mādata ꝑme tabule: que
ꝑtinent ad ordinē aīe ad deū. Mandata 2e
tabule que ꝑtinēt ad ordinē aīe ad ꝓximū:
⁊ scdm h hȝ aīa duplicē ipletionē. ⁊ ē iple
tio istoꝝ mandatoꝝ. In illa ergo ꝑte attēdite

ne iusticiā vestrā faciatis corā hominib9. ꝛ ē īpletio omniū: que ptinēt ad ordinem aīe ad deū. Et sic ē ibi īpletio moraliū p9 table
Et qd obr̄ ꝙ nō fit ibi mētio de illis scđm ꝙ cōuersio aīe ī deū ē duplr̄. s. sicut in suum pricipiū: ꝛ sic ī suū finē. ꝛ h̄ scđa ē cōuersio pfecta. Jntentio ḡ legis quātū ad mādata pme tabule erat vt cōuerteret aīa in deuz: tāq̄ ī suū pricipiū. Uñ ītēdebat lex. vt per exhibitū bñficiuz recogitaret aīa creatorē suū ꝛ adoraret. Sed vlterius p legē xp̄i est cōuersio aīe ad deū: tāq̄ ī suū finē. Et h̄ est cōuersio pfecta: h̄ est q̄ non reuertit in ip̄m vt ī pricipiū ppter beneficiū acceptū. īmo tota ītentio fert in ip̄m sic ī finem. Et sic mādata pme tabule īplent p euāgeliū quia p ip̄m fit pfecta aīe ī deū cōuersio: p illa aūt nō. Quare aūt nō fit ibi mētio de ip̄is. patz qr mādatis pme tabule p euāgeliuz non fit aliqua additio formalit. Que quidē sit sicut forme ad materiā. ſ ē additio sic finis. h̄ est ex pte ordinis ad finē. ſ nō fit illis additio sic ad materiā. vnde illis nihil addit. finis enī extra ē: ꝛ nō int. ꝛ ppter h̄ nō ē necesse fieri mētionē de ip̄is ppter istā additionē. Sed mādatis scđe tabule de quibus fit ibi mētio ē additio sicut forme ad materiam. qm̄. s. ei qđ ē nō occidē addit nō irasci. Affectus enī est sicut forma ad actū. Et ideo oz de ill9 fieri mētiōez ad sui cōpletionē: nō aūt de istis. Ad aliud dđ. ꝙ mādata scđe tabule ibi īplent. Per illa enī ē ordo ad pximū ſ h̄ duplr̄. s. scđm beneficentiā. cū dicit Honora patrem. Et scđm īnocētiā cū dicit Nō occides. Scđz aūt benefīcētiā erat ordo īpfect9 in lege. quia erat solū ī pte. s. ad pximū. quia nō p̄cipiebat honorē nisi patri. ſ p euāgeliū ē ordo iste pfectus. qr p̄cipit bñficētiā non solū patri ſ ēt fratri ꝛ amico et etiā īimico. unde dic lex euāgelii. Qui petit a te da sibi. Et ēt dic orate pro psequētibus vos. Silr̄ ordo scđm īnocētiā ad pximuz p legē erat īpfect9. Quia ibi erat solū phibitus act9 nocēdi ī v̄bo: in ope: in voluntate. Jn ope cū dic Nō occides. qr v̄bo vlterius est act9 nocēdi ī affectu. phibet xp̄s illū. cū dic Nō irasceris ꝛc. ꝛ sic īplet quantū ad h̄ qđ erat diminutū. Jtē lex phibet actū nocēdi ī v̄bo cū dic. Non falsū testimoniū dices. q̄2 ad h̄ xp̄s īplet. cū dic. Sit sermo vester ē ē. n̄ nō. Silr̄ ī expetitōe vīdicte que est in taliōe addit nō resistē malo. Silr̄ lex phibz actū nocēdi ī voluntate cū dic. Nō concupisces rē pximi tui. Xp̄s aūt implet vlteri9 cū docet boīez errogare sua: nō enī cōcupiscit aliena q errogat sua. Ad aliud qđ obr̄ ꝙ bona ē lex. que dū ɔcupiscētiā phibet ꝛc dđ ꝙ v̄bū ē quodāmō ī cā. ſ notādū ꝙ aliud ē de virtute legis: ꝛ forma legis. Attēdēdo enī virtutē legis. Lex phibet cōcupiām. n̄ solū exteriorē ſ interiorē. qr puniēdo exteriorem reprobabat interiorē. Sed attēdēdo formaz legis: scđm ꝙ punit pena tēporali dicendū ꝙ nō. Nō enī punit ɔcupiscētiā interiorem. Et ratio hui9 ē. Quia lex Moysi nūq̄ punit nisi sub testimonio ꝛ maxīe pluriū. Uñ 35°. numeri dr̄ Homicida sb̄ testib9 punit ad vnī9 testimoniū null9 cōdēnabitur: nullus aūt pōt ferre testimoniū de cōcupiā īteriori Et iđ scđm formā legis qua punit n̄ phibebat eam. ſ solū exteriorē pgressiuam. phibebat enī manū nō animū. qr puniebat manū nō animū. Si ḡ cōsiderer illud qđ cadebat ī forma legis nō phibet interior motus: ſ solū exterius progrediens

C Onsequenter ingrediendum est de obseruātia legis quātum ad onus. ꝛ h̄ ē querē quid magis oneret an lex an euāgeliū. Et pmo ex parte onerīs 2° ex pte ferētis. Quātū ad pmū duo q̄rūt. Primo an obseruātia legis magis oneret quātū ad facultatē p̄ceptoꝝ. Scđo an magis oneret quātū ad numeꝝ p̄ceptoꝝ. Quātū ad pmū querit. an obseruātia legis magis oneret quātū ad difficultatē p̄ceptoruz: q̄ obseruātia euāgelii: uel ecōuerso. Ad qđ sic. Oīs obseruātia que ē difficilior ad exequēdū magis onerat. Sz obseruātia p̄ceptorū euāgelii difficilior ē ad īplendum: q̄ obseruatia p̄ceptorū legis. Ergo on9 euāgelii maius ē ꝛ graui9 quātū ad difficultatez p̄ceptorū q̄ on9 legis. Minor patz Jo Criso9 Sup illud Mat. 5° Qui soluerit vnū de mādatis istis mīmis. dic mādata Moysi ī actu quidē facilia sūt. ꝛ iđ ī r̄muneratiōe modica sūt. Jn trāsgressiōe vero magna. Mādata aūt xp̄i ī actu quidē difficilia sūt. ꝛ iđ ī r̄muneratione magna. Jn transgressione vero parua sunt. Sunt ḡ difficiliora mandata xp̄i siue euāgelii q̄ mādata legis. Jtē p9 Jo. 3°. Jn h̄ cognouim9 caritatē dei q̄ ille animā suā pro nobis posuit: ꝛ nos debem9 pro fratrib9 animā ponē. h̄ aūt difficillimū ē

Sz ad h n̄ tenemur ex lege: s ex euāgelio. g̃ magis onerat euāgeliū q̃ᵐ ad difficultatē p̄ceptoꝝ q̃ lex. Itē quātū ad animā penitentem istud pꝫ qr ī lege aīe penitēti determiat vnū qd ē cōe cū aīa penitente tēpore gratie. s. sacrificiū deo spūs cōtribulat⁹ ꝛc. vltra h pro satisfactiōe determiat in lege satisfactio ī carne aliena. s. ī carne aīalis q eam sacrificet dn̄o: sicut pꝫ per totū leuit. s ī euāgelio determiat satisfactio in carne ꝓpria. vt ꝓpā carnē mortificet ꝛ sacrificet dn̄o ꝛ non alienā. s h ē grau⁹ ꝛ difficilius q̃ mortificare carnē alienā. Ergo difficilior ē obseruantia legis euangelii: q̃ legis: ꝛ ita onus grau⁹. Q aūt p̄cipiat ita sm euāgeliū pꝫ Ro 6°. Sicut exhibuistis mēbra vestra seruire īmūdicie et īiquitati ad īiquitatē. Ita nūc exhibite mēbra uestra seruire iustiᵉ ī sāctificationē et Ro. 12°. Obsecro vos fratres vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuētē ꝛc. Itē talis ē cōpatio existētiū tpe legis ad existētes tpe gratie uel euangelii. qual' ē compatio puuloꝝ ad adultos. gal. 3°. Cū essem⁹ paruuli sb elemētis mūdi eramus seruiētes ꝛc. Sz puulis nō sūt onera grauia īponēda: īmo adultis. g̃ sūma sapīa que oīa cū discretiōe facit: nō īposuit grau⁹ onus. īmo leui⁹ existentibus sb lege q̃ existentib⁹ sb euāgelio. Ergo difficili⁹ ē onus euāgelii q̃ legis. Ad oppᵐ Mat. 11. Iugū meū suaue est ꝛ on⁹ meū leue. Et loquit de onere euāgelii p cōpationē ad legē. Ergo vult dicē saluator ī euāgelio. q leui⁹ sit on⁹ euāgelii ꝛ suaui⁹ q̃ on⁹ legis. Itē eodē. c dic. venite ad me oēs qui laboratis. s. p legē. quia ibi loquit p cōpationē euāgelii ad legē. Item act. 15 dic beat⁹ Petr⁹. Quid tēptatis īponē iugū sup ceruicem discipoloꝝ: qd neq̄ nos neq; patres nostri portare potuimus. Ergo ita difficile ē on⁹ legis: q null⁹ pōt portare nec potuit. g̃ difficili⁹ ē q̃ onus euangelii.

Solō dō q duob⁹ modis ē difficultas oneris aut quātū ad actū: aut quātū ad affectū

Quātū ad actū duob⁹ mōis ē difficultas oneris. qr uel respectu multitudīs p̄ceptoꝝ vel respectu pfectiōis p̄ceptoꝝ. Prīo modo simpl'r difficilior et onerosior ē obseruātia legis q̃ euāgelii. Unde quātū ad h qd dic beat⁹ Petr⁹ act. 15°. Q h iugū neq; nos neq; patres nr̄i portare potuim⁹. Scd̄o modo maior est difficultas ꝛ onerositas ī actu in euāgelio q̃ in lege: scd̄m qd habet Mat. 7°. Arta ē via que duc ad vitā. h ē scd̄m euangeliū. ꝛ dicit arta respectu legis. qr magis hꝫ de difficultate ī pfectiōe mādatoꝝ q̃ lex Sic pꝫ de istis. Relinquere oīa ꝓpter xp̄m. mortificare carnē: que n̄ p̄cipiūt sm legez. ista pfectiora sūt q̃ alqd qd sit ī lege. Si aūt loquamur de difficultate quātū ad affectū dicim⁹. q duplex ē affect⁹. s. timentis et amātis. Psal. Testimoniū suscitauit ī Jacob. Glo. Initiuz ē vet. tes. quia ibi ē timor: q est īitiū sapīe. Finis v° ē nouū testamētū. qr h ē xp̄s. qui ē finis ad iusticiā oī credenti. qui dat spm quo caritas diffūditur ī cordibus nostris. ꝛ phil. 3° Scd̄m iusticiā que ī lege ē Glo. Que timore nō amore seruire facit. Secūdū h ergo dō. Q ī lege ē affect⁹ timentis In euāgelio aūt ē affect⁹ amātis. ꝛ h patet de rōe ꝛ forma vtriusq̄ legis. qr dispositio generata ex comphēsione veteris legis est generatiua timoris. Illa v° que generat ex cōphēsione noue legis: generatiua amoris. Affect⁹ aūt timoris hꝫ difficultatē ī opādis nō aūt affect⁹ amātis. īmo nihil grauat ipsū: ꝓpter h loquēdo de difficultate oneris qᵐ ad affectū. maior ē difficultas ꝛ onus in obseruātia legis q̃ euāgelii. Sed si querit quid simpl'r magis oneret. Dō q duplex est onus. s. onerās. ꝛ onus adminiculās: siue adiuuās portātē. Priᵐ on⁹ ē obseruātia legis. 2ᵐ ē obseruātia euāgelii. qr est on⁹ leuans portātē. ꝛ h p gratiā quā ɔferūt sacramēta euāgelii: ꝛ mādata q̄ dāt vt fiāt ex amore ꝛ sic habēt vnde adiuuēt portātē: qd tamē nō ē ī moralibus legis. qr ex timore īplent: neq̄ cōferūt gratiā adiuuātem īquātū hi⁹. Et ponit beat⁹ Bernard⁹ ī quadā ep̄la sua loquēs de h exᵐ de quadriga dicens. Quadriga amoto iumento sarcinā que ab ipso moueri nō poterat auget quidē: s portabiliorē fac. on⁹ oneri addit ꝛ min⁹ onerat. sic ꝛ oneri grauissimo legis accedens q̄driga euangelii auxit pfectionē: difficultatē diminuit. volens p h dicē. q sic est de quadriga addita iumēto cū qua meli⁹ ꝛ mai⁹ on⁹ portat ꝛ tn̄ on⁹ addit oneri: sic ē de euāgelio qr licet maius sit onus addito euāgelio. qr onus addit oneri. tamē simpl'r min⁹ onerat vnde augmētū pfectionis qd ē ī euāgelio. facit ad diminutionem oneris. ꝛ sic pꝫ solō ad illud qd querebat de onere quātum ad difficultatē p̄ceptorū. Licet enī difficiliora simpl'r sint p̄cepta euangelii. et mai⁹ onus

euãgelii ĩ ſe q̃ legis ſimplr. tñ min⁹ onerat.

Conſequenter querit an plus oneret euãgeliũ q̃ lex quãtũ ad multiplicitatẽ p̃ceptoꝝ. Ad qḋ ſic arguitur. 1°. Dic Petr⁹ de onẽ legis: q̃ h̃ ẽ on⁹: qḋ neq; nos neq; patres noſtri portare potuim⁹. Et vule dicẽ h̃ vt uidet ꝑpt multiplicitatem p̃ceptorũ. g̃ grauior ẽ obſeruãtia legis q̃ⁿ ad multitudinẽ p̃ceptoꝝ q̃ euãgelii. Itẽ Aug⁹ ĩ libro de v̄a religiõe dic. q̃ multe cerimõie ꝛ obſeruãtie ĩpoſite ſunt iudeis ꝑpt eorũ diſſolutionẽ: ut ꝑ eas. diſſolutiões eoꝝ opprimãt ꝛ nõ poſſit uacare malis. ſi ſemp ĩteti ſit ad bonũ: ſ ita nõ ẽ ĩ euangelio. grauior g̃ ẽ obſeruãtia legis q̃ euãgelii quãtũ ad multitudinẽ p̃ceptoꝝ. Ad opp^m Mat. 5°. Non ueni ſoluẽ legẽ ſ adĩplẽ. Glo. Adimplet xp̃s dum p̃miſſis ad ĩchoatiõnẽ addit plura ad ꝑfectionẽ. g̃ plura ſũt mãdata xp̃i: q̃ legis. g̃ plus onerat euãgeliũ quãtum ad multitudinẽ p̃ceptoꝝ. Solõ dõ q̃ quãtũ ad ſacramentalia ꝛ cerimonialia legis maior ẽ numer⁹ p̃ceptoꝝ ĩ lege. nec iſta h̃ñt ẽt in ſe rõnẽ iuuãdi portãtẽ. ſicˉ h̃ñt ea que ſũt ĩ euãgelio: ſ grauãdi ꝛ onerãdi. Sꝫ quãtuꝫ ad moralia dico: q̃ maior ẽ numer⁹ ĩ euangelio quantũ ad p̃cepta. Et quãtũ ad hoc dic glo. Mat. 5°. Q ſupaddit plra ad p̃ceptionẽ nõ tñ ꝑpter h̃ ſequit q̃ magis oneret euãgeliũ q̃ lex: licet ſit mai⁹ onus quo ad moralia quia preſtat adiutoriũ portati. Cꝫ g̃ obiẽ q̃ ſit maior multitudo p̃ceptoꝝ in lege dõ q̃ illa auctoritas actuũ loquit quãtum ad cerimonialia. Quãtũ aũt ad moralia: ꝛ ſi ſit maior multitudo p̃ceptoꝝ in euãgelio non tamẽ tãtũ onerat: ĩmo ſubleuat. Eſt enĩ on⁹ ad cõprimẽdũ ſicut illud qḋ fert ꝑ timorẽ: ꝛ tale ẽ on⁹ legis ad leuãdũ: ſicut qḋ fertur ꝛ ſuſtinet ex amore: ſicˉ uidemus de pennis auiũ q̃ addũt on⁹: ꝛ tamẽ leuãt auẽ in ſuo volatu: ſic ẽ onus euãgelii. ꝛ h̃ exẽplũ ponit beat⁹ Ber. Occurrit mihi de pẽnis auium q̃ vtrũq; coaptẽ quodã ſĩgulari mõ corpu lẽtiorẽ reddũt ſ̃bam ꝛ agiliorẽ. mirũ opus nᵉ. Unde ergo ceſſit materia. ĩde ſ̃ba leuigat ꝛ quãtũ creſcit ĩ maſſa: tãtũ decreſſit ĩ põdere. Sic g̃ ẽ de p̃ceptis additis ꝑ euãgeliũ: quia lꝫ maior ſit numer⁹: tñ alleuiant. Unde quãtũ creſcit ĩ obſeruãtiis moralib⁹ tãtũ decreſcit ĩ põdere.

Conſequenter queritur de onere legis ex parte ferẽtis. Quis ſcilicꝫ magis onerat: an ferẽs legẽ an euangeliũ.

Et oſtẽdit q̃ ñ magis onerat vn⁹ q̃ ali⁹. ĩmo q̃ ſe habent vt excedentia et exceſſa.

Quia dicunt aug⁹. ꝛ Origẽs q̃ ĩ nouo teſ. ſũt ꝑtinẽtes ad vetus ꝛ econuerſo. quia in vet lege. Quicũq; ſeruabant legẽ ex amore erãt ꝑtinẽtes ad nouũ. qui aũt in noua lege ſeruãt euangeliũ: quãdo nõ ex amore. ſed ex coactiõe ꝛ timore: ſũt ꝑtinẽtes ad vet⁹. Ex h̃ obiẽ q̃ñ debilior ẽ ſuſtinẽs: plus oneratur a ꝑuo onere q̃ fortis a magno. Silr quãdo facit hõ illud qḋ facit ex timore ꝛ actione: magis onerat q̃ qui fac ex amore. Ergo cũ ĩ lege ſint quidã fortes quidã debiles ꝛ silr ĩ euãgelio. Silr cũ vtrobiq; ſint ſuſtinentes pond⁹ ex amore ꝛ timore. Ergo ſũt q̃dã in lege quos nõ grauat põdus legis. ꝛ q̃dã quos grauat. Silr quidã ſũt ĩ euãgelio q̃s grauat põdus euãgelii. Quidã quos nõ. g̃ nõ magis grauat ferens legẽ: q̃ ferẽs euangeliũ: nec ecõuerſo. ĩmo ſe habẽt ut excedẽᵃ ꝛ exceſſa. quia vtrobiq; quidã grauãt q̃daꝫ nõ. Itẽ ĩ lege erãt quedã cerimonie que ꝑtinent ad cultũ diuinũ: ſicut ſacramẽtalia Quedã ad abſtinẽtiã ciborũ ꝛc. de p̃mis cerimonialibus fuit opĩo quorũdã iudeorũ. q̃ hec erãt ꝑfectiora q̃ mãdatũ de dilectione ꝑpter h̃ Mat. xi. Querunt iudei a domino Magiſter qḋ ẽ mãdatũ magnũ ĩ lege. Alii aũt dicebãt q̃ mãdata de dilectiõe erãt maiora ꝛ ꝑfectiora illis. Ratio aũt p̃moꝝ fuit: q2 qui ſeruit ĩ effectu: plus exhibet q̃ q ſolũ ſeruit ĩ affectu. Ergo maior ẽ obſeruãtia et difficilior illoꝝ cerimonialiũ q̃ mandati de dilectiõe. Sꝫ domin⁹ illud determĩat ibid.

Sꝫ ponat q̃ aliquis exhibeat obſeruãtiã illoꝝ cerimõialiũ ſ nõ ex amore: ſ ex timore ꝛ coact⁹. Cõſtat q̃ illi eſt graue ꝛ onerosum Alii aũt q exhibẽt ex amore ñ eſſet onerosa illa obſeruãtia nec difficilis. Ergo silr in lege ꝛ euãgelio illis q obſeruãt ea ex timore: difficile ꝛ onerosũ: iſtis aũt qui obſeruãt ex amore nõ ẽ onerosum. Ergo ſe habẽt ferẽs euãgeliũ et legẽ vt excedẽtia ꝛ exceſſa. qa ferẽti euãgeliũ ex timore graui⁹ on⁹ ĩponit q̃ ferẽti legẽ ex amore ꝛ ecõuerſo. Itẽ dic aplus. Juſto nõ ẽ lex poſita p̃ᵃ ad Thi. p̃. Et h̃ dr quia ſpontanee ĩplet ꝛ ex amore q̃ ſũt legis nõ ex timore. Sꝫ ꝑpter h̃ iniuſtis eſt

posita lex: quia ex necessitate implēt legem: et ex coactiõe. pmis non erat difficile onus legis. Secūdis erat difficile. Silr ĩ euāgelio ita ē φ quidā ĩplēt euāgeliuz ex caritate et amore: ⁊ illis nõ ē onus euangelii difficile. quidā ex necessitate ⁊ timore seu coactione ⁊ illis est difficile. Ergo se hñt lex ⁊ euāgeliū vt excedētia: ⁊ excessa quātū ad ferentē onus vtriusq̧. Itē duplex ē hõ interior et exterior. ꝭ quantū ad hominē exteriorē grauior ē obseruā legis. q̄ᵐ ad hoīez ĩteriorē. grauior ē obseruā euāgelii. ḡ unū ñ excedit alterū quātū ad ferētes. ꝭ se hñt vt excedētia ⁊ excessa. Minor pz. qm̄ vita hominis exterioris sustētaꝫ p cibos. videmus autem ĩ lege eē plura cerimonialia de sbtractione ciboꝝ ⁊ abstinētia ab illis. ĩ euāgelio autez nihil tale sbtractū ē: nec aliqua abstinētia īposita a cibo. Ergo quātū ad exteriorē hominē grauior ē lex q̄ꝫ euāgeliū. Silr quātuz ad hoīez ĩteriorē grauior ē obseruātia euāgelii. qꝛ euāgeliū cohibet volūtatē seu aīaz lex aūt nõ: ꝭ manum. Ergo euāgelium plus cohibet hoīez ĩteriorē q̄ꝫ lex. qꝛ lex nõ aufert volūtatē mali pñcipalr: ꝭ facultatē. Euangeliū ecõuerso. qꝛ oīo aufert volūtatē. Ergo grauiꝰ ē euāgeliū q̄ᵐ ad istū: grauior est lex quātū ad illū. Nõ ḡ plus ē simplr de onere ĩ lege q̄ꝫ ĩ euāgelio: nec ecõuerso q̄d ad ferentes. imo se hñt vt excedētia ⁊ excessa. Solutio ad h̄ dd ē. Q simplr magis oneratur ferēs legē: ⁊ stās sb lege. q̄ꝫ ferens euāgeliū oībus etiā paribꝰ ĩ ipis. Uñ ⁊ si pares haberent caritates. magis tñ oneraretur adhuc ferēs legē. qꝛ onꝰ euāgelii de se pstat dispositionē ad portandū. qꝛ totū qd ē ĩ euāgelio ē ad modū pene ⁊ flāme. qꝛ toᵐ ē ĩflāmatiū amoris: ⁊ calefactiū amoris: ⁊ iõ de se subleuat portātē. sic nõ ē de onē legis. qꝛ nõ dat gratiā nec tātā dispositiõez ad sui portātē imo ipm ē onus ɔprimēs portātē ⁊ ñ leuās. Et h̄ ē qd dicit btatꝰ Bernardꝰ. Libet admirari q̄ꝫ leue sit onus ꝯitatꝭ. Nā ꝯe leue est qd portātē nõ grauat ꝭ leuat. qd leuius onē qd ñ solū nõ onerat ꝭ portat illū cui portandū ĩpoīꝫ. Hoc onꝰ vterū potuit grauidare virginē grauare nõ potuit h̄ onus quibus se prebuit sustentandū. senis Symeõis brachia sustētabat. Ipa enī ꝯgo spe ⁊ amore cõcepit illū. Et iõ vterū suū grauidauit ⁊ nõ grauauit. Silr Symeon ipm amoris brachio sustētabat: ⁊ iõ ipꝫ nõ onerabat. Ad illd qd p obꝭ dd. Q licet ĩ lege essēt aliqui ptinentes ad nouū testamētū sic dictuz est. tamē erāt magis onerati q̄ꝫ ferētes euāgeᵐ vt pꝫ ex rationibꝰ tactis. Et h̄ ēt pꝫ ex ꝟbo Augꝰ cõtra faustū. Alia sūt ĩstituta ꝟtute: magna vtilitate meliora: actu faciliora: numero pauciora: ⁊ sic nõ se hñt vt excedētia ⁊ excessa quātū ad ferentes. imo de se sĩplr plus onerat ferentē onus legis: q̄ꝫ onꝰ euangelii. Et p h̄ soluūꝫ rationes.

C Onsequenter querit

de fructu obseruāᵉ legis. Circa qd plura querūꝫ. Prīo generaliꝫ an lex iustificet. Scdo quõ moralia iustificēt. Tertio quõ iudicialia iustificent. Quarto quõ cerimonialia iustificēt. Quĩto quõ sacmētlia iustificēt. Circa pᵐ sic arguo. xix Mat. Si vis ad vitā ĩgredi. Glo. Bede. Iusticia legis suo tpe custodita nõ solū cõferebat bõa tēporalia: ꝭ eterna. Sꝫ iusticia cõferens bõa eterna: ē p quā ē iustificatio ꝟa. Ergo lex iustificabat vere. Itē Eze. xx. Dedi eis pcepta mea ⁊ iudicia mea ostēdi eis: que faciēs hõ viuet ĩ eis. ꝭ vita ꝟa nõ ē nisi p gratiā. ḡ p pcepta legis ⁊ iudicia ē iustificatio p grāz

Itē in canone misse dꝛ. Placeat tibi dñe h̄ sacrificiū sic tibi placuit sacrificiū Abel: ꝭ h̄ petiꝫ ad iustificationē: vt p sacrificiū iustificemur. Ergo sacrificiū Abel iustificabat. Cõtra ad Ro. 3ᵒ. Ex opibus legis nõ iustificabiꝫ oīs caro cū illo. Glo. Opa legis dicūꝫ que cū lege instituta ⁊ termīata sūt vt erāt cerimõialia: ⁊ figuratiā: que nūquā valuerūt cõsciam mūdare: ēt si cū caritate ⁊ deuotiõe fierēt. Itē queriꝫ ibidē ĩ glo Nõquid Moyses ⁊ Dauid ⁊ alii hõi. ĩ lege nõ fuerūt iustificati ex lege. Et ē ibi responsio: φ fuerunt quidā iusti. ꝭ non ex opibus legis. īmo sicut nos fide saluamur. modo p spē xpi: sic ⁊ illi saluabāꝫ. Et quare non ex opibus legis. qꝛ lex nõ uenit peccata tollē: ꝭ ostendere ⁊ punire. Itē ibidē ĩ glo. Lex ñ iustificat apud deū: ꝭ fides. De lege autem loquimur scdm cerimonialia: nõ scdm moralia que utiq̧ iustificāt ⁊ ĩ euāgelio ɔsūmāꝫ

Cõtra. iustificari ē de nõ iusto iustū fieri. Sꝫ h̄ ex nollo alio sit: q̄ꝫ ex grā dei Grā aūt dei nõ ē ex pcedētibꝰ meritꝭ: siue aliquibus opibꝰ Ro. x Si grā: iā nõ ex opibꝰ. Alioquī grā iā nõ esset grā. Ergo nec quātū ad moralia: nec quātū ad cerimonialia iustificat

lex. Itē.x.ad Ro. Justiciā que ex lege est. Glo. Qui opib⁹ legis iustificat̄: temporalem habȝ mercedē nō aūt apud deū. Itē Aug⁹ de spū: ꝛ lr̄a exponens illud aplī ad Ro. 3°. Justificati gratis p gratiā ipsi⁹. ibi arguit Aug⁹. Nō itaqȝ iustificati p legē: non iustificati p ppriā volūtatē. Sȝ iustificati gratis p gratia ipsi⁹. Itē aplus ī eodē. Nūc autem sine lege iusticia dei manifesta ē testificata a lege ꝛ pphis. Justicia āt dei: ē p fidē Jhū xpi. Ex q̄ relinquit̄ ꝙ lex nō iustificat. Ad h̄ ē cōis responsio ꝙ op⁹ dr̄ aliqn̄ qd ē opatū. aliqn̄ ipa opatio. Dicūt ḡ ꝙ opata nō iustificabant: s̄ ipa opatio iustificabat. dūmō fieret ex obediētia caritatl. Et ita intelligitur illa glo. Ro. 3°. Q ñ iustificabant ētsi cū caritate ꝛ deuotiōe fierēt. Iteȝ distīguūt iustificari: quo ad plenā iusticiā: vel nō plenā. q̄ ad plenā iusticiā nō iustificabant: quia non euolarēt ad gloriā p illa impediente reatu originalˀ. Sȝ tamē quo ad non plenā iusticiā iustificabāt. quia obseruata ī caritate faciebāt dignū vita eterna ñ statī: s̄ de futuro: soluto reatu originalˀ p xp̄m. Et hoc modo ītelligūt auctoritatē Bede ꝙ iusticia legis cōferebat eterna. Uñ glo. ad Ro. 3°. Super illud iustificās eū qui ex fide ē Jhū xp̄i. oīa erāt ei dimissa p fidē et penitentiā. s̄ oīmo de remissionis effectū cōsecuti nō fuerant.

Est enī duplex remissiōis effect⁹. s. carere pena: ꝛ frui gloria. Alterū habuerūt añ xp̄i mortē. q̄ penā actualē nō senciebāt. Alterū ꝟo nō. quia dñm nō videbāt. s̄ p xp̄i morteȝ data ē eis gloria domīce visiōis. Ad illud ꝟo Eze. respōdēt. Quia p̄cepta ꝛ iudicia legis aut sūt ītellecta ꝛ obseruata carnaliter aut spiritualˀr. Si spiritualˀr vita spiritualˀ ē ī illis que ē ī gratia. Si carnalˀr tūc non ē vita spiritual ī illis: s̄ tpalˀ. Et iō non dicit simplˀr viuet: sed viuet ī illis. Unde galˀ. 3°. sup illud. Sȝ qui fecerit ea viuet. Glo. Non apud deū habebit īde p̄miū: habebit tamē mercedē ne morte moriat̄. Ad illud vero canonis dicūt. ꝙ ītelligendū ē de opatione Abel ꝛ de opatiōe sacerdotl noue legis in quātū ē de deuotione caritatl. ꝛ sit cōpatio q̄ ad gen⁹ placeat. fiat acceptum sic̄ placuit nō tamē ꝙ plus placeat. Ad illud ꝟo qd obr̄ de moralibus iam patebit. Sȝ adhuc obicit̄. Nā dr̄ si data esset lex que posset viuificare esset ex lege iusticia. Sed conclusit scriptura oīa s̄b peccato: vt p̄missio ex fide Jhū xp̄i daret̄ credētib⁹: ex h̄ relinquit̄ ꝙ ñ ē ex lege iustificatio. Itē Aug⁹ de spiritu ꝛ lr̄a assumēs illud Ro. 3°. Nūc āt sine lege manifesta ē iusticia dei. nō dic̄ iusticia hoīs s̄ iusticia dei: nō qua deus iustus ē: sed qua īduit hoīeȝ. cū iustificat impiū. Lex iubēdo ꝛ minādo ꝛ neminē iustificādo īdicat ī dono dei iustificari hominē p adiutoriū spūs.

Itē Aug⁹ de spū ꝛ lr̄a. quid ē aliud iustificari q̄ȝ iustū fieri ab illo q iustificat ipiuȝ. vt ex impio fiat iustus. Si ḡ de impio facē pium soli⁹ dei ē: nō erit ex lege vel ex legis obseruātia. Itē si distīguat̄ q̄ ē iustificatio quā de⁹ facit īfundēdo gratiā: qua fiat de impio pius. Psalˀ. Justificationes tuas doce me: quibus tu iustos facis nō hō. ꝛ est iustificatio quā hō facit exercitio ꝟtutū et obseruatiōe p̄ceptorū. Psalˀ. Ut custodiant iustificatiōes ei⁹ et legē ei⁹ requirāt. P̄rio mō lex nec legis obseruātia iustificat: s̄ 2° mō.

Obicit̄. Si iustifica° ē iusti° seu grē ifusio: qua rōne lex nō iustificat: eadē nec euāgeliū iustificabit. Nā sic dicit Aug⁹ iuxta aplm. ad Ro. Iniust⁹ p gratiaȝ iustificat̄ gratis. i. nullis suis p̄cedētibus meritis. Alioquin gratia nō ē grā: Cū ḡ ex opibus euāgelii nō fit iustificatio qua fit de impio pius. Ergo nō debet dici iustificare. sicut nec lex. Itē si iustificatio dr̄ obseruatio p̄ceptorū iusti°: seu exercitiū virtutū. Contra ad Ro. 2° dicit̄ Nō auditores legis iustificabūt̄. sed factores. cōstans ē ꝙ de iustificatiōe que ē īfusio iusticie seu gratie non pōt ītelligi. vt dicit Aug⁹ de spū ꝛ lr̄a. quia iustificationeȝ opa nō p̄cedūt. Uñ sic intelligēdū ē. Factores legis iustificabūt̄ ut sciam⁹ nō aliter eos esse factores legis nisi iustificēt̄ nō vt iustificatio factoribus accedat: sed ut iustificatio factores p̄cedat. sic ḡ dictū ē iustificabūtur ac si diceret iusti habebūt̄: vel iusti deputabūt̄. sic̄ de quodā dictū ē. ille volens se iustificare. i. ꝙ iustus habēret̄ vel deputaret̄ ḡ iustificatio que ex lege ē nō ē aliud q̄ iusticie deputatio. Aut ḡ scd̄m falsā opinionem. et tunc nulla erit. aut scd̄m ꝟitatē. ꝛ tūc nulla alia iustificatio erit ī euangelio q̄ȝ in lege.

Itē si diceret̄ ꝙ lex nō dr̄ iustificare sic̄ euāgeliū ꝓpter h̄ qd dic̄ Aug⁹ de spū ꝛ lr̄a Exponēs illud aplī priusq̄ȝ ueniret fides s̄b lege custodiebamur ꝯclusi in eandē fideȝ q̄ postea reuelata ē. Lex data ē vt grā q̄reret̄ Grā data ē vt lex impleret̄. vitio prudētie

carnis non ĩplebat lex ꝙ viciũ ꝑ legẽ erat demõstrãdũ ꝑ gratiã sanãdum. Quia ergo lex viciũ demõstrat: nõ sanat. iõ nõ iustificat. Sʒ sili rõe euãgelii ꝑcepta viciũ demonstrãt: nõ sanãt tamẽ ꝓhibetur irasci ⁊ uidẽ mulierẽ ad cõcupiscendũ eã. Scđo iustificatio dr̃ quatuor modis. Primo mõ dicitur iustificatio grãe iustũ faciẽtis ĩfusio. ⁊ h̃ mõ dr̃ Ro. 3°. Justificati gratis ꝑ gratiã ipsi⁹.

Scđo mõ dr̃ iustificatio iusticie seu ꝑceptorũ debita executio. Job. 27. Justificatiões meã quã cepi nõ deserã. Et his duob⁹ modis negat aplus sĩplicit̃ ex lege scđm se eẽ iustificationẽ. vñ Aug⁹ de spũ ⁊ lr̃a. Sine spũ gratie doctrina legis ẽ lr̃a occidẽs. qr reos poti⁹ ꝑuaricatiõis tenet ꝙ iustificet ĩpios

Et itẽ idẽ ĩ eodẽ. Gratia daẗ: nõ qr legem ĩplem⁹: s; vt legẽ implere possim⁹. Tertio iustificatio dicit̃ significatio iusticie. Psal. In eternũ nõ obliuiscar iustificatiões tuas ⁊c. Glo. i. legẽ. Et h̃ mõ lex iustificat: gratiã qua ꝑ xp̄m iustificamur demonstrat. Unde Aug⁹ de spũ ⁊ lr̃a. Nũc aũt sine lege iustiͣ dei manifesta ⁊ testata a lege. Ro. 3°. Justiͣ dei nõ sine lege manifestat quõ eñi ꝑ legeʒ testificata si sine lege manifestata. s; iustiͣ dei sine lege ẽ: quã de⁹ ꝑ spm̄ gratie credẽti cõfert sine adiutorio legis. Quarto mõ iustificatio dr̃ ductio ad iusticiã. Psal. Uiã iustificationũ tuarũ. Glo. Lex eũdi sit mihi via iustificationũ. Aug⁹ de spũ ⁊ lr̃a exponẽs illud apl'i. Bona ẽ lex si quis ea legitĩe vtaẗ. dicit ĩiust⁹ vt iust⁹ fiat legitĩe lege vti dẽt: quo tãꝗ̃ pedagogo ducaẗ ad xp̄m. Lex g̃ iustificat significãdo iusticiã quantũ ad ĩtellectũ: ducẽdo ad iusticiã quãtum ad affectũ. ñ aũt iustificat faciẽdo iustã ꝑsonã: que ĩiusta ẽ uel eliciẽdo opus iustũ qđ grãe ẽ. h̃ ẽ nõ facit ex se iustum hominẽ vel iustũ opus hoĩs. Et per h̃ patʒ rñsio ad tria ꝑ obiecta. Ad alia ꝟo que obiciũẗ ꝙ obseruãtia euangelii ñ dẽt dici poti⁹ iustificare ꝙ̃ lex. dđ ꝙ euãgeliũ habet ꝑcepta ⁊ sacr̃a. In sacramẽtis hʒ significationem gratie ⁊ cãlitatem. qr sacr̃a noue legis efficiunt qđ figurãt. Sacr̃a ueteris legis solũ hñt significãtiã. ⁊ iõ euãgeliũ iustificare dr̃: non lex. qr hʒ obseruãtiã qua hõ iust⁹ fiat de ĩiusto.

Itẽ ĩ ꝑceptis habet disponẽdo: quãuis ñ cãñdo: ordinare aĩaʒ ad executionem iusti opis: ⁊ h̃ illuminãdo rõnalẽ ĩtellectũ. ⁊ ordinando affectum moderando irascibilem. alliciẽdo concupiscibilẽ. ĩ quib⁹ oĩbus deficĩ lex: Lex g̃ euãgelica illumĩat ĩtellectũ ad cognitionẽ gratie. Uñ Aug⁹ exponens illud 2ͣ ad cor. 3°. Adhuc velamen ĩ electiõe vet. tes. manet. Dic̃ donec trãseaẗ ad xp̄m: ⁊ auferaẗ velamẽ. i. trãseaẗ ad gratiã. Et ĩtelligaẗ ab ipo nobis eẽ iustificationẽ: qua faciam⁹ qđ iubet. Et iteꝝ Aug⁹ ĩ eodẽ de spũ ⁊ lr̃a. Hec grã in veẗ. testõ velata latitabat: que ĩ xp̄i euãgelio reuelata est dispẽsatione tp̄m ordĩatissĩa. sic̃ nouit de⁹ cũcta disponẽ

Itẽ ordinat affectũ. Uñ Aug⁹ de spiritu ⁊ lr̃a exponens illud. 2ͣ ad cor. 3°. Epl'a estis xp̄i ministrata a nobis scripta nõ aẗmento sed spũ dei viui. Ecce queãdmodũ ostẽdit illud. qđ ẽ legis extra hoĩeʒ scribiẗ vt cum extrĩsecus sacrificet: h̃ ĩ ipo hoĩe nõ eñi ĩteri⁹ viuificet ⁊ ĩ eođ: Cũ adẽ viuificãs spũs h̃ ipm̄ fac̃ ĩtus diligi: qđ foris lex faciebat timeri. Differẽtia legis ⁊ euãgelii ut dic̃ iđ Aug⁹ cõtra adamãtiũ: timor ⁊ amor. Itẽ moderaẗ irascibilẽ vt nõ cõfidat in ꝟtute sua: sed in dei grã. Nã sic̃ dic̃ Aug⁹ de spũ ⁊ lr̃a. lege opm̄ fac qđ iubeo. lege fidei da qđ iubes. Itẽ idẽ ĩ eodẽ. Qđ opũ lex mãdãdo impat: hoc fidei lux credendo impetit. Illa dic̃. Nõ ɔcupisces. ista dic̃ cũ scirẽ ꝙ ñ possum eẽ cõtinẽs nisi de⁹ det ⁊ h̃ ipʒ erat sapĩa scire cui⁹ eẽt h̃ donũ adii dñm ⁊ dep̄cat⁹ sũ ⁊c̃. sapĩe. Itẽ ĩ eodẽ. ꝑ legẽ factoꝝ. dic̃ de⁹. nõ ɔcupisces. ꝑ legẽ fidei sine me nihil potestis facẽ. Itẽ alliciẽdo ɔcupiscibilẽ ꝑ ꝓmissionẽ: ordinat iusticiã lex noua non vet⁹. Uñ Aug⁹ de spũ ⁊ lr̃a assumẽs illud Jere. 31. Post dies illos dabo leges meas in visceribus coꝝ: ⁊ ĩ cordibus coꝝ scribã eas: non docebit vnusquisq; fratrẽ suũ ⁊c̃ qr cognosceret a maiore vsq; ad minorẽ. sup qđ Aug⁹. Sic̃ lex scripta in tabul' lapideis mercesq; eius terra illa ꝓmissiõis ꝗ̃ carnal' do⁹ ysrael ab egypto liberata accepit ꝑtinʒ ad testamẽtũ uet⁹. ita lex fidei scripta ĩ cordib⁹ mercesq; eius spẽs cõtẽplatiõis: ꝗ̃ spiritual' dom⁹ ysrael ab h̃ mũdo liberata percipiet: ꝑtinet ad testamẽtũ nouũ. Ex his igiẗ patʒ quare lex nõ dr̃ iustificare sed euãgelium.

Consequenter querit ĩ speciali de moralib⁹ legis vtrũ iustificent. ⁊ cũ iustificatio dicaẗ duobus modis v nomõ ẽ ĩfusio iustiͭ. vt de ñ iusto hõ fiat iustus. scđm qđ dr̃ ad Ro. 3°. ex opib⁹ legis

nō iustificabit̄ oīs caro. Et ī h̄ sēsu planū ē q̄ moralia legis nō iustificant. Alio modo dr̄ iustificatio obseruātia iusticie sicut dr̄ ī psal'o. Ut custodiā iustificatiōes tuas. Et ī h̄ sensu ē questio. vtrum moralia iustificēt h̄ ē dicē vtrū cōferāt ad obseruātiā iusti^e. Ex qua meritū vite eterne acquirit̄. Ad qd̄ Mat xix. Si vis ad vitam īgredi serua mādata: ⁊ exponit de moralibus. nō homicidiū facies. nō adulterabis ⁊c. Ergo scd̄m h̄ moralia iustificant. put dr̄ iusticia ī exerci^o virtutū. Cōtra 2^a cor. 3°. Lr̄a occidit. spūs āt viuificat. Et dic̄ Aug^9 in libro de spū et lr̄a: q̄ nō aliā vult aplus ītelligi lr̄am q̄ꝫ decalogū ī illis duabus tabulis scriptuꝫ. Si ḡ decalog^9 ē lr̄a occidēs. ḡ nō iustificat. Itē si dicat̄ q̄ illud apl'i ītelligat̄ de figuralib^9 p̄ceptis. lr̄a occidit. Improbat istud Aug^9 p illud ad Ro. 7°. Cōcupiscētiā nesciebā eē peccatū: nisi lex diceret. Non cōcupisces et post ait. Occasione accepta peccatū p mandatū seduxit me: ⁊ p illō occidit. Ecce q̄ h̄ lr̄a occidit: nā nihil figurate dr̄: cū dr̄. Non concupisces: ꝫ scd̄m lr̄am solū. Et constat q̄ istud ē īter mādata decalogi: maxīe ptinēs ad mores. Nō ɔcupisces. Ergo de moralib^9 ītelligit̄ lr̄a occidit: nō ḡ iustificat. Item si dicat̄ queādmodū dic̄ Aug^9 de spū et lr̄a. Q̄ lr̄a decalogi ꝓhibēs peccatū non iustificat hoīem. ꝫ poti^9 occidit augēdo cōcupiscētiā: ⁊ īiquitatē p̄uaricatiōe cumulādo. nisi liberet gr̄a que ē ī xp̄m cuꝫ diffundit̄ caritas in cordibus nostris. Ex quo uidet̄ dici illa rōe decalogus occidit: quia sine gr̄a occasio est mortis peccati. Obicit̄ ḡ. p̄cepta euangelica moralia sili rōne dicēt̄ occidē. quia possunt fieri sine gratia eo mō quo p̄cepta legis: uel hoī nō habēti gratiā sūt occasio mortis sic̄ ⁊ illa. Itē querit̄ de iudicialib^9 quō se hn̄t ad iustificatiōeꝫ. Nā p̄ ecclesiastici dicit̄. Si qs sie timore ē nō poterit iustificari. Ergo cū iudicialia sint ad h̄: ut cohercerēt hoīes p timorē a malo: necessaria erant ad iustificationē. Itē Aug^9 de spū ⁊ lr̄a exponens illō apl'i p̄^a ad Thi p̄. Bona est lex si quis ea legittīe vtat̄. Quis legittīe vtit̄ lege nisi iustus at ei non ē lex posita: ꝫ iniusto. an ⁊ iniust^9 vt iustificet̄. i. vt iustus fiat legittīe lege vti debet. quo tāq̄ pedagogo pducat̄ ad gratiā ⁊ h̄ ɔcedit Aug^9. Si ḡ iudicialia ad h̄ sunt vt īiustus cōpellat̄ ad iusticiā obseruādam. Ergo sūt velut pedagogus quo perducat̄ ad gratiā. necessaria igitur erāt iustificationi: qua hō fit de iniusto iustus.

Cont̄ Aug^9 de spū ⁊ lr̄a exponēs illud 2^a cor. 3°. Si ministratio dānatiōis ī gloria est. multomagis habūdat misteriū iusti^e ī gl'a Ministratiōnē dānatiōis dicit legē: maxīe quātum ad iudicialia: que īferebāt mortem īiustis. Mīstratiōem ꝟo iusti^e dic̄ nouū tes. cū p donū spūs opamur iusticiā. Ex h̄ ergo relinquit̄. q̄ cum iudicialia sint ministratio mortis: q̄ nō iustificāt eo mō q̄ dicat̄ iusti^a ī exercitio ꝟtutū. Itē Aug^9 in eodē ī veti testō. Lex extrīsec^9 posita ē. qua īiusti terrerēt̄. In nouo ñ ītrīsec^9 data ē: qua iustificarēt̄. Si ḡ ī iudicialib^9 legis maxīe terror ē legis: terrēt non iustificāt. Itē querit̄ de cerimonialib^9 quō se habeāt ad iustificationē: scd̄ꝫ q̄ iustificatio dr̄ in exercitio ꝟtutū Ad qd̄ sic. Qd̄ magis ē meritoriū magis iustificat. Sꝫ qd̄ magis ē ex obediētia magis ē meritoriū. Magis aūt ex obediētia ē cum p̄cipit̄ aliq̄d fieri ⁊ fit: ⁊ nullā habet rōnē quare debebat fieri: nisi solaꝫ īpātis voluntatem: q̄ꝫ cū p̄cipit̄ aliq̄d ⁊ fit ⁊ habet in se rōnem quare debebat fieri. Cum ḡ p̄cepta cerimōialia sint hi^9: maxīe iustificabūt: qꝫ magis ex obediētia: ⁊ magis meritoria. Nō īdueris enī veste lino lanaq̄ꝫ contexta. Non arabis ī boue ⁊ asino. nullā habent desera tionē: quare debebant fieri. Itē sili modo obr̄ de sacramētalibus. Quia dic̄ Hugo de sancto victore. Sacr̄a veteris legis habent eūdem effectū quē sacr̄a noue legis. Si ergo sacramēta noue legis iustificāt ⁊ sacramentalia veteris legis iustificabunt: ēt iustificatiōe qua de īiusto fit hō iustus. Cōt̄ Aug^9 sup illud. ix. ad hebreos. Munera ⁊ hostie q̄ offerūt̄ ⁊c. Opa legis que ī lege īstituta sūt ⁊ termiata nūq̄ꝫ valebāt cōsciām mūdare. licet cum caritate fierēt. ḡ nō iustificabant

Itē Aug^9 de spū ⁊ lr̄a. Circūcisio ⁊ sabbatū: ⁊ alie dierū obseruatiōes: ⁊ quarūdam escarū cerimōie: et multiplex sacrificiorum sacrorumq̄ꝫ ritus uetustati carnali iugoq̄ꝫ seruili cōgruebāt. ḡ nō iustificabāt. Itē querit̄ generaliter quō se habeāt ad iustificationē moralia legis. cerimonialia: ⁊ iudicialia. Solo dō. Sicut dictū ē q̄ cū iustificatio dicat̄ duobus modis. Uno mō īfusio iusticie: qua de īiusto fit iustus. Alio modo obseruātia iusticie: ex qua ē meritum vite eterne. Moralia vero legis ordinant ad

iustificationem: que est ī obseruātia iusticie ꝛ h̃ p cognitionē eius: qd̃ faciendū ē ꝛ vitādū est: nō tamē simplr̃ ē. q2 ꝛ si ostendant qd̃ faciēdū ē nō ostēdūt gratiā: sine qua adiuuāte nō pōt recte fieri qd̃ faciēdū ē: et in h̃ deficit a moralibus euangelii. Unde dic̄ Aug⁹ de spū ꝛ lr̃a. quia lex mādatū bonum habet ī lr̃a demōstrante: nō ī spū adiuuāte. Nā sicut idē dic̄. In lege dicit dn̄s. Fac qd̃ iubeo. In euangelio aūt dr̄. Da qd̃ iubes. Iudicia² ꝰo ordināt ad iustificationē: q̄ ē īfusio iusticie. quēadmodū timor seruilis ordinat ad īfusionē gratie ꝛ caritatis: nō tn̄ siplr̄. quia adueniēte caritate expellit. Sȝ ipa caritas ad quā ordinat euāgeliū manet. Et h̃ ē qd̃ dicit Aug⁹ de lr̃a ꝛ spū. illud euacuat h̃ manet. qm̄ terrens pedagogus aufert cū timori successerit caritas: vbi enī spūs domini ibi libertas. Cerimonialia ꝰo ordināt ad iustificationē: que ē ī obseruātia ꝛ h̃ per significationē: siue p figurationē. quia illa cerimonialia que nō sūt sacramētalia figuērāt faciēdoꝝ vt abstinētia a carne suilla. Significabat continentiā ab oī inmūditiis ꝛ bi⁹. Uñ dicti Aug⁹: ꝙ sb̄ figura adumbrate significatiōis data sūt. Sacramētalia ꝰo ordināt ad iustificationē que ē īfusio iusti[c]: ꝛ h̃ p p̄figurationē gratie xp̄i ex qua ē vobis iustificatio: Uñ quo ad hoc. dicit Aug⁹ Gratia ī ueteri testo velata latitabat. que in xp̄i euāgelio reuelata ē. Itē Aug⁹ de iustificatiōe ad quā ordinat cerimonialia ī eodē velamē positum ē ī electione veteris testi: donec ad xp̄m transeat et auferatur velamē. i. trāseat ad gratiā: ꝛ ītelligat nobis ab ip̄o eē iustificationē qua faciam⁹ qd̃ iubet. Ex his g̃ manifestū ē quō se habeant ad iustificationē legis. Legalia: seu ī iudicialibus: seu ī moralibus: siue ī sacramētalib⁹.

Ad illd̃ g̃ qd̃ p̄mo querit de moralibus. ꝛ qd̃ dicit ꝙ occidūt. Dd̃ sicut sup̄ questione de latiōe legis. ꝙ illud dr̄ nō per cām. sed p occasionē: nec rōne p̄cepti. s illius cui dat p̄ceptū. Uñ Aug⁹ de spū ꝛ lr̃a apparet lr̃e uetustatē poti⁹ reos facē cognitiōe pcī: q̄ȝ liberare a peccato. Uñ alibi scriptū ē. Qui apponit sciētiā apponit ꝛ dolorem. non q2 lex ip̄a mala ē: sed quia mandatum bonum habet ī lr̃a demōstrāte: nō in spū adiuuāte. Qd̃ mādatū si fit timore pene ñ amore iusticie seruilr̄ fit nō liberaliter. ꝛ iō nec fit nō enī ē fruct⁹ bonus qui de caritate ñ surgit.

Ad illud ꝰo qd̃ obr̄ de p̄cepto euangelico dd̃. ꝙ non ē sile. Nā sic dat ad sciendū qd̃ faciēdū ē. vt significet gr̃a petenda ad exequēdū quid faciēdū est. Uñ post p̄cepta data. 5°. 6°. ꝛ 7°. Mat. dr̄ Petite. pulsate. q̄rite

Ad illud ꝰo qd̃ querit de iudicialibus iā patet respōsio. Nā sicut timor seruilis quo timet pena: se habet ad iustificationem. sic iudicialia que p̄cipalr̄ sunt ad arcendum timorē. Ad illud ꝰo qd̃ obr̄ de cerimonialibus d d̃. Q2 quātū ad illos qui ex obediētia īplebāt iustificabant. put dr̄ iustificatio in exercitio virtutis. s nō rōne opati: qd̃ de se est inutile: s rōne volūtatis opantis ex obediētia. ꝛ ita ip̄a obediētia iustificabat: non ip̄m opatū. Q2 tamen obicit. ꝙ magis iustificant: quia magis ex obedientia fiunt q̄ȝ moralia. quia nō ē rō quare fiāt nisi volūtate operantis. Dd̃ ꝙ ex obediētia magis fit meritorie: qd̃ fit ex obediētia cū amore maiori. ex amore aūt magis habēt fieri moralia: q2 in se habēt īcētiuū amoris. s. rationem boni. qd̃ nō habēt cerimonialia. pȝ g̃ ꝙ ex obediētia ñ astruit iustificationē: nisi sit cū amore obediētia. Ad illud qd̃ obicit de sacramētalibus dd̃. ꝙ tūdē effectū ītelligūt habere sacramēta noue legis ꝛ ueteris quātum ad significationē gr̃e. s nō quātū ad cālitatē gratie. quia sacr̄a veteris legis significant grām ñ causāt. Sacr̄a noue legis significāt ꝛ causāt. sic̄ patebit cū de sacramētis agef

Ad obiecta in contrarium patet responsio ex predictis.

e **Xpedita inquisitiōe** de lege Moysi quantū ad eius cōditiones. Cōsequēter cum adiutorio xp̄i īquisitio versabit circa legis p̄cepta: ꝛ sanciones: sicut autē declaratū ē sup̄ questione de cōtinētia legis. scd̃m beatū Aug⁹ cōtra Faustū. Prima distīctio mādatorum ē talis. quia est p̄ceptū vite agende: ꝛ p̄ceptū vite significāde. Preceptū vite significande ē p̄ceptū cerimōiale ꝛ sacramētale. Preceptū ꝰo vite agende duplex est. Quia aut est de honesto: aut de expediēti. De honesto ꝛ immutabilitat[i] bono ē p̄ceptū morale. De expediēnti ꝛ bono fm̄ statū concupiscētie frenāde iudiciale. Triptita igit erit inquisitio de p̄cept[is] legis Moysi. Pr̄a de moralib⁹. 2ª de iudicialibus. Tertia de cerimonialib⁹. Circa moralia p̄cepta erit īq̄sitio duplex.

In generali de radice siue origine preceptorum.
In speciali de distinctione et numero preceptorum.

Quantum ad originem siue radicem. queritur primo an radix vel origo moralium preceptorum sit naturalis vel disciplina vel gratia. 2°. An sit in cognitione vel affectione. Tertio si in affectione: An sit in affectione timoris vel amoris. 4°. An sit eadem radix moralium preceptorum que est virtutum.

Ad primum obicitur

sic. Quod est inscriptum naturaliter in corde hominis radicatur in lege naturali. Sed precepta moralia legis sunt huiusmodi. Ergo radicantur immediate in lege naturali. Minor patet Ro. 2°. Cum gentes etc. Ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Sed opus legis est preceptum legis. ergo precepta legis moralia naturaliter scripta sunt in corde hominis. Item super illud idem opus legis scriptum etc. Glo. i. firmiter impressum rationi eorum: dum illa opera laudant que lex iubet: et illa damnant que lex prohibet. ergo habent naturaliter scripta precepta legis moralia: siue affirmatiua siue negatiua in cordibus suis: et ita radicantur immediate in lege naturali. Item psal. Suscitauit testimonium in Jacob. Glo. i. legem in Adam quasi mortuam et sepultam in populo iudeorum reformando scriptis quod mentibus abolitum erat excecatis. Sed lex mortua et consopita in Adam fuit lex naturalis. Si ergo lex Moysi data non facit nisi dictare eam: et rescribere in corde hominis Ergo precepta legis moralia sunt in lege naturali. Si dicatur quod hoc potest esse verum de moralibus operandorum. sed non de moralibus credendorum. Ad hoc enim non attingit natura de se. Contra Ro. 2°. Cum gentes que legem non habent ea que legis sunt faciunt etc. Glo. Scilicet credere in deum et in christum. Et quamuis huiusmodi non habeant legem scriptam ipsi sibi sunt lex. ergo sine lege scripta: naturaliter habent hoc dictamen et cognitionem credendorum: sicut et operandorum: cum credere in christum istud maxime ad credenda pertineat. Ad oppositum. Nihil additum anime per disciplinam vel acquisitionem est naturaliter inscriptum in corde hominis. Sed moralia legis sunt huiusmodi. Ergo non sunt naturaliter scripta in corde. ergo non radicantur in lege naturali immediate. Minor patet ecclesiastici 17°. Addidit illis disciplinam et legem vite etc. Glo. i. legem littere quam ad correctionem legis naturalis scribi voluit. Lex autem littere. hec est lex Moysi. ergo lex Moysi est addita ad correctionem legis naturalis: maxime quantum ad moralia. ergo moralia legis Moysi radicantur immediate in aliquo habitu discipline vel gratie addito. et non in ipsa natura: siue in lege nature.

Item Ro. 5°. Peccatum non imputabatur cum lex non esset. Ergo habenti legem aliquid addebatur quod prius non habebat. ex quo ei imputabatur peccatum: quod non prius. ergo non radicantur immediate in lege naturali immo in aliquo habitu addito anime.

Item Ro. 4°. Ubi non est lex. nec preuaricatio. Glo. Nota quod non ait: Ubi non est lex non est iniquitas sed ait: Non est preuaricatio. omnis enim legem preteriens est iniquus. sed non omnis iniquus legem preterit: qui legem non acceperunt iniqui dici possunt: preuaricatores dici non possunt. Et quo patet quod preuaricator non est: nisi qui facit contra legem scriptam vel additam. Sed preuaricator dicitur qui facit contra legem Moysi. vt dicit. ergo lex Moysi se habet per additionem ipsi legi nature.

Item in anima: eo quod ymago est summi veri: et summi boni indita est naturaliter et impressa forma veri et forma boni. Forma autem veri sic est ei indita. quod potest iudicare de omni vero generaliter et quod nata est Ad hoc quod iudicet de vero in speciali oportet quod adueniat ei et addatur forma veri in particulari: sicut habitus aliqua scientie. vt scientia geometrice per quam iudicet de quantitate continua. et vt scientia arismetrice per quam iudicet de vero particulari sicut de quantitate discreta: que est numerus: et sic de aliis. Ergo similiter ex parte boni non est ei indita nisi forma boni in uniuersali et ad hoc quod iudicet de particulari bono. oportet quod hoc sit per formam vel habitum particularem boni sibi additum. Si ergo per legem naturalem est cognitio boni in vniuersali. per legem autem Moysi et per eius moralia est cognitio boni in particulari. ergo lex Moysi se habet per additionem ad legem nature. Solo. Dicendum quod morale tripliciter est. scilicet secundum legem triplicem. Est enim morale secundum legem nature. est morale secundum legem humanam que est lex rationis: et est morale secundum legem diuinam. Morale secundum legem nature est quod inditum est ipsi anime rationali: a sua creatione. Morale secundum humanam est secundum dictamen rationis inditum anime. quia hec est lex rationis Ut dicit Ysidorus. Loquens de lege humana. Omnis lex erit quicquid ratione constiterit. Morale autem secundum legem diuinam ponit ultra hoc dictamen alicuius gratie: et etiam diuine secundum hoc ergo lex Moysi que est diuina: non dicit solum morale secundum naturam: nec morale secundum legem humanam. vel dictamen rationis: immo vltra dicit morale diuinum propter hoc. Ergo cum queritur an moralia legis Moysi radicantur in lege nature. Dicendum quod non immediate. Cum enim sit bonum in genere. bonum ex circumstantia. bonum gratuitum. In lege nature est dictamen boni in genere. Unde dictat quod bonum faciendum est. Sed in lege

huana e dictamē ex circūstātia. In lege autē Moysi ē dictamē boni gratuiti: et generaliter in lege diuina: siue sit lex Moysi siue sit lex euāgelii. qa hec et illa confirmatur ex media supnaturā. Quia vtraqȝ signis et miraculis cōfirmatur. vt pȝ in exo. de lege Moysi. et Mat. s°. de lege euangelii. Unde Mar. vltio sermonē cōfirmātez sequētibus signis. Notandū g̃ φ morale legis nālis dicit quid faciēdū. quoniaȝ bonū morale legis humane dictat quō sit faciendū: et ecce additio aliqua. et morale legis diuine dictat cui⁹ ītuitu ē faciēdū. s hē duplr. qm̄ morale legis Moysi dictat cui⁹ reuerētia faciendū sit bonū. qm̄ reuerētia dei. Morale aūt legis euangelii cui⁹ amore sit faciēdū: et sic lex naturalis et humana: nō dictāt illud qō dictat lex Moysi. et sic p additionē se habȝ ad illas. Unde Ro. 5°. Lex sbintrauit vt habūdaret delictū. Glo. Data erat lex ī adiutoriū humane nature. ut quia ipsi n° quodāmodo inserta sūt iusticie semina. addeē lex cuius auctoritate et magisterio īgenium naturale pficeret ad fructū obediētie faciēdū. sicut eni natiuitas interit nisi nutrimenta hēat quibus fota adolescat. Ita et naturale iusti° ingeniū nisi habeat aliqō qō respiciat. et vereceē nō facile pficit s egrotat. et supueniētibus cedit peccatis. Lex g̃ data ē nō vt solū habeat hō dictamē quid faciēd et quō. Sed vt vlterius cui⁹ ītuitu et reuerētia sit faciēdū. Unde quādo pcipiē aliqd ī moralib⁹ dicit pius ego dn̄s. quasi dicat: respice in me. vt ītuitu mei et reuerētia faciaa. qa ego dn̄s. Ad rationes g̃ que ostendunt φ īmediate radicetur ī lege naturali soluēd. Et pmo ad pmā ē dō. φ scribi duplr est uel ī suo vniuersali: vel ī ratiōe ppria. Descriptio g̃ moralū legis ē ī lege nature sicut in ratione uniuersali et nō ī ratiōe ppria. In ratiōe aūt ppria describūē ī lege Moysi. Unde sicut cōclusiones describunē in pmis pricipiis ī rōe vniuersali solū: et non in rōe ppa sic ista ī lege naturali: et ppter hē addunē quātū ad rationē ppriā qua dicūē moralia legis. Et p hoc patet responsio ad z^m et 3^m. Ad illud qō obr̄ de credendis dō. Q̄ sic cognitio opandorū necessarioȝ ad salutem ē ī lege nature ī uli ratione: et n̄ ī pticulari: sic cognitio credendorū p īsinuationē ī vli ē in lege nature: s non ī ratione ppria. Unde sicut pōt lege naturali venire rō nālis ad cognoscendū φ creator vn⁹ ē. et φ ipē remunerator ē. sic etiā φ repator ē nature hūane lapse p pccm. et sic ipa īsinuat de fide repatoris hūane n°. sic ultra īsinuat modū repatoria tamē ī uniuersali. Unde glo illa nō uult dicē φ insinuet xpm vel vbū carnē factum tāqȝ repatorem Nisi quia sb ratione uniuersali et non propria.

Consequenter que

ritur an radix moralium⁹ preceptorum sit ī cognitione an in affectione. Ad qō sic. Qō generat cognitionē ī aīa: est ī parte aīe cognitiua. Sȝ moralia legis generāt cognitionē in pte aīe cognitiua: quoniaȝ faciunt cognitionē de faciēdis vel vitādis. g̃ sūt ī pte aīe cognitiā. et sic radicaē ī aīa secūdū dispositionē cognitionis. Minor pȝ Ro. 3°. Per legē cognitio peccati. Glo. p legē cognita sunt peccata: que ignorabaē eē peccata. et quedā grauiora p legē cognita sūt: qȝ ante pararēē. et coiter oīa nō īpune futura apud deū: per legē cognita sūt. Ergo lex facit cognitionē de uitādis et p cōtrariū de faciendis. Itē. Ro. 7°. Peccatū nō cognoui nisi p legē glo. Ostēdit legē nō eē peccatū: s indicez peccati nō vt peccatū insereret vel extirparet: s tātū vt demonstraret. Ad oppositū. Lex non solū disponit aīam vt cognoscat quid sit faciēdū: s vt etiā afficiat circa faciēd. Et hē maxie p moralia. Unde gal. 3°. Lex ppter transgressiones posita ē. Glo. Ut saltē timore cessarent hoīes trāsgredi. Ergo lex disponebat animam. vt nō solum ī ea eēt ɔgnitio de faciēdo. imo ēt affectionis circa ipȝ bonū faciēd et malū uitādū. Itē z^a cor. 3°. Lr̄a occidit. spiritus vivificat. Glo. Cū adē viuificās spūs hē ipȝ it⁹ scriptū facit diligi qō foris scriptum lex faciebat timeri. Ergo lex radicatur in parte aīe scdm dispositionez affectionis que ē timor: et nō scdm cognitionē tātū. Itē duplex ē ɔgnitio de re. Est eni cognitio de re quia est. et est cognitio de re quia bōa ē: ul honesta uel debita. Pria ē solū discretiua. scda electiua. Prima nō generat affectionē. Scda autem ppie respicit affectionez et generat. qa ipa ē de re cū sua vtilitate uel actu. quo cognito statim aīa afficiē circa rem uel p timorē uel p amorem. Sȝ cognitio que est p legez et per eiua moralia nō solum ē descriptiua sine de re quia ē imo etiā ē et electiā: et de re cum

suo actu. Unde Augustinus in questiõib⁹ no. ⁊ vet. testa. Lex a lectione dicta ē vt de mult⁊ gd eligas scias. Solo dō. Ꝙ ī p̄ceptis moralib⁹ legis ē discretiō boī qd̄ faciēdū ē ⁊ ēēt ibi executio faciēdi. Uñ ē ibi regula dictās faciēdū. Est ēt ibi faciēdi debitū executiōis. Et s⁊ h̄ habem⁹ duas ethimologias hui⁹ nōis lex. Lex enī dicit̃ a legēdo. quia in ip̄a est dictamē faciendi. Dicitur etiā lex a ligādo quia ī ip̄a ē debituꝫ ad executionem sicͭ sup̄ dictū ē. Respiciendo ḡ dictamē dō. ꝙ radicat̃ moralia legis ī aīa: scd̄m disposi tionē cognitionis: ⁊ cū duplex sit cognitio .s. discretiua ⁊ electiua. Dictamē illud non solū attenditur scd̄m purā discretionē faciendoꝝ: s̄ etiā scd̄ꝫ electionē faciēdoꝝ. Uñ dictat qd eligēdū sit ad faciēdū. sicut pat⁊ p auctoritatē Aug⁹ supradictā. Quātū aūt ad debitū executionis faciēdoꝝ radicātur moralia legis ī aīa scd̄m dispositionē affectionis. quia executio siue op⁹ respicit̃ affectionem. Aliter ēt pōt dici ad istā questioneꝫ. ꝙ in lege ē tria considerare q̄ sūt. electio. lectio ligatio. Et correspōdēt ista tria trib⁹: que sunt ī libro arbitrio. s. facultas volūtas ratio. Ex parte facultatis ē ī li. ar°. Libertas ⁊ flexibilitas. Et ideo ex ista pte ē artatio siue ligatio p legē. Uñ ligat ip̄aꝫ facultatē: quia ex illa parte debet ēē artatio ex qua est libertas ⁊ flexibilitas. Scd̄m ꝙ dō a lectiōe respicit rationē cui⁹ ē legē. Secūdum vero electionē respicit volūtatē. quia voluntas eligit: ⁊ sic lex respicit totū libꝝ arbitrium. Per h̄ pꝫ ꝙ nō solū radicat̃ in cognitiōe: s̄ ēt ī affectiōe. Ad p̄mā rationē ī ɔtrariū dō. ꝙ moralia generāt cognitionem in aīa. quia īstruūt quid faciēdū ē. ⁊ etiā cum hoc generāt affectionē. Et qd̄ obicit̃ ī 2ª ratiōe ꝙ p legē fit tāntū demōstratio. dō: ꝙ p h̄ qd̄ ē tātū: non excludit̃ affectio s̄ gratia. vnde vult dicere glo. ꝙ in lege sit cognitio boni faciendi ⁊ mali vitandi sine adiutorio gr̄e ad exequendū ex amore.

e Onsequēter querit̃ an radix moraliū preceptoꝝ sit in affectione timoris vel amoris. Ad qd̄ sic phi 3°. Iusti a q̄ ē ex lege. Glo. Que timore nō amore seruire fac. ḡ lex de se mouet affectionē scd̄m dispositiōeꝫ timoris: ⁊ nō amoris. Et sic moralia legis radicāt̃ ī affectione timoris ⁊ non amoris. Item Aug⁹ contra adamātiū. Breuis legis ⁊ euāgelii differētia timor ⁊ amor. Ergo radicātur lex ⁊ ei⁹ mādata in timore ⁊ non in amore. Ad oppo⁹ in oml. sup illud Io 15°. Hoc ē p̄ceptuꝫ meuꝫ vt diligatis īuicē dicit. Gre. Quicqd p̄cipitur in sola caritate solidat̃. ḡ oēs actus p̄cepti moralis radicāt̃ in aīa sm̄ affectioneꝫ amoris seu caritatis ⁊ ñ timoris. Itē ibidē dicit Gre. Ꝙ p̄cepta dn̄ica mlta sūt ⁊ vnū. Multa p diuersitatē opis. vnum in radice caritatis. Ergo ip̄a caritas ē radix omnium p̄ceptoꝝ. Moralia ḡ radicātur in aīa scd̄m dispositionē affectionis amoris seu caritat̃.

Itē Mat. 22°. Diliges dn̄m deū ⁊c. In his duobus mādatis tota lex pendet. Ergo oīa p̄cepta legis radicāt̃ in dilectiōe siue in caritate. Solo dō. ꝙ duobus modis est ponere radicem in p̄ceptis moralibus legis. s. quo ad īchoationē: et quo ad cōsūmationē. Ponēdo radicē eoꝝ quo ad īchoationē sm̄ h̄ radix eoꝝ ī aīa ē scd̄ꝫ affectionē timoris: sicut habetur ecclesiastici p̄. Iniciū sapiētie ē timor domini. Et post dr̄ radix sapientie timere deū. Timor dn̄i expellit peccatū. Si aūt ponat̃ radicatio eoꝝ quo ad cōsūmationē: tūc respicit executionē: ⁊ sic ē radicatō eoꝝ in aīa scd̄m dispositionē amoris qui est caritas. Uñ Aug⁹ cōtra faustū exponens illud v̄bū Eze. Auferā a vobis cor lapideū: ⁊ dabo vobis cor carneū dicit. Auferaꝫ eis cor lapideū: ⁊ dabo eis carneū. quia ī cōpatione lapidis qui sine sensu est: caro sentit p lapidis insensualitateꝫ signatum est cor non intelligens: ⁊ p carnis sensualitatē signatū ē cor ītelligēs: tantū noli ēē sb̄ lege. vt illā timore īpleas: s̄ sub gr̄a vt sit plenitudo legis caritas. quātū ḡ ad īpletionē et ɔsūmatiōeꝫ ē radicatio moraliū penes amorem. Et p hoc pꝫ v̄ificatio rationū.

Consequenter querit̃. vtrū sit eadē radix virtutū ⁊ p̄ceptoꝝ moraliū ⁊ iuxta h̄. Scd̄o q̄rit̃ de ordīe boꝝ adīuicē. Quātū ad primū obr̄ sic Aug⁹. in li. de ci. dei. diffinit virtutē dicēs. Uirtus ē ordo amoris. Et silr̄ ī ecclesiasticis dogmatibus diffinit oēs virtutes p amorem. ⁊ sumit ibi amorē generaliter cōueniētem cuilibet vi aīe respectu sui obiecti. Sic bonū dr̄ generalr̄. Radix ergo omniū virtutum est amor rectus qui est caritat̃. S⁊ iste ē radix oīum p̄ceptoꝝ. quia quicqd p̄cipit̃ in sola

caritate radicat vt dicit Gre. Ergo eadē ē radix oium virtutū et p̄ceptorū moralium.

Itē p̄cepta moralia nō sūt nisi de actib⁹ virtutū sic p̄hibitiones: de cōtrariis actuū virtutū. s; act⁹ virtutū radicant in ipis habitib⁹ virtutū. g̊ ꝛ p̄cepta radicātur ī ipis hitib⁹. et hi⁹ habit⁹ sūt virtutes seu hitus virtutū. Si eodē g̊ radicant virtutes ꝛ p̄cepta. Itē vna ē radix oīm vitiorum que opponūtur virtutibus seu actib⁹ virtutū: ꝛ p̄ceptis. g̊ silr vna radix virtutum ꝛ preceptorū. quia aliter ex opposita pte n̄ posset stare eadē radix. Minor p; qm̄ libido cōcupiscētie ē radix omniū maloꝝ ꝛ vicioꝝ. Ro. 7⁹ Cōcupiscām nesciebā eē peccatū nisi lex diceret. Nō cōcupisces. Glo. hoc elegit aplus. qd̄ ē generale peccatorū. s. cōcupiscām. vnde oīa mala venerūt. bōa ē g̊ lex q̄ dū h̄ p̄hibz oīa mala p̄hibet. Itē oīs actus debitus ī quātū hi⁹ ē act⁹ iusticie. s; oē p̄ceptū morale ē de actu debito. Ergo oīs actus precepti ī quātū hi⁹ ē opus iusticie. g̊ oīa p̄cepta exeūt a radice iusticie. S; eadē ē radix virtutis ꝛ iusticie. quia iusticia ē virtutis. g̊ eadem est radix virtutū et p̄ceptorū. Itē oīs actus debit⁹ ex īperio ē act⁹ obedientie. S; oē p̄ceptū ē act⁹ debit⁹ ex īperio. p̄cepta g̊ nō sūt aliud q̄ sit virt⁹. g̊ ꝛc. Ad oppoᵒᵐ. Nō est eadē differētia p̄ceptorū moraliū. q̄ est differētia uirtutū nec s; eā ē. qa p̄cepta moralia distīguūt ī decalogū. Hec āt distīctio ꝛ h̄ ordo nō p̄cedit scd̄m ordinē ꝛ distīctionez virtutū. Prīcipiū g̊ distīctionis ꝛ ordinis ē differēs vtrobiq;: ꝛ sic nō ē radix eadem.

Itē virtutes ꝛ p̄cepta directīa sunt. sed directio facta p virtutes soluit ꝛ amittit quādo fit cōtrariū virtuti. Directio autem p̄ceptoꝝ nō soluit nec corrūpit. licet fiant cōtraria. Directio enī p virtutes refert ad volūtatē siue actū volūtatis. Directio autē p p̄cepta respicit rationē. seu actū rationis. Ergo h̄ sepabile: ꝛ istud īsepabile. nō est g̊ eadem radix istoꝝ. Itē act⁹ p̄ceptorū sēp respicit ītētionez virtute aūt posita vel amota: nō magis vel minus manet h̄ tentio. īmo p̄cedit virtutes. Est g̊ alia radix p̄ceptorū ꝛ virtutū. Itē aliqd fit qa debitū. aliquid ꝓ quia volūtariū. Act⁹ virtutis ī quātū hi⁹ volūtari⁹ ē: quia virt⁹ ē habitus volūtarius. Uolūtas aūt respicit bonum in ratione boni. Uirtus autem radicatur in ratione boni: quia bonū. p̄ceptū aūt ē actus debit⁹: quia p̄ceptū sb̄ debito ē: ꝛ ita respicit bonū ī quātū hi⁹. g̊ p̄cepta radicāt in rōne boni quia debitū. g̊ nō ē eadē radix. Si dicat q̄ virt⁹ respicit debitū act⁹. sic p̄ceptū ut iusticia. vnde debitū actus mouet ꝟtutē iusticie: ꝛ sic illud n̄ fac̄ differētiā radicis.

Contra aliud ē debitū actus. Aliud executio debiti act⁹. debitū act⁹ sp ē ex lege. et h̄ semp ponit p̄ceptū. virtus aūt de se non ponit debitū act⁹: s; executiōez: siue ad habilitatē ad executionē debiti act⁹. Sic g̊ dici⁹ ex alio ꝛ alio debitū act⁹: ꝛ executionē debiti act⁹. ita ex alia ꝛ alia radice dicem⁹ p̄cedere p̄cepta: ꝛ virtutē iusticie. Itē videbit alicui cum liᵒ arᵒ sit facultas rōnis ꝛ volūtatis. ex illa parte qua ē facultas volūtatis: ponit ordo virtutis. quia ꝟt⁹ ē habitus volūtarius. Uñ ordo ille ē ordo volūtati. s; ex illa parte qua ē facultas rōnis: ex q̄ vēit iudiciū ponit ordo scd̄m legē ꝛ p̄cepta. qa lex dr̄ eo q̄ facit legē quid faciendū sit qd̄ p̄prie ptinet ad rationē. Est g̊ ponē radicē p̄ceptoꝝ in aīa: seu in libro arᵒ. ex illa parte qua ē facultas rōis: ꝛ radicē virtutū ex illa parte qua ē facultas volūtatis. vt dicatur lex ꝛ p̄cepta directīa rationis: virtus autez volūtatis. g̊ alia ꝛ alia radix. Itē voluntas ē libera ꝛ absoluta. s; rō nō ita. īmo bn̄ alicui necessitati sb̄dita. Si g̊ lex indic̄ quādā necessitatē. g̊ nō pōt eē directiuū ex pte volūtat: in qua ē oīo libertas. Est g̊ solū directīa rōnis. S; virtus ē directīa volūtatis vt dictū ē quia ē habit⁹ volūtarius nō īponēs necessitatem. g̊ nō ē eadē radix horum

Solᵒ dd̄. q̄ nō ē eadē radix virtutum et p̄ceptoꝝ. Radicatio enī virtutū sp ē scd̄m formā boni vt boni. Radicatio āt p̄ceptoꝝ scd̄m formā boni vt debiti ꝛ īde differens ē ordo istoꝝ: ꝛ differēs radicatio. Ad qd̄ notādū ē q̄ ē appetit⁹ vel volūtas oīo absoluta quātū ad necessitatē debiti: ꝛ quantū ad necessitatē act⁹ ꝛ hec ē diuīa voluntas. Uñ nulli debet sicut dicit Ansel. nec est ei necessitas ad actū. Itē est appetit⁹ coartat⁹ necessitate debiti ꝛ act⁹: ꝛ iste appetitus ē irrōnalis qui ē in creaturis irrōnabilibus: sicut in igne ꝛ elemētis aliis. quia in qualibet creatura ē quoddā debitū. qd̄ dēt de sui natura: quia a deo creata. silr in ipa ē necessitas ad actū: quia nō ē dn̄a sui act⁹. sed necessitate facit. Itē ē appetitus vel volūtas coartata necessitate debiti. sed nō

necessitate actus. ⁊ hec ē volūtas creature rationalis. Absoluta enim est a necessitate act⁹: quia ī sua libertate ē facē vel nō facē. ſʒ nō absolnit a necessitate debiti. imo tenet ex debito: eo ꝙ ē ſbdita deo ad ɔformandā volūtatē suā volūtati diuīe. In p̄ᵃ volūtate bene ponit virt⁹: ſʒ nō lex. Unā voluntas diuīa nulli legi ē ſbdita. plena autē ē omni thesauro uirtutū. In appetitu ꝟo irrōnali ē lex ſʒ nō virt⁹: cū totū ibi sit debitū. In volūtate aūt vel appetitu rōnali lex ē ⁊ virt⁹ Ita ꝙ ex parte illa que ē absoluta hʒ regulā directiuā sui ne erret. ⁊ hec ē virt⁹. Ex illa ꝟo parte qua ē ſb necessitate debiti: ſb lege est que ipsū dirigit īstruēdo ⁊ dictādo: qd dēt seu ad quid tenet. Scdm h̄ ponit iusticia generalr triplex. ſ. iusticia volūtaria oīo ⁊ nō debita. ⁊ h̄ ē ī uolūtate diuīa. Pōit etiā iusticia debita: ⁊ nō volūtaria: ⁊ h̄ est ī appetitu irrōnali. Et ē iustiᵃ debita ⁊ voluntaria. et hec est in appetitu seu voluntate rationali. ⁊ ex illa parte qua erit iustiᵃ debita erit lex. Ex illa vero parte qua ē iusticia uolūtaria ē ꝟtus: ⁊ loquor de iusticia generali ad legē: ⁊ virtutes. et sic patet ꝙ nō ex eadē parte erit sumē radicem ꝟtutū ⁊ moraliū legis. Ad p̄mā ḡ rationē in cōtrariū dd. ꝙ licet eiusdē boni sit virtus et p̄ceptū: alia tamē ē forma cōsiderationis et inde diuersitas radicis. Alia eni est forma boni vt boni: ⁊ boni vt debiti. ex illa parte qua est forma seu ratio boni vt boni sumit radicatio ꝟtut⁹ Ex illa āt qua boni vt debiti. sumit radicatō p̄ceptoꝝ legis: ⁊ sic rect⁹ amor qui ē boni vt boni: ⁊ boni vt debiti. ſb alia ē ⁊ alia ratiōe: ⁊ forma boni: sic alia ⁊ alia radix. Ad scdaʒ rōnē solutū ē p h̄.

Ad tertiā rōnē dd. ꝙ differēter ē directō act⁹ p virtutes ⁊ p̄cepta. quia directō act⁹ ex debito: ē ī pōꝝ p̄ceptoꝝ. Directio āt act⁹ ex rectitudīe volūtaria: ē p virtutes: ⁊ sic ſb alia ⁊ alia rōne sūt directīa illoꝝ actuū p̄cepta ⁊ virtutes. Ad quartā rōneʒ dd ꝙ nō sequit videm⁹ enī ꝙ idē opponit grē ⁊ nature. ſ. peccatū: spoliādo. ſ. gratuita. et nālia vulnerando: ⁊ tamē alia ē rectitudo hui⁹ ⁊ illi⁹. unū enī malū sufficit ad destruēdū plura bona coordinata: nō tamē illorum ē vna pfectio nec pōt eē seu rectitudo. Ad 5ᵐ. dd. ꝙ act⁹ debit⁹ aliter ē p̄ceptoꝝ ⁊ ꝟtutis iusticie. Justicia enī ī qua virt⁹ ē non respicit nisi executionem debiti actus. preceptum vero facit debitum actus. vnde hoc qd ē scdm essētiā. Lex ī aīa nō ē nisi debitū act⁹ faciendi. Executio ḡ debiti act⁹ est a iusticia ī quātā uirtus ē. debitū ꝟo act⁹ a lege Et sic ab alio ⁊ alio est ꝙ sit debitū: ⁊ ꝙ sit executio debiti actus vt visū est: sic ab alia radice p̄cepta ⁊ iusticia ꝟtus. Ad 6ᵐ qd obī de obediētia silr dd. ꝙ obedīa vno modo ē lex: siue ipsi⁹ legis. Alio mō ē virt⁹. debitūᵐ eni obedientie ē lex. ipa vero habilitas ad bonū exequēdū p obediētiā virtus est. Unā scdm ꝙ ē legis respicit debitā: ⁊ sic ab eadē radice. Scdm aūt ꝙ ꝟtus respič executioneʒ debiti. ⁊ iō ab alia radice. Sed obī penes volūtatē ē īperiū ad oēs act⁹. Penes vero rōnē ē cōsiliū ad oēs act⁹. Sʒ lex ē p̄ncipiuʒ directiuū ī actū p īperium. Ergo directio legis radicat ex illa parte qua ⁊ īperiū. nō ex qua cōsiliū. Lex igit ē ex parte volūtatis: ⁊ nō rōnis. ḡ ex eadē parte radicāt lex ⁊ virtus.

Ad istō dd sič solutū ē: ꝙ lex respicit volūtatē ⁊ nō solū rōneʒ: ⁊ silr virtus. tamen aliter ⁊ alr. quia lex eā respič quātū ad hoc: ꝙ tenet vel coartat ad debitum act⁹. ꝟtus ꝟo ī quātū a debito ē absoluta: que ad h̄ est. vt dirigat animā ī actū exequēdū. Ad cui⁹ executionē nō coartat si nō vult. Silr ad alias rōnes que ostēdūt ꝙ lex respič rōnem virt⁹ aūt volūtatē. Licʒ cōcludāt ꝟuʒ. dico tamē ꝙ penes h̄ nō ē distictio radicis ī istis īmo quia lex p̄ ⁊ p se respič facultatē. videlicet ꝟo rōnē ⁊ volūtatē. ex illa parte qua ē ratio debiti radicat ꝟt⁹ aūt nō vt dictū est.

Juxta hoc secundo

querit de ordine p̄ceptoꝝ et virtutum qd hoꝝ ē p̄us. Nā cōmunes act⁹ sūt virtutū ⁊ p̄ceptoꝝ: aut ḡ quia sūt ꝟtutū: sūt p̄ceptorū uel ecōuerso. Sed constat ꝙ quia sūt ꝟtutuʒ sūt p̄ceptorū. Cōstat enī ꝙ moralia seu act⁹ moraliū nō sūt ī p̄cepto: nisi quia bōa. ḡ ꝟtuosa: quia ꝟtus respič bonū ſb rōne boni Illi aūt act⁹ boni sūt: ⁊ ꝗa bōi sūt ī p̄cepto. ḡ ꝟtus nālr prius ꝗ̄ p̄ceptū. Ad oppoᵐ aūt ꝟtutes ē debitū act⁹ ꝗ̄ intentio ad ipʒ. sed debitū act⁹ ⁊ intentio ad ipm sūt p p̄cepta. ḡ aūt virtutes nālr sūt p̄cepta. Solō dd. ꝙ lex seu p̄cepta legis nālr sūt priora ꝟtutib⁹ ⁊ hoc pʒ sic. Bonū enī sūmū mouet vt p̄ncipiū ⁊ vt finis. In quātū enī bonū ē p̄ncipiᵐ: seu cōditio p̄ncipii: ē diffusiuū sui ipsius. ⁊ ex hac parte venit debitum ī creatura. ſ. ꝙ

ipa tenet ad bonū: qa eni creatura a bono. idē dēt bonū vt cōformet suo principio sic dictū ē. Et ex hac parte venit lex. tāq̄ dire ctiua creature. ⁊ dictās ei bonū debitū. Ex illa āt parte quia bonū mouet vt finis: ⁊ q̄ creatura ē ad ipsū vt ad finē puenit virtꝰ tāq̄ directiua ipsius aīe. quia virtꝰ dirigit ī finē. Quia g̃ prior ē cōparatio aīe ad bonum in rōne qua ē ipsiꝰ principiū: q̄ vt finis nālr. Ideo prior ē ordo p̄ceptorū seu scḋz p̄cepta in aīa: q̄ ordo scḋm virtutes. Ad rōnem in cōtrariū dḋ. q̄ in quātū sūt bona debita sūt ipsorū p̄ceptorū. In quātū ꝟo bona volū taria: sūt ipsarū ꝟtutū. Sz prior ē naturalr cōditio boni debiti: q̄ boni volūtarii. quia prius accipit creatura naturalr. vnde ipa ē debitrix deo tāq̄ principio: q̄ moueat volū tarie ī ipm vt in finē.

Quo de radice

moraliū decalogi. Consequent igr̄ dū ē de distictiōe p̄ceptoꝝ decalogi. Et cir ca hꝰ plura incidūt dubitabilia. Primū ē an distictio mādatorū decalogi fuerit ī nā bene īstituta. q̄ fuerit ibi illa decē ꝟba. 2ᵐ ē scḋm quā rōnē accipit distictio decalogi. s. que sit rōe numeri. Tertiū ē de sufficiē tia numeri: an plura debēt eē vel pauciora. Quārtū de differētia assignationis numeri

Quantū ad primum

Ergo querit an distictio mādatorū decalo gi fuit ī nā bene īstituta vel solū sit secūḋ naturā corruptā. Ad qḋ sic. Ad quodcūq̄ faciendū vel vitādū in bonis ⁊ malis scḋm se tenet hō peccator etiā tenebat añ pccm: quia in natura bene instituta erat ī maiori debito boni faciendi ⁊ mali vitandi: q̄ in natura corrupta. Si g̃ oīa p̄cepta decalogi sūt vel ad bonū faciendū qḋ ē bonum de se vel ad malū vitandum: qḋ est malū de se. g̃ ante peccatū tenebat hō ad oīa facienda: que in decalogo p̄cipiūt: ⁊ ad oīa vitanda que ibi p̄hibētur. Ergo ī natura bñ institu ta erat distictio decalogi que ⁊ mō. Itez hō ī statu īnocētie sue nᵉ bene īstitute tene batur maxīe vitare quodlibet malū. Itē ipe erat spūali mēte preditꝰ vt dicūt sācti. vnde tūc habebat maiorē cognitionem de bono faciendo ⁊ malo vitādo. q̄ in statu nᵉ corrupte. Si g̃ maior erat cognitio ⁊ eadez tentio maior: eo q̄ plus cognoscebat. Prece ptio aūt nāliter nihil aliud dicat nisi cogni tionē boni faciēdi ⁊ mali vitādi: ⁊ tētiōez ad illa. Ergo magis erat distictio decalogi in natura bene īstituta q̄ corrupta. Cōt ante peccatū nō tenebat hō refrenare con cupiscētiā quia ñ erat. s postq̄ nā corrupta ē tenet: quia tūc regnauit cōcupiscētia. vñ gen. 4ᵒ. Sub te erit appetitꝰ tuus. g̃ ñ erat tūc istud p̄ceptū. Nō cōcupisces. Aut si eēt aliquo mō aliter tñ q̄ mō. g̃ nō fuit hꝰ disti ctio mandatorū scḋm naturā bñ instituta.

Itē scḋz statū illū oīa erāt coīa: nec erat aliq̄ īclinatō ad appropationē. Ergo vana eēt tūc ⁊ cassa p̄hibitio furti. quia furtum ē cōtractatio rei aliene siue alii appropate.

Itē virtutes ī via sūt ad dirigēdos actꝰ in quibus consistit pfectio vite actiue. quia ꝟo ī patria cessabūt illi actus: adeo cessabūt ꝟtutes in quātū regule ad illos actus. Sz in statu ante peccatū non erāt hiꝰ actus mali: quorū ē p̄hibitio in decalogo: nec īclinatio nes ad malum. g̃ silr nec regule seu p̄cepta ad illos actus ⁊ inclinationes cauendas. g̃ nō erāt ista p̄cepta decalogi scḋm statū nᵉ ante peccatū. Nō cōcupisces. Nō occides ꝛc. Nō g̃ tūc erat distictio mādatoꝝ decalogi

Juxta hec querit: que sūt ⁊ que potuerūt regere vel cōseruare vitam hōis āte pccm.

Itē sicut hō post peccatū est ī debito quo ad deū sic etiā ē ī debito quo ad p̄ximū. Et scḋm hꝰ distīguūt due tabule. Silr āte pec catū erat in hoc duplici debito. Queritur g̃ an essent plura tūc mandata pticularia q̄ ad deū q̄ mō: an plura quo ad proximū: an pauciora q̄ mō ordināntia ad proximū scḋm debitū. an plura vtrobiq̄: an pauciora. plra eni vt videt ex dictis videtur mō eē ordi nantia ad proximū q̄ tunc. Si dicatur q̄ distictio mādatorū nō ē scḋm naturā ante peccatū: s scḋm naturā corruptā. Istud non videtur eē verū. s. q̄ sit scḋm naturā corru ptā. Quoniaz natura corrupta prona est in malū. Vñ gen. 8ᵒ. Proni sūt sensus hōis: et cogitatio in malū ab adolescentia sua. Si g̃ distictio p̄ceptorū decalogi respicit naturā corruptā. g̃ dēt eē distictio ipsoꝝ p distictio oēz ipsoꝝ viciorꝝ. s ñ ē ita: qa si acciperet di stinctio viciorū sic accipit pꝰ Jo. 2ᵒ. s. p illa tria. Oē qḋ est in mūdo ꝛc. g̃ decalogus nō haberet nisi tria mādata. ⁊ si acciperetur scḋm capitalia vicia: illa nō sūt nisi septem vt dic̄ Gre. Ergo ñ essēt nisi septē mādata

in decalogo quorū vtrūq ē falsū. Ergo nō ē ipsorū distīctio scdm naturā corruptam.

Solo dō scdm q habetur eccl. 7°. De⁹ creauit hoīnē de terra ꝛc. Addidit illis disciplinā ꝛ legē vite. Justiciam suā: ꝛ iudicia sua ostēdit ill' ꝛ magnalia honoris ei⁹ uidit oculus eorū ꝛ honorē vocis audierūt aures illorum ꝛ dixit illis. Attēdite ab oī iniquo ꝛ mandauit vnicuiq de pximo. Nota igitur tria p que ostēdūt et designāt tria pcepta ordinātia ad deū: que sūt ī pma tabula. Jn hoc q dicit. Magnalia honoris eius vidit oculus eoꝝ. tāgit ꝛ ostēditur magnificētia maiestatis. ad qd ē pmū pceptū: qd ē de adoratiōe ꝛ magnificentia diuīe maiestat. exo. xx. Nō habebis deos alienos ꝛc. Jn h̄ āt q dicit. Et honorē vocis audierūt aures illoꝝ. Ostendit honorificētia ipsi⁹ ꝟitatis seu sapiētie filii. vox enī dei ē ipa sapīa dei: ꝛ sic istud ptinet ad noticiā ꝛ reuerētiā sapiētie ꝛ ꝟitatis. ad qd datū ē scdm mādatū ordinās ad deū. s. non assumes nomē dei tui in vanū. Jn h̄ aūt q dr attendite ab oī īiquo ostendit detestatio malicie ꝛ iniqtatis. vt ipi essent fixi ī amore bonitat' ꝛ reuerētia. Ad qd est tertiū mādatum pme tabule. De sanctificatiōe sabbati. quia mandatū illud spūal'r datum ē ad honorē diuīe bonitatis vt hō vacet deo ꝛ quiescat in ipo. ꝛ sic vedit deus hōi post creationē an̄ peccatū tria mandata sibi īdita ex cōditione ordinātia ad deū. vnū aūt dedit ad primū. s. mādatū de dilectiōe pximi. qd itelligit p h̄ q dicit Unicuiq mādauit de pximo suo. Scdm h̄ g dō. q lex quātū ad pcepta ordinātia in deū ī pmo statu: ꝛ ī isto no mutat quātum ad primā rōnem mādatorū vel pceptorum. īmo illa tria erāt que mō sūt: s̄ mutat quantū ad ordinē ad primū. Quia mō sūt plura mādata ordināntia ad primū: tūc aūt vnū solū. ꝛ ratio hui⁹ ē: qm ex pte dei nō ē facta mutatō īmo cū ipe sit bonū īmutabile. si aliquid debet ei ante peccatū eadē rōe ꝛ post nec debet mutari: sicut nec ipe illud debitū ꝛ iō nō ē mutatio quo ad ordinātis ad deū in rōne pma debiti: s̄ cū pxim⁹ sit mutatus p peccatū: quia fact⁹ est pnus ad malū. ideo mutata sūt mādata ad pximum. ita q tunc erat vnū solum: mō sunt plura: ꝛ hoc est q pximus ante peccatū nō erat īdigēs. vnde nō īdigebat pat filio nec ecōuerso: nec etiā erat pnus ad malū: erat etiā scdm quendā modū īmortal. erāt etiā oīa coīa. Unde nō mādauit q vn⁹ succurreret alii. ut filius patri nec q seruaret se ab occisiōe. s̄ solum q esset dilectio ad primū. Mō āt pter istas pnitates ad malum ꝛ corruptiōes p pccm. mādātur plura ordināria ad primū scilicet phibitio furti: quia mō ē appropriatio ꝛ nō ante peccatū: ꝛ phibitio occisionis: quia mō ē mortalis. ꝛ mō ē īordinatio volūtatis et inclinatio ad malū p peccatū. Qd aūt non erat ꝛ iō plura mādabātur ad primū. Ad illud qd obr. q dēt eē eadē distīctio quo ad primū. quia ad quecūq tenet hō post pccm ꝛ ante ī bonis dico faciēdis: ꝛ malis vitandis. Dō. q decalogus vt dictū ē sup̄ ē scdm legē nature: ꝛ de dictamīe ipsi⁹ n̄e: s̄ qddā dictat ibi absolute. quiddā aūt sb odītiōe. Natura enī boni dictat absolute q vn⁹ nō noceat alteri: ꝛ pp̄ter h̄ dicit vnicuiq mandauit de pximo suo. s̄ nō h̄ mō vel illo erat mandare. Silr nā dictat absolute oīa esse coīa. Aliqua vō eē ppria istud dictat sb conditiōe. s. status nature corrupte. Uñ dictat q natura corrupta sit appropriatio. ꝛ super h̄ dictamē fūdant ista pcepta. Nō furtum facies. ꝛ alia que sūt ad seruādā ordīatiōē circa h̄. quia g variat dictamē n̄e ī natura bene īstituta ꝛ ī nā corrupta: iō uariatur ꝛ pceptū. Xa ē g illa ppositio ad quecūq ꝛc. s̄ conditiōe. s. status n̄e corrupte. p h̄ idē pat solo ad scdam rōnē ad idē. Ad illud qd post querit an sint plura vel pauciora q ad deum ꝛ primum dicēdū. q ex parte primi plurificatur decalogus et mutatur et hoc propter pnitatē nature ad malum post peccatū. ꝛ pp̄ter miseriaz ꝛ īdigētiā nostrā. ex parte dei nō sūt plura nec pauciora. Cū ipse sit īmutabil: ꝛ debitū ordinatiōis hōis ad ipz īmutabile. Ad illō qd obr q distīctō mādatoꝝ dēt eē scdm distīctionē viciorū dō q non. īmo alia ꝛ alia rōe multiplicant pcepta ꝛ vicia. Peccatū enim accipit multiplicationē ex causis quibus ē auersio a deo ꝛ cōuersio ad bonū cōmutabile. ꝛ secundū h̄ ē illa distīctio triū radicū peccati. p². Jo. 2°. Per quas aīa auertit a deo ꝛ conuertit ad bonum cōmutabile. ꝛ scdm h̄ triplex est bo⁹ cōmutabile: ꝛ illa distīctio. aīa enī auersa a deo ꝛ cōuersa ad bonū cōmutabile aut cōuertit ad bonū cōmutabile exterius. ꝛ h̄ ē bonū tpale: ꝛ iuxta h̄ sumit cōcupiscētia oculorū: aut cōuertitur ad bonū cōmutabile

iferius.qđ ē delectatio carnis. et iuxta hoc sumit̄ cōcupiscētia carnis.aut cōuertit̄ ad bonū cōmutabile interius. qđ ē amor ppue excellentie ⁊ elatiōis:⁊ ab h̄ sumit̄ 3ᵃ radix que ē suꝑbia vite. Silr̄ distinctio capitaliū viciorū sumit̄ penes auersionē aīe a deo:⁊ cōuersionē ad bonū ↄmutabile: ⁊ h̄ uel per īordinationē facta in vi vegetabili. ⁊ fm̄ h̄ sumūtur duo uicia capitalia.s.gula ⁊ luxuria: ꝫ differēter.quia gula sumit̄ secundū īordinationē via nutritiue. Luxuria x̄o fm̄ inordīationē generatiue: scđm aūt īordinationē facta ī sensitiis. Per hui⁹ auersionē ⁊ cōuersionē sumūt̄ alia duo.s. Ira ⁊ auaritᵃ. scđm aūt īordinationem facta in rationali sumūt̄ tria alia.s.Superbia īuidia accidia. quoꝝ distinctio alibi patebit.Distinctio āt p̄ceptorum decalogi nō decurrit penes has uias īmo penes rōeꝫ boni ut debiti:ut videbit̄: ⁊ ideo nō ē distictio p̄ceptorū fm̄ distictionē viciorū seu radicaliū seu capitaliuꝫ.

p **Ostea queri**

tur secūdū quā rōnē accipit̄ distinctio p̄ceptorū decalogi . Et circa hoc plura incidūt dubitabilia. Utrū accipiat̄ fm̄ fidē an secūdū caritatē. an scđm timorē.an scđꝫ beneficētiā ⁊ īnocētiā.an scđꝫ affirmatiōeꝫ ⁊ negationē.an secūdū iusticiā.

Queritur ergo utrū

accipiat̄ scđm fidē distinctio decalogi. Ad qđ sic.pᵃ ad Thi.pᵒ. Finis p̄cepti ē caritas de corde puro:⁊ cōsciā bona:⁊ fide n̄ ficta. Ergo cōsūmatio caritatꝫ ī p̄ceptis ē ex fide ḡ ex fide ē rō distictionis ī p̄cepti decalogi. Itē ex hoc ꝙ hō credit ꝙ deus est trinitas: dēt honorē patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto. ꝫ p h̄ distīguūt̄ p̄cepta p̄me tabule.qm̄ p̄mū p ordinationē ad patrē cui vnitas. scđm p ordinationē ad filiū.3ᵐ ordinat ad spirituꝫ sāctū:⁊ h̄ scđm honorificētiā ⁊ reuerētiaꝫ.

Itēꝫ ex h̄ ꝙ credo ꝙ creauit hominē ad similitudinē ⁊ ymaginē suā.debeo proximo meo honorē:⁊ tenor illi in eis que p̄cipiunt̄ in secūda tabula:que ordināt ad proximum Ergo ex fide seu penes fidē sumit̄ rō distictiōis decalogi.maxime ī p̄ma tabula.qa fides distinguit īter psonas. Silr̄ ēt ex fide sumit̄ rō debēdi:que obligat in p̄ceptis ad p̄ximū.Ex h̄ enī ꝙ p̄xim⁹ est ad ymaginem debeo ip̄m honorare.debeo ēt ei benefacē ⁊ nō nocere. Ad oppoᵐ Tulli⁹ dic̄ ī rethorica.ꝙ religio ē que supioris cuiusdā nat̄e. quā diuinā uocāt cultū cerimoniāq; affert. Ex religiōe ḡ ē distinctio ī p̄ceptis de cultu diuīo. Sꝫ religio ē de iure nāli: sic̄ pꝫ ibidē. Ergo ex iure nāli ē distictio ī p̄ceptis decalogi:que sūt ad cultū dei:nō ḡ ex fide. Itē si penes fidē sumēt̄ hec distictio. ḡ tria p̄cepta p̄me tabule : quib⁹ p̄cipit̄ honor exhibēdus trinitati:essent vnū p̄ceptū. h̄ auteꝫ falsū. Ergo cū sit tria penes fidē n̄ accipit̄ horū distictio. Maior pꝫ.qm̄ fides dictat ꝙ idē honor attribuēdus sit patri filio ⁊ spūi sācto . Et ideo dr̄ Jo.5ᵒ.Qui nō honorificat filiū:nō honorificat patrem. ḡ ē honor eoīa dictatus p fidē toti trinitati.ḡ nō ē horum distictō p fidē.cū idē honor ipis psonis per fidē p̄cipiat̄. Distict⁹ aūt ē honor ⁊ appropatus ī illis tribus p̄cepti. Scđo querit̄ an scđꝫ caritatē dēat accipi distictō mādatoꝝ decalogi. Ad qđ sic dic̄ Aug⁹.et Ysidorus. Qꝛ ī dilectiōe dei ⁊ p̄ximi pendet tota lex. Uñ sup exo.xx. dicit glo. Ysidori . Dat dñs Moysi legē inocētie nr̄e:⁊ agnitiōis sue. q ī decē v̄bis cōsistit scripta ī tabul' lapideis digito dei.tria ptinent ad ↄgnitionē ⁊ dilectiōeꝫ trinitatꝫ.septē ad dilectiōeꝫ p̄ximi quibus hūana societas n̄ ledit̄. ḡ distīguūt̄ due tabule decalogi. scđm ꝙ duplex distinguit̄ dilectio dei.s.⁊ p̄ximi. Et vult etiā ꝙ p̄ma tabula distinguat̄ scđm amorē: ⁊ reuerentiā trinitatis. Ergo penes caritatē suit̄ h̄ distictio. Ad oppᵐ obr̄ sic. Si penes caritatē vel dilectionē sumit̄ h̄ distinctio. Cuꝫ nō sit nisi duplex dilectio ⁊ duplex mādaᵐ de dilectiōe. ḡ nō essent nisi duo mandata decalogi. Item Aug⁹ in 8ᵒ libro de trinitate. Qui p̄ximū diligit cōsequēs ē vt deū p̄cipue diligat. ⁊ h̄ dicit qa p̄xim⁹ ē ymago dei. Uñ rō diligēdi p̄ximū ꝑuenit ex deo. eadē ḡ ē rō diligēdi deū ⁊ p̄ximū . ḡ mādatū de dilectiōe dei ⁊ mādatū de dilectione p̄ximi vnū mādatū sūt. Si ḡ penes ista eēt distictio decalogi. ḡ tot⁹ decalog⁹ eēt vnuꝫ mandatū. Item cū vna sit dilectio dei et p̄ximi. ḡ vnū mādatū . Tertio querit̄ an scđm timorē debeat accipi distictō mādatorū. Ad qđ sic. Ro.8ᵒ.nō accepistis spiritum seruitutis iterū in timore. ꝫ accepistis spm̄ adoptiōis filiorū . volēs p hoc distīguē īter legē ⁊ euāgeliū.penes timorē ⁊ amorē.quia in lege erat timor. In euāgelio amor . timor

ǵ mouebat ī lege. ǵ scđm met⁹ qui sunt ex
timore accipit distictio mādatoꝝ decalogi
Ad opp^m sic. Timor nō cohibet nisi manū
⁊ nō animū seu volūtatē. ǵ et h decalogus
nō ꝓhibet nisi manū ⁊ non volūtatē. Ergo
scđm h illud ꝓceptū. Nō cōcupisces nō ēēt
ꝓceptū decalogi. Preterea timor ñ mouet
nisi ad declinationē a malo. ǵ in decalogo
nō essēt ꝓcepta faciēdi bonū. Quarto q̄rit.
vtrū scđm beneficentiā ⁊ īnocentiā sumat
distictio ꝓceptorū decalogi. Ad qđ sic. h
ꝓceptū. Honora patrē ē ꝓceptū beneficētie.
Alia aūt ad īnocētiā ꝑtinent: maxie de illis
que erāt ad ꝓximū. ǵ penes beneficētiam ⁊
īnocētiā sumit distictio hoꝝ. Ad oppo^m.
eadē ē virt⁹ oppositoꝝ vni⁹ sic faciendi al
terius sic vitādi. ǵ ⁊ eadē lex. Ergo illo pre
cepto quo ꝓhibet Mechia ꝓcipit castimōia
⁊ illo quo ꝓcipit honor ⁊ beneficētia patris
ꝓhibet ibi ⁊ honoratio ⁊ maleficētia erga
ipꝫ. Eodē ǵ mādato ꝓcipit beneficentia et
īnocētia. nō ē ǵ penes h distictio. Quīto
querit vtrū scđm affirmationē ⁊ negatiōeꝫ
h ē iussionē ⁊ ꝓhibitionē sumat h distictō.
Ad qđ sic. Cuilibet affirmatiōi oppōit sua
negatio et ecōuerso. ǵ cuilibet ꝓcepto affir
matio erit prohibitio opposita ⁊ ecōuerso.
Si ǵ h facit distictionē erūt. xx. mādata
in decalogo. ⁊ nō solū. x. qđ ē falsū. 6⁹. q̄rit
vtrū accipiat hec distictio penes iusticiam
Ad qđ sic. Justicia monet ad debitū. vnde
debitū ē de ītētiōe iusticie. Precepta autē
penes debitum distīguūtur. si ǵ ex iusticia
venit: ex iusticia venit distictio mādatorū.
Cōt. Si ītentio iusticie repta ī ꝓceptis. s.
quia facit debitū facit distictionē ꝓceptoꝝ
Ergo silr cū ītētio prudētie repiat ī mādat|
. s. electio. ⁊ sit in ītētiōe ꝓceptorū decalogi
Ergo penes prudētiā sumet distictio deca
logi: ⁊ si ñ. ǵ nec secūdū iusticiā. Minor pꝫ
. s. ꝙ electio sit de ītētiōe legis. Qm̄ Aug⁹ ī
questionib⁹ no. ⁊ vet. tes. dicit. Lex a lectiōe
dicta ē vt de multis quid eligas scias. Itē
h iusticia aut dicet iusticia general' aut spe
cialis. Si iusticia generalis Sed eius actus
ē declinare a malo ⁊ facere bonū. ǵ sic esset
distictio decalogi. ꝙ q̄dā mādata facerent
solum declīnare a malo. Quedam solū ordi
narēt ad bonū. qđ fłm ē. imo vtrūq; faciūt
precepta decalogi. ǵ non scđm iusticiā gene
ralē sumitur distictio. Ideo nec scđm iusti
ciā specialem. quoniam iusticia specialis seu
ꝑticl'aris solū ordīat ad ꝓximū. ǵ nec scđm
eā accipit distictio decalogi. Solo dō. ꝙ
scđm formā boni vt debiti penes atām fm
. s. ꝙ ipa ē debitrix boni venit lex: ⁊ ꝓcepta
moralia. quia lex nihil aliud dic̄ nisi debitū
boni actus. scđm hō formā boni vt boni pe
nes animā ē radix ꝩtutū. Uñ ex virtute est
act⁹ bon⁹. Ex lege aūt fit debit⁹: ⁊ sic scđm
ītētionē boni vt debiti ē accipe distictionē
ꝓceptorū moraliū. Nota igit ꝙ ē debitū
deo: ⁊ ē debitū ymagini dei que ē ꝓximus
Eo enī ꝙ ē ad ymaginē debem⁹ ei bñficētiā
et innocentiam. Debitum vero deo respici
unt mandata ordinantia ad deum Debitū
hō ymagini respiciūt mandata ordinantia
ad proximum. Secundum ergo multiplica
tiōem debiti ad deum. est multiplicatio pre
ceptorum ordinantium ad deū. Hec autem
ītentio debiti triplr ē. Creatura enī eo ꝙ ē
effect⁹ dēt se deo. quia effect⁹ dēt se totū sue
cause. Causa aūt que de⁹ ē in triplici habitu
dine cause se habet. Est enī vt pncipiū seu
vt cā efficiens. Itē se habet vt cā formal'
exēplaris. Itē se habet vt cā finalis. Effi
ciens causa ē ipse deus seu pncipiū ratione
potentie. Cā formalis seu exēplaris ratione
veritatis Causa vero final' ī rōne bonitat'.
sic ǵ ē debitū quo dēt se creatura deo sicut
pncipio vel cause efficiēti. ⁊ debitū quo dēt
se ei. sicut cāe formali vel exēplari et debitū
quo debet se deo ī quātū ē cā final'. ⁊ scđm
triplex debitū sūt tria mādata ꝓme tabule
ordinātia ad deū. Primū ostēdit debitū
deo sicut pncipio ⁊ cē efficiēti. q̄a illud mā
datū ē de latria: vel adoratione diuīe maie
statis ⁊ vnitatis ⁊ cognitione eiusdē: ⁊ h ē
illud mandatum. Nō habebis deos alienos
Penes hō debitū quo dēt se hō deo sicut
ꝩitati vel cause exēplari. sumit scđm māda
tū. s. ñ assumes nomē dei tui ī uanū. Nomē
illud dicit ipa ꝩitas quā nō debemus affir
mare aliquo mō ī testimoniū nostre locutio
nis sine cā. In tertio ꝓcepto ostendit de
bitū deo: sicut cause finali. qđ debitū ē q̄^m
ad appetitū ⁊ ītērionē bonitat| ⁊ h ē ꝓcep
tum de sabbato. ꝙ ꝓpter h ē vt aīa cōuer
tatur ad ipsā bonitatē ⁊ ī ipa quiescat. sic
igit quia ē triplex rō debēdi quo ad deum.
Ideo tria sūt mādata ordinātia ad deum.
Est ⁊ alia ratio distinguēdi ista mādata or
dinātia in deū. quia cōuersio aīe ī deum est
triplex. s. corde. ore. opere. In primo ergo

mandato ostendit̃ honor ⁊ reuerẽtia scd̃m actũ cordis. Cũ dr̃ nõ habebis deos alienos ⁊c̃. In secundo: scd̃m actũ oris. In 3° ostẽdit̃ honor ⁊ reuerẽtia in actu exterioris operis cũ determiat̃ quies ĩ sabbato. vt vacet aĩa deo. h̃ enĩ ẽ ĩtẽtio sabbati. Itẽ scd̃m appropriationẽ sumit̃ alia distĩctio. quis p primũ mandatũ ostendit̃ vnitas ĩ deo: que appropriatur patri. Per scd̃m ostendit̃ v̄itas que appropriat̃ filio. Per 3ᵐ bonitas: que appropriat̃ spiritui sancto. Quia 3ᵐ p̃ceptũ ẽ de gere sabbati. quies ẽt ipsiꝰ aĩe ẽ in ipa sũma bonitate. Itẽ alia distĩctio sumit̃ respiciẽdo diuinã latriã ⁊ hec distĩctio. q. scd̃m allegoriã sumit̃ ab Hugõe de sancto vic. libro de sacramẽtis. Deus enĩ ẽ reuerẽdus triplr. Est enim reuerẽdꝰ in sua nã. Est ẽt reuerendus in hũana nã. Et ẽ reuerẽdus in p̃pria cõsciã. Primũ mãdatũ qd̃ est de adoratione respicit ꝙ reuerẽdus sit deus ĩ propria nã. Scd̃m mãdatũ respicit ꝙ sit reuerẽdus in hũana nã assumpta. unde sẽsus ẽ scd̃m glo. Nõ assumes nomẽ dei tui ĩ uanũ. i. ñ credas xp̃m purũ hoĩem. Itẽ reuerẽdus ẽ ĩ p̃pria cõsciã: ⁊ ad h̃ ẽ 3ᵐ mãdatũ de sabbato. et h̃ ẽ qd̃ dicit Hugo. Audi ysrael. h̃ nota obediẽtiã. deus tuus hic nota gratiã. deus vnꝰ ẽ. hic doctrinã. quasi dicat. obediẽtiã exhibe. grãm ĩtellige. v̄itatẽ agnosce. ipʒ adorabis h̃ ptinet ad fidẽ: ⁊ ei soli serujes. h̃ pertinʒ ad opationẽ. Et s̃bdit: Deũ adorare ẽ totam mẽtẽ ad deuotionẽ ei s̃bsternẽ: ⁊ ipʒ p̃ciᵐ ⁊ finẽ oĩs boni credere. et sic vult ꝙ primũ ostẽdit deuʒ reuerẽdũ in nã p̃pria. scd̃m in hũana nã. Uñ dicit. Nõ assumes nomẽ dei tui ĩ vanũ. i. vanũ ut dicit Hugo. assumere nomẽ dei: ẽ filiũ dei inuisibilẽ per hũanitatẽ factũ creaturã estimare. In vanũ quoqʒ nomẽ dei assumũt qui filiũ dei ad se missũ: ⁊ pro sua salute ĩcarnatuʒ cõtẽnũt. quid est g̃ dicẽ. Nõ assumes nomẽ dei tui ĩ vanũ. i. sic venerariã: ⁊ adoras p̃pter h̃ ꝙ ab eo factꝰ es. sic adora. ⁊ venerare propt̃ h̃ ꝙ ab eo redemptꝰ es: ĩ quo admouemur vt ĩtelligamꝰ eũ nõ solũ adorãdũ in sua diuinitate. sed in humanitate qua nos redemit. Tertiũ preceptũ ẽ illud. Obserua sabbatũ. Sabbatum hoĩs qd̃ ei exteriꝰ seruãdũ p̃cipitur sacramẽtũ ẽ ĩterioris. vbi mẽs sancta p bonã ɔsciã a seruitute peccati quiescens ĩ gaudio sp̃s sancti iocũdatur. Scd̃m aũt rõnẽ debiti ad proximũ sumit̃ distĩctio mãdatorũ ordinatiũ ad p̃ximũ. Nota igit̃ ꝙ ĩ nã hoĩs seu proximi qui factus est ad dei ymaginem est duplex rõ debiti: scd̃m duo ĩ q̃bus ẽ expressio diuini eẽ ĩ hoĩe. quia sicut ĩ diuino eẽ ẽ natura ⁊ ordo nᵉ. nᵃ ẽ ipsa diuina essẽtia ordo nᵉ ẽ scd̃ʒ ꝙ vna p̃sona oritur ab alia. sic ĩ hoĩe ẽ natura ⁊ ordo nature: scd̃ʒ quẽ vnꝰ hõ oritur ab alio: s; in angelis nõ ẽ ita. Naʒ vnus ex alio nõ orit̃ ⁊ sic in hoĩe diuinũ eẽ exprimit̃ ⁊ quãtũ ad eẽ essẽtiale uel nãle ⁊ quantũ ad eẽ p̃sonale. Est igit̃ debitũ ad proximum duplex. vnũ ratione originis uel p̃cipii. ⁊ quãtũ ad h̃ debitor ẽ filius patri quia scilicet ab ipso orit̃ ⁊ penes h̃ debituʒ sumit̃ primũ mãdatũ ordinãs ad proximum qd̃ ẽ Honora patrẽ. Ex h̃. n. ꝙ filiꝰ a patre ẽ dẽt patri: ⁊ non patet filio. ⁊ h̃ dicit muleĩplicit̃ Hugo de sancto vic. ĩ li. de sacramẽt. Primũ p̃ceptũ scd̃e tabule ad patrẽ ptinet hominẽ sicut p̃mum prime ad partem dm̃ vtrobiqʒ paternitas preponitur. vtrobiqʒ p̃ncipii dignitas honorat̃. Est aliud debitũ ratione nature ad proximuʒ: vt ⁊ penes istius multiplicationẽ sumũt̃ alia mandata Debitũ aũt istud ẽ duplr̃. quia debitũ uel ẽ ex parte debentis: vel ex parte eius cui dẽt. Ex parte debitoris respicit̃ actus triplex. s. actꝰ ĩterior q ẽ actꝰ cordis: ⁊ actꝰ exterior. s. actus opis exterioris: ⁊ actus medius: ⁊ hic est actus oris. s. loqui: quia loqui consistit ex interiori intentione ⁊ exteriori p̃latione. Loqui enĩ ẽ cũ ĩtentione p̃ferre. propter h̃ ẽ debitũ triplex ex parte debentis. quia est debituʒ ex parte actꝰ cordis: ⁊ ex parte istiꝰ debiti sumũtur duo mãdata. s. Non cõcupiscẽs vxorẽ p̃ximi tui: ⁊ non desiderabis domũ eius. Est etiã debitũ ex parte oris qd̃ ẽ loq ⁊ penes illud sumit̃ vnũ mandatũ. s. nõ falsũ testimoniũ dices. Est ẽt debituʒ ex parte actꝰ exterioris: ⁊ penes illud sumũtur alia. s. non occides: nõ furtũ facies. non mechaberis: ⁊ distinguunt̃ ista penes nãm cui debemꝰ. debitũ enĩ ex parte nᵉ cui debemus sic p̃cedit. quia circa naturã est esse et bene esse. Ad eẽ ẽ cõiũctio aĩe cũ corpore cõtra h̃ ẽ mors ⁊ occisio. ⁊ quãtũ ad h̃ dẽt homo p̃ximo cõseruationẽ eẽ: ⁊ penes istud debitũ sumit̃ hoc mãdatũ. Nõ occides qd̃. s. p̃hibet mortẽ vel occisionẽ seu destructionẽ nature ĩ p̃ximo. ⁊ sic ĩ illo precepto est expressio debiti quantũ ad eẽ nature. vt saluetur in proximo. Scd̃m aũt ꝙ debitũ r̃spic

bene eē nature ī ꝓximo sunt alia duo. Naꝫ bene esse duo respicit. s. multiplicatiōem et sustētationē. Multiplicatō nᵉ ē p ordinataꝫ ⁊ debitā coniūctionem uiri ⁊ mulieris. Sustētatio ꝟo ē p uictū. Penes ġ debitū quātū ad bñ eē qꝺ respicit multiplicationeꝫ naꝭ e p debitā ⁊ ordinatā cōiunctionē uiri ⁊ mulieris: sumiꝭ illud ꝑceptū. Non mechaberis quia h̄ ꝑceptū ꝓhibet īordinationē que est cōꝭ huꝰ multiplicationē. Penes aūt debituꝫ quātū ad bene eē quo ad sustentationem nᵉ sumiꝭ illud ꝑceptū. Nō furaberis. qꝺ ꝓhibet cōtractionē rei aliene. Nā ipa aīa misera p peccatū cecidit in duplicē miseriā mortis. s. ⁊ defectꝰ seu īdigētie. qa cecidit ī miseriaꝫ mortis. ex hoc habet ꝙ nō pōt saluari in se ipa. sed requirit in alio saluari p cōiūctionē viri ⁊ mulieris. quia ꝟo cecidit in defectuꝫ ⁊ īdigētiā Ex hac parte venit appropatio tēporaliū: quibus ipa indiget ad sustētatione sui: alioquī ipa deficeret: ⁊ īordinationē cōtra huꝰ apprōpationē ꝓhibet ī h̄ mādato Nō furtū facies. Quia ġ ī genere ñ ē accipere debitū nisi aut ad deū: aut ad ꝓximū: ⁊ ad deū tribus modis ad ꝓximū. aut rōne originis aut rōne nᵉ. ⁊ h̄ aut quātū ad esse: aut quātū ad bñ eē. Ex pte debitoris uel cui dēt. Jō tot sūt ꝑcepta ī uniuerso: ⁊ se habēt iste distīctiones ex parte debitoris: ⁊ ex pte eius cui dēt: ita ꝙ vna īcludit aliā: ⁊ est sic causa alterius. Et iō vna accipiꝭ p sbdiuisionē vnius mēbri alterꝰ. Quia ꝟo natura post lapsū ī duplicē cecidit miseriā. s. corruptionis ⁊ vite. Ideo bꝫ pnitatē in nobis ut saluet se in alio. ⁊ ad h̄ ē motꝰ cōcupiscētie nec sumꝰ dñi istius motꝰ. ⁊ qa cecidit in miseriā vite oportuit ꝙ haberet domuꝫ ⁊ terras ⁊ alia temporalia per que sustētaretur Et quia ī has duas miserias cecidit homo. iō mirabilis ē īclinatio ipsiꝰ cōcupiscētie ut se saluet ī alio. Et ad habēda tēpalia p que sustēteꝭ. ⁊ ideo geminaꝭ mandatū cōꝭ appetitū uis generatiue: p quā saluet se in alio ⁊ cōtra appetitū tēporaliū. Ita ꝙ ꝓhibetur volūtas ⁊ actꝰ ī vtroqꝫ. s. Non concupisces vxorem ꝓximi tui. h̄ volūtas Nō mechaberis hic actus generatiue Nō desiderabis domum ⁊c. hic ꝓhibeꝭ volūtas vel appetitꝰ tēporaliū in uolūtate solū. Nō furtū facies. hic ꝓhibetur actus illius pnitatis. s. rapacitas vt dicit glo. in exo. xx. Ad illud ġ qꝺ queriꝭ an penes fidē accipiꝭ distīctio mandatorū dō. ꝙ nec penes fidē: nec penes aliā accipiꝭ: ꝟ solū penes rōnē debiti. vt uisum ē nec secūdū aliquā differētiā vel rōnē ꝟtutū accipiꝭ. qūa ex alia rōne ē ītētio: ⁊ differētia ꝟtutū et ꝑceptorūꝫ. Ad rōnes ꝟo quibus ostēdiꝭ ꝙ penes fidē accipiaꝭ h̄ distinctio dō. ꝙ ī ꝑceptis duo attendenda sūt. s. distīctio ⁊ executio. Distīctō cōsequiꝭ differētiā debiti actꝰ deo vel ꝓximo. ⁊ ideo penes rōnē debiti accipiꝭ. Ad executionē aūt ipsorū requiriꝭ fides. prudētia. timor ⁊ caritas. Justicia. sed differēter. qūa fides et prudētia mouēt ad executionē ipsorū ex pte cognitie practice: differēter tamē. quia fides mouet ad īpletionē ꝑceptorū rōne finis. s. ostēdēdo finē. Prudētia ꝟo que ē ꝟtus politica respic̄ ducētia ad illū finē. s. circūstātiā actuū Ex pte āt effectiue mouēt alia ꝟ differēter qm timor mouꝫ īchoatiōe Sap. ꝓ. Jniciū sapie ē timor dñi. Justiᵃ ꝟo mouet sic ī pgressu uel executiōe. Caritas ꝟo mouꝫ ī ꝯsūmatiōe. qa ista ctia attēdūꝭ ī impletiōe mandatorū. s. īchoatio. progressus. uel executō. ꝯsūmatio. ⁊ sic ex istis nō pendēt mādata ꝙ̄ᵗᵒ ad distīctionē: ꝟ quātū ad īpletionē: uel īchoatiōē, pgressū ⁊ cōsūmationē. ⁊ sic virtꝰ nō efficit distinctionē mandatorꝫ sed īpletionē. Q ġ obꝭ. ꝙ ex fide ē distīctio psonarū: ⁊ bonoris trinitatis dō. Q cum h̄ ē rō debiti que huꝰ distīctionē facit ⁊ nō fides nisi ex consequēti. Uñ rō honoris vt debiti ī̄spectu maiestatꝭ ī patre. ꝟitatis ī filio. bonitatꝭ in spū sācto: facit huꝰ distīctionē p se. Ad illō qꝺ obꝭ de caritate dō ꝙ caritas mouet ad precepta quātū ad cōsūmationeꝫ nō quātū ad distīctionē. Ad illud qꝺ obꝭ. ꝙ nō sit nisi vnū ꝑceptū caritatis. qa vna dilectio ē rō alterius dō ꝙ ꝟtus respicit formā boni vt boni. Et quia forma boni eadē ē ī dilectiōe dei ⁊ ꝓximi. Ideo vna ē virtus caritas que respicit dilectionē dei ⁊ ꝓximi: non tamen unū ꝑceptū: quia ꝑceptū respic̄ rōēꝫ debiti. debitū aūt vnū nō ē: ꝟ duplex: quia alio est amor debitꝰ deo: ⁊ ꝓxīo debitꝰ. ⁊ lꝫ vna sit rō alterius. tamē ex alia rōne dēt hō amorē deo ⁊ ꝓximo. quia deo dēt amorē sic cause ꝓxīo ꝟo sic effectui fcō ad ymagineꝫ. Quia ġ debitū duplex. iō ꝑceptū duplex. Ad illō qꝺ obꝭ de timore dō. ꝙ timor nō mouet ad ꝑcepta nisi quātū ad impletionē: ⁊ h̄ quātū in īchoatione. Ad illud qꝺ queriꝭ an penes beneficētiā ⁊ īnocētiā sumaꝭ dō. ꝙ nō

iquātū hi⁹. s̄ī quātū bn̄ficētia ⁊ inocentia cadūt sḃ debito vel cōtrario. Ad qd obī q̄ illo q̄ p̄cipit honor ⁊ beneficētia patria phibet ihonoratō et ibeneficētia erga ip̄z dd. q̄ hoc v̄um est: s̄ ex h̄ nō sequit̄ q̄ nō distiguūt̄ p̄cepta scꝫ inocētiā ⁊ beneficētiā Quia p̄cepta beneficētie et inocētie n̄ dāt̄ respectu eiusdē. Preceptū enī de inocētia q̄ ē ī phibitiōe furti nō ē respectu ei⁹ p̄cise respcū cuius ē p̄ceptū de bn̄ficētia honoris parētū. Ad illō qd querit̄ an penes iusticiā sumit̄ hec distictio dd. q̄ iusticia ⁊ ē lex ⁊ ē virtus: nec ē eadē rō ipsi⁹ scd̄m q̄ ē lex ⁊ scd̄m q̄ virtus. Justicia enim scd̄m q̄ lex: dicit debitū act⁹. Justicia aūt scd̄m q̄ uirt⁹ dicit executionē debiti act⁹: ⁊ sic debitū n̄ cōsequit̄ iusticiā v̄tutē: s̄ scd̄m q̄ ē lex et iō nō penes iusticiā v̄tutē sumit̄ distictio preceptoꝝ. ⁊ p̄pt̄ h̄ n̄ valꝫ vlteri⁹ oppositio q̄ penes prudentiā debet accipi: quia fundat̄ sup h̄ q̄ distictio boꝝ accipiat̄ penes iusticiā ⁊ v̄tutē. Et sic patet solutio.

Consequenter queri

tur de sufficiētia numeri decalogi. An. s. in pluribus vel paucioribus debeat poni. Ad qd sic p̄ª Jo. 2º. Omne qd ē ī mūdo aut ē cōcupiscētia carnis. aut cōcupiscētia oculoꝝ. aut sup̄bia vite. Sic ḡ ɔtigit peccare duabus p̄mis cōcupiscētiis ata ⁊ 3ª. sicut ergo ī p̄cept̄ decalogi phibet cōcupiscētia carnis Cū dr̄: Nō cōcupisces vxorē p̄ximi tui et cōcupiscētia oculoꝝ cū dr̄. Nō desiderabis domū p̄ximi tui. Et sicut penes ista sumuntur duo mādata: sic penes tertiā. s. sup̄biam vite dēt accipi aliqd mādatū ī q̄ phibētur cōcupiscētia honoris vel excellētie que ē superbia vite: ⁊ sic deberent eē plura q̄ sint.

Si dicat̄ q̄ dēt phiberi cōcupiā sequēs īfectionē originał culpe. vn̄ rōne īfectiōis ē q̄ phibet̄ cōcupia. tūc obī. infectio non ē sicut dicūt nisi in parte vegetabili: s̄m quā trāsfundit̄ peccatū originale. vn̄ solum est īfectio scd̄m concupiscētiā generatīe. hec ḡ sola sequit̄ illā īfectionē ⁊ nō cōcupiam domꝰ uel possessionis alicu⁹. ip̄a ḡ sola debet phiberi qd ē falsū. ḡ nō valꝫ illa rō. Jtē sic ex p̄te ipsi⁹ vis cōcupiscibił ē peccare scd̄m actū ⁊ affectū: ita ex p̄te irascibił: actus aūt irascibilis ē occidē ⁊ iste phibet̄. Affec⁹ aūt ē ira. ḡ ī decalogo dēt ira phiberi. si ḡ non phibet̄. ḡ ē īsufficiētia ī decalogo. Jtē circa occisionē ē factū ⁊ ītentio facti. factū aūt bene pōt fieri. i. s. qd fit intentione iusticie. sicut ē ī iudice. male aūt fit ab eo q̄ occidit ītētione vīdicte: sic ē homicida: ⁊ sic actus occisionis bene pōt fieri ⁊ male. ⁊ circa ip̄z cōtigit peccare. circa v̄o intētionē semp est peccatū. Un̄ occisio ītētionis siue affect⁹ sp ē peccatū. quia cū dico ītētionem occidendi pono q̄ intentio solū terminet̄ ad occidē. h̄ aūt solum ē ī illo qui occidit ex libidine. si ḡ act⁹ pōt esse bon⁹ ⁊ mal⁹: ītentio v̄o semp ē mala. ḡ magis dēt phiberi affect⁹ uł ītētio occisiōis q̄ act⁹: ⁊ si nō phibet̄. ḡ ē ī sufficiētia p̄ceptoꝝ. Jtē lex facit differētiā inter uolūtariū homicidā: ⁊ īvolūtariū. q̄a volūta⁹ cōcedit remediū. s. ciuitatem refugii. sic pꝫ Numeri 25º. Et tamē vtrobiq̄ erat act⁹ occidēdi. ḡ magis estimat̄ scꝫ legē affect⁹ occidēdi q̄ act⁹. ḡ magis dēt phiberi volūtas q̄ act⁹. aut insufficiētia ꝛc. Jtē sic circa Mechiā ɔtīgit peccare actu et affectu: ⁊ sic ēt q̄libꝫ mādatū. ḡ circa q̄libet mandatū dēt esse phitiō de actu ⁊ de affectu sic circa h̄. Jtē si cōtigit peccare p īordīatiōeꝫ ad deū ⁊ p īordinationē ad p̄ximū. ita ēt p īordinationē ad seip̄m. sicut q̄n aliq̄s peccat p molestiā carnis: ille deturpat seip̄m. s̄ decalogus tm̄ duas phibet p̄mas īordīatiōes nō ḡ ē sufficiēs cū tertia dēt phiberi. Jtē detrahere p̄ximo graue peccatū ē. ⁊ tn̄ non uidet̄ in aliquo mādato: q̄a detrahere nō ē occidē. nō ē mētiri. Un̄ nō phibetur ī istis. ḡ dēt eē aliqd mādaᵐ de phibitiōe hi⁹. vel erit īsufficiētia ī decalogo. Jtē quidā act⁹ ē malus de se vel scd̄m se: quidā solū malus ex radice: que ē ītētio. sic ē ieiuniū ypocritarū: quoquomō sit act⁹ mal⁹: semp ē radix peior actu. hec aūt radix ē affect⁹ siue ītentio. Ergo dēt phiberi circa quelibet actū. Ad oppoᵐ ostendit̄ q̄ debēnt esse pauciora. Jn actu enī cōtinet̄ volūtas. actus enī non est bonus vel malus: nisi q̄a volūtari⁹. Un̄ dīc Dam⁹. Q actus īuolūtarii nō sunt digni remuneratione: nec supplicio. vn̄ nec laudabiles nec vitupabiles. si ḡ p̄ceptū ⁊ phibitio nō sūt de actu: nisi q̄a volūtari⁹: phibēdo actū phibet volūtariū. ḡ supfluit phibitio volūtat̄ siue affectiōis ī decalogo. ⁊ sic Nō cōcupisces nō dēt eē mādatū decalogi

Jtē volūtas act⁹ cā est. q̄a actus ex volūtate p̄cedit: s̄ phīta cā phibetur effectus. ḡ probibita volūtate phibet̄ act⁹. ḡ supfluūt

mãdata que sũt de probibitiõe actuũ. Itẽ
math. 5°. Si videris mulierẽ ad cõcupiscen
dũ eã iã mechat⁹ es ĩ corde tuo. Nũqd fili'
qui uidet equũ ad cõcupiscẽdũ eũ: furatus ẽ
eũ. constat enĩ ꝙ nõ. ꝙ̃ uidem⁹ ꝙ quedã con
cupiscẽtia facit actũ. quedã nõ. sic velle me
chari facit mechiã. ꝓbibita ꝙ̃ concupiscẽtia
mechãdi. Cũ dr̃ Nõ cõcupisces vxorẽ ꝛc. Su
ꝑfluit ꝓbibitõ de actu mechãdi ꝛ ita nõ me
chaberis. Hn̄ dẽr eẽ mãdatũ decalogi. Itẽ
Ro. 7°. Cõcupiscẽtiã nesciebã eẽ peccatũ ni
si lex diceret. Nõ cõcupisces. Glo. Bona est
ẽ lex que dũ cõcupiam ꝓbibet: oĩa mala pro
bibet. ꝙ̃ ꝓbibita cõcupĩa generali ꝓbibent
oĩa mala. dõ° ꝙ̃ Nõ cõcupisces: ꝓbibet oẽs
mali act⁹. ꝛ ita superfluũt oĩa mãdata alia.

Solo. Ad euidẽtiã maiorẽ hui⁹ q̃stiõis. itel
ligẽdũ ẽ ꝙ lex decalogi triplicem hꝫ compa
tionẽ. s. ad triplicem legẽ. s. ad legẽ nature.
ad legẽ grẽ: ꝛ ad legẽ fomit'. Ad legẽ na'e
cõpat' sicut habes Ro. 7°. Cũ gẽtes que legẽ
non habẽt nãliter ea que legis sunt faciunt
ipi sibi sũt lex: quia ostẽdũt opus legis scri
ptũ ĩ cordibus suis. Et cõpatio ad legem
nature que ẽ scripta ĩ corde hoĩs. Q̃ simil'r
cõpet' ad legẽ grẽ habet' per glo. sup illud
ps. Lex domini ĩmaculata cõuertẽs animas
Glo. Sua distĩctiõe corrigẽs ꝛ ad xp̄i grãm
mittens. Ecce ꝙ habet cõpationẽ ad legem
gratie. Aliter enĩ ad gratiã ñ mitteret. Ad
legẽ fomit' reꝑmẽdã cõpat' ẽm ꝙ habetur 2ª
cor. 3°. Lr̃a occidit spũs autẽ viuificat. Glo.
Nõ dr̃ lr̃a occidẽs: eo ꝙ lex mala sit. ſ quia
ꝓbibẽs peccatũ non iustificat hominẽ: ꝛ sic
ꝓbibẽdo peccatũ cõpatur ad legẽ fomitis.
ꝛ Ro. 5°. Nisi habũdaũt delictum. Glo. fre
nat⁹ ẽ cõcupiscẽtie fluuu⁹. Sed nota drĩa;
harũ cõpationũ. quia cõpat' ad legẽ nature
manifestãdã. vt. s. q̃ erãt occulta ꝑ tenebras
peccati manifestaret'. Uñ Aug⁹ ĩ q̃stionib⁹
vet. ꝛ no. tes. Data ẽ lex vt que sciebant' au
ctoritatẽ haberẽt. et que latere ceperãt ma
nifestaret'. Ad legẽ aũt grẽ cõpat' testifi
cãdo. quia ẽ ĩ signũ gratie. Ad legẽ autem
fomitis vel peccati cõpatur cohercendo. et
iuxta istas tres cõpationes sumũt' tria que
attẽdũt' in decalogo. s. numer⁹. ordo. mod⁹.
Scd̃m ꝑmã cõpationẽ sumit' numer⁹. scd̃m
scd̃am ordo. scd̃m etiã tertiã mod⁹ ꝯdendi.
numer⁹ ꝙ̃ decalogi est ex lege nᵉ respiciente
statũ nᵉ corrupte. Et scd̃ꝫ hoc duplex ẽ dicta
mẽ legis natural' vt dictũ ẽ. Dictat enĩ du

plex debitũ ad deũ. s. ꝛ ad ꝓximũ qui ẽ yma
go dei. Dictamẽ nᵉ debiti ad dm̃ necessariũ
ẽ triplici rõne. quia compatur creatura ad
deũ tãq̃ ad suũ pñcipiũ seu cãm eff. cientẽ.
formalẽ ꝛ finalẽ. Et iõ cũ quilibet effectus
debeat se sue cãe ẽ debitũ creature ad deũ;
rõe cause efficiẽtis: scd̃m rõnẽ cause formal'
exẽplaris. tertiũ rõe finalis. Primũ est rõne
vnitat' pñcipii. Scd̃m rõne ṽitatis. Tertiũ
rõne bonitatis. ꝛ scd̃m h̃ triplex dictamen
nature accipit' triplex mãdatũ ordinãs ad
deũ. Primũ qđ ẽ de cultu ꝛ adoratiõe re
spicit vnitatẽ pñcipii. quia debitũ cultus
vel honoris respicit ipsam vnitatẽ seu pñ
cipiũ. Scd̃m de reuerẽtia ṽitatis quia debi
tum reuerẽtie respicit ṽitatẽ. Debitũ autẽ
vacationis uel sanctificatiõis respic̃ bõita
tẽ. ꝛ penes illud sumit' tertiũ mãdatum de
sabbato vt dictũ ẽ prius. Dictat ẽt natura
debitũ ad ipsã ymaginẽ dei que est ꝓximus
ymago aũt nõ habet debitum nisi ab exem
plari. Aut ꝙ̃ ĩ ymagine que est ꝓximus erit
debitũ rõne vnitatis seu pñcipii. vel rõne
bõitatis. vel ṽitatis: cui⁹ ẽ ymago. quia hõ
ymago ẽ trinitatis. Et iuxta ista debita su
mũt' mãdata ordinãtia ad ꝓximũ. Debitũ
rõne pñcipii ẽ debitũ honoris. ꝛ penes illđ
sumit' ꝑmũ mãdatũ ordinans ad ꝓximũ. s.
Honora patrẽ ꝛc. Pater enĩ ẽ pñcipiũ filii:
ꝛ iõ pater ẽ istud debitũ honoris principii.
Penes ẽo debitũ qđ debet' ꝓximo ratione
ṽitatis sumitur ratio illi⁹ mãdati. nõ falsũ
testimoniũ dices. Reuerẽda enĩ ẽ ṽitas q̃ᵒ
ad ꝓximũ: cũ sit ymago ṽitatis que ẽ filius
Penes ẽo debitũ sanctificationis ꝛ amoris
bonitatis sumũt' alia tria mãdata. s nõ occi
des ꝛc. Debitũ enĩ rõne bonitatis obligat ñ
solũ ad sanctificãdũ ꝛ ad amãdũ bõita. em
in exẽplari: imo ẽt in ymagine ꝛ illud debi
tum bonitatis quantũ ad ꝓximũ triplex est
quia ẽ bonũ qđ respic̃ ꝑsonã: et bonũ qđ re
spicit spẽm: ꝛ bonũ qđ respicit sustẽtationẽ
Boᵐ qđ respic̃ ꝑsonã. ẽ vita ꝓximi: ꝛ penes
debitũ illius boni sumit' illud mãdatũ. Nõ
occides. Bonũ qđ respic̃ speciẽ ẽ bonũ mul
tiplicationis spẽi. Et ad h̃ cõcurrit ordĩata
cõiũctio viri ꝛ mulieris. ꝛ rõne debiti ordi
nata illius boni qđ est in ꝓpagatione speciei
sumit' h̃ mãdᵐ. Nõ mechaberis. Bonũ ẽo
sustẽtatiõis: qđ venit ex defectu nature re
spicit appropriationẽ. Uñ ratio hui⁹ ẽ appro
priatio rerũ necessariarũ ad sustẽtãdũ nãm

⁊ penes debitū illi⁹ boni seruandi sumitur h mādatū. Nō furtum facies. Un̄ sic debitū deo est ratio pcipui. ꝯtati a bōitatis sic triplex istud debitū ꝓmagini. Et circa h sumūtur ista mādata. quia vero nā corrupta facta est ꝓna ad malū. Sunt aūt quedā mala que videnꝫ licita rōne alicui⁹ necessitat. Quedam secūdum se sunt mala ⁊ prona ad vtraqꝫ. Ideo lex respiciēs naturā corruptaꝫ nō solū manifestauit mala scꝫ sꝫ et mala occulta. que videꝫ licita. Que qdē sūt decipientia sb spē necessitatis: ⁊ ideo expressit de illis ⁊ ꝓhibuit ea. Hec aūt sūt Cocupiā vxoris aliene: ⁊ cōcupiscētia possessiōis aliene. Mirabilr .n. fit cocupiā prona ad istas cōcupiscētias: ꝓpter duplicē miseriā ī quā cecidit ꝑ peccatū. s. ꝓpter miseriā ⁊ ꝓpter corruptionē siue morteꝫ: quia enī cecidit in corruptionē valde appetit saluari. in alio ꝑ generatiōeꝫ: quia ꝯo cecidit in defectū uite ⁊ languoris. Iō appetit valde vt sustentet se: ⁊ ideo fit duplex ꝓhibitio voluntatis. s. circa appetitū multiplicationis spei qui est appetitus generatiōe: et circa appetituꝫ rei aliene ꝓpter sustētationē. Actus aūt istarū cōcupiscētiarū ꝓhibētur tāq̄ mala secūdū se: ⁊ māifesta ī duobus p̄ceptis. ⁊ sic ex lege nature respiciēte naturā corruptā ē sufficiētia numeri in decalogo. Ad rōnes ꝫ dō. ꝙ tot sufficiūt secūdū nature dictamē: nec ē aliqd genus debiti qd nō cōtineatur hic. Sꝫ qd obiꝫ ꝙ hic dēt ꝓhiberi cōcupiscētia honoris uel excellētie seu supbia uite. Dō ꝙ in oī actu ꝓhibeꝫ vel p̄cipitur sua volūtas de illis tamen cōcupiscētiis erat necessaria ꝓhibitio expressa: que poterāt decipe sb spē necessitatis. hec aūt erāt due. s. cōcupiā carnis ⁊ cōcupiā oculoꝝ: sꝫ nō ita ē de supbia vite: ⁊ iō nō fuit necesse ꝙ expresse probibētur.

Ad illd qd obꝫ de ira dō: sic dicit Dam⁹ Ira ē audax vīdex lese cōcupie: ⁊ sic ira est motus sequēs cōcupiam. Quia si ꝓhibereꝫ hō a cōcupiā statim irasciꝫ. ⁊ iō in cōcupiā ꝓhibeꝫ ira. quia rō irascēdi ē a cōcupia. qa ꝫ h ꝓhibeꝫ cōcupia. Iō ⁊ ira ī h ꝓhibetur ⁊ īsinuaꝫ. Ratio ꝯo ꝓhibitiōis expresse cōcupie ē occultatio mali sb spē necessitatis.

Ad aliꝺ de occisiōe dō. ꝙ ī ipso actu occidēdi ꝓhibeꝫ ipa ītētio vel volūtas. Unde cū dꝫ. Nō occides: nō solū ꝓhibeꝫ īiuste occidē: sꝫ etiā volūtas iniuste occidēdi que ꝑ se est mala. Un̄ ꝓprie nō pōt dici ꝙ iudex habet ītētionē occidēdi. īmo ītētionem cōseruādi iusticiā ⁊ cōseruādi rē publicā. Ad illud qd obꝫ. quare n̄ ꝓhibeꝫ īordinatio hoīs ad se ipm̄. Dō. ꝙ in ordine hoīs ad deum: ⁊ ad ꝓximū ītelligiꝫ ad se ipm̄. Un̄ mādatū ordināns ad se hoīeꝫ: colligiꝫ ex hiis que ordināt hoīeꝫ ad deū ⁊ ad ꝓximū. Un̄ ille q polluit se ipm̄ facit cōtra mādatū sanctificationis scꝫ ordinē ad deū. ⁊ cōtra illꝺ n̄ mechari qd ē ad ꝓximū. qa ī ope carnis nō dēt aliqs vti nō sua. vnde si alr faꝫ preuaricator est p̄cepti. Nō mechaberis. Silr ille q mētiꝫ cōtra se facit cōtra debitū ꝯitatis ad deuꝫ: ⁊ ad ꝓximū. Et sic ī istis ītelligiꝫ ordo ad se. Un̄ sicut nō ē alqd mādatū de dilectiōe sui. quia ī dilectiōe dei ⁊ ꝓximi ītelligiꝫ dilectio sui: sic nō dēt eē hic. Ad aliud dō. ꝙ ꝓhibitio de detractatiōe habeꝫ ī ꝓhibitione furti. Preceptū enī illud. Non furtuꝫ facies ē de adiūctis ad eē ꝑsone. ⁊ ab h hēt rōnē illud p̄ceptū. quia sic dꝫ ꝓuerbioꝝ. zz⁹ Meli⁹ ē nomē bonū q̄ diuicie multe. Fama aūt ē de adiūctis ad eē ꝑsone. Ideo ꝓhibitiō infamie uel detractionis ad illud p̄ceptum reduciꝫ. Ad illꝺ qd obꝫ de malo ex radice quare n̄ ꝓhibeꝫ ibi. Dō. ꝙ ꝓhibitio mali ex radice. sicut ē ieiuniū ypocritarū quantū ad rōnem p̄cepti reduciꝫ ad p̄ceptuꝫ de sabbato. qd quidē ē ad h vt aīa cōuertatur ad bonū supius. i. deū: ⁊ non ad īferiora ꝓpter se. Et iō ꝑ illud qd habeꝫ quātū ad rōnem p̄cepti habeꝫ ꝓhibitio hui⁹. forma autē seu expressio p̄cepti euāgelio reseruaꝫ: ⁊ h qa malū illud ē solū malū interi⁹ scd̄m aūt formā legis nō dēt eē expressio talis mali. sꝫ ei⁹ expressio euāgelio reseruaꝫ p̄ter q̄ de duabus cōcupiscētiis que dicte sūt: et h ꝓpter dictā causā Et per ista patet solutio ad oīa argumenta.

Consequenter queriꝫ de differentia assignatiōis numeri decalogi. quia a diuersis diuersimode assignaꝫ. Ad qd sicleni tici. 26⁹. Decem mulieres ī vno clibano coquēt panes. Esici⁹ dicit ī glo. x. mādatorum lr̄am custodiri ⁊ impleri. Dignū ē ex q obꝫ sic. si illud dignū ē hoc ēt dictat nā: sꝫ mādatū de sabbō nō dēt īpleti scd̄m litterā. ꝫ n̄ ē de decē mādatis decalogi. ⁊ h ē etiaꝫ qd subdit ī glo. nec mādatū sabbati cōtrariuꝫ ē quāuis enī. x. mādatis insertū sit nō tamen ꝯ illis ē. quō ꝫ sūt decē mandata. Et diꝫ

Si át speciale mādatū ponim⁹. Ego sū dñs de⁹ tu⁹ q eduxi te de terra egypti. ₻ pfcm̄. x. mādatoꝝ nūerū īuētem⁹. h̄ ḡ ē unū mādatū scdm Esiciū: ⁊ nō mādatū de obseruatione sabbati. Itē Jero. super Osee. x. Propter duas īiqtates. he due īiqtates cont̄ duo decalogi p̄cepta: in quibus dr̄. Ego sū dñs deus tuus: ⁊ nō erunt alii tibi dii p̄ter me. Ergo ista sunt duo mādata decalogi. Ad oppo^m Aug⁹ sup exo. querit̄ Quomdo decē p̄cepta legis sūt diuidēda. vtrū sint q̄tuor vsq; ad p̄ceptū de sabbō: que ad deū ptinēt sex aūt reliqua: quorū primū ē Honora prēm tuū ⁊ matrē: que ad hominē ptinent. an potius illa tria sūt: ⁊ ista septē. Qui enī dicūt illa quatuor esse: separant qd dictū ē. Nō erūt tibi dii alii preter me. vt aliud p̄ceptum sit. Nō facies tibi ydolū ₻. ubi figmenta colenda p̄hibēt̄ ₻. Et respondet mihi át cōueniētius, videt̄ accipi illa tria ⁊ ista septē. q̄a ⁊ trinitatē uidētur illa que ad deum ptinent insinuare. ⁊ qd dictū ē. Nō erūt tibi alii dii p̄ter me. h̄ ipm pfectius explicat̄ cū p̄hibēt̄ figmēta colenda. Aug⁹ ḡ ponit primum esse mādatū. Nō habebis deos alienos. ⁊ istud nō facies tibi sculptile. neq; adorabis vllaz similitudinē. ponit totū vnū esse mandatū Ergo ñ sūt duo mādata sicut posuit Jero. Nec illd ego sū ₻. ē p̄mū mādatū sic̄ posuit Esici⁹. sed ɔtrariū hui⁹ dicit Origenes. xx. exo. in glo. Primū mādatū Nō erūt tibi dii alieni p̄ter me. Et sequit̄. nō facies tibi ydolū neq; vllā silitudiez ₻. h̄ oīa sil̄ putát q̄dā vnū eē mādatū. q̄ si ita cōputet̄ nō complebit̄ numer⁹ decē mādatoꝝ. Est ḡ p̄mum mādatū. Nō erūt tibi dii alieni preter me. Scdm. Nō facies tibi ydolū: nec vllá similitudinē ₻. Ergo scdz ipm erūt uel sūt q̄tuor mādata in p̄ma tabula: ⁊ sex in alta scdz ħo Aug⁹ solū tria. que trinitatē videt̄ insinuare. Itē Aug⁹ videt̄ eē contrarius sibi ipi. Quia ī q̄stionib⁹ vet. ⁊ no. tes. dicit ī duab⁹ tabul. x. ħba scripta dicūt̄ que x. sensus sūt. deinde dic̄. Nō sint tibi dii alieni p̄ter me. Primū ħbū h̄ ē. ⁊ s̄biec̄. Nō facies tibi ullaz similitudinē ī celo sursū: ⁊ in terra deorsū. neq; in aqua que ē s̄b terra. Deinde adiecit 3°. Nō assumes nomē dei tui ī vanū. h̄ ē. nō ī mēdacio nomē dei tui assumas vt peieres p illud. deīde quarto loco dic̄: sabbatū dñi dei tui seruabis ⁊ non facies in illo vllum opus seruile. hec q̄tuor ħba ad deū proprie ptinēt: ⁊ ī p̄ma tabula ɔtinēt̄. scdm h̄ ergo cōtrariat̄ sibi quātū ad mādata p̄^e tabule. quia dixit ī auctoritate p̄ma: q̄ tantū sunt tria. Silr̄ dicit illa eē vnū mādatū. Non habebis deos alienos. ⁊ ñ facies tibi sculptile ₻. h̄ aūt dicit illa esse duo. Silr̄ quātū ad mādata scd̄e tabule videt̄ sibi cōtrari⁹. q̄a ī auctoritate p̄cedenti posuit duo mandata eē. Nō cōcupisces vxorē p̄ximi tui. Et non desiderabis domū illius. Contrariū dicit in questiōib⁹ no. ⁊ vet. tes. In hac auctoritate quia dicit cōsequēter reliqua h̄ sūt. Primū ħbū ē honora patrē ⁊ matrē. Scdz. Nō occides. Tertiū. Nō fornicaberis. Quartū Nō furaberis. Quītū. Nō falsū testimōiū dices. Sextū. Nō cōcupisces quicq; p̄ximi tui. ḡ cōtrariat̄ sibi quātū ad numerū ⁊ quātū ad distīctiōez mādatorū secūde tabule. Itē scdm Origenē. Qui pōit q̄tuor mādata ī p̄ma tabula sūt unū mādatū. Nō cōcupisces vxorem. Et nō desiderabis domū. scdm autem Aug⁹ in glo. sup exo. xx. sūt duo. Alioqui nō essēt septē ī scda. Uñ dic̄ decreuisse videt̄ cōcupiāz vxoris aliene a cōcupīa rei aliene quādo vtrūq; sic cepit. Nō cōcupisces vxorem p̄ximi tui Nō cōcupisces domū p̄ximi tui. ⁊ huic adiūxit cetera. Nō át cū dixisset Nō cōcupisces vxorē p̄ximi tui. huic anexit alia dicēs. neq; domū eius neq; agrum eius ₻. s oīa apparēt h̄ eē cōiūcta. q. vno p̄cepto ɔtēta ⁊ discta: ab illo q̄ uxor noīata ē. Querit̄ ḡ quia verius dixit. vtrū Origenes an Aug⁹. Ad qd sic. p̄cepta nō distinguūt̄ nisi aut secūdum materiá. aut scdm formá. Penes quid ḡ assignauit Aug⁹ differētiá ⁊ penes quicq; Origenes. Si dicat̄ q̄ Origenes facit differētiá scdz materiā. qd patet quia ponit duo eē p̄cepta. Nō habebis deos alienos. Et non facies tibi sculptile. ⁊ h̄ non est differētia nisi scdm materiā: h̄. n. p̄hibetur duplex ydolatria. vna qua adoratur creat̄a vt dñs. Sicut quidá adorāt solē ⁊ lunaz ₻. Alia que nō habet creaturá vt deū s habet figmētū ⁊ ymaginē dei. ⁊ istá adorat. ⁊ hec ñ ē differētia nisi penes materiā. s si sic. cū ḡ h̄ qd dico. Nō cōcupisces vxorē p̄ximi tui ⁊ h̄ qd ē. Nō desiderabis domum illius ₻. differant scdm materiaz. Ergo debent esse duo mādata scdm Origenē. Ergo male posuit illa eē vnū mādatū. Silr̄ si dicat̄ q̄ Aug⁹ diuidit p̄cepta penes formá. Et hoc pz p hoc qd ponit ista eē vnū mādatū. Non

habebis deos alienos. ⁊ non facies tibi scul
ptile &c. ꝓpter ꝙ eadē ē rō formal̄ vtrobiq;.
Cū g̊ eadē sit rō formalis in istis. Nō cōcu
pisces vxorē. Et nō desiderabis domū. Er
go scdm ipsū Aug⁹ debēt eē vnū mandatū
g̊ male ponit illa eē duo vt visū est. Itē
videt̄ ꝙ Origenes dicit xum: ponēdo duo
esse mādata. Non habebis deos alienos. Et
ñ facies sculptile. Et Aug⁹ falsū dō⁹ ɔtriū.
quia duplex ē ydolatria. vna que hēt crea
turā vt deū. alia que habet figmentum vel
ymaginē dei quā adorat. Si g̊ ratio differēs
ē qua creatura vt deus adorat̄: ⁊ qua figu
rat̄ deus: ⁊ nō solū scdm materiā differens.
īmo etiā penes formā. g̊ ista sūt duo manda
ta formal̄r: cū ī p̄mo ꝓhibeatur p̄⁹ ydolatria
In scdo scda. Solo dō. ꝙ multipl̄r conti
git assignare distīctionē ⁊ nūerū decalogi.
vno mō respiciēdo distīctionē in scriptiōe.
h̄ ē sicut scripta fuerunt in tabul̄ lapideis.
Alio mō pōt eē distīctio respiciēdo formam
p̄cepti. Tertio mō quantū ad rōnē p̄cepti.
⁊ h̄ dupl̄r. vel quātū ad rōnem materialē:
vel q̄ntū ad formalē. Illi g̊ q̄ rspiciēbāt
distīctionē. p̄mo mō dixerūt. ꝙ quiq; erāt ī
vna tabula. quiq; in alia. Et ꝓbāt istud per
illud qd dicit ap̄lus Ro. 13°. Ubi ānumerāt̄
solū quiq;: que sūt vni⁹ tabule. Cū dic̄. Qui
diligit ꝓximū legē īplevit. Nā nō adultera
bis. Nō occides. Nō furaberis. Nō fl̄z testio
niū dices. Nō cōcupisces &c. Et sic respexit
Josephus distīctionē mādatorū decalogi. q
dic̄ q̄q; erāt ī una tabl̄a. q̄q; ī alia. E sic⁹
āt respexit distīctionē mādatorū fm formā
p̄ceptorū. vnde quia vidit ꝙ sabbatū habz
significātiā ⁊ figurale ē. ⁊ cū determīatiōe
tēporis. ⁊ vidit alia p̄cepta decalogi stare
⁊ ꝑpetua eē. ⁊ seruanda scdm oē temp⁹. Iō
dixit ꝙ p̄ceptū de sabbato non erat de illis
solū respiciēs formā mādati p̄dictā. Sed dī
stīguit tria p̄cepta ī p̄ma tabula ordinata
ad deū: ⁊ remouet sabbatū. sic scdz triplicē
actū latrie. quia colim⁹ deū corde: ⁊ scdm h̄
sumit̄ p̄mū mādatū. s. h̄. Ego sū domin⁹ de⁹
tu⁹ &c. Nō habebis deos alienos. Itē coli
mus deū p reuerētiā in ope. Et scdz h̄ sumit̄
illud scdm mādatū. Nō facies tibi sculptile
Itē colim⁹ deū ī ore: ⁊ sic sumit̄ 3ᵐ mādatū
qd est ñ assumas nomē dei in īvanū. Ori
genes aūt respic̄ rōez materialē p̄ceptorum
Sz ē materia triplex. s. mā nat̄e. ⁊ materia
artis: ⁊ mā rationis. scdm mām nᵉ ⁊ artis

distīnxit p̄mū. Nō habebis deos alienos. A
scdo qd ē. Nō facies tibi sculptile. ⁊ h̄ ē qd
dicit Ego sū domin⁹ deus eu⁹: nō ē p̄ceptū
ꝫ ratio p̄cepti quare de⁹ dēt adorari. Diffe
rūt enī p̄dicta duo illo mō: quia duplex est
ydolatria. vna qua adorat̄ creatura ut de⁹
⁊ h̄ ꝓhibet̄ ī p̊ mādato. Non habebis deos
alienos. Alia qua adorat̄ figmentū sicut est
in sculptili. ⁊ h̄ ꝓhibet̄ ī illo. Nō facies tibi
&c. Un̄ ydolatria ē ī mā nᵉ: ⁊ h̄ ꝓhibet̄ in p̊
ydolatria ī materia artis. sic̄ ī figmēto vel
ymagine ꝓhibet̄ in scdo. Scdz dō materiā
rōnis respicit et distīguit in secūda tabula
sicut dicim⁹ ꝙ gen⁹ ē materia spēi. ⁊ quia ē
eadē mā ratiōis ī duob⁹ p̄ceptis de ɔcupi
scētiis. quia. s. vtrobiq; vnū gen⁹. Iō dixit
illa eē vnū mādatū. Et scdm assignationez
Origenis q̄tuor sūt mādata ī p̄ma tabula.
vnū ē de reuerētia ⁊itatis essētie. h̄. s. Non
habebis deos alienos. Scdm ē de reuerē
tia maiestatis. que appropat̄ patri. s. h̄. Nō
facies &c. Tertiū ē de reuerētia ⁊itat̄: que
appropat̄ filio. s. h̄. Nō assumes &c. Quartū
qd ē de sanctificatiōe sabbati: ē de reuerē̄ᵃ
⁊ sanctificatione bonitatis que appropat̄
spiritui sancto. ⁊ sic secūdū ipm pz disti ccō
Aug⁹ aūt respexit rōez formalē p̄ceptorz
⁊ quia scdm triplex debitū se habet creat̄a
ad deū. Ideo ī p̄ma tabula tria sūt mādata
scdm ipm: ⁊ dicit vnum mādatum eē. Non
habebis deos alienos. Et ñ facies tibi scul
ptile. formaliter enī nō differūt. vnde dixit
in glo. sup illud. xx. exo. vbi dictū ē. Nō erūt
tibi dii alieni p̄ter me. pz hui⁹ rei diligētez
executionē eē in his que sbiecta sūt. Quō
enī ptinet. Nō facies tibi ydolū nec vllam
similitudinē &c. vbi ad id qd dictū est. Nō
erunt tibi dii alieni p̄ter me. Sil̄r p̄cepta
scde tabule cōsiderat scdm rōnē formalez:
Nō cōcupiscē aūt vxorem. Et nō cōcupiscē
possessionē: nō solū differūt materialiter. ꝫ
etiā formaliter. quia ad vī aliā ptinet con
cupiā carnis. que ē cōcupiā vxoris ⁊ concu
piā oculorū: que ē cōcupiā possessiōis aliene
Prima enī ptinet ad vī generatiuā. Scda
ad vim sensitiuā: ⁊ ideo pōit duo mādata
de illis cōcupiscētiis. ⁊ ꝓpter h̄ pater solō
cuiusdā ratiōis: que ostendit ꝙ secundum
Aug⁹ ñ debēt h̄ poni duo eē mādata. ⁊ p h̄
etiā habet̄ ītellect⁹ rationū ⁊ cōtrietatum
apparētiū. Sz qd obī ꝙ Aug⁹ ɔtriat̄ sibi
p h̄ qd dicit in libro de questionib⁹ veteris

ex no. tes. vð. q Aug⁹ aliquãdo loquit̃ scḋz opinionez propriã. ꝛ sic loquit̃ in glo. super exo. xx. vbi dic̃ q tria p̃me tabule. trinitatẽ videtur insinuare. Aliquãdo ꝯo loquit̃ scḋz opiniõez alienã. ꝛ sic loquit̃ ĩ q̃stionib⁹ vet. ꝛ noui tes. vnde multociens loquit̃ secũdũ opiniones aliorũ narrando qḋ alii dixerũt.

Hoc habito queritur de distictione decalogi quantũ ad ordinẽ. Ad qḋ sic obit̃ querẽdo cum sint quedã p̃cepta ex parte cordis. q̃daz ꝯo ex p̃te op̃is. vt dem ẽ. querit̃ que sint priora nãlr̃. Si dicat̃ ea q̃ cordis nãlr̃ priora sũt. Ergo ĩcõueniens est ordo ĩ secũda tabula. quia ibi ordinãt̃ ultĩo mãdata ex p̃te cordis. s. que sũt de ↄcupiscẽtiis. Primo autẽ op̃is mãdata si dicat̃ q p̃ora sũt nãlr̃ ea que op̃is sũt. Ergo ĩcõueniẽs est ordo ĩ p̃ma tabula. quia p̃mo ponũt̃ mãdata ex parte cordis ꝛ oris. Ultimo mandata ex parte operis. ex quo videtur q nullus sit ordo in decalogo. Item p̃riora sũt precepta negatiua q̃ affirmatiua. quia negatiua obligant sp̃ ꝛ ad semp. Affirmatiua ꝯo semp. s̃ ñ ad semp. Ergo p̃us debent poni p̃hibitiões que negatiue sũt q̃ p̃cepta affirmatiua. ergo male ordinat̃ in secunda tabula preceptum de honore patris. an̄ alia que negatiua sunt.

Itẽ exo. xx. Sic ordĩat mãdata de ↄcupiscẽtiis q p̃us ordinat̃ p̃hibitiõ cõcupiscẽtie domus: vel possessiõis p̃ximi. deĩde prohibitio concupĩe vxoris p̃ximi. In deutrinomio ꝯo facit ecõuerso. Ergo hic vel ibi male ordĩat.

Itẽ cõcupiĩe q̃ sũt de rebus eiusdẽ nature debẽt simul ordinari. Que aũt sunt rerũ diuerse n̄e. debẽt ĩuicẽ distingui ꝛ ñ cõmisceri. g̃ p̃hibitio cõcupiscẽtie possessionũ debz simul ordinari. g̃ male ĩterponit exo. xx. concupiscẽtiã vxoris que ẽ rei alterius nature. inter cõcupĩam dom⁹ ꝛ cõcupĩam agri: serui ancille. bouis ꝛ azini. cũ dom⁹ bos ꝛ azinus ꝛc. ad possessionẽ p̃tineãt. vxor ãt ñ. Iuxta h̃ querit̃ utrũ ordo p̃ceptoꝝ qui est in p̃ma tabula: sit ratio ordinis p̃ceptorũ in secũda ꝛ ostendit̃ q sic. quoniam p̃cepta p̃ᵉ tabule p̃tinent ad deũ vel ordinãt. Precepta autẽ scḋe ordinãt ad ymaginẽ dei que ẽ p̃ximus sed nõ est ordo in ymagine: nisi sic̃ educitur ab exemplari. g̃ est ordo in p̃ceptis secunde tabule que ordinãt ymaginẽ dei scḋm ordinẽ seu rõnem ordinis: qui ẽ ĩ prima tabula.

Item rõ diligẽdi p̃ximũ ẽ a dilectiõe dei Non enĩ diligit̃ p̃ximus nisi q̃a ymago dei Ergo debita p̃tinentia ad dilectionem dei ꝛ p̃ximi que sũt secũde tabule debent ordinari: ꝛ scḋm debita p̃tinentia ad dilectiõez dei que sũt p̃me tabule. Ordo igit̃ qui est ĩ p̃ma tabula ẽ rõ ordinis: qui ẽ ĩ scḋa. Solo dõ. q ordo decalogi sumitur p̃ cõparationẽ ad legẽ g̃r̃e ad quã manifestãdã ordĩat̃ decalogus: ꝛ ideo scḋm hãc cõparationẽ dr̃ testimoniũ. vnde scḋm q magis manifestat ꝛ testificat̃ illã: ordinãtur eius mãdata. Lex g̃r̃e ẽ lex fidei de q̃ habet̃ Ro. 3°. Ubi g̃ ẽ gloriatio tua? exclusa ẽ. p̃ quã legẽ? factorũ? nõ. sed per legẽ fidei. Lex aũt fidei respicit fidẽ trinitatis in deo ꝛ fidẽ assũpte hũanitatis a deo. Ordo in prima tabula ẽ scḋm ordinẽ fidei triũ in se: sic pater enĩ ẽ principiũ filii ꝛ vterq̃ ẽ p̃ncipiũ sp̃ũs sancti. q̃ ab utroq̃ p̃cedit. pater g̃ ẽ p̃ncipiũ ad alias personas Primũ g̃ mãdatũ qḋ ẽ de adoratiõe: est de honore patris ratione p̃ncipii. Scḋz ꝯo est de honore qui dẽt exhiberi ip̃i sap̃ie vel ꝟitati que approp̃atur filio. Tertiuz respicit cõformationẽ ad sp̃m sanctum. vnde respic̃ honorẽ sãctificationis sp̃s sc̃i. qḋ significat̃ per sabbati sãctificatiõẽ. In scḋa ꝯo tabula ẽ ordo scḋm ordinẽ trinitatis. cõpãdo ad ymaginẽ: quia debitũ ẽ ad p̃ximũ rõe hui⁹ q ẽ ymago trinitatis. ꝛ cum h̃ est ille ordo cũ fide hũanitatꝭ assũpte. Ratio g̃ paterni honoris ymaginata que ẽ ratione p̃ncipii: ẽ rõ ad primũ p̃ceptũ secũde tabl̃e. qḋ ẽ de honore patris. Penes aũt rationez filial' honoris: qui ẽ honor ꝟitatis ꝛ cũ fide hũanitatis assũpte. sumũtur alia q̃tuor p̃cepta. Ratio ꝯo ymaginata honoris spirit⁹ sancti: ꝛ sanctificationis eiusdez ẽ ratio ad duo vltĩa mãdata que sũt de cõcupiscẽtiis

De p̃mo illud planũ ẽ quia pater habet ĩ se rõnem p̃ncipii: ꝛ ideo honorand⁹ a filio. Ideo rõ paterni honoris ymaginata q̃ erat in p̃mo. ẽ rõ ad illud mãdatũ q̃ hono: erat rõe p̃ncipii. Ideo p̃mo ordinat̃ istud p̃cep^m Ratio aũt filialis honoris est ratio ad alia q̃tuor h̃ mõ. quia fili⁹ dei deus ꝛ hõ. q̃a ꝯo filius dei deus est. ꝟitas ẽ. Et impẽdit̃ ei honor rõne ꝟitatis. Et iuxta h̃ sumit̃ debituz ꝟitatis ad p̃ximũ. qui ẽ ymago filii dei qui ꝟitas est. et penes illud debitũ sumit̃ istud mãdatũ. Non falsũ testimoniũ dices. Rõe aũt hui⁹ q filius dei hõ ẽ quo assũpta hũanitate ꝛ rõne fidei illi⁹ sumũtur tria. rõne

enī hūanitatis assumpte efficitur proxim⁹ ɔformis ipsi filio dei ī nā assumpta. ⁊ rōne huı⁹ cōformitatꝭ teneor ei et debeo seruare ipsā naturā. ⁊ ea que faciunt ad multiplicationē istius spēi vel nature. sic est ordinata viri cōiūctio cū muliere que ē ī matrimōio: ⁊ cōseruare etiā ipsa adiūcta ꝓximo ad sui sustētationē. ⁊ sic secundū triplex debitum se hʒ hō ad ꝓximū rōe hūanitatis assumpte a xpo. Penes primū debitū sumiꝭ illud mādatū. Non occides. Penes scđm sumiꝭ illđ. Nō mechaberis. q̄a mechia ē cōtra ordīatā cōiūctionē viri ⁊ mulieris. Penes vero 3ᵐ debitū. sūitur illđ mādatū. Nō furtū facies quia furtū ē ɔtractatio rei aliene. Ratio ar honoris ⁊ sanctificationis spūs sancti est rō ad duo vltima mādata de cōcupīa. quia cōcupīe iste maxime uexant animā ⁊ auferūt quietē. Et ideo rō ꝓhibitionis istarū concupiscētiarū ē a rōe mādati de sabbō. q̄a mādatū illud ē de quiete aīe in spū sancto. Nō ordinātur g° p̄cepta scđm has differentias: affirmatiū ⁊ negatiū. sed scđm ꝙ ducūt ad gratiā. Et quia humanitas p̄us duc̄ ī grāz et maifestatiōez grē ꝙ̄ diuinitas. Quia per humanitatē venimus ī cognitionē diuītatꝭ ⁊ iō illa tria p̄cepta ī quib⁹ ē rō debiti a ratione debiti filialꝭ honoris rōne humanitatꝭ assumpte p̄cedūt istud. Non falsuʒ testimoniū dices. Silr et illorū triū ī īuicem p̄ īaʒ dicta planius est ordo. Ad illud qđ obiciꝭ de cōtrarietate ordinis ī deuꝭ. ⁊ exo. dđ. ꝙ cōcupīa rerū scꝫ opulētiarū aliquādo mouʒ ad cōcupiscētiā mulieris. aliquādo ē ecōuerso. aliquādo ꝟo mixte sūt iste cōcupīe. Cum g° lex nihil relīquat qđ pertineat ad salutem. vt significet ꝙ opulentia aliquādo mouet ad voluptatē uel concupīam carnis. Prius pōit ī exo. Mādaᵐ de ꝓhibitiōe ɔcupīe reꝝ sic dom⁹. Deīde cōcupīa mulierū. quia ergo deuꝭ ē resolutoꝝ⁹ legis. iō ibi facit ecōuerso ⁊ ut ēt ostēdat ꝙ aliqñ voluptas mouet ad rerū cōcupīaʒ. Silr etiā vt significet: ꝙ sūt aliqñ mixte iste cōcupīe īterponit in medio cōcupīe rerū. In exo. Mādatū de ꝓhibitiōe concupīe mulieris. Et per dicta soluuntur omnia obiecta.

Post hec queritur

de distinctione decalogi quātū ad modum tradendi. Queriꝭ g° p̄mo. vnde hꝭ ꝙ quedaʒ sūt p̄cepta affirmatiua. quedam negatiua. Quare non oīa negatīa uel oīa affirmatīa.

Itē p̄mo p̄cepto p̄me tabule. tria addūꝭ. s. rō. cōminatio. ꝓmissio. Ratio cū diꝭ. Qui eduxi te. Cōminatio. p hꝭ qđ dicit Uisitans iniquitatē patrū in filiis. Promissio. p hꝭ qđ dicit. Faciens misericordia in millia his qui diligūt me. ⁊c. Sʒ nō īueniꝭ ꝙ hꝭ tria addāꝭ aliis Queriꝭ g° vñ hꝭ. Item scđo p̄cepto addiꝭ cōinatio. quare ñ silr rō. uel ꝓmissio diciꝭ enī nō habebit insontē qui assūpserit nomē eius frustra. Iteʒ 3° addiꝭ sola rō. dr̄ enim sex diebus operatus ē deus in aliis nō. vnde hꝭ. Itē ī p̄mo p̄cepto scđe tabule ponitur ꝓmissio. cū p̄cipiꝭ de honore patris. vt sis longeuus super terrā: queriꝭ g°. vñ hꝭ.

Itē quedā p̄cepta dicūꝭ īdicatiue. quedā impatīe. Precepta affirmatīa dicūꝭ īpatīe. Unde ī 3° mādato p̄me table diꝭ. Memēto ⁊c. ⁊ silr ī p̄mo 2ᵉ. Honora patrē ⁊c. Negatīa aūt dicūꝭ īdicatīe. queriꝭ vñ hꝭ. Item in aliquibus ē ꝓhibitio actus: ⁊ affect⁹: seu volūtatis. ī aliquib⁹ nō. dico scđm formam. et modū tradēdi p̄cepta. q̄riꝭ g° vñ hꝭ. Solo dō ꝙ decalogus hʒ cōpationē ad legē fomitis cohercēdā: ⁊ reprimēdam. ⁊ penes istam cōpationē accipiꝭ modus tradendi p̄cepta decalogi. sicut dictū ē. A lege enī fomitꝭ ꝓnītas ē ad quā cohercēdā daꝭ lex. Hec autem ꝓnitas triplex ē ex fomite. vna ē ex defectu nature. alia ē ex corruptiōe nᵉ. 3ᵃ ex consuetudine. hꝭ enī triplex ꝓnitas ad malū est ex fomite. quia feruor cōcupīe fomitꝭ cōtingit. uꝭ ex ꝓnitate īflicta. sicut ē illa que ē ex defcū nature. vel ex ꝓnitate cōtracta q̄. s. ē ex corruptione nᵉ uel acquisita. que. s. ē ex cōsuetudine. Prima ꝓnitas. respicit necessaria. vñ ab illa ꝓnitate ē appetit⁹ īordinat⁹ necessarii ad multipliācioem nᵉ: ⁊ ad sustētatiōeʒ. Hec aūt ꝓnitas facit modū differētē scđm affectū ⁊ actū. vñ scđm hāc ē differens ꝓhibitio affect⁹: ⁊ actus. ⁊ hꝭ est quia nā ꝓpter defectū suū ⁊ miseriā vite habʒ ɔpulsioneʒ ad supplēdū suū defectū ⁊ q° ad multiplicationē ⁊ sustentationē. ⁊ q̄a mirabilr ē appetitus ⁊ inclination nᵉ ad ista. ⁊ ideo ꝓnitas ista facit. ꝙ in quibusdā ꝓhibeꝭ affectus ⁊ actus. Pronitas aūt contracta ex corruptiōe nᵉ respicit preter necessariū uꝭ supfluū Uñ ab ista ꝓnitate ē appetit⁹ inordinat⁹ p̄ꝭ necessariū uꝭ supfluū. et ex hꝭ est natura ꝓna ad cōmittendū malū. ⁊ omittendū bonum. Et ideo ꝓnitas ista facit differentē modūʒ

ĩ p̄ceptis.scd̄m istas differētias. affirmatiū negatiū. indicatiuū. imꝑatiuum. Ex illa pte qua ē pnitas ad omittēdū est affirmatiū. Ex illa pte qua ē pnitas ad cōmittendū maluz venit negatiū. Prohibitio enī ē cōtr̄ cōmissionē. ⁊ h̄ pz ĩ mādatis ordinātibus ad deū ⁊ ad pximū. vbi enī ē pnitas ad cōmittēdū malū cōtra deū p cōtēptū occurrit lex negatiē. vbi ꝟo ē pnitas ad omittēdū bonū qd̄ ordinat ad deū occurrit lex affirmatiē. Silr̄ ē in mādatis ordinātibus ad pximū. vbi ē omissio ē affirmatiū. cōtra cōmissionē nega negatiū. Et quia cōmissio videt̄ dānabilis sed non omissio populo dure ceruicis. sicut erāt iudei. Ideo ĩ mādatis que sūt cōtr̄ bonuz omittēdū ponit ĩpatiū. ut ostendat ꝙ dānabile ē omittē bonuz: ⁊ ꝙ ex debito tenemur ad nō omittēdum. Tertia ꝟo pnitas est ex cōsuetudine uel cōuictu. Et ex hac pnitate ē additio cōminationis rōnis. pmissionis. ad mādata. Hec aūt pnitas q̄druplex erat ĩ iudeis. Erāt enī ex cōsuetudine proni ad errorē ⁊ ydolatriā. scd̄m qd̄ habet̄ Osee 2°. Argētū multiplicaui eis ⁊ aurū q̄ fecerunt Baal. Itē pni erāt ad cōtemptū dei scd̄z qd̄ habet̄ Ysa. 1. Filios enutriui ⁊ exaltaui. ipi aūt spreuerunt me. Itē erant proni ad obliuionē dei. scd̄m qd̄ habet̄ deut. 32°. Oblitus ē domini creatoris sui. Item erāt pni ad auariciā. Mat. 15 habet̄. ꝙ ipi trāsgressi sūt mādatū dei de honore patris ⁊ matris per auariciā suā. quia fecerat traditionē ne filii succurrerēt parētibus. nec eos honorificarent muneribꝰ: nec sustētarēt: ad qd̄ inducebat eos auariᵃ. vn̄ dic̄ ibi. Munꝰ qd̄cūq̄ est ex me ꝛc. Ad ista g̃ q̄tuor pni erant ex cōsuetudine uel cōuictu. in illo madato qd̄ est cōtra errorē. Addidit tria. s. rōnem ad mouēdū ĩtellectū. cōminationē. ⁊ pmissiōez ad mouēdū affectū: s differenter. qa mouet̄ affectus amore uel timore. Cōminatio g̃ est ad mouēdū affectū timore. pmissio ē ad mouēdū affectū amore. Et quia p̄mū mādatum p̄me tabule erat cōtra errorē. iō addidit ei illa tria. Scd̄m ꝟo mādatū. s. Nō assumes ē cōtra cōtēptū. Cōtēptꝰ aūt dei p cōminationē cohercetur. Ideo illi mādato addit̄ comminatio. Tertiū ꝟo mādatū ē cōtra dei obliuionē. Cōtra ꝟo obliuionē dēt hō excitari ratiōe. ⁊ iō illi mādato addit̄ ratio hac de cā dic̄. Memēto. q. dicat. habeas ĩ memoria hec ne tradas obliuioni ꝛc. Et h̄ ptinēt ad deū. Pronitas āt ad auariciā erat respectu pximi seu cōtra pximum. ⁊ ideo mādatum cōtra auariciā ē de scd̄a tabula. s. p̄mū. Honora ꝛc. Cōtra ꝟo auariciā tollēdā nihil plꝰ ualet q̄z pmissio. ⁊ ideo illi mādato Honora patrem addit̄ promissio ꝛc. Per hec patet solutio omnium obiectorum.

P Ostquam inquisituz ē de decalogo in generali. Restat nūc ĩquirere in speciali de quolibet p̄cepto decalogi. vt aūt planior sit inquisitio. Querēdum ē p̄ de adoratione dei. Scd̄o de adoratione xp̄i Tertio de adoratiōe creature. Circa adorōnez dei querūt̄ plura. Primo quid dicat̄ adoratio dei. 2° que sit rō diuīe adoratiōis Tertio de vnitate ⁊ dr̄ia diuīe adoratiōis. Itē cū querit̄ quid dicat̄ diuia adoratio. Querūt̄ tria. Prīo an dicat̄ adoratio de latria ⁊ ydolatria. Scd̄o. an dicatur vniuoce adoratio. q̄ ē latrie ⁊ dulie. Tertio an dicat̄ adoratio actū ĩteriorem vel exteriorem.

Quantum ad primū

ostenditur ꝙ adoratio dicat̄ vniuoce de latria ⁊ ydolatria. Ad qd̄ sic. appetitus beatitudinis cū ē scd̄m ꝟitatē directꝰ. ⁊ cum per errorē ē ĩdirectꝰ. nō dicit̄ equiuoce s vniuoce. Nec ipa beatitudo cū appetit̄ secundū ꝟitatē ⁊ secūd errorē Ergo silr̄ cultus deo exhibēdus cū exhibetur scd̄m ꝟitatē ab aīa fideli: ⁊ cū exhibet̄ p errorem ab ydolatria: non erit cultus equoce dictꝰ: s vniuoce. igit̄ adoratio vniuoce dr̄ de latria ⁊ ydolatria. Maior pz. quia cū appetit̄ beatitudo scd̄m ꝟitatem ita ꝙ appetitꝰ directꝰ est vbi ē beatitudo: ⁊ cū appetit̄ p appetitū ĩdirectum p errorem vbi beatitudo nō ē: sic appetunt eam errantes. qui querūt beatitudinem in diuiciis tēporalibus. deliciis ⁊ honoribus. eadē ē rō vtrobiq̄. s. rō sūmi boni. q̄ mouet vtrūq̄ appetitū. vterq̄ enī sūmū bonū considerat. ⁊ summū bonū mouet vtrūq̄. g̃ silr̄ cū sit eadē rō cultus et adorationis ĩ fideli. ⁊ ĩ ydolatria. s. rō diuini numinis. Item ponat̄ ꝙ aliq̄s ĩtēdat emē argentū et emat stagnū. alter ĩtēdat emere argentū ⁊ emat argētū nō ē equiuoca ĩtētio in vtroq̄: licet vnus fallat̄ alter nō. Materia enim non diuersificat intētionē sed finis. ⁊ ita cū id sit finis istorū. qui ĩtendūt emere argentū pz ꝙ vnica. est eorum intentio. Ergo simili

in latria ⁊ ydolatria. Cum ĩ vtraqȝ ĩtendat adorare aĩa numẽ dei: siue diuinũ. licet vnꝰ adoret numẽ diuinũ. alĩ nõ. q̇ fallitꝛ. nec illud qd̾ adoret diuinuȝ est. Item omnis cultus deo debitus est latria. sed cultus ydolatrie est cultus deo debitus. ergo ydolatria est latria. ḡ adoratio vniuoca. Maior plana est. Minor etiã pȝ. quia nihil aliud ẽ ydolatria nisi cultꝰ deo debitꝰ: datꝰ ydolo. Ad oppꝫ sic. Hoc nomẽ deꝰ dr̃ nuncupatiue ⁊ essentia lr̃. Essẽtialr̃ dr̃ de ṽo deo: ſꝫ nũcupatiue dr̃ eẽ solũ de ydolo. Si ḡ nõ dicatꝛ vniuoce sic et sic: ſꝫ equiuoce. ḡ silr̃ diuinũ dictũ de ydolo ⁊ de ṽo deo nõ ẽ vniuocũ: ſꝫ equocũ: ſꝫ diuinũ ꝯsideratũ utrobiqȝ ẽ rõ adorationis. ḡ rõ adorationis latrie ⁊ ydolatrie equoca ẽ. ⁊ ita equoce dr̃ adoraꝰ de latria ⁊ ydolatria. Itẽ Ro. i. Qui mutauerũt ṽitatẽ dei in mẽdatiũ glo. Ueritas dei ẽ gloria dei. veritatẽ dei tenẽ ẽ vnũ deũ colere. ṽitatẽ ĩ mẽdatiũ cõuertẽ ẽ creature seruire pro creatore. ṽa enim religio in vnꝰ cõstat ṽi dei seruitio. ipsa nãqȝ ṽitas vnꝰ ẽ deꝰ. ipe enĩ vna natura ẽ nãlr̃. vna ẽ ṽa diuinitas. ⁊ ita nõ possũt duo ṽi dii ṽaciter dici. sicut ipa vna ṽitas nõ põt nãlr̃ diuidi. vnũ itaqȝ deum colere veroqȝ deo seruire nõ ẽ vtiqȝ ṽitatẽ dei ĩ mẽdaciũ commutare. Si ḡ ydolatria creature seruit pro creatore. ꝯmutat ṽitatẽ in mendaciũ. latria ṽo ṽitatẽ tenet. nõ ḡ se habet vniuoce adoratio respectu latrie. ⁊ ydolatrie. Solo dd̾ ꝙ nõ dr̃ vniuoce: nec ꝑ analogiã. Adoratio de latria ⁊ ydolatria: ſꝫ equiuoce. qa rõ ipa mouẽs in vtraqȝ adoratione: equoca est. s. numẽ diuinũ scd̾m ṽitatẽ: ⁊ secundum extimatiõeȝ. vnus enĩ adorat numẽ diuinũ scd̾m ṽitatẽ. alter numẽ diuinũ scd̾m extĩatione. h̾ aũt nõ vniuocãtꝛ. ⁊ iõ rõ adorationis vtrobiqȝ ẽ equiuoca. Ad p̾mam rationeȝ in cõtriũ. s. ꝙ appetitus beatitudinis cum appetitꝛ scd̾ȝ ṽitatẽ. ⁊ cũ appetitꝛ ſm errorẽ: nõ ẽ equiuocꝰ. Dd̾ ꝙ appetitꝰ beatitudinis ẽ duplex. quia põt eẽ appetitꝰ volũtatꝭ nãlis ⁊ tũc ẽ sb̾ rõe cõmuni ipius beatitudĩs. ſm ꝙ dicimꝰ ꝙ beatitudo ẽ statꝰ oĩm bonorum cõgregatiõe pfectus. Et sic nõ equiuocatur appetitꝰ. ⁊ scd̾m istũ nũqȝ accidit error. est alꝰ appetitꝰ qui sequitꝛ electionẽ. Qui qdeȝ ẽ a ratione: ⁊ iste respicit rõneȝ ꝓpriã. circa istũ accidit error ⁊ rectitudo. iste eniȝ appetitus est ĩ aliquid determiatũ. ⁊ cum ponit beatitudinem vbi est: ⁊ appetitꝰ tũc rectꝰ est. cũ ṽo ponit eam vbi nõ ẽ. s. in diuiciis uel ĩ deliciis. tũc errat. ⁊ iste appetitꝰ ẽ equocꝰ. qa ratio ꝓpria qua appetitꝛ bonũ vbi est: et vbi nõ ẽ. rõ equiuoca ẽ. Sic dico ex parte ista ꝙ appetitꝰ nãlis ẽ in reuerentiã ⁊ adorationẽ diuinã. ille appetitꝰ accipit diuinũ generali ratiõe. nõ ponẽdo h̾ vel ibi. et iste appetitꝰ vniuocꝰ ẽ. ⁊ nõ ẽ ydolatrie motꝰ. sed volũtatꝭ nãlis: ſꝫ appetitꝰ electiõis q mouetꝛ ĩ reuerẽtiã ⁊ adorationẽ diuinã in rõe ꝓpria iste errat. ponẽdo diuinũ ubi non est. qa ponit diuinũ extra suã ꝓpriã rõnẽ ⁊ ꝓpt̾ h̾ acceptio diuini equoca ẽ. Ad ſm dd̾. ꝙ si adoraꝰ dicꝛ motũ ſm ĩclinationẽ nẽ: seu appetitũ nẽ dico ꝙ vniuocꝰ ẽ ꝑ motꝰ ⁊ id. imo iste ꝑ ẽ rectꝰ: nec circa ipȝ accidit error: ſꝫ si dicꝛ motũ adorationis ĩ re determiata. tũc ẽ motꝰ ille scd̾m appetituȝ rõis electiuũ. ⁊ iste motꝰ nõ ẽ vniuocꝰ: nec idẽ ẽ. qa respicꝛ rõnẽ ꝓpriam que differẽs est. tũ ponitꝛ diuinũ vel sumitꝛ vbi ẽ ⁊ vbi nõ ẽ. Alia enĩ ẽ rõ diuini in deo vbi ẽ: ⁊ in creatura vbi nõ ẽ. qa ibi ponitꝛ extra ꝓpriã rõnẽ. Ad aliud dd̾. ꝙ ĩ illo argumẽto ẽ fallatia accidẽtis. fit eniȝ ibi distributio pro sĩgularibꝰ: ſꝫ nõ sumit ꝓ eisdẽ numero: ſꝫ pro silibus. vnde ydolatria dr̃ cultꝰ deo debitꝰ: quia ibi fit genuflexio ⁊c. que sũt silia hiis. que sũt ĩ cultu diuino latrie. ⁊ sic dr̃ ydolatria cultus deo debitꝰ ꝑ similitudinẽ. quia. s. ẽ silis cultui q deo exhibetꝛ. ⁊ sic nõ pro eodẽ cultu assumit. ſꝫ ꝓ siliꞇ̃ nã nõ põt eẽ idẽ numero. sic patet ex glo. Ro. p̾ sup illud. Qui cõmutauerũt ĩ mẽdaciũ ṽitatẽ dei. non possũt dici ṽaciter duo veri dii. sicut ipa vna ṽitas nõ põt nãlr̃ diuidi. vnde illa adoratio qua adoratꝛ deꝰ nũqȝ dr̃ vniuoce de aliq̇ alia re. ⁊ maxime de ydolo. nisi ṽitas in mendaciũ cõmutatur quando adoratur vt deus.

Secundo queritur

Utruȝ adoratio vniuoce dicatꝛ de latria et dulia. Ad qd̾ sic. latria dr̃ cultus soli deo trino ⁊ vni debitus. Dulia ṽo dr̃ cultus vl̾ reuerẽtia debita rõnabilr̃ creature: supiorẽ ordinẽ tenẽti. sicut ẽ p̾latus ⁊ dominꝰ ⁊ magister ⁊ hꝰ. ſꝫ eadẽ ẽ adoratio qua adoratur deus: ⁊ creatura supiorem ordinem tenens vt p̾latus ⁊ hꝰ. ḡ adoratio vniuoce dr̃ de latria ⁊ dulia: Minor pȝ ꝑ silꝛ. videmꝰ eniȝ ꝙ eadẽ ẽ dilectio vel amor q̇ diligitꝛ deus ⁊ ꝓximus. istud patet quia dicẽdo diligitꝛ

deus diligitur proximus. idē est obiectū et idē finis. Diligere enim proximum ē velle ei bonū sūmū. ergo similiter adoratio ē eadē. quia adoratur deus ī primo ī quātū ē ymago eius et similitudo. vnde adoramus plātos propter cōformitatē ad deū in potestate. doctores propter cōformitatē in sciā uel sapiā. uiros sanctos propter cōformitatē ad deū in bonitate. De primo habet exo. xx°. Diis nō detrahes et deū ē a dño ad Moysem. exo. 7°. Posui te deum Pharaonis. De scdo ī Jo. x. Si illos deos dixit ad quos dei sermo fact⁹ ē. De 3° habetur in psal. Ego dixi dii estis. ergo adoratur proximus ratione cōformitatis et participatiōis alicui⁹ diuini. Ergo sicut eadē ē dilectio: et vniuoca ita eadem adoratio dei et proximi. ergo vniuoce dr̄ adoratio de deo et de proximo. Ad oppo^m adoratio debita deo singularis est: et ei soli debita: et hec dr̄ latria. ergo sicut nō est dicere de his que singulariter de deo sūt. vel dicūtur q per analogiā cōueniant creature. nec etiā multomagis per vniuocationē non erit similiter dicere q adoratio dicat vniuoce. nec ēt analogice de latria: que ad deū ptinet. et de dulia: que ptinet ad proximū. Scđo. sup illud Mat. 4°. dominū deū tuū adorabis et illi soli suies. dic glo. grece latreosis. latinē suit⁹.

Seruitus āt illa que cōis ē deo et homini et cuicun̄q. grece dulia dr̄. illa āo q soli deo debet latria et sumit glo. illā. duliā extenso noīe dulie. scđm. s. q accipitur pro seruitute Dulia āo in ppria rōne ē reuerētia facta superiori creature scđm q dicit glo. super illud psal. Adorate scabellū pedū eius: qm̄ sāctū ē. et dicit. nō illa dico adoratione que latria ē q soli cātori debet: s illa q dulia dignior est. dulia enī adoratio ē: que etiam creature exhibet: que duas hab species. vnā: q oīb⁹ indifferēter. alterā que soli humanitati xpi exhibet. propē ergo sūpto vocabulo latria est seruitus que soli deo debet. Dulia vero dr̄ seruit⁹ et reuerētia. q rōne alicuius doni et dignitatis excellentis debet rōnali creature. propter qđ. etiā debet ei adoratio. Dō ergo q nec vniuoce nec equiuoce dr̄ adoratio latrie et dulie ppē sūpte: s analogice h ē per pri⁹ et posterius. vn̄ propter h dicit glo. illa. q latereosis: siue dulia extēso noīe est cōis seruitus exhibita cuicūq. nō dicit vniuoca uel eadē s cōis. s. p analogiā. h ē p prius et posteri⁹. h aūt ē ratio. adoratio ē veneratio vel reuerētia exhibita rōe dignitatis superioris et excellentis. et hoc p prius et posteri⁹ cōuenit dulie et latrie. Sūma enī excellē^a dignitatis est in deo. et rōne illius debetur adoratio latrie ipsi deo. excellentia autē dignitatis que ē ī creatura rōnali nō ē sūma. imo ab illa diuīa. et sb illa: et ad illam. et rōe istius dignitat⁹ debetur creature adoratio dulie. ex h enī ē. q sicut sūmū ē in creatore dēt ei creature sūme. et rōe istius summi in creatore. debet ad rōnem latrie. Ratiōe āo dignitatis date a deo creature debetur ei dulia: nō dignitatis que sūma sit: s que sub illa ē ratiōe cui⁹ adorat deus. Ad rōnem ī cōtrariū dō. q deus ē alpha et o: principiū et finis. sicut habet apoc. p. Adoratio ergo respicit deū ī quātū ē pricipiū supi⁹ et excellens. Unde adoratio ē mot⁹ ī pricipiū. Amor āo ē mot⁹ ī ipm sicut ī finē. Ratio āt finis non mutat cū dicit q diligit deus et q diligit proximus. s. diligē sūmū bonū ipsi proximo. Similiter nec debitū mutat. imo eadē ratiōe debeo dilectionē deo et proximo. quia ī se ipo et in sua ymagine debeo diligere summum bonū: s cū adoratio sit mot⁹ in principiū variatur ratio principii. qua adoratur deus et proximus: et similiter ratio debiti. quia deus est pricipiū ad eē et cōseruationē eē ipsi⁹ creature Rational āo creatura ē pricipiū rōne doni excellētie ad bene eē alteri⁹. Sic sbditi rōe cui⁹ pōt ipm ducere ī supiora. Sicut plātus p potestatē doctor rōne sapie p cognitionē sanctus vir p exēplū possūt alios ducere in supiora. Ratio ergo debiti similiter ē differēs. quia ratio debiti quo debeo deo: ē rō qua debeo ipsi principio ad eē et ad cōseruationē ad eē. et ad oīa reliqua. Ratio debiti q debeo reuerētiā proximo: ē tū qua debeo pricipio ad bñ eē. dignitas enī diuini eē p potētiam et per pticipationē cōuenit plātis. Dignitas sapie doctorib⁹. dignitas āo bonitat sanctis rōe quātū dignitatū sūt pricipiū ad bene esse aliorū. et ratione quarū debet eis honor et reuerētia. et sic nō ē vniuoca ratio debiti nec etiā equoca s analogica. s. p pus et posteri⁹ variata. et ideo dēt variari ipsa adoratio: et radix ad vtrūq.

Tertio queritur Utrū adoratio dicat actū exteriorē uel īteriorē. Ad qđ sic exo. xx. Non adorabis ea neq coles Glo. Aliud est colere. aliud est adorare. Pōt gs

uel tormētis mictus: cū sciat q̄ a ꝑ volūꝫ uibil est. colere ꝟo ē toto his affectu et studio m̄ ꝑpari: vtrūq; g̊ resecas. vt nec affcū colas nec spē adoras. Ex his pꝫ ꝙ adoratio con sistit in actu exteriori uel affectu. colere ꝟo in affectu vel actu interiori. g̊ adoratio est actꝰ exterior. colere ꝟo interior. Itē apoc. .7. Ceciderūt in facies suas ⁊ adorauerūt. g̊ adoratio ē ī signo exteriori. g̊ dic̄ actū exte riorem. Ad oppoᵐ. Io 4º. Uenit hora ⁊ nūc ē quādo ueri adoratores adorabūt prēꝫ ī spiritu ⁊ ꝟitate. ⁊ dic̄ glo. Non ī templo. Nō ī mōte hoc: ꝫ interius ī ītimo cordis tē plo. Ergo adorare seu adoratio dicit actum interiorem. Itē ps. Adorate dñm ī atrio sancto eiꝰ. i. ī dilatato ⁊ sanctificato corde. quia ex caritate ē oīs sanctitas. g̊ adoratio dicit actū cordis. g̊ dicit actū īteriorē. Itē Rabanꝰ sup geñ. Adorare ē ad deū qui solꝰ ē adorādus tota mentis ītentiōe tendere. g̊ adoratio ē actus mētis. Querit̄ g̊ quomodo differūt. colere. ꝟuire. ⁊ adorare. Solō dō. ꝙ ista distīguūt̄ h̄ mō. quia adorare ꝓprie respicit ītētionē. colere affectū. seruitꝰ corpꝰ quia seruire ē ex illa pte: ex qua ē seruil' actꝰ. h̄ aūt ex parte corporis. uenerari aūt deum scōm affectū pōt eē dupl'r. vel īterius ⁊ sic colere dicit affectū īterius vel exterius. et sic colere dic̄ affectū in affectu seu in signo.

Silr adoratio respicit ītētionē sicut dic̄ p̄dicta auctoritas Rabani. sup geñ. Adora re ē ad deū qui solꝰ ē adorandus tota mētis ītītiōe tendē: ⁊ sic adoratio respicit inten tionē. ꝫ h̄ pōt eē dupl'r. uel scōm ꝙ ē īterius ī corde adoratio in spū ⁊ ꝟitate ⁊ sic dicūt auctores ꝙ adoratio est īterius. uel scōm ꝙ adoratio ē exterius ī signo ⁊ significatiōe ītentiōis ⁊ sic ē exterior actus. qñ. s. rōnalis creatura tot̄ se donat deo vt suo pricipio ⁊ cause. Seruire aūt respicit opꝰ exteriꝰ uel corpus. tñ seruitꝰ aliqñ appellat̄ mācipatio rationalis creature seu colendo. seu adoran dom affectu ⁊ ītētione. ⁊ sic ī irentione et affectu: ⁊ sic dicit actū īteriorē. scōm aūt ꝙ ē expressus motꝰ venerationis ī corpore. sic ē ī actu exteriori. ⁊ p hoc pꝫ ītētio rationuꝫ ad vtrāq; partem

Postea queritur se

cūdū quā rōem deo debetur adoratio. an. s. rōe potestatis uel ꝟitat. uel bonitat. Ad qd̄ sic. querit̄ an circūscripta bonitate ⁊ ꝟitate debet̄ deo adoratio: rōne potestat. Et osten dit̄ ꝙ ñ. quia potestas degenerat ī abusum. nisi secū habeat bonitatē coiūctā. ꝫ tali nō debet̄ reuerētia: nec adoratō. g̊ circūscripta bōitate ñ debet̄ potestati adoratio. Itē ñ ē simpl'r reuerēda ptās. nisi secū habeat ꝟi tatē. quia tūc p̄ceps ē ⁊ īdirecta ī suas opa tiones. g̊ nō pōt adorari potestas sine istis. g̊ debetur deo adoratio ñ rōe potestat' solū ꝫ etiā rōne istorū triū. bonitas. ꝟitas ptās.

Silr querit̄ vtrū sola bonitas: sit cā ado ratiōis. ⁊ videtur. Cicūscripta eni ptāte et ꝟitate debetur bonitati reuerētia de se. nō ecōuerso. g̊ ꝓmo ⁊ p se debet̄ reuerētia bōi tati. Ergo ipsa bonitas sola ꝓmo ⁊ p se ē cā adoratiōis ⁊ ueneratiōis diuīe. Itē Augꝰ .x. de ciuitate dei. Cū mandat̄ de diligendo ꝓxīo. quid aliud mandat̄ nisi vt ei ꝙᵐ pōt cōmēder diligēdū deū. hec ꝟa religio. h̄ ꝟa pietas ē. h̄ tātūmō debita seruitꝰ. ex q̊ obr̄ si tātū ꝟa ⁊ debita ē seruitꝰ. quā mandat̄ dili gendus est deꝰ: ꝫ hꝰ rō ē bonitas. g̊ ipa bōi tas ē rō ⁊ cā adoratiōis dei. Ad oppositū ostēdit̄ ꝓmo ꝙ solū rōe potestat' sic circum scripti aliis ⁊ remanēte potestate deo debe tur adoratio. quia latria ē seruitus. g̊ adora tio latrie ē ī intētiōe seruitutis: ꝫ seruitꝰ sp dr̄ respectu dñii. dominiū autēꝫ dr̄ ratione potestat. Unde. Boetiꝰ ī libro de trinitate dicit. ꝙ dominiū ī deo nihil aliud ē q̄ꝫ ptās cohercēdi s̄bditos. g̊ rōe ptātis ꝑ̄ ⁊ p se deo debet̄ adoratio. Circūscriptis g̊ aliis. ipa po testas ad huc ē rō adoratiōis. Itē ī deo ē potestas. ꝟitas ⁊ bonitas. sicut autē fides est ipsius veritatis sic amor est ipsius boni tatis. g̊ similiter honor vel adoratio erit ipius potestatis. Itē adoratio debet̄ rōe dignitatis excellent'. vñ nūq̄ꝫ supiora adorāt īferiora: ꝫ econuerso ⁊ h̄ ē quia supiora hñt dignitatē excellētē respcū īferioris ⁊ ñ ecō uerso: ꝫ bōitas de suo ītellectu ⁊ rōe ñ dat ītelligē aliquā excellētiā dignitatis. similit̄ nec ꝟitas. sed sola potestas que sp ītelligit̄ respectu alicuiꝰ s̄biceri. Ergo adoratio ꝓpe ⁊ p se debet̄ deo rōe ptātis. ⁊ ita circūscri ptis aliis: adhuc potestas ē rō adorationis.

Silr obr̄ cōtra ꝓmū. s. q̄ a rōne soliꝰ boni tatis nō debet̄ deo adoratio. Et p hoc patet qd̄ dicit psl'. Oīs terra adoret te ⁊c. Glosa fide: ꝫ fides nō adoret nisi cōceptiōe ꝟitat'. g̊ ñ ratiōe bonitat' solū debet̄ deo adoratio imo etiā rōne ꝟitatis. Silr querit̄ vtruꝫ

ratiōe maiestatis ī his tribus cōprehenseq̄ sūt ptās. ꝟitas bonitas. debet̄ deo adoratio
Ad qđ psal. Adorate dn̄m ī atrio sācto eius. Glo. de his atriis venit̄ ī atriū ubi maiestas adorat̄. Ex h̄ obicit̄ cū ītelligit̄ bōitas: nisi ītelligat̄ excellētia nō debet̄ adoratio ei: nec silr̄ ꝟitati: nec silr̄ ptāti. ⁊ similr̄ nisi ītelligat̄ excellētia ī sūmo non debetur adoratio. que vni soli debet̄. que dr̄ adora⁹ latrie. Si ḡ ē ī maiestate ītelligit̄ excellētia ī sūmo. quia dr̄ maiestas a maiori ⁊ summo statu. Ergo ipā maiestas ī illis trib⁹ cōp̄hēsa est rō adoratiōis deo debite. Item deo debet̄ adoratio: gratiarū actio: ⁊ laus: ⁊ h̄ totum ex debito causali. bonitas enī de sua ratione diffusiua ē sui ⁊ diffundit dona sua in creaturis. Creatura aūt ex h̄ ꝙ accip t a deo efficit̄ debitrix. ⁊ h̄ ē debitū gratitudinis. h̄ aūt ē gratiarū actio. ḡ gratiarū actō debet̄ deo rōe bonitat̄. Itē creatura rōnal̄ accipit noticiā a deo. a ꝟitate aūt emanat oīs noticia. quia ꝟitas ē sui ipi⁹ declaratia vt dicit Hilari⁹. Ex hac aūt noticia debet ipā creatura rōnal̄ laudare et magnificare diuinā noticiā: uel ꝟitatē seu sapiam. Ergo tenet̄ ad laudē diuinā rōe ipi⁹ ꝟitatis. cū ḡ respiciat maiestas maiorē statū. Adoratō aūt dignitatis sup̄ioris. ḡ adoratio ē ī̄spcū uel rōne diuine maiestatis. Solō dō. ꝙ latria uel seruitus vno mō dr̄ uel accipit̄ pro illis que exhibēt̄ in cultu: sicut sunt thurificatiōes oblatiōes: genuflexiōes ⁊ hi⁹. Alio mō p illis p que ē exhibitio. ⁊ hi⁹ sūt ꝟtutes sicut fides que ꝓtestatur ꝺum. vn̄ ⁊ p h̄ exhibet adoratorē. Caritas aūt diligit vt optimū. Tertio modo dr̄ adoratio mot⁹ qui ē ipsius virtutis: quā dicūt laeris a deo exhibēdū seruiciū debitū. sic ḡ adoratio istius virtutis. s. latrie p imꝑiū. aliarū ꝟo virtutū p executionē: uel exhibitionē: que sūt. fides spes ⁊c. illorū aūt actuū qui sūt thurificatō ⁊ hi⁹. materialr̄. ipi⁹ ꝟo caritatis p īformatiōē. quia caritas īformat oēs alias ꝟtutes ⁊ oīa opa. Dō ḡ simplr̄ ꝙ adora⁹ ē rōe maiestat̄. q̄a maiestas dr̄ respectu maioris ⁊ sup̄ioris status qđ sp respicit adoratio: ⁊ sic rō maiestatis pl⁹ se tȝ ex pte ꝓtātis ꝙ̄ ꝟitatis. vel bonitatis. sic magis rōe ꝓtātis debetur deo adoratio. ꝙ̄ ꝟitatis vel bōitatis. cū rōe maiestatis debeat̄ seruitus illa. Ad illō qđ obr̄ ꝙ circūscripta bonitate potestas degenerat ⁊c. dō ꝙ ptas cui debet̄ adoratio est potestas i sūmo. Potestas aūt que degenerat defic̄ a potestate ī sūmo: ⁊ ꝓpter hoc de hac potestate nō ꝓcedit hā rō. Vn̄ ptās que cōp̄hēdit in se rōeȝ adoratiōis: nō ē degenerans aliquo mō. ⁊ iō hȝ in se rationem adorationis. Et h̄ potestas diuīa est. Ad illud qđ obr̄ ꝙ fide adoram⁹ dō. ꝙ quelibet ꝟtus ī actu suo hȝ mouē alias ⁊ excitare. et h̄ ē ꝓpter cōnexionē ipsarū adīuicē. vnde fides excitat alias ad reuerētiā ipi⁹ ꝟitat̄. Caritas ꝟo alias mouet ⁊ excitat ad amoreȝ bonitatis. vnde fides aliqn̄ adorat. cū. s. per īstructū in ipsam ꝟitateȝ exhibet̄ deo cultus. silr̄ ⁊ caritas: tamē caritas magis mouȝ ad adorationē. quia mouet sic̄ īformans ⁊ h̄ est quia mouet ad bonū. bonū enī est obiectum caritatis. vnde sicut rō boni īformat ⁊ mouet p īformationē omnē appetitū: q̄a nō appetit̄ ꝟuȝ nisi quia bonū. silr̄ arduū et gloriosum appetit̄ quia bonū. sic caritas mouet ad exhibitionē adorationis p īformationeȝ tamē quelibet habet suā ꝓpriā rōeȝ. ipsa ꝟo latria mouet: sicut īperās que respicit ipāȝ maiestatē ꝓprie quia respicit maiorē statū: ⁊ p h̄ pȝ notificatio eorū que obiciūtur.

Consequenter querendū est de vnitate ⁊ differētia adorationis. Pmo ḡ q̄ritur de ꝟitate. Scdo queritur de differentia. Quārū ad primū querit̄ Utrū sit vna adoratio triū ꝑsonarū trinitatis. qua. s. adorat̄ pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūs sanctus an alia an alia.

Ad qđ sic obr̄. Adoratio ē triū ꝑsonarū. a scdm trinitatē ꝑsonarū disti gunt̄ tria p̄cepta ordināria ad deū. Primū ꝑtiȝ ad patrē. scdm ad filiū. tertiū ad spiritū sanctū sicut supius dictū ē. Cum ḡ illa tria p̄cepta ꝑtineāt ad honorem ⁊ reuerētiā trinitatis. Sicut uult Aug⁹. ⁊ sūt tria. ḡ tres adorationes. Itē ali⁹ ē honor: ⁊ alia rō debiti ī q̄libȝ p̄cepto ad dm ordināte ḡ alia ⁊ alia adora⁹.
Itē ī patre ē dignitas qua ē pr̄ q̄ soli patri cōuenit. In filio ē dignitas qua ē filius. que soli filio cōuenit. ⁊ silr̄ ē in spū sancto. Triplex ḡ ē dignitas ꝑsonal̄. a adoratio debet̄ trinitati uel deo rōe dignitatis excellentis ḡ triplex debet̄ adoratio trinitati nō vna vt in vna adoret̄ pater rōe dignitatis qua est pater. In alia filius rōe dignitatis qua est filius. In 3ª spirit⁹ sanct⁹ rōe dignitatis qua ē spiritus sanctus. Ad oppm̄ adorare respicit illud qđ ē cōe trib⁹ ꝑsonis. ḡ non est

alia ⁊ alia adoratio triũ psonarũ. Maior pꝫ qꝛ adoratio respicit maiestatẽ q̃ eadẽ ẽ ⁊ cõis tribus psonis. ⁊ nõ alia ⁊ alia. g̃ nec erit differens adoratio cũ rõe istius debeat. Itẽ amor ⁊ adoratio debet etnitati. ſ amor debet rõne bonitatis. ⁊ quia vna ẽ bonitas in tribus psonis. ⁊ non alia ⁊ alia. Ideo vno amore amam⁹ bonitatẽ ĩ illis. Adoratio aũt debet trinitati rõe maiestatis. cũ g̃ silr eadẽ sit maiestas ĩ tribus psonis. que ẽ rõ adorationis. g̃ vnũ ẽ debitũ adoratiõis. ⁊ ita vna adoratione adorãtur tres psone. Si dicat ꝙ patri debet adoratio rõne generationis que actiue ẽ ĩ patre: quia pater ẽ generans. In filio aũt est generatio passiue. quia fili⁹ dr genit⁹. et ratiõe hui⁹ debet ei adoratio. ⁊ iõ nõ ẽ eadẽ adoratio. sicut nec eadẽ generõ nel eodẽ mõ. Cõtra pater põt generare filiũ. ⁊ fili⁹ põt generari a patre. aut g̃ eadẽ potẽtia aut alia. Si eadẽ. Sꝫ adoratio sequit potẽtiã. qꝛ rõne potẽtie debet deo adoratõ. Si g̃ eadẽ ẽ potestas essẽtialis generatiõis actiue ⁊ passiue. Licet differant scdm rõnẽ intelligẽdi: vel modũ. g̃ ⁊ eadẽ adoratio debita patri ⁊ filio: ⁊ pari rõne spiritui sacro qui procedit ab his. Si dicat ꝙ sit alia et alia hui⁹ potẽtia. g̃ poneret in deo iã diuersitas potẽtiarũ. qd ẽ ĩcõueniẽs. quia ex hoc sequeret diuersitas essẽtiarũ. Itẽ quicqd cõuenit deo scdm cãlitatẽ respectu creature: cõuenit toti trinitati. ⁊ sic ĩdiuisa sũt opa trinitatis. sicut ĩdiuisa cãlitas: sic ⁊ vnum ⁊ ĩdiuisũ ẽ illud qd debet rõne cãlitatis. Si g̃ creatura eo ꝙ creatura dẽt dñm adorare venerari ⁊ amare bonitatẽ diuinã. g̃ ex pte cãlitatis est debitũ adorationis. g̃ adoratio cõuenit deo rõe scdꝫ cãlitatẽ respectu creature. Si g̃ hec cãlitas eadẽ. g̃ ⁊ vna ⁊ eadẽ adoratio. Itẽ Hylari⁹ in libro de trinitate honor geniti ẽ ĩ honore gignẽtis ⁊ ecõuerso. quia dem⁹ ꝙ non sit fili⁹ in etnitate iã nõ ẽ generãs. g̃ relatã sũt generãs genitum. et pcedens pari rõne. Sic g̃ circũicedũt se relatiã ⁊ vnũ ĩ alio ĩtelligit. nec vnũ ab alio p intellectũ põt sepati. g̃ silr nõ erit separe honorẽ sequẽtẽ ad pprietatẽ qua pater vt pater. ⁊ ad pprietatem qua filius vt filius adorat. Imo vnus ĩ alio ĩtelligit. g̃ vna est semp adoratio. siue cõprehendat intellectus essentiã: seu psonã. ⁊ maxĩe scdm ꝙ vna est ab alia. quia sic se habẽt scdm relationem.

Solo dd. ꝙ simplr vna ẽ adoratio triũ psonarũ ĩ trinitate. qua adorat pater. filius. et spiritus sanct⁹. sicut vna est maiestas. Vñ gen̄ 18°. habet. ꝙ Abrahã tres uidit ⁊ vnũ adorauit. Vñ lꝫ sit discretio ⁊ numer⁹ triũ psonarũ. ẽ tamẽ vna adoratio: quia vna est maiestas vna equalitas in tribus. Et iõ dr Io. 5°. ꝙ qui nõ honorificat filiũ nõ honorificat patrẽ. qui misit illũ. p h̃ ostendẽs: ꝙ honor patris ẽ ex honore filii ⁊ ecõuerso. ⁊ licꝫ sit ibi discretio pprietatũ. tamen ille pprietates inuicẽ sũt ⁊ ad ĩuicẽ relate. Vñ dicit dñs ĩ euãgelio. Io. 14°. Philippe. Qui vidꝫ me videt ⁊ patrẽ meum. Ideo qui ĩtelligit filiũ vt filiũ. necesse ẽ ꝙ intelligat patrem. ⁊ sic respiciendo discretionẽ psonarũ etiã vnus ⁊ idẽ honor ⁊ eadẽ adoratio debetur toti trinitati. Silr respiciẽdo essẽtiã vn⁹ ⁊ idẽ honor numero debet ei ⁊ eadẽ adora°.

Ad illud qd p̃ obr. ꝙ si eadẽ ẽ adoratio. Unde g̃ distiguũt tria p̃cepta ordinantia ad deũ que sũt de adoratiõe. Dicẽdũ ꝙ illa distĩctio p̃ceptorũ nõ ẽ rõe distĩctionis trinitatis: nec adoratiõis eiusdẽ. ſ rõe distĩctiõis debitorũ: q̃ ĩprimũt rõnali creature. ex rõe cãli quia. s. a deo creata ẽ. pendet enĩ a deo sicut a suo pĩcipio. ⁊ pendet ab eo sicut a suo cõseruãte. Itẽ pẽdet ad eũ sicut ad suũ finẽ. Vñ triplex ẽ depẽdẽtia ex pte creature. que dependet ñ ex pte eius a quo depẽdet. imo vna cã ẽ. ⁊ scdm h̃ est distĩctio p̃ceptorum. ⁊ non ẽ alia ⁊ alia adoratio ĩ illis p̃ceptis: ſ eadẽ ibi p̃cipit: tamẽ debitũ triplici adorationis ibi ostẽdit. Alit põt dici vt dicat ꝙ ĩ pmo p̃cepto p̃cipit adoratõ. in 2° laus. in 3° grãrũ actio. quia ptãti debet adoratõ ad qd ptinet pmũ p̃ceptũ. ṽitati aũt q̃ facit noticiã debet laus. Scdꝫ aũt mãdatũ ptinꝫ ad ṽitatẽ. ⁊ iõ dicit. Nõ assumes nomẽ dei tui ĩ vanũ. q. dicat. ſ assumes debite ad laudẽ. ipi aũt bonitati ad quã ptinet tertium mãdatũ debet gratiarũ actio. quia bõitas ipa diffũdit se ⁊ dõa sua. Et qd obr. h̃ sũt alia p̃cepta. g̃ alia adoratio. Dd ꝙ adoratõ respicit ipaꝫ diuinã cãm. seu pĩcipiũ: que ñ numerat: ⁊ iõ vna ẽ nõ numerata. ⁊ ĩspẽcia ille bene notat p hãc p̄põnẽ ad. ex q̃ 9poit. ſ p̃ceptũ respicit debitũ: quod quia vt visũ ẽ numerat. Ideo ⁊ p̃ceptũ. adoratio tamen eadẽ ĩ illis p̃cipit. Per h̃ pꝫ solutio ad scdãz rõnẽ. Ad tertiũ ꝙ ille dignitates ĩ inuicẽ ⁊ vnũ sũt: nec ẽ eas aliquo mõ separe etiã p ĩtellectũ. vñ ẽ honor in honore ⁊ dignitas

in dignitate.qa inicē accipit eas itellectus ꝓpterea ḡ qa iuicē sūt: ⁊ vnū sūt.⁊ iō una ē adoratō et cōis que respicit illas. Iuxta h̄ nota de opiniōe quorūdā qui dixerunt ꝙ ī p̄cepto p̄ p̄cipiť latria.in scd̄o pseuerātia latrie.ī 3° pfectio latē.Et s̄ʒ h̄ distiguūt tria p̄cepta ordinan̄ ad d̄m.qa deut.5°.diē glo. de p̄ p̄cepto qd̄ ydolatriā ꝓhibet.ḡ ꝑ oppo.ᵐ p̄cipit latria.Siľr ī scd̄o cū diē.Nō assumes nomē dei tui ī vanum.p̄cipit pseuerantiam latrie.quia q recedit a cultu assumit nomē dei ī vanū. In 3° mādato determiať hora siue dies adoratiōis ⁊ vacatiōis deo.ḡ p̄cipiť ibi pfectō latrie.cuꝰ diē glo.oīa sācte faciēdo a strepitu viciorꝫ cessando.ecce perfectio. Iuxta h̄ etiā queriť cū ꝓhibeat in p̄mo mādato ne fiāt silitudines ī celo nec ī terra.nec ī aqua.quare siľr non ꝓhibet fieri silitudines in aere ⁊ igne.cum aer ⁊ ignis corpa sit: ⁊ corpa ī eis sunt ⁊ figurari possit ibi silitudies. S̄ʒ dō.ꝙ nō ē differetia in illis p̄ceptis ꝑ pseuerātiā ⁊ pfectionē latrie quia p̄ceptū respicit actū seu debitū actus. Perseuerātia aūt ⁊ pfectō nō dicūt actū: ꝫ statū actꝰ.⁊ iō penes illā nō ē distictio.imo penes debita reuerētie vľ honoris latrie sicꝫ visū ē sup̄. Pōt tamen dici scd̄m iā dicta.ꝙ aliter distinguuntur vt dicatur ꝙ in p̄mo precepto p̄cipiť latria quātū ad adoratione.In scd̄o quātū ad laudē.In 3°.quātū ad ad gratiarū actionē. Et h̄ ē quia p̄mū preceptō respicit rōnē dignitatꝭ excellētꝭ r̄spcū cuiꝰ dr̄ adoratō.In 2° aūt p̄cipiť assumptio nōis dei directa.h̄ aūt ē cū laude.In 3°.qd̄ ē de requie ī sabbō p̄cipitur sanctificatio seu vacatio deo: ⁊ sic gratiarū actō rōe donorꝫ acceptorꝫ a spū sācto. Ad scd̄m dō ꝙ aer et ignis ibi cōp̄rehēdunť s̄b celo.quia celō vocatur cōis nā sursū cōtinēs alia. Uñ sup̄er gen.distiguūť s sanctis celi.s.aerū olīpicū Ita ꝙ aer ⁊ ignis ibi vocāť celi.⁊ sic sumiť ī psal.cum dr̄.Uolucres celi. T.ā̄ꝫo deorsuꝫ dr̄ terra ⁊ aqua.⁊ ita scd̄m modū sacre scripture cōp̄rehēdunť illa s̄b celo.⁊ iō tris nominat in quibꝰ p̄robibet fieri similitudines in quibus oīa cōp̄rehēdit.

Consequenter queriť de differētia adorationis ⁊ h̄ dupľr.absolute et ī comparatione.Quātū ad p̄mū sic. Queriť vtrum vna adoratiōe vel differēti scd̄ʒ rē adorať deꝰ.Ad qd̄ sic.psal. In ecclesiis benedicite deo domino de fōtibus ysrael.Glo.Deo cui debeť latria.domīo cui debetur dulia.Si ḡ dulia ⁊ latria dicūr drīam adorationis sm rem.ḡ differēs ē adoratio vna qua adorať vt deꝰ.alia qua adorať vt dn̄s. Itē psal. Dn̄e deus meus ī te speraui.Glo. Dn̄e oīm ꝑ potētiā cui debeť dulia.Deꝰ oīʒ ꝑ cationē cui debeť latria.ḡ differēs est eius adoratio scd̄m rē.vna qua adorať vt deꝰ.alia qua ut dn̄s. Itē dulia dr̄ reuerētia que debetur creature.latria dr̄ reuerētia que debeť eterno. S̄ʒ quedā dicūť de deo ab eterno.q̄dā ex tēpore.vt deꝰ.dn̄s.creator ⁊c.Et debetur ei honor rōe vtriusꝙ.ḡ debeť ei latria.rōe eius ꝙ de ipso dr̄ ab eterno.⁊ dulia rōe eiꝰ ꝙ de ip̄o dr̄ ex tēpore.quia latria respc̄ qd̄ eternū ē.dulia illud qd̄ tēporale ē ⁊ c̄atum. ḡ differēs honor debeť deo.vnꝰ latria.alꝰ dulia. Itē deus se habet ad creaturas vt deꝰ ⁊ vt dn̄s.⁊ ē separe has rōes ꝑ itellcm̄. quia ī quātū deꝰ creat: ī q̄ʒ dn̄s gubernat. Si ḡ cōp̄bēsionē sequiť honor differēs reuerētia ei exhibeť ī quātū deꝰ ⁊ ī quātū dn̄s.

Itē deꝰ se hʒ ad creaturā vt creator.⁊ cā. ⁊ quātū ad h̄ videť ip̄ius ad creaturā disparitas ī nā.Itē se hʒ vt deus ⁊ sic disparitas in cōditiōe.quia talis ē dn̄i ad seruū.Si ergo alia ē rō disparitatis nē ⁊ cōditionis.⁊ h̄ cōp̄rehēdiť ⁊ cōp̄rehēsionē seqť honor.ḡ alꝰ honor ei debeť ī quātū creator.vel cā.⁊ in quātū dn̄s.ḡ vt p̄ius. Itē Malach.1.Si ego pater.vbi ē honor meꝰ.⁊ si ego dn̄s.ubi ē timor meꝰ.Ergo vult ꝙ alia reuerētia exhibēda sit ei ī quātū pr̄: ⁊ ī quātū dominus.

Ad oppo.ᵐ rōnaľ creatura dependet a deo quātū ad eē.quia exit ab ip̄o et quantū ad pfectionē eē:et quātū ad cōseruationē eē.et rōe istorū dēt creatori suo honorē:qui diciť latria.Si ḡ scd̄m oēs istas cōditiōes deo debeť latria.ḡ deo ī q̄ntū ē dn̄s debeť latria. quia deꝰ dr̄ dn̄s ī quātū ad regimē eiꝰ depēdet creatura ⁊ cōseruať et regiť ꝑ ip̄sum.ḡ eadē adoratiō debeť ei ī q̄ʒ deꝰ et ī quātuꝫ dn̄s et nō differēs. Itē latria diē debituꝫ īmēsi honoris.qa dicit debitū honoris rōe sūme maiestatis.dulia diē debitū honoris mēsurati.qa rōne alicuiꝰ mēsurati et finiti Uñ nulli scō debeť sūmus honor.deo autē scd̄m ōnē modū debeť imensus honor.ḡ sp̄ ei debetur latria.et ita sp̄ vnus honor seu vna differētia honoris. Itē dulia et latria dicūt differētiā gradꝰ.et dulia diē iferiorē

gradū.latria supiorē.deo aūt non debetur gradus aliquis īferior honoris.imo supm⁹. quia nō ē dicē ꝙ ī eo sit diminutio honoris ratiōe alicui⁹.ḡ semp ī quātū deus ⁊ dñs: ⁊ creator ⁊ hi⁹ debet ei vna dña honoris ꝗ̄ est latria. Item Augustinus in libro de vera religione dicit ꝙ vera religione colitur deus vt principium vniuersitatis. et dñs.⁊ ꝫa religiōe dr̄.p opp^m ad ydolatris. ḡ cum latria sit ille honor:qui opponit ydolatrie.ḡ latria ei debet ī quantū est deus et dominus.et sic quātū ad oīa semp vns adoratiōe adorat. Solō dō.sicut dictum est sup̄ scdm Aug⁹.sup illud Mat.4°. Dominū deū tuū adorabis ꝛc. Seruit⁹ duob⁹ modis ac diuersa significatione solet appellari. dr̄ enī latria:dr̄ ⁊ dulia.ꝫ dulia ītelligit seruitus cōis.hec est seu deo seu hoī. seu cuilibet rerū nat̄e exhibita.a qua ēt seruit⁹.i.dules grece nomē accipit. Latria aūt appellatur seruitus illa: que sola diuinitatis cultui debita.nec vlli ē participāda creature. vnde ydolatre nūcupat̄. Notād̄ ḡ ꝙ si dulia pluribus mōis accipiat̄. vno mō dr̄ cōiter ad quēcūq honorē debitū. vel deo:vel creat̄e. ⁊ sic accipit Aug⁹ duliā ī predicta auctoritate. Scdō mō dr̄ ꝑprie ⁊ sic dulia ē cultus vel honor q exhibet̄ creature. Tertio modo dr̄ dulia antonomasice. hͦ ē dulia dignior: que est iperdulia.Glo.sup psal.Adorate scabellū pedū eius.dicēs.Caro xpi sic īpicrate a ꝫbo dei assūpta adorat̄ a nobis. non illa adoratione que latria ē: que soli creatori debet̄:ꝫ illa dulia que dignior ē. Quarto mō dr̄ dulia scdꝫ analogiā.⁊ sic dr̄ noīe extēso Et sic dulia ē reuerētia debita soli deo. tn̄ rōne illius dignitatis ī cui⁹ ꝑticipatiōe est creatura.⁊ sic intelligit̄ illud deo cui debetur latria.domino cui debet̄ dulia. Notād̄ ḡ ꝙ multiplr̄ exponit̄ illa glo. Primo mō sic Deo cui debet̄ latria.i.honor incōmunicabil' quēadmod dei sbstātia.⁊ nā ē icōmūicabil' creature. dño cui debet̄ dulia.i.honor cōicabilis. Dnium enī cōicat̄ creature eo mō ꝗ̄ dicim⁹ ꝙ de⁹ potēs ē ⁊ fac̄ creaturā potētē. Sapiēs ē:⁊ caturā facit sapiētē.bon⁹ ē ⁊ fac̄ creaturā bonā.ita ꝙ participat ei⁹ bōitatē. ⁊ scdm hec debet̄ ei honor:qui descendit ī cōionē.s.rōne dignitatū. in quarū ꝑticipatione dicim⁹ esse creaturā. ⁊ iste honor nominat̄ noīe cōi.qd̄ est dulia ꝑpt̄ cōmuniōeꝫ. Ratiōe ꝫo dignitatis ī cui⁹ ꝑticipatiōe nō est honor singularis.⁊ dr̄ latria: ⁊ sic ītellr̄ illd̄ deo cui debet̄ latria.domino cui debet̄ dulia.quia dñs cōnotat affectum creature.

Scdō mō exponit̄ illud sumēdo duliam ꝑprie ⁊ antunomasice. quia ī xpō ē natura icreata.s.deitas ⁊ nā creata.s.humanitas Et quātū ad naturā creataꝫ dñs est.secūdū ꝫo naturā icreatā deus ē:⁊ creator. qua nā deitas dr̄.qa ḡ latria ꝑprie debet̄ creatori: ⁊ soli.⁊ dulia ꝑpe creature.iō deo debetur latria.domino dulia. Ad ḡ obr̄.ꝙ differens honor debet̄ deo. dō ꝙ nō:ꝫ differens ē debitum honoris ex parte creature ad deum. ⁊ penes illa duo debita sumit̄ latria ⁊ dulia:ꝫ quātū ad illaꝫ qui honorat̄ idem est et vnus honor nō differens. ⁊ hͦ quia quocūq mō adoretur domin⁹ vel vt ī se cōsiderat⁹ vel vt causa.vel ut rōe dignitatis īparticipabil' ul' ꝑticipabil'. sp ē adoratō rōe eiusdē dignitatis.s.maiestatis.vnde sp eadem dignitas.s.maiestas adoratur.⁊ hec oīa sunt vna dignitas in deo:que adoratur.licꝫ differenter īquātū.sic ⁊ sic ⁊ sic. Ad tertiū ꝗ̄ dicit̄ ꝙ quedā dicūt̄ de deo ex tēpore. ꝗ̄daꝫ ab eterno dō.ꝙ hec oīa sūt vnū ⁊ vna dignitas in deo.⁊ iō non faciūt differentiam honoris ex parte dei:ꝫ faciūt differentiā debiti ex parte creature. Ad quartū dō.sīlr ꝙ deus creat. deus regit.hͦ facit differētiaꝫ ex parte creature.quia aliud accipit c̄atura ab eo.quia creat.aliud quia regit.⁊ iō differens ē debitum.vnus tamē honor rōe horū. quia vna dignitas.honor aūt numerat̄ per dignitatem cui exhibetur.Et per hoc patet responsio ad cuncta.

Consequenter querit̄ de differētia adoratiōis diuine in cōpatione.quātum ad equalitatem.an.s.equali adoratione adoret̄ deus inquātum deus ⁊ inquātū domin⁹ et hi⁹. Ad qd̄ sic. Dyonisi⁹ in libro de diuinis nominib⁹ loquens de dominio dei dicit. ꝙ domi^m ē oīm bonorū plenissima ꝑfectio: et īmutabilis firmitas. Ergo dominiū dictat honorē in īfinitū dño exhibendū. ḡ equali honore adoratur inquātū deus ⁊ dñs. Itē dominiū dicit̄ de deo ex tempore: ꝫ ex actu tēporali nō acrescit deo honor:nec minorat̄ ḡ equalis honor ei debet̄ īquātū de⁹ ⁊ dñs ⁊ nō minor nec maior. Item creatio ē cōmendatio potētie infinite:quia dicit exituꝫ de nō eē ī eē: Sed potentie īfinite debetur

bonor infinitus. ḡ rõne creationis debetur bonor ĩfinitꝰ. ḡ rõe dominii. qa ex q̊ creator ⁊ dominꝰ. Itẽ ĩ h̄ q̄ ẽ dñs ĩtelligit̃ dus. cũ dicit̃ de deo. ḡ nõ minor bonor ẽ equalis debet̃ domino ⁊ deo. Ad oppᵒ. Potẽtia ĩ deo ẽ ĩfinita. actus aũt finitus. bonor autez debet̃ deo rõe actꝰ ⁊ rõe potentie. Si ergo actꝰ finitus sicut creatura .. ḡ ⁊ bonor rõne ipsius debitꝰ finitꝰ ẽ. ⁊ si potentia ĩfinita. ḡ bonor rõne potẽtie ĩfinitus. ḡ nõ equalis bonor debet̃ deo rõne actus ⁊ potentie sue

Itẽ bonitas diuĩa ẽ ĩfinita. tñ beneficia eius ĩ creatura sunt finita. ⁊ rõne vtriusq̧ debet̃ bonor. ⁊ ex vno dulia. s. ex bñficentia ex alio latria. ḡ inequalitas bonoris. Itẽ eẽ diuinũ cõsiderat̃ vt in se. consideratur vt ĩ creatura. unde scḋz h̄ dic̃ Termegistus q̄ deus ẽ spa ĩtelligibilis. cuiꝰ cẽtrũ est vbiq̧: circũferẽtia nusq̄. diuinũ eẽ cõsideratum ĩ se dr̃ circũferẽtia que nusq̄ ẽ. quia ĩfinita ⁊ nullo mõ habet finẽ. In quãtũ ẋo ɔpat̃ ad creaturã dr̃ centrũ methaforice. que est ḡ cõpatio centri ad circũferẽtiã. eadẽ est diuini esse ad semetipm consideratũ. sic ⁊ sic. Sed cõpatio centri ad circũferẽtiaz est sic̃ finiti ad ĩfinitũ. ḡ diuinũ eẽ vt in se cõsideratuz ẽ ĩfinitũ. cõsideratũ ẋo ĩ creatura finitum. ḡ si rõne vtriusq̧ debet̃ ei bonor. debetur ei bonor finitus: ⁊ ĩfinitus ⁊ ita inequalis.

Solõ dŏ. q̄ equalis bonor sp̄ deo debetur ex pte dignitatis. quia sp̄ eadẽ est dignitas rõne cuiꝰ adorat̃. nõ tamẽ sp̄ equale ẽ debitũ. quia iuxta sententiam euangelii. 25ᵒ. Mathei. Cui plus cõmittit̃ plus debet̃. vñ vni dedit dominꝰ duo talenta. alii quinq̧. ⁊ plus debebat cui commiserat quinq̧: q̄ cui vnum erat cõmissũ. ⁊ sic ex pte cõmissi seu accepti nõ ẽ equale debitũ: tamẽ equalis bonor. qa bonor respõdet dignitati: ⁊ eadẽ dignitas ẽ quis accipio hic ⁊ illud. Ad pma rõnez ĩ cõtrariũ dŏ. q̄ sicut ĩ sole duplex est actio .s. actio qua agit: ⁊ actio quã efficit. ⁊ pma dr̃ lucẽ. scḋa illuminare. sic in deo est actio qua agit deus. ⁊ h̄ idẽ qḋ sua essentia. ⁊ est actio quã efficit in creatura. Actio ḡ q̄ agit ẽ ĩfinita ⁊ ĩmutabilis: sicut sua essẽtia. Licz actio quã effic̃ sit finita. quia creature sunt finite. bonor aũt semp impedit̃ ratione actꝰ. quo agit. ⁊ ideo bonor ĩfinitꝰ debet̃ ei rõne actꝰ ⁊ rõne potẽtie. Ad scḋm dŏ q̄ licet beneficia dei finita sint. tamẽ dãt̃ a bõitate ĩfinita. vñ beneficiũ minimũ qḋ dat deus dat̃ ex infinita bonitate. Debitũ aũt bonoris rõne beneficii cõsequit̃ illud ex quanto datur. sicut pz in Luc. xxi. De vetula que nõ posuit ĩ gazophilaciũ nisi duo minuta. ⁊ tñ habuit maiorẽ remunerationem. q̄ qui plus posuerũt. quia ex maiori affectu dedit. ⁊ sic ẽ hic. ⁊ ideo bonor ĩfinitꝰ debet̃ rõe bñficii dei. quia ex infinita bonitate dat̃. Ad 3ᵐ dŏ sz Dyo. Duplex ẽ cognitio de deo. vna ẽ mõ ĩfinito p pũaricationẽ aliarũ ĉaturarũ. vnde psal. Posuit tenebras latibulũ suum: ⁊ est cognitio de deo p positionẽ mõ finito. sicut cognitio de deo. q̄ ẽ potẽs ⁊ q̄ ẽ bonꝰ ⁊ q̄ sapiens ⁊ q̄ vbiq̧. ⁊ q̄ cã ẽ et q̄ hꝰ. s tñ h̄ oĩa vnũ ⁊ ĩfinita sũt. Dŏ ḡ q̄ diuĩa sñia scḋm q̄ causa ẽ finiẽs ẽ. s ñ finita. quia finit creaturã. quia ẽ cã contẽtiua eius ⁊ cõseruãs. Uñ deus ẽ alpha ⁊ o. i. principiuz et finis: s nõ finit̃ ab ea. vñ put cõpat̃ causa pma ad creaturã nõ finit̃ p eam. s finit eã Et iõ sempẽ dignitas ĩfinita rõne cuiꝰ debet̃ bonor ⁊ iõ et ĩfinitus bonor. Dicitur aũt esse vt cẽtrũ put cõsiderat̃ ĩ creatura: ñ quia finiat̃ in ea. sed quia vt ĩ Anthomo ⁊ vt minima apparet eẽ bonitas diuĩa cõsiderata in creatura respectu eius quod in ipso consideratur.

Post hec queritur

de adoratione xp̄i. Et querit̃ vtrũ eadem adoratione adoret̃ xp̄s. scḋm diuinitatez ⁊ hũanitatẽ. Ad qḋ sic. xp̄s ẽ deus et homo. Sz rõe qua ẽ deus dignus ẽ honore debito creatori. In quãtũ ẋo ẽ hõ: dignꝰ est honore debito creature. Ergo cũ adoratio debita creatori sit latria. ⁊ debita creature sit dulia. xp̄s adorandus ẽ dulia: ⁊ latria. s he adorationes differunt. ḡ differenti adoratione adorandꝰ ẽ xp̄s. Ad oppᵐ. Jero. Nõ seorsũ ẋbũ xp̄i adorãdũ ẽ. seorsũ dicit ab hũanitate. ḡ vna adoratiõe adorat̃ ĩ quãtũ deꝰ ⁊ ĩquãtũ hõ. Scḋo iuxta h̄ q̄rit̃. an debeat̃ maior veneratio filio dei ĩcarnato. q̄ ante ĩcarnationẽ. h̄ enĩ videt̃ p phm. Quia plura bona sunt paucioribꝰ bonis magis eligẽda. ḡ plura venerabilia paucioribꝰ sunt magis veneranda. Ergo cũ plura venerabilia sint in filio incarnato. s. diuinitas. humanitas ⁊ psona q̄ ĩ nõ ĩcarnato. Reliquit̃ q̄ amplior veneratio debet̃ ĩcarnato. Solutio dŏ q̄ in xp̄o ẽ dignitas psone. ⁊ diuersitas nãrũ. quia psona ẽ in duabus naturis. respiciẽdo

ḡ dignitatē pſōe ſic vna debet xp̄o adoratō
quia ipſe ē vna pſona: ꝛ vna ē dignitas rōe
cuius ſit adoratio. ſ. vna dignitas pſonalis
ꝛ h̄ adoratio ē latria. ꝛ h̄ ē qꝺ dic̄ Jo. dam⁹
3°. ſententiarū. c. vi. Timeo carbonē tangē
pꝑter ligno copulatū ignē. Adoro xp̄i nām
pꝑt dei mei ſiml̄ vtrinq; pꝑt carni vnitam
deitatē. Nō enī quartā appono pſonā ī tri
nitate: ſ᷒ cōfiteor pſonā vnam ꝟbi ꝛ carnis
eius. bis ꝟbis īſinuare videt xp̄i hūanitatē
cū ꝟbo una adoratiōe eē adorādā. attēdēdo
vnitatē pſone. Reſpiciēdo aūt diuerſitatē
naturarū eſt differens adoratio. quia ibi eſt
natura diuina que adoranda ē latria. ibi ē
ē hūanitas ex qua parte diſtinguēdū eſt. qꝛ
ipa huānitas cōſiderari ſcꝺ; ſe pōt. ī quātū
ē quedā creatura: tā ſancta tam pulcra. vel
put ē diuinitati cōiūcta. Et ſi cōſideretur
ſcꝺ; ſe. vꝺ ꝙ ei debet adoratio: que ē dulia
dignior. ꝛ ſm h̄ ſup illud. Adorate ſcabellū
pedū eius. dic̄ glo. Caro xp̄i ſiue ī pietate a
ꝟbo dei aſſūpta adorat a nobis. nō illa dico
adoratiōe que latria ē que ſoli creatori debe
tur: ſ᷒ illa que dulia dignior ē. Si aūt conſi
derat put ē dignitati vnita ſcꝺm h̄ fuerūt
circa h̄ opiniōes. quia quidā dixerunt ꝙ de
bet ei dulia h̄ mō. ſ᷒ digniſſima. Alii autem
dixerunt ꝙ debet ei latria ſcꝺm Aug⁹. qui
ſup illud. Nō turbet cor veſtrū ꝛc. ita dicit
ego dn̄icam carnē: imo pfectā in xp̄o hūani
tatē ideo adoro ꝙ a diuinitate ſuſcepta: et
deitati vnita ē. vt nō aliū ꝛ aliū: ſ᷒ vnū eun
demq; deū ꝛ homīem filiū dei eē confiteor.
Deniq; ſi hoīez ſepaueris a deo: illi nūquā
credo vel ſeruio ꝛ loquit de adoratiōe que
eſt latria. Ad qꝺ ītelligēdū. notandū eſt
ꝙ latria dr̄ tripl̄r. vno mō dr̄ pꝓprie. ſ. cult⁹
qui debet deo ſoli: ſeu ītelligat quātū; ad
dignitatē ī cui⁹ pticipatiōe nō ē creatura.
vel ī cui⁹ ē participatiōe. Scꝺo mō dr̄ laſa
ſtricte: cū. ſ. aſtrīgit vocabulū ad ſeruitutē:
que debet creatori rōe dignitatis in cuius
ptitipatione nō ē creatura. ꝛ ſic nō accipit
latria ī glo. illa. Deo cui debet latria. dn̄o
cui debet dulia. In participatiōe enī iſtius
dignitatis: que deſignat h̄ noīe de⁹ ſcꝺ; ꝙ
accipit nāl̄r ꝛ etiā dignitatꝭ que deſignat
hoc noīe creator nō eſt creatura. Tertio mō
dicit large. nō ſolū ſeruit⁹ que debet digni
tati diuine: ſ᷒ etiā creature vnite ipi. in quo
ſenſu dicit Raban⁹. Caro xp̄i latria adoran
da eſt ſicut ꝟbū; . ſ᷒ nō oī ſpē latrie. qm̄ non

adoram⁹ eā oīo pſtrati ī terra. ſic vt ēdam⁹
ꙗ nos creauit de nichilo vt ſacrificamus ei
ſicut deo: ſ᷒ adoramus eā. quoniā p ipſam re
dēpti ſum⁹. ꝛ ſic dr̄ latria noīe extēſo. ꝛ ſic
reſpiciēdo vnitatē pſone vna eſt adoratio.
reſpiciēdo diuerſitatē naturarū differens
ē adoratio. diuīa enī nā ſemp adorat latria
hūana ī ſe cōſiderata ſp dulia. quia ſactū
ſanctoꝝ. Conſiderata ꝟo vt diuinitati vni
ta adoranda ē latria extēſo noīe latrie. Ad
ſcꝺm qꝺ querit dꝺ. ꝙ maior veneratio pōt
dici dupl̄r quātitatiue. quia. ſ. in pluribus ē
veneratio. vel qualitatiue eo ꝙ maiori ītē
ſiōe. veneratio ſcꝺm pꝛmū modū poteſt dici
xp̄o īcarnato deberi maior veneratio. quia
in plurib⁹ debet venerari. Scꝺo mō non
debet ei maior veneratio. quia illud quod
debetur veneratiōis hūanitati magis debe
tur ipi diuinitati. quia ipſi⁹ hūanitatis cā
effectiua totaliter ē. ꝛ ideo illud qꝺ obicit
ꙗ plura bona ſunt magis eligenda paucio
ribus: ītelligēdum ē ſcꝺm pħm quādo non
ſūt altera ī alteris. ꝛ h̄ ē ī pꝓpoſito. rō enim
veneratiōis cature. ſ. hūanitatꝭ aſſumpte
magis eſt in ipſa diuinitate qꝫ ī hūanitate.

c **Onſequens** eſt querē de adora
tione creature ꝛ h̄ ordine. Primo
de adoratione creature rōnal' angelice. 2°.
de adoratione creature rōnalis hūane. 3°.
de adoratiōe creature irrōnalis. Quātū;
ad pꝛmū. queruntur tria. an maior vel equa
lis veneratio debetur ſanctis angelis poſt
īcarnationē xp̄i vel ante. An ſit āgeli ado
randi aliquo mō latria. Vn̄ angel⁹ ſathane
cū tranſfigurat ſe in angelū lucis. dicens ſe
eſſe xp̄m poſſit ſine peccato adorari latria.

Quantū ad pꝛimum

obicit ſic. Ante īcarnationē xp̄i angeli ado
rabāt ab hoībus ꝛ nō pꝓhibebāt ſe adorari.
ſed poſt īcarnationē nō pmittūt ſe adorari
ab hoīe. imo pꝓhibent. Vn̄ ī apoca. xx⁹. dicit
Jo. Cecidi vt adorarē ante pedes angeli: q
dixit mihi uide ne feceris. cōſeruus enī tu⁹
ſum ꝛ fratrū tuorū. ſ᷒ ſi debet ei equalis ho
nor q ante debebat. Conſtat ꝙ nō pꝓhiberet
ſicut nec ante. ḡ non tantus honor debetur
angelis poſt īcarnationē: quātus ante. Itē
Grego. Poſt īcarnationē quia vidēt hūanā
naturā ſup ſe exaltatā: nō pmittūt ſe adora
ri ab hoībus ꝛ prius permittebant. ergo ꝛc.

Itē ad oppo^m. Ita sunt beati angeli post īcarnationē sicut ante. vñ nō ē eorū gloria diminuta vl' beatitudo ex īcarnatiōe. ꝗ potius aucta. Si ꝗ nō ē subtracta dignitas beatitudinis ex īcarnatione. ꝗ nec veneratio diminuta. Juxta h̄ querit. vñ fuit h̄ ꝙ āgelus ꝓhibuit se adorari a Jo. cū ita esset dignus sicut fuerat āte īcarnationē. Si dicat ꝙ h̄ fuit ex humilitate. tūc videt ꝙ āte īcarnationē debuisset se ꝓhibuisse ab hoīe adorari. quia tunc fuisset maior eius humilitas si ꝑus se humiliasset hoī ꝙ mō. quia ñ erat hō ita dignus sicut mō. ꝗ nō fecit ꝓpter h̄. ex quo videt ꝙ vellet āgelus īnuē ꝙ nō tātus debet ei honor post īcarnationē quātus ante. Solo dō. Ꝙ quātū ē ex pte ipoꝝ āgeloꝝ equalis honor debet eis post īcarnationē et ante. ꝛ ex pte hoīs etiā maius ē debitū honoris vl' venerationis āgeloꝝ post īcarnationē ꝙ āte quia plura fecerūt pro hoīe. fuerūt enī ministri. īcarnationis ꝛ miraculoꝝ sicut de Gabriele legit. ꝙ anūtiauit Marie. ꝙ de illa nasceretur dei filius. Ad illud aūt qd dr̄ ꝙ si equalis honor deberet eis. quare ꝗ ꝓhibēt hmōi adorationē. dō ꝙ aliquid pōt prohiberi dupl'r. vel quia malū ē seu occasio mali. vel ꝓhibet ꝓpter aliquā vtilitatē scdm qd dicit Aug^s sup geñ. vbi loquit de āgelis venientibus ad Abrahā. duplici de cā aliq̄a arcēdus ē a bono. vel ꝓpter maius bonū aggrediēdū vt dñs reuocauit illū qui volebat sepelire patrē suū. Mat. 8°. vel ꝓpter facilē declinationē ī malū. ꝛ scdm h̄ d ō. ꝙ ꝓhibuit āgelus Jo. ne ipm adoraret. quia istud erat occasio mali. q̄a sb ꝑtextu dulie poterat occasionaliter ītroduci vt c̄ature īpēderet latria. q ō eēt maximū malū. sicut aūl^s ꝓhibet comedere ī ydolio. quia pōt eē occasio mali. vel ī se vel ī alio. s. venerationis ydoli. p^a. cor. 8°. Alia rō fuit quare ꝓhibuit. s. ꝓpter prouocationē ad maius bonū. quia p h̄ volebat ostēdere ꝙ maxie exaltata ē hūana natura post īcarnationē. ꝛ ꝙ magna ē gloria dei in hūana natura. ꝛ illud dēt valde hoīez ad maximū bonū ꝓuocare.

Secundo queritur

Utrū angelus licite poterit adorari latria. qd videt p tex. geñ. 18°. vbi dr̄ ꝙ Abraham adorauit angelos: ꝛ adoratiōe que debetur trinitati. ꝗ latria. Itē Josue 5°. Josue adorauit āgelū qui dixit. Ego sū princeps exercitus dñi. Ergo ipe adorauit āgelū latria. Ex hiis videt ꝙ angelus possit adorari latria. Solo. dō quēadmodū dicit Aug^s de fruitiōe. sola īmutabili bonitate ē fruēdū simpl'r. rōnali ꝯo creatura que nobiscū pōt ꝑticipare sūmā bonitatē ē fruēdū scdz quid ꝛ ñ simpl'r. Itē fruēdū est deo nō in se scdm ꝙ dicit aplus ad Philemonē. Ego te frater fruar ī domino. Irrōnali ꝯo creatura: que non pōt nobiscū ꝑticipare sūmā bonitatē ñ ē fruēdū nec simpl'r nec scdm q̄d. eo modo dō. tñ nō p oīa. ꝙ latria simpl'r debet deo. Latria vero scdm quid debet hūane n^e in deo. h̄ ē nō de se: ꝫ rōe diuinitatis cui ē vnita. Latria vero nec simpl'r nec scdm quid debet creature pure quia latria ē seruitus debita creatori. Ad illud ꝗ qd primo obr̄ de Abrahā. 18°. geñ. ꝙ videt angelos adorasse latria. ē respōsio in glo. ꝙ Abrahā ītelligēs diuinitatē ī vnitate adorabat. ꝛ dispēsationi angelice in forma visibili ministrabat. Ex h̄ igit apparet ꝙ duo ītelligebat Abrahā ī apparitiōe illoꝝ viroꝝ. Intelligebat enī creaturā angelicā ī forma hūana. ītelligebat ēt trinitatem. idō ꝛ duplex actus sequebat ī Abraham scilicz adoratio: que cōsequebat ītellectū trinitatis ꝛ misteriū qd cōsequebat ad ītellectum n^e āgelice apparētis ī hūana nā. Ex quo patet ꝙ adoratio latrie ī Abrahā nō exhibebatur angelo. Ad illud qd querit de Josue dō. ꝙ Josue apparebat ī angelo ipm deū ī cuius persona apparebat āgelus ꝛ illū adorabat. Uñ dicit sup illū locū Adamācius. Adorauit nō solū quia ex deo ē. ꝫ quia deus ē. nō enim adorasset nisi deū cognouisset. Quis enī ē pīceps milicie nisi xp̄s. Ex quo relinquit ꝙ ītelligebat ī angelo xp̄m. cū dixit ī Josue 5° Ego sum pīceps exercitus domini. ꝛ sic pz solutio hmōi questionis.

Tertio queritur de

angelo sathane cū transfigurat se ī angelū lucis sicut habet 2ª cor. xi. Et dicit se eē xp̄m Utrū possit adorari latria sine peccato. qd videt. q̄a ignorantia facti adhibita diligētia excusat: quamuis ignorantia iuris non excuset. ꝗ cū iste ignoret qd factū ē ꝛ adhibeat debitā diligētiā. Relinquit ꝙ ñ peccat adorando dyabolū sicut xp̄m. Itē si aliquis credēs hostiā cōsecratā a sacerdote celebrāte que nō eēt cōsecrata adoraret eā sicut corpus xp̄i. ꝓpter ignorātiā facti excusaret. ꝗ simil'r

adorãs dyabolũ vice xpi ĩ pdicto casu ppẽ
ignorãtiam facti excusabit. Solo dõ q̃ sa
thanas trãsfigurat⁹ apparẽs ĩ spẽ xpi nõ ẽ
adorãdus pro xpo: simpliciť nec credendus
ẽ xps. sed sb cõditiõe. Uñ si adoraret eum
simplr peccaret. nec ignorãtia excusaret eũ
⁊ assignať bi⁹ triplex rõ. Prima ẽ qa qlibȝ
ẽ pmunit⁹ per sacrã scripturam q̃ angelus
tenebrarũ transfigurat se ĩ angelũ lucis z⁹
cor. xi. ⁊ Mat. 24. Multi venĩet ĩ noĩe meo
⁊c. Et iõ teneť discutẽ ⁊ nõ statim adorare
Scđa rõ ẽ quia hȝ remediũ orationis. qa
si oraret deuȝ toto corde vt reuelaretur ei
vitas. deus nõ pmitteret eũ decipi. Jn h n.
casu ĩtelligitur illud. Jo. 15⁰. Quicquid peti
eria patri ĩ noĩe meo dabit vobis. Jn noĩe
meo. s. q̃ ẽ Yhs qđ ĩterpretať salus. hoc est
quicqd petieris ad salutẽ scđm q̃ exponit
beat⁹ Aug⁹. Patet g̃ ex h q̃ qui nõ orat nõ
adhibet oẽȝ diligẽtiã quã dẽt. Tertia rõ
ẽ. quia facillime posset vitare piculum appo
nẽdo. s. conditionẽ. hoc mõ adoro te si tu ea
xps. Ad illõ qđ obr̃ de hostia nõ cõsecrata
dõ. q̃ dẽt adorari sb conditione. s. si forma
debita obseruata sit. ⁊ h conditione tacita
vel expressa.

Ostquã habitũ

est de adoratione angeli. Queritur
de adoratione hoĩs. qa dicit aplus. Honora
inuicẽ puenĩẽtes. Ro. 12⁰. Primo vtrũ hõ
adorandus sit latria. Scđo vtrũ omnes
hoĩes equalr sint adorandi. Tertio modo
vtrũ mali sint adorandi. Quarto quomõ
sancti viri sũt adorandi. Quĩto. vtrum
malus prelatus plus sit adorandus q̃ȝ bon⁹
subditus.

Quantũ ad primum

sic obr̃ dicit. Jo dam⁹. q̃ honor qui exhibeť
ymagini referť ad illũ cui⁹ ẽ ymago. vnde
dicit magnus Basilius. Honor ymagĩs ad
pthotypũ puenit. i. ad exẽplar. Est enĩ ptho
typõ. p̃ forma seu forma exẽplaris ad quaȝ
facta ẽ ymago. cuȝ g̃ hõ sit expressissĩa yma
go dei poterat in hoĩe adorari deus latria
⁊ ita p cõsequẽs hõ põt adorari latria. Juxť
h querit de beata ṽgine. Nã dicit Jo. dam⁹
q̃ honor qui ei⁹ ẽ ad eũ qui de ea ẽ ĩcarnat⁹
referť. g̃ ipa põt adorari latria. Solo ad
p̃m dõ. q̃ hõ nõ põt adorari latria. tñ põt eẽ
materia adoratiõis latrie ĩ quãtũ ẽ ymago
ducens ad deũ cui⁹ ẽ ymago. ⁊ iõ adoratio
dulie debeť ei scđm q̃ dicit Jo. dam⁹. in 4⁰
li. A principio de⁹ hoĩeȝ scđȝ ppriã ymagĩeȝ
fecit. cui⁹ igiť gratia nos adĩuicẽ adoram⁹:
nisi q̃ scđm ymaginẽ dei facti sum⁹. vt enĩ
ait magn⁹ ĩ diuinis Basili⁹. Honor ymagĩs
ad pthotypõ puenit. i. exemplar. pthotypõ
aũt ẽ illud qđ ymago repñsentat. Ad scđȝ
qđ querit de beata virgine dõ. q̃ q̃uis ho
nor qui eius ẽ ad eũ: qui ex ea est ĩcarnatus
reducať nõ sequiť pter h q̃ honor ille sit
latria: s sequiť q̃ honor ille referť ad xp̃m.
Honor tamẽ ille qui beate virgini debetur
ẽ cuiusdã p̃rogatĩe. s. dulie singularis. ⁊ q̃si
ĩmediate disponẽs ad latriã. ñ tamẽ ẽ latria.
cum enĩ adoro matrẽ dei: in quãtũ hi⁹. non
adoro vt cãȝ mei cõditricẽ. ⁊ ideo ñ adoro
vt latria. quia s̃t adoro vt matrẽ di. honoro
vt matrẽ creatoris. ⁊ h ppť ipm creatorẽ. Uñ
rõ honoris ẽ ipe honor creatoris. ipe tamen
honor exhibeť creature. Ex quo relinquiť q̃
ille honor ẽ dulia p̃rogatĩe sĩgularis dispo
nens ad latriam ⁊ cui⁹ rõ latria est.

Consequenter queri

tur. Utrũ oẽs hoĩes equalr sint adorandi.
Ad quod sic Dam⁹ ĩ 4⁰ li. A principio deus
hoĩeȝ scđm ppriã ymaginẽ fecit. cui⁹ igitur
gratia nos adĩuicẽ adoramus. nisi q̃ scđm
dei ymaginẽ facti sum⁹. Ex quo obr̃ q̃ si oẽs
homines equalr ad ymaginẽ dei facti sunt
Ergo oẽs hoĩes equalr adorãdi sũt. Conť
adoratio ẽ debitũ rõne dignitatis excellẽtis
g̃ si est dignitas aliqua excellens in vno re
spectu alterius nõ equaliter debeť eis ado
ratio. vel si dicas q̃ ĩmo quia nõ adoratur
nisi rõne eius: q̃ sũt ad ymaginẽ tũc sequeť
ex h q̃ vnus nõ debet aliũ adorare qa vn⁹
equalr ẽ alteri quãtũ ad ymaginẽ. Jtẽ p̃lat⁹
rõne n̄e nõ dẽt adorare sbditũ. equalr est ei
quãtũ ad naturã. silr habet dignitatẽ excel
lẽtem respcũ illius. g̃ non dẽt ipm adorare
rõe dignitatis. ĩmo poti⁹ ecõuerso. g̃ ñ eq̃lr
debeť oĩbus adoratio. Solo dõ. q̃ omnib⁹
exhibẽdus ẽ honor pro statu ⁊ tẽpore quia
oẽs ad ymaginẽ di facti sũt vt dic Dam⁹.
⁊ h ẽ rõ cõis. quare honor oĩb⁹ dẽt exhiberi
loco ⁊ tẽpore. Sed notand q̃ in ymagine
que ẽ hõ ĩtelligitur qđ ẽ p naturã. ĩtelligiť
ctiã ĩ ea qđ ẽ p gratiã: que r̃ducit ipsã yma
ginẽ ĩ plenã cõformitatẽ dei. qa gr̃a ipa est
dei formitas. Ex parte igiť n̄e nõ ẽ differẽ⁹

adorationis. Uñ quãtũ ad h̃ ẽ equalitas in oĩbus. ꝟ respiciẽdo possibilitatẽ ad gratiã; vel actum que est per gratiam que actu est in ymagine: non est ita. Si enim in statu est grẽ ꝛ habꝫ gratiã actu habet bonũ excellẽs ĩ se ratiõe cuiꝰ debeẽ ei honor. q̃libet enĩ tal' ĩ aliquo vno excellit. licet nõ habeat omnia dona: ꝛ rõe illiꝰ vniꝰ cantaẽ de quolibet cõfessore. nõ ẽ ĩuẽtus silis illi. ꝛ sic respiciẽdo actũ grẽ in habẽte. ratiõe cuiꝰ semp excellit adorandus ẽ hõ: ꝛ vnus magis alio. Silr respiciẽdo possibilitatẽ ad grãm ĩ hoĩe. licꝫ actu sit extra gratiã tamẽ adhuc possibilis ad tãtã gratiã ꝛ ad maiorẽ: q̃ aliquis hñs gratiã actu. ꝛ respiciendo possibilitatẽ hãc ĩ ymaginẽ ĩ maiori excellẽtia. ita etiã respiciendo h̃. maior honor põt ĩpẽdi vni q̃ alii.

Tertio queritur

Utrũ malis hoĩbus debeaẽ adoratio. Ad qd̃ sic Jo. damꝰ Honorãdi sũt sancti vt filii ꝛ heredes dei. vt dic̃ Jo euãgelista. Si ĝ mali hoĩes ñ sũt amici: nec filii: nec heredes xp̃i. ĝ nõ sũt adorandi. Ad oppõm Ro. xiiº. Honore inuicem p̃uenientes. Glo. i. in qualibꝫ reuerẽtia. alr ñ est fraternꝰ amor: nisi mutuis se p̃ueniant obsequiis. Itẽ aliq̃s mõ malꝰ forte p̃ordinatꝰ ẽ ad maiorẽ iusticiã q̃ aliq̃s mõ bonus ꝛ possibil' ẽ. ad h̃. Ergo dignꝰ ẽ honore rõe istius possibilitat'. Solõ dd̃ sicut sup dcm̃ fuit. mali hoĩes ĩ quãtũ mali ñ sũt diligẽdi. ĩmo odio habẽdi. quia odire malũ ĩ quantũ malũ nõ ẽ odire naturã eiꝰ: ꝟ odire vicium in ip̃o vt dic̃ Augꝰ. Et iõ sic odiendi sũt: ꝛ sic nõ sũt honorãdi nec adorandi. Attẽdẽdo tamẽ naturã ip̃am. quia sũt ad ymaginẽ dei facti: ꝛ possibiles ad gratiã rõne huiꝰ debetur eis honor ꝛ dilectio.

Quarto queritur de

adoratione sanctorũ qual' sit. Ad qd̃ sic. Dulia adoramꝰ sãctos: ꝟ dulia idẽ ẽ qd̃ fuitꝰ. ut dicit Augꝰ. ĝ seruitute ip̃os adoramꝰ. Ad oppõm Augꝰ in libro de v̾a religione. Sãcti adorandi sũt ꝑpter imitationẽ nõ ꝑpter religionẽ. adoramꝰ eos caritate nec seruitute ĝ adoratio qua adoramus eos nõ ẽ seruitꝰ.

Solõ dd̃. q̃ duplex ẽ seruitꝰ. Est enĩ seruitus obnoxietatis. ꝛ hec debetur deo. eo q̃ est p̃cipiũ nostri eẽ. Est etiã seruitꝰ reuerẽtie ꝛ h̃ debeẽ sanctis. quia ip̃i sũt nostri ductores vel ꝑ doctrinã sic p̃lati vel ꝑ intercessionẽ. vel ꝑ administrationẽ.

Quinto queritur an

malus p̃latus magis sit honorandꝰ q̃ bonus s̃bditus vel ecõuerso. Ad qd̃ sic. Ro. xiiº. Cui honorẽ. honorẽ. ĩ prelato qual'cũq; sit ẽ maior dignitas q̃ in aliquo s̃bdito. ĝ maior veneratio debeẽ malo p̃lato q̃ bono s̃bdito.

Cõẽ. Maior ẽ dignitas ymagĩs in bono s̃bdito q̃ in malo p̃lato. ꝟ dignitas ymagĩs rõ ẽ quare nos adiuicẽ adoramus. vt dicit Damꝰ. ĝ maior veneratio debeẽ bono subdito q̃ malo p̃lato. Solõ dd̃. q̃ malꝰ p̃latꝰ in quãtũ p̃latꝰ magis dẽt honorari q̃ bonꝰ s̃bditus. quia magis ẽ ĩ p̃ticipatione debiti honoris. quia ẽ honor. gratuitꝰ debitꝰ ex necessitate. ꝛ ẽ honor gratuitꝰ nõ debitus ex necessitate. Primꝰ honor debetur prelato in quãtũ p̃latus. quia ĩ quãtũ huiꝰ vice xp̃i est. Unde Ro. xiiº. dic̃ ap̃lus de ip̃o p̃lato. q̃ dei minister ẽ. Honor aũt gratuitꝰ nõ debitus ex necessitate debetur bono s̃bdito. ꝛ iõ magis tenemur ad honorem maiorem prelati ĩ quãtũ prelatus est.

Post hec inquirẽ

dum ẽ de adoratiõe que debeẽ irrõnabili creature que ẽ vestigiũ dei. ꝛ maxĩe de adoratiõe que exhibeẽ cruci xp̃i. Primo an maior generatio debeẽ cruci xp̃i q̃ hoĩ. 2º. An possit deus adorari latria ĩ vestigio sicut ĩ ymagine.

Quãtũ ad p̃mũ sic

obĩ exo. xxº: p̃hibeẽ q̃ nõ fiat sculptile neq; vlla silitudo. Si ĝ figuramꝰ dñm ĩ cruce cõẽ p̃ceptũ facimꝰ. nõ ẽ ĝ crux magis adorãda q̃ rõnalis creatura. Itẽ adoratio seu veneratio respicit dignitatẽ. ꝟ maioris est dignitat' rõnal' creatura que ẽ hõ q̃ ip̃a crux. quia hõ ad ymaginẽ dei factꝰ ẽ ꝛ creatꝰ est ad beatitudinẽ. ꝛ vt sit p̃ticeps diuĩe bonitatis ꝛ v̾itatis ꝑ cognitionẽ ꝛ amorẽ. crux aũt nõ ita. cũ sit irrõnalis creatura. ĝ maior veneratio debeẽ hoĩ q̃ cruci. Cõẽ. crux a maximis adoraẽ. etiã petrus qui iã beatꝰ ẽ crucẽ adoraret: non tamẽ hoiẽꝫ. ergo maior veneratio debeẽ cruci q̃ hoĩ. Solõ dd̃. q̃ ẽ dignitas realis que debeẽ rei. ꝛ est dignitas ymaginis. ꝛ h̃ non ẽ ex p̃te ymaginis. ꝟ ex parte rei. quã ymaginaẽ. Uñ Damꝰ Honor ymaginis ad p̃thotypũ. i. exẽplar ĩfert

Sed notandū ꝙ̄ ē ymago ꝑ ꝑticipationē.et hō ē rōnalis creatura.⁊ ē ymago vt signū.s. alicuius beneficii dei.sicut hūanitatis eiꝰ ⁊ passionis ⁊ hiꝰ.vbi ḡ ē ymago vt signū: totus honor referť ad ꝓthotypū.i.exēplar. vnde dicit Damꝰ de cruce.ꝙ̄ adorando crucē adoramus passionē xp̄i : seu xp̄m passum sb his ꝟbis adoramus typū ꝑciose crucis.⁊ si ex alia materia ē facta:nō materiā adorātes absit.s̄ typū vt xp̄i simbolum.i.notam. dixit enī discipulis.tūc apparebit signum filii hoīs in celo.s̄ vbi ē ymago ꝑ ꝑticipationem vt homo ideo est adoratio dulie.⁊ ita nō ē hʼ adoratio crucis maioꝛ nisi qs referť ad signū.dulia aūt debeť hoī eo ꝙ̄ ē in participatione diuine dignitatis sic potentie: uel sapiētie.uel bonitatis. qđ non conuenit cruci. Jlle ḡ maioꝛ honoꝛ qui exhibeť cruci referť ad rē significatā:cuiꝰ ē signū nō refertur ad ipsam crucē in se. Ad illud qđ obť.Nō facies tibi sculptile.dđ: secundum Damꝰ.ꝙ̄ anteq̄ deus eēt humanatꝰ facere ymaginē deo erat īpietatis.quia sm diuinā naturā nō ē figurabil'.s̄ postq̄ visibilis et sensibilis factꝰ ē ꝑ assūptionē carnis: non ē hʼ impietatis s̄ potiꝰ pietati eīpm figurare: ⁊ hʼ ꝓpter doctrinā.⁊ īstructionem nr̄az.et ꝓpter recordationē passionis xp̄i. vt p̄sens sit nostre memorie. ⁊ ꝓpter hʼ īstruimur.et allicimur ad bonū. hac etiā de cā fiūt ymagines sc̄toꝝ.Uñ.Damꝰ dicit.īuisibilis:et incoꝛporei:⁊ īcircūscriptibilis:⁊ īfigurabil' dei quis pōt facē ymaginē. Jnsipiē igiť sūme ē ⁊ īpietatis figurare qđ diuinū est.hic in veteri testō nō erat assuetꝰ ymaginū vsꝰ quia ꝟo deꝰ ꝓpter viscera misericoꝛdie sue scđm veritatem factus est hō ꝓpter nostrā salutē.nō vt Abrahe visus est ī spē hoīs.ñ ut ꝓphis.s̄ sm sb̄am factꝰ ē hō. ⁊ ꝑambulauit terrā ⁊ cū hoībꝰ ꝯuersatꝰ ē.miracl'a fec: passus ē.crucifixus ē.resurrexit.assūptꝰ ē.⁊ omnia scđm ꝟitatē facta sunt ⁊ visa sunt. ab hoībus.scripta quidē sūt ad memoriā et doctinā nostrā.quia aūt nō oēs noscūt lr̄as nec lectioni uacant.patres excogitauerunt uelut quosdā triūphos ī ymagibꝰ describē ad velocē memoriā : qua ꝓpter multotiens nō sm mētes habētes dn̄i passiōes ymagīe xp̄i crucifixiōis videntes ⁊ salutaris passionis ī memoratiōe; veniētes ꝓcidētes adoramꝰ nō materiā s̄ ymaginatū. Sil'r ⁊ dei genitricis ymaginis.nō materiā s̄ figuram adoramus:honoꝛ enī qui ē ad ipsam:ad ipm qui ex ipsa ē incarnatꝰ reduciť. Sil'r autē ⁊ scōꝝ certamīa erigēria nos ad fortitudinem ⁊ imitationē ⁊ zelū virtutis eoꝝ et gloriā dei sicut diximꝰ. ⁊ enī ymaginis honoꝛ ad ꝓthotypū.i.exemplatiť ꝑuenit. Et ꝑ hʼ soluunť oīa obiecta.

Secundo queritur

Utrū deus possit adorari latria ī vestigio: sicut ī ymagīe. qs si sic:cū ī oī creatura sit vestigiū dei:erit adorādꝰ latria ī oī c̄atura vt ī lapide.Ꝙ aūt ita sit patet.qa geñ. 28°. dr̄ de Jacob.Ꝙ surgēs mane tulit lapidem quē supposuerat capiti. ⁊ erexit in titulum fundens oleū desup. Cū ḡ latria consistit in sacrificii oblatiōe ipm aūt oleū obtulit pro sacrificio.ḡ ipe exhibuit latriā lapidi. Jtē cum deus sit vbiq; p̄sential'r potential'r et essētial'r.ḡ pōt ī oī re adorari. ḡ scđm hunc modū pōt cuilibet creature exhiberi latria

Solō cū queriť an deꝰ adorandꝰ sit ī vestigio.dđ.ꝙ̄ nō.nisi ī q̄stū vestigiū efficiť signū ꝑ īstitutiōē; quēadmođ tabernacl'z ⁊ lapis quē vnxit Jacob. erat signū ⁊ figura ipsius xp̄i ⁊ scđm hʼ signatū adorať latria.

Si ꝟo considerať ipm vestigiū in se.non pōt eē māa latrie.vestigiū enī non īmediate ducit ī deū quēadmođ ymago. Uestigium enim determinatur ī creatura irrationali. secundū vnitatē.ꝟitatē bonitatē.que referūtur ad ymaginē:que ī creatura rationali determīať scđm memoriā:ītelligētiā: ⁊ volūtatē.q̄ quidē īmediate referūť ad trinitatē.qa ḡ illđ solū qđ īmediate duc ī deū pōt eē materia latrie.vestigiū aūt nō duc ī dm īmediate.pꝫ ꝙ̄ nō pōt eē materia latrie sicꝰ hꝰ s̄ ymago.hinc eēt ꝙ̄ deus pōt adorari ī ymagīe nō ī vestigio ī quātū est res. Ad illud ꝟo qđ obr̄ de Jacob dđ.ꝙ̄ ipe nō īpendit honorē lapidi.s̄ signato ꝑ lapiđ qđ erat xp̄s. Ad vltimū dđ.ꝙ̄ quāuis deus sit in oī creatura ꝑut dr̄ p̄sential'r. potentialiter essential'r. nō tamē sicut dic beatꝰ Augꝰ ad Dardanū.oēꝫ creaturā īhabitat.solū enim habitat in illis in quibꝰ ē ꝑ gratiam.qui.s. sunt tēplū eius sicut dicit aplūs.Templum dei sanctū ē qđ estis vos.Tēplū aūt solū dr̄ creatura rōnalis in qua deus inhabitat per gratiā cognitionē.⁊ amorē. quia ḡ c̄atura irrōnalis nō ē possibilis vt sit templū.nec erit ī ea adoratio ꝑut res ē.nisi scđm qđ est

signū.sić dictū ē . Reliqua que pertinēt ad
istam mām īuenientur in questione de latria
quando de virtutib⁹ inquiret. Et sic patet
responsio zc.

P Ostquam quesi-

tum est de p̄mo mādato decalogi.
Cōsequēter īquirēdū ē de scd̄o.qd̄ est. Non
assumes nomē dei tui ī vanū . Et circa hoc
queret. Primo gn̄alr̄.Scd̄o spēalr̄.Gn̄alr̄
duo querūt. Primo de expōne hui⁹ p̄cepti.
Secūdo de cōtinētia eius ⁊ intētione.

Quātum ad primum

querit de expōne huius mandati : que assi
gnat tribus modis scd̄m tres expositiones
que ponūtur in exodo.xx.⁊ deut.v°. Una.n.
expō ē que pōit exo.xx. Nō assumes zc. xp̄m
putādo tātū cāturā.⁊ deut.v°. Non estimes
creaturā eē filiū dei. Scd̄a expō ē.q̄ ponit
exo.xx.. Nō assumes zc. iurando.s.p nichilo
nomē dei.deut.v°.dic glo. Jurando pro re q̄
nō est. Tertia expō ē in deut.v°. Non assu
mes zc.nomē dei ligno ⁊ lapidi ⁊ hi⁹ tribuē
do. Quātū g̃ ad istas expōnes opponit. ⁊ p̄
quātū ad p̄mū. An sit conueniens Hugo ī li.
de sacramētis. Assumē nomē dei ī vanū.est
filiū dei īvisibilē p hūanitatē fcm̄ creaturā
estimare. Ergo assumere nomē dei ī vanum
ē credere xp̄m purā creaturā . h g̃ expositio
cōueniēs ē . Jtē psal. Ante solem p̄manet
nomē eius. Glo. Ante tēpora ⁊ omnē creatu
rā permanet nomē eius.i.filius regis. Ergo
nomen ē ipse filius. Sed Romanorum octa
uo.dr̄. Uanitati subiecta est creatura oīs.
g̃ assumē nomē dei ī vanū:ē filiū dei credē
purā creaturā. Ad oppo^m Ro.ii°. Cū gen
tes nālr̄ ea que legis sunt faciūt : ostēdunt
opus legis scriptū in cordibus suis nāliter
Ergo decalog⁹ ē de dictamīe legis naturalī
Sz filiū dei eē hoīez vel incarnatū:non ē de
dictamīe legis nālis. Ergo ad illō mādatū
nō ptinet q̄ fili⁹ dei incarnat⁹ seu visibilis
factus p hūanitatē vt dic Hugo nō credat
creatura.g̃ nulla ē expō.h ipertinēs ad ppo
sitū. Quātū ad scd̄am expōnē obicit sic.
Non assumes zc.s.iurando pro nichilo.quia
quicūq; assumit nomē dei ī vanum peccat
mortaliter: h non quicūq; iurat pro nichilo
peccat mortaliter. Jurare g̃ pro nichilo non
p̄hibet h. Minor pz. quia dato q̄ iurare
pro nichilo sit mortale peccatū . iam iurare
nō eēt indifferens.quia illud qd̄ ē īdifferēs
pōt fieri sine cā.⁊ tamē n̄ ē peccatū mortale
Jurare g̃ eēt malū in gnē. ⁊ nō bonū ex cir
cūstātia. Jtē Aug⁹. Jurare nō est bonū et
tamē nō ē malū.g̃ scd̄m h ē īdifferēs. Ergo
aliqs pōt iurare p nichilo sie pcc̄o mortali.
Jtē psal. Nec iurauit ī dolo proximo suo.
Glo. prohibet n̄ qd̄cūq; iuramētū. h iuramē
tuz ī dolo.g̃ solū iuramētū ī dolo ē peccatū
mortale.g̃ iuramētū pro nihilo non est h in
p̄hibitione. Quantū ad tertiā expōnem
que ē. Nō assumes zc. Ligno ul' lapidi nomē
dei tribuendo obr̄.quia scd̄m hāc expōnem
vanū h appellat ydolū. Sz quicūq; h nomē
xp̄s ydolo tribuit:facit ydolatriam. ergo h
p̄hibet ydolatriā. Ergo nō differt a primo
p̄cepto scd̄m hāc expōnem . Ad oppositū
Aug⁹ ī li.de.x.cordis. Si tāgis p̄mā cordaz
īterficies bestiā ydolatrie. Si tāgis secūdā
cordā interficies bestiā erroris.g̃ error p̄hi
bet in h mādato.⁊ h dicit ista expō.g̃ coue
niens est. Sed ratione huius queritur si
error hic prohibetur. ⁊ in primo mandato.
quō differēter. Solō dō sicut dictum est
sup. Lex Moysi media ē inter legē nature ⁊
legē grē. Educit enī a lege n^e.maxīe quātū
ad decalogū.sic dicit Aug⁹ in li.de q̄stiōib⁹
noui ⁊ vet.testa.sed h manifestat . Un̄ dic
q̄ data ē lex Moysi vt que latere ceperant
manifestarent. Jtē ducit ad legē gratie
Un̄ psal. Lex dn̄i īmaculata cōuertēs aīas.
Glo. Sua districtiōe corrigēs ⁊ ad xp̄i grāz
mittēs. Scd̄m h g̃ decalog⁹ hz respectū vel
rōnē vnā put educit a lege n^e . Aliā prout
ducit ad legē gratie. Sic igit mādatū illud
pōt considerari put ducit ad legē gratie.et
sic transit in signū. ⁊ sic nō soluz lr̄ale est.h
ēt misticū.⁊ sic exponit vt ptineat ad filiū
sic primū ptinet ad patrē.⁊ 3^m ad sp̄m scm̄
⁊ scd̄m h ē eius expō . Nō assumes.i.nō cre
des xp̄m purā creaturā . Si aūt sumatur
h mādatū put educit a lege n^e . aut cōside
derat scd̄m suā formā: aut scd̄m suā v̄tutē.
Si scd̄m suā formā cōsideret.sic p̄pter nomē
ī vanū assumē ē sicut sumit ī attestatione
v̄itatis.sic ī iuramēto . ⁊ sic exponit illa ex
positiōe. Non assumes zc. Jurādo p nichilo.
exo.xx. Si aūt sumat scd̄m virtutē vt su
mat ī vanū sumē.i.abuti noīe. sic ē 3^a expō.
Nō assumes zc. Ligno uel lapidi nomen dei
tribuendo. ⁊ sic mādatū istud hz expōnem
misticam. Un̄ hugo sup̄ dixit ī vanū nomē

⁊c. filiū dei ⁊c. Tales sūt due alie expōes. s. iurādo pro nichilo. ⁊ ista nomen dei lapidi uel ligno tribuendo. Hugo ī libro de sacramētis. Nō assumes nomē dei tui ī vanū. vel ad mēdaciū affirmandū uel ad ydolū venerandū. Ad rōnē ī cōtrariū dō. ꝙ licꝫ lex nᵉ nō dictet īcarnationē ī rōe ꝑpria. dictat tamē eā ī rōne vlī. quia bene dictat ꝙ deus sūme misericors ē. et ꝙ nō dimittet c̄aturā rōnalē quā fecit ad beatitudinē oīo perire.

Ad ea que obiciūꝫ de secūda expōne dō. ꝙ iurare ē ꝓferre ꝟbū iuramēti. Iurare g̊ pro nibilo. aūt ē ī dō qd̄ assumē ꝟbū iuramēti cū ītētione iurādi ⁊ deliberatiōe: aut sine ītentiōe. Si g̊ dicatur iurare pro nichilo assumē ꝟbum iurandi sine ītētione iurādi: sic iurare pro nichilo nō ē peccatū mortale: nec est ī ꝓhibitiōe. vnde dormiēs si ꝓferret ꝟbū iuramēti nō peccaret. quia nō deliberaret nec intenderet iurare. Si āt iurare ꝓ nichilo vel sic cā dicaꝫ cū ītētione iurandī sic ē ī ꝓhibitiōe. ⁊ sic ē cōtra hoc p̄ceptum Assumē enī dicit sumere cū ītentione finis. quia dicit sumē ad. ⁊ ꝓpter h̄ ille q cū intētione iurat ꝓ nichilo. directe peccat cōt̄ h̄ mādatū. Ad illud qd̄ obr̄ scd̄m Augᵘ. ꝙ iurare sit īdifferēs. dō. ꝙ iurare est asserere ꝑ primā ꝟitatē. i. cū īuocatione p̄me ꝟitatis ad testimoniū sue affirmatiōis. Ratione g̊ eius qd̄ ē asserere: ꝟū ē ꝙ iurare ē īdifferēs. quia asserere pōt bn̄ ⁊ male fieri. Sꝫ h̄ qd̄ ē īuocare p̄mā ꝟitatē ī testimoniū: dicꝫ quādā circūstātiā que ita determīat hūc actum. ꝙ sine ea nō possit absqꝫ cōtemptu ipsiᵘ ꝟitatꝭ. que deᵘ ē fieri. quia iā talꝭ pro nichilo ducēt p̄mā ꝟitatē. ⁊ ita seqreꝫ ꝙ ipm ꝯtemneret. Propꝫ h̄ dō ad Augᵘ auctoritatē. ꝙ iurare nō ē bonū. ⁊ tamē nō ē malū. g̊ ē īdifferens. ꝙ īdifferēs dupl̄r dr̄. vno mō dr̄ actᵘ īdifferēs: qui pōt bene ⁊ male fieri. ⁊ sic iurare īdifferēs est. qa si fiat ex bona causa bn̄ fit. Si vero ex mala causa fit male fit. Alio mō diciꝫ indifferēs. ⁊ h̄ ꝓpter īclusā circūstātiā Et ꝙ obr̄ ꝙ sic sequereꝫ. ꝙ iurare eēt malū ī genere. dō ꝙ nō. quia malū ī gn̄e ē qd̄ determinat genᵘ ī malū. ⁊ solum ex circūstantia trahitur ad bonū. Sꝫ iurare scd̄m genus bonū ē. s. asserē per p̄maꝫ ꝟitatē. nec illa differētia trahit ipm actum ad malū. ꝫ ꝙ non īdifferēter exerceaꝫ. Ad tertiū dō. ꝙ iuramētū ī dolo vl̄r ē ī ꝓhibitiōe. quia sp̄ determīaꝫ ī malicia. ꝫ iuramētū ex cā pōt bn̄ fieri ⁊ male. ⁊ iō nō dr̄ ꝓhiberi supple vl̄r. Ad ea que obiciūtur de 3ª expōne dō. ꝙ h̄ expō Nō assumes ⁊c ligno vel lapidi nomen dei tribuēdo nō ē quātū ad formā p̄mā mādati sed quātū ad uirtutē. Ex ꝑte aūt forme ꝓpe attēdiꝫ distīctio ī mādatis. nō ex ꝑte ꝟtutꝭ. vn̄ si ex parte forme sumereꝫ illa expō. bene ꝓcederet rō. Adbuc tamē scd̄m istā expōnē distīguiꝫ h̄ mandatū a p̄mo. qa si accipiaꝫ ꝙ latria ī bis tribus mādatis p̄cipiꝫ. sic est distīctio: quia ī p̄mo mandato p̄cipiꝫ latria vt adoratio seu veneratio dei secūdū actū cordis. cū dicit. Nō adorabis ⁊c. qa adoratio dicꝫ actū cordis. Vn̄ Hugo ī li. de sacramētꝭ. Deū adorare ē ei totā mētē scd̄ꝫ humilitateꝫ ⁊ deuotionē sbsternē: ⁊ ipm p̄ncipiū ⁊ finē oīs boni credē. In scd̄o ꝟo mādato p̄cipitur latria scd̄m actū oris. vnde p̄cipiꝫ assumē nomē dei ī laudē ⁊ gloriā ipiᵘ. cū scilicet ꝓhibet ne assumatur ī vanū. In 3ᵒ p̄cipitur veneratio dei scd̄m actū opis. vt. s. ī sabbō eēt vacatio deo. ⁊ oratiōes. ⁊ oblatiōs sacrificiorum fierent.

Postea queritur

de cōtinētia ⁊ ītētione istiᵘ mādati Et circa h̄ querūꝫ duo. Primo qd̄ ē nomē qd̄ ꝓhibeꝫ hic assumi ī vanū. Scd̄o qd̄ ē nomē dei assumere ī vanū.

Quātum ad primum

obr̄ ⁊ videꝫ cū non dicaꝫ h̄ nomē dei cum aliqua determīatiōe. ꝙ accipiaꝫ generalꝫ. sed sūt nōia sue potentie sue ꝟitatꝭ: sue bonitatis: g̊ h̄ ꝓhibetur assūptio in vanū de nomine potētie ⁊ bōitatis ⁊ non solū de noīe ꝟitatis. Cōtriū huiᵘ videꝫ p Augᵘ. q distinguit ꝙ primū mādatū ꝑtinet ad reuerētiaꝫ maiestatis. 2ᵐ ad reuerētiā ꝟitatꝭ. Tertiū ad reuerētiā bonitatis. nō g̊ sumiꝫ h̄ nomē pro noīe potentie ⁊ bonitatꝭ. Sed solum pro noīe ꝟitatꝭ. ꝫ videꝫ ꝙ sumaꝫ ꝓ noīe potestatꝭ Psal. In multitudine ꝟtutis tue mētiētur tibi īimici tui. Sic g̊ cōuenit mētiri contra nomē ꝟitatis. ita contra nomē potestatis. ꝫ si assūpto nomīe potestatꝭ. s. cū mēdacio est assumptio noīs ī vanū. g̊ qui sic accipit nomē potestatis: p̄uaricatᵘ ē cōtra illud mandatū. Itē psal. Laudte pueri dn̄m. laudate nomē dn̄i. Glo. i. potētia. Ergo nomē dei ē potētia: ꝫ h̄ nomē pōt sumi in vanū. Ergo ꝓhibeꝫ hic assūptio huiᵘ noīs. Item qd̄ ꝓhibeaꝫ h̄ assumi ī vanū nomē bonitatꝭ pꝫ Psal. Beatᵘ vir cuiᵘ est nomē dn̄i spes eius

Glo.i.qui nõ tpalia ſperat ab eo: ꝟ illõ quod nomẽ eiꝰ indicat.ſ.ſalutẽ. ſi ḡ reſpectu bõi ẽ ſpes.ḡ nomẽ eius indicat bonitatẽ. Itẽ quõ accipiť nomẽ dei. vtrũ.ſ.ꝑſonaliter vel eſſẽtialiter.ꝙ ꝑſonalr ꝑꝫ. Pſal. Ante ſolem ꝑmanet nomẽ eiꝰ.Glo. Nomẽ eiꝰ filiꝰ regis. Ergo cũ ꝓhibeť aſſũptõ nois ĩ vanũ:accipitur ꝑſonalr pro filio.ꝟ ſi ſic.ſolꝫ ḡ exponiť ꝑma expoſitione.que ẽ.i.nõ credas filiũ dei purã creaturã. Si accipiť eſſẽtialr.tunc obĩ.Dyo.in ꝓlogo dedi nomẽ theologi tãꝗ ĩnoĩabilẽ deũ laudãt ⁊ ex oĩ noĩe. Si ḡ ex oĩ noĩe noĩať:⁊ laudať. ḡ aſſumptio alicuiꝰ noĩs quodcũꝗ ſit.ſi ſumať in uanũ uel ſine cauſa faciet ꝑuaricationẽ cont̃ iſtud mãdatũ.qõ eſt ĩcõueniẽs nõ ſumiť ḡ ꝟ nomẽ eſſẽtialr nec ꝑſonalr.qd ẽ ḡ ꝟ dcꝫ. Nõ aſſumes nomẽ dei tui ĩ vanũ. Solõ dõ.ꝙ cum dr̃ Nõ aſſumes nomẽ dei tui ĩ vanũ.nomẽ accipiť ꝟ illud quo id qõ eſt dus rõnali menti innoteſcit.Uñ pſal.Afferte dño gloriã. noĩ dei.Glo.Afferat.vt.ſ. ꝑ nos glorioſe ĩnoteſcat. Sed nomẽ põt aſſumi ſcdm ꝙ iſtud mãdatũ ducit ad legẽ gratie.⁊ ſic diciť hic nomẽ ꝑſonalr:⁊ tũc illud nomẽ ẽ filius: per quẽ ĩnoteſcit tota diuitas. Uñ Mat.xi. Nemo nouit filiũ niſi pater.nec patrẽ qs nouit niſi cui voluerit filius reuelare. ꝟ mõ dicit pſal.Ante ſolẽ ꝑmanet nomẽ eiꝰ.Glo. Nomẽ eius filiꝰ regis. ⁊ illa expoſitio miſtica non credes xp̃m eẽ purã creaturã.vel põt nomẽ accipi ſm ꝙ ꝟ mãdatũ educiť a lege nᵉ.Et tũc nomẽ accipiť eſſẽtialr. ⁊ ſic nomen dei dr̃ ipa ꝟitas vt ẽ nota.qa ꝟ ẽ rõ nõis.nomẽ enĩ dr̃ eo ꝙ eſt nota. ⁊ ſic accipiť nomẽ dei ĩ glo.ſup illõ exo.8°. Percutiaꝫ oẽs termios tuos ranis.que dic̃ nomẽ dñi ꝟitas eſt . ipẽ enĩ dicit.Ego ſum ꝟitas.qui loquor ꝟitateꝫ de deo loquiť. qui enĩ loquiť mẽdacium de ſuo loquiť. Ad rõnes ĩ cõtrariũ dõ.ꝙ nomẽ in diuĩs accipiť: aut ſcdm potentiã aut ſcdm ꝟitatẽ.uel bõitatẽ. Nã ex pte potẽtie ẽ rõ vel ꝑĩcipiũ efficiẽtie ex pte ꝟitatis eſt ꝑĩcipiũ certitudĩs.ex parte bonitatꝭ ꝑĩciᵐ beatitudĩs. Sic ḡ dicimꝰ ꝙ efficiẽtia ul' cãlitas ẽ ex parte potẽtie. ⁊ ꝟ ẽ ꝟitatꝭ ⁊ bõitatꝭ ꝟ ẽ ĩquãtũ intẽrio poteſtatis ĩť bonitatem ⁊ ꝟitatẽ.ſic etiã dicimꝰ ꝙ bonitatis ꝑ ſe eſt allicere ⁊ quicqd allicit ẽ ĩ rõne bonitatis. Uñ poteſtas nõ allicit niſi quia ẽ bona.nec ꝟitas niſi quia ẽ bona .ſic̃ dicimꝰ ꝙ ĩtentio noĩatiõis ꝑ ſe ẽ ꝟitatis.quia noĩare ẽ notũ facere ſeu certificare.Ideo ad ꝟitatẽ reſpẽ cuiꝰ ẽ c̃titudo. ꝑtinꝫ ſe ⁊ potẽtiã ⁊ bõitatẽ noĩare. vñ eiꝰ ĩtẽtio ſe mãifeſtat ⁊ potẽtiã ⁊ bonitatẽ. Et ſic licet ſint noĩa potẽtie ⁊ bonitatis.tamẽ illud ꝓceptũ ſolũ ad ꝟitatem ꝑtinet.quia nomẽ nõ ẽ potẽtie: nec bõitatis. niſi ĩ quãtũ habẽt rõnem ꝟitatis ĩ ſe. Ad illud qõ queriť. an nomen accipitur ibi ꝑſonalr uel eſſẽntialr.ꝑꝫ ſolo ex dictis.quia ꝑut ducit ad legẽ gratie ꝑſonalr accipitur pro filio. ꝑut educiť a lege nature . accipit eſſẽtialr pro ꝟitate.debitũ enĩ honoris ipiꝰ veritatꝭ naturaliter ẽ ĩſcriptũ mẽti rõnali.

Secundo queritur

quid ẽ dictu nomẽ dei aſſumẽ ĩ vanũ.Multiplr enĩ cõtĩgit aſſumẽ nomẽ dei.ſ.in atteſtatiõe.ĩ denoĩatiõe.ĩ ꝓdicatiõe. ĩ adiuratione.ĩ ꝯſecratione ⁊ tot mõis ꝯtigit aſſumẽ nomẽ dei ĩ vanũ.cõtinet ne ḡ iſtud ꝓceptũ oẽs iſtas aſſũptiones in vanũ. Si ſic ſed cõtĩgit aſſumẽ nomẽ dei ꝑ denoĩationeꝫ ſic a xp̃o dr̃ xp̃ianus.⁊ ab uncto vnctꝰ.vt dic̃ Augꝰ. Si ḡ cõtĩgit illũ qui ſic aſſumit male aſſumẽ ⁊ ĩ vanũ et aſſumptio noĩs ĩ vanũ ꝓhibeť ꝟ.Ergo ꝓhibeť ꝟ aſſumẽ nomen in vanũ.ſicut accipiť ꝑ denõiationẽ. Cõtra oĩs xp̃ianꝰ peccãs.peccat cõtra gratiã huiꝰ noĩs.a qua.ſ.dr̃ xp̃ianus. ḡ oĩs xp̃ianus peccans peccat cõtra ꝟ ꝓceptũ. ⁊ ſic peccando cõtra alia ꝓcepta.peccat cõtra iſtud. Itẽ queriť vtrũ ille qui peccat ꝓpť vanã gloriã aſſumat nomen ſcdm ꝙ ꝟ ꝓhibeť aſſũptio noĩs. Nã ĩ opibus bonis ꝑuerſa ĩtẽtio eſt cã peccati.ꝟ ille qui ꝓdicat ꝓpter vanã laudẽ: hꝫ ꝑuerſã ĩtẽtionẽ.ḡ peccat. cũ ḡ nomẽ aſſumat.aſſumit nomẽ ĩ vanũ . ꝟ oĩs aſſumptio noĩs ĩ vanũ ꝟ ꝓhibeť ſic̃ oĩs adoratio ydoli.ĩ ꝑmo mãdato.⁊ ſanctificatõ in 3°.ḡ aſſũptio noĩs ĩ vanũ ſic̃ aſſumiť ĩ predicatione ꝓpter vanã laudẽ ꝟ ꝓhibeť. Itẽ queriť vtrũ adiurare malo fine ſit aſſumẽ nomen qõ ꝟ ꝓheť.ſic̃ cũ dr̃ exorzizo te creatura ſal ꝛc.Et uideť ꝙ ſic . quia nomẽ aſſumere ꝓpẽ ẽ nomẽ ad aliud ſumẽ. ꝟ in adiurationibus nomẽ ad aliud ſumiť. Ergo ĩꝓpꝛẽ aſſumiť Uñ Mat.12°. filii veſtri ĩ quo eiciũt. Gloſa. exorciſte iudeorũ. qui ad ĩuocationẽ nomĩs dei. demõẽs eiciebãt. Aſſumit ḡ exorciſta ul' adiurator nomẽ ad aliud . ḡ ſi aſſumat ꝓpť malũ finẽ ſicut ꝓpter pecuniam, Conſtat ꝙ aſſumit ĩ vanũ nomẽ.peccat ḡ cõť ꝟ ꝓcepᵐ

Itē Mat. 7°. Dñe nōne in noīe tuo pphetauim⁹. Glo. pphetare. facere ꝟtutes. eicere demōes interdū nō ē meriti illius qui opat͂ sed īuocatio noīs xp̄i. h agit͂ ad dānatiōez īuocātis. uel ob vtilitatē eoꝝ: qui videt vel audiūt. ⁊ loquit͂ de adiurātibus. Isti ergo sumūt nomē dei ad aliud. s. ad uirtutes faciendas: vel ad demones eiciēdos ⁊ ī vanuz quia ad sui dānationē. vt dicit glo. Ergo ī hoc p̄cepto ꝓhibet͂ assumē nomē ī vanū. sic assumit͂ ī adiurationib⁹. Itē querit͂ si cōsecrare ppter malū finē sit assumē nomē in vanū qd̄ hic ꝓhibet͂. videt͂ ꝙ sic. quia ī cōsecratiōib⁹ nomē sumit͂ ad aliud. Uñ Mat. vltimo. Eūtes docete oēs gentes baptisantes eos. In nomīe patris. ⁊c. Ex quo patet ꝙ sumit͂ ad sanctificādū. Sacerdos g͂ q ppter lucꝛ ū cōsecrat facit cōtra h p̄ceptū. qa assumit nomē ī vanū. non g͂ artat͂ h p̄ceptū ad assūptionē noīs ī vanū in assertionibus vt ī iuramētis ꝟitati. Solō dd̄ ꝙ scd̄ꝫ ꝙ h preceptū duc͂ ad legē gratie: sic accipit͂ mistice ⁊ sic noīe extēso dicim⁹. ꝙ assumē nomē in vanū dr͂: sicut ille qui accipit nomē xp̄i per denoīationē ī uanū. quia sic nomē dicit͂ ibi xp̄s. a quo denoīat͂ ibi xp̄ianus. Ad rōez ī cōtrariū dd̄. ꝙ nō sequit͂ ex h ꝙ xp̄ianus quolibet mō peccās faciat cōtra h p̄ceptum imo ille solū qui apostatat ab h noīe. ū oīs aūt xp̄ianus peccās apostatat ab h nomine nisi quando a ꝟitate recedit. Uñ cōtra hoc p̄ceptū ē peccatū heresis. qd̄ ē ī recessu a ꝟitate. Ad scd̄m dd̄. ꝙ p̄dicatoꝛ q predicat ī vanū magis peccat cōtra tertiū mandatū et ū cōtra illud. quia ītētio p̄m ī p̄cepti ē vt sit veneratio dei: ea rōne qua ē p̄ncipiū nr̄e cōditiōis. sicut ītētio scd̄i ē. vt sit ei⁹ veneratio put ē p̄ncipiū rectitudīs. In tertio ē veneratio dei ex h ꝙ ē finis intētionis. s. scd̄m ꝙ bonū ē sūmū. ⁊ h veneratō ē quies vel sanctificatio sabbati. qui g͂ habet malā ītētionē peccat cōtra tertiū p̄ceptū. ⁊ ideo p̄dicatoꝛ qui ppter vanam gloriā predicat cōtra tertiū mādatū peccat. quia hꝫ malam ītētionē. Ad aliud de adiurationibus et cōsecrationib⁹ dd̄. ꝙ est assumē nomē vt nomē. h ē nomē vt ꝟitatē. ⁊ ē assumere nomē vt ꝟtutē. ille g͂ q adiurat accipit nomē ut virtutē. s. vt aliquid p ip̄m agat. ille aūt qui cōsecrat accipit nomē vt bonitatē ⁊ grām p quā sanctificet: sicut baptizās. Solū autē ille qui iurat accipit nomē vt nomē. vel ut ꝟitatē. qa ip̄m īuocat ī testimoniū sue assertionis. scd̄m aūt ppriā ītētionē hui⁹ p̄cepti: nomē dei assumē ē ad assertiones ipaꝝ ꝟitatē adducere seu ī testimoniū assertionū.

Postquā inquesitū ē de z° mādato generalr̄. Querēdum ē specialr̄ de ip̄o quātū ad iuramētum ppter illam expōnem. Nō assumes ⁊c. i. non iurabis pro nichilo. Circa g͂ iuramētū plura querūtur. Et primo de actu iuramēti. circa qd̄ plr̄a querūt͂. Primo an sit bonū uł malū vel īdifferēs. Scd̄o: an sit licitū uł illicitū vīr. Tertio: an ꝓhibet͂ iuramētū rōe act⁹ vel affect⁹. Quarto an ꝓhibet͂ quātū ad cōsuetudinē vel quātū ad actū. Quinto cui cōueniat iurare. Sexto an licitum sit iuramētū recipere. Septīo de forma ip̄ius iuramenti. Octauo de comitib⁹ ⁊ obligatione iuramēti. Nono de interpretatione iuramenti.

Quātum ad primum

sic obr̄. sup illud Mat. 5°. Dico vobis. Non iurare oīo. dic͂ glo. p qd̄ quis iurat: illud veneratur ⁊ amat. ꝫ amare deū ⁊ venerari ī se ē bonū. g͂ iurare ī se ē bonū. Itē oīs actus scd̄m quē ꝯtigit assimilari deo ē bonus. sed iurare ē hi⁹. g͂ act⁹ iurādi simplr̄ ē bon⁹. Maioꝛ pꝫ. quia de⁹ iurat p se ipꝫ ꝟitatē geñ. zz°. Per memetipꝫ iuraui dic͂ dñs ⁊c ⁊ hebreoꝝ 6°. qm̄ neminē habuit p quē iuraret maiorē. iurauit p semetip̄m. silr̄ hō p illaꝫ eandē ꝟitatē que de⁹ ē iurat. vñ eadē ē rō assertiōis vtrobiq;. g͂ p actū iurādi assimilat͂ hō deo

Itē iurare ē īuocare deū testē. h qd̄ ē deū īuocare nō dic͂ aliquā īordinationem. Silr̄ nec h qd̄ ē testem dic͂ aliquā īordinationez. quia h ē īuocare deū ad testificādum assertionē. Assertio aūt ē vt credat͂ ꝟitas. Si g͂ addat͂ rō qua credat͂. nō ē inordinatio: ꝫ rō īter oēs qua magis dꝫ credi ē ip̄a veritas p̄ma. Ergo ip̄am sic īuocare nō dic͂ aliquaz īordinationē: ꝫ bonū simplr̄. Iurare g͂ quod dic͂ hi⁹ īuocationē ē bonū simplr̄. Itē Aug⁹ in ꝟmōe dñi de mōte. ita p̄cepisse dñm ītelligit͂ ne iuraret͂. ne quisq; sic͂ bonū appetat iuramētū vel iusiurādū ⁊ assiduitate iurādi ad piuriū p cōsuetudinē labat͂. iurare g͂ ꝓhibet͂ ꝓpter piuriū. g͂ nō est malū in se vel scd̄m se. g͂ ē bonū uel īdifferēs. Ad oppo^m Aug⁹ Iuratio falsa ē pniciosa. ꝟa periculosa

nulla secura. Ex quo patet. ꝙ oīs iuratio est ꝑiculosa: ꝯ expōnē se alicui ꝑiculo quantulo cūq;: nulla īteruenīēte circūstantia ē maluz in se seu sīplr. ꝗ iurare nō pōt bene fieri sīe circūstātia boni addita. Est igit̄ iurare malū simplr̄ ꝛ nō bonū. Itē Jero. sup 5° Mat. Considera ꝙ saluator nō ꝑ deū iurare ꝓhibuit: ꝯ ꝑ celū ꝛ terrā: et ierosolimā ꝛ caput suū. et hꝯ puul fuerat concessū ī lege. vt quō deo victimas īmolabant ne eas ydolis īmolarēt. sic iurare ꝑmitterēt ꝑ deū. non ꝙ hoc recte facerēt: ꝯ quia meliꝰ ē illud deo exhibē ꝗ̄ demōibus: ꝯ offerre victimas nō ē bonuz ī genere. quia ydolatre hꝯ agūt. īmo solū ex circūstātia trahit̄ ad bonū. Itē ꝓhibitio iuramēti ē de p̄ceptis moralibus: ꝯ ōe quod ꝓhibet̄ moraliter prohibet̄ quia malū. ergo iurare cū ꝓhibeat̄ in euāgelio simplr̄ nulla circūstātia addita. Constat ꝙ iurare simplr̄ ē malū nō ꝗ bonū scd̄m se uel in se. Solo dō. ꝙ bonū ī actibꝰ multiplr̄ dr̄. s. bonū scd̄m se: bonū ī se: bonū ex cā: bonū ex occasiōe. tot etiā modis dicit̄ ī actibus malū. bonū scd̄z se dicit̄ cū sic designat̄ ꝛ īformat̄ actus. ꝙ nō pōt fieri male nec cadē ī oppositā drīaz. tale ē dilīgē deū ex caritate. bonū aūt in se ē ꝙ ex sua noīatione bonū ē: tamē pōt male fieri ut p̄dicare orare. elimosinā facere. hꝯ n. possūt male fieri si fiant ꝓpter vanā laudē uł aliquā aliā malā ītētionē: ꝛ tn̄ de se nominant bonū. Bonū ex cā est: ꝙ nec scd̄z se: nec in se bonū ē. tamen ex cā bonū ē vt cōmedē ꝓpter sustētationē corporis ad seruiciū dei. Bonū ex occasiōe ē. ꝙ nec scd̄m se nec in se: nec ex cā directe bonū ē scd̄m ꝓmā ītētiōez ꝯ solū dr̄ bonū. quia ē quedā occasio ducēs ad bonū. vt ymolare victimas ꝛ sacrificia. erat occasio quedā apud iudeos ducens ad bonū. qa faciebat eos vacare ab ydolatria. Unī vt retraherēt̄ a cultu ydoloꝝ quibus victimas offerebāt: p̄cipiebāt̄ victīe offerri deo. Tot etiā modis dr̄ malū. Malū ꝗ scd̄m se ē quādo actꝰ sic ē deformatꝰ. ꝙ nullo mō pōt bene fieri nec cadē ī oppositā drīaz vt fornicari. Malū in se ē qđ ex se nullo addito malū ē pōt tamē addi talis circūstantia. ꝙ bn̄ fit ꝛ ē bonū sicut occidē in se ē malū. tn̄ addita aliq̄ circūstātia fit bonū. sic ē occidē de iusticiis. Malū ex cā ē qđ ex gnē bonū ē tamē ex cā malū ē. sic dare elimosinā propt̄ vanā laudē. Malū ex occasione ē qđ in se bonū ē. tamē ex occasione malū ē quia habz in se quādā facilitatē ꝛ ꝓnitatē ī malū. hoc mō iurare malū ē. nō enī iurare scd̄m se nec ex se malū est. habet tamē quādā facilitatē ad malū sicut ad dei ꝯtēptū: hꝯ ē ad ꝑiuriū vnde ex occasiōe ē malū. ꝛ hꝯ ē qđ dic̄ Augꝰ ad publicolā. dictū ē in nouo testō: ne oīo iuremus qđ mihi ꝓptēa dictū eē videt̄: nō ꝙ iurare ē peccatū. sed quia peierare inmane peccatū ē a quo nos longe eē voluit qui oīo ne iuremus cōmonuit. ꝛ sic maluz ē ex occasiōe. quia ē occasio ī ipo iurāte ad ꝑiuriū. ꝛ dei contēptū. sed hꝰ occasio n̄ venit ex ꝑte actus huius: qui ē iurare. ꝯ rōe ꝓnitatis ad malū que ē ī ipo qui iurat. quia ut dic̄ Augꝰ ex assiduitate ē ꝓnitas. ad hꝯ ꝙ hō labatur ī ꝑiuriū. De īdifferēti aūt actu notandū. ꝙ indifferens dr̄ triplr̄ quia vno mō dicit̄ īdifferēs. qđ nec ē bonū nec malū aliq̄ p̄dictorū modorū ī moribus dico. s. nec in se nec scd̄m se: nec ex cā: nec ex occasione et tale ē ambulare ꝛ sedere. Scd̄o mō dr̄ aliquid īdifferēs qđ nō ē malū: nec ī se nec scd̄m se. tamē potest bene fieri ꝛ male fieri ex occasione. ꝛ tale īdifferens ē iurare. Tertio mō ē īdifferēs qđ malū est ex suo genere tn̄ pōt bene fieri ꝛ male: ꝛ tale ē occidere. sic igit̄ patet quō iurare est bonū ꝛ malū ꝛ indifferens. Ad illā rōem qua obr̄ ꝑ qđ qs iurat illud venerat̄ ꝛ amat dō. ꝓpter ītelligētiā illius auctoritatis. ꝙ cū dr̄ ꝑ qđ qs iurat ꝛc. hꝯ dr̄ ꝑ significātiā. quia talis significat se deū amare ꝛ venerari: qui ꝑ deū iurat. ille enī qui iurat introducit sꝑ testē sue ꝟitatis maiorē se. ꝓpt̄ hꝯ significat se venerari illuz ꝑ quē iurat: tamē ex ꝑte ꝓnitatis iurantis est occasio ruine ad malū. s. ꝑiuriū. ꝛ iō ꝓhibet̄ vt dic̄ Augꝰ ne assiduitate iurandi ꝑ cōsuetudinē labat̄ hō ad ꝑiuriū. Ad rōes ex ꝑte opposita dō. ꝓmo ad ꝓmā ꝙ dr̄ ꝙ iuratio oīa ē ꝑiculosa hꝯ ē dictū ꝑ occasionem. Unī ꝑiculosū respicit ibi agētez cuiꝰ ꝓnitas ē ad malū. sicut dr̄. 8° gen̄. sensꝰ ꝛ cogitatio hoīs ꝓna sunt ad malū ꝛc: ꝛ nō dr̄ hꝯ quātuz ad naturā actus in se. Ad scd̄m qđ dicit̄ ꝙ similr̄ ꝑmittitur iurare ꝛ ymolare. dō ꝙ Jero. loquit̄ quātū. ad occasionem quia silis ē occasio vtrobiq;. tamē natura actus iurādi ē in genere boni. natura vō actus ymolādi ē īdifferēs. Circa qđ notandū. ꝙ cōcessio tribus mōis ē. Est enī cōcessio dispēsatiōis. s. quādo cōcedit̄ ꝙ nō sit malū. ꝙ si non cōcederet̄ malū esset q̄lis cōcessio fit mōacho

decōmēdēdo carnea a suo abbate. Alia est ꝯcessio alicui⁹:ne malū eueniat. Tertia ē ꝯcessio alicui⁹ ne peius eueniat. libellus ḡ repudii fuit ꝯcess⁹ iudeis ne pei⁹ eueniret.

Scđo aūt mō fuit facta concessio iudeis de ymolatione ⁊ sacrificiis. h mō ēt fuit in ramētū ꝯcessum. Erant enim iudei pni ad ydolatria ⁊ vt sacrificarēt ydol'. Siſr erāt proni vt iurarent p ydola. Ideo ad h cauen dū ꝯcessū ē eis iurare p deū. sic victimas offerre deo. ꝑ nō sequit ex h gn act⁹ iurādi in se sit de genere boni. qa ī iuramēto duo sunt. s. natura actus: qui bon⁹ ē. Item ibi est ē pnitas ex pte boīs iurātis. ad h q iuret p ydola. ⁊ h ē simpl'r malū. Ideo habendo re spectum ad hanc pnitatē iurātis. dr̄ iurare p deū eē i ꝯcessiōe iudeis. Sȝ obr̄ cōt pre dicta. quoniā dic Aug⁹. q iurare nō ē bonū ⁊ tamē nō ē malū. ḡ nō ē bonum in se. dō q intelligit dicē q no sit bonū scđȝ se. h ē tale bonū qd nullo mō possit male fieri. nibil ab solute ē bonnm nisi tale sit. Ad 3ᵐ dō. q differētia ē ī ꝓhibitiōibus legis ⁊ euāgelii. quia ī lege ꝓhibet qd malū ē. ī euāgelio āt ꝓhibetur non soluȝ q malū est: ꝑ ēt occasio mali. ⁊ ī h addit euangeliū vltra legē. Uñ dicit euāgeliū 5° Mat. Si oculus tuus scan dalizat te ⁊c. Unde oīs occasio peccandi ibi ꝓhibet. Iurare ḡ ꝓhibet in euāgelio nō qa sit malū in se: uel secūdū se. ꝑ qa est occasio mali in iurantre. q ꝓn⁹ ē ad piuriū.

Secūdo queritur

utrū iura re sit licitū: vl' illicitū. Ad qd sic exo. xx. Nō assumes nomē dei tui ī vanū. Glo. Jurando pro nichilo. Ex quo pȝ q nō licet iurare pro nihilo imo ꝓhibitū ē. Ex quo sic obr̄ iurare oī circūstātia remota. est iurare p nichilo. ꝑ iurare simpl'r est iurare oī circūstātia remo ta. ḡ iurare simpl'r ē iurare pro nichilo. Sed iurare pro nichilo non ē licitū. ḡ nec iurare simpl'r ē licitum. Cōtra Aug⁹ sup eplam ad gal. non ē cōtra ꝑceptū dei. Juratio que ad malū non iurātis ē: ꝑ ī ꝯcreduli. a quo iurare cogit. nō intelligit ita deū ꝓhibuisse a iure iurādo. vt quātū ī ipo ē. ipe non iuret. ḡ iu rare nō ē licitū. Item Aug⁹ ī sermone de vbis apostolorū. si peccatū esset iuratio. nō diceret ī lege. Reddes domino iuramenta tua. Licitū aūt ē. qd nulla lege uel iure ꝓhi bet. ḡ iurare nō ē illicitū. Sȝ cōtra. log absq circūstātia ē malū. quia h ē loqui ociose. qa vt dicit Gre. Ociosum ē qd caret rōe iuste necessitatis vel ītētiōe pie vtilitat'. h aūt nō ē licitū. ꝑ iurare est loqui. ḡ iurare simpl'r absq circūstantia nō ē licitū. Itē psal. vir linguosus nō diriget Glo. Si quis ꝟa dicat sed ꝑter necessitatē vir linguosus ē. Ex quo pȝ q nō licet loq ꝑter necessitatē. ḡ cū iura re sit loqui. ñ licet simpl'r iurare ꝑter neces sitatē. Solo dō q quidā sunt actus boni in genere. ī quoꝝ vsu circūstātia ē ī ꝑcepto.

Alii sūt boni ī genere quoꝝ usus ē īdiffe rēs. nā quidā sūt boni ī genere. q pfecti sūt. qui scđm se referunt in deū: tales act⁹ sunt excellētes. vt sacrificare: celebrare: iudicare: ⁊ iurare. Alii sūt boni ī gnē: ñ tñ excellētes sūt. quia ñ referūt ī deū. vt dare elemosinā ⁊ hi⁹. In pmis ḡ actib⁹ rōe illi⁹ excellētie act⁹ intelligūt circūstātie: sine qb⁹ nō possūt fieri nec debēr. hi⁹ aūt circūstātie sūt: vel loci: ul' tpis: ul' psōe: ul' cāe: vl modi. ꝟbi grā. Judicare ē de actibus excellētib⁹. Judex in iudicando ē loco dei ⁊ cōformat deo ⁊ tenz tūc sedē dei. Ro 2°. Scim⁹ quoniā iudiciū dei ē. deut. p. Judiciū dei ē et rōe hui⁹ excelle tie determiat sibi circūstātiaȝ modi debiti seu qua nō licet ipm fieri. Itē ī ꝑcepto hȝ iudicare istā circūstantiam. vt. s. iuste fiat deut. 16°. Juste qd iustū ē psequeris. Siſr celebrare ē de actib⁹ q referūt ī deū. ⁊ rōe sine excellētie determiat sibi circūstātiam psone: qa ñ a q̄libet psona pōt exerceri. Ȝe breoꝝ 5°. Oīs pōtifex ab hoībus assumptus pro hoībus cōstitut⁹ ē ad offerēduȝ deo ⁊c. Siſr sacrificare ē de actibus excellētib⁹ qui referūt ī deū ⁊ ī ei⁹ reuerētiā maiestat. rōe cui⁹ determiat sibi circūstātiā loci. Uñ deut 12°. Caue ne offeras holocausta tua ī oī loco quē videris. ꝑ ī eo quē elegerit domin⁹. Siſr iurare ē de actibus excellētib⁹. quia iurare ē p pmā ꝟitatē asserere. ⁊ iō ē act⁹ excellens rōe cui⁹ determiat sibi circūstātiā cause. vt videlicet non fiat sine cā debita. Jurare ḡ nūq bñ pōt fieri sine cā. ꝑ h nō fac malicia act⁹. quia ī genere bon⁹ ē. ꝑ h fac excellētia act⁹. Dare ꝟo elimosinā lȝ sit bonū ī genere nō tamē ē act⁹ excellēs. Ideo simpl'r sine ali qua istarū circūstantiarū licitū est ipm exer cere. predicci aūt actus nō. quia sūt act⁹ ad deū relati ſm se. sic ergo iurare simpl'r sine circūstantia debite cāe nō ē licitū. quia iu rare ē actus p dm. ⁊ iō excellens sacrificare ⁊ celebrare sunt actus ad dm. Judicare est

act⁹ scđm deū. Ad aliud tamē qđ obī de loqui dđ. q̄ si loqui sit ī casu illo in quo dēt eē ad necessitatē uel vtilitatem. Æum ē q̄ si fiat sine cā malū ē ⁊ ociosuꝫ: ꝫ n̄ omne loq̄ ē hu⁹. imo aliqđ loqui ē qđ non disponit ad h̄ q̄ aīa auertat a deo: nec q̄ min⁹ cōuertatur ad deū. ⁊ illud nō ē ociosū. loqui eni non est de actib⁹ pfectis ī quib⁹ determīat circūstā tia rōne sue excellētie vt oporteat ipm fieri semp ex cā necessitatis: vel vtilitatis. Si. n. sic eēt bene pcederet argumētū. Iurare aūt est de actibus perfectis qđ sine causa n̄ pōt exerceri absq̄ peccato.

Tertio queritur de

pbibitiōe iuramēti. vtrū. s. illa pbibitio sit quātū ad actū vel quātū ad affectū. Ad qđ sic Ja. 5°. Ante oiā fratres mei nolite iurare ḡ pbibet ibi affect⁹. Unde nolite iurare. i. non affectetis iurare. ergo non probibetur bic ratione actus iurandi. cū nō fiat ibi mē tio de actu. Itē Aug⁹ ī li. de mēdacio dic dn̄s Dio nō iurare. i. quātū in te est n̄ ames nec cū aliqua delectatione appetas. Probi bitio ḡ domini refert ad affectū: n̄ ad actū. Cōtra exo. xx. Non assumes nomē dei tui in vanū. Glo. iurādo pro nichilo. h̄ dr̄ nō soluꝫ de affectu iurādi: imo de actu. Ratiōe hu⁹ querit quare ī quibusdā actib⁹ probibetur affect⁹ ⁊ nō act⁹. sicut affectus habēdi diui tias pbibet. ꝫ actus. s. habere diuicias non pbibet. Unde psal. Diuicie si affluāt nolite cor apponē. i. nō affectetis diuicias. vn̄ pbi bet cor. i. affectū ponē ī diuicis. nō qui habe āt. Solo dđ q̄ duplex ē affect⁹ inductus seu cōpuls⁹ ⁊ spōtaneus. Affect⁹ cōpuls⁹ ē sicut ille qui proicit merces ī mare ppt̄ peri culū euadēdi. iste mouet ad h̄: ꝫ coact⁹ ⁊ cō pulsus necessitate. Iurare ḡ ⁊ deuicias ap petere pbibent quātū ad affectū spōtaneū. s. q̄ non dēt hō moueri ad ista solo affectu spontaneo: seu volūtario. imo semp affectu īducto p cām. sic ē de pīciente merces ī ma re. Ratio aūt quare ī his pbibet affect⁹ ⁊ n̄ actus ē. quia quedā sūt que disponūt ⁊ īcli nāt animā ad auersionē a deo. h̄ ē ad cōtem ptū vel ad cōuersionē ad cōmutable bonū. cū ad illa aīa inclinat. talia sūt iurare. habē diuicias. Diuicie eni disponūt animā ad cō uersionē ad cōmutabile bonum ideo ad pec catū. Iurare disponit aīam ad auersionem a deo hoc est ad contemptū ipius. iō ad pec catū. quia vt dic Aug⁹. Peccatū ē spreto in cōmutabili bono bonis cōmutabilib⁹ adhe rē. Ideo etiā pbibet affect⁹ diuiciarū. vt. s. nō apponat cor ī diuicus. Un̄ Mat. 6°. No lite solliciti eē aīe vrē quid māducetis ⁊ iō dic sufficit diei malicia sua quasi dicat: suf ficiat vobis si adhuc ex necessitate mouea ni. q. dicat satis ē adhuc malū nō affectetis ampli⁹. In illis aūt ī quib⁹ actus n̄ ē occasio nec ad cōuersionē: nec ad auersionē non est pbibitio nec actus nec affectus. In illis aūt in quib⁹ pbibet act⁹ semp pbibet affect⁹ q̄ īponit nomē opi. Silr̄ maledicere sine cā pbibet ne affectet hō illud. Unde. Ro. 12°. Nolite maledicere.

Quarto queritur an

pbibet iuramētū quātū ad cōsuetudinē uł quātū ad actū. Ad qđ sic Mat. 5°. Ego dico vobis nō iurare oio. Glo. Usū iuramēti pbi bet. Ergo hec pbibitio ītelligit quantū ad vsū. nō quātū ad actū. Item eccles astici 23°. Iurationi non assuescat os tuū assuescē dicit vsum. Ad oppo^m. Usus nibil aliud ē q̄ iteratio act⁹. Cum ḡ iurat aliqs aut iu rat sine cā: aut cū cā. Si cum causa actus est bon⁹. Silr̄ si iurat secundo ⁊ tertio ꝛc. Si sp cū cā semp act⁹ licit⁹. ḡ ⁊ vsus licit⁹: nec us⁹ pbibēdus. Si iurat sine cā. ḡ nō est actus licitus. illud ḡ qđ pmū pbibet ē actus ipe ⁊ nō vsus nisi rōe act⁹. Solo dđ. q̄ actio iu ramēti pōt eē cū cā uel sine cā. sed sine cā sp pbibet vsus ⁊ act⁹. quia iurare sic: illđ eēt v̄itatē cōtēnere: h̄ ē p nichilo ducere. Si aūt sit cū cā h̄ pōt eē duplr̄. vel cum causa vtili solum. vel ex cā necessaria. quia his de causis aliqn̄ iurat. s. pro utilitate. vł necessi tate ⁊ appello iuramētū ex cā necessaria: qđ. s. n̄ pōt dimitti sine peccato. vt si iudex co gat aliquē iurare. n̄ posset ille dimittē iura mētū sine peccato. Si sit iuramētū. ex cā necessaria dicimus q̄ nō pbibet vsus: nec act⁹. Si aūt sit iuramētū ex cā vtili soluꝫ: sic vsus iurādi pbibet ⁊ h̄ ppter pronitatem labendi ī piuriū. Et h̄ ē qđ dic Aug⁹. in li. de sermōe dn̄i de mōte. ita precepisse dn̄m ītelligit ne iuraret ne quisq̄ sic bonū appe tat iusiurādū ⁊ assiduitate iurandi ad per iuriū p cosuetudinē dilabat.

Ad maiorem autem

euidētiam p̄dictorū obī contra solutiones

p̄dictas in quibus dictū est q̄ iurare ē bonū in genere. Ad qd̄ sic. Oīa bona ī genere cū debitis circūstātiis ītellecta appetenda sūt. Si ḡ iurare uestitū suis debitis circūstātiis nō ē appetēdū. Jurare nō ē bonū ī gnē. Minor p̄z. quia Ro. i. dr̄. Testis ē mihi deus 7c. vbi glo. Nō ē iuratio bona. i. n̄ appetēda ē. Et Aug⁹ ī s̄mone dn̄i ī mōte ita p̄cepisse dn̄m ītelligit̄ ne iuret̄. ne quisq̄ sic bonum appetat iusiurādū. Ad oppositū. Sic ille qui iurat ē in assumptiōe v̄itatis ad aliqd asserendū: ita ille qui facit miracula ē ī assūptiōe potestatis ad aliquid faciendū. vnde vterq̄ assumit aliqd diuīe excellentie. quia ad aliud sumit. Si ḡ facere miracula bonū ē ī genere: nō tamē ē absolute appetēdum. Ita nihil īpedit quī iurare sit bonū in gnē licet nō sit absolute appetendū. Itē sunt quid āact⁹ faciētes nos ī ɔformatiōez diuīe p̄tāt. Alii q faciūt nos ī cōformatiōez diuīe sciē: uel v̄itatis. 7 ī istis n̄ ē absolutus appetitus. Alii faciūt nos ī cōformationē diuine bonitatis. 7 tales absolute appetēdi sūt. sic ēē misericordem. Un̄ Mat. 5°. Estore misericordes sicut pater vester celestis misericors ē. Alii v̄o nō sūt absolute appetēdi. v̄bi gr̄a. Actus qui nos cōformat p̄tāti. nō ē appetendus. Un̄ Moy. exo. 4°. Recusabat coraz dn̄o habere p̄ncipatū sup popl̄m ysrael. silr̄ nec actus cōformās nos sciē vel v̄itati. ē absolute appetendus. vnde hō peccauit 7 cecidit eo q̄ appetiit cōformitatē diuīe sciētie. cuz dixit ei dyabol⁹ gen̄. 3°. Eritis sicut dii sciētes bonū 7 malū. silr̄ 7 āgel⁹ cecidit eo q̄ appetiit cōformitatē p̄tātis. Si ḡ nō p̄hibet quī tales act⁹ sint boni in genere. l3 nō sint appetēdi sipl̄r. uel absolute. Silr̄ iurare nihilomin⁹ erit bonū ī genere: l3 nō sit simpliciter appetenduz. Solo cōcedēdū sic dictū est. q̄ iurare quātū ad naturā sui act⁹ ē bonū ī gnē seu de genere boni. 7 nō sequit̄ q̄ si nō ē absolute appetēd⁹: q̄ p̄pter h̄ nō sit bonū in genere. Nā quedā ē cōformitas ad deū: q̄ ē ī meritū. quedā aūt que r̄seruat̄ ī premiū. Cōformitas que ē in meritū ē ɔformitas ad ipsam bonitatē scd̄m vnū modū. Nam vie bonitatis sūme sūt misericordia. v̄itas. seu iusticia. Psal. Uniuerse vie dn̄i misericordia 7 v̄itas: 7 cōformitas ad misericordiaz ptinet ad meritum. Cōformitas aūt ad iusticiam ptinet ad premiuz. Un̄ ī 3° sapiētie dr̄ q̄ iudicabūt sancti natiōes. 7 ī psal. Gladii ancipites eorū ad faciendam vindictam in nationibus 7c. Silr̄ cōformitas potētie reseruatur ad primū. Un̄ quīto sapiētie dr̄. q̄ sancti accipient regnū decoris. 7 dyadema speciei de manu dn̄i. Silr̄ cōformitas ad sciam ptinet ad premiū. Un̄ ap̄lus. i. cor. 13°. nūc cognosco ex p̄te. tunc cognoscā sicut et cognit⁹ sū. Cū ḡ vnūquodq̄ sit appetendū p̄ut ē ī suo ordine. īō ipi viatori appetēda ē cōformitas ptinēs ad meritū in via: que est cōformitas ad misericordiā. eē aūt cōformē potestati vel cōsciē uel iusticie vel v̄itati h̄ nō ē appetēdū. S3 iterū ī ɔr̄riū obr̄. circa mala scd̄m se nō ē tanta p̄hibitio quāta est circa iurare. Quia dr̄ i Math. Non iurare oīo. vnde iuramentū oīo p̄hibet̄. s̄ mechari vel fornicari nō ita vl̄r p̄hibent̄. quia non dr̄ nō mechaberis oīo. ḡ min⁹ videt̄ licituz iurare q̄̄ fornicari vel mechari. Ad hoc ītelligēdū q̄ mechari v̄lius p̄hibet̄ q̄̄ iurare: l3 nō apponat̄ ibi nota v̄litatis: que ē oīo Differt eni dicē. dico vobis oīo nō iurare. 7 nō iurare. quia si dicat̄ oīo nō iurare cadit distributio sup negationē. 7 tunc ē sensus. dico vobis ī nullo casu iurare. s̄ sic nō p̄hibet hic iurare. s̄ imo p̄hibet̄ ita q̄ cadit negatio sup distributionē. 7 tūc ē sensus. non iurare oīo. i. dico vobis nō iuretis ī quolibet casu. sicut quādo nō ē cā necessaria vl̄ vtil̄ societati hūane. 7 ita iurare nō p̄hibet̄ vl̄r sed mechari simpl̄r p̄hibet̄ 7 vniuersaliter Unde prohibet̄ mechari ī oī casu.

c Onsquēter queritur quibus cōueniat iurare vel liceat.

Primo an deo cōueniat iurare. 2°. An angelis cōueniat iurare. Tertio An professis formam euangelii et prelatis conueniat iurare.

Quātum ad primum

Querit̄ vtrū deo cōueniat iurare 7 p̄ quid. Et videt̄ q̄ ei cōuenit iurare. Psal. Jurauit dn̄s 7c. Et gen̄. 22°. Per memetip̄m iuraui dic dominus. Ergo deo cōuenit iurare. S3 vlteri⁹ querit̄ p̄ quid cōueniat ei iurare. vtrū s. p̄ aliū a se. s. p̄ creaturā aliquā. vl̄ p̄ semetip̄m. videt̄ q̄ p̄ se 7 nō p̄ creaturā. q3 hebr̄. 6°. dr̄. Qm̄ neminē habuit p̄ quē iuraret maiorē. iurauit p̄ semetip̄m. hoīes eni p̄ maiorē sui iurāt. Si igit̄ iuramētū ē p̄ maiorē. deus n̄ pōt iurare p̄ aliū a se. Ergo n̄ pōt iurare

per creaturam. Con̄ Amos 4°. Super illud Jurauit domin⁹ in sancto suo. dicit glo. In se ipo vł i filio vel ī aliq̄ electo angelo. uel ī hoīe: ḡ cōuenit ei iurare p āgelos uel hoīes. ꝛ sic p creaturas. Itē Jero. ī originali sup illud idē 4° Amos. Jurauit dn̄s in se ipo uł ī filio uel ī oī qd̄ factū ē. ḡ cōuenit ei iurare quālibet creaturā. ppter h̄ querit̄ si deus iurat quid ē suū iurare.

Secūdo queritur utrum sanctis

angelis cōueniat iurare. Ad qd̄ sic. apoc. x. dicit̄ q̄ angel⁹ iurat p vivētē ī scl'a sclorū. Ergo eis cōuenit iurare. Itē iurare ē certitudinē facē p primā ẟitatē. ſ certificare p p̄mā ẟitatē. h̄ maxīe ɔuenit āgelo ꝛ magis p ip̄am q̄ȝ per aliā. ḡ iurare maxīe ei ɔuenit. Con̄ Mat. 5°. Sit s̄mo vester. ē ē. nō nō. Glo. Qd̄ pfecti⁹ ē docuit. Qd̄ ifirmitatī īdulsit. qd̄ ẟo supsticiosū resecauit. vn̄ secūdū hoc. Jurare p dm̄ ē ifirmitatī. ſ qd̄ ē ifirmitatis nō cōuenit angelo. Ergo iurare p deū ei nō competit.

Tertio queritur an

pfectis pfessis formā euāgelii conueniat iurare. videt̄ q̄ nō. Ber. de dispēsatiōe ꝛ precepto. Nō se ualet extēdere ptās īpantis. nisi quaten⁹ attigerit votū pfitentis. ſ votū pfitētis forma euāgelii est q̄ eā obseruet. ſ forma euāgelii ē. Sit sermo vester. ē est. non nō. ḡ tenet̄ p votū hāc obseruare. ſ hanc obseruando nō iurat. ḡ tenet̄ nō iurare. ḡ non poterit cogi ad iurādum p supiorē. Con̄ quicūq̄ pot eē testis: pōt iurare. Sȝ quicūq̄ pfectus pōt eē testis ẟitatis: sicut dicit̄ de aplis. i. actuū. Uos erit̄ mihi testes. ḡ qcūq̄ pfectus pōt iurare. ḡ pfess⁹ formā euāgelii pōt iurare. Et si pōt cogi ad h̄ q̄ sit testis pōt cogi ad iurandū. Maior pȝ quia nullus pōt eē testis veritatis in iudicio nisi iu1et.

Ratiōe horū querit̄ qualiter differenter cōuenit iurare deo: angelo ꝛ hoī pfecto: seu pfesso formā euāgelii. Solō dō sic habet̄ ex cōcilio tholetano. zz°. cā. q. 4ª. Ubi logt̄ de iuramento dei. Jurare dei est a se ipso nullatenus ordinata conuellere. i. nullaten⁹ commutare que a se ipso fuerint ordinata ꝛ pmissa. ꝛ Ysa. 62°. Sup illud Jurauit dn̄s dicit glo. i. imobil'r statuit. Ex quibus patet quid ē iurare dei. Jurare ẟo angeli ē que a deo imutabil'r ordinata sūt denūciare. qa ipsius ē propriū denūciare: ꝛ manifestare facta a deo. Jurare ẟo hoīs ē deū testem īuocare. vel deo aliqd obpignorare. sic dic Aug⁹. ꝛ sic pȝ dr̄ia. Ad illud ḡ qd̄ obr̄ an possit deus iurare p creaturā dō q̄ h̄ p̄pō p aliqn̄ dicit auctoritatē aliqn̄ s̄bauctoritatē. Cū aūt dicit̄ iurare p aliqd h̄ prepō p dicit auctoritatē. ꝛ iō nō pōt conueniēter dici. Jurat deus p creaturā. Sȝ bene pōt dici iurāe in creatura. quia dicendo q̄ deus iurat per creaturā. diceret̄ q̄ creatura eēt ei pricipiū certitudīs. ip̄a autem ẟitas p̄ma nō habet aliud pricipiū certitudīs q̄ȝ se ip̄am. ꝛ ideo nō pōt dici iurare p aliū a se. bene tn̄ facit deus certitudinē de sua volūtate misterio alicuius creature. Rōe huius dr̄ iurare vel iurasse in creatura. Sicut in aliquo electo āgelo vel hoīe. vt dic glo. illa qa imutabilē suā dispōnē manifestat sic in agelo. sic logt̄ glo. illa ꝛ Jero. ī originali sup locū illū. Ad scdāȝ questionē dō q̄ iurare āgeli ē imutabilē ẟitatē. vel imutabilis ẟitatis dispōnem imutabilē manifestare. Qd̄ ḡ obr̄ q̄ iurare p deū ē ifirmitatis. dō q̄ nō ē in angelo. imo pfectiōis misterii. In angelo ē q̄ denūciet dispōnē ẟitatis imutabilis. Duplex enī ē nā. s. nā sana ꝛ nā egra. In nā ifirma sic ē humana nā ẟum ē q̄ ifirmitatis ē ppter pruitatē ad malū. In nā aūt pfecta ꝛ sana. s. āgelica nō ē ifirmitatis imo poti⁹ firmitatis ꝛ pfectionis. exemplū de vino: qd̄ n°sane sanū ꝛ cōueniēs ē. egre ẟo icōueniēs. vł pōt dici q̄ ē ifirmitatis ei⁹ cui iurat̄ nō iurātis. Ad tertiā q̄stionē dō. q̄ pfessi formā euāgelii: possūt ī cā cogi ad iuramētū. qui enī vouet formā euāgelii obseruare ita uouet ut nulla cā cogente non iuret. cogente autem causa nō vouet nō iurare. vt cogente malo incredulitatis ꝛ cogente vtilitate.

Postmodum que

ritur de receptiōe iuramēti an licitū sit recipe iuramētū. Et circa h̄ querūtur duo. Primo an licitū sit recipe iuramētū in forma cōcessa. Scdō an licitū sit recipere iuramētū in forma non concessa.

Quantū ad primum

ubī sic. zz. c. q. i. Aug⁹ de ẟbis apli. dicit sup illud Mat. 5°. quod amplius est: a malo est. Sic quod amplius est: a malo est: nō iurantis ſ non credentis. ſ non credēs h̄ appellatur

ipſe recipiēs iuramentum. Ergo qđ amplius ē h' eſt iuramētū ē a malo recipiētis. ſ nō niſi qui recipit iuramētū. g̃ nō ē licitū recipere iuramētū etiā ī forma cōceſſa. qñ .ſ. iuratur ꝑ deū vel ꝑ creaturas ad h' deputatas. Itē accipiens iuramētū aut accipit illud ſciens illū qui iurat iurare fl'm. aut neſciens ipſum iurare falſū: aut ſciens ipm iurare verū. ſed quocūq; mō ſic accipiat ſꝑ peccatū ē. g̃ acci pē iuramētū ſꝑ illicitū ē ⁊ peccatū. Minor ꝑ; ꝑ Aug' ī glo. ſuper illud Ro. i. Teſtis eſt mihi deus. qui dicit Multū ītereſt g exigit iurationē ſi novit illū iurare falſū vel non. g enī neſcit. Et id dic̄. Iura mihi ut ei fides ſit. nō audeo dicē nō eſſe peccatū: tñ hūana temptatio eſt. Si āt feciſſe novit ⁊ cogit iurare homicida ē. Ergo neq; ſciens iurantē iurare falſū: neq; neſciēs pōt recipē iuramē tum ſine peccato. ſilr neq; ſciēs ipm iurare v̄um. quia ſi ſcit ipm iurare v̄um: facit ipm iurare pro nichilo. g̃ ſine cā facit ip; iurare: ⁊ ipſe cōſentit: ⁊ recipit. g̃ peccat. Illicitum g̃ ē recipere iuramētū. Itē videt̃ ꝙ iudex peccet ī recipiēdo iuramētū. quia iudex exigit iuramētū. Sꝫ Mat. v°. dr̃. Sit ſermo vr̃ ē eſt. nō non. Qđ enī amplius ē: a malo ē. Et dic̄ glo. ſup illud. Ro. i. Teſtis eſt mihi deus. tu nō facis malū: qui bene uteris iuratione vt alteri ſuadeas qđ vtile ē. ſ a malo ē ſupple illi' qui recipit iuramētū. g̃ h' eſt a malo iudicis. Itē rōne hui' querit̃ a quo malo. ſ. a malo iurātis: vel ei' qui recipit iuramētū. ⁊ videt̃ ꝙ a malo iurātis quilibet debꝫ meli' ꝓſumere de alio q̃ de ſe. Igitur ſi iurās credit ſe eē v̄idicū in iurando. cum bōitatis hūane ſit credē ꝓximū eē v̄idicum Iurātis ē credē illū cui iurat̃ credere iurantē eē v̄idicū. Si g̃ iurās credit eē v̄um pro q̄ iurat. Uñ credit ſe eē v̄idicū: dēt ſuſpicari ⁊ ꝓſumē: ꝙ alter cui dēt iurare credat illđ eē v̄um. ſ ſi oēs crederēt aliis nō iurarent. g̃ iſte nō dēt iurare ſi credat illud eē v̄u;: pro quo iurat. Si g̃ h' ē malū. h' ē malū iurantis. Silr etiā ſi iuret falſū: ſꝑ videtur eē a malo iurātis. Itē videt̃ ꝙ a malo recipientis Aug' ſup eplam ad gal' dic̄. Non eſt contra ꝑceptū dei. Iuratio que a malo nō iurantis ē ſ increduli a quo iurare cogit̃. Itē ſup illud. Mat v°. qđ ampli' ē ⁊c̄. Glo. nūqđ malū qa etiā ſi nō bonū tamē neceſſariū. ſ a malo ē nō tuo: ſ illi' a quo cogeris iurare. i. ab infirmitate eius que malum ē. Ad oppoſitū

oſtēdit̃ ꝙ licitū ſit recipē iuramētū. xxii. q. i. Aug' ad publicolam. Quāuis dictū ſit ne iuremus tñ nūq; ī ſcripturis ſanctis me legiſſe memini ne ab aliis iuramētū ꝛcipiam' Ex quo p; ꝙ licitū ſit recipere iuramentum. Itē. xxii. c. q. i. Aug' de v̄bis apl'i. ipm iurare ſic̄ peccatū nō ē. Ita iuramētū ab aliquo recipere malū non ē. Solo dō. ꝙ licitū eſt iuramētū recipē in forma conceſſa. ſic̄ dicūt ꝑdicte auctoritates. Notandū tñ. iux̄ quod dā v̄bū qđ dicit Aug' in glo. ſup illud Ro. i. Teſtis ē mihi de' vbi dic̄. Ego vobis dico Nō iurare oio. ibi ꝓhibuit dñs qđ ē malū ſuaſit bonū qđ ē appetēdum. ꝓhibuit enim falſū vel ſine neceſſitate iurare. ſuaſit v̄um loqui. indulſit iuramētū qđ ē neceſſarium. Scđm h' g̃ diſtinguēdū ē ꝙ ſicut duplex ē iuſticia. ſ. publica ⁊ privata ita duplex eſt iuramētū. ſ. publicū qđ reſpic̄ iuſticiā publicā. ⁊ ꝑuatū qđ reſpicit. iuſticiā ꝑuati. De iuramēto ꝑuato ī q̄ iurat̃ falſū ex cā diſtinguē dū ſcđm Aug' ī glo. ſup illud Ro. i. Teſtis ē mihi de' ⁊c̄. q̄a recipiēs iuramētū aut ſcit illū iurare falſū: aut neſcit. ⁊ tamē non ſcit illū iurare v̄ū. ſ ſi ſcit illū iurare fl'm et ꝛcipit dic̄ Aug'. ꝙ hoīcida ē ille qui ꝛcipit. Si āt neſcit illū iurare falſū. nec tamē ſcit illū iurare v̄ū. dic̄ ꝙ hūana tēptatio ē. i. ꝙ veniale peccatū ē. vnde dic̄. q aūt neſcit. ⁊ ideo dicit Iura mihi ut ei fides ſit nō audeo dicē nō eē peccatū. tamē hūana tēptatio ē. i. veniale peccatū eſt. Si aūt feciſſe novit: et cogit homicida ē. q̄re dic̄ ꝙ nō audet dicē non eē peccatū de illo qui neſcit quia recipiens iuramentū ſꝑ debet ꝓſumere de v̄itate ꝓximi xp̄i. Uñ ſicut iudiciū ſuſpicionis de occulto veniale peccatū ē: ſic iſtud peccatū eſt. Si āt ſit iuramētū publicū. i. rōne publice iuſticie ſic iudic̄ ē recipē iuramentū ſine peccato. ⁊ cogente ordīe iudiciario pōt recipē iuramē tū ſine peccato. imo ad h' ꝙ recipiat tenet̃ quia bonū publicū dēt ꝑponi bono ꝑſone. Si tamen ſciat ipm iurare falſū dēt ipſum repellere ſecundū ſuū poſſe. Si tamē cogit̃ ordine iudiciario. ita ꝙ ſi nō reciperet omitteret de his que ad ordinem iudiciariū pertinēt. dico ꝙ tenet̃ accipē ⁊ ſine peccato recipit. Ad primum qđ obī qđ amplius eſt: a malo eſt. Dicendū ſicut dic̄ Aug' in libro de li. ar°. ꝙ duplex eſt malū. ſ. malū culpe. ⁊ malū pene. Cū; g̃ dicit qđ ampli' eſt: a malo eſt loquitur de malo pene. qđ eſt īfirmitas ſeu

ĩcredulitas.⁊ nõ de malo culpe.Et h est qđ dicit Augꝰ.Ro.i.sup illud. Testis est mihi deus. Glo.iuratio nõ ẽ bona.i.appetẽda nõ tamẽ mala.i.ꝓhibita cũ ẽ necessaria. licȝ sit a malo ĩfirmitas eorũ. quibus aliquid psua des:que ĩfirmitas utiqȝ malũ est.unde nos q̃tidie liberari p̃camur dicẽtes. Libera nos a malo.⁊ h ẽt dicit Augꝰ ĩ canone. xx.q.i. de ꝟbis apli.exponẽs illud. qđ amplius est: a malo ẽ.dic. Noĩe mali ñ malicia.ſ peccati pena ĩtelligit.ex penali eni ĩfirmitate ĩcre dulitas illa ꝓcessit:qua ad iurãdum cõpelli mur.h aũt ĩfirmitas seu ĩcredulitas ẽ igno rãtia:q̃ ẽ pena quedã nature corrupte. Non g̃ sequit h ẽ a malo pene. g̃ ẽ peccatũ facẽ illud. Ad scđm pȝ solo ex p̃dicta solõne que stionis Ad illud qđ obr̃ de iudice.Unde h habet q̃ possit recipe iuramẽtũ sine peccõ dđ scđm illud apli. Ro ij. Scimus quoniaȝ iudiciũ ẽ dei.ex quo ꝟbo intẽdit aplus q̃ iu dex iudicãdo vicẽ dei hȝ. ⁊ locũ dei obtinȝ. unde loco ipsius residet ĩ iudicando. et iđ mediãte ꝟitate que deus ẽ pōt ꝑquirere ꝟi tatẽ.cũ eni sit vice dei cui oẽ iudiciũ reser uatur principaliter. drũ habet mediũ ad iu dicãdũ. ⁊ iđ cũ iuramẽtũ sit testificatio fcã p ꝟitatẽ p̃maȝ.sive p deũ. ideo iudex potest recipe iuramẽtũ sine peccato: dũmõ ꝓcedat ordine iudiciario.quia ex h q̃ sedem dei ob tinet p deũ q̃ ẽ ꝟitas prima:ceteras ꝟitates pōt ꝑquirere. Et q̃ obr̃ q̃ illud a malo est. dđ.q̃ ẽ malũ generale: ⁊ h ẽ malũ nº.et est malũ psone.hoc g̃ nõ ẽ a malo psone iudicis ĩmo h ẽ a malo generali.de quo etiã habet ĩ ps.Oĩs homo mẽdax.i. pnus ad mẽdaciũ. h eni ẽ malũ generale.Silr a malo generali ẽ illud. quia iudex nõ tenet ibi locũ persone ſ locũ p re publica ꝯseruãda. Sȝ q̃rit iux h.cũ malũ sit recipe iuramẽtũ ĩ aliquo casu quare nõ ꝓhibuit dñs recipe iuramentũ sic ꝓhibuit iurare. Ad h dđ.q̃ designando unũ designauit alterũ.quia nõ est recipere seu iurare.Et ꝓpter h sicut iurare sine cã ẽ peccatũ:ita recipe iuramẽtũ sine cã ẽ peccm: ⁊ sic ꝓhibẽdo unũ ꝓhibuit alterũ.

Postea queritur de

receptione iuramẽti ĩ forma nõ concessa. et appello iuramẽtũ ĩ forma nõ concessa. sicut quãdo iurat p falsos deos:seu p ydola. q̃rit g̃ an sit licitũ recipe tale iuramentũ.Ad qđ sic.xxi.genes legit. q̃ Jacob accepit iuramẽtũ a Laban. qui tũ iurauit ei p falsos deos.

Itẽ.i.Machabeoꝝ.8º. legit q̃ Judas petiit iuramẽtũ a romanis. quia petiit ab eis fedus:⁊ tũ sciebat q̃ iurarẽt p falsos deos. seu p ydola.Si g̃ Jacob ⁊ Judas ĩ omnibus ꝯmẽdãtur.licitũ ẽ recipe iuramẽtũ p falsos deos.sive ĩ forma nõ cõcessa. Cõtra Ro.i. Qui talia agũt digni sũt morte:nõ solũ qui faciũt:ſ q ꝯsẽtiũt faciẽtibꝰ.Ex quo accipit q̃ faciẽtes ⁊ assẽtiẽtes eiusdem rei sũt.Si g̃ recipiens iuramẽtũ factũ p ydola:consentit ipi iuranti p ydolum.nõ ẽ licitũ recipe tale iuramẽtũ. Itẽ Augꝰ ĩ li.de doctrina xpiana.ordo caritatis ẽ q̃ diligat deus sup oĩa Deinde anima propria. Tertio ꝓximus.4º corpus ꝓpriũ.g̃ qui salutẽ sui corporis p̃fert saluti aĩe ꝓximi peccat. quoniã cõt caritati ordinẽ facit.Sȝ hoc facit qui pro re tẽporali facit iurare ꝓximũ p ydola: ⁊ ab eo tale iuramentũ recepit.Ergo peccat q pro re tẽporali recipit iuramẽtũ p falsos deos. Solõ dđ.q̃ duplex est bonũ.s.bonum publicum ⁊ bonum personale.bonum publicum semper p̃iudicat bono psone: ⁊ semp ei p̃ponit seu p̃ordinat.scđm h g̃ dđ.q̃ ubi ẽ bonũ publicũ cã.licitũ est iuramẽtũ recipe ĩ forma non cõcessa:ſ non ubi bonũ psone eẽt cã. Jacob ergo iurauit Labã:⁊ recepit ab eo iuramẽtũ ꝓpter bonũ publicũ.s.posteritatis seu prolis que ab utroqȝ nasceret. Silr iudas recepit iuramẽtũ a romanis ꝓpter bonũ publicum ut.s.eẽt pax firmata iudeoꝝ ⁊ romanorum

Ad p̃mũ qđ obicit ĩ cõtrariũ. q̃ nõ soluȝ qui talia agũt digni sunt morte:ſ etiã qui cõsẽtiũt faciẽtibꝰ ⁊c. Dđ q̃ ille qui iurat per ydolum firmat. Item per tale firmat.s.per ydolũ.vel p falsuȝ deũ. Ille g̃ qui recipit iuramẽtũ illud: aut habet ĩtentionẽ ad solã firmationẽ:⁊ pro bono publico. Aut habet intentionem ultra ad rationẽ firmãdi.s.ad ydolũ per qđ fit firmatio. Si p̃mo modo: dicimꝰ q̃ talis nõ cõsẽtit illi p qđ fit firmatio:ſ soluȝ ipsi actui seu ipsi firmationi. Et ꝓpter h licet iurans peccet. nõ tamen talis recipiens iuramẽtum peccet.Si aũt fert ĩtẽtionẽ scđo mõ: sic peccat sicut ⁊ iurans.et h mõ ꝓcedit auctoritas apli. Ad scđȝ dđ q̃ pax tẽporalis aliquãdo ordinat ad bonũ corporis soluȝ.⁊ sic scđm ordinem caritatis postponendũ ẽ bono singulari aĩe p̃rimi.et sic ꝓcedit ratio. Aliquãdo sũt ordinat ad bonũ spũale publicũ.ut ad pacem coẽm.vel

aliqd bi⁹. Et sic ꝓpondeꝛ ⁊ preordinatur bono aīe ꝓximi. nec facit contra ordinē caritatis: qui tale bonum bono singulari anime proximi preponit. immo potius secundum ordinem caritatis. Quia semper bonū publicū ꝓiudicat bono ꝑsone. ⁊ sic licitū ē recipe iuramētū a ꝓximo pro bono tēporali publico: ⁊ nō ē cōtra ordinē caritatis.

Postea queritur

de forma iuramēti. Forma aūt iuramēti quedā ē cōcessa: sicut illa qua iuraꝛ p deū. Quedā ē ꝓhibita sicut illa qua iuratur p falsos deos seu p ydola. Queda ṽo est partim concessa: ptim nō ↄcessa. sicut illa qua iuraꝛ p creaturā. Querit̃ g̃ de forma cōcessa. De forma nō cōcessa: seu ꝓhibita. De forma concessa ptim. partim nō cōcessa.

Quātum ad primum

querit̃ sic. Multiplices inuenimus formas iurandi vna ē. Viuit dn̄s: que fuit ī aliquo tpe legis. h̄ inuenit̃ 4° R. 4°. Alia silr̄ inuenitur. 2° R. 3°. h. s. h̄ faciet mihi dn̄s. ⁊ h̄ addat. Alia silr̄ inuenit̃. Ro. 2°. que ē: Testis est mihi deus. quia dic̄ Aug⁹. ꝙ h̄ iurat aplus.

Tēpore aūt moderno iuraꝛ p deū. Querit̃ g̃ cū idē sit iurare: qd̄ p̄mā ṽitatē ī suā assertionē adducē. quō forma iuramēti seu iurandi multiplicet̃ in tot: ⁊ variet̃. Q autem h̄ nō sit forma iurādi. cū dicit̃ viuit domin⁹: ostendit̃. quia iuramētū fit ad assertionem ṽitatis. Sȝ assertio ṽitatꝭ magis ꝑtinet ad sciētiā uel ṽitatē dei: q̄ȝ ad eius vitā. vnde ꝓprie asseritur ṽitas p ṽitatē. g̃ debet dici. Scit domin⁹. ⁊ nō viuit dn̄s. ⁊ sic illud nō ē forma iurādi. Querit̃ g̃ an sit forma iurādi. si dicatur. Scit dn̄s. sicut quādo Petrus dixit Jo. vltı̄o. Tu scis dn̄e: q̄a amo te. fuit ne iuramētū: ⁊ ostendit ꝙ sic. 2ª cor. 12°. dic̄ aplus. deus ⁊ pater dn̄ı̄ nostri Jhū xp̄i scit quia nō mētior. ⁊ dicit ibi glo. vt vera esse ostendat que dixit: vel que dicturus ē iuramēto cōfirmat. Ex quo pȝ ꝙ ibi ē iuramētū: ⁊ ita forma iurādi ē. Scit dn̄s. Itē cū dic̄ aplus. Deus scit quia non mentior. h̄ asserit aplus ṽitatē ⁊ introducit̃ deus sciēs in testimoniū ⁊ assertionē hui⁹ ṽitatꝭ. Ergo ibi ē iuramētū. ⁊ ita ē ibi forma iurādi. Itē iurare ē certitudinē p primā ṽitatē facere. Sȝ ille qui dic̄: Deus scit: facit certitudinē p primā ṽitatē. g̃ iurat. g̃ ibi ē forma iurādi

Itē deus non ē testis nisi de eo qd̄ scit. g̃ sicut h̄ ꝙ est. deus est testis. pōt adduci ad assertionē ṽitatis. ⁊ ita istud. De⁹ scit. g̃ ibi ē for⁹ iurādi sic̄ ibi. Silr̄ obr̄ de hac forma iurādi. Testis ē mihi deus. videt̃ enī eē eadē cū ista qua iuraꝛ. p deū. Quia dic̄ Aug⁹. in glo. sup illud ad Ro. i. Testis ē mihi de⁹. qd̄ enī ē p deū nisi testis est mihi de⁹. aut quid est. testis ē mihi deus. nisi p deū. g̃ idē iuramētū ē ⁊ nō differēs. Silr̄ querit̃ q̄a aliū ē iuramētū p hāc ꝓpositionē. p. vt. i. cor. 15°. quotidie morior p gloriā vestrā fratres. fm̄ vnū modū. sicut glo. exponit que dicit. ꝙ iurat h̄ aplus: vt sciam⁹ ꝙ ṽum iurare nō est peccatū. Aliqn̄ ē iuramētū p hāc ꝓpōnem in Ro. ix. Veritatē dico in Jhū xp̄o et non mētior. vnde g̃ h̄ ē ꝙ addūt̃ ad formā iuramētī exprimēdā: ⁊ nō alie ꝓpositiōes. Itē quō differēter exponūt forma iuramēti. Itē ī veteri testō erat forma iurandi dicēdo. s. viuit dn̄s. ⁊ h̄ faciat mihi dn̄s ⁊ h̄ addat. In p̄mitiā ecclesia. erat forª iurādi. Testis ē mihi deus. In tēpore aūt moderno iuraꝛ p deū. Querit̃ g̃ vn̄ h̄ ꝙ sic variant̃ forme iurādi: scd̄m diuersitatē tēporū: ⁊ qua rōe.

Solo dō. ꝙ ille qui iurat ṽitatē p̄mā quā dēt reuereri adducit ī testimoniū sue assertionis. Vn̄ ṽitatꝭ reuerētia sp̄ ī iuramento dēt cōtineri. ⁊ ideo forma iuramēti sic exp̄mit̃ sp̄ vt reuereaꝛ ṽitas. dēt aūt ipā ṽitas reuereri quia iudex ē. Itē dēt reuereri q̄a testis ē. dēt etiā reuereri quia retributrix ē vnicuiq; scd̄m opa sua. f differēter q̄a bōis ē retributrix vite. ⁊ malis mortis. ⁊ his oībus moīs dēt reuereri. ī forma g̃ iuramentī ītroducit̃ ṽitas ad reuerētiā ī quantū p̄ncipiū ē ṽitatis: que asserit̃. uel ī quātum testis eius. vel ī quātū ē uite retributrix bonis ul' mortis malis. Si ī quātū principiū est. sic reuerētia ei⁹ exprimit̃ in hac forma iurādi. qua iuraꝛ p deū. Qui enī ītroducit deū ī iuramēto ītroducit ṽitatē vt p̄ncipiū. In hac aūt forma iuramēti. Testis ē mihi deus cōcernit̃ reuerētia ipsius ṽitatꝭ. ī quantum testis ē. In hac aūt forma. h̄ faciat mihi de⁹ ⁊ h̄ addat: ītroducit̃ reuerentia ṽitatis. in quātū ē retributrix mali seu mortis. In hac aūt forma. viuit dn̄s ītroducit̃ eius reuerētia ī quātū ē retributrix boni vel vite. q̄a autem ē pluribus moīs cōceptio ṽitatis cū reuerētia. Ideo sunt tot forme iurandi ⁊ nō plures. Ad illud qd̄ obr̄ ꝙ male iuratur

viuit dñs.dõ.ꝙ cũ dr̃. viuit dñs.hic ẽ iura
mẽtũ ꝑ ỽitatẽ ĩ quãtũ ẽ retributrix vite bo
nis.⁊ nõ ꝑ vitã solũ.⁊ ẽt idẽ ẽ ỽitas ⁊ vita
sicut dr̃ ĩ Jo.Ego sũ via ỽitas ⁊ vita. Ad
illud qð obr̃ ꝙ eadẽ sit forma iurandi.cũ dr̃
ꝑ deũ:⁊ cũ dr̃ testis ẽ mihi de⁹. Dõ ꝙ idẽ ẽ
iuramẽtũ quãtũ ad rẽ.qñ iurat̃ per deum ⁊
testis ẽ mihi deus.quia vtrobiq̃ eadẽ ỽitas
ĩtroducit̃.ſ nõ ẽ idẽ quãtũ ad rõnẽ dicẽdi.
vt ẽ dictũ.quia ĩ vno introducit̃ ỽitas vt
pñcipiũ.in alio vt testis. Ad illud quod
querit̃ de istis ꝑpõnibus.ꝑ.⁊ in.dõ.ꝙ hͦ pre
positio.per.aliñ notat habitudinẽ principii
cãlis.⁊ aliqñ habitudinẽ pñcipii certitudi
nis.Et silr̃ hͦ prepõ in.rõe ĝ ꝙ dicũt habitu
dinẽ pñcipii certitudĩs ponũt̃ iste ꝑpõnes
ĩ iuramẽto.⁊ exprimũt̃ ꝑ eas forme iurandi
nõ rõne eius ꝙ notãt habitudinẽ principii
cãlis. Sʒ adhuc differẽter notãt iste ꝑpo
sitiões habitudinẽ pñcipii certitudĩs.quia
per.dicit habitudinẽ pñcipii certitudinis
ad illud qð certificat̃.put.ſ.ỽitas illa egre
dit̃ a pma ỽitate:⁊ cõpat̃ ad illã:sicut per
quã manifestat̃ ⁊ certificat̃.hͦ autem prepõ
.in. dicit habitudinẽ eius: qð certificat̃ ad
ipʒ pñcipiũ certitudĩs.vnde forma iuramẽ
ti exprimit̃ ꝑ hãc prepõnẽ.in. put ipa ỽitas
creata que asserit̃ ĩ iuramẽto in ipa ỽitate
increata cõsiderat̃ sicut ĩ causa. Ad illð
qð dr̃ de diuersitate formarũ iuramẽti ſm
diuersitatẽ tẽporũ dõ ꝙ ante aduẽtum xpi
vigebant duo mala:ↄtra que fũt due forme
iurãdi. vigebat.n.tũc ydolatria. Ad discer
nẽdũ ĝ cultores falsorũ deorũ a cultoribus
ỽi dei data fuit forma iurandi ꝑ viuũ deũ.
h.ſ. viuit dñs.cõtra ydolatras qui iurabãt
ꝑ falsos deos:qui enĩ nõ fũt dii viui . vnde
Dañ.vltĩo.Nũqd ẽ Bel. Deus viuẽs. Itẽ
tũc vigebat ignorãtia iusti^e dei. qua.ſ.ẽ pu
nitor malorũ.Ignorabãt enĩ tunc homines
deũ punire peccata. Uñ Ro.5°. Peccatũ nõ
ĩputabat̃ cũ lex nõ eẽt.Glo.esse imputabat̃
peccatũ supple ante legẽ apud hoĩes. ſ non
apud deũ aput quẽ ĩputabat̃ ĩpune futurũ:
cũ nesciretur iudicaturus. Asserebant enĩ
hoĩes deũ icruciosũ eẽ sicut dr̃ Job 22°.nec
nostra cõsiderat . ſ circa cardines celi pam
bulat.Et ideo apud eũ impune pecã futura
Cõtra ĝ ignorãtiã adduxit lex hanc formaʒ
iurãdi.hͦ faciat mihi dñs.⁊ hͦ addat. ꝑ quã
ostẽditur deũ eẽ punitorẽ maloꝝ.cũ per hoc
certificet de ỽitate. Ideo añ xpi aduentum
tpe legis erãt iste due forme iurãdi. In pñ
mitia aũt ecclesia fuit forma iurãdi.testis ẽ
mihi deus rõne aduẽtus ꝑmi ĩ quo veritas
testificata ẽ ꝑ miracula.ſ duplex est ỽitas.ſ.
ỽitas dicẽtis. ⁊ ỽitas rei dicte:tũc ergo nõ
credebat̃ aplĩs.sicut mõ credit̃.quia tũc in
cipiebat fides ꝑdicari. ⁊ erãt tũc hoĩes infi
deles. Ideo necesse erat tũc ỽitatẽ adduci ĩ
testimoniũ.seu testẽ ipis aplĩs.⁊ iõ dicebãt
testis ẽ mihi deus . ⁊ sic in attestationẽ ỽi
tatis ĩ dicente erat hͦ forma iurandi. testis
ẽ mihi deus. ⁊ ob hͦ ẽt ponit̃ ibi hͦ ꝑnomen
mihi.ſ mõ.q̃a fideles sũt hoĩes totũ relatũ
ẽ ad rẽ:⁊ adducit̃ ỽitas ĩ testimoniũ ỽitatꝭ
rei dicte.⁊ q̃a nũc iõ mõ ẽ forma iurandi:ĩ
qua reuerentia veritatꝭ ĩ quãtũ principium
certitudĩs exprimitur : et ĩ tẽpore moderno
iuratur per deũ.

P Ostea queritur

de forma iurandi: non concessa seu
ꝓhibitaque est quando iurat̃ ꝑ falsos deos
siue ꝑ ydola.Et circa hͦ duo querunt̃. Pñã
an iuramẽtũ ĩ forma nõ cõcessa fcm̃ obligat
Scðo.an peius sit iurare verũ ꝑ falsum
deũ.q̃ȝ iurare falsũ ꝑ verũ deũ.

Quãtum ad primum

sic obr̃ Aug⁹ 22.c.q.i.ad publicolã loquitur
de illo qui iurat ꝑ falsos deos dicens. quia
iurauit ꝑ quos nõ debuit:⁊ cõtra pollicitaʒ
fecit fidẽ:qð nõ debuit . his itaq̃ peccauit.
⁊ vult dicẽ quia iurauit ꝑ falsos deos quod
illicitũ est peccauit. ⁊ q̃a fidem nõ seruauit
peccauit.Ex quo patet ꝙ iuramentum fcm̃
ꝑ ydola vel falsos deos obligat. Cõt̃.sicut
iuramẽtũ ẽ testificatio ꝑmissionis.ita ⁊ vo
tũ.Si ĝ votũ factuʒ.ydolo non obligat.nec
iuramentũ factũ ꝑ ydolum obligat. Minor
pʒ.quoniã si aliqs vouerit se sacrificaturuʒ
ydolo nõ tenet̃ ad sacrificãdum ei.imo si ei
sacrificaret amplius peccaret: ⁊ ĩ vouendo
peccauit.Silr̃ ĝ aliquis iurando per ydoluʒ
peccat: nõ tenet̃ adĩplere illud propter qð
iurauit. Solõ dõ ꝙ iuramẽtũ factum per
ydolũ obligat ipm̃ iurantẽ ad reddendum
Ad qð videndũ:notandũ ẽ.ꝙ ñ silẽ est de vo
to ⁊ iuramẽto.lʒ enĩ ĩ vtroq̃ obliget ỽitas:
tamẽ drñter . quia debitũ veritatꝭ seruãde
deo obligat ĩ voto. Debitũ aũt veritatꝭ ser
uande deo ⁊ ꝓximo in iuramento.votũ enĩ
fit soli deo.vnde qui vouet soli deo ꝓmittit

⁊ non hoī ⁊ soli deo se obligat. qui autem iurat pmittit p̄rio p ip̄az ꝟitatē prima que deus est: p quā firmat suā pmissionē. ⁊ cum ipi ꝟitati debeat reuerētiam ⁊ honorē obligat ipi ad reddendū illud ppter qd ipsum adduxit ī testimoniū. Aliquādo ip̄az cōtēneret. sic g̊ ī voto nō ē nisi vna rō obligandi. Quia g̊ nullū ē debitū hoīs ydolo. io nō est obligatio in voto facto ydolo. quia autem in iuramēto ē duplex rō obligādi. vna eo q̄ adducit ꝟitatē ī testimoniū sue assertiōis: ⁊ hec obligat deo. Alia eo q̄ pmittit proximo cui dēt ꝟitatē seruare ⁊ fidelitatē. dicimus q̄ ī iuramēto facto p ydolum nō ē prima rō obligādi. s. debitū ꝟitatis ydolo: s̄ solū scd̄a. s. debitū ꝟitatꝭ. quia ydolo nihil dēt homo: s̄ p̄rimo dēt seruare ꝟitatē. nō g̊ ppter ydolū obligat. s̄ ppter p̄rimum cui dēt seruare fidē. quia se itendit obligare illi: sic ille qui iurat p verum deum.

Secundo queritur

qd sit peius vel iurare ꝟum per falsū deū. uł falsū p veruz deū. Ad qd sic xx. c q. i. Aug⁹ ad publicolā. Sine vlla dubitatiōe min⁹ malū est p falsos deos iurare ꝟaciter. q̄ p ꝟum deum fallaciter. Quāto enī magis sanctū ē p qd iurat: tanto magis penale ē piurium. Ergo pei⁹ ē iurare falsū p ꝟū deū q̄ p falsos deos ꝟum. Cōtra maius peccatū ē ydolatria q̄ piuriū. Sz q iurat p falsos deos siue ꝟū siue falsum ē ydolatra. q ꝟo falsū iurat p verum deū peierat solū. g̊ peius ē iurare ꝟuz p f̄los deos q̄ falsuz p ꝟum deū. Minor pz p Aug⁹. p qd quis iurat illud amat ⁊ veneraꝛ. ergo quicūq; iurat p falsos deos amat illos ⁊ veneratur: s̄ oīs talis ydolatra ē. g̊ quicunq; iurat p falsos deos est ydolatra. Solō dō q̄ ī iuramēto duo sūt. s. illud qd iuraꝛ: ⁊ rō certitudīs. h̄ ē illō p qd iuraꝛ. Respiciēdo g̊ ad illud p qd iuraꝛ vel asseriꝛ p iuramentū. minus malū ē iurare ꝟum p falsos deos. q̄ falsum p ꝟum deū. quia h̄ asseriꝛ falsum: qd nō ē. ibi veꝝ qd ē. Et sm̄ h̄ loquiꝛ Aug⁹ Cum dicit. min⁹ malū ē xc. Respiciēdo autē ad illud per qd iuratur. quia h̄ iuratur per deum verū. illic per ydolū. sic peius est per falsos deos iurare veraciter q̄ iurare p ꝟuz deum mendaciter

p

Onsequēter que

riꝛ de forma iuramēti ptim ɔcessa parti ā cōcessa: que ē iurare p creaturam. Et circa h̄ querūtur duo. Primo an sit licitū iurare p creaturam: vel nō. Scd̄o qd magis obligat. vel iuramentum factū p creaturas: vel per deum.

Quātum ad primum

sic obꝛ. Aug⁹ sup illud Mat. 5°. Dico vobis oīo nō iurare. neq; p celū neq; p terrā xc. dicē glo. non penitus iurare phibuit: s̄ occasione piurii qd pfectionis ē docuit. supple. s. cum dixit. Nō iurare oīo. qd vero supsticiosū est resecauit cū dixit. neq; p celum xc. Judei enī p angelos ⁊ ierusalē iurātes. ⁊ per elemēta: creaturas venerabāꝛ. qd vero infirmitati ē indulsit: tū dixit. qd aūt his habūdantius ē xc: Ex quo pz quoniā iurare p creaturas est supsticiosū. nō g̊ licitū ē iurare p creaturas.

Itē. xx. c q. i. Pius papa. Si quis p capillū dei vel p caput iurauerit. vel alio mō contᷓ deū suū vsus fuerit. si in ecclesiastico ordīe ē deponaꝛ. Si laycus anathemacizeꝛ: ⁊ si qs p creaturas iurauerit acerrime castigeꝛ. Si quis aūt talē hoīem nō manifestauerit nō ē dubiū quī diuīa cōdēnatione cohercéatur. Iurare g̊ p creaturas ē tātū crimē ut faciat depositionē vel excoīcationē ⁊ diuinā condemnationē. g̊ nō ē licitū. Itē Aug⁹ ī sermone de piurio. cum quis ait p salutē meaz: salutē suā obligat deo. vel cū diꝛ per filios meos opignorat illos deo vt eueniat ī caput illoꝝ qd exit de ore eius. In oī g̊ iuramēto aut deus testis adhibeꝛ: aut creatura deo obligatur ⁊ opignoraꝛ. vt h̄ sit iurare deū. s. testem adhibere. vel deo aliquid opignorare. h̄ ē g̊ iurare p quālibet creaturā. s. creatorē ei⁹ testē adhibē. s̄ q iurat p creaturam nō adhibet deū testē sue assertionis. Itē nō pōt aliquis obligare vł opignorare creaturā deo: cū creatura dei sit. Cū g̊ iurare sit vel deū testē adhibē. vel deo aliqd opignorare. g̊ nō ē licitū iurare p creaturā aliquo mō. Itē Mat. 5° dꝛ. Nolite iurare oīo neq; p celum. quia tron⁹ dei ē xc. Ex quo reliquiꝛ q̄ nullo mō licitū ē iurare p creaturā. Itē iuramētū ē ad testificationē assertionis. sed irrōnabiłe ā pōt testificari. g̊ ā ɔueīt iurāe p creaturā irrōnabilē. Contᷓ. gen. 42° dꝛ. q̄ Joseph iurauit p salutē Phonis. Sz Joseph cōmēdaꝛ ī oībus. g̊ licitū ē iurare p creaꝛ az

Itē Paul⁹ 2ª cor. 2°. Jurauit p creaturam cū dixit. Quotidie morioꝛ p gloriā vestram

fratres. gloriā appellauit illō p qō ordinat
ad gloriā.s.predicationē euāgelii. Iurauit
ḡ p creaturā. quia sicut dic̄ Aug⁹ ibi. Iura
uit apl̄us. Si ḡ ipe nō peccauit. ḡ licitum est
iurare p c̄aturā. Itē q̄tidie iurat̄ i eccl̄ia p
beatā virginem: ꝛ p sc̄tōs: ꝛ per res deo di
catas: ſ oīa ista sūt creature. ḡ ꝛc. Solutio
sup illud Mat. quīto. Dico vobis nō iurare
oīo. Dic̄ glo. Nō iuremus p creaturas ut ve
neremur eas vltra q̄ȝ debem⁹. Nō iurem⁹ p
eas vt viles extimem⁹. vt.s. cum p eas iura
mus nisi iurare existimem⁹. Ex h̄ hab̄et R⁹
quia qui iurat p creaturā. aut credit aliq̄d
numinis eē i creatura. aut iurat p creaturā
itendēs fraudē ꝛ volēs decipe aliū. q̄a.s. nō
credit iurasse. aut iurat p creaturā itēdens
solū ptestari q̄ de⁹ sit p̄ma v̄itas: et auctor
creature. Si p̄mo mō iurat p creaturā. vt.s.
credat aliq̄d numinis ee i ipa: ꝛ itendat ve
nerari creaturā. dō q̄ peccat peccato ydola
trie. Si aūt itēdit fraudē: dicimus q̄ talis
peccat peccato periurii. Si aūt nec intendat
venerari aliqō numē i creatura: nec itēdit
dolū ad p̄ximū: ſ solū intendat protestari p
creaturā: ꝛ in ipsa p̄mā v̄itatē venerari. sic
dicim⁹ q̄ licitū ē iurare p creatura. nec pec
cat qui sic iurat. Et h̄ ē qō dic̄ Aug⁹ xx^a.c.
.q.i. Deus p creaturas iurare p̄hibuit: ne ul̄
more gētiliū aliqō numen deitatis c̄aturis
iesse crederem⁹. vel ne creaturas cōtēptibi
les iudicando p eas p̄missa p nichilo duce
rem⁹. Quidā tamē dicūt q̄ nō licitum sit
iurare p oēs creat̄as sic̄ dem̄ ē. q distiguūt
q̄ quedā sunt creature deo dicate: ꝛ ad cul
tū diuinū mācipate. vt relique sanctorum: et
euāgeliū. ꝛ p has ē licitū vt dicūt iurare. p
alias aūt que nō sūt hu⁹ nō ē licitū. ꝛ h̄ ē vt
dicūt. quia alie nō admittūtur i solēni iura
mēto: ſ iste solū. tamē sicut dicit Aug⁹ cōti
git iurare p q̄lībet creaturā. Vn̄ sup illō
Ro.i. Testis ē mihi deus. dic̄ ipē i glo. Qui
p lapidem iurat f̄lm piurus ē: ꝛ constat q̄ h̄
nō eēt nisi tale iuramētū obligatoriū eēt. n̄
autē obligaret nisi p creaturā talem iurare
cōtingeret. Ad p̄mū qō obiciebat̄ i cōtra
riū dō. q̄ p̄hibitū ē h̄ mō iurare p c̄aturas.
ne.s. in iuratione eas veneremur. vel p eas
dolū vel fraudē intēdam⁹: ſ nō q̄ i iuramē
to facto p creaturā: creatorē deū auctorem
creature p̄testemur: ꝛ ip̄m in creatura vene
remur. Ad sc̄dō dō. q̄ canon loquit̄ con̄
quosdā qui credebāt deū sc̄dm diuinitatē

habere capillos ꝛ caput. ꝛ tales p̄prie sunt
blasphemi. Ad tertiū dō. q̄ iuramētum
duplex ē. quoddā ē assertoriū. quoddā vero
ē īprecatoriū. Iuramētū īprecatoriū est cum
aliquis sibi īprecat̄ penā nisi ita faciat sic̄
p̄mittit. Et dicit Aug⁹ i sermone de piurio
q̄ forma vel rō talis iuramēti ē talis. p salu
tē meā ꝛ filios meos. vnde dicit. cū quis ait
p salutē meā salutē suā obligat deo. vel cū
dicit. p filios meos opignorat eos deo vt h̄
eueniat i caput eorū: qō exit de ore ip̄ius. et
illud ē iuramentū de re futura ꝛ p̄missoriū.
Iuramētū aūt assertoriū ē de re presenti vl̄
p̄terita. cū ḡ assertorie iurat̄ p creaturā: ip̄a
creatura nō adducit̄ vt testis: imo deus q̄
ē auctor creature. vnde in canone. xx^a.c.q.i.
Sciendum est q̄ sancti non tam per creatu
ras q̄ȝ per creatorem creaturarum iurabāt:
nec in creaturis aliud q̄ȝ creatorem ip̄sarū
venerabātur: sicut Ioseph: qui p Pharaonem
iurādo. h̄ in eo venerat⁹ ē q̄ dei iudicio po
situs erat i īfimis. vnde apl̄us. Ro.xiii⁹. oīa
potestas a deo ē. ꝛ sil̄r ad h̄ idē ponit aucto
ritatē i sermone de periurio. vbi dicit q̄ in
omni iuratione. aut deus testis adhibetur
aut creatura deo obligat̄: ꝛ opignorat̄. vt
.s. h̄ sit iurare deū. s. testē adhibe̅ vl̄ deo ali
qd opignorāe. h̄ ē ḡ iurāe p q̄lib; c̄aturā. s.
creatorē ei⁹ testē adhibē. Itē Aug⁹ i glo.
sup illud Ro.i. Testis ē mihi deus. dicit qui
p lapidē iurat falsum piurus ē. quia c̄atorē
deū adhibet testē. Sicut ḡ i adoratione vi
demus q̄ veneratio facta creature semper
refert̄ ad p̄thotipū. i. ad exemplar vt dicit
Io. dam⁹. Sicut veneratio crucis refert̄ ad
ip̄m crucifixū. ita dicim⁹ q̄ testificatio fc̄tā
in iuramēto p creaturas: vt p sc̄tos refert̄
ad ip̄; auctorē oīm: ꝛ iuratō fc̄ā p crucē r̄fer
tur ad ip̄; cuius ē crux. Iurare ḡ p creaturā
ē creatorē ei⁹ testē v̄itatꝭ adducē. Ad illō
h̄o qō obicit q̄ nullus pōt creaturā deo obli
gare dō. q̄ ille qui iurat p creaturā nō obli
gat vel opignorat illā deo. S; bonū qō ex
creatura pcipit deo obligat ꝛ opignorat. ut
.s. in illo bono puniat̄ nisi eueniat pro quo
iurat. ꝛ h̄ vult dicē Aug⁹. cū dicit Cū quis
iurat p filios suos. vl̄ p salutē suā opignorat
hoc deo. i. bonū suū qō habet ꝛ pcipit i illis
quia qui iurat p filios suos iurat p creaturā
i qua habet consolationē. ꝛ ita bonū pcipit
ex ea. non ḡ obligat creaturā; deo p̄cise sed
bonū suū. Ex h̄ p; solutio ad illā rationem

que ē. ꝙ irrōnabilia nō possūt testificari: ñ enī creatura testificaꝶ qñ per ipā iuratur imo deus qui est creator ipsius creature: ad ipm testificatō rferꝶ. alioqn ñ eēt iuramētū

Ad quartū silr patet solō. nam pꝛohibuit dñs iurare p creaturas: ne. s. diuinū numen in eis venerareꝶ hoīes. vel ne dolū iurādo p eas itēderēt. Et h ē qḋ dicit Jero. iudeis. quasi paruulis concessū fuit iurare p creatorē. pceptū vt si iurare cōtigeret nō nisi p creatorē iurarēt: nō p creaturā. quia iurantes p angelos ꝛ elemēta creaturas venerabātur honoꝛe. et meliꝰ erat h exhiberi deo ꝙ creaturis. Infirmis ḡ illud pꝛohibuit. Sanctis ꝯo qui ī creaturis creatorē venerabāꝶ tātū nō pꝛohibuit. Uñ Joseph p salutē pharaonis iurādo h dei iudicio in eo veneratus ē q̄ positꝰ erat ī ifimis. Xp̄s ꝯo p creaturas ita iurāe pꝛohibuit: ne uel aliqḋ diuinū ī eis credereꝶ: p q̄ reuerētia eis debereꝶ: vel ne p eas iurātes falsū homines se iuramento teneri non putarent.

Postmodum queri

tur qḋ iuramētū magis obligat. uel qḋ fit p creatorē. vel qḋ fit p creaturas. Ad qḋ sic Augꝰ ad publicolam. Et ī canone zz .c.q.i. Quāto p qḋ iuraꝶ magis sāctū ē. tanto magis ē penale piuriū. Sz magis ē sāctus imo ī infinitū ē sanctioꝛ deꝰ ꝙ creatura. Ergo magis ē penale piuriū: quādo iuraꝶ falsum per deum: ꝙ quando iuratur falsum per creaturam. Sz nō ē magis penale piuriū: nisi qa magis obligat iuramentū. ḡ magis obligat iuramētū factū p deū ꝙ p creaturā. Cōtra zzᵃ. c q. i. Duplr reus est qui p creaturas iurat mēdaciter. qui ꝛ cōtꝛ pꝛohibitionē iurat p qḋ sibi iurare nō lz: a q̄ peccato ē imunis: qui non nisi p creatorē iurat ꝛ pximū dolo capit: qḋ facit etiā p creatorē mēdaciter iurās. Si ḡ duplex ē reatus ī illo q iurat fl̄m p creaturā: a quoꝝ vno imunis ē qui iurat falsū p creatorē. grauiꝰ ē piuriū factum per creaturā ꝙ factū p creatorez. Sz nō ē grauiꝰ piuriū: nisi quia magis obligat iuramētum Ergo ꝛc. Itē ille qui iurat p creaturaz nō iurat p ipā3 solā. Sz ēt p eius creatorē deum. Ille enī q iurat p creaturā deū auctorē iliꝰ creature testē iuocat. Sz maioꝛ ē cōtemptus ī illo qui cōtempnit creaturā ꝛ creatorē ꝙ ī illo qui solū alterū contemnit. Cuz ḡ omnis piurās contemnat illud p qḋ iurat: maius ē piuriū vnde contemniꝶ deꝰ ꝛ creatura. ꝙ vnde contemniꝶ deꝰ solꝰ. grauiꝰ ē ḡ piuriū factū p creaturā ꝙ p deū. Itez ad solēnitatē iuramenti addiꝶ iuramētū p creaꝶas quia asportātur reliquie sāctoꝝ ꝛ euāgeliū: p que iuraꝶ solēniter. Sz iuramētū solenne magis obligat. Si ḡ illud fit per creaturas iuramētū p creaturas maxīe obligat. Juxꝶ h queriꝶ. vnde h ē: ꝙ violatio iuramēti solennis facit irregularē. pꝛopter h enī videꝶ ꝙ ipm maxīe ligat. Solo dō: ꝙ grauius ꝛ fortiꝰ ē iuramētū factū p deū ꝙ p c̄aturas: ꝛ magis obligat sm ꝙ diē Augꝰ. in canone zzᵃ. c. q. i. Si tāto magis piurium penale est quāto sāctiꝰ ē illud p qḋ iuraꝶ. Apparet ꝙ ꝛ si p creaturā mēdaciꝶ iurās duplr peccet. grauioꝛi tamē se sbiciꝶ pene: qui p c̄atorem iurat mēdaciter. Et iterū Jo. crisoꝰ. ultima di. 3ᵒ sup matheū h confirmat. Si q̄ causa fuerit modicū videbiꝶ facē q iurat p deū. Qui ꝯo iurat p euāgeliū: maius aliqd fecisse videꝶ. ita opponit ipse scḋm quosdā: s posꝶ rñdet dicēs. qbꝰ dō ē stulti scripꝶe pꝛopꝶ deū facte sūt: ñ deꝰ pꝛopꝶ scripꝶas. Ita c̄ature facte sūt pꝛopꝶ dm. Ex q̄ vult hr̄e ꝙ maiꝰ ē iurāe p dm ꝙ p creaturas. Ad illud qḋ pꝛmo obicit. ꝙ duplr reus ē qui p creatura iurat mēdaciꝶ. dō. ꝙ h nō dꝶ de quocūq iurāte p c̄aturaz: s de illo qui in illo iuramēto c̄aturā intēdit venerari tāq habēte aliqd diuinū in se. et qui etiaz cū h pximū dolo capit. ꝛ iō dicit canon: ꝙ iurat p qḋ nō ē iurādū. tūc enī iuraꝶ p qḋ nō licet. qñ iuraꝶ p creaturā venerādo ipam tāq diuinā. Ad illud qḋ scḋo obꝶ dō. ꝙ bōitas creatoris vt ī se ē excedit ī infinitū bonitatē eiꝰ put habet eē ī c̄aꝶa Uñ psal. Confessio eiꝰ. i. laus eiꝰ sup celū et terrā. i. plusq de ipa in creaturis appareat. Ideo sanctiꝰ est cū iuraꝶ p creatorē i se ꝙ p creatorē ī creatura: ꝛ fortius ē iuramētum.

Ad 3ᵐ dō: qḋ obꝶ. ꝙ iuramētū p c̄aturas addiꝶ ad solēnitatē dicēdo. ꝙ cōpādo simplicē formā iuramēti sīplr plus ē h ꝙ illō. Sz cōpando iuramētū factū p deū: ꝛ cum h addito iuramēto p creatura ad iuramentū factu p solū deum: bene concedo ꝙ plus est illud ꝙ istud. Quāto enī crescūt plus solennitates: vt cū iuraꝶ p crucē reliquias: ꝛ euāgelia. tanto magis maiꝰ ē iuramētū: non tñ ē maius iuramētū p creatura ī se: ꝙ c̄atorē: imo ecōuerso. licet maius sit iuramētum et solēnius collectū ex iuramēto p deum ꝛ per

creaturā. q̄ iurmētū factū p deum solum.
Ad questionē vltīo factā dō. q̄ uiolatio iuramēti solēnis: facit irregularē rōne infamie. Infamia enī facit irregularē. Oportet enī eū qui debet ad sacros ordines accedē: habē bonā famā cōmunem. Vñ aplūs. i. ad Thi. 3° dicit. q̄ oportz ordinādos maxime in p̄latiōe hr̄e bonū testimoniū ab his q foris sūt. et de diaconib⁹ dicit ibidez. q̄ sīt nullū crimē habētes ⁊ ad Thi. p̄ p̄cipit ip̄e aplūs Tyto vt cōstituat presbyteros ⁊ disponat quales debent eē: quoniā sine crimīe debēt eē. rōe g̊ infamie euenit illa irregularitas.

d

Einde queritur

de comitib⁹ iuramēti ⁊ obligatiōe. ponunt aūt tres comites. s. iusticia ⱽitas et iudiciū seu discretio. Et h̄ dicit Jero. sup Jere. 4°. ⁊ 22ª. c. q. 2ª habet h̄. Aīdauertēdū ē q̄ iusiurād hos habeat comites. ⱽitatē. iudiciū ⁊ iusticiā. Pro g̊ q̄rit de comite iusti°. Scdō de comite iudicii. Tertio de comite ⱽitatis. Quarto an positis istis vniuersaliter sit obligatoriū iuramentū.

Circa primum queri

tur. vtrū si desit iusticia sit obligatoriū iuramētū. Ad qd sic 22ª. c. q. 3ª. Aug⁹ in sermone de decollatione Jo. bap. Jurauit temē David: s̄ n̄ īpleuit iurationē maiori pietate duct⁹. Ecce David sāctus. iuramēto quidez sīstrict⁹ nō fudit sāguinē hoīs. s. ap̄i⁹ Nabal de cui⁹ sāguīs effusiōe iurauerat. Sz eū slm iurasse negare quis poterit! Ecce ī illo iuramēto quo iurauit David occidē Nabal: non erat iusticia: ⁊ p̄pter h̄ nō īpleuit. Sz David sanctus ē ⁊ in h̄ cōmēdat. g̊ bene fec̄. Ergo nō renet hō ad iuramētū illicitū: seu in quo deficit iusticia implendū. Tale g̊ iuramentuz nō ē obligatoriū. Itē canō Isidori 22ª. c. q. 4ª. In male promissis rescinde fidem. In turpi voto muta decretū. qd icaute vouisti ne facias. Impia g̊ ē p̄missio que scelere adīpletur. p̄missio g̊ facta de īiusto nō obligat Juramētū g̊ ī quo deficit iusticia nō ē obligatoriū. Cōt Josue iurauit pacē cū gabaonitis: ⁊ q̄ nō occideret eos. ix. Josue. Sz illd iuramētū fuit īiustū. quia oē iuramētū in q̄ iurat cōtra dei p̄ceptum ē īiustū. g̊ iurauit īiuste. Q̄ iurauerit contra dei p̄ceptum pz. qa dn̄s p̄ceperat illi: q̄ occideret oēs habitatores terre p̄missiōis: ne īterficeret filios ysrael. sicut habet deut. 6°. Ip̄e aūt iurauit cōtrariū gabaonitis qui simulauerūt se venire de terra lōgīqua. ⁊ tamē erāt de terra p̄missionis. g̊ iurauit cōtra p̄ceptū dei. Fuit g̊ īiustū iuramētū. Sz ip̄e iuramēto isto obligabat. g̊ iuramētū ī q̄ deest iusticia est obligatoriū. Q̄ aūt obligaret isto iuramento pz 22ª. c. q. 4ª. Ambrosi⁹ i li. de officiis loquens de iuramēto facto Josue gabaonit. Jes⁹ tn̄ pacē quā dederat reuocādā n̄ censuit. quia firmata erat sacramēti religiōe. ne duz alienā p fidē redargueret: suā fidē solueret. Sol uisset igit suā fidē: si n̄ tenuisset qd iurauerat. illud g̊ iuramētū ip̄m obligauerat. Itē Grān⁹ 22ª. c. q. 4ª. Aliū iuramēto deē iusticia velut cū quispiā post votū castitatis ducit vxorē iuramēto firmās nūq̄ ab ea se discessurū: qd quāuis illicitū sit. quia iusti ª p̄bat sibi deesse. tn̄ auctoritate Aug⁹ p̄cipit seruari. Ex quo pz q̄ iuramētū illicitum in quo deest iusticia ē obligatoriū. Sz cōt p̄mā rōnem que ē de gabaonitis obr̄ quia videt q̄ iuramentū qd fecit gabaonitis Josue non obligauit eū. Ro. 13°. Oīs aīa potestatibus sublimioribus sbdita sit. Ex quo accipitur q̄ factū īferioris nō soluit mādatū superioris g̊ nec iuramētū Josue soluit mādatū dei de interfectione gabaonitarū. g̊ si non īterfecit eos peccauit. Juramētū g̊ suū n̄ obligabat eum. Silr̄ obr̄ cōtra illud qd dicit de auctoritate grani. quia videt q̄ ille qui prius vouit castitatē: ⁊ post iurat contrahē se matrimoniū cū aliqua. ⁊ cū ea permāsurū non obligat illo iuramēto. p̄s. Vouete ⁊ reddite Si g̊ prius vouit castitatem q̄ iurauerit cōtrahē matrimonium tenet reddē ⁊ implere votū. Juramētū g̊ sequens nō soluit votum p̄cedens. Itē obr̄ nam dic̄ Aug⁹. q̄ meretrix iurans se seruaturā fidem suo lecatori. iurando ⁊ adherendo suo lecatori mala est: peior autē iuramētū nō obseruando. g̊ iuramētū illicitū obligat. Item dicit Aug⁹ q̄ raptor q iurat se diuisuruz spolia cū aliquo magis peccat: si totū r̄tineat: q̄ si diuidat. g̊ 7c. Solō dō s̄m qd dr̄ 22ª. c. q. 4ª. auctoritate Bede sup Mat. Si forte nos īcautius iurare cōtigerit: ⁊ obseruatū iuramentū in peiorē ⱽgat exitū. libere illud salubriori consilio mutandū nouerim⁹: ac magis instāte necessitate peierādū vobis: q̄ pro vitando piurio in aliud crimen grau⁹ eē ⱽtendum. Deniq̄ iurauit David per deum occidere

Nabal.Sz ad pmā itercessionē Abigail pru
dēter fcē:mox remisit minas reuocauit ensē:
nec aliqd culpe se pro tali piurio cōtraxisse
voluit.scd; h ḡ dō φ cū iurat aliqd iniustū
i cui⁹.s.executiōe iniusticia ē:nulla est obliga
tio. Ad pmū ḡ qd obr̄ de iuramēto Josue
gabaonitis distīguendū:φ aliqd ē iniustum
quia phibitū.aliquid phibitū quia iniustū
phibitū qa iniustū ē: qd de sua natura vici
osū ē vt adulteriū ⁊ fornicatio.Juramentū
aūt de talibus faciendis nullo mō ē obliga
toriū:⁊ h quia deest comes iuramēti:qd est
iusticia.Jniustum ꝟo quia phibitū:qd de se
erat licitū.Sz ex phibitiōe factū ē illicitum
vt Adae cōmedere de ligno sciētie.Cum aūt
iuramētū fit de talibus distinguendū.quia
aut iurando sic seruat intentio phibentis:
aut iuratur cōtra intētionē phibētis.Si cō
tra intētionē nō ē obligatoriū:nec licitū qa
deest comes iuramēti iusticia.Si ꝟo seruat
intētio licitū ē et obligatoriū quale fuit iura
mētū Josue factū Gabaonitis. Jurando em
cū eis fedus ⁊ nō iterficiēdo: seruauit intē
tionē diuine phibitionis.Nā itentio phibi
tionis:que habet deut 7°. Ubi precipitur φ
occiderēt habitatores terre pmissiōis fuit:
ne si dimitterent viuētes iterficerēt filios
ysrael ⁊ auerterēt a diuino cultu. vbi dicit
Dei cuties eos vsq̄ ad interitiōez:nō ini
bis cū eis fedus. ⁊ sequitur.nec filiā illius
accipies filio tuo. quia seducet filium tuum
ne sequat me. Dō ḡ put dicit Ambro⁹ in li.
de officiis.Mulctauit eos Josue meliori mor
te.s.obsequio ministerii vt esset clementior
sentētia:ſ diuturna . Licet ḡ nō esset occisi
morte nālī que ē i separatiōe aīe: a corpore.
Sūt tamē occisi:morte legali:que ē seruit⁹.
Seruitus enī ē mors interpretatiua. Jnt̄ptat
enī mors scdm leges seruata ītētiōe phibi
tionis diuine.quia neminē possit cōrumpē
seruituti additi . Ad scdm ꝟo qd obr̄ de
auctoritate Gratiani.de iurēte post votum
castitatis:⁊ ducēte uxorē. Distiguēdū inter
votū castitatis simplex.⁊ solenne . Nā si so
lenne : ipedit matrimoniū cōtrahēdū:⁊ di
rimit cōtractū:⁊ euacuat iuramētū. Si sim
plex impedit cōtrahēdū : ſ nō dirrimit con
tractū.vnde illud qd dicit Grān⁹ de illo φ
post votū castitatis ducit vxorē iurans se
nūq̄ ab ea discessurū.qd iuramētū seruari
pcipitur. Jntelligēdū φ h nō ē rōe vinculi
iuramēti.Sz rōe vinculi matrimonii:qd nō
dirimit simplex votū:⁊ ita p accidēs. Ad
3ᵐ dō φ iuramē⁹ meretrici pti ē licitū.pti ē
illicitū.Cū.n.iurat se fuatura fidē lecatori.
iurat se adherē illi ⁊ nō alii.quātū ad h qd
ē adherē illi illicitū est nec obligat. quātum
ad h qd ē nō adherē alii licitū ē ⁊ obligat.
vnde trāsgrediendo peierat . Eodē mō dō
de illo qui iurat se diuisurū spolia iurat se
retenturū partē.⁊ quātū ad h illicitum est:
⁊ nō obligat.⁊ iurat ñ retinē totū. ⁊ quātū
ad h licitū ē ⁊ obligat. nullū ḡ iuramentū
i quātū ē de illicito et iniusto ē obligatoriū.

Deinde queritur de

comite iuramēti qd ē iudiciū.Circa qd q̄rit
de illo qui iurat se nūq̄ intraturū rligionē.
Nā cōstans ē φ iste indiscrete iurat.verum
tali iuramēto obliget. Ad qd sic zz .c.q.
4ᵃ .Grān⁹.Si aliqs a parētibus coactus:vt
tonsurā clericat⁹ vel religiōis habitū susci
piat:se neuerū facturū iuramēto firmauerit
h quāuis aliquibus videat reprehensibile.
quia opus caritatis iuramēto nō facturū se
pmisit . nulla tamē auctoritate seruari phi
bet.quia ⁊ si nūq̄ clericatus tonsurā ul reli
gionis vestē suscipiat.nō tamē iō min⁹ salu
tē pmereri valet.Ex quo arguit si nulla au
ctoritate h iuramētū seruari phibet.ḡ hoc
iuramētū obligat. Ergo si religionē intrat
peierat. Itē ponam⁹ φ h ex h φ cognoscat
suā infirmitatē. ⁊ credat φ sic de Loth dr
geñ.xix. facilius saluabit in segor. i.in pnīa
pua: q̄ in mōte religiōis iuret se nō intratur
religionē Cōstat φ iurat licitū: ⁊ cū indicō
sicut videt ḡ obligat. Cōtra quicūq̄ iurat
se non facturum aliquid quo expeditior sibi
via preparat ad beatitudinē iurat cōt aīe
salutē.Sz nō pōt hō se obligare ad hec q̄ sūt
cōtra aīe salutē.cū ḡ nō itrare religionē sit
tale:nullus poterit ad h iuramēto se obliga
re. Itē si dicat φ nō ē cōtra salutē aīe. qa
sine h ē salus. Ad h obr̄ φ nullū iuramē
tū cōtra cōsiliū dei pōt obligare:ſ istō ē tāle
ḡ non pōt obligare . Solō scd, qd dr̄ zzᵃ.
.c.q.4ᵃ. Φ iuramētū illicitū multiplr ītelli
git. Est enim illicitū ex eo φ iurat.alqñ ex
mō iurandi. Aliqñ ex cā extra veniente.Ex
eo φ iurat tūc illicitū ē quādo id qd iurat
in sui natura viciosum ē. vel vitā adimēs
vt adulteriū ⁊ homicidiū et his similia.vl
reparari non pmittens veluti cum inimico
ad pacem non redire. indigēti misericordit

nō ſubuenire:iſta quia ꝯſpicuā hꝫ̄t in ſe ĩ iuſticiā ſi iuramēto firmet̃ ſuari nō debꝫ̄

Ex mō ꝟo iurādi:illicitū iuramentū eſt qñ incōſiderate ⁊ incircūſpecte aliquid iurat̃:quo nec corꝑalis:nec ſpiritualis ſalus adimit̃: ⁊ ſine quo vtraqꝫ ſalus reparari: ⁊ vita ꝯſeruari valet: veluti cū aliquis iurat ſe nō intraturꝫ religionē. Ex cauſis ꝟo ꝯ̃uenientibꝰ illicitū iuramētū eſt. veluti cū aliquis pꝰ votū caſtitatis iurat alicui ſe habiturꝫ eā in ꝯiugem. ꝯiugem nāqꝫ habere in ſe ipo malū non eſt: ⁊ tñ huic ex voto ꝑnitioſū eſt. In his duobꝰ caſibꝰ dicꝫ̄ Gratianꝰ. ꝙ iuramētū: ⁊ ſi illicitū ſit: tamē ſuari nō ꝓhibet̃. Tñ doc. in hac parte corrīgūt Gratianū. Uñ de illo qui poſt votum caſtitatis iurat alicui ſe habiturū eā in cōiugem. ſi ſimplex fuerit votū pꝰ ꝯtractum matrimoniū. rōne matrimonii iuramētum ſuare nō ꝓhibet̃. Si autē nō fuerit ꝯtractū: iuramētū ſuare ꝓhibet̃ ex hoc ꝙ dicit Uouete ⁊ reddite. Ad illud ꝟo qꝺ dicit de iurāte. ꝙ nō intrabit religionē dicunt quia ⁊ ſicut iuramētū ſuare nō ꝓhibetur ita etiā nec iuramētū ſuare ꝑcipit̃. Unde tale iuramētū nō obligat: quia tū ſit factū in detrimētū caritatis: ꝯ̃uit iuramēto iudiciū. Ad illud ꝟo qꝺ obicit. ꝙ tale iuramētum eſt licitū. diſtinguēdū ꝙ licitum duobꝰ modis eſt. Eſt enī licitū expediens ⁊ licitū nō expediens. 1ª ad Cor. 6°. Oīa mihi licēt: ſꝫ nō oīa expediūt. Licitū expediēs ē qꝺ hoīeꝫ ꝓmouet ad meliꝰ. Licitū ⁊ nō expediēs qꝺ īpedit ꝓmotōꝫ ad meliꝰ. Juramētū de licito ⁊ expedienti: ē obligatoriū. Juramētū de licito: ſꝫ nō expedienti nō eſt obligatoriū: quale eſt iuramētū de nō intrando religionē. Uñ ſꝫᵐ regulā Bede nō ē obſuandū. Oē enī iuramētū qꝺ obſuatum in deteriorē ꝟgit exitum libere ſaluꝑiori ꝯſilio mutandū eſt.

Deinde queritur de comite iuramēti qui eſt veritas. Querit̃ ḡ ſi in iuramēto deſit ꝟitas. vt in illo q iurat in dolo vtrꝫ obliget. Ad qꝺ ſic. Periuriū nō ē obligatoriū. Sꝫ iuramētū qꝺ fit abſqꝫ ꝟitate eſt ꝑiuriū. ergo nō eſt obligatorium ꝙ aūt tale ꝑiuriū ſit tale iuramentū. Probat̃ multis modis. primo auctoritate Aug. ſup pſalm. Dñi eſt terra. In dolo iurat qui alr̃ factuꝰ eſt q̃ ꝓmittat. cum ꝑiuriū ſit ne quit̃ decipe credētes. Itē Jero. ſup Jere. Qui falſū iurat mētit̃. Mētiēdo aūt iurare nihil aliꝺ eſt q̃ ꝑiurare. ḡ cū ſic iurare ſit ꝑiurare nō vr̃ obligare. Con. Iſidor. Quacūqꝫ arte ꝟboꝝ quis iurat. deꝰ ita accipit ſicut ille cui iurat̃ intelligit. Cū ḡ ille cui iurat̃ ītelligat iurantē in dolo obligari obligat̃. Preterea ſi tale iuramētū non obligaret ex dolo reportaret lucꝝ. Dolꝰ aūt nemini dꝫ patrocinari. Relinquit̃ igit̃ ꝙ q̃uis ꝟitas deſit cū iuramēto. nihiloīnus eſt obligatoriū. Itē querit̃ que ſit rō ꝙ exigant̃ tres comites in iurādo iuſticia iudiciū ⁊ ꝟitas. Ad ꝑmū dꝺ. ꝙ iuramētū ſit duplex. aſſertoriū ⁊ ꝓmiſſoriū. Aſſertoriū iuramētū ē qñ iurat̃ de p̄nti aliqꝺ eſſe vel nō eſſe. vel de p̄terito aliqꝺ fuiſſe vel nō fuiſſe. Promiſſoriū ꝟo cū iurat aliquis de futuro ſe facturꝫ aliqꝺ vel nō facturꝫ. Cum aūt querit̃ de obligatione iuramenti dꝫ referri ad ꝓmiſſoriū rōne cuiꝰ tenet̃ iurans ad aliquid faciendū. vel nō faciendū in futuro. Juramētū ḡ aſſertoriū: cū deeſt ꝟitas non obligat ad aliquid agendū. nec alio mō niſi obligatione reatꝰ. Cū obr̃ ḡ de iurante in dolo. referendū eſt ad ꝓmiſſoriū: tñ diſtinguēdū. Ad illud qꝺ obicit periurium non obligat. ꝙ ꝑiurium aliqñ dicitur falſi iuratio. aliqñ ꝑuerſa iuratō qñ. ſ. iurat̃ illicitū. aliqñ ꝟo trāſgreſſio iuramēti. Itē falſa iuratio dr̃ duobꝰ mōis ſ. falſitate iurantis: vel eiꝰ qꝺ iuratur. Hic aūt accipit̃ falſa iuratio ꝓ falſitate iurantis que eſt duplex in aſſerendo ⁊ in ꝓmittēdo. In aſſerendo falſa iuratio nō obligat niſi in obligōe reatꝰ. In ꝓmittēdo falſa iuratio obligat ad executionē ꝓmiſſi: dūmō ſit licitū ⁊ expediēs. Peruerſa ꝟo iuratio cū. ſ. iurat̃ illicitū q̃ñ obliget. ⁊ q̃ñ nō. dictū eſt ꝑus. Trāſgreſſio ꝟo iuramēti nō vr̃ obligare: niſi obligatione reatꝰ: q̃ñ dicit̃ ꝓprie ꝑiuriū. Aliis ꝟo modis dr̃ ꝑiurium īterꝑ̄tatiue. Cū ḡ dr̃ nullū ꝑiuriū obligatoriū eſt. ꝑ hanc diſtinctionē pꝫ rñſio. Ad vltimū ꝟo dꝺ. ꝙ ſicut dr̃ Jere. 4°. Jurabis viuit dñs in ꝟitate ⁊ iudicio ⁊ iuſticia ꝙ tres comites debēt eſſe in quolꝫ iuramēto ⁊ hac rōne. Nā iuramētū dꝫ eſſe ordinatū tū ex pte iurātis. tū ex pte eiꝰ qꝺ iurat̃. tū ex pte cāe ꝑ qua iurat̃. Ex pte iurantis comes iuramenti dꝫ eſſe ꝟitas vt aſſerendo credat eē verꝫ qꝺ iurat ⁊ ꝓmittēdo ꝓpōat

se factur᷑ qd iurat. Ex pte ei⁹ qd iurat᷑ dʒ eē comes iusticia: vt illud qd iurat᷑ licitū sit ⁊ iustū. Ex pte ꝺo cāe ꝑ qua iurat᷑ dʒ eē comes iudiciū: vt. s. cū cā rōabili iuret. s. cā ꝺo ⁊ discretione iudicii nō iuret.

Sequitur inquire

re. vtr᷑ omē iuramētū qd hʒ istos tres comites sꝑ sit obligatoriū. Et q̄rūt duo. Primū vtr᷑ iuramētū spontaneum hoc mō factū sꝑ obliget. Scdʒ vtr᷑ iuramētū coactū sic factū obliget.

Circa primum poni

tur casus de illo qui iurat se nūq̄ʒ futurum epm. Nā cōstat ꝙ iurat licitū: et tale ꝓpt qd mlti sunt laudabiles. Laudabile enī est exē° dni honorē oblatū fugere Jo. 6. Itē iurat discrete q̄a propt cām expedientē; et vtilē. Elegit enī securius quis securius est locū hūilē tenē q̄ʒ ꝑ ardua dignitatū icedē maxie posito ꝙ ipe credat se nūq̄ʒ posse sufficere ad tegendū episcopatū. Itē iurat de q̄ntū in se ē. firmit᷑ ei credit ⁊ ꝓpōit nū q̄ʒ futurū epm. Cū ergo iuramētū istius habeat tres comites erit obligatoriū q̄a dem ē deu. 6⁹. Reddes dño iuramēta tua. Itē quidā fecerat tale iuramētū: postea elect⁹ ē in epm. gg. papa fecit iquiri. vtrū tale iuramētū fecisset hoc aūt esset supfluum nisi iuramētū illud obligaret. Cōtra sup deut. 25⁹. in lege de accipiēda vxore fris d̄fūcti sn liberis. Dicit Aug⁹ qui curā alendorum sbditorū renuit. discalciati opprobriū sustinebit. Nō eī vult suscitare semē fris defūcti. i. adest christi. sed nō sustiebit opprobriū nisi propt pctm̄. Peccat igit᷑ talis renūciādo epatū. g̃ ⁊ iurādo. Itē Aug⁹. Ocium sctm̄ q̄rit gratiā vitatis. negotiū sanctum suscipit necitas caritatis. si g̃ necitas ē suscipere: iurare ꝙ non suscipiat nō erit obligatoriū. Ad h̄ rn̄dēt ꝙ iuramētū illud nō habuit comitē iudiciū: si quocūq̄ casu cōtigēte iur suerit se nūq̄ʒ futurū epm: nō eī fuit discretū neq̄ piū vsqueq̄ʒ. si ɔtigeret ꝙ nullus īueniret᷑ sufficiens adeo sicut ipe qui sic iurauit: ⁊ iō nō ē obligatorium simplicit᷑. Vn̄ distiguūt: aut cū talis eligit᷑ ⁊ īuenit᷑ ali⁹ sufficiēs: ⁊ tūc obligat᷑ sʒ nō suscipe: aut nō iuenit᷑: ⁊ tūc petita dispensatiōe a supiori de facto iuramēto dʒ suscipē tñ ī h̄ casu ꝓpt religiōē iurameti co-

ct⁹ mādato supioris deberet suscipe ⁊ si posset fieri sine scādalo ecclesie. Et ꝑ h̄ rn̄det ad p̄ᵐᵘ. Ad illud qd obicit᷑ de īquisitiōe gg. Dicēdū qd h̄ ē factū propt scandalū ⁊ quia p̄ter illū ali⁹ īueniebat᷑ dign⁹ epatu. Sʒ ad h̄ obicit᷑. n. s. tal iurat licitū ⁊ expediēs g̃ iurat discrete. g̃ obligat᷑ ꝑ tale iuramētū: seu īueniat᷑ aliquis: seu nō. Ad hoc dd. ꝙ sicut licitū dr̄ dupl'r. s. licitū simplicit᷑ quod nullo iur᷑ ꝓhibet᷑: ⁊ licitū ex cā qd ex dispensatione licitū est: vel instātia necessitatis vt fuit dd̄m licitū comedē panes ꝓpōnis. sic͡ habet᷑ Math. 12. Sic expediēs dr̄ duob⁹ modis. Expediens simplr ꝙ ⁊ q̄tum ad se: ⁊ quātū ad aliū ꝓmouet in melius. Et expediens in cāu dd. ergo ꝙ iurans se nō futur᷑ epm. si ex ɔsideratōne piculi ⁊ sue insufficientie iuret qd iurat. Est expediens ex cā s. in ī cāu: nō tñ simpliciter expediens: quia nō expedit quoq̄ʒ cāu ɔtingente: nec expedit vlr quo ad se ⁊ alios posito ꝙ ali⁹ nō inueniret᷑ sufficiens. Itē dubitat᷑ circa hoc in caibus aliis. Primo cū vniuersitas alicui⁹ ciuitatis vel collegii iurat aliquid ⁊ mortui sunt iurantes. Queri᷑ vtr᷑ successores iuramēto antecessor᷑ ligent᷑. qd vr̄. quia succedūt in vtilitate ⁊ honore collegii. ergo ⁊ in onere: sic͡ filius qui succedit in hereditate paterna. que est obligata debito. tenet᷑ obligationi. ergo ⁊ isti pari rōe tenebūt᷑ iuramēto. Itē dic͡ decretalis. ꝙ obligationes antecessor᷑ trāseūt ad successores. Itē dicit canon. 7. c. q. i. Q̄ idē est popl⁹ in successorib⁹ qui ⁊ ī antecessorib⁹. ergo ⁊ eadē obligatio. Cōtra obligatio iuramēti nō ɔtrahit᷑ nisi ex ꝓposito ⁊ ɔsensu ꝓprio. Si g̃ successores nō ɔsentiunt in hoc qd iurauerūt antecessores nō obligabūt᷑. So. est obligatio personalis ⁊ obligatio realis. Realis obligō trāsit ab antecessorib⁹ in successores in illa re. quia res trāsit cū suo onere. Personalia ꝺo obligatio nō trāsit in aliū: quia illā facit ɔsensus ꝓprius. Quia ergo obligō iuramēti est ꝑsonalis. iō nō trāsit ad successores q̄tum ad piculū ꝑiurii: q̄uis trāseat obliga° vel ꝓmissio rei que attendit᷑ in onere rei.

Itē ponūt aliū casum d̄ illo qui iurauit in generali se seruatur᷑ statuta in ecclesia sua edita. Postea fit nouū statutū. querūt᷑ g̃ si ex iuramento oblige᷑ ad statutū. Nā generaliter iurauit se seruaturum statuta

ecclesie ꝛ hoc est statutũ. q̃ ꝛc. Ad ỽ do-
q̃ si in iurãdo intẽdebat tm̃ de statutis p̄-
teritis: nõ obligaf ad futura. Si ỽo intẽde-
bat tã de p̄teritis q̃ de futuris obligatur
Intẽtio enim obligat.

Sequitur querere
vtꝝ coactũ iuramẽtũ obliget p̄baf q nõ.
Nã dicit Greg⁹. Coacta seruitia deo nõ pla-
cẽt. Itẽ dicit lex qd fit iusti metus cã. ra-
tũ nõ habeo. Itẽ si aliquis iurat aliquid
cã metus mortis: nõ dꝫ ratũ esse iuramentũ.
Itẽ violẽtia nõ dꝫ iuuare eũ: qui cogit
iurare. ergo si iurãs p̄pter metũ mortis p̄-
misit se aliquid datuꝝ ei nõ tenef. Itẽ
dicit Aug⁹. Iuramẽtũ nõ põt eẽ vinculuꝫ
iniquitatis. Itẽ. 58. Ysa. Dissolue colliga-
tiones impietatis. Con. Dicit Aug⁹ q co-
acta voluntas: voluntas est. ergo coactum
iuramẽtũ: iuramẽtũ est. Item Math. 5°.
Reddes dño iuramẽta tua. Itẽ quidaꝫ
ꝯsuluit Alexandꝝ papã de quodaꝫ coacto
iuramẽto: ꝛ r̃ndit nõ debis me auctorẽ per-
iurii. q̃ iuramẽtũ illud obligabat. Item
quidã coact⁹ iurauit ꝯcubine sue q eã du-
ceret in vxorẽ. ꝛ q de cetero nõ exhiberet
parentes suos. ꝯsultus fuit sup hoc Aug⁹ ꝛ
dixit de ꝯsilio Ambrosii. q matrimonium
teꝫ: ꝛ q peniteret de residuo: videlicet de eo
q iurauerat: q de cetero non exhiberet
parẽtes suos. R̃⁹ quidã distinguũt dicẽ-
tes. q in p̄missorio iuramẽto excusat met⁹
In assertorio nõ: q̃ potius dꝫ quis mortẽ pa-
ti q̃ falsũ iurare. Alii dicunt q oẽ iuramẽ-
tũ seu coactũ seu nõ. Si est licitũ ꝛ peioreꝫ
nõ vergit in exitũ est obligatoriũ. Ad p̄-
mũ ergo r̃ndent q sacrificia coacta inq̃tũ
coacta: deo nõ placẽt. tñ voluntaria reddi-
tio ỽo placet. Ad scd̃m possꝫ dici q me-
t⁹ mortis: nõ est met⁹ iust⁹: q̃ nõ dꝫ cadere
in viꝝ iustũ. Unñ Math. x. Nolite timẽ eos
qui occidũt corpus. vel alr lex appellat in-
iustũ metũ: qui põt cadere in ꝯstantẽ viꝝ. ꝛ
loquif q̃tũ ad cãs forenses. tñ veꝝ est q si
aliquis p̄pter talẽ metũ aliquid p̄mittit sĩb
iuramẽto tenef. tñ iudex põt cogere acci-
pientẽ ad restitutionẽ. Et iõ dicit lex ratũ
nõ habeo. ꝛ eẽ ipe q iurauit põt repetẽ s̃m
ius. Ad illud ỽo qd obr̃ dõ. q violentia
nõ patrocinaf isti: q̃ cogif reddere ꝛ sati-
facere de violẽtia si posset ꝯtra eũ p̄bari.
Ad vltimũ ỽo dõm q ille auctoritates
intelligũtur de iuramẽto illicito.

Queritur postea se-
cundũ cui⁹ intentionẽ sit interp̄tandũ sit iu-
ramẽtũ. s. aut iurantis aut recipiẽtis. de h'
dat Ysidor⁹ istã regulã. Quacũq; arte ver-
boꝝ quis iuret. Deus ita accipit: sic ille cui iu-
raf intelligit. Itẽ in matrimonio ꝛ si n̄
oĩno ꝯsentias. sed tñ ỽbis exp̄mas te ꝯsen-
tire. ỽboꝝ tñ obligatione nihiloĩn⁹ obliga-
beris. silr in voto: quia veritati p̄iudicat
opio. Con. Ista ỽba seruiũt intentioni⁹
de⁹ talia ỽba iudicat: qualia ex intimis p̄
ferũt. Itẽ dicit Ambro⁹. Affect⁹ tu⁹ opi
tuo nomẽ īponit. ergo cũ iste velit obliga-
re se ꝛ sic ꝛ nõaliter obligabit sic ꝛ nõ aliter
s. s̃m suã intentionẽ. Itẽ querif de illo q
dolose exigit iuramẽtũ ab aliquo p̄ponẽdo
ỽba duplicia: vt ipm decipiat ꝛ capiat in
sermone: vt īponat ei postea qd illud iurane-
rit: cũ dolus nemini dẽat patrocinari. ãño
accipiet de⁹ s̃m intentionẽ illi⁹ cui iuratur
Querit etiã vbi sũt verba multiplicia
in iuramẽto q̄ñ sũt accipiẽda: ꝛ ad quid
obligaf iurãs. Nũquid obligaf ad sensum
illũ ad quẽ nõ intendit se obligare. Ro.
De⁹ simplicitatis amator: ꝛ duplicitatis ãp-
nator. ita accipit. sicut ille qui sine fraude i-
telligit. Unñ regula Ysidori intelligit de
dolose iurãte. Unñ sensus est quacũq; arte
quacũq; malicia ꝛc. Si ỽo vterq; fraude-
lẽr⁹ fuerit dẽbẽt accipi ista ỽba s̃m arbitriũ
boni viri: ꝛ s̃m q̃ sonãt verba illa apõ re-
cte itelligentes. q̃ñ vero ita sunt duplicia
vt equalif diuersos sensus exp̄mant. nõ ob-
ligaf iurãs nisi s̃m intentionẽ suã. nec pot
cogi ad obſuatõẽ ĩ alio sensu. sed ad iplen-
dũ in illo sensu in quo intendit iurare.

o **Rdinis conse**-
quẽtia requirit querẽ de tertio de-
calogi mãdato: qd dr. Memẽto vt diẽ sab-
bati sanctifices: ꝛ subdit rõ. Sex dieb⁹ ꝛc.
De distinctione aũt h⁹ p̄cepti a ceteris i
generali dictũ est p⁹us. Tñ in sp̃ali ples du-
bitationes emergũt. Primo vtꝝ p̄ceptũ
de sabbato sit generale: vel p̄ticulare.
Scd̃o vtꝝ morale: vel cerimoniale.
Tertio de circũstantiis h⁹ p̄cepti. 4°
de obseruantib⁹ p̄ceptũ. Quinto vtrum
obſuãtia dominice ꝛ aliarum festiuitatũ
in ecclesia iubeaf hoc de precepto.

Ad primum Joh.9°. Nõ est hic hõ a deo q sabbatũ nõ custodit. Glo. ille spiritualiter sabbatum custodit: qui ẽ sine peccato. ille nõ q ẽ seruus peccati. ergo h̄ p̄ceptũ vetat oẽ pctm̃. ergo ⁊ peccata q̄ p̄ceptis aliis p̄hibet̃. ẽ igit̃ generale p̄ceptũ Itẽ. 13°. Luc. Archisinagogus indignans: q̄a sabbato curasset. Ambrosi⁹. Lex ĩ sabbato nõ hoĩez curare: s; seruilia opa facẽ. i. peccatis grauari p̄hibet sic ergo peccatũ generalit̃ p̄hibet̃ illo p̄cepto ergo ẽ gñale. Itẽ Aug⁹. ĩ sermõe d. x. cordis. per tertiũ mãdatũ ĩterficit̃ illicit⁹ amor: s; illicit⁹ amor ẽ radix om̃is peccati: vt dicit Aug⁹. s. li. de li. ar. Relinquit̃ ergo q̄ p̄hibetur illo p̄cepto om̃e peccatũ. Itẽ Mat. i. sabbatis ĩgressus synagogã. glo. docet nos vetũ sabbatũ: vt. s. saluti aĩaꝝ studea⁹ sb oĩ ope seruili: ab omnib⁹ vitiis v̓l illicitis abstineam⁹. Inde arguit̃. oẽ p̄ceptũ ptĩet aut ad studiũ salutis aĩe h̄ ẽ bonũ faciẽdũ. aut ad abstĩendũ a vitiis: s; oẽ tale õtinet̃ sub isto p̄cepto. ergo p̄ceptũ de sabbato õtinet oĩa p̄cepta. Itẽ Deut. 5°. obserua diẽ sabbati. Glo. vt om̃ia facias p̄pt̃ sabbatũ. i. eternã requiem. sed q̄libet p̄cepto p̄cipit̃ pticulare aliq̄d faciẽdũ p̄pt̃ eternã requiem. In h̄ aũt p̄cipit̃ om̃e. h̄ ergo p̄ceptũ õtinet oẽ p̄ceptũ. Cõt̃ dic̃ Aug⁹. q̄ tria p̄ma p̄cepta distĩguũt̃ q̄a p̄mũ ptinet ad maiestatẽ. Scd̃z ad v̓itatẽ. Tertiũ ad bonitatez. Erit ergo p̄ceptũ d̓ sabbato pticulare sic duo alia q̄ sũt p̄me tabule. Preterea. 4. Deut. dñt. x. verba scripta ĩ tabulis: ⁊ v̓ba illa sũt p̄cepta decẽ vnũ aũt d̓ illis ẽ illud p̄ceptũ: est igit̃ distinctũ ab aliis ⁊ pticulare. Ro. mandatũ de sabbato p̄õt intelligi q̄ttuor modis. Lr̃alit̃. ⁊ sp̄ũalit̃. Sz sp̄ũaliter trib⁹ modis. s. tropoloice. allegorice. anagogice. Lr̃aliter p̄cipiebat cessationẽ ab opib⁹ s̓uilib⁹. Vñ ⁊ de eo dicit̃ omne op⁹ s̓uile nõ facies ĩ eo. Moraliter v̓o significat cessatõz a peccato Vñ Jo. dam⁹. 4. li. c°. d̓ sabbato. Circũcisio ẽ corpalis sup̄fluitatis ⁊ sup̄fluoꝝ nõ necessarioꝝ depositio. Sabbatũ aũt ẽ q̄ a peccato ẽ requies ⁊ ita vtrũq̄ simul a sp̄ũalib⁹ ĩpleta q̄ nullã ingeratem opant̃. Allegorice significabat sabbatũ corpus x̄pi q̄escendũ in sepulcro. Vñ Aug⁹. in. 4. li. sup Geñ. ad lr̃az dici p̄babiliter p̄õt ad obseruãdũ sabbatũ iudeis fuisse p̄ceptũ ĩ vmbra futuri. que spiritualez requiez figurabat. cui⁹ q̄etis

ip̄e dñs x̄ps q nõ nisi q̄ñ voluit passus est in sepultura sua ministeriũ õsũmauit: ip̄o q̄ppe die sabbati req̄euit ĩ sepulcro: ⁊ eã totã diem habuit sancte cuiusdaz vacatõis

Anagogice v̓o significat quietẽ aĩaꝝ in p̄riaz futuraz. Vñ Aug⁹. ĩ li. de lapsu mundi. Tertium p̄ceptũ de sabbato q̄ iudei carnaliter celebrant. nos spiritualiter obseruamus: in q̄ dñs req̄euit q̄d sic dictũ ĩtelligas: vt post bona opa scias te q̄eturũ Vñ Exo. 20. Sex dieb⁹ deus fecit celũ. glo. significãs q̄a in p̄fectiõe senarii sũt nobis opa facienda vt postea requie p̄fruamur eterna. Dicendũ ergo q̄ scd̃m p̄mã acceptiõz que ẽ lr̃alis ẽ simpliciter ⁊ omni mõ sp̄ãle p̄ceptũ Et h̄ mõ intelligebat̃ a simplicibus. Scd̃m v̓o q̄d accipit̃ sp̄ũal̓r scd̃m extẽsionẽ rõis moralis posset dici generale: tñ p̄prie nõ poterit dici generale. Vñ distinguẽdũ q̄ scd̃m moralẽ ĩtelligẽtiã duplex ẽ ĩtẽtio hui⁹ mandati. Prima ẽ vacatio que est ad sũmã bonitatẽ ĩ abstractione ab impediẽtib⁹. Scd̓a ĩtẽtio ẽ cessatio a peccato q̄ q̄dẽ intentio est ĩ isto mandato p̓ õsequẽtiã q̄a seq̄t̃ vacas: ⁊ q̄niescis ĩ sũma bonitate. ergo a peccato cessas. Eodẽ mõ sequitur vacas ⁊ q̄escis in sũma bonitate. ergo si aliq̄d facis: facis ĩtẽtione eterne q̄etis: quia ergo p̄cepta distĩguũt̃ scd̃m ĩtellectũ p̄me ĩtẽtionis cũ ĩ h̄ mandato tropologice ĩtellecto sp̄ãliter p̄cipiat̃ vacatio ĩ sũma bonitate. cũ abstractiõe ab his q̄ ĩpediũt que nõ p̄cipit̃ ĩ aliquo alio mandato: q̄a nõ in p̄mo mãdato in q̄ p̄cipit̃ adorõ maiestatis. nõ ĩ 2° ĩ quo p̄cipit̃ reuerẽtia v̓itatis. nec õstat in p̄ceptis scd̓e tabule: que ordinãt ad p̄mũ. erit igit̃ istd̓ mãdatũ a ceteris distinctũ etiã tropologice ĩtellectũ. Ad auctoritates ergo q̄ obiciunt̃ ĩ õtriũ. In quibus v̓r dici q̄ in p̄cepto de sabbato p̄cipiebat̃ cessatio a peccato ⁊ bonũ faciendo p̄pter eternã req̄e D̓o^m. q̄ hoc dicit̃ p̓ cãz q̄a ĩ p̄cepto de sabbato p̄cipit̃ vacatio q̄ ẽ in sũmam bonitatẽ. Ex qua õseq̄t̃ cessatio a peccato: ⁊ omniũ bonoꝝ opum ad eternitatez relatio: q̄a ergo illud nõ ẽ de ĩtentiõe p̄ma h⁹ p̄cepti. nõ erit ex hoc istd̓ p̄ceptũ generale

Si aũt obiciat̃ q̄a videbit̃ illud solũ p̄ceptũ sufficere sp̄ũaliter intellectũ. ergo p̓ consequẽs vident̃ alia p̄cepta sup̄fluere. d̓om q̄ nõ sequit̃. Nã queãdmod̓ caritas: virt⁹ excludit oẽ peccatũ. ⁊ ponit vñ sit meritũ

eterne vite. nõ tñ supfluent alie virtutes fides: ⁊ spes: ⁊ alie cardinales. hoc ẽt habz ipsa caritas ex hoc ꝙ ipsa imediate refertur in finẽ: qui est sũmũ bonũ inq̃tũ h°. Alie ̄vo virtutes mediãte caritate. Nã pmo ⁊ p se fides ẽ i sũmũ verũ. Spes i sũmũ glorio sum. sicut caritas in sũmũ bonũ. Eodẽ mõ ex hac pte: q̃uis nõ penitus. cũ pmũ prece ptũ sit respcũ sũme maiestatis. scdm respe ctu sũme veritatis. Istud vero respectu sũme bonitat. Bonitas aũt dicit vltimaz rõez cõpletionis ⁊ caũtatis: ⁊ ordinis. nõ supfluũt alia mãdata. imo sunt pambula ⁊ pnecessaria sicut fides ⁊ spes caritati.

Deinde queritur vtrũ pce ptũ de sabbato sit morale vel cerimoniale. Ad qd sic Nullũ pceptũ qd ẽ tpale ⁊ ptĩcu lare: qa ad tps datũ: ⁊ aliquib⁹ nõ oĩbus: ẽ morale. Sz pceptũ de sabbato ẽ ptĩculare: ⁊ tpale. quia ad tps datũ: ⁊ aliquib⁹ nõ oĩb⁹ quia iudeis. ergo nõ est morale. Primũ pz quia morale est de lege nãli. dico morale d calogi: sicut vult dicere Aug⁹. Preceptũ aũt legis nãlis: idẽ est apud oẽs: ⁊ sp idem

Itẽ Exo. 31°. Uidete vt sabatũ meum cu stodiatis: quia signum est inter me ⁊ vos. Glo. frustra gloriant iudei de legali obser uatione. apte eni dr: qa signũ est. g̃ est figu rale. Itẽ Ezech. 20. Dedi eis pcepta mea ⁊ iudicia mea. ⁊ sequit. ⁊ sabbata mea de di eis in signũ. Glo. veri sabbati. g̃ cerimo niale est. Itẽ Exo. 35°. Septim⁹ dies erit vobis sanct⁹. dicit Aug⁹ Mandatũ de sab bato fuit datũ in signũ: vt hodie non cele bret: sz tñ signatũ intueamur. ergo cerimo niale est. Itẽ Leui. 26°. Decẽ mulieres in clibano vno coquẽt. Glo. decẽ mandatoꝝ s'm etiã litterã custodiri ⁊ ĩpleri dignũ est nec mandatũ sabbati cõĩriũ est. q̃uis enĩ decẽ mãdatis insertũ sit nõ tñ ex eis est. Ex quo relinquit ꝙ est cerimoniale. Cõn Jo. Dama⁹ in q̃rto li. Uacationis grã que est ad deũ. ⁊ vt deo ptĩculã vite tribuant ⁊ requiescat seru⁹ ⁊ subiugale: sabbati ob suantia excogitata est. Si g̃ ex ipsa lege na turali est dictamẽ: ꝙ aliqñ vacandum sit deo: ⁊ ꝙ aliqua ps vite ei eribuat: ⁊ ꝙ pie tatis est vt laboranti suo aliqñ ɔcedatur quies. Ergo rõ obsuantie sabbati d dicta mine legis nãlis est. g̃ simplr est morale.

Itẽ de rõne bene ordinata est: ꝙ cuz sp nõ possumus vacare deo propter tpales ⁊ corpales necessitates ꝙ aliqñ vace⁹. Opor tet igit hr̃e tps aliquod determinatũ. Si ergo sabbatũ erat determinatũ tps vaca tioni ad deũ. Obsuantia sabbati est d rõe bene ordinata. ergo ẽ simplr morale. Itẽ si dicatur sic. quidã dixerũt pbabiliter ꝙ in pcepto de sabbato ɔcurrũt tria. Sancti ficatio que est in vacatione ad deũ que ex primit cũ dr. Memẽto ꝙ sabbatũ sanctifi ces. Taxatio tpis. vñ dr. Sex dieb⁹ opabe ris: in septima requiesces. Concessio gens laborãtibus suis. vñ dr vt requiescat su⁹ tuus ⁊ ancilla. Quantũ ad pmũ. s. sancti ficationẽ. sabbatũ est morale. Quãtũ ad se cundũ. s. determinationẽ tpis: figurale. q̃ tum ad tertiũ iudiciale. Hinc est ꝙ mãda tũ de sabbato ppter pmũ ɔnumerat iter pcepta moralia. Exo. 20. Propter scdm ɔnu merat iter cerimonialia. Exo. 35°. Ubi dr se ptimus dies erit vobis sanct⁹. sabbatũ ⁊ reges dñi. Propter tertiũ ɔnumerat iter iudicialia. Exo. 23°. Sex dieb⁹ opabis: in se ptima requiesces. vt gescat bos ⁊ refrige ret filius ancille ⁊ aduene. Obr cõtra illud. Scdm dictamẽ rõnis bene ordinate est ꝙ vacandũ sit deo. aut g̃ sp: aut aliqñ Sz sp vacare nobis ĩpossibile est in necessi tatibus h⁹ vite degentibus. g̃ dictat ꝙ ali qñ vacandũ est. ergo dictat aliqñ ꝙ debeat tps elegi ad hanc vacationẽ in quo sit ab stractio ab opibus ĩpedientib⁹ vacatiõez Taxatio igit tpis ẽ de rõne bene ordinata g̃ est moralis. Itẽ sicut sanctificatio sab bati ponit iter moralia: ita ipsa tpis taxat° ⁊ p modũ pcepti. incõuenicter g̃ poneret nisi esset morale. Itẽ quare dr cerimoni alis tẽporis taxatio. dic ꝙ ⁊ ppter signifi cationẽ. Ergo silr quies sui ⁊ ancille debet dici cerimoniale. Nam sicut dic Jo. Dam⁹ significat p hoc: ꝙ iram ⁊ ɔcupiscentiam a peccato quiescẽ faciamus ⁊ subiugale. i. corp⁹ nostꝝ. silr ⁊ hec oĩa spũaliter nobis mãdat lex. dicet igit cerimonialis h⁹ ges

So. Preceptũ de sabbato pponit i lege vt res ⁊ vt signũ. vt res sp debita: ⁊ si nõ ad sẽp. s. requies vacatio ad deũ. 16°. Exo. Requies sabbati erit sãctificata dño. glo vt illi soli vacetis: vt signũ futuri ⁊ faciẽ di. Exo. 31°. Uidete vt sabbatũ custodiatis quia signũ est iter me ⁊ vos. Glo. apte dr g̃ signũ est future quietis ⁊ beatitudinis

vel quietis sanctorum in presēti quo quiescunt a tumultu mundanorum operum ⁊ vitiorꝫ. Primo⁹ sabbatum est morale. ⁊ preponit in decalogo. Scd̄o mō figurale ⁊ ponit inter figuralia. Ad illud qd̄ obr̄ primo. ꝙ p̄ceptū de sabbato est tpale ⁊ pticulare dicendum. ꝙ ſm̄ ꝙ accipit p re debita s. vacatione: que ē ad deū ē vle. ⁊ ſm̄ omne tpa ab oībus ⁊ oī tpe debita. ⁊ si nō p oī tpe. Scd̄m ꝙ signū pticulare ⁊ tpale ⁊ in hūc modū intelligūt obiecte auctoritates. Et qd̄ dic̄ esiti⁹ ītelligit d̄ sabbato vt signo. Unū ad solutionē omniū hinc inde obiectorꝫ nōn dū ꝙ p̄ceptū de sabbato vt res est morale duobus modis. Est. n. morale legis nālis: q̄tuꝫ dicit vacationē d̄o aliqn̄ Unde ſm̄ hoc dies sabbati dr̄ dies vacationis deo. Itēm est morale disciplinę hoc ē legis scripte. ⁊ ſm̄ hoc dies sabbati dicitur talis dies. s. septima deteīata diuine vacationi. postq̄ eīt p dictamē legis nālis haberi pōt: ꝙ vacandū est deo. Aliqn̄ p legem scriptā dꝫ determinari qn̄ vacanduꝫ est deo. ⁊ eligit dies septima rōe mistica. Obseruatio ergo moralis est: inq̄tū determinat vacationi quēadmod̄ obſuantia dominice diei. ⁊ addit rō exēplaris domice vacationis. Sex dieb⁹ fecit de⁹ celū ⁊c. ⁊ septima die requieuit. Inq̄tū d̄o instituit ad significantia futuri: cerimoniale. ⁊ hoc est qd̄ dicit Jo. dam⁹. Sabbatū quidē septima dies vocat. significat aūt requiē. In ipa. n requieuit de⁹ ab oībus opib⁹ suis: vt diuina ait scriptura. nō simplr̄ hoc iussit: ſ ppter quasdā a spiritualib⁹ ⁊ spectabilib⁹ viris ītellectas cās. Prima quidē. vt qui suus custodiret ⁊ subiugale sabbato: vt scriptum est requiescāt: q̄a vir iust⁹ miseret aīatum iumētorꝫ suorꝫ. Scd̄a aūt cā est: vt vacatōꝫ agentes ab amplexu qui est circa mālia ad deū ꝯgregent in psalmis. ⁊ hymnis ⁊ cāticis spūalibus ⁊ medicationib⁹ diuinarꝫ scripturarꝫ. vniuersū septimū diē ꝯsumentes: ⁊ iō requiescentes. Si āt obiciat: ꝙ si obſuantia dierꝫ vacationis moralis est. ḡ īmutabilit ⁊ sp ſuanda est. dd̄ ꝙ nō seqt̄ Nā obſuantia diei pōt dici indetermīare ⁊ ſm̄ h̄ ē morale nāe. Naꝫ dictamē est legis nālis ꝙ aliquo tpe vacandū sit deo rōnali creature diuīcti in tpe. ⁊ hoc mō est īmutabile. Alio mō obſuātia pōt dici: obſuantia tpis determinati: ⁊ illud est morale disciplinę. ⁊ hoc ē morale determinatū ex addita diuina interp̄tatōe. Nam cū ſm̄ oē tps debeamus nos d̄o qualꝫ pte tpis dēm⁹ nos deo ⁊ vacare deo. Cū aūt ppter tpales ⁊ corpales necessitates nō possumus vacare deo qualꝫ pte tpis. erit aliqn̄ vacandū: qn̄ aūt illud esse dēat: nō erit homīs determinare sed dei deteīata est. ḡ ex cā mistica septima dies vt dictū est.

Consequenter que

rit de circūstantiis h⁹ p̄cepti: que reducūt ad quatuor. Prima est: q̄a hoc p̄cepto addit tur verbū recordationis seu memorie. vt dicit Memēto. Scd̄o q̄a taxat tps d̄terminatū dies septima. Tertia quia p rōe mouēte ponit vacatio diuina. Unū dr̄. Sex diebus de⁹ fecit: septimo requieuit. Quarta est q̄a p rōne finali ponit quies subditorꝫ hominū ⁊ aīaliūꝫ. Unū dr̄. vt requiescat suus ⁊ ancilla bos ⁊c. Querit igit q̄re in aliis p̄ceptis nō ponit verbū recordationis ⁊ memorie: vt diceret Memēto vt non assumes nomē dei tui in vanū. Si dicat ꝙ ideo dr̄ memēto: q̄a obſuatio sabbati ante legē fuerit instituta. ſm̄ ꝙ dr̄. 16°. Exod. Requies sabbati sanctificata ē dn̄o. qd̄ dictū ē āte legē. Itē in Luc. 6° Factū est in sabbato scd̄o ⁊ p̄mo. ⁊ dic̄ ibi glo. scd̄o primū potest dici. vt vnū idēꝙ noui testī sabbatum sit ⁊ scd̄m: q̄a post legale a nobis obſuat ⁊ p̄mū q̄a ante edicta legis a iustis obſuabat antiquis. Quia ergo ante legē erat institutū ⁊ obſuatum. iō dr̄ memēto. Con̄. Cuꝫ alia p̄cepta euidenti⁹ scripta sint in corde hoīs: ⁊ etiam inobſuata an̄ legē a patrib⁹ scīs ꝙ p̄cepta sabbati magis debuit dici ī aliis p̄ceptis memēto ꝙ in isto. Item Jo dam⁹. Qn̄ lex nō erat scripta: nec sabbatū ꝯsecratū erat. qn̄ aūt a deo inspirata scriptura p Moysen data est ꝯsecratum a deo sabbatū. Rōne ḡ institutionis p̄oris nō poterit dici ad illud p̄ceptū memēto. So. p̄ceptū de sabbato ſm̄ qd̄ erat morale nāe. sp fuit in lege nāli īplicitū. ⁊ postmodū in lege scripta explicitū. Scd̄m d̄o ꝙ erat morale disciplinę: vt in dēminatione diei q̄ vacaret d̄o an̄ legē fuit inspiratum vt honestū: ⁊ dignū fieri. ſ in lege inspiratū vt p̄ceptū: ⁊ d̄bitū fieri. Quia ḡ an̄ legē erat obſuātia sabbati apud pēs ſm̄ dēmīatōꝫ disciplinę ⁊ inspirationis diuine vt esset

r

vacatio tali die. Iō ad istud p̄ceptū dicit memēto: ⁊ nō ad alia. Ad alia. n. dictat nr̄a ratio: ⁊ si deficiat disciplina. ad istō ꝟo occurrit ⁊ dictamē nr̄e gn̄ale: ⁊ determinatō discipline. ⁊ ꝑ hoc r̄ndet ad p̄mum. Ad 2ᵐ dō. ꝙ Io. damꝰ signanter dicit ꝙ an̄ legē nō erat ꝯsecratū. quia ⁊ si ante legē eēt inspirata obſuantia ſ̄m rōꝫ honesti. hoc ē dignū fieri: nō tn̄ ſ̄m rōꝫ p̄cepti. ħ est debiti fieri. ſ hoc mō ꝑponit in lege. ⁊ iō dr̄ cōsecratū ī lege a dn̄o. i. a dn̄o p̄ceptū ſuari vt scm̄. ⁊ hoc īsinuat verbū memēto vt diem sabbati sanctifices.

Itē queritur de ſecūda

circūstātia q̄ est in taxatione tpis alicuius d̄terminati diuine vacationi. Querit̄ ḡ an d̄buerit taxari. Nam cū creatura rōnalis se d̄eat sp̄ do. obnoxia ē vacationi ſm oē tps Ergo nō debuit ꝑ aliqua tpa ad hoc determinari. Itē si dicat̄ sic dicit Io. damꝰ ꝙ hoc fuit ꝑpt iudeoꝝ impfectionē: qui nō omnē vitā do ꝯsecrabāt: nec amore domīnatori vt patri ſuiebāt: ſ vt ſui indeuoti paruā ⁊ minimā pticulā sue vite do tribuebāt. Obr̄ ḡ ſ̄m hoc ſeruiētibꝰ ex amore q oēꝫ vitā do ꝯsecrāt xp̄ianis nō ē taxandū tpa vacationis. ḡ nec dies octaua seu dies domīca eēt taxāda plusꝙ̄ alia dies. Itē Io. damꝰ. Obſuatō sabbati. i. septime diei excogitata ē ꝑuulis: ⁊ sub clemētia mundi ſuis effectis. ⁊ sequit̄. qa ḡ nō sumus ſui. ſ filii: nō sub lege. ſ sub gratia. nō sumꝰ ad huc pticularit̄ domino ſuiētes in timore. ſ oē tps ei offerre d̄emus. Nō igit̄ dies aliq̄ xp̄ianis d̄ebit d̄terminari. Con. Impossibilis ē vacatio ſ̄m oē tps ad d̄um. qa corpus qd̄ corrūpit̄ aggrauat aīam. ⁊ innumerabiles sunt corꝑis ⁊ tpis necessitates. erit igitur necessariū tps aliqd̄ determinari vacationis ad deū. Itē cū actꝰ nostri sint ī tpe. Quare in aliis actibꝰ qui p̄cipiunt̄ nō ponit̄ determinatio tpis: vt in adoratione que ptinꝫ ad p̄mū mandatū p̄me tabule: ⁊ in honore parentū: qd̄ est p̄mū mandatum scd̄e tabule. Itē cūꝫ gn̄ales circūstantie actuū sint tps ⁊ locꝰ ⁊ vtrūq; d̄terminet̄ cultui ⁊ vacationi ſ̄m legē. Nā de loco dr̄ Deut. 12ᵒ. Uenies ad locū quē elegit dominꝰ ⁊ offeres oblationes tuas. De tpe dr̄ serua diē sabbati. Querit̄ q̄re in decalogo in p̄cepto vacationis ad deū determinat̄ tps ⁊ nō locus. Sō. vacatio que est ad deuꝫ ītelligit̄ duobus modis: in h̄itu: ⁊ in actu. In habitu nō recipit taxationē tpis: q̄ntū ad ſuientes do ex caritate. Ille enī qui est in caritate in habitu totū tps vite sue do offert. tn̄ q̄tuꝫ ad ſuientes ex timore pene q redimūt tps in ſuiendo. qa tps ſuitii ēcis sicut coactū taxat̄ tps. Et hoc vult dicere Io. damꝰ. quātū ad carnales de iudeis qui ſuiebāt ex timore. In actu ꝟo vacatio recipit taxationē tpis: qa nō est possibile degentibꝰ in vita mortali sp̄ vacare. inde est ꝙ spiritualibꝰ de iudeis determinabit̄ dies septima. sicut xp̄ianis dies octaua in quo sic dic̄ Io. damꝰ. Ab āplexu q est circa materialia ad deū ꝯgregent̄ ī psalmis ⁊ hymnis ⁊ cāticis spiritualibꝰ ⁊ meditationibꝰ scripturaꝝ. Et ꝑ hoc pꝫ r̄nsio ad p̄mo obiecta. Ad illud ꝟo ꝙ querit̄ q̄re non est taxatū vel assignatū tpa in p̄cepto adorationis ⁊ in p̄cepto honoris parentū. sicut hic dō. ꝙ ad vacationē necessariū est tps determinatū in quo cesset̄ a corꝑali ⁊ ſuili ope. nō eiꝫ sese ꝯpatiunt̄ opari talia ⁊ vacari do. ſ ad ad adoratiōꝫ nō est necesse: nec ad honoreꝫ parentū. Cū enī adoratio p̄ncipalr̄ ꝯsistat in latria mētis: ꝯcurrente deuotione fidei spei. ⁊ caritatis. bn̄ ꝯpatit̄ secū opꝰ corꝑale Silr̄ honor parētū. ideo cessando ab ope ⁊ opando possumus pentes honorare. ⁊ iō nō fuit taxandū tps in istis. sicut ī p̄cepto de sabbato. Ad vltimū dō. ꝙ locꝰ nō dꝫ taxari vacationi. Locus enī est mēsura corꝑalis. vacatio ꝟo spiritualis. Tpa ꝟo mēsura est spiritualiū motuū succedētiū. tps ḡ erat taxandū. eo ꝙ nō oī tpe vacari poterat. nō aūt locus: eo ꝙ in quolꝫ loco vacari dꝫ ⁊ pōt.

Item queritur de tertia

circūstātia p̄cepti que ponit̄ ꝓ rōe. Sex diebꝰ fec̄ deꝰ celū ⁊ terrā ⁊ in septīa requieuit. cū moueri ⁊ quiescere sint nata fieri circa idē. si in deo nō est accipe moueri aliquo mō. ḡ nec quiescere. Itē si dicat̄ ꝙ requiescere sumit̄ ī ꝓprie ꝓ cessatiōe ab oī ope.

Con. Io. 5ᵒ. Pater meꝰ vsq; mō opatur: ⁊ ego opor. ḡ septima die ab opatione nō cessauit. Si ꝟo distiguat̄ opꝰ diuinū qa ē opꝰ p̄me ꝯditionis. cū nr̄e reꝝ sūt ꝯdire. ⁊ q̄ntū ad hec opa dr̄ requiescere pꝰ opa sex dieꝝ. Uñ ſ̄m Bedā ⁊ Augu. expont̄ requieuit. i.

nouā creaturā facē cessauit. Itē ē opus ꝓpagatōis seu ꝓductionis quo nāe insite rebꝰ ꝓducūt silia ex silibꝰ: vel in spē: vt hō ex hōie: plāta ex plāta. vel in gñe vt ex carne v̄mes. ⁊ q̄tū ad ista opa opaꝭ. Con h̄ obr̄ de aīabꝰ que tota die creanꝭ: nō enim ꝓducunꝭ ex mā: nec de nā aliqua sic̄ mētiti sunt heretici. R̄ꝰ cū creanꝭ aīe noua creatura creaꝭ. in numero nō in genere vl̄ spē. Cum enī creabaꝭ aīa Ade. ḡ ⁊ spēs aīe creabaꝭ. ⁊ iō nō repugnat ei qđ dr̄ requieuit. ꝭ nō nouiter creat aīas: quia illud nō exponiꝭ requieuit. i. nouas spēs facē cessauit

Q̄ño aūt intelliganꝭ requiescē. Nō multiplicꝭ ꝭꝰ snīas Bede ⁊ Aug. in glo. sup gene. que colligūꝭ hac diuisione. cū enī dicꝭ deū quiescē pōt ītelligi ꝑ negatioēʒ vel ꝑ positionē. Si ꝑ negatione duobꝰ modis Unoꝰ vt sit abnegatio ex ꝑte creature. vt sit sensus. requieuit. q̄a postea nihil nouūʒ fecit in spē ꝭꝰ Aug. Alio mō vt sit abnegatio ex parte creatoris. ⁊ tūc sic exponiꝭ ꝭꝰ Bedā requieuit. i. opibꝰ nō īdiguit: vt i eis requiesceret ꝭ ī se ipo getꝰ fuit. Itē ꝑ potētiaʒ duobꝰ modis. Uno mō vt ꝑ h̄ ꝙ dicꝭ requiescē ponaꝭ actio. Alio mō vt ponaꝭ significatio. si pōaꝭ actio ītelligiꝭ ꝑ causaʒ Uñ scðʒ Augꝰ. requiescē dei ē rōnali creature in se requiē ꝓstare vt illic desiderio feramur. q̄ requiescamꝰ. Sic̄ eī facere dicꝭ cuʒ ipo ī nobis opāte facimꝰ ⁊ cognoscē tū congnoscimꝰ: sic requiescē cū eiꝰ munere gescimꝰ

Si ꝭo ponaꝭ significatio ītelligiꝭ duobꝰ mōis. Uno mō anagogice. requieuit die septimo. i. significauit ꝙ pꝰ bōa opa ī ꝑñtī dabit requiē in futuro. Alio mō allegorice requieuit q̄a diē quo xp̄s post morteʒ quieturꝰ erat ī sepulcro ꝑfigurare voluit.

Postmodum queri

tur de q̄rta circūstātia q̄ poniꝭ ꝑ rōe illiꝰ p̄cepti vt requiescat s̄uus ⁊ ancilla ⁊ bos ⁊c̄.

Nā cū p̄ceptū dei legis solum respiciat rationalē creaꝭaʒ: nō videꝭ ꝯueniens vt ī p̄cepto vacationis ⁊ q̄etis fiet mentio de q̄ete creature irrōnalis Itē pꝰ ad Cor. 9. Nūq̄d d̄ bobꝰ cura ē deo: vult dicere ap̄l's ꝙ illud legis: nō alligabis os bouis. nō intelligiꝭ de boue ad lr̄aʒ: q̄ est animal irrōnale. Unde sic arguit. Nūquid de bobꝰ cura est deo. aut ꝑpter nos vtiq̄ h̄ dic̄ ⁊ pꝰ Nā ꝑpter nos scripta sūt. hoc ḡ qđ dr̄ hic in isto p̄cepto de quiete bouis: eadē rōne n̄ dʒ accipi ad lr̄am. sed in figura. erit igiꝭ figurale. Inc̄ouenieñter ḡ poniꝭ in deteriatione p̄cepti moral̄. Sō. dð. ꝙ hec deteriatio alr̄ poniꝭ in p̄cepto d̄ sabbato. Exo. 20. ⁊ Deut. 5°. ⁊ alr̄ Exo. 23°. In moralibꝰ enim p̄ceptis hec deteriatio poniꝭ moral̄r. Uñ sicut dr̄ Exo. 20. Nō facies oē opꝰ tu ⁊ filiꝰ tuus ⁊ s̄uus iumētū tuū: ⁊ aduena. in quo īterdiciꝭ opꝰ īpediens vacationē quo ad deū. Nā in p̄mo interdiciꝭ quo ad se. per aliū ꝭo interdiciꝭ duobꝰ mōis. Nā ꝯtigit opari misterio rōnalis hoīs: ⁊ misterio irrōnalis iumēti: ⁊ vtrūq̄ morale. ⁊ in q̄tuʒ s. reduciꝭ ad vacationē q̄ est ad deū. In p̄ceptis ꝭo figuralibꝰ ponit figural̄r. Und̄ 23°. Exo. dr̄. Septima die cessabis vt requiescat bos tuus ⁊ asinꝰ: ⁊ s̄uus tuus. ⁊ vult dicere damꝰ. ꝙ ꝑ boue̅ significeꝭ ira. ꝑ asinuʒ ꝯcupīa. ꝑ s̄uum appetitꝰ sensualis. vñ sic ipe dicit in hoc significaꝭ ꝙ irā ⁊ concupiscentiā a pccō quiescē faciamus: nisi deo vacemus.

Deinde queritur

de obs̄uantia sabbati. Et q̄rūꝭ duo. Primo de obs̄uātia sabbati tēpore legis. Scðo an dēat obs̄uari tp̄e gratie

Quantum ad primū

queriꝭ ꝭꝰ lr̄am. q̄tum ad qđ ītelligatur vacatio sabbati: ⁊ dterminaꝭ in lege sic Oē opꝰ s̄uile nō facietis in ea. Sʒ q̄ritur quid dicaꝭ opꝰ s̄uile. ad qđ sic Mat. 1. Sabbatis ingressus synagogā. Glo. docet nos veꝝ sabbatū: vt ab oī ope s̄uili. i. ab oībus vitiis vel illicitis abstinere studeamus. ḡ opus s̄uile dr̄ pccm̄. Itē in. 13°. Luc. Sex dies s̄t ⁊c̄. Glo. lex ī sabbato ñ hoīeʒ curare ꝭ s̄uilia opa facē. i. peccatis grauari ꝓhibet ergo in p̄cepto de sabbato solū ꝓhibeꝭ vacatio ab ope malo. Itē Mat. 3°. Si lʒ sabbatis ⁊c̄. Glo. arguit ꝙ p̄cepta praua īterp̄tatione violant estimātes in sabbato a bono ope feriandū. cū lex dicat oē opus s̄uile nō facietis in ea. i. peccatū. Coñ. Exo. 34° Sex diebꝰ opaberis. in die septīo cessabis arare ⁊ metere. Ergo erat ab oībus opibꝰ hiꝰ vacandū. nō ḡ solū a pccō. Itē Exod. 16°. Requies sabbati sanctificata est dño cras quodcūq̄ opandū est facite: ⁊ que coquēda sūt coquite. ḡ in sabbato nō licebat

coquē cibos. Itē Jo.19°. Propt̄ pasceuen iudeoꝝ. Glo. accelerata ē sepultura ne ad uespascēt. qn̄ nihil tale facē licebat. Itē Nume. 15° dr̄. Q ille qui colligebat ligna in die sabbati lapidat⁹ est. Ex hoc ḡ relinquit̄ ꝙ in p̄cepto de sabbato interdicebat̄ opus nccitatis corpalis. Fuile igit̄ opus dicit̄ op⁹ relatū ad corp⁹: ꝛ nō solum pccm̄.

Itē Math. 24°. Orate ne fiat fuga vr̄a hyeme vl̄ sabbato. Glo. in altero pꝛhibꝫ duritia frigoris. In altero trāsgressio legis si fugere velint. ḡ nō erat licitū itinerare in sabbato. Sꝫ contra hoc obr̄. Nā sic dicit Jo. dam. Ois israel circūcidet̄ in sabbato: ꝛ sacerdotes ꝛ leuite in tabernaculi opib⁹ contamināt vel soluant sabbatū: ꝛ inculpabiles sūt. Itē Helias nō solū p ieiuniū. ꝫ etiā p itineratōeꝫ q̄draginta dieꝝ ī sabbatis se ipm̄ affligēs soluit sabbatū. ꝛ nō est iratus ei qui legē dedit: ꝫ in oreb se ipm̄ ei manifestauit. 3°. Reg. 19°. Ex quo relinquit̄ ꝙ itinerare in sabbato nō erat illicitū.

Itē dam⁹ Ois israel septē dieb⁹ archaꝫ dn̄i circūferentes in circuitu Jericōtinos muros s̄uerterūt: in quib⁹ oīno fuit sabbatū. Itēꝫ si dicat̄ ꝙ iste corpales actiones facte sūt auctoritate diuina. Et ideo licite al's aūt nō essēt licite. sicut de spoliatione egyptioꝝ. Con. Math. 12°. Oppōebat dominus⁹ iudeis. Quis ex vobis hn̄s vnā oueꝫ ꝛ ceciderit die sabbati in foueā nōne tenebit ꝛ leuabit eā. p⁹ ꝯcludit. Ita lꝫ sabbatis bn̄facere. Et ꝯstat ꝙ leuare ouē de fouea. nō est diuina auctoritate: ꝛ est corpal' act⁹ Seruile igit̄ op⁹ qḋ pꝛhibet̄ fieri in sabbato nō est corpalis act⁹. Itē in Luc. 13. Nōne vnusquisq; vr̄m soluit bouē ꝛ asinū: ꝛ ducit adaquare. Preterea querit̄ quātum ad qḋ dicat̄ opus fuile vtꝝ dicat̄ solū op⁹ quod est pccm̄: aut op⁹ corpale. Itē vtꝝ op⁹ fuile dicat genus act⁹: aut circūstātiā act⁹. Nā si diceret̄ gen⁹ act⁹. s. act⁹ corpalis Inconūiū est: q2 act⁹ corpalis aliquis licite poterat fieri in sabbato exigente nccitate sic sup̄ pbatū est. Dicet̄ ḡ op⁹ fuile ppē circūstantiā act⁹. Si h̄ dicat̄ inconūiū est quia sicut pꝫ ex p̄cedentib⁹ in sabbato pꝛohibebant̄ q̄ria opum. vt arare metē cibos coquere ꝛ hꝰ. Solo dd. ꝙ opus fuile dr̄ duob⁹ modis: moralit̄ peccatū. Un̄ glo. 13° Luc. Lex in sabbato fuilia opa facere. i. peccatis grauari pꝛhibet. ꝛ in Math. 3° Si licet sabbatis. Glo. op⁹ seruile peccatū. Lr̄aliter oīs act⁹ īpediens vacationē que est ad deū tpe quo vacandū est. ꝛ hoc mō intelligit̄ sḋ lr̄am. Oē op⁹ fuile nō facietis in eo. h̄ ē nō īplicabitis vos actib⁹ quib⁹ īpedit̄ vacatio ad deū. ꝛ determinauit lex quosdam act⁹: vt arare ꝛ metere ꝛ alios qui dcī sūt. Un̄ in Luc. 13°. Sex dies sūt in quib⁹ oportꝫ opari ꝛc. Glo. Moyses sabbato a fuili opere ꝛ noxis actione feriandū p̄cepit. pfigurās tps in quo nr̄a secularia opa: non ho religiosa. i. laudandi deū cessabūt. Ex quo relīgt̄ ꝙ secularia opa dicit fuilia: ꝛ p hoc pꝫ rn̄sio ad obiecta: qb⁹ videbat̄ ꝯcludi: ꝙ op⁹ fuile intelligeret̄ solū peccatū. Ad alia ho quib⁹ videt̄ ꝙ oīs corpalis act⁹ dicatur opus fuile ordinatū ad corp⁹. dd. ꝙ corpal' actus aut īpedit libertatē spūs: cū vacādū est do: quēadmodū sunt mechanica opa: ꝛ arare ꝛ hꝰ. Aut nō īpedit: quēadmodū est loqui. moderatus incessus: ꝛ hꝰ. talis actus nō dicebat̄ fuilis in lege. primus aūt actus dicebat̄ fuilis. Et p hoc pꝫ rn̄sio ad secūdo obiecta. Ad vltimo ho obiecta quib⁹ videbat̄ ostendi ꝙ corpales act⁹ boni nō ēent fuiles. Distinguēdū ꝙ corpales act⁹ qui dicūt̄ in lege fuiles eo ꝙ pꝛhibēt vacationeꝫ ad deū. aut fiebāt cogente necessitate: aut exigēte vtilitate: aut nec sic nec sic. ꝫ sola volūtate. Si cogēte necessitate nō reputabat̄ act⁹ ille fuilis: q̄uis ex suo gn̄e fuil' ēēt ꝛ hoc est vn̄ erat licitū. ꝛ hoc est qḋ dr̄ 2°. Math. Sabbatū pꝛpter hoīeꝫ factū est. Glo sabbatū custodiri p̄ceptū est. vt si nccitas fuerit nō sit re⁹ qui violauerit. Machabei sabbato pugnāt qḋ nō est licitū in lege. necessitas tn̄ licitū facit. sic ꝛ hodie in ieiuniis: si quis ieiuniū fregerit: necessitate non tenet̄ re⁹. Itē si exigente vtilitate non dr̄ p interp̄tationē act⁹ fuilis. Un̄ ī Mat. 2°. sup illud. Sabbatū pꝛpter hoīeꝫ ītelligit Jō p̄ma salus hoīs custodia sabbati put hoīs vtilitas exigit supple vꝫ fuari. Unde ibi dicit glo. ꝙ sabbato circūcidi nō est pꝛohibitū: q2 necessariū ꝛ etiā vtile saluti. Si ho sit act⁹ vt dictū est īpediens libertateꝫ spūs vacādi do: nō exigente vtilitate: nec cogēte necessitate ꝫm legē reputabat̄ fuil' ꝛ illicit⁹ in die sabbati. ꝛ p h̄ soluūt̄ obiecta. Tn̄ nō ad hanc distinctōꝫ circa act⁹ qui sunt ex gn̄e fuiles. ꝫ tn̄ sunt necessarii ꝛ vtiles. Nam aut sic erat ꝙ poterāt tales

act⁹ ante vel post diē sabbati fieri: sine de
trimēto vtilitatis vel piculo necessitatis
sicut erat coquere cibaria: ligna colligere: ꝛ
hu⁹. Aut ñ poterāt fieri añ vł dimitti vsq̄
post sine dāno sicut pugna irruētib⁹ hosti
bus: vel extractio ouis d̄ fouea. Si p̄mo mō
rales act⁹ reputabant̄ huiles. scd̄o⁹ non di
spēsante in hoc necessitate: vel vtilitate.

Itē iux̄ hoc quereręt aliqs an obſuantia
sabbati magis eēt in p̄cepto q̄ ceteri act⁹
qui in aliis p̄ceptis dcalogi iubēt̄: vel p̄hi
bēt̄. Ad qd̄ arguit̄ Jero. Quis dubitat
scelerati⁹ eē ꝯmissū qd̄ grauī⁹ est punitum
sed p̄uaricatio sabbati. grauī⁹ puniebatur
q̄ piuriū vel furtū. g̊ grauius erat peccatū
g̊ magis obligabat p̄ceptū de sabbato. Qꝛ
grauius puniret̄ trāsgressio sabbati pꝫ: qꝛ
puniebat̄ morte corpali: sic patet Nūe. 15°.
de illo q colligebat ligna ī sabbatū: nō aūt
furtū vł piuriū. Cont̄. Preceptū de sab
bato recipiebat dispensatioꝫ p euidētē ne
cessitatē. Alia non sic piuriū. g̊ min⁹ erat
obligatoriū. Solo. Sic actiones legales
erant ī figura sil̄r ꝛ pene. Uñ notādū q̄ ī
lege augmentū penaꝝ erat ꝛ magnitudo
Aliū ratione maioris reat⁹ q̄ntū ad l̄raꝫ. vt
de īterficiēdo ydolatria. Aliū aūt rōe ma
ioris reat⁹ q̄ntū ad figurā q̄mo punita ē p̄re
uaricatio sabbati. Uñ Nūe. 15°. d̄ illo qui la
pidat⁹ ē dic̄ glo. calūniat̄ impii q̄ taꝫ atro
cit̄ trucidet̄ q colligebat ligna ī sabbato: ſ
oīa ī figura ꝯtīgebāt illis: q ei diē sabbati
violare aus⁹ ē dū ligna colligēt ꝛ ideo puni
t⁹ ē. Signauit eū q hodie in xp̄o signat⁹ in
uenit̄ agere carnale op⁹: q si fuerit dep̄hen
sus lapidabit̄ ꝛ occidet̄: qꝛ a sp̄ūalibus iu
dicat̄. Alit̄ ꝓo respōdet̄ supra q̄stiōe de ꝯti
nentia legis. c°. vtꝝ qcquid ꝯtinet̄ ī lege
sit iustum.

Deinde queritur

an tē
pe gratie eēt sabbatū obſuādū. qd̄ vr̄ Exo
16. Reges sabbati ē sāctificata dn̄o. intelli
git vt illi soli vacetis. si g̊ scd̄m legem ele
cta ē dies vacationis soli deo ꝛ ꝯcordat ra
tioni bñ ordīate. g̊ non erit mutāda. Si
dicat̄ q̄ dies illa eligebat̄ rōe figure quia
figurabat futuꝝ. sil̄r dies dominica eligit̄
ad figurādū futuꝝ. si g̊ tp̄e gratie nō sunt
ſuande figure q̄ rōne nō ſuat̄ sabbatū: nō
ſuabit̄ dn̄ica: ſ h̄ est incouenieńs. Item
sabbatū figurat illud qd̄ sp̄ est faciendum

.f. cessare a peccato ſ tale figurale nō eua
cuat̄ tēpore gratie queādmodū nec thuri
ficatio: que signat deuotionē. g̊ sabbatum
erit seruandū. Con. 12°. Math. legit̄. Qꝛ
saluator soluit sabbatū vbi dicit. Nōne le
gistis ꝛc. Glo. in hoc fcō nihil aliud instrui
mur nisi vt sabbatū nō ad l̄raꝫ: ſ sp̄ūaliter
obſuemus. Itē Exo. 35°. Septīa dies erit
sabbatū. i. requiēs. Glo. alia p̄cepta in nouo
testō obſuanda ad l̄rām nō dubitam⁹. Illd̄
aūt de sabbato velatū ꝛ in misterio posi
tū fuit. vt hodie a nobis nō obſuet̄: ſ soluꝫ
signatū intueamur. Itē ad hoc est ratō
Ueniēte ꝟitate dꝫ cessare figura. ſ specia
liter sabbatū erit figura qetis aīaꝝ p rece
ptionē p̄me stole ꝛ beata fruitiōe. ſ hoc per
mortē xp̄i collata est. g̊ ñ erit aliquo modo
ſuād⁹ dies sabbati p⁹ xp̄i mortē. vñ Aug⁹ li
2° con̄ Faustū. Cū querit q̄re sabbati ocium
nō obſuet xp̄ianus. R̄ qꝛ q̄ ea figura fi
gurat̄ iā xp̄s īpleuit qd̄ ꝯcedendū est. Tñ
distingnēdū q̄ obſuatio sabbati pōt intel
ligi duobus modis: vt dictū est p̄us. vno⁹
īdeterīate: vt dicat̄ dies sabbati dies req
eī seu vacationis ad deum. ꝛ hoc mō dies
dominica pōt dici dies sabbati: ꝛ quelibet
dies instituta ad diuinā vacationē. vñ ꝛ
5°. Deu. est interp̄tatio talis. sabbatū est. i.
requies dn̄i dei tui. Uñ dicebat̄ dies sab
bati dies requiei dn̄i. ꝛ hoc mō sp̄ seruatur
etiā tp̄e gratie. Alio mō vr̄ dies sabbati d̄
terīata dies. s. septima. Exo. 35°. Sex diebus
faciet op⁹: septima dies erit sabbatū: ꝛ h̄
mō q̄uis eēt morale discipline. erat tamē
figurale. vnde figura īpleta trāsit: ꝛ p hoc
pꝫ solo ad p̄mo obiectū. Ad scd̄m q̄ sab
batū habuit figurā p̄ncipalē: que figuraba
tur futuꝝ. videlꝫ qetē aīaꝝ p⁹ morteꝫ xp̄i
ꝛ hec erat p̄ncipalis rō institutionis sabba
ti. Itē hūit figurā faciendi: videlꝫ cessa
tionē a pccō que duob⁹ modis accipit̄. vel
ſm ptē tp̄is sicut accipiebat̄ a rudib⁹ ꝛ car
nalibus iudeis: qui credebāt tūc tp̄is soluꝫ
eē vacandū a pccō: aut sp̄ accipit̄ sic a xp̄i
anis qui sciūt se dēre oī tp̄e ab illicitis absti
nē. iō pticula tp̄is ad figurandū cessatiōeꝫ
eligit̄ iudeis: xp̄ianis ꝓo nō. sicut dic̄ Joh
dam⁹. Jō sabbatū in quātū est figura faciē
di nō est ſuandū tp̄e gr̄e. Ad aliud ergo
qd̄ obī̄ q̄ sabbatū figurat q̄ sp̄ faciēdū ē dd̄
q̄ dupl̄r ītell̄r diuisiꝫ. s. q̄ figurat cessatiōꝫ
a pccō que sp̄ faciēda ē: vł ꝯiūctī. i. figurat

cessatōz a peccō vt sp facienda. ꝛ hͦ mō falsa ē.nō.n.significat ꝙ sp sit abstinēdū:ꝫ ī vita te sp sit abstinēdū. Ad illud ꝛᵒ qd obiē dē die dñica dd.ꝙ ñ istituta ē ad significādū qd futuꝝ ē. ſ qd iā pͥterū ꝛ pñs ē.vi dꝫ resurrectōz dñi q̄ facta est octauo die: ꝛ iam glīa resurgenti psens ē in celo.vñ Inno.papa diē dñicā ob venerabilē refrectōz xpi non solū in pascha celebramꝰ. verū ecīa p singulas ebdomodas ipiꝰ diei imaginē frequētamꝰ de ɔsecratione di.3ᵃ.c. sabbato ⁊c.

Ultimo queritur

de obſuātia dñice. Et q̄rit̄ duo Pⁱo an obſuātia dñice diei p̄cipiat̄ hͦ p̄cepto. 2ᵒ a qbꝰ opibꝰ sit cessādū ī die dñica

Ad primū arguit̄. Nā cū in hͦ p̄cepto p̄cipiat̄ obſuātia tpis vacatōis ad deū. Dies aūt dñica sit nobis deteriatū tps vacatōis. g̃ p̄cipit̄ hͦ p̄cepto. Con. Dic̄ dē Jo.dam. hͦ p̄cepto p̄cipit̄ obſuātia diei septimi: ꝛ sic ipe dicit Sabbati obſuaᵒ exagitata ē paul: ꝛ sb elemētis mūdi fuis. ꝛ sbdit̄. Cū venit qd pfectū ē euacuatū est qd ex pte ē. lrā euacuata ē: corpalia gnerūt: ꝛ fuitut lex ɔpleta est ꝛ lex libertat nob donata ē. Ex q̄ vr̄ ꝙ obſuātia septīe diei q̄uis p tpe legis eēt morale disciplīe: nulloᵒ ptineat ad obſuātiā dñice diei. Itē ad gal.4ᵒ. rephēdit apls galatas dicēs. Quo ɔuētimī iteꝝ ad ifirᵐ ꝛ egena elemēta: qbus dnuo suire vultꝭ. dies obſuatis: ꝛ mēses: ꝛ ānos. g̃ tpe gr̄e irrephensibil ē obſuātia diei. g̃ ꝛ diei dñice. Itē damᵒ. Nō adhuc sb lege: ſ sub gr̄a: nō sumꝰ dño pticularit̄ suiētes. sed ome vite tps ei offerre demus g̃ nō est dies aliq̄ tpe gr̄e obſuāda. Itē q̄rit̄ de hͦ qd dic̄ dam. festū celebramꝰ pfcm tpe gr̄e hūane nāe regem assero vtiq̄ refrectōia dic̄. ſ requies hūane nāe: nō ē nisi ɔpleta gnali refrectiᵒ q̄ ē futura. Dies g̃ dñica ē dies significatiua futuri. si g̃ tpe gr̄e nō sūt suāde figure futuroꝝ. nō ē obſuāda dies dñica. Solō sic pꝫ ex p̄cedētibꝰ hoc p̄cepto p̄cipit̄ tēpˢ vacatōis aliqd. ꝛ fᵐ hͦ ē morale legis nāe ꝛ hͦ fᵐ ideteriatiōz: ꝛ hͦ mō fᵐ ideteriatōz p̄cipit̄ dñica dies tpe gr̄e. ꝛ septīa tēpore legis: fᵐ ꝛo deteriatiōz tpe legis p̄cipit̄ dies septīa ex eī mistica. ꝛ significatiua futuri. sic dictū ē: ꝛ ē morale disciplīe. tpe ꝛo gr̄e p̄cipit̄ dies octaua ad deteriatōz tpis vacationis. ſ nō ex cā p̄signāte futuꝝ: ſ ex cā repsentāte pͥteritū. Unñ Leo papa dic̄ ꝙ dies dñica tāt diuinaꝝ dispēsationū misteriis ē ɔsecrata. vt qcqd isigne a dño est ɔstitutū in tris. in hᵘ diei dignitate sit gestū. In hac die mūdꝰ sūpsit exordiū. in hac p refrectiōz ꝛ mors iteritū ꝛ vita accepit pncipiū. Ad illud g̃ qd obr̄ p iā pꝫ rñsio dies.n.dñica nō ē festū ipfectū: imo pfectū sic dic̄ Jo.damᵒ. ꝛ hͦ qa ē repsentatiua pfecte gētl. cū enī ges hoīs sit in duobꝰ ex pte aīe. ꝛ ex pte corpis. in gloria aīe ꝛ glorificatione corpis sabbatū figurabat getē aīe futurā. ꝛ iō cū futuꝝ fcm̄ ē: pñs cessauit. Dies dñica repsentat pfectā gloriā aīe ꝛ carnis nō iā futurā: ſ iā psentē in xpo: q iā est ī glīa di pr̄is: fᵐ hūanā nāꝫ pbi.2ᵒ. Ad 2ᵐ dd. ꝙ apls rephendebat obſuatiā diei. sic obſuāt geneatici ad opa icboāda. vel illos fᵐ aliā expōz q obſuabāt legales obſuationes tpe gr̄e iudayzātes vt diem sabbati ꝛ alia festa: q̄ erāt figure futuroꝝ. cont̄ quos dic̄ eē Greg. de ɔsecr.di.3ᵃ. Qr qdā die sabbati aliqd opari pꝛhibebāt: q̄s nisi antixpi pdicatores dixeri q venies diē sabbatum atq̄ diē dñicū faciet custodiri. qa.n.mori se ꝛ resurgē se simulat: hr̄i i veneratōe vult diē dñicū: qa ppl̄ꝫ iudayzare ɔpellit vt exteriorē legis ritū reuocet: ꝛ sibi indecorum pfidiā sbdat: coli vult sabbatū. Ad 3ᵐ dd ꝙ sic dcm̄ ē. In sabbato ɔcurrūt duo.s. vacatio ꝛ significatio. vacatio ad deū. significatio moral̄ cessatōis a peccō. q̄tuꝫ ad vacationē erat rei eiᵒ q̄ nō poterat fieri sp pp necitates multiplices hᵘ vite: q̄ distrahant spm̄ a vacatione q̄ ē in deū. ꝛ hͦ mū nec tpe legis: nec tpe gr̄e possuꝰ sabbatizare. hͦ est dō vacare in actu fᵐ oē tps: ſ solū aliq̄. ideo nec̄e fuit ꝛ tpe legis ꝛ tpe gr̄e dteriare diē vacationis. q̄ᵐ ꝛo ad significatōz erat eiᵒ qd sp dꝫ fieri.s. cessatōis a peccō ꝛ ad significatōz respiciētꝭ dic̄ damᵒ. Qr tpe gr̄e totum dō offerre demꝰ. Ad vltiᵐ pꝫ rñᵒ. Nā dies dñica ē dies regei hūane nāe. nō ex hoc ꝙ futuꝝ ī gnali refrectiōe singuloꝝ. ſ ex hͦ ꝙ iā p̄cessit ꝛ pñs ē in xpo. in q̄ residꝫ exēplar ꝛ cāsalitas gnal̄ refrectōis. ꝛ iā in xpo sic in capite glorificata regescit hūana nā. Unñ Jo.damᵒ. Celebramꝰ refrectōis diē ī q̄ dñs ibs vite p̄nceps ꝛ saluator: hos q spūtualr̄ deum colūt ī pmissā hēditatē itroduxit supple iā ī spe. ꝛ seq̄t ī q̄ ipe p̄cursor nr̄

ītrauit ⁊ resurgēs a mortuis aptis ei cele
stibꝰ portis ī dext̄ pris corpalit̄ sedet: vbi
⁊ q̄ spūael legē fuāt ītroibunt.

Queritur postmodū a qbꝰ opibus cessādū sit ī die dnica

Ad qd ītroducit̄ istud de ꝯsecra. dis. 3. Ubi dic̄ sactꝰ Apollōiꝰ die dnica nihil aliud agēdū ē nisi deo vacādū. nulla opatio ī illa sācta die agat̄: nisi tm̄ hymnis ⁊ psalmis ⁊ cāticis spūalibꝰ dies illa trāsfigurat̄

Ex q̄ vr̄ seq̄ ꝙ nec cibos emē nec coquē. nec itinerāe liceat die dnica. Itē ī tempe grē nos tenemur pfectiꝰ vacaē deo q̄̄ tpe legis. Si ḡ tpe legis nō erat licitū coquere cibos ī die vacatiōis nec itinerāe sic̄ ptz ex supra dictis: non erit licitū tpe grē facē hiꝰ die dnica. ⁊ de aliis opibꝰ corpalibꝰ multo magis idē arguit̄. Itē si dicat̄ ꝙ abstiendū ē ab oī ope suili: cū suile opꝰ dicat̄ oē opꝰ qd impedit libertatē spūs ad diuīaꝫ vacatōꝫ: ⁊ t'lia sūt hiꝰ opa. itinerare. piscari ⁊c huiꝰ. ḡ nō lꝫ facē talia die dnica. Itē q̄ritur an ille q fornicat̄ die dnico peccet cōt̄ duplex p̄ceptū. Nā cū opꝰ suile maxime sit peccatū sic̄ ptz ex dictis. peccat ꝯt̄ illud p̄ceptū de obsuātia dnice: ⁊ itēꝫ peccat ꝯt̄ illd nō mechaberis. ḡ peccat ꝯt̄ duo p̄cepta. ḡ facit duo peccata. Cōt̄ vnꝰ ē actus ḡ vnū peccatū. Solo. dōm. ꝙ die dnica cessādū ē ab ope suili. opꝰ aūt suile dr̄ duobus mōis. Uno mō peccatū dr̄ opus suile Alio mō opꝰ ꝓhibēs vacationē ad deūꝫ: q̄ dēmīata ē ab ecclesia vice dei. Un̄ ⁊ si peccatū sit dānabile omni tempore: tamē tūc maxime dānabile ē: cū fit tpe dēmīato vacationi diuīe. opꝰ ħo suile ḋterminat̄ ab ecclesia. mechanica opa agricult̄a ⁊ secularia negotia: vt mercatū placitū. Un̄ ex ꝯcilio hr̄ oēs dies dnicos a vespera in vesperum oī veneratiōe decernimꝰ obsuari: ⁊ ab oī illicito ope abstinere: ⁊ vt mercatū ī eis minime fiat neq̄ placitū: neq̄ aliq̄s ad mortē vl' ad penā iudicet̄. nec ad sacramēta nisi p pace vel alia necessitate p̄stēt̄ exuagātibꝰ. z. c°. de feriis. Ad illud ḡ qd p° obicit ꝙ cessādū ē ab oī ope suili. seruile aūt dēmīat̄ sic̄ dictū ē. ⁊ qd dr̄ ī auctoritate qd nihil alid ē agēdū nisi deo vacādū. Intelligēdū ē nihil. s. qd īpediat vacationē. ⁊ ħ excepta indulgētia ī casibꝰ necessitatis. Un̄ Gregoriꝰ pꝰ. dixit ꝙ diebꝰ feriatis licitū ē opari qui grā vīdemiaꝝ vel messium ob necessitatē hominū īdulgēt̄. maxīa aūt opꝫ ꝙ sit necessitas ad ħ ꝙ īdulgētia det̄ ī dnica sic̄ piculū hostiū. vel cū al's nō posset differri quēadmodū ē de captōe allecū p qbꝰ Alex. 3. dic̄. Indulgemꝰ: vt diebꝰ dnicis ⁊ aliis festis liceat prochiāis vris p̄cōꝫ ī maioribꝰ anni solēnitatibꝰ si allecia terre se īclīauerit coꝝ captiōi īgruēte necessitate ītēdē. ita ꝙ facta capt̄a ecclesiis circunpositis: ⁊ xpi paupibꝰ ꝯgruā faciāt portiōꝫ. Ad z^m dōm. ꝙ ī lege q̄daꝫ cessatō erat figuralis: ⁊ illa tpe grē nō suat̄. Un̄ distīguēdū ꝙ cessatio a suilibꝰ necessariis q̄ poterāt al's p̄uēiri ī lege suabat̄: nō solū rōe vacatōis p̄fētis: ꝭ etiā rōe figuratōis qetis etne: quēadmodū coccio ciboꝝ ⁊ itineratō q̄ rōe qetis eterne ꝭ q̄ ista nō erāt īterdicebāt̄. ⁊ p̄ueniebat̄ necessitas ī figura ꝙ debemꝰ ħ p̄uenire p merita qetem eternā in qua non erit mereri p bona opa: vt dic̄ glo. sup illd. Exo 16. cras qd coquēd ē cogte: ⁊ id tpe gratie ꝯcedūt̄ ne videamur p figuras iudaizare ꝭ aliis ħo ꝯformis ē rō cessatiōis ab opibus suilibꝰ tpe legis ⁊ tēpore grē. Ad tertiū patet solō. Nā opꝰ suile īterdicit̄ ꝙ ꝓhibꝫ vacatōeꝫ debitā ordīatā ab ecclesia cū distīctōe q̄ sup̄ posita ē. Ad vltimū ꝯcedēdū ꝙ q fornicat̄ ī die dnico peccat duobꝰ peccatis. scdm ꝙ peccatū numerat̄ rōe reatꝰ. peccatū eī pōt dupliciter numerari: rōe reatꝰ ⁊ rōe actꝰ. ħbi grā ī illo q d̄flozādo īterficit virginē. dupliciter peccat vno actu: interficiēdo: ⁊ stuprādo. Un̄ si peccatum numeret̄ rōe reatꝰ duo sūt peccata. si rōe actꝰ vnū ē peccatū duplex. Sūr ē ħ. Si aūt q̄rat̄ de opibꝰ q̄ ex suo gnē suilia sūt ⁊ fiunt cā pietatis: vt portaē lapides ad edificandas ecclesias: ⁊ ꝯstruē hospitalia: ⁊ domos religiosas: q̄ al's vix vl' nūq̄ possēt edificari. Utrꝫ licita sint die dnica. dōm. sic̄ p̄ꝰ d sabbato. Mat. z. Sabbatū ꝓpter hoīem factū ē. Glo. Sabbatū custodiri p̄ceptū ē: vt si necessitas fuerit nō sit reꝰ q violauerit. ħ aūt ītelligit̄ ī his maxīe īteruenīente dispēsatōe illoꝝ qbꝰ dispēsatō credita ē. Si aūt obiciat̄ cū istd sit morale dcalogi. qūo recipit dispensatōꝫ ab hoīe dō. ꝙ morale dcalogi dr̄ duobꝰ mōis. vno° qd ē d ipā essē decalogi s^m p̄mā intentōꝫ. ⁊ s^m ħ vacatō s^m tps aliqd īderetāre ē morale dcalogi Alio° dr̄ moralē decalogi qd ē ad determinādū decalogū: ⁊ s^m hoc vacatō die dnica

ē motale dcalogi tpe grē sic dies septia tē
poze legis:⁊ istud ē motale disciplie.i. mo
rale ex istōe dina:p misteriū ecclesie exigē
te necessitate:⁊ in tali dispēsatōz bz ecclia
sic dic btūs Bern. in li° de dispēsatiōe ⁊
p̄cepto ex auctoritate Leonis pape. vbi ne
cessitas nō ē nullo° violēt scōꝝ patꝝ istitu
ta: vbi ncēitas fuerit ad vtilitatē ecclesie
q̄ ptātez bz ea dispēset Ex ncēitate enī fit
mutatio legis. Itē adhuc q̄ret aliqs de
approp̄atōe hꝰ mādati. Nā vr̄ approp̄ari fi
lio rōe sapie. in sapia.n.ē reges sic pbat mł
tiplr. Eccle.9°. Inueni mihi multā regem ī
ea.s.in sapia. Itē sapia.8°. Intrās ī do
meā cōgescā cū illa.s. sapia. g̃ cū illud mā
datū sit de gete spūali dz approp̄ari filio q
ē sapia. Itē in amore nō ē ges: qa amor
ꝯcurrit p ꝯsideriū. Uñ Greg°. Amor di nō
pōt eē ociosus. g̃ mādatū de gete nō erit
approp̄ād spūi scō q ē amor. Coñ.5°. deut
Obſua vt diē sabbati scifices. Glo. rōe hoc
mādatū ptinet ad spm.s.tū pp scificatiōis
nomē tū pp eternā regē ad quā spūs scī
ptinētē. Bo.dō. q nec p amorē: nec p co
gnitōz ē ī pñti ges pfcā: qa ex pte cognosci
mꝰ sic dr̄.1.ad Cor.13°. Et ip̄fecte diligimus
⁊ iō nō ē ges nisi in pte p sciam vł amorez
Sz qa aīa p caritatē tēdit merēdo ī plenā
regē quā bz in pte. nō aūt aīa sciēs p suam
sciam meret vt plē gescat sic p suā carita
tē. iō spūi scō approp̄at istō mādatū ñ filio
Pretēa ꝯgni° ī veꝝ ē amor ī bonū. Bonū āt
dic rōz cāe final in q̄ ē ges p se. veꝝ ꝯo dic
rōez cāe exēplaris s̄m quā ē motꝰ ⁊ ordo: ⁊
motꝰ regulatꝰ in finē.i.bonū. Iñ erit q in
cognitōe tñ iō ponet ges plēa: s in amore.
Ad illud aūt qd obic q ges ē in sapia dōz
q sapia sic dr̄ Eccle.6°. s̄m nomē suū ē. vñ
nō pōit purā cognitōz q̄ ē respcū veri. imo
saporē q ē ex dilcōe. Ad aliō dō. q amor
añq obtineat amatū currit p desideriū: s
cū obtinet qd amat ī ipo p delectatōz gesc
vñ aīa q̄ p caritatē in pñti deū bz in pte.i.
ip̄fcē. in futuro ꝯo hēbit plē ⁊ pfcē ī q̄tū bz
gesat in sūmo bono. inq̄ꝯ ꝯo nō habet cur
rit per desideriū.

Inquisitionis
i [tō exi]gitur
pꝰ p̄cepta pᵉ tabule decalogi q̄ or
dināt ad deū. Queraꝰ de p̄cepti 2ᵉ tabule
ordinātibꝰ ad pxīm. Et p̄ d mādato hono
ris pentū. de q̄ Exo.20. Honora prēz ⁊ mr̄ez
vt sis lōgeuꝰ sr̄ terrā. ⁊.5°. Deu. Honora pa
trē tuū ⁊ mr̄ez tuā sic p̄cipit tibi dñs vt
lōge tpe viuas ⁊ bñ sit tibi. Circa h̄ q̄rit
qs dicat pr̄ ⁊ mr̄ in h̄ p̄cepto. q̄ ad qd ī
telligat honor in h̄ p̄cepto. De forā hꝰ p̄ce
pti. De obligatione huius precepti.

Ad primū
sic obr̄. Pr̄ dr̄ multi
plr. Creatōe ds. ca
deu.32. Nōne ip̄e ē pr̄ tuꝰ: q possidz te. Pre
latōe vt p̄latꝰ. eode. Interoga prēm tuū ⁊c.
Propagatōe s̄m carnē. Querit q̄ an hꝰ tri
hꝰ mōis accipit pr̄: an aliq̄ illoꝝ cū dr̄. Ho
nora patrē tuū Ad qd sic obr̄ Eccles.7°.
Honora prēz tuū. Glo. h̄ ē mādatū p̄m in p
missiōe deū patrē veꝝ fide ⁊ opibꝰ honora
re. In h̄ igit p̄cepto p̄cipit honor di. Itē
5. deu. Honora patrē ⁊ mr̄ez. Glo. deū ⁊ ec
clesiā. Coñ. In p̄ p̄cepto pᵉ tabule p̄cipit
honoradꝰ deꝰ. si q̄ hꝰ i d h̄ p̄cipet: h̄ p̄ceptū
eēt idē illi. Itē Augꝰ dic. q mādata 2ᵉ ta
bule ordināt ad pxīm. q̄ cū h̄ sit p̄ceptū 2ᵉ
tabule honor pxī p̄cipit: ⁊ nō di. nō igitur
pr̄ itellr̄ deꝰ. tū dr̄ honora prēz. Itē q̄rit
vtꝝ pr̄ itlligat p̄latꝰ. Ad qd sic.5.deu. Ho
nora prēz. Glo. carnalē vł spūalē. ⁊ idē eccl.
3°. sr̄ illō. honora prēz. pr̄ igit itellr̄ ī h̄ p̄ce
pto p̄latꝰ: q ē pr̄ spūalis. Coñ. Mādata d
calogi oīa excepto d sabbto: vt pz ex p̄cedē
tibꝰ sūt ad lr̄az itelligēda: s ad lr̄az dr̄ pr̄
tm̄ carnał. nō igit pr̄ itellr̄ p̄latꝰ. cū dicit
honora prēz. Bo. illud mādatū pōt itelli
gi tribꝰ mōis. Priō° s̄m q educit a lege nª
2° s̄m q ē legis scripte a do ispirate. 3° s̄m
q accipit s̄m allegoriā ip̄rop̄e. Priō° intellr̄
pr̄ carnał. nā.n. nō nouit nisi prēz q ē p̄n
ī eē suc nāe. 2° itellr̄ pr̄ spūał. ⁊ ī h̄ addit
lex scripta a do ispirata ad legē nāe. Nō.n
reputat patrē illū tm̄ q ē p̄n ī eē nāe. imo
⁊ illū q ē p̄nci p misteriā ī eē grē. s̄m illō
1.ad Cor.3°. Per euāgeliū ego vos genui
3° p allegoriā pr̄ itellr̄ ds: s h̄ ē ip̄ropue.
Dō q̄ ad p̄m q p̄pe ⁊ p se in h̄ p̄cepto nō
p̄cipit honorari ds: s hō q ē p̄nci p gnati
onē quo ad eē nāe: vel p misteriā regnatio
nis q̄ ad eē grē: tñ p allegoriā nihil phibet
patrē vocari deū: s ip̄rope. Silr̄ p accidēs
sic in dilcōe pxī intellr̄ amor di. silr̄ ī ho
nore pr̄is intellr̄ honor di: a q̄ oīs p̄nitas
ī celo ⁊ ī ťra noiat. ⁊ ad istō respiciūt p̄di
cte expōnes. Ad 2ᵐ pz rñ°. Nā si istō p̄e
cepᵐ itellr̄ s̄m q educit a lege nāli. In ipo
solū itellr̄ d prē carnali. Si ꝯsidēt vt legis

scripte: et a deo inspirate que addit intelligit tam carnalia quam spiritualia pater vt dictum est.

D **Einde** querit quantum ad quid intelligatur honor in isto precepto. Ad cuius rei intelligentiam queruntur quatuor. Primo an honor sit exhibitio spiritualis vel corporalis. 2° vtrum honor dicatur respectu preminentie. 3° cum honor dicatur multipliciter. vtrum dicatur equoce. 4° vtrum in hoc precepto honor quilibet iubeatur.

Adprimum sic proba. Honor est exhibitio reuerentie in testimonium virtutis: sed exhibitio reuerentie est exhibitio spiritualis. ergo et honor. Item deus est honorandus vt pater: quia principium creationis. Mala. i. Si ego pater vbi est honor meus. hoc deo est honorandus quia pater et principium generationis: in quo est in imitatione primi principii quod est deus. vnde Jero. in epistola de parentibus honorandis. Prebeatur parentibus amoris mixta formido quia primi vobis sunt causa nascendi exhibite parentibus filii: quod vos paterni nominis partes cogitis: quam a deo est eorum meritis attributa. Si ergo ratione principii non debetur deo nisi honor qui est exhibitio spiritualis. ergo nec homini debetur honor nisi quia est exhibitio spiritualis cum non sit honorandus nisi quia in eo relucet gratia diuini principii. Ex his videtur relinqui: quod patri solum debeatur honor reuerentie exhibitionis spiritualis. Contra. videtur quod tamen debeatur eis honor corporalis: quia filius non accipit a patre nisi quod est corporale: sed ratione accepti solum est debitor honoris. ergo non debet ei honorem nisi in exhibitione corporali. Item Jer. ad saluinam exponens illud. i. ad thi. 5°. Qui bene presunt presbyteri duplici honore etc. honor est pro stipendio vel pro ea vel pro munere accipitur. et in euangelio. Honora patrem tuum etc. Jer. non in verborum sono qui inopiam parentum cassa possunt adulatione frustrari. sed in victus necessaria ministranda debere intelligi. ergo intelligitur honor solum in exhibitione corporali. Item quod intelligatur de corporali et spirituali exhibitione ostenditur multipliciter. Eccl. 3. Honora patrem etc. Glo reuerentiam exhibendo: necessaria ministrando. et in deu. 5. honora patrem. t. etc. Glo. officio pietatis et honoris. Item. 6. ad ephe. honora. p. etc. Glo. honorare patrem. est ei reuerentiam exhibere et necessaria ministrare. Item deu. 5. h. p. etc. Glo. iubemur parentes honorare: et obsequium pietatis: et reuerentiam exhibere. Ex his relinquitur quod honor debitus parentibus est exhibitio spiritualis in reuerendo: et corporalis necessaria ministrando. Contra. Sic dicuntur patres carnales et spirituales sic exhibitio carnalis et spiritualis: et secundum quod se habent ratione paternitatis: sic debet se habere ratione honoris. patri ergo carnali honor debetur carnalis: et spirituali spiritualis. Item que est ratio vt carnali patri debeatur exhibitio corporalis et spiritualis. Si dicatur sicut quidam dixerunt quia a

parentibus consequimur naturam et accipimus instructionem in moribus: quia ab eis naturam consequimur sustentatione naturam: quia ab eis instruimur debemus ei exhibere reuerentiam et pater naturalis instruit in moribus naturalibus. pater spiritualis in moribus spiritualibus. sicut pater carnalis habet principium in esse nature. et pater spiritualis principium per misterium in esse gratie. Contra. frequenter contingit quod pater carnalis nunquam instruit filium in moribus. Si ergo esset ratio honoris reuerentie acceptio honoris: non esset honorandus pater a quo filius non accepit instructionem. Solutio. dicendum quod honor intelligitur exhibitio corporalis et spiritualis. spiritualis in reuerentia corporalis in sustentatione. sicut supra in auctoritatibus exprimebatur. Item exhibitio honoris in reuerentia tribus modis est in affectu. effectu. signo. In affectu timendo offensam parentum ex amore. vnde Jero. de honorandis parentibus. Prebeatur parentibus honoris mixta formido. Effectu obediendo ad ephe. 6. Filii obedite parentibus vestris. et super illud eccl. 3. Natio illorum obedientia. Glo. qui magistris vel parentibus obediunt. Signo autem quemadmodum accipitur honor Ro. 13. Cui honorem. dicit glo. reddite honorem vt assurgentes his supple que sunt signa honoris. Item sustentatio consistit in tribus. in solatio verborum. in fructu operum. in exhibitione necessariorum. In solatio verborum sicut dicitur eccle. 3°. De decus filii pater sine honore. et sequitur suscipe senectam patris. Glo. filii carnales et discipuli honorent solatio debent fauere parentes. et Jer. de ho. pa. Neque parentes aspera verbis ledat, affectum soneret quecumque lingue dixerit liberorum hoc filiorum ora loquuntur quod parentes velcant audire. In fructu sicut dicitur eccl. 3 Qui timet deum honorat parentes. et. q. dominis seruiet his qui se genuerunt in opere etc. In exhibitione necessariorum. sicut patet ex auctoritatibus supra dictis. Ad illud autem quod primo obicitur de verbo prophete. honor est exhibitio reuerentie etc. dicendum quod non est generalis ratio honoris: sed solum que exhibetur ratione preminentie spiritualis. Ad 2m quod obicitur quod sicut deo primo non debetur nisi honor spiritualis. sic nec homini quia ratio principii in vtroque est causa honoris. sicut habetur ad ephe. 6. super illud quod est mandatum primum in promissione Glo. sicut deus est principaliter principium hominis. sic pater secundario. dicendum quod quamuis vterque sit principium tamen differunt. deus enim principium non indigens aliquo. homo autem est principium et indigens aliquo. dignitas principii ex vtraque parte est ratio quare debetur reuerentia. Ratio autem indigentie ex vna parte est causa quare debetur sustentatio patri carnali et etiam spirituali homini et non deo. Ad 3m dicendum quod quamuis filius acceperat esse corporale a patre efficitur tamen ex hoc in debito duplici. quia illud corporale quod accipitur est de corpore patris sumptum et transfusum operatione anime. et ideo filius efficitur debitor honoris patris cum ratione corporis patris et cum ratione anime: quia anima et corpus concurrunt in patre vt sit principium filii. Ratione ergo corporis patri est debitum sustentationis proprie. ratione anime debitum reuerentie. Nam

aīa ñ īdigʒ sustētatōe:nec corp⁹ ē reuerēdū
Ad 4ᵐ dō.q̄ tā pñ carnali q̄ȝ spūali dēt hōr
reuere² ⁊ sustētatōis:ga.n. dēq̄ ē pnᵐ. Jō
ōbet reuerē:ga dēq̄ īdigēs ōbet sustēta⁹
ga q̄lȝ res diligit salutē sui pncipii. vñ hō
p tōȝ ordinata tēt diligere sui pncipii sa
lutē.vñ si indigeat tēt pcurare q̄cūq̄ pti
nēt ad salutē.p ī carnali pr̄e spāl rō fuere²
ē:ga pnᵐ gnatōis.vñ Jer. Parētes p̄ sunt
nob cā nascēdi:⁊ ī Eccl⁹ 7.dr̄ o pētib⁹ Me
mto qm̄ nisi p illos ñ fuisses.sustētatōis ṫo
rō spāl ē rō educatōis.vñ Jer.ō hōre pētū
foueat pētū senect⁹ ⁊ fcīs eoȝ vicissitudo
reddat.hȝ.n.q̄dā senect⁹ īfatiā.eccl.7.ꝛ.Ret
bue ill' q̄uo⁊ illi tibi.Jn pr̄e ṫo spūali spāl
rō reuerē² ē pemine² ptatꝰ.Ro.13.Oīs aīa
sblimiorib⁹ sbdita sit.rō ṫo sustētatōis ē vi
spēsa² īstructōis:l' istōis.gal.6.coīcet is q
cathezizat ṫbo ei q se cathezizat ī oīb⁹ bōis

Conse quēt q̄rit vtꝝ hōr ī suo ītel
lcū dicat r̄ᵐ pemine².Ad qd
sic.sic laus ad laudatū:ita se hȝ hōr ad ho
noratū.s laus dic pemnētiā ī laudato.g ⁊
hōr ī hōrato.vñ sic laus ē ptestō pemine²
bōitatꝰ ī illo q laudat:ita hōr ptestō pemi
nē² dignitatꝰ ī illo q hōrat. Coī.1.Pe.2.
Oēs honorate:s ostat q̄ oēs sūt pemīnētes
hōr igit̄ nō dic̄ r̄ᵐ pemine². Jtē.12.ad ro
hōre ĩuicē pueniētes.g hōr ē respcū paruȝ
Jtē Amb.sr̄ illō Luc.erat sbdit⁹.ill' dic̄
q̄ fili⁹ dī hōrauit iosephꝫ:no ōbito:s pietatꝰ
offō. Jtē rex assuer⁹ dr̄ hōrasse mādocheū
vñ.6.hest.sic hōrabit̄ quē rex voluerit ho
norare. So.ↄceō.q̄ hōr dic̄ r̄ᵐ pemine².ē
āt pemine² icreata q̄ attēdit̄ sᵐ pemīnētiā
pncipii.sapīe bōitatꝰ.q excedit ī īfintᵐ q̄lȝ
pemīnētiā create.Jñ ē q̄ hōr ī sīt⁹ ōbet do
Et ē pemine² creata q̄ ē p sᵐ tres mōa sᵐ p
ticipatōȝ pncipii sapīe ⁊ bōitatꝰ. Jtē pe
minē ī coīcatōe pncipii ē sᵐ tres mōs.ga
ē pnᵐ ad eē sic pr̄ carnal' vt dic̄ gl.ad eph.
6.sic ds pnᵐ ē bōis sic pr̄ scōa⁹.⁊ rōe isti⁹
pemine² ē pr̄ carnal' bonorād⁹ sic dic̄ Jero
de hōre pētū.bonorādi sūt pētes:ga p̄ sunt
nob cā nascēdi. Jtē ē pnᵐ ad bñ eē qd ē
ī eē spūali.⁊ rōe isti⁹ pemine² ē bonorād⁹ p̄
lat⁹ eccl.3.Tāq̄ dñis suiet eis q se genera
erūt ī ope ⁊ smōe.Glo.nō ē ī dulia vt oñ
dat̄ pr̄ spūal' maxie dign⁹ hōre.vñ Paul⁹ p
euāgᵐ.ego vos genui. Jtē ē pnᵐ ad beñ
eē ī eē tpali:⁊ rōe isti⁹ pemine² ē hōrād⁹ pla
t⁹ tpal.vt rex.1.Pe.2.regē hōrate. Jtē est
pemine² ī coīcatōe sapīe rōe c⁹ pemine² ho

norād⁹ ē doctor seu senex.ī q̄b⁹ ē discretio
mlta expiē².Leu.19.corā cano capite assurge
⁊ hōra ⁊c.Gl.etare l' sapīa:ī āntīqs.n.ē sapīa
⁊ ī multo tpe prudē².sic dr̄ ī iob.12. Jte
ē pemine² ī coīcatōe.bōitatꝰ.rōe c⁹ hōrād⁹
ē vir scūs.vñ ad phi.2.ō epafradito dicit
apls.Excipite illū ⁊c.⁊ p⁹ dic̄:⁊ cū hi⁹ hō
bētote:qm̄ pp op⁹ xp̄i vsq̄ ad mōtē accessit
tdens aīaȝ suā. Ad illō g̃ qd obr̄ q̄ oēs
sūt hōrādi dō.q̄ h̄ dr̄ rōe pemine² bōitatꝰ
nō solū sᵐ actū sic dēm⁹ estīare ī bōis.ga
quēlȝ bonū dē⁹ estīare nob meliorē.sᵐ illō
phi.2.Supiores sibi inuicē arbitrātes:s sᵐ
pōȝ q̄ mali pñt fieri meliores q̄ȝ nos scīrōe
c⁹ possibilitatꝰ:⁊ forte dīne pdestīatōis ad
maiorē pfcōȝ:ec̄ illi q mali sūt bonorāt̄.
Silr̄ ītellr̄ illō hōre ĩuicē pueniētes.dr̄ en
pp pemīnētiā bōitatꝰ eo q̄ dēm ē nō sapi
ritatꝰ q̄ attēdit̄ ī pemine² pncipii l' prāis
Ad illō ṫo qd dic̄ Amb⁹ ō dñō dō.q̄ ī
hōrauit ioseph vt prēȝ suū p gñatōeȝ:s v
prēȝ sᵐ extīatōȝ.ga sic dr̄.2.Lu.putabat fi
li⁹ ioseph sine vt prēȝ sᵐ educatōeȝ vt fue
ex⁹ ad bonorē exhibēdū pētib⁹ vt nutrito
rib⁹ īmitaret. Ad vltᵐ dō.q̄ hōrare al
quē dr̄ duob⁹ mōis.vno⁹ id q̄ bonoret dr̄
vt dignitatē l' sblimitatē:ꝫ h̄ assuer⁹ ma
docheū hōrauit:ga sblītatē q̄ ab aliis hōra
ret̄ ↄtulit.Alio⁹ hōrare dr̄ hōis offm̄ exhi
bē.Offm̄ āt hōris ē ptestō ī illo q hōrat al
c⁹ īremine² l' dignitatꝰ.pȝ g̃ q̄ hōr sp dic̄ r̄ᵐ
pemine² ī illo q hōrat̄ ꝫ q̄ hōrare dicatur
bonoris officium exhibere.

Postea q̄rit̄ cū hōr dicat̄ mul
pliciter dr̄.n.respcū de
⁊ respectu hominis:⁊ hoc mlt̄ mōis.rspcū
prīs carnal'.respcū spūal' ⁊ regis ⁊ senis ⁊
doctoris:⁊ respcū scī hōis ⁊ ec̄ respcū cui
cūȝ hōis.vtꝝ hōr dicat̄ equoce.Qd dr̄ ho
nor.n.q ōbet do ē hōr latrie q̄ hō prestat
deū:sic suū ↄditorē.hōr ṫo q ōbet hōi ē ho
nor dulie.nō igit̄ dȝ vniuocari hōr quēad
mod creator ⁊ creat̄a ñ vniuocat̄. Jtem
hōr q ōbet hōi dteriat̄ multiplr̄.nā vna
accipit̄ ī sustētā⁹:sic dic̄ Jer.q̄ cū dr̄ hōra
prēȝ hōr ĩuict⁹ necc̄iis mistrandis dȝ ītelli
Alio⁹ ī reuerē².vñ eccl.3.hōra.p.Glo.reuere
tiā exhibē². 3ᵐ ī obediēdo.i.ad thi.6.Qui
bñ p̄sunt p̄sbri duplici hōre ⁊c.Glo.vt spi
ritualr̄ eis obediēt ⁊ extiora mistrēt. 4ᵒ
mēdo.i.ad thi.6.Quicūq̄ sūt sbiugo serui
dños suos cū hōre di q̄s arbitrēt̄.Glo.hñ
eis sūiēdo. 5ᵒ obsequēdo Ro.12.hōre ĩuic

pueniētes.Glo.nō ē frīu⁹ amor nisi mutuus
se pueniat obsegis. 6°.assigē⁹ Ro.13°. Cui
honorē:honorē.Glo. reddite honorē ei cui debetis
vt assigētur iste dicit nō dicitur p̄ vnam rōz.g̃
equoce. Con. Hōr sp dic̄ r̄ⁿ supioritatis q̄ⁿ
ad aliqua digītatē:ꝫ ꝛ īnoritas:seu dicat
de creatore:seu ō creatura nō dr̄ equoce:seu
p̄ analogiā.h̄ ē p pus ꝛ posteri⁹:queāmod
ptās.ptās.n.de dō dr̄ p eēntiā.de creatura
ꝭo p pticipatōz:ꝛ in creatura descēdit ptās
p pus ꝛ posteri⁹ ꝭz gradū pticipatiōis. ꝛ h̄
significat apls.13.ad ro.ubi dic̄.Oīs aīa ptā
tib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit.n̄ eī ē ptās nisi a
deo.g̃ honor nō dicet equoce. So.honor
p̄m ppaz rōz ē ptestō p̄eminē̄ i aliq̄ exhibi
tōe illi q honorat.honō g̃ pōt accipi mālr
ꝛ forlr.Mālr cū accipit p eo qd exhibetur
vt bn̄ficiū.obseqū.obediā. ꝛ hi⁹: q̄ dcā sūt
Forlr hōr accipit p ipa ptestōe p̄eminē̄ vl
dignitatis.q̄ⁿ g̃ ad ptestōz:hōr nō dr̄ equo
ce:nec eē vniuoce: ꝫ analogice: queādmod
rō p̄eminē̄ c⁹ ē.q̄ⁿ ꝭo ad exhibitōez equoce
dicit nisi dcernat ipa ptestatio.Et p h̄ sol
nūr obctā:qa ī rōib⁹ qb⁹ pbat q bonō di eq
noce accipit bonor mālter.ī aliis formalr.

Queritur

dsequet.an ī isto p̄ce pto p̄cipiat glz honō exhibed⁹.Ad qd sic.In p̄cepto q̄ phibet ho
micidiū.ſ.nō occides phibet oīs motus aī
ad nocēdū:sic dic̄ glo.sr illō Mar.5.Dcm̄ ē
antiqs n̄ occides.g̃ ī p̄cepto q̄ p̄cipit hōr in
bet oīs hōr exhibed⁹ pxio.vt hōr q dbet se
ni.hōr q dcē rgi:ꝛ pri:ꝛ hi⁹. Itē ptigit
peccare ī hōrādo pxīⁿ multis mōis. vt cū iu
uenis ihōrat sene.l su⁹ dn̄m.l fili⁹ prez.g̃ ē
ōt aliqd p̄ceptū.ꝫ nō ōt aliō nisi ōt illud
q̄ p̄cipit hōr.g̃ ī h̄ p̄cepto phibet q̄lz ihōra
tio:ꝛ iubet glz hōr. Con.hōr nō p̄cipit h̄
absolute.imo cū dn̄atōe hōr pris aut mris
ꝫz glz nō pōt dici pr̄ aut mr̄ respcū cuiusz
ꝛ tn̄ ē hōrād⁹ vt soci⁹.Religt igit q nō p̄
illo h̄ mādato glz hōr pxio exhibed⁹.
So.dō.q rⁿ rōz ppaz h̄ p̄cepto n̄ iubet hōr
nisi pris ꝛ mris:vn̄ nō precipit h hōrari nisi
q ppe pōt dici pr̄ aut mr̄.h̄ ē dicē pnⁿ per
gnatōz.h̄ aūt ē duobis mōis tm̄:ꝫⁿ q ē di
stigue gnatōz carnalē.ꝛ spūalē.nālē ꝛ gra
tuitā respcū eē nāe:ꝛ r̄spcū eē grē ꝛ ꝭz h̄ n̄
p̄cipit h hōr nisi pris carnal' l spūal'.ſ. pla
ti.Un̄ glo.5.deu. Hōra prez carnalē l spūa
lē.Scōz ꝭo rōz coēz pōt eē reductio hōris se
nis q dr̄ pr̄ etate:sic dr̄ ad thi. Seniorē ne
icrepaueris:ꝫ obsec̄ vt prez. Regis q dr̄ pr̄

mīa.l' misatōe ī iudicādo. Esto pupill' mi
sericors vt pr̄ eccl.7.ꝛ eē honoris soci ī q̄tū
supior arbitrē. Ad pⁿ g̃ qd obr̄ solnēdū p
ītereptōz.qa n̄ oīs mot⁹ ad nocēdū phibet
cū dr̄ nō occides. ꝫ q ē detāt⁹ ad nocēdū
pxio q̄ ad eē psone.sic p3 ex dcīs. Ad 2ⁿ
dō.q ē pccm̄:qa ōt p̄ceptū morale dcalogi
ꝛ ē eē pccm̄:qa ōt p̄ceptū additū dcalogo
sic sūr ī lege iudicialis .in euāg° precepta
aplorꝫ ꝛ eccl'ie. vn̄ nō seqt q si ōtīgat pec
care p ihonoratione q quelibet ihonoratio
fit contra aliqd decalogi.

Equitur

s

igrē de for h⁹ p̄cepti q̄ⁿ ad ꝭa. Iussionē.Promissionē.Et ordinē.

Adprimū

arguit sic.Cū hōr itel ligat duob⁹ mōis. in
exhibitōe reuerē̄.ꝛ exhibitōe sustētatiōis
ꝛ vtroq hōre dēat hōrari pxi⁹ p tpe ꝛ loco
g̃ p̄ceptū de hōre dbuit dari gnali⁹ vt di
cēē hōra pxiⁿ.aut q̄rit q̄re n̄. Itē respcū
pris ꝛ mris ī nob ē motiuū ītrisec⁹ad hōrl
exhibitionē:ꝫ n̄ sic ē ō glz pxi⁹.Min⁹ g̃ dif
ficile ē hōrare prez q̄ hōrare gnalr:l' vlr p
ximū.Preceptū aūt ē ō difficili bono sicut
ꝭtutes.g̃ de magis difficili magis rōne.g̃
maioris difficultatis dbuit p̄cipi hōr sb hac
for.Hōra pximū.q̄ sb hac.hōra prez. Dixe
rūt gdā q hōr pxi gnalr p̄cipit īplicite:n̄
explicite.ꝛ hac rōne iudei erāt q̄ rudes ꝛ
lex pedagog⁹.Iō a miorib⁹ ad maiora:a fa
ciliorib⁹ ad difficiliora puehi dbuerūt. Ho
nora āt pxiⁿ.i.cuilz īdigēti nccia mīstrare
nimis durꝫ erat eis.iō n̄ erat dādū p̄ceptū
de necciorꝫ exhibitōe sb for explicita: ꝫ sub
for īplicita.vt sic ducerēt ad pfcm̄. Dein̄
ꝭo euacuato qd ex pte ē: seu īpfectiōis: da
ret sb for explicita:qa ꝭo ic oīa q̄ sunt de re
illi⁹ mādati facili⁹ ē hōrare prez ꝛ mrez.da
tū ē sb his ṫmīs.eadē rō ē q̄re cuz res tertii
mādati sit moral'. tn̄ datur sb for cerimo
niali.h̄ eī factū ē pp altitudinē illi⁹ māda
ti:qa si darer sb for explicita. non ītellige
rēt illō. Sꝫ ōt h̄ obr̄ ī hūc modū. Hugo
ō scō vic.ī li. ō sacrīs. Priⁿ p̄ceptū 2ᵉ tabu
le ad prez ptinet hoiez.sic p̄mū pᵉ ad patrē
deū.vtrobiq p̄nitas p̄pōit. vtrobiq p̄n
cipii dignitas honorat:qa ꝭz quēdā modū
sic hē⁹ p̄ncipiū nascēdi a pr̄e hoīe. sic p̄nci
piū eēndi p ōditōz accepi⁹ a dō pr̄e vt di
scat corꝭ hūanū in eo p̄nⁿ qd videt.qd dēat
illi p̄ncipio a q̄ ē ꝛ quem non videt.Fm h̄ g̃
ī isto p̄cepto solū p̄cipit hōr pris ꝛ nō pxi

qđ ɔcedēđ ē. Ad illđ ğ qđ ꝓ obicī dđ. φ sic pꝫ ex ꝑcedēti. istđ ꝑceptū ordiat nos ad primū solū a q̄ ħbi⁹ originē: ⁊ accipi⁹ nāꝫ. sic sequē ordināt ad pri^m cū q̄ hē⁹ coēꝫ nāꝫ. Jñ ē φ ī h̄ ꝑcepto f^m ꝓpaꝫ rōꝫ nūqꝫ ꝑcipit nisi hōꝛ pr̄is aut mr̄is. Ad illđ ꝯo qđ obicī φ illđ difficili⁹ ē. dđ. φ illđ nō fac̄ ad ꝓpositū qꝛ ñ ꝑcipit h̄ hōꝛ qcūqꝫ ꝟ hōꝛ deteriatus

Item q̄rit q̄re nō ꝑcipit hōꝛ filii sic hōꝛ pr̄is. ⁊ ondit φ magis ɔ̄buit ꝑcipi. Pꝛīo ex h̄ qđ dr̄. 2. ad cor. 12. Patres deñt thesaurizare filiis: nec ɔ̄bēt filii pētib⁹ thesaurizare. ğ magis ɔ̄bēt pētes filiis necc̄ia mīstrare: q̄ʒ eɔ⁹. ꝟ hōꝛ ē ī mīstratione necc̄ioꝝ. ğ magis dꝫ ꝑcipi l̄ eē ī ꝑcepto hōꝛ filii q̄ʒ pr̄is. Ad idē sr̄ illđ Mat. 19. dic̄ Criso⁹ hōꝛ ascēdit de radice ad ramos. ꝟ a ramis ad radicē ñ flectit̄. sic caritas ɔ̄ pr̄ib⁹ ad filios. ꝟ nō reuertit̄ ad illos. ğ p^m.

Itē magis tēmur ad meli⁹. in sustētatōe āt filioꝝ saluat̄ eē diuinū. vñ eccl. 30. Mortu⁹ ē pr̄ ei⁹: ⁊ q̄i nō ē mortu⁹. sileꝫ eī sibi religt p⁹ se. s. filiū. Jn sustētatōe aūt pētū solū est tpale l̄ pticulare. Magis ğ tenēt̄ pr̄es honorare filios ī sustētādo q̄ʒ eɔ⁹. ⁊ si sic. tūc magis ɔ̄buit eē ī ꝑcepto hōꝛ filioꝝ q̄ʒ pētū.

Itē Seneca. amoꝛ catuloꝝ in venabula īpīgit feras. Et Osee. 13. Ero q̄i vrsa rapt̄ catul̄. pētes ğ pl⁹ diligūt filios q̄ʒ diligāt̄ ab eis nāl̄r. ğ magis ē ɔ̄ lege nāe: ⁊ sic ptinet magis ad decalogū. ⁊ iñ vt p⁹. Coñ Jus nāle dic̄ tēri ad gratitudinē ⁊ fugere īgratitudinē. ꝟ sic Tob. 4⁰. dr̄ de mr̄e filio Memoꝛ eē dēs q̄ ⁊ q̄ta picl̄a passa sit ī vtō suo pp te. Glo. ne sis īgrat⁹ mr̄nis laboꝛib⁹ redde te ei q̄ cū laboꝛib⁹ dedit te. ğ magis tenēt̄ filii pētib⁹ q̄ʒ eɔ⁹. qꝛ pl⁹ receperūt ab eis. Itē Amb. sr̄ Luc. 13. Et si paueris matrē nō reddisti ei cruciat⁹ q̄s p te passa ē. ñ obsequia qb⁹ te gestauit. nō alimēta q̄ ħbuit tibi ꝯo pietat̄ affcū īmulgēs labꝛis vbera nō famē quā p teipā tollerauit: ne qd qđ tibi noxiū eēt comedēt: ne qd qđ lacti nocēt hauriꝛꝫ. tibi illa ieiunauit. tibi mādūcauit tibi illa cibū quē voluit ñ accepit: tibi quē noluit cibū sūpsit. tibi uigilauit. tibi fleuit ⁊ ita illā egre patieris. Illi ɔ̄bes qđ hēs cui dēs φ es. tho. 4. Hōrē hēb mr̄ī tue oīb⁹ die b⁹ vite tue. Ex his pꝫ magis dēre filios honorare pētes q̄ʒ eɔ⁹. Itē pħs. q̄ spsiꝫ feia ta scī aīalib⁹ p nāꝫ. ī hoīe collicā sūt p rōꝫ. ꝟ ī li. ɔ̄ aīalib⁹ legit̄ φ pulli lalacb. s. ciuiusdā auis cibāt pētes suos in senectute. ⁊ pulli marothoth. s. c⁹dā alti⁹ auis cibāt pētes su

os. ñ so^m ī senectute. ꝟ q̄ñcūꝫ īdigēt. ğ istud maxi^e dꝫ ꝟuari ab hoīe: ⁊ iñ p^m. Itē Jer. ɔ̄ hōꝛe pētū. pentes adeo ɔ̄ñt libos hr̄e dulciores. qꝛ p alios repari nō pñt: vt cū eos lex n^e sbꝓxerit: nec pr̄ꝫ aliū tibi posis īueīre n^e mr̄ꝫ. ñ sic ē āt ɔ̄ filiis. So. nō nō. ꝓ āoꝛ pr̄is ꝟ filios tot⁹ ē ğtuit⁹: qꝛ filii sūt a pētib⁹: ⁊ ī tēdit̄ āoꝛ i^e p nāꝫ sēsualitat̄. vñ Je. ɔ̄ hōꝛe pē. mēnto pētū eē φ ral̄ es: q̄ꝫ mūib⁹ creātura sūpsisti. ⁊ seqt̄. sit tibi ğtavitaī poꝝ qb⁹ catioꝛ ē vita t^a q̄ʒ ꝓpa. redde āous vicē colēde pietat̄. āoꝛ āt filioꝝ ī pētes maxīe ē debit⁹: qꝛ accipiūt a pētib⁹ eē: ⁊ educatōꝫ vñ ɔ̄bēt se ill̄. vñ Jer. exolue fili qđ dēs ⁊ oñā ɔ̄bita q̄licūꝫ exhibe fāulatū: qꝛ pētib⁹ nēo pōt r̄ddē qđ dēt̄. ⁊ hi⁹ āoꝛ ītēdit̄ p vīa rōīs ñ sēsualitat̄. Cū igit̄ q̄rit̄ q̄re ñ ē māda^m ɔ̄ hōꝛe filioꝝ: sic̄ de hōꝛe pētū. dđ. φ nā sufficiēt̄ īdīat ad h̄. Ad hōꝛē ꝯo pē^m īcliat rō excitā p ɔsideratōēꝫ ɔ̄biti ⁊ ꝑcepti. quēadmođ ñ ē ꝑceptū ɔ̄ āoꝛe sui. qꝛ ad h̄ sufficiēter īcliat nā: ꝟ ɔ̄ āoꝛe pxi. ꝑ a^a rō ē. qꝛ oīs hōꝛ theologic⁹ ē respcū ꝑeminēt̄: sic̄ pꝫ ex dcīs. pr̄ āt eo φ ē pn^m filii ꝑeminētiā hꝫ respcū ipi⁹: ⁊ nō eɔ⁹. Et si obiciat̄ ex illđ qđ hēt̄ ad eph. 5. sbiecti īuicē. Glo. nō so^m auditores plat̄ ꝟ plati sbdit̄. Ex q̄ dr̄ φ hōꝛ nō sp dicat̄ r̄spcū ꝑeminent̄. R̄ñdēđ ē φ reuerē^a sbiectiōis duplici rōe exhibet̄. s. in signū sbiectōis. ⁊ ī sig^m mutue caritat̄. ī sig^m īfioritat̄ dꝫ exhiberi ab īfēioꝛib⁹ plat̄. vñ gl̄ sr̄ illđ. 5. ad eph. sbiecti īuicē plati sbditi ī caritate eis ꝟuiē^e. ⁊ hūīl̄t cura gerē^e. vñ distiguē^a ē duplex sbiec^o. sbiec^o īferioritat̄ q̄ ē mīoris: ⁊ hōꝛ q̄ ē maioris. vñ ibiđ dic̄ glo ⁊ si digitas ē maioꝝ: adīsr̄to⁹ tñ ē. vñ. 1. ad cor. 9⁰. oīūꝫ me ꝟuū feci. ē ğ maioꝝ salua tñ digitate ꝟuire sic̄ mīoꝝ ē hūīl̄r obedire.

Ad illđ ğ qđ ꝓ obr̄ φ filii nō de. the. pē. dđ φ n seqt̄ ex h̄. φ ñ dēant necc̄ia mīstrare. thesaurizare. n. ē ex supabūdā^a succedēti ī posteꝝ necc̄itati ꝓuidē. qꝛ ğ pr̄es ñ succedūt filiis. ꝟ eɔ⁹ iō dr̄ φ filii ñ de. the. pat. Mīstre ꝯo necc^e ē pūtē ī digētiā supplē. ⁊ h̄ tēt̄ filii⁹ facē pr̄i max^e ex h̄ φ ē ei pn^m. Ad 2^m ⁊ 4^m iā pꝫ rñ⁰. qꝛ ex h̄ φ effcs patꝝ dcurrit ī filios p nām sēsualitat̄. ñ āt sic eɔ⁹ iō magis dꝫ eē ꝑce^m q̄ ɔ̄ ē magis ɔ̄bitū ⁊ ad qđ minus īcl̄iat nā vt hōꝛ pētū. Ad 3^m dđ. φ sustēratō tā filii q̄ʒ pr̄is respic̄ psōꝫ. psō. n. singlaris ipā ē q̄ sustētat̄ ñ spēs. ī prope. n. dr̄ spēꝫ sustētari. cū singl̄ate sustētat̄ ⁊ cū sb illa ī ꝓꝓetate eq̄ sustētāt̄ spēs cū sustētat̄ pr̄ sic cū sustētat̄ fili⁹. iō ē īcīmda ꝓpō quē ꝓpōit

Item queritur quare huic mandato addita ē ꝑmissio plusq̄ ceteris. Si dicat̄ q̄ ex h̄ q̄ istud ē affirmatiuū: et ideo de faciēdo bono. Alia ḋo p̄cepta 2ᵉ tabule sunt negatiua: sic̄ nō occides. nō mechaberis. et iō de n̄ faciēdo malū quātū ad formā p̄cepti. Facienti aūt bonū debet̄ merces ⁊ p̄miū. nō facienti aūt malū inquātū hⁱ⁹ n̄ ꝑpter h̄ debet̄ merces: s̄ vitatio supplicii solū. Adhuc ē qō quare illḋ p̄ceptū ꝑponat̄ sb̄ forma affirmatiua plusq̄ cetera. cū dictū sit ī p̄cedētib⁹ q̄ ī quolʒ p̄cepto intelligat̄ affirmatio ī iussione: ⁊ negatio ī ꝓhibitōe. Itē ī p̊ p̄cepto pᵉ tabule addit̄ ꝑmissio cum dr̄. Faciēs mīam ī milia: cū tn̄ sit negatiuū. Itē quar̄ additur ꝑmissio longeuitatis. Si dicat̄ q̄ istud ē ꝑpter ꝯgruentiā: q̄a ꝯgruū ē q̄ q̄ ꝯseruat vitā patris: q̄ vita ei⁹ ꝯseruet̄. s̄ cū ī 5ᵒ p̄cepto nō occides ꝑ affirmatiōeʒ iubeat̄ ꝯseruatio vite ꝓximi. vn̄ sup. 5. deu. glo. pasce fame morientē: quē si nō paueris: occidisti. Illi precepto maxime debuit addi ista ꝑmissio.

Itē q̄rit̄ q̄re in exodo addit̄ vna ꝑmissio tm̄. q̄ꝛ ibi dr̄. honora patreʒ vt sis lōgeuus. In deu. ḋo 5. duplex. vbi dr̄. vt longo viuas tpe: ⁊ bn̄ sit tibi. Si dicat̄ sic̄ q̄dā dixerūt: q̄ h̄ ē ꝑpter duplicē statū. ꝑfectoꝝ ⁊ imperfectorū. mādata aūt exodi respiciūt statū īꝑfectorū. mādata ḋo deu. statū ꝑfectoꝝ. iō ī ꝑfcis qui sustentant corꝑalē vitā patꝝ addit̄ vna ꝑmissio. s. longeuitas ī corꝑe. ꝑfectis ḋo qui sustētāt nō solū vitā carnalē tꝑali sbſidio: s̄ etiā sp̄ūalē vitā sp̄ūali solatio parentū: duplex ꝑponit̄ ꝑmissio. s. longeuitat̄ ī corꝑe. ⁊ bene essendi ī mente. Cont̄. 22. deu. p̄cipit̄. si inueneris matrē pullis vel oua incubātē nō tenebis eā cū filiis. s̄ abire patieris vt bn̄ sit tibi: ⁊ longo viuas tpe. Sʒ ꝯstat q̄ illud preceptū nō ē obseruātie ꝑfecte: ⁊ tn̄ ei ꝑmittit̄ idē: qḋ ī deut. honorāti patrē. Nulla ē ḡ assignata rō. Solo. dō. q̄ ꝑmissio addit̄ huic p̄cepto: vt ad sustētatōeʒ parētū allicerent̄ filii. ⁊ inclinarēt̄ ex dīna ꝑmissiōe: q̄ēadmodū ad sustētationē filioꝝ inclināt̄ parētes ex nā. et maxime sic̄ dictū ē s. q̄ōne de modo traditōis mādatoꝝ ꝑpter auariciā iudeoꝝ euacuādā. Quia ḡ honor patris intellr̄ ī erogatōe: euacuāda erat auaritia filioꝝ dīna ꝑmissione. P̄tereā rōne stat⁹ ppl̄i iudaici cū data ē lex q̄a data ē ī dserto: ī q̄ ꝑ diuturnā fatigatione itineris ꝑuēturi erāt ad terram ꝑmissiōis. ne ḡ filii ī sbueniēdis neccitatib⁹ parētū: que tc̄ maxime ingruebāt: eēnt negligētes: excitādi erāt ꝑmissiōe diuina. Ad illud ḋo qḋ querit̄ quare affirmatiue datur dō. q̄ p̄cepta dabant̄ imꝑfectis ⁊ rudib⁹ ex corruptione nᵉ ꝓnis ad omittēdū bonū faciendū: ⁊ ꝯmittēdū malū uitādū. Ubi ḡ erat maior ꝓnitas ad omissionē q̄ ad ꝯmissionē dabat̄ p̄ceptū affirmatiue. Inde cū duo sint honoratio patris exhibenda: ⁊ inhonoratio fugiēda: ꝓniores erāt ad omissionē honorationis: q̄ ad ꝯmissionē inhonoratiōis. Et iō affirmatiue debuit dari p̄ceptū patris: ne ex auaritia que ī eis maxime erat: sic̄ pʒ ex euāgelio: vel negligētia diuturni seruitii ⁊ laboriosi ī deserto istud omitterēt. Ubi ḋo nō solū ad omissionē ꝓnitas erat. s̄ ad ꝯmissionē erat imꝑet⁹ ꝓnitatis corruptōis: dabat̄ p̄ceptū negatiue. vt cū ex corruptōe nᵉ maxime ꝓni essent ad homicidia ⁊ furta ⁊c̄. iō negatiue data sunt. nō occides ⁊c̄. Fuerūt tn̄ q̄ dixerūt q̄ honorare parētes vl'e ē respectu tꝑis oīs: ⁊ oīs sbditi. q̄a n̄ fuit tꝑs ī quo nō debuerūt parētes honorari. et cuilʒ coē habē parētes quos tenet̄ honorare semp et si nō ad semp. et iō affirmatiue. Sʒ ī aliis mādatis nō ē inuenire s̄m affirmationē ita vl'e s̄ⁿ oē tꝑs: et cuilʒ. Occidē. n. iuste: q̄uis sit vl'e quātū ad oē tꝑs: nō tn̄ quātū ad oēʒ ꝑsonā: s̄ solū iudicis. Sʒ ī negatōe vl'i ē. Nō occides iniuste. Silr̄ uti ꝯiuge moderate n̄ obligat oēs ⁊ semp: q̄a sic tenēt̄ oēs habē vxores. Sʒ negatio nō mechaberis vl'is ē. ⁊ silr̄ ī mādatis aliis que dāt̄ negatiue ī 2ᵃ tabula. Sʒ quāuis hec rō possit assignari in 2ᵃ tabula: nō tn̄ ī pᵃ. Ad illud ḋo qḋ querit̄ quare addit̄ ꝑmissio longeuitatis. dō. q̄ rōne ꝯgruitat̄ fit tal' ꝑmissio. Cōgruū. n. est vt ꝓcuratio ꝯseruatōis uite ꝓncipii mereat̄ ꝯseruationē sui. Un̄ Hiero. de honore parētū. Humanitas talib⁹ ꝑsonis oblata. s. parētib⁹ uiuēdi tꝑs extēdit. et morte dilata uicemq̄ facietib⁹ reddēs officia nostra dn̄o uidēti ꝯmēdat. Itē meret̄ ab hoīe cui ē ꝓnⁱᵒ. s. filio vt eius uita sustētet̄: ⁊ ita ꝓlōgetur Un̄ Hiero. ī eoḋ. Foueat̄ parētū senectus: ⁊ factis eoꝝ uicissitudo reddat̄. uideāt liberi uestri q̄d faciāt: aut uicē uobis filiʒ redditurī. Nō aūt sic de ꝯseruatōe uite alteri⁹ hoīs qui nō ē nobis ꝓnⁱᵒ. Ad illud qḋ querit̄ ḋ gemina ꝑmissiōe: que ponit̄ ī deut. dō. q̄ in illa ꝑmissiōe fit additio ꝑpter explanatōeʒ

Longeuitas.n. ī miseria ñ ē appetēda: nec ꝑmissio longeuitatis simplr̄: nisi cū successu ꝓsperitatꝪ allicēt. Ideo p̄ceptū dei.q debꝫ explanatio eē ex̄o. determinat lōgeuitatē hñtē adiunctā ꝓsperitatē eē ī ꝓmissione cū dic̄. vt longo viuas tp̄e: ī quo ꝓmittit̄ diuturna cōuersatio. et bene sit tibi. in quo ꝓmittit̄ diuturna ꝓsperitas ad bñ eē. Ad illud vero qđ querit̄ quare ꝓmissio ꝯsilis addit̄ p̄dicto mandato figurali dō. q̄ ī lege erat ꝓmissio addita p̄cepto: aliñ ꝓpter ꝯgruitatē actꝰ. et h̄ mō lōgeuitas ꝓmittit̄ honorāti pr̄ē. Aliñ ꝓpter ꝯtrarietatē abusionis actꝰ: quēadmodū ī p̄dicto cerimoniali. Nā ad lr̄aꝫ error augurioꝝ apđ idolatras credebat obtinē longeuitatē: si capet matrē sup pullos: seu sup oua incubātē. ideo p̄ceptū dīne legis occurrit ꝓ ꝓhibitōeꝫ obseruātie augurii. et vt lōgiꝰ ad hoc eos remoueret: et ne timerent ex hoc infortuniū uite sibi futuꝝ adest dīna ꝓmissio: que ꝓmittit ꝯt̄ auguriū facieti lōgeuitatē ꝛ vite felicitatē. Et si querit̄ q̄re tāta ꝓmissio quāta honorāti patrē. r̄nsuꝫ ē q̄ōne de ꝯtinētia legis: q̄a h̄ nō ē q̄a illud in genere sit tantū bonū: quātū honor pētū. ſ̄ hoc ē q̄a obseruātia hꝰ p̄cepti ꝓ illo tp̄e destruebat tantū malū uel maiꝰ: quātū ē inhonoratio parētū. vꝫ idolatrie partē: que est ī auguriis ad īhonoratiōeꝫ dei. Itē querit̄ de ordine huiꝰ mādati. Nā cū ī p̄ma tabula p̄ora sint negatiua affirmatis: vr̄ q̄ silr̄ debeat eē ī zª. aut querit̄ quare nō. Si dicatur sicut quidā dixerūt. q̄ de deo magis cognoscimꝰ q̄d nō ē q̄̄ q̄d ē. et ideo p̄or ē negatio affirmatōe ī p̄ceptis: que ordināt ad deum. De hoīe ∂o p̄ cognoscimꝰ q̄d ē. ideo ī p̄ceptꝭ ordinātibꝰ ad ꝓximū p̄or ē affirmatio negatione. Cont̄. sine ordine ad deū siue ad ꝓximū nō p̄cipit̄ vel ꝓhibet̄ nisi actꝰ noster. noster aūt actꝰ nobis notissimꝰ ē ꝛ eque: siue sit actꝰ iussus vel ꝓhibitus respectu dei: seu iussus vl' ꝓhibitꝰ respectu ꝓximi. Propter h̄ dō q̄ h̄ ē rōne p̄ncipii: cuiꝰ honor p̄cipit̄. Uñ sicͥ ī ordine ad deū p̄mū p̄ceptū ē de honore p̄ncipii: qđ ē deꝰ ī p̄ma tabula. ita ī ordine ad ꝓximū p̄mū p̄ceptū ē de ordine p̄ncipii: qđ ē hō ī zª tabula. Uñ sic dicit Hugo de scō Uictore. Utrobiq̄ dignitas principii honoratur.

Einde queritur

de obligatōe hꝰ p̄cepti. Circa quod querūt̄ q̄nq̄ꝫ. Primo an soluat̄ obligatio ꝓ uotū religiōis. zº an ꝓpter nc̄citatē p̄ris dimittēdus sit ingressus religionis. 3º de honore reuerētie quātū ad obediētiā: ī q̄bus debeat̄ patri carnali. 4º an honor debeat̄ p̄ri spūali ex p̄cepto. 5º an honor debeat̄ malo prelato.

Ad primum sic.

Hoc p̄ceptū est p̄ceptum morale legis nature. ḡ ē īmobile. ḡ ꝓpter ingressū religiōis nullꝰ absoluit̄ ab illo. Itē pfectio grē nō destruit qđ ē nē ſ̄ pfic̄. Cū ḡ ingressus debitꝰ religionis sit pfectio grē. ḡ pfic̄ obseruātiā honoris parētis ꝛ nō soluit. Itē si ꝯsiliū soluit p̄ceptū: ñ se ꝯpatiūt̄. ḡ sunt ꝯtraria. ḡ ī ordine vite moralis determinato a deo esset ꝯtrarietas: quod ē incōuenies. Itē obseruātia ꝯsilioꝝ se hēt ad obseruātiā p̄ceptoꝝ: sic pfectio ad pfectibile. sic ōndit dñs Mat.19. cū seruāti mandata dixit. Unū tibi deest. Si vis pfectus eē vade ꝛ vende omnia que habes. Sꝫ pfectio nō tollit pfectibile ſ̄ ꝯplet. Ingressus ḡ religionis nō soluit obligationē huiꝰ p̄cepti.

Dixerūt q̄dā q̄ soluet̄ obligatio ꝓ ingressū religionis quātū ad effectū. ſ̄ nō quantū ad affectū. Sed cont̄. Preceptū illud ꝓ opus adimplet̄. vt pꝫ ab expositoribꝰ: nō ꝓ affectū ḡ obligat ad opus. Itē que esset cā quare soluet̄ obligatio ī actu. nūq̄d ꝓpter impossibilitatē. ḡ silr̄ ꝓ paupratē irreleuabilē soluet̄.

Cont̄. Cū aliq̄s suo arbitrio ingerit se in impossibilitatē qua nō pōt facē qđ tenetur peccat. Sꝫ religiosus ingrediēdo religioneꝫ ponit se ī impossibilitate qua ñ pōt honorare parētes mīstrādo nc̄cia. quos tenet̄ honorare. ḡ ingrediēdo religionē peccat. Itē p̄ceptū dic̄. Da supflua. ꝯsiliū dic̄. Da omnia. Sꝫ ista nō se ꝯpatiūt̄. nec datis omnibꝰ pōt subuenire patri in necessariis. ḡ nō se ꝯpatiūtur ꝯsiliū ꝛ p̄ceptū. soluit̄ igit̄ obligatio p̄cepti ꝓ ꝯsiliū. Itē honora patrē obligat ꝓ loco ꝛ tp̄e. Sꝫ ī religione nūq̄ ē tp̄s nec locꝰ honorādi. Sic ḡ religiosus ñ obligat̄. Reᷤ quosdā. q̄ nullū ꝯsiliū soluit obligatiōeꝫ p̄cepti nature. Uñ nec istud. tñ q̄a affirmatiuū ē ñ obligat nisi ꝓ loco ꝛ tp̄e. Uñ obligatio ē ad ñ admīstrādū nc̄cia patri simplr̄ ſ̄ sb ꝯdtiōe dupli ci. Una ex parte dantis: si hēt. ꝛ alia ex parte recipiētis si indiget. Et ad h̄ semp tenet̄ secularis ꝛ religiosus. s. dare si hꝫ. ꝛ si p̄r īdiget. Sꝫ q̄a religiosus nūq̄

pōt hēre. ideo nūq̄ dabit: ꝛ n̄ trāſgreditur q̄a n̄ tenebaꝛ ſimplr̄. Eodē mō dicūt de oīb⁹ affirmatiuis: q̄a n̄ ē obligatio ſimplex: ſꝫ cōdi tionalis. nec ē cōtraria doctrina preceptoꝝ ꝛ cōſilioꝝ: q̄a p̄cepta n̄ obligāt abſolute. Sꝫ cōtra. gal. 5. Si ſpū ducimini nō eſtis ſb lege. Si ḡ duce ſpū aliq̄s intrat religionē: iā non ligaꝛ lege honoris exhibēdi parētib⁹. Itē ſi dicēꝛ q̄ eſſe ſb lege ē vt impleaꝛ ex timore iſte autē ex amore implet legē. et iō nihil ad ꝓpoſitū. Conꝛ. cōſtat q̄ religioſus moriꝛ mūdo. ḡ obligatio viuētiū i mūdo nō artat eū. ḡ nō teneꝛ ad miſtrādū nccīa que ptinēt ad vitā mūdi. Itē ſi moriꝛ fili⁹ morte nāe: ſoluiꝛ ab obligatione huius honoris patris. ḡ ſi moriꝛ morte grē: ꝛ pfecte ſicē religioſi ſol uēꝛ: cū mors gratie eq̄ nos ſeparet a uita mūdi: q̄a qḋ ē mors ſecularib⁹: hoc ē ītroit⁹ religiōis religioſis quo ad mūdū. Itē ma trimoniū cōtractū añ carnalē copulaꝫ ſoluiꝛ p votū religiōis. et hoc nō ē niſi q̄a ē quedā mors ſpūalis. Morte aūt ſoluiꝛ vinculū ma trīonii. ḡ ꝛ obligatio exhibitiōis mūdanoꝝ ſoluiꝛ: q̄a illis moriꝛ omnino religioſus.

Propterea vr̄ dō. q̄ cū honor pr̄is cōſiſtat in plib⁹: ꝛ oīa intelligāꝛ: cū dr̄. honora pr̄eꝫ. vt pꝫ ex p̄dictis. nō ſoluiꝛ obligatio exhibiti onis honoris p introitū religionis: lꝫ ſoluaꝛ obligatio quo ad debitū ſuſtētatōis. q̄a quo ad illā ſolōnē moriꝛ: cui moriꝛ mūdo. Sed exhibitio ſpūalis ī reuerēdo ī cōſolādo ī orā do non ſoluiꝛ. īmo ſb obia magis augeꝛ. et ex hoc ē pfectio p̄cepti honoris patris. Non enī pficiꝛ ī exhibitione corporali: que nō ex hibeꝛ patri cā cōformitatis ad deū p̄n⁹: ſed rōne īdigētie. ideo pficiꝛ ī exhibitōe ſpūali maxime ī q̄ua ē cōformatio ad deum. Et p hꝫ patet ſolo ad obiecta.

Poſtea queritur

vtrū ꝓpter neceſſitatē parētū dimitrend⁹ ſit ingreſſus religionis. Nā honor patris intellꝛ ī corpali exhibitiōe: cū tp̄s ē. Sꝫ ī idigētib⁹ parētibus tempus ſbueniēdi ē. Si ergo ego nō ſbuenio trāſgredior. q̄a nō honoro pr̄eꝫ q̄n tp̄s ē ho norādi. Sꝫ intrādo religionē pono me ī ſta tu nō ſbueniēdi. ḡ pecco. Conꝛ. Marci. 3. Que ē mr̄ mea ꝛ q̄ ſunt fr̄es mei? Glo. Non recuſat obſeq̄ matri q̄ dicit. honora patrē ꝛ matrē. ſꝫ oñdit ſe plus debē p̄nis miſteriis q̄ affectib⁹ maternis. Ideo exēplo mōſtrauit qḋ v̄bo ait. Qui amat patrē aut matrē plus q̄ me nō ē me dign⁹. Si ḡ introit⁹ religiōis ptinet ad p̄nū miſteriū: nō ē dimittendus propter paternū affectū. Itē ibidē in glo. Opus ſpūale p̄fert cognatōi docēs meliorē eē copulā cordiū q̄ corpoꝝ. Ad hꝫ dicūt quidā. Quia aut pōt ſecure manē in ſeculo ſine detrimēto ſalutis. et in tali caſu dicunt q̄ nō dꝫ intrare: ſꝫ patri miſtrate. Aut uidet ſibi īminē periculū ſalutis ꝛ lapſū ī peccatū et ī tali caſu n̄ teneꝛ. Alii v̄o dicūt q̄ q̄ñ cūq̄ ſpū dei duciꝛ: n̄ teneꝛ manē in ſeculo: ut miſtret neceſſaria parētib⁹. Signū aūt q̄ vocaꝛa ſpū triplex ē. p̄mū iocūditas mētis ex pfectione religiōis cōſiderata. 2ᵐ ꝓpoſitū cauēdi circūſtātias peccati. Tertiū ꝓpoſitū proficiēdi ī meli⁹. Dicūt ḡ q̄ aut hꝫ tpalia d̄ q̄bus poſſit ſuſtentari. aut nō habet. Si hēt poteſt patri dimittere ea ad ſuſtētationē. ſi nō hēt: nō teneꝛ tūc miſtrare. ſꝫ cū tranſfert ſe totaliter ad ſeruiciū liberaliſſimi dn̄atoria patris celeſtis cōmēdate ipi curā patris qui dat eſcam omni carni. q̄ paſcit volucreſ celi. 7. Mat. Cui ē cura de omnib⁹. et ſic meli ori ꝓuiſori dimittiꝛ pater ꝛ mr̄. Et quāuis iſtoꝝ opinio videaꝛ magis pfecta: p̄ma tn̄ magis pia. Iux̄ hoc queriꝛ vtrū ī errore hereſeos fili⁹ accuſans patrē ad dānationē ſolnēt hoc mādatū: īmo an teneaꝛ accuſare Videꝛ q̄ dꝫ accuſare. quia Deu. 21. dr̄. Q̄ etſi genuerit homo filiū cōtumacē ꝛ ꝓteruū qui non audiat patris ꝛ matris impium: debet a parētib⁹ accuſari. et lapidib⁹ obruet eum popul⁹. Si ḡ pr̄ teneꝛ accuſare filiū. ḡ filius patrē. Ad hoc dō. q̄ hereticus aut ſolum ſibi nocet: vt q̄ñ hereſis occulta ē. Aut alios etiā praua doctrina corrūpit. p̄mo mō nō te neꝛ eū accuſare fili⁹. ſꝫ 2ᵒ mō teneꝛ. et ratio ē q̄a honorē patris celeſtis teneꝛ p̄ferre ho nori patris carnalis. Vñ carnalis pater qui dehoneſtat ꝛ inhonorat patrē celeſtē: nō ē ſuſtētand⁹. Vñ ī Deu. ī laude Leui dr̄. Qui dicunt patri ꝛ matri neſcio vos. Et in tali caſu tenꝫ illud euāgelicū. Qui honorat pr̄eꝫ ꝛ matrē plus q̄ me nō ē me dign⁹.

Cōſequenter queri

tur de honore reuerētie q̄ātū ad obediētiā in quibus. ſ. teneamur obedire patri carnali Ad qḋ ſic. Col. 3. Filii obedite parētib⁹ veſtris in oīb⁹. ḡ ī oīb⁹ licitis ē eis obediēdū. ḡ tenē tur filii obedire parētib⁹ p̄cipiētib⁹ intrare clauſtrū: ducere vxorem. fodere in vineam.

Jtē.zi.deuter.Si genuerit hō filium ɔtu
macē q nō audiat patris ꝛ matris imperiū
lapidib⁹ eū obruet popl⁹. Jtē Hugo de
sancto Victore.Quātū spectat ad lrām duo
bus modis parētes nostros honorare debe-
mus.obediēdo eis ī oīb⁹ exceptis his ī qb⁹
dilectio patris dei offendit.et eos quātū fa-
cultas nostra suppetit ī adiuuando.q ī oīb⁹
licitis. Jtē Hiero.de honore parētū. Jmita
mini filiū Machabeū:q matri suadēti mor
tem seruiuit.et durū imperiū gratanter ag-
gressus est:ne offendēt genitricē. in sustinē-
tia q mortis debem⁹ obedire. Jtē idē in
eodē. Deuot⁹ fili⁹ obediēdo ꝓmotus est:qui
nolēs maternā aliquaten⁹ ledē pietatē:ꝓpe-
tuā vitam passione susceperit. Solo dō.
q̄ fm gradū supioritatis ē mod⁹ obeditōis
ga sicut dr ro.iz Omnis potestas a do data
est.et oīs anima potestatib⁹ sublimiorib⁹ subdi
ta dz eē.Est aūt supioritas ɔstituta ī spūali
bus ꝛ in tpalib⁹. Et ī tpalib⁹ quātū ad regi
men reipolice.et quātū ad regimē ꝓprie fa-
milie.Jn regimine spūaliū p̄est spūalis p̄la-
tus.Jn regimine tpaliū quātū ad rēpublicā
p̄lat⁹ secularis.s.rex ꝛ p̄nceps. Jn regimine
tpaliū quātū ad ꝓpriā familiā pater. Sic q̄
determinat obediētia p̄lati spūalis in his ī
quib⁹ preest.s.spūalib⁹:et p̄lati secularis ī tē
poralib⁹ reipubli. sic obediētia debita patri
ī dispositione rei familiaris.Et fm hoc dr q
filius patrisfamilias tenet obedire patri in
omnib⁹ ꝓbabilr̄ pertinētib⁹ ad ncāitatē vel
vtilitatē rei familiaris. Vñ omnes auctori-
tates que dicūt q fili⁹ obediat ī omnib⁹ ex-
ponūt ī omnib⁹ pertinētib⁹ ad dispēsatiōez
rei familiaris.et sic exponūt auctoritatē apl̄i
ꝛ Hugonis. Ad illud deuter.soluūt p au
ctoritatē sequētē. Monita patris audire cō
temnēs ꝛ ɔmessatiōib⁹ vacat atq luxurie.
dū ɔtempt⁹ correctōis facit peccatū.et ma-
licia ɔuersatōis que nō corrigit p patris mo-
nitionē.Vñ ex hoc colligit q filiusfamilias
tenet obedire patri ī disciplinā moꝝ bono-
rū.s hoc ē intelligēdū de his que necessaria
sunt ad salutē. Ad vltimū quod obr̄ de
filio q obedit matri ī martirio dō. q susti-
nentia martirii erat de necessitate salutis.
quia oportebat aut apostatare a lege ad ido
latriā.aut mori.tū duplex cā mouit ad mar
tiriū.amor ꝟitatis ꝛ obediētia matris. vñ
Hiero.ponit ipsū ī obediētie exemplū.

Queritur postea an ex precepto
vel ɔsilio debeat honor in exhibitione
necessarioꝝ prelato spūali.Ad quod sic.i.ad
Thi.5.Qui bñ presunt presbri duplici hono
re digni hēant.Glo. Necessitatis ē accipere
vnde viuit.caritatis ē prebere.Si q̄ caritatis
est:volūtariū est.Nō igit ē ꝓcepti s ɔsilii.
Jtē.i.ad Cor.9.Qui pascit gregē ꝛc.Glo.
Loquit de aplis sicut ɔstituit dñs de euan-
gelio viuētes panē gratuitum māducabāt
ab eis sumptū:quib⁹ gratuitā grām ꝑdica-
bāt.q gratuitū est honorare exhibēdo nccīa
q nō ē ꝓceptū.. Cōt.ꝑ⁹ ad cor.9.Nūquid
nō hēm⁹ potestatē:mulierē.sororem.ꝛc.Glo.
Dñs mulieres mīstraturas sequi se noluit:
ostēdēs quid a plebib⁹ deberet euāgelistis.
q mīstratio necessarioꝝ est debita prelatis
a sbditis. Jtē gal.6.Coīcet is q cathezizat
vbo ei q se cathezizat in oīb⁹ bonis.Glo.Vñ
tatū ꝓceptū est:vt ꝑdicatori vbi dei prebeat
necessaria ille cui ꝑdicat que boni appella-
tione recte significauit. Jtem ī ꝑs.Sumi-
te psalmū. supple ꝑdicatiōis ꝛ date tympa
nū tpalis sustētatiōis.vt īnuit glo. Jtem
ꝑ⁹ ad cor.9.Si nos seminam⁹ vobis spūalia
nō ē magnū si carnalia nostra metamus.
Jtē z⁹ ad Thi.z.Laborantē agricolā op3
ꝑmū de fructu edere.et multa hi⁹.q honori
exhibitiōe necessarioꝝ p̄lati est ī precepto.
Solo.dō.q honoris exhibitio est ī ꝓcepto
subdit.s honoris receptio nō ē ī precepto pre
lat.s ɔcessione ꝛ potestate.Vñ ꝑ⁹ad cor.9.
Nūquid nō hēm⁹ potestatē māducandi ꝛc.
Glo.Permisit dñs.non iussit aplis accipere
necessaria a sbditis:vt qsqs eo vteret qd sibi
liceret ex dñi ɔstitutōe. Si qs vo nollet:nō
ɔtra iussum faceret:s de suo iure cedēt. po
testas enī est:nō iussio dñi accipere sumpt⁹
et est vbum Aug. de opere monachoꝝ sup
illud Mat.io.dign⁹ ē opari⁹ cibo suo. Ad
illud quod ꝑmo obic q caritat est prebere.
intelligēdū ē q hoc dr ꝓpter modū tribuēdi
q dz eē ī hylaritate:ꝛ ex amore.s illō z⁹ cor.
9.Nō ex tristicia aut ex necessitate. Hylarē
enī datorē diligit deus.Glo. Nō tristis vel
coactus:s spontaneus. hyla.enī dato.i. q ex
volūtate bona dat diligit deus. Ad z⁹
dō q panis gratuit⁹ dr mīstratio tpaliū:
quantū ad accipiētē.vt non ponat finis seu
merces ꝑdicatōis.Unde ꝑma ad Thi.5.Du
plici honore.Glo.Non tñ venale ē euāgeliū

vt ꝓ his ꝑdicet̃:ſʒ ꝓ eternis. Nõ enĩ a ꝑplo reddit̃ q̃ merces illis q ſibi in caritate euã gelii ſeruiũt:ſʒ tãq̃ ſtipendiũ dat̃ quo vt poſ- ſint laborare: paſcũt̃. et ꝑ hũc modũ intellr̃ illud Mat. 10. Gratis accepiſtis ꝛc. Sʒ q̃ri tur q̃ñ teneãt̃ dare. Nã dicata eccl'ia non vr̃ ꝙ teneãt̃ exhibere: q̃a ĩ Malachia dr̃. 3. In- ferte omnẽ decimã ĩ orreũ meũ: vt ſit cibus ĩ domo mea. Si g̃ ſufficiẽs ẽ cib⁹ ĩ domo eccle ſie: nõ teneñt̃ exhibẽ. Itẽ ceſſante cã ceſſat̃ dʒ effect⁹. Sʒ cã exhibitõis eſt neceſſitas. ꝑ[a] Thi. 5. Qui bñ preſunt. Glo. Accipiũt ſuſten tationẽ neceſſitatis a ꝑplo. mercedẽ diſpẽ- ſatõis a dño. Si g̃ nõ adſit nc̃citas: nec ẽ or- dinata poteſtas accipiẽdi ꝑlatis: nec debitũ exhibẽdi ſ̃bditis. Ad hoc dĩ ꝙ teneñt̃ dar̃ cũ req̃rũt̃ a ꝑlatis: al'. n. ñ teneñt̃ niſi vident eoꝝ neceſſitatẽ. Ad illud q̃d obĩ. ꝙ ſuffi- ciens eſt cibus ꝛ nõ eſt neceſſitas: dicunt. ꝙ quãuis nõ ſit neceſſitas q̃ñtũ ad diſpẽſato- res bonoꝝ eccl'iaſticoꝝ ꝓpter ſe. tñ ẽ nc̃citas ſemꝑ ꝓpter illos: q̃b⁹ debẽt bona eccl'iaſtica diſpẽſari. ſ. paupes. Uñ ſaluator. Pauperes ſemꝑ hẽbitis vobiſcũ. vt dic̃ Hiero. Res ec cleſie pauperũ ſunt: nec ↄcedit̃ diſpenſatori bus bonoꝝ ꝓdigalitas: nec ſupfluitas: ſʒ ſtri cta neceſſitas. Uñ btũs Ber. Cõcedit̃ tibi vt ſi altario ſeruias: de altario viuas. Quicq̃d ꝑter neceſſariũ victũ de altario retines: tuũ nõ eſt. rapina eſt. ſacrilegiũ eſt. Alr̃ nobis vr̃ dĩ. ꝙ ſi eccl'ia alic⁹ ſit ſufficiẽter dotata bonis tꝑalib⁹: ꝙ ſ̃bditi nõ teneñt̃ in aliquo ꝓ uidere ꝑſ̃b: o: niſi aliqua cã ſ̃borta: vt guerre vel ꝑdatõis indigẽs efficiat̃. De honore ꝛ re- uerẽtie: que debet̃ ꝑlatis ſpũalib⁹ hic pre- termittim⁹. q̃a in tractatu de ꝟtutib⁹. q̃õne de obediẽtia: dño iuuãte tractabit̃.

Ultimo queritur an

bonoꝛ exhibẽdus ſit malo ꝑlato ex hoc pre- cepto. Ad q̃d ſic. ꝑ[a] ad Thi. 5. Qui bene pre- ſunt ꝛc. Glo. Ut ſpũalr̃ eis obediãt: ꝛ exteri- ora miſtrẽt. iſte honoꝛ non determinat̃ niſi bñ ꝑſidẽti. g̃ malo ꝑlato nõ debet̃ obediẽtia nec tꝑaliũ miſtratio. Itẽ 2[a] Theſſ. vltio. Denũciam⁹ vobis ſi q̃s nõ vult opari ñ mã- ducet. g̃ ſi ꝑlat⁹ nõ opat̃ q̃d ẽ ſui officii: non tenebũt̃ ei ſ̃bditi miſtrare. Itẽ ibidẽ. Au diuim⁹ quoſdã ambolãtes nihil' opantes ꝛc Denũciam⁹ ĩ xp̃o vt cũ ſilẽtio viuẽtes panẽ ſuũ mãducẽt. Ex q̃b⁹ vr̃ ꝙ mali ꝑlati nõ ſũt honorãdi. Itẽ Joſue. 1. Sicut obediuimus Moyſi obediem⁹ tibi: tñ ſit dñs tecũ. g̃ ſub ↄditione bonitatis ꝓmittit̃ obediẽtia. Contra ꝑ[a] Petri. 2. ſ̃biecti eſtote ĩ oĩ timore dñis ñ ſolũ bonis ꝛ modeſtis: ſʒ etiã diſcolis. Itẽ 1. Re. 24. Dauid ꝑcidit orã clamidis Saul ꝛ latẽter poſtea ꝑcuſſit coꝛ ſuũ. Glo. Prepo ſiti oĩs gladio feriẽdi nõ ſunt etiaʒ cũ recte reꝑhendi videt̃. Itẽ Mat. 23. Sup cathe drã moyſi ſederũt ſcribe ꝛ phariſei: q̃ dixerũt facite ꝛc.. Itẽ ꝑ[a] ad Thi. 5. duplici rõne di gni ſũt. Glo. Iſte duplex honoꝛ exhibẽd⁹ eſt omnib⁹ ꝑſ̃b̃ris: ſʒ maxime his qui laborãt in ꝟbo. Solo. dĩ. ꝙ malo ꝑlato quãdiu ab ec cleſiis tolerat̃: debet̃ honoꝛ: et quãuis male ꝑ ſideat: quouſq; ab eccleſia deponat̃: vt bene ꝑſidẽs dʒ hẽri. vñ debita a ſ̃biectis nõ debẽt ſ̃btrahi. Et generalr̃ dĩ ẽ. ꝙ de epis nõ eſt inferioꝝ iudicare vtrũ bñ opent̃. Ro. 14. Tu q̃s es q iudicas alienũ ſeruũ ꝛc. Sʒ illos dñs indicabit. Iſa. 3. Stat ad iudicãdũ dñs Et ſeq̃t̃ ꝟbum ad ꝑlatos. Uos depaſti eſtis vineã meã. rapina paupis ĩ domo veſtra.

Querendum eſt

q

ſʒ ordinis exigẽtiã de q̃nto ꝑcepto ꝛ mãdato decalogi: quo dr̃. nõ occides. exo. 20. Deuter. 5. Circa q̃d querũt̃ tria. Primo q̃d ꝓhibeat̃ occidi. 2° q̃s ꝓhibeat̃ occidẽ. Tertio que ſit illa occiſio que hic ꝓhibet̃ Quãtũ ad ꝑmũ querũtur tria. Primo vtrũ hic ꝓhibeat̃ occiſio bruti aĩalis: an ſoli⁹ hoĩs. 2° vtrũ hic ꝓhibeat̃ occiſio ſui. 3° vtrũ hic ꝓhibeat̃ occiſio malefici.

Ad primũ obicerent

heretici ĩ hunc modũ. Qui furat̃ ouem: vel bouẽ: vel hoĩeʒ: facit contra ꝑceptũ nõ fura beris. Sed eque vĩr ꝓ ꝓhibitione dr̃. nõ occi des. ſic nõ furaberis. g̃ q occidit ouẽ vel bo uẽ: vel hoĩem: facit ↄtra ꝑceptũ nõ occides Itẽ q occidit bouẽ ꝓximi: ↄſtat ꝙ peccat occidẽdo. Sʒ peccare occidẽdo hic ꝓhibet̃. g̃ occidẽ bouẽ hic ꝓhibet̃. Itẽ lex natural' dictat oĩa bona eẽ ↄſeruãda: ꝛ nõ interimẽ da. q̃a de intẽtione nature eſt ↄſeruare rem naturalẽ. ꝛ ↄtra intẽtionẽ nature interimẽ Sʒ omne brutũ ẽ res nãlis viuẽs ſ̃m ſuã nãʒ ẽ bonũ. g̃ quicũq; brutũ interfic̃ peccat cõt̃ legẽ n̄e. Itẽ ſi dicat̃ q̃ꝺcũq; occidẽ nõ ꝓhi bet̃: ſʒ ſolũ hominẽ. g̃ nõ debuit vĩr dici. Nõ occides. quẽadmodũ q̃a coire nõ ẽ ꝓhibitũ vĩr. nõ dicit̃ nõ coibis: ſʒ nõ mechaberis.

Conf. Aug. i. i. li. de ci. dei. loquēs de hoc p̄cepto nō occides. dic̄. Quidā h̄ preceptū i bestias ac pecora conāt̄ extendē: vt ex hoc nullū etiā illoꝝ liceat occidē. Cur ergo nō ⁊ herbas ⁊ qcqd humo radicit⁹ alit̄ ⁊ figitur Nam ⁊ hoc gen⁹ reꝝ quāuis nō sentiat dr̄ viuē: ac p hoc pōt ⁊ mori. Uñ aplus. Insipiens tu qd̄ seminas nō viuificat̄ nisi p̄us moriat̄. Et i p̄s. scriptū ē. Occidit vires eoꝝ i grandine. Nūc igit̄ ob hoc cū audim⁹ non occides: v̄gultū vellē nephas ducim⁹: ⁊ manicheoꝝ errori īsanissime acqescim⁹. So. fm Aug. i eodē. vbi dic̄. His deliramentꝭ remotis cū audim⁹ nō occides. si p̄ptēa nō accipim⁹ hoc dictū cē de frutetis: qa null⁹ eis sensus est nec de irrōnabilib⁹ aīantib⁹. volatilib⁹. ambulātib⁹. natātib⁹. reptilib⁹. quia nulla rōne nobis sociantur: q̄ nō eis datum ē nobiscū hēre ɔmuné. Uñ iustissima ordinatōe creatoris vita ⁊ mors eoꝝ nostris vsibus s̄bdit̄. Restat ḡ vt de hoīe itelligamus qd̄ dictū ē ñ occides. nec alteꝝ. ḡ nec te. neq; eni q se occidit aliud q̄ hoīez occidit. Ad p̄m ⁊ z^m dd̄. q̄ s p̄ma istitutōe fact⁹ ē hō dñs brutoꝝ Gñ. i. vt p̄sit piscib⁹ maris ꝛc. s nō ē fact⁹ dñs hoīs. vñ cū dñi sit face de re sua qd̄ vult ex p̄ma istitutōe: pōt homo bruta occidē: vel seruare si vult sine offensa: nō sic hoīem. Hoc autem dñium nō ē ablatū hoī p p̄ctm̄: nisi quantū facta ē approp̄atio. vnde q occidit bouez alteri⁹ nō peccat i eo: qd̄ est occidē: s i eo q̄ dānificat p̄ximū in re p̄pria Et ideo peccat ɔtra istud p̄ceptū nō furaberis. Ad 3^m dd̄ fm legē nālē oīa bruta data hoī i vsum: et vita sensibil' ordinata est ad sustētatōem hoīs: ⁊ ex ɔcessione dīna p⁹ p̄ctm̄. vñ gñ. 9. Quasi olera virētia tradidi nobis aīantia. excepto q̄ carnē cū sanguine nō comedetꝭ. Ad ultimū dd̄. q̄ quēadmodū cū dr̄ nō mechaberis: p̄hibet̄ oīs coitus inordinat⁹. et tñ nō omne coire inordinatū ē mechari. ita cū dr̄. non occides. p̄hibet̄ oē occidē inordinatū. Occidi aūt brutū a dño sue uite nō est inordinatū.

Postmodum queri

tur vtrū in h̄ p̄cepto p̄hibeat̄ occisio sui. et vr̄ q̄ nō. Qm̄ mandata z^e tabule ordinant ad p̄ximū. p̄hibet̄ ḡ in h̄ p̄cepto occisio p̄ximi tm̄. nō ḡ sui. Ideo querit̄ utrū casu aliq̄ possit aliqs iterficē se licite. Et ponat̄ i qōe utrū cā uitādi p̄ctm̄ aliqs possit se interficē vel incōmodi uel adipiscēde glīe. Querit̄ ḡ utrū v̄go q se interfic̄ ne uioletur defloretur peccet. Ad qd̄ sic. i. Cor. 9. Bonum est mihi magis mori: q̄ ut gliam meaz qs euacuet. ḡ huic v̄gi bonū ē magis mori q̄ deflorari. qa in defloratōe glia eius euacuat̄. ḡ si se interfic̄: meli⁹ eligit. ḡ ñ peccat ɔtra aliqd̄ p̄ceptū

Itē Job. z. Pelle p pelle ⁊ ɔcta que habet homo dabit p aīa sua. ḡ uita corporal' dāda est p salute anime. Sz h̄ fac̄ ista posito q̄ h̄ fac̄ p̄pter timorē lapsus futuri. Itē aīa in corpore corrupto p originale; miseriā ɔpat̄ ad corpus sic̄ captiuus aliqs ad suū carcerē ut dic̄ Aug⁹. de aīa ⁊ spū. Uñ p̄s. Educ de carcere animā meā. Sz captiuus aliqs si rūpat carcerē: quo captiuus tenet̄: non peccat abrumpēdo. ḡ a sili si aliqs occidat corp⁹ ut animā libēt que i ipso detinet̄ tāq̄ captiua nō peccat: si h̄ faciat amore libertatꝭ glie.

Item. 10. Math. Qui pdidit animā suam p̄pter me saluā faciet eam. et animaz uocat ibi uitā. Sed ille q se interfic̄ illo desiderio qd̄ dicebat apl̄s. Cupio dissolui ⁊ eē cū xp̄o perdit animā suā p̄pter deū. ḡ inueniet eā

Item. 7. ad ro. Infelix ego homo qs me liberabit de cor. mor. hui⁹. ḡ aplus appetebat ordinata uolūtate liberationē anime a corpore. Sz hec ē mors. ḡ mors ordinate appetitur. Uñ etiā p̄hi dixerūt mortē philosophātib⁹ appetēdā. et p̄hiam diffinierūt meditationē moriēdi. ḡ si aliquis illa eadem uoluntate p̄rumpat in actum: sibi inferēdo mortē nō peccabit. Itē Sāpson q ɔnumerat̄ iter patres: qui p̄ponūt̄ nobis ad imitationē fidei legit̄ se interfecisse. 1z. ad heb. ḡ ex causa ɔsimili non erit culpa se iterficē. Item z^o Machabeoꝝ. 14 laudat̄ Razias qui se interfec̄ eligēs nobilr̄ mori poti⁹ q̄ s̄bdit⁹ eē p̄ctorib⁹. ḡ ꝛc. Contra. Ro. 3°. Faciem⁹ mala ut ueniāt bona. absit. Sz occidē hoīem inocētē malum ē. ḡ nō pōt bñ fieri p̄pter bonū adipiscēdū. ḡ nec p̄pter malum uitādū. Itez Aug. in i. de ci. dei. Aliena libido nō polluit alioquin pudicitia uirt⁹ aī nō erit. Ex quo arguit si nō est impudicitia: qua inuita v̄go polluit̄ nō est iusticia qua casta punit̄. Si ḡ interficiēdo se v̄go ne defloret̄ ɔtra iusticiā occidit se: ɔtra iusticiā fac̄ manifeste. ḡ peccat. Item Aug. in eodē. Cur homo qui nihil mali fec̄ ⁊ sibi malefaciat. et se ipsuz interficiendo hoīem interficiat innocentē: ne aliū patiat̄ nocentē: atq; in se p̄petret malū

ꝓpriū ne i eo ꝑpetret alienū. Itē idē in eodē. Si nō licet ꝑuata potestate hoiez occidere vel nocērē: cuius occidēdi licentiā lex nulla ɔcedit: pfecto qui seipsum occidit homicida ē. Itē idē Aug. Ne nobismet ipis necez inferam⁹: ꝓhibitos nos itelligēdū ē: vbi lex ait. nō occides. quāuis nō addiderit proximū tuū: sicut falsum testimoniū cū vetaret. quāuis nō dixerit aduersus ꝓximum nō ideo si aduersus se testimoniū dixerit ab h̄ crimine se putauerit alienū. Itē ad idē sunt rōes pħoꝝ: quaꝝ pᵃ ē Platonis dicēt Constat nos esse sb dn̄o dei: cuius tutela ꝛ ꝓuidētia gubernamur. Nihil aūt ē inuito dn̄o de his que possidet ex eo loco i quo suā rē ɔstituit auferendū. Ex quo arguit. Sic ḡ q vitā alieno mācipio extorquet crimine ñ carebit. ita ille q finem. i. mortē sibi dn̄o nec dum iubente quesierit: nō absolutionē ɔsegtur: s reatū. Itē ad idem Plotin⁹ pħus. Cum anima a corpore violēter extrudit. qa exit rupto vinculo nō soluta fit ei ipsa necessitas occasio passionis: ꝛ malis vinculis dū rumpit inficit. Itē cū ɔstet animabus remunerationē esse tribuēdā ꝑ mō sue pfectiōis: ad quā in hac vita vnaqueqꝫ ꝑuenit. nō ē ꝑcipitād⁹ vite finis: cū ad huc pficiēdi esse possit accessio. Itē aiabus i hac vita lapsis post mortē nō ē facultas resurgendi. ḡ vtendū ē ɔcessis vite spaciis: vt perfecte purgatōis sit facultas. Item q finē celerē spe fruendebtitudis accelerat irretit laqis passionis. qa spes sicē timor passio ē. Sꝫ irretito laqueo passionis celestis hītaculi ɔdit⁹ patē nō pōt. Ex his igit ɔcludūt q mors ñ est ɔtra ordinē cogēda nature. ḡ nullus pōt se licite interficē. qd ɔcedēdū ē. Et dō sꝫ btm̄ Aug. ꝑ. de ci. dei. Q i sanctis canonicisqꝫ libris nūqꝫ nobis diuinⁱ ꝑceptū ꝑmissū ue repiri pōt: vt vel ipsi⁹ adipiscēde imortalitatis vel vlli⁹ cauēdi carēdiue mali cā nobismetipsis necē iferam⁹. et ꝓhibitos nos eē intelligēdū ē: vbi lex ait. non occides.

Ad pmū ḡ qd obic dō sm Aug. ꝑ. li. de ci. dei. Q regula diligēdi ꝓximū a nobis incipit. qa scriptū ē. diliges ꝓximū tuū sicut te ipsum. vn̄ falsi testimonii nō min⁹ reus ē q̄ si aduersus ꝓximū h̄ facēt. ita etiā intelligēdum ē nō licere hoi se ipsum occidere: cum in eo q scriptū ē nō occides: nec ille cui ꝑcipit intelligat excep⁹. Ex quo patet q q̄uis ꝑcepta secūde tabule ordināt ad ꝓximū: nō ꝓpter hoc min⁹ ordināt hoiem ad se ipsum: imo ordo ad se ipsum ꝑmo intelligit. sic pꝫ p hoc quod dic Aug. q regula diligendi ꝓximū a nobis incipit. Ad aliud qd obicit Bonū ē mihi magis mori. dō. q gloriaꝫ que apud deū est nō amittit ꝯgo que inuita ꝯpmit. dūmodo sancta ꝛ stabilis volūtas ꝑseueret. imo sic dixit btā Lucia. Si inuitā me feceris violari: castitas mihi duplicabit ad coronā. Et btūs Aug. ꝑ. de ci. di. Illis ꝯgib⁹ que p vim passe sunt nō ē ablata castitas. s humilitas ꝑsuasa. Cū ḡ nō euacuet gloria: ñ dꝫ eligi incōmodū ad uitādū malū quod in uita patit. Ad aliud qd dr̄ q ɔcta que hꝫ homo dabit p aīa sua. dō. q dare intelligit inculpabilr̄. Sꝫ sic dare vitā suā. s. interficiendo se ē peccare. vn̄ aug⁹ .i. de ci. dei ōndit esse detestabile dicēs. Si detestabile facin⁹ ꝛ dānabile scel⁹ ē etiā se ipsuꝫ hoiem occidē sic ꝟitas manifesta ꝓclamat. quis ita descipiat vt dicat. iā nūc peccem⁹: ne postea peccare possim⁹. iā nūc ꝑpetrem⁹ homicidium: ne postea īcidam⁹ i adulteriū. Nōne si tm̄ dn̄atur inigtas: vt nō inocētia s pctā poti⁹ eligant. sanci⁹ ē icertum de futuro adulteriū q̄ certū de p̄nti homicidiū. nōne sanctius ē flagitiū ɔmittere: qd penitēdo sanet: q̄ tale facin⁹: vbi loc⁹ salubris pnie nō relinquatur.

Ad aliud dō sm Platonis silitudinē. cos q potestatꝭ iperio trudūt i carcerē nō oportere idē defugere ꝑusq̄ potestas illa q clausit abire pmiserit. nec vitari penam furtiua discessione. s cresce. Ad aliud soluenduꝫ s̄m sanctos. q aīa dr̄ vita aīal: que uno mō p xp̄o iterimēda est a nobis. alio modo saluanda. Un̄ distīguit duplex mors s̄m distīctōeꝫ Platonis: q duas hoīs mortes asserit. vnaꝫ natura. alteram ꝟtutes prestant. Homo enī morit: cū aīa corpus religt solutum lege nᵉ. Mori etiam dr̄ cum adhuc aīa i corpore cōstituta corporeas illecebras pħia docente cōtemnit. et cupiditatū dulces īsidias reliqsqꝫ omnes excutit passiones. Hanc ḡ mortē dic Plato sapiētibus appetendā. Illā ꝟo quam oībus natura ɔstituit cogi uel iferri uel accersiri uetat dicēs expectādam esse natura. Quando ḡ dr̄. q perdit aīam. sic dꝫ ītelligi .i. q morit uoluptatib⁹. nō ītellr̄ ꝓpter hoc q debeat perdi uita corporal: tamen si auferat p xp̄o patienter est sustinendum. Ad aliud obm̄ silr̄ soluendum est s̄m sanctos ꝛ pħos: q i hac ueritate ɔueniūt: ꝛ illam solā

de volũtariis mortib⁹ significãt esse lauda bile:que ɔpat̃ pbie rõne nõ ferro. prudẽtia nõ veneno. Ad dũt etiã aliã solã nãlez eẽ mortẽ:vbi corpus aĩam: nõ aĩa corpus reliquit. Cõstat.n.numerorꝫ certam ɔstitutãqꝫ rõnem aĩas sociare corporib⁹.hi numeri dũ suppsunt psenerãter corpus aĩari.cũ ꝯo defi ciũt mox archana ills vis soluit: qua socie tas illa ɔstabat. Aĩa g̃ ipsa nõ deficit qppe que imortalis ꝛ ppetua ẽ.s impletis numeris corpus fatiscit:nec aĩa lassaᷓ aĩando.sed offm̃ suũ deserit corp⁹:cũ iã nõ possit aĩari.

Secũdũ h̃ g̃ dõ ꝙ mortẽ spũalẽ qua moriᷓ aĩa vitiis dꝫ qs optare ꝑpter deũ. Mortem aũt corpalem nõ debet sibi inferre: nec vitã corpalẽ sibi auferre.s si ab alio inferaᷓ equanimiter sustinẽ. Ad septimũ qd obĩ de Sãpsone dõ ßm Aug. in p̃.de ci.dei. vbi dic̃.Nec Sãpson alr̃ excusaᷓ ꝙ seipsũ cũ hostibus ruina dom⁹ oppssit: nisi qa latenter spũs hoc iusserat:q p illũ miracula faciebat

Ad illud qd obĩ de Razia:q se interfecit dõ ßm Aug.in p̃.de ci.dei.vbi dic̃.Multi se interimerũt ne ĩ man⁹ hostiũ puenirẽt.non modo querim⁹ vtrũ sit factũ: s vtrũ fuerit faciẽdũ. Sana qppe ratio etiã exẽplis anpo nẽda ẽ: cui qdẽ ꝛ exẽpla ɔcordãt.s illa que tanto digniora sunt imitat̃e:qũto excellẽ tiora pietate nõ fecerũt p̃riarche:nõ ꝓphete nõ apli.qa ꝛ ipse dñs ihs xp̃s qñ eos si psecutoꝝ paterẽᷓ fugere admonuit de ciuitate ĩ ciuitatẽ Mat.io.potuit admonẽ ut sibi manus inferrẽt: ne ĩ man⁹ psequẽtiũ puenirẽt. Ex h̃ vult dicẽ Aug⁹.ꝙ null⁹ dꝫ sibi inferre man⁹ vt hostes effugiat. vñ Razias nõ laudaᷓ ꝙ se interfecit.s laudaᷓ ꝑpter zelũ legis qa ex hoc oñdiᷓ ꝙ se interfecit. lꝫ hoc facẽ nõ debuerit.i.se interficere.

Deinde queritur

vtrũ ĩ hoc p̃cepto ꝓhibeaᷓ occisio hoĩs maleficĩ.quis indeterminate dĩ.non occides. Ad qd sic. Mat.iz. Uis eam⁹ ꝛ colligamus zizanias.et rñdet.Sinite vtraqꝫ crescẽ vsqꝫ ad messem.Cũ g̃ zizania sic ibi interp̃taᷓ dñs sint heretici.messis ꝯo iudiciũ diuinũ:nõ erũt ßm hoc eradicãdi.g̃ nec occidẽdi:s diuino iudicio relinquẽdi. Itẽ.iz.sapiẽ dĩ de iudice eterno.Iudicãs dat locũ pniẽ. Et in Iob z4.Dedit ei locũ pniẽ:ꝛ ipse abutiᷓ eo ĩ superbiã.Et Ezech.i8.Nolo mortẽ pc̃õris:sed vt magis ɔuertaᷓ.Si g̃ iudex tpalis debꝫ se ɔformare iudici eterno:dꝫ penitẽti dare locum pniẽ nec ipsũ interficere. Itẽ Mat. .5.Solẽ suũ fac̃ oriri sup bonos ꝛ malos.malos g̃ ɔseruat ꝛ nõ iterfic̃. Sꝫ qd ipse fac̃ ex mĩa vult nos imitari. g̃ vult ꝙ ɔseruemus malos ꝛ nõ occidam⁹. Itẽ ad illõ idẽ fac̃ Io.8.vbi dic̃ ꝙ mulierẽ adulterã liberauit: que ßm legem erat lapidanda. Itẽ ĩ Mat i9.dĩ.Qd deus ɔiũxit homo nõ separet Sꝫ deus aĩam corpori ɔiũxit. g̃ qcũqꝫ illã sepat peccat.Sꝫ qcũqꝫ interfic̃ maleficũ hoc fac̃.g̃ peccat. Itẽ Tob.4. Ne alii facias qd tibi nõ vis fieri.Sꝫ si tu esses reus mortis:nolles tibi mortẽ inferri.g̃ nõ debes illd alii inferre etiã malefico. Itẽ.z3.c.q.5. canon Grego. Reos sanguinis defendat ecclesia:ne effusionis sanguĩs particeps fiat. Itẽ Aug. ad Marcellinũ de qbusdam reis mortis ita scribit.Pena illoꝝ quãuis de tãtis scelerib⁹ ɔfessoꝝ rogo te vt p̃ter suppliciũ mortis sit ꝑpter catholicã mãsuetudinem ɔmẽdãdã. Ex his igiᷓ videᷓ ꝙ quãuis licitũ sit maleficum punire:nõ tñ interficere. Cont̃.Exo. .zz.Maleficos nõ patieris viuẽ. Preceptum igiᷓ ẽ ut iterficiãᷓ malefici.Sꝫ p̃ceptũ non est p̃cepto ɔtrariũ. g̃ hic nõ ꝓhibeᷓ occidi.

Itẽ.iz.ad Ro.de iudice terreno.Nõ sine causa gladiũ portat.Dei.n.miñster ẽ uindex ĩ iram ei qui male agit.Si g̃ occidẽdo maleficũ miñster dei ẽ: nõ agit cõtra hoc p̃ceptũ.

Itẽ btũs Cyprianus sup illud deute.iz. Si audieris ĩ una de ciuitatib⁹ tuis dicentes. Eam⁹ seruiam⁹ diis alienis:iterficiẽs necabis oẽs q sunt ĩ ciuitate cede gladii. Cuius p̃cepti memor Mathathias.p̃.Mach.z.iterfec̃ illum q sb altare sacrificabat. Q̃ si ante aduẽtũ xp̃i hec p̃cepta seruata sunt:quãto magis post aduẽtũ xp̃i fuanda sunt: qñ ille veniẽs nõ solũ ꝟbis hortat⁹ ẽ nos:s ꝛ factis.

Itẽ Hiero.ad Ripariũ. Nõ ẽ crudelitas crimina p deo punire:s pietas. Uñ Deut.iz. Si frr̃ tuus ꝛ amica ꝛ uxor q̃ in sinu tuo dormit damnaᷓ uoluerint ꝟitatẽ:sit manus tua sup ipsos:ꝛ effundẽs sanguinẽ ipsoꝝ. Itẽ ad Ro.3.Nũquid iniquus deus q ĩfert irã .i.uĩdictã.quasi dicat.non. g̃ nec iustr iudex si ĩferaᷓ p eius miñsteriũ. Itẽ ad Ro.p̃.dĩ. Qui talia agũt digni sunt morte.Et z° dĩ. Iudiciũ di ẽ ĩ eos q talia agunt. g̃ ßm iudicium di digni sunt morte.Sꝫ.i3.dĩ.d iudice ꝙ miñster di ẽ.g̃ quos dñs iudicauit ad mortẽ. dꝫ iudex iterficẽ. ꝛ illos maxime p legẽ

dinam adiudicati sunt morti. sic dr̃ i Luce. 19. Inimicos meos q noluerunt me regnare sup eos adducite huc ⁊ iterficite. Ex quo hẽt q hretici ⁊ inimici xpiane religionis sũt iterficiẽdi. Solo. homo malefic⁹ q reus ẽ mortis põt iterfici duplici ex causa. qa hõ ẽ aut qa malefic⁹. Quia homo ẽ cũ iterficitur odio psone. et hoc modo phibet cũ dr̃. non occides. supple hoiem. qa homo. Quia malefícus est occidit: cum iterficit odio malitie ⁊ amore iusticie. Et tũc distiguẽdũ. aut occidit ab illo q habet ad hoc potestatẽ vt a pncipe seculari. et fm h nõ phibet hic iterfectio malefici. Aut iterficit ab illo q nõ hz potestatẽ. Et fm h phibet hic. Prohibet. n. hic occisio hois iquãtũ homo: ⁊ occisio malefici iordinata. Et hoc ẽ qd dic Hiero. sup Ezech. li. 3. Qui malos peutit i eo q mali sũt et hz cãm iterfectõis. i. potestatẽ vt occidat pessimos: mĩster dei ẽ. Ad pmũ g qd obic dd. q iterfectio vel excoicatio hereticoꝝ vl hostiũ ecclie i duplici casu solũ itellr iterdicta. Primo cũ malicia nõ ẽ nota: qd notat p hoc q dr̃. Cum creuisset herba. In herba n. silta sunt triticũ ⁊ zizania. Uñ Beda sup illuz locũ. iz. Mat. Smite. Hoc vr̃ otrariuz illi aplico. i. ad Cor. 5. Auferte malũ ex vobis ipsis. Sz sic inter loliũ ⁊ triticũ quãdiu herba ẽ paꝝ distat. ita monet dñs ne de ambiguo iudicem⁹. qa dñs i die iudicii nõ suspiciose s manifeste damnabit. 2⁹ casus ẽ qñ simul multitudinẽ otigeret euelli a fide. sic aliqñ otigit i excoicatõe pncipũ: quos segt multitudo. vel ipsiua multitudis: qd notat cum dr̃. ne simul eradicetis ⁊ triticũ. Aug⁹. ibi dic. Multitudo nõ ẽ excoicãda nec pnceps populi. tũ. s. ex hoc acciderẽt detrimẽtuz ecclie vl reipub. 2. R. 19. cum Abysai vellet occidẽ Semei maledicẽtẽ Dauid: dixit Dauid. Quid mihi ⁊ vobis filii Saruie: hodie efficimini mihi i sathan. quia timebat ne ex ei⁹ iterfectõe turbaret regnũ. vbi ho aliqd istoꝝ nõ acciderit mĩstris di alligare p fasciculos ad oburẽdũ. Nũq. n. vult dñs seruari zizania pter se: s pter triticũ: ne simul euellat. vbi g nõ timet tritici auulsio: zizania sunt a tritico separanda. Ad 2ᵐ dd fm Aug. de. 10. cord. Distiguit. n. q qdam sunt flagitiosi q peccãt i se. Quidam flagitiosi q peccãt i alios eis nocẽdo. et otra tales q nocent pximis date sunt leges vt cito de medio rapiat. qa. s. sunt velut mẽbra putrida i corpore societatis humane. Et ideo a societate sunt absciẽdendi. pmi ho poniũt ad penitẽtiã. Uñ Aug. ad Marcellinũ. Quis non itelligat magis bñficiũ q supplicuũ noiandum: vbi nec seruãda relaxat audacia: nec puniẽdi salutaris medicĩa sbtrahit. Ad 3ᵐ dd. q malefico reo morti prestat bñficiuz cũ punit morte. Nam si patiẽter sustineat ⁊ oterat: valet ei ad expiatõez pcti iuxta illd Naum p. Nõ osurget duplex tribulatio: nec iudicabit dñs bis i idipsuz. qd ẽ itelligẽdũ fm Hiero. cũ i pñti vita pctm sufficiẽter punitum est. Preterea sbtrahit ei facultas peccãdi i futuꝝ ad quã pnus est. Pretẽa ex ei⁹ morte mali aliĩ cohercet vel emẽdat. sic dr̃. iz. ad ro. Si malefeceris time ne forte nõ tibi parcat. Ad quartũ dd fm aug. sup illud ps. Stetit phinees ⁊c. Reuelato testo leniorẽ voluit de⁹ fieri disciplinã. i. penã ad correctõem: qa multa cria morte corporali plectebãt que modo nõ puniũt. Ad qntũ dd. q cum iudex iuste maleficũ occidit: ipse qd deus oiunxit nõ separat. imo ipse deus: c⁹ auctoritate hoc fac. Uñ aug⁹. p. de ci. dei. Nõ aũt ipse occidit q misteriũ dz iubẽti: sic adminiculũ gladius vtendi. Et ideo nequaq otra h pceptũ fecerũt: quo dcm ẽ. nõ occides q deo auctore bella gesserũt: aut psonas gerẽtes publice potestatis. et fm ei⁹ legis hoc ẽ iustissime rõnis iperio sceleratos morte punierũt. Ad 6ᵐ dd. q illud sic dz itelligi. Qd tibi nõ vis fieri ⁊c. s. ordinate ⁊ iuste. Maleficus aũt damnat⁹ debẽt volũtate ordĩata fm diuinã legẽ se velle iterfici. vñ quãuis nolit volũtate iordĩata nõ dz iudex nolle illd. Uñ Hiero. sup illud Isa. Nõ ẽ crudelis q crudeles iugulat: s crudel patiẽtib⁹ ẽe dr̃. Naz suspensus latro patibulo crudelẽ iudicẽ putat. Ad 7ᵐ quo dr̃ q reos sanguis defendat ecclia. itelligẽdũ ẽ cũ fugiũt ad eccliaz. tũc eos defẽdit: nec eos tradit layce potestati. Ad octauũ dd. q queadmoduz dr̃. 23. q. 5. Q quãuis aug⁹. p illis sceleratis supplicãdo spaciũ vite ei reseruari poposcerit: nõ legum seueritatẽ: qua tales morte plectunt: nec obsuãdã docuit. Uñ aug⁹ ad Marcellinũ. Possessiones suorum di volum⁹ i aliene partis suppliciis iudicari: nõ q scelestis hoib⁹ licẽtiam facinoꝝ phibeat afferri ⁊c. Ex his oligitur q cum dr̃ nõ occides. nõ phibetur occidi malefic⁹: s inocẽs ⁊ iust⁹ fm q exponit Exo. 23. Innocẽtẽ ⁊ iustũ nõ occides.

Consequenter querit vtrū i aliquo casu possit īnocens occidi nō preuaricādo p̄ceptū. Et ponam⁹ casum. Esto q̄ aliqs cōuict⁹ sit fm iura p falsos testes de crīe: quo fm leges dign⁹ est morte. iudex aūt scit ipm eē īnocētē. qd faciet iudex. si īterficit: trāsgredit p̄ceptū dei. nō occides iustū q̄ scriptū ē ꝯsequēter. īterficite maleficū. ḡ peccat mortalr̄. Cōt. Ambro. Iudex nō dz iudicare fm suā p̄uatā ꝯsciaꝫ: quā apportauit de domo. s fm iura ꝛ allegata ꝛ pbata corā ipso: dū sedebat p tribunali. Cum igit̄ p̄dictus iudex faciat qd̄ dz nō peccat. Itē silr̄ querit̄ de p̄posito cui rex p̄cepit aliquē fm allegata falsa īterficē: ꝛ illud scit p̄positus solus qd faciet? Actuū 5. Obedire opꝫ deo magis q̄ꝫ hoīb⁹. Sꝫ de⁹ p̄hibet īnocētē īterfici. rex ꝯtrariū. igit̄ nō dz īterficē. Cont̄ Iste iudicat⁹ ē a rege ḡ cū p̄posit⁹ nō se debeat ponē iudicē sup regē: dz īterficē. Itē si nō īterficiat q̄a dic̄ eum iustū: eadeꝫ rōne aliqs iuste dānatus euadet. q̄a aliqs amic⁹ eius dicēt eū eē īnocētē. Et ita piret p̄tās secularis ꝛ pax ꝛ societat humane ꝯcordia.

So. ad p̄mū dō. q̄ iudex ī p̄dicto casu dz facē q̄cq̄d pōt vt illū libēt: dūmō nō faciat ꝯt iusticiā: puta dē exaīando falsos testes: vt exēplo Daniel possit eos ꝯuicē de falsitate: ꝛ r̄pellē. vl̄ dz eū ad supiorē remittē iudicādū vel opportunitatē fugiēdi si potest: ꝯcedē. S aūt nō pōt eū liberare aliquo modo nisi ꝯtra iusticiā facēt: si ferat sniaꝫ fm allegata ꝛ nihil omittat de ꝯtigētib⁹ iuris credit̄ nō peccare. Qd̄ aūt obic̄ q̄ ꝯdēnat iustū: falsū ē p se loquēdo. Nō n. ꝯdēnat eū q̄ iust⁹ ē in quātū iust⁹ s q̄a iiuistus ꝓbat⁹ est ꝛ dignus morte. Ad 2ᵐ qd̄ querit de p̄posito dō. q̄ si snia iudicꝫ exp̄mat errorē vel īiusticiā: nō tenet̄ eū īterficē. si nō: tenet̄ facē qd̄ ī se est vt liberet īnocētē. qd̄ si nō possit credit̄ nō peccar̄. Cūc. n. imputat̄ iudici: nō p̄posito. et ī hoc casu valet ista auctoritas. Ille fac̄ cui⁹ auctoritate fit. Aug. ī li. p̄. de ci. dei. Nō ille occidit q̄ misteriū dz iubēti. sic adminiculū gladius vtenti.

q **Uesito** cuis ꝓhibeat occidi. querit̄ q̄s ꝓhibeat̄ occidere. Et q̄runt̄ tria. p̄ᵒ an ḡnalr̄ q̄lꝫ ꝓhibeat̄ occidere. 2ᵒ an ille p̄ˢ q̄ non hn̄t p̄tātē ꝓhibeāt̄ occidere. 3ᵒ an illi q̄ hn̄t sp̄ualē p̄tātē ꝓhibeāt̄ occider̄.

Ad primum q̄uia ī p̄te tantū sit: obr̄ ī hūc modū. Mat. 26. Ois q̄ accepit gladium gladio ribit. ḡ q̄cūq̄ gladio īterf. ē ē re⁹ eterne mortis. Itē Mat. 5. Qui occiderit reus erit iudicio. Dictū ē antiq̄s. nō occides. ego aūt dico vobis nō resistere malo. ḡ pro vita ꝓpria defēdēda nō ē occidēdū. Itē. p̄. Paralip. 28. Prohibit⁹ ē Dauid edificare domū dn̄i: q̄a vir erat fundēs sanguinē. Itē numeri 25. Surrexit phinees ꝛc. Ibi dic̄ Aug. h. Edificauerūt p̄orē populū dn̄o. tibi aūt q̄ a xp̄o redēptus es gladi⁹ de manib⁹ erept⁹ est. ḡ nō licet xp̄iano occidere. Itē aug. Donato d̄ reis īmanitate scelerꝫ dic̄ occasionē terribiliū legū ne eterni iudicis penas luat: corrigi cupim⁹ nō necari. Itē Mat. 13. Sinite crescere zizania vsq̄ ad messem. Inimic⁹ superseminauit ꝛc. Aug. Cū sp̄ualia homo audiat seminatōeꝫ eē a dyabolo: q̄ nihil valet ꝯtra auctoritatē dei: pōt ei volutas sboriri: vt tales auferat de mūdo si facultatē hꝫ. s ꝯsulit iusticiā dei. an deus h̄ velit eē offm̄ hoīum. Sꝫ v̄itas r̄ndit nō nosce hoīem qual̄ futur⁹ sit. q̄ modo errat: vel q̄d errer ei⁹ bonis ꝯferat. Et ideo nō eē tollēdos: ne boni īterficiant̄: q̄ forte futuri sunt. vel ne bonis obsit q̄bus ꝓsunt. Ex quo vr̄ exp̄mi nulli hoī lꝫ habeat potestatē licere īterficere. Forte dicit̄ fm aug. ꝛ alios sanctos. Q̄ īterficere spontanee ꝛ ꝓpria auctoritate nulli licet. s īterficere ex obia ꝛ auctoritate legū sine dī licet. Vn̄ aug. p̄. de ci. dei. Mles cum obediēs potestati sb̄ qua legitime ꝯstitut⁹ ē hoīem occidit: nulla ciuitatꝫ sue lege homicidii reus est qd̄ si sua sponte ꝛ auctoritate fecissꝫ: crimen effusi humani sanguīs īcidissꝫ. Itē ī q̄onibus sup exo. Aug. Cum mīster iudicꝫ occidit eū quē iudex iubet: recte occidit si id spōte fac̄: homicida est. Itē Aug. sup Mat. Officia vindicte possunt īpleri bono animo quō iudex. quō lex. Si sic dicat̄ ꝯtra. Sap. 1. Deus mortē nō fec̄ nec delectat̄ ī p̄ditōe viuorꝫ. ḡ eius auctoritate vl̄ obia null⁹ occidet. Cōt vr̄ q̄ debeāt īterfici malefici d̄ mādato dn̄i Exo. 21. Si q̄s pcusserit hoīeꝫ volēs occider̄ morte moriat̄. Itē si q̄s p īdustriā occiderit hominē vl̄ p īsidias ab altari mō auelles illum vt morte moriat̄. Itē Exo. 32. Pro p̄cō vituli ꝯflatil̄ dixit Moyses. ponat vir gladiū sup femur suū. Et sequitur. occidat vnusq̄sq̄ fratrē amicū ꝛ ꝓximū suū. Itē

2ª ad thes.2. de añxpo dr. Quē dñs Jhs interficiet spū oris sui. Et apoc.19. De ore ei⁹ pcedebat gladius ex vtraq3 pte acut⁹: vt i ipso pcutiat gētes. Si ģ ipse xpūs dñs iterficit: iterficē fm se malū nō erit: nec ei⁹ auctoritate iterficē illicitū. So. fm Aug. i qōnibus sup Math. vbi dič. Cum homo ab hoīe occidit multū distat. vtrū fuerit nocēdi cupiditate sič fit ab inimico. vel iiuste aliquid auferēdi sicut fit a latrone. aut obediēdi ordine sič fit a iudice. vel sbueniēdi ncčitate. sicut hostis a milite. In pmis duob⁹ casibus nulli pōt eē licitū iterficē. In duob⁹ vltimis licitū ē. Uñ Aug. p. de li. ar. Si homicidiū ē hoīem iterficere: pōt occidere aliquādo sine pctō. Nā miles hostē. et iudex ⁊ mīster nocentē. nō mihi videč peccare cū hoiē3 occidant. Ad pmū ģ qō obič dō fm Aug. 2⁰. li. ɔtra manicheos. Qui accepit gladium ⁊c. Ille gladiū accipit: q nulla supiori ac legitima potestate vel iubente vel ɔcedēte i sanguinē alicui⁹ armač. Ad 2ᵐ dō fm Aug. ad Publicolā. Dictū3 ē ne resistam⁹ malo: ne forte nos vindicta delectet: que alieno malo aīum pascit: nō vt correctionē hoīum negligam⁹. Preterea i sermone de puero centurioīs. Ista pcepta patiētie magis ad pparationē cordis ē que intus ē pertinere: q̄ ad opus: qō ī apto fit vt teneač i secreto patiētia cū beniuolētia i manifesto id fiat: qō eis vř prodesse. Et seqč. Ipa q̄ beniuolētia ne reddač malū p malo semp ē i volūtate ɔplēda agēda aūt sunt multa cū inuitis quadā benigna aspitate plectēdis: quoꝝ poti⁹ vtilitati ɔsulēdū ē q̄ volūtati. Nā cui licētia iniqtatis eripič vtilř vinciř: qm nihil ē ifelici⁹ felicitate peccātium. Ad 3ᵐ. qō obř de Dauid dō. q̄ phibit⁹ est qa aliqñ occidit illicite ⁊ iniuste vt vriā. Ad 4ᵐ qō obř de gl. Orig. p3 solō. p illud qō seqč. gladi⁹ erept⁹ ē: ⁊ datus est gladius spūalis. Loqř n. de sacerdotib⁹: qbus gladi⁹ materialis erept⁹ ē. Ad qntū dō. q̄ Aug⁹ sperabat illos p pñtia supplicia emēdari. et ideo cupiebat eos corrigi nō necari. alř esset de illˀ q essēt obstinati in malo: q si semp viuerēt semper peccarēt.

Ad aliō p3 rñsio ex pdictis. intelligič. n. tūc zizania cū tritico seruāda: cū malicia occulta est: aut cū manifesta: s eoꝝ ɔmixtione fides ⁊ pax ecclie detrimētum nō patič fm aug. ⁊ Bedā. Ad illud qō obř. de⁹ mortē nō fecit. solučř i glo. i. cām mortis. s. peccatū.

Uel aliter dupľř sumič mors. vno mō pena ⁊ angustia i sepatōe aīe ⁊ corpis. et hʼ ē aliqd ⁊ a deo. Alio mō pruna carētia vite. Et sic cedit i nō ens: nec aliqd ei⁹ ē nisi defect⁹.

Deinde queritur

an illi q nō hñt ptātem vlř phibeač maleficum occidē: cū dř. nō occides. Cōmittič aūt occisio trib⁹ mōis. s. volūtate. ncčitate. casu.

Querič igič p̄ de illo q nō hʒ potestatem si ex ppósito ⁊ amore iusticie ⁊ odio malicie fm leges iterficiēdi occidēdo peccet: ⁊ faciat ɔtra hoc pceptū. nō occides. Ad qō sic Amb. Puniūč pctā p hoīes sicut p iudices q ptāte ad temp⁹ vtunč. puniūč pctā etiam p populos: sič legim⁹ qa sepe ab aliengenis di iussu excitatis ppter diue maiestatis offensā sbactus ē popul⁹ iudeoꝝ. S3 ɔstans ē q̄ populi nō erāt ɔstituti iudices. ⁊ tñ erāt a deo icitati ad vindicādā culpā iudeoꝝ. Arguič ģ. Null⁹ excitat⁹ a deo ad aliqd agēdū: si facit illud: peccat faciēdo illud ad quod a deo excitač. S3 tales erāt populi a deo excitati. ģ ñ peccabāt occidēdo iudeos. Itē null⁹ faciens fm legē fač ɔtra hʼ mādatū. S3 demonstrato aliquo malefico digno morte: veꝝ est q̄ iste fm legē ē iterficiēd⁹. ģ q iterfič illum fač fm legē. ģ nō peccat. Itē Moyses qui i oībus ɔmendač iterfeč egyptiū rixātē cu3 israelita. Exo. 2. et tñ tūc ñ hēbat iudiciariā potestatē. vñ dř ei. 2. exodi. Quis te ɔstituit iudicē sup nos. ģ pmū. Conř. Aug⁹. p. de ci. dei. Qui sine aliqua publica administratiōe maleficū iterfecerit. uelut homicida iudicabič: et tanto acri⁹: quāto nō sibi a deo ɔcessā potestatē vsurpare nō timuit. Itē. 23. c. q. 8. dič canon. Oīs pter illū uľ auctoritatē ei⁹ q legitima ptāte utič: q ut ait aplus: nō sine cā gladiū portat: cui oīs aīa sbdita eē d3. ad Ro. 13. Oīs iquā q pter hi⁹ auctoritatē gladiū accepit gladio pibit. So. sič dictū est nō hñs potestatē aut iterfič voluntate. aut ncčitate. aut casu. Primo mō simplř ⁊ indistincte ē illicitū. 2⁰ mō ⁊ 3⁰ aliqñ licitū ⁊ aliqñ illicitū. sič post manifestabič. Uñ nō ad hoc q̄ sič dř i legēda btē Lucie. homo potest esse mīster morti. nō uite. qa oīa uita a deo solo ē nec eā dari uoluit p mīsteriū. Sič ģ auferre rē alteri⁹ sine sua auctoritate ⁊ uolūtate est semp illicitū: sic ⁊ multo forti⁹ occidere: qō ē auferre uitā sine dei uolūtate ⁊ auctoritate cuius pprie ē uita. et c⁹ solius ē uiuificare

semp erit illicitū. vñ ī deute. 32. Ego occidā
⁊ ego uiuere faciā. Ideo qñcūq; nō accipit po
testatē vel a diuina auctoritate: que ē ī lege. uł
ab eius volūtate. s. dei ītellecta p internam
inspirationē: si iterfic̄ fac̄ ɔtra illud p̄ceptū.
nō occides. Ad p̄mū ḡ qđ obr̄ fm Amb.
distīguendū fm q̄ dr̄ in canone. 23. c. q. 5. Q̄
p̄ctā aliqñ puniūt̄ p nesciētes. aliqñ p scīētes
Per nesciētes sic̄ p Senacharib popul⁹ iude
oz. io. Isa. Et p Nabuch. 4. R. vlti. et p An
thiocū. i. Mach. i. Uñ de Senacherib dr̄ Is.
. io. Ue assur v̄ga furoris mei. et sequit̄. Cōt̄
populū furoris mei mādabo illi vt auferat
spolia. et seqt̄. Ipse aūt non sic arbitrabit̄: ⁊
cor eius nō ita extimabit. Per scientes sic̄
p filios israel punita sunt p̄ctā amorreoꝝ Io
sue p totū. In p̄mo casu excitat̄ a deo volū
tas ignorans quantū ad puītōis actionē: q̄
iusta ē: s nūq̄ ad actionē hoīs que puersa ē.
Uñ Isa. io. Assur v̄ga furoris: qua. s. ego gē
tes punio p p̄ctō. s ipse nō sic arbitrabit̄. sed
cor eius erit ad ɔterēdū ⁊c. ac si dicēt. nō est
ad h̄ ei⁹ ītētio. Ex quo patet q̄ quāuis h̄ fe
cerit diuina auctoritate: nō tñ volūtate. et iō
illicitū. In 2° vero casu taxatur volūtas
quantū ad actionē ⁊ quātū ad ītentōem: vt
ī bonis israelitic: q ex obia mādati dei: ⁊ ut
vindicarēt diuinam iniuriā chananeos iterfe
cerūt. et iō licite ⁊ meritorie. P̄rimo mō
populus excitat⁹ a deo peccat nō ex excita
tione diuina: s ex malicia p̄pria. 2° mō pplus
excitat⁹ nō peccat. Ad 2ᵐ dō. q̄ nō sc̄gt
multis de causis iste iterficiēdus ē fm legē.
ḡ q interfic̄ fac̄ fm legē. Ad īterficiēdū enī
fm legē suffic̄ sol⁹ reat⁹ quo dign⁹ sit īterfici
ad īterficiētē vero fm legē requirūt̄ plura.
iusta causa. iust⁹ ordo. iust⁹ aīus. Iusta causa
vt reus meruerit iterfici. q̄a dr̄ exo. 23. In
nocētē ⁊ iustū nō occides. Iust⁹ ordo vt oc
cidens habeat potestatē: ⁊ ɔuictū sit crimē.
Aug⁹. sup. 5. Mat. Officia uīdicte pñt īpleri
quō iudex. quomodo lex. et ambro. sup p̄mā
ad Cor. 5. Lotā massam coz. Si q̄s potestatē
nō h̄et quē scit reū abicē vel pbare nō ualet
īmunis est. et iudid nō ē sine accusatōe dam
nare. sicut nec xp̄s Iudā abiec. Iust⁹ aīus ut
illud fiat solū amore iusticie: nō libidine vi
dicte vel appetitu pene. Uñ aug⁹ ī q̄ōnibus
sup Exo. Cum mīster iudid occidit quē iu
dex iussit occidi profecto si id sponte fac̄ ho
micida est: si eum etiā occidit: quē scit a iu
dice debuisse occidi. Ad tertiū dicēdum

fm aug. z. li. ɔtra faustū. Ille vtit̄ gladio q
nulla supiore ac legitīa potestate vel iubēte
vel ɔcedēte ī sanguīe alicuius armat̄. Nam
vtiq; dñs iusserat vt ferrū discipuli ei⁹ fer
rent: s nō iusserat vt ferirēt. Quid ḡ īcon
gruū ē si Petr⁹ post hoc p̄tām fact⁹ ē pastor
ecclīe. sicut Moyses post pcussum egyptiū
factus est rector unius synag: ge. Uterq; n.
nō detestabili īmanitate: s emēdabili aīosi
tate iusticie regulā excessit. uterq; odio im
probitatis aliene. s ille fraterno. iste dñico: lz
ad hoc cū amore carnali necauit.

Postea queritur de

illo q nō h̄z potestatē. et tñ cogit̄ necessitate
defendēdo se. atrū faciat cōtra hoc p̄ceptū
Ad qđ sic. Scđm leges uim ui repellē lz. Et
aug⁹ i. de li. ar. dic̄. Q̄ iusta lex ē q̄ dat pote
statē uel uiatori ut latronē ne ab eo occida
tur occidat. uel cui piā uiro ac femine ut ui
olēter sibi stupratorē irruētē añ illicitū stu
prū si possit iterimat. Itē exo. 22. Si pfodi
ens īuēt⁹ fit fur: ⁊ pcussus mortuus fuerit ⁊c
aug⁹. Nō ē illi homicidium. Si aūt ortus fu
erit sol sup eum reus erit. Intellī ḡ n̄ ptinē
ad homicidiū: si fur nocturn⁹ occidat̄. Si au
tē diurn⁹ ad homicidiū ptinē. hoc ē. n. q̄ ait
Si oriat̄ sup eū sol ⁊c. q̄a poterat decernē q̄
ad furādū nō ad occidēdū uenissꝫ. ⁊ iō non
dz occidi. Itē qđ meli⁹. s. irruētē ī se iter
ficē. aut pmitti se iterfici ab eo. ⁊ mai⁹ pēi
gēdū ē. Sz dic̄ aug⁹. p̄. de li. ar. Multo enim
miti⁹ ē eū q alienē uite īsidiat̄: q̄ eū q suam
tuet̄ occidi. Et multo ē īmani⁹ hoīem stupꝝ
ppeti q̄ eū a quo uis īfertur ab eo cui īferre
conat̄ iterimi. Cont̄. aug ī li. de li. ar. Quō
apud diuinā puidētiā p̄cō liberi sunt: qui p
his reb⁹ quas īuiti amittē pñt humana cede
polluti sunt. Sz uitā tpalē q̄libet īuit⁹ pōt
amittē. ḡ nō ē sine culpa si p ipsa tuēda ho
minē īterfic̄. Itē p̄ceptū ē non occidē ho
minē. s. auctoritate p̄pria. Sz iste q impetitur
ad mortē ab alio: nō ē iudex nec mīster legis
ḡ si iterfic̄ iterfic̄ auctoritate p̄pria. Item
aug⁹ p̄. d li. ar. Pōt illi legi q̄ tuēdoꝝ ciuiū
cā uim hostilē eadē ui repelli iubet sine libi
dine obtēpari ⁊ d omnib⁹ mīstris q iur̄ atq;
ordie potestatib⁹ q̄busq; s̄biecti sunt id dici
pōt. Sz illi hoīes lege īculpata quomodo in
culpati queant eē nō uideo. Non. n. eos lex
cogit occidē: s r̄liqt ī ptāte liberꝝ. Itaq; ē eis
nem inē necare p his reb⁹ quas īuiti possūt

amittē ob hꝫ amare nō debet. Ex hꝫ seqꝫ idē qd̄ prius. Itē Aug. ad Publicolā de occidēdis hoīb9. Ne ab eis quisꝙ occidat nō mihi placet ɔsiliuꝫ: nisi forte sit miles: aut publica functiōe teneat. vt nō ꝓ se hꝫ faciat. ſꝫ ꝓ alijs accepta legitīa potestate: si eius ɔgruat ꝑ.

Itē si dicat sic. ɔtīgit ī violatiōe sabbati. ꝙ necessitas fac licitū: qd̄ alr̄ eēt illicitū. Et iō necessitas vitādi mortē excusat. Contra. Qui dixit. nō mechaberis: dixit nō occides ī decalogo. Si ḡ necessitas nō excusat ī uno ḡ nec ī alio. Itē quāuis aliqs imperat ad mortem a muliere vt cognoscat ipsam. tñ tenet ipsam nō cognoscē. ḡ quāuis aliquis imperat ad mortē ab aliquo tenet ipsum nō occidē. Itē quedā bona sunt ī summo vt ṽtutes. quedā ī medio vt nālia. quedam in infimo vt tpalia. Si ḡ nō lꝫ destruē meliora ꝓ deterioribꝫ ɔseruādis: nō licet īterficere furē siue diurnū siue nocturnū. Sol. qdam distīguūt necessitatē. euitabilē ꝛ īeuitabilē. Si sit euitabil' nccītas. s. ꝙ posset alr̄ euadē vt fugiēdo vl' alio mō: homicida ē talis sic īterficiēs. ꝛ peccat ɔtra illud mādatū. non occides. Si uero sit ineuitabilis: ꝙ non possit euadē nisi īterficiat: aut occidit motus ira. aut libidine vindicte. aut cū dolore euadendi necessitate. ꝓut dic̄ Aug9 ī qōnibꝫ super Mat. Cū homo ab hoīe occidit: mltū distat vtrū vl' ascēdi cupiditate. vl īiuste aliquid auferēdi. sic fit ab inimico sic a latrone. vel obediēdi ordīe sic a iudice. vel euadēdi: vel subuēiēdi nccītate. Primo mō occidēs homicida ē. 2° ꝛ 3° mō nō iudicabit aliqs homicida quātū ad culpā: quāuis iudicet quātū ad irreglaritatē. Sꝫ ɔtra obr̄. Nā dic̄ canon Nicolai pape. di. 50. De clericis quibꝫ ɔsuluisti. s. q se defēdēdo paganū occiderūt. si postea ꝑ pniām pñt ad pristinū statum redire: aut ad altiorē ascēdē. scito nos nullaꝫ occasionē dare nec vllā tribuere licētiam eis quēlibet hoīem quolꝫ modo occidēdi. ḡ ī nullo casu licet clericis occidere. Ad idē canon Martini di. eadē. Si qs homicidiū aut facto aut ɔsilio aut ṗcepto: aut defensione post baptismum ɔscius fuerit: ꝛ ꝑ aliquā subreptionē ad clericatū venerit deiciat. et ī fine vite sue coīonem tm̄ accipiat. Itē canon ex de cōcilio erledeñ. de clericis q ī obsidiōe positi sūt statutū ē: vt q altario ministrāt: ꝛ xp̄i corpus ꝛ sanguinē tradūt: ab omni humano sāguine etiā hostili se abstineāt. ꝙ si ī hꝫ icide-

rint purgati ꝑ pniām officio ꝛ coīoni reddant. Si ḡ nccīa pnīa ī occidēdo fuit culpa ꝓpter hꝫ. qdā pfecti9 distīxerūt īter clericos ꝛ laycos. Clericis ḡ nulla nccītate licet. laycis ṽo cū ṗdicta nccītate licet cū euitabilis sit necessitas ꝛ nulla libido vīdicte. ſꝫ sola intētio ɔuersatōis ꝓprie saluti sm̄ ɔcessionē. Sꝫ qa ex lege nature nō ē distīctio layci ꝛ clerici istud aūt ṗceptū ē legis nature. ideo si ꝓhibeat clerici ab occisiōe ī casu ɔcesso layco: hꝫ nō erit ex ꝓhibitōe huius ṗcepti ſꝫ ecclīastice īstitutōis. iō distīctio istoꝝ respic̄ ecclīasticā īstitutiōem nō tenorē hꝫ ṗcepti. Ad illd̄ ḡ Aug. dicūt ꝙ hoc dic̄. qa raro ɔtīgit sine pc̄ō. peccat. n. si īfic̄ sui amore nimio vl' alteri9 odio. Et iō dic̄ īterrogatiue. quō pc̄ō sūt liberi? Ad 2m dicūt. ꝙ ī casu ṗdicto efficit īterficiēs legis mīster. qa occidit iusticia ꝛ ex ɔcessiōe legis. differēter tñ ī isto ꝛ ī iudice. Nā iudex occidit ex iusticia ꝛ officio. Iste aūt ex iusticia nō ex officio. sic̄ ē ī sacerdote ꝛ layco quo ad baptismū vterqꝫ potest baptizare. Sacerdos ex officio ꝛ ɔcessione. Layc9 nō ex officio ſꝫ ex ɔcessione ī necessitate. Ad tertium dicūt. ꝙ loqt aug9 in casu euitabil' nccītatis. quando. s. facultas fugiēdi dat. Et quantū ad hoc dic̄ quomodo īculpari possint esse nō video. Et ī eodem casu dic̄ Aug. ī eodē. Quomodo apud dīnā prouidētiā pc̄ō liberi sunt: q pro his rebꝫ quas ɔtemni oportet humana sunt cede polluti. Uidet ḡ mihi legē istam que populo regendo scribit recte ista ꝑmittere ꝛ ꝑ dīnam prouidētiā uīdicari. Ad quartum dō. ꝙ tres ɔditōes ponūt ad hꝫ ꝙ liceat ī nccītate īterficere. Una ē ꝙ non ꝓ se: hoc est ꝓ ꝓpria vidēa. Alia ē ꝙ eius psone ɔgruat. vt. s. nō cleric9 ſꝫ layca psona sit. Tertia ꝙ publica fūctiōe teatur. Et hoc ɔuenit ī ṗdc̄o casu: qa ex ɔcessione legis efficit mīster legis. Unde Ambro. ī li. ꝺ paradiso. Nec is q homicidiū aliqd̄ īuit9 fecerit ex misteriū ē. sicꝫ dēlex ait ꝺ eo. ꝙ dn̄s dedit eū ī man9 ei9. Man9 ḡ ei9 dīne vltōi misteriū ṗbuerūt. Ad aliū dō ꝙ non ē silr̄ de mechia ꝛ de occisione. Nam sicut dn̄m ē dare uitam solius dei ē: nec ṗbꝫ eam ꝑ misteriū alicui9. Cognoscere ṽo non ē soli9 dī īmediate: ſꝫ poti9 dedit viro dn̄m potētiā illā ordinaret ī suā. Uiuē. n. ē īmediate a deo. coite aūt nō. Ecōtrario ṽo est quia occidere ex ɔcessiōe dīna ꝑ legē ad ipsum ordīata ē ī misterio ī casu nccītatis ī euitabil'

Mechari vo seu cognoscē alienā nulla lege dīna vel hūana ad dīnā ordinata pmissuz uel ocessum ē. Ad vltimū vo dō. q̄ i nccīte p remēdis tpalib⁹ q̄nūs ocedat lege humana īterficē furē: nō tm̄ lege dīna: que distinguit īter diurnū furem ꝛ nocturnū. Nocturn⁹ vo qa nō pōt discerni vtrū cā furādi vel occidēdi venerit: pmittit occidi a quolibet. diurn⁹ vero nō.

Queritur postea an

ille qui īterfic̄ nō ex pposito ſ casu fac̄ otra h̄ p̄ceptū. Ad qđ sic. Gñ. 4. Lamech credens īterficē bestiā īterfec̄ hoīem ꝛ reputatū est ei ī hōicidiū magis q̄ Chaim. vñ ibi sequit̄ Qui īterfecerit Chaim septuplū punieť. Si g̊ homicidiū Chaim fuit recte otra illud p̄ceptū. g̊ ꝛ homicidiū Lamech: qđ fuit nō ex pposito ſ ex casu. Itē. 21. Exo. dr̄ q̄ si quis pcusserit mulierē p̄gnante: ꝛ fecerit abortiuum: si puer piū fuerit aīatū: reddet aīam p aīa. Sz sine pposito ꝛ ītētōe pōt istud otigē casu. g̊ casuale homicidiū imputať. ſ ñ nisi otra h̄ p̄ceptū. Itē canones plures interfectionē puniūt que fit casu distictōe 50. Sz pena nō imponiť nisi p reatu culpe. g̊ ꝛc.

Cōť. Que fiunt casu nō fiūt voluntate. q̄ nō fiūt volūtate non sunt culpabilia: qa vt dic̄ Aug⁹. Pctm̄ adeo ē volūtariū. qđ si non sit volūtariū nō sit pctm̄. g̊ nulla occisio que fit casu ē pctm̄. Itē Aug. ad Publicolam Paul⁹ aplus fec̄ notas p̄sidi sibi īsidias p̄paratas. ob hoc accepit armatos. Si g̊ in illos inimicos incidisset Paul⁹: nūqd ī effusione sanguīs eoꝝ suū crimē agnoscēt: absit. ꝛ tm̄ fiet casu homicidiū. Itē Aug⁹. ad Publicolam. Absit vt ea q̄ pter bonū actū facim⁹ si qd propter h̄ preter nostrā uolūtatē cuiq̄ mali acciderit: nobis imputeť. Sz pōt otigē nobis licito ope vacātib⁹. sic ponit̄ casu decretalis. 5⁹. li. ti⁹. de homicidio. de sacerdote q pter molestiā corpis equum ascendit: ꝛ equus pter sessoris arbitrium: freno rupto: quēdā pueꝝ oppressit. g̊ ꝛc. So. hic distinguiť ſm decretalē. qa īterficiēs casu aut dabat opam rei licite: aut illicite. Si rei illicite: reputať homicida otra illud p̄ceptū. Si vo rei licite: tūc distiguēdū ſm canonē. Q: aut adhibuit diligentiam quā debuit. aut non Si sic: nō reputať homicida. Si nō: reputať homicida. Uñ dic̄ canon. di. 50ᵃ. Sepe otingit dū qs opi nccio īsistēs arborē īcidat: vt aliqa sbt⁹ ipsā veniēs deprimať. Et idcirco si volūtate vel negligētia īcidentis arborē factū ē vt homicida pnie dz omnino submitti. Q: si nō: hec eū snīa ostrīgit. Ad illud vero qđ obr̄ de Lamech ſm h̄ rndeť: quia nō adhibuit diligētiā quā debuit. et iō ei est imputatū: nō tm̄ magis q̄ Chaim: lz dicať q̄ plus punit⁹ est. qa nō seqť. si plus puniť tēporalr̄ q̄ maius sit pctm̄. Ad illud qđ obr̄ de muliere pregnāte dō. q̄ pcutiēdo nō dat opaz rei licite: ꝛ ideo imputať ei homicidiū sequēs. Ad illō quod obr̄ q̄ canones puniūt interficiētes casu. dō ē. q̄ hoc ē quādo dāt operā rei illicite: vel nō adhibēt diligētiā quā possunt uel debent. alr̄ nō puniunt. vñ Nicolaus papa di. 50. Si aliqua culpa ul neglectu alicu⁹ īterit⁹ hoīs cognoscať aduenisse ppetratum ē homicidiū. Et decretalis Inno. i predicto casu de sacerdote dic̄. q̄ cū idem capellan⁹ nec actu nec voluntate ppetrauit: nec dedit opam rei illicite. nō impediať quominus dīna possit celebrare. Ad illud vo qđ ex opposito p̄mo obr̄. qa qđ est inuolūtariū nō ē pctm̄. dō ſ Jo. dam. q̄ inuolūtariū simplr̄ hoc quidē ē p ignorātiā. hoc p violētiā. Inuolūtariū p violētiā ē cū tota causa actus deforis ē nihil cooperāte illo q patiť. Inuolūtariū vo p ignorātiā cum non ipsi tribuim⁹ cām ignorātie: ſ ita otigit. uñ si ebrius homicidiū fecerit ignorās qdē fac̄ nō tm̄ uolūtarie. Cāz. n. ignorātie. s. ebrietatē ipse fec̄. Silr̄ si qs ī assueto loco sagittās prez trāseuntē īterfic̄. Scdm h̄ g̊ dō. q̄ qñ casui sequēti nos nō tribuimus cām aliquo mō. s. operādo uel negligēdo: ē īuolūtarium. Qñ autē casui sequēti aliquo modo cām dam⁹: nō est innoluntariū. Ad aliud patet solo ex iam dictis.

Cōsequenter querēdū est

utrū isto p̄cepto phibeanť occidere illi qui hñt spūalē potestatē: ut sacerdotes. Ad qđ sic. Exo. 32. Moyses fec̄ a leuitis īterfici. 23. millia hominū: q adorauerāt uitulū oflatilem. Item Numeri. 25. Phinees īterfecit israelitā coeūtē cū madianitide. Itē p̄ R. 15. Samuel īterfec̄ Agag regē amalech.

Item. 3. R. 18. Helyas īterfec̄ sacerdotes baal. Itē Cyp̄anus dic̄ q̄ p̄cepti legis memor Mathathias īterfec̄ illū q ad sacrificādū accesserat. 1. Mach. 2. Q: si ante aduentū xp̄i hec p̄cepta seruata sunt: quanto magis

p⁹ aduētū xpi. g̃ sʒ h̄ sacerdotib⁹ noue legis licitū ē reos occidē. Ad h̄ dicūt qdaʒ q̄ sacerdotib⁹ ueteris legis licebat. sacerdotibus noue legis nō. Et rō hui⁹ est. quia cū s̄m Aug. dr̄ia legis ⁊ euāgelii sit timor ⁊ amor: ministri legis debuerūt eē ministri seueritatis ad timorē. s̄ ministri euāgelii debēt eē ministri pietatis ad amorē. Quia g̃ illi debebāt arcere a malis p timorē: congruebat eis maleficos interficē. Et quia isti debēt attrahē p amorē: nō ɔgruit eis īterficē. Sʒ ɔtra hoc sic obr̄. Jo. Criso. sup Mat. omel. i7. Occidit phinees hoīem: et reputatū ē illi ad iusticiam. Petr⁹ ꝟo geminū fec̄ homicidiū. s. Anania. s. ⁊ Saphira. Act. ⁊. cū fuerit opus spūale qđ factū ē. i. nō manuale. Jtē Grego. ī dyalogo. Petrus q Labitā mortuā suscitauit act. .8. Ananiā ⁊ Saphirā mētiētes increpando morti tradidit. Jtē Hiero. ad Ripariū. Legi vīdictā phinees auctoritatē Helye. zelū Symōis chananei: q ī duos magos zaroe ⁊ Arphasat ignitos serpētes retorsit. Jtem Petri seueritatē Ananiā ⁊ Saphirā trucidātē. Pauli ɔstātiā: q Elimā magū eterna seueritate dāpnauit. nō ē crudelitas crimina pro deo punire s̄ pietas. vn̄ ī lege dr̄. Si fr̄ tuus ⁊ amic⁹ ꝛc. voluerit deprauare ꝟitatē effundes sanguinē ipsoꝝ. Ex hoc g̃ relinqr̄ q̄ quātū ad iudiciū occisionis pares sunt sacerdotes noue legis ⁊ veteris. Jtē cū crimina punire p deo sit pietas: nō erit contra misteriū pietatis maleficos punire. Jtem dic̄ aug⁹. Sūma religiōis est imitari eū quē colis. Sʒ ipse de⁹ auctoritate īterficit: index misterio. g̃ misterii occisiōis maxime ɔgruit sacerdoti: q dʒ eē dei p̄cipuus imitator.

Jtē Leo quart⁹ scribit Ludouico. z3. c. q. 8. Quidā ī romanoꝝ portū sarracenos uenturos esse dicebāt: p quo p̄cipim⁹ nostrū ɔgregari populū. Jtē idem ī eadē. Nūquid ab aliqb⁹ nostros hoīes finim⁹ opp̄mi. s̄ si necitas vlla occurrēt: p̄ntialr̄ vīdicam⁹. q̄ nr̄i gregis vltores eē debem⁹: ⁊ p̄cipue adiutores. Si g̃ canonice ⁊ regulariter fec̄ illđ Leo papa. s. occurrit inimicis ⁊ p̄ntialr̄ vīdicauit eadē rōne possūt hoc facē alii episcopi ⁊ sacerdotes canonice. et illud qđ sequitur ad sumptionē armoꝝ. s. pugnare ɔtra hostes ⁊ īterficē. Jtē sicut dr̄. z3. ca. q. 8. beat⁹ Greg. ciuibus tuscie vt ɔtra Longobardos arma pararēt mādauit. Jtē ecclia ordinat secularē ptātē vt papa imperatorē. g̃ tradit ei auctoritatē ad suū officium. Si g̃ auctoritas impatoris ē interficē maleficū. et a papa accipit auctoritatē. g̃ auctoritate pape interfic̄ Sʒ ille fac̄ cuius auctoritate fit. g̃ ꝛc. Jtem epi h̄nt p̄positos ⁊ balliuos ī causis sāguīs. Sed illi balliui nihil agūt auctoritate sua. g̃ auctoritate epoꝝ fundūt sanguinē maleficoꝝ. Cont̄. btūs Ambro. aduersus milites gothos lachryme mee arma sunt. talia enim munimina sunt sacerdoti. alr̄ nec debeo nec possum resistere. Jtē canon ex ɔcilio toletano. Sacerdotes q ad misteriū saluti electi sunt ibi ɔsentiant regibus fieri iudices: vbi supplicii īdulgētia p̄mittit̄: nō vbi sentētia discriminis p̄parat̄. si quis ɔtra hoc fecerit sit reus effusionis sanguīs apud xp̄m: ⁊ apd ecclīam perdat p̄priū gradum. z3. ca. q. 8.

Jtē canon Nicol. pape. di. 50. Cū discreti sint milites seculi a militib⁹ ecclie: nō ɔuenit militib⁹ ecclie militare seculo: p quod ad effusionē sanguinis necē sit puenire. Jtem btūs Ber. ad Euge. li. 4. de ɔsideratōe. Aggredere s̄bditos. s̄ ꝟbo non ferro. qd denuo vsurpare gladium temptes: quē semel iuss⁹ es reponē ī vaginam. s. ī Petro cui dictū est mitte gladiū tuū ī vaginā. Jtē. i. ad Thi. 3. Oportet epm sine crimine esse nō uiolētū nō pcussoiē. So. sicut dictuʒ ē hoc p̄cepto prohibet̄ qlʒ occidē sua auctoritate. q̄ g̃ ministris veteris testi ɔmissa erat auctoritas. ministris ꝟo noui testi nō ē ɔcessa auctoritas vt p se īterficiāt. ideo ex ɔn̄ti isto p̄cepto p̄hibēt̄ īterficere ī causa iusticie. Ratio autē q̄re eis negata ē auctoritas est duplex. Una est q̄ ministri noue legis debent esse ministri māsuetudīs ⁊ amoris ad alliciēdū homines ad bonū. Un̄ eis dr̄. 5. Mat. Nō resistē malo ꝛc. Et ibidē seqr̄. Diligire inimicos vestros ꝛ⁹ bn̄facite his qui oderunt vos. qđ intellr̄ faciendū a ministris noue legis: nō solū ī voluntate animi: s̄ etiā ī ostēsione signi. Alia ē ratio. q̄ ministri noue legis sunt ministri sacramenti vniōis. sacramētū. n. altaris rep̄ntat vnionē xp̄i ⁊ ecclie: quam significat vnio anime ad corpus. Sicut. n. aīa corpus viuificat. ita xp̄s p hoc sacramētū viuificat ecclīam. vn̄ q dissoluit vnionem corporis ⁊ aīe sacramēti illi⁹ vniōis: vnionē in se non potest demōstrare. Et iō irreglaris ē ad h⁹ sacramēti misteriū exequēdū. quēadmodū bigam⁹ q carnē suā diuisit cū vxorib⁹ plib⁹. Et sicut dic̄ canon. i5. ca. q. z. Quedā sunt q̄

⁊ si nō imputēt ad penā: tamen impediunt sacramēti signaculū. et introducit̄ auctoritas Hieronymi: q̄ dic̄ de illo q̄ ꝓpter disciplinā casu occidit. quātū ad culpā inocēs est: q̄tū ad legē reus ē. legē dico sacramēti. Inde est ꝙ cū alii ordines ecclie ad sacramentū altaris referāt: q̄a oēs ordinati aut ꝯficiunt sacramētū: aut deseruiūt ꝯficiēti: debent carē dissione que opponit̄ sacramento vnitatis. et ideo nō licebit mīstris ecclesie īterficē. sanguinē effundē. mēbrū mutilare. Mīstris v̄o veteris testamēti: q̄ erāt mīstri timoris ad cohercēdū a malo: et p̄ ꝯña mīstri dissionis aīaꝝ a malis ꝯpetebat auctoritas ⁊ executio īterfectiōis. vñ p̄z solo ad p̄mas auctoritatꝭ obiectas de mīstris veteris te. Ad illud v̄o beati Cypriani: ꝙ post aduentū xp̄i p̄cepta iudicioꝝ sanguīs seruāda sunt. ꝯcedēdū ꝙ tpe grē sūt seruāda: s̄ nō a mīstris spūaliū ⁊ sacramētoꝝ: q̄ sunt mīstri mīe ⁊ māsuetudīs ⁊ repātatores unionis. s̄ ut p̄ncipib⁹ mūdanoꝝ q̄ seueritatis legal' imitatores sunt mīstri separatōis ⁊ cohertiōis a malis. Ad illud Criso. dō. ꝙ improprie dr̄ Petr⁹ homicidiū fecisse. hic enī dr̄ res fieri illo tropo q̄ ī scriptura fieri dr̄. cū predicit̄: vl' īnotescit. Petr⁹ g̊ dr̄ Ananiā ⁊ Saphirā interfecisse. q̄a eoꝝ mortē quā dyabol⁹ efficere debebat: p̄dixit ⁊ eām. s. culpā patefecit vñ ī actib⁹ dixit Saphire. Ecce pedes eoꝝ q̄ sepelierūt viꝝ tuū ad hostiū sunt ⁊ efferēt te. et statim expirauit. Ad illud aūt beati Grego. dō. ꝙ aliud ē īcrepādo morti tradē: ⁊ aliud interficē. Tradē. n. morti ē pluribus modis. Uno mō tradere morti īferende ab homine. et hoc mō Petr⁹ nō tradidit Ananiam ⁊ Saphirā. Alio mō tradere morti inferēde a demone. et illō tradere ē excoīcare et hoc modo tradidit Paul⁹ ⁊ etiā Petrus sathane: s̄ nō intentōe occisionis: s̄ intētōe punitōis ad correctōem alioꝝ: sic Petrus. vl' ad correctionē eoꝝdē sic Paul⁹. p̄ª ad Thi. .i. vbi dic̄. Q̄s Hymeneū ⁊ Alexādrū tradidit sathane. vt discant nō blasphemare. Et p̄ª cor. 5. De fornicatore iudicaui eum qui sic opat⁹ est tradere sathane ī interitū carnis: ut spūs saluus fiat. Ad illud v̄o btī Hie. dō. ꝙ dr̄ia est inter mīstros veteris legis ⁊ noue: nō solū ī his que dicta sunt quātū ad dr̄iam seueritatꝭ ⁊ mīe: q̄a illi p̄ncipales seueritatis. isti mīe sunt mīstri. s̄ etiam ī iudicio seueritatꝭ: q̄a isti gladio spūali. illi v̄o gladio

materiali iudicia exequūt̄. isti v̄bo. illi ferro isti v̄bo qd̄ ē gladi⁹ spūs ad dissionem aīe ⁊ spūs. i. īordinatōis sensualitatꝭ a rectitudīe rōnis ad Hebre. 4. Illi v̄o ferro. i. mālī gladio ad dissionē anime ⁊ corporis hoc ē vite aīalis. Uñ nō ꝙ sicut p̄us ē qd̄ aīale ē. de inde qd̄ spūale. p̄ª cor. 15. ⁊ uita aīalis p̄usq̄ vita spūalis. Uitā aūt aīalem dico que est in vnione anime ⁊ carnis. vitā v̄o spūalē in ordinatōe sensualitatꝭ que dr̄ aīa: ⁊ rōnis q̄ dr̄ sp̄s. ita misteriū dīne iusticie distributū ē ministris veteris testī ī gladio māliī separatōem aīe ⁊ carnis. Mīstris v̄o noui testī ī gladio v̄bi spūali ad dissionē aīe ⁊ spūs. In illo ministerio ē ratio timoris. ī isto rō amoris: hinc dicētib⁹ aplīs. ecce duo gladii. Respōdit dñs. Satis ē. Ad illud btī aug. Sūma religiōis ē imitari quem colis. dō. ꝙ tria sunt genera opeꝝ dīnoꝝ. s. opa sapīe. potentie. bonitatis. In opib⁹ potētie vt creatiōis ⁊ miracloꝝ. nō querit de⁹ imitatorē. vnde Lucifer q̄a voluit esse silis ī potētia deo: p̄cipitat⁹ ē Isa. 14. Silr̄ nec ī archanis sapīe. Uñ Adam q̄a voluit eē silis ī sciā: de paradiso eiectus ē. Gñ. 3. Eritis sicut dii. Operū v̄o bonitatꝭ alia sunt pietatꝭ ⁊ mīe ī quibus vult ꝙ omnes imitēt̄ eū. Mat. 5. Estote misericordes sic̄ ⁊ pr̄ vester ꝛc. Alia v̄o sunt punitiōis ⁊ vīdicte: ⁊ ī his non vult vt p̄fecti imitent̄ eū ꝓpter duo. ꝓpter sacrm̄ vnionis ꝯmēdādū: qd̄ requirit mīstros ꝯgruos ī q̄b⁹ non īueniat̄ oppō dissionis. Alia ratio est ꝓpter ꝯmēdādā clemētiā sue misatōis ut ī hoc īnuat ꝙ quasi coactus punit. sicut dr̄. 3. Tren. Nō ex corde suo humiliauit ⁊ abiecit filios hoīum. et ītroducūt̄ v̄ba dñi punietꝭ quasi plangētꝭ. Isa. i. Heu ꝯsolabor ō hostib⁹ meis. ut sit et⁹ ꝓpriū de hostib⁹ misereri. Iō mīstri noue legis q̄ debēt eē ī p̄fectiōn imitatōe dei: debēt ip̄z imitari ī ope pietatꝭ: nō ī districtōe seueritatꝭ. Ad illud Leonis ⁊ Grego. dō. ꝙ hoc nō dr̄ ꝓpter hoc ꝙ liceat sacerdoti uel pape arma arripe: s̄ q̄a possūt seculari p̄ncipi cui mālis gladi⁹ ꝯmissus est: armoꝝ sumptionē cont̄ maleficos suadere. sicut illi qui habēt minorib⁹ ⁊ maioribus diuinas leges exponē ⁊ p̄dicare. ī q̄bus p̄cipit̄ secularib⁹ potestatib⁹. maleficos nō patieris uiuē. Exo. 22. et deut. 13. Si audieris in una urbiū tuaꝝ quas dñs deus tuus dabit tibi ꝛc. Et post seq̄tur. Si īueneris certuꝫ eē quod dr̄ ⁊ abhoīatōem hanc ope ꝑpetratā

statim pcuties bitatores illi⁹ ī ore gladii.

Ad aliud qđ obicit de imperatore ꝙ ordi dinaꝛ a papa dđ ꝙ verū ē ꝙ recipit ptātem a papa ad puniēdū maleficos. executionem aūt ptātis accipit a lege a deo. ḡ ꝑ papā recipit auctoritatē ut sit minister legis ⁊ iusticie dine. ſ ab ipa lege auctoritatē usua misterii iusticie. Uñ Aug. ī q̄onib⁹ leuitici. Cū homo iuste occidit lex occidit: nō tu: dic̄ iudici seculari. Si aūt obꝛ ꝙ ille fac̄ cuius auctoritate fit. Uñ papa ⁊ epi q habēt ꝑpositos iudices sanguia videt occidē dđ. ꝙ ē auctoritas iubēdi. ⁊ ē auctoritas īnuēdi. Jn auctoritate iubēdi seqꝛ ille fac̄ cu⁹ auctoritate fit. Jn auctoritate ꝰo īnuendi nō seqꝛ. Est autē auctoritas iubēdi occidere maleficos penes impatorē. Auctoritas ꝰo īnuēdi penes papā ⁊ sacerdotes. Est aūt ista innicio dine legis. vt dictū ē: ꝑdicatio. et vt ꝑncipes legi dine obediant exhortatio. Uñ Ber. ī 4°. li. de ↄsideratōe ad Eugenium. oñdit qualr vterqꝫ gladius est ecclie māłis ⁊ spūalis. et ꝙ ad ipsam ptinet gladius māłis ⁊ spūalis. et ꝙ ad ipsam ptinet gladi⁹ materialis nō q̄tuꝫ ad vsum vel quātū ad iussum ſ quantū ad nutū. Uñ dic̄ hoc modo ad Euge. Qui gladiū mālem tuaꝫ negat: nō satis mihi videt attēdere ꝟbum dñi dicēt. ↄuerte gladium tuū ī vaginā. tuus ḡ ⁊ ipse tuo forsitan nutu et si nō tua manu euaginād⁹. Alioquin si nullo modo ad te pertineret dicētib⁹ aplis. Ecce duo gladii. nō rñdisset dñs. satis est. ſ nimis est. Uterqꝫ ḡ gladi⁹ ecclie ē spūalis ⁊ mālis. ſ is quidē ꝑ ecclesia. ille ꝰo ab ecclia exercēdus. ille sacerdotis. is milit manu. Sꝫ sane ad nutū sacerdot ⁊ ad iussū impatoris. Et ꝑ hoc soluūꝛ omnia obiecta.

Restat querere de genere occisiōis que ī hoc ꝑcepto ꝓhibeatur. Et ex ꝑcedētib⁹ vꝛ ꝙ ꝓhibeaꝛ occisio corporalis: que ē ī sepatōe aīe a corpore. Sꝫ q̄riꝛ vtrū ꝓhibeaꝛ occisio quocūqꝫ mō dicta. vꝫ corporalis ⁊ spūalis. Ad qđ sic. aug⁹. super ps. Noli potare te nō esse homicidā: quādo fratri tuo malū ꝑsuades. Si frī tuo mala ꝑsuades occidis. et ut scias q̄a occidis: audi psalmistā dicētē. filii hominū dētes eorum arma ⁊ sagitte ⁊ lingua eoꝝ gladi⁹ acut⁹.

Jtem exo. zo. super illud. nō occides. glo. Manu vel mēte: uel subtrahēdo subsidiū uita ei cui debes dare. Jtē. 5. Deu. sup illud nō occides. Glo. re vel volūtate. q enī odit fratrē suū homicida ē: vel subtrahēdo qđ potes ꝑstare. Ex his igiꝛ relinquiꝛ ꝙ hic ꝓhibetur homicidiū spūale: qđ ē ī odiēdo. seu malum ↄsulendo. et homicidiū dꝛ nō solūmō ī cōmittēdo. s. ī inferēdo mortē: ſ etiā ī omittendo. s. ī subtrahēdo bñficiū ad ↄseruationem vite ꝓximi. Preterea queriꝛ vtrū isto ꝑcepto ꝓhibeaꝛ occisio quolibet modo dicta. Ad qđ sic. 5. sapie. Os quod mentiꝛ occidit animā. mēdaciū igiꝛ est occisio anime. Si ḡ hic ꝓhibereꝛ quelꝫ occisio spūalis: ꝓhibētur hic mēdaciū. et pari rōne quodlibꝫ peccatū mortale. nā oē pct̄m mortale occisio ē aīe. Si ꝰo diceꝛ ꝙ ñ ꝓhibeꝛ hic occisio spūal nisi illa que ē ꝓximi. Conꝛ. hic ꝓhibeꝛ occisio corporalis sui ⁊ ꝓximi sic supradictū est. ḡ si hic prohibeꝛ occisio spūalis: ꝓhibeꝛ ⁊ sui ⁊ ꝓxi et ita quodlibꝫ pct̄m. qđ q̄a ē falsum: relinqꝛ ꝙ nō ꝓhibeꝛ hic nisi occisio corpalis. Jtē queriꝛ vtrū istud ꝑceptū sit gnāle ad plura ꝑcepta. Ad qđ sic. aug⁹. ↄtra faustū ī li. 1. q̄a iudei nō ītelligebant homicidiū nisi corporis humani: ꝑ quod vita ꝑuareꝛ. Aperuit dñs omnē iniquū motū ad nocēdū frī ī homicidii genere deputari. Sꝫ ī furādo. falsum testando. ⁊ hi⁹ est iniquus mot⁹ ad nocēdum ꝓximo. ḡ furta. falsa testimonia. ⁊ hi⁹ ē iniquus mot⁹ ad nocēdū ꝓximo. ḡ debēt ī homicidii gnē deputari. ḡ cum omne genus homicidii hic ꝓhibeat: erit hoc mādatū generale ad alia: quib⁹ ꝓhibeꝛ ꝓximo nocumētū.

Jtem omnia ꝑuaricatio ↄtra preceptum quodlꝫ 2ᵉ tabule: aut est ↄtra īnocētiā īferēdo nocumētū. aut ↄtra bñficētiā subtrahendo bñficiū. Sꝫ ſᵐ aug. hic ꝓhibeꝛ nocumēti illatio. silꝛ ꝓhibeꝛ subtractio bñficii sicut glo. dic̄. et sicut dic̄ ambrosius ī li. de officiis. Pasce fame morētē. q̄sq̄s enī pascēdo hominē seruare poteris: si nō paueris occidisti. ḡ isto ꝑcepto ꝓhibeꝛ omnis ꝑuaricatio: que ē ↄtra aliquod ꝑceptoꝝ 2ᵉ tabule. ḡ ē generale ad ꝑcepta 2ᵉ tabule. Jtē Hiero. sup Jsa. Oīs iniquitas ⁊ oppressio ⁊ iiusticia iudiciū sanguis ē. et lꝫ gladio nō occidas: volūtate tñ īterficis. Sꝫ iiusticia ⁊ iniqtas generalia sūt ad furtū. falsum testimoniū. mechiā. ⁊ hi⁹. ḡ ista sunt iudiciū sanguis. ḡ ⁊c. Jtem oīa iniqtas ē iudicium sanguis. Omne pct̄m est iniqtas. ḡ omne peccatū iudiciū sanguis est ſm verbum Hieronymi. Est igiꝛ hꝫ ꝑceptuꝫ generale. Jtem ī epla Clemēt homicidioꝝ

tria gr̄ia dicebat bt̄us Petr⁹. Sic enī homici das īterfectores frūz: ita detractores eorum: eosq; odiētes homicidas esse manifestabat. Detractio igit̄ ē homicidiū. Sz omne falsuz testioniū ē detractio. ḡ ⁊ homicidiū est. Est igit̄ hoc p̄ceptū ꝓhibēs falsum testioniuz.

Cont̄. Illud p̄ceptū ↄnumerat̄ cū ceteris et est vnū de decē v̄bis. ḡ nō ↄp̄hendit alia. Sz si extēdēt̄ ad homicidiū sp̄ūale: ↄp̄hēdēt alia. ḡ nō extēdit̄ ad homicidiū corpale.

Itē scādalū est homicidiū sp̄ūale. q2 p̄bz alii occasionē mortis sp̄ūal'. sic dr̄ ad ro. 14. Scādelizati ꝑpter escā noli destruere opus dei. Itē. 1. ad Cor. 8. ī eodē casu dic̄. Si q̄s viderit illū q̄ hz ↄsciam recumbētē ī idolio edificabit̄ ad māducādū ⁊ ꝑibit ī tua ↄsciā frater ꝑpter quem xp̄ūs mortuus ē. Si ergo sp̄ūale homicidiū ꝓhibet̄ h. ꝓhibet̄ h scandalū. Sz scandalum pōt esse p̄cm̄ idolatrie qd̄ est ↄtra p̄mū p̄ceptum. et piurium: qd̄ ē ↄtra 2m. et violatō sabbati: qd̄ ē ↄtra 3m. et inhonoratio: quod ē ↄtra quartum. et sic de aliis. Sic ḡ ꝓhibet̄ h oīs p̄uaricatio alioꝝ p̄ceptoꝝ: quod falsum est. Relīqt̄ igit̄ q̄ nō prohibet̄ h nisi corporale homicidiū.

Itē querit̄ vtrū ꝓhibeat̄ h tm̄ homicidiū man⁹ et cum dicant auctoritates q̄ lex ꝓhibebat manū nō animū. Sz hoc nō erit ī ꝓhibitōe nisi homidiū man⁹.

Cont̄. Aug. Periclose decipiūt q̄ existimāt eos tm̄ homicidas qui manib⁹ hominē occidūt: ⁊ nō poti⁹ eos: per quoꝝ ↄsiliū ⁊ fraudē ⁊ exhortatione hoīes extīguūt̄. Nā iudei nequaq̄ ꝓpriis manibus dñm occiderūt: sic̄ scriptū ē. Nō licet nobis īterficē quēq̄. Mat. 27.

Item Aug. Mors xp̄i iudeis imputat̄: q2 ipsi liguis īterfecerūt dicentes. Crucifige. crucifige. vñ vnus euāgelista dic̄ dñz crucifixū hora tertia. alt⁹ sexta: q2 iudei crucifixerunt eū hora tertia ligua. milites hora sexta manib⁹.

Itē canon Martini pape di. 50. dic̄. q̄ homicidium ↄmittit̄ facto. p̄cepto. ↄsilio. Si dicat̄ q̄ man⁹ quā ꝓhibet lex ē oīs operatio exteri⁹ exp̄ssa Et ita operatio quecūq; vl' coopatio ad mortem alic⁹ h ꝓhibet̄. Querit̄ vtrū ꝓhibeat̄ volūtas. et si ꝓhibet̄: quare nō exp̄mit̄ sicut circa mechiā ⁊ furtū. Q2 aūt ꝓhibeat̄ exp̄sse dic̄ glo. 20. exo. sup illud. nō occides. glo. volūtate.

Item cum nō oīs q̄ odit fratrem: velit ei inferre mortē: vel q̄ ab alio illi īferatur: quare dic̄ Jo. p̄a. 3. Qui odit fratrez suū homicida ē.

So. occisio hoīs vel hōicidiū dr̄ duob⁹ modis. v̄e. s. ⁊ īterpretatiue. Interp̄tatiue duob⁹ modis. Omittēdo si nō s̄bueni: cū videt p̄ximū ī necēitate extrema. Augu. ↄtra faustū. i. li. Istud preceptū quod ē. nō occides: nō seruas. Nō. n. das esuriēti panem. veꝝ si incurras ī eum famelicū: q̄ mori posset: nisi porrigēdo cibū s̄bueniasrā tu homicida teneberis. Cōmittēdo corde. ore. ope Corde odiēdo. 1. Jo. 3. Qui odit fratrē suū ꝛc̄ Ore duob⁹ modis. detrahēdo. sic dic̄ beat⁹ Petrus. Detractores homicidas eē. Malum suadēdo sic dic̄ beat⁹ Aug⁹. Si frī tuo mala p̄suades occidis. Ille q̄ ī sua ↄsciā occidit: q2 vellet nō esse aut nō bñ esse quem odit. detractor occidit p̄ximū ī ↄsciā alienā: ī qua viuebat p̄ bonā opīonem. mali p̄suasor occidit eū ī ↄsciā einsdē ī qua viuebat p̄ bonam volūtatē. ⁊ post morit̄ p̄ p̄cm̄.

Ope scandalizando p̄ malū exemplum. Unde beatus Greg. de p̄lat. Tot mortib⁹ rei sunt: quot ad posteros p̄ditōis exempla trāsmittūt. Uere ↄmittit̄ homicidiū ī corp̄is ⁊ aīe diuisione: qd̄ ↄtīgit trib⁹ modis. necessitate. casu. volūtate. Necessitate euitabili vel īeuitabili. Casu dando operā rei licite vl' illicite. et si licite: aut adhibita diligētia debita. aut nō adhibita diligētia. Et patet ex p̄dcīs quomodo imputat̄. et quomodo non. Et quomodo fit ↄtra hoc preceptum. et quō nō.

Uolūtate aūt iuste ⁊ īiuste. Juste quādo debita causa iustus ordo. iustus aīus iudic' occident'. et ñ est ī hac ꝓhibitōe. Iniuste quando aliquod istoꝝ triū deest. et fit trib⁹ modis. Cōsilio. p̄cepto. facto. sic dic̄ canon Marti. et istud homicidium vl' ⁊ distīcte: ⁊ ꝓprie h ꝓhibet̄. Cum ḡ querit̄ vtrū ꝓhibeat̄ hic occisio quolz modo dicta dō. q̄ ꝓprie h ꝓhibet̄ occisio corporalis. Improp̄e v̄o et ex ↄñti ⁊ īterp̄tatiue occisio sp̄ūal'. Si. n. aīa melior corpore: et uita aīe melior vita corporis. et mors aīe peior morte corporis. Qui ḡ ꝓhibet īferēdā mortē corpalē: multo magis ꝓhibet īferendā mortem sp̄ūalē. nō tñ ꝓp̄e potest dici ab aliquo īferri mors sp̄ūal' alicui: quēadmodū mors corpal'. Mors. n. corpal' īfert̄ alicui p̄ cām ⁊ violētiam. Mors vero sp̄ūalis culpe nō pōt īferri alicui ab aliq̄: nisi p̄ occasiōem: q2 cūpa nō pōt fieri ī nobis nisi nobis volētib⁹ ⁊ cōsentiētib⁹: quāuis occasio possit esse ī v̄bo ⁊ facto. et iō occisio sp̄ūal dr̄ īferri īprop̄e ⁊ interpretatiue: q2 p̄ occasiōem nō per cām.

Ad illud qd̄ obr̄ de mēdacio ⁊ quolibet

peccato mortali ꝙ occisio ē. dō. ꝙ quodlibet
peccatū mortale effectiue dr̄ occisio spūalis:
qa ex quolibet aīa occidit: ꝫ nō formalr̄ nisi
solū illa que sūt occasio alteri peccādi. i. spi
ritualr̄ moriēdi: sic ē mali ꝑsuasio. vel factū
min⁹ rectū ꝑbens alteri occasionē ruine: vel
ꝙ mouat̄ ī ꝯsciā ꝓpria ꝓ odiū. vt ibi nō vi
uar ꝑ amorē. vel ꝙ mouat̄ ī ꝯsciā alterius ꝑ
detractionē. vt ibi nō viuat ꝑ bonā opīonē

Ad illud ḋo qḋ querit̄ vtrū illud ꝓceptū
sit gñale dō. ꝙ nō: imo est spāle. Et ad illud
Aug. ꝙ homicidiū intellr̄ oīs mot⁹ ad nocē
dum intelligēdū cū determiatōe: quo. s. no
cet ꝑsone: nō quo ad res ꝑsone: ꝫ quo ad esse
ipsi⁹ ꝑsone. et iō nō obstat qḋ obic̄ de furto
ꝛ falso testimonio ꝛ aliis. Silr̄ ad aliḋ ḋa
qḋ dic̄ ꝙ sbtractio bn̄ficētie ꝓhibet̄ h̄ ꝛ no
cumētū gn̄alr̄. pꝫ de nocumēto. De sbtracti
one ḋo beneficētie silr̄ dō. ꝙ nō intellr̄ gene
ralr̄: ꝫ sbtractio solū debiti bn̄ficii ī casu ne
cessitatꝭ ex quo mors ꝯtigit. Ad illḋ autē
qḋ obic̄ ḋ iniq̄tate ꝛ iīusticia silr̄ dō. ꝙ illḋ
nō dr̄ gn̄alr̄: ꝫ solū de iniusticia ꝛ iniq̄tate: q̄
ꝑ oppssionē alicui⁹ īfert̄ mors vel accelerat̄
Ad homicidiū. n. ꝑtinet īferre statim mortē
vel accelerare mortē. Ad illud ḋo bti Pe
tri iaꝫ pꝫ rn̄sio. Nā detractio nō dr̄ mors nisi
īterp̄tatiue ꝛ īꝓprie. Ad sequētia ḋo pꝫ
rn̄sio. Nā ꝓhibet̄ ſm̄ ītentionē legis homici
diū volūtatꝭ ꝛ opis: vel cooꝑatōis: quāuis
ꝫ ⁿ ītellectū carnaliū iudeoꝝ ītelligēt̄ solū
de homicidio opis vel cooꝑatōis. Ad vl
timū ḋo qḋ querit̄. s. quare nō ē ꝓhibitio vo
lūtatis distincta circa occisionē sic circa me
chiam ꝛ furtū. rn̄sū ē supra qōe de numero
preceptoꝝ. et infra ampli⁹ declarabit̄.

Ransseundū est

ad sextum preceptum: quo dr̄. non
mechaberis. Circa qḋ ingrēda sunt plura.
Primo vtrū sit ꝓceptū ꝑ̄ tabule vel 2ᵉ.
2° vtꝝ sit ꝓceptū morale legis nature: vl̄
morale disciplīne. 3° vtrū coit⁹ maris ꝛ
femine nullo addito sit ꝓhibit⁹ hoc ꝓcepto.
4° vtrū ꝯcubinari⁹ ꝓhibeat̄. 5° vtrum
coit⁹ fornicari⁹. 6° vtrū coit⁹ īcestuosus.
7° vtrū bigamia. 8° vtrū coit⁹ ꝯiugal̄
īordinat⁹. 9° vtrū mechia mētalis vl̄ cor
poralis ꝓhibeat̄ hoc ꝓcepto. Decimo de
ꝯparatōe hui⁹ precepti ad alia.

Ad primuꝫ obicitur

sic. Deute. 5°. sup illud. non mechaberis. glo.
Adulteriū ꝓhibet carnale vl̄ spūale. et iteꝝ
spūalis fornicatio ē idolatria ꝛ scripturaꝝ
expositio praua. Sꝫ ꝯstat ꝙ ꝓhibitio idola
trie ꝑtinet ad p̄mū ꝓceptū p̄me tabule: ꝛ ꝓ
hibitio praue expositōis scripturaꝝ ad 2ᵐ ꝓ
ceptū p̄me tabule. nō assumes nomē dei tui
ī vanū. ḡ illud ꝓceptū extēdit̄ ad ꝓceptum
illud p̄me tabule. Itē Isidor⁹. Fornicatio
carnis adulteriū ē. fornicatio aīe seruit⁹ ido
loꝝ est. etiā spūal̄ fornicatio de qua dic̄ dn̄s.
Qui uiderit mulierē ad ꝯcupiscēdū eā ⁊c.
Cum igit̄ hic gn̄alr̄ ꝓhibeatur fornicatio: ꝛ
idolatria sit fornicatio aīe: idolatria hic ꝓhi
bet̄. Si dicat̄ ꝙ ꝓceptum illud pōt accipi
lr̄alr̄ ꝛ allegorice. Allegorice acceptū ꝑtinet
ad p̄mā tabulā: ī qua ꝓhibet̄ idolatria ꝛ he
resis: que sunt fornicatio spūal̄. Litteralr̄ ḡ
ītellectū ē preceptū 2ᵉ tabule. Contra. p̄ª ad
Cor. 6. Nescitis qm̄ mēbra uestra tēplū sunt
spūs. s. ꝛ ī eadē epl̄a. c. 3. Si quis templū dei
violauerit disꝑdet illū deus. Inde arguit̄.
Si violatio templi exterioris est sacrilegiū:
ꝛ ꝯtra ꝓceptū p̄me tabule ī q̄ ꝓcipit̄ honor
dei. ḡ multo magis violatio tēpli interioris
ꝛ spūal̄ erit sacrilegiū ꝛ ꝯtra ꝓceptū p̄ᵉ tabu
le. Cum ergo fornicatio corporalis templum
dei spirituale polluat erit sacrilegium ꝛ cō
tra ꝓceptum prime tabule. Itē in ꝓceptis
2ᵉ tabule ꝓhibet̄ lesio ꝛ iniuria ꝓximi. Sꝫ in
simplici fornicatōe nulla ē iniuria ꝓximi. qa
ē cum soluta: que nō ē alicuius ꝓpria: ꝫ sue
potestatꝭ: nec īde aliqua est querimonia. ḡ n̄
ē prohibitio illi⁹ precepti 2ᵉ tabule. So. sic
dr̄ ī 2° Ezech. Liber sacre scripture scriptus
ē ītus ꝛ foris. Intus quātū ad spūalē intelli
gētiā. Foris quātū ad lr̄alē. Si ḡ illḋ ꝓceptū
attēdat̄ quātū ad intelligētiā spūalē: ꝛ hoc
improꝓe: erit illḋ ꝓceptū idem p̄mo ꝓcepto
p̄me tabule: quo ꝓhibet̄ idolatria. uel 2° quo
ꝓhibet̄ heresis: que dicūt̄ fornicatōes. Osee
2°. De synagoga ꝛ heresi auferat fornicatio
nes suas a facie sua: ꝛ adulteria sua de me
dio uberꝝ suoꝝ. Si aūt attēdat̄ illud pre
ceptum 2° mō ꝛ ꝓꝓe: prohibet̄ hic fornicatō
corporalis. et h̄ mō est ꝓceptū 2ᵉ tabule. De
ista aūt fornicatōe que sic ꝓhibet̄ ī h̄ ꝓcepto
dr̄ p̄ª ad Cor. 6. Corpus aūt nō fornicationi
ꝫ dn̄o. Et si obiciat̄ ꝙ ꝓcepta decalogi lit
teralia sunt ꝛ nō allegorica. et iō ꝓceptum
illud solum lr̄ale erit ꝛ nō allegoricū. Dicen
dū ꝙ ꝓcepta decalogi duplicē hn̄t respectū

Unū ad legē lr̄alē: que est lex nālis cuius ex plicatio sunt. et h̄ mō solū sunt lr̄alia. Aliū ad legē figuralē que est lex Moysi in qua ex plicita sunt. que est lex umbre ꝛ imaginaria sicut dr̄ ad hebre. io. et hoc mō allegoricam interpretatōem recipiūt. Ad illad ḃo qḋ obr̄ ī ꝯtrariū de violatōe templi dd. ꝙ nō ē sile de templo mālī ꝛ spūalī. Nam templum māle nō honorat̄ nisi ꝓpter cultū dei. et iō violare illud ē iniuriari deo ꝓprie. ꝓxim⁹ ḃo honorat̄ ꝛ ga ꝓxim⁹: ꝛ ga dei templū. vnde iniuria ꝓximi: ga est ꝓxim⁹: non ē ꝓprie iniuria dei. Iniuria ḃo ga templū dī methaphorice dr̄ iniuria: queadmodū homo vel corp⁹ hoīs dr̄ templum. et ideo methaphorice dr̄ sacrilegiū ꝛ improprie. Ad vltimū quod obiīc dd. ꝙ ī simplici fornicatōe fit iniuria ꝓximo: ga noīe ꝓximi intellr̄ homo in vtroqꝫ sexu. vn̄ quāuis mulier sit soluta: ꝛ etiā velit hoc: nihilomin⁹ tn̄ ei fit iniuria: quemadmodū si de volūtate tua eēt ꝙ ego interficerē te: nihilomin⁹ tn̄ si ego interficerē te: facerē tibi iniuriā. vn̄ quāuis null⁹ ꝯquerat̄: nihilomin⁹ tn̄ vterqꝫ ledit̄: ga vterqꝫ spūalr̄ interficit̄. et quāuis nō ledet̄ ali⁹ sic ꝯtingit ī pctō mollicieī: illa eadē ꝓhibitōe qua ꝓhibet̄ pollutio alteri⁹: ꝓhibet̄ pollutio sui: quēadmodū ī ṕcepto quo ꝓhibet̄ occisio alteri⁹ prohibet̄ occisio sui.

Deinde queritur

vtꝝ istō ṕceptum sit morale legis nature: aut morale discipline. Ad qḋ sic. Ambrosi⁹ ī li. de pr̄iarchis. Dixit Sarra ad Abraā: ecce nūc conclusit me dn̄s ne parerē. intra ḡ ad ancillaꝫ meā. Gn̄. 16. Considera ṗmū ꝙ Abraā an̄ legem Moysi ꝛ an̄ euāgeliū fuit. et sequit̄. nō ḡ ī legē ꝯmisit Abraā: ꝫ legē ṗuenit. Itēꝫ idem in eodē. De⁹ in paradiso ꝯiugiū laudauerat: non adulteriū damnauerat. Ex his ḡ relinquit̄ ꝙ adulteriū ex lege ē dānabile: an̄ legē ḃo nō erat damnabile. Est igit̄ malum ga ꝓhibitū ex lege. Est igit̄ morale discipline. Cont̄. ad ro. 2. Cū gentes que legē non hn̄t naturalr̄ ea que legis sūt faciūt: ondūt opus legis scriptū ī cordib⁹ suis. ꝯstat ꝙ op⁹ legis scriptū nō pōt intelligi de ṗceptis cerimonialib⁹: nec de ṗceptis iudicialib⁹ ṗlib⁹ que sunt ex institutōe. ḡ hoc intellr̄ ō ṗcepti decalogi moralib⁹. ḡ oīa precepta decalogi sunt moralia legis naturalis. Itē sic ibidē dic̄ glo. Lex nālis est nemini iniuriā īferre. nihil alienū ṗripe: alieno ꝯiugio nō īsidiari Sed omnis adulter insidiat̄ alieno ꝯiugio. ḡ peccat ꝯtra legē nālē. Itē ibidē dr̄ vt breuiter dicat̄. Lex nāl' est nolle ali' facere qḋ tibi nō vis fieri. Sꝫ null⁹ vellet vt ad suā aliquis alius accedēt volūtare ordinata. ḡ quicūqꝫ adulterat̄ trāsgredit̄ legē nālē: quod ꝯcedēdū ē. Ad illud aūt qḋ ṗ obiīc dd. ꝙ illud quod dic̄ Ambrosi⁹ de Abraā: ꝙ nō cōmisit ī legē coeundo cum Agar: veꝝ ē ꝙ h̄ nō fec̄ sua auctoritare ꝫ dīna dispēsatōe. Preterea hoc dic̄ Ambro. ad excusationē illius fcī abrae. cui⁹ intētio ē dicē ꝙ abraaꝫ nō peccauit ꝯtra legē positā: que adhuc nō erat: et hoc ē qḋ dic̄ nō ī lege ꝯmisit ꝫ legeꝫ ṗuenit. Itē nō peccauit ꝯtra legē nālem ga nō affectu implende libidīs hoc egit: sed querēde posteritat̄ ꝛ multiplicatōis hūani generis: quod ꝓcedebat de dictamine legis natural' maxime cū nōdū esset mltiplicatio hominū ad dei cltū. et hoc ē ꝙ dic̄. nō ardore aliquo succensus libidīs ꝯiugalē postposuit thoꝝ ancille ꝯtubernio. ꝫ studio querēde posteritat̄ ꝛ ꝓpagande sobol'. Adhuc. n. post diluuiū raritas erat humani generis. Item nō peccauit ꝯtra legem seu ius rationis. vn̄ ibidē dic̄ ambrosi⁹. ꝙ studiū posteritat̄ erat tempore illo religionis: ne quis n̄ reddidisse videret̄ debitū nature. Ius aūtē rationis dictat vt reddat̄ vnicuiqꝫ qḋ suū est. Ad illad qḋ obr̄ ꝙ de⁹ ante legē adulteriū non damnauerat. dd. ꝙ est damnatio quātū ad culpā ꝛ ad reatū pene eterne. et ē damnatio quantū ad crimen ꝛ reatū ṗn̄tis pene. Et est dr̄ia īter culpam ꝛ crimen. Naꝫ culpa ē pctm̄ quodcūqꝫ. Crimē ḃo ē nisi illḋ quod ē dignū accusatione ꝛ ṗn̄ti punitiōe. Primo mō adulteriū semp fuit dānabile. 2° mō a tpe legis qua ṗcipiebat̄ puniri adulteriū. Unde ambrosi⁹. An̄ legē nōdū interdcꝫ adlteriū videbat̄. pena criminis ex tpe legis erat que crimen inhibuit. nec ante legē vlla est damnatio ꝫ ex lege.

Queritur postmodū

vtrū coit⁹ maris ꝛ femine nullo addito ꝓhibeat̄ hoc ṗcepto. Ad qḋ sic. Dic̄ aug⁹. Qꝛ sicut se habꝫ cib⁹ ad salutē hoīs sic coitus ad salutē hūani gn̄is. Sꝫ sic se hꝫ cib⁹ ad salutē hoīs ꝙ cibi sumptio semper est licita ꝛ non prohibita. ḡ coit⁹ maris ꝛ femine qui est ad salutē humāi generis licit⁹ erit ꝛ n̄ ꝓhibit⁹

Itē qđ ꝓhibet ī p̄ceptis decalogi ē malū ſm ſe. Sȝ coit⁹ nō ē ſm ſe malū. ḡ ꝛc. ꝓbatio medie. null⁹ actus nature ſ^m ſe mal⁹ ē. Coit⁹ ꝟo actus eſt nature. ḡ ꝛc. Item null⁹ act⁹ q nec ex determīatōe cirtūſtātie: nec ex mā debita ē vitupabil:ē malum vel ex gñe vel circūſtātia. Coit⁹ aūt ē hᷓ⁹. Con̄t. i. ad cor. 6. Qui fornicat ī corpus ſuum peccat. Glo. In fornicationis ope tot⁹ homo abſorbet a carne: vt iam dici non poſſit ipſe aīus ſuus eſſe: ſ ſimul totus homo dici poſſit caro. Sȝ opus fornicatiōis quantū ad hoc non plus effic̄ q̄ȝ coitus nō fornicari⁹. coitus igitur de ſe ē actus inordinat⁹. ḡ malū. ḡ alicubi ꝓhibitū: ſ nō alibi q̄ȝ hic. Itē dicunt ſancti q in ope ɔiugali nō dat ſpūs ꝓphie ꝓpter captiuationē rōnis. Coit⁹ igit maris ⁊ femine facit homo nō ſit ī ꝑticipatōe grē. ḡ malū. Uñ Hiero. ſup Mat. Tpe quo ɔiugales actus gerunt p̄ñtia ſpūs ſancti nō dabit: et ſi ꝓpha ꝟe dicat: qui officio generationis obſequit.

Itē dic̄ aug. q ſanctiora ſunt ɔiugia pari voto ɔtinētiū. et dic̄ ad edicīā. Tāto ſācti⁹ ɔiuges manebat in. quanto ſanctiora ɔcordi ter placita ſeruabat: ſic fuit ɔiugiū Marie ⁊ Ioſeph. Ex quo relinquit q receſſus a carnali copula ī ɔiugio eſt acceſſus ad ſanctificationē. ḡ acceſſus ad copulā ē malū. ḡ coit⁹ ſm ſe ē malū. ḡ ꝓhibitū. ſ nō alibi q̄ȝ hic.

Itē omne qđ excuſatione īdiget ſm ſe eſt vitupabile. Sȝ coit⁹ ad hoc q fiat licite: neceſſe ē q ꝑ m̄rimoniū excuſet. vt dic̄ aug⁹. ī ſermone de ꝟbis apoſtoli. ḡ ſm ſe eſt malū: ſiue ī genere. Itē ſi aliq̄ actus addita circunſtantia ē licit⁹: ipā ꝟo remota nō ē licitū ē malū ī gñe. Sȝ coire ſolū addita circūſtantia iſta cū ſua: ſeu ɔiugalī eſt licitū. remota nō. ḡ ꝛc. Go. dđ. q coit⁹ maſculi ⁊ femine q̄ntū ē de ipſo actu bonū ē ꝟe in ſe. In genē ꝟo moris indifferēs ſic̄ comedē ⁊ bibē. quia pōt bñ fieri ⁊ male. Uñ aug⁹. ī li. ɔtra Iouinianū. Uſus nālis ⁊ licit⁹ ē ſicut ī ɔiugio. ⁊ illicit⁹ ſicut ī adulterio. ɔtra naturā ſemper illicit⁹. Sȝ nōndū q indifferēs dr̄ duob⁹ modis. Uno mō q cū de ſe nō ſit malū indifferēter pōt fieri: quēadmodū comedē. ambulare. Alio mō indifferēs dr̄ qđ cū ſit bonum pōt bñ fieri ⁊ male. nō tñ indifferenter pōt exerceri: niſi addita debita circūſtātia. ſicut iurare. qđ nō ē licitū fieri niſi exigēte vel interueniēte debita cā. tale indifferēs ē coire: qđ nō eſt licitū fieri: niſi cū ſua ɔiuge. Et rō

huius eſt q̄a q̄dam actus reſpiciunt ſtatum ſingularis ꝑſone. Quidam ꝟo act⁹ reſpiciūt ſtatū nature vl cauſe vlīſ. p̄mi act⁹ indifferēter p̄ñt exerceri nō addita circūſtātia idebita: quales ſunt q dicti ſunt ambulare ⁊ comedere. Secūdi actus nō poſſunt indifferenter exerceri niſi addita debita circūſtātia. ⁊ hoc ē ꝓpter excellētiā actus reſpicientis cām vlem: ſicut iurare: quod reſpic̄ cam vlem. ſ. p̄mam veritatē. et coire: qđ reſpic̄ cām vleȝ. ſ. multiplicationē ſpēi. Itē notādū q indifferēs dr̄ vno mō nō habēs maiorē īclinationē ad bonū q̄ȝ ad malū vel eɔ⁹. vt ambulare. Alio mō dr̄ indifferēs qđ pōt bñ ⁊ male fieri: tñ magis inclinat ad malū q̄ȝ ad bonum vt iurare. cuius frequētia ſepe uertit ī piculum piurii poſt peccatū. ſilr coire rōne ɔcupīe fomitis magis trahit ad inordinationē libidīs q̄ȝ ad bonū fecūditatis poſt lapſū hoīs. Ad illud ḡ qđ p̄mo obr̄ q oīs coit⁹ eſt actus inordinat⁹. dđ. q coire pōt dicere actū abſolute ꝟtutis gñatiue ad multiplicationē ſpēi. ⁊ ſm hoc nihil ponit inordinatū ꝑut eſſet ī ſtatu nature bñ ɔſtitute. Alio mō poteſt dicere actū cui ɔcreta ē corruptio. Et ſic rōne actus nō dic̄ aliquod inordinatū: ſ naturale bonū. Ratione ꝟo corruptionis cōcrete que ē ei ɔnālis poſt peccatū: ita q conuerſum ſit vitiū ī naturā: ⁊ ɔcomitat actuȝ inordinatio. nō tñ ſequit q omnis talis act⁹ ſit inordinat⁹: ſ q null⁹ ē ſine inordinatōe.

Ad 2^m ꝑ hoc idē pȝ rñſio. q̄a q donū ꝓphetie ſbtrahit ꝑ coitū ɔiugalē: hoc non eſt propter inordinationē ſeu maliciā actus: ſ propter inordinatōem delectatōis ānexe. tñ nō ſeq̄t ex h̄ q coire ſit malū: ſ q̄a ē cū malo. Ad aliud ſilr rñdēdū q ɔiugiū ſācti⁹ dr̄ ī ɔtinētia a carnali copula nō ꝓpter elōgationē ab actu q ē nālis: ſ ꝓpter elōgationē a corruptōe libidīs: q ē nāl ſm quē modum ꝑfecti⁹ dr̄ nō iurare q̄ȝ iurare ex debita cā ñ rōne elōgatōis ab actu ſ rōe elōgatōis a periculo piurii. Ad aliud ſilr pȝ rñſio. q̄a q coit⁹ p⁹ lapſuȝ īdiget excuſatōe: h̄ ē rōe delectatōis ānexe. ñ rōne actus rōne cui⁹ ſoluȝ īdiget debitis circūſtātiis. Et iō ī gñe moris ē īdifferēs. Ad vltimū ex p̄dictis pȝ rñſio Nā q coire ñ ſit licituȝ niſi adhibita debita circūſtātia hoc ñ ē ꝓpter īordinatiōem act⁹ ī ſe. ſ ꝓpter excellētiā ordīs act⁹ q reſpic̄ nō tm̄ ſtatū ſingularis ſ ſtatū nature vlis. ⁊ iō q̄a reſpic̄ ſtatū reipublice: ñ pōt īdifferēter

exerceri nisi adiuncta debita circunstantia: sicut infra declarabit.

Postea queritur de ꝯcubinatu. vtrū ꝓhibeat. est aūt dr̄ia ꝟ ſm leges humanas ꝟ diuinam inter ꝯiugē. ꝯcubinā. meretricē. Nā ꝯiux ē que assumit ī īdiuiduā vite ꝯſuetudinē. Cōcubina que accipit separabilr̄: ſ ad tempus ad querēdū ꝓlē. Meretrix que accipit solū ad explendā libidinē. Secūdū hoc querit vtrū coitꝰ ꝯcubinariꝰ ꝓhibeat hic. Ad qḋ arguit ꝑ exēplū Abrae gn̄. 16. q ꝓpter sterilitatē vxoris sue ingressus est ad agar egyptiā ꝯcubinam: ut ex ea filiū acciperet. Sꝫ ī h̄ laudat abraā. ḡ ꝛc.

Item exemplo Jacob q habuit plures cōcubinas Balā ꝛ Zelphā ancillas Lie ꝛ Rachel. sicut dr̄ gn̄. 26. vn̄ gn̄. 35. dr̄ ꝙ Ruben dormiuit cū Bala ꝯcubina patris. Item exemplo Dauid qui legit placuisse deo habēdo ꝯcubinas. de qbꝰ dr̄. 2. Re. 16. Ingressus est Absalon ad ꝯcubinas patris sui corā uniuerso israel. Itē an̄ institutōeꝫ m̄rimonii inter adam ꝛ Euam. de quo hr̄. 2. gn̄. Dixit dn̄s ad adam ꝛ euam gn̄. 1. Crescite ꝛ multiplicamini. ḡ ex p̄cepto dn̄i habuit adā euā vt sociā ꝓpagande sobolis an̄ institutioneꝫ matrimonii. ḡ habuit eā vt ꝯcubinā. Iteꝫ nullꝰ faciēs ſm p̄ceptū dn̄i peccat. Sed vir ꝯcubinariꝰ cū sua ꝯcubina coiens ꝓpter ꝓlē multiplicandā facit ſm illud p̄ceptū. crescite ꝛ multiplicamini. ḡ nō peccat: ſ fac quod licitum est. Item de lege nālī est vt qḋ in nullius bonis ē occupanti ꝯcedat. vn̄ comedere illud quod nullꝰ iuris ē simplr̄ ē licitū ḡ coire cū illa que nullꝰ iuris ē simplr̄ licitū .s. cū illa que soluta est a lege ꝯiugii. Iteꝫ Aug. Uti re ad illud ad qḋ ē est recte vti. sic vti cibo ꝓpter sustētationē corporis ē recte vti. qa ad hoc ē. ḡ vti coitu ad ꝓcreationē ꝓlis est recte vti. qa potētia ad hunc actum .s. vis generatiua ꝓpter hoc data est. ḡ simpliciter licitus est coitus ꝯcubinariꝰ put ē determinatꝰ est. Itē coitꝰ cū soluta aut ꝓhibet quia ſm se malum est. aut nō qa malū ſ ꝓpter aliqḋ bonū vt ꝓpter bonū obīe ade nō comedere de ligno scie. Si p̄mo modo. ḡ erit ꝯtra legē nālē. qa omne malū ſm se est ꝯtra dictamen legis nālis. Cont. lex nālis determinat coeūdum masculū cum femina ꝓpter multiplicādā spēm: nō aūt determinat suā vel nō suā. Relinquit ḡ ꝙ coire non est ꝯtra legē naturalē: et ita nō ſm se malū. Si 2ꝰ mō cū nō ꝓhibeat ī decalogo: qa nō dr̄ nō coibis cū femina: ſ dr̄. non mechaberis. h̄ ē nō coibis cū aliena. nec in alia scriptura. ḡ simplr̄ ē licitū. licitū n. ē quod nullo iure ꝓhibet. Itē cū ista possit se dare ad semꝑ isti ad actū coitus: cū sit soluta poterit se dare ad tempus. ḡ pōt se dare isti ī ꝯcubinā.

Item quare ꝯsensus ad tempus nō excusat coitū sicut ꝯsensus ad semper. Cont. p̄a Cor. 6. Propter fornicationē vnusquisqꝫ suam hēat. et vnaqueqꝫ virꝫ suū hēat. Glo. Propter fornicationē vitādā vnusqsqꝫ habeat suā nō alienā. vxorē nō ꝯcubinā. ḡ coitus ꝯcubinariꝰ ē fornicariꝰ ꝛ illicitꝰ. Iteꝫ Aug. de io. cordis. Nō mechaberis. i. nō ibis ad aliquā aliā p̄ter uxorē tuā. Itē d lege nāli n̄ solū ē liberoꝝ gn̄atō: ſ educatio ꝛ hr̄ditatio. Sꝫ educatio filioꝝ ꝛ hereditatio n̄ pn̄t eē nisi īter pentes sit indiuidue vite ꝯsuetudo. ḡ lex nālis nō approbat coitū: nisi illū qui ē inter ꝯiuges indiuiduā uite ꝯsuetudinē retinētes. Reprobat igit coitū ꝯcubinariū.

Item de lege naturali ē. fac alii quod tibi vis fieri: qḋ dꝫ intelligi de rōe ordinata. Sꝫ de rōne ordinata ꝓ nām vult vir ꝙ affectꝰ mulieris cū qua copulat ei adhereat inseꝑabilr̄. ꝛ eꝯ. ḡ de lege naturali tenēt inuicem inseparabilr̄ adherē. Scōm legē ḡ naturalē nō approbat coitꝰ ꝯcubinariꝰ: ī quo nō ē inseparabil adhesio. So. dḋ ſm aug. in li. de bono ꝯiugali. Cōcubine ad tempꝰ adhibite ꝛ etiā si cā filioꝝ ꝯcubāt iustū faciūt ꝯcubinatū. vn̄ distiguēdū ē ꝙ ꝯcubinatꝰ dr̄ duobus modis. Uno mō assūpta tpalr̄ ad ꝓlem ꝓducendā. Assūpta tpalr̄ dr̄ ad dr̄iā vxoris. ad ꝓlem ꝓducēdā ad dr̄iam meretricis. Gn̄. 22. Cōcubina Nachor peperit ei filios. Alio mō sūpta īsepabilr̄ ad semp. ſ ꝯditōis seruil. P̄rimo mō ꝯcubine nō sunt uxores ꝛ coitꝰ ꝯcubinariꝰ ē fornicariꝰ ꝛ illicitꝰ cōtra legem nālem ꝛ scriptā: sicut ostensuꝫ ē. et ſm se malū. tn̄ qa ē ꝯtra ius publicū nature ad ꝯseruationē: qḋ dictat filioꝝ ꝓcreationē cū educatōe ꝛ hereditatōe: ut ī eis saluet genꝰ humanū: qḋ non posset esse nisi esset copula insepabil parētū. Tū qa ꝯtra ius rationis ꝓuatū: qḋ dictat nō facē alii: qḋ tibi non uis fieri. et facē alii qḋ tibi uis fieri. Uult auteꝫ qlꝫ uir ut affectus eiꝰ cui copulat insepabilr̄ sibi adhereat. ꝛ eꝯ. 2ꝰ modo ꝯcubine sunt uxores. ſ tn̄ nō dicūt uxores ſ ꝯcubine: quia

nō erant ꝑncipales: quāuis ſm ꝟitatē eſſent vxores. vñ .16. gñ. dr̄ ꝙ Sarra dedit Abrae Agar vxorē. ⁊ .30. dr̄ ꝙ Rachel dedit Balā ācillā viro ī ꝯiugiū: ut de ea ſuſciperet ꝓlē. et ſʒ hꝰ ꝯcubinariꝰ coitꝰ ē ꝯiugalis. vñ ſm hoc pʒ rn̄ſio ad illud qꝺ obiiciebaꝛ de exēplis patrū. Abraam. Jacob ⁊ Dauid. Ad illꝺ ꝺo qꝺ obr̄ ꝙ añ inſtitutionē matrimonij dictū ē. Creſcite. rn̄dēdū dupl'r: q̄a aut illud dictū ē p anticipationē vt determinareꝛ iſtitutio ꝑfecta humāe generis. et tūc nulla ē obiectio.

Aut diſtīguēdū ē ꝙ inſtitutio matrimonij q̄tū ad rē que determinaꝛ cū dr̄ maſculum ⁊ feminā creauit eos. et ſeqꝛ. creſcite ⁊ multiplicamī. ⁊ q̄tū ad ſacrm̄: cū dictū eſt h nūc os ex oſſibꝰ meis. et ꝙ ꝑceptū ē ante inſtitutionem matrimonij. Creſcite ⁊ multiplicamini: dictum eſt nō ꝙ añ inſtitutiōeʒ fieret ſʒ poſt. Ad illꝺ qꝺ obr̄ ꝙ fornicator faꝛ ſm illud ꝑceptū dei. creſcite ⁊ multi. ⁊c. ꝺꝺ ꝙ añ multiplicatiōem humani generis fuit ꝑceptū non q̄buſcūq; ſʒ ꝯiugibꝰ vt adā ⁊ Eue. q fuerūt ꝯiūcti p matrimoniū ſtatim pꝰ formatiōem Eue de latere viri. Vñ ſtatī dixit adam. Hoc nūc os ⁊c. ꝓpter hoc relīqt homo patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori ſue. Et gñ. 9. Noe ⁊ filij cū vxoribꝰ ſuis. Poſt multiplicatiōem ho humani generiſ ⁊ ꝑfectiōe i incarnatione xp̄i nō ē ꝑceptū ſʒ idulgētia. pma Cor. 6. Reuertimini ī idipſum. et ſequiꝛ. hoc aūt dico ſm indulgētiā nō ſm imperium. Ad illud qꝺ obr̄. qꝺ in nulliꝰ bonis ē occupanti ꝯcediꝛ. ꝺꝺ. ꝙ nō intell'r de q̄buſcūq; rebꝰ. Nō. n. intell'r de rebꝰ nāli iure coibꝰ: vt ſunt aqua ⁊ aer ⁊ littora: que ſunt nāli iure publica. nec de rebꝰ coibꝰ iure hūano: vt de rebꝰ vniuerſitatꝭ. vt ſunt ī ciuitatibꝰ teatra ⁊ ſtadia ⁊ hꝰ. nec de rebꝰ ſacris ⁊ religioſis. qꝺ enī diui iuris ē ī nulliꝰ bonis eſt. Sʒ intell'r ſolū de rebꝰ appropabilibꝰ vt terra que a nullo ſunt poſſeſſa: ⁊ fere: ⁊ aues ſicꝫ dicꝫ hūana lex. z. li. iſtitutiōnū. de reꝝ diuiſiōe. Vñ pſona rōnal' excipiꝛ: que ad dei imaginē ꝯdita eſt. gñ. 1. ⁊ z. et ſui arbitrij ⁊ ptātis Eccliaſtici. 15. Reliquit eū in manu ꝯſilij ſui. diui iuris ⁊ ſui. vñ nō ꝯcediꝛ occupanti niſi diuo iure ⁊ ꝓpria volūtate interueniente ī ꝯſenſum ꝯiugalē. et ita nō ē ſile de comeſtiōe rei que ī nulliꝰ bonis ē: et de coitu cum ſoluta a lege ꝯiugij. quāuis. n. ſit ſoluta: tñ ē diui iuris ſicut templū ſanctum: q̄a ad imaginē dei. et ſui iuris q̄a liberi arbitrij ⁊ po

teſtatꝭ. Ad illud aug. ꝙ uti re ad illud ad quod eſt eſt recte uti. ꝺꝺ. ꝙ nō ē gñal'r verꝫ: niſi cū vtimur re ad illud ad quod ē licito ⁊ debito mō. Illicitꝰ aūt modꝰ ē vti coitu non ꝯiugal'r. et q̄uāuis ꝓpter ꝓlē fiat nō erit licitū. Vñ aug. de bono ꝯiugali. Sicꝫ ſanctius eſt mori fame ꝙ idolotitū veſci. ita ſanctꝰ defungi ſine liberis: ꝙ ex illicito coitu ſtirpem querere. Ad illud quod poſt querit an ſit malum ſm ſe. ꝺꝺ ꝙ ſic. et cū obiċ ꝙ nō ē ꝯtra legem naturalē. diſtīguēdū ꝙ ē lex nālis a natura generis ſicꝫ diċ Jſidorꝰ. Nāle ē quod nā docuit omnia aīalia ut maſculꝰ cū femina. et hoc mō verꝫ ē. Item eſt lex nālis a nā ſpēi. ſ. rōnalis. ut non facias alij: qꝺ tibi non uis fieri. et fac alij ⁊c. et hoc modo ē ꝯtra legē naturalē: ut ſupra dictū ē. Circa aūt legē zꝰ modo dictā que eſt dictamē rōnis accidit malicia ⁊ pctm̄. Ad illud qꝺ obiċ ꝙ ſoluta mulier pōt ſe licite dare ad ſemp. ḡ ⁊ ad tempus. ꝺꝺ. ꝙ nō ſequiꝛ. q̄a dare ad ſemper ē ſm legem naturalē rōis. Sʒ ſe dare ad tp̄s ē ꝯtra legem naturalē ⁊ diuiā ut ſup̄ dictū ē.

Ad ultimū pʒ ſolo ex iam dictis.

Queritur cōſequenter utrꝫ fornicatio ſimpl'r ꝓhibeaꝛ iſto legis ꝑcepto. et quāuis uideaꝛ reliqui ex ꝑcedentibus: tñ obr̄ ī hūc modū. Nullꝰ actus naturalis ꝓhibeꝛ lege decalogi: ſʒ ſolū actꝰ uitioſus ꝓhibeꝛ ⁊ ꝟtuoſus ꝑcipiꝛ. Sʒ fornicatio ē actꝰ natural'. Ro. 1. Mutauerūt naturalem uſū in eū q eſt ꝯtra naturam. Glo. Natural' uſus ē uiri cū muliere. ḡ nō ꝓhibeꝛ ī decalogo. Itē ſicꝫ diċ augꝰ. Decalogꝰ ē renouatio legis naturalis. Sʒ actꝰ fornicariꝰ ē ſm legē naturalē. ḡ ⁊c. Itē gñ. 38. Cū Thamar remiſit Jude q̄ dederat ei ꝓpter libidinē ſuaꝫ explēdam: dixit. iuſtior me ē: q̄a nō ꝯſtituerat ſe uiri cū ꝓlis ꝓpagande. Itē Oſee ꝑ. Precepit dñs ꝓphe facē filios fornicationū ⁊ accipe fornicariā. Sʒ dñs nō ꝑcepit pctm̄: nec ſm ſe malū. Iteꝫ ſm ius naturale oīa coīa. ḡ ſm ius naturale pōt q̄liber uti q̄libꝫ. ḡ fornicatio nō ē ꝯtra ius naturale. Iteꝫ in his q̄ a iure naturali ꝑcedūt nō ꝯtingit peccare. Sʒ ꝯiūctio maris ⁊ femine ꝑcedit a iure naturali. ḡ ⁊c. Itē ꝑ ad Thi. 4. Exerce te ipm̄ ad pietatē. Ambroſiꝰ. Omnis ſnīa diſcipline xp̄iane in pietate ⁊ miā conſiſtit quam aliquis ſequēs etiam ſi lubricū carnis patiaꝛ ſine dubio uapulabit ſed nō peribit.

ergo nō est mortale pctm̄. ḡ nec ꝓhibetur: cum omne ꝓhibitū mortale sit. Nā veniale pctm̄ nō ꝓhibetur. Itē Aug⁹. ī q̄onib⁹ sup exo. zo. Oīs mechia fornicatio dr̄ etiā ī scripturis. ſ vtrū oīs fornicatio mechia possit dici ī eisdē scripturis nō mihi interim occurrit expssū lectiōis exēplū. Sȝ si omnis fornicatio mechia dici non potest: nisi sit in decalogo ꝓhibita: illa fornicatio quā faciūt: qui vxores nō hn̄t cū femīa que viros nō hn̄t: an īueniri possit ignoro. Contra. Hebre. vltimo. fornicatores ꝛ adulteros iudicabit deus. Sȝ iudicare ibi accipit p̄ odēnare. Si ḡ fornicationis ꝛ adulterii ē silis dānatio: ꝛ silis ꝓhibitio. ḡ cū isto p̄cepto ꝓhibeat adulteriū ꝓhibet silr̄ ꝛ fornicatio. Itē deuter. zȝ. Nō erit scortator d̄ filiis israel. et ꝯstat ꝙ ista ꝓhibitio ē moralis ḡ emanat a p̄cepto decalogi. Sȝ n̄ nisi ab isto ḡ ꝛc. Itē fornicari⁹ act⁹ dr̄ coit⁹ libidinosus. Sȝ oīs talis act⁹ ſm se ē culpabilis. Itē ad idē sunt rōnes sup̄ posite. So. ſm Aug. sup exo. zo. furti noīe bene intellr̄ oīs illicita vsurpatio rei aliene. Nō. n. rapinā p̄misit qui furtū ꝓhibuit. ſ vtiq; a parte totum voluit intelligi quicqd illicite rez ꝓximi aufert: sic profecto noīe mechie oīs illicit⁹ coit⁹ atq; illorū mēbroz nō legitim⁹ vsus ꝓhibitus dȝ intelligi. Ex quo pȝ fornicatione esse ꝓhibitam hoc p̄cepto. Ad ea ḡ que p̄ obiciūt̄ nōndū ꝙ fornicatio ī coitu cū soluta fit duob⁹ mōis. Uno mō ītētōe explēde libidīs ī n̄ sua. Alio mō ītētione ꝓpagāde plis ī nō sua. et vtroq; mō fornicatio ē act⁹ vitiosus. ſ p̄ mō duplr̄. Tū ex inordinatiōe act⁹ circa materiā. Tū ex inordinatōe circa finē. z⁹ mō ex inordinatōe act⁹ circa mām solū. Int̄imēda ḡ ē ꝓpositio qua dr̄ ꝙ fornicatio ē act⁹ nālis. Ad illō ḡ qō obic̄. ꝙ nālis usus ē uiri cū mulie: pȝ r̄nsio ex p̄dictis: qa a nā generis ūbz ē ſȝ quā ē ius qō nā docuit oīa aīalia: vt mascul⁹ cū feīa. a natura spēi que ē rōnalis nō erit nālis vsus nisi sit viri cū muliere sua. vn̄ fornicatio nō est nālis act⁹ hoc mō. peccatū ūo sodomiticū ꝯtra nām ē vtroq; mō. et iō nephandissimū et p̄ hoc pȝ r̄nsio ad z^m. Ad tertiū qō obr̄. ꝙ dixit Judas de Thamar. iustior me ē. dō ē ꝙ abusiua ē ꝯpatio. nō enī p̄ hoc dȝ intelligi fieri ꝯparatio iusticie ad iusticiā: ſ tropice iniusticie minoris ad maiorē. vt fornicatōis que ē ī intētōe plis: ad fornicationē que fit solū volūtate libidinis. Ad quartū dō. ꝙ illud qō Osee dr̄: ꝙ accipet fornicariā: ītellr̄ duob⁹ modis. Uno mō vt intelligat̄ de acceptōe: que ē ī ꝯiugiū. et tūc mulier que prius fornicaria erat iam ꝯiūx effecta est. Alio mō vt intelligat̄ de acceptiōe mulieris que erat fornicaria ad filios generādos. et tūc fornicatio nō dic̄ inordinationē respectu finis: ſ defecta materie debiterq supplet̄ ex dīna iussione vt nō sit vitiosus seu illicit⁹ tal' coit⁹: quō dic̄ btūs Ber. ī li. de dispēsatōe ꝛ p̄cepto. ꝙ istud p̄ceptum recipit dispēsatōem a deo nō ab hoīe ꝛc z^e tabule. Et hoc modo r̄ndet̄ ſm ꝙ illud ūbum ꝓphe intellr̄ historice. Si autē ītelligat̄ parabolice nihil fac̄ ad ꝓpositū. Ad aliud qō obr̄ ꝙ ſm ius naturale oīa coīa pȝ r̄nsio ex dc̄is ī q̄one p̄cedēte qa illud non ītellr̄ de rebus nisi coīter ad vsum ꝯcessis: ꝛ que nō ptinēt ad esse rei singularis ꝯstituēde vt sunt corpus ꝛ aīa: nec ad eē spēi saluādū ꝛ multiplicādū: vt sunt vir ꝛ mulier. Unde eadē rōne qua spūs carnē ꝛ caro spm̄ vir lege rōis natural' ꝓpam vxorē: ꝛ mulier debz hēre ꝓpum virum. Ad illud qō obic̄: ꝙ cōiūctio maris ꝛ feīe p̄cedit a iure naturali. dō ꝙ verū est. nō tn̄ seqt̄ ꝙ a iure naturali p̄cedat ꝯiūctio quolȝ mō facta: ſ cū debit' circumstantiis. Ad illud qō obr̄ de ambrosio: ꝙ q lubricū carnis patit̄ vapulabit: ſ nō peribit. dō. ꝙ hoc nō dr̄ ad attenuādū pctm̄ fornicatōis: ī qua finalr̄ pseuerās īcurrit penā eternā. ſ hoc dic̄ ad ꝯmēdationē exercitii pietatis qō ualet ad obtinēdā gl'am al' grām liberātē a lubrico carnis. et qa uix ē aliqs q hac ītentione se exerceat: qn obtīeat grām a dīna pietate: et illoz qbus bene fac̄ suffragiis ꝛ orōne dic̄ p̄ expssionē vapulabit: ſ non peribit: cum tamen possibl'e sit ꝛ ꝯtigat se habē alr̄ frequēter. Ad ultimū pȝ r̄nsio ex iam dc̄is qa ꝙ dic̄ aug⁹. se ignorare: an fornicatio alicubi ī decalogo ꝓhibeat̄: ītelligit de expressa probibitōe. et lȝ expresse nō fiat de ea mentio probibet̄ nihilomin⁹ cum dr̄. nō mechaberis sicut rapina: cū dr̄. non furtū facies. qa sicut idem dic̄ aug⁹. a parte totū ītellr̄.

Consequenter queri

tur utrum hic ꝓhibeat̄ coitus īcestuosus. dicunt aūt īcestum coitū ꝯtra legem ꝯsanguineitat' uel affinitat' uel uoto castitat' ꝯmissū. Querit̄ ḡ utrū īcestus ulr̄ h̄ ꝓhibeat̄. Ad qō sic. Dic̄ aug. Noīe mechie omnē illicitū coitū debere ītelligi. Cum ḡ oīs īcestus sit hi⁹: oīs īcestus h̄ ꝓhibet̄. Contra. Incest⁹ hn̄ potuit

fieri alñ: ꝛ adhuc pōt casu ↄtingere. ꝗ nō est fm se malum. ꝗ nec ī decalogo ꝓhibitū. pbatio medie. qm̄ incestus est coitus cū sorore. Sꝫ talis coitus licit⁹ fuit ī ṗmis filiis. ꝗ alñ incestus nō fuit malū. Itē incestus quē dicim⁹ esse ī coitu ↄstitutoꝝ ī sacris ordib⁹ nō erat illicit⁹ tpe aplōꝝ. ꝗ nō semꝑ fuit malū. ꝗ nec ī decalogo ꝓhibitū. Itē ecclīe orientalis sacerdotes ꝛ dyaconi adhuc hn̄t vxores: ꝛ tñ hn̄t eosdē ordines. Incestus igit̄ nō ē culpabilis apud omnes. ꝗ nō est generalr̄ malū. ꝗ nec in decalogo ꝓhibitū. Item si tēpore Loth ħa esset opīo filiaꝝ. nunqd culpabilis esset incest⁹ filiaꝝ cum patre. Nā cū ncc̄itas multiplicatōis humani gn̄is fec: ꝙ coit⁹ frīs cum sorore esset licit⁹ ī filiis ade. ꝗ ꝛ filiis necessitas faciet licitū esse coitū filie cū patre. Itē Ambros⁹ ī li. de patriarchis. Loth scī filie hāc causam querēde posteritatꝭ hūerūt. ne genus deficeret humanū. et ideo publici muneris gratia ṗuatā culpā ṗtexuit. Sed ↄtra hoc vltimo obr̄. Gn̄. z. Propter h relinquet homo patrē ꝛ matrē ꝛ adherebit vxori sue. ab initio ꝗ ↄditiōis illicita ē copula filii cū matre ꝛ filie cū patre. ꝗ ī decalogo ꝓhibatur. Ro. dō. ꝙ incest⁹ gnalr̄ dr̄ coit⁹ transgrediens limites circa ꝑsonas ordinatas ad multiplicādam nām. ponūt̄ aūt limites lege naturali. lege dīna. sanctiōe ecclīastica. Lege naturali positi sunt limites vt excluderēt p̄r et mater. gn̄. z. Propter hoc relinquet homo patrem ꝛ matrē. ⁊c. Lege dīna postmodū. Leuit. is. vt excluderēt nō solū p̄r ꝛ mater: sed frater ꝛ soror ⁊c. vsqꝫ ad. xi. ꝑsonas. Sāctione ecclīastica exclusē alie ꝑsone rōne ↄsanguineitatꝭ vsqꝫ ad talē gradū sic̄ antiqtus vsqꝫ ad septimū gradū. nūc ħo vsqꝫ ad quintum gnalr̄ rōne affinitatꝭ ꝛ voti castitatis excepte sunt alie ꝑsone tpe grē. Primi ꝗ limites excludūt paucas ꝑsonas: ꝛ hoc ꝓpter necessitatē multiplicande nature. Secūdi limites excludūt plures ꝓpter honestatē multiplicāde nature. Tertii limites excludūt plurimas: iā nō necessaria multiplicatōe ꝑ amplianda caritate ꝛ sacramentoꝝ honestate: ꝓ quo tpe dic̄ aplus. Vellē omnes esse sic̄ ego: ꝛ bonū ē viro mulierē nō tangere. ṗa coꝛ. 7. Ad ṗo ꝗ qd obic̄ dō. ꝙ incestus dic̄ actum inordinatum. vꝫ coitū ↄtra honestatē multiplicande nature. et ideo dic̄ fm se malum: ꝛ h ṗcepto ꝓhibitū. coitus autē frīs cū sorore accidit ꝗ sit incestus: ꝛ ideo nō seqtur. coitus talis aliqñ fuit licit⁹ qa nō erat inordinat⁹. ꝗ incestus ē licit⁹. imo est sophisma accn̄tis. Ad illud qd obic̄ de incestu ↄstitutoꝝ ī sacris ordinib⁹ dō. ꝙ ī spālī nō ꝓhibet̄ decalogo nec lege nālī: ꝫ sanctiōe ecclīastica: que ē euāgelica. Sꝫ ī gn̄ali ꝓhibet̄ inquātū ꝓhibet̄ omnis illicit⁹ coit⁹ siue sit ↄtra nature ordinem: siue cōtra honestatē nature. Ad illud qd obic̄ de sacerdotib⁹ oriētalis ecclesie dō. ꝙ nō est incestus: qa eis nō ē limes positus. Ad illud ħo qd q̄rit̄ de filiabus Loth dō. ꝙ coitus filie cū patre vl̄ filii cū matre ē ↄtra ordinē legis nature. ꝛ ideo semꝑ ē coit⁹ incestuosus ꝛ illicitus. et cā est: qa ordo nature distīguit qd ē a ṗncipio gn̄atōis a comite gn̄ationis. A ṗn° gn̄atōis fili⁹ ꝛ filia. Comites generatōis p̄r ꝛ mr̄. Si ꝗ copularet̄ fili⁹ mr̄i: vel filia patri ↄfundēt̄ ordo nature. qa qd ē a ṗncipio gn̄ationis esset comes generatōis: nec distīguerēt̄ ordines nature. vn⁹ q est ṗncipii generationis ad id qd ē de illo. Ali⁹ q ē ṗncipii generatōis ad comitē generatiōis. Ad illud qd dic̄ Ambro. ī li. de patriarchis. ꝙ publica muneris grā ṗuatā culpaꝫ ṗtexuit. intelligēdum ē: peccatū h diminuit: nō totalr̄ euacuauit. Quia. n. grā humani gn̄is ꝓpagādi: qd credebāt defecisse: cum patre coierunt: ideo excusant̄ a tantu nō a toto.

Post queritur de

coitu cū plurib⁹ vxoꝝ: hic ꝓhibeat̄. et querūt̄ circa hoc duo. Primo gn̄alr̄ vtrū habere plures ꝓhibeat̄ decalogo. 2° spālr̄ de facto abrae ꝛ Jacob: qui plures hūerūt.

Circa primum queritur

vtrū coire cū plurib⁹ vxorib⁹ sit mechari qd nō vr̄: cū legam⁹ sanctos patres. s. Jacob ꝛ Moy. ꝛ Dauid plures habuisse vxores. Sꝫ si hoc. ꝗ Lamech non peccauit. Cont̄. Glo. Prim⁹ Lamech ↄtra nām ꝛ morē adulteriū ↄmisit. Propter hoc querit̄ an habere plures sit ↄtra ius naturale: ꝛ ↄtra illud ṗceptū nō mechaberis. et vr̄ ꝙ nō. qa si hēre vnicaꝫ esset de iure naturali: semper fuisset peccatū hēre plures. qa ↄtra ius naturale null⁹ pōt dispēsare. nec etiā de⁹. qa nō pōt facē contra suam bonitatē. Itē aliqñ fuit licitū ꝛ meritoriū hēre plures: ut in sanctis patrib⁹. Sed qd est ↄtra ius naturale nūqꝫ pōt hn̄ fieri. ꝗ nec meritorie. Itē aug⁹. ī gn̄. 29. Obiciūt̄ Jacob quatuoꝛ vxores. Sꝫ qn̄ mos erat crimē

nō erat. Nūc aūt crimē ē qa mos nō est. ḡ ha-
bere plures mulꝫ ē solū qa ē ↄtra ↄsuetudi-
nem. ḡ nō ē malum ſm se. Cont̄. vox oīuꝫ
ē vox nature. Sꝫ oēs dicunt bonū vnicā esse
vnius. ḡ vnicā esse vni⁹ est de iure naturali
ḡ vnū hēre pl'es ē ↄtra ius naturale. ḡ ſm se
malū. ḡ phibitū ñ nisi ī deca'ogo. ḡ ꝛc. Itē
ratio dictat ꝙ maior dꝫ esse ↄtinētia ī hoīe:
ꝙ̄ ī aliqua volucre. Sꝫ turtur hꝫ⁹ ↄtinētiam
seruat. qa vn⁹ ñ hꝫ nisi vnā. ḡ rō dictabit h̄ ī
hoīe. ḡ ſuādū. ḡ facē ↄt̄ semꝑ fuit ↄt̄ dictam
rōis. et ita malū. Item rō nālis dictat. ne
facias alii qđ tibi ñ uis fieri. Sꝫ vir nō ult ꝙ
mulier vidat carnē suā cū mult̄. ḡ nec ipe dꝫ
videre carnē suam cum mult̄ mulieribus.

So. ad p̄mū dō. ꝙ hēre pl'es adulteriū fuit
Lamech duplici d̄ cā. s. qa ↄtra ius naturale
siue dictamen rōnis. Et qa ↄtra morē hoc est
ↄtra ↄsuetudinē. et etiā ↄtra morē: qa cōtra
īmoderātiā. ex incōtinētia. n. īmoderata pl'es
hūit. Quia ↄtra ius nāle fec̄ peccauit ī deuꝫ
Quia ↄtra morē scandalizauit ꝓximū. Sācti
ho patres nō ↄmiserūt adulteriū: nec pecca-
uerūt ↄtra ius nāle. qa cū eis occulta īspi-
ratōe fuit dispensatū: sicut patebit infra: nec
ↄtra morē: qa iā erat ī ↄsuetudinē tractū. Si
autē queraꝛ dispēsatōis cā: dō triplicē fuisse
cām. Primā ꝓpter multiplicationē cult⁹ dei.
qa tꝑib⁹ illis pauci erāt cltores dei. zª causa
fuit ꝓpter figurā. Cōiugiū. n. figurabat ↄnu-
biū Xp̄i ꝛ eccliē: q̄ multiplicaꝛ ꝑ actiuos ꝛ cō-
tēplatiuos filios: ꝛ mercenarios. qđ figuraꝛ
ī vxorib⁹ Jacob liberis ꝛ āncillis. zª fuit ꝓpter
moderātiā ꝛ tēꝑantiā. Moderate. n. appete-
bāt antiq̄ patres coitū: ꝛ ꝓpter solā ꝓpagati-
onē ad cultū dei. Et ideo dic̄ aug⁹. Qñ mos
erat peccatū nō erat. vt mos dicaꝛ nō soluꝫ
ꝓpter ↄsuetudinē: ꝫ etiā ꝓpter moderamen
Et ꝑ hoc soluiꝛ p̄mū: ꝛ qualr̄ fuerit ↄtra hoc
p̄ceptū ꝛ qualr̄ nō. Ad illud ḡ qđ zº q̄riꝛ
an sit ↄtra ius naturale. distinguēdū ē ꝙ ius
naturale dr̄ triplr̄. Cōmunissime lex creatu-
raꝝ que ↄsistit ī ordine nāꝫ et distributiōe
mutua ſm ꝙ vnū elemētū nō pōt eē sine alio
et ſm ꝙ aug⁹. dic̄ ꝙ iudiciū sūme largitatis
est ꝙ quelꝫ creatura ↄpelliꝛ dare seipsam.
Coīter dr̄ ius nāle ſm Isidoꝝ: qđ nā docuit
oīa aīalia: vt mascul⁹ cum femina. Spālr̄ ꝛ
ꝓprie dr̄ ius nāle: qđ dictat nālr̄ rō faciēdi.
Cont̄ ius naturale p̄ mō dictū nihil ē. Cont̄
ius zº mō dictū ē peccatū sodomiticū. Cōtra
ius nāle zº mō dictū ē oē illud qđ ē ↄtra nāle

dictamē rōnis. dō ꝙ salua dispēsatione ma-
ioris h̄ ē dei hēre plures fuit ↄtra ius nāle zº
mō dictū. et in se malū. Ad illud ergo qđ
obic̄ ꝙ si fuit ↄtra ius nāle semꝑ fuit peccatū
dō. ꝙ nō sequiꝛ. aliqd. n. ē ↄtra ius naturale
eo ꝙ ē malū ſ'ᵐ se. h̄ ē ꝙ nulla cā pōt bñ fieri
vt fornicari. mētiri. et istud nūq̄ pōt nō esse
peccatū. Aliud est ↄtra ius nāle eo ꝙ ē malū
in se: qđ simplr̄ ñ pōt bñ fieri: tñ ex cā ī casu
bñ pōt fieri ꝛ etiā meritorie: vt occidē. ꝛ ta-
le ē hoc. s. hēre plures. Ad illđ ḡ qđ impli-
cabaꝛ: ꝙ nō pōt de⁹ facere ↄtra ius naturale
dō. ꝙ de iure naturali ē ꝟtus ꝛ opus virtutꝫ
Contra ergo ius naturale ſm ꝙ existit penes
essentiā ꝟtutꝫ: nō pōt esse dispēsatio. qa h̄ eēt
ↄtra dei bonitatē ꝛ iusticiā. Circa opus uero
ꝟtutꝫ pōt esse dispēsatio dīna. opus. n. ꝟtutis
ē mutabile. ipsa ꝟo īmutabilis. et ꝑ hoc etiaꝫ
soluiꝛ zº obiectū. Ad illud ergo qđ obr̄ ſm
aug. ꝙ qñ mos erat: nō erat peccatū. dō. ꝙ h̄
nō dr̄ solū ꝙ habere plures ī patrib⁹ nō erat
peccatū: qa nō erat cont̄ ↄsuetudinē: ſ; quia
suppoṅiꝛ cum ipsis fuisse dispensatū. et ideo
ꝓpter dispēsationē nō erat ↄtra ius natura-
le. In hi⁹. n. dictat rō que non facienda: salua
tamen auctoritate supioris.

Queritur postea de

Abraam vtrū ↄmisit adulteriū: cū viuente
vxore ad ancillam ingressus ē. Et dr̄ ꝙ sic ꝑ
hoc qđ dr̄ gñ. Adherebit vxori sue: et erunt
duo ī carne vna. nō dixit vxoribus: ſ; vxoriꝫ
nec dixit. erūt tres ī carne vna ſ; duo tantū.
et hec lex ↄiugii a p̄n⁹. Itē aut Agar fuit
ducta ī vxorē: aut nō. Si fuit ducta ī vxorem
ergo ī indiduā copulaꝫ. ergo peccauit abraā
dimittēdo ipsā. Si dicaꝛ ꝙ h̄ fuit inspiratio
ne dīna. ergo nō erat uxor. Si enim eēt uxor
quomodo fieret inspiratio ad diuortiū: cum
deus coniuges ↄiungat. Itē si fuit vxor.
ergo abraam ↄmisit bigamiam habendo pl'es
ergo ꝛ adulteriuꝫ. sic̄ dr̄ de Lamech. gñ. 4. ꝙ
hñdo pl'es ↄmisit adulteriū. Si nō fuit uxor.
ergo coiuit cū nō sua. ḡ fornicat⁹ ē: et pecca-
uit. Item Rabanus excusat de adulterio
abraā in gl. sup illud gñ. 16. Igiꝛ Sarra vxor
abraam ꝛc. vbi dic̄ ꝙ nō ē adulter abraam: si
viuēte uxore ancille iūgiꝛ: qa nōdū ꝓmulga-
ta est lex euāgelii uni⁹ uxoris. et gen⁹ suū mul-
tiplicādū audierat: ſ; ꝑ quā mulierem nescie-
bat. qa Sarrā sterilē nouerat: nō fuit ī coitu
libidinosa uolūtas. ſ; ꝓlis hēnde pia caritas

Ex hac glo. ostēdit̄ q̄ abraā nō peccauit.

Sȝ ↄtra istam glo. opponit̄. qa s̄m legem nature: que est inscripta ↄsciē cuiuslibet: ē q̄ vna dȝ esse vnius. et q̄ nullas coeat nisi cuȝ sua. ḡ si agar fuit vxor abraam: peccauit ipse ↄtra legē nature: inquātū dictat vnā eē uni⁹ Si nō fuit vxor: peccauit ↄtra legem nature: inquātū dictat nō coeūdū eē cū n̄ sua. So. s̄m quosdā dd. q̄ hoc factū est instinctu spūs sancti τ dispēsatōe: nō libidine τ ꝓpria voluntate. Sȝ obr̄. Aut cognouit eā maritali coitu: aut fornicario. Si fornicario: nūq̄ ↄsensit spūs sanct⁹: qa oīs coit⁹ fornicari⁹ semꝑ est mal⁹. Si maritali. ḡ fuit vxor. Ad h̄ respōdēt q̄ nec sic: nec sic. s̄ affectu maritali cognouit ancillā: h̄ ē generādi filios ad cultū dei: τ iste affect⁹ ē q dȝ esse ī viro τ vxore. nō tn̄ ex hoc seq̄t sic dicūt: q̄ fuerit vxor. Sȝ ↄt̄ eos ē tex. gn̄. vbi dr̄. dedit eā viro suo uxorē Sȝ ipsi h̄ ita exponūt. dedit vxorē hoc ē loco vxoris cognoscēdā. Sȝ itez obr̄. qa si uxor n̄ fuit: coit⁹ ille fuit cū nō vxore. ḡ fornicari⁹. Affectus. n. nō pōt de fornicario coitu facer̄ nō fornicariū. Preterea h̄ dd. ē sine ꝑiudicio: q̄ fuit vxor: sic dic̄ lr̄a: τ sic īnuit Raban⁹ ī glo. dicens q̄ nōdū erat diuulgata lex euāgelii vni⁹ uxoris. Ex quo īnuit q̄ hūit abraaȝ plures vxores. Dicēdū ḡ q̄ ples hēre uxores sine dispēsatōe τ intētione explende libidis semꝑ fuit pctm̄ τ ↄt̄ ius nāle. Cū dispēsatōe ħo dei: τ cā plis ad cultū dei non fuit ↄt̄ ius naturale. Sc̄dm. n. ius naturale: quod dictat vnā eē vni⁹ τ nō plures: semꝑ excipit̄ auctoritas superioris. s. dei. Ad illud aūt qd̄ obr̄ de electione dd. q̄ fuit ī figura τ auctoritate dei. sic dr̄ gn̄. zi. Non tibi duꝝ videat̄ ꝛc̄. Et ad Gal. 4. Hec sunt p allegoriā dicta. τ c̄. Sȝ qd̄ dic̄ scriptura. Ecce ancillā τ filium eius.

Eodē mō pōt queri de Jacob qui ples habuit. s rn̄det̄ sic de abraā. q̄ hoc fec̄ ex dispēsatione τ instictu spūs sancti. amore plis: nō libidīs explēde cā. Un̄ aug⁹ ī glo. sup gn̄. z9 dic̄ q̄ Jacob nō fec̄ ↄtra nām: qa nō lasciuiā dīs ꝯgnēdi cā illis mulierib⁹ vtebatur. nec ↄt̄ morē: qa illis tpib⁹ fiebat illud ī aliis terris. nec ↄt̄ ꝓceptū: qa nulla lege ꝓhibebat̄: τ appellat naturā legē nature: uel exigētiā nature. Precepta vero appellat: que sunt legis sn̄ precationes ħo ↄsuetudines hominuȝ approbādas. Si aūt queraṫ quare cū mulierib⁹ nō fuit dispēsatū: vt plures hērēt uiros sicut cum viris ut plures hērent uxores. hoc solutū ē ī tractatu supra de lege naturali. q. utrū de dictamine legis naturalis sit unicaȝ esse unius.

Deinde queritur de coitu ↄiugali. Uolūt aūt h̄etici omnē ↄiugalem coitum ostendē eē illicitū: et ita ↄt̄ illud ꝓceptū. Ad qd̄ inducūt plures auctoritates. ꝑmo illud. i. ad cor. 7. Bonū ē uiro mulierem nō tangere. ex quo arguūt. ḡ malū ē tangere

Itē infra eo. dr̄. Uolo hoīes oēs eē sic ego. Et infra eo. Reliquū ē ut q hn̄t uxores tāq̄ nō hn̄tes sint. Itē ad ephe. 5. Uiri diligite uxores uestras: sic̄ τ xp̄us dilexit ecclīam. Sȝ xp̄us nūq̄ dilexit ecclīā ad op⁹ carnale. ḡ ꝛc̄.

Itē 5. Mat. Qui uiderit mulierē ad ↄcupiscēdū eā ꝛc̄. Sȝ nō determinat quā mulierē. ↄiugem uel nō ↄiugē. s generalr̄ dic̄. q uiderit mulierē. ḡ de omnib⁹ generalr̄ intelligit̄. et ita de ↄiugib⁹. Itē hoc uidet̄ ex auctoritate beati Ambrosii. zz. ca. q. i. Explet; singlorū dieꝝ operib⁹ uidit de⁹ q̄ esset bonū. In z° ħo die hec omnia subtraxit nobis intelligētiā derelīquēs: nō esse bonū numeꝝ: q ab unioe diuidat τ ꝑfiguret federa nuptiaꝝ. Un̄ ī arca Noe q̄cūq; aīalia bina īgrediūt̄: imūda fuēt. Gn̄. 7. Cont̄. Gn̄. i. Bn̄dixit dn̄s Adam τ euā dicēs. Crescite τ mlt̄iplicamini ꝛc̄. Gn̄. 9

Itē. i. ad Cor. 7. Uxori uir debitū reddat. sil̄r τ uxor uiro. Mulier. n. sui corporis ptātē nō hēt. nec uir sil̄r. Item in eodem. Nolite fraudare inuicem nisi forte ex ↄsensu ad tps Et iteꝝ. Reuertimini ī idipm̄ ne tēptet uos sathanas ꝓpter incontinētiam uestram.

Item. i. ad Thi. z. Saluabit̄ mulier p generatōem filioꝝ. Itē ī eadē epla. 5. Uolo iuniores nubere filios ꝓcreare ꝛc̄. ex qb⁹ manifeste relinqt̄ nec coitū ↄiugalem q fit ꝓpter prolem uel cā reddendi debiti. uel cā uitādi incontinētiam esse ꝓhibitū. Ad illd̄ ḡ qd̄ ꝑmo obiciūt dd. q̄ cū dic̄ apls. Bonū ē uiro mulierē nō tangere. loqt̄ ꝓo statu ante coniugiū. et q̄tū ad illū statū dicit. Bonū est nō tāgere. post ↄtractū ħo matrimoniū dicit eē debitū. Un̄ dic̄. Uxori uir debitū reddat. Et qd̄ obr̄ q̄ nō tangere est bonū. ḡ tangē malū. nō seq̄t sed tangere illicite. et bene seq̄t q̄ n̄ tangere meli⁹ est q̄ tangere. s̄m q̄ dic̄ aug⁹. de bono ↄiugali. Bona q̄dam nobis donata sūt a deo q̄ p se sūt appetenda. ut sapientia sal⁹ τ amicicia. q̄dam ħo propter aliud sūt necessaria. ut cib⁹. ↄiugiū. q̄cūq; ħo hec q̄ ꝓpter

aliud sunt: nõ ad id utiẽ ꝓpter qḋ in stituta sunt peccat. quicunq; vero his vtiẽ ad illud ꝓpter quod instituta sunt: bene facit. qui ḃo abstinet melius. et ꝑ hoc pꝫ intellectus aucto ritatis sequentis apl'i: qua dicit. volo omnes ho mines esse sicut ego. Loquebaẽ .n. ꝑ tpe ante cõiugiũ. Ad illud autẽ qḋ dr̃. qui habent vxores sint tanq̃ nõ hñtes. dḋ. q apl's illis vbis nõ debitũ cõiugale ꝫ sollicitudinẽ ꝯtra rit. vñ infra dixit. Uolo vos sine sollicitudi ne esse: qui sine vxore est sollicit⁹ ẽ quõ place at deo. qui cũ uxore ẽ sollicit⁹ est quõ placeat uxori ꝛc. Ad illud qḋ obr̃. viri diligite uxo res vestras ꝛc. dḋ. q nõ poniẽ si͞litudo quãtũ ad actũ cõiugalẽ: ꝫ quãtũ ad caritat' officium vt vir vxorem diligat: sicut dilexit xp̃us ec clesiã parat⁹ aĩam suam ꝑ ipsa tradere si ne cesse est: sicut ꝛ xp̃us ꝑ ecclia tradidit. sicut ibidem dr̃. Ad illud quod obr̃. q viderit mulierẽ ad ꝯcupiscẽdũ eã ꝛc. dḋ. q ꝑ mulie rẽ vxor ꝓximi intelliẽ ẽm intẽtionẽ decalogi quẽ explicat sermo xp̃i. In decalogo aũt exo. .20. dr̃. expresse. Nõ ꝯcupisces vxorẽ ꝓximi tui. Si aũt intelligeẽ de vxore ꝓp̃a: adulteri um esset copula ꝯiugal: nec ꝯcept⁹ in tali co pula a deo ꝑmitteretẽ: nec concept⁹ ĩ matris vtero sanctificaretẽ. qḋ pꝫ esse falsũ in Johe Baptista Luce ꝑ. cui⁹ ꝯcept⁹ ẽ parẽtib⁹ a ḋo promissus: et ipse in vtero matris sanctifica tus dicẽte angelo. Sp̃ũ sãcto replebiẽ ex vte ro matris sue. Et ad illud qḋ obr̃ de Am brosio. dḋ. sicut exponiẽ. 32. ca. q. i. q̃a hoc dixit ambro. ad exhortationẽ ñ ad necitatẽ ẽuãde virginitati: que vt idẽ dic ambro. suaderi põt ñ impari. reẽ magis ẽ voti q̃ precepti. Ex his igiẽ relinquiẽ q coit⁹ ꝯiugal' licit⁹ ẽ triplici de causa. vꝫ. cã ꝓlis. ꝛ ẽm hoc ẽ in officiũ mul tiplicande nature. vñ ꝑ͞ ad Thi. 5. Uolo iu niores nubere: filios ꝓcreare. Itẽ cã redden di debitũ. et ẽm hoc ẽ op⁹ iusticie. ꝑ͞ ad cor. 7. vxori vir debitũ reddat. Itẽ cã fornica tionis vitãde. et ẽm hoc ẽ in remediũ ꝯcupi scẽtie. ꝑ͞ ad cor. 6. Unusq'q; ꝓpter fornicati onẽ: supple vitãdã: suã vxorẽ hẽat. prima cã ordinat coitũ ꝯiugalẽ ad deũ. 2ͣ ad ꝓximuꝫ. Tertia ad seipsum.

Sed queritur utrum

remot' his trib⁹ causis. s. ꝓlis hñde. ꝛ debiti reddẽdi. ꝛ fornicatõis vitãde ꝓhibeaẽ coit⁹ ꝯiugalis isto p̃cepto: quo ꝓhibeẽ coit⁹ illicit⁹ Ad qḋ sic. Hiero. 32. ca. q. 4. Nihil interest ex

qua honesta causa q̃s insaniat vñ sext⁹ pitha goric⁹ ait. Adulter ẽ si q̃d ĩ sua uxore arden tior amator. Sꝫ q̃cũq; cognoscit uxorẽ ex libi dine: nõ ex cã rõnabili: est ardẽtior amator. ẽ adulter. Itẽ Hiero. In aliena q̃ppe uxo re oĩs amor turpis est. in sua nimius sapiens iudicio vꝫ amare ꝯiugẽ nõ affectu: ñ regnat in eo voluptatis affect⁹ uel impet⁹: nec p̃ceps ferẽ ad coitũ. Ex quo relinqẽ q pari culpa censeẽ coitus cum aliena uxore ꝛ coitus cũ ꝓpria ex libidine uel nimio amore. Sꝫ talis est coit⁹ ꝯiugalis exceptis p̃dictis causis. g ꝛc.

Conẽ. Aug. de bono ꝯiugali. In ipsa ĩmo derata exactione debiti carnalis: quã nõ ẽm imperiũ p̃cepti ueniam ꝯcedit apl'us: ut etiã p̃ter cãm ꝓcreandi sibi misceanẽ. Itẽ aug. in eodẽ. Si ꝯiuges prauũ mores ad talẽ ꝯcubi tum impellũt: nuptie tñ ab adulterio seu for nicatione defendut. Ḃo. coit⁹ ꝯiugalis ali⁹ est licit⁹. ali⁹ ꝑmissus. ali⁹ ꝓhibit⁹. Licit⁹ sicut dictũ ẽ: ẽ coit⁹ ꝯiugalis triplici de causa. per missus ḃo ẽ coit⁹ ex fragilitate seu infirmita te carnis ꝓueniẽs: ĩ quo queriẽ ꝯiugalis de lectatio: ꝫ sꝫ deoꝛ ut dei amor p̃ponaẽ illi de lectationi. et iste coit⁹ uenialis ẽ: quãuis non fiat causa ꝓlis: nec reddendi debitũ: nec ui tande fornicatõis: ꝫ cã delectatõis talis ĩ cõ iuge ꝓp̃a ꝛ nõ ĩ aliena. Uñ dr̃. 32. ca. q. 2. inẽ auctoritatẽ Aug. ꝛ apl'i. Institutio ꝯiugii extẽ paradisũ facta ẽ. ut infirmitas ꝓna in ruinã turpitudĩs honestate excipeẽ ꝯiugii. Et au gustin⁹ de adulterinis ꝯiugiis. Usus nãlis si ultra modũ ꝓlabiẽ ĩ uxorẽ: q̃dẽ ẽ ueniale. in meretrice ḃo damnabile. Prohibit⁹ ꝯiugal' coit⁹ ẽ q ex uolũtate sꝫdita libidini ꝯtra ho nestatẽ ꝯiugii ꝛ ordinẽ rõnis ꝓcedẽt: ut illḋ qḋ fit ad satiandã libidinẽ ꝑ meretricias blã ditias: ẽm quẽ modũ dic Hiero. Nihil fedi⁹: q uxorẽ amare q̃si adulterã. Ad illa g̃ que dic Hiero. pꝫ r̃nsio. q̃m ĩtelligũẽ de coitu 2⁹ modo dicto. Ad illa ḃo q̃ dic aug. patet q ĩtelligãẽ 2⁹ mõ. tñ ad pleniorẽ ĩtelligẽtiã no tãdũ. q libido uoluptati aliq̃ñ p̃uenit uolũ tatẽ. aliq̃ñ p̃ueniẽ. Cũ p̃uenit cũ distĩctõe que p̃dicta est coit⁹ ex illa pte ꝓcedẽs ẽ ꝑmissus. Cũ ḃo p̃ueniẽ libido a uolũtate. ut. s. cũ q̃s de industria utiẽ calidis ꝛ ĩcentiuis. uel cũ exci tat ĩ se ipso mot⁹ libidĩs ꝓpter satietatẽ libi dinis seu delectatõis coit⁹ ẽ ꝓhibit⁹ ꝛ illicit⁹

Sꝫ q̃riẽ utꝝ ex aliis causis sit ꝓhibit⁹ coit⁹ ꝯiugal'. Ad qḋ sic. Aug. de adulterinis ꝯiu giis. Coit⁹ ꝯtra nãꝫ execrabiliẽ fit ĩ meretrice

sed execrabili⁹ ĩ vxore. Ite3 Aug. cõtra Joui
nianũ.i.li. Coit⁹ otra nãm semp illicit⁹ ẽ. ergo ex
modo indebito hoc ẽ ĩnãli ẽ illicit⁹ coit⁹ oiu
galis. ergo ꝛ hic phibit⁹. Item Jsidorus. Sũt
mulieres: que sic aĩalia absq3 vlla discretiõe
indesinẽter libidini seruiũt. has ergo nec mutis
pecudib⁹ oparauerĩ3. Pecora. n. cũ ocipiunt
vltra nõ indigẽt marib⁹ ad copulã sui. ergo
coit⁹ cũ oiuge post oceptũ est otra rõnem. ergo
illicit⁹ ꝛ phibit⁹. Item Diero. Qui dicũt
cã reipublice ꝛ generis humani se vxoribus
oiũgi: imitent saltẽ pecudes: et postq̃ vẽter
vxoris intumuerit: nõ pdãt filios: nec amato
res se exhibeãt vxorib⁹: s3 maritos. ergo coit⁹ cũ
uxore ppinqua partui ẽ illicit⁹. Itẽ Leuit.
18. Ad mulierẽ q̃ patit menstrua nõ accedes
sup quẽ locũ Aug⁹. Nescio vtrũ oõtinẽtia in
dicat. Itẽ ibidẽ ĩ eodẽ. Ita cũ h sufficiẽter
dixisset ĩ supiorib⁹. hic etiã repetit ne ĩ supio
ribus forte figurate videt accipiẽdũ. Itẽ
sup illud Ezech. 18. Si ad mulierẽ mẽstruatã
nõ accesserit: vita viuet. dic glo. Precipit ergo
vt viri nõ solũ ĩ alienis: s3 etiã ĩ suis uxorib⁹
modũ ꝛ tpa huẽt. Itẽ sup illd Jsa. 64. Oẽs
iusticie vestre q̃si pãn⁹ mẽstruate. Diero. Tũc
viri debẽt abstinẽ ab vxorib⁹. tũc. n. ocipiũt
membris damnati. ceci. claudi. leprosi. vt ga
parẽtes nõ erubuerũt ĩ oclaui ouuisceri: eoꝝ
patenter pcĩm ꝛ aperte a oĩbus redarguatur
in paruulis. ergo tpe menstruoꝝ coit⁹ oiugalis
ẽ illicit⁹. Itẽ dic Diero. q tpe quo vescũt
carnes agni abstinẽdũ ẽ. Itẽ. 2. R. xi. dixit
Urias regi Dauid. nõ sibi liceret dormire cũ
vxore sua: quãdiu archa dñi erat ĩ castris. ex
qb⁹ relinqt q illicit⁹ ẽ coit⁹ oiugal ĩ solẽni
tatib⁹ ꝛ tpib⁹ ieiunioꝝ: q̃ sunt indicta cuilib3
xpiano ad orandũ ꝛ ad militãdum otra car
nalia desideria. Cont. fm ius nãle quilib3
põt vti re sua sic vult. Cũ ergo vxor uiri sit: põt
vti ea vt uult. ergo in ea delectari: dũ tñ sb deo
quocũq3 mõ uult. Itẽ. 1. ad cor. 7. Uxori uir
debitũ reddat ꝛ eo⁹. ergo q̃ñcũq3 petat debitũ
uir ab uxore d3 reddere. ꝛ eo⁹. Itẽ in eodẽ
Mulier nõ h3 ptãtẽ sui corporis: s3 uir. ꝛ eo⁹.
ergo uir potest uti corpore uxoris q̃ñ uult ꝛ quõ
uult. Si distinguat sic solet distigui q est
dña ĩ coitu oiugali ĩ petẽdo ꝛ ĩ reddendo.
In [illegible] pdictis casib⁹ pcĩm ẽ ĩ petendo et
nõ ĩ reddẽdo: si petat affectu satiãde libidis
uel mõ uel statu ul tempore indebito. Cont
Ro. 1. Nõ solũ q faciũt: s3 q osentiũt. Glo. Cõ
[illegible] g manifesto facinori desinit obuiare

Cũ ergo ille q reddit tempore ĩdebito nõ obuiet
osentit. ergo puaricat. Itẽ furioso petẽti gla
dium etiam si iurassem: non teneor reddere
gladiũ: cũ quo uult interficere se. ergo multo ma
gis nec uiro petẽti tempore uel modo ĩdebi
to carnale debitũ tenet uxor reddẽ: cũ in ipo
ĩterficiat se spũalr. Itẽ si dicet uxor q te
neret reddẽ: si psumat uel opinet q fornica
bit si nõ reddat. Cont. Magis initẽdũ est
sciẽ q̃ opĩoni. S3 ipsa scit q si reddat ipe pec
cabit mortalr. nõ aũt scit q fornicabit: cũ sit
otigens de futuro. ergo magis tenet cauere ne
ipse peccet coeũdo cũ ipa tpe ul mõ ĩdebito
q̃ ne fornicet cũ alia. Itẽ ĩ re dubia ꝛ ĩcer
ta meli⁹ est ĩterptãdũ. ergo cũ uiꝝ fornicaturũ
sit otigẽs ꝛ ĩcertũ: d3 ĩ meliorem partem in
terptari. ergo nec fornicaturũ. Nõ ergo tenebit in
pdicto casu reddẽ debitũ. Itẽ querit utrũ
sic tenet: ut dicũt: reddẽ oĩ tpe: ut3 silr tene
atur reddẽ omni loco: et uidet q sic. q2 sic ĩ
nullo tpe h3 ptãtẽ sui corporis: ita nullo loco
So. ocedẽdũ sic postesũ est: q coit⁹ oiugal
ẽ prohibit⁹ cũ ẽ pp̃ter satiãdã libidinẽ p me
retricias blandicias. et cũ sit pter naturalẽ
modũ. Tum ĩ statu phibito ut cũ uxore uiciñ
partui ul exñte ĩ fluxu menstruo. Tum ĩ tpe
phibito. cũ ĩ loco ĩdebito. Et omnes isti modi
reducũt ad mechiã: ĩ q̃ phibitõe ut dic aug.
prohibet oĩs illicit⁹ coit⁹. Ad illd ergo qd
obĩ q q̃lib3 põt uti re sua. dicẽ3 ẽ ad illud ad qd
sibi ocedit. Unñ aug. de bono oiugali. Tantũ
ualet ordinatio creatoris ꝛ ordo creature: ut
ĩ reb⁹ ad utẽdũ ocessis: ꝛ cũ mod⁹ exceditur
lõge tolerabili⁹ sit q̃ ĩ eis q ocessa nõ sũt: uel
un⁹ uel rar⁹ excessus. hoc est dicẽ ĩ mẽbris ad
hoc ocessis q̃ ĩ membris ad hoc non ocessis.
Unñ ĩ eodẽ Aug. Pessimũ malũ qd cont nãm
fit: ut si uir membro mulieris nõ ad h ocesso
uoluerit uti. Ad illd ergo qd obic dõ. q ĩ oĩ
b⁹ predcĩs casib⁹ peccat petendo. ĩ reddẽdo
aũt distĩguẽdũ est. q2 aut petit oiugalr: aut
meretricialr. si meretricialr nõ tenet reddere
Si oiugalr ut utat ea sic uxore: et excludit
ot nãm mod⁹. Tñ adhuc refert de loco ut3
sit sacer. uel non sacer. public⁹ uel puat⁹. ꝛ di
cũt q non tẽt ĩ loco sacro pp̃ter reuerẽtiã di
q d3 pponi. ꝛ facile potest diuerti. Itẽ nec ĩ
loco publico pp̃ter scandalum pxĩ. Si ergo sit
loc⁹ nõ sacer et puat⁹. adhuc refert de tpe ꝛ
statu mlĩeris. ut si sit ĩ tempore menstruosa.
uel uicina partui. q2 tũc eadẽ ẽ ĩ bis rõ. Et ẽ
distĩguẽdũ. q2 aut tũc credit pbabiliter q

tūc adulterabit nisi reddat debitū. aut nō. Si nō: nō dz reddē. Si sic: dz reddē. Ad illud ᵭo qd obic: ꝙ ꝯsentit facinori qui nō obuiat. dō. ꝙ nō ē verū. nō. n. ꝯsentit actiōi viri que illicita ē: ſ passioni sue que debita ē cū petit a viro. nec etiā dz obuiare: qr si obuiaret accideret peius. Ad illud qd obic de scīa ⁊ opinione dō. ꝙ siue reddat siue nō reddat: scit ipm transgredi. ſ si reddat: transgredit rōe tpis idebiti: vel stat⁹: tn̄ cū ꝯiuge ſm actum. Si ᵭo nō reddat scit ipm transgredi: sic est possibile ſm volūtatē ⁊ affectū adulterandi ⁊ pbabilr̄ ꝓsumit ipm adulteraturū ſm affectum. et istud zᵐ grauiꝰ ē ꝙ pmū. et ideo non peccabit: nō ꝓhibēdo malū minꝰ ꝓpter euitandum maius. Ad aliud qd obic ꝙ dubium dz interp̄tari i meliꝰ. dō. ꝙ verū ē nisi ꝓbet ꝯtrariū. Sz i hoc ꝙ ipse petit obstinate ꝓbat eiꝰ incōtinentia: sic cū possibile ē. Ad vltimū qd querit vtrū i oī loco teneat debitum reddere: sicut i oī tempore. dō ꝙ nō pluribꝰ ex causis. pmo qr locꝰ ē mēsura ꝓpationis ⁊ ꝯtaminatōem recipit ab actu. tempus vero cōis mēsura ē: nec recipit ꝯtaminationē. Itē plura tempora nō possūt simul esse sic multa loca. Un̄ si petit i sacro loco statī pōt diuertē ad aliū locū sine periclō. ſ expectare vsqꝫ ad aliud tempus nō poterit sine periclō. Item qr i oī tempore pōt fieri sine scandalo: ſ non sic i oī loco. Consequēter querēdū eēt vtrū prohibeat mechia corpal' aut spūal': ſ istud determinabit: qn̄ qret de vltimo p̄cepto. ⁊ silr̄ de ꝯparatōe mechie ad alia p̄cepta.

Post predicta

transeundū est ad inqsitōem septimi p̄cepti decalogi: quo dr̄ nō furtū facies. Circa qd qrimꝰ qnqꝫ. Primo qd ꝓhibeat noīe furti. 2° an oīa rapina sit hic ꝓhibita. 3° an furtum ⁊ rapina sint i aliq̄ casu licita. 4° an vsura sit ꝓhibita hic. 5° qualr̄ furtū ⁊ rapina interp̄tatiua sint hic ꝓhibita.

Ad primū sic

Isidorꝰ. furtū dr̄ a furuo .i. nigro. eo ꝙ clam ⁊ obscure fiat. ḡ noīe furti intellr̄ rapina ꝓhiberi. Itē si noīe furti intellr̄ rapina. Sz sic dic Ambro. Nemo dicat ꝓpriū qd cōmune est. plusqꝫ suffic ad sumptus violēter obtētū ē. ḡ hēre supflua diuitibꝰ rapina ē. Sz ꝯstat ꝙ istud hēre non ē ꝯtractare rē alienā ⁊c. ḡ noīe furti nō tm̄ intellr̄ ꝯtrectatio rei aliene ⁊c. Itē dicit ꝙ furtū ē ꝯtrectatio rei aliene iuito dn̄o. ⁊ sic ꝯphendit rapinā. Et i hac rōne hic ꝓhibet. Sz ꝯtra. Si furtū ē ꝯtractatio rei aliene ⁊c. ḡ si furer rem meā impignoratā non ꝯmittā furtū. qr non ꝯtrecto rem alienā. Sz hꝰ nullꝰ dicet. s. ꝙ nō cōmittā furtū. ḡ furtū ē nō solū i ꝯtractatione rei aliene. Itē cū ꝯtigat supabūdantā vsurari vsario volēte dn̄o: qr placet ei vt mediocrē vsam accipiet: qr ei mutuat: vr̄ ꝙ nō sit hic vsa noīe furti ꝓhibita. Itē querit vtrū noīe furti itelligat ꝯtrectatio tm̄ rerū irrōnabiliū possessorū: qd vr̄ relinqi ex p̄dictis. qōne de distinctiōe p̄ceptorū. vbi dr̄ ꝙ hꝰ p̄cepto ꝓhibet iniuria ꝓximi i rebus possessis.

Cont. Exo. xxi. Si qs furatꝰ fuerit hominē: ꝯuictus morte moriet. Sol. furtū dr̄ ꝓprie. ꝯmuniter. iterp̄tatiue. ꝓprie dr̄ ꝯtrectatio rei aliene igrāte dn̄o ꝯtra suam volūtatē: nec oportet addē aliud. vt dicat sic voluerūt qdam: rei aliene mobilis. qr itellr̄ noīe ꝯtrectatōis. Res .n. imobil' ꝯtrectari nō pōt. et ſm hꝰ distinguit rapina ⁊ vsa. nā rapina ē ꝯtrectatio rei aliene sciēte dn̄o ꝯtra eius volūtatē. vsa ē ꝯtrectatio rei aliene sciēte dn̄o ꝯtra eiꝰ absolutā: ſ nō ꝯtra ꝯiodā volūtatē. Cōiter ᵭo furtū dr̄ omnis illicita vsurpatio rei aliene ſm ꝙ dic Aug. in li. .q. exo. xx. furti nomine bn̄ intellr̄ omnis illicita vsurpatio rei aliene. Non. n. rapinā pmisit q furtū ꝓhibuit. ſ aperte totū intelligē voluit qcqd illicite rerū ꝓximi aufert. Et ſm hꝰ noīe furti itellr̄ rapina ⁊ vsa. Interp̄tatiue ᵭo dr̄ furtū oīa illicita rerū possessio. Augꝰ ad Macedoniū. Nōne oēs q sibi uidēt gaudere licite ꝯqsitꝪ: eisqꝫ uti nesciūt: alienū possidē ꝯuicūt. Hoc. n. recte alienū nō ē. qd iure possidet. hoc aūt iur: quod iuste. et hoc iuste quod bn̄. Omne igit quod male possidet alienū ē. Male aūt possidet q male utit. Et p hꝰ pz rn̄sio ad pmū obiectū ⁊ zᵐ. Ad 3ᵐ dō ꝙ res impignorata nō ē plene ꝓpria: imo quousqꝫ soluat pecunia ul mutuū p quo obligata ē: manet non ꝓpa. ⁊ ideo ꝯtrectatio illiꝰ erit furtū. Ad 4ᵐ dō. ꝙ usa dat uolente dn̄o uolūtate ꝯditōali nō absoluta. absolute enī vellꝫ grātis sibi mutuum exhiberi. ſ anqꝫ nō sibi exhibeat: uult dare. unde inuito dn̄o uolūtate absoluta semp recipit usa. Ad ultimū dō ꝙ furtum intellr̄ ꝯtrectatio cuiusqꝫ aliene rei inquātū ēnsit i possessionem siue sit rōnale seu irrōnale. sed sine intentione possessionis nō intelligit hic furtū hominis. Exo. xxi. Unde ibi dr̄. Si quis furatꝰ fuerit hominem

⁊ vendiderit.q̃d.n. vendit̃ vt res ꝓpria pos fidet̃. Nondũ aũt ꝙ p̃m canones ⁊ leges hu manas furtoꝝ quedã retinẽt nomẽ generale Quedã recipiũt nomẽ spẽle. Nã sic dic̃ Aug. super Job.12. Judas fur erat ⁊ sacrilegus q̃a fur sacroꝝ. vñ sacrilegiũ furtũ rei sacre. Itẽ ĩ furto Jude fuit peclat̃ᵘ. peculat̃ᵘ aũt dr̃ furtũ de republica.23.ca.q.4. furtũ vero gregis dr̃ abigeatᵘ. furtũ ꝟo hoĩs dr̃ plagiũ Preter ergo nomẽ cõmune furti habes q̃tuor approp̃ata. sacrilegiũ. peculatum. abigeatus. plagium.

Deinde queritur an

omnis rapina sit ꝓhibita h̃ p̃cepto. Ad q̃d sic Aug. sup exo.22. Penale est occulte auferre. multo maioris pene est visibiliter eripere. Au ferre ĝ violẽter seu occulte seu manifeste h̃ʒ huĩ p̃ceptũ. furti aũt noĩe hĩ intellĩr. Cõt̃ .13.exo. Filii israel exituri de egypto spoliaue rũt egyptios: ⁊ a vicinis suis accepunt ⁊ ab stulerũt vasa argẽtea ⁊ aurea. ex q̃bᵘ edifica uerũt postea tabernaculũ dño. ĝ rapina seu spoliatio ĩ illis casu ñ ẽ ꝓhibita. Itẽ rapina dr̃ coĩter ad rapinã reꝝ ⁊ ad raptũ mulieꝝ sic hr̃.36.q.i. Rapina dupl̃r fieri dr̃. Aliq̃ñ.n. ip̃a res rapit̃. aliq̃ñ ipsiᵘ rei vsus violẽt̃ eripit̃. Res ipsa tũc rapit̃ cũ violẽter dño eripitur vt in ꝑpetuũ teneat̃. Aliq̃ñ nõ res ipsa affe ctat̃: s; vsus eius dño ꝓhibẽte violẽter usur pat̃. Raptus ĝ admisit q̃ florẽ ṽginitat̃ puelle renitẽtis violẽter eripuit. Sʒ raptᵘ dr̃ eẽ spẽs fornicatõis generalĩr dicte. sic ibidẽ dr̃. Forni catio lʒ videat̃ esse genᵘ cuiuslʒ illiciti coitᵘ q̃ fit ex̃ vxorem legitimã. tñ spẽlĩr intellĩr in vsu viduaꝝ vel meretricũ vel cõcubinaꝝ. sic stupꝝ ꝓpe ṽginum est illicita defloratio: ⁊ adulteriũ alieni thori violatio. et ĩcestᵘ cõsan guineaꝝ vel affiniũ abusus. Raptus ꝟo cum puella violẽter a domo patris ducit̃ ut cor rupta ĩ uxorẽ habeat̃. ĝ aliqua sp̃ẽs rapine est: que nõ ꝓhibet̃ hoc p̃cepto: s; illo. nõ mecha beris vt raptus. Ꝟo. Rapina s̃m suã rõẽꝫ ꝓpriã que est cõtrectatio rei aliene violẽta. et cõt̃ volũtatem possidẽtis ĩ oĩ casu h̃ p̃cepto ꝓhibet̃. Ad illud q̃d obĩ de filiis israel dĩc.ꝙ ꝓpe nõ cõmiserũt rapinã. Uñ augᵘ. in q̃õnibᵘ sup exo.11. dicit dñs ad Moysen. Pe tat vir ã. Non hinc q̃usq; furandi exẽplum ꝑtare d; ad expoliãdũ isto mõ ꝓximũ. hoc enim iussit deus qui nouerat: q̃d quẽq; pati oporteat. nec israelite furtũ fecerũt. s; deo is

benti ministerium tribuerũt. Ad 2ᵐ dĩc.ꝙ rapina dr̃ coĩter quelʒ cõtrectatio rei aliene violẽta seu ad possidẽdũ: seu ad delectandũ Et s̃m hoc cõp̃hendit raptũ. Itẽ dr̃ ꝓprie cõtrectatio ad possidẽdũ. ⁊ s̃m hoc nõ cõpre hendit raptum. Preterea in raptu duplex est p̃uaricatio. nã quãtũ ad actionẽ ptinet ad rapinam. et ꝓhibet̃ hic. Quãtũ ad ĩtentõẽm pertinet ad mechiam. et ꝓhibet̃ cum dicitur non mechaberis.

Consequẽter que

rit̃ utrũ furtũ vel rapina in aliquo casu sint licita. et ponit̃ quadruplex casus. Primus in causa necessitat̃. Secundus in causa pietat̃. Tertiᵘ in causa iusticie. Quartus in cẽtu inuẽtõis.

Quantum adprimuz

querit̃ vtrũ ille q̃ furat̃ nc̃itate famis vel sitis vel aliᵘ hᵘ cõpulsus faciat cõt̃ illud pre ceptũ. ꝙ nõ dr̃. quia in necessitate omnia sũt coĩa. ĝ iste in necessitate cõstitutᵘ non accipit quod alienũ est: s; quod suũ. ĝ non peccat exẽ plo discipuloꝝ: qui necessitate famis spicas vellẽtes excusant̃ a dño Math.12. Itẽ idẽ probat̃ exẽplo Dauid: q̃ necessitate comedit panes ꝓpõis: sic ipse dominᵘ dĩc. Itẽ diues ille q̃ dñs est rei quam iste furat̃ tenet̃ ex p̃ cepto dñi ei subuenire. vnde pasce fame mori entem quem si non paueris occidisti: sic dĩc glo. sup illud deutero. nõ occides. Cont̃ ĩ decretalib̃. s.li.5. de furtis. ex penitẽtiali Jsi dori. Si q̃s p necessitatẽ famis aut nuditatis furatᵘ fuerit cibaria: vestẽ: vel pecᵘ: peniteat ebdomedas tres. Ꝟo. dĩc. ꝙ refert ĩ necessi tate an sit leuis vel vehemẽs. Et si vehemẽs: aut alio mõ releuabil̃ q̃ furando. aut nõ. Si leuis sit ⁊ alio mõ releuabil̃ q̃ furãdo nõ ex cusabit a transgressione hᵘ p̃cepti: quantum ad totũ. Si sit vehemẽs ⁊ nullo alio mõ rele uabilis: excusat a toto: nec s̃m ṽitatẽ ẽ furtũ: q̃a in tali nc̃itate oĩa sunt coĩa. Decretal̃ ꝟo imponit pniã; ꝓpter ambiguũ: ⁊ ne sit ꝓnus ad furtum.

Deinde queritur in

casu pietat̃ de illo q̃ furat̃ rem usurarii vel auari ut inde faciat elemosinã. utrũ peccet. cõtra hoc p̃ceptũ. videt̃ ꝙ nõ: q̃a imitat̃ Job dicẽtẽ Conterebam molas iniqui: ⁊ de dẽtibus illiᵘ auferebam p̃dam.29. Cont̃. Ro.3. faciamᵘ

malũ vt eueniãt bona/absit. Itẽ aug. Quis dicet furemur diuitib⁹: vt bẽam⁹ qd dem⁹ paupib⁹. q̃si dicat null⁹. Item aug⁹. de talibus dic̃. Huĩ⁹ cogitatio dyaboli calliditatẽ surripit. Nã si totũ tribuat qd abstulerat auget plus pctm̃ q̃ minuat. q̃a aufert sibi copiã restituẽdi. Peccatũ g̃ ẽ furari usuraris. Sz qd peccatũ? nõ nisi furtũ. Item querit̃ sil̃r de muliere que furat̃ uiro suo pecuniã vl̃ aliqd aliud vt inde faciat elam: vtrũ peccet. vr̃ q̃ sic. Gñ. 4. vr̃ mulieri. Sub viri ptãte eris. vñ accipit̃ q̃ vxor votũ ɔtinẽtie vel abstinentie nõ põt emittẽ sine ɔsensu uiri. g̃ multo forti⁹ nec dare elam. So. ad pmum dd. q̃ furari alicui vt de furto sbueniat̃ alii: peccatũ est. Illa ṽo auctoritas Iob: p quã videbat̃ pbari ɔtriũ: intell̃r de iudicibus: quoꝝ interest vt fures puniant ⁊ furta restitui faciant. Ad illud quod 2° querit̃ d vxore dd. q̃ si uxor hz res de patrimonio pter dotem: de ill' inuito dño potest facere elam. De reb⁹ autẽ viri vt de pane ⁊ aliis: que de bono more solent ad mulieꝝ dispositõem ptinẽ: põt ⁊ debz facere elam. moderate tñ sm facultates viri sui: ⁊ debet semper sibi formare ɔscientiam q̃ non displiceat marito.

Queritur ɔñter circa casuz iusticie. pmo de his que rapiũt̃ ĩ bello. 2° de his que rapiũt̃ ab infidelib⁹. Nã in iusto bello vr̃ rapina licita sm ambro. ĩ li. de patriarchis. vbi dic̃. Dicat aliquis cũ ipse nicit qd dixit Abrã ad regẽ sodomorũ. gñ. 14. nihil sumã abs te. cũ preda vtiq; fuerit in potestate victoris: docet militãtẽ disciplinã vt regi seruent̃ omnia: qd intelligẽdũ ẽ aliis distribuendo p qualitate laboꝝ.

Conf̃. Aug. de ṽbis dñi ĩ s̃mo. 19. Militare nõ ẽ delictũ: s̃ pp̃ter predã militare pctm̃.

So. dd. q̃ refert an bellũ sit iustũ vl̃ iniustũ In bello iniusto indistĩcte ẽ phibitũ. In bello ṽo iusto transfert̃ dñiũ reꝝ illoꝝ q inste debellãt̃ ĩ iuste debellantes ipsa lege iusticie pncipis ĩteruenĩẽte auctoritate. refert tñ an aliqs depẽdet̃ in iusto bello intentione cupiditat' vel seueritate iusticie. pmo mõ rapina ẽ quantũ ad affectũ: q̃uis nõ quãtũ ad actũ 2° modo nõ est rapina. Itẽ q̃rit̃ d rapt' ab ĩfidelib⁹. Nã rape ab illis uidet̃ licitũ. Unde aug. ad Uincẽtiũ. Res quecũq; terrena non recte a quoq; possideri põt: nisi iur̃ diuo: quo ɔcta sunt iustoꝝ. aut iure humano qd ĩ potestate est regum terre. Ideoq; res falso appellatis vestras: quas nec iuste possidetis: ⁊ sm leges terrenoꝝ regũ amittẽ iussi estis. Log̃ h̃tic' donatist'. Itẽ idẽ n ĩ eodẽ. Frustra dicit'. nos ĩ eis ɔgregãdis laborauim⁹: cũ scriptũ legatis. Labores impioꝝ iusti edẽt. Itẽ augustin⁹ ɔr̃ Petilianũ. Ad oẽs iniquos vox illa dñi valet Math. 22. Auferet̃ a vobis regnũ dei ⁊ dabit̃ genti faciẽti fructũ seu iusticiam eius. nõ frustra scriptũ ẽ. Labores impioꝝ iusti edẽt. Propter qd magis mirari debetis: q̃ adhuc tenetis aliquid: q̃ q̃ aliquid amisistis. Item Aug⁹ in ep̃la ad Uincẽtiũ Si ɔsiderem⁹ qd scriptũ est in li. sap. 10. Ideo iusti tulerũt spolia impioꝝ. Item qd legitur 13. pu̇er. Thesaurizant̃ iustis diuitie impiorũ. Alia lr̃a videbim⁹ non ẽ q̃rendũ: qui habeãt res hereticoꝝ: s̃ q sint ĩ societate iustoꝝ Ex his g̃ uidet̃ relinq̃ q̃ tam h̃tici q̃ iudei: q̃ saraceni reb⁹ quas habẽt: licite poterunt spoliari. quod qdam indistincte ɔcedunt.

Sz cont̃. pceptũ ẽ iuris naturalis. Nõ facias alii qd tibi nõ uis fieri. g̃ hoc semp ⁊ cum omnib⁹ obseruãdũ. Sz nos nollem⁹ ab eis expoliari. g̃ cũ spoliam⁹ eos facim⁹ ɔtra h̃ pceptũ. So. dd. q̃ refert utrũ ille q infideles expoliat hẽat auctoritatẽ rei publice uel nõ. si nõ hz: expoliando ɔmittit rapinã: sic homicidiũ ɔmittit q maleficũ interfic̃ sua nõ superioris auctoritate. Si habz auctoritatẽ distiguũt qdã inter iudeos ⁊ alios. nam d iudeis pceptum ẽ eccl'ie in ps. Ne occidas eos ne qñ obliuiscãt̃ populi mei. ⁊ etiã q̃a scriptũ ẽ. Reliq̃e ɔuertẽt̃. Ro. 10. ⁊ Isa. 6. De h̃ticis ṽo ⁊ saracenis pceptũ ẽ Exo. 22. Maleficos nõ patieris uiuẽ. Ex quo g̃ iuste possũt occidi ⁊ iuste poterũt expoliari. iudei ṽo q̃a pmitti debẽt uiuẽ spoliari nõ debẽt reb⁹ uitẽ necciis. s̃ a pncipib⁹ expoliari pñt oĩb⁹ preter necciis. Deutero. 28. Aduena q tecũ ṽsat̃ ĩ terra ascẽdet sup te: eritq; sblimior. Tu aũt dscẽdes ⁊ eris ĩferior. ipse fenerabit tibi: ⁊ tu nõ feneraberis ei. Ex quo ostẽdit̃ q̃ nõ debeãt pmitti feneraꝝ xp̃ianis. Et seq̃t̃. seruies inimico quẽ ĩmittet dñs tibi fame ⁊ siti ⁊ nuditate ⁊ oĩum penuria. Ad illd qd obic̃. nõ facias alii qd tibi nõ uis fieri. dd. q̃ sic intelligẽdũ est. Qd tibi ñ uis fieri. s. qd uis iuste tibi ñ fieri.

Postmodũ q̃rit̃ in casu ĩuẽtionis. Ad qd sic. aug. in quadã omel. ⁊ h̃tat̃. 14. q. 5. Si qd inuenisti ⁊ nõ reddidisti: rapuisti. Itẽ Hiero⁹. super Leuit'. Multi sine peccato putant esse si

alienũ qđ ĩuenerit teneãt: discãt hͦ peccatũ sile esse rapine: si qs inuẽta ñ reddat. Cõt̃ dic̃ lex ĩ li. institutionũ de rez diuisiõe. Quis qs thesauros ĩ suo loco ĩuenerit: adrian᷒ nãq̃ eqtatẽ secut᷒ ei ↄcessit q inuenerit: ac si qs alieno ĩ loco nõ data ad hoc opa: s fortuita inuenit: dimidiũ ĩuẽtori. dimidiũ dño soli ↄcessit. ꝗ nõ ẽ vez gñalr̃ q rẽ inuentam retinere sit rape. Ad hͦ qdam rñdent p distĩctõem dicẽtes. q si qs inuenerit rẽ habitaz p̃o derelicta: lz habuerit aĩum furandi: non tñ furtũ ↄmisit: qa nõ erat cui fieret. Itẽ si credit q hẽreť p derelicta: ⁊ tñ ñ ẽ derelicta nõ ↄmittit furtũ. Itẽ si nõ hẽať p derelicta: nec credať derelicta: eo tñ aĩo accipit: vt dño restituat: nõ ↄmittit furtũ. Si hͦ aliqđ istoz nõ ↄcurrat: dicũt ↄmitti furtũ. De thesauro hͦ dicũt q hr̃ p derelicto. Cont̃ hoc sic obr̃. sic dic̃ aug᷒. ĩ p̃dicta omel. Deus cor iterrogat nõ manũ. Si ergo aliqs inuenerit rem que hẽť p derelicta: ⁊ accipiat animo furandi: ↄmittit furtum. qđ ↄcedendũ est.

Proptẽa distĩguẽdũ ẽ ĩ reb᷒ inuẽtis: ⁊ aĩo inuenient. In reb᷒. qa q̃dam res in nulli᷒ bonis sunt ⁊ occupãti ↄcedũť. ⁊ hͦ ẽ duplr̃. nã q̃dam sunt res que nũq̃ fuerũt possesse: de qbus dic̃ lex ĩ li. ↄstitutionũ de rez inuẽtione Lapilli ⁊ gẽme ⁊c̃ que litore maris ĩueniũť: iure nãli statim inuentoris fiunt. Itẽ sunt q̃dam res que aliqñ possesse fuerũt: s derelicte sunt vt thesauri in p̃dicto casu. ⁊ dicit thesaur᷒ pecunia ab ignotis dñis vetustiori tp̃e abscondita. Alie hͦ res sunt que ĩ alicuius bonis sunt. In p̃mis duob᷒ casib᷒ ĩuẽta retinẽ nõ ẽ rape. In ultimo hͦ distĩguẽdum est̃ crediť derelicte. aut nõ crediť. Si crediť: ignorantia que est facti excusat. Si nõ crediť: ↄtractatio ẽ rei aliene ⁊ furtũ.

Consequẽter querit̃

an hoc p̃cepto intelligať vsura p̃hibita. Et p̃mo q̃rit̃ vtrũ p̃hibeať vsura quantũ ad affectũ. 2ͦ an p̃hibeať vlr q̃tũ ad actum.

Ad primuz sic

Luce. 6. Date mutuũ nihil inde sperãtes. Ibi dic̃ glo. q hic p̃hibetur vsu. ꝗ sola spes aliqđ accipiẽdi p̃ter sortem facit vsurium. Itẽ sola volũtas ĩterficiendi hoĩem fac̃ homicidiũ. sola volũtas fornicandi fac̃ fornicationẽ: sic̃ dr̃ in q̃nto Math. Qui viderit mulierẽ ad ↄcupiscẽdũ ⁊c̃. quare ꝗ silr̃ sola volũtas accipiẽdi p̃eter sortẽ fac̃ vsariũ. Ad hͦ dicũt aliq q sola voluntas nõ fac̃ vsariũ nisi interueniat pactũ. Sz ↄt̃. Esto q iste timore ecclesie nõ fac̃ pactuz: s tñ habet voluntatẽ. Ali᷒ uult ⁊ fac̃ pactũ. Inde sic. puer. 16. Sp̃uum ponderator ẽ dominus. i. volũtatũ. s talẽ habet voluntatẽ iste: qlez ille. ꝗ si voluntas illius fac̃ vsariũ: et voluntas istius silr̃ faciet usurariũ. qđ aliq ↄcedũt.

Sz cont̃. Quilz teneť esse grat᷒ ad bñficia ꝗ mutuũ accipiẽs debet esse grat᷒ mutuanti ꝗ dñs potest sperare aliquod bñficiũ ab eo q mutuat. ꝗ ⁊ aliquã supabũdãtiã. Item ex dono qs licite põt sperare donũ. ꝗ ex mutuo mutuũ põt sperare. So. dđ. q cuz diuerse sciẽ diuersas hñt ↄsideratões a diuersis scientib᷒ idem diuersimode ↄsiderať. Hinc ẽ q s̃m leges humanas sola volũtas nõ fac̃ usurariũ: qa lex humana manũ coihet: nõ aĩum. Secũdũ vero legem diuinam que aĩum coihet sola volũtas fac̃ usurariũ. Ad p̃mũ ꝗ obiectum rñdẽdũ. q mutuãs põt sperare illđ ad qđ teneť accipiẽs. qa ĩ ↄsili casu. s. necessitat᷒ teneť accipiẽs mutuũ illi q dat dare: silr̃ etiã si nõ dedisz p̃us. unde potest illud spare mutuãs a recipiẽte: nõ tñ ex vi mutui: s ex caritate recipiẽt᷒ mutuũ. Mutua. n. bñficia acceduñt caritatẽ. et que etiam ex p̃ecepto dei dz indigẽti mutuũ dare. Et p hoc soluiť 2ͧ. Bñ .n. ↄcedẽdũ ẽ q mutuãs põt ab eo q recepit ĩ sili casu spare mutuũ qa ad hoc teneť ali᷒ tñ si hac intentione tradit sibi mutuũ nõ est meritoriũ: qa nõ ponit deum finez. Ideo dic̃ dñs. Date mutuũ nihil inde spãtes. s. ab hoĩne: s a deo retributionẽ.

Sequitur querere

utrũ vsura quantũ ad actũ ulr̃ sit p̃hibita hoc p̃ecepto. Ad qđ sic. p̃s. Qui pecuniã suã nõ dedit ad usurã. q̃si dicat. q dat ad usuram ñ habitabit ĩ tabernaculo dñi. Dare ꝗ ad usuram ulr̃ est malũ. ꝗ p̃hibitũ non nisi isto p̃cepto ꝗ ⁊c̃.

Item Ezech. 18. Qui usuram ⁊ supabũdãtiã ñ accepit uita uiuet. ꝗ p ↄtrariũ q accepit morieť. ꝗ malũ: ⁊ inde at p̃us. Item exo. 22. Si pecuniã dederis paupi: nõ urgebis quasi exactor: nec usuris opprimes. Item Luce. 6ͦ. Date mutuũ nihil inde spantes. Ecce ex his patet q dare ad usuram: ⁊ spare aliqđ p̃ter sortem generalr̃ est p̃hibitũ. Cont̃. Deut. 23. Non feneraberis fr̃i tuo: s alieno. ꝗ licet fenerari alieno. Itẽ Ambro. Usuras exigas

ab eo cui iuste nocē desideras. Item maiꝰ
pctm̄ ē occidē ꝙ̄ dare ad usuram. Sꝫ ī aliquo
casu nō solū licet occidē: imo est meritorium
sicē ē in iusto iudice: q maleficū iuste dampnat
ad mortē. ḡ ⁊ silr̄ dare ad vsurā in aliquo ca
su erit licitū. Itē ex ꝑcepto dn̄i licite as⸗
portauerūt iudei vasa egyptioꝝ exo. iz. ḡ sili
rōne ex ꝑcepto dn̄i poterit qs licite dare ad
vsam ⁊ aliqd accipe preter sortē. Minꝰ enī
malū est partē accipe ꝙ̄ totū. Itē lex iusti⸗
niani ꝑmittit vsas centesimas ⁊ quadrage⸗
simas. ⁊ supponēdū ē qm̄ bn̄ ꝑmitrit. Itē
iste q accipit mutuū pōt rē suā dare vsario
⁊ sic ⁊ vult. et dic ei. Ego do tibi istā pecuni
am preter sortē. igit̄ ista supabūdātia ē ꝓpa
vsarii iuste: qa ē ex dono illius q habet ius
dandi. ḡ vsariꝰ nō vsurpat sibi rē alienā ma
nentē alienā. Item esto ꝙ sic fiat ꝯtractus
Mutuo tibi pecuniā istā vt des mihi tantū
preter sortē. ḡ sm̄ hanc formā supabūdantia
quā accipit vsariꝰ data ē sibi. ḡ sua ē. Itē
licet ꝯcedē domū. equū. vasa aurea ꝓ lucro
Quare silr̄ nō dare pecuniā ꝓ lucro. Solō
dō. ꝙ dare ad vsam in se sm̄ se malū ē ⁊ ꝓ⸗
hibitū. Ad ꝑmo obiectū in ꝯtrium dō. ꝙ
nū ꝙ̄ fuit iudeis licitū fenerare alieno. Sꝫ per
missum fuit illis: sicut dare libellum repudii:
ꝓpter duriciam cordis sui. peccabāt tn̄ mor⸗
talr̄ fenerādo alieno. ꝟ ꝑmittebat̄ eis duplici
de causa. s. ne facerēt peiꝰ. i. ne fenerarēt fra⸗
tribꝰ suis. Et qa duri erāt ⁊ paulatī trahēdi
ad ꝑfectionē. Et ex hoc trahit̄ argumētū. ꝙ
si nō possumꝰ obtinē ab vsariis vt totū red⸗
dant: debemꝰ facē vt saltem partē reddant.

Ad zᵐ dicūt qdā in nullo casu vsam esse
exigendam. Et qd dic Amb. intelligūt nō de
vsa ꝓprie: ꝟ de nimia pensione: ⁊ de tributo
ab infidelibꝰ exigēdo: vt tali onere ꝑgrauati
ꝯuertāt̄ ad fidē. Alii ꝟo illud intelligunt
dictū eē ad lrām: ꝙ ex quo iustū bellū monet̄
ex edicto ꝑncipis: ab hostibꝰ licite vsa exigit̄
dū tn̄ nō fiat vitio cupiditatis: ꝟ zelo caritatis.
vt sic macerēt̄ vsis q nō pnt domari armis.
Nam cū eos possumꝰ occidē: ⁊ oīa eoꝝ possu
mus nostra facē iur̄ belli. et hec vr̄ eē intētio
Ambrosii. vn̄ statim sequit̄. Ab eo vsam exi⸗
ge: cui iure īferūt̄ arma. huic legitime īferūt̄
usure quē bello vincē nō potes. Ab hoc vsaꝫ
exige: quē nō sit crimē occidē. tn̄ ꝓprie loquē
do in hoc sensu nomē vse trahit̄ a propria si⸗
gnificatōe: qa nō ē vsꝑatio rei aliene. Ad
tertiū dō. ꝙ quāuis occidē sit pctm̄ ī se: nō tn̄

ē pctm̄ sm̄ se: Dare aūt ad usam est pctm̄ ī se
⁊ sm̄ se: sicē post patebit. et ideo nō est simile.

Ad quartū dō ꝙ filii israel seruierūt egy
ptiis: ⁊ merces nō erat eis reddita. et ꝓpter
hoc dn̄s q ē de dn̄s oīum transtulit dn̄ium
uasoꝝ illoꝝ ad iudeos. et sic iudei accipiētes
ex ꝑcepto dn̄i nō peccauerūt: qa nō ꝯtractaue
runt rem alienam inuito dn̄o: imo suā. Acci
pere ꝟo usam est ꝯtractare rem alienā manē
tem alienā: ⁊ facere ut ꝯ sua. hoc aūt ē malū
sm̄ se ⁊ ꝯtra ius nāle: sicut cognoscē uxorem
alienā scienter malū ē in se ⁊ sm̄ se. et illud
ideo deꝰ nō ꝑcipet: cū illiꝰ sit optima addacē
cū sit optimꝰ. Ad aliud ꝟo qd obr̄ de lege
Iustiniani dō. ꝙ ꝑmisit usas leuissimas exigi
ne accidēt peius: qa erāt hoīes ꝓni ad dādū
usuras: elegit iudicās minꝰ malū. s. leuet̄ usas
sustineri ꝙ̄ graues: sicē de libello repudii fuit.
Tn̄ qdam excipiūt quosdam casus ī qbꝰ per
missa est usa. ut ī fideiussore q soluit usuras
creditori potest eas repetē a debitore ꝓ quo
fideiusserat. ꝟ recte aduertēti nō ē hec usura
qa nō ītēdit fideiussor accipe preter sortem
Similr̄ ⁊ in mora ut si debēs mihi centū sol⸗
uere ad certū terminū: qd qa nō fecisti opor
tuit me illā pecuniā accipe ad usam. tu tene⸗
ris mihi restituere illas ⁊ seruare indēnem.
ꝟ planum ē ꝙ ī tali casu restituere non ē usa
sic prius. Ad aliud dō. ꝙ ille q accipit mu
tuū nō hꝫ ius dādi usario. qa dn̄s oīum ꝯ⸗
dic. s. deus. sicē si aliq̄s hēret feudū ab aliquo
terreno dn̄o: nō posset transferre dominiū
illiꝰ feudi dn̄o ꝯtdicēte. Cū ḡ dn̄s omniū ꝯ⸗
dicat nullꝰ potest dare usario supabūdāntiā
preter sortem. Ad aliud dō. ꝙ qbꝰcūqꝫ vbis
mutet̄ ꝯtrꝰ: nihil mutat̄ ī ꝯtracto. Nā semp
est ꝑuersa usatoria feneratio q cupit rē alie⸗
nam manentē alienam facē suam. et postea si
qa timore q posset cadē in ꝯstantē uiꝝ dicēt
nō ꝯsentiēs animo. Accipio te ī uxorē: iudica
ret̄ nullū esse matrimoniū. silr cū iste necēita⸗
te coactꝰ dicat. Ego do tibi tantū preter sor⸗
tem ⁊ dissentit aīo iudicabit̄ nulla esse dona
tio. ḡ nihil datū ē usario. ḡ detinet rem alie⸗
nam inuito dn̄o. Ad ultimū dō. ꝙ codeꝫ
modo q̄ licet concedē equū ꝓ lucro si sic pos⸗
set ꝯcedi pecunia nō eēt usa si ꝯcedēs aliqd
acciperet ꝑter sortem. In locatione ꝟo non
transfert̄ dominiū. Et ideo totū piclm est in
locante si res pereat. Improprie ꝟo locat̄ pecu⸗
nia: ꝟ ꝓprie mutuat̄. Qd. n. locat̄ nō trāsfert̄
in dominiū eius cui locat̄. Preterea pecunia

nō deterioraꝫ p vsū. et quātū est de se nullā parit vtilitatē vtenti:sic fac equus ꝛ dom⁹ q̄ sunt locata ꝓ re. In mutuo ṽo pecunie trāsferꝫ dñiū.vñ mutuū dr̄ qŝi de meo tuū.ꝛ iō picl̄m rei mutuate ptinꝫ ad eū q mutuat ꝯꝫ ius nāle ē vt aliq̄s pcipiat emolumētum de vsu rei q̄ nō est sua. Jō q̄ vsa ē pr̄ohi ꝛ intelligiꝫ ꝓhibita hoc p̄cepto. Nō ſm Hre.triplicē dñiam inter mutuū ꝛ locatū. Prima ē q̄a ī mutuo transferꝫ periclm̄ ī accipiētē.In locato ī eum q dat. 2ᵃ ē q̄a mutuū ꝓpe non deterioraꝫ p vsū vt pecunia.ſ locatū vt domus uel equus. Tertia causa est q̄a mutuū quātū ē de se nullā vtilitatē parit vtēti. Locatū ṽo parit. vt ager vel equus vel dom⁹. Et hoc intellr̄ de mutuo pecunie.

Deinde queritur de

furto interp̄ta̾tiuo vtrū hic ꝓhibeaꝫ.Cōtingit aūt furtū tale multiplr̄ ꝯmitti ſ. in detinēdo.ī expēdēdo.ī appropando.ī emendo.ꝛ vendēdo. Circa p̄mū querꝫ vtrū diuites q nolūt ſbuenire paupib⁹ in necessitate:utrū debeāt īterp̄tari fures ꝛ raptores. Ad qd̄ sic Uni bono possunt opponi plura mala.vt largitati ꝓdigalitas ꝛ auaricia.Sꝫ plib⁹ bonis nō opponiꝫ vnū malū:q̄a malū pluris diuisionis est q̄ bonū. q̄ vni p̄cepto opponēꝫ plures p̄uaricatōes Sꝫ plurib⁹ p̄ceptis nō opponeꝫ vna p̄uaricatio. Cū q̄ ſbtractatio bñficii tpe necessitat̄ sit ꝯꝫ hoc p̄ceptū.nō occides:sicut sup̄ dictū ē:iuxᵃ illā auctoritatem. pasce fame morientē ꝛc.nō erit ꝯꝫ illud p̄ceptū.nō furtuꝫ facies.q̄ nō erit interp̄tādū furtū uel rapina

Conꝫ Eccl̄.4.fili elām paupis ne defraudes.et seqꝫ.Redde illi debitū tuū.q̄ diuites debēt elās paupib⁹.Si q̄ nō reddūt necītatis tpe:q̄a tūc ē tps reddēdi debitū: quid aliud q̄ raptores sunt:vsurpāta rē alienā.ſ.paupum violēter retinētes. Itē Ambros⁹ Nō ē minoris crimis q̄ hn̄ti tollē qd̄ cū possis ꝛ abūdans sis indigētib⁹ denegare. Esuriētiū panis ē quē tu detines. Uiduaꝝ indumētū qd̄ tu recludis.Miseroꝝ redemptio ꝛ absolutio pecunia quā tu ī terra refodis.Tot q̄ te sciaſ bona inuadē:quot posses prestare. Itē Ambros⁹. Nemo ꝓpriū dicat qd̄ ꝯmune ē. plusq̄ suffic̄ ad sumpt⁹ violēter obtentū ē.Igitur diues q sup̄flua ꝛ ult̄ sumpt⁹ necessaria retinent:sciāt ꝛ uideant paupes indigē rapinā ꝯmittūt. qd̄ ꝯcedim⁹. Intellige tn̄ salua necessitate ſm statū ꝑsone. plura.n.sunt necessaria regi q̄ comiti.ꝛ comiti q̄ militi. Necessariū aut ē regib⁹ thesaurizare:ut ī sanietibus hostib⁹ in regnū hēant unde possint militib⁹ in defensione regni stipēdia ministrare.

Ad illd̄ qd̄ obꝫ dō. q̄ una p̄uaricatio non opponiꝫ duob⁹ p̄ceptis.Sꝫ uni⁹ actionis pōt esse duplex p̄uaricatio.ut in illo q defloranḋo ṽginē interſ.ē.q̄a inquātū deflorat: facit ꝯꝫ illud p̄ceptū.nō mechaberis.In quantum interfic̄:fac̄ ꝯꝫ illud p̄ceptū nō occides. Sili ſbt̄ctio bñficii inquātū nō cōicāꝫ bona pauperi tpe necessitat:ē ꝯꝫ h̄ p̄ceptū.nō furtum facies.In quātū ṽo ex defectu paup perit: est ꝯtra illud nō occides.

Sequitur de interpretatiuo

furto ī expēdēdo.Circa h̄ querꝫ de clericis q patrimoniū crucifixi paupib⁹ debitū in illicitos usus.ſ.pompis secłarib⁹.comessatiōib⁹ ꝛ hi⁹ expēdūt.utrū sint raptores:ꝛ peccēt ꝯꝫ hoc p̄ceptū.Uideꝫ q̄ sic. q̄a ꝯt̄ctāt rem alienam inuito dño.Ait enim Hiero⁹.Quicquid hn̄t clerici paupeꝝ ē.Illud q̄ qd̄ expēdit ī paupes qd nisi rapina est. Itē idem.Ecclesiam fraudare sacrilegiū ē paupib⁹ erogādū et inde aliq̄d ſbt̄bere omniū ꝑdonū crudelitatem supat. Itē cōciliū tholetanū. Si illi q nulla ex reb⁹ suis paupib⁹ xp̄i distribuerūt eterni iudic̄ uoce damnabūꝫ:quāto magis q auferūt paupib⁹ qd̄ nō dederūt. Itē btūs .B.clamāt nudi.clamant famelici. ꝯq̄rūꝫ ꝛ dicūt.Dicite pōtifices ī freno q̄d fac̄ aurū. Nūq̄d a freno expellit frig⁹ aut famē.Nostꝝ est q̄cq̄d expenditis.A nobis extrahiꝫ crudeliter qd̄ ꝯsumitis inaniter.Ex his relliq̄ꝫ q̄ clerici q ī malos usus bona ecclesie expēdūt sūt raptores.Qd̄ ꝯcedim⁹ ſm̄ Ber. scribētē ad quēdam canonicū sic.Cōcediꝫ tibi ſi altario seruias:ut de altario uiuas.nō tn̄ q̄ emas frena deargētata.grisea uariaq; pellices. q̄cq̄d p̄ter necessariū uictū ꝛ uestitum de altario retines tuum nō ē.rapina ē.sacrilegiū ē. Sꝫ nunq̄d teneꝫ ad restitutiōem ſi habēt aliunde unde possint restituere.aliō nō uideo:q̄a nō dimittiꝫ pc̄m̄ nisi restituaꝫ ablatum. Sꝫ quid de his q ꝯsumunt ī ꝯsanguineis ditandis ꝛ ī potētib⁹ etiā seruiēdis. Nam dr̄.i. ad Thi. .v.Si q̄s suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curam nō habet:fidē negauit:ꝛ est infideli deterior. q̄ cleric⁹ uel ep̄s q nō facit bonum nepotib⁹ suis grauissime peccat. Conꝫ sunt p̄dicte auctoritates sanctoꝝ. Ad. Consanguineis

dare qa indigētes sunt: ordinate caritatis est. Consanguineis dare vt ditēt᷑ et vt datores p eos ingenui videāt᷑ de reb⁹ paupez rapina est. Item querit᷑ de ill᷑ qui bona ecclesie in necessariis expēdūt. s tñ nō deseruiūt. nōne sunt raptores? Ad hoc. n. dant᷑ eis bñficia ecclesie vt laborēt ī ecclīa dei. Si igit᷑ nō laborent nō debēt hēre. Qui. n. nō laborat nō mādicet. Si. n. agricole daret᷑ pecunia vt ī agro laboraret. et ipse acciperet et nō laboraret: nōne raptor et fur esset? silr᷑ dr᷑ de istis. Itē Hiero. Ecclesiā fraudare sacrilegiū ē. Sz ipsi defraudant ecclesiā. Ad hoc. n. dant᷑ bñficia ecclesie ut seruiāt ecclesiis. g̊ sūt sacrilegi et raptores. Quod ꝯcedim⁹.

Postmodū queritur

de furto interp̄tatiuo ī appropriando. Circa qđ querit᷑ vtrū clerici appropriando sibi bona ecclesie ꝯtrahēt rē alienā. Ad qđ sic. Aug⁹. Si puatim que nobis sufficiūt possidem⁹ nō sunt illa nostra s paupez: quoz pcuratōem q̄dāmō gerim⁹. Nā ꝓprietatē nobis vsurpatōe dānabili vēdicam⁹. Itē Hiero. de clericis. Qui dominū possidet: et cū ꝓpha dicit. pars mea dñs: nihil ex dñm pōt hēre: qꝛ si qspiam aliqd pter dñm hūerit: pars ei⁹ nō erit dñs. Ubi grā. Si aut᷑ si argētū: si possessiones: si uaria suppellectilia: cū istis partib⁹ dñs nō dignat᷑ fieri pars ei⁹. Rñdent qꝛ clerici pñt hēre ꝓpriū. Qꝛ vo dr᷑ qꝛ nō possunt: intellr᷑ ꝯ᷑ statū pmitiue ecclesie. Actuū. 4. Nihil ꝓpriū aliqs credētiū possidebat: s erant eīa coīa. vel loquit᷑ de religiosis psonis. Uel pōt dici sine piudicio qꝛ clerici ea q̄ hñt iure successionis vt de patrimonio suo possunt haberē ꝓpium et de illis facere testamētū. Silr᷑ et de his que sunt eis donata nō intuitu ecclesie: s psone. et de his que aliqua arte vl labore acq̄sierūt. Ea vo que habēt de ecclīa omnia habēt cū paupib⁹. Unde Ambro⁹. Cōuenior ipse a comitib⁹ vt p me basilice fiat matura traditio dicētib⁹ imperatorē iur᷑ suo iussisse tradi debē: utpote in cuius potestate essent omnia. Rñdi. si a me petēt qđ meū ē. i. fundū meum argētū meū huī⁹ me nō refragatuz: quāquā oīa que mea sunt paupez sunt. vez ea q̄ diuina sunt imperatorie potestati non eē sbiecta: si patrimoniū petit: inuadite. si corp⁹: occurrā. Itē Prosp. Non sunt ꝓprie s omnes facultates ecclie. 12. q. 1. Itē Hiero⁹. ad Damasum papā. Quicqd habēt clerici paupez est. et dom⁹ illoz oīb⁹ debēt esse omnes susceptōe pegrinoz: et hospitū iuigilar᷑ debēt.

Queritur

postea de furto interp̄tatiuo in vendendo et emēdo vt de symonia. vtrū phibeat᷑ isto pcepto. Et cū symonia sit ī vēdēdo vl᷑ emēdo spūale vel spūali ānexum. Ex hoc aūt ꝯmittit᷑ iniuria ꝯ᷑ deū p se: nō ꝯ᷑ ꝓximū: videt᷑ qꝛ symonia phibeat᷑ ī pceptis pme tabule nō secūde. g̊ nō phibet᷑ hoc pcepto. Cont᷑. Symonia ꝯmittit᷑ ex intētiōe ꝯtrectandi rem alienam iniuste. Sz omnis talis ꝯtractatio phibet᷑ hic. g̊ et symonia. pmū pz. Nā symoniac⁹ rem quam accipit vendēdo spūale; tenet᷑ restituere. g̊ ꝯtrectat rem alienam. So. dō qꝛ ī symonia duo sunt vēdere siue emē: et recipe. Quātū ad vēditōem vel emptōem rei inp̄ciabil᷑ que ē diuina: ꝯmittit᷑ iniuria ꝯ᷑ deum. et est pctm̄ ꝯ᷑ diuinū cultū: et ꝯtra pmū pceptū pme tabule. Quātū vo ad receptōem pecunie vl᷑ rei tpalis: que nō pōt possideri iuste peccat᷑ ꝯ᷑ istud pceptū. qa sicut dic᷑ Aug. ad Macedoniū. Oē qđ male possidet᷑ alienū est hoc ē p alieno ē reputādū. et hoc modo q̄tū ad hoc symonia ē furtū: sz qꝛ trahit᷑ ad spūale nomē sacrilegii.

Ost predicta

p

ad inq̄sitionē octaui mandati ē pcedendū. quo dr᷑ Exo. 20. et Deute. 5. Nō loqueris ꝯtra ꝓximū tuū falsū testimoniū. Circa qđ querūt᷑ plura. Primo vtrū ista phibitio ptineat ad pmā tabulā vel secūdā. 2° qd ītelligat᷑ phiberi p falsum testimoniū. 3° vtrū phibeat᷑ hic locutio falsitatis. 4° vtrū phibeat᷑ taciturnitas vitatis: cū vitas reqrit᷑. 5° vtrū phibeat᷑ hic mēdaciū. 6° utz mendacium sit hic uēr phibituz. ita qꝛ ī nullo casu sit licituz.

Ad primuz

sic pcedit᷑. Cum testis nō recipiat᷑ nisi iurat⁹: testari est iuramēto fidē facē. g̊ falsuz testimoniuz ē piuriū. Ad idē g̊ pceptum pertinet phibitio piurii et falsi testimonii. Cum g̊ 2° pcepto. s. nō assumas nomē dei tui in uanum. phibeat᷑ piurium sic᷑ dicit glo. s. deute. sup illud non assumes. g̊ eodē phibet᷑ falsum testimonium. Item si dicat᷑ qꝛ nō absolute probibe᷑ hic falsum testimoniū: s cum determinatōe. s. ꝯtra ꝓximum. unde phibet᷑ falsuz testimonium sm qꝛ est ī ꝓximi nocumētum. et ideo cum in secunda tabula decalogi qđ ē in ꝓximi nocumentum phibeat᷑: nō in pma:

debet falsum testimoniū ꝓhiberi. Contra
Contingit dicē testimoniū falsum ad ꝓximi
ꝓfectū: sicut mētiri. et ↄstans ē ꝙ istō est ꝓxim:
ꝛ nō nisi rōe falsitat testimonii. Unū Ciero⁹.
super eplaꝫ ad Philemonē. Si qs sanctū dicē
nō sanctū: ꝛ rursum nō sanctū asserit sanctū
abhoīabil ē apō deū. Relinqꝭ igiꝭ ꝙ ꝓhibeꝭ
absolute falsum testimoniū: etiā si nō sit ↄtra
ꝓximū. Itē sicut dicit Aug. z. li. ↄtra faustū
ꝛ silr̄ p de ci. dei. Regula diligēdi ꝓximū re
gulaꝭ fm dilectionē que ē ad seipm: cū dr̄. di
liges ꝓximū tuū sicut te ipsū. vn̄ illo eodē p̄ce
pto quo ꝓhibeꝭ nocumētū ꝓximi: ꝓhibetur
nocumētū sui. vn̄ cū dr̄. nō occides. intellr̄ te
vel aliū. ḡ silr̄ eodē p̄cepto ꝓhibeꝭ. nō falsum
testimoniū dices ↄtra te vel ↄt ꝓximū. Cū ḡ
poniꝭ determinatio ista. s. ↄt ꝓximū ī ꝓhibi
tione falsi testimonii: nō coartabit p̄ceptum:
quin absolute ꝓhibeaꝭ falsum testimoniū. nō
ꝓhibeꝭ ḡ rōne predicta qn illō sit ꝓhibituꝫ
z⁹ precepto. Itē actuū. p̄. Eritis mihi testes
dicit dn̄s aplis. Ex quo accipiꝭ ꝙ ↄtingit testi
ficari p deo sicut p ꝓximo. ḡ p oppositū ↄtīgit
falsum testimoniū ↄtra deū sicut ↄt ꝓximū: sicut
faciūt heretici ꝛ apostate. Si ḡ omnis inordi
natio ↄtra deū ꝓhibeꝭ ī p̄ma tabula: sicut oīa
inordinatio ↄtra ꝓximū ī secunda: ꝓhibitio
falsi testimonii erit p̄me tabule sicut secunde.

Item ad idem est illō apostoli p̄ᵃ ad cor.
.15. Si xp̄us nō surrexit inuenimur falsi testes
aduersus deū ⁊c. Ex quo colligiꝭ ꝙ aduersus
deū pōt quis dicē falsum testimoniū. ꝛ inde
de p̄us. Conꝭ. Sicut dicit Aug. ī enchi. Uerba
proptēa sant instituta vt p ea qsq; in alteri⁹
noticiā cogitatōes suas ꝓferat: non per que
hoies se inuicē fallāt. ḡ oīs ꝟitas sermōis or
dinaꝭ ad ꝓximū: ꝛ omnia fallacia sermonis
est p inordinationē ad ꝓximū. Sꝫ omnis talꝭ
inordinatio ꝓhibeꝭ zᵃ tabula nō p̄ma. ḡ oīs
fallacia sermonis ꝓhibeꝭ zᵃ tabula. ḡ ꝛ falsū
testimoniū quocūq; modo dictū. Ro. Cum
sit ꝟitas creata ꝛ īcreata: ꝟitas creata respe
ctu veriusq; rōnalis creatura efficiꝭ debitrix
Nam ꝟitati increate debet reuerētiā. ꝟitati
ꝟo create que mente rationali ↄcipiꝭ debet
obseruātiā illā. ḡ dꝫ honorare istam: seruare
illam ꝓpter ordinē q est ipsi⁹ ad deum. istam
propter ordinē ipsi⁹ ad ꝓximū. Ideo ↄt illā ē
iuramētū factū p nihilo: qa ī hoc irreuerēter
assumiꝭ increata veritas ī testimoniū sue lo
cutionis. ↄt istā ꝟo est falsum. s. ī quo nō ob
seruaꝭ ꝓximo debitū ꝟitati. Propterea dō ꝙ

istō p̄ceptū ī quo ꝓhibeꝭ falsuꝫ testimoniū ē
zᵉ tabule. Ad p̄mū ḡ qō obr̄ dō. ꝙ cū iura
tur testificando: duplex ē debitū. s. reuerētie
ꝟitati increate: vt nō noīeꝭ ī vanū ī iurādo
Et debitū obseruātie ꝟitat ad ꝓximū. vt. s.
sermone nostro q ad hoc ordinat⁹ ē: vt signi
ficet qō ī nostra mēte ē: ꝓxim⁹ n̄ fallaꝭ. Inde
ē ꝙ peiorādo ī testimonio duplr̄ peccaꝭ ↄt
p̄ceptū zᵉ tabule p falsum testimoniū. ꝛ ↄtra
zᵐ p̄ceptū p̄me tabule ꝓpter piuriū. Accidit
aūt iuramēto testimoniū ꝛ testimonio iura
mētū. Nam iuramētū aliqñ ē ꝓmissoriū: non
assertoriū. ꝛ tūc iurare n̄ est testificari ſ ꝓmit
tere. Silr̄ aliqñ ꝓferꝭ testimoniū simplr̄. vt ā
est. nō nō. qō facꝭ fidem p ꝟitatē que ī nobis ē
nō p ꝟitatē que deus est. per ꝟitatē que ē ser
uāda: nō que est honorāda. et tale testificari
nō est iurare: ſ simplr̄ asserere. Ad ea ꝟo q̄
obiciebāꝭ ↄtᵉr: ꝙ determinabaꝭ illō p̄ceptū
zᵉ tabule: qa ī ꝓximi nocumētū. dō sicut ōn̄ de
baꝭ. ꝙ nō solū ex hoc ē ꝓhibitio falsi testimo
nii qō noceat ꝓximo. ſ ex h̄ ꝙ nō serueꝭ debi
ta ꝟitas ꝓximo. Ad ultimo ꝟo obiecta qb⁹
obiciebaꝭ ꝙ nō solū ↄt ꝓximū: ſ ↄtra deum
potest dici falsuꝫ testioniuꝫ dō. ꝙ possum⁹ re
spicere qō testificamur: ꝛ cui testificamur. ſi
respiciam⁹ ad illud qō testificamur ↄtingit
illud esse veritatē increatā vel veritatē cre
atā. Ideo falsa testificatio geiatur ſᵐ hoc. et
cū est hoc ↄtra ꝟitatē increatā erit ↄtra zᵐ
p̄ceptuꝫ pᵉ tabule. Cū ꝟo est ↄtra ꝟitatē crea
tā quā habem⁹ in ↄsciā de reb⁹ creatis ꝛ de
signaꝭ smone. peccaꝭ ↄtra istud p̄ceptū. Nō
falsuꝫ testioniuꝫ dices. Si ꝟo respiciamus
illud cui testificamur: ille. est ꝓxim⁹ nō deus.
siue ei testificemur de ueritate creata siue de
increata. ꝛ ideo semp falsuꝫ testioniū. ſᵐ hūc
respectuꝫ ā p īordinationē ad ꝓximū. et ita p̄
cepto zᵉ tabule ꝓhibeꝭ materialr̄. ḡ falsuꝫ te
stioniuꝫ potest ponere inordinationē que est
ↄtra deuꝫ ꝛ ꝓximū. formalr̄ vero ponit inor
dinationē ad ꝓximuꝫ. et ideo simplr̄ ꝓꝑe di
cendo ꝓhibeꝭ in zᵃ tabula.

Consequenter queri

tur qd intelligaꝭ p falsuꝫ testioniuꝫ ꝓhiberi
Nā super illud deute. 5. Nō falsuꝫ testioniuꝫ
dices. dicit glo. Pessimuꝫ gen⁹ mēdacii. quocū
q; igiꝭ mēdaciuꝫ nō ꝓhibeꝭ hic. ſ illud qō est
pessimuꝫ. s. in attestādo falsuꝫ. Itē Leuit.
19. dr̄. Nō furtuꝫ facies. nō mētiemini. nec de
cipiat vnusqsq; ꝓximuꝫ suuꝫ: sicut absolute

dictū est ibi gñalr̄ nō mentiemini. posset hic dici. ꝙ spālr̄ dictū ē. nō falsum testimoniū dices. Conť. Leuit. 19. Nō mētiemini ꝛc. glo. Aug. Q dictū ē nō mētiemini: ne calūniam faciatis. In hoc pcepto vr̄ cōtineri nō falsum testimoniū dices. qa calumnia sine mēdacio fieri nō pōt. qd falso testimonio ɔcludiť. ḡ generalr̄ ꝓhibeť hic mēdaciū. Itē Aug. in li. de mēdacio. Quib⁹ placet nō eē mētiendum multo fortius agunt vtentes eo testimonio: qd in decalogo scriptū est. nō falsū testimonium dices. quo genere ɔplectiť omne mēdaciū. Quisqs. n. aliqd enūciat testimoniū ꝓhibet animo suo. Sol. dō ꝙm Aug⁹. ꝙ sic noīe furti interdiciť oīs illicita vsurpatio rei aliene. et nomine mechie oīs illicit⁹ ɔcubit⁹ atqꝫ illoꝝ mēbroꝝ nō legitim⁹ vsus. ita noīe falsi testimonii intellr̄ ꝓhiberi omne mēdaciū generalr̄. De quo ꝑ sapie dr̄. Os quod mentitur occidit animā. Et in ps. Perdes omnes q loquunť mēdaciū: qd intellr̄ indistīcte de mendacio malignitatꝭ. Ad illō ḡ qd ꝑmo obiť distinguēdū ꝙ cū mēdaciū dicať tripliciter iocosū. officiosū. ꝛ pniciosū. Jocosū quod fit intentione iocādi. Officiosū qd fit intentione ꝓficiēdi ꝓximo. Perniciosū qd fit intentione nocēdi ꝓximo: qd dr̄ mēdaciū malignitatis. Perniciosū pessimū est: et illud intellr̄ p falsum testimoniū. Vn̄ signanter dr̄. Non falsū testimoniū ɔtra ꝓximū dices. vt intelligať ꝓhiberi vlr̄ mēdaciū: quod ē ī ꝓximi nocumētū. nō tn̄ excipiť mēdaciū qd est in detrimētū sui: qa sicut dić Aug. ꝑ de ciui. dei. Falsū inquit testimoniū nō dices aduersus proximū tuū. Nō ideo tn̄ si aduersus se qsqꝫ falsū testimoniū dixerit: ab hoc se putauerit eē alienū. quia regulā diligēdi ꝓximū a seipso accepit: quando scriptū est. diliges ꝓximū tuū sicť teipm̄. Ad 2ᵐ dō. ꝙ lex decalogi posita ē populo israelitico vt in statu incipientꝭ. Lex do leui vt in statu ꝓficiētꝭ. et ideo pfectiori modo ꝛ magis explicite traduť qtū ad formā dicēdi moralia ī leuitico qꝫ in decalogo: sic ꝛ ī libris sequētib⁹ legis. s. numeroꝝ deute. Quāuis ḡ intellect⁹ sit idē ī perfectiori mō dictū ē. nō falsū testimoniū dices: qꝫ non mentiemini. vel decipiat vnusqsqꝫ ꝓximū suū. et istō explicatio est illi⁹.

Deinde queritur vtrū isto

pcepto sit ꝓhibitio falsitatꝭ. Ad qd sic. s. deutꝭ. Nō falsū testimoniū dices. glo. Falsitatē interdiť. Itē Isidor⁹ ibidē. Octauū mandatū crimē mēdacii ꝛ falsitatꝭ abhoīať. et seqať. Primū mādatū ꝓhibet sbreptionē. 2ᵐ errorē 3ᵐ secli amorē. 4ᵐ impietatē. 5ᵐ fornicationē 6ᵐ crudelitatē. 7ᵐ rapacitatē. 8ᵐ falsitatē. 9ᵐ cogitationē adulterii. Decimū cupiditatem mundi. Locutio igiť falsitatꝭ ꝛ credulitas ꝓhibeť hic. Itē falsitas crediť ꝛ falsitas dr̄ Si ḡ culpabile ē falsitatē dicē sicut dr̄. 5. Isa. Ve q dicit bonū malū ꝛc. Multomagis erit culpabile falsitatē credere: sic dić auctoritas. Ligua nō fać reū ꝫ rea mens. Item canon Damasi. xi. c. q. 3. Nō solū ille reus est q falsū de aliquo pfert. ꝫ etiā is q aurē cito cribus ꝑbet. Itē canon Hiero. ī eodē. Si qs hoīem q sanctus nō est sanctū esse crediderit: ꝛ dei eum iunxerit societati: xp̄m violat c⁹ mēbra sum⁹. ḡ credere de aliquo malo ꝙ sit bon⁹ culpabile est. Sꝫ nō nisi qa ɔť pceptū quo īterdiciť falsitas. ḡ q sic credit: peccat ɔtra illud pceptū. Itē Aug. ī ench. Ipe p se ipm̄ error autē magnū in re magna: aut paruū in re parua: tn̄ semper est malū. Quia. n. nisi errās malū neget approbare falsa p veris: aut īprobare vera p falsis: aut hēre ī certa p certꝭ. aut certa p ī certꝭ. Conť. Aug⁹. ī ench. Nemo sane mētiēs iudicād⁹ est q dić falsū qd putat eē veꝝ: quando quantū ī ipso est non fallit ipse ꝫ falliť. Nō ita ꝓ mēdacii ꝫ aliū temeritatꝭ est arguēdus q falsa īcautus credit ac p veris habet. ḡ si nō īcaute nō ē arguēdus mēdacia nec temeritate. ḡ nō peccabit aliquo modo.

Itē Aug. ī ench. In qbusdā reb⁹ nihil īterest ad capescēdū regnū dei vtrū credanť an nō. et vtrū vera putēť an falsa. In his ḡ aliō pro alio putare nō est arbitrandū esse pctm̄. aut si est mīmū atqꝫ leuissimū. Itē Aug⁹. ī eodē. Si qsqꝫ bonū hoīem putando q malus est ab eo aliqd patiať mali falliť: ꝫ ī illum nō cadit illa ꝓhibita detestatio: ve q dicit malū bonū ꝛc. Itē Aug. ī eodē. Illō ꝓpheticū Isa. 5. Ve q dicunt ꝙ malū ē bonū de ipsis reb⁹ qb⁹ hoīes mali sunt: nō de hoīb⁹ ītelligendū ē dictū eē: vt q adulteriū dić bonū recte arguiť illa voce ꝓphica. Sol. ꝙm Ans. ī li. de veritate. Veritas dr̄ multiplr̄. s. vītas rei. vītas cognitōīs. ꝛ vītas significatōīs. vn̄ ꝛ ꝙm hoc falsitas diciť multipliciter. s. falsitas rei: cū res apparet esse qd nō est. vt homo pictus falsus homo. Falsitas cognitōīs: cum res putať esse quod non est. vt ab epicuris beatitudinē esse voluptatē. Et est falsitas signis

cū dī esse qđ nō ē.sic cū dī boīem esse asinū. Cū ḡ dī a gl. ⁊ ab Jsidoro ꝙ octauo pcepto pꝛohibet falsitas.nō intellī de falsitate rei: ſ intellī de falsitate significatōis: que vtraqꝫ falsitas ponit ī dictione.qa dicē ē duob⁹ modis.ſ dictio silr.s.ī corde ⁊ oꝛe. Quādo ḡ dī nō falsū testimoniū dices: pꝛhibet dictio falsitatis quocūqꝫ mō. Est.n.falsa dictio duob⁹ modis.aut a falsitate dicentis aut a falsitate dicti. Itē a falsitate dicētis dīa est. Nā aut falsitas pniciosa ē:aut iocosa:aut officiosa.p⁹ modo falsitas dicētis pꝛhibet h. z⁹ modo et si nō pꝛhibeat:tñ ipꝛobāda ondit. falsitas aūt dicētis h attendit quantū ad mēdaciū.et hoc est qđ dič aug. ī encħ.quantum ī ipso est ille mētit:q dič verū qđ putat falsuꝫ:quantū ad aīum ei⁹ attinet.qa nō quod sentit hoc dič. nō verū dič:quāuis verū inueniat hoc esse qđ dič. Itē a falsitate dicti dīa ē. Nam sicut dič aug⁹.ī encħ. Male fallit homo cū ñ credit qđ ad vitā dučit eternā. Fallit etiā homo cū falsuꝫ p vero appꝛobādo incidit i molestias tpales.velut si q̄ſq̄ bonū hominē putando: q mal⁹ ē aliqd ab eo patiat mali.ex quo accipit ꝙ falsitas i reb⁹ que ptinēt ad salutē credita vel dicta damnabil est: nō tñ dicet esse otra illud pceptū:ſ otra z⁹ⁿ pceptum:quo pꝛhibet error. Falsitas vo i hiis que non ptinent ad salutē idifferēs est quātū ad hoc qđ male ⁊ nō male dici potest.vnde aug⁹. i encħ. In quibusdam rebus nihil interest ad capescēduꝫ regnū dei vtrū credāt va vel falsa. Et p hoc patet rñsio ad pꝛimū qđ obiciebat sm glo. ⁊ Jsidoꝛ. Ad z⁹ⁿ qđ obič de credulitate falsitatis cū distictōe pdicta dictōis ⁊ falsitatis dō ꝙ nō ertēdit quātū ad formā pcipiēdi istud mandatū ad pꝛhibitōem falsitat ī dictōe interiori: que est in falso iudicio:quia nō pōt dici dictio interioꝛ testimoniū. Preterea pceptū euangelice pfectiōis reseruat qđ dicit Mat. 7. Nolite iudicare ⁊c. Quāuis quātū ad rōnē pceptū possit reduci ad illud pceptū sm̄ illaꝫ rōnē quā ponit canon Damasi. qđ obiciebat ī tertio loco ī statu recipiēt testimoniū sicut in iudice. vnde Aug. ī li. de pnia. Quāuis vera sint quedam tamē iudici nō sunt credenda: nisi certis indiciis demonstrēt. Unde canon Damasi de iudice intellī cū dič ꝙ reus ē ille q aure crimibus pꝛebet: qa fauet falsis testib⁹. Ad illud vo Hiero. qđ dič de incredulitate illius q nō ē sanct⁹:ꝙ sit sanct⁹. non intellī de credulitate simplici:ſ de credulitate que est cū assertione. vñ postq̄ dixit. si qs boiem q nō est sanct⁹ sanctū eē crediderit ⁊c. sbdit.q ī xp̄i coꝛpoꝛe errat asserēs sanctū mēbrū eius cū nō sit.vel nō esse sanctū cū sit: in equali crīe noxi⁹ fiat. Jsa.n.dič. Ue q dicunt dulce amarū ⁊ amarū dulce. Nō ḡ ꝙ sm̄ hier. Credulitat falsitas cū assertione de persona culpabilis est. Secūdū vo aug. credulitas simplex ī bonis nō ē culpabilis.in reb⁹ vo que ptinēt ad salutē sm̄ Aug. falsi credulitas culpabilis est.vñ Hiero. Ue q dicūt amarū dulce ⁊c. Dulce puto esse sanctimoniā. Amarū vo qđ otrariū ē. In reb⁹ vo q ñ ptinēt ad salutē indifferēs est. Ad ultimū qđ obī ꝙ erroꝛ p se malū ē.dō.ꝙ ē malū culpe ⁊ ē malū pene, in his que ad salutem ptinēt malū culpe est, in his ḡ que ad salutē nō ptinent malū pene est. Unđ aug. ī encħ. In falsitatib⁹ qb⁹ salua fide que in deū est fallimur: ⁊ via derelicta que ad illū nos ducit erram⁹: et si erroꝛes peccata nō sint: tñ ī malis h⁹ vite deputādi sūt.

Post modū queritur

vtrū hic pꝛhibeat taciturnitas veritati cū veritas regrit. Ad qđ sic. Aug⁹. ad Cassulanū. Reus est q veritatē occultat: ⁊ q mēdaciū dič. qa ille pdesse nō vult. ⁊ iste obesse desiderat. Sed q mēdaciū dič reus peccat otra illđ pceptū ḡ ⁊ q veritatē tacet. qa idem est reat⁹. qa otra obseruātiā debite veritat pximo. Itē Johes Criso. Nō solū ille pditoꝛ ē veritat: q trāsgrediēs veritatē palam mēdaciū loqt ſ etiam ille q nō libere pnūciat veritatē: quam libere pnūciare opꝫ: aut q nō libere veritatē defendit quā libere defendē ouenit. Cōr. Aug. ī li. otra mēdaciū. Nō ē h occultare veritatē qđ pferre mēdaciū. Quāuis enim oīs q mentitur velit celare quod verū ē: nō tñ oīs q vult celare qđ verū est mētit. Plerūqꝫ.n. vera ñ mētiendo occultam⁹ ſ tacendo. neqꝫ enim mentit⁹ est dñs dicēdo. Multa habeo vobis dicē ſ nō potestis poꝛtare modo. va tacuit: ñ falsa locut⁹ est. So. dō. ꝙ quāuis ista negatiua includat affirmatiuo: qua pcipit obseruatia veritat ad pximū: nō tñ silis ē rō ī affirmatiōe ⁊ negatiōe. Nā negatio qua pꝛhibet deceptio falsitat obligat semp ⁊ ad semper. affirmatō vo obligat semp ſ nō ad semp: ſ p tempore ⁊ causa. Causa ḡ fač taciturnitatē veritat esse culpabileꝫ sm̄ Aug. ad Cassulanū. Quisquis metu cuiusqꝫ potestat veritatē occultat: iram dei sup se puocat. quia.s. magis timet hoiem

ꝙ deū. Itē cā ⁊ opportunitas facit taciturni tatē esse licitā. Unū aug⁹. de mēdacio. Licet ꝓ dicatori rerū eternarū: narratori rerū tꝑaliū ad edificatōem ꝑtinētiū occultare ī tpe q̄cq̄d occultandū vr̄. mētiri aūt nūq̄ꝫ licet.

Queritur postea vtrum hic ꝓhibeat mēdaciū. Ad qḋ sic. deut. 5. Crimē mendacii ꝓhibet: cū dr̄. nō falsuȝ testimoniū dices. Itē aug⁹. ī li. de mēdacio. Qꝫ ī decalogo dictū ē. nō falsuȝ testimoniū dices. ꝯplectitur omne mēdaciū. Itē aug. ī eodē arguit sic. Qḋ ē ꝯ̄ ꝟitatē iustū esse nō pōt. Est aūt ꝯ̄ ꝟitatē oē mendaciū. Nullū igit̄ iustū pōt eē mēdaciū. ḡ ē ꝑ̄ se malū. ḡ ꝓhibitū nō nisi hoc ꝑcepto.. Item aug⁹. ī ꝑ li. de doctrina xp̄iana. Omnis q̄ mētit̄ inique fac̄. et si cuiq̄ꝫ vr̄ aliqū vtile eē mēdaciū: pōt videri aliqū vtilē esse iniqtatē. Nemo. n. mētiēs ī eo ꝙ mētiens seruat fidē. nam hoc vtiqꝫ vult vt cui mentit̄ fidem sibi adhibeat: quā tn̄ mētiēdo ei nō seruat. Ois autē fidei violator iniquus est. Item aug⁹. ī enc. Uerba ꝓpterea instituta sunt: vt q̄sqꝫ ī alteri⁹ noticiā sua ꝟba ꝓferat ꝟbis. ḡ vti ad fallaciā: nō ad que instituta ꝑctm̄ est. sed nō nisi ꝯtra aliqḋ ꝑceptū. ⁊ nō nisi ꝯtra istḋ. Itē ī ps. Perdes omnes q̄ loquūt̄ mēdaciū. Et sap. ꝑ. Os qḋ mētitur occidit animā. ḡ malū ⁊ inde vt ꝓus. Itē Aug. de mēdacio. Quis dixerit eē integrum aīum mētient. eteni ipa libido recte diffinit̄ appetit⁹ aī quo eternis bonis tꝑalia ꝑponūt̄ Nemo itaqꝫ pōt ꝯuincē aliū esse mentienduȝ nisi q̄ poterit ostēdē eternū aliqḋ bonū obtinendū esse mēdacio. ſ tū tanto q̄sqꝫ ab eternitate discedat: quanto a ꝟitate discordat. q̄ aūt mētit̄ a ꝟitate discedit: absurdissimū ē dicē discedēdo inde posse aliquē ad bonū aliqḋ ꝑuenire. ḡ mētiēdo nō pōt venri nisi ad malū. ḡ ꝛc. ⁊ inde vt ꝓus. Ex his ḡ pꝫ mendaciū esse malū. Ex quo relinq̄t̄ ꝙ hic sit ꝓhibitum. Cont̄. Aug. in li. de mēdacio. De ipso testimonio nō absurde querit̄: apḋ quē q̄sqꝫ sit testis. nō. n. apud quoscūqꝫ loqmur testes sum⁹: ſ apud illos q̄b⁹ expedit ⁊ debent per nos cognoscē aut credē ꝟitatē: sicuti ē iudex ne in iudicādo erret. aut qui docet̄ doctrina religiōis ne erret ī fide. Cū ḡ aliq̄s īterrogat rē que ad ipm̄ nō ꝑtinet: aut qḋ noscē non expedit: nō testem ſ ꝓditorem reqrit. Itaqꝫ si mētiaris: fortassea falso testimonio alienus eris: ſ a mendacio ꝑfecto nō eris. Ex quo relinq̄t̄ ꝙ ꝯtingit esse mēdaciū sine falso testimonio. ḡ nō ꝓhibet̄ hic mēdaciū. Item vt hr̄ ab Aug. ꝯtra mendaciū. Prescilianite heretici arguūt ex illo ꝟbo ps̄. Qui loq̄t̄ ꝟitatē ī corde suo. Si ḡ ꝑcise dictū ē de illo q̄ ꝯseq̄t̄ salutē ī corde suo retinēdū est veꝝ: ⁊ ore ad alios loq̄ falsuȝ: nō erit pctm̄. Itē Leuit. 19. Nō mētiemini ꝛc. Aug. Oia que ꝓhibent̄ ꝯmitti ꝯtra ꝓximū ad hoc referūt̄. nō nocebis ꝓximo. Si ḡ ꝯtingit mētiri multotiēs sine nocumēto ꝓximi: nō vr̄ hic ꝓhibitū esse mēdaciū nisi qḋ ē ī ꝓximi nocumētū. Itē est mēdaciū ī doctrina religiōis. ⁊ ꝯstat q̄ illud ꝯmittit̄ ꝯtra honorē dei. Sꝫ q̄cq̄d ꝯmittitur ꝯ̄ honorē dei ꝓhibet̄ ī ꝑma tabula. ḡ mēdaciū huius ꝓhibet̄ ī ꝑma tabula: ⁊ non hic.

So. ꝑ̄ᵐ Aug. sup illḋ. ꝑdes omnes q̄ loquūt̄ mēdaciū. vbi dic̄. Duo sunt genera mēdacioruȝ ī q̄b⁹ nō ē magna culpa. ſ tn̄ nō sunt sine culpa: vt cū iocamur: aut ꝓximo ꝯsulēdo mētimur. illḋ ꝑmū qḋ ī iocādo ē: nō ē ꝑniciosū: q̄a non fallit. nouit. n. ille cui dr̄ iocādi causa fuisse dictū. 2ᵐ ꝟo ꝓdest mēdaciū. ḡ intelligit̄ ꝓhibitū: qḋ ē ꝑniciosuȝ: h̄ ē ad graue ꝓximi detrimētū. vn̄ sic sup tactū ē: signāter dr̄. nō ꝯ̄ ꝓximū falsuȝ testimonium dicez. et ī hoc sensu intelligēde sunt auctoritates ⁊ ratiōes q̄b⁹ astruit̄ mēdaciū eē ꝓhibitū. Cū. n. sit culpa venialis ⁊ culpa mortal: culpa venialis n̄ vr̄ esse ī ꝓhibitione: ſ solū mortalis. insinuat̄ tn̄ esse fugiēda ꝑ ꝓhibitionē mortalis. et hoc q̄a veniale disponit ad mortale. Fuit tn̄ opio quorūdā: ꝙ omnis culpa siue mortalis seu venialis esset ꝓhibita. et sicut sunt quedā mandata que nō implēt̄ ī via. et omissio impletionis illoꝝ nō est damnabilis. sic est illud preceptū. Diliges dn̄ȝ deū tuuȝ ex toto corde ꝛc. vt dic̄ Aug⁹. ita ē ꝓhibitio quorūdā: q̄ q̄uis seruari nō possit nō erit trāsgressio damnabilis. et hoc mō dicūt venialia ꝓhibita ī his que sunt ꝑ̄ᵐ se mala. et hoc modo dicunt oē mēdaciū ꝓhibitū esse siue sit veniale seu mortale. q̄a est ꝑm se malū. Un̄ dic̄ aug. sup illud Leuit. 19. Nō mētiemini. Nūq̄d ex quo ī lege dictū est nō mētiemini. ex illo tēpore n̄ licuit in tali casu vl̄ causa mētiri. ſ magis quia iniustū erat mēdaciū ideo ꝓhibitū. nō quia ꝓhibitū ideo iniustum. Ad illud ḡ qḋ ꝑmo obr̄: ꝙ videt̄ dicē aug⁹. ꝙ omne mēdaciū nō sit falsuȝ testimoniū dḋ. ꝙ nō dic̄ hoc asserēdo ſ querēdo. vn̄ ibidē seq̄t̄ ī li. de mēdacio Saluo eo qḋ nūq̄ꝫ licꝫ falsuȝ testimoniū dicē.

Querit̃ vtrũ liceat mentiri. aut si falsũ testi monũ ẽ omne mẽdaciũ. vidẽdũ ẽ vtrũ reci piat compensatõez. Distiguẽdũ ẽ q̃ testimo niũ dr̃ large ⁊ stricte. Large qͥcũq; sermo qui attestat̃ de aĩo dicẽtis. vñ dic̃ aug⁹. in li°. de mẽdacio. Quisq̃s aliquid denũciat testimo niũ perhibet animo suo. et sic h̃ falsum testi moniũ dr̃ de omni mẽdacio. Stricte dicit̃ testimoniũ sermo nõ apud quoscũq; s; apud illos q̃ debẽt p̃ nos cognoscẽ aut credere ve ritatẽ. sic̃ est iudex ne in iudicãdo erret. aut sic ille q̃ docet̃ in doctrina salutis ne erret in fide. sic̃ dic̃ aug. in eodẽ li°. Ad illud quod p̃scilianite heretici opponũt r̃ñdet aug⁹. Di cunt p̃scilianite ĩ corde retinẽdũ esse qd̃ v̾ũ est. ore autẽ ad alienos p̃ferre falsum nullũ esse p̃ctm̃. q̃a scriptũ ẽ. Qui loquit̃ veritatẽ in corde suo. tanq̃ hoc satis sit ad iusticiã: si loquat̃ q̃sq̃ ĩ ore mendaciũ: q̃ñ nõ p̃ximus s; alien⁹ hoc audit. Preterea putãt Paulũ aplm̃ cũ dixisset. loq̃mini v̾itatẽ: statim addidisse vnusq̃sq; cũ p̃ximo suo. que sñia sãctos mar tires exhonorat. ĩmo aufert sancta martiria. Iustius. n. sapiẽtiusq; facerẽt s̃m istos si perse cutorib⁹ suis nõ se esse x̃pianos fat(er)ẽt: ne eos sua ɔfessione facerẽt homicidas. p̃pterea nõ fac̃ ad p̃positũ qd̃ dicũt heretici. qui loquit̃ veritatẽ in corde: q̃a statiz sequit̃. et nõ egit dolũ in lingua. Qui. n. mẽtit̃ dolũ fac̃ ĩ ligua q̃a aliud loquit̃ ⁊ aliud intendit. Ad aliũd v̾bo qd̃ obr̃ postea de v̾bo aug. q̃ nõ omne mẽ dacium est in p̃ximi nocumẽtũ. dicẽd. q̃ etsi nõ noceat t̃palr̃: tñ in eo q̃ fallit fit ɔtra p̃ximũ q̃a null⁹ vult falli. et ideo fit alii quod nolle mus nobis fieri: mẽtiendo. Mẽdaciũ. n. ẽ fal sa significatio vocis cum intentione fallẽdi vt dic̃ aug. in li. de mendacio. Ad vltimũ dicẽd. q̃ mendaciũ ĩ doctrina religionis dupli cem ponit p̃uaricatõem. ɔtra deũ: ⁊ ɔtra p̃ ximũ. Cont̃ deũ. q̃a est ɔtra honorificẽtiã sue religionis. Cont̃ p̃ximũ. q̃a fallit eũ ĩ q̃ñtũ mẽdaciũ est. quia sicut dic̃ aug. ĩ ench. Usq; adeo rõnalis creatura refugit falsitatem ⁊ quãtũ potest deuitat errorẽ: vt falli nolint etiã q̃cũq; amant fallere.

Ultimo queritur ad

maiorẽ euidẽtiã vtrũ mẽdaciũ ĩ omni casu sit p̃hibitũ. q̃uãuis videat̃ reliq̃. Ex p̃dictis enim s̃m q̃ large p̃hibitio se extendit: ñ solũ ad mortale s; etiã ad veniale. Ad qd̃ sic. Aug in li. ɔtra mendaciũ. Mẽdacioꝝ genera mul ta sunt: que quidem vlr̃ odisse debem⁹. nullũ ẽ. n. mẽdaciũ ẽ quod nõ sit ɔtrariũ veritati. ẽ vbi p̃cipit̃ obseruãtia v̾itatis p̃hibet̃ menda cium quod est ɔtrariũ v̾itati. ẽ isto p̃cepto p̃ hibet̃ vlr̃ mẽdaciũ. Itẽ aug. in eodẽ. Sicut lux ⁊ tenebre. pietas ⁊ impietas. iniusticia ⁊ iniq̃tas. ita inter se sunt v̾itas ⁊ mendaciũ ɔtraria. vñ quãtũ amam⁹ istã tñ̃ illũ odisse debem⁹. inde arguit̃ vt p̃us. Itẽ aug⁹. ĩ li. de mẽdacio. Cum doctrina salutis ptim cre dẽdis partim intelligẽdis reb⁹ ɔstet: nec ad ea q̃ intelligẽda sunt p̃uenire possit: nisi p̃us credẽda credant̃. quõ credẽdũ est ei q̃ putat aliq̃ñ esse mẽtiẽdũ: ne forte tũc mẽtiat̃ cũ p̃ cipit vt credam⁹. Ex quo relinq̃t̃ q̃ in nullo casu est mẽtiẽdũ. Itẽ arguit aug⁹. ĩ li. cõt̃ mendaciũ. q̃ p̃ nulla vtilitate ẽ mẽtiẽdũ. vñ dic̃. Quõ erit vllũ ex v̾itate mẽdaciũ Johe aplo reclamãte. Oẽ m̃daciũ nõ est ex v̾itate Nõ est ẽ v̾eꝝ aliq̃ñ esse m̃tiendũ. ⁊ qd̃ nõ ẽ veꝝ nemini est suadẽdũ. Itẽ ĩ li. ɔt̃ m̃da ciũ. Quisq̃s dr̃ p̃ periclitantis hoĩs salute cor porali uel sp̃ũali esse mentiendũ: ut si quisq̃ baptizand⁹ in p̃tãte est impioꝝ ɔstitutus ad quẽ perueniri nõ possit ut baptizet̃ nisi dece ptis m̃dacio custodib⁹: mõstrat̃ a v̾itate exor bitare. Et post s̃biungit. Quõ iubet v̾itas ut homo baptizet̃ esse mẽtiendũ: si nõ iubet ca stitas ut homo baptizet̃ esse mechandũ. Si ẽ ñ docet v̾itas facere p̃pter hoĩez baptizandũ qd̃ est ɔtrariũ castitati: nõ docebit p̃pter hoĩez baptizãdũ facẽ qd̃ ẽ ɔ̃riũ v̾itati. Itẽ aug. in eodẽ. Nõ ẽ s̃bueniendũ hoĩ p̃ stupꝝ: quod ẽ ɔtrariũ castitati. nec erit s̃bueniendũ hoĩ per m̃daciũ quod est ɔtrariũ v̾itati. Itẽ aug. in eodẽ li. de mendacio. Odisti dñe oẽs qui operant̃ iniq̃tatẽ. p̃des oẽs q̃ loquunt̃ men daciũ. tanto peius est mẽdaciũ iniquitate. quãto grauius positũ est. perdes q̃ odisti.

Itẽ p̃. sap̃. Os qd̃ m̃tit̃ occidit aĩaz. quõ ẽ non p̃uersissime dr̃ ut alter corporalr̃ uiuat: debẽ alteꝝ sp̃ualr̃ mori. Itẽ aug. ĩ eodẽ li. Dilectio p̃ximi ex sua cuiusq; dilectõe termi nũ accipit. Diliges inq̃t p̃ximũ tuũ sicut te ipm̃. quõ ẽ eũ diligit sic̃ se ipm̃: cui ut pre stet uitã t̃palẽ ipse amittit eternã. Nõ est. n. hoc diligere sicut se ipm̃: s; plusq̃ se ipm̃: qd̃ sane doctrine regulã excedit. Cũ igit̃ m̃tien do uita eterna amittat̃: nunq̃ p̃ t̃pali alicui⁹ uita est m̃tiendũ. Itẽ aug⁹. ĩ eodẽ. Quid si furto nostro uel adulterio posset aliquis de morte liberari. ĩõ mechandũ ẽ aut furãdũ.

cur animā suā gsq; corrūpet vt alter viuat ī
corpore. Itē aug⁹. in eodē. Uidef ita queri
vtrū p alteri⁹ salute aliqs mētiri debeat: ac
si quererēt utrū p alteri⁹ salute qs iniquus esse
debeat: z si respuit aīe sal⁹: qd restat q dubi
tare debeam⁹ nunq omnino esse mētiēdum.

Itē aug. in li. ɔtra mētiētē. Ipm mētis im-
periū cui dz omnis mot⁹ inferior mētis obe-
dire: digno nō carebit opprobrio: quando fit
quod fieri nō opz. Si g mentiri non oportet:
nō excusabit anim⁹ mētiēdo. Itē aug⁹. in
li. de mendacio. Aut nō est credēdum bonis:
aut credēdū ē eis quos credim⁹ debere aliqñ
mentiri. aut nō ē credēdū bonos aliqñ men-
tiri. Hoz triū pmū pniciosum est. 2ᵐ stultū
Restat g vt nunq mētiant boni. Itē aug⁹.
in eodē. Quid si ad xpianū homicida ɔfugi
at. et de hac re interrogef: mentiendū est? di
ctur⁹ g es falsum testimoniū: z occisur⁹ aīam
tuā ne occidat homicida. Itē quid si ipse
iudex iniquus ad suppliciū querat īnocentē
falsus testis an pditor eris. Quāto forti⁹ di-
ces, nec pdam nec mentiar. Fecit hoc epūs
thagrestēsis ecclie Firmus noīe. Nam cū hō q
reref iussu imperatoris. rñdit querētibus nec
mētiri se posse: nec hoīem pdere. Ex his igif
relinqf vlr omnib⁹: z omne phibitū eē men
daciū. Itē aug. p inductionē pbat in li. de
mendacio omne mēdaciū esse illicitū: distin
ctiguēs octo gña mēdacioz. pmū qd fit ī do-
ctrina religiōis siue fidei vt heresis z infide
litati. 2ᵐ qd obest alicui z nulli pdest: vt
mēdaciū falsi testis ī cā criali. 3ᵐ qd alicui
obest vt psit aliī: vt mēdaciū falsitatē ī causa
pecuniaria. 4ᵐ qd fit solū mentiēdi libidi
ne. qd vt dic: mixt mēdaciū ē. ga. s. mixt est q
aliqs mētif sine aliqua intētione vlteriori.
5ᵐ ē qd fit placēdi cupiditate: vt mendaciū
adulatiōis. 6ᵐ ē qd nulli obest z pdest pe
cunie alic⁹ ɔseruande, velut si qspiā pecuniā
alicui⁹ tollēdā sciēs vbi sit nescire se mētia
tur. 7ᵐ qd nulli obest z pdest vite alicui⁹
ɔseruāde. vt si qs volēs hoīez ad mortē que-
sitū pdere mētiaf. 8ᵐ ē qd nulli obest z p
dest castitati alicui⁹ ɔseruāde. vt si qs qñtaz
ad stuprādū ṽginē sciens se nescire dicat.
Oñ dic g aug⁹ nullo gñe mēdacii esse menti-
endū. pmo. n. gñe mētiendū nō ē. ga mentiri
ī doctrina pietatē magnū scel⁹ ē. nec 2ᵒ. quia
nulli faciēda ē iniuria. nec 3ᵒ. ga nulli cū alte
ri⁹ iniuria ē ɔsulendū. nec 4ᵒ pter mētiēdi
libidinē: que p se ipsā uitiosa ē. nec 5ᵒ ga nec

ipsa ṽitas cā placendi hoīb⁹ enūcianda est:
quanto min⁹ mēdaciū. Item nec 6ᵒ ga z recti
testimoniū ṽitas p cuiuslibz rei tpalis ɔmo-
do nō dz corrūpi. nec 7ᵒ ga nulli⁹ sal⁹ tpalis
fidei pponenda est. nec 8ᵒ ga ī bonis castitas
aī pudicicie corporis pferf. Ex ṽbis igif aug.
vr relinq vlr ī oī casu mēdaciū esse phibitū

Contra. Ambro. Nō solū ī verbis: s etiam
in opib⁹ sīlatis mēdaciū ē. Nā xpianū se esse
dicē z opa xpiani nō facere mēdaciū ē. Si g
mendaciū ī operib⁹ simulatis pōt fieri licite. g
z ī ṽbis. Q ī opib⁹ simulati potest fieri licite:
pz p Hiero. q dic. Simulatio bona ē: z in tpe
assumēda. et hoc pbat exemplo Jeu: q simu-
lauit se velle colere baal: ut sacerdotes inter
ficerēt. 4. R. 10. Item exemplo Dauid q simula-
uit se furiosuz corā achis. 1. R. 21. Et Josue: q
simulauit fugam vt facili⁹ ɔphēdēt hitato-
res hay. Josue. 7. Et dñs finxit se longius ire
Luce vltimo. Ex quo relinqf licitū ē eē men
daciū ī opib⁹ simlatis. g silr ī ṽbis falsis pote-
rit esse licitū. Itē disputātes multotiēs p
ponūt qd sciūt esse falsum. et ita mentiunt.
tū nō peccāt: qs bono fine faciūt. s. pter ine
stigatōem ṽitatis. g silr mēdaciū qd fit pter
seruādā castitatē vel vitā hoīs: cū fiat bono
fine: nō erit pctm. Itē ī scripturis ppoūn-
tur locutiōes que fm sniam lrē ī mente cui⁹
libz falsa sunt z īcōpossibilia. vt illud iudic.
.9. Q venerūt ligna ad rēnū: z dixerūt. ipa
nobis. et ī cant. Caput tuū aur optimū dicit
sponsa. z in parabol dñs ī plib⁹ locis euangelii.
g ī talib⁹ casib⁹ licitū ē mēdaciū. Item idē
probaf exemplis. pmo exemplo Abrae. gñ. 22.
q pcedēs ut filiū īmolaret dixit pueris. Ex-
pectate hic cū asino. ego autem z puer postq̄
adorauerim⁹ reuertemur ad uos. et tñ habe
bat ī mente ut filiū īmolaret. fm hoc g men
tit⁹ est. Item gñ. 20. idē abraā dixit de Sar
ra uxore sua. Soror mea ē. et silr Isaac gñ. 26
de vxore sua. g mentiti sunt. et isti tñ patri-
arche ī oib⁹ ɔmēdanf. g mēdaciū illoz fuit li
citū. Itē ad idem obr exēplo iacob: q men-
titus est se esse Esau gñ. 27. nec tñ repbēdif
ī ɔmēdaf. et mentit⁹ ē ga dixit se esse Esau:
cū nō eēt. Si ṽo dicēf q loquebaf allegorice
Ego sum esau. i. ille cui debef ius pmogeni-
ture. In ɔtrariū est ga ītendebat patri psua
dere q esset Esau personalr. unde pelliculas
edoz circūdedit manibus. g cum itenderet
patri psuadere esse Esau personalr: z usus
sit his uerbis. ego sum esau. uidetur q plane

mentit⁹ sit. Item ad idem facit illud Joseph q̄ dixit fratrib⁹ gn̄.42. cognoscēs eos. exploratores estis. Et.44. cū posuisset sciphū ī sacco Benyamī dixit dispensatori. Dicito eis. sciphum quē furati estis: ipse ē in quo bibit dn̄s meus. Item ad idem arguit̄ de exēplo obstetricū que mentite sunt Pharaoni: vt saluarēt paruulos hebreoꝝ. et sequit̄ ibi q̄ bn̄ fecit dn̄s obstetricib⁹. fuerūt ḡ remunerate ꝓpter piū mēdaciū. ḡ illaꝝ mēdaciū fuit licitum. Si dicat̄ sic dicit beat⁹ Grego⁹. sup illū locū q̄ culpa mēdacii merces que eis in eterna uita debuit retribui ī terrenā recompēsatiōez est declinata. Ex quo accipit̄ q̄ cum retributio eterna sit eis negata ꝓpter mendaciū: q̄ mentiendo damnabilit̄ peccauerūt. Cont̄. Hiero⁹. sup Isa. v̄sus finem dicē. Q̄ dn̄s p̄parauit obstetricib⁹ domos eternas. Itez ad idem arguit̄ exēplo Judith: que vt dicit̄ c.xi. multa falsa dixit: ī qb⁹ mērita fuisse videt̄. Ad hoc volūt qdam dicē q̄ ē mendaciū veniale ⁊ mortale. Et veniale dicūt mēdaciū iocosū ⁊ officiosū. Mortale v̄o dicunt generale pniciosum. Dicūt ḡ perniciosū mēdaciū simplr̄ prohibitū. Jocosū v̄o ⁊ officiosū ꝓhibitum quodā mō ⁊ qbusdā. vz viris pfectis. impfectis v̄o dicūt esse pmissum ⁊ h̄ ꝓbāt auctoritate aug. sup illō ps̄. Perdes omnes q̄ loquūtur mendaciū. vbi dicē. Null⁹ arbitret̄ pfectū ⁊ spūalē hoīem ꝓ ista tpali vita mentiri. Sz qm̄ aliud ē mētiri. aliud est falsū dicē. aliud verū tacē. Si qs forte velit hoīem ad mortez ꝓdere: vir pfect⁹ parat⁹ ēē vz v̄uz occultare non falsum dicere: vt neq; pdat neq; mētiat̄ neq; occidat aīam suā ꝓ corpore alteri⁹. Secūdū h̄ ḡ viro pfecto damnabile est m̄daciū officiosū. ḡ ⁊ iocosū. Itē impfecto tale mēdaciū pmissū dicūt sic̄ veniale. sic̄ dic̄ aug⁹. ibidē. Duo sunt genera mēdacioꝝ. ī qb⁹ nō est magna culpa: nō tn̄ sine culpa: cū aut iocamur: aut primo ꝯsulēdo mētimur. Si h̄ dicat̄. Cont̄. Si mēdaciū iocosū damnabile est viro pfecto ⁊ non impfecto. ḡ peioris ē ꝯditionis vir perfect⁹ q̄; imperfectus. Itē si mēdaciū damnabile est pfecto mēdaciū dico iocosum: hoc nō est nisi q̄a pfect⁹. ḡ pfectio est circūstātia in infinitū aggrauās. qd̄ ostēdit̄ esse falsum. Esto. n. q̄ fornicet̄ duo pfectus ⁊ impfect⁹. nō in infinitū peccat magis pfect⁹ impfecto q̄a nō ī infinitū maiorē penā meret̄. Nulla ḡ videt̄ p̄dicta distinctio. Preterea d̄r. q̄ cū ꝯtingat mētiri ex libidine ueniali ⁊ ex libidine mortali. Libido mortal' ab aug. tecte diffinit̄ ī li. ꝯtra m̄daciū. appetit⁹ aī quo eternis bonis queliz temporalia p̄ponunt̄. Libido v̄o venialis ē appetit⁹ inordinat⁹ sensualitatis uel rōnis: quo nimis diligit̄ tpale aliquod. tn̄ sb̄ deo. Cū ḡ sit mēdacium pniciosū qd̄ obest. officiosū qd̄ ꝓdest. iocosū qd̄ delectat. pniciosū m̄daciū semꝑ est ex libidine mortali. Officiosū v̄o ⁊ iocosum pn̄t esse ex libidine mortali ⁊ veniali. Ex libidīe mortali officiosū m̄daciū ē. ut cū aliqs ꝓpter seruandā vitā alicui⁹ mētit̄ ex amore p̄ntis vite illi⁹ sup̄ deum. Jocosū vero ex libidine mortali est. cū ex amore delectatōis ioci quā diligit aliqs sup̄ deū. Ex libidīe v̄o veniale ē officiosū mēdaciū. qd̄ fit ex amore vite sb̄ deo. Silr̄ iocosū qd̄ ex amore delectatiōis sb̄ deo. Secūdū hoc ḡ dicēdū q̄ vlr̄ ꝓhibitū est isto p̄cepto m̄daciū ex libidine mortali siue pniciosū. siue iocosū. siue officiosū. Ex libidīe v̄o ueniali officiosū ⁊ iocosū nō. sic̄ nec ī aliis ꝓhibet̄ culpa uenialis. Et hoc modo ītelligēde sunt rōnes aug. et illud quod dic̄ q̄ in nullo casu mentiēdū est. ītellr̄ q̄ mēdaciū sm̄ se malū ē ⁊ mortale ⁊ sepat a ueritate diua. ueniale v̄o disponit ad separationē. et iō ulr̄ uitandū est illud sic̄ dānabile. istud sic̄ disponēs ad reatū dānatōis. Ad illō v̄o qd̄ obicit de uiro pfecto q̄ nō dz m̄tiri ne duz uitaz alterius seruat: aīaz suā perdat. intelligunt q̄da; nō de quocūq; perfecto: s; de pfecto qui vouisset q̄ ī nullo casu m̄tiret̄. unde tal mortaliter peccat quocūq; m̄tiat̄. Sed ꝯt̄ hoc est quia idem esset de īperfecto si nouisset. Proptēa d̄o q̄ nō ītēdit aug. dicē: q̄ pfect⁹ semꝑ mortalr̄ peccet: s; q̄ semꝑ debeat uitar̄ m̄daciū: ne ꝓ alicui⁹ uita saluanda ꝯmittat discrimini aīaz suaz. Nā ꝓpter ueniale citius ueniret ad mortale. Et hoc ē q̄ dic̄. ne dū uitā alteri⁹ seruat. supple ueniali m̄dacio: aīaz suā pdat. i. ꝯtīgat aliqn̄ pdē ꝓpter mēdaciū mortale. Pretēa q̄a nescit̄ an m̄daciū ꝓueniat ex radice ueniali nl' mortali. iō in dubio ponit dicēs. ne forte ⁊c̄. nec asserit ꝓpter h̄ q̄ semꝑ pdat aīaz suā. Ad obiecta v̄o partis ꝯtrarie d̄o p̄° ad p̄ᵐ. quod obr̄ d̄ silarōe. Notandū est q̄ quadruplex ē silatio cautele: q̄lis fuit ī Jeu. 4. R. 9. ut īterficēr sacerdotes baal. Et ī Josue qui simulauit fugā. Josue. 8. Et ē silatio doctrine. d̄ qua Luc. ultimo. Finxit se dn̄s longius ire. ut instruēt ⁊ monēt discipulos ad opa mīsicordie ⁊ hospitalitatis. Et est

simulatio significatōis. qualis fuit simulatio Jacob. gn̄. 27. qn̄ simulauit se esau: in quo significauit: ꝙ minor popul⁹ ꝑferend⁹ erat maiori. s. gentilis iudaico. Est etiā simulatio duplicitatꝭ. qualis ē ipocrisis. et hoc dr̄ a btō Ambrosio. Mēdaciū. n. dr̄ tripl'r. Large. ⁊ sic omne pc̄m̄ dr̄ m̄daciū. vn̄ aug. in li. ꝯt̄ mendaciū. Nomē mēdacii p pc̄ti noīe accipit̄. vn̄ est illud. omnis homo mēdax. i. oīs homo peccans. Et illō ad ro. Si aūt v̄itas i meo m̄dacio abūdauit. Itē mēdaciū dr̄ coīter. ⁊ sic accipit̄ p pc̄ō duplicitatꝭ. cū aliud ē i mente ⁊ aliud dolose simulat̄ i ope s̄m illud ps. Mēdaces filii hoīum i stateris vt decipiant. Itē sumit̄ ꝓprie. ⁊ tūc sic dic̄ aug⁹. i li. de mēdacio dr̄ falsa significatio vocis cū intentōe fallēdi. Dicēdū ḡ gn̄al'r ꝙ mēdaciū de se dic̄ vituꝑabile ⁊ ꝯtrariū v̄itati. et ideo nō potest recte fieri: siue sit i volūtate sic ꝑmo mō: siue i facto sic 2ᵒ mō. siue i dicto sic 3ᵒ mō. Solūtō ḡ p iterp̄tationē cū dic̄ ꝙ mendaciū pōt esse licitū i operib⁹ simulatꝭ. nō ē. n. mendaciū simulatio cautele: vel doctrine: vel figure in facto. Sed illa que ē duplicitatꝭ ⁊ fallacie. Sed si obicēt̄ sic. In ope pōt simulari facto qō nō est. ḡ ⁊ sermone pōt simulari quod nō est. Dicēdū ꝙ nō seq̄t̄. et rō est quia factum non est institutū ad significādū mētis ꝯceptum. sermo autē ad hoc institut⁹ ē vt sit nūci⁹ mētꝭ ⁊ interpres. Ad hoc. n. sermo institut⁹ est vt homo significet alii qō apō se est. Cū ḡ significet alii qō apud se nō est abusio est sermōis. ꝑpterea sermo ad hoc institut⁹ ē vt i audiēte astruat̄ v̄itas: que apud loquētē instituta est. Mēdaciū autē quātū i se ē fallit ⁊ destruit v̄itatē. Ad 2ᵐ dō. ꝙ disputātes nō mentiunt̄ qa nō dicūt falsū ꝯsentiēdo: s̄ supponēdo: vt deducāt ad iconueniēs sup quod n̄ potest stare intellect⁹: ⁊ cogat̄ respondēs redire ad ꝯsensū v̄itatꝭ sic apl's. i. cor. 15. Si xp̄s nō resurrexit inuenimur falsi testes ꝛc. Ad 3ᵐ rn̄det aug. i li. ꝯtra mēdaciū dicēs. De ꝓphetid dictis ⁊ factis putāt heretici hēre qō proferant. qa figuras ꝓnūciatiuas putant eē mēdacia: eo ꝙ mendaciis sunt aliqn̄ similia. S; cū referūt̄ ad eas res. ꝓpter quas signdas ita facta vel dicta sunt: reꝑiunt̄ signes eē veraces. et per hoc nullo modo esse mendacia. Non enim est falsa significatio vbi si aliō ex alio sig̃t̄. verū ē tn̄ qō sig̃t̄ si recte intell'r. vn̄ aug. in eodē li. ō mēdacio. Quicqd figurate fit aut dr̄ nō est mēdaciū. Omnis. n. ānūciatio ad id qō enūciat referēda est. Omne aūt figurate aut factū aut dictū hoc enūciat: ꝙ significat eis qb⁹ itelligēdū ꝓlatū est. Ad aliud qō obr̄ de v̄bo Abrae: qō dic̄ nadēs ad imolādū filiū. post ꝙ adorauerimus reuertemur ꝛc dō s̄m alqn̄. ꝙ habebat certā fidem de filio suscitādo. qa ꝓmissū ei fuerat a dn̄o q mētiri nō pōt: ꝙ i Isaac vocaret̄ ei semen: i quo bn̄dicerēt̄ omnes gentes. vnde crederēt ipm̄ surrectū post imolatiōez: ꝓpter qō nō est mētit⁹. Uel si dicat̄ s̄m Ambro. i li. de patriarchis. ꝙ ipse sol⁹ imolato filio ꝓponebat redire. dō. ꝙ n̄ determinate disponebat: s̄ sb̄ ꝯditōe nisi dn̄s alr̄ ordinasſ. s̄b intelligēdū ḡ ē. si dn̄s voluerit. Ad aliud qō obr̄ ꝙ mētit⁹ ē abraam dicēs Sarrā sororē suam. rn̄det aug. in qōnib⁹ sup gn̄. ꝙ abraā cū dixit sororē suā: v̄itatē voluit celare. nō mendaciū dici. Soror. n. dr̄ quia filia fratris erat Et in hoc ōn̄ dit̄ ꝙ nemo dz temptare dn̄m: dū hz qō rōali ꝯsilio faciat. fec̄ qō potuit. qō nō potuit dn̄o ꝯmisit. Si autē interrogatus illā vxorē suā dicēt: duas res dn̄o ꝯmittēt. ⁊ uitā suā ⁊ vxoris pudiciciā. Ad aliud v̄o qō obr̄ de Jacob. rn̄det sil'r aug. i eodē dicēs Jacob dicēdo se esse Esau ꝑmogenitū nō est m̄tit⁹. Nō. n. dixit se eē ꝑmogenitū nascēdo. s̄ iure ꝑmogeniture illo vēdēte recte adeundo. sicut xp̄us Johēz dixit esse Helyā: nō personā s̄ imitationē v̄tutꝭ. Mat. xi. Trāsūptiue ḡ ⁊ nō ꝓprie locut⁹ ē dicēs. Ego sum esau. nō ꝑsonal'r s̄ iure ꝑmogeniture. Qō ḡ obic̄ ꝙ intendebat ꝑsuadē ꝙ esset esau ꝑsonal'r. dō. ꝙ et si intēdebat facē aliqd quo facto Isaac crederet ipm̄ eē esau: occasional'r intendebat h̄. Nā ꝑncipal'r intēdebat bn̄dictionē sibi debitam uendicare. v̄bum v̄o simpl'r verū erat. qa allegorice ⁊ transumptiue erat enūciatum.

Ad illud sil'r qō obr̄ de Joseph. rn̄dz aug. i li. qōnū gn̄. ꝙ verbū Joseph supra dictū nō serio s̄ ioco dictū est vt exit⁹ docuit. Et ideo nō ē habēdū p mēdacio. mēdacia. n. a mēdacib⁹ serio dicūt̄ nō ioco. Cū aūt que nō sunt tanꝙ ioco dicūt̄: nō reputāt̄ mēdacia. Et h̄ intelligēdū ē s̄m ꝙ mēdaciū dicit̄ falsa sig̃tio vocis cū intentionē fallēdi. Tn̄ si obiciat̄ ꝙ nihilomin⁹ vr̄ mētitus fuisse admin⁹ iocose. dō. ꝙ nō ē v̄ū; sic dic̄ aug. in li. ꝯtra m̄daciū. ubi ait. Non solū qō fec̄ ⁊ dixit Jacob ut bn̄dicēt̄: s̄ neq; illud qō Joseph uelut illudēdo dixit fratrib⁹. nec cetera hi⁹ mēdacia iudicāda sunt. s̄ locutiones actionesq; ꝓphice ad ea

que ea sunt intelligēda referēde. Ad illō eo qđ obr̄ de obstetricib⁹ dō. q̄ eaꝝ mēdaciū potuit eē mortale ꝛ veniale. qa si radix fuit mortalis. s. libido qua diligeret vitā tpalem hebreoꝝ sup̄ deū mortale fuit ꝛ mēdaciū. et i illo casu loq̄r Grego⁹. Si fuit radix venial̄ ꝛ amor vite sb̄ deo: sic fuit mēdaciū veniale et sic loq̄r Hiero⁹. supponens eas ex pietate mētitas fuisse. sb̄ deo tñ dilexisse vitā infantiū: et ideo meruisse vitā eternā. Ad ultimū qđ de Judith obr̄ rñsio ē i glo. sup. xi. Judith. vbi dr̄. Apd̄ Holofernē gegd de aduētu suo ꝛ iudeoꝝ futuro iudicio loq̄r: nō dic̄ adulatorie mētiēdo: s; futura ꝓphice p̄dicādo

Post predicta

querē dum ē de duobus vltimis mādatis decalogi. nono ꝛ decimo. quib⁹ dr̄ exo. zo. ꝛ deut .5. Non ɔcupisces rē ꝓximi tui. nec desiderabis vxorē ei⁹. qualr̄ aūt ista p̄cepta ɔnumerētur cū p̄cedētib⁹ dictū ē sup̄ qōne de distinctiōe decalogi. Nūc aūt querēdū ē an ista p̄cepta sint p̄cepta legis nature. 2° vtrum ꝓhibeat̄ hic ɔcupia gn̄alis aut spālis. 3° vtrū istis p̄ceptis ꝓhibeat̄ act⁹ interior qui est i p̄mo motu: aut delectatione ꝛ ɔsensu.

4° supposito q̄ ꝓhibeat̄ hic ɔcupia quātū ad ɔsensum volūtati querit̄ vtrū ad idem p̄ceptum ptineat ꝓhibitio volūtat̄ ꝛ operis. Quo supposito querit̄ vlteri⁹ vtrū maior sit p̄uaricatio in ope q̄ in volūtate. Ultimo querit̄ supposito q̄ ꝓhibeat̄ hic act⁹ interior voluntatis: in quo est superabundantia euāgelice perfectionis.

Ad primū sic

Ro. 2. Gētes q̄ naturaliter ea que legis sunt faciūt ostēdūt opus legis scriptum i cordib⁹ suis. S; i corde scriptū ē non malū ɔcupiscē sic nec malū facere. et quod est scriptū i corde ē legis nālis. ḡ ex lege nāli est nō ɔcupiscē ꝛc. Itē ad idē ē quod ibi dicit glo. Opus scriptū i cordib⁹. i. firmiter infixū rōni dū illa opera laudant: que lex iubet. illa damnant que ꝓhibet. Cont̄. Concupiā; nesciebā; nisi lex diceret. nō ɔcupisces. 7. ad ro. S; ea que sunt legis naturalis sunt nobis indita ꝛ nota. ḡ cū ɔcupiām nesciret aplš nisi lex diceret. nō ɔcupisces: videt̄ q̄ istud p̄ceptū non sit legis naturalis. Ad hoc dō. q̄ ista p̄cepta p̄cepta sūt legis nāl. Ad illud aūt; qđ obr̄ qđ dic̄ aplš. ɔcupiām nesciebam ꝛc. dō. q̄ nesciebat esse pc̄m. vel si sciebat nesciebat esse tam graue quātū ē. vl̄ dō. q̄ loq̄r aplš i ꝑsona diuersoꝝ hoīum. In q̄busdam enim hoīb⁹ lex naturalis in tantum obscurata fuerat: q̄ nesciebāt utrum ɔcupia esset pc̄m. et quātū ad illos dic̄ gl. Nesciebā pc̄m esse. Alii aūtē erāt i quib⁹ nō obscurata erat: q̄ bñ sciebant esse pc̄m: s; nō tam graue. et quantū ad illos dic̄ glo. Uel tā graue.

Deinde queritur

vtrū hic ꝓhibeat̄ ɔcupia general̄. Ad qđ sic. Ro. 7. Concupiām nesciebam ꝛc. Glo. B elegit apostolus qđ ē generale pc̄m. s. ɔcupiām. vñ oīa mala ueniunt. Ex quo relinq̄r q̄ ꝓhibet̄ h ɔcupia generalis. Cont̄. Prohibet̄ hic ɔcupia. S; nō absolute: imo cū determinatione. qa dr̄. nō ɔcupisces vxorē: et nō ɔcupisces rē ꝓximi tui S; ɔcupia determinata ad uxorē ꝛ rē ꝓximi nō ē generalis. ḡ nō ꝓhibet̄ hic ɔcupia gn̄al̄.

Itē. 7. ad ro. Nisi lex dicēt ꝛc. Gl. Bona est lex que dū ɔcupiā; ꝓhibet omnia mortalia ꝓhibet. Si ḡ ꝑ° h dicat̄ ꝓhiberi ɔcupia maloꝝ oīum: sine ꝓhibitio oīum maloꝝ: tūc illud p̄ceptū nō erit particulare: s; generale ad ꝓhibitōem omnis mali. Item sup illud ps. Incensa igni ꝛc. dicit glo. q̄ duplex est radix oīum maloꝝ. s. timor male humiliās: ꝛ amor male accēdēs. ḡ oberēt magis ꝓhiberi q̄ ipa ɔcupia: que cedit solū i vnam ptē; s. i amorē male inflāmātē. Itē si dicat̄ q̄ ꝓhibet̄ concupia spālis. S; cū sit triplex ɔcupia radical̄ ɔcupia oculoꝝ siue diuitiaꝝ. ɔcupia carnis. ꝛ ɔcupia honoꝝ: que ptinēt ad supbiā; vite ḡ debuit spālr̄ ꝓhiberi ɔcupia honoris sicut ɔcupia vxoris ꝛ reꝝ ꝓximi. R° ꝑ° formā; p̄cepti ꝓhibet̄ ɔcupia spālis. ꝑ° eo uirtute; p̄cepti ꝓhibet̄ ɔcupia generalis. cuius signū est: qm̄ geiat̄ ꝟbum ɔcupiscēdi. ꝓterea i ill̄ duab⁹ ɔcupiscētiis intell̄r gn̄al̄r oīs ɔcupia. Nam omne ɔcupitū ex̄ est. et hoc duplr̄. aut enim est coīcans nobiscū: aut non ɔmunicās Si ɔmunicās: itell̄r p uxorem ꝑ° modū decalogi p synodochē a parte totum. Si ñ coīcās intell̄r p rem ꝓximi. vñ p hoc soluit̄ ultimū Nam cū ꝓhibet̄ ɔcupia reꝝ ꝓximi intell̄r ꝓhiberi ɔcupia honoris. unde postmodum ad explicādū addit̄. nō seruū. nō ancillā. ut insinuet̄ ꝓhiberi ɔcupia dn̄ādi. ꝓterea i ɔcupiscētia pticulari intell̄r generalis. ꝛ ideo ex ɔsequēti ꝓhibet̄. Ad illud eo qđ obic̄ p̄; iam rñsio. Non enim est hic ꝓhibitio general̄ sicut nec in aliis p̄ceptis. s; pticularis ɔcupie

vxoris ꝛ rez ꝓximi. Quare aūt istoꝝ plusq̄ alioꝝ determinatū ē sup. q̄one de distinctiōe ꝓceptoꝝ decalogi. Ad illud ꝟo qđ obiē d timore male humiliāte ꝛ amore male accēdē te dō. q̄ radix ꝓncipalis oīum maloꝝ ē ꝯcupiscētia .i. improba volūtas. secūdaria vero timor male humiliās. amor male accēdēs. vt sic sunt due partes iusticie. vna declinare a malo: cui⁹ ꝓnᵐ ē timor. alia facē bonū: c⁹ ꝓnᵐ est amor. ita sunt due partes iniusticie. declinare a bono c⁹ ꝓnᵐ est timor male humiliās. et facē malū c⁹ ꝓnᵐ īmediatū ē amor male accēdēs. et utraq̄ radix reducit̄ ad ꝯcupiā: sic̄ ī tractatu de vitiis ꝛ pc̄is declaratū ē.

Sequitur querere

vtꝝ hic ꝓhibeat̄ act⁹ interior ꝯcupiē in ꝓmo motu: aut in delectatione: aut ꝯsensu. Et cū ī ꝓmo motu inueniat̄ ꝓmo ꝯcupiscē: videbit̄ alicui ꝓm⁹ mot⁹ ꝯcupiē ꝓhiberi. Contra. ꝓrim⁹ mot⁹ nō ē ī ꝓtāte nostra. et dic̄ Hier. Anathema sit q̄ dic̄ deū aliq̄đ impossibile ꝓcepisse. Relinqt̄ igit̄ q̄ nō ꝓhibet̄ ꝯcupia in ꝓmo motu. Itē null⁹ trāsgredit̄ ī eo quod vitare nō pōt: vt dic̄ aug. Cū igit̄ ꝓm⁹ mot⁹ vlr nō possit vitari. ḡ in ꝓmo motu nō erit trāsgressio. vꝫ ꝓcepti diui. R̄. Tripl̄r pōt accipi ꝯcupia. vno mō appetit⁹ vegetabilis et talis ꝯcupia īordinata ē a fomite mouēte ꝙ est a corruptione originalis culpe. Alio mō ꝯcupia est appetit⁹ sensibilis. et put ē inordinata: est a mouēte sensualitate cū fomite. 3° modo ꝯcupia ē appetit⁹ rōnal. et sic ē a mouente li. ar. voluntate. Dicēdū ḡ q̄ ꝓmo mō ꝯcupia est in suggestione. 2° in delectatione. 3° in ꝯsensu. R̄ndendū igit̄ q̄ ꝑ se ꝯcupia ꝑ ut est ī ꝯsensu rōnis vel volūtat̄ ꝓhibet̄. Cōcupia ꝟo que est in delectatione sensualitatis vel ex suggestione fomitis in actu vegetabil̄ nō ꝓhibet̄ simpl̄r: nisi s̄ᵐ quid vt dictum est q̄ nō est ꝓhibēdū ne ille ꝯcupie sint ī nobis q̄ ꝙ ē nobis impossibile: ꝫ ꝓhibet̄ nobis ne sequamur eas. s̄ᵐ q̄ dr̄ eccl. 18. Post ꝯcupias tuas nō eas. Ire autē ē ꝯsentire. Duas autē ꝯcupias suggestiōis ꝛ delectatōis nō est ꝓhiberi ꝓprie: ꝫ ex ꝓhibitione ostēdūt̄ male ꝛ vitande sic̄ supra dictū ē.

Postmodum queri

tur vtrū ad idē ꝓceptū ꝑtineat ꝓhibitio volūtat̄ ꝛ operis. Ad q̄đ sic. Ro. i. Repletos oī iniq̄tate ꝛ homicid. is ꝛc. Glo. ꝙn̄ dic̄ homicidiis plural̄r. q̄ plura sunt homicidia. volūtat̄ .s. ꝛ opis. ḡ ad plura ꝓcepta ꝑtinet ꝓhibitio ꝛ uoluntatis ꝛ operis. Item ꝓs. Appone iniq̄tatem sup iniq̄tate: eoꝝ. Glo. Qui malū opus addit uolūtati: iniq̄tatem addit iniq̄tati. Itē circa mechiā ꝛ furtū diuerse sunt ꝓhibitōes opis ꝛ uolūtatis. q̄ ꝓpter opus dic̄. nō mechaberis. nō furtum facies. Propter uolūtatē ꝟo dr̄. nō ꝯcupisces uxorē ꝛ nō ꝯcupisces rē ꝓximi. Itē diuersa sunt uolūtas ꝛ actio exterior. ḡ diuersis debent ꝓhiberi ꝓceptis. Cont̄. actio exterior nō est culpabilis nisi a malicia uolūtat. q̄ sic dicit Dam. Act⁹ inuolūtarii nō sunt culpabiles. et dic̄ aug⁹. q̄ pc̄m adeo est uolūtariū: q̄ si non sit uolūtariū nō ē pc̄m. ḡ una est trāsgressio uolūtat̄ ꝛ opis. ḡ una erit ꝓhibitio. Item idem est finis mal⁹ uolūtat̄ ꝛ opis. ꝛ idē ꝓncipiū mouēs .s. libido. ḡ idem malū. Item un⁹ est ꝯtempt⁹ dei in uolūtate ꝛ ope. ḡ idē reat⁹ trāsgressiōis. ḡ eadē ꝓhibitio. Itē si dicat̄ idem ꝓceptū erit supflua ꝓhibitio: q̄ dr̄. nō ꝯcupisces uxorē: ꝛ non ꝯcupisces rem ꝓximi. exquo dictū ē. nō mechaberis. ꝫ furtū facies. Itē si uoluntas ꝓ facto reputat̄: ut dic̄ auctoritas. q̄ quāuis tibi ꝓ facto reputat̄ de⁹ si nō potes: ꝛ ꝙ ī bonis. ḡ ꝛ ī malis uolūtas ꝓ facto reputabit̄. ḡ idem reputabit̄ reat⁹ ḡ eadem erit ꝓhibitio utriusq̄. So. dō. q̄ refert cū uolūtatē seq̄t̄ op⁹. et cū nō sequitur Cū autē op⁹ seq̄t̄ duplex est ꝯsideratio. Aut .n. uolūtas ꝛ op⁹ referūt̄ ad radicē. aut ꝯsiderant̄ ī se. Contingit ḡ pc̄m esse ī uolūtate n̄ sequēte ope. Ne ḡ inde carnales ꝛ rudes existimarent solam culpam esse cū op⁹ ꝯiungit̄ uolūtati: separatī ꝓhibēda fuit mala uolūtas

Item si ꝯsideret̄ uolūtas ī se ꝛ op⁹ exteri⁹ in se alie sūt circūstātie boni debite actui exteriori q̄ uolūtati. q̄ diuersificat̄ mod⁹. loc⁹ temp⁹. et quedam alie circūstātie: q̄uis circūstantia finis sit eadem. Si ḡ ut dic̄ aug⁹. peccatū est act⁹ incidēs ex defectu boni. ali⁹ aūt est defect⁹ act⁹ hinc inde. ḡ s̄ᵐ hoc aliđ pc̄m geminādū ḡ erit ꝓhibitio uolūtat̄ ꝛ opis ut illđ indicaret̄. Si aūt attēdat̄ uolūtas ꝛ op⁹ sequēs in radice .s. libidine ꝛ intentione: idē erit. Lex igit̄ dei s̄m rōnē latōis ꝑfecta utrūq̄ docuit. Nā ī aliq̄b⁹ ꝓpter unitatē radicis qua unū sūt uolūtas ꝛ op⁹: una sola ꝓhibitione utrūq̄ interdixit: ut in homicidio ꝛ falso testimonio. In aliq̄b⁹ ꝟo differēti ꝓcepto ꝓpter defectū ꝛ inordinationē: ꝛ ī utroq̄ differēte

vtrūq; ꝓhibuit vt i mechia ⁊ furto. Que aūt sit rō quare ista plꝰ q̄ alia dictū ē supra q̄one de distinctōe p̄ceptoꝝ decalogi. R̄ndēdum igit̄ ē. ꝙ pctm̄ volūtat; ⁊ opis vnū sunt in radice ⁊ intētōe. ſ duo pctā ſ̄ defectu inordinatōis. et iō tn̄ volūtate sequat̄ opꝰ: magis duplex pctm̄ dr̄ q̄ duo: vel vnū: nec supfluit ꝓhibitio: sic ostēsū ē. Et ꝙ dr̄. volūtas ꝓ facto reputat̄: h̄ nō intellr̄ nisi de volūtate plena. Plena aūt volūtas est que quātū i ipsa ē exiret i opus: si daret̄ facultas. Pretēa et si reputat̄ ꝓ facto talis volūtas quātū ad reatū radicis; nō tn̄ omnino idē ē quātū ad defectū inordinatōis: ex hoc ꝙ nō ē tn̄ debitis circūstantiis. Deinde querēdū esset vtrū esset maior reatus voluntatis q̄ opis. ſ illud determinatū ē in tractatu de vitiis q̄one de cōparatione peccatoꝝ. Querit̄ tn̄ si hic ꝓhibet actꝰ cordis cū dr̄. nō ꝯcupisces. in q̄ supabūdat euāgeliū a lege. Itē si hec nō ē ꝯtra dr̄a qua posuerūt ꝙ lex coibet manū ñ aīuꝫ Euangeliū ꝯo aīum. Ad qḋ intelligēdum ꝙ lex hic ꝓhibet actū cordis. nisi enī esset in lege ꝓhibitū: putaret̄ esse ꝯcessum. Concupiscētiā enī nesciebā eē pctm̄: nisi lex diceret nō ꝯcupisces. Ro. 7. Supabūdat tn̄ euangeliū a lege in generalitate ꝓhibēdi ⁊ expssione. In ḡnalitate q̄a inordinatio ſ̄m actū cordis in ꝓximū generalꝰ ꝓhibet̄ in euangelio q̄ hic. 5ꝰ enim Mat. ꝓhibet̄ actus cordis inordinatus ⁊ ſ̄m vim irascibilē ⁊ ſ̄m vim ꝯcupiscibilem. Hic autem tantum ſ̄m vim concupiscibilem. vn̄ abūdat euāgeliū i generalitate ꝓhibēdi. In expressione etiam abundat. q̄a expressius prohibet̄ inordinatio cordis in euangelio q̄ in lege. In lege enī nō ꝓhibet̄ nisi inordinatio affectionis tn̄ dr̄. Nō ꝯcupisces. In euāgelio ꝯo ꝓhibet̄ intentio cogitatōis. Mat. 5. vbi dr̄. Si videris mulierē ⁊c. h̄ est si oculū hēat intentōe cordis i mulierē cogitādo vt ꝯcupisces eam: iam mechatꝰ es ⁊c. Et h̄ infra plenius declarabitur.

q Uoniam secūdū

Aplm̄ dicētē. Sumꝰ sapiētibꝰ ⁊ insipiētibꝰ debitores. post disputationē p̄ceptorū decalogi: que ptinēt ad studiū sapientuꝫ: dicēda est breuiter explanatio preceptoꝝ ad instructionē simplicium. Ad quoꝝ explanationē quedā p̄ambula sunt dicenda: vt cetera clarius videant̄. Quid p̄ceptū ⁊ que diuisio p̄cepti gnālr̄. Que diuisio preceptoꝝ legis nature. Que diuisio p̄ceptorum legis scripte. Que diuisio preceptoꝝ legis nature ⁊ scripte. Que diuisio p̄ceptoꝝ legis Mosayce. Qualis itelligētia singuloꝝ p̄ceptorū legis decalogi.

Circa primum

notandū ꝙ p̄ceptū ē iussio vel imperiū faciēdi aliqd: vl nō faciendi. Faciēdū aūt dr̄ qḋ ē debitū vt honorare patrē. Nō faciēdū aūt qḋ ē debitū non fieri: vt mechari. Iussio vel imperiū est superioris: sicut obedire minoris. vn̄ sic potest describi. Iussio est volūtatis supioris expressio de faciendo vel nō faciēdo ei q̄ inferior est. Pꝫ ḡ generalr̄ posita ratio p̄cepti. Preceptū est ⁊c. Notandū aūt ꝙ p̄ceptoꝝ aliud est affirmatiuum: qḋ est de faciendo. vt honorare patreꝫ. Aliud est qḋ ē negatiuū: qḋ ē de nō faciēdo. vt nō occides. Et dat̄ ista diuisio ſ̄m rōnem cause formalis p̄cipiendi. Differunt ḡ effectu preceptuꝫ affirmatiuū: qḋ restricto noīe solet dici preceptū et p̄ceptū negatiuum: qḋ ꝓhibitio dr̄. quia affirmatiuū obligat semper. i. in omni tpe: ſ nō ad semp. i. nō ad omne tempꝰ. Negatiuū aūt obligat semp ⁊ ad semp. Et h̄ intellige de preceptis decalogi. i. iuris nālis. Vbi grā honora patrē p̄ceptū ē affirmatiuuꝫ: qḋ obligat me semp: q̄a semp teneor ad honorandū patrē. ſ tn̄ nō ad semp honorandū. Nō enim est possibile nec expediēs: vt semp honorē eum: ſ tum tp̄s reqrit. Negatiuū p̄ceptum semp obligat: sic non mechaberis. q̄a semp teneor ⁊ quocūq; tpe non mechari.

Itē p̄ceptoꝝ aliḋ nature. aliḋ discipline. aliḋ legis scripte. Preceptū nature ē necitatis. Discipline debiti. Legis scripte honestatis: sicut patebit.

Preceptum

nature dr̄ duobꝰ modis. Ul qḋ est datū ꝑ naꝫ. vt crescite ⁊ mltiplicamini. gn̄. 9. Uel qḋ ē ſ̄m dictamē rōnis faciendū. vt nō facias alii qḋ tibi nō uis fieri. Tho. 3. Item natura dr̄iaꝫ habet añ pctm̄: cum erat bene instituta. et post pctm̄: cum est corrupta. Et iteꝝ post pctm̄ dicit̄ añ q̄ esset multiplicata: ⁊ postq̄ est multiplicata. Secundum hoc p̄cepta nature recipiunt diuisionē. Nā quedaꝫ respiciunt nām bn̄ istitutā: ſ̄m ꝙ omnia esse ꝯmunis dicitur esse preceptum nature siue iuris naturalis a sanctis. Quedam vero respiciūt naturam bn̄ institutā ⁊ corruptā añ multiplicationē. vt crescite ⁊ multiplicamini.

Quedā naturā ſcḋ omnē ſtatū.ſ.añ corrupti
onē ⁊ poſt. Añ multiplicatōē; ⁊ poſt. Uñ nō
facias alii ꝛc. Diuidam⁹ ḡ p̄ceptum nature
qꝛ eſt datum. aut inatum. Si eſt datū: aut
eſt datum ꝓpter naturam ꝯſeruādā ſcḋ actū
nutritiue. vt gñ.z. De omni ligno paradiſi co
mede. Aut ꝓpter nām multiplicādā ſcḋ actū
gñatiue. vt creſcite ⁊ multiplicamini. Gñ.z.
⁊.9. Si inatū iux̄ illud ro.z. Si gentes nālr̄
ea que legis ſunt faciūt: eiuſmodi legem nō
hn̄tes: ipſi ſibi ſunt lex: q oñdūt op⁹ ſcriptū ī
cordib⁹ ſuis. Hec ſcriptura īnata ē cuilibet.
Preceptū ḡ inſitū ē ꝯſcīe cuiuſlibȝ ſcḋ dicta
men rōnis de faciendo vel nō faciendo. hoc
ſcḋo recipit diuiſionē. Nā aliud ē ordinatū ī dū
ſicͣ dil: gē creatorē ſuper omnia: ⁊ obedire ei ī
omnib⁹ ⁊ ſup oīa: qḋ ē īſitū cuiuſlibȝ ꝯſcīe.

Aliḋ eſt manifeſtatiuū ordīs ī ꝓximū. et
hoc duob⁹ modis. ſ. ſcḋ viā īnocētie. vt illud
Tho.4. Quod ab alio oderis tibi fieri ꝛc. Et
ſcḋ viā bn̄ īcētie. vt ē illḋ Mat.7. Quecūqꝫ
vultis vt faciāt vobis hoīes: vos eadē faci
te illis. Hec ē igit̄ dña p̄cepti nature ſiue le
gis nālis. Preceptū ſcḋo diſcipline gñalr̄ ē
p̄ceptū datū ad ꝓbationē. vt homo ſciat ꝙ
ſe debē obediētia: nō tm̄ ī expedientibus vel
honeſtis: ſ etiā ī īdifferētib⁹. et h̄ recipit di
uiſionē. Nā aliqḋ p̄ceptū diſcipline datū eſt
ad ꝓbationē obīe. vt illud p̄ceptū negatiuū
datū Ade gñ.z. De ligno ſcīe boni ⁊ mali nō
comedes. Quoddā ad ꝓbationē fidei. vt illḋ
datū abrae. gñ.zz. Tolle filiū tuū quē diligis
Iſaac. et ē p̄ceptū affirmatiuū.

Prenotata eſt differentia preceptorū
legis nālis ⁊ legis ſcripte quātū ad moralia:
qꝛ quātū ad alia planū ē ꝙ quidā poſuerūt ī
duob⁹. ſ. ī obligatōne ⁊ fine. In obligatōe
qꝛ p̄cepta legis nālis non tenemur implē ex
caritate. precepta ſcḋo legis diue tenemur im
plere ex caritate. Et hoc dicūt ꝓpter illud. i.
ad Thi.1. finis p̄cepti ē caritas. et implētib⁹
p̄cepta pmittit̄ vita eterna. Ex quo ſequitur
ꝙ ī oī p̄cepto legis ſcripte includit̄ mod⁹ grē
.ſ. ex caritate. In precepto nature includit̄
modus nature. ſ. ut fiant ex naturali pietate
nam pōt aliquis facē alii qḋ ſibi vult fieri ex
dolo vel ꝓditōe. Uñ relinquit̄ ꝙ cointelli
git̄ ex nāli pietate ī oī p̄cepto iuris natural̄
Itē motus nature ſemp reflectit̄ ī ſe ipm̄
.ſ. ꝯmodū ꝓpriū. vñ hec q̄ ex lege nāli ꝓcedūt
opatōes tēdūt ī bonū expediēs ⁊ ꝯſentaneū

nature: mot⁹ ſcḋo grē ſemp eſt idē. Nā p̄cepta
legis ſcripte quoꝝ impletio ſcḋ tenorē ſuum
manat a grā: quod ꝓbȝ qꝛ finē hn̄t caritatem
tendūt ī bonū: qḋ dr̄ honeſtū ſcḋ ſe. et iō ſup
aſſignata eſt rō illius diuiſionis p̄ceptū na
ture. diſcipline. ⁊ legis ſcripte. qꝛ p̄ceptū na
ture. ſcḋ ſe expediēs. diſcipline indifferens. le
gis ſcripte honeſtū. In fine etiā differūt:
qꝛ p̄cepta legis ſcripte data ſunt ad merēḋ
vitam eternā p̄ ⁊ p ſe. p̄ceptū ſcḋo nature ad
habilitādū ad v̄tutes pollitica s: vt p v̄tutes
pollitica s diſponat̄ homo ad v̄tutes theolo
gicas: que faciūt dignū vita eterna. Sic n. ē
ꝯueniēs ordo: vt homo p ꝓncipia iuris nāl
deſcripti ī ꝯſcīa habilitet̄ ⁊ exerceat ad v̄tu
tes pollitica s. Et ſic facīēti hoī qḋ ī ſe eſt ſic
diſpoſito infundat̄ grā: ⁊ v̄tutes que faciūt
gratū deo. ſ illud diſputatiōis ē: ideo poteſt
poni dña certior. Dicam⁹ ḡ ꝙ differūt p
explicitū ⁊ implicitū: ſicͣ p̄ceptū legis morale
⁊ euāgelii. nā qḋ lex nālis que ē ī inſita ꝯſcīe
cuiuſlibet: hēt implicite: lex ſcripta decalogi
habet explicite. Ubi grā. lex nālis dic̄. nō fa
cias alii ꝛc. lex ſcripta explicat nō occides ꝛc. ȝ
ꝙ dicit Auguſtin⁹.

Diſtinctio preceptoꝝ veteris legis ponit̄ ſicͣ ſup
oſtēſum ē: ī moralia. iudicialia. cerimonialia
Moralia ſunt vt que ī decalogo. Iudicialia
ſunt vt que ī deciſiōe cāꝝ inſtituta ſunt. vt
ea de qb⁹ exo.zi. Hec ſūt iudicia que ꝓpones
eis. Cerimonialia ī figurā futuroꝝ īſtituebā
tur. vt ea omnino que de ꝯpoſitiōe taberna
culi: ⁊ de ſacrificiis: ⁊ hi⁹. Cui⁹ diuiſionis ratio
ſic poteſt ſumi. Qḋ iubet̄ aut iubet̄ ꝓpter
ſignādū quo ad intellectū: ⁊ ſic hac rōne oīa
cerimonialia iubēt̄. Aut iubet̄ ꝓpter opandū
quo ad affectū. Et hoc duob⁹ modis. qꝛ aut
ē opandū ſimplr̄ ulr̄ ⁊ ſcḋ oē tp̄s. ⁊ ſic morale
ſimplr̄ dico: qꝛ nulla determinatiōe addita
faciēdū uel nō faciēḋ ē. ut honora patrē. Nō
occides. ulr̄ dico quo ad oēs: qꝛ ſcḋ dictamen
ꝯmunis rōnis faciēdū uel nō faciēdū ē. ſcḋ oē
tēpus qꝛ nullū tp̄s ē ī quo nō obligēt̄ ad fa
ciēduȝ ul̄ nō faciēdū: q̄uis nō p quocūqꝫ tpe
Aut h̄ ē opāḋ ſcḋ qd ⁊ p̄ticulariter. Et q̄trȝ
ad aliqḋ tp̄s. et ita iudiciale. ut q furat⁹ fue
rit reddet quadrupluȝ aut q̄ntupluȝ. zz. exo.
ſcḋ qd dico qꝛ ī caſu. nam ſi ꝯtīgēt q aliquiſ
in extrema necītate fuiſſet furatus panē aut
ueſtes. ⁊ h̄ ꝯſtaret ꝯctis. nunqd cum tali hi⁹
iudicium exequēduȝ eēt. Cōſtat ꝙ n̄. p̄ceptuȝ

ꝙ iudiciale respicit cām. Et ideo s'm qd operandū vel nō operādū demōstrat̃ p̃ ꝑceptū iudiciale. Particulariter dico. q̄a nō quo ad omnes est istud iudiciū. imo ĩ terra illa vbi fures sunt latrones: h' est interfectores hoīuꝫ vt eos spoliēt. Judiciū ē ut q furat̃ suspēdat̃ Quo ad tp̄s dico. Nam apud eosdē hoīes.s. iudeos de codē iudiciū variat̃. ut fur in lege puniebat̃ vel quadruplo. exo. xx. vl' quītuplo vel q̄nte partis additione. vt numeri. v. Postea ħo crescēte malicia hoīum iudiciū aggrauatū ē. vt ꝓuer. vi. vbi dr̃. Qui furat̃ deprehen sus reddet septuplū. Distīguūt̃ legia ꝑcepta rōne lationis ipsoꝝ ꝑceptoꝝ: sine initiūti onis. q̄a cerimonialia lata sunt p̄ncipalr̃ ĩ figura n ꝑceptoꝝ. moralia ⁊ iudicialia in demōstratione faciēdoꝝ vel nō faciēdoꝝ. Sꝫ differēter. q̄a moralia demonstrāt facienda s'm se ⁊ s'm omne tempus. Judicialia faciēda ex causa: ⁊ s'm aliqd tp̄s.

Nunc restat intende

re circa expositōem ꝑceptoꝝ decalogi. ⁊ accipiam' ipsa ħba ꝓut scripta sunt ĩ exo. xx. Sciēdū ꝙ ꝙ ipsi decalogo p̄ponit̃ quasi titul' talis. Ego sum dn̄s de' tuus qui eduxi te de terra egypti d domo seruitutis. Jn quo ondūt̃ duo. Quis loquat̃ ĩ decalogo. et cui loquat̃. Loqt̃ deus trinitas. vn' ĩ essentia: trinus in ꝑsonis. et hoc est qd̄ dr̃. Ego sum dn̄s deus tuus. Noīe dn̄i intellr̃ potētia: in qua magnificat̃ pater. Noīe dei q ĩterp̄tat̃ theos grece i. vidēs intellr̃ sapiā ĩ qua magnificat̃ fili'. Jn p̄noīe possessiuo: qd loco determinatōis addit̃. s. tuus insinuat̃ bonitas p cui' participatonē efficit̃ me' vel tuus: ĩ qua magnificatur sp̄us scūs. Jnsinuat̃ ꝙ p ista tria vocabula dn̄s de' tuus pater ⁊ fili' ⁊ sp̄us sanctus. Unitas ħo essentie p hoc ꝙ singulariter dr̃. Ego sum. Ecce pꝫ q's loqt̃. Cui loquit̃ insinuatur: q̄a illi populo q educt' erat de egypto. vñ dixit. Qui eduxi te ⁊c. Jn quo attēdendum est ꝙ ꝑcepta decalogi sunt ĩnata ꝯsciencie cuiuslibet rōnalis creature. sunt etiā data expressis vocib' sic hic dr̃. Sciendū ꝙ ꝙ ꝑcepta s'm ꝙ ĩnata respiciūt oēs. s'm ꝙ data tm̄ illum populū. q̄a tm̄ illi populo ħbis exp̄ssis dabat̃ quē dn̄s eduxit de egypto ad lr̃am. Tn̄ sp̄ualiter effect' triplex rn̄dēs approꝑatis trinitatis tangit̃: cū dic̃. eduxi te ⁊c. Educere. n. est potētie. de terra egypti sapīe. de domo seruitutis bonitatis. Egypt' .n. tenebre interp̄tatur in quo error infidelitatis: dom' seruitutis reat' pctī. qui enī fac̃ pctm̄ seruus est peccati dic̃ q. ego dn̄s q te eduxi. s. p potētiā. deus q te eduxi de terra egypti. i. de tenebris erroris ⁊ infidelitat' ad intelligētiā ħitat'. ego tuus q eduxi de domo seruitutis. i. reatu pctī ⁊ prauoꝝ moꝝ ad libertatē grē ⁊ affectōe. bonitatis

Sequitur post titulꝫ decalogus.

Primum mandatum est. nō hēbis deos alienos ⁊c. ⁊ nō facies tibi sculptile ⁊c. Et ꝯtinꝫ duo. ꝑceptōem ⁊ cū ꝯminatione ꝓmissionē. Jn ꝑceptione ħo ꝯtinēt̃ tres clausule. Pria ē nō hēbis deos alienos: ĩ qua ꝓhibet̃ ad lr̃aꝫ idolatria: qua colit̃ creatura sp̄ualis. vnde Orig. in glo. Angelos q' b' gentes ꝯmisit excelsus deos appellat scriptura. deos quasi a ħo datos. Un̄. ego dixi dii estis. z' clausula ē. nō facies tibi sculptile: in quaꝫ ꝓhibetur idolatria: qua colebāt imagines alic' rei nālr̃ et specificat cū addit. neqꝫ coꝝ q̄ in celo sūt: vt solis ⁊ lune: ⁊ q̄ in terra vt hominis ⁊ bouis ⁊ filiū. et q̄ in aq's sb terra. i. pisciū. Sꝫ dubitat aliq's ꝓpter hoc ꝙ dr̃ aq̄ sb terra: cū terra nālr̃ vt grauissima teneat locū iferiorem mūdi. i. centꝝ. ꝓuer. xv. Celū sursū. terra deorsū. et intelligit aq's sb terra dici ꝓpter aq̄s q̄ recipiūt̃ ĩ venis terre. vñ erūpūt fōtes ⁊ flumina. et rōne illaꝝ aq̄ꝝ dr̃ terra super aq̄s. Silr̃ in p̄s. Qui firmauit terrā sup aq̄s. Respectu aūt oceani q circuit totā terram: ⁊ supeminet: vt n' mun' grauia non dicit̃. Dubitabit etiā de hoc ꝙ dr̃. nō facies sculptile nec oēm silitudinē. ꝙ xp̄iani q faciūt imagines sunt idolatre. R' p determinatōem sequētis text'. nō adorabis: neqꝫ coles. q̄si nō facies ad adorandū vel colēdū. Xp̄iani aūt nō faciūt ad adorādū vel colēdū: s ad memorādū. et omnis ille honor q exhibet̃ imagini ad prothotipū refert̃ sic dic̃ Dam. i. ad p̄ncipalē formā. i. ad illā rē c' ē rep̄ntabil. Honor aūt q exhibet̃ sanctis vl' hēē ħgini ē honor dulie ⁊ nō latrie. Dulia. n. ē honor debit' creature inq̄ntū est aliqd diuine bonitatis p̄ticipatiua. Latria autem est honor soli deo debitus inq̄ntū est p̄ncipiū creans ⁊ ꝯseruans: ⁊ p̄mū omnis rei. Nota differentiā inter colere ⁊ adorare. nā colere ē actu interiori. s. affectu. Adorar̃ ē actu exteriori. vñ gl. Pōt q's s'm adorare adulando regib' vel tormēti metu cū sciat ꝙ idolū nihil ē. Colere ħo est his affectu ⁊ studio mancipari. Utrūqꝫ ꝙ resecat ut

nec affectu coles: nec spē adores. Collige ḡ omnē sp̄ēm latrie ex his clausulis. Idolatria ē exhibitio honoris soli deo debiti creature. Aut ḡ exhibet̄ actu interiori: ꝓpter qḋ dr̄. nō coles. Aut exteriori: ꝓpter quod dr̄. nō adorabis. Itē honor exhibit⁹ iū h̄ modo siue illo aut est exhibit⁹ creature sp̄ūali. vnde nō habebis deos alienos. aut corporali. ⁊ h̄ dupl̄r. aut imagine ficta. que nulli⁹ rei ē rep̄ñtatiua vnde non facies sculptile. aut imagine v̄a. i. alicui⁹ rei rep̄ñtatiā. vnde dic̄. neq̨ omnem silitudinē celestiū. terrestriū. aq̄tiliū. ⁊ noīe celestiū aues possūt accipi. qa aer celū dicit̄. vnde aues celi. i3. Mat. h̄ f̄m suplicē l̄re ꝓhibet p̄mū mādatū. Adhuc ampli⁹ video in isto p̄cepto f̄m rōnē h⁹ p̄cepti allegoricā. p̄ma clausula ostendit iudeos ⁊ sarracenos idolatras. z^a h̄ticos. 3^a xp̄ianos pc̄ōres. p̄ma ē nō hēbis deos alienos. Habēt sarraceni ⁊ iudei deos. Machometū sarraceni. Messiā futurū iudei .i. añxp̄m. Sarraceni machometū fuisse suū ꝓp̄haꝫ credūt. Iudei suū messiā maximū fore i i sanīēdo ɔtēdūt. Habēt ḡ deos alienos .i. ꝓp̄has. ꝓp̄h̄e .n. dicunt̄ eo ꝙ ad illos s̄mo dei fact⁹ est. Jo. io. illos dixit deos ad quos sermo dei fact⁹ est. Conuincūt̄ ḡ de idolatria: qa deos habēt alienos .i. ꝓp̄has. z^a clausula ē Nō facies sculptile. faciūt h̄tici sculptilia: cū fingunt deū esse quod nihil est. nō enim d̄ deo credūt nisi qḋ imaginatōe ⁊ et fantasia ɔfingunt. Isa. 40. Cui silem fecistis deū: aut quam imaginē ponitis ei. nūqd sculptile.

3^a clausula est. Non facies silitudinē eoꝝ q̄ i celo sunt ꝛc. fac̄ xp̄ian⁹ pc̄ōr silitudinē: quā colit vt deū. Sic enim dic̄ Hiero. Qḋ qs pl⁹ venerat̄ ⁊ amat: h̄ illi de⁹ est. Colit sup̄b⁹ ⁊ ambitiosus silitudinē eoꝝ q̄ in celo desuper. qa sup omnia diligit p̄laturā. Dan. xi. Deum maozim in loco suo venerabit̄. dr̄ de añxp̄o. q̄ñ ambitiosissim⁹ maozim habitaculū fortitudinis eoꝝ. Colit cupid⁹ silitudinē eoꝝ que sn terra. Col. 3. Auaritia ē idoloꝝ seruit⁹. Colit carnal̄ silitudinē eoꝝ que i aq̄s .i. delitiis Phil. 3. Quoꝝ de⁹ venter est: ⁊ gloria in ɔfusionē eoꝝ. Ecce habes p̄mi mandati p̄ceptionē. Seq̄t̄ cū ɔminatione ꝓmissio. Ego sū dn̄s. et p̄mo ɔminatio cū dr̄. fortis zelotes. vt agenerer̄ timor trāsgressionis. z^a ꝓmissio ibi. faciēs mīam vt agenerer̄ timor obeditionis. Cōminatio v̄o ē vindicte iniq̄tatꝫ patrū in filios vsq̨ ad tertiā ⁊ quartā ḡnationem De quo dubitabit aliqs ꝓpter illud verbum Ezech. i8. Filius non portabit iniq̄tatē patris ꝛc. Ad qḋ rñdet̄ ꝑ sequētē determinatōeꝫ text⁹: q̄ dr̄. eoꝝ q oderūt me ꝑ imitatiōnē paterne malicie. Tertiā v̄o ⁊ quartā ḡnatiōem ponit: qa tm̄ solent viuere patres. Puniū̄ ḡ i filiis toto tpe vite sue: ad quos exemplū iniq̄tatis transmiserūt. Promissio aūt mīe est i millia .i. ī infinitū diligētib⁹ ⁊ custodiētibus p̄cepta: in quo ostendit̄ inq̄antū misericordia excedat iusticiā.

Secundum mandatū

est. Nō assumes nomē dei tui i vanū. Cōstat ꝙ sic̄ supra ostēsum ē: hoc p̄ceptū ordinat ad reuerētiā v̄itatis sūme. Ideo ꝓhibet̄ hic iurare sine causa: vel peiorare. Uterq̨ .n. s. ꝑ nihilo iurās ⁊ falso iurās assumit nomē dei ī testimoniū. sue locutiōis: s̄ i uanum. qa ille sine cā noīando sūmā v̄itatē. iste noīatā ɔtēnendo. Tamē qa idē ē iurare qḋ nomē dei assumere. notādū h̄r ꝙ iurare ē nomē di assumē in testimoniū sue locutiōis: qḋ fit duob⁹ modis. s. vel asserēdo de p̄ñti: vel de p̄terito: vl promittēdo de futuro. vnde distinguit̄ iuramētū aliud assertoriū. aliud ꝓmissoriū. In uanum ḡ ꝓhibet̄ hic. Iuramentū aūt vanū determinari potest: qḋ caret aliq̄ 3 illaꝝ triū ɔditionū: que ponūt̄ Iere. 4. Iurabitis viuit dn̄s i v̄itate ⁊ iusticia ⁊ iudicio. Dic̄ ibi glo. interlinearis. Hos tres comites debet habe iuramētū. Et sumit̄ v̄itas ex pte iurant. iusticia ex parte ei⁹ qḋ iurat̄. iudiciū ex parte circūstātiaꝝ vtrinsq̨. Ueritas eniꝫ debet eē ī ɔsc̄ia iurātꝫ: vt credat ita esse vt iurat: vt i iuramēto assertorio. vt iuro ꝑ deū me ita nō dixisse. ul ut ꝓponat ita facē ut iurat. ut i ꝓmissorio. ut iuro ꝑ deum me daturꝫ tibi .io. Iusticia debꝫ eē ī eo qḋ iurat̄. Oportet .n. ꝙ tale nō repugnet iusticie: hoc est ꝙ sit licitū. Si .n. esset ɔtra legē dei uel p̄ceptū ecclīe: iā nō eēt iusticia ī eo qḋ iurat̄. In circūstātiis v̄o attēdit̄ iudiciū. s. discretōis: ut diligēt attēdatur ⁊ causa ꝑ qua iurat̄ ⁊ mod⁹. Si .n. deest causa iam deest iudiciū discretiōis ī circūstantiis iuramēti. Determinat̄ ḡ iurare ī uanum iurare uel sine v̄itate: uel sine iusticia: ul sine iudicio. qḋ plani⁹ erit. Et qd sit ī uanum iurare. si ponam⁹ cās ꝓpter quas licet iurare

Notandū ḡ ꝙ cā mali iurat̄: ⁊ cā boni. Cā boni multipl̄r. uel v̄itatꝫ. uel pacꝫ. uel amicicie uel obediētie. Cā v̄itatꝫ dupl̄r iurat̄. uel cā v̄itatꝫ sūme credēde c⁹ cā iurat Paul⁹ cū dic̄

Testis ē mihi de⁹. Et ipse dn̄s. Am̄ amē dico vobis. vt v̄itas credēdoꝝ quam predicabat astrueret i cordib⁹ auditoꝝ. Uel iurat̄ causa v̄itatis create: sic iurāt testes i causis p v̄itate alic⁹ facti manifestanda. Deut. 19. In ore duoꝝ uel triū stabit omne v̄bū. Rōne v̄o pacis reformāde iurat̄ vt Jacob ⁊ Laban gn̄. 31. Juravit ḡ Jacob Laban p timorē p̄ris sui Jsaac

Causa v̄o amicicie reformāde iurat̄ ut Jerarite. gn̄. 26. Sit iuramētū inter nos et inea m⁹ fed⁹. Rōne obie fit iuramētū triplex vel iuramētū fidelitatis quod faciūt p̄ncipes regi: ⁊ rex p̄ncipib⁹ ꝯiūgit̄. 2. R. 5. Uenerūt seniores israel ad regē in ebron: et pepigit cū eis fedus corā dn̄o. vel fit iuramētū s̄biectionis: sic abbates ep̄is: ⁊ ep̄i metropolitanis. et pro s̄biectionis recognitōe. Judic. xi. Dn̄s qui audit ipse mediator est ac testis: q̄ nostra p̄missa faciem⁹. iuraverūt p̄ncipes galaad ad iepte. Uel iuramētū observationis: vt iurāt canonici: cū dat̄ canonia p ꝯsuetudib⁹ servādis exo. 20. Postq̄ dn̄s p Moysem legem p̄mulgavit iuraverūt se servaturos eā. Et ista tria iuramēta fiūt ꝓpter bonū obīe servādū. Sic igit̄ iurat̄ rōe boni. Rōne mali iurat̄ dupl̄r. vel rōne mali vitandi. vel rōne mali expurgādi. Rōne mali vitandi sic q̄n fit sacramētū ꝯ calūnia: qḋ fit i p̄n⁹ cāꝝ ne aliqua psonaꝝ inter quas lis est calumniose aliam impetat: nec altera calumniose se defendat. Rōne mali expurgādi vt cū iurat̄ p expurgāda infamia. Deut. 21. Si inveniat̄ in terra cadaver occisi hoīs: ⁊ ignoret̄ reus: egredient̄ seniores ⁊ maiores natu ꝛc. Lavabūt manus suas ⁊ dicēt. Man⁹ nostre nō effuderūt sanguinē hūc ꝛc. Sic igit̄ manifeste sunt cause: ꝓpter quas licet iurare ⁊ assumere nomē dei in testimoniū sue v̄itati. His ḡ dēptis iurare est assumē nomē dei i vanū: sil̄r peierare est assumē nomē dei i vanū: qḋ tn̄ fit tripl̄r. vel iurādo ꝯtra ꝯsciām. vel iurādo illicitū. vel veniendo ꝯtra iuramētū. Nota illud preceptū nō solū itelligi s̄m p̄dictā rōnē l̄ralem: s̄ etiā s̄m expositionē moralē: cum dr̄. Nō assumes nomē dei tui in vanū. Assumit̄ n. nomē dei multipl̄r in vanū. assumit̄ corde. assumit̄ ore. assumit̄ ope. Corde assumit̄ dupl̄r. fide Ro. 10. Prope ē v̄bum i corde tuo. hoc ē v̄buꝫ fidei quod p̄dicam⁹. et sacramēti baptismi p ceptiōe. quotquot enī baptizati estis xp̄m induistis. vn̄ aug⁹. Ut ab vncto vncti ⁊ a Xp̄o vocat̄ xp̄iani. Assumit̄ aūt i vanū fide nomē dn̄i a paganis ⁊ hereticis. Assumit̄ i vanū sacramēti pceptōe a falsis xp̄ianis. Assumit paganⁿ nomē dn̄i i fide credēs q̄a de⁹. s̄ i vanum. q̄a divinitati nām credit ē esse creature. et ideo i vanū. Ro. 8. Uanitati s̄biecta est oīs creatura. Sil̄r h̄etic⁹ credit esse dei filiū q̄ dī v̄bū ⁊ nomē est. Jo. p̄. s̄ credit eum esse puraꝫ creaturā. et ideo i vanū. Eccl. 1. Uanitas vanitatū ⁊ oīa vanitas. Itē assumit malus xp̄ian⁹ nomē dei i sacramēti baptismi pceptione: s̄ i vanū. q̄a nec mēte xp̄iani nec uiram gerit. p̄s. Cor eoꝝ uanū ē. Tu aūt fidelis aīa nō assumes nomē dei i uanū nec fide nec sacramēti pceptione: quēadmodū dictum est.

Itē assumit̄ nomē dei i ore quadrupl̄r. in iurādo. i uovēdo. in p̄dicādo. in orādo. et in uanū totidē mōis. In uanū enī assumit̄ i illa iuratione que sine causa est: sine ipsi⁹ iuramēti violatione: sic dictū ē. In uanū etiā sumit̄ in voti transgressione. 23. deut. Quod semel egressū ē de labiis tuis observabis ⁊ facies sic promisisti dn̄o deo tuo. Un̄ hec est dr̄ia iter votū ⁊ p̄missoriū iuramētū. q̄ i voto assumit q̄s nomē dn̄i ut se obliget p̄me v̄itati. in iuramēto v̄o p̄missorio ut se obliget cuicūq̄ p illā. s. p p̄mā v̄itatē. Assumit̄ etiā nomē dn̄i i uanū i p̄dicatōe. que fit uana intētōe. Un̄ Mat. 7. Nōne i noīe tuo ꝓphavim⁹ ꝛc. Itē i uanū assumit̄ nomē dei i indevota orōne. Un̄ Mat. 15. Popul⁹ hic labiis me honorat. Cor autē eoꝝ longe ē a me. Itē assumitur nomē ei⁹ i ope. nomē ei⁹ s̄m pclamatōem seraphin. Sanct⁹. s. s. Jsaie. 6. Qui ḡ ipꝫ sanctitatis formā i exemplo opis accipit: nomē dei accipit. s̄ i uanū ipocrita: q̄ illud sumit i simulatione opis exterioris: nō i puritate cordis. in uanū utiq̄: q̄a tales ut dr̄ 6. Math. recepūt mercedem suam.

Memento q̄ diem sabbati sanctifices. Tertiū p̄ceptū qḋ ē inductiuū ad p̄cipiū bonitatis dei. i quo precepto sunt tres clausule. Prima precepit sc̄ificatōem cum dr̄. Memēto q̄ diem sabbati sc̄ifices. 2ª sex dieꝝ opatōeꝫ. ibi. sex dieb⁹ ꝛc. 3ª iterdic̄ oēꝫ operatōeꝫ i die sabbati: cū dr̄. Nō facies ꝛc. Ut aūt haꝝ p̄ticlaꝝ expositio pateat: q̄rit̄ q̄re huic p̄cepto addit̄ v̄bū ꝯmemoratōis: ⁊ n̄ aliis p̄cepti. dō. q̄ i p̄cedēti scriptura mētio facta fuerat ipsis iudeis de observantia sabbati. Gn̄. 2. ⁊ Exo. 16. ideo sp̄al̄r dr̄ de isto. memēto ⁊ nō de aliis.

Itē querunt an illud p̄ceptum sit morale:

vel cerimoniale. et ponūt rōnes ad vtrāq3 partē. ⁊ soluētes varia opināt. Dicam⁹ autē quāuis plenu⁹ sup̄ disputādo dictū sit. q̄ ī p̄ce pto isto ē quoddā simplr̄ morale. quoddā simpliciter cerioniale. qōdā vo parti morale pti cerimoniale. Tria. n. sunt ibi. sanctificatio tpis. assignatio. obs̄uatio. Sc̄ificatio vo ē ipa que ē ad deū uacatio orādo. colēdo. meditādo. Et hoc ē pure morale. Tpis assignatio. i. septime diei pure cerimonialis. Vñ Dama. Sabbatū quidē septima dies vocat. Significat. n. requiē. hic numer⁹ apud iudeos honorabilis est deo iubente honorari ipm̄. et seqt̄. Nō simplr̄ hec iussit: s̄ pp̄ter quasdā a spūalibus viris intellectas cās mistice. Obseruantia autē sabbati partim moralis partim cerimonialis. q̄a si ɔsideret cā institutionis inuenit q̄ institutū sit ad signdum quietem mētl. ⁊ pacem aīaꝝ. Unde Dama. Srā q̄ ē ad deū vel vt paruissimā uite pticulā tribuāt: ⁊ requiescant ⁊ seruus ⁊ s̄biugale. Dama. Sabbati obseruatio excogitata est paruulis ⁊ s̄b elis mundi seruis. Et seqt̄. Nos non adhuc s̄b lege s̄ s̄b grā: nō ad huc pticulariter seruientes deo in timore: s̄ omne tp̄s ei offerre debem⁹. Vñ manifestū est q̄ rōne institutionis signdi cerimonialis est obs̄uatio sabbati. rōe institutōis opandi: quod est in aliquo genere v̄tutis moralis. partim ḡ moralis est: partim cerimonialis. His itaq3 intellectis redeam⁹ ad p̄dictaꝝ clausulaꝝ expositōem. Memēto vt diem sabbati sanctifices ꝛc. Prima p̄cepit sanctificatōe3 sabbati. i. vacatione ad dn̄ū Sanctū. n. s̄c̄o Dog. dr̄ a coi vsu ad cultū dei separatū. Preceptū ḡ sanctificationis est de separando a curis sup̄fluis animū māci pando cultui diuino. et hoc est vacare deo. Quod facim⁹ tribus modis. generalr̄. spālr̄. specialissime. Generalr̄ sepando nos a vitiis ⁊ ītētionē nostra3 ad sabbatū habētes. et exponit glo. i. ad requiem eternitati. Et spālr̄ tp̄ibus determinati: vt horis ⁊ dieb⁹ vacationi diuine intendentes orando. meditando. et sepantes nos ab vtilib⁹ ⁊ nec̄ūs opib⁹. et hec ē sabbati sanctificatio. Spālissime vt est in viris cō templatiuis q̄ ab omnib⁹ mūdanis se sepant vt totalr̄ deo vacēt. Prima sanctificatio necessaria. 2ª debita. 3ª pfecta. In prima sepatio fit a vitiis. in 2ª a licitis. in 3ª a sollicitudib⁹

2ª clausula p̄cipit opari: cū dr̄. Sex diebus opaberis ꝛc. Qd ē accipe duob⁹ modis ad litteram. vt p̄cipiat hic cuilibet opari tempore determinato ɔtra ociositatē. vel spūalr̄: vt p̄cipiat opatio s̄c̄o sex opera misericordie ɔtra īmisericordiā. 3ª clausula interdic̄ opatione ī sabbato: cū dr̄. Nō facies opus ꝛc. quod ē accipe duob⁹ modis. ad lr̄am vacare a corporalib⁹ opib⁹ que impediant vacatōem ad deum ī solēnitatib⁹. vt negociatio ⁊ hi⁹. Et ideo nō tm̄ de rōnabilib⁹: s̄ etiā de irrōnabilib⁹ iniungit: ut q̄escant. q̄a nō laborant irrōnalia sine ducatu rōnaliū hoīum. iō ut pfecte inēdicat ī solēnitatib⁹ corporalis negociatio utrūq3 interdicit. Vñ sumit q̄ ducētas quadrigas in festis sine sacerdotū dispensatōe: ⁊ negociātes peccāt. Vel spūalr̄ accipiat q̄ est ista p̄ designatōem cetia a uitiis. Nota ḡ q̄ mirabilr̄ illud p̄ceptū ordinat ī sūmā bonitatē. Prima clausula iniungit ɔuersionem ad sūmā bonitatē: qua p̄cipit sanctificatio. 2ª iniūgit imitationē: que ē p̄ opus mie. Unde Estote misericordes: sic̄ pr̄ uester misicors ꝛc. Non enim est illa bonitas ociosa: īmo diffundit radios bn̄ficioꝝ super bonos ⁊ malos. Mat. 7. Solē suum fac̄ oriri ꝛc. 3ª ois malicie declinatōem. qua p̄cipit cetādo a uitiis.

Honora patrem et

matrem secūda tabula. Nota q̄ honor aliqn̄ est actus reuerētie. et ide3 honorare qd reuereri. s̄c̄o quē modū exponit Leuit. 19. Unusq̄sq3 patrē ⁊ matrē timeat. i. reuereat. s3 quē modū dic̄ aplus. Honore inuicē p̄uenietes. Aliqn̄ honor est act⁹ obie. et sic honorare idē ē qd obedire. s̄c̄o quā signē exponit hoc p̄ceptū deut. 21. Si inuenerit hō filiū ɔtumacē: q̄ nō audiat patris ⁊ matris īperiū. et coher citus obedire cōtēpserit appiehendēt eū. Aliqn̄ honorare dr̄ actus obie. s̄c̄o q̄ dn̄s exponit illud p̄ceptū. Mat. 15. vbi dn̄s arguit scribas q̄ filios hebreoꝝ docuerant ut uouerēt res suas deo: ⁊ sic s̄btraherēt a beneficio parētū. tū dr̄. De⁹ dixit. honora patrē ⁊ mrē3 nos aūt dicitis. Quicūq3 dixerit patri ⁊ mrī mun⁹ qdcūq3 ē ex me tibi p̄derit: ⁊ nō honorificauerit patrē suū ꝛc. et irritū fecistis mandatū dei p̄pter traditionē uestrā. Ponit ibi dn̄s v̄bū qd scribe ⁊ pharisei docuerāt filios iudeoꝝ: ut p̄rib⁹ indigentib⁹ r̄ñderēt ut postulāti patri bn̄ficiū fili⁹ r̄ñderet. Munus quodcūq3 est ex me tibi p̄derit. q̄. d. Quicq̄d possu3 dare ex me: hoc est mun⁹ quod ē ex me tibi p̄derit. i. ad utilitatē tuā erit. et perfectū ⁊ bn̄ placitū. hoc aūt dicētes s̄binferebant se

nihil posse dare cū oīa devouissent. Item nota. q̄ ē pater spūalis tpalis. ⁊ ē pr̄ tpalis secularis. ⁊ ē pr̄ nālis. Pater spūalis tpalis vt plat⁹: cleric⁹: cui debet honor. Ro. iz. Cui honorē honorē. Pater tpal' secłaris pnceps laycus. cui debet honor. i. Pe. z. Regē honorificate. Pr̄ nālis q generat. cui etiā debet honor s̄m q̄ dictum est. Tot ḡ modis accipitur honora patrem.

Non occides

In isto precepto explicite phibet homicidiū. implicite ꝯo omnis mot⁹ ire ↄtra primū: s̄m q̄ ipse dn̄a explicat Mat. .5. siue motu cordis tm̄. vñ ibi dr̄. Ois q irascit fratri suo re⁹ erit iudicio. siue motu oris vt ī ↄtumelia: ⁊ hec occulta seu nō plane expressa: vt racha. vel manifesta: vel plane expressa vt fatue. vel ī motu operis vt ī pcussione citra mortē: siue vsq ad mortē. Sꝫ opponunt heretici ex isto loco: ⁊ ex Mat. 5. vbi dr̄ Nō resistere malo. et ex hoc q̄ dictū ē Petro Ois q accepit gladiū gladio pibit. et ex aliis locis plib⁹ arguētes: q̄ nō liceat occidē potestatib⁹ secularib⁹ ī aliquo casu. Ad qđ rñdet q̄ illō pceptū tm̄ phibet occisionē hoīa iniustā. Iniusta aūt est triplr̄. vel q̄a cā iniusta. vel q̄a ordo iniust⁹. vel q̄a iniust⁹ anim⁹. Iniusta ē causa ī illo q occidit sine merito. q̄a .s. nō meruit occidi. Iniust⁹ ē ordo: cū ille qui nō ē mīster legis occidit. vt si sacerdos euāgelicus in aliquo casu occideret. Illi eni ī psona Petri dr̄. Ois q accepit gladiū ꝛc. Omnis nūquā q Petr⁹ ē officio. Nā de pncipe seclari illud nō accipit. sic pbat ex. iz. ad ro. vbi dr̄. Non sine causa gladiū portat. vindex enim ē dei ī iram ī his q male agūt. Iniust⁹ autē est animus cū mīster legis iudex secularis occidit libidine vindicte nō amore iustitie. Sꝫ sic accipit ī expositōe dn̄i Mat. 5. vbi ipse dn̄a cū determinatione istī⁹ phibet irā. q̄. dicat Nō occides ex ira seu ex rancore animi siue ex libidine vindicte. ⁊ illud declaratū ē sup disputādo. Ad plenā aūt h⁹ intelligentiā nota q̄ homicidiū ē occisio hoīa ab hoīe fcā. Nā si nō esset hoīs ⁊ ab hoīe nō dicet homicidiū. distinguit aūt homicidii duplex gen⁹ verꝫ .s. ⁊ interp̄tatiuū. Uerꝫ aūt homicidiuꝫ dr̄ nāle seu corporale. Interp̄tatiuū ꝯo spūale. Interp̄tatiuū fit duob⁹ modis. omittēdo ⁊ ↄmittēdo. Omittendo vt cū q̄s videt aliū ī extrema ncc̄itate ⁊ nō subuenit ei. interp̄tatiue dr̄ eū occidisse. Cōmittēdo fit triplr̄ corde. ore. ope. Corde odiēdo. Ore duplr̄ .s. detrahēdo ⁊ malū ↄsulēdo. Uterq; enī seu detrahēs seu malū ↄsulēs interp̄tat p̄rimū occidē. s̄ detrahēs occidit: eū in aliena ↄsciā ī qua ille cui detrahit viuebat s̄m opinionē p bonā famā. Cōsulēs aūt malū occidit ī ꝓpria ↄsciā. q̄a faciens eū peccare sepat euꝫ a vita sua deo. Ope ꝯo fit interp̄tatiuū homicidiū malo exemplo. Qui enī malo suo exēplo prestat alii occasione peccādi mortalr̄ interp̄tat eū occidisse. Uerꝫ aūt homicidiū fit triplicter. casu. ncc̄itate. volūtate. Casu ut si aliq̄s pcit lapidē ad auē: ⁊ repcussione interficit aliq̄s: nec aliquo modo erat ī intētōe iacientis. talis occisio fit casu. Necessitate ꝯo fit homicidiū: vt cū aliq̄a ne īterficiat īterfic̄. Uolūtate ꝯo fit homicidiū: cū fit ī tētōe sine aliqua ipellēte vel cogente causa.

Non mechaberis

Nota q̄ ī h pcepto nō tm̄ phibet adulteriū sic sonat ꝟbū mechandi. Mechari enī est adulterari. Ois mechus est adulter. imo sic dic̄ Aug. phibet ois illicit⁹ coit⁹: ⁊ illoꝝ mēbroꝝ omnia illegitim⁹ vsus. omnē aūt illicitū ↄcubitū determinat p septē dn̄as. fornicationē. meretriciū stupꝝ. adulteriū. sacrilegiū. icestū. pc̄tm̄ sodomiticū. posset aūt addi ⁊ octaua dn̄a: q̄ possꝫ per circūlocutionē noīari libidinosus coitus ↄiugalis. que possunt sic diffiniri. Fornicatio est inordinat⁹ ↄcubit⁹: quo solutus solutam nāli vsu cognoscat. et ītelligit solut⁹ ⁊ soluta a uinculo ↄiugii ⁊ ↄsanguitatis. ordīs. religionis: seu voti ↄtinētie. Nāl ꝯo usus intellr̄ ad dn̄aꝫ illi⁹ q ē ↄtra naturā. Meretriciū ꝯo dr̄ duob⁹ mōis: quēadmodū ⁊ meretrix. Meretrix enī dr̄ uno mō: que uagā libidinē seqt et s̄m hūc modū meretriciū est uage libidīs īsectatio. uaga aūt libido dr̄ ad dn̄aꝫ fornicatiōis. ī qua ē libido determīata respectu uni⁹ psone: vt cū una extē mrīmoniū adheret uni ex̄ mrīmoniū dico: uel q̄libꝫ aliud p̄dictoꝝ. Alio mō dr̄ meretrix c⁹ publice uenal ē turpitudo. et s̄m hūc modū meretriciū ē mulieris solute publice uenal' ↄcubit⁹. Adulteriū ꝯo ē iordinat⁹ ↄcubit⁹: quo ↄiugal' thor⁹ uiolat. Unde adulteriū dr̄ quasi accessus ad alienū thoꝝ. Stupꝝ ꝯo ē iordinat⁹ ↄcubit⁹: q̄ ꝟgināl' ītegritas corrūpit. Sacrilegiū ꝯo fm nomē suum nō approbat dn̄as luxurie. Sacrilegiū enī ē lesio sacre rei. tñ pat distrahit ad dn̄am luxurie dr̄ sacrilegiū: tñ ꝓprius ⁊

meli⁹ vr vl vicet sacrileg⁹ ɔcubit⁹ iordinat⁹ ɔcubit⁹: quo ɔtinentia deo sacrata leditur: seu violatur. ɔsecratā dico ɔtinētiā i monialibus ꝛ religiosis. in his q recepertit sacros ordies vel emiserūt ɔtinētie votū. omniū taliū ɔcubit⁹ sacrilegiū ē. Incest⁹ vo ē iordinat⁹ coit⁹. quo vinculū ɔsanguītatꝭ vel affinitatꝭ vl paternitatꝭ corrūpit. Pctm̄ sodomiticū ē iordinat⁹ coit⁹: quo nālis vsus i illum puerit q ē ɔtra nām. Libidinosus vo coit⁹ ɔiugalꝭ mal tiplr accipit. Ideo notād q ꝟ̄ q distinguunt magri. Coit⁹ ɔingalis alius ē licit⁹. alius fragilis. alius impetuosus. Licit⁹ triplr. Causa suscitande plis ad cultū dei. vl cā reddēdi debitū. vel cā fornicationis vitande. Prim⁹ est theosebie vtutꝭ. s. pietatꝭ que ordinat ad cultū dei. 2⁹ iusticie. 3⁹ cautele. Et i his dicūt nullū esse pctm̄. Fragilis vo determinat q ex fragilitate puenit: ꝛ i vxore ɔiugalē delectationem querit. q a nō cā plis. nō cā reddendi debitū. nec causa vitande fornicatiōis. s causa delectatiōis talꝭ i ɔiuge. Circa hoc distinguūt q a amor illi⁹ delectatōis aut pponit deo: aut postponit. si pponit ɔstat q mortale pctm̄ est h ē si diligat plusq de⁹. silr ꝛ ɔcubit⁹ pueniens ex tali amore. Si vo postponat ita q de⁹ semp plus diligat veniale ē: ꝛ ɔcubit⁹ pueniens ex tali amore venialis ē: ꝛ h ē ppter grām sacri. Impetuosus vo ē q ex sola libidie pueniēs metas honestatꝭ ꝛ rōnis trāscēdit. et ideo semp mortale. Qd fit qnq₃ modis. pmo cū fit causa satiande libidis per meretricias blandicias. 2⁹ cū fit ɔtra nālē modū. 3⁹ cum fit in tēpore phibito. 4⁹ cū in loco phibito. 5⁹ cū accedit ad pgnantē vicinam partui: vel que est in fluxu mēstruo. et ita determinatum est pns.

Non furtum

facies. Nota q in h pcepto phibet omnis ɔtractatio rei aliene ex copiditate sic dic Aug⁹. ex copiditate dico. Nā est ɔtractari rē alienā ex obīs sic filii israel vasa egyptioꝝ. exo 12. Et ex cautela. vt q furat gladiū furioso ne sibi vl aliis noceat. Contractatio vo omnis rei aliene ex cupiditate phibet: que determinat p qnq₃ dr̄as: que sunt. beneficii sbtractio. rapina. furtū. vsa. symonis. que sic possunt diffiniri. Bnficii sbtractio ē ɔtractatio rei aliene ɔmunicāde tpe necessitatꝭ. Cum enim aliqs bn̄s sbam mūdi h⁹ videt pximū i extrema necessitate positū: ꝛ nō sbuenit ei: rem eius ɔtractat; quia i tali nccitate omnis cōia. Rapina vo est vsurpatio rei aliene violēta ꝛ manifesta. Usura vo ē ɔtractatio rei aliene acqsite p mutuū ultra sortē. Furtū vo ē ɔtractatio rei aliene fraudulēta ꝛ occulta. Symonia vo vspatio rei aliene per venditionē ul emptionē spūal.

Non falsum

testimoniū dicet. Sic pdicto pcepto phibet omnis aliene rei ɔtractatio: ita isto pcepto phibetur omne gen⁹ mēdacii. sic dic Aug. Omne autē gen⁹ mēdacii determinat p tres dr̄as. q a est mēdaciū pnicíosū. officiosū. iocosū. Perniciosū ē qd nocet. Officiosū qd iuuat. Iocosū qd delectat. Est autem mēdaciū gnalr falsa significatio vocꝭ cū intētione fallendi: sic dic Aug. falsa aūt sigtio dr duob⁹ modis. actiue ꝛ passiue. Actiue ꝟ̄ q ē signtis. et tūc falsa sigtio est ubi qd dr ē uez. et tn̄ a dicēte credit esse falsum. et sic accipit hic. Passiue vo ꝟ̄ q ē ipsi⁹ sigti. et sic nō accipit hic i pdicta diffinitōe. Alr distinguūt ab Aug. genera mēdacioꝝ p octo dr̄as. sicut dictū est supra.

Non cōcupísces

vxorem. Nō ɔcupisces domū ꝛc. Solet queri q ɔcupīa hic phibet. et quare determinet h phibitio ɔcupiscētiā carnis ꝛ oculoꝝ. et quāuis pateat ex pdictis: notādū tn̄ q ɔcupīa dr multꝭ modis gnalr appetit⁹ cuiuslibet uis apprehēsiue. nā pprie loquēdo i illis que nō apphendūt: non dr esse ɔcupīa. Gnalr g ɔcupīa dr cuiuslibet uis apprehēsiue appetit⁹: seu ꝟ̄ ɔphensionē unde rōnalis dr ɔcupiscē uez. ɔcupiscibilis pcognitum bonum. irascibilis gliosum. sensibilꝭ appetitiuā delectabilē. Spālr vo ɔcupiscētia dr multis modis. nā dr appetit⁹ ordinat⁹ ꝛ inordinat⁹ uel indifferēs. Ordinat⁹ dr ɔcupīa inata superioris partꝭ seu sinderesis: ꝟ̄ quā dicūt etiā mali ɔcupiscē btitudinē. Inordinat⁹ ꝟ̄ partē inferiorē: que ē sensualitas ex corruptōe fomitis put dr 5. ad gal. Caro ɔcupiscit aduersus spm̄. Indifferēs large ꝛ stricte. Stricte appetit⁹ uis ɔcupiscibilꝭ nālr mote. Large appetit⁹ rōnalꝭ que ē liberi arbitrii. Cum g dr. Nō ɔcupisces; phibet liberū arbitriū ab appetitu illicito ꝟ̄ vtatem pcepti: quāuis ꝟ̄ carnalē itelligētiam iudeoꝝ coartaret ꝛ dicēt ɔcupīa phiberi: que aliqbus signis ꝛ actibus poterat iudicari. Sed istud itelligebat de ɔcupīs que poterat puniri p iudiciū legis: qd attendebāt i iudicio

hois ꝛ nō dei. Quare aūt determinet̄ hic ꝓhibitio ↄcupiē quātū ad illa duo: dictū ē ꝑus. Nam ad hec duo maxime īclinat̄ natura corrupta: sic ↄñsum ē qōne de numero p̄ceptoꝝ. Tamē ꝼm regulā btī Aug. ꝑ synodochē ītelligēde sunt p̄ceptiōes ꝛ ꝓhibitiōes decalogi: vt cū dr̄ nō mechaberis: ꝓhibet̄ omnis illicitus coit⁹. nō furtū facies: omnis ↄtrectatio rei aliene. Silr̄ cū dr̄. nō ↄcupisces. intellr̄ vlr̄ ꝓhiberi ↄcupiscētia volūtat̄ male. quāuis ad aliqua determinet̄.

Explanatis

singulis p̄ceptis decalogi generalr̄ q̄ritur an ī p̄ceptis decalogi p̄cipiat̄ oē faciēdū ꝛ ī ꝓhibitōib⁹ ꝓhibeat̄ oē nō faciēdū. Q̄ si nō nō ē ꝑfecta ordinatio vite humane ꝑ p̄cepta decalogi ad salutē. et sic nō erit veꝝ qḋ dicit dñs. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Si sic: querit̄ qḃus p̄ceptis ꝓhibeant̄ septem capitalia. ꝛ nō est assignare. Itē queritur verū p̄cipiāt̄ act⁹ ꝟtutū theologicaꝝ ꝛ cardinaliū. Itē cū ordinari oporteat nō tātū quo ad deū ꝛ ꝓximū. ſ etiam quo ad se ip̄m. nō sufficiēter ordinat̄ vita hoīs ꝑ decalogū cū nullū p̄ceptū det̄ hoī ꝓpter ordinē ad se ip̄m. Ad quod dḋ. ꝙ faciēdū: vel nō faciēdū dicit̄ duobus modis. Est enim aliquid faciendū: q̄ natura sua bonū. vt diligere deū. honorare patrē. ꝛ hꝰ. est aūt aliq̄d faciēdū q̄ p̄ceptū tm̄: vt p̄ceptū de sacrificiis. ꝛ hꝰ. facienda iudeis q̄ p̄cepta. alr̄ nō indifferētia.

Silr̄ nō faciēdū duob⁹ mōis. Est enī aliq̄d nō faciēdū q̄ natura sua malū vt occidere ꝛ mechari. et ista ꝓhibita q̄ mala. Et ē aliq̄d nō faciēdū solū q̄ ꝓhibitū: q̄ de nāt sua īdifferēs. vt comedē de ligno scīe. et hꝰ malū q̄ ꝓhibitū. Sciēdū ḡ ꝙ oē faciēdū q̄ bonū de natura sua ī genere p̄cipitur ī decalogo. Omne nō faciēdū q̄ de natura sua malū est hꝰ ē ꝼm rōnē gn̄alē: qua ē ordinari ex caritate ꝓhibet̄. Ad illud ꝟo qḋ querit̄ vbi ꝓhibeant̄ septē capitalia vitia. dḋ. ꝙ nō habent determinatas ꝓhibitōes. Sic enī sup̄ dictū ē determinatio p̄ceptoꝝ non ē ꝼm oppōem ad vitia capitalia. Quedā tn̄ manifeste ꝓhibet̄ vt auaritia ibi. nō furtū facies. ira ibi. nō occides. luxuria ibi. nō mechaberis. Quedā sb̄ generali rōne qua ꝓhibet̄ omne peccatū. In ꝑmo p̄cepto in quo ꝓhibet̄ auersio a deo ꝛ ↄuersio ad creaturā: queadmodū sup̄ expositū ē. ideo supfluū ē determinatas ꝓhibitōes ingrere respondētes p̄ctis. Silr̄ dḋ ad illḋ quod querit̄ vbi p̄cipiāt̄ act⁹ ꝟtutū. Nā act⁹ q̄rūdā ꝟtutū p̄cipiūt̄ expresse ut act⁹ fidei p⁹ p̄cepto. nō hēbis deos alienos ꝛc. Et iusticie ꝗ actū bñficētie ꝛ inocētie ī multis p̄ceptis: vt honora patrē. nō occides ꝛc. Act⁹ ꝟo tempātie ibi. nō ↄcupisces. Aliaꝝ aūt ꝟtutū act⁹ p̄cipiunt̄ tertio p̄cepto. in quo sb̄ generali rōne p̄cipit̄ omnis act⁹ ꝟtut. Act⁹ enī ꝟtutū quibus mouemur imediate in deū: ut fidei spei ꝛ caritati p̄cipiūt̄: cū dr̄. sabbata sanctifices. Per has enī ꝟtutes tres qetat̄ anima ꝼm suas vires ī deū: sic patebit suo loco. et hꝰ ē sabbatuꝫ pectoris seu sanctificatio sabbati. Actus vero ꝟtutū cardinaliū ꝼm quas est opari ī his que sunt ad finē dñi p̄cipiūt̄ sb̄ rōne ꝑfecta: que intellr̄ ī senario: cū dr̄. sex dieb⁹ opaberis. nō ē ḡ q̄rē p̄cepta rñdētia ꝟtutib⁹. nec ꝓhibitōes rñdētes vitiis. Nā ꝼm aliḋ ꝛ aliud miltiplicātur ꝟtutes ꝛ vitia ꝛ p̄cepta. Nam numerus ꝟtutū sumit̄ ꝼm numeꝝ potētiaꝝ: seu viriuꝫ anime: quas ꝑficiūt ꝛ habilitant ad motus ī deum: vt dicet̄ ī suo loco. numer⁹ ꝟo capitaliū vitioꝝ sumit̄ ꝼm act⁹ ꝑmos virium anime ꝛ inordinationē amoris ī ipsis. numer⁹ vero p̄ceptoꝝ ꝼm actus ↄsequētes. ſ. ↄpositi. ı. hoīs ꝓut distinguūt⁹ actū cordis oris ꝛ opis. ꝓut ꝼm ipsos ē mereri. hꝰ est ꝓut ꝼm ipsos ē ordinari ex caritate ad deū ꝛ ad ꝓximū. Ad ultimū ꝟo dr̄ ꝛ hꝰ: ꝙ nō ē necesse dare p̄cepta ordinatiua hoīs ad se ip̄m: tū ꝑ eadem p̄ que ordinat̄ ad deū ordinet̄ ad se ip̄ꝫ. Itē ut dic̄ Aug. regula diligēdi ꝓximū sumit̄ a dilectione sui. In hanc ḡ modū terminat̄ ꝗs de p̄ceptis moralib⁹ decalogi: que sunt moralia necessitati. De moralib⁹ ꝟo volūtati supra que fundant̄ leges votoꝝ de qḃ⁹ Leuit. 27. ꝛ 30. ꝛ numeri. 6. ꝛ. 30. dicet̄ dñō ↄcedēte: cūꝫ de ꝑfectione euangelica disputabit̄. ubi plenius inquiretur.

P Rocedendum

ē ↄseque̅ter ad inquisitionē mandatoꝝ iudicialium. Circa que notandū ꝙ quedā sūt mādata iudicialis quantū ad ꝑsonas: que requirunt̄ ī iudicio sicͭ iudex: ꝓ quo dicit̄ deut. 16. Judices ꝛ magistros ↄstitues. Actor cui dr̄ Leuit. 19. Nō eris criminator ꝛc. Et iteꝝ. Nō stabis ↄtra sanguinē ꝓximi tui. Et iteꝝ. Nō oderis frēm tuū ī corde tuo: ſ publice argue Et iteꝝ. Nō queres ultionē ꝛc. Et re⁹. ꝓ quo dr̄ exo. 22. Maleficos nō patieris uiuē. Et iterum. 23. Insontem ꝛ iustū nō occides. Testis

ꝑ quo dr̃. Leuit.19. Non stabit testis un⁹ ꝯt̃ aliquē qcqd pctī vel facinoris fuerit: ſ in ore duoꝝ ꝛc. Itē quedā sunt mādata iudicialia quātū ad ꝓsecutōem iudicii: ꝑ quo dicit̃ deut̃.1. iudicib⁹. Audite illos: ꝛ qd̾ iustū ē iudicate seu ciuis sit: seu pegrin⁹: nulla erit distantia ꝑsonaꝝ. Ita puū audietis ut magnū Et iteꝝ deut.16. Iuste qd̾ iustū ē ꝓsequeris. Et iteꝝ Leuit.19. Iuste iudica ꝓximū tuum. Quedā ꝟo sunt mandata iudicialia determinātia sn̄ias iudicioꝝ. et hoꝝ quedā ꝯsistunt ī ꝑmissionib⁹ vt ī repudio.22. deut̃. Si duxerit vir vxorē: ꝛ postea ꝛc. Quedā ī absolutionib⁹: vt ī manumissiōe seruoꝝ.21. exodi. Si emeris seruū hebreū sex annis seruiet tibi ꝛc. Quedā ī punitōib⁹. et h̾ multipl̃r variat̃: sic infra patebit. vt exodi.21. Qui ꝑcusserit hominē nolēs occidere moriat̃. Et ibidē. Oculū pro oculo dentē ꝑ dēte. Et iteꝝ.22. exo. Qui furat⁹ fuerit bouē: quinqꝫ boues ꝑ vno restituet. ꝛ bi⁹. Circa igit̃ ꝑcepta iudicialia legis hoc ordine ꝓcedet̃. Primo queret̃ de ꝑceptis iudicialib⁹: que respiciūt ꝑsonas: que reqrūt̃ in iudicio. 2° de ꝑceptis ꝑtinētib⁹ ad ꝓgressum iudicii. 3° de ꝑceptis q̄ respiciūt sn̄ias iudicioꝝ. Quārū ad pmū qret̃ pmo de iudicialib⁹ quātū ad ꝑsonā iudicis. 2° quantum ad personā rei qui conuenit̃. 3° quantū ad ꝑsonā actoris. 4° quantū ad personā testis. 5° quātū ad ꝑsonas ꝯtīgentes: vt ē aduocat⁹ ꝛ assessor ꝛc. Quātū ad iudicē qrūt̃ plura. Primo an hō possit esse iudex hominis. 2° an inferior possit iudicare supiorē. 3° an supior malus possit iudicare inferiorē. 4° que ꝯditiones requirunt̃ ad hoc ꝙ aliquis possit esse ordinate iudex. 5° de dr̄ia iudicū. 6° qd̾ iudicis offm̄.

Ad primum sic.

Deut.16. Iudices ꝛ magistros ꝯstitues ī omnib⁹ portis. Item Deut.1. Tuli de tribubus vestris viros sapientes: ꝛ ꝯstitui eos ꝑncipes tribunos ꝛc. et p̄cepi eis. Audite illos: ꝛ qd̾ iustū ē iudicate ꝛc. Itē.1. sap̄. Diligite iusticiam qui iudicatis terram. Itē ꝑ Isa. Restituā iudices tuos vt fuerūt ꝑus. Itē ad ro.13. Nō sine causa gladiū portat. uꝫ ue iudice. minister enim dei est ꝛc. Itē.1. ad cor.6. Nescitis qm̄ sancti de hoc mūdo iudicabūt. Itē ibidē. Secularia iudicia si hūeritis ꝯtēptibiles q sunt in ecclīa illos ꝯstituite ad iudicandū. Ex his omnib⁹ patet ꝙ homo potest hominem iudicare.

Contra. Ro.14. Tu qs es q iudicas alienū seruū: suo dn̄o stat aut cadit. Itē.1. ad cor. 4. Nolite ante temp⁹ iudicare: qadusqꝫ dn̄s veniat ꝛc. Itē Mat.7. Nolite iudicare ꝛ nō iudicabimini. Itē Mat.13. de zizaniis ꝛ tritico. Sinite vtraqꝫ crescere vsqꝫ ad messem. Messis aūt ꝯsūmatio secli. Ex his vr̃ relinq ꝙ nō ꝯcedit̃ hoī esse iudicē hominis ꝑ nouū testm̄: q̄uis ꝯcederet̃ ꝑ vet⁹. So. f̃m Aug. in omel. de pn̄ia. ꝛ est in glo.1. ad cor.5. Si qs sup nominat̃ frater ꝛc. Hoc dicendo noluit hominē ab hoīe iudicari ex arbitrio suspicationis vel extraordinario vsurpatoqꝫ iudicio: sed poti⁹ ex lege dei f̃m ordinē eccl̃ie siue vltro ꝯfessū seu accusatū ꝛ ꝯuictū. Distinguendū ꝙ est iudiciū temerariū: ꝛ est iudiciū ordinatū f̃m legeꝫ dei. Iudiciū ordinatū ꝯcedit̃ hoī ꝛ hoc duob⁹ modis est. Est enim iudiciū discretōis ꝛ est iudiciū correctiōis. Iudiciū discretionis in manifestis ꝛ certis ꝯcedit̃ hoī. vn̄.1. ad Cor.2. Spūalis hō iudicat: ꝛ ipse a nemine iudicat̃. Iudiciū correctionis ꝯcedit̃ in ꝑlat. in ꝯuictis vel ꝯfessis. de q ī ps. Erudimini q iudicat. terram. Iudiciū ꝟo temerariū vl̃r interdicit̃ hoī. Est aūt temerariū iudiciū ex parte iudicant̃. et ex parte rei iudicate. ex pte iudicant. temerariū iudicium est trib⁹ modis. per vsurpatōem. per indignitatem. per ignorantiam. Per vsurpatōem sic dic̄ glo. sup illd̾. nolite iudicare. glo. Temerarie. Iudiciū enim temerariū est: qn̄do qs hō non ē ꝯmissū iudicat. f̃m quem modū. dic̄ Aug. sup illd̾ apostoli ad ro.14. Tu qs es q iudicas ꝛc. Noluit inqt Aug. hoīem ab hoīe iudicari ex ordinario vsurpatoqꝫ iudicio. Et ꝓpter indignitatem: sic dr̃ ad Ro.2. In q̄ alteꝝ iudicas te ipm̄ ꝯdemnas. eadeꝫ enī agis que iudicas Et Mat.7. Ipocrita qd vides festucā ī oclo fratris ꝛc. Item ꝓpter ignorantiā f̃m ꝙ dr̃ Dan.13. Sic fatui filii israel nō iudicātes neqꝫ qd̾ veꝝ est cognoscētes ꝯdemnastis filiam israel. His g̊ trib⁹ modis temerariū est iudiciū ex parte iudicant. Ex parte ꝟo rei iudicate sil̃r est temerariū iudiciū trib⁹ modis. Cū iudicat̃ persona q̄tū ad euentum futuꝝ. vel cum iudicat̃ intentio. Uel cū iudicat̃ factū occltum. Cū iudicat̃ persona q̄tū ad futuꝝ euentum temerarium ē iudicium. Unde sup illd̾. nolite iudicare. glo. Nescim⁹ q̄lis futur⁹ est q nūc apparet mal⁹. ꝺ c⁹ correctōe desparare temerarium iudicium est. Itē temerariū iudicium est cum iudicat̃ intētio incerta: sic

dr̄ sup illō Math. 7. Nolite iudicare. Sunt q̄
dam incerta quo animo fiāt: de qb⁹ iudicare
temerariū ē. Unī ad ro. 14. Mādūcās nō mā
ducātē nō iudicet. Temerariū iudiciū ē iudi
care de facto occulto iudicanti. Fᵐ quē modū
dr̄. i. ad cor. 4. Nolite an̄ temp⁹ iudicare quo-
usq3 dn̄s veniat. ꝛc. Et Aug. dic̄ ꝙ noluit bo-
minē iudicari ex arbitrio suspitiōis. Quātū
ꝯo ad circūstātias iudicii nō solū temerariū
dr̄ s̄ iniustū. et h̄ tripl̄r. ex puersitate animi.
ex puersitate ordīs. ex puersitate cause: sicut
iustū dr̄ ex aīo. ex causa. ꝛ ordine: sic̄ infra pa
tebit. Ex his igit̄ patet ꝙ homo nō potest eē
iudex hoīs ī occl̄tis ꝛ ī īcertis. qa de his in
tellr̄ illō Jo. 5ᵒ. Pr̄ omne iudiciū dedit filio:
nec in his que ad ip̄m nō ptinēt qui iudicat.
Et p hoc patet r̄nsio ad p̄dicta obiecta. Nam
ille auctoritates que ostēdūt ꝙ homo potest
esse iudex hominis: ītelligūt̄ de iudicio ordi
nario fᵐ leges dei. Auctoritates vero ꝯtrie
de iudicio temerario.

Postea queritur an

inferior possit iudicare supiorē. Ad quod sic.
Deut. i. Constitui ex tribub⁹ vestris p̄ncipes
tribunos. ꝛ centuriones: q populū iudicarēt
ğ ex lege dī supiores habēt iudicare s̄bditos
ꝛ nō e9ᵒ. Itē ps. Tibi soli peccaui. Gl. Rex
n̄ habet hoīem q facta sua diiudicet. Itez
. i. ad Thi. 4. Seniorē ne increpaueris. Glo. Se
niorē etate vel dignitate. ğ inferior superiorē
nō dz increpare. ğ nec iudicare. Itē super
illō p̄s. Tibi soli peccaui dic̄ glo. Rex oīum
superior est. A solo ğ deo erit iudicandus.

Item sup illō. i. R. 24. vbi dr̄. ꝙ Dauid p̄
scidit oram clamidis Saul Greg. Facta p̄po-
siti a s̄bditis oris ferienda gladio non sunt:
ꝙtūcūq3 rep̄hēsibilia videāt̄. Itē Hier. sup
ep̄lam ad gal. 2. ubi dr̄ ꝙ Paul⁹ Petro r̄stitit
in fa. Paul⁹ Petrū rep̄hendit: ꝙ nō auderet:
nisi se nō imparē sciret. ğ s̄bditus q scit se eē
imparē nō debet p̄latū arguere vel iudicare

Conī. Leo papa quartus. 23. ca. q. 7. scribit
Ludouico imperatori sic. Nos si incōpetenter
aliqd egim⁹: ꝛ in s̄bditis iuste legis tramitē
nō seruauim⁹: vestro ac missoꝝ vestroꝝ cun
cta volum⁹ emēdare iudicio. ğ papa missoꝝ
ab imperatore volebat s̄bire iudiciū. Itez
in canonica Petri 2ᵃ 2ᵒ. Balaam q mercedē
iniquitat⁹ amauit: correctionē būit sue vesa-
nie s̄biugale mutū. Si ğ al mutū āgelica vir
tute ꝓ he insipiētiā redarguit: multo magis
s̄bdit⁹ posset arguere p̄latū. Itē Xp̄s qui
erat pastor pastoꝝ de qb⁹ dic̄ Mat. 15. Nō sū
missus nisi ad oues q̄ pierūt: inter opprobria
que patiebat̄ ab eis: vni dixit. Si male locut⁹
su3 testimoniū phibe de malo. Et Jo. 8. Quis
ex vobis arguet me de p̄ctō? Ex quo patet ꝙ
ipse argutioni ꝛ iudicio iudeoꝝ s̄bmisit se. ğ
multo forti⁹ glib3 ali⁹. Itē 2. R. 12. legit̄. ꝙ
redarguit Nathan Dauid cū ꝯmisisset adul
teriū. Item Dan. 13. Daniel nulla legitima
potestate ꝯstitut⁹ iudices de falso testimōio
ꝯuicit ꝛ ꝯuictos iudicauit. Ex q̄ relīgit̄ ꝙ nl
lam potestatē habētes possūt iudicare pote-
statib⁹ s̄blimatos. Itē ī actib⁹ cū Petr⁹ in-
trass3 ad Corneliū: con qsti sūt fratres q erāt
ī iudea: ꝛ rep̄hēderūt eū: qa ad gentilē di-
uertisset. ğ s̄bditi possūt reprehēdē p̄latū.

Itē Hiero⁹. ad Heliodoꝝ. Nō omnes ep̄i
sūt ep̄i. Attēdis Petꝝ. iuda ꝯsidera. Stepha
nū suscipis. Nicolaū respice. n̄ fac̄ ecclīastica
dignitas te xp̄ianū. Corneli⁹ centurio adhuc
ethnic⁹ sp̄s s̄cti dono mūdat̄. Daniel p̄s̄bros
iudicat īfatuatū sal ad nihil valet: nisi vt p-
iciat̄ foras: ꝛ a porcis ꝯculcet̄. Ex q̄ relīgit̄ ꝙ
boni s̄bditi p̄nt malū p̄latū rep̄hēder̄. Itē
Greg. Januario ep̄ō Paul⁹ dic̄ Seniorem ne
increpaueris. s̄ h̄ ei⁹ regla tūc ē seruāda: cum
cl̄pa superioris ad īteritū non trahit corda
minoꝝ. vbi aūt senior exemplū ad interitū
prebet: indiscreta īcrepatōe feriēd⁹ ē. Itē
Job. 31. Si contempsi s̄bire iudiciū cū seruo
meo: cū disceptaret aduersus me ꝛc. inde vt
p̄us. So. iudicare dr̄ ꝓprie ꝛ improp̄e. ꝓp̄e
dr̄ ex auctoritate supioris ī examinādis factis
arguēdis ꝛ puniēdis. hoc modo iudicare su
perioꝝ est respectu īferioꝝ non e9ᵒ. Unde. 6.
sap̄. dr̄. Audite reges ꝛ ītelligite. discite iu-
dices finiū terre. Et hoc modo iudicare ē ex
potestate seu ex auctoritate. Alio modo iu
dicare dr̄ ꝯmuniter extēso vocablo ad argu
ere: corripe: monē: ꝛ arguē ꝓp̄e ē supioꝝ re-
spectu inferioꝝ. Unde Thimotheo dic̄ ap̄ls.
Argue cū oī īperio. corripe ē respectu pariū.
Math. 7. Si peccauerit ī te frater tu⁹ corripe
eū. Monē ꝯo ē īferioꝝ respēu supioꝝ. Ber.
ad Eugeniū. Moneo te: non arguo. Dicēdū
ğ ꝙ iudicare ex auctoritate sic̄ dc̄ū ē ī exa-
minando merita arguēdo ꝛ puniēdo: non ē
īferioꝝ. s̄ iudicat̄ ex caritate extēso vocablo
ī monēdo bonoꝝ s̄bditoꝝ ē r̄spēu maloꝝ p̄la
toꝝ. Ad obiecta ğ vtriusq3 partis r̄ndēdō
ad p̄mū iam p3: qa iudicare fᵐ ꝙ proprie dr̄.

solū p̄latoꝝ ē. vñ dō. ꝙ illō qđ dr̄ ꝙ rex ñ bꝫ
hominē q facta sua diudicet: nec supiorē: in-
telligendū ē ī suo ordine. Est enī ordo ptātū
duplex. ordo. s. ptātū seclariū. ⁊ ordo potesta-
tū spūaliū. In ordīe potestatū seclariū null⁹
est maior rege vel impatore: quēadmodū in
ordine potestatū spūaliū null⁹ ē maior papa.
tñ collatione facta potestati spūalis ad secula
rem: potestas spūalis ē sup seclarē: sic spūs ē
sup corp⁹. vñ ⁊ Jer. p̄. dr̄. Ecce ↄstitui te sup
gentes ⁊ regna. Et ostensum ē z. paral. z6. in
Ozia: q noluit sibi usurpare sacerdotalē digni
tatē: ⁊ pcussus ē lepra. Ad illō apostoli. se
niorē ne increpaueris ⁊c. dō. ꝙ ex icrepatiōe
q̄ est ex auctoritate cū obiurgatione nō ē in-
crepād⁹ senior discret⁹ etiā a supiori. vñ ibi
dic̄ glo. Ne increpaueris p etatis honorē: ne
indigne ferēs se a minore correptū magis ex-
asperet̄ q̄ pficiet. s obsecra vt patrē: sic dr̄. i.
Pe. 5. Seniores q ī vobis sunt obsecro. Sz si
stulti sint senes: increpatōe q̄ ē ex auctoritate
etiā cū obiurgatione a suis supiorib⁹ increpā
di sunt. vñ dic̄ ibi glo. Senior tñ stult⁹ vt ait
btūs Grego⁹. vehemēter ē increpād⁹. Incre-
patione vo q̄ est ex caritate inferior pōt icre-
pare supiorē eo mō q̄ dictū ē. Ad illud qđ
obic̄ d dd qđ dr̄ sup illō. tibi soli peccaui. Rex
oīuꝫ supior ē. i. ꝑ respōsio: qa supior ē ī ordi-
ne potestatū secularium: non tñ ↄferēdo pote-
statē seclarē spūali: vt dictū ē. Ad illō qđ
obr̄ de Dauid: ꝙ p̄scidit orā clamidis Saul.
dō. ꝙ p Saul p̄lati itelligūt: p Dauid sbditi
Saul ventrē purgās illos significat: q mali-
ciā int⁹ ↄceptā foris ostēdūt ī ope. s ī p̄scisiōe
clamidis nō significat̄ repħensio pcti. p clami
dem enim regni potestas intellr̄. hāc p̄scidit
q p̄latū sniā ↄdēnationis ferit: qđ nulli sbdi
toꝝ licet. Uñ cū a btō Grego. dr̄. ꝙ facta pre
positi a sbditis oris gladio ferienda non sunt:
intellr̄ gladi⁹ oris snīa damnationis. Ad
illud qđ obr̄ ꝙ Paul⁹ Petꝝ repħēdit: dr̄ ꝙ
Petr⁹ sic dr̄ ad Gal. cogebat gentes iudaiza
re: ⁊ suo exēplo a vitare euāgelii recedē. pari
sūt modo repħēdēd⁹ ē q nō solū se a fide ex-
orbitat: s etiā q alios exemplo vl vbo deuiat
Hoc ḡ exemplo nō pbāt̄ p̄lati nō arguendi
a sbditis: si a fide exorbitauerint: vel alios ex-
orbitare fecerint. Et qđ obr̄ ꝙ Petrū Paul⁹
nō repħendēt nisi se nō imparē sciret. intelli
gēdū ē de paritate que ē in officio ecclastice
dignitat. Sꝫ de paritate que erat in puritate
vite ⁊ noticia vitatis. Nā quātū ad dignitatē
p̄lationis Petr⁹ inter aplos nō habebat parē

Ad obiecta vero alteri⁹ parti: qb⁹ indistī-
cte ostēdit̄ inferiores posse iudicare supiores
Rñdēdū ē: ⁊ pmo ad illō qđ obr̄ de Leone
papa. dō. ꝙ Leo papa illō fec̄ pfectionis ↄsi-
deratōe: non rigore coact⁹ discipline: sic btūs
Grego⁹. dic̄ de se ipso. Si qs sup his nos ar-
guere voluerit: vel ex auctoritatē nos facere
ↄtēderit: ueniat ad sedē apostolicā: ut ibi an
ↄfessionē bti Petri apli mecū iuste decertet:
q̄ten⁹ ibi vn⁹ ex nobis sniam deferat suam.
Ex hoc ḡ nō sequit̄ ꝙ disciplina iuris sbditi
habeant iudicare p̄latos. Ad illō qđ dr̄ d
Balaam dō. ꝙ p asinā hī sbditi intelligunt̄
p Balaam mali p̄lati: nō tñ ex hoc pbāt̄ p̄lati
arguēdi a sbditis: s sbditis tñ forma datur
humilr̄ renitendi p̄latis: si forte eos ad malū
cogē voluerit. Ad illō qđ obr̄ de xp̄o dō
sic pus. ꝙ aliud ē qđ de rigore cogimur ser-
uare discipline. aliud ē qđ admittit̄ pfectōis
ↄsideratione. Xp̄us ḡ iudeos ad se arguēduꝫ
īmisit ↄsideratione pfectionis: nō p seueritate
iuris. Si enim legis rigore essēt admissi hac
auctoritate sceleratissimi ⁊ infames ad accu
sationē religiosoꝝ eēnt recipiēdi. qđ iniquū ē

Ad illud qđ obr̄ de Nathā dō. ꝙ due sūt
psone qb⁹ mūd⁹ regit̄. regalis ⁊ sacerdotal̄.
⁊ sic reges p̄sunt in causis seculi. sic sacerdo-
tes in causis dei. Regum ē corporalē irrogar̄
penā. Sacerdotū spūalē inferre vindictam.
Hō ḡ quātū ad statū legis. ⁊ si regalis vnctio
sacerdotib⁹ ⁊ pphis p̄erat in causis seculi. tñ
sberat eis ī causis dei. vñ reges a pphis ⁊ sa
cerdotibus vngebant̄. Nathan ḡ ppha cum
regē arguit suum execut⁹ ē officiū ī quo erat
rege supior. nō vsurpauit regia officiū ī quo
erat rege inferior. Monuit. n. ꝙ p pniam pcꝫ
expiarꝫ. non tulit in eum sniaꝫ qua tāq̄ adul
ter ⁊ homicida s̄m legē interirꝫ. Ad illud
quod obr̄ de Dañ. dō. ꝙ miracula veteris te
stamēti sunt admirāda nō in exēpluꝫ nostre
actionis trahēda. Uñ Daniel ꝙ iudicauit se
niores hoc fuit ptāte supioris spūs scī accep-
ta occulte. Uñ ibi dr̄. Suscitauit domin⁹ spūꝫ
pueri iunioris. sic dr̄ z. Exo. Quis ↄstituit
iudicē sup nos. &c. Arguebat eos Moyses
ex potestate occulta data sibi a deo q̄ postea
manifesta fuit. Ad illud qđ obr̄ ꝙ argue-
bant iudei Petrum. quia intrauerat ad Cor-
neliū. dō s̄m btūm Greg. Petr⁹ potestatē re-
gēdi accepat. ⁊ tñ idem aploꝝ pm⁹ q̄rimonie
contra eum a fidelibus facte cur ad gentes

intrasset; nō ex potestate officii qua possz; dicē
omnes pastorē suū nō reprehēderāt: sꝫ auctorita-
re diuine scientie: qua gentiles accepant spūz san
ctū: rn̄dit. Ad duo sequentia sancti Hier.
ꝛ Greg. pꝫ iam rn̄sio ex pdictis. sꝫ tn̄ ad illud
Hiero. qd dic̄ ꝙ nō oēs epi sunt epi. dd. ꝙ eē
epm̄ digne ē esse epm̄ per auctoritatē spūalis
potestat. ꝛ p meritū sanctitat. Cū ġ dicit de
malis epis dic̄ de ipsis ꝓpter defectū sancta
tisnō ꝓpter defectū potestat vl ordis ꝗdiu
ab eccl̄ia tolerāt. Ad vltimū quod obr̄ de
Job dd. ꝙ illud dicebat de perfectōe humili
tatis: nō debito iuris.

Queritur postea vtruz prelatus

malus possit iudicare inferiorē seu sbditū iuste
Ad qd sic. Btūs Ambrosius sup ps̄. Bti imacu
lati. Judicet ille de alterius errore: q nō hꝫ qd
in se ipso odēnet. Judicet ille q nō agit eadē
que in alio putauerit puniendam: ne cū de alio
iudicat in se ferat sniam. ex quo pꝫ ꝙ malo p̄
lato nō licet iudicare. Itē Grego. in mora
lib. exponēs illd Jo. q sine pctō ē pm̄ mittat
ī ea lapidē. Ad aliena quippe pc̄ta puniēda
ibāt: ꝛ sua reliquerāt. reuocēt itaqꝫ ad ōsciaz
vt prius ꝓpria corrigāt: ꝛ tūc aliena reprehēdāt
Itē Greg. sup illud iudicū. vbi dr̄ ꝙ uiri
gabaa interfecerāt uxorē Leuite cogscēdo dicē
Cū tribus Benyamin in carnis scelere fuisset
obruta: collectus ois isrl̄ vlcisci inigtatē uoluit
sꝫ tn̄ semel ꝛ iterū in belli certaīe ipse ꝓstrat
ē et sbdit. Quid ē ꝙ in vltiōe sceleris israel
inflamat: ꝛ tn̄ prius ipse prosternit: nisi ꝙ ipsi
prius purgādi sunt: p quos alioꝝ culpe feriūt
vt iam mūdi p vltionē ventūt q alioꝝ vitia
corrigē festinat. Ex h̄ arguit ꝙ prelatus nisi
mūdus sit: nō dꝫ īmundos iudicare. Item
Grego. Postulatus dn̄s iudicare peccatricē n̄
statim dat iudiciū: sꝫ prius se inclinās deorsūz
in terra digito scribebat nos typice instruēs
vt cū quelꝫ ꝓximoꝝ errata ōspicim: nō an-
tea reprehendēdo iudicem ꝗ̄ ad ōsciām nr̄i
reuersi digito discretionis: quid ī ea oditori
placeat: q̄ due displiceat examinem: iux̄ illd
apostoli. Considera te ipm̄: ne ꝛ tu tempteris
Item Greg. ī eodē. Qui sine peccato ē ꝛc. i.
primo vos ipsi iusticiā implete: ꝛ sic īnocentes
manibus ad lapidandā ream ōcurrite. Ex his
vr̄ ꝙ malus aliqs nō debet aliū iudicare: vl̄
iudici psonā assumē. Cōtra. Saul cū a dn̄o
esset reprobatus dei populū iudicabat: ꝛ eius
iudiciū vniuersus populus expetebat. Unde

dic̄ Dauid post reprobatiōnē ꝓsitens ipm̄ eē
iudicē a dn̄o: ppitius sit mihi dn̄s: vt nō extē
dam manū ī xpm̄ dn̄i 1. R. 24. Itē Dauid
cū eēt adulter ꝛ homicida interrogat a ꝓ-
pheta sniam in diuitē dedit: q ouem paupis
rapuit dicēs. Judiciū mortis ē viro huic oue
reddet ī ꝗdruplū. Itē Salomon cū amore
mulieꝝ deos gentiliū colēt: sic̄ dr̄. 3. R. xi. tn̄
vniuersus israel ad eius iudiciū ōfluebat.
Item Math. 23. de malis p̄latis iudeoꝝ dice-
bat dn̄s. Qui dicunt facite ꝛc. Itē. 1. Pe. 2.
Serui sbditi estote ī omni timore dn̄is non
tm̄ bonis ꝛ modestis: sꝫ etiā discolis: ex quibus
relingt ꝙ maloꝝ p̄latoꝝ snīe ē parendum a
sbditis. ġ ꝛ ipsi legalr̄ possunt sbditos iudi-
care. So. dd. ꝙ est iudicare de officio pote
statis. ꝛ ē iudicare de idoneitate siue merito
potestatis. primo modo mali p̄lati possunt sb-
ditos iudicare. 2° mō nō nisi boni. primū sine
2° damnabile est iudicanti. tn̄ salubre ē sbdi
to obtēpanti. vn̄ auctoritates primo posite ostē
dūt ꝙ mali pastores dū snīa iusti examis ali
os feriūt sibi ipsis nocēt. q a sic̄ dr̄ ad ro. 2. In
q̄ alios iudicāt se ipsos odēnāt. Auctorita
tes vō ī ōtriū obiecte astruūt ꝙ dū ab eccl̄ia
tolerāt: eoꝝ iudiciū subterfugē nō ē licitū ꝛ
obtēpare ē ꝓficuū. Et p h̄ pꝫ rn̄sio ad obiecta

Consequenter queri

tur que ōditōes reqrūt ad h̄ ꝙ aliqs possit
esse ordinate iudex. Nam Deut. p. dic̄ Moy-
ses. Dixi vobis. date ex vobis viros sapiētes
ꝛ gnaros quoꝝ ōuersatio sit pbata ī tribubus
vestris. Et seqt. Talisqꝫ eos vt populū iudi-
carēt. Ex h̄ ġ relingt ꝙ sꝫ legē dei qui nō ē
sapiens ꝛ gnarus iuris nō poterit esse iudex
ġ illi q sunt minoris etatis nō possunt esse iu
dices. silr̄ nec natura surdi nec ꝑpetuo furio
si. Itē cū iudices debeāt eē ō tribubus ppli
dei. ġ hr̄ticus nō poterit esse iudex vel īfidelis
et hoc est qd dic̄ canon. 24. c. q. 1. Hereticus ca
tholicum vepote supiorē se maledicē n̄ valꝫ
ī alienū a fide tāqꝫ ī sibi coequalē snīaz dare
nō potest. Itē ōsili rōne pbat ꝙ excoīcatus
nō potest eē iudex. sꝫ etiā ꝙ dic̄ decretalis
titulo de iudiciis. vbi dicit. ꝙ lꝫ excoīcatus
nō possit stare ī iudicio p se tn̄ potest cogi p
aliū rn̄dē. Itē ex h̄ ꝙ dicit ōuersatio iudi
cis pbata debꝫ eē. vr̄ ꝙ suspectus nō possit eē
iudex. Un̄ Canon Nicolai. 3. ca. q. 5. Liceat ei q
suspectū iudicē sibi putat esse ante ꝗ̄ lis in-
choet recusare ꝛ ad aliū recurrē. nā q̄dāmō

nāle ē suspectoꝝ iudiciū insidias declinare ⁊ inimicoꝝ iudiciū velle refugē. Itē p h̄ q̄ dr̄. quoꝝ ꝯuersatio sit pbata in tribub⁹ vr̄is ostēdit q̄ alienigena seu ext̄ne⁹ iudex esse nō possit: f'⁹ q̄ dic̄ canon Stephani pape. Null⁹ alienigena aut accusator fiet aut iudex. vn̄ ⁊ de Loth scriptū ē. Ingressus es vt aduena nūqd vt iudices. Itē p h̄ q̄ dr̄. ⁊ ꝯstituaꝫ eos pncipes: ostēdit q̄ ille psone que rōe sue ꝯditōis sunt sbdite ⁊ sbiecte iudices esse nō possunt vt mulieres ⁊ serui. vn̄ de mulieribus dic̄ Ambro. in li. q. vet. ⁊ no. testa. Mulierem ꝯstat sbiectā esse viri sui dn̄io: ⁊ nullam auctoritatē habē: nec docē pōt nec testis esse: nec fidē dare. Itē de seruis ⁊ aliis predictis dic̄ canon sancte romane eccl'ie synodi. 3. ca. q. 7. Tria sunt qb⁹ aliq impediūt ne iudices fiāt. Natura surd⁹ ⁊ mut⁹ ⁊ ppetuo furiosus ⁊ ipubes: q2 iudicio carēt ⁊ lege: ut q a senatu amot⁹ ē supple ꝓpter aliqd crimē mōib⁹ femine ⁊ serui: nō q2 non hēant iudicium. s. q2 pceptū ē vt ciuilib⁹ non fungant̄ officiis. sū ā seruus dū putaret̄ liber ex delegatione sententiā dixit: quāuis postea i seruitutē depssus sit: sn̄ia ab eo dicta rei iudicate sn̄ia firmitatē tenet. Ex his ḡ videt̄ plures psone excludi: ne iudices sint. Sꝫ ꝯt h̄ obr̄. et pmo ꝯt h̄ qd dictū est de pueris ⁊ minorib⁹ etate. Naꝫ Jeremias adhuc puer ꝯstitut⁹ ē iudex a deo Un̄ p. Jere. postq̄ dixit. nescio loqui: q2 puer ego sum. dixit ei dn̄s. Constitui te sup gentes ⁊ regna vt euellas ⁊ destruas ⁊c̄. Itē Daniel puer inspiratione dīna fact⁹ ē iudex seniorꝝ q volebāt pdē Susānā. Itē in aliqb⁹ pueris malicia supplet etatē. eadē rōne ⁊ in aliqb⁹ scia puenit adultā etatē. Si ḡ nō est cā quare minor etate nō debeat eē iudex: nisi defect⁹ i iudicādo. ḡ hi⁹ minores poterūt eē iudicea. Itē obr̄ ꝯtra hoc qd dictū ē q̄ mulier nō dꝫ esse iudex. q2. 5. iudicū. legit̄ delbora iudicasse israel. et post datā legē a deo. ḡ nō ē ꝯtra legē datā a deo mulierē eē iudicē. Item mulieres legūt̄ multe pdite spū ꝓphie vt Maria soror Moysi. 15. exo. Item Anna pphetissa: de qua legit̄. 2. Luce. Si ḡ mulieres p spm̄ ꝓphetie assumpte sunt ad denūciandū iudicia dīna: mlto magis possunt assumi ad denūciandū iudicia humana. Itē obr̄ ꝯt hoc qd dictū ē de seruis. q2 dr̄. 3. ad gal. Non ē iude⁹ neq3 grec⁹. n̄ ē mascul⁹ neq3 femina ⁊c̄ Omnes eni vos vnū estis i Xp̄o Jh̄u. ḡ fuit ꝯditio i xp̄iana religione nō differt a libera.

ḡ seruus poterit eē iudex. Itē q̄rit̄ rō q̄re sic ē: ⁊ qs numer⁹ psonaꝝ: i qb⁹ n̄ ē idoneitas ad hoc vt iudices fiāt. So. sꝫ q̄ dr̄. 1. deut. Judicab⁹ dei iudiciū ē: vn̄ homo iudex gerit vicē iudicis dei i iudicādo. ideo i trib⁹ debet ꝯformari deo: q iudex ē. i potestate. vitate ⁊ bonitate. f'⁹ q̄ dr̄ exo. 18. Prouide de oī plebe viros potētes ⁊ timētes deū. Ecce potestas. in qb⁹ sit vitas. ecce vitas. Et q oderint auariciā. Ecce bonitas. ptās in auctoritate. Ueritas i iudicio sine discretione. Bonitas i rectitudine animi ⁊ vite. Un̄. 6. Deut. Judices ⁊ magistros ꝯstitues i omnib⁹ portis. ecce auctoritas ptātis. vt iudicēt ppl'm iusto iudicio. ecce iudiciū vitatl. nec i alterā psonā declinēt ⁊c̄. ecce rcitudo ai seu uite. Itē hec tria sil'r ostēdūt̄ i pdicto v̄bo Deut. 1. Date ex vobis viros sapiētes ⁊ gnaros. ecce discretio vitatl. quoꝝ ꝯuersatio sit ꝓbata. Ecce rectitudo bonitatl. ut ponā eos pncipes. Ecce auctoritas ptātl. Notādū ḡ q̄ q̄dam psone i idonee sūt ad assumēdā psonā iudicis. q2 nō sunt idonee ad susceptionē auctoritatl. seu ratione seruus vt mulier. cui post pc̄m dictū est Sub viri potestate eris. Un̄. 1. ad cor. 14. dic̄ apostol⁹. Mulieres i eccl'ia taceant. nō enim pmittit̄ eis loq: s; sbditas eē. Aut rōne ꝯditionis fortune ut seruus. Un̄. 1. Petri. 2⁰ Serui sbditi estote in omni timore. Alie v̄o persone q2 nō sunt idonee repellūt̄ ab officio iudicis. q2 nō sunt idonee ad iudiciū vitatl. et h̄ pl'ibus modis. Uel ꝓpter impedimētū pmanēs uel ꝓpter impedimētū trāsiēs. Itē ꝓpter impedimētū pmanēs: aut inatū aut ꝯtingens. Propter impedimētū manēs inatū ꝓhibet̄ iudex eē surd⁹ ⁊ mut⁹. Propter impedimētū pmanēs ⁊ ꝯtigēs ppetuo furiosus. Et ꝓpter impedimētū trāsiēs minor etate. Itē alie p^e excludūt̄ ꝓpter defectū approbatōis uite seu bonitat'. qd ꝯtigit triplici de causa. una ē reprobatio uite ul' ꝓpter crimē erroris. ut i h̄ticis. Aut ꝓpter scandalū ꝯuersatiōis. ut in his q sunt infames. Aut ꝓpter ꝯtagium coīonis. ut i excoīcatl. Alia causa ē ignorātia cōditōis p^e. ut in extraneis. Tertia v̄o causa ē suspitio ꝓbabil' malicie p^e. ut si sit inimic⁹ ul' declinationis a rectitudine iusticie. qua rōne ꝓhibet̄ oēs qui sunt ex ꝯsanguineis auctoris ul' inimici rei: ul' aliqua iusta causa suspecti. 3. ca. q. 5. Ad illud ḡ quod obr̄ de Jere. ⁊ Daniele dō. q̄ illō ptīnꝫ ad p̄uilegiū grē singularis: non ad exemplū imitatiōis: sic ⁊ qd

Jere.p̊.vř. Añq̃ exires de vētre sanctificaui te. et qđ vř.iȝ. Daniel. Qꝫ suscitauit dñs spm pueri iunioris. Priuilegia aūt paucoꝝ nō faciunt legē coēm. Ad illđ ꝯo qđ obř q̃ ī aliqb⁹ scīa puenit etatē adultā.dđ. ꝙ iura que debent regulare generalitatē hoīum: nō aptant̃ his que raro ꝯtingūt: ſ his que frequēter aut semp: nec his que ꝯtingūt in paucis: ſ in his que ꝯtingūt ī plurib⁹. Raro aūt ꝯtigit: ꝛ ñ nisi p pͥuilegiū supne grē: ꝙ ī pueris talis scīa inueniat̃: qualis ꝛ quāta ī iudicib⁹ reqrit̃. Reqrit̃ enim sapīa iuris: ꝛ cum hoc experiētia iudicii. vnde ꝓpter hoc signanter dictū ē.i. Deut. Date ex vobis viros sapiētes ꝛ gnaros. sapiētes. s. p iuris ꝛ legū noticiam gnaros ꝓpter expientiā. Itē inde est quod Moysi dř.xi. numeroꝝ. Congrega senes ppli quos tu nosti: ꝙ senes sint populi ac magri: vt supportēt onus tecum: ꝛ non tu solus graueris. Hinc etiam est ꝙ ꝓpter exēplū imitationis iudex oīum Xp̄us ad actus plationis ñ pcessit nisi in etate pfecta trigīta annoꝝ p⁹ baptismū. sicut hēt̃ ex Luc.4°. Ad illđ ꝯo qđ obř de Delbora ꝙ fuit iudex israel. dđ. ſcđo illud.i.ad Cor.10. Omnia illis ꝯtingebant in figurā. Uñ qđ ī veteri testō dicitur de Delbora factū est ī eccłie figura. Figure aūt veteris testamēti nō trahūt̃ in nouo testō ī auctoritatē exēpli. Uñ ꝙ h̄ nō sit ad imitationem in nouo ostēdit̃.i.ad Thi.2. Docē mulieri nō pmitto: nec dñari ī viꝝ. Ad illđ ꝯo quod obř ꝙ assumūt̃ ad grām ꝓphie. g̃ multo magis ad iudicia humana poterunt assumi. dđ. ꝙ nō seqt̃: nec ē sile: qa grā ꝓphetie non dat auctoritatē mulieri sup viꝝ: nec mutat legē sbiectionis: qua iure diuino tenet̃ mulier eē sb viro: qa gñ.4.vř. Sub viri potestate eris: et ipse dñabit̃ tui. Sȝ auctoritas iudicii daret dñium mulieri sup viꝝ: qđ repugnat diuine institutioni. Quare autē assumpte sunt ad grām ꝓphie vř.4°. iudic. sup illđ. erat autē Delbora ꝓphes. ibi glo. Adamātii. Prestat ī hoc ꝯsolationē muliebri sexui: ne p infirmitate desperet se ꝓphie grām posse suscipere ſ credat ꝙ ꝯfert hanc grām mētis puritas: nō sexus diuersitas.

Postea queritur de

dñia iudicū. Dñia autē iudicū ſm iura triplex est. Nā alii sunt ordinarii. alii arbitrarii. alii delegati. Judices ordinarii sunt q ab apostolico vt ecclīastici. vel impatore vt scholares legitimā potestatē accipiūt. Arbitrarii sunt q nullā potestatē hn̄tes cū ꝯsensu litigātiū ī iudices eligūt̃: sic hēt̃.2.ca.q.6. Judices ꝯo delegati sunt qbus vna vel plures cause ab eo q hēt iurisdictionē ordinariā vł extraordinariā vł a pncipe ꝯmissā ꝯmittūt̃

In pmis g̃ querit̃ vnde ex lege diuina hec dñia iudicū sumat auctoritatē. Nā sic lex diuina Moysi ꝛ euangelii extrahit̃ a lege eterna. ita lex ciuilis extrahit̃ a lege Moysi: ꝛ lex canonū a lege euangelii. Itē cum iudices ordinarii distiguāt̃ ſm ꝙ dič Hugo de sācto Uic. in li. de sacramētis. 2ͣ parte. In laycis ad quoꝝ pudētiā ea que terrene vite necessaria sunt ptinēt: potestas ē terrena. In clericis ad quoꝝ officium spectāt ea que spūali vite sunt bona: potestas ē diuina. illa ptās secularis dř. ista spūalis. In vtraq ptāte diuersi sunt grad⁹ ꝛ ordines potestatū. Terrena ptās caput hab3 regē. Spūalis potestas sūmū pontificē caput hab3. Querit̃ g̃ vtꝝ a lege diuina hec dñia sumat̃ ordinarie potestatꝭ. Item vtrū ī potestate ꝛ iudicib⁹ ordinariis vtriusq potestatꝭ possint eē plures ī eodē gradu vt duo sūmi pontifices. duo epi eiusdē loci. duo impatores. duo reges terre eiusdē non sbalternati. qđ vř. qa duo possunt esse iudices delegati a ptāte vni⁹ grad⁹. g̃ pari rōne ꝛ duo iudices ordinarii ī eodē gradu. Itē Luce p̊. sup illđ. factū ē ut sacerdotio fūgeꝛ ꝛc dič glo. Ambr. ꝛ Bede. Qꝫ ꝓpter ampliatōē cult⁹ dei a David ꝯstituti sunt 24. sūmi pontifices: q p vices suas ministrēt. g̃ ī eodē gradu sacerdotii sūmi ples erāt a David ꝓpha ordinati. Itē Luce.3. vř ꝙ sb pncipib⁹ sacerdotū Anna ꝛ Cayphas factū ē ꝟbū dñi super Jo. ꝛc. Et ex hoc hēt̃ ꝙ duo erant pncipes sacerdotū. Cont̃. Nemo pōt duob⁹ dñis seruire. ſcđo g̃ sniam saluatoris nō ē ordinata sbiectio ad duos psidētes ī eodē gradu ptātis.

Itē.13. ad ro. Omnis anima ptātib⁹ sblimioribus sbdita sit. Et seqt̃. qui potestati resistit dei ordinatōi resistit. Scđm g̃ ordinationem diuinā ptātes ordināt̃ ſcđo supi⁹ ꝛ inferi⁹. aliter nihil eēt dictū. potestatib⁹ sblimiorib⁹ sbdita sit. g̃ ī eodē gradu nō erit eadem sblimitas pluriū potestatū. Itē oīs ordo q ꝯmēdat̃ quātū ad gradū pncipat⁹ ī irrōnabilib⁹ est ordo ſcđo instinctū nature: ꝛ ſcđo dictamē rōis Sȝ ī apib⁹ ꝯmēdat̃ vnitas pncipat⁹: qa ī apibus pnceps vna ē. in gruib⁹ unitas ducatus quia una dux est. Una enim sequuntur. g̃ de

x

instinctu nature: ⁊ de dictamine rōnis ē uni
tas ꝑncipatꝰ ⁊ ducatꝰ. ḡ in eodē gradu non
possunt esse duo ꝑncipes vel duo duces.

Itē ex lege dei solꝰ vnus summꝰ sacerdos
institutꝰ ē vt Aaron: vel successor eiꝰ: sicut le
giẗ Numeri. 20. Et vnꝰ solꝰ rex institutꝰ est
in populo dei. vnde ⁊ in Osee reprehendūtur
reges decem tribuū: q fecerūt diuisionem in
regno. vnde dr̄. 8. Osee. Ipsi regnauerūt: ⁊ nō
ex me ꝑncipes extiterūt: ⁊ nō cognoui. Itē
queriẗ cum duplex sit ptās ordinaria. s. ptās
spūalis ⁊ secłaris. vtrum ordinata potestate
vna ꝑemineat alteri. Ad qđ sic. Sup illud
ps̄. Tibi soli peccaui. glo. Quia rex omnibus
est supior: et iō tantū a deo q ē maior eo: pu
niedꝰ: si qs de poplo errauerit deo peccauit
⁊ regi. rex ꝟo nō hēt hominē q eiꝰ facta diiu
dicet. ḡ summꝰ pontifex nō potest iudicare
impatorē seu regē. Itē Hug. de sācto vic.
in li. de sacramētis. Spūalis potestas non iō
ꝑsidet: vt terrene in suo iure ꝑiudicīū faciat
sic ipa terrena potestas qđ spūali debeẗ nūq̄
sine culpa vsurpat. ḡ in iudiciīs terrenoꝝ nō
est sbiectꝰ imperator iudicio summi pōtificis

Itē. i. Pe. 2. Subiecti estote omni humane
creature ꝓpter deū seu regi tāq̄ ꝑcellēti. Si
ḡ rex ꝑcellit: nō ē sbditꝰ alicuiꝰ iudicio. Forte
distingueẗ sic distinguit Gratianꝰ vt supra
dictū ē: q sic reges presunt in causis seculi: sa
cerdotes in causis dei. Nathan ꝟo ꝓpheta cū
Dauid redarguit: exercuit suū officiū in quo
erat rege supior. nō regis vsurpauit officiū: ī
quo erat rege inferior. Scđm hoc ḡ si ī causis
spūalibꝰ sbiectꝰ ē impator summo pontifici: ī
causis secularibꝰ sbiectꝰ erit summꝰ pontifex
impatori. Contᷓ. Sic secłaria ordināṫur ad
spūalia: ita potestas secłaris ad potestatem
spūalē. Sʒ secularia sbsunt spūalibus ordine
rōnis ⁊ dīno. ḡ potestas secularis sbest pote
stati spūali. ḡ impator sūmo pontifici. Itē
dic Hugo de sancto vic. in li. de sacramentis.
Uita terrena bonis terrenis aliẗ. vita spūaꝉ
spūalibꝰ bonis nutriẗ. Ad potestatē regis ꝑ
tinent que terrena sunt ⁊ ad terrenā vitam
facta omnia. Ad potestatē summi pontificis
ꝑtinēt que spūalia sunt ⁊ vite spūali attribu
ta vniuersa. quātū ꝟo vita spūalis dignior ē
q̄ terrena ⁊ spūs q̄ corpꝰ. tantū spūalis pote
stas secularē potestatē honore ac dignitate
ꝑcedit. Itē Hugo. de sancto vic. in codeʒ.
Qr spūalis potestas quātū ad diuinā institu
tionē prior sit tempore ⁊ maior dignitate: ex

veteri testamēto manifeste declaraẗ: vbi ꝑ
mū a deo sacerdotiū institutū ē: postea ꝟo p
sacerdotiū iubēte deo regalis potestas ordi
nata: sic legiẗ. i. Re. 9. Itē Hugo ad idē. In
ecclesia dei sacerdotalis dignitas regalē po
testatē sacrat ⁊ sanctificat p bn̄dictionē. Si
ḡ sic dr̄ ad hebr. 7. sine ɔtradictione maior est
q bn̄dic̄ q̄ q bn̄diciẗ: ɔstat absq̄ dubitatōe
q terrena potestas que a spūali bn̄dictioneʒ
accipit iure inferior extimaẗ. Itē queritur
vtrū suprema potestas spūaꝉ: que est summi
pontifici possit habē aliquā humanā q ipsam
diiudicet. Ad qđ sic. refert Hiero. in libro
viroꝝ illustriū. Qr Damꝰ. papa a sbditis de
adulterio accusatꝰ eē. 42. epīs se purgauit. si
ḡ purgatio ptinet ad sn̄iam iudicioꝝ uideẗ
q poterat iudicari. Itē btūs Gregꝰ. papa
de seipso. Si qs nos arguere uoluerit ueniat
ad sedē aplicā ut ibi mecū iuste decertet q̄te
nꝰ ibi unꝰ ex nobis sn̄iam deferat suā. Itē
Aug. Qui nec regiminis in se rōnē hūit: nec
sua delicta detersit: nec filioꝝ crimē correxit
canis impudicꝰ dicēdꝰ ē magis q̄ epūs. Si ḡ
talis possit esse ille q ē papa cōstitutꝰ: uideẗ
q possit a ceteris epīs iudicari ut nō epūs.

Item Paulꝰ correxit Petrū eo q nō recte
ambularet ad euangelii ꝟitatē. gal. 2. Et dic
glo. q Petrꝰ cui a dn̄o ter dictū ē. pasce oues
meas. Ioh. vltimo. obiurgationē posterioris
pastoris p salute gregis libentissime sustine
bat. ḡ papa q ē successor Petri si a ꝟitate de
uiet poterit a posterioribꝰ pastoribꝰ iudicari

Contra. Hugo de san. Uic. 2ᵃ pte de sacris
Potestas summi pontifici a deo ꝑmū institu
ta ē: ⁊ cū deuiat a solo deo iudicari potest:
sic supra scriptū. i. ad Cor. 2. Spūalis iudicat
omnia: ⁊ ipse a nemine iudicaẗ. Itē dicit
canon Gelasii. 9. ca. q. 3. Cuncta p orbem nouit
eccl̄ia: q sacrosancta ecclesia romana fas de
omnibꝰ hēat iudicādi: neq̄ cuiq̄ de eiꝰ liceat
iudicare iudicio. Itē Innoc. ī eod. Nemo
iudicabit ꝑmā sedem. Neq̄ enim ab Augu
sto neq̄ ab omni clero: neq̄ a regibus: neq̄ a
populo iudex iudicabiẗ. Itē Symachus in
eodē. Alioꝝ hominū causas deꝰ uoluit p ho
mines terminare. ſʒ sedis illiꝰ ꝑsidem suo sine
q̄one reſuauit arbitrio. replicabo dictū. tu es
Petrꝰ ⁊ super hanc petram edificabo eccl̄iā
meam: ⁊ quodcūq̄ solueris ⁊c. Ꝟo. notādū
q auctoritas ordinarioꝝ iudicū in potestate
seculari accipiẗ exo. 17. vbi dr̄. q Moyses ele
ctis uiris strenuis de cuncto israel constituit

eos ꝑncipes populi:tribunos ⁊ centuriones:
gnquagenarios ⁊ decanos:q iudicarent po-
pulū dn̄i. Auctoritas iudicū ordinariorū
in potestate spūali accipit ex numeris.3. vbi
ponit grad⁹ summi sacerdotꝫ Aaron. ⁊ mi-
norꝫ sacerdotū sbministrantiū Aaron. vn̄ dr̄.
Functi q̄ sunt sacerdotio Eleazar ⁊ Ithamar
coram Aaron. et iterꝫ sbministratio leuitarꝫ sꝫ
gradus differentes. vnde ibi dicitur. Dabis
leuitas Aaron ⁊ Ithamar coram Aaron ⁊ fi-
liis ei⁹:qb⁹ traditi sunt a filiis israel ī miste-
rio. et ibi dr̄. Duō filii Jerson erant sb ꝑnci-
pe Elizaphar. filii fili Caaph erant sb ꝑncipe
Elizaphā. ⁊ ꝑnceps ꝑncipū leuitarꝫ Eleazar
fili⁹ Aaron sacerdotꝫ. Ex nouo ꝟo testamento
quantū ad distīctionē potestatis sacerdotal
sicut dic̄ Hugo de sācto vic. ꝑsbri vicarii sūt
72. discipulorꝫ: q ꝑcedebāt dn̄m in omnē ci-
uitatē ⁊ locū quo erat ipse ventur⁹ sic̄ dicit
Luce.7. Epi successores apostolorꝫ q eligunt
a deo.7. Luce.10. Mat. Sūm⁹ pontifex vicari⁹
Petri:cui ɔmittit plenitudo potestatꝫ ī claui
bus.16. Mat. Tu es Petr⁹ ⁊c. ⁊ tibi dabo cla-
nes. et vlis cura gregis. Joh. vltimo. Si dili
gis me pasce oues meas. Sub potestate vero
ꝑsbrorꝫ est potestas seu ordo dyaconorꝫ: qui
ī archidyaconib⁹ hn̄t iudiciariam potesta-
tem. qꝺ sumptū ē.1. ad Thi.3. vbi post descri
ptionē epi dic̄. Dyacones si bn̄ mīstrauerint:
gradū bonū sibi acqrent. Grad⁹ ꝟo secularis
potestatꝫ accipiūt de ꝑma epla Petri. vbi dr̄
Subditi estote omni humāe creature ⁊c. seu
regi tanq̄ ꝑcellenti. seu iudicib⁹ tanq̄ ab eo
missis. Et ro.13. vbi dr̄. Omnis anima pote-
statib⁹ sblimioribus sbdita sit. Ex his igit pꝫ
q̄lr ex nouo ⁊ veteri testamēto accipit aucto
ritas iudicū ordinariorꝫ: seu secularium: seu
spūalīū. Itē auctoritas iudicis arbitrarii
potest accipi ex exo.21. vbi dr̄ lex de illo qui ꝑ
cutit mulierē ꝑgnātē:que fac̄ abortiuū ꝟ ipa
viuit. et dr̄ q̄ si part⁹ nōdū viuificat⁹ fuit ī
utero sbiacebit dāno q̄ntū marit⁹ petierit: ⁊
arbitri iudicauerīt. Itē auctoritas iudicū
delegatorꝫ accipit ex exo.24. vbi ascendens
Moyses ī montē seniorib⁹ ait. hētis Aaron
⁊ Hur vobiscū. si gd natū fuerit q̄onis refe-
retis ad eos. Et ex Abdia ꝓpha. vbi dr̄. au-
ditū audiuim⁹ a dn̄o legatū ad gētes misit.
Et ꝑ hoc pꝫ rn̄sio ad duo ꝑmo quesita. Ad
illud quod querit vtrū possint esse plures iu
dices ordinarii ī eodē gradu dꝺ s^m beatū
Hiero. ad Rusticū monachum. In apib⁹ ꝑn-
ceps vna ē. grues vnā sequūt. Impator vn⁹
index vnus puincie. Roma aūt ɔdita duos
frēs simul reges habē nō potuit. in Rebecce
vtero Esau ⁊ Jacob gesserunt bella. Gn̄. 25.
Singuli ecclesiarꝫ epi. singuli archiepi. singli
archidyaconi. ⁊ omnis ordo ecclesiastic⁹ suis
rectorib⁹ vtitur. Ex quib⁹ relinqt q̄ in eodēꝫ
gradu respectu eorūdē nō est ꝑeminētia plu
rīū potestatū. Ad illud ḡ qꝺ obic̄ de iudi-
cib⁹ delegatis dꝺ. q̄ nō ē sile. nā cū plures de
legant ab vno ordinario: ambo gerūt vicem
vni⁹: nec alter plenarie gerit uicē ꝟ ambo sil.
Ad illud ꝟo quod obr̄ q.24. erant summi
sacerdotes instituti a Dauid. necꝫ quātū ad
misteriū cult⁹ templi: ꝟ tn̄ un⁹ erat q p̄eerat
sup alios ī auctoritate iudicii. sic̄ Cayphas dr̄
pontifex anni illi⁹ ī Joh.11. Ad illꝺ ꝟo qꝺ
obr̄ de anna ⁊ Caypha dꝺ. q̄ nō simul ꝑerāt
ꝟ vn⁹ ꝑerat ī ꝑncipio ꝑdicationis Johis. po-
stea ali⁹ successit ei. et ideo sb ambob⁹ deter-
minat tpūs ꝑdicationis Johis. Ad illud
qꝺ querit utrū potestas secularis sbdita de
beat esse ptāti spūali. dꝺ. s^m q̄ dic̄ Hugo de
sancto Uic. Spūalis potestas terrenā potesta
tē instituere habꝫ ut sit: ⁊ iudicare si bona nō
fuerit: sic̄ scriptū ē.1. ad Cor.2. Spūalis iudi-
cat oīa: ⁊ ipse a nemine iudicat. Ad illud
ḡ qꝺ primo obr̄ ex auctoritate aug. sup ꝑs. q̄
rex nō hꝫ hominē q eius facta diiudicet ⁊c. fa
cienda est uis ī hoc q̄ dr̄ nō hēt hoīem. spū-
alis enim ptās nō iudicat s^m hominē: uel s^m
hūanā legē: ꝟ inquātū residet uice dei: sic̄ dr̄
aplis Mat.10. Qui uos audit me audit. et sic̄
dic̄ aplus.2. ad cor.5. Pro xp̄o legatione fun-
gimur. et s^m ptātē ad uindictā spūalē non
corporalē. s^m q̄ dr̄.2. ca.q.7. q̄ regū ē exercere
penā corporalē: sacerdotū spūalē inferre uin-
dictā. Un̄ ambrosi⁹ imparorē excoīcauit ar-
chadiū: ⁊ ab ingressu ecclīe ꝓhibuit. Sic̄ enī
iudex terrenus nō sine causa gladiū portat.
sic̄ dr̄.13. ad ro. ita nō sine cā claues ecclesie sa
cerdotes accipiūt. ille portat gladiū ad uin-
dictam malefactorꝫ: laudē ꝟo bonorꝫ. isti cla-
ues hn̄t ad exclusionē excoīcādorꝫ ⁊ recon
ciliationē penitētiū. expone igit a deo tn̄ est
rex puniend⁹ supple materiali pena. Et iterꝫ
nō hēt hominē q eius facta diiudicet. supple
ad corporalē penā inferēdā. Ad 2^m ꝟo qꝺ
obr̄ de ꝟbo Hugo. dꝺ. q̄ spūalis potestas si
iudicet terrenā rōne delicti: cū. s. abutit pote
state: nō ꝑiudiciū fac̄: īmo sicut spūs ɔstitut⁹
est ad dirigendū corp⁹: ita spūalis potestas

ɔstituta ē ad dirigēdū terrenā. Qḋ ꝟo dic̄ Hugo de iudicio nō inferēdo terrene ptāti a spūali: dicit rōne terrenaꝝ possessionū: quas hꝫ ecclia seu potestas spūalis: que sic̄ dic̄ Hugo nūq̄ possunt ita a regia potestate elōgari qn si rō postulauerit ꝛ necessitas: ꝛ ipsis possessiōib⁹ terrena potestas debeat patrociniū ꝛ illi ipse possessiones debeant in necessitate obsequiū. Sic̄ enim regia potestas patrociniū qḋ dꝫ alteri dare non pōt. sic ipsa possessio a psonis ecclīastic̄ obtenta obsequiū qḋ regie potestati p patrocinio debet iure negare nō pōt. sic̄ scriptū ē Mat. 22. Reddite que sunt Cesaris cesari. ꝛ que sunt dei deo. Ad illḋ qḋ obr̄ de canonica Petri: q̄ rex p̄cellit: veꝝ ē in suo ordine. s. ad corporalē vindictā exercendā: qua vindicta si delinquat: nō hꝫ q̄ euꝫ puniat nisi deū. Ad illḋ qḋ dic̄ Gratian⁹: q̄ sacerdotalis potestas in aliquo erat regali inferior. dḋ. q̄ h̄ veꝝ s̄m statū veteris testī: s̄ nō s̄m statū noui. Sacerdotiū enim veteris testī carnale erat: ꝛ p carnalē ꝓpagationem succedebat: quāuis esset ordinatū ad spūale obsequiū. s. diuinū cultū ꝛ figurā spūalis sacerdotii noui testī qui non est p soccessionē carnalē. ꝓterea ī illa parte: in qua carnale erat ꝛ terrenū sbiectū erat terrene potestati. s. regali. Sic̄ enī dic̄ btūs aug⁹. Jḋ dr̄ vet⁹ testm̄ ꝓpter ꝓmissionē terrenā que ptinet ad veterem hominem. Ideo in testamēto veteri tibi sūma erit potestas terrena. In nouo autē testamēto n̄. vbi ē spūale sacerdotiū ꝛ ꝓmissio spūaliū. In nouo enī testamēto nō ꝓmittit terrena ī mercedē: s̄ addit ad sustētationē ꝛ necessitatē Mat. 7. Primū querite regnum dei ꝛ iusticiā ei⁹: ꝛ hec omnia adiciet vobis.

Ad illud qḋ querit vtrū possit esse aliqua hūana potestas que hēat diiudicare summū pontificē dḋ. q̄ sic̄ ostēdebat summ⁹ pontifex non potest ab alio q̄ a deo iudicari: sic̄ dr̄ canon. 9. ca. q. 3. Facta sbditoꝝ a nobis iudicant nostra ꝟo a dn̄o iudicat. Ex quo accipitur q̄ summ⁹ pontifex iudex est ordinari⁹ singuloꝝ ꝛ null⁹ ē q̄ eū iudicat nisi de⁹. Ad illḋ ꝟo quod obr̄ de Damas. ꝛ Grego. silr̄ ꝛ ad illud qḋ obr̄ de Petro: qui sustinuit reprehensionez Pauli dḋ. q̄ illud dr̄ factū ad exemplū humilitat̄ nō ex necessitate iuris. vn̄ ad Gal. 2. sup illḋ Dixi Cephe corā omnib⁹ dic̄ glo. Ipse Petrus qḋ a Paulo fiebat vtilr̄ libertate caritatis pietate humilitat̄ accepit atq ita exēplum posteris tribuit: q̄ nō dedignarentur maiores nisi forte iusti tramitē reliquissent: a posteriorib⁹ corrigi. Laus itaq iuste libertat̄ in Paulo ꝛ sancte humilitatis in Petro enituit. et silī modo dḋ in Damaso ꝛ Greg.

Ad illud ꝟo qḋ dic̄ aug⁹ de malo epō. q̄ canis impudic⁹ dicēd⁹ ē: intelligēdū ē si hēt supiorē postq̄ ē p sniām ɔdemnat⁹. vel illud dr̄ ꝓpter meritū vite: nō ꝓpter gdū potētie.

Querendum est

q

postmodū de officio iudic̄ iux̄ legem qua dr̄. 16. Deut̄. Iudices ꝛ magr̄os ɔstitues ī omnib⁹ portis tuis vt iudicēt populū iusto iudicio: nec in alterā partē declinēt: nō accipies personā nec munera. iuste qḋ iustū ē exequeris. Quantū ad p̄mā ptē legis iudices ꝛ magr̄os ɔstitues q̄rūt duo. Primo vtrū ad iudicē possint aliaꝝ psonaꝝ que intrant iudiciū officia ptinē: vt ī eadē cā sit iudex ꝛ testis ꝛ defensor ꝛ hi⁹. 2⁹ vtrū iudex aliqs possit de sbdito alteri⁹ iudic̄ iodicare.

Ad primuz sic

Dicit canon Bonifacii. 4 ca. q. 4. Null⁹ vnq̄ p̄sumat accusator simul ꝛ iudex esse ꝛ testis. qm̄ ī omni iudicio q̄tuor psonas necesse ē esse. Iudices electos. accusatores idoneos. defensores ɔgruos. atq testes legitimos. Iudices debent uti eq̄tate. testes v̄itate. accusatores intētione ad amplificandū cām. defensores attenuatōe ad diminuendū cām. Item aug⁹. in omel. de pn̄ia. Quia sibi vtrūq audet sumē vt cuicūq ipse sit accusator ꝛ iudex. Con̄. Dan̄. 13. Daniel fuit accusator iniq̄tat̄ senioꝝ ꝛ iudex eoꝝdē. g̊ simul potest esse officiū accusatoris ꝛ iudicis. Itē. 4. gn̄. fuit dn̄s accusator Chaym: cū dic̄. ecce vox sanguis ⁊c. Fuit etiā iudex inferēs penā: cū dixit. Maledict⁹ eris soper terram ⁊c. Itē dic̄ p Jere. 29. Ego sum iudex ꝛ testis. Si g̊ iudex homo dꝫ assimilari iudici deo: idem potest esse iudex ꝛ testis. Sed s̄m canonez Damasi pape. 4. ca. q. 4. Accusatores ꝛ iudices nō idem sint. s̄ p se accusatores. p se iudices. p se testes. p se accusati. vnusqsq in suo ordine. Ratio aūt quare iudex nō pōt assumē psonā accusatoris vel defensoris est: q̄ ē psona media: ꝛ ī nullam ptem dꝫ declinare. silr̄ nec psonā testis potest assomē ne habeat suspect⁹ de impositione culpe: cū ad ipsū ptineat sniā inferēde pene. Ad illḋ quod obr̄ de Daniele dḋ. q̄ Daniel ī illo facto gerebat psonā diuinā ꝛ humanā. diuina: ī accusādo

vnde ibi dr̄. ꝙ suscitauit dñs spm̄ pueri iu-
niorꝰ. Humanū ĩ iudicādo ſm legē dei: quia
ꝯuicit eos Daniel ex ore suo falsum dixisse te
stimoniū. qḋ aūt factū ē inspiratōe diuina ñ
est trahēdū ad ꝯsequētia. Ad alia ḋo que
obiciūt dō. ꝙ nō ē sile de deo ⁊ homine in
iudicādo. Nā iudicās deꝰ non pōt a iusticia
declinare. Pretēa ipse semp iudicat ſm ꝟita
tem interiorē mētis: nō ſm faciē vel intuitū
vt dr̄. i. Re. 16. Nō iuxta intuitū hoīs ego iu-
dico. Homo enim vidꝫ ea que parēt: deꝰ aūt
intueꝛ cor. et ideo diuino iudicio ꝯgruit vt ipe
idem sit accusator. iudex. ⁊ testis. Nō sic aūt
est de hominis iudicio: sicut dictum est.

Secūdo querit vtꝝ iudex aliquis possit
de sbdito alteriꝰ iudicare. Ad qḋ obr̄. Dicit
Grego. sup illā legē Deut. 23. Si ĩtraueris se-
getē amici tui franges spicas. falce autē non
metes. falcē iudicii mittē nō potes ĩ eā sege-
tem: que alteri videꝛ esse ꝯmissa. Sꝫ sic ibi dr̄
manu spicas ꝯterē ⁊ manducare: hoc est per
affectū boni opis frumēta dñica vitioꝝ paleis
expoliare: ⁊ ĩ ecclie corpꝰ amouēdo ꝯuertera
⁊ psuadēdo q̄si manducādo ꝯterē. Conꝟ.
sicut dicunt iura ⁊ canones. quilꝫ sortiꝛ forū
rōe delicti. Si ḡ aliqs de aliena dyocesi delin
quat in alia sortiꝛ foꝝ iudicii illiꝰ: q presidet
loco in quo delinquit. Qḋ ꝯcedēdū est. vnde
diē canon ꝯcilii apud ꝯpendiū. 6. ca. q. 3. Pla
cuit p ꝯmuni vtilitate vt nullꝰ epōꝝ graui
ter ferat: si eius prochianū p depdationis cā
alter epūs excoīcauerit. Sup hoc autē obi-
ciūt de exemptis: q ĩmediate sbsunt aposto-
lice sedi: vtrū delinquētes possint ab epo suo
iudicari. et cū exempti sint a iuridictione epi
scopoꝝ: si epōs ipsos iudicet: mittit falcē in
alienam messem. Sꝫ ĩ ꝯtrariū est: q sic dr̄
. 11. q. 3. Priuilegiū mereꝛ amitti rōne delicti.

So. distinguēdū ꝙ si puilegiatꝰ deliqt circa
rem nō exēptā vt in ꝯtractu emptionis ⁊ vē
ditionis: vel in maleficio: sicut homicidio vel
adulterio: tale delictū potest epūs vindicare.
q etsi psona exempta sit: tñ res in qua delin
qt nō est exempta. Si ḋo delinqt circa rē exē
ptam vt male gerēdo suū officiū. vel alienā
do res ecclesie ĩ hiis a solo papa potest puniri
Quando ḡ factū exempti p̄iudiciū affert in
rebꝰ vel factis nō exēptis: iudicabit eum epūs
loci. qñ ñ affert p̄iudiciū ñ iudicaꝛ ab episco
po: ſ a solo papa.

P Ostea queritur

quantū ad aliam partem legis: que est. vt iu
dicent populū ⁊c. Primo vtꝝ possint iudi
care ſm suam ꝯsciāz. 2° vtꝝ possint sine ac
cusatore iudicare. 3° vtrū possint sine ꝯui
ctione ꝯdemnare.

Ad primum

sic. deut. 17. de iu
dicibꝰ qui p̄sunt
loco iudicabunt iudicii ꝟitatem. Si ḡ iudex
sciat eē veꝝ qḋ ĩ iudicio accusaꝛ vel ꝓponiꝛ
ſm ꝯsciam dꝫ iudicare q̄uis nō ꝓbeꝛ. Itē
diē lex alia Deut. 13. De idolatria vindicāda
ĩ aliqua ciuitate ꝙ diligēter rei ꝟitate psꝑe-
cta si inueniaꝛ certū eē: deleaꝛ ĩ ore gladii. ḡ
sili modo si iudex sciat certissime aliquē pec-
casse: poterit ipm̄ iusto iudicio ſm ꝯscientiaz
iudicare. Itē si iudex debeat iudicare ſm
audita ⁊ nō ſm ꝯsciām ꝟitatis. ḡ iudex pote
rit ĩnocētē ꝯdēnare: cum ſm allegata ⁊ falsa
testimonia que dephendi non possunt possit
reus ꝓbari. qḋ tñ ꝓhibitū est ĩ lege exo. vbi
dr̄. Innocētē ⁊ iustum nō occides. Itē. xi.
Isa. dr̄ de dño. Non ſm visionē oculoꝝ iudi-
cabit: neqꝫ ſm auditū aurium ⁊c. ḡ nec iudex
homo silr̄ dꝫ iudicare ſm audita. Conꝟ. pꝰ
Deut. Precepi eis dicēs. audite illos: ⁊ quod
iustū ē iudicate. ita paruū audietis vt ma-
gnum. ḡ ſm audita dꝫ iudicare: nō ſm ꝯsciāz
Itē Ambro. sup p̄s. beati ĩmaculati. Bonꝰ
iudex nihil paratū ⁊ meditatū de domo re-
fert: ſ sicē audit iudicat. ⁊ sic se hꝫ cā decernit
Item ambro. in eodē. Bonꝰ iudex nihil ex
arbitrio suo faē: ſ iux leges ⁊ iura ꝓnūciat.
Si ḡ ſm leges ⁊ iura ea q̄ audiūꝛ ⁊ ꝯuincuꝛ
iudicaꝛ: iudicāo non ē iudicare ſm ꝯsciam.
Itē augꝰ. ĩ omel. de pnīa. Multi corrigūꝛ:
vt Petrꝰ. multi toleraꝛ vt iudas. multi ne-
sciūꝛ donec veniat dñs: q illuīabit abscōdi-
ta tenebraꝝ. Nos ḋo a cōione quēqꝫ ꝓhibē ñ
possumꝰ: nisi aut sponte ꝯfessum: aut ĩ aliquo
seculari uel ecclīastico iudicio noīacum aut
ꝯuictū. ḡ ſm hꝫ iudex non poterit ſm ꝯsciam
iudicare nō ꝯuictū. Itē. 24. Leuit. sup illḋ
qḋ dr̄ ꝯ blasphemio. Miserūt eū ĩ carcerē ⁊c.
diē btūs Grego. Moyses q̄relas populi semp
ad dñm ĩferebat nos instruēs vt nō ex corḋ
nostro: ſ ex p̄cepto diuino ꝯdēnationis uł iusti
ficationis sniām ꝓferamꝰ. ḡ nō dꝫ ſm ꝯsciam
iudicaꝛ. So. dō. ꝙ ē ꝯsciā iuris ⁊ est ꝯsciā
facti. Consciā iuris ē q̄ formaꝛ ex lege diuina
Consciā facti ē q̄ formaꝛ ex ipsa facti opiōne:
uł sciā. Dicēdū ḡ ꝙ iudex nō dꝫ iudicare ſm
ꝯsciam facti: ſ ſm ꝯsciāz iuris excluso errore

qa ɔtigit eē errorē circa vtrāq; ɔsciā; iuris .s. ⁊ facti. Iudicare aūt s̄m ɔsciam iuris rectā nō erroneā ē iudicare s̄m allegata diligēter discussa. Ad illud ḡ qd̄ p̄mo obicit dd̄. q̄ iudicare iudicii v̄itatē aliud est q̄ iudicare v̄itatē. Ueritas eni; ē respectu facti vel rei q̄ est vel non ē. veritas iudicii est respectu cōuictionis vl̄ ꝓbationis legitime facti uel rei. Ex illa igit̄ lege non ɔcludit̄ q̄ iudex debeat iudicare s̄m ɔsciam v̄itat: s̄ s̄m v̄itatē iudicii .i. ɔuictionis ⁊ ꝓbationis legitime facti. vñ dr̄. Iudicabūt iudicii v̄itatē: ⁊ facies q̄cunq; dixerint iuxta legē. Ad zm dd̄. q̄ illa lex q̄ zo opponit̄ loq̄t̄ i casu vbi p̄cedit accusatio: ⁊ seq̄t̄ postmodū legitima facti ɔuictio. Uñ ibi deut. iz. ad ro. Si audieritis in vna urbiū supple aliquib᷒ accusantib᷒ aliquos dicētes. eam᷒ ⁊ seruiam᷒ diis alienis ꝛc. Quere sollicite: ⁊ diligēter rei v̄itate ꝑspecta si inueneris certū esse qd̄ dr̄: ⁊ abhoīatione hāc ope ꝑpetratā p̄cuties habitatores ꝛc. Ad illud qd̄ obic̄: q̄ si iudicat s̄m allegata: aliqñ sciēs cōdemnare poterit inocētē. dd̄. q̄ sic̄ dic̄ aug᷒. Iudex cū punit ad mortē nō dr̄ occidē. s̄ ipsa lex. ita iudex cū punit s̄m legē nihil omittendo de ɔtingentib᷒ legis nō ɔdemnat: s̄ ipsa lex. Lex aūt que posita ē ad iudicādū ea que possunt ɔuinci vel ꝓbari: nullo modo reph̄ēsibilis est iudicando ɔuicta vel ɔfessa. Nam lex eterna qua de᷒ iudicat: nō hoc mō iudicat: s̄ s̄m ipsam rez v̄itatē: que ei patet. Lege aūtē que posita ē ad hoc q̄ s̄m illā homo iudicet: nō pōt se extendē ad illa: qa multa de illis sunt ei occulta ⁊ incerta. Sic̄ enim dicit aug᷒. Multa nesciūt̄ quoadusq; veniat dñs qui illuminabit abscondita tenebrar. et illa sunt dei iudicio relinquenda. Ad illud ḡ qd̄ obr̄ ꝑ aliā legē. inocētē ⁊ iustū nō occidet̄ dd̄. q̄ si iudex laboret q̄tū pōt salua iusticia ad repellēdū accusationē ci᷒ quē scit inocētē ⁊ ad repellēda testimonia: si tñ contingat q̄ nulla exceptione iuris possit repelli accusatio vel testimoniū: nec aliqua occasione sn̄ia differri aut sbtrahi: ɔsiliū ē vt remittēt ipm iudicād supiori: cui ⁊ significaret v̄itatē: quā scit ⁊ ꝓbationē quā audiuit. Supior aūt potestas que nulli sbest de plenitudine auctoritatis pōt iuris sn̄iam mitigare seu remittē: si tñ sine scandalo iudiciū non posset differri: dicūt qa si ɔdemnaret inocētem: cum dolore tñ: qa sic eū oportēt facē nō eēt reus. qa iudicaret ɔuictū nocētē nō inocētē. Sz qa videt̄

s̄m h̄ q̄ potuisset iuste damnare iudex aliqs Stephanū. quia accusabat̄ de p̄uaricatione legis. dd̄ est indistincte vt p̄us. qa si potestas inferior ē. ⁊ ɔstat sibi q̄ accusat᷒ inocens est: dz ipm ad supiorē remittē. si ħo supior sit nulli sbiect᷒: ⁊ scit inocētē accusatū dz eū absoluere. Ad illd̄ qd̄ obic̄ q̄ dñs nō s̄m auditum auriū arguet dd̄. q̄ non est sile de hoīe. qa si homo solū s̄m ɔsciā; tenēt̄ iudicare posset puersus iudex reos absoluē. ⁊ ita periret iusticia.

Postea queritur vtrū iusto iudicio possit iudex sine accusatore iudicare. Ad qd̄ sic. Ambrosi᷒ sup. i. ad cor. 5. exponens sn̄iam apli de fornicatore inquit in qua nō ē sine accusatione damnare. qa dñs iudam cū fuisset fur. qa nō est accusat᷒ minime abiecit. Itē. z. ca. q. i. dic̄ canon Eleuterii. Nihil dē quelibet accusatum absq; legitimo ⁊ idoneo accusatore fiat. Nā ⁊ ipse dñs Ihs xp̄s iudā furē esse sciebat. s̄ qa non est accusat᷒ adeo ñ est eiectus. Con̄. Hñ. 4. Uox sanguīs fr̄is tui ꝛc. ibi glo. Euidētia patrati sceleris accusatore nō eget. ḡ potest iudicare de manifestis sine accusatore. Itē ambro. Manifesta accusatione nō indigent. So. s̄m distinctioonē bti ambrosii. Aut enim ita ē q̄ crimē est manifestū ⁊ euidēs. aut nō. Si est euidēs: sic̄ nō sūt q̄rendi testes ad ꝓbationē. sic nec accusator ad denūciationē. Uñ ambro. i. ad cor. 5. De fornicatore cognito ope pellendū illū apostol᷒ de cetu fraternitat censuit. Omnes eni crimē ei᷒ sciebāt: ⁊ arguebāt. publice eni nouercam suā loco vxoris habebat. in q̄ re neq; testib᷒ op᷒ erat: neq; tergiu̾satione aliq̄ crimen tegi poterat. Si ħo nō sit crimē euidention poterit sine accusatore iudicare. Unde aug᷒. sup illd̄ Math. z6. Un᷒ ex vobis me traditur᷒ ē. Nō dixit ex vobis. ⁊ nō ex nobis. Ex vobis eni est a qb᷒ ꝑ iudiciariam potestate; confessus aut conuictus non est. Tale est ac si diceret. Etsi ego ꝑ occlti iudicii sn̄iam eū habeo damnatū. vos tñ adhuc ꝑ tolerantiā sustinete. Querit̄ postea vtr̄ iudex possit sine ɔuictione ɔdemnare. Ad qd̄ sic. Dic̄ aug᷒. Nos i q̄nq; sn̄iam ferre non possum᷒ nisi ɔuictū aut confessū. Item canon Euaristi pape ca. z. q. i. Nullū añ veram ⁊ iustam ꝓbationem iudicare aut damnare debem᷒: manifeste Paulo apostolo dicente. Ro. iz. Tu qs es q̄ iudicas alienū suū. suo dño stat aut cadit

Itē Exo.xi. Qui furat⁹ fuerit hominem ⁊ vendiderit eum ɔuict⁹ noxe morte moriat̃.
vñ accipit̃ lex humana canonizata: ⁊ ē Constātini. Judex criminoſum diſcutiēs nō ante ſnīam pferat q̄ aut reū ipſe ſe ɔfiteat̃: aut p inocētes teſtes ɔuincat̃. Forte diſtinguet̃ iux̄ p̄cedētē q̄nē ſic̄ diſtingnit Gratian⁹: q̄ quedā ſunt manifeſta iudici. quedā occulta ⁊ inota. De occultis ⁊ inotis indiſtincte non hꝫ qui iudex eſt iudicare. vñ canon Euariſti pape ex auctoritate gñ.i9. dic̄. De⁹ oīpotens vt nos a p̄cipitāte pbatione ſnīe ɔpeſcēt: cū oīa nuda ⁊ apta ſint oculis ei⁹. mala tñ ſodome noluit audita iudicare priuſq̄ manifeſte cognoſcēt que dicebat̃. Un̄ ip̄e ait. Deſcēdā ⁊ videbo vtrū clamorē q̄ uenit ad me opere ɔpleuerint. vt nobis exempla daret: ne p̄cipites in diſcutiēdis ⁊ exequēdis negociis eſſemus: ⁊ ne mala ꝓximoꝝ p̄us p̄ſumat q̄ſq̄ credere q̄ꝫ pbare: aut temere aut indiligenter indiſcuſſa quoquomō temē iudicare: dicente veritate. Nolite iudicare ⁊ n̄ iudicabimini. Mat.7. Itē in manifeſtis diſtinguēdū. Nā quedā manifeſta dicūt̃ qa nota iudici: ſ; incognita aliis. Alia ſūt manifeſta aliis ⁊ ignota iudici. Quedā ꝟo nota ſunt iudici ⁊ aliis Que ignota ſunt iudici: ⁊ tñ nota ſunt aliis non poſſunt a iudice iudicari niſi p̄us ɔuicta ⁊ pbata. Un̄ canon Melchiadis pape. Primo ſemp omnia diligenter inq̄rite: neminē ɔdemnetis an̄ veꝝ iuſtiſſimū iudiciū. nullū iudicetis ſuſpicionis arbitrio. ſ; p̄mū pbate ⁊ poſtea caritatiuā pferte ſnīam. Et q̄d vobis nō vultis fieri aliis facere nolite. Tob.4.

Itē que iudici tm̄ nota ſunt ſine examinatione puniri nō poſſunt: qa vbi accuſatoris pſona aſſumit̃: iudiciaria poteſtas amittit̃. in vna ⁊ cadē cā null⁹ ſimul poteſt eſſe accuſator ⁊ iudex. Unde aug⁹. Quis vtrūq; audet ſumē: vt cuiuſq̄ ipſe ſit accuſator ⁊ iudex.

Itē ſi crimē manifeſtū ē iudici ⁊ aliis: ita aliqñ eſt q̄ reus inficiat̃ factū: vt ſi q̄s negaret ſe interfeciſſe eū quem i ocolis iudicis ⁊ multoꝝ ɔſpectu interfeciſſꝫ. Aliqñ ꝟo ē q̄ ɔfitet̃ factū. Primo mō cū negat ſe eſſe reū: ſine examinatione puniri nō pōt. 2⁰ ꝟo mō ɔuictū p ꝓpriā ɔfeſſionē punire poteſt. Si hoc dicat̃ Conī. Aliqa q̄ euidēter ꝑpetrat ſcel⁹ ſic̄ patet ex precedētī: ſine accuſatore ⁊ teſtibus poteſt iudicari: ſic̄ ille fornicator quē iudicauit apl's q̄ talis ſi inficiaret̃ factū: nō aliter ɔuict⁹ q̄ꝫ p rei euidētiā poſſet iudicari. Itē ille q̄ delingt in ɔſpectu iudicis ſb oculis multoꝝ non ne patrat ſcel⁹ euidēs. Ꝟo. Eſt ɔfeſſio ſermonis ⁊ ɔfeſſio facti. Cōfeſſio facti ē vbi publicū factū ē. et tūc euidētia ipſa opis reū eē teſtat̃: qa ope publico crimē ɔfitet̃. vñ q̄uis neget verbo ſic̄ Chaym q̄ dixit. neſcio vbi: cū ipſa facti euidentia ɔfitet̃: ſic̄ ibi dr̄. Uox ſanguinis fratris tui clamat ꝛc. Ad illud ꝟo intelligēdū q̄ illud q̄d dic̄ Gratian⁹ intellr̄ q̄n aliqs delingt corā iudice nō ſedente loco iudicis: ⁊ corā paucis duob⁹ vel trib⁹. ꝓpter q̄a nō dr̄ factū publicū: qa iudice abſēte adhuc non poſſet iudicari ſine pbatione.

Q Ueritur poſtea

quātū ad aliā ꝑteꝫ legis: qua dr̄. nec in alterā partē declinent: nec pſonā accipies nec munera. Primo q̄rit̃ vtrū iudex poſſit pſone miſabili i iudicio ɔdeſcēdē. 2⁰ vtrū poſſit pecuniā vel mun⁹ accipe.

Ad primum

ſic. Exo.23. Nō declinabis in iudici um paupis. Itē paupis nō mifereberis in iudicio. Item Leuit.19. Nō ɔſideres pſonam paupis: nec honores vultū potēt. ꝛc.

Cōt. Eccl.4. In iudicādo eſto pupillis miſericors vt pater. Itē Iſa. p̄. rep̄hēdūt̃ iniq iudices: q̄ pupillo n̄ iudicāt. R̄⁰. eſt miſeri ɔtra iuſticiā: ⁊ ē miſereri ſalua ꝟitate ⁊ rectitudine iuſticie. Leges q̄ q̄ dicūt q̄ nō ē miſerēdū paupis i iudicio: itelligūt̃ declinādo a ꝟitate iuſticie. vñ Leuit.19. p̄cepit. Nō facies q̄d iniquū ē. Alie ꝟo q̄ dicūt q̄ miſerēdū eſt: itelligūt̃ ſalua ꝟitate iuſticie. Itē q̄rit̃ vtꝝ poſſit iudex mun⁹ accipe: q̄d maīfeſte p̄hibet̃ p̄dicta lege. n̄ accipies munēa ⁊ ubiq; i ſcriptura. Cōt. iz. ca. q. z. Nemo cogit̃ ꝓpriis ſtipēdiis militare. ſi q̄ iudices aliq delegati ſūt ⁊ indigēt p̄nt ſtipēdiū accipe. Itē p̄nt exēnia recipe: dr̄ q̄ n̄: cū dr̄ dicat̃ n̄ accipies munera. Itē i eccliaſtico.xx. Exēnia ⁊ dona excecāt oculos iudicū ꝛc. Itē q̄rit̃ ſi recipiat ɔtra legē iudex munera: ɔſtat q̄ iiuſte recipit: qa ſic̄ dic̄ aug⁹ ad Macedoniū. Non licet iudici vēdere iuſtū iudiciū. q̄ ſi recipiet mun⁹ tenet̃ reſtituere. Itē ſi tenet̃ reſtituere cui reſtituet. Nam ſymoniac⁹ i recipiēdo pecuniā n̄ dꝫ reſtituere illi q̄ dedit: qa turpiter dedit ⁊ ɔtra legem. q̄ ſilr̄ n̄ tenebit̃ iudex reſtituere pecuniā receptā illi qui dedit.

Ꝟo. dō. q̄ null⁹ iudex pōt recipe pecuniā p iudicādo: imo ſicut de p̄dicatione ⁊ aliis

spūalib⁹ officiis dr̄. Gratis accepistis gratis date. et ita gratis ꝛ sine intentione p̄cii debꝫ iudicare. tn̄ sic de p̄dicatione dr̄ Mat. io. Dignꝰ ē oparīꝰ mercede sua. i. sustentatione. ita iudex: tn̄ cū distinctōe. Sunt enī iudices ordinarii. iudices delegati. Judices ordīarii cū rōne sue dignitatꝭ hēant sufficiētes redditꝰ sibi assignatos nihil debēt omnino recipere. vn̄ ad illos extēdit illō v̄bū Johis baptiste Luce. 3. Contenti estote stipēdiis vestris: qđ v̄bū sic glosant augꝰ. ꝛ ambrosꝰ. Ne inquiūt dū sumptꝰ querit̄ predo crasset. Judices v̄o delegati possunt expēsas petē moderatas: ꝛ nihil vltra a ptibꝰ. qa sic dic̄ augꝰ. Nemo cogit̄ suis stipēdiis militare. Dicūt tn̄ qdā q̄ si ipse delegatꝰ nō sit sufficiēs pōt petere pro assessoribꝰ: quoꝝ 9silio vtit̄ ī cā: dū tn̄ nullā partē ꝑpter h̄ acceptet: nec aliquid faciet in fraudē. et h̄ dicūt iuxta decretalē titulo de vita ꝛ honestate clericoꝝ. que h̄ dic̄. Ad illud qđ querit̄ vtrū iudices possint exennia recipe. dicūt qdā. q̄ moderata exēnia spōte oblata pn̄t recipe. Naꝫ sic dic̄ canon Leonis pape distīctōe. 18. De eulogiis ad sacra 9silia deferēdis nihil inuenimꝰ a maiorib⁹ terminatū. ꝭ sic vnicuiq̄ p̄sb̄ro placuerit que nō sunt vt arbitror: rōnabilr̄ reqrēda: nec vltro delata respuēda. Eulogia aūt sunt munera que deferūt s̄bditi p̄latis suis. Dicēdū tn̄ q̄ a litigatorib⁹ nō debēt iudices recipe exennia etiā spōte oblata ꝑpter suspicationē vicādā a partib⁹. tenet̄ enī vitare suspicionē. Ad illud qđ querit̄ vtrū teneāt̄ iudices restituē que iniuste recipiūt. dō. q̄ indistincte iudex tenet̄ restituē pecuniā quā accipit ꝑ iudicādo. Sꝫ ad illud qđ q̄rit̄ cui debeat restituere distinguēdū ē. qa aut accepit pecuniam: vt iudicaret inique: vel vt iudicaret iuste. si vt iudicaret inique: vel vt nō iudicaret: nō tenet̄ reddē ei q̄ dedit: cū turpiter dederit. ꝭ ei ī cꝰ iniuriā recepit: sic etiā tenet̄ restituē ꝛ plenarie satisfacē ei q̄ lesus ē ꝑ iniquā sn̄iā. Si v̄o accepit vt iudicaret iuste distiguēdū qa aut dās dedit bona intētione. s. vt ius ꝛ getē sibi 9seruaret: aut vt animū iudicis sibi s̄b spē certitudīs inclinaret: ꝛ ita indirecte ipꝫ corrūpe intendebat. p̄mo mō tenet̄ restituē ei q̄ dedit. 2ᵒ mō nō: qa turpiter dedit. ꝭ dꝫ dare paupib⁹ iux̄ arbitriū ecclie.

Postea queritur

q̄tum ad vltimā partē legis qua dr̄. Juste qđ iustum est ꝑsequeris. vtrū iudex possit sine mīa delīquētem punire. Ad quod sic. Ambrosꝰ ī libro. de officiis. Est ī iusta mīa. Deniq̄ ī lege scriptū ē. Nō misereberis illiꝰ. Et ī li. R. legit̄ q̄ Saul peccauerit: qa misertꝰ est Agag. i. R. 15. queꝫ ꝑhibuerat diua sn̄ia seruari. Itē ambrosꝰ ī eodē. Si qs latronē filiis dep̄cātibꝰ motus ꝛ lachrymis 9iugis eiꝰ inflexus absoluēdum putat: cui adhuc latrocinādi aspirat affectꝰ: nō ne īnocētē tradet exitio: qa liberat multoꝝ exitia cogitātē. ꝫ talis puniēdꝰ erit sine mīa. Itē Ambr. ī eodē. Nōne cū iudex uni īdulget īdigno: ad ꝑhibitōis 9tagiū prouocat vniuersum. Facilitas enim venie īcentiuum tribuit deliquendi. Conf. Jacobi. 2. Judiciū sine mīa fiet ei q̄ nō fecerit mīam. Itēꝫ eccl. 7. Noli ē nimis iustꝰ: ꝭ iustꝰ ē cꝰ iusticia ē sine mīa. Sꝫ. Aug. Duo ista noīa cū dicimꝰ hō peccator nō vtiq̄ frustra dicunt̄. qa peccator ē corrīpe. qa homo est misercre. nec omnino liberabis hominē: nisi cū persecutus fueris pc̄tōrem. nulli hoī claudenda est mīa. nulli pc̄tō impunitas relaxanda. Dicēdū ē q̄ misericorditer punit̄ vnꝰ vt saluent̄ multi. sic misericorditer absciīdit̄ vnū mēbrū putridū ne sana pars corporis corrūpat̄ vl̄ ledat̄. Et hoc modo intelligūt̄ ille auctoritates ambrosii q̄ nō est miserēdū ꝑsone ī detrimētū multoꝝ. Nec est ī 9trariū quod dr̄ iudiciū sine mīa ꝛc̄. qa offīn mīe tenet̄ exhiberi ordinate p⁹ius in iustudī q̄ ꝑsone. Itē ī persona attēdēdū ē utrū sit penitēs vl̄ ī malo ꝑsistēs. Et tūc sic dic̄ aug. Sic iubemur inimicos diligere ꝛ misereri eoꝝ: ut de eoꝝ ꝑditōe doleamꝰ: ꝛ eoꝝ salutē desiderem⁹ nō ut ꝑtinaces ꝛ ī malo ꝑsistētes libertati donemꝰ ꝛ impunitati. Ad illō v̄o qđ dr̄. noli esse nimis iustꝰ. rn̄det augꝰ. q̄ ꝑ hoc erga penitētes nī seueri ꝭ misericordes esse monemur.

Consequenter

querēdū ē de ꝑsona rei seu ꝑsone iudicande. Circa quā q̄rūt̄ pl̄a. Primo gn̄alr̄ utꝝ mali sint puniēdi seu iudicādi. 2ᵒ vtꝝ absentes sint iudicādi. 3ᵒ utrū multitudo peccās sit puniēda. 4ᵒ utrū aliq̄s possit pro alterius peccato puniri. Utrū ignorantes sint puniēdī. Utrū coacti sint iudicandī. Utꝝ delīquētes ī iudicē ab eodē possint puniri.

Circa p̄mū q̄rūt̄ duo. Primo utrū mali oī tempore fuerīt puniēdi. 2ᵒ spālr̄ vtrum tpe grē sint puniēdi.

Ad primum sic. Augustin⁹ de baptismo. Arrogātie iactatio ē: vt si q̄s posse facere credat q̄d nec apostolis ɔcessit dn̄s. vt zizaniam. s. a frumēto credat se posse decernē: cū dictū sit Mat. ii. Sinite vtraq̄ crescē usq̄ ad messem. Scd̄m hoc videt̄ q̄ nulli ɔcessum sit iudicare. q̄d ē malos a bonis separe. Item Grego⁹. Quādiu i hac vita subsistitis: si boni estis equanimiter tolerate malos. nā q̄sq̄s malos nō tolerat: ipse sibi p̄ itolerantiā testis est: q̄ bon⁹ nō ē. Abel enī ēē renuit: quē Chaym malicia nō exercet. Itē mali aut sunt p̄destinati aut p̄sciti. Si predestinati sunt. ḡ sine correctiōe saluabūt̄. Si p̄sciti ad mortē inter flagella deteriores fiūt: vt p̄z i Pharaone. ḡ p̄destinat̄ correctio superflua. p̄scit̄ inutil' inuenitur. Itē dic̄ aug. q̄ Nabuch. pn̄iaȝ meruit fructuosam: cū post inumeras impietates flagellat⁹ penituit: ⁊ regnū p̄ditū rursus accepit. Dan̄. 4. Pharao aūt in ipsis flagellis durior effect⁹ ē: ⁊ periit. quātū ad nāȝ ambo homines erāt. quātū ad dignitatē ambo reges quātū ad cām ambo captiuū dei populū possidebāt. quātū ad penā ambo flagellati. Si ḡ iste i flagellis penituit. ille nō. que hui⁹ causa fuit: nisi q̄a iste p̄scit⁹. ille p̄destinat⁹: vt per penā emēdaret̄. Sol⁹ igit̄ de⁹ q̄ scit q̄s p̄ penā possit emēdari uel corrigi: poterit punire.

Itē aug⁹. de v̄bis dn̄i. Bon⁹ tolerat malū nā ⁊ x̄p̄us cū sciret furē tolerauit: ad p̄dicādum misit. Mat. io. eiq̄ cū aliis eucaristiā dedit Mat. 27. inde vt p̄us. Cont̄. Precipiūt leges punire malos. Maleficos non patieris viuere dr̄ i exo. Itē Heli reprobat⁹ ē quia filios nō corripuit. Itē in Mat. Si peccauerit i te frater tuus corripe eū ⁊c̄. Et ad ro. iȝ. de iudice. Nō sine cā gladiū portat. Item querit̄ vtrū t̄pe grē mali sint indicādi ⁊ puniēdi. Ad q̄d sic. Mat. 5. dictū ē antiq̄s. oculū pro oculo ⁊c̄. Dico uobis: nō resistē malo. ergo mali nō erūt puniēdi. Itē i ueteri lege corporalis pena statuta ē. i lege euāgelii hoī penitēti p̄ pn̄iam p̄mittit̄ venia. Itē lex uet⁹ a terrore icipit exo. zo. Ego sum de⁹ zelotes vindicās ⁊c̄. Lex euāgelii a lenitate mansuetudīs ⁊ miē ita ingens. B̄tī paupes sp̄ū ⁊c̄.

Item Leuit. zo. Qui fecerit hoc vel illud morte moriat̄. In euāgelio v̄o dr̄. Gaudiū ē sup vno p̄ctōre pn̄iam agente. Et Luce. i5. et iteȝ. Nō veni vocare iustos s̄ p̄ctōres. Mat. 9. Itē Grego. sup illō euāgelii. zz. Math. Sile ē regnū celoȝ hoī regi ⁊c̄. dic̄. Cū in lege scriptū sit diliges amicū: ⁊ odio habebis inimicū: accepta tūc licētia iustū fuerat vt dei suosq̄ aduersarios quāta possent v̄tute ɔprimerēt: eosq̄ iure gladii ferirēt: q̄d i nouo testamēto ɔpescit̄ cū v̄itas p̄dicat dicēs. Diligite inimicos. ⁊c̄. Ex q̄b⁹ dr̄ reling q̄ maloȝ vindicta deo sit relinquēda: nec sint t̄pe grē puniēda. Cont̄. i. ad cor. 5. Auferte malū ex vobis ipsis. dixit ap̄ls de fornicatore. Itē i eadē ep̄la. 4. Quid vl̄tis i v̄ga veniā ad uos et v̄gam vocat potestatē iudiciariā. Iteȝ Aug. Uincētio donatiste. Nō omnis q̄ parcit amic⁹ est: nō omnia q̄ v̄berat inimic⁹. meliora sunt vulnera amici q̄ oscula inimici. So. sunt quedā salubri āmonitione corripienda: q̄dā v̄o flagellis corporalib⁹ ⁊ penis sp̄ūalib⁹ puniēda. Dicēdū q̄ vl̄t mali sunt corripiēdi p̄ āmonitionē: s̄ nō vl̄r puniēdi p̄ ɔdēnationē. Q̄ vl̄t corripiēdi āmonitione dic̄ Aug⁹. exponēs illud p̄p̄he. Recedite imundū ne tetigeritis. Nos igt istam recessionē sp̄ūaliter intelligim⁹ de ɔtactu cordis non corporis. Quicq̄d ḡ inter nos maloȝ nostis quātū potestis improbate ut corde recedatis. et redarguite: ut exeatis inde. et nolite consentire vt imūdū nō t̄gatis. Q̄ v̄o sint puniēdi ḡnal' notandū q̄ multis modis ɔtingit q̄ pena inferri nō dȝ malis: nec ɔdemnatōis iudicium et hoc ul' q̄a nō sunt uestri iuris: uel q̄a illoȝ crimina ⁊ si nobis nota sunt manifestis iudiciis p̄bari nō p̄nt: uel q̄a nisi cū maiori p̄iclo disciplinā exercē non possumus. De his v̄o q̄ foris sunt dicit ap̄ls. Quid mihi attinet de his q̄ foris sunt. De his enim dn̄s iudicabit.

Itē sup illō p̄s. Faciet dn̄s iudiciū iniuriā patiētib⁹. Aug. ab his qui non sunt sui iuris neq̄t disciplina exerceri. Itē de his quorū crimina nō sunt nota nec p̄nt ɔuīci dic̄ aug. in omel. de pn̄ia. Multi tolerant̄ ut iudas. ⁊ multi nesciūt̄ quousq̄ dn̄s ueniat ⁊ illuīabit abscondita. Itē de his q̄ nō possunt sine maiori p̄iclo corrigi dic̄ aug⁹. ɔtra ep̄lam Permeniani. Cum q̄sq̄ x̄p̄ianoȝ i aliquo peccato fuerit dep̄hēsus ut anathemate dignus habeat̄. fiat hoc ubi p̄iculū scismatis nullum est. et i his casib⁹ loquūt̄ auctoritates obiecte q̄b⁹ uidebat̄ p̄bari q̄ mali nō eēnt puniēdi. Auctoritates v̄o ɔtrarie itelligūt̄ i oppositis casib⁹ q̄b⁹ p̄bat̄ malos esse puniēdos ⁊ iudicādos ɔcurrētib⁹ trib⁹. s. iurisdictōe. ɔuictōe ⁊ pace. salua unitate eccl'ie. De iurisdictōe

dic aug. sup illud .i. ad cor. 6. De his qui foris sunt dñs iudicabit. In his qui intus sunt .i. fidelib⁹ putredo est resecāda. De ɔuictōe dic aug. sup illō .i. ad cor. 12. Qui manducat īdigne ꝛc. ibi ingt aug. nō tibi sane si iudex es si apud te accusat: si ꝛtis documētis testibusq ɔuicit: coherce. corripe. excoīca. degrada. De pace ecclie dic aug. in epistola ɔtra epistolaꝫ Permeniani. Quādo cuiusq crimē notū est ꝛ omnib⁹ execrabile appareꝫ: nō tales habeat defensores p quos possit scisma ɔtingere: nō dormiat seueritas discipline. Ad illud tñ qō obr q cassa ē correctio cū corripiēdi p̄destinati sint aut p̄sciti. dō. q non seqt: qa hoc ipꝫ p̄destinatū ē ut p̄destinati p penas corrigātur: queādmodū ꝛ de orōe q̄ fit p ipsis ut dicebat⁹ Grego. in dialogo. Ea q̄ scti viri orādo efficiūt ita p̄destinata sunt vt p̄cib⁹ obtineant. Silr de correptōe ītelligēdū ē. Ad illō ho qō obr de Nabuchodonosor ꝛ Pharaone dō. q nō ē imputandū diue p̄destinationi ul p̄scie: s h.ar. q aliqs nō corrigit ex pena. vñ aug. de Nabuch. ꝛ Pharaōe dic. Quis fines coꝝ fec esse diuersos: nisi q vn⁹ dei manum sentiēs ī redargutōe ꝓprie inigtat ingemuit alter ɔtra dei misericordissimā ꝟitatē libero pugnauit arbitrio. Et iteꝝ aug. Uasis ire nūq: de⁹ reddet interitū: si nō spōtaneū inueniret homo hēre pctm: nec īferret irā nisi hō ex p̄destinatōe decidisset ī culpā. Si aūt obr qa nescit qui sint p̄destinati vel p̄sciti: ꝓpter qō null⁹ est corrigēd⁹. dō. q hoc non seqtur. imo ꝓpter hoc omnes sunt corrigendi. quia incerti sum⁹ an sit p̄destinatū q p correctōeꝫ fit ille q peccat saluandus. Ad illud ho qō querit an tpe grē mali sint iudicādi. dō. q sic dū tñ iudiciū vl correctio nō ꝓcedat ex odio seu libidine uīdicte. Uñ dic aug. sup illō Lu. .9. Uis vt dicam⁹ vt descēdat ignis de celo ꝛc. Discipuli nō recepti a samaritanis ignem celit⁹ sup eos deducē voluerūt. s audierunt Nescitis c⁹ spūs estis. ex caritate ho ꝛ amore iusticie correctio ē faciēda. Uñ dic aug. ī sermone de monte. Perfectio dilectōis ipsi⁹ dei patris nobis imitāda ꝓponit: cū dr Math. 5. Diligite inimicos vestros. ꝛ tñ de ipso dr. Quē diligit dñs corrigit. flagellat autē oēm filiū quē recipit. ad heb. 12. Et iteꝝ ipse dic ī Luca. Seruus sciēs volūtatē dñi sui ꝛ non faciēs plagis vapulabit multis. Ex h ḡ p̄cepto qd relinqt nisi vt ipse vindicet cui ordine reꝝ potestas ē data: ꝛ ea volūtate vindicet: qua pater flagellat paruulū filiū: quē tñ p etatē nō pōt odisse. et hoc mō intelligēdaꝫ ē qō dr de nō iudicando in nouo testamēto seu non puniendo.

Consequenter querit vtrū reus absens possit iudicari. Ad quod sic. Deut. i. sup illō Precepi eis audite illos. ꝛc. intell. Nemo iudicand⁹ nisi p̄us audit⁹. Itē btūs Cornelius. .3. ca. q. 9. Omnia que aduersus absentes: in omni negocio aut loco agūt aut iudicāt: oīa euacuāt: quia absentē nulla lex damnat.

Itē btūs Felix ī eodē. Absente aduersario ñ audiat accusator: nec absēte alia parte sententia a iudice dicta vllam obtinebit firmitatē. Cōtra. Numeri. 16. Moyses iudicauit Dathā ꝛ Abyron absētes. Itē ī .i. ad Cor. .5. aplus iudicauit fornicatorē absētē sic ipsemet dic. Ego aūt absēs corpore ꝛc. So. dō. q est absēs ex ɔtumacia: ꝛ ē absēs ex impotētia siue cā iusta. Absēs ex ɔtumacia ē qui citatus ɔtemnit apparere: qualis fuit Dathan: ꝛ silr Abyron. vñ dr Numeri. 16. Q vocati a Moyse dixerūt. ñ venim⁹. et talis potest absens iudicari. Talis etiā erat fornicator: q quāuis istō ñ scribat apostolus monuerat. et sic ɔtumatē ꝓpter euidētiā patrati sceleris iudicauit. Absēs vero ex impotētia seu causa iusta qua ꝓhibet corā iudice ɔparere: ñ potest legitime iudicari. Uñ dic Zepherin⁹ papa. 3. ca. q. 9. Absēs nemo iudicet. qa hoc diuine ꝛ humane ꝓhibēt leges.

Postea queritur vtruꝫ multitudo peccās sit punienda. Ad qō sic Mat. 13. de zizaniis dicūt serui. vis imus ꝛ colligim⁹ ea. et rñdet domin⁹. Ne forte simul eradicetis triticū: sinite vtraq crescē. ꝛc. ibi glo. Multitudo ñ est excoīcāda: nec p̄nceps populi. Itē aug. Bonifacio. Ubi p graues discēsionū scisuras ñ h⁹ aut illi⁹ hoīs ē piculū s populoꝝ strages iacēt: detrahēdū ē seueritati vt maiorib⁹ malis saluādis sincera caritas subueniat. Itē aug. li. 2. ɔtra epistolā permeniani. Cū ɔtagiū peccati multitudinē īualit diuine discipline seuera mīa necessaria ē. Ex quib⁹ videt relinq q multitudo peccās ñ erit ɔdēnāda.

Cōtra. Exo. 32. Moyses ꝓpter peccatum idolatrie occidi p̄cepit multitudinē vsq ad .23. millia hominū. Itē Helyas. 4. Re. 1. zelo iusticie igne celesti duos qnq̄genarios cū suis qnq̄gīta ɔdemnauit. Uñ Ambro. excusās

apostolos q petierūt vt ignis de celo descen derꝫ sup samaritanos dic. Samaritani cui⁹ crediderūt a qb⁹ ignis arcetur: nec discipuli peccāt qui legē sequūt. Sciebāt enī ꝙ Phynees reputatū ē ad iusticiā ꝙ fornicātes iter fecit. Itē Deut. 7. pcipit filiis israel vt. 7. gētes que erant ī terra pmissionis pcuterēt vsq ad internetionē: qd de⁹ iustissim⁹ nō pcipet nisi iustū esset peccātē multitudinē humano iudicio ɔdemnari. So. fꝫ Aug. ɔt faustū. Crimina inqt sunt puniēda: qñ salua pace ecclesie feriri pñt: in quo tñ discretio ē adhibēda. Aliqñ enī delinquētiū multitudo diu p patiam est expectanda. aliqñ in paucis e puniēda: vt eoꝝ exemplo ceteri tereāt: ⁊ ad pniam puocent. Et p hoc pꝫ rñsio ad illō qd pmo obīr de zizanijs. ibi enī faciēdū nō est vbi timet ne siľ eradicet triticū. Unī fꝫ Aug. qñ multitudo ē i scelere: nec salua pace ecclie mali puniri pñt: tolerādi sunt poti⁹ qꝫ violata pace ecclesie puniēdi. Ad illō ꝫo qd obīr de Moyse ⁊ Helya iam pꝫ rñsio: qa sic dicit Aug⁹. Exēplo suo docuerūt ī hoc ꝙ peccatuꝫ idolatrie ī paucos vīdicauerūt morte paucoꝝ expiari ⁊ aboleri peccata mltoꝝ. Ad vltimū vero qd obīr de gētib⁹ terre pmissionis rñdet btūs Grego. dñs. ibi patiēter tolerandi sunt mali: vbi aliq īueniūt boni: quod quia nō erat ī gētib⁹ illis: vlr diuino iudicio destructe sunt.

q

Queritur postea

vtrū inocētes ⁊ īuolūtarii circa act⁹ sint iudicādi. Circa qd pmo querit vtrum vn⁹ debeat vel possit puniri p alio. 2° vtꝝ ignorātes puniri possint. 3° vtꝝ coacti. s. q inuiti faciūt aliqd.

Ad primum sic obīr. Cuꝫ pena inferat delinquēti rōe culpe: ⁊ clpa vni⁹ ī aliū ñ trāseat. g de iusticia nec pena vꝫ trāsire. Itēꝫ Aug. Quis loc⁹ īnocētie relinqt: si alienum crimē maclat nesciētē. Itē lex canonizata dic. Crimē vel pena paterna nullā maculam filio inferre potest: qa vn⁹ qsqꝫ ex suo ɔmisso pene sbicit: nec alieni criminis successor ɔstituit. Itē Deut. 24. Nō occidet patres pro filiis nec filii pro fratribus. sed vnusquisqꝫ p peccato suo moriet. Itē Eze. 18. Aīa q peccauerit ipsa moriet. Et ibidē dr. fili⁹ nō portabit inigtatē patris ⁊c. Itē Grego. ī moralib⁹ sup illō Job. Hoīs q filiis ē tui ⁊c. ibi Gre.

Humana impietas ei nocet qd puertendo ingnat. Si g nō ignat nō nocet. Ex his videt relinq ꝙ null⁹ ē puniēd⁹ p peccato alterius.

Contra. Exo. 20. Ego sum deus zelotes visitans peccata patrū in filios vsqꝫ ī tertiā ⁊ quartā gñationē. sup qd dic aug. In tertia ⁊ quarta gñatōe ɔminat se filiis reddituꝝ: nō ī equalitate iudicii ut alii peccēt alii puniāt s magnitudine clemētie: dum semp expectat penitētē. qd ī gñatione pma delinqt nō pns emēdat nisi 3ª ⁊ qrta gñatio venerit. Itē p culpa originali ade puniūt omnes filii ei⁹ Unī. i. ad Cor. 15. Omnes ī adam moriuntur.

Itē Cham peccāte Chanaan fili⁹ ei⁹ maledict⁹ ē ⁊ seruituti addit⁹. Gñ. 9. Itē p peccato Giezi lepra transmittit ad posteros. 4. R. 5. Itē iudeis clamātib⁹, sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros. Mat. 27. reliquie eorum pene mortis xpi addite sunt vel sbiecte

Itē p pctō achor plebs israelitica ī manib⁹ hostiū tradita ē. Josue. 7. Itē p peccato filioꝝ Heli popul⁹ ī ɔspectu philistinoꝝ corruit. i. R. 4. g iusto dei iudicio vn⁹ punit p peccato alteri⁹. g a iudice poterit vn⁹ puniri p alio. Si dicat ꝙ nō est siľe de iudicio dīno ⁊ humano. Cōtra. Sup iosue. 7. dicit aug⁹. sup illud. peccauit popul⁹ ⁊c. Hoc pcipit hoī iudici de⁹ ī his que ad humanū iudiciū pertinēt ī iudicādis qd ī suo iudicio facit ipse. Si g ipse punit vnū p peccato alterius. ⁊ hō index siľr facere poterit. Itē fm iura ⁊ canones inferūt pene sine culpa ī plurib⁹ casib⁹ vt pter paupertatē ecclesia que ɔsueuit hēre epm pdit ipm. Itē pter homicidiū vel propter odiū ciuiū ɔtractū eo ꝙ occiderunt duos epōs successiue: uel alia cā ita enormi ecclesia pdit suum epm. 25. q. 2. Itē propter fauorē ut alexādrina ecclesia ī fauorē ɔstantinopolitane ciuitatꝭ: quā Cōstantin⁹ ɔstituit pmū honorē post Romā amisit. distinctꝭ. 22.

Itē pter uitiū lepre remouet qs ab admīstratiōe ecclie. ut dic decretalis. et ita punit ecclīa pena alteri⁹. Itē pter scel⁹ pris punit fili⁹ ut p crimine lese maiestatꝭ: ⁊ oēs illegitime nati p peccatꝭ parētū suoꝝ. unde ⁊ ī deutꝭ. 23. dr. Nō igredietr manzer. i. de scorto nat⁹ ī eccliam dñi usqꝫ ī decimā gñationē et siľr p scelē dñi punit familia ī terdicto uel ciuitas. 16. ca. q. 4. Itē pter ordinē sacerdotii dño seruus aufert fm canōes. Sex igit sunt casus fm iura ī qb⁹ punit aliqs sine culpa. Itē querit si p pctō originali vn⁹ pena

actuali puniť p culpa alteri⁹: quare nō p cul pa actuali. Itē dič aug. ſup Ioſue. 7. Nō ē credēdū ĩ penis que poſt mortē irrogāť aliū pro alio poſſe damnari: ſ ĩ his tm̄ reb⁹ hic ir rogari penā que finē fuerāt habiture. q̄ ſolū pena temporali vn⁹ iuſte puniť p alio. q̄ iniu ſta eſt dānatio p culpa originali: aut ſi iuſta eſt: iuſte puniť vn⁹ p alio tpalř ⁊ eternalř.

Sđ. p diſtinctionē beati Aug. ſup Ioſue. 7. Eſt pena nocēs ⁊ ñ ɔferēs. ⁊ ē pena nō nocēſ ſ ɔferens ad ſalutē. Pena p̄ma nūq̃ de⁹ pu nit vnū p alio. Pena ſđo 2ª punit de⁹ ex cau ſa vnū p alio. In p̄ma pena dꝫ homo iudex deū imitari. in 2ª inferēda nō niſi cū diſtic tione que poſtea poneť. et hoc eſt quod dicit aug. Secretiori iudicio viſibiles afflictiōes ho minū vel mortes nouit dñs. quēadmodū q buſcūq3 iuſte diſpēſat: etiā cū alioꝝ peccata ĩ aliis videť vlciſci: qm̄ his qb⁹ ingeruntť ⁊ obeſſe ⁊ pdeſſe poſſunt. Penas ſđo inuiſibiles que nocent ⁊ nō pſunt: ita null⁹ deo iudice pro alienis peccatis luit: ſic hoīe iudice null⁹ luere niſi p ſua culpa iſtas viſibiles penas dꝫ.

Ad illud q̄ qđ p̄ obř. ego ſū de⁹ zelotes ꝛc dđ. q iſtud intellř de filiis q ſunt imitatores malicie patris. vñ ibi ſeqť. his q oderūt me hoc ē ĩ illis qui ĩ odiū mei ſunt ſectatores pa terne malicie. Ad 2ᵐ dđ. q ĩ peccato origi nali nō puniť vnus p peccato alteri⁹ ſolum: ĩmo p peccato pprio. Erat enim vn⁹ origina liter cū deliquere parēte. et ideo qa vn⁹ erat cū illo ⁊ ĩ illo a quo traxit quando ɔmiſſum eſt pctm̄. ideo ⁊ ĩ ipſo originalř peccauit: ſicut dič aplus ad ro. 5. de adam: in quo inqt oēs peccauerūt. Ad alia ſđo que obiciuntur de Chanaā ⁊ de poſteria Giezi ⁊ de filiis iudeo rū q occiderūt xp̄m dđ. q ex his exemplis ñ probāť aliq puniri p peccatis alioꝝ: niſi ſint imitatores malicie eoꝝ. tñ penꝭ dĩna puidē tia iuſtiſſima ſuſtinuerūt hi ⁊ alii temporalř pro culpa aliena ad vtilitatē pp̄iā. Punit enim deus ad vtilitatē qn q3 de cauſis. p̄mo ad pbationē ⁊ pfectionē vtutꝭ vt Iob ⁊ To biam. 2ª pp̄ter ɔſeruationē grē ⁊ humilitatꝭ vt Paulo dedit angelū ſathane ne magnitu dine reuelationū ſupbiret. 2. ad. cor. 12. Ter tio pp̄ter pniam peccati. vt Mariā ſororem Moyſi numeri. 12. 4ª pp̄ter eruditionē: vt fi lios iſrael bonos: de qb⁹ dič Iere. Alia tñſla tio p omne flagellū erudieris irlm. 5ª pp̄ter gloriā dei manifeſtandā vt cecū natū ioh. 9. de quo dič dñs. Neq3 hic peccauit neq3 pētes ſ vt manifeſteť gloria dei in illo. Non ē igiť ex his cauſis inconueniēs vnū puniri a deo peccante alio. Ad illud vero quod obiicit de achor rñdet aug. q pena temporali diſpē ſatione dĩna puniť aliqs triplici de cauſa. pª eſt excitatio ſollicitudĩs caritať. vñ dič aug. q p hoc q p peccato achor punit⁹ eſt popl⁹ oſtēſum ē vt nō ſolū ſe quiſq3 curet in poplo ſ inuicem ſibi adhibeant diligētiam: et tāq̃ vnius corporis ⁊ vni⁹ hoīs alia pro aliis ſint membra ſollicita. 2ª rō eſt oſtenſio vnitať que dꝫ eſſe inter homines quantū ad vinculū ſocietať. Vñ aug. Siliť oſtendiť quantum ad ɔnexa ſit in populi vnitate ipſa vniuerſitas: ut nō in ſeipſis ſinguli: ſ tāq̃ partes in toto eſtimēť. vñ p peccato vni⁹ pſone tm̄. ſ. achor dictū ē. peccauit popul⁹ ꝛc. Tertia rō ē de teſtatio peccati ſeu oſtēſio magnitudĩs ſcele ris. Vñ aug. Simul etiā ſignatum eſt quātū malū fieret ſi vniuerſa multitudo peccaſſet: qñ vn⁹ ita potuit iudicari: ut ab eo ceteri nō poſſēt eſſe ſecuri. Ad illud qđ poſtea obiiť de filiis Heli dđ. q ĩ hoc q filii iſrael puniti ſunt p peccato filioꝝ Heli. exp̄miť q̄ a p̄ᵉ be atū Grego. Meritis platoꝝ deprauaťuita ſb ditoꝝ. qa platꝭ ſuis ſbditi fauēt ad maliciā eis ſimul corruūt: ſicut filii iſrael diu fauētes peccatis ſacerdotū tandem cum eis ceciderūt ĩ manib⁹ hoſtiū. Siliť dđ ē qa dđ popl⁹ numerauit p peccato: gladi⁹ dñi deſeuit in populū, qs ĩ hoc peccato ei⁹ fauebat. Preter ĩ hoc punit⁹ ē ipſe q peccauit: qa ĩ multitudi ne plebis dignitas regis ē: ⁊ ĩ paucitate ple bis ignominia pncipia. ſic dř ĩ pūerbi. 14.

Ad illud qđ poſtea obiciebať q homo iu dex dꝫ facē ĩ ſuo iudicio ſic de⁹ ĩ ſuo: pꝫ rñſio p diſtictionē ſup̄ poſitā aug. ſuper ioſue. 7.

Ad illđ qđ poſtea obiciebať q ſª iura in ferūť pene ſine culpa ꝛc. dđ. q ē pena damni. ⁊ pena flagelli. Pena damni ē in ſbtractione alic⁹ boni. hec pena iferť iuſte ab hoīe iudice ſine culpa: ſ ñ ſine cā ⁊ hoc ɔſideratōe utilita tis cois ⁊ publice ſalutꝭ: quā de ordine pote ſtatꝭ ſibi ɔceſſe dꝫ pferre utilitati ⁊ ſaluti cu iuſq3 perſone. et ĩ hoc gñe ſunt omnes pene canonū que iferūť ſine culpa. Pena uero flagelli duplex eſt corporalis ⁊ ſpūalis. Spūa lis ut excōmunicatio. corporalis ut mutilatō occiſio. Neutra uero poteſt iferri ſine culpa. De pena ſpūali que eſt excoicatio dič aug. ad Aurelium epm. Nō imputāť filiis peccata pa rentū que poſt eoꝝ natiuitatē a parentibus

omittūt: nec ꝑ peccatꝭ ꝑētū spūali pena filii sunt plectēdi. et h̄ intellr̄ de pena spūali que est excōicatio maior: que separat a suffragiis ecclie ⁊ participatōe sacramētoꝝ spūali ⁊ sacramētali: nō de pena spūali q̄ dr̄ īterdictū: q̄ separat a participatione sacramētali: n̄ spūali sacramētoꝝ: quia ꝓ bono coī peccāte dn̄o interdicit̄ familia vel ciuitas. Ad illō qd̄ queritur de peccato actuali ⁊ originali dō. q̄ humana iusticia inquātū pōt dīnā iusticiam imitat̄. Punit autē dīna iusticia culpā actualem ⁊ culpā originalē. et hāc. s. originalē finaliter punit pena damni. i. sbtractione glorie. Actualē bō pena sensus ī inflictione gehenne. Silr̄ iusticia humana ꝓ culpa parentis pena damni punit filiū. vt ꝓ crimine lese maiestatis exheredat filiū. ⁊ ꝓ fornicatōe vel adulterio parētū efficit̄ īfamis filiꝰ: q̄ de adulterio ⁊ fornicatione ē natꝰ. Pena bō sensus vl flagelli nulliū punit nisi ꝓ peccato actuali: s̄m q̄ dic̄ augꝰ. sup Josue. 7. Hoīe iudice istas visibiles penas nullꝰ nisi ex ꝓpria culpa dꝫ luere.

Que aūt sit rō in iusticia dīna ⁊ ī iusticia humana dic̄ augꝰ. ad Bonifaciū. Jam cū hō in se ipso ab eo q̄ genuit alter ē effectꝰ: peccato alteriꝰ sine sua ꝯfessione nō teneat̄ obnoxiꝰ. Traxit ḡ reatū q̄a vnꝰ erat cū illo ⁊ in illo a quo traxit qn̄ admissum est. Nō autē trahit alter ab altero: qn̄ sua vnoquoq3 ꝓpria vita viuēte: iam est verificatū. aīa que peccauerit ipsa moriet̄. Ad illud qd̄ dr̄ de aug. vltīo patet solo ex p̄dictis. Nam ꝑ peccato originali nō solū punit̄ q̄s ex culpa aliena: īmo ꝓ culpa que fit ei ꝓpria. Ex culpa enim ꝑma ade ꝑsonali corrupta est natura que tota erat in illo ⁊ Eua. Et ideo oīs ꝑsona que ꝓpagatur ex sic vitiata natura corrumpit̄: ⁊ corruptōe propa fit ei ꝓpa fit natura: ⁊ s̄m modū susceptibilis est ratio corruptionis. ideo q̄a ꝑsona susceptibilis ē culpe corrūpit̄ ꝑsona corruptione culpe ꝑ similitudinē ꝑncipii corruptiōis: que fuit persona culpabilis.

Postea queritur

vtrū ignorantes sint indicādi. Ad qd̄ sic. Ambro. super Luc. vbi dr̄. q̄ nauicula iactabat̄ fluctibꝰ. Turbat̄ inquit nauicula Petri ī qua erat iudas. qui sua meritia erat firmꝰ turbat̄ alienis. ḡ pro peccato iude periclitabat̄ Petrꝰ q̄ ignorabat peccatū iude. Itē peccato ciuiū thesauri Jerico anathematizati legūt̄. Josue. 6. Itē peccato amalechitaꝝ aīalia eoꝝ iussa sunt interfici. i. Re. 15. qbꝰ q̄a Saul pepcit: audiuit Samuelē. nescit q̄a pctm̄ ariolādi ⁊c.

Item ꝑ peccato israelitaꝝ archa dn̄i philisteis tradita ē. i. Re. 4. Itē ꝑ pctō egyptiorum possessiones eoꝝ grandini sunt tradite exo. 9. Si ḡ q̄ sensu carēt ut archa ⁊ thesauri Jerico anathematizant̄: vel hostibꝰ tradūt̄: vel deuastāt̄. Item si ea que uim intelligēdi nō hn̄t pctīs hominū morti tradūt̄. relinqt̄ fortiori rōne q̄ ignorātia nullū dꝫ a reatu criminis excusare. Itē Numeri. 16. paruuli ꝑ pctō Dathan ⁊ Abyron cū parētibꝰ perierūt. Vn̄ ibi dr̄ q̄ egressi stabāt cū vxoribꝰ ⁊ filiis ī introitu papilionū. Itē paruuli sodomitarum perierūt cū sodomitis pctō sodomitaꝝ: ⁊ tn̄ habebāt ignorātiā īuincibilē. Con̄. Dic̄ aug. Nulliꝰ crimē maculat nesciētē. Item Jo. Dam. Actꝰ inuolūtarii indulgētia dignī habēt̄. Jnuolūtariū aūt sic idē dic̄ duplr̄ ē. h̄ q̄dē ꝑ ignorātiā. hoc ꝑ violētiā. ḡ qd̄ ignorāter fit dignū ē īdulgētia. Nō ḡ puniri debet ignorās. Itē gn̄. 20. dixit abimelech. Num gētem ignorātē īterficies. Itē deut. 1. filii q̄ hodie boni ⁊ mali ignorāt distātiā: ipsi intrabūt: ⁊ ipsis dabo terrā ⁊c. Rōne ḡ ignorātie puulos israelitarū nō iudicauit dn̄s ꝑ incredulitate parētū. Item aliqn̄ ignorātia ꝯtingit rōne infirmitatꝭ vt ī perturbatꝭ alienatꝭ ⁊ ebriis. aliqn̄ rōne etatꝭ. vn̄ īfāa qn̄ n̄ ē doli capax excusat̄: sic dr̄ cā. 15. q. 1. Qn̄q3 rōe deceptiōis vt cū aliqs deceptꝰ ꝑ fraudē vel dolū alteriꝰ: vl ꝑ errorē facti ꝓbabilem. Aut igit̄ ignorātia vlr̄ excusabit oēs istos. aut si aliquos excusat aliq̄s nō: q̄ ig̃rātia excusabit ⁊ que nō: et q̄a ꝑ ignorātiā deliquēs puniēdꝰ erit: ⁊ q̄ nō. So. dō q̄ ē ignorātia negationis. ꝑuationis. ⁊ dispositiōis. Ignorātia negatiōis ē qua negat̄ sciā nec ponit̄ debitum sciēdi. ⁊ hec simplr̄ excusat. Ignorātia priuatiōis est qua negat̄ sciā ⁊ ponit̄ aptitudo seu debitū sciēdi. et hec ī eis que pertinēt ad salutem a tāto excusat: s̄ n̄ a toto. Ignorantia dispositiōis est que ponit errorē seu ꝯceptionē ꝯtrariā scie recte. et illa ī his q̄ ptinēt ad salutē accusat: ⁊ n̄ excusat. sili mō affectꝰ siue volūtas nesciēdi: de q̄ ī ps. Noluit ītelligere ut bn̄ agēt. Scd̄m hoc ḡ dō q̄ ignorās ꝑmo modo ex ignorātia n̄ meret̄ puniri. ignorans 2ᵒ modo meret̄ puniri: s̄ cū mitigatione. ignorās tertio modo meret̄ puniri cū seueritate.

Ad illō ḡ qd̄ obr̄ de petro q̄ periclitabat̄ propter peccatū iude. dō. sicut patet ex dictis

q ex causis ꝯuenientib⁹ diuine ꝓuidentie meritis multotiens maloꝝ iusti a deo temporalr̄ puniunt. ſ tn̄ i hoc iudiciū humanū n̄ oꝫ imitari diuinū. sic dic̄ Aug. sup Josue. 7. vt sup̄ dictū ē. Et rō h⁹ ē qa cū duplex sit iudiciū diuinuꝫ. occultū ⁊ manifestū. Occultū iudiciū ē i pena temporali bonoꝝ. Manifestū i pena malorum. Humanū iudiciū quod ē ex manifestis causis oꝫ imitari iudiciū dei manifestum nō occultū. Ad illd̄ qd̄ postea obr̄ dd̄. q insensibilia ⁊ irrōnabilia pctō hoīum anathematizant vel perdūt: nō participatiōe peccati. ſ causa rōnabili que assignat triplex. s. ratio sacramēti. detestatio peccati. flagellū delinquētis. Rō sacramēti cā est ī thesauris Jerico. ⁊ alijs aīalib⁹ amalechitaꝝ. iericho enim interp̄tat luna: ⁊ significat mūdanā cupiditatem. amalechite interp̄tāt lingentes sanguineꝫ. ⁊ significāt carnaliū desideriōꝝ voluptateꝫ. Thesauri g̃ ierico anathematizat ad significandū dānationē cupiditatis. Aīalia amalechitaꝝ iubēt interfici ad signdū mortificationē motuuꝫ carnal voluptat. Itē detestatio peccati cā ē vt patet i actib⁹: vbi propter peccatū Symonis pecunia ei⁹ damnata ē dicēte Petro. pecunia tua tecū sit ī pditionē ꝛc.

Itē flagellū delīquētis cā ē vt ī aīalib⁹ egyptioꝝ ⁊ possessionib⁹ grandine pcussis: vt ī illis punirēt quoꝝ felicitate letabant. Ad illud qd̄ obr̄ de puulis Dathan ⁊ Abyron ⁊ sodomitaꝝ dd̄. q p paterno scelē puniti sūt quātus ignorātes a deo sine culpa: ſ non sine causa: qa dīna ꝓuidētia que p̄scit ⁊ p̄uidet qualis qsq; debeat esse futur⁹: p̄uidebat eos si pmansissent paterni sceleris imitatores futuros. ⁊ ideo p hoc maior pena illis diminuta ē: qb⁹ successio paterni sceleris est adēpta.

Ad obiecta v̄o partis alteri⁹. Notādū q ē ignorātia facti: ⁊ ignorātia iuris. ignorantia facti alia ē ci⁹ qd̄ nō oportuit eū scire q ignorat: sic dic̄ aplus. i. ad cor̄. 8. Si qs infidelium vocat vos: qcqd appositum fuerit comedite nihil interrogātes ꝓpter ꝯsciām. Alia est facti qd̄ oportuit eū scire: sic ignorātia iudeoꝝ. qa que a ꝓphis de iudeis fuerint ꝓlata adhuc ignorāt esse ꝯpleta. pmā ignorātia excusat. 2ᵃ nō. Itē ignorātia iuris aut ē iuris naturalis aut iuris diuini legis ⁊ euangelij: aut iuris canonici vel ciuilis. ignorātia iuris naturalis nemīnē excusat habēte vsum rōis. Ignorantia iuris dīni ī his que ptinēt ad salutem vt sunt p̄cepta decalogi: ⁊ articuli fidei nō excusat: ī alijs vero excusat simplices: quāuis nō excuset p̄latos ⁊ sacerdotes: q tenent rōnē reddē de ea que ī eis ē fide ⁊ fide. Ignorātia v̄o iuris canonici ⁊ ciuilis nō excusat iudices: quāuis excuset alios simplices. ⁊ ſ᷒ⁿ hanc distictionē intelligunt auctoritates aug. ⁊ gr̄. Ad illud vero Jo. Dama. dd̄. q inuolūtariū p ignorātiā duob⁹ modis est. simpliciter ⁊ ſ᷒ⁿ qd. Simplr̄ cū non ipsi tribuim⁹ cām ignorātie. vt qn̄ nihil omittim⁹ de ꝯtingentib⁹. ſ qa ita ꝯtīgit: hoc modo qd̄ p ignorātiā fit īuolūtarie fit simplr̄. Secūdū qd vero cū ipsi tribuim⁹ cām ignorātie: vel cam omittim⁹ ex ꝯtīgētib⁹ act⁹ sic tribuit causam ignorantie. Ebri⁹ q homicidiū fac̄ ignorans qdem occidit: nō tn̄ omni modo inuolūtarie cām enī ignorātie. s. ebrietatē ipse fec̄. Ex ꝯtīgentib⁹ v̄o act⁹ omittit ille q ī loco nō ꝯsueto sagitans patrē ignorāter occidit. Et ideo nō omni modo inuolūtarie. qa nō adhibuit diligentiā quā debuit vt nō iterficēt sagittādo Ignorātia pmo mō: que. s. ī nobis cam nō hꝫ: nec ipsam comitat negligētia ex parte nr̄a: vel omissio: qualis est ī paruulis ⁊ ī alienatꝭ ppetuo excusat act⁹ vt nō puniāt. Ignorātia v̄o 2ᵒ mō dicta: c⁹. s. causa ī nobis ē ul̄ p opationē vel p omissionē n̄ excusat a toto: ⁊ si alā excusat a tāto. Ad illd̄ qd̄ obr̄ de Deut. de paruulis ītraturis terrā pmissionis iam p ꝫ r̄nsio. Notādū tn̄ q ē ignorantia simplex. ignorātia crassa. ⁊ ignorātia affectata. ignorātia simplex p̄uat sciām nec ponit debitum sciēdi: nec ꝯtemptū sciēdi vel affectū nesciēdi: q̄ ī paruulis est: quādiu n̄ hn̄t vsum rōis. ⁊ ī omnino alienatꝭ. Ignorātia crassa p̄uat sciām. ſ ponit debitū sciēdi ⁊ ꝯtēptū. ⁊ ideo nō excusat. Ignorātia v̄o affectata p̄uat sciāꝫ ⁊ ponit affectū seu desideriū nesciēdi. ⁊ ista maxime accusat ignorātes. Ad vltimū ex iam dictis pꝫ r̄nsio. Tn̄ circa ignorātiā illam triplicē distīguēdū est. Nā ī paruulis ignorātia an̄ vsum rōnis oīo excusat. post vsum rōis an̄ adolescētiā a tāto excusat ſ n̄ a toto ī his que pertinēt ad salutē. Itē ignorātia que ꝓuenit ex infirmitate vt ī furiosis oīno alienatꝭ: distīguūt. aut ex cl̄pa sua ī illā ignorātiā ceciderūt: aut n̄. pmo mō nō excusāt a tāto delīquētes ignorātēr. ⁊ hoc qa tribuūt cām ignorātie. 2ᵒ mō excusant a toto. tn̄ quia iudicio humano vix potest dep̄hēdi an ex culpa quis ī ignorātiā ceciderit. ideo n̄ iudicaret delīquētē ex tali ignorātia nisi vbi cāꝫ

culpe fuisse dephēdēt sicͭ i ebriis. Itē circa deceptos vł ignorātiā deceptoꝝ distīguēdū sic ꝑus. aut ē ignorātia facti: aut iuris. si iuris ē nō excusat ignorātia delinquētē in his que ptinēt ad salutē. Ignorātia ꝟo facti aut vici/bilis ē aut inuicibil. Inuicibilis ignorātia tē dr̄: cū ignorāsͭ facͭ qcqd in ipso ē ad hͦ ꝙ sciat qđ dꝫ scire. sꝫ tn̄ nō potest scire factū: qđ utile esset scire. ꝛ hec excusat. Uincibilͭ ꝟo ignorā/tia ē q̄ hoīe faciēte qđ ī ipso ē pōt remoueri. ꝛ hec nō excusat ī facto qđ oportuit cū scire: sicͭ est ignorātia īfideliū de deo humanato. Ex his igitͭ manifestū erit qn̄ ignorātes sint puniendi: ꝛ quādo nō.

Queritur postea

vtrū coacti sint puniēdi ꝑ eo qđ coacti faciūt. Ad qđ sic. Jo. Dam. Qꝫ inuolūtariꝰ actꝰ mīa extimādꝰ ē dignꝰ. Inuolūtariū aūt ē qđ ꝑ ignorātiā seu violētiā fit. ergͦ qđ fit ꝑ violētiā ē īdulgētia di/gnū. Sꝫ talia sunt que faciunt coacti ergͦ coacti erūt mīa digni. nō ergͦ puniēdi. Itē coactio ꝛ libertas opponitͭ. Libertas aūt quā habet rōnalis creatura: ex hoc ꝙ ē ꝑ liberꝫ arbitriū opans dn̄a sui actꝰ: pꝫ ꝙ si operatͭ bn̄ digna ē p̄mio. Si male digna est supplicio. ergͦ coactio que remouet libertatē ꝛ dn̄ium actꝰ efficiet ꝙ actꝰ nō erit dignꝰ p̄mio vel supplicio. ergͦ co/acti nō erūt puniēdi. Contͭ. Dicͭ aug. ꝙ co/acta volūtas nolūtas ē. Sꝫ volūtate existēte respectu actꝰ: actꝰ est vitupabilis: si malus est ꝛ dignꝰ punitiōe. si bonꝰ ē laudabilis ꝛ dignꝰ p̄emio. ergͦ coactiōe interueniēte respectu actꝰ: erit actꝰ nihilominꝰ dignꝰ remuneratione vł punitiōe. ergͦ coacti iudicādi. Itē si qs timo/re mortis neget dn̄m deū: vel impio tyrāni occidat patrē volēs: ɔstat ꝙ volūtariꝰ ꝛ ti/more coactꝰ opatͭ. et tn̄ nullꝰ recte rōnat tales dicet īnocētes. alioqn Petrꝰ īnocēs fuissꝫ cū negauit xp̄m. Relinqͭ ergͦ ꝙ coacti deliquētes erūt puniendi. So. dō. ꝙ sunt actꝰ q oīno sunt ī ptāte nostra ad faciēdū ꝛ dimittēdū. ut actꝰ interiores aīe sbiecti rōni. vt ɔsentire eligere. velle. ꝑponē. ꝛ hꝰ. Itē sunt actꝰ q nō sunt ī ptāte nr̄a vt actꝰ nāles: vt ē appetēs ali/mētū. retinē. ꝛ hꝰ. nec quātū ad actionē: nec quātū ad dimissionē. Itē sunt actꝰ q ptī sunt ī potestate nostra partim nō. sicut motꝰ mem/broꝝ corporis ī opando. ī gradiēdo. in ptāte nostra sunt cū nō ē defectꝰ organi vł ꝓhibēs In potestate ꝟo nostra non sunt vel cū defic organū: vel aliqd īteruenit ꝓhibēs organuꝫ ab actu. et hoc quātū ad faciēdū ꝛ dimitten/dū. Itē sunt actꝰ q sunt ī potestate nostra omnino quātū ad dimittēdū: sꝫ nō omnino ī potestate nr̄a quātū ad agēdū sicͭ loq. loqui enī ī potestate nostra ē totalr̄ vt n̄ fiat: ita ꝙ n̄ pōt cogi loquēs ad loquēdū: sicut pōt cogi ad motū manꝰ aut pedis. sꝫ pōt ꝓhiberi ne fiat ꝛ hoc qa fit ꝑ organū. Actꝰ vero p̄mo modo dicti semꝑ sunt volūtarii. ꝛ ideo vitupabi/les si mali sunt. laudabiles si boni. Actꝰ secūdi sunt simplr̄ inuolūtarii. ꝛ iđ non laudabiles nec vitupabiles. et iđ nec puniēdi. Actus ꝟo tertii īquātū uolūtarii: laudabiles ꝛ uitupa/biles. īquātū ꝟo īuolūtarii simplr̄ nec lauda/biles nec vitupabiles. nec puniendi nec vitu/pādi. Silr̄ ꝛ de q̄rti ītelligēdū ē. Itē disti/guēdū ꝙ violētia seu coactio duplex ē. sim/plr̄ ꝛ sm̄ qd. Simplr̄ coactio seu violētia de/terminatͭ a Dama. cͦ p̄mͦ defous ē nihil ɔfe/rēte sꝫ ꝓpriū impetū nim passo. Hͦ ē cꝰ causa efficiēs extͭ est totalr̄: ꝛ nihil coopatͭ ille qui patitͭ oīo. ꝛ hec coactio dr̄ sufficiēs. Scdm̄ qd ꝟo coactio seu uiolētia ē cū causa mouēs deforis ē īducēs uel impellēs coopāte illo q patitͭ. Primo mō coactio ponitͭ ī castissima: ꝟgine: que oīo ɔtͭ suam uolūtatē ui corrūpetͭ zͦ mō dicitͭ coactio ī illo q timore impellēte uehemētī: ut timore mortꝭ xp̄m negarꝫ. p̄ma coactio oīo excusat a reatu pene. zͣ n̄ excusat a toto sꝫ a tāto. p̄ma coactio n̄ hꝫ locū ī actibꝰ simplr̄ uolūtariis ꝛ exn̄tibꝰ ī potestate nr̄a. sꝫ hꝫ locum ī aliis īquātū n̄ sūt ī potestate nr̄a zͣ ꝟo coactio locū hꝫ ī actibꝰ simplr̄ īuolūta/riis. Uñ hͦ mō ītellr̄ qđ dicͭ aug. ꝙ coacta uo/lūtas nolūtas ē. Et ꝑ hͦ pꝫ rn̄sio ad p̄mum.

Ad zm̄ silr̄ pꝫ qm̄ q timore mortꝭ negat: nō dr̄ īuolūtariꝰ: quāuis actꝰ ille n̄ placeat abso/lute: sꝫ tn̄ placeat ɔsideratōe mali: qđ plus ti/metͭ sicͭ iactātes ea q̄ ī naui sūt ī mari ꝓpter naufragiū: n̄ sūt īuolūtarii ī iactādo. Ex his igitͭ pꝫ qn̄ coacti sūt puniēdi: ꝛ qn̄ n̄.

Ultimo queritur

vtrū iudex reos ī se deliquētes debeat punire. Ad quod sic. Greg. ī quadam omel. Ea que ī nobis cō/mittūtͭ facile possumꝰ dimittere. ea ꝟo que ī deum ɔmittūtͭ cū magna discretiōe: nec tn̄ sine puia possumꝰ relaxare. Itē beatꝰ Pe. q cū aliis audierat. Beati eritꝭ cū maledixe/rīt uobis hoīes: ɔtumelias sibi illatas cū gau/dio suscipiebat. Peccata ꝟo que ī deū ɔmit/tebantͭ acerbe puniebat: sicͭ pꝫ in Anania ꝛ

Saphira. Act. 5. Itē Paul⁹ p totam eplam secundā ad Cor. pia amonitione p ɔtēptū de linquētes i ipm ad sui amorē reuocat. Elmaz vero magū q ceteros a fide retrahebat ceci tate pcussit. 13. act. Conf. Ambro⁹. Ad pces Helye ignis descendit de celo vt vindicare tur pphe iniuria. Item canon btī Silverii pape. 23. ca. q. 4. Miserūt me i exiliū. ego tn̄ n̄ dimisi officiū meū: s eos q talia erga me egerūt anathematizaui. Ex qb⁹ videt q licebit iudici ppriā iniuriā vindicare. So. Intuitu honoris vel amoris ppriє psone nō potest iudex vindex esse ppe iniurie. vn̄ dn̄s nolēs iniuriā ppe psone tolerare: iniuriā bo dei nō inultā relinquere: ait discipulis. Nescitis cui⁹ spūs estis. Ad illō bo qd obr de Helya dō q iiuria illa pphe n̄ alia q iiuria dn̄i intelli. Vn̄ p h q ignē de celo postulauit: nō c⁹ meriti esset apud deū voluit ostēdē: s q ille esset ver⁹ de⁹ quē colebat. Ad illud qd obr de facto Silverii dō. q i illo anathemate puniuit iniuriātes sibi nō intuitu psone: s ituitu dei ꝛ eccl'ie c⁹ erat pastor.

i Nquirendum est

postea de persona accusatoris: p qua dant plures leges iudiciales. 19. Leuit. Non facias calumniā pximo tuo. ꝛ iterꝫ. Nō stabis ɔtra sanguinē pximi tui. ꝛ mlta alia. Queritur g pmo an qs teneat accusare. 2° an sbditi pn̄t suos prelatos accusare. 3° an mali possint accusare. 4° an omnes boni possint esse accusatores. 5° que ɔditiōes regrunt ad hoc q aliqs possit accusare. 6° quādo ꝛ quō debeat qs aliū accusare.

Ad primum sic

Leuit. 5. Si peccauerit anima ꝛ vocē iurātis audierit: testis fuerit q aut ipe vidit: aut ɔsci⁹ ē: nisi indicauerit portabit inigtatē suam. Ex quo sic dic Aug. vr lex dicē peccare hominē: q scit aliquē falsum iurare ꝛ tacet. g tenet accusare. Item aug⁹. i regla sua. Nō vos iudicetis eē maliuolos qn̄ erum alteri⁹ indicatis: magis qppe inocētes estis indicādo crimē: q si fratres vr̄os quos indicādo corrigē potestis: tacēdo perire permittatis. s quilibet tenet pcurare salutē fris g ipm accusare vt corrigat. Itē aug⁹. i eodē. Si frater tuus vuln⁹ hꝫ i corpore: qd uelit occultari cū timet secari: nonne crudelr a te sileret ꝛ misericorditer indicaret? quanto g poti⁹ debes manifestare ne deteri⁹ putrescat i corde. Itē aug⁹. ad Vincētiū donatistā. Utili⁹ esurienti panis tollit: si de cibo securus iusticiā negligebat: q esurienti panis frangit vt iniusticie seduct⁹ acqescat. Itē q freneticū ligat: ꝛ litargicū excitat ambob⁹ molest⁹ ambos amat. Itē qs nos pōt ampli⁹ amare q deus: ꝛ tn̄ nos nō solū docere suauiter: bꝫ etiā terrē salubriter nō cessat. Ex qb⁹ relinqt rōne ɔsili q ex caritate ē accusare fratrē ad correctionē. Tenemur aūt ad opa caritatis.

Itē ambrosi⁹ i quodā sermōe. Nō osculat pater semp filiū: s aliqn̄ castigat. g qn̄ castigat q diligit circa eū pietas exercet. Si g tenemur ad opera pietatis i pximū: tenemur ad accusatōeꝫ vt castiget. Itē idem i eodem. Habet amor plagas suas que dulciores sunt cuꝫ amari⁹ se inferūt. Dulcior ē eni religiosa castigatio q blāda remissio. Vn̄ ait Salomō Meliora sunt vulnera diligētis q fraudulēta odiētis oscula. 27. puer. inde vt pu⁹. Cōt. i puer. xi. Qui ambulat fraudulenter reuelat archana. qui aūt fidelis ē celat amici ɔmissū

Itē in puer. 25. Que viderūt oculi tui ne proferas i iudicio cito: ne forte emēdare non possis ꝛc. Itē de lege nature tenemur non facere qd nobis nollem⁹ fieri. Sꝫ null⁹ vellet accusari. g null⁹ dꝫ aliū accusare. So. dō. q aliud ē ex caritate alioꝝ crimina indicare vt quos secreta correctione nō possum⁹ corrigere: ɔuictos iudicis sn̄ia corripiat. atq aliud insidiando falsa obicē: vl insultādo uera per ɔtumeliā exprobrare: siue pretermisso iuris ordine i accusatione prumpe. Illud pmū caritatis ē: reliq bo i pietatis seu inigtatis officiū. vn̄ de impositione falsi dr̄ i puer. 12. Qui quod nouit loqt iudex iusticie est. qui aūt mētitur testis ē fraudulēt⁹. et ad hoc ē illa phibitio. Nō facias calumniā pximo tuo. Calumnia ē falsi criminis impositio. Et iteꝝ i puer. Verba impioꝝ insidiāt sanguini ꝛc. De improperatione silr dr̄ i pdicta auctoritate puer. Que viderūt oculi tui ne pferas i iudicio. Et hoc modo intelli canon beati Anacleti. Summa inigtas ē frēs detrahere ꝛ accusare. De omissione ordīs iuris in ɔtrariū dr̄ Math. 18. Si peccauerit i te frater tuus corripe ipm inter te ꝛ ipm solum.

Postea queritur

vtrū sbditi possint platos accusare. Ad quod sic. Beatus Fabian⁹. 2. ca. q. 7. Qualis damnatio illis imineat q i patres peccāt: diuina scriptura oñdit

Si enĩ Cham q̃ ñ cooꝑuit pudēda patris ma
ledict⁹ ē.9.gñ.mlto ãpliore ɔdēnatõe digni
sunt q̃ prīb⁹ legatõe fungētib⁹ ɔtumeliã infe
rūt. Si dicat̃ ꝙ illud intellr̃ de falsa ĩpositõe

Cõt. Canon beati Anacleti.q.eadē. Sñia
Cham filii Noe dānat̃ q̃ suoꝝ ꝑpositoꝝ vel
doctoꝝ culpã ꝓdūt. Itē btũs Zepherin⁹ ĩ
codē. Maioꝝ q̃spiã minoꝝ accusatõib⁹ ñ im
petat̃. Itē btũs anaclet⁹ arguit exēplo dñi
Sūmi sacerdotes.i.epĩ a deo sunt iudicãdi ꝟ
ab oĩb⁹ fidelib⁹ portãdi ipso dño dãre exēplū
q̃ ꝑ se ipm̃ ⁊ ñ ꝑ aliū vēdētes ⁊ emētes eiec̃
de tēplo.zi.Mat. Itē idem btũs anaclet⁹.
Null⁹ vt reor inter nos inuenit̃ q̃ velit seruū
suū ab alio q̃ͣ a se iudicari. qð si ꝑsumptū fue
rit multa ĩdignatõe irascit̃. vñ ⁊ dñs de sa
cerdotib⁹ ꝑ ꝓp̄hãm ait. Qui vos tãgit tãgit
pupillã oculi mei. Itē btũs Thelesphorus
papa 6.ca.q.i. Dei ordinationē accusat: q̃ eos
q̃ ab eo ɔstituūt̃ accusat sacerdotes. Itē
canõ bti ꝑii eadē. Oues pastorē suū ñ rep̄hē
dãt. plebs enĩ epm̃ suū nõ accuset: ꝟ nec vlq̃⁹
eū arguat. q̃ ñ ē discipul⁹ supra magr̃m. 10
Mat. Itē legit̃ ꝙ Maria soror aaron que
post transitū maris rubri imnū cantare me
ruit postea accusãs Moysē eo ꝙ ethiopissã
duxisset vxorē: lepra ꝑcussa ē Numeri iz.

Itē Dauid ꝑcussit cor suum eo ꝙ ꝑcidiss̃
orãm clamidis Saul. Ex q̃b⁹ videt̃ ꝙ sb̃diti
ñ possint suos p̄latos accusare: licȝ etiã boni
sint ⁊ p̄lati mali. Cõt. Greg. Sic laudabile
⁊ discretū ē ⁊ reuerētiã ⁊ honorē p̄orib⁹ ex
hibere. ita rectitudĩs ⁊ dei timoris ē si qua in
eis indigent correctõe: nulla dissĩlatione post
ponē: ne totū: qð absit: corp⁹ morb⁹ ĩuadat: si
langor ñ fuerit curatus ĩ capite. Itē btũs
Gelasi⁹.z.ca.q.7. scribit q̃busdã sb̃ditꝫ. Si q̃d
ĩ eccl̃ia dãni põtificē nr̃m videritis admittē
mox nr̃is aurib⁹ relatiõe signate: vt q̃d fieri
debeat cēseam⁹. Itē Grego. ĩ eodē appro
bat ꝙ q̃dam epũs inter alia mala corporalis
crimine lapsus a suis clericis accusatus atq̃
ɔuict⁹: epãli sñia deposit⁹ ē. So. ꝟᵐ quosdã
dð. ꝙ sūt sb̃diti criminosi: ⁊ sunt sb̃diti boni
Subditi criminosi ꝓhibēt̃ ab accusatione p̄
latoꝝ. boni ꝟo ñ. vñ Aug. dic̃. Presumūt p̄la
ti ñ debēse rep̄hēdi vel accusari ꝑ eo ꝙ ca
nones passim ñ ɔstituūt eos accusandos: qð
tm̃ negat̃ solis criminosis: cū de rep̄hēdēdo
ꝟitas ipsa ɔstituat. Si male locut⁹ sū testio
niū ꝑhibe de malo. Sȝ opponit̃. Nã canõ eſ
determinãt ĩ quo casu sint pastores a sb̃ditis

accusãdi. ḡ ĩ nullo alio casu poterūt accusare
Casus aūt ē cū exorbitãt a fide. vñ Eusebi⁹
papa.z.ca.q.7. Oues q̃ pastori suo ɔmisse sūt:
nequeūt rep̄hēdē: nec vllaten⁹ accusare pñt
nisi a fide exorbitauerit. So. dð. ꝙ ē accu
satio facta ex affectu fraterne caritatꝫ: ⁊ ē ac
cusatio ex affectu malignitatꝫ. Itē ē accusatõ
facta a criminosis: ⁊ ē accusatio facta a bonis
Dicēdū ḡ ꝙ ex affectu caritatꝫ a bonis licita ē
accusatio p̄latoꝝ. Ex affectu ꝟo malignitatis
⁊ a criminosis ꝓhibita ē. et ꝟᵐ hãc distĩctõeȝ
intelligūt̃ oẽs canones: q̃b⁹ vr̃ ꝓhiberi accu
satio p̄latoꝝ. Vñ Calist⁹ papa.z.ca.q.7. Hi q̃
ñ sunt recte fidei ⁊ ɔuersatõis: ⁊ quoꝝ vita
ē accusabilis: ⁊ quoꝝ fides ⁊ vita ⁊ libertas
nescit̃: ñ ꝑmittūt̃ maiores natu accusare: nȝ
viles ꝑsonē ĩ eoꝝ recipiãt̃ accusatõe. ex quo
sumit̃ alia distĩctio: q̃ sunt accusatores ĩgti
⁊ noti. Ignoti ꝓhibēt̃ accusare p̄latos. noti
cū distĩctõe ꝑdicta. Ad illud qð ꝑ̄ obr̃ de
Cham q̃ fuit maledict⁹ dð. ꝙ ꝑ h̃ intellr̃ ꝙ p̄
lati ñ sunt accusãdi a sb̃ditꝫ extraordinarie: h̃ ē
de criminib⁹ q̃ ñ pñt probari. ⁊ iõ signanter dic̃
beat⁹ Zepherin⁹. ꝙ Cham vitupat̃: q̃ ꝟēda
p̄ris ñ operuit: ꝟ ridēda mõstrauit: q̃. s. sol⁹ uide
rat. Ad alia ꝟo obiecta ꝑ distĩctões suppo
sitas r̃ñdēdū ē: q̃ auctoritates ille ĩtelligūt̃
de accusatõe q̃ fit affectu malignitatꝫ: ñ cari
tatꝫ: vl̃ de accusatõe q̃ fit a criminosis. Ad
illud ꝟo qð obr̃ de Moyse ⁊ Maria dð. ꝙ ꝑ
Moysem p̄lati ĩtelligūt̃. ꝑ ethiopissã p̄ctores
Moyses ĩ vxorē ethyopissã duc̃: cū q̃libȝ ꝑdi
cator p̄ctõrē sibi copolat: vt deo ꝓlē bonoꝝ
opeꝝ de eo gignē ualeat. Hãc copolã dū Ma
ria. s. sb̃dit⁹ q̃libȝ rep̄hēdit: lepra p̄cti inficit̃.
Ex hac ḡ auctoritate ñ ꝓhibēt̃ sb̃diti ab accu
satõe p̄latoꝝ: ꝟ monēt̃: ne rep̄hēdãt miseri
cordē ɔpassionē eoꝝ. Ad illð ꝟo qð obr̃ de
Dauid dð ꝙ ĩ h̃ ñ dat̃ forma accusãdi p̄latū
de crimine: qð ab vno solo scit̃. qð designat̃
ꝑ h̃ ꝙ ĩ abscõdito ĩ speluñcha ꝑcidit orã cla
midis. vl̃ ꝟᵐ btũȝ Greg. illð intellr̃ de iudice
ñ de accusatore. vñ dic̃ ꝙ orã clamidis ꝑci
dit q̃ sñia dãnatõis p̄latū ꝑcutit. qð nulli sb̃
ditoꝝ licet. Ad ultimū ꝟo qð obr̃ ɔt̃ distĩ
ctionē aug. dicēt. ꝙ canones ĩ q̃b⁹ ꝓhibet̃ ac
cusatio p̄latoꝝ ĩtelligūt̃ de sb̃ditꝫ criminosis
⁊ tñ canon Eusebii videt̃ determinare casū
ĩ quo tm̃ rep̄hēdēd⁹ ē p̄lat⁹. s. ꝓpter exorbita
tionē a fide. dð. ꝙ ꝟᵐ aug. canon Eusebii de
criminosis ⁊ ĩfamib⁹ ĩtellr̃. Oues ꝟo criose ⁊
ĩfames pastorē suū accusare non possunt: nisi

a fide exorbitauerit. Ceterum si a fide exorbitauerit: tanta est labes illi⁹ criminis: q ad ei⁹ accusationē sui aduersus dn̄m: et glit et criminosi aduersus quēlibet admittūt.

Queritur postea vtrū mali possint eē accusatores. Ad qđ sic. Mat. 7. Ipocrita eice trabē de oculo tuo: et postea videbis eicē festucā de oculo frīs. et p trabē figurat crimē mortalis culpe. p eiectōez festuce accusatō minoris culpe ī alio. Itē canon Stephi pape. 3. ca. q. xi. Negāda ē accusatorib⁹ licētia criminādi: p̄usq̄ crimā q̄ p̄mūt exuerīt. Item btūs Anaclet⁹. 3. ca. q. 3. Trāsgressores sponte legis sue eiusq̄ violatores apostate noiant. Ōis eni apostata refutand⁹ ē añ reuersionē suā: nec ī accusatōe recte agētiū suscipiēd⁹.

Cōt. Sap. 4. Ex iniqs oēs filii q nascūt testes sūt neqcie aduersus pētes: et filii dicunt imitatores neqcie. g iniq filii p̄nt testificari de neqcis pētū. g et accusare. Itē ī mat. 12. dr. q viri niniuite surgēt ī iudicio: et odēnabūt gnātōez istā: p opstiōem supple minoris mali. So. dd. q ī accusatōe regrit eq̄litas vel maioritas accusant respectu accusati: vt semp accusās ī ouersatōe par vl' supior accusato īueniat: s paritas intellr quātū ad fidez supioritas quātū ad vitā. ga paritas regrit iō dic canō Hail. 2. ca. q. 7. q pagani vl' hrtici seu iudei n̄ p̄nt xp̄ianos accusare. De supioritate dic aūt canō Stephi. 3. c. q. xi. Nō ē credēdū cū aliqs eoz ofessiōi q crib⁹ īplicāt: nisi se p̄us p̄bauerīt īnocētes. et h intellr ī pari ul minori crie. Et p h soluūt obiecta.

Deinde queritur vtz oēs boni p̄nt eē accusatores. et qrit de monachis vtz possint eē accusatores. Ad qđ sic. Dicit Adrian⁹ papa. 2. ca. q. 7. Placuit eoz sacerdotes accusādi et testificādi ī eos vocē obstruē qs n̄ humanis vocib⁹ s diuinis mortuos eē scimus: gs funestā vocē poti⁹ īterdici q̄ audiri opz. Itē ocīliū calcedoneñ p̄cipit ut ecclīasticas actōes monachi tractare n̄ p̄sumāt. Ex his relīqt q monachi q sunt mortui mūdo: vl' glz religiosi n̄ p̄nt eē accusatores. Cont. Hier⁹. Sācta rusticitas solū sibi pdest: et q̄tū edificat ex uite merito ecclīā xp̄i: tm̄ nocet si destruētib⁹ n̄ resistat. Itē btūs Iohes baptista cū hēmiticā vitā ducēt: scribas et phariseos ad se venientes dure redarguebat. Qui aūt redarguē pōt: pōt et accusar. Itē canō btī Eleutherii. 2. ca. q. 7. Negligē cū possis pturbare puersos nihil aliud ē q̄ fouē: nec caret scrupulo societatis occulte q manifesto facinori desinit obuiare. So. Cōtigit accusare duob⁹ modis. vno mō ex p̄sūptōe temeritat. alio mō ex ncc̄itate caritatis. Monachi vo ex p̄sūptōe accusare n̄ p̄nt. ex caritate vo vbi iminet pīculū salutis p̄nt. Uñ ex canonib⁹ diffinit q illi sacerdotes accusar p̄nt: q ad eūdē gradū ascēdē valēt. Cōstat aūt q monachi et religiosi ad sacerdotii gdū laudabilr p̄nt ascēdere. Cōstat g q p̄nt accusare sacerdotes: et m̄lto magis alios. Canōes g n̄ p̄hibēt eos ab accusatōe: nisi ab accusatōe q̄ ē ex temītate.

Postea queritur q̄ oditiones regrāt ad h q aligs sit legitim⁹ accusator. Ad qđ dr nōndū ē q ad legitimā accusatōez regrit p̄ discretio iudicii. eo q terribilr dicit Mat. 7. In q̄ mensa mēsi fuerit: rmetiet vobis Inde ē q s'm leges ab accusatōe repellit mulier et puul⁹ pp̄ter defectū discretōis gnālr nisi ī qb⁹dā casib⁹. Itē regrit zel⁹ caritatis ad correctionē frnā. qđ respic illa p̄hibitio leuit. 19. Nō oderis frēz tuū ī corde tuo: s publice argue eū: q̄ rōne repellūt ab accusatōe odiosi seu inimici vel suspecti de inimicitiis. vñ dic Anaclet⁹. Q accusatores esse n̄ p̄nt q añ hesternū dic inimici fuerūt. Hac eadē rōne excludūt amici. osāguinei. et familiares. aduersarii. et vlr q de corruptōe. affectiōe. amore. ul odio vel timore vel p̄cio sūt suspecti. ga sicut dic btūs Grego. Quatuor modis iudiciū humanū puertit. Timore dū metu p̄tāt alicuiz ptimescim⁹. Cupiditate dū p̄mio alic⁹ aium corrūpimus. Odio dū ōt quelibz aduersariū molimur. Amore dū amico vel p̄piquo ōtēdim⁹ p̄stare. Inde etiā ē q pp̄ter suspitionē corruptiōis aī q̄tuor gña hoīuz ab accusatōe excludūt. Inimici pp̄ter suspitionē odii. amici aduersarii pp̄ter suspitōez mali amoris. Serui pp̄ter suspitōez timoris s'm legē canonizatā. 2. ca. q. i. Cupidi turpis q̄st⁹: vt q pp̄ter pecuniā accusāt aliquē. sic dr ī eodē. Item regrit ī accusatore vbū vitatis. vñ dr. 19. leui. Nō facies calūniā. Calūnia ē fsa cris impositio. Inde ē q pp̄ter suspitionē falsitatis excludūt ab accusatōe infideles et detractores. Infideles pp̄ter puersionē vitatis circa diuina. Uñ canon Pii pape. 3. ca. q. 4. Reprobari eoz opz redargutōez: q ī recta fide suspecti sunt. Detractores excludunt pp̄ter puersionē vitatis

circa humana. vñ beat⁹ Zepherin⁹.3.ca.q.4. Detractores q diuina auctoritate eradicādi sūt submouem⁹ ab accusatōe ⁊ testimonio. Itē regrit īnocētia ɔuersatiōis ne replicet̄ ɔtra eū q dic: ñ mechādū mecharis.2.ad ro. Qua rōne īfames. ɔspiratores. anathatizati ab accusatiōe excludunt̄. Infames criminosi sunt ꝓpter īfamiā bonitatꝭ. Cōspiratores ꝓpter ɔsilia ad ꝑuersionē ṽitatꝭ. excoīcati ꝓpter ɔtemptū potestatꝭ. vñ btūs Eusebi⁹.3.ca.q.5.dicit. Ad accusationē nullaten⁹ admittēdi sūt qui infames sunt. qa funesta ē vox eoꝝ. De ɔspiratorib⁹ beat⁹ Calixt⁹.3.ca.q.4. Cōspiratores ī nulli⁹ accusatōe sunt recipiēdi. De excoīcatꝭ dic btūs Fabian⁹.3.ca.q.4. Oēs quos sāctoꝝ patrū statuta anathatizauerūt ab oī fideliū accusatōe submouem⁹. Nō tñ s⁹ Johēz papam.3.ca.q.4. Qr aliud ē excoīcatio. aliud est anathematizatio. Excoīcatio a frña societate ñ sepat. Anathematizatio ab ipso corpe Xp̄i: qd̄ ē eccl'ia rescidit.

Consequenter queri

tur qñ qs debeat aliū accusare: ⁊ quo ordine Querit̄ ḡ vtꝝ de crīe qd̄ sol⁹ nouit aliqs: ⁊ testib⁹ ꝓbare ñ valꝫ possit aliū accusare. Ad qd̄ sic. Sup illud Mat.18. Si peccauerit in te frater ⁊c. Si sol⁹ nosti ꝙ peccauit in te: ⁊ eū vis corā oib⁹ arguē: ñ eris correctoꝛ erroꝛis ꝗ proditoꝛ. Itē idē aug. ī eodē. Attēde ꝙ iustus Joseph tanto flagitio ꝙ de vxore erat suspicat⁹ tāta benignitate pepcit añ q̄ sciret vñ illa ɔcipet: sic dic euāgeliū. Cū eēt vir iustus ⁊ nollet diuulgare: uoluit occulte dimittere eā. ḡ ipsa sunt corripiēda corā oib⁹: q̄ peccant̄ corā oib⁹. ipsa sunt corripiēda secreti⁹ q̄ peccāt̄ secreti⁹. Itē idē. Nescio quē homicidā nouit epūs: ⁊ nemo ali⁹ eū nouit. ego nolo eū corripe publice. et tu q̄ris īscribē. q̄si. d. absit. ⁊ postea subdit. ñ pdo. ñ negligo: ꝗ corripio ī secreto. Cōt. Leuit.5. Aīa q̄ audierit vocē iurātꝭ testisq̄ fuerit ꝙ ipe vidit aut cōsciꝰ ē: nisi indicauerit portabit iniq̄tatē suā ḡ si aliqs scit etiā sol⁹ ꝙ ali⁹ peierat nisi indicauerit peccat. So. In tali casu qd faciēdū sit diffinit ɔciliū.6.ca.q.2. Si epūs alieni sceleris ɔsciū se eē nouit: quādiu ꝓbare nō pōt nihil ꝓferat. ꝗ cū ipso ad ɔpūctionē ei⁹ secretꝭ correctōib⁹ elaboret. et h̄ etiā ē qd̄ dic aug⁹. Sūt hoīes adulteri ī domib⁹ ī secreto peccāt nos ñ pdim⁹: ꝗ ī secreto arguim⁹. vbi ɔtigit malū ibi moriat̄: nec tñ vulu⁹ illd̄ negligim⁹

Et p h̄ soluit̄ obiectio q̄ posset fieri. Nā cū ex caritate qlꝫ teneat̄ ad correctionē frnā: videt̄ ꝙ teneāt̄ accusare qlꝫ peccātē vt corrigēt̄: ꝗ h̄ soluit̄ p h̄: ꝙ ī secreto dꝫ argui: sic dic aug⁹. Ad illā do legē q̄ videbat̄ ꝓbari ꝙ qui audit peierātē dꝫ accusare: etiam si sol⁹ sciat. rñdet aug⁹. sup eūdē locū dicēs. Uidet̄ mihi ꝙ se a tali pc̄to exuit: q talib⁹ īdicat: q pluro magis prodesse q̄ obesse pñt corrigēdo. s. vel orādo si ipse ɔfessionis sibi adhibeat medicinam. Quo aūt ordine debeat qs aliū accusare: nō ꝙ incidit qd̄ de correctione fraterna ad h̄ vt patēt quo ordine debeat accusare: Sꝫ hec qd̄ determīabit̄ infra inq̄sitōe de lege euāgelii: ⁊ ꝓceptis eiusdē. Nōndū tñ ꝙ accusatoꝛ dr̄ large ñ solū q accusat de crīe ad penā canonicā sustinēdā: ꝗ etiā q denūciat crimē alteri⁹ ad pniām agēdā.

P Ostea queritur

de teste. Circa qd̄ queritur. Primo vtrū qlibet teneat̄ ad testimoniū ferēdū. 2⁹ de numero testiū. 3⁹ de idoneitate testiū. 4⁹ de fide testib⁹ adhibēda. 5⁹ vtꝝ ī aliquo casu licitū sit vendē testimoniū.

Ad primum sic.

Dic Aug⁹. Quisqs metu cuiuslibꝫ potestatꝭ ṽitatē occultat. irā dei sup se ꝓuocat: qa magis timet hoīez q̄ deūz Ex quo religit̄ ꝙ occultare ṽitatē ñ excusat̄ timore: qn sit pc̄m. Sꝫ q subtrahit testimoniū ṽitatꝭ occultat ṽitatē ḡ peccat: nec excusabit̄ timore. ḡ tenet̄ ferre testimoniū ṽicatꝭ. Itē dic Aug. Qui ṽitatē occultat: ⁊ q ꝓfert mēdaciū vterq̄ re⁹ ē. Ille quia ꝓdesse nō vult: iste quia nocē desiderat. Itē de lege nāli ⁊ euāgelii quilꝫ tenet̄ aliī facē qd̄ sibi vellꝫ fieri Sꝫ si aliquis periclitaret̄ ī ꝑsona ꝓpter defectū testimonii ṽitatꝭ: vel amittēt rē suā. vellꝫ pro se testimoniū dici. ḡ ī sili casu tenet̄ testimoniū dicere ꝓximo. Itē rōalis creatura humana debitrix ē bonitati. debitrix ē ṽitati ⁊ sic dꝫ p loco ⁊ tpe laudare bonitatē ī quocūq̄. ita dꝫ p loco ⁊ tpe ɔfiteri ṽitatē. Sꝫ testificatio ñ ē aliud q̄ ṽitatis ɔfessio. ḡ quilꝫ tenet̄ p loco ⁊ tpe testificari p quocūq̄.

Cōt. Dic aug. ī q̄ōnib⁹ gñ. sup illud quod Abraā dixit de vxore sua. Soroꝛ mea ē. Abraā inquit ṽitatē celari voluit: ñ mēdaciū dici. Soroꝛ enī frīs dr̄ quia filia frīs erat. ḡ occultare ṽitatē ñ ē deū ꝓuocare. qd̄ vr̄ dicē aug. Pari rōe nec testimoniū subtrahere. Item

canones ꝓhibēt ꝙ sacerdotes: ⁊ clerici nō ferāt testimoniū ī cā sanguīs. ꝗ ī quacūqȝ cā ñ tenet̃ qlibȝ ferre testimoniū. Itē dic̃ synod⁹ Eugenii pape. 14. ca. q. 2. Quāqȝ testimoniū sacerdotū credibile habeat̃: tñ ī ipsis seclari b⁹ negociis p ↄficiēdis instrumētis ad testimoniū ñ cogēt̃: qa eos talib⁹ reb⁹ interesse ñ cōuenit. So. dd. ꝙ ↄfessio ṽitatis ī testimonio aliqñ reqrit̃ ad purgationē īnocētie. alñ ad correctōeȝ culpe. alñ ad ↄdēnatōeȝ psone. alñ ad recupatione rei sue. In pmo casu ñ p defectu testiōnii ṽitatis ↄdēnaret̃ īnocēs p nocēte tenet̃ qlibȝ ferre testimoniū illo pcepto quo dr̃. Erue eos q ducūt̃ ad mortē: ⁊ q trahunt̃ ad interitū liberare ne cesses. puer. 24. Silr̃ ī 2° casu: cū agit̃ ad correctōeȝ: vt corā iudice ecclīastico. Silr̃ tenet̃ qlibȝ ferre testimoniuȝ qa qlȝ tenet̃ p loco ⁊ tpe ad correctiōeȝ frīs ex pcepto dñi Mat. 18. Itē in 3° casu qñ agit̃ ad ↄdēnatiōeȝ vt ī cā sanguīs: vel cā crīali corā iudice seculari ñ tenet̃. īmo ꝓhibēt̃ vlr̃ clerici a testimonio ferēdo: sic̃ ꝓhibēt̃ ab accusatione. et ī h̾ casu intellr̃ canon bti Fabiani. 2. ca. q. 7. Sic̃ sacerdotes vel relig clerici a secularīū laycoꝝ excludūt̃ accusatōe. ita ⁊ illi ab istoꝝ sunt excludēdi criminatōe. Iteȝ in 4° casu vbi ē piculū pecunie vel possessiōis sacerdotes reqsiti a iudice ecclīastico tenēnt̃ ferre testimoniū. ⁊ silr̃ qlibȝ p⁹: vbi ppter defectū pbationis res pximi amittit̃. alīs ṽo ñ tenet̃. Et h̾ ē qđ dic̃ synod⁹ sb Eugenio celebrata. 14. ca. q. 2. Si euētu aliquo seclaribus pactis interfuerūt: ⁊ aliqđ viderit vel audierint vbi nulle idonee secularīū inueniāt̃ p⁹ ne veritas occultet̃: ⁊ mal⁹ vt bon⁹ estimet̃ in pūidētia ppriā sit epī: vt aut corā se ⁊ opetētib⁹ iudicib⁹: aut alr̃ ṽitatē honorifice testificēt̃. et p h̾ pȝ rñsio ad obiecta.

Deinde queritur de

numero testiū. Ad qđ lex numeri. 35. Ad uni⁹ testimoniū null⁹ ↄdēnabit̃. Itē Deu. 19. Nō stabit testis vn⁹ ↄtr̃ aliquē qcqđ illud pcti ul̃ facinoris fuerit. Itē sic̃ sancti patres diffinīūt. Nulli⁹ p⁹ ↄfessiōi fides ē adhibēda nisi ↄpetētes pbatōes adhibeat. vñ. 6. ca. q. 2. Cōcilīū cartaginēse. Epūs si clerico vl̃ layco crimē īposuerit deducat̃ ī pbatiōem ī synod. Ex hoc pȝ ꝙ ñ ē credēdū epō. ꝗ nec testi mīto forti⁹ credēdū erit si sol⁹ est. Cōtr̃. Arguit̃ popul⁹ israelitic⁹ eo ꝙ ī diuinis pmissionib⁹ ñ crediderit Moysi. ꝗ ⁊ multo magis arguend⁹ esset: si ī humanis actib⁹ ñ credēt testimonio Moysi. ꝗ ī casu pōt suffícē vn⁹ testis.

R° s̾m legē diuinā ⁊ humanā ñ ē credēduȝ soli testi. Ad illđ ṽo qđ obr̃ de Moyse dō ꝙ ñ arguit̃ popul⁹ eo ꝙ ñ crediderit homini soli: s̃ ex h̾ ꝙ ñ crediderit deo ↄfirmāti ṽba Moysi sequētib⁹ signis. vñ numeri. 14. Usqȝ quo detrahet mihi popul⁹ iste. vsqueq̄ ñ credet mihi in oīb⁹ signis que feci corā eis dixit dñs ad Moyseȝ. Uñ dic̃ decretalis titulo đ testib⁹. Licet plēs sint cause q̄ plures q̄ duos exigāt testes: nulla ē que vni⁹ tm̄ testimonio valeat terminari: quātūis legitimo. Excipiūt̃ tñ s̾m canones duo casus ī quibus credit̃ testimonio vni⁹. Prim⁹ ē ī baptismo. 2° in ↄsecratione ecclīe. vt tractatu de ↄsecratiōe. di. 4. c. Placuit. ⁊ c. sequētī. ⁊ ī oīb⁹ hiīs ī qbus alteri pīudiciū ñ infert̃: vt ī casib⁹ pdictis.

Itē distiguit̃ duplex stat⁹. Un⁹ ē ī forma iudicii. ⁊ ī illo: vt dictū ē: ñ credit̃ vni⁹ testimonio. Ali⁹ ē ex iudiciū: ⁊ ī illo statu vnius probate persone testimonio credit̃. sic̃ hr̃. 86. di. vbi dr̃ ꝙ dñs papa credidit cuidā abbati de delicto cui⁹dā epī: ⁊ eū grauiter puniuisset: nisi simplicitati illi⁹ ⁊ senectuti pepcisset.

Postea queritur an

duo testes vel tres ad omne testimoniū sufficiāt. Ad qđ lex Deut. 19. In ore duoꝝ ul̃ triū stabit omne ṽbū. Itē Saluator iudeis Jo. 8. In lege ṽra scriptū ē qa ī ore duoꝝ hominū testimoniū veꝝ ē. ego suȝ q testimonium phibeo de me ipso: ⁊ testimoniū perhibet de me q misit me pater. Itē heb. 10. Irritā qs faciēs legē Moysi sine vlla miseratiōe sb duob⁹ ul̃ tribus testibus morit̃. Contr̃. 2. ca. q. 5. canon Siluestri. Presul ñ ↄdēnet̃ nisi cum 72. testibus. Presbr̃ cardinalis nisi ī. 40. dyaconus cardinalis urbis Rome nisi ī. 26. sbdyaconus accolitus nisi ī. 7. testibus. Testes sūt ⁊ accusatores sine aliqua sint infamia. Ad qđ rñdet̃. ꝙ canon beati Siluestri ⁊ ↄsimiles intelligūt̃ de clericis romane ecclīe rōe puilegii spālis. ul̃ ppter īprobitatē q̄rundā q cū ñ sint spectate uite ⁊ sciē ī accusatōeȝ mīstroꝝ dei repente prosiliunt. Quoꝝ uero uita adeo laudabilis est: ut in omnibus appareat imitāda: de quoꝝ assertione nulla dubitatio nasci potest eorum testimonio duoꝝ uel triū qlibȝ iure ↄuinci poterit ⁊ damnari.

Deinde queritur de

idoneitate testiū. Dicit̃ idonea omnis p̄sona
ad testimoniū p̄hibēdū: q̄ iure nō p̄hibet̃. Le
ge aūt diuina nō h̄r expresse p̄hibitio alicuius
p̄sone. ḡ s̃m legē diuinā quelibȝ p̄sona erit ido
nea. Cū ḡ diuina lex sit sup̄ humanā: n̄ poterit
humana lex aliquā p̄sonā inidoneā face ad
testimoniū ferēdū. Cont̃. Scd̃m canonem
⁊ leges humanas plures p̄sone p̄hibēt̃. Pro
hibēt̃ eni infideles p̄ ɔciliū toletanū. z. ca. q.
7. vbi sic arguit̃. Nō pōt erga hoīes esse fidel̃
q̄ deo extitit īfidelis. Judei ḡ q̄ dudū xp̄iani
effecti sunt: ⁊ nūc ī xp̄i fide p̄uaricati sūt: ad
testimoniū ferēdū admitti nō debēt. q̄a sic ī
fide xp̄i suspecti sunt: ita ī testimonio hūano
dubiū hn̄t. Itē ī codē. Infirmari opȝ eorū
testimoniū q̄ ī fide falsi docēt̃: nec eis creden
dū ē q̄ v̄itatis fidē a se abiecerūt. Itē p̄hi
bēt̃ infames. vn̄ btūs Grego. de examinatōe
testiū dic. z. ca. q. i. vbi dic. Q̄ si vilissimi te
stes sunt exhibiti ɔt̃ ep̄m: null⁹ sunt momēti
Quales aūt vel cuius opiniōis ad testimo
niū admittēdi sunt: plurime leges ostēdūt.
vn̄ lex canonizata. ff. dic. Si testes oēs eiusdē
honestat̃ ⁊ extimatōis sint: sequēda sunt oīa
testimonia. 4. ca. q. 3. Itē ī eodē. In testib⁹
fides. dignitas. mores. grauitas ɔsiderāda ē

Itē p̄hibēt̃ minores etate. dic canon. 4. ca.
q. 3. Ad testimoniū infra ānū quartūdecimū
etat̃ sue ɔstituti n̄ admittāt̃. Itē ī eodem
In criminali causa nec accusator errare non
dȝ q̄ ī publico crīe reus erit. aut q̄ minor. zo.
ānis erit. In eadē aūt q̄ōne dr̃. Testes ad te
stimoniū admittēdos n̄ esse cēsem⁹: q̄ nec ad
accusationē admitti iussi sūt. Itē p̄hibēt̃
mulieres. vt. 33. c. q. 5. Auctoritas Ambro. ex li.
q̄ōnū veteris ⁊ no. te. Mulierē ɔstat eē sbie
ctā viri sui dn̄io: ⁊ nullā auctoritatē hȝ: nec
docē pōt nec testis esse: nec fidē dare: nec iu
dicare. Itē decretū fabiani pape. 15. ca. q. 3
Mulieres nec sacerdotes accusare: nec ī eos
testificari valēt. Itē p̄hibēt̃ serui. vn̄ ca.
4. q. 3. lex canonizata. Liberi testes ad causas
postulāt̃ alienas. Itē idonei n̄ vidēt̃ eē te
stes q̄b⁹ impari pōt vt testes fiāt. Cū ḡ fuis
pōt impari vt testes fiāt: n̄ pn̄t eē testes ido
nei. Itē p̄hibēt̃ paupes. vn̄ btūs Grego. z.
ca. q. i. De p̄sonis testificātib⁹ sbti lr̃ querēdū
ē: cu⁹ ɔditōis sint: ⁊ ne inopes sint. Itē p̄
hibēt̃ alienati: q̄a sic dic canon a testimonio
repellūt̃ q̄ repellūt̃ ab accusatōe. ab accusa
tione aūt ⁊ iudicio dictando p̄hibēt̃ alienati
mēte. sic h̄r. 3. ca. q. 7. Itē p̄hibēt̃ inimici. vn̄
beat⁹ Grego. z. ca. q. i. De p̄sonis testificātiū
q̄rēdū ē: ne forte aliquas inimicitias hūisset.

Itē p̄hibēt̃ familiares ⁊ domestici. vn̄ lex
canonizata. c. 4. q. 3. in iure ciuili domestici te
stimonii fidea improbat̃. Itē ī eodē. q. eadē.
Idone⁹ testis pater filio: aut fili⁹ p̄ri nō ē.

Itē canon. q. eadē. Testes ad testimoniū n̄
admittēdos esse cēsemus: quos accusator de
domo sua p̄duxit. Itē p̄hibet̃ testimoniū
alic⁹ ī re sua. vn̄ lex canonica. 4. ca. q. 3. Null⁹
idone⁹ testis ī re sua intellr̃. Itē p̄hibent̃
layci ɔt̃ clericos ferre testimonia: sic̄ ⁊ ab ac
cusatōe. c. z. q. 7. Sȝ illud intellr̃ ī causa crimi
nali. Itē p̄hibēt̃ accusatores ⁊ iudices. vn̄
4. c. q. 4. Null⁹ vn̄ q̄ p̄sumat accusator siml̃ ⁊
iudex eē ⁊ testis. Ex his igit̃ pȝ q̄ duodecim
gn̄a p̄sonaꝝ p̄hibēt̃ a testimonio. vȝ īfideles
infames. pueri. mulieres. serui. paupes. aliena
ti. inimici. domestici. idē ī re sua. layci ɔt̃ cle
ricos. ⁊ cū accusatorib⁹ iudices. Querit̃ ḡ
qua rōne hi⁹ p̄sone ⁊ n̄ alie s̃m canones ⁊ le
ges nō idonee ad testimoniū iudicēt̃. Itē
obr̃ ɔtra h̄ q̄ō dr̃ de seruis. Nā dr̃. 4. ca. q. 3.
Serui r̄nso tūc credēdū ē: cū alia p̄batio ad
enēdā v̄itatē nō ē. ḡ seruus nō ē repellēd⁹ a
testimonio gn̄alr̃. Itē obr̃ ɔt̃ hoc q̄ō dicit
de mulierib⁹. Nā cū mai⁹ sit īcōpabilr̃ eē te
stem v̄itat̃ diuine: q̄ v̄itat̃ humane. Mulieres
aūt inueniūt̃ idonee ad testimoniū veritat̃
diuine: vt Helysabet. Luce. i. ⁊ Anna. Luce. z. ⁊
multe alie ī veteri testō. ḡ multo forti⁹ īueni
ent̃ idonee ad testimoniū v̄itat̃ humane.
Itē lex canonizata. 15. ca. q. 3. dic. Ex eo q̄ p̄hi
bet lex iulia de adulterio ɔdēnatam mulierē
testimoniū dicē: colligit̃ mulieres testimoniū
ī iudicio iura dicēdi habē. Itē eadē q̄ōe lex
alia. In q̄ōib⁹ lese maiestat̃ audiunt̃ mulieres
ɔiuratōeȝ Sergii Cathiline iulia mulier de
texit: ⁊ Marcū Tulliū ɔsulē ī iudiciū eius in
struxit. Relinqt̃ igit̃ s̃m sanctionē diuinam ⁊
humanā mulieres ī testimōio idoneitatē habē

Itē obr̃ ɔt̃ hoc quod dictū ē de pueris. nā
btūs Brici⁹ voce pueri. 30. dies ab ortu hn̄t
īnocēs p̄bat⁹ ē. ḡ multo magis voce pueri. iz.
vl̃. 13. annoꝝ poterit testimonium dici. Itē
obr̃ ō paupibus. Nam si paupes sunt a testi
monio r̄pellēdi. ḡ sancti viri ⁊ r̄ligiosi: ⁊ etiā
apostoli erūt a testimonio p̄hibēdi: q̄ paupes
sunt nihil hn̄tes. Itē obr̃ ɔt̃ hoc q̄ō dr̃: q̄
domestici nō sunt ad testimoniū admittēdi
Nam dr̃. 35. q. 6. Consanguineos extraneoꝝ
nullus accuset: nl̃ consanguinitatē in synodo

ↄpaueti ꝑꝑ ꝗ ad quoꝝ noticiā ptinēt: vt pr̄ ⁊ mr̄ ⁊ soror ⁊ frat patruus ⁊ auūcul⁹ amita ⁊ matertera. q̄ domestici n̄ sunt a testimonio gn̄alr̄ repellēdi. Itē obr̄ de h̄ q̄ dr̄ ꝙ layci n̄ pn̄t testificari ↄ̄ clericos. Nā xp̄s summ⁹ sacerdos ī testimoniū ↄ̄ se quēlibꝫ admittebat: cū uni dixit Mat. 26. Si male locut⁹ sum testimoniū ꝑhibe de malo. q̄ multo forti⁹ glꝫ sacerdos ⁊ cleric⁹ poterit a quolꝫ accusari.

Itē obr̄ de hoc qđ dr̄ ꝙ null⁹ potest eē testis ī cā ꝓpria. nā dic̄ decretalis titulo de testib⁹. ꝙ canonici nō sunt in testimonio super negocio sue ecclie repellēdi: nisi alia rōabilis causa impediat. R̄. dr̄. ꝙ cu dicat lex dei exo. 23. Nō ī iudicio plurimoꝝ acqesces snīe Et iteꝝ deut. 19. Cū sacerdotes diligentissime pscrutātes inuenerīt falsum testē ↄ̄ frēꝫ suū dixisse mēdaciū: reddēt ei sic̄ frī suo facē cogitauit. Canones ⁊ etiā humane leges rōeꝫ legis ↄsiderātes omnes psonas q̄ pn̄t haberi suspecte de mēdacio ī testimonio ferēdo vel de v̄itate s̄p̄mēda īidoneas ad testimoniū censuerūt. Ad hoc aūt discernēdū ↄsiderauerūt gn̄ ꝙ in psonis testificantiū. mores. naturā. fortunā. aīum. statū. Circa mores ↄsiderauerūt duo: ꝓpter q̄ n̄ debebat fides adhiberi testificāti. errorē ⁊ maliciā. ꝓpter errorem infideles. ꝓpter maliciā infames repellēdos a testimonio sanxierūt. Itē circa nām duo ↄsiderauerūt. etatē ⁊ sexum. ī pueris defect⁹ etat obnubilat rōnē. in mulierib⁹ sex⁹ emollit volūtatē. Inde tam pueros q̄ꝫ mulieres idoneos ad testimoniū n̄ censuerūt. Itē circa fortunā ↄsiderauerūt duo. ↄditionē seruitutis ⁊ aduersitatē paupta. Seruit⁹ hꝫ ānexū dn̄atiōis timorē. pauptas tpalitat amorē: q̄ duo maxime solēt hoīes ad mēdaciū inclinare. Itē s̄m canones ⁊ humanas leges nisi ī casib⁹ determinat seruoꝝ ⁊ paupeꝝ testimōia reprobāt. Itē circa animū duo ↄsiderauerūt ꝑncipalr̄. intellectū ⁊ affectū. ⁊ ī intellectu alienatōēꝫ rōis. ī affectu libidinē volūtat. Itē libidinē discreuerūt p libidinē ire: q̄ ē in odio. ⁊ libidinē ↄcupīe que ē in desiderio. Itē libidinē ↄcupīe ↄsiderauerūt duplr̄. quo ad se ⁊ quo ad alios. ⁊ s̄m hanc distinctionem vitioꝝ ↄtigētiū ex parte aī testificāt quattuor gn̄a psonaꝝ indigna decreuerūt. furiosos ꝓpter alienatōēm rōis. inimicos ꝓpter libidinē volūtat ī irascēdo seu ī audiēdo. sic̄ enim dr̄. 4. c. q. 3. Propter inimicitias testes repelli leges ꝑcipiūt. Itē ꝓpter libidinē volūtat in

ↄcupīa respectu alteri⁹ inidoneos indicant domesticos. ꝓpter h̄o libidinē ↄcupīe respectu sui indicāt quēlibꝫ testē inidoneū ī re sua. Itē circa statū ↄsiderauerūt duo. statū psonaꝝ ex̄ iudiciū: ⁊ statū psonaꝝ ī iudicio. Ex̄ iudiciū ↄsiderauerūt statū laycoꝝ ⁊ clericorum. ⁊ ꝙ ↄsueta ē emulatio stat⁹ laycoꝝ respectu stat⁹ clericoꝝ. ⁊ ideo ī crimīali causa remouēt layci ab accusatōe ⁊ testimonio clericoꝝ s̄m distinctōēm que iam dicet. Item ī iudicio ↄsiderauerūt psonaꝝ distīctionē que ↄsistūt ī iudicio: ⁊ ↄditōes eaꝝ n̄ ↄcurrētes ī aliquā vnam psonā. s̄m ꝙ dic̄ btūs Fabian⁹ .4. c. q. 4. Null⁹ vnq̄ p̄sumat accusator simul esse ⁊ iudex ⁊ testis. Itē beat⁹ Damasus. q eadē. Per se accusatores: p se iudices: p se testes. p se accusati. vnusq̄sꝙ ī suo ordine. Vꝫ ḡ qualr̄ iux̄ legē dei canones ⁊ humāe leges personas p̄dictas inidoneas ad testimoniuꝫ decreuerūt. Diffiniam⁹ igit̄ idoneitatem psone testificāt. idoneitas igit̄ p⁹ testificant ē dignitas psone c⁹ v̄bis debꝫ fides adhiberi absꝙ oī suspitōe mēdacii. inidoneitas vero ē defect⁹ dignitat ī p⁹: c⁹ v̄bis n̄ dꝫ fides adhiberi ꝓpter suspitōem mēdacii. Ad p̄m ḡ qđ obr̄ de seruis r̄ndet p distinctōēm. aut eni seruus manꝫ ī seruitute: aut manumittit̄ trāsiēs ad libertatē. si manumissus ē: pōt recipi ī testimoniū eoꝝ q̄ vidit tpe suitut̄ s̄m ꝙ dicūt leges humāe. si h̄o ē manēs ī suitute: aut ḡ īterrogat̄ d his q̄ ptinēt ad suū dn̄m: aut de aliis. in p̄mo casu n̄ ē r̄cipiēd⁹ ī testimoniū vn̄. 4. c. q. 3. Serui n̄ p dn̄o suo: nec aduersus dn̄m: s̄ p facto suo īterrogari pn̄t. Exceptis tn̄ crīb⁹ trib⁹. vꝫ crīe adulterii. crīe fraudati cēsus. crīe maiestati. vn̄. 12. c. q. 2. Serui ī pro nos testificari n̄ pn̄t. nisi ī qbusdā casibus. ⁊ postea exp̄munt̄ s̄m legē: exceptis adulterii crīb⁹. fraudati cēsus accusatōib⁹. ⁊ crimine maiestatis: q ad salutē p̄ncipis ptinēt. Quidā etiā addūt duos casus. vnus ē cum maritus dicit̄ occidisse vxorē. s̄m legē humanam de sicariis. ali⁹ ē cum agit̄ de occiso dn̄o. Si h̄o īterogatus suus de his q̄ ptinēt ad aliū q̄ ad suum dn̄m: aut ē defectus ꝓbatōis: aut n̄. Si ē defect⁹ r̄cipit̄ ad testimoniū. vn̄. 4. q. 3ª. Serui r̄n̄so tūc credēdum ē cum alia ꝓbatio ad eruēdam v̄itatē n̄ ē. Si h̄o n̄ sit defect⁹ ꝓbatōis n̄ erit admittēdus. Ad illud quod obr̄ de mlrībus r̄n̄dit. ꝙ r̄gulr̄ mlr n̄ est admittēda ad testimoniū nisi ī quibusdā casib⁹ in quibus etiam mulieri cōceditur accusare.

vñ distiguit̃ i causa. aut eni causa criminal' est aut ñ criminalis. Si criminalis ñ admit/tit̃ nisi suá aut suoꝶ iniuriá psequat̃: ⁊ i crĩe lese maiestat; i quib⁹ casib⁹ pmittit̃ ei accusa/tio sic hr̃ 15. q. 3. Si ꝟo ñ sit criminalis causa ut pecuniaria vel mr̃imonialis admittit̃ mulier i testimoniũ. Ad illud ꝟo qd̓ obr̃ ꝙ mulier i testimoniũ admittit̃ ꝟitati dĩne dd̓. ꝙ hoc ñ ẽ gñale nec regulare: ſ ẽ pͥuilegium gratie. Priuilegia ꝟo paucoꝶ ñ faciũt legem coẽm. Dat⁹ ẽ aũt spũs pphetie mulierib⁹ ea rõne: qua de muliere ꝟgine: de qua nat⁹ ẽ xp̃us: ne .s. ɔtẽnat̃ muliebris sex⁹: ⁊ ne ppter culpam Eue credat̃ a dñõ reprobat⁹: ⁊ iõ non est ad ɔſtriam trahẽdũ spẽale pͥuilegiũ mulieꝶ. Ad illũ ꝟo qd̓ obr̃ de pueris dd̓ ꝙ pueri ĩfra .14. ãnũ nõ sunt recipiẽdi ad testimoniũ quã diu sunt infra illã etatẽ. Cũ ꝟo illã ptrãsierit pñt ferre testimoniũ de his q̃ i minori etate viderũt: quẽadmodũ ⁊ docẽ ea que ĩ minori etate didicerũt. sic dr̃. 37. di. auctoritate beati Clemẽti. Absurdũ ñ erit si aliqd ex eruditiõe coi ac liberalib⁹ studiis que forte in pueritia attingit ad assertiõem veri dogmatis ĩferat. Ad illud ꝟo qd̓ obr̃ de puero. 30. dieꝶ testi ficãte inocẽtiã bt̃i Bricii rñdet̃. miracula di uina sunt admirãda: ñ ĩ exemplum humane actionis trahẽda. Ad illud ꝟo qd̓ querit̃ de paupib⁹ dd̓ ẽ. ꝙ ẽ paup volũtate ⁊ paup necessitate. Paup necessitate solũ cupit diui tias. paup ꝟo spũ seu volũtari⁹ ɔtemnit diui tias tpales ppter eternas. Jn pͥmo p̃sumptio est vt p pecunia mẽtiret̃. ⁊ ideo ẽ a testimo/nio repellẽd⁹. Jn 2⁹ ꝟo nulla p̃sumptio ẽ. ⁊ iõ ad testimoniũ ẽ maxime idone⁹: cũ de ei⁹ fidõ ⁊ de ꝟitate maxime p̃sumat̃. Ad illud ꝟo qd̓ de domesticis obr̃. aut ꝙ idone⁹ pater filio: vel patri fili⁹ testis ñ ẽ gñalr̃: ɔcedit̃ except' casib⁹ trib⁹. pͥm⁹ casus ẽ ĩ testõ. vñ pater põt esse testis i te. tõ filii testãti. 2⁹ casus ĩ successi one. pater eni ⁊ mater admittũt̃ ad pbãdũ gen⁹ vel etatẽ filii. fm ꝙ dic̃ decretal' ti⁹. de legitimitate q̃ ponit casũ de quodã: qui nu/triebat pueꝶ quẽ dicebat eẽ filiũ suũ nõ legi timũ ſ spuriũ: pcessu tpis duxit vxorẽ q̃dã mulierem: quã dũ nutriret pueꝶ tenebat in domo: ⁊ susceptis ex ea liberis predict⁹ puer dic̃ sehr̃dẽ: ⁊ cũ eis hr̃ditatẽ debere imptiri. Querit̃ quõ illud possit improbari: ⁊ rñdit papa ꝙ credẽdũ ẽ ꝟbo mulieris ⁊ viri. 3⁹ ca sus ẽ ĩ matrimonio. vñ dic̃ decretal' ꝙ pẽtes frẽs. cognati vtriusq; sex⁹ i testimoniũ filii ⁊ filie ad matrimoniũ ɔiũgẽdũ sunt admittẽ di. Ad illud ꝟo qd̓ obr̃ de laycis ꝙ pñt ɔtra clericos testificari. intellr̃ ĩ cã ciuili. in cã ꝟo criminali ñ admittũt̃ nisi cũ distictiõe: q̃ sup habita ẽ qõne de psona accusatoris. ti⁹. vtru inferiores possunt accusare supiores. Ad illud aũt quod obr̃ ꝙ homo nõ põt esse testis ĩ causa sua dd̓. ꝙ cũ clerici introducũt̃ testes pro ecclesia sua: ñ intelligũt̃ esse testes in do/mestico negocio: vel ĩ pprio: ſ p ecclia: q̃ mr̃ ẽ omniũ paupeꝶ. ⁊ rõ ẽ: qa causa ecclesie nõ est cã singuloꝶ canonicoꝶ: ſ cã xp̃i ⁊ paupeꝶ fm ꝙ dr̃. 14. qõne. 2.

Postea querendum

est de fide testib⁹ adhibẽda: ſ hec qõ ɔpetẽti⁹ determinabit̃ infra: cũ queret̃ de pcessu iu/dicioꝶ. Quãtũ g̃ ad vltimũ q̃rit̃ vtꝶ licitũ sit testi p testificãdo pecuniam recipe. Ad qd̓ sic. Aug. ad Macedoniũ. Nõ dꝫ iudex vẽ/dere veꝶ iudicium: aut testis veꝶ testimoni um. Jtẽ aug⁹. ad eũdẽ. Cũ iudicia ⁊ testi/monia: que nec ꝟa nec iusta vẽdẽda sunt: ini qua ⁊ falsa vendũt̃: multo scelerati⁹ pecunia sumit̃: qa scelerate quãuis a volẽtib⁹ dat̃.

Con̄t. 4. c. q. 3. Lex canonizata vẽturis ad iudiciũ p accusatorẽ vt ab his p quos fuerũt postulati sumpt⁹ ɔpetẽter mĩstret̃ etiã si in pecuniaria causa testes sũt ab alterutra pte producẽdi. Sꝫ ad hoc rñsio facilis. Nã ali/ud ẽ p testificatione mun⁹ accipe. aliud sum ptus necessarios pcipe. pͥmũ eni nefas ẽ ⁊ p̃/uaricatio. vñ dic̃ btũs Grego. Si spes mune ris sbtrahit̃ ɔfestim a ɔfessione iusticie rece/dũt. vñ acceptio muneꝶ p̃uaricatio ẽ ꝟitatis vñ ⁊ pro iusto dr̃. Qui excutit suas man⁹ ab oi munẽ iste i excelsis habitabit. et h idẽ ĩtel ligit̃ de iudice. sic hr̃. 11. q. 3. vñ Beda super Mat. Abiit iudas ad sũmos sacerdotes ⁊ cõ stituerũt illi pecuniã ꝛc. Cũ pro munerib⁹ fal/sũ ɔt̃ queliꝫ testimoniũ dicũt: qa pfecto qui p pecunia ꝟitatẽ negãt: dñm p pecunia vẽdũt Jpse enim dixit. Ego sũ ꝟitas. 2ᵐ ꝟo licitũ ẽ. s. supt⁹ nccios pcipe ĩ p̃dicto casu: cũ opꝫ ad locũ remotũ p testĩonio ferẽdo pcedẽ. nemo eni tenet̃ ppriis stipẽdiis militar̃. Si ꝟo q̃rat̃ an teneat̃ restituẽ ea q̃ p testimonio ferẽdo recepit: determinabit̃ infra cum agetur de restitutionibus.

p

Extractatis que

stionib⁹ circa psonas q̃ q̃si eẽntiales

sunt i ɔstitutōe iudicii: ɔñter grendū est de psonis que q̃si secidētalr̃ assistūt iudicio: vt ex pte iudicis assessores ꝛ officiales. ꝛ ex parte ptiū aduocati ꝛ pcuratores. circa qḋ plura querūt. Primo vtꝝ aduocat⁹ teneat̃ ad iustū patrociniū: ꝛ iurisꝑit⁹ ad iustū ɔsiliū indigēti ɔferēdū. 2° vtꝝ iurisꝑit⁹ possit vēdere iustū ɔsiliū ꝛ aduocat⁹. 3° q̃ requirunt̃ ad legitimū aduocatū.

Ad primū sic. Ambro. i li°. de officiis. Grādis culpa ē si te sciēte fidelis egeat: si scias eū sine sumptu esse: ꝛ famē tolerare. erūnas perpeti q egē erubescit: si i cām ceciderit aut captiuitatꝭ suoꝝ aut calumnie: ꝛ nō adiuues. grandis culpa ē iurisꝑito miserabilib⁹ psonis sbtrahere iuris ɔsiliū: ꝛ aduocato sbtrahē patrociniū. Itē medic⁹ tenet̃ paupi lāguidu impendē curā ꝛ ɔsiliū medicine: s'm q̄ dicit btūs Simac⁹. Nō ē grandis dr̃ia vtꝝ letum inferas vel admitras. morte eni lāguidis ꝓbat infligere q hāc cū possit excludē: nō excludit. 83. di. g̃ paupi oppresso iniuste tenet̃ aduocat⁹ impēdē pr̃ociniū pati rōne. Itē dic lex dei. Exoḋ. 23. Si occurreris boui aut asino inimici tui errāti reduc eū. Sꝫ sic dic apostolus. i. Cor. 9. Nūqd de bob⁹ cura ē deo: aut ꝓpt̃ nos vtiq̧ hoc dic. Si g̃ boui inimici erranti tenemur sbuenire. g̃ multo forti⁹ iurisꝑit⁹ paupi ignorāti tenet̃ ɔsulē. Itē dic lex in eodē. Si videris asinū odiēt te cecidisse sub onere: n̄ ptrāsibis: s sbleuabis cū eo. Si g̃ oppresso asino inimici tenet̃ qlibꝫ impēdē adiutoriū s'm legis lrāꝫ. g̃ multo forti⁹ opp̄sso pauperi tenebit̃ aduocat⁹ impēdē patrociniū ad tenēdā cām. Qḋ absolute ɔcedēdū ē. Tenet̃ eni miserabilib⁹ psonis q̄ n̄ hn̄t qḋ tribuant: ꝛ ꝓpter defectū ɔsilii ꝛ patrocinii amittūt cās suas: ꝛ grauāt̃ iniuste: legisꝑiti ɔsiliū: ꝛ aduocati patrociniū. ꝛ h̄ p legē qua tenēt̃ sbuenire īdigētib: tn̄ p legē nāle ꝛ euangelicā q̄ dr̃ Mat. 7. Quecūq̧ vultis vt faciant vobis homines facite illis.

Consequenter queritur vtꝝ officiales assessores ꝛ aduocati possint p ɔsilio iuris seu dictamine ꝛ patrocinio pecuniā recipe. Ad qḋ sic. Symonia ē studiosa volūtas emēdi vel vendēdi spūale. Si g̃ ɔsiliū iuris seu dictamē ꝛ patrociniū spūalia sūt: hec vēdē vel p istis pecuniā sumē symoniacū erit. Itē s'm aug. ad Macedoniū. Nō

dꝫ iudex vēdē iustū iudiciū: nec testis verū testimoniū. g̃ nec aduocat⁹ poterit vēdē iustū patrociniū: vl' iurisꝑit⁹ iustū ɔsiliū. ꝓbatio. sicut eni iustū iudiciū iudici ꝛ veꝝ testimoniū testi ē gratis ɔcessum a deo: ꝛ iō gratis impēdēdū. iuxꝫ illḋ p̄ceptum Mat. 10. Gratis accepistis: gratis date. Silr̃ iustū p̄rociniū aduocato: ꝛ iustū ɔsiliū legisꝑito. Contra Grego. Iustū ē vt illi ɔsequāt̃ stipēdiū q p tempore suā ɔmodāt rei p̄ obsequiū. g̃ cum aduocati ꝛ assessores suū ɔmodēt obsequiū iustū erit vt ɔsequāt̃ stipēdiū. Itē Aug⁹. Sūt psone inferioris loci que ab utraq̧ pte n̄ insolēter accipiūt: sic officialis: cui admonet̃ officiū. et ē i ep'la ad Macedoniū. Itē augustin⁹ ad eundē. Nō ideo dꝫ iudex vēdē iudiciū aut testis testimoniū: q̄ vēdit aduocatus iustū patrocinium: ꝛ iurisꝑit⁹ veꝝ ɔsiliū. R° s'm aug. ad Maceḋ. dicētē de psonis inferioris loci vt officialib⁹ ꝛ assessorib⁹ ꝛ aduocat⁹: q̄ non insolēter tales psone accipiunt: ꝛ ab his extorta p īmoderatā improbitatē repeti solēt data p tolerabilē ɔsuetudinē nō solēt: magis q̧ rep̄hēdim⁹ q talia inusitata repetierūt q̄ q ea de more sumpserunt qm̄ necessarie psone reb⁹ humanis vel inuēt̃ hi⁹ ɔmodia vl' tenēt̃. Distiguim⁹ g̃ circa officiales. Aut eni hēnt certū stipēdiū sibi assignatū aut non hn̄t. Si habēt nihil omnino pn̄t recipe sic dic aug⁹. de hbis dn̄i sup illḋ Luce. 3. Neminē ɔcutiat. ꝛc. Quicūq̧ stipēdia publica de certo ɔseqt̃ si simpli⁹ querit tāq̧ calumniator ꝛ ɔcussor Iohis sn̄ia ɔdēnat̃. Si h̄o non habet. distinguēḋ. q̄ s'm ɔsuetudinē ꝛ morē recipe pōt. p īmoderatā h̄o improbitatē non poterit licite. Vñ aug. Q extorta p īmoderatā improbitatē ab his repeti solēt

Circa assessorē h̄o ꝛ aduocatū distinguit̃ q̄ moderatum salarium recipe pn̄t licite. immoderatū non pn̄t. Moderatū autē salariū atrēdi dꝫ p ɔsideratōeꝫ quatuor. Primū est quātitas cause. 2m labor. 3m scia i assessore ꝛ facūdia i aduocato. 4m ɔsuetudo regionis. Scḋm hoꝝ q̄tuor ɔsideratōem salariū mai⁹ vl' min⁹ dꝫ taxari. Sic eni dic btūs Leo. 61. di. Pro laborib⁹ multis. p morib⁹ castis. p actionib⁹ strenuis p̄miū debet̃. Et iteꝝ sic dic lex canonizata. Arceāt̃ a ꝓfessione aduocatoꝝ q cū graui damno litigatoris ꝛ depdatione potētes inueniūt̃. Nō tn̄ q̄ postq̄ cā icepta ē nullū pactū dꝫ aduocat⁹ facē cū litigatore: s'm q̄ dr̃ i canone. Nō licet aduocato ulli ɔtītū

inire cū eo litigatore: quē ī ꝓpā recepit fidē: nec ex industria iurgiū ꝓtrahē. Ad illō ꝙ qō obr̄ pmo ꝙ iustū ɔsiliū ⁊ patrociniū res spūales sunt vō.ꝙ veꝝ ē s̄ꝫ se ɔsiderata: tñ labor in discepta̅do ī disputando de his que ꝑtinēt ad iuria ɔsiliū ⁊ ad cause patrociniū corporalia sunt. Et iō rōne istoꝝ dicē Aug. ꝙ aduocat⁹ pōt vēdē iustū patrociniū ⁊ legisperit⁹ iustū ɔsiliū. Si aūt sine labore posset legispit⁹ rñdē petēti ɔsiliū: nō ē aliqua ratio quare possit recipe imo qō gratis accipit dꝫ gratis dare s̄ꝫ ꝙ dr̄ Mat.10 Grati accepistis gratis date. Ad illud ꝟo qō obr̄ de iudice ⁊ teste: q nihil pnt recipe: pari rōe nec aduocat⁹ nec legispit⁹. rñdeo dō. ꝙ non ē sile. Nā sicut dicē aug. ad Macedoniū. Judex ⁊ testis inter vtrāqꝫ ptē ad examē adhibeē. Jurispit⁹ ꝟo ⁊ aduocat⁹ ex vna pte ɔsistūt: ⁊ iō nō dꝫ iudex iustū vēdē iudiciū: aut testis veꝝ testimoniū: lꝫ aduocat⁹ vēdat patrociniū iustū: aut legispit⁹ iustū ɔsiliū. Si aūt obiciaē ꝙ officialis aut assessor: s̄m hāc rōnē ñ pnt recipe salarium: qa adhibeē ad examē iudicii inter utrāqꝫ partē. dō. ꝙ ñ debēt accipe salariū sicut pciū iudicii vel examinis: s̄ꝫ solū sicut stipēdiū laboris iux̄ illō Math.10. Dign⁹ ē operarius mercede sua.

Deinde queritur

q̄ requirūē ad legitimū aduocatū. Ad quod hr̄ notādū: ꝙ reqrūē ad officiū legitimū aduocati psona ɔgrua. causa iusta. mod⁹ debit⁹ affect⁹ pi⁹. Circa psone ɔgruitatē dꝫ ɔsiderari bonitas. stat⁹. grad⁹. officiū. ꝓpter defectū bonitatꝭ ꝓhibēē infames. heretici. pagani excoīcati. vñ.3.q.7. Infames ñ pnt esse ꝓcuratores vel cāꝝ patroni. Et iteꝝ ca.4.q.1. dicit ɔciliū. Q oēs infamie maclis respsi.i. histriōes aut turpitudib⁹ sbiecte psone. heretici etiam seu pagani ab accusatōe ꝓhibēē. ꝓhibēē pari rōne ⁊ ab aduocatōe. Jtē ꝓpter defectum stat⁹ ꝓhibēē monachi. vñ dicē Eugeni⁹.16.q.1. Placuit nro coī ɔcilio null⁹ monach⁹ pro lucro terreno nephādissimo ausu de monasterio exire p̄sumat. ⁊ seqē. Neqꝫ ī qbuscūqꝫ negociis sese implicari: sit claustro suo ɔtēt⁹ qa sicut piscis sine aqua caret vita: ita sine monasterio monach⁹. sedeat itaqꝫ solitari⁹ ⁊ taceat: qa mūdo ē mortuus: deo aūt viuus. agnoscat nomē suū. monos eni grece latine vnus achos tristis. inde monach⁹ dr̄.i. vn⁹ ⁊ tristis Sedeat igiē tristis ⁊ officio suo vacet. Ex h̄

intellr̄ ꝙ ñ pnt eē aduocati monachi nisi forte ī cā sui monasterii. et h̄ abbate impāte: sicut dicē decretal' Inno. ex̄ de postl'.c.1. Et idē ītelligiē de regularib⁹ canonicis: sicut diciē ibidē. Jtē ꝓpter idoneitatē grad⁹ ꝓhibēē clerici ī sacris ordib⁹ ɔstituti: ⁊ etiā in minorib⁹ bñficiati. ⁊ hoc coram iudice seculari. vñ dicit ɔciliū lateraneñ. Clerici ī sbdyaconatu ī ordinib⁹ etiā minorib⁹ si bñficiis ecclasticꝭ sustētēē corā iudice seculari ī negociis secularib⁹ aduocati fieri ñ p̄sumāt: nisi ꝓpam cām vel sue ecclesie fuerit ꝓsecuti: aut ꝓ miserabilib⁹ psonis forte que ꝓpas cās administrare ñ pnt. ex̄ de postl'. Corā ꝟo iudice ecclastico dicunt nō esse ꝓhibitos ab aduocatiōe nisi sacerdotes solos. Vñ decretalis Grego.10. Cū sacerdotis sit nullis nocē: oīb⁹ velle ꝓdesse: nō nisi pro seipso ⁊ eccl'ia sua: vel si necessitas īmineat ꝓ psonis ɔiūctis vel miserabilib⁹ sibi ē licitū postulare. Jtē ꝓpter distinctionē officii ꝓhibēē iudex qa sicut dicē beat⁹ Damasus. Accusatores ⁊ iudices ñ idē sunt: s̄ꝫ p se accusati p se iudices. p se testes. p se accusatores. vnusqsqꝫ ī suo ordine. Aduocat⁹ aūt stat ī causa aut ꝓ parte accusatoris: aut ꝓ parte accusati. et hec distinctio hr̄ s̄ꝫ canones. Nō tñ s̄ꝫ legē humanā canonizatā. ff. ti. de postl'. distīstōem aliam. Quidā eni ꝓhibēē omnino postulare. vel ꝓpter etates minores.18. ānoꝝ vel ꝓpter casum vt surd⁹ q ꝓrsus nō audit Alii ꝓhibēē ne ꝓ aliis postulēt vel ꝓpter sexū vt femine. uel ꝓpter casum ut utroqꝫ lumine orbati. ul' ꝓpter notā īfamie ⁊ turpitudīs. hīs psonis ꝓ se allegar̄ pmittiē. ꝓ aliis postulare ꝓhibeē: nisi forte ꝓ certis psonis: ut ꝓ pētib⁹ pro liberis. ꝓ frīb⁹ ⁊ sororib⁹ ⁊ hi⁹. q̄ determināē a iure.3.q.7. Hec igiē sunt attendēda quātū ad ɔgruitatē psone. Ex pte cause reqriē iusticia vt nō foueat cām iniustā. vñ hēē Leuiti.19. Nō facies qō iniquū ē. et ecclastici.4. Pro iusticia agonizare. Ex parte modi debiti reqriē iust⁹ ordo. ⁊ modestus sermo. ut ñ ꝓducat falsos testes ul' sbornatos: nec falsa instrā: nec allegare leges falsas: s̄ꝫ faciat sicut p̄cipiē iuste qō iustū ē exequeris. in quo p̄cipiē iustus ordo. Item modestus sermo requiriē s̄m ꝙ p̄cipiē.28. ecclastici. Auꝝ ⁊ argentū tuū ɔfla: ⁊ ꝟbis tuis facito stateraꝫ: ⁊ frenos ori tuo rectos. ⁊ attende ne forte labaris ī lingua. Item ecclastici.22. ꝓpter hoc dr̄. Quis dabit ori meo custodiā ⁊ sup labia mea signaculū certū: ut nō cadam ex ipsis ⁊

labia mea pdant me. Itē reqrit̄ pter pdicta affect⁹ pi⁹ vt.s.paupes ⁊ pupillos oppssos tueāt̄ s⁹ ꝙ p̄cipit̄. Isa.i. Subuenite oppsso. defendite viduā. Inde ē ꝙ p̄cipit̄ i lege exo. 23. Si videris asinū odiēt̄ iacē sb onere: non ptrāsibis s; sbleuabis cū eo. Si ḡ hec lex seruabat̄ i asino odient̄ oppsso: multo magis erit seruāda i psona paupis uel pupillo p iniuriā oppresso. Ex hac igit̄ lege tenet̄ adoocatus oppssuz paupem releuare. Sic igit̄ terminat̄ hec pars in qua agit̄ de personis q̄ ↄstituūt̄ in iudicio. Ordinis ↄn̄tia requirit īqrere de pcessu iudicii: ppter quod vat̄ lex Leuit. 19. Iuste iudica: pximo tuo nō facies qd iniquū ē nec iniuste iudicabis. Et i ps. Iuste iudicate filii hominū. I qbus manifeste pcessus debit⁹ iudicioꝝ p̄cipit̄: ⁊ iniust⁹ seu īdebit⁹ phibet̄. Preter aūt p̄dictas ↄditiōes q̄ tacte sut circa psonas iudic.rei. ⁊ actoris. ⁊ testis que ptinēt ad debitū pcessuz iudicii: ingrenda sunt ista. De triplici pcessu iudicii. De ordine pcessus iudicii. De inqsitōib⁹ ⁊ purgatiōib⁹. De ↄfessiōib⁹. De pbatōib⁹ in gn̄ali. Spālr̄ de pbatione per testes. De probatione propter presumptionem.

De triplici autem

processu iudicii dic̄ Innod. 3⁹. in ↄcilio gn̄ali Ad corrigēdos excessus: vt de notoriis excessib⁹ taceat̄: trib⁹ modis pōt pcedi. p accusationē. denūciatōem. ⁊ inqsitōem. Et tn̄ in omnib⁹ diligēs adhibeat̄ cautela: ne forte p leue ↄpendiū ad graue dispēdiū veniat̄: sic accusatōem legitimā precedere dz inscriptio sic denūtiatōem caritatiua amonitio: ⁊ inqsitionē clamosa insinuatio p̄uenire. Sz q̄rit̄ in p̄mis ex qb⁹ sanctionib⁹ diuine legis accipit̄ iste triplex pcessus. Nā sic dic̄ Iero. sic illd quod introducit̄ ad pbādū fidē nō hz robur nisi ex testō nouo vel veteri deriuet̄: ita nec iudicialis sanctio auctoritatē videt̄ habere: nisi p nouā vel veterē legē ↄfirmet̄. Item qua rōne iste triplex iudicii pcessus distiguitur merito dubitat̄. Nā intispiti distinguūt sic ꝙ in accusatione agit̄ ad degradationē. et ideo accusator dz se obligare ad talionem vn̄ ppter hoc dic̄ Innod. ꝙ accusatiōez p̄cedat legitima inscriptio. Itē i denūtiatiōe agit̄ ad pniam ⁊ correctionē. et ideo dz p̄cedere caritatiua admonitio. Itē i inqsitiōe agit̄ ad amotionē ab admīstratione. Sz qa ī p̄latis maxime esset periculosuz: si quecunq delatio admittet̄: iō inqsitiōez dz p̄cedē clamosa insinuatio: vt sicut dicit Innod. false ⁊ maligne criminatiōi ianua p̄cludat̄. Sed obr̄. Dic̄ enī beat⁹ aug. ꝙ ī iudiciis seu plectēdo seu ignoscēdo hoc solum bn̄ agit̄ vt vita hominū corrigat̄. ḡ ī pcessu accusatōis male agit̄ nisi agat̄ ad correctionē. Nō ḡ ↄuenienter distinguūt pcessus denūciatōis ⁊ accusatiōis: qa ī vno agit̄ ad correctōem: in alio ad degradationē. Itē dubitat̄ si inqsitionem dz p̄cedē clamosa īsinuatio. ḡ inqsitōem dr̄ p̄cedere denūtiatio. Nō enī videt̄ differre clamosa insinuatio ⁊ denūtiatio. ḡ in pcessu inqsitionis includit̄ pcessus denūciationis. Itē querit̄ quātū a d qd intelligat̄ insinuatio clamosa. Nā si ītelligat̄ quocūq modo. ḡ ad voces vulgi dz p̄lat⁹ descēdē ad inqsitionē: cū tn̄ dicāt iura. ꝙ voces vulgi vane sunt.

R̄ ad p̄mū. ꝙ iste triplex pcessus iudicii accipit̄ ex legib⁹ noui ⁊ veteris testi. Processu s inquisitōis ex Luc. 16. vbi dr̄ de uilico ꝙ defamat⁹ ē apd dn̄m suū. q̄si dissipasset bona illi⁹: cui dixit dn̄s. Quid hoc ē qd audio de te. redde rōnē vilicatōis tue. Et ex li. gn̄. 18. vbi dic̄. Clamor sodomoꝝ ⁊ gomoreorum multiplicat⁹ ē: descēdā ⁊ videbo utꝝ clamorē q uenit ad me ope ↄpleuerint. Ex qb⁹ manifeste pbat̄ ꝙ nō solū cū sbdit⁹: uex etiā cū p̄lat⁹ excedit si p clamorē ⁊ famā ad aures supioris puenerit: dz corā ecclesie senioribus ucritatē diligēti⁹ pscrutari: ut. ff. si rei poposcerit qualitas cognita. discretio culpā feriat delinquētl. Itē pcessus denūtiatōis accipitur ex lege Leuit. 5. ubi dr̄. Aīa que audierit uocē iurātl: testisq fuerit ꝙ uidit aut ↄscius ē: nisi indicauerit portabit iniqtatē suā: sup quē locū dic̄ aug. ꝙ indicari dz ei q potest pdesse: ⁊ n̄ obesse. cū. s. ē tale crimē: de quo aliqs pōt eē testis. qd dic̄ lex testisq fuerit ₰c. Et ista indicatio ē denūtiatio quāuis istud habeat dubitationē sic infra dicet̄. Itē iste processus accipit̄ manifeste ex Math. 18. vbi dr̄. Si peccauerit ī te frater tuus corripe eū inter te et ipm solū. si nō te audierit adhibe unū uel duos. ꝙ si eos n̄ audierit dic ecclesie.

Itē pcessus accusatiōis ex lege accipitur Deut. 25. Si cā fuerit inter aliquos ⁊ īterpellauerīt iudices quē iustū eē psperexīt illi iusticie palmā dabūt: quē impiū ↄdēnabūt impietatl. Ad 2ᵐ dō qd querit dō. ꝙ pcessus p̄dictus distinguit̄ sic. In inqsitōe enī pcedit̄ ad correctōem ex officio seu auctoritate iudici

Uñ Innod.3°. Denūciāte fama vel deferentē clamore plat⁹ officii sui debitū exequat̄ descē dendo.s.ad inqsitōē. In denūciatōē ꝟo ⁊ accusatōē ꝓcedit̄ ad correctionē: s̄ ex alteri⁹ delatōe: que fit duplr̄. vel ad correctiōem fm seueritatē iusticie qualis dz eē in accusatiōe vel ad correctionē s̄ᵐ affectū mīe: qualis debz esse in denūciatōe. Et inde ē φ accusator: qa correctionē querit s̄ᵐ seueritatē obligat se ad talionē. denūciator ꝟo nō. qa correctionē intē dit s̄ᵐ mīam seu pietatē. Preterea ī inqsiti one ɔsiderat̄ discretio ꝟitatl. ī denūciatione affect⁹ caritatl. ī accusatiōe terror seueritatl. Scōm h̄ g̃ dō φ ī hoc triplici ꝓcessu semper intēdit̄ correctio delinquētl si sit ordinat⁹ ꝓ cessus. Ad tertiū dō. φ clamosa īsinuatio ⁊ denūciatio differūt. nā denūciatio fit p de terminatā ⁊ certā ꝑsonā. Clamosa vero insi nuatio indeterminate p famā. vñ sic̄ ī ꝓcessu denūciatōis ꝑsona denūciātl ē loco accusato ris. ⁊ ī ꝓcessu accusatōis ꝑsona accusantl est loco actoris. ita ī ꝓcessu inqsitōis loco aucto ris ē fama seu delatio clamoris. vñ dic̄ Inno 3°. Q̄ ī inqsitōe ē idem actor ⁊ iudex. Sz denū ciante fama vel deferēte clamore plat⁹ officii sui debitū exequat̄. Ex hoc igit̄ pz φ ꝓcessus inqsitōis nō includit ī se ꝓcessuz denūciatio nis. Ad vltimū uero dō. φ clamosa insinu atio ñ intellr̄ s̄ᵐ voces varias vulgi. s̄ s̄ᵐ uo ces ꝑsonaꝝ grauiū ⁊ honestaꝝ. vñ Innod.3°. Si excessus p clamorē ⁊ famā ad aures supe rioris ꝑuenerit: nō qdem a maliuolis ⁊ ma ledicis: s̄ a ꝓuidis ⁊ honestis: nec semel tātū s̄ epe qđ clamor innuit. gñ.18. et diffamatio manifestat. Luce.16. dz corā ecclesie seniorib⁹ ꝟitatē diligēti⁹ ꝑscrutari.

Secundo queritur

De ordine ꝓcessus iudicii. Circa quod nōndū ē φ variat̄ ordo multiplr̄. Aut enī factū ē no toriū ⁊ euidēs: aut latēs. Si euidēs ē: tūc ꝓce diꝫ iudicio sine accusatōe accusatoris: sicut declaratū ē sup̄ q̄ne de officio iudicl. ti°. utꝝ possit iudex sine accusatore iudicare. Si ꝟo factū sit latēs: ꝓcedit̄ ordine ꝑus determīato Quia aut defert̄ crimē p clamorē fame. ⁊ sic̄ sic supdictū ē ꝓcedit̄ ordine inqsitiōis. Aut defert̄ p actionē determinate ꝑsone. et h̄ vel s̄ᵐ viam caritatl: ⁊ tūc ꝓcedit̄ p denūciatōez quā ꝓcedē dz caritatiua admonitio. Aut s̄ᵐ uiā seueritatl. ⁊ tūc ꝓcedit̄ p accusationē: quā debz ꝓcedē inscriptio. Uiā g̃ denunciationis relinqm⁹ īqsitōi seqnēti: cū de ꝓceptl euāge licis agef: qa ibi plēni⁹ pōt inqri. Uiā g̃ īqsiti cnis determinabim⁹ ī sequētib⁹: qa ipsa ꝓ pe accipit̄ ex lege Moysi. s̄lr̄ ⁊ accusatōis. In pñti tñ gñalr̄ de ordine iudicii q̃rit̄. ī quo. s. ɔstituit̄ actor. reus ⁊ iudex. Nā s̄ᵐ humanas sanctiōes ⁊ canones. ordo iudiciari⁹ sic dispo sit⁹ ē: vt ꝑmo actori determinet̄ reqsitio iudicl 2° determinet̄ auctoritas iudicl. 3° seqt̄ citatio rei ⁊ punitio ɔtumad. 4° ɔcedāt̄ exceptiones 5° ɔcedāt̄ recusatōes. 6° formet̄ libell⁹. 7° de terminēt̄ satisdatōes. 8° ɔcedūt̄ dilatōes. 9° seqt̄ litis ɔtestatio cum iuramēto de calūnia Deinde ꝟo sequūt̄ partiū interrogatōes. et si reus negat ītroducūt̄ ꝓbatōes. qb⁹ examina tis snīa fert̄ ⁊ vr̄ iste ordo multiplr̄ peccare. Primo qa fere oīa que añcedūt interrogati onē partiū ñ determināt̄ ī iure dīno. ⁊ tñ ibi ꝑcipit̄. Nō addes qcq̄ vel minues ad ꝟba: q̄ ego loquor. deutl.4. Itē p ista q̄ ꝓcedūt añ q̄ possit discuti ꝟitas: differt̄ iusticia: ⁊ fre quētissime impedit̄: vt uideat̄ fere ī omnib⁹ causis impletū illō Isa.59. Cōuersuz ē retror sum iudiciū ⁊ iusticia lōge stetit: qa corruit ī platea ꝟitas ⁊ equitas nō potuit ingredi. Itē cū lex dei plena sit ⁊ ꝑfecta. vñ Deutl.4. dr̄. Hec ē nostra sapiētia ⁊ intellect⁹ corā po pulo. ⁊ seqt̄. q̄ ē alia gēs vt hēat iusta iudi cia ⁊ vniuersam legē. g̃ ad oē iudiciū termi nādū sufficiūt ꝓcepta iudicialia dei. supfluē igit̄ videt̄ ꝓcedēria: ⁊ ad nocumētū ītrodu cta. Itē vñ habuerūt homines φ supra di uinas leges possēt alias leges condere. Nam in ps. p reprobatione ð añxpo dr̄. Constitue dñe legislatorē sup eos. sciāt gētes qm̄ hoīes sunt. R° dō. φ q̄dam introducūt̄ ad ordi nē iudiciariū ꝓpter necitatē. q̄dā ꝓpter vtili tatē. q̄dā ad repellēdā inigtatē. Propter ne cessitatē ordīs iudiciarii introducunt̄ ea sine qb⁹ ñ pōt iudiciū terminari. ⁊ h̄ determināt̄ ī lege dīna. vt ī ꝑparatoriis ad iudiciū rq̃si tio iudicl ⁊ auctoritas iudicl: ⁊ citatio rei cū pena ɔtumad. De rq̃sitione iudicis dr̄ Deutl.17. Si difficile ⁊ ambiguū iudiciū eē ꝑ speperis: uenies ad sacerdotes leuitici gñis ad iudicē q fuerit ī loco quē elegerit dñs. Et Exo.18. Cum accidēit aliqua disceptatio ueni ant ad me inter eos ut iudicē. Est aūt necīa rq̃sitio iudicl: qa nullus pōt eē iudex ī sua cā. De auctoritate ꝟo iudicl hēt̄ in.16. Deut̄. Iudi ces ⁊ magistros ɔstitues ī portis tuis ⁊c̄. Au ctoritas ꝟo ē ex ipsa ɔstitutione: fm φ dr̄ ad

hebr.5. Nemo sibi sumit honorē ꝛc. ⁊ ex iuris-
dictiōis determinatōe. ſm determinatū locū
vñ dr̄ Deut.16. In omnib⁹ portis tuis ⁊ p sin-
gulas trib⁹ tuas vt iudicēt populū. De cita-
tione ꝟo rei ⁊ pena ꝯtumacis hēt numeri.16.
Misit Moyses ⁊ vocauit Dathan ⁊ abyron
citando eos vt ꝯparerent coram ipō ī iudi-
cio. ibi etiā exp̄mit ꝯtumacia qua dixerunt.
nō venim⁹. ⁊ sequit̄ pena grauissima qua ad
sniam Moysi absorpti sūt a terra. Citatio aūt
necessaria ē: qa null⁹ absens nisi p ꝯtumaciā
dꝫ iudicari. sic sup̄ dictū est. Itē ī ꝓgressu
iudicii nccīa sunt īterrogatio ptiū. īntroductio
probationū. diffinitio cāe. Inq̄sitio neces-
saria ē ad sciēdā partiū intētionē. Probatio
ad ꝟitatis discussionē. Diffinitio ad cause ter-
minationē ꝫm ꝙ dr̄ Deut.17. Cū audieris trāf-
grediētes pactū ⁊ inq̄sieris diligēter: ⁊ verꝫ
esse repereris: educes ad portā ciuitatis ꝛc. ibi
etiā seq̄t. In ore duoꝝ vel trium stabit omne
ꝟbū. Propter vtilitatē vero ⁊ ad repellēdā
iniq̄tate nō discordātia a lege dei īntroducta
sunt ꝫm canones ⁊ humanas leges. quedā in
fauorē auctoris. q̄dam ī fauorem rei. q̄dam ī
suffragiū vtrinsqꝫ. In fauorē enim auctoris
introducit̄ mod⁹ requisitiōis iudicis: ⁊ locus ⁊
auctoritas iudicantis. mod⁹ citatiōis ⁊ puni-
tio ꝯtumacis. que tria quāuis possunt extrahi
a iure diuino: tñ modificant̄ a iure humano.
In fauorē ꝟo rei introducūt̄ exceptiones. re-
cusationes. libell⁹. Exceptiones que elidunt
actionē actoris p̄ncipalr̄ ꝯtra malignitatem
volūtatis. Recusationes que sunt declinati-
ones iudicis ꝓpter suspitionē opposita contra
oppressionē potestatis. Libell⁹ qui ꝯtinet inten-
tionē actoris: ne possit postea īmutare ꝯtra ꝑ-
uersitatē ꝟitatis. In suffragiū ꝟo actoris ⁊ rei
introducūt̄ satisdatōes. dilatiōes. ⁊ in litis
ꝯtestatione de calūnia iuramētū. Satisdati-
ones que dant̄ a reo ⁊ a ꝓcuratorib⁹ actoris
⁊ rei ꝙ vsqꝫ ad finē litis ꝑmaneāt ꝯtra īiustā
declinationē iudicii. Dilatiōes que p̄ncipalr̄
dant̄ ad deliberandū ꝯtra p̄cipitationē cō-
silii. Iuramētū de calumnia quo iurāt ꝑtes
se nō aīo calumniandi agere vel r̄ndere ꝯ̄
ꝑuersitatē doli. Ad illud qđ p̄mo obr̄ dđ.
ꝙ quāuis hec nō determinet̄ in iure diuino:
tñ qa sunt ꝯsona iuri dīno ⁊ ad ꝯseruatōeꝫ
iusticie auctoritatē recipiūt a iure dīno cum
ꝑ legē p̄cipit̄ leuit.19. Iuste iudica ꝓximo tuo
Ad 2m ꝟo qđ obr̄ ꝙ p ista ꝯtingit ꝟitatēꝫ
iusticie impediri. dđ. ꝙ hoc nō ē ex actu p̄di-
ctaꝝ ꝯstitutionū: ſꝫ ē ab vsu iniquoꝝ: p qbus
dr̄ Isa.1. Quō facta ē meretrix ciuitas fidelis
plena iudicii iusticia habitauit ī ea. nūc aūt
homicide argētū tuū versuꝫ ē ī scoriā: vinū
tuū mixtū ē aqua. Ad tertiū dđ. ꝙ lex dei
sufficiēs est ad omnia que sunt necessaria: tñ
qa ē infinita hoīum malicia: iō minister legis
reliquit statuē ⁊ determinare que sunt expe-
dientia. vñ Deut.17. Qui supbierit nolēs obe-
dire sacerdotis imꝑio ⁊ decreto iudicis morie-
tur. Ad 4m dđ ꝙ ministri legis cū ministerio
recipiunt potestatē ꝯdendi leges de hiis que
expediūt iusticie. vñ ꝓuer.8. dic̄ dīna sapiā.
Per me reges regnant: ⁊ legum conditores
iura decernūt.

Conseqenter querē

dum ē de inq̄sitōib⁹ ⁊ purgatōib⁹. quo anteꝫ
ordine sit a p̄lato inq̄sitio faciēda: ex p̄dictis
manifestū ē. Inq̄sitōeꝫ enī dꝫ clamosa insinu-
atio ꝑuenire ꝫm ꝙ dr̄ gñ.18. Clamor sodomo-
rū venit ad me. ⁊ Deut.18. Cum repti fuerint
vir ⁊ mulier q faciūt malū in ꝯspectu dñi ⁊
trāsgrediūt̄ pactū illi⁹: ⁊ hoc tibi fuerit nun
ciatū: cū audieris inq̄re diligēter. De purga
tione autē notādū ē ꝙ purgatio ē de obiecto
crimine īnocētie ostēsio. Vñ sic inq̄sitio perti
net ad p̄latū: ita purgatio ad reū. Purgatio
nis aūt due ponūt̄ spēs. canonica ⁊ vulgaris
Canonica ē que fit ꝑ iuramētū ⁊ bonoꝝ testi
moniū. vulgaris ē que a vulgo est īuenta vt
ferri candētis. aque feruentis: ⁊ monomachie
seu duelli. Circa purgatōem canonicā dubi-
tat̄ vtꝝ vlr̄ debeat fieri ꝑ iuramētū: ⁊ vtꝝ
ad purgationē possit quis cogi. Ad p̄muꝫ
introducit̄ lex deut.21. vbi dr̄ de inuento ca
dauere hoīs occisi ī aliqua ciuitate: ꝙ maio-
res natu ciuitatis illi⁹ venient ad interfectū: ⁊
lauabūt man⁹ suas ⁊ dicēt. Man⁹ nostre nō
effuderūt hūc sanguinē: nec oculi nostri vi-
derūt. ⁊ hoc sup vitulā cesam. Ex qua lege
auctoritas purgatiōis ꝑ iuramētū manifeste
accipit̄. Itē dic̄ canon ex ꝯcilio Ilerdēsi.2.
.q.4. Presbr̄ si a plebe sibi ꝯmissa infamat⁹ fu
erit ad arbitrium sui epī septē collegas sibi
adiūget: ⁊ iurabit in sacro euangelio coram
posito ꝙ crimē illatū nō ꝑpetrauit. Item
ī eodē. Si mala fama de p̄sbro exierit ⁊ accu
satores vel ei⁹ testes legales defuerint cū de-
noīatis sibi vicinis p̄sbris quos scimus nolle
piurare: sacramēto suo famā suā purget.
Contra. Canon btī Cornelii. Sacramentum

batten⁹ a sūmis sacerdotib⁹ vel religs exigi nisi p rara fide minime cognouerim⁹: nec spō te eos iurare repim⁹. z.q.4. Itē in eodem. Nos sacramtū ab epis nescim⁹ oblatū. Ad qd rñdet. q ex his auctoritatib⁹ nō phibent omnimoda iurāmēta fieri a sacerdotib⁹: sed tm incaura: ꝛ ea que p qualibet causa tpali ī iudicio offerūt. Cū sūt populari infamia sacerdotes oppmūt: tūc ad īnocētie sue ostensionē iuramēta vebēt offerre. Un̄ Grego. Si epūs aut qlibet sacerdos a populo accusatus fuerit: ꝛ certi testes inuēti non fuerint q criminis illati ꝟitatē vicant: iusiurandum in medio fiat. ꝛ illū testē pferat de īnocētie sue puritate: cui nuda ꝛ apta sunt oia. ad hebr. 4. Itē dubitatur utꝝ sit qs ad purgationē p iuramētū ꝯpellēd⁹. visum aūt fuit qbusdam q nō ꝓpter religationē iuramenti. Itē ꝓpter canonē Leonis pape. z.q.z. Auditū ē fratres qualr mali hoīes ī me grauia crimina ꝯfinxerūt. Quaobrē ego Leo pōtifex sancte romane ecclesie parifico me. hoc aūt facio: nō legē prescribo ceteris: qua id facē cogāt. Ecce sūm⁹ pontifex se ipm purgat: nec tn̄ ceteris necessitatē purgādi pscribit. vn̄ vat intelligi q satisfactio purgatiōis ī volūtate ꝯsistit accusatinō ī arbitrio iudic. Cont. Canon Leonis pape. z.q.4. Sacerdos si suspitiosus aut incredibilis suo epō aut religs suis ꝯsacerdotibus siue bonis ꝛ iustis de suo poplo hoīb⁹ fuerit ne ī crimine aut predicta suspitōe remaneat: cū trib⁹ aut qnq: aut sex bonis ac vicinis sacerdotib⁹ exemplo Leonis pape: q. iz. epōs in purgatiōe habuit: si suo epō visum fuerit ac necesse eē ꝓpter tumultū populi psperexerit cū iustis ꝛ bonis hoīb⁹ se sacramēto corā poplo sup quatuor euāgelia dato purgatū ecclesie reddat. R⁹ dd. q ī arbitrio iudicis non ī volūtate accusati ꝯsistit satisfactio purgationis. vn̄ vic decretalis Alexādri tertii. q si de aliquo crimine laborat infamia: accusatore ꝛ testib⁹ deficiētib⁹ parrochian⁹ epi ad purgationē ē p ipm epm ꝯpellēd⁹: nisi forte sup ipo ad supiorē iudicē duxerit appellādū. Illud aūt qd vic canon Leonis intellr de successori bus summi pontificis: q n̄ hn̄t supiorē iudicē: s relinquūt vn̄o iudicādi. De forma vero iuramēti canonice purgatōis ꝛ religs circūstātiis: q sūt regrēda iurisptis pt̄ermitim⁹

De uulgari uero

purgationis merito querēdū ē. nā illa videt ortū hre ex vin̄a lege. vn̄ ī numeris. 5. vat lex ꝯtra mulierē suspectā de adulterio: q offerat sacrificiū zelotipie ꝛ oblatio inuestigās adulteriū: ꝛ accipiat aque: ī qb⁹ cū execratōe ꝯgerant maledicta: ꝛ multa que ibi determināt: ꝛ sic dent mulieri ad bibēdū aque ille. ꝛ si rea est ꝯputrescet femur ei⁹. si īnoxia illesa erit ꝛ faciet liberos. ex qua lege videt examinatiōes p ferꝝ candēs ꝛ aquā feruentē ꝓbari. Itē examinatio furti achor facta ē p sortes. Josue .7. ꝛ inqsitio īobediētie seu trāsgressiōis Jonathe. 1. R. 14. Ex quo videt idē ꝓbari. Itē probatio p monomachiā ꝛ p duellū approbari p ꝯflictū Golie ꝛ David. p. R. 17. Itē vic ꝯciliū garimanēse. z.q.4. Sepe ꝯtigit vt monasteriis monachoꝝ furta ppetrēt: idcirco statuim⁹ vt qn̄ ipsi fr̄es de talib⁹ expurgare se debēt missa ab abbate vel ab alio celebretur p̄ntib⁹ fr̄ibus. ꝛ sic expleta missa oēs coīcent in hec ꝟba. corp⁹ dn̄i sit tibi ad ꝓbatiōnē hodie. Itē ī eodem vic canon. Statuit sancta synod⁹ vt si duo de adulterio accusati fuerīt ꝛ ambo negauerīt: ꝛ orāt sibi ꝯcedi vt alter illoꝝ vtroq; vīno purget iudicio. Si vnus inde ceciderit ambo rei habeāt. Ex his igit manifeste ꝓbari videt q deficiētib⁹ ꝓbatiōnib⁹ ꝛ negāte reo: pessint si īualescit suspitio cria p p̄dicta indicia ingri. Itē rōne arguit: cū nullo modo credēdū sit aliquo tēpore ecclesiā errasse: nec ī fide nec ī decretis iusticie. In veteri aūt testamēto concesse sūt hi⁹ examinatōes p exempla ꝛ leges: ꝛ ī nouo testamēto p canonū sanctiones. g n̄ erit aliquo modo vicē ī examinatōe istoꝝ iudicioꝝ ꝯtineri errorē: nec erūt sicut illicita reprobāda. Cont. Dic canon beati Stephi pape. Ferri candentis vel aque feruēti examinatōe ꝯfessionē extorqueri a quolibet sacri nō cēsent canones: ꝛ q sanctoꝝ patꝝ documēto sācitū nō est: supsticiosa adinuētōe nō ē p̄sumēdū. z.q. .4. Itē idē ibidē. Spontanea ꝯfessione vel testiū approbatione publicata delicta ꝯmissa sunt. nr̄o r̄gimini iudicar. occulta ꝟo īcognita illi sūt r̄linquēda: qui sol⁹ nouit corda filioꝝ hominū. Cū g examinatio p hi⁹ iudicia n̄ sit de his que possunt iudicari p ꝓpriā ꝯfessionē vel testiū approbationē. g in omnib⁹ hia iudiciis usurpam⁹ nobis ea que diuino iudicio fuerant r̄lināda: quod est temptar deū: cū tn̄ prohibitū sit 6. Deut. Nō tēptabis dn̄m deū tuum. Itē decretū Nicolai pape ī eodem. Monomachiā ī lege n̄ assumim⁹: quā p̄ceptā

fuisse ñ repim⁹: quā lz inuisse quosdā legam⁹:
sic sanctū Dauid ⁊ Goliā sacra ꝓdit historia
ꝑ. R. 17. nusq̄ tñ vt ex lege teneat alicubi di/
uina sensit auctoritas: cū h ⁊ hi⁹ sectātes deū
solū temptare videāt. ḡ hi⁹ iudicia: sunt pe/
nit⁹ reprobanda: ⁊ purgatio ꝑ talia. Qđ ꝯce
dēdū ē sm decretalem Innoc. tertii: ī qua de
templariis q ī sbditos hi⁹ exercebāt dic. Fres
templarioꝝ quosdā sbditos qñ de aliquo cri
mine infamāt: eos ferri candent iudiciū sbir
ꝯpellūt. qb⁹ ⁊ si qua exinde sequat exustio ci/
uilē penā infligūt. cū tñ hi⁹ iudiciū sit penit⁹
interdictū: vtpote ī quo de⁹ temptari videt

Ad illud ḡ qđ primo obᵗ de sacrificio ze/
lotipie dō. ꝙ lex illa introducta ē sm pmissio
nē nō sm ꝯcessionē: sm quā dīna lex ⁊ huma
na pmittit minora mala fieri ne fiant peiora.
eū quē modū oblatio libelli repudii introdu
cta ē ꝓpter seuiciā iudeoꝝ q erant ꝓni ad in
terfectionē vxoꝝ. sili modo ⁊ lex zelotipie ne
valescēte suspitiōe adulterii perimerēt vxo
res. Qđ aūt ꝑ pmissionē introductū est ñ dz
trahi ad imitationē. Ad illud vo qđ obicit
ꝯfiter de Achor ⁊ Jonatha ⁊ Dauid. dō. ꝙ
illa facta scripta sunt ñ ad exēplū rei faciēde
s ī figurā rei future. i. Cor. 10. Oīa in figura
ꝯtingebāt illis. Inqsitio enī ꝑ sortē: que facta
ē ad inuestigādū pctm̄ Achor ⁊ inobediētiā
Jonathe figurat futurꝝ ⁊ gnāle iudicium: qđ
ex inspato pctōrib⁹ suꝑueniet: sic iudiciū qđ
ꝑ sortē ē ab hoīe preuideri ñ pōt. vñ. 2. Pe. 3.
Dies dñi veniet sic fur. Silr ꝯflict⁹ Dauid
⁊ Golie sigt misteriū passionis dñice: in quo
spūalis Dauid xp̄s de Goliat. i. dyabolo ue/
lut duelli certamine triūphauit. vñ ⁊ omnia
hi⁹ facta sunt dīna inspitatōe in figuram rei
future. Ad ea vo q obiciūt sm canones re/
spondēdū sic de sacrificio zelotipie ꝙ omnes
illi canones introducti fuerūt ñ sm ꝯcessionē
boni: s sm pmissionē minoris mali: ne peiora
mala ꝯtingerēt. Inde ē ꝙ iudicia ferri can/
dentis ⁊ hi⁹ ī iudicium ꝑ cōsionē corporis dñi
mutauerūt: ⁊ maxime q ī culpa erat hoīūz
multitudo: quā ꝓpter pei⁹ vitādū oportebat
tolerari in minori malo. vñ ⁊ sm hoc intellit
canon Gregorii. Si vir q frigide nature esse
dr ꝑ verū iudiciū ꝓbare potuerit vxorē suā
nunq̄ se cognouisse separet ab ea: qđ intelligit
de iudicio vulgari: que tñ postea diminuta
malicia ꝑ sequētes canones ñ pmittuntur.
Ad vltimū vo qđ obᵗ dō. ecclīa nunq̄ erras/
se q nec hi⁹ ꝯcessit vt approbaret: s pmisit
ne pei⁹ fieret. sm ꝙ ⁊ ipsa lex eterna facitque
pmittit multa mala fieri ñ solū vt ex eis eli/
ciant bona: s etiā ne fiant peiora.

Consequēs est inqui

rere de ꝯuictione rei ꝑ ꝯfessionē: quia ꝑdicto
modo ꝓcedēdū ē ꝯᵗ reū: cū crīe ñ pōt ꝯuici
Conuicit aūt duob⁹ modis. aut ꝑ ꝓpam con
fessionē aut ꝑ ꝓbationē. ideo pmo querēdū ē
de ꝯfessione rei vtrū qs ex ꝯfessione ꝓpa sit
damnād⁹. Qđ ꝓbat ꝑ illud qđ dic Josue ad
Achor. Confitere atq; indica qd feceris. Jos.
7. ⁊ facta ꝯfessione furti lapidat⁹ ē. Jtē idē
ꝓbat ꝑ illud qđ legit. 2. R. i. de puero amale
chita: q dixit se interfecisse Saul. cui ait Da
uid. Sanguis tu⁹ sup caput tuū. Os eni tuū
locutū ē aduersū te dicēs. ego interfeci xp̄m
dñi. ⁊ iussit eū Dauid īterfici. Jtē ī euāge
lio dic dñs seruo q abscōdit pecuniā dñi sui
De ore tuo te iudico serue nequā. Jtē dicit
lex humana. Confessos in iure ꝓ ꝯuictis ha
placet. Jtē lex alia. Cōfessus ꝓ iudicato hā
ga quodāmodo snīa sua damnat. cui etiā
ꝯcordat euangeliū Mat. 12. Ex vbis tuis iu
stificaberis: ⁊ ex vbis tuis cōdemnaberis.

Con. Humanū iudiciū quātū possibile est:
dz imitari dīnū. Sz ī dīno iudicio ꝯfitēs
se ñ damnat: s miām seqᵗ. vñ ī ps. Dixi ꝯfi
tebor aduersum me iniusticiā meam dño ⁊ tu
remisisti iniqtatē meā. Et Jsa. 43. Narra si q
hēs vt iustificeris. ḡ nec ī humano ꝯfitēs
se erit ꝯdemnād⁹. Jtē pōt aliqs falso ꝯfi
teri ī iudicio humano vt si aliqs ꝯfitet se
vnū hoīem occidisse q postea apparet viuus
Constās est ꝙ talis ñ eēt damnād⁹. ḡ ñ qñq
ꝯfessio ꝯtra se fac ad dānationē. Jtē dicit
lex humana. ff. de q̄ōnib⁹. Si qs vltro male
cia ꝯfiteat ñ est ei fides adhibēda. Nōnūq
enim aut metu aut aliqua cā ī se h ē ꝯfitēs
ꝯfitent. R⁹ sm ꝙ dicit canon. 14. ca. 2.
Con ſe qls pōt testari ꝑ se ho mīme. Dicen
dū ḡ ꝙ exceptis casib⁹ qui determināt ī iure
qlib; pōt ꝑ ꝓpam ꝯfessionē damnari. Ples
aūt casus ī iure excipiūt. vn⁹ ē ī pueris. alius
ī ignorātib⁹ seu errātib⁹. terti⁹ ī inuitis. 4⁹ cū
ꝯfessio fit ex̄ ius. ⁊ quedam talia. Ad illud
ḡ ꝙ pmo obᵗ dō ꝙ ñ ē ī ꝯtrariū qđ obicit de
ꝯfessione que fit ī foro dīno. Nā sic ī foro hu
mano distinguit ꝯfessio in iure ⁊ ex̄ ius. con
fessio facta ex̄ ius ñ inducit damnationē. sed
ꝯfessio facta ī iure inducit. Jta dō. ꝙ ꝯfessio
de pctīs que fit ī pñti ex̄ ius est. q ante dīnū

indiciū quod est in morte: vel ante indicium generale. ⁊ ideo ista ɔfessio volūtaria ⁊ aie penitent̄ meret̄ miam. ꝭ ɔfessio que fiet post mortē vel in futuro iudicio nullā omnino cō sequit̄ miam: ꝭ reatū damnatiōis ostēdit. de qua ɔfessione Sap. 5. Dicēt intra se penitētiā agentes ⁊c. Hi sunt quos aliqn̄ habuim⁹ in de risum. ⁊ seqt̄. Talia dixerūt ī inferno hi qui peccauerūt. Silr̄ quātū ad humanū iudiciū ɔfitētes ī iudicio damnat: ꝭ ɔfitētib⁹ ex̄ iudiciū volūtarie ⁊ cū compunctione parcit. quēadmodū ɔfitētib⁹ ex̄ ius ex puersa gloria penā infert. vn̄ dic̄ decretalis de quodā qui ɔfitebat̄ se adulteratū cū q̄dā: sic q̄dā fatui solēt interdū cū male fecerīt gloriari phibet h iura dicāt regulariter ɔfessionē ex̄ ius facta n̄ opare p̄iudiciū ɔfitenti: iste tn̄ vz ab officio ⁊ bn̄ficio suspēdi. Ad 2^m iam pz rn̄sio ꝙ illō d̄ē de casib⁹ exceptis a iure. Ad illō qō obr̄ vltimo de illo q vltro maleficia ɔfitet̄. d̄ō. ꝙ intellr̄ de ɔfessione p cruciatū extorta: de qua dic̄ lex ꝙ reoꝝ ɔfessiones p explorat̄is cri̇bus n̄ hēnt̄. Et dic̄ canon. 15. ca. q 6. Omnis ɔfessio que fit ex necessitate fides n̄ est. Confessio eni ī talib⁹ non vz extorqueri pessimū eni est de suspicione aut extorta cōfessione quēq̄ iudicare: cū magis cordis inspector sit de⁹ q̄ opis: nō pōt humano ɔdemnari examine: quē de⁹ suo reseruauit iudicio Illō ꝙ̄ quod dr̄ vltro ɔfitet̄. intellr̄ de voluntate absoluta: nō inducta p metū vel dolores. Cā aūt ē quare talib⁹ ɔfessionib⁹ n̄ credit̄ q boīes ī torment̄ multotiēs agūt̄ tāta impatiā: ꝙ magis volūt mētiri q̄ tormēta pati.

Postea queritur de

probationib⁹. Et p̄mo de pbationib⁹ ī gn̄ali. Est aūt pbatio ɔuictio p argumētū rei dubie faciēs fidē. Sex aūt modis ad faciēdū fidem sumit̄ argumētū pbationis. p euidētiā facti. p famā. p iuramētū. p instrumēta. p p̄sumptionē. p testimoniū. Per euidētiā facti pbatus est Chaim interfecisse fratrē. gn̄. 4. Uox sanguinis fr̄is tui Abel clamat ad me de terra. Glo. Euidētia patrati sceleris n̄ indiget clamore accusatoris. Itē p famam pbat̄ matrimoniū ɔtractū. vn̄ dicit decretalis. ꝙ si fama vicinie habet ꝙ q̄dam vir quādam mulierē tanq̄ vxorē habuit: cū m̄rimoniū sit cōiunctio maris ⁊ femine cogenda ē mulier vt eidem viro affectu seruiat cōiugali. Item per iuramētū est pbatio seu testimoniū innocētie. sicut dictū est de purgationib⁹ s̄m legez Deut. 21. ⁊ exodi. 22. vbi dicit̄. Si quis ɔmendauerit pximo suo asinū suū ⁊ mortuus fuerit: iusiurādū erit in medio ꝙ non extēderit man⁹ suas ad rem pximi sui: suscipietq3 dn̄s iuramentum: ⁊ ille reddere non cogetur.

Item ad probationē p instrumentū legit̄ in Iere. 32. Accepisse librum possessionis signatum ⁊ stipulationes ⁊ rata ad probationem facte emptionis. Item de probatione per p̄sumptiones habet̄ in tertio Regū. vbi Salomon adiudicauit filium mulieri que ɔpassa ē interfectionē ipsius. De pbatione vero per testes Numeri. 35. Homicida sb̄ testibus punit̄. Hec autē distinctio pbationū assignat̄a iurisperitis. Circa quam primo querit̄ que sit ratio p̄dicte distinctionis. Nam non videtur distingui pbatio que est per iuramētum a probatione que est per testimoniū: cum testimoniū non feratur sine iuramento. Item dubitatur de pbatione que est per facti euidentiam an interuenienti tali pbatione seruandus sit ordo iuris: quia sicut dicit canon. 2. ca. q. 1. Manifesta accusatione non indigēt Et iterum dicit decretalis. ꝙ in criminibus notoriis nec accusator nec testis necessarius est: cū hi⁹ crimina nulla possint tergiūsatiōe celari: ergo p̄termisso omni iuris ordine pōt sn̄ia ferri: vbi est pbatio per euidentiā facti.

Contra. 1. Deut. Audite illos: ⁊ quod iustū est iudicate. Glo. Nullus debet iudicari nisi p̄us auditus. ergo necesse est vt precedat citatio rei ⁊ interrogatio. Item dubitat̄ de probatione que est per famā. Nam si per famā sufficiēs ē pbatio ⁊ iusta: iusta fuit damnatio Saluatoris a Pylato: cum fama esset: ⁊ per p̄ncipes ⁊ scribas: ⁊ plebē iudeoꝝ: ꝙ eēt malefactor. quod falsissimū est. Relinquit̄ igitur ꝙ non est per famam sufficiens probatio: nec iusta ɔdemnatio. Item dubitat̄ de probationibus per presumptiones: ⁊ testimoniū ⁊ per instrumēta. Sed de presumptōib⁹ ⁊ testimonio infra specialiter querer̄. De probatione autē seu fide instrumētoꝝ: non est nr̄i negocii: ⁊ ideo iurisperitis relinquēdū est.

Dicēdum igit̄ ad p̄mum ꝙ ratio predicte distinctionis est: q̄a omnis probatio aut procedit ex facto. aut ex scripto. aut ex verbo.

Item ex facto duobus modis. ex manifesto facto: aut ex facto presumpto. Item ex v̄bis trib⁹ modis. quia aut est pbatio honesti: aut īnocētie: aut maleficii. Scd̄m hoc ꝙ̄ accipiūt̄

p̄dicte differētie. Nam probatio ex facto ma/nifesto est ꝓbatio p̄ euidētiā facti. ꝓbatio ex facto p̄sumpto est ꝓbatio p̄ p̄sumptiões. ꝓba/tio vero ex scripto ē ꝓbatio p̄ instrumēta. Pro batio maleficii reqrit ꝓbationē testimonii. Probatio īnocētie reqrit ꝓbationē iuramēti. Probatio vero honesti admittit ꝓbationē per famā. Ad illō qđ obiē p̄mo distīguit. Naꝫ ꝓbatio p̄ iuramētū sup̄ distinguit a ꝓbatōe p̄ testimoniū: qa ad ꝓbationē admittit iuramē tum rei ad purgationē īnocētie: que non ad/mittet ad ꝓbationē culpe. ꝓbatio vero per testimoniū: quod etiam est iuramēto firma/tū ꝛ p̄sona ꝫ differētiū ab actore ꝛ reo requi rit ad ꝯuictionē culpe. sicut aūt purgatiōem īnocentie sequit absolutio accusati. ita ad ꝯui ctionē culpe sequit ꝯdemnatio. Jura autem proniora sunt ad absoluendū q̄ȝ ad ꝯdemnā/dum. Patet ergo qualiter differt ꝓbatio que est per iuramentū a probatione que est p̄ testi moniū. Ad aliud quod queritur de ꝓbati/one que est per facti euidentiam dicēdum. ꝙ quāuis non sit ordo seruand⁹: qui est in occul tis īquirēdis. est tamē quidā ordo iudiciari⁹ ibi seruand⁹: sicut dicit decretalis: quia reus debet citari ꝛ interrogari: ꝛ eo presente vel per ꝯtumaciam absente sententia debet dari vnde beatus Zepherinus. 3. ca. q. 9. Absens nemo iudicetur: quia diuine ꝛ humane hoc prohibent leges. quod intelligit nisi absens fuerit ex ꝯtumacia. Pro presenti nanqȝ ꝯtu/macia eum habere facit: sicut dicit Gratian⁹.

Si autē querat qđ dicat factum euidens. in criminib⁹ distinguendū. qa est notorium iuris ꝛ facti. Notorium iuris est illud factum de quo quis canonice condemnatus est: sicut dicit decretalis. Notoriū iuris est de quo ali/quis canonice condemnatur. vel quando cri men notorium non diffitet. Notoriū vero facti dupliciter. aut presumpti aut manifesti. No/toriū facti presumpti est vt paternitas. filia/tio. sicut dicit lex. quia semper mater certa ē etiam si virgo conceperit. pater uero est quē nuptie demonstrāt. Notorium vero facti ma nifesti est de quo fama publica suum prestat adminiculū: ꝛ ipsa rei euidentia ptestat: nec potest aliqua tergiuersatione celari. sic dicit decretalis. Quocūqȝ istoꝝ modoꝝ crimē no/toriū sit: potest iudex ex officio suo punire cri minosū: quāuis corā eo nō accuset: nec testi/bus conuincat. Ad ultimū vero quod obicit de ꝓbatione per famā dicēdū. ꝙ ꝓbatio per famā nō admittit ad ꝯuictionē maleficii: que est ad ꝯdemnationē: admittit tamē ad ꝓba/tionē honesti matrimonii ꝓpter religiositatē Jura enī facilia sunt ad recipiēdū ꝓbationē religiositatis ꝛ honestatis. Difficilia vero sunt ad probationē recipiēdā turpitudinis: ꝛ vn̄ sit reatus ꝯdemnationis. Jdeo sicut patet ex predictis ad ꝯuicēda maleficia nō est admit tenda ꝓbatio p̄ famā solū.

c Onsequēter que

ritur de probatione per testes. Circa quod queruntur duo. Primo an ad ꝓbatio/nē admittat testimonium de auditu. 2° de fide testib⁹ adhibēda.

Quantum ad primū

obī. Dicī canon beati Calixti. 3. ca. q. 9. Testes p̄ quācūqȝ scripturā testimoniū nō ꝓferāt: s̄ p̄ n̄tes de his que viderūt vel nouerūt testi/moniū dicāt. nec ꝓferāt testiōnia nisi de his q̄ sb eoꝝ p̄n̄tia acta eē noscūt. Ex quo videt reliqȝ ꝙ testimoniū de auditu nihil ꝓbat in iure. Cont. Leuit. 5. Aia q̄ audierit vocem iurāt: testisqȝ fuerit. ḡ pōt ferre testimoniū de auditu. Jtem de omni eo qđ certissime coḡscim⁹ testificari possum⁹. Sȝ sic ea q̄ vide mus in factis certissime scim⁹. ita ea que audi m⁹ in v̄bis. ḡ de v̄bis testificari que audim⁹ possum⁹. R°. audiri dr̄ aliqđ per se. aliqđ p̄ accidēs. Per se audimus sonos ꝛ v̄ba. ꝛ de his testificari possum⁹. vt si audiam⁹ ꝙ aliqs dicat v̄ba ꝯtumeliosa. ꝯtra aliquē. vel aliquē ꝯfiteri pecuniā talē eē solutā: vel tonitrua eē facta tali die. Jn hi⁹ r̄e accipit ꝓbatio testimo nii de auditu. Jtē p̄ accidēs audim⁹ factū aliqđ qđ nobis aliq̄ narrante refert. ꝛ qa nō potest certissime sciri: nisi alio modo fuerit cognitū: non ualebit in hi⁹ testimoniū de au/ditu. vn̄ quēadmodū distīgūt ī li. ad Pau/linā de vidēdo deo inter scire ꝛ credē: his q̄ scim⁹ nos ipsi testes sum⁹. his vero q̄ credimus aliis testib⁹ mouemur ad fidē. Jn his ḡ q̄ re p̄n̄t sciri p̄ auditū: valȝ testiōniū de auditu h̄ ē ī v̄bis: qa taliū possum⁹ eē v̄i testes. Jn his vero q̄ solū alieno testiōnio cognoscim⁹: te/stes eē n̄ poterim⁹. Ad illō ḡ qđ obī ꝙ te/stimoniū debet ꝓferri de visu dō. ꝙ nomine visus intelligitur quilibet sensus. sicut dicit Augustinus super Joānē vltimo. Palpate ꝛ videte. Exo. 20. Popul⁹ videbat voces.

Deinde queritur de fide testib⁹ adhibēda. Circa q̄d nō q̄d dicit decretalis caplo de testib⁹. Q̄ diligent̄ testes sunt exaīandi. ⁊ debēt de singulis circūstantiis prudent̄ inquiri. videlz de cāis: ꝑsonis: loco: tpe: auditu. visu: scīa: vel credulitate: vel fama. Hec aūt exaīnatio iō facienda est: vt sciat̄ q̄nta fides sit dictis testiū adhibenda.

Querit̄ ergo p° de illis que ponunt̄ derogare fidei testium: que sunt tria pricipaliter res. tps. ⁊ locus. cū in his dissentiunt. Res vt cū vnus testificat̄ de vna re vel persona alius de alia. ex quo. n. nō ꝯueniūt: nihil probāt. sic dicit canon. 35. cā. q. 6. Temp⁹ vt cū vnus testificat̄ aliquid factū in vno tēpore alius in alio. sicut dicit canon Leonis Pape 3. q. 9. Testiū voces tanq̄ pluriū nō admittātur quos tempoꝝ diuersitas sil' esse ꝓhibuit. Locus vt cum vnus testificat̄ aliquid fcm̄ esse in vno loco. alius in alio in quē modum reprobauit testimoniū seniū ꝯtra Susannam Daniel. 13°. Quia vnus dixit factū esse sub prino. alius sub cino. crimen seu adulteriū q̄d īponebāt Susanne. Querit̄ que sit rō quare diuersitas in hui⁹ fidē testimonii excludit. Itē nō vr̄ diuersitas tpis testimoniū vitiare. nam pōt fieri testimoniū q̄ vnus dicat fcm̄ esse tpe sereno. alius tpe nubiloso. Itē pōt ꝯtingere sic̄ frequēter accidit q̄ recordabit̄ de facto ⁊ nō tpe. hoc est die uel mēse quo factū est. Ad q̄d respondendū q̄ rō quare ꝑdicta diuersitas: q̄tum ad rem temp⁹ ⁊ loci. fidē testimonii euacuat: ē quia sine diuerse sint res: aut diuersa tēpora: aut diuersa loca: de quib⁹ testificant̄ quilibz de se asserit solūmō. ⁊ sicut dicit decretalis. q̄ ubi quilz asserit de se: licet ples fuerint: non est eis credendū cū q̄libet sit in suo testimonio singularis: et dicit lex Deutro. 19°. Non stabit testis vnus cont̄ aliquē. Ad secūdū dicūt testē ēē interrogandū de anno mense ⁊ die celebrati ꝯtract⁹. sed nō vtꝝ tps erat serenū: aut pluuiosū. Si aūt ꝓfiteat̄ testis se nō recordari de tpe. nihilominus ei creditur ⁊ si vnus dicat hoc esse factū tali tpe. alius exꝑsse dicat contrariū: tunc neutri est fides adhibenda. Itē querit̄ de diuersitate testiū vt sciat̄ quib⁹ sit fides adhibēda. Nam aliquādo introducunt̄ testes cōtrarii: aliq̄ñ diuersi: ⁊ interdū vnus vni. ples plurib⁹. aliq̄ñ testis sibi ipi est cōtrari⁹. Querit̄ g° de teste qui sibi ipi dissidet. vtꝝ sit ei fides adhibēda: q̄ vr̄. Nam sic̄ supradictū est testis interrogat̄ de credulitate: ⁊ fama. sed ꝑ ꝯsideratione differentē ꝯiecturoꝝ ꝓbabiliū pōt moueri ad differentē credulitatē. differenti tēpore interrogat⁹. ponat̄ ergo q̄ idē interrogatus de credulitate differenti tpe: diuersa rideat. Interrogat⁹ ō visu ⁊ scīa vniformit̄ rñdeat. Constās est q̄ ip̄e rñdet fm̄ xitatem ꝯscīe. g° si sibi ipi dissidiat ut dictū est nihilominus erit ei fides adhibenda. Con̄. 4. ca. q. 3. Canon qui false vel varie testimonia dixerint a iudicibus puniant̄: ⁊ itelligit̄ in cā criminali. ergo nō solū ille qui falso testatur verꝫ etiā ille qui varie puniendus est. R° d̄. q̄ ꝑdict⁹ nō dz dici sibi ipi dissidere: q̄a fm̄ ꝯsciam ꝓfert q̄uis differenter ꝓpt̄ differens tps ⁊ credulitatem. sed si respcū eiusdē tpis de scīa sine visu sibi cōtria vel diuersa diceret: testimoniū eius oīno nō valēt: sicut dicit canon. 3. cā. q. 9. ⁊ est Ambrosii in li. de ꝑadiso. pura ⁊ simplex testimonii series intimanda est. plerūq3 testis cum ad senē gestorū aliq̄d ex suo addit: totā testimonii fidē ꝑ emēdatio decolorat. Itē querit̄ vtꝝ plib⁹ testibus ex vna pte ꝓductis ⁊ ꝯcordantib⁹ sit fides adhibēda. q̄d vr̄. q̄a ples sunt ⁊ concordant sicut dicit lex Deutr. 19°. In ore duoꝝ aut trium testium stabit omē verbū.

Con̄. ꝑōt testes esse corrupti ⁊ vnū ⁊ eūdem meditatū sermonē afferre. g° nō erit eis credendū. nā sicut dic̄ canon. 4. cā. q. 3. De testibus ꝯsiderandū est q̄ simplr̄ testimonium dicant: vtꝝ vnum eundēq3 meditatū smonē afferant. R° fm̄ legē humanā canonizatā. ff. de testibus. 4. ca. q. 3. Si testes omnes eiusdē honestatis ⁊ estimationis sunt ⁊ negocii qualitas ac iudicis mot⁹ cū his ꝯcurrit sequenda sunt oīa testimonia. Requirendū ē igit̄ sd oēs ꝯditiōes que requirūt̄ ad testē idoneū. de quib⁹ hēt̄ sup. q. de idoneitate testiū. Itē querit̄ si ex testibus ꝓductis quidā eoꝝ aliud dixerūt. ⁊ quidā aliud licet impari numero: q̄bus fides sit adhibēda. R° fm̄ legē. ff. canonizatā. 4. cā. q. 3. q̄ si diuersa seu contria testes dixerint. Credendū est dictis eoꝝ: qui dicūt illud quod nature negocii ꝯuenit ⁊ q̄d inimicitie aut gr̄e suspitione caret. ꝯfirmabitq3 iudex motū ai sui ex argumētis ⁊ testimoniis que rei esse aptiora ⁊ xitati ꝓximiora esse ꝯperit.

Itē querit̄ de testib⁹ ex vtraq3 pte ꝓductis

sibi inuicē ɔtradicentib⁹ quib⁹ adhibenda sit fides. Si dicat̄ ꝙ illi pti adhibēda sit fides ex qua pte sunt plēs: Cont̄.lex.ff.canonizata.4.cā.q.3. Nō ad multitudinē respici oꝫ sed ad sincerā fidē ⁊ testimonia quib⁹ poti⁹ lux ꝟitatis assistit. Itē possibile est mltos esse viles ⁊ corruptos ex vna pte: ⁊ tn̄ numero plēs. ⁊ constās est ꝙ tūc nō est standum talium testiōnio. qa sic dicit beat⁹ Grego⁹ 2.ca.q.i. Si vilissimi testes sint exhibiti nullius sunt momēti. Quales aūt uel cui⁹ opinionis ad testimoniū admittendi sunt. hēt̄ ī.q. de idoneitate testiū. R⁹ nō est stand⁹ pl̄alitati: sed extimatiōi maioꝝ ⁊ honestati Unde dicit canon s̄m legē canonizatā. vt. s̄ dictū est. ꝙ nō ad multitudinē respici oꝫ sed ad sincerā testiū fidem. Inde etiā ē qđ dī Exo.23°. Nō in iudicio plurimoꝝ acquiesces sniē: vt a vero deuies. nec seq̄ris turbā ad faciendū malū. Unde iuxta hoc dicit lex canonizata. sꝑ minoꝝ seniorē ⁊ amplioris honoris inferiores ⁊ mares feīe: ⁊ ingenuū liberto ꝑferemus. Intellige aliis bonis ɔditionibus parib⁹. Itē querit̄. si oēs testes ꝓducti ex vtraqꝫ pte sint eiusdē ɔditionis: honestatis ⁊ honoris: quib⁹ erit credendū. Respondendū: qa tūc stabit̄ pluralitati testiū: s̄m qđ dicit decretalis Inno.3° titu. de testib⁹. Si testes vtriqꝫ ꝓducti honestatis eiusdē ⁊ extimationis extiterint: Cū cōstet testes monachoꝝ esse testib⁹ archiđ. numero pauciores ꝓ archiđ. sniām ꝓferatis. Loqtur in cāu cuiusdā cāe que ꝟtebat̄ int̄ q̄rdā archyđ. ⁊ quosdā monachos. Itē querit̄ si tot sint ex vna pte quot ex alia ⁊ eiusdē honestatis ⁊ extimationis. Uel ex vna pte plēs ⁊ ex alia digniores. ita ꝙ numero possit dignitas adequari ⁊ eͦ. Quid erit tūc iudici faciendū. Rn̄det̄ s̄m decretalē Luci.3°. Si ꝟ baꝝ ptiū testes sunt eque idonei possessori. siue rei ps alteri ꝓferat̄: cū ꝓmptiora sint iura ad soluendū q̄ȝ ad ɔdemnandū. pretq̄ȝ ī liberali cā: in qua si vtriusqꝫ ptis testes eq̄les fuerint ꝓ liberali cā snīa ꝓferat̄. Generalit̄ g° in iudiciis ꝓ reo sniandū est. cū ī testib⁹ equalitas est. sequēdi eni sunt testes qui ad humanā declināt sniām. ⁊ hoc nisi fauorabilioꝛ sit ps actoꝛi s: qa vide'3 stat ꝓ libertate: uel ꝓ dote: uel pro testō uel ꝓ pupillo: vł pro vidua. hec.n. declinēt ad humanā sniām ꝓpter qđ dicit in ecclesiastico.4°. Esto pupillis in iudicādo misericors vt pater ⁊ pro viro mater illorum.

Cōsequenter queri

tur de ꝓbatione ꝑ ꝓsūptiones. Est aūt presumptio ɔiectura vnius facti ꝑ aliud factuꝫ seu argumentū ad credendū vnū factū per ꝓbationē alteri⁹ facti. Querit̄ g° vtrum in iudicio debeat admitti probatio ꝑ ꝓsumptiones. Et ꝙ sic. ɔn̄dit̄ per iudiciū Salomonis.3°. Reg.3° in q̄ adiudicauit pueꝝ mulieri. que ɔpassa fuit ipius īterfectioni. ⁊ ex affectu ɔpassionis ꝓsumptū ē sufficient̄ ꝙ eēt eius mat̄. ⁊ alterius que ɔpassa nō ē ꝙ non eēt mat̄ ipius. Itē ꝓuerbioꝝ.20. Ex studiis suis intelliget̄ puer si mūda sunt ⁊ recta opa eius. sup quē locū dicit Jeron. quēcūqꝫ ꝟtutibus studere cū modestis ɔtinētie auditioni sapie. obseruantie diuinoꝝ mādatorū maxime simplicitati ⁊ humilitati videris h⁹ munda opa ⁊ recta intellige. Ex quo relīquit̄ ꝙ sicut ex ɔpassione affect⁹. ita ex studio: ⁊ exercitatione ītellect⁹ ꝓsumit̄ de q̄litate ꝑsone ⁊ actus. Itē ecclesi.19°. Ex visu cognoscit̄ vir ⁊ ab occursu faciei cognoscit̄ sensat⁹ amictus corpis: ⁊ risus dentiū ⁊ ingressus homīs enunciāt de illo. ex quo relinquit̄ ꝙ ex habitu ⁊ mō ɔuersationis ꝓbatur habit⁹ mētis. Itē dicit canon.3i.cā q.2. Nō est ꝓsumendū ꝙ ꝑ vnū hominē rex cogeret̄ ad aliquid faciendū. Ex quo relinq̄tur ꝙ ꝓsumitur nō coactus: sed uoluntari⁹ fecisse. ex ordine igit̄ status ⁊ gradus. ꝓsumptio surgit ad ꝓbandū ɔditionē actus.
Itē dicit canon.27.cā.q.i. Certe ipē ɔcubit⁹ ipē ɔplexus ipā ɔfabulatio ⁊ osculatio ɔiacentiū duoꝝ turpis ⁊ fetida dormitio dedecus crimīs ɔfitent̄. Ergo genus ⁊ q̄litas actus ꝓsumptionē inducūt. Itē dicit decretalis beati Grego. scribens quibusdā de affrica. Qualiter mortalitate ⁊ langoribus nascet̄ q̄nto viciniores estis credo ꝙ subtilius cognouistis. Ex quo relinquit̄ ꝙ ꝓsumptio noticie accipit̄ ex loco. Itē idem beatus Greg⁹ scribens Uictori epō. Latere te ī vicinio nō potuit qđ ad nos in lōgīquo ꝑuenit. ex quo relinquit̄ idē. Itē Jero⁹ s̄r illud Osee.8°. Scribā eis multiplices leges meas: ex ꝑtis dat is ⁊ neglectis apparet ꝙ has negligent. Ergo ex circūstantia tēporis ꝑteriti. ꝓsumit̄ qualitas stat⁹ futuri. Itē beatus Greg⁹. scribens Mario epō Ex trāsacta in te vita didicimus quid de subseq̄n

tua ꝯuersatione p̄sumam⁹. Ex his igitur
insimul ꝯgregatis relinquit̄ ꝙ argumenta
ꝓbationū in iudicio accipiunt̄ ꝑ p̄sumptio
nes.tū ex affectu.tū ex studio.tū ex ꝯuersa-
tione.tū ex gradu.tū ex actione.tū ex loco.
tū ex tempore:⁊ simili mō ex aliis circūstan
tiis.Si ergo ex talib⁹ sumunt̄ argumēta ꝓ-
bationū.ex talib⁹ est iudicādū. Cont.i.Cor
.5°.Si quis frat̄ nominat̄ inter vos ⁊ est for
nicator ⁊c.sup illud dicit Aug⁹. Noluit ho-
minē ab hōie iudicari ꝑ arbitriū suspitionis
siue extraordinario vsurpatorioq̄ȝ iudicio:s
ltime ꝯuictū:aut sponte ꝯfessū.Si ergo pro
batio que est ꝑ p̄sumptiones. q̄tū est de se
nō generat nisi suspitiones facti.ergo ꝑ pre
sumptiones nō erit iudicandū. Itē nōne
possibile est sicut legit̄ d socio cuiusdā sācti
qui nud⁹ cū nuda.⁊ in amplex⁹ ⁊ i oscula eu
iusdā mulieris ꝓcessit. ⁊ tn̄ sicut dr̄ aīmo
simplici ⁊ inocenti:⁊ constās ē.qa sicut sup-
dictū est hi⁹ act⁹ introducunt vehementis-
simas p̄sumptiones de coytu ⁊ fornicatiōe
Cū ergo p̄cipiat̄ in lege iudici:ꝙ iudicet ſm
ꝟitatem.cū ꝯtingat ſm oēs p̄sumptōes fal
lere.nō erit iudicandū ꝑ p̄sumptiones. R°
p̄sumptio quadruplr̄ accipit̄.Est.n.p̄sūptio
temeraria.violenta.leuis.ꝓbabilis.⁊ ſm hoc
ex p̄sumptionib⁹ inducit̄ quadruplex suspi-
tionis genus ſm easdē vias. Temeraria
g° p̄sumptio est qn̄ apparet ꝯiectura boni ⁊
nō mali:vt qn̄ oia signa sūt boni ⁊ nulla ma
li.⁊ ex tali p̄sumptōe surgit suspitio teme-
raria:⁊ iudiciū temerariū: quale fuit iudici
um phariſei.7°.Luce.Qui dicebant intra se
Hic si esset ꝓpha sciret vti q̄ȝ qualis ē mlr
que tangit eū:qa peccatrix est.iudicādo xp̄ȝ
qa ꝑmittebat se ꝯtingi a muliere. Et sisi mō
Mathei.9°.Suspitio ⁊ iudiciū scribar̄ dicē
tiū.Hic blasfemat:cū dn̄s dixerat paclito re
mittūt̄ tibi peccata tua. Presumptio ꝟo
violenta ꝯtraria huic est:qn̄.s.appar̄ ꝯiectu
ra mali ⁊ nō boni.qa videlȝ oia signa sūt ma
la ⁊ nulla bona.⁊ ex tali p̄sumptione surgit
suspitio violēta.tal' fuit p̄sūp° i iudicio salo-
mōis.Cū adiudicauit puer̄ mulieri.que cō
patiebat̄ morti eius.nulla ei p̄sumptio erat
ꝙ mater esset pueri in alia muliere. īmo oīo
ꝯtraria que petebat puer̄ interfici.ꝯtra hu-
manā ⁊ nalē pietatē nolens ꝙ viueret i ma-
nu alterius: dicens nec mihi nec tibi s diui
dat̄. Presumptio leuis est in qua est ꝯie-
ctura p̄ua mali seu facti ⁊ magna boni vt qn̄
multa signa boni sūt.⁊ p̄ua tn̄ aut nulla ma
li.⁊ ex tali p̄sumptione surgit suspitio leuis
⁊ iudiciū leue:quale dr̄ fuisse iudiciū Salo-
monis.3°.Reg.2°. Cū adiudicauit fratrem
suū interfici:qa petiuerat ab ysac sunamitē
q̄uis.n.Salomō ex p̄cedenti facto ante suā
in regno ꝯfirmationē quo Adonias fecerat
sibi currū ⁊ equites:habuisset signū ꝙ vo-
luit regnare.tn̄ p⁹ ꝯfirmationē suā nō legit̄
factū aliquod:nisi solū ꝙ petiit ab ysag su-
namitē. ꝑpter qd̄ dr̄ Salomō in iudicio ex
leui suspitione fratrē morti adiudicasse. Si
tn̄ aīr dr̄ nihil derogat p̄nti intentōi.Leuis
eni suspitio est sicut dictū est.qn̄ est ꝯiectu
ra p̄ua mali.⁊ magna boni.vt si vir bone fa-
me videat̄ sel' loqui cū muliere in loco su-
specto.In talib⁹.n.dr̄ ꝙ dubia sunt in meli-
orē ꝑtem īterpretanda. Presūptio ꝟo ꝓ-
babilis cōtraria est huic.s.qn̄ ꝯiectura est ex
plurib⁹:⁊ fere oībus signis malis.⁊ p̄ua aut
exilia signa sunt boni. ⁊ ex tali surgit suspi
tio ꝓbabilis ad cautelā: ⁊ euitatiōnē mali
in quo cāu dicit domin⁹ Mathei.7°.Atten
dite a falsis ꝓphīs qui ueniēt ad vos in ve
stimētis ouiū:intrinsecus aūt sunt lupi ra-
paces:a fructib⁹ eoꝝ cognoscetis eos. Fruct⁹
aūt dicit actus plures.ex quib⁹ sumit̄ ꝓba-
bil' malicie ꝯiectura:q̄uis aliqd̄ signū ꝓpa
reat simplicitatis aīe. Ex presūptione g° te-
meraria que prouenit ex puersitate accusantis
⁊ ex p̄sumptiōe leui.que prouenit ex discre
tione accusantis.nō est argumētū probatiōis
in iudicio:nec debent talia mouere animū
iudicis:⁊ iudiciū ex talib⁹ p̄sumptionibus
prohibet̄ Math.7°.Nolite iudicare ⁊c.Ex pre
sumptione probabili:nō dȝ induci iudex ad
ferendā sniām.sed ad indicendā purgatiōeȝ
vt dicit decretalis de purgationib⁹.Si quis
ꝟisilibus rōnibus de raptu pulsat⁹ fuerit ca
nonice se purget. Ex p̄sumptione ꝟo vio
lenta sumit̄ argumentū probōnis ad feren
dā sniāȝ:vt i p̄dicto exēplo iudicii Salomōis
3°.Reg.3°. Ad illud g° qd̄ obr̄ ꝙ nullus
iudicand⁹ est arbitrio suspitionis: dd̄ ꝙ in
criminibus suspitio violenta surgit ex specie
mala:vt ex oculis ⁊ amplexib⁹ supradictis.q̄
mala species prohibet̄ ab aplo.cum dic.1.ad
thesal.5°.Ab omi specie mali abstinete uos.
Crimē g° est in suspitione.sed mala spēs in
certitudine que punit̄ multotiens:sic crimē
⁊ ideo pro ꝓbato crimīe mala spēs: que est
suspitio violenta accipit̄ ⁊ iō i hi⁹ nō est ex

arbitrio iudiciū suspitionis. Ad illud xͦo q̄d obr̄ de illo exēplo: d.d. ꝙ nō est ꝯtrahendū ad ꝯsequētiā: ꝛ ꝙ approbata sanctitas ꝑsone minuit ꝯtrarias circūstantias ī p̄dicto cāu. vt nō sit ex eis p̄sumptio violēta. tamen potius credendū est: ꝙ nullo° sanct⁹ vir talib⁹ turpitudinib⁹ se exponerz. Et ī hūc modū terminat̄ ps in qua inq̄rit̄ d ꝓgressu iudicioꝝ q̄tum ptinet ad theologicā inq̄sitōz

Cōsequens est inquirere de sniis iudicioꝝ. Dr̄ aūt snia iudicalis trib⁹ modis. ꝓprie. coīter. ꝛ coīssime. Proprie snia diffinitionis. Coīter snia p̄cepti seu iussionis. Coīssime snia excoīcationis seu punitionis. Snia aūt diffinitionis est ipa cāe determinatio que ꝯtrouersiis finē īponit ꝓnūciatione iudicis absolutionē ꝯtinens: ꝛ ꝯdēnationē. fm q̄d dic̄ lex hūana ꝛ etiā diuina Deut. 25°. Si cā fuerit int̄ aliquos ꝛ interpellauerint iudices quē iustū esse ꝑspexerint illi iusticie palmā dabūt quē impiūz ꝯdemnabunt ipietatis. Quātum ad p̄mā ptem legis ōndit̄ qualr̄ snia iudicis dēt ꝯtinere absolutionē iusti. Quātū ad secūdā n. qualr̄ ꝯdemnationē rei. Snia xͦo p̄cepti seu iussionis est decretū seu mādatū p̄ncipis seu sacerdotis ex auctoritate iudiciarie ptātis. De qua Deut. 17°. Seq̄ris sniam sacerdotū ꝛ iudicis ꝛ qui p̄sunt loco quē elegent dns. qui autē supbierit nolens obedire sacerdot̄ ipio ꝛ iudicis decreto morieꝛ. Snia xͦo excoīcationis est ex auctē iudiciaria. sepatio a ꝯone ꝑpli fidelis. q̄ ꝓprie q̄tū ad sepationē spūalē ptinet ad euāgeliūz. q̄tū xͦo ad sepationem corpalē ꝛ in figura ptinet ad legē. Sepatio aūt ista pena est: que nō infert̄ nisi ꝯtumacib⁹ aūt exēplū Nume 16°. Ubi dereriata ꝯtumatio Dathan ꝛ Abyron. per sniam profert iudex Moyses dicēs. Recedite a tabernaculis hōium impioꝝ. ꝛ nolite tāgere que ad eos ptinēt: ne īoluamini in peccatꝭ eoꝝ. Sili mō d.d. ꝙ snia punitionis est ex auctē diuine legis pene delinquētis decretario.

Omissis igit̄ eis que inquirenda sunt circa sniam diffinitionis: que īq̄sitio ptinet ad iurisꝑitos: ꝛ his q̄ ptinēt ad inq̄sitōz snie p̄cepti: que inquisitio ptinet ad tractatū de obedientia. Omissis insup his que ptinēt ad inquisitōz snie excoīcationis. q̄ inq̄sitio ꝓprie ptinet ad iudicalia noue legis. uel ad q̄oem de clauib⁹. q̄tum ad p̄ntem inquisitionē inq̄rendūz est de snia punitionis: seu legibus ꝑ quas pene mōales determināt̄ peccatis. uel ꝑ rationabilē ꝯsideratione suspendunt̄ vt nō inferant̄ peccati.

Sciendum igitur

ꝙ in lege erant quedā mala ꝑmissa Quedā mala punita. Et fm hoc variabant̄ leges iudiciales. Nā quedā erāt in ꝑmissionibus. Quedā in punitiōib⁹. Primo ergo querendū est de legib⁹ ꝑmissionis. 2° de legibus punitiōis. Itē q̄tum ad leges permissionis. Primo declarandū triplex gen⁹ ꝑmissionis legis. Scdo xͦo inq̄rendū ē de lege repudii odiose vxoris.

Triplex autem malū inueniē in lege nō punitū: sed lege ꝑmissū

Exactio vsuraꝝ ab aliis q̄ a fratrib⁹. Deut. 23°. Nō fenerabens frī tuo ad vsurā pecuniā: nec quālz aliā rem: s alieno. Odiose vxoris repudiū. Deutro. 24°. Si accepit hō vxorē: ꝛ nō iuenerit gratiā ante oculos ei⁹ ꝓpt aliquā feditatē scriber libellū repudii ⁊c. Inuestigatio ꝑ sacrificiū ꝛ maledictio culpe suspecte vxoris. 5°. Nume. Si spūs zelotipie ꝯcitauerit viꝝ cont̄ vxorē ⁊c. offerret oblationē ⁊c. Circa q̄d querūt̄ duo. Primo que fuerit rō h⁹ triplicis ꝑmissionis. Scdo in culpa fuerit ꝑmittentis.

Breuiter quantum

ad p̄mū querit̄ cum multa alia mala in illo ꝑplo extiterūt. Quare poti⁹ ista ꝑmissa sunt īpunita q̄ alia. Ad q̄d obr̄ sic. Q̄d ē min⁹ peccatū minus est puniendū. Ergo lege iusticie q̄ sunt peccata minora magis debēt relinqui īpunita q̄ peccata maiora. Cū g° min⁹ pcēm sit colligere ligna ī sabbato q̄ vsura q̄d tn̄ peccatū puniuit lex morte. 15°. Nume. Et furtū bouis uel ouis minus peccatū sit q̄ repudiū vxoris. q̄d est ꝯn̄ sacramētū federis ꝯiugalis. ꝛ tn̄ furtū punitū est in restōe in quadruplū ꝓ oue. ꝛ q̄ntuplū ꝓ boue Exo. 22°. Ergo lege iusticie debuerūt vsure ꝛ r̄pudia magis puniri. Ergo iniustū ē īpunita relinqui: ex quo minora puniūt̄. R̄° ꙗ iustissima rōne ꝑmissa sunt p̄dicta mala illi ꝑplo: ꝛ ī lege nō punita. Erat. n. ille ꝑpl's dure ceruicis. Exo. 32°. ꝛ iō ꝑmittenda erāt ei minora mala ne inciderent in peiora ꝑuersus. n. erat ille ꝑpl's q̄tū ad vehementiā cupiditatis

ex pte ↄcupiscibilis. q̃tum ad vehemētiam ire ex pte irascibilis. q̃tū ad errorē suspitionis ex pte rõnabilis. inde est quia sciebat legislator tātā eorūdē cupiditatē ꝛ auariciã ut nec fratrib⁹ h̾ est hebreis ab vsuris parcerent. nisi alienis ad vsurā dare pmittere᷑ pmisit exactionē vsuraꝝ ab aliis q̄s fr̄ibus.

Itē quia sciebat tantā eorūdem iracūdie malitiā vt vxores odiosas: cū ab eis nō nisi p mortē separi possent: occiderent. pmisit repudiū odiose vxoris. Itē q̄a sciebat i eisdē tm̄ inualescere erroris suspitionē: vt sola suspitione adulterii ꝟa siue falsa ↄtra vxores insurgerent. pmisit īuestigationē crimīs qd̾ nisi diuino miraculo inuestigari pōt: ppt̄ qd̾ institutū est sacrificiū zelotipie: in q̄ manifeste miraculose dei ꝟtus opabat᷑. vt illa que culpabilis esset inflato uentre ꝛ femore putrefacto periret: que ꝟo esset īnocens ꝛ innoxia pmaneret. Fecit igit᷑ legislator p hi⁹ pmissiones: q̄ in tali pplo fieri potuit. videlz p minoꝝ maloꝝ pmissiōz: eos a maioribus auerti. Ad illud g° qd̾ obicit dd̾m q̄ legislator quedā minora mala grauissime punire pcepit: illa pculdubio d̾ cā: q̄a licet minora frequētius tñ in illo pplo ↄtingebāt: ꝛ sua frequētia trāquillitati ꝛ paci illi⁹ ppli plus q̄ alia maiora nocebant. ꝛ sine scandalo ꝛ dissidio illi⁹ ppli puniri poterāt. Quedā ꝟo maiora mala minus puniri decreuit vl̾ penit⁹ ipunita relinqui: aut q̄a min⁹ paci ꝛ trāquillitati nocebāt q̄ minora. ꝛ ideo decreuit minus puniri. aut q̄a sine scandalo ꝛ scissione ↄcordie ꝛ pacis puniri nō poterāt. ꝛ iõ decreuit īpunita relinq̄ diuino iudicio punienda. hoc aūt iustū est. sicut dic̾ Aug⁹ in. 5°. de lib°. ar° Uidet᷑ mihi legē istā que pplo regendo scribit᷑ recte quedā mala pmittere: que p diuinā pꝛudentiā vindicant᷑. Hac aūt de cā fenerari alieno: ꝛ repudiare odiosā vxorē. ꝛ inuestigare adulteriū suspectū p diuinū iudicium ↄ lege relicta sunt ipunita.

Postea queritur vtꝝ ista mala dimittere ipunita fuerit culpa pmittētis vt legislatoris ꝛ iudicis. Ad quod sic ad Ro. i. Nō solū qui talia agūt digni sunt morte. sed qui ↄsentiūt facientib⁹. Glo. ↄsentire est tacere cū possis redarguere. Item decretalis di̾ ↄsentire qui manifesto facinori desinit obuiare. Cū g° pdicta mala fint manifesta facinora legislator moyses dicet᷑ cōsensisse: cū istis facinorib⁹ nō obuiaret. Itē dicit auctas canonis. Error cui nō resistitur approbat᷑. Cū ergo Moyses c⁹ erat resistere pdicto errori nō resisteret approbabat errorē g° peccabat. Itē ad Roma. 3°. Faciam⁹ mala vt veniāt bona absit. Si ergo nō sunt facienda mala vt veniāt bona. Ergo nec tollerāda sunt mala vt nō accidāt seu eueniāt mala. Itē pmisit repudiū quod erat pccm̄ g° ↄsensit fieri peccatū. Itē ille facit cui⁹ auc̄te fit. Si g° auc̄te Moysi fiebat repudiuz q̄a sic di̾ Math. 19°. Moyses mādauit dare libellū repudii ꝛ dimittere. Ergo ipe Moyses di̾ fecisse ꝛ itroduxisse repudiū pari rõe ꝛ vsuras: ꝛ fenerari alieno: ꝛ inestigationez adulterii p diuinū iudiciū qd̾ est temptare deū. R° cū pateat ex pcedentib⁹ q̄ iusta de cā pdicta mala in illo pplo debebāt relinqui ipunita: diuino iudicio puniendari fuit culpa legislatoris seu iudicis pmitentiũ pdicta. q̄a sicut dicit Aug⁹. i. de lib° ar°. Lex tēporalis que regendo pplo scribit᷑ ea iudicāda sibi assūmit que satis sint ↄciliande paci hominib⁹ igitis: ꝛ quātū possūt p hominez regi. illa aūt sicut ostensū est nō erāt ad conciliationē pacis hominū impitoꝝ si p iudiciū punirent᷑. ꝛ iõ erāt pmittenda. Ad auctoritates g° quas pmo ꝛ 2° obicit. dd̾m ē q̄ itelligunt᷑ illo cāu. qñ iudex platus potest vtilit᷑ ꝛ sine piculo scismatis publici obuiare uel resistere. Moyses aūt pdictis facinoribus ꝛ erroribus nō poterat vtilit᷑ obuiare. quia multitudo ꝛ cordiū duritia erat in cā Respiciendo g° ad pacē ꝛ vnitatē tribuum israel᷑. que multo melior est q̄ pax int᷑ hanc psonā uel illā que posset turbari si ex odio vxoria uel suspitione icorrigibili iterficerēt vxores: decreuit iuste vt pmitterent᷑ pdicta ꝛ relinquerent᷑ ipunita. sicut in pmi ecclesia q̄a nō pōt vtilit᷑ resistere militib⁹ qui dtinēt decimas. q̄a si resisteret maius malū accidēt ī ecclesia. s. scissura. pmittit eos decimas dtinere. Ad illud qd̾ obi̾ 3° dd̾m q̄ nō sequit᷑ nō sunt facienda mala vt veniant bōa ergo nō sunt pmittenda: q̄a q̄ facit mala peccat. sed nō qui pmittit fieri: cū nō possit vtiliter resistere: uel cū ñ debeāt rationabili ex cā resistere: sicut ipe de⁹. qui pmittit multa fieri mala: tñ ex rõnabili cā. vt. s. ex eis eliciat bona. Ad quartū dist īguēdū q̄ pmissio di̾ multiplr. di̾ eni pmissio ↄcessionis: qñ licita ↄcedūt᷑: vt cū religioso ↄcedit᷑ visitare

parte ꝯ suo plato. Jtē est ꝑmissio dispensationis. qñ nō licita ꝑ dispensationē facta licita ꝯceduntur ut cū abbas dispensatiue cōcedit seu ꝑmittit monacho ꝯmedere carnes

Et ē ꝑmissio indulgentie. qñ aliquid licitū cuius oppositū melius est ꝯceditur. vt scđe nuptie ab apl'o. ꝙ tñ melior esset ꝯtinētia vidualis. Jtē est ꝑmissio tollerātie. qñ simpliciter illicita ne peius eueniat tollerantur: sicut in p̄dictis casibus repudii fenoris ꝙ inuestigationis adulterii: ꝙ in his nō sequitur. ꝑmittit ergo ꝯsentit nisi dicerem⁹ ꝯsensū i ꝓpe: ꝙ ꝯm quid: ꝙ ex ꝯpatione. ꝙ tūc ꝓprie nō est ꝯsensus in hoc. s. vt faciat repudiū. fenus. s. i alio qđ est ne peius fiat. s. occisio vxoris: fenerari fratri. Est itez ꝑmissio sustinētie: sicut dicitur De⁹ ꝑmittere multa mala fieri: vt ex eis eliciat bona sic dicit Aug⁹. Nullū malū permittit de⁹ fieri in re publica nisi ex eo eliciat bonū. Ad vltimū dicendum. ꝙ auctē Moysi nō fiebat repudiū. nec ex auctē legis: sed ex auctē legis ꝙ Moysi scribebatur libellus. vt ꝑ hoc detraherentur a repudio. ꝙ hoc est qđ ondit Aug⁹ contra faustū illud de vxore nō dimittenda: qđ dñs p̄cepit cū antiqs dictum sit. Quicūq; dimiserit uxorē suā det illi libellū repudii. Math. 5°. Si diligenter intueamur videbimus nō esse contrariū: vtiq; nolebat dimitti uxorē a viro: qui hāc īterposuit moraz vt in discidiū animus p̄cepa: ꝙ libelli ꝯscriptōe ꝯfractus absisteret. sed qđ mali eēt uxorē dimittere cogitaret: ꝑserti qa vt ꝑhibent apud hebreos scribere lrās hebreas nulli fas erat nisi solis hebreis scribis. Et dic i eodē: libellū vir bon⁹ prudensq; nō scribet nisi i alio nimis auerso atq; ꝑuerso ꝯsiliū ꝯcordie inuenire non valeret.

Consequenter in

quirendū est spālr de lege repudii de qua dicitur deut. 24°. Si accepit hō vxorem ꝙ nō inuenerit gratiā in oculis eius ꝓpter aliquā feditatē ꝛc. Prenotandū est igitur ꝙ in hac lege duo erant ꝑmissa. duo p̄cepta. Permissū. n. erat vxorē dimittē. vñ dicitur ibi. dittet eā de domo sua. Permissum etiā erat vxori dimisse cū alio ꝯtrahere. Vñ ibi dicitur. cū egressa alterz maritū duxerit ꝛc. Jtē p̄ceptum erat ante repudiū libellū scribere. vñ dicitur ibi scribet libellū repudii: ꝙ dabit in manu illi⁹. ꝙ dimittet. Preceptū eē erat p⁹ repudiūz repudiatā nō recipe in uxorē. Unde ibi seq̄tur. nō poterat p̄or marit⁹ recipē eā in vxorē

Circa ergo p̄tē istā queruntur plura. Quātū ad p̄mo ꝑmissū. An repudiū de se sit peccatū. An ex lege factū sit nō peccatū. Quātū ad scđo ꝑmissum. An licitū sit repudiate viro viuēte cū alio ꝯtrahere. An i repudio vir ꝙ mulier debeāt ꝑificari: ꝙ ad pia iudicētur. Quātū ad p̄ceptū de libello scribēdo queritur de cāis repudii. De effectu repudii Quātū ad p̄ceptū de repudiata nō recipiēda. Queritur an licitū sit viro penitenti repudiatam recipere.

Queritur ergo pri

mo. An repudiū de se sit peccatū. Ad qđ sic Math. 5. Dico uobis ꝙ ois qui dimiserit vxorē suā excepta cā fornicationis. facit eam mechari. ergo cū repudiās ꝓpter feditatem dimitteret uxorē nō cā fornicationis faciet eā mechari. ergo peccabat. Jtē Aug⁹ ꝯtra faustū Jllicitū est ꝙ illa lex ꝓhibet qua nālis ordo seruatur. sed repudiū ꝓhibetur lege qua nālis ordo seruatur. ergo repudiū est illicitūz Minor p̄. qm̄ de lege nāli ē. Matrimoniū in diuiduā uite ꝯsuetudinē. Repudiū aūt est ꝯtra indiuiduā vite ꝯsuetudinē. Jtez Jo. Criso⁹. Qui ꝯm legē dimittit vxorē q̄tuor cōmittit iniquitates. qa quo ad deum existit homicida. ꝙ qa dimittit nō fornicantē. ꝙ qa facit eā adulterari: ꝙ illū cui ipa copulatur Ex quo relinquitur ꝙ repudiū ꝯm se est mortale peccatū. Contra Math. 5°. dictū ē. Quicūq; dimiserit uxorē det illi libellū repudii Glo. Dabundātior iusticia: quis ibi lz dimittere. hic nō nisi cā fornicationis. Si ergo ꝯm legē lz dimittere. ergo dimittere nō est peccare nec dimissio peccatū. Jtē 7°. Ro. Lex scā ꝙ mandatū scm̄ ꝙ iustū ꝙ bonū: Jnde arguitur. Operans ꝯm legē scām. ꝙ ꝯz scm̄ mādatū ꝙ iustū, nō peccat: sed repudiās uxorē ꝯm legē opabatur ꝯm legē ꝙ mandatūz legis. ergo repudians nō peccabat. Jtē legē repudii dedit Moyses a spiritu sācto. ergo q̄ dabat libelluz repudii: dabat illuz ꝯm legē datā a spiritu scō. ergo nō peccabat. Jtē qui repudiabat uxorē scribebat cās repudiationis ꝓpter quas dimittebat vxorē: ꝙ deferebat ad iudicē. ꝙ si iudex iudicabat illas cās esse sufficientes dimittebat vxorem. Cum ergo ꝯz sniaz legis iustā ꝓ se datam a iudice dimittebat uxorē. nō peccabat dimittendo uel repudiādo uxorem. Jtē dimortuū in noua lege ex

cā ɔcessa in eadē lege que est cā fornicatōis est licitū. ergo repudiū ex cā ɔcessā ī veteri lege est licitū. R° ſm Angl. ſup illud Math 5°. dictū est qui dimiserit vxorē ꝛc. dein est ꝙ si vxor nō pl3 viro ꝓpter aliquā fedita tē dimitteret eā: qđ xp̄s exponit ꝓpt duritiā maritoꝝ. Math. 19°. ſup quē locū dicit Rabanus. Malluit repudiū indulgere ꝙ̄ odiū ꝛ homicidiū ꝑmanere. Itē Joh. Crisost⁹. ſup math. 5°. dicit. Oꝛ ꝑmittendo repudium nō dei iusticiā mōstrauit vt q̄i ſm legē agē tibus peccatū: nō videat esse peccatū. Ex his ergo p3. ꝙ repudiū repudianti peccatū est. Permittenti xo repudiū ex ɔpatōne maioris mali vitādi nō est peccatū. vt p3 ex ſup dictis. Ad illud g° qđ p̄mo obi̇ dd. ꝙ in lege dr̄ licitū: qđ lege nō ꝓhibet. Distinguēdū g°. ꝙ est licitū simplr̄: qđ nulla lege ꝓhibet: nec nāli: nec moysi: nec euāgelii: ꝛ h mō repudiatio illicitū est. q̄a ꝓhibitū est ex lege nāli ꝛ lege euāgelii. Et est licitum ſm quid qđ aliq̄ lege nō ꝓhibet. ꝛ hoc mō repudiū dr̄ licitū: quo ad legē veterē: q̄a ibi nō ꝓhibebat. Ad scđm dd. ꝙ opari ſm legē est dupl̄r. ſm legē ꝑmittentē: ꝛ ſm legē p̄cipientē. Opari xo ſm legē ꝑmittentē nō est opari bonū. imo poti⁹ malū. sed tn̄ minus in cōparatione peioris. Un̄ dicit Jo. Criso. Permisit moyses dari libellū repudii: ne ꝓpt odiū repudii funderet sanguis. ꝑmisit fieri mala ne fierent peiora. Opari xo ſm legē p̄cipientē est bonū. quo mō nō opat̄ q̄ repudiat: sed p̄dicto mō. Ad tertiū dd. ꝙ lex de libello repudii q̄ddā tollerabat. s. separatōē. ꝛ ad quiddā obligabat: tn̄ sub ɔditione. s. ad hoc vt si uellet quis dimittere vxorē nō dimittere t nisi ꝓpter cās scriptas in libello repudii dare g° libellū in p̄cepto erat sub ɔditione s. si uellet dimittere nō simplr̄: nō sequitur g° dabat libellū repudii ſm legē datā a spū scō. g° nō peccabat. Dabat enī ſm legē ex tollerantis cōditionali: nō ex auctē ꝛ simplr̄ a iudice. Ad quartū dd. ꝙ nō ualet hec argumētatio. ſm sniam legis datā ꝓ se dimittebat vxorem. g° nō peccabat. q̄s iudex nō dicebat in illa snīa ꝙ vir posset dimittere uxorē. sed ꝙ posset sine pena legali. ꝛ ponūt exemplū. sicut si litigarent sacerdotes ɔt milites de decimis. Judex nō daret sniam ꝓ militibus. ꝙ ipi decimas detinerent. sed dicēt sacerdotib⁹ ꝙ tacerēt. ꝛ nō puniret milites ne fieret scissura. Ad q̄ntū dd. ꝙ non est

fict de diuortio in noua lege: ꝛ repudio in ueteri. q̄s in noua lege cā diuortii pōt esse iusta īteruenīēte zelo iusticie. sed ī ueteri lege cā repudii sp̄ est īiusta: cū cōcernat odiū ꝛ affectū nequitie: ꝛ opponat̄ sacramēto ꝛ fidei ɔiugali. Et iō repudiū sp̄ ē malū ſm se

Postea queritur

an repudiū ex lege fiat nō peccatū. Ad qđ sic dīc Joh. Criso⁹. ſup illud Math. 5°. Quicū ꝗ dimiserit uxorē suā det illi libellū repudii ꝛc. Hoc ꝑmittendo nō dī iusticiā demōstrauit sed a peccato abstulit culpā peccādi. g° per legē factū est nō pcc̄m. Itē idē ibidē. ꝑmissū est repudiū malū quidē tn̄ licitū. Item idē ibidē. Hac rōe apli p̄ceperūt scđas nuptias ꝓpter incōtinentiā hominū ꝑmisit nō precepit. qđ ꝑmittimus nolētes p̄cipim⁹. q̄a malas hominū uoluntates ad plenū ꝓhibere nō possumus. Si g° scđe nuptie ex ꝑmissiōe apli fiunt sine pccō. g° repudiū ex ꝑmissiōe legi scm̄ ē sine peccato. Itē occidē malum est in se. ꝫ tn̄ ꝑ legē iudici fit nō ꝑ peccatum cū dr̄. Exo. 22. Maleficos nō patieris viuē. Ergo q̄uis dimittere siue repudiare vxorē in se sit malū: tn̄ īteruenīēte lege fiet n̄ peccatū. cū dr̄. 24°. Deutro. Uolēti dimittere vxorē det illi libellū repudii. Maius.n. malū est occidere ꝙ̄ repudiare. q̄s opponit̄ maiori bono videl3 vnitati nāe: que est ēentiat̄ hoi. Repudiū xo opponit̄ vnitati sacmēti que est accidentalis. Cont̄ math. 19°. Est xbū dñi. ꝛ cōis aī ɔceptio quos de⁹ ɔiunxit. hō nō sepat. de iure nāli est ꝙ illi q̄ sunt ɔiūcti auctē diuina: nō sepent̄ auctē humana. ergo repudium erat ɔtra ius nāle. Sed qđ est cōtra ius nāle: nō recipit dispensatiōē nec pōt fieri licite. g° repudiū non pot fieri licite. Itē ibidē dicit dñs ꝙ ad duritiam cordis iudeoꝝ ꝑmisit moyses dimittē uxores. ab initio autē nō sic. Ergo iudei repudiando peccabāt cont̄ legē datā ab initio. hoc est cont̄ legē nālē ex quo relinquit̄ idē.

R° dd. ꝙ repudiū ex lege nō est factum licitū. imo sicut dicit Aug⁹. Legē de dimissione vxoris: xp̄s exponit. ꝓpter duritiā maritoꝝ datā. vt nō ɔcedat̄ dissidium. ꝫ vt tollat̄ homicidiū. Ad illud g° qđ obi̇ p̄mo ꝙ a peccato abstulit culpā. Nō ꝙ ꝓprie loq̄do: aliud est dicere pcc̄m. Aliud dicē culpā. Accidentale.n. est peccato esse culpā. pcc̄m enim dicat inordinationem ɔtra diuinum

mandatū. Culpa vero dicit inordinationē puniendā sm legē. abstulit g° culpā a peccato cū data lege repudii nō puniebant p̄ hi° peccato. Ad scdʒ sili mō itelligendū est illud qd dr. repudiū malū. tn̄ licitū ut licitū non excludit reatū eterne pene. sed reatū pene legis. Ad tertiū dd. ꝙ in repudio ꝛ in scdis nuptiis est pmissio opatiua ꝛc. Jd dic Criso ꝙ hac rōe. i. osili quodā in apli scdas nuptias pceperūt: tn̄ differunt. Na sicut pʒ ex pcedentib°: scde nuptie pmittūr pmissione indulgentie: qua ocedit licitū iperfectū respectu status pfectioris. Repudiū vero pmittit pmissione tollerantie qua tolleraf illicitum qd est minus malū opatione deterioris: sʒ qd dicit Aug°. Meli° est enī diuidi. hoc est minus malū est repudiū fieri q̄ p odiū sanguinē fūdi. ꝛ idō Criso° sup illud Math. Permittit fieri mala ne fierēt peiora. Ad quartū vero dd. ꝙ occisio ꝛ repudiū pn̄t opari dupl'r q̄tum ad effectū: ꝛ q̄tū ad cām. Quātū ad effectū occisio magis malū est. sic dic Aug° Meli° est diuidi q̄ p odiū sanguinē fundi. Quātū vero ad cām. Repudiū simpl'r maius malū est. qa occisio pōt esse ex affectu virtutis ꝛ iusticie. Repudiū vero sp est ex affectu iiusticie. sic dictu est. ꝛ patebit inferius. Preterea occisio malefici fiebat auctē diuine legis Repudiū vero ex pmissione legis: cā aūt ꝛ affectus opi nomē iponit quantū ad bonitatē ꝛ maliciam.

Queritur cōsequenter.

vtrū licitū esset sm legē repudiate viuēte pore viro aliū ducere: qd vr. qa dicit lex de repudiata Deutro. 24°. Cū egressa virū alterū duxerit. ergo lex ocedit ei maritū alterū ducē. Itē dicit Aug°. de duab° vxoribus ꝙ qn̄ mos erat. peccatū nō erat. nō peccabat g° vir ducendo aliā vxorem viuēte pore. qn̄ mos erat. Si g° mos erat repudiate a priore viro: aliū ducere nō erat peccatū. Item ex pte viri scdam vxorē ducere tpe legis non erat malū sʒ se: qa sci patres duxerūt scdas vxores sine peccato. Ergo repudiata vxore nō erat pcm̄ viro aliā ducere. g° nec mulieri aliū virū. Cont̄ Math. 5°. Qui dimissā duxerit adulteraf. Itē lex puniebat illā que ducebat aliū maritū: qa nō poterat redire ad porem: qa sicut dicit lex polluta ꝛ abhoīabil' facta est ducendo aliū. ergo nō erat licitum sm legē aliū ducē. R° dd. ꝙ nō erat licitū sʒ legē: ita ꝙ licitū excludat culpā: ꝛ quācūq̄ penā. erat tn̄ licitū sm ꝙ licitū excludit materiale penā. Dicēdū g° ꝙ nō licitū erat repudiate sm legē aliū ducere ꝙ lex nō puniebat eā materialit' vt more adultere lapidaref. Non erat aūt licitū sm legē: qa lex puniebat eam spūalit' vt ad porē virū tāq̄ polluta redire nō posset: cū a scdo viro repudiata esset. sic dr Deutro. 24°. Et hoc mō puniebat lex: aliqn̄ mālr. aliqn̄ spiritualit'. Ad illud g° qd pmo obr̄ ꝙ lex ocedebat sibi aliū virū ducere dd ꝙ hoc erat ocessio pmissionis nō dispensationis vt dictū est. Ad scdm dd. ꝙ illud Aug°. de plarib° vxorib° qn̄ mos erat. pcm̄ nō erat. itelligif q̄tum ad illas psonas cum quib° dispensatū erat. in bigamia autē inuenit dispensatio. sed nūq̄ in repudio: ꝛ cā est qa ex pte viri hēre plures vxores poterat esse ex caritate plis acqrende. ꝛ ad multiplicationē cult° diuini. sicut fuit in scis patrib° sed in repudio viro hēre scdam vxorē post pmā repudiatā nō poterat esse ex caritate. cū repudiū pcessisset ex odio. Et idō in repudio ex pte viri nunq̄ cadit dispensatio. Itē ex pte mulieris. habere plures viros nunq̄ fuit dispensatū. qa deficit cā. s. multiplicatio pl. Nō enī multiplicat' ples a plurib° viris in vna muliere sicut in plurib° mulieribus per vnū virū. multo fortiori rōne: nec in repudiata curret dispensatio: vt post pmū virū hret aliū. Ad tertiū dd. ꝙ in bigamia manent bona matrimonii: ꝛ qd diminuif in vno recōpensaf in alio in scis patrib°. Tria autem sunt bona. fides in affectu mutue castitatis ples in affectu ppagationis ad honorē dei sacramētū isepabilitatis. De bono āt fidei fiebat diminutio: qa bonū fidei requirit vt nō cū altera vel altero coeat. qd ex pte mulieris manebat integrū. Ex pte vero viri ppter melius ex dispensatōe ampliabaf: vt nō cū aliis q̄ cū suis vxorib° coiret. sed ex pte bone plis fiebat recōpensatio ex vehemētia affectus multiplicāde plis ad cultum dei: qd fiebat p plures vxores. amplius q̄ p vnam solā. manebat autē affect° insepabilitatis qd est bonū sacramēti ꝛ idō bigamia nō erat malum sm se. sed recipiebat in scis patrib° rationabilē dispensationē. In repudio vero bona matrimonii tollebanf cum otrahebatur scdm oiugium. tollebaf enī bonum fidei p abolitionē federis oiugalis ex affectu odii. Bonū plis ppter affectū libidinis bonū

sacramēti ꝓpter affectū sepationis: qua ī itēdebat repudiū: ītendebat enī separi ab vxore quod opponit̃ bono sacramēti.

Deinde queritur an in repudio vir ꝛ mulier debuerūt pificari: qḋ vr̄ per ipm̄ vīculū matrimonii qḋ q̄i ī vnū redigit viꝝ ꝛ mulierē. Iux̄ illud Gen. 2°. Erūt duo in carne vna: ꝛ ipa rō matrimonii que est lītima ꝯiunctio maris ꝛ feīe indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinēs. Ergo qḋ erat ius viri sup mulierē q̄tum ad vnitatē copule carnalis ꝛ cohabitationis. Idem erit ius mulieris sup viꝝ. ergo sic vir poterat repudiare mulierē qḋ erat ꝯtra vnitatē vinculi ꝯiugalis: eadē rōe mulier poterit repudiare viꝝ. Itē hoc idē vr̄ astrui p legē talionis que hr̄. 24°. Leuit. Oculū pro oculo, dentē p dente restituet q̄lem inflixerit maculam talē sustinere coget̃. Item in nouo testō iudicant̃ ad paria vir ꝛ uxor in cā diuortii que est ꝓpter culpā fornicationis. ergo ī veteri lege debēt iudicari ad paria in cā repudii. Cont̄. Nō iudicant̃ ad paria vir accusans stupꝝ vxoris. Deut. 22°. Si duxerit vir vxorē obiciēs ei nomē pessimū. vxorē hāc accepi ꝛ nō inueni virginē: sicut ibidē dr̄. Si falso accusat iubet̃ cedi ꝛ multā. i. penā pecuniariā soluere. puella ꝟo si culpabilis sit lapidari. Itē in zelotipia nō iudicāt̃ ad paria. sicut pꝫ ex lege Nume. 5°. vbi dr̄ ꝙ si spūs zelotipie ꝯcitauerit viꝝ ꝯtra uxorē suā adducet eā ad sacerdotē ꝛc. vbi instituit̃ oblatio ad inuestigationē adulterii suspecte mulieris a viro. nō aūt eꝯ. Ergo pari rōne nec ad pia debēt iudicari in repudio. R. sic dicebat Aug⁹. sup illā legē Deut. 22°. Si duxerit vir uxorē ꝛ postea odio habuerit ꝛc. apparet quō subditas viris feias ꝛ pene famulas lex esse voluerit uxores. q̄a dicta aduersus uxorē uir testimoniū unde lapidet̃ illa. si neꝝ ꝯstat ipe nō uicissim lapidat̃. ꝛ hoc est qḋ introducit apls. i. ad Cori. 14°. Nō pmittitur mulierib⁹ loq̄ in ecclesia. ſ subditas esse sic lex dicit. Hui⁹ aūt rō est triplex. dignitas nature. reatus culpe. robur sexus. Dignitas nāe q̄a sic dicit Apl's. i. ad Cori. xi°. Caput mulieris est uir: ꝛ assignat eām. nō ei uir ex muliere est sed mulier ex uiro. sic dr̄ Geñ. 2°. Reat⁹ culpe. q̄a per feminā initiū pecī. unde subiectio fuit ei inflicta ꝓ penalitate. Ge. 3. Sub uiri ptāte eris ꝛ ipe dn̄abit̃ tui. Robur sex⁹ q̄a robustior est sexus uirilis q̄ femine⁹. Itē est ꝙ maior ꝓnitas ex pte mulieris est. licet maior feruor ex pte uiri. q̄a sexus ille calidior est ꝛ hec signat̃ Gen. 2°. cum dixit Adam de uxore. Hoc nūc os de ossib⁹ meis: caro ḋ carne. Proptē dignitatē nāe nō iudicati sͭ ad paris i lege zelotipie. Detulit eni lex uiro sicut digniori. Cū ex zelotipia seu amore per suspitionē accusabat uxorē: ꝓpter reatū culpe nō iudicati sunt ad paria: in lege accusationis stupri ex odio uiri in uxorē. q̄a sic dic glo. sup illā legē Deut. 22°. Quia p feminam initiū peccati que uirū seduxit: ꝛ dupliciter peccauit. p̄mo in deū. postea in uiꝝ. uir uero tm̄ in deū. In accusatione crimis nō iudicāt̃ ad paria uir ꝛ feia. Propter ꝟo robur sexus uirilis nō iudicāt̃ ad paria in ꝯmissione repudii. Nā cū mulieris sex⁹ sit infirmior: ꝛ maior ī eis ꝓnitas. pronissime eēnt mulieres ad repudiandū uiros. Pret̄ea cū robustior sit sexus uirilis: timendū est maleficiū uiri pl⁹ q̄ mulieris. Et cū magis feruēat p̄sumenḋ ꝙ ex odio īterficeret sibi displicentē uxorē nō aūt eꝯ. Ad illud qḋ p̄mo obicit dōm ꝙ ɓm legē nāe ꝛ legē gratie: quo ad societatem cohabitationis ꝛ ꝯiunctionē copule carnalis iudicant̃ ad paria uir ꝛ mulier. unḋ i. ad Cori. 7°. dr̄. Uir nō hꝫ ptātem sui corpis sed mulier: ꝛ eꝯ. Quātū ꝟo ad ordinē regiminis nō iudicant̃ ad paria: imo uir ē capud mulieris. put dr̄. i. ad Cori. xi°. unde ɓm legē p̄cipientē nāe ꝛ grē in regimine dꝫ mulier uiro esse subdita. in mutua ꝟo corpis seruitute par. Scḋm ꝟo legem Moysi in pena fornicatiōis: que opponit̃ vnitati copule carnalis iudicant̃ ad pia: q̄a adulter ꝛ adultera lapidabant̃ Deut. 22°. In accusatione uero stupri uxoris ante ꝯiugiū ꝛ zelotipia ꝛ repudio nō iudicant̃ ad paria ꝓpter cās p̄dictas īmo in accusatione pcit lex uiro plus q̄ mulieri p dispensatione. In zelotipia p̄fert uiꝝ mulieri q̄i p p̄uilegiū in repudio ꝯcedit viro qḋ nō mulieri p ꝯmissionē minoris mali qḋ minus nocet in uiro q̄ in muliere publice utilitati. paret g⁹ ex his ꝙ nō est ptas in ria mulieris sup viꝝ. ꝛ uiri sup mulierem.

Ad scḋm dōm ɓm btm̄ Aug. ꝙ lex talionis nō extendit̃ ad cām uiri ꝯtra mulierē sed in aliis cāis. ut qui testimonio falso alteri nocere uoluit. eaḋ pena plectit̃ qua fuerat alt̃ plectendus: ꝛ hoc est qḋ dicit Aug⁹ sup p̄dictā legē Deutro. 22°. ꝛ cā est: q̄a nō sunt

psone pares vir et mulier. Ad tertiū dō. q sicut dicit Apls. Ro. 8°. Nō accepistis spiritū seruitutis iterū in timore zc. Lex vetus lex seruitutis est. Lex noua lex libertatis. Inde est q in noua lege supinducta seruitus ex pte debiti carnalis et cohabitationis vt in pmissione repudii p legē veterē tollit. ḡa sic dr 3° Gal. In dño nō est seruus: nec liber: nec est masculus vel femīa. Oēs enī vos vnū estis in xpo: et hac rōne in noua lege paritas est in cā diuortii. Quis in veteri lege nō fuit paritas in causa repudii.

Postea queritur de pcepto scribendi libellū repudii. de quo dr Deut 24°. Si vxor nō inuenerit gratiā ī oculis viri pter aliquā feditatē scribet libellū repudii. Dixerūt aūt quidā: q in hoc libello scribebant cāe pter quas eā repudiabat.

Querit igit. si ex quacūq cā poterat vir repudiare vxorē. q dr. q ex quacūq cā bona seu mala turpi vel honesta poterat surgere odiū in malo viro. Nā pbitas vtutis multotiēs est cā: qre boni odiosi sint malis Vn dicit Aug°. Oculis egris odiosa est lux sic iudeis est xps. 2° Sap. Grauis est nobis ad videndū zc. quia in vitate sūt vie eius. g° ex bonitate uxoris poterat esse odiosa viro sed pter odiū quo timebat homicidium: pmittebat repudiū. Ergo pter bonitatē uxoris poterat vir ipā repudiare. Nā sic dicit Rabanus sup Math. 19. Maluit repudium indulgere: q desiderio scdarū nuptiarū fieri homicidiū: vel pdurare odiū. Contra Deut 24°. Cū nō inuenerit gratiā corā oculis eius pter aliquā feditatē scribet libellū. Glo. feditatē. i. pcm̄ qd cognoscit in ea. ergo solū pter peccatū poterat repudiare. Itē querit vtrū odiū pseuerans debuit esse cā repudii: qd dr. qa sicut dicit Criso°. Oēs res p eas cās p quas nascit dissoluit. Si g° matrimoniū nascit p osensū amoris. dissoluit p oppositū. s. dissensū odii. Itē ad idē est auctoritas Deutro. 24°. Cū egressa alterū maritū duxerit: et ille q eā oderit dederitq libellū repudii zc. Contra Deut. 22°. Si duxerit vir uxorē et postea odio habuerit eā: et obiecerit ei stuprum ante coniugiū si defecerit in pbatiōe verberat et odemnat. c. siclis argenti et nō poterit eā dimittere oī tēpore vite sue. Ex hac g° lege iubet vir retinere ppetuo odiosā mulierē. odiū igit nō est ī lege vniuersalit cā repudii. Itē cū in euāgelio nec odiū. nec pseuerātia odii: nec timor homicidii sint cā diuortii. sed solū fornicatio Vn est q in lege sunt cā repudii. nā fornicatio opponit matrimonio vnitati copule carnalis p quā osūmat matrimoniū. Odiū vero opponit vnitati osensus p quā efficit matrimoniū. magis g° opponit vinculo matrimonii odiū q fornicatio. ergo magis dz esse cā diuortii in noua lege. aut si ibi nō est causa diuortii. nec in lege veteri dz esse cā repudii.

Itē cā repudii ponit displicentia cū dr Deut. 24°. Cū nō inuenerit gratiā an oculos viri pter aliquā feditatē scribet libellū.

Itē ponit cā odiū: vnde ibidē sequit de scdo marito repudiante: cū oderit eā dederitq ei libellū zc. Itē ponit cā. timor homicidii. vn ibidē dicit glo. Scripsit Moyses pceptū illud. s. de scribēdo libello: mallēs indulgere dissidiū q omitti homicidiū. Preter has cās necessariū erat assignare repudianti cām displicētie. sic dic lex aliquā feditatē. que erat pma et pncipalis cā repudii.

Querit igit quō ordinat h cālitas feditatis displicētie: timoris. homicidii. Itē querit si hi9 cāe ī libello scriberent. Itē cū possibile esset q scribē nesciret repudiās quō dr scribet libellū repudii. Rx° q nō habem9 determinatū in lege de his que scripta erāt ī libello rpudii. s cū sic dic Joseph9. Scriptura erat talis pmitto q nunq tecū ōueniam et sic hēbat ptātem ex pmissione legis mulr alii copulari. hēbat aut libellū repudii scriptū: quia sine eo nō credēt ei q esset repudiata. Sz sm beatū Augl. ō Faustū. Precipiebat scribi libellus vt mora intueniēte et ocilio scribarū dissuadente vir a pposito repudiādi desistēt. Que āt fuerit scriptura sufficiat qd dixit Joseph9. Ad illud g° qd p° querit vtrū ex cā bona in muliere posset vir eā repudiare: dō. q nō. sm legē eī oportebat q cā in muliere esset feditas aliqua que pōt ītelligi vel in corpe aliq īfirmitas vel turpitudo notabilis: vel in morib9 rephensibilis honestas. ppē quas poss3 mulier merito displicere. vn dic Aug9 in glo. Deut. 24°. Multe erāt in lege cāe dimittendi vxores. xps solā fornicatōē excepit. Math. 19. Ceteras molestias iubz p fide d castitate ōiugii sustineri

Ad illud g° qd obicit q ex bonitate efficit aliquis odiosus dō. q hoc nō est p se: s p accidens. Bonitas n. p se amabilis est: sed

ex maliciaaie dissentientis a bono. Lex vero nõ reputat talẽ cãz ẽẽ odiũ: uel displicẽtie.

Ad illud ũo qd obicit ex opposito q̃ feditas intelligit̃ pccm̃: si peccatũ accipiat̃ pprie p culpa moralit̃ accipit̃ ⁊ sumit̃ ex glo. moralĩ. Greg⁹ qui exponit illud de feditate repudiante actionis terrene. Si ũo peccatum accipiat̃ cõiter p defectu: sic solet dici pcc̃z in artificio: cũ deficit ab arte. uel in corpore cũ deficit a debita dispõe: sm hoc feditas dr̃ defcũa aliquis enormia ĩ corpe siue moribus mulieris. Ad illud ũo qd postea q̃rit̃. vtz odiũ debuerit ẽẽ cã repudii: dd. q̃ sic. sed nõ pptet h̃ qd opponit̃ ɔsensui matrimonii. sed pptet p̃sũptionẽ violentã maioris mali secuturi. s. homicidii: ex quo totalit̃ destruit̃ vinculũ matrimonii ⁊ in illo populo dure ceruicis: ⁊ ad maleficia pno. Ex hoc sic supdictũ est: accidẽt diuisio pugna: ⁊ ɔtentio: que ex cãa minorib⁹ freq̃nt⁹ ɔtingebat. Q̃ g⁹ dicit Criso⁹. Q̃ oia res per eas cãs p quas nascit̃ dissoluit̃. nõ facit ad hoc q̃ p dissensũ debeat solui matrimoniũ q̃a ⁊ si matrimoniũ causaret̃ p ɔsensum h̃ tñ nõ est nisi iteruenĩete diua auctte approbante ɔsensũ. Inde ẽ ẽtiã q̃ int̃ illtimas personas ĩteruenĩcẽ ɔsẽsus nõ efficit matrimoniũ: q̃a deest auctas diuine pbõnis. Dissensus igit̃ sequẽs matrimoniũ nõ poterit soluere matrimoniũ ɔtractũ p ɔsensũ diuina auctte approbatũ. Uñ Math 19⁰. dic̃ saluator Qd de⁹ ɔiunxit hõ nõ sepet. Ad illud ũo qd ex opposita pte obicit̃ q̃ odiũ nõ erat generalit̃ cã repudii. Dicendũ q̃ in duob⁹ casibus fallebat pmissio repudii. Prim⁹ erat in falsa accusatione vxoris de stupro pperrato ante ɔiugiũ. Scds in defloratione puelle: q̃ nõ h̃ebat sponsũ: quia tũc tenebat̃ eã accipe in uxorẽ. ⁊ ĩ his duob⁹ casib⁹ nõ poterat uxorẽ dimittere cũctis dieb⁹ vite sue. sic h̃et̃ Deutro. 22⁰. Qd ĩtroductũ est in fauorem virginitat: ⁊ data est phibitio repudii in cãu spãli cũ esset pmissio in gñali: q̃a p hoc nõ timebat̃ malũ publicũ euenire. sic timeretur si esset phibitio repudii gñalis: vt supra dictũ est. Ad illud ũo qd e bicit̃ q̃ odiũ in noua lege dz poti⁹ esse cã diuortii q̃z fornicatio. dd q̃ in fornicatione est libido uoluntat: ⁊ act⁹ inordinat⁹ ex pte carnis. Libido ũo uolũtat opponit̃ amori uoluntat: ⁊ ɔsensui p quẽ efficit̃ matrimoniũ. q̃a ille cõsensus est vt h̃eat istã vt suã ⁊ nõ aliã: ⁊ e9⁰ Actus ũo inordinat⁹ ex pte carnis: p quam violat̃ fides thori opponit̃ federi copule carnali p quã ɔsũmat̃ matrimoniũ. Inde est q̃ saluator manẽte vinculo ɔiugali int̃ ɔiuges fornicationẽ posuit cãm diuorcii: quo sepret̃ q̃tum ad cohabitationẽ. ⁊ absoluitur debitũ mutue seruitut: nõ aũt sic ẽ de odio q̃a sic sup̃ ostensuz est nõ p se opponitur ipi ɔsẽsui. per quẽ efficitur matrimoniũ. Ad illud ũo qd queritur de ordine cãlitatis. dd q̃ cũ q̃tuor ɔcurrerent ad cãlitatẽ repudii feditas. displicentia. odiũ. timor homicidii feditas sic dcz ẽ attendebatur in defectu. displicẽtia in affectu aspectũ. Uñ. 24⁰. Deutro dr̃. Et nõ inuenerit gratiã ante oculos eius Odiũ ũo in affectu. homicidiũ ũo timebat̃ in effectu. Ad illud ũo qd q̃ritur verum ista ĩ libello repudii scriberẽtur sm Josephũ dd. q̃ nõ: quia sicut ipe dicit scribebatur p missio de nunq̃z simul ɔueniendo. sic. n. habebat p̃tãtem alii copulari. Ad illud vero qd obr̃ scribet libellum: cum possibile esset q̃ nesciret scribere intelligendũ est scribere uel scribi facere.

Ultimo queritur de precepto nõ recipiende uxoris p⁹ repudiũ. de q̃ dr̃ Deut. 24⁰. Nõ poterit p̃or marit⁹ recipe eã in uxorẽ: q̃a polluta est ⁊ abhoĩnabilis facta corã dño: ne peccare facias terrã tuaz q̃ dr̃ de repudiata que ɔtraxetat cum alio.

Sed obr̃: cũ repudiata duxerit alteꝝ maritũ: p̃ori viuẽte de iure nullũ fuit mr̃imoniũ: quia sicut dr̃ Ro. 7⁰. Que sub viro ẽ mulier viuẽte viro alligata est legi. g⁰ de iure stabat p̃mũ matrimoniũ. De iure g⁰ matrimonii tenebatur vir illã recipere si ip̃a uellet.

Itẽ eadẽ sunt moralia in ueteri lege ⁊ in noua lege. sed in noua lege morale est si penitet indulgere. Uñ Math. 18⁰. Cũ Petrus que siuisset a dño quotiẽs peccabit in me frater me⁹ ⁊ dimittã ei vsq̃z septies. Rñdet ei dñs Nõ dico tibi septies sed vsq̃z septuagesiesseptics. ergo ⁊ in veteri lege si repudiata peniteret de hoc q̃ nupserat alii. d̃ebat vir ĩdulgere. g⁰ debebat eã recipe. Itẽ sic dic̃ int̃l super illud: quia polluta est abhomiabilis. s. ipi⁹ iudicio qui eã q̃i pollutã p̃ua dimisit. Ergo ex repudiatione fcã est polluta: nõ ex eo q̃ nupserat alii. cum g⁰ sine culpa sua posset repudiari: sine culpa sua dr̃ pollui. g⁰ interueniente ex pte viri p̃nia de odio quo eam

repudiauerat maꝛtie ↄ; recipi. Itē obi̅ ꝺ
hoc qꝺ ꝺr̄ .ne peccare facias terrā tuā.vi.n.
ꝙ nō recipiēdo maius eſſet peccatū.qa ſi nō
poterāt ↄtinere ꝛ coibant:peccabāt mortalr

Rn̄deo ꝺ in lege repudii quiddā erat in
p̄miſſione:vt viro repudiare.ꝛ repudiate cū
alio ↄtrahere.quiddā in mali retardationem
vt p̄ceptū de libello ſcribendo.Quiddā vero
in punitionē vt p̄ceptū de nō recipiēda vxo-
re pꝰ repudiū.hoc.n.introductū eſt in onus
ꝛ penā. Ad illud gº qꝺ obi̅ p̄ mo.ꝺ oīm.ꝙ
mandatū ſupioꝛis ſoluit debitū iuris infe-
rioꝛis.ſic ꝺr̄ Ro.ꝫº.ſup illud.Oīs aīa pote
ſtatibus ſublimibꝰ ſubdita ſit.Inde ē ꝙ ius
matrimonii quo tenet̄ vir vxoꝛē recipe parit̄
exiſtente ↄditione vtriuſq̄ ſoluit̄ p mandatū
dei:qui eſt ſupioꝛ.qui p̄hibet ipam non
recipi a viro. Ad ſcꝺm ꝺ oꝺ.ꝙ in vtraq̄ lege.
Penitenti tenet̄ qlʒ indulgere.ſed hoc itelligit̄ q̄tum ad dimiſſionē rancoꝛis:q̄ rancoꝛ eſt ex affectu iniuſticie.nō q̄tuʒ ad dimiſſionē iuſte punitionis que p̄cedit ex zelo iuſticie.In p̄dicto aūt cāu iuſta erat punitō vtriuſq̄.ſ.viri ꝛ mulieris.in h̄ qꝺ p̄hibuerat deꝰ poſt repudiū vir vxoꝛē nō recipe.Uterq̄ enī peccauerat ↄtra matrimoniū:ꝛ ille repudiādo:ꝛ illa aliū ducendo. Ad tertiū ꝺ oꝺ ꝙ illa īnſ̄.moꝛalis eſt:ꝛ ſumit̄ de quadam glo.Gregoꝛii in qua ꝺr̄ ꝙ mulier quam vir repudiauerat eſt terrena actio hanc vir ſuo iudicio polluit.eo enī ip̄o ꝙ ipam repudiat pollutā iudicat.Terrena ꝟo actio nō pōt redire ad poꝛē vir.quia nēo mittēs manum ad aratr̄ ꝛ aſpiciēs retro apt̄ꝰ eſt regno dei

Ad litterā aūt:polluta fiebat mulier quia ducebat aliū:ſic pʒ p Ieremiā.ʒº. Si dimiſerit vir vxoꝛē ſuā ꝛ recedens ab eo duxerit aliū nunq̄d ñ polluta etiā ↄtaminata eſt mulier illa ꝛc.ꝛ Ro.7º.Uiuēte viro vocabit̄ adultera ſi fuerit cū altero viro. Sed querit̄ ꝺ illa que nō ↄtrahebat cū alio:nunq̄d tali ſpoterat recipi.ꝺr̄ ꝙ ſic.alr̄ eni iniuſte agit̄ cū illa q̄ punit̄ ſine culpa. Ad qꝺ ꝺ oꝫ.ꝙ ↄtingit bene aliquē puniri ſine culpa:nō tn̄ ſine cā:ſicut ſcm̄ Iob.p̄pter intuitū maioꝛis meriti.Ita etiā p̄dicta mulier in p̄dicto cāu puniebat̄ p̄pter ꝟitatōeʒ mali maioꝛis ne.ſ.ſi paſſim reciperent̄ repudiate p̄nioꝛes fierent viri ad repudiandū. Ad vltimuʒ ꝺ oꝺ.ꝙ ita intelligendū eſt ne peccare facias t̄rā.i.vt facias nō peccare.vbi viʒ ex h̄ alii t̄rant̄ a dandis libellis repudii.

i

Nquiſito de lege repudii.

Inquirendū eſt de lege zelotipie ſeu inueſtigationis adulterii ſpecialit̄:quia hoc tactū ſit ſup̄ qōne de vulgari purgatione.Eſt igit̄ lex Nume.5º.talis ſi ſpiritꝰ zelotipie ↄcitauerit virū ↄt̄ vxoꝛē que vl polluta eſt uel falſa ſuſpitione appetit̄ adducet eā ad ſacerdotē ꝛ offeret oblatōz. Circa quā legē q̄rūt̄ tria. Pꝛio vtr̄ ſic īueſtigare adulteriū fuerit licitū uel illicitū. Scꝺo vtr̄ in noua lege aliquid ↄſimile ſit licitum

Tertio q̄re in lege determiet̄ inueſtigatiouʒ adulterii ꝛ nō furti.

Ad pꝛimum

ſic obi̅.Illicituʒ eſt tēptare dn̄m Cū hoc ſit p̄hibitū Deutro.6º.Nō tēptabis dn̄m deū tuū.ſed ſic inueſtigare adulteriā eſt temptare deū.q̄a hoc eſt ſignū q̄rere virtutis ꝛ efficacie diuine qꝺ repꝛehendit̄.16º Math.Generatio mala ꝛ adultera ſignū q̄rit ꝛ Yſa.7º.cum dictū eſt Achas.Pete tibi ſignū a dn̄o deo tuo. Rn̄dit nō petā ꝛ nō tēptabo dn̄m.q ꝺ ſi ſignū peterē deū tēptareʒ Cū ergo in hac inueſtigatōe peteret̄ ſignum a deo:vt ſi rea eſſet mulier putreſcēt femur tiꝰ:ꝛ tumēs vterꝰ rūperet̄.ſic inueſtigare erat deū temptare. Itē ſi hoc eſſet licitū poſſet trahi ad ↄſequētiā ꝛ in noua lege manere Cū gº in noua lege videat̄ dānari.Relinq̄t̄ fuiſſe illicitū. Itē qꝺ fit ↄtra caritatē ꝛ rectitudinē ꝟitatis ſimplicit̄ eſt illicitū.ſ qꝺ fit ſpū zelotipie ↄcitāre vir ↄtra uxoꝛē que etiā falſa ſuſpitione appetit̄ fit contra concoꝛdiā caritatis ꝛ rectitudinē ꝟitatis.ergo ſimplicit̄ eſt illicitū:factū eſt igit̄ ex lege permittente nō ex lege p̄cipiēte ſeu approbante ſic repudiū. Cont̄.Oē qꝺ eſt a deo inſtitutū ꝛ de ſe oꝛdinatū ad finē bonū ſimplr̄ eſt licitū.Sed talis eſt hꝰ inueſtigatio:q̄a ſicut ꝺr̄ in textu Nume.5º.Mulier ſi rea eſt erit in maledictionē.ꝛ in exēplū oīs p̄plo:ꝛ ita videntes eā punitā abhoꝛrebūt ↄmittere adulteriū. Itē in eodē caº.in fine ꝺr̄ ꝙ maritus abſq̄ culpa erit.ꝛ illa recipiet iniquitatē ſuā ſi rea fuerit:ſed ſi hoc eſſet illicitū nō eſſet maritꝰ qui hoc faceret abſq̄ peccato. Itē dn̄s ſacrificiū p qꝺ fiebat inq̄ſitio recipiebat:ꝛ p ſuū miniſtrum ſacerdotē.ſed ſi talis inq̄ſitio eſſet illicita ꝙ in ipā uel circa ipam fieret nō ſuſciperet̄ a deo.q̄a ſic ꝺr̄.35º.Eccl. Noli offerre munera p̄uana.nō enī ſuſcipiet

illa. ⁊ itez.34°. Dona iniquoꝝ nõ ꝓbat altissim⁹ nec respicit in oblationib⁹ iniquoꝝ. R°
ẜm diuersas ꝯsideratões posset dici ꝙ quãtũ ad statũ veteris legis licita põt dici hi⁹ inuestigatio in aliquo cãu. illicita xͦo in alio. Si eni aliquis zelo iusticie mot⁹: ꝯtra peccatuz attendens institutõz diuinã ẜm formã p̃dcẽ legis cũ supplicatione ⁊ reuerentia p hi⁹ sacrificiũ volẽs inuestigare adulteriũ nõ peccabat. Si xͦo libidine vindicte: ⁊ irrõnabili suspitione ꝯmot⁹ ad hi⁹ inuestigationẽ procedet: peccabat. In p̃mo gͦ cãu erat licitum in 2° xͦo illicitũ. Ad illud gͦ qđ p̃mo obiẽ ꝙ sic inuestigare erat deũ tẽptare. q̃a h̃ erat signũ xͦtut; diuine querere ⁊ efficacie. Distinguẽđ. ꝙ tẽptare deũ dr̃ duob⁹ mõis. Uno° se p̃sũptuose ex toto deo exponẽ. cum possit hr̃e qđ faciat. Un̄ dic̄ Aug⁹ sup illud. 2. cor. 12°. Per fenestrã in sporta dimissus sũz. dic̄ nõ dz aliquis expectare diuinũ auxiliũ dũz habeat quid faciat: ne videat̃ tẽptare deum Alio° dr̃ tẽptare deũ signũ diuine xͦtut; cũ irreuerentia. seu incredulitate q̃rere. sic Math. 16°. Accesserũt ad ihm pharisei tẽptãtes ⁊ rogauerũt vt signũ de celo ostenderet eis.

Itẽ peti signũ a deo põt duobus modis. vno° licite cũ. s. petit̃ ex fide cũ reuerentia ⁊ supplicatione. sic Habraam petiit signũ a dño de terra sibi ꝓmissa possidenda. Gen. 15°. dicẽs. Dñe de⁹ vnde scire possũ: ꝙ possessur⁹ eã sũz. Et sic Gedeon petiit a dño signũ in vellere. Judi. 6°. Alio° illicite: cũ. s. petit signũ cũ irreuerentia ⁊ ex incredulitate. Et hoc mõ signũ petẽ est deũ tẽptare. vt dictũ est Ysa. 7°. Dicit Achaz nõ petã signũ. s. ⁊ nõ tẽptabo dñm. In p̃mo gͦ cãu petebat̃ signũ ex fide cũ reuerentia ⁊ zelo iusticie: qđ non est deũ tẽptare. Ad scđm xͦo dđm. ꝙ lex ista nõ manet in noua lege: nõ quia nõ fuerit i p̃dicto cãu licita. sed quia est cũ obſuãtiis cerimonialib⁹ data. que in noua lege sũt euacuate. Ad tertiũ dđ. ꝙ in p̃dicto cãu non erat inuestigatio cont̃ caritatẽ: nec ꝯtra veritatis rectitudinẽ. Un̄ notandũ ꝙ spũs zelotipie dr̃ duob⁹ modis. Uno° ꝓ affectu libidinoso vindicãdi suspicatũ adulteriũ uxoris ⁊ suspicatione irrõnabili. ⁊ isto° in p̃mo casu nõ accipit̃ spũs zelotipie. Alio° spiritus zelotipie accipit̃ ꝓ affectu xͦtuoso ex zelo iusticie vindicãdi ꝓbabilr̃ suspicatũ uxoris adulteriũ: quo mõ accipit̃ in p̃mo cãu. nec ẽ sile de repudio ⁊ lege zelotipie. Nã repudiũ ꝯtrariũ est legi nãe: ⁊ legi grẽ. Lex xͦo zelotipie ẜm p̃dictũ mođ nõ. Ad ea xͦo que ex opposito obiciũt̃ q̃tum ad casũ scđm. Respondenđ ad p̃muz ꝙ aliquid dr̃ a deo institutuz duob⁹ modis. vel ab ipo ꝑmittẽte sic lex repudii. ⁊ sic lex zelotipie. Quãtuz ad secunđ casuz: ⁊ tũc nõ sequit̃ ꝙ sit licitũ. imo magis ꝙ illicituz vel ab ipo p̃cipiente. sic lex de ꝓbõne p testes. Deu. 19°. Nõ stabit testis vnus ꝯtra aliquẽ. Sz in ore duoꝝ vel trium stabit oẽ verbũ ⁊ sĩ'a: ⁊ de tali instituto sequit̃ ꝙ sit licituz. Itẽ aliq̃đ ordinatuz ad finẽ bonuz dr̃ duob⁹ modis: vel ab hoĩe i tentione. ⁊ hoc mõ in scđo cãu inuestigatõ nõ erit ordinata ad bonuz. vel a diuina dispõe que etiã ipz mala que ꝑmittit fieri ordinat ad bonuz. Un̄ Aug⁹. Nõ ꝑmitteret de⁹ mala fieri: nisi ex eis eliceret bonuz. ⁊ hoc mõ non sequit̃ est ordinatuz ad bonuz. Ergo bonum vel licituz in quẽ modũ itelligit̃ inuestigatio p̃dicta ordinata ad bonuz: q̃a ex illa eliciebat dñs bonuz terroris. quo timerẽt comittere adulteriuz. Ad aliud xͦo qđ dr̃ ꝙ marit⁹ absq; culpa erit itelligendũ est. i. absq; reatu pene legalis. differt. n. dicẽre reatum ⁊ culpam peccatuz. n. uĩ ex đfectu boni. culpa ex reatu pene. q̃a ergo hi⁹ inuestigatio nõ puniebat̃ sed ꝑmittebat̃ a lege. dr̃ marit⁹ absq; culpa esse q̃uis nõ absq; peccato in scđo cãu.

Ad vltimuz dđ. ꝙ in sacrificio zelotipie duplex ꝯcurrebat actus. act⁹ s viri zelotipie spiritu ꝯcitati. ⁊ hic act⁹ erat ꝑmissus nõ approbatus a deo. In cãu scđo ⁊ act⁹ sacerdotis qui ẜm diuinã institutionẽ q̃i coact⁹ offerebat: ne vir pei⁹ faceret. hoc est ne suspitiõi sue relict⁹ vxorẽ interficeret: ⁊ iste act⁹ erat acceptus a deo ⁊ approbatus.

Deinde queritur v-
tz in noua lege ꝯsilis inuestigatio sit licita. ⁊ ad istud disputatuz est sup̄ qõe đ purgatõe vulgari: ⁊ auctoritab⁹ euidẽt ostensũz est: ꝙ talis inuestigatio in noua lege illicita est. vñ iudicia aque feruentis ⁊ ferri ardentis sũt ab ecclesia ꝯdẽnata. Sed ad hoc obr̃. Naz si esset aliqđ inuestigatiuũ mali suspicati vt possent hoĩes puniri de malo occulto sicut de manifesto. Multo magis sibi timerẽt peccantes: ⁊ a malo declinarent. sed illud esset valde vtile saluti hũane. gͦ talis inuestigatio necessaria est in noua lege. Contra. 1. ad Cor. 4°. Nolite añ tps iudicare quo ad usq; dñs

veniat et illuminabit abscondita tenebrarum ergo occulta mala sunt diuino iudicio reseruāda. Itē Aug. in omel. de pnīa. Multi cognoscunt vt Petrus. multi tollerant vt iudas multi nesciunt donec veniet dn̄s: qui illuminabit abscōdita tenebrarum. Inuestigatio igitur occultorum est diuino iudicio reseruanda.

R° malū occultū dr̄ duob° modis. Uno° malum quod non potest conuinci: nec per cōfessionē: nec p probationē facti. tn̄ habentur cōiecture: et quedā p̄sumptiones facti. Alio mō dr̄ malū occultū qd̄ latet. et q̄ntū ad fcīm et q̄ntum ad cōiecturā. In p̄mo cāu in noua lege fit inuestigatio p inquisitōs: et propter cōiecturā probabilē inducit purgatio, sicut supra dictū est q̄ōne de inquisitionib° et purgationib°. In scdo cāu nullū dz eē inestigatiuū Un̄ Aug° in omel. de pnīa. Ad hoc ī scripturis sunt exempla posita uelut in messem vt palea sufferat vsq3 ad vltimū ventilabrū: vel ī illa retia: vbi pisces mali cū bonis vsq3 ad segregatōē que futura est in littore. i. in fine seculi. Math. 13°. Equo aīo tollerent. Itē est inuestigatio p diuinū iudiciū sup actum būane inuētionis. et h° inestigatio in v̄ritate illucescēte tpe grē dz cessare. sic sup ostensū est qōe de vulgari purgatōe. Et ē inestigatio s̄m discretionē diuine legis et canonū s3 statutū humane inuētionis. et hec est deīmīnata p canones et diuinas leges. sic sup̄ ostensū est qōe de inquisitionib° et purgatioib°.

Ad h° g° qd̄ obr̄ q2 h° inestigatio incuteret timorē et faceret multos cessare a peccato ℞c. dd. q2 et si aliq̄n fortasse expediret: nō tn̄ cōgrueret statui tpis moderni. s. grē: quo illucescente v̄itate dz cessare inestigatio q̄ est supra humanā inuētionē: et iudicio diuino relinqui.

Postea queritur

q̄re ī veteri lege nō posita est lex de inestigatōe furti. sic de inuestigatione adulterii. In noua aūt lege s̄m antiquos canones: s̄m pmissiōnē posita sunt iudicia inestigatiua furti. sic supra dictū est qōne de vulgari purgatione

R° dd. q2 in statu legis ueteris pni erāt hoīes ad cōcupiscentiā carnis. In noua v̄o lege proniores ad cōcupiscentiā oculorum. Ideo ad repssionē pniūatis s̄m vtrūq3 statū. Appositū fuit remediū s̄m pmissionē: vt ī lege veteri inuestigatiuū adulterii ad cohertionē cōcupiscētie carnis in noua lege antiquitus inuestigatiuū furti ad cohertionē cōcupiscētie oculorum. sicut eni cōtigit in etate hoīs sicut in etate mūdi. sic aūt est q2 in etate iuuenili pnior est hō ad cōcupiscentiā carnis ppt habundātiā caloris incitantis q̄3 ad cōcupiscentiā oculorum. In etate v̄o senili pnior est ad cōcupiscentiā oculorum propter intētiōez frigiditatis: que h3 virtutē cōgregatiuā. s̄m aūt diuisiōez nāe cōtingit pnitas cōcupiscētie mō in etate iuuenili mūdi: que erat tpe legis: pnitas erat maior ad cōcupiām carnis. In etate v̄o senili que est tpe grē pnitas maior ē ad cōcupiscentiā oculorum. Un̄ Apl's. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerūt. i. Cor. x°. Sic igitur terminata est iquisitio d̄ iudiciis pmissionis. Nā de pmissione vsure termiatū est sup̄ qōne de illo mādato. Nō furtū facies.

Iam sicut supra

dictū est. in lege quedā mala fuerit punita. Quedā v̄o pmissa. In pte p̄cedenti inquisitū est de lege pmissionis. In hac vero pte ingrendū est de legib° punitōis. No tandum q2 p culpis in lege duplex gen° pene infligebat: corpalis: et tpalis. Corpalis que īducebat passione in corpe. Tēporalis que inferat detrimentū in possessione. Itē corporalis pena in lege triplex erat: s̄m misz in pena flagellationis. s̄m eqnitatē in pena talionis. s̄m seueritatē in pena īpugnatiōis seu īterfectionis. De penis flagellatiōis dicit lex Deu. 25°. Si iudices eū qui peccauerit dignū viderit plagis psternēt et corā se facient v̄berari p peccati mēsura. erit et plagarum mo° ita dūtaxat vt q̄dragenariū numerū non excedat. ne fed̄ lacerat° aūi oclos tuos abeat frater tuus. Itē de pena talionis dic lex. xxi Exo. Aiam p aia oculū pro oculo: dentē p dente: manū p manu: vulnus pro vulnē ℞c. 24°. Leui. Qualē inflixerit maculā. talē sustinere cogetur. et subdit. Equū iudiciū sit inter nos. et Deut. 19°. Cū inuenerint falsū testem dixisse cōtra fratrē suū mēdaciū: reddent ei sic fratri suo cogitauit facere. et subdit. Oculū p ocul. dentē pro den. p. p. p. exigea. De pena īpugnationis et īterfectionis dic lex. Deut. 7°. Deuorabis oēs pplos quos domi° de° tuus datur° est tibi. nec pcet eis oculus tuus. et Exo. 22°. Malefcos nō patieris viuere. et Deut. 20. Qn̄ accedes ad expugnādū ciuitatē offerres ei p̄mū pacē. Si aūt fed° inire noluerint et cepint cōtra te bellū. oppugnabis

eã. ꝛ sequit̃ ꝑcuties oẽ qđ in ea est in ore gla dii. absq; mulieribꝰ ꝛ infantibꝰ. De pena ꝯo tꝑali siue pecuniaria. dicit lex Exo. xx. Si q̄s furatꝰ fuerit bouẽ aut ouẽ ꝛ occiderit l' uẽdiderit: q̄nq; boues ꝓ uno boue restituet ꝛ q̄tuor oues ꝓ vna oue. Si inuentũ fuerit qđ furatꝰ est apud eũ viuẽs duplũ restituet. Scđm h g° in pte ista inq̄rendũ est

Primo de lege flagellationis. 2° de lege talionis. Tertio de legibꝰ ĩpugnationis ꝛ occisionis. Quarto de legibꝰ satisfactionis ꝑ penã temporalẽ.

Circa legem flagellationis

incidit q̄stio vtrũ mali ꝑ flagella sint ad bonũ cogendi. ꝛ vr̃ ꝙ nõ multiplr̃. Primo q2 nullus põt esse ĩuite bonus. g° hoc ĩpm cogi ad bonũ nõ ẽ ei bonũ: nec cogenti. ꝯstat hoc bonũ est. Relinquit̃ g° ꝙ nullus erit cogendꝰ ad bonũ.

Itẽ sic dicit btũs Dionysiꝰ. Nõ coactam habemꝰ vitã. Imo sic dicit Ecclesiꝰ. 15°. Ante hoiem vita ꝛ mors bonũ. ꝛ malũ qđ placuerit ei dabit̃ ei. ꝛ reliq̄t eũ in manu ꝯsilii sui. Si g° deꝰ ꝯcessit hoĩ liberũ arbitriũ ad bonũ ꝛ ad malũ. g° nõ dz hõ cogi ad bonũ. Itẽ nẽo est cogendꝰ ad id ad qđ inutilit̃ cogitur Sz ad bonũ quisq; inutilit̃ cogit̃. quia deus coacta seruicia aspernatur. Unde. i. Cor. 9° dicit Apls. Si necessitate euãgelizo nõ est mihi gloriari. si aũt volẽs hoc ago: mercedẽ hẽo. Si aũt ĩuitꝰ dispensatio mihi credita est. Itẽ. 2. Cor. 9°. Cũ đ elymosinis Aplus ortat̃ ait. Unusq̃sq; det seu ꝓut destinauit in corde suo nõ ex tristicia aut ex necessitate ex quo dat̃ intelligi: ꝙ qui inuitꝰ dat ꝓpter ꝑitem pudorẽ: ꝛ rẽ ꝛ meritũ ꝑdit. Item Gal. 5°. Scribẽs Apl's legalia nõ esse tenenda dicit. Si spũ ducimini nõ estis sub lege. ex q̄ apparet eũ qui sub lege. i. qui timore pene ñ amore iusticie viuit nõ duci spũ scõ. Si autẽ spũ scõ nõ ducit̃ deo placere minime ualet.

Itẽ. i. Jo. 4°. Timor nõ est in caritate. sed ꝑfecta caritas foras mittit timorẽ. Sz ille q̄ cogit̃ timore agit̃ qui nõ est ĩ caritate qui manus ꝯprimit nõ animũ mutat quo pena timet̃ ꝛ iusticia nõ amat̃. g° relinquit̃ ꝙ inutilit̃ quisq; ad bonũ cogit̃. Itẽ multi ex coactione efficiũt̃ ĩpatientiores. g° ꝛ deteriores. ergo coactio ꝯgit eis in deteriꝰ. Cũ g° de oĩbus malis istud ꝑsumat̃. nullus malus ad bonũ est cogendꝰ. Itẽ de lege nãe est nõ facẽ alii qđ nõ uelimus nobis fieri. Tob 4. Si g° nullꝰ vult cogi: q2 nullꝰ vult cogi: ... eiꝰ qđ vult. ergo de lege nãli nullus dz aliũ cogere. Itẽ si xp̄s ꝛ apli nobis imitandi ꝓponũt̃. Sz xp̄s iudeos malos in se credere nõ coegit. sicut nec apli aliquos coegerũt. Ergo vr̃ mali nõ erũt cogẽdi: ꝛ maxĩe ꝑ flagella. cũ dicat saluator Math. 5°. Qui ꝑcusserit te in vnã maxillã ꝓbe ei ꝛ alterã. Contra Aug. Uicẽtio donatiste. Putas neminẽ debẽ cogi ad iusticiã. cũ legas patrẽfamilias dixisse seruis. Luc. 14°. Quoscũq; inueneritis cõpellite intrare. Postea ꝯo paulũ ad ꝯitatem cognoscendã ꝛ tenedã magna violẽtia xp̄i cogentis esse ꝯpulsũ. Itẽ ad eundẽ Aug. Flagellauerunt xp̄m iudei. iudeos flagellauit ꝛ xp̄s. Math. 21°. ꝛ Math. xi. Traddiderũt apli ab hoĩbus hũane ꝑtãti: tradiderunt apli hoĩes ꝑtãti sathane: ut Paulꝰ Corinthiũ i. Cor. 5°. Itẽ Aug. Donato ꝑ'b'ro ostendit multiplr̃ ꝙ mali sũt ad bonu cogendi. Primo sic. Si uolũtas mala sp̄ sue ꝑmittenda est libertati. Quare ysralite recusantes ꝛ murmurãtes q̃duris flagellis a malo ꝓhibebãt̃ ꝛ ad terrã promissionis ꝯpellebãt̃. Itẽ augꝰ eidẽ. Si uoluntas mala ꝑmittenda ẽ libertati Quare Paulꝰ nõ est ꝑmissus uti pessima uolũtate qua ꝑsequebat̃ ecclesiã. sed ꝓstratus est vt cecaret̃ cecatꝰ: vt mutaret̃. Itẽ idẽ eidẽ. Si uolũtas mala sp̄ sue ꝑmittenda est libertati. quare pr̃ mouet̃ in scripturis scis filiũ durũ: nõ solũ uerbis corripe. sed etiã latera eiꝰ tũdere. vt ad disciplinã bonã coactꝰ ad bonũ dirigat̃ Eccl. 30. Curua ceruicẽ eius in iuuẽtute: tũde latera eiꝰ dum infans est ne forte induret ꝛ nõ credat tibi. Itẽ idẽ eidẽ. Si mala uolũtas sue libertati ꝑmittenda est. quare corrigũt̃ negligentes pastores Ezech. 34°. ꝛ dr̃ eis. Errantẽ nõ reuocastis Perditũ nõ requisistis. Itẽ idẽ eidẽ. Tei puteum misisti quo morereris vtiq; libera volũtate. nõne crudeles essent serui dei: si huic male uolũtati te ꝑmitterẽt: ꝛ nõ de illa morte liberarent. Si g° salus ista corꝑalis sic custodiẽda est. vt etiã in noletibꝰ ab eis q̄ eos diligũt seruet̃. q̃to magis illa spũalis in cꝰ desertione mors eterna meruit̃. Itẽ augl. ad Bonifaciũ comitẽ. Querũt an vim xp̄us intulit quẽ coegit. Ecce habẽt Paulũ aplm agnoscant ꝑ'us cum cogentẽ xp̄m ꝛ postea docentẽ ꝑ'us ferientẽ ꝛ postea consolantem

Ite m Augꝰ eidẽ. Cur ecclesia nõ cogeret filios perditos vt redirent. sed perditi filii

coegerūt alios vt pireīt. Itē Aug' Uicētio donatiste. Si quis ꝑ inimicū suū piculosis febrib' freneticū factū currere videret ꝑ re cepe. nōne pon' malū ꝑ malo redderet. si sic eū ire pmitteret ꝗ si corrigē curandū li garet: ꝛ tūc ei molestissimus videreť qui mi sericordissimus extitisset. Itē Aug' Bo nifacio. Molest' est medic' furēti frenetico ꝛ pr̄ indisciplinato filio ille ligādo: ille cedē do. sed ambo diligēdo. Si aūt illos negligāt ꝛ pire pmittant: ista potius falsa mansue tudo ē crudelitas. Itē Aug' eid. Si duo aliqui in una do simul habitarēt quā certissi me scirem' ruiturā nobisqꝫ pnūtiātib' nol lēt recedēatqꝫ in ea manere ꝑsisterent. si eos possemus eruere uel inuitos vt ulteri' redire sub ei' piculo nō auderēt: puto nisi facere' nō imerito crudeles iudicaremur. Ex his i giť relinquiť ꝙ mali sunt etiā ꝑ flagella co gendi ad bonū ꝛ corrigendi: quod ocedē dū est. Dicendū igiť ꝙ lex flagellationis lex mīe est ꝛ caritat. Un Aug' in expōne ꝑ monis dn̄i in mōte dicit. Certe pfectio di lectionis i. ꝓi' dei pris nobis imitanda ppo niť cū dr̄. Diligite inimicos. benefacite his ꝗ oderūt vos: vt sitis filii patris vestri qui ī celis ē. ꝛ cū de ipo dr̄ ꝑ ꝓphaz. Quē diligit dn̄s corripit. flagellat aūt oēm filiū quē recipit. ꝓuer. 3°. quā auctoritatē accipit Apl's Hebr. 12°. Ut is cui rex ordine ptās est data: ea volūtate vindicet. qua pr̄ filiū flagellat quē tn̄ ꝑ etatē nō pōt odisse. Ad pmū g° ridz Aug' in epl'a ad Uicentiū. Uides vt opinor nō esse ōsiderandū ꝙ quisqꝫ cogiť. sed quale sit illud ad qd cogiť vtrū bonū aut malum nō ꝙ quisqꝫ bon' possit esse iuit'. Ad il lud g° ꝙ dicit. ꝙ ipm cogi nō est ei bonum intenmed est. Nā ꝑ hoc facili' duciť ad bo nū. quia cū pmo cogiť inuit'. postmodū de inuito facilius fit voluntari' sicut ostendit Aug' in epl'a ad Bonifaciū comitē. In pau lo qui pena corpis ad euāgeliū coact' intra uit act. 9°. Et plus illis oibus qui solo vbo vocati sunt in euāgelio laborauit. Ad se cundū dd. Scdm scm Anselmū ꝙ libertas ad peccandū nō est dicēda libertas: nec pars libertatis cū ipm malū nō sit nisi defect'. vn̄ cohercere voluntatē a malo. hoc nō est ipe dire libertatē. sed ipam adiuuare. Ad ea que postea obicit ꝙ inutiliť cogiť ꝗs ad bo nū. dd. ꝙ si bonū ad qd mali cogiť sp̄ iuiti tollerarent: ꝛ nūq̄ volūtarii fierēt: utiliť co

gerent ad bonū. Si q̄ bn̄ nāe est ea q̄ disturbāte ductiē abhoueret: ꝛ osueta ma gna custodia diligētiō ꝓ osuetudine dei ... ꝛ ui sit uolūtariū. Ut ꝗ Aug' in psalmo dicit. Cū ꝑ timorē gehēne otinet se homo a pecō fit osuetudo iusticie: ꝛ incipit qd du rū erat amari: sepit timor excludi a caritate ꝛ succedit timor castus de quo hic dr̄ quo timemus ne discedat ne eo careamus.

Ad illud qd obr̄ ꝙ multi fiūt deteriores ex coactione. Ridet Aug' Uicentio dona tiste dicēs. Nūquid iō negligenda est medi cina quia nō nulloz est insanabilis pestilen tia. q. d. n ō ita nec negligenda est cohertio: ꝗuis sequať in aliquib' deterioratio: nec ē nec ꝙ de oibus talē sit psumēdū. imo de quoz ꝑsumēdū est rōne diuine grē q̄ oibus se offert ꝗ sit emēdand'. Ad aliud ꝙ dic ꝙ de lege nāli est uelle nō cogi. uerū est uel le nō cogi ad illud qd nō decet uel expedit. Cogi aūt ad bonū expedit ꝛ decēs est. ꝛ iō nō est cōtra legē nāle. qa ꝛ si alienate a rōne mēti ꝑ maliciā odiosuz sit bonū ad qd cogi tur. tn̄ postea sanate mēti fit amabile. ꝛ hoc est qd dicit Aug' ōtra Faustū. Frenetici no lunt ligari. Litargici nolunt excitari. sed pse uerat diligentia caritatis. Freneticum liga re. Litargicum stimulare ambo offendunť. S, ambo diligunťur ambo molestati ꝗdiu egri sunt indignantur. Sed ambo sanati gratulanť. Ad illud xo qd vltimo obicit de xpo ꝛ aplis. iā responsū est. nā sic dicit Aug' ōtra Pelicianū. Tradidit Apl's hoīes sathane in interitū carnis: vt spirit' saluus sit in die domini. 1. Cor. 5°. Tradidit Hyme neū ꝛ Alexandꝝ sathane vt discerent non blasfemare. 1. Thi. 1. Et dn̄s flagello expulit de templo improbos negociatores. Math. xi°. ꝛ Math. 21°.

Cōsequenter queri

tur de lege talionis: circa quā queriť vtrum vīdicta sit expetenda: qd vr̄ ꝑ Aug. ō Faustū qui dicit. Illud qd antiqs dictū ē ocu luz ꝓ oculo: dentē ꝓ dente. ꝛc. nō est cōtrariū ei qd dr̄. 5°. Math. Dico vobis non resistere malo. īmoderate ac iniuste vltioni. Lex iu stuz moduz figens: legē talionis īstituit. vt qualē quisqꝫ intulit iniuriā: talē suppliciū pē dat. ꝛ subdit. cum peccet ꝗs ꝑ īmoderatiōe ī iuste vult vindicari. nō peccat autē q̄ modū adhibēs iuste vindicari vult. remotior est

pecō iuste vīdicare q̄ nō vult oio vīdicari peccat enī qui exigit ultra debitū: nō peccat qui exigit debitū. ergo uelle uindicari fm̄ iusticie debitū est licitū. Itē lex talionis ꝯtinet iustū ꝛ equum. Sed uelle qḋ iustū ꝛ equū est cuilibꝫ licitū est. gᵒ uelle eruitionē oculi illius q mihi eruit oculū: mihi licitū erit. Item Augᵘ in expōne psal. 108ᵒ. dicē Sex dñe sunt reddere bona ꝓ mal. nō reddere mala pro malis. hec bonoꝝ sunt. sꝫ pmū melius. nō reddere bona pro bonis. reddere mala ꝓ bonis. hec duo maloꝝ sunt. ſ posteriᵘ est deteriᵘ reddere bona ꝓ bonis. reddere mala ꝓ malis. hec duo medioctiuꝫ sunt. priᵘ ꝓpinquū bonis est qḋ xp̄s nō argu it. sed plus oportere dicit: quia ethnici hoc faciūt. Math. 5ᵒ. posterius ꝓpinquū est mal ꝯuenit tm̄ ꝛ bonis. vn̄ lex moḋ vltionis statuit oculū ꝓ oculo. Cōt. Leuit. 19ᵒ. Non queres vltionē nec memor eris iniurie ciuiū tuoꝝ. Itē Deut. 32ᵒ. Mihi vindictā ꝛ ego retribuā. Item Eccl. 28ᵒ. Qui vindicari vult a dn̄o inueniet vindictā. Itē in psal. Si reddidi retribuentibᵘ mihi mala decidaꝫ merito ab inimicis meis. Itē. 1. Pe. 3ᵒ. Nō reddentes malū pro malo. nec maledictuꝫ ꝓ maledicto: sed ꝯtrario benedicentes. Itē Augᵘ sup psal. 108ᵒ. Lex talionis ſi dici pōt iniustoꝝ iusticia est. nō quia iniq̄ ē vltio quā lex statuit. sed qa vitiosa est libido vlciscēdi ꝛ hoc idē hr̄ sup Math. 5ᵒ. Itē obr̄ de eq̄tate legis talionis. Nā dicē lex Exo. 22. Qui furatᵘ fuerit bouē ꝛ interfecerit uel vendiderit: q̄nqꝫ boues restituet. vbi dicit glo. quā to minor in possessione comoditas: tāto minor in amissione dolor. sed q̄to melior ē qḋ aufert. tāto dolor amplior de amissione. ꝛ iō qa plus dolꝫ hō de amissione bouis q̄ oniagᵘ pari rōe cū maior dolor sit de amissione oculi q̄ bouis. cū nō satis sit fm̄ legem in furto bouis reddere bouē pro boue. Multo fortiᵘ nō satis erit fm̄ legē reddere oculū pro oculo. im̄o qui eruit oculū ſi hr̄et q̄nqꝫ oculos dr̄et pro oculo eruto reddē. Rᵒ sicut dicit Augᵘ sup Math. 5. Modū vltiois quē lex statuit ad iudicē ꝑtinet. magisqꝫ ipiᵘ est hoc int̄ hōies discernere q̄ bonū hoīum sibi expetere. hic enī redderet malū ꝓ malo iudex x̄o nō. ſ dlectatōe iusticie iustū ꝓ iniusto: qḋ etiā deᵘ facit. Scḋm hoc gᵒ distinguēdū est q̄ expetere vindictā ꝓ iuste ꝑsone nō est licitū. expetere x̄o vindictā ꝑsone iudicis. vnoᵘ est licitū. alio mō illicitū. Licituꝫ ex caritate ꝛ zelo iusticie. Illicitū ex odio ꝛ libidine ire. licitū desiderio correctionis. illicitū desiderio afflictionis. ꝛ hoc est qḋ dicē Augᵘ sup Math. 5ᵒ nō ꝓhibet vindicta que fit ad correctionē. sed hoc etiā nō ꝯceditur nisi ei cui ptās ordine data est. ꝛ sine ire vt pr̄ in filiū. Ad illud gᵒ qḋ p̄mo obr̄ q̄ nō peccat qui iuste vult vīdicari. nec qui exigit debitū. Dicendū q̄ ſi p̄uata ꝑsona ꝑ se uellꝫ vindicari cū nō hꝫ iudiciariā ptātem ueller uindicari iniuste. Iniusta enī est vindicatio que a nō hn̄te iudiciariā ptātem infertur.

Itē ſi desiderio libidinoso h̄ appeteret iniuste ueller vindicari. Desideriū aūt libidinosum pōt esse uel se ip̄m nimis amādo uel aliū odiendo. Et hoc est qḋ dicit Augᵘ sup psal. 108ᵒ. iniurie ꝓpulsatio. licet iuste petat iuste tn̄ ꝑstat ab ipo. ſ. iudice. q̄q̄ ꝛ ipa postulatio nō vsq̄q̄qꝫ iuste ꝓbat. Aliud est. n. iniuriā ꝓpellere vt sibi liceat voluptuose viuē Aliud vt alioꝝ vtilitati libere possit uacare

Itē sicut idē dicit in sermone dn̄i in mōte. Iudex vult illū quē vindicat nō pena miseꝝ. sed correctione beatū esse cū. ſ. iuste vindicat. Idcirco rep̄hendit dn̄s discipulos petentes ignē de celo ad ꝯsumēdū eos qui nolebāt eos recipe. aīaduertas eos non amare correctionē. sed odio desiderare vindictam.

Ad scḋm iā pꝫ r̄nsio ex p̄dictis. quia lex talionis q̄tuꝫ ad iudicē qui zelo iusticie punit. fm̄ hac legē ꝯtinet iustū. Quātuꝫ x̄o ad p̄uatā ꝑsonā. uel qui libidine uindicte h̄ expeteret. ꝯtineret iniustū. Un̄ dicit Augᵘ. Si bonus hō hic expeteret: maluꝫ ꝓ malo redderet. iudex x̄o nō. sed delectatione iusticie iustū pro iniusto qḋ est reddere bonū ꝓ malo.

Ad tertiū qḋ dicit q̄ reddere mala ꝓ malis ꝓpinquū malū est: ꝯuenit tn̄ bonis. Dicendū q̄ hoc nō est simplr̄ dictū. ſ dꝫ itelligi malū pene. ñ tn̄ ex malo affectu seu mala intentione quēadmoḋ. dicit augᵘ. q̄ petere ul' ꝑstare subsidiū: vt uoluptuose quis iuuat in cie: dāpnabile est. petere x̄o dl' ꝑstare vt mali facultas adunaē. ut ecclesia pacē adipiscaē vt aliquis multoꝝ vtilitati seruetur utile ꝛ honestuꝫ est. Un̄ est q̄ Paulus ꝯtra insidias iudeoꝝ petiit milites a ꝑtore ut illesus ab iniuria seruareē act. 22ᵒ. Hinc in euangelio Mercenariᵘ uocaē qui uidit lupū uenientem ꝛ dimittit oues ꝛ fugit Joh. 10ᵒ. Ad vltimuꝫ dḋ. q̄ in lesionibus ꝛ dānis lex q̄rebat

vtilitatē lesi:ꝛ correctionē alioꝝ.vt.s.ex pena lesēt timerēt peccare.Vn̄.1.Thi.5°.Peccantē corā omnib⁹ argue vt ceteri timorē̄ hēant.Glo.vt pena vni⁹ met⁹ sit multoꝝ.Cū g° in eruitione oculi ꝓ oculo satis ad correctionē ipi⁹ punit⁹ sit qui leserat ꝛ alii pteriti nec aliquid vtilitatis accresceret leso.si ledens altero oculo pūaret.decreuit lex nō vltra ꝓcedere in inflictione pene.In restitutiōe ꝯo q̄nq̄ȝ bonū ꝓ vno uel q̄tuor omū ꝓ vna.leso vtilitas accedebat:q̄nis ledens plus q̄ leserat grauaretur.

P Ostea querēdū

est de lege bellorum seu ipugnationis. Circa quā ptem querūt̄ etiā. Primo vtꝝ mali possint licite debellari. 2° d circūstātiis belli. Tertio de exercitio qd est in tyrociniis.

Queritur ergo

vtꝝ bellare sit licitū.Ad qd Aug⁹ ad Bonifaciū. Noli estimare neminem deo placere posse qui armis bellicis militat.In his erat scūs Dauid cui deus tā magnū phibuit testimoniū. In his etiā illi⁹ plurimi tpis iusti vt Josue cui dr 17°.Exo.Egressus pugna ɔtra Amalech ꝛ ceteri. Itē in his erat ille cēturio q̄ dn̄o dixit nō sum dignus vt intres sub tectū meum mat.8°. Itē Aug⁹ ad Bonifaciū Joh.ab armis nō iubet discedere milites. Et xp̄s post tributa math.24°.Cesari monet reddi: quia ꝓpter bella necessaria militi stipendiū p̄beatur. Itē Aug⁹ in sermōe de puero Centurionis.Si xp̄iana disciplina oia bella culparet hoc poti⁹ ɔsiliū salutis petentib⁹ in euāgelio diceret̄ Luc.3°.vt abicerent arma seq̄ȝ militie oio subtraherent.Dictū aūt est eis Neminē ɔcutiatis.Estote ɔtēti stipēdiis vr̄is quib⁹ ꝓpriū stipendiū sufficere pcepit:militare vtiq̄ȝ nō phibuit. Itē Ambro.i.li° de officiis.Fortitudo que bello tuet̄ a barbaris patris uel domi.defendit infirmos.vel a latronib⁹ socios plena iusticia ē. Itē Aug⁹ Vincētio donatiste Si sp esset culpabile p̄secutionē facere.nō scriptū esset in scis libris.detrahentē secreto ꝓxio suo hūc p̄seq̄bar. Itē Aug⁹ ɔtra Pecilianū.Qui peccat nō peccat legis auctē sed ɔtra legis auctem Inde rogo te cui⁹ uox sit in psal. dicētis.detrahentē secreto proxio tuo ꝛc. Quere itaq̄ȝ cām ꝛ modū p̄secutionis.ꝛ noli generaliter p̄secutionē rephēdere.Nō eni p̄seq̄mur nos nisi queadmodū ṽitas p̄sequit̄ falsitatē.

Itē aug⁹ ad Bonifaciū comitē. c⁹ putāt ī psal.uocē eē vbi dr̄. p̄seq̄r inimicos meos ꝛ ɔp̄hendā illos:ꝛ nō ɔuertar donec deficiāt.Ex his igit̄ relinquit̄ q̄ mali licite sunt p̄sequēdi ꝛ ipugnandi. Contra.Oē bellū sit uel propē iniuriā propulsandā a se.u'l a socio uel pp vindictā inferendā.Sed ꝓpulsatio ꝓprie iniurie prohibet̄ Math.5°.Si quis pcusserit te ī vnā maxillā ꝛc.ꝛ ꝓpulsa° iniurie sociorꝝ ꝓhibet̄ ī Petro cū ei dictū est. Cōuerte gladiū tuū ī uaginā.Math.26°. Illatio ꝯo vindicte prohibet̄.i.Pe.3.Nō reddentes malū pro malo ꝛc. Cū ergo oia cā belli ꝓhibita sit:bellare illicitū erit. Itē beat⁹ Gregori⁹ Nisi bella ista carnalia figurā belloꝝ spiritualiū gererēt:nūq̄ȝ vt opinor iudaicaꝝ hystoriaꝝ libri discipulis xp̄i qui venit pacē docere ab aplis docendi traditi fuissent. Itē idē Greg⁹.Quō discipulis xp̄i belloꝝ proficeret ista ɔscriptio. quib⁹ dr̄ a ihū. Pacem meā do uobis.pacē relinquo vobis.ioh.14° ꝛ nō uos ipos vindicātes.Ro.12.sed magis iniuriā pcipite ꝛ fraudē patimini.i Cor.6°.

Itē idē Greg⁹.Sciēs apl's nobis iā ultra bella nō esse carnalit̄ pagenda:sed aīe certamina ɔtra spūales aduersarios p̄ceptū milicie dat militib⁹ xp̄i dicēs. Induite uos armaturā dei vt possitis stare aduersus insidias dyaboli Eph.6°. Itē Math.26°.Ois qui acceperit gladiū gladio pibit.Ex his igitur videt̄ manifeste probari: q̄ tpe grē oino bellare sit p̄hibitū. Itē Q̄ oī tpe licitū sit bellare ꝛ p̄sequi probat̄.Nā sicut dic beatus Jero.sup illud ad Gal.4°.Ja qui ſm carnem nat⁹ fuerat p̄sequebat̄ eū qui ſm spiritum Qui ſm carnē nat⁹ est p̄sequit̄ spiritualē.nūq̄ȝ ꝯo spūalis carnalē p̄sequit̄. Itē de mēbris ecclesie dr̄ Math 5°.Beati qui p̄secutionē patiūt̄ pp iusticiā Cū g° iustoꝝ sit p̄secutionē pati.nō facere.Relinquit̄ q̄ p̄sequi malos erit illicitū. Itē p̄ceptū innocentie est de lege nāli ɔtētū sub illo p̄cepto. quod alio oderis tibi fieri:vid ne aliqn alti facias. Tho.4°.Cū ergo p̄secutione ꝛ bello corpalit̄ ꝛ tpalit̄ noceat̄:ɔtra p̄ceptū innocētie erit bellare uel p̄sequi. R° Bellare iuste ſm legem diuinam est licitū. Et etiā in p̄cepto regibus ꝛ pncipibus terre ſm qd dic Aug⁹ ad Bonifaciū comitē sup illū locū psal. Et nūc reges intelligi.etc. qui iudi.ter. seruite

dn̄o in timore.qn̄o g° reges seruiūt in timo
re:nisi ea que cōtra deū iussa sunt religiosa
seueritate ꝓhibēdo atq; plectēdo.alr eni ser
uit qa hō est:alr quia rex ē.qa eni hō ē fuit
viuēdo fidelit.quia rex est ſm legē iusticie
pugnādo vtilit.Iniuste ṽo bellare illicitū ē
ꝛ ꝓhibitū ſm qḋ ondit in Baruch.3°.vbi
dic de gigātibus q ab īitio fuerūt statura
magna sciētes bellū nō hos elegit dn̄s.neq;
viā discipline inuenerūt ꝓpterea pierunt.

Nōndū aūt ad hoc ut discernas q bellū
iustū sit uel iniustū.auctem.affectum.inten
tōz.cōditōz.meritū.ꝛ cāz. Affect⁹ ꝛ auctas
debēt cōsiderari ī psona indicētis bellū.Con
ditio ꝛ intentio in psona pagentis bellum.
Meritū in psona sustinentis bellū. Cā in p
sona p q̄ agit bellū. Dicēdo g°: q ad h q
sit iustū bellū requirit q psona idicēs bellū
hēat iustū affcm̄ ꝛ auctem iustā. Justum
ēt affcm̄ ut dicit Aug⁹ ad bonifaciū comitē
Esto bellādo pacific⁹ vt eos quos expugnas
ad pacis vtilitatē vincēdo pducas. Beati.n.
pacifici qa filii dei uocabunt. Math.5°.

Itē idem Aug⁹ cōtra manicheos. Nocen
di cupiditas.vlciscendi crudelitas.iplacabil
anim⁹:feritas rebellādi.libido dominandi.
hec sunt ꝛ si qua silia:que in bellis iure cul
pant. Justā ṽo auctem hoc est ordinataz
ſm qḋ ondit Aug⁹ cōtra Manicheos. Deo
sine aliq̄ alio leī̄mo impio iubēte gerēte i, a
bella suscipiūt a bonis. cum in eo rez hu
manaz ordine īueniūt.ut eos uel iubere ali
quid tale uel ī talib⁹ obedire iuste ipe ordo
cōstringit ꝛ post subdit.Ordo ille nāl’is mor
taliū paci accomodat⁹ hoc poscit vt suscipi
endi belli auctas atq; cōsiliuz penes pncipea
sit. Itē in psona pagentis belluz:duo req
runt:debita intentio.ꝛ debita cōditio.Debi
ta intētio ſm qḋ dicit Aug⁹ de verbis dn̄i
Militare nō est delictuz.ſ militare ꝓpt pdā
pcm̄ est.nec rē publicā agere criminosū est
ſ vt diuitias augeas dānabile ē. Itē de
bita cōditio vt nō sit psona clericalis.Unde
canon Joh.pape.23.q.8.Secularē militiā ex
ercere:ꝛ terrā defendē:de pluis tractare ꝛ d
armis terrene ptātis est. Itē in eodē dic
canon cōcilii Melden.Quicūq; ex clero vidē
tur esse arma militaria nō sumāt: qa nō pñe
sit deo ꝛ seculo militare. Itē in psona cō
quā agit bellū cōsideran d est meritū iustum
ut.s.iuste meruerit ipugnari uel psecutionez
pati.Un̄ Aug⁹ ad Bonifacium comitē.Est

psecutio iniusta qnā faciūt impii eccle xpi

Ista nāq; beata est que psecutōz patitur
ꝓpter iusticiam. illi ṽo miseri qui psecutōz
patiunt ꝓpter iniusticiā.pinde ista psequit
diligendo:illi seuiēdo.ista vt corrigat:illi vt
euertāt. Itē idē Aug⁹ sup psalm.duo ista
noīa cū dicimus hō peccator vtrūq; nō fru
stra dicit.qa peccator est corrige: qa hō mi
serēre.nec oīo liberabis hominē:nisi psecutus
fueris peccatorē. Itē in psona illi⁹ p quo
pugnat attendenda est iusta cā:que est sub
leuatio bonoz:cohertio maloz:pax omniuz
Un̄ Aug⁹ de diuersis ecclesie obseruatōib⁹
apod ṽos dei cultores etiā bella illa pacata
sunt que nō cupiditate aut crudelitate: sed
pacis studio gerūt ut mali cohereeāt ꝛ bo
ni subleuēt. Ad illud qḋ scḋo obicit q
bella carnalia discipulis xp̄i tradūt legēda
solū ꝓpt bella spūalia que designāt dn̄m.q
discipulos xp̄i appellat nō generalr xp̄ianos
sed viros ecclesiasticos quib⁹ interdicta sūt
bella ꝛ arma.Un̄ beat⁹ Ambro⁹ cōtra Impa
toris edictū dic. Aduersus milites gothos
lacrime mee mea arma sunt. Talia eni sunt
munimēta sacerdotis:alr nec debeo nec pos
sum resistere. Ad tertiuz qḋ obr q a ihū
dr.pacē meā do nobis.dn̄m q belluz iustū
non repugnat paci. imo finē habet pacē. vn̄
Aug⁹ ad Bonifac.Bellū dz esse necessitatis
vt liberet de⁹ a necessitate ꝛ cōseruet in pa
ce.Nō eni pax querit vt belluz exerceat sed
belluz gerit vt pax acquirat. Ad quartuz
qḋ dicit Greg⁹.q bella diterius nō sunt car
nalr pagenda intelligendū est sicut pus ab
ecclesiasticis psonis quib⁹ in ueteri testō li
cebat pugnare:nō lz aūt in nouo. Ad qntū
qḋ obicit qui accepit gladiū gladio pibit
Rn̄det Aug⁹.2°.li°.cō Manicheos.Ille gla
diū accepit:qui nulla supiori.ac leī̄ma ptāte
uel iubēte uel cōcedente in sanguinē alterius
armat. Ad sextū qḋ dicit Jero.quia spūal
nunq̄ psequit carnalē.Rn̄det Aug⁹ ꝛ pela
gius papa 23.q.5.Nō uos hoīm uaniloqa re
tardent dicentiū.quia psecutionē ecclesie fa
ciat dū uel ea que comittunt repmit. uel a
nimaz salutē requirit.Errāt h⁹ fabulatores
nō psequit nisi qui ad malū cogit.Qui uero
maluz factuz sā punit uel ꝓhibet ne fiat:nō
psequit iste sed diligit. Ad septimū rn̄dz
Aug⁹ ad Bonifacium comitē. Si eccl’ia ṽa
est ipa que psecutionē patit nō que fac q̄rat
ab aplo qa ecclīaz sigbat sarra qui psecutōz

faciebat ancille. Gen. 21°. Liberã quippe ma
trẽ celestẽ Jrlm. i. verã dei ecclesiã in illa mu
liere dicit esse figuratã. Gal. 4°. que afflige-
bat ancillã. Si aũt melius discutiamus magis
illa psequebat Sarrã supbiẽdo: q̃ Sarra co
hercendo. alla dñe faciebat iniuriã. ista ipo-
nebat supbe disciplinã. Ad octauũ q̃ di
cit bellũ esse ɔtra pceptũ ĩnocentẽ ĩterimẽ
dũ est. Un̄ Aug⁹ in lib° de ciui. dei. ptinet ad
ĩnocentis officiũ: nõ solũ nemini malũ ĩfer
re: verũ etiam cohibere a peccato uel punire
pccm̃. vt delinquẽs corrigat experimẽto: aut
alii terreant. Ad primũ ꝫo qd obiciebat
q̃ ois cã belli phibita est. qa phibita ẽ vin
dicta inferenda ⁊ iniuria ppulsanda. tã ex su
perioribus pꝫ tn̄sio. Nã vindicta inferenda ñ
est phibita nisi priuate psone. ⁊ ex libidine vĩ
dicte. sed iudici pcipit inferẽda ex zelo iusti
cie. Un̄ Aug⁹ sup Yos. 7°. dicit. Si ea q̃ de⁹
uehemẽter offendit insequi uel vlcisci dif-
ferimus. ad trascendũ diuinitatis prouocam⁹
patientiã. Nõne Achor fili⁹ zare preuit mã-
datũ dñi ⁊ sup oẽm pplm̃ isrl ira eius incu
buit. ⁊ ille erat vnus hõ. atqꝫ vtinã solus pe
riisset in scelere suo. Sili mo iniuria ppulsã
da in pcepto est ei qui vtiliť põt eã ppellere
ab alio. Un̄ btũs Ambro⁹ pmo li° de offici.
Qui nõ repellit a socio iniuriam si pot. tam
est in vicio q̃ ille qui facit. Un̄ scs Moyses
Cũ vidisset hebreũ ab egyptio excipientem
iniuriã Exo. 2°. defendit ita ut egyptiũ p-
sterneret. Salomon quoqꝫ ait. Erue eũ q̃ du
cit ad mortẽ. sed illud vltimũ dubitatõꝫ het
que determinabit infra qõe de illo pcepto
euãgelii. dico nobis nõ resistere malo.

Cõsequenter queri

tur de circũstantiis bellãdi. ⁊ hoc quantũ
ad qttuor: q̃tum ad pceptũ bellãdi. q̃tum ad
psonã bellatis: q̃tũ ad tps belli. q̃tuꝫ ad mo
dũ bellãdi. Queriť vtrũ sacrilegis regib⁹ indi-
centibus ⁊ iubẽtibus bellũ teneanť subditi
milites obedire. q̃ nõ vr̃. nam non tenemur
obedire nisi ptãti ordinate a do. Sꝫ potestas
malignantiũ nõ est ordinata a deo uel sub
deo posito q̃ affectu cupiditatis bellũ mo-
ueat. g° nõ est ei obediendũ. quia sic dic apls
13°. Ro. Ois aĩa ptãtib⁹ sublimiorib⁹ sbdita
sit. Nõ enĩ est ptãs nisi a deo: que aũt a deo
sunt ordinata sũt. Itẽ nõ est obiediendũ
ĩdicẽti bellũ nisi i bello iusto. sed nõ ẽ bellũ
iustũ. sic pꝫ ex pdictis. ubi ẽ affect⁹ iniustus.

Si g° sit in pncipe affect⁹ cupiditatis uel affec
dñandi uel affect⁹ vlciscendi nõ erit ei parẽ
dũ. Con̄. Ois aĩa ptãtibus sublimioribus
sbdita sit. 13°. Ro. Qd ĩtelligiť nõ solũ de bo
nis pncipib⁹ sed etiã de malis. Unã Pe. 2°.
Serui sbditi estote in oi timore dñis nõ so
lum bonis ⁊ modestis sed etiã discolis.
Itẽ in eodẽ dicit Petrus subiecti estote
oĩ humane creature ppter deũ siue regi. q̃
pcellẽti siue ducib⁹ tanqꝫ ab eo missis. sed nõ
determinať hic q̃ sit obediendũ bono potius
q̃ malo. Item sacrilegi pncipes ⁊ affectu
corrupti sunt ministri dei. vt eis cõpetat qd
dicit apls Ro. 13°. Ministri dei sunt in hoc
ipm suientes. Un̄ Jero⁹ sup Johelẽ. Nõ so-
lu, hõies ministri di sunt ⁊ vltores ire dei
his qui malũ opanť. Un̄ Ro. 13°. Nõ sine cã
gladiũ portat. dei enĩ mister est sed ⁊ oĩne
fortitudines. Rx° sm Aug. ɔtra Manich.
Iust⁹ ñ sb reze hoie sacrilego militet recte
põt illo iubẽte bellare. si vice pacis ord nem
huans qd sibi iubeť. uel nõ esse ɔtra dei pce
ptũ certũ est. uel utrũ sit certũ nõ est. Ad
illud g° qd pmo obicit. q̃ ptãs sacrilegi pn-
cipis indicentis bellum ex cupiditate non
est ordinata a deo uel sub deo. d'õm q̃ e or
do ptãtis q̃tum ad auctez. ⁊ hoc mõ ordina
ta est: ⁊ quãtum ad executionẽ: ⁊ hoc dupli
uel q̃tum ad effectũ executionis. ⁊ hꝫ modo
inordinata est. uel q̃tũ ad effectũ executõis
⁊ hoc mõ ordinata est dũmõ iubet qd lici-
tũ ẽ ⁊ ɔtra dei pceptũ nõ ẽ. Affectus autẽ
ĩordinat⁹ executionis ptãtis nõ tollit ordi-
nẽ ptãtis qn̄ sit ei parendũ. Un̄ Aug⁹ contra
Manicheũ. Si humana cupiditate bellũ ge
ritur supple a pncipe nõ nocet scis. i. libertis
in quos nõ hꝫ quis q̃ ptãtem nisi desup datã
nõ. n. est ptãs nisi a deo siue sinẽte siue iubẽ
te. Ad scd'm d'o. q̃ in pdicto cãu bellum
ĩiustum est ex pte impantis. sed iustũ bellũ
est ex pte militis obedientis. Un̄ Aug⁹ ɔtra
manicheũ i pdicto cãu loquẽs dic. Reũ fac
regẽ iniquitas impandi. Innocente aũt mili
tẽ ostendit ordo seruiendi.

Queritur postea de

psona bellantis. vtrũ epi ⁊ ecclesiastice persõe
possint arma mouere. Nã canon Nico. pape
Prohibꝫ epõs sclari milicia occupari: nec ɔt
piratas pmittit eos accedẽ ad pugnã. 23. q. 8
Itẽ vr̃ clericos ɔciliũ toletanũ ⁊ ɔciliũ
meldense phibent arma sumere. Con̄. sic

vr in eadē cā.q.a.btūs Gregoriꝰ ciuibꝰ Tuscie vt contra Longobardos arma pararent mādauit: ⁊ militantibꝰ stipendia decreuit. Itē Leo papa aduersus saracenos vrbē egredit̄ ut eos ꝓcul a littore arceat ⁊ populū armatū ꝯgregat. Ad hoc distiguit Gratiaꝰ ꝙ sunt quidā epi leuū ica solū portione ꝯtenti. qui pn̄t dicere. dn̄a ps hēditatis mee. his enī nihil est cōe cū pricipibꝰ secularibꝰ nulla actio relinquit̄ militie secularia ga de decimis ⁊ p̄mitiis viuētes in omī regno a terrenis exactionibꝰ liberi sunt. ita vt dicere valeāt. uenit p̄nceps mūdi hꝰ: ⁊ i me nō hʒ quicꝗ̄. Jo.14°. Alii sunt qui nō sūt ꝯtenti decimis ⁊ p̄miciis. p̄dia villas ⁊ castella ⁊ ciuitates possident ex qbus debent tributa ⁊ obsequiū militare. quibꝰ a dn̄o dr̄ Math.22°. Reddite q̄ sunt Cesaris cesari ⁊ q̄ sunt dei deo. quibus aplus dic̄ Ro.13°. Reddite oībus debita. cui tributū tributū cui uectigal uectigal. Sed cōn̄ est expsse qꝺ dr̄ Petro Math.26°. Cōuerte gladium tuū in uaginā. oīs qui gladiū accepit gladio pibit. ac si apte diceret. Hactenꝰ tibi tuisq̄ p̄decessoribꝰ inimicos dei corpali gladio licuit ꝑsequi. deinceps in exemplū patiētie. gladiū in uaginā ꝯuerte. Ex quo relinquit̄ ꝙ nulli epo lʒ materialē gladiū seu arma sumē ad bellandū. Item dic̄ btūs Ambrosiꝰ. ꝙ arma epoꝝ sūt lacrime ⁊ orōnes. Preterea dꝺ. fm distinctionē bti Bernardi ad Eugeniū. Q̄ est mouere arma: siue accipe mālē gladiū manu. iussu. nutu. manu a milite. iussu a p̄ncipe. nutu ab epo seu sacerdote. hoc est qꝺ dic̄ Bern. ad Euge. Qui materialem gladiū tuū negat. nō satis mihi vr̄ attendē uerbū dn̄i dicētis. Cōuerte gladiū tuū in uaginā. tuus gꝰ ⁊ ip̄e tuo forsitan nutu: ⁊ si ñ manu euaginandꝰ. Uñ dicentibꝰ aplis. Ecce duo gladii. R̄ndit dn̄s satis est. Luc.22°: vterq; ergo gladius ecclesie est māl̄is ⁊ spiritualis. sed is quidem ꝓ ecclesia. ille v̄o ab eccl̄ia exercendꝰ. ille sacerdotis. hic militꝭ manu. Sʒ sane ad nutum sacerdotis: ⁊ iussum Imperatoris.

Queritur postea an

oī tpe possit bellū agi. Et vr̄ ꝙ diebꝰ solennibꝰ ⁊ festiuis illicitū sit bellare. propt̄ precep̄tū sabbati. de quo dr̄. Oē opus seruile nō facietis in eo. Etiā 5°. Deut. Nō facies in eo quicꝗ̄ opis. ergo cū bellare sit opus seruile diebus festiuis nō erit licitū. Itē cū rep̄hendit Ysa.58°. Q̄ in diebꝰ ieiunii repetunt̄ debita ⁊ cōstruūt̄ lites. dicēs in diebus ieiunii oēs debitores uestros repetitis. ecce ad lites ⁊ ꝯtentiones ieiunatis ⁊ ꝑcutitis pugno ip̄e. Ex quo vr̄ ꝙ nō sit licitū in diebus ieiunioꝝ. vt q̄dragesimali tp̄e litigare uel pugnare. Cōn̄ 1. Machab.2. Postq̄ interfecti sunt illi viri qui habant ꝯsciām pugnandi in diebꝰ sabbatoꝝ. salubriori cōsilio cogitauerūt qui remāserāt dicētes. Si oēs fecerimꝰ sic̄ fr̄es nostri ⁊ ñ pugnauerimꝰ pro aīabus nostris ⁊ iustificationibꝰ disperdēt nos de terra ⁊ cogitauerūt dicētes. Oīs hō quicūq; uenerit ad nos in bello in die sabbatoꝝ pugnemus aduersus eū. Itē ip̄se dn̄s mōstrat ꝙ necessitas facit licitū quod alias nō esset licitū. ⁊ sine pc̄o soluit̄ sabb. in cāu necessitatis. Math.12°. Nōne legistis quid fecit Dauid qn̄ esuriit ⁊ panes ꝓpoīa comedit. quos nō licebat eos comedē ⁊ sb̄dit quis ex uobis homo hn̄s ouē ⁊ ceciderit sabbato in foueā: nōne leuabit eā. quāto magis melior est hō oue. itaq; lʒ sabbatis benefacere. R̄° diebus qui deputati sūt uacationi diuine sine necessitate urgente illicitū est pugnare. necessitate v̄o cogente fit licitum. ⁊ hoc est qꝺ dic̄ canon Nicolai pape. ad cōsulta. bulgaroꝝ. 23. q. 8. Si nulla urget necessitas: nō solū quadragesimali tp̄e: s; etiā oī tp̄e est a p̄lia abstinendū. si aūt inevitabil̄ urget iportunitas: nec q̄dragesimali tp̄e pro defensione tā sua q̄ patrie seu legū paternarū belloꝝ est ꝓcul dubio p̄parationi parcendū ne videl; deū tēptare videat̄ hō si hꝫ q̄d faciat ⁊ sue ac illoꝝ saluti ꝯsulere nō ꝓcurat ⁊ scē religionis detrimētū nō p̄cauet.

Ultimo queritur de mō

pugnādi vtꝝ requirat̄ in bello iusto exclusio fraudis. qꝺ vr̄ p illā legē Deut. 16. Iuste qꝺ iustū ē exeq̄ris. gꝰ iustū bellū ꝓagendū est iuste gꝰ ⁊ sine fraude. Itē dicit Augꝰ ad Bonifa. ꝙ fides hosti seruanda est. ꝯtꝛ quē bellū gerit̄: sed fidelitas excludit fraudē.

Cōn̄. Augꝰ sup Iosue. 8°. Dn̄s deꝰ noster iubet ad Iħm uane vt ꝯstituat sibi retrorsū insidias. i. insidiantes bellatores ad insidiandū hostibꝰ. hinc admonemur hoc nō iniuste fieri ab his qui iustū bellū gerūt. Qꝺ ꝯcedēdū est. Ad p̄mū gꝰ qꝺ obic̄ dꝺ. ꝙ in iusto bello pugnare fraude hoc est p insidias non

est pugnare iniuste sed pugnare fraude. hoc est aio fraudulēto. i. amore iniquitatis ē iniuste pugnare. Et hoc est qd dicit Aug⁹ in q̄stionib⁹ sup Jos. 8°. Iust⁹ cū bellū e fas est eū iustū bellū suscepit. vtrū aꝑte pugnet: an ex insidiis nihil ad iusticiā interest. Justa āt bella diffiniri solēt: que vlciscūt iniurias. sed sine dubio iustū bellū est qd de⁹ imperat: qui nouit quid cuiq3 fieri dēat in quo bello ductor exercit⁹ uel ipe pplˢ nō tā auctor belli q̄ minister iudicand⁹ est. Ad scdm vero dd. q fides hosti suanda est qñ ꝓmittitur. et hoc est qd dicit Aug⁹. Unde oīs fraus ɔ̄ promissionem factam hosti illicita est.

Cōsequenter est in

quirere de exercitio bellorū in tyrocinijs: vtrū sit licitū. qd vr̄. Nā bellicū exercitiū de ordine dei relictū est et ɔcessum filiis israel Judicū. 3°. Hee sunt gentes q̄s dn̄s dereliquit vt erudiret in eis israelē. et oēs qui nō nouerāt bella chananeorū: et postea discerent filii Jsrl certare cū hostib⁹ et hr̄e ɔsuetudinem p̄liādi. g° illis quib⁹ fas est bellare ut militib⁹ bellicū exercitiū licitū erit. Itē si aliqs actus bonus est et licit⁹. Eruditio et exercitiū ad faciendū illū actū licita erit. Si g° bellare ꝓ fide uel pace suanda licitū est: disciplina belli ad eundē finē ordinata licita erit. Si g° miles aliqs hac intentione uadat ad tyrocinīū: vt addiscat artē et industriā bellicā ad pugnandū pro fide uel pace cū necesse fuerit nō peccabit. Con. Ostentatio virium peccatum est. Sz exercitiū tyrociniorū fit ad ostētatiōz viriū. ergo illicitū et peccatū est. Itez lex tyrociniorū est illa quaz mali hnt. i. Sap. Sit fortitudo nostra lex iusticie ut fortior spoliet debiliorē. sed hoc iniustū est. Itē exercentes tyrocinia excoīcant ab ecclesia. Sz ecclesia nō infert talē penā. nisi pro peccō mortali. ergo peccatū mortale est. R° sm q̄sdaz. Cū tale exercitiū fit ad ostentatiōz et discrimē vite exercitantiū uergens simplr illicitū est: et quicqd ex tali exercitio sequit vt vulneratio uel interfectio sunt talit se exercitātibus īputanda. et qd ɔcessū est filiis Jsrael nō ɔcedit eis nisi urgente necessitate. nec ɔ se inuicē: sed ɔtra illos quos debebāt expugnare. s. cananeos. Ad illud xo qd obicit diceret q addiscere artē bellicā illicito mō: et cū discrimine salutis: ex quacūq3 intentione illicitū est. cum debito xo mō: et sine periculo salutis licitū erit. sed h nō est in tyrociniis.

Aliis xo vr̄ distinguendū q exercitium tyrociniorū pōt fieri cū moderamie ɔflictus qui ad inuicē est absq3 discri mie saluti: si adhibeat diligentia debita cautele et in ꝑparatione: et in executione: et tūc distinguēdū. quia aut tale exercitiū fit ad ostentatiōz roboris et potētie: seu vane glorie: uel questū auaritie et tūc simplr illicitū est. uel fit ꝓpter experientiā ꝓprie fortitudinis et vsus armorū et bellice idustrie vt habeat ydoneitas bellandi ꝓ fide et pace ecclesie. et hoc mō tale exercitiūz licitūz est. Si xo tale exercitiū ageret sine p̄dicto moderamine et diligētia cautele illicitū est. quia hoc est discrimini se cōmittere.

Ad illud xo qd obicit de lege tyrociniorū dici pōt. q si acquisitio spoliorū sit ex cupiditate uel auaritia manifeste est iniusta. s si fit nō ex auaritia. sed ex ipa ɔuētione p̄posita: ut ille qui capit amittat spolia. cū ex tali ɔuentione oēs iudicent ad pariā nō est iniusta: nec sm illā legē iniquorū quib⁹ fortitudo est lex iusticie. Ad illud xo qd obiit: q ecclia excoīcat tales. dd. est q falsū est exceptis tpibus famis et necessitatib⁹ ecclesie. cū s. necesse hz pugnare ɔ̄ hēticos ul paganos hiis tpibus excoīcant quia nocēt saluti publice uel impediūt cōe bonuz ecclesie: negat tn̄ morientib⁹ in tyronicis ab ecclesia sepultura ad terrorē tyronāciū. ne. s. sic vires expetiant ut aliquis incurrat mortem uel mortis periculum.

Mereduz est cō

q sequēt de legibus occisionis et q̄ uis sup̄ disputatuz sit. An occisio hōis sit licita: et qvis sit occidend⁹. et cui licituz sit occidere. Et hoc inq̄sitione de illo p̄cepto decalogi. tn̄ ad maioris legis x̄itatē inquirenda sūt tria. Prīo an pena mortis sit homini inferenda. 2° de generib⁹ mortis sz legē inferendis. Tertio de cāis mortis sm iudicium legis.

Quod mors malefi

cis sit inferenda sic dic̄ lex Exo. 22°. Maleficos nō patieris viuere multiplr ꝓbat. Prīo sic. Si. n. de iusticia leniores pene inferende sunt alicui ꝓ culpa aliqua. cum ipe p eas nō dū corrigat s addat p̄terite culpe ɔtumaciā manifestuz est cuz ɔtumacis sit graue peccm q merito ɔtumacie debz crescere pena. aut

otumacia remanere īpunita: nō pōt aūt de iure otumacia remanere īpunita. qa igit̄ crescere pōt q̄tūlibet otumacia: cresce pōt de iure quātūlibet ⁊ pena. Quare necesse est vt ipa uel sit mors corpalis uel equalis illi. cuꝫ mors corpal' nō sit pena īfinita. Per hāc aūt viā a leuibus flagellis venit̄ ad grauia ⁊ a grauib⁹ ad vulnera. ab illis ad tormenta a tormētis ad ipam mortē ꝓ filia otumacie cremēta. Itē cū ꝓportionales sint culpe ⁊ pene illis debite. Si g⁹ alicui culpe debeat̄ flagellatio: maiori culpe duplo maior flagellatio: ⁊ decuple decuplo maior: ⁊ cētuple cētuplo maior: ⁊ tāta pōt esse flagellatio q̄ inducet mortē. Sequit̄ ergo de necessitate q̄ mors corpalis ꝓ aliq̄ culpa possit infligi. Itē si alicui culpe debet̄ mutilatio: qđ etiaꝫ uerꝝ est. sic dicit lex Deu. 25. De muliere que apprehendit verenda viri: q̄ absciendat̄ ma⁹ eius. Et lex talionis. Deu. 19⁰. Oculū ꝓ oculo: manū pro manu. Arguit̄ sic. Certa est cōparatio mortis totius corpis ad oculū ⁊ ad q̄dlibet mēbꝝ. Silr certa est cōpatio mortis totius corpis ad mortē oculi. Ponam⁹ igit̄ ꝓ aliqua culpa debeat̄ eruitio seu mors oculi. Si g⁹ mors oculi uel eruitio ꝓ tanta culpa debeat̄. Ergo ꝓ colpa duplo maiori debet̄ eruitio duoꝝ oculoꝝ. Et pret̄ hoc mutilatō alicui⁹ mēbri uel aliquoꝝ mēbroꝝ equiualētiū duob⁹ ocul. ⁊ ita ꝑ augmētū culpe de necessitate iusticie ꝑuenit̄ ad aliquā culpā ita magnā ꝓ qua debeat̄ oim mēbroꝝ mutilatio ⁊ mors. Itē esto q̄ aliq̄s occiderit hōiēꝫ iniuste. aut iuste est puniendus pena mortis aut pena minori. Si pena mortis: nō solum igit̄ licitū: sed etiā iustū est occidē occisoreꝫ Si pena minori g⁹ uel finito minori uel infinito. sed īfinito minori nulli⁹ g⁹ ꝓpationis est id qđ ītulit ad id qđ patit̄. Est igit̄ ista iusticia queadmodū si quis dānificasset aliū in milib⁹ marcaꝝ. ⁊ puniret̄ in amissione vnius festuce: qđ ridiculū est. Si ꝟo finito minori. minori igit̄ redimit mortē. ⁊ idē ē ac si dānificasset ꝓximū in viginti marchis ⁊ ipe absolueret̄ pro vna: qđ iniustissimum est

Itē cū mors eterna infligenda sit ꝓ aliq̄ culpa sicut dr̄ in Apoc. 20. Iudicatū est de singulis ꝓm opa ipoꝝ: ⁊ infern⁹ ⁊ mors missi sunt in stagnum ignis. hec est mors scda. Ergo multo fortius mors tpalis. Item mors corpalis: aut est pena maior omī culpa aut nō. Si maior nē colpa. ergo iniust⁹ ē de⁹ qui eā infligit ꝓ omestione fruct⁹ ligni scīe boni ⁊ mali. Iniust⁹ est xp̄us qui eā inferret antixp̄o. sic dr̄. 2. The. 2⁰. Que dn̄s Iħs interficiet spū oris sui. Si ꝟo nō est maior omi culpa īferenda: est g⁹ ꝓ aliqua culpa. Iteꝫ Aug⁹ in ꝓmone dnī in mōte. Helyas multos morte affecit ꝓprīs manu. ⁊ igne diuinitus ipetrato q̄ ostat spū scō repletū. sic dic̄ Luc. 1. Ipe ꝑcedit ante illū in spū ⁊ ꝟtute helye. dr̄ de Iohe baptista ⁊ alii multi magni ⁊ diuini eodē spū osulēdo rebus hūanis non temere id fecerūt. Itē idē in eodē verbis aplī Petri. Ananias ⁊ uxor ei⁹ sicut in actibus aploꝝ legimus exanimes ceciderūt.

Cōn obiciūt ꝑuersi heretici illud Math. 5⁰. Ego dico uobis nō resistere malo. sed illđ intelligit̄ de iniuria ꝑsonali vindicāda libidine vidicte. nō de iniuria dei uel ecclīe vindicanda zelo iusticie. de qua dr̄ Ro. 13. Ubi loquit̄ de ꝑncipe terreno. Nō sine cā gladiū portat. dei enī minister ē vindex in irā ei qui malū facit. Itē obiciūt illđ Math. 13⁰. qđ dr̄ de zizāniis nō eradicādis ꝑ ꝓhibitioneꝫ saluatoris: qui ꝑcepit vt sinant̄ crescere zizania vsq₃ ad messem ne sil' eradicet̄ ⁊ triticuꝫ

Ad qđ ridēdū q̄ manifestū ē illud nō ꝑcepisse saluatoreꝫ: nisi solū vt tritico parceret̄ nō n. voluit parci zizaniis sed tritico solū quia noluit parci zinzaniis in tritici detrimētum Ubi g⁹ crescūt zizania in detrimētū ⁊ suffocationē tritici nullaten⁹ uoluit eis parci. Cum g⁹ impii in subuersionē ꝑpli dei crescūt nullatenus crescere sinēdi sunt. sed ꝑ mortē corporalē eradicādi. Preterea nō simplr prohibuit zizanioꝝ eradicationē: hoc est impiorū ꝑditionē. sed eradicationē generalē dubiā ⁊ suspectā ne. s. de ābiguo iudicemus. sicut enī int̄ loliū ⁊ triticū nō discernit̄ q̄diu est in herba. ita ⁊ de errore alic⁹. dū de eo dubiū est nō est temere iudicandū. sed qn̄ ꝑuenit̄ ad messem ut certissime possit discerni int̄ triticū ⁊ loliū. tūc faciendū est qđ dicit angelis. Colligite ꝑmū zizania ad obturendū

Itē obiciūt qui occidūt: aut occidūt malos: aut bonos. Si bonos faciūt otra illud ꝓceptū. Exo. 23⁰. Innocentē ⁊ iustū nō occides. Si occidūt malos sunt eis cā dānationis eterne. quia subtrahūt eis tp̄us pnīe qđ ꝯcedit eis benignitas dei sic dicit Apls. 2. Ro. An ignoras qm̄ benignitas dei ad penitētiā te adducit. ⁊ 11⁰. Sap. Misereris oīuꝫ quia oīs potes. ⁊ dissimulas peccata hoīum

ꝑpter pniam. Ad qͦd ỽudet beatus Aug⁹ in ſmone dñi in mote. Magni ⁊ ſci viri ꝗ optime ſciebat mortē iſtā que aīaʒ diſſoluit a corpe formidandā nō eſſe ſm eoꝝ animuʒ ꝗ illā timerēt. nō nulla peccā morte punierūt quo ⁊ viuētibus timor vtilis icuterer ⁊ illi qui puniebat nō ipa mors noceret. ſed peccm̄ qͦd augeri poſſʒ ſi viuēt diminuerēt. nec temē illi quib⁹ de⁹ donauerat tale iudiciū iudicabant. Quia ſicut dīc Aug⁹ in pmo de ci. dei Nō ipe occidit qui miniſteriū dēt iubenti ſicut adminiculū gladius vtenti. idͦ neqͦꝗ otra ꝑceptū: quo dictū eſt nō occides fecerūt, qui pſonā gerentes publice ptāria ſʒ legē dei. hoc eſt iuſtiſſime rōnis impio ſceleratos morte punierūt. De hᷣ mā ſatis inuenies diſputatū ſupͣ i qͦſtiōe de illo ꝑcepto non occides.

Poſtea inquiritur

de generib⁹ occiſionis. Quatuor aūt genera occiſionis determinātᷣ in lege. lapidatio. ſuſpenſio. crematio. gladiatio. De lapidatione Exo. 19°. ⁊ Leuiti. 24°. ⁊ Nume. 15°. ⁊ Deuit. 22°. De crematione. Leuit. 21°. De ſuſpenſione in ligno. ſ. crucis. Deut. 21°. De gladiatione Deu. 20. Queritᷣ igitᷣ qre lex iſta qͣtuor genera mortis elegit ⁊ nō alia. Item vr̄ lex miſericordius punire ꝗ̄ in noua lege malefici puniantᷣ. Nā Deut. 21°. dr̄. Qui peccauerit hō ꝙ morte plectend⁹ eſt: ⁊ adiudicatus morti appenſus fuit in patibulo nō pmanebit cadauer eius in ligno ſed eade die ſepelietᷣ. Nō ꝟo a iudice ſeculari ſm approbatiōeʒ eccleſie ſeu nō reprobationē ꝑcipitᷣ dānatus diu in patibulo remanere. Ex quo vr̄ lex mitius punire. R⁹ qͣtuor ſunt oditiones pene que potiſſime ſunt cāe inductiue timoris. Diuturnitas pene. Acerbitas pene. Ignominia pene. Irremediabilitas pene. Quia gͦ in pena qui dā maxīe timēt diuturnitatem idͦ lex vt timore a peccato ceſſarent inſtituit lapidationē. Vñ Leuitī. 24°. Qui blaſſemauerit nomē dñi morte moriatᷣ: lapidibus obruet euʒ ppli multitudo. Diuturnū eni gen⁹ martirii lapidatio eſt. Itē quia in pena timent alii acerbitatē. idͦ ipa lex inſtituit crematione. Leuiti 21°. Sacerdotis filia ſi depͣhenſa fuerit in ſtupro flāmis exuretᷣ. Crematio aūt eſt genus martirii acerbiſſimum.

Itē quia ſunt alii qui timēt in penā ignominiā ſeu vilitatē. idͦ excogitauit lex ſuſpenſionē i patibulo ſeu cruci affixiōʒ qͦd ē ignominioſiſſimū mortis ge⁹. ſm qͦd dīc lex Deut. 21°. Maledict⁹ a deo eſt qui pendit in ligno

Itē quia ſunt alii qui timēt in pena irremediabilitatē. idͦ inſtituit lex gladiationē: ex qua oſequitᷣ paſſio irremediablis de qua dr̄ Deuti. 20. Loquēs de captione ciuitatis rebellantiū. Percuties in ea oē qͦd eſt generis maſculini in ore gladii. Sic facies cūctis ciuitatibus que a te pcul ſunt. ⁊ ſubdit. de hiſ aūt ciuitatib⁹ q̄ dabuntᷣ tibi nullū oīno pmittes viuere. Et p hoc pʒ riſio ad ꝑmum.

Ad illud ꝟo qͦ obicit de lege ſuſpēſionis que obſeruatᷣ diſtricti⁹ nūc ꝗ̄ tpe legis dͦ. ꝙ hoc facit multitudo delinquētiū. ⁊ pnitas oſuetudinis maior. cont̄ quā ſm diuerſitates tpoꝝ neceſſaria eſt diſtrictior ſeueritas iudicioꝝ. Aūt genus paſſionis patibuli multo grauior erat tpe legis. erat eni ꝑ diſtractionē mēbroꝝ ⁊ diſtenſionē neruoꝝ in quibus maxīa paſſio doloris ineſt. ⁊ euʒ maiori paſſionis diuturnitate.

Poſtea queritur de

cāis occiſionis. Sciendū igitᷣ ꝙ lex puniebat morte: verba: ⁊ facta. Verba tripl̄r. blaſſemie otumelie calūnie. Blaſſemie in deū. 4°. Leui. Qui blaſſemauerit nomē dñi morte moriētᷣ.

Cōtumelie in maledictione pentū. Exo. 22°. Qui maledixerit pr̄i ſuo uel matri morte moriatᷣ. Calūnie in mēdaci accuſatione reatus mortiferi in ꝑximū. Deut. 21°. Cū inuenerint iudices falſū teſtē dixiſſe ↄ̄ frēm ſuū mēdaciuʒ. reddēt ei ſic frī ſuo facē cogitauit: ⁊ ſubditᷣ. nō miſereberis ei⁹. ſed aiam p aīa oculū p oculo ⁊c. exiges. Itē facta punit multipl̄r morte. punit eni ſcelera duplicitᷣ que omittūtᷣ in deū: ⁊ que omittuntᷣ i ꝑximū. Itē ſcelera que omittuntᷣ in deuʒ duob⁹ modis: que cōmittūtᷣ p errorē: ⁊ p iobedientiā. Per erroreʒ ydolatriā in cultu diuine maieſtatis. Exo. 22°. Qui īmolat diis pter dño ſoli occidetᷣ. Pſeudo pphiam in otumeliā diuine ꝟitatis. Deut. 18°. Propheta qui arrogantia deprauat⁹ uoluerit loqui in noīe meo: que ego nō ꝑcepi illi. aut ex nomie alienoꝝ deoꝝ iterficeretᷣ. Et. 20°. Leui. Uir ſeu mulier in quib⁹ phytonic⁹ ſeu diuinationis ſpūs fuerit morte moriātᷣ. Malefica vt in opibus nigromātie que ſunt in cōtumeliā diuine bonitatis. 22°. Exo. Maleficos nō patieris viuere. Itē que cōmittuntur

ꝑ inobedientiã ut ꝑuaricationẽ sabbati. nu
me. 15°. De hoīe colligente ligna die sabbati
dixit dñs ad Moysē Morte moriaṫ hō iste
lapidibus obruat eū oīs turba. Itē scel⁹
qḋ puniṫ morte ꝛ cōmittiṫ in ꝓximū duo
bus mōis cōtingit: uel ꝑ inordinationē ira-
scibilis: uel ꝑ inordinationē ꝯcupiscibil. Per
inordinationē irascibilis ꝯmittiṫ ꝯtumacia
in ꝯtemptū superioris. ꝑcussio: ꝛ interfectio
ex motu ire ꝛ ꝑturbationis. Puniṫ igiṫ ꝯtu
macia morte dupl'r. uel que est inobediētia
respcū parentū. 21°. Deu. Si genuerit homo
filiū ꝯtumacē ꝛ ꝓteruū: qui nō audiat ꝑris
ac matris imꝑiū. ꝛ cohercitꝰ obedire ꝯtem
pserit apprehendent eū: ꝛ subdiṫ. Lapidibus
obruet eū ꝑpl's ꝛ moriet. Uel q̄ ē iobediētia
respcū ꝑlatoꝝ. Deut. 17°. Quis supbierit no-
lēs obedire sacerdotis imꝑio: ꝛ decreto iu
dicis moriet. Itē ꝑcussio circa mortē pu
niebaṫ morte dupl'r. Uno⁹ ꝓpter magnitu-
dinē reat⁹ ex ꝑte ꝑcussi. vt si ꝑcuterenṫ parē
tes. Exo. 21°. Qui ꝑcusserit patrē suū: aut ma
trē morte moriaṫ. Alio⁹ ꝓpter magnitudinē
reat⁹ ex ꝑte ꝑcutientis. quia ꝑcutit cū volun
tate occidendi. Exo. 21°. Qui ꝑcusserit hoiē
volēs occidere cū morte moriaṫ. Itē occi
sio puniebaṫ morte: tū ꝑ industriā quis oc-
cidebat. Exo. 21°. Si quis ꝑ industriā occid
rit ꝓximū ab altari meo euelles eū: vt mori
aṫ. Itē scelera ꝯmissa ꝑ inordinationem
ꝯcupiscibilis puniebanṫ dupl'r. Nā quedā
ꝯmittebanṫ ꝑ inordinationē ꝯcupiscētie o-
culoꝝ. quedā ꝑ iordinationē ꝯcupiscē carnis
Per inordinatōēz ꝯcupiscē oculoꝝ puniebaṫ
furtū hoīs. Exo. 21°. Qui furat⁹ fuerit ho-
minē ꝛ vēdiderit ꝯuict⁹ noxe morte moria
tur. Itē ꝑ inordinationē ꝯcupiscē carnis pu
niebāṫ scelera mul'tipl'r. Fornicatio ꝯmēstru-
ata. Leuit. 20. Qui coierit cū muliere in flu-
xu mēstruo interficienṫ ābo. Adulteriū
20. Leui. Si mechat⁹ quis fuerit cū vxore al
teri⁹. moriaṫ mech⁹ ꝛ adultera. Itē deut.
22°. Stupꝝ virginis que fornicata est in dō
patris. 22°. deu. Si nō ē in puella inuēta ꝟ-
ginitas: lapidib⁹ obruēt eā ꝛ morieṫ qm̄ ne
phas fecit in Isrl' vt fornicareṫ in dō patris

Sili mō ꝛ de puella desponsata que de-
florata est in ciuitate ꝛ nō declamauit. sic dī
ibidē Deu. 22. Sili mō de ꝟgine filia sa
cerdotis si dephensa fuerit in stupro ꝯburi
tur. Leui. 21°. Itē incest⁹ multiplex uel cū
nouerca sua. hoc est vxore patris: vel cū so-

rore: uel cū matre vxoris: uel cū vxore patrui
uel auūculi. uel cū matertera: uel cū amita.
sic hēṫ Leui. 20. Peccatū sodomiticū vl' cū
ꝑsō sue spēi. Leui. 20. Qui dormierit cū ma-
sculo coytu feminco morte moriaṫ. Uel cū
indiuiduo alteri⁹ spēi. Ubi in eodē. Qui cum
iumento uel pecore coierit morte mori-
atur. Itē Exo. 22°. Scdm hanc g⁹ diuisio
nē hēs oēs diās peccatoꝝ que ſm legē pu-
niebanṫ morte. Circa ꝑdicta obī. Nam in
aliquib⁹ peccatis vī lex excedē iusticie seueri
tate ut puniat sup merita: vt in illo cāu de
colligendis lignis in sabbato. Nume. 15. Nā
sicut ꝓbat ipe dns Math. 12°. In cāu neces
sitatis pōt solui sabbatū sine peccato. Si g⁹ ali
quis ex necessitate collegisset ligna ī sabba
to videreṫ puniri sine peccato. Itē videṫ
in aliqua ꝑdictaꝝ legū mors inferri ꝓ peccō
volūtatis. cū tn̄ dicat Aug⁹ sup illud Ro. 3°.
Legē factoꝝ lex ꝓhibet manū nō aīum. ergo
punit op⁹ nō volūtatē. quō g⁹ vī. Qui ꝑcus
serit hoīem volēs occidere moriatur. Itē
vī ipa lex punire ꝗtū ad aliqua miti⁹ q̄ nūc
Nā furtū nō puniebat morte nisi duplici ca
su ꝑ indictū vt furtū hoīs. vel ꝑ ꝯcessionem
vt furꝝ nocturnū. Exo. 22°. Si effringēs fur
domū: ꝛ accepto vulnere mortu⁹ fuerit. per
cussor nō erit sanguinis re⁹. ꝙ si orto sole h
fecerit homicidiū ꝑpetrauit. nūc ꝟo puniū
tur fures morte. ergo seuerior ē punitio fur
ti nūc q̄ tpe legis. Itē q̄ iusticia est nunc
vt pro detrimēto pecunie patiatur mortem
ꝛ detrimētū vite. cū nullo⁹ sit cōꝑabile detri
mentū detrimēto. Itē queritur de ꝑcussi
one seruoꝝ. Nā dicit lex. ꝙ si q̄s ꝑcusserit ser
uū ꝛ mortu⁹ fuerit in manib⁹ ei⁹: crimis re⁹
erit. Si aūt vno die supuixerit uel duobus
nō subiacebit pene: quia pecunia illi⁹ est.
Circa qḋ obī. Si sic se habet seru⁹ ad dñm
sic pecunia. sed pecuniā suā ſm libitū suum
pōt ꝑdere. ꝛ g⁹ suū ſm libitū poterit ꝑdere

Itē si seru⁹ pecunia dñi est. ergo qui fura
tur suū furatur pecuniā. sed q̄ furatur pecu
niā nō est puniend⁹ morte. g⁹ nec qui furaṫ
seruū. Cōtra est illa lex. Exo. 21. Qui furat⁹
fuerit hoīem morte morieṫ. Itē q̄re distī
guit lex d suo ꝑcusso. q̄ aut statī moriṫ aut
supuiuit vno die vl' duob⁹. Que. n. ē iusticia
si sr̄uiuat vnū die ꝑcussus: ꝙ ꝑcussor dñs nō
subiacet pene. Itē q̄ritur de ꝑcussione muli
eris ꝑgnantis de q̄ dicit lex Exo. 21°. Si q̄s
ꝑcusserit mulierē ꝑgnantē ꝛc. ꝛ littera. 70. est

quā pōit Aug⁹ ⁊ Orig. Qui percusserit mulierē p̄gnātē ⁊ exierit infans nōdū form⁹: detrimē tū patiet̄ q̄tū induxit vir mulieris q̄ si format⁹ fuerit dabit aīam p anima. Formatū ḡo infantē appellat aīatū. ⁊ subdit ibi l͞ra Animā p aīa. oculū p oculo ⁊c. Sed obr̄ q̄uo īfans in uētre pōt dici oculū pdidisse. Preterea ɔstat q̄ dentes oīo n̄ habuit. Itē si dr̄ iux̄ nostrā litterā q̄ hec referūt̄ ad matrē. q̄uo abortiens mulier dr̄ oculū pdē aut dentē. Si aūt dicat̄ q̄ sic pcussa fuit vt oculū pderet. obicit Origenes. quid dicem⁹ cōbusturā p ɔcubustura. Nūquid litigantib⁹ viris mulier assistens ɔcuburi potuit. vt cōbustura p ɔbustura ɔsolua. Sic enī dr̄ si rixati fuerint duo viri. ⁊ pcusserit q̄s mulierē p̄gnantē ⁊c. Itē dubitat̄ d stupro v̄ginis vt̄ sit morte puniend⁹ ḡm legē. Nā dic lex Exo. xx°. Si seduxerit quis v̄ginē nec dum desponsatā. dormierit cū ea. dotabit eam ⁊ hēbit in vxorem. Si pat̄ v̄ginis dare noluerit reddet pecuniā iux̄ modū dotis. Sed in cōtrariū sunt p̄dicte leges Deut. xx°. Ibi n. dicit lex. Q̄ si vir pōt pbare de illa quā acceperat in vxorem q̄ nō esset v̄go lapidabat̄ Et de illa que in ciuitate deflorabat̄ nō clamabat. Itē obr̄ ɔtra penā icest⁹. Nā Thamar. 38°. Geñ. Ex industria ɔmisit incestum q̄a ɔcubuit cū patre mariti sui. Itē vr̄ ipe iudas peccasse ɔtra legē que eā dimisit impunē. 3°. Re. 21°. Quia dimisisti vir̄ morte dignū erit aīa tua p aīa illius. Itē queritur de pccō sodomitico. vt̄ magis sit puniēd⁹ nūc q̄ tpe legis. Nā cū v̄bū caro factum sit ⁊ apparuit benignitas ⁊ hūanitas saluatoris plus tenemur ad mundiciā ⁊ pudicitiam nāe nostre ɔseruādā q̄ ante tps grē: in quo nōdū erat dn̄s vnit⁹ nāe nostre ergo incōpabilit̄ pl⁹ peccāt hostes ⁊ corruptores nāe sodomitice nūc q̄ ante incarnationē dei. Si g° ante legē puniti sūt incendio. 19°. Gñ. Et in lege gladio. multomagis nūc exterminādi sunt ⁊ puniendi igne ⁊ gladio. Itē p⁹ incarnationē oñdit Apl's reatū fornicatoīs icompabilit̄ maiorē q̄ ante. i. Cor. 6°. Nescitis qm̄ mēbra uestra mēbra sunt xp̄i. tollēs mēbra xp̄i faciā mēbra meretricis: absit. g° fornicator xp̄ian⁹ ḡm aplm polluit mēbra xp̄i. q̄d nō diceret̄ facere ante incarnationē xp̄i. g° incōpabilit̄ magis scelerat⁹ sodomita peccat plus polluēs ⁊ dehonestans corp⁹. q̄d p icarnationē factū est mēbr̄ xp̄i q̄ an icarnatioē

Ergo multo magis igne ⁊ gladio puniend⁹ quid est igit̄ q̄ sacri canones qui icestuosos ⁊ adulteros grauissima pena ferūt. sodomitar̄ ḡo penā indeterminatā dereliquūt. Itē cum lex ciuilis puniat eos decapitatiōe uelut hostes pessimos hūane nāe. Cū sacri canones debeāt flagicia seueritate punitionis ɔtercere magis q̄ leges ciuiles maxīa ecclesiastica coḃertione. ergo illud pccm̄ p̄ aliis debuerūt punire. Ad hoc p ordine rūdendū est. Ad p̄mū q̄d obr̄ de punitione p̄uaricationis sabbati dō est q̄ p leui peccato q̄tū ad gen⁹ p̄uaricationis iuste infligit̄ pena multo grauior q̄ p genere peccati grauioris duplici de cā. vna est ɔtempt⁹ peccantis Alia exēplū delinquēdi in aliis. Cōtempt⁹ enī auget reatū ex pte peccāt. Exemplū delinquēdi multiplicat pccm̄ in ceteris. pp̄ter ɔtēptū solū legim⁹ igne ɔsumptos q̄nq̄genarios duos ad verbū Helye. 4. Re. Propt̄ exemplū delicti deducendi ad posteros legimus igne ɔsumptos Nadab ⁊ Abyu filios Aaron offerentes ignē alienū: q̄ eis p̄ceptū nō erat. Leui. x°. Inde ē q̄ ī numeri 15. Colligens ligna in sabbato lapidat⁹ est iudicante dno ɔtēptū delinquētis. ⁊ ponderāte exēplū delinquēdi in aliis. Promissum enī ad seruilia opa mūdi ⁊ carnis. Iudei durissimi ad vacationē ⁊ cultū dei ad violatioēz sabbati p̄cipites erāt. sicut pz Exo. 16°. vbi arguunt̄ in Moyse. q̄ in collectiōe māne que duplicabat̄ eis. 6. feria ⁊ sabbato subtrahebatur ex gulositate ⁊ auaritia deliquerūt ɔtra diuinū mandatū. Vn̄ ibid̄ dr̄. Uenit dies septima ⁊ egressi de pp̄lo vt colligerent nō inuenerunt. dixitq̄ dn̄s. vsq̄ quo nō vult̄ custodire mandata mea ⁊c. Ad scd̄m q̄d obicit q̄ lex puniebat uoluntatē morte. dō: q̄ nō nisi uolūtate ppalatam ⁊ p̄cedentē in actū. ad quē q̄tum in agente erat sequeretur mors. vt si quis molarē lapidē ipelleret ad pcutiendū aliquē studiose: qui cū cāu uel declinatione aliqua nō pcuteret̄. vel si cuiq̄ ppinasset venenū ad interficiendū aliquem q̄d tn̄ ipe n̄ sumeret: ī hi⁹ uolūtas p facto occisionis ḡm legem puniebat̄: quia talis fecerat quicqd̄ ī īdo est ad hoc q̄ occidet. Ad illud q̄d obicit de punitione furti. dō. q̄ nec tpe legis nec nūc furtū punit̄ morte. si aut p p̄sumptione homicidii: aut ɔtumacie. pro p̄sumptione homicidii sicut fur nocturnus de quo incertū est vt̄ uenerit ad furandū

gn ad occidendū. ⁊ iō ꝓpter ꝑsumptionem que solet accidere in nocturnis furib⁹: quia interficiūt homīes. lex dixit. zz°. Exo. Qꝫ ꝑcussor illius nocturni nō esset re⁹ sanguinis Si vero diurnis fures diurni qui ꝓcedūt cum armis ⁊ gladiis: ⁊ si vēant deprehendi defendūt se vel ipetunt gladiis. Pro otumacia sic fures a iudice signati ⁊ cauteriati sel' vl' z° tertio deprehensi in furto suspendūt ꝫ illā legem Deut. i7°. Qui noluerit obedire decreto iudicis moriet. Aīr eī fur nō punief morte nisi ꝑsumet latro. Latro enī est qui vi ⁊ gladio si facultas daf spoliat. Uñ etiā in regionib⁹ vbi fures solent latrones esse. iuste morte puniunf. Ad quartū qd querif de ꝑcussione seruoꝝ ad mortē a dnīs que vr licita. qa hui sē coꝝ pecunia. dd. quia hu⁹ pecunia dnī est ad vsū fructu: ꝫ nō ad vsū occisionis seru⁹ enī hꝫ nām ⁊ odiriōnē ꝗtum ad odiriōnē subiect⁹ est ad seruiciū dnī. ꝫ quātuꝫ ad nām qua hō est: par est ipī dnō. nec pōt dnf adimere vitā serui: quia nō ei⁹ est. solus enī de⁹ qui dat vitā hmō dnis vite ei⁹ est. nec potest iuste eā auferre nisi solus de⁹ vel gerēs uicē eius dei: vt iudex. Uñ deu. ego occidam ⁊ ego viuere faciā. Ad illud ꝟo qd obicē de furto hōīs serui. dd. ꝙ nō est par oditio hōīs serui. ⁊ hōīs liberi. nā furtū hōīs liberi puniebaf morte. Deu. Et hoc mō itelligitur lex illa. Exo. zi°. ⁊ cā est. qa ꝫm estimationeꝫ libertatis apud liberos fuit⁹ mors quedā ē. Uñ ⁊ ꝫm leges humanas seru⁹ iterptatur ad oēs act⁹ velut mortu⁹. furtū ꝟo serui nō puniref nisi pena pecuniaria. ⁊ hꝫ ꝗtum estimaref apud dnīm hui officiū. ⁊ pter hoc satisfactio sup restōēꝫ dāni. quia sic dicit Ansel. In ablat nō solū sufficit restituere ablata: ꝫ etiā satisfacere de iniuria. Ad illud ꝟo qd obicit de distinctione legis in seruo ꝑcusso Nōndū ꝙ aut dnīs occidit seruū iusta de cā ⁊ tūc nō tenef quia iudex ei⁹ est ꝫm leges. aut sine cā. ⁊ tūc distinguif: aut uoluntate aut cāu. Si uolūtare vtputa telo vel ictu lapidis: tenef tāqꝫ si liberū hominē occidisset Si cāu ⁊ nō voluntate: vt si liberauit eū vel in vinculis posuit qd sibi lꝫ: vel fame affligeret ꝫm leges hūanas si fuerit moderate non iputaf. si aūt imoderate pōt seru⁹ ad iudicē ofugere vt opellaf dnīs hui uēdere hōīs cōditionib⁹. ita vt nō reuertaf vltra in dnī potestatē ꝫm qd vr Codice de emendatōe seruoꝝ. Scdm hoc g⁹ diuina lx distingit in dnō ꝙ ꝑcutit hui ꝟga ⁊ ñ baculo: vl gladio quia aut stati sequif mors: ⁊ tūc vr crimīs re⁹. nō tñ vr ꝙ moriaf dnīs: qa nō ꝑsumif ꝙ volūtate occidendi ipm ꝑcussit: cu ꝑcusserit eū virga que est instrm castigandi nō occidedi. Aut hu⁹ supuixit vno die. ⁊ tūc ꝑsumif ꝙ nō ex actu ꝟberationis mortuus sit. quia nō est ꝑsumptio ꝙ ex ꝑcussione virge recepit passionē letalē. Iō ex alia cā ꝑsumif mortu⁹. Ad qntū qd obicit de ꝑcussione mulieris ꝑgnantis: cōsequēt distinxit lex cum ex ꝑcussione illa patif abortū: quia si puerpertium formatum est idest animatū iudicatur ꝑcussor hōīcida. Et iō ꝫm legē talionis debꝫ exoluere aīam ꝓ aīa: qd ꝟo sequif oculum ꝓ ocu. dentē ꝓ den. Determīatio legis talionis ē ꝫm quā iustū ē vt iferens alicui detrimentū patiaf ⁊ ipē ꝫm qd itulit vt oculum ꝓ ocu. ⁊c. Unde illud qd additū est: oculum ꝓ oculu ⁊c. nō referf ad ifantulū: sed est determiatio eq̄tatis talionis. Si ꝟo fuerit informe. i. inaīatum lex nō iudicat ꝑcussorem homicidā. qa puerpiū nō fuit hō. ⁊ iō punif pecuīa ꝑcussor. Ad sextū dd. ꝙ d stupro virginis distinguēd est. qa ꝫm legē aut erat desponsata: aut nō. si erat desponsata: tē aut violabaf in ciuitate: aut in agro. Si in ciuitate cum per clamorem posset euitasse corruptionē ꝑsumif osensisse stupro: ⁊ iō lapidabaf. Si ꝟo in agro i quo ꝑ clamorē nō possꝫ a corruptione liberari no iudicaf rea. ꝫ corruptor iterficif Deut. zz°. Item si non erat desponsata. aut ergo erat de stirpe sacerdotali. ⁊ tūc depbensa in stupro oburebaf: aut d stirpe alia. ⁊ tūc distinguēd. quia aut erat manēs in domo patris: aut erat seducta per sponsionē oiugii: ⁊ exēcta de dō patris: sicut vr Deut. zz°. pmo mō sic vr Deut. zz°. Lapidabaf ⁊ hoc quia dehonestauerat domū patris sicut dicit lex. Fecit nephas in Israel vt fornicaref in dō patris. In scdo cāu nō lapidabaf. excusabaf enī ꝑ seductionē ⁊ per ignorantiā. Et sic itelligif lex Exo. zz°. Cuꝫ vr si seduxerit quis virginē nec dū despōsatā ⁊c. Ignorātia. n. attenuabat pccm ⁊ excusabat a pena legis. Unde Nume. i5°. Si aīa nesciens peccauerit offerret capraꝫ pro pccō ⁊ dimitteref illi. vna lex erit omniū qui peccauerint ignoranf. Ad septimū qd obr de incestu thamar dd. ꝙ sic pꝫ ex Gen. z8°. Iudas grauissime punire morte uoluit incestum Thamar. sed ꝓpter duo dimisit ꝓpf reatuꝫ

osilem ex pte sua: et pter piã intentionē pl
susscipiende ad diuinū amore ex pte thamar
Quia g° in iuda erat osilis reat° nō debuit
ipam occidere sicut dr̄ in glo. sup illud Jo
8°. Qui sine pecō est primus mittat in eā lapi
dē: Glo. Si lex iubet reu occidi nō tū ab his
qui sūt sīr puniēdi. Jtē qa in thamar erat
prius quis itllect° et inordinat° affect° debu
it miam inuenire sic Paulus .i. Tbi .1. Misz
osecut° sum quia ignorās feci et in icreduli
tate. Zelo enī legis: sed nō sm sciam psequeba
tur ecclesiā. sic ipse dicit Gal .1. Dei secut° sū
ecclesiā dei paternaz traditionū habundāti°
emulator existens. Ad vltimū qd querit
de sodomitico vitio dd. est qz tpe grē peccm
grauius est incōpabilit q̄ añ. et io nō solū igne
et gladio: s oī genere tormētoz est istud fla
gicium exterminandū a seculari ptāte. q nō
sine cā gladiū portat. dei eis minister est vin
dex in irā ei qui male agit .i3°. Roma. Ab ec
clesia xo ptāte: oī genere cohertionis abie
ctiōis ab ecclesia uel ut mēbra putridissima
sunt hi° flagitiosi a corpe p̄sciendi. Ad il
lud xo qd obr̄ q̄re lex ciuilis armat gladio
otra sodomitas. Sacri xo canones ptinsēūt
in silētio dd. qz hoc est in detestatiōē et cau
telā h° flagicii. Nā h° flagitii nōitio et ipm
aerē quodāmō polluit et mētes quodā mise
rabili mō inficit. Et p osequēs diuulgatio
aerē corrumpit. Vñ ad hoc respiciēs apls ad
Eph. 5°. Dicit fornicatio et omis imundicia
nec nomiret in uobis. sicut decet scōs. in ex
ōpatione penaz aliquoz flagitioz que dete
minant sm canones: quia deficiūt oēs cano
nes in detestatione pene sodomitaz. excogi
tare dz iudex ecclesiastic° maiori pena pre
ceteris ipos esse plectendos.

C Onsequens est

querere de legib° punitionis p dā-
nū rez. Legit enī ex lege diuini mādati fili
os Jsrael spoliasse egyptios. Exo. xi°. et .xii°.
Jtē Exo. xxii°. Si quis furat° fuerit bouē
aut ouē et uēdiderit. qnqz boues p vno bo-
ue. et q̄tuor oues p vna oue restituet zc. Ex
quib° legib° hēt qz mali pñt spoliari et p dā
no illato pena dāni in reb° puniri. Queri
tur ergo pmo. vtz iuste possint boni malos
spoliare. Scdo qūo lex p dāna rez dānifi
catores puniret iuste.

Ad primum sic obr̄ sicut dicūt scī

in illo p̄cepto Exo. xx. Nō furtū facies. Pro
hibet oīs otractatio rei aliene inuito dño. Si
g° spoliare hereticos et paganos est res eo-
rū otractare nō erit licitū spoliare hereticos
et paganos. et generalit quoslz malos. Jtē
Math. 5°. Qui aufert tua ne repetas. qui g°
p̄cepit nō repetere sua. multo magis phibu
it rapere aliena. ergo nullo° xpianis erit lici
tū rapere res hereticoz uel paganoz uel alio
rū maloz. Jtē rephendit Apls .i. Cori. 6°.
d repetitiōe suaz rez dicēs. Quare nō magis
iniuriā accipitis. q̄re nō magis fraudē pati-
mini. Jtē obiciebāt heretici Augu. Quo
illi catholici erāt suscitres in quib° laborauē-
rūt ipi vsurpare. Cū dicat psal. Labores ma-
nuū tuoz. quia mādu cabis. b. t. e. et cū p̄cisi-
one loquit scriptura. vt ostendat illum mise
rū et infelicē qui mādueat alienos labores.
Con. Aug° ad Vincentiū. Si osideremus
qd scriptū ē in libro sapie. x. Justi xo tulerūt
spolia impioz. Jtē qd legit in puerb. i3°
Nostra lra custodit iusto sba peccatoris. et
alia lra: Thesauri āt iustis diuitie impioz
tūc videbimus nō esse querendū qui habēt
res hereticoz. sed qui sunt i societate iusto
rū. 23. q. 7. Jtē Aug° con. Petilianū eadē
qōe ad oēs iiquos impios illa uox dni valet
Math. 21°. Auferet a uobis regnū dei et da
bit genti facienti fruct° eius. Item Aug°
otra eundē ibidē. Si que iā p̄cisi possidere ce
pistis que a vobis ablata uobis dñs dedit
nō io ocupiscimus aliena. quia illi° impio e°
sunt oīa facta sunt nostra et iuste nostra sūt
Uos enī dtebamini ad p̄cisionē. nos autem
ad vnitatē. Aliogn pmo pplo di possent obi
cere illi aliene rei ocupie qui diuina ptāte
ab eoz facie qui ea terra male dtebant expul
si sunt. Jtē in eodē ipi iudei a quib° abla-
tū est regnū sm xba dñi et datū est genti fa
cienti iusticiā possent obicere aliene rei con
cupiscentiā quia xpi ecclesia possidet. vbi p-
secutores xpi regnabāt. Jtē Aug° contra
Petilianū An frustra scriptū ē. Labores ipi-
oz pii edent. Quapropt magis amirari debe
tis qz adhuc aliquid tenetis q̄ qz aliqd ami-
sistis. R° dicunt quidā: quia aut mali sūt
in vnitate ecclesie: aut sunt p̄cisi. uel ex vnita
tē eccle. si sunt de vnitate ecclesie q̄tum ad
numez: q̄uis n̄ q̄tuz ad meritū nō st̄ i his re
bus spoliādi. Vñ Aug° in epla ad Vincētiū
Si corp° xpi tollit spolia impioz et corpori
xpi thesaurizant diuitie impioz. nō debent

impii foris remanere vt calūnient. In xpi g⁹ ɔpagem corpis veniāt ꝛ labores suos nō ɔriandi cupiditate. sed bene vtendi pietate possideant. Si xo queraẗ de iudeis q̄re nō auferūẗ ab eis oia. Rñdent ꝙ ecclesia ḋ mīa pcit eis. Ad illud xo ꝙ p̄mo ꝛ scḋo obi̇ ḋ. Ꝙ auferre res hereticoꝝ ꝛ saraceno ꝝ ex edicto p̄ncipis hn̄tis ītimaꝫ p̄tātem nō est ɔtractare rē alienā. nec recipe. Unde Aug⁹ Quāuis queq̄ res terrena nō recte s quo q̄ possideri possit. nisi uel iure diuino q̄ cūcta iustoꝝ sunt. i. Cor. iij°. Oia nostra sunt. uel iure humano qḋ in p̄tāte est regū terre Iō uos heretici falso res appellat̄ uestras quas nec iuste possidetis ꝛ ſm leges terrenoꝝ regū amittere iussi estis. Ad tertium xo ḋḋ. ꝙ ap̄ls rep̄hendit corinthios qui repetebant sua iniuste ꝛ illicite. Iniuste q̄a cū fraude ꝛ dolo. Un̄ .i. ad Cor. 6°. ḋr̄ uos iniuriā facitis ꝛ fraudatis illicite. quia corā iudice infideli. Un̄ in eodē ḋr̄. Audet aliq̄s vr̄m hn̄s negociū aduersus alteꝝ iudicari apud iniquos. Ad quartū rn̄det Aug⁹ ſm p̄dcā dicēs hereticis frustra dicit̄ ꝙ uos in diuitiis ɔgregandis laborastis tū scriptū legat̄ labores impioꝝ iusti edēt. Que sn̄ia videẗ accepi ex ecclesiaste. 2° caplo. Peccatori dedit de⁹ afflictionē ꝛ curā supfluā vt addat ꝛ congreget ꝛ tradet ei qui placuerit deo. ꝛ Job. 27°. Hoc est ps hoīs impii: ꝛ subdiẗ. si ɔportauerit q̄i terrā argentū ꝛ sicut lutū p̄parauerit uestimēta p̄parauit quidē ḋ iust⁹ vestieẗ illis ꝛ argentū ei⁹ innocens diuidet

Postea queritur q̄re lex dānificatores puniat iuste p dāna reꝝ. nam Exo. 22. ḋr̄ Qui furat⁹ fuerit ouē vel bouē q̄nq̄ boues pro vno boue restituet. ꝛ q̄tuor oues p vna oue. ꝛ hoc si occiderit uel uēdiderit. Si xo inuētū fuerit viuēs qḋ furat⁹ fuerat ḋuplū restituet. Quare ergo rō h⁹ legis q̄re. s. p furto bouis restituēdi sunt q̄nq̄. p furto ouis q̄tuor. Si ḋicaẗ ꝙ hoc est q̄a bos melior est oue. ꝛ iō plus dānificaẗ fur bouis q̄ ouis ꝛ iō plus puniend⁹. Con̄. fur pecunie q̄tecūq̄ nō teneẗ restituē ſm legem nisi ḋuplū. Un̄. 22°. Exo. Si inuenit̄ fur pecūie duplū reddet p furto. ergo .c. libraꝝ nō teneẗ reddere nisi ḋuplū. Et ɔstans est ꝙ centum libre maioris valoris sunt q̄ plurimi boues g⁹ p furto bouis ſm hanc rōnē nō oꝫ restitui nisi duplū. Itē ɔstans est ꝙ maius peccm̄

est rapina q̄ furtū: quia in rapina violētia ē in furto nō. Rapina est ɔtractatio rei aliene violēta. furtū eni est ɔtractatio rei aliene n̄ violēta: sed occulta. sed rapina nō puniebatur nisi p restitutionē ei⁹ qḋ ablatū est: ꝛ quinte ptis que in satisfactionē dareẗ dn̄o: ſm ꝙ dicit lex Leui. 5°. Aīa que vt aliquid extorserit aut calūniā fecerit ɔuicta delicti reddet oia que p fraudē uoluit obtinere integra: ꝛ quintā insup partē dn̄o cui damnū intulerat. Ergo nō vr̄ lex iusta vt pro furto puniatur in pena maiori vt in ḋuplū uel in q̄druplū vel q̄ntuplū. Itē vr̄ ex lege Nume. 5° Uir seu mulier cū fecerint ex oib⁹ peccatis que solēt hominib⁹ accidere. ꝛ loquiẗ de cōtractatione rei aliene. reddent ip̄m caput q̄ntāq̄ partē et desup cui peccauerūt. Nō vḋẗ igiẗ qḋ teneaẗ reddere nisi qḋ ablatū est: ꝛ q̄ntam ptem p satisfactione. Con̄. Luc. 19 dicit Zache⁹ ad dn̄ū. Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ do pauperib⁹: ꝛ si quid aliquē defraudaui reddo q̄druplū. Ergo vr̄ ꝙ furtū ꝛ q̄lꝫ ɔtractatio puniret̄ in quadruplū ſm legem Itē puerb. 16°. Nō grandis culpa est cū quis furat⁹ fuerit dep̄hensus quoq̄ reddet septuplū. ergo nō solū q̄druplū imo plus vr̄ q̄ntuplū. Queriẗ ergo vn̄ est ista varietas ſm legē in pena restitutionis: ꝛ detrimenti reꝝ. R° ad p̄mū ſm quosdā: ꝙ q̄nq̄ boues p vno boue: ꝛ q̄tuor oues pro vna oue ppter q̄tuor comoda seu vtilitates quas hꝫ ouis. duas pellis ꝛ carnis. ꝛ alias duas fruct⁹ ꝛ fet⁹. fructū aut intelligūt lac caseum ꝛ butiꝝ. has g⁹ quatuor utilitates hꝫ bos ꝛ insup q̄ntam videlꝫ laboris in agricultura ꝛ in euectione oneꝝ. quia igitur q̄nq̄ dāna irrogat qui bouē furaẗ. Quatuor xo tm̄mō qui ouē. Merito q̄nq̄ boues p vno restitui. ꝛ q̄tuor oues p vna oue reddi tm̄ p̄cepit. Sꝫ ɔtra. Si hec est cā cū inueniret̄ alia cā vtilitatis bouū in terra p̄missionis p̄ter p̄dictas viꝫ triturationes segetū ppter qḋ dictū est Deu. 25°. Nō ligabis os bouis triturantis ſm numeꝝ vtilitatū sex boues p vno restitui p̄cepisset. Ad qḋ forsitā diceẗ ꝙ vtilitatē triturationis nō reputauit aliā ab vtilitate agriculture. Probabili⁹ tn̄ vr̄ distinguēdo ſm legem: ꝙ ista aut nō inueniebanẗ apḋ furē: quia ɔmesta seu vēdita erāt. aut inueniebanẗ viua ꝛ integra. si inueniebāẗ viua nō nisi duplū restituere cogebaẗ: ꝛ h̄ duab⁹ de cāis. Prima lege talionis. que iustissima

vr vt tm̄ dānificeƭ fur ꝙ̄tum dānificare nolebat aliū. Scd̄a ē quia duplr̄ peccauerat fur in eū: cui aliquid furat⁹ fuerat. tenetƭ eñ vnusqſq; nō solū se inocentē ſuare erga aliū sed etiā se esse paratū ad exhibendū benefi-ciū. fur aūt ɔtra vtrūq; delinquit. Si autē nō inueniebaƭ puniebaƭ vt dictū est fur bo-uis in ꝗntuplo. fur aūt ouis in qͣdruplo. ⁊ hꝰ respiciēte legis iusticia nō solū ad maiorita-tē dāni sed etiā ad maioritatē audacie fura-tis. maioris audacie ⁊ īprobitatis est fura-ri bouē ꝙ̄ ouē: ⁊ iō seuerius puniendꝰ. Talē aūt penā statuit oīpotens deꝰ: quia vidit eā sufficē ad deterrendā ⁊ corrigenda iprobita-tē ⁊ audaciā ꝑpli illiꝰ ab hiꝰ malis. Ad se-cundū v̄o qd̄ obicit de furto pecunie ꝙ nō puniƭ nisi in duplo. dd̄. ꝙ multiplici de cā ꝑlus puniƭ fur bouis ꝙ̄ pecunie ſm̄ legem.

Prima est ꝓpter facilitatē maiorē furādi bouē vl ouē ꝙ̄ pecuniā: ⁊ hͦ ē qm̄ bos i ouis facilꝰ īueniūƭ. pecunia v̄o arciꝰ custoditur.

Scd̄a est ꝗa armēta ⁊ greges nō solū vti-lia sed etiā necessaria sunt victui ⁊ vestitui humano ꝑ semetipā. Pecunia v̄o ⁊ aurū ꝗ̄tum ad hoc suꝑfluum ⁊ inutile est. Meri-to ergo magis custodienda erant furta ⁊ ra-pine eoꝝ seueriori pena plectenda. Tertia cā est. quia de bobꝰ ⁊ ouibus sacrificabanƭ dn̄o: ⁊ aliqua offerebanƭ in sacrificiis ex ne-cessitate. ⁊ ꝓpter hoc ꝗ̄si ꝑtem hebat dn̄s in gregibꝰ ⁊ armētis. De auro v̄o nō ita p̄ꝗ̄ in ɔstitutione tabernaculi. ⁊ edificatione tē-pli: ⁊ fabricatiōe vasoꝝ. voluit ergo furta il-loꝝ seueriꝰ vindicari. de quibꝰ ꝑs ei de ne-cessitate debebaƭ. ꝙ̄ ea de quibꝰ nihil ei de-bebaƭ. sed uolūtarie tm̄ offerebanƭ. Ad il-lud v̄o qd̄ obicit de pena raptoris dd̄. ꝙ ꝗ̄-uis rapina sit maiꝰ pecm̄ ꝙ̄ furtū. tn̄ furtū ſm̄ legē magis puniebaƭ. ⁊ iuste ꝓpter incli-nationē ⁊ ɔsuetudinē maiorem ad furtum. ꝙ̄ ad rapinā. fur eni hꝫ locū furādi in ciuita-te ⁊ ext̄. Vñ i oī loco ꝑcliuitas ⁊ oportuni-tas furi est ad furandū. raptori āt nō ita. im-mo in ciuitate ⁊ in cetu hominū nō est opor-tunitas raptori ad rapiendū. iō maiori pena cohercendū iudicauit lex furē ꝙ̄ raptorē. Lē illa lex Leui. nō intelligiƭ de rapina ꝗcūq; sed de rapina que est in calūnia uel in extor-sione: que solet fieri in exactionibꝰ tributo-rū. uel in defraudationibꝰ que solēt fieri in ɔtͣctibꝰ negociatoꝝ. quis in omibus his est spēs aliqua iniusticie: ⁊ nō est manifesta iniusti-cia iudicauit lex rapinā talē ⁊ iuste minꝰ pu-nienda. Ad quartū v̄o qd̄ obicit ꝑ auctē Nume. 5º. Rn̄det Augꝰ suꝑ illū locū eundē distinguēdo. quia peccatū uel furtū aut cō-mittiƭ ꝑ negligentiā. seu ignorātiā. aut ꝑ in-dustriā. ꝑ negligentiā ut si traiciat rē alie-nā in suā. ꝙ si diligenƭ attenderet nō faceret hoc uoluit capite ⁊ ꝗnta restitui nō sic fur-ta mulctari. Si v̄o ꝑ industriā: tūc voluit aut duplo: aut ꝗ̄druplo: vel ꝗntuplo ſm̄ distī-ctioꝫ positā puniri. De furto ergo ꝑ neglige-tiā loquiƭ lex Nume. Vñ dicit vir siue mlr si fecerit ex oībꝰ peccatis que solēt hoībꝰ accidere ⁊ transgressi fuerit ꝑ negligētiā ⁊c̄.

Item distinguit Augꝰ ibidē. ꝗa furtum aut erat ɔuictū. aut sponte ɔfessū. Si erat cō-uictū: tūc ſm̄ legē Exo. 22º. tenebaƭ restitu-ere de pecunia in duplū: de oue in ꝗ̄druplū de boue in ꝗntuplū. Si v̄o erat ſpōte cō-fessū: tūc nō tenebaƭ restituere .nisi ablatā ⁊ ꝗntam ꝑtem. Et hoc est ſm̄ legē Nume. 5º Vñ ibidē dr̄. Confitebūƭ pecm̄ ⁊ reddet ipꝫ caput ⁊ ꝗntam ꝑtem. desuꝑ ei in quē pecca-uerat. Augꝰ. Quia āñūciauit nō eo damno plectendꝰ fuit ꝙ̄ furem ɔphensū ⁊ conuictū plecti oꝫ. Ad ꝗntū v̄o qd̄ ecōtͣ obiciebaƭ ex Luce 19º. de restōne Zachei in ꝗ̄druplum dd̄. ꝙ v̄bū fuit superogationis. Ex q̄ enim delictū sine ɔuictione sponte ɔfitebaƭ para-tꝰ satisfacere. nō tenebaƭ ſm̄ legē ad restōez ꝗ̄drupli. Si aūt obiceretƭ de hoc qd̄ dicit ibi glo. ꝙ puꝰ est ſm̄ legē reddere. deinde qd̄ remanet pauꝑibus erogare ac si vellet ꝙ ad istd̄ ſm̄ lege teneretƭ Zacheꝰ dd̄. ꝙ glo. mo-ralis est declarans ordinē in restituendis. ⁊ erogandis. Unde idē est ac si diceret puꝰ est restituēd̄ alienū: ⁊ deinde qd̄ relictū est ero-gandū. Ad sextū v̄o ⁊ vltimū qd̄ obr̄ ex libro ꝓuer. ꝙ reddet septuplū dd̄. ꝙ intelli-gendū est septuplū .i. ꝑfecte ⁊ integre ꝗ̄ad-modū accipiƭ in psal. Purgatū septuplū .i. ꝑ-fecte ⁊ ꝙ iste sit sensus pꝫ ex hoc qd̄ seꝗtur reddet septuplū: ⁊ oēm sb̄am domꝰ sue tra-det qd̄ i nulla lege p̄ceptū ē. Nō gͦ ꝙ iste modꝰ loꝗ̄di poniƭ ibi ꝗa vult ostendere ꝙ furtū minimū pecm̄ est respcū adulterii. ꝗa fur patiƭ detrimentū ꝗ̄ ad sue possessionis sb̄am. et hoc ꝑ expōsitionē ostendit dicēs. dep̄-hensus reddet septuplū et oēm sb̄am domꝰ sue tradet quousq; s. plene satisfecerit. Adult̄ v̄o patiƭ detrimētū maximū quo ad aīam suā. Vñ ibidē dicit. Qui adult̄ ē ꝓpͤ cordis

inopiā pdet aīam suā. In hūc gº modum terminat̄ pars in qua est inq̄sitio de iudicialibus que ptinēt ad cohertionē iniurie.

Consequenter tractā

dū est de p̄ceptis iudicialibꝰ que ptinent ad ↄseruationē iusticie. Horꝝ aūt q̄dā respiciūt statū psonaꝝ. Quedā debitū reꝝ. Quedā ordinē actionū. Oīs eī ordo iusticie int̄ homīes ↄseruādus. Aut respicit psonas aut res aut actiones. Primo gº querendū est de p̄ceptis iudicialibꝰ circa psonas. 2º de p̄ceptis iudicialibꝰ circa res. Tertio de p̄ceptis iudicialibꝰ circa actiones. Itē personaꝝ quedā sūt supiores ut sacerdos ꝛ rex Quedā inferiores vt sui ꝛ ancille. quedā pares ꝛ ↄiuncte vt vir ꝛ vxor fm mutuā suitutē. quedā dispares ꝛ disiūcte: vt aduersarii ꝛ infames. Et fm hec variant̄ leges iudiciales circa psonas. Prīo gº querendū est de legibꝰ iudicialibꝰ circa psonā regis ꝛ sacerdotis. Scdo de legibꝰ circa suos. 3º de legibꝰ circa viꝝ ꝛ vxorē. Quarto de legibus circa infames ꝛ aduersarios.

De institutiōe aūt

ꝛ ↄsecratione sacerdotis est lex expssa Exo. 28º. Applicate Aaron cū filiis suis de medio filioꝝ Israel vt sacerdocio fungant̄ mihi. ꝛ Leuitī. 8º. 9º. ꝛ 10. De institutione xpo regis est lex Deut. 17º. Cū habitaueris in t̄ra ꝛ dixeris ↄstituā sup me regē. eū ↄstitues q̄ dn̄s deus tuus elegerit de medio fratꝝ tuoꝝ ꝛc. Circa q̄d querūt̄ tria. Primo vtꝝ iustū sit hoīem dn̄ari hoī. 2º vtꝝ necessariū sit in statu dn̄ationis duas esse ptātes regis ꝛ sacerdotis. Tertio de ↄpatiane sacerdotalis potestatis ꝛ regalis.

Circa primū

sic obr̄. gn̄. 9. Sit terror vester ac tremor sup cūcta aīantia terre. Beda in glo. hō in terrorem est ceteris aiantibꝰ p̄positus vt sciat se irrōnabilibꝰ nō rōnabilibꝰ dn̄ari.

Itē Greg⁹. Hō nō rōnabilibꝰ sed irrōabilibꝰ p̄latꝰ est nā. iō dr̄ ei vt ab aīalibꝰ non ab hoībus timeat̄: q2 coīi nāꝫ supbire est ab equalibꝰ uelle timeri. Itē Sap. 7º. Omibꝰ vnus est introitꝰ ad vitā: ꝛ siīlis exitꝰ ꝛ nēo ex regibꝰ aliud habuit natiuitatis initium Oēs igit̄ ↄditiōes nāe sunt pares. coīi nāꝫ igit̄ est hominē hoī dn̄ari. Coū. Roma. 13º. Oīs aīa ptātibꝰ sublimioribꝰ subdita sit Nō enī est ptās nisi a deo. Itaq; qui potestati resistit: dei ordinationi resistit. Ex quo relinquit̄ q̄ hominē hoī dn̄ari ꝛ p̄esse e ex diuina ordinatione. q̄d aūt tale est iustū est ꝛ irrep̄hensibile. Rˀº fm btm̄ Grego. in glo. sup Gen. 9º Oēs hoīes nā equales genuit. s; pro variis meritis aliis alios dispensatio diuina. Sꝫ occulta p̄ponit: vt humana formidine peccare metuat qui diuina iudicia nō formidāt. nō enī hoībus sed bestiis dominant̄: q2 ex qua pte bestiales sunt: ex ea formidini subiecti sunt. Ro. 13º. Principes nō sūt timori boni opis sed mali: vis nō timere potestatē bene fac. Et p hoc pꝫ rn̄sio ad p̄mum

Ad scdm dō. q̄ velle timeri a peccatore in p̄ncipe nō est supbire. quia sic̄ vbi nō delinquimus pares sumus ita p delictū a iustis ipares efficimur. Ad tertiū siīl mō dō. est quia ꝛ si vna sit ↄditio oīum hominū fm dignitatē nāe ꝛ pgressū. tn̄ dispar est ↄditio fm uoluntatē ꝛ meritū. Unde dr̄ in psalm. Hō cū in honore esset nō intellex. ↄpa in insipi. ꝛ siīlis factꝰ est illis. Un̄ ꝛ qui p nāꝫ fc̄s est rōnalis: p puersitatē uoluntatis factus est animalis.

Secundo queritur

vtꝝ in gradu supioritatis necessariū sit esse duas ptātes regalē ꝛ sacerdotalē. Ad q̄d sic Math. 6º. Nemo pōt duobꝰ dn̄is seruire Ex quo relinquit̄ q̄ ordo subiectionis req̄rit vnitatē dn̄ationis. Inordinatū igit̄ erit duas dominationes esse in p̄latione ecclie regalē ꝛ sacerdotalē. Itē regalis potestas ex pmissione diuina nō p̄cepto uel ↄstitutione filiis Israel ↄcessa est. Sed oē tale culpabile ꝛ illicitū est. Relinquit̄ igit̄ nō esse necessariū ptātem regalē. Q2 aūt ex pmissione solū ↄcessū sit: pbat̄. Nā. 17. Deu. sup illd̄ cū dixeris. Constituā sup me regē. dicit interlinearis Cōstituunt sibi regē ↄtra dei voluntatē nō deū sed hominē. Itē sup illud q̄d sequit̄ ibidē. tū ↄstitues quē dn̄s deꝰ tuus elegerit. Glo. pmittit nō ↄmittit. Itē q̄it Augꝰ sup eundē locū. Cur ppl's deo displicuit cū regē desiderauit. Un̄. i. Reg. 1xº. dicit Samuel. Uos p̄iecistis dn̄m hodie q solus vos saluauit. ꝛ. 17. videbitis q2 grande malū feceritis cum hic īueniat̄ eē pmissus. Et ī nāꝫ Augꝰ itelligendū est nō fuisse fm uoluntatē dei: qui hoc fieri nō p̄cepit sed desiderātibꝰ pmisit. Ex his igit̄ dr̄ potestatē regalem

ex sola pmissione di indulta. sed qd ex pmissione est. vt repudiu maxie tpe gre abolendu est. g° tpe gre culpabile est hre ptatem regale vel subici regali ptati. Con. Hugo d sa vic. in ii°. de sacramentis. Due vite sunt: vna terrena. alia spualis. Ad vita terrena ptinent oia que terrena sunt. Ad vita spiritualē que spualia sunt. vt aut in vtraq vita iusticia fiuet ⁊ vtilitas pueniat. Primu vtriq distributi sunt qui vtriusq bona sm necessitatez vel roez studio ac labore acquirant. Deinde alii qui ea ptate officii omissi sm equitatez dispensent vt nemo fratrē suu in negocio supergrediat. sed iusticia iuiolata seruetur Si g° nō pōt huana societas sine vtraq vita manere. necessaria est duplex ptas ad oseruationē iusticie. Una que pst in terrenis ad ordinandā vitā terrenā. Alia que pst in spiritualib' ad ordinandā vitā spiritualē. Itē de spuali ptate siue sacerdotali nō est dubiu sm scripturas qn fuerit ex instone ⁊ uolutate diuina. De ptate vo regali pbat idē. per illud pverb. 8°. vbi loquit di sapia. Per me reges regnāt ⁊ legu oditores iusta decernut. per me pncipes impant: ⁊ potentes decernūt iusticiā. Ite Ro. 13°. dr de pncipe ⁊ rege dei minister est vindex in ira. Itez i psal. elegit dauid seruu suu. ⁊ ostat q ista electio fuit ad honore ⁊ ptatem regalez.

R° sm Hugo. de san. vic. in li° de sacris Uniuersitas ecclesie duos ordines oplectit laycos ⁊ clericos. q. duo latera corpis vnius In laycis ad quo studiu ⁊ puidentiam ea que terrene vite necessaria sunt ptinet ptas est terrena. In clericis aut ad quo officium ptinet ea que spuali vite sunt bona ptas est diuina. Illa ptas secolaris dr. Ista spiritual noiat. In vtraq ptate diuersi sunt grad' sb vno tamen vtrinq capite distributi. Terrena ptas caput hz regē. Spualis ptas caput hz sumu pontificē. Ad ptatem regis ptinent q ad terrenā vitā sunt necessaria. Ad ptatez sumi pontificis que spuali vite attribura sunt vniuersa. Scdm hoc g° pz qre in nouo ⁊ veteri testō. ex quo multiplicat' est dei pplsne cessaria erat ptas regalis. que pesset terrenis ad ordinandā vitā terrenā. ⁊ ptas sacerdotalis que pesset in spiritualib' ad ordinandam spualem vitā. Ad illud g° qd pmo obicit q nemo pōt duob' dnis seruire. intelligitur cu sibi inuicē dissidēt ⁊ discordāt. potestas aut regalis cu ordinata est. nunq dissidet a

ptāte sacerdotali. sed sibi ogruit ⁊ cōcordat sic vita terrena subministrat vite spuali. ⁊ vita spualis collaborat terrene. sic ptas regalis sacerdotali: ⁊ sacerdotalis regali. Un Hug. de sc° vic. De' noster pacis amator est. ⁊ nihil inordinatu approbare pōt. Nā iusticia spiritualis siquidē ptas nō iō pūdet vt terrene in suo iure pjudiciu faciat. sic ipa terrena ptas qd spuali dbet nuq sine culpa vsurpat

Ad illud 2° q scdo obr q solu ex diuina pmissione indulta est terrena ptas nō ex cōmissione vel ocessione. ⁊ nō sm uolantatem dei. dr. q uolūtas dei ⁊ ocessio dr absolute respcu bono oferendo. respcu vero malo dr pmissio. ⁊ nō uolūtas dei in comparatōe ⁊ sm quid. ⁊ hoc siue illud sit malu culpe siue malu pene. Malu eni culpe nō est ex voluntate dei opante: sed uolūtate dei sinēte. ⁊ hoc ne pei' fiat. uel ut meli' eueniat.

Itē malu pene nō est p se ex uolūtate dei opante sm rōem mie que pptia ipi' est. Un collecta. De' c' ppriu ē misereri spr ⁊ parcere ⁊ sm rōm. sed est ex uolūtate opante sm rōz iusticie ordinante ea que inordinant sm nos Unde treno. 3°. dr. Nō ex corde suo abiec ⁊ humiliauit filios hominu. siue g° sit malu culpe. siue malu pene nō fit uoluntate di absoluta. nec sm acceptionē ⁊ approbationem bonitatis. que in nobis sm ipm est. iō ex permissione dei dr esse: uel q toleratr in culpā ne pei' fiat. uel q infert in penā. ne maiu fiat Primo° ex pmissione dei dr fieri qd sm se illicitu: ⁊ sm se malu est ut repudiu. Scdo° ex pmissione dei dr fieri qd sm se illicitum nō est. sed tn penale est. in quē modu dicunt fuisse ex pmissiōe di sacrificia ⁊ legis onera vt scit repudiu pmissu ē ne pei' fiet ita onera sacrificio iposita sunt iudeis ne malum fieret. Un Leuiti. 17°. Immolet hostias pacificas dno. ⁊ nequaq ultra imolabāt hostias suas demonus. Scdm hoc dd. q dnatio ptatis regalis ex pmissione diuina est ⁊ nō sm iuā uolantate. nō quia culpabilis sit sed pter hoc q in pena introducta sit. ⁊ hō ad onus ⁊ punitionē. In punitionē culpe eo qui petiuerūt sibi dari regē ex iordinata uoluntate. qua min' ofitebat de dno q de homine. ⁊ hoc sigt lex cu dicit. cu dixeris cōstituā sup me regem sic habēt oēs p circuitu natiōes. ⁊. i. Regū 8°. Cu peterēt regē filii isrl dictu est Samueli nō te abiecerūt sed me ne regnē sup eos. Itē in cohertionē culpe

eoꝝ qui nō nisi timore ptātis cessāt malefacē
iz°. Ro. Principes nō sunt timori boni opis
sed mali. Hinc dr̄ ꝓuer.zo. Rex qui sedet ī
solio iudicii intuitu suo dissipat oē malum
Et ꝑ hoc patet solo ad oīa obiecta.

Tertio queritur de

cōparatione ptātis regalis ad sacerdotalē. hēt
aūt q̄ōn cōpent᷑ fm ordinē que illaꝝ sit supe
rior sup̄ q̄oē de v̄rīa iudicū. Itē qualr cō-
parent᷑ q̄ntum ad executionē ptātis. vtꝝ.s.
sacerdotes possint occidere. sup̄ ī iquisitiōe
de illo p̄cepto nō occides. q̄ōne vtꝝ in isto
p̄cepto ꝓhibemur occidere: qui habēt spiri
tualē ptātem. Itē vtꝝ sacerdotes possint
arma mouere sup̄ q̄oē de lege belloꝝ. In
hac xᵒ pte querit᷑ vtꝝ ptās sacerdotalis ob
noxia sit ptāti regali. Nā sup̄ determinatū
est qualr ptās regalis obnoxia ⁊ subiecta sit
ptāti sacerdotali. s. in inq̄sitione de ꝑsona iu
dicis q̄oē de v̄rīa iudicū. Querit᷑ gᵒ vtꝝ
ꝑ aliquod seruitiū ptās sacerdotalis sit ob-
noxia regali. Ad q̄ꝺ sic obicit Hugo de
san. vic. in li° de sacramētis. Sicut p̄latoꝝ
debitū est subiectis possidenda debite di-
spensare ⁊ eos ꝯtra iusticiā defendere. sic s̄b
iectoꝝ debitū est in se ⁊ in suis p̄latis s̄ui-
tiū exhibere. Est aūt seruitiū aliud deter
minatū. sic census ⁊ tributū: que ānuatim
soluūt᷑. Aliud fortuitū q̄ꝺ pro culpis ⁊ cāu
accidentib⁹ exigit᷑. Cū ergo ptās sacerdotal̄
teneat᷑ regali soluere tributū de suis. hoc ē
de reb⁹ quas possidet. gᵒ est obnoxia ptāti
regali. Itē ad hoc vr̄ facere q̄ꝺ dic̄ apl̄s
ad Ro.iz°. Reddite oībus debita: vt cui tri
butū. tributū. ⁊ cui vectigal. vectigal. Itē
dicit canon bti vrbani. z3.q.8. Tributū ī ore
piscis piscante Petro inuētū est. Math.17°.
quia de exteriorib⁹ suis que palā cūctis ap-
parent tributū ecclesia reddit. Itē idem
beat⁹ Urban⁹. nō totū piscem dare iussus
est. sed tm̄ stateraꝫ q̄ in ore ei⁹ inuēt⁹ ē Ma
th.17. Quia nō ecclesia dari Impatori nō pō
tificalis apex. qui in ore capitis ecclesie ꝑmi
net s̄bici pōt regib⁹. sed sane q̄ in ore piscis
inuenit᷑ pro Petro ⁊ dn̄o dari iubet᷑. Quia ꝺ
exteriorib⁹ ecclesie q̄ꝺ ꝯstitutū est antiq̄tus
ꝓ pace ⁊ q̄ete. qua nos tueri ⁊ defensare de
bēt. Impatorib⁹ ꝑsoluēdū est. Itē beatus
Ambro⁹. Tributū cesaris est. cesari nō nega
tur. ecclesia dei est. cesari vtiqꝫ nō debetur.
Itē Hugo de sanc. vic. Ad ptātem regis

ptinēt que terrena sūt: ⁊ ad terrenā vitā fcā
oīa. ergo si ecclesia possideat aliqua t̄rena ꝑ
tinebūt ad regis ptātem. ergo de terrenis q̄s
possidet ptās sacerdotalis obnoxia est ⁊ dꝫ
seruitiū ptāti regali. Coñ. Geñ. 47. Emit
ioseph oēm terrā egypti: subiecitqꝫ eā Pha-
raoi. p̄ter terrā sacerdotū. Glo. hic sigt̄ eccl̄e
terrā in qua veri sunt sacerdotes. liberā esse
a censu mūdiali. Itē. z3.q.8. Cū tpe famis
cūctoꝝ egyptioꝝ terrā emeret Pharao. Gñ.
47°. Atqꝫ sub eadē fame sue s̄uituti cūctos
s̄bicere. sacerdotib⁹ ita necessaria ministraret
vt nec possessionib⁹: nec libertate nudarent᷑
dn̄o extūc ꝑnunciāte sacerdotes i oī gente
liberos esse oportere. Item Math.17°. Re
ges terre a quib⁹ accipiūt tributū uel censū
a filiis suis an ab alienis. ⁊ dixit Petrus ab
alienis. Dixit illi Ihūs. ergo liberi sunt filii
Jero⁹ in glo. Liberi sunt filii regis in omni
regno. Multo magis liberi sunt filii illi⁹ re-
gni sub quo sūt oīa regna in quolꝫ terreno
regno. Ex hiis igit᷑ vr̄ relinqui: q̄ in nullo
nec in possessionib⁹: nec in ꝑsonis ptās sacer
dotalis sit obnoxia regali. R° quedā pos
sidet ecclesia sorte sp̄uali ⁊ iure diuino vt ꝺ-
cimas ⁊ oblationes, 18°. Nume. filiis leui de
di oēs decimas in possessionē. Itē in eoꝺ
locut⁹ est dn̄s ad Aaron, Dedi tibi custodiā
ꝑmiciaꝝ meaꝝ. oīa que sacrificantur a filiis
Isrl̄ tibi tradidi ꝓ officio sacerdotali ⁊ fili
is tuis: ⁊ s̄bdit. Oīs oblatio ⁊ sacrificium ⁊
q̄cquid ꝓ peccō reddit᷑ mihi. tuū erit ⁊ filioꝝ
tuoꝝ. Sili mō loca ꝺputata ad diuinuꝫ cul-
tū vt territoria ecclesiaꝝ ⁊ alia loca deputa-
ta ad spirituale officiū vt cimiteriū. Un̄ Nu
me. 18°. dr̄ sacerdotib⁹. Excubate ī custodiā
tabernaculi ⁊ in ministerio altaris. oīa que
ad cultū altaris ꝑtinēt ꝑ sacerdotes admini
strabunt᷑: si quis extremis accesserit occidet᷑
De his dr̄ canon ꝯcilii ꝑiseri. iuxta leges ca
nonizatas de ecclesiastico agro ⁊ māso uel
si quilibet ꝓ loco sepulture aliquid ecclesie
largit⁹ fuerit de decimis etiā ⁊ oblationib⁹
fideliū nullus p̄fctos census ꝑsoluere cogat
Alia xᵒ possidet sorte tpali. vt titulo uēditi
onis uel titulo ꝯcessionis saluo debito s̄ui-
tio. ⁊ de his ptās sacerdotalis ꝑncipib⁹ con
sueta debet obsequia vt ⁊ ānua eis ꝑsoluat
tributa. z3.q.8. Ad ea xᵒ que obiciūtur
dō. q̄ auctes que dicūt q̄ ptās sacerdotalis
nō est obnoxia census uel tributi. intelligūt᷑
de his que possidet sorte spirituali ⁊ titulo.

iuris diuini. Auctes vo cōmuniter itelligū- tur de his que possidet forte tpali ꝛ titulo iuris humani. Illa enī que possidet forte spi rituali dicant spūalis quia ancta sunt ꝛ at- tributa iur dīno officio spūali. Quēadmodū alia dicūt terrena: quia obnoxia sunt obse- quio tpali. Jō ista subiecta sūt terrene ptāti illa vo mīme. Notandū tn̄ ad plenā eui- dentiā pdictaꝝ distinctionū Hugo. in libro de sacris de his que ecclesia possidet forte tpali. Distinguit enī sic. Terreni pncipes in terrenis possessionibꝰ quas in subiectis uel nō subiectis possident: ecclesie aliqn̄ ꝯcedūt solā vtilitatē aliqn̄ vtilitatē ꝛ ptātem. Utili tatē sine ptātē ꝯcedūt qn̄ fructū quidē pos- sessionis ad vsū ecclesie trāsferri discernunt sed ptātem iusticie exercende in ipa possessi one ad eiꝰ dictionē trāsire nō pmittūt. Ali- qn̄ vtilitatē ꝛ ptātem sil' tribuūt. Ubi tamen diligent attendendū ꝙ ecclesia lꝫ fructū ter rene possessionis in vsum recipiat: potestatē tn̄ exercēde iusticie p ecclesiasticas psonas aut secularia iudicia exercere nō pōt. pōt tn̄ hr̄e ministros laycas psonas p quas iura ꝛ iudicia ad terrenā ptātem ptinēcia fm teno- rem legū ꝛ debitū iuris terreni exerceat. Sic tn̄ vt ꝛ ipm ꝙ ptātem hꝫ a iudice terre no se hr̄e cognoscat: ꝛ ipas possessiōes nūq̄ ita a regis ptāte elongari posse itelligat. qn si rō postulauerit ꝛ necessitas ꝛ illis ipsa po- testas debeat patrociniū: ꝛ illi ipi possessio nes dēant in necessitate obsequiū. sic enī re- gia ptās patrociniū qd dꝫ alteri nō pōt dare sic ipa possessio etiā ab ecclesiasticis psonis obtenta: obsequiū qd regie ptāti p patroci- nio debet iure negare nō pōt. sic scriptū est que sunt cesaris cesari: ꝛ que sūt dei deo.

Itē queritur vtꝝ pro pecīs p sone ecclesiasti ce seu sacerdotales obnoxie sint ptāti regali. Quod vr̄ p illud Ro. i3. Uis nō timere po testatē bene fac. si aūt malefeceris time. non enī sine cā gladiū portat. i. iudiciariā ptātem sed ad hoc vt dic glo. vt malos puniat. Si gº sacer dos uel clericꝰ malefecerit poterit puniri a seculari ptāte. Itē quilꝫ delinquēs sortit forū rōne delicti. si ergo sacerdos uel clericus delinquat in his que terrena sūt: vel que ptī net ad terrenā vitā sortit forū ptātis secu- laris. quia sicut dicit Hugo. Ad ptātem re- gis ptinēt oīa que terrena sūt ꝛ ad terrenā vitā ordinata. Cōtra. Sic ꝫ ptās sacerdo- talis ad regalē sicut vita vel hō spūalis ad aialem fm qd dicit Hugo. Sꝫ ita est ꝙ aial' vita nō pōt diiudicare spiritualē etiā delin- quētē; quēadmodū aīal nō habet iudicare hō nune delinquētē. Ergo relinquit ꝙ ptās regalis nō hꝫ diiudicare psonā ecclesiasticaꝫ vel sacerdotalē. Un̄ i. Cor. 2º. Spūalis iudi- cat oīa: ꝛ ipe a nemie iudicat. Rº fm Hug. de scō vie. Spiritualis ptās terrenā ptātem ꝛ instituere hꝫ vt sit. ꝛ iudicare hꝫ si bona nō fuerit. ipa vo a deo pmū instituta est: ꝛ cuꝫ deuiat a solo deo iudicari pōt. sic scriptū est Spūalis diiudicat oīa: ꝛ ipe a nemie iudica tur. Inde est ꝙ sūma ptās sacerdotalis q̄ est in sūmo pontifice nō pōt ab hōie iudica ri. Sꝫ hꝫ de oibus iudicare. ꝛ de psonis que vite spūali deputate sunt: vt vlr oēs psone ecclesiastice: ꝛ de psonis que ad vitā terrenā deputate sunt sb terrena ptāte. vt psone lay ce ꝛ hoc in cāis spūalibus aīaꝝ. Un in typo Jere. potestati spūali sūme dr. Ecce ꝯstitui te sup gētes ꝛ sup regna vt euellas ꝛ destru as ꝛ disꝑdas ꝛ dissipes edifices ꝛ plantes Jere. i. Potestas vo terrena nō hꝫ iudica re nisi de psonis que terrene vite sunt depu tate: ut psone layce. Unde ad solōeꝫ obiecto rū nō determinationē Hugo. de scō vic. Sci endū est ꝙ iusticia illa que terrene ptāti i sb iectis data est qnq; modis determinat. fm psonā. fm cām. fm modū. fm locū fm tempꝰ Scdm psonā igit iusticia violaret. si iudex secularis in ecclesiasticā psonā manū mitteret Scdm cām si ecclesiastica negocia extiāda susciperet. Scdm mensurā. si mendaciuꝫ uel maledictū suspendio puniret Scdm locum si loca sacra violare psumeret. ꝛ ꝯfugiētibꝰ etiā ad illa etiā reis ꝛ p scelerībꝰ suis ꝯdēnā dis iordinate violentiā iferre tēptaret. Scdꝫ tps si sacris ꝛ solēnibꝰ diebꝰ reuerentiā nō exhiberet qn̄ ꝛ his pcendū est quibꝰ p cul- pis suis supplicia debent.

Consequens est

inquirere de legibꝰ hūlitatis. Circa quas querit tria. Primo vtꝝ boni fm le gem diuinā debēt subici malis. Scdo de manumissione ꝓpriorꝫ seruorꝫ. Tertio de recep. ione serui alieni.

Queritur igitur

vtꝝ boni teneāt sbici malis. qd nō vr̄ Gen. 9º. Sit ter ror vester sup cuncta aīalia. vbi dicit glo. hō

nō rōnabilibus sed irrōnabilib⁹ subiect⁹ est nā. Un ex illa pte qua hō est irrōnal fm qd dicit Grego. ex illa pte hō est subdcibil. Si ergo bon⁹ vir ex nulla pte irrōnalis est. Malus vero inqⁿtum malus est irrōnalis. ergo bon⁹ vir nūq̄ tenet uel vȝ sbici malo. Ad idē est qd dicit Grego. Ubi nō delinquim⁹ pares sumus. ergo nullus bon⁹ est alicui sbdit⁹. Con. Ro. 13. Oīs aīa ptātib⁹ sublimiorib⁹ subdita sit. Glo. videbat quibusdam q̄ mali dni maxīe infideles nō deberent fidelibus dnari. ⁊ si boni ⁊ fideles essent: bonis ⁊ fidelib⁹ deberent esse pares. quā etiaȝ superbiam remouet hic apostolus. Omnis anima potestatibus ꝛc. i. omīs hō subditus sit ut etiā uolūtate fuiat potestatib⁹ secularibus bonis uel malis. s. regib⁹ pricipib⁹ ꝛc.

Itē i. Pe. 2°. Serui subditi estote in omi timore dnis nō tm̄ bonis ⁊ domesticis sed etiā discolis hec est enī grā. Itē Eph. vi. Serui obedite p̄ oīa dnis carnalib⁹ non ad oculū seruientes q̄i hoībus placentes. sed in simplicitate cordis timētes deū. Itē ad id sunt rōnes apli. 13°. Ro. Non est ptās nisi a deo ꝛc. R° dd. q̄ lex suitutis aliā causaȝ hȝ sue institutionis. ⁊ aliā cām hȝ sue obseruātie. Cā enim istōnis fuit irrōnalitas siue brutalitas sic' sup̄ dcm̄ est. Cā vo obseruantie eē tpe grē est kū litas. Inordinatio. n. volūtati a hūane in modū irrōnabilis bestie necessariū huit arceri a malo timore dnatiōis Inde est q̄ p Cham genesis. 9°. est suitus introducta. Lex igit suitutis introducta est ad cohertione maloꝝ. Itē ordo bone uolūtatis p humilitatē vȝ custodiri: ⁊ i āpliorē grām ⁊ meritū pmoueri. Et id lex suitutis etiā tpe grē a bonis obsuanda est. Unde. i. Cori. 7°. Seruus vocat⁹ es nō sit tibi cure. s si potes fieri liber magis vtere. Glo. suitute q̄a hec est cā humilitatis que ad eā que ī dno est ptinet libertate: quia q̄to quis despectior est ī hoc seculo pp̄ter deū tāto magis exaltabit in futuro. Ad illud g° quod pmo obicit dd. q̄ boni debēt subici etiam malis ptātibus pp̄ter debitū ↄseruāde diuine ordinationis. Uñ. 13°. Ro. Qui ptāti resistit dei ordinationi resistit. Glo. i. Habenti potestatē dei ordinatione ⁊ sbdit ne ptāte bona. pȝ q̄ eā pfecit de⁹ rōnabilit. de mala eē videri pot dū ⁊ boni p eā purgant mali vo dānant. Dicend g° q̄ mali debēt sbici potestati pp̄ter vitiū sue irrōnabilitatis. Boni vo pp̄ter debitū diuine ordinationis ⁊ vtilitatē sue purgationis. Uñ Ambro. sup illd 13°. Ro. Principes nō sunt timori boni opis sed mali. Si bon⁹ est pnceps bene opantem nō punit. sed diligit. Si malus est nō nocet bono sed purgat eū. ⁊ id nō est ad timorem ei qui bene opat. malus vo vȝ timere q̄a instituti sunt pncipes ut mala puniant. Ad scdm qd obicit. q̄ vbi nō delinquim⁹ pares sumus. Intelligēe de pitate q̄tū ad meritū ⁊ dignitatē ⁊ scie nō q̄tum ad paritatē conuersationis siue ↄditiōis h⁹ vite. Uñ Rom 13°. sup illud Ideoq̧ necessitate subditi estote nō solū pp̄ter irā sed etiā pp̄ter ↄsciam Glo. Ambro. lȝ oēs fideles inq̄tum fideles sunt vnū in xpo ī i cui⁹ fide nō est distantia iudei ⁊ greci dn̄i ⁊ sui Gal. 3°. Dns tamē est in ↄuersatione morali ⁊ eius ordinē in hui⁹ vite itinere suandū esse apl̄s p̄cipit.

Deinde queritur de manumissione seruoꝝ. De quo dicit lex Exo. 21 Si hebreū seruū emeris sex ānis seruiet tibi In septimo egredier liber gratis. Deutr. 15°. Habet idē cū uendit⁹ fuerit frater tu⁹ hebreus ⁊ sex ānis suierit tibi. in septimo āno dimittes eū liberꝝ. Ergo sm lege septimo āno seruus hebre⁹ debebat manumitti. Et constās est q̄ manumissio sui ⁊ donatio libertati pietatis est. ergo maxīe dȝ tpe grē obsuari. Item sm legē Hebre⁹ xp̄ue nō poterat esse suus hebrei. Un Leui. 25°. dicit lex Si paupertate ↄpulsus vendiderit se tibi frater tuus. nō eū opp̄imes suitute famuloꝝ: sed q̄i merecenari⁹ ⁊ colonus erit vsq̧ ad iubeleum. ⁊ subdit. Mei enī serui sunt. Ego eduxi eos de terra egypti nō veniēt ↄditione suorū. ergo multo forti⁹ sm libertate legis euāgelice xp̄ianus nō dȝ esse seru⁹ xp̄iani. Itē 3° Reg. 9°. De filiis israel nō ↄstituit Salomon seruire quēq̄. Ergo multo forti⁹ xp̄iani qui sē filii di Jo. i. Nō debēt ↄstitui serui

Con. Deu. 15°. sup illud. Septīo āno dimittes eū liberꝝ. Glo. Ne hoc sui xp̄iani a dominis flagitarent iubet suos dnīs esse subditos ne doctrina dei blasfemet. i. Thi. vi°. Quicūq̧ sunt sub iugo serui dnos suos oi honore dignos arbitrent ne nomē dn̄i ⁊ doctrina blasfemet. qui aūt fideles habēt dnos nō cōtemnāt: quia fratres sūt. sed magis suiāt q̄s fideles sunt. R° ↄditio seruitutis nō eua cuat p libertatē xp̄ianitatꝭ triplici rōe. Pms

quia ɔfert ad meritū ꝛ humilitatem que est custodia ꝟtutuȝ. Uñ dr̄. i. Cor. 7°. Seru⁹ vocat⁹ es nō sit tibi cure. Sȝ si potes fieri liber magis vtere. ſ. fuitute. quia sicut dicit glo. hoc ɔfert ad hūilitatem. ꝛ. i. Pe. 2°. Serui subditi estote in oī timore dñis: nō tm̄ bonis ꝛ modestis: sed etiā discolis. hec est enī grā. Scd̄o quia ɔfert ad retributionē glīe future. Un ad Col. 3°. Serui obedite ꝑ omnia dñis carnalib⁹. ꝛ subdit. Scientes qȝ a dño recipiet retributionē hereditatis. Tertio ad euitandā blasfemiā noīs dei ꝛ scādalum fidei. Uñ dicit apl's. i. ad Thi. 6° Q̄ sui dominos suos oī honore dignos arbitrentur ne nomē dñi ꝛ doctrina blasfemet. ꝓpt hās cās Apl'i tpe grē seruos xp̄ianos dñis suis subiectos esse decreuerūt. Ad illud ergo qd̄ pmo obī. ꝙ septimo āno seruus hebre⁹ manumittebat. qd̄ pietatꝭ est dd̄. ꝙ illa manumissio septimi āni erat figuralꝭ. significat enī sicut dicit Jsidor⁹ sup Deut. 15°. Quia ī sex etatib⁹ h⁹ seculi seruiētes septimo anno i. eterno sabbato liberabūt. ꝙ aūt figurale est nō est ad litterā tpe grē obseruandum.

Ad scd̄m ꝟo ꝛ tertiū dd̄. ꝙ melioris cōditionis est suus xp̄ianus tpe grē qȝ seruus hebre⁹ tpe legis. seruus enī hebre⁹ erat ɔditionis fuitutis mercenarie. Leui. 25°. Nō opꝑmes fratrē tuū fuitute. sed qȝ mercenari⁹ ꝛ colonus erit. Seru⁹ ꝟo xp̄ianus subiectus est fuitute caritatis ꝛ obedientie. Uñ Apl's ad philomonē scribit de honesimo suo suo obsecro te ꝑ filio meo honesimo. tu illuȝ sicut mea viscera suscipias ꝛ subdit Jā nō suum sed pro seruo carissimū fratrē maxime mihi q̄to magis tibi: ꝛ in carne ꝛ ī dño. Si g° habes me sociū suscipe illum sicut me.

Tertio queritur de

receptione fui alieni de quo dic lex Deutr 23°. Nō trades seruū suū dño suo qui ad te ɔfugerit: Ex qua lege vr̄ ꝙ fugitiu⁹ seruus a subiectione sui dñi possit ab aliquo licite recipi. Coñ. 21°. Exo. dicit lex. Q̄ seru⁹ pecunia dñi sui est. Si g° pecunia alterius voluntate domini nō pōt licite teneri uel recipi. ergo nec suus. Jtē 22°. Deu. dicit lex Q̄ bos ꝛ ouis fratris dȝ ad ipm̄ reduci ꝛ sine detrimēto sibi suari. Et sili mō de vestimēto ꝛ oī re ꝓximi. faciendū est g° cū su⁹ sit res dñi sui. seruus fugiēs dȝ domino suo restitui. Jtē Apl's restituit honesimū suū Philomoni dño suo. qui ad aplm̄ ɔfugerat de quo dicit Apl's philomone. sine ɔsilio tuo nihil volui facere. ſ. de honesimo retinendo

R° distinguēdo. Seru⁹ aut ē seru⁹ singularis ꝑsone. aut est seruus ꝑsone publice vt regis. Si est seru⁹ singularis ꝑsone: aut ergo fugit a domino suo uolēte ipm̄ ꝑdere ꝓpt̄ vitandū ꝑiculum salutis. Aut fugit a domino volēte ipm̄ ꝑdere ꝓpter subtractionem debiti fuitii seu subiectionis. Jn pmo casu intelligit lex Nō tradet seruū domino suo supple uolenti ipm̄ ꝑdere. Unde dicit Aug⁹ sup illū locū. ꝙ alienigena athis rex Jeth seruauit hāc legem quādo ad eū fugit Dauid a facie domini sui. i. regis saul. i. Regū 21°. q ſ. uolebat ipm̄ ꝑdere. Jn scd̄o ꝟo cāu intelligūt leges contrie. Jtē si est suus ꝑsone publice ut regis. aut igit est seru⁹ gentis infidelis. aut gentis seu populi fidelis. si est su⁹ gentis infidelis ꝛ fugit ad ppl'm fidelē ꝓpt̄ ꝑnicie erroris ꝑcipit lex ꝙ nō reddat: ſ suscipiat. Et hoc mō intelligit sicut dicit Aug⁹ ꝑdicta lex. Nō tradet seruū domino suo. vñ Aug⁹. Quō hoc putari pōt nisi genti vel populo intelligamus ista dici: non vni hōi ex alia vtiqȝ gēte a domīo suo. i. rege seruū fugie. itē ad hāc cui loquebat reddi ꝓhibuit.

Consequenter que

rendū est de legib⁹ iudicialibus circa virum ꝛ vxorē. Erat aūt lex ꝑmissionis de vxore repudiāda. 24. Deu. de qua tactū est pus. Erat iteȝ lex de vxore alienigena ducēda de pella capta in ꝑlio. 21. Deut. Si videris in numero captiuoꝝ mulierē pulchrā volueris qȝ eā hr̄e in vxorem radet cesariē ꝛ circūcidet vngues. deponet uestē. sedensqȝ in dō tua flebit patrē vno mēse. postea intrabis ad eā eritqȝ vxor tua. Jtē erat lex de duplici vxore habēda Deu. 21. Si hūerit hō vxores duas: vnā dilectā ꝛ alterā odiosā. Si fuerit fili⁹ odiose ꝑmogenit⁹ nō poterit filium dilecte ꝑferre filio odiose. Querit g° iux ꝑmam legē vtꝝ tpe legis licitū esset ducere alienigenā. qd̄ vr̄ ꝑ ꝑdictā legē. Jtē Ruth vlti. Tulit Boo Ruth ꝛ accepit vxorē. ꝛ sic patȝ ꝑ illā hystoriā fm̄ legem illā accepit vt suscitaret semē fratris. Deu. 25°. Ruth autē erat moabites alienigena. Coñ. Deu. 7. ur̄ Jsrael nō inibis fedus cū eis nec associabis cū eis ɔiugia. dici de alienigenis. Jtem 2°. Esdre ulti. Nū qd nū in huiuscemodi re

peccauit Salomon rex Isrl. ꝛ sequitur. Ipsu͛ ꝙ͛
duxerunt ad peccatū mulieres alienigene.
Nūquid ꝛ nos inobedientes faciemus pc͛m
grande h. vt preuaricemur ꝛ ducamus vxores
pegrinas. Itē ꝓm hāc legē tpe gratie disp
cultus impedit matrimoniū contrahendū. ꝛ di
rimit contractū. Rn̄o ducere alienigenā de
illis septe gentibus que inhabitabāt terrā pro
missionis ꝓpter piculū ydolatrie ꝛ erroris
ꝓhibitū erat ꝓm legē 7°. Deu. filiā tuam nō
dabis filio eius nec filiā eius accipies filio tuo
quia seducet filiū tuū ne sequatur me. Ducere
ꝟo alienigenā de gente alia manētē in erro
re ydolatrie adhuc ex eadē ꝓhibitione erat
illicitū ꝓm legē. Ducere ꝟo alienigenā cōuer
sam ad fidē ꝛ obseruantiā legis diuine lici
tū erat ex ꝑdicta lege de ducenda captiua pu
ella. Unde Boz duxit Ruth moabitē cōuersaz
ad fidē ꝛ legē hebreā. ruth. vlti. ꝛ Salomon
duxit raab. Itē queritur de scd͂a lege quia
videbatur esse ɔcessū in lege hr̄e ples vxores

Itē ad idē est ꝙ patarche habuerūt ples
vxores. vt Habraā Gen. 25°. ꝛ Jacob gen. 29.
ꝛ 30. Itē lege darapr̄ Samuel hūit ples
vxores nec in hoc repꝛehenditur. Sic Dauid legi
tur habuisse ples vxores: quas nō habuisset
si ei licitū nō fuisset. Itē dicit Aug⁹ sup
Gene. 29°. Obiciūtur Jacob q̄tuor vxores. sed
qn̄ mos erat crimē nō erat. Con. Gene. 2°.
Erūt duo in carne vna. hoc dr̄ ad ꝑcisionē
ergo nō pnt esse tres. ergo vn⁹ nō pōt habē
duas vxores. Itē Math. 19°. Nō legistis
quia q̄ fecit ab initio masculū ꝛ feminā creauit
eos. Sic nō ait feminas: vt ꝛ vnū cōiugium
sit nō pla. Itē 17°. Deut. de rege dr̄. Nō ha
bebit vxores plimas. ergo ꝓm legē non erat
licitū habē plures. seu dicam⁹ legē naturalē
seu legē Moysi. Ad hoc volūt quidā dicē
ꝙ de plurib⁹ vxorib⁹ habēdis aliqn̄ fuit di
spensatū. ꝛ hoc ex cā ꝓpter dei ꝑplm multi
plicandū. Et hec dispensatio occurit ante le
gem ꝛ in lege. cū adhuc ꝑpls pauc⁹ erat colē
tiū deū. Unde hec cā multiplicationis. s. ꝑpls
ad cultū diuinū dispensabat cū illis vt ha
berent ples. postea ꝟo multiplicato populo
cessauit cā ꝛ dispensatio. Sed obr̄. Naz
ꝓm hoc Dauid peccauit habēdo ples. quia iā
ꝑpls colentiū deū multiplicat⁹ erat. Item
21. Deut. sup illud Si habuerit hō duas vx
ores ꝛc. nō poterit ꝑferre filiū dilecte ꝛc. dicē
glo. hic ad litterā faciendū est ne sequatur gs
animi sui mutū amorē vel odiū: sed nām. si

ergo ex illa lege ɔcedebatur hoībus habē plu
res. g⁹ cū ad litterā obseruanda sit modernis
lege eadē ɔcessū erit hr̄e plures: qd̄ falsum ē
Rn̄o dd̄ ꝙ solis regib⁹ ꝛ quibusdaz aliis
certis ꝑsonis dispensatōe diuina ɔcessū erat
hr̄e plures sed nō plurimas. Certis ꝟo ꝑso
nis vt patriarchis ꝛ iudicib⁹ ꝛ quibusdam
ꝓphetis ɔcessū est plures hr̄e ex cā ꝑdicta:
quia necessariū erat vt ex eis multiplicaretur
ꝑples ad ampliandū cultū dei. Regib⁹ vero
ɔcessum est plurib⁹ hr̄e tūc ne ꝓpter defectū
successionis regni ꝑpls insolescens recederet
a religiōe diua. Unde aug⁹ sup illā legē de rege
Deut. 17°. Nō hebit vxores plurimas. dic. n.
manifestū est Salomone hoc ꝑceptū trāsisse
Dauid aūt plures hūit: nec ꝑceptū ꝑteriuit
ꝑmissio est enī hr̄e plures nō plurimas. mul
tiplicatio vxoꝝ generaliter ꝓhibita est. ꝑmissū
est regi plures habere. sed non multiplicare
ne multiplicādo ꝑueniat ad alienigenas. Et
ꝑ hoc pz rn̄sio ad ꝑmo obiecta. Ad illud
ꝟo qd̄ obicit vltio. ꝙ hec lex ad litterā huan
da est dd̄. ꝙ cū lex ista n̄ dicat. si habeat hō
duas vxores. sed dic̄ de ꝑterito. si habuerit
hō duas vxores. hūisse aūt duas vxores po
test ꝑtinere ad diuersa tpa in quib⁹ aliquis
habuit vxores duas successiue. vnā p⁹ aliaz
ꝑus mortuā nō ad idē tps in quo aliqs simul
habuerit duas vxores. Et hoc mō lex ista ad
litterā a modernis cōiugatis obſuanda est.

Postea queritur de

legib⁹ circa ꝑsonas infames. Reputauit āt
lex ꝑsonas infames quasdā rōne culpe ꝓpe
vt meretrices. ꝛ scortatores. quoꝝ questum
ꝓhibuit offerendū. Deu. 23°. Nō erit mere
trix de filiabus israel: nec scortator de filiis
israel: ꝛ postea subdit. Nō offeres mercedez
ꝓstibuli. nec ꝑciū carnis in domo dni. Et sic
dicit Aug⁹ sup illū locū. Ex ꝑma pte legis
ꝓhibetur manifeste viri ꝛ feie fornicari. ꝛ
monstratur peccatū esse cōmixtio cū nō cōiuge
Unde littera. 70. habet nō erit meretrix de fili
abus israel: neqz fornicās de filiis israel.

Sed ob 10°. He. Irritā qui faciēs legem
Moysi sine vlla miseratione: sub duob⁹ vel
tribus testib⁹ moritur. Cū ergo fornicatio nō
puniatur morte ꝓm legē. Unde Leuit. 19°. Si dor
mierit hō cū muliere coytu semis ꝛc. Uapu
labunt ambo ꝛ nō morientur. ergo qui fornica
tur nō facit irritā legē Moysi. ergo in lege
Moysi nō ꝓhibetur fornicatio. Rn̄o dd̄. ꝓm

Aug.14. hic ꝓhibet̃ meretriciū ⁊ etiā fornicatio. Meretriciū enī est publica fornicatio. Unde dicit Aug⁹. Ad eas ꝓhibet accedē q̄ꝝ publice venalis est turpitudo: ⁊ he sūt meretrices. Fornicatio vero est cōmixtio cū nō sua cōiuge. seu sit publica ⁊ venalis seu nō: ⁊ hāc etiā ꝓhibet̃ hic. vt dic̄ Aug⁹. quia dicit lr̄a 70ª vt dc̄m est. Nō erit fornicās de filiis isrl̄.

Ad illud g° qḋ dicit Apl̄s dō. ꝙ nō ꝗuas cūq̄ p̄uaricatōnes mādatoꝝ legis puniebat lex morte corꝑali. īmo quasdā puniebat verberibus seu flagellatione. quasdā vero pecuniaria. sic pꝫ ex p̄cedentib⁹. Et iō illud qḋ dicit Apl̄s intelligit̃ de p̄uaricatione illaꝝ legū in quib⁹ pena mortis erat statuta. nō d̄ aliis Uel itelligit Apl̄s de trāsgressione legis sāctificatoꝝ. pro qua determinabat̃ pena mortis in lege Leuit. 7°. Aīa poluta que ederit de carnib⁹ hostie pacificoꝝ que oblata est dn̄o ꝑibit de ꝑplo suis. ⁊ iteꝝ. si quis adipē qui offerri dꝫ in incensū dn̄i comederit. ꝑibit de ꝑplo suo. ⁊ iteꝝ. Omīs aīa que ederit sanguinē ꝑibit. De hac aūt p̄uaricatione intelligit Apl̄s. Un dicit. x. Heb. Irritam quis faciens legē Moysi ꝛc. morit̃. Quāto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filiū dei cōculcauerit ⁊ sanguinē testamēti pollutū duxerit in quo sanctificat⁹ est. Ex quo patꝫ ꝙ intelligit de lege sanctificatoꝝ que significabāt sacrificiū xp̄i ⁊ sacramētū sāguinis

Itē obi̇ʒ de alia pte legis. Nō offeres mercedē ꝓstibuli: nec p̄ciū canis. Nā qḋ meretrici dat̃ repeti nō pōt. ergo iuste possidet qḋ sibi dat̃. ergo de illo pōt elymosinā facere ⁊ deo offerre. Itē dicit hūana lex. Turpiter facit meretrix cū sit meretrix. nō tn̄ turpiter accipit. Si g° nō turpit̃ accipit. de accepto sine turpitudine offerre poterit. R° ad p̄mū iuste possideri dr̄ duobus modis. vel iusta cā vel iusto mō. Meretrix g° qḋ possidet ex meretricio nō possidet ex iusta cā. qa ex peccato recipit illud stipendiū possidꝫ. tn̄ iusto mō. quia possidet vt ꝓpriū. nō vt alienū. ꝓpt̃ hoc ergo quia merces ꝓstibuli est stipendiū peccati ꝓhibet̃ offerri in detestatione ⁊ abhominationē meretricii. Ad scḋm vero qḋ dic̄ ꝙ nō turpit̃ recipit. Siłr itelligit̃ duob⁹ modis. turpit̃ ei recipit: qa ex turpi cā ⁊ actu stipendiū ꝑcipit. nō turpit̃ vero recipit q̄tum ad hoc vt in restituēdo sit. Item q̄rit Aug⁹. quare ꝓhibuit offerre p̄ciūm canis. Naꝫ cōmutationē p̄mogenitoꝝ quam iubet fieri de īmundis aīalibus Exo. 13° i. equis ⁊ asinis que adiuū sūt hominē. Unī ⁊ iumēta dicunt̃ de cane ⁊ de porco noluit fieri. Querit g° si de omīb⁹ talib⁹ comutationē voluit. q̄re hic solū canē excipie. R° in lege quedā offerebant̃ de aīalibus nec redimebāt̃ vt aīal īmolabile. Leu. vlt. Aīal qḋ īmolari pōt dn̄o mutari nō poterit: vt bos ⁊ ouis. Quedam vero nō offerebant̃ sed redimebāt̃ vt aīalia īmunda que dicunt̃ iumēta. eo ꝙ sint hōi in adiumētū Leuit. vltio. Si imundū aīal ē redimet que obtulerit. 24°. Exo. p̄mogenitū asini redimes oue. Quedā vero nec offerebāt̃ nec redimebant̃ vt canis ⁊ hoc duplici rōe vna est litteralis quia talib⁹ aīalib⁹ maxime vtebant̃ ydolatre in sacrificiis ⁊ cultu ydoloꝝ. Et iō ad detestationē ydolatrie hi⁹ aīalia: ⁊ eoꝝ p̄cium dn̄s offerri ꝓhibuit. Alia vero rō est moralis: quia ꝑ canē significatur rapacitas. De rapina aūt nō pōt fieri oblatio. 34°. ecclesiastici. Dona iniquoꝝ nō probat altissimus. ⁊ iteꝝ. Qui offert sacrificiū de sbā pauperum. q. qui victimat filium in conspectu patris.

Item secunduꝫ legē

Quedā ꝑsone reputaban⁹ infames nō ex culpa ꝓpa sed ex defectu significante culpā vel cōditione cōsequēte culpā alienā. Ex defectu significante culpā infamis erat carens membris genitalib⁹. Unī lex Deu. 23°. Nō intrabit eunuch⁹ attritꝭ vel āputatis testiculis ⁊ abcisso veretro ecclesiā dn̄i. Itē ex cōditione cōsequēte culpā alienā reputabant̃ qui sāt infames rōe natiuitatis: vt de illīmo thoro nati. Unī lex Deu. 23°. Nō ingrediet̃ manzer de scorto nat⁹ in ecclesiā dn̄i vsq; ad decimā generationē. Quidā vero rōe gentis seu generis. Unī lex Deu. 23°. Amonites ⁊ Moabites etiā post decimā generationē nō intrabūt ecclesiā dn̄i in eternū. Circa q̄s leges obi̇ʒ multipł̄r. P̄imo quia nō videnť cōtinere iusticiā iste leges Naꝫ cum exclusio ab ecclesia domini pena sit. defect⁹ aūt genitaliū pōt in aliquo esse sine culpa simił̄r ⁊ nasci de scorto nō est culpa nascētis. Ergo lex infert penā sine culpa qḋ iniustū est. Iteꝫ querit̃ qd dicat̃ ecclesia. Nā si ecclesia dicit̃ cōgregatio fideliū. Sine culpa aūt nullus oꝫ excludi de cōgregatione fideliū. ergo nō est iustū vt aliquis excludat̃ ab ecclesia propter defectū genitaliū vel ꝑpter defectū natalū

Itē querit̄ simplr̄ vr̄ de eunucho q̄ non intrabit ecclesiā dn̄i. De illo xo qui de scor to natus est vr̄: q̄ nō intrabit vsq̄ ad deci mā generationē. Itē querit Aug⁹ de alia lege Amonites ꝛ Moabites etiā post deci- mā generationē nō in intrabūt ecclesiā i et- num. Cū ergo Ruth fuerit moabites ɔtra hāc ꝓhibitionē admissa vr̄. Si dicat̄ ƺ lit- terā ꝛo quā ponit Aug⁹ amonites ꝛ moabi tes nō intrabūt ecclesiā dn̄i vsq̄ ad decimā generationē: ꝛ nō intrabit vsq̄ in eternum Sic dicit Aug⁹. q̄ forte ꝓphetizauit misti- ce Ruth intraturā. Cū ait vsq̄ ad decimaƺ generationē. Coputant̄ cnī ab Habraā cui⁹ nepos fuit Loth qui genuit amonitas ꝛ mo abitas generationes decē vsq̄ ad Salomon qui genuit Booz maritū Ruth. videlicƺ Ha braā. Isac. Jacob. Judas. Phares. Esron. Arā Aminadab. Naason. Salomon. i. Paralip. 2⁰ Qui genuit Booz: cui Ruth in ecclesiis dn̄i pepit filios. Ruth vlt. Sed obicit Aug⁹ Cur g⁹ dictū est vsq̄ in eternū p additioneƺ an quia p⁹ nulla aīa de amonitis ꝛ moabitꝭ itrauit in illā ecclesiā hebreoꝝ: quod vr̄ inco ueniēs. Si xo dicat̄ aliē sic dicit Aug⁹ q̄ amonitas ꝓhibuit ꝛ nō amonitidas. i. viros admitti nō feminas: ꝛ reddit rōeƺ. quia cum euertissent israelite illā gentē oēs viros oc- cidere iussi sunt. Nume. 31⁰. Feminas autem nō nisi eas que nouerat viꝝ. qn̄ ipē in forni cationem subduxerunt ꝑplm. Nume. 25⁰. Uirgines xo dimiserunt nō eis īputantes culpaƺ qua euerti gens illa meruit quā etiā hic ɔmemorauit. Sed obr̄ Nā sic habet̄ Judith. 5⁰. Achyor erat dux omniū filioꝝ amon. ꝛ sic vr̄. 14⁰. Relicto gentilitatis ritū credidit deo: ꝛ circūcidit carnē ꝑpucii sui ꝛ apposit⁹ est ad ꝑplm israel ꝛ oīs successio ge neris ei⁹. Ergo Achyor ɔtra hāc ꝓhibitioēƺ in dei ecclesia est recept⁹. Itē obr̄ de hoc q̄ de amonite ꝛ moabite subdit lex. Nō fa- cies cū eis pacē nec queres eis bona cūctis dieb⁹ vite tue vsq̄ in sempiternū. Nam hec ꝓhibitio vr̄ manifestā iniquitatē inducē. qꝛ sic dicit Apls ad Ro 12⁰. Si fieri pōt q̄ ex vobis est cū omib⁹ hōib⁹ pacē hn̄tes. ꝛ He bre. 12⁰. Pacē sequimini cū oībus. Iteƺ 12 Ro. iuxta auctoritatē ꝓuer. 25. Si esurierit īimicus tuus: ciba illū. si sitit: potū da illi.

Rᵒ ad p̄mū dō. q̄ pena iuste infert̄ sine culpa nō tn̄ sine cā. sicut pƺ in multis exēplis vt in ceco nato ꝛ paulo. Dicendū igit̄ q̄ ab ecclesia excludit̄ fm̄ p̄dictā legē eunuchus ꝛ spurius no ꝓ culpa ab eis ɔmissa. sed ꝓ cul pa significata excludit̄ eunuch⁹. significat. n. illū qui mollit̄ viuit nec virile op⁹ ꝑficit: ꝛ hec cā sufficiens est legi que deseruit figu- re. quāuis alia itēƺ cā sit: sic iā dicet̄. Pro culpa vito detestanda seu ꝓpria excluditur spurius in detestatōƺ videlƺ illegitimi coyt⁹

Ad scdm̄ xo dō. q̄ excludit̄ quis a socie tate fidelium simplr̄: cū nō recipit̄ ad ɔiuncti onē orōnis beneficētie ꝛ ri⁹ que hn̄t fideles ꝛ hoc mō sine culpa nō excludebant̄ a coīone fideliū seu ecclesie. Itē excludit̄ quis. cuƺ nō recipit̄ ad pactū ɔfederationis fidelium vt ad matrimoniū. ꝛ hoc mō eunuch⁹ ꝓpter īpotentiā generatiōis que est opposita bono matrimonii: qd̄ est bonū ꝓlis vr̄ excludi ab ecclesia. hoc est ne p matrimoniū ecclesie di seu ɔgregationi fideliū adiungat̄. Siīi mō manzer seu spuri⁹. ꝓpter infamiā generatio nis efficit̄ irregularis. ꝛ excludit̄ ne p pacti onē ɔiugale ecclesie societ̄. Ad tertiū dō q̄ eunuch⁹ simplr̄ excludi vr̄. quia nec in se nec in successore pōt p ɔiugiū ecclesie socia ri. Spurius xo q̄uis nō in se copulari pos- sit ꝓpter infamiā. tn̄ pōt in successore. tamē nō copulabit̄ filiab⁹ israhel. nec fili⁹ ei⁹ de le- gitima. nec nepos vsq̄ ad decimū successo- rem. quādo memoria antiqui opprobrii seu ifaīe penit⁹ erit extīcta. Ad q̄rtū qd̄ obic̄ d amonite ꝛ moabite ƺ augl. Cū amonites ꝛ moabites noīa sint gn̄is masculi p hos viri tm̄ n̄ mulieres intelligūt̄ exclusi. ꝛ iō Ruth n̄ est copulata ecclesie cōtra hāc ꝓhibitionē.

Ad illud xo qd̄ obicit de achyor dicūt quidā q̄ q̄uis legat̄ dux filioꝝ amon. non tn̄ legit̄ amonites fuisse. ex quo accipiūt q̄ q̄uis amonitis imparet. tn̄ ex alia gente ꝛ natione erat vt egyptius uel ydume⁹. Ali is xo vr̄ q̄ p susceptionē circūcisionis ꝛ ri- tū gentis hebree specialr̄ dispensatū est cū achyor vt agregaret̄ ecclesie ꝛ collegio he- breoꝝ: q̄uis esset de genere amonitaꝝ. Ad vltimū xo dō q̄ illa legis ꝑticula. Nō faci- es cū eis pacē: nō queres eis bona. intelligit̄ duob⁹ modis. Uno mō fm̄ acceptionē aīe carnalis. ꝛ sic accipit̄ litteralr̄. ꝛ vr̄ fm̄ ꝑmis sionē nō fm̄ p̄ceptionē. ꝛ fm̄ hūc sensū acci- pit̄ illud qd̄ dic̄ dn̄is. Math. 5. Odio habebis inimicū tuū dictū est antiquis. Alio⁰ fm̄ acceptionē aīe spiritualis: ꝛ tūc intelligitur spiritualr̄: vt n̄ q̄rat̄ pax: nec bonū q̄ fouēt̄

in malis. sed aduersemur eis inq̄tū mali sūt ⁊ odio habeamus fm qḋ dr̄ in psal. Perfcō odio oderā illos. ꝗnis diligam⁹ eos inq̄tuz hōies sunt. Un̄ Aug⁹. Ista duo noia cū dicunt hō peccator nō frustra dicūt. qa peccator est corripe. qa hō ē miserere. nec oīo liberabis hominē nisi cū ꝑsecutus fueris peccatorē. Sic igit̄ terminat̄ hec ꝑs in qua q̄ritur de legib⁹ iudicialib⁹ circa gradus ⁊ differētias personarum.

Cōsequenter querē

dum est de legibus circa possessiones rex. Res autem quedaz sunt acquisite. Quedaz hereditarie. ⁊ de vtrisq3 dant̄ leges iudiciales. De rebus q̄° acq̄sitis dat̄ lex loquens ḋ rege. Deut. 17°. Nō habebit rex auri ⁊ argēti imensa pondera. De reb⁹ hereditariis datur lex. Deut. 18°. Nō habebūt sacerdotes ⁊ leuite ꝑtem ⁊ hereditatē cū reliquo populo israel. Querit̄ q̄° q̄tum ad p̄mā legē que est de rebus acquisitis seu reb⁹ mobilibus vtrū licitū sit thesaurizare. ꝙ nō : vr̄ ꝑ p̄dcāz legem. Nā si ꝓhibitū ē regibus thesaurizare de quibus maxie vr̄. ⁊ hoc ꝑ p̄dictā legem nō habebit argenti ⁊ auri imensa pondera. Ergo multo magis ꝓhibitū est ceteris.

Itē Math. 6°. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: qḋ oīb⁹ generalit̄ dicit̄.

Itē ꝑ rephensionē dr̄ in psal. thesaurizat ⁊ ignorat cui ꝯgregabit ea. Cori. 2. Cori. 12 dicit ap̄ls. ꝙ parentes debēt thesaurizare filiis nō filii parentib⁹: qḋ nō diceret si non esset licitū thesaurizare. Itē ecclesiastici 7 Utilior est sapiā cū diuitiis. ⁊ magis ꝓdest videntibus solē. sic eni ꝓtegit sapiā: sic ꝓtegit pecunia. Ergo ꝓpter ꝓtectionē ⁊ defensionē regi licitū erit thesaurizare. R° thesaurizat aliquis ex affectu auaricie ⁊ cupiditatis absq3 oī intentione necessitatis ꝓprie vel aliene. Et hoc mō thesaurizare oībus est ꝓhibitū. Un̄ dicit glo sup̄ p̄dictā legez. Nō habebit auri ⁊ argenti imensa pondera vlt̄ mēsurā necessitatis. sugillat eni auaritiā: ⁊ fm hoc dicit beat⁹ Jacob⁹. 5°. Agite nūc diuites plorate. ⁊ subdit. Diuitie vr̄e putrefacte sunt. vestimēta vestra tineis ꝯmesta sunt auꝝ ⁊ argentū vestꝝ eruginauit. ⁊ subdit Thesaurisastis vobis irā. Itē thesaurizat quis ex solertia ꝓuidentie: ⁊ hoc uel ꝯsideratione necessitatis: vel ꝯsideratiōne publice vtilitatis. Consideratione necessitatis ꝯcedit̄ ꝑentib⁹ secularib⁹ ob necessitatē filioꝝ educandoꝝ: vel filiaꝝ ꝯiugio tradendaꝝ nō sūt vitandaꝝ. sed seruato mō ⁊ statu ꝑsone

Cōsideratione publice vtilitatis: vl̄ regni defendendi: vel cult⁹ dei ampliādi. ꝯcessum est regibus thesaurizare. Un̄ de cā regni defendendi loquit̄ auctas p̄dicta Eccle. 7. sicut ꝓtegit sapiā: sic ꝓtegit pecunia. Cā xo cult⁹ diuini ampliādi. hoc est edificādi templuz deo legit̄ thesaurizasse Dauid. 1. Paralip. 29 Locutus est rex Dauid ⁊c. Ego totis viribus p̄paraui īpensas domus dei mei auꝝ ad vasa aurea. argentū in argentea ⁊c. Personis xo ecclesiasticis ꝓprie nūq3 thesaurizare licz qa n̄ l3 eis acc̄umulare pecunias. nec pecuniā tenere intentione fuandi. Un̄ beat⁹ Ambro in li. de officiis. 12. q. 2. Auꝝ ecclesia h3 non vt seruet sed vt eroget: ⁊ subueniat in necessitatib⁹. Quid est opus custodire quod nihil iuuat. Item Jero. Cum Socrates Athenas ꝑgeret: magnū auri pōdus abiecit: neq3 eni putauit se posse xtutes simul ⁊ diuitias possidere. Nos subfarscinati auro xp̄m pauperē sequimur. ⁊ subdit. Qūo possumus aliena fidelit̄ distribuere qui nostra timide reseruamus. loquitur cont̄ clericos cupidos. Qualit̄ aūt clerici absq3 sup̄fluo possidē debeant hi⁹ ꝑalia inq̄ret̄ infra. cū de p̄ceptis euāgelicis disputabit̄. Itē querit̄ de scḋa lege circa res hereditarias. vtꝝ sacerdotes ⁊ leuite siue ꝑsone ecclesiastice possint res hēditarias possidere: ꝙ nō. vr̄ ꝑ p̄dictā legē. Itē Nūe 18°. dixit dn̄s ad Aaron. In terra eoꝝ nihil possidebitis: nec hēbitis ꝑtem int̄ eos. Ego pars ⁊ hereditas tua in medio filioꝝ israel. Itē in eodē. Filiis leui dedi oēs decimas israel. ⁊ subdit. in generationib⁹ suis nihil aliud possidebūt. Ergo cū incōparabilit̄ sacerdotes ⁊ leuite euāgelici teneāt̄ esse ꝑfectiores sacerdotib⁹ ⁊ leuitis veteris testamēti nihil poterūt hereditarie possidere. Itē Raba⁹ sup̄ illā legē Deut. 18°. Nō habebūt sacerdotes ⁊c. Dicit ī veteri ⁊ nouo testō ministris altaris p̄ceptū est de oblationib⁹ ⁊ decimis viuere. nec terrenis possessionib⁹ acquirēdis ꝯcessum est inhyare. Unde nolite possidere auꝝ neq3 argentū. x°. Math. Itē Jero⁹ ad Nepotianū. qui dn̄m possidet. ⁊ dicit cum ꝓpha pars mea dn̄s. nihil ext̄ dn̄m habere pōt: ꝙ si quippiā aliud p̄ter dn̄m habuerit pars eius nō erit dn̄s. xbi gr̄a. Si aurum. si argentū. si possessiōes. si variā suppellectilem

cū istis ptibus: dñs nō dignat fieri ps eius
Itē Jero. ad eūdem. Si ego dñi ps sum
ꝛ funiculus hereditatꝫ eiꝰ ꝓprie nō accipio
ptem int ceteras tribꝰ. sed qꝛ leuita ꝛ sacer-
dos viuo d decimis: ꝛ altari sruiens altaris
oblatione sustentor. hñs victū ꝛ vestitum
hꝭ contentus ero. i. Thi. 6°. Et nudā crucem
nudus sequar. Ex his gᵒ vr ꝙ clerici eccleſi
ꝗ nulloꝰ pnt tras hre vl rusticas res secula
res. Itē ad idē Deutꝰ 18°. Sacrificia dñi ꝛ
oblationes eiꝰ comedent: ꝛ nihil aliud acci-
pient de possessione fratꝝ suoꝝ. dñs. n. ipē ē
hereditas eoꝝ. Itē Josue. 13°. Tribui leui
nō dedit iosue possessionē. sed sacrificia ꝛ
victimas dñi: dei israel ipē est eiꝰ hēditas.
Conꝭ. Numer. 35°. Precipe filiis israel vt
dent leuitis de possessionibꝰ suis. vrbes ad
habitandū ꝛ suburbana pecoribꝰ ac iumē-
tis. ergo ex lege dei leuite possidebāt ciuita
tes et suburbia. Itē leui. 27°. Si qs agruꝫ
possessionis sue vouerit ꝛ consecrauerit dño
ꝛ nō fuerit redemptꝰ: cū iubilei venerit di-
es sanctificatꝰ dño erit: ꝛ possessio cōsecrata
ad ius ptinet sacerdotū. ergo ex hac lege
sacerdotes veteris poterāt possidere agros
ꝛ alia que dño vouebant. Item Actꝭ 4°.
Joseph qui cognominatus est barsabas ab
aplīs leuitis cipriꝰ genere cū hēret agrum
venddit eū qd non faceret nisi dñiuꝫ agri
suū eēt. Itē dic canō ccilii agathen. 12. q.
Epi de rebꝰ ꝓpriis l acqsitꝭ uel qcqd de ꝓ
prio hnt heredibꝰ suis si voluerint derelin-
quāt. ergo epi qui int psonas ecclesiasticas
seculares videnꝭ esse pfectiores. possūt here
ditaria possidere. Itē sacerdotes ꝛ leuite
orientalis ecclesie vxores hnt ꝛ filios gene
rant. Si gᵒ paterna successione. uel alio mō
nihil hereditarie possiderent filii eoꝝ legi-
timi nati ex hereditate remanerent. quod ē
inconueniens. Itē in canonibꝰ aplōꝝ. legi
tur ꝙ eps hꝫ potestatē moriēs de rebꝰ ꝓpriis
quibus voluerit: ꝛ sicut voluerit relinquere
fortassis. n. aut vxorē hꝫ aut filios: aut ꝓpin-
quos. Justū enī est apud deū ꝛ hoīes: vt nec
hꝭ uel eiꝰ ꝓpinqui ꝓscribanꝭ sub obtētu
ecclesie. Ex quibus relinquiꝭ ꝙ epi ꝛ ceteri
clerici marie possūt hereditaria possidere.
Itē reges terre pnt vouere terrā aliquam
dñiuꝫ ad offerendū ecclesie. Ergo fm legē
Leui. 27° Poterit ecclesie seu psone ecclesia-
stice terram ꝛ dñiuꝫ possidere. Possūt gᵒ
pter decimas ꝛ oblatōes possidere alia. qd

vr esse ctra leges pdictas. Rᵒ in veteri te-
stamēto possidebaꝭ terra rōe facte distribu
tionis ꝛ diuisionis fm sortes p tribꝰ: p suc
cessionē iure hereditario debebāt ad poste-
ros ptinere. ꝛ fm hoc intelligūꝭ pdcē leges
ꝙ sacerdotes ꝛ leuite nō habebāt ptem nec
hēditatē cuꝫ reliquo populo isrl. ꝛ sic ꝙ vr
pter sacrificia ꝛ oblationes nihil aliud acci
piēt supple rōne diuisionis terre pmo facte
p tribꝰ. Itē possidebaꝭ terra rōne ꝛ titulo
donationis subsequētis diuisionē terre. Et
fm hoc leuite possidebāt vrbes ꝛ opida ad
manēdū: ꝛ suburbana ad pascendū pecora
sic hēꝭ. Nūe. 35°. Itē possidebaꝭ terra rōe
ꝛ titulo oblationis facte deo. ꝛ fm hoc leui
te possidebāt agros que douebāꝭ deo: ꝛ nō
redimebanꝭ infra iubileū. Leui. 27. Item
possidebaꝭ terra titulo emptionis: seu acqui
sitionis ꝛ hoc mō poterāt leuite acquirē ter
ras. nec tñ ꝓpter hoc dicerenꝭ hereditateꝫ
accepisse int fratres. quēadmodū vr Gen. 22
Q Habraā plantauiꝭ nemus: vbi dicit glo.
Habraā sicut Steph. dicit Actꝭ 7°. Nō acce-
perat hereditatē ibi nec spaciū pedis. Intel
ligenda est gᵒ hereditas quā deꝰ etiat sibi da
turꝰ ꝛ suis posteris ex gra: nō pcio empta.
Ex his igiꝭ pꝫ ꝙ illa que possidebant leuite
rōe donationis subsequētis ad diuisionem
terre ꝓmissionis vl q possidebāt nomīe ely
mosine seu oblationis: vl que possidebāt ti
tulo ēptionis nō dicebantur iure hēditario
possidē. Itē leuite ꝛ sacerdotes noui testi
qdam possidēt titulo ꝛ noīe eccliē ꝛ ista nō
possidet hēditarie: s titulo cōmēdationis. cō-
mēdata. n. sꝭ eis tpalia ecclie: sic dispēsatori
bꝰ ꝛ ꝓcuratoribꝰ. Uñ Augꝰ ad bonifaciū. Si
pñatim ea q vobis sufficiūt possidemꝰ non
sunt illa nostra: s pauꝑuꝫ quoꝝ ꝓcurationē
qdāmō geriꝰ nō ꝓprietatē nobis vsurpatōe
damnabili vēdicamur. pñatum xᵒ appellat
bñficiū ecclīasticum sepatum: et singulari p
sone cōmissum. Quedā xᵒ possidēt titulo
ēptionis et noīe acquisitionis. vt ea q eis ꝓ
uenilūt solertis sua et exercitiu sui laboris
et etiā ista nō dicūt hēditarie possidē. Itē
qdam possidēt rōe successionis a suis parē-
tibus. et hꝭ tñ dicunꝭ iurꝭ hēditario posside
res quas possidēt noīe ecclie. nec possident
hēditarie: nec pnt hēdibus rlinquē: fm ꝙ
dicit canon cōcilii aghatū. Res xᵒ quas pos
sidēt p acquisitionē nō possidēt hēditarie. s
possunt eis hēdibꝰ vl quibuscūꝗ rlinquē. vñ

canon concilii agathen. di. c. 12. q. i. Epi de reb⁹ acquisitis: qd habet heredib⁹ suis si voluerit derelinquat. Res vero quas possident rõne paterne successionis: possident hereditarie nec prit heredib⁹ nõ relinquere. Unde Jere. 32. Posside aruũ meũ qui est in anathat: qa tibi competit hereditas. ⁊ tu ppinqu⁹ ea vt possideas. Ad illud ergo qd obicit: q pfectiores debent ee leuite ⁊ sacerdotes noui testi q veteris. concedendũ est. quia tã illa que possident noĩe ecclesie q possidẽt titulo pauperum sicut dic̃ Jero. q res ecclesie: res pauperum sũt q alia que possidẽt sic̃ ppria vel p acq̃sitões vel hereditarie debẽt hr̃e sicut coĩa cũ pauperib⁹. q̃diu ipi possidẽt. vt ea que possidẽt ppria possideãt sic̃ coĩa. Et hoc mõ intelligit̃ canon vrbani pape. 12. q. i. Scimus qa hactenus vita cõis inter xpianos viguit. ⁊ adhuc gr̃a dei maxĩe viget int̃ eos qui i sorte dñi sunt electi. i. clericos. sicut legit̃ i aplorum actibus. 4⁰. Erãt illis oĩa coĩa. Simili mõ ad illud qd dicit Raban⁹ dĩ. q leuitis noui vel veteris testamẽti nõ est concessũ possessionib⁹ acquirendis inhyare affectu. scz cupiditatis vel studio secularis negotiationis.

Ad illud vero qd dic̃ beat⁹ Jero⁹. Rñdet q intelligit̃ de clericis qui seculo abrenunciauerũt. Sed põt dici q intelligit̃ de oib⁹ qa debẽt possidere que possident. q̃i nõ possidentes p contemptũ rerum: ⁊ solicitudinũ terrenarum. put dicit apl̃s. 2. Cor. 6⁰. Tanq̃ nihil habẽtes: ⁊ oĩa possidentes. Ad alia vero obiecta pz solo. Nã si clerici possident terraz ⁊ iusticiã secularẽ ex ea pte qua sunt clerici nõ possident ista hereditarie. Aut enim ista possident titulo ecclesie: ⁊ tũc nõ hereditarie: qa titulo elymosine vel oblationis ista possidet ecclesia: aut paterna successione. ⁊ tc̃ nõ possidẽt ista in q̃tum clerici. i. in sortẽ domini uocati.

Inquisito de rebus

possidendis. Querendũ est de legib⁹ iudicialib⁹ in rebus distribuẽdis seu coĩcandis De quib⁹ date sũt plẽs leges iudiciales. Nã Exo. 23⁰. dr̃. Sex ãnis seminabis terrã tuaz ⁊ congregabis fruges ei⁹. Septimo aũt ãno dimittes eã ⁊ quiescere facies. ve comedant paupes populi tui. Cõstãs est q lex ista plẽa pietate est: qua p̃cipit̃ vt in septĩo ãno coĩcent suas possessiones. Cũ g⁰ p̃cepta pietatis sp̃ sint obseruãda istud erit mõ obseruandũ.

Itẽ silis lex est Leui. 23⁰. De die 8⁰. scenophegie de quo dr̃: q erit sanctissimus atq celeberrimus. est enĩ cet⁹ atq collecte. ⁊ intentio h⁹ p̃cepti erat: ve illo die fieret collecta ad sustentationẽ pauperum ⁊ hedificatõz tabernaculi. ⁊ cõstat q istud silr plenũ pietate est. ergo eẽt seruandũ. Itẽ Leui. 25. Datur p̃ceptũ q in ãno iubileo dẽat fieri restõ possessionũ manumissio seruorum q silr plenũ pietate est. Itẽ Leui. 23⁰. dr̃. Postq̃ messueritis segetẽ terre vr̃e nõ secabitis eã vsq ad solum. nec remanẽtes spicas colligetis. s pauperibus ⁊ peregrinis dimittetis eas. Silr̃ pietate plena sunt. Itẽ Deut. 15⁰. Oino indigena ⁊ mẽdicus nõ erit int̃ vos. Cũ ergo istud p̃ceptũ sit piissimũ: maxĩe erit obseruãdũ. Cõtra. Gal. 4⁰. Dies obseruatis ⁊ ãnos glo. Jero. Puto equidẽ hoc de septimo remissionis ãno dici Deut. 15⁰. Et de quinquagesimo qui ab illis dr̃ iubileus. Ergo ipse Apl̃s rephendit Gal. de obseruãtia p̃dictarum legũ. ergo nõ sũt obseruãde tpe gr̃e. Itẽ Jo. 12⁰. dr̃. Paupes sp̃ habebitis vobiscũ. ⁊ iterum. 15⁰. Deu. Nõ deerũt paupes in terra habitationis tue. ergo nõ est seruandũ p̃dictũ p̃ceptum oĩno ⁊ mẽdic⁹ nõ erit apud te.

Re⁹ in p̃ceptis iudicialib⁹ de reb⁹ coĩcandis Quedã erãt figuralia. Quedã litteralia. ⁊ moralia. sed tñ iperfecta: ⁊ hoc duplr̃. Nã q̃dam sic erãt ipfecta: vt adueniẽte pfectione eẽt mutãda. Quedã vero sic erãt ipfecta: vt adueniente pfectione eẽnt pficienda. Quedã vero erũt pfecta sm illũ statũ. sed adueniẽte pfectione maiori p statũ. q̃i contrariũ erãt emendãda. Dicendũ g⁰ q p̃ceptũ de obseruatiõe ãni septimi ⁊ octaue diei scenophegie. ⁊ anni iubilei. erãt p̃cepta figuralia. q̃tuz ad formã p̃cepti q̃ erat de obseruantia tpis in figura. q̃uis determinatio p̃cepti eẽt moralis vt s. paupes sustentarent̃ ⁊ fouerent̃. ⁊ iõ sicut ostẽdit Apl̃s. Gal. 4⁰. nõ sunt ad litterã obseruãda. Adueniẽte. n. ṽitate dz cessare figura.

Itẽ p̃ceptũ de nõ secanda segete vsq ad solũ: ⁊ de spicis remanẽtib⁹ paupib⁹ dimittẽdis ad litterã p̃ceptũ pietatis ẽ. s adueniẽte pfectione euãgelii qua tenemur nõ solũ spicas remanẽtes. s ipm frumẽtũ de otreo tenemur indigẽtibus pauperibus coĩcare. in necẽitate dũ facimus qd plus ẽ cessat id qd minus ẽ. Itẽ p̃ceptũ d mutuãdo fratri sm lr̃am pietatis ẽ. s ipsũ ẽ in hoc q solũ p̃cipit̃ mutuũ dandũ fr̃i. Deut. 15⁰. Si vnus de

fratrib⁹ tuis ad paupertatem venerit nõ cõtrahes manũ sed apies eã paupi ꝛ dabis mutuũ quo eũ indigere pspexeris. Adueniente xͦo pfectione euãgelii nõ exactaꝫ ꝫ pficiẽ cũ vr̃ Luc.6°. Diligite inimicos vestros: ꝛ bñfacite: ꝛ mutuũ date nihil inde sperãtes in quo iubet mutuũ dari etiã inimicoꝝ cãu f. necessitatis. Et silr̃ Math.5°. vr̃ generalr̃ Qui petit a te da ei: ꝛ volenti mutuari a te ne auertaris. Itẽ pceptũ quo dictũ est: ꝙ nõ erit indigens ꝛ mẽdic⁹ inẽ vos. i. destitutus auxilio: ꝛ querẽs panẽ p hostia pfectuꝫ est qñtum ad statũ ĩpfectionis illi⁹ populi. q p bona tpalia ad salutẽ attrahebanẽ. Uñ eis fiebat pmissio tpalium. Ysa.i. Si audieritis me: bona terre comedetis. Adueniẽte xͦo pfectione maiori ppli xpiani: quib⁹ paupertas ꝛ abdicatio tpalium: beatitudo est. Math.5 Beati paupes ꝛc. Cessat istud pceptũ: quia ĩ vita xpiana esse indigentẽ ꝛ mendicũ nõ est esse miseꝝ: ꝫ btm̃. Uñ dicit Orige. sup gen. 47°. Terra sacerdotũ a rege tradita fuit eis quib⁹ statuta cibaria ex orreis publicis pbebanẽ. Pharao terras suis ɔcessit. xp̃s abstulit suis. Josue tribui leui nõ dedit possessionẽ. quia dñs de⁹ ipe est possessio ei⁹. Xp̃us dicit. Nisi quis renũciauerit oĩbus q̃ possidet nõ põt me⁹ esse discipul⁹. Luc.14°. p hec igiẽ pꝫ solutio ad obiecta. Nam ad illud qd̃ pmo obicit d̃ coĩcatione terre in septĩo ãno: qñtum ad formã pcepti qua pcipiẽ obsuatio tpis figura est. Uñ Exo.23°. sup illd̃ pceptum dicit glo. in senario pfectio opum in septẽnario requies aiaꝝ exp̃miẽ. Unde g⁹ sex ãnis seminare terrã ꝛ ɔgregare fruges ei⁹ pcipimur. quia in p̃nti vita que sex etatibus ɔstat terrã carnis nostre exercere: ꝛ virtutũ semẽ in ea serẽ debemus. vt in futuro vitã eternã accipiamus. Et iõ qñtum ad formã pcepti nõ est obseruãdũ. qñtum xͦo ad rationẽ determinatõis: que est coĩcatio bonorũ paupibus: nõ solũ anno septimo ꝫ oĩ tẽpore cũ neccĩtas ẽ obsuãdũ ẽ. Silr̃ mõ ad illd̃ qd̃ obiẽ de octaua die scenophegie. ꝙ ẽ cet⁹ atqꝫ collecte. Dicend̃ ꝙ figura est octaue resurrectiõis. in qua supplebiẽ defectus meritoꝝ in ĩpfectis: p habũdantiã meritoꝝ in pfectis. Silr̃ mõ d̃ d̃. de iubileo. ꝙ figurata fuit remissionis faciende p xp̃m. p quã patres sc̃i de limbo iferni redirẽt. Qd̃ xͦo pcipiẽ de manumissione seruoꝝ. ꝙ pietatis est ꝛ restitutiõe possessionũ rõe habundãtiori pfectionis in statu xpianitatis: in quo beatificaẽ paupertas ꝛ ɔtempt⁹ possessionũ: ꝛ pdicaẽ humilitas ꝛ subiectionis meritũ nõ seruaẽ. Ad reliqua xͦo oĩa pꝫ solo ex iã dc̃is. Sed tamen adhuc queret aliquis de illo iudiciali precepto pꝫ dicit. Deu.24°. Nõ pnoctabit apud te pignus fr̃is tui: si paup est: ꝫ stati reddes ei. Et iteꝝ. Cũ repetes a pximo tuo rẽ aliquã nõ ingredieris domũ ei⁹ vt pignus auferas. ꝫ stabis foris ꝛ ille pferet.

Queret g⁹ cur nõ potius pcipit creditori vt nõ auferat pignus qd̃ eodẽ die restituendũ est. Si dicaẽ ꝙ ad ɔpellẽdũ debitorẽ hoc fieri noluit. Obr̃ qño g⁹ debitor vrgeẽ ad reddendũ cũ sciat se pignus eadẽ die receptuꝝ. R̃° s̃m Aug. ꝙ ppẽ memoriã h̃ fieri voluit lex ne. s. debitor obliuiscaẽ reddẽ maxĩe quia mĩa creditoris vinciẽ cui nõ dꝫ esse ingrat⁹ si pign⁹ recepit in q̃ dormiat

Quesito de legibus

iudicialib⁹ ptinẽtibus ad statũ psonaꝝ ꝛ ordinẽ reꝝ. querendũ est de legib⁹ iudicialib⁹ circa ius ꝛ debitũ actionũ. Actiones autẽ hic dicimus p quas inẽ hoĩes mutua indigẽtia supplebaẽ: ve negociationes: ꝛ ɔtractus vẽditionis ꝛ ẽptionis. mutui. ɔmẽdationis ꝛ ɔductionis. seu locatõis. Circa ɔtractũ uẽditionis data est lex Leuitici.19°. Statera sit iusta ꝛ equa sint pondera: iust⁹ modius. equusqꝫ sextari⁹. ꝛ iteꝝ. Deu.25°. Pond⁹ habebis equũ ꝛ iustũ. ꝛ modius equalis ꝛ verus erit tibi. Circa ɔtractũ mutui dic̃ lex Deu.23°. fratri tuo absqꝫ vsura id quo indiget comodabis. ꝛ iteꝝ in eodẽ. Nõ fenerabe ris fratri tuo ad vsurã sed alieno. Circa ɔtractũ ɔmẽdationis seu depositionis dic̃ lex Exo.22°. Si quis ɔmẽdauerit pecuniaꝫ amico suo vel vas. ꝛ furto ablata fuerint. si inueniẽ fur duplum reddet. Si latet fur dñs applicabiẽ addeos ꝛ iurabit ꝙ nõ extendit manũ in rẽ pximi sui. ꝛ si illi iudicauerint duplã restituet. Itẽ dicit lex alia in eodẽ Si quis ɔmẽdauerit pximo suo omẽ iumẽtũ ad custodiendũ ꝛ debilitatũ fuerit: uel mortuũ aut captũ ab hostib⁹ iusiurandum erit in medio: ꝙ nõ extendit in rẽ pximi manũ ꝛ reddere nõ cogeẽ ꝛc. que ibi distinguit lex circa ɔtractũ ɔditionis ꝛ accomodatõis ꝛ locationis dicit lex Exo.22°. Qui a pximo suo iumẽtũ aliquod mutuo postulauerit. ꝛ debilitatũ seu mortuũ fuerit dño non

pñte reddere ꝯpellet:ꝙ si dñs pñs fuerit nõ restituet maxie si ꝯductũ erat pro mercede opis sui. Itẽ dicit lex Deu. 24°. Nõ negabis mercedẽ indigencis ⁊ paupis fris tui. ſ eadẽ die reddes ei p̄ciũ laboris sui. Cc ꝓtem istã querit̃ p̄mo generalr. vtrũ negociatio sit licita. Scdõ vtrũ clericis in aliq̃ cãu sit licita. Tertio spãlit̃ de p̄dictis cõtractibus multiplicit̃ dubitatur.

Queritur igitur vtrũ negociari sit licitũ. Ad qd̃ sic Jo. criso°. sup math̃ 21°. Eiciebat uẽdentes ⁊ emẽtes. dicit eiciens dñs uẽdentes ⁊ emẽtes de tẽplo significat ꝙ mercator nũꝙ̃ põt deo placere. Et ideo nullus xp̄ianus dꝫ esse mercator. Itẽ Criso⁹ in eodẽ. Si quis uoluerit esse mercator ꝓiciat̃ de ecclesia. dicẽte ꝓpha in psal. Qm̃ nõ cognoui negociatione: introibo in potẽtias dñi. ſm. lxx. Item idẽ in eodẽ Ostendã qui nõ est negociator. vt qui talis nõ fuerit eũ intelligas nõ esse negociatorẽ: ⁊ subdistinguit sic. Quicũꝗ rem ꝯpat nõ vt integrã ⁊ imutatã vendat. sed vt mã sit sibi indõ aliquid opandi ille nõ est negociator: ⁊ ponitur exemplũ vt iste emit tabulas vt faceret scriniũ: vel cartas vt faceret librũ. Qui vero rem ꝯpat vt integrã ⁊ imutatam uẽdendo lucret̃ ille est mercator qui de templo deiciet̃. ſi ergo fere oẽs negociatores sũt tales negociari erit licitũ vĩ. Itẽ Cassiodor⁹ ſr illũ locũ psal. Qm̃ nõ cognoui lrãturã dic quid est aliud negociatio nisi que possit vili⁹ ꝯpare ⁊ carius uelle distrahere. ⁊ subdit Negociatores tales eiecit dñs de templo dicens. Nolite facere domũ patris mei domũ negociationis. Ex quib⁹ vr̃ relinqui ꝙ negociari vĩr sit illicitũ. Cont̃. Aug⁹ in li. no. ⁊ vete. test. fornicari hoĩbus sp̃ nõ licꝫ negociari aliqñ lꝫ aliqñ nõ. Itẽ negociat⁹ põt fieri licite. Un̄ Aug⁹ in illo loco psalm. Qm̃ nõ cognoui negociatiões ꝛc. arguit sic ergo nõ negocient̃ xp̄iani. ⁊ rñdet sed ait negociator. affero ex longinquo merces. mercedẽ laboris mei. Un̄ viuã quero. Dignus est aũt mercenari⁹ mercede sua Math. x. Ex hoc g⁹ relinquit̃ ꝙ iuste possũ aliquid vili⁹ ꝯpare ⁊ cari⁹ velle vendere. Itẽ glo. super illud psal. Qm̃ non cognoui litteraturã. alia littera negociationẽ ꝛc. Nõ approbaui q̃ faciunt auidi negociatores. Nã auid⁹ acquirendi ꝓ dãno blasfemat ꝓ p̄ciis rerũ mentit̃: ⁊ peierat. sed hec vicia sunt hoĩs nõ artis: que sine his vitiis agi põt. sic etiã in oĩbus artibus male agit̃ nõ ex eis: sed ex hoĩbus. De alis g° negociacione hoc dic. Negociatores g° dic de suis actib⁹ p̄sumẽtes. Relinquit̃ g° ꝙ negociatori est licitũ si fiat sine mẽdacio ⁊ piuriis. Itẽ si ꝓpter mẽdacia ⁊ periuria culpant̃ negociatores. sic dicit Cassiodor⁹ sup p̄dictũ locũ psal. Negociatores illi abhominabiles existimant̃ qui p imoderatam ambitionẽ pecunie polluũt merces suas pl⁹ piuriis onerãdo ꝙ̃ p̄ciis. Obicit Aug⁹ ſr eũdem locũ psal. in originali loquẽs in ꝑsona negociatoris sic. Ego mentior nõ negocium possum eni sine mẽdacio dicere tanto emi tanto uẽdam si plꝫ eme. qũo g° reuocas me a negociatione. oẽs artifices mentiũt̃. sutores agricole. Si ergo ꝓpter mẽdacia sutorũ ⁊ agricolarũ nõ culpat̃ ars sutoria vel agricultura. Ergo ꝓpter mẽdacia negociatorum nõ dꝫ culpari negociatio. Itẽ si ꝓpter auiditatẽ ⁊ cupiditatẽ acquirẽdi culpatur negociatio. quia negociatores optãt tps carũ vt possint cari⁹ vendere anonã quã seruauerũt. Obicit Aug⁹ sup eundẽ locũ psal. in originali. Hoc nõ faciũt boni negociatores sicut nec boni agricole. Ista eĩ sunt peccata hominũ nõ rerũ. Negociatio igit̃ nõ me facit malũ. sed iniquitas mea ⁊ mendaciũ meum.

Itẽ dicit phs. Cũ quilꝫ hõ ꝙ̃ plurib⁹ reb⁹ indigeat quas nõ põt p se ad sufficientiã vite ꝑquirere vt victu vestitu. domo ⁊ hi⁹. nõ est hoĩ vita nisi fuerit aggregatio supplecũ aliis hoĩbus. ⁊ nõ erit aggregatio hominum vcilis in vita: nisi fuerit cõnegociatio. Cõnegociatio est supplens defectũ vniuscuiusq̃ cõnegociancium: qui sunt diuersificati in arte vt agricola indiget medico. cũ est ei necessaria medela: ⁊ medicus indiget agricola ꝓ cibũ. Silr domificator idigꝫ artificio carnẽtorũ. ⁊ e9°. ⁊ sic rerũ. Qd̃ est apud vnũ deficit apud alterũ. Un̄ habẽs vinũ indiget tritico ⁊ e9°. Cũ ergo cõnegociatio int̃ homies sit ad supplendã indigenciã mutue necessitatis. negociatio nõ erit illicita. nec mala. imo ex iure nãli approbabit̃. R° distinguẽdo Qm̃ aliqd vr̃ illicitũ plurib⁹ modis. Uno° illicitũ vr̃ qd̃ est ſꝫ se malũ ex ipsa inordinacione act⁹. qualis est fornicatio: ⁊ vsura ⁊ hõ mõ negociatio ꝓprie accepta nõ est illicita. Un̄ Aug⁹ ſm hoc dic. fornicari hoĩb⁹ semp nõ lꝫ. Negociari ꝟo aliqñ lꝫ. Alio mõ vr̃

illicitū qḋ est ex aliqua circūstantia malum qḋ ꝯtingit pluribꝰ modis. ex circūstātia ꝑsone. ex circūstantia cāe. ex circūstātia modi ex circūstantia tpis. ex circūstātia loci. ex circūstantia ꝯsortii. ⁊ oībus istis modis ꝯtingit negociationē fieri illicite: vel etiā licite ꝫ illicite cū ista inordinate in negociatione ꝯtingūt. Licite ꝟo cū ordinate. Ex circūstātia gꝰ ꝑsone illicita est negociatio cū negociaꝶ clericꝰ. Vñ Augꝰ in li. qōnū noui ⁊ veteris testi. Anteqꝫ clericus quis sit licꝫ ei negociari. facto iā nō licet. Ex circūstantia ꝟo cāe illicita est negociatio layco. cū. s. ꝑpt cupiditatē vel aliquē malū finē negociaꝶ. in ꝙ modum dicit Cassiodorꝰ sup psal. Qꝛ negociatores abhominabiles extimāꝶ: qui ꝑ īmoderatā pecunie ambitionē polluūꝶ. ⁊ sicut dicit Augꝰ Illi qui optāt cap. tps: vt possint carꝰ vēdere. Ex circūstantia etiā modi negociatio illicita est, cū exerceꝶ cū mēdaciis ⁊ piuriis ſm qḋ dicit Crisoꝰ. sup Math. 21ᵒ Mercator sine mēdacio ⁊ piurio esse nō pōt i. vix pōt. Ex circūstantia ꝟo tpis illicita est negociatio cū fit diebꝰ solēnibus ⁊ festiuis oīōnī ⁊ vacationi diuini deputatꝫ quia est contᷓ pceptum de sanctificatione sabbati. i. vacationi dei. Exo. 20. ⁊ Deu. 5ᵒ Nō facies in ea quicqꝫ opis ꝛc. Ex circūstātia loci illicita est cū fit in loco diuino cultui deputato. Math. 21ᵒ. Dñs eiecit emētes ⁊ vendētes de templo. Ex circūstātia etiā ꝯsortii est negociatio illicita. cū. s. carius vendiꝶ rea transeuntibꝰ ꝙ manētibꝰ. Vñ dicit ꝯciliū Albani. Presbri plebes suas moneāt vt hospitales sint: ⁊ nō carꝰ vendāt transeuntibꝰ ꝙ mercato vendere possint. Licite ꝟo negociatio fit cū exerceꝶ a ꝯgrua ꝑsona vt layca ⁊ necessaria vel pia cā. vt. s. possit sibi ⁊ sue familie in necessariis ꝓuidere ⁊ ꝓut opa misericordie exercere. ⁊ debito mō. s. sine mēdacio ⁊ ꝑiurio ⁊ tpe ꝯpetenti. vt die nō festiua: ⁊ loco ꝯcesso: ⁊ tali exercitio apto: ⁊ iusta extimatione rei ⁊ ꝯmertio ꝓut cōiter vendiꝶ i illa ciuitate uel loco in quo negociari ꝯtingit ⁊ ſm hoc dicit canō ex epla Clemētis: ꝙ negocia mundana ⁊ secularia opa sibi inuicem exhibeant vacātes layci. ⁊ iterꝫ in alio canone. ex eadē epla. Vnicuiqꝫ laycoꝝ peccatū est nisi inuicē sibi in his que ad cōis vite vsum ptinēt opam fideliꝶ dederint. fideliꝶ aūt date opam est cū debita cā debito mō ꝛc. negociatio exerceꝶ. Ad pmū gꝰ qḋ diꝶ Crisoꝰ ꝙ mercator nūqꝫ pōt deo placere. ⁊ ꝙ ꝓiciaꝶ de ecclesia. intelligit de illo qui cū mēdaciis ⁊ piuriis negociaꝶ. Vñ statim subdit. Mercator sine mēdacio ⁊ piurio esse nō potest. i. vix pōt. hoc ergo diꝶ ꝓpter illicitū modū negociādi. Ad aliud qḋ diꝶ ꝙ qui cōperat rem vt integrā ⁊ īmutatā vendendo lucreꝶ ille est mercator qui de tēplo dei eicitur. faciēda est vis in eo qḋ diꝶ rem integrā ⁊ īmutatā. ⁊ in hoc ꝙ dicit vt lucreꝶ. nam in eꝰ ītencione est ꝓuisio ꝓprie necessitatꝫ. ⁊ etiā attentio publice vtilitatꝫ cui ꝯferūt negociationes. vel affectu pietatꝫ ut hēat vnde inſtēret paupes i cꝰ ītentiōe nō ē finis ultimus lucꝝ. sed magis sustentatiōis nēcitas uel vtilitas. uel pietas. in quibꝰ ꝟo itentio ē ut ex auaritia pecunias ꝯgregēt. ⁊ diuicias adqrent. i eoꝝ itentōe finis vltimꝰ negociationis est lucꝝ. ⁊ iō de illis intelligiꝶ qḋ diꝶ Crisoꝰ. Itē si quis rem aliquā de vna regione cū labore suo transferat ad regionē aliam que res i nullo deteriorata sit. rem utiqꝫ transfert itegrā ⁊ imutatā ꝗtum ad sbam. no tn̄ ꝗtᵘᵐ ad lociī. Et iō ꝑ ratōe sui laboris pōt licite qrē mercedē ñ itelligeꝶ ꝺ tali ꝟbū Crisoꝰ. Item si qs rem sic cōpat. ut attendat rei ꝑiculū i fuando qꝛ pōt deteriorari uel igne ꝯsumi uel a fure subtrahi. Si tn̄ cum pdicta circūstātia itendat ex uēditione talis rei lucrari. iam ex ꝯsideratione icertitudinis euentꝰ futuri ⁊ susceptione ꝑiculi in ēptione talis rei certitudinaliꝶ nō ꝯpat rem istā ut itegrā ⁊ īmutatā uendendo lucreꝶ: ⁊ iō nō de tali ītelligiꝶ: qḋ diꝶ Crisoꝰ. Intelligiꝶ gꝰ de illo i cꝰ ītentiōe finaliꝶ lucꝝ est ⁊ sine labore ⁊ sollicitudie ex auaricia acqrendi supflua sine termio ⁊ mēsura negociaꝶ. Ad vltimū ꝟo qḋ diꝶ Cassiodorꝰ. ꝙ negociatio est ꝯpare uiliꝰ ⁊ carius uelle distrahere: q̄ reprobaꝶ a deo ꝺ ꝺ. ꝙ ītelligiꝶ de illis cupidis diuitibꝰ q̄ frequēter foꝝ reꝝ uenaliū totum sibi accipiūt. ut postea ſm uoluntatē suā carius aliis uēdant ꝙ uēdereꝶ i foro si ipi non emissent: ⁊ hoc faciūt de frumēto et de aliis rebus uite humane necessariis: tales vero sūt ꝺo abhoiabiles. Exemplo dñi essent ab ecclesia eiciendi.

Queritur postea utꝝ clericis aliquo cāu negociatio sit licita ꝙ non videꝶ ex pdcā auctē Augꝰ. Item Jeroꝰ Negociatorē clericum ex iope diuitem ex

ignobili gloriosū q̄ quādā pestem fuge.
Itē canon Gelasii pape rephendit clericos
negociationib⁹ itendētes: ⁊ sine pudore re-
colētes: q̄ in euāgelio dn̄s negociatores ꝟ-
beratos ex tēplo legit̄ expulisse Math. 21°.
Itē nec aplica ꝟba recēsētes qb⁹ ait Ne-
mo militās deo iplicat se negociis seculari
b⁹. 2. Thi. 2°. Itē Psal. Quos Dauid sur-
da aure dissimulāt audire cātantē: qm̄ nō co
gnoui negociationes: introibo in potētias
dn̄i. Ex his igit̄ ꝙ Gelasi⁹ ab oīb⁹ secularib⁹
negociis clericis dicit esse cessandū. qm̄ do-
mus dei domus orōnis eē dz: ne per officia
nogociationis poti⁹ sit spelunca latronum.
Coū. Dicit canon ↄcilii Cartagn̄. dist. 91.
Cleric⁹ victū vel vestitū sibi artificiolo vel
agricultura absq̄ officii sui detrimēto dūtaxat
ꝑparet. Cleric⁹ enī qui absq̄ corpusculi sui ī
eqlitate vigiliis deē stipēdio ꝑuat⁹ excoicet̄.
Itē ex ↄcilio cartagn̄. 4°. Cleric⁹ quāl3 ꝟ-
bo di erudit⁹ artificiolo victū querat. Itē
oēs clerici qui ad opandū validi sunt ⁊ arti
ficiola ⁊ litteras discāt. Itē Apls pro se
⁊ aliis dicit. Laboram⁹ opantes manib⁹ no
stris. 1. ad Cor. 4°. Itē in psal. Labores ma
nuū tuaꝝ: quia māducabis beat⁹ ⁊ bene erit
tibi. Ergo ipi apl̄i ⁊ ꝓphe ex labore suo sup
plebāt quo ad aliquā alioꝝ hominū indigē-
tiā: vt ipi ꝑ eos in alios supplerent suā indi
gentiā: ut in cibo seu alio. sed hoc est sicut
dic phs i ethicis cōnegociatio. Relinquit̄
igit̄ q̄ clericis seu quibuscūq̄ licitū erit ne
gociari. R° negociatio seu mercatio dr̄
plurib⁹ modis. coīter ⁊ ipropri e circa ↄtractū
acquisitionis ꝑ mutuū. ꝓprie circa acquisiti
onē ꝑ ↄtractū emptionis ⁊ vēditionis. Mi-
nus ꝓprie circa acqsitionē in ↄtractu vendi
tionis. Primo mō vsura dr̄ mercatio seu ne
gociatio. Un̄ Criso⁹ sup Math. 21. sup illud
Eiecit emētes ⁊ vēdētes de templo: sup oēs
mercatores maledict⁹ est plus vsurari⁹. ipe
nāq̄ rē datā a deo vendit nō ↄparatam. p⁹ fe-
nus rem suā repetit tollēs aliena cum suis
Mercator enī nō repetit rem vendītā: ⁊ hec
negociatio degradatione punit̄ in clerico.
sicut dicit canon. di 47. Si quis clericorum
detect⁹ fuerit vsuras accipe placuit degrada
re. Scdo mō negociatio dr̄ in emptione
rei alic⁹ vt postea vendat̄: ⁊ quis sic patz ex
ꝑcedentib⁹. vix pōt exerceri sine peccato.
Ideo interdicta est illis: qui debēt ꝑbere ali
is exemplū ꝟtutis vt clericis. dr̄ n. in eccle-
siastico. 26. Difficile exuit̄ a negligētia sua
negocians. ⁊ itez. 27°. De illo qui querit lo-
cupletari inē mediū emptionis ⁊ venditio-
nis angustiabit̄ peccatis. Tertio mō mi-
nus ꝓprie dr̄ negociatio in acquisitione ꝑ
venditionē. Circa qd̄ distinguēd est. qa aut
vendit̄ res c⁹ valor tot⁹ est ex artificio nō ex
mā vt storie que fiūt ex iuncis: ⁊ asturiū qd̄
fit ex quibusdā q̄ inpcialib⁹. ⁊ hi⁹ vēditio
seu negociatio est ↄcessa simplr clerico ⁊ etiā
monacho: sic dicit Iero⁹ ad Rusticū mona-
chū. Si hētes prātem apl̄i de euāgelio viuē
laborabāt manib⁹ suis ne q̄s grauaret̄ cur tu
in vsus tuos successura non preperes: vel fi
scellā texe iūco: vel canistꝝ plecte viminib⁹
fabricare aluearia apū ad quas te mittūt ꝓ
uerbia Salomonis. Ac regiam disciplinā in
paruis disce corporib⁹. Itē aut vēdit̄ res
c⁹ valor est ex mā ⁊ artificio. vt si cōtingat
emere mām vt melioret̄ ⁊ fiat ꝑciosior per
artificiū. vt si quis emat ꝑgamena vt inde
faciat libꝝ vel tabulas vt īde faciat scriniū
⁊ hec itez negociatio ↄcessa est clerico ī ne
cessitate. ⁊ etiā monacho. Un̄ Iero⁹ ad Ru
sticū. Scribāt̄ illi libri vt manus opet̄ cibos
⁊ aīa lectione saturet̄. texant̄ ⁊ lina capien
dis piscib⁹. Egyptioꝝ monasteria hunc mo
rem tenēt vt nullū absq̄ labore suscipiāt. Et
de tali negociatione dic̄ Criso⁹. Quicunq̄
rē ↄparat ut mā sibi fit aliqd̄ opādi ille nō ē ne
gociator supple ꝓprie. Itē aut vendit̄ res
c⁹ valor tot⁹ est ex se ipa non ex artificio q̄
vēdens supaddat: ⁊ tunc aut emit̄ vt vēdat̄
aut nō emit̄: sed donata vel alio mō acquisi
ta vendit̄. si emit̄ vt vēdat̄ sic est negociat⁹
ꝑdicta que interdcā est clerico. Si ꝟo nō ē
empta sed donata vel acquisita alio mō ven
dit̄ sic est negociatio min⁹ ꝓprie de q̄ oīb⁹
ē ↄcessa d̄ q̄ loquit̄ phs. Ex his igit̄ pꝫ rn̄sio
ad obiecta. Notandū tn̄ ē q̄ q̄uis clericis
sm̄ distinctionē ꝑdictā nō licz negociari: ⁊
liceat sibi propriis manibus querere victuz
sm̄ formam apostoli. nō tn̄ lz eis ut ꝑ hoc sb
trahāt se ecclesiasticis officiis sic dic̄ canon
di. 91. qd̄ ꝑcipue ītelligit̄ de beneficiatis. ⁊
in sacris ordībus ↄstitutis. Nam illi sunt di
uinis obseqīs mācipati. Un̄ dr̄. 18°. Numer.
Aaron ⁊ aliis sacerdotib⁹. Ego dedi uobis
fratres vestros leuitas de medio filiorum
israel: ⁊ tradidi donum dn̄o ut seruiāt i mi
nisteriis tabernaculi eius.

Queritur postea spālr de
ↄtractib⁹ pdictis. Et pmo de ↄtractu vendi
tionis ⁊ emptōis. Nā uolens lex seruare iu
sticiā in uēdendo ⁊ emendo sicut dictū est
dedit legē de ponderib⁹ ⁊ de mēsuris. Unñ
Deu. 25°. Nō habebis in sacculo diuersi pō
dera: min⁹ ⁊ mai⁹. nec erit in domo tua mo
dius maior ⁊ minor ⁊c. Querit̃ g° cū que
dā res vendant̃ in pondere. quedā in mēsu
ra. quedā in numero. quare lata est lex iudi
cialis de seruāda iusticia in ponderib⁹ ⁊ mē
suris: ⁊ nō in numero. Ad qd̄ breuit̃ dōz
est. q᷑ circa ista circa que ↄtingit error ⁊ de
ceptio. necessaria est lex ⁊ ars rectificans
actionē: ⁊ eliminans errorē seu fraudē. Ubi
xō nō ↄtingit errare nec decipi hn̄ tē rōem
nō erit necessaria lex seu ars. Quia g° in pō
derib⁹ ⁊ mēsuris ↄtingūt deceptōes ⁊ frau
des. In numero xō nō. data est lex iudicial
de ponderib⁹ ⁊ mēsuris. ⁊ nō de numero.

Itē querendū est circa ↄtractū mutui: qa
vr̄ lex ↄcedere vt possit dari mutuū ad vsu
rā alieno. q̄uis nō fratri. Deut. 23°. Sed d̄ h̄
quesitū est sup̄ qōe de mandato legis. non
furtū facies. Itē querit̃ circa ↄtractū cō-
mēdationis seu depositi. nam p distinctiōez
legis Exo. 22. Si deposita pecunia furto ab
lata esset: ⁊ nō inueniret̃ fur ille qui receperat
depositū. aliqñ iudicabat̃ ad duplū. Si xō
ↄmēdatū uel depositū esset iumētū asin⁹ vl
bos ⁊ furto ablatū esset. nūq̄ iudicabatur
nisi ad restituēdū dāmnū. plus g° puniebat̃
i deposito amissio pecunie q̄ӡ amissio bouis ī
ouis. Sӡ ↄtra. plus puniebat̃ furtū bouis
vl ouis q̄ furtū pecunie. Nā furtū bouis in
q̄ntuplū. furtū ouis in quadruplū. furtū xō
pecunie nō nisi in duplū. Exo 22°. Ergo ⁊ ī
deposito plus debuit puniri amissio bouis
uel ouis q̄ amissio pecunie. R° in amissi
one depositi punit̃ negligentia. In amissio-
ne xō furti punit̃ audacia. quis g° in amissi
one pecunie deposite seu ↄmendate maior
accidit negligentia si furto distrahat̃: q̄ӡ in
amissione bouis vel ouis ↄmēdate, quia pe
cunia solet ⁊ dӡ arci⁹ custodiri vt in archa ⁊
sub claui q̄ӡ bos uel ouis. Iō minor ē opor-
tunitas furi ad furandū pecuniā q̄ ad furā
dū bouē uel ouē. Maior āt negligentia i de
posito ho. cū amittit pecuniā: q̄ӡ cum amittit
bouē vel ouē. Itē quia in amissione furti
punit̃ audacia malefaciendi. maior aūt auda
cia ↄtingit in maleficiis. ubi maior ꝓnitas
⁊ ibi maior ꝓnitas. ubi maior oportunitas
Maior aūt oportunitas est ad furandū bo-
uē uel que leuiter custodiunt̃ q̄ ad furand
pecunia que artissime custodit̃. Iō plus pu
niri dӡ fur bouis uel ouis q̄ fur pecunie.

Itē querit̃ specialit̃ circa ↄtractū locatio
nis. Nā vr̄ ↄtract⁹ locationis silis esse ↄtra
ctui vsurario. Nā qui locat agꝝ vel domuӡ
uel equū: rem suā comodat: vt accipiat ꝑt
sortē. Si ergo ↄtract⁹ vsurari⁹ ideo peccatū
est. quia ex mutuo accipit̃ sup̄ sortē: vel spe-
rat̃ accipi. g° silis est ↄtract⁹ locationis con
tractui vsurario. Si g° ↄtract⁹ vsurari⁹ ꝫӡ le
gem illicit⁹ est. g° ↄtract⁹ locationis. R°
bm Io. criso. sup illud Math. 21. Eiecit uen
dentes ⁊ emētes ⁊c. dicentē sic. Qui agꝝ lo
cat vt agrariā accipiat. aut domū suam vt
pēsiones accipiat. nō est silis ei qui pecuniā
dat ad vsurā absit. Primo quidē: qm̄ pecu-
nia nō est disposita. nisi ad emēdū. Secūdo
qm̄ agꝝ habēs arādo accipit ex eo frumen
tū. hns domū vsum mānsionis capit ex ea. ⁊
iō qui locat domū uel agꝝ suum vsū dare
vr̄: ⁊ quodāmō vr̄ mutare cū lucro lucrum
ex pecunia reposita nullū vsum capit. Ter
tio ager vel domus veterascit pecunia vero
nō. Itē querit̃ circa ↄtractū ↄductionis
mercenarii. de quo dicit lex: q̄ eadē die red
det ei preciū. Deu. 24°. ⁊ Leui 19°. Nō mora
bit̃ op⁹ mercenarii tibi apud te vsq̄ mane. i.
opis merces. Querit̃ ergo si mercenarius
dāmnificet̃ nisi illa nocte recepit mercedem.
aut q̄a nō hӡ vnde sustentet̃. aut q̄a totū tenet̃
eadē nocte soluere. Nūquid cū restōne mer
cedis tenet̃ etiā restituere dānum qd̄ pass⁹
est. ⁊ ille qui ↄduxit mercenariū. Preterea
q̄tum tenet̃ restituere. Nā vr̄ 34°. ecclesiast.
Qui defraudat mercedē mercenarii: ⁊ qui
effundit sanguinē fratres sūt. ⁊ iacobi. 5°. vr̄
diuitib⁹ Ecce merces opariorꝝ uestrorꝝ que
fraudata est a uobis. clamat ⁊ clamor eoꝝ
in aures dn̄i sabbaoth itroiuit. R° dōm
q̄ tenet̃ restituere damnū ⁊ etiā tm̄ q̄tum
mercenarius sustinuit. Unñ Leui. 19. sup illō
Nō facies calumniā ⁊c. Aug⁹. Dīs q̄ ꝓhibet̃
omitti in ꝓximū: ad hoc vnū referenda sūt
nō nocebis ꝓximo. dōz. g° q̄ quātū nocuit
tm̄ restituere debet.

Dcto de legibus

iudicialib⁹ circa coicationem rerꝫ

respectu ꝓximi.vñ.est de legib⁹ iudicialibus circa distributionē reꝝ ad honorē dei ⁊ sustentationē sui ministri. Circa q̄ erant leges de decimis ⁊ p̄mitiis ⁊ oblationib⁹ Un̄.22°.Exo.dr̄.Decimas tuas ⁊ p̄micias nō tardabis offerre.⁊ 23.eiusdē.de oblatioīb⁹ subdit̄.Nō apparebis in ꝯspectu meo vacu⁹

Querendum ergo primo de decimis. deinde de primiciis. Tertio de oblationib⁹. Itē circa decimas. Primo queritur generalit̄ de instōe decimaꝝ p̄mitiaꝝ:⁊ oblationū. Scdo sp̄alr̄ vtꝝ decime sint in p̄cepto vel ꝯsilio. Tertio an p̄ceptū de decimis sit morale:an cerimoniale. 4° de q̄bus d̄eat dari decima. Quīto qn̄ debeat dari decima. Sexto quibus debeat dari decima. Septimo qui teneantur dare decimam. Octavo de emptione ⁊ venditione decimarum.

Circa institutionez

decimaꝝ sic q̄rit̄. Utꝝ emanaverit institutō decimaꝝ ⁊ alioꝝ a iure nāli.⁊ de tp̄e institutiois. Quantū ad p̄mū obr̄ sic. Differūt ea que ptinēt ad ius nāle:⁊ ius positivū. ꝑ hoc ꝙ decreta iuris positivi variāt̄ fm tp̄us ⁊ loca:nec fuanda sunt sp̄ ⁊ vbiq̄. Decreta xo iuris nālis nō vari āt̄:īmo servāda sunt sp̄ ⁊ vbiq̄.Si g° decretū de decimis soluēdis.⁊ etiā de oblationib⁹ fuandis est semp ⁊ ante legē ⁊ in lege: ⁊ tp̄e gr̄e ⁊ etiā vbiq̄ apud oēs. Relinquit̄ ꝙ eoꝝ instō est a iure nāli. Itē de dictamie iuris nālis est illō ꝓuerbioꝝ.3. Honora dn̄z de tua sb̄a.⁊ de p̄miciis frugū tuaꝝ da paupib⁹. Item de iure nāli etiā est:ꝙ sustentand⁹ est minister dei de nostra sb̄a:ꝙ seminātī sp̄ualia debeamus ministrare carnalia seu tp̄alia. sic dicit̄ i.Cor.9°.Si g° ñ ad aliud ē institutio decimaꝝ p̄miciaꝝ ⁊ oblationū nisi de nostra sb̄a honoret̄ de⁹ vel sustētet̄ minister ei⁹ seu paup ꝓximus. Ergo instō hoꝝ est a iure naturali Sic ei dicunt̄ eē artis alic⁹ que ordināt̄ ad finē illi⁹ artis īmediate.ita ⁊ dicent̄ eē iuris nālis que ordinant̄ ad finē illi⁹. Contra. Que sunt iuris nālis sunt scripta in corde hōis.2°.Ro.Ostendūt opus legis scriptū in cordib⁹ suis testimoniū reddente illis ꝯsciētia ipoꝝ.quāuis aūt in corde hoīs scriptū sit:ꝙ de ꝓpria sb̄a honorādus sit de⁹ ⁊ sustentand⁹ minister eiu⁹.nō tñ scriptū est de q̄ta pte:vt nec de p̄ma vel decima.sicut nec de scd̄a vel tertia.Si g° instō de decimis determinat aliquotā ptem nō est de iure naturali

Itē querit̄ de tp̄e instōnis decimaꝝ ⁊ p̄miciaꝝ. Nam dicit Hugo de sancto victo. Qꝛ decime erāt institute in remediū originalis peccati:vt medicina morbi.Si g° q̄to incipit morb⁹ necessaria est instō medicine.sed stati post peccatū Ade īualuit morb⁹ origīnalis peccati.Ergo stati debuerūt institui decime. Con̄. Primitie institute sūt vel ceperūt ab Abel.sic pꝫ Gen̄.4°.Decime xo ñ ceperūt nisi a tp̄e habrae.sic patꝫ ex Gen̄.14°. Post victoriā regū.g° nō a p̄ncipio instituta est decima. Itē querit̄ q̄re nō a p̄ncipio istituta est decima sic p̄mitie. Itē primicie institute sunt ante diluvium in Abel.Decime xo p⁹ diluviū in Habraā. Itē queritur d̄ oblationib⁹. Nā oblatio fm ꝙ distinguitur a p̄micia ⁊ d̄cima.īstituta legit̄ a Chayz d̄ quo dr̄ Gen̄.4°. Qꝛ obtulit d̄ frugib⁹ terre munera dn̄o.⁊ iteꝝ in Noe.d̄ quo legit̄ gen̄ 8°.De pecorib⁹ ⁊ volucrib⁹ mundis obtulit holocaustū dn̄o. Itē in Melchisedech.gen̄ 14°.Melchis.Rex salē obtulit panē ⁊ vinū Erat enī sacerdos di sūmi. Querit̄ ergo vn̄ varietas ista oblationum in lege nāe.

Itē querit̄ q̄re in canone misse petimus oblationē nostrā acceptā fieri sic oblationē Abel ⁊ Habraā.⁊ Melchisedech.⁊ nō ipius patriarche Noe d̄ quo legit̄.8°.Gen̄.Qꝛ obtulit holocaustū sup altare. Odoratusq̄ꝫ ē dn̄s odorem suavitatis. R° ad p̄mū d̄r.ꝙ d̄cretū d̄ d̄cimis ītelligi pōt duob⁹ modis. fm d̄terminationē:⁊ fm indeterminationez fm d̄terminationē in taxatione talis partis soluende d̄o.⁊ sic accipit̄ in rōe ꝓpa fm indeterminationē in solutione alicui⁹ ptis sb̄e soluēde d̄o vel ei⁹ ministro.Et sic accipit̄ in rōne vl̄i. Dicendū ergo ꝙ fm p̄mū modum fm quid:⁊ nō simplr̄ institutio decimaꝝ est a iure nāli. Scd̄o mō simplr̄ est a iure nāli. Nam ius naturale dictat.sicut ostendebatur ꝙ honorand⁹ sit de⁹ de ꝓpria sb̄a:⁊ ꝙ dent̄ tp̄alia ministrātī spiritualia:ꝙ xo talis pars hoc nō dictat simplr̄ s̄ fm quid.vt cū adiuvatur rōe vel arte.vel gratia:seu inspiratiōe. tē enī quodāmō inclinat̄ natura ad solutionez talis ptis. Nō g° ꝙ cū simplr̄ ꝑ dictamen iuris naturalis teneret̄ hō ꝙ honorand⁹ eēt de⁹ de ꝓpria sb̄a ꝙ ipm in solutōne decime honoraret īstinctū quēdā habuit ex arte.nā cū sciret deū honorandum vt p̄ncipium ⁊

actorē ex arte vero noticie numeroꝝ instinctū habuit vt offerret decimā ad ꝓtestandū ipm̄ deū ↄsūmatorē ⁊ finē bonoꝝ. Nam ab vnitate numeris coordinat' p̄m' limes ⁊ cur sus al'timin' numeroꝝ est denari' numerus ⁊ p replicationē vnitatis ⁊ ceteroꝝ numeroꝝ ad ipm̄ formant' numeri ↄsequentes. Un̄ Jsidor' sup illud Exo. 22°. Decimas ⁊ p̄micias tuas nō tardabis offerre. Dicit per p̄micias frugū vel p̄mogenitoꝝ: p̄ncipia bonoꝝ opeꝝ ostendūt. Jn decimis vero denari' ꝑfectionē sig̃t. q̄ a vsq3 ad ipm̄ numer' crescit: ideo sicut in primitiis p̄ncipia uoluntarū ita in decimis ↄsumationes nostroꝝ opum ad deū referre p̄cipimur a quo ⁊ boni opis initium ⁊ ꝑfectionis donat' effect'.

Jtē quēdam instinctū h̄uit ex rōne. Nam cū ↄferret tō que vl'r erāt necessaria sustentationi vite h̄uane inueniebat s̄m exigentiā nāe octo ꝑtes necessarias sustentationi ꝑ sone ⁊ sue familie. Nam s̄m decursum nāe coiter tūc viuere poterāt hōies vsq3 ad q̄rtam generationē. Quatuor aūt generatiōes adminus ponūt octo ꝑsonas patrē ⁊ matrē filiū ⁊ filiā. nepotē ⁊ neptē. ꝓnepotē ⁊ ꝓneptē. Octo ergo ꝑtes iudicauit necessitas sustentatōis ꝓprie ⁊ familie. Nonā vero ꝑtem necessario iudicauit retinere ꝓ semēte ⁊ recolitione. De decima vero q̄ superexcrescebat indicate debuit honorandū deū. Jtē quēdā instinctū habuit ex inspiratiōe facta seu reuelatione facta Ade. cū fuit rapt' i extasi ad curiā angeloꝝ. ex quo notū fuit hōi creaturā angelicā nouē ordinib' distictā: ⁊ ipm̄ hominē in decimo ordine rōnalis creature conditū. Si g° hō in s̄ba q̄ honorabat deum debuit ꝓtestari ordinē sue ↄditionis ad laudē ⁊ gloriā ↄditoris: ↄueniebat offerre deimā ⁊ nō ꝑtem aliā: iuxta ꝑabolā de dragma decima Luc. 15°. Ad illud g° qđ p̄mo obicit' q̄ decretū de decimis semꝑ est seruandum Distinguēdū est: quia seruandū pōt dicere vel debitū seruari: vel dignū s̄uari. Si seruā dū dicat debitū s̄uari. dico q̄ nō sꝑ erit ser uādū: quia nō oī tp̄e fuit p̄ceptū seruari. nec etiā oī tp̄e s̄uabat' ut ante tp̄a habrae. Si vero s̄uandū dicat dignū seruari ↄcedendum q̄ oi tp̄e seruandū est nō tn̄ sub tali aliquota vel tali simpl'r ⁊ in tōe determinata est iuris naturalis sic̄ p3 ex dictis. Sil'r ad illō qđ sc̄ďo obicit patet r̄n̄sio. Nā s̄m indeterminationē decretū de decimis est scriptum i

corde hōis. s3 vero determinatō3 nō ē scriptū i corde hōis simpl'r: sed tm̄ s3 quid. Ad 2um vero qđ querit' de tp̄e institutionis dō. q̄ cū sine fide saluatoris iplicita uel explicita nulli hōi p' peccatū potuerit esse salus. vt dicūt beat' Aug' ⁊ beat' Petr' Act. 4°. Per successum tp̄is demōstrabat' ꝑsona saluatoris. Primo in natura deitatis: seu s̄ba ↄditoris ꝓpter qđ honorari debuit p̄miciis: ⁊ p̄mogenitis gregis ab Abel vt significaret' q̄ ille qui erat p̄ncipiū ↄditionis ⁊ p̄mogenit' filius dei esset p̄ncipium recreationis.

Sc̄ďo ꝑsonā saluatoris reuelabat' in nā creata in qua assumeret officiū mediatoris ⁊ oblationē offerret ⁊ sacrificiū placatiōis ꝓ hōib' ad deū ꝓpter qđ honorari debuit in oblatōe ⁊ sacrificiis. Tertio q̄a nesciebat' adhuc in qua natura vtrū angelica vl' humana facta est reuelatio q̄ in humana nat'a in qua expleret officiū redemptoris honorari debuit i decimā q̄ designat' h̄uana nā Luc. 15°. Quia g° a p̄ncipio facta est Abel reuelatio ꝑsone saluatoris vt ↄditoris i s̄ba deitatis. Jō instituta est p̄micia. quia vero Noe facta est reuelatio indeterminate in natura creata vt mediatoris. Unde in ipo legit' institutio oblationis accepte deo. quia vero Habrae p̄mo determīatio ⁊ demōstratio ꝑsone saluatoris in natura humana cui3 dictū est ei Gen. 26°. Jn semīe tuo benedicēt' oēs gentes. Jn Habraā instituta est decima. Et ꝑ hoc p3 r̄n̄sio ad p̄mū: ⁊ etiā ad sc̄ďm q̄re. s. nō a p̄ncipio instituta est decima. Na3 sicut dicit Hugo de sc̄o vict. in li° de sacramētis. Oportuit vt s̄m successū tp̄oꝝ spiritu aliū signa gratiaꝝ magis euidentia ad eam declarandā formaret': vt cū affectu salutis cresceret cognitio veritatis. Ad tertiū vero de oblatione dō. q̄ oblatio duplici de cā instituta est. vna in ꝓtestationē beneficii ↄditori. Alia i ꝓtestatiō3 b̄n̄ficii saluatori. Ex prima cā Chaym intelligēs oīa fruct' esse beneficia ↄditoris obtulit de frugib' munera a dn̄o. Gen. 4°. S3 quia ex cupiditate meliora sibi retinuit. sicut p3 per aliā l'rā3. Deū nō sic deuit honorauit. Et iō dic̄ scriptura q̄ de' ad munera eius nō respexit. Ex sc̄ďa vero causa. Noe a deo inspirat' ⁊ melchisedech obtulerūt. sed Noe sacrificiū aīalium in signū sacrificii semel fiendi ꝑ xp̄m. Melchisedech vero panē ⁊ vinū in signū sacrificii corporis ⁊ sanguinis dn̄i ↄtinuandi. ⁊ iterādi i

vsq ad iudicium quãdiu indigeret homo sustentatione que est p panẽ et vinũ. Ad vltimũ dõ. q in canone misse illos tres specialit nõiam⁹ Abel. Habraã. Melchisedech quia in oblatione istoꝝ expssa est psona saluatoris. vt oditor in pmiciis Abel. vt mediator in sacrificio Melchisedech sacerdotis. vt redemptor in decima Habrae. Noe autẽ patriarche sacrificiũ omittim⁹ et Melchisedech recitam⁹. quia Noe obtulit sacrificiũ pecoris sm ritũ legis veteris. Melchisedech sacrificiũ vini et panis sm ritũ noue legis. ĩ qua tradendũ erat sacramẽtũ dominici corporis et sanguinis.

Deinde queritur vtrũ decime sint in pcepto: vel in osilio. et q sint in osilio vr quia Gen. 14° legit. q Habraã dedit decimas melchi. nũq tñ legitur sibi fuisse pceptũ. Itẽ Gen. 28°. dicit de Jacob. Uotũ vouit dicẽs. Si fuerit domi⁹ mecũ ⁊c. et sequit cunctoꝝ que dederis mihi decimas offerã tibi. Cũ igit votũ non sit de his que sunt in pcepto. sed solũ de his q sunt in osilio pprie. Ergo solo decimaꝝ est in osilio. Itẽ nõ est rõ q̃re dicãt esse in pcepto nisi quia seminantib⁹ spũalia debetur merces seu sustentatio tpalis. sm illud Luc. x°. Dignus est operarius mercede sua. et i. cor. ix°. Si nos uobis spiritualia seminam⁹: non magnũ est vestra carnalia metam⁹. et super 80°. psal. ℣. Sumite psalm. et date tympanũ Glo. exponit sic. Sũmite spiritualia et date tpalia: seu carnalia. sed ostat q hec rõ nõ determinãt hanc aliquotã. s. decimã. Ergo vr q dare decimã nõ sit in pcepto. licz dare aliquid. s. sustentationẽ tpalem ministro dei sit in pcepto. Con. Leuiti. vltio. Dat pceptum de decimis vbi dr. Oẽs decime terre seu de frugib⁹: seu de pomis arboꝝ dñi sunt. et infra loquẽs de pecorib⁹ dicit. quicquid decimũ venerit scificabit dño. Itẽ dr Nũe. 18°. Filiis leui dedi oẽs decimas israelis in possessionẽ p ministerio quo fuiunt mihi ĩ tabernaculo federis. Itẽ Mal. 3°. Inferte oẽm decimã in orreũ meũ. Itẽ Math. 23° dicẽs. Ue vobis scribe et pharisei ypocrite qui decimatis incertã ⁊c. et seqt h oportuit facere: et illa nõ omittere sup quo dicit glo. Precepit dñs oium reꝝ decimas offerri pp alimoniã sacerdotũ. Itẽ Exo. 23°. Decimas et pmicias nõ tardabis offerre dic Aug⁹. Si tardi⁹ dare peccatũ est. Quãto magis peius est nõ dedisse igit tũ ex aucte legis. tũ ex auctoritate pphaꝝ. tũ ex aucte euãgelii. tũ ex aucte sanctoꝝ. vr esse in pcepto solo decimaꝝ. In iure aũt canonico ĩ multis locis expssius hoc habet. Forte dicet aliquis q ĩ veteri lege erat hoc in pcepto. sed ĩ noua lege nõ est in pcepto quãtũ ad istã aliquotam

Sz otra. Rõ hui⁹ pcepti in veteri lege erat propter sustentationem ministroꝝ diuo fuiẽtiũ. sicut dicũt pdicte auctoritates. Nume. 18°. et mal. 3°. Cũ igit in noua lege magĩe nũc tpis multiplicent ministri ecclesie. ergo nũc multo magis danda est eis aliquota equalis uel etiã maior. Pretea Math. 5. Nisi habundauerit iusticia vr̃a plusq scribaꝝ et phariseoꝝ nõ intrabitis in regnũ celorum et iteꝝ Luc. 18° Decimas do omniũ que possideo. dicit pharise⁹. ergo ad hoc uel ad ampli⁹ tenẽt xpiani si volunt in regnũ celoꝝ itrare

Rõ cũ distiguãt tpa ante legẽ. in lege. p⁹ legem in gratia euãgelii dõ: q sm indeterminationẽ vt. s. aliquota pars sbe daret ad sustentationẽ ministroꝝ dei semp fuit in pcepto et de iure nature. vt dictũ est Gen. 47°. Sacerdotib⁹ egypti cibaria ex orreis publicis pbebant. Scdm determinationem vero talis ptis. s. decime ante legẽ fuit in osilio. In lege vero fuit in pcepto simplr Exo. 23°. et Nume. 18°. In tẽpore vo grẽ facte sunt in precepto cum necessitas est ut petantur a ministris vel eẽ si non petuntur dum tñ sit osuetudo regionis. Un decretal Alexandri ex de deci. et pmi. Mandamus quaten⁹ parrochianos vestros monere curetis. et si op⁹ fuerit sub excoicationis districtionẽ opellere vt de puentib⁹ molendinoꝝ piscarioꝝ feno et lana ecclesiis quib⁹ debent cũ integritate psoluant. Itẽ decretalis Inno. 3. cõcilii Lateran. Ille quippe decime necessario sunt soluẽde que debent ex lege diuina vel consuetudine approbata. qd infra plenius determinabitur.

Consequẽter queritur. vtrũ pceptũ de decimis sit morale. aut cerimoniale. pbat q cerimoniale. quia nõ est scriptũ in corde hois. nõ. n. ẽ scriptũ in corde hois. q debeat dare decimã vel vndecimam et sic de aliis aliquotis. sed pcepta moralia scripta sunt in corde hois vt dicit Aug⁹. g⁹ preceptum de decimis nõ est morale. ergo

est cerimoniale. Itē p̄ceptū de sabbato ē cerimoniale eo q̄ p illud significabat sabbatū hoc est q̄es pectoris seu mētis. Silr p̄ceptū de circūsione fuit cerimoniale: eo q̄ p illud significabat circūcisio cordis. Ergo eadem rōe p̄ceptū de decimis est cerimoniale. q̄a significat q̄ ɔsūmatio bonoꝝ opum danda est dō: sic dicit glo. Isidori sup̄ Exo. 22°. vt dictū est sup̄. Itē p̄ceptū fuit iudeis dare decimas ⁊ p̄mitias leuitis. vt. s. esset cibus in domo dn̄i. Ergo cū p̄ceptū de p̄miciis sit cerimoniale: q̄a iam nō manet. silr ⁊ p̄ceptū de decimis est cerimoniale. Itē dicit beatus Jacob⁹ Actis 15°. Uisū est sp̄ui scō: ⁊ nobis nihil vltra īponē vobis oneris: q̄ꝫ hec necessaria vt abstineatis vos ab ymolaticiis simulacroꝝ ⁊ sanguine ⁊ suffocato ⁊ fornicatione. sed dare decimas onerosū est. g° nō est p̄ceptū credentib⁹ degentib⁹. g° s̄m hoc mō nō tenēt layci dare decimas. ergo p̄ceptū de decimis nō fuit morale. Con Aug. Decime sunt tributa aīaꝝ egentiū. q si decimā dederis: nō solū habundantiā fructuū recipies: sed corporis sanitatē. Si ergo decime sūt tributa: ad illas tenēt homines. s̄m illud Math. 22°. Reddite que sūt cesaris cesari: ⁊ q̄ sunt dei deo. ⁊ ad Ro. 13°. Cui tributū: tributū ⁊c. Sꝫ nō tenemur nūc ad cerimonialia. ergo p̄ceptū de decimis nō est cerimoniale. Itē que sūt de lege nāe nō sunt cerimonialia. Sꝫ oblatio decimaꝝ vr̄ de lege nāe qḋ vr̄ p hoc q̄ in tp̄e legis nāe obtulit Habraā decimas ⁊ Jacob. nec vr̄ aliquid dictasse eis nisi nā. g° nō sunt cerimonialia. Preterea d iure nāe ē. vt faciat hō id qḋ ordināt ad salutē aīe. Decime aūt ordinantur ad salutē aīe. vt pꝫ in p̄dicta auctē Aug. Ergo sunt de iure nāli decime. g° nō est p̄ceptum de decimis cerimoniale. Itē Aug⁹ Qui sibi aut p̄miū ɔparē: aut peccatoꝝ desiderat indulgentiā ꝓmereri. reddat decimā. ⁊ de nouē ptibus paupib⁹ faciat elymosinā. ergo dcime sūt ad salutē aīe. ⁊ inde vt pꝫ. Itē Aug⁹ Uolum⁹ cū dō ptiri decimas. ⁊ ideo totū tollit. Ex quo etiā vr̄ q̄ solo dcimaꝝ sit morale ⁊ nō cerimoniale. R° p̄ceptuꝫ de dcimis est p̄ceptū iudiciale. vnde nō est dō morale. q̄a s̄m suā determinationē nō ē scriptū in corde hōis. nec cerimoniale: q̄a n̄ est datū p̄ncipalit in figurā significationis sed iudiciale. q̄a datū p̄ncipalit s̄m rōꝫ equitatis mutue distributōis: vt sit eq̄litas dati ⁊ accepti int̄ seminantē sp̄ualia: ⁊ dantē tēporalia s̄m qḋ possibile est. Nā in carnalib⁹ ⁊ in tp̄alibus necessaria fuit determiatio q̄a illa p̄hibita sunt in sp̄ualib⁹ aūt fuit ipossibile. q̄a spiritualia totalit erogant absq̄ diminutione sbe donatoris. Ad p̄mo ergo obiectū dicendū est: q̄ p̄ceptū de dcimis q̄tū ad sbam sua scriptū est in corde hōis. Cuilibet enī dicit ɔsciā q̄ dāda sunt tp̄alia eis qui mistrant spiritualia. sed nō est scriptum quota ps sit danda. s dn̄s taxauit decimam multis de cāis sicut dictū est sup̄. Ad secundū aūt obiectū dicamus. q̄ nō est sile de dcimis ⁊ sabbato: ⁊ circūcisione carnali. ⁊ ē duplex dissimilitudo. Prima est. q̄a nec sabbatū nec circūcisio carnalis instituta p̄ncipalit ꝓpter sabbatū pectoris ⁊ circūcisionē cordis: īmo p̄ncipalit ꝓpter allegoricā intelligentiā. Preceptū enī de sabbato datū est ad significandū eternitatis sabbatū dandū p xp̄ꝫ. Un̄ cū uenit sabbatū eēnitatis dand p xp̄m debuit cessare litteralis obseruantia sic dicit Aug⁹ ɔtra faustū. Sabbatuꝫ aūt eēnitatis tūc venit qn̄ xp̄s captiuā duxit captiuitatē. Un̄ ex tūc debuit cessare literal obseruantia sabbati. Silr circūcisio carnalis p̄cipue significat generalē circūcisionē: que ē a culpa ⁊ a corruptione carnis. ⁊ hec circūcisio erit in resurrectione. qn̄ aūt venit hec circūcisio debuit cessare circūcisio carnalis. s uenit qn̄ xp̄s surrexit. Ergo ex tūc debuit cessare carnalis circūsio. nō est g° veꝝ q̄ ꝓpter moralē significationē fuerit p̄ceptuꝫ de circūcisione vel sabbato cerimoniale. sed ꝓpter allegoriā. p̄ceptuꝫ āt de dcimis non hēt nisi moralē significationē. ⁊ ꝓpter hoc nō ē sile. Alia cā dissimilitudinis est: q̄ ip̄a litteralis obseruātia sabbati vel circūsionis carnalis nō est moralis de se. sed ip̄a litteralis intelligentia vel obseruātia p̄cepti de decimis ē moralis. Ad tertiū dō. q̄ p̄ceptuꝫ de p̄miciis morale fuit. nec cessauit sed manet ā pliatuꝫ. p̄mitie enī puum qd erāt. nec erat determinatuꝫ q̄tum daret ꝓ p̄miciis. sed pro libito suo dabat quis int̄ 60. ⁊ 60. ptem. Loco autē p̄miciaꝝ subierunt cottidiane oblationes ⁊ p̄cipue oblationes que fiunt in tribus magnis festiuitatib⁹. s. pasca pentecoste ⁊ natiuitate dn̄i. Nō vr̄ g° cessare p̄ceptum de p̄miciis cum loco illi⁹ subierit maius.

Ad quartum silr d dō. q̄ dare decimas n̄ est onerosum in se ꝫ onerosum sit pueris ⁊

incredulis. Fidelib⁹ aūt qui credūt deū esse veracē facile est ⁊ leve solvere decimas. dicē enī p̄ mal. p̄phā. 3°. Inferte oēm decimam in orreū meū vt sit cibus in domo mea: ⁊ p̄bate me sup̄ hoc dicit dn̄s. Si nō aperuero vobis cathar aetas celi vt effundā benedictionē vsq̧ ad habundantiā. ⁊ increpabo p̄ vobis devorantē: que nō corrūpet fruct⁹ domus vestre. hec p̄missio facit q̄ solvere decimas nō sit onerosū fidelib⁹. Nō reddentibus aūt p̄mittit celū ferreū ⁊ terrā eneam. Solvendū est ergo per interemptionem

Queritur postea

de quibus debeat dari decima.

Et querunt̄ circa hec tria p̄ncipalit̄. Primo vtrū de turpit̄ acquisitis debeat dari decima. Scd̄o vtrū decime p̄sonales sint i p̄cepto. Tertio vtrū decime p̄diales de minutis sint in precepto.

Queritur igitur

primo verū de turpiter acquisitis. vt de meretricio ⁊ fenore seu rapina debeat dari decima q̄ nō vr̄. Nam vr̄ p̄verb. 21°. Hostie ip̄iorū abhominabiles que offerunt̄ ex scelere. sup̄ quē locū dicit beat⁹ Greg⁹. Quicqd̄ in dei sacrificio ex scelere offert̄ oīpotentis dī nō placat iracūdiā sed irritat. Itē Greg. scriptū est. Honora deū de tuis iustis laborib⁹. qd̄ forsan sumptū est de p̄verb. 3°. Qui ergo male accipit vt q̄ bene p̄beat. Cōstat sine dubio q̄ dnm̄ nō honorat. Si g° tā meretrix q̄ vsurarius male accipit. ergo de illo nō pōt deū honorare ergo nec decimā dare. Itē Eccle. 34° Qui offert sacrificiū de sb̄a paup̄is. q̄i q̄ victimat filiū in ɔspectu patris. sup̄ quē locū dicit Greg⁹. ex hoc facile cognoscit̄ q̄ntus apd̄ deū dolor exaspat̄. qn̄ ei sacrificiū ex rapina tribuit̄. Itē Eccle. 34°. imolantis ex iniquo oblatio est maculata. Itē in eodē Dona iniquorū nō p̄bat altissimus. nec respicit in oblationib⁹ iniquorū. Itē Greg⁹ Synagrio ep̄o. Nō est putād̄a elymosina si pauperib⁹ dispenset̄ q̄ ex illicitis reb⁹ acq̄rit̄. Si g° ex illicitis reb⁹ acquirit̄: ⁊ nō pōt fieri elymosina. g° nec dari decima. Contra dicit hūans lex q̄ turpit̄ facit meretrix: quia est meretrix. nō tn̄ turpit̄ accipit. ergo mercedē meretriciū iuste possidet. s; de iuste possesso pōt iusta fieri tributio: ergo ⁊ dari decima. Itē sic dicit Aug⁹ ad Aurelianum.

Deliceū nō dz īmunitatē tribuere: ⁊ cōis acceptio est q̄ nō debeat esse ɔditionis melioris aliquis in eo q̄ deterior est: nec commodum ɔsequi: vn̄ penā meret̄. Si g° vsurarius ⁊ meretrix tenent̄ de iusto negocio decimā tribuere ⁊ etiā de p̄dialib⁹. ergo p̄pter delictū meretriciū vel vsure nō absolvent̄ a decima. Si v̄o dicat̄ q̄ a feneratorib⁹ ⁊ raptorib⁹ nō dz accipi decimā nisi de iuste possessis obr̄. Esto q̄ aliquis vsurari⁹ qui nihil hz nisi de vsura agrū seminet. aut tenet̄ ad decimā de fructib⁹ illi⁹ agri aut nō. Si dicat̄ q̄ tenet̄. in c̄ ɔ̄triū est illud quod ei ex fructib⁹ acquisitū est ex vsura. ⁊ ita totū funebre et morticiniū ē. Ergo nec de illo poterit dari decima. Si v̄o dicat̄ q̄ nō pōt dari. ergo nec de possessionib⁹. nec territoriis quas colunt iudei dabūt decimas ⁊ hec ꝫ ex sua īpietate ⁊ p̄cō reportant. R̄° dd̄. vel distinguendū q̄ decimarū alie sunt p̄diales. alie p̄sonales. Si p̄sonales distinguēduz est. Quia aut̄ est trāslatū dn̄ium pecunie decimāde in accipiētē: ⁊ nō ɔpetit repetitio vt in meretrice aut hystrione. Aut nō est trāslatum: vt in fure symoniaco raptore ⁊ vsurario. Si v̄o nō ē dn̄ium trāslatum nō tenet̄ dare: nec ecclesia recipere pōt. vn̄ s̄m hoc vr̄ Eccle. 35° post q̄ dixit. Sanctifica decimas tuas. subiūxit. Noli offerre munera p̄ava: nō eni suscipiet illa dn̄s. Si v̄o trāsfert̄ dn̄ium tenet̄ dare: s; ecclesia nō dz recipere q̄diu p̄sona illa ē in scelere, ne videat̄ ei⁹ approbare delictū. hinc vr̄ Deut. 23°. Nō offeres mercedē p̄stibuli nec p̄cium canis. ⁊ canis pōt dici hystrio. Si vero penitentiā accipiat ⁊ dserat peccatū vitā poterit ecclesia ⁊ ab hystrione ⁊ a meretrice p̄teritas decimas recipe. Quia sicut dicit beatus Greg⁹ sup̄ illud Job. 28°. ferrū d̄ t̄ra tolit̄ ⁊c. nō debz dspici q̄s sep̄ās se ab accusatione terrena in eo qd̄ fuit. quia iam incipit esse qd̄ nō fuit. Si v̄o sunt decime p̄diales indistincte quilz peccator ⁊ iude⁹ ⁊ invasor tenet̄ decimas dare ⁊ ecclesia licite pōt recipe. Et rō est: quia ille nō dant̄ intuitu p̄sone: s; q̄i ex censu debito p̄diorū. Un̄ decretalia Alexandri. 3°. ex̄ d̄ decimis ⁊ p̄mi. De terris quas iudei colunt. Requirimus vt eos ad decimas solvēdas vel possessioni penit⁹ renūciandos oi districtione ɔpellas. ne forte illa ecclesia iure suo valeat d̄fraudari. Un̄ ad illud qd̄ obicit d̄ agro seminato d̄ vsura. quāuis quidā dixerūt q̄ ecclesia nō d̄bet d̄ talibus

decimas recipere. Quia sicut qui seminat in benedictione de benedictiõe metet. Ita qui seminat in maledictionib⁹ maledictione metet. in vo. est. q̄ ꝛ ipse vsurari⁹ tenet dare. ꝛ ecclesia licite potest recipere Quia ipse prouẽtus fructuũ nõ ꝓuenit ex actione vsurari sed ex diuina largitate. ꝛ ope quo multiplicatur semẽ. Preterea hoc est debitũ rõe ꝑdiũ nã rõne persone.

Deinde queritur vtrũ decime psonales sint in ꝑcepto. q̄ non vr̃. Nam in lege dñi nõ videtur ꝑcipi nisi decime prediales siue de armẽtis. Leui. vlt. Oẽs decime terre siue de frugib⁹ seu de pomis arboꝝ dñi sũt. ꝛ itẽ. Omniũ decimaꝝ ouis ꝛ bouis ꝛ capre que sub pastoris virga trãseũt quicquid decimũ venerit sactificabitur dño.

Itẽ dic decretal' Innocẽtii. 3. ɔcilii Lateraneñ. Ille decime necessario sũt soluẽde: q̄ debẽt ex lege diuina: vel loci ɔsuetudine approbata. Si g° ex lege diuina nõ ꝑcipiuntur decime psonales: nec etiã in locis aliquibus nisi raro. s. vbi est ɔsuetudo. g° nõ tenet quis ad decimas psonales. Itẽ vis ɔsuetudĩs tãta est: vt nõ videat̃ sm̃ Innoc. a culpa liberare nõ soluẽtes decimas etiã ꝑdiales. Ergo multo magis nõ soluẽtes decimas psonales

Conĩ. Gene. 14°. Habrã de his que in ste acquisierat in bello dedit decimas Melchisedech de oĩbus. Si ergo exẽplo Habrae. in q̄ ꝑmo institutio fcã est de solutiõe decimaꝝ. soluẽde sunt decime. ergo psonales decime debent. Itẽ Aug⁹ iux hoc dicit. de milicia de artificio de negocio redde decimas Itẽ Celestin⁹ 3. ex de deci ꝛ ꝑmi. Reuera sic sci patres in suis tradũt scriptis. de vino grano ꝛ fructib⁹ arboꝝ. pecorib⁹ ortis. de ipsa negociatione. ꝛ de oĩbus bonis decime sunt ministris ecclesie tribuẽde. Itẽ idẽ ibidem fidelis hõ de oĩbus que licite põt acquirere decimas erogare tenet̃. Re° d. d. q̄ decime tam psonales q̄ ꝑdiales sunt in ꝑcepto.

Est aũt dñia int̃ ꝑceptũ affirmatiuũ ꝛ negatiuũ sic p̃z ex aliis alibi dictis. quia preceptũ negatiuũ sẽꝑ obligat ꝛ ad sp. Preceptũ vero affirmatiuũ: ꝛ si obligat sp̃: tñ ad semp sed ꝓ tpe ꝛ loco. Unũ illud ꝑceptũ. honora patrẽ in quo ꝑcipit̃ sustentatio patris: obligat quẽlꝫ filium sp. nõ tñ ad sp. nisi cũ tps ꝛ locus se offerant. vt si pr̃ indigeat: vel a filio debitũ obsequiũ requiratur. ita dõm cũ ꝑceptũ de decimis sit affirmatiuũ sp obligat. nõ tñ ad semp. Dico ergo iux decretalẽ Innocẽtii. q̄ vbi ɔsuetudo est tenet̃ soluere decimas psonales sicut ꝛ ꝑdiales. Itẽ si ɔsuetudo nõ est: ꝛ indigeret minister. i. sacerdos a quo recipiũt sacramẽta. ꝛ peteret ꝓpter indigẽtiã seu sustentationẽ. dico q̄ tuc tenerent̃ non solum ad decimas ꝑdiales: sed etiã ad psonales. Sunt enĩ alique ciuitates in quib⁹ habitãt hõies qui nõ hñt ꝑdia: vt i istilis maris in quib⁹ si nõ soluerent̃ decime psonales cogerent̃ mĩstri dei ex defectu mendicare. Et ꝑ hoc minus vacare diuinis. qd̃ est ɔtra illud psal. Sũmite psalmũ ꝛ date tympanũ dicit̃ laycis hoc est. Sumite spiritualia a mĩstris dei: ꝛ date tpalia vnde sustentẽt̃. Ad illud vero quod obiat q̄ in lege diuina nõ est preceptũ. Respondendũ ꝑ interẽptionẽ. quia ꝛ si in illa pte. Leui. vltio. nõ sit ꝑceptũ. tñ alibi dr̃ vr̃ decimas ꝛ ꝑmicias nõ tardabis offerre. Exo. 22°. ꝛ Eccle. 35°. Sanctifica decimas tuas. ꝛ post. Da altissimo sm̃ donatum eius Si ergo ex dono dei possident̃ oĩa que acquirunt̃ iusto negocio vel arte de illis decime dande erunt. Ad alia vero p̃z visio ex iã dictis

Postea queritur vtrum minute decime sint i ꝑcepto. Ad qd̃ sic. Preceptũ est vt de oĩbus que ꝑtinẽt ad victũ humanũ hõies dent decimas. vlt° Leui. Oẽs decimas terre zc. vt de frumẽto ꝛ vino ꝛ hi⁹. Si ergo eadẽ est rõ in vno ꝛ in oĩbus. ergo de oĩb⁹ tenet̃ dare decimas. ergo de olerib⁹ ꝛ granis Itẽ Mat. 23°. Postq̃ dr̃ de decimatione mẽte ꝛ aneti subdit dñs. oportuit ista facẽ ꝛ illa nõ omittere. Ergo de oĩb⁹ istis ꝛ similib⁹ minutis dãda est decima. Itẽ mal. 3°. dr̃. Inferte oẽm decimã in orreũ meũ. q̄ oẽm dicit. nullã oĩo excipit. Itẽ nos tenemur dare decimã de tpe dõ. Unũ dicit beat⁹ Greg⁹. q̄ quadragesima sũma obseruatõe ẽ obseruanda. q̄ ipi dies decima sunt anĩ. Si g° de dieb⁹ decima dãda est. multo fortius ꝛ de quibuslibꝫ aliis. Coñ. Dicit Inno. 3. q̄ ille decime necessario sunt soluẽde que debẽt ex lege diuina vel ɔsuetudine approbata. Si ergo solo decimaꝝ minutaꝝ nõ ꝑcipit̃ in lege diuina quia in veteri testo nihil determinat̃ nisi tm̃ de frugib⁹ ꝛ pomis arborum Leui. vlt°. nec in plurimis locis ɔsuetudo est Ergo ad solutionẽ minutaꝝ decimaꝝ nõ tenentur homines vbi nõ est consuetudo.

Itē ſi dicat̄ ꝙ ꝓ illō euāgelii. Decimat̄ mētā ⁊ anetū ⁊c. ⁊ post hoc oportuit facē ⁊ illa nō omittere. Teneant̄ g° xp̄iani ad minutas decimas. Incōſtātū eſt ꝙ dn̄s nō loq̄bat̄ niſi de iudeis ⁊ ſm̄ illū ſtatū. Un̄ ꝓ hoc nō pōt haberi ꝙ ꝓpter hoc teneāt̄ xp̄iani ad minutas decimas. Itē ſi oēs decime ⁊ minute ⁊ maiores eſſent neceſſario ſoluēde nihil eſſet dictu ꝙ ad diſtinctionē faciendam dicit ɔcilium lateranēſe. ꝙ ille decime neceſſario ſūt ſoluēde que debent̄ ex lege diuina uel luci ɔſuetudine approbata. Ad hꝰ dixerūt quidā ꝙ de oībus que renouantur quolꝫ āno tenēt̄ hoīes dare decimas: nō tñ peccāt ſi nō reddāt ueri noīs decimas. q̄a taxatio talis ꝑtis moralis nō eſt. ideo relinq̄t̄ arbitrio ⁊ determinationi eccleſie. Sꝫ aliꝗ̄ nō dicūt ꝙ nō peccant qui nō reddūt minutas decimas. ubi nō eſt ɔſuetudo reddere tales decimas nec petere: q̄ rōe optime dixit papa ꝙ peterent̄ ſm̄ ɔſuetudinē patrie. Si tn̄ indigeret eccleſia ut peteret ueri nois decimas peccarent ſi nō redderent. Ad illud ꝙ primo obꝛ̄. ꝙ eadē eſt rō in uno ⁊ in omibus Rident ꝗ intereſp̄tiōꝫ dicentes. Qꝫ magꝰ ex p̄ſſum d: maiorib⁹ decimis q̄ de minutis ita ꝙ maiores decime ſunt in p̄cepto. minores in ɔſilio. niſi cū determinatione predicta ſi peterent̄ in neceſſitate eccleſie. Ad illō d̄o qđ obꝛ̄ de euāgelio. oportuit iſta facē ⁊c dō. ꝙ referendū eſt ad illū ſtatū in quo dn̄s loquebat̄ ꝙ erat tp̄s legis ſic opponebatur quo tp̄e minute decime rōe generalis p̄ceptionis legis ⁊ ꝓhi͞bie. Inferte oēm decimaꝫ erāt in p̄cepto. Debūit eni lex p̄cepta iudicialia grauiora. ⁊ magis onerātia q̄ euāgeliūꝫ Uel pōt dici. ꝙ iſtud qđ dicit oportuit nō ſonat i debitū: ſed i ɔuenientiā. un̄ ſenſus eſt oportuit i. ɔueniēs fuit. Ad aliud d̄o qđ obꝛ̄ de tp̄e dō ꝙ ſolutio decime tp̄is. nō habet̄ exp̄ſſe ex iure legali: nec ex iure ꝓp̄hico nec ex iure euāgelico. habet̄ tn̄ ex interp̄tatione iuris legali: ex ieiunio Moyſi. ⁊ ex interp̄tatione iuris ꝓp̄hici: ex iunio Helye. ⁊ iuris euāgelii. ex ieiunio xp̄i: de quibus habet interp̄tari eccleſia. tn̄ ex talib⁹ nō pōt argui ꝙ teneamur ad ɔſilia eū iſta in p̄ceptis iuri. diuini nō inueniāt̄ exp̄ſſa. ſed ſint ex inſtōe ⁊ decreto eccleſie. Sꝫ ɔtra hoc qđ dictū eſt ſup̄ ꝙ tenēt̄ hoīes dare decimas de oībus que renouant̄ quolꝫ āno obꝛ̄. Nā diuerſis tp̄ibus āni in eodē orto uel agro: agricole diuerſa ſemīa ſerūt. Ergo nōn tenerentur tales ad decimā niſi ſemel in āno. Cū tamen dicat decretalis Clemētis. ⁊. ex̄ de dec. ⁊ p̄mi. ꝙ cum agricultores in eodē agro uel orto diuerſa ſemina ſerūt de oībus fructibus decimas abſq̄ diminutione ꝑſoluāt. Itē pari rōne. nec fruct⁹ aliūm que plantes ferāt in āno tenerent̄ decimare qđ eſt ɔtra legem Leuiti. uiti. Preterea d ō. ꝙ cū decretū decimaꝫ ante legē fuerit in ɔſilio u lr. ſicut patꝫ ex uoto Jacob. In lege d̄o fuerit in p̄cepto uir. Tp̄e gratie eſt ꝑtiꝫ i ɔſilio. ꝑtim i p̄cepto In p̄cepto cū petit̄ ⁊ exigit̄ ab eccleſia ſꝫ cōſuetudinē approbatā: uel eccleſie inſtitutiōꝫ In ɔſilio d̄o cū nō petit̄ nec ex ɔſuetudine habet̄. nec ab d. i eccleſia iubet̄. Et hꝰ dico generaliter q̄tum ad decimas minutas.

Conſequēter queritur. qn̄ debeat dari decima. ⁊ cui dare decimas ſit p̄ceptum affirmatiuū nec obliget ad ſēp: Ergo nō tenet̄ ſemp ſtatim decimā ſoluere

Item aliq̄s ex negociatione nō lucratur uno die forſitan niſi dnariū unū. Sili modo nec in una ſeptimana niſi paucos denarios qui uix ⁊ cū parua utilitate eccleſie poſſant decimari. ergo d: rōe nō eſt decimāda negociatio ſtati. quia ex hoc uel ꝑuum uel nullū comodū eccleſie ꝓuenit. ergo fructib⁹ ꝑceptis uel acquiſitis nō tenet̄ ſolue decimas

Coti. Qđ ſine decimatōe tp̄is debet̄ ſtati ſoluere tenemur. g° ſtati fructib⁹ ꝑceptis tenēt̄ decimā ſoluere. Itē dicit decretal. Alex ꝫ. ex̄ de dec. ⁊ p̄mi. Mandam⁹ ut decimas ſtatim fructibus collectis ꝑſoluant. Itē querit̄ utꝝ licitū ſit ꝑuſq̄ ſoluat̄ decima mercenarios uel ſuientes ꝓ ſeruitio ſuo de frugibus remunerare. qđ uꝛ̄ quia cōe eſt emolumētū fructuū poſſeſſoris ⁊ eccleſie. Ergo cōmunit̄ debēt remuneratiōeꝫ ſuientiū ſꝫ ꝙ ɔpetit: ut ſit equalis rō dati ⁊ accepti. Cōtra decretalis Alex. ꝫ. Quidā hoīes ſeruientibus ⁊ mercenariis de frugib⁹ nō decimatis debita toti⁹ āni ꝓ laboribus ſuis ipendunt tūc demū de reſiduo decimā ꝑſoluētes. mādamus ut decimas ſtatim fructib⁹ collectis ꝑſoluāt: ac de ſubtractis dignā ſatiſfactiōꝫ exhibere ꝓcurent. Itē querit̄ utꝝ deductis expenſis ꝑus decime debito mō ſoluāt̄ quod uꝛ̄. quia quicūq̄ eſt ꝑticeps in ꝓuentu ⁊ lucro dꝫ ꝑticeps eſſe in expenſis d ecq̄tate nāli. Ergo cū eccleſia ſit ꝑticeps in prouētu

debet etiā ꝑticeps expensaꝝ. Ergo ante decimā deducēde sunt expense. Con. decretalis Celestini. 3. Districte ꝑcipimus anteꝗ̄ deducatis expensas: decimas ecclesiis ad quas ꝑtinēt cū integritate debita ꝑsoluatis. Itē queritur vtꝝ prius sit soluend⁹ census vel tributū dño tpali ꝗ̄ decima sacerdoti. quod vr̄. nam ptās terrena sicut pꝫ ex ꝑcedentibus ꝑmatū hꝫ in possessione terrena. Ergo ⁊ primatū d₃ hr̄e in tributo sibi debito possiōis terrene. Prio ergo erit soluēdū tributū ꝗ̄ decimā sacerdoti: qḋ vr̄ ex ordine ꝟborum dñi innui. Mat. B. 22°. Reddite que sunt cesaris cesari. ⁊ que sūt di do. Con. Cōciliū generale sub Innocē. 3. ex̄. de deci. ⁊ ꝑmi. Statu⁹ vt exactoꝝ ꝟbutoꝝ ⁊ cēsuū ꝑcedat solo decimaꝝ. Itē querit̄ si furtiue vel violent̄ rapiat̄ tot⁹ aceruus de area ante solutionē decimaꝝ. vtꝝ teneat̄ possessor ad decimam aceruū soluendā ecclesie. Ad qḋ sic. Dñium decime residet penes ecclesiā et ꝗ̄ ante separationē nō tenet̄ rusticus eā custodire nisi sic suā. ergo si amittit̄ vel aufert̄ ecclesie aufert̄.

Con. Stati collectis fructib⁹ dꝫ decima dari. sic dicit Alex. 3. Sꝫ quia stati nō soluit rusticus iō ablata est. ergo rustic⁹ est cā subtractionis. ergo tenet̄ ecclesie. Itē querit̄ si aliquis vendat aceruū ante solutione decime. vtꝝ quis tenet̄ ad solutiōē₃. Nā sic dicit cōciliū generale. si res indecimata trāsit cum suo onere. cū₃ res ista sit indecimata emens eā tenet̄ ad dcimā. Itē uendēs vendit rē ꝓpriā ⁊ decimā. ergo fraudat ecclesiā a decima. g⁹ tenet̄ ecclesie de dcima. Itē si vꝫ teneꝫ ad dcimā g⁹ ecclesia habebit duplicē decimā. cū ei nō debebat̄ nisi vna. g⁹ ecclesia suū recipiet cū augmēto qḋ ē magnū icōueniens. R⁹ distinguēdū ꝙ sūt dcime personales ⁊ ꝑdiales. Decime ꝑsonales debēt dari eo tpe quo maior cōmoditas ꝓuenit ecclesie. ⁊ iō dicūt ꝙ pñt dari in fine āni. vt sic maior ꝯmoditas ꝓueniat ecclesie ꝗ̄ si ꝑ minutias soluēt̄. Decime ꝟo ꝑdiales statim debēt dari cū fruct⁹ ꝑcipiūt̄: ⁊ anteꝗ̄ soluātur mercenarii: ⁊ anteꝗ̄ deducant̄ expense ⁊ anteꝗ̄ soluat̄ cēsus vel tributū. ⁊ anteꝗ̄ ꝑ negligentiā inde aliquid furto vel rapina possit auferri. ⁊ anteꝗ̄ res indecimata alienet̄ vel uēdat̄. sicut dicūt iura ꝑdicta. Ad illud ergo qḋ ꝑmo obic̄ ꝙ affirmatiuū est: ⁊ ꝓpter hoc nō obligat ad stati. dōm ꝙ non sequit̄: quia sic est ꝑceptū vt cū decima sol-

uit̄ tali tpe soluat̄. Vn̄ ipa circūstantia tpis includit̄ in ꝑcepto ꝯm determinatiōꝫ ecclesie. Ad aliud ꝟo qḋ obicit de ꝑsonalibus dcimis. iam dictū est. qm̄ nō est sil̄e. Nam d volūtate eccl̄ie est vt ꝑsonales dcime nō soluant̄ statim. sed cū magis expedit. De volūtate ꝟo eccl̄ie e vt ꝑdiales soluant̄ stati. quia hoc magis sibi expedit. nullus aūt pōt rē vl̄ voluntate dñi sui dtinē. Ad aliud ꝟo qḋ querit̄ d solutiōe mercenarioꝝ: ⁊ etiā deductione expēsaꝝ. Rñdendū ꝯm decretalē Inno. 3. ex̄. de dci. ⁊ ꝑmi. Reꝑhenditis illos q̄ sum pt⁹ agriculture ante solutōꝫ dcime dducūt ⁊ portionē fructuū i mercedē cultoꝝ sepāt dicētis sic. Cū de⁹ c⁹ est terra ⁊ plenitudo ei⁹ orbis terraꝝ ꝛc. Deterioris ꝯditiōis eē nō dēat ꝗ̄ dñs tpalis Cui⁹ statutū de terris quas exhibet aliis excolēdis: nō quidē dductis sumptibus aut semine separo necessario cū integritate ꝑsoluit̄. nimis ꝑfecto vr̄ iniquū. Si dcime quas de⁹ in signū vlis dñii sibi reddi ꝑcepit: suas ee dcimas asseuerās occasiōe ꝑmissa diminui valeāt. cū dbita sit solutio dcimaꝝ. ⁊ subdit. De ceteris oīno ꝓuētibus dcie sūt reddēde. sic colonis de pte fructuū que sibi remanet rōe culture. sic ⁊ dñs d portiōe quā ꝑcipit rōe terre dcimā redde tenet̄.

Ad ea ꝟo q̄ obiciunt̄ dḋ. ꝙ eccl̄ia nō ꝑcipit dcimas sic cōmunē ꝓuentū. imo sicut censū dñi generalis auctoritate diuina. ⁊ iō ab oī ꝯditione ⁊ dbito ē liberꝝ stipēdiū dcimaꝝ. Si aūt q̄rat̄ vtꝝ circa res acquisitas ꝑ ea sunt expēse dducēde ꝗ̄ soluat̄ dcima. Rñdꝫ Inno. 3. ex̄. de dci. quia aut acquirunt̄ d pecunia dcimata aut nō. Si nō acquirunt̄ de pecunia decimata nō sunt deducēde expēse ante solutionē decime. Si ꝟo sunt acquisite d pecunia decimata ꝑus sunt deducēde expēse. Si aūt q̄ratur silr̄. vtꝝ expēse q̄ fiunt ꝓ fructibus ꝑcipiēdis de pecunia dcimata sunt deducēde. Rñdꝫ Inno. ꝙ non. ⁊ rō ē. quia ꝑ fructus trāseunt in dominium illoꝝ salua decima. nec possunt alienare fruct⁹ nisi cū hōore dcimaꝝ. Et h̄ ē qḋ ꝑ distictionē dicit Innocētius titi⁹. ex̄. de deci. ⁊ ꝑmi. Licꝫ circa res acquisitas vl̄ factas de pecunia decimata cū ipe uēduntur credamus deducēdas expēsas ⁊ de residuo q̄i de lucro decimas ꝑsoluēdas. vt si vēdat̄ dom⁹. ager vinea. clibanus. molēdinū. grex. aut q̄lꝫ merces. expēsas tñ q̄ fiunt ꝓ fructib⁹ ꝑcipiēdis ex illis de quib⁹ fructib⁹ ꝓueniūt nō creda⁹

deducēdas etiā si fuerint decimate. quoniā salua dcima fruct⁹ efficiunt eoꝝ qui faciūt ipas expēsas. Fruct⁹ aūt alienari posse nō credim⁹ nisi cū onere decimaꝝ. nec ꝑ restaurando detrimēto quarūlꝫ reꝝ: ex quib⁹ dcime ꝑsoluunt credim⁹ deducēdas expensas de ꝑuētib⁹ decimandis. quia penes dn̄ūꝫ res ꝑmanēt restaurāde. Ad illud vero qḋ obicit vtꝝ solutio census vel tributi debeat ꝑcedere solutōꝫ decime. quia tpalis dn̄s primatū hꝫ ī terrenis dōm ꝙ nō. ⁊ rō est quia que est ꝯpatio dn̄i terreni ad celestē. ea ē cōparatio dn̄ii ad dn̄ium. Terren⁹ enī dn̄s hꝫ dn̄ium ꝑticulare ⁊ trāsitoriū ⁊ subiect⁹ domino celesti. Dn̄ium ṽo celeste est ꝑpetuūꝫ ⁊ generale. quia ergo dcima soluit sacerdoti vicario di in signū celestis ⁊ general dominii. Ideo solutio dcime dꝫ ꝑcedere soloꝫ census. ⁊ etiā ipe census ⁊ tributū decimari dꝫ. quia ⁊ ipm dn̄ium tpale obnoxium est dn̄o celesti. si recept⁹ fuerit census ante solutionē decime. Vn̄ Innoc. iꝫ. in ꝯcilio Lateraneñ. ex ḋ deci. ⁊ ꝑmi. Cū in signū vlis dominii. q̄i quodā titulo spāli dn̄s dcimas reseruauit. nos ⁊ ecclesiaꝝ dispendiis: ⁊ aīaꝝ ꝑiculis obuiare volētes. statuim⁹ vt in ꝑrogatiuā dn̄ii generalis exactionē tributoꝝ ⁊ cēsuū ꝑcedat solutio decimaꝝ. vel saltem hi ad quos census vel tributa idecimata ꝑuenerit. qm̄ res cū onore suo trāsit: ea ꝑ censurā ecclesiasticā dcimare cogant ecclesiis quib⁹ de iure debēt. Ad illud ṽo qḋ querit. si furtiue vel violēt rapiat totus aceruus de area ante solutionē decime. vtꝝ teneat possessor ad dcimā aceruī soluēdā ecclesie. Respondet ꝙ si rusticus erat in mora ꝑ negligentiā: vel ꝑ cām aliā indebitā tpe violētie uel furti tenet ad totā dcimā totius aceruī soluēdā ecclesie: quia s̄m iura si ex mora soluēdi debiti accidat ꝑiculum rei que debet: ꝑiculum ⁊ detrimētū est ei⁹ ꝑ quē fit illa mora. tamen ecclesia dabit rustico suas actiōes cōtra violentū. Si ṽo ecclesia erat in mora: aut ꝑpter morā illā amisit rustic⁹ suum aut nō. Si nō sed quia ita ꝯtigit. ecclesia de residuo recipiet tm̄ decimā. Si sicut ga ꝑꝑ moram ecclesie eueuit ꝑiculū: quia nō audebat rusticus tangere fruct⁹ nō dcimatos. ⁊ iō nō rep. fuerat fruct⁹ quos alit reposuissꝫ in locū secuꝝ. tūc dcima sic dicūt totaliter cedit in ꝑiculum ecclesie. ecclia eiꝫ dꝫ petere lucꝝ cū dānis alioꝝ. Ad vltimū qḋ q̄rit de uēditione aceruī ante solutionē decimarū. Rn̄det ꝙ tā uēdens q̄z emēs tenet ad dcimas. uēdens ꝑpter dolū quē ꝯmisit. emēs quia hꝫ rem que obnoxia est dcime. Et sicut dic̄ Innoc. Fruct⁹ nō possunt alienari: nisi cū onere decimaꝝ. Unde pōt eccl'ia petere a quo maluerit tn̄ si obtinuerit a uenditore q̄ ad ecclesiā liberat⁹ est ēptor vel e ꝯ⁹. Absit eīꝫ ꝙ ecclesia suū recipiat cū augmēto. Si tn̄ querat si vnus soluit decimā emptor vel vēditor: vtꝝ vnus teneat alteri. Distinguit. Si emptor fuerit bone fidei ⁊ soluit dcimā tenet ei venditor. Si fuit male fidei nō tēt nisi expresse dictū fuerit ⁊ cautū. sed tamen vterq꜄ debꝫ agere penitentiā de dolo ⁊ q̄i furto: quia ꝯtractauerūt decimā īuito dn̄o. In foro tam̄ penitētiali tutū est ꝙ si ēptor soluit dcimā uēditor sibi restituat. nisi forte in cāu sciꝫ si emptor nō inuenit deceptus in re. quia adhuc bene valet precium.

P Ostmodum que

rendū est quib⁹ dāda sit dcima seu qui possunt decimā recipere seu possidē. Et querūt plura. Primo vtꝝ layci possīt decimas recipere. Scḋo vtꝝ religiosi. Tertio vtꝝ clerici qui habēt aliūde sufficiens stipendiū. Quarto vtꝝ vna ecclesia possit accipe dcimas de territorio vel ꝑsona alterius eccl'ie. Quinto vtꝝ paupibus sit soluēda dcima. Sexto vtꝝ domio pape sint soluēde decime decimarum.

Queritur ergo pri

mo. vtꝝ laycus possit decimam recipere seu possidere. Ad qḋ sic. Iero⁹ ad Damasūꝫ. Q̄ tua beatitudo quesiuit: vtꝝ usus decimaꝝ ⁊ oblationū possit secularib⁹ ꝑuenire. Nouerit uestra sanctitas oīno nō licere prestantib⁹ hoc hoībus diuinis auctoritatibus canonū paternoꝝ. Q̄obrem ab his sūt male detenta que diuini iuris esse noscūt. Item Greg. Decimas a laycis possideri apostolica auc̄te ꝑhibemus seu enī ab ep̄is uel regib⁹ quibuslꝫ ꝑsonis eas acceperint: nisi ecclesie reddiderint sciāt se sacrilegii crimē ꝯmittē ⁊ eterne dānationis ꝑiculūꝫ icurrere. Itē Nume. 18°. Filiis leui ḋdi oēs dcimas israel in possessionē ꝑ ministerio quo huiāt mihi in tabernaculo. Ergo possessio decimaꝝ iuris leuitici est. Ergo quicūꝫ layci decimas possident usurpant. qḋ est iuris ministroꝝ dei

Itē Inno.3º.ī ɔcilio lateranēsi. Prohibemus ꝙ ne layci decimas cū aīaꝝ piculo detinētes ī alios laycos possīt aliquo mō transferre:si qs ħo recepit ⁊ ecclesie nō rediderit xpiana sepultura ꝑuet. Cont̄ videt dicē expsse Inno.3.ꝙ layci possūt tenē decimas ī feudū ab ecclesia extra de his q̄ fiunt a p̄lato sine ɔsēsu capituli. In laterañ.ɔcilio ē ībibitū:ne q̄lib3 psona religiosa ecclesiasticas decias de manu laycoꝝ sine ɔsēsu epi recipiat.p qd indirecte daē ītelligi:ꝙ sufficit ɔsēsus epi:vt licitū sit ecclesie decīas recipe de manu laycoꝝ:ħ aūt ītelligim⁹ d illis decimis q̄ laycis ī feudū ppetuo sūt cōcesse. Itē ɔsuetudo generalis h3 q̄ ē optima legū ītpres .sic dicit Inno.extra de cōsuetudīe.ꝙ milites decīas recipiāt ⁊ habeant ergo vi ɔsuetudis poterūt dcimas recipe. Itē sup illud Math.18º.Si peccaverit in te fr̄ tu⁹ ⁊c.Dic̄ glo.peccat q frēz peccanté vid3 ⁊ tacet.sic̄ qui peccāt ī ñ īdulg3 Si ḡ layci pcipiēdo decīas peccāt mortalr peccat gñalis eccl'ia tacēdo ⁊ nō repetēdo Si ḡ gñal' eccl'ia nō peccat. Relinqt ꝙ layci retinēdo decimas ex ɔsuetudīe non peccāt. Itē si dicat ꝙ ecclesia tacet ppt scādalū.timet enī qa si exigēt decimas a militib⁹ ne scandalū ecclesie veniret. Cont̄ sicut dicūt auctoritates. Ueritas iusticie nō est ppter scandalū dimittēda.sicut nec ṽitas vite:nec ṽitas doctrine. Si ḡ de veritate iusticie est vt detētores reꝝ ecclesiasticaꝝ p censurā ecclesiasticā easdē res ecclesie restituere ɔpellant ecclie.Ergo non obstāte aliquo tēt ecclesia laycos ad restituē ɔpellē.⁊ si ñ fac̄ peccat. ḡ cū ħ nō faciat nō est ɔt̄ ṽitatē iusticie laycos decīas possidē. Ad hoc dixerūt quidā iurispiti distinguētes:ꝙ dcime duplici iure debēt ecclesie.intuitu divini obseqi in eis p̄stiti. vñ.18º. Nume.filiis leui dedi oēs decimas israel in possessionē p misterio quo fuiunt mihi ī tabernaculo federis.⁊ p⁹.solis filiis leui mihi in tabernaculo fuiēti b⁹:⁊ portantib⁹ pccā ppl'i.legitimū sempiternū erit.ħ iure cū sit mere sp̄ūale nō possit a layco detineri.qa tale ius nō cadit in laycū. Itē debēt ī signū vl'is dñii vt habitū est sup qōe p̄ria.⁊ hoc iure tñ sit ciuile eadē p̄nt in laycū:nō tñ vl'r.i.nō quo ad pprietatē3 ſ quo ad fructuū pceptiōe3. Hodie tñ a tpe lateran. ɔcili. ħ Alex. Nullus valet collatō

deciaꝝ fcā eis.Cū talis alienatō vel infeudatio ibi p̄latis fuit penit⁹ interdcā.vnde ñ ius sp̄ūale nec ppuetas:ſ pcipiēdi fruct⁹ tpales fuit ɔcessū ante dictū ɔciliū militi in feudū.⁊ si ipe bñ viuat ⁊ defēdat ecclesiā sicut fidelis vasall⁹ pōt excusari als si vnū istoꝝ defuerit in piculo aīe sue tenet Alii dicūt ꝙ nullo tpe poterūt dari in feudū etiā q̄ad ius tpale seu ciuile:ita ꝙ trāsirēt ad heredes sicut feudū.Inutilit enī tē ius sp̄ūale residet.apud eccl'iā3.qa sicut sine aīa nō pōt viuere corp⁹.ita sine tpalibus sp̄ūalia nō p̄nt ɔsistere. Ad aliud quod obr̄ p decretalē Inno.ꝙ decīe laycis in feudū ppetuo ɔcesse sūt.ītelligit de ɔcessione que ē de fcō:nō d ɔcessione que est de iure

Ad 2ᵐ ħo qd obr̄ de ɔsuetudine dōᵐ.ꝙ ɔsuetudo nō pōt p̄ualē ɔtra ius diuinum nec etiā ɔtra ius canonicū:vt dicit Jero⁹ ad Luciniū.Traditiōes eccl'iastice obſuande sūt:nec alioꝝ ɔsuetudine:alioꝝ de contrio more possūt sbuerti.⁊ Nico⁹ papa di. 12ª.Cōsuetudines obſuāde sūt si illis non obstat canonica auctoritas. Pretēa cū laycos recipe dcimas sit ɔtra canonicā sanctionē.nullo⁹ sit licitū ppter ɔsuetudinem.

Ad aliud ħo qd obr:ꝙ vr̄ peccare ecclesia ꝙ nō arcet vel corrigat detētores decimaꝝ:neq3 d3 dimittē ppter scādalū.dō.ꝙ ē scandalū pticulare:⁊ scandalū gñale. pp scandalū pticulare nō est ṽitas iusticie dimittēda nec differēda:ſ ppter scādalū generale:quo.s.timet scisma vel gñale piculū.differēda est ⁊ mittigāda:qa in talibus sicut dic̄ Aug⁹.hoc solū bene agim⁹ vt vita hominū corrigat. In gñali aūt scādalo nō sequit correctio vel delinquētis l' alioꝝ iō ppter gñale scandalū suspendenda ē repetitio dcimaꝝ.qd sequeret si vl'r a militib⁹ fieret repetitio p eccl'iasticā censurā.vñ Aug⁹ dic̄ ɔtra epl'am Permeniani. quādo crimē notū est ⁊ aoībus execrabile appet vt vel nullos p̄sus vel nō tales hēat defēsores p qd possit scisma ɔtigē nō dormiat seueritas disciplīe. Itē Aug⁹ Bonifacio.vbi p graues dissensionū scissuras nō h⁹ aut illi⁹ hōis ſ plurimoꝝ strages iacēt detrahendū est aliqd seueritatis vt maorib⁹ malis sincera caritas sbueniat. ppter ħ ḡ salubriter ⁊ meritorie cessat eccl'ia a repetitione decimaꝝ que a laycis detinēt

Sed querit de soluētib⁹ decias militib⁹

Nā cū milites detinēāt dcimas que debēt clericis: raptores sūt. s ſi ita eēt φ aliquis raptor raperet de aceruo frugum que ſunt in campo. nihiloiꝰ tenet agricola residuū decimare. g cū milites raptores ſint deci marꝫ: ꝛ hoc ſciāt agricole. vn̄ φ data decia militibꝰ dēant de residuo dare decimā ec clesie. Ad hoc dicēd. φ non eſt ſimile. ec clesia enī ſuſtinet: φ milites hēant ꝛ diſſi milat: ꝛ q̄diu ecclesia diſſimulat nō tenet gs ecclesie residuū decimare. excuſat enī p diſſimulationē ecclesie. dū mō ſit ī hac vo lūtate: φ ſi ecclesia petēt libentiꝰ daret ec clesie q̄ militibꝰ. Itē querit de militibꝰ Catalonie. qui nitūt ſe tueri pˀuilegio apo ſtolice ſedis indulto. vt dicūt comiti Bar chinonen̄ ī fauorē xp̄ian tatꝫ ꝛ fidei catho lice: vt. ſ. decimas oīum locoꝝ que paganiſ expulſis reducerꝫ ad cultū dī: poſſet licite retinē ꝛ īter milites ꝛ pˀncipes terre q eū iuuarēt ad hoc diuidē. Itē poſito φ poſ ſint: nūquid ex illo gnāli pˀuilegio pceptio ne poterūt petere dcimas noualiū. que fcā ſūt poſtea vel fiēt vel illaꝝ reꝝ de quibus antiqꝰ nō ɔſueuerūt dari dcime: vt d oli uis ꝛ ſilibus. Ad hoc dōm. ſaluo meliori iudicio φ ſi pˀuilegiū fuit ſibi ɔceſſū in per petuū ꝛ ſuis ſucceſſoribꝰ. ita φ fuit reale: ꝛ ppter tam fauorabilē cām ꝛ a ſede aplica pn̄t licite tenē: vel ad tps vel in ppetuum iuxta formā in pˀuilegio expſſam. Fallit tn̄ h in q̄tuor caſibꝰ. Primꝰ ſi poſtea abuſi ſūt pˀuilegio: īpugnādo. ſ. eccleſiā quā defendē tenebant: vel nō iuuādo p poſſe ad āplian dū ɔtra pagāos cultū fidei xp̄iane. Scdā ſi fecerūt ſciēter poſtea ɔtra pˀuilegium. Tertiꝰ ſi p illud pˀuilegiū ḡuata eſt enormi ter ecclia in cꝰ parochia pdia ſita ſunt. Quartꝰ ſi renūciauerūt illi pˀuilegio. Ad dit vnū caſū videlꝫ ſi ɔmiſerūt aliqd enor me ɔtra ecclīā a qua tenebat feudū videlꝫ occidēdo vl̄ mutilādo auſu temerario p ſe vel alios rectorē vel aliū clericū eiuſdē ec clesie. Ad hoc dō. φ nō pn̄t petere dci mas noualiū īmo debent ſolui ecclīe. q2 ta lia pˀuilegia artāda ſūt nō āpliāda. dcimas aūt illaꝝ reꝝ que nō ɔſueuerunt dcimari vn̄ aliquibꝰ φ pn̄t petē ipſi milites. eo φ eis ab āntiquo terra illa fuit dcimabilis: ꝛ vna ꝛ eadē res nō dēat duplici iure ceſeri. ſic dicit decretalis Inno. Sed dō. φ illud lꝫ eſt in monaſterio vel ecclesia ſecus forte

poſſet dici in layco ad ſilitudiōē eiꝰ quod dcm̄ eſt de noualibꝰ. vn̄ dicit lex hūana: φ fūdo vēdito exceptis lapidicinis n̄ videt p illā exceptionē excepte niſi lapidicinie q̄ tūc apparebāt. lꝫ plures alie eēēt in fūdo que nō apparebāt: s q2 in ābiguo ſp tutior via eſt tenēda. ɔſulēdū eſt vt ſoluat eccle ſie parochiali.

Deinde queritur

vtꝝ religioſi poſſint recipe decimas. Et querit de tēplariis ꝛ hoſpitalariis. quia ſi ſolū leuitiſ ex iure diuino ptinet receptio decimarum Nūe. ıſᵒ. cū tēplarii ꝛ hoſpitalarii nō ſint leuitici gnīs recipiēdo decimas vſurpant qd eſt iuris alieni. Silr mō obr̄ d mona chis: q2 ſi decīe dbēt miſtris eo φ ſemināt ſpūalia. cū ipi non ſeminēt ſpūalia. iniuſtū eſt φ ipi pcipiāt carnalia. g φ ipi pcipiant dcimas. Itē expſſe dr̄ Nūe. ıſᵒ. Solis fili is leui mihi ī tabernaculo ſuiētibꝰ ꝛ portā tibꝰ peccata populi dedi dcimas iſraelis. g cū rligioſi nō ſint leuite q portēt peccā ppl̄i q2 n̄ hn̄t curā. Relinquit φ ɔr̄ ius diuinū recipiūt dcimas. Itē dicit canon Leōis pa pe. 16ᵃ cā. q. 1. Decimas iuſto ordine nō tn̄ nobis: s ꝛ maioribꝰ oībꝰ viſū eſt plebibus tm̄ vbi ſacro ſācta baptiſmā dant: deberi dari. ſi g baptiſmali eccleſie tm̄ dbēt dari dcime cū religioſi nō miſtrēt ſacrā: nec cō ferent baptiſma. g ɔtra canones eſt ſi reci piāt dcimas. Con. Ieroꝰ. ad Damaſū pa pam. Liberꝫ eſt monachis ꝛ ſpūalibꝰ vita deū timētibꝰ ꝛ colētibꝰ dcimas ꝛ oblatōēs cūctaqꝫ remedia concedere ꝛ d iure ſuo in dn̄ium illoꝝ ꝛ vſū trāſferre: nec tā in pau peribꝰ pauptatē q̄ religionē attendere.

Itē idē ad eūdē. quicqd hn̄t clerici pau peꝝ eſt. ꝛ ſbdit. iō maxime curādum ē illa vt de decimis ꝛ oblationibus qualem ꝛ voluerint ꝛ potuerint cenobia ſuſtētati onē īpēdant. Ex quibꝰ relinqt φ religioſi dcimas pn̄t recipe ꝛ iuſto titulo poſſidere

Rꝫᵒ dō. φ dcimas ɔceſſas ſibi auctorita te ecclīe: qd īfra deminabit pn̄t religioſi recipe: dcimas dō ſibi nō conceſſas vt que ptinēt ad iura aliaꝝ ecclīaꝝ nō pn̄t recipe

Ad illud qd obr̄ φ nō ɔcedūt dcime ni ſi leuitis. fᵐ ius diuinū dō. φ religioſi ī le uitico ordine ɔputāt Ben. n. leuita ēcui ɔue nit illd qd dr̄ d leui. deu. 33ᵒ. Qui dixit pri ſuo ꝛ mr̄i neſcio vos: ꝛ frībus ſuis ignoro

illos Ad aliud ꝺo qꝺ obꝛ̃ ꝺe mōchis ꝺꝺ ꝙ ꝺebēt seminare spūalia dupl'r ꝓ se ⁊ per alios. ꝓ se orādo. ꝓ alios ꝺo ministros ⁊ sacerdotes instituēdo. Sūt enī patroni ecclesiaꝝ: ⁊ ꝺebēt sacerdoti hꝰ ibidē mīstrātibꝰ sacra beneficiū ꝯpetens assignare: ꝙ si ista nō fecerint raptores sunt ⁊ decimas detinēt iniuste. Ad tertiū ꝺo ꝺꝺ. ꝙ portate peccata ppl'i est tripl'r. vnoꝰ curā animaꝝ suscipiēdo. vñ. 18ꝰ. Nūe. ꝺr̃ Aaron ⁊ sacerdotibus: tu ⁊ domꝰ patris tui sustinebitis peccā sacerdotii vestri. Alioꝰ ꝓ peccatis orādo. Nūe. 8. Tradidi leuitis ⁊ aaron ⁊ filiis eis vt seruiant mihi in tabernaculo: ⁊ orēt ꝓ eis ne sit in pp'lo plaga: quō monachi ⁊ alii religiosi portēt peccata ppl'i. Tertio mō ꝯtra peccatores zelo dei pugnādo: ⁊ fidez xp̄ianā supportādo ⁊ defendēdo ſꝫᵐ quem modū de leuitis ꝺr̃. 32ꝰ. Exod. Cū ipi vindicassent ydolatriā vituli ꝯflatilis ꝯsecrastis manus vr̃as dn̄o vt det̃ vobis benedictio ꝓ hūc modū tēplarii ⁊ hospitalarii qui pugnāt ꝯtra hostes fidei xp̄iane ꝯsecratas hn̄t manus dn̄o: vt merito possint benedictionē ꝑcipere decimaꝝ. Ad vltimū ꝺo ꝺꝺ. ꝙ quis decime debeāt ecc'ie baptismali si patronatū illius hēant religiosi vt dictū est: pn̄t ꝑcipe decimas. Si ꝺo nō hēant patronatū ⁊ ecclesia illa suphabūdet ī decimis. pōt ꝺ illa suphabūdantia auctoritate ecclesie ⁊ ꝯsensu ꝑut dicit Jer. Indigēᵃ religiosorum seu populi.

Postea queritur

vtrū clerici qui hn̄t sufficiēs stipendiū vnde viuāt possint decimas recipe qꝺ vr̃. qꝛ auctoritate diuine legis ſdistincte dant̃ oībus leuitis

Cū. institutio decimaꝝ fuit ad hoc ꝙ haberēt sustentationē sufficientē mīstri dei vñ Mal. 3. Inferte oēz decimā in orreū meū vt sit cibꝰ ī domo mea. Si ḡ habēt sustentationē sufficientē nō debēt recipe decimam

Itē decime ꝑcipiebāt̃ dari leuitis legis veteris: qꝛ in terra ꝓmissionis nihil possidere debebāt. vñ. 18. Nūe. de leuitis dicit̃ nihil aliud possidebūt decimaꝝ oblatiōe ꝯtenti: quas in vsus eoꝝ ⁊ necessaria sepaui. Si ḡ possident multa clerici vel de patrimonio xp̄i vel de rebꝰ ecclesie aliis vñ pn̄t sufficiēter sustētari nō debēt ꝺcīas accipe

Itē Jero. ad Damasū papā. clericos illos ꝯuenit ecclesie stipendiis sustētari: quibꝰ parentū ⁊ ꝓpinquoꝝ nulla bona suffragāt̃ qui aūt bonis pentū ⁊ opibus sustētari pn̄t si qꝺ paupum est accipiūt ⁊ sacrilegiū faciunt ⁊ ꝯmittūt: ⁊ ꝑ abusionē taliū iudiciū sibi māducāt ⁊ bibūt. Itē Augꝰ. Decīe tributa sunt egentiū aīaꝝ. si ḡ ipi nō egēt nō debēt recipe decimā: que est tributū ⁊ debitū egentis. Rꝰ ꝺꝺ. ꝙ clericus hn̄s sufficiēs stipendiū vel redditū: vnꝺ possit alit̃ q̄ȝ de ꝺcimis sustētari sufficient: ⁊ ſm statū ꝑsone pōt recipe decīas vt ꝓcurator in necessitates paupum vel vtilitates ecclesie expendēdas: nō aūt pōt recipe ī vsꝰ ꝓprios ꝯuertendas vel in malos vsus destrahēdas: imo si in ꝓprios ꝯuertāt cōmittūt sacrilegiū. si in malos vsꝰ expēdūt icurrunt iudiciū. de illis enī ītelligit̃ qꝺ dicit̃ Augꝰ ad Bonifaciū. Si priuatī que nobis sufficiāt possidemꝰ: nō illa nostra sūt: ſ paupeꝝ quoꝝ ꝓcurationē quodāmō gerimꝰ. ñ ꝓprietatē nobis vsurpatione dānabilē dicamus. Et ſꝫᵐ hāc distinctiōȝ ītelligūt̃ obctā.

Consequenter que

rit̃. vtrū vna ecclesia possit accipe decimas de territorio vel ꝑsona alteriꝰ ecc'ie. Querit̃ ḡ posito ꝙ ecclesia auctoritatē epi redimat ꝺcimas ab aliquo layco que sūt ī territorio alteriꝰ ecclesie. que nō pōt illas redimē. vtrū possit tales ꝺcimas ꝑpetuo possidere. qꝺ vr̃. qꝛ hec ecclesia est ī possessiōe istaꝝ decimaꝝ ſꝫᵐ ordinationē epi cꝰ est ꝺ decīs ordinare. ḡ de iure suo sūt. Cont̃ de iure canonico ⁊ diuino est ꝙ ꝺcime soluāt̃ eccl'ie in cꝰ sunt territorio: qꝛ sicut de iure diuino est ꝙ leuite hēant ꝺcimas: ita de iure diuino ē ꝙ isti leuite hēant istas ꝺcimas. ḡ illa ecclesia in cuꝰ territorio sunt poterit eas repetere. Itē raptores sunt qui metūt carnalia vbi nō semināt spūalia ſ hec ecclesia que mō hȝ istas decimas non semīat spūalia in illa ꝓrochia: vñ hȝ decīas ḡ nō dȝ eas possidere: vel si possidet rapit

Ad hoc rn̄det̃ a quibusdā: ꝙ si ecclesia illa in cꝰ territorio sunt ille decime sufficientē cibū hēat hoc est sustentationē ⁊ noluerit illas decimas redimē. pōt alia eccl'a de ordinatiōe epi illas ꝺcimas redimere: ⁊ etiā possidere. Ad aliud ꝺo qꝺ obꝛ̃ dn̄t ꝙ de iure diuino est ꝙ dent̃ leuitis decīe sed de iure humano est ꝙ iste decime istis leuitis dent̃. Relinquit eī dn̄s ordinatiōi

ecclesie qui leuite quas dcīas hēant: ⁊ q̄tū ⁊ iō nō est rapina: si illa eccl'ia p̄dictas decimas possidet: de ordinatione epī c⁹ est d talib⁹ ordinare. Sȝ ɔtra hoc obr̄. Nā dic̄ decretalis Alex.3. Si terre q̄ arabiles sunt inf̄ certā alic⁹ parochie terrā fuerit: decimas eaꝝ. tua pte retēta facies eidē ecclesie assignari: scribit cuidā epō. g̃ epꝯ nō potīt alteri eccl'ie illas dcīmas assignare. Itē de decimis noualiū dicit decretalis Inno. Cū pceptio decimaꝝ ad parochiales ecclesias de iure cōi ptineāt. decime noualiū que fiūt in parochiis eorūdeȝ ad ipas peul dubio ptinere noscūf. Pretēa dicunt aliī meli⁹. decimas noualiū ⁊ illas que pn̄t redimi a militib⁹: ⁊ etiā aliaꝝ reꝝ que nō ɔsueuerūt dcīmari ptinē ad ius ecclesie i c⁹ prochia fiūt. nec pōt epā nec ad op⁹ suū retinē nec alii ecclesie assignare: nisi cū illa noualia vel ille decime que redimūf nō fiūt ītra terīos alic⁹ prochie deteriate: vel sit al'qd p̄uilegiū sedis apostolice p qd posset ɔndi ꝙ ille decime ad aliā eccl'iam ptinerent. ⁊ hoc sumif ex decretali Alex.3. ⁊ ex decretali Inno.3. Itē querif de illo qui hȝ domiciliū in vna prochia ⁊ in alia colit predia cui ecclesie decime sint solnēde. Nā si vna ⁊ eadē res nō dȝ diuerso iure cēseri vt dic̄ Inno. ergo iste dȝ decimas vni ecclesie vel alteri tm̄. Coñ. Rōne domicilii tēf vni ecclesie. Rōne p̄dioꝝ tenef alteri. g̃ tenef vtriq̄ȝ. Itē q̄rif aliquis pascit agnos in medietate āni in vna prochia. ī medietate alia in alia parochia: cū decima dbeat dari de agnis: ⁊ lana. cui parochie dabif vr̄ ꝙ illi in c⁹ parochia ɔtinēf oues. Coñ. De oībus que renouanf inq̄tū renouāf debet dari decima: ſȝ lana in duab⁹ parochiis renouatur. g̃ in duab⁹ debȝ dari decima d lana. Itē querif dillo qui hȝ caulā seu ouile in vna prochia: ī alia ꝯo pascit oues: cui dȝ dare decimā de lacte ⁊ lana: ⁊ vr̄ argui sicut p̄us. R° ad p^m f^m decretalē Lucii ex̄ de decimis. Equū est vt illi ecclesie dcīme p̄sonales reddanf ab eis in qua ecclesiastica pcipiūt sacr̄a. Decimas ꝯo messiū fructuū vel arboꝝ si coluerint in alia prochia q̄ȝ in ea ī qua habitēt: qm̄ a diuersis diuersa ɔsuetudo tenef. tu eligas in hoc cāu: qd p ɔsuetudinē diu obtentā: ibideȝ noueris obſuatū. Ad scdm dō. ꝙ fm̄ ius cōe. Cū renouatio fiat in duab⁹ parochiis: duobus sacerdotib⁹ dȝ dari decima. Ad aliō dō ꝙ de lacte feno lana dari dȝ decima illi ecclesie in cuius prochia sunt pascua: qa cū idē suscipiant totū nutrimentū eius tales decime p̄diales censentur.

Queritur postmo dū vtꝝ

paupibus sint decime tribuēde. Nā dicit ex̄ de dci. ⁊ p̄mi. Iero. sup Ezech. Decimam ptem oīum frugū leuitice tribui pp'ls ex lege debebat. Nūe. 18°. Rursū ex ip̄is decīa leuite hoc est inferioꝝ mīstroꝝ grad⁹ dcīmas debebāt sacerdotib⁹. Nūe. 18. Erāt ꝙ alie dcīme quas vnusq̄sq̄ de pplo israel ī suis orreis sepabat vt ɔmederȝ eas cū iret in templū in vrbe irl'm. deut. 14°. Erāt alie quas paupibus recōdebant. deu. 14°. Anno tertio sepabis aliā decimā ⁊ repones īter ianuas tuas: veniet ꝙ leuites qui nō habȝ aliquā ptē ⁊ pegrinus ac pupillus ⁊ vidua ⁊ comedēt ⁊ saturabūf. Si g̃ dcīma ɔferēda in vsus paupum maxīe ptinet ad pietatē. Sȝ p̄cepta legis que pietate plena sunt tpe gr̄e obſuanda. g̃ ⁊ p̄cepꝫū de decima dāda paupibus erit ad litterā obseruand tpe gr̄e. Itē de dcīa que dabaf ad opus sacrificioꝝ pȝ rō. q̄re tpe gr̄e nō sit soluēda qa sacrificia cessant. De decima ꝯo que dabaf a populo leuitis manifestū est q̄ tēpōe gr̄e est ſuandū mandatū ex dictis. De illa ꝯo que dabaf sacerdotib⁹ a leuitis iā q̄ref. Sȝ de illa que dabaf paupibus: cū simplr̄ sit opus morale. maioꝛ erit rō q̄re dȝ obſuari. Itē p maiori pte leuite eccl'ie ⁊ sacerdotes sufficiēter habūdant ⁊ hn̄t reddit⁹ ad sustentatōē: ⁊ dotata est eccl'ia tpalibus possessionib⁹: plusq̄ȝ in lege veteri ī qua leuite nō hēbant in terra pmissionis hēditatē: nūc aūt habūdant paupes ⁊ plures q̄ȝ ī tpe legis. ergo cū maioꝛi indigētie dōdie caritatis subueniendū sit. poti⁹ erit dāda decima paupibus q̄ȝ clericis ⁊ sacerdotib⁹ ⁊ ampli⁹ erit debitū soluēdi decimā ad sustentationē paupeꝝ in tpe gr̄e q̄ȝ in veteri lege. minus ꝯo ad sustentationē clericoꝝ.

Itē dicit Aug⁹ ꝙ dcīme sūt tributa egētiū aīaꝝ. g̃ sunt dbite paupib⁹. R° dōm ꝙ tpe gr̄e mandatū de decima danda paupibus anno tertio fm̄ dterminationē legis nō debuit ſuari: qa illud mandatū īpfecte pietatis est. vnde adueniēte lege perfecte pietatis nō dȝ manē q̄tū ad īpfectōē: q̄tus

sba mādati maneat ampliata. Cū dictū est
Math. v°. Oīpotenti te tribue. vñ xp̄ianus
nō tm̄ decimā dz paupibus: imo totum qđ
sibi supē Luc. xi. Qđ supē date elāz. Et per
hec pz rñsio ad p̄ᵐᵘᵐ ⁊ zᵐ. Ad tertiū dđᵐ
q̄ leuitis ⁊ sacerdotibꝰ tpe grē qui habēt
stipendiū sufficiēs: dāde sunt decime: quia
ipi sūt paupez pcuratores: ⁊ quecūq; hñt
coīa debēt hr̄e cū paupibꝰ. vñ dicit Jeroꝰ
ad Damasū papā. Quicqd hñt clerici pau
pez est: ⁊ domus illoz oībus debent eē cō
munes. Ad vltimū dđ. q̄ decime sūt tri
buta egentiū aīaz. vñ ille q̄ dāł clericis ill'
danł vel quia indigētes sūt vel vt dispē
sent egentibꝰ. Res ēo xp̄ianoz que super
fluūt eiusdē obligatōis censenł. vñ Ambꝰ
in li. de officiis. Grādis culpa est si sciēte te
fidel' egeat. si scias eū sine sumptu eē: famē
tolerare erūpnā ppeti qui p̄sertim egere
erubescat.

Postmodum queri

tur. vtz dño pape sūmo pontifici soluēde
sint dcime decimaz. ⁊ vr̄ q̄ sic. Nūeri. is.
Precipe leuitis atq; denūcia: cū acceptitis
a filiis israel dcimas. pmitias eoz offerte
dño. i. decimā ptem dcime: ⁊ date Aaron
sacerdoti oīa que offeretis ex dcimis. p̄ce
ceptū ḡ de decimis duas ptes habuit. s. vt
filii israel darent decimas leuitis: ⁊ vt le
nite darent decimā dcīaz sūmo pontifici
qua ḡ rōe p̄ma pars obsuanda est: q̄ layci
dāt dcīas clericis. eadē rōe ⁊ alia. s. q̄ cleri
ci dñt dcīas oīuz dcīaz dare sūmo pōtifici
Itē vr̄ q̄ magis dēat obsuari scđa: quia
sūmus pontifex noster toti xp̄ianitati pui
det. s minoribus sacerdotibꝰ iō danł decīe
vt possent legi dī vacare. ⁊ sp̄ūalia mini
strare. Sz summū pontificē oz magis vaca
re legi dei: ⁊ dare magis sp̄ūalia. ḡ optuit
eū magis hr̄e decimas. videł ḡ q̄ minores
sacerdotes teneanł dare dcimā dcimaruz
suaz dño pape. Itē si dicał q̄ sūmuz sa
cerdotiū trāslatum est: ⁊ ppter hoc nō tnł
sacerdotes dare dcimas sūmu sacerdoti. B
nihil est: qa silr sacerdotiū ⁊ officiū leuiti
cū mutatū est. qa in veteri lege solebant
offerre carnales hostias. mō aūt offerūt spi
rituales. si ḡ ppter mutationē ⁊ trāslatiōez
nō teneł minores sacerdotes dare dcimas
sūmo sacerdoti. ḡ silr ppł mutationē sacer
dotii ⁊ officii leuitici nō debēt layci dare
dcimas sacerdotibꝰ ⁊ leuitis: qđ tm̄ falsuz
est. Ad hoc dicūt quidā: q̄ nō teneł cle
rici dare dcimas dcīmaz dño pape: ppter
hoc q̄ dñs papa puidet toti xp̄ianitati: ⁊
difficillimū esz ɔgregare dcimā decimaz
iō ordinauit ecclesia vt hēat suā ppriā dy
ocesiz cui p̄est imediate in qua hz decimas
si vult ⁊ itez hz multa regalia q̄ dederunt
Jmpatores vñ sufficientē cibū hz in domo
sua. Preterea oīa bona ecclie sua sūt ⁊ ac
cipit inde q̄tū vult. vnde nō opz sibi fieri
hanc taxationē: vt solū. s. accipiat decimā
Aliis ēo vr̄ q̄ sūmo pontifici debēł decīe
dcimaz si petat ⁊ sit necītas ecclie si vero
non petat nec sit necessitas ecclesie cui ipe
hz puidē nō teneł inferiores sacerdotes.

Queritur cōsequen

ter qui teneał dare dcimā. Querił ḡ vtz
oēs vir teneāł ad dcimā qui nō sūt leuiti
ci ordinis: qđ pbał. quia sic dicit Gregꝰ pa
pa. Oportz dcimas quas itre sacerdotum
eē sanctimꝰ ab oī populo accipe. quas fide
les dño p̄cipiēte offerūt. iux̄ illud mal. 3. In
ferte oēm dcimā in orreū meum. Ex quo vr̄
relinq q̄ oēs layci tā diuites q̄z paupes te
neanł ad decimā. Coñ. dicit Augꝰ q̄ de
cime sunt tributa egentiū aīaz. ḡ si aliqs
ita paup ē q̄ nō sufficiat sibi ⁊ filiis: qđ eē
hz cū dcima. sacerdos ēo suus i nullo eget
s supbabūdet. ḡ istꝰ paupis plus dz eē de
cima q̄z sacerdotis. R° dđ. q̄ tā paupes
q̄z diuites teneł ad decimā: qa dcima ē pa
que do dbeł a quo tam paup q̄z diues reci
pit totū. vera aūt est pmissio dī: qa ppł so
lutionē decime nūq̄z aliquis efficieł paupe
rior. vñ mal. 3°. Inferte oēm dcimā ⁊c. ⁊ p
bate si nō apparuero vobis catharactas ce
li ⁊ effūdero bñdictionē vobis. vñ ppł B
dicit Augꝰ. Maiores nostri. iō oībus habū
dabant: qa do dcimas dabāt: ⁊ cesari cēsū
reddebāt. dđ. ḡ q̄ sicut aliquis laycus tam
paup q̄z diues nō absoluitur a cēsu cesaris
ita nec a solutione dcime que reddił do ī
signū generalis dñii. Ad illđ ḡ qđ obł
q̄ dcime sunt tributa egētiū patz rñsio ex
p̄dictis. Nā dcima nō reddił sacerdoti ni
si aut ppter supplēdā suā pauptatē: si paup
est. aut ppter pcuratione paupez que ad
sacerdotē vel clericū ptineł. Iō in p̄dicto
cāu cū egens ⁊ paup offert sacerdoti diui
ti dcimā: ipe paup teł dare ⁊ ipe sacerdos

vt redonandã ei recipe: qa ꝛ ipe tenet maxie pauperes ꝰ suphabũdantia sua sustentare

Item querit de psonis leuitici ordinis vtrũ teneãt ad decimas. querit ꝙ̃ de clericis vtrũ teneant. Ad qd obr. Nã dic decretalis Pascalis. Nouũ genus exactiõis est vt clerici a clericis decĩas exigant. cũ nusqꝫ in lege dñi hoc legamus. Itẽ Nũe 18ᵃ. dr. filiis leui dedi oẽs decimas israelis Si ꝙ̃ eis debẽt decime: fᵐ legẽ di nõ tenẽt ad decimã. Coñ. dicit canon ↄcilii Cabilonñ. Ecclesie antiquitꝰ ↄstitute: nec decimis nec vlla possessione ꝑuent. Si ꝙ̃ clerici vel ꝑ successionẽ patrimonii. vel ꝑ acquisitõez emptione vel donatione obtineãt ꝑdia q̃ tenebant ecclĩa ad decimã anteq̃ꝫ ad possessionẽ eoꝝ ꝑuenirent: tenebũt de illis ꝑdiis dare dcimã. Itẽ maioris ꝑfectionis tenẽt eẽ leuite euãgelici q̃ leuite legis veteris: ꝫ leuite legis veteris tenebant dare dcimas de dcimis acceptis ipis sacerdotibus: sicut dicit Ieroꝰ. sup Ezec. ꝛ habetur Nũe. 18ᵃ. ꝙ̃ multo fortius leuite euangelici

Rᵒ clerici aut possident res titulo ecclesie: aut titulo patrimonii seu donationis: vel emptionis. Dicendũ ꝙ̃ ꝙ de bis q̃ possidẽt titulo ecclesie nõ tenẽt: qa rõne ministerii quo deseruiunt ecclesie: ꝑcipiũt etiam dcimas a laycis. vnde res illas quas possidẽt titulo ecclesie nõ tenentur decimare iure codẽ. etiã hoc mõ itelligit decretalis Pascalis. ꝛ etiã ipa lex de decimis dãdis ꝛ etiã canõ pascalia a clericis coĩter viuẽtibus nulla rõ sinit vt quelibet psone dcimas accipiãt de laborib ꝰ seu nutrimẽtis ꝑpriis. ꝛ itelligũt viuẽtes coĩter nõ solum regulares: ꝫ etiã canonici seculares: qui accipiũt de rebus ecclesie: que sũt coẽs stipẽdiũ: ꝛ de illis dicũt iurispiti: ꝙ nõ debent dcimas dare nisi cẽt ↄsuetudo ꝙ de bis in morte testari pñt: ꝛ tñ dñt ꝙ tenẽt dare dcĩas ꝰ ꝑdiis ecclesie sicut de ꝑpriis. De rebus ꝟo ꝑdialibus patrimonialibꝰ vel acqsitis dicũt quidã: ꝙ tenẽt dare decimã illi ecclesie cui dẽbat anteq̃ꝫ ad ipos possessio ꝑueniret indistincte. Alii ꝟo distinguunt ꝙ aut deseruiant illi ecclesie cui debent ille dcime: aut nõ. si deseruiũt illi ecclesie dñt ꝙ nõ tenẽt: si nõ deseruiũt tenẽt. Et fᵐ hꝰ intelligunt predictos canones. Ad illud vero quod obr de maiori ꝑfectione leuitarũ euãgelii q̃ veteris legis. Dicẽdũ ꝙ dcie

sũt dande fᵐ determinatõꝫ ecclesie. Determinat aũt ecclesia pceptionẽ decimaꝝ per indistinctionẽ q̃ᵐ ad sacerdotes ꝛ leuitas ita ꝙ non sepat ius sacerdotale a leuitico ꝑꝑ qd nõ tenẽt leuite ad decimas dandas sacerdotibꝰ nisi fᵐ distinctionẽ ꝑdictam qd iam amplꝰ dclarabit. Itẽ querit an religiosi tenẽt ad solutionẽ dcimaꝝ: quod ꝑbat. Nã fᵐ canonẽ ↄcilii Magõtieñ. 16ᵃ q. i. Nulli licꝫ dcimationũ ꝑuentũ a ꝑori ecclesia: cui assignatꝰ fuerat abstrahere. Cũ ꝙ̃ dcime baptismalibꝰ ecclesiis dande sint sicut dic canon Leonis. ꝙ̃ monachi ꝛ religiosi alii ex ꝑpriis ꝑdiis dcimas dare tenẽtur. Itẽ obr sicut ꝑus. Religiosi veteris testamẽti tenebãt ad dcimas. Luc. 18. Decimas do oium que possideo dicit pharisẽus

Itẽ Mat. 23ᵒ. Ue vobis pharisei qui decimatis mẽtã ꝛ anetũ: ꝛ hoc oportuit facẽ Ergo multo magis religiosi noui testi tenẽt ad dcimã. Coñ. Canon ↄcilii Magõtieñ. 16ᵃ. q. iᵃ. Decreuit facer iste ↄuẽtꝰ vt epi ꝛ abbates ꝰ agris ꝛ vineis que ad vsũ suũ ꝛ fratꝝ hñt stipendiũ ad ecclesias suas dcimas deferri faciãt. Itẽ canõ pascalis a monachis seu clericis coĩt viuẽtibꝰ nulla rõ sinit: vt epi aut psone quelibꝫ de laboribꝰ seu nutrimẽtis suis ꝑpriis dcĩas extorquẽ dẽant. Ex quibꝰ relinquit ꝙ non tenẽt ad decimã. Ad hoc rñdet ꝙ ꝑuilegio sedis apostolice nõ tenẽt religiosi ad dcimas aliquas ꝑsoluẽdas. vñ distinguit ĩter religiosos: qa monachi albi tẽplarii ꝛ hospitalarii: ierosolimitani: nõ tenẽt dare dcimas ꝰ possessionibus suis quas ꝑpriis manibus vel sumptibꝰ excolũt: secus est si tradũt terras excolẽdas ad firmã. sicut dicit decretalis Alex. 3. ex de dci. Licꝫ ꝰ benignitate sedis apostolice sit nobis indultũ vt de laboribꝰ quos ꝑpriis manibꝰ vel sũptibꝰ colitis nemini dcias soluẽ teneamur ꝑpter hoc tñ nõ est licitũ dcimas ꝰ terris vestris subtrahere: quas aliis traditis excolẽdas. Monachi ꝟo nigri. canonici regulares. ꝛ alii religiosi: tenẽt dare decimas ꝰ oibus possessionibꝰ suis: except nonalibꝰ ortis: nutrimẽtis aĩaliũ suoꝝ: vt dic decretal Alex. 3. Indulsit Adrianꝰ monachis nigris ceterisqꝫ religiosis vt de noualibꝰ que ꝑpriis manibꝰ vel sũptibus excolunt ꝛ de nutrimẽtis aĩaliũ suoꝝ ꝛ de ortis suis dcimas nõ ꝑsoluant. q̃re bi qbꝰ hꝰ indultũ

est hac occasione decimas d alijs reb⁹ eccle
sie sue nō pn̄t sbtrahē: vl' sibi ad aliqd vl
teri⁹ vēdicare. Adhuc tn̄ distinguēdū
ē ꝙ illud quod dictū ē de monachis albis
teplariis: ⁊ hospitalariis: ītelligēdū est de
possessionib⁹ quas hēbant añ gn̄ale ↄcilīū
de illis ei q̄ postea gratis sunt collate sibi
vl' quas ipi emerūt: etiā si illas ꝓprus ma
nib⁹ vl' sūptibus excolūt tenēt soluere de
cimas ecclesiis: quib⁹ rōe ꝑdioꝝ antea sol
uebant. sic dicit decretal' Inno. 3. in cōcilio
gn̄ali. Decreuimus vt de alienis terris ⁊
amodo acqrendis etiā si eas manib⁹ ꝓpriis
ac sūptibus excolāt decimas ꝑsoluāt eccle
siis quib⁹ rōne ꝑdioꝝ antea soluebant nisi
cū ipis eccl'iis ali' duxerit ↄponēdū. Sꝫ
obr' in cōtrariū. Quia anteq̄ dn̄s papa cle
ricis ⁊ religiosis ꝑsonis dedisset ꝓuilegiū
de nō soluēdis decimis: vt dictū est de ter
ris quas ipi excolūt: ipi tenebāt dare deci
mas ex lege dī. Sꝫ cōt' legem dī nō potuit
dn̄s papa dispensare. g̃ adhuc tenēt de ill'
decimas dare. R⁹ Preceptū de decimis
iudiciale fuit. ⁊ iō de illis potuit eccl'ia or
dinare qui quas decimas debeant recipe ⁊ q
soluē. ⁊ iō bn̄ dn̄s papa potuit cū religios
⁊ clericis dispensare: vt nō debeant decimas
soluere: maxīe cū leuitici ordīs religiosi cē
seant. sicut ⁊ de aliis iudicialib⁹ pōt eccle
sia īmutare rōne necessitatꝭ vel vtilitatis.

Nōndū tn̄ est ꝙ oīa hec ꝓuilegia d deci
mis nō dandis: nō defendūt in qbusdam
casib⁹. Unus ca⁹ est cum pactione vel cōi
actiōe tenēt ad eas soluēdas. sicut dic̄ de
cretalis Adriani ex̄ de deci. ⁊ p̄mi. ex mul
tiplici ⁊c̄. Aliꝰ ca⁹ est cū parochialis eccle
sia in c⁹ parochia sita sūt ꝑdia enormit' ledi
tur. Terti⁹ est cū eas soluēdo renūciant
tacite ꝓuilegio s'm iura.

Consequenter querit'
c

de ēptione ⁊ redēptione decimaꝝ
Querūt' g̃ tria. Primo vtꝝ possint emi.
Scd̄o vtꝝ possint r̄dimi. Tertio vtꝝ
possint sb pignore recipi.

Ad primum
sic obr'. Altare ⁊ decimas per
pecuniā dare ⁊ spm̄ scꝫ vēdē symoniacā hē
sim eē nullus fideliū ignorat: dicit canon
Pascalis. i. q. 3ᵃ. g̃ nullo⁹ pn̄t vendi vl' emi
nisi symoīace. Con̄. Jus ꝑcipiendi dec̄ias
tpale ⁊ trāsitoriū est: ⁊ est dos ecclesie car
nalis. g̃ est ꝑciabile. g̃ ponē ipm̄ sb ꝑcio nō
est peccm̄. g̃ lꝫ emere decimas. Si dicat' ꝙ nō
lꝫ: quia q̄uis ius ꝑcipiēdi decimas non sit
spūale: est tn̄ annexum spūali. Con̄. Sic'
ius ꝑcipiēdi reddit⁹ in hac villa est ānexū
spūali. q2 sicut ecclesia hꝫ ius ꝑcipiēdi deci
mas in hac villa: ita ⁊ alios reddit⁹. g̃ qua
rōne nō lꝫ emere decimas: q2 sūt de possessi
onib⁹ ecclesie. ita nec licꝫ emē villas ecclie
qd̄ falsū est. So. decima dr' ius ꝑcipiēdi
decima etiā dr' ipe fruct⁹. Primo⁹ nō pōt
emi. scd̄o⁹ pōt. Jus enī ꝑcipiēdi decimas an
nexū est spūali nāli ordinatione ⁊ diuina.
Nālis ordīatio est vt qui semināt spūalia
metant carnalia. hec enī est rō dati ⁊ acce
pti. de qua loq' apl's ad Phi. vltīo Et hec
est equalitas māne: vt qui plus colligit nō
magis nec q minus colligit minus habeat
Layci enī qui plus colligēt de tpalibus de
bēt dare clericis qui minus colligūt vt sit
equalitas ⁊ possint vacare legi dī que va
catio spūalis est. Ad p̄ᵐ g̃ dd̄ᵐ. ꝙ sic cor
pus hōis īꝑciabile est: q2 ē adiūctū anime
rōnali que ē impreciabilis: ita decima ē imp̄
ciabilis: q2 est adiūcta officio ⁊ ministerio
spūali. Ad 2ᵐ dd̄. ꝙ dn̄s ordinauit vt p
carnalib⁹ que debēt seminātibus spūalia
darent' decie. vn̄ pꝫ ꝙ ius decimaꝝ ānexū
est spūali nāli ordinatōe ⁊ diuina. Alii āt
reddit⁹ sūt ānexi spūali ex accidēti. Et pp̄
hoc nō est simile.

Secundo queritur

vtꝝ decime possint licite a laycis redimi.
Nā dicit Inno. ex̄ de symonia. ecclesia. sic
nō potuit emi: ita nec redimi. Si g̃ decime
nō pn̄t sine piculo symonie emi. g̃ nec redi
mi. Itē canon ↄcilii Magūtiē. 16ᵃ. q. 7ᵃ
Decimas quas popul⁹ dare nō vult nisi q̄
libꝫ munē ab eo redimāt' ab epis ꝓhibendū
est ne fiat. Ex quo relinquit' ꝙ nō pn̄t lici
te r̄dimi. Con̄. Quilꝫ pōt redimē ius suū
g̃ si ius decimaꝝ ptinet ad clericos nō ad
laycos licite pn̄t decimas clerici a laycis re
dimere. R⁹ circa hoc sūt diuerse opīōes
Nā quidā dicūt ꝙ nō licꝫ alicui ius suum
spirituale r̄dimere: sicut nec emere: ⁊ ꝙ dr'
ꝙ lꝫ cuilibꝫ redimē ius suū. intelligitur de
iure nō spūali. vn̄ ita ītelligūt ꝑdictam ca
nonē ꝓhibēdū est epis ne fiat ab eis. supple
vt redimāt. vn̄ dic̄ decretal' Lucii. de quo
dā canonice electo a maiori parte capituli

paucis sibi ꝯtradicētib⁹: qui ad sedandaꝫ turbationē pecuniā dedit ꝙ incurrit labē symonie: ⁊ tñ videbaꝛ dedisse pecuniā vt redimēt ius suū. Alii ꝟo dicūt ꝙ pōt ꝗs redimere vexationē suā: ⁊ detrimentū qḋ hꝫ circa ius spūale. vn̄ ꝯciliū Urbani pape. i. q. iii. dicit ꝙ monachi possideant deci mas sibi iuste collatas: quas tñ ab epis re dimere pecunia ꝯpellebāꝛ. ⁊ argu͂ habēt ad h̄ ex auctoritate Aug. q̄ vꝛ ꝙ aliqs po test emere iustū iudiciū qñ iudex nō vult et sine pecunia iuste iudicare. vñ Aug⁹ ad Macedoniū. Ille solet male sibi ablatā pe cuniā repetēꝫ iustū iudiciuꝫ emit. qm̄ ve nale esse nō debuit: ⁊ ꝓ͂ hoc exponūt ipsū canonē ꝑdictū. Decimas quas ppl'a ñ vult dare ⁊c. ꝓhibendū est ne fiat. supple ꝓhibē dū est laycis ab epis ne hoc faciāt. hoc ē ne aliquid accipiēt ꝓ redemptione decimaꝝ a clericis: ꝓ͂ hoc dicūt ꝙ pōt redimi deci ma. cum. s. redimēs sit vel credit nullum ius hr̄e detentorē: ⁊ tñ dicūt ꝙ pōt repetē qḋ dat ꝓ redēptione de iure. Alii ꝟo te nēt viā mediā dicētes: ꝙ ex pacto ꝑtiū hoc est clerici ⁊ layci nō pn̄t redimi decime: sic nec aliqua spūalia vel spūalibus annexa: ꝟ auctoritate epi ad c⁹ dispositionē spectāt decime: pōt fieri vt ecclesia vel cleric⁹ re cipiet decimā ⁊ det layco aliquā pecuniam ⁊ hoc dicūt iuxͣ decretalē Urbani qui dic ꝙ ꝯmutationes ꝓbendaꝝ de iure fieri nō pn̄t pactione ꝑmissa que circa spūalia vl' ānexa spūalibus labeꝫ sēp ꝯtinet symonie. Si aūt eps cām inspexerit necessariā licite poterit de vno loco ad aliū trāsferre ꝑsōs. Sic i mō dicūt ꝙ auctoritate epi: mō ꝑdi cto pn̄t clerici redimere decimas. Illum ꝟo canonē Urbani. i. q. iii. de monachis redi mētib⁹ ab epis decimas itelligūt: ꝙ mōchi nō dabat pecuniā: vt nouū ius decimaꝝ acquirerent sed vt iā acquisitū retinerēt pacifice.

Tertio queritur de

pignoratione decimaꝝ. ⁊ vꝛ coīter ꝙ pn̄t clerici eas recipere sb̄ pignore a laycis. sicut qualibꝫ aliā possessionē quā laycus detine ret violēter: ⁊ iniuste. nec teneꝛ in talibus fruct⁹ ꝯputare in sortē. dū tñ nō ꝑtineant hi⁹ decime ad alienas ecclesias. quia tunc ꝓhibitū est ꝑ decretalē Grego. ꝙ nō recipi anꝛ a laycis ex de deci. Interdicim⁹ ꝑsonis ecclesiasticis vniuersis: vt decimas detentas a laycis ad alienas ecclesias ꝑtinentes in pignus recipe ab eisdem laycis nō ꝑsu māt. Sꝫ obꝛ q͂a in ꝑdicto cāu clericus ac cipit illos fruct⁹ ꝑter sortē ex vi mutui. cū ꝗ vsura sit acceptō rei alic⁹ ex vi mutui: ꝑt sortē. ꝑdictus ꝯtract⁹ erat vsurari⁹. Cō tra. Illi fruct⁹ erāt ecclesie: ⁊ ecclesia dedit ei: supponaꝛ h̄. ꝗ nō peccat acciptēdo illos fruct⁹. ꝗ nō est vsurarius ꝯtract⁹. Qḋ con cedim⁹ hac rōe: nec valet argumētatio. Ac cipit aliquid ꝑter sortē ex vi mutui vel pi gnoris. ꝗ est vsurarius: nisi addaꝛ aliquid alienū. Ille ꝟo nō accipit aliqd alienū: imo suū: quia sibi datū est ab ecclesia seu ꝑlato qui dare poterat. Itē ad maiorē euiden tiā ponūꝛ ca⁹ in mutuo. Ponatur ꝙ aliqs laycus hēat ī aliquo territorio. 40. modios de redditib⁹. 20. de decima: ⁊. 20. de censu ⁊ ꝯtrahit mutuū cum aliquo clerico: q dat ei mutuū centū libras vt hēat quolꝫ anno decē modios in illis ꝛ̄dditib⁹. Queriꝛ vtꝝ ille ꝯtract⁹ sit vsurarius. ꝓbaꝛ ꝙ nō. quia liceret clerico illi quolibꝫ āno ꝑcipere totā decimā. s. 20. modios. ꝗ multo forti⁹ decem modios. Sꝫ ꝯtra. Accidat sterilitas tre ita ꝙ in territorio illo in quo solēt esse. 40. modii nō sint ibi nisi. 12. Iste clericus acci pit de illis duodeci decē. ⁊ nō sūt in deci ma nisi sex. ꝗ quatuor accipit de cēsu. ꝗ ali quid accipit de alieno ꝑter sortē ex vi mu tui. Ꝟo. dō. ꝙ si clericus fecit ꝯtractum suum hoc mō ⁊ hac intentiōe vt quicquid ꝯtingat hēat de redditib⁹ illis decē modi os: vsurari⁹ fuit ille ꝯtract⁹. si ꝟo hac intē tione vt de dcima hēat decē modios si ibi sint nō est vsurarius.

P Ostea queritur

de ꝑmitiis. Est aūt ꝑmitia dēma pa frugū vel fetuū dn̄o offerenda. Que riꝛ aūt duo. Prio vtꝝ ꝑmitie sint in ꝑ cepto. Secundo quan ta dēat esse.

Ad primum

sic obꝛ. Exo. 22⁰. Decimas tuas ⁊ ꝑmitias nō tardabis offerre. ergo qua rōe decime sunt in ꝑcepto ⁊ primitie. Item Exo. 23. Primitias frugū terre tue deferes in domū dn̄i dei tui. Itē. 13⁰. Exo. Sancti fica mihi oē ꝑmogenitū. ⁊ subdiꝛ quicqd ꝑmicii est in pecorib⁹ tuis sanctificab dn̄o. Itē Eze. vltio. Erūt leuitꝭ ⁊ sacerdotib⁹

ꝑmitie de ꝑmitiis terre scīn sactoꝝ. Itē Mal. 3°. in quo ↄfigim⁹ te vos ↄfigitis in decimis ⁊ ī ꝑmitiis: ⁊ ī penuria vos maledicti estis Itē canō Greg. 16. cā. q. 7. oportet decimas ⁊ ꝑmitias q̄s iure sacerdotum esse sancim⁹ ab oī populo accipe. Itē canō Alex. di. 32. decime ⁊ ꝑmitie seu oblationes vivoꝝ ⁊ mortuoꝝ ecclesie di fideliter reddant a laycis quas ꝗ retīuerīt ab ecclesie scē coīoe sepent. Itē Inno. ex̄ de deci. De⁹ ī signū vl'is dñii decīas sibi r̄ddi pcepit: suas eē decimas ⁊ ꝑmitias asseuerans Ex his ꝗ manifeste relinquit: ꝙ ꝑmitie sūt in ꝑcepto. qḋ quidā absolute ↄcedūt. Cōtra Exo. 13°. Cū lex ꝑmogenitoꝝ dat. sbdit erit q̄si signū in manu tua. Si ꝗ eadē est rō legis ꝑmogenitoꝝ ⁊ ꝑmitiaꝝ. lex ꝑmitiarū in signū est. ꝗ ꝑceptū de ꝑmitiis fuit cerimoniale. ergo tp̄e gr̄e nō est seruandum queādmoḋ nec alia ꝑcepta significatiua.

Fuerūt alii qui dixerūt: ꝙ ꝑceptū de primitiis morale est. nec cessauit: ſ remanet amplīatū in oblationib⁹ cottidianis que fiūt ecclesie. Con̄. Pari rōe posset dici ꝙ ꝑceptū de decīs remanet ampliatū. cū oblationes ⁊ reddit⁹ quoamō hn̄t ecclesie sint maiores q̄ꝫ decime legis veteris. ꝗ in illis redditibus quos accipiūt ecclesie fuaret ꝑceptū de decīs sicut dr̄ seruari ꝑceptum de ꝑmitiis in oblationib⁹: qḋ falsū est. Itēꝫ de iure nāli simpl'r est: ꝙ honorand⁹ ē de⁹ de ꝓpria sb̄a ⁊ ante oīa. sed in exhibitione ꝑmitiaꝝ f̄m se nō aliud oñdit q̄ꝫ honor di de ꝓpria sb̄a ante alia ꝗ ꝑceptū de ꝑmitiis f̄m formā ꝑcepti simpl'r est de iure nāli. ꝑceptū ꝟo de decīs ꝓpter taxationē ptis decime nō est de iure nāli simpl'r: quo ad formā taxationis. ꝗ ꝑceptū de ꝑmitiis f̄m formā ꝑcepti poti⁹ est fuandū q̄ꝫ ꝑceptū de decimis: cū ea que sūt iuris nālis simpl'r maneāt īmutabilia ⁊ vno⁹ semp ab oībus sint obfuanda. R̄° ꝑceptū de ꝑmitiis ⁊ ꝑceptū de decīs: q̄ꝫ ad sb̄am ꝑcepti sūt iuris nālis simpl'r ⁊ sb̄a ꝑcepti est vt honoretur de⁹ de ꝓpria sb̄a. sic dr̄. 3°. puer. Et sustentetur mister ei⁹. sicut dr̄ Mal. 3°. ⁊ f̄m h̄ manet lr̄aliter īmutatū q̄tū ꝟo ad determinationē ꝑcepti fuit ꝑceptū iudiciale p legem ⁊ etiā ꝑceptū figurale p inspirationē. Cū eni ex lege nāli hēt sicut morale simpl'r ꝙ honoraret de⁹: ⁊ sustētet mister ei⁹. nō tn̄ determinatū esset quo ordīe vel in quota

pte necessaria fuit determinatio p legis date iudiciū. Determinatū est ꝗ q̄ ordīe in ꝑmitiis: ⁊ in quota pte in decīs sequēdo instinctū nāis ⁊ nāe sicut sup dictū est: ⁊ sic factū est iudiciale ꝑceptū. Itē cum p culpā originalē sentiret se posteritas Ade reiectā de padiso in qua mansisset si nō fuissꝫ peccatū. In padiso aūt duo sūt. Unū ē obtinere hereditatē celestē qḋ est ꝓpriū ꝑmogēitoꝝ. ⁊ h̄ ē p ↄpatiōꝫ ad deū. Aliḋ obtinere societatē āgeloꝝ ⁊ hoc respcū ↄciuiū p inspirationē ostensū est hoī. ꝙ nā hūana erat repabilis quo ad vtrūqꝫ. s. quo ad primogeniturā: seu obtinēdā hereditatē celestē: ⁊ quo ad obtinēdā societatē angelicam Inde est ꝙ īclinata est rō hoīs ⁊ nā ad hoc vt faceret ea que eēnt signa h⁹ repationis faciēde. Facta est igit a ꝑncipio significatō restituēde ꝑmogeniture seu hereditaria: ⁊ hoc p oblationē ꝑmitiaꝝ ⁊ ꝑmogenitoꝝ ī Abel. Scḋo ꝟo facta est significatio restituēde angelice societatis in oblatione decimaꝝ p Habraā. Hō ei erat dragma decīa pdita: sicut dicit dn̄s Luc. 15°. vn̄ dic̄ Aug⁹ Redde decimā dō. alr nō deduceris ad decimā angeloꝝ. Pretēa cū ex lege nāli tenēr hō ꝙ honorād⁹ est de⁹ de ꝓpria sb̄a tenēt eē ꝙ honorād⁹ sit vt actor ⁊ ꝑncipiūꝫ ⁊ honorādus vt ↄfuator ⁊ finis. ex īspiratione cū rōe in oblatione ꝑmitiaꝝ significauit honorādū deū sicut ꝑncipiū ⁊ auctorem honoꝝ. In oblatione ꝟo dcimaꝝ sicut ↄfuatorē ⁊ finē honoꝝ sicut dicit Isidor⁹ sup illud Exo. 22. Decimas ꝑmitias ꝛc. ⁊ istis duabus de cāis vltīo assignatis factū est ꝑceptū de decimis ⁊ ꝑmitiis ꝑceptū figurale. R̄ndenḋ igit de ꝑmitiis: sicut responsū est de dcimis ꝙ f̄m sb̄am ⁊ indeterminationē est ꝑceptū morale ⁊ sp fuanduꝫ f̄m ꝟo determinationē ordīs ꝑceptū de primitiis simpl'r iudiciale ē: vel figurale: q̄ꝫ ad tps ante incarnationē queādmoḋ aliḋ ꝑceptū de decīs q̄tū ad taxationē talis ptis Illa ꝗ tūc qua figurale ē ñ manet tpe gr̄e sed in illa rōe qua iudiciale est. Judicialia aūt ꝑcepta cū instituta sint ꝓpter vtilitatē publicā. relicta sūt ptāti ecclesie vt f̄m eius arbitriū vel fuēt vel determinentur vel etiā mutent f̄m qḋ expedit coī vtilitati. sicut ꝗ dictū est de decīs ꝙ ante legem quo ad taxationē talis ptis erāt in ↄcilio adueniēte lege in ꝑcepto. tpe ꝟo gr̄e q̄tuꝫ

ad aliquid sunt in ɔsilio: q̄ꝫ ad aliquid in p̄cepto: vt sup̄ ostēsū est: ita ꝛ de p̄mitiis dō est. Soluit̄ ḡ p̄cedēs qō vt dicat̄ q̄ solutio p̄mitiaꝝ s̄m determinatōꝫ ecclesie ē in p̄cepto tp̄e moderno: dtermīat autem vt s̄m ɔsuetudinē approbatā soluāt̄ p̄mitie ꝛ s̄m legē diuinā vbi ɔsuetudo ē soluē p̄mitias. Preteā vbi indigētia mīstroꝝ di ē: quib⁹ s̄m legē debet̄ sustētatio. soluende sunt p̄mitie. dico s̄m formā p̄cepti si ab ecclia r̄grant̄. Pat ḡ r̄nsio ad p̄dictas auctoritates quib⁹ ostēdit̄ q̄ p̄mitie sūt in p̄cepto. Silr mō p̄ꝫ r̄nsio ad scd̄m qd̄ obiciebat̄ q̄ p̄mitie erāt ī signū. Erāt. n. p̄mitie ī sigm̄: vno⁹ alio⁹ n̄. s̄m q̄ erat ī sigm̄ erāt in signū rei future. s. repande p̄mogēiture ꝛ celestis hereditatis. erāt etiā iudeis ī signū rei p̄terite. s. beneficii liberationis ab egypto p̄ īterfectionē p̄mogenitoꝝ egypti saluatis p̄mogenitis israelis. Erāt etiaꝫ in signū rei faciēde: vt. s. initiū nostroꝝ opaꝫ do auctori tribuam⁹. Sꝫ quo ad has rōnes significatōis nō manet p̄ceptū de p̄mitiis sed manet quo ad aliā rōꝫ: ꝛ īmutabiliter s̄m rōꝫ moralē ꝛ īdeterminatā. ꝛ mutabilr̄ s̄m rōꝫ iudicialē determinatā. q̄a arbitrio ecclesie relinquitur. Ad vltimum vero dicit q̄ p̄ceptū de p̄mitiis s̄m determinationē p̄cepti ē de iure nālī: quia de iure nāli est q̄ honoret̄ de⁹ ante oīa. dō. q̄ nō seqtur. Nā ꝛ de iure nāli ante oīa honorādus est de⁹ in quolꝫ ordine distributionis s̄bē vt sicut in p̄mitiis ꝛ ita in vltīa ꝛ media

Secundo queritur

quāta dēat esse p̄mitia. Ad qō nō. q̄ non īuenit̄ exp̄ssū in libris Moysi. dicit tn̄ Jero Maioꝝ traditione introductū est. qui plurimū q̄dragesimā pteꝫ dabāt sacerdotib⁹ qui minimū sexagesimā īter q̄draginta ꝛ sexaginta licebat offerre q̄dcūq̄ voluissēt ꝛ hoc in aridis ꝛ liquidis. In fetib⁹ aūt p̄mogenitū dabat̄. Standū est aūt ɔsuetudini: vt quelꝫ ecclesia suet ɔsuetudinē suā si hꝫ. Si non hꝫ recurrer ad ɔsuedinē vicinaꝝ ecclesiaꝝ. si īuenier ibi diuersas ɔsuetudines illā ɔsequat̄ que magis tendit ad mediocritatē: vel que a plurib⁹ obs̄uatur Si tn̄ ecclesia eēt tenuis: nec haberet sacerdos vn̄ posset sustentari. satis tūc dicerē illā ɔsuetudinē eligendā que ampli⁹ soluit vel saltem mediam inter illas.

r

Estat inquirere

de oblationib⁹. Pretermissis autē generib⁹ oblationū legaliū de quib⁹ infra queret̄. Gn̄ali s̄mone querūt̄ ista. Primo vtꝝ oblationes sint in p̄cepto tp̄e gr̄e 2⁹ cui sit danda oblatio. Tertio a q̄ recipiēda sit oblatio. sed de hoc sup̄ q̄ōe d legibus iudicialib⁹ circa p̄sonas infames. Et iteꝝ sup̄ q̄ōe de decimis. vtꝝ de inuste acq̄sitis posset dari decima.

Circa primum

sic obicit̄ Exod. 23⁹ Nō apparebis in ɔspectu meo vacuus. s̄r quē locū dicit canon Grego. Oīs xp̄ian⁹ p̄curer ad missaꝝ solēnia aliq̄d dō offerre: ꝛ reducere ad memoriā q̄ de⁹ p̄ Moysen dixit. Nō apparebis in ɔspectu meo vacuus Itē eccle. 35⁰. Nō apparebis in cōspectu meo vacuus. hec enī p̄pter mādata di fiūt ꝛ s̄dit īmediate. Oblatio iusti īpinguat altare. Itē Anastasi⁹. 16ª. q. 1ª. Statuim⁹ vt si quis oblatiōes ecclesie vel dcimas q̄s ppl's dare dꝫ tenere ɔtenderit: cōione p̄uetur. Ex his manifeste relinquit̄ q̄ oblatōes sint in p̄cepto. Itē dic̄ canon Cartag. cōcilii. 13ª. q. 2. Qui oblationes defūctoꝝ: aut negāt ecclesiis: aut difficult̄ reddūt tanq̄ necatores egentiū excōicent̄. Cōtra. In euāgelio oblationis exhibitio nō ponit̄ p̄ modū p̄cepti: s̄ solū p̄ modū ɔsilii. cum dr̄ Mat. 5⁰. Si offers munus tuū ad altare ꝛc. s̄m quē modū p̄ponūt̄ alia ɔsilia. Math. 19 Si vis pfect⁹ esse vade ꝛc. ḡ lex euāgelii indicat oblationes dādas p̄ cōsilio nō p̄ p̄cepto. Itē de oblationib⁹ nō est dictum in euāgelio quēadmodū ꝛ de decimis oportuit ista facere Mat. 23. Itē si dicat̄ iux̄ canonē Grego. qd̄ est p̄ceptū ex lege veteri Exo 23⁰. Nō apparebis in ɔspcū meo vacuus. ḡ pari rōe p̄ceptū erit tribus vicib⁹ p̄ singulos ānos festa celebrare. solēnitatē azimoꝝ ꝛ pētecostes: ꝛ scenophegie iux̄ eandē legē ītra quā p̄dictū p̄ceptū īcludit̄. ita enī cui dr̄ trib⁹ vicib⁹ festa celebrabitis solēnitatē azimoꝝ ꝛc. ꝛ s̄dit̄. Nō apparebis ī ɔspcū meo vacuus. ꝛ solēnitatē mēsis p̄mitiuoꝝ hoc est pētecostē solēnitatē: quoq̄ in exitu āni. hoc est scenophegiā. si ḡ obseruare ista s̄m titū legis nō tēnur tp̄e gr̄e: q̄a h eēt iudaizare. ḡ nō tenemur ad illud qd̄ īcludit̄ Nō apparebis ī ɔspcū meo vacuus. R⁹

coîter distinguūt tres spēs oblationū sm
ɔsuetudinē ecclesie. vna ē alic⁹ rei donatio
gratis facta īter viuos do vel ecclesie. alia
est alicu⁹ rei donatio deo vel ecclesie fcā
causa mortis. Tertia est cottidiana ꝛ vsu
alis quam faciūt fideles ad altare seu ma
nū sacerdot᷑. Dicūt aūt iurisperiti: ꝙ in p̄ᵃ ꝛ
scd̄a spē: oblationes necessario sūt soluēde
deo vt qui nō soluerūt dēant coīone p̄uari
sm̄ qd̄ dicit canon Alex. di. 32. Oblatōes vi
uoꝝ ꝛ mortuoꝝ ecclesie dei fideliṫ reddāṫ
a laycis quas qui retinuerit a scē ecclesie
coīone sepeṫ. ꝛ iteꝝ canon ɔcilii Uarensis
13. q. 2ᵃ. Qui oblationes defūctoꝝ retinent
ꝛ ecclesie tradere moraṅt vt infideles sūt
ab ecclesia abiciendi. Has ḡ oblationes di
cūt necessario soluēdas: q̄a iste sūt ex donu
mere ptinētes ad p̄prietatē ecclesie: ꝛ ideo
sacrileg⁹ erit q̄ ista nō reddit. In tertia
ꝯo spē oblationū diuersificāṫ opīones. Nā
quidā dicūt ꝙ oblationes cottidiane sunt
in p̄cepto ꝛ necessario soluende sm̄ qd̄ dic̄
canon Greg. Oīs xp̄ianus ꝛc̄. vt sup̄. Alii
ꝯo dicūt cottidianas oblationes volūtari
as esse ꝛ in ɔsilio. Canonē ꝯo Greg. intelli
gūt de oblatione īteriori: vel bonoꝝ opeꝝ.
Silr̄ illud qd̄ dr̄ in Exo. 22°. ꝛ in ecclesia
stico. 35°. Nō apparebis ꝛc̄. si intelligaṫ in p̄
cepto. vel intelligūt illud eē dictū p modū
ɔsilii n̄ p̄cepti. Alios ꝯo canones ītelligūt
de oblationib⁹ aliis de quib⁹ sup̄ dictū est.

Sꝫ obr̄. Naꝫ qd̄ de oblatione soluēda po
test duob⁹ modis intelligi. aut de oblatōe
fcā: aut de oblatione fienda. De oblatione
iā fcā eclesie quocūq̃ mō nullus dubitabit
q̄n necessario si hēaṫ sit soluēda: q̄a sicut
dicit canon. Ecclesiā fraudare sacrilegium
est. De oblatione ꝯo fienda nullus silr̄ dicꝫ
ꝙ in p̄ma spē vel scd̄a necessario sit soluē
da cū pure sint volūtarie anteq̄ fiant. De
oblatione ꝯo cottidiana cū dicāt canones
ꝙ fiat. vr̄ magis dd̄m ꝙ necessario eēt sol
uēda. p̄pterea p̄dicta distinctio nulla est.
Dicendū igiṫ ꝙ oblatio fiēda in p̄ma ꝛ 2ᵃ
spē nū est in p̄cepto: ꝫ ī ɔsilio. Sꝫ postq̄ fcā
est solutiu est in precepto. Oblatio ꝯo in 3ᵃ
spē: aliq̄n est in p̄cepto. aliq̄n in ɔsilio. In p̄
cepto sm̄ ɔsuetudinē approbatā. vel si indi
get mīster dei vt de decimis ꝛ p̄mitiis di
ctū est. In hoc tn̄ ɔcordat ꝙ si eēt paup sa
cerdos: nec hēret vn̄ sustentareṫ posset eia
sbtrahere diuina officia subtractis oblatio

nibus. q̄a nēo cogeṫ vt dicit ap̄ls suis stipē
diis militare. i. Cor. 9°. Itē dicūt ꝙ si cō
suetudine solēt p̄rochiani in certis ꝛ preci
puis festis aliq̄bus annalib⁹ offerre. possūt
cogi ad ɔsuetudinē tenendā. Sed ɔtra
sexta synod⁹. i. q. i. Nullus qui sacra coīoēꝫ
dispensat a pcipiēte gratia aliquid exigat
ꝛ sb̄dit. Si ꝯo aliquid exegerit deponatur
sicut imitator symoniace fraudis. Item
canon Gelasii ibidē. Qd̄ gratis accepimus
gratis dare mandamur. Math. 10°. Et iā sa
cerdotes nihil p̄sus ī baptizādis exigere
moliāṫ. Ex quibus vr̄ relīqui ꝙ sacerdos
nō pōt oblatōnes exigere: nec diuina eis sb̄
trahere si nollēt oblationes dare. Si ꝯo di
cereṫ ꝙ sm̄ ɔsuetudinē possent oblationes
exigē ꝛ diuina sbtrahere. Coñ. Decretal᷑
Alex. 3. ex̄ de symo. Pro sepultura crismat᷑
ꝛ olei pceptione. nulla p̄cii exactio attēteṫ
nec sb̄ obtentu cuiuscūq̃ ɔsuetudinis rea
tū suū quisq̃ tueaṫ: q̄a diuturnitas tp̄is
nō minuit pecc̄m: ꝫ auget. Itē decretalis
ɔcilii laterañ. Horribile nimis est vt p sa
cramētis aliquid requiraṫ. Putant autem
plēs ꝛ hoc licere ꝙ legē mortis de longa in
ualuisse ɔsuetudine arbitrāṫ nō attendē
tea ꝙ tanto grauiora sūt crimina. q̄to diu
tius infelicē animā tenuerīt alligatā. ḡ cō
suetudo nullo⁹ faciet vt p sbtractiōꝫ sacra
mētoꝝ cogaṅt layci ad oblationes sine pi
culo symonie. p̄pterea dd̄. ꝙ sacerdos non
poterit sbtrahere diuina. tn̄ ad ɔsuandas
pias ɔsuetudines circa oblationes possūt
cogi layci nō p sacerdotē sbtractione sacra
mēti: ꝫ p ep̄m loci sm̄ decretalē Inno. 3. ex̄
d̄ symo. Sup his prauas exactiones fieri p
hibeamus: ꝛ pias ɔsuetudines p̄cipim⁹ ob
suari statuētes: vt libere ɔferant sacrā. ꝫ
p ep̄m loci. veritate cognita ɔpescaṫ qui
malitiose laudabilē ɔsuetudineꝫ nituntur
immutare.

Postea queritur cui dā
da sit oblatio. vtrum solum sacerdotibus
qui hn̄t curas aīaꝝ debeāt dari oblatioēs
qd̄ manifeste habeṫ ex lege N. c. 18. Oīa ob
latio ꝛ sacrificiū. ꝛ quicq̄d p peccō aut deli
cto reddiṫ mihi erit Aaron ꝛ filioꝝ suoꝝ

Itē Jero. ad Damasū. Sacerdotes p q̄
bus orare debēt quoꝝ edas ꝛ oblationes ac
cipiūt. qua ḡ frōte p̄sumūt layci oblatiōes
quas xp̄iani p peccatis suis offerūt: vel ipi

ↄmedere vel aliis ↄcedere. Item canon Damasi pape.x^a.q.i. Oblationes que infra sanctā ecclesiā offerūtur tm̄mō sacerdotib⁹ qui cottidie dn̄o ↄfuire videntur liceat cōmedere ⁊ bibere:quia in veteri testō ꝓhibuit dn̄s panes sanctos cōmedē filiis israel:nisi tm̄ Aaron ⁊ filiis ei⁹. Itē canon Bonifacii ix^a.q.ii^a.quicquid semel fuit dn̄o ↄsecratum sanctū scōꝝ erit.⁊ ad ius ꝑtinet sacerdotū ⁊ est sumptū ex leuitico.c. vltio. Ex his ꝗ vr̄ ꝙ nec laycis nec aliis q̃ȝ sacerdotib⁹ parochialib⁹ liceat oblationes recipe vel commedere. Con̄. Nos videm⁹ ꝙ layci emūt oblationes vt cādelas ⁊ panes qui offerūtur in ecclesiis:⁊ hoc de voluntate ecclesie. ꝗ ꝑnt vti illis candelis ⁊ panes cōmedere.

Itē nos videmus ꝙ monachi in multis ꝑrochiis recipiūt:vel ꝑtem hn̄t in oblationib⁹.⁊ vr̄ esse ↄtra legē ⁊ canones sup̄dictos. So. solis sacerdotib⁹ sūt oblatiōes offerende ⁊ ↄministrātib⁹ fideliter dispēsande.iuxta illud Aplī.i.Cor.9°.Qui in sacrario opantur:que de sacrario sūt edūt.⁊ qui altario deseruiunt:cū altari ꝑticipātur. Ad illō qō obr̄ de laycis dō^m. ꝙ nō est contra canones si ipi de manu sacerdotū ea que oblata sunt recipiāt:⁊ ꝑ donationē vel emptionem sed si ꝓpria auctoritate vellēt sibi vsurpare layci ea que oblata sūt vel etiā ius oblationū ↄtra diuinā legē ⁊ canones vēdicarent:sacrilegium ↄmitterent. Ad illud dō qō obr̄ de monachis nō est ↄtrariū. Nam aut sunt coadiutores sacerdotis misterio altaris:⁊ ideo de altario possunt viuere.aut habēt curā sicut alii ꝑrochiales sacerdotes ⁊ tūc maxie sicut dicit Amb⁹. Possūt decimaꝝ ꝑmitiaꝝ ⁊ oblationū iusta ꝑfrui portione. Iuxta aplm̄ de altario cui seruiunt viuētes vel orāt ꝓ populo:sicut ⁊ sacerdotes quibus ꝓ officio orōnis s^m legē di:vt dicit beatus Iero⁹. Cōferūtur oblationes.

Expedita inquisitione moraliū:⁊ iudicialiū preceptoꝝ.

Cū adiutorio xp̄i ad īquisitionē cerimonialiū ꝓcedamus. Primo īquirēres gn̄aliter. Scdō spāliter. Generaliter aūt querūtur ista qnq;. Primo de ītellectu cerimonialiū. 2° de cā seu rōne. Tertio de numero ⁊ dr̄a. 4° de obseruātia cerimonialiū que ꝑtinēt ad discretionē īmundiciaꝝ. 5° de ritu sacrificioꝝ 6° de cessatione cerimonialiū. Quantū ad ꝑmū querūtur duo. Primo vtꝝ ī cerimonialib⁹ vlr sit sensus siue intelligen^a lr̄alis. Deīde qualiter in ꝓceptis cerimonialibus sit intelligentia spūalis.

Ponunt aūt quidam

ꝙ in oīb⁹ cerīonialib⁹ legis ē itellig^a lr̄alis. Hoc aūt ꝓbant deducendo ad plā incōueniētia.si ↄtrariū poneret. Primū incōueniens est abusio ꝭmonis. Nam ꝭmo interpres ai est. Si ꝗ ꝭmo legislatoris nō eēt ai sui interpres.sed magis abscōditor ⁊ celator. si ita eēt:ꝙ in ꝭmone cerimonialiū nulla essz ītelligentia lr̄alis. Relinquit ꝙ legislator vsus ē ꝭmōe īordīate:qō magnū vitiū ē ⁊ īcōueniēs. Scōm incōueniēs est:fraus doctrine. Nā vbi est doctrine silatio:ibi doctrine fraus:⁊ nō ṽitas.quantū ad hoc:ꝗ vbi ꝑ ꝭmonē quiddā designatur:⁊ aliud intelligitur cū simulatio est. Si ꝗ in doctrina cerimonialiū ꝙ lr̄aliter significāt nō ītelligitur silatio doctrine:erit ⁊ fraus. Tertiū incōueniēs est. stulticia legislatoris.qd enim inguit stultius sentiri pōt de ꝓph̄a sapiētissimo ⁊ legislatore q̃ȝ ea locutū fuisse populo ⁊ suare mādasse que populus nō ītelligeret Ex hoc eīm sequit ꝙ legislator ipse q̃ȝ barbarus loqueret cū a pplo nō ītelligeretur s^m ꝙ dicit apl's.i.ad Cor.14°. Si nesciero ṽtutē vocis.ero ei cui⁹ loquar barbar⁹:⁊ is q mihi loquet barbar⁹. Quartū incōueniens est culpa latoris. Nā cū essz dux ⁊ rector populo isti dat⁹. qualr̄ īplebat doctoris offm̄ cū ipam legē ad populū ferebat quē docē debat ⁊ ipam nō exponeret:ꝗ velaret. hoc enī facere nihil aliud erat q̃ȝ pplm̄ ī errorē inducere. ꝓponē enī lrām mandatoꝝ lr̄alē ītelligētiā nō hn̄tē:⁊ hō pplo non exponere nihil aliud est q̃ȝ ipam in lr̄alē ītelligentiā vbi ipa nō est īducē. ⁊ hoc est facere errare qō est magna cl'pa doctoris. Quintū incōueniēs est omissio doctoꝝ ⁊ ꝓph̄aꝝ. Nā tot ⁊ tāti legis doctores ⁊ ꝓph̄e in illo populo ꝓcesserūt ⁊ in isto errore ⁊ pplm̄ reliq̄rūt. videlȝ in lr̄ali ītelligēt a cerimonialiū nec de alio ītellectu q̃ȝ de lr̄ali populū monuerūt. Cū ꝗ missi essent a deo ad directionē ⁊ instructionē populi in hoc ꝑ omissionē deliquerūt. Itē si dicatur ꝙ talib⁹ ꝓceptis ⁊ ꝓhibitionibus nō loquebatur lex illi pplo ꝗ pplo xp̄iano cui taliū spūalis ītelligen^a

seruabat. Obiciūt p auctoritatē apli ad
Ro.3. Scimus qa q̄cūq; lex loquit͛ his qui ī
lege sunt loquit͛. Itē que necessitas erat
vt nobis lex spūalē ītelligētiā loqueretur
cū nō vū essem⁹. Ex his igit͛ ɔcludūt q̄ mo
dis oībus necesse est cerimoīalia oīa lr̄alē
ītelligentiā habuisse. Sʒ in ptem cont̄
riā obr̄. Nā ea que ponūt ad ɔcludenda in
cōueniētia nō videnf eē incōueniētia: imo
ɔueniētia doctrine sapīe seu legis diuine
Nā sicut dicit beat⁹ Dyonisius in ierach.
angel. Decētissimū est eloquiis dīna enig
mata occultare. ⁊ ī viā multis ponē sacraʒ
sup mundanoꝝ ītellectuū v̄itate. est enī n̄
oīs sacer neq; oīum vt eloquia dicūt scīa
Itē beat⁹ Dionysi⁹ in eodē. Ualde artifi
cialit͛ sacris poeticis theologia formationi
b⁹ etiā nō figuratis intellectib⁹ vsa ē no
stꝝ intellectū respiciēs. ⁊ eī nō est possibi
le alr̄ nobis lucē diuinū radiū nisi varieta
te sacroꝝ velaminū anagogice circūuelatū
Ex quib⁹ manifeste relinquit͛ q̄ incōueni
ens est s̄moni legis diuine enigmatice ⁊
trāsūptiue loqui n̄ lr̄aliter duplici de causa
Prima est dignitas v̄itatis diuine: que
dʒ celari hōībus malis. Scda est ībecilli
tas ītellect⁹ hūani in ɔprehensione dīnaꝝ
deficientis. nō est igit͛ īcōueniēs vti s̄mōe
abscōdito: vel celato in cerimonialib⁹ p̄ce
ptis. Itē q̄ scdo loco ponūt p incōueni
ti: videlʒ q̄ in doctrina aliud lr̄aliter desī
gnet͛: ⁊ aliud ītelligat͛ nō est incōueniens
in doctrina: nec ī p̄ceptis sapīe diuine: cū
ad excitationē: ⁊ exercitiū nostri ītellect⁹
talib⁹ v̄bis in p̄ceptis euāgelicis ipa v̄itas
aliqn̄ vsa sit. Mat. 5°. Si oculus tu⁹ dexter
scādelizat te erue tū. Si dext̄ manus absci
de eā. q̄ nullus dicet s̄m lr̄alē significatōʒ
debē accipi. Itē q̄ tertō ponūt p incōue
niēti sapientē legislatorē loqui in p̄ceptis
enigmatice: ⁊ talib⁹ v̄bis quib⁹ pp̄ls rudis
qd̄ diceret͛ nō intelligeret est cont̄ sniām
Salomonis. qua manifeste ostendit q̄ ī re
bus ⁊ rōnib⁹ eminētib⁹ v̄itatis: sapientis
est loqui enigmatice: ⁊ talit͛ q̄ ab illis qui
sunt rudes ⁊ incapabiles v̄itatis nō ītelli
gūt͛ sed solū a sapientib⁹ ⁊ pceptibilib⁹ v̄i
tatis. Un̄. puer. 1. Audiēs sapiēs sapiētior
erit: ⁊ intelligens gubernacula possidebit
aīaduertet pabolā ⁊ interp̄tationē ei⁹ v̄ba
sapiētū ⁊ enigmata eoꝝ. Itē q̄ quarto
ponūt p incōueniēti legislatori p̄ponē p̄ce

pta nō hn̄tia intelligētiaʒ lr̄alē ⁊ nō expo
nere ea pp̄lo. incōueniēs n̄ est doctrine di
uine: nec culpa doctoꝝ. Cū pp̄ter defectuʒ
auditoꝝ ipa dī sapīa hoc est xp̄s. taliter h̄
est pabolice docēt: ⁊ loqueret͛ ad turbas si
cut pʒ ex Mat. 13°. vn̄ ⁊ p⁹ pabolā semīs di
xit apl̄is. Uobis datū est nosse misteriū re
gni celoꝝ. ceteris aūt in pabolis: ⁊ rō erat
defcūs amoris v̄itatis s̄m q̄ ibi exp̄mitur
Itē q̄ quinto ɔcludūt p incōueniēti q̄
scī pp̄he ⁊ doctores nō sūt locuti illi pp̄lo
nisi de lr̄ali ītelligētia p̄ceptoꝝ manifeste
falsū est reuoluēti scripturas. Nā ipe Mo
yses legislator de spūali intelligētia circū
cisionis nō tacuit: cū dixit Deut. x. Circūci
dite p̄putiū cordis vr̄i. ⁊ Iere. 4°. Circūci
dimini dn̄o ⁊ auferte p̄pucia cordiū vestro
rū. ⁊ iteꝝ. 9°. Oēs gentes hn̄t p̄puciū. oīs
aūt domus iuda in circūcisi sunt corde.
Itē nec dauid tacuit d̄ spūali ītelligen
tia sacrificioꝝ cū dixit. Sacrificiū dō spūs
ɔtribulat⁹. ⁊ iteꝝ. Eleuatio manuū meaꝝ
sacrificiū vespertinū. ⁊ iteꝝ. Sacrificiū lau
dis honorificabit me. ⁊ multa talia ⁊ alii
pp̄he silr̄. Itē ad illud qd̄ dicūt m̄ apo
stolū q̄ q̄cūq; lex loquit͛ his qui in lege sūt
loquit͛ dd̄. q̄ veꝝ ē nō tn̄ oīa oībus: imo cū
in lege eēnt pfecti ⁊ impfcī: sapiētes ⁊ ru
des: digni ⁊ indigni. pfectis. sapiētibus. ⁊
dignis: nota tn̄ eē dbuit archana ītelligē
tia ⁊ sblimis cerimonialiū ⁊ figuraliū p̄ce
ptoꝝ s̄m formā apl̄i. 1. Cor. 2°. Sapīam loqui
mur īter pfectos. ⁊ sbdit. Sapīam dī loqui
mur in misterio que abscōdita est: ⁊ postea
sbdit. Aīalis aūt hō nō pcipit ea que dī sē
stultitia enī ē illi ⁊ nō pōt ītelligē. Ideo sb
dit in tertio. ⁊ ego fratres nō potuī vobis
loqui q̄i spūalibus: s̄ q̄i carnalib⁹. Ex his q̄
manifeste relinquit͛ nō eē necesse in p̄cept
cerimonialib⁹ legis vlr̄ eē sensū seu intelli
gentiā lr̄alē. P̄terea dd̄m hr̄ ē: q̄ clarius
erit ī sequētib⁹: q̄ ī aliqbus ⁊ plib⁹ p̄cepto
rū cerimonialiū p̄ter spūalē intelligentiaʒ
sensus fuit ⁊ rō lr̄alis. in aliqib⁹ v̄o ⁊ pau
cis tn̄ rō spūalis: pp̄ter rōnes p̄dictas qd̄
infra manifestabit͛.

Deinde queritur qua
liter in p̄ceptis cerimonialibus sit ītelligentia
spūalis. Nā ɔueniēt quidā pbauerunt p au
ctoritates ⁊ rōes ⁊ exēpla in lege quantū
ad cerimonialia contineri intelligentiam

spūalē. Legit̄ Deut. 4. Hec ē nostra sapiā ꝛ ītellcūs corā omīb⁹ populis: vt audiētes vniuersa pcepta hoc dicāt. en ppl's sapiēs ꝛ intelligēs. Quis. n. ppter lr̄alē ītelligentiā solā legis sapiētē: ꝛ ītelligentē censeat populū illū. Pretēa si nihil hr̄et intime ītelligētie lex nō hēr; apud eā locū scrutatō. qd ḡ eēt dicē. Btī qui scrutant̄ in testimonia ei⁹. ꝛ itez. Scrutabor legē tuā. scrutata enī in aīalibus intestina vel īteriora sūt. Ampli⁹ si nō hr̄et nisi istū exteriorem sensum lex quare Dauid orasset ad dn̄m. Reuela oculos meos ꝛ ɔsiderabo mirabilia ḋ lege tua. cui⁹ enī oculi a dō velati sunt vt ista exteriora legis videre nō valeat. Amplius q̄ sūt ista mirabilia de quib⁹ dicebat ɔsiderabo mirabilia de lege tua. Quid eī admiratōnis habz carnificina sacrificioꝝ: inspectio lepraꝝ ꝛ insinsibilis circuit⁹ expiationū. Ampli⁹ mādata iudicia testimonia totaq; fabrica tabernaculi: totaq; suppellex eiusdē: quid in quā hn̄t admirationis? hec oīa exteri⁹ quid philozofice sb̄tilitatis qd sapiētialia pfunditatis. Nūquid ppter h̄ ɔsideranda exteri⁹ vir pphici spc̄ dauid ḡ sup senes se intellexisse gloriabat̄ petebat reuelari oculos suos. Ampli⁹ quē ītellcm̄ petebat sibi dari cū dicebat. Da mihi ītellc̄z vt discā mādata tua. Naturalē enī intellectū hēbat: qui vtiq; sufficiētissim⁹ ē ad oēz lr̄alē legis intelligentiā. sb̄limiorē intellectū igit̄ petebat. ergo ꝛ ppt̄ sb̄limiorē ītellectū vel intelligentiā. hn̄t igit̄ mādata legis sb̄limiorē ītelligentiā q̄ lr̄alē. Ampli⁹ qualr̄ btm̄ dic̄ dauid virꝝ ḡ in lege illa meditat̄ die ac nocte cū meditatio exterioꝝ q̄tū ad maiorē sui ptem etiā onerosa ꝛ tediosa vr̄. Itē incōueniēs est ꝛ oīno sup uacuū rudib⁹ ꝛ iā doctis candē lectionem pponere. Quis enī mgr̄ hoc faciat in scola vt nō vnicuiq; discipuloꝝ suoꝝ pro captu suo seu capacitate lectionē pponat. Quanto magis ḡ cū oīuz eruditoꝝ: de⁹ in schola sua in qua tant⁹ ppl's erudiēdus ꝛ docendus erat: vnicuiq; de pplo put capacitati ei⁹ ɔgruebat lectionē pposuit. ḡ ꝛ rudib⁹ īnicialia ꝛ puectis vlteriora: ꝛ doctis sb̄limiora pposuit. ꝛ itez. Quia in eīa qui docti erāt diuersi grad⁹ īueniebant̄. ita vt alii essent eminētes: alii eminētiores: ꝛ in his etiā multa varietas necessario puisaz est oībus in schola dī ḋ ɔueniēti vnicuiq; doctrina: nō est aūt eis puisū nisi in vno libro qui solus in scola dī legebat̄. ī illo ḡ libro ɔcessit ds̄ tantā varietatē ac multitudinē lectionū quātā requirebat varietas ac multitudo lectoꝝ. Itē tāta est in eloquiis dī varietas ac multitudo ītellectuū ꝛ expositionū: quātā requirit varietas ac multitudo reficiēdoꝝ. i. docendoꝝ. Itē pūer. 14°. Multi cibi in noualib⁹ patꝝ. i. mlta refectio in expositionib⁹ circa scripturā scōꝝ patꝝ. Itē apparet scriptura velut minera esse venas hn̄s oīum metalloꝝ. vn̄ pūer. 2°. vr̄ de sapia. Si quesieris eā q̄i pecuniā ꝛ q̄i thesauros effoderis illā. ppter hoc dictū est sapiē. a. Infinitus est thesaurus oībus. thesaur⁹ aūt iste sapiē nō potest eē intelligētia litterali. Relinquit̄ igit̄ q̄ est ītelligētia spirituali.

Circa hoc multipli

cit̄ opponit̄. Pri͂o quia dicit Aug⁹ in libro de doctrina xp̄iana. Quia oīa doctrīa xp̄iana: vel est de rebus: vel de signis. Et est diuisio p īmediata. Doctrina ḡ cerimoniarū: aut est reꝝ tm̄: aut signoꝝ tm̄. si reꝝ est ƀm illos qui ponūt vlr̄ in eis sensū lr̄alē ḡ nō est signoꝝ. ḡ nō erit in eis significatio ītelligētie spūalis. Si ƀo signoꝝ nō erit rerū: nec erit ī eis ītelligētia lr̄al'. Itē abusio est res in signa trahē que nūq̄ ad significandū facta sūt. Si ḡ multiplicia fcā narrant̄ in lege que nō ppter hoc fiebāt vt significarent. Relinquit̄ q̄ abusio erat ī talib⁹ significationē spūalis itelligētie querere. Itē Jere. 18. vr̄. Nūquid nō sicut facit figulus iste potero vobis facere domus israel dicit dn̄s. Dissipatio eī vasis qd̄ p⁹ fiebat ꝛ formatio vasis alteri⁹: nō ad hoc facte sūt vt significarent ꝛ tā ad significandū eīa vsus est dn̄a. Nō offenderet̄ aūt ga audiēs hi⁹ expositiōes seu īterp̄tatiōes si diceret̄ ei hoc mō quēadmodū ibi dixit dn̄s. nūquid nō sic vobis facē potero: vbi de signatione nihil locut⁹ est: ſ de silitudine tm̄. quēadmodū ꝛ Jere. 3°. Nō dixit gq̄ de signatione: nihil locut⁹ est: ſ de silitudine. ꝛ hūc mod tm̄ exp̄ssit dicēs. Quō si mulier ɔtēnat amatorē suum: sic ɔtempsit me domus israel ꝛc. Nō dixit ga ɔtempt⁹ hui⁹ mulieris significaret ɔtemptū filioꝝ isrl̄ nec dixit q̄ amator h⁹ mlieris significaret ipam nec dixit q̄ dispensatio dissipatio

aut refortio vaſ ꝓpbia eēt vel ꝑabola eis
ꝙ ipſe ƀ opatur⁹ eēt in pplo iſrael. vel ꝙ fi
gulus eſſꝫ figura ipi⁹:ſ expſſit modū ſeu ſi
militudinē notā iſt op⁹ſuū ⁊ op⁹figuli:⁊ iſt
factū mulieris ɔtēnentis amatorē ſuū:⁊ fa
ctū ppli iſrael. Reſtat igit̄ ꝙ incōueniens
eſt res que nō ad hoc facte ſūt ad ſpūalem
ītelligentiā ɔuertere. Itē ɔuenientius
⁊ certi⁹ ſigt̄ qð ðſignat vniuoce:ꝙ quod
deſignat equoce.⁊ qð ſigt̄ vno vnū ꝙ̄ qð
vno ſigat multa. Ergo cū intellect⁹ ſpūal̄
ſit ɔuenientiſſimus nō erit in vno facto l̄
dcō legis.niſi vnus ītellect⁹ ſpūalis. Er
rāt igit̄ oēs ſacri expoſitores qui ī vno po
nunt multiplices ītellect⁹. Itē ɔuenient̄
ſigt̄ ꝑ bonū bonū: ⁊ ꝑ malū malū. Nā ɔue
niētia dꝫ eſſe ſigni ad ſignatū.incōueniēt̄
ḡ deſignabit̄ malo bonū.ḡ incōuenient̄ dr̄
a btō Greg.qð legit̄.xi.⁊.z.R.dicit enim
btūs Greg.ꝙ dauid q vtiꝗ ꝓditor erat in
facto illo: ⁊ adulter atꝗ homicida ſigt̄ xp̄ꝫ
Urias aūt vir fidelis⁊ ſctūs dyabolū.⁊ ite
rū de adulterina illa copula Dauid ⁊ Ber
ſabee ꝓditione:⁊ hoīcidio execrabili ſigt̄
matrimonium ſanctiſſimū ⁊ īmaculatiſſi
mā copulā xp̄i ⁊ eccleſie de gentib⁹. R°
dō.ꝙ doctrina cerimonialiū ꝙ̄⁴⁰ ad plura
eſt rex ⁊ ſignox:ſ drīter rex ordinatarū
ad latriam ɔditoris. Signox ꝯo gratie ſal
uatoris. Unū ad ſolōꝫ ꝑmo⁊ z°obcōx.No
tandū ꝙ ſignificationes nō lr̄ales ſūt īſti
tutione:collatione.nā Inſtitutōe duobus
modis reb⁹ ⁊ dictis.Collatōe ꝑ ɔſequētiaꝫ
rōnis ex rebus vel dictis. Nā ꝑ ipſam rex
ſilitudinē.vn̄ quidā ɔueniēter dixit. Sci
toꝗs ſignificationes lr̄ales quatuor mōis
ſiūt.Pumū facto ipō videlꝫ cū res ad hoc
facte ſint vt ſignificent ſicut factū illud
Iſaie quo iuit nud⁹ ⁊ diſcalciat⁹.Yſa.zo.⁊
factū Ezechiel̄ quo fec̄ ſibi vaſa trāſmigra
tionis.Ezech.iz°.Que vtiꝗ ad hec fcā ſūt
vt ſignificarent.In his ḡ manifeſtū ē. ꝙ a
lia figuratio vel ſignificatio ꝙ̄ lr̄alis ꝗrē
da eſt in eis.Propter hoc dixit Yſ.8.Ecce
ego ⁊ pueri quos dedit mihi de⁹ in ſignū
⁊ portentū.Silr ⁊ Ezech. Signū ē domui
iſrl̄.⁊ itex Ezech iz°.Ego portentō veſtx
dixit Ezechiel.⁊ bene apparet in eodē ca°
ꝑ totū:ꝗs quicqd fcm̄ eſt in Ezech. ſignifi
cat mala que futura erāt domui iſrl̄. Se
cūda ſignificatio eſt dicti-ꝗn̄.ſ. aliquid dr̄
ad ſignificādū expſſe.ſic̄ illð Ezech.i7. Ag

la grādis magnax alax ꝛc.⁊ ꝑꝑ hoc voca
tur idē enigma: ⁊ ꝑabola ibidē ⁊ iſte due
ſignificationes neminē offendūt. cū enim
expmit̄ in ſcriptura de facto quoꝗ ꝙ ipm
fiat vel factū ſit ad ſignificandū⁊ de dcō
ſilr ꝙ ad hoc dicat̄.vel dictū ſit vt ſigni
ficet aliud ꝙ̄ lr̄alis ſenſus hēat Nēo offen
dit̄ ſi aliud in his ꝙ̄ lr̄alis ſēſus habeat
requirat̄. Terti⁹ modus eſt ꝑ ɔſequētiā
qnēadmodū dicim⁹ ꝙ vbi corpalis ⁊ exte
rior ydolatria ꝓhibet̄ ītelligit̄ ſ°ᵐ ɔſequē
tiā ꝓhibita ſpūalis:⁊ iſte ītellectus ſilr ne
minē offendit.Cū enī dixerim⁹ ꝙ vbi de⁹
ꝓhibuit adorari ydolū aureū.Exod.zo. Q
vtiꝗ ſilitudinē hꝫ vinētis ⁊ iuuare potē
tia īſinuauit.⁊ ītelligi voluit ſe nolle ꝙ au
rū nudū hoc eſt abſꝗ forma ydoli adoraret
tur.Et ꝑꝑ hoc ꝓhibitio auaritie ſ°ᵐɔſequē
tiā in illa ꝓhibitiōe ītelligit̄.Eſt eīꝫ auari
tia ydolox ſuitus.ſicut legit̄.5.ad eph. Si
milit̄⁊ vbi ꝓhibuit falſū teſtioniū dici ɔt̄
ꝓximū in cā modica pecuniatis.Exo.zo. ꝓ
hibuit ꝑ ɔſequēs ⁊ in cā fame.Cū fama ꝓci
oſior ſit ꝙ̄ pecunia. Eodē mō vbi ꝓhibuit
Ne os ligaret̄ boui triturāti.Deu.z5°.Pro
hibuit ꝑ ɔſequēs.vt operarius nō fraudet̄
cibo ſuo.ſi enī hanc equitatē voluit ſuari
in bobus:vt collaborātes cōmederent: ml̄
to forti⁹ in hoībus.hūc ḡ modū ſignifica
tionis quilꝫ ītellect⁹ recipit. Quarta ſi
gnificatio ē ꝑ rex ſilitudinē:que nō ad hoc
facte ſunt:vt ſignificēt.⁊ hoc eſt que mul
tos offendit:⁊ hoc ꝗs abuſiuū vr̄ eis res ī
ſigna trahere.que nō ad ſignificandū fcē
ſunt.quale eſt illud Jere.i8°. Nūqnid ſicut
facit figulus iſte nō potero vobis facē do
mus iſrl̄ ait dn̄s. Quāꝗ vnū ſit ꝙ oīum
duox ſiliuꝫ quo altex eſt ītellectui noſtro
ꝓpinqui⁹ nobisꝗ notius ſignū nāle eſt mi
nus noti atꝗ ab intellectu noſtro remotio
ris.Signū īquāꝫ nāle eſt illi⁹:⁊ velut liber
in quo legit̄. vn̄ ⁊ cōi nā docēte altero ad
altex docendū vtimur.Et ex hoc pꝫ rn̄ſio
ad ꝑmo ⁊ z° obiecta. Ad tertiū dicendū
ꝙ ɔueniētiſſime vno ſignificat̄ ml̄tiplices
ītellect⁹:vt intentio legis diuine ɔforme
tur bonitati eiuſdē vt quēadmodū ex dei
bonitate facta eſt ⁊ abſꝗ vlla dubitatiōe
credendū.ꝙ oīa bona opa ſua fecerit ꝓpt̄
oēꝫ bonū vſum ⁊ vtilitatē que ex eis ꝗcōꝗ
īduſtria elici pn̄t ⁊ dicta voluit eſſe ⁊ ſcri
pta. Quare ꝓpter oēm illuminationem ⁊

intellect⁹ hūani: ac ꝑpter oēm edificatioꝫ ecclesie sue. que inde elici pñt: ea voluit eē ꝛ dicta ꝛ scripta. Ad quartū dr̄. ꝙ sacri docto. ꝛ expositores sane ꝛ absqꝫ vllo offendiculo dicere pñt: ꝙ factum illud de Bersabee factū si gñt ecclesie degentibus significauit īquāꝫ ꝓpria significatiōe tāꝙ nāli designatōne. Licet aūt spūi scō ꝛ expositorib⁹ suis notiorib⁹ sit ib⁹ vti ad min⁹ nō significanda ꝛ declaranda.

c Onsequens est

querē de rōne seu cā cerimonialiū ꝑceptoꝝ. an. s. habeāt cām obſuantie lr̄alē An solū misticā ꝛ figuralē. Et ꝑmo in generali. Postea in spāli. Et in gn̄ali obr̄ sic. Cū eni ꝑcepta sint ad lr̄am obſuari ab ipa sūma sapīa: nō aūt est ꝯueniens sūme sapīe iubere vel ꝓhibere aliquid sine optimā rōne. ḡ obſuatie lr̄alis cerimonialium fuit optima rō. Itē si nihil fit in terris sine cā sicut dicit̄ Job. 5°. Et hoc exigit diuina ꝓuidentia. ḡ mlto forti⁹ nihil ꝑcipit̄ ī diuina lege sine cā. Ex his quidā īdu cti sūt ad querendas rōes lr̄ales cerimonialiū legis. Con̄ Ephe. 2°. Euacuans decretis legē mandatoꝝ. Glo. i. euacuans legē veterē q̄tū ad ea que mādabat. i. carnales obſuātias: nō quāeū ad veritatē quam ꝑsignabat. Euacuās dico decretis. i. ꝑceptis euāgelicis que ex rōne sunt. Si ḡ mādatū carnaliū obſuantiaꝝ sūt cerīontalia ꝛ euacuant̄ ꝑ ꝑcepta euāgelica que ex rōe sunt. Relinquit̄ ꝙ cerimonialia quo ad litterā nō sūt ex rōe. ḡ ī eis nō erit rō lr̄al. Itē in psal. Lex tua v̄itas. lex. s. euāgelii v̄itas nō vmbra: nō figura: sicut lex Mosayca. x°. Heb. Sꝫ ꝯstans est ꝙ de lege mosayca dr̄ ꝙ sit vmbra ꝛ figura: maxīe quo ad cerīonialia. ḡ nō in eis erit querēda rō veritatis quo ad litteram.

i Tem queritur

de rōe cerimonialiū in spāli. Et querūt̄ plura. Primo de circūcisione. Scđo de phase. Tertio d̄ cerīoniis in victu. 4° de cerimoniis in vestitu. 5° de cerīoniis cē actū indifferentē. 6° de cerimoniis īmūdiciaꝝ cauēdaꝝ. 7° de cerimoniis purificatōnis īmūdiciaꝝ. 8° de cerimoniis sacrificioꝝ. Et hoc ꝑmo in gn̄ali. Scđo in spāli. 9° de cerīoniis altaris. Decīo de cerimoniis tabernaculi. Undecīo de cerimoniis circa ordinationē ministroꝝ. 12° de cerimoniis circa ornatū sacerdotū seu mīstroꝝ. 13° de cerimoniis solēnitatum.

Primo ergo queri

tur de ꝑcepto circūcisionis de quo Gene. 17°. Qđ datū est Habrae in signū ꝛ signaculū sicut hēt̄ Ro. 4°. ergo nō est in ꝑcepto circūcisiōis qđ est ꝑceptū sacramētale nisi rō mistica. igitur nō rō lr̄alis. Item sic̄ obr̄ de ꝑcepto phase. i. imolationis agni ꝙ etiā est in signū datū. vñ Exo. 13°. Erit q̄si signū in manu tua: ꝛ q̄si monumētū ante oculos tuos. qđ est ꝑceptū cerimoniale simpliciter: fˢᵐ qđ dr̄ Exo. 12°. Seruabitis cerimonias istas. nō est igit̄ querenda in isto ꝑcepto ratio litteralis.

Item sunt

q̄sp̄la ꝑcepta in lege que vident̄ habere absurditatē vl̄ vanitatē fˢᵐ sensū lr̄e. vanitatē quēadmodū ꝛ illud Exo. 23°. Nō coques edū in lacte matris. Nā vtrūqꝫ licitū erat eis comedere. Qua de cā igitur ꝯiūctio amboꝝ esset eis ꝓhibita. s. lactis ꝛ edi. nō eni est adeo laut⁹ ꝛ delicat⁹ cibus vt ꝓpter hoc ꝓhiberi debēt. ḡ quātum ad litterā vr̄ vanā hr̄e rōem. Itē sic̄ mō 25°. Deut. Nō alligabis os bouis triturātis a quo ꝑcepto nitit̄ apl's rōꝫ lr̄alē excludere dicēs. i. Cor. 9°. Nūquid de bobus cura est deo: an ꝓpt̄ nos h̄ dicit. Itē sic̄ mō illō ꝑceptū Deut. 22°. Si ambulans ꝑ viā in arbore vel terra nidū auis inueneris: ꝛ mrēꝫ pullis desuꝑ incubantē: nō tenebis eā cū filiis. ſ abire patieris vt bene sit tibi. Sed que pōt hic esse ratio lr̄alis: vt ꝑ dimissiōe vnius auicule tāta ꝓmittat̄ merces: q̄ta ꝑ vniuersoꝝ mandatoꝝ legis obſuatione. Si dicēt̄ sicut quidā puerilia dixerant hoc esse ꝑceptū cā pietatis: q̄a in hoc deus īsinuare voluit filiis isrl'. ꝙ misericordes debēt esse in hoīe ꝛ cauere ab eoꝝ afflictione: q̄ñ ꝛ auib⁹ sic ꝑcere voluit a lesione. Obicit̄. Si pietas hic locū hr̄et cū filii nec sibi nec aliis pñt ꝯsulere: ꝛ adhuc matre indigerēt: ip̄a tñ nō īdigēt eis maiori credulitate detinet̄ ꝛ occidūt̄ filii in hoc casu ꝙ mater. Itē obr̄ sic̄ mō d̄ illo ꝑcepto Leui 19°. Cū plātaueris ligna pomifera auferetis ꝑpucia eoꝝ. i. ꝑma germina ꝛ īmūda erunt

vobis nec edetis ex eis. q̃rto ãno sãctifica bit fruct⁹: q̃nto ãno comedetis fruct⁹ eius c⁹ rei nõ vr̃ eẽ aliqua rõ l̃ralis. Nũquid .n. eque sani sũt ad vsũ p̃mo ãno scd̃o vel 3° sicut q̃rto ⁊ q̃nto? Jtẽ sili mõ obr̃ de p̃ce pto illo Deut. 22°. Nõ seres vineã tuã altero semĩe. hic .n. nõ vr̃ eẽ rõ ad l̃ram nisi illa rõ que oibus manifesta ẽ: q̃a collatõ semis nõ posset fieri absq3 vinee detrimẽto. sed ridiculũ est in hoc dñm voluisse ↄsulẽ illi p̃p̃lo in quo nullo ↄsilio indigebãt. cuilib3 enĩ manifestũ est hi⁹ detrimentũ. Jtem sili mõ obr̃ de aliis p̃hibitionib⁹ ↄmixtionis rez. Nõ indueris vestimẽto q̃d ex lana linoq3 ↄtextum est: funiculos in fimbris facies ⁊c. Jtẽ in eodẽ vr̃: Nõ arab sil' ĩ boue ⁊ asino in quib⁹ nulla vr̃ rõ litteralis.

Jtẽ eiusdẽ rõnis vident̃ esse p̃hibitões ↄmixtionis aĩaliũ Leui. 19°. Jumẽta tua nõ facies coire cũ alteri⁹ generis aĩantibus ⁊ ↄfusionis bitũ. Deu. 22°. Nõ induetur mulier veste virili: ⁊ vir nõ vtet̃ veste feminea.

Jtẽ obicitur de p̃re

ceptis cerimonialium cauẽdaꝝ ĩmundiciarũ: in q̃bus vr̃ ↄtineri maxĩa inhonestas ⁊ ĩutilitas. Et p̃mo quidẽ de illo p̃cepto cauẽde ĩmundicie corp̃alis. Deu. 23. Habebis locũ ex castra ad quẽ egredieris ad r̃q̃sita nature gerẽs paxillum. ⁊ fodit. Egesta humo op̃ies: q̃d vr̃ ad l̃ram ridiculosũ. Jtẽ obr̃ de aliis ĩmũdiciis que sunt ĩterp̃tatiue seu irregularitatis: vt ĩmũdicie puerpere Leu. 22°. Jtẽ ĩmundicia lepre: que multiplex erat in corp̃e. Leui. 13. Et in veste Leui in eodẽ ca°. que maxĩe vr̃ ridiculosa ad litterã. cũ vr̃. vestis lanea seu linea que leprã h3 in stamĩe seu sb̃ tegmine: aut pellis ⁊ gequid ex pelle ↄfectũ est ostẽdet̃ sacerdoti.

Jtẽ lepra in domo que ad litterã sup oẽs ridiculose in p̃cepto ponit̃ Leui. 14°. cũ vr̃ Cũ ĩuenerit sacerdos circuisse leprã dom⁹ videbit erui lapides in quib⁹ lepra est.

Jtẽ ĩmundicia semini flui: de quo Leuĩ. 15°. ⁊ nocturna pollutõne sordidati in eod̃

Jtẽ ĩmundicia mẽstruate mulieris ⁊ patientis fluxum sanguinis. de qua Leu. 15°. circa quas ĩmũdicias p̃sonaꝝ cauẽdas dãtur plura p̃cepta: que ad l̃ram vana ⁊ risu digna vident̃. Jtẽ sunt ĩmundicie que caueri iubent̃ circa tactũ. sicut vas fictile in quo aliq̃d ex noĩatis ibi reptilibus cecidisset: aut q̃ aliq̃d de morticiniis eoꝝ tetigisset: ⁊ p̃pter hoc frangendũ. Eodẽ mõ clibani fontes ⁊ cisterne ⁊ oẽs aquaꝝ congregatõ sic̃ legit̃ ibidẽ. Sili mõ vas q̃d ñ hẽbat op̃culũ nec ligaturã desr̃. sic̃ legit̃ 19° Nume. Sili mõ general'r cũ tact⁹ mortui ĩducebat ĩmundiciã cerimonialẽ. Leu. 22. in q̃bus oĩbus vr̃ d̃ficẽ rõ l̃ralis. Jtẽ qui ↄbusserant vitulã ruffam vel cineres ei⁹ portauerãt: vl' qui alios aqua expiationis asp̃serat: quib⁹ alie ĩmũdicie purgabãt̃ reputabat̃ ĩmund⁹. q̃d ad l̃ram incõueniẽs vr̃. q. s. ex re mũda ⁊ mũdatiua ĩmundicia ↄtrahat̃. Jtẽ obicit̃ de ĩmundiciis cerimonialib⁹ q̃ũ⁴⁰ ad esũ: seu gustũ. Nã indicauit lex Leu. xi. ĩmũda gressibilia que nõ ruminãt: aut nõ fundũt vngulã. Jtẽ aq̃tila que nõ hñt pẽnulas ⁊ squamas. Jtem volatilia rapatia vt acquilã. ⁊ coruinum genus: ⁊ quedã alia. leu. xi. ⁊ vl'r oĩa reptilia: sic̃ stellio. lacerta. ⁊ alia que in terra mouẽt̃ vt mustela mus ⁊ silia Leu. xi.

Jtẽ obicitur de ceri

moniis purificationis ĩmũdiciaꝝ ⁊ p̃mo de cerimoniis in sacrificio vitule ruffe. ex quo erat purgatio g̃nalis. Nũe. 19°. in qua p̃cipit̃ vt adducat̃ vacca ruffa: c⁹ rei non vr̃ esse rõ l̃ralis. Jtẽ q̃ ĩmolet̃ ex castra ⁊ totalit̃ ↄburat̃: ⁊ de ei⁹ sanguĩe septies fores tabernaculi asp̃gant̃. Jtẽ p̃cipitur vt ĩ crematõe vacce ponat̃ lignũ cedrinũ ⁊ ysop⁹ ⁊ coct⁹ biscintus: que s̃c̃d̃ l̃ram risu digna vident̃. Jtẽ obr̃ de cerimoniis ⁊ mũdatione leprosi ⁊ dom⁹ leprose Leui. 14 Ad quoꝝ purificationẽ sumi p̃cipebantur duo passeres. lignũ cedrinũ v̾miculũ ⁊ ysopus ⁊ ĩmolato vno passere in aquis viuis ex reliquis fiebat aspersoriũ: quib⁹ aspergebat̃ domus seu leprosus: quo facto passer alius viuus in agrũ volare p̃mittebatur c⁹ rei ridiculosa videret̃ rõ l̃ralis. Jte3 p̃cipebat̃ in emũdatione leprosi vt sanguine agni ĩmolati ⁊ d̃ oleo põet̃ sup extremũ auricule dextre: ⁊ pedis: ⁊ manus dextre e⁹ rei nulla vr̃ eẽ rõ l̃ralis.

Jtẽ obicitur de ab

surditatibus circa oblationes sacrificioꝝ in quibus non vr̃ rõ3 h̃re: q̃ solum genera sa aĩaliũ gressibiliũ iussit sibi de⁹ offerẽda

in vtroq; sexu bouē ouē ⁊ caprā. Filii mō duo gn̄a ꝓcipue volatiliū.s.turturē ⁊ colū bam Leui.2°. Passer ꝟo additus ē in emun datione leprosi. Leu.14. Itē ꝓp quid aīa lia ista volebat īterfici ⁊ cremari vl' ī pte vl' in toto sic hēt ex Leu.i.2°.3°.⁊ 4°. Itē ꝓp quid in oī sacrificio iussit sal apponi si cut hēt ex leuitico 2. Mel ꝟo ⁊ fermētum apponi ꝓhibuit. Itē ꝓp quid sanguinē hostiaꝝ supfundi iussit ⁊ sibi offerri sicut hēt ex leui.i.2.3.⁊ 4.p to⁰. Itē ꝓpt quid adipē sacrificioꝝ ⁊ renes ⁊ reniculos sibi retinuit Leu.3. Filii mō que cā erat differē tis modi imolādi aīalia: ⁊ gressibilia ⁊ vo latilia occidendi: iugulādi: decollādi: ⁊ col lū retorquendi. Itē quare ꝓceptū est vt aīalia offerēda absq; macula corpis offerā tur: nulloq; mēbro carerent: nec aliqđ vi tiū ī mēbro haberēt. Itē qrit rō litteral' de solēni sacrificio hyrcoꝝ qđ offerebatur in festo ꝓpitiationis Leui.16. Quoꝝ alt' vo cabat' dñi: alter emissari⁹. ⁊ sup quē cade bat sors ꝙ eēt dñi ↄburebat' ex castra cū vitl'o. ita ꝙ nihil rmanēt icōbustū. Hyrcū ꝟo emissariū statuebat sacerdos corā dño ⁊ ↄfitens vniuersa peccata filioꝝ isrl' ipu tabat capiti ei⁹: ⁊ postea emittebat' ꝑ hoīez paratū in desertū. ⁊ credūt iudei ꝙ hyrc⁹ ille portaret oīa peccata eoꝝ in desertum imūd⁹ erat qūo igitur iudei.mūd⁹ erat qui portantes tot imūdicias ↄtingeret. Sꝫ ri diculū maximū vr' ꝙ capiti hyrci peccata iputent': cū inocentissimus sit: ⁊ immunis ab eis. Itē qūo portaret pccā ppl'i: cum ipa peccata ꝓpriū sbiectū mutare nō pōt. Si dixerit quis ꝙ non portabat pccā.s; pe nā debitā ꝓ illis. nō vr' veꝝ qa liber ⁊ sa nus ī desertū mittebat'. Itē si portabat oīa peccata: vt quid offerebat' hyrc⁹ alius pro peccatis ppl'i totius. Itē qre Aaron ꝓ se ⁊ domo sua iubet' vitulū in holocau stū offerre qui ex castra cū hyrco cremetur

Itē querit' de sacrificio ⁊ zelotipie de q̄ legit' .5°. Nūe. in quo ꝓcipiebat' offerri mo dicū farine ordeacee ⁊ nō supfundi oleum nec poni thus q̄ erat oblatio inuestigantis adulteriū. Itē querit' de sacrificio sile ↄspse oleo ⁊ panū. quoꝝ nulla rō vr' lr̄alis de quib⁹ hēt Leu.2°. Sunt aūt ⁊ plurima alia cerimonialia circa differentia sacrifi cioꝝ de quib⁹ infra pleni⁹ tanget' que non vident' hr̄e litteralē rationē.

Item queritur de

ꝓceptis cerimonialib⁹ tabernaculi ⁊ alta ris. Et pmo querit' de quo ꝓcipit' Exod.20 Altare de terra facietis mihi. ⁊ iteꝝ. Quod si altare lapideū feceris illud mihi nō edifi cab de lapidib⁹ sectl. c⁹ rei nulla vr' lr̄al' rō.

Itē ꝙ ibi ꝓcipit' nō ascendes ad altare meū per grad⁹. Item ꝙ dr' ne appareat turpitudo tua. Nā nō est ꝟisile tūc vsum braccaꝝ si fuisse: vel sacrificātes braccas dē ponē: imo etiā ꝓcipiebat' vt sacerdotes sa crificātes femoralib⁹ vterent'. Exo.28°.

Itē querit' qre altare holocaustoꝝ pone bat' sb diuo: hoc est sb aere libero. Altare ꝟo thimiamatis.i.int' tabernaculū. exo.40

Itē qre positio tabernaculi erat ex pte sancti scōꝝ ad occidentē. Ex pte ꝟo ingres sus ad orientem. Ita ꝙ necesse erat adora re ad occidentē: cū ecōtrio dicat'.16°. Sap. Oportꝫ solē ꝓuenire ad benedictionē tuā; ⁊ ad ortū solis te adorare. Querit' iteꝝ que erat rō opture tabernaculi lr̄alis: cum infima opturā hr̄et ex cortinis quatuor co loꝝ.iacīti: ⁊ purpure.cocci biscinti. ⁊ bissi retorte. Secūdū ꝟo erat ex sagis cilicinis. Tertiū erat ex pellib⁹ rubricatis. sup pmuꝫ ꝟo ex pellibus iacīti.26°. Exo. Itē qritur que erat rō litteralis distinctiōis taberna culi ꝑ velū quatuor coloꝝ in scā sanctoꝝ Nā dicit Apl's ad Heb.9°. Que pabola ē tem poris pn̄tis. Itē que rō dispositionis cā delabri septē lucernaꝝ in pte australi ta bernaculi: que dr' scā ⁊ mēse ppositiōis in ptem septemtrionalē. Exo. vltio ⁊ Nūe.8°.

Itē que rō adiūctionis altaris thimia mātis cū cādelabro ⁊ mēsa. Itē que rō lr̄alis collocationis arche ⁊ cherubin ī ab dito. hoc est in scīs scōꝝ. Nā ad Hebre.9°. apl's expresse dicit ꝑ allegoriā esse factum Ergo nō erit requirenda rō litteralis.

Itē que rō ↄpositionis thimiamantis ⁊ olei vnctionis Exo.30. Nūquid hic poterit inueniri ratio litteralis.

Item queritur de

cerimoniis circa ordinationē ⁊ ornatum ⁊ officiū ministroꝝ. Nā hn̄s maculā nō pote rat ad ministeriū ꝓmoueri.21°. Leui. Si ce cus si claudus si grandi aut torto naso ⁊c. ⁊ ponunt' ibi irregularitates que etiam a ministerio seu sacerdotio noue legis non

repellūt: vt albuginē bñā in oculo ꝛ hiꝰ.
Itē que rō ꝙ in ↄsecratiōe sacerdotum de sanguine arietis, linit extremū auricu le dextre ꝛ pollex manus dextre ꝛ pedis de xtri. Leui. 8. Itē que rō effusionis olei seu vnctionis sup̄ caput Aaron ↄsecrandi. Leu codē. Itē que rō oblationis triū aīaliū vituli ꝑ peccato arietis ī holocaustū arieti in ↄsecrationē ꝛ canistri azimoꝝ. Item que rō ꝙ tradūt sacerdoti ordīato de ari ete ↄsecrationis adeps armꝰ dexter ꝛ pecu saluū ꝛ panes de canistro azimoꝝ vt eleuet ea corā dño Leui. 8°. Itē que rō vestimē toꝝ Aaron que sūt feminalia linea. tunica linea que cingit baltheo: tunica iacintina sup humerale qḋ astringit cingulo cui ad nectit rōle cydaris sup caput cui adnectit lamina aurea. ō quibꝰ oībus Exo. 28. Itē que rō ornatus minoꝝ sacerdotū: qui vesti unt feminalibꝰ lineis: tunicis lineis: cingū tur baltheis. mitras accipiūt in capitibus suis. 8. Leu. Itē que rō ordinationis leui taꝝ qui asperguntaqua lustrationis. ꝛ ra dūt oēs pilos carnis sue ꝛ lauāt vestimen ta ꝛ cū sacrificio offerūt ꝛ ↄsecrantur ī ob latione deo Numeri. 8°.

Itē queritur de ceri

monijs solēnitatū. Erat enī solēnitas se ptimane. s. sabbatū. Erāt iteꝝ solēnitates anni. pasca. 14. die mēsis ṗmi. penthecoste qnq̄gesima die a pasca. Itē ṗma die mē sis septimi solēnitas tubaꝝ. Decīa die eius dē mēsi sꝰ solēnitas ꝓpitiatōis. Decīagnta die solēnitas tabernaculoꝝ septē diebus Octauo ꝟo die ↄsequēte solēnitas collecte ꝛ ita in vniuerso septē erāt solēnitates le gales sm̄ ꝙ enumerant leui. 23°. ꝛ additur solēnitas neomenie. Numer. 28°. que fiebat in Kleñ. hoc est in ṗma die mēsis. Queri tur aūt haꝝ solēnitatū rō. Pretermissis āt cerimonijs sacrificioꝝ ꝛ multiplicīū obser uantiaꝝ in solēnitatibꝰ de quibꝰ nullo mō posse vr̄ reddi rō lr̄alis: hoꝝ rō ꝑ ordinem quesita ē. Solō ꝛ ṗmo ad ea que obtā sūt in gn̄ali. Deinde ꝟo que obiecta sūt in speciali. Ad obiecta ꝟo in generali. gn̄a lr rn̄sione dō. ꝙ cerimonialiū hoc est figu raliū p̄ceptoꝝ quo ad gn̄a p̄ceptoꝝ. duplex est rō litteralis: ꝛ sp̄ualis. lr̄alis refert ad latriā cōditoris. Sp̄ualis ꝟo ptinet ad figu ratōē grē r̄dēptoris. Quātū ꝟo ad circū stantias p̄ceptoꝝ nō vr̄ aliquoꝰ ꝙ vlr pos sit assignari rō lr̄al. vt quare talia aīalia offerant in tali solēnitate. Et q̄re ī tali nu mero: ꝛ quare tali mō. q̄a hoc vt holocau stū. illud vt hostia pacifica: ꝛ hiꝰ. Nūe. 28°. ꝛ Leui. 23°. Sed dico ꝙ vlr est omniū istoꝝ rō sp̄ualis. vñ. 7°. Ro. scimus qm̄ lex sp̄ual est. lex Moysi lex sp̄ualis dr̄ q̄a sp̄ualit ītel ligenda est. dicit ibi glo. Ad illud ergo quod ṗmo obicit ꝙ p̄cepta sūme sapiē de bēt hr̄e optimā rōē. dō. sicut dicit Augꝰ ō p̄cepto dato Ade. Gene. 3. De ligno scīe nō ↄmedas: vt cām iussionis hꝰ nō dicit reg ramus. ſ hec magna vtilitas est hōi ꝙ deo sunt ī iubēdo. Deꝰ vtile facit quicqḋ iubē voluerit. de quo metuendū ñ ē ne iubē qḋ inutile est possit. Scōm hoc ḡ dō. ꝙ obser uātie lr̄alis cerimonialiū hec sufficiēs ratō est vtilitas ꝛ meritū obedīe. sic in p̄cepto dato Habrae de īmolādo filio. 22°. Gene. cꝰ p̄cepti nulla alia lr̄alis rō est nisi probatio obedientie Habrae. Ad scōm ꝟo quod obic̄ ꝙ nihil iubet seruari in lege sine cā ↄcedendū est. tm̄ aliqñ iubet aliqḋ fieri cā significādi sicut p̄ceptū est Ysa. ꝙ iret nu dus ꝛ discalciatꝰ in signum ꝛ portentum aduersitatis nature sr̄ egyptū. Ita vlr p̄ce pta cerimonialia iussa sunt ad lr̄am fieri: ī signū future grē ꝑ xp̄m. cū etiā alia que in illo ppl'o ↄtingebant: ↄtingerent ī figura quēadmodū dicit Apl's. i. Cor. x. Oīa in fi gura ↄtingebant illis. Pret aūt rōē que di cta est. s. meritū obedīe ↄditoris. sufficiens erit ista rō. s. significatio grē redēptoris: ꝛ iste erāt rōes ṗncipales p̄ceptoꝝ cerimoni aliū legis. Nō tm̄ negandū qn q̄ncū ad ge nera p̄ceptoꝝ rō lr̄alis sit. q̄re talia prece pta illo tp̄e deberēt illi ppl'o dari: qn erat fere totus mūdꝰ ydolatrie deditꝰ. vt ꝑ hoc reuocaret ab ydolatria ꝛ eliceret ad latriā ↄditoris: sm̄ quod iā manifestabit. Ad il lud qḋ obr̄ ṗmo in ꝑtem contrariā ꝙ p̄ce pta euangelij ex rōe sunt. ꝛ nō p̄cepta ceri monialiū obseruantiaꝝ. Dicendū ꝙ ali quid dr̄ faciendū ex rōe duplr. simpliciter sm̄ quid. faciendū simplr ex rōne est qḋ sm̄ se bonū est ꝛ semꝑ ꝛ apud oēs. sm̄ quē moꝰ p̄cepta euāgelica sūt ex rōe facienda: quia sūt bona sm̄ se ꝛ semꝑ ꝛ ab oībus faciēda faciendū ꝟo ex rōe sm̄ quid est. qḋ sm̄ se bo nū ñ ē: ſ tm̄ ex cā ꝛ pro tp̄e seu aliquibꝰ bo num est. hoc vtile vel expediēs. sm̄ quem

modū cerimoīalia legis ad litterā faciēda erāt. quia cā reuocationis ad latriā ɔditoris tpe quo vigebat ydolatria illi populo qui ad ydolatriā pnus erat vtilia ꝛ expedientia erant. Ad 2ᵐ ꝺo dōᵐ. ꝙ in lege Moysi vmbra ē ꝛ figura rſpcū future grē redemptoris ꝓᵐ qđ dr̄ ad Heb. x. vmbram hn̄s lex futuroꝝ bonoꝝ nō ipam imaginē reꝝ. Ibi tñ erat ꝟitas pn̄tis latrie ɔditoris seu obediē. ex qua cerimonialiū p̄ceptorum sumit̄ rō lr̄alis: ꝛ p hoc pꝫ rn̄sio ad obiecta in generali.

Ad obiecta uero in

spāli pnotādū est ꝙ quedā p̄cepta cerimonialia necessaria fuerūt illi pplo ad inchoationē religionis. Quedā ꝺo ad cautelam vitādi erroris. quedā ꝺo vt allicerent̄ ad cultū ꝛ latriā ɔditoris. Necessaria ꝺo ad īchoationē religionis fuit p̄ceptū circūcisionis: ꝛ ritus phase. Circūcisio aūt erat ad distinctionē pncipalit̄. Ritᵘ phase ad cōionē: que duo necessaria erant inchoatiōi religionis. pmo vt ille ppl's p circūcisionem a ceteris ppl'is ydolatrie deditis distīgueret̄ ferens signaculū diuine religionis.

Scđo vt inuicē cōione religionis vniretur p ritū agni pascalis. Necessaria ꝺo ad cautelā erroris pncipalit̄ fuerūt p̄cepta oīa cerimoniaꝝ: que vident̄ ɔtinere absurditatē seu in victu: siue in hītu: seu in actu. In victu multiplicit̄ vt de non arando in boue ꝛ asino. vt de nō semīando agꝝ diuerso semīe. de nō infrenādo bouē in triturātione. de abscidēdo pma germina arboꝝ in fructuū collatione. de nō coquēdo edū ī lacte matris in carniū p̄paratiōe. Item ī habitu duobᵘ modis. vt de nō induēdo veste lano linoq; ɔtextā. de nō ɔfūdendo habitᵘ viroꝝ ꝛ mulieꝝ. In actu indifferenti de dimittēda matre īcubante sup pullos.

Itē necessaria ppter puocationē ad latriā ɔditoris pncipaliter fuerūt p̄cepta cerimonialia: circa decorā dispositionē tabernaculi ꝛ altaris: ꝛ circa honorificā ꝛ honestam dispositionē ministroꝝ: ꝛ iocundam institutionē solēnitatū: vt p aspectū ꝛ ɔsiderationē altaris ꝛ tabernaculi attraherētur pulchritudine. p ɔsiderationē ordinis ministroꝝ attraherent̄ honestate. p ɔsiderationē solēnitatū traherent̄ ꝛ allicerent̄ iocūditate ad cultū ꝛ latriā ɔditoris. hec enī tria miro mō alliciūt ꝛ attrahūt aīam rōnalē. s. decoꝝ. honestū. iocundū. Item necessaria ppter vtrūq;. s. cautelā erroris ꝛ puocationē ad latriā ɔditoris fuerūt p̄cepta cerimonialia de cauēdis: ꝛ purificādis īmundiciis ꝛ precepta de sacrificiis: ꝛ p̄cepta de cauēdis īmūdiciis ptinebāt ad mūdiciā ɔuersationis que multiplicis sūt sicut iam ostendet̄. Precepta de sacrificiis ptinebant ad cultū religionis que etiā multiplicabāt̄. sicut sup dictū est: ꝛ īs rō dicet̄. Rn̄dendū igit̄ erit p ordinē ad supra obiecta in speciali.

Ad primū quod ob

iectū est de circūcisione: ꝛ rita phase. dōᵐ est ꝙ q̄uis ista duo īstituta sunt ad significationē: nihiloīᵘ tn̄ iussionis ꝛ obsuantie istoꝝ est rō lr̄alis. vn̄ ꝛ de circūcisione rō est quare sic fieret. ꝛ q̄re octauo die fieret. Gen̄. 17ᵒ. ꝛ quare dilata est ab exitu de egypto vsq; ad ingressū terre pmissionis Josue. 5ᵒ. ꝛ q̄re p̄cepta est fieri culturis lapideis ibidē Josue. 5ᵒ. Et q̄re nō fuit instituta ante tps Habrae. Quare aūt circūcisio p̄cepta sit hoc mō fieri. hoc est p ablationē extremitatis pellicule membri virilis quīq; rōnes assignāt̄. Prima rō est obilitatio libidinose ɔcupiē que viget in mēbro illo virili: ꝛ ex vulnē circūcisionis: ꝛ ex effusione sanguinis que in ea fit. Scđa ē expositio illiᵘ ptis. i. pulpe mēbri illiᵘ frigori ꝛ defricationi vestiū ex quibᵘ oībus efficit̄ minus sensibilis. quēadmodū ꝛ manus duris opibus assuete minᵘ sensibiles: minusq; passibiles inde reddūt̄: nihil aūt in pte magis minuit ac debilitat ɔcupiā; q̄ diminutio sensualitatis ꝛ passibilitatis illius.

Tertia rō est in sugillationē sacroꝝ veneris ꝛ preapi: in quibᵘ illa tāq; pars: ꝛ occupatio veneris in corpe hūano: nō parum ornabat̄ ꝛ colebat̄. hec erat enī ps carnis que maxime pugnabat ɔtra spm̄: maxieq; ɔtaminauerat pplos illaꝝ terraꝝ: ita vt ī oīa ɔflagicia n̄ solū masculoꝝ: s; ec̄ brutoꝝ aīaliū prruebat. sicut legit̄ Leui. 18. Oēs execrationes istas fecerūt accole qui fuerūt an̄ nos ꝛ polluerūt eā. ꝛ iteꝝ. 20. eiuldē. Omīa hec fecerūt ꝛ abhominatᵘ sū eos: hac plaga effrenate: ac flagitiōe libidinis gētes illas 7. execrabiles que terram pmissionis ante aduentum filioꝝ israel inhabitauerant in

ydolatria nutriebat ac potissimū ɔtīebat
Quarta ꝛ̄o cā seu rō est fortitudo īpssi onis memorie creatoris. Est enī circūcisio ꝛ signaculū ꝛ stigma īsepabile grauissimo q̄ dolore īpressū. ꝛ ꝑpter hoc fortissimum est memoriale saluatoris. Quīta cā ē firmitas pacti cū deo. sicut legiꝰ Gen. 17 Statuā pactū meū inter me ꝛ te. ꝛ īter semen tuū post te. In generationibꝰ suis federe sempiterno. ꝛ iterū. Hoc est pactū meū circūcideꝰ ex vobꝭ oē masculinū. Quare manifestū est: q̄a hoc signaculo ꝓfiteꝰ oīs circūcisus. se huꝰ pactū seu fedus inisse cū deo ꝛ ipa susceptione hꝰ signaculi intrat ī pctm ac fedus Habrae: ꝛ ipa susceptione illius obligat se ac debitorē se ɔstituit vniuerse legis que data est semini Habrae. sicut dicit apls ad Gal. 5. Testificor oī hōi circūcidēti se q̄m obitor ē vniuerse legis faciēde. quēadmodū suscipiēs signaculū hoc est tonsurā ꝛ habitū cuiuscūq; religionis ad eam se obligat vniuersā. Quare aūt iussa est fieri circūcisio octaua die a natiuitate ꝑuali. Ad hoc rō est: q̄m ante octauā diē teneritudo infantiū tā graue vulnus absq; picu lo mortis nō facile sustineret. Si aūt differeꝰ vsq; ad ānos pueritie vel maioris etatis multi declinarent eā suscipere ꝓpꝰ grauitatē doloris. Quare āt dilata fuerit ab exitu de egypto vsq; ad ingressū t̄re ꝓmissionis. Rō talis assignaꝰ. q̄a forte nō vacabat eis: q̄a vel bellis ɔcuciebanꝰ. vel pestibus vastabanꝰ: vel seditionibꝰ diuidebāꝰ vel ob murmurationibꝰ exagitabanꝰ. vel aliis īcōmodis vrgebanꝰ s̄m quod dicit Jo. damꝰ. Locus aūt fuit circūcisionis faciēde firmato ppl'o in fide Habrae. ꝛ obtentis ꝑte ꝓmissionibꝰ eidē factis. Tūc enī innouādū fuit pactū Habrae ꝛ firmādū ex ꝑte seminis eiꝰ cū firmū apparebat ex ꝑte dei. ꝛ hoc ꝑ exhibitōꝫ ꝓmissoꝝ. Quare āt fiebat cultro lapideo cā est. q̄a malefici ferro faciebant incisiones in corpibus suis. ꝛ maxie in sacris martis. Metallū eī ferri: metallū martis ꝛ ꝑtem eius in metallis opinabaꝰ ydolatꝝ vanitas. voluit ꝰ ritū istū ꝑ aliud q̄ ꝑ ferrū exerceri. vt saltē hac dissimilitudine aliquātulū eos ab ydolatria abducēt.
Alia rō est vt fedus: qd̄ cū eis pepigerat dn̄s in petra oreb eis ꝑ hoc ad memoriā reduceret: vel q̄ aqua eis de petra ꝑduxerit in aspectu cultoꝝ lapideoꝝ recordarētur

Tertia rō est vt lapideoꝝ cordiū suoꝝ duritiā in hꝰ cultris lapideis legerent in ipa hora circūcisionis: vt sic in penitudinē emolirenꝰ: ꝛ cordiū suoꝝ duritiā sentirent īterius ꝑ ɔpunctiōꝫ. quēadmodū cultrorum hꝰ duritiā corpalē ꝑ circūcisionē. Quare ꝰo p̄cepta fuerit ꝑ Habrae: ꝛ nō añ. Rō est: q̄a exuberāte errore ydolatrie Habraā ꝑmus fuit. sicut narrāt āttique hystorie qui reuocauit hoīes ab ydolatria ad latriā cōditoris: q̄a ꝰ circūcisio ad hoc erat vt per ipam distinguerēꝰ cultores creatoris a cultoribꝰ ydoloꝝ dabaꝰ Habrae ꝑmo p̄ceptū faciēde circūcisionis. Preterea rō alia ē: q̄a Habrae ꝑmo facta est ꝓmissio exꝑssa: q̄ de eius stirpe nasceret redēptor: cū dictū est. In semini tuo bn̄dicēꝰ oēs gentes. Gen. 22 Cōueniebat aūt signaculū sanctificationis generationi: de qua dēbat nasci redēptor Inde est q̄ Habrae ꝛ semini suo tm̄ preceptū circūcisiōis est datū. Ad illud vero qd̄ queriꝰ de phase hoc est de agno pascali Notāda ē rō imolationis ꝛ ɔmestionis de quibꝰ Exo. 12°. Nō ꝰ q̄ in hoc q̄ agni in exitu de egypto ymolare iussi sūt ꝛ sanguine eiꝰ sꝰ limiaria domoꝝ linire apte ab ydolatria egyptioꝝ iussi sunt recedē ꝛ ɔtriuꝫ cultū suscipe. Egypti enī arietē colebāt: ꝛ ꝓpꝰ hoc ɔmestionē arietis: aut agni ꝛ ipm̄ sāguinē mortiferꝝ sibi existimabāt. Inde ꝛ ꝟtute diuina miraculose factū est: vt ꝟtutē sanguinis filii dei sibi salutatē ꝓbarēt: cuꝫ ꝑ ipm̄ sanguinē ab angelo extīatore liberati sunt. Ipa aūt ɔmestio agni iō iussa ē vt in ipo ritu vniformi ꝛ ɔformi inciarētur ad vnitatē ꝛ ɔformitatē religiōis memores bn̄ficii ɔditoris: qui miro mō ab egyptiaca ꝟuitute ꝛ tribulatiōe eos liberauit Inde ē q̄ p̄cipiebaꝰ ɔmedi cū lactuca agrestibus ꝛ assatis igne vt īprimereꝰ eis memoria amaritudinis ꝑ lactucas agrestas ꝛ tribulationis ꝑ ignē quas passi erāt ī egypto. ꝛ ꝑpter hoc gratiores essēt dō liberatori. Sili mō p̄cepti sūt comedē azimā hoc est panē absq; fermēto in memoriā ꝰtuite liberationis ab afflictione egyptiaca que sigꝰtur in fermēto. Deut. 16. Comedēs absq; fermēto afflictionis panem.

Ad ea que postea

obiecta sunt circa cerimonias in victu. Respondendū est. Et ꝑ ad illud qd̄ obiciabat

de illo p̄cepto nō coques edū in lacte mr̄is Exod.23°. Aliquā ↄsuetudinē ydolatrie voluisse deū p hoc remouē. vt dei ppl's dissimilis eēt ydolatris: nō solū ritu sed etiam vescēdi ↄsuetudine. hui⁹ aūt signū validū ē: q̄ ista p̄hibitio repetit. Exo.23°. ⁊ Deut 24°. vt forti⁹ ei īprimeret ⁊ generalit habēdū est p r³ q̄ res que apta vident habē absurditatē in cerimonialib⁹ mādatis ⁊ nullā s'm lr̄am vtilitatē itendit elongatio ab ydolatria. Ad illud ↄo qd obicit de primis p̄putiis arboꝝ auferendis dd'm q̄ hoc fuit p̄ceptū ↄtra errorē ydolatraꝝ qui de p̄mis fructib⁹ genio .i. do nāe sacrificabāt ⁊ p̄mitiuos fruct⁹ faustos ⁊ fortunatos eē putabāt. ⁊ p̄ptetea dictū est Leuit.19°. Poma que germinant hi⁹ ligna īmūda erūt vobis trib⁹ ānis. sbaudi. credebāt enī ydolatrie q̄ nisi cereri ⁊ genio ⁊ aliis quibusdā demonia d̄ pomoꝝ triū annoꝝ fructibus iux̄ suam supstitionē offerrēt arbores ille vel oīno arescerent vel steriles efficerent. Et iō dictū est p̄cietis ea in detestationē talis errous. nihil fauste ↄtutis ī eis credentes Ad illud ↄo qd obicit q̄ de illo p̄cepto Deut.25°. Nō alligabis os bouis triturātia q̄ hi⁹ p̄cepti rō fuit elōgatio ab ydolatria egyptioꝝ: qui vsq̄ adeo boues abhominabant vt de frugib⁹ suis eos n̄ sinerent comedē. ipi enī colebāt seraphī qui apparebat eis in spē bouis. Preteā in mandato isto offensa est eqtas qua iustissimū ē vt qui p̄ticipat in labore p̄ticipet in ↄmestiōe sicut dicit Apl's.1.Cor.9°. Ad illud quod obr̄ de illo p̄cepto Deut.22°. Nō arabis in boue ⁊ asino. dicūt q̄ istas ↄiunctiones diuersoꝝ aīaliū generꝫ in op̄ibus suis ydolatre faciebāt iuxta ↄiunctiones planetaꝝ ⁊ quasdā alias ↄstellationes credentes ex hoc opa p̄spari. voluit g̅ de⁹ p hoc r̄mouē falsitatē credulitatis istius ne p eā creatore relicto ad stellāꝝ s'uitia traherent. hac eadē cā p̄hibuit deus ↄmixtiones fieri animaliū diuersi generis. Leui.19. Jumēta tua nō facies coyre cū alteri⁹ generis aīmantibus. Nā ydolatre nefanda opa ⁊ maleficia de fetibus ex hi⁹ ↄmixtione p̄creatis faciebant in ampliationē ydolatrie veneris ⁊ p̄api ↄmixtiōnes hi⁹ p̄curabant sicut legit in libro quodā maleficioꝝ qui vocat leges platonis. Pret hāc cām sūt assignāt aliaꝫ s. vt ordo nāe ī p̄plo dei ↄmēdaret ⁊ p ↄse quēs flagiciū sodomiticū dānaret ⁊ ne homines ↄmiscēdo se ī hi⁹ opib⁹ vilissimis cōtaminarent. Ad aliud ↄo qd obr̄ de illo p̄cepto Deut.22°. Nō seres vineā altero semine. dd. q̄ cā h⁹ p̄cepti fuit ydolatria cereria ⁊ bachi quoꝝ cultores sicut ritus ⁊ culturas ↄiūgebant atq̄ ↄmiscebāt: sic ⁊ fruct⁹ quos de beneficētia eoꝝ se obtinere credebāt in eodē agro ↄiungē ↄsueuerāt vt cū in eadē terra radices haberēt vites ⁊ fruges bachū ⁊ cererē cultu ⁊ opib⁹ sociarent. Et hec eadē rō est ei⁹ qd d̄r Leuit. 19°. Agꝝ nō seres diuerso semine. Nā ydolatre ī venerationē maxīe elemētoꝝ ex quoꝝ ↄmixtione hi⁹ gignebant ↄmixtiones seminū faciebant. Quod ↄo additur in Deut.22°. Nō seres agꝝ diuerso semine: ne ⁊ semētia quā seuisti ⁊ que nascūt ex ea pit ter sanctificent. sensus est hoc est ne p̄iter decime eoꝝ ⁊ p̄mitie teddant. voluit enī de⁹ decimas hoꝝ ⁊ p̄mitias diuersis tpib⁹ reddi. sicut ⁊ diuersis tpibus colligūtur.

Ad ea uero que obiecta sunt circa cerimonias in vestitu. dd. est. Et p̄ ad illud qd obr̄ de illo p̄cepto.22° Deut. vestēq̄ ex lana linoq̄ ↄtextam non indueris. Et dd. q̄ rō h⁹ p̄cepti fuit ne dei ppl's assimularet ydolatris: qui bn̄ficio stellaꝝ putabāt p̄uenire fecunditatē: ⁊ copiā lane in aīalibus ⁊ fertilitatē in agris. vñ p̄pter hoc lanā ⁊ linū simul in vestib⁹ coniūgebant. vt ipo hītu p̄fiterent se ad stellaꝝ cultū ⁊ in s'uitiū obligatos. Ad illd ↄo qd obr̄ de illo p̄cepto nō induet mulier veste virili: neq̄ vir veste feminea. Deut. 22°. dd'm. q̄ hi⁹ p̄hibitionis vna rō fuit exterminatio sacroꝝ martis ⁊ veneris. Dicunt enī q̄ in sacris martis nō solū in virili veste iduebant mulieres. s eciā armabantur vt ipm tanq̄ belli ⁊ victorie datorē colerēt. Sili mō in sacris veneris viri effeminabant. viꝫ in vestib⁹ muliebub⁹ sacra veneris exercētes. p hi⁹ sacrilego ritu marti ⁊ veneri se placere credētes. Alia ↄo cā ē vt occasio p̄uocationis libidinis auferet magna enī p̄uocatio libidinis viris est vestitus muliebris ⁊ c9°. ⁊ hoc est qm̄ vestis muliebris viro circūdata vehemēt refricat mulierē ⁊ ↄmouet ymaginationē mulieris ⁊ c9°. Tertia ↄo cām assignant vt tolleret erroēa credulitas: q̄ credebāt ydolatre

applicatiões vestiũ muliebriũ in sacris ve
neris configi sibi amore fortissimo corda
mulierũ. ꝓpter quas hoc facerẽt ul' q̃ postea
vestib' hi' vterent. Sil'r mulieres id ipm
credebant de viris: ⁊ virilib' vestiment
voluit g̊ de' hũc errorẽ auferre: ne p illam
ad cultũ veneris traherent.

Ad illud uero quod

ꝓhibet de ꝓhibitione cerimoniali. Circa
actũ indifferentẽ. s. de matre ĩcubante sup
oua: vel pullos dimittẽda. Deu. 22°. dõ. q
rõ hi' p̃cepti fuit elõgatio ab ydolatria: q̃
sparabat ꝓsp̃itas vel longeuitas ab alio q̃ a
deo. sicut eni malefici explorabãt coytus
seu cõmixtiones quorũdã aĩaliũ: vt in illa
hora ĩterficerent ea. ⁊ de corpibus eoꝝ vel
puluere darent eis quos vellẽt ardore sue
libidĩs ĩflãmare: credentes corpa eoꝝ l' pul
uerẽ si hora illa occiderent hanc ṽtutem
hr̃e: sic ⁊ de matre ouis ĩcubante vel pull'
si eã hora capet fecũditatẽ ⁊ fortunã ĩ nu
triẽdis filiis posse p̃stare. ⁊ hoc scimus ex
multis similitudinibus quas legimus in
libris maleficorum. voluit g̊ remouẽ mise
ricors de' a cordib' eoꝝ: ne aliũde fecũdita
tẽ quererẽt gr̃ia que sui multiplicatiõez ac
lõgeuitatẽ aliũde querẽ vel sperare q̃ ab
ipo. ⁊ ꝓpter hoc dixit. vt longo viuas tpe
P̃reteã alia rõ est: q̃a obseruatores auguri
oꝝ faustã ⁊ fortunatã reputabãt ĩuẽtõz
nidoꝝ: cũ matre ⁊ filiis ⁊ ouis. ⁊ iõ dogma
tizabant nõ esse offendendã matrẽ: neq; fi
lios: neq; sepandos esse ab inuicẽ. s; nidum
cũ oĩbus in eo sic ĩuẽtis ṽuari precipiebãt
tanq̃ eẽm bone fortune quãdã. vñ ⁊ q̃dĩu
ṽuabant nidũ hi' cũ oĩbus in eo inuentis
sic illesũ tãdiu eis bene esset ⁊ viuere. Si ṽo
dissiparent: aut quid de inuẽtis lederent
dissipi domos: ⁊ q̃ matri filiis vl' ouis ma
li facerent. hoc se vel filios eoꝝ eẽ passuros
pro certo scirẽt.

Postea uero respõ

dendũ est ad ea que obiecta sũt circa ceri
monias cauẽdaꝝ ĩmũdiciaꝝ. Erãt ãt ĩmũ
dicie multiplices cauẽde: quaꝝ quedã erat
ĩmundicia vulgaris vt in egestione. q̃daz
vero erat ĩmundicia legalis: ⁊ hec varie
bat multipl'r. Nam quedã erat ĩmundicia
que inerat ꝑsonis a cã intrinseca. quedam
ṽo cõtrahebat a cã extrinseca. Itẽ ĩmun
dicia ab intrinseca cã inerat: vel ex vitio
nãe ĩtendentis salutẽ spẽi seu vl'is: aut ex
vitio nãe intendẽtis salutẽ singularis. Ex
vitio nãe ĩtendẽtis salutem spẽi seu vl'is
erãt ĩmundicie accidentes circa op' gene
ratiue: vt ĩmundicia seminiflui vl' pollu
tionis nocturne: ⁊ ĩmundicia mulieris mẽ
struate: ⁊ patiẽtis fluxũ sãguinis: ⁊ ĩmun
dicia parietis. Circa actũ generatiue ṽtut
viris accidit ĩmundicia pollutionis nãlis
vel innãlis. Nãlis in pollutione nocturne
Innãlis in seminifluis. Sil'i mõ in mulie
rib' ĩmũdicia pollutionis nãlis accidit añ
cõsũmationẽ part' in mẽstruis. Innãlis in
patiẽtib' fluxũ sanguinis: de quib' oĩbus
Leui. 15°. Itẽ ĩmundicia circa cõsũmatio
nẽ actus generatiue in ptu accidit ĩ pollu
tione sanguinis mulieris piẽtis. Leuit. 12°.
Et hec ẽ rõ distinctionis ĩmundiciaꝝ ex
vitio nãe ĩtendẽtis cõsuationẽ spẽi. Immũ
dicia ṽo que est ex vitio nãe ĩtendẽtis sa
lutẽ singularis est ex vitio lepre: que distin
guit ŝm legẽ triplex: q̃a aut ẽ in corpe Leu.
13°. aut in veste. Leui. eodẽ. aut ĩ domo seu
habitatõe Leu. 14°. Itẽ ĩmũdicia cõtcta
ex cã extrĩseca duob' modis ẽ: aut enĩ cõt
hit mediãte gustu: aut mediãte tactu. isti
enĩ duo sensus sentiũt p applicationez ad
sua obiecta. Itẽ ĩmundicia circa tactum
extẽdebat ad aĩata ⁊ inaĩata. Ad inaĩata
vt ad vasa ⁊ aquas que cõtĩgebãt aliquod
de reptilib' ĩmundis. Leui. 11. vel ad lectũ
siue vestitũ in quo seminiflu' iacẽt. Leu. 15
Ad aĩatũ ṽo vt ad hoĩez multiplicit'. Nã
aut cõtrhebat ex tactu rei sacre scẽ ⁊ mũde
Aut ex tactu rei execrande seu immũde ex
tactu rei sacre vt in cõtingẽte cineres ruf
fe vitule. Nũe. 19°. Ex tactu rei execrãde
vt ex tactu illoꝝ que ŝm legẽ reputabant
ĩmunda: ⁊ hoc dupl'r. vel mortui vel viuẽt
Uiuẽtis rõnal' vt ex cõtactu semĩflui ⁊ ali
oꝝ. 15°. Leui. Uel irrõnalis vt ex tactu aĩal'
qd h; vngulã. s; nõ diuidit eã nec rumĩat
⁊ sil't alioꝝ ĩmũdoꝝ Leui. 11. Itẽ ex cõta
ctu mortui dupliciter. l' ex cõtactu cadaueris
homĩs. Nũe. 19. Uel ex cõtactu morticinii ĩ
mũdi aĩalis. Leu. 11°. Itẽ ĩmundicia cir
ca gustũ variebat. Nam quedã erat circa
gressibilia. Quedã cẽ aq̃tilia. quedaz circa
natatilia. Quedam circa reptilia. Leui. 11°.
prout obiciebatur.

His ita distinctis
ppter faciliorē intelligentiā. Rñdendum
p ordinē ad obiecta. Ad illud q̄ qḋ obi
ciebat̄ de īmundicia vulgari: vt de egesti
one opienda Deut. 23°. dḋ. q̄ hi⁹ pcepti rō
fuit honor dei ⁊ puocatio gentiū ad latrī
cultoris. vt videntes gētes pplm isrl' mū
dicie sectatorē ⁊ omniū īmūdiciis dclinare
puocarent̄ ad ɔsuetudiēs ⁊ rit⁹ ipoꝝ. Pre
terea vt intuitu dei tant⁹ honor fuaret̄ ca
stris eoꝝ: vt ex hoc in ipis castris que de⁹
spāli puidētia custodiebat aliqd turpe fa
cere nō auderēt. vñ Deut. vḟ. 23°. Dñs de⁹
tuus ambulat in medio castroꝝ. Ad illḋ
ṽo qḋ obr̄ d īmundicia lepre. dḋ. q̄ rō fuit
puocatio ad latriā cultoris. Cū enī lepra
morbus ɔtagiosus sit ⁊ infectiuus. cohabi
tatio leprosi inter alios corrūpet multos: ⁊
ɔsili egritudine īficeret. Ex quo sequeret̄
q̄ horribilis eēt societas: ⁊ cohabitatio po
puli isrl' ceteris gentib⁹. p oppositū ḡ sepa
tio leprosoꝝ a societate isrl' puocatiua erat
aliaꝝ gentiū ad cohabitationē cū eisdem
ppter salubritatē ⁊ sanitatē: ⁊ ita p conse
quēs ad imitationē rit⁹ ⁊ ɔsuetudinis in
cultu cultoris. Ad illud ṽo qḋ obr̄ de le
pra in veste vel pelle: ⁊ de lepra in domo:
qḋ ridiculosū vr̄ dḋ. q̄ cā h⁹ īmundicie d
cliuāde fuit cautela ydolatrie declinande
Sicut eī accidit morbus corrosiuus capillo
rū ⁊ piloꝝ in corpe hūano ɔsumens ⁊ pu
trefaciens eos paulatī: quēadmodū lepra
putrefacit carnē ⁊ ɔsumit. Sili mō accidit
passio in veste ⁊ pelle que dicta est lepra ⁊
est passio corrosiua piloꝝ ⁊ sbe pellis. Si
mil' passio īuenit̄ in lapidib⁹ qui in se ipis
ex habūdantia siccitatis ɔsumūt̄. vñ dicū
tur lapides cācerosi. Et p ɔsequēs in ipsis
parietib⁹ domoꝝ. quēadmodū nos videm⁹
ɔsumptionē fieri in ipis lignis. Dicūt igit̄
q̄ p hi⁹ passiōib⁹ colebant̄ dii penates ⁊ la
res: vt vel f'ᵐ eoꝝ falsā credulitatē tales
passiōes tollēt a domib⁹ ⁊ vestimētis: l' ne
eas inferrēt. Inde est q̄ voluit de⁹ vt ad
sacerdotes p his passionib⁹ recurrerēt: ⁊
nouo ritu voluit istas passiōes mūdari: vt
a ritibus superstitōnis ydolatrie longe fie
rent. Inde est q̄ aqua expiationis p sacer
dotes ī emundatōe voluit adhiberi p quā
hi⁹ demonia exterminarēt̄. Ad illud ṽo
quod obr̄ de īmundiciis puerpere ⁊ mulie
ris fluxū sanguinis patiētis. dicūt. q̄ rō fu
it vt horrerēt sanguinē filii isrl'. In detesta
tionē. n. ydolatrie in c⁹ ritu human⁹ sāguis
demoniis multipliciter offerebatur. voluit
dñs eis horrorē humani sanguinis ingerē
In ritu enī ydolatrie humanus sanguis ef
fūdebat̄. sic h̄et̄. 3°. Reg. 18°. De pphis ⁊ sa
cerdotib⁹ Baal. Incidebāt se iuxta ritū
suū cultris ⁊ lanceolis donec pfunderent̄
sanguine. Ad illud ṽo qḋ obr̄ de īmun
dicia mēstruate. Dicūt q̄ h̄ fuit ī detestati
onē ydolatrie. solebāt enī mēstruate mulie
res audaci⁹ se lune cerimoniis īmiscē. q̄a
flux⁹ mēstruoꝝ lune cursui deputat̄. Iō re
putabāt se mēstruate tpe mēstruoꝝ. eo ipo
sacris lune digniores: q̄a in ipis luna eo tē
pore manifesti⁹ oparet̄. Multa aūt auidita
te ⁊ studio a mulierib⁹ ydolatris luna cole
bat̄. sicut legit̄ Jere. 7°. Mulieres ɔspgunt
adipē vt faciāt placētas regine celi. ppter
hanc ḡ cām mēstruatas lex di iudicauit ī
mūdas. Alia cā fuit ipe mēstru⁹ sāguis
de quo malefici multa horrifica faciebant
Tertia ṽo cā fuit honor ⁊ reuerentia ta
bernaculi: in quo posset mulierib⁹ flux⁹ cō
tingē: si ad illud eo tpe admitterēt̄. Ad
illud ṽo qḋ obr̄ d īmūdicia seminiflui. dñ
q̄ seminiflu⁹ iudicabat̄ īmund⁹ ppter ab
hominationē ydolatrie veneris: in qua se
mē ipz hūane gñatōis sacrificiis miscebat̄
Sili mō patiens pollutiōz nocturnā indi
cat⁹ est īmund⁹: vt horrorē inducēt lex flu
x⁹ humani semis alibi q̄ in ope generatio
nis. ⁊ hoc ppt̄ execrationes ydolatrie ⁊ so
domiticas abhōīnatiōes quas oīno voluit
abolē. Ad illḋ ṽo qḋ obr̄ de īmūdicia ua
sis: ⁊ aq̄ꝝ ex ɔtactu rptiliū: seu aīaliū īmū
doꝝ. Leu. xi°. Et sili mō de vase qḋ nō ha
beat opculū. Nūe. 19°. dḋ. q̄ rō fuit declīa
tio ydolatrie. credebāt enī ydolatre si mu
res aut mustele atq̄ lacerte ⁊ hi⁹ q̄ ydolis
īmolabant in vasis vel in aquis caderent
q̄ eēnt gratiosiora diis ⁊ ad īmolandū cō
ueniētiora: sicut electa ab ipis. Et iō vole
bat vasa carere opculis. Adhuc tñ apḋ
aliquos stultos remanēt reliquie ydolatrie
istius: qui credūt quedā nocturna numīa
frequētare domos: ⁊ vasa que discooperta
fuerint: postq̄ inde comederint ⁊ bibe
rint denuo repleti. Si ṽo opta inuenerint
ea vel clausa inde offendi: ⁊ ex hoc domui
piculū iminere. Ad illud ṽo qḋ obiatur

de imundicia ex ɔtactu mortui.dõ. ꝙ rõ
fuit elongatio ab opib⁹ maleficia: ⁊ nigro
mãtica que in cadauere mortuoꝝ exercen
tur.⁊ iõ qui tangeret mortuũ ſcḋm legẽ iudi
caꝛ imund⁹ Nũe.19. Inde eſt ꝙ ſacerdotes
ſũmi ꝓhibiti ſũt ĩgredi ad mortuos preꝙ̃
ad ꝓpinquos Leui.21. Ad ꝓpinquos autem
ingredi ꝑmiſſi ſũt ne inhumana videreꝛ
lex. Ad illud ḋo qḋ obĩ de ĩmũdicia ex
ɔtactu cineꝝ vitule:ex quib⁹ poſitis ĩ aqa
expiationis alie ĩmundicie purgabantur
qḋ vĩ incõueniens ſi ex re purificãte ĩmũ
dicia ɔtrabatur. Preterea vĩ ſequi circu
latio ridiculoſa.qa ſi quicũꝗ aliũ aſpergit
aqua expiationis ĩmund⁹ efficiꝛ. Nũer.19°.
Oportuit igiꝛ ad hoc vt mundeꝛ ꝙ aſper
gaꝛ ab alio. Aut ꝗ ab eodem quẽ aſpſit:aut
ab alio. Si ab eodẽ iteꝝ ille ĩmũdus efficiꝛ
Si ab alio ille alius indiget alio aſperſore
⁊ ita erit circulatio ridiculoſa. aut in infi
nitũ ꝓceſſio ibit ĩmundicie. Ad hꝯ dixe
rũt quidã: ꝙ in hoc voluit de⁹ reuerentiaꝝ
⁊ honorẽ exhiberi ſanctificatis ab ip̃o.⁊ ꝓ
pter hoc vnũquẽꝗ qui tangeret aliqḋ de
ſacris indignum ſe reputare ex hi⁹ attactu
⁊ timere ne indigne tetigiſſet: ⁊ ꝓpt hoc
pccõ irreuerentie ſe reputaret pollutum.
Intelligiꝛ igiꝛ iſta ĩmundicia de ĩmundi
cia reputationis. Alii ḋo dicũt: ꝙ cũ ſa
crificiũ vitule ruffe fieret in memoriã ydo
latrie adorationis vituli:quẽ ɔmiſerunt fi
lii iſrl̃. Exo.32. Uſꝗ adeo voluit pplm̃ ſuũ
peccatũ ydolatrie abhorrere:vt nõ ſolum
hoſtia que ꝑ illo offerebaꝛ: ⁊ illud ſignifi
cabat: ĩmũda reputareꝛ: ⁊ polluens ɔtin
gentes.ſed etiã ipſe reliquie vt cineres ⁊
qcquid habẽt aliquid ipoꝝ ad mixtum:vt
aqua luſtrationis:nõ tñ hi⁹ ĩmundicia per
ipſas aquas luſtrationis neceſſe hẽbat pur
gari. ſꝫ ꝑ ablutionẽ veſtimentoꝝ ⁊ abſtinẽ
tiã ab ingreſſu tabernaculi:ſicut ibi dĩ. ⁊
iõ ibi nõ accidit incõueniens qḋ obiciebaꝛ

Ad illa ḋo que obiciũꝛ de ꝑceptis ceri
monialibus circa ĩmundicias ɔtractas ex
guſtu gñali rñſione dõ. ꝙ rõ fuit elõgatio
ab ydolatria. Illa enĩ aĩalia que ꝑcipue lex
indicauit ĩmunda.ydolatre aſſũpſerant ꝟ
ĩ rit⁹ ſacrificioꝝ vel in venerationẽ. Datꝫ
enĩ ꝙ ex greſſibilib⁹ ⁊ volatilib⁹ ⁊ aquati
libus ydoloꝝ imagines figurabãt. vñ.20°.
Exo. ꝑpter hoc dĩ. Nõ facies oĩuꝫ ſimilitu
dinẽ: q̃ in celo ẽ deſuꝑ vt volatiliũ:nec eo

rũ que in terra deorſũ vt greſſibilium:nec
eoꝝ que ſunt in aquis vt natatiliũ. Itẽ
pꝫ ex Yſa.2°. Qꝛ ſimili mõ faciebant ydola
rptiliũ.vñ Yſa.2. ꝓiciet hõ ydola q̃ fecerat
vt adoraret talpas ⁊ veſptiliões. ⁊.8.Eze.
Ingreſſus vidi ⁊ ecce oĩs ſimilitudo repti
liũ ⁊ aĩalium abhomĩatio.⁊ vniuerſa ydo
la ibi depicta. Iñ eſt ꝙ lex oĩa hi⁹ iudica
uit ĩmunda:vel qa in talib⁹ ydolis ſacrifi
cabãt vñ porcus qui nõ ruminat: ſꝫ findit
vngulã indicaꝛ imundus:qa adhuc paga
ni porcos ymolabãt ⁊ federa ſua ſacrificio
porcoꝝ firmabãt:nõ aliꝛ ratũ extimãtes:ni
ſi ipi qui paciſcũꝛ:aut federanꝛ ꝑ ĩterme
diũ partiũ hi⁹ ſacrificii trãſiĩerint. Simili
mõ camelum:qui ruminat ſed non findit
vngulã ſacrificant ydolatre ⁊ malefici.ſic
legiꝛ in li° de anul̃.7.planetaꝝ. ita etiã de
aliis ſicut intelligendũ ẽ. Sic nũc.n.ex ne
ceſſitate ſtatuendũ eẽt in regionib⁹.vbi ca
tus dĩ adorari ne ibi inueniretur ⁊ apud
quẽ iuenireꝛ grauiꝛ punireꝛ. Eadẽ rõne ⁊
in regionib⁹ ĩ quib⁹ buffo dĩ adorari:ſi qs
buffonẽ iueniens ⁊ nõ ſtatĩ occidẽt. graui
aĩaduerſione plectẽd⁹ eẽt:ita ⁊ ꝑdicta ani
malia que vſurpauerãt ſibi ydolatria: vo
luit eẽ abhõĩnabilia de⁹ ſuo pplo vt nõ ea
cõmederent nec ɔtigerent. Dicũt aũt qdã
ꝙ ɔceſſionis cuiuſdã generis locuſtaꝝ ad
eſũ filiis iſrl̃ Leui.11. Rõ eſt memoria auxi
lii diui:qḋ eis ĩpenſũ eſt ad puniendũ egy
ptios celit⁹ ꝑ locuſtas. Exo.10. Rñdendũ
eſt poſtea ad ea que obiciunꝛ circa cerimo
nias purificationis ĩmundiciaꝝ. Ad il
lud ꝗ qḋ obĩ de ſacrificio vitule ruffe ꝙ
erat ad expiationẽ generalẽ. dicũt ꝙ iſtud
ſacrificiũ ꝑceptũ eſt offerri ꝑ peccato ado
rationis vitule:in quo Aaron pplo coĩca
uit. ꝑpter hoc factũ eſt ꝑceptum vt ruffa
eẽt colorẽ hñs vituli adorati: vt ipi Aa
ron ⁊ toti pplo ꝑ ſpẽm ⁊ colorẽ rememora
tionẽ peccati illi⁹ ꝑ quo offerenda faceret
⁊ pudorẽ ei⁹ peccati ingereret. Uacca aũt
in ſexu femineo nõ vitul⁹ offerebaꝛ qa ipſe
dñs ſynagogã vaccã ſeu vitulã appellare
ɔſueuit. vñ Oſee.4°. Sicut vacca laſciuiẽs
declinauit iſrl̃. ⁊ iteꝝ in eodẽ.10°. Effraym
vitula docta diligẽ trura. Rõ ãt vocatõis
qa ad iſtam iuxta amorẽ egypti vacce ydo
lũ forſitan coluerunt. vñ.10°. Oſee. Uaccas
bethauẽ coluerũt. vacce igiꝛ vocanꝛ itri
ſone.iuxta illud pſal. Siles illi ſiant qui

faciūt ea ⁊ oēs qui ɔfidūt in eis. Ad illud ergo q̄d q̄rit̃ q̄re p̄cipiat̃ vt extra castra ɔburatur. Rō est vt cū illa vacca offeret̃ generalr̃ p pccō ydolatrie. significaret̃ peccatū ydolatrie maxīe abhominādū ⁊ detestandū ⁊ eluminandū a castris isrl̃. Q͛ uero p̄ceptū est de sanguine ei⁹. 7. vicibus tabernaculi fores aspgi. Rō est vt significaret̃ p hoc sacrificiū emundatio ab vniuersitate peccatoꝝ: que vniuersitas in septenario ītelligit̃: vel que tota in septenario dieꝝ cōmittit̃. Fiebat aūt hi⁹ aspsio ɔtra ritū ydolatrie: que sanguinē īmolaticiū totū spponebat demonib⁹ ad edendū vel bibendū ⁊ offerentibus. Ad illō v̄o q̄ p̄cipit̃ in crematione vacce poni lignū cedrinū. ysopus: ⁊ coctus. Rñdet̃ q̄ pp̄ter hoc vt in his viet⁹ significatiua sacrificii ostenderet̃. p lignū enī cedrinū q̄d putredinē nō recipit: sed a se eā ppetuo repellit ⁊ odorē hꝫ suauitatis. Per ysopū enī q̄ pect⁹ purgat ⁊ bonū odorē spgit. Per coctū bis cinctū q̄ colorē suū indelebilē fuat. ostendit̃ q̄ sacrificiū illud cū sequela sua ɔfuatiuū erat filioꝝ isrl̃ a putredine peccatorum ⁊ fetore: atq̄ decoloratione ex fide ⁊ deuotione offerentiū nō virtute ipi⁹ sacrificii. ⁊ iō legit̃. 19°. Nūe. De cineribus sacrificii vt sint multitudini filioꝝ isrl̃ in custodiā. Scd̄ꝫ yosephū v̄o in cocto semp intelligit̃ ignis. Ergo iuxta ipm in cineribus q̄tuor eīa quodāmō sigta sūt. In cedro terra: q̄a ex terra crescit ⁊ valde terrestris sb̄e ē ac solide. In ysopo aqua: q̄a ex pluuia sola gigni ⁊ nutriri v̄r ysop⁹. In odore amboꝝ aer maxīe f̄m eos q̄ odorē ñ nisi vaporē eē dicūt seu credūt. Cōburunt̃ aūt ista q̄tuor in rememorationē q̄ de⁹ in igne apparuit Moysi p̄mū. ⁊ q̄ in igne data est lex. quasi g̃ ō q̄tuor elemēt̃ sacrificiū illud offerebāt deo altissimo: tanq̄ auctori eloꝝ. vel pp̄t hoc vt quicq̄d īmundicie ex quocūq̄ quattuor elemētoꝝ ɔtractū eēt: pp̄ter hoc sacrificiū expiari ītelligeret̃. Ad illud vero q̄d postea obr̃ de cerimoniis purgādē īmūdicie spūalis. s. lepre d̄d̄. Et p̄mo ad illud q̄re in emūdatione leprosi adhiberet̃ lignū cedrinū ysop⁹: ⁊ coct⁹ seu uermicul⁹ ⁊ passer vnus viuus: vt ex eis faciat aspsoriū. Leu. 14°. Hoc mō vt filo coctineo ligaret̃ passer ⁊ ysopus ⁊ alligarent̃ ligno cedrino. ita vt lignū cedrinū eēt q̄i manubriū aspsorii ysopus ⁊ passer effēt id q̄d de aspsorio tingendū erat in sanguine alterius passeris imolati in aquis viuis. Notandū igitur q̄ cū sint q̄tuor corruptiones quas lepra inducit. Prima est putredinis. Scd̄a fetoris Tertia insensibilitatis. Quarta decolorationis. Lignū cedrinū ponit̃ q̄d est odoriferū ad significandū abolitū fetorē. ysopus que purgat pect⁹ a putredine ponebat̃ ad significandū purgatā putredinē. Passer v̄o viuus qui etiā postmodū auolare pmittebat̃. significat sanatā insensibilitateꝫ: ⁊ restitutam mobilitatis ⁊ sensibilitatis viuacitatē. Uermicul⁹ v̄o addebat̃ ad significandū restitutū colorē redinuiū: ⁊ hoc p beneficiū creatoris. Q͛ v̄o passer alligat⁹ aspsorio viuus auolare in agꝝ dimittebatur: cū passer sit de auib⁹ gregatī volantibus. significabat leprosū a castris sepatuꝫ ⁊ extra castra aliquāto tp̄e detentū. p⁹ aspsionē talē ⁊ emundationē ad castra reuerti ⁊ in societatē sanoꝝ ac mūdoꝝ admitti.

Ad illud v̄o q̄d querit̃ q̄re de sanguine ⁊ oleo p̄ceptū ē extremū auricule pollices q̄ manus dextre: ⁊ pedis dextri mūdandi tingerent̃. assignat̃ rō iuxta lr̃am. q̄a ī his ptibus p̄mū lepra dinoscit̃ ⁊ sentit̃ videlꝫ in extremo auricule dextre: ⁊ in pollicibus illis. s. in coꝝ insensibilitate sic v̄r pp̄terea p̄ceptū est tale fieri in emūdatione vt idē cognosceret̃ eē ordo purgationis qui erat infectōis. Nota etiā q̄ tres liquores huic ritui adhibebant̃. videlꝫ. sanguis. oleum aqua viua. Et hoc propter tria que comitant̃ leprā. Infectio sanguinis vehemētia morbi. spurcitia seu īmundicia carnis. Cōtra corruptionē sanguīs abolēdā ponebat̃ sanguis. ad sanitatē morbi oleū. ad emundationē spurcitie aqua viua. Dicit̃ autē q̄ p ista nō solū mundebat̃ leprosus ab īmundicia irregularitatis: īmo etiā aliqn̄do ab ipa corruptione egritudinis per miraculū creatoris.

Cōsequenter respōdendū est ad obiecta circa cerimonias sacrificioꝝ. Et p̄mo ad ea que obiciūt̃ circa cerimonias sacrificioꝝ in generali. Ad illud g̃ q̄d p̄mo obicit. quare in quadrupedibus electa sunt bos ouis ⁊ capra. in vtroq̄ sexu assignat̃ multiplex rō. q̄a ista sunt que totū quod viuūt ⁊ sūt: necessitati

homis tribuit. hoc est victui et vestitui. Si igitur recte humana necessitas respiciatur solum ista de aialibus necessaria sūt hoibus in victū et vestitū. Cetera vero supflua sunt quantum ad necessitatē vite. vt porcus canis et equus ergo ipso quod voluit alia sibi offerri in sacrificiis abstulit eis occasionē querendi non necessaria. vnde eis nō voluit honorari.

Amplius: quia de quadrupedibus ista mūdissima sunt: quia et mundissimis viuūt pastibus et corpis mundicie etiā mūde sūt. Preterea inter oia quadrupedia ista māsuetissima sunt et minori rebellione sustinēt mortē: et ideo minori piculo imolantiū. Insup quia istis aialibus maxie vtebantur: et in his erat largior benificētia conditoris erga eos Cōueniebat igitur de his aialibus conditori regratiōes et honorificētiā p beneficētia exhibere.

Ad illud vero quod querit quare elegit de auibus turturē et columba: que et pcepit Abrahae vt sibi offerret in sacrificiū Gen. 15. Dicendum quod hec pcipue electa sunt ad sacrificiū quia inter oēs aues ista mūda et mansueta et vtilia vsibus humanis sunt. et etiam castitas coniugalis in colūbis. qui vidualis in turturibus inuenitur. vnde p hoc expsse dabatur intelligi. quod sibi requirit in auibus sibi offerendis: quanto fortius in hoibus sibi offerentibus. De hoc vero quod passer additur in emūdatione leprosi pter rōez que sup dicta est. potest spālis rō assignari: quia dicitur passer secundum modū suū morbū cōsimilē aliquā pati. Ratō aūt generalis quare alia aialia ab istis noluit de sibi offerri est quia oia alia genera animaliū: aut ydolatre sacrificiis suis execrabilia fecerant: aut augures vanitate obseruationū suarum pphetizauerāt: aut magi veneficii maleficiis suis aboiabilia reddiderāt.

Ad illud vero quod querit ppter quid ista pcepit interfici et cremari deus. Rādetur quod crematio et cōsūptio sacrificiorum: mortem et consumationē designabat peccatorum. vt ille qui aialia imolabat et cremabat facto et etiam verbo sicut credi dicebat sicut moriūtur et consumuntur ista aialia. sic moriantur et cōsumantur peccata p quibus illa offero. Preterea intentio offerentiū erat vel eē debebat vt sic ptestaretur mortis et cremationis quā patiuntur: hec aialia indiciū. ostendit quod merui supplitiū p peccatū meū: veniā aūt peto a deo p hoc sacrificiū.

Ad illud vero quod querit quare in sacrificio pcipiebatur offerri. sal nō mel vel fermētū. Leu. 2. Rñ vero dicendum. quia mel in ydolorum sacrificiis ponebatur similiter fermentū. sal vero nō.

Ad illud vero quod querit quare sanguinem fundi iussit et comedi phibuit dicendum. quod causa fuit et cōsuetudo ydolatrie que nō solū sanguinē aialiū: sed etiā sanguinē filiorum et filiarum suarum imolabant demoniis: secundum quod dicit in psal. Effuderūt sanguinē inocentē sanguinē filiorum et filiarum suarum etc. Insup et opinabantur ydolatre ex hoc se placere diis suis. quod circa sanguinē imolantiū de sacrificiis comedebāt: putantes eadē hora deos suos ad bibēdū sanguinē cōueīre. Dicūt aūt quidā quod hec est causa potissima quare phibita sunt comedē aial captū a bestia: vel suffocatū. videlicet ppter sanguinis admixtionē. Tamē suffocatio modus quidam erat imolandi demoniis: et ideo phibuit cōmedi suffocatū.

Ad illud vero quod querit ppter quid adipē sacrificiorum sibi soli de sacrificiis decerninuit. triplex causa assignatur. Prima quia ydolatre faciebāt contrariū. Deut. 32. de quorum victimis comedebant adipes. Secunda vt in dei sacrificiis gule detraheretur: et offerētibus sobrietas suaderetur. Tertia honorificentia dei: qui in oblatione potiorum et pinguium debuit honorari. minueretur aūt eius honor in sacrificiis. si pars ei deterior offerretur. Si aūt queratur quare pectusculum et armū dextrum in partē voluit cedē sacerdotū. assignatur rō lrālis: videlicet elongatio ab ydolatria: et spāliter ab ea pte que adhuc spatulomantia nūcupatur quam maxie in spatulis aialium ymolaticiorum exercebant.

Ad illud vero quod querit de mō imolādi et occidēdi. Respondetur iuxta lrām nullā aliā fuisse causā quam elongationē ab ydolatria: quia alios mōs hēbant ydolatre occidendi aialia imolanda.

Ad illud vero quod querit quare in aialibus sacrificādis pcepit vt absque macula essent. Rñdetur quod rō huius fuit honor dei: qui debet de pcipuis honorari. secundum quod dicitur Mal. 1. Si offeratis cecū claudū vel languidū: nōne malum est offerre illud duci tuo: si placuerit ei. quasi dicat non placebit ei.

Postea respondendum est ad illud quod obiicitur de sacrificiis in speciali. Et pmo ad illud quod obiicitur de sacrificio solēni hyrcorum et vituli in festo ppiciatōis de quo 16. Leu. Notandū igitur quod illud erat generale sacrificiū ad expiationē omnium

peccatoꝝ toti⁹ populi sel' in āno. Ad hanc aūt expiationē assumebant hyrci duo: ⁊ ꝯuenient assumebat hyrc⁹. quia fetidus ē in se ⁊ de pilis eius fiūt vestimēta pūgen tia: vt facile ex hoc ītelligeret fetoꝛ ⁊ īmū dicia: ⁊ acculei peccatoꝝ. Doꝝ aūt hyrco rū alter cremabat: alter in dsertū mitteba tur: vt insinuarent duo modi abolitionis peccatoꝝ. vnus est declinādo seu fugādo p cautelā. ⁊ hic significabat in hyrco qui emittebat in desertū. vn̄ dict⁹ est emissa rius. Alius mod⁹ est ꝯsūptio peccatoꝝ p penitentiā: ⁊ hic significabat p sacrifi ciū alterius hyrci qui cremabat ī holocau stū. Ad illud ḡ qd̄ querit de hyrco emis sario quō portare peccata dicebat. dōm q̄ signū pro veritate hoc est signato acci pit: quēadmodū aliq̄ dr̄ scribi. cū eius no mē scribit: ⁊ sic sup̄ dictum est: q̄ hostie si gna ⁊ figure erāt peccatoꝝ: ita eiectio seu fugatio hostie in hyrco emissario fugatōꝫ ⁊ declinationē significabat peccatoꝝ: quē admodū mors ⁊ crematio alteri⁹ hyrci ex p̄mebat ꝯsūptionē peccatoꝝ. Si aūt q̄ra tur quid erat. q̄ sacerdos īprecabat capiti hyrci populi peccata: ⁊ que eēt oratio que sup eū fūdebat. Rn̄det q̄ sicut dr̄ Leui. 16 Sacerdos ꝯfitebat oēs iniqtates filiorum isrl' posita vtraq̄ manu sup caput hyrci emittendi ⁊ imp̄cans capiti ei⁹. qd̄ duob⁹ modis intelligit. Uno° quia dicebat sic sa cerdos ad hyrcū. sup caput tuū sint omnia peccata ista. seu capiti tuo īputet ea deus ⁊ nō filiis isrl'. Alio° q̄a p scripturā oīuꝫ peccatoꝝ. i. oīa peccata in vniuerso ꝯtinē tem īponebat vel ligabat sup caput eius ⁊ tūc emittebat cū p hominē paratū ad h̄ ⁊ sic dispdebat vel deuorat⁹ a bestiis vl' fa ctus siluestris hyrc⁹ ille. ita dispare credē bāt peccata sua p hı⁹ ricū. Ad illud 3o qd̄ querit de oratōne. Rn̄det q̄a oratio q̄ fū debat sup hyrcū hı⁹ fuisse dr̄. Sicut tu dice ris ⁊ longe efficeris a pplo isto. ita fiat de peccato eoꝝ. Uel sicut tu liber ⁊ sanus ⁊ ī munis a mōte ⁊ a lesiōe euadis ⁊ emitteris Ita liber ⁊ īmunis fiat populus iste a pec catis. Eodē mō dr̄ viculū: sicut tu cremaris ⁊ ꝯsumaris: ita ꝯsumāt peccata ppl'i isti⁹

Ad illud 4o qd̄ querit q̄re emittebat in desertum. R° quia deserta oīa volebat deus esse īmunda. ⁊ abhominabilia reddē per hyrcū emissariū. tn̄ q̄a malefici ⁊ ydolatre deserta ꝓpter hoc maxīe frequētabāt vt au dirent ibi responsa demonū eisq̄ ibidem ymolarēt. sicut adhuc multi faciūt. vnde quidā magus in libro suo de magicis dic̄ se trāsisse cū philozophādi ad locꝫ dstinata vel dstituta oī habitatoꝛe: habitasseq̄ ibi cū inhabitantib⁹ lucē sex lustris annorum ⁊ ab eisdē didicisse: que in eodē libro con scripsit: tn̄ forsitan ꝓpt̄ hoc: q̄a in spē hyr coꝝ seu capraꝝ in desertis demones appare bāt. sicut legit in vita beati Anthonii ab batis. vn̄ ꝓp faunos ⁊ satyros qui ibi ī spē hyrcoꝝ frequēter hōibus illudebant ⁊ ad huc illudē nō cessant: voluit ibi insinuare deus in hyrco emissario: vt quēadmodum hyrcus emissarius absq̄ custode relinque bat in deserto expositus bestiis deserti ad de uorandū ꝓpter peccā q̄ in figura portabat sic ppl's honerat⁹ peccatis a dō custode ac defēsore suo drelict⁹: bestiis maloꝝ regno rū seu p̄ricipiū inimicaꝝ nationū: q̄i q̄bus dā bestiis diripiendus ac dilacerand⁹ eēt

Ad illud 5o qd̄ posset obici quare q̄ tā gerēt hı⁹ hostias decernant eē īmundi. Rn̄det vt in hoc docēt eos de⁹ patenter q̄ longe eos vellet esse a peccatis: qui ho stias que figure peccatoꝝ erāt tangē īmū dū eē iudicabat. Ad illud 6o qd̄ obiit quare Aaron p se ⁊ p domo sua vitulum iubet offerre. dōm. q̄ iuxta litterā volebat eū de⁹ eē sine metu de peccato vituli con flatilis: quē ip̄e filiis isrl' ꝯflauerat. Prete rea potuit eē in sugillationē ydolatrie: q̄ ī egypto bos colebat. vnde occisionem bo uis ⁊ īmolationē sibi pestiferā suspicabāt egyptii. Decuit āt doctorē legis: ⁊ diui cul tus sacerdotē exēplo suo sup̄stitionē hı⁹ eli minare. Si aūt querat q̄re ext̄ castra cū fimo ⁊ pellib⁹ ꝯburet hyrcus ⁊ vitulus. Rndet iux̄ l'ram q̄ hoc iussū ē fieri in hor rorē ⁊ abbominatōꝫ peccatoꝝ. Pretēa fcm̄ est ꝯtra ydolatriā qua colebat ignis ī qua ꝓpt̄ honorē ignis cremari sacrificia n̄ sine bant ext̄ castra: ne deū suū. i. ignē a castris suis eicere viderent. Ampli⁹ factum est ꝓpter honorē tabernaculi ne pelles ⁊ fim⁹ talis sacrificii altaris honorē ⁊ reuerentiā minuerent.

Ad aliud uero quod

postea querit d̄ sacrificio zelotipie. Notād̄ q̄ voluit de⁹ tali sacrificio reuelari occulta

adulteria mulieꝝ: vt adulterari metuerēt
⁊ ne mariti suspectas vxores occiderent
⁊ notū erat accidere miraculū de inflati
one vētris: ⁊ putrefactione femoris corru
pte mulieris. Ad illud qđ querit̃ quare
farine ordiacee ſm̄ ritū aliaꝝ oblationum
nō adiunget̃ thus vel oleū. Rn̄det̃ iuxta
lr̄am ꝙ hoc fiebat vt viris eēt rubori hꝰ
sacrificiū. tū ꝓpter hoc qꝛ dō nō offerri ex
deuotione: ostēdebat̃ p hoc ipm̄ ꝙ nec oleū
nec thus hēbat: tū qꝛ vile erat in se ⁊ oīuꝫ
sacrificioꝝ paupimū. Pretēa noluit deꝰ
sacerdotibus in pre ista dare occasionē cu
piditatis: ⁊ hoc ne īuitarent hōīes ad hꝰ
sacrificiū offerendū. qđ ñ tā honorificētia
dī exigebat q̄ʒ viroꝝ malicia extorquebat
Ad aliud ꝺo qđ querit̃ de sacrificio sile
ꝯsparse oleo ⁊ panum. Leui. 2º. Rn̄det̃ ꝙ
hꝰ sacrificii ad lr̄am cām fuisse vr̄: vt fie
ret filiis isrl̃ rememoratio mane: quā plu
erat illis deus in deserto: ⁊ q̄ñ o manna paue
rat eos. 40 āñis hēbat aūt saporē. q̄ṡi panis
oleacei sicut hētur Nūe. xi. Respondēdū
est ꝯsequēter ad obiecta circa cerimonias
tabernaculi ⁊ altaris. Et p̄mo ad illud qđ
obr̃ de altari. Notandū ꝙ sicut quidā con
uenient dixerūt. Altare est diuini honoris
titulus: ⁊ memoriale adoratiū ꝓpitiatoriū
oblationum sanctificatoriuꝫ. spūalis coio
nis ⁊ refectionis mēsa est. In quibꝰ q̄tuor
altaris officia ostendūt̃. Primū est honor
dī: ⁊ memoria ſm̄ qđ scriptū est. Gen̄. 28. ꝙ
Jacob erexit lapidē in titulū. Scd̄m ē vt
in eo ꝓpiciet̃ deꝰ ad ipm̄ fugientibꝰ singu
laribꝰ ⁊ in eo adorantibꝰ ſm̄ ꝙ ondit̃ Leui
3. ⁊ 4º. Tertiū est sanctificatio munerum
⁊ offerentiū in eo. vnde ipa muners dice
bant̃ sanctificata ⁊ ꝯsecrata Leui. 22º.
Quartū est spūalis refectio ⁊ coio ꝓp qđ ē
edificatū altare. vñ dr̃. 1. ad Cor. 9º. Qui al
tari deseruiūt cum altari ꝑticipant̃. ⁊ ad
Heb. 13º. Habemus altare de quo edere nō
habēt potestatē qui tabernaculo corporis
defuiunt. Rō aūt distinctionis hoꝝ q̄tuor
officioꝝ altaris est īpetratio a dō pfcē ordi
nationis p misteriū altaris ad deū ⁊ ad se
ipm̄ ⁊ ad ꝓximū. Ad deū p honorificētiā
⁊ memoriā. Ad se ipꝫ p ꝓpitiationē ī remis
sionē peccatoꝝ. ⁊ p sanctificationē ī dispo
sitione ad bonū. Ad ꝓximū p coionē religi
onis in ꝑticipatione sacrificii ſm̄ diuinum
cultum. Ad illud ꝺo qđ obr̃ qꝛ p̄cipitur

Exo. 20. fieri altare de terra. Rn̄det̃ ꝙ ꝓp
eliminationē ꝯsuetudinis ydolatrie. ydo
latre nāqꝫ altaria magnifice structure edi
ficabant ydolis: vt ex hoc magis reueren
dā ydolatriā facerent. Eadē de cā ꝓhibu
it altare ex sectis lapidibus edificare. ⁊ ne
refricaret eis memoriā ydolatrie. adeo enī
voluit memoriā ydoloꝝ aboleri a cordibus
eoꝝ: vt nec auꝝ nec argentū ydoloꝝ pmit
teret eos habē in aliquē vsum. sicut legit̃
Deut. 7º. Uñ nota ꝙ ꝓpter eandē cām ꝓhi
buit nemus plantati iuxta altare. Deut. 16
Cōsuetudo. n. erat ydolatꝝ sb̄ arborībꝰ ydo
latriā exercere: vt ipa locoꝝ amenitas eos
ad ydolatriā ꝓuocaret. In ipis etiā arbori
bus sculpebant̃ vel pingebant̃ imagines
demonū ad ydolatriā exercendā. Ad il
lud ꝺo ꝙ ꝓhibuit gradus fieri ad altare.
eadē rō assignat̃. qꝛ. s. gradus hēbant al
taria ydoloꝝ in qbus singuli singulas sta
tiones ⁊ genuflexiōes faciebāt. Ad illū
ꝺo ꝙ querebat̃ de hoc qđ addit̃ ne vide
atur turpitudo tua. dicūt ꝙ tꝑibus illi no
ta erat hec turpitudo in ſutio ydoli: ꝙ vo
cabat̃ pauor: cui pudendis discoptis sacri
ficabat̃. Et ſm̄ hoc dicūt ꝙ vnū mandatū
est p se ne videat̃ turpitudo tua. Qua etiā
rōe ita artissime p̄ceptū. exo. 28. ꝙ sacerdo
tes hēant feminalia linea qbus opiant car
nē turpitudinis sue q̄ñ appropinquāt ad
altare vt ministrent ne iniquitatꝫ rei mori
ant̃. Ad illud ꝺo qđ querit̃ de positione
altaris holocaustoꝝ sb̄ diuo. Rn̄det̃ ꝙ hoc
fuit ꝓpter dissimilitudinē cultꝰ dī ad ydo
latriā: qꝛ altaria ydoloꝝ īfra tēpla ipsoꝝ
erant In ꝯstitutione duplicis: altaris holo
causti ⁊ altaris thimiamatis. Quoꝝ vnum
erat ex̄ tabernaculū sup quod offerebat̃ sa
crificiū carniū. s. holocaustoꝝ. Aliud vero
erat īfra tabernaculū sup qđ offerebat̃ in
censū ⁊ thimiama exp̄mebat̃ duplex sacri
ficiū dō offerendū visibile exteriꝰ ī crema
tione carnis. Inuisibile interiꝰ in ꝯtritiōe
seu deuotione cordis. Preterea ostēdebat̃
nō sufficere sacrificiū pecoꝝ qđ offerebat̃
sup altare holocaustoꝝ. ſꝫ necessaria erat fi
des ⁊ deuotio caritatis ⁊ orōnis ad deum
que designat̃ p incensū vt in psal. Diriga
tur orō mea si. incē. in ꝯspe. t. dn̄e. Deīn
rn̄dendū est ad obiecta circa cerimonias
tabernaculi. Et p̄mo ad illud qđ queritur
de positiōe frontis tabernaculi ad occidētē

Ad qd dd. q rō positionis fuit ad decli
nandā ydolatriā solis. Adoratores enī sol
ipm solē ad orientē icuruati adorabāt: sicut
q legitur Ezech. 8°. Qr icer vestibulum 7
altare erāt. 25. viri dorsa hñtes ad tēplum
7 facies ad oriētē: 7 adorabāt ad ortū sol.
voluit g deus adoratores suos dorsū vertē
ad ortū solis vt culturā solis abhominabi
lē redderēt. Ad illud ꝰo qd q̄ritur postea
que fuerit rō opimētoꝝ q̄tuor tabernaculi
cortinaꝝ. s. sagoꝝ pelliū rubricataꝝ. pelliū
iacītinaꝝ. Rñdet sm̄ Josephū q cortine q̄
coloribus diuersis mira varietate erāt in
texte exp̄mebāt celū sydereū. Saga sup cor
tinas aquas q̄ sūt sup firmamētū. pelles ru
bricate sup saga celū empyreū in quo sunt
angeli. pelles iacinthine celū sup̄muꝫ vbi
ds sup oīa. Ad aliud ꝰo qd querit que
erat rō distinctionis tabernaculi in duas
ptes p velū quattor coloꝝ in scā 7 sancta
sanctoꝝ. Rndet sm̄ Josephū q tabernacu
lū figurā totius mūdi gerebat. Et ppt hoc
adorātes in eo se deū 7 dñm mūdi eo ipo
adorari pfitebāt. vñ q̄i tabernaculū di to
tus mūdus dr: ppter qd dr in psal. In cir
cuitu eius tabernaculū eius. Partes taberna
culi duos mūdos seu duas ptes exp̄mebāt
vniuersi. videlꝫ mūdū spūalē seu seculum
altius. 7 mundū sensibilē seu seculū inferius

Oraculū aūt seu sanctū sanctoꝝ qd ab
scōdebat pplo: vbi erat ppiciatoriū. archa
7 due imagines cherubyn. in quaꝝ medio
dñs apparebat: significabat seculū altius
habitationē 7 patriā spūaliū sbāꝝ seu an
geloꝝ: quibus deus apparet sicut est. Pars ꝰo
alia que dicebat sancta significabat mun
dū sensibilē: qui sepat 7 distinguit a mun
do spūali p velū. hoc est p ipam naturā 7
varietatē q̄tuor elemētoꝝ: qd velut q̄ddā
velū est ad velandū 7 abscondendū habi
tationē 7 patris angeloꝝ. ita q nō poterit
ab hōibus videri donec ablatū fuerit illd
velamē: hoc ē variatio q̄tuor elementorꝫ
in generatiōe 7 corruptiōe. 7 hoc p pte dic
apls ad Hebr. x. hoc significante spū sācto
nondū ppalatā eē scōꝝ viam. vñ sm̄ Jose
phū varietas q̄tuor coloꝝ desigñat varie
tatē q̄tuor elemētoꝝ. Color coctineus p̄figu
rabat ignē. purpureus aquā: quis ex sangui
ne muricis: qui est piscis marinus tingit
Jacinthus qui est aerii coloris ipm aerem.
Byssinus terrā: qa byssus in terra gignit

Ad illud qd querit de positione cande
labri 7 mēse. Rñdet iux lrām: qa iō pone
bat candelabꝝ 7 mēsa in tabernaculo: vt
adorātes in eo lucē 7 nutrimētū q̄ maxime
sūt hōi salubria adeo vt p ipꝫ fuitiū se ob
tinē sparent. vñ hoꝝ sedatorē luminis. s. 7
nutrimēti voluit designare. ostendēdo q
in domo eius ista habūdāt. vñ Baruc. 3. Di
sce vbi sit longiturnitas vite: 7 victus vbi
sit lumē oculoꝝ 7 pax. Lōgiturnitas vite
7 victus in panibus ppositionis. 7 renoua
tionē ipoꝝ. lumen in candelabro luminis.
Pax ꝰo pōt intelligi in hoc q adiungeba
tur. s. in altari thimiamatis: qd erat spālr
institutū ppter sacrificiū orōnis offerēdū
ad ipetrandā pacē 7 reconciliationē ppli
ad deū. Alii dicūt iux Josephū q cādela
bꝝ lumīs qd hēbat septem brachia: figura
erat. 7. planetaꝝ. Mēsa ꝰo esce 7 sustētatio
nis. In hoc g voluit insinuare deū eē cui
septē planete fuiūt: 7 qa ipe deus est dator
esce nō ceres. 7 ppter hoc nec planetis nec
cereri: s soli dō est fuiendū. Inde etiā erat
q candelabꝝ septē lucernaꝝ ponebat ad
partē australē a sinistris adorantiū 7 imo
lantiū: ne si staret ōte eos: adorōes 7 imo
lationes que dō fiebāt in ydolatriā septeꝫ
planetaꝝ fieri viderent. Silr mō mēsa
ppositionis ponebat ad ptē aqlonarem.
Nā in sacris lune panes offerebant sic ostē
dit testimonio Jere. 7°. vbi dr q mulieres
faciebāt placētas regine celi. Sꝫ cum men
sa panū in ydolio vbi colebat luna: pone
bat recte āte ipm ydolū lune. iō i taberna
culo dñi non posita est directe an̄ ipm eius
cultū: s ad aquilonē. Pretēa vnicuiqꝫ panꝫ
illoꝝ supposita est patena aurea 7 pugillus
thuris: ppter dissimilitudinē a cultu ydo
latrie. Ad illud ꝰo qd q̄rit d adiūctiōe
altaris thimiamatis iā rñsum est. Nā men
sa sustentationē vite a dō quo ad vegeta
bilē. Candelabꝝ ꝰo luminis illustrationeꝫ
a dō quo ad sensibilē. Altare vero thimia
matis pacē a dō quo ad ōsciam aīe. 7 partē
rōnalē exp̄mebant. Ad aliud ꝰo qd q̄rit
que erat rō collocatiōis arche 7 cherubyn
in abdito rñsio est. qa ppter cautelā ydola
trie factū est: ne a pplo qui pronus erat ad
ydolatriā leuissima occasiōe si eis pateret
adorarent. Qui enī imagine vituli paulo
ante adorauerāt: qualr se ab adoratione
arche sup quā deus dabat rñsa 7 angeloꝝ

ymaginē ɔtineret. ꝓptēa eis dr̄ Deut.4°. Nō vidistis aliquā similitudinem in die qua locutus est vobis dominus: ne forte decepti faciatis vobis sculptā similitudinē aut imaginē ⁊ adoretis ea. Ad illō qō querit vltio de rōe ɔpositionis thimiamatis: ⁊ olei vnctionis. Breuit dō. q̄ fm̄ lraꝫ rō fuit honorificētia tabernaculi ⁊ cult⁹ diuini. vt .s. flagrātia odoris thimiamatis attraherētur ad deuotionē: ⁊ frequētatiōꝫ tabernaculi ⁊ adorandū deū. vnctio vero olei qua ɔsecrabat tabernaculū: ⁊ alia q̄ erant ad officiū cultus mouerent ad reuerentiā cultus ⁊ sacrorum.

Cōsequenter est re

spondē ad q̄sita circa ordinationē mīstrorū. Et pmo ad illud qō q̄rebat q̄re habēs maculā nō poterat ad misteriū pmoueri ⁊ rō ē. honorificētia cultus di: ne si mīster habēt aliquā notabilē deformitatē vilificaret cult⁹ di apud simplices. vn̄ ⁊ tē ples deformitates ītroducebāt irregularitatē: q̄ nō mō ītroducerēt. q̄a facilī⁹ ille popul⁹ recederet a cultu di q̄ꝫ ppls xp̄ianus si ministros ei⁹ ɔtēptibiles iudicaret. Ad aliō dō qō querit quare in ɔsecratiōe sacerdotis vngit extremū dextre auricule. ⁊ pollices manus dextre ⁊ pedis. Rn̄dēdū vt mōstraret q̄ ex ɔsecratiōe debēt sacerdos eē totalit ɔuersus ad deū: ⁊ q̄tū ad attētiōꝫ seu intētionē intellect⁹: que dsignatur in dextra auricula: ⁊ q̄tum ad approbationē affect⁹ q̄ designat in pollice pedis dextre ⁊ q̄tū ad intentionē effect⁹: que designat i pollice manus dextre. Ad aliud vero qō querit de rōe effusionis olei sup caput Aaron ɔsecrādi. Rn̄dēdū ad exp̄merō q̄ ex vi ɔsecrationis accipiebat potestatē alios ɔsecrādi ⁊ ordinādi in sacerdotiūꝫ vt ab ip̄o deriuaret auctoritas: qui erat sūmus pontifex in minores sacerdotes: sicut a capite oleū i mēbra dfluebat. Ad aliō dō qō querit de oblōne triū aīaliū ⁊ canistri azimoꝝ Leui.8°. dō̄ q̄ vitul⁹ p peccō offerebatur in ɔsecratione sacerdotis: memoriā remissionis peccati adorātis vituli cui ɔsensit Aaron ⁊ in detestationē erroris. Aries in holocaustū offerebat i memoriam obediētie ⁊ amoris: ex quo voluit Habraā filiū imolare: s̄ tn̄ p illo obtulit arietē c⁹ amoris ⁊ obediētie sciret sacerdos se debē eē imitatorē. Aries dō in ɔsecratione vt sciret sacerdos se ɔsecratum in honorē illi⁹ qui p sanguinē agni qui ē arietini generis in egypto saluabat pmogenita isrl. p q̄bus pmogenitis assumebant ad diuinū cultū sacerdotes ⁊ leuite. Nūer.3°. Canistꝝ dō panis vt sciret sacerdos se assūptū ad illius seruitiū: qui pane celesti hoc ē manna aluit filios isrl in deserto.16°. Exo. vt g̃ q̄tuor firmissime ī pmerēt ī aīo sacerdotꝫ q̄tuor illa offerebant. duo vt īprimerēt timor ⁊ reuerentia iusticie. Duo vt imp̄merēt spes ⁊ amor misericordie. Vitul⁹ p peccō reducebat memoriā iusticie diuine punietꝫ malos adoratores vituli. Exo.32°. Aries in holocaustum memoriā iusticie pbantis seu tēptantis bonos: vt Habraā. Gen̄.22°. Aries ɔsecrationis amorē mīe liberantis a malo vt filios isrl p sanguinē agni. Exo 12°. Canistꝝ azimoꝝ amorē mīe sustētātis bn̄ficio vt filios isrl vel māna in deserto Exo.16°. Ad aliud dō quod querit: q̄re in ɔsecratione tradebat sacerdoti adeps armus dexter ⁊c. R̄c°est q̄ pp hoc vt sciret sacerdos se accepisse ex ɔsecratione duplicē ptātēꝫ. s. potestatē dō offerēdi sacrificiū quā significabat acceptio adipis: ⁊ ptātēꝫ accipiēdi stipendiū de sacrificiis ad suum victū. ⁊ hoc significabat acceptio armi ⁊ pecoris.

Deinde responden

dū ad obiecta circa cerimonias ornatus sacerdotū. Et pmo ad illud qō obr̄ de vestimētis Aaron. gnalr g̃ dō̄. Q̄ oīa ornatus sacerdotū erat pp honorificētiā di: ⁊ vt ex ip̄a honestate mīstroꝝ attraheret popul⁹ ad diuinū cultū. et̄ ip̄a distinctio vestimētoꝝ sūmi sacerdotꝫ fm̄ Josephū. figurabat ip̄m eē ministꝝ ⁊ pontificē vniuersoꝝ cōditoris. vn̄ fm̄ qō tangit Sapiē.18°. Dispositio totius orbis figurabat in veste pontificis. Femīalia linea ⁊ tunica linea seu byssina trā figurabāt. Balthei dō circūuolutionē occeani. Tunica yacinthina ip̄o colore aerem p̄ferebat. Per tītinabula tonitruū Per malogranata corruscatōnes significabant. Suphumerale sui varietate celū syderiū. Duo sardonices. duo hemispia vl solē ⁊ lunā. Duodecē gēme in pectore. 12. sigꝫ in zodiaco. ⁊ pulchre q̄ in medio erat appellabat rōnale. Rōne eni cūcta sūt plēa

⁊ terrena p celestia disponūt. Cydaris celū empyreū. Lamina aurea deū oībus presidentē. eū nō vr̄ hec signatio ɔuenire. Dicēdū q̄ ꝙ varietates vestimētoꝝ: dsignabat varietatē virtutū: quib⁹ oportebat pontificē eē munitū. Feminalia significabat ɔtinētiā. Tunica byssina: ꝙ multis tonsiōib⁹ ꝑuenit ad candorem. Per mortificationē carnis mundiciā interi orē. Balthe⁹ q̄ strīgit venterē ɔtinētiā aut abstinētiā. Tunica yacintina q̄ est exterior ⁊ etherei coloris cōuersatione celicā. Cigulū ꝟo quo tūica strīgit ɔuersationis modestiā. Superhumerale mādatoꝝ obediētiā. Rōnale ꝟo diuinam sciam. Cidaris intentionē bone voluntati. Lamina cui nomē di inscribit mēoria seu meditatio di iugis figurabat. Ad illud qd̄ querit d̄ vestimētis minoꝝ sacerdotū dd̄. ꝙ feminalia ɔtinentiaꝫ. Tunica linea mundiciā. Balthe⁹ modestiā. Mitriā capitis intentionē rectā. Ad illd̄ qd̄ querit de leuitis dd̄ᵐ. ꝙ aspgunt aqua lustrationis ad significandū mundiciam mētis ab īmudicia culpe. Radūt ꝟo pilos ad significandū ꝑcisionē supfluitati. Lauāt vestimēta ad expssionē mūdicie in ɔuersatiōe. Et hec sufficiant d̄ cerimoniis circa dispositionē ministroꝝ. Nam magis ꝑtinēt ad moralem instructionem rōnes talium q̄ ad disputationem.

Ultimo breuiter re

spondendū ad obiecta circa cerimonias solēnitatū. dd̄ᵐ igit ꝙ institutiōes solēnitatū erāt in memoriā potentie. sapie. iusticie. misericordie ɔditoris. Ad memoriā potentie erūt tria festa. Sabbatū. neomeīa. pascha. Ꝓ sabbatū in memoriā potētie creātis omīa sex diebus ⁊ septīa qescentis. Neomeīa in memoriā potētie gubernātis: que gubernatio maxīe apparet in ꝑncipio cuiuslꝫ mēsis in renouatione cursus lunaris. Pascha in memoriā potētie liberātis a malis egyptie ꝟuitutis. Ad memoriā ꝟo sapie dei que clarruit in latione legis instituta est penthecostes qd̄ est festū lationis legis qnq̄gesimo die p⁹ exitū de egypto. Ad memoriā ꝟo iusticie instituta erat solēnitas tubaꝝ: ⁊ solēnitas expiationis. sed solēnitas tubaꝝ in memoriā iusticie ꝓbantis bonos. Erat enī in recordationē ꝓbationis Habrae. qñ preceptū est ei⁹ īmolare Isaac: ⁊ aries pro eo īmolatus est. Solēnitas ꝓpitiationis in memoriā iusticie punientis malos: ⁊ ꝓpitiantis penitētibus. Erat enī instituta in recordationē seueritatis in punitōne populi ꝓ adorōne vituli. Ad memoriā ꝟo mīe ɔseruantia isrl̄ in deserto. Solēnitas tabernaculoꝝ. Ad memoriā mīe ɔgregantis pplꝫ isrl̄ in terra promissionis solēnitas cetus atqꝫ collecte.

Consequenter

que rēd est de numero ⁊ vtīa cerimonialiū. Circa qd̄ querūt plura. Primo de numerositate cerimonialiū. Scd̄o de vtīa in generali cerimonialiū.

In primis igitur

queritur de numerositate cerimonialiū. Nā non vr̄ ɔueniēs fuisse vt pplo rudi ⁊ simplici tanta numerositas ꝑceptoꝝ daret. Nā multitudo preceptoꝝ auget obligationē. maior aūt obligatio exigit obediētiā ꝑfectiorem. Perfectior aūt obediētia nō vꝫ exigi a populo īperfecto. g̊ incōueniēs est pplo hebreoꝝ ꝙ tm̄ multiplicaret. Itē cois aī conceptio est ꝙ in paucioub⁹ maior via est: ⁊ ad ꝓficiendū p intellectū ī addiscēdo: ⁊ eē ad ꝓficiendū p affectū in opando. g̊ ī paucioribus mandatis maior eēt ꝓfect⁹ ⁊ obediētia facilior. Itē expimēto scit ꝙ sibi tas mutationes abhorret nā: ⁊ p ɔsequens ipa rō. cū in lege nāli fuerint mādata paucissima. incōueniēs fuit vt in lege sequēti legē nālē. s. legē Moysi multiplicent mandata ⁊ precipue cerimonialia: quoꝝ rō nō pꝫ ex rōe nālī. R̄ᵒ dd̄ᵐ. ꝙ numerositas cerimonialiū ītroducta est ɔueniēter in lege duplici de cā. Prima execrabilitas ydolatrie multiplicis ⁊ superstitionis erroris ꝑpter quā eliminādā ⁊ cauēdā necessariū fuit in illo pplo ad ydolatriā ꝓno multiplicari ꝑcepta cerimoniaꝝ: p que reuocarent ⁊ cauerent ydolatriā sicut pꝫ ex ꝑcedētib⁹.

Scd̄a cā est exercitatio ⁊ occupatio ī latria ɔditoris. qa enī mētes carnales ī vno quotiā exercitio posite statim fastidiūt: necessaria est eis ⁊ salubris varietas exercitii q̄ varietate excludat fastidiū: ⁊ acceptabile rddat ꝟuitiū ɔditoris: ꝓp quas duas cās dicit dn̄s in Ose. 8. Scribā eis multiplices leges meas. Tertia cā est multiplex figūrō grē saluatoris que nō potuit vno signo vel

vna figura tm̄ exp̄mi. imo qa multiplex ē ⁊ incōp̄hensibilis grā necesse fuit figuras multiplicari. Inde est qđ dicit Isidorꝰ sup p̄n°. Leu. Q oīs hostiaꝝ diuersitas xp̄i ho stiā figurabat: ⁊ propter varietatem vir tutū hostie xp̄i ītroducta est varietas ⁊ di uersitas sacrificioꝝ. Unde subdit xp̄s ī vi tulo ꝓpter ꝟtutē crucis offerebaṫ. In agno pp innocentiā. In ariete ꝓpter p̄ncipatum In hyrco pp similitudinē carnis peccati. Ro.8. In turture ⁊ colūba: qa deꝰ ⁊ homo mediator dei ⁊ hominū.1.thi.2°. In duaruꝫ sbaꝝ ɔiūctione monstrabaṫ. In similagie pp ɔspersionē credentiū p aquā baptismī collectā ecclesiasticā eē corpꝰ xp̄i ostēdeba tur. Itē pro hac rōne dr̄ Job.xi. vtinam deꝰ loquereṫ tecū. ⁊ ostenderet tibi secreta sapiē sue. ⁊ q multiplex sit lex eiꝰ. Ad il lud ḡ q p̄mo obr̄ q multitudo p̄ceptorum non ɔuenit ī pfectis. dđm q multiplicanṫ p̄cepta dupl̄r. aut cā multiplicandoꝝ me ritoꝝ: q̄uo nō ɔuenit multiplicare mādata nisi pfectis. Aut necessitate vitādoꝝ ma loꝝ q̄uo expedit multiplicari p̄cepta impfe ctis. cū. s. multiplicanṫ occasiōes in peccatū sicut nos videmꝰ q multiplicanṫ humane leges ⁊ ecclesiastice ɔstitutiones: cū multi plicanṫ maloꝝ occasiones. vn̄ ⁊ hoc modo ɔueniebat p̄cepta multiplicari pp̄lo iudeo rū. Ad scđm q obr̄ q in paucioribꝰ via maior est. dđm q veꝝ est vbi p pauciora pcediṫ ad vnū: vbi ḃo pceciṫ ad multa l̄ multiplicia n̄ est via maior p pauciora imo p multiplicia. Inde ē cū ɔueniret figurari multiplicia beneficia: ⁊ numerosā gratiaꝝ redemptoꝝ. necessariū erat vt multiplica reṫ cerimonie figuraꝝ legis. Ad tertiū q obicit q sbitas mutatiōes abhorret nā veꝝ est vbi est mutatio in contrariū. vn̄ mutationē a paucioribꝰ ad multa ɔtraria abhorreret nā ⁊ rō: nō āt mutationē a pau cioribꝰ ad multa nāe ɔueniētia. Conuenit aūt nāe varietas exercitii. lō ad mutatiōꝫ in ip̄a varietate cultus diuini necessaria fuit multiplicatio cerimoniaꝝ.

Queritur postea in

gn̄ali. De diā cerimonialiū. Notādū igiṫ q quidā cerīonialia legis in tres differen tias distinxerūt. s. in sacramēta sacrificia ⁊ sacra. Et sacramēta dixerunt institura ad sanctificatiōꝫ. Sacrificia ad ꝓpitiatōꝫ Sacra ad dei honorationē. Sacramēta le gia vt circūcisio ⁊ phase ⁊ ōdo ⁊ hiꝰ. Sacri ficia ḃo que offerebantur de aīantibꝰ ⁊ de inaīatis vt silia. panes ⁊ libamēta. Sacra vt ea que erant sacrata ad cultū rōne loci l̄ tpia colēdi deū. vn̄ sacra erāt vtēsilia ta bernaculi ⁊ ornatus ⁊ solēnitates. Dicunt ḡ q hec tria necessaria erāt: ⁊ hoc qa a pri mo necessariū erat vt sāctificarēṫ vel scī eēnt q fiebant per sacramenta. Secūdo necessariū erat vt irā creatoris declinarēt ⁊ pacē eiꝰ ⁊ grām obtinerēt qđ fiebat per sacrificia. Tertio necessariū erat vt ipꝫ creatorē cultu placido hoc est loco ⁊ tpe p ut ɔgruit honorarēt ⁊ hoc fiebat p sacra.

Sed obr̄ ɔtra. Nā ꝭm coēm acceptionem cerimonialia nō solū ɔsistūt in illis q̄ coīṫ dicunt aut sacra. aut sacrata. aut sacrifi cia. imo in aliis obꝟuantiis que ɔpetunt p sonis vt de cauēdis īmundiciis ⁊ de cete ris de quibus lex voluit decernē ppl̄m taꝫ in victu q̄ in vestitu. tam in actu a natio nibus ceteris sicut sup̄ dictū est. vn̄ dicit Deu.4°. Mādauit mihi deꝰ vt docerē uos cerimonias atqꝫ iudicia que facē debetis.

Itē nō vr̄ vl̄r veꝝ q dicūṫ sacrificia in ꝓpitiationē. Nā erāt sacrificia que offere banṫ ex mera dilectōe vt holocausta Leui 1. Iteꝝ erāt sacrificia que offerebanṫ ī gra tiaꝝ actione vt hostia pacificoꝝ p pace col lara Leui.3°. quēadmodū erāt hostie p pec cato. Leui.4°. Itē dixerūt quidā cerimo nias p̄ncipaliṫ eē circa custodias solēnita tū: ⁊ h̄ ꝟuantes īterp̄tationē vocabuli. Nā cerimonie dicūṫ a cereis. i. luminaribꝰ: que in solēnitatibꝰ apponebāṫ. vel a carie ⁊ me ne. quia tūc debēt in nobis sordes deficere Ul̄ cerimonie q̄i cari munīe s carendo mu nēis. i. officiis ꝟuilibꝰ. Tn̄ extēsione dicunṫ cerimonie sacrificioꝝ ⁊ alioꝝ. Sꝫ in con trariū obr̄. q āte instōēꝫ solēnitatū: ⁊ ante legē legimꝰ cerimonias. Gen̄.26. dr̄ de Ha braā q custodiuit p̄cepta dei ⁊ mādata ⁊ cerimonias. Itē Exo.12. de ritu agni pa schal̄. cū ītroieritis terrā obꝟuabitis ceri monias istas. Ex quo relinquiṫ q cerimoīe nō p̄ncipaliter dicūṫ obꝟuantie solēnitatū

Alii dixerūt q cerīonie dicebanṫ q̄i che re nomie. i. salutis regule. vn̄ quia ista que instituta sūt ad diuinū cultū. ⁊ p̄cepta sūt regule directiue in salutē. dicūṫ cerimoīe Sꝫ ꝭm hoc cū ip̄a p̄cepta moralia maxīe sūt

directiua in salutē de sūt regule salutis.ḡ ꝛ cerimonie dicerent. Dixerūt alii iuxͣ snīas sapientū hebreoꝝ q cerimonie dice rent ꝑcepta:que nō vident habē rōeꝫ ſm lrām:vel quoꝝ rō occulta est ꝛ latet simpli cibus.nota ꝺo solis sapiētib'. Sꝫ ſm hoc ꝑ ceptū de īmolatione agni pascalis: nō esꝫ cerimoniale .cū rō institutionis determīet exp̄sse.Exo.12°.ita q manifesta eēt simplici bus.Dr̄ enī ibi narrabis filio tuo ī die illa dicēs.hoc est qd fecit mihi dn̄s qn̄ egress' sū de egypto.ꝛ erit q̄i signū in manu tua ꝛ q̄i monimētū ante oculos tuos.ꝛ tn̄ con trariū habet Exo.12.Cū introieritis ī terrā obſuabit cerimonias istas. Jtē pati rōe nec festū tabnaculoꝝ eēt cerīoīale: qa ei' rō exp̄ssa erat etiā simplicib' Leui.23°.vbi dr̄.Mēse septimo festa celebrabitis septeꝫ diebus:ꝛ habitabitis in tabernaculis vt di scāt posteri q in habitaculis habitare fece rim filios isrl̄.Dicendū aūt nō solū respici entes ad nomē:sed ad snīe rōeꝫ.Q cerimo nialia ꝑcepta erāt oīa illa que introducta sunt ꝓpter ritū cultus ꝛ latriam ꝯditoris ſm lrālē rōem.Dicit aūt Ualeri' maximus Q istud vocabulū cerimonie latinū est ꝛ sumptū fuit a cerere oppido: in quo oppi do Romani ꝑmo instituerūt ritū sacroꝝ. Inde est q latini īterp̄tes ī lege diuina po suerūt hoc vocabulū.vbi debuit significa ri ritus colēdi deū.vn̄ Exo.18°.dixit Jecro ad Moysen. Esto pplo in his que sunt ad deū:ostendēsq cerimonias ritūq colendi.

Dicendū igit q ꝑcepta cerīonialis cōst stūt in quattuor dr̄is. Prima ē in obſuan tiis. Scd'a in sacramētis. Tertia in sacrifi ciis.Quarta in sacris. Obſuantias aūt in hoc loco dici' in ꝑceptis circa diuinum cultū que data sūt ad eliminationē supsti tionis ydolatrie: ꝛ declinationē occasioīs erroris: vt ꝑcepta que data sunt circa ve stitū vel circa victū: ꝛ circa obseruantias īmūdiciaꝝ ꝛ hꝰ: vt pꝫ ex ꝑcedentib' Sa cramēta aūt ꝛ sacrificia ꝛ sacra dici' insti tuta ſm lrām ad latriā ꝯditoris. Sed refe runt sacramēta ad fidē veritatis. Sacrifi cia ad spē salutis seu pietatis. Sacra vero ad honorē ꝛ reuerētiā maiestatis. Jn sa cramētis enī signū est fidei ꝟitatis. vnde circūcisio dr̄ signaculū fidiei Habrae Ro. 4°.Et sacramentū agni pascalis dr̄ signuꝫ eiusdē Exo.12°.Erit q̄i signū in manu ꝛc.

Jn sacrificiis ꝺo siue holocaustis seu pacifi cis seu hostiis ꝓ peccato spes pietatis ē ꝛ obtinēde salutis sicut pꝫ ex Leu.i.ꝛ 2° ꝛ 3° ꝛ 4.cū dr̄.Sacrificia oblatio suauis odoris deo. Jn sacris ꝺo honorificētia ꝛ reuerē tia maiestatis di est. Sacra ꝺo ista atten debant in instōne solēnitatū ꝛ ornatus ta bernaculi ꝛ vtensiliū vl' que deputabāt ad diuinū cultū.ſm hoc ḡ cerimonie i qua drupli dr̄a sunt. Primo in obſuantia eoꝝ que ꝑcepta sunt ad reuocationē ꝛ declina tionem supstitionis erroris.ſm qd dr̄.3.Re 9.Si auersi fueritis nō sequētes me:nec cu stodiētes cerimonias quas ꝓposui vobis:s si colueritis deos alienos auferā vos de su pficie terre. Scd'o in sacramētis vn̄ ꝛ ꝑ sacramēto circūcisionis dr̄ de Habraā.Gē 26°. Q custodierit mādata ꝛ cerimonias

Jtē de sacramēto agni paschalis dicit Exo.12°.cū introieritis terrā obſuabitis ce timonias istas. Preterea de sacramēto or dinis dr̄ Leui.8°. Hec est vnctio Aaron ꝛ filioꝝ eius in cerimoniis. Tertiō in sacri ficiis.vn̄ Leu.9.Dicunt oblata sacrificia sup altare absq cerimoniis holocausti matuti ni.ꝛ Nūe.15°.De peccāte ꝑ ignorantiā dr̄ Q offerat vitulū ꝛ sacrificia ei' ad libamē ta vt cerimonie ei' postulāt. Quarto in sacris.vn̄ Exo.38°.Hec sunt instrumēta ta bernaculi testimonii in cerimonias leuitaꝝ Ex quo pꝫ q vtēsilia tabernaculi dicebāt cerīonie vl' īter cerīonias eē.vd'.igit q di minute ꝛ īpfecte fuit ꝑdicta assignatio ce rimonialiū legis. Sꝫ obr̄ ꝯtra positā di stinctionē.Nā dicit Aug' in li°.x.de ci.dei. Q sacrificiū visibile inuisibilis sacrificii.sa cramētū.i.sacꝝ signū est. vn̄ in psal. Peni tēs inquit.Si voluisses sacrificiū dedisse vtiq: holocaustis nō delectaberis.sacrificiū ꝺo spūs ꝯtribulat' ꝛc. Jtē Aug' in codē q ab hoībus appellat sacrificiū signū ē ve ri sacrificii.porro mīa veꝝ sacrificium est ſm hoc ḡ vident nō distīgui sacrificia.sa cramēta legis cū ipa sacrificia sacramēta sint. Jtē Aug' i codē. Si sacrificia que vult de' quoꝝ vnū est cor ꝯtritū ꝛ humili atū.voller legalibus sacrificiis significari nō vtiq de his offerendis in lege veteri ꝑ cepisset .Ex hꝰ ḡ relinquit q nō distinguūt cerimonie sacrificioꝝ:ꝛ sacramētoꝝ. Cō tra.Sacrificiū signū est veri sacrificii.veꝝ aūt sacrificiū est op' meritoriū.vnde Aug

f°. de ciu. di. Uez sacrificiū est oē opꝰ quod agit vt scā societate inhereamus do Relatū. s. ad illū finē boni quo veracit beati eē possimus. Cū g sacramētū pprie non sit signū sacri opis qd a nobis est: sed ipiꝰ gr̄e sacre que a do est: ⁊ nō a nobis. sicut dicit ad Ro. xi. Si gr̄a di iā n̄ ex opibus: alioqn gr̄a nō est gr̄a. Sacramētū enī est inuisibil gr̄e visibile signū. Relinquit g q sacrificiū legis: nō est pprie sacramētū. R° sacramētū ur coīter ⁊ pprie. Coīter signum sacre rei seu illa res sit opꝰ sacz: qd ab homine est: seu illud sit gr̄a que est solū opus diuinū. Et hoc mō dicit Augꝰ. sacrificia eē sacramēta. Proprie do dr sacramētū signuz sacre rei que est gr̄a ⁊ nō opꝰ humanū: ⁊ h nō distinguēdū est: qa sacrificia duplicem intentioz significationis habebāt. Erāt enī signa futuroz ⁊ faciēdoz. vt erāt sig futuroz ⁊ significabāt de futuris gr̄tiis in xpo. vn̄ dicit Isidorꝰ Sup Leuiticū oēs legales hostie xpi hostiā pferebāt: ⁊ isto mō sacrificia pn̄t dici sacramēta respcū gr̄e xpi qa tn̄ sacramētū pprie dr q est signū gr̄e que in nobis est: est a xpo Nō dicēt sm modū ppriū sacrificia sacramēta. Scdz do q erant signa faciendoz. patet amplīꝰ q n̄ possūt dici sacramēta pprie: exceptis quibusdā que erāt pncipalit istituta ad significandā gr̄am vt forsitan sacrificiū vitule ruffe: ⁊ sacrificiū ɔsecrationis sacerdotū

Cōsequenter queri

tur in spāli circa obsuantiā cerimoniaruz de imūdicis. Et qrit pmo coīter: quid dicat pncipiū vel origo imūdicie. Scdo do in pticulari qtū ad dr̄am statuū ante legē in lege. ⁊ post legē. Quātū ad pmū obiciūt sic. qa pncipiū imundiciaz: aut dr eē a nā rez: aut ab vsu illaz. aut ab institutione aut a significatione. Q aūt a nā nō habeat originē hiꝰ imundicia ostēdūt sic. Natura rez pōt ɔsiderari triplr. Primo simplicit ⁊ p se: ⁊ sic dr Gen̄. i. vidit deꝰ cūcta que fecerat ⁊ erant valde bona. Silr dic Aug Q fuerāt oīa creata: valde bona: ⁊ ita valde munda: ⁊ ad Ro. 14°. Scio ⁊ ɔfido i domino Ihu xpo qd nihil est cōe. 2° ɔsiderat nā rez in cōparatione eaz ad inuicē in respcū. s. minus nobiliū ad magis nobiles sm qd dicit Augꝰ. Oīa sunt mūda nāliter s ex ɔpatōne melioris nāe: quedā reputāt imunda. ex hoc accipit hiꝰ imundicia de q loquimur. Cū aūt fere oēs res ɔpari hēant ad nobiliores. g sm hoc hiꝰ imundicia fere i oībus eēt quod falsū est. Pretēa vr cōtrariū. q. s. quedā res nobilioris nāe reputarent imunde: vt aquila ⁊ leo ⁊ hiꝰ. qdaz do minus nobilis nature reputarēt mūde vt ouis capra ⁊ hiꝰ. Tertio mō ɔsiderātur nāe rez: nō absolute in se nec in relatione eaz ad inuicē sm ordinē vniuersi. sed in ɔpatione ad pctm̄ rōnalis creature. s nec ex hac ɔpatione pōt dici q hēat ortum hiꝰ imundicia p aliquid. s. ɔtractū ex hiꝰ pecō qa si dicat ex ɔpatione ad peccatū homis sm q dr sup illud Isa. 30. Erit lux lune sic lux solis: ⁊ lux solis septēplr: q oīa deteriorata sūt pp̄ter hominē. Contra. Docē qa sm hoc in oībus eēt ista imundicia. Ex his g relinquit q imūdicia ortū nō potuit habē ex nā. Itē q abusu rez non potuit habē ortum imundicia ostendit. Si eī dicerent imunda qa vsui sustentationis inepta sm hoc imunda eēnt quecūq ad vsuz hūane sustentatōis nō ɔgruerent. munda do essent quecūq esui hominū ɔgruerent sm hoc g porcus ⁊ multa alia que lex vocauit imunda nō reputarent imūda. Itē si dicat q ex vsu malo hominū dicūt ista aīalia imunda qa ydolatre eis vtebant ad supstitiones ydolatrie. sm q dic Origenes sup libz numeroz Phytonibus dracones ⁊ aliī serpētes mīstrare phibent. Auguribus do quedā aues que lex reputauit imundas. Con̄. Tā boues q oues ⁊ hiꝰ. multotiens offerebant ydolis ab ydolatris. vt 3° Reg. 18°. De sacerdotibꝰ Baal: qui obtulerūt ei bouē. Ergo sm hoc oues ⁊ boues reputarent imunda. Itē si dicat q hoc dr pp̄ter abusū dyaboli: qa aliq aīalia ex pmissione diuina subiciūt demonibꝰ sicut spēs Gen̄. 3°. ⁊ sicut porci. 8. Math. Con̄. Scdz hoc ⁊ boues ⁊ oues dicerent imunda cum ex pmissione diuina voluntati ⁊ potestati demonū ɔcedant Job. i. dixit dn̄s ad Sathan. Ecce vniuersa que hz in manu tua sit ⁊ ibi dr. q opatione demōis dscēdit ignis de celo ⁊ cūctos oues puerosq ɔsumpsit. Ex his g relinquit q ex vsu rez nō potest habē ortū imundicie. Itē si dicat q ex istitutione ortū habuerit hiꝰ imundicia.

Con̄. Constitutio circa imundicias aīaliuz nulla emanauerat ante legē. Leui. xi°. ⁊ tn̄

ante legē: ⁊ etiā ante diluuiū dr̄ Noe gn̄. 7°. Ex aīantibus mundis tolles septena. De aīantib⁹ ꝟo īmundis duo. ḡ ante cōsti tutionē legis erat īmundicia in aīalibus. nō ḡ ex ꝯstitutione est īmūdicia. Si ꝟo dicat̄ ꝙ in Gen̄ dicūt̄ īmunda: nō quia tūc essent īmunda. sed quia postea ex ꝯstitutio ne legis futura erāt īmunda. Con̄. f^m B ḡ Moyses loquit̄ f^m tps legis. Si ergo ex ꝯstōe legis facta est discretio mundorum ab īmundis: ⁊ ante legē nō erat īmūdicia ante legē nō poterat eē discretio mundo rū ab īmundis. ḡ nec electio. ḡ ⁊ inutiliter ⁊ incassū diceret̄ ad Noe Gene. 8°. De ani mantib⁹ mūdis tolles septena: de īmundis ꝟo duo. Itē si dicat̄ ꝙ īmundicia ortū habuit a significatione: al's a signatione vt ille res dicant̄ munde que p ꝓprietates suas sigificatiue erāt mūdicie moꝝ: ille ꝟo dicant̄ īmūde q̄ sūt significatiue īmūdicie peccatoꝝ. Con̄. Sicut dicit beat⁹ Dyoni⁹ in yerarchia angelica. f^m eloquia dīna. Gn̄. 2°. Oīa valde bona. ⁊ iō ex oībus elicē est bonas speculationes. Relinq̄t̄ ḡ ꝙ oīa eēnt mūda. q2 oīa pnt̄ eē sig̃tiua boni. vn̄ ⁊ ipe dn̄s vocat se vermē. Psal. Ego sū vermis ⁊ nō hō. ⁊ vocat̄ leo Apoc. 5°. Uicit leo de tribu iuda. ⁊ tn̄ ista f^m legē reputant̄ im mūda. Relinquit̄ ergo ꝙ ꝓpter signatiōꝫ boni nō dicūt̄ munda. Itē cū in oīb⁹ re bus sit repire aliquas propꝛietates sig̃tiuas boni. aliquas sig̃tiuas mali. vnde ⁊ p leonē aliqn̄ sig̃cur xp̄s Apoc. 5°. Uicit leo de tribu aliqn̄ dyabolus. 1. Pe. 5°. Aduersari⁹ noster dyabolus tanq̄ leo rugiēs circuit querens quē deuoꝛꝫ. Ergo f^m h̄ oīa eēnt mūda ⁊ im mūda rōne diuersoꝝ. R̄° dō ꝙ īmundi cia nō accipit̄ ex vna sola. ſ ex plurib⁹ cau sis appropꝛiatis q̄ttuoꝛ gn̄ibus caꝝ. Causa enī materialis seu dispositiuus īmundicie est ex pte nāe nō tn̄ simplr̄. Simplicit̄ enim f^m nām nihil est īmundū. Ex ꝯpatione tn̄ aliquomō īmundū dr̄. f^m ꝙ dicit Aug⁹. sr̄ Gen. 7. Oīa nālr̄ mūda sūt: ſ ꝯpatōe melio ris nāe: quedā dicunt̄ īmunda: sic bos leōe melioꝛ. q2 hōi necessarioꝛ: ꝓpter quē creata sunt oīa. Cā ꝟo formalis īmundicie accipit̄ ex pte vsus seu abusus: ⁊ hoc q2 illis aīali bus ꝓncipaliter ⁊ p̄ ceteris que lex vocauit imūda abutebant̄: aut ydolis īmolādo. aut augurādo seu maleficia exercēdo: ſꝫ qð dic̄ Origenes. Cā ꝟo efficiēs īmundicie sūpta est ex pte institutionis: que īstitutio ꝓnci paliter ortū hūit ex vsu vel ꝯtra abusū da ta est: vt. s. elongarent̄ ab ydolatria ⁊ pu nirent̄ inobediētia. Elongarent̄ ab ydolatria in hoc ꝙ ꝓhibebant̄ ab his vescēdis l cō tingendis que ydolatre p̄cipue habebant quēadmodū ꝓhibent̄ vti vestimēto ex la na ⁊ lino ꝯtexto: ne eēt sīlitudo colētium deū cū ydolatris que in veneratione ydo latrie vestimētis talibus vtebant̄ vt puni rent̄ inobedientia f^m ꝙ dicit Aug⁹ in libro q̄onum noui ⁊ veteris tes. esca lex nō in p̄mordio legis data est. sed cū duce perfi dia dī ꝓmissis fidē nollēt dare ad duritiā cordis sui acceperūt p̄cepta nō bona. sicut dicit ꝓpha Ezech. 20. d. Supbis enī hōib⁹ ⁊ ꝯtumacibus nō debuit tota creatura sēi ci. Cā ꝟo finalis fuit sig̃tio. in signū enī fu erūt institutiones legaliū īmundiciaꝝ sic ⁊ cetere leges obſuantie. vn̄ ad Hebr. x. dr̄ Umbrā hn̄s lex futuroꝝ bōꝝ. ⁊ i. coꝛ. x. Oia in figura ꝯtingebāt illis: q2 p hi⁹ mundi ciā vel īmundiciā sig̃tur aliquid circa xp̄ꝫ futuꝝ: vel circa nos gerendū. Ex his igit̄ q̄ttuoꝛ simul aggregatis: nō ex vno tantū determinat̄ rō mūdicie vel īmundicie. ⁊ p hec pꝫ rn̄sio ad obiecta.

q **Ueritur postea** d īmūdiciis i pticulari ſꝫ triū statuū. Pmo igit̄ querit̄ de īmundiciis q̄ ad statū an̄ legē. iux illð Gen̄ 7°. De aīanti bus mūdis tolles septena ⁊ septena. De im mūdis ꝟo duo ⁊ duo. Scðo de īmūdiciis legis de quib⁹ Leui. xi°. 12°. ⁊ 13°. ⁊ in aliis. Tertio de īmundiciis post euacuationē legis de quib⁹ dr̄ Act. 15°. Ubi decreuit cō siliū Aploꝝ abstinē a suffocato ⁊ sanguie

Quantū ad statum ante legē. Querit̄ ḡ q̄re ante tps Noe non fuit mētio de mundicia vel immundicia. Nā cū īmundicia f^m ꝙ dictū est quodāmō ortū habuerit ex nā. Natura semp eadem fuit in aīantibus. ḡ a p̄ncipio mētio debu it fieri de mundicia ⁊ īmundicia aīantiū. Si diceret̄ ꝙ ante tpa Noe nō erat abusus aīalium que reputant̄ īmunda. Sīli modo poterit dici ꝙ tpib⁹ Noe non erat abusus cū tpibus eius nō legat̄ ydolatria. Itē querit̄ cum dn̄s p̄cepit Noe Gen̄. 7°. vt de aīantibus mundis ⁊ īmundis poneret in

archã ⁊ septena de mūdis.bina de imun
dis.ğ sciebat Noe que eēnt mūda ⁊ imun
da. Querit igit vñ habuerit hāc noticiā
Si dicat q ex instinctu nāe pari rōe ⁊ alii
pcedentes hoc ipm cognouissent:cū instin
ctus nāe idē maneat penes oēs habentes
eandē nām.qđ tñ nusq legit. Si dicat q
ex inspiratione diuina eadē facilitate ne
gari pōt qua ⁊ affirmari: cū hoc nō legat
Itē querit iux lrām illi⁹ pcepti: quare
plura iussit accipi de mūdis q̄ ð imundis
qa de mūdis septena:de imundis tm̄ duo
Gñ.7. Itē querit i ipari numero sumūt
munda. Immūda ƀo ⁊ etiā rōnalia in nu
mero pari.Si dicat fm Rabanū in glo.Q
i par numerus ƀtutis spēm ptendat. Par
ƀo infirmitatē. Coñ.Scđ3 hoc ğ rōnalia
debuerūt sumi in ipari numero cū rōnali
bus maxie opetat spēs ƀtutis. Itē qrit
an añ legē:qđ erat imundū q3 ad imolati
onem esset immundum quantum ad com
mestionē:qđ vr qa indistīcte dr de aīalib⁹
mūdis ⁊ imundis.Generalit aūt imūdicia
extendit respcū imolationis.⁊ respcū com
mestionis. Coñ.Gen.9°.Oē qđ mouetur
⁊ viuit erit nobis in cibū. ğ oīa aīalia fm
hoc erant mūda q̄tū ad ɔmestionē.S3 con
stat q tūc nō erāt oīa mūda q̄tū ad imola
tionē.qa dr Gene.8. Tollēs Noe de cūctis
pecoribus ⁊ volucrib⁹ mūdis obtulit holo
causta.ergo aliqua aīalia erāt imūda quo
ad imolatoꝫ. Itē ad idē est qđ dic Aug.
in qōnibus noui ⁊ veteris testī.Escaꝝ lex
nō in pmordio legis data est. ğ multo ma
gis nec ante legem: ⁊ tamen mundicia ⁊
immundicia reputabatur in aīalib⁹ q̄ ad
imolationē. Itē querit cū in lege Leuit.
3°.Adeps carnis ⁊ sanguinis reputent im
mūda quo ad ɔmestionē.nō tñ q3 ad obla
tionē .imo illa pcipue.f.adipē ⁊ sanguinē
pcipit de⁹ sibi offerri quare añ legē ⁊ tpi
bus Noe nō reputarent imūda. Cōmestio
adipis cū reputet imunda cōmestio sāgui
nis p illā diuinā ɔstitutionē qua dictū est
Noe Gen.9°.Oē qđ mouet ⁊ viuit erit vo
bis in cibū.excepto q carnē cū sanguine ñ
ɔmedetis. Itē querit cū in lege determi
net imundicia ex parte brutoꝝ ⁊ etiam
hominū.Leu.xi.12.13.⁊.15°. Ante legē vero
legit imūdicia ex pte brutoꝝ.vñ ⁊ ad noe
dcm̄ est Gen.7°.De aīalibus mūdis ⁊ imū
dis tolles ⁊c.Quare ğ sili mō nō fit mētio
de imundiciis hominū. R° p ordinem
ad obiecta. Ad pmū qđ querit quare añ
tps Noe nō fit mētio de imundicia l mun
dicia aīalium:⁊ spāliter quo ad imolatioꝫ
Rñdet q duplex rō fm allegoriā concur
rebat.Cū enī oblatio sacrificii fieret ppter
expiationē originalis ante tps circūcisiōis
⁊ ppter expiationē actualis. Duplex erat
figura seu significatio sacrificii.vna sacri
ficii passionis xpi: qđ pncipaliter erat ad
expiationē seu mundationē originalis.
Alia sacrificii penitentie.seu cordis ɔtriti
qđ ppue est ad emundationē actualis.

Quātū aūt ad significationē sacrificii
passionis xpi ɔueniebat vt fm decursū tē
poris magis ⁊ magis ⁊ magis fiet declāto
ƀitatis.Unde qa sacrificiū redēptōis per
xp3 debat fieri i carne ⁊ i mūda carne:⁊ eē
in carne humana. Iō in exordio pme etatꝫ
in sacrificio Abel figurabat in carne mū
da fieri. Postmodū in scđa etate i exordio
p sacrificiū Noe ostēdit futuꝝ i carne mū
da. Tertio in exordio tertie etatis i habraā
cū pcipit filius imolari ostēdebat futurū
i carne mūda ⁊ humana. pptēa cōpetebat
vt rōe sacrificii Noe in quo icipiebat z^a
etas ⁊ maior etiā debuit eē declaratio sa
crificii redēptionis q̄ pus fieret mētio de
imūdicia carnis sacrificāde. Quātū ad
significatoꝫ sacrificii penitētie seu cordis
ɔtriti qđ ppue ad emundatiōeꝫ imūdicie
actualiū peccatoꝝ ɔueniebat. vt tpe Noe
i quo maxie habūdabāt imūdicie actualiū
culpaꝝ:qa oīa caro corrupat viā suā Gen.
6.fieret mētio ð mūdicia ⁊ imundicia nāa
sacrificioꝝ. Ad scđm qđ querit qualiter
Noe habuit notitiā de mūdicia ⁊ imundi
cia dđ.q ptim ex nā:ptim ex rōne.ptim ex
inspiratione. In aīalibus que fm legē re
putant imunda.quedā sunt hōi nociua. q
dam sūt hōi inutilia.Quedā ƀo ñ necessaria
Nociua sūt ſpentes ⁊ leones ⁊ hi⁹.que sua
feritate hominibus frequēter nocēt.Inuti
lia ƀo vt quib⁹ nō pōt homo vti nec ad vi
ctū nec ad vestitum:nec ad laboris adiuto
riū.sicut formice stelliones ⁊ infinita gñā
reptiliū ⁊ etiā aīaliū ⁊ auiū. Nō necessaria
vt sine quib⁹ vita homīs potuit sustētari
⁊ fm hoc solū ingeñ gressibiliū ouis ⁊ ca
pra ⁊ bos necessaria hōi iudicant:qa pbēt
hōi victū vestitū ⁊ adiutoriū potissime sñ
timore nocumēti.Alia ƀo sicut canes eq ⁊c

nō se habet hoc mō. Et iō sine illis pōt cōuenient vita hōis agi. Accedente igit̄ rōa cū instinctu nāe: ⁊ supueniēte diuina īspiratione Noe habuit notitiā mundoꝝ ⁊ immūdoꝝ. Instinctu enī nāe ꝑtermittēdum ē. ⁊ q̄i abiciēdū quicqd est nāe nociuū: aut īutile: aut nō necessariū vel ad īmundum pari ro rōe ꝯferēte erāt talia abiciet velō īmunda. Fortius ro adueniēte spiratōe ad declarationē sacrificii redēptiōis in carne mūda. Dicenō ḡ fm Aug. ꝙ ꝯpatōe melioꝝ nāe ī illis que homini sunt salubria vtilia ⁊ necessaria: potuit rōe ⁊ nā quedā reputare īmūda. Ad illud ḡ qō obic̄ ꝙ pari rōe ꝑcedētes possēt illud cognoscere Dicendū ꝙ veꝝ ē si īstictum ꝑsone accessisset rō ⁊ inspiratio. Rō que fm ꝑfectionem iusticie solis necessariis ⁊ vtilibus ꝯtēta eēt. Inde est ꝙ ex ꝑuilegio singulari ō noe dr̄ Gen. 6°. Noe vir iustus atq̃ ꝑfect⁹ ⁊c.

Pretera inspiratio que accessit ad Noe cū ei locutus est de⁹ vt sicut inspirauit et ꝙ de mūdis tolleret septena ⁊ septena. de īmundis ro duo ⁊ duo. ita ꝑus inspirauit que debēt reputare īmunda ⁊ que munda

Ad tertiū ꝙ querit̄ quare ꝑceptū ē plura tollere de mūdis q̄ de īmundis. R° fm Aug. vt plura eēnt que hoībus ꝓdeēnt q̄ que nocerent. ⁊ alia rōe fm Rabanū. vt egressus Noe de archa hēret qō īmolaret ⁊ māducaret. Ad quartū ro. s. quare in īpari numero sumūt mūda. īmūda ro ⁊ ratiōabilia ī numero pari. R° fm Rabanū Impar enim numer⁹ virtutis spēz ꝑtendit Par ro īfirmitatem. Sed ꝯtra hanc responsionē sic obī. ꝙ fm hoc deberēt rōnabilia sumi in numero īpari. Et iō vr̄ aliter respondēdū eē: ꝙ irrōnabilia sunt mūda ad duo: seu ad duplicē vsum. Ad vsū. s. ꝑpagationis nālis: ad quē necessaria est paritas masculi ⁊ feīe. Et ad vsū sustentationis hoīs vel īmolationis ⁊ q̄tū ad hoc n̄ est necessaria paritas maris ⁊ feīe. ḡ q̄ erāt ad vsum ꝑpagationis nāe ⁊ nō ad vsum sustentatōis vel īmolationis debuerūt eē ī numero pari sic̄ rōnabilia ⁊ īmūda. q̄ ro ad duplicē vsū in īpari. Ad qntū. s. qre nullū aīal reputat̄ īmundū quo ad ꝯmestionē: s q̄tum ad īmolationē. R° īmūdicia quo ad imolatiōez ītroducta est ad figurā sacrificii redemptionis futuri in carne mūda: que ꝯpetebat vt dictū est tꝑibus Noe.

Imūdicia quo ad ꝯmestionē ītroducta est ꝑncipalr̄ in penā ꝯtumacie: vt dicit Aug⁹ in qonib⁹ no. ⁊ vete. tes. vt dictū est. nō ēt puniēda ꝯtumacia ante legis ꝑuaricatiōz

Ad sextū dō. ꝙ ꝓhibitio sāguinis ꝑmo ītroducta est in horrorē effusionis sanguis hūani: ne ꝓpter assuefactionē ꝯmestionis sanguīs aīaliū minus horrerent hominum occisionē ⁊ ꝯmestione sanguinis aīalis īualescēte crudelitate trāsirent ad ꝯmestionē humani sanguinis. quēadmodū de habitorib⁹ terre sancte dr̄ Sap. 12°. illos antiquos habitatores terre scē tue exhorruisti filioꝝ suoꝝ necatores sine misericordia cōmestores visceꝝ hominū ⁊ deuoratores sāguinis. ⁊ iō paucis existentib⁹ ⁊ exemplo Chayn ꝓnis ad irā. Sapīe. x. Per irā homicidii fraternitas deperiit. ⁊ iteꝝ ꝓnis ad supbiā ⁊ rixā sic̄ pꝫ ī turri babel. Gen. xi. Introduci debuit ꝓhibi° esus sāguis. 2° ro ītroducta est ꝯtra ꝯsuetudinē ydolatre que sanguinē īmolaticiū in venerationem ydoloꝝ bibebāt: ⁊ adipes ꝯmedebāt. Deu. 32°. de quoꝝ victimis ꝯmedebāt adipes ⁊c. Et hoc mō inualescēte ydolatria ꝑ legem debuit ꝓhiberi vtrūq̃. Ad septimū dē. ꝙ imundicia hominū ītroducta est ī hon⁹ vel eē eliminationis ydolatrie: sicut patꝫ ex ꝑdictis. Et iō ante legē ⁊ inchoationez ydolatrie nō debuit ītroduci. Ex eē vero ītroducta est īmundicia ⁊ mundicia: sicut patet ex predictis.

Postea queritur de īmundiciaꝝ obsuantia q̄tum ad statū legis. Omissis igit̄ his que in ꝑmissis q̄sita sunt circa istā materiā qōe de rōne cerimonialiū ꝑceptoꝝ: que cū in lege determinet̄ circa gressibilia ⁊ volatilia aliquid mundū ⁊ aliquid īmundū q̄tum ad comestiōez ⁊ īmolationē Leui. xi. Quare nō determiat̄ circa natatilia mūdicia ⁊ īmūdicia quo ad īmolationē: s tm̄ quo ad ꝯmestionē. Leu. xi. Nā circa illa magis vident̄ determinanda qꝛ aquatilia aptiora videbant̄ ad īmolandū q̄ gressibilia vel volatilia. qꝛ gressibilia ortū habēt ex terra que maledicta ē Gen. 3°. Aquatilia aūt ex aqua que benedicta est Gen. 1. ⁊ nō postmodū maledicta. Preterea volatilia ⁊ si hēant ortū ex aqua magis tn̄ viuūt in terra sive ex terre nascētib⁹ q̄ in aqua. Pisces aūt ⁊ generant̄ ex aqua ⁊ in

aqua viuũt oĩno. q̃ mundiora ꝛ ad ĩmolandũ aptiora videbant̃ aquatilia q̃ reliqua q̃ potius de his determinãdũ erat. Ad hoc rñdendũ s̃m Aug. q sic dicit. Promissiuas figuras in victimis aĩaliũ celebrari oportebat ꝑpter ↄmẽdationẽ future carnis ꝛ sanguinis: per quã vnĩ victimẽ fiet remissio peccatoꝝ de carne ꝛ sanguine cõtractoꝝ. ꝛ ẽ ↄsensus: q̄ sacrificia illa erãt signa veri sacrificii futuri in carne xp̃i. per cui' ĩmolationẽ fieret remissio peccatoruꝫ que quidẽ peccata ↄtraximus a carne s̃m quã ꝑpagamur a p̃mis parentib'. Jõ ↄpetebat q̃ illa sacrificia fierẽt ex carnibus gressibiliũ vel volatiliũ que ꝑpinquiorẽ habẽt similitudinẽ ad carnẽ humanam ꝛ non ex piscibus.

Deinde queritur de obſuãtis ĩmũdiciaꝝ post euacuatiõeꝫ legis factã. vt de suffocatis ꝛ sãguĩe. Utrꝫ s. teneamur mõ ñ ↄmedere sãguinẽ ꝛ suffocatum

Circa qd̄ sic obr̃ Act. 15°. Determiat̃ cõtẽtio facta ĩter fideles ↄuersos de gẽtibus ꝛ ↄuersos de iudeis de circũcisiõe: cuius determiatiõe determiatũ est p̃mo a beato Petro: scd̄o a Jacobo: tertio a toto cõcilio Aplõꝝ. q̃ fideles ↄuersi abstinerent se ab ĩmolatis symulachroꝝ ꝛ sãguĩe ꝛ suffocato ꝛ fornicatõe. Ergo cũ aliis legalib' euacuatis publicato iã euãgelio remãserũt ista. s. q̃ abstĩeat̃ a suffocato ꝛ sãguĩe ꝛ ĩmolatis ydolorum que immũda reputabãt̃ in lege vr̃ q̃ adhuc remanẽt iste ĩmũdicie s̃m decreta illius ↄcilii. Ergo peccat adhuc qui nõ facit ↄtrariũ. Itẽ sup illud Actu. 15°. Glo. Rabani hec necessaria sũt sine qb' nõ ẽ salus: sed circũcisio nccia nõ est. Itẽ glo Bede Illud suffocatũ ꝛ morticiniuꝫ de quo dicit Ezech. 44°. De morticiniũ ꝛ captuꝫ a bestia de auibus ꝛ de pecorib' sacerdotes nõ cõmedant illud cui' sanguis nõ est effusus sup terrã. hoc p̃ceptũ ↄuenit illis q inũcti sũt oleo spũali qd̄ apostoloꝝ ep̃la suandũ decreuit. Itẽ sup illd̄ Ezech. 44. De morticiniũ ꝛc. dic̃ Jero. iuxͣ litterã omĩ gñi electo regali ꝛ sacerdotali xp̃iano. s. hec p̃cepta ↄueniũt vt morticinio nõ ↄmedant qd̄ in actib' aplõꝝ dr̃ suffocatũ que necessario obſuãda aplõꝝ de Jrlm ep̃la monet Act. 15°. Itẽ p̃ceptũ fuit ante legẽ nõ cõmedere sanguinẽ Geñ. 9°. ꝛ in lege Leui. 7° ꝛ post legẽ Act. 15°. q̃ semp est ſuanduꝫ.

Coñ. Ad Ro. 14°. Oĩa munda erant vel sũt ꝛc. ꝛ in eodẽ. Scio ꝛ ↄfido in dño ihũ qd̄ nihil est cõe. ꝛ ad Thitũ. 1. Oĩa munda mũdis. Itẽ sup illud ad Ro. 14°. Omĩa mũda ꝛc. Glo. Aug. nullus cibus culpabilis est vel ĩmund': s̃ solũ inordinatio ↄcupiẽ ĩ cibo culpabilis est. vñ dicit sic. Creaturã dei scimus ñ esse culpabilẽ: q̄ creatura dĩ oĩs bona est: s̃ inobediẽtiã ↄtumacẽ: ꝛ ĩordinatã cupiditatẽ nõ ꝑpter porcũ s̃ ꝑpter pomũ mortẽ p̃mus homo ĩuenit: ꝛ Esau p̃matũ suũ nõ ꝑpter gallinã: s̃ ꝑpter lenticulã ꝑdidit. Scio enĩ Noe oẽ genus carnis qd̄ p cibo eẽt esui mãducare ↄcessũ. Helyaꝫ cibo carnis refectũ. 3. Reg. 17°. Johannẽ locustis nõ fuisse pollutũ. Itẽ Orig. Quicqd a do factũ est mũdũ est. In aĩalib' muta res hoĩuꝫ ꝛ actus ꝛ volũtates pingũt̃. q̃ dixeret nihil est ĩmundũ ad lr̃am: s̃ quedã reputabant̃ ĩmũda ꝑpter significatõꝫ immũdicie vitioꝝ. Itẽ Math. 15. Nõ quod intrat in os coĩquat hoĩem ꝛc. Circa istam qõeꝫ fuerũt tres opiones. vna dicit p̃ceptũ aplõꝝ de nõ cõmedendo sanguine ꝛ soffocato semp ſuandũ est lr̃aliter. Alia dicit semper ſuandum: s̃ methaphorice ꝛ spiritualit̃. Tertia dicit seruandũ nõ semp s̃ s̃m statũ ecclesie p̃mitiuũ ꝛ lr̃aliter. Prima opĩo ĩnitit̃ v̄bis Bede sup Act. 15°. Abstineant: ꝛ cũ hoc p̃ceptũ ſuare ↄuenit illis qui vncti sunt oleo spũali ne ↄmedãt illud cui' sanguis effusus nõ est. Itẽ v̄bis Jeroni. sup Ezech. 44. De morticiniũ ꝛc. oĩ gñi electo regali ꝛ sacerdotali. i. xp̃iano hec p̃cepta ↄueniunt. Itẽ Jero' ibidẽ ↄdẽnat sacerdotes qui in turdis ficedulis gruib' ꝛ ceteris hui'. hec auiditate gule nõ custodiunt. Scd̄a opĩo ĩnitit̃ v̄bis Rabani q exponit illud abstineãt a suffocatis. i. ne inferiores se soffocent ꝛ sãguinẽ i. effusionẽ sanguinis humani: ꝛ que sibi nolũt fieri alteri nõ faciãt. vnde dicũt q̃ ep̃la apostolica ↄtinebat necessaria sine quib' nõ est salus que sunt tria. de quib' ty. 2°. Sobrie iuste pie viuamus in hoc seculo. Sobrie in nobis. Juste ad ꝑximũ. Pie ad deũ. ista ep̃la aplõꝝ hec tria ↄtinebat: q̄ talis est. Uisum est spũi scõ ꝛ nobis nihil vltra ĩponere vobis oneris. q̃ hec necessaria: vt abstineatis vos ab immolatis simulacroꝝ: ꝛ suffocato ꝛ sanguine ꝛ fornicatione. ꝛ hoc q̃ dicit

ab ĩmolatis simulacroꝝ. hoc ē qḋ dicͭ apl'ſ
pie viuere.ſ.q̄tū ad deū.ydolatra enī do
iniuriatᷣ. Q̄ dicit abſtinere a fornicatione
hoc eſt qḋ Apl'ſ dicit.ſobrie viuere.hoc eſt
q̄tum ad nos.⁊ ꝙ dicit abſtinere a ſuffoca
to ⁊ ſanguine.hoc eſt ꝙ dicit Apl'ſ iuſte vi
uere.ſ.q̄tum ad ꝓximū.Eſt ḡ ſenſus. abſti
neatis a ſuffocato ⁊ ſanguine.i. nō effūda
tis ſanguinē humanū.nec ſuffocetis hoīes
minus potentes. Tertia opīo īnititᷣ ver
bis Bede ſuper Act.15°.Ut abſtineāt ſe a
ſuffocatis ⁊ ſanguine.i.effūdendo ſanguīe
vel mādueādo cū ſanguine.hec quidē de
nētib⁹ de gentilitate pro rudimētis fidei
⁊ īueterata gentilitatis ꝯſuetudīe ꝯceſſa
ſūt.Ex quo arguīt ꝙ nō ſolū erat p̄ceptū
apl'oꝝ abſtinē a ſuffocato ⁊ ſanguine ſpiri
tualiter ſeu quo ad homicidiū. ſ͂ litteralitᷣ
quo ad eſū aīaliū.⁊ hoc quo ad ſtatū eccl'ie
p̄mitiuū. Itē īnititᷣ hec opīo verbis apl'i
hoc p̄ceptū in locis plurib⁹ retractant vt
ſup̄ obiectū ē. ḡ nō erit ſeruandū poſt retra
ctationē. Cōt̄ p̄mā opīoem obᷣ. Nā abſti
nere a ſanguine aīalis ⁊ ſuffocato. aut eſt
p̄ceptū cerimoniale aut morale.morale non
eſt:q̄a nō eſt in corde hoīs ſcriptū vel indi
tū rōni.Ōē aūt p̄ceptū morale eſt inditum
ꝯſciē.Relinquitᷣ igitᷣ ꝙ nō eſt morale: ſed
cerimoniale. ḡ ꝯſtat ꝙ nō erit tp̄e grē obſ
uandū. Itē ad lr̄am.Comedē cū ſanguīe
aut eſt ꝓhibitū q̄a malū.aut malū q̄a ꝓhibi
tū.ſi eſſet ꝓhibitū q̄a malū. nō eēt verum
verbū ſaluatoris Mat.15°. Nō qḋ ītrat in
os coinquinat hoīē:qḋ eſt falſū.Si malum
q̄a ꝓhibitū. ḡ retractata ꝓhibitione non
erit malū.ſed rettactatᷣ ab ap̄l'o.14.ad Ro
Scio ⁊ ꝯfido in dn̄o ihu q̄m nihil eſt cōe.i.
īmundū p ip̄m.ḡ nō erit vlteri⁹ obſuandū
Preterē ⁊ ꝑꝑ p̄cedentia pꝫ p̄mā opīoē nō
eſſe verā. Cōt̄ ſc̄dam opīoem obᷣ. Nam
ip̄ſe dicit ꝙ ītelligitᷣ de neceſſario obſuan
dis q̄tum ad ordinē qui eſt ad deū:⁊ ad ſe
⁊ ad ꝓximū.⁊ ꝓpter ordinē ad deū eſt pro
hibitū abſtinere ab īmolatis ſymulacroꝝ:
ꝓpᷣ ordinē ad ꝓximū eſt ꝓhibitū abſtinē
a ſuffocato ⁊ ſanguine. ꝓpter ordinē ad ſe
eſt ꝓhibitū abſtinere a fornicatione.Nam
ſi hec ſunt de neceſſatitis ſalutis nullo mō
pōt fieri ꝯt̄riū ſine reatu culpe mortalis
ſ͂ ꝯmedere de ſymulacroꝝ īmolatis. hoc ē
de ydolatiā hoc pōt fieri licite cū ſit ſn̄ ꝯ
ſciētia ydoli:⁊ ſine ſcādalo. ſicut oſtenditᷣ

i.Cor.x.Si quis infidelia vocat vos omē qḋ
apponitᷣ vobis māducate nihil interrogā
tes ꝓpter ꝯſciam.Si q̄s aūt dixerit hoc eſt
īmolatū ydolis.nolite māducare ꝓpᷣ illum
qui īdicauit:⁊ ꝓpter ꝯſciam.ꝯſciam autē
nō tuā ſ͂ alterius. Ex quo relinquitᷣ ꝙ hoc
nō eſt de neceſſariis ſalutis. Itē ſic̄ dem
eſt Beda dicit ꝙ ꝓhibitio eſt a ſanguine
fūdendo vel māducādo cū ſanguine.Igitᷣ
illa ꝓhibitio nō intelligitᷣ tm̄ ſpūal'r q̄tū
ad cauēdū homicidiū.ſ͂ etiā lr̄aliter q̄tum
ad nō manducandū ſanguinē aīaliū. Cō
tra tertiā opīoē obᷣ ad Ro.13.Oīs aīa po
teſtatibus ſublimib⁹ ſbdita ſit.ibi dicͭ glo.
Q̄ mandatū inferioris nō ſoluit mādatū
ſupioris.Cum ḡ ꝯciliū apl'oꝝ ſupi⁹ ſit pau
lo mandatū apl'oꝝ nō pōt ſolui p Paulum
Ergo cū p̄dictū preceptū fuerit mandatū
ꝯcilii apl'oꝝ nō potuit retractari p Paulū
ḡ eſt adhuc tenendū. Dicēdū ꝙ p̄ceptum
apl'i cū de ſuffocato ⁊ ſanguine pōt intelli
gi duob⁹ modis.vel de hūano ſanguine nō
effundendo ⁊ hoīe nō ſuffocando. vel de
nō māducādo ſuffocatū vel ſanguinē. vn̄
Deu.12°.ſup illud hoc ſolū caue ne ſangui
nē cōmedas.dicit glo.ad lr̄am apl'i hoc pre
ceperūt Act.15°.ſed in ſanguine ꝓhibetᷣ ho
micidiū ⁊ fraternū odiū.Qui enī odit fra
trē ſuū homicida eſt.1.Io.3°. P̄rīo° iſtud
p̄ceptū eſt obſuandum ſemp. Sc̄do modo
p̄ceptū fuit nō ſimpl'r:ſ͂ ad tp̄s q̄tum.ſ.ad
ſtatū eccleſie p̄mitiuū in quo erat diuiſio
ꝯuerſoꝝ de gentib⁹ ⁊ ꝯuerſoꝝ de iudeis:
ex qua diuiſione orta eſt ꝯtentio de legali
bus obſuandis.ſicut pꝫ ex hyſtoria Act.15
Notandū ḡ ꝙ ꝓpter pacificationē ad vitā
dū ſcandalum ꝯuerſoꝝ de gentib⁹ ⁊ iude
is ⁊ ꝯcordiā inducendā.iudicauerunt apl'i
melius eē vt nō penit⁹ auferentᷣ eis ſua ce
rimonialia quo ad tp̄s.⁊ iō quo ad ſtatum
illum dimiſerūt illud de ſuffocato ⁊ ſāgui
ne q̄ſi eligentes medium.ſ.nō dimittentes
multa hi⁹ cerimonialia vt volebant iudei
nec oīa penit⁹ auferentes vt volebāt gen
tiles.⁊ ita pacificati ſunt vtriq̄. Sic̄ le
gimus Paulū feciſſe Act.16°.vbi dr̄ ꝙ cir
cūcidit thymotheū ꝓpter iudeos qui erāt
in illis locis.i.ꝯuerſos d iudeis.vn̄ dicͭ ibi
glo.Bede. Circūcidit eum nō ꝙ figure le
gis poſt veritatē euāgelii aliquid vtilita
tis auferēt ſed ne p occaſionē iudei a fide
recederent:q̄b⁹ lex vetus paulatī tollēda

erat: sic gētib⁹ ydolatra. Quia ḡ solū pp illū statū ecclie statutū fuit h̄. iō mutato statu s. q̄n venerant in vnū simpl'r iudei ⁊ gē tiles cū iā nō erat distinctio iudei ⁊ greci vt dr̄ ad Ro. x. cum iā nō erat gentilis ⁊ inde⁹ circūcisio ⁊ p̄putiū barbar⁹ ⁊ sitca ser uus ⁊ liber. sed oīa ⁊ in oībus xp̄us. vt dr̄ ad coll. 3°. Mutato in quē statu debuit hoc statutū mutari r ec ampli⁹ durauit. ⁊ ppt̄ hoc Paul⁹ illud mutauit seu retractauit recipiens auctoritatē a verbis dn̄i: quibus dixit Math. 15°. Nō qđ intrat os coīquinat hōiē. Et p hoc pz r̄nsio ad p̄mo obiectum Ad scd̄m ꝰo qđ obicit de auctoritate Rabani q̄ hec necessaria sūt. dđ. q̄ si intelli gat ep̄la generaliter s̄m p̄mū modū de ef fusione sanguinis humani: ⁊ suffocatione hōis simpl'r dicet: q̄ sine illis nō est salus ⁊ tūc itell'r abstinere ab ydolatria symula crorū cū veneratione. Si ꝰo intelligat spe cialiter ⁊ scd̄o mō de nō comedendo san guine ⁊ suffocato aīalis dicunt necessaria nō simpl'r: s̄ s̄m statū illū. in quo ppter scā dalū pximorū erat a talibus abstinendum s̄m qđ dicit ap̄ls. i. Cor. 8. Si esca scādelizat fratrē meū nō mādūcabo carnē in eternū

Ad auctoritates ꝰo Jero. ⁊ Bede q̄ iuxt̄ l'ram populo xp̄iano hec p̄cepta ɔueniunt dđ. q̄ hoc dicūt nō q̄ h̄ sit malū s̄m se. s̄ qa ex cā multis est malū illis videlz qui auidi tate gule ista ɔmedūt. vn̄ hoc s̄gnāt expoīt Jero. cū dicit. Q̄ ɔdēnat sacerdotes qui h̄ auiditate gule nō custodiūt eū. s. peurant vt iterficiant aues sine sanguinis effusio ne: vt carnes teneriores ⁊ dulciores ad li bidinē gule haberent. Sili mō intelligi tur auctoritas Bede que sūpta est a Jero°

Ad illud ꝰo qđ obr̄ q̄ p̄ceptū de nō mā ducādo sanguine fuit oī tpe p̄ceptū: ⁊ āte legē: ⁊ in lege: ⁊ post legē. dicēdū qđ verū est: s̄ hoc nō qa malum simpl'r: s̄ qa occasio mali. vn̄ sicut ante legē Noe facta est p̄hi bitio: ⁊ hoc pp p̄nitatē hominū ad fundē dū sanguinē humanū: vt abhorrerent effu sionē sanguinis humani. sicut pz ex Gn̄. 9° Carnē cū sanguine nō comedetis: sangui nē vestrū requirā ⁊c. In lege ꝰo pp p̄nitatē ad ydolatriā que circa sanguinē exercetur maxie. ita in p̄mitiua ecclesia ppter p̄nita tē ad discidiū a fide ⁊ scandalū ex zelo ce rimoniarū facta ē p̄hibitio ab ap̄lis de eo dē q̄tū ad illū statum ⁊ mutato illo statu debuit mutari ⁊ nō vlteri⁹ obsuari. Ad illud ḡ qđ obr̄ vltimo q̄uo Paulus potuit mandatū apostolicū retractare dđ. q̄ hoc retractauit Paulus nō auctoritate p̄pria sed auctoritate diuina. Math. 15. Nō quod intrat in os coinquinat hoīem. ⁊ inspirati one dīna s̄m qđ ip̄emet dic. i. Cor. 14°. Si qa dr̄ iter vos ppha eē aut sp̄ualia cognoscat qa dn̄i sunt mādata. postea ꝰo retractatio ni Pauli accessit approbatio ap̄lica cū Pe tr⁹ ɔfirmauit quicqd in sua ep̄lis dixerat Paulus. 2. Pet. vlt. Karissimi satagite im maculati ⁊ iuiolati iueniri. ⁊ s̄bdit sic. Ka rissimus frat noster Paulus s̄m datā sibi sapiām scripsit vobis in oībus epistolis.

Consequens est

inquirē de ritu sacrificiorū legaliū

Circa qđ querūt pl'a. P̄rio vtrū sacri ficia legalia fuerint vera sacrificia. 2° vtrū deo placita. Tertio vtrū in genere bona. 4° vtrū ex lege nāe faciēda. 5° vtrū soli deo offerenda. Sexto de p̄sonis offerentiū. 7° de inchoatione sacrificio rū. 8° de dūa sacrificiorū.

Queritur ergo pri

mo. vtrū sacrificia legalia d̄ aīalib⁹ fuerīt ꝰa sacrificia: ⁊ in quib⁹ cēt vera latria cō ditoris. Supponamus igit̄ q̄ qu'dā cōue niēter dixerūt q̄ sacrificiū est oblatio que ⁊ sacra fit offerendo. ⁊ sacrat seu sanctifi cat offerentē nisi irreuerentia aut peccatū offerentia īpediat. si ḡ in mactationib⁹ aīa liū nulla erat sanctitas: qa n̄ sunt suscepti bilia sanctitatis seu virtutis aut grē: nec etiā sanctificabat offerentes. Relinquitur ḡ q̄ nō dicent̄ ꝰe sacrificia. Q̄ aūt nul lo mō possent sanctificare offerentes m̄ est. qa nō est alligatio iter aīas īmolantiū aīalia: ⁊ ip̄a aīalia que cogat vt mortē aīa lia sequat̄ mors peccati q̄ totalit̄ ī anima ē vel vt ɔsūptōz ei⁹ q̄ in sacrificio de aīali īmolato ɔsumit̄ ɔmittet̄ vel sequat̄ ɔsūp° peccatorū. Si ḡ hec est sanctificatio que per sacrificiū aīabus acquirit̄. Relinquitur q̄ hec sacrificia nullo mō aīas sanctificāt. ḡ nullo° erūt vera sacrificia. Item nullo° necesse est vt passiones īmolaticiorū sequā tur passiones que sūt in aīabus opantium vel q̄ aliquid īmutet̄ vel mouet̄ in aīab° offerentiū: seu eorū p qb⁹ illa aīalia offerūt̄

Quare relinquit̃ imolationes ⁊ obustiões
aĩaliũ ꝓdesse nõ posse aĩabus offerentiũ
vel eoꝝ ꝑ quibus offerũt̃ ad sanctificatõẽ
vel emũdationẽ. ḡ nõ erũt vera sacrificia
Itẽ nihil iustius est q̃ȝ innocẽti parcere
q̃re nihil hȝ iusticie ĩnocentẽ occidere. occi
sio igit̃ aĩalium nõ est sacrificiũ iusticie. ḡ
nec veꝝ. Itẽ cũ rõne culpe solũ debeat̃
pena. soli illi dꝫbet̃ pena in quo ẽ culpa. q̃a
ḡ soli hoĩes peccãt nõ aĩalia: solũ hoĩb⁹ de
bet̃ pena. iuxͣ illud poeticũ. Quid meruere
boues aĩal sine fraude doloq̃: solis ḡ aĩalib⁹
morte punitis: ⁊ peccantib⁹ hoĩbus ĩpuni
tis adhuc rmanẽt dbitũ pene penes hoĩes
ḡ nec solutũ ẽ nec remissũ dbitũ pene ꝑ hi⁹
penã aĩaliũ. ḡ illa ĩmolatio aĩaliũ ñ ẽ ꝓ pec
cato sacrificiũ. Si aũt dicat̃ q̃ ꝑ penã dam
ni soluit̃ debitum pene peccati. Incõuẽ
riũ est. q̃a ƒᵐ hoc latrones ⁊ raptores q̃ in
ferũt penã dãni oparent̃ remissionẽ pene
peccati. Itẽ in psal. dr̃. Sacrificate sacri
ficiũ iusticie. Glo. i. offerte nõ aĩalia q̃b⁹ nõ
delectat̃ de⁹. vñ ꝑ Ysa. i. Sacrificia vestra
odiuit aĩa mea. Sȝ sacrificiũ iustiᶜ qd ẽ spũs
ꝯtribulat⁹: vt se penitẽs hõ ꝑ penitentiaȝ
mactet dõ. vñ alibi in psal. Sacrificiũ deo
spũs ꝯtribulat⁹: qd bene dr̃ sacrificiũ iusti
cie. qd est iustius q̃ vt suis quilȝ peccatis
potius q̃ȝ alienis irascat̃: seq̃ puniens ꝑ pe
nitentiã ⁊ satisfactionẽ dõ offerat̃. Iteȝ
deſertio peccatoꝝ ⁊ recessus ab eis est sa
crificiũ dõ acceptũ. sicut dr̃ eccle. 35°. Sacri
ficiũ salutare est discedẽ ab oĩ iniquitate
⁊ iteꝝ ibidẽ. Salutare sacrificiũ est attẽdẽ
mãdat̃. ⁊ iteꝝ. Qui facit miãȝ offert sacrifi
ciũ. Si ḡ ista sint talia sacrificia q̃ ex ne
cessitate ꝗ ad salutẽ sint debita. videlȝ rece
dẽ a peccato. ĩplẽ mãdata. facẽ miſicordiaȝ
Ergo ista essentialr̃ sunt sacrificia iusticie
ḡ ⁊ v̾a sacrificia: ex q̃b⁹ sanctificat̃ offerẽs
Si ḡ istis sacrificiis positis sequit̃ sanctifi
catio offerentis. Occisis v̾o aĩalibus ⁊ ĩmo
latis nõ sequit̃ sc̃ificatio. Relinq̃t̃ q̃ ista
nõ sunt vera sacrificia cũ de intentiõe sa
crificii sit sanctũ facere offerentẽ. Item
supuacuũ ⁊ supfluũ est: quo posito nihil ad
dit̃ vtilitati ꝓp quã positũ est: quo remoto
nihil detrahit̃ vtilitati eidẽ. tota aũt vti
litas sacrificioꝝ ẽ ꝓpitiatio creatoris. ḡ cũ
ꝑ sacrificia spũalia sola sufficiẽt obtineat̃
ista vtilitas. ꝑ illa v̾o de aĩalibus nihil ad
dat̃. Relinq̃t̃ illa esse inutilia. ḡ nec vera

sacrificia. Itẽ cũ hi⁹ sacrificia offerũtur
sine aliis spũalib⁹. manifeᵐ est q̃m offerũt̃
ab iniq̃s. Dicit aũt scriptura: q̃m dona ini
q̃ꝝ nõ ꝓbat altissim⁹. 34. eccle. ḡ manifestũ
ẽ q̃m in hĩs ƒᵐ se ñ est vera latria: nec ver⁹
cultus ꝯditoris ꝑ se. Itẽ supponamus in
tentionem sacrificii. quã quidã posuerũt
q̃ sacrificiũ ꝑ se ⁊ ꝓprie est mun⁹ dõ obla
tum ꝓpitiationis ĩpetratoriũ. Inde est q̃
sicut dicit beat⁹ Aug⁹. x. de ci. di. Oĩa ve
rũ sacrificiũ est. vñ in ep̃la que inscribitur
ad Heb. Beneficẽtie ⁊ coĩonis nolite obli
uisci talibus enĩ hostiis pmeret̃ de⁹. ⁊ psal
Sacrificiũ dõ spũs ꝯtribulat⁹: ⁊ sacrificiũ
laudis honorificabit me. ⁊ Osee vlt. Red
demus vitulos labioꝝ nostroꝝ. Si ḡ posit
hi⁹ sacrificiis spũalib⁹ ponit̃ di ꝓpitiatio
⁊ remotis remouet̃. sequit̃ ista eẽ ꝓprie ⁊
sola vera sacrificia. quia iuxͣ regula phi ꝑ
se est quo posito ponit̃. ⁊ quo remoto remo
uet̃. Con. Sacrificiũ veꝝ est in q̃ colitur
de⁹ ƒᵐ iussũ ⁊ p̃ceptũ suũ qui nouit qualr̃
ab hoĩe sit colẽdus. Si ḡ ꝑ sacrificia legis
colebat̃ de⁹ ƒᵐ q̃ ipse iusserat. ḡ ista erant
vera sacrificia. Itẽ Aug⁹. x. de ci. di. Sa
crificioꝝ tp̃a impata p̃finiens eaq̃ ꝑ melio
rẽ sacerdotẽ in melius mutanda p̃dicẽs nõ
ista se appetẽ. ƒ ꝑ hec alia pauciora signe te
stat̃: nõ vt ipse his honorib⁹ sblimet̃ sed vt
nos ad eũ colendũ eiq̃ cohercendũ amore
ei⁹ accẽsi excitemur. q̃uis ḡ spũalia sacrifi
cia meliora sint sacrificiis aĩaliũ. nihiloĩ⁹
tñ ꝑ vtraq̃ excitamur ad colendũ. ḡ sunt
v̾a sacrificia. Itẽ Aug⁹ in eodẽ. Sic oran
tes atq̃ laudãtes ad deũ dirigim⁹ significã
tes voces cui res ipãs in corde quas signa
mus afferimus: vt pure mẽtis ⁊ bone volũ
tatis officia. ita sacrificãtes nõ alteri visi
bile sacrificiũ offerendũ esse nouim⁹ q̃ȝ illi
cui in cordib⁹ nostris inuisibile sacrificium
nos ipi esse debemus. Ex quo relinquit̃ q̃
tã inuisibili q̃ȝ visibili sacrificio colit̃ de⁹
ḡ vtrũq̃ est veꝝ sacrificiũ. Rñ⁹ distinguẽ
do. q̃ est v̾itas signi. ⁊ est veritas rei. Ve
ritas aũt signi dependet a v̾itate rei sicut
dr̃ sermo ver⁹ ⁊ hõ ver⁹ ex corpe ⁊ rõali aĩa
ꝯstitut⁹. ƒᵐ hoc ḡ sacrificiũ veꝝ dr̃ duobus
modis. veꝝ v̾itati signi q̃uo legalia ⁊ ante
legẽ sacrificia sanctoꝝ vera fuerũt sacrifi
cia. veꝝ aũt v̾itate rei sũt vera sacrificia
spũalia tp̃e grẽ. Scd̃m hoc ḡ ad obiecta
hinc inde rñdẽdum est: q̃a sacrificia illa

visibilia in victimis pecoꝝ sacrificia erāt ꝟba qa sigñbant illas res ꝑ quas scificamur que sūt duobus modis. Est enī res sanctificationis gñalis: que nō est ī nobis.s.grā redemptoris. ⁊ est res sanctificatiōis specialis: que.s.est in nobis: vt ↄtritio cordis laus oris.mīa in effectu opis. ⁊ he sūt res quib⁹ scificamur. Uera igit hec sunt sacrificia ꝟitate rei quēadmodū ⁊ illa veritate signi.vñ Aug⁹ in.x.de ci.di.20.c. Qualiter illa sacrificia erāt signa rei gñalis scificationis que ē sacrificiū redēptoris. Dic̄ hi⁹ veri sacrificii multiplicia variaq; signa erāt sacrificia prisca sanctoꝝ. cū hoc vnū ꝑ multa signaret. taq; ꝟbis res vna diceret vt sine fastidio multū ↄmēdaret. Item q̄lr illa sacrificia erāt signa reꝝ sanctificationis spālis: que sunt in nobis dicit.x.de ci.di.5°c. Neq; ab antiquis prībus in illis sacrificiis: que fcā sūt victimis pecoꝝ que nē pp̄ls di legit nec fac̄. Alio° intelligendū est nisi reb⁹ illis eas res fuisse signatas: q̄ agunt in nobis ad hoc tm̄ vt inhæream⁹ do ⁊ ad eūdem finē pximis. ↄsulamus Sacrificiū g̊ visibile erit īuisibilis sacrificii sacramētū.i.sacꝝ signū est. ⁊ sbdit in eodē Quecūq; in ministerio tabernaculi seu tēpli multis modis de sacrificiis legūt diuinit⁹ esse p̄cepta ad dilectionē dei ⁊ pximi signando referūt. ⁊ fm̄ hanc distinctionē pñt solui oīa obiecta.

Consequēter queritur. vtꝝ sacrificia legalia ⁊ illa antiq̄ fuerint do accepta seu placita. qd̄ pbat̄. Nam ī canone misse dr̄. Placeat tibi sacrificiū nostꝝ. sicut tibi placuit sacrificiū Abel. s nos petimus qd̄ placeat do simplr̄ sacrificiū nostꝝ. ⁊ volūtate bene placita. g̊ sacrificiū Abel placuit do simplr̄ ⁊ voluntate bñplacita. pari mō ⁊ sacrificia alioꝝ patꝝ

Itē.4°.Gñ.dr̄. Respexit dñs ad Abel ⁊ ad munera ei⁹. ⁊ respect⁹ di ē bñplacitum ei⁹. Ergo Abel fuit do accept⁹ ⁊ sacrificiū ei⁹ do bene placitū Itē quicqd p̄cepit de⁹ ad faciendum ita q vult id fieri. vult illud simplr̄. ⁊ ad faciendū dico ꝑpter preceptū datū Habrae: qd̄ nō fuit ad faciēd sed ad pbandā ei⁹ obedientiā. s sacrificia p̄cepit ds ad faciēd sicut pꝫ ex Leu.i°.⁊.2°. ⁊ aliis locis. Ergo illa sacrificia voluit ds simplr̄. g̊ fuerūt ei placita ⁊ accepta. Itē oē opus qd̄ fit ex caritate ⁊ obedīa est do placitū. Si g̊ a sanctis sacrificia illa fiebāt ex caritate ⁊ obedīa. g̊ sacrificia illa erāt do accepta. Itē Exo.20. Statī post moralia p̄cepta decalogi sbiūgit de sacrificiis cū dr̄ Habrae de terra facietis mihi ⁊ offeretis sup illud holocausta. ⁊ hoc anteq; determinet de p̄ceptis iudicialib⁹. De quib⁹ Exo.21°. Et etiā anteq; determinet de cerimonialibus tabernaculi ⁊ alioꝝ de quib⁹ Exo.25. vsq; in finē. Ex quo vr̄ q sicut moralia sunt hūane saluti necessaria q silr ꝑ illo statu essent necessaria sacrificia. Cōtra Aug⁹.x.de ci.di.c.5°. Propha querens deū ꝑ peccatis suis habē ꝓpitiū. Si voluisses inqt sacrificiū dedissē. vtiq; holocaustis nō delectaberis. sacri. do spi. ↄtri. c.cō ⁊ hu.d.nō despicies. Intueamur vbi dixit deū nolle sacrificiū. ibi dixit deū velle sacrificiū. nō vult g̊ sacrificiū trucidati pecoris: s vult sacrificiū ↄtriti cordis. Itē in psal. Nō in sacrificiis tuis arguā te: holocausta enī tua ī ↄspectu meo sūt sēp. Glo nō quero aīalia in sacrificiū. h nolo sed holocausta tua.i que tui iuris sūt semp nō ad tps s in ↄspcū meo.i.mihi placēt. holocausta aūt dic̄ aīam totā igne caritatis īflāmatā. vñ sacrificiū do spūs ↄtribulat⁹: ī quo psalmo dic̄. Nolle aīalia in holocaustū.

Itē Ysa.p°. Holocausta arietū ⁊ sāguine hyrcoꝝ nolui. Glo. preterito vtēs ostendit se sacrificia iudeoꝝ nūq; amasse: s ad tps sustinuisse. Ergo sacrific⁹ erāt solū ī pmissione di nō ī volūtate. Itē Iere.7°. Non sū locutus cū patrib⁹ vestris: ⁊ non p̄cepi eis ī die qua eduxi eos de terra egypti. de ꝟbo holocaustomatū victimaꝝ. Ex quo vr̄ q nō fuerūt in p̄cepto beneplaciti sui.

Itē Ezech.20. Dedi eis p̄cepta nō bona ⁊ iudicia in qbus nō viuēt qd̄ ītelligitur de sacrificiis. Itē Amos.5°. Nūqd victimas ⁊ sacrificia vestra obtulistis mihi in deserto. ⁊ dic̄ Esici⁹ sup pn̄ᵗᵒ Leu. frequenter quidē obtulerāt. s que grata nō hēbant q̄i nō oblata refutabar. R° distinguēdum est statū duplicē fm̄ duplex tps. tēpus figure. tps grē. Tps figure fuit ante aduentū redemptoris. Tēp⁹ grē fuit post aduentū ⁊ passionē redēptoris. Dicendū g̊ q tēpore grē sacrificia illa aīalium nō sunt accepta do aliquo mō. vñ in psal. Holocausta non delectaberis. Glo. nō delcāberis sacrificiis

nec in holocaustis que sunt digniora: que aduetu xpi respuunt. Quid igit offeren dō nō pecudes nō hyrci. s sacrificiū peccatoꝝ qd plꝫ deo. est spūs ɔtribulat⁹ in quo dat spes ɔuertendi. Tpe ḡo figure aliqñ dicūt ñ placita dō: ⁊ aliqñ placita. Nō placita di cunt ppter indignitatē offerentis: fm qd dic Esica⁹ sup pmū Leu. Assumēs illud Jere. 7⁰ Nō sū locutus cū patrib⁹ vr̃is de ḡbo holo caustomatū. negat se locutum fuisse de sa crificiis. idem qui mandauerit: qa intenti onē mādatoris qui acceperant pteribāt. hic dic Ysa. i. Ne offeratis sacrificiū frustra in censū: abhominatio est mihi. ⁊ sbdit. Man⁹ enī vr̃e plene sanguine sūt. Placita ḡo di cūt dō nō pp eius necessitatē que nulla est s pp hoīs vtilitatē: fm illū statū. Vñ Aug de ci. dei. x. c. 5⁰. Quis ita desipiat vt exti met aliquibus vsib⁹ dī cē necessaria ea q̄ i sacrificiis offerūt. Cū dicat in psalm. Dixi dño de⁹ me⁹ es tu: qm bonoꝝ meorum nō eges. Nō igit solū pecoꝝ vel qualꝫ alia re corruptibili seu terrena. sed nec ipa quidē iusticia hominis de⁹ egere credend⁹ est. to tūq; qd recte colit de⁹ hoī pdesse nō deo.

Notandū igit est q̄ p tpe figure ppter q̄tuor hoīs vtilitates dicunt deo placita. vt exercitia pmouēde ḡtutis: ⁊ hoc ab ex ordio añ originē supstitōis ydolatrie. P⁹ introductionē ḡo ydolatrie dicunt dō pla cita ex ɔpatione pp cautelā erroris. Prima igit vtilitas fuit honorificētia dĩne maie statis. Scda sigrio veritatis. Tertia timor seueritatis. Quarta spes seu amor pietatis seu bonitatis. Sacrificia igit dicūt dō pla cita: qa instituta fuerūt a dō in cultū ⁊ ho norificentiā sue maiestatis iux illud puer. 3. Honora dñm de tua sba. oīs aūt cultus q̄ de⁹ vult sibi seruiri est ei honorific⁹. talib⁹ aūt munerib⁹ qualia erāt sacrificia honora bat de⁹: nō ipoꝝ p̄ciositate: s diuina electi one. institutiōe. ⁊ offerentiū. obediā. ⁊ de uotione. Jtē dicunt dō placita ppter si gnificationē ḡitatis: que erāt in signū ḡi sacrificii: qd duplex est: sicut dem̄ est supra gnile vt sacrificium redemptoris. vñ dicit glo. sup illud ad Eph. 5⁰. Tradidit se met ipm oblationem ⁊ hostiam dō in odorē sua uitatis. nō ppter se ille hostie dicebantur offerri dō i odorē suauitatis. s qa illū figu rabāt q ḡe ē i odorē suauitat. Jtē Ysido sup pñm Leu. Oms hostiaꝝ diuersitas xpi hostiā p̄ferebat. ⁊ spāle qd est sacrificium deuote mētis. vñ Aug⁹ de ci. dī. x. c. 5⁰. Si h sacrificia que vult: quoꝝ vnū est cor ɔeri tū ⁊ humiliatū: noller eis sacrificiis sigri q̄ velut sibi delcābilia ɔsiderare putat⁹ ē ñ vtiq; de his offerendis in lege veteri p̄ce pisset. Jtē dicūt dō placita: qa īp̄mebāt timorē diuine seueritatis. vñ sacrificioꝝ institutio fuit dĩne iusticie vehemēs ⁊ for tis īpressio. eo ei ipo q̄ ad mortē hi⁹ aīalia offerebāt mortiq; tradebant: se ipos morte dignos ostendebāt. ⁊ si fm merita peccōꝝ fm seueritatē iusticie diuine iudicarentur se reos morte ī h ope recognoscebāt. vñ ⁊ de mādatis sacrificioꝝ pōt accipi illud. 2⁰ eccle. Qui timēt dñm custodiēt mandata eius. ⁊ sbdit dicētes si penitentiā nō ege rim⁹ īcide⁹ in man⁹ dī: ⁊ ñ in ma⁹ hoium

Jtē dicūt dō placita: qa inducebāt spē pietatis seu amorē bonitatis. oblatio naq; muneꝝ: ⁊ pticipatio sacre mēse maltā fidu ciā p̄stat apropinquatiōis ⁊ familiaritat ad deū: quēadmodū dicit Apl's. i. Cor. x. Pa nis quē frangim⁹ nōne ɔicatio corpis xpi est. ⁊ sbdit. Videte isrl' fm carnē nōne qui edūt hostias pticeps sunt altaris. q̄re ma nifestū est hi⁹ sacrificia familiaritatē ipu mē ⁊ pximitatē ad deū: qm eos q̄i dī ɔmē sales quodāmō efficiebant. ɔmēsalites aūt est q̄i sūma coīo. post coīonē cāꝝ essendi q̄ sūt pater ⁊ mat ⁊ maxīe effectiua familia ritat: ppter qd cū de⁹ nō posset offerētib⁹ ḡsa vice comedēdo ɔicare: mittebat īīdū ignē d celo: qui ptē sacrificioꝝ sibi oblatē ɔsumebat: ⁊ q̄i vice ipi⁹ comedebat. dicen dū ḡ q̄ ppter has vtilitates ante īntrodu ciōe; ydolatrie placuerūt ista sacrificia q̄ uis pp se ⁊ in se ɔsiderata nō placerēt. sed ppter hoc: qa erāt p institutionē diuinam ordinata ad honorificētiā diuine maiesta tis. ad sigtionē future ḡitatis. ad īpressiōꝫ timoris seueritatis. ad introductionē spei seu amoris bonitatis. Jtē p⁹ introducti onē ydolatrie dicunt placuisse pp cautelā erroris. vñ Leu. 17⁰. Offerrent filii isrl' ho stias suas sacerdoti ad hostiū tabernaculi ⁊ nequaq̄ vltra īmolabūt hostias suas de monibus. Ex quo pꝫ q̄ placebāt deo vt of ferēt sibi ex ɔpatione. s. ne ea ydolis īmo larent. Ad illud ḡ qd pmo obr̃ de sacri ficio Abel. dd⁰ q̄ hoc nō dr̃ rōe oblati sed rōe offerentis. nō enī petit vt sacrificium

corporis dñi acceptabile fiet deo. quod est acceptabilissimũ. ⁊ oblatõ do in odorẽ sua uitatis. sicut dr ad eph. 5°. Sȝ ꝗ petit vt actõ offerentis sit accepta: sicut actio Abel. que quidem accepta fuit q̃tũ ad deuotionem ex pte offerentis. ⁊ q̃tũ ad ĩpetrationẽ ex pte acceptantis. vñ ad Hebreo. x. sup illud holocausta ⁊ oblationẽ noluisti. corp⁹ autẽ aptasti mihi. dic glo. nũq̃ in odorib⁹ illis ꝺ lectatus est dñs nisi in fide ⁊ ꝺsiderio of ferentis. Ad 2ᵐ ꝰo quod obr: ꝙ respexit dñs ad abel: ⁊ ad munera ei⁹. dð. ꝙ mune ra nõ dicũt accepta nisi aut deuotiõe offe rentis: aut ꝓpter vtilitatẽ diue initõnis que sup̃ habita est: ꝑ salutem hõis. Ad tertiũ qð obr. ꝙ gcquid ꝑcipit de⁹ ad faci endũ ẽ sibi placitũ. dð. ꝙ ꝯᵐ distinctionez sup̃ habitã tꝑoꝝ. tpis figure. s. ⁊ tpis grẽ ꝑcep t de⁹ ad faciendũ tpe figure: ad hoc ꝙ eent signa. vñ ꝯᵐ hoc fuerunt ei placita vt essent alteri⁹. s. spũalis sacrificii signa nõ ꝑ se. Et iõ nõ ꝑꝑ se: ꝯ ꝓpter aliud deo placita erãt. s. ꝓ illo statu. ꝯᵒ qð dic Aug⁹ vt sup̃ habitum est. ꝙ si spũalia sacrificia nollȝ illis sacrificiis signi: nisi de his sacri ficiis in lege veteri ꝑcepissȝ. Ad quartũ ꝙ obic ꝙ illa sacrificia ex caritate fiebant Dicendũ ꝙ in sacrificiis exterioribus duo erãt ꝯsiderare. ipam rẽ sacrificatã cui non bȝ iũgi caritas. ⁊ ex hac pte nõ ẽ dicẽ rõne caritatis ipa sacrificia accepta do. ⁊ ꝯᵐ ꝗ dr Ro. 3°. Ex opibus legis nõ iustificabit ois caro corã illo. Preterea ipaȝ actionẽ sa crificantis sacrificabãt: ⁊ huic actioni põt ꝯiũgi caritas: qa ipa actio põt elici ex ipa caritate. vñ ꝯᵐ hac ptem põt dici ipa sacri ficia accepta do. ⁊ ꝯᵐ hoc ĩtelligit auctori tas Bede. Iusti⁹ legis suo tpe custodita nõ solũ tpalia: ꝯ virã ꝯferebat eternã. Ad illud ꝰo qð obr Exo. 20. Notãd est ꝙ ante hoĩs lapsũ necessaria erãt tm̃mõ ea q̃ ꝯᵐ di ctamẽ rõnis sunt facieda hõi. vt moralia ꝑcepta. Post lapsũ ꝰo ꝑter hoc necessariũ erat vt liberationẽ suã hõ ĩtelligẽt ne de sparet. vñ ꝯᵐ hoc necessaria fuerũt ei duo gna ꝑceproꝝ. Quedã que essent ꝑcepta vi te agende. Quedã que essent ꝑcepta libera tionis signde. Precepta ꝰo que erant vite agende fũt moralia ꝑcepta. ⁊ sunt ad faci endũ simplr. Precepta liberationis sign de ꝑncipalit erãt ad intelligendũ liberati onẽ futurã: ne de libertatõe desparet. ex cõ

sequẽti vero ad faciendũ. Et hec fuerũt ꝑcepta de sacrificiis. vñ sicut in hoĩe ẽ du plex instinctiuũ ad desideriũ salutis. vnũ in vi affectiua. aliud in vi cognitiua. ⁊ ita in lege Exo. 20. Datũ est duplex ꝑceptũ ho mini. Preceptũ morale ad excitandũ affcm̃ ad faciendũ ea que ptinẽt ad suã salutem simplr ⁊ ꝯᵐ oẽ tps. Et ꝑceptũ ꝺ sacrificiis ad excitandũ intellectũ ad intelligendaȝ futurã hoĩs liberatiõȝ ꝑncipalr. Precepta enĩ sacrificioꝝ ꝑncipalit data sũt ad sign dũ. ex ꝯsequẽti vero ad faciendũ. qa sicut dicit Aug⁹. x. de ci. di. Sacrificiũ visibile ĩ uisibilis sacrificii sacramẽtũ ẽ. i. sacꝝ sigᵐ est. ⁊ hoc mõ fuerũt do accepta vt dcm̃ est

Ad obiecta ꝰo ꝯᵐ auctoritates in ptem ꝯtrariã pȝ rñsio. Nã qð dr nõ vult sacrifi ciũ pecoris. si referat ad tpus grẽ verꝝ est simplr. Si ꝰo referat ad tps figure verꝝ ẽ qa nõ vult sacrificiũ ꝑꝑ se ꝯ ꝓpter aliud. vñ Aug⁹. x. de ci. di. Ubi scriptũ est miseri cordiã volo ⁊ nõ sacrificiũ. nihil aliud q̃ sacrificiũ sacrificio ꝑlatũ oportuit intelligi qm̃ illud qð ab hoibus appellat sacrificiũ signũ est veri sacrificii. Porro mĩa verum sacrificiũ ẽ. Et simi mõ ĩtelligit auctoritas ꝯᵐ psal. Nõ in sacrificiis ⁊c. videlȝ q̃tũ ad tps grẽ. vñ sup illud psal. Memor sit omĩs sacrificii tui. Glo. sacrificiũ ecclesie ꝑuide bat ꝓpha ꝑ spm̃: que affert sacrificiũ non pecudũ: ꝯ corpis ⁊ sãguinis xpi: ⁊ holocau stũ tuũ ⁊c. vbi intẽtio amore di tota incen dit. Ad alias aũt oẽs auctoritates mani festa est rñsio ꝑ distinctiõȝ supdictam.

Queritur postea

vtꝝ sacri ficia eẽnt in gñe bona. Ad qð sic arguitur Sacrificare sacrificandũ est bonũ in gñe Eȝ sacrificare pecus ꝯᵐ institutionẽ diuiaȝ est sacrificare sacrificãdũ. g̃ sacrificare aĩa lia est bonũ in gñe. Itẽ bonũ in gñe ẽ cũ actus debitus trñsit sup̃ debitã mãm: vt pa scere esurientẽ. Cũ g̃ debita mã sacrificioꝝ fuerint aĩalis ꝓ tpe figure. Sacrificare ꝰo erat actus debit⁹. Igit sacrificare aĩalia ẽ actus debit⁹ transiẽs sup̃ debitã mãm. g̃ ẽ bonũ in gñe. Con Ezech. 20. Dedi eis ꝑce pta nõ bona qð ĩtelligit ꝺ ꝑceptis sacrifi cioꝝ. Si nõ bona. g̃ nec bona in gñe. qa ne gat bonitas absolute. Itẽ bonũ in gñe nõ mutat. qa si aliquid est bonũ in genere sp est in gñe bonũ. vt pascere esurientẽ sep

est bonū in gñe. Cū ḡ sacrificare pecus tpe grē nō sit bonū in gne. ḡ nūq̄ fuit bonum in gñe. R° est ɔsiderare pec⁹ vt pec⁹: ꝛ pecus vt signū. Si ɔsideraꝛ pec⁹ vt pecus s̄m hoc nō est mā debita sacrificii. Imo s̄m hoc dic Aug⁹ iux auctoritatē psal. Nō vult de⁹ sacrificiū trucidati pecoris. Et s̄m hoc intelligiꝛ auctoritas ꝓphe. Dedi eis precepta nō bona. Si ꝟo ɔsideraꝛ vt signū: s̄m hoc ꝓ tpe sigtionis seu figure pec⁹ est dbita mā sacrificii. Ad soluēdum ḡ obiecta distiguēdū bonū ī gne duplr: s̄m statum ꝛ simplr. Offerre ḡ pecus vt signū bonū est ī gne s̄m statū: quo ē sigñdū ꝛ figurandū: nō tñ simplr: qa nō s̄m statū cessationis figure. vñ Isidor⁹ sup ꝑncipiū Leu. Ois hostiaꝝ diuersitas xp̄i hostiā ꝑfigurabat. vñ ꝟitate oblata cessauit vmbra veꝝ sacrificium ꝑfigurans. Et ex h̄ pꝫ rñ° ad obiecta.

Postea queritur vtꝝ sacrificia ex lege nāe sint offerēda.

Ad qđ multa signa iducunꝛ. Nā cū statī ī exordio mūdi ī ꝑmis filiis Ade Caym ꝛ Abel legam⁹ sacrificia Geñ 4°. nec legam⁹ q̄ hoc fecerīt ex iussione vel īspiratōe dīna vel ex disciplina humana. vr̄ q hoc fecerūt dictante nā. Itē aliđ signū ad idē est. qa ante disciplinā legis seu ꝑceptū in ipa lege nālī in trib⁹ etatibus mūdi in exordio cuiuslibꝫ etatis legim⁹ sacrificia oblata a pr̄ib⁹: vt ī ꝑma etate ab Abel Gñ. 4°. In scđa etate a Noe. Geñ. 8°. Nec legiꝛ hoc fecisse iussione vel inspiratione diuina. Silr in tertia etate ab Habraa. 12°. Gen. vbi dr̄. Qꝛ edificauit altare. ꝛ constat q̄ ad offerenda sacrificia nec legiꝛ hoc fecisse iussione vel inspiratione diuina. Itē tertiū signū ad idem ē: qa nō solū ab Hebreis p instructionē legis legimus sacrificioꝝ ritū oblatoꝝ deo. s̄ etiā a gentilib⁹ quibus nō erat data lex sicut pꝫ Job. 1. vbi legiꝛ Job obtulisse holocausta. ꝛ vltīo tres ei⁹ amici. Cum ḡ apud oēs hoīes legamus sacrificia: vr̄ relinq q̄ sacrificia erat dictāte nā: nō ex disciplina dīna vel hūana. Con. Qđ ē de dictamie legis nāe ē scriptū seu īditū in corde hoīs sicut dr̄ ad Ro. 2°. Si gētes que legē nō habēt ea q̄ legis sunt faciūt ipi sibi sꝫ lex: q̄ ostendūt op⁹ legis scriptū in cordib⁹ suis. Cū ḡ in corde hoīs nō sit scriptū q̄ sit sacrificandū aīal: ꝛ hoc aīal plus q̄ illud. Relinquiꝛ q̄ sacrificia nō sūt ex dictamīe legis nāe. Itē ius nāle nō mutaꝛ: s̄ semꝑ idē est. ante legē. in lege. ꝛ tpe grē. Cū ḡ sacrificia tpe grē mutata sūt. Relinqꝛ q̄ nō sūt de iure nāe. R° cū sit duplex sacrificiū sic dic Aug⁹. x. de ci. di. visibile. ꝛ inuisibile. Uisibile sacrificiū qđ fuit in pecorib⁹: sig̃m fuit sacrificii inuisibilis. qđ ɔsistit in puremētia ꝛ bone voluntatis officiis. Dicēđ ḡ q̄ de dictamine legis nālis fuit simplr ꝛ s̄m oē tps oblatio sacrificii īuisibilis. vt illud de quo dr̄ in psal. Sacrificiū đo spirit⁹ ɔtribulat⁹ ꝛ hi⁹. De dictaꝛe ꝟo nāe ñ simplr s̄ s̄m quid. ꝛ s̄m statū nāe post lapsum expectantis liberationē fuerūt sacrificia visibilia pecoꝝ. Uñ notandū: q̄ p⁹ lapsū hūane nāe semꝑ remāsit ī hoīe aliqua sintilla rationis. que dictabat q̄ p aliquid fierꝫ reparatio. ꝛ ex hoc ex ɔsequēti dictabat q̄ facerꝫ aliquid in signū reparationis future. Querēti igiꝛ signū accessit diuina illūīatio vt signū liberatiōis future facēt oblatio visibilis sacrificii. ꝛ ita quodāmō in gñali de dictamine nāe erat oblatio visibilis sacrificii. In spali ꝟo illuminata rō ɔferebat sb quadā silitudine signi ad signatū. vlꝛ hoc q̄ dictauerat nā in gñali q̄ aliqd erat dño offerendū in signū. Addebat ḡ rō vt rō ꝛ p collationē inuenit q̄ offerenda erat ouis vel bos magis q̄ alia ꝓpter quādā silitudinē hoꝝ ad veꝝ sacrificiū. Et iteꝝ inueniebat rō. q̄ plura erāt offerenda: vt p plura designēt ipam plenitudinē grē redemptoris: que q̄uis vna eēt simplicitate eēntie. multiplex tñ futura erat in virtute. Inde est q̄ sicē dic Isido⁹ sr̄ ꝑnm Leu. Xp̄s in vitulo ꝓpter virtutē crucis offerebatur in agno ꝓpter inocētiā. In ariete ꝓp ꝑncipatū. In hyrco ꝓp silitudinē carnis peccati. Ro. 8°. In turture ꝛ colūba: qa de⁹ ꝛ hōm mediator dī ꝛ hominū. 1. Thi. 2. In duarū sbaꝝ ɔiūctiōe mōstrabaꝛ. In similagie ꝓp ɔspsiōꝫ eredētiū p aquā baptismi collecta ecclia eē corp⁹ xp̄i ostēdebaꝛ. Ad illud ḡ q̄ ꝑmo obr̄: q̄ de iure nāe non erat q̄ offerreꝛ aīal: vl hoc plus q̄ illud. dđ. q̄ hoc nō dictabat nā nisi in gnalitate illa. de q̄ dic Aug⁹. x. de ci. di. Deo nos s̄m virtutē que latria grece dr̄ seu in quibuscūq̄ sacramētis seu in nobis metipis debem⁹: s̄ ipa rō illūīnata fide redemptoris ex collectōne sui dictabat hoc in spali: vt dictū est. Ad 2m

ꝟo q̄ obꝛ̃ de ꝑmanētia p; rn̄°. Nā natura nō dictabat ista sacrificia fieri gr̄a sui: ſ ī figtionē ꝟi sacrificii: ⁊ ita ñ erat īdita ad oē tpa: ſ vſq; ad tps ꝟi sacrificii. vñ Aug⁹ x. de ci. di. Mutāda erāt oportuno certoq; tpe iura: ne ipi do ɔsiderabilia: vl' certe in nobis acceptabilia: ⁊ nō potius que his figurata sūt crederēt.

Sequitur inquirere

vtr; soli do sit sacrificiū offerēd. Ad quod sic. Mai⁹ ē īcompabil'r sacrificiū spūale q̄ȝ illud corpale d aīalib⁹. Si g̊ hōi offeret sacrificiū spūale. g̊ multo magis ⁊ illud qđ ē corpale. Q; aūt sacrificiū spūale hōi exhibeat: ꝓbat p illud qđ dic̄ Aug. Q; mīa ē sacrificiū spūale. mīa āt hōi exhibet. Itē laus ē sacrificiū spūale. psalm. Sacrificiū laudis honorificabit me. ſ ipis scīs offerim⁹ laudē Iux̄ illđ Eccle. 44. Laudem⁹ viros gl'iosos ⁊ pētes nr̄os. ⁊ ī eođ Laudē eoꝝ nūciat ecclesia. g̊ ipis offerimus sacrificium spūale. g̊ multo magis ipis scīs antiqs poterat offerri sacrificiū illud mā̄le seu corpale. Itē iudi. 6°. legiꝛ q̄ Gedeon coxit edū ⁊ panes azimos. ⁊ tulit oīa ⁊ obtulit āgelo. g̊ Gedeon obtulit angelo sacrificiū. Itē. i. Thi. i Regi seculoꝝ īmortali īuisibili soli deo honor ⁊ gloria. Honor aūt qui debeꝛ regi visibili; eē visibilis. Honor aūt qui debetur regi inuisibili soli do; eē inuisibilis Si g̊ ei exhibeꝛ ɔdito mō honor. Honor āt ille erit inuisibilib⁹ sacrificiis. visibilia g̊ sacrificia erūt alii q̄ȝ deo offerenda. Itē sicut xp̄us ſm q̄ deus est inuisibilis ita ſm q̄ hō est visibilis. Si g̊ ipi ſm q̄ deus: ē offerendū sacrificiū īuisibile. Ei ſm q̄ hō pari rōne erit offerendū sacrificiū visibile.

Ad hoc etiā facit q̄ oīa illa sacrificia hi⁹ sacrificiū ꝑfigurabant. Con. Sacrificia ptinēt ad latriā Sꝫ soli do ē exhibēda latria g̊ soli do st exhibēda sacrificia. Itē aug x. de ci. di. Cui sacrificandum cēsuit nisi ei quē deū aut sciunt. aut putant. aut fingit

Itē Aug⁹ in eodē. Creatura rōnalis si ñ colit deū. misera est q̄a ꝑuaꝛ do. Si aūt colit deū nō vult se coli p do. illi enī potius dīne suīe dilectiōis virib⁹ fauet sacrificās diis eradicabiꝛ nisi soli do. Itē Aug⁹. x. de ci. di. Ut alia taceā que ptinēt⁹ad religionis obsequiū. q̊ coliꝛ ds sacrificiū certe nullus hominū est qui audeat dicē deberi nulli nisi do. mlta q̄q; d cultu diuino vsurpata sūt que honorib⁹ deferēꝛ humanis.

Itē act. 14°. Cum sacerdos Iouis vellet thauros paulo ⁊ barnabe sacrificare: cum eiulatiōe ꝓhibiti sunt ab eis: ne sibi talia īmolarēt. Ex quo manifeste ꝓtestabanꝛ soli do eē sacrificandū. Itē iudi. iȝ°. Angelus qui loquebaꝛ ad manue: dixit ei. Si vis sacrificiū facere offer illud dño: in quo manifeste mōstrauit do nō angelis eē sacrificiū offerendū. Q; ɔcedēdū est sacrificiū ſ. nulli creature eē: ſ soli do offerendū.

Ad illud g̊ q̄ p̊ obꝛ̃ d sacrificio īuisibili vt mīa ⁊ laude. dđ. q̄ mīa pōt ɔsiderari: hꝫ est opus mīe duob⁹ modis. Uno° vt ē quoddā op⁹ vtile ꝓximo. ⁊ hoc mō nō dꝛ̃ sacrificiū. Alio° ſm q̄ ɔsideraꝛ vt relatū ad finē deū. ⁊ ſm hoc assumit intentionē ⁊ rōȝ sacrificii. Et h̄ est qđ dicit Aug. x. de ci. di. Ipa mīa qua hōi subueniꝛ si nō pp deū fit nō est sacrificiū: ⁊ si enī ab hoīe fiat l' offeraꝛ tñ sacrificiū res diuina est. Rñdenđ igiꝛ p īteremptionē ad illud qđ dꝛ̃ q̄ sacrificiū spūale offerꝛ hōi. illi enī soli offertur vt sacrificiū qui ꝑncipiū ⁊ finis est omniū bonoꝝ: q̄a g̊ nec in hoīe: nec ī āgelo: nec eē in xp̄o ſm q̄ hō ɔstituend⁹ est finis l' mīe l' laudis. iō nulli offerenđ ē spūale sacrificiū ſ illi soli qui finis ē vl' mīe vel laudis.

Ad illud ꝟo qđ obꝛ̃ de sacrificio Gedeonis. dđ. q̄ Gedeon nō obtulit sacrificiū angelo. ⁊ q̄ dꝛ̃ obtulit ei. pōt ītelli duobus modis: q̄a cū in veteri testō. sicut dic̄ aug⁹ in 2°. li°. de trinitate. Angeli apparerēt ⁊ loquerenꝛ in ꝑsona di. poterat Gedeon in ipo angelo ɔsiderare vel q̄ angel⁹ erat: vl' deū quē ꝑtendebat. Si ɔsiderabat in angelo q̄ erat tc̄ obtulit ei sacrificiū ñ vt ipi offetendū: ſ vt p ipm angelū do offerendū quēadmođ hostia offerebaꝛ sacerdoti vt p sacerdotē do offerenda. vñ ibi dꝛ̃. angelus sacrificiū obtulisse: cū extendit virgā quā tenebat manu: ⁊ tetigit carnes ascendit ignis ⁊c̄. Si ꝟo ɔsiderabat Gedeon deum quē ipe angelus ꝑtendebat. tūc obtulit ei sacrificiū. ſ. do apparēti in angelo. vnde ⁊ ita dꝛ̃ ipe āgel⁹ dñs cū dꝛ̃. dixit ei dñs pax tecū. ⁊ edificauit gedeō altare dño. Ad illđ ꝟo q̄ obicit p anctoritatē apl'i. i. thi. i°.

R° ſm Aug. x. d ci. di. Qui putāt hec visibilia sacrificia aliis ɔgruere. illi ꝟo tanq̄ȝ īuisibili īuisibilia ⁊ maiora maiōi. meliori q̄

meliora: pfecto nesciūt hec eē signa illorū sicut vba sonātia signa sūt rerū: quo circa sic laudantes ad eū dirigimus signates voces cui res ipas in corde quas signamus offerimus: ita sacrificātes nō alteri visibile sacrificiū offerendū eē nouerimus q̄ illi cuius in cordibus nr̄is inuisibile sacrificium nos ipi debemus. Ad vltimū qd̄ obī de xp̄o. rn̄det sic Aug. x. de ci. di. Uerus ille mediator dei et hoīum: hō xp̄s Jhus cum in hac forma dei sacrificiū cū patre sumat: cū quo vnus ē deus: tn̄ in forma sui sacrificiū maluit eē q̄ sumē ne hac occasione q̄sq̄ estimaret sacrificādū eē creature: ac p hoc ipe sacerdos ē offerēs et ipe oblatio cuius rei sacramētū cottidianū eē voluit ecclesie sacrificiū: que cū ipius capitis corpus sit: se ipm p ipm dicit offerre.

Consequēter querēdū est

c

d psonis offerētiū. Circa qd̄ hr̄ querūt tria. Primo vtrū oēs tenerent ad sacrificia tam iudei q̄ gētiles. Scdo vtrū offerētes sacrificia tenerēt ad intelligendā sigtionē sacrificiorū. Tertio vtrū mali possent offerre sacrificia.

Ad primum sic obi

cit. In oībus erat originalis egritudo: in cuius remediū erāt sacrificia. sicut dic beatus Greg. Qd apud nos valet aqua baptismi hoc egit apud veteres vel p puulis sola fides: vel p maioribus virtus sacrificii. vel p his qui ex Habrahe stirpe xdierūt ministeriū circūcisionis. Si g̊ oēs tenebāt ad querendū remediū ɔtra originalis culpe egritudinē. Oēs tenebant ad sacrificia. Itē oēs hēbant illud dictamē nāe: sicut dcm̄ ē q̄ dictabat faciēda sacrificia. Sz qd̄ est de dictamīe nāe eq̄ obligat oēs. g̊ oēs tenebātur ad sacrificia offerēda. Con̄. Solis iudeis pcepta sunt sacrificia et p lege īposita vbi aūt nō est lex nec pnaricatio. sicut dr̄ Ro. 4°. Ergo nō sacrificare nō erat aliis pnaricatio. Prenaricatio ēt dr̄ trāsgressio date legis. Preterea nec erat ɔtra legē nāe. cū lex nāe nō dictaret sacrificia nisi in gne. et nō in rōe ppria. Ex quo relinquit q̄ nec lege nāe: nec lege data tenebant gentiles ad sacrificia. Itē querit q̄re. s. sol illi pplo scz iudeis pcepta sunt sacrificia plus q̄ aliis.

R° dicit: q̄ duplex est tentio. s. tētio cōgruitatis. et tētio necessitatis. Tētio nccitatis est respcū moraliū pceptorū: obligatio. s. ad faciēdum et īplendū ea necessitate salutis. Tentio ɔgruitatis aūt legē fuit rspcū sacrificiorū īcōueniētis et vtilitate ad intelligēdū remediū hūane salutis. Dicēd̄ g̊ q̄ tētione necessitatis nō tenebant oēs ad sacrificia: nec aliqui ante legē datā: s; post legem datā tenebant iudei quibus dabat lex ad sacrificia tētione nccitatis. ceteri vo tētione ɔgruitatis. Et hoc mō dd̄ ad illud qd̄ p̊ obī q̄ tenebant oēs ad sacrificiū ɔgruitate. nō necessitate. Ad illud vo qd̄ obī: q̄ tenebant querere remediū ɔcedendū est et tentione nccitatis. nō tn̄ eadē tētione tebant ad sacrificia mālia. vn̄ in illa rōne ē sophisma ɔsequētis. ac si dicēt tenebant querere remediū. g̊ tebant illud q̄rē in sacrificiis q̄rē. n. rmediū poterat p alid: vt p sacrificia spūalia videlz cordis ɔtri: et hm̄oi. Ad 2m vo qd̄ obī q̄ d dictamīe nāe erant sacrificia. dd̄. q̄ in dictamīe nāe erāt sacrificia vt ɔgrua: nō vt nccia. et in gn̄ali: non in spāli.

Ad illud vo q̄ q̄rit. q̄re pplo iudayco solū illa sacrificia data sūt in pcepto. Rn̄det Aug. con̄ Faustū dicēs. Rite celebrata sūt sacrificia in illo pplo cuius regnū et sacerdotiū erat pphia vēturi regis et sacerdotis de illo pplo ad regēdos: et ɔsecrandos fideles in oībus gētibus. vn̄ ad signādū: q̄ ex illo populo eēt ille qui eēt sacrificiū verū. magis illi q̄ aliis pcipiebat de sacrificiis: q̄ illius veri signa pphetica erant.

Deinde queritur vtrū offe

rētes sacrificia tenerēt intelligē sigtiones eorū. qd̄ vr̄ p illud psal. Psallite sapiēt. glo Aug. Nemo sapiēt facit qd̄ nō ītelligit. Si g̊ illi nō ītelligebāt illa sacrificia. nō sapiēter offerebāt. cū illa eēnt īstituta in significatione veri sacrificii. Si g̊ tenebāt sapiēter offerre. g̊ tenebāt ītelligē. Con̄. Simplices tpe grē qui tenēt ad maiorē pfectōē nō tenēt intelligē significatiōes sacrificiorū. g̊ multo fortius nec simplices tpe legis tenebant ītelligere significationes sacrificiorū. R° sicut nos dicimus ītelligē articulos fidei īplicite et explicite. et intelligere explicite articulos tenētur puecti et plati. sic dr̄ i. Pe. 3°. Parati oī poscēti reddere rōez de ea que in nobis est. fide et spe. Implicite vo tenēt intelligere simplices solū. ita in veti testamēto puecti vt doctores et sacerdotes

tenebat̃ ĩtelligẽ significatiõez sacrificioꝝ hoc ẽ vt ĩtelligerẽt ipa sacrificia eẽ signa futi sacrificii redẽptõis. simplices ꝺo soꝫ tenebant̃ ĩtelligere qa sacrificia erant ꝺo ea rõe qua sibi placuit offerẽda. ꝛ hoc ĩpli cite ꝯtinebat̃ ꝙ eẽnt signa: qa rõne signi ficationis futuri sacrificii voluit ea deus sibi offerri inde ẽ ꝙ de sacrificio phase dr̃ Erit q̃si signũ in manu tua Exo. 13°.

Tertio queritur

vtꝝ mali possint ꝺo offerre sacrificia. q̃ꝺ nõ vr̃. Naz dicit Aug⁹. x. ꝺ ci. ꝺi. Q̃ mĩa qua hõi ĩ̃ue nit̃ si nõ pp deũ fit. nõ ẽ sacrificiũ. Si ergo mali pp deũ nõ offerẽt illa aĩalia. nõ offere bãt sacrificiũ. Ad q̃ꝺ fac̃ illud Osee. 8°. Jmolabunt carnea ꝛ cõmedẽt. ꝛ dñs non suscipiet eas. Jtẽ dic̃ Aug⁹. x. ꝺ ci. ꝺ. Q̃ sacrificiũ res dĩna ẽ. Si g̃ malus nõ potest opari rẽ diuinã. nõ põt malus offerre sacri ficiũ. Coñ. Geñ. 4°. Cayn qui malus erat legit̃ obtulisse ꝺo sacrificiũ. Jtẽ Osee. 9 Nõ placebũt ꝺo sacrificia eoꝝ dr̃ de malis Mali g̃ offerũt sacrificia: q̃tuis nõ ꝺo acce pta. si dicat̃ ꝙ ẽ sacrifiᵐ spũale q̃ꝺ hõ offert ꝺo ꝺ se ipo. Et ẽ sacrificiũ figurale q̃ꝺ hõ offert de alio vt de aĩali. Mali ꝺo nõ pñt offerre sacrificium spũale: tñ pñt offerre sa crificiũ figurale ꝑ rpe figure. Coñ. Sacri ficiũ spũale dr̃ carnis mortificatio Ro. 12° Obsecro vos ꝑ mĩam ꝺi vt offeratis corpa vr̃a hostiã. ꝭ hoc sacrificiũ põt offerri mal⁹ vt ypocrite vl̃ heretici. g̃ mali pñt offerre sacrificiũ spũale. Jtẽ laus ẽ spũale sacri ficiũ. psal. Sacrificiũ laudis hono. me. ꝭ ma li pñt deũ laudare. 29°. Ys. Popul⁹ iste ore suo ꝛ labiis suis glificat me. ꝛ 15. eccle. Nõ est speciosa laus ĩ ore peccatoris. Ergo pñt mali offerre sacrificiũ spũale. Rᵒ sacrifiᵐ dr̃ eo ꝙ sacꝝ facit offerentẽ. Duob⁹ autem modis est sacrificiũ. vt signũ ꝛ vt res. Sa crificiũ g̃ ꝭᵐ rẽ q̃ꝺ sacꝝ facit nõ põt offerre malus. ꝛ tale est sacrificiũ spũale. Sacrifi ciũ ꝺo ꝭᵐ signũ: q̃ꝺ sacꝝ signat põt offer re malus. Hoc aũt dico de sacrificiis spũali bus: nõ de gñali sacrificio redẽptõnis. Nã illud sacrificiũ in misterio offert̃ tã a bõis sacerdotib⁹ q̃ a malis. Jn re ꝺo offertur ab ipo sũmo sacerdote ꝭᵐ ꝙ dic̃ Aug⁹. x. de ci. ꝺi. Q̃ ipe est sacerdos offerens: ꝛ ipe ẽ oblo Dicendũ igit̃ ꝙ sacrificia illa figuralia de aĩalibus poterat offerre tã bonus q̃ malus qa illa erãt signa sanctificatiõis offerẽtis Sacrificia ꝺo spũalia que offert hõ ꝺ se ipo nõ põt offerre malus. eo ꝙ illa sũt res sancti ficationis offerentis. Malicia aũt nõ com patit̃ secũ rẽ sanctificatõis. nec e9°. rẽ san ctificationis maliciã. Ad illud g̃ ꝙ obr̃ de mĩa ꝙ nõ est sacrificiũ ꝯcedendũ ẽ: si ñ fiat pp deũ. vñ nõ est sĩle de sacrificio cor porali ꝛ spũali. sicut iã dictũ est. Ad illꝺ ꝺo ꝙ postea obr̃ de mortificatõe corpis dꝺ ꝙ mortificatio corpis in ypocritis ꝛ here ticis nõ est sacrificiũ. ꝭ mortificatio carnis ꝺbito mõ facta: ꝛ pp deũ: ꝛ a xp̃ianis. illa solũ est sacrificiũ. qa illa ẽ res sctificationis vñ Aug⁹. x. de ci. ꝺi. Corp⁹ nostꝝ cũ ĩpãtia castigamus. Si h̃ quẽadmodũ debem⁹ pp̃ deũ facim⁹: vt nõ exhibea⁹ mbꝛa nr̃a arma ĩiquitati peccõ. ꝭ arma iusticie ꝺo. ad Ro. 6 sacrificiũ est. Ad illud ꝺo q̃ꝺ obr̃ ꝺ sacri ficio laudis. Rñdet̃ in psal. sup illud sacri ficiũ laudis hono. m. Glo. sacrificiũ nõ q̃ꝺ scelerati cãtant. Sꝫ sacrificiũ laudis ñ aĩa liũ honorificabit me. Nẽo enĩ mihi offert h̃ sacrificiũ ꝛ mal⁹ est: qa nemo nisi bon⁹ vt si laudat ꝛ bñ viuit. nõ eĩ laudat si bñdic̃ ꝛ male viuit: nec qui bene viuit: ꝭ sibi dat sapple laudẽ. ꝛ sbdit. Quiescat g̃ a malis ꝛ offerat sacrificiũ laudis. Ad illud ꝺo ꝙ sup⁹ obiciebat̃ ꝙ sacrificiũ res diuina est ꝯcedendũ est. ꝭ res diuina dr̃ duob⁹ modis ꝭᵐ signũ ꝛ ꝭᵐ essentiã. Rem diuinã ꝭᵐ si gnũ pñt offerre vt dictũ est. Rem aũt ꝭᵐ eẽntiã nõ. vt spũale sacrificiũ q̃ꝺ offert hõ de se ipo.

Quarto queritur

de psonis offerentiũ in spãli. Queric̃ g̃ de psonis offerentib⁹ in lege nãe. Legim⁹ enĩ ꝙ Abel obtulit sacrificiũ. 4° Gen. Silr̃ Noe Gen. 8 Silr̃ Habraã Gen. 15°. ꝛ 22°. Silr̃ Jacob ge ne. 46°. Queric̃ g̃ quare nõ silr̃ Jsac obtu lit sacrificiũ aliquod. Cũ eẽt ĩ illa linea pa trꝝ de quibus nascitur⁹ erat xp̃s veꝝ. s. sa crificiũ. Ad h̃ assignat̃ mltiplex rõ. Pri ma est ꝭᵐ lr̃az: qa Abel fuit ꝑncipiũ ꝛ caput gnationis sue. i. ꝑme etatis. Noe scꝺe. Ha braã tertie. Jõ illis tãq̃ ꝑncipaliorib⁹ ꝯpe tebat vt offerrẽt sacrificia in ꝑfiguratiõꝫ ꝑdictã. Jacob ꝺo fuit pr̃. 12. patriarchaꝝ ex quib⁹. 12. tribus quib⁹ data ẽ lex sacrifici oꝝ. ppterea illis q̃tuor ꝯpetebat. Scꝺa rõ est: qa ꝑ Noe p⁹ diluuiũ disseminatũ ẽ gen⁹

humanū simplr̄ p habraā plurimū est multiplicatū. tū p Ismaelē ex quo orti sunt .12. duces vt Gene. 18. tū p Isac. vñ Geñ. 15. p⁹ pmissionē de multiplicatōe. stati sbdit de sacrificio ei⁹. Silr̄ p Jacob multiplicatū est ga habuit ples vxores. Isac ꝯo vnica ɔtēt⁹ nō ita multiplicauit: ꝛ iō nō ita ɔpetebat sacrificiorꝫ oblatio. Tertia rō que vidēt potior est ga ipē Isaac ī psona sua oblatus est in sacrificiū. Geñ. 22⁹. Et ita expssissime pfigurauit xp̄m in se ipo. Jō nō oportebat q̄ pfiguraret illū ī sacrificiis: que ipē offerret: ga illa minus pprie xp̄m figurabāt.

Quarta rō est allegorica: ga Isaac typū gessit ɔtēplatiuorꝫ. alii ꝯo actiuorꝫ. Cōtemplatiua autem magis cedit in p̄miū q̄ȝ in meritū. ꝛ si vtrūq̄ȝ. scilicet ɔtemplatiuum ꝛ actiuū ɔtingat mereri p̄ut in via ē. actiua ꝯo magis cedit ī meritū. ꝛ iō ga sacrificia respiciebant meritū cōpetebat illis q gerebāt typū actiuorꝫ. Postea querit de Melchisedech. cū ei⁹ Melch. expssiorē tenuerit typū sacerdotis ꝯi .i. xp̄i q̄ȝ Aaron. sic pbat apl̄s ad Hebre. 7⁹. Sacrificiū aūt tūc erat figura veri sacrificii futuri in xp̄o ꝛ a xp̄o. q̄re nō legim⁹ melch. sacrificiū obtulisse de aīalibus sicut Aaron. Solo verꝫ sacrificiū xp̄i dupl'r ɔsideratē. Uno° ingr̄tum ipē xp̄s sub spē ppria .i. in carne visibili oblatus est in ara crucis. Alio° ingr̄tum sb spē panis ꝛ vini ꝺdit se ipm discipulis ī cena ꝛ cotidie offerē in altari ecclesie. Primo° possꝫ dici q̄ sacrificiū Aaron qꝺ erat ex carne visibili expssi⁹ figurauit sacrificiū xp̄i q̄ȝ illud qꝺ obtulit Melch. Alio° dicim⁹ q̄ illud qꝺ obtulit Melch. s. panis ꝛ vini Geñ. 14° Expssius figurauit verꝫ sacrificiū xp̄i futurꝫ sb spē panis ꝛ vini in altari. q̄ȝ sacrificiū Aaron: ga ibi nō offerē caro in spēm carnis visibilis. sed offerē inuisibilis ꝛ illud ɔpetit fidei que est de inuisibilib⁹ vnde sicut lex nature ɔsonat euāgelio: ita ɔgruū fuit vt sacerdos in lege nāe offerrꝫ sacrificiū ɔsil'e sacrificio euāgelico. Querit etiā q̄re Moyses nō obtulit aliqꝺ sacrificiū an̄ legē. cū tñ ipē dixerit se b̄ facturꝫ Exo. 5°. dicēs Phoni. De⁹ hebreorꝫ vocauit nos vt eamus viā triū dierꝫ in solitudinē ꝛ sacrificem⁹ dño ꝺo nostro. Preterea q̄re nō sacrificauerūt filii isrl' ī egypto nisi tm̄ agnū pascalē q̄ fuit ex spāli p̄cepto dñi. exo 12°. R'ad p̄mū ga cū Moyses eēt legislator in qua darē p̄cepta de ritu sacrificiorꝫ ɔgruebat vt expectarꝫ publicationē legis antequā sacrificiū offerret. vt ostenderēt auctoritate diuine legis sacrificia eē offerēda.

Ad illud q̄ dixit Pharaoni viā triū dierꝫ ibimus vt sacrificem⁹ dño ꝺo. ꝺꝺ. q̄ sic in dispotione decreuerat faciendū si eos pharao libē dimisissꝫ. sed postmoꝺ Pharaone indurato ꝛ diuersis plagis flagellato al'r mutatū est. ga forsitā si dimissi fuisset libē puenissent ad synna itinere trium dierū: in quo darē eis lex sacrificiorꝫ. Ad aliud ꝯo qꝺ querit q̄re nō obtulerūt in egypto. R° est lr̄alis: ga ea que ɔpetebāt ad sacrificia erat egyptiis abhoīabilia. vnde phoni dicēti ite ꝛ sacrificate dño ī t'ra hac Rñdet Moyses nō pōt ita fieri. abbominationes enī egyptiorꝫ īmolabim⁹ ꝺo nostro Jō agnū pascalem sacrificauerūt nocte: ne ab egyptiis viderenē qꝺ est sacrificiū institutū in memoriā liberationis ꝺ egypto sic pꝫ Exo. 13°. Allegorica ꝯo rō est ga egypt⁹ sigt̄ peccatū. dū aūt hō est ī peccato nō cōgruit vt offerat sacrificiū ꝺo. Itē agnus paschalis erat signū redemptoris vt figurarē. q̄ p xp̄m redemptorē eramus liberādi ab egypto spūali. Jō p̄ceptū ē illis agnū paschalē sacrificare.

Queritur postea de

incohatione sacrificiorꝫ. Prīo ei legim⁹ ea obtulisse Abel ꝛ Cayn Geñ. 4. Sed obr̄ Uidē enī q̄ debuerūt incipe ab Adā: ga sicut dic̄ Hugo de scō vic. ɔueniēs fuit vt sp medicina ɔcurreret cū morbo. sed morb⁹ p quo oblat⁹ est: est xp̄a verꝫ sacrificium in cui⁹ signū offerebāt illa aīalia īcepit ab Adā. s. ex quo lapsus est. Igiē ɔueniēs fuit vt a pncipio lapsus offerebaē: l' ipm verūꝫ sacrificiū. vel cetera que erāt figura vel signa ꝯi sacrificii tāq̄ȝ medicīa ɔtra morbū

Itē ad plura tenet peccator q̄ȝ īnocens quia tenetad opa satisfactionis. sed Adam peccator fuit aliqn̄. abel aūt īnocens. ḡ ad plura tenebaē adā q̄ȝ abel. maxīe quo ad ea que spectabant ad satisfactionē. s̄ hi⁹ erāt sacrificia. ḡ plus tenebaē adā ad sacrificia offerenda q̄ȝ abel. Ad hoc rñdet q̄ sicut ecclesia dr̄ īcepisse ab Abel nō ab adā. ꝛ b ga adā īcidit in mortale pecīn p⁹ scītetem quā p̄us hēbat. ꝛ ita si ecclesia dicerē īcepisse ab adā dicerē ecclesia aliqn̄ defuisse

qd est icõueniẽs vi3 q ecclesia postq̃ cepit desierit. Preterea qa abel pmus fuit qui gessit expsse typũ ecclesie pp ter inocentiã ꝛ virginitatẽ: quibus designat inocentiaz ecclesie ꝛ spũalẽ itegritatẽ. Ita cõueniens fuit vt abel icipet ritus colẽdi deũ ad quẽ fuit institutio sacrificioꝝ. Ad illud g̃ q p obĩ q ab adã inchoauit morb⁹. g̃ ꝛ medicina. dñ. q re xa ab ipo inchoauit medicĩa s. sacrificiũ ꝯtriti cordis. dilectionis ꝛ deuotionis sꝫ nõ icepit. s. ab ipo ipi⁹ medicine signũ. s. visibile sacrificiũ. ꝛ hoc triplici rõe Primo qa ab illo a quo cepit diuine inhonorationis exẽplũ nõ debuit rit⁹ summi honorandi deũ. Ab Adã aũt cepit exẽplũ diuine inhonoratõis. cũ pũaricat⁹ est diuinũ mandatũ Geñ. 3°. vñ Zach. 13°. Adã exẽplũ meũ Et3 ab illo debuit icipe rit⁹ diuini honoris qui fuit iusticie ꝛ inocẽtie pmũ exẽplũ. 2ª rõ est. que supdicta est. qa cũ ecclesia sit aggregatio fideliũ colẽtiũ deũ. ab illo a quo icipit ecclesia d3 icipe rit⁹ colẽdi deũ. ꝛ ita oblatio sacrificioꝝ. ab adã aũt nõ d3 dici icepisse ecclesia. sꝫ ab abel. Tertia rõ est: qa sicut dic̃ Aug⁹ sup Geñ. ad lrãm adã erat vir spũali mẽte pditus. vnde etiã p⁹ lapsũ ꝯuertebat se potius ad interi⁹ sacrificiũ qd est ꝯtriti cordis. Alii xo nõ ita pditi: cõuerterũt se ad sacrificiũ exterius. Vñ cõueniens fuit vt pus in Dabraa pcederet oblatio sacrificii iterioris spũalis. postmodũ xo in filiis ei⁹ sequeret oblatio sacrificii exterioris mãlis: vt in illis psonis vtriusq̃ sacrificii pberet exẽplum. Ad aliud vero q obĩ q ad plura tenebat peccator adã q̃ inocens abel. Dicendũ q verũ est. nõ tñ pp hoc sequit q teneret ad sacrificia. Sacrificia eñi p ꝛ pncipaliter fuerũt instituta in remediũ originalis. sꝫ q dicit Grego⁹ Cꝫ apud nos valet aqua baptismi. hꝫ apud antiquos vel p puulis sola fides. vel p adultis virt⁹ sacrificioꝝ. qa g̃ in adã nõ fuit originale peccatũ distictũ ab actuali: nõ cõpetebat ei offerre sacrificiũ visibile: qd qĩ distincte ꝛ imediate institutũ est ꝯtra originale In filiis xo ade. pmo fuit distinctũ actuale ꝛ originale vnde ꝯueniebat vt ab ipis pmo sacrificia offerentur

c **Onsequẽter** q̃rit ꝺ diuersitate sacrificioꝝ. Et querit pmo de pmis diũa sacrificioꝝ que erãt ante legeꝫ ꝛ in lege. Scdo spãlr de diũis sacrificiorũ habitis ante legẽ. Tertio de diũa sacrificiorum in lege.

Quantum ad primũ obĩ sic. Ante legẽ ꝛ in lege legitur duplex diũa sacrificii. quedã que fuerũt in mã sensibili vt de aĩalib⁹ cuiusmõi fuit sacrificiũ abel. Quedã xo in mã vegetabili vt in fructibus terre. cuiusmodi fuit oblatio Cayn Geñ. 4°. Itẽ siliis oblatio legit post diluuiũ. Nã Noe obtulit sacrificiũ in mã sensibili de pecorib⁹. Geñ. 8°. Melch. xo de mã vegetabili: vt panẽ ꝛ vinũ. Gñ. 14°. Itẽ in Leui. p. Legit oblatio sacrificii ꝺ aĩalib⁹ ꝛ silr. 3°. ꝛ. 4. In scdo xo legit oblatõ de simila siue panib⁹. Querit g̃ vñ pcessit hec diũa sacrificii. Itẽ in lege inuenit diũa alia. Nã cũ duplex eẽt altare. altãe holocaustoꝝ. ꝛ altare thymiamatis. In altari thymiamatis offerebat sacrificium thymiamatis mane ꝛ vespe. sicut hẽt Exo. 30. Sup altare xo holocaustoꝝ offerebãt alia duo gña sacrificioꝝ. sicut legit. i. ꝛ. 2°. Leui. Queritur g̃ q̃re hec diũa sacrificii ñ fuit añ legẽ in lege nãe. sicut ꝛ alia duo. Itẽ in noua lege offert icensũ thuris: qd est sacrificiũ thymiamatis. Si g̃ lex nãe magis cõsonat legi noue q̃ lex Moysi. videtur q potius hoc gen⁹ sacrificii: qd est de thure vl' thymiamate debuit eẽ in lege nãe. Itẽ q̃re in noua lege hẽmus aliqd psentatiuũ seu ꝯforme sacrificii thymiamatis vel incẽsi ꝛ ñ aliquod repñsentatiuũ sacrificii ꝺ aĩalibus seu de panibus. Itẽ que potuit eẽ rõ q sacrificiũ de aĩalibus pmo oblatũ fuit ab abel iusto. Sacrificiũ xo de frugib⁹ a Cayn peccatore. R° ad pmũ cũ institutõ sacrificioꝝ siue in lege nãe seu in lege Moysi fuerit ad sigtionẽ ꝛ figurã sacrificii redẽptionis in xpo. Sacrificiũ aũt redẽptionis dupl'r erat offerendũ. visibilit ꝛ inuisibilit Visibiliter in crucis tormto. Inuisibiliter in sacramẽto ab institutione sacrificioꝝ. Preterea debuit duplex signũ pcedere. vnũ qd figuraret sacrificiũ xpm in ara crucis offerẽdũ in spẽ assũpte carnis. ꝛ quo ad hꝫ fuit necessaria diũa sacrificii in carne sensibili. vñ dicit Aug⁹ ꝯtra faustũ pmissinas figuras in victĩs aĩaliũ celebrari oprebat pp ter emẽdationẽ future carnis ꝛ sãguis p quã vnã victimã fieret remissio pccoꝝ

Aliō ꝙ figuraret sacrificiū carnis xpi ī al
tari offerendū sb spē panis ⁊ vini. ad cui⁹
figurā necessaria fuit alia diīa sacrificioꝝ
in frugibus seu pane ⁊ vino. qa sic dr. i. cor
x. Calix benedictionis nōne coīcatō sangui
nis xpi est. Panis quē frangim⁹ nōne ptici
patio corpis dnī est. Ad 2ᵐ ꝺo ꝙ querit
q̄re in lege nāe nō fuit sacrificiū incēsi dō
Sꝫ sacrificiū xpi ad nostrā rdemptionē du
plex fuit. spūale ⁊ corpale. Spūale fuit sa
crificiū deuotionis ⁊ amoris salutis hūani
generis. qō sacrificiū obtulit in mēte. Cor
porale fuit sacrificiū mortis qua sustinuit
in cruce vel que repñtat in sacramēto sub
panis spē. Necessaria igit fuit pfigura⁹
sacrificii spūalis qō obtulit xps in abdito
deuote mētis: ⁊ quo ad hoc fuit figura sa
crificii thymiamat qd offerebat in altari ī
teriori. Et pfiguratō sacrificii corpalis qō
obtulit in carne. ⁊ hoc dupl'r vt dictū est
Sensibiliter in cruce ⁊ quo ad hoc erat fi
gura sacrificii carnis sensibilis Et insēsibi
liter in altari sub spē panis ⁊ vini. ⁊ q̊ ad
hoc erat figura sacrificii ī re īsensibili fru
gū ⁊ panis ⁊ vini. vtrūq; aūt sacrificium
offerebat sr altare exteri⁹ qō dr altare ho
locaustoꝝ. Notandū ḡ ꝙ fᵐ dispensatōꝫ
manifestationis maioris que debuit eē sic
dicit Aug⁹ ⁊ Hugo de scō vic. in signis re
dēptionis fᵐ decursū tpis magis ⁊ magis
ꝯueniebat. vt in lege nāe darent p signa
sacrificii corpalis. Postea ꝺo in lege Moysi
que sicut dicit Aug⁹. est ad xpi grām diri
gens. ⁊ ad Ro. 7°. Scimus qm lex spūal' est
dicit apls adderent signa sacrificii spūal'
qa ḡ thymiama erat signū sacrificii spūal'
xpi nō ꝯueniebat vt offeret ante lationem
legis. Ad tertium ꝺo ꝙ obicit ꝙ lex nāe
magis ꝯformaret euāgelio. dō. ꝙ quedam
dicūt eē in lege nāe q̄tū ad dictamē. Que
dā ꝺo q̄tū ad statū. quantū ad dictamē in
lege nāe sūt pcepta moralia. quantū ꝺo ad
statū in lege nature fuerūt signa seu sacra
mēta repationis future. illa sūt in lege na
ture ⁊ ex lege. Ista ꝺo in lege nature sunt
ꝫ nō ex lege nāe. īmo pncipalit ex diuina ī
stitutione seu inspiratione. Dicendū ergo
ꝙ sicut mō in lege Moysi sunt pcepta ⁊ sa
cramēta. sic ī lege noua pcepta sūt ⁊ sacra
mēta. Si ḡ cōpemus legē euāgelii ad legē
nāe: ⁊ legē Moysi maior ꝯformitas ē legis
euāgelii ad legē nature. in pceptis que p se
sūt legis nāe q̄ꝫ in pcept' legis moysi q̄ p se
sunt ipi⁹. maior ꝺo ꝯformatio est legis euā
gelii ad legē moysi in sacramētis ꝙ legis
nature: qa sacramēta legis expssiora sūt ⁊
amplioris determinationis q̄ꝫ sacramēta ī
statu legis naturalis. ppterea in sacramēt
pl⁹ ꝯformat lex grē legi Moysi q̄ꝫ legi na
ture. Ad quartū dō. ꝙ sacrificiū incensi
in noua lege alr est q̄ꝫ ī lege veteri. ibi enī
erat sacrificiū in signū futuri sacrificii. s.
spūalis xpi. h ꝺo nō est figura futuri: ꝫ rep
sentatio sacrificii pteriti xpi in passione ⁊
pñtis in altari: ꝫ tñ in illis trib⁹ sacrificiis
correspondētia sunt tria in sacrificio alta
ris. Nā in sacrificio altaris est caro ꝯtēta
panis in sacramēto incensū in misterio.

Ad vltimū ꝺo dō ꝙ cū duplex sit sacri
ficiū carnis xpi. vnū qō ipsemet obtulit in
cruce vt ipse sacerdos. de quo dic apls Heb
7°. Pontifex scūs īnocens īpolut⁹. iō ꝯpete
bat vt figura hi⁹ offeret ab innocēte ⁊ iu
sto Abel. Aliud qō offert a ministro ī sacra
mēto sub panis specie. iō qa illud sacrificiū
pōt offerre a malo mīstro ⁊ peccatore. pmo
figura ei⁹ sacrificii pcessit in Cayn iniusto
⁊ peccatore.

Postea queritur de

diīa sacrificioꝝ p tpe ante legē. Queritur
igit quare in pmis sacrificiis abel ⁊ Cayn
solū determinet gña reꝝ. Gen. 4°. Factū est
vt offerret Cayn de fructib⁹ tre dño. abel
ꝺo obtulit de pgenit; gregis. Consequēt
ꝺo in scda etate p⁹ diluuiū determinātur
sacrificia fᵐ mūdū ⁊ imūdū. Gen. 8°. tollēs
noe d cūcti pecorib⁹ ⁊ volucrib⁹ mūdis obtu
lit holocausta. Postea ꝺo ī 3ᵃ etate ī habraā
determinat sacrificiū faciendū de sensibi
li irrōnabili. vt. 15° Gen. De gressibilib⁹ ⁊
volatilib⁹. postmodū in re rōnabili vt in fi
lio suo Isaac. Gen. 22°. Querit que est ratio
hi⁹ diīe. Itē querit q̄re soli habrae du
plex indicit sacrificiū ante legē. pmo in re
irrōnabili de aīalibus. Gen. 15. postea in re
rōnabili vt in filio Gen. 22°. Itē querit
q̄re in pmo sacrificio qō obtulit de aīalib⁹
gene. 15. pcipit ei vt diuidat gressibilia nō
aūt volatilia. Si ḡ enī mō pcipit p Leui. ꝙ
gressibilia diuidant. volatilia ꝺo indiuisa
offerant. Itē querit cū triplex sit diīa p
cipua sacrificii de aīalibus. pma que dicit
hostia holocausti. Scda que dicitur hostia

pacifica seu salutaris. Tertia que dr̄ hostia seu victima p pecc̄o que dr̄a habef Leui.4 7.3°.7.4. Quare añ latione legis nō legaf oblata fuisse hostia p pecc̄o. s̄ solū holocausta 7 pacifica. Silr̄ in latione legis Exo.20°. ñ fit mēt° nisi ō holocaust 7 pacificis vñ exo 20. dr̄. Altare de tra faciet mihi 7 offeret sr̄ illud holocausta 7 pacifica vr̄a. Silr̄ in latione federis cū dō exo.24. dr̄. Obtulerūt holocausta īmolauerūt q; victīas pacificas dño de hostia āo seu victīa p pecc̄o nō fit sermo nisi ī Leu.4°. p° legē datā ī tabul' lapideis

Obr̄. vr̄ q̄ econtrio p̄us dheret offerri victīe p pecc̄o: qa sēp erat morb° pcc̄i: 7 ita sēp debar cū eo currē medicina. Medicina aūt erat victima p pecc̄o 7 hi°. 7 ita spectabat ad necessitatē. Holocausta aūt 7 victima pacificoꝝ q̄i ad superrogationē: qa hec quandā pfectionē designabāt. p̄us aūt est qd ad necessitatē q̄ quod est ad superrogatōꝝ. g̃ 7 ante legē: 7 in p̄ncipio pōti° videf fuisse determinandū d victima p peccato q̄; de holocaustis 7 pacificis. Itē vr̄ ex statu ppli qui rudis erat hoc idē. vr̄ enī ex hoc q̄ minus sp̄ūale sacrificiū dheret eis p° determinari vel tradi. R̄' ad p̄mū cum sicut sup̄ dictū est. sacrificia illa essent sig̃ ⁊i sacrificii xp̄i. s̄m q̄ maior erat approximatio. Ad sacrificiū ⁊uz oūenibat vt maior fiet determīatio 7 declaratio circa res sacrificādas: vt p signū exp̄ssi° magis ac magis eēt declaratio ⁊itatis. Notand̄ igif q̄ sicut sup̄ habitū est grad° fuerūt in ipa determīatione. vt p̄mo in sacrificio Abel determinaref fieri in carne. Scd̄o in sacrificio Noe determinaref futurꝝ ī carne mūda. Tertio ī sacrificio p̄ Habrae specificaretur ampli° in gressibilib° 7 volatilib°. in signū q̄ xp̄s erat futur° simul ꝯprehensor 7 viator. Cōprehensor figurabaf esse p volatilia. Viator p gressibilia. Quarto āo in sacrificio Habrae vlteri° determinabaf fieri in carne humana cū p̄cipif offerre ei filiuꝫ suū. hec igif est rō p̄dicte dr̄e sacrificioꝝ

Ad 2m q̄ querif de duplici p̄cepto Habrae dō. q̄ s̄m diuinas 7 hūanas hystorias in Habraā p̄ ceteris pbatus fuit zelus laＦe ꝯditoris: ppter quē 7 plura sustinuit vt incendiū caldeoꝝ patria 7 pentes deseruit. sic p; Geñ.12. vnd 7 ei p̄mo exp̄ssa est pmissio hūanationis redēptoris. In semie tuo beñdicenf oēs gentes Geñ.22°. Propf qd ipi figurale sacrificiū ꝯgruebat duplex. Unū; qd ī p̄sentaret sacrificiū xp̄i p similitudineꝫ gnis vt sacrificiū de aīali. Aliud p silitudiné spēi ppter qd daf ei p̄ceptū de īmolatione filii. Ad tertiū q̄ querif de p̄ sacrificio. q̄re gressibilia diuidūf 7 ñ volatilia duplex rō assignaf allegorica 7 lr̄alis. Allegorica: qa aues signant ꝯtemplatiuos q debēt hr̄e cor indiuisū in vnū. iux̄ illd psal Unā petii a dño. Gressibilia āo signt actiuos: q p multas curas diuidūf. iō signanf p martha Luc.x°. Martha mar. soli. es. 7 f er. plia. Lr̄alis est in memoriā pene originalis. Gressibilia enī hñt ortū de terra gñ i. que malediera est ppter peccatū ade. Geñ. 3°. Uolatilia āo ex aqua que nō fuit maledicta: s̄ benediera Geñ.1. In typo g̃ pene originalis ostēdebaf q̄ in gressibilib° eēt maior indigentia sanctificationis. q̄ in auib° ppter terre maledictionē. q̄ theologica cōsideratione planū est. Ad quartū q̄ q̄ritur q̄re ante legē nō legif dr̄a hostie p peccato in ꝯñti manifestius eē. tñ ad p̄ns notandū est q̄ sicut tr̄ ad Ro.4°. vbi nō est lex: nec p̄uaricatio. ante legē pccm̄ erat absolute: s̄ data lege peccatū erat: 7 p̄uaricato peccārea p° datā legē indigebāt āpliori remedio: vt cū añ lege ī remediū sufficerēt hostie holocausti. 7 pacificoꝝ: vt eē data lege anteq; ītroducta eēt p̄uaricatio sicut iā ostendef: tñ īteruenīete p̄uaricatiōe necessariū fuit vt ītroducef nouū ge° sacrificii videlꝫ hostia p peccato qd esset speciale remediū p̄uaricationis.

Queritur postea de dr̄is sacrificiorum in lege. Obmisso igif sacrificio thymiamatis qd offerebaf super altare interius. Querif de sacrificiis que offerebanf sup altare exterius: que erat in duplici dr̄a. sicut sup̄ dictū est. Est igif p̄ qd de sacrificiis in mā insensibil'i q̄re seu in sacrificiis seu in libamētis ꝯcurrerent panis vel ei° mā vinū oleū. 7 adderef th° 7 sal. thus in aliqbus: sal in oībus. Leu.2°.

Itē q̄re in pane seu ei° materia tūc offerenf spice: nūc simila. nūc panis. Et q̄re panis offerf nūc coct° in clibano: nūc in sartagine: nūc in craticula. R̄° ad p̄mū dōm q̄ duplex est rō p̄dicte dr̄e oblationis lr̄alis 7 sp̄ūalis. Lr̄alis est vt honorificef dñs iux̄ illd puerb.3. Honora dñꝫ de tua sba vt

largitor bonoꝝ necessarioꝝ homini vł ad sustentamētū vel ad ɔdimētū vel ad medicamētū. Ad sustētamētū de esibili offert sacrificiū panis. de potabili vinū. Ad ɔdimētū ꝺ excitatiuis appetit⁹: offerꝫ ei sal. de delectantib⁹ appetitu oleū. Ad medicamētū de aromaticis ⁊ ɔsolidatiuis offerꝫ ei th⁹: vt ex his coiꝰub⁹ ⁊ ad necessitatē hoīs sine difficultate magna occurrentib⁹ ptestarenꝫ in sacrificio deū bonoꝝ oiū largitorē. Allegorica ꝯo rō ē respcū sacrificii xp̄i Nā sicut dicūt sci. panis est sacramētū carnis. Uinū sacrm̄ est aīe seu sāguinis. Oleū figurat gratiā. Sal sciam. Th⁹ oꝛonē dn̄i saluatoris: sicut al's manifestaꝫ. Ad 2m ꝯo dō. φ lr̄alis rō manifesta ē in ꝭ qꝺ dcꝫ est. Allegorica ꝯo rō ē respcū sacrificii xp̄i qꝺ ɔsideraꝫ triplr. In fide patꝝ p statu legis nāe: ⁊ sic erat vt spica. In fide patꝝ p statu legis scripte: ⁊ sic p doctrinā legis ⁊ ꝓpħie triticū erat vt simila. In fide patꝝ quārū ad statū gr̄e. ⁊ f'm hoc ē velut coct⁹ panis ⁊ format⁹ in pfecta hūanitate. hic ē enī panis qui de celo descēdit. Jo. 6. Ad tertiū dō. φ cū panis figurat sacrificiū xp̄i in assūpta carne. sicut ipsemet dicit in Joh. Ego sum panis. ɔsideraꝫ vt in ꝟginis vtero coct⁹ igne hoc est ɔcept⁹ de spū scō ⁊ cōsideraꝫ vt laborās in mūdo. ⁊ sic vt coct⁹ i sartagine: ⁊ ɔsideraꝫ vt afflict⁹ ⁊ adustus in cruce: ⁊ sic est vt panis in craticula.

Deinde queritur de differētia sacrificioꝝ legis de aīalib⁹. ⁊ erat triplex dr̄ia. vna que dicebaꝫ holocaustūꝫ Alia que dicebaꝫ pacifica. Tertia que dicebaꝫ hostia p pccō. Circa quas drīas q̄runꝫ plura. Pr̄mo de rōe distīctionis. Nā dicūt φ sicut est triplex status hominū icipiētes pficiētes. pfecti. Hostia p pccō ptinꝫ ad icipiētes seu ad statū pnīe. Hostia pacificoꝝ ad pficiētes seu ad statū iusticie in iplenitudine mandatoꝝ. Holocaustū ad pfectos seu ad statū superrogationis in ipletione ɔsilioꝝ. Sꝫ ɔt hoc obꝫ. Nā i psal. dr̄ Holocaustū p pccō nō postulasti. Ibi dicit glo. holocaustū p pccō fiebat. ꝗ nō distinguiꝫ holocaustū ab hostia p pccō. Itē ante legē offerebanꝫ sacrificia p peccato. Sꝫ ante legē nō legūꝫ offerri nisi holocausta ⁊ pacifica. ꝗ nō distingūnꝫ ab hostia p pccō.

Itē Leui. 7°. determinaꝫ duplex drīa pacificoꝝ. vna p gratiaꝝ actione. alia ex voto. Sꝫ gratiaꝝ actio in quolibet statu debꝫ fieri: qa in quolibꝫ exhibeꝫ beneficiū a deo. votū aūt ptinet ad pfectionē: vt pꝫ. ꝗ hostia pacificoꝝ vł circuit oēm statū rōe gratiaꝝ actionis. vel si determinat sibi aliquē statū. determinat sibi statū pfectoꝝ nō pficienciū vt hi⁹. ⁊ hoc rōne voti. Itē querīꝫ q̄re holocaustū pcipiaꝫ fieri ꝺ gressibilib⁹ ⁊ volatilib⁹. 1. Leu. Hostia ꝯo pacificoꝝ tm̄ de gressibilib⁹. Si dicaꝫ φ istud est rōe pfectionis. Con. Hostia p pccō pcipiꝫ fieri de volatilib⁹ Leui. 5°. Et tm̄ minoris pfectionis est sacrificiū q̄ꝫ hostie pacificoꝝ.

Itē spēs pacificioꝝ sunt due. vna p gratiaꝝ actione. alia ex voto. sed hec duo ptinēt ad ɔtemplatiuā vitā: ⁊ actiuā. Cum ꝗ ille due drīe actiue ⁊ ɔtēplatiue significētur p gressibilia ⁊ volatilia. hostia pacificorū dꝫ esse de gressibili ⁊ volatili. Item querīꝫ q̄re in holocausto assumiꝫ tm̄ mas in gress bilib⁹. Leui. 2°. In pacificis ꝯo masculus ⁊ femina Leuit. 3°. Itē querīꝫ de hostia p pccō. quare hostia p peccato recipit differentias f'm drīas psonaꝝ. Nā alia offerūꝫ p pccō sacerdotis. alia p pccō pncipis. alia p pccō multitudīs. alia p pccō psone pūate diuitis. alia p peccato paupis Le. 4. Cū silr in aliis statibus sit accipe grad⁹ differentiū psonaꝝ. Itē querīꝫ q̄re ꝺ hostia holocausti nihil cedit in vsum offerētꝫ De hostia ꝯo pacificoꝝ aliqd cedit in vsūꝫ offerentis: aliquid in vsū sacerdotis. hostia ꝯo p pccō vel cedit in vsū offerentis. aliqd tm̄ cedit in vsū sacerdotis. sicut pꝫ ex Leui 6°. ⁊ 7°. Itē querīꝫ q̄re oē sacrificiū sacerdotū totū igne ɔsumeretꝫ: sicut pꝫ Leui. 6°. Oē sacrificiū sacerdotū ɔsumeꝫ: nec quisq̄ cōmedet ex eo. Itē querīꝫ ꝺ illa drīa hostie pacificoꝝ Leui. 7°. vbi dr̄ φ si hostia pacificoꝝ est p gratiaꝝ actione. comedebaꝫ carnes eadē die. si ex voto silr edebantur eadē die. sed si quid i crastinū remanebat vesci licitū erat. quicqd aūt dies terti⁹ īuenerit: ignis ɔsumet. vr̄ φ poti⁹ eꝯ debebat esse. Nā ad votū stati sequiꝫ obligatō reddēdi. Iux̄ illō psal. Uouete ⁊ rēddite. Sacrificiū aūt spūale voti designaꝫ i sacrificio pacificoꝝ. qꝺ offerꝫ ex voto. ꝗ eaꝺ die debuit ɔmedi i° hostia vt ondēꝫ φ die eaꝺ qua aliquid vouim⁹ debe⁹ reddē. Pr̄eteā in hostia que per gratiaꝝ actionē offertur

sigñ sacrificiū laudis. sed r̄cepto beneficio
a dō nō vr̄ q̄ statī teneamur ad laudes. ḡ
nō debuit dici q̄ cadē die comederet. R̄°
ad p̄mū dō. q̄ illa triplex dr̄ia hostiaꝝ ac
cipit tribus modis. p̄mo respectū sacrificii
xp̄i in remediū peccati. Scd̄o respectū sp̄ual'
sacrificii humani. Tertio respectū cāꝝ offerē
di. Respectū sacrificii xp̄i s̄m q̄ sūt in reme
diū peccati accipit hec dr̄ia sic. q̄a aut est
peccatū ꝯtra ordinē r̄onalis nāe. Aut ē pec
catū ꝯtra ordinē r̄onis. aut cont̄ ordinē le
gis scripte. Peccatū ꝯtra ordinē r̄onal' na
ture est peccatū originalis culpe ⁊ ei⁹ seq̄
la peccatū veniale. Peccm̄ ꝯtra ordinē r̄ōis
est peccatū actuale mortale qd̄ est malum
s̄m se. Peccatū v̄o ꝯt̄ ordinē legis scripte
est peccatū qd̄ dr̄ p̄uaricatio: qd̄ est malū
ex p̄hibitione. Dicend̄ ḡ q̄ in figura veri
sacrificii xp̄i p̄ qd̄ est remediū oīs peccati
offerebat holocaustū r̄ōe originalis ⁊ veni
alis peccati. vn̄ ⁊ holocaustū p̄ pecc̄o erat
sacrificiū vitule ruffe. Nūe. 19°. qd̄ exponit
ap̄ls de sacrificio xp̄i. 9. ⁊ vltīo ad Hebre.
s̄m quod est sp̄alit in remediū originalis.

Itē q̄a ī remediū venial' offert holocau
stū. sicut hēt vltīo Job. Ut qui dr̄ Job pec
cauerāt venialr dr̄ eis offerte p̄ vobis ho
locaustū. Itē r̄ōne actualis mortal' p̄ qd̄
discordamur a dō offerebat hostia pacifico
rū: q̄a p̄ xp̄m hēmus recōciliatione ad deū
sicut dr̄ ad Ro. 5°. Iustificati ex fide paceꝫ
hēmus p̄ xp̄m ad deū. ⁊ iteꝝ ibi dr̄. recōcili
ati sumus dō p̄ mortē filii ei⁹. Itē r̄ōe p̄
uaricationis legis offerebat hostia p̄ pecc̄o
q̄a p̄ xp̄m sumus liberati a legis p̄uaricati
one. vnde. 4°. gal. dr̄. Xp̄s fact⁹ sub lege vt
eos qui sub lege erāt redimeret. ⁊. 9. ad he
bre. Et iō noui testī mediator est vt morte
ītercedente in redēptione eaꝝ p̄uaricatio
nū que erāt sb̄ p̄ori testō repromissionē ac
cipiāt qui vocati sūt eterne hēditatis.

Itē alio° accipit hec dr̄ia respectū sp̄ualis
sacrificii humani s̄m q̄ sunt in exercitium
boni ⁊ hoc tripl'r. vel satisfactionis peccōꝝ
⁊ q̄tū ad hoc hostia p̄ pecc̄o vel iusticie in ī
pletione mandatoꝝ ⁊ q̄tū ad hoc ē figura
hostie pacificoꝝ. vel sperrogatōis in īpleti
one ꝯsilioꝝ ⁊ s̄m hoc est figura holocaustū
vn̄ in psal. Holocausta medullata offeram
tibi. Glo. aīam totā igne caritatis inflāma
tā. ⁊ hec dr̄ia accipit r̄ōne sp̄ualis sacrificii
hūani qd̄ tripl'r figurat. Itē respectū cāꝝ

offerendi sumit hec triplex dr̄ia sic. q̄a s̄m
l̄ram holocaustū sacrificiū erat qd̄ offere
bat dō ex amicitia sola sue bonitatis. Ho
stia pacificoꝝ qd̄ offerebat ex debito bene
ficii accepti. vn̄ dicebat pacifica. q̄a offere
bat p̄ pace hita vel habēda: ⁊ hostia salu
taris: q̄a offerebat p̄ salute hita vel habē
da. Hostia p̄ pecc̄o offerebat ex necessitate
remissionis peccati. Ad illud ḡ q̄ primo
obr̄. qd̄ nō vr̄ distingui holocaustū ab ho
stia p̄ pecc̄o iā patet R̄° q̄a sicut habitū est
Duplex erat dr̄ia holocausti. vna que offe
rebat p̄ pecc̄o gn̄ali vt sacrificiū vitule ruf
fe. alia v̄o erat que nō offerebat p̄ pecc̄o. sed
amicitia seu amore puro. Itē illa que of
ferebat p̄ pecc̄o distinguit ab hostia q̄ sp̄a
liter dr̄ offerri p̄ pecc̄o. q̄a holocaustū nō offe
rebat nisi p̄ pecc̄o gn̄ali: qd̄ erat figura ori
ginalis vel p̄ pecc̄o veniali: vl' p̄ pecc̄o sacer
dotis in figurā sacrificii xp̄i qui sine pecc̄o
obtulit se p̄ alioꝝ peccatis. hostia v̄o p̄ pec
cato sp̄al'r data erat s̄m suā p̄mā intentōꝫ
pro peccato p̄uaricationis in trāsgressione
legis. Ad 2m qd̄ obiē q̄ ante legē n̄ erat
hostia p̄ peccato. Sꝫ solū holocaustū ⁊ paci
fica ꝯcedendū est. sed tūc holocausta offere
bant p̄ originali vel veniali. Pacifica v̄o
pro recōciliatione ad deū ꝯtra actualē cul
pā mortalē. Postea v̄o vt dictū est ꝯtra p̄
uaricationē addita est hostia pro peccato
data lege. Ad tertiū qd̄ obiē de hostia
pacificoꝝ que duplex est. dō. q̄ est gratiaꝝ
actio p̄cedens ex amicitia caritatis: q̄ gra
tiaꝝ actio est in figura holocausti: ⁊ ē gra
tiaꝝ actio ex debito iusticie in receptione
beneficii quo figurat in hostiis pacificoꝝ
que offerebat p̄ gratiaꝝ actione. Itē vo
tū fit dō dupliciē. Uno mō ex ītuitu ⁊ amo
re diuine bonitat' q̄uo votū respiē statum
superrogationis. Alio° ex intuitu ⁊ spe be
neficii seu salutis q̄uo p̄tinet votū ad sta
tū iusticie. ⁊ d̄signabat in hostia pacifico
rū que offerebat ex voto quale fuit votum
Jacob. Geñ. 28°. votū vouit dicēs. si dede
rit mihi panes ad vescendū ⁊c. de cūctis q̄
dederis mihi decimas offerā tibi. Ad 4m
dō. q̄ hostia pacificoꝝ p̄tinet ad statum iu
sticie vt dictū est. Justicia aūt est ī exerci
tio actiue. exercitiū aūt actiue designat in
gressibilib⁹. sic eleuatio ꝯtēplatiue ī vola
tilibus. Iō r̄ōne figure nō ꝯpetit hostie pa
cificoꝝ vt fiat de volatilib⁹. Holocaustum

do vtrāq; dīam recipit: qa in statu super rogationis actiue. s. ⁊ ɔtemplatiue. Ad illud do qd obr ꝙ volatilia offerūt in hostia ꝓ peccato. dō. ꝙ in hostia ꝓ pccō non offert qa volatile: s quia gemēs. Vñ offertur turtur ⁊ colūba. gemit⁹ aūt ꝓ peccatis ptinet ad statū pnīe: quēadmodū gemitus ꝓ desiderio celestis patrie ptinet ad statū supererogatiōis seu pfecte caritatis. Ad qntū do ꝓz rñsio ex iā dcīs. Nā votū fit duplicit. Est enī votū respcū actionis: ⁊ illud ptinet ad statū iusticie figuratū in hostia pacificoꝝ ex voto ⁊ ɔuenit designari in gressibili: ⁊ est votū respcū diuine vacationis qd ptinet ad statū supererogationis ⁊ hostiā holocausti ꝙ hꝫ figurari in volatili

Ad sextū dō. ꝙ masculna est figura pfectionis: fēīa impfectionis. statui aūt supererogatiōis nō ɔpetit nisi aīa pfecta. In statu do iusticie est dīa aīe pfecte ⁊ īpfecte

Ad septimū dō. ꝙ status psone aggūat peccatū. ⁊ cā peccati tota ex nobis est. vñ plus peccat p̄lat⁹ ꝙ̄ subdit⁹: ⁊ in p̄latis pl⁹ peccat sacerdos ꝙ̄ pnceps. ⁊ p̄latus spūal plus ꝙ̄ p̄lat⁹ secularis. Itē plus peccat ī subditis diues ꝙ̄ paup alijs parib⁹. ⁊ iterū. Maius est pccm multitudinis ꝙ̄ psone alic⁹ singularis. Quia g̃ sm modū peccati dꝫ hostia ꝓ peccato offerri. Iō hostia pro pccō dīam recipit sm dīam psonaꝝ. Itē ex pte alia. Bonū totū do tribuēdū est seu in statu iusticie seu in statu supererogatōis nō psone hoīs. Sola aūt dīa est ibi sm differentias actionū: que differūt sm pfectuꝫ ⁊ impfectū. vel pfectū magis ⁊ minus que est dīa sm qualitates actionū. vel sm gnā ipaꝝ actionū. Pretēa in hostia pacificoꝝ ⁊ holocausti nō ponit dīa sm dīas psonarū. sed sm distinctionē ipoꝝ sacrificioꝝ vt in pacificis mas ⁊ fēīa ad sigñdū dīam sꝫ pfectū ⁊ impfectū. In holocaustis gressibile ⁊ volatile ad sigñdū pfectū ⁊ magis perfectū: ⁊ in vtrisq; de ouib⁹ bobus ⁊ capris ad sigñdas dīas actionū in innocētia declinandi qd malū est: que figurat in oue ⁊ prudētia discernēdi: ꝙ bonū ⁊ malū ē que designat in capra que hꝫ acutū visū ⁊ strenuitate exequēdi qd bonū est que dsignat in boue. Ad octauū do dō. ꝙ in sacrificio spūali qd offerimus in deuotione bone volūtatis. triplex est ɔditio. vna ē in statu supererogationis in quo nō pōt qs vti sua volūtate pp abrenūciatiōꝫ. Alia in statu penitētie in quo silr nō dꝫ quis vti sua volūtate ꝓpter p̄uaricationē seu trāsgressionē. Tertia ē in statu iusticie i q̄ qs pōt vti sua volūtate ordinate sub do ⁊ sb ecclesia in p̄ statu pp abrenūciationē volūtatis ex voto tota voluntas dbet do tuī dꝫ reddi votū ⁊ illud figurat in holocausto qd totum incendit in honorē dī. In scdo do ꝓpter p̄uaricationē qua amisit ꝓpriā libertatem voluntas debꝫ offerri ꝑ ɔtritionē do: ⁊ ꝑ ɔfessionē sacerdoti ad satisfaciendū sm arbitriū ecclesie ⁊ illud figurat in hostia ꝓ peccato. in qua vna ps cremabat ad honorē dī. alia ps cedebat in vsum sacerdotis nihil tñ in vsū offerentis. In tertio statu voluntas relinquit ꝓprie libertati. dū tam subiecta sit do ⁊ ordinata ꝑ intentionē ⁊ silr sub ecclesia seu sacerdote ꝑ obeditionē ⁊ istud figurat in hostia pacificoꝝ. cuius vna pars offert ad honorē dī qua cedit in esum sacerdotis. alia in esū offerentis. Ad nonū dō. ꝙ hō fuit pp figurā sacrificij xpi dī sacerdotis. ꝙ in sacerdotis sacrificio figurabat: qd quidē sacrificiū ex pfecta caritate do patri oblatū est. vñ in psa l. holocaustū medullatū offerā tibi. i. me ipm cum medulla intimi amoris. vel ad sigñtionē pfectionis sacerdotis: qui ꝑ quotidie statu pfecta caritate dꝫ ardere: seu ɔterat ne peccatis qd est hostia ꝓ peccato: seu īpleat p̄cepta: qd est hostia pacificoꝝ seu supererroget cōsilia qd est spāl holocaustū. Ad vltimuꝫ do dō. ꝙ rō illius dīe in cōmestione hostie pacificoꝝ est dīa obligationis in receptione beneficij ⁊ ex pmissione voti: nā qa recepto beneficio stati tenemur grās referre do nō p̄currēte deliberatōe: vel sequēte aliqua pmissione. Iō dr ꝙ hostia pacificorū eadē die dꝫ cōmedi: qa stati recepto beneficio actu l habitu grā dꝫ reddi. In voto do p̄currit deliberatio. q. pma dies seqt pmissio. q. scda dies: ⁊ in vtroq; statu deliberationis ⁊ pmissionis licitū est votū reddere vel īplere. Tertia do dies ītelligi pōt status remunerationis post mortē in quo nō erit fas votum impleri.

o **Rdine cōsequē**ti inquirēdū est de cessatōe cerimonialiū p̄ceptoꝝ. Circa hō āt duplex error eliminandus est. Error indeoꝝ q recipiūt

scripturā vet.testi. qui asserūt cerimonialia ꝑcepta semꝑ eē obsuanda. Et error Ebyonitar̄ qui cū obsuantia euāgelii legales cerimonias sil' custodiēdas xpianis dixerūt Ad eliminandū ḡ vtrūq; errorē isto modo ꝓcedemus. Querentes p̄ in gnali. vtr̄ obsuantia cerimonialiū semꝑ sit in ꝑcepto. 2° spālr ̄d sacrificiis circūcisiōe ꝛ sabbato Tertio vtr̄ obseruātia cerimonialiū sit indifferens tpe gr̄e.

Ad primū ergo sic

p̄nt arguere aduersarii ṽitatis. Baruc. 4° Hic est liber mandator̄ dei: ꝛ lex que est ī eternū: oēs qui tenēt eā inueniēt vitā. ꝛ loquit̄ de lege data pplo israelitico. Sz quod manet in eternū dz suari sine fine. ḡ tpe gr̄e dēm⁹ suare legē q̄tū ad legalia oīa. Si dicat̄ q̄ intelligit̄ de lege q̄tū ad moralia q̄ ip̄a manet in eternū. Con. Math. quīto. Amē dico vobis yota vnū aut vn⁹ apex nō p̄teribit a lege donec oīa fiant. ibi dicit glo. yota que est decima lr̄a sig̃t ꝑcepta decalogi. Apex ṽo que nō est lr̄a s; sig⁹ littere sig̃t ꝑcepta significatiua sic figuralia ꝛc. Ergo ītelligit̄ de moralib⁹ ꝛ figuralib⁹ oībus. ergo tenemur oīa iplē ꝛ obsuare

Itē Math. 5° Qui soluerit vnū de mandatis istis minimis: minimus vocabit̄ in regno celorum. i. vilis ꝛ abiect⁹ vocabitur ab his qui erūt in regno celor̄. ꝛ dic̄ ibi gl. īterlinearis. Mīma mādata sunt q̄ inchoant hoīes. Sz hec fuerūt mādata legalia. ḡ erit minimus. i. reprobus qui soluerit illa ꝛ nō obsuauerit ḡ semꝑ sūt obsuanda. Itē iste silitudines sunt vtiles ad informatiōz aīe rōnalis: sicut dicit beat⁹ Aug⁹ ɔ̄t faustū. De silitudines rerum in locutionib⁹ ꝛ obsuationib⁹ figuratis: ꝓpter querendi ꝛ opandi exercitationē rōnales mētes vtilit̄ ꝛ suauiter mouēt. Sz quicq̄d ē suaue ꝛ vtile ad mouendā aīam rōnalē sp dz manere ꝛ obsuari. ꝛ nō euacuari. quia oē tale ad salutē ordinat. Si ḡ figuralia ꝛ legalia omīa sūt hi⁹. manifestū est q̄ semꝑ dēbēt obsuari

Itē Aug⁹ in q̄onib⁹ veteris testi. iplere legē nihil aliud est q̄z plene addere. legem aūt hoc est ad īplesse manētib⁹ p̄teritis noua addē. Si ḡ xpianus īplet legē. cōstat q̄ manētib⁹ p̄tit' ip̄e addit noua. ḡ adhuc manēt p̄tita nec tollit̄ aliq̄d qd legis sit. ḡ adhuc dēbēt oīa legalia obsuari. Itē Deu. 27°

Recitatis mādatis tā moralib⁹ q̄z cerimonialibus. precepit Moyses ꝛ seniores isrl' pplo dicētes. Custodite oē mandatū qd precipio vobis hodie. ꝛ paulo p⁹. sc̄dm̄. 70. Maledict⁹ oīs qui nō pmāserit ī oībus que scripta sunt in libro legis hi⁹ vt faciat ea.

Itē Deut. 28°. Si audire nolueris vocem dn̄i di tui vt custodias ꝛ facias oīa mādata ei⁹ ꝛ cerimonias quas ego ꝑcipio tibi hodie: venient sup te oēs maledictiōes iste. maledict⁹ eris in ciuitate ꝛc. Igit̄ oē mādatū tā cerimoniale q̄ morale ꝑcipit indr̄nt obsuari sine termini p̄finitione: ꝛ maledictiōi sbiecit omnē trāsgredientē: vl' vnū de mādatis nullū excipiēs hoīem aut mandatū Oē igit̄ indifferent sine termīo est obsuādū. Itē lex tā in ꝑceptis moralib⁹ q̄z ī cerimonialib⁹ ɔtinet ṽitatē. vn̄ in psal. Lex tua ṽitas. sed sic dr̄ in alio loco psal. Ueritas dn̄i manet in eternū. ḡ lex q̄tū ad ꝑcepta moralia ꝛ cerimonialia manēt ī eternū

Itē ad Ro. 7. Mandatū scm̄ iustū ꝛ bonū. qd ītelligit̄ de mādato legis Moysi: ꝛ etiā de cerimonialib⁹. vn̄ ibi statī sbiūgit̄ scimus qm̄ lex sp̄ualis est. Glo. Aug. lex moysi sp̄ualis dr̄. q̄a in ea sunt que di sūt: ꝛ q̄a sp̄ualr intelligēda. Si ḡ q̄tum ad cerimonialia tm̄ est sp̄ualit̄ ītelligenda. ḡ lex q̄tū ad cerimonialia sp̄ualis est ꝛ mandatum sanctū iustū ꝛ bonū. Si ḡ mandatū scm̄ iustū ꝛ bonū est ꝑpetuo tenendū. quia sic dr̄ sap. p̄. Justicia ꝑpetua est ꝛ īmortalis ꝛ in psal. Justicia tua dn̄e iusticia in eternū. ḡ ꝑceptū cerimoniale erit ꝑpetuo obsuandū

Con. Oē qd nō hz rōz q̄re debeat ꝑmanē desinit. Si ergo lex cepit. q̄a ante Moysen nō fuit ꝛ hoc q̄tū ad cerimonialia ꝛ post aduētū xpi ñ est rō q̄re dēat ꝑmanere q̄tū ad cerimonialia. ḡ post aduentū xpi q̄tum ad cerimonialia desinit. Q̄ āt p⁹ aduētum xpi nō est rō q̄re debeat manē ꝓbat Apl's ad Ro. 3°. Quia iusti^a di p fidē est ihu xpi in oēs ꝛ sup oēs qui credūt in eū ꝛ nūc sī lege iusticia di manifestā ē. Ex quo arguit q̄ nō ex opibus legis iustificabit̄ oīs caro Si ḡ rō ꝑmanētie legis est iustificatio seu salus hoīs. nō est rō q̄re lex nūc dēat manē qd intelligit̄ de cerimonialib⁹ manifeste.

Itē si quis dicat q̄ ad iustificationē necessaria est obsuātia cerimonialiū. Con obicit apl's. Nā Habraā ex fide iustificat⁹ ē ante legē cerimoniar̄ ex fide dico ꝑmissi

ff

redemptoris. Gen. 15°. Credidit Habraã deo ⁊ reputatũ ẽ illi ad iusticiam. Si ergo ex fide sine obseruantia cerimoniarum. Fide dico promissionis redemptoris erat iustificatio Habrae obseruantia cerimoniarum nõ est ad iustificationẽ necessaria.
Itẽ si ex sola fide promissionis redemptoris longe anteq̃ veniret erat iustificatio. ergo multo fortius postq̃ promissio est ĩpleta ⁊ redẽptor venit ex fide sola erit iustificatio sine obseruantia legis cerimoniarum. Et hoc ẽ qđ concludit apostolus ad Ro. 5. Iustificati igitur gratis ex fide per gratiã ipius ꝛc. Itẽ lex cerimoniarum obligabat solũ illos quibus data ẽ. Si ergo solũ iudeis data est lex soli iudei ⁊ nõ alii tenẽtur ad cerimonialia. Si ergo iustificatio redẽptoris equaliter respicit oẽs tã iudeos q̃ gentiles. secundo q̃ dicit apostolus ad Gal. 3. ex auctoritate Gen. 22°. Prouidẽs scriptura quia ex fide iustificat gẽtes deus promisit Habrae quia benedicẽtur in te oẽs gẽtes. ex quo concludit. igitur qui ex fide sũt bñdicent cũ fideli Habraã. Si ergo sine obseruantia cerimoniarũ erit iustificatio hominũ sicut ⁊ patris Habrae aut sequetur inconueniẽs q̃ ad iustificationẽ iudeorum requirerentur plura q̃ ad iustificationẽ gentiũ. ergo difficilius saluarentur illi quibus facta est promissio specialis de saluatore ⁊ ex quibus saluator natus est. qđ est ridiculosũ dicere.
Itẽ arguit apostolus ad Hebre. 7°. ex auctoritate psal. in qua propheta in persona dei loquitur ad xp̃m. Tu es sacerdos in eternũ. hoc modo Si consummatio per sacerdotiũ leuiticũ erat. i. perfectio vltima nõ est perfectius sacerdocium requirendũ qđ ad hoc necessariũ fuit secundum ordinẽ Melch. surgẽ sacerdotẽ ⁊ nõ secundum aaron dici. Si ergo a propheta dauid dr̃ q̃ xp̃s exurget secundum ordinẽ Melch. nõ Aaron. ergo ritus sacerdotii xp̃i nõ est ritus sacerdotii Aaron seu sacerdotii leuitici ⁊ etiã potior ⁊ melior. Relinquitur igitur q̃ sacerdotiũ legis mutandũ est adueniẽte sacerdocio xp̃i. trãslato autem sacerdotio sicut dicit idẽ Apostolus necesse ẽ vt legis translatio fiat. ex quo relinquitur q̃ si secundum ordinẽ melch. Exurgat xp̃s sacerdos erit sacerdos nõ secundum legẽ carnalis mãdati. sed secundum virtutẽ vite insolubilis. Necessariũ est igitur in aduentu xp̃i cerimonialia terminari. Itẽ arguit Apostolus ad Hebre. 8. ex auctoritate Iere. 31°. Feriam domui israel ⁊ domui iuda testamentũ nouũ. nõ secundum pactũ qđ pepigi cũ patribus vestris. pactũ qđ irritũ fecerũt. ex hac prefata auctoritatis arguit apostolus dicẽdo. Nouũ veterauit prius. i. factũ est vetus prius testamẽtum sed si vetus est: finiẽdũ est. vnde ipse subdit Qđ qđ antiquatur vt in aĩatis ⁊ senescit vt in aĩatis prope interitũ est. quia antiquatio ⁊ senectus sunt pnũcia mortis ⁊ desitionis. Ex quo relinquitur q̃ veniẽte nouo testamẽto in aduentu xp̃i cessat vetus in cerimoniis legis. Item ex auctoritate Iere. in eodẽ. 31°. similiter arguit apostolus subdens in eodẽ. Hoc est testamentũ meũ qđ feriã domui israel dabo legem meã in visceribus eorum ⁊ in corde eorum scribã eã. Si ergo hec promissio est adimpleta in aduẽtu xp̃i Lex seruanda est post aduẽtũ xp̃i nõ habẽs mandata que scripta nõ sunt in corde ⁊ cõsciẽtia humana. Si ergo precepta cerimoniarum nõ sunt scripta in mẽte humana. Relinquitur q̃ non sũt seruanda post aduẽtũ xp̃i. Itẽ arguit apostolus ratione. Nã mandatũ cerimoniale tẽpore xp̃i nõ est vtile ad signãdũ. quia qđ significat iam venit. nec de se est virtuosũ ad iustificãdum quia secundum se cõsiderata absq̃ diuino imperio indifferentia sunt. ergo post aduẽtũ xp̃i est mãdatũ cerimoniale infirmũ ⁊ inutile. Ex quo relinquitur q̃ dicit apostolus ad Hebre. 7°. q̃ reprobatio precedentis mandati fit propter infirmitatẽ eius ⁊ inutilitatẽ. Itẽ si diceretur q̃ esset vtile ad signãdũ qđ faciendũ est. non tñ ad signãdũ qđ in xp̃o futurum est. Contra est qđ dicit apostolus ad Hebr. 7. Nihil ad perfectum adduxit lex. Introductio vero melioris spei secundum quã approximamus ad deũ est supple. Et intẽdit dicere q̃ obscure ⁊ imperfecte significat qđ est faciendũ ad obtinẽdã spem salutis seu appropinquationis ad deũ. Ergo tempore perfectionis nõ debẽt hec signa imperfecta manẽre. omnibus istis rationibus ⁊ auctoritatibus destruitur error iudeorum. Item amplius error ebyonitarum qui recipiũt auctoritatẽ euãgelii destruitur sic. dicit saluator lex ⁊ prophete vsq̃ ad Iohem Math. 11. ex qua auctoritate arguit Augustinus in q̃stionibus noui ⁊ veteris testamẽti. hanc legẽ dicit saluator vsq̃ ad Iohem nõ vltra seruandã. sic enim data est vt completo tempore cessaret. nec eius fuit ab initio: sed ex cã data ad tẽpus est vt veniẽte saluatore cessaret lex.
Itẽ Augustinus contra faustũ arguit sic. Si celebrationes que figure erãt pnũciãtes ventura. adhuc a xp̃ianis fierẽt nihil significaretur nisi nundũ venisse: que dudũ figuris pnũciabantur: qđ enim venturum pnũciatur. aut nũdũ venit. aut si iã venit: superflue ⁊ fallaciter pnunciatur lex ⁊ prophete vsq̃ ad Iohem

Math.xi°. Illud ei qḋ iā venit nō vȝ p̄nū
ciari. Si g̊ res p̄nunciata figuris iāȝ venit
g̊ debēt euacuari figure nō obſuari. Ad
idē eſt auctoritas beati Petri act.15°. in cō
cilio aploꝝ loquit̄ eni ibi ad iudeos ɔuer
ſos. Uiri fratres ſcitis qm̄ ab ātiqs dieb⁹
elegit de⁹ p os meū audire gentes verbuȝ
euāgelii ⁊ credere. dās illis ſpm̄.ſ. ſic̄ ⁊ no
bis. ⁊ nihil diſcernit inter nos ⁊ illos fide
purificans corda illoꝝ. Tūc g̊ quid tēptatis
iugum īponere ſup ceruices diſcipuloꝝ. qḋ
neq̄ nos neq̄ patres noſtri portare potui⁹
⁊ loquit̄ de onere circūciſionis ⁊ aliarum
circūſtantiaꝝ legis. Itē ad ideȝ ſunt q̄ȝ
plurime auctoritates Pauli ad Gal.3. Pri⁹
q̄ȝ veniret fides ſb lege cuſtodiebamur cō
cluſi in eā fidem que reuelāda erat. Itaq̄ȝ
lex pedagog⁹ noſter fuit in xp̄o: vt ex fide
iuſtificemur. at vbi venit fides nō ſumus
ſb pedagogo. ergo nō ſumus ſbiecti māda
tis cerimoniaꝝ. ⁊ multa dic̄ ibi apl's ī hūc
modū. Auctoritate igit̄ ꝓphica ⁊ euāgeli
ca ⁊ aplica. ⁊ rōne euidēti pȝ poſt aduētum
xp̄i legales cerimonias nō eē ſuandas. Qḋ
ſine diſtinctione ɔcedendū eſt. Rn̄dēdū
igit̄ ad obiectiones erroris. Ad p̄mū ergo
q̄ obicit q̄ hec lex eſt in eternū dō. ſ'm aug
ī li° qōnū no. ⁊ vet. teſ. Legiſ nomē vnū eſt
ſed triptitā hȝ intelligentiā. Prima enim
pars legis d' dō eſt. Si enī lex a lectione di
cta eſt vt de multis quid eligas ſcias īter
errores g̊ poſiti acceperūt vt eligāt veruȝ
ī reprobato dyabolo eligāt deū. Scḋa āt
legis pars hec eſt: que ſex p̄ceptia ɔtinetur
que ſic incipit. Honora patrē ⁊ matrem.
Tertia dō in nyomenia ⁊ in ſabbati eſt ⁊ ī
eſcis diſcernēdis ac eligendis: ⁊ in circūci
ſione: ⁊ in hoſtiis pecudū offerendis. hanc
itaq̄ȝ legē dicit vſq̄ ad Iohēȝ nō vlt̄ ſuā
dā. quia ſicut dic̄ data ē vt ɔpleto tpe ceſ
ſaret. Lex vero que de dō eſt ſilr ⁊ lex mora
liū p̄ceptoꝝ. iſta ſemp manet ⁊ aboleri non
pōt. Ex hac igit̄ auctoritate Aug. dōm. q̄
lex credendoꝝ d' dō que eſt in p̄ma tabula
⁊ lex moraliū p̄ceptoꝝ que ē in ſcḋa manet
in eternū. Lex dō cerimonialiū que ex cā ⁊
ad tps data eſt tpalis: q̄a ceſſante cā in ad
uētu ſaluatoris euacuāda eſt. Ad 2^m qḋ
obicit ex Math. 5°. rn̄det ibidē ī glo. Quia
cū in lege ſint p̄cepta moralia ⁊ p̄cepta ſi
gnātia. ſ. cerimonialia oīa īplet̄ vel in capi
te xp̄o. vl' in corpe qḋ eſt eccleſia: ſ differēt

Nam moralia implet̄ lr̄aliter. ſignātia vero
ſpūaliter. vn̄ dicit glo. donec oīa fiāt. vel ī
capite vel in corpe: ⁊ q̄tū ad moralia īpfe
cta pficiunt̄ ⁊ q̄tuȝ ad cerīonialia ſignifi
cantia ſpūalit̄ īpleant̄. Ad tertiū q̄ dic̄
qui ſoluerit vnū de mādatis iſtis mīmis ⁊c̄.
Dicendū q̄ ſoluere mandatū legis dicitur
dupliciť. vel q̄tū ad intentionē ferētis. vl'
q̄tum ad intentionē ei⁹ cui data eſt lex.
In illa g̊ auctoritate intelligit̄ ſoluē vnuȝ
de mandatis iſtis mīmis. p̄mo mō. vn̄ no
tandū eſt q̄ xp̄ianus verus nūq̄ȝ ſoluit ali
qḋ legaliū ſeu cerimonialiū q̄tū ad inten
tionē ferentis. cui⁹ intētio fuit q̄ maneret
vſq̄ ad tps xp̄i. q̄uis dicat̄ ſoluere q̄tum
ad intentioȝ falſā iudeoꝝ quib⁹ data ē lex
⁊ hi⁹ diſtinctionis exēplū ponit Aug⁹ in p̄
cepto de ſabbato in qōibus noui ⁊ veteris
teſtī dicēs. Soluit ſane ſabbatū ſaluator. ſ
ſine p̄iudicio dati ſabbati. Cū enī ſabbati
iam tps ceſſaret: iudei aūt ſabbatū adhuc
manē aſſererēt. Saluator ſabbatū opans ſ'm
ſenſū iudeoꝝ ſabbatū ſoluebat. Ad q̄rtū
dō. q̄ ſilitudines figurales vtiles fuerunt
p̄us: ⁊ adhuc vtiles ſunt: ſ p̄us. ſ. ante tps
gratie duplicē habuerūt vtilitatē: q̄a tunc
erant vtiles ad mouēdū rōȝ ope ⁊ lectione
mō āt nō hn̄t niſi vnā vtilitatē illā. ſ. que
eſt in lectione. vt in eis legat̄ nō vt obſuē
tur. Ad vtilitatē aūt que ſolū eſt in audi
endo ſeu in legēdo nō ſequit̄ obſeruantia
niſi cum h ſit vtilitas illa que eſt in faciē
do. Et hoc eſt qḋ dicit Aug⁹ ɔtra fauſtuȝ
Priori pplo multa talia nō tm̄ audiēda ve
rū etiā facienda ſeu obſuanda p̄cepta ſunt
tps enī quo nō tm̄ dictis ſed etiā factis p
phetizari oportēt ea que poſteriori tpe fue
rāt reuelanda: quib⁹ p xp̄m atq̄ in xp̄o re
uelatis fidei gentiū onera obſuationū nō
ſunt īpoſita. pphie aūt auctoritas eſt ɔmē
data. vn̄ remanſerūt ſolū quantū ad aucto
ritatē ſignādi: vt in eis poſſet hō legē ⁊ in
telligē: ſ nō q̄tum ad auctoritatē obſuādi
Ad q̄ntū dō. q̄ impletio legis dr̄ duo⁹
reſpcū figuraliū ⁊ hoc mō ſumit̄ īpletio p
ceſſationē ſ'm q̄ dic̄ Aug⁹ in qōe vet. ⁊ no
ui teſtī. qḋ implet̄ ceſſat videlȝ qn̄ ei meli⁹
ſuccedit. vn̄ ponit exēplum d' ɔſtituto ī ali
qua ptāte dicēs. ſi alicui in ptāte ɔſtituto
ſucceſſor dat̄. Nūquid dſtruct⁹ dicet̄ q̄ı. d.
īmo īpletio ē: qn̄ ſuccedit melior in ptāte
⁊ hoc ē qḋ dicit glo. ſup illud Math. 5. Nō

veni soluẽ legẽ ꝫ adiplẽ supplet q figuras cessare docet qñ res fcã ẽ. Alio mõ dr̃ iplẽ s. addere plene: ⁊ hoc mõ implet xpian⁹ moralia. vnde Aug⁹ in qõib⁹ noui ⁊ vet. testã Nõ illã destruxit sed potiora addidit. sic ḡ nõ destruunt legalia qs eis meliora suc cedũt: nec etiã moralia: ꝫ etiã adduũt potiora. Ad sextũ ꝙ obicit ꝙ sub ĩtermĩatõe maledictionis ꝑcipiunt ſuari moralia ⁊ cerimonialia. 27°. Deut. ⁊ sine termĩo. Deut. 28°. dõ. ꝙ illa ꝑcepta q̃tũ ad cerimonialia nõ fuerũt iussa ſuari nisi vsq ad aduẽtuz ꝑi pphe ꝫ est xpi. Alioqn nõ fuisset dictuz in eadẽ lege Deu. 18. Prophaz õ gente tua sicut me suscitabit dñs ipm audies. ⁊ sub dit. In ꝑsona ei ponã verba mea in ore ei⁹ loquet ꝙ ad eos oĩa que ꝑcepo illi. Ex quo relinquit ꝙ adueniẽte ppha xpo cedit lex Moysi eius impio. ipe aũt est qui dic matth xi. Lex ⁊ pphe vsq ad Johez. ex auctoritate ḡ ei⁹ retractãt legis cerimonie. Inde ẽ qd dic apls ad Gal. 3. repetẽs illõ legis deu 28. Quicũq ex opib⁹ legis sub maledicto sũt Scriptũ est enĩ maledict⁹ qui nõ ꝑmãserit in oibus que scripta sunt in libro legis. Et sbdit. Xp̃s nos redemit õ maledicto legis fact⁹ ꝑ nobis maledictũ. Deut. 21°. Maledict⁹ omĩs qui pendet in ligno vt in gentib⁹ benedictio Habrae fieret in xpo vt pollicitatõz spũs accipiam⁹ ꝑ fidẽ sine obſuãtia legaliũ. Ad septimũ ꝙ obr̃ ꝙ lex in cerimonialibus cõtinet veritatẽ ɔcedendũ est. ꝫ distinguẽdũ ꝙ duplex est ꝟitas. veritas ꝑmissionis: ⁊ veritas exhibitionis. In cerimonialiũ ꝟo obſuãtia fuit ꝟitas ꝑmissionis: ⁊ sic est veritas in figura in grã xpi: qui per illa figurabat ⁊ ꝑmittebat. Ueritas aũt exhibitionis ɔplet euacuando quodãmodo ꝟitatẽ ꝑmissionis. ⁊ ꝫ ẽ qd dr̃ in psal. Sacrificiũ ⁊ oblatõz no. Nõ glo. sacrificiũ qd de aĩalibus fiebat. ⁊ oblationẽ que erat de aliis reb⁹: vt de simila ⁊ thure ⁊ oleo noluisti. su p. postq̃ veritas est exhibita: vt eniz venit res: noluit de⁹ illa legalia que erant q̃i verba ꝑmittẽtia: tãdiu est ꝑmissor do nec det vt dedit mutat ꝟbum. nõ dicit dabo ꝫ dedi. ipo ḡ veniẽte noluit illa que erãt ei⁹ figura. vnde ĩ natali dñi cantat̃ missa de ꝑmissiõe. lux fulgebit: nec repetit̃ postea ⁊ de ꝑmissionis exhibitione. s. puer natus est: ⁊ illa repetit̃. ecce verboꝝ mutatio: ibi enĩ est de futuro ꝑmissio. hic de iam nato

gratiaꝝ actio. Ad octauũ dõ. ꝙ illõ mãdatũ iustũ scm̃ ⁊ bonũ intelligit̃ de moralibus ꝑceptis ꝫ⁰ vnũ modũ. ⁊ ꝙ sequit̃ lex spũalis est de eisdẽ moralib⁹ inq̃tum sunt de lege nãli. vñ Aug⁹ in libro qõnũ noui ⁊ vet. testã. Si apl's legẽ sanctã ⁊ bonã ⁊ spiritualẽ vocat ad Ro. 7°. q̃ro dicit lex iram opatur: ⁊ vbi nõ est lex nec ꝑuaricatio. ad Ro. 4°. ⁊ r̃ndet ꝙ legẽ factoꝝ erat ꝙ circũciderẽt̃. ꝙ sabbatũ obſuarent. ꝙ discernerent escas ⁊c. dic iram opari: eo ꝙ irato dõ addita sunt hec vt homi essent ꝑfidie iudeoꝝ. de tantis enim necesse vt aliquid ꝑtereat. vñ Apl's Petr⁹ act. 15°. Quid tẽptatis iugũ ĩponere sup ceruicẽ discipulorum qd neq nos neq p̃res nostri portare potuimus. ⁊ ꝑ Ezech. 20 ⁊c. Dedi eis ꝑcepta non bona. vt ḡ ab hac lege illos tollerz ait. vbi nõ est lex nec ꝑuaricatio. q d. legẽ iudeoꝝ ſuantes nece est vt ꝑuaricetis. tanta eniz sũt ꝑcepta que ĩpleri ĩpossibile est. Spiritualẽ aũt legẽ ⁊ sanctã ⁊ bonã dixit legez naturalẽ: que ꝓhibet peccare: ⁊ dux est bõe vite. huic addita lex fidei ꝑfectũ hominem facit. Ex ꝫ⁰ hec ꝑdicta obiectio nõ fac̃ ad ꝓpositũ. ꝫ⁰ aliũ modũ intellr̃ de lege Moysi. ꝙ lex spũalis est: eo ꝙ spũalit̃ est intelligenda. sicut dicit ibi glo. ⁊ tũc cũ dr̃ mandatũ scm̃ iustũ ⁊ bonũ distinguendum: qs iustum ⁊ bonum mandatũ dicitur duob⁹ modis. vno mõ ex nã eius qd mãdat̃. quia ꝫ⁰ se iustũ ⁊ bonũ ẽ. ⁊ ꝫ mõ mãdata moralia sunt iusta ⁊ bona non cerimonialia. Alio mõ ex rõne ⁊ intẽtione mandãtis so⁰ vt qa mãdat aliquid de⁹ ꝓpter aliquod iustũ ⁊ bonũ elicitendũ vel signãdũ qd tamẽ ꝫ⁰ se indifferẽs est. q̃lo ꝑceptũ datũ Ade de ligno scie boni ⁊ mali ne comedas Gñ. 2°. fuit iustũ ⁊ bonũ. quia datũ bõi in meritũ obediẽtie ⁊ ꝑceptũ cerimoniale iustum ⁊ bo⁰ qa datũ ad sigrõez fut̃e grẽ xpi de quo. i. Cor. 1. Qui fact⁹ ẽ nobis iustificatio ⁊ sanctificatio: ⁊ redẽptio. Primo mõ dictũ mandatũ ẽ simplr̃ ⁊ ꝫ⁰ oẽ tps iustũ ⁊ bonũ Scdo mõ dictũ ẽ iustũ ⁊ bonũ ex cã. ⁊ ideo ad tps iustũ ⁊ bonũ. ꝓpt̃ qd cessãte causa cessare dz effectus. vñ Aug⁹ in qõnib⁹ noui ⁊ vet. test. de lege cerimoniaꝝ dicit ñ fuit ab initio. ꝫ ex causa data ad tps ẽ vt adueniẽte saluatore cessarz lex.

Sequitur speciali ter

inquirē ꝺ sacrificiis circūcisiōe ⁊ sabbato. Nam de suffocato ⁊ sanguine sup̄ dictum est. Querit̄ g̊ p̄mo de sacrificiis legalib⁹ vtꝝ sint facienda. Ad qꝺ arguit̄. Nā oē preceptū qꝺ est in lege Moysi ꝓmulgatū ⁊ in euāgelio xp̄o xp̄i repertū seu ꝯfirmatum est semp̄ fuandū. Sꝫ mandatū ꝺ sacrificiis est tale: qa in mūdatione leprosi .8ᵒ. Math. ꝯfirmat̄ a xp̄o cū dixit. Uade ⁊ ostende te sacerdotibus: ⁊ offer mun⁹ qꝺ p̄cepit Moyses: hoc est sacrificiū. g̊ est semp̄ fuandum.

Itē oīs xp̄i actio nostra est instructio: ⁊ in īpletione mandatoꝝ nobis ꝓposita in exēplum. Si g̊ in xp̄o seu pro xp̄o oblatū est sacrificiū Luce .2ᵒ. ⁊ hoc ip̄e voluit vn̄ dr̄ ibi Tulerūt illum in ierusalē vt darent hostiā f'ᵐ ꝙ dictū est in lege. par turtuꝝ: aut duos pullos colūbaꝝ. Ergo ad exēplū erūt a nobis sacrificia offerenda. Item dicit Aug⁹ in qōib⁹ noui ⁊ ver. testī. Manifestū est deū holocaustis nō delectari. sed ꝑ satisfactiōe pecī gemitu. ⁊ dolore cordis veniā posse mereri. sacrificiū in testimoniū pecī voluit. vt se peccator ꝑ oblationē sacrificii ꝯfiteret̄ peccasse. Si ergo oblatio sacrificii erat ꝯfessio peccati: cuꝫ tp̄e grē necessaria sit ꝯfessio pecī: nō ꝺbuit cessare oblatio sacrificii. Itē opponit Marcellin⁹ ad Aug Cur hic deus qui ⁊ vet. testō de⁹ esse firmatur spretis veteribus sacrificiis delectat⁹ est nouis. nihil eī pōt corrigi nisi qꝺ aut n̄ recte factū ꝓbat̄: vel ꝙ recte semel factum est mutari nullatenus dꝫ. recte enim facta mutari nisi iniuste nō possūt. Con̄. Probatū est sup̄ p̄mo titulo de sacrificiis. ꝙ veritas sacrificii n̄ ē ī īmolatōe pecoꝝ nisi tm̄ in signo ⁊ figura. Si g̊ veritate veniente dꝫ cessare figura. g̊ ⁊ sacrificiū veniēte xp̄o ⁊ hoc est qꝺ dicit Isidor⁹ sup p̄ncipiū Leu Oīs hostiaꝝ diuersitas xp̄i hostiam p̄ferebat. vn̄ ꝺ v̄itate oblata: cessauit vmbra verū sacrificiū p̄figurās. Itē veniēte ꝑfectione gratie dꝫ cessare īperfectū sacrifi'ᵐ Sꝫ talia fuerūt sacrificia aīaliū. sicut ꝓbat ad Hebr. x. Umbrā habens lex futuroꝝ bonoꝝ hostiis quas offerūt nūꝙ pōt accedentes ꝑfectos facere: ⁊ h̄ ꝑ singulos ānos aliōqn cessassent offerri. Iō ꝙ nullā cōsciām peccati vltra haberēt cultores semel mundati: q̄i dicat si sacrificia illa ꝯferrent salutē nō esset opus iterari. Sicut ē de medicamēto qꝺ cū valēs est ⁊ salutis efficax semel īpositū introducit sanitatē. Si ꝺo sep̄ appont̄ mani'ᵐ indiciū erit nō ꝯtulisse salutē. Silr in illis sacrificiis: qa p̄ma hostia nihil valebat. ideo secunda offerebat̄. Et hec est intētio glo. ex quo relinquit̄ ꝙ deūt cessare sicut insufficientia ⁊ īꝑfecta oblato ꝺo sacrificio. Itē sacrificiū offerebatur in ꝓpitiatiōnē peccatoꝝ. Sꝫ dic̄ apl'a Heb. 7ᵒ. Ꝙ oīb⁹ manifestū est. qa īpossibile ē sāguinē hyrcoꝝ aut thauroꝝ auferre peccata. Ergo illa sacrificia ꝓ pccō expiando: n̄ erāt offerēda. Item assumēs apl'a auctoritatē psal. quā dicit in plurali in aduētu xp̄i dicit ad Hebr. x. Ingrediēs mūdū dic̄ hostiā ⁊ oblationē noluisti: corpus autem aptasti mihi ⁊c̄. dicens ꝙ hostias ⁊ oblationes noluisti nec placita sunt tibi: que f'ᵐ legem offerūt̄ ⁊c̄. Aufert p̄mū supple sacrifi'ᵐ ⁊ cū eo vetus testamētū qꝺ ꝑ Moysen datū est vt sequēs statuat. hoc est sicut dicit glo. Stabile nouū sacrificiū ⁊ cū eo nouum sacrificiū ostendat. R̄ᵒ dꝺ. ꝙ sicut dicit Aug⁹. x. de ciui. di. iuxta apl'm ad Hebre. x. Oblato sūmo ⁊ vero sacrificio xp̄i cuncta sacrificia illud figurantia cessare debuerūt. vn̄ dicit gl. ad Hebre. x. sup illud. Corpus aptasti mi. Oblata sūt signa quia exhibita est veritas. Ad illud g̊ ꝙ p̄mo obiē ꝙ auctoritate xp̄i vr̄ sacrificiū approbatū dꝺ. ꝙ approbatū est nō vt post aduentum suū faciendū. sed vt ante aduētū suū a ꝺo institutum. nam post aduētū suum mōstrauit ip̄e nō necessariū esse offerre sacrificiuꝫ legale. cū iuxta auctoritatē Osee ꝓphe ó⁹ dixit. misericordiā volo ⁊ nō sacrificiū.

Ad illud ergo ꝙ obicit ꝙ p̄cepit offerri Rn̄det Aug⁹ in qōnibus noui ⁊ veteris testamēti. ꝙ illud p̄cepit nō qa necessarium sed quia expediēs ꝓpter scandalū iudeoꝝ vitandū. vnde dicit dn̄s iudeis vt ꝙ de illo opinabant̄ auferret. Dicebāt. n. eū esse inimicū traditioni iudayce: iussit vt leprosus offerret munera sicut p̄ceptū erat a moyse. Leu. 14. ⁊ sbiecit in testimoniū illis h̄ est vt hec res testis eēt cont̄ illos qa saluator n̄ eēt legis inimicus. factū ē itaqꝫ ꝙ cessare debuerūt. sed quia iam solēt sup̄flua n̄ nocere factū est vt hoc ꝓdesset illis qui ꝺ ip̄o male opinabant̄. Ad scōm ꝺo ꝙ obicit ꝙ oīa xp̄i actio nostra est instructio: ⁊ actionē xp̄i appellat q̄ facta ē pro xp̄o: vt oblationes hostiaꝝ distinguēdum ꝙ sunt

actiones ptātis ut miraculoꝝ: ⁊ hec sūt ad
īstructionē nō imitādi seu faciēdi. ꝑ credē
di. Quedā aūt actiōes sūt humilitat. ⁊ hoc
dupliciť. Nā quedā sūt dispēsatiōis. q̄daꝫ
exempli seu imitatiōis. Actiones dispēsati
onis sūt quas in se suscepit xp̄s ad nostrā
redēptionē ⁊ in his ē instructio ḡtitudis
⁊ amoris. Actiones vō exēpli sūt q̄s xp̄s
opatus est ad nostrā informationē. ut opa
caritatis ⁊ obedictie ⁊ aliarū v̄tutū ī q̄b⁹
est instructio imitatiōis. Dicēdum ḡ q̄
susceptio actionū legaliū in cerimoniis in
xp̄o fuit ordinata ad redemptionē nō ad
imitationē. ſm qḋ dic̄ apl's ad Gall. 4°. Fa
ctū sub lege ut eos q̄ sub lege erāt redime
ret. glo. Factū sub lege dic̄ q̄ hostia legaľ
ꝑ illo oblata est Luc. 2°. nec miꝝ si opa illa
legis sustinuit: ex q̄b⁹ liberaret eos qui ei
seruiliť tenebāť qui etiā mōtē sustinuit ut
ex illa alios liberaret. Ad tertium dō q̄
q̄uis oblatio sacrificii esset confessio pctī
tn̄ deficiebat in duob⁹. vnuꝫ est q̄a non ꝑ
q̄cūq; pctō erat sacrificiū. Unde Aug⁹ in
questionib⁹ noui ⁊ veťis testī. nūq̄ꝫ ꝑ ma
nifesto delicto sacrificiū mādauit sed pro
ignorato. q̄a etiā cū nesciat hō peccat. ⁊ cū
se putat recte agē intētione quadā u eliḡt
tale pctm̄ dixit ꝑ sacrificiū posse purgaré
aliud ē q̄a ꝑ sacrificiū nō erat ꝯfessio nisē
generis pctī. non enī pctī circūstātie ꝑ sa
crificiū poterūt iudicari. Ideo impfecta
est cōfessio pctī ⁊ diminuta oblatio sacri
ficii. pfecta aūt ē ꝯfessio expssione verbi.
vnde in illa erit pfectio sacrificii iuꝫ illō
Osee vlti. Reddem⁹ vitulos labioꝝ nroꝝ.

Ad vltimū respōdet Aug⁹ ad marcelé
nū. Sic nō opinoꝛ cū agricola aliud iusse
rit estate q̄ iusserit hyeme. ratio mutatur
agriculture. ⁊ cū mane surgit q̄ nocte q̄esc
ebat vite cōsiliū nō mutauit. aliud mgr̄
adolescēti q̄ puero solebat iposuit. Doctrī
na igiť ꝯstans mutato p̄cepto nō matata
mutauit. non itaq; v̄uꝫ est qḋ diciť semel
rectū nullaten⁹ eē mutādū. mutata q̄ppe
tempis rō q̄ recte ante factū fuerat ita mu
tari plerūq; flagitat. ut cū ipsi dicāt recte
non fieri si mutetť. Cōtra. Ueritas clamet
recte nō fieri nisi muteť. aptū fuit primis
tpib⁹ sacrificiū qḋ p̄cepat de⁹. nūc vō non
ita est. Aliud enī p̄cepit q̄ huic tpi aptuꝫ
esset: qui mlto magis q̄ hō nouit qd cuiq;
tpi accomodate adhibeať. Dicēdū ḡ aliť

sacramētis p̄nūciari xp̄m cū ventur⁹ esset
aliis cū venisset anūciari oportuisse. sicut
mō nos idipsū loquētes. diuersitas tamen
rerū etiā cōpulit v̄ba mutare. Si q̄dē aliō
est p̄nūciari. aliud est anūciari. aliud ē cū
ventur⁹ esset. aliuḋ cū venisset.

Queritur postea de circūcisi one vtrum debeat cessare ad quod sic obiicit Gen. xvii. Erit
pactū meū in carne vestra in fed⁹ eternū.
pactū aūt illud appellat circūcisionē. ḡ cir
cūcisio est in fedus eternū. ergo debet ser
uari in etnū. ḡ tpe gr̄e. Itē rō euacuatī
onis signoꝝ est: q̄a īpleta sunt figurata ꝑ
illa. sed signatū circūcisiōis nō est adhuc
impletū. ḡ circūcisio nō debet euacuari: ꝑ
obseruari. Q̄ autē nō sit impletū signatū
circūcisionis: patꝫ q̄a sicut dic̄ Aug⁹ ī que
stionib⁹ noui ⁊ veťis testī. Figura future
resurrectiōis ḡnalis que erit ī octaua eta
te ī circūcisiōe data est ut q̄ renouatio fu
tura in circūcisiōe dinosceť. in illa aūt re
nouatione erit abolicio oīs corruptiōis: ⁊
pene. illud aūt signatū nūdū venit nec im
plendū est nisi ī fine mūdi. ḡ debet manē
circūcisio vsq; ad finē mūdi. Itē in tpe
gr̄e dicebat apl's ad Ro. 2°. Circūcisio q̄dē
ꝓdest si legē obs̄ues. ḡ vtilis ē cū obserua
tione legis tpe gr̄e. ḡ debet manē. Iteꝫ
1ª Ioh. 2°. qui dic̄ se in xp̄o manere debet
sicut ⁊ ille ambulauit ⁊ ipse ambulare. 1ª
Pet. 2°. Xp̄s ꝑ nobis passus est nobis relī
quens exēplū. Greg⁹ nāq; in dialogo dic̄.
Redēptoꝛ nr̄ ꝑ mortale corp⁹ oē q̄ḋ egit h̄
nobis in exemplo p̄buit: ut ꝑ nraꝫ viriū
modulo eius vestigia sequētes in offenso
pede opīs p̄ntis vite carpam⁹ viā. ꝑ xp̄us
circūcisus ē. ḡ ⁊ nos ad exēplū ei⁹ circūcidi
debem⁹: cū ipse hoc egerit ī corpe mortali.
⁊ sicut dic̄. Quicq̄d in mortali corpe egit
nobis in exemplo p̄buit. Itē aplus tēpe
gratie legiť Thimoteū circūcidisse Act.
xvi. ergo exēplo xp̄i ⁊ aplico erit circūcisio
tpe gr̄e faciēda. Con. Ad Gall. 5°. Si cir
cūcidimī xp̄s nihil ꝓderit vobis. ⁊ Act.
xv°. ex ꝯcilio aploꝝ vbi sup hoc mouebať
questio: determīať q̄ circūcisio nō est ser
uāda. Itē queriť cū xp̄s legať circūcis⁹
⁊ baptizatus: quare nō circūcidimur eius
exemplo sicut baptizamur eius exemplo.

Itē cū baptismus sit remediū ꝯtra pec
catū. saluatoꝛ aūt q̄ ꝯceptus est de spiritu

sancto non habuit in se aliqd pctm̄. ḡ nec debuit suscipe remediū ɔtra pctm̄. ḡ non debuit baptizari nec etiā circūcidi cū ipa circūcisio i remedium instituta fuerit.
Rx° s'° Aug. in qōnibus noui ⁊ vet. testī. circūcisio vsq; ad xp̄m. indulta ē habraā Habraā aūt circūcisionē ī pmisso xp̄o acce pit ut tā diu circūcisio curreret q̄ diu xp̄s nasceret. pmissus habrae q oēs gentes iu stificaret p fidem: sicut fuerat iustificatus habraā. ita debuit circūcidi ut ipse pbare tur esse q pmissus habrae esset. ita ut dece tero circūcisio cessaret īpleta promissiōe. baptism⁹ autē nō debuit cessare: qa forma renascibilitatis ē a xp̄o cepta. nō p⁹ data ⁊ vsq; ad xp̄m cōsumata. Ad pmū ḡ qd obiicit q circūcisio ē in fedus eternū. dd q fedus eternū pōt ītelligi q̄tū ad signū vel q̄cū ad rē signatā. Quātū ḡ ad signū seu figurā non est circuncisio in fed⁹ eter num sed q̄tum ad rē signatā. vn̄ dic glo. Gen̄. xvii. ī fedus eternū: qa aliqd eternū signabat ⁊ hoc adhuc tenet ⁊ obsuatur a xp̄iano: signat enī circūcisio abolitionē culpe. ⁊ hoc est p gratiā ī pn̄ti que dacur in baptismo. ⁊ signat abolitionē pene ⁊ hō ē p gloriā i futuro scz ī gn̄ali resurrectiōe. Et hoc est qd dicit Aug⁹ con̄ faustum. Si queris q̄re nō circuncidat carne xp̄ian⁹. ⁊ si xp̄s nō venit legē soluere. Rx° īmo iā ideo nō circumcidit xp̄ianus. qa id qd ea dem circūcisione pphabat iā xp̄s ipleuit. expoliatio enī carnalis generationis: que illo facto figurabat iam xp̄i resurrectiōe īpleta ē: qd ī nr̄a resurrectiōe futurū sacra mēto baptismatis comēdat. Nā neq; penit⁹ debuit auferri noue vite sacramētum: qa restat adhuc in nobis futura resurrectio mortuorū: ⁊ in melius tn̄ idest succedente baptismo debuit cōmutari. Ad secund dicendū q signatum circūcisionis dicit īpleri dupliciter. ī exēplo seu cā: ⁊ in re seu effectu. In exemplo seu in cā signacū circū cisionis īpletū est in resurrectiōe xp̄i q̄ est cā ⁊ exemplū nostre resurrectionis. In re do ⁊ in effectu nūdum cōpletum est. qa nō ē adhuc nostra resurrectio generalis. ⁊ iō qa iam cōpletū est in cā seu in exemplo. si gnum illud euacuādū ē. ⁊ hoc est qd dicit Aug⁹ ɔtra faustū q adhuc pmittit ecclīe id est corpi xp̄i ⁊ in manifestatiōe pstatur in xp̄o capite corpis saluatore. i. in xp̄o me diatore dei ⁊ hoīū hoīe xp̄o ih̄u. Iā vtiq; cōpletum ē. qd enī pmittit nisi vita etna ex resurrectiōe a mortuis: hoc iā cōpletū est ī illa carne que verbū factum est: ⁊ qd fidelibus pmittit in iudicio iā cōpletū ē in exemplo. Ad tertiū dicendum scd̄m q dicit ibi glo. q loquit ibi apl̄us s'° sta tum legis veteris: ī quo statu pfuit circū cisio sed nō pfuit ad salutē sine sp̄ūali ob seruātia legis. ⁊ ideo dicit. circumcisio p dest si legē obserues. si autē p̄uaricator sis legis circumcisio tua p̄pucium facta ē. tpe autē gratie p⁹q̄ veritas exhibita ē nō mō nō pdest sed etiā obest. Un̄ Greg. ad Gall. 5° dicit. Si circūcidimini xp̄s vobis nō p derit. Ad quartum pt; responsio ex p̄ce denti capiculo. Nā xp̄s non suscepit circū cisionē ad exemplum imitationis sed per dispensationē ad fidē redēptionis. ut mō straret ille esse qui fuerat pmissus habrae Unde Amb⁹ sup illud ad Gall. 4°. Factum sub lege dicit. Saluator fieri debebat sub lege ut circūcisus appareat filius habrae cui promissus erat signū habens eius cui pmissus fuerat in quo impleta erat circū cisio. ⁊ ideo signū iā cessat. Ad qntum dd s'° Aug. in qōnibus noui ⁊ vet. testī. Paulus cū predicaret iā nō oportere circū cidi q̄q̄ ipsum thimotheū circumcidit p pter scādalum iudeorū. Maluit enī rē sup fluā facere q̄ impitos ex quib⁹ aliq possint saluari scandalo efficere: sicut ⁊ ipse saluator iussit: ut leprosus offerret munera p emun datione sua sicut p̄ceptum erat a Moyse Math. viii. Et subiecit in testimoniū illis ut hec res testis esset ɔtra illos q saluator nō erat legis iīmicus. Ad illud autē qd querit quare non circumcidimur exemplo xp̄i sicut baptizamur: patz rn̄sio ex p̄dictī. qa sicut dic̄ aug⁹ in qōnibus noui. ⁊ vet. testī ⁊ Amb⁹. Cicūcisio fuit ad pbationē q ipse esset q pmissus eēt habrae ita ut de cetero cicumcisio cessaret impleta pmissi one. baptismus do erat i formā imitatiōis. Un̄ sicut dicit Aug⁹ in qōnib⁹ no. ⁊ vet. testī. dignū erat ut ipse exēplo esset fucu ris filiis dei ⁊ qui p baptismum filios dei fieri docebat debuit in se hoc visibiliter demonstrare. Ad vltimū do qd obiicit q baptism⁹ est ī remedium ɔtra peccatū Respōdet Aug⁹ in qōnib⁹ noui. ⁊ ve. test. Babtizatus est saluator: non vtiq; pp̄ter

peccatū:ſed ꝓpter iuſticiā cōplendā hoīs cām in ſe ſuſcipiens:⁊ p regn̄atione filios dei fieri docens baptizari debuit: ut in ſe hoc oſtēderet ratū. facile enī ꝓbatꝛ qꝺ dꝛ ſi videatꝛ fieri a mgr̄o. qꝺ ſili mō de circū ciſione obiicit ſufficientꝛ reſponſū eſt.

Poſtea queritur de ceſſatione ſabbati. Ad qꝺ arguūt ex auctoritate. Exo. xxxi°. Cuſtodiant filii iſrl̄ ⁊ ſubdit pactū eſt ſempiternū īter me ⁊ filios iſrl̄ ſignūq; ꝑpetuū. ſed ſi pactum eſt ſempiternū ſempiterne manet illud qꝺ pepigit deus cū filiis iſrl̄. ſed nō pepigit niſi obſeruātiā ſabbati. ḡ obſeruātia ſab bati ſempiterna eſt. Item ſi eſt ſignum ꝑpetuū ꝑpetuo ſignat. ⁊ ſi ꝑpetuo ſignat ꝑpetuo eſt. ḡ cuſtodia ſabbati ꝑpetua erit

Itē Leui. xxi°. dꝛ de ſabbato. Oē opꝰ ſuile nō facietꝭ in eo legitimū ſempitnū erit. ḡ lex ſabbati lex ſēpitna ē. ḡ ſemꝑ ſuanda. Itē Eze. xx°. Sabbata mea dedi eis vt eēt ſignū inter me ⁊ eos ⁊ ſcirēt q̄a ego dn̄s ſcīficans eos. Itē ibidē ſequitꝛ. Sabbata mea ſcīficate vt ſit ſignū int̄ me ⁊ voſ: vt ſciatis q̄a ego dn̄s deus vr̄. Ex hoc arguūt Si aliqd eſt ſignū alicuiꝰ ſignati habētis ſemꝑ eandē neceſſitatē ⁊ vtilitatem ut ſi gnetꝛ: huiꝰ ſigni euacuacio nūq̄ erit vtil̄ ſed dānoſa: ſed ſignatio ſabbati eſt talis. ſignat enī ſicut dicit ꝓpħa Ezechiel apud intellectū ut ſciatur q̄ dn̄s ipſe ſit deus. hoc aūt ſcire ſemꝑ ⁊ ꝑpetuo eſt vtile ⁊ ne ceſſariū. ergo euacuatio ſabbati nunq̄ erit vtilis ſemꝑ igitꝛ eſt ſeruādū. Itē qꝺ ma gis ⁊ amplius in lege diuinoꝝ p̄ceptorum ſeruandū p̄cipitꝛ erit amplius obſuanduꝫ Sed tale eſt p̄ceptū de ſabbato. Nā ⁊ ante legem p̄ceptuꝫ eſt. Exo. xvi°. ⁊ in lege p̄ce ptorū moraliū. Exo. xx. ⁊ in lege p̄ceptoꝝ iudicialiū. Exo. xxiii. Sex diebꝰ opaberis ⁊ ſeptima die ceſſabis. Itē ī lege p̄cepto rum figuraliū. Exo. xxxi. Uidete ut ſabba tum meū cuſtodiatis q̄a ſignū eſt. Item in repetitiōe legis pꝰ ꝯfractionē tabulaꝝ. Exo. xxxv. Sex diebus facietis opus: ſepti mus erit vobis ſanctꝰ. Itē ī lege Leui. xix. Sabbata mea cuſtodite ⁊ xxiii. dies ſe ptimus q̄a ſabbati reges ē vocabitꝛ ſcūs.

Itē in lege numeroꝝ p̄uaricator ſabba ti punitur morte. Nūe. xv. vbi legitꝛ quō colligēs ligna in ſabbato punitꝛ morte. Itē in lege Deut. repetitꝛ deut. v. Item in ꝓphetia illud p̄ceteris exꝓrimitꝛ obſer uandū. Eze. xx. In preceptis meis ābulate: ⁊ iudicia mea cuſtodite: ⁊ ſabbata mea ſcī ficate. Ex his igitꝛ arguūt: ſi nullū d̄ prece ptis diuine legis īuenitꝛ cū tāta frequentia repetitū. nec cum tāta diſtrictione ⁊ auto ritate mandatū: nullū p̄ceptū legis āplꝰ q̄ ſabbatū ē cuſtodiendū. Si ḡ p̄cepta mo ralia ſemꝑ ſūt ſeruāda ⁊ iſtud ſiliter: cuꝫ etiā īter moralia numeretꝛ ⁊ maiori aucto ritate obſeruādum iubeatꝛ. Itē ſaluator cuꝫ iudeis de ſabbato diſputāa. Math. xii. nō dixit ſabbatū tp̄e gr̄e nō eē ſuanduꝫ. ſ q̄ neceſſitate poſſit ſine offēſa violari. Cū ḡ nō retractetꝛ a xp̄o ſemꝑ erit ſuandum.

Itē queritꝛ cū illud qꝺ ē inſtitutū diuina auctoritate nō poſſit mutari niſi diuina au ctoritate. Qua auctoritate diuina euacuata ſunt ⁊ ſacrificia ⁊ circunciſio ⁊ ſabbata ⁊ alia in obſuātiis legaliū īmūdiciarū. Si ḡ diuina auctoritate nō ſūt interdicta: ſemꝑ erūt ſeruāda. Queritꝛ ḡ in quo loco euā gelii iſta ſūt retractata. Itē tp̄e gr̄e ob ſuatꝛ tp̄ſ paſce: ⁊ tp̄s pētecoſtes. ſ iſte erāt ſolēnitates legales. Exo. xxiii. ⁊ Leui. xxiii. ḡ pari rōne ⁊ alie ſolēnitates legales. ḡ ⁊ ſabbatū ⁊ cenophegia ⁊ alia maxime cuꝫ ſint vacatiōis gr̄a que ē ad deū īſtituta. Contꝛ. iiii ad Galꝛ. Cū cognoueritis deum quō ꝯuertimini ad infima elemēta mūdi. ⁊ ſubdit. dies obſuatis ⁊ menſes ⁊ tempꝛ ⁊ ānos. timeo ne forte ſine cā laborauerīꝫ in uobis. vbi Glo. Iam obſuatis dies iu daici ritus ut ſabbata ⁊c. ⁊ ſubdit. Mēſes obſuatis ut neomenias tp̄a putantes īplē diuinū p̄ceptū. Exo. xxiii. Tribus vicibus anni mihi feſta celebrabitis: ⁊ annos ut ſe ptimū ānū ⁊ q̄nquageſimuꝫ. Leui. xxv°. ex quo relinquitꝛ q̄ ſabbata nec cetera legis feſta ſūt obſuāda. Rꝰ ī ſabbato duo fuerūt ſcꝫ determinatio diei talis ſeptime: ⁊ hec fuit figuralis. ⁊ figura rei q̄a adueniēte debuit ceſſare ſabbatū. fuit enī figura ge tis noſtre quā habemꝰ in p̄ſiti ꝑ gratiam xp̄i. ⁊ ꝑ gloriā in futuro. ⁊ ita non debuit obſuari q̄tū ad determiatiōnē diei ſepti me. Itē in ſabbato fuit ſcīficatio ⁊ q̄rū ad hoc fuit morale. ⁊ adhuc obſuatꝛ vt oſ ſum eſt ſuꝑ q̄ōne de tertio precepto deca logi. Memēto q̄ diē ſabbati ſcīfices ⁊ h̄ eſt qꝺ dicit Augꝰ con fauſtuꝫ. cum queris ſabbati ociuꝫ quare non obſuat xp̄ianus.

R° imo id ppterea nō obſuat xpianus: q̄a
q̄ ea figura pfigurabat iam xp̄s impleuit
in illo quippe habemus ſabbatū qui dixit
Math.xi. Venite ad me oēs qui laboratis
⁊ onerati eſtis. Unde nō q̄ in ſabbato fi
gurabat quies p gratiā in xp̄o: ⁊ qes eter
na cui⁹ ſpes nobis reuelata eſt. ⁊ ideo nō
manet niſi ad legendum ſolū ⁊ non ad ob
ſuādum. Et hoc ē qd̄ dic̄ Aug⁹ in eodem
libro Ceſſationē ſabbatoꝝ iā quidē ſupua
cuā ducim⁹ ad obſuāduꝫ: ex quo ſpes reue
lata eſt noſtre quietis eterne ⁊ nō tamen
ad legendū ⁊ intelligendū. Ad pmū ḡ
⁊ ſecūdū dicēdum q̄ ī ſcriptura eternum
ſeu ſempiternū accipit multipliciter: ppe
coīter. ſm̄ quid. p accidens. methaphorice.
pprie tribus modis. minus ppe. magis p
prie. ⁊ pprijſſime. pprijſſime igit cui⁹ nō
eſt principiū nec finis durationis ⁊ ſtabi
litatis ⁊ hoc mō dr̄ deus etern⁹ tm̄ ⁊ ī h
ſenſu dicit Danie.7°. Ptās eius ptās eter
na. ⁊ .18°. Eccl. Qui viuit in eternū creauit
oīa ſimul. Minus pprie qd̄ habet prin
cipium ſ nō finē duratione: q̄uis finē ha
beat quodāmodo in ſtabilitate. q̄a mutat
quō dicit pena eterna. 25°. Math. Ite ma
ledicti in ignē eternū. Magis pprie qd̄
habet principium ſed nō finem in durati
one uel ſtabilitate quō dicit vita eterna.
Joh.17°. Hec eſt vita eterna vt cognoſcaꝫ
te deum. Coīter vo extēſo vocabulo ac
cipitur eternū ut dicat eternū cuius finis
nō ꝯſtituit in humana acceptione. Et hoc
tripliciter. p̄ dicit eternū cui⁹ finis nō con
ſtituit in cognitione. Deut. 29°. Abſcondi
ta a dn̄o deo noſtro manifeſta ſunt nobis
⁊ filiis veſtris vſq; in eternū. Secundo
modo cuius finis nō ꝯſtituit in affectiōe
ſm̄ quē moduꝫ .3°. Reg. p̄. dixit berſabe ad
dauid. Viuat dn̄s meus rex in eternuꝫ.
Tertio mō cuius finis nō ꝯſtituit ī recor
datione. 4. Joſ. de lapidibus extractis ex
alueo iordanis. Jd circo poſiti ſūt iſti lapi
des in monumētū filiis iſrl̄ vſq; in eternū
Scd̄m qd̄ vo accipit eternū ut dicat eter
nū cuius finis nō determinat ī duratiōe.
Et hoc tripliciter: dicit enī eternū condi
ctione. p̄s. Thronus eius ſicut ſol ī ꝯſpectu
meo. ⁊ ſicut luna pfecta in eternū. dicit ꝺ
dauid cui nō determiāt finis regni ī ſuc
ceſſorib⁹ dauid ſi ſuaſſent mandata dei
dr̄ etiā eternum iure. Joſue .14°. Jurauit

Moyſes caleph terraꝫ quā calcauerit pes
tuus erit poſſeſſio tua ⁊ filioꝝ tuoꝝ ī eter
nū: q̄a nō determiābat finis in iure poſſi
dendi. Itē dicit eternū ſigtiōe quō dr̄
de ſabbato. 31°. Exo. Pactū ē ſempiternuꝫ
ſignūq; ppetuū. ⁊ Gen̄. 17°. dicit ꝺ circun
ciſione ad habraā. Statuā pactū meū īter
me ⁊ te federe ſempiterno. glo. q̄a figura
bat eternū. Itē eternū p accidens dr̄ qd̄
p aliud noīatur eternuꝫ. ⁊ p h tripliciter.
ratiōe ſm̄ qd̄ dicit tempus eternū. q̄a rō
tpis ī diuina diſpoſitiōe eterna ē. Baruc.
3°. Preparauit terrā in tpe eterno pmiſſio
ne. ſm̄ quē moduꝫ dicit pactū eternum in
quo eſt ſpōſio boni eterni 23°. 2°. Reg. dic
dauid. nec tāta eſt dom⁹ mea apud deum
ut pactū eternum iniret mecū firmum in
oīb⁹ ꝛc. Ductione ⁊ ſm̄ hoc ſacramētuꝫ
circunciſiōīs p ſtatu ſuo ducebat in fedus
eternū. Vn̄ Gen̄. 17°. Erit pactuꝫ meum in
carne vr̄a in fed⁹ eēnū glo. quoniā ad eter
nitatē ducit. Itē methaphorice dr̄ eter
nū tripl'r ſtabilitate. p̄s. Qui ꝯfidūt ī dn̄o
ſicut mons ſyon non cō. in eter. q hi. in ie.
Diuturnitate ⁊ ſic qd̄ ē diuturne pmanē
tie dr̄ eēnū. 33°. Deut. ꝺ pomis colliū eterno
rum. Jnuiolabilitate ⁊ ſic illud qd̄ nō ē
fas violare dicit eternū. Exo. 22°. Cuſtodi
vbum iſtd̄ legitimū tibi ⁊ filiis tuis vſq;
in eternū. Per hāc diſtinctionē patꝫ re
ſponſio ad pmū: q̄a ſabbatū dicit pactū
ſempiternū figuratione: q̄a ſcꝫ figurabat
eternā quietē vt dictū eſt. vn̄ ad determi
nationē ſubdit qd̄ ſignū eſt ppetuū. Ad
ſecundū vo qd̄ obicit q̄ ſi ſignū ppetuum
eſt ppetuo erit obſeruādū. R° ē q̄a ſabba
tum dicit ſignum ppetuū. ul' rōne ppetui
ſignati qd̄ eſt qes eterna: uel rōne ppetui
ſigni qd̄ ē duobus modis. Eſt enī ſignum
in facto ⁊ ſignū in vbo: ſignū in vbo ē ad
auditū: in facto ad aſpectū. Itē ſignum
in ope: ſignū in lectione. vn̄ ḡ q̄ ſabbatuꝫ
ppetuū ſignū ē nō in obſeruātia opis: ſed
rōne vbi ſeu lectionis. Vn̄ Aug⁹ ꝯtra fau
ſtum vacationē iam ſupuacuā ducim⁹ ad
obſuādū ex quo reuelata eſt ſpes nr̄e q̄etis
eterne nō tn̄ ad legendū. Ad tertiū qd̄
obicit q̄ dicit legitimuꝫ ſempiternū. dd̄
q̄ ſempiternū accipit methaphorice p īui
olabili. Legittimū ḡ ſempiternū dr̄ īuiola
bile mādatū qd̄ nō licebat ptermitti tpe
legis. Ad q̄rtū dicēdū q̄ ſigni vtilitas

manet. Nōn ō tñ ꝑᵐ Jero. sup illō ad Gal. 3°. Ex opibus legis spm̄ accepistis an ex au ditu fidei biptita sūt opa legis. Nā ptim in sacramētis: ptim i moribus accipiuntur Ad sacramīta ptinēt circūcisio. sabbatum noemenie. sacrificia hui⁹ obſuāri e. Ad mo res aūt nō occides: nō mechaberis. Scōm hoc ḡ dicēdū ꝙ i moribus vtilitas est i cu stodiēdo. In sacramētis ꝟo vtilitas est in ītelligēdo: qa sicut dicit Jero⁹. si nō in telligant ⁊ si obseruēt. in illis sola ſuitus est qualis erat in pplo iudeoꝝ quo ad ru des. si ꝟo obſuent ⁊ intelligāt ꝓsūt si tpi ɔgruūt sicut a moyse ⁊ ppħis obseruata sūt. Si ꝟo ītelligāt ⁊ nō obſuāt siliter ꝓ sunt si tpi nō ɔgruūt: ⁊ tūc vtilitas illoꝝ est ī cōtēplatiōe nō ī executiōe. nō ɔgruūt aūt obſuantia tpi gratie. qa cū cā pmissio onis xpi instituta sint si ſuarent viderēt adhuc pmittere. Cessare ḡ debēt sicut dic beat⁹ Aug⁹ q̄tū ad obſuātiā ut appareāt signa iā futuri xpi fuisse. vtilitas ꝟo cōtē plationis semp eadē ē. Ad qntū dicēd ꝙ p̄ceptū de sabbato ita frequent in lege diuina iteratū est: hoc nō ē rōne kralis ob ſuātie mādati. sed rōne cē mandati. Cā aūt sabbati sic dic Jo. dam⁹ fuit vacatio que est ad deū: ut ille carnalis pplus ⁊ ter renis cupiditatib⁹ implicatus: pticulā vi te tribuēt vacationi ⁊ venerationi dīne. Quia ꝟo ille pplus dure ceruicis difficilli mus erat ut abstraherēt a terrenis ⁊ con uerterēt ad celestia ⁊ dīna. Inde ē ꝙ det mīata dies vacatiōis. s. septima repetebāt eis frequēter in iussiōe: ⁊ trāsgressio puni ebāt cū magna districtiōe ⁊ seueritate. Spūali ꝟo pplo tpe gratie totū tēp⁹ vite indicāt venationi dīne. ⁊ iō determiatio tpis vacatiōis ⁊ veneratiōis dīne ut sab batum euacuari debuit tpe gr̄e. festiui ꝟo dies ut dnīca a xpianis seruāt sicut dēm est sup q̄ōne de p̄cepto sabbati alia rōne.

Ad aliud dicēdū ꝙ obseruātiā sabbati kralem retractauit saluator ꝑᵐ quod dicit Aug⁹ ī questiōib⁹ noui ⁊ vet. testī. Salua tor sabbatis opans. Joh. 9°. ⁊ ifirmos sab batis lectū portare precipiēs. Jo. 5°. Scōm sensū iudeoꝝ sabbatū soluebat. qa iā sab bati temp⁹ cessabat. Ad aliud dicenduꝫ ꝙ obseruatio imūdiciarū q̄tū ad tactum retractata est a xpo: qñ tetigit leprosum. Math. 8°. ⁊ qñ tetigit mortuū. Math. 9°.

Obſuātia ꝟo imūdiciaꝝ q̄tū ad gustū re tractata ē. Math. 15. qñ dixit nō qd ītrat os coinqnat hoīeꝫ ⁊c. Itē obseruātia sa crificioꝝ retractata est a xp̄o. Math. 9°. cū dixit mīficordiā volo ⁊ nō sacrificium. ⁊ Joh. 4°. venit hora ⁊ nūc est. Qñ veri ad oratores adorabūt in spū ⁊ ꝟitate ⁊ ibidē Uenit hora qua neqꝫ ierosolimis adorabit patrē in quo retractat ritū cerimoniarum cult⁹ tēpli. Itē retractatio circūcisiōis est in īstitutiōe baptismi. ⁊ primo quo ad necessitatē Joh. 3°. nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spū scō non intrabit in regnum celoꝝ. Scdo q̄ ad vtilitatē. Marc. vlt°. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit salu⁹ erit. Ad vltimū qd querit de obſuātia pasce ⁊ pentecostes. dō ꝙ non obseruātur ea rōne qua seruabāt in lege. In lege eniꝫ seruabāt ī figurā futuri. nūc ꝟo seruātur in rememoratiōnē ⁊ repñtationē p̄teriti. pasca ī memoriā dñice resurrectiōis. pēte costes ī memoriā spūs scī missiōis.

Cōsequēter queritur vtrū obseruantia le galium fuerit īdifferēs tpe gratie ħ ē q̄rē de tēpe cessationis legaliū. Ad qd obiicit Ro. 7°. Si mortuus fuerit vir vxoris libe rata est a lege viri. ⁊ ītendit aplus ōndē p illud exemplū ꝙ tēpe gratie sum⁹ liberi ī tentiōe legis q̄tū ad legalia. Ex quo ar guit: si obſuātia legaliū ante legislatiōꝫ erat idifferēs. ꝑ postq̄ꝫ data est lex facta ē debita. Ergo soluto legis debito erit īdif ferens. ḡ possūt legalia sicut circumcisio ⁊ cetera obseruari sine pctō tpe gr̄e. Iteꝫ Paulus p⁹ passionē xpi ⁊ etiā ascēsionem obseruauit circūcisionē. 16. Act. assumens thimotheū circūcidit eum ppt iudeos: qui erāt ī illis locis. sed ɔstat ꝙ nō circūcidis set si illicitū esset. Itē dicit Aug⁹ ī q̄ō nibus noui ⁊ vet. testī. ꝙ circūcidēdo thi motheū: maluit rē supfluā facē q̄ꝫ infirmis credētib⁹ scādalo eē. Ergo circūcidere p⁹ ascensionē dñi indifferēs est: nec est cōtra veritatē vite: cū ppter scādalū vitādum nō sit ɔtra veritatē vite aliqd faciendū.

Itē Act. 18°. cōnititur qd idē paulus ꝑm ritū nazareoꝝ in thencris caput totonde rat. Itē Act. 21°. ī irl'm ɔsilio Jacobi pu rificatus ꝑᵐ legē ⁊ templuꝫ intrauit ⁊ ho stiam obtulit. Ex qib⁹ relīqt ꝙ obſuātia legaliū indifferens ē tpe gratie. Cōtra

ad Gal.4°. dicit apls cū cognoveritꝭ deū quō ꝯuertimini: iterū ad infima ⁊ egena elementa quibꝰ denuo ſuire vultis. gloſa Jero. iō hoc dicit: qa legis obſuātia cui ꝺ diti tūc erāt. erat peccatū pene par ſuitu ti idoloꝝ cui āte ꝯuerſionē ſeruierūt. de nuo aūt dicit ut oſtendat ꝙ nō diſtat mō lex pꝰ xp̄m ab antiqua idolatria. Item ad Gal.2°. cum petrus veniſſet antiochiā in facie ei reſtiti qa reprehenſibilis erat: prius enī ꝙ̄ veniret quidā a Jacobo cum gentibus edebat. cum autē veniſſent ſub trahebat ſe ab illis timens eos qui erant ex circūciſione. ḡ reprehēſibilis erat petrꝰ ex diſcretione ciboꝝ ſm̄ legem ciboꝝ quā fecit venientibus iudeis: ſed nō ē reprehē ſibilitas niſi ex culpa. culpa igitur erat pe tro diſcernere cibos ſm̄ legē. Itē ibidē dicit cū vidiſſem petꝝ non recte ābulātē ad veritatē euāgelii dixi ei corā omnibus ſi tu iudeus cum ſis gentiliter viuis ⁊ nō iudaice quō cogis gētes iudaizare. Ergo ꝯtr̄ veritatē euangelii eſt iudaizatio: hoc ē obſeruātia legaliū pꝰ paſſionē xp̄i. Itē ad Gal.5°. Si circuncidimini xp̄s nihil ꝓ derit vobis. ſi dicat̄ ſm̄ ꝙ dicit Augꝰ in ep̄la ad Jeronimū ꝙ petrus nō errauit in eo ꝙ eos ꝗ ex iudeis crediderūt putauerit legē eſſe ſeruandā: ſed ī eo a recta linea ꝺ uiauit ꝙ gentes coegerit iudaizare nō do centis impioꝝ ꝯuerſationis exemplo. vn̄ ſm̄ hoc his qui erāt de iudeis erāt in diffe rentia legalia. his ꝟo qui erant ex gentibꝰ erant noxia. Et ideo paulus circūcidit thi motheū qui erat de matre iudea. Act.16°. non circuncidit aūt titū qui erat ꝺ gētili Gal.2°. ſm̄ hoc etiā ē petrus iuſte rep̄heſꝰ quia dabat exemplum credentibus de gen tibus iudaizādi. Contra obiicit Jeroꝰ mul tipliciter in ep̄la ad aug. ꝑ ſic. ſi pꝰ euāge lium bene facit qui legalia ſeruat ī cherinti ⁊ ebyōis hereſim dilabimur: qui ꝓpter h̄ ſolū a patribus anathematizati ſunt quia legis cerimonias xp̄i euangelio miſcuerūt.

Item idem Jeronimꝰ dicit cerimonias non eſſe ꝑniciosas his qui eas velint ſicut a parentibꝰ acceperint cuſtodire. Ego aūt ecōtrario ꝓnūcio oībꝰ eſſe mortiferas ſeu ex iudeis: ſeu ex gentibus. finis xp̄s ad iu ſticiam oī credenti ad Ro.x°. Itē idem Jeroꝰ. Jere.31°. Cōſūmabo teſtamētū nouū ſup domū iſrl̄ nō dic̄ ꝑplo gētiū ſ iudeis ut non in vetuſtate lrē ſeruiant ſed in no uitate ſpūs ad Ro.7°. Itē oībus dr̄ Mat. xi. Lex ⁊ ꝓphete vſqꝫ ad iohānē. ḡ venien te xp̄o obſeruātia legaliū retractat̄. Itē ſi legalia ſalutē nō afferūt pꝰ paſſionē xp̄i cur obſeruātur ſi autē obſuāda ſūt vtiqꝫ ſalutē afferūt: nō enī obſuarēt̄ niſi afferrēt ſalutē: neqꝫ in differētia ſūt inter bonū ⁊ malū ſicut ph̄i diſputāt: bonū eſt ꝯtinētia malū eſt luxuria: ſunt vtrūqꝫ indifferens ambulare ⁊ digerere. obſeruate aūt cerīu nias nō pōt eſſe indifferēs ſed aut malum eſt aut bonū: tu dicis bonū ego aſſero ma lū non ſolū his ꝗ ex gentibꝰ ſed etiā his ꝗ ex populo iudaico crediderūt. Itē idem ieroꝰ. O beate paule qui in petro repreben dis ſimulationē quare ſe ſubtraxiſſet a gē tibus ꝓpter metū iudeoꝝ. cur thimotheū ꝯtra ſniāꝫ tuā circūcidere cogeris. Unde his mihi ꝓpter iudeos qui in illis locis erāt qui igitur tibi ignoſcis in circūciſione di ſcipuli venientis ex gētibus ignoſce ⁊ pe tro ꝑdeceſſori tuo ꝙ aliq̄ fecerit ꝓpt̄ metū fideliū iudeoꝝ. Itē idē Jero. dicimꝰ ꝙ ꝓpter metū iudeoꝝ petrus Gal.2°. ⁊ pau lus Act.16°. ⁊ 21°. equaliter finxerūt legis precepta ſeruare. qua igit̄ frōte qua auda cia poteſt id paulus in altero reprehendē qđ ipſe cōmiſit. Itē idē Jeroꝰ dic̄ Augu ſtine paulus ſimulauit ſe iudeū ut illos lucri faceret. cur nō etiā ſacrificauit cū gētibꝰ quia et his qui ſine lege tāqꝫ ſine lege eēt factꝰ eſt: ut eos quoqꝫ lucrifaceret: niſi qa id fecit vt nͣ iudeus bene defendis pau lum non ꝙ ſimulauerit errorem iudeoꝝ. ſed ꝙ fuerit vere in errore noua clemētia ap̄li: dū iudeos xp̄ianoſ vult facē ipē iude us factus eſt. Non enī poterat luxurioſos ad frugalitatem reducē niſi ſe luxurioſū ꝓbaſſet qđ eſt incōueniēs. Si ꝟo dicat̄ ſicut dicit ieroꝰ ſup illud ad Gal.5°. Si cir cūcidimī xp̄s vobiſ nihil ꝓderit: ꝙ legalia poſt xp̄i paſſionē ſūt mortifera niſi diſpē ſatorie cuſtodiāt̄. ⁊ vterqꝫ ⁊ petrꝰ ⁊ pau lus ſentīt legē nō eſſe tenendā ⁊ qa in oī gente quicunqꝫ timet deū ⁊ opat̄ iuſticiā acceptus eſt illi Act.x°. vterqꝫ ꝟo cauta ſi mulatione diſpenſat: petrus ſubtractionē paulus reprehēſionē ad Gal.2°. paulus in petro hoc reprehēdere non potuit qđ ipſe fecit: nec arguere ſimulationē cuiꝰ ⁊ ipſe reus erat. Fuit ḡ reprehenſio nō vera ſ

dispēsatoria. Cōtra obiicit Augꝰ ī epl'a ad Jero. si ita est ꝙ petrus nō fuit rephēsibil' nec pauli reprehēsio vera: mentitus ē paulus. Si enī hoc fecit petrus qđ facē debuit mētitur paulus: qui dicit ꝙ eū vidērit nō recte ambulātē ad veritatē euāgelii. Quisqȝ enī facit qđ facere debet recte vtiqȝ facit: ⁊ ideo de illo falsū dic̄ qui dicit nō rectum fecisse qđ nouit eū facere debuisse. si aūt verū scripsit paulus verū est petrum non recte ambulasse ad euāgelii veritatem. Jtem dicit Augꝰ. Si ad scripturas sanctas admissa fuerit officiosa mendacia qđ in eis remanebit auctoritas. Cū enī ɔtra sensum lectoris aliqđ occurrerit officiosū mēdaciū reputabit̄: sed illud sequit̄ si dicat̄ petrus nō vere reprehensibilis fuisse cū paulus scribat ipsū nō recte ābulasse ⁊ ꝙ restitit ei qa rephēsibilis erat. Jtē idē ad eundē ꝙ obicis non esse medium inter bonū ⁊ malū: ⁊ ꝙ legis cerimonias obseruare nō potest: esse indifferens: cur non dicam p̄cepta illa veterū sacramētoꝝ nec bona. qa non eis iustificamur. vmbre enī sūt p̄nūciantes gratiam q̄ iustificamur. nec tamē malaꝰ qa diuinitus p̄cepta sūt tꝑibus ꝑsonisqȝ cōgruentia cū me adiuuet ꝓphetica sententia qua dicit deꝰ se illi populo dedisse p̄cepta nō bona non dicit mala ut monstret indifferentia

Jtē idem ad eundem qđ obiicis ꝙ lex ⁊ ꝓphete vsqȝ ad iohānē ⁊c. huiꝰ nō probat qđ dicis. Nō enī arbitroꝛ ipsū dn̄m fallaciter a parentibꝰ circūcisū Luc. 2°. nec eum dixisse fallaciter leproso Math. 8°. Uade ⁊ ostende te sacerdotibꝰ: ⁊ offer ꝓ te sacrificiū. Ergo sicut veraciter fuit xp̄s circumcisus ⁊ veraciter ex p̄cepto dn̄i obtulit leprosus sacrificiū legis vere fuerūt legalia obsuata ab apl'is. Jtē idem ad eundem sicut libera voce ꝓnūcias cerimōias mortiferas tam his qui ex iudeis q̄ͣ his qui ex gentibꝰ: ita ꝓ tēpe hoc vocē tuā oīno affirmo ⁊ addo. quicūqȝ eas seruauerit nō solū veraciter sed etiā sil'ate eū in baratrum diaboli deuolutū. sed sic silatione aplorū ab huiꝰ tꝑis rōe secernis: ita ego pauli veracem cōuersatione ab huiꝰ tꝑis q̄ͣuis nō simulata cerimoniarū obseruatione secerno: q̄m tūc fuit approbāda nūc detestāda

Jtē idem ad eundē. Sacramēta iudeoꝝ nō sic fuerūt ab obseruantia auferēda vt tanq̄ͣ detestāda ⁊ similia idolatrie viderentur. sed si a cōsuetudine iudeorū quibꝰ auctoritate diuina erāt imposita statī pꝰ passionē sicut mortifera tollerent̄ vidēnt̄ fuisse detestanda ⁊ damnanda. Non igit̄ statim auferri debuerūt a ɔsuetudine iudeorum: qđ videtur exp̄sse ex ɔsilio aploꝝ in verbis btī iacobi ad paulū Act. 21°.

Jtē idem ad eūdem. Fateoꝛ in hoc ꝙ epl'a mea cōtinet videlicȝ sacramēta iudeorū a paulo suscepta vt doceret ea nō esse pnīciosa his qui sicut a parentibus acceperant p legē vellent ea custodire minꝰ me posuisse illo dūtaxat tꝑe quo primū fidei grā reuelata est: tūc enī hoc nō erat eis pnīciosū progressu đo tꝑis ab oībus xp̄ianis ille obseruationes deferent̄. Jtē idē ad eūdē si tunc deferēt̄ nō discernerēt̄ ꝙ dominꝰ pplo suo p moysem p̄cepit ab eo ꝙ ī tēplis demonioꝝ spiritꝰ īmūdus instituit: qđ est maximū inconueniens. Relinquit̄ igit̄ ꝙ nō erat continuo: sed paulatim manifestata p̄dicatione gratie deserēda. Jtē idē ad eundē ait apl'us ad Gal. 5°. Si circūcidimini xp̄s vobis n̄ ꝓderit. decepit ḡ thimotheū ⁊ fecit nihil sibi ꝓfuisse xp̄m. an qa h̄ fallaciter factū est ideo nō obfuit: cū ipse hoc posuit nec etiam veraciter sed simpliciter dixit. si circūcidimini ⁊c. Si ḡ nō ē ibi subintelligendū . si circūcidimini fallaciter. ḡ nec dicendū erit paulū fallaciter circuncidisse thimotheū uel aplos legalia fuisse

Jtem idē ad eundē cū venisset fides q̄ illis obseruationibꝰ p̄nūciata ē: ⁊ pꝰ mortē ⁊ resurrectionē dn̄i reuelata: obseruantie ille tanq̄ͣ vitā sui officii amiserūt. Sicut ḡ defūcta corpa amicoꝝ deducēda erāt cum honore ad sepulturā: nec simulate. ſ religiose. Nō aūt cōtinuo deserēda. p̄īde đo qſ quis xp̄ianorū seu ex iudeis nuptias voluerit celebrare tāq̄ͣ sopitos cinēs eruēs nō erit pius deductoꝛ uel baiulus corpis: sed īpius sepulture violatoꝛ. Jtē idē ad eūdem qđ obiicis ꝙ paulus in petro rephēdere nō potuit ꝙ ipse fecit. Credo paulum non ita egisse q̄ͣ thimotheum circūcidit Act. 16°. vel chentris votū ꝑsoluit. Act. 18 uel ierosolimis a iacobo monitꝰ legalia illa suscepit Act. 21°. vt putare videt̄ p illa legalia saltē dari: ſ ne illa que in vmbria futuroꝛ ū deus fieri iusserat tanq̄ͣ idolatriā gentiū damnare videret̄ hoc enim est ꝙ

illi Jacobus ait Act.21°. Uides inquit frat quot milia sunt in iudea &c. Itē idē ad eundē in alia ep̄la. si obicias paulū aliqñ simulatōēȝ fecisse q̄a dicit fact⁹ sū iudeis tanq̄ iudeus nō a me docendus es: quomō intelligat: factus ē enī tanq̄ iudeus com passione misericordie nō simulatiōe falla cie: fit enī tanq̄ egrotus qui mīstrat egro to: nō cum febres se habē mentit: sed cum aīo cōdolentis cogitat q̄admodū sibi fui ri vellet si ipse egrotaret. Ex his igit̄ teliquit Aug⁹ legalis p̄ tp̄e in quo p̄mo fidei gratia reuelata est in differentia illis q̄ ex iudeis dūmō nō ꝯstituerēt in eis spem sa lutis ⁊ vera legalia ab ap̄lis fuisse fuara ⁊ petrū ꝟo reprehēsibilē: ⁊ paulū ꝟo nō re p̄hēdēdū. R° dō q̄ ad diuersa respiciē tes circa istū articulū aliqñ diuersa sensis se nō tamē cōtraria cū dicat Jero⁹ in ep̄la ad Aug. Nō multū interest inter meam ⁊ tuam sniam: q̄a ego dico ⁊ petrū ⁊ paulū timore fideliū iudeoꝶ legē exercuisse imo simulasse mādata. tu aūt asseris eos hoc fe cisse clemēter nō mētientis actu: ꝟ cōpati entis affectu. Dicēdū igit̄ q̄ beatus Jero⁹ ponderās verba dn̄i Math. xi. Lex ⁊ pro p̄hete vsq̄ ad iohānē inclusiue. hoc ē mini sterio iohānis cōpleto intelligit legalia re tractata. ⁊ iō p⁹ passionē xp̄i oībus inter dicta seu in eis ponat̄ spes salutis seu nō.

Preterea sicut ipsemet dic̄ ī ep̄la ad Aug Propter metū iudeorū petrus ⁊ paul⁹ eq̄ liter finxerūt legis p̄cepta equaliter fuari qua ergo fronte paulus rep̄hēdat in alio qd̄ ipse cōmisit. q̄ imo aliī exposuerūt eam quā putauerūt nō officiosū mēdaciū defē dentes sicut tu scribis: sed docentes hone stam dispēsationē: ut ⁊ ap̄loꝝ prudētiam demōstrarēt: ⁊ blasphemantes porphirii ī prudētiā cohercerēt: qui paulū dixit exar sisse ī inuidiā virtutū petri: ⁊ petrum et paulū īter se puerili pugnasse certamie. Aug⁹ ꝟo respiciēs ad ꝯsilium ap̄loꝝ ⁊ ad verba iacobi Act. 15°. ⁊. 21°. in quib⁹ videt̄ ab ap̄lis ꝯcessū fidelib⁹ qui de iudeis erāt legalia obfuari: nō tamē his qui de gētib⁹ imponēda: ne fide scandalizarent̄ distin guit tp̄a. p̄sonas. affectū. Tempora duo pri mū cū cepit gratia fidei reuelari 2^m cum reuelata est. Itē p̄sonas fideliū duplicet qui ꝺ iudeis: ⁊ q̄ de gentib⁹. Item affectū illius qui in legalib⁹ ꝯstituit spē salutis: ⁊ illius q̄ non ꝯstituit spē salutis sed seruat illa ex cā: vel p̄pter vitandū scandalū p̄xi mi vel q̄a īstituta auctoritate dei. Scd̄m hoc q̄ dicit Aug⁹ in ep̄la ad Jero. q̄ cum dicit ap̄ls ad Gal. 5°. Si circūcidimini xp̄s vob̄ nihil p̄derit: illos arguit q̄ se iustifica ri in lege credebāt: nō qui legitima illa in eius honore a quo mandata sūt obfuabāt que gratie reuelatione lati⁹ īn otescēte ne cesse fuerat aboleri. nō tamē ideo fuerant tanq̄ diabolica gētium fugiēda sacrificia etiā cū ipsa gratia iā incepat reuelari: que vmbris talibus fuerat p̄nūciata: sed p̄mit tenda paulalū cia: maxime qui ex illo pp̄lo cum data sunt venerant. postea ꝟo tanq̄ cū honore sepulta sunt a xp̄ianis omnibus irrepabiliter deserēda. Ad ea ꝟo in qui bus videntur dissentire: q̄a qd̄ vnus dicit malū. alius dicit nō malū. nō ē ꝯtrarietas q̄a iste dicit malū: quia interdictū ⁊ p̄hibi tum. ille ꝟo nō malū: quia q̄tū est de se nō est malū nec bonū. Itē ad illud in quo vident̄ ꝯtradicere: q̄a iste dicit seruāda ille dicit nō seruāda. dō q̄ iste dicit non fuanda: q̄a p̄hibita ⁊ īterdicta a xp̄o. ille vero adhuc seruāda p̄pter vtilitatē vel scandalū vitandū p̄ tp̄e: in quo nō erāt in terdicta. nō enī dic̄ īterdicta legalia: nisi post gratiā fidei reuelatā. vnde illud lex ⁊ p̄phete vsq̄ ad iohānē ostēdit legalia eē mortua: hoc est saluti nō necessaria: nō tn̄ mortifera quousq̄ reuelata gratia sunt pe nitus interdicta ab ap̄lo ad Gal. 5°. Si cir cūcidimini xp̄s vobis nihil p̄derit. Preterea Ad aliud in quo sibi vident̄ cōtradicere de simulatione dō q̄ vnus ponit sīlatiōēȝ prudentie scȝ Jero⁹. alius ꝟo negat simula tionē fallacie: ⁊ ita nō sibi ꝯtradicunt. Di camus igit̄ ad solutionē primo obiectoꝶ scd̄m q̄ dicit hugo de scō vic. in libro ꝺ sa cramētis iuxta Aug. vident̄ tria quedam tp̄a distinguēda. primū ante baptismū qñ circūcisio sola statū habuit sine baptismo Nouissime nūc p⁹ circūcisionē solus baptis mus statū habet sine circūcisione. fuit aūt mediū temp⁹ qñ circūcisio ⁊ baptism⁹ sil cucurrerūt. circūcisio ut finiret̄ baptismus vt ꝯfirmaret̄. oportuit. n. ut illa q̄ finiēda

erāt non subito sed paulatim dimitterentur ut ostenderentur bona fuisse tpe suo: similiter que incipienda erāt non subito in auctoritatē sumerēt: ne pter rez aliūde inducta putarentur. illa igit̄ dimissa sūt non proiecta. ista īstituta sūt nō usurpata.

Dicēdū igit̄ ad primo obiectū scd̄m hug de sancto vict. q̄ sicut fuit baptism⁹ cum circumcisione in medio tempore ab inchoatione sua usq; ad passionē. ita fuit circumcisio cum baptismo post passionē xp̄i usq; ad tempus illud quo circūcisio ceperat p̄hiberi. unde hoc tp̄s mediū pritū ē ante passionē ⁊ post passionem. Ante passionez aliquāto tpe noua sacramēta īchoata sūt ad consuetudinē ⁊ vetera aliquandiu tolerata scd̄m dispensationē. Postq̄ autē dictū ē. Si circūcidimi. xp̄s nihil proderit vobis q̄si in tertio tpe. iam ipsa circūcisio nō poterat ad salutez pcipi. sicut pri⁹ p⁹q̄ dictū fuisset masculus cuius preputii caro circūcisa nō fuerit pibit de pplo suo. Gen. 17°. nō potuit circūcisio ab his qb⁹ iniūcta fuerat sine piculo salutis contemni. Ad illud 2° qd̄ obicit̄ multipliciter de obseruantia legaliū a paulo. dicendū sm̄ hug. q̄ quēadmodū in principio baptismus a Johanne scd̄m solum sacramentum dabatur Mat. 3°. Ego baptizo in aqua ut hi qui baptizandi usum non nouerāt erudirent̄. sic in nouissimo a quibusdā fidelibus circūcisio dispensatorie sm̄ solū sacramentū suscipiebat̄: ne hi qui circumcidi consueuerant scandalizarent̄. similiter ⁊ de aliis obsuātiis legaliū est intelligēdū. Ad obiecta partis alteri⁹ patet sufficienter responsio ex predictis sm̄ diuersas considerationes Jero. ⁊ Aug. ita terminatur pars ista in q̄ inq̄situ̅ est inquisitione generali ⁊ spāli de lege ⁊ preceptis moysi.

[C]onsequēs est

inuocata spirit⁹ sc̄i gratia inquirere de lege ⁊ preceptis euangelii cuius inquisitionis erit talis modus ut primo queramus in generali ꝺ latiōe ⁊ cōditionibus legis euangelii. Deinde 2° in speciali de preceptis ⁊ cōsiliis euāgelii Inquirentes aūt in generali ad pleniorem ⁊ pfectiorē intelligentiā altius pscrutantes querem⁹. Primo an una sola sit lex data vel indita rationali creature. Secundo an preter legē inditā sit ponere legem scriptā. Tertio an sint due leges tm̄. lex nature. ⁊ lex moysi ita q̄ nō regrat̄ lex euāgelii. Quarto an lex euāgelii eadem sit cū lege naturali uł indifferēs. Quito an eadē sit lex euangelii cum lege moysi. Sexto de differentia legis moysi ⁊ euāgelii. Septio de ꝯtinētia euāgelii in lege moysi. Octauo de additiōe euāgelii ad legē moysi. Nono de īpletione legis per euangelium.

Queritur igitur an

una sola lex sit dāda vel īdita rōnali creature. Ad quod sic arguit̄. Una ē veritas de creatore, ⁊ ideo necesse ē unā fidē esse solū. hoc est verā credulitatez de ipso: simili mō una est magnificētia ⁊ maiestas creatoris sub qua legaliter dz subiici creatura rōnalis. una igitur erit lex solūz obedientie ⁊ subiectiōis sb̄ creatore creature rationalis. Similiter una est latria conditoris: q2 latria est sūme venerationis obsequiū. Q aūt p supabundātiā dicit̄ uni soli cōuenit. si ergo una est solū latria cōditoris: una sola lex erit ꝺ cultu ⁊ latria creatoris. Itē unitas est ex pte pricipii creature rationalis quia un⁹ est creator: sicut unitas est finis rōnalis creature: q2 unica est beatitudo in creatore que ē finis rōnalis creature. Si g̊ lex est data uel indita rōnali creature ut ordinet̄ sub suo pricipio ad suū finem una lex erit. Itē lex non ē aliud nisi descriptio debiti quo ad vitandum malū ⁊ faciendū bonū. Si g̊ rō vitandi malū ⁊ faciendi bonū: una est videlicz auersio a cōmutabili bono ⁊ cōuersio ad bonū īcōmutabile una sola lex erit. Itē sicut dicit beatus Aug⁹. Unitas fidelium ⁊ electoꝝ est velud unitas ciuitatis. Ciuitas enim est multitudo hominū ī quoddā vinculū redacta cōcordie: sicut dic̄ Aug⁹ ad marcelinū. unitas aūt cōcordie huius nō pōt esse nisi sub eodē iure ⁊ lege pmaneant necesse est igitur unā esse legē. Item earundē virtutū impossibile est esse diuersas regulas ⁊ mādata: cū uni⁹ 2tutis non sit nisi una regula ⁊ unū3 quo eius

operatio precipitur sicut vnius vitii vna est regula qua est declinādum ⁊ eius opa° prohibetur. si ergo lex veri nōis est descriptio regulatū virtutis ⁊ pfecta aggregatio mandatoꝝ. impossibile erit diuersas esse leges nisi dicerent tot leges quot sūt precepta ⁊ ꝟtutes qꝺ null° dicet. Cont. Supponamus ꝙ alibi probatū ē. s. donū nature nō esse sufficiens ad salutē sine dono gratie. Cū ġ sit differēs spē natura ⁊ grā. Ergo ⁊ ordo nature ⁊ ordo gratie est debitum nature: ⁊ debitū gratie. Si ġ nihil aliud est lex q̄ꝫ descriptio debiti ordinis. necessario duplex erit lex. scꝫ lex nature ⁊ lex gratie differens. Itē sūt virtutes naturales: ⁊ sūt virtutes addite. si ergo multiplicat̄ lex f̄m differentiā virtutis ⁊ hoc f̄m primam intētionem. ⁊ si nō f̄m cōsequētem erit lex naturalis ⁊ lex addita rōnali creature. Lex natural' sicut indita. lex alia sicut supaddita. Itē aplus ad Ro. 2°. loquitur de vtraqꝫ lege. s. indita ⁊ supaddita: dicens. Cū gētes que legem nō habēt scꝫ supadditā naturaliter ea que legis sūt faciūt ipsi sibi sunt lex. Item lex supaddita multiplicat̄: qa est lex moysi: ⁊ lex euāgelii. non est igit̄ vna sola lex. Qꝺ cōcedēdum est. dꝺ igit̄ iuxta aplm ꝙ est differentia legis. prima vna que est indita ⁊ hec ē lex naturalis. Alia ꝟo est supaddita: ⁊ hec multiplicat̄ sicut iam dicet̄. Ad primū ġ qꝺ obiicit̄ ꝙ vna est maiestas ⁊ magnificentia conditoris. concedēdum ē tamen debitū subiectionis ex pte creature rōnal' multiplicat̄. cū enī recipit a deo naturā efficitur cōscia debiti naturalis in ordine subiectionis sub deo. ⁊ hoc habitu ⁊ si nō actu. ⁊ ideo habet inditā legem naturalē vnde dic̄ glo. sup illud ad Ro. 2°. ostēdūt opus legis scriptū ī cordibus suis. Lex naturalis est qua quisqꝫ sibi cōscius est quid bonū quid malū naturaliter. Itē cum recipit gratiā effic̄ ɔscia debiti gratuiti ī ordine subiectionis sub deo. Lex autē que imprimit cōsciām debiti ordinis gratuiti est lex gratie. ppterea erit lex gratie. ṗter has etiam addit̄ lex discipline que multiplicat̄ ut iam dicet̄. Ad secūdum quod obiicit: ꝙ vna est latria ⁊ debitum venerationis: cōcedendum est tamē affect° venerationis diuersificatur. Lex autē est ad ordinandū affectū creature rationalis. et ideo nō sequit̄ ꝙ sit lex vna venerationis.

Ad tertiū dicendū ꝙ q̄uis sit vnitas principii ⁊ finis. tamē debitum in rōnali creatura multiplicat̄. Est enī debitum qꝺ debet suo principio rōne boni inditi. ⁊ est debitū qꝺ debet rōne boni supadditi vel supaddēdi: ⁊ ideo variat̄ lex vt sit lex naturalis indita ⁊ lex supaddita. Item est debitū quod debet̄ diuine bōitati inq̄ꝫtuꝫ est benefica: ad quod respicit lex natural'. ⁊ est debitū qꝺ debet̄ bonitati inq̄ꝫtuꝫ bona scꝫ in se: ⁊ ad hoc respicit lex vltimo superaddita cōpleta. scꝫ lex gratie. Ad q̄rtum dicenꝺ ꝙ q̄uis sit eadem rō in gn̄ali vitandi malum ⁊ faciendi bonū: tamē rō propria diuersificat̄: quia malū vitat̄: aut quia contra dictamen rationis: aut qꝛ cōtra honorificētiam cōditoris. Similiter bonū fit quia ɔsonū rōni: aut quia cōsonū diuine voluntati. Et ideo diuersificabit̄ lex que ē ratio vitandi malū ⁊ faciēdi bonū ī legē nature ⁊ legem gratie. Ad quintū patꝫ responsio: qa sicut differt natura ⁊ gratia: ita ⁊ cōcordia nature ⁊ cōcordia gratie ⁊ ius nature ⁊ ius gratie. Ad vltimū etiā patet responsio. nam sicut est differentia virtutū naturaliū ⁊ gratuitaꝝ: ita erit differentia descriptiōis regularum virtutum quarum aggregatio est lex.

Postea queritur vtrū ṗter legem menti inditam vel additam sit ponere legem scriptā. Ad quod sic. Solaꝝ rerum est fieri ⁊ non fieri. Ergo sole res sūt que impant̄ aut prohibent̄. qui enī imperat currere nō verbum impat sed cursū Si ergo lex est ɔtinētia eoꝝ que prohibēt̄ ⁊ mādant̄: lex proprie res est nō scriptura visibilis: nec sonus audibilis. Item nullo existente sermone: nullo scripto. si sermo vl' scriptura esset lex: nulla eēt lex. Si ġ lex manet cessante sermone deleta scriptura. Relinquit̄ ꝙ lex nō est descriptio: vel ī sermone vel ī scriptura. Item quis dubitat qn debitum honorandi deum. timēdi deū diligēdi deū. subueniēdi proximo maneāt cessante oī sermone. Cessante oī scriptura. Relinquit̄ igit̄ cum lex nihil aliud sit q̄ꝫ

aggregatio eorũ que pertinent ad debitũ
honestatis: qualia sũt que dicta sũt ꝙ lex
nõ est sermo nec scriptura nisi in illa figu
ra ⁊ tropo qua nomen ipsius rei signo uel
imagini eius impõit̃ sicut imago petri pe
trus dicit̃: ⁊ petr⁹ scribi uł legi dicit̃ cum
nomen eius scribit̃ uł legitur. Item qd
est lex ħo noĩe nisi ars quedã aut sapiã re
cte honesteq; uiuendi. omnis aũt ars ⁊ sa
pientia in aĩa est. lex igit̃ nature oĩs in aĩa
erit. essentia igit̃ legis omnis est ꝑter ser
monem ⁊ scripturam. Contra. Sunt au
ctoritates q̃ plime que ponunt legem scrĩ
ptam. Ose. 8°. Scribã ei multiplices leges
meas. Item dicit Isidor⁹ ꝙ lex dicta ẽ
a legendo. vnde dicũt ꝙ vera ratio legis
est honestas legibilis descripta regulis ⁊
preceptis. si g̃ lex honestas legibilis est ho
nestas scripta est. cõuertuntur enĩ legibi
le ⁊ scriptũ esse. Rñ° dicẽdũ ꝙ proprie oĩs
lex ẽ pñtiã ĩ aĩa: nec dicit̃ esse in scripto
vel scriptura: nisi sicut signatũ in signo
dicit̃. vel ea in ꝓprietate qua res signata
solet dici signũ: nisi diceret̃ scriptura nõ
ꝙ inscribit̃ in libro uel alio ad sensum. ꝙ
ꝙ describit̃ apud nostrũ ĩtellectũ. Nõn ẽ
ad solutionẽ obiectoꝝ ꝙ lex habet triplicẽ
interpretationẽ. lex enĩ dicit̃ a legendo sic̃
dic̃ Isidorus. ⁊ dicitur a ligãdo sicut po
nunt cõmuniter. ⁊ dicitur ab eligendo ut
dicit Aug⁹ in questionib⁹ noui ⁊ veteris
testamẽti. Scdm̃ hoc g̃ ĩtentio legis dif
ferenter cõsideratur. ꝑmo s̃m ꝙ a legẽdo
lex dicit̃. Lex est legibilis descriptõ debite
honestatis. quoniã aũt descriptio legibilis
potest esse interi⁹ in mẽte ad intellectum
exterius in scripto ad sensũ. Intẽtio legis
extendit̃ s̃m hãc ↄsideratiõnẽ vt dicam⁹
legem scriptam: seu interius seu exterius
sed ĩproprie exteri⁹. Secundo ꝑut dicit̃
a ligando ⁊ s̃m hoc lex ↄsiderat̃ ĩ triplici
cõparatione. in cõparatione ad impantem ⁊
in cõparatione ad illud qd̃ ĩpat̃: ⁊ in cõpati
one ad illum cui imperatur. Scdm̃ compa
tionem ad impantem lex dicit̃ in impan
te sicut in causa ligante. scdm̃ compationẽ
ad impatum lex dicit̃ esse in rebus que im
pantur aut prohibent̃ sed hoc sicut ĩ esse
eru. Scdm̃ comperationẽ ad illum cui im
patur lex dicitur esse ĩ aĩa illius cui fit im
perium ⁊ hoc per essentiã quia ĩ illo ẽ vin
culum seu debitum. Scdm̃ tertiã inter
pretationẽ ꝑut lex dicit̃ ab eligendo. lex
dicit̃ ars ipsa qua eligimus debita fieri ⁊
respuimus indebita fieri. Et s̃m hanc con
siderationẽ lex solum in aĩa est.

Deinde queritur

cum in precedentibus declaratũ sit ꝙ p⁹
legem naturalẽ scdã erat lex moysi sup
questione de latione legis moysi. vtrum
sint due leges tm̃: lex nature ⁊ lex moysi:
ita ꝙ nõ requiratur lex euãgelii. Ad qd̃
sic ad Heb 7°. Nihil ad ꝑfectum adduxit
lex moysi dicit aplus de lege moysi. g̃ per
legem moysi nõ est ꝑfecta ordinatio rõna
lis creature. Si g̃ necesse est rationalẽ crea
turam perfecte ordinari. nõ aut ẽ ꝑfecte or
dinatur ꝑ legẽ naturalem ĩmo necessaria
erat lex moysi: sicut al' ostensum ẽ. nec etiã
per legem moysi. sic̃ dicit aplus. g̃ necesse
est ut sit lex alia ꝑfecte ordinãs: ⁊ hec est
lex euangelii. Item comprehensio legis
moysi nõ ducit rationalem creaturam nisi
in finẽ timoris dei: sicut dicit̃ vltimo Ec
clesiastes. Finẽ loquẽdi omnes pariter au
diamus deum time. Si g̃ ꝑfectio volũtatꝭ
rationalis nõ est in fine timoris sed ĩ fine
amoris diuini p⁹ legem moysi que est lex
timoris. necessaria erit lex euãgelii q̃ ẽ lex
amoris. Item in lege sunt precepta ceri
monialia que possũt duobus modis accipi.
litteraliter. ⁊ figuraliter. Litteraliter acce
pta manifesta est eorum imperfectio. vt ꝟ
bi gratia. cerimonie sacrificiorũ oĩno imꝑ
fecte sũt: q̃a sunt in carne uel materia alie
na. g̃ latria veneratiõis dei ꝑ sacrificia le
gis impfecta est sicut supostensum ẽ q̃one
de sacrificiis. necessaria igit̃ ẽ lex sacrificii
spiritualis qd̃ offeratur deo de persona ꝑ
pria vt cor contritũ ⁊c̃. que sit lex perfecte
latrie ⁊ venerationis diue. Item si acci
piantur cerimonialia figuraliter manife
sta est imperfectio: quia tñe accipiũtur ut
signa ⁊ promissiones. perfectio aũt nõ est
in signo nec in promissione boni seu gr̃e.
necessaria igit̃ erit lex exhibitionis ⁊ rei
signate. ⁊ hec est lex euangelii. Item in
lege sũt moralia ꝑcepta que etiam sũt imꝑ
fecta. vnde uocat aplus ad Ro. 3°. legem

moysi legē factorū: vbi dicit glo. q̄ lex p
hibet manū non animū. nō est aūt pfectio
legis in prohibitione actus. Relinquitur
igit̄ q̄ necessaria est lex in qua phibetur
affectus malus. Itē nō est pfectio obedi
entie vel legis ī obseruātia eorum que sūt
de necessitate salutis: sed in his est pfectō
obediētie ꝛ legis que sūt voluntatis ꝛ sup
erogationis. Lex igit̄ que est solū p̄ceptoꝝ
nō ē lex pfecta qualiter est lex moysi. Req
ritur igit̄ p̄ter hanc lex pfecta que nō solū
sit mādatoꝝ sed etiā ꝯsilioꝝ: qualis ē lex
euangelii. Item non est pfecta lex salutis
que ordinat psonas pticulariter: s̄ que re
spicit oēs vniuersaliter. si ergo lex moysi
scd̄m suam ītegritatem respicit personas
particulariter vt iudeos. g̃ non est pfecta
nec in ipsa erit status. Cum g̃ dīna pie
tas velit omnes saluos fieri: ab ipsa erit
lex que respiciet oēs vniuersalit̄ ut saluē
tur. ꝛ hec est lex euangelii Math. vlt. Pre
dicate euangeliū omni creature. Contra
Perfecti⁹ est obedire ī indifferentibus q̄i
in necessariis. si g̃ lex moysi habet p̄cepta
rerum indifferentium ut cerimonialiū. hꝫ
etiam p̄cepta rerum necessariarum ut mo
ralium. lex moysi est lex pfecte obedientie.
ergo preter illā non requiritur lex euange
lii: maxime cum illa que opponuntur euan
gelio non sint indifferentia. Quia sunt d̄
his que scd̄m ratione sunt appropianda
ꝛ eligenda: nullo interueniēte p̄cepto vl̄
consilio. Itē supfluū est facē p plura qd̄
potest fieri p vnum. cum g̃ pfecta ordina
tio sit p legem moysi ꝛ in necessariis mora
lium ꝛ ī indifferentibus cerimonialium ꝛ
preterea in obsuātia mādatoꝝ ꝛ in obser
uantia consilioꝝ. circa que est votū Leui.
27°. ꝛ Nume. 6°. vbi ponunt̄ leges vouen
tium. Relinquit̄ supflua eē lex alia a lege
moysi. Item. i^a. ad Thimot. p̄. finis pre
cepti est caritas. Cum g̃ in lege moysi sit p̄
ceptum caritatis pfecte. Deut°. 6°. Diliges
dominū deum tuum ex toto corde tuo. in
lege ergo ē pfectio finis p̄ceptorum: sed a
pfectione finis dicit̄ simpliciter res pfecta
Ergo lex moysi est lex pfecta. g̃ p̄ter ipsam
non erit alia requirēda. Itē in lege pro
hibetur actus: ꝛ etiam prohibetur affect⁹.
cum dicitur. Non ꝯcupisces. Exo. 20. ꝛ Le.
19°. Nō oderis fratrē tuū in corde tuo.
Itē ordinatur affectus ꝛ quo ad proximū
ꝛ quo ad deum. ꝛ quo ad se. quo ad deum
Deut°. 6°. Diliges dominū deum tuū. ꝛ in
eodē: dominū deuꝫ tuū timebis. ꝛ 12°. ama
dominū deum tuū. Quo ad proximū Leui.
19°. Non memor eris iniurie ciuiū tuoꝝ.
Quo ad se. Deut°. 4°. Custodi temetipsū ꝛ
animam tuam solicite. Lex igit̄ sufficiēter
ordinat hominē q̄tum ad actum: ꝛ q̄tum
ad affectum. g̃ ad ordinandū affectuꝫ non
requirit̄ euangelium. R° dicendum q̄
addita lege moysi ad legem naturalē nō
erat adhuc sufficiēs ordinatio hominis.
In lege tñ erat elemētum s̄monis dei ad
ordinādū hominē. In euāgelio ꝟo ē sermo
pfectus. vñ ad Heb. 5°. dicit apl's In digetis
ut doceamini que sūt elemēta exordii s̄mo
nis dei. ꝛ dicit hugo de scō vic. ī libro de
sacramētis. hec tria distinguūt̄ elemtuts.
exordiū. sermo. In elemētis son⁹ ē sed sen
sus nō est. vnde nec exordiū dicunt̄: quia
sensus in eis nō incipit. Dictiōes exordia
sensuū sunt: vnde ꝛ dictiones dicūt̄ quasi
iam aliquid dicentes. ꝛ prime ptes oratio
nis: q͛a principiū orationis ab eis exoritur.
Itē in elemētis sonus est: sed sensus non ē
In exordio sensus est: sed cōpletus non est
In s̄mone sensus ē ꝛ pfect⁹. Uide tria hec
in scriptura dei similia carnē cum sangui
ne nō comedetis. hoc ē elemētū. subiunxit
postea nō occides: hoc ē exordiū. postea cō
plevit etiā irā phibēs hic est s̄mo. Item
dixit carnē porcinā nō comedēdam hoc ē
elemētū. Addidit post hoc: nō mechaberis
hoc fuit exordiū. nouissime apposuit. si q͛s
viderit mulierē ꝛc. Math. 5°. in hoc fuit cō
pletio. p̄cepta igit̄ ad tēpus supaddita ele
mēta fuerūt. p̄cepta decalogi exordia. p̄ce
pta euāgelii s̄mo. Inde ē q̄ lege data dic̄
moyses. Suscitādū pphetam xp̄m. Deut°.
18°. Suscitabo pphetam de medio fratruꝫ
suoꝝ similē tibi: ꝛ ponā verba mea in ore
eius. Loquet̄ q͛ ad eos oīa que ego p̄cepero
tibi. In quo expresse ostendit̄ p prophetaꝫ
xp̄m legē aliā ferēdā que est euāgelium.
Itē in Jere. 31°. post illos dies dicit domin⁹
Dabo legē meā in visceribus eoꝝ ꝛ ī cor
de eoꝝ scribā illam qd̄ nō pōt intelligi de
lege moysi s̄ de lege xp̄i: q͛a ibi dicit̄. Ecce

dies veniũt. feriam domui iuda fedus no
uum non scd̃m pactũ quod pepigi cum pa
tribus eorum in die qua eduxi eos ð terra
egypti. Respondendũ igitur ad primum
ꝙ sicut differt obedire debite ⁊ obedire
voluntarie. dico aũt obedire debite obedi
re ꝑcepto: quia est debitũ. ⁊ quia ẽ ꝑceptũ
obedire voluntarie obedire precepto quia
bonum ⁊ acceptũ: sic differt obedientia le
gis ⁊ euangelii sicut patet ex intentione
legis vtriusq;. Item sicut differt obedi
re ĩtuitu domini seu ex reuerẽtia timoris.
⁊ obedire intuitu patris ex deuotiõe amo
ris ita differt obediẽtia legis ⁊ euãgelii.
vnde in lege pro ratiõe sepissime dicitur
custodite hoc ⁊ hoc. ego sum domin⁹. ĩ euã
gelio vero ut sitis filii patris. Math. 5°.

Ad illud ergo quod obicit ꝙ in lege ẽ
perfectius obedire in ĩdifferentibus q̃ in
necessariis. Dicendum ꝙ est obedire neces
sariis sicut non necessariis ⁊ est obedire ĩ
differẽtibus sicut necessariis. Dicendũ
ḡ ꝙ obedientia legis q̃uis sit in idifferen
tibus scd̃m se: tamẽ eorum ẽ sicut in neces
sariis hoc est quia ꝑceptis. Obediẽtia ṽo
euãgelii scd̃m intentionẽ ipsius ⁊ si sit ĩ
necessariis: tamẽ ĩ eis est sicut bonis ⁊ vo
luntariis ⁊ ita ꝑfectior est obedientia sim
pliciter euangelii q̃ legis scd̃m intentionẽ
vtriusq;: q̃uis in euangelio non solum po
nantur ꝑcepta que sũt necessitatis salutis
sed etiam consilia que volũtaria ⁊ super
rogatõis. Ad secundũ qd̃ dicit ꝙ ĩ lege
sunt ꝑcepta ⁊ consilia cõcedẽdum est. sed
tamẽ imꝑfecta. Ratio enim preceptorum le
gis imꝑfecta ẽ sicut iam ostẽsum ẽ. similiť
ꝓpõ consiliorũ legis imꝑfecta est. Sunt. n.
magis ĩ exercitatiõe corporia. sicut patz in
voti nazareorũ ⁊ ceteris q̃ ĩ officio pietatꝫ
⁊ ꝑfectione operum caritatis. Consilia ṽo
euangelii sunt in exercitio pietatis. vnde
Math. 19°. Si vis ꝑfectus esse vade ⁊ ven
de omnia que habes ⁊ da pauperibus. Pre
terea sunt in ꝑfectiõe operũ caritatis que
sunt in ꝑpetuitate castitatis. Math. 19°.
Sũt eunuchi q se castrauerũt ꝓpť regnuz
celorũ in plena abrenũciatione propietatꝫ
Luc. 14°. Nisi quis renũciauerit omnibus
que possidet non potest meus esse discipu
lus in oĩmoda abdicatiõe volũtatis Mat
16°. ⁊ Luc. 9°. Qui vult venire post me ab
neget semetipsũ ⁊c. In ꝑfectione patientie
aduersitatis sicut Math. 5°. in multis.
Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ in lege preceptum di
lectionis nõ proponiť scd̃m rationem per
fecti amoris. Est enĩ amor debitus ⁊ amor
gratuit⁹. Item amor quo diligitur de⁹
quia beneficus ⁊ quo diligitur quia bon⁹.

Item est amor qui generať ex beneficiis
temporalibus: ⁊ amor qui generatur ex be
neficiis eternis. Dicẽdũ ꝙ q̃uis amor dei
precipiatur in lege: tamẽ scd̃m intentionẽ
legis precipiť ut debit⁹: ⁊ ex beneficiis tẽ
poralibus agenerat⁹ ꝓmissis uel acceptis
sicut pz ex Deut°. xi°. post multa beneficia
enumerata diciť. Ama dominũ deuz tuũ
⁊ obserua precepta. ⁊ subdit. vt possitis ĩ
troire ⁊ possidere terram. Amor ṽo in
euangelio precipiť vt gratuit⁹. sicut patz
Math. 5°. Si diligitis eos qui vos diligũt
⁊c. similiter Luc. vi. ⁊ nõ vt introductus
per tẽporalia beneficia sed ꝑ eterna. vnde
Aug⁹ contra faustũ diciť lex vetus testa
mentum. euangeliũ aũt nouũ testamẽtum
appellatur. tẽporalium rerũ promissiones
testamẽto veteri cõtineri. Et ideo vetus
testamentũ appellari nemo vestrũ ãbigit
eterne vite promissio: regnumq; celorum
ad nouũ ꝑtinet testamẽtũ. Sicut ḡ in amo
re debito nõ est ꝑfectio sed ĩ gratuito. nec
in amore qui oritur ex beneficio temporali
sed ex eterno: ita nõ est ꝑfectio amoris ĩ le
ge sed in euãgelio. Ad quartũ dicendũ
ꝙ in lege ordinať affectus ⁊ effectus: ꝫ nõ
est scd̃m ꝑfectã ordinationẽ. Est enĩ ordi
nare hominẽ ꝓcedendo ab exteriorib⁹ ad
interiora qualis erat in lege. Intendebat
enim lex ꝑ actũ exteriorẽ ordinare affectuz
interiorẽ. vnde primo ꝓhibetur actus ma
lus. nõ occides. nõ mechaberis. demũ ṽo ꝓ
hibetur affectus. Non cõcupisces Exo. 20.
⁊ ẽ hominẽ ordinare procedẽdo ab interi
oribus ad exteriora. Et hec ẽ intẽtio euan
gelii vt ꝑ ordinationẽ interioris affectus
ordineť exterior actus. Unde Math. 5°.
Qui irasciť fratri suo ⁊c. q viderit mulie
rem ad cõcupiscendũ ⁊c. diligite ⁊c. Prece
pta ergo legis p̃cipaliter respiciũt actũ.
precepta ṽo euangelii p̃cipaliter affectũ.
⁊ ideo ꝑfectio nõ erit in lege ꝫ in euãgelio

vnde Johãnes crisostimus sup Matheū. Quoniā legis quidē mandata magis ad opus respiciebant q̄ ad affectum id ē. Nō occides. nō adulterabis ꝛc. xp̄s ad supplemētum eorum spiritualiora introduxit mādata ad affectū magis respiciētia q̄ ad actū.

Postea queritur vtrū lex euangelii sit eadem cū lege nature. Ad qđ sic arguit ad Ro. 2°. Si gentes legem non habētes naturalit legē faciunt: ipi sibi sūt lex: quia ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis. ex quo accipitur ꝙ lex naturalis est inscripta cordi ꝛ conscientie humane. vnde dicit ibi glo. ꝙ lex naturalis est qua quisq̄ intelligit ꝛ sibi conscius ē. quid bonum. qđ malū. Si ergo lex euāgelii ē lex q̄ inscribitur cordi humano qua nos intelligimus ꝛ sumus nobis conscii. quid bonū quid malū. vnde Jere. 31°. Dabo legē meā ī visceribus eorū ꝛ ī corde eorū scribā eā: qđ ītelligit de lege euāgelii. g̃ lex euāgelii ē eadem cū lege naturali. Itē. Quicqd dictat lex natural: dictat lex euangelii: ꝗ̄uis non econuerso. Ergo lex naturalis est d̓ integritate legis euāgelii. Item. Lex euāgelii est lex vniuersalis ꝛ semp ꝛ ad oēs. Lex aūt omnis que est semp ꝛ ad omnes ē lex naturalis: qa qđ naturale est semp ꝛ ad omnes est. non quod acquisitū uel adueniens est. Relinquitur igitur ꝙ lex euāgelii eadem est cum lege naturali. Itē. Quod natura est tale ꝛ per se magis est tale. sī g̃ euangelii maxime lex ē natura. lex erit ꝛ p se. erit igitur euangelium idem legi naturali. Item dicit Gratianus in principio decretorum. Jus naturale est quod in lege ꝛ euangelio continet iuxta Jsidorū in libro ethimologiarū. Omnes leges aut diuine sunt: aut humane. diuine natura. humane moribus constāt. Item si dicatur iuxta Gratianū di. vi. ꝙ in lege ꝛ in euangelio naturale ius ɔtinet: nō tamē quecūq̄ in lege ꝛ in euangelio inueniūt naturali iure coherē probantur. Sunt enim in lege quedam moralia ꝛ quedā mistica. Moralia mandata ad naturale ius pertinēt: atq̄ iō nullam mutabilitatem recepisse mōstrāt. Mistica vero q̄tum ad superficiem a naturali iure prohibētur. aliena q̄tum ad moralem intelligētiam inueniūtur sibi annexa.

Cōtra. Jn euāgelio ꝛ etiam ī lege sūt moralia que sūt scđm suppositiones fidei vt adoratio assūpte hūanitatis xp̄i ꝛ huiusmōi sed ea que sūt scđm suppositiōem fidei trāscendūt dictamē ratiōis ꝛ nature ergo moralia euāgelii vel legis generaliter nō cōtinētur ī lege nature. Item. Non ē idem sed differūt essentialiter natura ꝛ gratia nec ordo nature ꝛ ordo grãe. g̃ nec ipa seu lex que est scđm ordinem nature. ꝛ lex que est scđm ordinem gratie. Ergo nec lex euāgelii que est lex gratie erit eadem lege naturali que est scđm ordinem nature. Itē Uirtutes naturales nō sūt eedem cum virtutibus gratuitis. g̃ nec lex naturalis erit eadē cū lege gratie. Itē. Aliud ē debitū faciēdi ratiōe exigētie nature. aliud rōne exigētie gratie. vbi gratia. Jn exigētia nature est debitū diligēdi beneficum ꝛ amicum. nō aūt maleficū vel iniuriosū. exigētia vero gratie debitū diligēdi in maleficum ꝛ iniuriosū Luc. 6°. Si diligitis eos qui vos diligūt que est vobis gratia. Diligite inimicos vestros. benefacite his qui oderūt vos si ergo differētia legis est scđm differētiam debiti faciendi: qa lex nihil aliud est q̄ descriptio debiti faciēdi vel mali vitādi. alia erit lex euāgelii a lege naturali. Rn̄deo dicēdū ꝙ sicut natura ordinat ad gratiā ita lex nature ad legem euangelii. nec ē eadem lex naturalis cū lege euāgelii. non tn̄ lex naturalis p euāgeliū aufert sed pficit verbi gratia lex naturalis dicit ꝙ diligendus est deus: qa beneficus: ꝛ quia creator Lex euāgelii dictat ꝙ diligēdus ē qa bonus ꝛ quia redēptor. Item lex naturalis dictat ꝙ diligēdus ē primus qa homo ꝛ conformis in specie. ꝛ qa ab vno sumus cōditi Lex vero gratie dictat diligēdū primū qa filius dei vel possibilis ad filiationē: ꝛ qa imago dei: ꝛ quia ab vno sumus redēpti. Ex diuersis igit causis est debitū diligendi deum ꝛ proximum: scđm legem nature ꝛ scđm legē euangelii. Quarū vna tn̄ ordinatur ꝛ pficit p aliā. Ex quo patꝫ ꝙ nō est eadē lex naturalis cū lege euangelii: tn̄ lex naturalis ordinatur ad eā sicut ad suā pfectionem. Et ideo dicit Jsidorus ꝙ ius

diuinū constat natura. ꝛ hac ratiōe verū est ꝙ ius naturale lege ꝛ euāgelio cōtinetur. Ad illud ergo quod primo obiicitur ꝙ lex euāgelii est inscripta cordi sicut lex naturalis. dicēdum ꝙ verū est sed tamē differenter: est enim inscriptio debiti faciendi scđm dictamen īditum cōscientie ad ipsa conditiōe eadē apud omnes. Et est inscriptō scđm dictamē impressū consciētie ex fide seu iustificatione apud credentes. prima inscriptio est nature. secunda est legis euangelice. prima est ex natura indita secunda ex gratia data seu supaddita. Et ideo signāter dicitur Iere. xxxi°. Dabo legē meam ꝛ .i. ad Ro. Euangelium est virtus dei in salutem omni credenti. quia sicut lex naturalis eadem est apud oēm hoīem: ita lex euāgelii eadē ē apud oēm credētē.

Ad secūdū dicēdum ꝙ lex naturalis nō ē pars legis euāgelii: est tamē fundamentū ipsius sicut natura est subiectū gratie: ꝛ inde est ꝙ quicqd dictat lex naturalis: dictat lex euangelii tamē altiori ratiōe. Ubi gratia scđm legem nature dictarut matrimonium ad hoc ut generet hō ꝛ multiplicet species. scđm dictamē gratie ad hoc ut filius hominis q per regenerationē fiat filius dei: ꝛ ut multiplicet proles ad cultum dei

Ad tertiū dicendū ꝙ aliter est vniuersalis lex euangelii. aliter lex naturalis ꝛ semp ꝛ ad omnes. lex enī euāgelii vniuersalis est scđm causam quo ad omnes. scđm effectū vero vniuersalis est quo ad credētes quēadmodū gratia scđm causalitatem oībus offertur. tamē scđm effectū solis dispositis ꝛ ipsam recipientibus exhibetur. Lex vero naturalis scđm causam ꝛ effectū vlis est ꝛ quo ad omnes. Omnibus enī hominibus naturaliter imprimit: ꝛ naturā humanam inseparabiliter cōitatur. Lex vero euangelii vniuersalis est ꝛ semp ꝛ ad omnes ꝛ q̄tū ī ipsa ē: seu q̄tum ad gratiā dantis: nō tñ q̄tum ad effectū suscipientis. Lex vero naturalis semp ꝛ ad omnes est scđm effectū suscipientis. Ad vltimū respondeo ꝙ illa regula philosophi ꝙ natura est tale ꝛ cet. dicitur per cōpationē naturaliū habituū ad habitus acquisitos: non p compationē ad habitus gratuitos: īmo qđ gratuite est magis est q̄ quod naturale est: id est nobilius ꝛ dignius q̄uis nō diuturnius. vtraq; tamen lex naturalis ꝛ lex euāgelii dicitur eterna seu ppetua: sed differenter. illa enī ppetua ē quo ad omnes ꝛ ī effectu. ista vero perpetua est quo ad credentes ꝛ q̄tum in se est.

Queritur postea vtrū lex euangelii sit eadem cū lege moysi. Ad qđ sic. Una est fides noui ꝛ veteris testamēti nō differēs q̄tū ad essentiā. ergo vna erit lex noui ꝛ veteris testamenti. Si enim est vnitas ex parte cognitiōis veritatis per fidem: vnitas debet esse ex parte ordinis bonitatis per legem. Item. Mathei. v°. Non veni soluere legem sed adimplere glo. euangelium est recapitulatio veteris legis. Si ergo recapitulatō legis nō diuersificat legē. Nō erit diuersa lex euangelii a lege moysi. Itē euāgeliū est impletio legis lex igitur plena est. lex moysi cū euāgelio ergo non est differens lex euāgelii a lege moysi

Item non est aliud ius inchoatū ꝛ idez ius pfectū. ergo non est alia lex iuris īchoati ꝛ eiusdē iuris pfecti. Sed sic se habet lex ꝛ euangeliū Math. v°. Nisi abundauerit iusticia vestra ꝛc. glo. Plenius agūt precepta que premissa sūt ad inchoationem supple in lege dū fuerint addita ad perfectionē supple in euāgelio. Contra. Nō est eadem lex littere. lex spiritus. Lex moysi. lex lr̄e est. Lex euāgelii seu xp̄i. lex spiritus est Ro. vii°. Itē. Non est eadem lex factorū ꝛ lex fidei: sed lex moysi est lex factorū. lex euangelii lex est fidei. Ro. iii°. Itē. Nō ē eadem lex vmbre ꝛ signationis. ꝛ lex veritatis ꝛ exhibitionis. sed lex moysi ē lex vmbre ꝛ signationis. Heb. x°. Umbrā habens lex futurorū nō ipsam imaginem. lex vero euāgelii est lex veritatis ꝛ exhibitiōis ergo nō est eadem lex moysi ꝛ lex euāgelii.

Itē. Quarū legū sūt fines diuersi ipse erūt diuerse. Sed finis legis timor ē dei. Eccl. vlt°. Finis euangelii amor dei. i°. ad Thimot. p°. Unde Aug. breuissima differētia legis ꝛ euāgelii timor ꝛ amor. ergo ꝛc.

Item. Non est eadē lex tēporalis ꝛ eterna. sed lex moysi tēporal' ad Gal. iii°. Quid igitur lex. ppter trāsgressionē posita ē supple cohercendam donec veniret semē ꝛc.

euāgeliū vero ē lex eterna Apoc.14°. Uidi angelū habētē euāgeliū eternū; ⁊ Math.24°. Celum ⁊ terra transibūt verba autē mea non transibūt. Rn deo dicendū q lex euāgelii ⁊ lex moysi vna lex ē ratioe vniuersali: diuerse vero sunt in rōne propria. Unde Aug⁹ contra aduersariū legis ⁊ prophetarum qui recte colit deū vtriusq testamēti inuenit vnū deū: ⁊ eiusdē vni⁹ dei in vtroq diligit bonitatem: in vtroq metuit seueritatē. Rationē autē vniuersalem ⁊ cōmunē dico multipliciter in cōparatione ad efficientē: in cōpatiōe ad finem: in cōpatione ad sensū. vnus ergo est legislator vniuersalis legis ⁊ euangelii deus Iaco.4°. vnus est legislator ⁊ iudex. vnus finis. s. xp̄s. Unde Aug⁹ contra aduersariū legis ⁊ pphetarū li. secūdi. finis legis quis ē ad hoc non ego sed aplus ipse respondeat. Finis est inquit legis xp̄s ad iusticiam omni credēti Ro.x. finis pficiens nō interficiens. finis quippe dicit ppter quē fiunt omnia quecūq aliquo fiunt officio. Nam inter officiū ⁊ finem hoc distat q officiū est in eis que facere debemus. finis ppter quē facimus: vnus sensus quia vna vniuersalis veritas. Unde Greg⁹ sup Ezech. p̄. vbi dicitur q rota erat ī rota qd̄ predicat lex hoc exhibet euāgeliū. ⁊ iterū. Diuina eloquia ⁊ si tēporibus disiūcta sunt sensibus sunt vnita. Rationē vero propriam dico similiter multipliciter p compationem ad efficientem ⁊ ad finem: ⁊ ad sententiam. Per compationē ad efficientē differt lex ⁊ euangeliū. qa lex data est per hominē purū. euangeliū vero p xp̄m. Joh. p̄. Lex p moysen data est ⁊c. p cōpationē ad finē differunt similiter. finis enī illius est declinatio mali per timorē. finis istius pricipaliter opatō boni p amorē. Unde Aug⁹ ɔtra aduersariū legis ⁊ prophetarū. testamētum nouū differt a veteri: qa ibi vetus hō formidinis coartatur angustiis: ⁊ hic nou⁹ hō spaciatur latitudine caritatis. Per cōpationē vero ad sniām differunt quia ibi veritas in figuratione. hic veritas in exhibitione: ⁊ hoc qītum ad figuralia. Unde Aug⁹ de ɔcordia euangelistarum qd̄ lex ⁊ pphete pnūciauerūt hoc redditū atq cōpletū in euangelio demonstratur. Item ibi est veritas scd̄m īchoationem. hic vero est veritas scd̄m pfectionē: ⁊ hoc quo ad moralia. vnde Math.5°. Nisi abūdauerit iusticia vestra ⁊c. vbi dicit Aug⁹. Plenius agūt pmissa ad inchoationē dū fuerit addita ad pfectionē. Dicendū igitur q lex moysi ⁊ lex euāgelii vna lex est ī ratiōe vniuersali. differētes vero sūt in rōne propria: ⁊ hoc quia illa data ē populo carnali. ista spirituali. illa puulis ista pfectis. vnde scd̄m qd̄ dicit Aug⁹ de vera religione. sapiens medic⁹ alia mādata dat infirmo p ministros. alia per se. ita deus alia mādata dedit per moysem. alia per seipsum in euāgelio. Itē Aug⁹ ad marcelinū: cū aliud magister adolescenti q̄ puero solebat imposuit. doctrina cōstās mutato pcepto nō mutata mutauit. Ita ⁊ per hūc modū sicut ipse intendit creator alia in lege. alia in euāgelio. doctrina veritatis eiusdē fieri precepit ibi populo puulo. hic vero adulto populo. Et p hac distinctionē patet responsio ad obiecta.

Deinde queritur d differētia legis ⁊ euāgelii. Et queruntur duo.

Primo vtrū differant sicut contraria. aut sicut dispata. Secundo de modis differentie.

Ad primum sic obiicitur

Quarū legum sanctiones ⁊ pcepta sūt cōtraria: ⁊ ipse sunt ɔtrarie. sed legis ⁊ euāgelii sūt precepta cōtraria. g lex ⁊ euāgeliū sūt cōtrarie. Probatio medie. In lege phibent edenda q̄ plima sicut īmūda. Leui.xi°. In euangelio vero nō dicūtur īmūda. Math.16°. Non qd̄ intrat in os coinquinat hominē. vñ ⁊ aplus ex hac auctoritate dicit oīa mūda mūdis ad Thimot. p̄. Itē in lege cōcedit odiū inimici qa solū precipit dilectio amici. Leui.19. Diliges amicū

ruũ: in euangelio precipit̃ dilectio inimici Math.5. Itẽ in lege dicit̃ oculum pro oculo dentẽ pro dẽte Exo.21°. In euangelio ꝟo dicit̃. Ego dico vobis oĩno nõ resistere malo. Item ĩ lege dicit̃. Reddes domino iuramẽta tua: ⁊ per nomẽ eius iurabis. Deut°.6°. In euangelio dicit̃. non iurare omnino. Contra. Eze.p̃. Rota erat in rota hoc est nouũ ĩ veteri: sicut exponit Greg⁹ ergo non sũt ꝯtraria. Itẽ Math.5°. Non veni soluere legem sed adimplẽ euangeliũ q̃ est legis impletio. q̃ nõ ẽ ei cõtriũ. Itẽ Greg⁹ sup Eze.p̃. Diuina eloquia ⁊ si tẽporibus sunt disiuncta sensibus sunt vnita. R̷⁹ dicendũ ꝙ lex ⁊ euãgeliũ differũt nõ sicut contraria nec etiã sicut disparata q̃tum ad rationem propriam sicut iam patebit.

Ad illud ergo quod primo obicit̃ ꝙ precepta legis ⁊ euangelii sunt contraria: respõdẽdũ per interẽptionem.

Ad illud ꝑ qð videt̃ ꝓbari de prohibitione escarũ. dicendũ ꝙ nõ est contrariũ. Nã lex ꝓhibuit escas. ⁊ dixit ĩmũdas triplici de causa: ꝓpter sig̃tionem. vnde ĩmũda dixit q̃a figurabãt ĩmũda. Item ꝓpter abusũ. vnde ĩmunda dixit ⁊ ꝓhibuit illa q̃bus abutebãtur ad ritum idolatrie. sicut sup̃ ostensum est. Itẽ ĩmũda dixit ꝓpter ĩdignitatem illius populi ꝓpter quã quedaꝫ ꝑ ꝓhibitionẽ subtraxit ei velut ĩmunda. Lex ꝟo euãgelii dicit ⁊ cõcedit oĩa munda respiciẽs ad naturã rerum ⁊ ad ꝯuenientẽ vsũ ⁊ ad dignitatem vtẽtiũ. De p̃ma causa dicit Aug⁹ cõn faustũ. ꝙ dixit lex aliqua eẽ ĩmũda: ⁊ ꝙ dicit ap̃l'us. oĩa esse mũda non sũt cõtraria: q̃a hoc dixit ap̃l's de ipsis naturis. Lex ꝟo ꝓpter quasdã p̃figurationes xp̃i cõgruentes nõ natura s᷒ sig̃tione dixit ĩmunda. verbi gratia. si de porco ⁊ agno requirat̃ vtrũqꝫ mundũ ẽ: q̃a oĩs creatura dei mũda bona. q̃dã ꝟo sig̃tione. agnus mũdus ⁊ porcus inmũdus est. ĩmũduꝫ q̃ꝑpe illud aliud ĩ lege positũ est eo ꝙ non ruminat. non autem hoc eius vitium sed natura est.

Sunt aũt homines qui ꝑ hoc alias signant̃ ĩmundi ꝓprio vitio nõ natura: qui cum libenter audiant verba sapientie postea de his oĩno nõ cogitãt.

Quod enĩ vtile audiẽs ⁊ velut ab intestimonio memorie: tanq̃ ad os cogitationis recordandi dulcedĩe reuocare. Quid aliud ẽ q̃ sp̃ualiter quodã modo rumĩare: qð qui nõ faciũt illoꝝ aĩaliũ genere figurantur. Unde ⁊ ĩpa a talibus carnib⁹ abstinẽtia tale vitiũ nos cauere premonuit. De secũda cã satis dictũ est sup̃ questione de ĩmundiciis. De tertia ꝟo cã dicit Aug⁹ ĩ questionibus noui ⁊ veteris testamẽti Escarũ lex nõ ĩ p̃mordio legis data est: sed cũ duce ꝑfidia dei verbis ⁊ ꝓmissis fidem vellẽt dare ad duriciam cordis sui acceperũt precepta nõ bona Eze.20. Id enĩ dictũ est ut ceruix illoꝝ premeret̃ ad profectũ illoꝝ. superbis enĩ hominib⁹ ⁊ ꝯtumacibus nõ debuit tota creatura subiici. postea aũt misericordia dei veniẽte reddita est libertas edendi. vnde dicit Petr⁹ ap̃l's Act.15. Quid imponitis sup ceruicẽ fratꝝ quod neqꝫ nos neqꝫ patres nr̃i potuim⁹ portare. Ad secũdũ respõdet Aug⁹ cõn faustũ dicens. Unusq̃sqꝫ iniqu⁹ homo ⁊ ĩquãtũ iniquus odio est habẽdus in quãtũ autẽ homo: est diligẽd⁹. Audito igitur ⁊ nõ intellecto q̃d antiquis dictum erat. odietis inimicũ vestrũ ferebant homines ĩ hoĩs odiũ: cũ nõ deberent odisse nisi vitiũ: hos corrigit dñs dicendo. Diligite ĩimicos vestros. ꝑcipiendo vtiqꝫ vt diligamus ĩimicos cogeret nos intelligere quo nos possem⁹ vnũ eundẽqꝫ hominẽ ⁊ odisse ꝓpẽ culpam ⁊ diligere ꝓpter naturam. Ad tertiũ respondet Aug⁹ ĩ questionibus noui ⁊ veteris testamẽti: q̃uis dictuꝫ esset antiq̃s. Oculũ ꝓ oculo. ⁊ saluator dixit. Nõ resistẽ malo: nõ aliud voluit saluator q̃ ꝙ lex ĩ sensu habet. sed voluntatem eius ꝑfecit: que erat respectu salutis hoĩs: sed tamẽ differenter. Nã lex mãdauit vt si q̃s oculũ tolleret oculum amitteret. vt sic tĩore territi homines nõ facerẽt ne paterent̃ qð sibi fieri nolebãt ⁊ ꝑ hoc salutẽ haberent.

Saluator ꝟo ĩmutatꝭ verbis docuit ꝙ saluti prodesset vt sensũ legis implerꝫ: vt qui timore legis salui esse nequerãt per patientiã victi emẽdarẽt sese corrigentes. Itẽ Aug⁹ i eodẽ. lex sic voluit ĩimicitia tollere vt p retributionẽ territi hoĩes desinerẽt eẽ ĩimici: ⁊ q̃m audacia sua hoĩes timorẽ legis ⁊ nature spreuerũt crescẽtes ĩ malũ p humilitatẽ. saluator ĩimicitiã voluit vinci vt vel sic hoĩes flecterent ad bonũ dũ viderent nõ sibi reddi ĩimicitiam. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ simi̾r nõ ẽ cõtrariũ vtrobiqꝫ. n ẽ intẽtio reuerẽtie ẽitatis. vñ ꝙ dicit lex. per nomen eius iurabis intelligit͛ hoc est si contingat iurare nõ iurabis per idola sed per nomẽ ei⁹. Q ꝟo dr̃ nõ iurare oĩo. sic dicit Aug⁹ ad publicolã hoc dictũ est nõ qa iurãe est peccatũ. s͛ quia piurare in mane peccatũ est a quo nos lõge eẽ voluit q oĩo ne iuremus cõmonuit.

Cõsequẽter queri

tur cũ nõ differãt lex ⁊ euangeliũ sicut contria nec sicut dispata oĩno ĩ modis differẽtie. Notãdũ igit͛ ꝙ s̾m aplm scđm sex cõsiderationes assignat͛ differentia legis moysi ⁊ legis euangelii. Prima scđm considerationẽ virtutis. Secũda s̾m cõsiderationem veritatis. Tertia scđm ɔsiderationẽ seueritatis. Quarta scđm ɔsiderationẽ bonitatis. Quĩta s̾m ɔsiderationẽ remũeratiõis. Sexta scđm considerationem lationis.

Scđm cõsiderationẽ ꝟtutis assignat͛ differentia s̾m forte ⁊ infirmũ: qa lex ĩfirma ẽ. euãgeliũ ꝟo virtuosũ ad Ro. 8°. ꝙ impossibile erat legi in quo infirmabat͛ p carnẽ: deus filiũ suũ misit. de euangelio ꝟo dicit͛ p̃ ad Ro. Euãgeliũ virtus dei est ĩ salutẽ aĩaꝝ. Juxta hãc differẽtiã accipiũt͛ alie. Prima quia ratione virtutis dicit͛ euãgeliũ iustificans. lex ꝟo ratione infirmitatis nõ iustificans ad Ro. 3°. Ex opibus legis nõ iustificabitur oĩs caro. Unde ad Ro. 8°. sup illud in quo lex infirmabatur p carnẽ. dic̃ glo. Infirmabat͛ lex p carnẽ id ẽ carnales obseruãtias q̃ nõ poterãt iustificare. Secunda quia lex moysi dicit͛ lex littere ⁊ hoc ꝑpter infirmitatem qua demõstrat͛ peccatũ: sed nõ cõfert adiuuãtem spiritũ vt dicit Aug⁹ Lex ꝟo euãgelii dicit͛ lex spiritus rõne virtutis ꝙ prestat adiuuatẽ spiritum. h ẽ gratiã ad vitãdũ peccatũ ⁊ ad faciẽdũ bonũ. vnde ad Ro. 7°. Seruiam⁹ in nouitate spirit⁹ ⁊ non in vetustate littere. ⁊ in eodem 8°. Lex spiritus vite id est lex fidei. dicit glo. in xp̃o ihesu liberauit me. vbi dic̃ glo. Due leges bone sũt. lex fidei que peccatũ tollit. ⁊ lex moysi que peccatũ ostendit. Tertia quia lex moysi ratione infirmitatis dr̃ lex oneris ⁊ difficultatis. vnde ĩ hui⁹ figurã dr̃ Exo. 17°. Manus moysi erant graues. ⁊ Act. 15°. Hoc est honus quod neqꝫ nos neqꝫ patres nostri portare potuimus. Lex ꝟo euãgelii rõne virtutis dicit͛ lex suauitatis ⁊ leuitatis. Math. 11°. Jugum meũ suaue est ⁊ hon⁹ meũ leue. Nota g͛ ꝙ ex infirmitate legis est ꝙ per ipsam nõ est iustificatio a culpa ꝙ p ipsam nõ prestat͛ adiuuãs gratia ꝙ per ipsam cuꝫ diffitultate fit opatio bona. Ecõtrario ex virtute euangelii ẽ iustificatio a culpa ⁊ prestat͛ adiuuans gratia: ⁊ cum facilitate ⁊ suauitate fit opatio bona: ⁊ hec est sũma predictoꝝ.

Itẽ scđm cõsiderationem veritatis differt lex ⁊ euãgeliũ: qa in lege est veritas velata. in euãgelio ꝟo veritas reuelata. 2ª Cor. 3°. velamẽ in lectiõe moysi manet nõ reuelatũ quod in xp̃o euacuatur. Et subdit͛. nos aũt reuelata facie gloriã dei speculãtes in eãdẽ imaginẽ trãsformamur. Itẽ s̾m eãdẽ considerationẽ in lege fuit veritas vt vmbra. in euangelio ꝟo ut imago Heb. x°. Umbrã habẽs lex futuroꝝ nõ ipsam imaginẽ. Itẽ s̾m eandẽ consideratio nem ĩ lege erat veritas ꝑmissionis. in euãgelio ꝟo veritas exhibitionis. Uñ beat⁹ Greg⁹ sup Eze. p̃. Rota ĩ rota: qa qđ p̃dicat lex ꝙ ꝑphe ẽnũciant hoc exhibet euãgeliu ⁊ 1ª. Joh. lex p moysen data ẽ gratia ⁊ veritas p ihm xp̃m facta est. Et Aug⁹ ĩ q̃onib⁹ noui ⁊ veteris testamẽti ante ꝑmissio erat. s. in lege.

postea do sit gratia in euãgelio. Nota q lex dicit esse velata quo ad malos. dicitur habere vmbrã: quo ad bonos ĩpfectos. dicit etiã habere veritatẽ ĩ pmissione nõ in exhibitione quo ad iustos pfectos. Itẽ scdm cõsideratione seueritatis dicit lex 7 euãgeliũ differre: qa illa dr lex ire. istd do lex mĩsericordie ad Ro.4°. Lex iram opatur. glo. ut reos faceret temporali pena. Exo.21°. Oculuz pro oculo 7c. 7 ita ira opatur. 7 Luc .x°. Samaritanus infudit vinuz 7 oleum. vinũ austeritatez legis. oleũ misericordiam 7 leuitatẽ euãgelii: 7 iuxta hanc differentiã dicit lex moysi lex timoris Euangeliũ do lex amoris. vñ Aug⁹ cõn adamãtiũ. Breuissima differẽtia legis 7 euangelii: timor 7 amor. 7 Heb. 12°. Non accessistis ad tractabilẽ ignem 7 turbinẽ 7 tube sonuz. Loqt de latione legis: pro quo moyses dicit. exterrit⁹ sũ 7 tremebundus: sed accessistis ad syõ montẽ 7 testamẽti noui mediatorẽ. Itẽ iuxta eandẽ cõsideratione lex moysi dicit lex seruitutis. lex do euangelii lex libertatis ad Ro.8°. Nõ accepistis iterũ spiritũ seruitutis in timore: sed spiritũ adoptiõis filiorũ. 7 Iac.p°. Qui pspexerit in lege perfecte libertatis 7c. Nota ergo q lex moysi est lex ire ĩ comminatione seu ĩ penaz determinatiõe lex timoris ĩ affectiõe. lex seruitutis in executione. Itẽ scdm cõsideratione bonitatis differũt lex 7 euangeliũ: qa lex moysi est lex ĩpfectionis boni. lex vero euãgelii est lex pfectiõis. Heb.7°. Nihil ad pfectũ adduxit lex. 7 Math.5°. Nõ veni soluẽ legẽ s adĩplẽ. glo. ĩplet xps legẽ dũ pmissis ad incohationem vite agẽde. supaddit plura ad pfectõez moraliũ pceptoz. 7 scdm hãc cõsiderationez dicit lex phibẽ manũ tm. euãgeliũ do volũtatẽ seu aĩuz. vnde ĩ ps. Lex dñi ĩmaculata cõuertens aĩas. glo. nõ q ait aĩas. i. volũtates. nõ solũmõ manus ut vetus lex que manũ maxĩe non aĩuz cohibebat. hac etiã rõne dicit lex moysi lex factorum. euãgeliũ do lex fidei. Ro 3°. Exclusa est gl'iatio tua p quã legem factorũ nõ. sed p legẽ fidei. glo. lex cohibet manũ non aĩuz. Itẽ scdm hãc considerationẽ dicit lex littera occidẽs. lex euangelii spũs viuificãs. 2ª. Cor.3°. Littera occidit. spũs aũt viuificat. 7 Au⁹ li° de spũ 7 lr̃a. que occidit certe est decalogus. in illis duab⁹ tabulis script⁹: qa lex subĩtrauit vt abũdaret delictũ. ad Ro.5°. Itẽ scdm eandẽ ɔsideratiõez dicit lex ɔtinere pcepta non bona Eze. 20. Dedi eis precepta nõ bona. Euãgeliũ do ɔtinet precepta bona: qa sic dic Isidor⁹ in li° differentiaz. Precepta legis non bona sũt euãgelio cõpata: qa ĩ eis quedã inutilia ĩfirmioribus sensib⁹ agenda pmissa sũt. ut libellus repudii 7 cupiditas israhelitaz spoliis egyptiorum socianda pmittit. Nõn d igit q p tria ondit maxĩe ĩpfectio legis. p° ex hoc q nõ phibebat mali cãm. s. volũtatẽ. 2° ex hoc qd pbebat mali occasiõez scdm q dicit lr̃a occidens. 3° ppter maloz quorundã pmissionẽ que tria potissime monstrant ĩmpfectionem. contra tria do euãgelii pfectionẽ. Item scdm cõsideratione remunerationis differũt lex 7 euãgeliũ. Quia in lege ẽ pmissio tẽporaliũ. In euãgelio do pmissio eternorũ. Uñ Heb.7°. Melioris testamenti sponsor fact⁹ ẽ xps. glo. meli⁹ ẽ nouũ testamẽtũ q̃ vet⁹: qa meliora bona pmittit. i. eterna. vetus do tpalia. 7 Isidor⁹ in li° drĩarũ. in veteri lege chanaã regnũ 7 pmissiões tpaliũ rerũ: continẽt Ysa.p°. Si audieritis me bona terre comedet. in euãgelio do vita eterna 7 regnũ celoz pmittit Mat.3°. 7.4°. Pẽitẽtiã agite appropinqbit. n. regnũ celoz 7 Mat.5°. Bti paupes spũ qm ipoz ẽ regnũ celoz. Itẽ scdm ɔsideratione latiõis differũt lex 7 euãgeliũ: qa euangeliũ ẽ lex vl'is. lex moysi lex pticularis Lex enĩ moysi semini habrae data ẽ scdm qd dr ad Gal'.3°. Habrae dicte sũt promissiões 7 semĩ ei⁹. 7 Deut°.4°. Que ẽ alia gens sic ĩclyta vt habeat cerimonias iuxta iudicia 7 vniuersam legem Euãgeliũ do datũ est oĩ generi hoĩuz. Uñ Mat. vlt°. Predicate euãgeliũ oĩ creatur. 7 Math. vl. Ite 7 gẽtes oẽs docete. hi g st mõi drĩaz legis 7 euãgelii

b His igitur taliter positis omissis his que i superiorib⁹ inquisita sunt: ingrēda sunt q̄nq̄. Primū ē de dr̄ia legis ⁊ euangelii quantū ad ꝟtutē. 2m ē de dr̄ia assignata quātū ad ꝟitatem. 3m ē de dr̄ia quātū ad seueritatē. 4m est de dr̄ia quātum ad bonitatem. 5m de dr̄ia quātū ad remunerationē.

Circa primum patet

ex precedētib⁹. Querēda sunt tria. Primo de dr̄ia quātū ad iustificationē. 2o de dr̄ia quantū ad grē largitionē. 3o de dr̄ia q̄tū ad onus seu difficultatē. De p̄mo ⁊ tertio require supra.

De secundo uero queritur

utrū ex virtute legis dareꝫ grā. Ad qd̄ sic. Hugo de sancto vic. Tria gn̄a sacramētoꝝ inueniunꝫ fuisse scripta sb̄ lege. Quedā spālr ad remediū. Quedā ꝟo ad obsequiū. Quedā ad cultū diuinū. Prima ptinēt ad peccatoꝝ remissionē. 2a ad exercendā deuotionē. 3a ad colendā pietatē. Prima instituta fuerunt q̄si ad necessitatē. vt in eis homo sanctificareꝫ: qualis fuit circūcisio ⁊ hostie p peccato ⁊ p delicto: ⁊ cetera q̄dam que spālr ad emūdationē ⁊ remissionē instituta fuerūt. 2a aūt q̄si ad exercitationē fuerūt p̄posita: vt in eis deuotio fideliū exerceret ⁊ meritū augeꝫ: q̄les fuerant hostie pacificoꝝ que offerebāꝫ a fidelib⁹ ad recōciliādā sibi grām diuinā. 3a instituta fuerūt quasi ad p̄parationē quandam. vt quasi instrumenta quedam essent ad cetera sacramenta tractanda ⁊ sanctificanda: quale fuit tabernaculū ⁊ aeriū ⁊ omnia vtēsibilia que ꝯtinebāꝫ in eis. Ex his g̃ manifeste vꝫ dicē Hugo legalia sacramēta esse ad sanctificationē quātū ad aliquā partē. Sꝫ omnis sanctificatio ē p grām. g̃ habuit ꝟtutē in sacris conferendi adiuuantē grām. Itē idē Hugo. Si qs sacr̄a ꝟota effectū sanctificatiōis hūisse negauerit: nō mihi recte sentire videꝫ. g̃ fm Hugo. sacramētalia legū habebāt virtutem sanctificatiōis. g̃ ⁊ gratie. Item ad Ro. 7. Lex q̄dem sancta ⁊ mandatū sanctū iustū ⁊ bonū: ⁊ loqꝫ de lege Moysi. Lex g̃ ē sancta. i. sine docēs: sicut dicit Hiero. in glo. Et mandatū. i. quod p eam p̄cipiꝫ ē sanctū in se ⁊ iustū. i. iustificans peccatorē: ⁊ bonū. i. vtile ad vitam. Si ergo mandatum legis ē iustum. i. iustificans peccatorem: ⁊ bonum. i. vtile ad vitā. Sꝫ iustificatio peccatoris sine acquisitio vite nō pōt esse sine grā. g̃ ex lege est ꝟtus ad grām. Nō igiꝫ differt lex ⁊ euangeliū p hoc ꝙ in lege fit solū noticia: ⁊ ī euangelio adiuuans grā. Conꝫ. Ad Gal. 2. Non ab initio grām dei. Si enī p legē iusticia g̃ xp̄us gratis mortuus est. Ibi dicꝫ glo. Aug. Non ab initio grām. i. nō recipio legē: qd̄ esset abicere grāꝫ g̃ ex sacramētis legalib⁹ nō dabaꝫ gratia.

Itē ad gal. 3. Quis tribuit vobis spūm ⁊ operaꝫ virtutes in vobis ex opib⁹ legis: an ex auditu fidei. ac si dicēt sic dicit glo. ex opib⁹ legis n̄ habuistis spūm hoc ē grām. p uos enī potestis videre ꝙ ego q̄ habui opa legis: non tm̄ p ea ꝫ per fidē accepi potestatē dandi spꝫ ministerio: non auctoritate. Itē ad hebr̄. 9. Iuxta legē munera ⁊ hostie offerūꝫ: que non possunt iuxta ꝯsciāꝫ seruiētē deo pfectū facē. Glo. Munera ⁊ hostie nō pn̄t seruiētē deo pfectū facē. i. plene mundū facē. ⁊ h̄ iux ꝯsciāꝫ. i. in ꝯscia intus: ⁊ si ad visum hominū extra. Ex quo patet ꝙ non est ꝟum qd̄ dic Hugo. s. ꝙ hostia p peccato erat ad sāctificationē siue emūdationē a peccato. Itē ad Hebr̄. 9. Sāguis hircoꝝ ⁊ tauroꝝ ingnatos sanctificat ad emundationē carnis. Ibi dic glo. Ad emūdationē non aie ꝫ carnis. Itē ad idem est qd̄ dr̄ ad Hebr̄. 10. Impossibile ē sanguinem hircoꝝ auferre peccata. Relinquiꝫ igiꝫ ꝙ ex sacramētis legis nō dabaꝫ grā. R̄x legalia sacramēta dicūꝫ duob⁹ modis. vel que erant in lege obseruata: vel que erant in lege instituta. In lege obseruata erāt sacr̄a vt circūcisio ⁊ mr̄imoniū ⁊ etiā pn̄ia. ꝫ non fuerūt in lege instituta. De istis ad pn̄s qd̄ nō ē. ꝫ de sacramentis in lege īstitutis. vt erant hostie pro peccato ⁊ rit⁹ phase ⁊ vitule ruffe ⁊ similia. Indistincte autē de his est dd̄. ꝙ ex illis non dabaꝫ grā seu imp̄mebaꝫ dispositio ad grāꝫ sicut ex sacramētis noue legis. tn̄ illis ꝯtigebat dari grām: nō tn̄ ꝟtute illoꝝ: ꝫ occasione illoꝝ ex hoc: uel q̄a erāt materia exercēde deuotiōis. Deuotio aūt ad deū ordinat ad grāꝫ vel q̄a habebāt annexā intercessionē orōnis. vn̄ in leuit. i. 2. ⁊ infra. Offeret tale q̄d ⁊ orabit p eo sacerdos. Orō ꝟo frequēter īpetrat grām alteri vel q̄a erāt instituta ad coīonē ⁊ vnionē ꝑpli fide'is: quā quidē unionē spūaliter facꝫ fides ⁊ caritas. merito aūt coīonis fideliū freqūēter impetraꝫ grā desiderātib⁹ participationē hu⁹ coīonis. Absolute igiꝫ

dő q ex vi sacramētoꝝ legis nō dabaꝛ grã: quãuis in illis ɔtingeret aliquãdo dari grã.

Ad illud ḡ quod primo dicit Hugo q in sacramētis legis erat sanctificatio ⁊ remediū dő. q refert dicē in illis esse sanctificationē: ⁊ ex illis esse sanctificationē. Ex illis enī dicit cām. in illis dicit ɔcomitãtiã. Quia ḡ ī sacramentis legalib⁹ nō erat causa sanctificatiōis vt manifeste ꝓbat apostol⁹: quãuis ɔtingeret illa via: qua dictū ē ɔcomitari gratie scificationē. ideo ex illis nō est sanctificatio: quãuis in illis aliqñ esset sanctificatio. Ad 2ᵐ ꝟo quod dicit Hugo q in ipsis erat ꝟtus sanctificatōis dő. q duplex dr̄ sanctificatio. Est enī sanctificatio carnalis: ⁊ sanctificatio spūalis. Sanctificatio carnal' intellr̄ liberatio a pena pctī: quã incurrēt qs si qđ p̄ceptū ē ɔtēneret seu nō facēt. Sanctificatio ꝟo spūalis est ipsa emūdatio: que ī anima ē ⁊ a macula peccati. Loquēdo ḡ de sanctificatōe carnis ꝓut dictū ē: erat ī sacramētis legalib⁹ ꝟtus sanctificatōis vñ hebr̄. 9. Sanguis vitule aspsus inquinatos sanctificat ad emūdationē carnis. Glo. Inquinatos cōtactu mortuoꝝ sanctificat. i. a pctō mundat. i. a pena valēs ad emūdationē non anime ſ carnis: qa a pena legis liberabat. Loquēdo ꝟo de sanctificatōe spūali nō erat ī sacramētis legalib⁹ ꝟtus sanctificatōis: nisi per occasionē seu ꝑ accidēs. Ad 3ᵐ qđ dr̄ q mãdatū legis erat iustificãs pctōrē. dő. q iustificatio vt sup̄ dictū ē intellr̄ dupl'r. vl' iusticie infusio. vl' iusticie exercitatio. Si dicat iusticie infusio ex mãdato legis ñ est iustificatio nec morali nec cerimoniali nec sacramētali: sicut a causa efficiēte: lȝ sicut a cã disponēte. Si ꝟo dicat iusticie exercitatio: fᵐ hoc p̄ceptū morale legis iustificat. sic dicit glo. ro. 3. sup illud Ex opib⁹ legis ñ iustificabit ōis caro. De lege loquitur fᵐ cerimonialia: non fm moralia. que utiq̄ iustificãt. ⁊ hȝ intellr̄ ꝑ se ⁊ eēntialr̄. In figuralib⁹ legis ñ erat exercitiū iusticie: nisi ex circūstãtia solū que erat vel auctoritas diuine institutōis vel caritas seu obediētia deuote impletōis eo mō quo dictum ē.

Postea queritur de

dr̄ia legis ⁊ euãgelii quãtū ad ꝟitatē. ⁊ ꝑmo de hȝ qđ dictū ē q ī euãgelio ē ꝟitas reuelata in lege ꝟo velata. Ad qđ Isidor⁹ in li. dr̄iaꝝ. In lege fuit vmbra ⁊ obscuritas scripturaꝝ. In euãgelio clara distinctio ꝟitatis. Cont̄. In euãgelio est ꝟitas sub parabolis occultata Mat. 13. Sȝ vbi ē parabola ibi est figurata locutio: que vnū dicē videt ⁊ aliud intellr̄: vt dicit Iunili⁹ ad ꝑmasiū: ⁊ etiã vt dr̄. 13. Mat. ḡ ī euãgelio ē ꝟitas velata. Non ḡ differunt lex ⁊ euãgeliū ꝑ velatū ⁊ reuelatū. Itē sic dr̄ ī veteri testō Daniel. 12. Claude sermones signa libꝝ vsq̄ ad temp⁹ statutū. ita ī euangelio dicit saluator. 13. Mat. Ideo in parabolis loquor eis: vt impleat ī eis ꝓphia Isaie. Auditu audietis ⁊ ñ īteligetis. ḡ ī lectōe euãgelii est ꝟitas velata malis seu īdignis: sic ⁊ ī locutōe legis seu testī veteris. Item si statui euangelii ɔuenit ueritas reuelata fᵐ q dr̄. 2. Cor̄. 3. Nos aūt reuelata facie gl'iam dei speculamur. ḡ maximū īcōueniēs est vt ī euangelio veritas velet parabol. ⁊ tñ ibi ꝟitas signata ē. vñ. 1. a pocꝫ. sup illō. Signauit mittēs ꝑ angelū ⁊c̄. dicit glo. Hoc ē sub signo uel signaculo clausit. Itē querit ð alia dr̄ia: de qua dicit Isidor⁹ in li. dr̄iaꝝ iux̄ apostolū ad hebr̄. 10. Q lex hūit umbrã. euãgeliū ꝟo imaginem

Cont̄. In euãgelio hēm⁹ signa futuroꝝ vt Mat. 24. Dic nobis qñ hec erūt: ⁊ qđ signū aduēt⁹ tui ⁊ ɔsumatōis seculi. Et postea dat saluator signa aduent⁹ sui ⁊ ɔsumatōis mūdi. ḡ euangeliū hȝ umbrã futuroꝝ: quēadmodū ⁊ lex. ḡ ñ differūt sic umbra ⁊ imago.

Itē querit de alia que est. s. q in lege ē ueritas ī ꝑmissione. in euangelio ꝟo ꝟitas ī exhibitōe ⁊ impletōe. Vñ Isidor⁹ ī li. dr̄iaꝝ. In lege ꝓmissa ɔtinēt. ꝓmissa ꝟo ī euãgelii plenitudine ɔsumãt. Cont̄. In euãgelio ꝓmittit refectio futura ⁊ regnū celoꝝ: qđ non est exhibitū. ḡ ñ differūt lex ⁊ euãgeliū fm ꝓmissionē ⁊ exhibitione. R° dő q ꝟitas tam in euãgelio q̄ ī lege respicit tria. noticiã credēdorū. grãm meritoꝝ. gl'iam premioꝝ. Respectu noticie credēdoꝝ differt euãgeliū ⁊ lex fᵐ uelatū ⁊ reuelatū. respectu grē faciēdoꝝ sic ꝓmissio ⁊ exhibitio. respectu gl'ie p̄mioꝝ differūt sic umbra ⁊ imago. ita q ī lege ē uelamē noticie. ꝓmissio grē. umbra glorie. In euãgelio ꝟo ē reuelatio noticie fidei. exhibitio grē dei. imago p̄mii. Ad illō ḡ qđ ꝑmo obr̄ q ī euãgelio ē ꝟitas parabol' occultata. rñdeo. dico q ibi est occultata ⁊ reuelata. occultata turbis ⁊ indignis. reuelata discipulis ⁊ dignis. Vñ Math. 13. parabolice loqt turbis ⁊ parabolã exponit discipulis. Preterea ibi est parabola sub integumēto operum. hic ꝟo parabola sub integumēto sermonū. Ad 2ᵐ dő. q signatio seu clausio ꝟitatis ī lege est simplr̄. In

euãgelio quo ad aliquid. In lege enim ẽ clausio fidei redemptiõis. in euãgelio ṽo pꝫ fides redemptionis. ꝭ clausio ẽ respectu rõnum seu ministerioꝝ redẽptõis: vt ipsa ṽitas rõnum ñ clarescat indignis. vñ. 2. Cor. 4. dic̃ aplus. In manifestatione ṽitatꝭ ↄmẽdantes nosmet ipsos. Q̃ si etiã optũ est euãgeliũ in his q pereũt est optũ: in qb⁹ de⁹ hui⁹ seculi excecauit mentes infidelium vt ñ fulgeat illuminatio euãgelii glorie xp̃i. In lege aũt misteriũ redemptõis latet: ꝛ quia est et ꝑpter quid est. In euãgelio ṽo pꝫ qa ẽ: ꝭ latet quo ad imperfectionẽ ꝑpter qd ẽ. Ad tertiũ ḋo ꝙ quo ad p̃ntẽ statũ in quo ñ põt videri ṽitas sicut est veritas illa que est lux increata expedit ꝛ cõuenit vt silitudinib⁹ ꝓporcionalib⁹ nostro intellectui cognoscẽda ministreꝭ: sic dic̃ beatus Dio⁹. in ierarchia angelica. Preterea sic dicit gl. sup illḋ Mat. 7. Nolite dare sanctũ canib⁹ Res abscondita auidi⁹ querit: celata venerabili⁹ ↄspicit. diu quesita cari⁹ tenet. Ideo vtile ẽ velatio ṽitatꝭ sb parabolis intelligentie ꝛ memorie nostre. Ad aliud ṽo qḋ q̃ritur de alia d̃ria vmbre ꝛ imaginis. ḋḋ. ꝙ vmbra hꝫ figurã rei obscurã ꝛ indistictã. imago ṽo expressam ꝛ distinctã: qa sicut dicit aug⁹. imago est exp̃ssa silitudo. Sꝫ hec d̃ria legis ꝛ euangelii assignat respectu future glorie: c⁹ glorie lex habuit figurã obscurã ꝛ indistictã ꝛ remotissimo vestigio. Euangeliũ ṽo habet imaginẽ hoc ẽ silitudinẽ expressam ꝛ distinctã in exẽplo. vñ aug. ↄtra faustũ. Quid nobis ꝑmittit nisi vita eterna ex resurrectione a mortuis. hoc autẽ iam ↄpletũ ẽ ĩ illa carne: ꝙ uerbũ factũ est: ꝛ qḋ fidelib⁹ ꝑmittit in iudicio iam ↄpletũ ẽ ĩ exẽplo. Ad ultimũ qḋ querit de illa d̃ria ꝑmissiõis ꝛ exhibitõis iã pꝫ rñsio. Nã hec d̃ria attẽdit respectu gratie que in lege ꝑmittit: ꝛ ĩ euãgelio exhibet: tñ ĩ euangelio nihilomin⁹ ẽ ꝑmissio glorie: que ꝛ si nõ sit exhibita vel ↄpleta in mistico xp̃i corpore. est tñ iam ↄpleta ꝛ exhibita ĩ capite. vñ ꝛ securi⁹ expectam⁹ saluatorẽ nostrũ Ihꝫ q reformabit corpus humilitatꝭ nostre ↄfiguratũ corpori claritatis sue. phil. 3⁹.

Consequenter queri

tur de d̃ria legis ꝛ euãgelii quãtũ ad seueritatẽ s̃m quã assignat d̃rie ire ꝛ mĩe. timoris ꝛ amoris. seruitatꝭ ꝛ libertatꝭ. Ira. timor. seruit⁹ ad legẽ. Mĩa. amor. ꝛ libertas ad euãgeliũ: sicut supra declaratũ ẽ. Cont. Seuerior est ↄminatio ꝛ inflictio pene eterne q̃ temporal' Sꝫ ĩ euangelio ẽ ↄminatio pene eterne. Mat. 3. Paleas ↄburet igni inextĩguibili. ꝛ 25. Ite in ignẽ eternũ. In lege ṽo est ↄminatio pene temporalis vt damnificatõis reꝝ vel flagellatõis vel afflictiõis corpoꝝ. ꝭ seueri⁹ ẽ euangeliũ q̃ lex. ꝭ euãgelium magis dꝫ dici lex ire q̃ lex Moysi. Itẽ incomparabilr̃ timor dei excedit timorẽ hoĩs. Sꝫ ĩ euãgelio suadet timor pene ĩferẽde a deo. vñ ipsuꝫ timete q potest corpus ꝛ aĩam pdẽ ĩ gehẽnaꝫ. Mat. 10. ꝛ Luce. 12. In lege timor pene que vt freq̃ter infert ab hoĩe. s. iudice. Exo. 22. Maleficos ñ patieris viuere. ꝛ hi⁹. ꝭ euãgeliũ poti⁹ debꝫ dici lex timoris q̃ lex Moysi. Itẽ ĩ euangelio ẽ pena spũalis sepatiõis a ↄmunione fideliũ ĩ interitũ carnis. 1. cor. 5. in iudicio aplĩ de fornicatore. in lege ṽo pena corporalis. Et acerbior q̃ ibi determinet ẽ sepatio a colone viuẽtiũ p mortẽ vꝫ. Si ꝭ bonũ aĩe ꝛ spũale ẽ incomparabilr̃ meli⁹ corporali: ademptio spũalis boni ẽ incomparabilr̃ mai⁹ bonũ adẽptione corporalis boni. Seuerior igit ẽ iusticia euãgelii q̃ legis. Itẽ si dicat ꝙ duplex sit stat⁹ hoĩum carnaliũ ꝛ spũaliũ. carnalib⁹ apparet seuerior pena tpalis q̃ eterna: ꝛ timor human⁹ q̃ diu⁹. ꝛ corporalis pena plusq̃ spũalis. Spũali ṽo econtrario. simplr̃ aũt qḋ in sensu cadit hoĩum carnaliũ: vniuersali⁹ seu gñali⁹ timet. Cont. Seuerior simplr̃ ẽ pena eterna tpali: ꝛ spũalis corporali. Pretẽa seuerior est pena eterna ꝛ spũal' hoĩ spũali q̃ pena corporal: ꝛ tpal' hoĩ carnali. Simplr̃ igit ẽ seuerior pena euangelii: q̃ legis. Itẽ amor carnalis facili⁹ ꝛ feruẽtius allicit carnalẽ: q̃ amor spũalis hoĩem spũalẽ. Itẽ amor q generat ĩtuitu bñficioꝝ vniuersali⁹ ꝛ plus attrahit q̃ amor aggñat⁹ ex ĩtuitu boni qa bonum. Cũ ꝭ lex ex ꝑmissione tpalium ꝛ exhibitõe bñficioꝝ genẽt ĩ affectu carnali amorẽ carnalẽ: et ĩ affectu hoĩs boni amorẽ debituꝫ: lex Moysi erit ampli⁹ dicẽda lex amoris q̃ lex euangelii. Itẽ d̃ria ista legis et euangelii aut accipit simplr̃: aut quo ad aliquos. Si simplr̃ lex euangelii magis erit lex timoris: cum illud quod ipsa ↄminat sit magis timẽdum Si quo ad aliquos et plures lex Moysi magis erit amoris: cũ illud quod ipsa ꝑmittit: vel illud quo allicit ad affectũ pluriũ moueat ad amorẽ. Itẽ si dicat ꝙ euãgeliũ dr̃ lex amoris qa s̃m rectam rõnẽ ampli⁹ debꝫ allicẽ ad amorẽ. eo ꝙ precipit perfectam caritatem.

Conc. Perfecta caritas qua nulla pfectioꝛ ē in diligēdo deū ex toto corde ⁊ ex tota aīa ⁊ ex tota mente. Si ḡ talis caritas p̄cipiaꝛ in lege. Deut. 6. Diliges dn̄m deū tuū ex. to. c. t. ⁊ ex tota mente ⁊c. lex Moysi erit lex perfecte caritatꝭ. Nō est ḡ dr̄ia legis ⁊ euangelii: vt in euangelio sit amoꝛ ⁊ in lege timoꝛ. Rn̄ dō ꝙ lex Moysi recte dr̄ lex timoris. ire. ⁊ s̄uitutꝭ. Lex ire dr̄ qꝛ in penis hūit districtionē: rarā ꝟo miserationē. vñ ad ro. 4. Lex iram opaꝛ. i. penā. Ad hoc enim data est vt reos faceret temporali pena. s. dentē pro dēte ⁊c. Exo. 21°. Lex ꝟo timoris dr̄: qꝛ plurimas hēt ꝯminationes: paucas ꝓmissiones: sicut patet ex serie legis. Lex ꝟo seruitutꝭ dr̄ qꝛ ī ꝯmonitōib⁹ p̄ceptoꝝ semꝑ p rōne supponit dn̄ium diuine maiestatis. vñ ad p̄cepta suppōiꝛ hoc facite ⁊ hoc ego sum do⁹. vt exo. 20. q̄si dicat. Ego dn̄ator ⁊ vos serui: ⁊ ideo estis obnoxii meis obedire mandatis. Euangeliū ꝟo recte dr̄ lex amoris. lex mīe. lex libertatis. Lex mīe seu clemētie dr̄ qꝛ ī penis legis habet miam ⁊ relaxationē. vñ ⁊ mulieri deprehēse ī adulterio dr̄. vade ⁊ amplꝰ noli peccare. Jo. 8. Lex ꝟo amoris dr̄ qꝛ plurimas habet ꝓmissiones raras ꝯminationes: sic pꝫ ex serie euangelii. Promissionib⁹ aūt gn̄aꝛ amoꝛ. Lex ꝟo libertatis dr̄ qꝛ ī monitionib⁹ p̄ceptoꝝ p rōne supponit grām diuine p̄rnitatꝭ. vñ. 6. Luce. postq̄ dixit estote mi̅sericordes ⁊ bn̄facite ⁊ diligite inimicos v̄ros: s̄biunxit. vt sitis filii p̄ris v̄ri q in celis est. q̄si d. hoc facite ī libertate filiali n̄ ī obnoxietate s̄uili. intuitu paternitatis: n̄ intuitu dn̄atōis. Propterea dr̄ ad ro. 8. Non accepistis sp̄ūm seruitutis in timore: ꝫ accepistis sp̄ūm adoptionis filioꝝ: in quo clamamus abba pater. Pretēa appropriando sp̄aliter lex in p̄ceptis iudicialib⁹ hꝫ iram per districtionē punitiōis. in p̄ceptis moralib⁹ timorem p multitudinē ꝯminationis. In p̄ceptis ꝟo cerimonialibus seruitutē: qꝛ data sunt in onus supboꝝ: sic dic̄ aug⁹. et etiā p intuitū ⁊ pauorē diuine dn̄ationis. et de onere cerimonialiū dicit beat⁹ Petr⁹ act. 15. Hoc est onꝰ qđ neq̄ nos neq̄ patres nostri portare potuim⁹. Et ad gal. 5. Nolite iteꝝ iugo seruitutis ꝯtineri. Ad primū ḡ qđ obr̄ dō. ꝙ quāuis districtioꝛ sit ꝯmiñatio pene eterne q̄ tēporalis. Nō tn̄ seueriꝰ est euangeliū: qđ ꝯminaꝛ penā eternā: lege que ꝯminaꝛ penā tpalē: hoc ē qꝛ lex sic ꝯminaꝛ penā vt de p̄nti inferēdam ⁊ penitēti nō remittēdā. Euāgeliū ꝟo sic ꝯminaꝛ penā eternā vt in futuro inferēdā ⁊ penitēti aīe remittēdā. iō ī lege ē ꝯminatio sine mi̅satōe: ⁊ iō ꝯminatio terroris. In euāgelio ꝟo ꝯminatio cū mi̅sa ione: ⁊ iō ꝯminatio talꝭ ē amoris. Ad 2ᵐ dō ꝙ intētio legis non ē ex penis inducere timorē humanum: īmo timorē diuinū: ꝫ p tpaleꝫ suppliciū. vñ. 6. Deut. Dn̄m deū tuū timebis. ⁊ ultimo eccl̄iastes. finem loquēdi omnes pariter audiatis. supple ī lege. deū time. vñ rn̄det ad illud qđ ꝓponit p interemptionē. Ad tertiū dō. ꝙ quāuis ī euangelio inferaꝛ pena sp̄ualis: nō tn̄ īferꝛ delinquēti si a malicia resipiscat: ⁊ constet ꝙ peniteat. In lege pena delinquēti inferꝛ nec p pn̄iam relaxaꝛ. ⁊ iō lex seuera ē ī puniēdo q̄ penitēti nō parcit. Euangeliū ꝟo lex pietatꝭ ē seu mīe: q̄ omni penitēti parcit. nec ē ꝯꝛ h̄ oppositio de pena q̄ inferꝛ a seclari potestate: sicut sup̄ declaratū ē tractatu de penis iudicialiū p̄ceptoꝝ. Ad 4ᵐ ꝟo pꝫ rn̄sio ex iam dictis. Nam nō solū p ꝯparatōem pene ad penam. aut p ꝯparationē hōis carnalis ⁊ sp̄ualꝭ assignanꝛ p̄dicte dr̄e. Sꝫ p ꝯparationē legis ad legem quo ad punitionē. quo ad ꝯminationē. quo ad monitōeꝫ. ⁊ p̄tēa p ꝯparationē q̄ ē ad rōnes iudicialiū. moraliū. cerimonialiū p̄ceptoꝝ. Ad qntum qđ q̄rit de amore dō ꝙ ꝓprie ꝓmissio legis nō gn̄at amorē carnalē ꝫ amorē inicialē: q quidē respectu dei ꝯcipiꝛ ex tpalib⁹ bn̄ficiis. Carnalꝭ. n. amoꝛ n̄ pōt dici ꝓprie r̄spectu dei nisi extēso noīe. talꝭ. n. amor ē ex vitio diligētis: n̄ ex intētione bn̄facientꝭ. Pretēa ꝯparatus amoꝛ carnalis amori caritatis cedit: ⁊ minoꝛ ē amore caritatꝭ. sic dr̄ sup̄ p̄s. Bonum mihi lex oris tui. s. m. au. ⁊ ar. vbi dicit glo. ꝙ caritas plus diligit deū q̄ cupiditas auꝝ vl argētū. Pretēa amoꝛ ex bn̄ficiis sp̄ualib⁹ ⁊ eternis excedit incomparabilꝛ amorē introductū ex bn̄ficiis corporalib⁹ ⁊ trāsitoriis. ꝓptēa manifestū ē ꝙ nō poterit dici lex moysi lex amoris: queādmodū lex euāgelii: q̄ ītroduc̄ amorē caritatꝭ ⁊ amorē ꝯceptū ex bn̄ficiis sp̄ualib⁹ ⁊ eternis: seu ex intuitu ipsius summe bonitatis. Pretēa cū lex Moysi plꝰ contineat vñ gn̄etur terroꝛ q̄ vñ ꝯcipiaꝛ amoꝛ. ecōtrario ꝟo lex euangelii. manifestū ē ꝙ lex Moysi lex timoris ē. Euāgelium ꝟo lex amoris. ⁊ p h̄ patꝫ rn̄sio ad 6ᵐ.

A vltimum quod q̄ritur ð p̄fco amorꝭ qui p̄cipitur in lege solēt rn̄dē. ꝙ hoc non ē nisi ī Deut. q̄ ē 2ª lex. ⁊ figura euangelii. cū ratio h⁹ quāuis ðclarata sit quodāmō in supioꝛib⁹

q̄ōne utrꝫ post latione legis Moysi fereda eēt lex euangelii inferi⁹ magis patebit.

Queritur postea de differētia legis ⁊ euangelii q̄tū ad bonitatē f'm quā dr̄iam dr̄ lex Moysi impfecta ⁊ lex factoꝝ: ⁊ lex occidēs: ⁊ ɔtinē p̄cepta nō bona. Econtrario v̄o lex euāgelii dr̄ lex pfecta ⁊ ꝑbibē animā: seu lex fidei. lex sp̄s. ⁊ lex ɔtinēs p̄cepta bona. Ad p̄mā dr̄iam dr̄ expresse ad hebr̄.7. Nihil ad pfectū adduxit lex vt dictū est. Cont̄. Aug. ɔ̄ faustū. Xp̄us non venit legē soluē: ꝫ adimplē. Mat.5. nō vt legi adderēt que deerāt: ꝫ vt fieret q̄ scripta erāt. Si ḡ euāgeliū nō addit aliquid quod deesset legi ḡ pfecta ē lex sicut euangeliū nisi solū quo ad obseruantiā. Defect⁹ aūt obseruantie nō ē imperfectio legis: ꝫ impfectio hominū quib⁹ lex ē data. Itē Ezech.1. dr̄ rota in rota. Greg. Uet⁹ ī nouo ⁊ nouum in veteri. Si ḡ nouūꝫ est in veteri. ḡ pfectio euangelii est in lege. ḡ eque est pfecta lex sicut euangeliū. ḡ nō differūt lex ⁊ euangeliū ꝑ pfectum ⁊ impfectū.

R⁹ dicēdū. ꝙ de pfectione ⁊ impfectione quo ad legē ⁊ euāgeliū nos possumus loqui gn̄ali sermone ⁊ approp̄ato. Gnali sermone nō distinguēdo in lege inter p̄cepta sacramētalia ⁊ cerimonialia ⁊ iudicialia ⁊ moralia Approp̄ato v̄o sermone distinguendo ista in lege ⁊ f'm hoc nō incōueniēter ɔparādo euāgeliū ad legis sacramentalia approp̄abit̄ p̄ª dr̄ia legis ⁊ euangelii que attēdit̄ quātū ad v̄tutē: q̄a sacr̄m legis infirmū ē ad iustificationē. sacramentū vero euangelii virtuosūꝫ. ɔparando ad cerimonialia approp̄abitur 2ª dr̄ia que est quantū ad v̄itatē: q̄a ī cerimonialib⁹ ē v̄itas velata ⁊ obumbrata: q̄ ī exhibitione grē euangelii est reuelata. Itē ɔpādo ad p̄cepta iudicialia approp̄abit̄ tertia dr̄ia que attēdit̄ quātū ad seueritatē: q̄a in iudicialib⁹ districtio est seueritatis. In euāgelio est mitigatio seueritatis. Comparādo v̄o ad moralia approp̄at̄ quarta dr̄ia que attendit̄ quantū ad bonitatē: q̄a in moralib⁹ legis est impfectio bonitatis. In moralib⁹ v̄o euāgelii pfectio bonitatis. vn̄ Mat.5. super illud. nisi abundauerit iusticia vestra ⁊c̄. glo. Plenius agunt̄ que p̄missa sunt ad inchoationē cum fuerit addita ad pfectionē moraliū p̄ceptoꝝ. Sermone v̄o gn̄ali p̄dicte dr̄ie gnal̄r attēdūt̄ quo ad legē non distinguendo inter p̄cepta vt dictū ē. Secūdū h̄ ḡ r̄ndend̄ distinguēdo ꝙ lex pōt ɔsiderari dupl̄r. f'm formā editionis: ⁊ f'm potestatē rōnis. Scd'm formā editionis lex dr̄ impfecta est respectu euangelii sicut supra in parte declaratū est q̄ōne verūꝫ preter legem Moysi lex euangelii requiratur ⁊ infra amplius ostendet̄ q̄onibus de additionib⁹ legis ad euangeliū: ⁊ in cōpletione legis ꝑ xp̄m. Ad illud ḡ qd̄ dic̄ aug⁹. ꝙ euāgelium non addit legi quod ei deest dicēdū. ꝙ loquit̄ de lege quantū ad potestatē rōnis f'm quam pfectio euangelii includitur in lege non quātū ad formā editionis. ⁊ exemplū est in figura incisionis. Cum enim lignū incidit̄ ⁊ in ipso imago figurat̄ educit̄ figura ī actualitatē ⁊ apparet actu que p̄us erat f'm possibilitatē ⁊ latebat v̄tute. Sic ḡ nō dr̄ facta additio ligno ex figuratione imaginis: quātūꝫ ad potestatē: ꝫ solū quātū ad actualitatē: sic intēdit dicere aug⁹. ꝙ n̄ est additio euāgelii ad legē quātū ad potestatē: ꝫ quātū ad actualitatē. vn̄ in lege ē quasi imago boni cooperta proposita aīe iuxta illud ad hebr̄.10. Umbrā habēs lex n̄ ipsam imaginē. Euāgeliū v̄o hēt imaginē boni exp̄ssam ⁊ apertā: qd̄ fit ꝑ subtractionē sup̄fluitatis cerimonialiū ⁊ figuraliū p̄ceptoꝝ: ⁊ distinctionē moralium. Ad 2ᵒ similr̄ intelligendū ꝙ pfectio euāgelii ē ī lege respiciēdo ad potestatē rationis legis: nō ad formam editionis. ⁊ exemplū huius est quia sicut differētia est ī gn̄e potestate: nō actu: sic dicit ph̄s: sic pfectio euāgelii ī lege. Sic autēꝫ dr̄ia addita gn̄i trahit ipsum ī actū sp̄ei: ⁊ ē ista additio quātū ad actualitatē: n̄ quātum ad potestatē. sic pfectio bonitatis ī lege est in rōne quadam gn̄ali: ⁊ ī actū ⁊ sp̄ēm educit̄ ꝑ additionē euangelii.

Deinde queritur ɔtra positam differētiā. Ro. 3. ꝙ lex Moysi dicitur lex factoꝝ. euāgeliū lex fidei. Nam obicit Ilari⁹ ibidem in glo. Lex euāgelii ⁊ si n̄ hēat opera veteꝝ sacramētoꝝ vt circūcisionis atq; ceterorum: habet tn̄ opera in sacramētis suis huic tempori cōgruis: ⁊ habet opera misericordie in moralib⁹ preceptis. ḡ lex euangelii debet dici lex factoꝝ sicut lex Moysi. Item si dicat̄ lex Moysi factoꝝ: eadē rōne qua dr̄ ad Phil.3. super illud. Iusticiam que ex fide est. glo. Iusticiam non veram que ex lege est que manus compmit: ner animū. que timore n̄ amore seruire facit. Scd'ꝫ h̄ ḡ lex Moysi dr̄ lex factoꝝ: que respicit op̄a. Lex v̄o euangelii

nō dr lex factoꝝ: qa non respicit opera ſ vo lūtatē. Cont. Aug. in qōnib⁹ noui ꝛ vete. teſt aſſumēs illud apli ad ro.3. Per legē non iuſtificabit omnis homo apud deū. dic ꝙ ſic inquit ſolā legē non iuſtificare hoīes apud deū: ſic nec ſola fides exceptis bonis opib⁹ cō mendat apud deū. Sicut ꝰ legi Moyſi ad iuſtificationē neceſſaria erat fides. vnde aug. ibidē dic de patrib⁹ veteris teſtamēti ꝙ addiderūt tpali iuſticie legis: que. ſ. ē ī lege iuſticiā fidei. ita legi fidei ad iuſticiā verā neceſſaria ſunt opa bona. Iac.2. Fides ſine operib⁹ mortua ē. Lex igit euāgelii lex factoꝝ dicenda ē ſicut lex Moyſi. Rꝫ dō ꝙ lex moy. dr lex factoꝝ: qa indicat libero arbitrio hoīs qd faciat: ſ ñ indicat cū homo impotens ſit p liberꝝ arbitriū grām dei: p quam illud facē valeat. Lex aūt euāgelii p dictam fidei grāz Xpi indicat: per quam homo implere poterit qdqd de⁹ iubeat. Et hoc ē qḋ dic aug. in li°. de ſpū ꝛ lr̄a. Per legē opeꝝ dic de⁹ hoī. Fac quod iubeo. p legē fidei dic homo deo. da qḋ iubes. Iō enī iubet lex vt moneat quid faciat fides vt cui iubet ſi non pōt ſciat qd petat. vꝫ grām. Et ꝑpter hoc ibidē dic aug⁹. Ꝙ lex mandatū bonū habet: littera demonſtrante. non ſpū adiuuante.

Postea queritur de alia differētia qua dr ꝙ lex Moyſi ē occidēs. lex euangelii lex iuſtificans. iuxta illud. 2 cor. .3°. Lr̄a occidit. ſpūs viuificat. dic aūt aug⁹. ī li. de ſpū ꝛ lr̄a. Ꝙ nō aliā vult apls intelligi lr̄am ꝗ̄ decalogū ī illis duab⁹ tabulis ſcriptū Improbat aūt aug ꝗ dic. Nō pōt intelligi. ꝺ figuralib⁹ ꝑceptis: ꝙ dicit aplus. lr̄a occidit. hoc modo ad Ro.7. Concupiam neſciebā niſi lex dicēt. Non ꝯcupiſces. ꝛ poſtea ſbdit occaſione accepta peccatū p mādatū ſeduxit me: ꝛ p illō occidit. Ecce ꝙ hec lr̄a occidit. nihil aūt figurate dr cū dr. nō ꝯcupiſces. ſ ſᵐ lr̄az ſolū: ꝛ ꝯſtat ꝙ illud ē mādatū decalogi. Mādatū ꝰ decalogi eſt lr̄a occidēs. Secūdū h ꝰ obr. Si decalog⁹ dr occidē: aut hoc ē inquātum obſeruat⁹: qḋ eſſe ñ pōt: qa obſeruāſ decalogū facit illud qḋ dꝫ. ralis autē meret viuificari: nō occidi. Aut inquātū nō obſeruat⁹ ꝛ ſi h eadem rōne ꝛ euangeliū. quia ñ obſeruans euangeliū meret occidi eternalr. Itē cū dr decalogus lr̄a occidens: aut dr p cām: aut p occaſionē: aut p oſtēſionē. Ꝙ p cām dr ad ro.7. Nūc aūt ſoluti a lege mortis ꝛc. Glo. A lege que ē cauſa mortis. Cont. Ad ro.7. Lex quidē ſancta: ꝛ mandatū ſanctū iuſtū ꝛ bonū. Glo. Iuſtū iuſtificās peccatorē. bonū. i. vtilē vitā acgrēs. Si ꝰ eſt vitā acgrens. ꝰ cā ē vite non mortis. Ꝙ p occaſionē dr p textū ad ro.7. Occaſione accepta peccatū p mādatum ſeduxit me ꝛ p illud occidit. Contra. Scōm hoc videt enī ꝙ ſili rōne lr̄a euangelica eſt occidens. qa quelibet opa iuſticie de quib⁹ loquit euangeliū: qñ nō referūt ad deū ſunt occaſio eterne mortis ꝰ ſᵐ hoc euāgeliū erit littera occidens. vñ aug. de ci. dei. Uirtutes cū referūt ad ſeipſas: nec ꝑpter aliud expetūt inflate atqꝫ ſuperbe ſunt. ꝛ ideo nec ꝟtutes ſ uitia iudicāde ſunt. Ꝙ aūt p oſtēſionē intelligat videt p illud qḋ hēt ad ro. .5. Lex ſbintrauit vt abūdaret delictū. Glo. i. ad hoc addita fuit vt p eā abūdāti⁹ cognoſceret. Si enim lex non fuiſſet: peccatū lateret. Sꝫ p legē gñā peccatoꝝ ꝛ ꝑuaricatōis crimē homo cagnouit. Scōm hoc ꝰ dicit decalog⁹ littera occidēs. i. peccatū: qḋ ē cauſa mortis oſtendēs. Cont. Scōm hoc euangeliū eſt littera occidens: quia oſtendit peccatū ꝛ generali⁹ ꝛ euidēti⁹ ꝙ lex. Peccata aūt ſūt mortis eterne cauſa. Non videt igit lex ꝛ euangeliū differre in moralib⁹: qa ibi eſt littera occidens: hic viuificās. Itē ſi littera legis occidit. Sꝫ qḋ occidit ꝯtrariū ē ſaluti. Lex igit videt ꝯtraria ſaluti. Et ſi decalog⁹ intelligat littera: videt decalogus ſaluti ꝯtrarius

Rꝫ. Littera occidens poteſt intelligi de lege quantū ad iudicialia ꝑcepta. ꝛ quātū ad moralia. Quātū ad iudicialia intelligit p cāꝫ ꝛ de occaſione corporali. vñ littera occidit. qa in iudicialib⁹ lex malos occidē ꝑcipit. Exo .22. Maleficos nō patieris viuē. Quātum ꝰo ad moralia dicit lex littera occidens quatuor modis. p oſtēſionē. p occaſionē. p defectū p ꝑuaricationē. Per oſtēſionē quia oſtendit peccatū qḋ occidit. Ro.7. Non cognoui peccatū niſi p legem. Per occaſionē dupliciter. p hibēdo. ſ notēſcendo. Prohibēdo enim auget peccati deſideriū. ſᵐ ꝙ dicit ad ro.7. Occaſione accepta peccatū p mādatū operatū eſt ī me omnē ꝯcupiſcētiam. Glo. Aucta ē ꝯcupiſcētia ꝓhibitione legis. In notēſcēdo: qa faciēdo pctm̄ cognoſci in peccantib⁹ auget ꝯtempt⁹ dei: ꝛ ità peccatū. vnde aug⁹ ſup illud. littera occidit dicit. Apparet littere uetuſtacē ſi deſit nouitas ſpūs: reos facē potius cognitione pcti ꝗ̄ liberare a peccato. vnde qui apponit ſciāz

apponit dolorē. Ecclīastes.i. Sic ḡ ĩnotescendo peccatū facit sciēter peccare. Luce.iz. Seruus sciēs volūtatē dñi ⁊ nō faciēs vaplabit multis. Sic ḡ dr̄ lex occidē p occasionē pⱺhibēdo ĩnotescēdo. Itē p defectū: qa sicut dic̄ aug. in li°. de lr̄a ⁊ spū. Lex mandatū bonum habet tm̄ ĩ lr̄a demonstrante: nō in spū adiuuante. Quia ḡ lex nō h; adiuuante; spūm: ꝟ est grām: qꝺ iubet fit solo timore non amore. ⁊ ita culpabilr̄. ⁊ hoc est qꝺ dic̄ aug. in li. de spū ⁊ lr̄a. sine adiuuante spū occidit. Cum ꝟo adest viuificans spūs p caritatē: hoc ipsum facit int⁹ diligi: qꝺ foris scriptū lex faciebat timeri. Sine spū aūt fit timore pene: ⁊ ita seruilr̄ ⁊ culpabilr̄. Itē p p̄uaricationē dicit̄ occidere methaphorice: qa ñ obseruantes digni sunt morte seu indigni vita. Et hoc est qꝺ dicit aug⁹. sup illud. lr̄a occidit. Precepta ista tam sunt vtilia facięti ⁊ salubria: vt nisi qa ea fecerit salutē hēre nō possit. Ad illꝺ ḡ qꝺ pmo obr̄: ꝙ pari rōne euāgeliū ñ obseruatū ē lr̄a occidēs. vꝺ. ꝙ ñ seqt̄. Nam lex p̄cipit obseruantiā: nō tñ p̄bet adiutoriū ad obseruantiā. Euāgeliū ꝟo p̄cipit obseruantiā: ⁊ p̄bet adiutoriū ad obseruantiā. Primo ĩḡ tū disponit ad caritatē p affectū amoris: qꝺ nō facit lex. vñ sicut dic̄ Aug. in li. de lr̄a ⁊ spū. Statim adest viuificans spūs. 2° inquantu; ostendit hoī ꝓpriā infirmitatē: vt non possit implere sine dono grē dei. vñ aug⁹. de spū ⁊ lr̄a. Lex dic̄. nō ꝯcupisces. Euangeliū dic̄ sic illud dr̄ cū scirem ꝙ nō possum esse ꝯtinens nisi de⁹ det: adii dñm. Sap.8. Itē p legem dic̄ deus. nō ꝯcupisces. p euāgeliū ꝟo. sine me nihil potestis face. Jo.15. Per euangeliū ergo disponit̄ anima ad humilitatē: ⁊ sicut dicit beatus Jacob⁹ 4. Deus supbis resistit: humilibus dat grām. Et ita euangeliū disponendo animā ad amorē ⁊ humilitatē: ad quā seqt̄ collatio grē a deo: p quā digne obseruat̄ decalogus: p̄stat adiutoriū ad obseruātiā: qꝺ ñ fac̄ lex que disponit animā ad timorē ⁊ solū excitat liberi arbitrii potestatē. Scđm ꝟ dic̄ Jsidorus in li. drīaꝝ. Precepta legalia ꝯpatione euangelii nō bona dicūt̄: quia qꝺ precipiunt ñ pficiūt. Grā ꝟo euangelii ⁊ exteri⁹ imperat ⁊ interius vt pficiat̄ iuuat. Ad 2ᵐ qꝺ obr̄ ꝙ dicit̄ lex causa mortis. vꝺ. ꝙ illud dicit̄ quantū ad iudicialia. que p̄cipiendo occasione maloꝝ mortis sunt causa. Nō sic autē est in iudicialib⁹ euāgelii. queādmodū supra ostēsum ē qōne de drīa quantū ad seueritatē

Ad tertiū qꝺ obr̄ de occasione ꝙ pari rōne euāgeliū occidit. vꝺ ꝙ ñ. Nā occasio peccādi que p ꝓhibitionē est ñ ē vbi adest adiuuans grā ad vitandū qꝺ ꝓhibet̄: vel ad faciēdu; qꝺ iubet̄. Sed qñ deficit adiuuans grā: tunc prohibitio augendo pcti desideriū est occasio morti. Et h̄ ē qꝺ dr̄ ad ro.5. Lex s̄ubintrauit ut abundaret delictū. vbi dic̄ aug⁹. Per legē dr̄ abundare delictū: non qa lex delictū iubeat: ꝟ quia eo ꝙ grā ibi ñ erat actū est ex ꝓhibitione desideriū. ⁊ tunc quasi ex ꝓpria virtute factū est grande vitium. Sic ḡ abūdauit: qa ꝯcupiā ex ꝓhibitione ardentior est facta.

Ad quartū qꝺ obic̄ de ostensione: ꝙ similr̄ dicet̄ euangeliū lr̄a occidēs. vꝺ ꝙ non. Nam euangeliū sic ostendit pctm̄ vt etiā monstret grām requirendā: qua possit vitari pctm̄ ⁊ fieri bonū. vñ dic̄ aug. in li°. de spū ⁊ littera. In lege dic̄ deus homini. fac quod iubeo. In euangelio ꝟo dic̄ homo deo. da quod iubes.

Ad vltimū vꝺ. ꝙ non seqt̄. lex occidit. ḡ non est salutaris vel bona: queādmodū non sequit̄. sciā inflat. ḡ nō est bona. vñ dic̄ glo. super illud Lr̄a occidit. Sic scientia cū caritate pdest: sine caritate ꝟo occidit: cū sit ꝟtus pcti. i. Cor.15. non tñ mala est. Multa eni sunt qbusdam noxia: quāuis non sint mala. Dicendū igit̄ ꝙ cu de decalogo dic̄: seu de lege lr̄a occidit; ꝟ non dr̄ per causam efficiente; ꝟ per occasionē pncipaliter. p ꝯña vero aliis modis quibus dictū est. vñ Hiero. super illꝺ ad ro.7. Mandatū quod est bonū factum est mihi mors. Absit. non enim ex ipsa lege mors ꝟ ex vitio hominis. qa ñ lex ꝟ fomes est efficiens causa mortis. qui bonā rē vertit in malū Sic eni; medicina nō est causa mortis si ostēdat venena mortifera lic; his mali homines abutant̄ ad mortē suam uel alioꝝ. sic lex que venena pctōꝝ demonstrat ⁊ hominē libertate sua abutētem q̄si freno cohibet: ⁊ ꝯposito gressu incedere docet non est efficiens causa pcti ꝟ poti⁹ vitiū hoīs. i. fomes.

Consequenter queri

tur de illa differētia qua dic̄ Jsidorus. euangeliū habet p̄cepta bona. lex precepta nō bona. sic illud ubi deos israelitaꝝ cupiditatem spoliis egyptioꝝ satiari pmisit. Cōr. Aug. in li. qōnū exodi. Jsraelite furtū nō fecerunt spoliando egyptios. ꝟ deo ministeriū p̄buerunt queādmodu; cū minister iudic̄ occidit reum. R°. Aug⁹. de perfectis. Jsidorus de

carnalib⁹ loquut⁹ est. Qđ ḡ boni p̄ p̄cepto ha buerunt malis p̄missio fuit. Qualiter autem circa repudiū ⁊ alias legis p̄missiões debeat intelligi p̄ceptū determinatū ē supra q̄one d̄ iudicialib⁹ circa permissa in lege.

Postea queritur de

differētia legis ⁊ euangelii quantū ad remu nerationē: p̄ qua dic̄ Isidor⁹ in li. dr̄iaꝝ. Q̄ i lege p̄missiones t̄paliū ɔtinēt. in euangelio vita eterna p̄mittitur. Con̄. Ad hebr̄. xi. dic̄ ap̄lus de patrib⁹ veteris testi: q̄ iux̄ fidē defuncti sunt omnes n̄ acceptis repromissio nib⁹: s̄ a longe aspiciētes ⁊c̄. Et dic̄ glo. q̄ spe rabant sibi p̄mitti celestia n̄ terrena. vn̄ ibid̄ in textu seq̄t. Confidētes quia p̄egrini sunt sup terrā. signt se patriā ingrere: sic̄ dic̄ glo. hoc est ɔfitebant̄ se non eē de h̄ mūdo ⁊ dāt intelligi q̄ aliā q̄rūt patriā. que aūt sit illa s̄b dit̄ in textu. Nūc aūt appetūt meliorē. i. cele stem. Ex quo relinquit̄ q̄ in lege Moysi p̄mit tebant̄ celestia: seu expectabat̄ remuneratio ī celis. Itē. z. ad gal. Abrae dicte sunt p̄missi ones ⁊ semini eius. hoc ē ī vno semine qui ē xp̄s. Si ḡ he p̄missiones respiciūt p̄missiones legis. Promissiones aūt iste nō sunt terrene: sed celestes. Relinquit̄ q̄ in lege est p̄missio celestiū ⁊ eternoꝝ. R̄ᵒ s̄ᵐ q̄ dr̄ ad ro. 5. super illud. lex s̄bintrauit vt abūdaret delictū. In populo iudeoꝝ tria erant ḡn̄a hoīum. duri. incipientes. ⁊ perfecti. his omnib⁹ data est lex s̄ n̄ p̄ oībus. data est duris ī flagellū. incipi entib⁹ ī pedagogū. iustis ī signū. Scd̄m h̄ ḡ dđ q̄ ī lege erant ɔminationes pene irre mediabilis quo ad duros. in lege erāt p̄missi ones boni t̄palis q̄bus electi ad amorē bn̄fa ctoris dei attraherent̄ incipiētes. In lege ꝟo erāt signes eternoꝝ bonoꝝ quo ad iustos ⁊ p̄fectos. Predicta ḡ differētia attēdit̄ in lege quātū ad l̄ralem sensum: qui respicit imp̄fcōs.

Obiecta ꝟo in ɔtrariū accipiūt̄ s̄ᵐ sp̄ualē intelligētiā ⁊ signē legis q̄ respiciebat p̄fcōs.

Ultimo queritur de

illa dr̄ia q̄ assignata ē quātū ad latione. quia lex Moysi lex particularis est. euangeliū ꝟo lex v̄lis. Con̄. Exo. 23. Si occurreris boui inimici tui aut asino erranti reduc ad eum. Si videris asinū odiētis te iacē s̄b onere: non ptrāsibis: s̄ s̄bleuabis cū eo. Nō ponit̄ ibi de terminatio circa h̄ q̄ dr̄ inimici tui: an sit tue gētis an alteri⁹. Lex igit̄ ordinabat ḡnaliter in suis iudiciis quo ad oēs gētes. Erat igit̄ v̄lis sicut euāgeliū. Itē Leuit. 19. Si habitaue rit aduena inter vos diligetis eum sic̄ vos metipsos. Sꝫ aduena erat homo gētis alteri⁹. Precepta igit̄ legis ordināt ad dilectionem hoīum cuiuscūq; gētis. Est igit̄ lex v̄lis sicut euāgeliū. Si ꝟo dicat̄ q̄ talia ⁊ silia intelli gūt̄ de dilectiōe n̄ v̄lr̄ s̄ de dilectione fr̄is. h̄ est eiusdē gentis. ⁊ h̄ trahit̄ ī partem vt sit particularis respectu iudeoꝝ tm̄. Con̄. ḡ silr̄ cū p̄ceptū euāgelicū determinet̄ p fratrem. Mat. 5. Omnis q̄ irascit̄ fratri suo re⁹ erit ⁊c̄ Euāgeliū p hoc trahit̄ ī partem. ḡ ē lex par ticularis sicut lex Moysi. Preterea totus decalog⁹ ē de iur̄ nāli. Et ius naturale respic̄ omnes v̄lr̄. Lex ḡ Moysi erit v̄lis. Item fi guralia ad hoc erant vt significarēt futuraꝫ grām redemptionis. Sꝫ signio future redem ptionis necessaria erat saluti omniū ḡnaliter ḡ p̄cepta figuralia legis debebant ad omnes fieri. Lex igit̄ Moysi ⁊ quo ad moralia ⁊ quo ad figuralia ē v̄lis. Nulla ē igit̄ p̄dicta dr̄ia.

R̄ᵒ est ɔsiderare legē s̄ᵐ formā editionis: ⁊ sensus l̄ralis. ⁊ est ɔsiderare s̄ᵐ rōnē ⁊ vir tutē intelligētie sp̄ualis. Primo modo lex p̄ti cularis est. euangeliū v̄le. zᵒ uero lex v̄lis est: sicut etiam est lex perfecte iusticie: s̄ᵐ q̄ dr̄ ad ro. 9. Israel sectando legē iusticie ī. legē iusti cie n̄ p̄uenit. Glo. i. legē Moysi que est lex iu sticie si bn̄ sit intellecta. Ad illud ḡ qđ obic̄ de illo p̄cepto si occurreris ⁊c̄. dđ. q̄ s̄ꝫ formā editionis ⁊ sensum l̄re intelligebat̄ a iudeis de inimico q̄ erat frater. h̄ est de iudeo. hoc ē nō de quocūq; alio sic̄ pꝫ ex deut. 22. vbi dr̄. Si videris asinū fr̄is tui: aut bouē cecidisse ī via n̄ despicies s̄ s̄bleuabis. Et ideo illđ p̄e ceptū quātū ad formam l̄re legis particulare erat: q̄a respectu fratris. Euāgeliū ꝟo v̄le re spectu cuiuslibet hoīs. Ad zᵐ qđ obicit de aduena. dđ. q̄ intell̄r de aduena cohabitāte solū nō de quocūq; alio. vn̄ ibi dr̄. Si habita uerit inter vos ⁊c̄. ⁊ ita s̄ᵐ formā l̄re p̄ticula re ē. Ad illud ꝟo qđ obicit: q̄ silr̄ euāgeliū dr̄ trahi ī partē per determinationē fratris. dđ q̄ nomē fratris accipit̄ ī scripturis q̄tuor modis: sicut elicit̄ ex glo. Hiero. sup illud ad gal. z. Aliū ap̄loꝝ vidi neminē nisi Jacobum fratrē dn̄i. Fr̄es enim dicuntur natura vt Esau ⁊ Jacob. Gn̄. 25. Gente vt omnes iu dei fr̄es dicūt̄ inter se deut. 15. Si emeris fr̄ꝫ tuū q̄ hebre⁹ est. ⁊ deut. 17. Constitues sup te p̄ncipē eum q̄ sit de frib⁹ tuis. Cognatiōe

ut qui sunt de una familia: cū ex una radice turba diffundit͛ ut abraam ꝛ Loth. gn̄. 13. Nō sit rixa inter me ꝛ te. frēs enim sumus. Af fectu ſ᷑ q̄ omnes xp̄iani fratres uocantur. ps. Ecce q̄ bonū ꝛ q̄ iocūdū habitare frēs in vnū. Et Mat vltimo. Ite ꝛ ānūciate fr̄ibus meis. Coī origine ſ᷑ q̄ omnes hoīes frēs dicuī͛. qa ab vno patre nati sunt. s. ab adam. Act. 17. Fecit ex vno omne gen᷒ hominuꝫ. Lex igit͛ ſm formā lr̄e accipit frēm gēte: seu omuni religione. ꝛ ita solū iudeū. vn̄ Deut. 23. Non feneraberis fr̄i tuo ſ᷒ alieno. fr̄i autē tuo absq; vsura id quo indiget ꝯmodabis. Euāgeliū ꝯo accipit fratrem ꝯmuni origine seu creatione quēlibet hoīem creatū ad ymaginē dei. Mat. 23. Omnes vos frēs estis. vn᷒ est enī pater vester q̄ in celis est. Ad aliud qd̄ obicit de decalogo dd̄. q̄ p̄cepta decalogi vlia sunt respectu legis naturalis: a qua ext͛bunt͛: ſ᷒ particularia sunt respectu explicationis legalis. Nam sic pꝫ exo. 20. Explicatio decalogi facta ē solū iudeis: ad quos ꝟba illa facta sunt. Et si ḡ implicite decalogus vlis ſ᷑ q̄ in lege nature radicat͛: tn̄ pticularis ē: vt determinat᷒ ē explicite in lege Moysi solis iudeis. Preterea sicut dic̄ beat᷒ aug᷒. super exo. 20. Precepta decalogi intelligūt͛ p synodochē figurā. i. a pte totū. ut cū dr̄. nō occides: p̄hibet͛ omnis mot᷒ ad nocēdū. ꝛ cum dr̄. nō furtū facies p̄hibet͛ omnis illicita ꝯtractatio rei aliene. ꝛ cū dr̄. nō mechaberis: p̄hibet͛ omnis illicit᷒ coitus. Ad vltimū dd̄ q̄ lex sacramētoꝝ ꝛ figuraliū gratie redemptiōis: q̄uuis omnib᷒ eēt necessaria: nō tn̄ omnib᷒ est data. ꝛ hoc p̄pter indignitatē gentiū aliaꝝ. Judeis ꝯo data ē duplici de causa: sic h̄et͛ ad ro. 5. sup illud. lex s̄bintrauit vt abūdaret delictū. Lex data ē poplo iudeoꝝ tm̄ ideo: qa ille populᵒ solū vnū deū colebat: dignū erat ut eloqa dei crederēt͛ ceteris idola colētib᷒. Ideo etiā qa de hoc populo nascitur᷒ erat dī filiᵒ. Et ideo data fuit eī lex: p quā illud intelligeret: ꝛ dei filiū venturꝫ expectaret.

Consequenter queri

tur de ꝯtinētia euāgelii in lege. Et hec q̄stio ptinet ad ꝯuenientiā legis ꝛ euangelii. Ad qd̄ sic. Ezech. 1. Aspect᷒ rotaꝝ ꝛ opa eaꝝ quasi si sit rota in medio rote. Greg. Rota in rota nouum testamētū i veteri. Et iteꝝ ibidē dr̄ q̄ i nouo testō vet᷒ sp̄ualr̄ semp tenet͛. euāgeliū ḡ ꝯtinet͛ i lege ꝛ lex ī euāgelio. Itē Greg. ibidē. Qd̄ lex p̄dicat: hoc etiā p̄ph̄e. qd̄ p̄ph̄e ānūciāt euāgeliū hoc ꝛ ap̄li p̄dicāt p mūduꝫ. Igit͛ qd̄ ē in lege ꝛ p̄ph̄is ē ī euāgelio ꝛ eᵒ.

Cont̄. Ad gal. 3. Lex n̄ ē ex fide. Glo. Lex nihil p̄cipit credēdū: ſ᷒ operādū. ḡ in p̄ceptis legis nō ꝯtinet͛ credēda. Sꝫ credēda ꝯtinet͛ ī euāgelio. ḡ lex nō ꝯtinet qcqd ꝯtinet euangeliū. Itē dic̄ aug. in li. de uera religione iuxͣ illud Mat. 5. Qui soluerit vnū de mandatis istis minimis. i. unū de mandatis legis: q̄ mādata legis sunt minora: in euangelio maiora. Si ḡ ī eo qd̄ ē min᷒: nō pōt ꝯtineri illud qd̄ ē mai᷒. p̄cepta euangelii nō ꝯtinet͛ ī p̄ceptis legis. ḡ nec lex ꝯtinet͛ ī euāgelio. Itē sic dic̄ aug. Lex se h̄et ad euāgeliū sicut quod ē in inchoatione ad suā pfectionē. Mat. 5. Nisi abūdauerit ꝛc. Gl. plenī᷒ agūt͛ p̄missa ad inchoationē cū fuerint addita ad perfectionē. Si ḡ nulla pfectio ē ī sua inchoatione. ḡ nec euāgeliū ē ī lege. Itē omne qd̄ addit ad aliud in quātū addit n̄ ē in illo. Sꝫ euāgeliū addit ad legē. vn̄ aug. exponēs illud Mat. 5ᵒ. Nō veni soluere legē ſ᷒ adimplere dic̄. Legē adimplē ē manētib᷒ p̄teritis mādatis noua addere. xbi grā. Audistis qa dictū ē antiqs oculū p oclo. Ego aūt dico uobis nō resistē malo. hoc fuit adimplē. nō enim legē destruxit: ſ᷒ potiora addidit. ḡ quātū ad addita euāgeliū n̄ ꝯtinet͛ ī lege. Itē si dicat͛ q̄ euāgeliū ꝯtinet͛ ī lege sic signatū ī signo. ꝛ lex in euāgelio sic signū ī signato. Cont̄. Aug. Signū ē qd̄ se sensui s̄bicit: ꝛ aliud intellectui relingt. Signū igit͛ dē ē faciēs cognoscē signatū. Si ḡ lex nō ē faciēs cognoscē euāgeliū: ſ᷒ magis eᵒ. quia lex ꝯpatat͛ ad euāgeliū vt vmbra ad lucem. io. hebr̄. Umbrā habēs futuroꝝ bonoꝝ. Lux aūt facit cognoscē vmbram nō eᵒ. Lex igit͛ n̄ faciet cognosci euāgeliū: ſ᷒ magis eᵒ. Nō igit͛ se hꝫ vt signū. R᷒ ē ꝯparatio legis ad euāgeliū ſ᷑ moralis ꝛ ſ᷑ figuralia. Scd̄m figuralia ē ꝯparatio legis ꝛ euāgelii sicut figure ꝛ figurati seu signi ꝛ siḡti. ꝛ sic figuratū ē in figura seu siḡtū in siḡ: sic euāgeliū ē in lege. Un̄ aug. in li. ꝯtra aduersariū legis ꝛ p̄ph̄aꝝ. Nouū testamētū in ueteri ē figuratū: ꝛ uet᷒ in nouo ē reuelatū. Inde etiā dic̄ Greg᷒. sup Ezech. Rotā in medio rote. Quid ē. n. q̄ adā dormiēte eua format͛: nisi q̄ xp̄o moriēte ecclesia format͛. Scd̄m moralia ē ꝯparatio legis ad euāgeliū sic herbe ad fructū: ꝛ pfectibilis ad pfectū. vn̄ sicut dicētur fruct᷒ esse in herba potestate nō actu: sic euangeliū in lege

quantū ad moralia. vñ scđo B dr̄ Mat. 4. Sic ē regnū dei: quēadmodū si iaciat homo semē super terrā: ⁊ semē germinet ⁊ crescat. vltro ꝯo terra fructificat p̄mo herbā deinde spicā: deinde plenū fructū in spica. Nō ḡ ꝙ lex nāl est sicut semen. lex Moysi ē sicut herba supercrescēs. euangeliū sicut fruct⁹. ⁊ hoc ē qđ dic glo. sup illud ro. 5. lex subintrauit ꝛc. Data est lex in adiutoriū humāe nature: vt q̄ nature quodāmodo inserta sunt iusticie semina: adderet̄ lex: cui⁹ auctoritate ⁊ misterio ingeniū nāle pficeret ad fructū iusticie faciendū. Semē ḡ est. nō facies alii ꝛc. qđ ex hoc supercrescit velut herba ē. nō occides. nō mechaberis. fruct⁹ ꝯo pfect⁹ nō irasceris. nō videris mulierē ad ꝯcupiscēdū. Ad p̄mū ḡ qđ obicit: ꝙ lex naturalis p̄cipit credēdū. dd ē. ꝙ illđ intellr̄ n̄ q̄ credēda nō ꝯtineat̄ in lege: s̄ q̄ nō ꝯtinētur in lege explicite s̄ implicite. vel s̄m illam rōnē qua dr̄ ad ro. 3. Excussa ē gl̄iatio tua: p quā legē. factoꝝ? nō. s̄ p legē fidei. Glo. Aymonis. Lex Moysi dr̄ opeꝝ siue factoꝝ. q̄ in mādato imperabat: s̄ grām faciendi nō p̄stabat Lex euāgelii dr̄ fidei: q̄ opa q̄dem mandat: s̄ credendo impetrat vt fiant. Vñ s̄m B dic aug. in li. de spū ⁊ lr̄a. Per legē opeꝝ dic de⁹ homini. fac qđ iubeo. p legē fidei dicit homo deo. da qđ iubes. Hac ḡ rōne dr̄ lex nihil mādare credēdū s̄ operandū. Ad 2ᵐ dd. ꝙ in eo qđ ē min⁹ ꝯtinet̄ qđ ē mai⁹ potestate: q̄uis nō actu: sicut herba ī semine: ⁊ in herba spica ⁊ hoc modo vt dictū est euangeliū ꝯtinet̄ in lege. Ad tertiū silr̄ dd. Nam pfectio non ē in sui inchoatione actu. est tñ in ea potestate: sic fruct⁹ in semine. Ad quartū dd. ꝙ euāgeliū dr̄ addē legi quātū ad lr̄am legis: non quantū ad sensum legis. vñ illud qđ addit̄ in euangelio ⁊ si nō ꝯtineat̄ in legis littera: ꝯtinet̄ tñ in legis sensu. Vñ aug⁹. in q̄onib⁹ noui ⁊ veteris te. Mat. 5. Audistis q̄ dictū ē antiquis oculū p oculo. Ego aūt dico vobis nō resistē malo. Nō aliud voluit saluator q̄ lex in sensu h₃: s̄ volūtatē eius pfecit. ⁊ sb̄dit Immutatis ḡ saluator ꝟbis docuit qđ saluti p deſſ₃: vt sensum legis implēt. vt q̄ timore legis salui esse nō poterant: per patiam dicti emūdaret̄ sese corrigētes. Ad vltimū dd ꝙ nō repugnat legē eē umbrā: ⁊ legē eē signū Differunt enim tenebra ⁊ umbra. tenebra enī est p̄uatio lucis. vmbra aūt diminutio lucis ex obiecto alicui⁹ corporis. Nota ḡ ꝙ in lege ē ꝯgeries figuraꝝ: velut corpus quoddā ad quam sequebatur diminutio legis lucis. i. noticie ꝟitatꝭ. ⁊ iō dr̄ vmbra hoc ē habēs lucem impfectā ⁊ diminutā. Sic aūt habēti oculos debiles p̄us ꝯuenit vt videat in umbra ⁊ p⁹ modū p exercitiū oculis ꝯfortatis ut videat in luce: sic intellectui humano adhuc debili n̄ ualenti adhuc intueri in luce spūali euāgelii p̄n^{co} videndi fuit legis umbra: ⁊ postmodu₃ ꝯfortato visu, fidei p testimonia pphaꝝ reuelatā grām videt in luce euangelii. Umbra ḡ lex ē: hoc est signum obscurum.

Queritur postea de

additione euangelii ad legē. ⁊ hec q̄stio fere eadē est cū q̄ōne de impletione legis p euangeliū: ⁊ ptinet ad ꝯuenientiā legis ⁊ euāgelii Ad qđ sic. Mat. 5. Non ueni legem soluē aut pphetas s̄ adimplē. Aug. in q. noui ⁊ uet. te. Non dic implē se legem aut pphas: s̄ adimplē. adimplē aūt nihil aliud significat: q̄ plene addē. Quid ē aūt addere ad pphas nisi culturā dei sb̄ trinitatꝭ noīe ordinare. Itē legē adīplesse ē manētib⁹ preteritis noua addere vtputa dictū ē antiquis oculū p oculo ꝛc. ego aūt dico uobis nō resistē malo. ḡ euangeliū addit ad legem. Itē sup illud Mat. 5. Non veni soluere legē ꝛc. glo. Aut addēdo qđ min⁹ hēt: aut implendo quod iubet. Itē ibidē alia glo. sup illud. nisi abundauerit iusticia vestra ꝛc. i. nisi n̄ solū illa minima legis p̄cepta feceritis. s̄ etiam ea que addo. Cōt Aug. ꝯtra faustū. Xp̄us n̄ venit legē soluere s̄ adimplere. n̄ ut legi adderet̄ q̄ deerāt: s̄ ut fierēt que scripta erāt. quod ei⁹ ꝟba testant̄. nō enim ait iota unū aut un⁹ apex n̄ trāsibit a lege donec addāt̄ que desunt: s̄ ait. donec omnia fiāt. ḡ n̄ addit euāgeliū legi. Item Mat. 5. sup illud. n̄ ueni soluere legē ꝛc. Euāgeliū ē recapitulatio. S₃ ubi ē recapitulatio n̄ ē additio. Itē ad salutē n̄ sūt necessaria nisi credēda aut opanda. S₃ credendis nihil additū ē: q̄ sicut dicit aug⁹. Tempora sunt mutata n̄ fidea. nec operādis: q̄ oīa operāda redutūt̄ ad dilectionem dei ⁊ pximi. zz. Mat. In his duob⁹ mādatis uniuersa lex pendet ⁊ pphete. Sed his mādatis nihil additū ē q̄ ibi p̄cipit̄ diligere deū ex tota anima ⁊ ex tota mēte. quo p̄cepto nihil pfectius ī euangelio mandat̄. ḡ moralib⁹ legis nihil ē additum. Itē dicit aug. ⁊ pbat in li. ꝯtra aduersariū legis ⁊ pphetaꝝ. Q₃ nu ti⁹ ē oculū pro oculo dentem pro dente homini auferre: vbi

mēsura vindicte modū nō transit iniurie: q̄
pro sō exhibita humanitate penā eternā in-
ferre. Si ḡ iudiciū legis facit p̄mū. exo. zi. iu-
diciū euāgelii facit zᵐ. Mat. zi. Esurivi ꝛ nō
dedisti mihi mādūcare. ḡ nō est additio mīe
p euāgeliū ad seueritatē legis: quā additio-
nē ponūt legis iudicialia. Itē ei qđ euacua
tꝰ nihil omnino addit. Si ḡ p̄cepta cerimo-
nialia legis p euāgeliū euacuātꝰ. ḡ p̄ceptis ce
rimonialibꝰ p euāgeliū nihil additꝰ. Ex his ḡ
relinqꝰ q̄ nec moralibꝰ nec iudicialibꝰ nec ce
rimonialibꝰ p̄ceptis legis aliquid p euāgeliū
additꝰ. Rᵒ ƒᵐ beatū aug. est ɔsiderare legē
quātū ad sensum. ꝛ est ɔsiderare legē quātū
ad lr̄am. Si ɔsideremꝰ legē quātū ad sensum
distinguemꝰ additionē duplicē. quātū ad in-
nouationē p̄ceptoꝝ: ꝛ quātū ad elucidationē
p̄ceptoꝝ. Quātū ad inouationē p̄ceptoꝝ nō
addit euangeliū legi quantū ad sensū. vnde
dicꝰ aug. in q̄ōnibꝰ no. ꝛ ve. testi. Cū dictū est
in euāgelio. Audistis quia dic. ē an. oculū pro
oculo. ego aūt di. uo. nō re. ma. nō aliud voluit
q̄ lex i sensu hūit. Quātū ad elucidatōez. dō
q̄ ē additio euāgelii ad legē. ꝛ hoc respectu
figuraliū ꝛ respectu moraliū. Respectu figu-
raliū q̄a intelligētia occulta figuraꝝ manife
statꝰ p euāgeliū. vñ aug. li. de cathedrizādis
rudibꝰ. In veteri testō est occultatio noui. in
nouo testamento est manifestatio veteris. Re
spectu ħo moraliū ē additio sicut expliciti ad
impliciū: quēadmodū ōñdit augꝰ. ɔtra fau
stū. Quia ñ intelligebāt iudei homicidiū nisi
perēptionē corporis humani: p quā vita pua
retꝰ: aperuit dñs omnē iniquū motū ad nocē-
dū fratri in homicidii genere deputari. vñ
ꝛ Jo. dic̄. Qui odit fratrē suū homicida ē. i.
Jo. 3. Et qñ putabant tm̄modo corporalē cū
femina ɔmixtionē illicitā vocare mechiā: de
mōstrauit magr̄ etiā talē ɔcupiām nihil esse
aliud. Itē ɔsiderādo legē quantū ad lr̄am
addit euāgeliū legi: ƒ differēter quātū ad ce-
rimonialia: ꝛ quātū ad moralia: ꝛ quantū ad
iudicialia. Cerimonialibꝰ in quibꝰ p̄mittebatꝰ
xp̄s sicut dicit augꝰ. ꝛ splus fit additio: sicut
exhibitio addit p̄missioni. ꝛ ƒᵐ hoc dic̄ aug.
in li. i. ɔtra aduersariū legis ꝛ p̄pheꝝ. Qui
recte colit deū vtriusq̄ testamēti inuēit unū
deū: in illo intelligēs p̄missum: i isto accipiēs
redditū xp̄m. Moralibꝰ ħo fit additio quē
admodū addit p̄hibitio cause vel occasionis
ad actū. seu sicut addit prohibitio seu iussio
affectꝰ ad p̄hibitionē effectꝰ. vñ Crisoꝰ. super
illud Mat. 5. Qui irascitꝰ fratri suo ꝛc̄. Qui nō
irascitꝰ nō occidit. Licētia eñ irascēdi causa
est homicidii. tolle irā: ꝛ homicidiū non erit.
In hoc ergo q̄ euāgeliū p̄hibet irā quantum
ad lr̄am que ē causa vl̄ occasio homicidii. lex
ħo quantū ad lr̄am nō p̄hibet nisi actū dicēs
Nō occides. exo. zo. additio ē sicut cause vel
occasionis ad actū. Silr̄ dic̄ Hieroꝰ. sup illud
Diligite inimicos ꝛc̄. Omnis occasio ire tolle
tur: dū inimicos diligere iubemur. Item
moralibꝰ fit additio: sicut iusticia bñficētie
addit iusticie inocētie. siue sicut iusticia fidei
sp̄ualis addit iusticie tp̄ali. vñ aug. in q̄ōibꝰ
noui ꝛ veteris testamēti. Lex p Moysi data
iusticiā habebat q̄dem ƒ terrenā: vt seruātes
legē iusti essent. ad p̄ns vt nō rei fierēt. iustꝰ
est eñ ex lege qui nulli nocet. vñ aplus. Lex
inqt nō est ex fide: ƒ qui fecerit ea viuet i eis
ad ro. 10. hoc est faciēs legē ñ moueꝰ: ƒ viuit
ad p̄ns. Justicia aūt que ex fide est iustificat
homines apud deū vt remunerentꝰ in futuro
seculo. Addiderūt eñ tp̄ali iusticie iusticiā
fidei. Judicialibꝰ ħo fit additio. sicut addit
potiꝰ ꝛ p̄fectꝰ ad imp̄fectū. Et hoc ē qđ dicit
aug. in q̄ōnibꝰ noui ꝛ veteris testamēti. Cum
dictū sit antiquis oculū p oculo. ego dico non
resistere malo. hoc dicēdo nō legē destruxit:
ƒ potiora addidit: ñ vt peccare videretꝰ qui
se vindicat: ƒ vt melior sit qui nō retribuit.
ꝛ intellige qui se vindicat iuste. Preterea
sunt modi alii additionis euangelii ad legē
qui p̄tinent ad legis impletionē p euāgeliū:
de q̄bꝰ imediate dicetꝰ: tū queretꝰ de impleti-
one legis p xp̄um. Ad p̄mū ḡ qđ obicit: q̄
euāgeliū nō addit legi que deerāt: sicut dic̄
augꝰ. patet r̄nsio. Nam hoc ñ intellr̄ de addi
tiōe respectu lr̄e legis: ƒ respectu sensus legis
Additio ḡ fit legi quātū ad lr̄am p inouati-
onē p̄cepti: ƒ ñ quātū ad sensum: nisi solū per
lucidationē. Et hoc est qđ dicit augꝰ i q̄ōibꝰ
noui ꝛ vet. te. Dicit dñs Mat. 5. dictū est an
tiquis. Diliges p̄ximū ꝛ odio habebis inimi-
cum. hec iusticia ē. ꝛ intellige de odio quo p-
sequimur vitiū ñ naturā. dñs aūt ego inquit
dico vobis. diligite inimicos. addit utiq̄ q̄a
ñ destruxit vetera. ƒ ut p̄fectis potiora man-
dauit. Inimicꝰ eñ ħ est malꝰ q̄a retributione
que fit dictante iusticia nec emēdari nec cor-
rigi potuit p amorē ꝛ obsequiū illū saluū fie-
ri noluit: qđ ꝛ lex in sensibꝰ habebat. Ad
zᵐ silr̄ patet r̄nsio q̄a euangeliū dr̄ recapitu-
latio legis quo ad sensum non quo ad lr̄am p

modū qui dict⁹ est. Ad tertiū dō. q̄ quātū ad ſbam fidei credendis nihil est additū: tñ̄ articulis fidei aliqd additū ē. ⁊ additio iſta est ſicut expliciti ad implicitū ⁊ determīati ad indeterminatū, vt patet exemplo. Añ tps Abrae fuit fides reparationis nostre: tñ̄ implicita. postea aliquātulū fuit explicita abrae q̄ fieret in carne: cū dictū ē ei. In semine tuo bñdicent omnes gētes. gñ. zz. Et ita articul⁹ de incarnatione q̄ prius erat implicitus factus est aliquātulū explicit⁹: tñ̄ adhuc nō erat determinatū vtrū incarnatio fieret de viro ⁊ mulier̄ quousq̄ dic̄ Isaias. Ecce ꝟgo ɔcipiet Isa. 7. Item adhuc ñ erat determinat⁹ mod⁹ p quē ꝟgo ɔcipet quousq̄ dixit angel⁹. Sps sanct⁹ supueniet in te. Fides g̃ ñ mutata est ſ tñ̄ additio facta ē ī fide reparatōis articuli ad articulū: ſicut expliciti ad implicitū. uel mai⁹ expliciti ad min⁹ explicitū. Silr̄ dō. q̄ ī moralib⁹ quātū ad potestatē sensus nihil additum est: ſ quantū ad rōnē lr̄e additio facta ē p illos modos q̄ dicti sunt. Uñ ad illud qḋ obicit de p̄cepto dilectiōis dei ex toto corde ⁊ ex tota anima ⁊ ex tota mente dō. q̄ ſm ac ceptionē lr̄e vt a iudeis intelligebat̄ dilectio ex corde ex aīa. ex mēte: vt ex amore declinaret̄ malū ⁊ nihil facēnt deo ɔtrīū. euāgeliū ꝟo iſta accipit ñ solum vt ex amore declinet̄ malū ſ fiat bonū: ⁊ totis virib⁹ intētionis affect⁹ human⁹ ferat̄ in deū. vnde signanter in Mar. iz. additū ē dilig ē ex ꝟtute: cū dictū est Diliges. d. deū tuū ex toto corde ex tota aīa ex tota mente ⁊ ex totis virib⁹ tuis. vt monstret̄ q̄ nō sufficit diligē ex toto corde. i. intellectu declinādo errorē ex tota aīa. i. volūtate declinando ɔtradictionē. ex tota mente. i. memoria vitando oblivionem. ſ ex tota virtute addendo bonā opationē ⁊ rectā in deū intētionē. Ad aliud dō. ſm aug. in. i. li. ɔtra aduersariū legis ⁊ ꝓphaꝝ. In vtroq̄ dei vni⁹ testō dixim⁹ ⁊ amandā bonitatē ⁊ timendaꝫ severitatē: quāuis in veteri testō ꝓpter temporaliū ꝑmissionē maloꝝq̄ ɔminationē seruos pariat tpalis ierl̄m. In nouo aūt vbi fides impetrat caritatē: qua lex possit impleri nō magis timore pene q̄ dilectione iusticie liberos pariat eterna ierl̄m. Quāuis g̃ seuerit⁹ iudiciū aliqñ exꝓmat̄ in lr̄a euāgelii q̄ legis tñ̄ amoris ratio supabundat in euāgelio: quēadmodum ⁊ in lege ratio timoris: ſicut supra declaratū ē qōne de dr̄ia legis ⁊ euangelii quantū ad timorē ⁊ amorē. Ad vltimum qḋ obr̄ de cerimonialib⁹ pꝫ rñsio. Nā cerimonialib⁹ nō fit additio ſicut ꝑmanēti additur ꝑfectio: ſ ſicut ꝑmissioni addit̄ exhibitio. vñ sup illud ps. Sacrificiū ⁊ oblationē noluisti. dic̄ glo. Ut venit res: noluit de⁹ illa legalia q̄ erāt quasi ꝟba ꝑmittētia. tādiu est ꝑmissor donec det. vt dedit mutat ꝟbū. nō dic̄ dabo. ſed dedi. Ipso g̃ veniēte noluit ea que erant eius figura.

Consequēter que

rit̄ de impletōe legis p euangelium seu p xp̄m. Et hāc qōnem accipe ex supiorib⁹ de qōnib⁹ legis in gn̄ali. Querit̄ ɔñter ad pleniorē ītelligētiā de latōe legis euāgelii. ⁊ ɔtra hereticos manicheos q̄ dicūt aliū ⁊ aliū eē actorē noui ⁊ veteris testamēti: disputādū ē. p̄ᵒ de latore noue legis. zᵒ de tpe latōis. Itē circa pmū ꝓcedit̄ hoc mō vt ɔtra hereticoꝝ blasphemias q̄ legē Moysi calūniat̄ ⁊ ꝓphias: ⁊ actorē veteris testī dicūt p̄ncipium malū. noui ꝟo p̄n⁹ bonū. Primo auctoritatib⁹ noui testī qḋ recipiūt ꝓbabit̄ lex moysi eē bona ⁊ recipiēda. zᵒ ꝟo idem ꝓbabit̄ de ꝓphis. Tertio ꝓbabit̄ lator vtriusq̄ legis. 4ᵒ ꝟo rñdebit̄ eoꝝ calumnijs.

Ad primuꝫ arguitur

sic. Scriptura legis tā a dño q̄ a discipulis admittit̄ in tātū: vt etiā ad ɔfirmationē sententiaꝝ suaꝝ ipsas ꝓferāt: sic̄ infra ꝓbabitur. Si g̃ null⁹ dꝫ abicē qḋ domin⁹ ⁊ discipuli ei⁹ admiserūt: lex non est abicienda. ſ poti⁹ admittenda. Q̄ aūt ipse domin⁹ admiserit auctoritates legis patet. dic̄ domin⁹ Math. 4ᵒ. Scriptum est Deut. 8. Non ī solo pane viuit homo: ſ ī oī uerbo quod ꝓcedit de ore dei. Item ī eodē. Scriptū est Deut. 6. Non tēptabis dominū deum tuum. Itē ī eodeꝫ. Scriptū ē Deut. 6. Dominū deū tuū adorabis: ⁊ illi soli servies. ſm aliā lr̄am vbi nos habem⁹ Dñm̄ deum tuum timebis ꝛc. Itē Mat. 5. Non ueni legem soluere sed adīplere. ⁊ post. Donec transeat celum ⁊ terra iota unuꝫ aut apex un⁹ non p̄teribit a lege: donec oīa fiant ⁊ seq̄tur. Qui g̃ soluerit unum de mandatis istis mīmis ꝛc. Itē Mat. 8. Offer mun⁹ qḋ p̄cipit Moyses ī testīoniū illī. Itē Math. 15 Quare trāsgredimini mādatū dei ꝓpter traditōes vestras. Nam deus dixit. Honora patrem tuum ⁊ matrē tuā. ⁊ q̄ maledixerit prī aut matri morte moriat̄. sumptuꝫ de exo. zo.

Jtē.19. Si uis vitā īgredi serua mādata. nō homicidium facies ꝛc. Exo.20. ğ obseruantia mandatoꝝ legis ducit ad vitam. ğ mādata legis sunt bona. ğ ꝛ lex bona ꝛ recipiēda. Item Mat.22. Diliges dn̄m deū tuū ꝛc. scriptū ē Deut.6. Jtē Mar.12. Jhs aūt rn̄det. q̄ primum oīum mandatū est. Audi israel dn̄s deus tuus vn⁹ est. ꝛ diliges dn̄m deum tuū ꝛc. ꝛ scriptū est Deut.6. Jtē Luce.6°. Omnia quecūq; vultis vt faciant vobis homines: ꝛ vos facite illis. h enim ē lex ꝛ pphe. Jtē Luce.10. In lege qd scriptum est. quō legis. Diliges dn̄m deū tuū ꝛc. h fac ꝛ viues. Jtē Jo.19. Facta sūt enim hec: vt scriptura impleaī. Os nō ɔminuetis ex eo. sumptū est de exo.12. Jtē hoc idē pbaī testimonio apostoloꝝ. Ad ro.3. Per legē cognitio ē peccati. Sz non pōt malū vitari nisi cognitū. ğ bonuz ē cognoscē peccatū. ğ lex bona est que facit cognoscē peccatū. Jtē ad ro.7. Jta q; lex sācta ꝛ mādatū sanctū iustū ꝛ bonū. ꝛ in eodē. Lex spūalis ē. Jtē in eodem. Consentio legi q̄m bona est. Jtē ad ro.10. Ego ad emulationē vos adducā ī nō gentē ī gentē insipientē: in iram vos mittā. sumptū est ex deut.32. Ego prouocabo eos in eo q nō est populus ꝛc. Ois scriptura vtilis ad docendū in iusticia vt pfect⁹ sit homo ad omne bonū instruct⁹ admittenda ē. Sz omnis scriptura veteris testamēti est talis. ğ oīs scriptura veteris testamēti ad mittenda ē. Probatio medie. 2. ad Thi.3°. S. omnis scriptura diuinit⁹ inspirata vtilis est ad docēdū. ad arguēdū. ad corripiēdum. ad erudiendū in iusticia: vt pfect⁹ sit homo dei ad omne opus bonū instruct⁹. Jtē ad ro.15. Quecūq; scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt. vt p patiam ꝛ ɔsolationē scripturaꝝ spem beām⁹. hec autē sunt nobis valde necessaria. ğ ꝛ scriptura p quam acqrūī ista. Jtē ad ro.12. Nō vosmetipsos defendētis carissimi: s dare locū ire: sicut scriptū ē. Mihi vindictā. sumptū est ex deut.32. Jtē ro.13°. Plenitudo legis est bona: quia plenitudo legis est dilectio. Ergo lex bona. Item pma Cor.14. Mulieres in ecclia taceāt. Nō enim pmittiī eis loqui: s subditas esse viris: sic lex dicit gñ.3°. Sub viri potestate eris. Jtē.1. ad Thi.1. Scim⁹ q̄m lex bona ē: si qs ea legitime vtaī. Jtē.1. ad Thi.5. Qui bn̄ presunt presbri duplici honore habeāī digni: maxime q laborāt in vbo ꝛ doctrina. Dic.n. scriptura. Non infrenabis os bouis triturantis. scriptū est Deut.25. Sic ğ testimonio xpi ꝛ aplorum ostendiī q̄m lex bona est ꝛ recipiēda.

Hoc idē ostenditur

de pphetis. Un̄ Mat.1. Ipse saluū faciet populū suū a peccatis eoꝝ. hoc aūt totū factū ē vt impleī qd dictū est a dn̄o p pphetā. Ecce virgo ī vtero habebit. Jsa.7°. ꝛ in eodē pl̄a filī ꝛ 2°. Jtē Mat.15. Jpocrite bn̄ pphetauit d vobis Jsaias dicēs. Popl⁹ hic labiis me honorat ꝛc. Jsa.29. Jtē Mat.24. Cū uideritis abbominationē desolationis: que dicta est a Daniele ppha stante in loco sancto. Qui legit intelligat. sumptū ē ex Danielis.9. S. ubi dr. Post finē belli statuta desolatio. Jtē mat.26. An putas q; ego possuz rogare patrē meū ꝛ ipse exhibebit mihi plus q̄z.12. legiones angeloꝝ. quō ğ implebunī scripture pphetaꝝ.

Jtē Mar.1. Jnitiū sancti euangelii ihu xpi filii dei fm̄ Marcū sicut scriptū ē ī Jsa. ppha 40. Uox clamātis in deserto ꝛc. Jtē Luce. ultimo. O stulti ꝛ tardi corde ad credēdum in omnib⁹ que locuti sunt pphete. ꝛ infra. incipiens a Moyse ꝛ omnib⁹ pphetis interpretabaī illis scripturas que de illo erāt. Jtē ad ro.9. Maior seruiet minori sicut scriptū ē Jacob dilexi. esau odio habui. Mala.1. Jtē ī eodē. Uocauit eos non solū ex iudeis: s etiā ex gentib⁹. sicut in Osee dic.3. Uocabo nō plebem meam plebē meā ꝛc. Jtē.1. Petri.1. Reportātes fidē fidei uestre salutē aīaꝝ uráꝝ. de q̄ salute exq̄sierūt atq; scrutati sūt pphe: qui de futura nobis grā pphetauerūt. Jtē .2. Pe.1. Habem⁹ firmiorē pphēticū sermonez. cui bn̄ facitis attēdētes. quasi lucerne lucenti ī caliginoso loco. Jtē ī eodē. Nō uoluntate humana allata ē aliqn̄ pphia. s spū sancto inspirati locuti sunt sancti dei hoīes. Item act.3. De⁹ q p̄nūciauit p os omniū pphetaꝝ pati xpm suū impleuit sic. Item apoc.19.c. Testimoniū enī ihu spūs est pphie.

Deinde ostenditur

q idem est legis lator ueteris ꝛ noui testī. s. de⁹. Dic apostol⁹ ad ro.3. Un⁹ de⁹ q iustificat circūcisionē ex fide ꝛ p̄puciū p fidē. ğ idem ē actor ueteris testī in quo iustificati sunt in dī circūcisi ex fide. ꝛ noui in quo iustificaī gentiles ī p̄pucio p fidē. Item ad gal.3. Lex ordinata est per angelos in manu mediatoris. Mediator dei ꝛ hominū ē homo xpūs ihūs. .1. Thi.2. ğ a xpō est uetus testamētū editum

sicut ⁊ nouū. Item ad hebreos .8. nitupãs
eos dic. Ecce dies veniūt dic̄ dn̄s: ⁊ ꝯfirma-
bo sup domū israel ⁊ sup domum iuda testa
mētū nouū, nō s̄m testm̄ qd̄ dedi patrib⁹ eoꝝ
in die qua apprehēdi manū eoꝝ: vt educerē
eos de terra egypti. sumptū ē de Jere. 31. Jdē
ḡ ē qui dedit tibi nouū ⁊ vet⁹. Itē Jacobi
.4. Un⁹ est legislator ⁊ iudex. q pōt ꝑdere ⁊
liberare. Itē sc̄ipt̄r de ꝓphis q sicut a bono
deo hēt̄ .2. Pe. i. Spū sancto inspirati locuti
sunt sancti dei homines.

Ultimo restat respō

dere oppositōib⁹ hereticoꝝ. Et ꝑmo ponēde
sunt opiniones, deinde r̄nsiōes. Hoc modo
Opponūt aūt h̄retici sic. Precepta que bona n̄
sunt: seruāda n̄ sunt. Sz p̄cepta veteris testi
bona n̄ sunt. Eze. 20. Dedi eis p̄cepta nō bona
ḡ p̄cepta veteris testi seruāda nō sūt. Itē
ad ro. 3. Ex operib⁹ legis nō iustificabit̄ omnis
caro corā illo. Sz nihil inutile seruandū est. ḡ
cū lex sit inutilis que iustificare nō potest: ser
uanda nō est. Itē nihil qd̄ malū seu vitiū
opat̄ seruandū ē Sz lex irā opat̄. ad ro. 3. Lex
irā opat̄. ira autē vitiū ē. ḡ lex vet⁹ s̄uanda
nō ē. Itē ad ro. 5. Lex s̄t intrauit vt abūda
ret delictū. ḡ lex ē cā delicti. ḡ lex ē mala. ergo
nō ē s̄uanda. Itē de⁹ vet⁹ testm̄ legē dedit
Sz s̄t intrāte lege abūdauit delictū. ḡ crudel̄
deus vet⁹ testm̄ ⁊ legē quā dedit crudeliter
dedit. Itē lex s̄bintrauit vt abūdaret deli
ctū. ⁊ vbi abūdauit delictum supabūdabit ⁊
grā dicit̄ i eodē. ergo i peccato manēdū ē vt
abūdet grā. Itē ad ro. 7. Cū essem⁹ i carne
passiones peccatoꝝ que p legē erant opabāt̄.
i mēbris nr̄is vt fructificarēt morti. ḡ passio-
nes peccatoꝝ erāt p legē. ergo lex mala est.

Itē i eodē. Nūc aūt soluti sum⁹ a lege mor
tis i qua detinebamur: ita vt suiam⁹ i noui-
tate sp̄ūs ⁊ nō i vetustate lr̄e. ḡ lex vet⁹ est
lex mortis. Sz ꝯstat q euangeliū est lex vite.
ḡ lex euāgelio ꝯtraria ē. ⁊ ē bona vel mala. ḡ
est mala cū sit ꝯtraria bono. Item ad ro. 7.
Occasione accepta peccatū p mādatū opatū
est in me omnē ꝯcupiām. sine lege enim pc̄tm̄
mortuū erat. Ego aūt viuebā sine lege aliqn̄
Sz cū venisset mandatum pc̄tm̄ reuixit. Ego
aūt mortuus sum ⁊ inuētū ē mihi mandatū
quod erat ad vitā hoc eē ad mortē. Nā pc̄tm̄
occasione accepta p mādatū seduxit me: ⁊ p
illud occidit. Ecce hic euidenter ostendit
apostol⁹ legē veterē esse nō bonā: nimirū quia

peccatū sine lege mortuū erat: ⁊ veniēte lege
reuixit: ⁊ p eā vires ⁊ occasiones operandi
malum accepit. Nō ḡ s̄uāda ē ab aliquo vel
tenēda. Itē ad ro. 7. Ego ipse mēte seruio
legi dei. carne aūt seruio legi peccati. Legē
ḡ Moysi appellat aplūs legē peccati. Sed lex
peccati mala ē. ḡ lex Moysi mala ē. Itē .2.
Cor̄ .3. Lr̄a occidit. sp̄ūs aūt viuificat. Qr̄ si mi
nistratio mortis lr̄a deformata in lapidibus
fuit in gloria: vt nō possent filii israel intēdē
in faciē Moysi ꝓpter gl̄iam vult⁹ ei⁹: q̄ eua-
cuat̄: quō nō magis ministratio sp̄ūs erit in
gloria. Nā si ministratio damnatōis i gloria
est: multo magis abūdat ministeriū iusticie i
gloria. Ecce loquit̄ ibi aplūs de lege Moy.
⁊ de lege grē. Legē enim Moysi appellat lr̄aꝫ
⁊ legē grē appellat sp̄ūm. ⁊ dic̄ q lr̄a occidit
Spūs aūt viuificat. ḡ pꝫ legē Moysi malā eē:
⁊ euāgeliū qd̄ ē lex grē bonū. Itē legē Mo
ysi appellat mīstrationē mortis: ⁊ ministra ē
damnatōis. ⁊ nō mentit̄ aplūs in quo loqt̄
sp̄ūs sanctus p legē Moysi ministrat̄ mors ⁊
damnatio. Sz mors ⁊ damnatio uitanda sūt
⁊ fugiēda. ḡ ⁊ lex Moysi. Itē legem inuit
euacuari. ḡ inuit eā non debē seruari. Itē
ad gal. 2. Nō iustificabit̄ homo ex opib⁹ legis
nisi p fidē ihū xp̄i: ꝓpter qd̄ ex opib⁹ legis nō
iustificabit̄ omnis caro. Si ḡ ex operib⁹ legis
nō iustificabit̄ oīs homo. ul̄ opera legis bona
nō sunt: uel bonis opib⁹ retributio nō debet̄

Itē eodē. S. Si p legē iusticia. ḡ xp̄ūs mor-
tuus est gratis. Ecce hic negat aplūs in lege
iusticiā esse. ḡ lex inutilis. Item ad gal. 3°.
Quicūq ex operibus legis sunt s̄b maledicto
sunt. Sz malū ē s̄b maledicto esse. ḡ malū est
esse s̄b lege. Itē eodem. Lex non est ex fide
Sed omne qd̄ nō est ex fide peccatū est Ro.
14. S. Ergo lex peccatū est. ḡ lex fugienda est
ut peccatū: uel peccatū fugiēdū nō est. Itē
eodem. Xp̄ūs nos redemit de maledicto legis
pro nobis maledictū. Ecce his v̄bis dic̄ aplūs
legē eē maledictū ul̄ maledictā: ⁊ sic eē dāna-
bilē. ḡ damnabil̄ ē q facit aliqd de opib⁹ legis
seu figuratiuis seu moralib⁹. Itē ad gal. 3°.
Conclusit scriptura omnia eē s̄b peccato. scri-
pturā dicit legem scriptā. ⁊ p hoc q dicit oīa
intell̄r homo: sicut ⁊ p omnē creaturā intell̄r
homo cū dr̄. ite p̄dicate euangeliū omni cre
ature. Mat. ultimo. Cum ergo dicit aplūs: cō
clusit scriptura omnia s̄b peccato: inuit q lex
ꝯcludit hominē s̄b peccato. Ergo lex mala ē
ḡ cauenda ⁊ non recipienda. Item ad gal

.4°. Cũ cognoueritis deũ:imo cogniti sitis a deo quō ɔuertimini iteꝝ ad ĩfirma ꝛ egena elemẽta:qb⁹ denuo seruire vultis: vbi aplus legẽ scriptã appellat elemẽta ꝛ elemẽta egena ꝛ ĩfirma. Cũ ğ lex egena ꝛ infirma sit inutil' ẽ ğ abiciẽda tãq̃ inutilis ꝛ spernẽda. Itẽ hr̃ dicendo Gal. q gentiles erãt: ꝛ supstitõi idolatrie deseruierãt: ĩnuit aplus par scelus esse idolatriã ꝛ obseruãtiã legis. Ideo enim dicit iteꝝ:qa legis obseruãtia: cui tũc deditι erãt erat peccatũ fere par idolatrie. Ideo etiã dic̃ denuo: vt ostẽdat q̃ nō distat modo lex post xp̃m ab antiqua idolatria. ğ mō nō ẽ ſuari lex. Itẽ ad gal. 5. A. State ğ ꝛ nolite iteꝝ iugo seruitutis ɔtineri. ꝛ iugũ seruitutis appellat legem. qa lex in seruitutẽ generat ad gal. 4. Hec sunt duo testamẽta. Unũ quidem in monte synai in seruitutẽ generãs que ẽ agar Non est ğ bonũ sbici iugo legis. Itẽ eodẽ. Si spũ ducimini nō estis sb lege ʒ sb grã. per destructionẽ ğ ɔñtis dat intelligi qa si sb lege estis spũ nō ducimini. Sʒ valde bonum ẽ spũ duci. ğ valde malũ est esse sb lege. Itẽ ad Hebr̃. 7. Reprobatio fit p̃cedẽtis mandati propter infirmitatẽ ei⁹ ꝛ inutilitatẽ. nihil. n. ad pfectũ adduxit lex p̃cedẽs. mãdatũ dicit aplus legẽ: ꝛ ipsũ dic̃ reprobatũ. ğ lex ẽ reprobata. ñ est ğ seruanda. Itẽ ad hebr̃. 8. Nũc aũt meli⁹ sortit⁹ est ministeriũ: quãto ꝛ melioris testamẽti mediator est: qd in melioribus repromissionib⁹ sancitũ ẽ. Nã si illud prius a culpa vacasset: non vtiq̃ secũdi loc⁹ ingreret. Ecce hic ɔparat ministeriũ no. te. ministerio vet. t. ꝛ nouum. t. vet. t. ꝛ dic̃. Ministerium no. te. meli⁹ eẽ ministerio vet. te. quãto nouũ testm̃ meli⁹ ẽ vet. Sʒ hec ɔparatio impropria est: cũ fiat a participante ad non ꝑticipans. qa nouũ testm̃ bonũ ẽ. vetus autẽ nō. Eze. 20. Dedi eis p̃cepta nō bona ꝛc̃. Itẽ dicendo. Si prius a culpa vacasset: nō vtiq̃ secũdi loc⁹ inquireret: ostendit vet⁹ testm̃ nō vacasse a culpa: ꝛ ita culpam in eo fuisse. ğ vel ipm̃ fugiẽdũ est: vel culpa fugiẽda nō est. Hec sunt ğ oppositiones ꝛ calumnie hereticoꝝ ɔt̃ legẽ veterẽ seu vet⁹ testamẽtũ.

Respondendum igitur p ordinẽ ad ista. Ad primũ igit̃ dd. q̃ cũ dr̃. Dedi eis p̃cepta nō bona: ad ɔparationeʒ noui testamẽti dr̃. ñ qa p̃cepta dñi mala sũt: ʒ qa respectu melioꝝ bona nō sunt: sic̃ samaria iustificata dr̃ nō simplr̃: ʒ respectu scelerationis ierl'm. Ezech. 16. H. Samaria dimidiũ peccatoꝝ tuoꝝ ñ peccauit: ʒ iustificasti sorores tuas in omnib⁹ abhoĩationib⁹ tuis: quas operata es. ğ ꝛ tu porta ɔfusionẽ tuã: que vicisti sorores tuas peccatis tuis scelerati⁹ agẽs ab eis. Iustificate enim sunt a te. Et Iere. 3. Iustificauit animã aduersatrix isrl' ɔparatiõe p̃uaricatricis iude. Siłr̃ ꝛ hic dicit̃ ñ simplr̃ ʒ ɔparatiue. Dedi eis precepta ñ bona. Argumentatio ğ ñ valet: in qua fit pcessus de his que ad ɔparationẽ nō bona dicunt̃: ac si non bona simplr̃ dicerẽt̃. Itẽ ad 2ᵐ dd. q̃ illud ad ro. 3. ex operib⁹ legis ñ iustificabit̃ homo intelligendũ de cerimonialib⁹ ꝛ figuratiuis. Cerimonialia enim ꝛ figuratiua: que cũ lege ĩstituta sunt: ꝛ cũ lege terminata sunt: nũq̃ ɔsciam emũdare poterãt etiã si cũ caritate ꝛ deuotõe fierẽt. Non. n. instituta sunt in iustificationẽ: ʒ in significationẽ futuroꝝ ꝛ ĩ ostẽsionẽ peccati ꝛ infirmitatis humane. Q̃ eniʒ nō sunt instituta ĩ iustificationẽ pʒ p illō qd dic̃ aplus ad gal. 2. H. Si p legẽ iusticia. ergo xp̃us mortuus est gratis. Q̃ hō sint instituta ĩ significationẽ dicit aplus. i. Cor̃. 10. Hec aũt in figura facta sunt nostri. ꝛ p⁹. Oĩa ĩ figura ɔtingebãt illis. Item in ostensione peccati ꝛ infirmitatis humane data sunt pʒ. qa ro. 3°. Per legẽ cognitio peccati. ꝛ. 7. Peccatũ non cognoui nisi p legẽ. nam ɔcupiam nesciebam eẽ peccatũ: nisi lex dicẽt. Non ɔcupisces. exo. 20. Moralia vero legis in fide xp̃i iustificãt. ꝛ in euãgelio ɔsumũt̃. Licet igit̃ cerimonialia ꝛ figuratiua ñ iustificaret. qa. tñ lex pedagogus noster fuit in xp̃o: ꝛ sb ea custodiebamur ĩ fide: sicut dicit apl's ad gal. 3. H. Seruari debuit: qm̃ a morbo quẽ mõstrabat cauẽdum erat: ꝛ ministeriũ fidei sb ei⁹ figuris latitãs fuit amplectẽdũ. Ad tertiũ dd. q̃ cuʒ dr̃. Lex irã operat̃. ad ro. 3. ñ supponit ira pro vitio: ĩmo p vĩdicta. sicut ad Ro. 3. Nunquid iniquus est deus qui infert iram. ꝛ. 2. Secũdũ duriciã tuaʒ ꝛ impenitẽs coꝛ thesaurizas tibi iram in die ire ꝛ reuelatõis iusti iudicii dei ꝛ. 5. Salui erim⁹ ab ira p ip̃m. ꝛ. p̃. Reuelatur enim ira dei sup omnẽ impietatẽ hominũ.

Ad quartũ dd. q̃ cũ dr̃ ro. 4. Lex sbintrauit vt abũdaret delictũ: hec ɔiũctio vt. non notat cãm: ʒ ɔsecutionẽ. ut ibi. Butiꝝ ꝛ mel comedet: ut sciat reprobare malũ et eligẽ bonum. Isa. 7. Est enim sensus. Lex ut abũdaret delictũ. i. lex sbĩtrauit ut abũdaret delictũ. p legẽ aũt dr̃ abũdasse: non quia lex delictũ iuberet

ꝰ qa legi nō affuit adiutrix grā: aucta ē ↄcu
piscētia ex ꝓhibitione: ⁊ ea crescente ſubrepſit
ꝑuaricatio que delictū̄ adauget. ⁊ abūdauit
ſubintrante lege delictū: qa ⁊ ↄcupia ex ꝓhibi
tione ⁊ feruētior facta ē: ⁊ peccātib' ↄt̃ legē
ꝑuaricationis crimē accessit. Ad illud ꝟo
qđ de eodē obr̃ dō. ꝙ de' nō crudelr̃ ꝰ mise
corditer legē dedit. nō eni deus causa morbi
legem dedit. ꝰ ↄsilio medicine. aliqñ eni hō
vr̃ sibi san' ⁊ tñ egrotat. ⁊ qa ñ sentit egri
tudinē: opera medici nō expoposcit. augetur
morb' ⁊ crescit molestia. querit medicū: ⁊ sa
nat̃. homo vero añ legē ↄfidēs viribus intu
mebat. dicebat enim. Nō deest qui impleat: ꝰ
deest q iubeat. Magnū ḡ fuit ↄsiliū vt ꝑ legē
abūdaret delictū. vȝ vt ꝑ austeritatem legis
infirmitatē suā intelligētes infirmi ad medi
cū ↄfugerēt auxiliū grē ꝑcaturi. vñ pȝ qa nō
crudelr̃ ꝰ misericorditer lex data est: nec cru
delis ē legis dator in datione ipsi'. Ad 3m
aūt obiectū de eodē dō. ꝙ abūdāte delicto ñ
abūdat grā. Nō eni abūdātia delicti cā ē q̄re
abūdat grā. imo causa est quare ſubtrahatur.
Sapi. In maliuolā aīaȝ ñ introibit sapīa: nec
hītabit in corde ſubdito peccatis. ⁊ ideo apl's
opponit sibimet ↄtr̃ ⁊ dicit. Quid ḡ dice
mus. ꝑmanebim' in peccato vt grā abundet?
absit. ꝰ ita sane intelligēdū ē. Delictū abun
dauit ꝑ legē: ꝰ hʼ sanat xp̄s: qa vbi supabun
dauit delictū: supabūdauit ⁊ grā. vl sic. Per
legē abūdauit delictū: ꝰ nō ideo despiciatur
aliquis qa vbi supabūdauit delictum super
abūdauit ⁊ grā. Oīa enim xp̄s indulget.

Ad quintū dō. ꝙ cū dic̃ aplus ad ro. 7. Cū
essem' in carne passiones peccatoꝝ que ꝑ legē
erant ⁊c. non intelligit passiones peccatoꝝ eē
ex lege: ꝰ notas eē ꝑ legē: vel ex prohibitione
legis auctas esse vitio transgressoꝝ: ñ legis.
Concupīa enim ex ꝓhibitione legis ardētior
facta est. ⁊ peccātib' ↄtra legē ꝑuaricationis
crimē qđ nōdū erat accessit. ⁊ ꝙ ita debebat
intelligi ostēdit ipse aplus: cū sibimet oppo
nēs dic̃. Quid ḡ dicem'? Lex peccatū ē? absit.
ꝰ peccatū ñ cognoui nisi ꝑ legem. nā ↄcupīaȝ
nesciebā esse peccatū: nisi lex diceret. Nō ↄcu
pisces. Qđ ꝟo opponit̃ ex eadē auctoritate
ꝙ lex mortis dr̃. ita intelligēdū ē ñ ꝙ mortē
aīe. i. peccatū ꝓmitet: ꝰ qa peccātes interficit
⁊ reos punit tpalr̃. Lex ḡ data ad vindictam
malefactoꝝ: laudē ꝟo bonoꝝ ñ ē mala ꝰ bona

Ad sextū ꝟo qđ obr̃ ꝙ peccatuȝ occasione
accepta ꝑ mandatū ⁊c. dō. ꝙ lex ñ est mala ꝰ
bona: ꝟȝ peccatū. i. carnalitas vel dyabol' per
legē occasionē accepit ↄcupīam operandi: sicut
ꝑdicatio xp̄i bona erat nō mala. ꝟȝ inde sūpta
sit occasio mortis eius. sm ꝙ dr̃ in Jo. 5. Pro
pterea iudei volebāt eū interficē ñ solū quia
soluebat sabbatū. ꝰ quia dicebat se filium dei
equalē se faciēs deo. Silr̃ etiam ꝑdicatio apo
stoloꝝ bona erat ñ mala: ꝟȝ īde occasionē sue
mortis acceperint increduli. vñ. 2. Coꝛ. 2. Xp̄i
bon' odoꝛ sum' deo in omni loco ⁊ ī his qui
salui fiūt: ⁊ ī his qui pereūt. aliis qdem odoꝛ
mortis in mortē. aliis qdeȝ odoꝛ vite in vitā.
Qȝ ḡ peccatū. i. carnalitas uel dyabol' ꝑ legē
occasionē opandi accepit: ñ est de vitio legis
ꝰ de vitio trāsgressoris. Si enim hoc esset de
vitio legis ñ dicēt aplus ad ro. 2. Qui in lege
gloriaris ꝑ ꝑuaricationē legis deū inhonoras
nec dicēt. Non auditores legis ꝰ factores iu
stificabūt. ad ro. 2. Sȝ talis est nostra infirmi
tas. vt ardenti' ꝓhibita desidēt q̄ ↄcessa. vñ
gentilis ph's. Nitimur in vetitū semper cupi
musq; negata. Res enim que negāt̃ uel mulr̃
vel auꝝ vel hi', negando memorāt̃: ⁊ ex me
moratione ipsoꝝ inardescit desideriū. quib'
nō memoratis desiderium sopiret̃. Ad 7m
dō. ꝙ cū dic̃ aplus ad ro. 7. Ego ipse mēte ser
uio legi dei. carne aūt legi peccati. nō appel
lat legē scriptā legē peccati. imo ↄcupiscētiā
quā lex scripta ꝓhibet appellat legē peccati.
Tres enim leges distinguit aplus in sequēti
ro. 8. cū dicit. Lex enim spūs uite ⁊c. cū dic̃. Lex
spūs vite in xp̄o ih̄u vnam legem ostendit.
hoc est legē fidei. ⁊ cū adiūgit. Liberauit me
a lege peccati ⁊ mortis alterā legē ostēdit. s.
legē ↄcupīe. Cū ꝟo subiungit. nā qđ impossibi
le erat legi. in quo infirmabat̃ ꝑ carnē ⁊c. ter
tiā legē ostēdit. s. legē scriptā in monte synai
Due ḡ leges bone sunt. s. lex Moysi que pctm
ostēdit ⁊ ꝓhibet: ⁊ lex fidei que peccatū ostē
dit. Lex ꝟo peccati. s. lex ↄcupīe mala ē q reos
facit dum ꝑuaricationē inducit. Itaq; cum
dicit apostol'. Ego mēte seruio legi dei. legē
dei appellat legē scriptā que ↄcupīām ꝓhibȝ
de qua Luce. 2. Tulerūt ih̄m ī ierlm ut darēt
hostiam sicut scriptū ē ī lege dñi. par turtuꝝ
aut duos pullos columbaꝝ. Cū ḡ dicit̃. Ego
ipse mēte seruio legi dei. carne autē legi pcti.
hic ē sensus. Ego. i. rōnalis ⁊ interioꝛ homo ꝟȝ
habēs fomitē pcti sicut hēbam ꝑusq; dei grā
liberarer. tñ seruio. i. potens sum seruire legi
dei. ⁊ hoc mēte. i. volūtate. Jam enim liber
anim' adiuuāte grā malas suggestiones pōt

spernere ⁊ ɔtraria supare. carne autẽ seruio
legi peccati.i.ɔcupiẽ. ⁊ ideo lʒ liberat⁹sim nõ
est remissius agendũ: ſ cauendũ ẽ: ne regnet
peccatum. Nota ꝙ lex carnis.s.fomes peccati
vr̃ ideo lex: qa cum homo noluit obedire suo
maiori.i.xp̃o iustũ fuit ⁊ quasi lex ei data: ꝙ
suũ inferi⁹.i.caro nõ obediret ei. Ad octa-
uum vð.ꝙ ñ rep̃hẽdit lex: cũ vr̃. Lr̃a occidit
sicut nõ rep̃hendit sciã: cũ vr̃. scia inflat. cari
tas edificat.i.Cor̃.8. R. sicut enim in caritate
sciã ꝓdest: sic lex bona est ſ cũ grã. vñ ad ro.
7. Lex quidẽ sancta ẽ ⁊ mãdatũ iustũ sanctũ
⁊ bonũ. Cũ ḡ vr̃. Lr̃a occidit: ĩtelligẽdũ sine
spũ adiuuãte: queadmodũ cũ dicit ad ro.7°.
Passiões peccatoꝝ que erãt p legẽ supplẽdũ
est. note erant vel aucte p legẽ. Renera eniʒ
sine spũ occidit.i. occasionẽ p̃stat occisionis.
Sicut enim vr̃ ad ro.7. Occasiõe accepta pec-
catũ p mãdatũ opatũ ẽ in me omnẽ ɔcupĩaʒ
⁊ hñ dico legẽ occasionẽ occisionis p̃stare: qa
dũ peccatũ ostendit ⁊ ꝓhibet: ex ꝓhibitione
ɔcupĩam incitat: cum nõ adsit spũs: qui nos
ɔferẽdo grãm adiuuet implere mandata.

Ad illud ꝟo qð obr̃ ex eadẽ auctoritate: ꝙ
lex Moysi ẽ ministratio mortis ⁊ damnatõis
vð.ꝙ lex ñ vr̃ admĩstratio mortis ⁊ damna
tionis eo ꝙ ipsa inferat damnationẽ ⁊ mortẽ
ſ qa occasionẽ p̃bet p trãsgressionẽ augẽdo
peccatũ: sm̃ illud ad ro.7. Peccatũ occasione
accepta p mandatũ seduxit me: ⁊ p illud oc
cidit. Dr̃ etiã mĩstratio dãnationis ⁊ mortis
qa p illã ĩnotescit ⁊ mors ⁊ damnatio trans-
gressoꝛis. vl̃ qa peccãtes quos dei grã ad im
plendã iusticiã non iuuabat morte corporali
mulctabat. itaqʒ ꝙ mors ⁊ dãnatio p legem
admĩstrat: de vitio p̄uaricãtis est: ñ de uitio
legis. Lex enim peccatũ mõstrat ⁊ ꝓhibet ⁊
penã peccati ostẽdit. Ad aliud quod ex eo
obr̃ vð.ꝙ ꝓculdubio legẽ ĩnuit euacuari apl̃s
ſ ſm̃ cerimonialis ⁊ figuratiua nõ ſm̃ moralia
Ait enĩ aplũs de cerimonialib⁹ ⁊ figuratiuis
ad gal.vlti. In xp̃o ihu neqʒ circũcisio aliqd
ualʒ: neqʒ p̃puciũ ſ noua creatura. Ad 9ᵐ
vð sicut supra. ꝙ hoc qð dicĩ aplũs ꝙ ex opib⁹
legis nõ iustificat omnis caro. intelligẽdũ ẽ
de opib⁹ legalib⁹ vt de sacrificiis ⁊ aliis fi-
guratiuis: ñ de moralib⁹. Itẽ ad xᵐ vð. ꝙm̃
lex sine grã iusticiã ñ hʒ: nec tñ inutilis ẽ. qa
hominis egritudinẽ mõstrat. vt vʒ cognita
egritudine sua medicũ q̃rat. Qui enĩ negat
egritudinẽ suã supfluum iudicat saluatorẽ.
Nã si p legẽ.i.p opa legis de quib⁹ iudei ɔfi
debãt: iusticia ẽ. xp̃us ḡ mortuus est gratis.i.
frustra. Ad vndecimũ vð. ꝙ illud. qui ex
opib⁹ legis sunt sꝫ maledicto sunt. intelligẽdũ
est nõ ex opib⁹ illis que ad mores ꝑtinent: ſ q̃
in obseruationib⁹ illis fiebãt. ꝓdest enim lex
scripta in tabulis in quib⁹ erant tria mãdata
ꝑtinẽtia ad dilectionẽ dei. ⁊ 7. pertinẽtia ad
dilectionẽ ꝓximi. cetera ꝟo que impleri ñ p̃nt
iuxta illud actuũ 15. Hoc est on⁹ qð neqʒ nos:
neqʒ patres nr̃i portare potuim⁹: q ex opibus
legis. supple oĩbus tam figuratiuis q̃ʒ morali
b⁹ sꝫ maledicto sunt. qa cũ oĩa ſm̃ Petri testi
moniũ impleri ñ p̃nt. ⁊ ĩ lege scriptũ sit deut.
27. H. Maledict⁹ omnis q non ꝑmãserit ĩ oĩb⁹
que scripta sunt ĩ libro hui⁹ legis. ꝓculdubio
maledictioni culpe ⁊ trãgressiõis sꝫicit: qui
ex legis operib⁹ est. ſ ab hoc reatu soluit qui
de grã ɔfidit saltẽ spũalr̃ implẽs legẽ. Ad
12ᵐ. qð obr̃. ꝙ lex nõ ẽ ex fide. Sʒ omne qð nõ
est ex fide peccatũ ẽ ⁊c. vð. ꝙ nõ seqt. Fides
enim dissilr̃ accipit in maiori ꝓpõne ⁊ assum
ptione. quia in ꝓpõne accipit fides put descri
bit in epl̃a ad hebr̃.xi. Fides ẽ sꝫa rez speran-
daꝝ arᵐ non apparẽtiũ. Cũ enim vr̃. Lex nõ
ẽ ex fide. sensus est. Lex nõ est ex fide vt ꝓ fu
turis que sperãda sunt ex amore impleat: sed
pro p̃ntib⁹ ex timore. Hoc enĩ ĩnuit aplũs cũ
ĩmediate sꝫiũgit. ſ q fecerit ea viuet ĩ illis.
vt intelligat in hoc loco legẽ poni p illis ope
rib⁹ que in illis obseruationib⁹ fiebãt p escas
Qui aũt viuebãt in illis opib⁹ timebat vtiqʒ
si ea non fecissent lapidari vel crucifigi: vel
quocũqʒ modo puniri. ⁊ io sꝫiũxit. Qui fece
rit ea viuet ĩ illis.i. p p̃mio recipiet vt nõ in
tereat. aliter eniʒ puniret. In assumptiõe
ꝟo cũ vr̃. Sʒ omne quod ñ ẽ ex fide peccatuʒ
est. fides accipit p bona ɔsciã. p̃miserat eniʒ
de discretione escaꝝ dicẽs. Noli ꝓpter escam
destruere opus dei. Oĩa enim mũda sunt. Sʒ
q discernit si manducat dãnat⁹ est. quia non
ẽ ex fide. quasi dicat. Qui mãducat cibũ quẽ
discernit.i. quẽ mãducãdũ nõ credit: dãnat⁹
est in ɔsciã sua.i. reũ se facit: qa qð dãnosum
asserit facit. qð enim mãducat ñ mãducat ex
fide.i. pura ɔsciã. ɔtra fideʒ quippe credit q
edit quod edẽdũ ñ credit. Omne ḡ quod ñ
est ex fide peccatũ ẽ.i. qð fit ɔtra fidẽ.i. ɔtra
ɔsciĩam. vt credam⁹ malũ esse peccatũ est. nõ
tñ omne qð fit ex fide bonũ ẽ: quia ignorãtia
que est culpa nocet ſm̃ illud Ioh.16. R. venit
hora vt omnis qui interficit vos arbitratur
obsequiũ se p̃stare deo. Nõ qa qð vr̃. Omne

quod nō est ex fide peccatū ē:ideo dr̄:q̄a oīa infideliū vita peccatū ē:quia omnis infidelr̄ viuēs vl' agēs vehemēter peccat. Ad aliō qō obr̄ p illud ad gal.3. Xp̄us nos redemit de maledicto legis fact' p nobis maledictū ꝛc. dicendū. q̄ due sunt spēs maledictionis. maledictio culpe ꝛ maledictio pene. De maledictione culpe dr̄ in p̄s. Maledicti qui declinant a mandatis tuis. De maledictione pene dr̄ gn̄. 3. Maledicta terra in opere tuo. Cū ḡ dr̄. xp̄s nos redemit de maledicto legis:maledictum dr̄ culpa transgressionis:a qua p xp̄m redēpti sum'. Cū ḡ dr̄. fact' p nobis maledictum: maledictū dr̄ pena passibilitatis ꝛ mortalitatis quā suscepit ꝓ nobis. Nota etiā q̄ nō dr̄ maledictū legis eo q̄ maledictio .i. culpe sbiaceat q implet legē ꝛ facit quelibet opa legis. Si enī hoc eēt maledictio culpe sbiaceret xp̄s qui dicit Mat.5. Non veni legē soluere ſ adimplere. Sȝ dr̄ maledictū legis q̄a maledictio culpe sbiacet in omnib' que scripta sunt in li. legis. Non valet ḡ argumētatio in qua ꝓcedit de maledicto legis:ac si maledictū legis qō de legis transgressione dr̄ de legis impletione dicat. Debēt eniȝ sic assumē. his verbis innuit aplus legē eē maledictū .i. maledictum transgressorib' legis indicit. ꝛ ex hoc n̄ ꝓuenit ɔclusio. Ad aliud qō obicitur q̄ ɔclusit scriptura oīa sb peccato ꝛc. dō q̄ verū ē quod dicit aplus:nec tn̄ lex mala est. nō enim intelligendū ē inclusit .i. peccatū induxit. ſ īclusit .i. inclusa ostendit. non enim lex peccatū inbȝ imo peccatū ostendit ꝛ ꝓhibet. nam sic dicit ad ro.7. Peccatū nō cognoui nisi p legē. nam ɔcupiam nesciebā eē peccatū:nisi lex diceret. non ɔcupisces. Data est enim lex ꝓpter transgressiones vt peccata notādo trāsgressiōes innueret:ꝛ de trāsgressione ɔuincēt trāsgressores. Pȝ ḡ q̄ argumētatio nō valet:in q̄ ꝓcedit ex his que figuratiue dicūt: ac si ꝓprie ꝛ sine figura dicant. Si enim lex mala est quia inclusit omnia sb peccato. ḡ de' ē mal' q̄a oīa in incredulitate ɔclusit ro.xi. Itē si lex mala ē:quia oīs ɔclusit sb peccato. ḡ eadē bona ē:q̄a sb ipsa custodiebamur ɔclusi ī illā fidē que postea reuelāda erat:sic dicit ad gal.3. ꝛ ita lex simul mala ē ꝛ bona. qō ē impossibile.

Ad aliud dō q̄ reuera lex infirma ē ꝛ egena. infirma quia nō plene iustificat. ꝛ egena: q̄a quantū iuuat nō p se ſ respectu grē iuuat lȝ infirma ꝛ egena sit:nō tn̄ inutil' ē. Inuenit enim infirmitas util' vt.2.Cor̄.12. Virt' ī infirmitate pficit. Ceteꝝ si omnis īfirmitas mala esset:non cū infirmis infirmaret apostol'. 2. Cor̄.xi. nec dicēt etiā. Cum infirmor tc fortior sum.2.Cor̄.12. Q̄ autē nō sit lex inutilis:unde pȝ:q̄ iuuat inquā:q̄a q̄d sit peccatū ostēdit. ꝛ quid sit dēt' vt sciam' q̄d debeam' agere. q̄d cauere. Nō ḡ abicienda est lex tāq̄ inutilis ꝛ spernēda. Itē ad aliud qō obr̄ de eodē dō q̄ in illis v̄bis innuit aplus pene par peccatuȝ seruituti idoloꝝ eē obseruātiā legis. non sm̄ moralia que in euāgelio ɔsumāt. ſ sm̄ cerimonialia ꝛ figuratiua:que ī euāgelio destruūt. vt pȝ in solutione sabbati ꝛ sacrificioꝝ ꝛ ciboꝝ ī dn̄ia. vn̄ ad gal.2. Si que destruxi iteꝝ reedifico:p̄uaricatorē me ɔstituo. Nō ḡ seq̄t q̄ lex seruari nō debeat: lȝ cerimonialia ꝛ figuratiua seruari nō debeāt. q̄a cū dr̄. ḡ lex n̄ dȝ seruari: ꝓpter distributionē negatōis sīn itur q̄ lex nullo mō debeat seruari:cum sit in moralib' obseruāda. Ad aliō dō q̄ cū dic aplus. State ḡ ꝛ nolite iugo seruitutis iterum ɔtineri. de lege loquit secūdum figuratiua: vt est circūcisio ꝛ similia: non de lege secundū moralia. qō ostēdit cum statim sbiungit Ecce ego Paul' dico vobis. si circūcidimini xp̄us nihil vobis ꝓderit. Q̄ enim hoc nō sm̄ vniuersam legem dixerit ostēdit aperti' cū sbiūgit. Testificor hoi oī circūcidenti se. q̄m debitor est vniuerse legis faciende. Patet ḡ p ea que sequūt. q̄a qō dixit. nolite iteꝝ iugo seruitutis ɔtineri:nō sm̄ vniuersam legē dixit ſ tm̄ sm̄ figuratiua que in euāgelio abolēt presertim cū apostol' dicat. Col.2. Nemo uos iudicet in cibo aut ī potu aut parte diei festi aut neomenie aut sabbatoꝝ que sunt vmbra futuroꝝ. Corp' aūt xp̄i ꝛ cū in euangelio moralia ɔfirment. Ad aliud dō. q̄ cum dicit apostol'. Si sp̄ū ducimini nō estis sb lege. sed sb grā. sic ē intelligēdū. nō estis sb lege .i. non erratis vt ɔn̄a ponat p ān̄cedēte. Lex enī errātib' ꝛ male agētib' posita est. sicut dic apls .1. Thi.1. Nō est iustis posita lex ſ iniustis. ḡ q̄ sp̄ū ducē hn̄t sp̄ūm n̄ errat. ꝛ ita sb lege n̄ sunt. q̄a n̄ ē iustis lex posita. ſ īiustis. Ad illō qō obr̄ ex ep̄la ad hebr̄.7. reprobatio fit p̄cedētis mandati ꝛc. dō. q̄ re uera lex reprobat ſ non ꝓpter malignitatē ei' vt heretici mētiunt. sed propter īfirmitatē ei' quam dum stetit hn̄it. q̄a si aliquid fecit' tūc:tn̄ n̄ plene iustificauit. ꝛ etiam reprobat ꝓpter inutilitatē ei': quam modo hēt. nō enim modo īfirma est:imo etiā damnosa si tenet ī cerimonialib' ꝛ figuratis

siquidem post aduentū xpi inutile ē ea fieri: que olim fiebāt: ut h predicerent. Circumcisio enim zc hi⁹ pori populo diuinit⁹ data sunt ad signationē futurorū: que p xpm oportebat impleri. quib⁹ aduenientib⁹ remāserūt illa xpianis tm̄ legēda ad intelligētiā pmisse pphie. nō aūt necessario faciēda q̄si adhuc expectādū esset vt veniret reuelatio dei: que hia figurabat esse ventura. Moralia vo obiciēda nō sunt: quia i euāgelio ɔfirmāt. Ad 2ᵒ obiectū ex eodē dicim⁹ legē esse inutilē mō ⁊ tēcum stetit inutilē fuisse ad perfectionē. quod ostēdit aplus p hoc qd̄ sbiūgit. Nihil enī ad pfectū adduxit lex: quo ad pfectionē. g̃ inutilis fuit lex nō quo ad oia. qa nō quo ad cognitionē pcti. per legem enim cognitio pcti. ad ro. 3. ⁊ 7. Peccatū nō cognoui nisi p legē. nā ɔcupiscētiā nesciebam esse peccatū: nisi lex dicēt. Nō ɔcupisces. Ad aliud qd̄ obr̃ ex auctoritate ad ro. 8. q̄ improprie fit ɔparatio noui ⁊ vet. te. dd̄. q̄ imo pp̄e vet⁹ testm̄ nouo testō cōpar: cū fiat inter participātia comparatio Utrūq; enim bonū ē. de nouo enim ɔstat. De veteri etiā ɔstat p hoc qd̄ dicit apostolus ad ro. 7. Itaq; lex sancta ē ⁊ mandatū instū sāctū ⁊ bonū. Quod vo dr̃ Ezech. 20. Dedi eis precepta nō bona. nō dr̃ hoc qa p̄cepta legis simpliciter bona nō sint. s qa respectu meliorū bona nō sunt. sicut dictū est supra. Ad vltimū qd̄ obr̃ ex eadem auctoritate. Nā si pus a culpa vacasset zc. dd̄ q̄ hoc nō dr̃ qa vet⁹ testamētū in se culpā habeat. s quia illi quibus data est culpam habēt ex trāsgressione ipsius Qz enim dr̃. si a culpa vacasset. sic intellr̃. si a culpa vacasset. i. si a culpa vacare fecisset. h ē si perfecte mūdasset hominē vt inculpabiles essent obseruatores ipsi⁹. nō vtiq; secūdi loc⁹ i. oportunitas īgrē a deo q paulatī īstruxit

Cōsequēs est querere

de tpe lationis legis euāgelii. nam cum lex euāgelii sit lex pfce salutis debuit dari hoī ab inicio p⁹ peccatū. qd̄ mltiplr̃ pbat. Primo sic. Detrimētū ē egroto dilatio medicine. Si g̃ lex euangelii medicina ē ɔtra egritudinē peccati. dilatio legis euangelii ferēde ī detrimētū fuit egrotanti homini. Si g̃ sūma bonitas ordinate dz ea que sunt ad salutē egrotātis hoīs: statim post peccatū debuit dare legem euāgelii. Itē maiori mūdo nūq; deest aliq perfectio que ei sit necessaria s'm suū statū. g̃ nec minori mūdo qui est homo deesse dz pfectio necessaria s'm aliquē statū: Si g̃ post lapsū maxime indiget noticia ⁊ lege grē: statim p⁹ lapsum debuit ei dari lex euāgelice pfectōis. aut seqtur inconueniēs: q̄ ī opib⁹ dei pfectio debita defuit. Itē non ē personarū acceptio apud deū. act. 10. g̃ eque puidet saluti priorū iustorū ⁊ posteriorū. Si g̃ p euāgeliū prouidet saluti posteriorū. g̃ p euāgeliū puidē debuit saluti priorū. Itē si latio legis euāgelice commodū est iustis psētib⁹. g̃ dilatio latōis dānū fuit iustis p̄cedētib⁹. non ɔuenit autē diuine iusticie vt sustineat damna iustorū. Item volūtas dei ē efficax causa bonorū adducendorū. sic dic̃ Aug. Si g̃ volūtas dei ē respectu salutis hūane: quia vult omnes hoīes saluos fieri ⁊ ad agnitionē ueritatis uenire: efficiet qd̄ maxime ptinet ad salutē humani generis Si g̃ ad humanā salutem ptinet maxime lex euangelice pfectionis post lapsuz. g̃ ab inicio debuit dari. R°. dd̄ s'm Hug. de san. vic. Oportuit vt post peccatū hominis deponēt de⁹ psonam iudicis: ⁊ assumēt psonā ɔsiliatoris ⁊ postea auxiliatoris. ita dūtaxat ut pmo hominē totū sibi dimittat: quaten⁹ ipe homo ignorātiā expiat: ⁊ intelligat se indigere ɔsilio. deinde etiaz defectū suū sentiat ⁊ agscat sibi opus auxilio eē. Tali g̃ rōe i tempore nāl legis totus homo dimissus ē sibi. Postea tpe legis cognoscēti ignorātiā suā datū ē ɔsiliū. postremo in tēpore grē ɔsitēti defectū suū pstitū est auxiliū s'm legē grē. s. euangelium.

Ad pmū g̃ dd̄. q̄ cū homo sit libere voluntarie ⁊ rōnis arbitrio ɔstitut⁹: nō debz sanari nisi volūtarie. Medicina g̃ nō dabit homini nisi sciēti ⁊ desiderāti. Ordo igit̃ curatiōis hoīs regrit vt pus pbet homo vtz sit sciens hoc ē cognoscēs suū morbū. 2° vo vtz sit desiderās auxiliū. ⁊ id̄ pmo sb lege naturali sibi relict⁹ expit̃ suā ignorātiā. 2° vo p legē moysi fact⁹ sciēs expit̃ suā impotētiā. vt ex pma experiētia. s. ignorātie quereret ɔsiliū. ex 2ᵃ vo. s. impotētie desideraret auxiliū: qd̄ ē grā xpi: quā p̄dicat euāgeliū. Dicēdū g̃ q̄ nō ē detrimētū egroto medicine dilatio: si hoc exigat curationis ordo. Ad 2ᵐ dd̄ iuxta quod dic̃ Aug. ī li. 3. qōnū. Sicut absurd⁹ ē q iuuenilē etatē vellz eē in homine tēporib⁹ sbdito. eus caret enim pulchritudines que ceteris etatib⁹ suas vices atq; ordines gerūt. qa sic ipe dic̃ talis pulchritudo reb⁹ discedētib⁹ ⁊ succedētib⁹ pagit̃ ⁊ habet decorē suū in singulis gbuslibz hoīb⁹ singula queq; etas ab infantia

vsq; ad senectutē:sic absurdus est qui in ipso vniuerso gñe humano vnā etatē desiderat. Nā et ipsum tanq; vn⁹ homo etates suas agit nec oportuit venire diuinit⁹ magr̄m c⁹ imitatione i mores optimos formaref̄ nisi tpe iuuētutis.ad hoc valet qd apls dic.3.ad gal.Sub lege quasi sb pedagogo paruulos custoditos donec veniret q p ꝓphetas ꝓmissus erat.
Secūdū hoc dō.q non defuit generi humāo aliqua pfectio que eēt sibi necessaria fm statū s infantia gnīs hūani fuit añ legē.puericia in lege:que etates nō sunt susceptibiles pfectōis disciplinę.Iuuent⁹ ꝟo tempore grē: que etas pfectionis doctrine susceptibilis est.et iō tūc dari debuit lex euangelii que est perfectio disciplinę. Ad tertiū dō fm Aug.in li.83.q. Aliud est qd diuina puidētis quasi puatim cū singul' agit.aliud ē qd gnī vniuerso tanq; publicis vtilitatib⁹ ɔsulit.Nā et quicūq; singli ad certā sciam puenerūt: nō nisi sb eadē veritate suaꝝ sigillatim etatū opportunitate illustrati sunt. Secūdū h' g̃ dō.q diuina sapiā eq puidet prioribus iustis et posterioribus fm exigentiā stat⁹ et ɔgruitatē puidētie gnālis. fm quā reqrit vt p grad⁹ etatū mūdi gradatim decurrar cognitio ꝟitatis fm silitudinē etatis singularis hominis; quāuis nō eq q̃tū ad necessitatē psone et dispēsationē puidētie psonalis. Ad q̃rtū dō fm Aug.in li⁹.qōnū noui et vet.te.Damnū fuit iustis priorib⁹:qa ñ añ venit xp̄s. s quare an iustū vel iniustum sit.solent enim damna iusta esse. nūquid fur dephensus cum quadruplū iuxta legē ɔdemnat:nō damnū patit:s iustū est:ac p h' dānū quod hominū gen⁹ passū est iuste prouenit. Ideo etiā pmissum ē quare et saluator inter ipa pmordia venire nō debuit.Cū enī pmos parentes circūuenisset dyabol⁹de victo hoie triūphauit.et hic vict⁹ gen⁹ suū vēdidit pctō Non g̃ iustū erat victoris statim auferre violenter spolia.qa qd facit de⁹ iuste facit. Preterea in li.qōnū no.et vet.te.79.q. Cū ɔcerne peccauerit homo.assentiēs enim fieri se deū idolatriā admisit:hoc est i deū peccauit.iōq; nō illi statī sbueniri debuit:qui nec penituit Post aūt iustis multa mala intulit sathanas Iob.Ioseph.Ieremie.Isaie.et ceteris ꝓphetis et iustis.Idcirco tunc missus ē xp̄us a deo prē suo qui illū vincēt:et se manifestaret regnum illi⁹auferēs rōne ñ potestate:quāq; oīa possit de⁹. s illud fecit qd ɔgruit rōni vt irrephensibilis pseueret. Ad vltimū dō fm Aug. in li.qōnū noui et vet.te.Si ei cui necessitas iminet añ sbueniat:erit quidē grat⁹ nō valde:tñ poterit scire quid sibi pstitū est. Si aūt in ipsa necessitate posito auxiliū feras: sciet q̃le bñficiū ɔsecut⁹ sit.et de tribulatione ereptus plus grās aget.Idcirco recte pmo dimisit d⁹ gen⁹ humanū vti volūtate sua.nō tñ sine testimonio sui in fabrica mundi.postea ꝟo cum decidēt noticia dei in terris: et mores mutarenf:visitauit gen⁹ humanū p legē:vt cognito deo et renouata lege timē inciperēt certi qa legē dedit iudicatur⁹ esset act⁹ humanos. Sz qa ɔcepta lege a peccatis se nō cohibuerūt diu p ꝓphetas admoniti: mot⁹ mīsicordia misit filiū p quē facta ē redemptio et data est lex euangelice pfectionis.Secūdū hoc g̃ pꝫ q volūtas dei semp effecit ea que ptinebant ad hoīs salutē.nō tñ expediebat humāo gnī vt a pncipio ei sbueniref p xp̄m:et legē euangelii.min⁹ enim esset homo grat⁹ liberatori.

c Xpletis inquisitionib⁹ de lege euangelii in gnāli:ingrendū est in spāli de sanctionib⁹ legis euāgelii.Notādū igif q sicut i lege Moysi sunt leges circa opera necessitatis:que sūt i pcepto et circa opera supererrogationis que sunt in voto:sic lex euangelii ɔtinet duas ptes. Precepta in opib⁹ necessitatis. ɔsilia in operibus superrogatōis.Primo igif inquirēdū erit de pceptis euāgelii. 2° de ɔsiliis. Itē sicut pcepta legis Moysi in tres dñias distinguūf in pcepta moralia.iudicialia.et figuralia.ita pcepta euāgelii trib⁹ partib⁹ ɔtinēf. Prima pars erat moraliū. 2ª iudicialiū.3ª sacramētaliū.Ideo isto ordine erit de pceptis euāgelicis iquirēdū. Primo de pceptis moralib⁹ 2° de iudicialib⁹. 3° de sacramētalib⁹.
Itē pcepta moralia euāgelii dupliciter sūt. Nam quedā sunt generalia respectu omniū vt ea q̄ ɔtinēf in sermone dñi habito i mōte. Mat.5.6.et.7.et Luce.5.et.6. Quedā ꝟo sūt spālia psonaꝝ psidētiū.vt precepta que spālr dāf apostolis Mat.10.et Luce.9.et.10. Primo igif erit ingrēdū de gnālib⁹. 2° de spālib⁹ seu pticularib⁹. Itē circa gnālia pcepta pcedet ingsitio fm ordinē euāgelice traditōis in qua pmo disponūf pcepta ad determinationē faciēdoꝝ et uitādoꝝ. ɔnīf ad ordinādā itētōēꝫ faciēdoꝝ et uitādoꝝ.mat.5.Attēdite ne iusticiā nestrā faciatis corā hoib⁹. Item pcepta circa determinationē faciēdoꝝ dispo

nant hoc modo. Primo enim dāt p̄cepta ad ordinādā passionē irascibilis: cū dr̄ Mat. .5. Dictū est antiq̄s. non occides. ego aūt dico vobis nō irasci. 2° ad moderādā passionē ↄcupiscibilis. cū ibidē s̄bdit. Audistis q̄a dictū est. non mechaberis. ego aūt dico vobis. oīs q̄ viderit mulierē ad ↄcupiscēdū ⁊c. 3° dant p̄cepta ad ordinandū motū rōnabil' ibi Audistis q̄a dictū ē. nō piurabis ⁊c. Ego autē dico vobis nō iurare ⁊c. Itē precepta ordinātia passionē irascibilis ↄsistūt in duob⁹. in prohibitione ⁊ ī iussione. In p̄hibitiōe ire cū dr̄. Audistis q̄a dictū ē. nō occides ⁊c. ego aūt dico vobis q̄ omnis q̄ irascit' fratri suo reus erit. In iussione recōciliatōis ⁊ ↄcordie. Recōciliatōis respectu ei⁹ quē lesimus. cū dr̄ Si offers mun⁹ tuū ⁊c. vade recōciliari ⁊c. Cōcordie respectu ei⁹ a quo lesionē accepim⁹. cū dr̄. Esto ↄsentiēs aduersario ⁊c. Uel p̄ceptū recōciliationis dat' respectu frīs hoc ē amici Preceptū ↄcordie respectu inimici. Secūdū ḡ euāgelicū ordinē p̄cedam⁹. Circa ḡ p̄cepta ordinātia motū irascibilis querūt' ista. p° de ordine ad seq̄ntia p̄cepta. 2° vtr̄ irasci vl'r sit p̄hibitū. 3° de gradibus hic positis circa ire reatū. 4° de p̄ceptis recōciliatōis ad p̄ximū ⁊ ↄcordie ad aduersariū.

Quantum ad primū

sic obr̄. Uis imperans nālr̄ p̄or est in mouēdo q̄ͣ vis impata. Si ḡ ī ordine viriū anime vis imperans est vis rōnalis. vires impate irascibilis ⁊ ↄcupiscibilis naturalr̄ p̄or ē motus rōnabilis motib⁹ irascibil' ⁊ ↄcupiscibil'. ergo p̄or p̄ceptis euangelicis ordinādis. Itē cū naturalr̄ ↄsequat' mot⁹ ire ad motū ↄcupiē: quia sicut dic̄ Jo. Dam. Ira est audex ⁊ vindex lese ↄcupiē. ḡ p̄us dʒ ordinari p̄ceptū regulans motū ↄcupiscibil: q̄ͣ irascibil'. Rx°. ad p̄mū dō. q̄ ab inferiorib⁹ p̄cedit ad superiora ordinās inferiores mot⁹ p̄us ↄcupiē ⁊ ire: q̄ sunt mot⁹ v̄tutis animalis: vt postea ordinet mot⁹ supiores v̄tutis rōnalis. quia sicut dr̄. i. ad Cor̄. 15. Prius est qd̄ aīale est: deinde quod spūale est. Ad 2ᵐ dō q̄ illud ad qd̄ p̄ncipalr̄ ordinat nā est cōseruatio nature. ⁊ ideo cū occisio destruat nām: p̄us amouet radicem occisionis que est ira. Consequēter v̄o ordinat natura ad multiplicatōem nature: q̄ ordinat' p m̄rimoniū. vn̄ ↄsiter remouet radicē inordinatiōis adulterii circa multiplicatōem nature: que est ↄcupiā.

Secundo queritur

vtr̄ irasci vl'r sit p̄hibitū. qd̄ videt': q̄a pluralr̄ dicit' Mat. 5. Oīs q̄ irascit' frī suo re⁹ erit iudicio.

Item omnis affectio q̄ captiuat ⁊ ↄturbat motū rōis ē illicita: sicut patet in voluptate carnis in luxuria: in qua afficit' ↄcupiscibilis vn̄ dr̄. i. Cor̄. 6. Qui fornicat' in corpus suum peccat. ibi glo. Ardor libidinis quo nulla maior voluptas animū suū tenet efficitq̄ captiuum. ⁊ ideo talis voluptas illicita. Cū ḡ ī ira sit affectio turbās ⁊ captiuās libertatē rōnis ⁊ discretionē: mot⁹ ire semp erit illicitus.

Itē si omnis qui irascit' fratri suo reus erit iudicio. Sʒ esse reū iudicio nō est nisi p culpa mortali. Ira igit' semp erit culpa mortalis. Si dicat' s'm beatū Hiero. sup eūdem locū. q̄ ira ē omnis mal⁹ mot⁹ ad nocēdū. Sʒ h̄ ↄtingit duplr̄. s̄bito ⁊ cū deliberatione. Si subito tunc est veniale. si cū deliberatione mortale. Vn̄ Hiero. Subit⁹ mot⁹ cui n̄ ↄsentit' ppassio est. cui videt' ↄcordare illud p̄s. Irascimini ⁊ nolite peccare. accedēte v̄o ↄsensu passio ē mors in domo. Cont'. Null⁹ mot⁹ nālis est culpabilis. Irasci est mot⁹ nālis. vn̄ dic̄ glo. sup. 5. Math. Naturale ē irasci. ḡ cū sit mot⁹ naturalis ipsi⁹ irascibilis: nō erit mot⁹ culpabilis. Itē null⁹ peccat ī eo qd̄ vitare non potest. Sʒ irasci vitari non p̄ōt. sicut dic̄ glo. sup illud. 4. ad eph. Irascimini ⁊ nolite peccare. Innuit⁹ tollero qd̄ vitari non potest. ⁊ s̄bdit. Si surgit mot⁹ animi qui p̄pter penā peccati n̄ ē ī potestate nostra: saltē n̄ ei ↄsentiat ratio. ḡ null⁹ peccat irascēdo. Itē Haymo sup eandē locū dic̄. Permittit apostol⁹ irasci s̄ p̄hibet irā ad affectū ducē cū dic̄. Irascimi ⁊ nolite peccare. Irasci igit' n̄ est p̄hibitū.

Itē Ambro. sup eūdē locū. Irascimini ↄtra peccātes. qd̄ est nālis mot⁹ sī: q̄ solet ad p̄fectum ptinē deliquentiū. Ideo irascēdū eē dic' ostendens hanc iram esse bonam. Si uero ex his dicat' q̄ irasci aliq̄n non sit peccatum. Contra. In p̄s. Irascimi ⁊ nolite peccare. glo Irasci omnino uel leuiter peccatū est. Rx°. Cum sit triplex uelle. s. uelle nature. uelle grē uelle uitii. sicut dic̄ glo. ad ro. 7. super illud. n̄ enī bonum hoc ago ⁊c. Motus ire potest surgere ex uolūtate nature. uel uolūtate grē. uel ex uoluntate uitii. Si ex uoluntate nature seruato modo ⁊ causa īdifferēs est. ⁊ s'm h̄ dic̄ Hiero. super Math. 5. Naturale est irasci: ita tamē ne sine causa fiat. Si ex uolūtate grē sic

irasci laudabile est: ⁊ ꝑcedit ex zelo. ⁊ ſcḋm B dic̄ glo. Ambro. ad Eph. 4. ꝙ irascendū ē cō peccantes. Un̄ dic̄ apostol᷒. Irascimi ondēs banc iram esse bonam. Si ꝟo ex uoluntate ui tii irasci culpabile est: ⁊ ꝑcedit ex impatiā: vn̄ ſm hoc dic̄ btūs Greg. ſup Job. 5. Stultū ꝗꝫ interficit iracūdia. Alia ē ira quā ipatiā. Alia quā zel᷒ fac̄. illa ex vitio: hec ex virtute. Quā Phinees habuit. Numeri. 25. Hely non būit. i. R. 2. Si enim ſic ꝓximos vt nos amare ꝑcipimur: restat vt eoꝝ erroꝛib᷒ ſicut nostris vitiis irascamur. Ad illud ḡ qđ ꝑmo obī. ꝙ gn̄alr̄ dī. ꝙ oīs qui irascit. dđ. ꝙ nō dicit gn̄alr̄ ira ꝙ extendat ad irasci quocūq̧ mō. ſ ſm ꝙ irasci ꝑcedit ex vitio. aliud est enim irasci fr̄i: aliud irasci pctō. aliud irasci absolute. Irasci fratri semꝑ ꝑcedit ex vitio. Naꝫ frater hic dī ꝓximus rōne cōionis nature ⁊ possibilitatis ad cōionē grē iquātū hui᷒. vn̄ ſm hoc ira insgit in naturā: ⁊ diffinitur ab aug. 14. de ci. dei. Ira est vlciscēdi libido. Irasci ꝟo peccato procedit ex ꝟtute: qa ex amore seu zelo iusticie: de qua dicit Criso᷒. Ira que est ex causa ⁊ non ex passione est iudiciū: nō cōmotio illicita: ⁊ iudiciū dic̄ motū iusticie. Irasci ꝟo absolute dic̄ ꝙ idifferēs ē: ut mot᷒ est ex ipsa natura: q mot᷒ cū est in peccatū oꝛdinat ꝑ zelum. cum est in personam seu nām inordinat ꝑ vitiū. Ad 2ᵐ dđ ꝙ ꝑturbatio rōnis cōtingit dupl̄r. ex infirmitate nature. ⁊ tunc est ꝑturbatio penalis. ⁊ ex volūtatis ꝑuersitate: ⁊ sic est ꝑturbatio culpabilis. Ex infirmitate nature ꝑuenit ꝑturbatio i ira per zelum. ex ꝑuersitate volūtatis i ira ꝑ vitium vn̄ ad ꝑturbationē i ira ꝑ vitiū seq̄ obnubilatio rōis. ad ꝑturbationē i ira ꝑ zelū seq̄ clarificatio mētis. vn̄ dic̄ Greg. ſup Job. In recti emulatione vn̄ mēs turbat ne videat: inde ꝑficit vt ad vidēdū veri᷒ clarescat: sic cum infirmāti oculo colliriū mittitur: lux penit᷒ negat: ſ inde eam post paululū veraciter recipit: an̄ hanc ad tp̄s salubriter amisit. Si ḡ intelligat illud qđ obicit de ira ꝑ uitiū cōcedēdū est ꝙ cōcludit iram esse affectionem illicitā. Si ꝟo de ira ꝑ zelum. dđ est ꝙ ꝑturbatio que est in ira ꝑ zelū nō aufert vsum seu libertatē rōnis: nisi ſm qd ⁊ ad tp̄s vt postea proficiat rō i cognitiōe ⁊ libertate ampliore

Ad tertiū dđ sic ꝑus. ꝙ cōtingit irasci sbito ⁊ sine cōsensu: ⁊ dī ꝓpassio. ⁊ cū deliberatione ⁊ cōsensu volūtatis nocēdi: ⁊ dī passio Primo mō veniale. 2ᵒ modo moꝛtale. qđ intelligit ꝓhiberi: cum dī. oīs qui irascit reus erit iudicio. Ad quartum qđ obī ꝙ irasci naturale est patet rn̄sio ex distinctione supradicta. Ad qntū qđ dic̄ ꝙ irasci nō ē in potestate nostra dđ. ꝙ si intelligat de ira passione: manifeste falsum est. Si de ꝓpassione dđ ꝙ postꝙ insurrexit nō est mot᷒ ꝓpassionis ire i potestate nostra. ſ anꝙ insurgat i potestate nostra est uitare ne surgat. ⁊ hoc quantū ad mot᷒ singulos: ⁊ si non quantū ad omnes. ſm qđ dī de uenialib᷒ peccatis. hoc antē ē si nos ſm cōsiliū beati Greg. Uos munim᷒: q dic̄ ſup Job. ꝙ duob᷒ modis possidere animū ira dissuescit. pꝛīm᷒ ē ꝑ ꝑcognitionē passionis dn̄ice 2ᵒ ꝑ ꝑcognitionē ꝓprie infirmitatis. Cōsiderata enī ifirmitate ꝓpria mala nobis excusat aliena. Ad reliqua ꝟo ꝑ rn̄sio ex ꝑdictis.

Tertio queritur de

gradib᷒ positis Mat. 5. circa ire reatū. Nā sic Raban᷒ dic̄ ſup illud Mat. 5. Oīs q irascit fr̄i suo. ⁊c. Gradus sunt in istis peccatis. ꝑmo est irasci: ⁊ habet motū aīo retinē. plus est si vocem cōmotio ipsa extoꝛsit qua feriat ille cui irascit. plus est si certa uitupatio increpuit. Silr̄ ḡdus sūt in pena. nam minus est iudiciū qn̄ adhuc cū reo agit: ⁊ est defensioni locus. plus est cōciliū qn̄ adhuc iudices inter se cōferūt quo supplicio damnēt quem cōstat esse dānandum. plus est etiam iehēna ubi nulla sententie dilatio: ⁊ ita qđ ꝓ pnis ⁊ certis modis exꝑmi nō potuit quibusdam silitudib᷒ distinctū est. Juxta ꝟ scidit qđ utꝛ i peccatis sit ponē ḡdus. Nam Tullius posuit oīa peccata equalia his rōnib᷒ i li. de padoxis. Peccare non reꝝ euentu: ſ uitiis hominū metiēda sūt Nam in quo peccat id potest esse aliud alio minus: aut maius. ipm quidē peccatū ꝗcūq̧ qđ ꝓbat exemplo tali. auri nauem euertet gubernatoꝛ an palee in re aliquatulū hoc est in damno: ⁊ i insciā gubernatoꝛis nihil iterest. Ex quo relinquit: ꝙ cum rō sit gubernatoꝛ. uita ꝟo sic nauis: res ꝟo in qua peccat uelut onus nauis: qđ quātū ad erroꝛē rōnis erit indiā i peccatis. Item arguit Tulli᷒. Si ꝟtutes sunt pares paria esse uitia necesse est. Sꝫ ꝟtutes sunt pares sicut habꝫ apod. 20. Latera ciuitatis equalia. ḡ uitia omnia sunt equalia.

Item si ꝟtus cōpat rectitudini. Recto aūt nihil est rectius. ḡ ꝟtute aliqua nihil erit ꝟtuosi᷒. Erunt igit ꝟtutes pares. ⁊ inde ut ꝑus.

Item peccatū non est appetit᷒ malaꝝ reꝝ

sed desertio melioꝝ.sicut dic̄ Aug. Si g̊ rō pcti̅ sumit̄ ex derelictōe boni quod est summum. Bonū aūt illud est unuz.g̊ desertio vno modo erit. Paria igit̄ erunt peccata: ex quo est par desertio. Itē arguit Tulli⁹. Peccare ē rōis q̄si transire lineas hoc est limites honestatis: q̄ longe aūt ꝑgrediaris cū semel transieris ad augēdam culpā transeundi nihil pertinz.

Item idem. Peccare nemini licet.qd̄ ñ nō licet id vno tenet̄.s.q̄ nō ē licitū. Si arguit̄ non licere.hoc aūt ꝙ dico ñ licitū nō maius nec min⁹ fieri pōt. Si g̊ ex eo peccata nascūt̄: equalia esse oportet. Itē omnes mortes ꝓ‑ natione uite sunt pares.omnes cecitates pri‑ uatione visus sunt pares.g̊ omnia peccata ī ꝓuatione boni sunt paria. Contra. Grego. sup Ezech.assumens illud Job. Per singulos gradus meos ꝓnūciabo illū omnipotētē deū Per singulos gradus suos ꝓnūciat q ꝑ incre‑ mēta ꝟtutū que acceperit ei laudē reddit.

Itē idē in eodē. Si grad⁹ ī cordis ascēsiōe nō essent.ꝓa.nō dicēt. Ambulabūt de uirtute in virtutē. Item idem ibidē. Alia sunt vir‑ tutis ꝓmordia.aliud ꝓfect⁹.aliud ꝑfectio. Si enim ipsa fides ad ꝑfectionē suā nō q̄busdaz gradib⁹ duceret̄: nequāq̄ sancti apl̄i minime dixissent auge nobis fidē. Ex hoc g̊ relinquit̄ q̄ ī ꝟtutib⁹ sunt gradus: ꝛ ꝟtutes sunt impa‑ res: ꝛ etiam vna virt⁹ sibi ipsi impar ſm di‑ uersos stat⁹. Multo g̊ fortius ipsa peccata.

Item aug. in sermone habito in mōte. Sic in trib⁹ gradib⁹ ad peccatū ꝑuenit̄.suggesti one.delectatione.ꝯsensione. ita ipsi⁹ pcti̅ tres sunt dr̄ie.in corde.in facto.in ꝯsuetudine. Itē Grego. Peccatū trib⁹ modis admittitur Nam aut ignorantia.aut infirmitate aut stu dio ꝑpetrat̄. ꝛ grau⁹ qd̄ ex infirmitate est q̄ qd̄ ignorātia. ꝛ multo grauius studio q̄ qd̄ īfirmitate peccat̄. Itē q̄a dubitat q̄n mai⁹ sit peccatū idolatria q̄ ira. Itē q̄ mai⁹ pec catum homicidiū q̄ fornicatio. ꝛ q̄ mai⁹ pec‑ catū īterficere patrē q̄ inimicū. Itē si pctā omnia essent paria: omnib⁹ pctīs deberet̄ par pena.qd̄ non admittit nec lex nec rō. In ꝑdi ctis g̊ rōnib⁹ videt̄ manifeste errasse Tullius in li. de paradoxis. Itē querit̄ qualr̄ reat⁹ illi distinguūt̄: cū dicit̄.q irascitur reus erit iudicio.qui dixerit racha reus erit ꝯcilio.qui fatue reus erit iehēne. Naz apl̄s Galatas vo cat insensatos.ad gal.3. O insensati galate ꝛc̄ Dic̄ g̊ fatue fratri. ℞. dō q̄ gradus sunt in peccatis: ꝛ peccata alia aliis maiora ꝛ mi‑

nora sunt simplr̄ loquēdo. ſm q̄d tñ dicūtur peccata equalia. ꝛ loquimur de peccatis mor talib⁹. Considerat̄ enim peccatum vt auersio seu ꝓuatio boni. Considerat̄ etiā vt nocumē tum seu reat⁹ supplicii. Primo mō duplr̄.naz bonū c⁹ ꝓuatio ē pctm̄ duplex ē.nature ꝛ grē. In bono aūt nature accipit̄ rectitudo rōnis seu voluntatis ꝛ habilitas susceptibilitatis gratuite ꝑfectionis. In bono ꝟo gratuito accipit̄ gratia gratū faciēs absolute: ꝛ gratia gratū faciens determinate: put intrat essen tialr̄ in qualz ꝟtute ꝛ etiā grā g̃tis data. Si g̊ ꝯsideret̄ peccatū vt ꝓuatio boni naturalis: distinguēdū ē.q̄a aut vt priuatio rectitudīs īnate rationi ꝛ volūtati que absolute ꝛ vno modo est. ꝛ ñūc dicemus quo ad hoc peccata equalia attendēdo ꝓuationē vni⁹ rectitudīs quāuis differētē dispositioni curuitatis inue niam⁹ in peccat̄ ſm maiorē elōgationē a recti dine. Et ſm̄ hoc sunt inequalia ꝛ alia maiora aliis. Si ꝟo ꝯsiderem⁹ vt ꝓuatōez hibilitat̄ seu susceptibilitat̄ boni gratuiti ſm h̄ īueniunt̄ peccata inequala. Nā ad aliud reddit aīam inhabiliorē ad grām. hec aūt ꝓuationis diā ꝯtingit ex differēti modo auersionis uolūtat̄ a bono. Item si ꝯsideret̄ vt ꝓuatio boni g̃‑ tuiti distiguēdū est. q̄a aut boni g̃tuiti abso‑ lute. ꝛ quo ad h̄ īueniūt̄ adhuc peccata eq̄lia quia omnia pctā mortalia ꝓuāt vnū bonū: h̄ est grām absolute. aut boni g̃tuiti gratum fa cientis determinate: put ē eēntialr̄ ī qualibz ꝟtute seu g̃tuiti gratis dati. ꝛ ſm h̄ īueniūt̄ pctā īequalia. Nam odiū ꝟrum ſm hoc mai⁹ malū est q̄ fornicatio.q̄a ꝓmo ꝛ ꝑ se ꝓuat ca‑ ritatē. tñ q̄a ꝯnexe sunt ꝟtutes ꝑ ꝯsequens ꝓuat alias. Fornicatio ꝟo ꝓmo ꝛ ꝑ se ꝓuat ca‑ stitatē: quāuis ꝑ ꝯñs alias. mai⁹ aūt bonum ē caritas q̄ castitas. Silr̄ ſm hoc mai⁹ malū est īfidelitas q̄ odiū: ñ ꝑdicta rōne: q̄a ꝓuet mai⁹ bonū.s q̄a plura ꝓuat bona. Priuat eni īfidelitas bonū g̃tū faciēs. vt fidem formatā ꝛ ceteras: per ꝯsequēs ꝛ bonum grat̄ datum vt fidem īformem ꝛ spem ꝛ timorem. Si ꝯsideret̄ pctm̄ vt reat⁹ duplr̄ est. Nam reat⁹ aut est respectu amissiōis glorie. aut respectu passionis iehēne. Si respectu amissionis glie: distīguēdū est. aut respectu glorie absolute: aut respectu glorie determinate. respectu glo rie absolute inueniūt̄ pctā equalia quo ad re‑ atum. Omne enim pctm̄ mortale fac̄ reum amissione glorie simplr̄. Si respectu glorie de terminate ſm q̄ nos dicim⁹ q̄ habēt i maiorē

grãm debet maior gloria. fm hoc inueniũt pctã inequalia quantum ad reatũ. fm q pctõ i aliquo puatur maior grã q̄ in alio. Si ho consideret reatus peccati respectu passionis iehenne distinguendum est quia in passione iehenne attendunt duo. diuturnitas r acerbitas. Quantum ad diuturnitatẽ passionis inuenit equalitas in peccatis: quia omnibus peccatis mortalib' debet eterna pena. Quantum vero ad acerbitatẽ inuenit inequalitas qa differens acerbitas pene respondebit differẽtib' peccatis: r maior r minor. Hanc aũt differentiã facit differens causa auersionis q̄ est in peccatis. Secũdũ ḡ hãc distinctionez patet: quantũ ad quid attendit equalitas ĩ peccatis: r quantũ ad quid inequalitas. Notandũ autem ad maiorẽ euidentiã: q ḡdus qui sunt in peccatis r maioritas seu augmẽtum r diminutio discernunt triplici radice. In peccato enim est auersio ab incõmutabili bono r increato. r desertio boni creati melioris r ouersio ad bonũ omutabile deterius.

Circa auersionẽ a bono incõmutabili mẽsurant peccata ingratitudo r otemptus. In gratitudo diuine bñficentie. otemptus iustitie. Rõne ingratitudinis dicim' fornicatõez fidelis mai' esse peccatũ q̄ fornicationẽ infidelis. Rõne otemptus dicit maius peccatuz quod est ex infirmitate q̄ qd ex ignorantia: r quod ex studio q̄ quod ex infirmitate: sic dic btũs Grego. Circa desertionẽ boni melioris de qua dicit aug. Peccatum nõ ẽ appetitus malaz rez: sed desertio meliorz. mensurant peccata fm differentiam boni qd desérit. quod variat triplr. Est enim desertio maioris boni: r desertio boni magis debiti: r desertio boni pluris seu multiplicioris. Rõne desertionis boni melioris dr mai' peccatum odium q̄ fornicatio: quis in odio pncipaliter deserit bonum caritatis. in fornicatiõe bonũ castitatis. Mai' aũt bonũ est caritas q̄ castitas. Rõne desertiõis boni magis debiti mai' peccatũ ẽ fornicatio sacerdotis q̄ fornicatio layci. quia sacerdos amplius tenet oseruare bonũ castitatis q̄ laycus. Rõne desertionis boni multiplicioris maius peccatum est infidelitas q̄ odiũ vel fornicatio. qa infidelitas puat bonũ gratũ faciens: r pretea bonũ ḡtis datum vt fidem informem. odiũ autem vel fornicatio ñ tollit fidem iformem. Plura ḡ bona puat infidelitas q̄ odiũ vel fornicatio. Circa ouersionẽ ad bonũ omutabile deteri'

habet mẽsurari peccata rõne libidinis: quam diffinit aug'. improbam volũtatem fm q assignat aug' gradus ĩ peccatis ĩ corde. ĩ facto. ĩ osuetudine taq̄ tres mortes. vna quasi in domo cũ corde osentit libidini. altera plata iam extra portam: cum ĩ factum pcedit assensio. tertia cum ĩ osuetudine mala tanq̄ mole terrena pmit anima quasi ĩ sepulchro iam putẽs. Ad aliud ḡ q pmo obr̃ q pctã nõ rez enẽtu: s vitiis boĩum metiẽda sũt p3 rñsio. Nam cum vitiũ dicat Tulli' auersiõe seu declinationẽ a rectitudine rõis. Declinationem autem a rectitudine possum' oparare vel quãtum ad terminũ a quo. r fm h declinat ab vno. uel quantũ ad terminũ ad quem r fm hoc declinatio multifaria est quasi infinita. Rõne ḡ termini a quo dic peccata eq̄lia ñ rõe termini ĩ quez. r sic etiã dic de euersiõe nauis q quãtum ad ĩsciẽtiã gubernator nihil ĩterest siue nauis euertat que fert aurum seu nauis que fert paleas. Ad 2m q arguit p equalitatẽ rtutum equalitatem vitiorũ dd q ñ sequit nisi solo modo quo ad gd. virtutes enim dicũt pares: qa osistũt ab vno r ĩ vno r ad vnum. Peccata vero dicẽt paria solum pter recessionem ab vno. ñ tñ ĩ vno osistũt nec ad vnũ: s ad multa referũt: ex multis causãtur: r ex tot quot possũt esse cãdi circũstãtie. Ad aliud quod obr̃ q desertio que causat peccatuz est vna ĩ peccat. dd q istud solum vez est fm quid. fm f. q referim' ad vnũ pmũ bonum: qd est de'. seu fz q referim' ad vnam pmã rectitudinẽ rõnis vt dictũ est: ñ tñ fm q referim' ad cãs circũstãtias desertõis. imo fz hoc multiplicat r diuersificat fm plus r min' desertio ĩ peccat fm q dicerem' curuitates que sunt declinatõe a rectitudĩe. equales fm quid solum referẽdo ad vnã rectitudinẽ a qua ẽ declinatio ĩ oib' curuitatib': ñ tñ dicerem' oẽs curuitates equales dispositõis secũdum ĩflexionẽ declinatõis: imo secũdũ hoc dicim' tarnũ curuo curuitati.

Ad aliud qd dicit q peccare est trãsire lineas zc p3 respõsio. Simplr enim ñ est veruz qd dic: q ñ differt ad augẽdũ culpã tñsẽudi q̄ lõge pgrediaris nisi solũ quo ad gd. Silr ad aliud qd dic: q non licere eq̄lr est in omnib'. dicẽdũ q q̄tũ ad negationem ĩ ibi intelligit vez est: sed q̄tũ ad puationem r aptitudinem que sbintelligit falsum est.

Ad aliũ qd obr̃ q mortes sũt pares. dd q pũm dicit mors r dicit corruptio. mors ĩ q̄tũ

ꝑuat vitã grẽ.corruptio ꝟo tõne vulneratio nis nature. Quãuis ḡ peccata sint eq̄lia tõne ꝑuationis grẽ absolute vt dictũ ẽ: hoc est in quãtũ sunt mortes: nõ tñ erũt equalia rõne vulnerationis nature inquantũ corruptiões ĩmo sunt ibi gradus ꝟm accessum maiorem ⁊ minorẽ ad corruptionẽ vltimã ꝟm q̄ ponũt grad⁹ mortui in domo mortuꝰ ĩ porta. ⁊ mortuꝰ ĩ sepulchro. Ad vltimũ dõ ꝟm beatũ Greg. Creuit gradus culpe. creuit ordo sñie quia in iudicio adhuc causa deducit̃ ĩ ↄcilio iam culpe sñia diffinit̃. in iehẽna ꝟo ignis ea que de ↄcilio egredit̃ sñia explet̃. Quia igit̃ dñs humanoꝝ actuũ sb̃ breui examine gress⁹ enumerat: ira sine voce iudicio: ira cũ voce ↄcilio: ira ĩ voce cũ sermone ↄtumelie iehẽne ignib⁹ mancipat̃. Nota etiã ꝟm aug. In ꝑmo ẽ ira tm̃. in 2° ira ⁊ vox. in 3° ira ⁊ vox ⁊ certa expꝛssio irrisionis. Itẽ nota ꝟm Grego. iudiciũ eẽ discussio: ↄciliũ sñie diffinitio. Iehẽna ignis sñie executio. ꝑmũ erit cũ dicet̃. esuriui ⁊c. 2m cũ dicet̃. Ite maledicti. Mat. 25. 3m cũ infliget̃ pena iehẽne. Itẽ nota ꝟm aug. iehẽna ignis nec dãnationẽ hẽt dubiã: sicut iudiciũ nec damnati penã sicut ↄciliũ: sed in iehẽna ignis certa est damnatio ⁊ pena damnati. Ad illud aũt qδ obĩ vltimo q̄ aplus vocat galathas fatuos seu insensatos dδ ꝟm aug. in sermone dñi in monte: cum ait. Qui dixerit fatue dño ꝟbandiũt̃ ⁊ fr̃i suo: ⁊ sine causa hoc est dñ defendit̃ q̄ aplus galathas vocat stultos: quos etiã frẽs noĩat. non enim hoc fecit sine causa.

Quarto queritur de

ꝑceptis recõciliationis ad ꝓximũ ⁊ ↄcordie ad aduersariũ. De ꝑcepto ḡ reconciliationis dr̃ Mat. 5. Si offers mun⁹ tuũ ad altare ⁊ ibi recordat⁹ fueris: q̄ frater tuus habet aliquid aduersus te: relinque ibi mun⁹ ⁊ vade prius recõciliari fr̃i tuo. Circa qδ ꝑceptũ ĩcidit qδ ꝑmo de hoc q̄ dr̃. si offers mun⁹ tuũ relinque ibi: non dixit. refer vel reporta: quis sicut dr̃ ibi in glo. Qδ recte offert̃ mutari non licet.

Itẽ eccliastes. 5. Omne qδ voueris redde Et in ps. Vouete ⁊ reddite. Ex quib⁹ videt̃ q̄ mutari non possit. ꝟ hu⁹ q̄ōnis discussionẽ ⁊ solutionẽ habes supra q̄ōe de votis. Itẽ querit̃ vtꝝ hoc qδ dr̃ in isto ꝑcepto: vade ꝑ⁹ reconciliari fr̃i tuo sit intelligendũ ad lr̃am. Ad qδ arguit aug. De absente vltra mare cõstituto potest fieri q̄ hẽat aliquid aduersum aliquẽ aliũ. Absurdũ ẽ aũt credere aũ altare mun⁹ relinquẽdũ: qδ post terras ⁊ maria ꝑagrata offerat deo. Cogimur igit̃ illδ ꝑceptũ spũalr̃ intelligere. Conf̃. Aug. Si accipiat̃ ad lr̃am fortassis aliquis credet ita oportere: si pñs frater est. non enim diuti⁹ differri põt vt mun⁹ illud relinquẽ aũ altare iubeatis.

R° ꝑ distinctionẽ. q2 aut frater ẽ pñs aut absens. Si absens intellr̃ ire spũalr̃. si pñs corporalr̃. Unde aug. in sermone dñi in monte. Pergendũ est nõ pedib⁹ corporis ꝟ motibus animi: vt te humili affectu ꝓsternas fratri: ad quem cara cognitione cucurreris in ↄspectu ei⁹ cui mun⁹ oblatur⁹ es. Ita. n. etiã si pñs sit poteris eum non simulato aĩo lenire: atq3 in grãm ꝓuocare veniã postulãdo. si hoc prius coram deo feceris ꝑgens ad deum non pigro motu corpis ꝟ celerrimo dilectõis affectu atq3 inde veniẽs. i. intẽtionẽ reuocãs ad id quod agere cepas offeras mun⁹ tuũ. Itẽ querit̃ vtrũ ille cui iniuriatũ est debeat amicitiã q̄rere. Ad qδ dic̃ aug. sup illũ tex. Si frater hꝫ aduersuꝫ te. i. si tu eũ in aliquo lesisti. tunc. n. ipse hꝫ aduersuꝫ te. nam nos hẽm⁹ aduersus illũ: si ille nos lesit: vbi non est opus ꝑgere ad recõciliatõem. Conf̃. Ioh. Criso⁹. sup Mat Si ꝓ gloria salutis tue iubet te dñs amiciciã facere: magis iniuriat⁹ debes rogare. ḡ ille cui iniuriatũ est debet petere ex ꝑcepto amiciciã ⁊ recõciliatõeꝫ. R° duplex est debitũ. necessitatis: sine quo non est salus. ⁊ ꝟm hoc ex isto ꝑcepto ille cui ẽ iniuriatũ nõ dꝫ reconciliationẽ querere. Uñ aug. in sermone dñi in monte. Non veniam postulabis ab eo q tibi fecit iniuriã: ꝟ tm̃ dimittis sicut tibi a dño dimitti cupis qδ ipse ↄmiseris. Et est debitũ ꝑfectionis: qδ ↄfert ad maiorẽ gloriã. ⁊ h̃ mõ dic̃ Criso. q̄ iniuriat⁹ debes recõciliatõeꝫ q̄rẽ vt duplicẽ gloriã ↄseq̄ris. vnã q2 iniuriat⁹ es alteram q2 prior rogasti. Non enim volens te de⁹ sbsternere sb̃ pedib⁹ ei⁹ iubet te ꝑus rogare: sed volens tibi hũilitatis gloriã ꝓuidẽ.

Postea q̄rit̃ de precepto ↄcordie ad aduersariũ. nam aut intellr̃ aduersari⁹ ille dyabol⁹ aut de⁹: aut homo: aut nostra caro. Si intelligat̃ de aduersario q est dyabol⁹: de q̄ dicit̃. i. Petri. vlt. Aduersari⁹ vester dyabol⁹ ⁊c. Et Zacha. 3. Sathan stabat a dextris Ihu vt aduersaret̃ ei. Conf̃. ꝟm h̃ debẽm⁹ eẽ ↄcordes ⁊ beniuoli dyabolo. Nam in greco hẽt̃. esto beniuol⁹ vel benign⁹ aduersario: vbi nos habem⁹. esto ↄsentiens ⁊c. Item dyabol⁹ non

est in via nec pot ee; imo est in odio eterno q non pot ei ↄpetere q dr. Esto ↄsentiens adversario tuo: dum es cu eo in via. Item si intelligat de adversario q est de⁹: de quo dr Exo.23. Ego dns q adversor impiis. Et Deut. 25. Adversat oem iniusticiam. obicit aug. Quo recte pot dici in via nos esse cum deo: qa sic dr esto ↄsentiens adversario tuo: du es in via cu eo. Ite si dicat q intell' de adversario q est homo fm q dr Josue. 5. Noster es an adversariorum. obicit aug. Quo pot ↄvenire q se gerat ne forte adversari⁹ tradat te iudici. iudice enim xpm intelligo: an cu⁹ tribunal oes op3 exhiberi. quo mo g iudici traditur⁹ e q ante iudice pariter exhibebit. Ite si intelligat de adversario q est caro: de quo ad Gal. 5. Caro ↄcupiscit adversus spm: et spus adversus carne. hec enim sibi invice adversant. Cont obicit aug. Mali homines faciendo opa carnis ↄcordat et ↄsentiunt ei: boni ho homies nunqd eam sibi ↄsentire cogunt. No videt igit q possit intelligi de adversario aliquo modo dicto: neq3 de deo: neq3 de dyabolo: n3 de homine: neq3 de carne. Si ho dicat q adversari⁹ hic dr lex seu sermo divin⁹: quia adversat peccantib⁹. vn dr. 31. deut. Tollite librum legis h⁹: et ponite in latere arche ut sit ibi ↄtra te in testimoniu. obicit aug. Quo ↄpetet nos in via cum eo ee. esse enim in via cu aliq est respectu pariter gradientis. Ite si dicat q intell' de angelo bono: q etia adversari⁹ est sicut dr Numeri. 22. Veni ut adversarer tibi: qa pversa est via tua mihiq3 ↄtraria. Cont. Dria est inter adversariu et ministru et iudice. Et sic dicit aug. iudicem intelligo filiu. Jo. 5. Pater omne iudiciu dedit filio. ministru angelu. Math. 4. Angeli accesserunt et ministrabant ei. Si g ali⁹ e adversari⁹: ali⁹ est minister. bon⁹ aut angel⁹ est minister. adversari⁹ no e bon⁹ angel⁹. R° adversari⁹ pot intelligi aut de⁹: aut homo: aut sermo divinus. fm q vnu intellectu iubemur deo ↄsentire et illi ee benivoli vt dic aug. vt ei recociliemur a quo peccando recessim⁹. vn dic aplus. Cum inimici essem⁹ reconci. sum⁹ deo. Ad illud g qd obr q no ↄpetit nos ee in via cu deo. ad hoc rndet aug. qa de⁹ vbiq3 est. nos cu i hac via sum⁹ cu illo vtiq3 sum⁹. aut si non placet impios dici esse cu deo: quanis vbiq3 presto sit de⁹: quemadmodu cecos non dicim⁹ ee cum luce etsi oculos eorum lux circufundat: tuc do. q adversari⁹ intell' sermo seu lex divina fm

q dic aug. q mandat multa ↄtraria carni. Et ad illud qd obicit q no ↄpetit vt sit nobiscu in via: rndet in glo. in ma. i. i xpo recte gradimur: du ei obediendo ad vita ptingim⁹. Vel pot intelligi adversarius homo. Ad illud aut qd obicit aug. quo ↄpetat q tradat ministro rndet in glo. ne tradat te iudici. i. fit ca quare tradaris in manus xpi. Pater enim oe iudiciu dedit filio. Judex aut tradat mistro i. angelo q colligit zizania. Mat. 13. Ite dubitat de hoc qd dr. in carcere mittaris: et no exies inde donec reddas noviss mu qdrante3. Na3 si p carcere intelligit pena eterna seu infernu. S3 ab inferno nulla est liberatio. Eccl. 9. Quodcuq3 potest man⁹ tua instanter opare: qa nec op⁹ nec ro e apd iferos q tu ppas. pro nihilo g dr. No exies donec reddas. Preteres qd dic hic novissimu quadrante. Rndendum ad pmu fm aug. donec. i. nuq sicut ibi. donec po. inimicos tuos. Et Mat. 1. Et non cognovit ea donec pepit filiu suu pmogenitu. Ad 2m dd fm Rabanu q quadras gen⁹ numi est: q habet duo minuta. vn Mar. 12. vidua misit in gazophilaciu duo minuta: qd est quadras. Exponit aut fm aug. novissim⁹ quadrans. i. carnalis vita que designat in terra gn. 3. Terra es et in terra ibis: respectu aliorum elementorum. seu terrena peccata fm Rabanum que de terra ↄtrahunt. vel fm eudem minuta peccata. Alr potest dici q quadrupl' ↄsumat peccatu ita q vna ps est peccatu opis. alia est deliberatio pficiendi seu studiu. 3a voluntas faciendi. 4a intentio faciendi. et hic est novissim⁹ quadrans peccati mortalis. Peccati ho simpl' vna ps est opus. alia ↄsensus. 3a delectatio. 4a. i. quadrans novissim⁹ cogitatio.

c Onsequenter querendu est de pceptis quib⁹ ordinat passio seu mot⁹ ↄcupiscibilis. Circa quod est ordo duplex. Primo enim ordinat ad declinandu illicita ↄmixtione. 2° ad declinanda illicita separatione: cu dr. Dictu est qcuq3 dimiserit uxore etc. Ite quantu ad declinatione3 illicite ↄmixtionis introducunt duo. phibitio voluntatis cu dicit. Audistis qa dictu e antiquis: non mechaberis. ego aut dico vobis. ois q viderit etc. 2° pceptu vitande occasionis cu seqt. Si ocul⁹ tuus dexter scandalizat te: erue etc. Scdm hoc g passio ↄcupiscibil' seu motus ordinat trib⁹ pceptis. Prohibitioe voluntatis mechandi. Jussione declinande occasionis

mechandi: ⁊ reprobatione repudii: hoc ē sepationis ab vxore que dat cām mechandi. Uñ vr̄. Qui dimiserit vxorē excepta cā fornicationis facit eam mechari. s. Mat. Et circa hanc partē plures incidūt qōnes. Primo qualr̄ intelligat̄ p̄ceptū q̄ phibet̄ volūtas mechādi cum vr̄. Omnis q viderit mulierē ad ɔcupiscēdū iam mechat⁹ est ⁊c. 2° an volūtas sit p facto reputanda. qḋ videt̄ dicē in p̄cepto. 3° de p̄cepto vitande occasionis utrū sit ad litteram obseruādum. 4° circa ꝓhibitionē separationis ab vxore querēda essent duo Primo de repudio. Sȝ illud determinatū est supra in qōne de legib⁹ iudicialib⁹: que cōsistunt in ꝓmissione. 2° de diuortio. ꝯ illud determinabit̄ in qōne de matrimonio.

Quantuȝ ad primum

obr̄. Cū doctrina saluatoria p omnia sufficiat saluti: p̄cepta quib⁹ ordinat saluator mot⁹ humanos debēt p omnia sufficere saluti. Sȝ non sunt sufficiētia saluti nisi ḡnalr̄ ordinēt mot⁹ humanos. Ḡnalia ḡ debēt esse p̄cepta quibus ordinat̄ mot⁹ ɔcupiscibilis. Cont̄. Non ordinat ɔcupiscibilē nisi quātū ad actū ḡnatiue respectu vitande mechie quātū ad volūtatē cū dic̄. q viderit mulierē ad ɔcupiscēdū ⁊c. Uel quātū ad occasionē cū dic̄. Si ocul⁹ tuus dexter. Uel quātū ad interp̄tationē in dimissione vxoris que est mechia interp̄tatiua: cū vr̄. Qui dimiserit vxorē excepta cā fornicationis. Item quare dictum est. Qui viderit mulierē ad ɔcupiscēdū iam mechat⁹ est. ⁊ ñ magis. Qui ɔcupierit iam mechat⁹ est. nam peccatū mechie nō ɔmittit̄ in speculatōe seu cognitōe mechādi: ꝯ in volūtate seu ɔcupiā mechādi. Recti⁹ igit̄ dictū eēt. q ɔcupierit iā mechat⁹ est: q̄ꝫ q viderit ad ɔcupiscendū. Item cū intentio mechandi faciat mechum: ɔueniēti⁹ dictū esset. Qui viderit mulierē ad mechandū q̄ꝫ q viderit ad ɔcupiscēdum.

Itē cū videre dicat̄ p actu exteriori visus ⁊ p actu interiori intellect⁹: quō accipitur hic videre. Si dicēt̄ ꝙ solū accipet̄ p actu interiori sicut dic̄ Beda. Cōtra. Criso. Qui oculis incōtinētib⁹ aspexerit mechus est completus Uñ. 3. treñ. Ocul⁹ me⁹ dep̄dat⁹ est aīaȝ meā.

Itē. 31. Job. Pepigi fedus cum oculis meis vt nec cogitarē de ꝟgine. Ubi dic̄ Greg. Nō licet intueri qḋ nō licet ɔcupisci. Itē q̄rit Criso. quare nō ponit legē mulieri sicut viro: vt diceret. Que viderit viꝝ ad ɔcupiscēduȝ eum iam mechata est. Ad p̄mū dō ꝯm aug In nomine mechantiū omnē delectationē carnalē accipe: qñ aīa relicta lege superioꝝ turpi uoluntate inferioꝝ ꝓstituta corrūpit̄. Ul alr̄ posset dici: q ɔfomes q est incentiuū ad oēȝ illicitā ɔcupiāȝ ꝯm ḡnationē uitiatā originali corruptione transfundat̄ radix omnis illicite ɔcupie in ipsa ꝯm hūc modū fundat̄. Ideo in prohibitione act⁹ inordinati ipsi⁹ ꝓhibet̄ oīs illicit⁹ mot⁹ ɔcupiscēdi. Uñ Hillari⁹. Pretermissis opib⁹ legis ꝓhibet̄ mot⁹ aī ad ɔcupiscendū: sicut supiora ꝓhibent mot⁹ animi ad nocēdū. Ad 2ᵐ dō. ꝙ ē ɔcupiscere ex sbito motu sine deliberatione uel intētione ꝑficiēdi. ⁊ hoc est ueniale: ⁊ vr̄ a Hiero. ⁊ Rabano ꝓpassio: quam diffiniūt motū sbitū sine deliberatione mali uel boni operis. Et est ɔcupiscere cum deliberatōe ⁊ intentione ꝑficiēdi ⁊ hoc mortale: ⁊ dicit̄ passio ꝯm Rabanū ⁊ Hiero. quā diffiniūt affectionē deliberati aī: si sit loc⁹ ꝑficiēdi. Et hic ultim⁹ modus melius exp̄mit̄: cū vr̄. Qui uiderit mulierē ad ɔcupiscendū. Uñ aug. Non ait q ɔcupierit: sed qui viderit ad ɔcupiscēdū. i. ex hoc fine ⁊ aīo attendat ut eam ɔcupiscat: qḋ iam non est titillari ꝯ plene ɔsentire libidini. Ad tertium dō ꝙ est ɔsensus duplex ad delectandū ⁊ ad operandū. Ut ḡ ostēdat̄ ꝙ nō solū damnabil̄ est ɔsensus ad op⁹ fornicationis uel mechie: ꝯ etiā ɔsensus ad delectandū dicit̄. q uiderit ad ɔcupiscendū nō ad mechādū. Ad aliḋ quod querit̄ qualr̄ uidere accipiat̄ dō. ꝙ uisus accipit̄ p omni motu q est ad delectatōeȝ sic dic̄ Beda. Sed non solum corporal̄ ꝯ interior q est ī ɔcupiā ī qua aperiūt̄ illi oculi q pro pena pc̄ī p̄mis parentib⁹ male aperti legunt̄ Gñ. 3. tunc itur ī affectū cordis: non qa deest uoluntas ꝯ occasio peccandi. Scōm hoc ḡ uidere ad ɔcupiscēdū est ītēdē seu ɔsentire ad delectandū. qḋ potest ɔtīgere cum actione cognitōis ītellectiua uel cum speculatōe exterioris uisus. Secūdū h̄ ḡ ītelligēdū quod dic̄ Criso⁹. ⁊ Grego⁹. cum. s. exteriori uisu cōiūcta est ītentō seu ɔsensus mechandi. Ad ultimum quod querit Criso. qre nō ponit legē mulieri r̄ñdet. coēs leges ponit. capiti enī loquēs hoc est uiro. p̄ᵃ cor̄. xi. coēm ad corp⁹ h̄ est mulierē fac̄ suasionē.

Secūdo queritur an

uoluntas pro facto reputet̄. uidet̄ ꝙ sic. Mat. 5. sup illō. Qui uiderit mulierē ad ɔcupiscēd

Glo. Sic bona volūtas cū deest copia agēdi remunerat: sic deliberatio cū molimine initiorū damnat: qa non s'm ꝙ quisꝙ non potuit: aut non licuit: s s'm ꝙ voluit ꝛ ꝓposuit ex ꝯsciencia accusat vel defendit. g̊ voluntas reputat ꝑ facto ꝛ in malis ꝛ in bonis. Itē super illud ps. Dixi ꝯfitebor ꝛc. glo. Uotū ꝑ opatōe iudicat. votū aūt ibi vocat voluntas. g̊ ꝛc.

Itē Aug. Si ꝯtingat aliquē non ꝯcūbere cum vxore aliena: planū tn̄ est eū cupere: ꝛ si potestas det ipsum fore facturū: non min' re' est: ꝙ̄ si in ipso facto dephēderet. g̊ tantū puniet ꝑ hac volūtate quantū ꝑ volūtate cōiūcta actui. Itē sup illō ps. Etenim ī corde iniquitates operamini. glo. Qd vis ꝛ nō potes dn̄s factū reputat. Item. 15. leui. super illō Mulier que patit ꝛc. glo. Iniquitatē ꝑ facto reputant. Item Grego. Qui cognoscit innuptam eo affectu inordinato ac si nupta eēt ꝛ si nupta eēt nihilomin' cognoscēt adulter est. g̊ ꝓpter intentionē quam habet ad maius peccatū mai' peccatū iudicat: lȝ in genere sit min'. Conf. Aug. Unusquisꝙ miser mala volūtate efficit: s miserior potestate: cū desideriū male volūtatis adimplet. g̊ miserior ē quis actu malo ꝙ̄ mala voluntate. Itē iste vult volūtate plena occidere. si occidit actu: ꝯtrahit penam in p̄nti: quam non ꝯtraheret etiam in plena volūtate. g̊ si de' district' iudex est: silr̄ de' puniet eū ampli' ꝑ actu ꝙ̄ pro voluntate ꝛ non iniuste. g̊ plus peccat iste in actu ꝙ̄ in sola volūtate. Item plus puniendus est q nocet ꝓximo ꝛ sibi ꝙ̄ q non nocet ꝓximo s sibi soli: qa mal' non dicit nisi q nocet Sed q volūtate plena vlt occidere vel adulterari nocet sibi soli. Si occideret noceret sibi ꝛ ꝓximo. g̊ volūtas hic ꝑ facto non est reputanda. R° est volūtas plena. ꝛ est volūtas semiplena s'm ꝙ distinguit aug. sup gn̄. qa si pctm̄ sola cogitatōis delectatione seu volūtate pficiendi teneat mulier sola comedit. i. inferior pars rōnis: ꝛ non vir. i. superior pars: cui' auctoritate cohibet volūtas ne ad opus pueniat. Si vo adsit plena volūtas: ut si adsit facultas pficiat: tūc uir manducat: ꝛ ē dānabile pctm̄. Itē volūtas plena aut ē respectu peccati qd exercet in anima non per corpus ut in peccato superbie ꝛ inuidie. Aut ē respectu peccati qd exercet in corpore seu ꝑ corp': ut in adulterio qd exercet in corpore ꝛ homicidio qd exercet ꝑ corp'. His itaꝙ positis distinguēdū ꝙ ē reat' peccati respectu ꝑuatōis glorie: ꝛ reat' peccati respectu passionis iehēne. Respectu ꝑuationis glorie tam volūtas plena ꝙ̄ volūtas semiplena que mortalis est: pro facto reputat. Respectu vo passiōis iehēne volūtas semiplena non pro facto reputat.

Item volūtas plena respectu peccati spūal qd totaliter interi' ꝯplet ꝑ facto reputat ꝙ'm ad passionē iehēne. Uolūtas vo plena respcu pcti corporalis qd exercet per corp' uel ī corpore pro facto reputat quantū ad generalitatem pene. qa tali volūtati adiūgit ꝯcupīa ut ī volūtate plena adulterādi. ul ira ī volūtate plena occidendi: que sunt passiones vtutis sēsibilis: que fundant in corpore. ꝛ ideo punit ista volūtas sicut factū gn̄alitate pene: qa in spū ꝛ in sensualitate ꝛ in carne. Quantū vo ad intētionē pene non videt reputari pro facto. ꝛ cā est. qa cū volūtas in peccatis exercet uel in corpore uel per corpus solet intēdi in facto. Intensioni aūt volūtatis male rn̄dȝ intensio pene. Ad illud g̊ qd dic aug. ꝙ miserior efficit cū peccatū implet: patet rn̄sio. nā hoc dicit quia in actu impletionis intenditur volūtas ad quam sequit maior pena. Ad 2m rn̄det ꝙ sunt pene tpales ꝛ pene eterne. Quantū ad penas tpales que inferūt a iudice seculari vel ecclesie nō reputat volūtas pro facto: nisi ubi nocumētū infert ꝓximo. Quātū vo ad penas eternas que inferūt a deo volūtas nocendi ꝓximo ꝑ facto reputat cū distīctione: que supradicta est. Un̄ nota ꝙ factum duos hȝ respect'. ad facientē ꝛ ad illū cui fit. Factū vo quātū ad illū cui fit ꝛ nocet habet penam in iudicio seculari vel ecclīastico qd respicit manū. Factū vo respectu faciētis punit a deo q attendit animū. ꝛ quo ad hoc volūtas ꝑ facto reputat. Ad ultimū dd sine p̄iudicio ꝙ quātū ad volūtatē plenā nocēdi ꝛ actū nocēdi ꝓximo nullā drīam facit deus nisi ꝯtingat volūtatē intendi in actu. ꝛ ideo q habet plenam volūtatē nocēdi quāuis non ꝯsequat act' quātū in se est nocet alteri. ꝛ iō volūtas ꝑ facto reputat a deo.

Postea queritur de

isto p̄cepto. Si ocul' tuus scandalizat te erue ipm̄ ꝛ pice abs te. utrū sit ad lrām obseruandū. ut in illo q habet oculos lasciuos ꝛ incontinentes: unde frequenter peccat in aspectu mulierum ꝛ in illo qui est lubric' in genitalibus membris ꝛ hi'. unde frequēter peccat ex ipsa inclinatōe corrupta membroꝝ. Et videt

expresse p istū tex. q̄ si eruerit sibi vel absciderit bi⁹ membra non peccabit. Hoc etiā legit̄ i vitis patrū frequēter a sanctis factū. Item s̄m ordinē caritatis null⁹ deb; habere p̄ciosi⁹ corpus suū q̄ animā. ḡ si membrū corporis fit in scandalū aīe dz abici. Itē si sine peccata membrū corruptū pōt absci̅di ne corruptōe sua reliqua mēbra vel corpus inficiat. ḡ multo magis ne anima inficiat. Cont̄. In canonib⁹ aplo℞. Si qs absciderit sibi virilia non fiat cleric⁹ qa sui ipsi⁹ est homicida ⁊ dei cōditioni inimicus. distin. 55. Item ex ↄcilio arelaten̄. di. 55. Si q̄ se carnali vitio repugn̄re debere nesciētes abscindūt ad cle℞ ↄuenire non possunt. Itē di. eadē Innocētius. Qui partem cuiuslib; digiti sui sibi ipsi volens abscidit: hunc ad cle℞ canones nō admittant. Ex his canonibus videt̄ q̄ non liceat aliquo modo sibi ipsi aliqd̄ memb℞ absciñdē. Item querit̄ quare non facit mentionē de sinistra oculo vel manu eruendi: cum ↄtingat scandalizari frequenti⁹ p illa q̄ p dextera. R̄ s̄m aug. ad lr̄am nullū membro℞ erui p̄cipit̄ sicut dr̄ etiam in glo. 5. mat. Sed p̄cipit dn̄s remouere occasionē peccandi. occasio autem intell r̄ dupl̄r. que est ex nobis: vel q̄ est ex alio Ex nobis potest eē occasio multis modis. Potest enim esse occasio exterior ex aspectu: ⁊ tūc ocul⁹ scandalizat ⁊ cum bona intentione ⁊ tunc oculus dexter. Uel pōt esse occasio ex ↄtactu ⁊ cum bona intētione: ⁊ tunc manus dextera scādalizat. Uel pōt eē occasio ex pte cognitionis interi⁹ cū intentione bona: ⁊ tūc etiā oculus dexter scandalizat: sicut est in illa qui cogitat peccata sua ad dolen dū: ⁊ ex cogitatione insurgunt mali motus. Seu ex pte voluntatis vel operis. ⁊ hoc cum bona intentione: ⁊ tunc man⁹ dextra scādalizat. De oculo cogitationis in p̄s. Defecerūt oculi mei in eloquiū tuū. De manu opationis. 9. eccl̄iastes Quodcūq; potest man⁹ tua instanter opare.

Item pōt esse occasio peccandi ex nobis in studio sapīe seu in vita ↄtemplatiua: ⁊ tunc ocul⁹ dexter scādalizat. Uel ī exercitio actiue ⁊ tūc man⁹ dextra scādalizat. De oculo ↄtēplationis Job. 39. Oculi eius longe pspiciūt. dr̄ de aquila. ⁊. 41. Nunc ocul⁹ me⁹ videt te. De manu actionis pu̾er. 31. Manū suā misit ad fortia. Item potest esse occasio peccādi ⁊ h̄ ab alio: ⁊ h̄ a ↄsiliario q̄ dr̄ ocul⁹. Job. 29 Ocul⁹ fui ceco. vel ab amico seu adiutore qui dr̄ man⁹ .i. cor̄. 12. Nunquid dic̄ ocul⁹ manui. opa tua nō indigeo. ⁊ dexter q̄ est ↄsiliarius in diuinis seu spūalib⁹: vel adiutor si scandalizat abiciend⁹ est. ⁊ Mat. 5. Nō veni pacem mittere s̄ gladium. Ueni enim sepa̾re filium aduersus patrē: ⁊ inimici hominis domestici ei⁹. Sic igit̄ amouēde sunt occasiones ducentes ad malū. Dicēdū ḡ q̄ in p̄dictis casib⁹ discernēdū ē vitiū a natura. Uitiū oculi vel alteri⁹ membri p disciplinā ⁊ ↄtinētiā abscindendū est. Seruanda ū° est ipsa natura que bona est. Illud ḡ qd̄ legit̄ in vitis patru℞ non legit̄ p exemplū: s̄ excusat̄ p spūm sanctū quo inspirante credit̄ eē factū: sicut dic̄ aug. i. li. de ci. dei. De Sāpsone qui se occidit in di. 16. q̄ non al̄r excusat̄: nisi qa latenter spūs s̄ insserat q̄ p eū miracula faciebat. vn̄ s̄m canones qcūq; sibi tali occasione absciderit mēbrum erit irregularis. Ad aliud quod obr̄ q̄ nō debēt haberi p̄ciosi⁹ corp⁹ q̄ aīa dd̄. q̄ h̄ intell̄r in causa martirii vbi ↄfessio fidei n̄ deb; subtrahi p morte corpali: qa si subtrahet̄: iam p̄ciosior esset vita corporis q̄ aīe. Unde Mat. 10. Qui inuenit animā suā perdet eam: ⁊ q̄ pdiderit animā suā pp̄ter me īueniet eā.

Ad vltimū dd̄ q̄ nō ē necessitas corruptionis anime ex corruptione corporis: sicut est necessitas corruptiōis vni⁹ mēbri ex corruptione alteri⁹. Un̄ aug. i. de ci. dei. Sancta voluntate stabili pmanente qcqd ali⁹ in corpore fecerit p̄ter culpam est patientis. Ad ultimū qd̄ querit quare non facit mentionē de oculo sinistro vel manu sic de dextro dd̄. q̄ remouēdo qd̄ min⁹ p̄stat occasionē ad malū: remouet ⁊ id qd̄ magis. vn̄ si spūale studiu℞ vel actio abscindenda est si prestat occasionem peccati multo magis corporale studiū vel actio ⁊ rēporalis ↄsiliari⁹ vel amic⁹ q̄ intelligūt̄ p oculū sinistrum ⁊ manum.

Consequēter querendū est de p̄ceptis quib⁹ ordinat̄ mot⁹ rōnal' Duplex aūt est ordo vis rōnalis in ue℞ ⁊ in bonum. Ordinat̄ ḡ vis rōnalis p p̄cepta duo in ue℞ videl; p p̄hibitiōe; iuratiōis cū dicit̄ Mat. 5. Audistis qa dictū ē āttiqs nō piurabis ego autē; dico vobis nō iurare omnino. Et p iussionē simplicitatis assertōis: cū dr̄. Sit aūt sermo uester est est non nō. Itē ordinat̄ in bonū p p̄cepta tripl̄r. p̄mo p preceptū patiē ī perpessiōe iniuria℞: cū dr̄. Audistis qa dictū est. Oculum p oculo. ego aūt dico vobis nō resistere ₇c. 2° per precepta beneficentie in

erogatione bñficiorum: cũ dr. Qui petit a te da ei. 3° p p̃cepta caritatis in dilectione inimicorum: cũ dr. Audistis qa dictũ ẽ. diliges amicũ tuũ 7c. ego aũt dico vobis. diligite inimicos vestros 7c. Primo igit inquirẽdũ est de phibitione iurationis. 2° de p̃cepto simplicis assertõis veritatis. Sed de hoc sufficienter determinatũ est in inqsitõe decalogi. qõne de precepto. Nõ falsum testimoniũ dices. 3° querendũ est de p̃ceptis patiẽtie. 4° de p̃ceptis bñficentie. 5° de p̃ceptis caritatis.

Quantum ad primum

querit vtrũ iurare sit vlr phibitũ 7 malum. quãuis aũt illud fuerit supra plenius disputatũ qõe de 2° p̃cepto decalogi: adhuc tñ circa hoc obr̃ in hũc modũ. Cũ enim iurare sit actus per quẽ assimilamur deo: quia dr̃ in ps. Iurauit dñs 7 nõ penitebit eũ. de9 autẽ nullũ pot facere malũ. g° iurare simplr̃ ñ ẽ malũ. Itẽ iurauit xpũs. Amẽ amẽ dico vobis in Joh. 7 i multis locis. Iurauit angel9. io apoc. iurauit apl̃us ad phil. i. Testis est mihi de9 7c. g° iurar nõ ẽ peccatũ. Itẽ in veteri testõ tã p̃triarche q̃ pphe licite iurauerũt. g° licitũ ẽ iurare Item Deut. 6. dr̃. Dñm deũ tuũ timebis 7 illi soli seruies 7 p nomẽ ei9 iurabis. Si g° alia que ponũt in ista serie p̃ceptionis sunt licita g° silr̃ 7 istud. Itẽ Mat. 5. dic dñs. Dictũ est antiqs. reddes dño iuramẽta tua. Omne aũt qd vz reddi dño licitũ est. Iuramtũ g° licitũ est. Item in ps. dr̃. Laudabũt omnes q iurant in eo. Sz null9 vz laudari de malo. g° iurare in deo non est malum. Contra. Jacobi vltimo. Añ omnia fratres mei nolite iurare neq3 p celũ neq3 p aliud quodcũq3 vt non sb iudicio decidatis. g° q iurat aliquo modo decidit sb iudicio. g° peccat mortalr̃. iurar ergo malũ est simplr̃. Itẽ aug. in sermone de piurio. Falsa iuratio pniciosa. vera periculosa. secura nulla. Itẽ iurare sine causa est assumẽ nomẽ dei in vanũ. g° iurare omni circũstãtia remota ẽ malũ: qa ɔtra p̃ceptũ. Itẽ iurare multiplicatũ p ɔsuetudinẽ est peccatũ. vnde dic interl. Usum iuramẽti phibet .i. ɔsuetudinẽ. Itẽ ɔtra. Aug. sup Mat. 5. Iuratio nõ est bona: non tñ mala est: cũ est necessaria. g° ẽ indifferẽs. Item obr̃ Deut. 6°. Per nomen dei tui iurabis. 7 Mat. 5. dicit. Non iurabis omnino. Aut g° vtrũq3 istorum est p̃ceptũ: aut vtrũq3 ɔsiliũ. aut vnũ istorum p̃ceptũ 7 alterum probibitio. aut alterum pmissio 7 alterum ɔsiliũ. Sz ɔstat q nec vtrũq3 p̃ceptũ nec vtrũq3 ɔsiliũ est. Si enim vel vtrũq3 p̃ceptũ vl vtrũq3 ɔsiliũ ẽ: sequit idem inconueniẽs vt cogamur ɔcedere deum dedisse vel p̃cepta vel ɔsilia ɔtraria. Itẽ ɔstat q nec alterum p̃ceptũ 7 alterum phibitio est. Si enim hoc eẽt. g° cũ vtrũq3 vigeat 7 vtrũq3 necessitatẽ inducat: necessario ad vtrũq3 tenemur. Et ita seqt q aliqua phibitio diuina licita sit: qd est inconueniẽs.

Itẽ ɔstat q alterum non est p̃ceptũ 7 alterum ɔsiliũ. Ponat enim q iurare p̃ceptũ sit: sicut videt Deut. 6. 7 non iurare ɔsiliũ: ut Mat. 5. Non iurare g° ɔsiliũ est. g° si non iuras non delinquis: qa non sequendo diuinũ ɔsilium non delinquis. Sed econtr̃ iurare p̃ceptũ est. g° ad illud ex necessitate teneris. g° illud soluendo ex necessitate transgrederis. Teneris enim iurare cũ iurare p̃ceptũ sit. quia omne p̃ceptũ dei necessitas est. g° si nõ iuras: ɔsilium dei sequeris. Sed exeqũdo ɔsiliũ p̃cepto dñi non obedis. Trãsgrederis g° p̃ceptũ dñi soluẽdo cui necessario teneris obedire: 7 ita fas 7 trãsgressio ɔueniũt i eodẽ. qd est valde inconueniens. Idem incidit in aliud inconueniens si e9°. dicat q iurare ɔsiliũ est 7 ñ iurare p̃ceptũ. Item si dicat q iurare pmissio est: non iurare vero phibitio vel preceptũ: sine e9°. incidit inconueniẽs. Permissio enim sine culpa est. trãsgressio aũt culpa ẽ. 7 ita trãsgressio culpam ingerit: quã pmissio tollit. R° quidam dicũt q in eccl̃ia dei sunt quatuor genera hominũ: s39 que distinguũt in scripturis q̃tuor gn̄a institutionũ. Nã quidam sunt pfecti. quidam pficiẽdi. quidã infirmi. quidam reprobi. Institutionũ vero sacre scripture quedã ɔsiliũ ɔtinent. quedam preceptũ. quedã pmissionẽ. quedam vero phibitionẽ. Que g° ɔsiliũ ɔtinent data sunt perfectis. que preceptũ pficiẽdis. que permissionẽ ĩfirmis. que phibitõem reprobis. verbi grã. Consiliũ est vendere oĩa 7 dare pauperibus. p̃ceptum diligere deũ. pmissio nubere. phibitio non occidere. Preceptum 7 phibitio sunt necessitatl. ɔsiliũ 7 pmissio volũtatl. Nam p̃cepto 7 phibitõi non ĩpune resistes. Cõsilio autem 7 pmissioni nisi volueris non acqescis ante votum dico vel susceptionẽ. Nam post votum ɔtinentie qd est ɔsilii. cogeris id obseruare. 7 post nuptias que sunt pmissionis ñ poteris uxorẽ dimittere. Iurare g° qm ad ĩfirmitatẽ ptinet pmissionis est. Non iurare aũt qm maioris pfectõis est ɔsilii est. Sz meli9 videt dr̃ q ĩ eo qd est iurare ɔcurrũt duo. s.

verũ asserere: ⁊ cum innocatione seu attesta-
tione pme veritatis. Quãtũ vero ad illud qd
est verũ asserere iurare est bonũ in gñe. s; q̃tũ
ad illud qd addit cũ inuocatione dei addit
circũstantia determinãs hũc actũ nõ debere
exerceri sine causa necessaria uel vtili. Unde
rõne hui⁹ circũstãtie iurare sine causa ẽ malũ
qa ex hoc ponit ↄtempt⁹ veritatis pme. Ad
illud g̃ Jacobi. añ oĩa nolite iurare ⁊c. dd q
prohibet affect⁹ iurãdi nõ affect⁹ simplr. ⁊ h
notat dicẽs. Nolite. hoc est nõ appetatis vel
affectetis iurare: imo ↄpulsi iurare. Uñ Hie-
ro⁹. in glo. sup Mat. 5. Xps oĩo iurare pbibet:
ne qs quasi bonũ appetat iuramẽtũ: ⁊ assidu
itate iurandi labat in piuriũ. Et aug. in li. de
mendacio. Dñs pbibet oĩo non iurare. i. q̃tũ
in te est non ames nec cum aliqua dilectione
appetas iurare. Ad illud aũt aug. dd. q ñ
sequit. iuratio vã ẽ piculosa. g̃ mala: qa picu-
losum dr respectu iurãtis. malũ vo respectu
actus. vã aũt iuratio dr piculosa: qa de facili
põt eẽ omissio in aliqua ↄditione iuramẽti: q̃
sũt tres Leuit. 4. Jurabis uiuit dñs ĩ iudicio
⁊ iusticia ⁊ vitate. Ad 3m dd. q iurare oĩ
circũstãtia extrinseca remota adhuc in se hz
circũstantiã: rõne cui⁹ ponit ↄtempt⁹ dei. vñ
est malũ ex circũstãtia illa: quãuis in genere
sit bonũ sicut dictũ est. Ad illud qd obicit
q iurare multiplicatum p ↄsuetudinẽ pro-
hibitum g̃ est peccatum. dd q ipsa ↄsuetudo
absoluta non est peccatũ si semp fieret ex cã
vtili vel necessaria. s; qñ cũ ipsa ↄsuetudine
accidit ↄtempt⁹. ⁊ ita intellr pbiberi vsus ⁊
ↄsuetudo iurandi. Ad illud vo qd obicit
q est indifferẽs distinguẽdũ ẽ q indifferens
dr duplr. Uno eni modo dr indifferens qd ñ
est bonũ sm se: hoc est tale qd non possit fieri
male. ⁊ qd nõ est malũ sm se hoc est tale qd ñ
possit fieri bene. ⁊ sm hunc modũ iurare est
indifferens: qa non ẽ tale bonũ nec tale malũ
Alio modo dr indifferens qd potest indiffe-
renter exerceri vt comedere ⁊ ambulare. ⁊
sm hunc modũ iurare non est indifferẽs.

Nota g̃ q dr Mat. 5. Ego dico vobis non iu-
rare omnino. i. iurare non omnino hoc est iu-
rare in omni casu: qa in aliquo casu iurandũ.
in aliquo non. Uñ aug. ibi dic in glo. Nõ pe-
nit⁹ iurare pbibuit s; occasione piurii qd pse
sb⁹ est docuit: cum dixit: non iurare omnino.
quod vo supsticiosũ est resecauit cũ subiũxit.
neq; p celũ ⁊c. Judei enim p irlm ⁊ elementa
iurantes creaturas venerabãt: sic dic Hier.

Qd vo infirmitatis est permisit uel indulsit:
cum adiunxit. Qd aũt abũdanti⁹ ẽ a malo ẽ.
hoc est si ↄtingat iurare a malo est non tuo s;
alteri⁹: illi⁹. s. a quo cogeris iurare hoc est ab
infirmitate vel incredulitate: que malũ ẽ vt
dicit aug. Nota causas pter quas ↄcedit
iurare. Quedã enim sunt ex parte boni intro
ducẽdi. Quedã vo ex parte mali vitandi. Et
ex parte boni quedã p veritate ↄfirmanda
. 2. Cor. i. Fidelis de⁹ qa sermo noster qui fuit
ad vos non est in illo est ⁊ non. Quedã p vi-
tate declaranda. Deut. 19. In ore duorũ vel
triũ testiũ stat omne verbum: quia put dicit
canon: non est testis nisi iurat⁹. 3a p amicitia
ↄtrahenda. gñ. 26. Dixerunt viri gerare ad
Jsaac. Sit iuramẽtũ inter nos. 4a p pace re-
formanda. gñ. 31. Jacob iurauit Laban. 5a pro
fidelitate seruanda. 2. R. 5. Uenerunt senes
israel ad regẽ: ⁊ pcussit cũ eis fed⁹ corã dño
6a p obediẽtia ⁊ subiectione recognoscẽda sic
iurant abbates epo: ⁊ viri galaad Jepte. Ju-
dic. xi. Dñs q hec audit ipe mediator ⁊ testis
est q nostra pmissa faciem⁹. 7a p ↄsuetudine
eccl'ie seruanda ut canonici. ⁊ 24. exodi. Filii
israel data lege qñ iurauerũt se dño seruitu
ros. Et Josue ultimo. Hec g̃ septẽ cause sunt
pter bonũ inroducẽdũ. Propter malũ uero
amouẽdũ vna cã est calumnia sopiẽda ut fit
iuramentũ de calumnia in ↄtestatione litis.
Heb. 6. Omnis ↄtrouersie ad ↄfirmationẽ fi
nis est iuramentũ. Alia vo causa ẽ p infamia
purganda. Deut. 21. Si inuentũ fuerit cadauer
hoĩs occisi maiores natu ciuitatis illi⁹ lauabũt
man⁹ suas sup vitulã ⁊c. Itẽ queri ẽ utrũ
sit licitũ iurare p creaturas. uidet q nõ. mat.
. 5. Ego dico nõ iurare omnino neq; p celum
neq; p terram ⁊c. Cont. Gñ. 42. Joseph iu-
rauit p salutẽ Pharaonis. Itẽ quottidie
iurat p sanctos ⁊ p sanctam Mariã ⁊ p euã-
gelia ⁊ p res deo dicatas. R°. Prohibitũ
ẽ iurare p creaturas ex duplici causa. pter
idolatriam: ne. s. credam⁹ aliqd numĩs esse ĩ
ill. Et pter fraudẽ ne ↄtẽnẽtes creaturas p
ximos decipiam⁹. Et hoc ẽ quod dic glo. mat
. 5. Non iurem⁹ p creaturas vt ueneremur eas
ulr quod debem⁹. uel ut cũ p eas iuram⁹ nihil
iurare putem⁹. Qñ g̃ h nõ est ut q ĩ creatura
nihil numĩs credit: nec fraudẽ intẽdit: licet
p creaturã iurari. Quando g̃ iurauit Joseph
p salutẽ Pharaonis: iurauit p eũ q salutem
dedit Pharaoni. Silr qñ iurat p sanctos iu
rat p eũ q sanctitatẽ eis ↄtulit. Silr quando

iurat ꝑ euangeliū ⁊ cruces ⁊ filia iurat ꝑ eū cui hec sunt dicata: vel cui⁹ sunt representatiua. Silr̄ qñ iurat ꝑ celū ⁊ terrā iurat ꝑ eum qui creat ⁊ conseruat.

Equitur de pre

ceptis patiētie respectu triplicis iniu rie. Est enim iniuria lesionis corpoꝝ ⁊ ablationis reꝝ: ⁊ angarie opeꝝ. Patiētia lesionis corpoꝝ p̄cipit mat. 5. cū dr̄. Ego dico vobis nō resistere malo: ſ q̄ te ꝑcusserit in dexterā maxillā p̄be ei ⁊ alterā. ⁊c. Patiā ablatōis rerū cū ibidē sequit. Et q̄ vult tecū in iudicio contendere ⁊ tunicā tuā tollere: relinque ei ⁊ palliū. Patiā angarie opeꝝ p̄cipit ibidē: cū subdit. Et q̄cūq; te angariauerit mille passus vade cū illo alia duo. Primo g̃ querit de p̄cepto patiē respectu lesionis corpoꝝ. 2° d̄ p̄cepto patiē respectu ablationis reꝝ. 3° de p̄cepto patiē respectu angarie opeꝝ.

Quantuz adprimum

querit vtrū iniuria sit ꝓpulsanda. ⁊ q̄ nō vr̄ ꝑ hoc q̄ dr̄ Mat. 5. Dico vobis nō resistē malo. In hoc enim videt illud ꝓhiberi. Itē aut ꝓpellit iniuria a se aut a ꝓximo. ꝓpellenda iniuria a se ꝓhibet Mat. 5. cū dr̄. Dico uobis non resistere malo. ⁊ q̄ te ꝑcusserit ī vna maxilla prebe ei ⁊ alterā. ⁊ Mat. 10. Cū vos ꝑsecuti fuerint in vnā ciuitatē fugite in aliam. ⁊ ad ro. 12. Non vosmetipsos defendētes carissimi ſ date locū ire. Propellēda iniuria a proximo ꝓhibet Mat. 26. vbi cū Petr⁹ vellet a dn̄o iniuriā repellere dixit ei dn̄s. Couerte gladiū. t. in vaginā. oīs .n. q̄ occiderit gladio gladio ꝑibit. Cont̄. Ipe dn̄s ꝑcussus alapa ꝑcussorē reprehēdit: nec alterā maxillā ꝑcutiendam prebuit. Jo. 18. Item Paulus petiit milites a tribuno vt illesus ab omni iniuria seruaret. act. 23. g̃ licite potest iniuria repelli a se. Itē dicit auctoritas. Nō sunt īmunes a scelere q̄ xp̄m ꝑmiserūt p̄ncipib⁹ interficē. g̃ iniuriā tenebāt a xp̄o repellere. Iniuria g̃ ē repellenda ab alio. Itē querit vtrum sit consiliū vel p̄ceptū qd̄ dr̄. Dico uobis nō resistē malo. Si enī consiliū ē g̃ ad illud tenent ꝑfecti. Quō g̃ xp̄s ⁊ Paul⁹ nō seruauerūt formā h⁹ consilii. Itē alia que ponūt in illa serie Mat. 5. ut non irasci: nō videre ad concupiscēdū sūt in rōne p̄cepti: ⁊ pertinēt ad omnes. Quō g̃ istud erit in rōne consilii. Si ṽo ē p̄ceptū. g̃ mortalr̄ peccant q̄ faciūt contrariū. Itē Marcellin⁹ ad aug. Reipublice nō conuenit vlli maluz ꝑ malo reddere: ⁊ ꝑcutiēti maxillā aliā p̄bē. g̃ nec est p̄ceptū nec consiliū: cū diuina p̄cepta ⁊ consilia sint conueniētia. Itē si nō ē resistēdū malo. g̃ mali nō erūt coercendi. ꝓhibit g̃ iusticia ⁊ lex. Itē querit vtrū illo p̄cepto mat. 5. qd̄ est de patiā respectu lesionis corpoꝝ retractat lex talionis cū dr̄. Audistis q̄a dictū ē antiqs oculū ꝓ oculo ⁊c. ego aūt dico vobis nō resistē malo ⁊c. Si enim retractat g̃ peccāt iudices seclāres q̄ oculū ꝓ oculo eruūt ⁊ aīaz pro aīa interficiūt. Si nō retractat: quō g̃ lex adimplet: q̄a si dicat q̄ in hoc q̄ supadditur hic ꝓhibitio vltiōis. contra. h ꝓhibebat ī lege Leuit. 19. ñ q̄res vltionē: nec memor eris iniurie ciuiū tuoꝝ. R̄. Iniuria aut est ꝑsonalis ⁊ ꝑuata: aut publica. Si ē publica ꝓpulsāda est iussu p̄ncipis ⁊ manu militis. Ro. 13. Non sine causa gladiū portat. dei enim minister ē vindex in irā ei q̄ male fac. dr̄ de p̄ncipe. ⁊ militib⁹ determinat stipendia Luce. 3. Contēti estote stipendiis uestris: ⁊ etiā ipsi p̄ncipi tributū Mat. 22. Reddite q̄ sunt Cesaris cesari ⁊ que sunt dei deo: ſ uō nisi ꝓpter defensionē reipublice: que sine repulsione iniurie hostilis fieri non pōt. Preterea aug. 1. de ci. dei. exponens illud p̄ceptū. nō occides dic. Non contra hoc p̄ceptū fecerūt qui deo actore bella gesserunt: ⁊ ſm leges sceleratos puniuerūt. Et itez can. aug. Fortitudo que a barbaris defendit patriā. vel domi defendit infirmos: vel a latronib⁹ socios plena iusticia est. Ex quo relinquit q̄ publica iniuria est repellēda etiā cū armis ab eo q̄ ad hoc ordinat⁹ est. Qd̄ ṽo dr̄ Mat. 5. intellr̄ de iniuria ꝑsonali: tn̄ cū distinctione: q̄a ꝑsonalis iniuria pōt repelli duob⁹ modis: aut impediēdo: aut repugnādo. Impediendo sic Paul⁹ munit⁹ militibus iudeos impediuit ne ei inferrēt iniuriā. sic licet oib⁹ iniuriā repellere: nec hoc ꝓhibet Mat. 5. hoc enim dr̄ nō ꝓ̄pe resistere. Repugnādo repellit iniuria duplr̄. cogēte necessitate: ⁊ vlciscēdi libidine. Cogēte necessitate cū als nō pōt vitari lesio nec ꝑ fugā: nec ꝑ impedimētū aliqd̄ absolutū: ⁊ tūc etiā adhuc distingut: q̄a aut repellit īiuria ut ꝑuata ut sine armis. ⁊ hoc modo ꝑmittit clerico ⁊ layco īiuriā repellē. ⁊ h flagrāte maleficio cū moderamine īculpate tutele. ⁊ sic ītellr̄ illa lex ciuilis canonizata. Uim ui r̄pellē licz: ⁊ īcontinēti: quia facto interuallo nequaq̄. Aut repellit ui publica ⁊ cum armis: ⁊ hoc modo non ꝑmittit

deficiā ꝫ lapcia. ⁊ hoc sic dictū est flagrante iniuria ⁊ cum moderamine ⁊ ī instanti: non autē eēt moderamē si nō impeterecꝫ armis ⁊ impeteret armis. Si ꝟo repellaꝫ iniuriā vlciscendi libidine: sic nulli licet iniuriā repellē: vel resistē malo. ⁊ sic intellꝫ illud ro. iz. Non reddētes malū p malo. ⁊ illud ps. Si reddidi retribuē. mihi mala ⁊c. Dicēdū ḡ ꝙ repellere iniuriā seu resistē malo animo vlciscēdi oib⁹ est ꝓhibitū. Uñ illud qđ dicꝫ aplus ad ro. iz. Nō vosmetipsos defendētes carissimi: intelligiꝫ ex libidine vindicte. vñ statim subiūgiꝫ. Sed date locū ire. scriptū ē enim. mihi vindictā. Repellē ḡ ī pediēdo nō repugnando oib⁹ ɔcessum ē. vel etiā arguēdo ꝟbis vt dñs. vñ glo. sup Jo iz. sup illđ. Dedit ei alapā ⁊c. Ostēdit ꝑcepta patiē nō ostētatione corpis ꝫ preparatione cordis faciēda. Pōt enī qs maxillā visibilꝫ prebē irat⁹. Meli⁹ ḡ rñdit ꝟe placat⁹ ⁊ ad ferēda graniora tranqllo animo parat⁹ Et sic intellꝫ illđ Mat. 5. Si quis te pcusserit in dextra maxilla prebe ei ⁊ alterā. hoc est parat⁹ sis aliā sustinē patiēter. Repellē ꝟo cogēte necessitate iniuriā vi publica ⁊c. armis in prohibitū ē est clericis in ɔsilio lucis. Repellē ꝟo vi ꝑuata sine armis in ɔsilio ē clericis. Sic ḡ pꝫ solatio ad obiecta. ⁊ quō hoc ꝙ dꝫ nō resistere malo differenter intellectū in ɔsilio sit ⁊ in ꝑcepto. Ad illđ qđ obicit Marcellin⁹ ad aug. rñdendū sm aug. ad Marcellinū. qđ est respublica nisi res populi. res ḡ ɔmūis res vtiqꝫ citatis. Quid est aūt ciuitas nisi multitudo hominū in quoddā vinculū redacta cōcordie. Qui ḡ vincit in bono malū patienter administrat tpalia ɔmoda: vt iniuriosus ī concordiā qua nihil est vtilius ciuitati penitens acgraꝫ vict⁹ nō seuientia virib⁹: ꝫ beniuolētia patiētia. Sic ḡ solet intelligi illud ꝟbū ac si dictū eēt. Si qs in te meliora fuerit psecut⁹ ⁊ īferiora et ꝑbēne vindicte poti⁹ ꝙ patiētie studēs ɔtemnas eterna p temporalib⁹: cū poti⁹ tēporalia p eternis ɔtemnēda sint tanꝙ sinistra pro dextris. Ad vltimū dō sm aug. ad Marcellinū ꝙ ista ꝑcepta magis ad ꝑpatiōnē cordis ꝙ ad opus qđ ī aperto fit ptinēt vt teneaꝫ cū patiā cū beniuolētia. in manifesto aūt adsit qđ eis videꝫ pdesse posse: quib⁹ bñ uelle debem⁹. Cui aūt licentia iniquitatis eripiꝫ vtilꝫ vinciꝫ: qm̄ nihil est infelici⁹ felicitate peccātiū: qua penalis nutriꝫ impunitas ⁊ mala volūtas uelut hostis īterior roboraꝫ.

Ad illud ꝟo qđ q̄riꝫ de lege talionis an retracteꝫ dō. ꝙ lex talionis retractaꝫ quantuꝫ ad ꝑuatā psonā ꝫ nō quātū ad iudicē. ꝑuata enim psona si uindictā expetēt malū p malo reddēt: ut dicꝫ aug. iudex ꝟo nō. ꝫ amore iusticie iustū reddēt p iniusto: qđ est bonū p malo qđ etiā de⁹ iudex facit. Et nota ꝙ dicit aug. ꝙ ī his ñ ꝓhibeꝫ uindicta que est ad correctionē: quia ipsa ptinet ad miām: nec impedit mansuetudinē. ꝫ hoc ñ ɔcediꝫ nisi ei cui ptās ordine data est ⁊ sine ira ut patri ī filium.

d

Einde queritur

de ꝑcepto patiētie respectu ablatōis a reꝫ de quo. 5. Mat. Et qui tecū uult ī iudicio ɔtendē ⁊ tunicā tollē: relinque ei ⁊ pallium. Circa qđ querūꝫ quattuor. Primū utrū sit licitū sua repetē. 2⁹ utrū sit licitū pfectis repetere. 3⁹ utrū sit licitū ulꝫ imperfectis sua petē. 4⁹ utrū sit licitū oīa repetere.

Quantum ad primū

obꝫ. Nam p illud ꝑceptū. 5. Mat. uideꝫ ꝙ non liceat alicui sua repetere. Ad idem Luce. 6. Qui aufert que tua sunt nō repetas: ⁊ q aufert tibi uestimētū: ⁊ tunicā noli prohibere.

Item. i. Cor. 6. Delictū ē in uobis ꝙ iudicia habetis inter uos: quare non magis īiuriam accipitis. Contra. i. Cor. 6. Oīa mihi licent ꝫ non oīa mihi expediūt. ⁊ dicꝫ ibi gl. ꝙ licebat aplo sumpt⁹ repetere: ꝫ non expediebat. Sed licitū ē qđ nullo iure ꝓhibeꝫ. ḡ repetere non ꝓhibeꝫ a dño. R⁹ sm glo. i. Cor. 6. Contingit repetere sua coram iudice fideli. Corā iudice īfideli nulli licet. Uñ. i. Cor. 6. Audet qs uestrū hñs negociū aduers⁹ alteꝝ iudicari apđ iniquos. glo. i. īfideles. i. q iniq sunt fidelibus quocūqꝫ modo possunt. Item ɔtigit repetere sua corā iudice fideli dupliꝫ. aut cū ɔtentione ⁊ fraude: aut cū caritate ⁊ amore iusticie. ꝑmo modo nulli licet. ⁊ sm hoc ītellꝫ illđ preceptum Mat. 5. Si qs uoluerit tecū ī iudicio ɔtendere dimitte ei ⁊ palliū. Glo. Añꝙ ɔtendas. i. tū ɔtentōe repetas. 2⁹ modo licet īfirmis ⁊ īperfectis repetere sua. pfectis ꝟo ñ licet. ⁊ hoc est qđ dicꝫ glo. i. Cor. 6. Perfectis lꝫ repetere sua simplꝫ. s. sine causa: sine lite: sine iudice. Non enī cōuenit eis mouere causam ante iudicem. Infirmis ꝟo lꝫ repetere sua mouendo causam ante iudicem: ꝫ non cum contentōe ⁊ fraudulēter ulꝫ apud īfideles iudices. Ex quo manifestum ē ꝙ repetere sua ɔtētiose ulꝫ fraudulēter ulꝫ coram iudice infideli ē

probibitū omnib⁹. Repetē ꝟo sine ɔtentione sine fraude: nec corā iudice omnib⁹ est ɔcessū Repetere ꝟo coram iudice sine cōtentione ⁊ fraude infirmis est ɔcessum. pfectis ꝟo ꝓhibitum. Uñ nō repetē ɔsiliū est infirmis: pfectis ꝟo p̄ceptū. Uñ ꝟsus. Expedit infirmis. licet absq3 dolo sine lite p̄latis. Licet hoc nō expedit anatorice nō licet vt per eum sint res in lite petite.

Secundo queritur

utrū licitum sit pfectis repetē. Si dicat sic supra dictū est q eis nō licet repetere coram iudice ⁊ cū lite: licet tñ repetē simplr. sine causa: sine lite. sine iudicio seu non coram iudice. Tūc q̄rit q dicant pfecti. Si dicat q illi q renunciauerūt omnib⁹ vt religiosi s̄m q dr Math. 19. Si vis pfect⁹ esse vade ⁊ vēde oīa que hēs ⁊c. g̃ peccāt mortalr religiosi: si repetāt sua. Itē cum oībus renūc aueūt non habent sua. g̃ nō possunt repetere sua. g̃ non ē eis in ɔsilio vel p̄cepto nō repetere sua. Si ꝟo dicat q ē renūciare omnib⁹ ī singul: ⁊ sic omnes religiosi renūciāt omnib⁹. Et ē abrenūciare omnib⁹ ī coī ⁊ sic ī ɔmuni possidēt fere omnes. tūc q̄rit de illis religiosis q omnib⁹ renūciauerūt in ɔmuni ⁊ in singulari. ⁊ pcedit obligatio vt p̄us. Silr querit de clericis suppositis antiquis canonib⁹ q non possunt habere ꝓpriū. qd intellr quātū ad res eccle: quō possunt repetē.

R̄° dō q supposito q pfecti dicant ab renūciatione ꝓprietatis q repetē sua ē s̄m duos modos. Aliquis enī repetit sua vt sua ⁊ ꝓpter se. Aliqs repetit sua vt alteri⁹ ⁊ nō ꝓpter se. s ꝓpter vtilitatē alteri⁹. Dicēdū g̃ q pfectis nō licz repetere sua vt sua ⁊ ꝓpter se. s sua vt ɔmunia ⁊ vt ɔgregatōis: ⁊ ꝓpter vtilitatez ɔmunē. Uñ Grego. Non solū cura dz esse ne nostra subtrahāt: s ne rapientes nō sua semet ipsos perdant. Si g̃ repetit pfect⁹ dz attēdere bonū nō ꝓpium s ɔmune. qd triplex ē. pmū ē refrenatio maloꝝ s̄m quā etiā ɔsulit malis Si enim auferet ius repetēdi daret malis occasio rapiēdi. Job. 29. Cōterebā molas iniq ⁊ de dentib⁹ illi⁹ auferebā p̄dam. 2ᵐ bonū est vnitas ⁊ pax eccle que dissiparet si nō licerz sua repetere. 3ᵐ bonū est ɔsolatio infirmoꝝ qbus data sunt tpalia non solū ad sustentationē s etiā ad ɔsolationē. Cant. 2°. Leua ei⁹ sub capite meo ⁊ dextera illi⁹ amplexabit me: qui desperarent; si ablata repetere nō liceret. Intuitu g̃ ɔmunia boni licet pfectis repetere sua vt alteri⁹. vñ ⁊ clerici non repetūt sua noīe suo s paupeꝝ: nec monachus nisi noīe ɔgregationis vel eccle. Religiosi ꝟo q oīb⁹ renūciauerūt in ɔmuni ⁊ in singulari: cū nō habeant reꝝ ꝓpetatē s vsum tm̄ nō possunt repetere: nisi noīe illi⁹ fieret apud quē residet ꝓpetas: vt coꝝ ɔgregatio possit usum hēre.

Tertio queritur

vtrum similr sit licitū īperfectis sua repetere. vr q nō p° Cor. 13. Caritas nō q̄rit q̄ sua sūt. Glo. Caritas non repetit ablata. g̃ null⁹ hēns caritatē pōt repetere. Itē Greg. Cum p re terrena pax a corde cū ꝓximo scandat: apparz q plus res q̄ ꝓxim⁹ amat. Itē magis ē ꝓxim⁹ diligēdus in infinitū q̄ corp⁹ ꝓpium vel aliqd tpale g̃ tenemur non repetere nostra: si sciam⁹ scandalizare ꝓximū. Itē dic auctoritas. Quantum potes sine peccato uitar scandalū ꝓximi debes. Et a plus. i. cor. 8. Si esca scandalizat fratrē meū non manducabo carnē in eternū. g̃ vbi īminet scandalū tenemur non repetē.

Itē opa misicordie q̄ sunt in p̄cepto tenemur dimittē ꝓpter scandalum. g̃ ⁊ repetē cū non sit in p̄cepto. licz. n. cuilibz renunciare iuri suo. Contra. i. Cor. 6. Omnia mihi licēt s nō omnia expediūt. ⁊ exponit d repetitōe suoꝝ Licitū igit ē cuilibz sua repetē. R° ad pmū dō. q ē repetē ex cupiditate: ⁊ ē repetē zelo iusticie: ⁊ ē repetere timore casus. Primo modo non ē repetere ex caritate. Caritas. n. non repetit ablata causa. s. cupiditatis. Non enī ē amatrix pecunie ꝓpter se: sicut ibi dicit gl. q ipa amat bonū incōmutabile. ⁊ omnia ɔmutabilia refert ad illud. Repetere ꝟo zelo iusticie licz pfectis s̄m illum modum qui dict⁹ ē. Repetere ꝟo timore casus ne. s. ꝓpter paupertatē ⁊ indigētiā ruāt in pctm: licz infirmis ne. s. egestate ɔpulsi furēt ⁊ plurēt nomē dei sui. sicut dicit prouer. 30. Ad 2ᵐ dō. q ɔtingit repetere duob⁹ modis ɔtētiose ⁊ pacifice. Cōtētiose nulli licet. ⁊ sic intelligitur auctoritas Gregorii p contētionez enim pax a corde scindit. Ad 3ᵐ dō q oportz tenere quod certū ē. Certum ē autē q raptor ē qui abstulit. Incertū aūt ē q scandalizabit. ⁊ p̄ si sciō q scandalizabit: si repetā: si infirm⁹ sum ⁊ timeam casum ꝓpriū ex non repetēdo p̄ponderat scandalum propium scandalo ꝓximi: ⁊ plus teneor uitar scandalū ꝓpriū q̄ alteri⁹. Si ꝟo pfect⁹ sum ⁊ repetā ꝓut dictū ē sicut p̄ponderat bonū coē bono ꝓximi: sic p̄pondetat scādalum ɔmune

⁊ pluriū scandalo ꝑtimī siue singulari. Acci
deret aūt scandalū ꝯmune.s.dissipatio pacis
⁊ vtilitatꝭ ꝯmunis:nisi fieret repetitio.auge-
ref etiā scandalū maloꝝ: cū non refrenaref
malicia eoꝝ. Ad quartū dō. ꝙ est scādalū
actiuū dictū.s.vel factum minus rectū ꝑstās
alteri occasionē ruine.⁊ est scandalū passiuū
Illud qꝺ dicit aplus intellr̄ de scandalo acti
uo.⁊ sic etiā tenemur nō repetere cū scādalo
actiuo.i.faciēdo vel dicēdo aliqd minꝰ recte
Amoto ḡ scandalo actiuo non tenemur non
repetere ꝑpter scandalū passiuū. hoc ē ꝙuis
ille scandalizef a quo repetif.vñ illa auctori
tas.quātū potes sine peccato ⁊c. intellr̄ salua
triplici ueritate.doctrine.scilꝫ.uite ⁊ iusticie.
Non eēt aūt saluata vita iusticie si auferref
repetitio. Ad vltimū dō.ꝙ opa misicordie
non sunt dimittēda simplr̄ ꝑpter scandaluꝫ
quamuis differenda.

Quarto queritur vtrū licitū
sit omnia repetere. Et ꝑmo querif an liceat
repetere supfluū:an necessariū tm̄.⁊ cum dic
Aug.in glo.De necessariis si ꝑdideris vnum
sine tolli ⁊ reliquū.Quid ḡ de supfluis. Unꝺ
Aug.de sermone dñi in monte.Si de necessa
riis hoc imperatū est:quanto magis supflua
vsquequaqꝫ ꝯtemnere ꝯuenit. Itē omne
supfluū alienū ē:qꝛ ē indigentis. ḡ cū alienū
non liceat repetere:neqꝫ supfluū. R°.Tam
de necessario ꝙ de supfluo ꝯpetit repetitio ꝫ
modū qui dictus est.ꝫ in hoc est dr̄ia. qꝛ post
repetitionē nō teneris necessariū dispensare
indigenti:ꝫ supfluū teneris. Pōt ḡ supfluuꝫ
repeti ad dispensandū:ꝫ non ad retinēdū.⁊
ſm hunc modū supfluū est alienū ⁊ tuū.alie-
nū ad retinēdū.tuū ad dispensandū. Que
rif etiā vtrū illud ꝑceptū silr̄ sit intelligēdū
de seruis sicut de rebꝰ.Ad qꝺ obic̄ augꝰ.in li.
de sermone dñi in monte dicēs.Non xp̄ianū
sic opꝫ possidē seruū:quō equū aut argentuꝫ:
ꝙꝙ fieri possit vt maiori ꝑcio valeat equus
ꝙ seruus ⁊ multo magis auꝝ vel argentum
Si ḡ non ē xp̄ianꝰ possidēdus vt seruus sicut
equus.ḡ non est repetendꝰ cū non sit seruus.
R° ſm aug.Si ille suus rectꝰ ⁊ honestꝰ ⁊
ad colēdū deū accomodatꝰ a te dño educat
⁊ regif ꝙ ab illo potest qui eū capit auferre:
nescio vtꝝ qsꝙ dicere audeat vt vestimētū
eū debere ꝯtemni:qꝛ si dicat in tali casu nō dꝫ
ꝯtemni repetitio serui sic̄ repetitio pallii.

Postea queritur de
ꝑcepto patie ꝙtū ad iniuriā in angaria opū
⁊ de quo dr̄ Mat.5. Si quis te angariauerit
mille passus vade cū illo alia duo:⁊ dr̄ anga
ria indebiti officii exigētia in ꝑpam ꝑsonam
Querif ḡ ꝑmo quare ponit angariam mille
passuum ꝫ°hūc numeꝝ plusꝙ ſm aliū nume
rum. Itē querif quare vni miliario addit
alia duo. Itē querif vtrū illud ꝑceptū sit
ad lrām obseruandū. R°.Ad ꝑmū dō ſm
glo.ꝙ ipse dñs determinat angariam mille
passuum quia hoc est iter sabbati:quo desigr̄
ꝑfectio spūalis:que in impletione huiꝰ ꝑcepti
ostendif.⁊ hanc rōnē ponit aug. in li.de ser
mone dñi in monte. Ad 2ᵐ dō ſm aug.ꝙ
ꝑfectio patiē in tribꝰ ꝯsistit.corpore.volūtate
⁊ rōne.vt si artaris alicui impēdē corporale
seu ꝑsonale obsequim: qꝺ intellr̄ per angariā
mille passuū:sit rōnabile ⁊ volūtariū que sūt
qꝛ ad alia duo millia.ro.12.Rōnabile sit obse
quiū nostrū.⁊.2.cor.9. Unusqsqꝫ ꝑut desti-
nauit ī corꝺ suo.qꝺ signatū ē Iob.1. Job erāt
tria millia cameloꝝ.Camelꝰ est aīal onerifeꝝ
in quo operatio seu angaria opeꝝ solent exer
ceri.Camelꝰ etiā scindit ungulā in q discretio
insinuaf. Ad onera volūtatie se submittit:in
quo volūtas. Ad tertiū dō ſm aug.in li. ꝺ
sermone dñi in monte.Si quis te angariauerit
mille passus:vade cū illo alia duo.⁊ hꝰ vtiqꝫ
nō taꝫ ut pedibꝰ agas ꝙ vt animo sis paratꝰ
Nam in ipa xp̄iana historia in quo ē auctori-
tas nihil tale inuenies factū a sanctis vel ab
ipo dño cum in homine quē suscipe dignatꝰ
est viuēdi nobis exemplū ꝑbēt.ꝫ si quis cogit
te fuire ⁊ solaciū tibi impendit ꝯpassionis
affectu paratꝰ esto multo plus impendere.

Consequēter que
rif de ꝑceptis bñficētie que sūt duo
Nam ſm Rabanū duo genera ꝑstādi repiūf
vel qꝛ beniuole damꝰ vel redditurо accōmo
damꝰ.Querūf ḡ duo. Primū de ꝑcepto ero-
gatōis seu donatōis. 2ᵐ de ꝑcepto mutui
siue ꝯmodatōis. Primo ḡ qrif de ꝑcepto
erogationis:de quo dr̄ Mat.5.Qui petit a te
da ei.⁊ Luce.6.Omni petēti te tribue. Juxta
quod etiā dicif Luc.11.Date elemosinā ⁊ ecce
omnia munda sunt uobis.Et circa hꝰ ꝑceptū
querūf plura. ꝑᵐ qd ꝑcipiaf dari. 2ᵐ qs
iubeaf dare. 3ᵐ cui ꝑcipiaf dare. 4° quō
⁊ qñ tenemur dare. 5ᵐ quare attribuif ele

omnia mundare. Circa ꝓmū querūt duo. ꝓmū ē utrū de illicite acq̄sitis possit dari ut de usa ꝛ meretricio. 2ᵐ utrū necessarium seu sup̄fluū ꝑcipiat dari.

Quantuz ad primum

obī sic. Luce. 16. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis. ḡ de iniquo potest dari seu de iniq̄ acq̄sito. Itē Exodi. 12. legit̄ q̄ filii israel exituri de egypto a vicinis acceperūt mutuo vasa aurea ꝛ argentea ex q̄bꝰ postea edificauerunt tabernaculū dn̄o. Sꝫ cōstat q̄ q̄dā illoꝝ saltē furtū ꝯmiserūt. ḡ de furto ēt pōt dari bn̄ficiū. Itē aug. Qui hētis aliq̄d de malo facite inde bonuz. q̄ non habetis de malo nolite acq̄rere de malo. Esto tu bonꝰ q̄ facis de malo bonū. ḡ de male acq̄sito potest fieri bonū. Con̄. Aug. in li. de verbis dn̄i. Nolite velle el'as facere de fenore ꝛ vsuris.

Itē ecclesiastici. 34. Immolātis ex iniq̄ oblatio ē maculata. Itē ī eodē. Dona iniquoꝝ non ꝓbat altissimꝰ: nec respicit in oblatiōibꝰ iniquoꝝ: nec in multitudine sacrificioꝝ eoꝝ ꝓpiciabit̄ pc̄tis. Itē in eodē. Qui offert sacrificiū ex sb̄a paupis q̄si q̄ victimat filiū in ꝯspectu patris. Itē Grego. El'a oculos redemptoris nostri placat: q̄n nō ex illicitis ꝛ iniquitate ꝯgerit̄. ꝯ que de rebꝰ ꝯcessis ꝛ bn̄ acq̄sitis impēdit̄. Itē Hieroꝰ. Adiscant h̄ ꝑm sile eē rapine: si q̄s inuenta nō reddat. Item aug. Si q̄s agris iniq̄ ac ꝓperam inuasis ita vtat̄ vt ex eoꝝ fructibꝰ largas el'as faciat n̄ ideo rapinā iustificat. Ex his auctoritatibꝰ probat̄ q̄ neq̄ ex rebꝰ male acq̄sitis: nec ex inuentis pōt quisq̄ bn̄ficiū alteri erogare. Item videt̄ q̄ nec etiā de meretricio. Deut. 23. Non offeres mercedē ꝓstibuli aut ꝑcium carnis. ḡ ꝛc. Rꝰ. Quidā ḡnalr̄ dicunt q̄ de nullo illicite acq̄sito pōt fieri el'a: nec de meretricio: nec de vsura: nec de acquisitis ludo aleaꝝ. nec de hystrionatu: nec de symonia. nā scriptū est ꝓuer. 3º. Honora dn̄z de tua sb̄a. ꝛ in Deut. 23. Non accipies mercedē prostibuli. Nam illicite acq̄sita nō sunt in bonis nostris. Sed meliꝰ dō. q̄ de illicite acq̄sitis vbi non transfert̄ dn̄iū: ꝯ ꝯpetit restitutio vel repetitio: nō pōt fieri bn̄ficiū seu el'a vt in vsura. Unde aug. ad Macedoniū. Qui ꝯtra ius societatis humane furtis rapinis calumniis opꝑssionibꝰ inuasionibꝰ aliqua abstulerit reddēda potius q̄ donanda censemꝰ Zachei publicani exēplo. Luce. 19. Sed si trāsfert̄ dn̄iū ita q̄ n̄ ꝯpetit repetitio: de talibꝰ pōt fieri bn̄ficiū vel el'a vt si aliq̄d dat̄ meretrici: illud n̄ pōt repeti. vn̄ de tali potest fieri el'a. Idem ē de eo q̄d dat̄ hystrioni: ꝛ de eo q̄d extorquetur rōe officii alicuiꝰ. Ad illud ḡ q̄d ꝓmo obī ex illa auctoritate. Facite uobis amicos de mamona iniq̄tatis dō. q̄ illa auctoritas triplr̄ exponit̄. Primo sic. Facite uobis amicos de mamona iniq̄tatis. i. de diuitiis que ut ī pluribꝰ inique ꝛ cū peccato solent acq̄ri: ꝯ nō ꝓpter h̄ iubet vel ꝯsulit facere amicos de pecunia ī iuste acq̄sita. 2º sic exponitur. Facite vobis amicos de mamona iniq̄tatis. i. de pecunia q̄ inique retinēt̄ si non daret̄. 3º modo sic. Facite nobis ꝛc. i. de pecunia inequalitatis. i. que īequalr̄ possidet̄. vnꝰ enī plus hꝫ aliꝰ minꝰ.

Ad 2ᵐ de filiis israel rn̄dꝫ aug. in li. q̄onū Dixit dn̄s ad Moysē exodi. 12º. Petat vir a proximo ꝛ mulier a ꝓxima sua uasa aurea ꝛ argentea ꝛ uestem. nō hinc q̄sq̄ꝫ sumendum exemplū putare dꝫ ad expoliandū isto modo ꝓximū. hoc enī deꝰ iussit q̄ nouerat q̄d quātūcūq̄ pati oporteat: nec israelite furtū fecerūt: ꝯ deo iubere ministeriū ꝑbuerūt. Lꝫ igit̄ aliq̄ ex cupiditate ab egyptiis uasa acceparant tn̄ inde trāslatū fuit dn̄iū uolūtate ꝛ ꝑcepto ꝑncipal' possessoris. s. dn̄i. Ad 3ᵐ dō q̄ fac̄ bonū de malo multiplr̄ ītellr̄. Fac̄ enī de malo bonum q̄ reddit q̄d abstulit illicite. Noīe etiam mali cura ꝛ sollicitudo mortaliū exꝑmit̄ Mat. 7. Nolite solliciti eē ī crastinū suffic̄ .n. diei malicia sua. ō malo ḡ bonū fac̄ q̄ paupꝛibꝰ dispensat q̄d eum labore ꝛ sollicitudīe acq̄siuit. Ul' ex malo acq̄rit̄ q̄d ex turpi causa possidet̄ ueluti cū mathematicꝰ ex arte quaꝫ docet uel ex futuris que ꝓnūciat nōnulla lucrat̄. que ꝯo sic de malo acq̄rūt ī bonū possūt ꝯuerti. de peccato etiā acq̄rūt que paupibus recte erogant̄. Ad illud aūt q̄d ultimo obī de meretricio dō. q̄ nō dꝫ recipi oblatō meretricis: lꝫ ī de possit el'a fieri. ꝛ hoc ideo ut citius ꝓpt̄ ruborem ꝯuertat̄.

Secundo queritur

utrū necessarium an sup̄fluū ꝑcipiat̄ dari. ꝛ uidet̄ q̄ non solum sup̄fluū īmo etiā necessarium: q̄ ualr̄. dr̄ Luce. 6. Oī petenti te tribue. Si ḡ tē multo magis tua: quāuis necessaria. Itēz Hiero. Aliena rapere ꝯuīcit̄ q̄ ultra necessaria retinere ꝯprobatur. ḡ sup̄flua sunt aliena. Cum ḡ aliena non possunt dari: sed restitui: non ītellr̄ illud ꝑceptū de sup̄fluis ꝯ etiā de

necessariis. Contra. Ordine caritatis potius debem⁹ diligere nos q̄ alienos. ergo necessaria potius deberemus nobis dispensare q̄ aliis erogare. ergo non intellr de necessariis. Itē si intellr solū de superfluis. ergo divites qui habent multa supflua: si nō daūt paupib⁹ petentib⁹ transgrediūt hoc p̄ceptū. Joh. 3. Qui hūerit sbam hui⁹ mundi ꝛ viderit fratrem suū necessitatē hēre: clauserit viscera sua ab eo: quō caritas dei manet in illo. q.d. dicat nō manet in illo: ꝛ ita est in pctō mortali. R⁹. Hoc p̄ceptū intellr de omnib⁹ tam necessariis q̄ superfluis: que honeste ꝛ iuste dari possunt. sicut dic̄ glo. sup Mat. 5. Honeste dico qa res possz eē ita necessaria q̄ nō posset dari ita honeste Juste dico qa res aliena non pōt dari iuste: nec res supflua potest iuste retineri. Ulr aūt omnia supflua debēt dari: ꝛ vliter nulla iniuste possessa possunt dari. necessaria vero quibus carere non possum⁹ nō tenemur dare: qa nō pñt dari honeste. necessaria vō qbus carere possum⁹ in casu tenemur dare. Ex his patet responsio ad obiecta.

Postea queritur quis iubeat

dare. Et ē ista qō vtrū ille q nihil hz obliget ad illud p̄ceptū: aut nō. Si enim obligat ad illud p̄ceptū. ergo cum nihil habeat ad dandū obligat ad impossibile: quod est incōueniēs. Si dicat q̄ non obligat: ꝯtra qd̄ p̄cipit Mat. 5. Qui petit a te da ei. p̄cipit etiā Luce. 6⁰. sb hac forma. Omni petēti te tribue. Quilz autē pōt se tribuere: quāuis nō habeat aliqua temporalia. ergo ille q nihil hz tenet ad illd p̄ceptū de erogatione. R⁹. Dicēdū q multiplex ē donū. Est enim donū muneris a manu. Deut. 15. Precipio tibi vt apias manū tuā egeno ꝛ pauperi. Et est donū ꝯpassionis a corde. Isa. 58. Cum effuderis esurienti aīam tuam. Et est donū vbi dulcis ꝛ ꝯsolatorii ab ore. Ecclesiastici. 18. Non ne ardorē refrigerabit ros: sic ꝛ vbū meli⁹ q̄ datū. Est aūt donū obsequii i opere Exo. 23. Si videris asinū odiētis te iacere sb onere non ptransibis sed sblevabis cum eo.

Ad p̄mū nō tenet manēs pauper cum non habeat aliquid ad manum quod possit dare sed tantum tenet ad tria ultima pro loco ꝛ tempore. vnde Mathei. 5⁰. glo. Si deest facultas da affectum. vl' obsequiū vel vbū.

Deinde queritur cui p̄cipiat

dari. hoc est querere quib⁹ sit bñficium tribuendū: utrū vz omnib⁹ vel solū aliquib⁹ ꝛ videt q̄ non omnib⁹. Dicit enim Hiero⁹. Musis ꝛ hystrionib⁹ dare nihil aliud est q̄ demonib⁹ imolare. Sz a nullo est demonibus imolādū. ergo nec ab aliquo ē hystrionib⁹ aliqd tribuēdū. Itē ecclesiastici. 12⁰. Da iusto: ꝛ ne dederis pctōri: ꝛ bñfac humili ꝛ ne dederis impio. Contra videt expsse qd̄ dr Luce. 6⁰. Omni petenti te tribue. qui aūt omne dic̄ nihil excipit. ergo tam hystrioni q̄ aliis dandum est. Itē Luce. 6. Estote misericordes sic ꝛ pr vester misericors ē qui solē suū facit oriri sup bonos ꝛ malos: ꝛ pluit sup iustos ꝛ iniustos. Si ergo ipse dñs ita misericos est q̄ bñficia sua largit omnib⁹ tam iustis q̄ iniustis. ergo ꝛ nos silr debem⁹ facere. Itē ex incidenti querit quid dic̄ Hiero. hystriones. si dicat q̄ utētes musicis instrumētis: ꝯtra est qa ex scriptura nō videt peccatū cytharizare: quia ipse David fuit cytharista. 1. R. 16. ꝛ Heliseus p̄cepit vt adduceret sibi psaltes. 4. R. 3. Cūq3 canēt Psaltes facta est super eum manus dñi. Ex quo relinqt q̄ officiu hystrionū non est malū ergo nec dare eis est malum intuitu ipius officii

Itē cum in hystrionib⁹ quocūq3 mō accipiatur sit imago dei ꝛ idigeāt: si dat eis inq̄tū hui⁹ dat eis ituitu dei. ergo i hoc nō imolatur idolis seu demonib⁹. R⁹. Dicendū q̄ illud p̄ceptū se extēdit ad oēs i casu necessitatis: ut oībus tribuam⁹: nō tñ quacūq3 ex cā. Uñ ad illud qd̄ obr de hystriōe dō q̄ i histriōe pōt ꝯsiderari nā ꝛ vitiū Si ergo dat ei ituitu vitii: qa. s. delectat i vitioso ꝛ illicito ei⁹ ludo: qui sic fac̄ dr imolare dyabolo. Si vero datur ei ituitu nature: qa. s. est ad imaginē dei ꝛ possibil' ad grām dat ex causa debita. ꝛ h̄ modo hystrioni dandum est i casu necessitatis. Uñ Grego. i gl. sup 10. Mat. Qui recipit iustū 2c. Mercede non carebit suscipiēs ꝛ si iniust⁹ sit q suscipit. Silr ad illud quod obr de ipio distiguendū est: qa potest qs dare ipio vt foueat ipietate sua: ꝛ hoc modo ē p̄hibitū dare ipio seu peccatori. Itez alio mō pōt qs dar ipio ut sustentet ei⁹ natura que est possibilis ad iusticiā ꝛ est ad imaginē diuinam. ꝛ h̄ mō i casu necessitatis dandū est bñ etiā impio seu peccatori fm illud p̄ceptū. Ad illud qd̄ ex parte altera querit qd dicat hystrio dō. q̄ hystrio approp̄ato noīe est nomē uitii. hystriones eni ppe dicūt q p gesticulatiōem corporis ꝛ ludos puocantes ad risum itendūt homīes puocar ꝛ mouē ad lachrymas lasciuias

⁊ ineptam leticiā seu inordinatā: ⁊ hoc mō dare oystrioni intuitu sui officii peccatū est. Alio modo extēso noīe dr̄ hystrio quicūq; p quecūq; instrumēta puocat homines ad leticiā. Pōt aūt q̄ri leticia ex īstrumentis musicis ad recreationē ⁊ corporis valitudinē nō ad inordinatā seu libidinosam voluptatē. ⁊ h̄ mō histrioni ituitu sui officii pōt hōste tribui

Sequitur uidere quomō sit dandū.

Ad qḋ nota q multa requirūt. Cōpassio proximi. Jsa. 58. Cum effuderis esurienti aīaȝ tuam. Benignitas v̄bi. Eccliastici. 18. Nonne ardorē refrigerabit ros. sic ⁊ v̄bum melius q̄ datū. Abūdātia dati. Tho. 4. Si multum tibi fuerit abundanter tribue. ⁊ 2. Cor̄. 9. Qui pce seminat parce ⁊ metet ⁊c. Hylaritas dantis. Eccl. 35. Jn oī dato hylarē fac vultū. et. 2. cor. 9. Non ex tristicia aut ex necessitate. hylarē enī datorē diligit de⁹. Humilitas dātis. pv̄b. 28. Qui despicit dep̄cantē sustinebit penuriā Discretio. Eccliastici. 12. Da iusto ⁊ ne dederis peccatori. Acceleratio. pv̄b 3. Ne dicas amico vade ⁊ cras dabo tibi: cū statī possis dare Recta intentio Mat. 6. Cum facis elāȝ nesciat sinistra tua qd faciat dextera. Pietas. p̄a Thi. 4. Exercitatio corporis ad modicū valȝ Pietas aūt valet ad omnia. Caritas 1. Cor̄. 13. Si distribuero in cibos paupeȝ oēm facultatem meā: caritatē autē non h̄eam nihil mihi prodest. Ordo dandi. eccliastici. 30. Miserere aīe tue placens deo.

Queritur postea quādo sit dandū.

hoc est querere qn̄ omietit aliquis si nō dat. ponat̄. n. q hic sit aliqs paup cui⁹ paupertas euidēs est: ⁊ aliquis diues q habet superflua multa. videtur q in hoc casu iste diues omittat si non dat isti petēti ṡm illō p̄ceptū 5. Mat. Qui petit a te da ei. qḋ ē intelligēdū pro loco ⁊ tempore. Silr̄ Luce. 11. Date elām. Sed modo est temp⁹ ⁊ loc⁹: cum iste modo indigeat ⁊ ip̄e mlta supflua habeat. ḡ omittit: si non dat. Jtē Luce. 6. Quecūq; vultis ut faciāt vobis homines ⁊ vos facite illis. Sed iste diues iuste ⁊ discrete velȝ sibi dari si eēt in statu hui⁹ paupis. ḡ iste diues tenet̄ dare huic paupi in hoc casu. ḡ si non dat peccat.

Jtē. 1. Jo. 3. Qui habuerit s̄bam hui⁹ mūdī ⁊ viderit fr̄eȝ suū necessitatē h̄re ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō caritas dei manet ī eo Sed iste diues habet s̄bam hui⁹ mundi: ⁊ videt fratrē suū necessitateȝ h̄ere. ḡ si claudit uiscera sua ab eo ita q non det ei aliquid: caritas dei non est in illo. ḡ peccat mortalr̄. Si dicat̄ q non claudit viscera sua q̄a cōpatit̄ ei Contra. ad hoc silr̄ tenet̄ pauper sicut diues ḡ p nihilo p̄misit aplūs. qui hūerit s̄baȝ hui⁹ mundi: si ad aliud non tenet̄ diues q̄ pauper tenet̄ ḡ diues dare. Item Hiero⁹. Aliena rapere cōuincit̄ q vltra necessaria sibi retinē cōprobat̄. ḡ nisi iste diues det huic paupi indigenti de supfluis suis p raptore habendus ē

Jtē Mat. 5. Omni petenti te tribue. reȝ. s. si habes. si non habes saltem voluntatē bonā

Contra. Dare potest alii eque indigēti: ⁊ si dat absolut⁹ est. ḡ non tenet̄ dare isti. Jnr̄ hoc solet obici de aliquo cui obuiat aliquis ī extrema necessitate cōstitut⁹: cōstat q tenet̄ ei dare modo. sic ḡ q preparet se ad dandum: ⁊ interim occurrit alius in extrema necessitate posit⁹. querit̄ vtrū tenet̄ dare p̄mo. videt̄ q sic q̄a p̄us tenebat̄ ei dare: ⁊ non ē absolutus ab illa tentione. ḡ adhuc tenet̄ dare ei. Cōtra. Si det 2ᵒ absolut⁹ ē. ⁊ posito q non possit reficere nisi alteȝ tm̄. ḡ modo non tenet̄ dar̄ p̄mo. R̄ᵒ. Ad p̄mū dō q in duob⁹ casibus omittit diues si non dat pauperi indigenti. P̄im⁹ ē indigēti posito ī extrema necessitate ⁊ hoc dictat ei cōsciā. si non tunc dat peccat mortalr̄. Unde Hiero. super illud ad ro. 12. Si esurierit inimic⁹ tuus ciba illū. Quisquis in quacunq; necessitate morituro succurrere potest: si non facit occidit. 2⁹ casus est ī ualdē īdigente ṡ non in extrema necessitate. Si. n. habet aliquis multa supflua: nec p̄ponit meli⁹ dispensare vel eque bn̄: ⁊ tunc nō dat peccat mortalr̄. ⁊ sic intellr̄ illud. 1. Jo. 3. Qui habuerit s̄bam ⁊c. ⁊ eccliastici. 4ᵒ. Elām paupis ne defraudes: ṡ redde ei debitū suū. ⁊ canō Ambro. Non minoris criminis est habēti tollere q̄ cum possis ⁊ abūdās sis indigentibus denegare. Item Ambro. Nemo dicat p̄p̄ū qḋ cōmune est. plus q̄ȝ suffic̄ ad sumpt⁹ violenter obtentū ē. Ad p̄mū ḡ qḋ obr̄ dō q hec est vera. iste diues tenet̄ dare huic indigēti pro loco ⁊ tpe. Sed hec est falsa. modo ē tp̄us ⁊ loc⁹: si p̄ponit meli⁹ dare uel eque bn̄. ṡ esset loc⁹ ⁊ tp̄s si nō p̄poneret melius dare. Ad 2ᵐ dō: q iste diues si esȝ indigēs indiscretā haberet voluntatē si omnib⁹ modis uelȝ sibi dari ab aliquo seu meli⁹ p̄poneret dispensar̄ seu non. Ad tertiū dicēdum q diues non claudit uiscera sua ab h̄ īdigēte quāuis nō

det: quia habet bonam voluntatē dandi ei: nisi meli⁹ ꝓponēt dispensare. Ad auctorita tē Hiero. dō ꝙ iste diues nō ē ꝓ raptore habē dus. q̄a si ad tpus retinet suꝑflua: tñ aīo ꝛ ꝓ posito meli⁹ dispensandi. Ad auctoritatē euāgeli. oī petēti te tribue. dō ꝙ ītelligēdū est sic. tribue rem vel bonam volūtatem vel bonū uerbū; sicut hēt ibi in glo. vñ iste diues non est transgressor hui⁹ p̄cepti: cum habeat bonā voluntatē dandi: sicut dictum ē. Ad vltimū qd̄ querit̄ de duob⁹ in extrema neces sitate ↄstitutis dō. ꝙ tenet̄ dare pmo ꝛ silr̄ 2⁹ ꝯ neutri tenet̄ dare modo: tñ tenet̄ alteri mō vt iste termin⁹ alteri teneatur confuse ꝛ in determinate.

Ultimo queritur

quare elemo sine spālr̄ attribuat̄ oīo mundare: cū dicat̄ 9. Mat. vbi loqt̄ de lunatico: ꝛ dr̄. Hoc genus demonii non eicit̄ nisi ī orōne ꝛ ieiunio. vbi dic̄ glo. Medicina vniuscuiusq; vulneris est adhibenda Non enim sanat oculum quod sa nat calcaneū. ieiunio sanant̄ pestes corporis. orōne pestea mentis. Q: antē elā spālem hēat effectum ostendit̄ Mat. 12. sup illud. Extēde manū. ibi glo. Nihil plus valet curationi ꝙ̄ elarū largitas: q̄a frustra ꝓ peccatis suis ro gaturus man⁹ suas ad deū extendit: qui has ad paupem ꝓ posse suo nō extēdit. R⁹. 29. Ecclastici. Conclude elemosinā in sinu paupe ris ꝛc. ꝛ in eodē 23. In hominē sibi silem non habet mīam ꝛ a deo querit ꝓpiciationē. ꝛ 19 prob̄ feneratur dño q miseret̄ paupis. Unde colligit̄ ꝙ maxime motiuū ad dei mīam sup pctō ꝛ pena pc̄ī est elā. Nō antē dic̄. date ele mosinā ꝛ ecce oīa munda sunt vobis: ut suffi ciat elemosina ad mundationē culpe. Si. n. sit ꝑncipalr̄ motiuū ad remissionem pene ex dei mīīcordia: nihilomin⁹ vniuscui⁹q; vulneris est adhibenda ꝓpa medicina: vt ↄtraria ↄt rīis curent̄. Leuit. 25. sup illud. Supputata ꝛc Glo. Secūdū ea que peccauit oportuit p̄ctum reddere. vt. s. qd̄ peccauit gula ieiunio corri gat. quod garulitas amisit silentiū deleat. ꝛ sic ↄtraria ↄtrariis curent̄.

Consequēter que

rit̄ de p̄cepto mutui seu ↄmodatōis de quo Mat. 5. Uolēti a te mutuari ne auerta tis. ꝛ Luc. 6. Date mutuū nihil inde sperātes Circa qd̄ querūt̄ quatuor. Primū ē utrum āccipe aliq̄d p̄ter sortem sit ꝓhibitū. 2⁹ utrū sola spes accipiēdi p̄ter sortem faciat usariū seu sit ꝓhibita. Tertio utrū in aliquo casu sit licitū accipere aliq̄d p̄ter sortem. 4⁹ an sit mala fm̄ se.

Ad primuz sic

obr̄. Ezech. 18. Si genuerit vir filiū latronē ꝛc. vsq; ad vsam dantem ꝛ amplius accipiētē nūq̄d viuet? non viuet: cū vniuersa hec detestanda fecerit morte morie t̄. hic iust⁹ est. g̊ accipe aliq̄d p̄ter sortē est ꝓ hibitū. Itē exo. 22. Si pecuniā accōmoda ueris populo meo paupi q̄ habitat tecum: nō vrgebis eum q̄si exactor: nec usiris opprimes. g̊ non licet accipe usuram: ꝯ gratis intuitu dei ↄmodare. Itē ps̄. Dñe quis habitabit in ta bernaculo tuo ꝛc. qui iurat ꝓximo suo ꝛ non decipit. q pe. s. n. d. ad us. ꝛc. q̄i si det ad usam non habitabit in tabernaculo dñi. Sed null⁹ expellit̄ a tabernaculo dñi nisi ꝓ pctō mortali g̊ dare ad vsam est peccatū mortale seu acci pere p̄ter sortē. Itē Luce. 6. Date mutuum nihil inde sperantes. ubi videt̄ etiā spes acci piēdi ꝓhiberi. g̊ multo magis ꝓhibet̄ ipe act⁹

Contra Deut. 23. Non feneraberis ꝓximo tuo ꝯ alieno. g̊ licet fenerari alieno. g̊ ī aliquo casu licet dare ad vsuram. nō g̊ gñaliter est probibitū. Itē Ambro. Usas exigas ab eo cui iuste nocere desideras. ꝛ ita licet ab aliq̄ bus accipere usuras. Item mai⁹ peccatū ē occidere ꝙ̄ accipere usam. Sed licet in casu ꝛ sine peccato occidere. g̊ licet in aliquo casu accipe ad vsurā. Item licet ↄducē domos equos vasa argentea culcitras ꝓ lucro. ergo multo forti⁹ denarios q̄ sunt utiles magis. ꝛ sic licet dare ad usuram. Itē 15. Deut. Per promissionē seu bñdictionē obseruantib⁹ mā data dñi fenerabis gentibus multis: ꝛ ipse a nullo accipies mutuū. Sed si fenerari eēt ma lum nō esset istud ꝓmissio seu bñdictio: ꝯ po tius maledictio. nec etiam illud ꝓmittēt̄ obs uantib⁹ mandata dñi: cū hoc ipm eēt trāsgre di mandatum dei. R⁹. Concedēdū ꝙ acci pere preter sortē quod est usura ꝓhibitum ē Sunt tñ casus in q̄b⁹ usa est ꝓmissa. Prim⁹ est ubi possessio ecclesie est assignata clerico ī bñficiū ꝛ layc⁹ tenet eam iniuste ꝛ uiolenter: potest cleric⁹ fruct⁹ illi⁹ bñficii ꝑcipere ultra sortē. ex̄ de usis. ca. i ꝯ hoc non fit lucri causa ꝯ ut res ecclesie eo modo de manu layci redi mat̄. ut hr̄ in eadem decretali. 2⁹ ubi use petunt̄ cum interesse. Ubi grā si fideiussor sol uit usas creditori potest eas petē a debitore

pro quo fideiusserat: quia nō sunt usure q̄tū ad fideiussorē: s poti⁹ quantū ad interesse: q̄a non est lucrū s ut ratio damni. 3⁹ rōne more ut si debeas mihi centū ad certū terminū ꝛ noluisti ꝑsoluē in termino. ꝛ ideo oportuit me recipe pecuniā cū usis ꝓpter negocia mea ꝑagēda. tu teneris mihi restituere illas usas: si solui: vel si nō solui liberare me ab ista obligatione. 4⁹ rōne dubii. Naz si quis dat. io. sol. ut alio tpe totidē sibi grani vini vel olei mensure reddant: que lz tunc plus valeant: utrū tn̄ min⁹ solutionis tpe sint valiture dubitat. non dz ex hoc usurari⁹ reputari. Silr rōne dubii hui⁹: excusat qui pānos grani vinū oleū: vel alias merces vendit: ut amplius q̄ tunc ualeat in termino certo recipiat pro eisdē. si tn̄ ea ɔtract⁹ tpe non fuerat uenditurus ex. de usis nauiganti. §. i. ꝛ. z. quā regre infra inter nouas ɔstitutiones. In his g casibus quattuor usa est ꝑmissa. s recte ɔsiderāti in ꝑdictis casib⁹ non est usa. Unī nota q n̄ dr ɔmitti usa nisi in his reb⁹ tm̄ circa quas ɔtingit fieri mutuū. s. que ɔsistūt in numero pondere ꝛ mensura. Numero ut q̄libet moneta que ꝓpe dr pecunia numerata. Pondere ut ere argento auro z̄c. que appēdūt. Mensura ut frumēto uino oleo pannis z̄c. Ad maiorē tamē euidētiā hui⁹ questionis nota q duo sunt ɔtract⁹ q de sui nā uolūt eē gratuiti ut mutuū vel ɔmodatū. In mutuo n. certū ē q regrit ut sit gratuitū: aliogn est usa. Sed in ɔmodato si aliqd recipit ꝑ re ɔmodata stati desinit esse ɔmodatū: q̄a aut recipit aliqd ꝑ re ipa: aut ꝑ usu rei. Si ꝑ re ipa aliqd recipit: aut recipit pecunia aut res alia. Si pecunia ē emptio ul vēditio. si alia res recipit erit ɔtract⁹ ꝑmutatōis. Si ꝑ usu rei accipit pecunia erit ɔtract⁹ locatōis. si res alia erit ɔtract⁹ inoiat⁹ quasi do ut des uel ut facias. Omnes isti ɔtract⁹ sunt liciti laycis. Dicendū g ad ꝑmū: q dare ad usam ꝛ in se ꝛ fm se peccatū est: ꝛ nō fuit iudeis licitū alieno fenerati: s permissuz fuit eis: sic ꝑmissū fuit eis dare libellū repudii. Peccabāt g mortalr iudei fenerādo alieno: s hec fuit ꝑmissio ɔpatiua: que facta ē duplici rōne. Prima q̄a ꝑmissū fuit eis min⁹ pc̄m ne facerēt mai⁹. uidelicet ne fenerarēt fratrib⁹. z^a q̄a rudes erāt: et q̄a mamotreci. Unī paulatim ducēdi erant ad perfectionē. ꝛ ex hoc habem⁹ argumētū: q si non possumus obtinere ab usariis q totū reddant: facē debem⁹ si possum⁹ q saltem partem reddant.

Ad z^m dicūt magri q illa auctoritas non ē sancti Ambrosii: s Ambrosii adopti cuiusdā heretici: q sb spē beati Ambrosii multa falsa dixit. Uel si placet exponat sic. Usas exigas ꝛ q̄slibet exactiones. hoc enim licet facē contra paganos. Terra enī quā ipsi possidēt nostra dz eē. Unī iuste possum⁹ eā exigere ab eis qb⁹ iuste desideram⁹ nocere. Ad tertiū dō q lz occidere sit pc̄m in se non tn̄ fm se. s dar ad usam est pc̄m in se ꝛ fm se: ꝛ ꝓpter hoc non est sile. Ad 4^m dō q lz ɔducere equū ꝛ cetera hi⁹ ꝓ lucro: s non licet cōcedere nūmos ꝓ lucro. equus enim ɔducit locando: q nō transfert dn̄iū i locatione. unde iustū est ut ille c⁹ est equus habeat aliqd emolumētū ꝓ usu equi sui. ꝛ silr posset fieri de nūmis siue pecunia: si nō transfert dn̄iū: s in mutuo pecunie trāsfert dn̄iū. Dicit enim mutuū q̄i de meo tuū unde cū pecunia data ad usam trāseat in accipiētis dn̄ium: silr trāsit ꝛ usus illi⁹. pro usu autem rei sue non est iustū ut ali⁹ hēat emolumentū: īmo ɔtra ius est. ꝛ ꝓpter hoc u^a est pc̄m. Ad ultimū dō q cū dr in ꝑmissione feneraberis ꝑximo tuo z̄c: ponit ibi ɔnā pro an̄cedenti. Est enim sensus. tantam habebis abūdantiā q poteris multis gentib⁹ si uolueris fenerari. Nō g est hic intētio dn̄i q mitte fenerationē: s abūdantiā tm: ad quam posset uel solet feneratio ɔseq.

Secundo queritur utrū sola

spes accipiendi aliqd preter sortē sit ꝓhibita ꝛ fac at usariū. Cū enim dicat Luce 6. Date mutuū nihil inde sperantes. glo. Ultra sortē. Dicit etiā glo. q hic ꝓhibet usa. g sola spes accipiēdi preter sortem facit usariū. Item sola uolūtas occidēdi hoīem facit homicidā .i. Jo. 3. Qui odit frēm suū homicida est. Silr sola uolūtas fornicādi fac fornicatorē. Mat. .5. Qui uiderit mulierē ad ɔcupiscēdū eā iā mechat⁹ est in corde suo. g silr sola uolūtas acgrendi preter sortem facit usariū. Ad hoc dicūt qdam q sola uolūtas non facit usariū nisi interueniat pactū. Sed ɔtra. Esto q iste timore ecclesie n̄ facit pactū: s tn̄ hab; uolūtatē. Ali⁹ ult ꝛ fac pactū. in de sic. prob. 16. Spūū ponderator est dn̄s. i. uolūtatū. Sz talē uolūtatē hab; iste qualem ille. g si uolūtas ist⁹ fac istū usariū: silr ꝛ uolūtas illi⁹ faciet illū usariū Qd alii ɔcedūt. Sed ɔtra. Quil; tenet esse grat⁹ ad bñficia. g mutuū accipiēs tenet esse grat⁹ mutuanti. g dans mutuū potest

sperare aliquod bñficiū ab eo qui accipit mutuū. ģ ⁊ aliquā supabūdantiā. Itē ex dono pōt qs licite sperare donū. ģ ⁊ ex mutuo pōt sperare mutuū. R°. dicēdū q cum diuerse scie diuersas habeāt ꝯsiderationes: a diuersis scientib⁹ idem diuersimode ꝯsideraẜ. Hinc ē q ẜm leges humanas uolūtas sola nō facit usariū: qa lex humana manū coibet non animuꝫ. Secūdū legeꝫ ꝟo diuinaꝫ que aīuꝫ coibet: sola volūtas facit vsariū. Ad pmū ģ. obiectuꝫ dō q mutuans potest sperare illud ad quod teneẜ accipiēs: qa in ꝯsili casu. s. necessitatis teneẜ sibi dare mutuū: ⁊ teneret silr etiā si non dedisset pus. vñ pōt illud sperare mutuans ab accipiente: nō tñ ex ui mutui: s ex caritate accipiētis mutuū. Mutus eni bñficiis accendūt caritatē. ⁊ qa etiā ex pcepto dei dꝫ mutuum indigenti dari. ⁊ p hoc etiā soluiẜ z^m. Vñ enim ꝯcedendū est q mutuās pōt ab eo qui recipit in sili casu sperare mutuū: qa ad hoc teneẜ ali⁹. tñ si hac intentione tradit sibi mutuū nō est meritoriū: qa nō ponit deū finem Ideo dẜ Luce. 6. Date mutuū nihil inde spātes. supple ab homine s a deo.

Tertio queritur

utrum aliquo casu sit licitū accipe aliqd preter sortē. ⁊ vẜ q sic. Dñs enim pcepit Sauli vt interficeret amalechitas: ⁊ interficiendo eos ex precepto dñi non peccauit: imo peccauit reseruando agag regē amalech. Si ģ ex pcepto dñi factū est non mortale qd als esset mortale. Occidē enim hoiem est peccatū mortale in se: s ex pcepto dñi fit meritoriū i aliq casu: sic si abraā imolasset filiū suū ex pcepto dñi. ģ silẜ cū dẜ Deut. 23. Non feneraberis fratri tuo sed alieno dato q h sit pceptū nullū accidit icōueniēs: qa fenerari alieno qd sine pcepto dñi ē mortale: p pceptū dñi fit non mortale: nec ē veniale. ģ nō est necesse dicere q sit pmissio ꝯparatiua. Itē dñs pcepit iudeis vt asptarēt vasa egyptioꝝ. Si ģ p pceptū dñi fuit licitū asportare omnia uasa pciosa egyptioꝝ: multo forti⁹ p pceptū dñi licitū erit accipe aliqd pt sortē. Min⁹ enī est accipe partē q totū. ⁊ ita dñs potuit pcipe iudeis q ipsi darēt ad usā ⁊ ita dare ad usā potuit non esse peccatum.

Itē Lex Iustiniani pmittit vsas centesimas ⁊ sexagesimas: ⁊ videẜ q bñ. qa pceptū est. non occides. ⁊ tñ occidunẜ homines sine peccato ꝓpter recōpensationē: qa p occisionē maleficoꝝ ꝯseruaẜ stat⁹ reipublice i bonitate sua. ģ eadē rōne licet dare ad vsam sine pctō propter recompēsationē. maior enim utilitas accidit inde reipublice: ⁊ etiā ei q accipit ad usam. Itē accipe ad usam nō est ꝯtractare rem alienā inuito dño. Dñs enim vult bñ vt vsari⁹ hēat leuissimā vsam: ⁊ multū gaudet quando inuenit q dat ei ad leuissimā vsam. ģ accipe ad vsas non est furtū: nec aliqd aliud pctm. ģ simplr nō est pctm. Conẜ. Hiero sup Ezech. 18. Putant qdam usas tantū esse in pecunia. qd puidēs diuina scriptura oīs rei aufert supabūdātiā. ut plus nō accipias q dedisti. Itē idē. Alii p pecunia fenerata solēt munuscula diuersi generis accipere: s intelligant vsam vocari supabundantiā quicqd ē illd si ab eo q dederit plus acceperint. Itē Ambro. Pleriq refugientes pcepta legis cuꝫ dederint pecuniā negociatorib⁹ nō i pecunia vsas exigūt: s de mercib⁹ eoꝝ tāq vsarum emolumēta pcipiūt: ideo audiāt qd lex dicat Neq ingt escaꝝ vsam accipies: neq omniuꝫ reꝝ. Et accipiẜ ex illo tex. Deut. 23. Non fruges nec aliquā aliā rem. Item idem. Esca vsa est ⁊ vestis vsa est: ⁊ quodcūq sorti accedit vsa ē. qd etiā velis ei nomē imponas usa est. Item iuxta hoc queriẜ cum usari⁹ sit fur quare iudex secularis patiẜ usarios uiuē ⁊ alios fures ⁊ raptores nō patiẜ uiuē. Cū. n. usarii publice ⁊ manifeste sint mali: videẜ facere ꝯtra illud pceptū. Maleficos non patieris uiuere. Item queriẜ quare iudex ecclesiastic⁹ plus intromittit se de pena usarioꝝ q alioꝝ fuꝝ. So. Ad pmū dō. q non ē sile de hoīcidio ⁊ usa. qs occidē lꝫ sit malū i se. nō tñ ē malū ẜm se. s dare ad usaꝫ malū est in se ⁊ ẜm se. ⁊ si domin⁹ illad pcepisset sequereẜ inde incōueniens sicut iam ostendeẜ. Ad z^m dō. q filii israel serui erāt egyptiis ⁊ merces non erat eis reddita. ꝓpter hoc dñs q ꝟe est domin⁹ omniū transtulit dominiū uasoꝝ illoꝝ ad iudeos. Vnd iudei nō ꝯtrectauerūt rem alienā imo suam. nec pcepit domin⁹ iudeis ut asportarēt rem alienā manentē alienam. Sed usa est accipere rem alienam manētem alienam inuito domino: ⁊ facē de illa ut de sua. Hoc est aūt malū ẜm se ⁊ in se. sic scienter cognoscere uxorē alienā manentē alienaꝫ malū est i se ⁊ ẜm se. silẜ ex mutuo accipe rem alienā manētē alienā ut suam ꝯtra ius nāle est ⁊ ē malū in se ⁊ ẜm se. Nec potuit hoc de⁹ pcipe. ⁊ si pcepisset sequēẜ inconuenientēs. s. q dare ad usam eēt bonū ⁊ malū. malum ẜm se.

bonū quo ad p̄ceptū. Ad 3ᵐ dō. ꝙ Iustini
anꝰ ꝑmisit ꝯparatiua ꝑmissione vſas leuissi
mas: q̄a uidit homines imperii sui ꝓnos esse
ad vādū vſas. Un̄ ꝑmisit minꝰ malū ne fier̄t
peiꝰ. Nec est ve꜃ ꝙ sit ibi recōpensatio ꝓpter
vtilitatē sequētē: q̄a semꝑ ⁊ in omni casu da
re ad vſam ꝓhibitū est. nec ꝑ aliqua vtilitate
potest fieri licitū. vn̄ n̄ est sile de homicidio.
Ad 4ᵐ dō ꝙ hec est falsa. Usariꝰ n̄ ꝯtra
ctat rem alienā inuito dn̄o. Sed sciendum ꝙ
duplex est volūtas. s. volūtas absoluta ⁊ vo
lūtas respectiua seu ꝯpata. De volūtate abso
luta nō vult dn̄s hꝰ pecunie ꝙ vſariꝰ habeat
eam. Libētiꝰ enim eam sibi retinēt. S꜃ de uo
luntate ꝯparata vult ꝙ hēat eā: ex quo. s. usa
riꝰ non vult dare mutuū gratis. usariꝰ ḡ ꝯt̄
ctat rem alienā inuito dn̄o: vt hec dictio inui
tu ꝑtinet uolūtatē absolutā nō ꝯparatā. Ad
aliud qd̄ querit: quare iudex secularia usarios
ꝑmittit viuē. tū alios fures non permittat
viuē dō. ꝙ iudex secularia rempublicā regit
quantū ad tpalia. vn̄ q̄uis usariꝰ sit fur:
tn̄ q̄a fur est domesticꝰ: nec ꝑ violētiā furat:
q̄a etiam ex furto illiꝰ ꝓuenit aliqua utilitas
reipublice quantū ad tpalia: ꝓpter hoc ꝑmit
tit uiuere vſarios: cū tn̄ in aliquo casu fures
puniat. Ad vltimū dō. ꝙ iudex ecclīasticꝰ
q̄ subtiliꝰ inspicit ꝙ secularis ꝑsequtur vſari
os ꝓpter damnū spūale qd̄ uidet ex usa acci
dere. ⁊ q̄a usarii de inhonoratione ⁊ ꝯtēptu
dei hoc est de peccato suo fecerūt sibi officiu꜃
⁊ modum uiuendi.

Quarto queritur utrum accipe
aliquid p̄ter sortem sit malū s̄m se: ⁊ uidetꝛ ꝙ
non. Ideo enim dr̄ malū in se ⁊ s̄m se: q̄a rem
alienā manētē alienā uult facere suam. Sed
probatꝛ ꝙ hoc nō est v̄um: īmo ꝙ transfertur
ibi dn̄iū. q̄a iste q̄ accipit mutuu꜃ rē suā pōt
dare usario ⁊ scit ⁊ uult ei dare. Dicit enim
ei. Do tibi pecuniam istam p̄ter sortē. Donatꝛ
ḡ dat ei. ḡ pecunia quam accipit usariꝰ p̄ter
sortem sua est. ḡ non facit rem alienā manētē
alienā inuito dn̄o tā꜆ suam. Item esto ꝙ
sb̄ hac forma fiat ꝯtractꝰ. Mutuo tibi pecuni
am istam ut des mihi tm̄ p̄ter sortē. ḡ s̄m h̄
pecunia quā accipit usariꝰ p̄ter sortē sua est:
q̄a sibi data. ḡ in usa trāsfertꝛ dn̄ium. ⁊ inde
ut ꝓus. Item licitū est mihi dare mutuum
isti ne ledat uineā meā. ḡ licitū est mihi dare
mutuū ꝑ hac re temporali. ḡ pari rōne ꝑ q̄l꜃
alia re temporali. ⁊ ita ꝑ pecunia. Itē datꝛ
mutuū alicui ut ille q̄ accipit īpleat h̄ p̄ceptū
Nō furtū facies: uł nō mechaberis. licitū est.
ḡ eadē rōe potest ei dare mutuū ut impleat
quodlibet aliud p̄ceptū. ḡ ut impleat hoc pre
ceptū. Date mutuū nihil inde sꝑantes. ḡ pōt
aliq̄s dare mutuū isti ut ip̄e det mutuū aliis
Itē datꝛ paupibꝰ bonū ē: ⁊ dare mutuū bonū
ē. ḡ licitū ē dare mutuū ut det aliq̄d paupibꝰ
cū qd̄ est ibi bonū sit. ḡ licitū ē mihi dare isti
mutuū ut aliq̄d det patri meo indigēti. eadē
rōne ⁊ mihi. Magis enim debeo me diligere
q̄ alios. R̄ᵒ. dō ꝙ non ualet hec argumen
tatio. iste pōt transferre rem sua꜃ in dn̄iū al
terius ⁊ scit ⁊ ult: q̄a dicit hic. do tibi pecu
niam istam. ḡ transfert. Licet enim possit trā
ferre: nō tn̄ potest trāsferre sic: q̄a hꝰ ꝯtractꝰ
displicet deo. ⁊ l꜃ ꝓferat v̄bū dandi: non tam
dat. De v̄bis enim nulla est ꝯtentio s᷑ de intē
tione. Feneratoria enim intētio est ꝙ rem ali
enā manētē alienā faciat suā. Per hoc etiam
patet solō ad 2ᵐ cū dicit usariꝰ. accommodo
tibi pecuniā istā hac ꝯditiōe: ut tu des mihi
tantū ex ui mutui. In q̄ transfertꝛ dn̄iū: uult
transferre dn̄iū in se rei aliene manentis alie
ne. Ad 3ᵐ dō ꝙ illa argumētatio non ual꜃
Cum enim datꝛ mutuū ne ledatꝛ uinea nihil
accipitꝛ p̄ter sortem: s᷑ redimit ius suū q̄ dat
mutuū. Hoc aūt licitū est. S꜃ si daret ꝑ pecu
nia dat꜃ ut accipet aliq̄d p̄ter sortē. Qd̄ aūt
dictū est ꝙ in usa nō transfertꝛ dn̄iū intelligē
dū est de dn̄io illiꝰ rei que ultra sortem acci
pitꝛ: n̄ de dominio mutui. Ad 4ᵐ dō ꝙ nō
est sile de hoc p̄cepto. Non furtū facies ⁊ hꝰ.
⁊ de hoc. Date mutuū. q̄a in primo ex ui mu
tui nihil accipit p̄ter sortē uel in se uel ī alio.
Sed in 2ᵒ accipit aliq̄d preter sortē uł in se uł
in alio. Ad 5ᵐ ⁊ ultimū dō ꝙ sicut non lic꜃
mihi ex ui mutui transferre dominiū rei alie
ne ī me: ita nec in aliū. unde non ualet hec ar
gumētatio. Licitū est dare pauperibꝰ: licitū ē
dare mutuū. ergo licitū est datꝛ ut aliq̄d detꝛ
pauperibꝰ. licitū est p̄dicare. licitū est acq̄rerꝛ
tempoꝛalia. ḡ licitū est p̄dicare ꝑ acquisitione
temporaliū.

Consequēter que
ritꝛ de p̄cepto caritatis de quo hētur
Mat. 5. Dictū est antiq̄s. Diliges p̄ximū tuū ⁊
odio habebis inimicū tuū. ego aūt dico uobis
diligite inimicos uestros. benefacite his qui
oderūt uos: ⁊ orate ꝑ persequentibꝰ ⁊ calum
niantibꝰ uos. Si. n. diligitis eos q̄ uos diligūt

quam mercedē habebitis: nōne ⁊ publicani hoc faciūt. Et Luce. 6. Si diligitis eos q uos dilīgūt que nobis est grā. Nam ⁊ pctōres diligētes se diligūt. ⁊ si bñfaciti bis q uobis bñfaciunt que nobis est grā. Siquidē ⁊ pctōres hoc faciūt. Uerūtn̄ diligite inimicos vr̄os ⁊ bñfacite ꝛc. Querūt circa istud p̄ceptū septem.

Primo vtꝝ diligē amicū sit meritoriū.
2° vtrū diligere inimicū sit p̄ceptū vl' ꝯsiliū.
3° vtꝝ bñfacē inimicis omnibus sit p̄ceptum.
4° vtꝝ mai⁹ sit diligē amicū q̄ȝ inimicū.
5° vtꝝ magis sit meritoria dilectio inimici q̄ȝ amici. 6° vtꝝ inimicū maledicē sit licitū.
7° vtꝝ p omnib⁹ inimicis sit orandū.

Primo queritur vtrum diligere

amicū sit meritoriū ꝓpter illud qḋ dr̄ Mat. 5. Si diligitis eos q vos diligūt quā mercedem habebitis. Et Luce. 6. Que est nobis grā. Uidet aūt ex hoc q̄ diligere amicū non sit meritoriū. Nam si nō est grā diligere illos q vos diligūt: ⁊ sine grā non potest eē meritum. ḡ diligere amicū non est meritoriū. Itē omni merito rn̄det merces vl' p̄miū. Sed nō ē merces diligētib⁹ amicos. ḡ nec meritū. Itē h̄ etiam videt p illē. 1. Cor. 9. Si euāgelizauero nō est mihi gloria. necessitas enī īcumbit. qa .s. est p̄ceptum. silr aūt de diligendo amicum est necessitas p̄cepti. ḡ ex hoc non est gloria. ḡ nec meritū: cū ad meritū sequat gloria.

Contra. Ex caritate diligit amic⁹ ⁊ inimicus. Item feruētior est mot⁹ caritat' ī amicum q̄ȝ in inimicū. Sed quanto feruētior est: tanto est habilior ad merendū. ḡ ꝯtingit magis mereri diligendo amicū q̄ȝ diligendo inimicū. R°. est diligere amicū ex cā tp̄ali ut ex sola causa: qa diligit. vel qa bñficiū erogauit vel erogabit: ⁊ nō ē meritoriū. ⁊ hoc mō dr̄ Mat. 5. Q non est merces diligēdo vel diligentib⁹ amicos. Et Luce. 6°. Q non est grā diligere amicum. Unde dic̄ iterl. Si diligitis eos q uos diligūt. i. ideo qa vos diligunt. Est itēꝝ diligere amicū non ex causa tp̄ali p̄ncipalr̄: s̄ ex causa dei sicut caritas diligit q̄ cūq̄ȝ diligit ꝓpter deū ⁊ rōne sūmi boni: ⁊ h̄ modo meritoriū erit diligere amicū.

Secundo queritur vtꝝ dili

gere inimicū sit ꝯsiliū vel p̄ceptū ꝓpter h̄ q̄ dr̄. Dictū ē antiqs. diliges amicū ꝛc. Ego aūt dico uobis diligite inimicos vestros. Et vr̄ q̄ sit p̄ceptū. dic̄ enī Ambro. ī glo. sup Luc. 6. Non suffic̄ inimicos nō odisse: s̄ quod ultra humanam nām est: p̄cipimur diligere. ḡ diligere inimicos p̄ceptū est. Preterea si ē ult̄ humanā naturā. ḡ est īpossibile. Sȝ dic̄ beat⁹ Hiero. Anathā sit q dixit deū p̄cepisse aliqḋ īpossibile. ḡ nō ē p̄ceptū. Item dic̄ glo sup Luc. 6. Diligite inimicos vestros. Hoc pfectū est non īpossibile. ḡ dr̄ ꝯtraria illa glo. auctoritati Ambrosii. Itē aug. super illud Mat. 22°. Diliges dn̄m deū tuū ꝛc. ⁊ p̄ximum ꝛc. Nomine p̄xi oīs homo ītellr̄. ḡ inimic⁹. Et ibi dr̄ ī textu q̄ h̄ est preceptū. Diliges p̄ximum tuū ꝛc. ḡ diligere inimicos est p̄ceptū. Cōt. Aug. ī ench. Mandatū de dilectōe inimicoꝝ non īplet a tanta multitudīe quanta exaudit ī dnīca orōne. Sed ī dnīca orōne ē n̄ exaudit nisi habens caritatē sicut patet: qa dr̄. Dimitte nobis. sicut ⁊ nos dimit. ⁊ postea. Nisi dimiseritis non dimittet nobis pater uester. ḡ potest qs esse ī caritate: ⁊ non diligere inimicū. ḡ non est p̄ceptū s̄ ꝯsiliū. Itē dic̄ aug⁹. q̄ illa sponsio Dimitte nobis debita nostra ꝛc a mult' īplet q non diligūt inimicos. ḡ ꝛc. Itē dr̄ ī glo. super Luc. 6°. Diligite inimicos vestros. Hoc perfectū est non īpossibile. Sed ꝯsilia pfectōis sunt non p̄cepta. ḡ ꝛc. Item Ambro. Hic ecclesia non lacte ībuit: s̄ ualidioris cibo caritat' roborat. ḡ diligere inimicum pfecte caritat' est. ḡ consiliū. R°. est dilectō affect⁹ ⁊ effect⁹ simul: ⁊ ē dilectō affect⁹ tantū. Dilectōe affect⁹ oībus p̄cipit diligere inimicū. Dilectōe vero effectus īperfectis est consiliū. perfectis ꝟo debitum. s. ꝯgrui: ⁊ s̄ⁱⁱ aliquos debitū precepti. Unde aug⁹. Perfecti inimicos diligant ⁊ eis bñfaciunt. ⁊ hoc non est tante multitudīs: quanta ī orōne dominica exaudit. Ad illud Ambro. qḋ dr̄ sup humanā naturā est diligere inimicū. dōm q̄ hoc dr̄ qa natura non mouet nisi ad diligendū amicuȝ tamē natura est susceptibil' grē: cum qua pōt diligere inimicū. ⁊ ita non est īpossibile.

Tertio queritur vtrum bñfacere

inimicis oībus sit preceptum. qa dr̄ Math. 5. ⁊ Luce. 6. Bñfacite his q oderunt uos. vn̄ q̄rit vtꝝ inimicum effectu precipiat diligi. Nam vbi precipitur de dilectione affect⁹ p̄cipit de dilectōe effectus. qa sic dr̄. Diligite inimicos uestros: qḋ pertinet ad affectuȝ. bñfacite his q oderunt uos: quod pertinet ad effectum. ḡ si ī precepto est dilectio affectus: silr̄ ⁊ dilectō effectus. Item Exo. 23°. Si occurreris boui

inimici tui erranti reduc eū. Glo. q. Diligite inimicos vestros. ⁊ post. Si videris asinum odientis te cecidisse sb onere non ptransibis: ſ sublevabis cum eo. Glo. Bñfacite his q ode- runt vos. ḡ in lege preceptū est diligere ini- micū effectu. ḡ oib⁹ est p̄ceptū. Itē Mat. 5. super illō. diligite inimicos vestros bñfacite ⁊ orate ⁊c. glo. Contra ecclīam trib⁹ modis pu gnat. odio. v̄bis. cruciatu corporis. econt̄ ec- clesia diligit orat bñfacit. ⁊ hi sunt dilectōis effect⁹. ḡ omnes tenent ad dilectōis effectū.

Cont̄. Aug. ⁊ hr̄ illa auctoritas. 3⁹. sent. di. 30. c. Hic solet queri. Distinguendū vtrū ille qui te offendit rogat te vt dimittas ei aut n̄. Si rogat ⁊ nō dimittis p̄ctā tua n̄ dimittunt tibi nec imples sponsionē illā. dimitte nobis d. n. sic̄ ⁊ nos dimitti ⁊c. Si non rogat ⁊ non dimittis nihilomin⁹ exaudieris. ḡ videt q̄ dz intelligi qđ dr̄ dimitte nobis debita nostra sic̄ ⁊ nos dimittim⁹ debitorib⁹ nostris peten- tibus vel rogantibus. ḡ non tenet omnibus dimittere. Sed si non dimittit nō diligit ini micum effectu. Itē ro. 12. Non vosmetipsos defendentes carissimi ⁊c. glo. aug. Si vult bo nus vt deus inimicū puniat vbi est illud. di ligite inimicos vestros. ⁊ illud. non reddētes malū p malo: nonne hoc est malū p malo red dere. Bon⁹ igit potest non diligere inimicū effectu: ex quo bonus vult vt puniat inimic⁹.

R⁹. Quidam distinguūt q̄ diligere inimi cos p̄ceptū est p̄latis ⁊ pfectis imperfectis v̄o ⁊ subiectis non. Sed cōtra hoc est qđ dn̄s non solū discipulis ⁊ apostol' hoc est perfectis ista pponebat: ſ ipsis turbis ⁊ īperfectis. Luc. 6. Unde supra dicit glo. Bede. Q̄ in monte sermo perfectus ad aplos Mat. 5. hic v̄o levio ri sermone ad turbas temperatius per quatuor cardinales v̄tutes sermo ɔprehendit. ppter̄ dō. q̄ omnes tenent diligere affectu ⁊ effectu Sed amplius siue ad ampliorē effectū tenet perfecti q̄ imperfecti. ⁊ p̄lati q̄ subditi. tn̄ q̄ p̄ceptū affirmativū obligat semper ſ non ad semp sicut illud non obligat ad semper q̄tuz ad affectum. s. cū non sumus ī ɔsideratōe: aut quando dormimus: ita non ad semp obligat quantum ad effectum. Si aūt querat quo tempore obliget ad effectum dō q̄ obligat q̄n cūq; inimicus est in casu necessitatis. Ad illud ḡ qđ obic̄ supra q̄ pfectōis est ⁊ caritatis perfecte dō q̄ intellr̄ de perfectōe sufficienti ad salutē non de perfectōe superrogatōis. im perfectio enim ē quantū ad salutē diligē ami cū. ſ pfectōis sufficientie est diligere inimicū ⁊ diligere inquā inimicū affectu ⁊ effectu. In casu necessitatis est perfectōis sufficientie ⁊ saluti necessarie. Diligere v̄o effectu non ī tē- pore necessitatis est perfectōis superrogatōis.

Ad illud v̄o quod obr̄ p illud aug. si n̄ ro- gat inimic⁹ vt sibi dimittat ⁊ non dimittit: nihilomin⁹ exaudit. Dixerūt qdam q̄ tenet dimittere rancorem etiā non petenti: ſ nō sig rancoris. Sed meli⁹ dō. q̄ est dimittere ran- rē q ɔcomitat appetitū vindicte: ⁊ ē dimit- tere punitōem quam ɔcomitat zel⁹ iusticie. te nemur ḡ rancorē dimittere ex appetitu vin- dicte. ſ nō tenemur dimittē punitōez ex zelo iusticie. Intelligendū est ḡ q̄ exaudit etiā si non dimittat punitōez ex zelo iusticie. Ad aliud v̄o respondet glo. super illud ro. 12. Nō vosmetipsos defendētes carissimi: ſ date lo- cum ire: cum hō iustus ⁊ homo mal⁹ velint a dn̄o vindicari: in quo discernunt. r̄ndz bon⁹ magis cupit inimicū corrigi q̄ puniri: nec de lectat pena inimici: q̄ non odit eum ſ īiusti- cia dei q̄ diligit deū. ⁊ ideo hoc ei placet cū deo placitū esse non dubitet.

Quarto queritur

vtrum maius sit diligere amicos q̄ inimicos. ⁊ itez an mo tus caritatis itensior sit ī amicū q̄ ī inimicū.

Ad p̄mū sic. super illud mat. 5. Si diligitis eos q vos diligūt ⁊c. glo. Perfectōis est cumulus diligere inimicos: ſ diligere amicos non est pfectōis. ḡ min⁹ est diligere inimicos q̄ ami- cos. Item hoc est desup additū a dn̄o. Naz ī lege p̄cipiebat Levit. 19. Diliges amicū tuū sic̄ te ipm: ſ ī evangelio p̄cipit dn̄s diligē ini- micos. ḡ mai⁹ est. Contra. In ordine diligē doz ex caritate vltim⁹ grad⁹ ponit diligere inimicū. Sed ipsa caritas diligit ordine quo ampli⁹ est diligend⁹. ḡ maius est diligē amicū q̄ inimicū. Itē odire amicū maius est malū q̄ odire inimicū. ḡ diligere amicū: quod est eius oppositū erit maius bonū q̄ diligere ini micū. R⁹. Maius bonū dr̄ duobus modis. aut q̄ magis debitū: aut q̄ magis gratuitū Si q̄ magis debitū tunc magis bonū est di- ligere amicū. si q̄ magis gratuitū: tūc magis bonū est diligere inimicū: q̄ repugnant me- rita. tn̄ si ɔparet bonū debitū ⁊ bonū gratu itū absolute magis bonū est quod est magis gratuitū. ⁊ ita absolute maioris v̄tutis est dili gere inimicū q̄ diligere amicū. Ad illud ḡ quod obr̄ q̄ ī vltio gradu ī ordīe diligēdoz

ponit diligere inimicū dō. qa ī aliis ē aliqua ꝑitas nature vt in dilectōe dei ꝛ sui ꝛ amicoꝝ ꝛ hꝰ. In hoc autē non. Unde super illō ps. Reuela oculos meos ꝛ ꝯsiderabo mirabilia de lege tua. Glo. Diligite inimicos vr̄os. Et silr̄ dicē Amb. in glo. sup Luc. 6. Q diligere inimicos est supra nostrā naturā. vnde sicut miraculū dr̄ ad cꝰ oppositū ordinat natura: ita cū rō ꝯiūcta sensualitati non sufficiat ad diligendū inimicū: ſ ordinet ad non diligendū: qđ ꝯtra istū ordinē ē mirabile dr̄. Ad aliud dō. q illa rō arguēdi ī oppositꝭ nō hēt locū ī illis ī qbus est ꝯsequentia econtrario. hoc est magis malū illo. g eius oppositū ē magis bonū alterꝰ opposito: ꝛ vlr̄ ī coordinatis ſm ꝯsequētiā non conuersim vt patet ī sensu ꝛ vita. Sensus enim supponit vitam. Nō seqt̄ sūt. Magis malū est ꝑuatio vite q̄ sensus g magis bonū est vita q̄ sensus. imo ecoūn. Hic patet in fide ꝛ caritate. maiꝰ malū est oppositū fidei. s. īfidelitas: q̄ oppositū caritat. s. inuidia vel cupiditas. nō tn̄ maiꝰ bonū ē fides q̄ caritas: imo potiꝰ ecōtrario. Silr̄ modo est hꝭ Nam dilectio inimici ex caritate supponit dilectōem amici. ꝛ iō nō seqt̄. maiꝰ malū ē odire amicū q̄ inimicū. g maiꝰ bonū est diligē amicū q̄ inimicū.

Quinto queritur vtrū magis

meritoria sit dilectio inimici q̄ amici. Ad qđ sic. Motꝰ caritatꝭ in amicos nullū hꝫ impedimētū. motꝰ caritatꝭ ī inimicos hꝫ īpedimētū. g itensioꝛ est motus caritatꝭ ī amicos q̄ in inimicos. g ꝑ ꝯsequēs magis meritorium.

Itē Jo. 15. Maiorē caritatē nemo habet q̄ vt aīaꝫ suam qs ponat ꝑ amicꝭ suis. g ſcđo hoc motꝰ caritatꝭ nō pōt esse magis meritoriꝰ q̄ ī diligēdo amicū. Conᵃ. Carnalis affectꝰ aut natur alꝭ imiscet se qn̄ q̄ ī dilectōe amicoꝝ. nō autē ī dilectōe inimicoꝝ. g purior est motus caritatꝭ ī inimicū q̄ ī amicū. Ergo itensior ꝛ magis meritorius. Rᵒ. Motus caritatꝭ dr̄ duobꝰ modis intendi. rōne ꝑncipii ꝛ rōne finis. Rōne ꝑncipii itensior est motꝰ ī inimicuꝫ q̄ ī amicū. qz maior est conatꝰ ī eligendo motū. ſ rōne finis itensior est motꝰ ī amicū q̄ in inimicū: qz cū ī ꝟtute sit difficile ꝛ bonū magis trahit bonū ꝛ mouꝫ ad diligendū amicū q̄ inimicū. Cū enī ꝟtus sit circa bonū ꝛ difficile: itendit motus ex conatu circa difficile ꝛ ex dilectōe boni. Ad illud qđ obr̄ q magis meritoriꝰ erit motꝰ iste q̄ ille distīguēdū. q ē

meritū dimissionis pene: ꝛ est meritum vite eterne. Caritas ex parte difficultatꝭ meret̄ dimissionē pene. Et ex parte itentōis boni meret̄ vitā eternā. Pari igit̄ caritate existente motus caritatꝭ ī inimicū rōne difficultatꝭ erit magis meritoriꝰ dimissionis pene. Motus ꝟo caritatꝭ ī amicū ratione itētōis boni erit magis meritoriꝰ vite eterne. Ad aliud ꝟo qđ obiicī q motui caritatis ad amicum īmiscet se amor carnis uel nāl. dō. q mixtio carnalꝭ amoris hꝫ diminuit motū caritatꝭ ſ amor naturalꝭ nō: imo ꝯfert sicut dispositio materialꝭ forme ita q ex occasionibꝰ naturalꝭ amoris fit etiam feruētior motus caritatꝭ.

Sexto queritur utrū

maledicere inimicū sit licitū. ꝛ videt̄ q nō per illud ꝑceptū Mat. 5. Bn̄dicite his q oderūt vos. Si g bn̄dicere inimicū ē p̄ceptū. g maledicere ē ꝓhibitū. Non g ē licitū. Itē ro. 12. Bn̄dicite ꝛ nolite maledicere. Itē ī canonica Jude: cū Michael archāgelꝰ cū dyabolo disputans altercaret̄ de Moysi corpore: nō ē ausus iudiciū īferre blasphemie. ſ dixit. Imperet tibi dn̄s. Si g angelꝰ non est ausus maledicere dyabolo q est pessimꝰ. g mlto magis hō non debet alteri hoī maledicere. Itē. 21 ecclīastici. Cuꝫ maledicē īpiꝰ dyabolū maledicē ipse animā suaꝫ. g non est dyabolo maledicēdū. g multo magis nec hoī. Conᵃ sicut dicē aug. ī ſmone dn̄i ī mōte. Multe imprecatōes īueniūt̄ ī ꝓphetꝭ aduersus inimicos: que maledictōes putantur: sicut est illud ps. Fiat mēsa eoꝝ ipsis ī laqueū. ꝛ illud. Fiāt filii eiꝰ pupilli ꝛ vxor eiꝰ vidua. Itē dn̄s maledixit ciuitatibus que noluerunt recipere ꝟbū suū. Mat. 11. Ue tibi Chorozaym: ve tibi bethsayda ꝛc.

Itē maledixit aplꝰs sūmo sacerdoti act. 23 A dicēs ꝑcutiet te dn̄s paries dealbate. vn̄ ꝟ seqt̄. sūmū sacerdotē dei maledicꝭ. Itē Helyas maledixit duobꝰ ꝑncipibus qnquagenariis. 4. R. 1. dicēs. Si homo dei sū descendat ignis ꝛ deuoret te ꝛ qnquagīta tuos. Ad hoc r̄ndet aug. de sermōe dei ī monte dicens Q talis dicta sunt ꝑ predictōem qđ eēt futuꝝ non optantꝭ uoto ſ spū preuidentꝭ. Unde etiā ī ꝟbis dn̄i ꝛ apostoli nō īuenit̄ qđ optauerit ſ qđ predixerit. Cū enī ait dn̄s mat. 11. Ue tibi corozaym ꝛc. nō aliud sonat q̄ aliqd ei mali venturꝝ merito īfidelitatꝭ: qđ futuꝝ dn̄s non maliuolētis optabat ſ diuinitate cernebat. Silr̄ dixit apostolꝰ actuū. 23. Percutiet te dn̄s non

percutiat. Ad alia aũt que videnť ĩ optatione sonare non p̄ditionē: vt est illud. Fiat mensa corũ illis in laqueũ. ⁊ illud. Fiant filii eius orphani. ⁊ illud Helye. Descendat ignis de celo. rñdet aug. q̄ etiam dicũť per preditionē: quãuis videanť dici per imprecationē. vnde dič in sermone dñi ĩ monte. Solent p̄phete maxime in figura imprecantis futura p̄dicere sic signa p̄teriti t̄pis ea que futura erãt cecinerũt: sič ⁊ illō. Quare fremuerunt gentes ⁊c. non dixit. Quare fremēt gentes ⁊c. Sȝ ɔtra istā solutionē obiř. videť eni q̄ talia possint imp̄cari aĩo optãt: q̄a nos debemus volũtates nostras ɔformare volũtati diuine. Sȝ sič dř ecclesiastici. iz. Altissimus odio habet p̄ctõres ⁊ impiis reddet vindictam. Sȝ odio hēre nihil aliud est q̄ malum optare. ẽ ⁊ nos impiis possum⁹ malũ optare. ⁊ ita aĩo optãtes malũ imp̄cari seu dicē. Silř etiã dič p̄pheta. Iniquos odio habui. ẽ malum eis optabat: ⁊ aĩo optantis dicebat. Fiat mensa corȝ ⁊c.

R°. dō ad p̄mũ q̄ ĩ p̄ctõre ɔsiderãda sunt duo. vitiũ ⁊ natura. Dñs ẽ odio habet ĩ peccatorib⁹ vitia non nãm: qm̄ ipse naturã fecit non vitiũ. ⁊ sm̄ q̄ dř sap. iz. Nihil odisti eorȝ que fecisti dñe. Ad aliud dō sm̄ q̄ ibidem dř ĩ glo. super illud. Iniquos odio habui. gl. Natura quã de⁹ creauit ĩ omnib⁹ ē diligẽda ⁊ adiuuãda. iniq̄tas aũt odiẽda ⁊ disp̄dẽda Sũt ẽ diligẽdi q̄ p̄sequũť inquantũ hoies: ⁊ odiendi q̄a mali. aliquos enim pie amare ⁊ odisse possum⁹: vt quos dilexeris odisse: ⁊ q̄s oderis amasse ɔueniat.

Ultimo queritur

vtrȝ p̄ oĩbus inimicis sit orandũ. q̄ð arguiť ex hoc q̄ hic sine exceptõe dř. Orate p̄ persequẽtib⁹ ⁊ calumniantib⁹ vos. Conť. i. Joh. vltimo. Est p̄ctm̄ ad mortē non p̄ illo dico vt roget q̄s. ẽ pro inimico peccante ad mortē nõ erit orãdũ Si dicať sič dič aug. ĩ sermone dñi ĩ monte. q̄ est p̄ctm̄ ad mortem ⁊ p̄ctm̄ non ad mortē. Peccatũ ad mortē est cũ post agnitionē dei: que per grãm dei data est: aliquis oppugnat fraternitatē: ⁊ aduersus grãm ĩuidie facib⁹ agitať. Peccatũ non ad mortem est: si q̄s non amorē a frē alienauerit: ſ officia fraternitatis debita per aliquã infirmitatē animi nõ exhibuerit. p̄ptẽa Paul⁹ credo nõ orat p̄ Alexandro: q̄a iam frater erat: ⁊ ad mortē inuidie facib⁹ fraternitatē oppugnando peccauerat. Sicut enim dř. z. Thi. 4. Alexander erarius multa mala mihi ostendit reddet illi de⁹ sm̄ opera eius. valde enim restitit nostris sermonib⁹. Pro his autē qui non obrupérãt amorē ſ timore succubuerant orat vt eis ignoscať. Unde dič ibidē ĩ p̄ma. Mea defensiõe null⁹ mihi astitit: ſ oẽs me dereliquerũt. ñ illis imputeť. Secũdũ hoc ẽ dič q̄ sic accipiať orãdũ p̄ illis q̄ nos p̄sequũť quõ p̄ q̄buſdã fratrȝ peccatis intelligať non p̄ceptũ esse vt orem⁹

Conť. De nemine desperandũ est: dum est in via. Unde dř in p̄logo sup p̄s. Nulli quantũcũq̄ delinquẽti de venia ac mĩa dei diffidẽdũ fore assumpta penitẽdi humilitate. Cuȝ enĩ cernim⁹ Dauid homicidã ⁊ adulterȝ. z°. Re. xi. per pnĩam factũ p̄pheta: nulli pnĩam agenti locus diffidẽtie relinq̄ť. Sic ẽ de nemine quantũcũq̄ peccante erit desperãdum ĩ vita. ẽ p̄ quolibet erit orandũ. Itē dicit aug. super illud Mat. 7°. Nolite iudicare ⁊ ñ iudicabimini. ĩ sermone dñi ĩ monte. Duo sunt ĩ quib⁹ temerariũ iudiciũ cauere debem⁹. Cũ incertũ est quo animo quicq̄d factũ sit vel cũ icertũ ē qualis futur⁹ sit qui nũc mal⁹ apparet. Ponam⁹ igiť aliquē peccantem ad mortē: incertũ est adhuc qualis futur⁹ sit. Sȝ si p̄ eo non oraret iudicaret mal⁹ futur⁹ finaliter. ẽ ⁊ temerarie. Si ẽ non est temere iudicandus: p̄ ipso erit orandũ. Preterea dō. q̄ peccatũ ad mortē dř dupliř. vno modo q̄ð ĩ se habet dispositõem ad non penitẽdũ. ⁊ iō p̄ctm̄ quod dř in spũm sanctũ. vt inuidia fraterne grẽ ⁊ hi⁹ dicunť p̄ctã ad mortē: de q̄b⁹ dič aug. q̄ tanta est labes istius p̄cti: q̄ deprecandi humilitatē ĩbire nõ possit. i. vix possit hoc modo accipiendo peccantē ad mortem: adhuc erit p̄ ipõ orãdũ. Alio modo dicit p̄ctm̄ ad mortē: in quo est necessitas ad non penitendũ: quale est p̄ctm̄ mortale finalř ⁊ p̄ peccante sic ad mortē: si ɔstet non erit orãdũ. Unde ad illud aug. dō sm̄ eũdē in li. retractationũ. Qȝ dixi non orandum p̄ q̄buſdã iuxͣ illud Johis est p̄ctm̄ ad mortē ⁊c. addendum fuit: si que tam scelerate mentis p̄uersitate finierũt hanc vitam: qm̄ de quocũq̄ pessimo ĩ hac uita ɔstituto non est utiq̄ desperandũ: nec p̄ illo imprudenter exorať de quo nõ desperať. Itē queriť utrȝ orõnē facere cũtra inimicos aliquo modo sit licitũ. q̄ nõ videť per p̄dictũ p̄ceptũ. Orate p̄ p̄sequẽtib⁹ ⁊ calumniantib⁹ vos. Itē ro. iz. Bñdicite ⁊ nolite maledicere nulli malũ p̄ malo reddentes ſ orate ɔtra inimicos calumniantes esset eis

malū optare ⁊ maledicē ⁊ malū p malo reddere. g̃ orōnē facere ɔtra inimicū nō erit aliq̄ mō licitū. Con f. Nos legim⁹ sanctos orōnē fecisse ɔtra inimicos: non vt corrigerēt ſ vt destruerēt. Unde in ps. Disperge illos ĩ ṽtute tua. Item Helyas rogauit vt ignis descēdēt de celo qui ɔsumēt duos pncipes qn̄quagenarios. 4. R. i. Itē ĩ apoc. 6. martires orant ɔtra inimicos dicētes. Usquequo dn̄e non vindicas sanguinē nostrū de his qui habitant in terra. R⁹ s^m aug. in sermone dn̄i ĩ monte. q̧ sancti nō ɔtra ipsos homines orāt ſ ɔtra regnū pcti vt euertat: qd̄ qui orant p inimicis suis orāt q sanabiles sūt. ⁊ ɔtra illos n̄ orāt q insanabiles eē volūt: qa ne⁹ puniēdo illos non est maliuol⁹ tortor ſ iustissim⁹ ordinator. Et p hoc solūnt obiecta. Sic igit termi natur inq̄sitio circa p̄cepta gñalia agēdoꝝ ⁊ uitādoꝝ.

a

Ttendite ne iusti

ciā vestrā faciatis coram hoībus vt videamini ab eis. Mat. 5. Hic ↄ ponūt precepta ad ordinandā intentionē faciendoꝝ ⁊ vitandoꝝ. Ordinat aūt triplr. quantū ad rectitudinē. quantū ad simplicitatē. ⁊ quātū ad discretionē. Quantū ad rectitudinē cū dicit Attēdite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoībus vt videamini. qd̄ explanat ĩ triplici ope iusticie. elemosina. orone ⁊ ieiunio. Ela ē op⁹ debitū respectu pximi. oro respectu dei. ieiuniū respectu sui. Et postmodū ɔcludit gñalr. Thesaurizate vobis thesauros ĩ celo. Quātū ad simplicitatē cū dr. Si oculus tuus simplex fuerit: totū corpus tuū lucidū erit. Et postea ad duplicitatē intētionis tollendā dr. Nemo duob⁹ dn̄is potest seruire. ⁊ addit. Nolite solliciti esse aīe vestre quid māducetis. Quātū ad discretōem intentionis dr. Nolite indicare ⁊ non indicabimini: ⁊ attendite a falsis pphetis. Ex quib⁹ relinquit q̧ ordinata intētio dꝫ eē recta simplex ⁊ discreta. Et nota q̧ ad ordinatā intētionē requirit amor boni: ⁊ discretio boni. Amor boni ne sit libido ĩ volūtate. discretio ne sit error ĩ electione. Item amor boni ordinat⁹ est in finē sūmū bonū. ⁊ cum non ponit finē aliū qui non ordinet in summū bonū: ex ordine amoris in finē sūmū bonū est rectitudo intentiōis exclusione finis alterius simplicitas intentionis. Secūdū hoc g̃ querunt tria circa p̄cepta ordinantia intētionē. Primo de rectitudine intentionis. 2° de simplicitate. 3° de discretōe. Itē circa rectitudinē intentionis querenda sunt duo. Primo vtrum gnalr̄ omnes actiones spūales ⁊ corporales teneamur referre ĩ finē deū. 2° vtrum spūales actiones possint referri ad finē tpalem.

Queritur ergo utrū

omnes actiones teneamur referre in deū. Ad qd̄ arguit Mat. 5. Attēdite ne iusticiā vestrā faciatis coram hoībus ꝛc. Ex quo manifeste accipit q̧ opera iusticie teneamur referre ĩ deū. Uñ ibi exemplificat saluator de elā ieiunio ⁊ orone. Cum g̃ doctrina saluatoris nihil hēat diminutū sicut nec supfluū. ⁊ nō fac mētionē nisi de opibus iusticie referendis in deū: alia opera non tenemur referre in deū. Itē sūt quidā act⁹ quoꝝ est pncipiū vis vegetabilis ⁊ uis sensibilis. Sed nec uis uegetabil' nec sensibilis sunt nate moueri per appꝛehensionē in deū. g̃ s^m q̧ sunt a suis potentiis non sunt referendi ad deū. Actus g̃ istos manducare ambulare ⁊ hi⁹ non tenemur referre ad deū.

Itē si omnes act⁹ tenemur referre ad deū. n̄ referre pctm̄ ē. referre aūt bonū. Si g̃ circa actū ĩmediate se habent referri ⁊ non referri ⁊ referri bonū. nō referri malū. g̃ omnis act⁹ noster de necessitate est bon⁹ aut mal⁹. Null⁹ g̃ indifferēs: qd̄ est ĩconueniēs. Itē intēdēdo finē nature non declinam⁹ ab eo: qd̄ ē fm nām. g̃ nō peccam⁹: qa sic dic̄ Joh. Dama. manētes in eo quod ē s^m naturā in ṽtute sum⁹. declinātes ab eo quod ē s^m naturā ĩ id quod ē pter naturā ĩ malicia sum⁹. Si g̃ aliqs manducet pter sustētationē n̄e vt genēt filios ex sua vxore pter mltiplicationē nature nihil intēdēs ampli⁹ n̄ peccabit cum intēdat finē nature. g̃ quāuis n̄ referat ad deū n̄ peccat.

Itē null⁹ faciēdo quod dꝫ peccat. Sꝫ quilꝫ dꝫ sustētare nām ⁊ honorare parētes. g̃ sustētando naturā ⁊ parentes honorando: n̄ attēdēdo nisi debitū nature n̄ peccabit. Non tenet g̃ referre istos act⁹ ĩ deū rōne necessitatis.

Itē n̄ tenemur ad ea que non sunt ĩ ptāte nostra. Si g̃ motus grē non sunt in potestate nostra: non tenemur ad mot⁹ gratie. Si g̃ referre in deū est mot⁹ grē quia ex caritate: relinquit q̧ non tenemur actiones referre ĩ deū.

Itē si dicat q̧ tenemur act⁹ omnes referre ĩ deū pter hoc qd̄ dicit aplus. i. Cor. 10. Seu manducatis seu bibitis: seu aliquid aliud facitis: omnia ĩ dei gloriam facite. Arguitur sic

Sancti implent hoc p̄ceptū apostoli. g̊ omnes
motꝰ suos ⁊ actꝰ referūt in deū. g̊ ⁊ actꝰ veni
ales. Si g̊ motꝰ veniales non sunt referendi
in deū. g̊ ⁊c. Cont̄ expresse videt̄ preceptū
apostoli. Omnia in gloriā dei facite. Item
rōnalis creatura totam se dꝫ deo. g̊ ⁊ totam
suā essentiā. totā suā v̄tutē. totā suaꝫ actionē;
g̊ omnē actionē suā dꝫ referre in deū. Iteꝫ
omnis actio magis ordinabilis est in finē sū-
mū ꝙ̄ in alium: quēadmodū ipsa p̄ma causa
magis est causa cuiuslibet actionis bone ꝙ̄ cā
alia. Si g̊ rōnalis creatura tenet̄ ad ordinem
actionis: tenet̄ ordinare actionē quālibꝫ ĩ sum
mū finē: cū magis ad illū ordinet̄ ꝙ̄ ad aliū.
Itē Mat. 6. Nemo potest duobꝰ dn̄is ser-
uire. vbi dicit glo. Rabani. Quicqd facis fa-
cias vł ex amore dei uel ex seruitute dyaboli.
g̊ omnis actio de necessitate bona ē vł mala.
nulla g̊ indifferens. quod est inconueniens.
Itē sup illud Mat. 12. Aut facite arborem
bonā ⁊ fructū eius bonū ⁊c. dicit glo. Hiero.
Nihil mediū q̄a boni actoris bona sint opa ⁊
mali mala. Sꝫ necc̄e ē actorē eē malū vel bonū
g̊ necesse ē ꝙ opa sint bona vel mala. Nec ē
ibi mediū. nulla g̊ indifferentia. Itē Hier.
in ep̄la ad aug. de cerimonialibꝰ legis dicit.
Nō indr̄ia sunt inter bonū ⁊ malū sicut ph̄i
disputant. Si g̊ non ē accipe indifferēs ĩ opi
bus illis g̊ pari rōe nec ĩ operibꝰ aliis. Itē
maius est p̄gredi ĩ factū ꝙ̄ ĩ v̄bum. Si g̊ ĩ v̄bo
non inuenit̄ indifferēs: nec in facto inuenet̄.
Qꝫ aūt nō inueniat̄ in v̄bo indifferens patet.
aut est in debitū finē: ⁊ tunc est laudabile ⁊
bonū. aut caret debito fine: ⁊ est ociosuꝫ. aut
est in finē malū: ⁊ est p̄niciosuꝫ: ⁊ vtroqꝫ mō
est reprehēsibile malū. Ad hoc rn̄dēt qdaꝫ
dicētes. ꝙ illō p̄ceptū apostoli. oīa in gloriaꝫ
dei facite. intellr̄ negatiue. i. nihil faciatis ꝯt̄
gloriā dei. Cont̄. Secūdū hoc dormiendo
implemꝰ illud p̄ceptū: q̄a nihil facimus ꝯtra
gloriā dei: si soluꝫ illō p̄ceptū intellr̄ negatiue
Itē si dicat̄ ꝙ intellr̄ cū positiõe actꝰ: vt sit
sensus. Facite in gloriam dei. i. facite nō ꝯtra
gloriā dei. Cont̄. Secūdū hoc p̄ illō p̄ceptū
nihil ponit̄ nisi facere ⁊ negatio quedā. rōne
eius qō ē facē nō intellr̄ dispositio ad merce-
dem seu ad meritū: q̄a facē ĩ se ꝯmune ē. nec
rōne negationis sīli modo: q̄a p̄ negationem
non est positio debiti finis meriti: s̄ remotio
indebiti. g̊ nec v̄tute totiꝰ erit dispositio ad
meritū. Sꝫ seu eēt p̄ceptū seu ꝯsiliū eēt dispo
nēs ad meritū. Sequet̄ igit̄ ꝙ nec eēt p̄ceptū

nec ꝯsiliū. Itē cū dr̄ in gloriam: notat̄ habi
tudo finis ad actū. g̊ cū dr̄ facite in gloriā: no
tat̄ relatio actus ad finē. Non igit̄ intellr̄ ne-
gatiue. Alii dicunt ꝙ intellr̄ positiue. s; est
ꝯsiliū nō p̄ceptū. Cont̄ obr̄ a ꝯtrario sensu.
Facere ꝯtra gloriā dei est prohibitū. g̊ facē in
gloriā dei est p̄ceptū. Itē p̄ceptū ē datū a
circūstantiis actionū. Sꝫ inter omnes circun-
stantias finis est maxime debitꝰ. g̊ inter oēs
circūstantias finis est maxime in p̄cepto. Qꝫ
aūt alie circūstātie actionū sint in p̄cepto ma
nifestum ē. Naꝫ ĩ p̄cepto ē moderate comedē
sobrie bibē p̄t̄ea ⁊ debito tēpore: ⁊ ita de aliis
circūstātiis. g̊ multo fortiꝰ p̄pter deū comedē
In p̄cepto igit̄ est omnes actiones referre ad
deū. Preterea alii dicūt ꝙ p̄ceptū ē de actōi
bꝰ referēdis ĩ deū. oīa ĩ gl̄iā dei facite: ⁊ itel-
ligit̄ habitu nō actualiter ꝙ qcqd faciat homo
⁊ si nō actu referat ĩ deum: tn̄ si ĩterrogaret̄
p̄pter quid illud facēt: tenet̄ v̄e rn̄dē ꝙ illud
vult facere p̄pter deū. Cont̄. Redit incon
ueniēs qō p̄us. s. ꝙ aliqs iustꝰ implet illud p̄
ceptū dormiēdo: q̄a ĩ eo est habitꝰ caritatis sꝫ
quem interrogatꝰ dicēt ꝙ uult comedē ⁊ bi-
bere p̄pter deū. Meret̄ igit̄ dormiendo.
Item distinguit̄ inter p̄cepta affirmatiua ⁊
negatiua: q̄a p̄cepta negatiua obligant semp
⁊ ad semp. p̄cepta affirmatiua obligāt semp:
s; non ad semp. Sꝫ si intelligēt̄ relatio s̄m ha-
bitū illud p̄ceptū qō affirmatiuū ē semp obli
garet: q̄a oīa bona semp habitu referēda sūt
ĩ deū. Semp enim quilibꝫ tēt̄ eē paratus: ꝙ si
cogitaret de deo: ꝙ ad ip̄m referret suā acti-
onē. Non g̊ intellr̄ illud p̄ceptū in habitu.
Propterea alii dicūt ꝙ p̄ceptū oīa in gl̄iaꝫ dei
facē intellr̄ vt semp referamꝰ ad deū omnē
actū bonū: cū ꝯuertimur omnino sup collatio
nē actus ad finē ad quē dꝫ vis rōnabilis actū
ordinare. Ad p̄mū g̊ obiectū rn̄dēt ꝙ sal-
uator fac̄ mētionē de opibꝰ iusticie referēdis
in deū: ⁊ etiā de aliis: s̄m ꝙ debitū relationis
geminat̄. Est enim debitū opis ⁊ debitū fa-
ciētis. Ex ipso debito opis opera iusticie seu
sp̄ualia debēt referri in deū. quod exp̄ssit sal
uator cum dixit. Attēdite ne iusticiā vestraꝫ
faciatis corā hoībꝰ. Ex debito v̄o faciētis de-
bēt referri alia opa quoꝝ p̄ncipiū ē liberum
arbitriū. ⁊ hoc cum ꝯferimꝰ actiones ad finē
p̄ncipalē. quod insinuauit Saluator cū dixit
Mat. 6. Thesaurizate vobis thesauros ĩ celo
Et exposuit thesaurū ĩtētionē cordis cū subiū
xit. vbi ē thesaurus tuus ibi ē cor tuū. Ad

x° diceret q actus vegetabilis et sensibilis distinguntur. Nā quidam sunt inuoluntarii: vt attrahere et digerē ex pte vegetabil. imaginari terreri ex parte sensibilis. et istos actus quia nō sunt ī potestate arbitrii: nō tenemur referre.
Alii vō sunt voluntarii hoc est subditi ipio rōnis: quēadmodū comedē coire ex parte vegetabilis. videre ambulare ex pte sensibili. Secūdū hoc ḡ q actus isti pncipiū habēt vim impantē motuz. s. rōnabilē: tēmur actus istos referre in deū eo modo quo dictū ē. Secūdū autē q habent pncipium uires facientes vel elicientes mot⁹ non tenemur ipsos referre.
Ad tertiū dō q quantū est ex imperio virtutis rōnalis: nullus mot⁹ est indifferens. Sz potest esse indifferēs f^{m} q est ex vi sensibili: uel alia que non f^{m} se nata est ad summū bonum. Itē potest eē indifferens rōne status vt ī puero et alienato. Ad quartū rñdēt q actus vegetabilis et sensibilis ī hoīe et viriū inferiorū sblimiorē hēnt ordinē in hoīe q̄ ī ceteris. Ordinat enī ad vim rōnalē seu sb vi rōnali et ideo actus eoꝝ qui sbiecti sunt rōni referēdi erūt ad finē vis rōnalis: qui est de⁹. et hic est finis nature rōnalis: inquantū rōnalis est. Ideo quāuis rōnalis refrat ad finē vegetabilis vel sensibilis actum vegetabilis vel sensibilis: osiderando finē vltimū deū: ñ pnādo neqz ponendo ipm. nihilominus tñ si non referat in deū omittit vel declinat ab eo: qd fz nām suam est que est. s. rōnalis. et in h dicūt q transcēdit theologus phm moralē. Ad qntū dō q aliquis facit qd dz: nō tñ put dz. et aliquis facit qd dz put dz. Faciendo gs qd dz et tñ ñ put dz peccat. et hoc vl omittendo sicut ieiunando pter vanā gloriā: vel orādo Uel omittendo vt in elemosinā dando: cum est in ophensione summi boni: et nō referēdo ad ipm. Faciēdo vō qd dz et put dz nō peccat.
Ad 6^{m} rñdeo. ambiguū vbum est quod dr q non tenemur ad ea que ñ sunt in potestate nostra. Nam nō habēs grām: et si non habeat potestatē ad opera grē: habet tñ facultatē faciendi qd in se est q habeat grām: ex qua est potestas ad opera gratie. Preterea potestas referendi in deū sicut in finem dupliciter est aut sicut in finez pximū. et hoc modo referre actum est ex ptāte grē. Aut sicut in finem remotū. et hoc modo est referre in potestate rōnalis nature. vñ pprie loquendo ex potestate nature possumus referre actiones nostras ad deū non in deū. ex potestate grē in deuz. Ad enim dicit circūstantiā cause finalis remote: vt cum dico. vado ad ecclesiam: cū adhuc remot⁹ sum. In vō dicit circūstātiā cause final' proxime: vt cū dico. Uado in ecclesiam cū pximus sum. Ad vltimū dō q cū dr. Omnia in gloriam dei facite. non intellr nisi de actib⁹ ordinabilib⁹ ī deū: et ideo nulla est obligatio vel obiectio de venialib⁹. Sed otra hāc responsionē obr. Naz sicut dicit aug. in pmo de libero arbitrio. Planū est in toto vitioꝝ gnē libidinē dñari. in omni ḡ vitioso actu monet libido quam diffinit aug. improbaz uolūtatē. Ubi ḡ non mouet libido: non erit opus uitiosum. Sed si aliqs comedat ea sola intentiōe vt sustētet respiciēs ad nccitatē nature solū et tñ osiderās deū non referēdo ultra nō mouet libidine. ḡ suum comedē non erit uitiosū ḡ nec otra aliquod pceptū. ḡ non tenet talez actum referre in deū. Itē ad ro. 7. sup illō. Non enim qd volo h ago. distinguit triplex velle. velle nature. uelle grē. uelle uitii. Uelle aūt comedere ad sustentationē nature solū uelle nature ē. Uelle vō comedē pter uoluptatē que qritur in cibo uelle uitii ē. Uelle vō comedē ad h q sustentet in seruitio dei uelle grē ē. Sicut ḡ uelle grē laudabile est: et velle uitii uituparbile est: ita uelle nature indifferēs. Si ḡ rō sequat uolūtatē nature non merebit nec demerebit. Sz si facēt cont aliqd pceptū necesse erit demereri. Nullo ḡ pcepto tenet rferre talē actionē ī deū. Rx° dō q pceptū de actionib⁹ referēdis in deū affirmatiuū ē et obligat semp s non ad semp. s p loco et tpe: h ē cum actu cogitat de ope et fine principalis opis. s. deo. et de ipsa obligatione: quam dz rōnalis creatura deo. Totam. n. se dz deo. et fm ipsam sbam et vtutē et actionē. Distinguēdū ē tñ sicut pus f^{m} Io. Dam. q qdam vires sūt obediētes rōni. qdam vō non obediētes rōni ut nutritiua et augmētatiua et rspiratiua. et quia actuz harum uiriū non sum⁹ dñi: quia non sbiciunt arbitrio rōis. iō non tēmur istos actus rferre. Itē sunt uires obediētes rōni ut appbēsiua sēsibilis et motiua et māducatiuas sumēs cibum. et hi⁹. Et horum actuū f^{m} q sunt ex ipio rōnis dñium hēmus. et iō tēmur ipsos rferre in deū triplici cognitione rōnis ocurrēte. osideratione. s. opis. cōsideratione finis qui ē dns. osidēatione obligationis: qua rōnalis creatura tētur dō. Itē sunt uires rōnales ut uis cognitiua uis electiua uis ēt irēptatiua. Et harum actus tēmur rferre in

deū duplicī ꝯsideratōe ꝯcurrēte. vʒ ꝯsideratione opis ⁊ ꝯsideratōe finis. Quia enim isti actus rōnales sunt: non necessariū ē tertiū .s. ꝯsideratio obligatōia. ⁊ hoc modo itellr̄ illō p̄ceptū ad col. 3. Omne quod cūqʒ facit̄ ī v̄bo aut in ope: omnia in noīe dñi ihū xp̄i facite. ⁊ dīc ibi glo. i. ad gloriā xp̄i facite nō v̄ram. ⁊ nō solū que facis v̄bo aut ope: s̄ oīa sint ad gloriā xp̄i: etiā cogitatiōes: ⁊ si qua sint alia: quod intelligēdū est s̄m distinctionē que sup posita ē. Ad illa v̄o duo que ꝯñter obiciūt̄ ꝙ rōnalis creatura dʒ totā suā actionē deo. ⁊ ideo tenet̄ referre ad finē deū. ⁊ iteꝝ ꝙ tēt̄ ordinare suas actiones in finē deū: ꝯcedendū est s̄m distinctionē q̄ supra posita ē. Ad illō v̄o qō 4° obr̄ ex gl. Mat. Quicq̄d facis facis ex seruitute dyaboli: vel ex amore dei. dō. ꝙ ex non notat ibi cām mouentē s̄ ꝯcomitantē vt sit sensus. quicq̄d facis facis uel ex amore dei i. existēs in caritate. vel ex seruitute dyaboli. i. exn̄s in pc̄ō: non ꝙ procedat quodlibet opus ex amore dei mouente: uel ex seruitute dyaboli. Silr̄ intelligēdū est illud Hiero. sup .iz. Math. Nihil mediū qn boni actoria bona sint opa: ⁊ mali mala. Intellr̄ enī de ope s̄m ꝙ exit a rōnali creatura affecta s̄m bonitatē ⁊ maliciā. nō de ope s̄m se. Ad illud v̄o Hiero. ad aug. dō ꝙ itelligebat de opib⁹ cerimonialib⁹ put opinabat̄ ipsa tēpore legis eē precepta. tpe v̄o grē ꝓhibita. ⁊ s̄m hoc dicebat ꝙ non erat indifferēs in eis: nō aūt de ipsis opibus s̄m se. Unde dīc aug. in ep̄la quam rescribit ad Hiero. Cur non dicā p̄cepta illa veteꝝ sacroꝝ non bona esse: qa non eis iustificamur nec tñ mala qa diuinus p̄cepta: cum me adiuuet ꝓphetica sn̄ia: qua dīc deus se illi populo dedisse p̄cepta non bona. ezec. zo. de aliis aūt opib⁹ que nec sunt in p̄ceptōe nec ī ꝓhibitōe dīc Hiero. Phi disputant. bonū est ꝯtinētia. malū est luxuria. inter vtrūqʒ indifferens est ambulare digerere. De opib⁹ v̄o cerimonialibus dicit obseruare cerimonias legis nō pōt esse indifferens: s̄ aut malū est aut bonū est. Bonū dicit rōne p̄ceptionis tpe legis. malū rōne ꝓhibitōis tpe grē. Ad illud v̄o quod obicit̄ ꝙ circa v̄bum non potest eē indifferēs. ḡ nec circa factū. dō. ꝙ non sequit̄. Nam v̄bū s̄m se exit a vi rōnabili ⁊ ad finem eius. vnde p supradictā rōeʒ ⁊ determinationē cadit aut in bonū aut in malū. non aūt sic est de quolʒ facto. Ad alia v̄o que obiciunt̄ vltimo ꝙ si aliquis comedat ꝓpter sustentationē nature tm̄: quāuis ꝯsideret actū ⁊ finē deū: non mouet̄ libidine ꝯcedendū ē hoc. cū n̄ ꝯsideraret obligationē: qua tenet̄ natura rōnalis deo. s̄ si ꝯsideraret obligationē qua totā se dʒ deo: ⁊ actū ⁊ ip̄m deū: ꝯstans ē si non referret deo suū debitū denegarʒ. ⁊ ideo monet̄ improba uolūtate hoc ē libidine. Ad illud v̄o quod vltimo dīc: ꝙ si ratio sequat̄ velle nature: ꝙ non demerebit̄: ꝯcedēdū ē: nisi vbi tēt̄ ad superiorē ordinē actionis. dico enim ꝙ cum ratio ꝯsiderat actū ⁊ finem ⁊ obligationē quam dʒ deo tēt̄ ipsam actionē ut comestiōis ordinare non solū ad sustētationē nature s̄ ad sustētationē ꝓpter deum.

Postea queritur vtrūʒ actiōes spūales possint referri ad finē tpalē. Querit̄ ḡ vtrū liceat alicui p̄dicare isto fine vt sustētet̄. esto ꝙ non habeat aliunde. Ad quod arguit̄ sic. Omnis actio relata ad finē debitum agentis ē bona ⁊ ordinata. Cū ḡ p̄dicanti debeāt tpalia sicut hr̄. 1. cor̄. 9. Si nos uobis spūalia seminam⁹: n̄ est magnū si uestra carnalia metam⁹. Itē. 6. ad gal. Cōmunicet his qui cathezizat̄ v̄bo ei qui se cathezizat in omnib⁹ bonis. Itē. z. Thi. z. Laborantē agricolam opʒ de fructib⁹ pcipe. Itē Mat. x. Dignus est opari⁹ mercede sua uel cibo suo. Iteʒ in ps. Sumite ps̄. i. p̄dicationē ⁊ date tympanū. i. tpalis sustentatōis. ḡ sustētatio p̄dicatoris est finis debitus p̄dicationi. Predicare ḡ tali fine licitū erit ⁊ bonū. Itē necessitas nō hʒ legē. Sʒ necesse ē ꝙ p̄dicator sustētet̄. Si ḡ n̄ hʒ aliunde ut sustētet̄ p̄dicando ꝓpter sustētationē non faciet ꝯtra legē. Itē talis p̄dicatio non ꝓcedit ex mala radice: qa uolūtas qua uľt sustētari licita ē: nec referet̄ ad malū finē: qm̄ sustētari necessariū est. ḡ talis p̄dicatio licita ē. Itē ad phil. 1. Seu p occasionem seu p v̄itatē xp̄s āñūciet̄: in hoc gaudeo: s̄ ⁊ gaudebo. ⁊ āñūciari p occasionē dīc p̄dicari ꝓpter lucrum tpale. Si ḡ apostol⁹ nō gaudet nisi de bono uel licito: predicari tali fine erit bonū ⁊ licitū. Itē fodiēti in uinea licet sperare mercedē sibi ꝓmissam ⁊ debitā ⁊ ꝓpter illam laborare. ḡ cum sustētatio corporalis sit merces ꝓmissa p̄dicatori Luc. io. Dign⁹ ē operarius mercede sua. poterit̄ p̄dicator ꝓ illa predicare. Cont̄. Aug. in sermone dñi in monte. Non ideo debem⁹ euangelizare ut manducem⁹. s̄ ideo manducare ut euangelizemus. Nam si ꝓpterea euangelizamus ut manducem⁹

vili⁹ hēmus euangeliū q̄ cibū. ⁊ erit iā bonū nostrū in manducādo. necessariū aūt ī euangelizando. Itē aug. in eodē. Si coact⁹ īopia rerū que tpali vite sunt necessaria p̄dico euāgeliū mercedē euangelii n̄ hebo: quia nō ipz euangeliū diligo s̄ eius p̄ciū in illis tpalibus ꝯstituo: qd̄ nephas est fieri: vt non tāq̄ fili⁹ ministret euāgeliū: s̄ tāq̄ seruus cui dispensatio credita est. Itē p̄ferre viliora melioribus ⁊ tpalia spūalib⁹ inordinatū ⁊ culpabile est. Sed dicit aug⁹. in sermone dn̄i in monte. Quecūq̄ res ꝑpter aliquid querit̄ sine dubio inferior est q̄ illud ꝑpter quod querit̄. ⁊ ideo illō p̄mū ē ꝑpter qd̄ istā rē queris. nō ista res quā propter aliud queris. quapropter si euangeliū ⁊ regnū dei ꝑpter cibū querim⁹: p̄orez facim⁹ cibū ⁊ posteri⁹ regnū dei. Relinquit̄ ḡ q̄ p̄dicare seu face aliquod aliud opus spūale ꝑpter emolumētū tpale est inordinatū ⁊ culpabile. Itē Mat. 10. Gratis accepistis grati date dr̄ p̄dicatorib⁹ apostolis. Si ḡ predicare propter tpalia non est gratis dare: imo uenalem p̄dicationē hēre: q p̄dicat propter sustentationē transgredit̄ hoc p̄ceptū. Itē si symoniacū est spūalia ꝓ tpalib⁹ dare: talis p̄dicatio symoniaca erit. R⁹ dd̄ q̄ nullo modo opa spūalia debēt ad finē temporalē referri: imo ad finē eternū: q2 sicut dicit aug. Iā qd̄ est meli⁹ incomparabilr̄ referret̄ ad id quod est vili⁹: quod est inordinatū ⁊ vituperabile.

Ad illō ḡ qd̄ p̄mo obr̄ r̄ndz p interēptōez q̄ sustentatio corporalis non est finis debit⁹ p̄dicatōi. s̄ res debita p̄dicatori non res quā debeat acqrere ex p̄dicatione: s̄ quam meret̄ ex p̄dicatōe. vnde. 1. cor. 9. Qui arat dz arare in spe. Glo. i. p̄dicator q aperit corda ad fidē dz arare in spe stipendiorū tpaliū. non ꝑpter hāc spez. Non eniz h̄ dz eē sua intētio ⁊ finis in suo ministerio. Unde s̄ᵒ h̄ dr̄ Luce. 10. Dignus est operarius mercede sua. Causa aūt ē q2 finis dz eē id qd̄ meli⁹ est. Et ideo in tpalibus nō potest eē finis spūaliū: q2 ḡ in eo qd̄ optimū dz ꝯstitui finis. sicut dicit ph̄s. In solo deo dz poni finis p̄dicationis. apoc. i. Ego sum alpha ⁊ o. Ad 2ᵐ dd̄ q̄ sunt quedam mala q2 ꝓhibita in quibus necessitas dispēsat. vt. 1. R. 21. de Dauid q comedit panes ꝓpositionis. Comedē enim tales panes nō erat malū nisi q2 ꝓhibitū. Silr̄ Mar. 2. excusant̄ discipuli ꝑpter necessitatē: q2 fricabāt spicas ī sabbato. Quedā v̄o sunt ꝓhibita q2 mala in quib⁹ necessitas non dispēsat vt fornicari ⁊ tale est p̄dicare ꝓ mercede temporali. quia sicut supra ostensum est: in hoc ponit̄ abusio ⁊ inordinatio actus. Ad 3ᵐ dd̄. q̄ ex mala radice ꝓuenit ista actio. Nam q̄uis actio voluntatis qua iste vult sustentari absolute nō sit mala: tn̄ volūtas q̄ iste vult sustētari talr̄ mala est. s. ꝓ p̄dicationē: q2 i h̄ ē ꝑuersitas ordinatōis. P̄reterea quāuis p̄dicatio sit bonum op⁹ ⁊ licitū: tn̄ deturpat̄ si hoc fine exerceat̄ Spūalia enim debent referri ad finē spūalē.

Ad 4ᵐ dd̄ q̄ non gaudebat apostol⁹ de h̄ q̄ p occasionē ānūciabat̄ xp̄us: s̄ de ꝯn̄ti. s. de ꝑfectu audiētiū q īde ꝑueniebat. vnde ī illa locutione ponit̄ āñcedens p ꝯn̄ti s̄ᵐ q̄ illud Iac. i. accipit̄. Omne gaudiū existimate frēs carissimi cum in varias temptationes incideritis. ⁊ ad hoc signdū nō dixit absolute gaudeo s̄ ⁊ gaudebo de futuro. Ul̄ potest dici q̄ gaudebat apostol⁹ de passione q2 ānūciabat̄ xp̄us. s̄ non de talr̄ p̄dicātiū actione. s̄ᵐ q̄ dr̄ de interfectōe xp̄i: q̄ iudeoꝝ actio deo displicuit: s̄ passio grata fuit. Ad vltimū dd̄ q̄ non est silr̄ de opario spūali ⁊ tpali. nā labor ⁊ actio fodiētis in vinea tpalis est. ⁊ ideo sb̄ p̄cio poni potest. Sz labor ⁊ actio p̄dicatoris spūalis est. ⁊ ideo sb̄ p̄cio poni non potest.

c Onsequēter querēdū est de simplicitate intentionis: de qua dr̄ Mat. 6. Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ tuū lucidū erit ꝛc. ⁊ ꝓ qua dr̄. Nemo duob⁹ dn̄is pōt seruire. ⁊ nolite solliciti eē ꝛc. s̄ p̄mū querite regnū dei. Circa qd̄ q̄rūt̄ p̄ncipalr̄ tria. Primo vtrū manēte simplicitate intentionis possunt ꝯstitui duo fines. 2ᵒ vtrū possit ꝯstitui intentio siue finis in creatura. 3ᵒ vtrū oīa sollicitudo temporalium sit ꝓhibita.

Circa primum queri

tur vtrū aliq̄s possit sibi ꝯstituere duos fines tpalem ⁊ eternū. vt ire ad ecc̄liam ꝑpter deū ⁊ ꝑpter nūmos ⁊ hi⁹. Ad qd̄ sic. Nihil ꝓhibet eūdē motum esse gratie ⁊ nature. Ubi grā diligē deū q2 bn̄fic⁹ qd̄ respicit natura. ⁊ diligere q2 bon⁹: qd̄ respicit grā. ḡ nihil ꝓhibebit eandē actū referri ad finē nature ⁊ finez grē. Sz finis nature semp est ī creatura. finis ergo in creatore. Uni⁹ ḡ ⁊ eiusdē actus poterūt ꝯstitui duo fines non referendo vnū ad alterū. Itē cū ratio sit vna potentia habēs ptē superiorē ⁊ inferiorē: rōe supioris potest

in deū.rōne vero inferiori que ɔiuncta est sensualitati in id qđ ē nature necessariū.ita tñ q̄ nec hunc finē ponat ordinatū ad illū.

Itē hoc idem pōt probari p simile in xp̄o. Ratio.n.voluit non mori cum dixit.Pater si possibile ē trāseat a me calix iste:sc̄dm parte illā qua ɔiungit sensualitati. Itē sc̄dm partē superiorē voluit mori:quis dixit.verūtñ non sic ego volo s sicut tu.ḡ pari rōne vis rōnal' pōt sibi duos fines ɔstituē. Itē aliquis pōt ire ad sanctū Jacobū ex voto facto in caritate. Itē pōt ire ex naturali pietate ad vidēdū fratrē suum.ḡ eadē actio pōt eē ex caritate ⁊ ex naturali pietate. Sꝫ caritas refert ad finem eternū.naturalis pietas ad finē temporalē. ḡ possunt ɔstitui duo fines vniꝰ actionis. tpal' .s.⁊ eternꝰ. Itē aliquis motꝰ pōt esse simul naturalis ⁊ violētus:vt si lapis impellat deorsum.inquantū pellit violētꝰ ē.inquantū ꝟo inclinat deorsū natural'.Sꝫ maior ē dr̄ia iter motū naturalē ⁊ violētū q̄ inter motum ex nāli pietate ⁊ ex caritate.ḡ idē pōt eē motus ex caritate ⁊ ex nāli pietate. Contra.Aug. in s̄mone dn̄i in monte exponēs illđ.Si oculꝰ tuus fuerit.⁊c.Nisi cor simplex fuerit mūdū non erit. Simplex aūt quomō erit:si duobus dn̄is s̄uiat:nec vna intētione reꝝ eternarū purificet aciē suā:s eam mortaliū reꝝ amore obnubilet. Non pōt igit mūdū ⁊ simplex cor eē si diuidat intētio ⁊ ɔstituāt duo fines in tēporalibꝰ ⁊ eternis. Itē augꝰ.in eodē. Cor non mundat nisi vna ⁊ simplex intētio ī eternam vitam ⁊ solo ⁊ puro amore sapiē.ḡ manēte simplicitate intētionis non pōt ɔstitui duplex finis. Itē mat.6.Nemo pōt duobꝰ d.s. Aug.Simplici corde tm̄modo propter regnū dei debemus opari bonū ad omnes:non aūt in hac opatione vel solam vl' cum regno dei mercedē tpaliū cogitare. Nō ḡ cū regno dei qui ē finis eternus pōt ɔstitui finis tpal'.

Itē querite p̄mū regnū dei ⁊ h omnia adiciēt vobis.Mat.6.Adiciēt dic aug.in s̄mōe dn̄i in monte.i.ɔsequant:nec cum ista q̄ritis illū auertamini.aut ne duos fines ɔstituatis. vt ⁊ regnū dei p̄pē se appetatis:⁊ ista necessaria. Itē aug.exponēs illđ.Nemo pōt duobus dn̄is s̄uire. Duobꝰ dn̄is s̄uire conat q ⁊ regnū dei p magno bono appetit ⁊ h tpalia: non poterit aūt simplicē habē oculum:⁊ vni deo dn̄o s̄uire:nisi quecūq sunt cetera si sint necessaria p̄pter hoc vnū assumat.i.p̄pter regnū dei. Itē ve ingredienti terraz duabus viis.ecclesiastici 2°. Itē si possūt ɔstitui duo fines tēporalia ⁊ eternꝰ.⁊ sc̄dm h vna ⁊ eadē actio erit meritoria: ⁊ tota non meritoria. Item summū bonū non solū dr̄ summū p remotionē superioꝝ:s etiam p remotionē paris. Sꝫ sc̄dm rationē boni ē finis.ḡ remouet prepositionē finis ⁊ coequalitatē in rōne finis.ḡ nō erit ponē ipm cū alio sic duos fines:nisi illud alteꝝ referat ad ipm:ita q̄ actio nō sit demeritoria. Constituē ḡ duos fines deū.s.⁊ creaturā ē simplr̄ pctm̄. Itē associare aliqd sūmo bono in rōne finis:cum ipse sit sūmꝰ finis ē puertē ordinē.Si ḡ hoc fiat sequet necessario ɔtēptus summi boni. Itē circa casū ppositū obr̄.Ire ad ecclesiam non ē ordinatū ad habēdū denarios nisi rōne orōnū quas facere tenet:q̄a non dant ad surgēdū: s ad officiū diuinum implēdū. Sꝫ orare p nūmis est ponere corporalē finē spūalis.⁊ hoc est symoniacū: q̄a iam ponit impciabile sb p̄cio. Relinquit igit q̄ non potest q̄s licite ire ad ecclesiam vt ponat finē in nūmos. Rͦ ɔstituet duos fines.s. tpalē ⁊ eternū ɔtingit ita q̄ sint ordinari vt vnꝰ p̄pter aliū. ⁊ hoc ɔtingit dupli ita q̄ ponat eternū finis vltimꝰ: tpale ꝟo finis p̄ximꝰ vel e9°.vel ita q̄ non sint ordinati s vtrūq p̄ncipalr̄ intēdat tēporale ⁊ eternū. Si ponat eternum finis vltimꝰ ⁊ temporale finis ordinatꝰ ad finē:distinguerēt aliqui sic. q̄a aut actio spūalis aut corporalis est. Si spūalis est vt p̄dicatio: orō: ⁊ hiꝰ non potest referri ad finē tpalē velut ad pecuniā. ⁊ per ɔ n̄s ad finē eternū deū. Unde fas non est vt aliquis p̄dicaret vel celebraret diuina isto fine vt acq̄rēt tpalia de q̄bus sustentaret ad dei seruitiū.Si ꝟo sit actio corporalis sicut est laborare in vinea dicūt q̄ pōt referri ad finē tpalē:dum tñ referat postmodū ad deum vt fodere in vinea ad pecuniā acquirēdā qua sustentet in seruiciū dei. Sed hoc pleniꝰ infra manifestabit. Si autē e9° finis p̄ximꝰ ponat deꝰ ⁊ finis vltimꝰ temporale: puersissimū est Hec est enim puersitas in vtendo fruēdis:de qua dic aug. Humana puersitas est fruendis vti.hoc est diuina ad finē aliū referre:⁊ sc̄dm h exponit illđ.2.ecclesiastici. Ve ingredienti terrā duabꝰ viis.Gl.Duabꝰ viis ingredit qui quod dei est opere exhibet.⁊ qđ mundi est cogitatione querit. Si ꝟo ɔstituāt duo fines ɔ p̄ncipales temporale ⁊ eternum: accidit puersitas de qua dicit aug.q̄ puersitas est vtendis frui:hoc est temporalia quibus est vtendum:

non referre ad eterna: quib⁹ est fruẽdū. Sc͞d𝔷 hoc accipit illud eccl'iastici .i. Non accesseris ad illū duplici corde. ꝛ illō Jac. i. Uir duplex animo incōstās est in omnib⁹ viis suis. Glo. Duplex est animo qui vult gaudẽ cū seculo: ꝛ vult gaudẽ cum deo. Ad p̄mū g̃ qō obiẽ ꝙ mot⁹ nature ordinat᷑ ad motū grẽ. gratia enim pfectio est nature. vñ in ordine quoda𝔷 se hñt natura ꝛ grá. vt in dilectione primo diligit᷑ de⁹ q̄a bñfic⁹: ꝛ postmodū extẽsa ↄsideratione diligit᷑ quia bon⁹: ꝛ forsitan nõ erit idẽ mot⁹ numero: ꝫ duo mot⁹ ordinati. Unde ad illud qō dicit ꝙ finis nature ẽ ĩ creatura: intelligẽdū ẽ ꝙ alr̄ finis nature est in creatura ꝛ alr̄ finis volūtatis pu̇erse. Uolūtas eni͂ pu̇ersa ponit finẽ in creatura excludẽdo finẽ sūmū. natura ponit finẽ in creatura ordinabilẽ ad finẽ sūmū. Non erit g̃ simile de motu nature ꝛ grẽ: ꝛ motu volūtatis in finẽ tp̄alẽ ꝛ eternū. Ad 2ᵐ dō ꝙ rō non pōt ordĩate moueri: si fm deliberatõe𝔷 equalr̄ cōstitueret finẽ deū: ꝛ id qō est nature necessariū. Nam mot⁹ inferioris partis rōis d𝔷 ordinari ꝛ seq motū sup̄ioris partis rōnis: q̄a alr̄ pu̇erteret᷑ ordo. Ad tertiū qō obr̄ de xp̄o dō. ꝙ non est simile. Nam voluntas illa qua voluit non mori fuit mot⁹ sensualitatis. volūtas ꝯo qua voluit mori fuit rōnis. Et si dicat᷑ ꝙ orō fuit rōnis. qua dixit transeat a me calix. Dicẽdu𝔷 est fm̄ hyllariū in li. de trinitate. ꝙ ratio illō orauit vt aduocat⁹ sensualitat'. Jtẽ si dicatur ꝙ volūtas illa fuit rationis. dō. ꝙ nō fuit rōnis vt rō: ꝫ rōnis vt natura. ꝛ ideo non ẽ simile. Nos enim hic loquimur de motu rōis vt ratio est ut𝔷 possit cōstituere duos fines.

Ad quartum rñdeo ꝙ cū ratio deliberat de fine naturalis pietatis ꝛ de fine caritatis ad hoc ꝙ sit ordinat⁹ mot⁹ ꝛ meritori⁹: nccē ẽ vt finis p̄ncipalis sit finis caritat'. bñ pōt tñ finis naturalis pietatis. s. visio fratris apud sanctū Jacobū eē causa accelerationis mot⁹. non tñ ex hoc ↄstituet᷑ duplex finis p̄ncipal'.

Ad ultimū iā patet rñsio: ꝛ ↄcedẽdū est ꝙ idem act⁹ potest eē ex natura ꝛ grá: vt s͞buenire isti q̄a homo indigẽs est ↄformis in nā. ꝛ s͞buenire isti q̄a ad imaginẽ dei est. non tñ ↄstituūt᷑ duo fines eque p̄mi: q̄a finis nature ordinabilis est ad finẽ grẽ.

Consequenter queri

tur vtrū intentio possit poni in creatura. sic in finẽ ita ꝙ sit finis s͞b fine eterno. Ad quod sic arguit᷑. Querite p̄mū regnū dei ꝛ iusticiā eius. ibi dicit interl'. Non ꝙ post ista: ꝫ q̄a sūmū: ꝛ qō ꝓpter se: ꝛ extra qō nihil petit᷑. Ex q̄ relinquit ꝙ tp̄alia non possint queri sic finis ordinat⁹ s͞b fine sūmo. Jtẽ fm̄ eēntiā bonū ꝛ finis idem. Si g̃ tp̄alia nō possunt queri sic bonū nostrū: g̃ nec sicut finis. Q᷑ aūt non possint queri sicut bonū nostrū dicit aug⁹. ĩ sermone dñi in monte assumẽs illud. q̄rite p̄mū regnū dei ꝛ iusticiā ei⁹: ꝛ hec omnia apponẽtur vobis. Hic manifestissime ostendit hec ñ eē appetẽda tanq̄ bona nostra ut ꝓpter ipsa debeam⁹ bñfacẽ sic facim⁹: ꝫ tñ eē necessaria.

Jtẽ aug. in eodẽ. Regnū ꝛ iusticia dei bonum nostrū ẽ ꝛ h̄ appetẽdū: ꝛ ibi finis ↄstituendus: ꝓpter qō oĩa faciam⁹ quecūq𝔷 facimus S𝔷 q̄a in hac uita militamus: uita sine his necessariis agi non potest. Ex quo relinq̄t᷑ ꝙ tẽporalia non possunt poni finis ordinata simplicitate intentionis. Jtẽ qō q̄rit᷑ sicut necessariū itineri ut baculus uel uehiculum seu uiaticū nō querit᷑ sicut finis itineris. Si g̃ ista tẽporalia sunt querẽda solu𝔷 sicut necessaria itineri ad regnū: non erunt querẽda ut finis

Jtem res sunt ordinate fm̄ superi⁹ ꝛ inferi⁹ ꝛ res inferiores ad inferiorẽ finẽ: ꝛ sup̄iores ad sup̄iorẽ finẽ. S𝔷 dic̄ aug⁹. in s͞mone dñi in monte. ꝙ rōnale aĩal sicut est homo s͞blimius ordinatū ẽ ĩ rerū natura q̄𝔷 irrōnabilia. sicuti sunt aues. Si g̃ appetit⁹ irrōabiliū fert᷑ ad tẽporale bonū: appetit⁹ rōnaliū d𝔷 ferri sup̄ bonū tp̄ale. g̃ ĩordinatū erit rōali creature tp̄alia appetẽ sicut bona sua. g̃ ĩ tp̄alib⁹ ñ potẽit ponere finem nec ↄstituere ĩtẽtiõem. Jtem dic̄ aug. ĩ s͞mone dñi ĩ mõte. Jpsa cordis ĩtẽtio qua facis quod facis sordidatur appetitu re𝔷 terrena𝔷 ꝛ tp̄aliū atq𝔷 cecat᷑. g̃ ĩtẽtio relata ad terrena sordida est et ceca. Relinq̄t᷑ igit᷑ ex his ꝙ finis non pōt poni ĩ tp̄alib⁹ manẽte simplicitate ĩtẽtõis. Cõtra. P̄rimum querite regnum dei et iusticiam eius ꝛc̄. Cum g̃ p̄mum dicat᷑ respectu secūdi. si regnū p̄mo q̄rẽdū est et ei⁹ iusticia: tp̄alia erūt 2° querẽda. Regnū igit᷑ ꝛ iusticia d𝔷 poni finis p̄ĩcipal': ꝛ tp̄alia finis secūdari⁹. Jtem aug. ĩ s͞mone dñi ĩ mõte. Querẽdum est primo regnum dei ꝛ iusticia eius. i. hoc est p̄ponẽdū ceteris rebus ut ꝓpter hoc cetera queram⁹. Si g̃ illō qō querit᷑ finis est: ꝛ illud ꝓpter quod q̄rim⁹ finis est: ꝫ ultimus. g̃ temporalia que querūt᷑ sūt finis ad finem: que regnū dei ẽ. Jtem aliquis laborat ĩ uinea. ꝛ eo fine ut acqrat

sustētation ē.sustētari aūt vult ad h vt seruiat deo:qḋ est iustū: ⁊ ꝓpter hoc perueniat ad regnum dei:ↄstās est ꝙ hic sunt intentiones ⁊ fines ordinati ⁊ laudabiles.Sȝ intentio sustētationis qui est finis laboris tpalis ē.tn̄ ex h ꝙ refert vlterius ad regnū dei ⁊ gloriā laudabilis ē. Relinquit igit ꝙ laudabilr̄ pōt bō tpalē ↄstituere intentionē ⁊ finē: dūmodo n̄ sit finis vltim⁹. R° aliquid querit ga bonū aliquid querit ga necessariū. ꝓprie illud qḋ querit ga bonū querit vt finis voluntatis. Illud ꝟo qḋ querit vt necessariū queritur ut adminiculū ꝑuētionis ad finem voluntatis. Dicendū igit ꝙ temporalia sunt querēda ut necessaria non vt bona. ⁊ ideo ꝓprie ibi nō ē ↄstituend⁹ finis:nec mot⁹ intentionis. Intētio enīȝ dr̄ q̄si tentio in.s.finē.⁊ hoc est quod dīc aug.in sermone dn̄i i monte. Primū querite regnum dei ⁊c.Cum dixit ꝑmum signit ga h posterius querendū est:non tpe s; dignitate. Illud.s.regnū ⁊ iusticia tanq̄ȝ bonū nostruȝ. hoc.s.temporale tanq̄ȝ nr̄m necessariū. Nec° aūt ꝓpter illud bonū. Ad ꝑmum ḡ qḋ obr̄ dḋ ꝙ ꝑmū dr̄ duob⁹ modis. Uno modo per ↄparationē ad posteri⁹. Alio modo ꝑ abnegationē ei⁹ quod est ꝑus. Qn̄ ḡ dr̄.ꝑmū querite si intelligat ꝑ ↄparationē ad posteri⁹:n̄ intelliget ꝑus ⁊ posteri⁹ s° ordinē qui est finis ad finem:sicut dicim⁹ ꝙ finis ambulatōis est mā sio in ecclesia ad finē orādi deū. quō n̄ potest dici ꝙ finis ordinate volūtatis sit tpale relatum ad regnū dei.Sȝ intelliget ꝑus ⁊ posterius dignitate:sicut dicit aug.s° ꝙ dicimus ꝙ ꝑus querit finis vt ecclia ambulāti ad ecclesiam.posteri⁹ ꝟo vehiculū vt adminiculuȝ ꝑueniēdi ad eccliam. in quem modū regnuȝ ⁊ iusticia dei ꝑus querit.tpalia ꝟo posterius Si ꝟo intelligat ꝑ abnegationē ꝑoris:tūc planus est sensus.ꝑmū querite regnum dei ⁊ iu. ei⁹.i.añ oīa ista nihil queratis. Ad 2ᵐ patȝ r̄nsio. Non enīȝ quicq̄d querit querit vt finis īmo aliq̄d querit ut admīculū actionis seu instrumētū:vt cultell⁹ querit ad incisionē:⁊ bacul⁹ ad iterationē: in quem modum querēda sunt tpalia. Aliq̄d ꝟo querit vt finis:vt incisiōis finis ē sculptura uel fabrica.in queȝ modū regnū ⁊ iusticia dei finis dȝ eē volūtatis

Ad 3ᵐ dḋ ꝙ quāuis sustētatio finis laboris sit:non tamē dȝ eē finis volūtatis: quia sustētatio n̄ ē querēda vt bonū rōnalis creature: s; vt necessariū p̄nti vite.⁊ ideo tēporalis sustētatio dȝ esse in vsu n̄ i itētiōis affectu.Un̄ Aug. Querite regnū dei: ⁊ hec omnia apponēt.i.ↄsequāt sine vllo impedimēto:si illa q̄ratis.nec sit.illa dabūt.s; apponēt.quia illud ē qḋ ꝑncipalr̄ dat:aliud qḋ supaddit: quia in intentione eternitas:in vsu debet esse temporalitas.⁊ illud dat:hoc supaddit.

Postea queritur vtruȝ omnis

sollicitudo sit ꝓhibita. Ad qḋ sic oppōit aug. in sermone dn̄i in monte. Ipe dn̄s cui mīstrabant angeli Mat.4.tn̄ ꝓpter exemplū:ne qs postea pateret scādalū:cum aliquē seruoȝ ei⁹ aīaduertisset ista necessaria ꝓcurare:loculos habere dignat⁹ est:qbus pecunia dn̄ vsibus necessariis q̄cq̄d opus fuisset ꝑbēt. sumptū ē ex Jo.xi. Itē videt aplus in crastinū fuisse sollicit⁹:cum dixit.i.cor.16. A de collectis que fiunt in sanctos sicut ordinaui ecclesiis galathie.⁊ ita ⁊ uos facite ꝑ unam sabbati. vnusq̄sq̄ vestȝ apud se ponat thesaurizās qḋ sibi placuerit.nō ut cum venero tūc collecte fiāt.

Itē act.xi.S. Surgēs un⁹ noīe agab⁹ signat ꝑ spm magnā famē futurā in uniuerso orbe:q̄ facta est sb Claudio.statuerunt aūt unusq̄sq̄ eoȝ in misteriū mittē p̄sbris habitātib⁹ i iudea fratrib⁹ q ⁊ miserūt ꝑ manū Barnabe ⁊ Sauli. Itē nauigāti eidem apostolo Paulo imposita sunt utensilia que offerebāt.nec ad unū tm̄ diem uidet ut ꝯ ille ꝓcurat⁹.act.28. Nauigātib⁹ imposuerūt que necessaria erāt.

Itē act.27. Humane aūt tractans iuli⁹ paulum ꝑmisit ad amicos ire ⁊ cāȝ sui agere. Ex his ⁊ hi⁹ scripturaȝ locis ↄcludit aug.dn̄m deū nō hoc improbare si quis humano more ista ꝓcuret.Sed si qs ꝓpter ista deo militet: ut i operib⁹ suis n̄ regnū dei s; istoȝ acq̄sitionē intueat. Itē Luce.10. Martha m.sollicita es. ḡ sollicitudo n̄ ē pc̄m cum sine ipsa nō possit duci uita actiua. R° ē sollicitudo laudabilis ⁊ uitupabilis ⁊ tollerabilis ⁊ mirabil Laudabilis est i precepto.⁊ hec est multiplex Est enim sollicitudo regēdi q̄ntū ad p̄latos Ro.12. Qui preest i sollicitudine.⁊.2.Cor.xi. Instātia mea quottidiana sollicitudo omniū ecclīaȝ. Itē ē sollicitudo obediēdi quantū ad sbditos. Josue.23. Estote solliciti ut custodiatis ↄcta q̄ scripta sūt i uolumine legis moysi. Itē est sollicitudo pacifice ↄuiuēdi q̄tū ad pares. Eph.4. Solliciti seruare unitatem spūs in uinculo pacis.⁊ hec ē sollicitudo laudabilis quo ad alios. Item est sollicitudo ꝑficiendi quo ad se.⁊ hoc tripliciter. Primo

recogitādi dīna mādata deute.4°.Custodi te metipȝ ⁊ aīam tuā sollicite: ⁊ ne obliuiscaris ꝟboꝝ ne excidāt ð corð tuo. 2° ē sollicitudo declinādi malū deut.4. Custodite aīas vrās sollicite. nō uidistis aliquā silitudinē ne forte decepti faciatis aliquā silitudinē. Tertio est sollicitudo feruoris faciēdi bonū ro.12. Sollicitudine nō pigri spiritu feruētes dño fuiētes. Hec ē sollicitudo laudabil' ⁊ in precepto. Itē est sollicitudo vitupabil' mltiplex. Est enī sollicitudo inordīata sciēdi seu uana. eccliastes.2. Cū aliꝰ laboret in sapientia ⁊ doctrina ⁊ sollicitudine ⁊ hoī ocioso quesita dimittet ⁊ hec uanitas ⁊ magnū malū. Et est sollicitudo acquirēdi diuitias ex cupiditate eccliastes 2°. Pctōri dedit deꝰ afflictōeȝ ⁊ curā supfluam vt addat ⁊ ꝯgreget ꝭ ⁊ hec uanitas ⁊ cassa sollicitudo mētis. Itē ē sollicitudo custodiēdi diuitias seu retinēdi ex auaricia. mat. .13°. Sollicitudo hꝰ seculi ⁊ fallacia diuitiaꝝ suffocat ꝟbū. Itē est sollicitudo peccādi in ad inueniendo genus peccati. Sap.14. vbi loquitur de inuentione idolorum. Fecerunt imaginem regis quem honorare uolebant ut filium qui aberat tanquā presentē colerēt sua sollicitudine Itē est sollicitudo peccādi in studio ppetrandi. daniel 13. volētes cōcubē cū ea obseruabāt quottidie sollicitiꝰ vidē illaȝ. hec ē sollicitudo vitupabilis ⁊ ī ꝓhibitōe. Iteȝ est sollicitudo tolerabilis. ⁊ hec est etiā multiplex. Est enī sollicitudo dilectōis nālis. Tob. 10. Cū morā facerēt Thobias ꝓpter nuptias prīꝰ sollicitꝰ erat dicēs quare moraꝫ. Itē ē sollicitudo cure rei familiaris. i. R. 9°. de asinis quas nudiustertiꝰ ꝑdidisti ne sollicitꝰ sis: qa inuente sunt. Itē ē sollicitudo necessarie ꝓuidētie. Luce. 10. Martha. m. sol. es ⁊c. Itē ē sollicitudo infirmitatis humane. i. Cor. 7. Qui cuȝ vxore ē sollicitꝰ que sūt mūdi quomō placeat vxori. Item ē sollicitudo ingsitōis moderate Thob. 5°. Ne sollicitū te reddās: ego sum azarias ⁊c. ⁊ hec sollicitudo tolerabilis ē ⁊ ī ꝑmissione. Itē est sollicitudo miserabilis. ⁊ hec triplex. Est enim sollicitudo laboris ī opādo Ecclesiastes. 2. Detestatꝰ sum omnē industriaȝ meaȝ in qua studiosissime laboraui ⁊ sollicitꝰ fui. Itē ē sollicitudo anxietatis in patiēdo. i. Mac. 6. Recessit somnꝰ ab oculis meis ⁊ concidi corde p̄ sollicitudine: ⁊ dixi ī cꝰde meo. ī quantā tribulationē deueni: et in quos fluctꝰ tristicie. Itē ē sollicitudo timoris ī pcauēdo. Jere. 38. Sollicitꝰ sum ꝓpter iudeos q̄ transfugierūt ad caldeos: ne forte tradar ī manꝰ eoꝝ ⁊ illudāt mihi. ⁊. 42. Jere. Gladiꝰ quē formidatis ꝯphēdet uos ī terra ⁊ fames ꝓ qua solliciti estis. Et hec ē sollicitudo miserabilis Ex his ꝑȝ q̄ sollicitudo sit ꝓhibita ⁊ que nō.

c

Onsequenter ingrēdū ē de discretōe intētōis que regulaꝫ duobꝰ generibꝰ p̄ceptoꝝ. ꝓhibitōe temeritatis iudicii cū dr̄. Nolite iudicare ⁊c. ⁊ p̄cepto cautele cū dr̄. Attēdite a falsis ꝓphis ⁊c Et primū ptinet ad simplicitatē colubinā. 2ᵐ ptinet ad prudētiā ꝟpentinā. de qbꝰ dr̄ Mat. 10. Estote prudentes sic̄ ꝟpētes ⁊ simplices sic̄ colūbe. Itē nota quātū ad p̄mā ꝓhibitiōeȝ īdiscretiōis siue p̄sūptōis iudicii. qm̄ ꝓpter h̄ ga infirmitati hūane difficile ⁊ quasi impossibile ē indiscreta iudicia deuitare: iō illi ꝓhibitiōi de iudicio īdiscreto saluator addidit tria p̄cepta Mat. 7. Unū de petēdo adiutoriū grē: cū dr̄. Petite ⁊ dabiꝫ vobis. aliō de fuādo eqtatē legis nature respectu ꝓximi: cū dr̄. Oīa quecūqȝ vultis vt faciāt vobis hoīes ⁊ vos facite illis. 3ᵐ de conatu ad amorē dei: cū dr̄. Intrate p āgustā portā. Glo. i. caritatē Itē quātū ad ꝓhibitōeȝ indiscretōis iudicii: cū dr̄. Nolite iudicare ⁊c. Nota q̄ aliqs iudicat ex auctoritate vt iudex constitutꝰ Deut. 16. Judices ⁊ magr̄os cōstitues. Aliqs ex vite dignitate. i. Cor. 6°. Nescitis q̄ sancti de hoc mūdo iudicabūt. Aliqs ex ꝟitate doctrine. Leuit. 10. de sacerdotibꝰ dr̄. Omne qđ iebriare pōt n̄ bibāt vt hēant sciaȝ discernēdi. Primū p̄latoꝝ ē. 2ᵐ ꝑfectoꝝ. 3ᵐ doctoꝝ ⁊ p̄dicatoꝝ. Et ꝭᵐ hoc accidit īdebitū iudiciū tribꝰ modis. ex defectu seu abusu auctoritatis ī cāꝝ exaīe. Ex indignitate uite ī uitioꝝ reprehēsione. ⁊ ex defectu discretōis doctrīe ī p̄dicatōe. Et ꝭᵐ hoc daꝫ triplex p̄ceptū ꝓhibitionis īdiscreti seu temerarii iudicii. Mat. 7°. Primo enī ꝓhibeꝫ temerariū iudiciū in defectu seu abusu auctoritatis: cū dr̄. nolite iudicare. 2° ꝟo reprehēdiꝫ iudiciū p̄sūptuosū ex defectu dignitatis cū dr̄. Quid uides festucaȝ ī oclo fratris. ⁊ ꝭdiꝫ. ipocrita eice p̄mo ꝟbē de oclo tuo. 3° iudiciū indiscretū ꝓhibeꝫ ī dispēsatōe eruditionis seu doctrine: cū dr̄. Nolite sanctū dare canibꝰ. De p̄mo p̄cepto q̄ ꝓhibeꝫ temerariū iudiciū. qn̄. s. iudicamꝰ de his de qbꝰ n̄ est ꝯmissū iudicare ut de occultis: ingsitū est ī q̄ōnibꝰ de pctīs in ingsitōe de pctīs cordis. De 2° q̄ ꝓhibeꝫ p̄sumptio

indicādi in repħēsionē ꝓpter indignitatem vite: ingref infra inqsitōe de iudicialib⁹ euā gelii. qōne de correctiōe fraterna. De p̄cepto ꝟo quo ꝓhibef indiscretio dispensationis do ctrine queref ī inqsitōe de gratiis gratis dat qōne de grā p̄dicatōis. tn̄ quantū ad p̄ns ad plenā intelligētiā isti⁹ p̄cepti. Nolite sanctū dare canib⁹: neq₃ mittatis margaritas añ por cos. querēda sūt duo. Primo de itelligētia hui⁹ p̄cepti. 2° de p̄cepti hui⁹ obligatione.

Quantū ad primum

querif qd dicaf hic sanctū. quid margarite. qd porci. qd canes. Item querif quid ꝓhibef hoc p̄cepto. Si dicaf q̄ indiscretio dispēsatio nis diuinoꝝ ꝛ maxime ꝟboꝝ quātū ad detectores ꝛ ɔtēptores. ɔtra. Mat. 10. Que ī aure auditis p̄dicate sup tecta. Itē. 2. Thi 4. Insta opportune importune. Aug. Opportune volētib⁹. importune nolētib⁹. Itē aug. Audeat. derideat. sapiat ꝛ qn̄cūq₃ cogscat. Itē ipse dn̄s p̄dicauit resistētib⁹ ꝛ cōtemnētibus ꝟbū suū. ḡ sanctū dedit canib⁹ ꝛ porcis. Rꝭ s̄m aug. Sanctū ē qđ violare atq₃ corrumpere nō liceat. margarite quecūq₃ sp̄ualia magna extimāda sunt. ꝛ quia in abdito latent. tanq̄ de p̄fūdo eruūf. Scđz Criso. Sāctū sunt sacra vt baptism⁹ ꝛ eucaristia: in cui⁹ rei figura. 1. Mac. 2. dixit Mathatias. Ecce pulchritudo sancta nostra. pulchritudo nostra. claritas nostra desolata ē: ꝛ ignauerūt eā gētes. ꝛ Leu. 6. in figura eucaristie dr̄. Mascul⁹ de genere Aaron vescef his carnib⁹: q̄a sancta sanctorū ē. Margarite ꝟo s̄m Criso. sunt misteria veritatis: q̄a sic margarite inclase conchis posite sunt in medio maris. sic ꝛ misteria in libris inclusa posita sunt in altitudine sensus scripturaꝝ. infra. 13. Inuenta vna p̄ciosa margarita dedit omnia sua ꝛ ɔparauit eā. 25. puer. In auris aurea ꝛ margarita fulgens: qui arguit sapientē ꝛ aurē obediētē. Canes s̄m q̄ dic aug. sunt oppugnatores ꝟitatis. Isa. 56. Canes impudētissimi nescierūt saturitatē. Canis. n. sicut dicit Criso. aīal improbū supueniētib⁹ ē supflue latrās. Apoc. 22. Foris canes ꝛ venefici impudici. Porci vero s̄m aug. sunt ɔtēptores ꝟitatis. vl̄ s̄m Criso. xp̄iani carnales. ꝓprū eniz ē porci in ceno volutari: nūq₃ celū aspicē: nec querē dn̄m suū. nisi cū esurit. tales sunt xp̄iani q in carnalib⁹ desideriis ꝛ imūdiciis volutāf: nec aspiciūt celū: nec querūt deū: nisi cū necessitas eis aduenerit. infra. 8. Dixerūt demōes. si eicis nos mitte nos ī porcos. De vtroq₃ 2. Pe. 2. Canis reuersus ad uomitū ꝛ sus lota in volutabulo luti. Ad aliud dō. q̄ ista ꝓhibitio intellr̄ quātū ad obstinatos in malicia vel errore. Circa quos sic dic aug⁹. Hn̄da ē ɔsideratio: q̄a aut ipi sunt soli. aut sunt etiā alii fideles astantes. Si ipsi soli sunt tenendū est qđ dic h̄ dn̄s. Si ꝟo alii sunt fideles astātes iuxta formā dn̄i pcedēdū ē: q cū p̄dicaret iudeis non est putādū sanctū dedisse canib⁹. Non enim eis dedit q sape non poterant: sed eis qui poterāt. ꝛ simul aderant: quos ꝓpter alioꝝ imūdiciā negligi nō oportebat. ꝛ cū eū ɔtemptores interrogabāt: rn̄debat vt quid ɔtradicerēt nō hērent. ꝛ vt alii qui poterant capere ex illoꝝ occasiōe multa vtilr̄ audirēt.

d

Postea queritur

de obligatione hui⁹ precepti. Nolite sanctū dare canib⁹ ꝛc. Et querūf circa h̄ tria. Primo qd tenef scire doctor seu p̄dicator. 2° ꝛ si p̄dicator tēf facē qđ dic. Tertio vtꝝ mal⁹ peccet p̄dicādo.

Ad primum sic.

Aggei. 2°. Interroga sacerdotes legē. ibi Hiero. Sacerdos si ignorat legē ꝓbat se nō eē dn̄i sacerdotē. Relinqf ḡ q̄ sacerdos tenef scire legem. Sed h̄ non ē nisi rōne officii docēdi. ḡ qui docet tenef legē scire. Item ignar⁹ artis medicine si vsurpat officiū ꝛ op⁹ artis illi⁹ re⁹ est mortis. Si igif ita ē ī medicina corpali: multo magis ī medicina sp̄uali: cū ꝟbū dei medicina sit sic dr̄ ī ps. Misit ꝟbum suū ꝛ sanauit eos. Contra. In tabernaculo dn̄i erant phiale ꝛ ciati sicut dr̄ Exo. 37. ꝛ Numeri. 6. ꝛ dicūt q̄ hec sunt vasa maiora ꝛ minora: per que maiores doctores ꝛ minores p̄dicatores designāf. Minores aūt si bn̄ ānūcient maiori sapīa illustrāf. Ex quo videf q̄ possunt ānūciare ꝛ p̄dicare aliqui: licz non sint maiori sapīa illustrati. Non ḡ quicūq₃ p̄dicat tenef scire legē. Itē aplus non permittit mulierē docē in ecclesia: s₃ domi viros suos interrogent. 1. cor. 14. ḡ cuilibet simplici layco licet docere uxorem suam. ḡ ꝛc. Rꝭ ē doctrina simplicis exhortationis. ꝛ hec ē cois omniū. ꝛ est doctrina p̄dicatōis: ꝛ ista est sacerdotū. ꝛ est doctrina assumpte ꝓfessionis: vt cuiuslib₃ doctoris in sua sciā. In p̄mis sufficit scire quecūq₃ sunt simplicitatis credēdoꝝ ꝛ diuinoꝝ mādatoꝝ. In secūdis necessariū est scire expositiones credendoꝝ ꝛ p̄ceptoꝝ.

iux illud .i. Pe. 3. Parati semp ad satisfactiõez omni poscẽti vos rõnẽ de ea que in vobis est fide ⁊ spe. In tertiis necessaria ẽ sciã omniũ ad doctrinã eoꝝ ⁊ scientiã ptinẽtiũ.

Secundo queritur

utrũ pdicator tẽr facere qd dicit. Et videt ꝙ sic. Job 39. Nũquid pbebis equo fortitudinẽ aut circũdabis collo ei⁹ hinnitũ. Grego⁹. Collo eius hinnit⁹ circũdat qñ pdicator suis vocib⁹ tenet ꝑ͛ illud .1. Cor. 9. Castigo corpus meũ ⁊ i seruitutẽ redigo ne forte cũ aliis pdicauerĩ: ipse reprob⁹ efficiar. Itẽ ro. 2. Qui aliũ doces teipm nõ doces ⁊c. Contra. Est qui pdicat pfectionẽ quã tñ nõ facit. ⁊ tñ nõ diceret teneri aut cũ secularis pdicat pfectionẽ religiosis ⁊ pfectis. g̃ ⁊c. R̃⁹ quilibet tenet facere quod dicit ꝑ͛ ꝙ asserit alios teneri ad faciendũ quod dic. tñ asserit aliqñ tentio uel generalr̃ vel ꝑ͛ statũ. generalr̃ sicut asserit de ill' que ptinẽt ad statũ saluti. Secũdũ statũ sicut asserit de his que ptinẽt ad statũ pfectionis vtpote religionis ad quã omnes non tenẽt. Et sic pdicator non tenet facere ꝑ͛ ꝙ dicit.

Tertio queritur

vtrum malus peccet pdicãdo. Ad quod sic. ps. Pctõri dixit dñs. Quare tu enarras iusticias meas ⁊ assumis testimoniũ meũ p os tuũ ⁊c. Itẽ sciẽti bonũ facere ⁊ non faciẽti pctm̃ est illi. Jac. 4. g̃ magis peccat pdicator mal⁹ ꝙ ali⁹: qa fuus sciens volũtatẽ dñi sui ⁊ nõ faciẽs vapulabit multis Luc. 12. Contra. Predicare ẽ de genere bonoꝝ. g̃ in pdicãdo non ɔtĩgit pctm̃. Itẽ docẽ ẽ de opib⁹ mĩe spũalib⁹. Sz opa mĩe nõ interdicũt etiã existẽti in pctõ mortali: ut facere elẽm ⁊ hi⁹. g̃ nec doctrina seu pdicatio pctõri vz interdici. R̃⁹ distinguũt ꝙ ẽ aliqs q docet qa tẽt ex officio ⁊ q̃si ex necessitate. ⁊ ẽ ali⁹ q docet q̃si ex volũtate. Silr̃ distinguũt ꝙ ẽ pctm̃ notoriũ ⁊ ẽ pctm̃ occultũ. Existẽs ĩ pctõ notorio peccat qcũqꝫ predicat seu ex nccĩtate officii seu ex volũtate pdicet. Dicũt g̃ illũ q ẽ ĩ pctõ occulto peccare cũ pdicet ex volũtate. ⁊ h̃ rõne ɔtẽpt⁹: nõ aũt illũ qui pdicat ex officio: dũ tñ cũ timore illud faciat ⁊ q̃si coact⁹ nccĩtate officii. Silr̃ tñ videt dd ꝙ docẽs vel pdicãs in pctõ: si nõ studeat cõpungi ex dicto ⁊ dolere de pctõ simplr̃ ɔtẽnẽ dicit. ⁊ ideo peccare seu occultũ sit peccatuz seu manifestũ: nec est simile de opibus misericordie corpalib⁹ ⁊ spũalib⁹: qa hic scia aggrauat ⁊ ɔtẽpt⁹. Et h̃ sufficit de pceptis.

Post tractatũ

de legib⁹ ⁊ pceptis q̃ ad cognitionẽ cauẽdoꝝ seruãt ⁊ faciẽdorũ. aggredientes inq̃sitionẽ de gratia ⁊ ⁊tutib⁹ que ɔferunt ad eorũdẽ executionẽ: adiutorium diuine grẽ imploramus a deo patre ⁊ dño Jhu xpõ. Modus aũt inq̃sitõis erit ut in pmis separatim de grã disputantes ad ⁊tutes ꝑ͛ theologicã ⁊ ⁊am acceptionẽ dona fruct⁹ ⁊ btĩtudies ordine ɔgruo procedam⁹. De grã igit grẽ auxilio ⁊grem⁹. An sit. Quid sit. De dñia grẽ. De sbiecto grẽ. De cã grẽ. De effectu grẽ. De cognẽ grẽ.

Quãtum ad primum

intentõis nostre est ostẽdẽ grãm esse necessariam nostro arbitrio ad impletionẽ salutarẽ diue legis ⁊ suoꝝ mãdatoꝝ. ⁊ duplr̃. pmo p rõnes nãles ɔt̃ phos. 2⁹ p rõnes theologicas ɔtra hereticos pelagianos q asseruerũt liberũ arbitriũ sufficẽ ad btĩtudinẽ ⁊ salutem. Per rõnes igit nãles ostendit gratia esse sic. Bono debet amor. g̃ ⁊ tanto bono debetur tant⁹ amor. g̃ ⁊ sũmo bono debet sũm⁹ amor Et loquimur formalr̃ de amore sũmo. g̃ summo amore. i. sup omnia dz diligi sũmũ bonũ. Si g̃ ipossibile est ꝙ creatura rõnalis de ⁊tute sua diligat aliquid plusq̃ȝ se ⁊ sup omnia. g̃ impossibile ẽ ꝙ de ⁊tute sua diligat deum amore digno. i. sũme vel plusq̃ȝ se. s͛ h̃ expetit ab ea. g̃ necesse est ꝙ det ei donũ: quo eleuet supra se. Hoc aũt nõ est nisi grã. g̃ ⁊c. Item impossibile est motũ extendi supra potẽtiam mouentis. ⁊ hoc ẽ quia potẽtia mouẽtis ẽ cã ipi⁹ mot⁹. Itẽ impossibile ẽ potẽtiã mouẽtẽ extẽdi supra sbam mouẽtẽ. Si g̃ mot⁹ amoris ẽ a potẽtia que ẽ in anima: ⁊ mot⁹ nõ põt extẽdi supra potẽtiã: nec potẽtia supra sbaz. g̃ nõ potest mot⁹ amoris extẽdi supra aĩam ad hoc ꝙ amet plusq̃ȝ se. ⁊ inde vt pus. Itẽ ĩpossibile est p nãm ꝙ intellect⁹ intelligẽs se intelligat aliqd plusq̃ȝ se. g̃ silr̃ impossibile ẽ ꝙ aĩa diligẽs se diligat aliqd plusq̃ȝ se per nãm vel rõnẽ. Maior pz. quia intellect⁹ sibi est ĩmediatior: vñ ĩmediati⁹ intelligit se q̃ȝ aliud. Itẽ proportionalia debẽt eẽ illud quo meretur ⁊ illud qd meret. Nulla aũt pportio est tpalis ad eternũ. Sed oẽs actus qui sunt ex potẽtia nostra sunt tpales. g̃ nulli actus qui sunt ex

potētia nostra sunt tꝑalea. ǧ nulli act⁹ q sūt ex potestate nr̄a: ꝑ se ꝛ inquantū hi⁹ sūt meritorii eterni boni. ǧ necessario reqrit grā cū illis. Itē nihil efficit seipm̄: q2 sic idem eēt ꝑus ꝛ posteri⁹ seipso. ꝛ ex hoc sequit q aliqd eēt tū n̄ eēt. Item nihil ē sufficiēs sibi ꝑter solū ꝑmū. Itē iuxta beatū Ber. sumit ista ꝓpositio q nihil ꝑficit seipm̄: ꝛ ponit rōnem h⁹: quia longe meli⁹ est esse ꝑfectū q̄ factū. Si ǧ nihil pōt efficē seipm̄ sua v̄tute. ǧ nihil pōt ꝑficere seipm̄ sua uirtute. Itē alia ꝓpositio iuxta ph̄m. Unūquodq ē ꝑfectū cū attingit ꝓprie v̄tuti. Uñ ꝓpter hoc dr̄ puer esse imperfect⁹: q2 non attingit sue ꝓprie v̄tuti: q2 non potest loqui nec ambulare: nec m̄ta alia facē que ꝑtinēt ad suā ꝓpriam v̄tutē ꝛ nālem. Itē alia ꝓpositio iuxta aug. in li. soliloquiorum. Perfecta v̄tus est rō ꝑueniens in suum finē. Ex his ɔcludit necessario grām esse necessariā ad ꝑfectionē anime: quia nihil ꝑficit seipm̄ ǧ liberū arbitriū nō ꝑficit seipm̄. ǧ nō attigit ꝓprie v̄tuti ꝑ seipm̄. q2 res dr̄ esse ꝑfecta: cum attingit ꝓprie virtuti ꝑ seipsam. Si non attingit v̄tuti ꝓprie ꝑ seipm̄. ǧ nō potest venire in suum finem per se ipsum iuxta illam ꝓpositionem. Perfecta virtus ē ratio perueniendi in suū finē. Ex his obr̄. Non pōt ꝑuenire in suū finē ꝑ seipm̄. Sz finis suus ē b̄titudo. ǧ nullo modo potest ꝑuenire ad eternā b̄titudinē ꝑ seipsum. Sed natum est peruenire ad ipsam. Ergo ad hoc q perueniat necessarium ē q ei det donū gratis a deo: ꝛ additū nature sue hoc aūt ē donū grē. Itē nō ɔseruat nec ꝑficitur vita inferior aīe ad corp⁹ sine dono exteriori qđ ɔtinue mīstrat a deo: quia nō potest ɔseruari nec ꝑfici sine alimēto ꝛ spiraculo ꝛ multis aliis que de⁹ mīstrat hoi. Itē magis est in potestate aīe supplere defectū vite inferioris q̄ superioris. Sz magis possibile est q ipa suppleat defectū vite inferioris qua viuit in corpe q̄ vite superioris qua viuit ī deo: q2 aīa efficit ꝑmā vitā: ꝛ est cā illius: s n̄ efficit secūdā. Et he due ꝓpositōes sumūt supponēdo hanc. s. q aīa viuit deo. Ex 2ª ǧ ꝑmo sic arguit. Si magis est in potestate aīe supplere defectū inferioris vite q̄ superioris. Sed impossibile est q ipa suppleat defectū vite inferioris sine dono dei: qđ ei vel quo ministret: sic ꝑ ꝑmā ꝓpōnē. ǧ impossibile est q suppleat defectū vite superioris ꝑ nām sine dono dei nature superaddito. hec aūt ē grā. Itē ex eisdē ꝑncipiis generat res augmētat ꝛ ꝑficit. Uñ iuxta aliā ꝓpositionē: q ex eodē principio res efficit ꝛ ꝑficit. Si ǧ nulla res est ꝑncipiū sue factionis. Ergo nulla res est principium sue ꝑfectionis. ǧ si creatura rōnalis nullo modo efficit a se. Ergo nullo modo perficitur a se Sed a principio a quo efficitur ꝑficitur. Sed a deo efficit. ǧ a deo ꝑficit. Si ǧ perfectio aīe attēdit quātū ad b̄titudinē ꝛ v̄tutē. ǧ nec ex se nec ex eo qđ hēt aīa a natura poterit habē b̄titudinē ꝛ v̄tutem. Contr̄. Magis se hēt vnūqđq ad illud ad qđ ordinatū est nālr̄ q̄ ad illud ad qđ nālr̄ nō est ordinatū: uel natū nō ē. Sz homo nālr̄ ad bonū ordinat⁹ est. non aūt nālr̄ ad malū. ǧ magis se hēt hō ad bonū q̄ ad malū. ǧ si potest facere malū ꝑ se: pōt facē bonū ꝑ se. ǧ non ē nccīa grā ad h̄ q homo operet bonū. Itē volūtas ē potēnor respectu sui act⁹ q̄ natura: q2 sic dic̄ Dam. Voluntas est dn̄a sui actus: q2 pōt ipm̄ ꝓhibē vel educere. natura aut nō. vñ ignis cū calefaciat ꝛ luceat ꝑ nām: nō pōt ꝓhibē q2 ipe calefaciat ꝛ luceat. imo hoc est ei ineuitabile. Sz ipa nā pōt dirigē ꝑ se ꝛ sine adiutorio suū actū ad finē ad quē ē. ǧ ꝛ volūtas ꝑ se poterit dirigē actū suū in finē ad quē est. Sz finis ad quē est volūtas rōnalis creature ē ipa b̄titudo eterna. ergo ꝑ se sine adiutorio pōt dirigere suos act⁹ ad beatitudinē. Itē sicut natura rōnalis tendit ad suum finē ꝑ nām: sic natura corporalis ad suū locū. Sic̄ ergo se habet natura corporalis ad hoc q moueat corpora ad loca sua: ita se hz volūtas ad creaturā rōnalem ad hoc vt ipam moueat in finē suū qui est bon⁹ q2 volūtas mouet rōnalē creaturā. Sicut ǧ natura sine alia dispositione mouet ipsa corpora ad sua loca ꝑ se: ita uoluntas ꝑ se potest mouere sine aliqua dispositōe noua rōnalem creaturā in suū finem: qui est summū bonū. Non ergo ad hoc ipsi ē necessaria grā. Itē Ber. de grā ꝛ libero arbitrio dic̄. q liberū arbitriū potētissimū ē sb deo. ergo potentia liberi arbitrii plus potest in suū actum q̄ aliq̄ alia potentia in suum. Si ergo alie potentie create dirigūt act⁹ suos per se in finē ad quē sine aliqua dispositione noua. ergo multo magis liberū arbitriū. Itē duplex est opus diuinū. creatio ꝛ recreatio. silr̄ ē eē ꝑmū. s. esse nature. ꝛ esse 2ᵐ. s. bn̄ esse. Si ergo ad hoc q creet rōal creatura a deo non requirit aliqđ mediū ex parte creature. ergo silr̄ nec ad h̄ q recreet exigit aliqua dispositio ex parte creature. Item c⁹ creationis est eē eius recrea

tionis est bene esse. Sz maiꝰ est esse: ꝙ̄ bene eē. Si ergo sola potentia creatoris educit rōalē creaturā ad esse sine aliqua dispositione media ergo ad bñ eē. quod ē eē ordinationis eiꝰ ad finē: potest educi sine aliqua dispositione media. ḡ non requirit grā ad hoc ut ordinet ⁊ tendat in bonū. Itez duplex est ṽtus cognitiua ⁊ motiua. Sz ṽtꝰ cognitiua ē ṽi. motiua est boni. Si ḡ ṽtꝰ cognitiua potest in ꝑmū verū cognoscēdū sine grā gratum faciēte: sic fuit in phis qui sine grā cognouerūt ṽitatem ꝑmam. s. deū. ḡ motiua tendere pōt in sūmū bonū: ⁊ etiā in operādū bonū sine aliqua grā.

Itē verū cognitū mouet intellectū ⁊ pficit. Sz verū cognitū p se mouet intellectū. verū aūt cognitū ↄpletū mouet affectū. q̄a tūc est in rōne boni. q̄a sic cognoscit ꝑ̄ suā vtilitatē ⁊ actum. ⁊ sic est in rōe boni: ⁊ mouet affectū ad amorē sui. Cum ḡ verū ꝑncipiū potest cognosci sine grā fm se: ⁊ potest cognosci ī rōe qua est bonū ꝑ̄ suū actū sine grā: patz ꝙ sine grā potest mouē affectū. Q̄ autē ita sit pz: q̄a phi cognouerūt summū verū fm se. q̄a eēt pᵃ ṽitas. Itē cognouerūt ꝙ ipm erat bonū ⁊ optimū: ⁊ ꝙ erat omnipotētissimū: ⁊ ꝙ ipso omnia ī digebāt. Sz bonū sic cognitū cognoscit vt amatū. s. inquantū mouet affectū. ḡ potest cognosci ⁊ diligi sine grā. Itez in nobis est recta ratio mouēs ad bonū. Itē in nobis ē notio boni impssa a creatiōe ⁊ indita. Itez est in nobis desideriū boni. ḡ in nobis sūt ista tria p nām. s. posse. velle. ⁊ scire. posse p rectā rōnē. uelle p desideriū. scire p notionē. Sz p̄la non reqrūt ad operandū bonū ꝙ̄ ista tria. ḡ in nobis hēmꝰ p nām vnde possumꝰ opari bonum ⁊ mereri summū bonū. Nō ḡ necessario reqrit grā. Itē ostēdit ꝙ nulla est rō qua ponit ⁊ asserit grā esse: q̄a volūtas nō potest supra se. qm̄ sic dicit Jo. Dam. Volūtas est impossibiliū: q̄a possumꝰ velle volare ⁊ n̄ mori. ⁊ ista sunt impossibilia nobis. Si ḡ volūtas ē impossibiliū. ḡ est eorū que sunt supra nos. ḡ p nām possumꝰ velle deū diligē supra nos.

Itē Grego. Quia peccamꝰ in nr̄o eterno iuste punimur in dei eterno. hoc est q̄a semp est nobis volūtas peccandi: semp ⁊ peccamꝰ ex ea volūtate. ideo iuste punimur eternalr̄ a deo: nec impedit q̄a hoc eternū. illud tpale: quia ē nobis eternū. ḡ similiter si volumꝰ bonū ī nostro eterno. s. ꝙ semp velimꝰ bñ facē vl' bonū possumꝰ mereri vitā eternā. Si ḡ h̄ possumꝰ velle p nr̄z arbitriū sine grā: p ipz arbitriū sine grā possumꝰ mereri vitā eternā. Itē vnūquodq3 diligit eē suū sup oīa p nāz. ḡ vnūquodq3 diligit cām ul' ꝑncipiū sui eē sup omnia p naturā. Sz deꝰ ē cā ⁊ principiū eē cunctis creature. ḡ p nām creatura rōnalis diligit deū sup omnia. Nō ḡ ad sic diligēdū ē nccīa grā. Itē diligē nihil aliud ē ꝙ̄ alii velle suū bonū. ḡ diligē summū bonū ē velle ei suū bonū. Sz suum bonum ē summū bonum. ḡ diligē ipm ē ei uelle summū bonum. Silr̄ diligē se creaturē ē velle sibi bonum suum. Sz bonum suū nō ē summū. ḡ creatura diligēdo se ⁊ deum vult deo summū bonum ⁊ sibi non. ḡ plꝰ ult ⁊ maiꝰ bonū deo ꝙ sibi. Si hoc ḡ facit p naturā: magis diligit deum ꝙ̄ se p naturā sine grā. Sol. dō ꝙ in scripturis grā dr̄ multipliciter. Grā eni dr̄ donum gratis datū. Donum autē quoddā ē creatum: quoddā increatum. Donum autē increatū ē sp̄s sanctꝰ qui dr̄ grā eo modo quo ē gratis datum. Donū etiā datū sine meritis ē creatū. ⁊ ꝑ̄ ꝙ dr̄ grā donum creatum: grā dr̄ multiplr̄. Primo mō dr̄ grā donum a deo in nobis ↄcreatū. ⁊ hoc modo imago dei in nobis. s. ꝙ nos sumus ad imaginē dei ē grā. q̄ tamē ē ↄcreatum ī nobis. 2ꝰ mō dr̄ donū nobis supadditū. ⁊ h̄ mō scīa seu cognitio vl' noticia de deo ī nobis dr̄ grā. ⁊ ꝑ̄ hoc phi grām habuerunt. h̄ enim donum non ↄcreat in aīa: s; post ei addit. Tertio mō dr̄ grā donum gratum faciēs ⁊ nō solum gratis datum s; gratum faciens ⁊ gratis datum. ⁊ de hac dr̄ ro. 7. Infelix ego homo qs me liberabit de corpore mortis hꝰ. grā dei p Jhm xp̄m. Hec enī grā gratum faciēs dr̄ que liberat. 4ᵒ mō dr̄ grā ꝑmus hītꝰ vl' ꝑma ṽtꝰ in qua donum grē manifestatur. ⁊ sic fides dr̄ grā. Vñ vltimo ad Hebre. Optimum ē grā stabilire cor. ⁊ dicit glo. ibi ut bēatis fidē pfectā credētes omnia mūda mūdis. 5ᵒ mō dr̄ grā ꝑmꝰ grē effectiua post lapsum. ⁊ sic grā dr̄ in epistolis remissio pctōrū. i. ad ro. Grā nobis ⁊ pax a deo. Glo. Grā remissio pctōꝝ. pax recōciliatio ad deum. 6ᵒ mō dr̄ donū ꝓrogatiue grē uel dignitatis. ⁊ h̄ mō sacer ordo dr̄ grā i. ad Thi. i. Grā ⁊ mīa ⁊c. Glo. Mīa hic accipitur quod in aliis eplīs remissio pctōꝝ gratia ṽo quā addit hic epīs optat. hec ē donatio sp̄ūs sancti: qua ministri dei armant. i. sacer ordo. 7ᵒ mō dr̄ grā grē signū. ⁊ h̄ mō pphia dr̄ grā ⁊ operatio miraculoꝝ: ⁊ appellamꝰ grē signū. h̄ quia signum est ꝙ aliquis sit gratꝰ deo. qm̄ hēt pphetiam

de hac hr̄.i.cor̄.12. Diuisiones grāꝝ sunt. alii dat̄ sermo sciē. alii sermo sapiē. alii ꝓphia ⁊c. Nec tñ hoc signo posito semꝑ ponit̄ res. S° mō ⁊ vltimo mō dr̄ grā p̄miū grē. qḋ ꝯseqt̄ ad grām: sicut vita eterna. ⁊ in hoc sensu dr̄ Jo.i. De plenitudine ei⁹ accepimus omnes ⁊ grām p grā. s. vitam eternā. Glo. Grām glorificationis p grā iustificationis. ⁊.4. Zach. Adequabit grā3 grē ei⁹. Est g̊ grā s̄m omnē acceptionē hui⁹ noīs grā donū increatū. ⁊ est grā donū ꝯcreatū. ⁊ est grā donū supadditū. ⁊ ē grā donū gratū facieñs. ⁊ ē grā p̄ma ꝟtus. ⁊ dr̄ grā p̄me effect⁹ grē post lapsum. ⁊ dr̄ grā q̄dā p̄rogatiua. ⁊ dr̄ grā grē signū. ⁊ dr̄ grā p̄miū ꝯña ad grām. Cū g̊ querit̄ an ad obtinēdā salutē sit nc̄cia grā: intentio est de grā gratū faciente: s̄m quā homo efficitur deo accept⁹. Concedēdū ē g̊ nc̄ciam esse grā3 indistincte ad merēdū ⁊ ꝯsequēdū btītudinē. Ad p̄mū g̊ dō q̄ nō ē similis rō ex pte opationis boni ⁊ ex parte operationis mali. quia operatio mali ꝯsistit ī defectu. operatio aūt boni ꝯsistit in ꝟtute. Creatura aūt de se potest deficere: s̄ de se non potest ꝑficē. qa g̊ sicut dicit aug. mala actio non est actio: s̄ defectio: qa est actus incidēs ex defectu boni. ⁊ ideō p se potest malū facere sic p se potest deficere S3 sicut non potest esse p se sine deo: ita non potest ꝑficē p se. ꝓpter hoc licet possit p se facere malū demeritoriū: nō tñ bonū meritoriū sine dono dei qḋ ē grā. s̄ si h̄ eēt possibilitatē. s. posse in malū demeritoriu3: dico q̄ hr̄ seq̄ re rō. Ad aliud dō q̄ natura in sua actōe intendit assilationē ⁊ silr̄ rōnalis creatura. s̄ differēter: quia intentio nature cū agit est assilare in suam spēm: sicut ignis cum agit calefaciēdo in lignum intēdit illud assimilare sibi in calore ⁊ igneitate. Similiter ratiōalis creatura in sua actione intendit assilationem illam de qua hr̄ in Joh.i. can.3. Cum apparuerit siles ei erim⁹. ⁊ hec est assilatio ad deū: q̄ est plena p cognitionē ⁊ amorē summe ꝟitatis ⁊ bonitatis. Intētio igitur nature in sua actōe est aliū assilare in sua spē. Intētio aūt rōnalis creature in sua actōe ē non assimilare s̄ assilari dīne spēi. que assimilatio facit deiformē. Finis aūt intētus a natura in sua actione assilatio est in ꝟtute p̄ncipii nature: ⁊ eius potētia actiua: quia in igne ē ꝟtus p quam agit ⁊ intendit alteꝝ sibi assimilare in calore ⁊ luce ⁊ igneitate. S3 in rōnali creatura non ē assimilatio in deū in potestat e actiua s̄ receptiua solum. Quia g̊ finis actionis nature qui dicit̄ assimilatio est in potestate actiua ⁊ ꝟtute p̄ncipii agentis: ꝓpter hoc natura p se potest in illū finē sine alia dispositione noua. S3 qa assimilatio non est in rōnali creatura nisi solum in potētia receptiua vl' passiua. aīa enī rōnal' creata est in potentia receptiua ad similitudinē dei Gñ.2. formauit de⁹ hominē ad imaginē ⁊ similitudinē suā. requirit̄ nc̄cio q̄ ad h̄ q̄ ꝯsequat̄ finē intētū. s. assimilationē ad deū q̄ recipiat aliquā dispositōem nouā nō a se s̄ a deo. hec aūt dr̄ grā. Un̄ grā nihil aliud est q̄3 dei similitudo in actu. Ad aliud qḋ obr̄ q̄ potētior est volūtas respectu sui act⁹ q̄3 natura dō q̄ si loquaris de essentia actus veꝝ dicis. qa volūtas potest ꝓhibē suū actū natura ꝟo non. S3 si loquaris de actus ordine hoc ē de actu quātū ad finē: hoc non est veꝝ: imo e9⁹: qa natura potētior ē respectu ordinis sui act⁹ ad finē q̄3 volūtas: sicut p3 ex dictis qa ordo iste est in ꝟtute p̄ncipii naturalis agentis. S3 ordo act⁹ rōnalis creature nō est in potestate p̄ncipii. s. volūtatis. qa actio rōnalis creature intendit assimilationē in suū meli⁹. S3 assimilatio que est in actione est in eque vel ī mi⁹.
Ad aliud dō q̄ ꝟtus nature ordinat actu3 suū in bonū p nām: qui non est supra natura3 ⁊ ideo pōt in illu3 ordinē ⁊ sine dispositione noua ferre ad locū. act⁹ rōnalis creature meritori⁹ op3 q̄ ordinet̄ ad bonū: qḋ ē supra ip3. qḋ est summū bonū ⁊ infinitū. Quia g̊ non ē possibilis extēsio rōnalis creature sup̄ seip̄a3 ideo non est ei possibile p naturā vt ordinet suū actū: seu ꝑueniat in suū finē. ⁊ ideo nc̄ce est ut iuuet̄ grā. Et p hoc p3 r̄nsio ad sequens
Ad aliud dō. q̄ non est simil'e de ope creationis ⁊ recreationis: quia act⁹ creationis non est in aliquod s̄bm: s̄ est de nihilo in aliquid. ⁊ ideo nulla dispositio pōt poni noua ex pte ei⁹ qḋ ei s̄bicit̄: seu in qḋ est creatio. S3 recreatio est in rem s̄biectam sicut in rōnalē creaturā ia3 existētē ī dispositā. Qn̄ g̊ de nō iusto fit iust⁹ p recreationē: quero si se h3 iste vt p̄us. aut nō. Si sic. s̄ p̄us fuit iniust⁹. g̊ mō ē iiust⁹. Si nō. g̊ aliqua dispositio noua ei aduenit. S3 hec dispositio est donū dei: qua anima ē deo grata. g̊ est grā. Ad aliud dō. q̄ quantu3 ē de ptāte agentis. s. dei eode3 mō se hēt dīna potētia s̄m q̄ educit rōnalē creaturam ad eē p creationē: ⁊ ad bñ eē p redēptionē uł recreationē. ⁊ equalis est ꝟtus eius: s̄ non ē equalis potentia ex parte suscipientis. ex pte creatōis

nibil ponit in creatura rõnali añ creationem. Sz ex parte recreationis ponit mala dispositõ ↄtraria añ recreationẽ. Et ex boc est q̃ nul lomodo potest venire ad bñ eẽ p recreationẽ nisi tollat illa dispositio mala: ꝛ recipiat nouã dispositionẽ bonã. Ad aliud dõ. q̃ duplex ẽ ↄpatio potẽtie liberi arbitrij. vna ẽ ad suũ actũ ordinãdo ipm. alia ẽ ad aliã potẽtiã. Qr dr liberũ arbitriũ potentissimũ: boc est p cõparationẽ ad aliã potẽtiã: qa nõ põt cogi ab alia potẽtia. Sz p ↄparationẽ ad suũ actũ non potest dici potentissimũ: quia non est cã suffi ciẽs ꝛ ↄpleta respectu ordinis sui actus ĩ finẽ sicẽ potẽtia nãlis. Ad aliõ dõ. q̃ duplex ẽ cognitio de deo. vna est p effect⁹ suos: ꝛ bec ẽ sine grã. alia ẽ p pñtiã sui apud aĩam. bec aũt nõ põt eẽ sine gratia. Primo mõ cognouerũt pbi deũ. Notandũ tñ q̃ alr̃ dr̃ de⁹ esse pñs apud aĩam p inbabitatẽ grãm. alr̃ apud creaturã frõ q̃ de⁹ dr̃ vbiq̃ esse potẽtialr̃ pñtialiter ꝛ eẽntialr̃. Nam deus dr̃ esse pñs apud creaturã vlr̃ ĩquãtũ pñtialr̃ ↄfuat eã: ꝛ q̃tũ eẽntia eius non abest creature. Pñs aũt apõ aĩam dr̃ inquãtũ pñtat sine pñtẽ facit btitu dinẽ: que est in ipõ. qõ ẽ triplr̃. Uel in babitu tñ vt in puulis. Ulr̃ ĩ affectu tñ. vt ĩ adultis. Uel in bitu ꝛ affectu ꝛ intellectu vt in btĩs. Paruuli enĩ baptizati bñt pñtem btĩtudinẽ: que est in deo in babitu ꝛ non in aliquo actu anime. Adulti qui sunt in caritate bñt pñtẽ btĩtudinẽ nõ solũ in babitu: s in actu affecti onis diligendo deũ: nõ tñ in actu cognitiõis: cũ cognoscãt p fidẽ: qa fides est reꝝ absẽtiũ. Beati aũt bñt pñtẽ non solũ babitu: s affectu dilectionis pfecte ꝛ cognitiõis manifeste sine enigmate. Sz adbuc obr̃. Cognitio in bruti sufficiẽter mouet appetitũ ad delectabile eli gendũ ꝛ ad tristabile fugiẽdũ: babito quodã experimẽto de delectabili ꝛ tristabili. ḡ silr̃ in rõnalib⁹ cognitio potest mouere uolũtatẽ ad eligẽdũ bonũ ꝛ fugiẽdũ malũ: babito quodã expimẽto de bono ꝛ malo. Sz boc potest esse sine grã vel dono addito. Dicẽdũ ad boc: q̃ de summo bono nõ potest baberi expimẽtuz sine grã. s põt bẽri de bono sensibili: quia bonũ sensibile non est ↄstitutũ supra potestatẽ: ptatia sensibilia: seu sup vim sensibilẽ. s bonũ summũ intelligibile ↄstitutũ ẽ sup intellectuz ꝛ supra potestatẽ intellect⁹. ꝛ pter bõ nõ põt ipm cognoscere: nec de ipõ experiẽtiã babere sine dono grẽ. ꝛ ita requirit grã ad boc q̃ p cognitionẽ experientie in ipsum moueat. De

bac experientia dr̃ in apoc. ij. Uincenti dabo mãna absconditũ: ꝛ dabo ei calculum candi dũ. ꝛc. qõ nemo scit nisi qui accipit. ꝛ boc experimẽtũ nõ br̃ nisi p pñtiam sũmi boni apõ animã: que pñtia nõ est sine grã. Itez q̃uis grã eẽt necessaria in statu nature lapse: tamẽ ostẽdit q̃ grã non erat necessaria in statu nẽ bñ institute. s. añ lapsuz. qa sic br̃. xxxij. deut. dei pfecta sunt opa. ḡ bomo in statu sue p̃me ↄdi tionis fuit opus pfectũ. Sz sicut dicit pbs in li. pbysicoꝝ. Tũc dicim⁹ vnũqõq̃ pfectũ: cum potest attingẽ sue ꝟtuti. ḡ bomo quantuz ad statũ p̃me ↄditiõis poterat attingere ꝓprie virtuti. Sz sicut dicit aug⁹. in li. soliloquioꝝ. Uirtus est rõ pueniens in suũ finẽ. ḡ in statu illo babebat bomo rõnẽ p quã poterat pueni re in suũ finẽ. ḡ non ĩdigebat grã. Itẽ aut bomo in statu p̃me ↄditiõis erat p donũ nẽ gratus deo: aut non. Si sic ḡ p nãm erat deo accept⁹. ḡ non requirebat aliquid quod ipsuz gratũ faceret. ḡ nec grã. Si nõ. ḡ erat odiosus deo. Sz boc est falsum. qa sap. xi. Nibil odisti eoꝝ que fecisti. ḡ in illo statu erat grat⁹ deo: ꝛ ei placebat. ḡ p nãm gratus erat. Non ḡ indigebat grã. Itẽ sic dicũt sancti: Adam in p̃mo statu babebat vnde poterat stare: licz ñ babẽt vnde posset pficẽ. ꝛ boc p nãm. Sed si stetisset ↄsecut⁹ fuisset btĩtudinẽ. Itẽ sicut dicit Dam. Manentes in eo quod est fm nãz in ꝟtute sum⁹. s recedẽtes ab eo quod est fm naturã in id quod est pter nãm sum⁹ ĩ vitio.

Itẽ sic dicit Biero. volũtas que ẽ ĩ arbitrio sola potest sufficẽ ꝛ p̃miũ babẽ. ḡ nõ requirit alia grã vltra illã. Itẽ Origenes. Si obtulerim⁹ que ex nobis sunt: ↄsequemur ea q̃ dei sunt. ḡ si deo offerim⁹ nostrã volũtatẽ: ꝛ ea q̃ ĩ nobis sunt ex nã: ↄsequimur que dei sunt. s. btĩtudinẽ eternã. Rñ dõ. q̃ ẽ pfectũ quãtũ ad eẽ. ꝛ ẽ pfectũ quãtũ ad bñ eẽ. quod est esse ordinis. In p̃mo ḡ statu potuit dici bomo pfectus fm nãm quãtũ ad eẽ nature nõ tñ fm eẽ ordinis vel bñ eẽ nisi p grãm in pñti ꝛ gloriã in futuro. Ad aliud dõ. q̃ ẽ gratũ esse duplr̃. in potẽtia. s. ꝛ ĩ effectu. Per donũ ḡ nature solum bz bomo gratitudinẽ ĩ potẽtia ꝛ nõ ĩ effectu. p donum aũt grẽ bz gratitudinẽ ĩ effectu. ꝛ bec ẽ illa gratitudo qua bomo meret ꝛ dign⁹ est vita eterna in actu. Primã gratitudinẽ babuit bomo in p̃mo statu p donuz nature s non secũdã p nãm. ꝛ ĩpossibile esset q̃ bomo frõ nãm ipãz babẽt dignitatez p quã esset dign⁹ vita eterna. Et ideo nccĩa fuit ei

dispositio vlterior p quaȝ dign⁹ eēt. Hec aūt grā ē. Ad aliud dō q grā añ lapsum erat nccīa ad hoc q homo pficēt: s non ad hoc q ipse staret: quia tūc natura erat bñ cōdita ꝛ non īfirmata p culpā. Sȝ post lapsum sic mō indiget homo grā qua pficiat ꝛ qua stet: ga añ lapsum habuit homo vnde poterat stare .i. seruare bonū sibi inditū: nō tñ vñ posset pficē ex natura sua .i. se extendē in bonū: quod ē supra se. Ad aliud dō q hec ppositio sm aliqñ dicit cām formalē. aliqñ efficiētē. aliqñ finalē. Si g dicat cām formalē vel efficientē: sic manē sm naturā nō est esse in virtute: ga sic manere sm naturā est manē ī eo quod nāa format vel efficit. s hoc nō est eē in virtute. Si dicat cām finalē. sic manē sm nām ē ī illo ad qđ natura ē manē. ꝛ hoc ē manē in v̄tute ga illud ad qđ natura ē est grā: ꝛ p grām est ad gl'iam ordinata. Ad aliud dō q voluntas ɔparat ad grām p quā informat ꝛ ɔpat ad opus. vñ li sola pōt exclude grām vl' actū exteriorē: si grām falsum est. si actū exteriorē est verȝ. ga volūtas cū grā sine actu exteriori potest sufficē ꝛ pmiū hēre. ꝛ hec ē intētio hieronymi. Ad aliud quod dic Origenes. Si obtulerim⁹ ꝛc. pȝ solo. ga vult dicē q si faciamus qđ in nobis est: de⁹ dabit nobis grām: q habita ɔsequemur btitudinē. vñ nō intēdit dicē q offerre ea que ex nobis sunt sit cā sufficiens ad hñdū ea que dei sunt: s solū sicut cā cooperās: sicut dicim⁹ de remonēte phibens seu aperiēte fenestras: qđ ē cā cooperans ad illuminationē dom⁹.

Cōsequenter contra

hereticos pelagianos ostēdēdū est grām esse nccīam saluti: quoȝ ɔtra grāȝ rōnes sūt iste. In deut. 30. Uitā ꝛ mortē dedit añ faciē tuā elige vitā vt viuas. g in potestate liberi arbitrii ē de se eligē vitā ꝛ mortē .s. bonū ꝛ malū. g sine grā pōt eligē bonū ꝛ fugē malū declinādo. Itē .15. ecclīastici. De⁹ ab inicio ɔstituit hoīem ꝛ reliqt eū in manu ɔsilii sui .i. in potestate sui arbitrii. Ex quo hr q ī volūtate hominis ꝛ ī potestate sui arbitrii est seruare mandata: ꝛ porrigē manū ad ignē ꝛ aquā .i. ad bonuȝ ꝛ ad malū. g de se pōt hō ad bonū agēdū ꝛ mal ī declinādū sine grā. Itē hrsis Celestii heretici: quam narrat aug. in li. de pfectione iusticie humane: est hominē non esse sine pcō. aut hoc ē natura aut volūtate. non natura ga sic sequeř q pcīm esset ī hoīe a nāa. g volūtate. g pcīm ī ho'e. Sȝ oē qđ ē a volūtate facilr pōt vitari ipsa volūtate. g hō p suaȝ volūtatē facilr pōt vitare pcīm ꝛ venire ad bonū sine grā. Igiř nō est grā necessaria. Item heretic⁹. Pcīm aut est nccītati aut volūtati. Si nccītati vitari nō potest: quod falsū est. g ē volūtati. Sȝ quicqd est volūtati potest vitari volūtate. g pcīm pōt vitari voluntate sine grā. Itē nihil quod vitari non potest dȝ imputari. Si g pcīm ab homine nō potest vitari. g nō potest homini imputari: nec deȝ. Si g de⁹ imputat homini pcīm: homo potest vitare pcīm. g homo per suam voluntatē pōt declinare a malo ꝛ facē bonū sine grā. Itē frustra phibeř vel iubeř que vel caueri vel impleri non possunt. ga ad hoc est pceptū ut impleař ꝛ ad hoc phibitio ut euiteř. Si g de⁹ nō phibet vel iubet frustra. g ex arbitrio nr̄o possum⁹ ꝛ vitare ea q phibet: ꝛ implē ea q pcipit nobis. Si g pcipit bonū ꝛ phibȝ malū: vtȝ q possum⁹ sine grā facē bonū ꝛ vitare malū. g non est necessaria. Si dicař q homo nō pōt implē pcepta: aut hoc est pter difficultatem que est in eis .s. in pcept vel in implente. ꝛ ostendiř q non est pter difficultatem que fit in pcepti dei. ga omne qđ pcipiř nobis a deo leue ē ꝛ facile .i. Io. 5. Carissimi pcepta dei grauia non sunt. g de se potest homo implē mādata quantū est ex parte mandati. Itē Mat. 11. Iugum meū suaue ꝛ onus meum leue. ꝛ appellat iugū mandatuȝ. g quantū est ex parte mandati de se potest homo illud implere. Q aūt non fit difficultas ex parte implētis patȝ: deut. 30. Mandatū qđ pcipio tibi nō supra te est nec pcul positū: nec ī celo sitū: s pxe ē tibi ī corde tuo ꝛ ī ore tuo ut facias illud. g ex pte facietis ñ ē difficultas nec ex pte mādati. g hō p arbitriū suū de facili sine grā potest facere bonū ꝛ declinare malū. Itē Ansel. in li. de libero arbitrio. ꝛ grā. querit cur scriptura inuitat hominē ad recte volēdū. ꝛ quare arguit non obediētē: cū ipsaȝ restitudinē possit nemo hēre nisi grā dante vel accipe. Item Ansel. in eodē. Queri pōt cur arguūtur illi qui v̄buȝ dei non suscipiūt cum hoc facere non queant nisi grā volūtates eoȝ dirigente. Ex his duob⁹ sic obř. Non est iusta arguitio: cum aliqs arguiř de eo qđ non potest facere. g cum hec arguitio sit iusta: quia deus non arguit iniuste. g relinquiř q homo potest de se velle bonum ꝛ suscipere verbum dei. g de se potest sine grā bonum facere ꝛ malum vitare.

Itẽ Bern. in li. de grã ⁊ li. arbitrio. Liberũ arbitriũ sui defectũ oĩo non patit. q̄ potissimo ĩ ipo eterne ⁊ incõmutabilis imago deitatis videat. Nam si habuit initiũ: nescit tñ occasũ: nec de iusticia vel grã accipit augmẽtum: nec de pc̄ti miseria detrimẽtũ. Si ǧ liberũ arbitriũ nullũ capit augmẽtũ de grã: nec aliqd detrimẽtũ de pc̄tõ. ǧ tantã hȝ libertatẽ sine grã: quãta hẽt cũ grã. Sȝ tantã hȝ cũ grã q̄ põt facẽ bonũ ⁊ declinare a malo. ǧ ⁊ sine grã idem põt. Contra hoc inducit aug. testimonia multa in li. de grã ⁊ libero arbitrio Dño loqnẽte cũ dixissent discipuli Math. 19. Si talis est causa cum vxore nõ expedit nubẽ rñdit eis. nõ omnes capiunt ṽbum hoc: ſ qb⁹ datũ est. Quib⁹ ǧ nõ ẽ datũ aut nolũt: aut nõ implẽt qd volũt. Quib⁹ aũt datũ ẽ sic volunt vt impleant quod volũt. itaq; vt hoc verbũ quod non ab omnib⁹ capit: ab aliquib⁹ rapiat ⁊ donũ dei ẽ ⁊ est liberi arbitrii. Itẽ nũqd non liberũ arbitriũ Thimotei exhortatus est aplũs dicẽs. Contine te ipm. Scribens etiã. i. ad Cor. 7. ait. Vellẽ omnes hoĩes eẽ sicut meipȝ q̄ utiq; ab omni ↄcubitu ↄtinebat. ⁊ ↄtinuo subiũxit. Sȝ vnusq̄sq; ꝓpriũ donũ hȝ a deo. ali⁹ sic ali⁹ sic. Itẽ sap. 8°. Cum scirẽ quia nemo põt eẽ ↄtinẽs nisi de⁹ det. ⁊ hĩ ipm erat sapiã scire cui⁹ esset donũ. Itẽ. i. Cor. 15. apostolus cum dixisset. Ṽtus peccati lex: ↄtinuo subiecit. Grãs aũt dño qui dat nobis victoriã ꝑ dñm nostrũ Ihm xp̃m. ǧ ⁊ victoria qua pc̄tm vincit nihil est alind q̄ dei donũ in isto certamine adiuuãtis liberi arbitrii. Itẽ Math. 26. Quid ẽ ho euidẽti⁹ q̄ dei grã oñdit: vbi qd orat accipit. Si enim dixisset saluator noster Vigilate ne intretis in tẽptationẽ: amonisse tñmodo videt hoĩs volũtatẽ. cũ ho addidit ⁊ orate: oñdit dei adiuuare ne intret in tẽptationẽ. Itẽ dictũ est li. ar. Fili noli deficẽ ad disciplinã dñi. sumptũ ẽ pucr. 3. ⁊ dñs dicit Luce. 22. Ego ꝑ te rogabo Petre ne deficiat fides tua. Homo ǧ grã iuuat: ne sine cã ei⁹ volũtati iubeat. Itẽ deniq; si ex natura iusticia. ǧ xp̃s gratis mortuus est: in quẽ etiaȝ venturũ antiqui patres crediderũt q̄ diligebant deũ. Itẽ dicũt etiã grãȝ dei que data est ꝑ fidẽ ihũ xp̃i que neq; lex est neq; natura ad hoc tñ valẽ vt pc̄tã p̃terita dimittãt: non vt futura vitent: uel repugnantia superent. Sȝ si hoc uerũ eẽt: utiq; in orõne dñica cũ dixissem⁹. dimitte nobis ⁊c. non addẽmus. ⁊ ne nos inferas in tẽptatõem. quod a patre qui ĩ celis est nulla rõne peteremus: si ṽtute uoluntati humane hoc possem⁹ efficere. Itẽ sunt ⁊ alia testimonia ĩ quib⁹ est qd ait. sapite ad temperãtiã sic unicuiq; partit⁹ est de⁹ mẽsurã fidei. ro. 12. ⁊ illud. Gratia salui facti estis per fidẽ. ⁊ non ex nobis ſ dei donũ est. Item Ezech. xi. Auferã ab eis cor lapideum ⁊ dabo eis cor carneũ. Itẽ deniq; ipse qui dixit. si uolueris ↄseruabis mandata: aliquanto post dicit. Quis dabit in ore meo custodiã: ⁊ sup labia mea signaculũ astutũ: ne forte cadã ab eo ⁊ labia mea perdant me. ecclesiastici. 22. Item ille facit ut faciam⁹ cui dicit homo. pone dñe custodiã ori meo. hoc est enim dicere Fac ut ponã. qd hñficiũ iam fuerat ↄsecutus. qui dixit. posui ori meo custodiã. Item ipse ut uelim⁹ operat incipiens qui uolẽtib⁹ cooperat pficiens. ꝓpter quod dicit aplũs ad phil. 1. Certus sum q̄m qui operat in uobis bonum pficiet usq; in diem xp̃i ihũ. ut ǧ uelimus sine nobis operat. cũ autem uolum⁹: ⁊ sic uolum⁹ ut faciam⁹ nobiscũ cooperat. Itẽ. 1. Ioh. 3°. Ecce qualẽ dilectionẽ dedit nobis pr̃: ut filii dei uocemur ⁊ simus. Et pelagianoꝝ tenebre dicunt. Dilectio nobis ex nobis ẽ. Io. dic̃. De⁹ dilectio est. ⁊ pelagiani etiã ipm deum nõ ex deo ſ ex semetipsis habẽ se dicũt. Itẽ Iere. 10. Scio dñe q̄ non ẽ hominis uia ei⁹: nec uiri est ut ambulet ⁊ dirigat gressus suos. ǧ non est in ptãte hominis ut dirigat gressus suos ǧ requirit grã dirigens. Itẽ. 9. ad ro. Non est uolẽtis neq; currentis ſ miserentis dei. s. puenire ad salutem uel ad beatitudinẽ. Volẽtis dĩc quantũ ad actũ interiorẽ. currentis quantũ ad motũ exteriorẽ: uel quãtũ ad opus interi⁹ uel exterius. Non est ǧ in ope uel motu interiori uolũtatis nec in exteriori uenire ad btitudinẽ. ǧ requirit grã. Itẽ. 2. ad cor. 3. Non q̄ sufficientes sim⁹ cogitare aliqd ex nobis q̄si ex nobis: ſ omnis sufficiẽtia nostra ex deo est. ǧ nihil possum⁹ in bonũ ex nã sine deo. ǧ requirit in nobis grã a deo collata. ⁊ ita grã est necessaria ad obtinẽda eterna. Itẽ aug. de pfectione iusticie hominis. Null⁹ orat qd est in sua ptãte. Si ǧ sancti orant ut eis det grã impletionis mandatoꝝ. ǧ implere mandata non ẽ ĩ eoꝝ ptãte. Minor pȝ q̄ sancti orant ad hoc ut impleant mandata. Dauid in p̃s. Da mihi intellectũ ut discam mandata tua. ⁊ alibi ĩ p̃s. Notam fac mihi uiam in qua ambulẽ. Itẽ aug. de natura ⁊ grã. Sicut ocul⁹ corporis plenissime san⁹ nisi candore lucis adiut⁹ nõ põt

cernẽ:sic ⁊ homo pfectissime iustificat⁹ nisi luce iusticie diuini⁹ adiuuet: non potest recte viuẽ. Sic ꝰ lux se hꝫ ad oculũ: ita grã ad aïaꝫ. Sꝫ ocul⁹ nõ põt vidẽ sine luce. ꝰ nec aïa viuẽ ⁊ facẽ bonũ sine grã. Itẽ Bernar. in li°. de grã ⁊ libero arbitrio. Absit vt volũtat pfectionẽ ipsi volũtati: deo ei⁹ creatorẽ tribuamus cũ longe melius sit eẽ pfectũ ꝙ factuꝫ. Ex hoc sic arguit. Si pfectio volũtat est in operãdo recte. s. declinando malũ ⁊ faciẽdo bonũ. ꝰ ꝙ ipsa recte agat in declinando mal ĩ faciẽdo ꝗ bonum: hoc nullo modo potest ei attribui.

Itẽ Ber. in eodẽ. Non pariter sicut de bono potuit per se ipsaꝫ uolũtas in malũ corruẽ ita p se de malo in bonũ poterit respitare. ꝙd miꝝ: si iacẽs non valꝫ p se resurgẽ: que stans in aliquid meli⁹ nullo suo conatu valebat pficẽ. Ex hoc ꝰ sic arguit. Cũ ipsa volũtas non poterat p se pficẽ ꝙa nõ poterat eẽ cã sue pfectionis. ꝰ nec p se poterat resurgẽ. ꝰ nõ põt redire ad iusticiã sine grã. Itẽ Ansel. in li. de grã ⁊ li. ar. Uisus non est acutus ꝙa acote videt: sꝫ idcirco videt acote ꝙa ẽ acutus. ita volũtas non est recta quia vult recte: sꝫ recte vult qm̃ est recta. Cũ aũt vult rectitudinem proculdubio recte vult. ꝰ non vult rectitudinẽ nisi quia recta est. Sꝫ non est recta nisi hẽat rectitudinẽ. ꝰ non potest recte velle nisi hẽat rectitudinẽ. hec autẽ rectitudo est ipsa grã. ꝰ non potest volũtas recte uelle ⁊ oprari ĩ declinando malũ ⁊ faciendo bonũ sine grã.

So. dõ iuxta auctoritates sanctoꝝ ꝙ liberi arbitrii conat⁹ ad bonũ ociosi sunt: si a grã nõ adiuuãt. nulli si a grã non excitant. ⁊ ideo liberꝝ arbitriũ non pficit in bonũ: declinando malũ ⁊ faciẽdo bonũ: nisi ꝟtute grẽ. ⁊ ita sin̄ grã non potest operari bonũ ⁊ relinquẽ malũ

Ad rõnẽ que sumit ex auctoritatib⁹ doctoꝝ ecclesiastici. s. ꝙ in ptãte hoĩs est facẽ bonum ⁊ malũ declinare dõ ꝑm̃ ansel. in li. de libertate arbitrii. Q potestas videndi aliqd corpus quatuor modis attendit. Alia enim est ptãs in vidẽte. alia in re visa. alia in medio. ⁊ hec est duplex. quia quedã est adiuuãs. alia non: sꝫ impediẽs. i. obstaculũ qd impedire possit impedit. Quatuor igit potestates sunt: quaꝝ si una quelibꝫ deficiat: alie tres nec singule nec omnes simul possunt aliquid efficẽ. i. non pñt facere ꝙ videatur. ⁊ dicit ꝙ quarta potestas etiã impropꝰ dr. exẽplũ huius est. si dices nõ hẽati instrm̃ videndi vtrũ videt si adeẽt qlibet alia: dicẽt ꝙ nõ: ꝙa deficeret potestas ex pte videnti. Silr̃ si habẽt potestatẽ in se: ⁊ tñ lux deficeret: adhuc diceret ꝙ nõ. Itẽ ⁊ si lux eẽt: cũ obstaculũ adhuc adesset: adhuc dicẽt ꝙ non. Itẽ si obstaculũ nullũ adeẽt ⁊ deficẽt res: adhuc dicẽt ꝙ nõ. Et ideo ꝯcludit ꝙ iste quatuor potestates sunt necessarie ad vidẽdũ. sꝫ quarta. s. nõ impediẽs dr improꝑe. Qd enim solet impedire uisum non ob aliud dr dare ptãtem uidẽdi cum nõ impedit: nisi ꝙa non aufert. Silr̃ ex ista parte ẽ dicere ꝙ absente rectitudine. s. grã nos habem⁹ potestatẽ seruandi mandatũ ⁊ rectitudinẽ uoluntatis ꝙdiu est ĩ nobis recta ratio: qua eã cognoscere possum⁹ ⁊ tenere Sꝫ hec ptãs est sine efficientia ⁊ effectu: sic eẽt ptãs uidẽdi absente luce. Unde dic ansel. sic. Si igit absente re que uideri possit in tenebus positi ⁊ clausos seu ligatos oculos habẽtes quantũ ad nos ptinet uidendi quãlibet rem uisibilẽ potestatẽ habemus: quid phibꝫ nos potestatẽ seruandi rectitudinẽ hẽre uolũtatis pter ipam rectitudinẽ etiam ipsa absente rectitudine: quãdiu ratio in nobis est qua eque ualeam⁹ cogitare: ⁊ uolũtas qua illa tenere possim⁹. Ad aliud dõ ꝑm̃ distinctionẽ beati ansel. in li. de grã ⁊ li. arbitrio. Distinguit uolũtatẽ triplr̃. Est uolũtas que ẽ instrumẽtum uolẽdi. ⁊ uolũtas affectio uolẽdi. ⁊ uolũtas que ẽ usus eiusdẽ instrumẽti. Instrumẽtum uolẽdi ẽ uis illa anime: qua utimur ad uolẽdũ sicuti ẽ rõ instrumẽtũ rõcinãdi: ꝗ utimur cũ rõcinamur. ⁊ uisus instrm̃ uidẽdi: quo utimur qñ uidem⁹. Uolũtas affectio h⁹ instrĩ ẽ: ꝗ sic afficit ipm instrm̃ ad uolẽdũ aliqd etiã qñ illud qd uult non cogitat: ut qñ uenit in memoriã: aut statim: aut suo tpe illud uelit. Nam sic ẽ instrm̃ uolẽdi affectũ ad uolẽdũ salutẽ seu btitudinẽ: etiam qñ illam non cogitat: ut mox cũ uenerit in memoriaꝫ statim eam uelit. ⁊ sic ẽ affectũ ad uolendum somnũ etiã qñ illũ non cogitat. ut cũ uenit ĩ mẽtẽ uelit illũ suo tpe. Nũꝙ ꝟo sic affect ĩ est ut aliqñ uelit egritudinẽ in iusto homine etiam ẽ affectũ instrm̃ ad uolẽdũ iusticiã etiã cũ dormit. ut cũ eam cogitat statim eam uelit. Usus ꝟo eiusdẽ instrĩ ẽ quẽ non hẽm⁹ nisi cũ cogitam⁹ rẽ quam uolum⁹. ⁊ sic uolũtas dicit instrm̃ uolẽdi ⁊ affectio ei⁹ ⁊ usus ei⁹. Uolũtas ꝟo ꝗ instrm̃ illd afficit ẽ duplex. naꝫ sicut uisus hẽt plres aptitudines ad uidendũ lucem ⁊ p lucẽ ad uidẽdũ figuras ⁊ colores. ita instrumẽtũ uolẽdi duas hꝫ aptitudines ꝗs uoco affectiones. quarum una est ad uolendum

ꝯmoditatē. altera ē ad volendū rectitudinē: q̄a nihil aliud vult volūtas q̄ est instr̄m: nisi aut ꝯmoditatē aut rectitudinē. ⁊ quidq̄d vult ꝓpter ista vult. Affectio ꝯmoditat̄ est q̄ vult homo beat⁹ esse: ⁊ qua vult btītudinē. ꝑ illā ɓo q̄ est ad volēdū rectitudinē: vult rectitudinē ⁊ rect⁹ esse. Uolūtas etiā ꝯmoditat̄ vult salutē corporalē. vt tū vult arare vel laborar̄ vn̄ beat a quo tuear̄ vitam ⁊ salutē. Affectio rectitudīs ē qua vult homo cū labore adiscē vt sciat recte. i. iuste viuē. In hoc ꝗ̄ differunt q̄a illa que est ad volēdū ꝯmodum non est ħ qḋ ipsa uult. Illa ɓo que est ad volēdū rectitudinē rectitudo est. null⁹ q̄ppe uult rectitudinē nisi rectitudinē h̄ns: neq̧ pōt aliq̄s rectitudinē uelle nisi rectitudine. ⁊ sic impossibile est ꝙ non h̄ns rectitudinē uelit rectitudinē; sicut impossibile ē ꝙ aliq̄s amisso instr̄o utar̄ illo. Concedo ḡ ꝙ uolūtas facilr̄ pōt mutari ad uolēdū ꝯmodū ꝺe se: ꝯ facilr̄ non pōt mutari ad uolēdū rectitudinē: q̄a hoc nō potest eē sine rectitudīe: ⁊ ita n̄ sine grā. Ad aliḋ rn̄det aug. dicens ꝙ pct̄m pōt uitari si sanet̄ natura grā. non potest uitari si non sanet̄ nā ꝑ grām. ⁊ ponit exemplū de claudicatiōe. hō qui pede uitiato claudicat non potest uitare claudicationē nisi sanato pede quo claudicat Si ḡ cū recte facē sit quasi ambulare nisi pes. i. uolūtas sanet̄ impossibile est ꝙ homo rectū faciat opus. Sanat̄ aūt ꝑ grām. Et si obiciat̄ tūc ꝙ pct̄m est necessitat̄. ḋō. ꝙ quātū ad aliq̄d est pct̄m necessitat̄. s. quantū ad nām uitiatam. Uñ in ps. De nccītatib⁹ meis erue me. In nā aūt sana non. Sanat̄ aūt ꝑ grām. ⁊ iō addita grā pōt uolūtas uitare peccatum ⁊ uelle bonū ⁊ operari. Ad aliud ḋō ꝯm ans. in li. de grā ⁊ li. ar. ꝙ non quecūq̧ impotētia est in non uitando pct̄m. Est enim quedā impotentia ꝑueniens ex culpa: quedā non. ꝑma impotētia non excusat pct̄m: quia est effectus pct̄i: unde impotat̄ pct̄m: ꝯ pct̄m non excusat pct̄m. Alia aūt impotētia excusat pct̄m: ⁊ fac ꝙ non impotet̄ pct̄m. unde dic̄. notādū est ꝙ illa impotētia que descēdit ex culpa nō excusat impotentē. unde in infantib⁹ exigit de⁹ a natura humana iusticiā quam accipiunt i parentib⁹: nec excusat impotentia habēdi iusticiā: qm̄ ꝓpter culpā in hāc decidit impotētiā Qm̄ ḡ adam peccando deseruit iusticiā: ad pct̄m illi impotat̄. s. humāe nature impotētia quam ipsa peccādo sibi fecit. Cū ḡ impotentia uitandi peccatū sit ex culpa ꝑ; ꝙ deb; imputari pct̄m: nec potest ꝑ illam impotentiā excusari. Ad aliud rn̄det aug. in li. de ꝑfectiōe humane iusticie. qḋ obr̄. frustra iuberēt̄ uel ꝓhiberent̄ ⁊c̄. dic̄. non iuberēt̄ si nihil ibi nostra uolūtas ageret. non orarēt̄ si sola sufficēt. Nō igit̄ frustra est p̄ceptū ul̄ ꝓhibitio: q̄a p̄ceptū indicat ꝙ nostra uolūtas ibi est necessaria: ⁊ oram⁹: quia suffciēs non est ut nobis det̄ grā ad implendū p̄ceptū. q̄a in uolūtate est illud implē cū grā. Ad aliud rn̄det aug. in li. de ꝑfectione iusticie hominis. cū obr̄. Leue est oē qḋ p̄capit̄ ⁊ on⁹ ⁊c̄. ḋō. ꝙ n̄ dr̄ leue ex se. nec ex eo tm̄ p̄capit̄. ꝯ ex dono grē uel caritat̄. unde leue ⁊ on⁹ pōt dici in ꝯparatione ad portātē uel in ꝯparatione ad onus. ⁊ sil̄r graue. ⁊ pōt dici uel ex parte portantis in se. uel rōne doni qḋ dat̄ portanti. qḋ est donū grē uel caritat̄ . s. qn̄ portat ex amore. ⁊ quantū ad hoc ultimū dicit̄ mandata non esse grauia ⁊ on⁹ leue . s. rōne fortitudīs portant̄. cū impleat mādata ex amore. q̄a amor facit oīa suauia ⁊ leuia. unde aug. Laborant in dei p̄cept̄ q̄ ea timēdo conant̄ implē. Sꝫ ꝑfecta caritas foras mittit timorē: ⁊ facit p̄cepti sarcinā leuē. non solū non ꝑmētē onere ponder ꝯum etiam sbleuātem uice pēnar. Ad aliud deut. ḋō. ꝙ mādatū non est supra nec longe positum ⁊c̄. Hoc non dicit̄ q̄a homo ip̄m possit facē de se. ꝯ q̄a de⁹ semp nobis p̄sto est offerēs nobis grām: q̄ possim⁹ ip̄m implē. ⁊ hec grā seu caritas infūdit in cordib⁹ nr̄is ꝑ sp̄m sanctū si uolumus accipe. Ad aliud notandū ꝯm ansel. q̄ ꝯpat liberū arbitriū ⁊ ꝟbū dei ⁊ grāꝫ terre ⁊ semini ⁊ ꝟbuti q̄ faciūt crescere semē in terra. q̄a liberū arbitriū ē sic̄ terra. ꝟbū dei est sic̄ semē. grā ē sic̄ uis illa q̄ facit crescere etiā semen in terra. Cū ḡ q̄rit̄ unde ē ꝙ sacra scriptura ⁊c̄. rn̄det ꝙ sic̄ terra nālr̄ non germinat ea q̄ necessaria sūt saluti corporis nostri sine semīb⁹ ita terra cordis hūani non ꝑfert fructū fidei neq̧ iusticie sine ꝯgruis semīb⁹. ⁊ q̄uis de⁹ n̄ faciat ꝯ̄a hi⁹ semina germiare. tm̄ p̄cipit agricolis suis in spe instantissime seminare. q̄uis nō crescat sine grā. q̄re ḡ arguūt̄ q̄ ꝟbū dei non recipiūt. hoc est q̄a si per eos non stet ipse de⁹ parat⁹ est dare bn̄ficiū ⁊ incremētū grē. q̄a sic̄ dicit ansel. in li. de casu dyaboli. hō non dr̄ non hēre grām q̄a de⁹ non det: ꝯ quia homo non accipit. Et sic patꝫ solo ad ꝑma auctoritatē ansel. ⁊ secūdam. Ad aliḋ ḋō ꝯm Ber. ꝙ libertas est multiplex. s. libertas a necessitate, a peccato. ⁊ a miseria. Libertas a

necessitate vr̃ libertas arbitrii: que est prima
2ª est libertas ɔsilii. 3ª est libertas ɔplaciti. Li
bertas arbitrii est discernē qd liceat ⁊ qd ñ
liceat: cū arbitriū sit iudiciū. Libertas ɔsilii ē
probare qd expediat ⁊ nō expediat. Libertas
ɔplaciti qd libeat ⁊ non libeat. A pma g̃ fm
Ber. vr̃ li. ar. a 2ª ɔsiliū liber. a 3ª liber ɔpla
citū. Vult g̃ ꝙ pma libertas tam in bonis q̃
in malis sit equalis: qa est a nccitate: tñ ordi
natior ē in bonis q̃ in malis. De libertate ɔsi
lii que est a pctō dic̃ ꝙ fruūt glibȝ iusti ex pte
nō modica in hac vita. De libertate ɔplaciti
que est a miseria solū possunt frui ɔtemplati
ui in hac vita ⁊ non alii. ⁊ hoc ex pte modica
Sȝ ipsa ɔplete fruūt in patria vel in gloria.
Qȝ g̃ dicit ꝙ liber arbitriū in bonis nō capit
augmētū nec in malis detrimētū: hoc intellr̃
de libero arbitrio quantū ad pmā libertatez
que est a nccitate: que ē libertas arbitrii. ꝙ. n.
liber arbitriū cogi ñ pōt coactōe sufficiēti: h
est equalr̃ in omnibȝ. quia hec inest p naturā.
alie aūt non: s una per grām. s. libertas ɔsilii.
alia p gliaz. s. libertas ɔplaciti. vñ de illa dic
Ber. Libertas arbitrii ɔditis pariter rōne vtē
tibꝰ ɔuenit: nec minorat nec est maior quātuz
ē de se in bonis ⁊ malis: s p hanc non mouet
liberum arbitriū in bonū solū: s reqrūt alie.
Nulla aūt aliaz pōt eē sine grā. ⁊ ppter h sin
grā non pōt moueri liber arbitriū in bonum
⁊ declinare malū.

Consequēter que

ritur de grā qd sit. Primo querit qd
sit grā fm rē. 2º qd sit fm diffinitionē. Itē
de grā fm rem pmo querit vtrū aliqd fm rem
in gratificato vel solum sit in acceptione g̃
tificantis. 2º supposito ꝙ sit aliqd fm rem in
gratificato: vtr sit creatū quid vel increatū
3º supposito ꝙ sit qd creatū vtrū sit sba uł
accidēs. 4º supposito sit accidens: vtrū sit
idem p eēntiaz cū ꝟtute.

Circa primum

sic pceditur. ⁊ ostendit ꝙ
grā sit aliqd vel ponat aliquid in grato seu ĩ
gratificato. Jo. i. De plenitudine eiꝰ accepimꝰ
omnes. s. grām. Sȝ omne qd recipit ab aliquo
ponit aliqd in illo a quo recipit. Si g̃ accepi
mus grām a xp̄o pȝ ꝙ grā ponit aliqd ĩ nobis
⁊ ita est aliquid fm rem ĩ gratificato. Itē
.i. cor. iz. Diuisiones grāz sunt: idem aūt spūs
qui operat omnia in oibus. alii quidem datur
sermo sapie ⁊c. alii pphia. alii fides. alii grā

sanitatū. alii discretio spūu. Si g̃ sapia fides
pphia ⁊ sic de aliis ponūt aliqd fm rē in ha
bēte illa: ⁊ iste sunt grē spāles collate a deo:
pȝ ꝙ grā fm rem ponit aliquid ĩ gratificato.
Contra. Sicut se hȝ laus ad laudātē ⁊ lau
datū. ita se grā ad gratificātē ⁊ gratificatū
seu ad acceptantē ⁊ acceptatū. Sȝ laus nō po
nit aliquid in laudato s ĩ laudāte: qa indiffe
renter est de ente ⁊ de nō ente. Vñ possumꝰ
laudare Cesarē qui ñ est de sapia: nec tñ ĩ eo
ponit sapia. g̃ silr̃ grā nihil ponit ĩ gratifica
to uel acceptato s in gratificāte vł acceptāte
Itē forte dicet aliqs ꝙ illa silitudo ñ tenz
ĩ grā dei. Contra. Sic se hȝ grā qua aliqs vr̃
eē gratꝰ hoi ad gratificatū: ita grā qua aliqs vr̃
esse gratꝰ deo se hēt ad gratificatū. Sȝ grā qua
aliqs vr̃ eē gratꝰ hoi nihil ponit in gratifica
to. g̃ nec grā qua aliqs vr̃ eē gratꝰ deo. minor
pȝ. quia aliquis maliuolꝰ qui non erit dignꝰ ut
sit gratꝰ alicui: sic inimicꝰ alicꝰ hoīs posset esse
gratꝰ ⁊ acceptꝰ alii. ⁊ tñ hec grā ñ ponit aliq̃
dignitatē in illo qua sit dignꝰ gratificatione
Itē Dañ. i. Deꝰ dedit grām Danieli ĩ ɔspe
ctu pncipis eunuchoꝝ. Constat ꝙ nullo bono
addito danieli posset ipe fieri gratꝰ de ñ gro
pncipi. esto ꝙ deꝰ solū ĩmutet affectū pncipis:
nec plus requiret ad hoc. s hoc nihil ponet in
Daniele. g̃ ɔstat ꝙ grā nihil fm rem ponit in
gratificato. So. dō. ꝙ grā q̃ aliquis vr̃ esse
gratꝰ deo nccio ponit aliqd bonū in gratificato
quo ē gratꝰ deo. Illud enī quo est gratꝰ deo ē
illud quo ē deiformis uel assilatꝰ deo. Vñ tūc
vr̃ gratꝰ deo qñ ē ei silis. Odiosus ꝟo vr̃ deo
qñ ē deo dissilis sicut peccator: qa peccatū est
dissilitudo ad ipaz bonitatē sūmā. Sic g̃ odi
osum deo ponit dissilitudinē ad dinā bonita
tē: ⁊ ponit aliqd p modū defectꝰ ⁊ puationis
quo fit illa dissilitudo sicut peccatū: ita grā
ponit silitudinē gratificati ad deū: ⁊ ponit ali
quid in ipo quo vr̃ assilatꝰ deo: p quam assila
tionē ē dignꝰ vita eterna: que est in plena assi
milatione tōn alis creature ad deū. i. Joh. 2º.
Nōdū apparuit quid erimꝰ. Cū aūt appuerit
siles ei erimꝰ. Ad pmū dō. ꝙ ē laus a deo:
⁊ ē laus ab homine. Silr̃ est eē gratū deo ⁊ ē
eē gratū homini. faciēdo g̃ ɔpationē in eodē
gñe. s. laudis que est a deo ad grām que est a
deo: dō ꝙ tenet illa ɔpatio. sic se hēt laus ad
laudatū ⁊c. Sȝ ɔparādo grām que ē a deo ad
laudē que est ab hoīe nō est ver ꝙ sic se hēt
laus ad laudātē ⁊c. ⁊ hoc est qa laus q̃ homo
laudat a deo ponit nccio aliquod bonum in

landato. De hac laude dr̄.i.cor.4º. Nolite an̄ tp̄s iudicare. ⁊ seq̄. Tūc erit vnicuiq; laus a deo: q̄a laus diuina est approbatio dei de aliquo bono ente ī hoīe. Inde ē ꝙ laus dīna ponit bonū ī laudato. silr̄ grā dei ponit ī grato bonū aliqđ que est deiformitas uel silitudo in hoīe: ꝑ quam homo ē deo grat⁹. Ad aliud dr̄ ꝙ n̄ ē silr̄ de grā qua homo ē grat⁹ hoī ⁊ deo. q̄a nō seq̄r. aliqs ē grat⁹ hoī. ḡ bonū est ī illo. ⁊ hoc ē q̄a grā illa seq̄r opīonē hoīs: q̄a grā illa ē acceptatio quedā facta fm̄ opīonē. Opinio aūt hoīs pōt esse v̄a ⁊ falsa. Et ꝓpter hoc sicut opinio hoīs nō ponit nc̄cio aliquod bonū f̄m rē eē ī opinato. silr̄ nec acceptatio f̄z opīonē q̄ dr̄ grā ī hoīe ponet aliqđ bonā grē ī acceptato. Sȝ grā dī ⁊ acceptatio dīna ē f̄m cognitionē ipsi⁹ que falli n̄ pōt: s̄ semꝑ ē v̄a: ꝑȝ ꝙ illa grā nc̄cio ponit bonū grē ī acceptato.

Consequenter queri

tur supposito ꝙ grā sit aliqđ f̄m rē ī habente grāȝ: vtrȝ sit grā res creata ul̄ īcreata. ⁊ ꝙ sit res increata sic ostēdit̄. Uanū ē fieri ꝑ plura qđ pōt fieri ꝑ vnū. hac ꝓpositiōe vtit̄ ph̄s in actione nāli. ⁊ ꝓbat ꝑ hōc. ꝙ idē sit organum gust⁹ ⁊ locutōis: q̄a nā nihil fac̄ frustra. Sȝ si nā fac̄ ꝑ plura qđ ꝑ vnū pōt facē: s̄ac̄ aliquid frustra. ḡ cū hoc sit incōueniēs: ꝑȝ ꝙ n̄ facit ꝑ plura qđ ꝑ vnū pōt. Sȝ idē instr̄ȝ pōt eē gust⁹ ⁊ locutōis. ḡ frustra fac̄ nā si n̄ fac̄ idē instr̄m eoȝ. Sȝ si incōueniēs ē in nā ꝙ faciat ꝑ plura q̄ꝺ ꝑ vnū pōt facē: multo forti⁹ hoc ē icōueniens deo: q̄ ē ꝑncipiū toti⁹ nature. Si ḡ sp̄s sc̄s ē grā increata que diffundit̄ ī cordib⁹ nostris sic dīc apostol⁹ ad ro.5. ⁊ oīa sufficiēter possūt fieri ꝑ ip̄m que ꝑtinēt saluti. ḡ vanū ē ponere aliā grām creatā in ip̄a aīa. Grā ḡ que ē ī aīa grata deo solū ē grā increata ⁊ non creata.

Itē dīc aug. iuxta auctoritatē deut. 30. Ipse est vita tua. ⁊ dīc in li. de ci. dei. ⁊ in multis aliis. Q̄ sic aīa ē vita corporis: ita de⁹ est vita aīe. Sȝ aīa ē vita corporis ꝑ nām. De⁹ autē est vita aīe ꝑ grām. Si ḡ n̄ ē ponē aliā vitā ī corpore q̄ informationē seu ꝑfectionē aīe: similr̄ nec ī aīa erit ponē aliā vitā qua viuat in eē grē q̄ ip̄m deū: ⁊ ita grā n̄ ē creata s̄ icreata.

Itē ꝑfectioris v̄tut̄ ē ꝓducē effectū sine medio q̄ cū medio. Cū ḡ v̄t⁹ dīna sit ꝑfectissima: semꝑ ꝓducit suū effectū ꝑ seip̄aȝ sine medio. Cū ḡ ip̄a gratificet aīaȝ: relinq̄t̄ ꝙ hoc faciat sine medio aliquo. Nō ḡ ponet̄ aliqđ mediū. s. grā creata mediāte qua deus gratificet aīaȝ.

Itē dīc aug. Mēs nulla interposita nā ab ip̄a ꝑma v̄itate format̄. Sȝ formatio illa ē ꝑ grāȝ. ḡ nihil īterponit̄ iter mētē ⁊ grāȝ increatā. ḡ n̄ ē ponē grām creatā mediā in illa formatōe.

Itē omne qđ agit ī aliqđ nobili⁹ ē eo ī qđ agit. q̄a agēs hȝ dn̄iū sup illđ in qđ agit. Cū ḡ grā agat ī sp̄ūm creatū: nobili⁹ ē sp̄ū creato. Sȝ nihil ē nobili⁹ sp̄ū creato nisi sp̄us īcreat⁹. Grā ḡ ē increata seu increat⁹ sp̄us. Minor ꝑȝ ꝙ grā agat ī sp̄ūȝ creatū. s. in aīaȝ: q̄a grā alterat aīam vt faciat iustā de iniusta: ⁊ īmutat volūtatē: sic dīc aug⁹. a malo uelle ī bonū velle. Itē nullū bonū creatū pōt eē dignū infinito bono. Sȝ grā ē bonū dignū bono infinito. quia facit animam dignam bono infinito. ḡ nō ē creata. Itē ro. 8. Uanitati subiecta ē oīs creatura. ḡ oīs creatura ē vanitas. vn̄ Eccl̄iastes. i. Uanitas vanitatū ⁊ omnia vanitas. Ex h̄ argu̇t̄. Nihil ɔiūgit vanitatē v̄itati: qđ sit vanitas. Sȝ creatura rōnalis est uanitas. v̄itas aūt ip̄a dīna bonitas. ḡ illđ qđ cōiūgit rōnalē creaturā dīne bonitati. nullo mō erit vanitas s̄ v̄itas. ḡ n̄ ē creatū. Sȝ grā ē illđ qđ ɔiungit. ḡ n̄ ē creata. Ad oppositū Omne qđ ē ī recipiēte ē ī illo ꝑ modū recipiētis: ⁊ n̄ ꝑ modum recepti. v̄bi grā. aīa recipit formas reȝ: ⁊ silr̄ mā f̄m modū suū. s. f̄m dimēsionē quātitatiuā. Aīa aūt hoc mō nō recipit s̄ f̄m suū modū. hoc ē fm̄ simplicitatē sue nature. Uñ q̄a ip̄a n̄ hȝ dimēsionē quātitatiuaȝ n̄ sunt ī ea sp̄ēs quātitatiue: imo infinite: in ea p̄nt eē sp̄ēs. Sȝ sūma bonitas ꝑ sp̄ūm sc̄ūm recipit̄ ab aīa cū sp̄s sc̄s diffundit̄ in cordib⁹ nostris. ḡ recipit̄ ꝑ modū rei recipiētꝭ ⁊ non ꝑ modū recepte. ḡ mod⁹ aliqs ponit̄ ī recipiēte aīa f̄m quē ip̄a pōt recipē dīnā bonitatē. Sȝ mod⁹ ille ē donū ⁊ gratis datū ⁊ dispositio nona aptās ad receptiōem. ḡ ē grā creata.

Itē dīc aug. in li°. de p̄ntia dei ad Dardanū. Alr̄ ē de⁹ in omni re. alr̄ ī aīa sācta. Nā in oi re ē eēntialr̄ ita ꝙ n̄ inhitat in omni re. ē aūt in aīa sācta ita eēntialr̄ ꝙ in ea inhitat. f̄m ꝙ hr̄ Io. 14. Ad eū ueniem⁹ ⁊ mānsionē apud euȝ faciem⁹. Cū ḡ dr̄. De⁹ ē in aīa sc̄ā: aut ponitur aliqđ aliud a dīna eēntia in aīa sācta q̄n de⁹ est ī ea: qđ n̄ ponit̄ ī oi re. aut n̄. Si n̄. ḡ sicut de⁹ n̄ inhabitat ī omni re quāuis sit eēntialr̄ ī omni re. ita nec in aīa sācta. qđ est incōueniēs ḡ ponit̄ aliqđ qđ est aliud a dīna essentia in aīa sancta quo inhitat ī ea. Sȝ cū de⁹ ihitet ī ea ꝑ grām. ḡ illđ ē grā. Sȝ illa grā est aliud a dīna essentia. ḡ ē creata. Itē grā increata

ē ī nobis. ⁊ fac̄ nos gratos deo. aut h̄ ꝙ dico gratos deo ponit ī nobis aliā dispositionē ab increata qua sum⁹ deo grati. aut nō. Si nō ponit aliā dispositionē in nobis a grā increata. ḡ in nobis nō differt grat⁹ ⁊ non grat⁹. qa increata grā ē ī aīa ingrata ꝑ essentiā ⁊ p̄ntiā ⁊ potētiā. ⁊ silr ī aīa grā. s̄m ꝙ dr̄ de⁹ ēē ubiqꝫ p̄ntialr̄ potētialr̄. ⁊ essentialr̄. Sꝫ illud ē incōueniēs ꝙ nō differat grat⁹ ⁊ ingrat⁹. ḡ h̄ ꝙ dico gratū deo ponit aliquam dispositionē in nobis aliā a grā increata: qua dispositōe dicimur grati deo. Sꝫ illa ē nobis gratis data ⁊ faciēs gratū. ḡ ē grā creata. Itē grā īcreata fac̄ nos ēē gratos. Aut ḡ faciēdo nos ḡtos fac̄ nos ēē aliqd qđ nō eram⁹ ṗus. aut faciēdo nos operari qđ ṗus nō opabamur: vt attēdat̄ illō gratū nō quo ad ēē s̄ q̄ ad opari. s. qa fac̄ nos opari aliqd ḡtuitū qđ ṗus nō opabamur Si ponēt̄ h̄ mō ꝑ cām ad opādū ḡtuite. s̄m h̄ in paulis nō ēēt grā: nec ēēnt grati deo: quia grā nō fac̄ eos opari aliqd gratuitū. Sꝫ hoc est inconueniēs. ḡ illa ḡtitudo intellr̄ quo ad ēē. ḡ fac̄ nos ēē gratuite qđ ṗ⁹ nō eram⁹. ḡ ponit̄ mod⁹ aliqs seu dispositio ī ip̄o ēē qđ ṗ⁹ nō erat ḡ nc̄c̄e ē ponē grām creatā ī nobis mediāte q̄ aīa disponat̄ vt sit grata deo. Itē silis ē cōpatio dei ad aīaꝫ: q est vita sua: ⁊ aīe ad corpus q̄ ē vita sua sic̄ dicit aug⁹. Si ḡ corp⁹ non vnit̄ aīe nisi accipiat vitā disponētē ab ipsa. ḡ silr̄ aīa non vniet̄ deo: nisi accipiet vitā disponētē ab ip̄o. Sꝫ hec vita disponēs ē creata ⁊ gratis data ipsi aīe. ḡ ē grā creata. Minor p̄ꝫ. ꝙ corp⁹ non vniat̄ aīe: nisi accipiat vitam disponētē. qa ponat̄ ꝙ aīa tenēt suū viuē ī se ita ꝙ non influēt aliquā dispositionē ī corp⁹: nūq̄ corp⁹ viuēt. ḡ aliqua dispositio vite ē ex ꝑte corporis ad h̄ ut viuat vita aīe. ḡ silr̄ est dispositio vitalis in ip̄a aīa a deo infusa ⁊ ḡtis data ad hoc vt viuat ab ip̄o. So. dō. ꝙ ē grā creata ⁊ increata in h̄nte grāꝫ. Grā increata ē sp̄s. s. ⁊ dr̄ sp̄us sc̄us grā. s̄m ꝙ dr̄ donū. ⁊ dr̄ donū s̄m ꝙ dr̄ amor. ip̄e enī sp̄us sc̄s s̄m suā ꝓprietatē amor est. ⁊ vt amor ꝓcedit a p̄re ⁊ filio. ⁊ iō qa donū ē. iō amor ē: qa nihil ē donū nisi rōne amoris. Nā si aliqd det̄ ex timore nō ē donū ꝓp̄e īmo redēptio. Silr̄ si det̄ ex cupiditete non est donū s̄ q̄stus. s̄ donū ꝓp̄e est ex amore ⁊ liberalitete ⁊ sin̄ coactione. vn̄ in oī dono ṗmo donat̄ amor. ⁊ sic sp̄us sc̄s dr̄ grā qa donū. ⁊ dr̄ donū qa amor. ⁊ h̄ est illud glosū donū de quo Jo. 14. Ego rogabo p̄rēꝫ ⁊ aliū paclitū dabit uobis. Sp̄s. s. sc̄s eo fac̄ nos gratos quo fac̄ nos deiformes. h̄ aūt fac̄ qa amor ē. Un̄ dic̄ Hugo de sancto vic. Scio aīa mea qa dilectio tua uita tua ē: ⁊ scd̄ qd diligis ip̄a ui dilectōis in ei⁹ silitudinē trāsformaris. Quia ḡ sp̄s sc̄us amor ē īmo ⁊ ētus ṗma amoris. inde est cū dat̄ nobis trāsformat nos ī diuinā sp̄ēm: ut sit ip̄a aīa assilata deo. ex alia ꝑte debem⁹ intelligē grām creataꝫ velut silitudineꝫ ⁊ dispositiōem ex ꝑte aīe rōnal': ex qua h̄ēt ꝙ sit accepta deo: ⁊ assilata. qa ibi est forma trāsformās. ⁊ h̄ ē grā īcreata. Silr̄ ibi ē forma trāsformata q̄ derelīqt̄ ī trāsformato. s. ī aīa ex trāsformatōe. ⁊ h̄ est grā creata. Dicen̄ ḡ ꝙ ē sufficientia agenti. ⁊ est sufficientia recipienti. Quantū aūt ē de sufficientia agentis sp̄us sc̄ūs equalr̄ se h̄ꝫ ad oīa: ⁊ oīa pōt facere sufficiēter quātū est de se: nec est nc̄c̄ia ex ꝑte ipsi⁹ grā create. s̄ solū quātū est ex ꝑte recipientis. s. aīe rōnalis. qa nō pōt se h̄ēre ꝑ īmediationē ad grām increatā: nisi disponat̄ ṗus. ⁊ h̄ est defect⁹ ipsi⁹. ⁊ ꝓpter hoc nc̄c̄ia est ei grā disponens ip̄sā. Un̄ bn̄ dicit̄a q̄busdā ꝙ ip̄a gra increata sufficiens est ad oīa facē. nō tn̄ ad oīa fieri. qa fieri se tenet ex ꝑte recipientis: sic̄ in costa ade s̄m aug. erat potentia ex parte agentis facē euā. nō tam̄ erat potentia fieri. qa nō erat dispositio ī costa unde illud fiēt. Silr̄ ex ꝑte ḡtie increate est sufficientia ad facere aīam ḡtā sine grā create. tm̄ īsufficiētia est ex ꝑte fieri ḡtū. ⁊ hoc est insufficientia ex ꝑte aīe. Ad aliud dō ꝙ verꝫ est ꝙ aīa s̄m se est vita corporis. i. sine medio. qa aīa sine medio vnit̄ corpori ⁊ tam̄ ꝑ mediū unit̄ corpori. sine medio dicꝰ qa nō est mediū ex ꝑte sua ad h̄ ut vniat̄ corpori. cū ip̄sa sit forma corporis. ⁊ forma se unit ꝑ suā essentiā. Per mediū dico qa est dispositio ex ꝑte corporis media ad h̄ ut uniat̄ aīa ipsi. Est igit̄ ibi mediū ex ꝑte suscipientis non ex ꝑte informantis. Silr̄ grā creata sin̄ medio unit̄ aīe. nec reqrit̄ mediū ex ꝑte informantis: s̄ ex ꝑte recipientis aīe. s. reqrit̄ per qđ uniat̄. ⁊ hec est grā creata. Ad aliō silr̄ dō. ꝙ h̄t⁹ dīna ex ꝑte sui nō ꝓduc̄ effectū cuꝫ medio: s̄ ex ꝑte suscipientis. Ad aliō. cōcedo ꝙ quātū est ex ꝑte informātis uel assimilātis: nihil īterponit̄ ad h̄ ut aīa assilet̄ ⁊ fiat grata deo: s̄ solū ex ꝑte aīe suscipientis nc̄c̄e est ꝙ interponat̄ dispositio ut dictūꝫ est. Ad aliud dō ꝙ est grā increata: que simplr̄ est nobilior sp̄ū creato. ⁊ illa est sp̄us. s. Ex alia ꝑte est grā creata. ⁊ illa quo ad quid est nobilior sp̄ū creato ⁊ non simplr̄. Jnquātū enī ꝯpat̄ ad aīam

ut agens ĩ eã nobilioꝛ est. ſ ſ͛ᵐ ꝙ ↄpaſ ad aĩaꝫ velut diſpõ ipſi⁹: ſic est ĩnobilioꝛ: ⁊ hẽt rõneꝫ ĩnobilioꝛis. qꝛ diſpõ nõ est nobilioꝛ ſb̃a: quaꝫ diſponit: qꝛ cedit in ip̃aꝫ. ſ inquatũ ẽ mouenſ nobilioꝛ eſt. ⁊ exẽplũ pꝫ in lumine ſm ꝙ eſt in aere ab ipõ ſole: illud lumẽ diſpõ eſt aeris. ſ ponaſ ꝙ aer videret ſolẽ ꝑ illð lumẽ: tũc lũm illð ↄpareſ ipſi aeri in rõne mouentꝭ vel ĩmutantꝭ. qꝛ lux ĩmutat viſũ. Sꝫ hoc qð eẽt ĩ rõe ĩmutantꝭ nõ hẽret ab eo in quo eẽt. ſ. ab aere. ſ ſolũ ab eo a quo eẽt. ſ. a ſole. Siliꝛ grã creata vnã ↄpatõeꝫ hꝫ ad aĩaꝫ ſ͛ᵐ ꝙ eſt aĩe diſpoſitõ aliã ſ͛ᵐ ꝙ ẽ a grã increata velut lumẽ fluens ab ea in ipſam aĩam. Ad aliud dð. ꝙ grã creata vno mõ ẽ finita. alio mõ ĩfinita. ſimpliꝛ enĩ finita ẽ quãtũ ad ſb̃m ĩ quo ẽ. In ↄpatiõe ꝟo ĩfinita ẽ quãtũ ad illð a quo ẽ qꝛ eſt a grã increata: que ẽ infinita bonitas. Siliꝛ ꝟtᵘ eius finita ẽ quãtũ ad ſb̃m. ſ. quãtũ ad animã. Infinita ſ͛ᵐ cõpatiõnẽ ad illud a quo ẽ. Põt aliꝛ dici ꝙ grã eſt finita ſ͛ᵐ eſſentiã. tñ ſ͛ᵐ ſuã ꝟtutẽ que ↄpata ad actᵘ infinitos: ĩ quos põt rõe inſuẽtie diue bonitatꝭ infinita eſt. ⁊ ex h̃ hẽt qð faciẽ dignũ infinito bono. Bonũ enĩ infinitũ qð ẽ grã ĩcreata ꝑ illã hr̃ ⁊ recipiſ a rõali creatura. Uel põt dici ꝙ grã gratũ faciens: lꝫ nullo mõ ſit ĩfinita q̃tũ ẽ de ſe. nihilominᵘ qꝛ vnit hñtẽ ſummo ſeu infinito bono efficit illũ dignũ bono ĩfinito. Qui enĩ vnitᵘ ẽ bono infinito dignᵘ eſt omni bono ſeu infinito. Ad aliud dð. ꝙ q̃ñ aliqua duo ſunt diſpata ad hoc ꝙ ↄueniãt neceẽ ꝙ mediũ ꝑ qð ↄueniũt ſit diuerſe rõnis. Sic ḡ creatura rõnaliſ ⁊ ĩcreata bonitas que eſt deᵘ: cũ ſint diſpata nũq̃ ↄiũgerẽſ niſi ĩterueniat mediũ diuerſe rõnis. ſ. grã ĩncreata que ſit ex pte dei vniens ⁊ grã. ſ. creata que ſit ex parte anime diſponens. Et ſic vanitatẽ ꝟitati non ↄiũgit vanitas: ĩmo ꝟitas ẽ ↄiũgens. ſ. grã increata. Grã ꝟo creata ẽ diſponẽs. ⁊ dico ꝙ grã creata ſ͛ᵐ rõnẽ qua de nihilo ẽ vanitas ẽ. ſ͛ᵐ rõnẽ qua a deo ẽ ꝟitas eſt: ſic ẽ de aĩa. qꝛ ſ͛ᵐ rõnẽ qua de nihilo ẽ vanitas ẽ. ſm rõnẽ qua a deo ẽ ꝟitas ẽ: qꝛ a ſũma ꝟitate ꝓcedit. ſ͛ᵐ ḡ rõnẽ qua grã creata vanitas ẽ ⁊ de nihilo: ſm h̃ nec vnit: nec diſponit animã ad hoc vt vniaſ deo: ſ de ſicut ſm hãc rõnẽ ꝑ pctm̃. ſ ſm rõnẽ qua a deo ẽ vnit ⁊ diſponit vt aĩa vniaſ deo.

Conſequenter, queri

tur vtꝝ grã creata ſit ſb̃a vel accidens. Ad qð ſic. Omne qð adeſt ⁊ abeſt ꝓter ſb̃iecti corruptionẽ ẽ accñs. qꝛ accidẽs ẽ qð adeſt ⁊ abeſt ⁊c̃. Sꝫ grã adeſt ⁊ abeſt ⁊c̃. ḡ eſt accidens.

Itẽ omne qð recipit magis ⁊ minᵘ eſt accidẽs. Grã ẽ hᵘ. qꝛ homo ſm magis ⁊ minᵘ hẽt grãm. ḡ ⁊c̃. Itẽ omne qð aduenit ſb̃e poſt eſſe ↄpletũ eſt accñs. Sꝫ grã aduenit aĩe poſt eẽ ↄpletũ ipſiᵘ aĩe. ḡ grã eſt accñs. Contˀ. 38. Job. Per quã viã ſpargiſ lux ⁊c̃. Dic̃ glo. Per quaꝫ viã diffundiſ grã. Uñ appellat ibi luceꝫ grãm. Ex quo hr̃ ꝙ grã ſpargiſ ſic lux. Qualꝭ ḡ ↄpatio ẽ lucis ad aerẽ ꝑ quẽ diffundiſ: eadẽ eſt ↄpatio grẽ ad aĩam: in qua diffundiſ. Sꝫ ↄpatio lucis ad aerẽ nõ eſt ↄpatio accidentis ad ſb̃m: ſ ꝑfectionis ſb̃alis. qꝛ ſi aer corrũpeſ adhuc remanẽr ipſa lux: ſic quidã poſuerunt quia non hẽt eſſe depẽdens ab aere: ſ a fonte luminis. ḡ ſiliꝛ ↄpatio grẽ ad aĩaꝫ ñ ẽ cõpatio accidẽtꝭ ad ſb̃m. ſ ꝑfectionis ſb̃alis ad illð cᵘ eſt ꝑfectio. Itẽ duplex ẽ eẽ. ſ. eſſe ꝑmũ ⁊ eẽ zᵐ. ꝑmũ eẽ eſt eſſe nature. zᵐ eẽ ẽ bñ eẽ ſeu eẽ ordinis. Sꝫ dignᵘ eſt eſſe ſecũdũ q̃ ꝑmũ. ḡ ꝑfectio ſecũdi eẽ eſt dignioꝛ q̃ ꝑfectio ꝑmi eſſe. Sꝫ ꝑfectio ꝑmi eẽ ẽ ſb̃a. ⁊ ſb̃a ſecũdi eẽ ẽ ſb̃a. Sꝫ grã ẽ ꝑfectio aĩe quãtũ ad ſecũdũ. ḡ ẽ ſb̃a.

Itẽ omnis ꝑfectio dignioꝛ eſt perfectibili. Nullũ accñs dignᵘ eſt q̃ ſb̃a. ḡ nulluꝫ accñs eſt ꝑfectio ſb̃e aliqᵘ ꝓprie. Sꝫ ſequens rei ꝑfectione. Sꝫ grã ſe hꝫ ad aĩam in rõne ꝑfectionis. ḡ grã non eſt accñs ſ ſb̃a. Itẽ nullũ accñs ↄmutat ſb̃ꝫ. ⁊ ꝑ h̃ a q̃buſdã ꝓbaſ ꝙ lux ĩ aere non eſt accñs. quia lux in aere mutaſ de una parte aeris in aliã ſm motũ ſolis. Sꝫ grã mutat ſb̃m ſuũ velut lux: qꝛ dr̃ in apoc. zᵒ. Tene qð hẽs ne aliᵘ occupet uꝉ accipiat coronã tuã. ⁊ ſiliꝛ in li. R. dixit dñs Saulo. Auferã grãm tuã ⁊ dabo emulo tuo melioꝛi te. ḡ grã mutatur de uno ſb̃iecto in aliud ſb̃m. ḡ nõ ẽ accñs ſ ſb̃a. Itẽ inter omnes ꝑfectiones illa ꝑfectio que ultima eſt dignioꝛ ẽ. ſupponaſ ꝙ grã ⁊ gloria idẽ ſint: ſ differũt ſm ꝑfectũ ⁊ imperfectũ. vnde gloria eſt grã ↄſũmata. Inde arguiſ ſic. Perfectio vltima rationalis creature eſt grã. ḡ eſt dignioꝛ q̃ ꝑma ꝑfectio nãlis. Sꝫ ꝑma ꝑfectio nãlis ẽ ſb̃a. ḡ grã ẽ ſb̃a. Itẽ oẽ accñs ẽ ſepabile a ſb̃a. Eſt aũt ſepabile a ſb̃a qꝛ deſtruibile in ea. Sꝫ grã nõ ẽ deſtruibil in aĩa. qꝛ ſi deſtruiſ ĩ aĩa. aut deſtruiſ a deo aut a peccato: aut a libero arbitrio. non a deo qꝛ grã eſt ſilitudo dei ĩ aĩa. Sꝫ deᵘ nũq̃ deſtruit ſuaꝫ ſilitudinẽ: qꝛ ſic facẽt ↄtra ſe. ḡ ñ poteſt deſtrui a deo. Iteꝫ nec a peccato: qꝛ peccatuꝫ nihil eſt. ⁊ etiã ſicut dicit Dioᵘ. Peccatũ non

agit nisi ꝟtute boni. Si ergo peccatū nō agit nisi ꝟtute boni vel rōne. ⁊ bonū illud nō ē ↄtrariū grē. Oīs aūt corruptio est a ↄtrario. pꝫ ꝙ non pōt destrui p pctm̄. Silr̄ nec a libero arbitrio qa ē pfectio eiꝰ. Sꝫ nihil destruit suā pfectiōeꝫ ergo nō ē destruibilis a libero arbitrio. ⁊ pluribꝰ modis nō pōt destrui. ergo non est grā destruibilis ī sbo. s. in aīa ipsa manente. ergo nō est accñs

So. vō ꝙ grā creata duplicē hꝫ ↄparationē. s. ad p̄mū eē aīe qd̄ ē nature. ⁊ ad eē 2ᵐ ipsiꝰ qd̄ ē bn̄ esse vel eē ordinis. scḋo ꝙ ↄpat̄ ad aīaꝫ Quātū ad p̄mum eē aīe qd̄ est eē nature: sic dico ꝙ ē accidēs: qa est dispositio adueniens aīe post ↄpletionē illiꝰ quātū ad illud esse. 2ᵒ aūt modo ē dispositio sbalis. non tn̄ sba. s. quantū ad 2ᵐ esse. ⁊ hoc est qa 2ᵐ eē est accidentale respectu p̄mi esse: ⁊ nullo mō sbale. ⁊ ideo p̄ncipiū illiꝰ esse erit accñs ⁊ n̄ sba. ē tn̄ sbale quātū ad illd̄. Ad aliud qd̄ obr̄ de luce in aere dō ꝙ sunt opiniones de luce in aere. vna ē ꝙ lux in aere sit corpus. ⁊ hoc modo est sba. s. scḋo hoc non tenet illa ↄpatio: qa grā nō est sba: sicut visum est. Alia opīo est ꝙ lux est forma pficiēs aerē quantū ad bn̄ esse: qd̄ ē eē pspicuitati. Dicēdū ergo ꝙ ↄpatio lucis ad grāꝫ creatā tenet inqantū lux dr̄ forma. ⁊ sm ꝙ grā accidit ipsi aīe: ⁊ depēdet ab ea sic a sbo in quo est. a grā aūt īcreata sicut ab illo a quo est. ⁊ p̄mo mō ↄpat̄ vt accñs. 2ᵒ mō vt sbale p̄ncipiū quātū ad eē 2ᵐ aīe qd̄ ē eē ordīs. non tn̄ est sba. Nota ꝙ quedaꝫ accidētia depēdēt a sbo. vt a quo ⁊ in quo sicut leuitas ab aere: grauitas a terra. Sunt alia que dependēt a sbo sicut ab illo in quo solū: ⁊ non sic ab illo a quo: sicut dependet lumē ab aere. ⁊ sic depēdet grā ab aīa. Sꝫ leuitas in aere depēdet ab aere utroqꝫ mō: quia inest aeri a nā aeria. grā aūt nō inest hoc modo ipsi aīe: s in modū lud

Ad aliud dō. ꝙ est pfectio que ē a forma: ⁊ est pfectio que est a fine. Itē ē pfectio p̄mi eē ⁊ secūdi eē. Perfectio p̄mi eē est a forma sbali. pfectio secūdi eē ē a fine. qa eē ordinis a fine pficit̄ ad quē est. Iteꝫ est pfectio disponēs: ⁊ ē pfectio ↄplens. Perfectio ↄplens est dignior pfectibili ⁊ n̄ disponēs. Dicendū ergo ꝙ grā creata ē pfectio esse aīe secūdi tāqꝫ disponēs. Sꝫ pfectio sic ↄplēs est finis ipsiꝰ. s. dīna bonitas. Un̄ illud qd̄ disponit aīam vt ordinet̄ ad finē est grā creata. illd̄ qd̄ ↄplet ē finis. s. sūma bonitas. ⁊ sic pfectio secūdi eē est sba. sic pfectio p̄mi esse. s non pfectio disponēs s pfectio ↄplens. Ad aliud dō. cum sit grā creata ⁊ increata vtraqꝫ dr̄ pfectio s differēter. Una enim pficit vt disponēs. alia vt ↄplēs. Qn̄ ergo dr̄. oīa pfectio est dignior pfectibili. si hoc intelligat̄ simplr̄ n̄ ē ꝟū: nisi de pfectiōe ↄplēte: ⁊ non de disponente simplr̄: sicut dictum est. Ad aliud dō. cū dicūt scripture. auferā grāꝫ tuā ꝛc. hoc dr̄ sm illū tropū: sm quem dr̄ vna fides oīum credentiū: que vna est p ↄpatiōeꝫ ad creditū: qa vna est ꝟitas que credit̄. s per ↄparationē ad credentē non. īmo diuersa est fidea numero: q ego credo ⁊ aliꝰ credit. Silr̄ grā vno modo respicit sbꝫ. alio modo respic̄ illd̄ ad qd̄ dat̄ grā. Cū ergo dr̄. auferā grāꝫ tuaꝫ ⁊ dabo alii. hoc non intellr̄ de grā p ↄpatōeꝫ ad sbm. qa grā illa numero que est in isto nō pōt dari alii. Sꝫ hoc p ↄparationē ītellr̄ ad illd̄ ad quod dat̄ grā. qa ad illud idē numero ad quod hꝫ aliqs grām pōt dare grām alii. ⁊ sic intellr̄ auctoritas de Dauid ⁊ Saulo. i. R. cuꝫ dic̄ dn̄s Saulo. auferā grāꝫ tuā ꝛc. i. ad illud idem ad qd̄ habes grām dabo alii grām ⁊ auferā tibi. Ad aliud dō. ꝙ ē q̄dā pfectio rei: que est de ipsa re ⁊ intrinseca ad rē. ⁊ est pfectio rei que non est de ipsa re s ex reꝫ: ad quā s. est res. ⁊ hec est finis. hoc mō dīna uolūtas siue grā increata est pfectio. Item perfectio q est de re vel intra rem duplex est. s. quantum ad p̄mū esse. ⁊ hec est forma sbalis. vl̄ quātū ad 2ᵐ esse. ⁊ hoc modo grā creata est ultima pfectio rōnalis creature. s non est ultima nisi quātum ad dispōneꝫ: ul̄ tāqꝫ disponens. finis autē seu grā increata est vltima ⁊ ↄplens. ⁊ h̄ est sba. Ad aliud dō. ꝙ est q̄dā corruptō siue destructio ī forma a ↄtrario. sic calidum destruit̄ a frigido ⁊ eꝰ. Quedā aūt p destructioneꝫ seu defectū sbi sic deficiente igne destruit̄ caliditas. Dicendū ergo. ꝙ grā creata destructibilis est non a ↄtrio. s destruit̄ ex defectu sui sbi: quod est liberuꝫ arbitriū. quod qn̄ ipsi gratie defic̄: defic̄ ⁊ destruit̄ ipsa grā. Defic̄ aūt liberꝫ arbitriū ipsi: qn̄ dissentit gratie per pctm̄ ↄsentiendo peccato.

Consequenter queritur de drīa gratie an sit eadem per essentiaꝫ cū ꝟtute gratuita. Q aūt differāt p essentiaꝫ sic ostn̄dit̄. Quoꝝ diffinitōes sunt diuerse: ipsa sunt diuersa per essentiā. Sꝫ diffinitio ꝟtutis ⁊ gratie est differens. ergo differūt per essentiā Minor pꝫ. qa grā diffinit̄ a sanctis. Grā ē sigillū imaginis. Eph. i. In quo credentes sigīti estis. ꝛc. Glo. Imagine dei reformata in nobis

p grām. Ex hoc sumit̄ q̄ grā est reformatiua imaginis ī nobis. Uirt⁹ aūt diffinit̄ relatiōe ad op⁹. vñ s̄ p̄hm. Uirt⁹ est qua qs ē bon⁹ ⁊ bonū reddit op⁹. Itē ī oī eo qd̄ ē citr̄ p̄mū differt eē ⁊ opari. g̃ bñ eē ⁊ bñ opari. ⁊ h̄ ē p eēntiaʒ. g̃ in rōnali creatura differūt bñ eē ⁊ bñ opari. ⁊ hoc p eēntiā. g̃ ī rōnali creatura differūt bñ eē ⁊ bñ opari. g̃ ⁊ p̄ncipiū ad bñ esse differt p eēntiā a p̄ncipio ad bñ operari. Sʒ grā ē p̄ncipiū ad bñ eē. v̄t⁹ aūt ad bñ opari. g̃ differūt eēntialr̄. Item aīa nō est sua eēntia. g̃ multo magis aīa nō est sua potētia. g̃ differunt in aīa eēntia ⁊ potentia. g̃ differt illō quo p̄ficit̄ eēntia: ab eo quo p̄ficit̄ potētia eēntialr̄: ita q̄ vnū nō ē alterū. Sed illud quo p̄ficit̄ potētia aīe ⁊ reddit̄ apta ad op⁹: ē v̄t⁹. illud aūt quo p̄ficit̄ eēntia aīe ⁊ reddit̄ deo filis est grā. g̃ differūt eēntialr̄. Itē sic se hʒ corp⁹ ad aīam rōnalē: ita se hʒ aīa rōnalis ad deū s̄m viuificatōem. s̄m q̄ dic̄ aug. Si g̃ ī corpore s̄m aliud ē vita: ⁊ s̄m aliud ē motus. ⁊ s̄m aliā dispōnē inest viuē ipsi corpori. ⁊ s̄m aliaʒ moueri ab ipa aīa. vñ corp⁹ p̄us viuificat̄ ⁊ postea mouet̄. qd̄ pʒ ī apoplexia. Uidem⁹ eniʒ q̄ penit⁹ extinguit̄ motus in corpore: remanet tñ vita. hec autē non p̄nt esse nisi s̄m aliud ⁊ aliud eēt vita ⁊ mot⁹ in corpore ab ipa anima g̃ silr̄ anima s̄m aliud accipiet vitā a deo: ⁊ s̄ʒ aliud motū. Si g̃ p grām recipit vitā sp̄ualē a deo: que vita attendit̄ in assi̅latione ei⁹ ad deū. p v̄tutē aūt gratuitā r̄cipit motū ab ipo sp̄ualē. s. q̄ ipa mouet̄ ad bona opa ⁊ meritoria: grā non ē v̄t⁹ gratuita: s differēs eēntialr̄ ab ea. Itē grā nō solū multiplicat̄ p v̄tutes s p grās sacroꝝ ⁊ donoꝝ. vñ non solū repit̄ grā ī v̄tutib⁹ gratuitis vt ī fide spe ⁊ caritate s etiā ī sacr̄is: ⁊ silr̄ in donis. Si g̃ grā ad alia extēdit̄ quātū ad v̄tutes: pʒ q̄ grā ⁊ v̄t⁹ n̄ sūt idē p eēntiā. Itē quecūq̄ sūt d̄ṅe diuersa ipa sunt diuersa. Sʒ grē ⁊ v̄tutes sunt diuerse d̄ṅe. g̃ sunt diuersa. Minor pʒ. q̄a v̄tus diuidit p v̄tutes cardinales ⁊ theologicas. grā nō. Sʒ p grām p̄ueniētē. s̄bsequētē. ⁊ coopantē. Cont̄. Diff. m̄r aug⁹. v̄tutē dicens. Uirt⁹ est bona qualitas mentis: qua recte viuit̄ qua nemo male vtit̄: quā de⁹ opat̄ in nobis s̄n̄ nobis. Sʒ hec diffinitio ōuenit grē. q̄a grā est bona qualitas mentis: ⁊ qua recte viuim⁹: q̄a p grāʒ viuit ⁊ v̄nit̄ aīa deo. Similr̄ nemo male vtit̄ grā dei: ⁊ ipaʒ opat̄ de⁹ ī nobis ⁊ sine nobis. Itē Isidor⁹ ī li. d̄ṅiaꝝ diffinit grāʒ. grā ē diuine mīe donū: p qd̄ bone volūtatis ē exit⁹. ⁊ logt̄ de exitu in op⁹ bonū. Sed virtus est hi⁹. q̄a ē donū diuine mīe. ⁊ p ipaʒ exit volūtas ī op⁹ bonū. g̃ v̄t⁹ est grā. Itē imago dei in nobis s̄m vires attendit̄: sic̄ dic̄ aug⁹. dicens. q̄ mēs est imago in potentia cognoscendi. ⁊ h̄ s̄m intelligentiē memoratiuā uel memoriam ⁊ volūtatē. ⁊ est silitudo in potētia diligēdi. Si g̃ grā est illud quo reformat̄ in nobis imago dei. g̃ p̄fic̄ animā quantū ad vires. S milr̄ v̄t⁹ p̄ficit aīam quātū ad vires s̄m quas hec imago attēdit̄. q̄a fides p̄ficit vim rōnabilē Caritas ōcupiscibilē. Spes irascibilē. g̃ eiusdē sunt p̄fectio: ⁊ quantū ad idem grā ⁊ virt⁹. g̃ sunt idē. Itē abstractis virib⁹ ab aīa nō dicet̄ aīa susceptibilis grē: q̄a abstrahet̄ illud s̄m qd̄ accipit̄ imago ipsi⁹ ad deū. ⁊ ita abstraheret̄ potētia ad dīnā silitudinē. Sʒ grā ē ipa dīna silitudo respectu c⁹ etat ī nobis potētia imago. g̃ grā p̄ficit vires: ⁊ silr̄ virt⁹. g̃ non differunt essentialr̄. Itē dignitas vite eterne attendit̄ quātū ad grām. Sʒ hec dignitas est in v̄tute: q̄a v̄t⁹ facit dignū vita eterna. g̃ v̄t⁹ est grā. ⁊ hoc pʒ quia habitus v̄tutib⁹ ē hō dign⁹ vita. Itē aug. ī ench. Liberū arbitriū liberandū ē a s̄uitute p̄cti nō p se ipm: s p solā grām dei que in fide x̄pi posita ē. grā g̃ ponit̄ in fide. g̃ grā ē fides ⁊ e9⁹. Sʒ fides ē v̄t⁹. g̃ grā ē virtus ⁊ posita in virtute. So. dō q̄ sicut se hʒ eē ad opari: ⁊ bñ eē ad bñ operari sic grā ⁊ v̄t⁹ seu dicam⁹ eē s̄be aīe. seu eē potētie. Nam quo aīa seu potētia sua bñ ē: ē illud quo ḡta est. quo aūt grata est seu s̄m s̄baʒ seu s̄m potētiā est grā. quo v̄o bñ opatur est v̄t⁹. Quāuis g̃ s̄m s̄baʒ ⁊ rē sint ideʒ ⁊ grā et v̄t⁹ non tñ s̄m eē ⁊ rōnē. Unde ad maiorē d̄ṅiaʒ voluerūt q̄dā dicē q̄ q̄ ē ōpatio aīe ad suas uires ul̄ potētias: eadē est ōparatio grē ad v̄tutem. Et exēplū pʒ de radio ⁊ luīe in aere. Lumen enī ⁊ radi⁹ sunt ideʒ s̄ʒ s̄baʒ. q̄a lumen ē s̄ba radii. Differūt tñ s̄m rōnē ⁊ esse. q̄a lumē dr̄ qd̄ p̄ficit aereʒ indistincte. Radi⁹ aūt dic̄ illud qd̄ p̄ficit p distinctōeʒ ī ptib⁹. q̄a radi⁹ dic̄ directioneʒ ipsi⁹ luīs ad hāc ptem aeris ⁊ ad illā. lum̄ aūt nō. Silr̄ in aīa lum̄ est grā. radi⁹ aūt v̄t⁹: q̄a grā que est ipa lux perficit aīaʒ quātū ad essentiā: ⁊ indistincte q̄tū ad omnes vires. Uirt⁹ aūt perficit aīam quātū ad ptes q̄ sunt uires ei⁹. q̄a per fideʒ in aīa ītelligim⁹ radiū quēdā dirigentē . uim rōabileʒ ī p̄maʒ v̄itatem. Caritas aūt est radi⁹ per quem dirigit̄ ōcupiscibilis ī sūmā bonitateʒ. spes est radi⁹: per quem dirigit̄ irascibilis in summam

maiestatē. Sic ḡ radi⁹ ſbalr̄ est ī lumine. ⁊ per h̄ est lumen causa ſbalis ipsi⁹ radii. Itē lumē est causa effectiua radii ⁊ efficit radium. silr̄ est ꝟtus in grā ſbaliter. ⁊ est grā cā effectiua ſt alis ipsi⁹ ꝟtut. vnde dic̄ Ber. Q᷑ ꝟtutes sūt ordinātes p grām affectiones. ⁊ ꝑpter hoc sic diceremꝰ ꝙ radii sunt luminis directiões: ita debem⁹ dicē ꝙ ꝟtutes sunt ordinationes grē Scđm hoc ḡ cū dr̄. radi⁹ ē lumen. non est p̄dicatio p essentiā: ſ p cām. silr̄ hic. grā est virt⁹ vel e9⁹. Sed sunt idem ſbalr̄ ⁊ nō formaliter sicut ferꝝ ⁊ cultell⁹ ſbalr̄ idem sunt ſ nō formaliter. ⁊ sic grā non est virtus oīo ſ ēē ⁊ rōnē: ſ ſm ſbam.. Ad obiectū dō. ꝙ diffinitio illa dr̄ aliter ⁊ alr̄ de uirtute ⁊ grā. qa ꝙ dr̄ in illa diffinitione bona qualitas mentis. dō ꝙ mens accipit̄ duplr̄. s. p ſba: vel ꝑ ipsa vi vel potētia cognoscendi ⁊ diligendi. Accipiendo mentē ꝓut est ſba aīe: sic grā est bona qualitas menti. qa sicut dictū est: grā respicit ſbam vel essentiā aīe. Prout aūt mens sumit̄ p ui vel potentia: sic ꝟtus dr̄ bona q̇litas menti qa ꝟt⁹ respicit aīam quātū ad suas potentias. Silr̄ recte viuere dr̄ duplr̄: vel q̄tuꝫ ad bn̄ esse: vel quantū ad bn̄ operari. p ꝟtutē recte viuim⁹ quātū ad bn̄ opari ꝑꝑter deū. p grām recte uiuim⁹ quātū ad bn̄ eē in deū. ⁊ h̄ mō recte viuere ē in pueris: qui nesciūt opari Utroq̄ aūt modo viuūt adulti: quātū ad bn̄ eē in deū p grām: ⁊ quātū ad bn̄ opari ꝑꝑter deū. ⁊ hoc p ꝟtutē. ⁊ de isto viuē qđ ē quātū ad bn̄ opari hr̄ in Deut. Qui fecerit h̄ viuet in eis. ⁊ z. Abacuc. Justus ex fide viuit. De alio dr̄ in deut. 30. Ipse est uita tua. s. p grām

Ad aliđ qđ obr̄ ꝙ grā est donū p qđ uolūtas exit in opus. dō. ꝙ sic uidem⁹ ꝙ lumē est ſbaliter in radio. qa nō ē radius sine lumine ⁊ ideo illud qđ est radii ꝯueniēter attribuit̄ ipsi lumini: sicut mouere oculū ad videnduꝫ. hoc dicitur proprie de radio: quia directio luminis proprie mouet oculum ad uidendum. ⁊ tn̄ hoc dr̄ de lumine. similiter est de grā ⁊ ꝟtute. qa grā ſbaliter est in ꝟtute. ꝑpter hoc ꝙ ē virtuti attribuit̄ grē ⁊ e9⁹. Exitus ḡ bone uolūtati in opus est a ꝟtute: sicut a causa ꝑxima. a grā ꝟo dr̄ esse inquātū grā ē in uirtute.

Ad aliud dō. ꝙ anima quantū ad suā eēntiam est imago diuine eēntie ⁊ uirtuti ipsius Quantū ꝟo ad suas potētias uel uires ē imago trinitatis psonaꝝ. Et p̄ma imago ē ſm indistīctionē. z^a ſ^m distīctionē. Imaginis quātū ad eēntiam ⁊ indistinctionē reformatiua est grā: cū pficiat aīam ſm distinctionē quantuꝫ ad essentiā. Imaginis quantū ad vires: ⁊ ſm distinctionē uiriū reformatiua est ꝟt⁹. Ad aliud dō. ꝙ potētia que intellr̄ ſb indistinctione cum dr̄ rōnale: forte non est aliud ab ipsa essentia aīe inquantū rōnalis. Sed cū dicit̄ potentia ad actū istū uel illum: tunc dicit̄ potentia differre ab eēntia. ⁊ uires ſb distinctione differunt ab eēntia aīe. Preterea gratia pficit potentiā inquantū est ut sit grata deo. Uirt⁹ pficit inquantū potētia est ad opus ut recte opet̄. Ad aliud dō. ꝙ grā uno mō intellr̄ sicut hn̄s sitū ⁊ potētiam in aīa ⁊ distinctionē ſm uires. alio mō intellr̄ grā in anima sine positione ⁊ situ. Cum enim intelligimus grām in aīa uelut quādā silitudinē ad dinā eēntiam: sic non determinat sitū in uirib⁹. Secūdū aūt ꝙ intelligim⁹ grāꝫ in rōabili ⁊ grāꝫ in ꝯcupiscibili ⁊ grām in irascibili pficientem istas uires: sic intellr̄ grā in ꝟtute. Quia ḡ p̄ma uis quam pficit grā est uis rōnabilis: ⁊ in illa est fides. ꝑpter h̄ fides est p̄ma uirtus. in qua primo grā manifestat̄. ⁊ ꝑꝑter hoc dr̄ posita ī fide. Ad aliud dō. ꝙ ꝟt⁹ ⁊ grā sūt idē ſbaliter. ⁊ ꝑpter hoc qđ est uni⁹ attribuit̄ alteri sicut facere dignū uita eterna. Primo tn̄ est ipsi⁹ grē. attribuit̄ aūt ꝟtuti: sicut qđ est radii attribuit̄ lumini. Un̄ Abac. z. attribuit̄ uita fidei. Just⁹ in fide sua uiuit. ſ non attribuit̄ fidei qa fides. ſ rōne grē in fide. Silr̄ qđ ꝟtuti est attribuit̄ grē. Eph. z. Dei enī donum est non ex operibus iusticie. Glo. Grā nō est ex opib⁹: ſ opa ex grā. Silr ḡ cū dicit̄. Uirt⁹ fac̄ dignū uita eterna. hoc dicit̄ rōne grē. Sꝫ notandū ꝙ in uita eterna est p̄miū generale: qđ dicit̄ denari⁹. ⁊ quantū ad hoc grā fac̄ dignū uita eterna. Sed ulteri⁹ sunt spāles glorie q̄ r̄ndent meritis. ⁊ quantuꝫ ad has ꝟtus facit dignū illo quod est in uita eterna r̄ndēs meritis. ⁊ he sunt spāles glorie: de quib⁹ dicit̄. i. Cor. 15. Alia ē claritas solis. alia lune. alia stellaꝝ. ⁊ hoc tangit glo. sup illū locū.

d Eclarato quid sit grā ſ^m rem querēdū ē qđ sit grā ſ^m rōnē

Et querūt̄ duo. Primū qđ sit ſm nominis rōnē. z^m qđ sit ſ^m diffinitionē.

Ad primum notandū

ꝙ grā dicit̄ uel gratis dans. uel gratis datū. uel gratum faciēs. Primo modo improprie: ⁊ hoc modo dicit̄ de⁹ grā uel dīna uoluntas. z^o

sent⁹.2° modo omuniter. Quicquid enim gratis datur hoc ē sine meritis: grā pōt dici: q̄ signe accipit̄.i.cor.12. Diuisiones grāꝝ sunt: unus aūt spūs. Tertio modo ꝓprie dr̄. Cōis enim rō nominationis grē est eo q̄ gratis data. s̄ ꝓpe eo q̄ nos gratos facit. in hoc sensu sumit̄.i.eph. In laudē glīe grē ei⁹ ī qua gratificauit nos ī dilecto filio suo. Glo. Nos fecit gratos. Scđm ḡ cōmunē acceptionē rō hui⁹ nōis grā ē donū a deo sine merit̄ datū: seu illud sit creatū ut imago dei in nobis. seu supadditum ut sciā: seu faciēs gratū ut ꝑmū donū salutiferꝫ indistinctū. de quo facta est questio: seu ꝑma vt⁹ in qua donū grē manifestat̄ ut fides. vñ ad hebr. ultimo. Optimū est grā stabilire cor. ꝛc. Glo. Ut hēatis fidem pfectā credētes omnia munda eē mundis. seu ꝑm⁹ grē effect⁹ p⁹ lapsū in nobis. s. remissio peccatoꝝ. vñ.i.ro. Gratia uobis ꝛ pax. Glo. Grā.i. remissio peccatoꝝ seu grā ꝓrogatiua quedā in ordinib⁹. vñ.i. Thi. i. Grā ꝛ mīa. Glo. Grā hic accipit̄ qđ in aliis epistolis dr̄ remissio peccatoꝝ. Grā ꝟo quam hic addit epīs optat̄. s. donatio spūs sancti: qua ministri dei armant̄: seu grē signū. ut ꝓphetia ꝛ opatio miracl'oꝝ. de qb⁹.i.cor.12. Diuisiōes grāꝝ sunt ꝛc. seu illud qđ seqt̄ ad grāꝫ ut vita eterna. Ro.6. ꝛ Jo.i. Accipim⁹ grām ꝓ grā. grāꝫ glīficatōis ꝓ grā iustificatōis. Et Zach.4°. Adequabit grām grē eius. Scđm ḡ cōmunē nōis grē acceptionē septē modis dr̄ donū creatū. donū supadditū. donū gratum faciens. ꝑma vt⁹ in qua donū grē manifestat̄ ꝑm⁹ effect⁹ grē. grē ꝓrogatiua. grē signū. donū cōsequēs ad grām. Scđm ꝓpꝛiā ꝛ ꝑcipuā rōnē grā est donū a deo sine meritis datū: gratum faciēs hñtē. Ex quo pꝫ qđ sit grā s̄m nomē.

Consequenter queri

tur qđ sit grā s̄m diffinitionē. ꝛ dant̄ multe diffinitiones grē. Scđm ansel. grā ē cordis delectatio. S̄m alios gratia est sanitas mentium. Itē eph.i. In quo credētes signati estis in spū ꝓmissionis. Glo. Imagine dei reformata ī nobis. Ex quo sumit̄ q̄ grā ē signaculū imaginis. Itē in glo. eplaꝝ. Grā ē iustificatio seu remissio peccatoꝝ. Itē in ps. Ut exhilaret faciē ī oleo. Glo. Grā ē qđdam nitor anime ad cōciliandū sanctū amorē. Itē grā ē manifestatio spūs sancti.i.cor.12. Diuisiones grārum sunt ꝛc. vnicuiq3 dat̄ manifestatio ꝛc. Et hec ultima diffinitio est grē gratis date: nō grē gratū facientꝭ. relique ꝟo sunt grē gratū facientis. Sꝫ quia non ponunt in gen⁹ s̄ in cām: ideo non sunt ꝓpe diffinitiones. Prima enim naturaliter est assignata. Gratia est cordis delectatio: nec cōuertit̄. 2ª formaliter. Grā est sanitas ꝛc. Tertia silr̄. grā est signaculum. 4ª effectiue. Grā est iustificatio. 5ª metaphorice assignat̄. Grā ē qđdaꝫ motor uł qđā nitor ꝛc. ꝛ effectiue s̄m q̄ grā facit hominē gratū uł acceptū s̄m q̄ dr̄ Daniel.i. Dedit dñs grām Danieli in cōspectu ꝑncipis eunuchoꝝ. Ponunt̄ aūt due tales a magr̄is. Grā est gratia data gratū faciēs hñtē: ꝛ gratū reddēs op⁹ ꝓpter hītudinē. Alia est hec. Grā est habit⁹ mentis uīr toti⁹ vite ordinatiuus. Prima magis indicat qđ sit grā s̄m nomē: q̄ quid sit s̄m rōnē. 2ª indicat quid sit s̄m rōnē: que sic ꝓbat̄. Nō est sb̄a. ꝛ sic de aliis generib⁹. ḡ est qualitas. Qualitatis ꝟo multe sunt spēs. non est forma vel circa aliquid cōstans figura. nec est nālis potentia vel impotentia. ꝛ sic de aliis ab habitu. ḡ est hitus vel dispositio. ꝛ non fiat vis de diīa inter hitum ꝛ dispositionē. Est ḡ habit⁹ non corporis. ḡ aīe. non aīe nisi rōnalis. ē ḡ mentis hit⁹. non hit⁹ speculatiuus ut sciā. ḡ hit⁹ vite ordinatiuus. s̄ hoc dupl̄r. in loco particulari vel ubiq3. In loco particulari ut virtutes pollitice. aliis enim ꝛ aliis legib⁹ ꝛ morib⁹ viuit̄ ī diuersis regnis. Ad istaꝝ ergo differētiā dr̄ uīr ordinatiuus. Sꝫ q̄ oīa ista cōueniūt caritati ꝛ cuilꝫ ꝟtuti formate: inquirenda est diīa ordinationis: quā efficit virt⁹ quelibꝫ ꝛ grā. ꝛ cōstat q̄ quelibꝫ ꝟt⁹ vnū solū actū ordinat ꝑmo ꝛ ꝑ se. grā aūt omnes. Igit̄ grā est hit⁹ uīr ordinatiuus vite toti⁹. qđ nō ꝟt⁹ aliqua formata. ḡ relinqt̄ q̄ grā ē habitus mentis uīr vite toti⁹ ordinatiuus.

C Onsequēter que

rit̄ de diīis grē an grā sit diuisibilis ꝑ dr̄ias. ꝛ querit̄ ī gñali. Primo an grā sit diuisibil' ꝑ dr̄ias s̄m aliquē modū. 2° supposito q̄ sic: q̄rit̄ spalr̄ de diuisiōe ipsi⁹ ī suas dr̄ias sic.

Ad primum

Sicut dictū ē grā perficit sb̄am aīe. ꝟt⁹ aūt ꝑficit potentias seu vires. Cū igit̄ ipsa sb̄a aīe sit indiuisibilis pꝫ q̄ grā que ē ei⁹ ꝑfectio debet eē indiuisibilis. Ad oppositū hēt̄. qm̄ aug. assignat dr̄ias grē dicēs. Q̄ est grā operās ꝛ cooperās. Grā operās est que ꝑparat hoīs volūtatem ut uelit bonū. Grā cooperās que adiuuat ne frustra uelit. ꝛ sumit istas differētias gratie iuxta illud quod dicit

apostolꝰ ad ro.9. Non ē volenti neq̄ currēti ꝛc per hoc volēs dicē q̄ non est in potestate nostra velle bonū. ⁊ hoc tangit cum dicit. Non est volenti. nec opari bonū. ⁊ hoc tangit cum dicit. Neq̄ currenti. Ideo nccia est grā que p̄paret hominē vt velit: ⁊ adiuuet ne frustra velit. s ut exequaẗ volitū. Si ḡ differt ⁊ operari ⁊ esse manifestū est q̄ differt grā opans ⁊ cooperans. Est igiẗ grā diuisibilis p dr̄ias.

Itē dicit aug. in ench. Q est grā p̄ueniens de qua dr̄. Misericordia eiꝰ p̄ueniet me. ⁊ subsequens. de qua dr̄ in p̄s. Et mia eiꝰ subsequetur me. Et dicit q̄ grā p̄uenit aīam ut velit. subsequiẗ aīam ne frustra velit. Dr̄ie igiẗ grē sunt p̄ueniens ⁊ subsequēs. ḡ est diuisibilis p dr̄ias

Item in 2ᵒ sent. di. 26. distiguit magister grāz in p̄uenientez. ⁊ adiuuantē: ⁊ subsequētē. ḡ est diuisibilis p dr̄ias. Itē Ber. de grā ⁊ li. ar. Bonū cogitare velle perficere: hec tria operaẗ grā in nobis: s differēter. Immitēdo enim bonā cogitationē nos p̄uenit: immutādo malā volūtatē sibi p ↄsensum iungit. ministrādo ↄsensui facultatē foris p aptū opus itertꝰ opifex inotescit. Primum facit sine nobis. 2ᵐ facit nobiscū. 3ᵐ p nos fac. Est ḡ grā imitēs bonā volūtatē vel cogitationē. ⁊ ē grā imutans malam voluntatē. ⁊ est grā ministrans ↄsensui facultatē. s. operandi. Igiẗ ē grā diuisibilis p dr̄ias. Itē dr̄ia actuū ponit dr̄iaz habituū. Si ḡ differētes actus eliciūẗ a grā: ⁊ actus differentes ponūt differentes habitꝰ. ḡ erunt differentes habitꝰ grē p quos grā distīguiẗ sicut vtus p differētes habitꝰ distinguiẗ qa differētes actꝰ eliciūẗ a vtute. Grā igiẗ ē diuisibilis p dr̄ias sicut vtꝰ. Itē. i. Cor. 12ᵒ. Diuisiones grāꝝ sunt: idem aūt spūs. Expsse ḡ reliqẗ q̄ grā diuidiẗ. So. dō. q̄ rei duplex ē diuisio. vna ē p dr̄ias rei eētiales. alia per dr̄ias accidētales. Diuisio p dr̄ias eētiales illa semp ponit formā aliquā differētē. Diuisio aūt p dr̄ias accidentales non ponit dr̄iam in forma s solū in effectibꝰ: qui reliquūẗ ex forma Dicendū ḡ q̄ grā non est diuisibilis per dr̄ias eētiales: qa ip̄a est vna forma indiuisibilis: nec multiplicaẗ p formas differētes in quātuz grā ē: tn̄ h3 diuersos effectꝰ quos derelinquit in anima p̄parat enim volūtatē ad bonū: vt ip̄m uelit. Itē addit facultatē ut possit illud opari ne frustra uelit. ⁊ sᵐ hoc diuersa efficit ⁊ sic de aliis eiꝰ effectibꝰ. ⁊ iuxta hanc diuersitatē effectuūz sumiẗ diuisio grē p dr̄ias: q̄ sūt p̄ueniēs. subsequēs. operans. ⁊ cooperans. ⁊ sic de aliis differētiis grē. Omnes eni assignāẗ iuxta differētes effectꝰ: quos efficit ip̄a grā ī anima. Est igiẗ dr̄ia ī grā p differētes effectꝰ seu statꝰ: ⁊ non p differētes formas. Et sm h̄ dō. q̄ ē diuisibilis p dr̄ias accidētales ⁊ non p dr̄ias eētiales: que diuersificāt eētiaz seu formā. Uirtꝰ aūt diuisibilis est vtroq̄ modo . s. p dr̄ias eētiales ⁊ p dr̄ias accidentales. Est enim vtꝰ diuisibilis p differentes formas: que sunt spes fides ⁊ caritas. ⁊ est diuisibilis sᵐ differentes effectꝰ: qui sunt credere sperare diligere ꝛc. Fides enim est quedā forma ul' habitꝰ in anima differens ab habitu uel forma q̄ est caritas. Silr̄ effectꝰ differt ab effectu: s grā non: nisi 2ᵒ modo. ⁊ hoc est quia illud qd̄ p̄ficit grā p̄mo ⁊ p se est indiuisibile. s. sb̄a anime ⁊ potentia que est li. ar. Et ideo grā p eētiam est indiuisibilis. Ad auctoritates ḡ quibus ostēdiẗ q̄ multe sunt dr̄ie grē dicendū. q̄ oēs ille dr̄ie sunt ip̄iꝰ grē quantū ad dr̄ītes effectus suos: ⁊ non quant ad essentiā uel formā

Ad aliud qd̄ obiciẗ q̄ dr̄ia actuū ponit differētiā habituū. d ō. q̄ duplex est actꝰ. Quidā est actꝰ quo agens agit. ⁊ est quidam actꝰ quē agens efficit. Primus igitur actus si differat ponit necio dr̄iam in agente sm uirtutem: ⁊ sm habitꝰ. Uñ ad diuersitatē talis actꝰ seqẗ necessario dr̄ia habituū. s diuersitas actꝰ quē agens efficit nō ponit diuersitatē in habitibꝰ nec in potentia: nec ī vtute ex parte agentis. Exemplū p3 in igne. actꝰ enim quo agit ignis est calefacere seu calor. Iste aūt actꝰ indiuisus est ⁊ unꝰ in se. Actꝰ vō quē efficit ignis p istuz actū multiplex est. qa calor efficit desiccatōez ⁊ indurationē ⁊ liquefactionē sm diuersitatē materie recipiētis. Iste ḡ dr̄ie actuuz in igne sunt ex parte actus quem efficit: non quo agit imo ille unꝰ est: ⁊ illo uno efficit illos differētes actꝰ. Naz applicatio caloris ad lutū facit indurationē. applicatio caloris ad cerā facit liquefactionē ꝛc. Et isti actꝰ non ponūt diuersitatē in igne quantū ad vtutē ignis: nec ī p̄ᵒ actu ip̄iꝰ ignis: qui ē actꝰ eētialis. S3 mag̃ differentia est sᵐ illos accidētalis. qa magis ē ex pte materie. Sic ḡ cū diuersitas actuū ī grā sit ex pte actuū quos efficit grā: non ex parte eius qui efficiẗ: imo unꝰ est actꝰ quo efficit: patet q̄ hec diuersitas actuum non ponit diuersitatē habituū s grāꝝ sp̄ualiū. In vtutibꝰ autem est diuersitas actuū utroq̄ modo. qa sunt ibi diuersi actꝰ quibus efficiūt seu agunt: ⁊ quos efficiunt: qa actꝰ quo fides agit alius est ab actu

quo spes agit ⁊ caritas. q̄a aliud est quo cre-dimꝰ. aliud quo diligimꝰ. aliud quo speramꝰ Et ideo fides spes caritas sunt diuersi hr̄tus seu diuerse v̄tutes. Itē alios ⁊ alios actꝰ efficiunt seu eliciūt. Ad aliud dō. ꝙ illa diuisio grē quā ponit apostolꝰ: est grē gratis date: q̄ est donū dei: sicut pꝫ p mēbra illiꝰ: ⁊ nō ē grē gratū faciēt: que facit acceptū deo ad hn̄daꝫ salutē eternā. de cuiꝰ diuisiōe ad p̄ns fit q̄stio Et ita rō illa nō valet in p̄posito.

Onsequēter que

ritᷣ de drīis grē que multiplr̄ assignāt Primo ḡ q̄ritᷣ de diuisione grē p duas drīas. 2ᵒ de diuisiōe p tres drīas. 3ᵒ de drīa p statꝰ

Assignatur autem di

uisio grē ab aug. p duas drīas duplr̄. Primo grā opans ⁊ coopans. 2ᵒ p̄ueniēs ⁊ sbsequēs. Queritᷣ ḡ primo de diuisione assignata p has drīas opans ⁊ coopans. ⁊ ostenditᷣ ꝙ he drīe operans ⁊ coopans non diuidant grām: q̄a si diuidant grām: ↄstat ꝙ vbicūq̄ ē gratia: ibi erit operans vel cooperās. Sꝫ i p̄uulis ē grā: ⁊ tn̄ n̄ ē opās ul' coopans. ḡ iste non sūt drīe grē. Minor pꝫ: q̄a vt dicit augꝰ. grā operans p̄parat volūtatē ut velit. cooperās cooperatᷣ ipsi li. ar. in opere pducendo. Si ḡ grā nō efficit in paruulis ꝙ uelint: nec ꝙ ipsi operentur bonū: quia ipsi non hn̄t vsum volūtatꝭ nec liberi arbitrii ad volēdū nec ad opandū bonū ḡ in ipsis non est grā operans vel cooperans ⁊ tn̄ in ipsis est grā. ḡ operās ⁊ cooperās non diuidūt grām. Itē oīs grā est cooperās. ḡ nulla grā est operās. ḡ operās non ē drīa grē Maior pꝫ. quia omnis grā operās p̄parat voluntatē vt bonū velit. & hoc nūq̄ pōt facere sine ↄsensu ⁊ cooperatione volūtatꝭ seu liberi arbitrii. q̄a nunq̄ datᷣ grā volēdi bonum nisi homo ↄsentiat. ḡ nūq̄ est grā p̄parās uolūtatem ad bonū sine cooperatōe li. ar. ḡ liberꝫ ar. coopatᷣ oī grē. Silr̄ ⁊ grā coopatᷣ ⁊ adiuuat ipsi li. ar. ḡ grā semper est coopans ⁊ nūq̄ operās p se. Itē Ber. Cooperari grē dr̄ liberꝫ arbitriū dū ↄsentit. Cū ḡ grā di p̄ntatᷣ nobis vt velimꝰ bonū: nostrū ē consentire ipsi grē. ḡ liberꝫ arbitriū cooperatᷣ ipsi grē. silr̄ grā cooperatᷣ ipsi libero arbitrio: q̄a liberꝫ arbitriū nō bn̄ operatᷣ nisi dū cōsentit ad qđ coopatᷣ grā. Est ḡ grā solū cooperās ⁊ non operans: cum oē bonū fiat in nobis a grā mouēte ⁊ libero arbitrio cōsentiente. Itē Ber. Immutādo malā volūtatē sibi nos p ↄsensum ↄiungit. ⁊ loqᷣtᷣ de grā. Si ḡ grā que facit vt velimꝰ bonū ipa imutat malā volūtatē: vt velit ⁊ faciat bonū. ḡ cooperatᷣ ipsi ad bonū volitū exequendū. ⁊ ita est grā cooperans solum ⁊ non operās p se. Itē duplr̄ assignatᷣ drīa inter grām operātē ⁊ cooperātē. Prima est ꝙ grā operans est que facit velle bonū. grā coopās que facit operari bonū. 2ᵃ drīa est q̄a sicut dr̄ sup illud p̄s. dn̄s p̄tector vite mee. Grā opāa ē qua agimꝰ. grā cooperana qua resistimꝰ tēptationi. Quātū ad p̄mā drīam ondītᷣ ꝙ eadē sit grā cooperans ⁊ grā operās: q̄a eadē est volūtas ↄiuncta actui: ⁊ non ↄiūcta actui: quia eadē est volūtas eundi Romā qua uolo dum non vado. ⁊ qua volo dum uado. ḡ silr̄ eadē est grā que facit velle quod est ↄiunctū actui. ⁊ grā que facit velle non ↄiunctū actui Est ḡ eadē ḡra que facit velle ⁊ operari. Nō est ḡ alia grē drīa ab opante: q̄ facit nos operari. ⁊ ita non est ponē grām coopantē: imo eadē est cū grā cooperante. Itē uanū ē efficere p plura qđ p vnū pōt effici sufficienter. Si ḡ p grām operantē sufficienter ordinatᷣ volūtas ad velle ⁊ operari. ḡ uanum est ponere grām cooperātē. Itē ↄn̄ter obr̄ ad secūdā drīam. ꝙ gratia cooperans non sit drīa grē q̄a ↄstat ꝙ dyabolꝰ nūq̄ potest uincere renitentem ⁊ maxime illū qui hꝫ grām. ḡ si homo hꝫ grām opantē sufficit ei ad resistendū dyabolo: ⁊ ita ad resistēdū tēptatiōi omni. Itē minimū bonū magis ē bonū q̄ maximū malū sit malū: q̄a bonū cū actu est: malū aūt cū defectu. ḡ minima grā possumꝰ resistē dyabolo ⁊ omni tēptationi sine malo. ḡ p grām opantē possumꝰ resistere tēptationi. ⁊ ita non est necessaria grā alia cooperās. Itē in xp̄o non fuit ponere grāꝫ qua resisteret temptatōi: q̄a fuit impossibilia peccare: nec poterat tēptari tēptatione interiori. i. qua afficeretᷣ sua beata anima ex aliqua parte: sicut ⁊ nostra afficitur ḡ in xp̄o non fuit grā coopans. ⁊ fuit grā plenissime in ipso: ut manifestū est. ḡ grā coopās non est una drīa grē. sm̄ ꝙ ponitᷣ grā coopans ad resistēdū tēptationi. Consequēter q̄ritᷣ an iste sint ponēde drīe. s. grā p̄ueniēs ⁊ grā sbsequens. ⁊ ostēditᷣ ꝙ non. In xp̄o enim non fuerūt iste drīe. s. grā p̄ueniens ⁊ sbsequens. Cū ḡ in ipso fuerit grā plenissime pꝫ ꝙ iste n̄ sunt drīe grē. Maior pꝫ. q̄a xp̄us nūq̄ fuit sine grā. imo grā fuit coeua sue nature. ḡ non fuit in eo p̄ueniens grā. Cū igitᷣ grā sbsequēs

dicat respectu pueniẽtis. pz siliter q non fuit in eo grã sbsequẽs. q in ipo non fuerũt iste vne

Itez grã pueniens vr respectu uoluntatis quã puenit imittẽdo ei bonam cogitatiõez. et hoc dicit Ber. Immittendo bonã cogitationem nos preuenit. Sz fm hoc obr. quia sicut dicit aug. in li. de pdestinatõe sanctoz. Quis non uideat prius esse cogitare q credere: nullus quippe crederet aliquid nisi prius cogitaueri it esse credendũ. q cogitatio puenit grãz credẽdi. et hec est grã in fide. Hec autẽ dicit esse pma grã: et fm aug. grã pueniens. Sz cogitatio est mot9 liberi ar. q mot9 liberi ar. puenit vel pcedit pmã grãm: et non e9. q non ẽ pueniens motũ liberi ar. respectu c9 vr pueniere. Non est q ponere grãm pueniente. Itẽ aug. sup illud ps. Concupiuit anima mea desiderare iustificatiões tuas zc. Distinguit tres grados perueniẽdi ad grãm gratũ faciẽtem dicens sic. Uidem9 nõnũq q utiles sunt iustificationes dei. i. opa iusticie. s infirmitate ppediti non desideram9. puolat intellect9. seqt tard9 aut null9 affect9. scim9 bonũ nec delectat agere. cupim9 vt delectet. Secũdũ hoc q pmũ est vt videam9 q sint vtiles et honeste iustificationes. deinde ẽ eas desiderare. vltimo delectari in opere eaz. Itellect9 q boni pcedit cõcupiscẽtiã. et 9cupia delectationẽ in ope eaz. Sz videre et intelligere hi9 iustificationes an bone sint: et desiderare eas hoc ptinet ad liberũ ar. et hoc facit sine grã p lumẽ rõnis inatũ de quo ps. Signatũ est super nos lu. u. t. d. Delectari aũt ẽ in executione et opatione eaz: h est grã pficiente. q mot9 liberi ar. puenit grãz et non e9. q non est ponere grãz pueniẽtẽ: cũ respectu hui9 dicat pueniẽs. s. qa puenit li. ar. ad bonũ. imo e9 est. Itẽ vt dr. si homo fac quod in se est: deus dat ei grãm. Facere autez quod in se ẽ non ponit grãm s actũ liberi ar. Si q facere qd in se ẽ pcedit. ergo actus liberi ar. pcedit grãm. q non est grã preueniens li. ar. Ad oppositũ arguit aug. ex auctoritate apostoli z ad Cor. 3. Non q sufficientes simus cogitare aliqd a nobis qsi ex nobis. s sufficientia nostra ex deo est. Ex quo videt q cogitare aliquid boni non est ex nobis. q cogitationez boni non hz homo a li. ar. suo: s a deo: seu grã sibi data a deo. Grã q puenit li. ar. et eius actũ ad bonũ. q nccẽ est ponere grãm pueniẽtem

Itẽ Ber. Immittendo bonã volũtatẽ nos puenit. Sed cogitatio boni act9 ẽ act9 liberi arbitrii. q grã puenit li. ar. Itẽ aug9. in enchi. Grã puenit vt velim9 bonũ. Igit necesse ẽ eẽ grãm pueniente. So. Notãdum sicut dicit Ugo de sancto vic. sup illud Isa. 1. Uuln9 et liuor et plaga tumẽs zc. Q alia sunt bona nature. alia sunt bona grẽ. s hec a grã pueniẽte. et hec a sbsequente. Secũdũ hoc q dr. q grã pueniẽs et sbsequẽs multis modis dicũt i nobis. Uno mõ 9muniter et improprie. et sic grã pueniens dr in nobis donũ nature: seu 9sistit in donis nature. sbsequens est donũ gratuitũ seu in donis gratuitis. fm hoc dr imago di i nobis grã pueniẽs q possum9 deũ cognoscere et diligere. et sic ẽ grã pueniẽs donum gratis datũ. Alio mõ dicit 9muniter: s tñ pprie. et sic grã pueniẽs dr grã gratis data. grã sbsequens dr grã gratũ faciẽs. et fm hunc moduz dr grã pueniens qñ homo existens in peccato mortali cogitat de futuro iudicio. et de pena eterna et de diuina mia. et ex hoc cogitat se 9uertẽdũ ad deũ. et fm hoc loqt aug. in li9. de pdestinatione sanctoz. Prius est cogitare bonum q credere. et tñ dicit ibi. q ipm cogitare bonũ ex deo est seu ex grã. vñ introducit auctoritatẽ apostoli. z. ad cor. 3. Non q sufficientes sim9 zc. Tertio mõ dr grã pueniẽs et sbsequens pprie et non 9muniter. et fm hoc dr grã pueniẽs gratũ faciẽs: et hoc multipliciter est: quia vno modo dr grã pueniens qua liberamur a peccato. sbsequẽs grã qua boni sum9: vt dicatur grã pueniẽs que purgat animã a peccato sbsequens que pficit ipaz in bonũ. et fm hunc modũ dic aug. in li. de natura et grã. Grã preuenit vt sanemur. sbseqt ut sanati vegetemur. Ulterius dr magis pprie. et fm hũc modũ dr grã pueniẽs qua boni sum9. sbsequens qua bonũ opamur. Uñ fm hoc grã pueniẽs informat ipsaz animã. sbsequẽs ipm liberũ ar. ad operãdũ bonũ fm q dic aug9. Grã puenit volẽtẽ vt uelit. sbseqt ne frustra uelit. Itẽ dr stricto modo. et fm hũc modũ grã pueniẽs est qua bonũ operamur. grã sbsequẽs qua malo resistim9. Uñ aug9. in li9. de natura et grã. Grã puenit ut pie uiuam9. sbseqt ut cum illo semper uiuam9. nũc puenit ut uocemur. sbseqt ut glorificemur. Secũdũ q hunc moduz intelligendũ ẽ de grã pueniẽte et sbseqẽte. Siliter notãduz est de grã opante et coopante. qa grã opans et coopans dr respectu potẽtie opantis q ẽ li. ar9. et fm hunc modũ dr dupliciter Uno mõ est grã opans que facit uelle bonũ. coopans qua exequimur uel operamur bonuz ex nrõ arbitrio. cum ipsa grã h ẽ opans est q

facit͛ uoluntatē bonā. coopanſ inquantū cum li. ar. efficit bonū op⁹. Itē alio modo dr̄ grā operans ⁊ coopans ſm ꝙ ꝑ utrūq; operamur Sz opari eſt duplr̄. ſ. in faciendo bonū vel in reſiſtendo malo. Dicit͛ ḡ grā operans qua operamur bonū. coopans dr̄ q̄ reſiſtim⁹ malo ſeu tēptationi male. Ad vtrūq; enim requiritur grā: quia vtrūq; bonum eſt ſupra ptātē rōis eleuatū. Nam bonū ad quod tendim⁹ ſup nos eſt: nec ad il ud ex nobis ꝑuenire poſſum⁹. tēptans etiam ſ͛ᵐ ptātē ſupra nos ē. Job. 41. Nō eſt ptās ſup terrā q̄ ꝯpareṫ ei. Opans ḡ grā ē ad opandum bonū. coopans ad reſiſtēdū malo. Notandū igit͛ ē ꝙ vna iſtaꝝ diuiſionū eadē ē cum alia ſm rē. ſ; differūt ſ͛ᵐ nōis rōnē. nam eadē ē grā opans ⁊ ꝑueniēs: ſ; differenter: q̄a vtraq; ꝯpat͛ reſpectu liberi arbitrii ut cā mouēs ipm. ſ; ꝑueniēs dr̄ inquātū ſemp ꝑſto ē vt cā bone volūtatꝭ ⁊ ſi in effectu non cauſet. Opans ỽo efficit bonā volūtatē. vn̄ d grā ꝑueniēs ⁊ opans dicūt͛ cauſa bone volūtatis. ſ; ꝑueniēs dicit cā; ſ͛ᵐ habitū. opans dicā ſm actum. Silr̄ eadē ē grā ſbſequēs ⁊ cooperans. ſ; ſbſequēs dr̄ reſpectu ꝑueniētis q̄ facit volūtatē bonā: eo ꝙ adiuuet volūtatez iam exñtē bonam ad faciēdū bonum. Coopās ỽo dr̄ reſpectu liberi arbitrii inquātū ex grā ⁊ libero ar. op⁹ bonū ꝓcedit. Ad ꝑmā rōnē in ꝯtrariū d dō. ꝙ in paruulis non eſt grā ſm has intētiones opans ⁊ coopans ſm actū: ſ; ī habitu: q̄a illa eadē grā que modo eſt ī paruulo erit in ipo opans ⁊ coopans: qñ opabit͛ ⁊ habebit vſum ſui li. ar. Iſte enī dr̄e dicūt͛ ꝑ cōparationē ad opari. Un̄ cū in paruulis nō ſit operatio nec ptās opandi in actu: ſ; ſolū in habitu: q̄a non hñt vſum arbitrii: pz ꝙ non ponūt͛ iſte itētiones in paruulis ī actu ſ; ī bitu.

Ad aliud dō. ꝙ liberꝝ ar. ſm duplicē rōnez ꝯparat͛ ad grām. ſ. in rōne recipientꝭ: ⁊ ī rōne opantꝭ. ⁊ tñ vtrūq; ē volūtatꝭ ſeu li. ar. ſ. recipere grām ⁊ cū grā opari. Dicēdū ḡ ꝙ ſm ꝙ ꝯparat͛ ad ipſam in rōne recipiētꝭ. ſm hoc dr̄ grā opans: nec ipz arbitriū dr̄ coopans ipſi ſ; hanc rōnē. q̄a ꝯpat͛ ei in rōne recipiētꝭ. Scōm aūt ꝙ ipm liberꝝ arbitriū agit ꝑ grām: ſm h̄ ꝯpat͛ ad grām in rōne coopantꝭ. ⁊ ſm hoc dr̄ grā coopans. q̄a ſimul liberꝝ arbitriū opatur cū grā. Q; tñ obicit ꝙ grā nunq̄ relinquit ſuum effectū ſeu bonam voluntatē ī arbitrio ſeu ꝯſenſu liberi ar. ⁊ ita coopat͛ ipſi grē cōſentiendo. dō. ꝙ verꝝ ē: tñ ſ͛ᵐ rōnē iſtam non dr̄ grā coopans ſ; opans q̄a in receptiōe grē hoc ē qñ efficit uolūtatē bonā: ꝑoſt ē actio grē deinde ꝯſenſus ipſi⁹ arbitrii ſeu coopatio in ꝯſentiēdo. ⁊ ideo grā dr̄ hic opanſ. ſ; li. ar. dr̄ cū grā opari: qñ opat͛ bonū ꝑ grām. Quia ḡ op⁹ elicit͛ a potētia arbitrii ipſa grā iuuante ipm li. ar. dr̄ opans. ipſa ỽo grā coopās velut adminiculās opanti. Per hoc pz rñſio ad rōes ſumptas iuxta auctoritatē bti Ber. Ad primā qua oſtēdit͛ ꝙ coopans ñ ſit dr̄ia grē: quia eadē eſt volūtas ꝯiūcta actui ⁊c. dō. ꝙ verꝝ ē ꝙ ſm eēntiam oīo eadez ē grā opans ⁊ cooperans: ſ; differūt ſ͛ᵐ effect⁹. ⁊ quātū ad hoc diſtinguit͛ coopans ꝯtra operantē. q̄a ali⁹ ē effectus grē: cū facit nos velle bonū. ali⁹ cū facit nos exeq bonū. ⁊ quātū ad ꝑmū effectum dr̄ grā opans. quantū ad 2ᵐ grā cooperāſ: ſic ead eſt volūtas ꝯiūcta actui exteriori ⁊ ñ ꝯiuncta actui interiori. ſ; tñ differt ſm effectum ſolum

Ad aliud dō. ꝙ nō ē ponere grām opantē ⁊ coopantē eē aliā ⁊ aliā: ſ; ad aliū ⁊ ad aliuz effectū. ⁊ ideo nō ſupfluit grā cooperās: quia nō ſupfluit ei⁹ effect⁹: q̄ ē remouē grauedinē ī nobis impediētē ad opandū bonū. de qua. 9°. ſap. Corp⁹ qd corrūpit͛ agğuat animā. Ad rōnes qb⁹ oſtēdit͛ ꝙ ñ ē ponē grām coopantē quantū ad ſecūdā drīam que aſſignat͛ inter grām opantē ⁊ cooperātē. Dicēdū ad ꝑmam ꝙ non eſt ponē aliā ⁊ aliā grām ꝑ eēntiaz ad faciendū bonū ⁊ reſiſtēdū malo ſeu tēptatōi male. tñ differt ſ͛ᵐ effect⁹. quia ali d efficit cū facit nos opari bonū: ⁊ c i facit nos reſiſtē tēptationi. poſſum⁹ enim habere vnū ſine alio ⁊ quātū ad opari bonū dat͛ grā opās. gratia ỽo cooperās dat͛ ad reſiſtendū tēptationi.

Q; ỽo obicit ꝙ ꝑ grām ꝑ quam opamur bonū poſſum⁹ reſiſtere tēptationi. dō ꝙ verꝝ ē ꝙ ꝑ ipſam poſſum⁹ reſiſtere tēptationi: ſ; nō facilr̄ Per grām aūt cooperātē reſiſtim⁹ facilr̄. grā ḡ vt cooperās reſpicit facultatē reſiſtēdi malo. ⁊ ideo neceſſaria: q̄a effectus neceſſari⁹.

Ad aliud dō. ꝙ verꝝ ē ꝙ ꝑ grām poſſum⁹ reſiſtere tēptationi ſeu malo: ſ; non facilr̄. ⁊ hoc ē q̄a habem⁹ in nobis fomitē impediētē ad hoc ⁊ ideo neceſſaria ē ad facilr̄ reſiſtendum. hec aūt dr̄ grā coopans. vn̄ grā operāa ad bonū operādū. grā cooperās ad facilr̄ operādū: q̄a faciliter operamur bonū cū faciliter reſiſtim⁹ ei qd impedit nos ad operādū qd volum⁹ per grām opari. Ad aliud ꝯcedēdū ē ꝙ ſ͛ᵐ hāc rōnē nō fuit grā in xp̄o: ⁊ ꝙ grā in nobis ſit ad tot: hoc venit ex defectu ſbi. vbi enim grā inuenit ꝑfectū ſbm: ſicut fuit xp̄s: ibi non eſt

fm hanc rōnē. Unū sicut in xp̄o non fuit grā ad effectū sanādi: qa nihil erat in eo sanandū qa non poterat peccare. 7 hoc fuit ꝑpter pfe- ctionē ipsi'. ita in ipso nō fuit grā ad resistēdū tēptationi ꝑpter ipsi' pfectionē. qa nō poterat tēptari tēptatione interiori: seu quātum ad actū interiorē. s in nobis, 7 in ipso Adam post peccatū est effect' 7 corruptio fomitis: qa fo- mitē hēm' qui fouet peccatū in nobis. vñ ipse dyabol' pōt nos tēptare interi' 7 facere im- pssionē 7 infectionem in parte sensualitatis 7 ꝑpter hoc indigem' grā ad resistēdū isti tē- ptationi. 7 hec dr̄ cooperās. Ad rōnes gb' obr̄ de grā p̄ueniēte 7 sbsequēte dō. q̄ q̄uis homo cogitet 7 faciat quicqd pōt: ista nunq̄ p̄cedēt grām vt meritū. 7 in hac rōe dr̄ grā p̄ueniēs: qa nūq̄ p̄ueniēt a li. ar. meritorie. Dicendū igif q̄ actio li. ar. hoīs exñtis ī pctō mortali: qñ mouef ex recta intētione 7 fac qd in se est: 7 de' dat ei grām: non p̄cedit grām vt meritū seu meritorie. qa non pōt mereri q̄ def sibi grā qa igrat' ē. p̄uenit tñ actio illa grām vt disponēs ad ipsam. 7 hoc mō cogi- tatio 7 desideriū p̄ueniūt grām. 7 hoc intel- ligit aug'. sup illud ps. Concupiuit aīa mea desiderare 7c. vñ p̄ueniūt ipāz sicut dispositio p̄uenit formā. Aliqñ etiaz p̄uenit liberū ar. grām vt meritū. 7 hoc respectu grē sbsequētē 7 non respectu grē p̄ueniētis. vnde aug. Uo- lūtas hoīs multa dei dona p̄cedit. 7 hoc p̄ue- nire vel p̄cedere ipāz est quantū ad maiorē effectū grē. vnd dicit aug. ad Bonifaciū. Grā meref augeri vt aucta merea 7 pfici volūta- te ꝯcomitāte 7c. Unū cū aliquis hēat grām 7 postea opaf p illā meref vt augeaf illa gratia quantū ad maiorē effectū: quousq̄ p̄ueniat in gloria. Per hoc pz solutio ad illd qd obr̄ per aug. q̄ cogitatio bona p̄uenit grām erēdēdi que ē p̄ma grā seu p̄ueniēs. vd q̄ non p̄cedit ipām sicut cā grē s sicut dispositio habilitās ad recipiēdū grām. Patet etiā solutio ad ali- ud qd obr̄ q̄ si homo facit qd in se est de' dat ei grām: qa facere qd in se est nō p̄uenit grāz meritorie s dispositiue. Et sic patet solutio ad omnis obiecta.

Consequenter queri

tur de assignatione diuisionis p tria membra Ad qd sic. Ad ꝟtutē 7 pfectionē ꝟtutis requi- rūf tria. s. scire. velle. 7 imutabilr̄ operari. Si ḡ quicqd est attributū ꝟtuti pōt attribui grē que est causa ꝟtutis. ḡ ad grām ꝑtinet ordi- nare ad rectitudinē sciēdi. 7 hoc p scire. 7 ad rectitudinem volēdi per velle. 7 ad rectitu- dinem opandi p operari. quia hec tria ꝯcur- runt ad ꝟtutē scire bonū. velle bonum. opari bonū. ḡ s'' hoc requirif grā s'm tres dīās. s. faciens cognoscere vel scire bonū. grā faciēs velle bonū. 7 grā faciēs opari bonū. Item Ber. de grā 7 li. ar. Ipsa grā īmittendo bonā cogitationē nos p̄uenit. īmutādo malā volū- tatē nos per ꝯsensum deo iūgit. ministrādo ꝯsensui facultatē intern' opifex īnotescit. Ex quo relinquif q̄ ē grā faciens bonū cogitare 7 grā faciens bonū velle. 7 grā faciens bonū operari. ḡ diuisibilis est per tres dīās. Ad oppositū. Habem' grām sufficienter diuisam p duas dīās. s. p grām p̄ueniētē 7 sbsequentē Operantē 7 cooperantē. ḡ superfluit tertia dīa. Item 2. senten. di. 26. Distinguit ma- gister grām in p̄ueniente adiuuātē 7 sbse- quentē. Sed obr̄. dicit aug. in ench. Precedit bona volūtas hoīs multa dei dona s nō oīa. Que aūt nō p̄cedit ipsa in eis est: 7 ipsa iuuat Ex hoc arguif. potius ḡ bona volūtas iuuat grām q̄ grā bonā volūtatē. ḡ grā adiuuans nulla ē. Consequēter est qd de assignatione istarū dīarū grē qualr̄ se habēt. Bernard' enī postq̄ distīxit tres dīās grē. īmissiuā bone cogitationis: 7 īmutatiuā male volūtatis: 7 ministratiuā facultatis seu potestatis opādi Postmodū ipse assignat has dīās inter istas grās dicens. Primū utiq̄ est ī quo nos nihil facim'. 2m qd facit nobiscū. 3m qd p nos facit 7 ex h ꝯcludit alīs dīāz. Primū quidē ī quo nihil facimus nec vltimū: s solū mediū nobis reputaf ī meritū. Tertiam dīām assignat dicens. Ualet utiq̄ ad meritum intentio. ad exemplū actio. utrāq̄ qd p̄cedit cogitatio. Obicif ḡ p̄mo sup hoc q̄ dic̄ q̄ p̄mū fac sine nobis. s. īmissionē bone volūtatis. quia sicut i potestate li. ar. est velle ita 7 cogitare: qa co- gitare rōnis ē. Liberū aūt arbitriū ē facultas volūtatis 7 rōnis. ḡ in volūtate ei' ē cogita- re vel non cogitare bonū. Nō pōt igif īmitti ei bona cogitatio sine suo ꝯsensu. Cum igif coopari dicaf li. ar. grē dum ꝯsentit. ḡ īmissi- one bone cogitatōis coopaf liberū ar. ipsi grē. ḡ non dicit verū diuidendo seu dicēdo q̄ p̄i- mum facit sine nobis. Silr̄ obr̄ super h qd dicit q̄ p̄mū nec vltimū s solū mediū reputa- tur in meritū. Unlt ḡ dicē q̄ p̄mū. s. cogitare bonū non reputaf ad meritū. Sz ꝯtra est qa in omni actōe meremur q̄ ē mouente caritate

⁊ libero.ar. Si ğ ex caritate mouet̃ multotiẽs arbitriũ ad cogitandũ bonum. ergo cogitare bonum debet ei reputari ad meritũ. Simil̃r obĩ de hoc q̃ dicit q̃ tertiũ.s.actio boni nõ reputat in meritũ. Ex quo videt̃ q̃ actiõe exterio:i non mereamur. Sʒ ɔtra. Actio boni exterio: ꝓcedit ex libero arbitrio ⁊ caritate. Sʒ ĩ oĩ tali est mereri. ğ ĩ tertio qđ est actio boni ẽ mereri. ⁊ ita falsum dic̃. So. dđ q̃ cum grã sit pfectio potẽtie que est in libero.ar. ſm act᷒ ipi᷒ liberi ar. erit assignare diũas grẽ. Ad li. autẽ arbitriũ p᷒ ptinet cogitare. ɔñter velle postmodũ exeq̄ seu opari. Secũdũ h̃ ğ Bern. assignat triplicẽ diũaʒ grẽ. Prima ẽ imissiua bone cogitationis. zᵃ imutatiua male uolũtati. ʒᵃ ministratiua facultati ad exequẽdũ seu ad opãdũ bonũ. Uñ dic̃ Ber. in li. de grã ⁊ li.ar. Tria hec grã opat̃: seu de᷒g opat̃ per grãm in nobis. s. cogitare bonũ. velle bonum. exeq̄ bonũ ul̃ pficẽ. Ad illud qđ ꝓmo obĩ ĩ ɔtrariũ q̃ sugfuit diuisio grẽ p̃ tres diũas: cum sufficiẽter sit diuisa p̃ duas diũas. dđ. q̃ reducibilis est ad illã q̃ est p̃ duas diũas. Grã .n. ꝓueniẽs excitatiua dr̃ ad cogitãdũ bonuʒ ⁊ ita ꝓma grã imissiua bone cogitationis cõ ꝓhẽdit̃ sb grã preueniẽte. alie vero due diũe. Imutatiua male volũtati ⁊ miñstratiua facultatis: iste ɔphendũt̃ sb grã sbsequẽte: qa grã sbseqñs dr̃ ad duplicẽ actũ. s. ad actũ interiorẽ q̄ ẽ velle. s. in affectu: ⁊ ad actũ exterioreʒ in effectu. Ad zᵐ dđ q̃ grã dr̃ iuuare liberũ arbitriũ. qa ĩpossibile ẽ q̃ libeꝝ ar. eleuet̃ ĩ debitũ velle. s. in velle bonũ ⁊ meritoriũ per ptãtẽ suã: nisi adiuuet̃a grã. ⁊ ſᵐ h̃ dr̃ gratia adiuuãs. Silr̃ grã adiuuat̃ p̃ libeꝝ ar. qa grã non opatur nisi eẽt ɔsensus vl̃ assensus liberi ar. ⁊ iđ dr̃ libeꝝ ar. adiuuare grãm: dũ ɔsẽtit ipi grẽ. ⁊ ſm h̃ dr̃ zᵒ sent. di. zб. Congruẽter dr̃ q̃ bona volũtas iuuat grãm: qua ꝓuenit̃: dũ ɔsentit ad effectũ bonũ. Ad aliđ dđ. q̃ cogitatio boni est duplex. Uno mõ dr̃ cogitatio boni ꝓᵃ excitatio li.ar. ad cogitãdũ bonũ seu ɔsequat̃ effect᷒ seu nõ. Alio mõ dr̃ cogitatio boni act᷒ ille q̄ ɔseqt̃ excitationẽ: dũ ratio excitatiua ɔsiderat bonũ. Uñ cogitare ꝓmo modo ẽ act᷒ excitandi ad velle bonũ. Cogitar̃ zᵒ mõ est cogitare bonũ. ſm ꝓmũ modũ nihil facim᷒ ĩ cogitatõe boni. q̃ enĩ cogitatio boni excitet volũtatẽ ad bonũ: hoc a nobis ñ ẽ ſ a grã. Et ſᵐ h̃ logt̃ Ber. ⁊ vult dicẽ q̃ ipa grã ẽ ꝓmũ excitãs li.ar. seu li.ar. moueat̃ seu non ad cogitandũ de bono. ⁊ hec est illa pulsatio de qua dr̃ apoc.ʒ. Ego sto ad hostiũ ⁊ pulso. ⁊ ita quãtũ ad illũ modũ nihil facit volũtas quantũ tñ ad zᵐ modũ opat̃ aliqđ voluntas seu li.ar. ⁊ exẽplũ ẽ. Sic̃ enĩ in excitatiõe qua excitat̃ ocul᷒ p̃ lumẽ ad vidẽdũ nihil fac̃ oculus. ſ fac̃ in ipo aspectu quo videt mediante lumine. Silr̃ in excitatione illa nihil facim᷒: tñ in ɔsideratõe aliqđ facim᷒. s. in motu rõis ad cogitandũ bonũ. vñ pñtans imaginem boni ẽ grã. ⁊ h̃ sine nobis. ſ zᵐ nobiscũ ẽ ⁊ fac̃ meritũ. Ad aliud dđ q̃ est ɔtra illud qđ dic̃ q̃ ꝓmũ non reputat̃ in meritũ. dđ. q̃ sicut victoria tota pugne attribuit̃ regi: ⁊ non militibus: lʒ p̃ ipsos exerceat̃. ⁊ hoc est qa ipse rex ẽ imperãs bellũ. ⁊ iđ penes ipʒ dr̃ residere uictoria. Secũdario tñ tribuẽda ẽ militib᷒. Simil̃r dđ q̃ volũtas ẽ impans actui suo: qui ẽ velle Impat etiã aliis actib᷒. s. cogitationi de bono ⁊ executioni. qa si volo cogitabo bonũ. Si nõ volo nõ cogitabo. silr̃ si volo faciã ⁊ nõ faciã bonũ. vnde isti actus sbiecti sunt ipsi volũtati: qa est impans eis. ⁊ ideo ꝓncipalr̃ merituʒ residere dr̃ penes ipsam voluntatẽ. est tñ alioꝝ actuũ secũdario. Cum ğ dic̃ Ber. q̃ solum mediũ. s. volũtas boni reputat̃ ad meritũ: ⁊ ñ ꝓmũ neq̃ tertiũ. logt̃ ſᵐ ꝓncipalitatẽ. vñ nõ excludit q̃ nullo mõ reputat̃ ad meritũ. ſ ſm ꝓncipalitatẽ. q̄si dicat q̃ alia sine volũtate nõ sunt meritoria. ſ volũtas sine ipsis bñ ẽ meritoria. vñ nec libeꝝ ar. ad cogitãdũ nec act᷒ exterio: semp reputat̃ ad meritũ: ſ volũtas sẽp Uñ dic̃ q̃ plerũq̃ extorquet ipsam actionem timo: inutilis: aut simulatio damnabilis. Ad aliud qđ obĩ de intẽtione q̃ nõ ualet ad meritũ qa ẽ in rõne seu cogitatiõe: circa quã non residet meritũ. dđ q̃ intẽtio dr̃ duplr̃: qa intentio dr̃ respectu finis. ſ tendere in finẽ h̃ ẽ duplr̃. vel p̃ ɔsideratõem ipi᷒ finis. uel per motũ ⁊ inclinationẽ in finẽ. Pꝛimũ ẽ rõnis. zᵐ uoluntatis. vñ rõ est quasi docto: uel̃ tas est quasi executo: rõnis. Per rationem finem ɔsidero tñ: seu inclino: seu nõ. Per uolũtatẽ autẽ inclino: ⁊ tendo in omnib᷒ opib᷒ meis in ipm finẽ. ⁊ iđ ualet ad meritũ ista tendentia ĩ finẽ uel intẽrio. ⁊ de hac logt̃ Ber. Obiectio autẽ ꝓcedit de ꝓma que solũ ẽ p̃ ɔsideratioņeʒ finis: circa quam non est meritũ.

Consequenter queri

tur de drĩa grẽ quantũ ad stat᷒ añ peccatuʒ post peccat.i. añ incarnationẽ. p᷒ incarnatõeʒ ĩ statu paruuli ⁊ adulti. Querit̃ ğ utꝝ sit ei᷒dẽ

rōnis grā in hoīe ante peccatū ⁊ pꝰ peccatū ⁊ videt̄ ꝙ non: q̄a in hoīe ante peccatū fuit grā informās sic ī adā. In hoīe aūt pꝰ peccatū fuit grā reformās. Sʒ nō est eiusdē rōnis informare ⁊ reformare. Grā igit̄ non est eiusdē rōnis in hoīe ante peccatū ⁊ post. Itēʒ in adam ante peccatū fuit grā sine sacro. ⁊ ī hominibꝰ post peccatū est grā sacramentalis. Sʒ non est eiusdē rōnis grā cū sacramēto ⁊ grā sine sacro. Itē grā sine sacro ante peccatuʒ se hʒ ad aīam velut medicina ꝯseruatiā sanitat̄. Grā sacr̄alis post peccatū se hʒ ad animā velut medicina curatiua morbi. Sed non est eiusdē rōnis medicina ꝯseruatiua sanitatis ⁊ curatiua morbi. ḡ nec grā ante peccatuʒ ⁊ post peccatū est eiusdē rōnis. Ad oppositū. Non est different̄ rōnis lux expellēs tenebras ⁊ pficiēs ⁊ illūiās aerē. Sʒ grā ante peccatuʒ est velut lux pficiēs aīam: sicut lux pficit aerē. Grā post peccatū est sic lux expellēs tenebras peccati. Non est ḡ differentia rō grē ante pc̄m ⁊ post. Item non facit vīam in calore ſm rōnē qȯ expellit frigidū ⁊ qȯ informat ī frigidū: sicut lignū. ḡ silr̄ grā non differt ſm rōnē: ſm ꝙ expellit peccatū: ⁊ ſm ꝙ īformat aīī peccatū. So. vō. ꝙ nō differt ſm rōnē eēntialē grā aīī peccatū ⁊ post peccatū: ꝫ solū ſʒ rōnē accidētalē. vnde sicut eadem medicina ꝑ eēntiā est ꝑncipiū sanitat̄ ⁊ curationis: differēs tn̄ ſm accidētalē rōnē q̄a ad sanitatē se hʒ ꝑ se. ad curationē ꝑ acciñs: hoc est si inueniat morbū in corpore. Ita eadē ē grā ſm rōneʒ essentie que ē ꝑnᶜ sanitat̄ in aīa ꝑ se. ⁊ curationis morbi peccati ꝑ acciñs: hoc est si īuenīat peccatū in aīa. Ad ꝑmū vō. ꝙ eadē est grā informans ⁊ reformās ꝑ eēntiā: ꝫ alio modo se hñs. q̄a aīa ante peccatū fuit informis ⁊ ī potētia ad formā negatiue: quia nō hēbat formam. Informata aūt fuit ꝑ grām. Et ꝓpter hʒ dr̄ grā ante peccatū grā informās. aīa aūt pꝰ peccatū fuit informis ꝑuatiue: ⁊ ī potētia ad formā ꝑuatiue. i. cū ꝯtraria dispositōe. s. pc̄ō. quia hēbat deformitatē ꝓpter pc̄m. Grā autē adueniēs et expellit illā formā ꝯtrariā facientem aīam deformē: ⁊ introducit se ī aīa. ⁊ iō post peccatū dr̄ reformās. Qȧ ḡ grā dicat̄ informās ⁊ reformās aīī peccatū ⁊ post peccatū. hʒ non est ex parte sui: ꝫ ex parte suscipiētis: ī quo si inueniat pc̄m dr̄ reformās. si ꝯo ñ inueniat dr̄ informās. Ad aliud vō. ꝙ in medicina facit dīam eēntialē curatiuū egritudinis: ⁊ ꝯseruatiuū sanitatis: hoc ē ex imꝑfectiōe medicine: imo ex ꝑfectione medicine esset ꝙ ipsa eadē curaret ⁊ ꝯseruaret. vñ hāc medicinaʒ ponerēt medici ꝑfectā: que curaret morbuʒ ⁊ ꝯseruaret sanitatē. aliā ꝯo que tm̄ curat: vel tm̄ ꝯseruat non ponūt eē ꝑfectā. Quia ḡ grā se hʒ vt medicina ꝑfecta ī aīa. ideo de eiꝰ ꝑfectione est ⁊ ꝙ curet si inueniat quid curādū in aīa. ⁊ ꝙ ꝯseruet aīam in sanitate. ḡ grā sacramētalis ⁊ grā sine sacro nō differt ſm illō qȯ dat̄: quia vtrobiqʒ dat̄ grā eadē ꝑ eēntiā ꝫ differt quātū ad illud ꝑ qȯ dat̄.

Consequenter queritur an aīī incarnationē ⁊ pꝰ incarnationē differat grā ꝑ eēntiā. ⁊ ōñdit̄ ꝙ sic. Dioꝰ. Omne datū optimū descēdēs a patre luminū reducēs nos ꝑ Ihm ad ꝯgregātis patris vnitatē. Si ḡ grā aīī incarnationē non hūit ꝑtātē ad hʒ vt reducēt ad patris vnitatē. Sʒ pꝰ īcarnationē hūit. s. ꝑ xp̄m passum. ḡ alterius est ante incarnationē ⁊ post. Itē ante incarnatōeʒ non potuit nobis grā ꝑstare vitā eternā. ꝫ pꝰ incarnationē potuit. ḡ alia ē pꝰ incarnationē ⁊ dignior q̄ ante. q̄a ante non fecit dignum visione ⁊ ꝯtēplatōe dei eterna sic post. Ad oppositū. Nō erat alteriꝰ rōnis fides ante incarnationē ⁊ post. silr̄ nec caritas. ḡ eadē rōe nec grā: cum non sit sine ipsa. So. Concedēdū est ꝙ non est alia grā ante incarnationē ⁊ post. tn̄ aliqd efficit grā post incarnationem qȯ non ante. ꝫ hoc non ē ex diuersitate que sit in grā: ꝫ ex adiuncto. quia aliud adiungit̄ grē post incarnationē: ꝟtute cuiꝰ facit dignū visione eterna: qȯ ei non adiūgebat̄ ante incarnationē. imo ante īcarnationē adiūgebat̄ aliqd ei qȯ erat impediēs ꝑdictā visionē: qȯ remotum est ꝟtute incarnationis ⁊ passionis xp̄i. quia ante incarnationē erat reatꝰ culpe originalis. ⁊ erat grā cū reatu illo originali: q̄ reatus excludebat a visione eterna: nec poterat solui reatꝰ ille nisi ꝑ passionē xp̄i dei hominis. Inde est ꝙ q̄uis eēt grā ibi q̄ facēt de se dignū vita eterna: non tn̄ hoc poterat efficere in actu: q̄a impediebat̄ ꝑ reatū originalē. ꝫ pꝰ incarnatōeʒ ⁊ passionē xp̄i hūit grā secū meritū passionis: ꝑ quā fuit solutus illiꝰ reatꝰ. Inde est ꝙ potuit post īcarnationē ⁊ passionē nos efficere dignos actu visiōe eterna. qȯ ante nō poterat. ⁊ ſm hoc pʒ rñsio.

Consequenter queritur vtrū gratia sit eiusdē rōnis in adulto ⁊

paruulo. ꝛ ꝓn̄ di ͨ ꝙ nō. quia grā daẜ ī puulo ad informandā aīam. in adulto daẜ grā ad operādū. vn̄ grā in paruulo daẜ ad bn̄ eē. in adulto ad bn̄ opari. Si ğ nō est eiusdez rōnis bn̄ eē ꝛ bn̄ opari. ğ nec grā erit eiusdē rōnis ī adultis ꝛ paruulis. Itē in puulo daẜ grā cū sacr̄o. adulto ꝟo daẜ grā sine sacr̄o. Sȝ grā sacramētalis ē silitudo aīe ad xp̄um hoīem. grā sine sacr̄o est silitudo anime ad xp̄m deū ꝛ supponiẜ hec dr̄ia quia sacramētalis assilat nos ad xp̄m passuz. Sȝ silitudo per essentiam differt a silitudine cū ea: respectu cu͛ dicūẜ iste similitudines: differūt p eēntiā. s. de͛ ꝛ homo humanitas ꝛ deitas. ğ grā sacramētalis per essentiā differt a grā sine sacr̄o. ğ nō ē gratia eiusdē rōnis in paruulis ꝛ adultis: ſ differēs rōne eēntiali. Ad oppositū. Grā que est in paruulo manet in adulto. Ponaẜ ꝙ ipse non cadat p peccatū. ğ eadē ē grā in vtroq;. Sed paruulū faciebat bn̄ eē. ğ ꝛ adultū. Cū ğ mai͛ sit eē ꝙ opari: ꝛ bn̄ eē ꝙ bn̄ opari. grā que facit bn̄ esse faciet bn̄ opari. Itē sic differt ꝑfectibile: ita dȝ differre ꝑfectio. Sȝ ꝑfectibile a grā in adulto ꝛ puulo non est alteri͛ rōnis. ğ grā n̄ ē alteri͛ rōnis ī adulto ꝛ puulo. Minor pȝ: qa ꝑfectibile a grā in adulto ꝛ paruulo ē pars rōalis. ſ h̄ non differt ſ͛ᵐ rōnē ī adulto ꝛ paruulo: lȝ in puulo sit impotētia operandi ꝛ non in actu ſm partem rōnalē. So. dō ꝙ grā in adulto ꝛ paruulo non differt ſm eēntiam: quāuis ipsa opeẜ aliq̄d in adulto: qđ nō opaẜ in paruulo. h̄ eni non ē ꝓpter diuersitatē que sit ī grā: ſ ex pte suscipiētis. quia ī paruulo est rō ligata quantū ad vsuz. ꝛ arbitriū volūtatꝭ ligatū. In adulto ꝟo expeditū est: ſ grā opaẜ in recipiēte ſ͛ᵐ capacitatē ipsi͛ recipientis. Quia ğ paruul͛ est tm̄ capabilis informationis. adult͛ aūt ē capabilis informatōis ꝛ opationis: ꝓpter hoc grā solū ē in paruulo ad informationē. in adulto aūt ad īformationē ꝛ vltra ad opationē. Ad ꝓmū ğ passum͛ dicere ꝙ grā ſm se ē ipa que facit bn̄ esse. grā aūt ſm ꝙ ē ī ꝟtute ipsa est que facit bene operari. vn̄ sic n̄ est alteri͛ eēntie grā ſm se ꝛ gratia in virtute: licet alio modo sit. ita nō ē alia grā in paruulo ꝛ in adulto. sicut lumē ſȝ se ꝛ lumē in radio non est alteri͛ eēntie: lȝ sit alio modo se habēs: qa ſm se informat aerem indistincte. ī radio īformat distincte: vt dire ctū ad hāc partē vel aliā. Ad aliud dō. ꝙ grā post peccatū assilat deo hoī: qđ pȝ in fide qa nūꝙ̄ daẜ alicui grā post peccatū seu ante incarnationē seu post: nisi rōne fidei dei hoīs ꝛ hoī: ē qa null͛ post peccatū potuit eē grat͛ deo sine fide dei hoīs. Sȝ fides dei hoīs ē duplex. s. ꝓpria ꝛ aliena. Paruulo daẜ grā sine fide dei hoīs ꝓpria. ſ nō sine aliena. s. fide ecclesie: vt sicut pct̄m ab alio habuit. ita ꝛ grām per fidem alienam. Adulto aūt non daẜ grā sine fide ꝓpria dei hoīs: seu ante īcarnationē seu post assilat deo homini. Et qđ obr̄ grā assimilans deo: ꝛ grā assimilans homini differt eēntialr̄ sicut deitas ꝛ humanitas interimēdū est. Nam grā de intētione sua est assilare deitati. ꝛ eo ꝙ assimilat humanitati xp̄i: que ē maxime assilata deitati. ꝛ deiformis assilat deitati. Quicq̄d enȝ assilaẜ rei que simillima ē deo: assilaẜ deo. maxime si assileẜ ei in quātū deo silis est.

q Queritur consequenter de sbo grē. Circa qđ erit mod͛ inq̄sitionis duplex. Primo quereẜ quō hȝ fieri in sbo. 2͛ quō fit in sbo. Quō aūt hēt fieri querit mod͛ susceptionis. ad qđ terminādum quereẜ de illis in quib͛ est liberz ar. ligatū. An puuli sint susceptibiles grē. An adulti dormiētes vel alienati sint susceptibiles grē.

Ad primum Ber. de grā ꝛ li. ar. De͛ auctor salutis ē liberz ar. capax: nec dare valet eā: nisi deus: nec cape nisi liberz ar. Si ğ in paruulis non ē liberz ar. ſm actū: relinqẜ ꝙ puuli nō sūt capaces grē. Itē si dicaẜ ꝙ in paruulis ē liberuz ar. ſ͛ᵐ potētiā. ꝛ h̄ sufficit ad susceptionē grē. In ꝯtrariū obr̄. qa Ber. ibidē dicit p͛. Tam absq; ꝯsensu eē nō pōt recipiētis ꝙ absq; grā dātis. Sȝ īpossibile ē ꝙ grā salutis deẜ absq; grā dantis. ğ impossibile est ꝙ deẜ absq; ꝯsensu recipiētis. Cū ğ in paruulis non sit potētia ꝯsentiēdi: pȝ ꝙ nec potētia suscipiēdi grām. Itē sicut dicit aug. in li. retractationū. Nō misereẜ de͛ nisi volūtas ꝓcesserit. Sȝ dei miseratio est sue grē donatio. ğ non dat grām nisi ꝓcedat volūtas. Cum ğ in paruulis non possit esse hi͛ volūtas. nec ipsi pn̄t eē receptibiles grē. Cont̄. Gn̄. 17. Dixit dn̄s ad abraā Circūcideẜ ex vobis oē masculinū. ꝛ circūcidetis carnē ꝓputii vestri vt sit signū federis inter me ꝛ vos. Infans octo diez circūcideẜ in vobis. Erat igiẜ circūcisio signū federis. i. recōciliationis ad deū. ſ illud erat ꝟe signū. ğ ꝟe erat reconciliatio ad deū ꝛ ī puulis ꝛ ī aliis p sacr̄m circūcisionis. ğ ꝟe debēt puuli

grãꝫ dei p circũcisionẽ. Si ꝗ̃ sit ãplior largitio
grẽ dei tpe grẽ post passionẽ q̃ȝ ante. s. tempe
legis: pȝ ꝙ paruuli saluanť ⁊ suscipiũt grãm
p sacrm̃ baptismi. Itẽ. 5. ad ro. Ubi abũda-
uit delictũ supabundauit ⁊ grã. ⁊ sicut reg-
nit peccatũ in morte: ita ⁊ grã regnet p iusti
ciã in vitã eternã p ihȝ xp̃m. Sȝ peccatũ reg-
nit in morte vsq; ad morte xp̃i in paruulis ⁊
adultis. ꝗ̃ grã que est p ihm xp̃m attingit nõ
solũ adultos: ȝ ⁊ puulos. Itẽ. 5. ad ro. Non
sicut delictũ ita ⁊ donũ: qa grã uni⁹ hoĩs ihu
xp̃i in plures abũdauit. Si ꝗ̃ grã ihu xp̃i in
plures abũdauit q̃ȝ peccatũ originale. ⁊ pctm̃
originale inficit paruulos ⁊ attingit. ꝗ̃ ⁊ grã
ihu xp̃i attingit paruulos. Itẽ. i. cor. 15. Sic
in adã omnes moriũť. ita in xp̃o omnes viui
ficabũť. Si ꝗ̃ in adam omnes moriũť nõ solũ
adulti ȝ ⁊ puuli. ꝗ̃ in xp̃o nõ solũ uiuificabũť
adulti ȝ ⁊ paruuli. So. duplex est iniusticia
vna quã homo sibi facit. alia que homini fit.
Iniusticia pma ẽ culpa actualis: quã sibi facit
homo p suũ liberũ arbitriũ. Iniusticia 2ª ẽ cul
pa originalis que ɔtrahiť ex culpa ade: ⁊ nõ
ex li. ar. paruuli. Silr̃ cũ iustificatio nihil aliud
sit q̃ȝ redit⁹ de iniusticia ad iusticiã: erit insti-
ficatio duplex. vna ad quam homo facit. alia
ad quã homo nõ facit. sicut iniusticia non ɔť
hiť ex aliquo qd paruul⁹ faciat. ita nec in instĩ
ficatione requiriť ɔsensus ei⁹: ȝ fit ĩ paruulo
p exhibitionẽ sacri baptismatis. Iniusticia aũt
que est in adulto non solũ est illa que ei fit ex
culpa originali: ȝ etiã illã quã sibi facit ex culpa
actuali. ⁊ ꝓpter hoc necessario reqriť ꝙ adultus
ad iustificationẽ suã aliquid faciat: ⁊ iõ necio
requiriť ɔsensus ei⁹ in actu. ⁊ sic pȝ ꝙ in par-
uulis ẽ potẽtia ad suscipiẽdũ grãȝ: lȝ etiam in
actu non ɔsentiãt. Ad pmũ in ɔtrariũ dd.
ꝙ liberũ ar. accipiť aliqñ in potentia: aliqñ in
actu. dicẽdum ꝗ̃ ꝙ nulla res que non hȝ ptãtẽ
arbitrii est susceptiua grẽ: quia illa sola hȝ po
tentiã liberi. ar. ꝓpie. ȝ dico ꝙ non requiriť
act⁹ li. ar. semp ad susceptionẽ grẽ: ⁊ maxime ĩ
iustificatione paruuloꝝ: ȝ solũ sufficit ibi potẽ
tia li. ar. Ad aliud qd obr̃ in ɔtrariũ dd. ꝙ
est ɔsensus in potẽtia: ⁊ in habitu: ⁊ in actu.
Consensus ĩ potẽtia est in paruulo. ɔsensus ĩ
habitu ẽ in adulto dormiẽte: q firmo ꝓposito
dũ uigilaret ɔsensit: ut ɔuerteť ad deũ: ⁊ pe-
tiit grãm. ɔsensus in actu est vt in vigilante
q hȝ ꝓpositũ firmũ vt ad deũ ɔuertať. Si ꝗ̃
gñaliter intelligať auctoritas illa dȝ intelligi
sm̃ ꝙ ɔsensus gñalr̃ dr̃ istis trib⁹ modis. vel

dd. ꝙ illa auctoritas itellr̃ de adultis. vñ dic
grẽ operanti salutẽ coopari dr̃ liberũ ar. dũȝ
ɔsentit. ȝ li. ar. non coopať nisi in adulto: cũ ĩ
eo solo sit vsus liberi ar. ⁊ ꝓpter hoc intellr̃ d
adulto. Et p hoc patȝ solutio ad aliud aug. ⁊
distinguendũ vt pus.

Consequenter queri

tur de adulto vtrũ adultus dormiẽs vel fu-
riosus seu amens possit recipe grãm. Ad qd
sic dr̃. 3. Re. 3. ꝙ sapiẽtia ĩfusa ẽ Salomoni dor
mienti. Sȝ sapĩa ẽ donũ a deo sicut grã. Si ꝗ̃
sapĩa põt ĩfundi hoĩ dormiẽti. ꝗ̃ ⁊ grã. Itẽ
uidemus p auctoritates scripture ꝙ ĩ somnis
erant reuelationes ꝓphetaꝝ. vñ. 12. Numeri
hr̃. Si qa inter vos est ꝓpha in visione appa
rebo ei vel p somnũ loquar ad illũ. Sȝ sua lo
cutio nihil aliud ẽ q̃ȝ reuelatio ṽitatis. ergo in
somnis fiant reuelationes ṽitatis ⁊ secretoꝝ
dei. Itẽ. Job. 33. In somno tunc aperuit do
min⁹ aures viroꝝ. In somno igiť fiũt reuela-
tiões. Juxta has auctoritates sic obr̃. Sicut se
hȝ aĩa in cognitione ṽitatis: ita ordinata ẽ ad
amorẽ bonitatis. Si ꝗ̃ in somno potest ei infũ-
di cognitio ṽitatis. ꝗ̃ ⁊ ei in somno põt ĩfũdi
dilectio bonitatis. Sȝ amor bonitatis est grã. ꝗ̃
hoĩ dormiẽti põt infundi grã. Itẽ titulo
de baptismo ⁊ effectu baptismi hr̃ ꝙ grã sa-
cramẽtalis infundiť dormiẽti. Sȝ grã sacr̃alis
est grã. Itẽ in illa decretali arguit Innoc
papa hoc modo. De silib⁹ est iudiciũ simile. Sȝ
similr̃ se hȝ quãtũ ad ĩmobilitationẽ ⁊ ligati-
onẽ arbitrii dormiẽs ⁊ paruul⁹. Si ꝗ̃ paruul⁹
non impediť ꝓpter ligationẽ arbitrii qn reci
piat grãm. ꝗ̃ nec dormiẽs. Itẽ qa forte di-
cet aliqs ꝙ nõ est silẽ. quia in paruulo solum
dimittẽdũ ẽ originale peccatũ: quia nihil hẽt
de actuali. in adulto non solũ dimittendum
originale est: ȝ etiam actuale: ad cui⁹ dimissio
nem requiriť ɔsensus in actu: lȝ non requirať
ad dimissionẽ soli⁹ originalis ⁊ ita cum ĩ dor-
miente non sit ɔsensus in actu non potest su-
scipe grãȝ ad dimissionẽ culpe. Sȝ tũc obr̃
ɔtra hoc. quoniã lȝ differãt dormiens ⁊ par-
uul⁹ quantũ ad actuale peccatũ: non tñ diffe-
runt quantũ ad originale. quia vterq; hȝ ori-
ginale. si ꝗ̃ in paruulo potest dimitti origina-
le sine ei⁹ ɔsensu p susceptionẽ grẽ baptismatis
ꝗ̃ ⁊ in adulto potest dimitti peccatũ origina-
le sine ei⁹ ɔsensu. Itẽ aĩa duplicẽ hȝ ordinẽ
vnũ ad suum super⁹. s. deum. alium ad infe
rius. s. ad corpus suum. quod mouet ⁊ regit

Si ergo infusio grē in aīa est quantū ad ordinē quē hz ad suū supius. s. deū: et nō quantū ad inferius: cum ille ordo maneat in anima dormientis: videt q dormiēs possit recipe grām sicut et vigilans. Itē potētia rōnalis que absoluta est et abstracta ab omni mā hz absolutā libertatē: et est dñā sui act9. Nulla igit dispositio que sit facta in mā ligabit suā libertatē. ergo in somno nō ligat suū liberū arbitriū. sed ē arbitrio libera. ergo pōt p suū arbitriū ɔsentire ad susceptionē grē. Est igit grē susceptiua aīa in dormiēte sicut in vigilante. Itē fantasia que est via sensibilia et inferior q̄ rōnalis: c9 est li. ar. nō imobilitat in somno. sed tūc btuosi9 et fortius operat et meli9 pcipit ei9 opatio. Cū ergo btuosior sit bt9 rōnalis in qua ē liberū ar. q̄ fātasia ergo ipa non amittit suā opationem in somno. ergo poterit ɔsentire et recipe grām in somno.

Itē sicut appetit9 sensibilis monet ex specie boni sensibilis delectabil in dormiēdo. ita appetit9 rōnalis pōt moueri ex specie boni intelligibilis in dormiēdo. sed hec ē dispositio ad suscipiēdū grām. ergo dormiētes hñt potētiā dispositā ad suscipiēdū grām. Itē aliqñ est in somno q non fit plene resolutio vaporū vel fumositatū descēdentiū a cerebro: nec fit plena resolutio sensuū. vñ tūc surgūt dormientes et faciūt opa vigilātiū. Ponat ergo q aliquis in tali statu surgat et det elām: et hūisset prius desideriū dādi firmū et fervēs. Cōstat q act9 vel mot9 ille hz ortū ex bona radice. ergo fructus bon9 ē. ergo meritori9. Ad oppositū. Ber. Lazarus absq3 ɔsensu eē nō pōt recipient q̄ absq3 grā dantis: et loquit de dono grē a deo. Si ergo non ē ɔsensus in dormiēte: nō pōt eē in eo susceptio grē. So. dō q ē dispositio que imprimit aīe ad susceptionē grē: ad quā aīa nihil operat actu nec habitu. et hec est in paruulo baptizato. Est alia dispositio ad grām que imprimit aīe: ad quā nihil opat aīa sm actū: sed sm hitū: sicut in adulto dormiēte: qui prius pseuerauit in firmo ppōsito baptizandi: sī istis talib9 imprimat caracter baptismi: sūt dispositi ad grām ipa coopantib9 sm hitū. Est etiā dispositio ad grām ad quā coopat aīa sm actū: sic est i adulto vigilante: cui imprimit caracter sm actum.

Itē notādū q grā aliqñ infundit ex btute sacri. aliqñ sine sacro. Dicendū igit q grā sacramētalia in baptismo non infundit nisi sm illā distinctionē: nec caracter baptismalis imprimit. Grā aūt que dat sine sacro nūq̄ infundit sine actuali ɔsensu. et ita pz q ipi dormiēti nō infundit grā nisi p sacrm. et hec etiam ei nō infundit nisi hūerit hitū: quo velit suscipere grām. i. nisi coopet sm hitum. Silr dō est de hoīe furioso. Ad pmū dō. q bt9 apphēsiua pōt cogi p rōcinationē vt assentiat bo. sicut si aliquis ɔtradiceret alicui btati p btutem alic9 rōcinatōis: posset cogi rō ei9 velit nollet ad hoc q assentiret illi bo. Sz nō est sic de vi motiua que est receptiua boni. illa enim nūq̄ pōt cogi ad bonū. imo si vult appetit bonū. si nō vult non appetit. Ex parte igit btut9 motiue est libertas absoluta: ita q nihil fit i ea siñ suo ɔsensu. ex quo non potest cogi. Ex parte aūt btut9 apprehensiue non est ita: quia aliqd potest in ea fieri sine suo ɔsensu: q2 pōt cogi ad verū sicut dictū est. et ideo sciā potest imprimi anime sine ɔsensu ipi9 in dormiēdo. anime tñ non potest imprimi grā sine ei9 ɔsensu. et intelligendū ē de grā que infundit sine sacramēto et ideo dormiens nō est susceptiuus talis grē. Per h patet solo de reuelationib9. quia in reuelatione non est aliud q̄ impssio forme veri in vi apprehēsiua. non est aūt ipā3 necē ad h coopari sicut visum est. Ad aliud qd obr de decretali dō. q ē grā cū3 sacramēto et sine sacramento. Grā ergo sine sacramento nō potest infundi dormiēti sicut pz. Grā aūt que est cū3 sacrameto pōt: sed hoc cū distinctione posita: quia oportet q habeat ɔsensum in habitu. et hoc pz p h q in illa decretali dē de baptismo et effectu baptismi maiores zc. ponit Innoc3. talem distinctionē. dormiētes autē et amētes si prius q̄ amentiā incurrāt vel dormiant in ɔtē dictōe psiterīt: q2 i eis intellr ɔtradictionis ppositū pdurare: si fuerīt sic imersi caracterē non suscipiunt sacramenti. Sec9 autē si prius cathecumini extitissent et hūissent ppositum baptizandi. Unñ tales in necessitatis articulo ɔsueuit ecclesia baptizare. Et sic p hoc patet distinctio pdicta: q etiam necesse est q dormientes hēant ɔsensum in habitu ad hoc q recipiant grām p sacramētū. Ad aliud rñdz Innoc in eadē decretali et ostēdit quare non potest dimitti originale ipsi adulto eodē mō quo dimittit paruulo. et ponit duplicē rōnem ad hoc dicēs. Dñs qui totum hoīem saluum fecit in sabbato opos impfectū nō nouit. et iō peccata non p parte sed p toto dimittit. Cū ergo i adulto sit peccatū originale et actuale: ɔstat q unū non dimittit sine altero. sed actuale ɔtrahit cū ɔsensu. ergo non dz ei dimitti sine ɔsensu admin9 in habitu. Sz sine hoc nō pōt dimitti

originale in adulto. ⁊ ꝓpter hoc nõ potest di
mitti peccatũ in adulto sine ꝯsensu. Item
alia est ꝛ̃o ad hoc. Pena originalis pc̃i est
carētia visionis dei. actualis vo pena peccati
est gehēne ppetue cruciat⁹. vnde si primũ di-
mitterẽ alicui altero nõ dimisso: talis ñ carẽt
visione dei ꝓpter originale dimissum: ⁊ cru-
ciaret in gehena ppetuo ꝓpter reatũ criminis
actualis. Sȝ hec tanq̃ impossibilia sese minime
patiũt: imo sibi mutuo aduersant. ⁊ ꝓpter hͦ
nõ potest dimitti originale p baptismũ adul
to si dormiat sine cõsensu. paruulo tñ potest:
quia in ipso non est alia culpa que cõtrahat
cũ ꝯsensu. Ad hoc qd̃ obr̃ ꝙ ordo anime ad
suũ superius manet in somno. dd̃. ꝙ ordo aie
est vt non pficiat ꝫm suam vltimã pfectionez
sine suo ꝯsensu. hec autem vltima pfectio est
ex forma bonitatis impssa ei. quia ex hac pte
relict⁹ est homo ĩ manu sui ꝯsilii. sicut hr̃ eccle
siastici. 15. i. ꝫm ordinem aie ad istã pfectionez
relinqt homo suo li. ar. Vñ dicit Dio⁹. ꝙ nos
non habem⁹ vitã coactã sicut habent irrõna-
bilia. vnde vita glorie vel grẽ non dat nobis
coacte. ⁊ ꝓpter hͦ cũ aĩa nõ possit cogi ad istã
pfectionẽ que est ex forma boni per infusionẽ
grẽ non potest recipere grãm: cum cõsensus
actu non sit in dormiente. Ad aliud dixe-
rũt quidã. ꝙ sicut uidem⁹ ꝙ clauis duplr̃ est
ligata. vno modo quia non est ptãs ligandi
vl̃ soluẽdi ꝓpter ĩi doneitatẽ potestatis. quia. s.
non habet idoneitatem. ⁊ hoc modo ligat in
p̃sbro suspenso vel degradato. quia non hẽt
idoneitatẽ ad hoc. Alio modo dr̃ clauis ĩ aliͣ
quo ligata non ꝓpter idoneitatẽ ipsi⁹ necẽitatis
nec potestatis sue. ꝫ quia deficit ei materia. s.
ſbditi quos liget vl̃ soluat. ⁊ hoc modo liga-
ta est clauis in monacho uel religioso. Simılr̃
dicũt ꝙ in somno li. ar. ꝫm se non ligat: ꝫ qa
non hȝ materiam in somno que ei ſbiecta sit.
Qꝫ ḡ non hȝ executionẽ potestatis in somno e
hoc non est quia deficiat vl̃ liget potentia li.
ar. ꝫ hoc ꝓpter defectũ materie. in vi aũt sen
sibili non est executio ĩ somno ꝓpter defectuz
potentie quia ligat. ⁊ ꝓpter defectũ materie
que ei non offert. Uis ḡ rõnalis cui⁹ est li. ar.
absoluta est a materia. ⁊ inde est libera. nec li
gat in somno ꝫᵐ se: ꝫ ligat quia non hȝ execu-
tionẽ in ope ꝓpter defectũ mẽ circa quã opat.
Alii dixerũt iuxta phos. ꝙ tũ ĩ anima sit uis
que non dependet a corpore quantũ est de se
. s. li. ar. ⁊ vis dependens a corpore. s. vis mo-
tiua ꝯcupiscibilis. irascibilis. ꝫ remuneratio

meriti dȝ eẽ ꝫm aĩam ⁊ ꝫm corpus: necesse est
ꝙ opus meritoriũ fiat p vim anime ꝫm se ⁊ p
vim ad corpus: ⁊ nõ solũ p vnũ. ⁊ ideo ĩ ope
meritorio impat liberũ arbitriũ: ⁊ vis ad cor-
pus facit motum vel opus. ⁊ quia in dormiẽ-
te ligat vis ad corpus: ꝓpter hoc in dormiẽte
non potest liberũ ar. habere ꝯsensum merito-
riũ vel opatoriũ ad grãm. Ideo distīxerunt
sicut dicit Auicẽna. Quedam est vis impans
motũ. ⁊ hec est vis imperãs li. ar. ⁊ quedã est
faciẽs vel exequẽs motũ. ⁊ hec ẽ vis ad corp⁹
hec aũt ĩmobilitat in somno: quia est vis cor
poris seu ad corpus. Quis ḡ cessat vis faciẽs
motũ. ideo cessat vis imperans motuȝ. ⁊ ita
cessat liberũ ar. sicut rex est impans ⁊ mouẽs
⁊ homines sunt exequentes. ⁊ si non esset qui
obediret regi: rex cessaret a suo imperio. Silr̃
dico ꝙ li. ar. cessat ĩ dormiẽte: quia cessat vis
faciens motum. vnde ligatũ ẽ non in se: ꝫ in
exequẽte. ⁊ ideo nõ potest recipere grãm. Sȝ
obr̃. quia li. ar. de se elicit motũ ꝯsensus sine
aliqua coopatione vis sensibilis. seu ṽtutis or
dinate ad corp⁹. ḡ quantũ ad ꝯsentire nõ im
mobilitat in somno. Item dicit ansel. ꝙ uo
luntas est instr̃m se ipm mouens. ḡ nulla erit
causa sufficiẽs ad mouẽdũ uel quiescẽdũ uel
quietandũ ipaȝ. R̃x⁹ dd̃ ꝙ duplex est mot⁹
. s. motus ab anima. ⁊ mot⁹ ad aĩam. In motu
ad animã se hẽt anima in potentia passiua ⁊
receptiua solũ. In motu ab anima se hȝ aĩa
in potẽtia actiua. Prim⁹ aũt mot⁹ est in ui ap-
prehẽsiua. quia recipit spẽs rerũ extra. a qbus
incipit mot⁹ ⁊ terminat ad aĩam. Et ideo uis
apphẽsiua ẽ uis passiua solũ ⁊ receptiua. ⁊
motus ei⁹ ẽ ad aĩam. ⁊ inde ẽ ꝙ si sit imp̃mẽs
extra fiet mot⁹ in ea ipsa nihil opante: cum ñ
faciat uel incipiat motũ ꝫ mouet a reb⁹ extra
⁊ ideo in somno potest exercẽ suã opationẽ si
sit agẽs extra ul̃ imprimẽs in ea formã ṽi. 2⁹
aũt motus ẽ in motiua. Nihilomin⁹ uidet me
lius dd̃. ꝙ sicut in motu ꝫm egritudinẽ: ut in
furia rapit tota aĩa ad uim morbi expellẽdaȝ
silr̃ in quib⁹dam motib⁹ ut in extasi p grãm
rapit tota anima ad uidẽdũ ea que sup̃ ipam
sunt. sicut fuit in raptu Pauli ⁊ pphãrũ. sicut
⁊ in coitu dicim⁹ ꝙ tota intẽtio anime fertur
ad actũ gñatiue ⁊ rapit. ita dicim⁹ de li. ar. in
somno: ꝙ non dr̃ ĩmobilitari quia liget in se
nec uis in qua ẽ. ꝫ quia aĩa rõnalis cui⁹ ẽ to-
taliter fert ad aliũ actũ alteri⁹ uis in somno.
sicut ad actum nutritiue: quia uis nutritiua
est que maxime opat in somno. ⁊ ideo qa aĩa

rōnalis in somno non intēdit vt vtat li. ar. vl imobilitari. ꝛ ideo nō opatur nec suscipit grām in somno: cū oporteat ipm̄ operari ꝛ ꝯsentire actu ad illud qđ suscipit. Ad aliud qđ obr̄ de fantasia notandū ꝙ cū sint vires aīe quedā sm̄ partē rōnalē. quedā sm̄ irrōnalē. ex parte irrōnalis vegetabilis sensibilis. Ex parte vo rōnalis intellect⁹ speculatiuus. apphēsiuus ꝛ motiuus. circa quālibet vr̄iam est accipe duplicē vim. vnā que semp est cū suo actu. aliā que non semp. verbi grā. Ex parte vegetabilis ē accipere vim vegetādi: que semp ꝯtinuat suum actū. s. vegetare in corpore. ꝛ vim augmētandi ꝛ gnāndi: que non semp ꝯtinuant suum actū. Itē ex parte sensibilis ē accipe vim apphēsiuā deforis. vt visiuā. auditiuam ꝛ hu⁹. que non semp ꝯtinuāt suū actū ꝛ vim apphēsiuā interi⁹. sicut fantasiā: que semp ꝯtinuat suū actū: siue in somno seu in vigilijs. sicut dic̄ phs. Sꝫ i somno tota ei⁹ intētio vsatur interi⁹. in vigilia vero diffundit ad apphēsiuas exteriores. vnde ꝓpter hoc meli⁹ pcipim⁹ opationē ei⁹ in somno ꝙ̄ in uigilia. c⁹ signum est ꝙ qn̄ claudim⁹ alios sensus in uigilia tūc opationē fantasie pcipim⁹ uelut lucē spēs sensibiles seruatas interi⁹ illustrātē. Itē ex pte apphēsiui itellect⁹ ē uis duplex. uis que semp ē cum suo actu uelut lux. ꝛ sicut dicit phus. ie hꝫ ad itelligibilia sicut lux ad colores. ꝛ dicitur intellect⁹ agēs: ꝛ uis que non semp est cū suo actu. sꝫ educit de potētia i actū. ꝛ dr̄ intellect⁹ possibilis. Itē sili modo ex parte motiui intellect⁹ ē uis duplex. uis que semper ē cū suo actu. ut quēadmodū intellect⁹ agēs ē ꝯtinue irradiās sup aīam ad cognoscēdū intelligibilia vitatis. ita ex ista parte est uis radians ꝛ mouens ad appetibilia bonitatis semp remurmurans ꝯtrariis: quā dicim⁹ sinderesim. Prima uis que non semp ē cū suo actu. nō enī est determinata ad unū actū: sꝫ ad oppositos act⁹ se hꝫ sm̄ electionē liberā: penes quam ponitur li. ar. Patet igitur rn̄sio ꝙ nō ē silis mod⁹ opatōis fantasie. ꝛ li. ar. ꝛ rōnis quantū ad uim que n̄ habet actū ꝯtinuū. Ad illud vo qđ obic̄ per silitudinē appetit⁹ sensibilis ꝛ appetit⁹ rōnal' dō ꝙ appetit⁹ sensibilis: sic dic̄ Jo. Dama. magis agitur ꝙ̄ agat. ꝛ hoc ē quia deducitur ꝛ trahitur a spē obiecta delectabilis. appetit⁹ vo rōnalis magis ecōtrario agit ꝙ̄ agatur. ꝛ ideo qn̄ ad aliā opationē rapitur aīe intentio uelut i furia ꝛ i somno quescit. ꝛ hoc mō dr̄ ligati sic dictū est. Ad ultimū dō. ꝙ quāuis non sit pntis negocii secundū pdictā ipostasiꝫ: ꝙ operatio illi⁹ q sic insurgit i somno ꝓcedit ex vtute estimatiua: que uis nō solū accipit spēs sensibiles sꝫ intētiones spēꝝ sensibiliū: sicut dicit Auic. ut delectabile tristabile. bonū. malū. nociuū. fugitiuū. ex quaꝝ intētionū pntatione fortissima in talib⁹ mouetur extimatiua: ꝛ mouet ad hoc ꝙ homo surgat ꝛ opetur ligatis somno uirib⁹ exteriorib⁹ sensus ꝛ li. ar. rōis. unde quicqd faciat nō reputatur ei ad meritū: vl demeritū nec ad laudē ul uitupiū. Ex his igitur satis manifestū eē potest qualiter grā hꝫ fieri in sbiecto.

Postea inquirendū ē de grā quō sit in sbiecto.

Et q̄runtur duo. Primo an grā insit sm̄ maius ꝛ min⁹. hoc ē an sit maior in uno ꝙ̄ in alio. 2⁹ an sm̄ maius ꝛ min⁹. s. sm̄ intētionē ꝛ remissionē: put dr̄ margarita albior equo.

Ad primum

sic. Aug. ad Dardanū. De⁹ ubiqꝫ tot⁹ ē. Quō g̃ in aliis ampli⁹. in aliis min⁹. Sꝫ de⁹ est in aīa p grām ꝛ in quolꝫ hn̄te grām. g̃ tot⁹ est in quolꝫ hn̄te grām. ꝛ tot⁹ hr̄ a quolꝫ. g̃ tm̄ hꝫ un⁹ grāꝫ ꝙ̄ ali⁹. Si g̃ ipꝫ hēre ē eē grē. g̃ tm̄ hꝫ un⁹ de grā ꝙ̄tū ali⁹. Itē grā ꝯpatur ad dātē ꝛ ad recipiētē. Sꝫ dans nō se hēt sm̄ mai⁹. sꝫ equaliter omnib⁹. silr̄ nec recipiēs. g̃ grā nō ē maior in uno ꝙ̄ in alio. ex quo non pōt determinari ei⁹ maioritas: nisi sm̄ dantē ul recipiētē. Minor pꝫ. qa dans ē simplex nō hn̄s quātitatē. s. ipse de⁹. silr̄ ex parte recipientis est equalitas sicut ex parte dantis. quia homo inquātū imago est in potentia recipiēdi grām. Si g̃ ipsa imago non est maior in uno ꝙ̄ in alio. g̃ nec recipiēs se habet sm̄ mai⁹ ꝛ min⁹. g̃ ex utraqꝫ pte ē equalitas. Ad oppositū. Aug⁹ ad dardanū. In quib⁹ hitat de⁹ nō equalr̄ habitat. quia inde ē illō ꝙ Helyse⁹. 4. Re. 2⁹. poposcit ut in eo eēt duplex spūs. i. in duplo ꝙ̄ in Helya. Si ergo illō erat possibile quod petebat: ꝛ petebat in se spūꝫ duplicari. g̃ i eo poterat spūs maior eē ꝙ̄ in Helya in duplo. g̃ ꝛ grā in duplo. qa spūs ille grā ē. Itē aug ad Bonifaciū. Grā meretur augeri. Potest g̃ eē maior in uno ꝙ̄ in alio. So. dō. ꝙ maius ꝛ min⁹ nō dicūtur ita i formis spūalib⁹ sic i formis corporalib⁹. quia in formis materialib⁹ dicūtur sm̄ quātitatē dimēsiuā. ꝛ rō hui⁹ est: quia sūt forme materiales ꝛ pficientes materiā. forme aūt spūales imāles sunt. ꝛ inde est ꝙ maioritas ꝛ minoritas non determinantur in eis sm̄

quantitatē dimēsiuā. ſ solū ſm quātitatē ṽtu/
alē. ſm ꝙ dicit aug. de quātitate aīe. Cū aīa ñ
dr̄ quāta ſm quātitatē dimēſionis ſicut lignū
ſ ſm quātitatē ṽtutis. Item dō ꝙ grā pōt
dici maioꝛ trib⁹ modis. ſ. maioꝛ virtute. ⁊ ex/
pſſione. ⁊ inclinatione. ⁊ rō h⁹ ē qa grā nihil
aliud ē. q̄ ſilitudo dei in creatura rōnali que
ē effect⁹ dei. ſ ſilitudo rōnalis creature ad deū
poteſt eē vel ꝙ ſit ei ſilis ſm rōnē efficientis.
⁊ ſic dr̄ ſilitudo ṽtutis qa ṽtus vel potentia
debet̄ ei ſm rōnē efficiētis. Aut eſt ſilitudo ſꝫ
rōnē qua de⁹ ē cauſa exēplaris ſeu formalis. ⁊
ſic dr̄ ſimilitudo expſſiōis ſeu ſm expſſionem
quō dicit̄ eſſe ſimilitudo inter ſigillū ⁊ ceram
impſſam in ſigillo. Silr̄ ipa dei ſapīa ē quaſi
ſigillū: ⁊ ei⁹ ſimilitudo expſſa ē in rōnali crea
tura. Aut ē ſimilitudo ſm rōnē qua de⁹ ē cā fi
nalis. ⁊ ſic dr̄ ſimilitudo inclinationis vel oꝛ/
dinis. quia ex hoc ꝙ rōnalis creatura ē ꝓpter
finē; qui eſt ſūma bonitas. ex hoc inclinat̄ ad
illā tāq̄ ad finē. tñ hanc inclinationem tollit
peccatum. Grā ḡ ē dei ſimilitudo in creatura
iſtis trib⁹ modis. ſ. ſm ṽtutē. ⁊ expſſionē. ⁊ in
clinationē. Maioꝛitas ḡ grē aut ē ṽtut̄ reſpe
ctu efficiēt̄. aut expſſionis reſpectu cauſe exē/
plaris. aut inclinationis reſpectu cauſe final̄.
Secūdū hoc maioꝛ fuit grā in xp̄o q̄ in aliis.
⁊ ɔſ̄ter maioꝛ ī beata ṽgine. ⁊ ɔſ̄ter ī aliis
ſanctis: quia hñerūt maiorē ṽtutē: ⁊ ad plura
opabilia. quia xp̄s hñit maiorē: alii minorez
reſpectu illi⁹. beata Maria ɔſ̄ter maiorē re/
ſpectu alioꝝ. ⁊ ſic de aliis ſimilitudib⁹. ⁊ q̄tū
ad hoc intelligit aug. ꝙ Helyſe⁹ petebat in ſe
duplicari ſpūm Helie. ita ꝙ maiorē hēret ſpꝫ
q̄ Helias quātū ad maioꝛitatē ṽtutis ad pla
opabilia. Petebat enī ꝙ duplicaret̄ virtus in
ipſo ad operādū plus ī duplo. ⁊ hoc faciebat
propter incredulitatē populi. Ad pmā rō/
nē in ɔtrariū dō. ſicut dicit phūs ī li. de cau/
ſis. Prīma cā ī oīb⁹ reb⁹ ē ſm diſpoſitionē unā
non tñ omnes recipiūt ipāꝫ ſm diſpoſitionez
unā ſeu rōnē unā: nec ei⁹ opationē. quia q̄daꝫ
recipiūt ipāꝫ vel ei⁹ opationē ī eceptione coꝛ/
poali. q̄dā receptiōe ſpūali ītellectuali. ⁊ exē
plū eſt in luce ſeu in radio ſolis. Radi⁹ enim
ſolis quantū eſt de ſe non attingit materiam
liquefactibilē vt cerā. ⁊ materiā indurabilez:
ut lutū. quātū eſt de ſe. eodē mō opat̄ ī utroqꝫ
ſ non a parte recipiētiū. vnde nō idem efficit̄
in vna ⁊ in alia: quia non recipiūt ipm eodez
modo. īmo lutū recipit ſm vnā diſpoſitionez
⁊ cera ſm aliā. ſm ꝙ hñt diuerſas naturas. ⁊
propter hoc non efficit̄ idem in vtroqꝫ p re/
ceptionē radii. Similr̄ dō ꝙ de⁹ quātū ē de ſe
vno mō ſe hꝫ ad omnes creaturas ⁊ equalr̄.
non tñ vno modo nec equalr̄ ab omnib⁹ reci/
pit̄. Ad 2ᵐ dō. ꝙ attēdēdo datē nō ē dr̄ia
quātū in ipo eſt. quia non plus ſe hꝫ de ſe ad
vnū q̄ ad aliud. Silr̄ attēdēdo recipiētē ſm
ſe nulla eſt dr̄ia in receptione: nec maioꝛitas
nec minoꝛitas. qa ipm recipiēs equaliter ſe hꝫ
in omnib⁹ ad recipiēdū grām quātū ē de ſe. ⁊
hoc declarat̄ p exemplū in natura. Uidemus
enim ꝙ ſol quantū eſt de ſe ſilr̄ ſe hꝫ ad illu/
minādū omnes partes aeris. ſilr̄ omnes ptes
aeris quantū eſt de ſe ſilr̄ ſe hñt ad recipiēdū
illūiatiōez a ſole. vnde vna quantū eſt de ſe:
non magis ſe hēt ad hoc q̄ alia. ſ attēdendo
ɔparationē ptiū aeris ad ſolē: ſic ē dr̄ia in il/
luminatione: quia partes aeris que ſunt ꝓpi/
quiores ſoli plus recipiūt de illūiatōe a ſole.
⁊ plus influit ſol in illis. Eodem modo intel/
ligendū ē ꝙ maioꝛitas grē nō attēdit̄ ex pre
dantis ſm ſe nec recipiētis ſm ſe. ſ ex oꝛdine ⁊
ɔpatione uni⁹ ad alteꝝ. quia aīa que ꝓpīqoꝛ
eſt ⁊ ꝓpinqui⁹ oꝛdinat̄ deo eſt ſuſceptiua ma
ioꝛis grē. ⁊ ideo xp̄s: qui ꝓpinquius eſt: plus
recipit. ⁊ ɔſ̄ter beata ṽgo. ⁊ ſic ɔſ̄ter de ali/
is ſanctis ſm oꝛdinem diuine diſpoſitionis ⁊
predeſtinationis.

Conſequenter queri
tur vtꝝ grā ſit in ſbiecto ſm intēſionez ⁊ re/
miſſionē. put dr̄ margarita albioꝛ equo. hoc
eſt querē vtꝝ magis intēdat̄ in uno q̄ ī alte/
ro. Ad quod ſic. Aug. ad Dardanū. In ſanctis
alii ſūt ſanctioꝛes aliis. ſ vō h nisi hñdo abū
danti⁹ inhabitatorē deū. Et dicit ibi ꝙ habet̄
inhītatorē deū hoc non eſt niſi p grām. ḡ in q
buſdā ſanctis magis eſt intēſa grā q̄ in aliis.
Grā ḡ recipit̄ magis ⁊ min⁹ in vno q̄ in alio.
Ad oppoſitū. Duplex eſt eē. ſ. pmū ⁊ 2ᵐ. ⁊
hoc ē eſſe nature ⁊ oꝛdinis. ſm eēntialia pmi
eē nō recipiūt magis ⁊ min⁹. ḡ ſilr̄ nec eēntia
lia ſecūdi eē recipiūt magis ⁊ min⁹. Sꝫ eſſen
tiale ſecūdi eē ē grā. ḡ grā non recipit magis
⁊ min⁹. Itē imago dei nō recipit in nobis
magis ⁊ min⁹: qa non eſt dicere ꝙ ipa ſit ma/
gis imago nūc q̄ in alio tpe: nec magis ima/
go in vno hoīe q̄ in alio. ḡ pfectio imaginis
non recipit magis ⁊ min⁹. Sꝫ grā ē perfectio
imaginis. ḡ ⁊c. So. dō ꝙ tuꝫ ſit duplex grā
. ſ. creata ⁊ īcreata. increata nō recipit magis
⁊ min⁹. qa ipa ē ſba. Creata vō recipit magis

⁊ minꝰ: q̃ ip̃a est accidẽs. ⁊ magis ⁊ minꝰ attendũt in nã p accessum ad grãz increatam: nec ẽ simile de p̃mo eẽ ⁊ 2°. quia p̃mũ eẽ dr̃ a forma. vnde eẽ p̃mũ dr̃ ex hoc q̃ iam est actu. ⁊ ita hz ↄplemẽtũ ⁊ terminatũ ẽ. ⁊ ideo non recipit magis ⁊ minus. Sz esse 2ᵐ dr̃ respectu finis. hoc ẽ in ordine ad finẽ ⁊ ↄplementũ. ⁊ propter hoc adhuc ẽ in potẽtia ⁊ non ĩ actu. s3 accessus ad finẽ põt eẽ s3ᵐ magis ⁊ minꝰ ⁊ inequalr̃. ⁊ ꝓpter hoc 2ᵐ eẽ recipit magis ⁊ minus: s3m q̃ potentia magis ⁊ minꝰ accedit ad finẽ ⁊ ↄplemẽtũ. cũ ñ sit ↄpletũ nec terminatũ

Ad 2ᵐ võ q̃ ↄtingit imaginẽ dei ⁊ eẽntiã aĩe ↄsiderare quãtũ ad esse p̃mũ. Itẽ ↄtingit eam ↄsiderare ñ absolute s3 in ordine ad finẽ. ⁊ sic ↄsideratĩ iã ut põt tendẽ in finem. ⁊ hoc mõ potest recipe magis ⁊ minꝰ. ⁊ silr̃ grã q̃ ẽ eiꝰ pfectio. ⁊ sic pz quõ grã recipit magis ⁊ minus: q̃m p maiorẽ accessum ⁊ minorẽ ad finez seu ad grãz ĩcreatã. vnde aug. in li. de p̃ñtia dei ad Dardanũ ponit exemplũ de magis ⁊ minꝰ in positionibꝰ ⁊ p̃uationibꝰ. in peccato ⁊ grã. q̃ in peccato dr̃ magis ⁊ minꝰ p recessuz a deo: qui recessus attẽdit̃ s3ᵐ dissimilitudinẽ ⁊ non s3m distantiã localẽ: quia peccatũ ẽ dissimilitudo dei. in grã p accessum maiorẽ ⁊ minorẽ ad lumẽ vel ad diuinã similitudinẽ. q̃ gratia est similitudo dei. vnde non attendit̃ p accessũ localẽ. ⁊ ponit exẽplũ. sic oculi ceci tanto longiꝰ ab hac luce dicũt̃: quãto fuerint ceciores ⁇c.

C Onsequẽter que rẽdũ ẽ de cã grẽ. De cã aũt efficienti non est dubitatio p p̃dicta. q̃m illa est deꝰ. s3 q̃ sit cã meritoria ex pte nostra: vel necessaria ex parte dei inuestigandũ est. Querit̃ g̃ p̃mo g̃ñalr̃ an sit grẽ cã meritoria ex parte nostra. 2° spãlr̃ de p̃ma grã an cadat s̃b merito. 3° an facienti quod in se est necessario det̃ grã a deo. 4° an nõ facienti qõ in se est det̃.

Ad primum sic. Maiꝰ bonũ q̃ sit grã cadit s̃b merito .s. btĩtudo eterna. Grã g̃ cũ sit minꝰ bonũ cadit s̃b merito. ⁊ sic nõ ẽ donũ gratis datũ. Itẽ aliq̃s potest mereri grãm a rege terreno. g̃ cõsilia est rõ ex parte ista qua homo habet grãm a deo seu a rege celesti. g̃ homo põt mereri grãm regis celestis. Itẽ solet dici p distinctionẽ q̃ nõ possumꝰ mereri grãm s3m s̃baz grẽ. s3 possumꝰ mereri augmẽtũ grẽ. s3m q̃ dic̃ aug. ad bonifaciũ. Grã meret̃ augeri ut aucta mereat̃ ⁊ pfici. Sz tũc obr̃. Possumꝰ mereri augmẽtũ grẽ. Sz augm̃tũ grẽ ẽ grã q̃ ẽ gratis datũ. g̃ possumus mereri grãm. Ad oppositũ. Aug. ad Bonifaciũ. Cũ fides impetrat iustificationẽ: nõ grãm dei p̃cedit aliq̃d meriti humani ⁇c. Si g̃ aliquid meriti nõ p̃cedit grãm. g̃ grã non cadit s̃b merito. Itẽ si grã cadit s̃b merito. omne aũt meritum ẽ a grã. g̃ grã ẽ a grã. g̃ idem est a se. qõ nihil ẽ dictu. g̃ grã nõ cadit s̃b merito. Itẽ omne merituz determinat̃ p rectã intẽtionẽ. recta võ ĩtẽtio determinat̃ respectu boni eterni. g̃ ⁊ meritũ determĩabit̃ respectu boni eterni. Sz grã nõ ẽ bonũ eternũ. g̃ meritũ ñ determinat̃ respectu grẽ. g̃ grã ñ cadit s̃b merito. So. võ q̃ grã s3m rõnẽ noĩs grẽ nõ cadit s̃b merito. ⁊ q̃uis res grẽ possit cadere aliquo modo s̃b merito: cũ rõ grẽ inq̃ᵐ grã ẽ nullo mõ põt cadere s̃b merito: q̃ grã dr̃ eo q̃ g̃tis dat̃. hec. n. ẽ iterp̃tatio sui noĩs. s3 qõ gratis dat̃: ñ dat̃ merito ⁊ ideo grã s3m rõnẽ noĩs dr̃ p exclusionẽ meriti. Nunq̃ g̃ grã s3m rõnẽ grẽ cadit s̃b merito: q̃ sicut p̃ncipiũ p̃mũ mouẽdi nõ monet̃ neq̃ p̃mũ p̃nᵐ fiendi fit. ita nec p̃mũ p̃nᵐ merẽdi vz cadẽ s̃b merito. Ad p̃mũ in ↄtrariũ võ q̃ meritũ hz p̃nᵐ a quo. ⁊ h̃ est grã. Itẽ habet finẽ. ⁊ hoc p̃miũ vel gloria eterna. Sicut g̃ ñ possemꝰ dicẽ q̃ p̃ncipiũ motꝰ eẽt illud in qõ ẽ motꝰ. imo est illud a quo est. terminꝰ aũt final̃ est illud ĩ qõ ẽ motꝰ. ita nec p̃nᵐ meriti a quo est omne meritũ potest eẽ illud ĩ quod sit meritũ. Sz finis meriti. s. beatitudo. ⁊ iõ merituz non dr̃ respectu grẽ. dr̃ tñ respectu p̃mii esse. s. respectu beatitudinis eterne. Ad 2ᵐ võ q̃ meritũ grẽ regis terreni potest eẽ a nobis ⁊ p̃nᵐ meriti illiꝰ quo meremur illaz. Sz p̃nᵐ quo meremur grãm regis celestis non põt eẽ a nobis. quia in hoĩe nõ est q̃ possit hr̃e grãz dei sine acceptione a deo sic in hoĩe. ⁊ Ber. in li. de li. ar. ponit talẽ rõnẽ. Nostra bona volũtas a deo creata supple bonitate nãli pfecta ñ erit quousq̃ creatori pfecte s̃biecta sit. Et p h̃ distinguit ipse duplicẽ statũ volũtati. s. statuz creationis ⁊ statũ pfectionis. ⁊ arguit h̃ mõ Absit vt ipsiꝰ volũtati pfectionẽ ipsi volũtati non deo creatori tribuamꝰ. cũ lõgr meliꝰ sit eẽ pfectũ. q̃ factũ. ⁊ post s̃biũgit. Perfectio aũt ẽ ex grã. Ad tertiũ võ q̃ augꝰ. dicit q̃ g̃tia meret̃ augeri ⁇c. s3 nõ dicit q̃ ab alio q̃ ab ip̃a grã. Non enim est augmẽtũ grẽ ab opatione li. ar. cãliter. lz quodãmõ coopet̃. s3 grã cũ permanet de se meret̃ augeri. vñ ñ ꝓpter hoc dr̃

cadē sb merito hominis augmētū gratie. vñ statim sbdit aug. volūtate ɔcomitāte nō du cente. pedissequa non p̄uia.

C Onsequēter querit̄ vtrū p̄ma grā cadat sb merito. ⁊ p̄mo querit̄ vtrū aliqs possit sibi mereri p̄mā grām. 2° an alii possit mereri p̄mā grām.

Quātu ad p̄mū querit̄ duo. Primū est vtrū aliqs merito p̄cedēti possit mereri sibi grām. 2° vtrū merito coherēti vel sbsequēti. Itē p̄ma qō sbdiuidit̄ vel partit̄ī duas Quia p̄mo q̄ret̄ de illo qui est in peccato mortali: vtrū ipe merito p̄cedēti possit sibi mereri grām. 2° querit̄ de illo q̄ ē in statu caritatis vtrum possit mereri sibi gratiam qua resurgeret ⁊ releuaretur si caderet in peccato mortali.

Ad primum sic obi̇̄. Zach. i. dicit̄ p̄ma bonitas. Conuertimini ad me ⁊ ego ɔuertar ad vos. Si g̊ illud v̄bū verū est. si aliqs ɔuertat̄ ad diuinaz bonitatē uel ad deū: meret̄ q̄ de⁹ ɔuertat̄ ad ip̄m. Sz ɔuersio del ad peccatorē non ē nisi p̄ grām. g̊ exn̄s in peccato mortali merito p̄cedenti pōt mereri sibi grām. Si dicat̄ q̄ non sequit̄ quia dignitas requirit̄ in merēte. peccator aūt qui est in mortali nec est dign⁹: nec digna sunt eius opera. ⁊ p̄pter hoc nō potest mereri. Con̄. Sicut dicit apostol⁹ ad ro. 8. Non sunt ɔdigne passiones hui⁹ temporis ad futurā gloriā. Cū g̊ de⁹ det nobis gloriā: hoc n̄ est p̄pter passiones quas sustinem⁹. ꝫ rōne sue liberalitat̄ qua p̄mittit vitā eternā. Itē in adaz in statu innocētie nulla fuit indignitas q̄a nec peccatū. g̊ digne poterat operari. Si g̊ ɔuerteret̄ ad deū ⁊ de⁹ ad ip̄m. g̊ poterat sibi mereri grām. Itē meritū ē seruiciū quo ex non debito fit debitū. Sz quantū seruicia sūt magis indebita: tanto sunt gratiora. Cū ergo exn̄s in peccato mortali impendat seruicium deo. ⁊ suū seruiciū sit magis indebitū q̄ seruiciū hoīs exn̄tis in caritate. g̊ erit seruiciū ipsi⁹ gratiosi⁹. g̊ pōt peccator sibi mereri grāz.

Ad oppositū. Ro. xi. Si ex operib⁹ est grā. g̊ grā nō ē grā. quia grā dr̄ ex eo q̄ nō ex opib⁹ ꝫ gratis data. Si g̊ impossibile ē q̄ grā nō sit grā: impossibile est q̄ grā sit ex opib⁹. g̊ n̄ cadit sb merito. Itē meritū ē seruicium deo digne ⁊ debitō modo impensum. Sz peccator exn̄s in mortali peccato non pōt digne exhibere seruiciū deo. quia est in indignitate p̄cti nec potest exhibere debito modo. quia non ē in debito amore dei. g̊ ⁊c. Sō. dō. q̄ duplex est meritum. s. interpretatiuū. ⁊ est meritum ɔgrui vel ɔdigni. Meritū interpretatiuū appellat̄ quando non est aliqua ɔdignitas in recipiente. ⁊ tn̄ ei exhibet de⁹ donū suū ex sua liberalitate. ac si ille p̄ opera sua meruissꝫ: ⁊ tn̄ in v̄itate non meruit. vnde meritū illud non ponit cōdignitatez in recipiēte nec in opibus eius. ꝫ solū ponit liberalitatē in dante. quia n̄ est aliquid in recipiēte unde sit dign⁹ recipere: ⁊ tn̄ de⁹ ei dat donū suū ex sua liberalitate ac si eēt ī ip̄o dignitas. Ad p̄mū dō q̄ illa auctoritas p̄phe. Conuertimini ad me ⁊c. non importat aliquod debitū. s. q̄ si homo faciat quod in se est q̄ ei debeat̄ grā. ꝫ solū est declaratio diuine bonitatis ⁊ liberalitatis. quia sua liberalitas tanta est q̄ non negabit se si aliqs faciat quod in se est: etiam si sit exn̄s in peccato mortali. ꝫ hoc non erit p̄pter ea que facit: ꝫ propter liberalitatē dantis. Ad 2m dō q̄ ī illo qui meret̄ vitā eternā sunt tria. Unū qd̄ est p̄mū mouens ip̄m ad omnia opera meritoria. ⁊ hec est grā increata seu sp̄us scūs. 2m ē illud qd̄ est opans p̄ximū ad hoc. s. gratia creata. Tertiū ē coopans. s. li. ar. Cū g̊ ille mereat̄ vitā eternā: hoc non facit dignitas opuz que sunt in ip̄o. ꝫ p̄m ī mouēs ip̄m ad opa meritoria. s. sp̄us scūs uel grā increata: ⁊ cum ea grā creata ē. ⁊ p̄pter hoc si non eēt illud p̄mū mouens cū 2°. s. grā creata: non posset mereri uitā eternā. In illo aūt qui est in mortali p̄cō non ē dignitas opum: nec dignitas mouētis ip̄m ad aliqua opa si facit bona quantum ē ex parte li. ar. quia deficit ei grā qua opa digna efficiūt̄. solū enim moueť a li. arbitrio ⁊ non a sp̄u sancto. Ad 3m ⁊ quartum dō. q̄ ad hoc q̄ aliquid sit meritorium: requirit̄ q̄ illud sit s̄uicium digne ⁊ debito modo deo impēsum In illo aūt qui est in mortali peccato ē oppositū. quia in eo ē p̄cm̄ p̄ quod dignus ē odio dei ⁊ morte eterna. quare s̄uiciū suum non ē digne impēsum. ⁊ p̄pter hoc p̄prie non ē meritoriū. Uñ aug. Opibus impii non p̄mium ꝫ pena debet̄. In adam aūt in statu innocētie quantū ad statū nature fuit defect⁹ debiti modi. quia debitus modus in s̄uicio meritorio ē q̄ impendat̄ s̄uiciū deo ex amore dei debito. Debit⁹ amor ē vt ip̄m deū amet sup omnia: ⁊ p̄pter hoc ei impēdat b̄n̄ficiū uel s̄uiciū. q̄a igit̄ hoc non ē possibile creature s̄m naturam. Ideo adam ī statu nature ɔdite ante statuz

gratie:non potuit p nām exhibere debitum
suiciū deo.i.debito mō.ꝛ ideo nec pp̄e mere
ri grām. Q aūt obr̄: ꝙ q̄to magis indebita ꝛc.
hoc intellr̄ de gratuitis: qualia nō sunt opera
in peccatis facta. vt patet ex dictis.

Consequenter queri

tur de illo qui est in statu caritatis:vtꝝ possit
sibi mereri grām:per quam releuet si cadat ī
mortali. Q sic videt. Dicit enim aug. ꝙ nihil
digni⁹ pōt peti:q̄ꝫ si cadat homo ꝙ postea re-
surgat. Sꝫ q:qd digne petit merito exaudit
a deo. g̃ si homo exn̄s in caritate petat grām
qua possit resurgere si cadat:merito dabit ei
g̃ pōt eam mereri. Item supponit ꝙ homo
sanct⁹ pōt alii mereri grām pmā. g̃ ꝛ sibi ipsi
pōt ipsam mereri:p quam releuet si cadat.

Ad oppositū. Qn̄ homo cadit per mortale
euacuat totū meritū in ipso:ꝛ omnes iusticie
sue. sicut nr̄ Ezech.18. Si auerterit se iustus a
iusticia sua: ꝛ fecerit iniquitatē ꝛc. oēs iusti-
cie ei⁹ quas fecerat nō recordabūt. g̃ nihil de
bet iusto postq̄ꝫ peccauit. g̃ non pōt mereri ꝙ
grā sit ī ipo:p quā releuet si peccet. qđ ɔcedē-
dum ē. Ad pmū in ɔtrariū dd. ꝙ dignitas
orōnis attēdit dupl̄r. vel quantū ad illō qđ
petit. vel quātū ad illud ex quo petit. Cum g̃
dic aug. ꝙ nihil digni⁹ potest peti ꝛc. hoc ē in
telligendū quantū ad illud ex quo petit:ꝛ n̄
quātū ad illud qđ petit. quia ille qui hoc mō
petit:petit ex timore ꝛ humilitate ne cadat.
s non ē dignior quantū ad illud quod petit.
ita ꝙ valeat ad resurgēdū si hō cadat. s ualꝫ
ad facili⁹ resurgendū. quia homo qui sic orat:
magis est dispositu⁹ ad resurgendū in bonū:si
resurgat. Ad 2ᵐ dd. ꝙ nō sequit. hō exn̄s
in caritate potest alii mereri grām. g̃ sibi si ca
dat: quia qn̄ homo exn̄s in caritate orat ꝙ si
ceciderit p peccatū:ꝙ de⁹ det ei grām:p quaꝫ
resurgat. rōne ei⁹ qđ petit post lapsum ponit
iam defect⁹ dignitatis in ipso petēte. ꝛ ideo n̄
meret exaudiri. Sꝫ quādo ipse orat ꝙ det alii
grā:non ponit indignitas in ipso petēte. lꝫ sit
in illo p quo petit:qui forte mal⁹ est. ꝛ iō me-
ret exaudiri. ꝛ ita potest alii mereri grām: ꝛ
non sibi post peccatum.

Queritur consequen

ter vtrū merito coherēti vel sbseqnēti possit
sibi aliqs mereri grām. Ad qđ sic. Aliquis pōt
mereri equū sibi dari a rege merito coherenti
s. quia seruit regi. vel merito sbsequēti:quia
postea seruiet regi. Silr̄ aliquis potest mereri
pecuniā sibi datā merito sbsequēti. s. quia po-
stea laborabit ī vineā. Igit silr̄ potest aliquis
mereri grām pmam merito coherēti vł sbse-
quēti. Itē sm opinionē quorūdā angeli glo
riam sibi datā ad ɔfirmationē modo merent
ministrando nobis. Sꝫ hoc meritū sbsequens
ē. g̃ nos possum⁹ etiā mereri grām pmā meri-
to sbsequēti. Ad oppositū. Nihil qđ dat ī
intētione suicii dat gratis vel liberalr̄. Sꝫ de⁹
dat grām gratis ꝛ liberalr̄. g̃ non dat eam ut
ei suiat in pn̄ti vel in futuro. Grā igitur non
respicit seruiciū pn̄s vel sbseqnēs. g̃ null⁹ pōt
mereri grām merito coherenti vel sbseqnēti
quod ɔcedendū ē:nec etiā merito pcedēti:ut
visum est. Ad pmū in ɔtrariū dd. ꝙ cū hō
dat alii sicut rex equum seruiēti ipse attēdit
seruiciū. vnde pncipium mouēs quare dat ei
equū:est ipm suiciū. vn̄ dat ei ex hoc ꝙ suit:
vel suiuit vel vt suiat. Sꝫ cū de⁹ dat nobis
grāꝫ: mouēs ipm ē sua liberalitas ꝛ nō suiciū
lꝫ det nobis grām ad suiendū ipsi:qa sine illa
non possum⁹ sibi digne suire. ꝛ ideo nō ē silr̄.

Ad 2ᵐ ꝙ si hoc ponat ꝙ angeli mō merent
ministrando nobis gloriā sibi datā ad cōfir-
mationē. dd tn̄ ꝙ non ē silr̄ de angelis respe
ctu glorie:ꝛ de nobis respectu gratie. quia cū
donū glorie pmiū sit:non excludit meritū:qa
meritū non repugnat rōni pmii. ꝛ ideo ange
li merito sbsequēti. s. nobis ministrando: pn̄t
mereri illud pmiū. Sꝫ meritū repugnat grie.
quia grā nō ex intētione meriti s gratis dat
Et ppter hoc donū grē excludit meritū ante-
cedēs ꝛ sbsequēs ꝛ coherēs.

Postea queritur vtrū aliquis

possit mereri aliis grāꝫ pmā. Et ōndit Mat.
.9. ꝙ sic. Uidēs Ihs fidē illoꝝ dixit paraliti-
co. Confide fili. remittūt tibi peccata tua. Gl.
Pēsate quantū valet apud deū fides ꝓpa:cū
tm̄ valuerit fides aliena ut hominē sanaret ī
anima ꝛ corpore. Fides igit aliena meruit vt
paralitic⁹ sanaret ī anima ꝛ corpore. Sꝫ si fuit
sanat⁹ in aīa habuit grām. g̃ meruit ei grām.
g̃ aliquis pōt mereri alii grām. Itē sic dic
Tull⁹ de amicitia. Amicitie idem est velle ꝛ
nolle. Si g̃ est ꝯa amicitia aīe exn̄tis in cari-
tate ad deū. g̃ ipsi⁹ ꝛ dei idē ē velle. g̃ si ipsa
vult ꝙ grā detur:ꝛ de⁹ silr̄ volet illud. g̃ aīa
sancta pōt mereri apud deū ꝙ de⁹ det grām
alii. Ad oppositū ē rō supradicta. qa si grā
dat alicui alii ex merito alicuius sancti viri. g̃

non erit gratia data. quod ē inconueniens. ḡ inconueniēs ē ponere ꝙ aliquis alii possit mereri grām. So. dō ꝙ ē meritū ɔgrui: ⁊ est meritū ɔdigni. ⁊ est grā que est in rōne grē: ⁊ est grā q̄ ē res grē. Dico ḡ ꝙ merito ɔgrui pōt aliquis sanctus homo mereri alii grām: ſ non merito ɔdigni. ⁊ meritū ɔdigni ponit ꝙ necessario reddaꝛ illud ad quod ē. vñ ponit ꝙ grā daꝛ necessario. necessario dico nccītate imutabilitatis non coactionis. Meritū autē ɔgrui nō. ſ solū ponit ɔgruitatē in ipso orāte ḡ pōt esse impedimētū ex parte illi' pro quo sanct' orat. Ex parte orantis ɔgruū ꝙ reddatur p̄mīū meriti. s. grā. non tamen ɔdigni ex parte suscipiētis. Propter hoc merito ɔgrui pōt mereri alii grām. ſ nō merito ɔdigni. qꝺ ponit dignā redditionē p̄mii. Ad rōnē in ɔtrariū dō ꝙ grā hꝫ ɔparatiōēꝫ ad illū cui daꝛ ꝑ orōnē sancti viri. ⁊ sic est grā ī rōne grē: qꝛ daꝛ ei non ex meritis suis. quia nō hꝫ aliquid vnde mereaꝛ. Inquantū aūt illa grā respicit sanctum viꝝ: sic daꝛ ex merito. ⁊ sic ex alia ratione cadit sꝫ merito: ⁊ daꝛ gratis: quia daꝛ gratis ꝑ ɔparationē ad accipiētē: quē informat ⁊ facit grati. Ex merito aūt ꝑ ɔparationē ad orātē: ⁊ sic n̄ ē ī rōe grē: ſ cadit sꝫ mērito.

Consequenter queritur de illo qui facit quod in se ē: vtrū necesse sit ꝙ de' det ei grām. ꝙ sic videꝛ. Aug. super illud. 2. ad Thi. 2. Negare seipm non pōt ⁊c. Cum sit inst' non pōt negare suam iusticiā. ḡ cū sit bon' ⁊ misericors non pōt negare suam bonitatē ⁊ miām. quia pnior ē ad largiēdū de mīa ⁊ bonitate q̄ꝫ ad puniēdū de iusticia. Si ḡ nō potest suam iusticiā negare faciētib' malū. multo magis non pōt suam bonitatem ⁊ misericordiaꝫ illis qui requirunt eā. Sꝫ qui facit quod in se ē requirit bonitatē ei' ⁊ miaꝫ. Dat ḡ ei. ⁊ hoc ē infundere grām. Itē aug sup illud ad ro. 5. Justificati ex fide pacē habeam' ⁊c. dicit. De' recipit ɔfugiētes ad se. alr̄ ī eo esset iniquitas. Sꝫ impossibile ē ꝙ in eo sit iniquitas. ḡ impossibile ē ꝙ non recipiat ɔfugiētes ad se. Sꝫ faciēs quod in se ē ɔfugit ad ipm. ḡ necesse ē ꝙ ipm recipiat. Sꝫ ipꝫ recipe ē ꝑ infusionē grē. ḡ ⁊c. Itē apoc. 3°. Si quis aperuerit intrabo ⁊ cenabo cū illo. hoc ē delectabor. Itē Zach. i. Conuertimini ad me ⁊ ego ɔuertar ad vos. Ex his sic obꝛ. Impossibile est summā v̄itatē mentiri. Sꝫ necesse habet veꝝ dicere ⁊ implere illud. Sꝫ dicit ꝙ ɔuertenti ad ipm ɔuertet se. ⁊ ꝙ aperienti intrabit. ḡ cū faciens quod in se ē ɔuertaꝛ ad ipam v̄itatē p̄mā vt ei aperiat ad hoc vt intret. ḡ necesse ē ꝙ de' ɔuertaꝛ ad illū. Sꝫ hoc non est nisi ꝑ grām. ḡ ⁊c. Itē ansel. in li. de casu dyaboli querit quare lucifer non habuit pseuerantiā. quia aut hoc fuit quia de' non dedit: aut quia ipse non accepit. ⁊ determinat illā qōnē dicens. ꝙ hoc non fuit quia deus nō dedit: ſ quia ille non accepit. cū de' semp eēt paratus dare: ipse v̄o non accipe. ḡ similr̄ ꝙ aliquis homo non habeat grām hoc non ē quia de' non det: ſ quia ipe non vult: nec paratus est accipe. Si ḡ vult accipere ⁊ parat' sit: deus dat ei grām. Ad oppositū. De' dat grām sola liberalitate ⁊ mīa: quia dat ipsam gratis. ḡ potest dare ⁊ non dare grām. ḡ quātūcūꝗ hō faciat quod in se est: de' potest ei non dare grām. Non ḡ est necesse ꝙ facienti quod in se est de' det grām. Item necessariū ⁊ libeꝝ opponūꝛ. Si ḡ de' ex liberalitate dat grām. ḡ nulla necessitate dat alicui graꝫ. Itē Jer. 18. dicit dñs. Ecce sic lutū in manu figuli sic vos in manu mea. Compatio ḡ hoīs ad deuꝫ est sicut ɔpatio luti ad figulū. Si ḡ nulla necessitas est quare figul' faciat de luto vas in honorē vel ɔtumeliā. seu vt imp̄mat formaꝫ nobilē in luto. ḡ silr̄ de' nullā habet necessitatē quare in homine imp̄mat illam formā nobilē que ē grā. Itē sicut dicit Ber. de grā ⁊ li. ar. Cauēdū ē ne ea que inter nos accitati sentim' aut volūtati tribuam' q̄ infirma est aut diuine necessitati q̄ nulla ē. ḡ ī fusiōēꝫ grē que in nobis ē non debem' attribuere volūtati nostre aut nccītati diuine que nulla ē. ergo nulla nccītas ē ex parte dei: vt faciēti quod ī se ē det grām. Itē null' potest se disponere ad hoc vt habeat grām. quia ita se habet in nobis peccatū quod ē remouēs lucem diuine grē sicut fenestra clausa ne illumineꝛ domus. Si ḡ in hoīe nō est ꝙ ab eo remoueaꝛ peccatū ḡ non est in ipo ꝙ disponat se ad recipiēdum lumē diuine grē. ḡ null' pōt faceꝛ aliquid ad qꝺ de necessitate sequaꝛ grā. ḡ facienti qꝺ ī se ē non dat de' necessario grām. Itē q̄riꝛ quid est hoc dictu facere quod in se ē. Nā ille qui facit quod in se ē facit recte. Sꝫ qcūꝗ facit recte ex rectitudine opaꝛ quā habet. ḡ si aliqs facit quod in se ē hꝫ rectitudinē. Aut ḡ illa rectitudo ē acqsita. aut īnata. aut data. Non ē īnata: qꝛ sic semper eēt. nec acqsita. ɔstat ḡ ꝙ ē data. ḡ donū gratuitū. ḡ hec rectitudo est

ex grã. Null⁹ ḡ potest facere quod in se est ad hoc ꝙ sit grat⁹ deo nisi ex grã. Itē non pōt dici ꝙ rectitudo ista sit naturalis. quia recti-tudo nãlis non ꝯtradicit obligationi culpe vel peccato: cum maneat cū illo vel cū illa. Cum igiꝫ rectitudo qua homo facit quod in se est ꝯtradicat culpe. ḡ non ē nãlis. est igiꝫ gratuita. Itē in Exo. vbi loquiꝫ de induratione Pharaonis dicit gl. Indurauit dñs cor eius ita ꝙ nihil poterat facere acceptabile deo. ḡ non poterat facere aliquid per quod dareꝫ ei grã. ḡ lꝫ faceret quod ī se est adhuc nō dareꝫ ei grã. So. dō sicut dicit ansel. in li. de ꝯcordia pdestinationis ⁊ li. ar. Sciēdum ē ꝙ sepe dicim⁹ necesse esse qḋ nulla vi eē cogiꝫ. ⁊ necesse non eē qḋ nulla ꝓhibitione remouetur. Nam dicim⁹. necesse ē deū eē imortalē: non ꝙ aliqua vis cogat eum eē imortalē. ⁊ necesse ē non eē iniustū: non ꝙ aliqua vis ꝓhibeat eē īiustū: ſ qm̄ nulla res potest facere vt non sit imortalis seu vt sit iniustus. Secūdū h igiꝫ dō ē ꝙ necessitas in creatura dꝫ ſᵐ coactionē ⁊ ꝓhibitionē qua aliqua res cogiꝫ vel ꝓhibeꝫ eē vel non esse. In deo autem non cadit necessitas coactionis aut ꝓhibitionis: ſ solū dꝫ ī eo necessitas imutabilitatis. Cū ḡ queriꝫ an de⁹ necessario det grãm facienti quod in se ē. aut loquimur de necessitate imutabilitatis. aut de ncčitate coactionis ⁊ ꝓhibitionis. hoc vltimo modo non dat grãm necessario facienti quod in se est: quia de⁹ non potest cogi. Sꝫ pmo mō verꝫ ē ꝙ immutabiliꝫ se habet diuina bonitas ad donū grē omni volēti recipe faciēdo qḋ ī se ē: qua ncčitate nulli negat se. Concedēdum igiꝫ ꝙ si homo faciat qḋ in se ē: ꝙ deus dat ei grãm: ⁊ etiāꝫ necessario. i. imutabiliꝫ: sicut sol imutabiliꝫ dat lumē suū oī volenti suscipe. s. disposito ad hoc: ⁊ se hñti in recta dispositione ad solem. Sic dicēdū ex parte ista. Ad pmā rōnē ī ꝯtrariū dō ꝙ ñ seqꝫ. sola liberalitate dat. ḡ se hꝫ ad dandū ⁊ nō dandū facienti qḋ in se est. Sꝫ bñ sequiꝫ. sola liberalitate dat. ḡ non dat ex meritis vel p coactionē vel prohibitionē. quia hoc ex sola liberalitate excludit coactionē ⁊ ꝓhibitionē ⁊ non imutabilitatē. Ad 2ᵐ dō. ꝙ si necessariū dicaꝫ imutabile falsuꝫ ē ꝙ necessariū ⁊ liberꝫ opponūꝫ. Si aūt dicaꝫ necessariū coactū vel ꝓhibitum sic verꝫ ē ꝙ opponūꝫ. pmo mō ē necessitas in deo: ⁊ ꝓpter hoc non opponiꝫ sue liberalitati imo ex hoc est laus sua: ꝙ ipsa ē imutabilis ⁊ imutabiliꝫ libera. ⁊ ex hoc ē laus sue bonitatis. ꝙ non potest se negare volēti eā recipe faciendo quod in se est. vñ aug. Sicut vituprium humane volūtatis ē ꝙ nō vlt recipe. ita laus diuine bonitatis ē ꝙ nō potest se ipāꝫ negare

Ad tertiū dō. ꝙ si de⁹ nō daret faciēti qḋ in se ē grãm: ꝙ non faceret ipsi iniuriā. ⁊ ideo totū ē ex liberalitate sua ꝙ dat ei grãm. ⁊ iō introduciꝫ exēplū ꝙ non fieret hoī iniuria: si nō daret ei de⁹ grãm: sicut nec luto fieret iniuria: si de eo facēt figul⁹ vas in ꝯtumeliā. quia fieret ſm exigētiā ⁊ naturā sue materie. Siliꝫ ex parte ista ē. vñ Isa. 54. Et nūc dñe pꝫ nꝫ es tu. nos ho lutū ⁊ tu fictor noster: ⁊ opa manuum tuaꝝ omnes nos. vnde nos sum⁹ materia ipsi⁹. ſ sic ē ꝙ tota massa generis humani corrupta ē p originale pcm̄. Et ꝓpter hoc si deus facit ex hoīe vas in ꝯtumeliā ⁊ non in suum honorē impmēdo formā nobilē q̄ ē grã: facꝫ ſꝫ exigētiā materie: quia ordinata ē massa gñis humani p peccatū ad ꝯtumeliā. ⁊ ꝓpter hoc si ita faceret: non faceret ei iniuriā. Qꝫ ḡ deus in homine faciente qḋ in se ē impmat formāꝫ nobilē q̄ ē grã: hoc ē ex sola liberalitate sua ⁊ non ex aliquo quod debeat homini faciēti qḋ in se ē: quia homo faciēs quod in se ē adhuc ē indign⁹ añ susceptionē grē. Ad quartuꝫ dō. ꝙ in deo nulla ē ncčitas coactionis aut ꝓhibitionis: ſ solū imutabilitatis. De pma loqꝫ Ber. sicut dictū ē. Ad quītū dicēdū ⁊ ꝯcedendū ꝙ null⁹ pōt sufficiēter se disponere ad grãm nisi de⁹ ipm disponat. ſ si faciat quod ī se ē ꝯsequiꝫ dispositio diuini adiutorii. vñ fenestra ꝯpaꝫ actui volūtatis: q ē ꝯsentire vꝫ dissentire. tenebra ꝯpaꝫ pctō. vñ sicut ī ptāte hominis non ē ꝙ remoueat tenebrā a domo: nisi aperiat ꝓhibēs lucē. s. fenestrā. ⁊ lux ipsa remouet tenebrā: ita ī ptāte hoīs nō ē vt remoueat peccatū a se ipō. ſ si remoueat actum suū volūtariū. s. dissensum ad bonū ⁊ ꝯsēsuꝫ ad malū: tūc remouet illud qḋ ē ꝓhibēs grãꝫ sicut fenestra ꝓhibet lucē. ⁊ tūc intrat grã in ipō. ⁊ ita diuino adiutorio remoueꝫ ab eo tenebra. Remoueat ḡ li. ar. dissensum ad bonū: ⁊ ꝯsentiat parate grē. Et hoc ē qḋ dicit Ber Grē solū coopari dꝫ li. ar. dum ꝯsentit. Ad aliud dō. ꝙ facere qḋ in se ē solum ptinet ad adultos ⁊ non ad puulos. Et ad vidēdū qd ē facē quod in se est notandū. ꝙ in quolꝫ hoīe p naturā ē recta rō. ⁊ hec rectitudo boni ē notio indita a creatiōe qua q̄lꝫ aīa pōt cogñscē suum pnᵐ. s. deū. ⁊ de hac diciꝫ ī ps. Scitote qm̄ dñs ipse ē de⁹: ipse fecit nos ⁊ nō ipsi nos

Per hoc enim q̄ quilibet homo naturalr̄ scit se non semp fuisse: scit se factū esse. ⁊ ita scit se hēre p̄n^m. ⁊ scit q̄ ab illo p̄ncipio h₃ quicqd h₃: ⁊ totū bonū quod h₃: ⁊ non a se. ⁊ scit q̄ ab illo d₃ petē bonū: ⁊ q̄ p illū debēt suppleri omnes sui defect⁹. Si ḡ sm istā notionē opet homo suo arbitrio: recurrēdo ad illū quē scit suū eē p̄n^m: ⁊ quē scit eē orandū sibi: ⁊ petat ab eo lumē cognitionis fidei ⁊ boni: dabit ei. vn̄ .i. cor. .14. Ignorans ignorabit. ⁊ sic faciet quod in se est. Patet ḡ quid sit facere quod ī se ē generalr̄ ī quol₃ homine. plus aūt ē in fideli existente in peccato mortali de lumine: quis ipse hab₃ fidē sine caritate. vnde h₃ fidē informē. fides aūt informis radiat ad duo. s. ad diuinā iusticiā damnātem reprobos. ⁊ ad diuinā miam saluantē electos. hec enim bene cognoscit p fidē suā. Si ḡ auertat suum arbitriū ab actu peccati ⁊ dirigat ex lumine fidei in iusticiā damnātē reprobos ⁊ in miām diuinā saluantē iustos. ex p̄mo creabit timor in eo ⁊ ex 2° spes. ⁊ hoc est facere quod in se ē. Et notādū ad solutionē alteri⁹ rōnis q̄ naturalr̄ rectitudo semp ɔtradicit peccato. vnde sm illā mouet sinderesis: que semp murmurat ɔ̄ peccatū. s̄ arbitriū non semp dirigit sm illa₃ nec semp seqt eā arbitriū. Ad aliud de pharaone dō q̄ nec Pharao nec ali⁹ exn̄s in pctō mortali poterat aliqd facere deo acceptabile quia non hn̄s grām non potest facere aliqd acceptū deo. s̄ non negat in glo. q̄ non posset facere aliquid vnde hēret aliquid ad qd̄ ɔsequeret collatio p̄tāt quā facēt acceptabile deo.

Queritur postea

vtrum nō facienti quod in se est det grā. Ad quod sic. Summe boni sūme diffusiuū ē sūme bonitat vel sue. S₃ sūma diffusio ē qua nō pōt maior intelligi. ḡ illa diffusio qua sūmū bonū se diffundit: est tanta q̄ maior ea non potest intelligi nec esse. ḡ necessario sm actū omnib⁹ se diffundit bonis ⁊ malis. ḡ seu homo faciat quod in se est: seu nō faciat. tamen necessario bonitas suma diffundit se in ipso. Itē .5. Mat. dicit dn̄s. Bn̄facite his qui oderūt vos. Maioris autem caritatis ē hoc in hoīe. s. q̄ bn̄faciat ei quem odit q̄ ei quem diligit. ḡ si in deo sit maxima caritas: debet magis facere bonū ei quē non diligit q̄ ei quē diligit. vel admin⁹ d₃ ei facē eque bonū. ḡ magis vel eque d₃ infundere ei grām qui nō facit qd̄ in se ē sicut facienti.

Ad oppositū. Sicut dicit Dio⁹. nos nō habem⁹ vitā coactā. S₃ si cogeremur ad bonū hērem⁹ coactā vitā. ḡ non cogimur nccītate ad bonū. ḡ nec ad grām suscipiēdā. So. sic p₃ ī sole. q̄ sol lucet sup oculū cecū: non tamē ipm illuminat: ⁊ non ē defect⁹ ipsi⁹ solis: s̄ ex parte oculi qui non potest nec est disposit⁹ ad recipiendū illuminationē. ita lux prima que est bonitas sūma semp lucet ⁊ radiat sup creaturā quantū ē de se ⁊ semp se diffundit: non tamē semp recipit quia creatura non potest ipā₃ recipe: quia est indisposita. Ad 2^m dō. q̄ ipse dn̄s bn̄facit eis quos odit. sicut dr̄ Math. .5. Solē suū oriri facit sup bonos ⁊ malos ⁊ bn̄facit omnib⁹ quantū est de se. non tamē ī oīb⁹ efficit bonū. ⁊ hoc est defect⁹ recipiētis: nō sūme bonitatis. ⁊ p₃ exēplū. Si quis porrigeret elām duob⁹ paupib⁹: ⁊ vn⁹ extenderet manū alter nō. ille qui manū extenderet recipet donū. alter non. ita de⁹ semp porrigit omnibus grām suam. non tn̄ omnes extēdunt manū. i. volūtatē vt recipiāt eā.

Consequēter que

rit de effectib⁹ grē. Et p̄mo queritur vtrū ꝓprie effect⁹ grē sint purgare. illuiare. ⁊ pficere. 2° vtrū ꝓprii effect⁹ grē sint viuificare aīam. ⁊ ɔformare seu assiīare ad deu₃ ⁊ gratificare. 3° querit vtrū effect⁹ ei⁹ ꝓpi sint iustificare. excitare. mot⁹ meritorios elicē.

Ad primum

sic. i. ad hebr̄. Purgationē peccatorū faciēs. S₃ purgatio pcī non ē nisi p grām nec alr̄ purgat de⁹. ḡ purgare ē effect⁹ grē. Itē ecclastici. .47. Spūs purgauit pctā illi⁹. Spūs idem ē qd̄ grā. ḡ grā purgat. Itē q̄ illuminare sit effect⁹ grē videt. ps. Signatū est sup nos lumē v. t. dn̄e. Gl. Lumen gratie tue: quo reformat imago dei in nobis. ḡ grē est illuiare. Itē Job. .25. Nūquid est numer⁹ militum ei⁹ ⁊ sup quē ⁊c. Glo. Lumē est grā preueniēs. Grego. ibi dicit. Militū ei⁹ vt⁹ non ꝓpriis viribus s̄ superne grē infusione roborat: que si ī corde nostro non surgeret: pfecto mēs in tenebris remaner₃. Itē ostēdit q̄ pficere sit effectus grē. Ad phil. 2°. Ipse opat in nobis velle ⁊ pficere. S₃ illud opat p grām. ḡ grē ē pficer̄ Itē .16. Ezech. Perfecta eras in decore meo quē posuerā sup te dic̄ dn̄s. S₃ ille decor non ē nisi grā. ḡ ipsi⁹ grē ē pficē. Ad oppositum Jo. i. Plenū grā ⁊ vitate fuit vbū caro factu₃. In xp̄o est grā sm excellētiā suā. ḡ ⁊ sm suā ppriā effectū. Si ḡ in xp̄o n̄ h₃ purgare. ḡ p̄pus

effect⁹ grē nō est purgare: ſʒ per accidens. ſ. rōne ſbiecti in quo eſt. Jtē effectus eſſentialis ſemꝑ ꝯſequit̄ cāʒ ſuā: ſicut calefacere ſemper ꝯſeqt̄ ignē: ⁊ hūc effectū hʒ ignis ſemꝑ vbicūqꝫ ſit: quia ꝓpꝰs effect⁹ ei⁹ ē. Sunt alii effectus ipſi⁹ ꝯſītes ſic̄ deſiccare: indurare. ⁊ iſti effect⁹ non ſemꝑ ꝯſequūt̄ ignē in quocūqꝫ ſit: quia non q̄cqd calefit ab igne indurat̄. Cum ḡ purgare nō ſemꝑ ꝯſequat̄ grāʒ: pʒ ꝙ nō eſt eēntialis effect⁹ grā nec ꝓpri⁹. Jtē Act. i5°. Fide purificans corda eoꝝ. ḡ purgare fidei ē. Non igit̄ ſoli⁹ grē. Sʒ ꝓpriū ē qḋ vni ſoli ꝯuenit. ḡ non eſt ꝓpri⁹ effect⁹ grē. Querit̄ quō grā ſit pficē. Si ḡ grā pficit animā aut pficit eam ſm ſbām: aut ſm potētiā. Q aūt nō pficiat potētiā pʒ. Anſel. in li. de grā ⁊ li. ar. Jn infantib⁹ qui moriūt̄ baptizati grā ſola opatur ſalutē ſine illoꝝ arbitrio. ḡ grā dat ſalutē aīe ſine arbitrio. ḡ nō perficit arbitriū. Nō igit̄ pficit potētiam aīe. Jtē anſel. in eodē libro Grā ſubſeqt̄ ſuū donū vt nūqꝫ ſeu magnum ſeu paruū ſit: aliud dare deficiat. Grā igitur ſemꝑ eſt cū ſuo actu. ſʒ ṽtus non ſemꝑ eſt cuʒ ſuo actu. vnde ſides nō ſemꝑ mouet ad credēdū. ſicut patet in dormiēte. Eſt ḡ ponē drīaʒ grē ⁊ ṽtutis. Si ḡ ṽtus pficit ⁊ grā: oportet ꝙ pficiant ſm aliud ⁊ aliud. vnde ſi ṽt⁹ pficit ſm potētiā: grā nō pficit ſm potētiā: ſʒ ſᵐ aliḋ

Jtē ꝙ grā non pficiat ſbām anime oſtēdit̄ ſᵐ aug. Drie grē ſunt operās ⁊ cooperās. grā opans ē que nos facit velle. grā coopans que nos facit opari quod nolum⁹. ḡ grā ḋr ad operari. aīa aūt non mouet̄ ad opus ꝑ ſbām ſʒ ꝑ potētiam. Jtē eēntia aīe ē ſimplex. ⁊ iō nō pōt diminui ꝑ peccatū. cū peccatū ſit diminutio boni. Sʒ potētia poteſt diminui: quia habʒ ordinē a quo pōt diminui ita ꝙ min⁹ ſe hʒ ad bonū. ⁊ hoc ſit ꝑ peccatū. Peccatū igit̄ nō corrumpit eēntiā aīe ſʒ potētiā. Si ḡ opponitur pctō pʒ ꝙ grā non pficit ſbām aīe ſʒ potētiā.

So. dḋ ꝙ purgare. illuminare. pficere ſunt ꝓpii effect⁹ grē ⁊ eēntiales. Cū eniʒ grā nihil aliud ſit ꝙ ſilitudo aīe ad deū: ſicut dic̄ aug. grā intendit animā aſſimilare deo. ſʒ hec tria neceſſario ꝯcurrūt ad aſſimilationē. ſ. purgare. illuīare. pficere. qꝛ aſſimilatio nihil aliud ē ꝙ mot⁹ a diſſili ad ſimile. vnde tunc aīa aſſimilat̄ deo: qn̄ mouet̄ a diſſimilitudine ad ſilitudinē: vel a ſimilitudine ad maiorē ſimilitudinē: vt magis ſit ſimilis. ſic̄ dicit Dio⁹. ꝙ purgare reſpicit ipſaʒ diſſimilitudinē amouēdo ipſam ab aīa. vnde purgatio ē remotio diſſimilitudinis ab aīa. Jlluīare ṽo ⁊ pficereītroducūt ipſam ſimilitudinē. Sicut ḡ forma nāl ꝑmo remouet diſpōnes diſſimiles a materia. ⁊ tūc purgat. ꝯſ̄iter introducit diſpōnes ꝯſimiles in mā. ⁊ tunc ḋr illuīare mām. vltimo introducit ſe ipāʒ ī mā ⁊ pfic̄ eaʒ. ⁊ hec nccia ſunt ad hoc ꝙ forma nālis aſſilet ſibi aliquid Silr̄ dḋ ꝙ iſta nccia ſūt ad hoc ꝙ aīa aſſilet̄ .ſ. ꝙ purget̄ a diſſimilitudine: ⁊ ꝙ illuīet̄ a ſimilitudine: ⁊ ꝙ vltīo pficiat̄: ⁊ ſit aſſimilata vnde purgare ⁊ illuminare dicunt̄ reſpectu fieri. pficere aūt qn̄ totū ꝯpletū eſt: nec aliter fieret aſſimilatio. ſicut etiam pʒ de luce ad hʒ ꝙ aſſimilet ſibi aerē opʒ ꝙ purget aerē a tenebris: ⁊ ꝙ ipm̄ diſponat ⁊ illuminet: ⁊ ꝙ ſe faciat in aere. ⁊ ipm̄ pficiat. ſic ē de grā q̄ ē lux ſpūalis ad hʒ ꝙ ipā aſſimilet aīam deo. Et iō ꝓprie ei⁹ actus ſunt iſti. Ad pᵐ in ꝯtrariū ꝙ grā n̄ purgat ī xp̄o ⁊ ſilr̄ nec in adā. dḋ ꝙ purgatio nihil aliud dicit ꝙ motū ad puritatē. ſʒ poſſum⁹ intelligere ꝙ hʒ motū vel mutationē ad puritatē multiplr̄. vel quia ſit mutatio de puro ad puritatē maiorem. vel de non puro ad puritatē. Si de nō puro ad puritatē hoc ē duplr̄ quia nō purū ē duplr̄. ſ. ꝑ abnegationē: vel ꝑ ꝓuationē. nō purū per abnegationē ē qḋ non hʒ puritatē nec etiam ꝯtrariū puritatis. nō purum priuatiue ē qḋ non habʒ puritatē ⁊ hʒ cōtriū puritatis. Secūdū ḡ pᵐ modū adam in ſtatu ꝯditionis ante īfuſionē grē fuit non purus. quia non habuit puritatē gratie: nec tn̄ hēbat ꝯtrariū. Qn̄ ḡ infuſa fuit ei grā mouebat̄ adam de hoc ꝙ non hēbat puritatē grā ad hoc vt habēt eā. vnde hʒ mō fuit facta in ipo purgatio. Scḋʒ ṽo 2ᵐ modū n̄ fuit purificatio in adā niſi poſt peccatū: ſic̄ in peccatore. quia habet ꝯtrariū ꝑitatis. ſi ḡ grā ei infundat̄: purgat ꝯtrariū puritatis ab ipſo ⁊ ponit in eo puritatē. Silr̄ motus de puro ad puritatem ē duplr̄. vl' de minori puritate ad maiorē puritatē. vl' de puritate ad puritatis ꝯtinuationē. Jn ſanctis ḡ qui habēt grām ⁊ ſunt in ſtatu pficiēdi: purgatio ē mutatio de minori puritate ad maiorem. Jn xp̄o ṽo in quo grā fuit ab initio in ſūma pfectiōe purgatio ē velut mot⁹ a puritate in eiuſdeʒ puritatis ꝯtinuationē. Ad aliud qḋ obī ꝙ fides purgat. dḋ ꝙ fides ḋr purgare nō rōne ſui: ſʒ rōne grē exn̄tis in fide. ⁊ ſicut videmus ꝙ duplex eſt ſenſus. ꝯmunis ⁊ particularis. ⁊ ſenſatū duplex. ſ. ꝯmune ⁊ particulare. ſenſus particulares hn̄t ſenſata ꝓpria. ⁊ de his

verū est ꝙ sensatū vni⁹ non ē alteri⁹. vñ color qui ē sensatū visus ꝑticulare non ē sensatum audit⁹. Sensatū autem ꝯmune ē magnitudo quantitas vel supficies. hoc enī pōt sentiri a quolibꝫ sensu ꝑticulari. ⁊ ita pꝫ ꝙ ē vn⁹ sensus ꝯmunis in istis sensib⁹ particularib⁹: quo vn⁹ sentit qđ ali⁹ sentit. s. sensatū ꝯmune quod ē quātitas. Silr̄ dō. ꝙ quidā sunt ꝓꝑrii effectus ṽtutū ⁊ rōne ṽtutū. Quidā aūt nō rōe ipaꝝ fm se. ſ rōne alicui⁹ ꝑncipii ꝯmunis existētis in ipsis. ⁊ illud est grā. Fides enim rōe fidei hꝫ suū ꝓꝑriū effectū qui non ē alteri⁹ ṽtutis. s. credere. Caritas enim non credit. Similr̄ de caritate respectu fidei ⁊ aliaꝝ virtutū. ꝑmi effect⁹ sunt particulares. Secūdi aūt effectus sunt ꝯmunes ṽtutib⁹. vnde non ē purgare effect⁹ fidei rōne sui vel alteri⁹ ṽtutis. ſ rōne ꝯmunis ꝑncipii existentis in eis quod est grā.

Ad aliud quod obr̄ de illuminatione dō. ꝙ ꝯsimilis fit ꝯpatio grē ad ṽtutes que ē luminis ad radiū: sic ꝓbabitū ē. vnde pꝫ ꝙ grā que est sic lumen in aīa illuīat fm indistinctionē ad distinctas ptes. imo simplr̄. ṽtus autem fm distinctionē. Ad alias rōnes quib⁹ obr̄ de pfectione dō. ꝙ illud quod est ī anima indistinctū dꝫ grē attribui ad pficiēdū. illud aūt quod est distinctū ⁊ ꝑticulare dꝫ ṽtuti attribui vt pficiat ab ipa. Preterea ꝑmo ⁊ ꝑncipaliter grā pficit eēntiā aīe. secūdario liberū ar. qui est motor vlis in aīa. vnde cū dr̄. gratia mouet ad opa: ⁊ ṽt⁹ mouet ad opa: hoc differenter dr̄. quia grā est mouens vlr̄ ad opera. ṽtus ꝑticulariter. sicut fides mouet in deum vt verū. caritas mouet in deū vt bonum. spes mouet vt in beatū vel gloriosum. verū aūt ⁊ bonū ⁊ gloriosū sunt unū ſbaliter: quod ē ipe de⁹. sunt tñ ꝑticulares rōnes ⁊ diuerse. ṽtutes igit̄ mouēt fm istas ꝑticulares rōnes. grā aūt fm rōnē vlem: non distinguēdo verū bonū. gloriosum: mouet in deū. Ad ꝑmum ḡ ansel. dō ꝙ hoc ꝙ grā in infantib⁹ ꝓstet salutem sine libero ar. hoc est ex impfectione suscipientis qui non pōt vti libero ar. vnde ꝙ ipꝫ non pficiat in actu: hoc est ex imperfectione ⁊ impotētia suscipientis. Ad aliud pꝫ rñsio ꝙ grā pficit ſbam ⁊ potētiā vlem. ṽtus autē potētias ꝑticulares. Ad aliā rōnē in ꝯtriū dō ꝙ ꝯpat̄ ad ſbam aīe ⁊ potētiam. ꝑmo mō ē in ratione informantis. 2⁰ mō est in rōne mouentis. ꝑmo modo non diuidit̄ ꝑ operans ⁊ coopans: ſ secūdo modo. vñ illa rō solū ꝓcedit de grā put ꝯpat̄ ad potētiā aīe. ⁊ nō ad ſbaꝫ. Ad aliud dō. ꝙ ſba aīe pōt dupl'r ꝯsiderari. s. fm suū esse absolutū. ⁊ sic peccat ī non corrūpit ipsam. vel fm suū eē ꝯpatū: qđ est eē ordinis ad finē: fm quē tendit ad deū. ⁊ quantū ad illud esse peccatū corrūpit esse ipsi⁹ anime. ⁊ fm istō eē pfic̄ etiā grā ſbaꝫ aīe.

Consequenter queri

tur vtrū ꝓꝑrii effect⁹ sint grē viuificare. assimilare. gratificare. ⁊ ꝙ ꝑmo ꝙ viuificare sit ꝓꝑri⁹ effect⁹ ipsi⁹ grē sic. De⁹ in creatura rōnali est ꝑncipiū vite spūalis. vnde act. 17. In quo viuim⁹ mouemur ⁊ sum⁹. Sed ꝑmū quo viuit rōnalis creatura ꝑ deū ē grā. Sꝫ illud quo ꝑmo uiuit dr̄ uiuificare. Igit̄ grā uiuificat. Itē culpa mortificat̄ aīa. igit̄ uiuificat̄ ꝯtrario illi⁹. s. grā. ḡ ⁊c. Con̄. Abac. 2. Iust⁹ ex fide mea uiuit. ḡ uiuificare ꝯuenit fidei. ⁊ ḡ est effect⁹ ꝓꝑri⁹ grē. Itē. 1. Io. 3. Qui nō diligit manet in morte. Si ḡ non diligere est cā mortis. ḡ diligere est causa uite. Sꝫ diligere ē caritatis ꝓꝑrie. ḡ caritatis ꝓꝑrie ē uiuificare Non ḡ est ꝓꝑrius effect⁹ grē. Itē Ricar. de sancto uic. in li. de arra spōsi ad sponsaꝫ. Scio aīa mea ꝙ dilectio uita tua est: ⁊ sine dilectōe esse non potes. Sꝫ dilectio est caritatis. ḡ ⁊ uita aīe. ḡ ⁊c. Itē uidet̄ ꝙ reformare sit ꝓꝑrius effect⁹ grē. ps. Signatū ē sup nos lu. uult⁹ t. d. Glo. lumē grē tue quo reformat̄ imago tua in nobis qua tibi similes sum⁹. Itē ibidē dicit̄ quia triplex imago in glo. s. imago creationis ⁊ recreationis. ⁊ similitudinis. imago creationis est rō. imago recreationis ē grā. imago similitudinis est ipsa sapiā: que est ipse filius dei: ad quam imaginē homo ꝯdit⁹ est. Imago ḡ recreationis aīe est grā. Sꝫ imago recreationis est imago reformationis aīe ad deum. ḡ grā est imago assimilationis ⁊ reformationis anime ad deū. Con̄. Si grā assimilat: opꝫ ꝙ assimilet uel fm cognitionē uel fm amoreꝫ Sꝫ neutro modo assimilat grā: quia grā habꝫ eē in non habētib⁹ cognitionē nec amorē fm actum sicut in paruulis: quoꝝ aīe non habent cognitionē in actu nec amorē. ḡ grā non assimilat ꝑ cognitionē nec ꝑ amorē. ḡ assimilare non ē effect⁹ grē. Itē ostēdit̄ ꝙ effect⁹ gratie propri⁹ sit gratificare. quia dr̄ eph. 1. In laudē glorie grē sue in qua gratificauit nos in xp̄o. Ex quo relinquit̄ ꝙ ꝓꝑri⁹ effect⁹ grē sit gratificare. Itē cū gratificare sit quidam effect⁹ ostēdēs grām re ⁊ noīe. quia si gratia est: gratificare est. ⁊ si gratificare est: grā est. Et similr̄

ostendit ipsam denominationē: quia nomen gratificationis sumit a noīe grā. ergo gratificare ē ꝓprissimꝰ ⁊ potissimꝰ actus grē. Rñ ſm ꝙ grā est similitudo ꝑme ꝟitatis ꝯparat ad aīaȝ vt lux. ſm vero ꝙ est similitudo sūme bonitatis ꝯparat ad aīam vt vita. ⁊ ita hr̄ in Jo. i. ꝙ ꝟbū erat vita ⁊ lux hominū lucēs in tenebris. ⁊ ideo grā que est similitudo ipsiꝰ ꝯpat ad aīam vt lux ⁊ ut vita. Sed sicut dictū est ꝙ lux in aere tria facit. ꝑmo enim purgat ipȝ aerē a dispositōe sibi ꝯtraria. 2° disponit aerē dispōe ꝯsili sibi. ⁊ tūc illuīat ipȝ. ultīo īformat ipȝ. ⁊ quātū ad h̄ sumit iste actꝰ pficere. ⁊ sic lux in aere habet istos tres actꝰ predictos. silr̄ dō ē de grā inquātū ipa vt lux ꝯpat ad aīaȝ. quia ꝑmo remouet ab aīa dissimilitudinē lucis eterne. ⁊ quantū ad hoc sumit iste effectꝰ purgare. 2° disponit ipsam simili dispositione vt possit esse similis in actu. ⁊ tūc dr̄ ipaȝ illuminare. vltimo informat ipsam: ⁊ tūc dr̄ ipaȝ pficere. Secūdū aūt ꝙ grā ē similitudo bonitatis sūme ꝯparat ad animā vt vita. quia sic ꝯparat ad aīam vt amor: ⁊ iste amor impssus vita est qua aīa viuit deo. Uñ Ric. Scio aīa mea qa dilectio vita tua est. ⁊ ita ſm hūc modū actꝰ grē ē uiuificare. Ad istū ꝟo actū ꝯsequit trāsformatio seu assimilatio aīe ad deū. quia hec est vis amoris: ꝙ trāsformat amantem in amatū. Uñ Ric. de arra sponsi ad sponsam dicit. Scio aīa mea ꝙ cū aliqd diligis: ipa vi dilectionis in eiꝰ similitudinē trāsformaris. ⁊ quantū ad hoc sumit iste effectꝰ grē: qui ē assimilare aīam ad deū ⁊ ꝯformare. Ex hoc aūt ꝙ aīa est assimilata deo: ex hoc est grata deo. Uñ puer. 8. dicit sapīa. Ego diligētes me diligo. ⁊ ita ex hoc ꝙ amor impmit anime sumitur uiuificare. ex hoc ꝙ iam impssus ē sumit assimilare. ex hoc ꝙ assimilata ē aīa p amorē sumit gratificare in generali rōne. Ad obiecta ergo dō ad 2m ⁊ 3m. ꝙ vita spūalis que est vita aīe in deo est ipsiꝰ grē p se. ipiꝰ aūt fidei ⁊ caritatis rōne grē in quibꝰ manifestat uita quasi p sensum. sicut manifestat uita in corpore p sensum ⁊ motū: sic manifestat p motum fidei sicut p sensum. p motū caritatis sicut per motū. Ad quartū pȝ ꝯtrīio ex pdictis. Ad aliud dō ſm aug. ad Dardanū. Mirabile quō deꝰ est inhabitator quorūdā nō cognoscētiuȝ deū: ⁊ nō quorūdā ul' aliquoꝝ cognoscētium deū. Illi enim ad tēplū dei non ptinēt qui cognoscētes non sicut deū glorificauerūt sic pbi Ad templū aūt dei ptinent paruli sanctificati sacramēto xpi. Dicēdū ergo ad obiectū ꝙ in paruulis est cognitio ⁊ amor. h' possunt eē dupl'r. vel sicut forma. uel sicut actꝰ hoc est in habitu uel ī effectu. In paruulis ē cognitio sic forma ⁊ amor. Silr̄ quia informāt aīam ipsiꝰ. h' nō sūt in eis sicut actꝰ. unde in eis sunt habitu ⁊ nō actu. sicut uidemꝰ in adulto dormiente: ꝙ ī eo est scīa sicut forma informans aīam: ⁊ non sicut actus seu in usu. Uñ dicit aug. ad Bonifaciū. Q̄ hēre fidē hoc ē aut ꝓpter fidei sacr̄m. ⁊ h' est ipsam hēre ut formā: aut ꝓpter fidei usuȝ.

Consequenter queri

tur vtrū isti tres actus. s. iustificare. excitare. motꝰ meritorios elicere sint p se actꝰ ipsiꝰ grē ⁊ ostēdit ꝙ sic. ꝑmo uidet ꝙ excitare sit effectꝰ grē p se. Ber. de grā ⁊ li. ar. dicit. Li. ar. conatus ad bonū ociosi sūt: si a grā nō iuuēt. nulli si a grā nō excitēt. Ex quo relinquit ꝙ grē est excitare li. ar. seu motū uolūtatis ad bonum.

Itē in quadā collecta ecclie hr̄. Excita dn̄e potētiā tuā ⁊ ueni ⁊c. Sȝ hec excitatio quā petit ecclia non est nisi p grām: nec uenit deus: nisi p grām. ergo grē ē excitare. Item apoc. 3°. Ego sto ad hostiū ⁊ pulso. Hostiū appella li. ar. seu uolūtas. Sȝ pulsatio ista non ē nisi per grām excitatio quedā uolūtatis ad bonū. Si ergo deꝰ non pulsat ad hostiū: nec excitat ad bonū nisi p grām. pȝ ꝙ grē est excitare. Cont' Homo existēs in infidelitate: quia in peccato mortali excitat ad bonū. Uñ. 5. ad ephe. Surge qui dormis. exurge a mortuis: ⁊ illuiabit tibi xpūs. Uñ pȝ ꝙ deꝰ monet ⁊ excitat corda ⁊ uolūtates eoꝝ ut considerēt ⁊ cognoscant statū suū: ⁊ ꝓpter hoc ꝯuertant ad bonū: ⁊ timeant de statu suo. Sȝ dū homo ē in peccato mortali uel in infidelitate non habet grām. ergo prior est excitatio ad bonū in aīa ꝙ grā. Sed nullus effectus ꝑcedit cām suā. ergo excitare ad bonū nō est effectꝰ grā. Itē ostendit ꝙ iustificare sit actꝰ grā ad ro. 3. Justificati gratis p grām ipsiꝰ. ergo grā iustificat nos. Itē sup illud ad ro. Omnes peccauerunt ⁊c. Glo. Hec est grā sine qua nec infantes nec grandes salui fieri possunt. Et post super illō iustificati gratis. Glo. Ipa est qua iustificat impiꝰ. ergo p se est iustificare effectus grē. Itē sicut se habȝ caritas ad amātē facere: ⁊ fides ad credētēȝ facere. Ita se dȝ hēre grā ad gratificare: ⁊ iusticia ad iustificare. Si ergo soliꝰ caritatis ē amātē facere: ⁊ soliꝰ fidei credentē facē. ergo solius grē est gratificare: ⁊ soliꝰ iusticie iustificare.

Non igit͛ est gratie iustificare. Item ostendit ꝙ opus grē sit actus meritorios ꝓducere. i.cor.15. Grā dei sum id quod sum. ⁊ grā dei in me vacua nō fuit. Uult ḡ dicere ꝙ gratia dei in ipso fructificauit. Sed fructificatio ista attēdit͛ quātū ad meritū. ḡ grā ꝓducit opus meritoriū. Itē ad phil.2. Ipse opat͛ in nobis velle ⁊ ꝑficere bonū. Sꝫ ipse de⁹ non operat͛ nisi ꝑ grām in nobis. ḡ grā elicit a voluntate opus bonū: ⁊ ita meritoriū. Itē aug. ad valentinū. Cogitare vel agere sm̄ deū nulla rōne sine grā dei possum⁹. ꝓpter quod domin⁹ cū de fructu iusticie loqueret͛ ait discipul͛. Sine me nihil potestis facere. Io.15. Si ḡ grā ē ꝓncipiū in nobis cogitādi sm̄ deum ⁊ agendi. ḡ ipsa ē que opus meritoriū ꝓducit. Contra. Uirt⁹ est ad recte agere. Si ḡ omne meritum attendit͛ quantū ad recte agere ꝟtutis ē igitur ꝟtus est omne meritoriū elicere. Non ḡ ꝑ se ē grē. R° intelligendū est ꝙ grā ɔparat͛ ad aīam vt vita: ⁊ vt motor: ⁊ vt lux: quia grā est similitudo sūme ꝟitatis. ⁊ sic ɔpat͛ vt lux. Est etiam similitudo sūme bonitatis. ⁊ sic cōparat͛ vt vita. Est etiā similitudo potestatis ⁊ ꝟtutis. ⁊ sic ɔpat͛ vt motor arbitrii ad aīaꝫ. Potētia aūt attribuit͛ patri. ꝟitas filio. bonitas spūi sancto. ⁊ ideo grā ē similitudo toti⁹ trinitatis: ⁊ assimilat nos toti trinitati. Scḋꝫ aūt ꝙ ɔpat͛ vt lux eo ꝙ est silitudo ꝓme ꝟitatis: sumūt͛ tres effect⁹ grē. Sꝫ ꝙ ɔparat͛ vt vita eo ꝙ ē similitudo sūme bonitatis: sumūt͛ tres alii effect⁹. Sm̄ ꝟo ꝙ ɔparat͛ vt motor. s. eo ꝙ ē similitudo sūme potestatis seu ꝟtutis: sunt ei⁹ effectus tres. s. iustificare. excitare. mot⁹ meritorios elicere. ⁊ hoc ꝑ ɔparationē ad liberū ar. quia sicut dicit Ber. de li. ar. Liberū ar. gerit similitudinē diuine potestatis: eo ꝙ non pōt cogi. vnde circa ipsum fiunt isti tres effectus grē. ſ hoc diuersimode. quia liberū ar. ē facultas volūtatis ⁊ rōnis. Excitare ꝟo est effect⁹ grē circa liberū ar. quo ad rationē. iustificare quo ad volūtatē. mot⁹ meritorios elicere quo ad facultatē. Uñ grā mouet volūtatē ꝑ iustificationē. quia sicut dicit ansel. Iusticia est rectitudo volūtatis. ⁊ ideo iustificatio ē ipsius volūtatis. excitatio est ipsi⁹ rōnis. motus meritorios elicē ē ipsi⁹ facultatis seu potestat͛. Uñ tria hec bonū cogitare. velle. ꝑficere facit grā in nobis. sicut dicit Ber. de grā ⁊ li. ar. Grā immittēdo bonā cogitationē nos ꝑuenit. immutando malā volūtatē nos sibi ꝑ affectū iūgit. ministrando cōsensu facultatē foris ꝑ opus

apertū intern⁹ opifex īnotescit. ⁊ hoc planū ē in iustificatione adultoꝝ. qualr̄ aūt sit in paruulis iam patebit. Ad ꝓmū ḡ dō ꝙ gratia duplex ē. s. gratū faciēs: ⁊ gratis data. ⁊ lꝫ nō est gratū faciens: ſ tñ disponēs. silr̄ excitatio duplex ē. vel a grā gratū faciēte. vel a gratia gratis data seu disponēte. Dicēd ī ḡ ꝙ ī existib⁹ in peccato mortali nō est excitatio a grā gratū faciēte: ſ a grā disponente vel gratis data: quia hñt fidem informē que excitat eos ad cogitandū de diuino iudicio ⁊ de diuina mīa ad hoc ut timeāt ⁊ doleāt de peccatis. Similiter in infidelibus est ipsa recta ratio: quam appello grām gratis datā seu disponētē. quia lꝫ insit nālr̄ tñ gratis data deo: ⁊ etiam ꝙ moueat ad bonū gratis datū a deo. hec aūt facit eos cogitare ⁊ cognoscere ꝙ de⁹ creator ē: ⁊ ꝙ bon⁹ ē: ⁊ ꝙ ab ipso hñt quicqd hñt ⁊ ꝙ ipse colēd⁹ ē. ⁊ sic etiā excitat eos ad cogscēdū ꝙ nihil possunt habere nisi ab eo. ⁊ sic excitāt eos ad amorē ⁊ timorē ipsi⁹. Alia aūt excitatio ē que ē a grā gratū faciente. Ad aliud qḋ obr̄ ꝙ iustificare dꝫ esse act⁹ iusticie: non grē dō ꝙ iusticia dr̄ ꝑticulariter ⁊ ꝓpe ⁊ generalr̄. Iusticia spālr̄ dicta dr̄ spālis rectitudo aīe: ꝑ quā rectificat͛ aīa vt reddat ꝓximo quod suū est. Uñ hec est rectitudo aīe ꝑ ɔparationē ad ꝓximū. hec ē iusticia q̄ est vna de ꝟtutib⁹ cardinalib⁹. Iusticia ꝟo generaliter dicta ē generalis rectitudo anime ꝑ ɔparationē ad deū ⁊ ꝓximū ⁊ ad se ipm. ⁊ hec rectitudo est ɔformatio volūtatis nostre ad volūtatē diuinā. ⁊ ab hac dr̄ generalr̄ iust⁹. q̄ iusticia ē in ɔformatione volūtatis ad deuꝫ. Hec tñ iusticia alr̄ ē in paruulis: alr̄ in adultis: quia sicut iniusticia que est in paruulo non inest ei ex actu sui arbitrii: imo est iniusticia que ei fit ex alis operatione. In adulto ꝟo est iniusticia quā sibi facit: ⁊ ad quā cooperat͛. Silr̄ iusticia dat͛ paruulo ꝑ sacr̄m ecclesie seu ꝑ passionem xpi: ipo nihil cooperante ⁊ non ɔsentiēte. Iusticia autē ē ī adulto ex ei⁹ ɔsensu ⁊ cooperatione. Uñ de adulto loquit͛ Ber. cū dicit. immutādo malā volūtatē sibi ꝑ ɔsensum iungit. Uñ hi⁹ iusticia in paruulo est sm̄ habitū. In adulto ꝟo sm̄ actū. quia ad illam coopat͛. ⁊ sic caꝫ ista iusticia sit idem re qḋ grā. pꝫ ꝙ grē ē iustificare. Ad illud qḋ obr̄ de opere meritorio dicitum est quibusdā ꝙ opus meritoriū duppliciter ꝓducit͛ a volūtate. s. sm̄ rōnē ꝑticularē: vel sm̄ rōnē generalē. Si sm̄ rōnē ꝑticularē sic ꝓducit͛ meritoriū a q̄libet ꝟtute ꝑticulari

vnde sic pducit̃ sm distinctionẽ ṽtutũ. q̃libet
enim ṽtus sm vnã rõnẽ particularẽ pducit:
sicut fortitudo pducit ipm ĩ aggrediẽdo ter
ribilia: ⁊ sic de aliis. Secũdũ rõnẽ generalem
producit̃ op⁹ meritoriũ tripl̃r. quia hec ratio
generalis est tripl̃r sm triplicẽ rõnẽ cãlitatis
.s. finalis. exemplaris. efficiẽtis. Sm rõnẽ finis
quia est sũma bonitas: grã in caritate pducit
omne meritũ. vnde ↄsiderãdo finẽ. s. sũmam
bonitatẽ sic omne meritũ ẽ ex caritate: seu ex
grã in caritate. ⁊ sm hoc dĩ caritas mr̃ ṽtu-
tũ. Secũdũ rõnẽ exẽplaris sic grã in fide pdu
cit omne meritũ in omni ṽtute: quia fides est
exemplar seu ars que monstrat cognitionem
finis ad quẽ tendẽdũ. ⁊ ideo dĩ fundamẽtũ
omniũ ṽtutũ. Secũdũ rõnẽ efficiẽtis sic grã ĩ
rõne grẽ pducit omne opus meritoriũ. q̃a cõ-
parat̃ ad aĩam ut motor. ⁊ sic p̃z q̃ aliter pdu
cit grã opus meritoriũ: ⁊ ṽtutes sm distincti
ones virtutũ: seu sm rõnes particulares.

Consequẽter queritur an

li⁹. ar⁹. moueat̃ a grã spõtanee an coacte. Ad
q̃d sic. Jo. 6. Nemo venit ad me nisi pr̃ traxe-
rit eũ. Sz tract⁹ ẽ spẽs mot⁹ violẽti. g̃ si nullus
venit ad deũ nisi tract⁹: null⁹ venit ad eũ nisi
violẽter. Sz liberũ ar. mouet̃ ad deũ p grãm.
grã g̃ mouet ipm violẽter. Itẽ Luce. 14. de
illis q̃ debẽt venire ad nuptias dr̃. Compelle
eos ĩtre vt impleat̃ dom⁹ mea. Si g̃ li. ar. cõ-
pellit̃ intrare domũ dñi: ⁊ non potest intrare
nisi p grãz. g̃ grã ↄpellit ipz ⁊ mouet ad gl̃iã
cõpellẽdo. Sz ↄpulsio est mot⁹ violẽtus. g̃ ⁊c.
Itẽ petit̃ ab ecclĩs in quadã collecta. Nr̃as
rebelles ↄpelle ppicius volũtates. hoc petit̃ a
deo. Sz ipse ñ opat̃ in nobis nisi p grãm aliq̃d
bonũ. g̃ grã ↄpellit nostras volũtates ad bo-
nũ. ⁊ ita violẽter mouet̃ volũtas seu li. ar. ab
ipa grã. Ad oppositũ. Ecclĩastici. 15. Reliq̃t
eum in manu ↄsilii sui. añ hoĩem vita ⁊ mors
bonũ ⁊ malũ ⁊c. Homo igit̃ est ĩ potestate sui
arbitrii. quia manus cõsiliũ appellat̃ potestas
arbitrii. g̃ in potestate ei⁹ est sequi ⁊ nõ sequi
mouẽtẽ grãm. g̃ grã non mouet ipm violẽter
seu coacte. Itẽ li. ar. ẽ liberũ a necessitate. Sz
si ↄpulsus eẽt ⁊ violenter moueret̃ ab aliquo:
non eẽ liberũ a necessitate: imo cogeret̃. g̃ nõ
potest moueri violenter vel cõpelli a grã.
Itẽ Ber. de grã ⁊ li. ar. Ipe conditor hac di-
gnitate libe. ar. insigniuit: seu aĩam rõnalem
vt quẽadmodũ sui iuris erat sueq̃ volũtat̃:
non necessitat̃: erat q̃ bon⁹ erat: illa similiter
quodãmodo sui iuris existẽt: quaten⁹ non nisi
sua volũtate mala fiet ⁊ iuste dampnaret̃. aut
bona fieret ⁊ iuste saluaret̃. Ex quo relinquit̃
q̃ liberũ ar. seu aĩa rõnalis nõ põt aliquo mõ
ↄtra suã volũtatẽ ↄpelli: nec moueri ad bonũ

So. dĩ sicut dicit Ber. distinguẽdo geiaz
ↄpulsionẽ. Est enim ↄpulsio actiua ⁊ passiua.
⁊ sm utrãq̃ nos dicimur facere aliquid ↄtra
volũtatẽ. Compulsio passiua recte uocari põt
ubi nihil coopat̃ patiens: que est absq̃ ↄsensu
volũtario patiẽtis. ut si nos ↄpellerentur ad
malũ nobis inuitis: hec eẽt ↄpulsio passiua. sic
fuit ĩ btã Lucia que dixit. Si inuitam feceris
me uiolari: castitas mihi duplicabit̃ ad coro-
nam. Compulsio actiua est in qua ↄcurrit cõ-
sensus patiẽtis. s. cũ induct⁹ ẽ p timorẽ ul' do-
lorẽ ad hoc ut faciat malũ. sicut est in illo qui
timore mortis negat xp̃m. talis enim volens
negat xp̃m: ⁊ tñ nolẽs: quia melius uult nega
re xp̃m q̃ pati mortẽ. q̃ sua tñ volũtate absolu
ta non negaret: ⁊ pp̃ter hoc dĩ ↄpulsus: quia
negat ne morit̃. ⁊ hoc dicit dam. q̃ ẽ volũ-
tariũ absolutũ sicut est in illo qui simpl̃r uult
aliquid. Et est volũtariũ ↄditionale: sicut ẽ in
illo qui sb̃ ↄditione uult aliquid. Drõ g̃ nũq̃
ↄpellit liberũ ar. ad bonũ cõpulsione passiua:
quãuis aliq̃ñ ↄpolsiõe actiua ipm ↄpellat: q̃a
aliq̃ñ mouet ipm p dolores ⁊ timores ut con
uertat̃ ad bonũ. Uñ Ber. Hoc quippe inten-
dit cũ terret aut pcutit ut faciat volũtarios:
non ut saluet inuitos. Secũdũ g̃ hanc distin
ctionẽ soluit̃ hec q̃õ ⁊ p̃z rñsio ad obiecta. Di-
stinctio aũt ↄmunia ẽ ⁊ bona p quã breuiter
soluit̃ hec q̃õ. q̃ est coactio sufficiẽs ⁊ inducẽs
Liberũ ar. nõ põt cogi p̃mo coactione ab ipsa
grã. nec ab aliquo alio. q̃ solũ coactione indu-
cẽti quia multa inducũt ipm ad hoc q̃ velit.
quod prius nolebat.

Queritur consequen

ter de ↄparatione effect⁹ grẽ ad statũ nostrũ
in presenti uita. ⁊ querit̃ an grã faciat nos in
uita presenti sine pc̃õ esse. Ad q̃d sic. Aug. Li.
arbitriũ ẽ volũtas qua bonũ eligit̃ grã assistẽ
te. malũ grã desistẽte. Si g̃ grã assistẽte arbi-
triũ eligit bonũ. g̃ semp assistẽte grã bonum
eligim⁹. Sz semp eligẽdo bonũ nũq̃ peccam⁹.
g̃ grã assistente in nobis nunq̃ peccamus.
Itẽ introducit̃ ab heretico in li. de pfectõe
iusticie hoĩs ratio. ⁊ sumit̃ ex apoc. 14. ubi lo
quit̃ de ṽginib⁹ que sequũt̃ agnum quocunq̃
ierit. In ore ipsorũ nõ est inuẽtũ mendacium.

sine macula sunt ante tronū dei. ꝙ nun̄ ꝑ pec cauerūt ore. ⁊ si semper sine macula sunt: sunt sine pctō. ꝙ hō potest sine esse pctō in vita ista. Cum ꝙ grā ꝓhibeat pctm̄ facere: ꝯstat ꝙ hō in vita ista sit sine pctō. Itē ps. Qui ingredit̄ sine macula ⁊c. habitabit in tabernaculo tuo. ꝙ aliquis pōt ingredi sine macula. ꝙ grā potest facere ꝙ homo in vita ista sit sine pctō. Itē. 2. ad cor̄. vltimo. Decetero fr̄es gaudete pfecti estote. ⁊ ita apostol⁹ inuitat eos vt sint pfecti. ꝙ in ista vita potest homo esse pfectus. Sz non potest esse pfect⁹ nisi sit sine pctō. ꝙ hō in vita ista potest esse sine peccato. Item Deut. 18. Perfect⁹ eris ⁊ absq3 macula coram dn̄o deo tuo. ⁊ loquit̄ in p̄senti vita. Item h'tici in li. de pfectione iusticie hominis. Aut de⁹ vult nos eē sine pctō: aut cū pctō. non vlt ꝙ sim⁹ cū pctō. quia hoc incōueniēs est. ꝙ vlt ꝙ sim⁹ sine pctō in vita ista. ꝙ possum⁹ eē sine pctō in vita ista. aut de⁹ vellet aliquid quod non posset eē. qđ est inconueniēs magnū. quia dicit. Quis enim tam demēs ut dubitet fieri posse qđ deū velle non dubitat. Itē. i. Jo. 3. Qui hz hanc spem in eo sanctificat se. s. i deo sicut ipse. s. de⁹ sanctus est. Vult ꝙ ꝙ homo in vita ista possit se sanctificare sicut de⁹. Sz de⁹ īmunis est ab omni pctō. ꝙ homo in vita ista pōt eē imunis ꝑ grām ab oī pctō. Ad oppositū. Aug. de pfectione iusticie hominis. ⁊ sumit̄ ex. i. Jo. 1. Si dixerim⁹ ꝙ pctm̄ non hēmus nos ipsos seducim⁹ ⁊ vitas in nobis non est. dicit aug. Non dicit Jo. Si pctm̄ non hūerimus. ſ; si pctm̄ non hēmus. ꝙ qui diceret se nō hēre pctm̄ ipse diceret falsum. Falsum ꝙ ē hominē in vita ista eē sine pctō. licz sit in grā. ꝙ grā non potest facere hominē in vita ista esse sine pctō. Itē puer. 20. Quis potest dicere. mundū est cor meū: pur⁹ sū3 a pctō. Et Amb. in quadam omel. Nemo mundus a sorde: nec infans vni⁹ diei sup terrā. ꝙ nec paruul⁹ nec adult⁹ est mund⁹ a pctō in vita ista. So. dō ꝙ aug. assignat tres opiones circa questionē istam: quaꝝ vnam hēt ꝑ erronea ⁊ heretica. secundā hz quasi ꝓbabilē. ⁊ dicit ꝙ potest sustineri. tn̄ opponit ꝯtra eā. tertiā hz ꝑ vera: ⁊ hꝰ ē sua opinio ꝓpie. Prima ꝙ opīo quā narrat talis ē: ꝙ nos sum⁹ in vita ista indistincte sine pctō. vnde dicit. Quisqs dicit post acceptā remissionē pctōꝝ queq̄ hoīem iuste vixisse: aut viuere: vt nullum hēat pctm̄: ꝯtradicit aplo Jo. qui dixit. Si dixerim⁹ ꝙ peccatū non habem⁹ ⁊c. ⁊ sic dicit ꝙ vna opinio est ꝙ grā potest facere hominē esse sine pctō indistincte: q̄ tn̄ falsa est. 2ª opinio est que sustineri potest: vt dicit ꝙ hēre pctm̄ ē vel dr̄ dupl'r. Naz pctm̄ dr̄ act⁹ inordinat⁹. dicit̄ etiaz ipm pctm̄ fomes seu ipa ꝓnitas que est ad peccandū. potest ꝙ intelligi auctoritas Jo. Si dixerimus ꝙ peccatū ⁊c. aut de actu peccati: aut de fomite peccati. quia fomitē apellat apostol⁹ peccatū ad ro. 7. Non enim qđ volo ago. ſ; quod odi malū hoc facio ⁊c. Si ꝙ quod nolo id facio: nō ego operor illud. ſ; quod habitat in me pctm̄. ⁊ appellat illud pctm̄ fomitē seu ꝓnitatē ad peccandū. Si ꝙ appellem⁹ pctm̄ actū inordinatū: sic homo potest eē sine peccato ī vita ista. hoc est sine actu inordinato. non tn̄ potest esse in vita ista sine peccato. i. sine fomite peccati. ⁊ ita grā per modū p'mū potest hominē facē eē sine peccato. i. sine fomite peccati. in vita p̄senti. ſm aliū modum non. excepto p'uilegio gloriose v'ginis: que utroq3 modo fuit sine peccato. Cum enim loquimur de peccato nō loquimur de ipsa: nec de aliis p'uilegiatis: ut forsitan de Johē baptista. ⁊ dicit aug. ꝙ hoc satis p'spicaciter dictū ē. Ipse tn̄ opponit ꝯtra. ⁊ ī hoc affirmat ⁊ ponit suā opinionem ꝓpriā: ꝙ vult dicere: ꝙ non potest homo aliquo modo esse sine peccato veniali. ⁊ hoc ꝓbat. Si qs alr̄ sentiat videat quid agat̄ de oratione dominica vbi dicim⁹. Dimitte nobis debita nostra qđ nisi fallor non esset opus dicere: si nūq̄ peccarem⁹ venialr̄: vel in lapsu lingue: vel in obdelectanda cogitatione peccati aliqn̄ fomitis desideriis ꝯsentirem⁹: ſ; tantū diceremus. Et ne nos inducas ī temptationem. ⁊ ita nullus potest esse sine actu peccati ut solum habeat fomitē ⁊ non actū peccādi venialr̄ adminus.

Ad idem ponit aug. auctoritatē dicēs. Nec Jacob⁹ apostol⁹ diceret. Jaco. 3. In multis offēdim⁹ omnes. nullū excludēdo. Null⁹ ꝙ excipit̄ omnino a peccato. ꝙ omnes offendunt. ⁊ ita null⁹ potest esse in vita ista sine peccato saltē veniali. Est igit̄ opinio ei⁹ quā affirmat verā ꝙ null⁹ in hac vita possit esse sine veniali. dīē tn̄ ꝙ alia opinio a magnatib⁹ posita ē. Ad p'mū ꝙ dō ꝙ semp potest homo eligere bonū grā assistente. non tn̄ potest facere bonū ipsa assistente. Vn̄ semp est posse: non tamē semp facere. ⁊ hoc ꝓpter fomitē pctī qui in ipso est inclinans ipm ad malū. ⁊ auertēs a bono. qa ponit in eo difficultatē faciēdi bonum. ꝓpter quod exclamat aplus ad ro 7. Qđ nolo malū hoc ago ⁊c. et iteꝝ. Video legem in membris

meis repugnare ꝛc. Potest ḡ hō ꝑ grām assistētē eligere bonū ⁊ vitare quodlꝫ malū ī singulari. ſ; non quodlꝫ malū ī vlī. q̄a potest per ipsam vitare hoc v̄bū ociosum: ⁊ hūc motuꝫ ꝯcupiſc̄e carnalis. ⁊ sic de quolꝫ singulariter ꝑ se. Sꝫ non potest uitare omne peccatū vel oēꝫ ꝯcupiſ̄aꝫ in vlī. Et exemplū ē si nauis aliqua esset pforata cētū foraminib⁹: ille qui esset in naui posset facere ꝙ aqua nō in̄traret ꝑ q̄dlibꝫ illoꝝ singulariter: quia posset quis facere ꝙ ꝑ hoc aqua non intret: nec ꝙ ꝑ illud. ⁊ sic de q̄lꝫ singulariter: non tū̄ posset vlr̄ facere in q̄lꝫ foramine: ꝙ ꝑ nullū intraret aqua. eodē mō ē de illo qui hꝫ grām ad hoc vt vitet quodlibꝫ malū. Ad aliud de auctoritate apod. rn̄det aug. dicēs. Propterea tales sunt dicti ꝙ ī ore eoꝝ n̄ ē inuētū mēdaciū: quia nō dixerūt se n̄ habere pctm̄. quia si aliter dicerēt mētirētur: sicut dicit Jo. Si dixerim⁹ ꝙ pctm̄ nō hēm⁹ ꝛc. v̄itas in nobis nō est. ⁊ sic illa auctoritas ꝓcedit ꝯtra hereticos. Ad aliud de ps. Qui ingredit̄ sine macula ꝛc. rn̄det Aug⁹. faciendo vim in eo ꝙ dr̄ sine macula. quia cū dr̄ īgredi sine macula: hoc non ē dicere ꝙ non hēat maculā aliquā: ſ; ꝙ irrepr̄ehensibilr̄ gradit̄. vn̄ dicit. ingredi sine macula non absurde dicit̄ q̄ ad ip̄aꝫ pfectionē irrep̄hēsibilr̄ currit carēs crībus damnabilibus: atq; ipsa peccata non negligēs mūdare delectatōis. Ingredi ḡ sine macula solū ꝓuat maculā mortalē: ſ; nō venialē: dū tū̄ irrep̄hēsibilr̄ currat ad pfectionem homo mūdādo culpā venialē. Ad aliud d̄ auctoritate sumpta ex Deut. rn̄det aug. in li. de grā ⁊ eē. dicēs. Q̄ est perfectio viatoris: ⁊ est pfectio iam ꝑuenientis. pfectionē viatoris potest homo habere in vita ista: quia hec est pfectio ꝓficiētiū. Un̄ dicit. Proficiētiū ē vita q̄uis hī ꝓficientes dicant̄ perfecti viatores. hec aūt pfectio non excludit omnē culpā: sed solū mortalē: ⁊ ꝙ irrep̄hēsibilr̄ mūdēt̄ veniales. Perfectio aūt iam ꝑueniētis ē illa que est in gloria. Hanc non pōt homo habere ī vita ista: ſ; illam habebit in gloria: q̄n erit absq; oī peccato ⁊ ꝓnitate ad peccādū. hec enī pfectō omne peccatū excludit. Un̄ dicit. Illa aūt est sūma pfectio: cui nihil addit̄: cū id quo tēdit̄ cepit possideri. vnde hec pfectio ē absq; omni macula: cū ei nihil possit addi. ſ; ꝓma non excludit maculā venialē: nec etiā ꝓnitatē seu fomitē. Ad aliud dd̄ sm̄ Aug. ꝙ de⁹ vult nos esse sine peccato. aliter enim non misisset filiū suū qui sanaret hoīes a peccato. Dicit ḡ ꝙ homo pōt eē sine pcō mortali in uita ista ꝑ grām. potest enim esse absq; omni pcō quātū ad futuꝝ statū qui est in gloria. ꝑ suū tū̄ arbitriū: nec ꝑ grām non pōt eē sine peccato ueniali quātū ad p̄sentē statū: ſ; sine mortali. Un̄ dicit ꝙ in p̄senti bene sequit̄ ꝙ de⁹ uult hoīes esse sine peccato. ḡ hoīes possūt eē sine peccato. s. mortali. Ad aliud de auctoritate Jo. Qui hꝫ hanc spem in eo sanctificat se ꝛc. dd̄ ꝙ differt sanctificare ⁊ sanctū eē. q̄a sanctificare dicit sanctum fieri. sanctū eē dicit sanctitatē in facto esse. Sicut ḡ est res in fieri ⁊ in facto esse. ⁊ non sequit̄. dom⁹ fit. ḡ dom⁹ ē. ſ; sequit̄ est in facto eē. ḡ est. Similr̄ dd̄ ꝙ non sequit̄. sanctificat se. ḡ est sanct⁹. Un̄ ī hac uita hēns grām sanctificat se hēndo spem. i. semꝑ est in fieri sanct⁹ quousq; ꝑueniat ad illum statum de quo hr̄. i. Jo. 3. Cū apparuerit similes ei erimus. ⁊ hoc erit in gloria. ⁊ sic sanctificare se n̄ ponit elōgatōeꝫ ab oī macula ⁊ ab oī pcō.

C Onsequēter querit̄ de ordine effectuū grē. Et ꝓmo de ordine istoꝝ duoꝝ effectuū iustificare ⁊ uiuificare. 2⁹ de ordine istoꝝ duoꝝ purgare illuīare: seu expulsio pcī: ⁊ infusio grē.

Ad primum sic. Pri⁹ est expulsio mort̄ q̄ītroductio uite. Si ḡ ꝑ iustificationē ē expulsio mortis. s. peccati. ꝑ uiuificatōem est introductio uite. ḡ ꝓr est iustificatio q̄ uiuificatio. Conf̄. Uiuificatio est mot⁹ ad uitā. iustificatio ē mot⁹ ad iusticiā. Sꝫ iusticia ꝯseq̄t̄ uitam. ḡ ꝓr est uiuificatio q̄ iustificatio. Minor pꝫ. quia aīa uiuificat̄ a grā sm̄ se. ḡ uiuificatio respic̄ aīaꝫ sm̄ se. Justificat̄ aūt aīa a grā non sm̄ se: ſ; in ꝯparatione ad op⁹. quia sicut dicit Ber. Justificatio respicit meritū sicut mīa miseriā intuetur. unde cū respiciat meritū respicit opus. ⁊ ita ꝓr ē uiuificatio ī aīa q̄ iustificatio. q̄a ꝓr est aīa ꝑ se q̄ in ꝯparatione ad op⁹. Postea q̄rit̄ de ordine istoꝝ que sunt purgatio seu expulsio peccati. ⁊ illuīatio seu īfusio grē. Ad q̄d sic. Prior est purgatio tenebre ab aere q̄ aduēt⁹ lucis. Si ḡ ꝯpatio grē ad aīam ē sicut lucis ad aerē. quia grā ꝯpat̄ ad aīam ut lux. cū lux ꝓus purget tenebram ab aere q̄ illuīet ip̄m. ḡ grā ꝓus purgat tenebrā peccati ab aīa q̄ illuīet ip̄aꝫ. ḡ ꝓr ē effect⁹ qui ē purgare q̄ illuīare. Itē ī pcō ē auersio a deo ⁊ ꝯuersio ad ꝯmutabile bonū. Sꝫ ꝓr est illa ꝯuersio ad bonū ꝯmutabile q̄ auersio a deo q̄ ē bonū

incõmutabile. quia illa õuersio ẽ cũ illi⁹ auersionis. ğ silr̃ in grã ꝑus est auerti a peccato q̃ õuerti ad deũ. ğ expulsio peccati ꝑor est q̃ infusio grẽ: seu illuĩatio. Itẽ sup illud p̃s. Sic in sancto apparui tibi ꝛc. dicit glo. Nisi quis ꝑus deficiat a malo non pueniet ad bonum: quod est de⁹. nõ excipit nouã vitam nisi uet⁹ exierit. ğ prius dꝫ expelli peccatũ ab aĩa q̃ infundaꝛ grã. ꝛ ita ꝑor est expulsio peccati q̃ infusio grẽ vel illuĩatio. Ad oppositũ. Amb. ĩ apologia Dauid sup p̃s. Prius est vt p grãm iniquitas deleaꝛ quẽadmodũ in aĩa sapiẽtia ꝛ disciplina ĩprudẽtiã tollit: ꝛ sciã ignorãtiaꝫ sic pfecta ꝟtus iniquitatẽ. Sicut ğ ꝑus est vt adueniat aĩe sciã q̃ excludatur ignorãtia: ita ꝑus dꝫ grã aduenire aĩe q̃ expellaꝛ peccatuꝫ ab aĩa ğ ꝑor est infusio grẽ in aĩa q̃ expulsio peccati. Itẽ queriꝛ vtrum simul tpe sint in aĩa isti duo effect⁹. s. purgatio ꝛ illuĩatio: seu expulsio peccati ꝛ infusio grẽ. aut sm prius ꝛ posteri⁹. Et obr̃ sic. Pc̃m desinit ĩ hoc instãti illud instãs vltimũ in quo vltimo est pc̃m. ĩ isto dicaꝛ a. instans in quo ꝑmo recipiꝛ grã. ĩ isto dicaꝛ b. Modo queriꝛ a. ꝛ b. aut sunt simĩ in eodẽ instanti. aut non. Si sic. ğ in a. vltio ẽ pc̃m in isto. in b. ẽ ꝑmo grã in isto ğ simul ꝛ in eodẽ instanti sunt pc̃m ꝛ grã in isto. Si ñ sunt simul a ꝛ b. ğ õsequũꝛ inter se inuicẽ. Sꝫ inter quelꝫ duo instantia est accipe tẽpus medium. ergo inter a. ꝛ b. ẽ accipere tempus medium. Quero de illo tpe medio: non est in a. ğ iste non est mal⁹. non est in b. ğ non ẽ bonus. ğ nec bon⁹ est iste nec mal⁹. quod est inconueniẽs ponere. ğ necesse est q simul tpe expellaꝛ peccatũ ab ipo: ꝛ ipsi infundaꝛ grã. So. dd. q ordo ĩ effectib⁹ grẽ põt attẽdi triplr̃: qa grã õparaꝛ triplr̃ ad animã. s. ut vita. vt lux. vt motor. Secũdũ aũt q õparaꝛ ad aĩam vt vita sic ꝑmi effect⁹ ei⁹ in aĩa sunt viuificare. assimilare. gratificare. quia sunt effect⁹ grẽ put õparaꝛ vt vita. sm aũt q õparaꝛ ad aĩam ut lux: sic ꝑmi effect⁹ ei⁹ sunt purgare illuminare pficere. quia isti sunt effect⁹ grẽ put õparaꝛ vt lux ad aĩam. Secũdũ aũt q grã õparatur ad animã in rõne motoris: sic ꝑmi effect⁹ eius sunt isti iustificare. excitare. mot⁹ meritorios elicere. quia sunt effect⁹ ei⁹ sm q cõparaꝛ ad aĩaꝫ vt motor. Et sic sm diuersas õparatiões ad animã est diuersificare ordinẽ ĩ effectibus grẽ. Tamẽ si queraꝛ quis effect⁹ grẽ ꝑor est ꝑncipalr̃ ꝛ simplr̃ dd. q ꝑor est õparatio grẽ ad animã ut uita q̃ alie õpatões. qa ꝑor ẽ õfiguratio seu õformatio aĩe ad sũmã bonitateꝫ q̃ est sp̃us sanct⁹. vnde primo õfigurat nos sibi sp̃us sanct⁹. deinde ex illa õfiguratione ẽ nobis õmunio toti⁹ trinitati. s ex illa õformatione ad bonitatẽ vel ad sp̃m sanctũ: qui est amor summꝛ vita. vnde p illã õformationẽ ꝛ õfigurationẽ quã dicim⁹ grãm: viuit aĩa deo sicut dicit aug. Consequens ꝟo õparatio vl̃ õfiguratio est ad ꝑmam ꝟitatẽ. ꝛ sm h̃ õpaꝛ grã vt lux. Ultima õfiguratio est ad ipsam potentiã patris vel ꝟtutẽ. ꝛ sm hoc õparaꝛ vt motor. ꝛ sm hoc simplr̃ loquendo priores sunt effectus grẽ sm q õparaꝛ ad aĩam vt uita. õsequentes aũt sunt effect⁹ illi⁹ put õpaꝛ vt lux. vltimi sunt effect⁹ ei⁹ put õpaꝛ ut motor. ꝛ inter effect⁹ grẽ put ẽ vita dd. q viuificare simplr̃ ꝑor ẽ. Et sic pꝫ qui effect⁹ simpliciter sũt ꝑores. ꝛ quis simplr̃ ꝑor. Ad primũ dd. q si loquamur sm ordinẽ nature vel rõnis: sic ꝑor est iste effect⁹ q est viuificare q̃ iustificare unde simplr̃ ꝑor est. tñ sm quid potest esse q iustificare sit ꝑus. s. in õparatione. quia si cõpareꝛ grã ad aĩam in rõne motoris. sic quãtũ ad hoc iustificare ẽ ꝑus. simplr̃ tamẽ est prior uiuificatio. Sed ad illud qd obr̃: q expellẽdo mortem introducit iustificatio uitaꝫ. hoc est cũ ipsa simul introduciꝛ vita dd. q simul sunt tpe. Sed notãdũ q iustificatio duplr̃ dr̃. s. ꝓprie ꝛ ĩprope. Proprie dr̃ iustificatio quãtum ad rectitudinẽ uolũtatis: sm q respicit recte uelle uel opari. Improprie dr̃ sm q respicit recte esse. Ad aliud quod queriꝛ de ordine purgationis ꝛ illuminatõis dd. q alius est ordo in effectib⁹ grẽ p õparationẽ ad agẽtem a quo sunt. ꝛ recipientẽ in quo sunt. silr̃ alius est ordo sm q sunt in rõne mãli: uel in rõne formali: sicut pꝫ in aere. Silr̃ isti effectus purgare. illuminare possunt õsiderari ĩ rõne passiua ꝛ materiali. sm q dr̃ purgari illuminari. ꝛ sic ꝑus est purgatio q̃ illuminatio. qa prius naturalr̃ purgaꝛ aer a õtraria dispõne q̃ illumineꝛ. Sic ğ dd. est de grã q õparaꝛ ad aĩam vt lux sp̃ualis. Ex parte aũt agentis est econtrario. quia ꝑmum quod intẽdit ip̃a lux in aere est ip̃m informare. 2⁹ disponere. uñ dd. disponit ip̃m ad recipiendũ informationẽ. 3⁹ purgat. ꝛ loquor sm naturã. Sic ex parte lucis grẽ dd. q prius est perficere. 2⁹ est disponere seu illuminare. 3⁹ est purgare. Ex parte auteꝫ anime recipientis econtrario est. Et p hoc patꝫ respõsio ad omnes rõnes ꝑter q̃ ad ultimã q̃ ostẽdiꝛ q simul sunt. Ad quam dicũt quidaꝫ

ꝙ simul sunt tpe expulsio peccati ⁊ īfusio grē. ⁊ dō ꝙ idem ē instans fm sbam. differēs solū fm rōnē in quo desinit pcām esse in isto. ⁊ grā incipit esse in illo eodē. s ex hoc non sequit ꝙ simul sunt pcām ⁊ grā in illo. quia dria est in successiuis ⁊ permanētib⁹. quia in successiuis qñ res desinit esse: sequit. desinit eē. g non est Sz in pmanētib⁹ sequit. desinit esse. g adhuc est. s ɔtinuo post hoc instans non erit. Similr in successiuis sequit. incipit eē. g ē. In pmanētib⁹ aūt nō sequit: s sequit. incipit eē. g adhuc non est. s ɔtinuo post hoc erit. ⁊ hoc est. quia pmanētia hñt eē in sui termino: ⁊ non in sui pncipio. Successiua aūt hēnt eē in sui principio fm quendā modū: ⁊ non in sui termino. ⁊ hoc ē quia eē successiuoꝝ ē in fieri ⁊ ñ ī facto esse. Esse aūt pmanētiū est in facto eē ⁊ nō in fieri. Est igit idem instans fm sbam in quo vltimo desinit pcām eē: ⁊ ī quo vltimo īcipit grā differēs fm rōnē. sicut punct⁹ idez ē terminus vni⁹ linee ⁊ pncipiū alteri⁹ linee. Uñ sic non sequit. Dies desinit eē. g dies est. ita non sequit. peccatū desinit eē. g pcām ē. Si autem querat vtrū idem sit instans in quo vltimo ē peccatū in isto: ⁊ in quo pmo est grā. dō ꝙ nō. Si aūt obiciat ꝙ inter quelibz instantia ē tps mediū ꝛc. dō ꝙ hoc tenet in motu successiuo ⁊ nō in mutatione sbita. Est enim quedā mutatio que est pfectibilis p tpus. ⁊ h est motus ⁊ ibi tenet ista regula. Et est alia mutatio q ē sbita. ⁊ h maxime mutatio ē in aduentu vltime forme respectu materie: qñ in materia facta est necessitas ⁊ in sūmo disposita respectu illi⁹. vñ sic pz qñ ignis aduenit ligno vt fiat forma ignis in ligno: pmo disponit lignū ad suscipiēdū formā ignis: ⁊ remouent dispōnes ɔtrarie. ⁊ tunc est ibi mutatio successiua. qñ do in sūmo dispositū ē lignū p calefactionem tūc sbito ⁊ in instanti fit forma ignis ī ligno ⁊ tūa mutatio que est ibi sbita est. Si g q̄rat instans id in quo nunc vltimo non est ignis in ligno. ⁊ in quo nunc pmo est ignis in ligno aut est idem instans. aut nō. dō ꝙ nō. īmo diuersa sunt instantia: tñ non est accipere tpūs mediū inter illa. quia non est ibi accipe ɔtinuum: s magis sic numez mot⁹.

r **Estat post** predicta ad pleniorē intelligentiā de cognitione grē inquirē. Et querūt tria. Primo de cognitione in generali. 2⁹ de cognitione in spāli. Tertio de cognitione in particulari. Pluribus enim modis non est rem cognoscere.

Ad primum sic. Anima quasdaz res que extra se sūt cognoscit. ⁊ hoc p similitudines reꝝ. quasdā aūt cognoscit in se: ⁊ illas p se ipaz cognoscit Certi⁹ aūt cognoscit aīa ea que cognoscit se ipa: q̄ ea que cognoscit p aliud. Cum igit grā sit eoꝝ que nata sunt eē ī anima: pz ꝙ anima nihil certi⁹ cognoscit q̄ grām. g grā ē cognoscibilis simplr. Cōtra. Si grā nō cognoscit visione corporali nec imaginatia. g cognoscit tertio genere visionis que est intellectualis. s hac visiōe cognoscit res p se ipam apud aīaz ⁊ non p silitudinē aliam ab ipa. g grā non cognoscit ab aliquo qui est ī peccato mortali. cū ipa res grē nō sit apud aīaz illi⁹. Si g ea que cognoscit fm rōnē diffinitōis simplr: cogscūtur ab omnib⁹ seu exñtib⁹ in pcō mortali: seu non. g grā non cognoscit p rōnē diffinitiōis. Itē Jo. 3. Spūs vbi vult spirat: ⁊ vocē ei⁹ audis: s nescis vnde veniat. aut quo vadat. Sz nihil aliud est spiratio spūs q̄ grā que a spū sancto spirat in nobis. s nescim⁹ vnde veniat aut quo vadat spiratio sancti spūs. g nō est cognoscibilis spiratio spūs sancti ab habēte ipam. g grā nō est cognoscibilis ab eo q hz ipam. g multo magis nec ab illo qui non hēt ipam. g a nullo est cognoscibilis. So. dō. ꝙ duplex ē scire. s. scire in vli. ⁊ scire ī pticulari seu in rōne ppria. Dicendū g ꝙ ɔtingit scire grām in vli: ⁊ ideo cū eē in uli sit eē diffinitiuum. ppter hoc est cognoscere grām fm diffinitionē quid sit. ⁊ appello scire in uli: sic aliqs pōt scire omnē mulā eē sterilē: ⁊ tñ dubitabit de hac mula. ⁊ appello ī uli scire grām ꝙ aliqs sciat in uli qd ē grā. scire ī pticulari: ⁊ in rōne ppria ꝙ aliqs sciat se hēre grām fz rōnem grē. s hoc modo non potest sciri: sed pmo modo. Ad illud quod obr ꝙ nihil certius cognoscit anima q̄ ea que sunt in ipa dō ꝙ hoc intellr de illis q sunt apud aīam: si sint scibilia ī particulari seu ī rōne ppria ab aīa. ⁊ non de illis que sunt scibilia in uli fm diffinitionē. Ad rōnes ī oppositū: ⁊ pmo ad pmā dō ꝙ ille qui est in mortali bz sciam ī uli de grā quid sit: ⁊ ñ ī particulari nec ī rōe ppria. quia qlibet seu bon⁹ seu mal⁹ a creatione hz inditam rōnē boni ⁊ ueri. fm ꝙ dicit aug ⁊ Boeti⁹. Sicut g in notiōe pncipioꝝ ueri ē notio ɔclusionū in uli. ita in notione boni nobis ī uli impssa ē notio grē ī uli. ⁊ ex illa notione boni possum⁹ scire quid ē grā ī uli. s. ꝙ

ipsa est velut quedã qualitas in anima. Cum enim grã sit bonũ ꝛ hẽam⁹ notionẽ boni ĩ uli nobis im̃pssam: ex illa possum⁹ arguere grã; eẽ. ß hec erit notio in uniuersali: non in rõne ꝑpria. ꝛ sic ex notione boni erit diffinite grã; in vniuersali ꝛ cognoscere. Ad 2ᵐ dõ. q̄ illa auctoritas intellr̃ de spiratione grẽ ĩ particulari: sicut de grã que informat animã alicui⁹ sancti hominis. quia nescit vnde veniat. aut quo vadat. vnde non cognoscit eã in se. Et ita illa auctoritas excludit noticiam in se in particulari: ꝛ non in vniuersali.

Consequenter queri

tur de cognitione grẽ in spãli. Ad quod sic. Oppositoꝝ eadẽ est sciã. Cum ĝ grã ꝛ pc̃m̃ sint opposita: eadẽ est coꝝ sciã. ĝ cũ peccatuꝫ sciat in rõne ꝑpria: p; q̄ grã scibilis ẽ in rõne ꝑpria. Itẽ ẽi⁹ cognoscit lux q̃ tenebra: quia lux est ꝑncipiũ cognitionis sui ꝛ tenebre. vñ manifestat se ꝛ tenebrã. ß grã est vt lux: sicut dicit Jo. dam. pc̃m̃ tenebra. ĝ ẽi⁹ cognoscitur grã q̃ pc̃m̃. Si ĝ peccatũ cognoscit in rõne propria: multo fortĩ⁹ ꝛ grã. Itẽ ẽi⁹ cognoscit rectitudo q̃ obliquitas. q̄a non cognoscit obligtas nec manifestat nisi ꝑ rectitudinẽ: ut obliquũ ẽ quod deficit a rectitudine. S; grã est rectitudo: pc̃m̃ obliquitas. ĝ ẽi⁹ cognoscitur grã q̃ peccatũ. Si ĝ peccatũ cognoscit in propria rõne: multo magis ꝛ grã. Contra. Job. 9. Si venerit ad me non videbo eũ. si abierit non intelligam. S; aduẽt⁹ dei ad aĩam ẽ ꝑ grã;. recessus ẽo dei ab aĩa est ꝑ pc̃m̃. Si ĝ nõ intellr̃ suũ venire nec suũ recedere. ĝ nec grã intellr̃ nec pc̃m̃. ĝ grã nõ ẽ cognoscibilis in ꝑpria rõne. Ad primũ dõ q̄ cognitio in propria rõne põt duplr̃ eẽ. quia vel in ꝑpria rõne spẽi vel singularis. Primo mõ cognoscibilis est grã in ꝑpria rõne sicut pc̃m̃. ꝛ quãtũ ad hoc coꝝ eadẽ est disciplina. ß nõ in rõne singularis sicut videbit. Ad 2ᵐ ꝛ 3ᵐ dõ q̄ est cognitio rectitudinis ĩ rõe spẽi: vel singularis. Primo modo ẽius cognoscit rectitudo q̃ obliquitas. ꝛ lux q̃ tenebra. ꝛ grã q̃ pc̃m̃. ꝛ sanitas q̃ infirmitas. vñ medicus ꝑ rõneꝫ medicine vniuersalẽ certi⁹ cognoscit sanitatẽ q̃ egritudinẽ. quia non cognoscit hoc mõ egritudinẽ: nisi quia est defectus sanitatis. ß enim modo priuatio cognoscit ꝑ habitum: q̄a cognitio in spẽ est cognitio diffinitiua. Priuatio aũt diffinit ꝑ habitũ. Cognitiõe ẽo particulari sic certi⁹ cognoscit ꝑuatio q̃ habitus. vt obliquũ q̃ rectũ: ꝛ sic de aliis. quia plura requirũt ad cognitõem habit⁹ q̃ ꝑuationis ĩ sui cognitõe particulari. vñ medic⁹ certius cognosceret egritudinẽ ĩ particulari q̃ sanitatẽ. quia ad cognitõem sanitatis ĩ particulari uel ad sanitatẽ in vniuersali requirũt multe adequationes. s. ĩ spiritibus. ĩ humorib⁹. ĩ mẽbris. ꝛ nisi sit oĩmoda adequatio ñ erit sanitas. Egritudo aũt dicit per defectũ ab aliqua istaꝝ adequationũ: quecũq; sit illa. hoc auteꝫ certius cognoscit q̃ adequatio oĩmoda. Silr̃ ad hoc q̄ sit rectitudo: oportet q̄ oẽs partes magnitudis adeq̃nt ꝑcipio ꝛ fini. vñ rectũ est cuius partes medie ñ exeũt ab extremis. Obliquitas aũt est per exitũ vni⁹ solius ptis. Exit⁹ aũt istius partis certius cognoscitur ꝛ videt q̃ oĩmoda adequatio oĩum partiũ. silr̃ est de peccatu ꝛ grã. quia plura requirũt ad grãm q̃ ad peccatũ. ꝛ ideo certi⁹ cognoscit peccatũ ĩ particulari q̃ grã. ß ecõuerso ĩ vniuersali. Ad rõem ĩ oppositũ dõ. q̄ ñ vult dicere beat⁹ Job q̄ peccatũ ꝛ grã ñ cog̃scãt ß vult dicere q̄ si deus accedat ad aĩam vel recedat ab ipsa omnino ñ sequit necessario q̄ videat. quia põt esse q̄ veniat: homo tamen nesciet: sicut ĩ paruulis: ꝛ multis etiã claudit diũs cognitõem hi⁹ ad remouẽdã presũptõeꝫ ab ipsis. ꝛ ut excitet eos ad timorem.

Q Ueritur consequẽter

vtrum grã sit cognoscibilis ĩ particulari. ꝛ partit ista questio. Primo enim q̃ritur vtrũ aliquis possit cognoscere ꝑ sciam se habere grãm. 2ᵒ vtrũ per experimẽtum possit hoc cognoscere. 3ᵒ utrũ ꝑ reuelatõeꝫ.

Ad primuz

sic. 2. cor. 4. dic̃ apls. Nihil mihi ↄsci⁹ suꝫ ß ñ ĩ hoc iustificat⁹ sum. ĝ l; se sciret apostol⁹ ñ eẽ ↄscium: ñ tñ sciebat se esse iustificatũ. ĝ nesciebat utrũ esset ĩ statu grẽ. ĝ multu magis nec alius scit. Itẽ ĩ ecclesiastes. 9. Nemo scit utrum sit dignus amore vel odio. Dign⁹ est amore qui est in gratia. dign⁹ est odio q ẽ ĩ peccato. ĝ nemo scit si est ĩ gratia vel ĩ pc̃õ. Item. i. Jo. i. Si dixerimus q̄ peccatũ ñ habemus nos ip̃os seducim⁹ ꝛ ẽitas in nobis ñ est. Si ĝ nullus potest dicere se nõ esse in peccato: null⁹ potest dicere se esse ĩ gratia. ĝ nec scire. Item ꝑuer. 20. Quis potest dicẽ mũdum est cor meũ. purus sum a peccato. quasi dicat nullus. S; gratia non est sine mũdicia cordis. ĝ nullus potest scire se habere grãm.

Volũtas & Rectitudo

Itē grā dr̄ eo q facit nos gratos deo. Sed
esse gratum deo est acceptū deo esse. ḡ in rōe
grē ponit̄ acceptatio ī deo. Sȝ hec acceptatio
ē placitū volūtatis diuine. Sȝ null⁹ pōt scire
placitū volūtatis diuine. ḡ null⁹ potest scire
grām se hēre. Ad oppositū. Aug⁹. in li°. de
trinitate. Nemo dicat. non nouit qḋ diligat.
Magis enim nouit dilectionē qua diligit: q̄
frēm quem diligit. ḡ si aliquis cognoscit frēȝ
queȝ diligit certitudinalr̄. silr̄ cognoscit dile
ctionē suam certitudinalr̄. Sed dilectio illa ē
ex grā: quia ē caritas. ḡ aliquis cognoscit cer
titudinalr̄ grām suā ī se. Explanat aūt aug.
illud ibidē dicēs. Illud est anime noti⁹ qḋ est
ei pñti⁹. Sȝ dilectio qua diligit frēm est ei pre
sentior q̄ frater quē diligit. quia illa dilectio
ſm suam eēntiam est in aīa. frater aūt non. ḡ
certius cognoscit̄ illa dilectio ab aīa q̄ frater
ḡ grā ex qua est illa dilectio. Itē duplex est
demonstratio. quia: ꝛ ꝓpter quid. Demōstra-
tio ꝓpter quid est per cām. demōstratio q̄a ē
p effectū ꝓximū ꝛ īmediatū: sicut p lac ī mu
liere cognoscit̄ ꝯcept⁹. s. q ipā ꝯcepit. tanq̄ p
effectū ꝓximū ꝛ īmediatū. si ḡ effect⁹ ꝓxim⁹ ꝛ
īmediat⁹ grē scit̄ ab hñte ipm certitudinalr̄
pȝ q grā scit̄ demōstratiue p effectū ab hñte.
hente ipam certitudinalr̄. Minor pȝ. Ad ro. 5.
Iustificati p fidē pacē habeamus ad deum.
Constat aūt q iustificatio ista est per grām.
ꝛ effect⁹ est pax: quia pax est reconciliatio ad
deū. vñ dicit ibi glo. Pacem cum deo habet
qui mādatis ei⁹ nō resistit. Sȝ hoc potest ali-
quis certitudinalr̄ scire. s. q non resistat mā
datis dei. ḡ pōt certitudinalr̄ scire se habere
pacē. ḡ ꝛ se hēre grām. cū pax sit ꝓpus effect⁹
grē. Itē lux certitudinalr̄ manifestat se ꝛ
alia. Si ḡ grā lux est manifestat se ꝛ alia cer
titudinalr̄: sicut patet in illo cui dñs dat ma-
nifestationē suoꝝ secretoꝝ: sicut p ꝓphetiam
ḡ grā maxime certitudinalr̄ manifestat se in
eo ī quo est. ḡ certitudinaliter cognoscibilis
est ab eo qui hȝ ipam. Itē aug. in li. de uidē
do deo. Qui hȝ fidē videt eam in se. Si ḡ sūt
similis rōnis fides ꝛ grā in sciēdo. s. ut sciat̄.
Sȝ fides certitudinalr̄ scit̄ ab hñte ipam. ḡ
ꝛ grā. So. Plures sunt opiniōes circa istā
q̄stionē. Prima opinio ē q aliquis potest scire
p sciam se non esse ī gratia. sicut ille q ē ꝯsci⁹
sibi de peccato mortali. talis hñ hēt ꝯsciam
q non sit in grā: cū sit in mortali. Itē aliqs
potest dubitare se esse in grā. sicut ille qui hȝ
rōnes eque fortes ad hoc q sit ꝛ q non sit in
grā. sicut qñ videt se esse tepidū amādo deū
ꝛ non hēre affectū orādi. ꝛ ex opposito videt
q nullā habet volūtatem peccandi: nec ullo
modo peccaret. talis dubitat se esse ī grā: cuȝ
habeat rōnes eque fortes ad hoc ꝛ ad suum
oppositū. quia dubitatio ē vacillatio intelle-
ctus inter vtrāq̄ partē ꝯtradictionis. Itē
aliquis potest opinari se esse ī grā. sicut ille q
hēt rōnes ad hoc ꝛ ad suū oppositū: tñ fortio
res hēt rōnes ad hoc q̄ ad suū oppositū. sicut
quādo in vna parte videt se feruētē ī amore
dei: ꝛ lugentē p peccatis. Ex opposito sentit
rebellionē carnis ꝛ fragilitatē. Nā opinio est
acceptatio vni⁹ partis ꝯtradictionis cum for
midine alteri⁹. Itē potest aliquis scire ex-
pimētalr̄ se eē in grā. sicut ille qui sentit dul-
cedinē diuine bonitatis in orōne: ꝛ gustat q̄
suauis est dñs. Itē vlteri⁹ dicūt q aliquis
potest hēre sciam q ipē sit in grā. sic est ī illis
qui ita sunt donati deo ꝛ pfecti: q iam non
habent rebellionē fomitis: ſ hēnt plenā pacē
spūs ꝛ sentiūt ꝯcupīas carnis in se ꝯsopitas
ꝛ sentiūt se oīo eleuatos in diuina ꝯtēplati-
one. sic fuit beata Magdalena ꝛ Paul⁹ q ait
ad ro. 8. Quis separabit nos a caritate xp̄i. ꝛ
dic ipē. Cert⁹ enī sū q nec mors nec vita ꝛc̄
poterit nos separare a caritate xp̄i seu dei.
Alr̄ pōt dici q ī aīa est duplex scia. s. scientia
cognitiua ꝛ scia affectiua. Scia ḡ cognitiua
seu speculatiua non potest aliquis scire grāȝ
certitudinalr̄ in se. hec enim scia est p cāȝ rei
vel p rōnē rei: vel etiam p effectū. Sȝ cā grē ñ
cadit sb cognitione nostra. similr̄ nec ei⁹ effe-
ctus vt videt̄. Silr̄ grā ſm rōnem grē dic̄
ꝯpationē ad acceptationē dei. vñ ponit ipāȝ
acceptationē in deo. Hͦ autem modo non pōt
cognosci a nobis. ꝛ ideo nō cognoscit̄ sciētia
speculatiua certitudinalr̄. potest tñ sciri sb
aliquo scia affectiua. hec enim est p expientiaȝ
rei in affectu. vnde hec scia est de re per rem
ꝛ non ſm rōnē vel ꝯpationeȝ quam hēat ad
aliud. res aūt grē potest sentiri in affectu. vñ
res grē fac̄ se notam in affectu: sic̄ dulcedo in
gustu. Aliter autem dicūt q duplex ē cogni
tio. Quedā est cognitio per sciam. ꝛ hec est p
mediū infallibile. Et ē cognitio p expimētum
ꝛ hec ē p mediū fallibile. Vñ hec cognitio ē
per signa. Et ꝓpter hͦ recte dic̄ Ipocras p ex-
perimētū fallax. Dicēdū ḡ q scientis expe-
rimētali pōt est aliquis se scire esse in gratia.
ſ scia que est per mediū infallibile nō potest
aliqs hͦ scire q sit ī grā nisi sciat ex reuelatōe

⁊ cā hui⁹ est quia quedā sunt forme ī aīa que sunt absolute:sicut scīa ī aīa.cogitatio. odiū dilectio. ⁊ si dicant respectum aliquem. illud tamē ad quod dicūt respectū cadit sb cognitione aīe.Est alia forma in aīa que ē respectiua:que dicit respectū ad aliquid quod nō est sb̄m cognitioni aīe:nec pōt cognosci ab aīa ⁊ huius est grā.quia grā dicit respectū ad acceptationē dei.vnde ponit acceptationē ī deo. quia grā facit acceptū deo. Dico ḡ ꝙ formas ꝑmo modo dictas hab; aīa apud se.⁊ illas cognoscit ꝑ certam sciam:nec aliquid aliud certius cognoscit ꝙ̄ illas. vnde aīa nihil certi⁹ cognoscit ꝙ̄ suā sciam. ꝙ̄ suū odiū. ꝙ̄ suā dilectionē.quia istas hēt penes se. ⁊ sic ꝯnotant respectū:hoc ē ad tale qḋ certitudinalr̄ cadit sb cognitione aīe.ſ quia grā est forma respectiua que dic̄ ꝯparationē ad aliquid quod nō potest sciri ab humana scīa certitudinalr̄:gra dic̄ respectū ad deū ⁊ ad acceptationē ī ipo: qui non potest sciri nisi ꝑ reuelationē. iō grā ꝑ sciam que est ꝑ mediū infallibile sciri non potest. Secūdū hoc ad ꝑmū in ꝯtrariū dḋ ⁊ ꝯcedēdū quia dilectio qua frater diligitur certius cognoscit̄ ꝙ̄ frater.tamē non ē sic de grā.quia cū dico dilectionē dico formā absolutā apud aiam.aut si ꝯnotet respectū.hoc ē ad aliqd qḋ certitudinalr̄ cadit sb cognitione nostra.ſ.frater. Sȝ cū dico grā; ī rōe grē dico formā in ꝯparatione ad diuinā acceptionē que non est sbiecta sciē nostre. Ad aliḋ dḋ ꝙ nō est simile.quia fides dic̄ formā absolutā in aīa;qua aīa assentit deū eē ⁊ trinitatē.ſ grā dic̄ ꝯparationē ad acceptionē que n̄ est sbiecta scie. Ad tertiū dḋ ꝙ in demonstratione non suffic̄ scire mediū: ſ mediū in rōne medii. vnde non est demōstratiua scia nisi sciat̄ cā in rōne cause. ⁊ effect⁹ in rōne effectus. vnde non sequit̄. scio cām. ḡ scio effectū. demōstratiue dico nisi sciā cām ⁊ qm̄ est cā. Similiter e9° in demonstratione: quia nō sequitur demonstratiue.Scio effectum. ḡ scio cām nisi addat̄. ⁊ qm̄ effect⁹ est vt dicat̄.Scio effectum inquantū effect⁹ est. ḡ scio cām. Licet ḡ pax sit effect⁹ grē.⁊ aliquis posset scire pacem in se.non tn̄ potest scire ꝙ pax illa sit effectus grē.qa h nō potest sciri ꝙ pax illa sit ex grā.

Ad aliud dḋ.ꝙ lux manifestat se esse ī oībus uel oīa eē in luce quib⁹ se manifestat.quia lux manifestat se ⁊ exñti in luce ⁊ ī tenebus non tamen manifestat se ita ꝙ ille qui videt lucē sit in luce:quia sic existēs in tenebus eēt in luce.⁊ ꝓpter h sicut nō sequit̄.lux manifestat se.ḡ est in illo cui se manifestat.simlr̄ nō sequitur.grā manifestat se isti.ḡ iste est ī grā ⁊ ideo aliquis non potest se scire hēre grām certitudinalr̄.l; grā manifestet se ipsi. vl pōt dici ꝙ ⁊ si gratia manifestet se aliquo effectu.tamē cognoscēs effectū illū non cognoscit illū.ut est effectus grē.ſ.gratū facientis.⁊ ita ꝑ h non cognoscit̄ grā in illo.

Consequenter queri

tur vtrū aliqs possit scire se hēre grām per experimētū. ⁊ fuerūt qui dixerūt ꝙ sic. ⁊ ꝙ experimēta sunt ista.iocūditas ꝯsciē. bonū desideriū.feruor ad bona opera. Sed in pagano vel in infideli pñt eē oīa ista sic̄ in xp̄iano:qa pagan⁹ iuxta errorem suū potest hēre iocunditatē insciē. ⁊ bonū desideriū ⁊c̄. Sȝ ꝑ ista non ꝓbat̄ in pagano cognitio grē in ipo.ḡ relinquit̄ ꝙ ꝑ ista non potest haberi certū experimētū de grā dei.ḡ nō cognoscit̄ ꝑ expimtū.

Itē omne experimētū quod pōt hēre xp̄ianus de grā dei:potest hēre heretic⁹.quia assignet̄ illud signū in quo xp̄ian⁹ h; expimētū ꝙ grā sit in ipo:illud est quod Jo. dic̄ in.i.cano.3.c.Si cor nostrū non reꝑhenderit nos fiduciā habem⁹ ad deū. vnde illud potest esse experimētū sancti viri ad hoc ꝙ habeat grām Sȝ illud potest hēre hr̄tic⁹ in se:ꝙ non remordeat eū ꝯscīa in ipa.nec h; reꝑhēsionē cordia

Ad oppositū.Apoc.2. Uincēti dabo māna abscōditū ⁊ calculū ⁊c̄: qḋ nemo nouit nisi qui accipit.ḡ qui accipit nouit. Sȝ māna absconditū ibi ⁊ calculū non solū accipit̄ de ꝑceptione diuine dulcedis ꝑ gloriā in patria.ſ etiā ꝑ grām in via.ſ qui accipit nouit. ḡ qui accipit diuinā dulcedinē ꝑ grām nouit. ḡ nouit se hēre grām ꝑ illam tāq̄ ꝑ expimētū certum

Itē gust⁹ bñ disposit⁹ non pōt nescire dulcedinē sibi ꝯiunctā.ḡ anima bñ disposita non potest non sentire diuinā dulcedinē sibi ꝯiūctam. Sȝ sensus diuine dulcedinis ē ꝑ grām. ḡ anima bñ disposita non pōt ignorare quin hēat grām.ḡ grā cognoscit̄ ꝑ expimētū sic̄ ꝑ sensum diuine dulcedinis. Itē.2.ad Cor̄. vltimo. An non cognoscitis vos metipos. quia xp̄us in vobis ē:nisi forte reprobi estis. h dic̄ apostolus Corinthis. ḡ aliquis nisi sit reprob⁹ cognoscit ꝙ in ipo est xp̄us. Sȝ si h:recte cognoscit ꝙ hab; gratiam:quia xp̄us non est in nobis nisi ꝑ grām.ḡ h; expimētū ꝙ grā sit in ipo. So.Concedēdū ꝙ ꝑ sciam expimētalē

possumus scire nos hēre grām. Que aūt sint illa experimēta quib⁹ homo potest scire se hre grām. hēmus in illo ps. Cum inuoca. exau. me d. ꝛc. vbi sit questio. ibi. Multi dicūt quis ostē dit nobis bona. id ē homines querūt a fideli bus: vnde certi sunt ꝙ sint accepti deo ex bo nis que faciūt. ꝛ ꝓpheta respōdēdo colligit trin: ex quib⁹ colligit experimētū ꝑ quod sciunt ꝙ sunt accepti: ꝛ ꝙ hēnt grām. Primū est cū dic. Signatū est lumē ꝛc. 2ᵐ dedisti leticiā in corde meo. 3ᵐ. In pace ī id ipm dormiā. ꝛ re. Hec sunt tria ex quib⁹ colligit experimētū ꝑ quod aīa sancta expimētalr cognoscit se hre grām. s. lumen. leticia. ꝛ pax. Lumen apud vī rōnabilē. Pax ē apud irascibilē. Leticia ē apd ↄcupiscibilē. Qn̄ enim ista tria sunt in aīa sā cta fm illas tres vires: hec certū expimētū est ꝙ aīa hēat grām. ꝛ bn̄ dico hec: quia ꝑ hoc dif fert aīa sancta ab aīa hrtica. quia aīa sancta hz ista hec qn̄ hz grām. s aīa heretica nō. vn̄ nūq̄ hz verū lumē in rōnali. nec verā pacē in irascibili: nec verā leticiā in ↄcupiscibili. sicut hz aīa xpiana pfecta: que hz lumē vitatis radi antis sup vim rōnabilē. in quo mirabilr dele ctatrō. Aīa vo pagani ꝛ hrtici ꝛ cuiuslibet infidelis non hz lumē nisi sophisticū: sicut est lumē in somniando. Silr non hz verā leticiā in corde. qa sic dic apls. i. ad Thi. 4. Omnes habēt cauteriatā ↄsciam. Silr nec verā pacē habēt in irascibili. quia sic hr Isa. 56. Impiis non ē pax. vnde sic in paralitico uidem⁹ ꝙ in ipo est infirmitas: nec tn̄ est sensus doloris lz in ipo sit materia doloris. In sano aūt non ē materia doloris nec sensus doloris. In egro aūt nō paralitico ē materia doloris ꝛ sensus doloris. Silr aīa infidelis hz materiā doloris non tn̄ sentit dolorē: vnde est velut palitic⁹. In aīa vero fideli sana. i. sancta ꝛ pfecta non ē sensus doloris nec materia doloris. In aīa vo fideli egra. s. ꝑ peccatū ē materia doloris: ꝛ sensus doloris. sic dic aug. Melior ē natura que est cū sensu doloris q̄ q̄ ē sine sensu dolo ris. ꝛ h supple qn̄ hz materiā doloris. ꝛ ꝓpter hoc si pax sit in infideli vel in hrtico: hoc non est nisi sic̄ quies in paralitico: que non ē ibi he s dolor ibi est. licz nō sentiat. Et ꝑ hoc pz solo ad rōnē pmam quia tn̄ differt iocūditas aīe ifidelis a iocūditate aīe fidelis. quātū distat iocūditas fantasie vl somniantis a iocūdita te vigilātis. vn̄ in ipsis non ē hec iocūditas q̄ est expimētū ad hoc ꝙ aliquis sciat se habere grām. Ad aliud dō ꝙ non sensus doloris

potest esse duplr. aut quia non est mā doloris neq sensus. sic in sano. Aut quia est materia doloris s non sensus: sicut in paralitico qui ē insensibilis. vnde in ipo ꝓuat sensibilitas. Similr non rephēsio cordis potest esse duplr Aut quia non est ibi materia reprehēsionis. nec sensus reprehensionis. Et hoc modo est non reprehendere in anima sancta: quia non habz materiā rephēsionis. s. peccatū nec sen sum similr. Aut pōt eē nō rephēsio cordis qa ꝓuat sensus rephēsionis ꝛ doloris de peccato Est tn̄ ibi materia rephēsionis. s. peccatū. ꝛ h est in aīa infideli. Ad intelligēdas aūt rō nes in oppositū dō. ꝙ est cognoscere grām vl fm rōnē grē: hoc est in ↄparatione ad suā cāz quia grā fm hoc ponit acceptionē in deo: que est cā sua. Aut absolute fm rem grē. Sicut g̃ videm⁹ ꝙ gust⁹ hz cognitionē absolutam de dulcedine: ꝛ cognoscit rem s non cām dulce dinis. ita dicendum de grā.

Queritur postmodū

vtrū ꝑ reuelationē possit aliqs scire se esse ī grā in rōne grē. ꝛ vtrū alicui possit reuelari ꝙ hēat grām in rōne grē. ꝛ videt ꝙ sic: quia hēt gn̄. 22. vbi dr abrae qn̄ voluit imolare fi liū suū dn̄o. Nūc cognoui ꝙ times dn̄m. Gl. Cognoui. i. cognoscē te feci. g̃ sancto abrae fec dn̄s cognoscere ꝙ timeret deū. Sz ille timor ponit grām. g̃ fecit ei cognoscere grām in se. Itē ad Phil. 4. Petitiōes vestre īnotescāt apud deū. Dic glo. Nō accipiēdū est tāq̄ deo īnotescāt. quia eas añq̄ essent nouerat. s no bis īnotescant esse apud deū. g̃ possibile ē vt sciam⁹ ꝙ petitio nostra est accepta deo. Itē .i. Jo. 4. In hoc scim⁹ ꝙ in deo manem⁹: ꝛ ipe in nobis: ꝙ de spū sancto dedit nobis. Sz hoc scim⁹ ꝑ reuelationē. Cum g̃ in deo manemus ꝑ grām scim⁹ ꝑ reuelationē nos habere grāz. Itē in eadē. 2. dr. Unctio docebit vos de oib⁹. Ad oppositū. 2. Cor. 2. Nemo nouit q̃ dei sunt nisi spūs dei. g̃ nemo potest scire illō quod est in diuina volūtate. Sz grā in rōne grē ponit acceptationē ꝛ placitū in diuina volūtate. g̃ nemo potest aliquo mō scire grāz in se. g̃ nec ꝑ reuelationē: nec alio modo. Itē nulli potest reuelari sua damnatio. ꝛ hoc probatū est alibi. ꝛ rō huius ē ne desperet. g̃ silr nulli pōt reuelari sua acceptatio deo: ne p sumat. quia sicut ex reuelatione sue damnati onis sequeret desperatio. ita ex reuelatione sue acceptationis sequeret ī eo ꝓsumptio quod ē

peccatū in spūm sanctū. Sed grā in rōne grē ponit acceptationē in deo. ğ nulli potest reuelari q sit in statu grē fm rōnē grē. So. ad istā qōnē dō sic dic Jo. Dam. in pmo li. Deus non reliquit nos penit⁹ in ignorātiā sui: nec etiā nobis penitus manifestauit semetipm. in ignorantiā sui non reliquit nos penit⁹: quia cuilibꝫ est impressa notio essendi deū. non tn̄ ipm penitus cognoscim⁹. Simil̄r dō in nobis babētib⁹ grām: q non penitus reliquit nos i ignorantiā grē: nec penit⁹ dat nobis cogniti onē grē. non dat nobis penit⁹ cognitionē illi⁹ quia non dat nobis cognitionē grē speculatiuā vt cognoscam⁹ eā in rōne grē: nec dimisit nos penit⁹ in ipsi⁹ ignorātiā: quia dedit nobis vt cognoscerem⁹ ipam fm affectiuā cognitionē in experientia ꝛ sensu diuine dulcedinis q̄ ē ex grā. Et rō bui⁹ est duplex ratio amoris ꝛ rō timoris. Si enim aīa nihil sentiret de dulcedine dei p grām non alliceret ad amorem dei ex parte affectionis. Et ꝓpter hoc habet cognitionē affectiuā q̄ ē in experiētia ꝛ sensu diuine dulcedinis p quā cognoscit ī se grām fm rē grē. Si aūt haberet cognitionē speculatiuā de grā. s. q ipaꝫ cognosceret in rōne grē haberet forte ꝑsumptionē. ꝛ sic non haberet dei timorē. Ut ğ homo ad diuinū amorē ꝓuocet: ꝛ ad dei timorē ordinet habꝫ cognitionē de grā in se affectiuā: non aūt speculatiuā. Dicēdū est tn̄ q grā potest reuelari alicui q sit in illo fm rōnē grē. sic fuit in Paulo: qui ait ad ro. 8. Scio q neqꝫ mors neqꝫ uita ꝛc poterit nos separare a caritate xpi. Ad illud qd̄ p obr̄ ī ɔtrariū dō. sicut rn̄det apostol⁹ qui dic Nos autē spūm dei hēm⁹. Dico enī q null⁹ de se pōt venire ad hoc vt sciat se eē acceptū deo. ş spūs sanct⁹ qui ē in illo. sicut fuit ī Paulo ꝛ in abraam: pōt ei manifestare. Ad aliud dō ꝛ ɔcedēdum q adhuc supposito q nulli potest reuelari sua damnatio. tamē sancte aīe ꝛ pfecte pōt reuelari sua acceptatio: sic videmus q illud quod pfecte sanū ē non ordinat̄ ad aliquā egritudinē. Corp⁹ dō male dispositū ordinat̄ ad egritudinē. ita dico perfecta ꝛ sana anima nō ordinat̄ ad aliquā egritudinē . i. ad peccādū. ꝛ ꝓpter hoc lꝫ ei reuelet̄ sua acceptatio nō ordinat̄ ex hoc ad ꝑsumptionē. ş hoc sequeret̄ in aīa īpfecta seu male disposita vt reuelare alicui suā acceptationē: hoc non ordinat recte ad ꝑsumptionē. ş ex vitio fomitis adiūcti ipsi aīe. ꝛ ꝓpter hoc potest ei reuelari. Sꝫ reuelatio damnatōis ex se ordinat ad desperationē. Et ideo lꝫ nulli possit reuelari sua damnatio. potest tn̄ aliquibus reuelari sua acceptatio.

I Nquisito de grā

absolute inquirēdū est de grā ī ɔparatione. Sciendū igit̄ q ē grā pficiens ꝛ grā reficiēs. Grā sanitatis ꝛ grā curatōis. Jtē grā pficiēs ꝛ sanitatis spūalis creat virtutes dona. fruct⁹ ꝛ btītudines. Grā dō reficiens seu curationis egritudinis spūalis dat vim sacramētis euangelicis que sunt medicine ꝛ remedia aīaꝝ. De sacris dō in pte alia agēdum est. Reliqua dō sunt pn̄tis negocii. Ut ğ planior sit via: p⁹ inqsitionē grē ad ɓtutes querēdū ē de ɔparatōe grē ɓtutū. donorū. fructuum. ꝛ beatitudinum vie. Primo de ɔparatione istoꝝ ad grām. 2° de ɔparatōe istoꝝ ad inuicē. 3° que nc̄citas omniū istoꝝ. Quarto de ordine ɓtutū ꝛ donoꝝ.

Circa primum

quāuis adhuc sit disputatuꝫ superi⁹: argui t̄ ad maiorē ītelligētiā sequētiū. Q ɓtus sit grā videt̄. quia 2°. sniaꝝ. 26. distī. dr̄ q grā ɔueniēs est fides cū dilectione. ɔstat aūt q tā fides q̄ dilectio ɓtutes sunt. Jtē grā est pncipiū cui debet̄ meritū. hoc potest extrahi ab apostolo ad ro. ex textu ꝛ ex glo. in plurib⁹ locis. Simil̄r aūt ɓtuti debet̄ meritū pmiū. Si ğ pmiū suplatiuū ē. ꝛ qd̄ p supabūdantiā dicit̄ vni soli ɔuenit. ğ ɓtus ꝛ gratia sunt vnū solū. Simil̄r aūt q dona sint idē qd̄ grē videt̄. dr̄ enim. i. ad cor. 12. Diuisiones ğtiaꝝ sunt. Sicut ğ dicit̄ q est grā ad credendū ꝛ est grā ad sperādū: ꝛ ad timēdū: ꝛ ad ɔpatiēdū ꝛ hī⁹. Jta sunt dona ad timēdū ꝛ ɔpatiendū ꝛ ɔsilia. vtpote donum timoris ꝛ pietatis. Si ğ eadē sunt: ex quibus idem act⁹ eliciūt̄. videt̄ q non differāt dona ꝛ gratia.

Contra est qm̄ dr̄ homo grat⁹ deo a gratia vna. vn̄ homo total̄r grat⁹ nō dr̄ habere nisi grām vnā. Sꝫ vna ɓtus vel vnū donū n̄ fac̄ hoīem total̄r gratū. Ponat̄ enim q possit hr̄i siue caritate fides: seu vna politica sine aliis: uel donū timoris siñ dono pietatis: nō dicet̄ homo simpl̄r deo grat⁹. ē gratia una: ɓtutes dō ꝛ dona multiplicāt̄ sꝫ vna grā: quar̄ erit grā sicut integratū quoddā ꝛ collectū respectu multaꝝ ɓtutū ꝛ donoꝝ. Sꝫ que sic se hn̄t nō sunt idem. Jtē grā ē habit⁹ qui semper est in suo actu. ɓtus dō nō semp. ğ nō sūt idē. Jtē aīa nō ē eēntial̄r sue potētie. Inter ea. n.

que sunt sol⁹ de⁹ sua potētia est. ḡ differūt potentie ꝛ essentia ipsi⁹ aīe. Sꝫ grā est respectu essentie. dona ꝛ ꝟtutes respectu potentie. ḡ nō sunt idem. Item grā ꝓprie est pn̄ᵐ viuēdi Gal. 5. Si spū ducimur ꝛc. ꝟtutes ꝟo merēdi. ḡ non sunt idem. Ro. dicim⁹ ꝙ aliqn̄ appellaꝭ ꝟtus grā ꝛ eꝯ. ſm ꝯmunē acceptionē grē Sꝫ notādū ꝙ grā dr̄ dupliꝭ. vno mō qđ gratis datū. ꝛ sic etiam grā ꝑmo gratū faciēs dicit gratis data. quia null⁹ eam meret. ꝛ hec acceptio grē ꝑ ꝯpatione est ad efficiētē. ꝑ ꝯparatione enim ad datorē oīs grā ē gratia data. Alio modo dr̄ grā que gratū reddit habētē. ꝛ hec acceptio grē est ex relatione ad ipm recipientē grāꝫ. Si grā ḡ ꝛ ꝟtus ꝛ quecūꝗ sūt talia accipiāt in ꝯpatione ad ipm efficiētem sic oīa possunt dici grā: q̄a omnia gratis dāt Si aūt in relatione ad accipiētē vt dicat grā que gratū facit: sic non sūt eadē. Notādū tn̄ ꝙ ſm ꝓpriam acceptionē aliter ꝯuenit gratuꝫ reddere grē ꝛ ꝟtuti: sicut pꝫ ex obiectionib⁹ vltimo factis. Est enim grā respectu ipsi⁹ eēntie aīe: ꝛ deinde ſm ordinē nature: ꝛ si non temporis gratificat ipam ꝓprie in suo actu. Ultima ꝟo reddit gratū semꝑ dirigendo in finē. Qđ ḡ obr̄ ꝙ dicit magr̄ ꝙ est grā ꝑueniens ꝛc. dicim⁹ ꝙ non valet hoc argumētū. Fides est ꝟtus ꝛ fides est grā. ḡ virtus est grā. quia cū dr̄. fides est ꝟtus: hoc ꝑdicat essentialiter. Cū aūt dr̄. fides est grā: hoc ꝑdicat cālr̄. ꝛ est sic. dies est sol lucens sup terrā. Sꝫ sol ē corpus. ḡ dies est corpus. vel alr̄. Potest eniꝫ dici ꝙ vtraqꝫ ꝑdicatio eēntialis ē ſm ꝯmunē acceptionē. Sꝫ cū dr̄. fides est grā. hoc dicit ſm relationē ad efficientē. Cū dr̄. fides ē ꝟt⁹: hoc dr̄ ꝑ ꝯparationē ad illđ in quo ꝛ ad illđ ad qđ. Dicit enim ꝟtus dispositio perfecti ad optimū. vn̄ hic tangūt illa duo. Ad aliud quod dr̄ ꝙ grē ꝛ ꝟtuti ꝯuenit hoc qđ dico ꝑmū pn̄ᵐ ſm ꝙ debet meritū. pꝫ si lꝫ de vtroqꝫ dr̄: non tn̄ eadē rōe. ꝛ iđ n̄ opꝫ ꝙ ipa sint idē.

Ad aliud qđ obr̄ ꝙ diuisiones grāꝝ sūt ꝛc dicim⁹ ꝙ illud ibi totū ē de grā gratis data: nō gratū faciēte. si tamē diceret vlteri⁹ ꝙ idē habit⁹ sūt q̄ ad eosdē act⁹ sūt. dicim⁹ ꝙ grā n̄ ē ad actū ipsi⁹ ꝟtutis ꝛ doni ꝓprie loquendo. aut si ē aliquo mō: nō tn̄ eodē: sic ipa ꝟtus vl donū. Grā enim plus dic̄ gratificationē in se ꝟtus uero magis in relatione ad finem.

Consequenter queritur de cōparatione istoꝝ adinuicē.

Ad quod sic. videt ꝙ dona sint ꝟtutes. Est enim donū bona qualitas mentis ꝛc. Et hec est diffinitio ꝟtutis. ḡ ꝛc. Si dicat ꝙ non ꝯuenit ei illa diffinitio quātū ad hanc partē: vt donum sit quo recte viuit: quia in aliis partib⁹ diffinitionis non potest instari. Contra. ostēdit ꝙ dono recte viuit. Constat enim ꝙ n̄ viuebat recte ꝟtute vbi iquātū erat gratuita. Erat. n. grā ꝑmū viuificatiuū. Sꝫ sicut ꝟtus est gratuita sic ꝛ donū. ḡ sicut ꝟtute in eo ꝙ gratuita viuit: sic ꝛ dono. Qđ autē recte ꝓbat: sic timere ē actus q̄ egredit a vi irascibili: sicut ꝛ aggredi. Sꝫ quia egredi poterat a sua potentia bn̄ ꝛ non bn̄. ideo habit⁹ fortitudīs qui erat directiuus potētie ad hoc vt bn̄ ꝓcederet in actū qui est aggredi: dicebat eē rectitudo quedaꝫ quare si timere potuit egredi ab eadē vi bn̄ ꝛ non bn̄ habit⁹ ſm quē dirigit vis vt ꝓcedat bn̄ in actū illū dicet rectitudo quedā. hic aūt habit⁹ est donū timoris: quare tam ex ꝑte vite q̄ ex parte rectitudinis eque est donum quo recte viuit: sicut ꝛ ꝟtus. Item ꝑs. Uox dn̄i sup aquas ꝛc. Glo. 7. ꝟtutes spūs sancti cū magno ꝑconio numerat: ꝛ postea noīat ibi. 7. dona. Ex quo apparet ꝙ vlt dicē ꝙ dona sūt ꝟtutes. Itē ambrosi⁹ in li. de spū sancto. ꝛ ē li. 3⁰. sniaꝝ. di. 34. c. 1. Ciuitas dei hierusalē illa celestis non meatu alicuius fluuii terrestris abluit. ſ; ex vite fonte ꝓcedēs spūs sanct⁹ cui⁹ nos breui satiam⁹ haustu in illis celestib⁹ spiritib⁹ redūdātī⁹ videt effluere pleno. 7. ꝟtutū spūaliū fluens meatu. ꝛ loquit ibi de donis. Ex quo uidet ꝙ dona ꝛ ꝟtutes sunt ideꝫ.

Contra est qm̄ ipaꝝ uirtutū ꝛ donoꝝ non sunt eedē dr̄ie: q̄re nec ipa eadē. Itē aug⁹. in ſmone dn̄i de mōte. Mat. 6. in glo. In fine orōnis dn̄ice in ꝑetib⁹ est vt impetrem⁹ dona in donis ut operemur mandata. de operatōe beatitudines ꝯsequūt. ḡ si hec ita se hn̄t ſm ordinē dona ꝛ operatio mandatoꝝ que fiūt ſm ꝟtutes. que aut ordinē habēt ſm ꝙ huius eadē nō sunt. ḡ hec non sunt idem. Propterea respondēt quidā: quia ſᵐ illam parabolā que legit Luce. 10. Hoī uenīēti a hierusalē i Jerico duo facta sunt. Fuit eniꝫ spoliat⁹ ꝛ uulnerat⁹ Secūdū ḡ ꝯpationē istoꝝ duoꝝ defectuū uolunt dicere ꝙ differūt dona ꝛ ꝟtutes: dicētes ꝙ in restitutionē spolioꝝ sunt ꝟtutes. in repationē uulneꝝ sunt ipa dona. Sed q̄ hoc nihil sit arguit ex hoc ꝙ sicut ꝟtutes indumēta possunt dici: ita ꝛ dona. Un̄ cū dr̄ apoc. 16. Beat⁹ q̄ custodit uestimēta sua ꝛc. non solum

intellr̄ de ꝟtutib⁹: ꝫ etiā de donis. Similr̄ ecclesiastes.9. Omni tpe sint vestimenta tua candida ⁊c. Preterea ꝙ dr̄ vulnerat⁹ ⁊ spoliatus: sic exponit̄: vt dicat̄ vulnerat⁹ in nālib⁹ ⁊ spoliat⁹ in gratuitis. Si ḡ dona similr̄ sint gratuita: sicut ꝟtutes: non differunt h̄ adinuicem: nec distinguent̄: ut alteꝝ sit ad reparationē vulneꝝ: alteꝝ ad restaurationē spoliorū. imo vel verūq; ad vtrūq; vel neutrū ad neutrū. Oportet ḡ querere aliā viam distinguēdi. propter h̄ fuerūt qdā q voluerūt dicē alr̄. Dicebāt enim ꝙ post peccatū hominis n̄ potuit ampli⁹ quelibet potētia seu vis ꝓcedē ad suū actū. imo inflicta erāt ipsi hoī quedaꝫ impedimēta: quib⁹ impedite vires non poterant ad act⁹ suos ꝓcedere: ⁊ occasionē sui dci accipiūt ex eo qđ dr̄.i. Job. sup illud. Uentus vehemēs irruit ⁊c. Grego. ibi ꝯtra singula tēꝑamēta mentē septē ꝟtutib⁹ instruxit. ⁊ loquunt̄ ibi de donis. vnde sb̄dit. Contra stulticiā sapīa ꝯtra hebetudinē intellect⁹. contra ꝑcipitationē ꝯsiliū. ꝯtra timorē fortitudo. ꝯtra ignorātiā scīa. ꝯtra duricīā pietas. ꝯtra supbiam timor. Ex hoc volūt dicere ꝙ ad remotionē ipoꝝ impedimētoꝝ inflictoꝝ ꝓprie sūt dona: que remotis īpedimētis dirigūt ipsas uires in act⁹ ꝓprios eliciendos ꝟtutes sūt. vñ volūt dicere ꝙ ipā dona erāt quasi remedia solū ꝯtra illas difficultates. ipē ꝟo virtutes erant directiue viriū. Sed ꝙ illud n̄ sit veꝝ potest ostēdi sic ꝑus. Constat enī; ꝙ qn̄ homo peccauit tā ꝟtutib⁹ q̄ donis indiguit ⁊ idisposit⁹ ⁊ inhabilis fuit ad vtrūq;. Propterea sicut ex ipsis ꝟtutib⁹ eliciūt̄ act⁹: sic ex ipsis donis. quod pꝫ. ꝑ donū enim timoris elicit̄ actus qui est timere. ꝑ donū pietatis actus qui ē misereri ꝯl ꝯpati. ḡ non est dicere ꝙ sint soluꝫ remedia ꝯtra impedimēta. imo etiā erūt directiua in actus. nec etiā erit cā quare magis debeāt dici ipā dona remedia q̄ ꝟtutes. Sūt preter hec alia que dicēt̄ īfra ī spāli tractatu de donis.

Consequenter queri

tur de ꝯparatione ꝟtutū ad fruct⁹. ⁊ ꝙ ꝟtutes fruct⁹ sint dr̄. qm̄.5. ad Gal. fruct⁹ spūs ⁊c. Ibi glo noīat h̄ fruct⁹: quia ꝓpter se petenda sunt. Si ḡ quod ꝓpter se petendū est ē fruct⁹ ⁊ ꝟtus ē ꝓpter se petēda. ḡ ⁊c. Minor pꝫ ꝑm illud phi in ethi. Trib⁹ existētib⁹ in fugis ⁊ trib⁹ in volūtatib⁹ seu appetibilib⁹ bono ꝯferēte ⁊ delectabili: ꝟtus sb̄ bono reponit̄. bonum aūt ibi dr̄ quod ꝓpter se appetēdū ē. bonū.n. ibi tenet rōnē honesti ꝯtra alia duo diuisum Honestū aūt dr̄ quod vi sua ad se nos trahit ⁊ dignitate sua nos allicit. Est itaq; virtus ꝓpter se petēda: ⁊ ita fruct⁹. Si dicat̄ ꝙ non propter se solū appetet̄ ꝟt⁹ ꝫ ꝓpter btitudinē hoc nihil est. quia tūc eadē rōne fruct⁹ non diceret̄ ꝓpter se petēd⁹. cum illud ꝓpter se nō excludat ordinē qui est ad beatitudinē. Preterea nūquid inter fruct⁹.5°. ad gal. numerat̄ ipā caritas: que maxima ꝟtus est. ⁊ etiā fides ḡ idem est fruct⁹ ⁊ ꝟtus. Consequēter obr̄ de ꝯparatione donoꝝ ad alia. Si enim ē donū datio irreddibilis: sicut dic̄ phs. Uirtutes aūt ⁊ fruct⁹ sunt dona irreddibilia: erūt idē.

Preterea nūquid ordinat̄ vis ꝑ ipos fructus ⁊ reddit̄ apta ad opera. quod si uerum ē cum hoc ipm faciūt ꝟtutes ⁊ dona. ḡ erunt fructus. Si aūt fruct⁹ id non faciūt: restat qō ad quid necessarii sunt. Silr̄ obr̄ ex parte btitudinū. Uidet̄ ꝙ nō differāt a ꝟtutib⁹. qa Luce.6. sup illđ. Bti pauperes ⁊c. Gl. Qđ apđ Mat. per octo btitudines dr̄: hoc apud Lucā ꝑ quattuor ꝟtutes cardinales ꝯphēdit̄. qte ꝫ h̄ uidet̄ esse idē in re btitudines ⁊ uirtutes.

Itē Mat.5. Beati qui esuriunt ⁊c. Constat ꝙ iusticia uirtus est. Silr̄ ibi dr̄. beati misericordes. ⁊ mīa uirt⁹ est. In nullo ḡ uidēt̄ differre btitudines. fruct⁹. dona. ⁊ uirtutes. Quod si ꝯcedat̄ ī ꝯtrariū ē. quoniā istoꝝ omniū spēs ⁊ dr̄e diuerse sunt: quare ⁊ ipā diuersa.

Ad hec omnia ītelligēdū ē ꝙ hec quatuor uirtutes. dona. fructus. ⁊ btitudines possunt dici duplr̄. ꝯmuniter ⁊ ꝓprie. Si ꝯmuniter accipiant̄ omnia: non est inconueniēs ꝙ omnia omnib⁹ ꝯueniant. ꝑm enim ꝙ uirt⁹ dicit̄ bona qualitas ment' qua ⁊c. uel dispositio ꝑfecti ad optimū. sic etiam dona possunt dici uirtutes Silr̄ si donū dicat̄ datio irreddibilis: nō ē dubium quin omnia possint dici dona. Similr̄ si fruct⁹ dicat̄ omne illud quod ꝓpter se est appetēdū non est dubiū quin omnia sint fruct⁹ sic obiciebat̄. Uñ si accipiat̄ fruct⁹ ab eo qđ est frui: ꝑm ꝙ diffinit̄ frui in ꝑncipio sniaꝝ. ⁊ in .io. li. de trini. Frui ē cognit' in quib⁹ uolūtas delectata ꝯquiescit. Uł illud quod dicit̄ frui esse uti cuꝫ gaudio: sic omnia possunt dici fructus. Eodem modo est de beatitudine. Si enī dicat̄ beatitudo uie ꝯmuniter: omne illđ cui succedit beatitudo prie: sic omnes sunt beatitudines ⁊ possunt dici. Uñ in ps. Beati oēs qui timent dñm. ecce ꝙ donū dicit̄ hic facē

beati ꝯmuniter dicẽdo. Secũdũ hꝰ ꝙ pcedũt rõnes ꝙ supra posite sũt. Aliter aũt accipiũt hec oia in rõib' ꝓpriis uel appropriati. ꞇ tũc nullũ istoꝝ erit alteꝝ. ꞇ sic differũt. ꞇ sortiũt ꝗlibet illoꝝ nomen ꝓpriũ ex ꝯgruitate sue rõnis.
Quidam dixerũt ꝙ vires rõnales ordinate erant ad mouere ꞇ moueri. Mouere aũt cõcernit agere. moueri concernit pati. Uires ꝗ rõnales motiue ordinate sunt ad agẽdũ. nihilominꝰ tñ ordinate sunt ad patiẽdũ: ꝓpter hoc ꝙ cũ hẽri possent actꝰ uel passiões ex ipis viribꝰ. ꞇ elici possent bñ ꞇ nõ bñ. indigebant dispõibꝰ directiuis in vtraꝗ via. Que ꝗ dirigũt vires ad agẽdũ ṽtutes sunt. ꞇ recte cõpetit hoc nomẽ huic dispõni seu habitui. Dr̃ enim unaqueꝗ res eẽ magne ṽtutꝰ ꝑ relatõez ad magnã actionẽ. Que ṽo disponũt illas uires ad recte patiendũ dona dicũẽ. ꞇ cõgruit huic habitui recte nomen doni. Ita enim dr̃ ꝯmuniter de aliquo qui aliquid põt excellẽt pati: ꝙ hoc est magnũ donũ. vñ quasi illõ qð dicebat ṽtus in agendo: nũc donũ ĩ patiẽdo. Hiꝰ autez actionibꝰ seu passionibꝰ bñ egressis ab ipsis viribꝰ. ꞇ recte sequitur delectatio ex ipsis. ꞇ hoc est duobꝰ modis. Quia aut est delectatio in ipõ actu aut ĩ ipõ pati. ꞇ hoc ꝓprie dr̃ fructꝰ. hoc enim sonat rõ ipsiꝰ fructꝰ. s. delectationẽ in ipõ actu ṽtutis vel doni. Uñ caritas dr̃ delectatio ꝑut ẽ fructꝰ: que quidẽ delectatio est in actu caritatis vt ṽtus est: ꝑut ille actus est respectu dei. gaudiũ ṽo respectu sui. pax ṽo respectu ꝓximi. Similr̃ posset dici de quolibꝫ alioꝝ fructuũ. si ad hoc esset nobis intendẽdũ. Est aũt alia delectatio ĩ fine actꝰ: ꞇ hec est pfecta delectatio post fecisse ul' factũ esse ſm pfectionẽ que ẽ passibilis in via. Et hꝰ ꝓprie dr̃ btĩtudo ꝑut ẽ in via. Dicitũ enĩ beatitudo statꝰ pfectꝰ ꝯgregatiõe omniũ bonoꝝ vnde recte ꝯuenit nomen illud: vt beatitudo sit in fine actus. delectatio queadmodũ fructꝰ erat delectatio in ipõ actu. ꞇ iõ. ꝯ. ad gal. recte dicit glo. ꝙ fructꝰ sunt opa ꝓpter se petẽda. frui enim est ipsis in quibꝰ volũtas ꝓpter se delectata ꝯquiescit. Quãuis aũt illud ṽitatẽ habeat: sicut infra dño dãte ostẽdeẽ. distiguũẽ ista ſm ꝙ est distinguere actꝰ viriũ ꝯpletos ab incompletis ꞇ ꝯpleta a completissimis. ꝓpter istud ꝗ nomẽ ṽtutis. ṽtutes respiciũt primos actus. dona sequentes. fructꝰ ꝯpletiores. btĩtudines cõpletissimos.

Consequenter queri

tur ꝓpter qd hec omnia necessaria sunt. Et arguiẽ sic. Uirtꝰ ẽ vltimũ potẽtie. ꝗ ꝑ ṽtutes sunt ipe vires in suo vltimo. ꝙ si vltra vltimũ nihil aliud est. nihil videẽ esse necessaria dona ꞇ alia que sequũẽ. Item uirtꝰ est dispositio pfecti ad optimũ. Habẽs ꝗ ṽtutẽ pfectũ est. Diffiniẽ enim virtꝰ que sũm pficit ꞇ actũ eiꝰ bonũ reddit. quare si pfecto non ẽ possibilis additio: videẽ ꝙ in qualibet vi debeat sufficere vnus habitus unꝰ solũ virtutis. Preterea non est habitꝰ elicitiuus vniꝰ actus tm̃ imo quasi infinitoꝝ. Si ꝗ ṽtꝰ est habitus potentie uel uis. ſm ṽtutẽ poterit potẽtia elicere omnes actꝰ suos. Ex quo neꝗ dona neꝗ ea que sequũẽ uidẽẽ necessaria esse. Sꝫ hec oĩa facilr̃ possunt solui intellectis que dicta sunt. Q enim dr̃ ꝙ vltra perfectũ nihil est: intelligendũ est in illo genere in quo illud ultimũ est. Silr̃ ꞇ ꝙ pfecto non est possibilis additio intellr̃ in illa uia qua pfectũ ẽ solũ. Similr̃ ꝙ dr̃ ꝙ habitꝰ potest regulare potẽtiã ad eliciẽdũ non tm̃ unũ actũ: s; omnẽ. hoc intellr̃ de oĩ actu sui generis. ꞇ non de omni qð põt elicẽ potẽtia. alr̃ hoc eẽt falsũ: quia ſm diuersos habitus potest eadẽ potẽtia diuersos actꝰ elicẽ in quos utrosꝗ nõ sufficeẽt alter illoꝝ hitiuũ. Dicimꝰ ꝗ ꝙ ĩ eadẽ potẽtia diuersa sunt ultĩa ꞇ ut meliꝰ uideaẽ: potest sumi exemplũ ĩ ipa rõnali. ꞇ sicut dicẽẽ in hac potest intelligi in aliis. dicimꝰ ꝗ ꝙ ꞇ si in genere fidei ẽ ultimũ assentire ꝑme ṽitati ꝓpter se. tñ qs assentire dicit motũ formatũ ꝓpe ex affectu regrebaẽ ulteriꝰ ultimũ ex pte cognitionis. uideliꝫ ut uidẽẽ ꞇ gustaret. ꞇ hoc fuit ꝑ dona ĩtellectus ꞇ sapie. Ulteriꝰ dico ꝙ si in uidendo ꞇ gustãdo sit delectatio. tamen ipm uidere ꞇ gustare nõ ẽ ipm delectari. ꞇ ideo necessaria erat delectatio ultra ipsa dona. Sꝫ hoc potuit eẽ duplr̃ ut pdictũ ẽ. Uel in ipso actu: ꞇ sic est fructꝰ Uel in fine actꝰ. ꞇ sic est beatitudo: que ẽ ultima ꞇ ꝯsũmatio inter habitꝰ q sũt in uia. ꞇ iõ necesse ẽ hec quatuor eẽ. Et sicut positũ ẽ exemplũ in hac potest intelligi in aliis. Nõ ꝗ seqẽ ex predictis argumenti ꝙ alia a ṽtutibꝰ superfluãr. Sꝫ hoc ueꝝ esset si nõ eẽnt ad alios actꝰ uel alios modos elicẽdos ꝗ sũt actus ṽtutũ.

Postmodũ queritur

de ordine ṽtutũ ꞇ donoꝝ adinuicẽ. Ex pdictis iam uideri potest ꝙ ipe ṽtutes priores sunt. Et ad hoc facit illa auctoritas Isa. 7. Secũdũ aliam translationẽ nisi credideritis nõ

intelligeris. Credere enī actus fidei ē que ē virtus. Intelligere est act⁹ intellectus qui ē donū. Ex quo p; ꝙ ibi ꝑordināt ex rōne credendi ṽtutes ipsis donis. Destructo enim ꝑori destruit̄ ꝛ posteri⁹: ꝛ non ꝯ. Illa ṽo auctoritas dic̄ ꝙ destructa fide non remanebit intellect⁹. Itē Job. i. Uēt⁹ debemēs ꝛc. Glo. Sps sā oīa mentem quatuor ṽtutib⁹ ornat. quare ṽtutes sunt ꝑores inter omnes ornat⁹ sie.

Quod ñ ɔcedat̄ ɔtra est illa glo. supradicta Mat. 6. in s̄mone de monte dicit aug. In ꝑcibus est vt impetrem⁹ dona. in donis vt operemur mandata. de operatōe btītudines se, quēt̄. Si ḡ adimpletio mandatoꝝ ē ꝑ opera mandatoꝝ: est per opera ṽtutum. ꝛ hic ūr ꝙ in donis est vt opemur mandata. ḡ in donis est vt faciam⁹ opa ṽtutū: vel vt hēam⁹ ipsas ṽtutes. ꝛ ita erūt dona ꝑora ṽtutib⁹. Prius enim est s̄m ꝙ hi⁹ in quo est vt alteꝝ habeat̄ q̄ quod est habitū p illud. Item treno. 2⁰. Precipitauit omnia menis ei⁹. Glo. In his recte⁹ ordo seruat̄. quia cū peccatrix aīa relinquit̄ ꝑus ab ea dona virtutum. deinde fidei spei. caritatis fundamēta euertūt̄. Ex quo ṽr ꝙ ꝑus auferūt̄ dona q̄ ṽtutes. R⁹ dicim⁹ ꝙ s̄m sbaꝫ simul dant̄ dona ꝛ ṽtutes. s̄m usū nihil tñ ꝓhibet ṽtutes eē ꝑores donis. ꝛ sic ꝓcedūt obiectōes ad ptē illā. Ad illō qō obr̄ de glo. Mat. 6. dico ꝙ operatio mandatoꝝ ñ est ibi appellata ꝑ opere ipaꝝ ṽtutū, imo h̄ ē dicēñ donis ē vt opemur mādata q̄ eliciunt̄ ab ipsis donis. ꝛ ꝙ hoc ñ sit intelligendū de mandatis ɔparatis ad ṽtutes: p;. quia in illa glo. ꝑcedit. in ꝑcib⁹ est vt impetrem⁹ dona. ꝭ ꝑces non possunt impetrare nisi sint in caritate. Sed qui habet vnam habet omnes ṽtutes Op; ḡ ꝙ ṽtutes ꝑcedāt in eo qui ꝑcib⁹ ipetr̄ dona. non tñ ē intelligendū ꝙ ṽtutes ꝑcedāt dons s̄m sbam: ꝭ solū s̄m vsū donoꝝ. Unde sic intell̄r illa glo. In ꝑcib⁹ ē ꝛc. hoc est postq̄ꝫ homini date sunt ṽtutes ꝑcib⁹ suis pōt impetrare vsum donoꝝ. in donis aūt est vt operemur mandata: non mandata quoꝝ executio spectabat ad ṽtutes: ꝭ ad dona. Ad aliam glo. tren. 2. dicim⁹ ꝙ ipa nihil fac̄ ad ꝓpositū Non eniꝫ sequit̄. Si ꝑus auferūt̄ dona. ḡ ꝑora fuerunt. imo magis. ḡ posteriora. Qō enim in ɔstructōe posteri⁹ fuit: in destructōe ē ꝑmum Preterea adhuc alia rōne illa glo. non est ad ꝓpositū: qa loquit̄ de donis gratis datis tātū Qō p; p hoc ꝙ dic̄ ꝙ data sūt ad manifestationē spūs. ꝛ ponit exempla, sicut dona ꝓphetie genera linguaꝝ. interꝑtatiōes s̄monū. ꝛ operationes miraculoꝝ. de quib⁹ omnib⁹. i. ad cor. 12. Et hec dona hñ possunt esse sine ṽtutibus ꝛ ante ṽtutes. ꝭ de his non erat questio. imo de gratuitis donis a grā gratū faciēte distis.

Iam dictum

sit supi⁹ ꝙ grā dr̄ ɔmuniter grā gratis data. ꝛ ꝓpe grā gratū faciēs: inquisitio que precessit ṽsata est circa grām gratū faciētē. Nunc ṽo inquirendū est de grā gratis data: que nō facit gratū in hunc modū. Primo an sit ponere grām gatis datā nō faciētē gratū. 2⁰ qd sit grā gratis data in hac rōne. 3⁰ que dñe gratie gratis date. 4⁰ spāliter de grā s̄monis sapientie ꝛ scie. 5⁰ de gratia fidei non gratū facientis: ut est fides in forma. 6⁰ de grā sanitatū ꝛ miraculoꝝ. 7⁰ de grā ꝓphetie. 8⁰ de grā discretionis spūum. 9⁰ de gratiis generꝫ. linguaꝝ. ꝛ interꝑtatōis s̄monū.

Ad primum

sic. Grā dr̄ donum spūs sancti: quocūꝙ modo accipiat̄. sic dr̄ i. ad cor. 12. Diuisiōes grāꝝ sunt: idem aūt spūs. Sꝫ posit̄ donis spūs sancti ponit̄ spūs sanct⁹: sicut hr̄ ad ro. i. super illud. grā vobis ꝛ pax a deo. Haimo. Spūs. s. nomē non posuit qm̄ in donis suis eū ɔpbendit. i. in grā ꝛ pace. quia. n. ꝑ eū honorāt̄ electi iō in donis suis intell̄r. Ex hoc ḡ arguit̄. ḡ cū dona spūs sancti habent̄: spūs sanct⁹ hr̄. Sed q̄ñcūꝙ spūs sanct⁹ hr̄ ab hoīe: est deo gratus ḡ qñ donū ei⁹ hr̄ ab hoīe: est homo deo grātus Relinquit̄ igit̄ ꝙ cū donū q̄ocūꝙ spūs sancti hoī dat̄: grat⁹ deo efficit̄. ḡ omnis grā ē grātū faciens. Contra. 13⁰. ꝑme ad cor. Si linguis hominū loquar: caritatē aūt nō hēam ꝛc. Gl. aug. Sūt alia a caritate ꝑ spūm munera: sed sine caritate nihil ꝓsunt. ꝛ introducit illud euangelii. 25. Mat. Qui non hꝫ etiā quod vr̄ hēre auferet̄ ab eo. habet quidē grām possidēdi nomē xp̄ianū. ꝭ non hēt grām ɔtēdi re nominis. ꝛ ideo quod hꝫ aufert̄. Ex quo relīqt̄ ꝙ sūt grē gratis date que ibi enumerat apl̄s vt donū linguaꝝ ꝛ ꝓphetiam ꝛ hi⁹. Itē i eodē sup illō. Si habuero fidē ita vt mōtes transferā: nihil sum ꝛc. Gl. i. sine caritate nihil prodest. habēt illa vtiꝙ mali: que ꝛ ɔfitebūt̄ in iudicio. Mat. 7. Quib⁹ nō dicet̄. Non habuistis fidē: ꝭ non noui vos: quia fidē sine caritate habuerūt. fides igit̄ sine caritate ē grā gratis data non gratū faciēs. Itē. i. ad ro. Reuelat̄ iusticia dei ex fide in fidē ꝛc. Ibi dic̄

glo. ꝙ est fides informis qualitas mētis: que sociā non h3 caritatē. R3 ꝑ quosdā. ꝙ cū spūs. s. dicat spūs ꝟitatis. Jo. 14. ⁊ spūs adoptionis ad ro. 8. ꝑ ꝙ spūs adoptōis fac nos filios ⁊ acceptos deo ꝑ donū caritatis ⁊ grē gratū facientis. Secūdū ꝟo ꝙ spūs ꝟitatis facit nos participes sue cognitionis vel demōstratiōis qd pōt eē grē grat date: ⁊ non gratū facient sicut p3 in ꝓphia Caypbe: ⁊ in fide informi. ⁊ ſm hoc ponūt grā3 grat datā. Et ad pmū dicerēt ꝙ spūs. s. dat duob⁹ modis ꝑ distinctionē. vt spūs adoptionis ⁊ vt spūs veritatis Et pmo mō efficit deo gratus ille cui dat. 2⁹ mō nō necio. Cont. Aug⁹. 15. de trinit. De⁹ spūs. s. cū dat⁹ fuerit hoī accēdit cū ad diligē dū deū ⁊ ꝓximū. Si ḡ hō nō accēdat ꝑ caritatē nō est ei dat⁹ spūs sanct⁹. ḡ nulla ē ꝑdicta distinctio. Jtē aug. in eodē. li. de tri. Spūs. s. non ꝓprie dr donū nisi ꝓpter dilectionē quam qui non habuerit si loquat omnib⁹ linguis: ⁊ hēat ꝓphias ⁊ oēm sciā3 ⁊ fidē nihil ꝓdest: vt dr. 1. ad cor. 13. Jtē aug⁹. ad Dardanum. Q̄ inhabitator quorūdā ē de⁹ nōdū cognoscētiū deū vt paruuloꝝ. quorūdā ꝟo inhabitator ē cognoscētiū ⁊ diligētiū. quorūdā ꝟo inhabitator nō ē. qui. s. sunt cognoscētes ⁊ nō diligētes. De quib⁹ ad ro. 1. Qui cū deū cognouissēt non sicut dnm glorificauerūt ⁊c. Ex quo relinquit ꝙ non ex quocūq3 dono gratia dato dicit spūs sanct⁹ hēri. cū ipm hēre sit spūm. s. in nobis inhabitare: ⁊ ipm nobis dari. Propterea dicēdū ꝙ quedā dona sunt a spū: s3 nō cū spū quedā ꝟo a spū ⁊ cū spū. A spū s3 nō cum spū dant dona que non faciunt nos dignos deo vt que dicta sunt fides informis ⁊ ꝓphia ⁊ hu⁹. Et hec sunt dona gratis data. A spū ꝟo ⁊ cū spū dant dona que faciunt nos dignos deo. cū quib⁹ grā deiformitatis infundit: que est grā gratū faciens: que ꝯformat nos ꝑ spūm deo dupl'r. ꝯformitate sanctitat: vt in paruulis baptizati. ⁊ ꝯformatione caritat vt ī adultis iuxta auctoritatē aug. ad dardanū. Ad illud ḡ quod obr pmo dō. ꝙ spūs intell'r in donis suis dupl'r. vno mō sic ꝑncipiū. alio modo sic donū. Jn donis non gratū faciētib⁹ intell'r vt ꝑncipiū: quia ab illo sunt. in donis gratū faciētib⁹: ⁊ qa ab illo sunt: ⁊ cū illis ē sic ꝑcipuū donū. Preterea in donis nō gratū faciētibus ē ꝑ distributionē opatōis. Jn donis ꝟo gratū faciētib⁹ ꝑ ꝑticipationē sue sanctitat seu per ꝯformationē sue ꝓprietatis: que est ꝓprietas amoris. ⁊ hac rōne dicit aug. ꝙ quosdā inhabitat nō cognoscētes vt paruulos ꝑ grām sanctificatiōis. quosdā cognoscētes ꝑ grām amoris. quosdā ꝟo non inhabitat: ⁊ non sunt participes sue cognitionis ⁊ sue opationis. Mat. 7. Multi dicēt. Nūquid in noīe tuo ꝓphetauim⁹. demonia eiecim⁹. ⁊ ꝟtutes fecim⁹. ⁊c.

Consequenter queritur quid sit grā gratis data. Ad qd īgrediendū est vtrū grā gratis data sit idē cū dono nāli ⁊ in quo differat ab hītu acquisito a grā gratū faciēte. Ad qd sic. Omne donū datū a deo sine meritia ē gratis datū. S3 oē donū nāle ē hu⁹ ḡ omne donū nāle ē donū gratia datū. ḡ dona nālia sunt dona gratis data: ⁊ grē gratis date. Jtē. 1. ad cor. 2. Ut sciamus que data sunt nobis ⁊c. Glo. Dedit nobis deus nām vt eēm⁹. aīam vt viuerem⁹. mētē vt intelligēm⁹ ⁊ sine ꝑcedēti merito. ḡ aīa ⁊ intelligētia sūt grē gratia date. Cōt. 1. ad Cor. 2. Aliud accepim⁹ vt eēm⁹. aliud vt sancti eēm⁹. sup illō Ut sciam⁹ que nobis a deo donata sunt. Jnde arguit. grā dr donum quod accipit post esse ad bū esse. Cū ḡ nālia dona accipiant ad eē: non erit grē gratis date. Jtē eē gratum ē eē acceptū. S3 omne acceptū ponit añ se esse quod est ꝑ nām. ḡ donū gratuitū ponit añ se donū nāle. Jtē querit an sit habit⁹ acqsit⁹ ad ro. 11. arguit aplus. si gratia dei iam nō ex operib⁹. alioqn grā iam non est grā. Grā igit gratis data non est in nobis vt acqsitū ꝑ operationē nostrā: sicut est sciā. Jtem ad ro. 12. Unicuiq3 sicut deus diuisit mēsurā fidei. glo. Bona opera fiunt a bono hoīe. fides aūt fuit in hoīe. fides igit donū dei ē. S3 hoc intell'r de fide informi: sicut de formata. Relinquit igit ꝙ grā gratis data nō erit donū acqsitū Jtē. 1. ad cor. 12. Alii dat ꝑ spūm ſmo sapiē. Glo. Per spūm non ꝑ meritū. Cont. Agei ꝑ factū est ꝟbū dñi in manu agei: idest ī opatōe ḡ ꝓphia acqrit ex merito. S3 ꝓphetia est grā gratis data. Jtem ad ro. 12. Sicut de⁹ diuisit unicuiq3 mensam fidei. Glo. Jdest ea rōne qua de⁹ dedit vnicuiq3 dona mensurata: que fides meret: ⁊ enumerat postmodū dona grē data seu ꝓphetiā ſm rōnē fidei seu misterium ⁊c. Jtem querit in quo differat gratia gratis data a grā gratū faciēte. Si dicat ꝙ ꝑ hoc ꝙ ista facit gratū: illa non: querit qd efficiat grā gratis data inquantū grā: ⁊ sic albedinis est albū facere: ⁊ iusticie iustū3 facē: ita grē inquantū grā est gratū facere: Jnuanum

ğ ⁊ impropriissime dr̄ gratia que nō gratum facit. sicut calor dicitur improprie qui nō calidū facit. Itē si dicat̄ queadmodū dr̄ .i. ad cor̄. iz. super illud. vnicuiq̧ dat̄ manifestatio spūs ad vtilitatē. glo. Diuisa sunt dona: ⁊ nō ad meritū hoīs alicui⁹ singulariter dant̄ sed ad vtilitatē ecclesie edificande: q̧ ita aūt. vnicuiq̧ dat̄ manifestatio sp̄is. i. grā p quā pȝ q̧ in eo est spūs. Secūdū h̄ ğ si accipiat̄ drīa vt dicat̄ q̧ grā gratū faciens dat̄ ad meritū vite eterne. grā v̄o gratia data ad edificatiōeȝ ecclīe. Contra. Sunt dona informia que dant̄ hoī ꝓpter se: vt fides informis ⁊ spes: sicut dr̄ .i. ad cor̄. iȝ. Maior aūt hoꝝ ē caritas ⁊c̄. Glo. Fides ⁊ spes sine caritate possunt eē. ğ ñ erit illa drīa grē gratis date ⁊ grē gratū facient̄.

R⁹ grā grat̄ data ꝓprie dr̄ donū infusum rōnali nature sine merit̄ quātū in se ē disponens ad salutē ꝓpriā vel edificationē alteri⁹. Donū igit̄ infusū nature dr̄ ad drīaȝ donorū nāliū: vt est ratio volūtas ingeniū. Sine meritis v̄o addit̄ ad drīam donoꝝ acquisitoꝝ: vt est scīa. Nature vero rōnali dr̄ ad drīam donoꝝ tpaliū ⁊ aīaliū: que p̄mo ⁊ p se dant̄ nature irrōnali. Disponēs v̄o ad salutē dr̄ ad drīam grē gratū faciēt̄: que non est sicut dispositio ad salutē. quasi di⁊tans est dispō salutis quia habēs illā dign⁹ est salute eterna: imo grā gratū faciēs est ipsa salus ad quam disponit grā grat̄ data. Ad salutē v̄o ꝓpriaȝ vel edificatōeȝ alteri⁹ dr̄ ad explanationē. nā quedā dona gratis data disponūt hoīem ad salutē ꝓpriam: que est in grā gratū faciēte ut fides informis ⁊ spes. q̄dā v̄o ad salutē alti⁹. vt grā s̄monis ⁊ grā operatōis miraculoꝝ. ⁊ hi⁹. Quantū v̄o in se est addit̄ ad explanationē. Naȝ posito q̧ grā grat̄ data remaneat aliqua in damnato seu in obstinato ꝓpter defectū s̄bi: non est disponēs ad salutē: quanuis quātū in se est disponat ad salutē: queādmodū medicina que quātū in se ē disponit ad sanitatē: tamē ɔtingit ex defectu s̄bi. vt corruptionis corporis: ut sit dispositio ɔtraria i s̄to ⁊ frustret̄ act⁹ medicine. Ad p̄mū qđ obī de donis naturalib⁹ ɔtēdendo nomē gratie dđ. q̧ sicut dictū fuit supra qōne de grā: an sit grā multiplr̄ dr̄. ɔmunissime quicqd a dō dat̄ gratis. Et s̄m h̄ dona indita ⁊ naturalia dicūt̄ grē. Cōmuniter donū grē nature additū seu ordinet ad salutē: seu nō. vt scīe naturales ⁊ speculatiue. Proprie v̄o dicit̄ donū a deo gratis datū ordinās ad salutē ꝓpriam vl̄ alteri⁹ vt fides informis ⁊ ꝓphetie. ⁊ h̄ mō intellr̄ illa auctoritas obiecta de .i. ad cor̄. iz⁹.

Ad illō v̄o qđ querit̄ vtrū grā grat̄ data sit ex acqsitione vel merito nostro. dđ. q̧ ꝓp̄e accepta grā grat̄ data donū ē supra ptātem nature rōnalis. ⁊ ideo ad illud obtinēd.ī nō surgit noster act⁹: nec meritū: quātū ē de potestate nature. quod pȝ in fide informi ⁊ prophetia ⁊ grā miraculoꝝ. hec eniȝ sunt supra potestatē nature rōnalis. assentire enim v̄itati que non videt̄ nec rōne ɔuincit̄. simlr̄ ⁊ p̄scire futura: ⁊ facere miracula supra nām ē via rōnalis. Q̧ ğ dicunt auctoritates q̧ cadit s̄b merito dđ. q̧ intelligūt̄ de merito interp̄tatiuo ⁊ non de merito ꝓprie accepto. ⁊ sicut accipit̄ illa auctoritas agei. Factū ē v̄bū dñi ⁊c̄ Uel distinguendū meritū duplr̄. Meritū qđ elicit̄ ex v̄tute nature solū. ⁊ hoc mō gratiaȝ gratis datā nō ē mereri. ⁊ est meritum quod elicit̄ a v̄tute nature adiuta grā gratū faciēte. ⁊ hoc mō ɔtingit grām gratis datā cadē s̄b merito. vt merito fidei ⁊ caritat̄ pōt quia mereri ad vtilitatē alioꝝ ꝓphiam vel grām opationis miraculoꝝ. ⁊ hoc modo intellr̄ auctoritas ad ro. iz. Sic̄ diuisit de⁹ ⁊c̄. Grā ğ gratis data dicit̄ rōne illa qua non est in merito v̄tut̄ nature. Sub merito v̄o cadit rōne grē facient̄ gratū: nec illud aufert ei nomen grē: queādmodū nec vite eterne que cadit s̄b merito grē. ⁊ rō hui⁹ ē q̄m p̄ncipiū huius meriti p̄ncipale non est in nobis. hoc est in v̄tute nature. s̄ supra nos hoc est in grā gratū faciēte.

Ad vltimū v̄o qđ querit̄ de drīa grē gratum faciēt̄ ⁊ gratia date pȝ r̄n̄sio ex p̄dictis. Nā grā gratis data quantū in se est disponit ad gratū fieri vel se vel aliū. Grā v̄o gratuȝ faciēs gratuȝ facit ꝓpriū s̄bm ⁊ deo dignū ⁊ acceptum. Differūt ğ sicut forma disponēs ⁊ forma pficiēs. ⁊ sicut donū qđ dat̄ hoī ꝓpter se semp: ⁊ donū qđ dat̄ ꝓpter aliū frequēter.

Postea queritur de drīis grē gratis date quas quidā dicūt apostolū assignasse .i. ad cor̄. iz⁹. Aliū dat̄ p spūm s̄mo sapīe. alii s̄mo scīe. alteri fides. alii grā sanitatū. alii operatio v̄tutū. ali⁹ ꝓphetia. alii discretio spūum. alii gnā linguaꝝ. alii interp̄tatio s̄monū. ⁊ dic̄ glo. sup illud. Unicuiq̧ dat̄ manifestatio spūs. q̧ diuisa sunt dona: ⁊ nō ad meritū hoīs alicui⁹ singulariter dāt̄ s̄ ad vtilitatē ecclīe edificande. Ex quo relinquit̄ q̧ hec dona sunt grē gratis date. Cum ğ

enumeratio apli per omnia sufficiēs sit: in his
dr̄us ɔpbēdūť vlr̄ differētie grē gratis date.
Sed ɔtra. Sicut ɔtingit fidē eē informem:
ita spem ⁊ reliquas ꝟtutes excepta caritate.
⁊ similr̄ timorē informē ɔtingit eē: ut timorē
seruilē. ⁊ ɔstat ꝙ ista sunt dona gratis data:
nec numerāť. Hic ḡ in hac distinctione apli
non ɔpbēdunť ulr̄ dr̄ie omnis gratie gratis
date. Itē sup illud. alteri fides in eodem
spū. glo. Uide ꝙ fides inter dei munera ē. nō
ḡ sola caritas: ſ caritas cū fide a deo nobis ē.
Ex hoc arguiť. Sʒ caritas cū fide est gratū
faciens. ḡ dr̄ie enumerate ab aplo nō solū sūt
dr̄ie grē gratis date. Itē est ne inocculta-
tio sermonis qḋ ur̄ donū sermonis sapiē ⁊ sermōis
scie. Si dicať ꝙ nō: imo sm glo. distiguēdū ē
inter sapiām ⁊ sciām sm aug. in li. de trinit.
Sapiā ē in ɔtēplatione eternoꝝ. sciā in actio
ne tpaliū. Si ḡ vlr̄ cognitio ⁊ enumeratio ꝟi
tatis ordinata ɔpbendiť donis sapiē ⁊ scie:
⁊ sermonis sapiē ⁊ scie. ḡ supfluunt dona grāe
linguaꝝ: ⁊ interp̄tationis sermonū. Itē cū
vr̄ donū grē sanitatū nō intellr̄ nisi de grā q̄
ɔferebāť sanitates sine opere medicine. ḡ tale
opus erat miraculosum. Grā igiť sanitatū nō
diuidiť a dono opationis ꝟtutū. Item silr̄
posset obici de dr̄ia doni grāe linguaꝝ a do-
no interp̄tationis sermonū. Itē. i. ad cor. 12.
assignat aplus alio modo dr̄ias grē grati da-
te dicēs. Quosdā posuit de⁹ ī ecclia pmū apo
stolos. 2⁹ pphas. 3⁹ doctores. deinde ꝟtutes. ex
inde grās. curationū opitulationes. guberna
tiones. grā linguaꝝ. Et etiā postmodū repli-
cans de istis addit interp̄tationē sermonū. In
hac aūt serie addit dona aliqua que nō fuerūt
ī p̄dicta assignatōe numerata. vt apostolatū
⁊ opitulationes ⁊ gubernatōes. Preterea
plura omiserit que erāt numerata in alia enu
meratione. vt fidē. discretionē spūum. ḡ reli-
quiť ꝙ nec hic nec supra sufficiēter sunt assi-
gnate dr̄ie grē grat̄ date. Itē. i. ad cor. 14.
dicit. Si venero ad vos linguis uobis loquēs
quid vobis p̄dero: nisi vobis loquar aut ī re-
uelatione: aut ī sciā: aut in pphia. aut in do-
ctrina. vbi addit donū reuelatōis differens a
prophia: ⁊ donū scie differēs a dono doctrie
ꝓpter quod nō videť p̄dicta assignatio grās
grat̄ datas vlr̄ ɔtinē. Itē. i. ad cor. 13. aplus
enumerat aliter ɔparando dona gratis data
caritati: ostēdēdo ꝙ sine ista sunt inutilia. nu
merat ḡ donū lingue duplex. hoīum ⁊ ange
loꝝ dicēs. Si linguis hoīum loquar ⁊ angelo
rū ⁊c. enumerans dona cognitionis quattuor.
prophiam. noticiā misterioꝝ. sciam. fidē. vn̄
dic. Si hūero pphiam: ⁊ nouerim misteria: ⁊
omnē sciām ⁊ oēm fidē. Itē enumerat do-
na opatōis liberalitat̄ ⁊ patie. vnde dicit. Si
distribuero ī cibos paupeꝝ omnes facultates
⁊ tradidero corp⁹ meū ita vt ardeā. ⁊ in hac
assignatione multe grē enumerāť que in sup
dictis assignatiōib⁹ non ponūť. ꝓpter h̄ q̄riť
de dr̄ia ⁊ rōe istaꝝ assignationū. R⁹. Grā
gratis data triplex ē. Est enim grā que datur
homini ꝓpter vtilitatē ppriam: ⁊ tn̄ nō grāt
facit: ſ ad hoc disponit. vt fides iformis. spes
⁊ timor fuilis. Est iteꝝ grā grat̄ data: que
dať hoī ad vtilitatē ecclie seu ꝓximi. vt sermo
sapiē ⁊ sciētie ⁊ hi⁹. vn̄. i. ad cor. 12. Unicuiq;
daťꝛc. Sūt dona que non ad meritū hominis
alicu⁹ singulr̄ danť: ſ ad vtilitatē ecclie: vt
dič gl. Est iteꝝ grā grat̄ data ad honorifica
tionē dei. Un̄. i. ad cor. 12. sup illud. ⁊ adhuc
excellentiorē uiā. glo. Predicte grē non semp
ad meritū ptinēt: ſ ad honorē dei ostēdēdū gē-
tib⁹. Un̄ Mat. 7. Dicēt multi. Dn̄e ī noīe tuo
pphauim⁹. demonia eiecim⁹. ꝟtutes fecim⁹. ⁊
hi⁹. Dicēdū ḡ ꝙ cū apl̄s agat de donis grāꝝ
put distribuūť in corpore ecclie. sicut pʒ ex. 12
⁊. 13. ⁊. 14. p̄me ad cor. agit de gratiis gratis
datis: que daťad utilitatē ecclie: seu ad hono
rificētiā maiestatis diuine. Scḋʒ ḡ ꝙ sunt ad
vtilitatē ꝓximi ⁊ honorē dei differens poniť
assignatio grāꝝ ab aplo. Sūt. n. q̄dā ad hono
rificētiā diuine sapiē in docēdo ꝓximū. ⁊ s⁹
hoc accipiť illa enumeratio. alii p spūm dať
sermo sapiē ꝛc. Quedā ꝟo ad honorificētiā
diuine potētie date ad regēdū ꝓximū. ⁊ sm
hoc accipit illa. Quosdā posuit de⁹ in ecclesia
p̄mū apostolos. Quedā ad honorificētiā diui
ne bonitat̄ date ad ꝓuocādū ad bonū ꝓximū
p exēplū bonū. ⁊ sm hoc acciptūť ille. si linguis
hoīum loquar ꝛc. i. ad cor. 13. sicut iam patebit.

Ad aliud ḡ qḋ primo obicit an illa diuisio
p̄ma apostoli ɔtineat omnes differētias grē
gratis date. dicēdū ꝙ nō: nisi tm̄ illas q̄ danť
rōne docēde ꝟitatis seu ad laudē sapiē diuine
dn̄ numer⁹ illi⁹ assignatōis sic accipiť. Nā ad
docēdā ꝟitatē requiriť p̄ncipaliter tria. do-
ctrina siue ꝟitat̄. ɔfirmatio ꝟitat̄. explicatio
vel expositio ꝟitat̄. Itē siā ꝟitat aut ē de
credendis: aut de operādis. aut de fide opan
doꝝ ⁊ credendoꝝ. seu manifesti⁹. aut est de
fine: aut de his que sūt ad finē. Itē ea que
sunt ad finē aut sunt opāda: aut sūt credēda

sermo q̃ sapiẽ ẽ de fine qui ɔstituit ĩ eterna
beatitudine. Sapiẽtia aũt ẽ in ɔtemplatione
eternoꝝ:sicut dic̃ aug⁹.in glo.Sermo ꝰo scĩa
de operãdis est. vnde dicit glo.Scĩa ẽ ĩ acti-
one et palũ. fides ꝰo que hic accipit̃ p̃ sermone
fidei ẽ de credẽdis. vnde dicit glo.fides cõ-
stãtia fidei vl sermo. Secũdũ h̃ g̃ accipiũt̃ illa
tria:vt sapiã sit de eternis.scĩa de operãdis.
fides de credẽdis.Hic tamẽ accipiũt̃ hec do
na vt sunt ĩ sermone ad docẽdũ.vnde dr̃ sermo
sapie ꝛc. Itẽ quãtũ ad ɔfirmationẽ sermonis
que necessaria ẽ ad doctrinã ꝟitatis.sꝫ q̃ dicit̃
Mar.vltimo. Predicauerũt vbiq̃ dño coo-
perãte ⁊ sermonẽ ɔfirmãte sequẽtib⁹ signis. ac
cipit̃ quadruplr̃ grã.Nam ɔfirmatio sermonis
fit duplr̃.Uno modo p̃ mirabilia operationis
Alio mõ p̃ mirabilia cognitionis. Itẽ mira
bilia opationis duob⁹ modis.Uno modo que
excedũt actũ nature:non tamẽ potẽtiam. alio
mõ in his que excedũt actũ ⁊ potẽtiã que sũt
impossibilia nature. Itẽ mirabilia cogniti-
onis duob⁹ modis.Uno modo in cognitione
ꝟi.alio modo in cognitione boni. Uel aliter.
vno modo in cognitione reruꝫ.alio modo in
discretione intẽtionũ Est igit̃ grã ad ɔfirma
tionẽ doctrine ꝟitatis in opere:quod excedit
actum nature grã sanitatũ.Est iteruꝫ grã in
opere:q̃ excedit potẽtiã nature.vꝫ grã ope-
rationis ꝟtutum.vnde glo.i.miraculoꝝ:que
sunt supra naturã.⁊ est grã in mirabili cogni
tione ꝟitatis seu reꝝ futuraꝝ:vt grã p̃phie.
Est iteꝝ grã in mirabili discretione boni seu
intentione:vt grã discretionis spũum.vnde
glo.Ut discernat q̃ audit quo spũ:bono an
malo dicat̃:quia dyabol⁹ seductione dic̃ bona
Item quantum ad explicationẽ seu exposi-
tionẽ ꝟitatis requirũt̃ duo ad pfectã explicati-
onẽ.vnũ est vt fiat explicatio ꝟitatis omnib⁹
Aliud vt fiat de omnib⁹ que pertinẽt ad eoꝝ
salutẽ.Grãs igit̃ explicatiõis ꝟitatis duplex est
grã generũ linguaꝝ per quã oĩb⁹ fiebat explica
tio ꝟitatis.⁊ grã interp̃tationis sermonũ:p quã
fieret de omnib⁹ explicatio ꝟitatis. Itẽ grã
generũ linguaꝝ necessaria est ad explicatõeꝫ
ꝟitatis sermonib⁹ p̃priis iuxta p̃prietatẽ vniuscuiusq̃ idiomatis.Interp̃tatio ꝰo sermonum ad
explicationẽ ꝟitatis sermonib⁹ manifestis ad hoc
enim est interp̃tatio vt elucidet̃ obscur⁹ sermo
Patet igit̃ q̃ non enumerat hic spãs grãs grãtis
datas:nisi sm̃ q̃ dãt̃ ad doctrinã ꝟitatis.vnde
q̃ dicit de fide in .vo.vi. q̃ enumeret̃ ibi. vñ.
q̃ non est veꝝ in illa rõne:q̃ fides ibi dr̃ sermo
fidei:sicut dicit glo. Ad illud ꝰo quod obi
cit q̃ ibi ponit̃ fides cum caritate dõ. q̃ hoc
dr̃ p̃pter hoc q̃ fides hic accipiat̃ p̃ ꝟtute:
s̃ quia ex hoc sequit̃ q̃ fides virtus vel que ẽ
cũ caritate sit donũ dei. Seqtur enim. si sermo
fidei e ẽ donũ dei.cognitio fidei est donũ dei
Cognitio aũt fidei ẽ ĩ fide:seu sit cũ caritate
seu non. Ex quo relinquit̃ q̃ fides cũ caritate
est donũ dei.⁊ ita pꝫ rñsio ad.5. p̃mo obiecta.
Ad 6ᵐ dicẽdũ q̃ illa assignatio secunda
grãꝝ.quam ponit apostol⁹. posuit in ecclesia
de⁹ p̃mũ apostolos ꝛc.accipit̃ sm̃ rõnẽ qua grã
gratis data dat̃ ad honorificentiam diuine
potẽtie in regimine ecclesie. vnde sm̃ distri-
butionẽ diuine potẽtie sm̃ gradus dignitatũ
in donis accipiũt̃ drĩe hoc modo. Sunt dona
ĩ ecclesia supioris dignitatis.mediocris. ⁊ in
ferioris.Dona superioris dignitatis sunt ĩ du-
plici differẽtia ⁊ sm̃ duplicẽ grad ĩ dignitatis
.s.apostolat⁹ ⁊ p̃phetie.In apostolatu digni
tas sup̃ma potestatis.in p̃phetia dignitas z⁹
noticie ꝟitatis.⁊ ideo dicit. p̃mũ apostolos.p⁹
.s.dignitate.z⁹ p̃phetas. Itẽ dona medio-
cris dignitatis sunt in triplici differẽtia. vꝫ
doctrina.virtutes.⁊ grã curationum:que sic
distinguũt̃.Nam donũ doctrine est ad cogni
tionẽ faciẽdã in alio. Dona ꝰo ꝟtutis ⁊ grẽ
curationũ sunt ad opationẽ in alio.⁊ hoc du
ob⁹ modis.Uno modo ad opationẽ que ẽ sup
potentiam nature.⁊ ad hoc est donũ ꝟtutis.
Alio modo ad opationẽ supra actũ nature:vt
supra dictũ ẽ.⁊ ad hoc est donũ curatiõis. ⁊
nota q̃ ordinãt̃ eo⁹ dona hic q̃ p̃us.superius
enim p̃mo ponebat̃ donũ potestatis. .s.aplat⁹.
z⁹ donum cognitionis. .s.p̃phetia. Hic vero
p̃ponit̃ donũ cognitõis.s.doctrine. ⁊ subseque̅
ter ponit̃ dona potestatis seu opatiõis. vnde
dr̃. Tertio doctores.deinde virtutes.exinde
grã curationis.⁊ hoc est quia sicut dono au-
ctoritatis:quod est sũmũ.vꝫ apostolatui subser
uit ⁊ ornat donũ cognitionis p̃phetie.sic do
no doctrine subfuit donũ potestatis ad signa
miraculoꝝ cõfirmando doctrinã.sm̃ q̃ dici-
tur Mar.vltimo.sermonẽ ɔfirmãte sequẽtib⁹
signis. Item dona inferioris dignitatis sũt
in triplici differentia ⁊ gradu.s.donũ opitu-
lationis.donũ gubernatõis.donũ linguaꝝ:q̃
distinguũt̃ sic.opitulatões.n.⁊ gubernatões
sũt ad opãdũ seu ad regẽdũ.donũ ꝰo linguaꝝ
ad instruendũ. Item donum ad regendum
seu ad operandũ duplicat̃. in opitulationẽ ⁊
gubernationem.⁊ opitulatio est donum quo

minores maiorib⁹ cooperāt. ut dīc glo. Opitulationes.i.eoꝝ qui maiorib⁹ ferunt opes. vt tor⁹ apostolo archidiacon⁹ epō. Gubernatio ꝟo est donū quo maiores p̄lati cooperant minorib⁹. Vn̄ glo. Gubernationes.i.minoꝝ psonaꝝ p̄lationis vt p̄sbri sunt: q plebi documēto sunt. Donum ꝟo linguaꝝ vltimū ē quod ē ad instruēdū. vnde dīc glo. Ecce donū dei ē multas scire linguas. ⁊ id vltimū ponit: qđ illi p̄mū ponebāt. Ad septimum dđ ꝙ illa numeratio donoꝝ.i2ª.p̄me ad cor. Reuelationis sciē ꝓphetie doctrine reducit ad p̄mam assignationē grē gratia date: que est ad doctrinā ꝟitat: ⁊ p̄cipue ad illud donū interpretatōis s̄monū: quod fuit dono linguaꝝ. Ille ḡ quatuor dr̄ie mōstrāt distinctionē doni interp̄tationis: quod explicat donū lingue. vn̄ sicut dīc glo. 1 ad cor.14. Translato ꝟbo lingua hic dicit p̄latione vbi sunt signficatōes velut imagines reꝝ: que vt intelligant indigent mēte.i.intellectu mentis.i.interp̄tatōe. Donū ḡ interp̄tationis aut ē sine nostra cooperatione: aut cū nr̄a nobis datū. Si est datū sine nostra coopatione. aut ḡ repēte: aut successiue. Si repēte sic ē reuelatio. vnde glo. Reuelatio est s̄bita aliqua reꝝ ostēsio p spūꝫ facta. Si successiue sic est ꝓphia. vn̄ glo. Prophetia est vt Isaie ⁊ ceteroꝝ: quā sine humana īdustria spūs.s. paulatim reuelat. Si vero ē datū cū nostra coopatione hoc ē duob⁹ modis. uno modo coopatione tm̄ sua. ⁊ sic dr̄ sciā. vn̄ gl. Sciā ē eoꝝ que ꝓprio studio didicit. Alio mō coopatione sua ⁊ aliena. ⁊ hoc mō dr̄ doctrīa. Glo. Doctrina ē eoꝝ que alio docēte assecut⁹ est. Ad vltimū dđ ꝙ illa numeratio donorū apl̄i.i.ad cor.i2. sic dictū ē grē gratis date ad gloriā bonitat̄ diuine p exēplū ꝓuocandi proximos ad bonū. qđ est trib⁹ modis. eloquētia. sciā. vita. Ad eloquētiā ꝯcurrūt duo dona. donū loquēdi s̄m rōnē capacitat̄ simplicū qui non capiūt nisi parabolica. ⁊ quantū ad hoc dicūt lingue hoīum. Aliud s̄m rōnem loquendi ad capacitatē spūaliū ⁊ p̄fectoꝝ: q capiūt mistica. ⁊ quantū ad hoc dicunt lingue angeloꝝ. Mat.i3. Uobis est datū misteriū regni dei ceteris in parabolis. Itē ad noticiā ꝯcurrūt quatuor dona. ꝓphia. noticia misterioꝝ. sciā. fides. que sic distinguūt. Naꝫ donū noticie aut ē p̄ter necessariū saluti. aut necessariū. Si preter necessariū: aut ḡ est ad ea que excedūt nālē cognitionē: aut eoꝝ que p̄tinēt ad potestatē cognitiōis nālem. Si excedunt talis cognoscūt p inspirationē. Aut ḡ est inspiratio ad denūciādū ad alios: ⁊ sic ē ꝓphia aut ad sciēdū quātū ad seip̄m. ⁊ sic est misteriū. Si ꝟo ē de nccīis: aut igit̄ est opandoꝝ: q p̄tinēt ad bonitatē. aut credēdoꝝ que p̄tinēt ad ꝟitatē. Si operādoꝝ sic est sciā. Si credendoꝝ sic est fides. Itē ad sanctitatē vite designādā sunt duo dona potissime. liberalitas in erogatione reꝝ. sustinētia in tolerātia aduersoꝝ. Liberalitas designat̄ in distributione facultatū. Sustinētia in traditione corporis ad incēdiū. In hūc ḡ modū soluūt̄ obiecta et patent differētie grē gratis date.

s Significatīs

drūis grē grat̄ date: quia q̄dā dant̄ homini ꝓpter se. quedam vero propter aliū: vt ꝓpter utilitatē ꝓximi uel gloriā dei. p̄us agendū ē de gratiis grat̄ datis ꝓpter se homini. He aūt sunt fides informis spes informis. timor s̄uilis. fides.n. ē acceptio seu credulitas veritat̄ diuine s̄m rōnē misericordie ⁊ iusticie. Ratio ꝟo misericordie gñat spem. rō ꝟo iusticie gñat timorē. Scdꝫ h̄ ḡ distinguūt̄ he grē. quia fides est in app̄hēsiōe vt dictū ē. spes in affectione s̄m ꝯp̄hēsionē misicordie. timor ꝟo in affectiōe s̄m app̄hēsioneꝫ iusticie. Primo ḡ querit̄ de fide informi. 2º de spe informi. 3º de timore s̄uili. Cuꝫ querit̄ de fide informi: notandū p̄mo s̄m quā acceptionē fidei dicat̄. 2º vtrū fides informis sit donū dei. hoc est habit⁹ gratuit⁹. 3º supposito ꝙ sit donū gratuitū: vtrū sit ꝟtus. 4º q̄rōne dr̄ informis. 5º de effectu fidei informis in hoīb⁹. 6º utrū fides informis ī hoībus adueniēte caritate fiat formata. 7º utrū fides informis sit in demōib⁹. 8º supposito ꝙ sic: utrū fuerit eis data post lapsum. 9º de actu fidei informis in demōibus.

Ad primū notanduꝫ

ꝙ dr̄ ad ro.i. sup illud. Iust⁹ ex fide uiuit inꝫ aug. gl. fides trib⁹ modis accipit̄. p eo q̄ creditur: ⁊ ē ꝟt⁹. p eo q̄ credit̄ ⁊ nō est virtus. ⁊ p eo qđ credit̄. p̄mo mō dicit aug. ꝙ fides est q̄ credūt̄ que nō uidēt̄. ⁊ operat̄ p dilectionē. 2º mō fides qua credūt̄ que nō uidēt̄: sed sine dilectione est. que est demonum: ⁊ nōñetenus x̄pianoꝝ. 2. Iac. Demones credunt ⁊ ꝯtremiscūt ⁊c. Hec est informis qualitas mentis. 3º mō accipit̄ put dr̄ in simbolo. Hec est fides catholica quā nisi qsq; ⁊c. Secūdū hoc ḡ uidet̄ intētio fidei accipi trib⁹ modis. Uno mō p

credibili seu ꝑ eo quod credit. Alio mō ꝑ eo quo credit cū amore. ⁊ hec est fides formata Alio mō ꝑ eo quo credit sine amore: ⁊ hec est fides informis. Sꝫ obī quia ſm aug. paruuli dicunt hēre fidē: non tū habēt fidē ſm ꝙ dī illis tribus modis. quia nec pōt dici ꝙ hēant fidē. s. quod credit: nec fidē qua credit cum dilectione nec sine. quō ǧ dicunt hēre fidē. Itē ro. 14. Omne quod nō est ex fide peccatū ē. quo istoꝝ modoꝝ accipit fides ibi. Item ro. 1. Justicia dei in eo reuelat ex fide in fidē. dicit glo. Ex fide spei ī fidē spei. Quō ǧ dicit fides spei. Ad hoc dō. ꝙ fides dī multipl' Uno mō dī fides sponsio. i. Thimo. 1. Pumaꝫ fidē irritā fecerūt. i. sponsionē. 2' mō dī fideli tas. Jere. 6. Perijt fides ⁊c. Prouer. 20. Multi hoīes misericordes vocant. virū aūt fidelē quis inueniet. 3° mō dī fides ɔscia seu opinio ḋ faciēdo vel nō faciēdo. ro. 14. Omne quod nō est ex fide peccatū ē. Glo. i. omne quod ē ɔtra fidem seu ɔtra ɔsciam. 4° mō dī acceptio ɔclusionis ꝑ rōnē ꝓbabilē: ſm ꝙ argumētū ē ratio rei dubie faciēs fidē. 5° mō dī fides: ex qua ē credere ꝑut dicit aug. ad Paulinā. Nōnulli putāt quod dicim' credere: cū vera res credit: h' solū eē quod mente cōtueri. Et ſm hunc modū distinguit aug. in li. 83. qōnum tria genera credibiliū. Queda enī semꝑ cre/ dūt ⁊ nūq̄ intelligūt. sicut omnis historia tē poralia ⁊ humana gesta ꝑcurrēs. alia ḃo mox vt credūt ⁊ intelligūt. vt omnes rōnes disci plinaꝝ. vt ꝑncipia geometrie ⁊ ceteroꝝ. alia ḃo ꝑ credūt ⁊ postea intelligūt. vt diūa: que nō nisi a mūdo corde intelligūt. 6° mō dī fides cognitio rei: ē ī pīa. ro. 1. Justicia dei ī eo reuelat ex fide ī fidē. Gl. Ex fide spei ī fidē spei. 7' mō dī fides simbolū fidei seu id qḋ credit. vñ hec est fides catholica ⁊c. 8° mō dī fides sacr̄m fidei. vnde act. 10. vbi dī de Cornelio. dicit glo. Q̄ Corneli' ꝑ opa venit ad fidē. ⁊ hoc mō paruul' dī hēre fidē. vñ aug. ad Bonifaciū. Quid ē aliud paruul' hēre fidem nisi fidei sacramētū. 9° mō dī fides habit' īformis. ut ē ī malis xpianis. Jac. 2. fides sine opib' mortua est. ⁊. i. ad cor. 13. Si hūero fidē ī:a vt montes transferā. Decimo dī fides habit' format' qui est cū caritate. Abac. 2°. ⁊ ro. 1. Just' me' ex fide viuit ⁊c. Ultimo mō dī fides fidei mot': ſm ꝙ dīc aug. fides ē cre dere qḋ nō vides. ⁊c. ſm h' pꝫ rñsio ad obiecta.

Postea queritur de

fide informi vtrū sit donū dei. h' ē hit' ǧtuit'. Qḋ ꝓbat magr̄ sniaꝝ. 3. li. di. 23. Malos fideꝫ hēre: cū tñ caritatē non hēant. apostol' ońdit dicēs. 1. ad cor. 13. Si hūero fidē ita vt mōtes transferam: caritatem aūt non hūero. ǧ fides etiā donū dei dici pōt: quia etiā ī malis q̄daꝫ dona dei sunt. Itē ad ro. 8. Non accepistis spm̄ ꝫuitutis iterū ī timore. Glo. Est timor ser uilis ⁊ filialis. ⁊ vterq̄ ab eodē spū. ǧ timor ſuilis est donū spūs. s. Sꝫ timor ſuilis elicit ex fide informi. sicut ostēdit Jac. 2. Demones cre dūt ⁊ ɔtremiscūt. ǧ fides informis est donū spūs sancti. Itē ꝑ fidē informe eleuat intel lect' supra se. Sꝫ ꝑ nullū habitū nālem vel ac/ quisitū potest intellect' eleuari supra se. ǧ fi/ des informis nō est habit' nālis vel acquisit' ǧ ē habit' gratuit': cū ɔ ǀet ꝙ ꝑ fidē informē eleuet intellect' ad credulitate diuine huma/ nationis ⁊ distinctionē diuine trinitatis: que ɔstat ꝙ excedūt appꝛhēsionē humam itelect' ꝑ nām. Contra. Jn Jo. 14. Nūc dico vobis ꝑus ꝙ fiat vt cum factū fuerit credatis. Si ǧ ꝓpterea ꝙ factū ē credit. ǧ ex appꝛhēsiōe eoꝝ que facta sunt fides acqrit. ǧ fides h' est hit' acquisit'. Sꝫ ɔstat ꝙ fides formata nō potest dici habit' acquisit'. Restat ǧ ꝙ fides īformis erit dispositio vel habit' acqsit'. Item Jo. 20. dictū ē Thome. Quia me vidisti credidisti ǧ fides Thome erat ex visis accepta. non ē ǧ gratuita. Itē in Jo. 4. dī Samaritane. Uo ca virū tuū. Glo. i. intellectū tuū ad credēduꝫ. ǧ fides introducit ꝑ intellectū. Itē pħi cre diderūt deū eē ⁊ oīpotētē. Pretea demōes credūt deū trinū ⁊ vnū: ⁊ filiū dei hūanatū ⁊ reliqua articuloꝝ: ſ non fide formata hec credūt. ǧ fide informi. Cū ǧ fides in pħis acq sita fuerit eis ex ꝓbatione rōnū: demonib' ḃo ex ɔiecturis habitis ex ḃbis ꝓꝑhaꝝ ⁊ ex ꝓdi/ gijs signoꝝ seu ex ꝑspicacitate ingsitionuꝫ. ǧ fides informis erit habit' acquisit'. Nō ǧ gra tuit'. Itē aug' dicit: ꝙ posse credere ex nā est. Si ǧ vnicuiq̄ potētie respondet suus act' hec potētia habet actū sibi respōdētē: ǧ est ali quod credē naturale: Sꝫ tale non est fidei for mate: ǧ est fidei informis. R' ſm Jo. Dam quarto libro. Fides duplex est. est autēꝫ fides ex auditu: audiētes autēꝫ diuinas scripturas credim' doctrine spūs. est autēꝫ rursus fides indistabilis ⁊ indiiudicabilis spēs eaꝝ que a deo nobis ānūciata sunt. Igit ꝑma metis nr̄e est. Secūda carismatū spūs. vult ǧ distinguē Damascen' ꝙ ē fides acquisita ex auditu seu

testimonio scripturaꝝ seu humana ratione: ⁊ est fides donū gratuitū a deo ad assentiēdū ṽitati diuine nobis ānūciate. Primo ḡ modo dicta fides nō ptinet ad ꝓpositū. fides vero 2° mō dicta duob⁹ modis ē. cū caritate: ⁊ fm h̄ ē fides formata. Sine caritate. ⁊ fm h̄ ē fides informis. Pꝫ igiť ꝙ fides informis est donum grē fm p̄ntē intentōēꝫ. Ad illud ḡ euāgelii dō ꝙ cū dr̄. vt cum factū fuerit credatis. hec dictio cū ñ notat cāꝫ ſ ꝯcomitātiā. Ad 2ᵐ filr̄ dr̄ ꝙ hec ꝯiūctio q̄a nō teneť cālr̄: ſ adiūctiue. Et cum dr̄. q̄a vidisti me credidisti. hec ꝯiūctio q̄a nō nōt cām vel rōnē. ſ notat q̄dā dispositionē vel excitatiōem aī p̄patoriā ad credēdū. Lꝫ enī fides nō hēat cām vel rōnē: pōt tñ hēre p̄patoriaꝫ dispositionē. Ad 3ᵐ dō fmᵐ illud qđ dr̄ in glo. sup Jo. 4. Uoca uirū tuū ⁊c. i. tu sensualis voca rōnalē intellectū: q̄ vt viro regaris: q̄ mō carnalr̄ sapis. Huc ego lux illuīabo. Ex q̄ reliq̄ť ꝙ p rōēꝫ carnalē vocať intellect⁹ ad fidē: excitādo. s. ipm ītellectū ⁊ disponēdo ad susceptiōem luminis fidei. ſ tñ adueniēte fide intellect⁹ nō innitiť ipsi rōni ſ ipsi ṽitati ꝓpter se. qđ figť Joh. 4. vbi dr̄ ꝙ viri samaritani dixerūt. Jā ñ ꝓpter loq̄lā tuā credim⁹. ſ q̄a ⁊ ipi uidim⁹. Ad illđ ṽo qđ obr̄ de p̄his ⁊ de demōib⁹ pꝫ rñsio. nā fides q̄ erat ex rōib⁹ acq̄sita seu ex ꝯiecturis miraculoꝝ ⁊ ꝓphiaꝝ ñ ē fides informis fm ꝙ hic loq̄mur. Uñ nōndū ꝙ fides īformis pōt dici duobus modis. ꝓuatiue ⁊ negatiue. Negatiue potest dici fides informis qualitas seu credulitas ꝑsuasa rōne vel expimēto vel doctrina. Priuatiue ṽo dr̄ qualitas q̄ q̄dē ꝑuať forma ṽtutis quā nata ē hēre queādmodū dr̄ informis fides qua assentiť p̄me ṽitati ꝓpter se: q̄uis careat amore sup omnia. Ad vltimū dō ꝙ cū dr̄. posse credē nā ē: distinguēdū ꝙ ē posse ꝯpletū ⁊ incōpletū. Si loq̄mur de posse ꝯpletoꝫ ñ ē veꝝ ꝙ posse credē sit nāle. nūq̄. n. aīa⁹ iste credē fmᵐ ꝙ ī p̄nti accipiť. s. assentire p̄me ṽitati ꝓpter se ē ī facultatē nature sine adiumēto grē. Si ṽo loq̄mur de posse incōpleto sic intellr̄. ñ tñ ꝓpter h̄ sequiť ꝙ credere sit nāle vt eliciať ab hītu nāli: seu acquisito.

Deinde queriť vtrū fides īformis sit ṽt⁹. nā diť aug. ꝙ fides operās p dilectōēꝫ ṽt⁹ est. s. ad gal. fides vero sine dilectione inanis ē. Scđꝫ h̄ ḡ obr̄. Aug. in li. de ṽa inocētia. Dilectio dei ⁊ ꝓximi proꝛ ē atq; sanctoꝝ. cū cetere ṽtutes bonis ⁊ malis possūt eē coēs. ḡ fides ṽt⁹ ē coīs bonis ⁊ mal. ḡ cū fides informis sit ī malis: reliq̄ť ꝙ fides informis sit ṽtus. Item virtus ꝯsistit circa difficilia. ḡ cū fides informis ꝯsistat circa eadē difficilia: circa que fides formata. ḡ fides informis ē ṽt⁹. Q̄ aūt ita sit pꝫ. eleuat enī ipaꝫ potētiā supra se. s. ī p̄mā ṽitatē. ⁊ ipa eadem credūť fide informi ⁊ formata ⁊ p idē mediū.

Itē si eēt aliqua dilectio qua diligerēť oīa diligēda: ⁊ de⁹ sup oīa diceť caritas. ḡ si fides talis ē q̄ credūť oīa credibilia. ⁊ p̄ᵉ ṽitati credať ꝓpter ipam: ⁊ sup oīa ipa ē ṽt⁹. Sꝫ talis ē fides informis. ḡ ē ṽt⁹. Contra. Jac. 2. fides sine opib⁹ mortua ē. Sꝫ fides informis est sine opib⁹. ḡ mortua ē. ḡ ñ ē ṽt⁹: cū oīs ṽtute viuamus. Itē ī 3° li. sniaꝝ. 23. di. c. Accipiť autē fides ⁊c. Q̄ fides īformis ē demonū ⁊ maloꝝ hoīuꝫ. Sꝫ nulla ṽt⁹ ē ī demonib⁹. ḡ fides informis ñ ē ṽt⁹. Itē fides īformis ꝯpatiť secuꝫ pc̄m. ḡ ñ ē ṽt⁹. R° ṽt⁹ dr̄ ꝯmunissime fꝫ ꝙ diuidiť ī ṽtutē nālēꝫ politicā ⁊ ḡtuitā. ꝯmuni⁹ dr̄ fmᵐ ꝙ ṽt⁹ tm̄ extendiť ī politicā q̄ ē hīt⁹ acq̄sit⁹. ⁊ ḡtuitā q̄ ē hīt⁹ infusus. Dr̄ etiā coīť fm ꝙ dr̄ hīt⁹ infusus: seu sit grat̄ dat⁹: seu sit ḡtū faciēs determinat⁹ circa opabilia. ⁊ h̄ mō fides īformis potest dici ṽt⁹. 4° modo ꝓpe dr̄ ṽt⁹ habit⁹ ḡtuit⁹ ḡtū faciēs determinatus ad opabilia. ⁊ hi⁹ hīt⁹ ñ potest eē sine caritate. ⁊ h̄ modo fides formata ē ṽt⁹ tm̄: ñ fides īformis. ⁊ p h̄ pꝫ rñsio ad p̄mū obiectū. Ad 2ᵐ dō. ꝙ etsi circa eadē difficilia ꝯsistat fides formata ⁊ īformis: tñ differēter: q̄a fides īformis eleuat potētiā sup se q̄tū ad cognē ⁊ assensū ṽitati: ſ ñ eleuat ipaꝫ ad tēdēdū ī ipaꝫ ṽitatē qđ facit fides formata. Ad vltimū dō ꝙ ñ potest dici fides ṽt⁹ in assentiēdo p̄me ṽitati ꝓpter ipaꝫ sup oīa: nisi addať h̄ circūstātia. ꝓpter ipaꝫ amatā sup oīa. ⁊ ex h̄ ē ei forma ⁊ eē ṽtuti. Itē dubitať de h̄ qđ dr̄. 23. di. 3° li°. sniaꝝ. c. Accipiť aūt fides ⁊c. Fides sine dilectione inanis ē. ſ hec ē fides īformis. ḡ videť ꝙ ex ipa nullū eliciať bonū. Cont̄. Ex fide informi nasciť timor ṽtilis: p quē homo recedit a malo ⁊ p̄parať ad susceptionē grē remissionis peccatoꝝ. ḡ ñ ē inutilis nec inanis. R° aliq̄d dr̄ inane vel uanū q̄tū ad meritū vite eterne. ⁊ fꝫ h̄ dr̄ fides īformis inanis. Alio modo inane q̄tū ad susceptionē grē per modum dispon̄ētꝫ. ⁊ h̄ modo fides īformis ñ ē inanis.

Postea queriť qua ratione dr̄ fides īformis. ad qđ sic. Ro. 1. sup illud. Ex fide ī fidē. Glo. Fides demonū est ⁊ noīetenꝰ xp̄ianoꝝ. Nā ⁊ demones credunt ⁊

otremiscūt. Ja. 2. Hec ē īformis q̄litas mentis
⁊ dr̄ informis. quia ñ hʒ sociā caritatē: que est
forma ꝟtutū. Contra arguit. Uita nō pōt su
scipe mortē. g̃ cū fides sit vita. i. ad ro. Iust⁹ ex
fide vivit. g̃ ñ pōt recipe mortē. g̃ nec īformi
tatē. Itē arguūt. Nullū pctm̄ pōt fieri for
matū. g̃ nulla ꝟt⁹ potest fieri informis. g̃ nec
fides. Itē si dicat ꝙ fides dr̄ informis cū ē
sine caritate. Caritas aūt ē amor dei. Cō g̃ oti
gat amorē dei eē nāli affectōe ī icredul' sine ex
ipa bonitat' ɔp̄hēsione. g̃ sili mō dicet' dilectō
informis quia sine fide. Itē quare dr̄ fides
formari caritate. nā cū q̄lʒ ꝟt⁹ īformet sua dif
ferētia ⁊ suo fine. Fides aūt ⁊ q̄lʒ ꝟt⁹ hʒ ppāʒ
dr̄iaʒ ⁊ finē. g̃ ⁊ ppā formā. Itē cū otigat
dilectōeʒ dei eē ī exñti in pctō mortali: ⁊ ñ nō
debitā sic ⁊ fidē: quare ñ dr̄ caritas informis
sicut ⁊ fides. Rñ° fides dr̄ informis qa carʒ
ordine amoris ex quo ē forma oīa ꝟtut. ex qua
rōne dic̄ aug. de ci. dei. Uirt⁹ ē ordo amoris.
Amor aūt dr̄ duob⁹ modis. quēadmodū ⁊ bo
nū. Bonū enī dr̄ ꝟm intētōeʒ ⁊ rōeʒ. Itē bonū
dr̄ ꝟm rōnē ⁊ ñ ꝟʒ intētōeʒ. Secūdū intētōeʒ
⁊ rōnē dr̄ bonū vt bonū. Secūdū rōnē ꝟo ⁊
ñ intētōeʒ dr̄ vez bonū seu gl'iosū seu eternū
inquātū movēt rōale appetitū. Cū g̃ bonū sit
finis cuiuslʒ ꝟtut. bonū ꝟm rōnē ⁊ intētōeʒ
finis ē caritat' ⁊ obiectū. fidei ꝟo bonū ꝟʒ rōeʒ
qua appetit: ñ ꝟm intētōeʒ que ɔsiderat finis
est ⁊ obiectū fidei: quia h̄ nō ē aliud nisi vez
inquātū induit rōnem boni quo appetit a vi
rōnabili: quēadmodū gl'iosū finis ē spei. ⁊ ꝟm
h̄ amor dr̄ duob⁹ modis. ɔmuniter ⁊ ppe. Cō
muniter ꝟm ꝙ ē amor dr̄ veri quod est bonū
rōabil'. amor gl'iosi qđ ē bonū irascibil'. Amor
boni vt bonū ē qđ ē bonū ɔcupiscibil'. Prop
ꝟo amor dr̄ boni vt boni: hinc dr̄ ordo amoris
informare ꝟtutes: ⁊ caritas penes quā residet
ordo amoris ppe dicti dr̄ informare ꝟtu tes.
qa rō amoris coiter dicti ī aliis ꝟtutib⁹ redu
cit ad rōnē amoris ppri illo mō quo vez: qđ
ē finis ⁊ obiectū fidei: ⁊ gl'iosum qđ ē finis ⁊
obiectū spei: īduūt rōnē boni. Fides g̃ cū puat
amore boni movēte ī finē deū: deficit ab ordi
ne amoris. ⁊ ita a forma ꝟtut'. Cō aūt caritas
sbtrahit: sbtrahit rō amoris ppe dicti: ⁊ ita p
ɔñs rō amoris coiter dicti. Si .n. aīa ñ amat
obnū vt bonū. g̃ nec vez qa bonū: nec gl'iosū
qa bonū. Sine caritate igit' sunt fides ⁊ spes
ꝟtutes īformes. Ad illō ꝟo qđ p̄mo obr̄ q̄
cū dr̄ ꝙ fides q̄ ē vita ñ pōt suscipe īformita
tē dō. ꝙ si intelligat' p ɔpositōeʒ ē vez. si ꝟo p

diuisionē falsū ē. qa hit⁹ pōt recipe informita
tē q̄ quidē hit⁹ ē fides vita sicut dictū ē. Et
notandum ꝙ fides informis q̄ dr̄ a btō Jaco.
fides mortua differt a fide formata. H̄ ē fide
viua duob⁹ modis. q̄tū ad vivacitatē ⁊ q̄tū
ad luīositatē. Quātū ad vivacitatē velut lu
mē qđ ē ī vmbra a luīe radii. Lumē enī qđ ē ī
vmbra admixtū ē tenebris ⁊ infrigidatū ac
mortuū: sicut lumē qđ ē fidei informis qđ est
admixtū tenebris pctōꝝ. Lumē vero radii ñ
ē mixtū tenebris: s ē calidū atq; vivificū: sicut
lumē fidei formate: q̄ ē socia caritat'. Itē q̄tū
ad luīositatē. qa lumē fidei formate est velut
lumē diurnū solis. Lumē vero fidei informis
ē velut lumē nocturnū lune. Ad 2ᵐ dō ꝙ
aliđ ē fieri pctm̄ ñ pctm̄: ⁊ aliud fieri peccatū
formatū. qa plus ē fieri formatū q̄ ñ eē pctm̄
sʒ nihil aliud ē fidē fieri informē q̄ fidē fieri
ñ virtutē. ⁊ iō ñ ē sile. Si vero obiciat' ꝙ nul
lū pctm̄ pōt fieri ñ peccatū. g̃ nulla virt⁹ pōt
fieri non virt⁹. rñdʒ ꝙ hec ē falsa. nullū pctm̄
pōt fieri ñ pctm̄. ⁊ instāt ī ignorātia iuris di
vini seu canonici: qđ tenet' scire sacerdos hñs
curā put ptinet ad ordinē. Hec ignorātia añ
pnīam ē ei peccatū: s tñ advertēti nulla ē sili
tudo nō enī ita se hʒ pctm̄ ad formatōeʒ sicut
virt⁹ ad deformatōeʒ seu informitatem: quia
pctm̄ ē act⁹ trāsiēs. virt⁹ vero ē hit⁹ manēs. ⁊
iō actui trāseūti ñ potest forma indui: quāuis
hitui manēti possit forma detrahi. Ad 3ᵐ
dō ꝙ illud quod obic̄ de amore nāli ñ fac̄ hic
ad ppositū. nā hic loqmur de amore gratuito
⁊ cogne ḡtuita fidei. Preterea amor īformat
cognē ñ cognitio amorē. Bonū enī dic̄ rōnē
ɔpletiorē q̄ vez. vñ ⁊ si dicat' caritas infor
mare fidē ꝟm hāc rōnē. nō tñ fides informat
caritatē. Ad 4ᵐ pʒ rñsio ex pdictis. Ad
vltimū dō ꝙ nō ē sile đ caritate ⁊ fide. ⁊ rō
ē qa nulla dilectio pōt tal' eē ꝙ ea diligat' oīa
diligēda: ⁊ de⁹ sup oīa: q̄ sit cū pctō. ⁊ h̄ ē qa
dilectōe q̄ ē cū pctō ñ diligit' de⁹ ut diligēd⁹ ē:
nec etiam hō debito mō diligit se: cū peccare
sit sibi ipsi mortē spūalē inicē. Fides ꝟo pōt
oīa credēda credē ⁊ pᵒ ꝟitati sup oīa: ⁊ eē cū
pctō. Inde g̃ manifestū ē ꝙ caritas nō pōt eē
informis. Fides uero potest.

d Einde q̄rit' de effectu fidei in formis ī hoib⁹. Circa qđ q̄rūt' duo. Primo de effectu in teriori ppo q̄ est credē. 2ᵒ de effectu exteri ori coī q̄ est ī faciendo aliqua de q̄ie bonoꝝ.

Quātum ad primum

nota q̄ d̄r. 4. ad ro. sup illud. Credēti in eū q̄ iustificat impiū ⁊c. Glo. aug. Attēde q̄ dic̄ credēti ī eū: nō ei. aliud enī ē credere ī eū: aliud credē ei. aliud credē illū. Credim⁹ Petro s̄ nō ī Petrū. Credē illi ē credē eē v̄a q̄ loq̄t. qđ ⁊ mali faciūt. credē illū ē credē q̄ ipe sit de⁹: qđ ⁊ mali faciūt. Unde Jac. 2. Demones credūt. Credere v̄o ī eū ē credēdo amare: ⁊ credēdo in eū ire: ⁊ eius mēbris incorporati. Cū ḡ fidei informis nō sit credēdo amare: act⁹ ei⁹ ñ erit credē ī deū. s̄ act⁹ iste erit fidei formate. Querit̄ ḡ q̄s dicat̄ act⁹ informis fidei. vz aut credere deo aut credere deū. Pretea cū credē dicat̄ his tribus modis. credere deo. credē deū ⁊ credē in deū: q̄ ē rō h⁹ distinctōis. R̄° cū fides dicat̄ trib⁹ modis put supdictū ē. Uno mō fides d̄r hit⁹ acq̄sit⁹ ex rōne vel testionio 2° mō fides d̄r hit⁹ infusus ḡtuit⁹. ⁊ h̄ duob⁹ modis. Uno mō hit⁹ eleuās intellectū tm̄ sup se ad assentiēdū p̄° v̄itati pter se. ⁊ h̄ mō q̄ solū eleuat ītellectū ñ mouēs affectū p amorez d̄r hit⁹ informis. Alio mō d̄r eleuās intellectū ⁊ affectū ad assentiēdū v̄itati ⁊ amandū pp̄t se. ⁊ hec ē fides formata. Cū ḡ credē dicat̄ trib⁹ modis. credē deo. deū. ⁊ in deū. a fide p̄ mō dicta q̄ ē hit⁹ acq̄sit⁹ pōt elici mot⁹ q̄ ē credere deo. h̄ est dictis ei⁹ adhibē fidē. Ex fide v̄o 2° mō dicta q̄ ē hit⁹ īpfect⁹ seu informis nō solū elicit̄ credē deo: s̄ etiā credē deū. put credēd⁹ ē trin⁹ ⁊ vn⁹: creator ⁊ redēptor. qđ nō pōt elici ab hitu acq̄sito. Itē a fide 3° modo dicta q̄ ē hit⁹ pfect⁹ ⁊ format⁹ ñ solū elicit̄ credere deo vel credere deū: s̄ credere in deūz: h̄ ē credēdo p affectū moueri in deū. Ex his igit̄ manifestū ē q̄d sit act⁹ interior fidei informis i hoīb⁹. Ad illud v̄o qđ q̄rit̄ 2° de distinctione istoꝝ triū. credere deo. deū. ⁊ in deum. iā pz dr̄ia ex pte ei⁹ quo credit̄. ⁊ ex pte eius qđ credit̄ hoc est rei credite: accipit̄ dr̄ia hoc mō. Nā de⁹ accipit̄ credulitate fidei trib⁹ modis. vt v̄itas. vt potētia. vt bonitas. Secūdū p̄mū modū ē credere deo pparatione. s. ad v̄itatē: h̄ ē v̄a cē q̄ dic̄. 2° mō ē credere deum pparatione ad ptātē. vz. oīpotētē ⁊ creatorem. ⁊ hi⁹ sequētes articulos. 3° mō ē credere in deū pparatōe ad bonitatē: ī quā tēdit̄ p amorē.

Consequenter

c

querit̄ de effectu fidei informis ī ope exteriori. ⁊ ē hec qđ generalis de opib⁹ factis ex̄ caritatē: que eliciūt̄ a fide informi. Solet aūt poni coiter q̄ valēt ad tria. Primo ad assequēdū bonū tpale. 2° ad habilitatōēz grē. 3° ad diminutionē pene eterne.

Quantum ad primū

querit̄ vtrū fide informi bonis opib⁹ mereat̄ q̄s bona tpalia. Ad qđ sic. i. Isa. Si audientis me ⁊ volueritis bona terre comedetis. ⁊ exo. 23. Dabo vobis terrā fluētē lac ⁊ mel. Cū de⁹ sit v̄ax vz implē pmissū. ḡ si iudei opa legis fecissent. debebat eis de⁹ bona tpalia q̄ pmisit. ḡ de iusticia debebāt̄ eis bona tpalia. Cū ḡ ex fide īformi possēt facere hi⁹ opa. ḡ de iusticia debebāt̄ eis tpalia. ḡ merebāt̄ illa. qa qđ debetur ex bonis opib⁹ ex iusticia debet̄ p modum meriti. Itē opib⁹ ītantū debēt̄ bona eterna: ñ ex bonitatē ipoꝝ opeꝝ: qa improporcionalr̄ se hñt opa meritoria ad suū p̄miū: qđ ē d⁹. Ꝙ illa opa sint meritoria tāti p̄mii ñ ē ex bonitate sua: s̄ ex pmissione dei. ḡ eadē rōne ptingit ex pmissione dei: q̄ bonis opib⁹ factis ex̄ caritatē meret̄ aliquis bona tpalia: qm̄ magis distat de⁹ ī bonitate ab opib⁹ meritoriis q̄ bona tpalia ab opib⁹ bonis fcīs ex̄ caritatē. Itē sup illud Job. Oīpotēs de⁹ oēs vias meas psiderat: ⁊ oēs gressus meos dinumerat. dicit interl. Nulla bona vel mala sunt sine remuneratione. ḡ oē bonū hz aliquā remunerationē. Sz ñ hz remunerationē boni eterni. ḡ habz remunerationē boni tpalis. ḡ aliq̄s meret̄ p ipm bonū tpale. Itē aliq̄s fodiēs ī vinea alicu⁹ meret̄ ab eo bonū tpale recta rōne merendi. ḡ aliq̄s laborans ī vinea dñi multo forti⁹ meret̄ apud ipm bona tpalia recta rōne merendi: sic pz de illo q̄ p̄dicat v̄bū dñi bona volūtate ⁊ bona ītētione sine caritate. Forte dicet q̄ illa argumētatio ñ valet. qm̄ ñ ē silē. qa homo psiderat op⁹ exteri⁹. de⁹ aūt psiderat op⁹ interi⁹. qm̄ ñ psiderat quātū s̄ ex quanto. De⁹ enī psiderat cor. Cū igit̄ in corde ei⁹ ñ ē radix meriti .s. caritas nihil meret̄ apud deū. Cont̄. Iste fodiēs ī vinea ⁊ si fuat isti lz ñ ex amore. qm̄ istū ñ diligit. tñ pter laborē suū meret̄ apud eum recta ratione merendi. ergo multo forti⁹ cum deus sit largissim⁹ ⁊ benignissim⁹. lz iste fuiat ei ñ ex caritate meret̄ tñ apud eū bona tpalia recta rōne merēdi. Itē iste hz bonā volūtatē ⁊ bonā intētionē: ⁊ p deo facit qđ facit. radix ē bona. fruct⁹ ei⁹ bon⁹. ⁊ finis bon⁹. ḡ hz p qđ placeat deo. ⁊ fac̄ etiā p qđ placeat deo. ḡ recta ratione merēdi meret̄ apud deū

bona tpalia. Forte dicet q ñ: qm̄ nō ē seruus dei: ḟ seruus diaboli: qm̄ p pctm̄ mācipauit se seruicio diaboli. Cōt. Judei erant obligati deo ad faciēdū opa legis: qm̄ susceperant legez Sic igit qui laborat in vinea meret bona tpalia recta rōne merēdi. ⁊ hoc ppter pactū quod interuenit. eadē rōne iudei ppter pactū merebāt bona tpalia faciēdo legē dei. Itez obligati erāt ad faciēdam pcepta dei. ḡ obligati erāt seruire deo. ḡ mācipati erāt seruicio dei

Itē diabol⁹ seruus dei ē: sic dicit dñs Job 40. Nūqd eū facies tibi seruū in sempiternuz q̄si d. tu ñ potes facē: ḟ ego faciā. Cū ḡ diabol⁹ sit seruus dei soli⁹ nature pacto. multo forti⁹ hō lz hō sit pctōr: seruus ē dei ⁊ pacto nature ⁊ pacto baptismi. Cōn. Aug. dic q pctōr nō ē dign⁹ pane quo vescit. Itē si ppter op⁹ bonū factū ex caritatē meret aliquis bonū tpale ḡ ppter mai⁹ bonū op⁹ meret mai⁹ bonū tpale ḡ si de⁹ ñ dat iniuste agit cū eo. qḋ falsum est Multis enī bonis aufert bona tpalia q̄ malis dat i abūdātia: nec tñ agit cū eis iniuste.

Itē obr̄. Aliquis exñs i mortali facit multa bona ppter deū. quia diligit deū nāli dilectōe vel ex fide informi. Inde sic dñs dic. Ego diligētes me diligo. puer. 8°. Sz iste diligit deuz ⁊ dilectōe dei fac opa illa q̄ fac. ḡ de⁹ diligit istū ⁊ in suis opib⁹. ḡ diligit istū vel ad bona eterna vl' ad grāz ɔferēdā: vl' ad bona tpalia. Ad bona eterna non. quia ē i pctō mortali ad grāz ñ. quia ē indign⁹. ḡ diligit eum ad bona tpalia: ⁊ ncciū ē ipm dilige ad illa. ḡ necē hēt ei dare illa bona tpalia. ḡ ex necessitate dat ei bona tpalia: ⁊ ñ pōt ñ dare ei: quia diligētes se diligit. Cōtra. Ex mera liberalitate sua dat ei: qm̄ ea q̄ dant ex mīsicordia ex sola liberalitate dāt vel volūtate. ñ ḡ ex ncēitate.

Itē dic dñs i Ezech. Fili hoīs: q Nabucō fuiuit mihi i tyro da ei egyptū. hec dictio q notat cām. ḡ vel māle vel formalē: vl' finalez: vel efficiētē. Constat q ñ māle nec formalem nec finalē. ḡ notat cāz efficiētē. Sz duplex ē cā efficiēs. s. p modū agēdi vel p modū merēdi. Sz ñ pōt dici q sit cā efficiēs p modū agendi: q Nabucō. non fec h actu ut hēret egyptū. ḡ notat cām efficiētē p modū merēdi. ḡ Nabucadonosor lz ifidelis eēt: meruit bona tpalia ḡ multo forti⁹ fideles lz sint in peccato bonis opib⁹ suis meret bona tpalia. Sō. dḋ q nullus seruit deo pp̄e loquēdo nisi q fac qḋ de⁹ pcipit ⁊ sic pcipit. vñ qui facit aliqd de genē bonoz sine caritate ñ seruit pp̄e deo. Lz enī faciat qḋ de⁹ pcipit: nō tñ facit sic de⁹ pcipit. qm̄ ñ facit illud ex caritate q̄ ē impletio legis sic dicit apl's ro. 14. Omne qḋ ñ ē ex fide pctm̄ ē. i. inutile. vñ oē qḋ nō ē ex fide ⁊ caritate ñ pōt eē seruiciū: quo pp̄e loquēdo seruiat deo ⁊ id ex tali ope pp̄e loquēdo nō meret aliqd bonū tpale nec eternū. Ad illud ḡ qḋ pmo obr̄ q de⁹ iudeis debebat tpalia. dḋ q quātus ḃbū debēdi quia ē ḃbū obligatōis nō dicat deo pp̄e: quia sic dicit ansel. de⁹ nulli dz aliqd tñ fm̄ q debere deo vr̄ ɔdecētia sue bonitatis dicēdū q debebat eis tpalia de iusticia: ñ de iusticia opez: cū ñ eēnt in statu merendi. qm̄ illis opib⁹ nō merebāt bona tpalia. ḟ debebat de iusticia. i. de ḃitate ⁊ fidelitate sua: qm̄ verax est i ḃbis suis: ⁊ fidelis i pmissiōib⁹. ⁊ ita pz solo ad pmo obiectū. Ad 2m obiectū dicimus q opib⁹ meritoriis debet btitudo: nō tñ ex pmissiōe: ḟ qm̄ opa illa sunt seruicia gbus fuit deo digne. Opa ḃo facta ex caritate nō sit fuicia gbus fuiat deo. qm̄ qui ē i peccato mortali ē i statu fuiēdi diabolo ⁊ nō deo. qm̄ tm̄ ille q ē i statu grē ē i statu fuiēdi deo. Ad 3m obiectū dḋ q nec bona nec mala sūt sine remuneratione aliqua. ita tñ q remuneratio accipiat impprie. deus enī p bonis opibus factis ex caritate quodāmō remunerat bonum q dat p eis aliqḋ bonū tpale tāq̄ meruisset illud: cū tñ nō meruit: cū sit indignus etiā pane quo vescit. nec valz hoc argumētū. oē malū ē dignū punitōe. ḡ oē bonū ē dignū remuneratiōe nec ē locus a ɔtrariis. qm̄ malū culpe ⁊ bonū gñalr acceptū ñ sūt ɔtraria. ḟ malū culpe ⁊ bonū grē sunt ɔtraria. In hac tñ appz largitas dei: q bonū huius licz nō sit dignū remuneratōe. tñ deus q̄si dignum eēt remunerat illud. Ad 4m dḋ q nō ē sile de fodiēte vineā ⁊ pdicatore: qm̄ fodiēs i vinea solo labore suo fac qḋ ītēdit ille cuius ē vinea ḟ hō pctōr seu pdicator seu alius nō facit qḋ intēdit de⁹ nisi faciat illud ex caritate. ⁊ ita nō fuit nisi fuiat ex caritate. qm̄ fuire deo regnare ē. q aūt ē in mortali licet faciat aliquid ppter deū: tñ deus nō ē pncipale monēs ad illḋ. ḟ mouet ad illud opus faciēdū vl' timore pene quā timet incurrere ppter pctā. vel pro alia vtilitate quā intēdit nāl vel fidea informis. Quia ḡ nūq̄ deus ē pncipale monēs cor hoīs nisi p fidē. spez. ⁊ caritatē. ⁊ nūq̄ ē pure gratuitū opus nisi ex grā gratū faciēte. sic plenius patebit in qōne de dilectōe nāli. Q aūt obr̄. bona ē radix. bona intētio. bonus finis. ḡ

iste bʒ vñ placeat deo: seu vñ vña delectetur eo. dicimꝰ q̄ nō valʒ hec argumētatio. qm̄ eiꝰ intētio nō ē bona bonitate gratuita vt pʒ ex dictis. Ad illa q̄ obiciūt q̄ iudei erāt obligati fuire deo. dicimꝰ q̄ verum ē q̄ obligati erant fuire: ſ nō fuiebāt. ⁊ iō pꝓe nō erāt fui dei. nisi dicat̄ q̄ erāt serui dei: quia tenebāt̄ ei fuire ex pacto. Diabolꝰ aūt dr̄ fuus dei, vl̄ fuire dō improꝑe: qm̄ ex malis opibꝰ diaboli elicit deꝰ bonū. ei enī militat omne qd̄ obstat. Ad aliud qd̄ obr̄ q̄ ex ñs ī mortali facit bona opa ꝑpter deū. i. ga diligit deū nāli dilectione ⁊c. dd̄ ſm anſel. q̄ duplex ē nccītas. s. nccītas immutabilitatis: ⁊ nccītas coactionis. pmo mō ex nccītate dat: ga imutabilr̄ dat. 2° mō nō. ſ nō valʒ. ex nccītate dat. nō ḡ ex mīſicordia. q̄niā mīſicordia di ē eiꝰ largitas ſupfluēs: qua etiā indignos aliquo mō remunerat. Ad vltimū dd̄ q̄ hec dictio ga nō notat cām efficiētē nec ī agēdo nec in merēdo nec in mouendo: vt gdā dixerūt. q̄ actio Nabucd̄. mouit largitatē dei: ga deꝰ nullis actionibꝰ mouet̄. ſ dicit cām receptiuā doni: ad quā ꝯseq̄t̄ largitio diuini bñficii. Cū enī deꝰ ſit ſūme largꝰ ſemp est paratꝰ dare. ſ creatura nō ſemp parata ē recipe. ꝑparat̄ aūt hō ex opibꝰ de genē bonoꝝ ad recipiēdū a deo vel bonū tꝑale vel bonū ſpūale. Dicēdū ḡ q̄ ga dic̄ cāʒ receptiuā vel diſponētē ī nabucd̄. ad hoc q̄ recipet temporale beneficiū a deo.

Consequenter q̄rit̄ quō opa bona facta ſīn caritate valeāt ad hīlitationē grē: ⁊ ad diminutionē pene. Ad pmū ſic. Si p talia opera hīlitat ſe hō ad ſuſcipiēdā grām. ḡ quāto magis exercet ſe ī talibꝰ opibꝰ: tāto ꝑpinquior est grē. Contr̄. Pctōr quāto magis morat̄ ī pctō ſuo magis ē pctōr. qm̄ malicia nō pōt minui: ſ creſcit p circūſtātiā tpis. Sʒ quāto magis est pctōr: tanto magis remotus ē a grā. Sʒ iste ē magis pctōr q̄ pus p circūſtātiam tpis. ḡ magis ē remotꝰ a grā q̄ pus. R°. ꝯcedendū q̄ talis in tali ſtatu remotior ē a grā ⁊ ꝑpinqor ē grē q̄ pus: ſ ſm diuerſa. Est enim remotior ſm quantitatē peccati. ꝑpinqor aūt ſm habilitationē ſuſcipiēdā: ſicut eger qñ ē ī augmēto morbi iuxta criſim remotior est a ſanitate ꝑpter augmētū morbi: q magis tñ habilis ē vt educat̄ q̄ pus. Ad 2ᵐ arguit̄ ſic. Dicunt enī oēs q̄ bona opa facta extra caritatē valēt ad diminutionē pene eterne. Sʒ ꝯtra. Per vnū bonū opꝰ dimittit̄ aliquantulū de pena eterna: ⁊ p aliud tm̄. ḡ tot pōt facē bona opa q̄ nō ſentiet penā inferni. Contr̄. Decedit ī mortali. ḡ ſentiet penā inferni. R°. dicimꝰ q̄ bona opa facta ex caritatē valēt ad diminutionē pene eterne nō q̄ debet̄: ſ q̄ debēt̄ niſi faceret illa bona opa. qd̄ pʒ. nō enī poſſʒ diu eē quin cadēt p pctm̄ vnū ī aliud. quia peccatū qd̄ p pniam cito nō diluit̄ ſuo pondē ad aliud trahit. Ualent ḡ bona facta extra caritatē ad p̄dicta tria. ad bonū tꝑale. ad hīlitationē grē ⁊ ad diminutionē pene. Ualēt etiam ad alia tria. ad retardādū pctm̄. qm̄ pctm̄ ē ignis ſeu febris ꝯſumēs totā aīam: niſi p bona opa retardet̄ ne ꝑcedat. ſic gallina appoſita morbo regio nō ſanat morbū regiū ſ retardat ne ꝑcedat vlteriꝰ. Ualēt etiā ad ſuefactionē bonorū opeꝝ: quoniā p iſta ſe aſſuefac̄ hō ad bonū q̄nia qd̄ male feta aſſueſce feres. Ualēt etiaʒ ad circūſtētiā tpis ne pctm̄ creſcat in mora. nec augmētet̄ ī eo peccatū quoniā quādiu hō inſiſtit bonis opibꝰ nō ē in mora nec augmētat̄ ī eo peccatū: nec ē etiā ī eo negligētia nec mora. ſ illd̄ ē q̄onis: cū diſputat̄ de circūſtantiis peccati.

Post modū q̄rit̄ vtrū fides ī formis ī hoībꝰ adueniente caritate fiat formata. Ad quod ſic. Nihil corrūpit̄ niſi a ſuo ꝯtrario. ſ fides informis ñ ꝯtrariat̄ caritati nec ſm actū nec ſm hītū. ſed ſolū ſm informitatē ſuā. ḡ ipa ñ corrūpit̄ adueniēte caritate niſi ſm informitatē. Itē hʒ idem videt̄ p ſile ī aliis īformibꝰ. ſic ē q̄ adueniēte ſua forma ñ corrūpūt̄. ſ ſolūmō euacuat̄ eoꝝ informitas. ḡ ſilr̄ erit ī fide adueniēte caritate. Itē magis diſtāt hītꝰ nālis ⁊ hītꝰ infuſus nō gratū faciēs. cū ſint differētes ſm p̄ncipia ⁊ ſm effectꝰ q̄ hītꝰ infuſus nō gratū faciēs: cū nō ſint differētes quātū ad p̄ncipiū ga vterq̄ ē a p̄ncipio grē: ſ ſm effectū. Si ḡ ita ē q̄ habitꝰ infuſus nō gratū faciēs vt fides informis nō euacuat hītū nālē ſeu acq̄ſitū. ſicut ē aliqua cognitio de deo que hīta ē p rōnes. ḡ multo fortiꝰ nec caritas vl̄ fides formata adueniēs euacuabit fidē īformē. Itē fidei formate ē credē in deū. fidei hō informis ē credere deo ⁊ credē deū. Si ḡ credē in deū non euacuat credē deo ſeu deum. ſ nccio ponit. ḡ nec fides formata euacuabit informē. ſ potiꝰ ponet ipaʒ. Itē ſup illud Jac. 2°. fides ſine opibꝰ mortua ē ⁊c. dic̄ glo. Quibꝰ reuiuiſcit. Sʒ qd̄ reuiuiſcit manet. ḡ fides informis manet vita adueniēte. Cōi. Plus ꝯueniūt fides

formata ⁊ visio glorie:ꝙ fides informis ⁊ formata. g̃ cũ fides formata nõ possit manẽ adueniẽte visione.g̃ nec fides informis aduenẽte formata. Itẽ adueniẽte caritate excludit timor ſuilis q gñat ex fide informi:quẽadmodũ ex fide formata gñat timor inicialis ul filialis.g̃ adueniẽte caritate euacuabit fides informis. Itẽ adueniẽte vita excludit mortuũ.Caritas aũt vita ẽ.fides ꝟo iformis mortua.g̃ adueniẽte caritate euacuabit fides informis Itẽ cũ fide formata posita ponatur credẽ deũ.deo.⁊ i deũ:supfluũ erit ponẽ fidẽ informẽ cũ ñ sit necia ad aliquẽ actũ.g̃ euacuabit adueniẽte caritate. Ad h̃ bñ fere oẽs dixerũt ꝙ adueniẽte caritate manẽt fides informis ẜm ſbam:ꝫ euacuaret quãtũ ad informitatẽ:tñ differẽter. Quidam eni dixerũt ꝙ manẽt ⁊ fiẽt hit⁹ seu fides formata adueniẽte caritate quãtũ ad hitũ ⁊ q̃tũ ad actũ ita ꝙ i hñte caritatẽ ẽ hit⁹ fidei ex q ẽ credẽ i deũ ⁊ iste ẽ hit⁹ fidei formate. Alii ꝟo dixerant ꝙ manebat:ſi tñ fiebat fides formata:imo erat differẽs ẜm hitũ.⁊ tñ i h̃ fuerũt due opiones. nã qdã dixerũt ꝙ manꝫ fides iformis cũ fide formata q̃tũ ad hitũ ⁊ quãtũ ad actũ:ita ꝙ i hñte caritatẽ ẽ hit⁹ fidei ex quo ẽ credẽ deũ:q põt eẽ informis.⁊ hit⁹ ex quo ẽ credẽ in deũ: ⁊ iste ẽ hit⁹ fidei formate. Alii ꝟo dixerant ꝙ manet cũ fide formata ẜm hitũ:ꝫ euacuat ẜm actũ:sic adueniẽte maiore luie euacuatur act⁹ minoris luis. nõ tñ hitu sic appꝫ in aduẽtu luis solis respectu luis stellaꝝ.eodẽ mõ adueniẽte luce fidei formate euacuat act⁹ fidei iformis:tñ manꝫ hit⁹. Cõcedo g̃ ẜm istas ꝙ fides informis maneat adueniente caritate: ⁊ rñdeam⁹ ad obiecta. Ad p̃mũ g̃ dõ q̃tũ ad illud in quo ↄueniũt fides formata ⁊ visio gl̃ie:nõ euacuat visio fidẽ formatã:ꝫ eã pficit. ⁊ hec ↄueniẽtia ẽ i assẽsu p̃ ꝟitatẽ ꝑpter ipaꝫ Sꝫ quãtũ ad illũ i quo differũt seu opponũt visio gl̃ie euacuat.⁊ hec drĩa attẽdit quantũ ad cognitionẽ seu ad visionẽ. Per fidẽ eni ẽ cognitio i vmbra ⁊ i speculo. p gloriã ꝟo ẽ cognitio dei in luce ⁊ i spẽ.sic ẽ quo ad h̃.g̃ euacuat visio glorie fidẽ. Silr̃ ex alia pte dõ ꝙ fides formata ñ euacuat fidẽ informẽ ẜm illud in quo ↄueniũt ꝫ pficit. ꝫ ẜm illud i q̃ differũt siue opponũt. Cũ g̃ ↄueniũt in h̃ ꝙ vtraq; est fides. Differũt aũt ẜm informitatẽ ⁊ formatũ Solũ g̃ euacuabit fides formata fidẽ informẽ quãtũ ad suã informitatẽ:nõ quãtũ ad fideꝫ seu suã eẽntiã. Ad 2ᵐ dõ ꝙ adueniẽte caritate nõ euacuat timor ſuilis quãtũ ad timorẽ ꝫ quãtũ ad ſuilitatẽ:ꝗ quidẽ ẽ opposita caritati. Ponit eni volũtatẽ peccãdi. manꝫ aũt ẜm timorẽ.Eodẽ mõ ex hac pte adueniẽte caritate euacuat informitas que ponit affectum debiti amoris seu debite forme ⁊ manet fides

Ad 3ᵐ dõ.ꝙ alr̃ dr̃ mortuũ ⁊ viuum circa hit⁹.alr̃ circa act⁹ ⁊ opa. In opib⁹ eni mortuũ dr̃ duob⁹ modis.Uno eni mõ dr̃ op⁹ mortuũ: qđ fit ex caritatẽ:q ẽ pn̄ᵐ vite. ⁊ h̃ mõ opus mortuũ nũꝙ reuiuiscit adueniẽte caritate. Alio mõ dr̃ op⁹ mortuũ op⁹ mortificatũ: qđ.s. factũ fuit ex caritate:ꝫ amissa caritate q ẽ pncipiũ vite p mortale pc̃m mortificatũ ẽ. ⁊ h̃ mõ op⁹ mortuũ reuiuiscit adueniẽte caritate Primo g̃ mõ op⁹ mortuũ nõ ẽ susceptibile vite 2° mõ ẽ susceptibile vite. In hitib⁹ ꝟo mortuum dr̃ duob⁹ modis.Uno mõ dr̃ hit⁹ mortu⁹ p ꝑuationẽ opis.⁊ h̃ mõ dicũt mortui habit⁹ ẜm quẽ modũ dic̃ glo.sup illud Iac.2°. Fides sine opib⁹ mortua ẽ ꝛc. Reuiuiscit opib⁹. Alio mõ dr̃ hit⁹ mortuus a ꝑuatione pncipii vite: qđ ẽ caritas.⁊ hoc mõ dr̃ fides informis mortua.⁊ inquantũ mortua ẽ euacuat. ꝫ ẜm ſbaꝫ viuificat adueniẽte caritate ⁊ manet.nõ aũt ẽ sile de actõe mortua ⁊ hitu. Actio eni mortua nõ põt viuiscẽ ẜm ꝙ dictũ ẽ: qm̃ illa actio q̃ fuit ſb ꝑuatiõe nõ manet ẜm actũ nec ꝫ meritũ:ꝫ statĩ trãsit. hit⁹ ꝟo manet. ⁊ iõ hꝫ possibilitatẽ vt formet ⁊ viuificet cũ nõ ẽ format⁹

Ad vltimũ rñdẽdũ ẽ.ꝙ nõ ẽ supfluũ ponẽ fidẽ informẽ.⁊ posito ꝙ euacuaret p fidẽ formatã ẜm actũ:qm̃ amissa caritate seu fide formata vtilis ẽ ⁊ necia fides informis: quẽadmodũ nõ supfluit lumen lune ⁊ stellaꝝ:q̃uis adueniẽte sole euacuet:cũ recedente sole necessari⁹ sit actus luminis lune ⁊ stellaꝝ.

Deinde q̃rit vtrũ fides informis sit in demonib⁹. Ad qđ sic Iac.2. Demones credũt ⁊ ↄtremiscũt. Itẽ .i.ad ro. Ex fide in fidẽ ꝛc. Glo. Est fides iformis q̃ ẽ demonũ ⁊ noĩe ten⁹ xpianoꝝ. hec ẽ informis qualitas mẽtis. Itẽ.5.Luc.sup illud Scim⁹ qm̃ fili⁹ dei es.gl. Bede. Erubescat manichę⁹ q dic̃ xpum creaturã solũ cũ demones ↄfiteãt ꝙ sit fili⁹ dei. Sed hec ↄfessio nõ erat ex sciã quã haberẽt.g̃ ex fide. Itẽ ad gal.5. Fides q̃ p dilectionẽ opat.gl. Fides cũ dilectione:xpiani ẽ.sine dilectione:demonũ ẽ. Itẽ ad Thy.i. Cõfitẽt se nosse deum.factis aũt negãt.Glo. Fides taliũ moꝝ ꝓpe ẽ demonioꝝ. Ex his g̃ relinqt ꝙ fides iformis ẽ i demõib⁹

Contra. Sñ. 24. Uocem⁹ puellā. Interl. Fides ē credē ex volūtate n̄ ex nccītate. Itē aug. Cetera pōt hō volēs: credere nō pōt nisi volēs. Ex h̄ arguit. Oē credē ē mot⁹ volūtari⁹ ī sūmā ꝟitatē. Sȝ null⁹ mot⁹ volūtarius est diaboli ī sūmā ꝟitatē. ğ nullū credē ē diaboli qđ sit in gñe boni. ğ nec fides informis. Itē credē ē sicͭ dicit aug. cogitare cū assensiōe. ğ q credit p̄mā ꝟitatē cogitat ⁊ assentit p⁹ ꝟitati. Si ğ diabol⁹ nūq̄ assentit. q̄a ī ps. dr̄. Supbia eoꝝ q̄ te oderūt ascēdit semp. Un̄ relinquit q̄ diab⁹ hȝ odio ꝟitatē. ğ nō credit. Itē arguit plani⁹. Si credē ē assentire ꝟitati. dissentire est dissentire ꝟitati. Si ğ diabol⁹ dissētit a ꝟitate. ğ n̄ credit. Itē. 2. ad cor. 6. Que ē əuentio xp̄i ad belial. Gl. Sicͭ xp̄us oīa egit bn̄: ita diabol⁹ oīa egit male. Cū ğ credere sit act⁹ gratuit⁹ nec mal⁹: nec mala intētione pōt fieri. quēadmodū nec diligere. Assentire enī p̄me ꝟitati nō potest male fieri propter se. ğ credere huiusmodi nō potest esse diaboli.

Itē aug. ī. 83. q. Credibiliū tria sūt genera. Quedā credūt ⁊ nūq̄ intelligūt: vt histoṙe que humana gesta pcurrūt. Quedā credūt: ⁊ simul intelligūt. vt rōnes de numeris ⁊ de figuris in disciplinis: ⁊ vt p̄n̄ᵃ sciaꝝ. Quedā ꝟo diuīs credūt ⁊ postea intelligūt vt diuina iux̄ illud Ysa. 7. Nisi credideritis non ītelligetis. ⁊ ad h̄ pueniūt mūdi corde. iux̄ illud mat. 5. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbūt. Si ğ diabol⁹ nō pot eē mūdi cordis: nō pōt hoc mō 3ᵒ credere. ğ si credat: h̄ ē solū p̄mo mō vl̄ 2ᵒ. Sȝ fm̄ q̄ credē ē p̄mo mō vel 2ᵒ nō ē credē fidei formate vel informis. ğ fides informis n̄ ē in demonib⁹. Rᵒ əcedo q̄ ī demonib⁹ est fides informis: sicͭ dicūt auctoritates. Cū enī ī eis sit cognitio ꝟitat diuīe quā n̄ uidēt: fides ī eis ē. Itē cū ꝟitas quā credūt sit excedēs rōnalē intellectū: vt quia de⁹ ē trin⁹ ⁊ vn⁹: ⁊ q̄a fili⁹ dei ē humanat⁹ ⁊ passus. iō fides h⁹ ꝟitat ē donū gratuitū seu hīt⁹ nō n̄alis seu acq̄sit⁹. Quia vero hi⁹ fides in demonib⁹ sine amore ē odio. iō ē hi⁹ f. des informis. Ad illđ ğ qđ obr̄ q̄ null⁹ credit nisi volēs. rn̄dēt q̄ h̄ intellr̄ de credē fm̄ q̄ ē mot⁹ fidei formate. nā credē fm̄ q̄ ē mot⁹ fidei informis pōt diabol⁹ volēs. in h̄. n. q̄ sentit se puniri a diuīa ꝟtute. in xp̄o inuit⁹ cogit credere deū humanatū. ⁊ h̄ mō ītelligēdū ē ī ceteris. Ul pōt dici meli⁹ q̄ sicͭ in sensu ətingit a sensibili tristabili: vt ī tactu a nimio calore ignis ē appetit⁹ n̄alis in sensu respectu sensibilis: nō īq̄atū ətristās vel ledētis. vn̄ tact⁹ appetitu n̄ali īclinat ad calorē. ꝟ inquātū ī excedit. ⁊ offēdit refugit calorē: sic diabol⁹ p̄ n̄alē appetitū īclinat ī sūmā ꝟitatē absolute. ꝟ inquātū inuenit imp̄portionalē malitie sui arbitrii īuenit eā offēdētē ⁊ ətristātē. ⁊ ideo refugit illā. vn̄ fm̄ q̄ dicͭ btūs. aug. in li. de tri. De pūersis hoīb⁹ q̄ diligūt ꝟitatē vt lucētē: ꝟ odiūt vt redarguentē. ita diabol⁹ vult coḡscere ꝟitatē diuinaȝ vt lucet: ꝟ nollet ipāȝ coḡscere vt redarguit: seu vt punit. ⁊ ita credē diaboli p̄tim erit uolūtariū p̄tim inuoluntariū. Ad 2ᵐ qđ dicit aug. q̄ credere ē cogitare cū assensione. n̄ intelligit nisi de fide q̄ mouet in ipāȝ ꝟitatē. moueri aūt ē duob⁹ modis. voluntate plena sicͭ ē a fide formata. vl̄ volūtate īpfecta: sicͭ ətīgit a fide informi ī hoīb⁹ p̄ctōrib⁹. Uolūtas plena significat p̄ indicatiuū. vt cū dr̄ volo. Uoluntas impfecta p̄ optatiuū. vt cū dr̄ uellē. ⁊ hoc impīat ip̄m ꝟbū assentire: qđ ē idē qđ sentire ad. vn̄ assentire ponit quodāmō īclinari. uel ad ipāȝ ꝟitatē tendere. Un̄ fm̄ h̄ dicimus q̄ credere diaboli n̄ hȝ assensū ꝟitat. hȝ tn̄ sēsū ꝟitat. Un̄ possem⁹ əuenīēter distinguere sentire ꝟitati. assentire ꝟitati. əsentire ueritati. Fides demonis in suo credere hȝ sentire: ꝟ nō assentire uel nō əsentire. Fides informis hoīs hȝ sentire ⁊ assentire. Fides ꝟo formata habȝ sentire assentire ⁊ əsentire. Sentire enī ponit accipe de ꝟitate. qm̄ ē qđ fac̄ demon. Assentire ꝟo ē accipe de ꝟitate qm̄ ē: ⁊ ad ipāȝ distāter inclinari. qđ pōt facere fidelis p̄ctōr. ⁊ h̄ notat hec p̄positio ad. ad enī dicͭ fine remotū ut cū dico. uado ad ecclīam cū adhuc disto. Cōsentire ꝟo ponit de ꝟitate accipe qm̄ est: ⁊ ipsi ꝟitati amore əiūgi. qđ fac̄ fidelis exn̄s in caritate. Un̄ dr̄ credere in deū credēdo amare ⁊ credēdo adherere ⁊ credēdo in eū ire. qđ ē notabile. quia ī n̄ dicͭ finē remotū ꝟ finē p̄ximū. vnde n̄ dicim⁹ ire in domū nisi cū sumus p̄ximi. tn̄ dicim⁹ ire ad. cū sum⁹ remoti. Iō fide formata dicimur ī deū tēdē. Fide ꝟo informi put ī hoīb⁹ dicimur ad deū tēdē. Ex his igit p̄ȝ q̄ ex fide demonis ē cogitatio cū sensu ꝟitat. ex fide informi ī hoīb⁹ cogitatio cū assensu. ex fide ꝟo formata cogitatio cum əsensu. Ad 3ᵐ dđ. q̄ p̄ma ꝟitas pōt əsiderari duobus modis. Cōsiderat. n. ꝟitas ut ꝟitas. ⁊ əsiderat ꝟitas ut bonitas. In əsideratione qua cōsiderat ꝟitas ut bonitas diabolus dissentit a ꝟitate. ⁊ illud dissentire n̄ ē dissentire ꝟitati ꝟ discordare uel nō əsentire ꝟitati.

Itē ī ɔsideratōe q ɔsiderat̄ ṽitas ut ṽitas pōt accipi ṽitas ut lucēs uel ut arguēs ſm Aug. Si accipiat̄. vt redarguēs: ſic itez diabol⁹ diſſentit ṽitati. ⁊ illud diſſentire ñ ē diſcredē: ſ diſplicere. diſplicet enī ei ṽitas: quia ipm offē dit. Si ṽo accipiat̄ ṽitas vt lucēs ſic dr̄ diabolus ṽitati nō diſſentire. ſ ex h̄ q nō diſſentit nō poteſt aſſentire vel ɔſentire ſic dictū eſt. ⁊ ē exēplū in oculo egro q ſentiēs lucē nō diſſentit a luce vt lucēte: ſ diſſentit ab ea vt offendēte. Ad 4ᵐ dō ſm quoſdā q illud intellr̄. diabolus egit omnia male de motib⁹ q procedūt a ſuo li. ar. ſ credere ⁊ ɔfiteri q xp̄s eēt fili⁹ dei nō pceſſit a li. ar. diaboli. vn̄ dic glo ſup illū locū Luce. 5. Scim⁹ qm̄ fili⁹ dei es. Extorta ɔfeſſio ē: qa diabol⁹ ɔfitet̄ illū hoīem eē filiū dei. Sz pōt dici alr̄ q nō dr̄ q oīa q egit diabol⁹ ſiut mala: ſ q male egit oīa. aliud enim ē facē malū. aliud facere male. bonū enī pōt male fieri. Dicēdū ḡ ſm h̄ q credere diaboli lz ñ ſit mal⁹ act⁹: fit tñ a diabolo male ſēp qr ita ⁊ ſi credat ſentiēdo ṽitatē: tñ ſentiēdo ipaz reſilit ⁊ diſcordat ab ipa. ⁊ ideo male fit ita ⁊ ſi ɔfiteat̄ ṽitatem diſplicet ei veritas: quā penis vrgētib⁹ cogit̄ ɔfiteri. Ad vltimū dō q illa auctoritas aug. diſtinguit gen⁹ credibile: nō dicit diſtinctionē ex pte credētꝭ. ideo quāuis credibile in tertio gñe natum ſit intelligi illo ordine: vt prius credat̄ ⁊ poſtea intelligat̄. nō tñ ſemp ɔſeqt̄ intellect⁹ fidē credibilꝭ: ⁊ h̄ ñ pꝑter defectū credibilꝭ: ſ pꝑter defectū q pōt eē ex pte credēris. defect⁹ aūt iſte ē īmūdicia cordis. Dicēdū ḡ q diabol⁹ credit tertio gñe credibilia: nec ſeqt̄ q nō pōt eē mūdi cordis. ḡ nō pōt hoc gñe credere. ſ ſeqt̄. ḡ nō pōt intelligē: ſm q intelligē dicit actū beatitudinis q ē in vidēdo deū mūdo corde. ſz q dr̄ Mat. 5. Beati mūdo' corde.

Postea quærit̄ poſito q ī demonib⁹ ſit fides informis vtz data ſit eis añ pc̄m̄ vel poſt pc̄m̄. Si dicet̄ q data fuit eis añ pc̄m̄. Cont̄. fidei ē vidē p ſpeculū in enigmate: h̄ ē obſcure. ſic dr̄. 13. p⁹ ad cor̄. Videm⁹ nūc p ſpeculū in enigmate ⁊c. Si ḡ añ pc̄m̄ ñ erat viſio in angelis in obſcuritate. ḡ nec fides. Itē boni āgeli ⁊ mali pares erāt añ pc̄m̄. Sz in bonis angelis ñ ponit̄ añ ɔfirmationē fides ſeu cognitio p fidē: quia nec ī hoīe añ pc̄m̄. vn̄ Hugo de ſancto. vic. ī ſuis ſn̄tis dic̄. Cognouit hō creatorē ſuū nō ea cognitōe qua de⁹ a credētib⁹ abſens fide qrit̄. ſ ea qua tūc p p̄ntiā ɔtēplatiōis ſcīeti manife bi⁹ cernebat̄. ḡ nec ponet in demonibus fides añ pc̄m̄. Itē. 10. Luce. Hō qdā deſcēdebat a Hierl̄m in Jerico. Ibi dic̄ glo. Q pc̄m̄ vulnerat in nālib⁹ ⁊ ſpoliat gratuitis. Si ḡ pc̄m̄ demonū ē maximū. ḡ maxime vulnerati ſūt ī nālib⁹ ⁊ ſpoliati ḡtuitis. ḡ poſt pc̄m̄ nullus hīt⁹ ḡtuit⁹ in eis remanet. ḡ nec fides. Itē ſi dicat̄ q data fuerit eis poſt pc̄m̄ fides: in ɔtrariū ē: quia fides informis ē hīt⁹ ḡtuit⁹. Sz null⁹ reportat graz ex pc̄ō. ḡ nō ɔuenit ei dare fidē poſt pc̄m̄. Itē. 3. eph. ſup illud. Ut īnoteſcat p̄ncipib⁹ ⁊ ptātib⁹ multiformis ſapiētia dei. dic̄ glo. Quia p p̄dicatiōem aploꝝ accreuit angelis aliqd: quia in hīs q euāgelizabāt̄ ab aplis multa didicerūt. ḡ ſili mō demones p ſcripturā ⁊ miracula ad diūa ſacra redēptōis humane puenire poterūt. ḡ ex doctrina vel p̄dicatōe ⁊ miraculis poterāt hr̄e fidē poſt pc̄m̄. ſ fides hi⁹ acqſita ē nō ḡtuita ul̄ nō īfuſa. Relinqt̄ igit̄ q nō ſint ſuſceptibiles grē poſt pc̄m̄. ḡ nec fidei informis que eſt donū ḡtuitū. Q aūt nō ſint ſuſceptibiles oſtēdit̄. mors nō ē ſuſceptiua vite. qa frigidū manēs frigidū nō ē ſuſceptiuū calidi. nec odioſus deo grē dei manēs hi⁹. Cū ḡ diabol⁹ maneat odioſus poſt pc̄m̄: relinqt̄ q nō ē ſuſceptibilis grē poſt pc̄m̄. R° dō q ī demoīb⁹ fides duplr̄ ē. Uno mō fides q ē hīt⁹ acqſit⁹ ex miraculis ⁊ p̄dicatōib⁹. Alio mō fides q ē habit⁹ ḡtuit⁹ ſ nō dat⁹ eis poſt pc̄m̄. Dicēdū ḡ q p̄mo mō fides eis aduenit poſt pc̄m̄. ſ hec fides nō dr̄ fides īformis de qua hic loqmur. ſic pz ex dictis. 2° mō dr̄ hītus ḡtuitus q fuit eis datus añ pc̄m̄: ſ p pc̄m̄ alteratus. Ad cuius intelligētiā notādū q ī gñali de credibilibus dabat̄ noticia angelis añ lapſum. Un̄ dic̄ btūs Ber. de lucifero. Q p̄uidit rōnalem creaturā aſſumēdā ī unitatē p̄ filii dei. Hec aūt noticia erat ī eis ſic lux clara nō admixta tenebris. tñ diminuta reſpectu luc gl̄ie ſicut lumē ſtelle reſpectu luīs ſolis añ pc̄m̄. poſt peccatū ṽo fuit ipſa lux tenebris admixta velut lux in umbra. ⁊ iō qa ē noticia ī obſcuritate ē ī enigmate: ⁊ ṽitatꝭ abſentia. ⁊ iō fides. quia ṽo ſine caritate ē ſicut lumē ī umbra ſine colore. iō informis. Ad illud ḡ qd̄ p̄mo obr̄ q ī angelis añ lapſum nō fuit fides. quia nec cognitio enigmatica: ɔcedēdū ē: ſ tñ ī eis erat hītus cognitionis añ pc̄m̄: qui interueniēte obſcuritate pc̄ī factus ē habitus cognitionis enigmatice. qd̄ pz p exēplū. Contingit enim aliquid cognoſci per cām ⁊ itez p ɔiecturas

probabiles. qđ sūt sic cognoscit scia apprehēdit. Cōtingit aūt intervenire obliuionē q̄ ē sic te nebra respectu cause: ⁊ remanē ɔiecturas pba biles. ⁊ ita nō delet cognitio rei totalr. ꝫ solū manet inquantū cognoscebat p cāz: nō īqntū cognoscebat p ɔiecturas probabiles. Manet igit idē cognitionis hit⁹ ꝫ alterat⁹ ⁊ diminu tus. Hit⁹ aūt iste cū erat ad cognoscēdū rē p causaz erat hit⁹ scie. Cū ꝟo ē ad cognoscēdum res p ɔiecturas solū ē hit⁹ opionis. fit igitur hit⁹ scie opio. Silr mō dō. q hit⁹ cognitōis credibiliū añ pctm̄ angeli duplr erat. Erat .n. cognitio in diuinis cā. h ē in luce cause diue: q̄ ē sūma sapiā. ⁊ erat cognitio in effectu cause h ē ī luie imaginis vel spēi ꝟitatꝭ credibiliū in intellectu angeli. Interueniēte aūt umbra pcti sbtractū ē lumē quo cognoscebāt ī causa ⁊ remansit lumen quo cognoscebāt ī effectu ⁊ tñ obscuratū. mutata ē igit cognitio q̄ erat sic scie cū cogscebāt ꝟitatē credibiliū in luie cause in cognitionē enigmaticā. i. in cognē in obscuritate. ⁊ ita hit⁹ cognitionis q erat sic scia añ pctm̄ fact⁹ ē hit⁹ fidei post pctm̄. Ad 2ᵐ dō q pares erāt boni angeli ⁊ mali ante pctm̄. ꝫ sicut in bonis angelis p ɔfirmationē hit⁹ cognitiōis quā hēbāt fact⁹ ē pfect⁹ vt eis nihil deficēt qđ ptinēt ad sbaz sue btitudinis ita ī malis angelis p pctm̄ fact⁹ ē diminut⁹ ⁊ obūbrat⁹ ꝫm exigētīs sue damnationis. ⁊ sic ī angelis bonis eleuabat cognitio h mō vt qui pus cognoscebāt effectū in cā: post ɔfirmatiōnē cognoscāt plene cām effect⁹. Ita ī malis an gelis descēdebat cognitio: ut q pus cognosce bāt effectū ī cā: post pctm̄ cognoscāt effectum cause. Et iō p speculū effect⁹ cāti vidēt p⁹ pec catū in enigmate. Ad illud ꝟo qđ dicit de adam rñdet alibi: cū q̄rit de fide ⁊ ꝟtute. Ad 3ᵐ ꝟo qđ obic: q angel⁹ fuit spoliat⁹ ḡtuitꝭ dō q ꝑuari bono ḡtuito ē duob⁹ modis. nam bonū ḡtuitū dr ul q3 ḡtis datū: vel q3 ḡrū fa ciēs seu ad eē ḡtū disponēs. Demones ḡ ꝑuati sūt bonis gratuitis inquātū ḡrū faciūt: uel ad ḡtū eē disponūt: ꝫ nō bonis oīb⁹ inquātū ḡtis datis. Manēt eni ex diuina iusticia ad eoꝝ pu nitionē vt lumē fidei informis ad terrorē ⁊ horrorē. vñ Jac. 2. Demōes credūt ⁊ ɔtrem.

Ultimo q̄rit de actu fidei īformis ī demōib⁹. Ad qđ sic. Act⁹ fidei seu formate seu informis ē in duob⁹. in illuīando intellectū ad cognoscēdū veꝝ. ⁊ ī mouēdo effectū ad bonū. Si ḡ ī demonib⁹ nō ē effect⁹ fidei quo moueāt ad bonū: si ī eis aliqꝭ effect⁹ ē: h erit vt illuīent ad ꝟū. Sz si h dicēt ɔtrariū videt. 2. ad cor. 4. vbi dr. De⁹ h⁹ secli excecauit mētes infideliū vt nō fulgeat illu minatio. Ibi glo. Ueꝝ ē q increduli ñ vidēt splēdorē ꝟitatꝭ merito pfidie excecāti. Si ḡ pfi dia excecās maxime ē ī demonib⁹. ḡ maxime ī eis defic illuīatio ꝟitatꝭ. ḡ fides informis nō illuīat intellectū eoꝝ ad veꝝ. Itē ad idez. ad ro. i. Obscuratū ē cor insipiēs eoꝝ. Glo. Ne bula erroris ɔtexit cor illoꝝ: q3 cū creatorē ex creaturis cognouissent: nec sic deū glificaue rūt: ampli⁹ obtusi sunt: ⁊ loquit de pħis. Si ḡ hec cā obscuratōis ⁊ obtusiōis intellect⁹ maxi me ē ī demonib⁹: q3 cū deū cognouerint nūq̄ deū glificāt. ḡ maxime hñt intellectū obscura tū. ḡ fides nō illuīst ipos ad veꝝ. Contra. Btūs Dio. in li. de diuinis noīb⁹ dic de demo nib⁹. q nō ē alteracū totū bonū qđ dacū ē eis ꝫ ipi ceciderūt a dato oī bono: ⁊ angelica do na dicim⁹ ī eis nō fuisse alterata. Si ḡ ī gnali cognitio credibiliū erat eis data añ peccatū ḡ manet in eis post peccatum. Illuīat igit ex illo dono ad cognoscēdū veꝝ. Itē Dio. ⁹in eodē. Ipa lux semp ē lux q̄ ⁊ tenebras illuīat. Si ḡ fides informis in eis ē lux ⁊ semp ē lux. ḡ eos illuīat. Itē ad gal. 5. sup illud. Fides q̄ p dilectionē opat. glo. Fides sine dilectione demonis ē. Nā demōes credūt ⁊ ɔtremiscūt Jac. 2. Qui aūt nō credūt tardiores sunt ⁊ pe iores q̄ demones. ḡ aliquis effect⁹ fidei ē infor mis ī demonib⁹: q nō ē ī hoīb⁹ nō credētibus q3 isti credūt: illi nō. isti ɔtremiscūt. illi non.

R° dō q fides in demonibus hz effectū il luīstōis ⁊ motōis. Illuīat eni q3 lux ē. tñ in hoc differt illuminatio ab illuīatōe fidei for mate. q3 hec illuīatio ɔtristat: quēadmodum lux oculū egrū. sic lux ꝟitatis fidei demonis intellectū. Illuīatio ꝟo fidei formate delectat ⁊ ɔfortat credētis intellectū. Iteꝝ mouet: q3 hitus motiuus est. ꝫ differt motio a motione fidei informis ī hoībus ⁊ fidei formate. Nam fides informis demonū mouet ad sentire ve ritatē. Uñ iste motus magis ē passio q̄ actio vñ ē ī eis ad penā sic ꝟmis ɔscie ī damnatis. Fides ꝟo informis ī hoībus credētibus: dum adhuc sunt in carne mouet ad assentire ꝟita ti. ⁊ fides formata ad ɔsentire. sic explanatū ē pus. Ad illud ḡ qđ pmo obic dō. q non seqt. Si fides ñ mouet ī bonū. ḡ ñ mouet. nō .n. mouet ī bonū sic dictū ē: qđ fiat p demonē ꝫ tñ mouet ad sensū pene: quā sustineat in h qđ sentire fac ꝟitatē redarguentē. Ad 2ᵐ

qd obr q demones hñt maxime obscuratū intellectū. distinguēdū q ē obscuratio intellectus quātū ad iudiciū veri ⁊ boni. ⁊ ē obscuratio quātū ad electōez vi ⁊ boni. Primo mō demones nō hñt maxime obscuratū intellectū. s; 2° mō. ⁊ p h pz rñsio ad 2m ⁊ 3m. Ad illud vo qd obr ī pte oppositā per auctoritatē btī Dio. dō q ñ loquit de donis gratuitis; s de donis nālib⁹: q manēt ī angelis īmutata: tñ mutāt quātū ad vsū seu quātū ad hbilitatē q ē ad actū bonū. Ad illud vo qd obicit 2° q lux semp ē lux. g semp illuīat. dō q nō sequit s lux semp ē lux. g semp lucet. vñ posito q lux solis semp irradiaret sup oculū clausū semp lucēt sol oculo: nō tñ illuīaret oculū. ⁊ h mō in demonib⁹ est respectu electionis boni. vn dō dic btūs Dio. ī li. de dīnis no. c. de malo. Sūt ītegri ⁊ p totū lucidi: l; ipsi nō videant claudētes suas boni ɔtēplatiuas virtutes. Ad ultimū pz rñsio. tñ illud qd dicitur. homines sunt deteriores demonib⁹: nō ē intelligēdum simplr s quo ad h q illi credūt ⁊ isti non. illi tremūt isti non. hoc enim in demonib⁹ ponit bonū: quāuis sit eis ad penā.

P Ostquā qsitū ē de fide informi qrēdū ē de spe informi. Et qrūt tria. Primo vtr spes possit eē informis. 2° supposito q sic vtrū spes informis possit fieri formata. 3° de actu seu certitudine spei informis.

Ad primū sic. 1. ad cor. 13. Maior hoz ē caritas. nūc aūt manēt fides ⁊ spes. Glo. Caritas his decedētib⁹ pmanebit cui fides ⁊ spes h nō possunt s; fides ⁊ spes sine caritate possunt. s fides dr informis: quia nō hz sociā caritatē. ad ro. 1. sup illud. Ex fide in fidē. Glo. fides dr īformis qa nō hz sociā caritatē q ē forma omniū vtutū. g spes erit informis q nō hz sociā caritatē. Cont. Sicut tota caritas ē in affectu sic tota spes. nō sic fides q in cognitōe hz mā; ī affectione formā. g sic nihil remanet caritatis qd dicat informe post peccatū: pari rōne nec ī spe aliqd remanebit. g spes ñ pōt eē īformis sicut nec caritas. Itē ad maiorē euidētiam arguit. fides formata hz aliqd cognitionis ⁊ affectōis. ⁊ iō qñ pdit qd ē affectionis p pctm qd ē mal⁹ amor amittit formā ⁊ fit informis. Spes aūt formata ñ hz sīalr aliqd cognitōis s solū affectōis. g cū p peccatū destruat qd est affectionis nihil remanet spei. g nō pōt eē informis. Itē si qs hz spez de beatitudine iaz expectat eā. ⁊ si expectat eā desiderat. ⁊ si desiderat amat. ⁊ si amat tēdit in eā. S; si tēdit ī btītudinē spe: iā hz caritatē. g si hz spez habet caritatē. g spes nō pōt eē sine caritate. g nec pōt eē informis. Itē spes formata non pōt eē psumptio. qa vtus nō pōt eē vitiū. S; spes formata ē sicut dic magr in sent. ex grā ⁊ meritis pueniēs. S; si sit spes nō ex grā iā ē psumptio. Silr si sit nō ex meritis ē psumptio. Subtractis igit grā vel meritis non ē spes q non sit psumptio. S; positis grā ⁊ meritis est spes formata. g spes q nō ē psumptio est spes formata. Non ē igit spes q sit vt⁹ informis.

R° dō q sicut fides pōt eē informis ita ⁊ spes. ⁊ ad illud qd obr pmo ⁊ 2° dō. q l; non sint diuerse rōes cognitōis ⁊ affectōis in spe formata sic in fide formata: tñ de spe ⁊ vtute pōt fieri nō vt⁹. ⁊ h ē qa ipa affectio q ē spes nō destruit p peccatū. s ɔpatio ipsi⁹ affectiōis ad meritū. Sec⁹ aūt ē de caritate. Nō. n. ex ñs ī pctō mortali pōt dilige oīa diligēda: sic pōt credē oīa credēda: ⁊ sperare oīa sperāda. qa inquātū peccās nō diligit se nec deū. vñ rō pcti opponit dilectōi sui ⁊ dei. nō sic aūt ī aliis vz fide ⁊ spe. ⁊ iō p peccatū caritas totalr destruit. nō aūt fides ⁊ spes. Vñ distinguit s° hoc. q quedā vtutes nec informāt nec informāt. sic politice vtutes. ⁊ qdā ita informāt q nō informāt. vt virtutes gratis date fides ⁊ spes. qdam vo ita informāt q nō informāt vt caritas. Per h soluūt duo pma. Ad 3m rñdēdū. q ē volūtas plena: ⁊ volūtas semiplena seu impfecta. Voluntas impfecta designat p optatiuū modū. vt cū dr vellē. Volūtas pfecta p indicatiuū. vt cum dr volo: desidero. Volūtas impfecta seu semiplena ɔcomitatur spez informē. volūtas vo pfecta spez formata; Inde ē q pprie nō pōt dici de exñti ī peccato mortali q vult tēdē ī btītudinē: s q vellet. sm quē modū dr in pver. 13. de pigro. Vult ⁊ nō vult piger ꝛc. Ad quartū dō q nō oīs spes q ē sine meritis ē psūptio indistincte. vñ cū dr spes informis: cū spes formata ponat respectū ad grām ⁊ merita. est enī ex grā ⁊ meritis pueniēs: nō ponat respect⁹ ad grāz s respectus ad merita. vñ spes informis ē ex grā sine meritis. tñ cū distinctione. Nā cū psūptio duplex sit. vna qua qs ɔfidit ex grā sine meritis. alia qua ɔfidit de meritis sine grā. ⁊ h ē maior. Spes īformis dr vno mō tñ qua quis ɔfidit de grā sine meritis. grām dico eis gratis datā. Alr tñ dr spes informis ɔfidē sine meritis q

p̄sumptio. nā merita ponūť simplr̄ in actu vl in hītu. Ponūť aūt fm qd ⁊ ↄdicionalr̄ merita in potētia. Cū ḡ aliqs ↄfidit sine meritis pōt intelligi p̄uatio meritoꝝ simplr̄: s. q̄ sūt actu uel habitu. vel meritoꝝ fm q̄ sunt fʒ qd in potētia. Spe igiť formata ↄfidit qs ex meritis exn̄tib⁹ actu vl hītu. Spe informi ↄfidit qs sine meritis exn̄tib⁹ actu vel hītu. exn̄tib⁹ tn̄ ī potētia. Quāuis. n. n̄ hēat merita actu ul hītu: tn̄ ↄfidit: q̄a pōt hr̄e. p̄sūptio ꝟo ↄfidit sine merit; oīo ul actu ul hītu ul ī po^a exn̄tib⁹

Deinde q̄rit̄ur vtꝝ spes informis possit fieri formata. Ad qd sic. Fides gn̄at spē. ḡ formata gn̄at formatā. ḡ informis spē informē. Sʒ fides informis pōt fieri formata. ḡ spes informis potest fieri spes formata. Cōt. Fides informis ⁊ formata respiciūt vnū actū relatū ad vnā cām vt credē ꝟitatē ꝓter ipā ꝟitatē. Inde est q̄ fides formata pōt fieri informis ⁊ eꝯ. Sʒ spes formata ⁊ spes informis n̄ respiciūt vnū actū relatū ad cām vnā. q̄a spare btītudinē ex meritis ē act⁹ spei formate. sperare ꝟo sine merit; spei informis. Cū ḡ respiciāt diuersos act⁹ ex causis diuersis: nō poterit spes informis fieri formata. Itē sic se hʒ timor fuilis ad timorē formatū: sic spes informis ad spē formatā q̄a sicut timor informis q ē timor fuilis n̄ hēt sociā caritatē. sic spes informis. ⁊ sic timor format⁹ q ē timor inicialis vel filialis hʒ sociam caritatē: sic ⁊ spes formata. Si ḡ timor īformis q ē fuilis n̄ pōt eē format⁹: imo adueniēte caritate foras mittiť. sic dr̄. i. Io. 4. Perfecta caritas foras mittit timorē. ḡ spes informis nō poterit fieri spes formata. R̄ fm illos q dicūt q̄ fides īformis n̄ pōt fieri formata: dicēť m̄lto fortiori rōne de spe. vn̄ sic sup̄ dictū ē fʒ istos de fide informi: ita dicēť hic de spe īformi. Scdʒ alios ꝟo q dicūt q̄ fides īformis pōt fieri formata. silr̄ dd ē de spe: q̄ spes īformis pōt fieri formata. Ad illud ḡ qd p̄mo obicē dd q̄ sic credē ē act⁹ fidei formate ⁊ informis relat⁹ ad vnā cām p p̄us ⁊ posteri⁹. s. ad p̄mā cāʒ p̄mā ꝟitatē. ita sperare ē act⁹ spei formate ⁊ informis relat⁹ ad vnā cām p p̄us ⁊ posteri⁹. s. grāʒ ⁊ merita. s grā ḡtū faciēs accipiť ī spe formata. ⁊ merita exn̄tia actu vel habitu. Grā ꝟo grat; data accipiť ī fide informi ⁊ merita ī potētia. Grā aūt fm analogiā dr̄ de grā grat; data: ⁊ d grā ḡtū faciēte. Silr̄ merita fʒ analogiā dicūť de merit; exn̄tib⁹ actu ul hītu ⁊ de merit; exn̄tib⁹ in potētia. Ad 2^m ꝟo qd obr̄ de timore fuili rn̄dēt q̄ nō ē sile de timore informi ⁊ spe. Nā timore fuili q ē īformis aliud timeť. s. pena eterna. ⁊ timore inicialt seu filiali q sunt timores formati. q̄a ī timore iniciali timeť īsufficiētia satisfactionis. filiali malū sepationis a deo. s spe informi ⁊ formata idē sperať. s. btītudo eterna. Utrū aūt h̄ verū sit in primo declarabiť: cū quereť de timore informi.

Postea q̄riť de actu spei informi ⁊ certitudine. ⁊ q̄reť p̄ cū fides formata actū hēat credē ī deū. fides informis credē deū vel deo. ḡ cū silr̄ distinguatur spare. spare ī deū: ⁊ sperare ī deo seu de deo. ḡ spei formate act⁹ erit spare in deū. act⁹ spei informis erit sperare in deo seu deo. Conť. In fide ē cognitio: q̄ q̄nʒ ē cū affectione. q̄nq; sine affectione. ⁊ iō credē variať cū dr̄ credē in deū vel deo. s in spe sola ē affectio ad btītudinē. ḡ spare nō poterit variari vt dicať aliq̄n sperare in deū. aliq̄n spare in deo: sic ↄtingit ī credē. R̄ ↄcedēdo q̄ sic act⁹ fidei formate ē credē ī deū. fidei ꝟo informis credē deū vel deo. ita spare ī deū: qd ē spando tēdē in deū ē act⁹ spei formate. Spare ꝟo in deo vel de deo ē act⁹ spei informis: q̄a spe informi ꝟtiť aīa p ↄfidētiā: ī deo q̄uis p ↄfidētiā n̄ tēdat ī deū.

Itē q̄riť de certitudine spei īformis ⁊ q̄riť gn̄alr̄ ⁊ spālr̄. Gn̄alr̄ q̄riť vtrū eadē sit certitudo spei formate ⁊ informis: seu eiusdē rōis. Ad qd sic. Eadē ē certitudo fidei formate ⁊ informis. q̄a eadē ꝟa cognoscūť vtraq; fide: ⁊ p idē. h̄ ē p p̄mā ꝟitatē. ḡ pari rōne eadem seu eiusdē rōnis certitudo erit spei formate ⁊ informis. Conť. Certitudo spei formate hʒ p̄gustationē btītudinis. certitudo ꝟo spei informis nō ē ex p̄gustatione. ḡ nō ē eadē.

Itē certitudo spei formate ē ex ↄsciā meritoꝝ actu vel hītu hītoꝝ. Spes informis nō ē ex ↄsciā meritoꝝ: s solū ex fide quā hēt q̄ si meruerit hēbit btītudinē. ḡ nō ē aliqua certitudo spei informis: q̄ nō sit ex fide. Sʒ spei formate ē ꝓp̄a certitudo q̄ ē ex ↄsciā meritoꝝ. Relinqť ḡ q̄ nō ē eadē nec eiusdē rōnis certitudo spei formate ⁊ informis. R̄ dicēdo q̄ ī fide duplex ē certitudo. certitudo cognitionis ⁊ affectionis. Certitudo cognitōis ei⁹dē rōnis ē ī fide formata ⁊ informi. Certitudo ꝟo affectōis nō ē oīo eiusdē rōis. nā ī fide informi certitudo ex pte affectōis ē ex sensu assensionis. hoc ē ex hoc q̄ hō sentit se assētiř p̄me ꝟitati ꝓpter se: lʒ nō tendat in ipām. In

fide vō formata certitudo ē ɔsensiōis ⁊ amoris. ex ħ. s. ꝙ hō sentit se ɔsentire ⁊ amare vitatē inquātū vitas ē. In spe vō tñ ē nisi vnū gen⁹ certitudinis. s. affectōis ꝓpe. Est tñ ī ea certitudo quā accipit ex fide. Ex fide enī accipit certitudinē spes. vt qui ꝑseuerauerit saluus erit. ⁊ iō sperat ꝙ si ꝑseuerauerit saluabiť. ⁊ hec ē certitudo ɔditionalis. Hec igitur certitudo eadē ē ⁊ eiusdē rōnis in fide formata ⁊ informi. Certitudo vō ꝓpria nō oīno eadē ē: nec eiusdem rōnis: q̄a ꝓpa certitudo spei ē ex meritis. Spes aūt formata ɔfidit ex merit̄ hītis actu vel hītu. Spes aūt informis ɔfidit ex merit̄ nō hītis ſ possibilib⁹ hēri.

Itē spālr̄ q̄riť de ɔpatiōe spei informis ꝑdestinati ad spē formatā ꝑsciti quātū ad certitudinē. Ad qd̄ obť sic. Spes īformis ꝑdestinati quā hʒ de vita eterna nō falleť. spes ꝑsciti q hʒ p̄ntē iusticiā falleť. ğ p̄ma hʒ maiorē certitudinē. Itē ille obtinebit illud cui⁹ hʒ mō certitudinē. ille nō. Est igiť ⁊c. Cōr. Illa hʒ merita: ⁊ non ponit merita sb̄ ɔditione: sicut informis. Itē habet ꝑgustatiōeʒ seu ꝑodorationē quā ñ illa. ğ certior. Itē illa q̄ habʒ merita ē ꝓpinquior fini. ğ certior. R⁹ dō ꝙ spes ꝑsciti q ē ī caritate maiorē hʒ certitudinē ꝙ̄ spes ꝑdestinati informis. quia illius. s. ꝑsciti spes radicať in meritis ⁊ ponit certitudinē pcedērē ex merit̄. tñ sb̄ ɔditione. s. si ꝑseuerauerit in meritis finalr̄. Illa q̄ ē ꝑdestinati informis nō radicaťī merit̄. vñ nulla est ei⁹ certitudo ex merit̄ simplr̄: lʒ sit ex merit̄ potētia. nec seqť de ꝑscito q hʒ spem formatā ꝙ fallať: quāuis nō saluet. quia nō hʒ de salute: nisi sub hac conditione si perseuerauerit. ⁊ in hoc nūꝙ̄ falliť. Ad hoc autem qd̄ obť ꝙ ꝑdestinat⁹ obtinebit illud ad qd̄ ē ꝑdestinatus ⁊ ita ē maior certitudo. dō ꝙ obtent⁹ ille futur⁹ nō ponit aliquā certitudinē q̄ relinqť ex merit̄ actu vel hītu exn̄tib⁹: ſ solū ex meritis potētia exn̄tib⁹. ⁊ ꝓpter hoc non seqť ꝙ si ille obtinebit: ꝙ ꝓpter hoc maiorē hēat certitudinē ꝙ̄ alter qui nō obtinebit. cū illi⁹ certitudo sit ex meritis actu vl̄ hītu exn̄tib⁹. Certitudo enī q̄ nō ē ꝑsūptio ex meritis ē. ⁊ ex merit̄ se ɔmeriť. Alr̄ rn̄dēr qdā ꝙ ē certitudo expectanti. ⁊ certitudo rei q̄ expectať. ⁊ certitudo ex pte illi⁹ p quē expectať. Certitudo expectāti depēdet ex merit̄. Certitudo rei expectate depēdet ex rōne diuine ꝑordinationis. Certitudo ex pte illi⁹ p quē expectať depēdet ex grā diuine reuelatōis. Primo mō ē certitudo in ꝑfecto exn̄te ī caritate. 2° mō ē certitudo salutis in ꝑdestinato exn̄ti in pc̄ō mortali. 3° mō ē certitudo salutis ī viro pfecto cui facta ē reuelatio salutis. sicut Paulo. 2. ad Thy. 4. Scio cui credidi ⁊ cert⁹ sū ⁊c. Primo mō ⁊ 3° certitudo maior ē quātū ad illū cui⁹ ē: ⁊ hāc respiť spes. 2° vō mō certitudo maior ē quantum ad rē: ⁊ hanc respicit rex ordo.

c

Onsequēs

ē ingrere de timore filiali ⁊ ad pleniorē intelligētiā p̄mo q̄rēdū ē de dr̄ia timoris. 2° de timore filiali an sit donū spūs s. 3° de actu timoris filial̄ an sit bon⁹ vl̄ mal⁹. 4° de dr̄ia timoris filial̄ ad alios.

Ad primuʒ

obť sic. Dr̄ie timoris multiplr̄ assignanť. Uno mō a Beda sup illd̄ ꝓuer. i. Initiū sapiē ē timor dn̄i. Ibi ponit duas dr̄ias dicēs. ꝙ est timor filiis ⁊ amicabilis. Assignanť aūt a Cesario ⁊ aug. sup. 8. ad ro. p quatuor dr̄ias. s. timor mūdan⁹. suilis. inicialis. ⁊ filialis. Assignat ⁊ Io. Dam. sex dr̄ias timoris dicēs. Sex sunt spēs timoris. Prima ē segnicies: q̄ ē timor future opationis. 2ª erubescētia q̄ ē timor in turpi actu. 3ª verecūdia q̄ ē timor ī expectatiōe ɔuitii. 4ª admiratio q̄ ē timor ex mag imaginatione. 5ª ē stupor q ē timor ex īsolita imaginatōe. 6ª agonia q̄ ē timor p infortuniū vel casū. Cum ğ sic differērer fiat assignatio dr̄iaꝝ timoris: nec sint reducibiles dr̄ie que sūt sm vnā diuisionē ad dr̄ias alteri⁹ diuisiōis vel etiā diuisio q̄ ē p pauciores dr̄ias nō ɔphēdit illā diuisionē q̄ ē p plures. videť inconueniēs diuisio: vel insofficiēs: vel supflua: tum ponat Dama. dr̄iaʒ timoris nālis quā diffinit sic. Timor nālis ē nolēte aīa separi a corpore ꝓpter eā q̄ ē imposita ei a ɔditore nālē ad corpus ɔpassionē ⁊ familiaritatē: ꝓpť quā nālr̄ timet ⁊ renuit mortē. Sʒ ħ ɔstat ī nulla differentia ꝑdictaꝝ diuisionū ɔtineť. ğ ꝑdicte diuisiones ñ sunt ɔueniēter assig̃te. Itē q̄riť q̄ sit dr̄ia ꝑdictaꝝ diuisionū. R⁹. Timor accipiť duplr̄. Uno mō vt solū noīet passionē: q̄ generať ex ɔphēsione rei disconueniētis distantis. Alio mō vt ɔcernat volūtatē seu affectū vl̄ motū ipsi⁹ volūtat̄ circa ipaʒ passionē. sm⁹ aūt ꝙ ɔsiderať p̄mo mō ē sex mēbris diuisio Dama. ſ sm 2m modū sunt alie diuisiones acceptę: ſ differēter. Una enī ē ɔmunior q̄ ɔprehēdit motū volūtat̄ circa passionem timoris meritoriū ⁊ demeritoriū: gratuitū vl̄ ɔtrinʒ. s. illa q̄ ē p quatuor dr̄ias. reliqua aūt que est

spālis ɔp̄hēdit motū volūtariū vel affectum meritoriū. Assignatio aūt p̄me que est p duas drias timoris ē gratuiti: qa cū sit duplex grā grat data ꝛ gratū faciēs: a p̄ma grā ē timor seruilis q ē timor ḡtis dat⁹. a 2ª ē timor alius .s. amicabilis. q diuidit̄ i timorē inicialē ꝛ filialē: ꝛ etiā i timorē reuerētie. Assignatio aūt diuisionū p quatuor membra sic pōt patē. Est enī diuisio timoris f̄m q̄ timor ɔmuniter accipit̄ p motu volūtati meritorio vel demeritorio. Cū ḡ sit timor libidinosus ꝛ gratuit⁹. Timor aūt libidinosus q ē ex improba volūtate male humiliās ē timor mūdan⁹. Timor vero gratuit⁹ ē cui⁹ p̄ncipiū ē grā: ꝛ recipit driam hoc mō. quia aut timore gratuito timet̄ pena s nō timet̄ offensa. aut timet̄ pena ꝛ etiā offensa. aut timet̄ solū offensa. aut neutrū timetur s ē ipsi⁹ reuerētie magnitudinis diuine maiestatis. Scđm p̄mū modū ē illa dria timoris: que dr̄ timor suilis. 2° mō ē timor inicialis. 3° mō ē timor filialis: ꝛ 4° mō filialis silr̄. s f̄m diuersos stat⁹. Secūdū 3ᵐ modū dr̄ f̄m q̄ ē in via. 4° mō f̄m q̄ ē i patria. Continet̄ aūt sb timore mūdano timor human⁹. nā stricte loquēdo solem⁹ distinguē timorē humanū ꝛ mūdanū. Coīter loquēdo diuidim⁹ mūdanū in humanū ꝛ mūdanū. hūanū quo quis eligit peccare ne ledat̄ in corpore. mūdanum quo quis eligit peccare ne ledat̄ in possessione. Assignatio timoris f̄m cām ē f̄m q̄ timor dr̄ passio relicta ex ɔp̄hēsione cuiuslibȝ inconuenientis distātis. Discōueniēs aūt distās aut ē ab opatione nostra: aut nō. Si sic: aut f̄m q̄ ē in fieri aut f̄m q̄ ē in facto eē. Si f̄m q̄ ē in fieri: tunc timet̄ difficultas que ē in fiēdo. ꝛ f̄m h̄ sumit̄ p̄ma spēs timoris que ē segnities: que ē timor future opationis. Si aūt f̄m q̄ ē i facto eē: h̄ ē duplr̄. aut enī timet̄ incōueniēs ɔfusionis seu idecētie quātū ad aliū cognoscētē: seu quātū ad aliū cogneȝ. Aut timet̄ incōueniēs displicētie seu infamie quātū ad volūtatē alterius seu quātū ad aliū reprobatē. hec enī duo sūt in facto bonū opus. postea ɔdecētia ex cognē ipsi⁹ opis: ꝛ ɔplacētia ex approbatōe opis. vn̄ econt̄ accidit dria timoris erubescētie: que ē timor ɔfusionis seu indecētie i manifestatiōe turpis act⁹. ꝛ etiā ꝟecūdia que ē timor displicētie seu infamie uel ɔuicii ꝛc. Et ita tres sūt drie timoris que accidūt circa opationē nrāȝ. Si ꝟo ɔsiderat̄ f̄m q̄ nō ē a nostra opatione: silr̄ sumūt̄ tres drie: ꝛ h̄ mō. aut ē enī incōueniēs seu discōueniēs quātum ad cognitionē: aut quātū ad affect⁹. Si quātū ad cognitionē ɔsiderat̄: ꝛ hoc etiā ē duplr̄. aut enī attēdit̄ hec disconueniētia quāctū ad cogniciū. ꝛ sic ē admiratio que est ex inconueniēti ex magna imaginatione. Aut ē ex pte cognoscētis. ꝛ sic est stupor qui est timor ex insolita imaginatione. Si aūt ē incōueniēs quantū ad affectū: sic accipit̄ sexta ꝛ vltima dria: que ē agonia: que est timor cuiuscūq̄ aduersitatis offendentis affectū. Ad illud quod obr̄ de timore nāli dō q̄ non ponit̄ ibi dria noua timoris. s loqt̄ ibi de timore nāli xp̄i quo afficiebat̄ i agonia passionis. ꝛ pōt ɔp̄hendi sb illa dria que est agonia: ut pȝ ex ꝟbis Dama. dicētis q̄ nāliter timet ꝛ agoniā patit̄ ꝛ renuit mortē.

Deinde q̄rit̄ an timor suilis sit donū spūs sancti. Ad hoc sic Timor suilis nō ɔpatit̄ secū spūm sanctum. i. Jo. 4. Timor nō est in caritate. Itē. 8. ad ro. Nō accepistis iteȝ spūȝ suitutis in timore ꝛc Glo. Est timor qui nō ē in caritate. s. suilis ꝛc ḡ si timor nō potest esse cū caritate. nec cum spū sancto. non erit donū spūs sancti. Iteȝ cuius vsus malus est ipm ē malū. ꝛ cui⁹ usus bon⁹ ē ipm est bonū. Sȝ timoris seruilis vsus est mal⁹: cū dicat aug. Timore suili null⁹ bene vtit̄. ḡ cū malū nō sit a spū sancto. neq̄ timor seruilis: cū sit mal⁹. Itē aliquis diligēs aliqd plus q̄ deū diligēdo illud peccat mortalr̄. ḡ aliquis timēs aliqd plus q̄ deū peccat mortalr̄. Sȝ timēs seruilr̄ plus timet penā q̄ deū. ḡ peccat mortalr̄. Sȝ quod est hi⁹ nō est a spū sancto. Itē omnis diligens deū ꝑpter aliud peccat. quia vtit̄ fruēdo. ḡ omnis timēs deū ꝑpter aliud peccat. Sȝ talis est timens suilr̄. timet enim deū ꝑpter penā. ḡ hi⁹ nō ē a spū sancto. Itē. 1. ad cor. 10. Omnia in gloriam dei facite. ḡ cū suiam⁹ deo timēdo ꝛ amādo: debem⁹ eū amare ꝛ timere ad gliam ei⁹. vn̄ ō omnē timorē debem⁹ ꝛ tenemur referre i deū Sȝ hoc non facit seruilis timor. refert enī solū ad penā. quare peccatū dr̄ esse. ḡ nec est a spū sancto. Itē. 7. Mat. Nō pōt arbor mala fructus bonos facere. ḡ mala volūtas nō potest bonū opus facere. Sȝ in timore seruili ē mala volūtas: f̄m q̄ dicit aug. sup illud p̄s. Confige timore tuo carnes meas ꝛc. Timor seruilis nō trāsfigit carnē: quia viuit in eo volūtas peccandi: ꝛ sequeret̄ opus: si speraret̄ impunitas mallet enī licere dolet nō licere qđ lex uetat. Et ita timor qui ē egrediēs ab ista voluntate non pōt esse bonū. ḡ nec erit a spū sancto.

Itē Gregoꝰ in moralibꝰ. Job. 3. super illud: Quare non in vulua mortuus sum. Glo. Cū pena timet: ⁊ deꝰ non amat: timor ex tumore nascit: non ex humilitate. ⁊ loquit de timoꝛ seruili. ⁊ ita cū timor sit malū: non erit a spū sancto. ⁊ ita nec donū eius. Unde. 2. Cor. 6. Que participatio iusticie ad iniquitatē. ⁊ q̄ ꝯuētio lucis ad tenebras. vñ patet ꝙ si ē malum: ꝙ nō sit a spū sancto. ⁊ ita nec donū eiꝰ.

Contra. 8. ad ro. Nō accepistis iterū spūm seruitutis in timore. Glo. Unus spūs est qui facit duos timores. Duo enim timores insinuant. Unus qui est in caritate: qui est castus. alter qui non est in caritate: qui est seruilis. ⁊ ita seruilē timorē facit spūs sanctꝰ. est ḡ a spū sancto. ⁊ ꝯsequēter donū eius. Item timor seruilis preparat animā ad caritatē sm ꝙ dr in ps. A iudiciis enim tuis timui. Glo. Timor seruilis pedagogꝰ me p̄cessit: qui ad castum timorē ducit. Sed sm ꝙ ducit ad caritatē ē bonū. ḡ a spū sancto. Rñ. cum dico timor seruilis: duo dico. Rōne huius ꝙ dico seruilis: vnū est ꝙ timet pena per se. seu timet deꝰ ne puniat eternalr. sicut aliqs seruus timet dñz suū ne puniat eū pena corporali vel affligat. Aliud est exclusio amoris iusticie seu amoris eius qui timet. Quantū autē ad p̄mū moduz nulla deformitas notat i hoc ꝙ dico seruile. s quantū ad 2m notat deformitas: quare ponit in timente seruilr sm illū modū volūtas peccandi mortalr. Secūdū ḡ p̄mū modū dr timor seruilis donū spūs sancti: inquantum timor ille facit resilire a peccato. Quātū ꝟo ad 2m ꝯnotatū nō est a spū sancto. ⁊ sic patz respōsio ad p̄mū. quia non sequit. nō p̄manz cū spū sancto. ḡ non ē donū eiꝰ. ⁊ notādū ꝙ hoc non ē rōne ipsiꝰ inquātū est a spū sancto. Distinguit enim ꝙ quedā sunt a spū sancto ⁊ cū spū sancto. sicut formate virtutes. s. fides. spes. caritas. Quedā aūt sunt a spū sancto ⁊ non cū spū sancto: vt timor seruilis: ⁊ fides informis ⁊ hiꝰ. Quedā ꝟo sunt cū spū sancto ⁊ nō a spū sācto vt venialia peccata. Quedā ꝟo que nec sūt a spū sancto nec cū spū sancto: sicut mortalia peccata. Uñ dō ꝙ quedā sunt dona spūs sancti vt preparent ad caritatē ipm sbm. Quedā ꝟo vt perficiant ipm. Que ꝟo sunt spūs sancti vt preparēt ad caritatē ipm sbm: nō sunt cū spū sancto. s que sunt vt perficiant: ista sunt cū spū sancto. De p̄mis ē timor seruilis. ⁊ ꝓpter hoc non manet cū spū sancto. vñ dicūt ꝙ timor seruilis introducit inicialē ⁊ filialē qui sunt pficiētes sm magis ⁊ minꝰ: sicut seta filū. ⁊ etiā ꝯparat oximello quod p̄parat corpus ad receptionē medicine.

Ad 2m etiam pz respōsio ꝑ interemptionē illius ꝓpositionis: ꝙ vsus seruilis timoris malꝰ est. Usus enim seruilis timoris est resilire a a peccato ꝓpter penā eternā: ne inferatur a deo. Et ꝟo dr ꝙ timor seruilis est quo nemo bñ vtit. dō est ꝙ vti est duplr. Dicit enī large sm ꝙ vti est aliquid assumere in facultatē volūtatis. ⁊ sm hoc est bene vti timore serulli. quia hiꝰ timor est p̄paratoīꝰ ad caritatē ꝑ abstinētiā a malo. Aliter eniz dr vti stricte sm ꝙ vti est vsum referre ad illud quo fruēdum est. ⁊ sm hoc timore seruili nullus bene vtit. cum ipe vsus nō referat ad deū. Et sic patet rñsio ad 2m. Ad 3m soluit ꝑ interēptionē illiꝰ. timēs seruilr plus timet penā q̄ deū ⁊ hoc est quia timor seruilis est respectu rei potentis inferre passionē. Timens ꝟo seruilr non credit penā potētiorē deo ad inferendū passionē. vñ ꝓpe loquendo nō timetur pena plusq̄ deꝰ. Ad 4m ē rñsio ꝙ nō sequit. diligēs deū ꝓpter aliud peccat. ḡ timēs deum ꝓpter aliud peccat. Nam alia cālitas notat hinc ⁊ inde. Cū enī dico. diligens deū ꝓpter aliud: ꝑ hanc ꝓpositionem ꝓpter notat finis adipiscēdꝰ ad quē ē intentio diligentis. Cuz aūt dr. timet deū ꝓpter aliud. hec dictio ꝓpter nō notat finē ad que est motꝰ. īmo terminū a q̄ ē motꝰ. vñ timens seruilr timet deū ꝓpter aliud cauendū: s diligēs deū ꝓpter aliud: diligit eū ꝓpter aliud adipiscēdū qđ ei ꝓponit. vñ illiꝰ dilectōis ē radix amor libidinosus seu inordinatꝰ. s illiꝰ timoris non. ⁊ ꝓpter hō istō peccatū ē. aliud nō. Sz meliꝰ dr dō ꝙ deus timore seruili nō timet ꝓpter aliud s ꝓpter se. Timet enī quia potētissimꝰ ē inferēdi penā vel inferre. Uñ plus timet potētia inferentis penā: q̄ ipa pena. Et sic patet respōsio ad 4m.

Ad 5m dō ꝙ cū dr. oīs tenemur referre in deū: seu oīa facere in gloriā dei: cū sit tentio p̄cepti affirmatiui: nō obligat ad semꝑ: lz sēꝑ obliget. vñ dō ꝙ nō obligat nisi quantū ad statū. s. cū aliquis ē potēs ⁊ ꝯsiderās ⁊ ꝯp̄hēdēs deū: ⁊ ꝯferēs ipz opus ad deū. Dico ḡ ꝙ qui est in peccato mortali nō ē potens referre omnia in deū: eo ꝙ nō hz grām. ⁊ etiā ille qui dormit vel insanꝰ est: vel occupatꝰ ē ad aliud opus. lz hēat grām. ⁊ hoc ē quia nō ē ꝯp̄hēdēs vel ꝯferēs. ⁊ ideo quantū ad istos status nō est illud implēdum. Ad 6m dō ꝙ timoris

ſeruilis duplex ē radix. Jnquãtũ enĩ ſeruile dicit pene timorē ꝓpter ſe: vel timorē potentꝭ inferre penã: radix eiꝰ ē liberũ arbitriũ cũ fide iuſticie dei ⁊ pene eterne. ⁊ ſꝫ hᵒ radix ē bona ⁊ ipſe timor fructꝰ bonꝰ. Jnquãtũ ſeruile dicit excluſionē amoris iuſticie cũ volũtate peccãdi ſi eēt impunitas. pncipiũ hꝫ liberũ arbitriũ cũ fomite. ⁊ ſm hũc modũ ſicut dictũ ē prius: non eſt donũ. ⁊ ſic pꝫ diuiſio. Ad vltimũ qđ dicit Greg. dđ. ꝙ cũ pena timet: ⁊ facies dei non amat: hoc pōt eſſe duplr̄. Non amare. n. dr̄ duplr̄. vel odiēs: vel non diligens. Si non amare ponit odire: ſicut ē in diabolo: ⁊ ĩ obſtinatis qui timēt penã ⁊ odiũt faciē dei. i. iuſticiã diuinã: tunc verũ eſt qđ ſequit. ſ. ꝙ timor ſit ex tumore: ⁊ timor hiꝰ ſeruilis ē ex ſupbia: non ex ſpũ ſancto. ſm ꝙ dr̄ Jac. z. Demones credũt ⁊ ɔtremiſcũt. Secũdũ ħo ꝙ nō amar nō ponit ɔtrariũ in volũtate: ſ negat ſimplr̄ dilectionē ſeu amorē: tũc debꝫ intelligi ꝙ hec dictio ex nō notat ibi cãlitatē ſ ɔcomitãtiã. Eſt enĩ cũ timore timor ille. ſm quē modum dicit glo. Math. izᵒ. Uiri niniuite ſunt digni. venia: quia ex lege ſunt fideles. i. cum lege.

Conſequenter queri

tur de actu ſeu vſu timoris ſeruilis an ſit bonus vel malꝰ. Ad quod ſic. Aug.ᵘ ſup illud ad ro. 8. Non accepiſtis iterũ ſpũm ſeruitutis in timore. Timor ſeruilis non eſt in caritate, in quo etiam ſi bonũ fiat: nō tñ bene. Nemo enĩ inuitꝰ bene facit. Cum ḡ qui timet ſeruilr̄ nō bene facit. timere ſeruilr̄ nō eſt bonũ. ⁊ etiã iſte vſus timoris ſeruilis nō eſt bonꝰ. Cōr. Uſu timoris ſeruilis abſtinet homo a peccato ⁊ ꝑparat via ad caritatē. Sꝫ hic ē bonꝰ vſus. ḡ timoris ſeruilis ē bonꝰ vſus. Jtē cuiꝰ eſt vſus malꝰ ipſm q̃ malũ eſt. Si ḡ vſus timoris ſeruilis malꝰ ſit. ⁊ timor. Sꝫ timor ſeruilis eſt bonꝰ. ḡ ⁊ vſus eiꝰ eſt bonꝰ. Uoluerũt qdã ſoluere ꝙ timor ſeruilis nō eſſet malꝰ: ſ ipſũ timere ſeruilr̄. Dixerunt enĩ ꝙ timor ſeruilis nihil aliud ē q̃ timor ſerui. vñ cum dr̄. timor ſeruilis eſt bonꝰ: bonitas non dr̄ niſi reſpectu eēntie timoris: ⁊ nō reſpectu adiũcti. ſ. ſeruilitatis. Sꝫ cũ dr̄. timere ſeruilr̄ eſt bonũ: cũ actꝰ depēdeat a pſona ſerui: nō poteſt dici bonũ niſi reſpectu affectionis ſerui. Affectꝰ aũt nomen imponit operi. vñ non ſequit. q̃uis timor ſeruilis ſit bonꝰ: ꝙ timē ſeruilr̄ ſit bonũ. Cont. Cũ dr̄. timor ſuil' ē bonũ. bonitas dr̄ reſpectu eſſentie timoris. ⁊ hoc ē reſpectu habitꝰ: ⁊ nō reſpectu adiuncti. ſ. ſuilitatis. ḡ cũ ſilr̄ in actu ipſo ſit ipſa eſſentia actꝰ ⁊ ipſa ſeruilitas adiũcta: bonitas poterit copulari reſpectu ſbe actꝰ. Et ita videt ꝙ ſicut poteſt dici timor ſeruil' bonꝰ. ⁊ timere ſeruilr̄ ſilr̄ pōt dici eſſe bonũ.

Jtē ſi timor ſeruilis nihil aliud eſt q̃ timor ſerui: cum timor humanꝰ ⁊ mũdanꝰ ſint timores ſerui. ḡ erũt timor ſeruilis. quod non eſt verũ. Propter hoc alii dixerũt ꝙ timor ſeruilis non eſt timor ſerui: ſ ꝙ ſeruilitas ē dr̄ia eēntialis: qua iſte timor diſtinguit a ceteris. ſ. iniciali ⁊ filiali: quo eſt timere penã per ſe. ⁊ abſtinē a peccato ꝓpter penã. tñ cũ notatur in ſbiecto vitiũ. ſicut dicit Augꝰ. ꝙ in timente ſeruilr̄ viuit volũtas peccãdi. ſ. ſi ſperaretur impunitas. vnde dicunt iſti ꝙ actus ⁊ habitus timoris ſeruilis eſt bonꝰ. ſ actus ſbiecti ē malꝰ

Conr̄. Qua rōne bonũ dictũ de timore ſeruili reſpicit eēntiã hitꝰ. eadē rōne cum dico timere ſeruilr̄ eſt bonũ: bonitas reſpicit eſſentiã ipſiꝰ motꝰ ꝑparantis ad caritatē. Propter hoc dđ ꝙ aliud eſt dicere facere bonũ. aliud facere bene. Cũ enim dr̄ facē bonũ: dr̄ bonũ de genere bonoꝶ. Cum dr̄ facere bene: dicit bonũ ex circũſtãtia ſeu cũ debitis circũſtãtiis. Uñ ſm Aug. dđ ꝙ timere ſeruilr̄ eſt facere bonũ: non tamē bene: quia non ē cum debita circũſtãtia. ſ. cũ caritate. Exemplũ ē phi. aliđ eſt facere grãmaticalia. aliud facere grãmatice. Et ſic patet reſponſio ad ꝑdicta. Sed querit de illo ħbo Aug. Uiuit in timore ſuili volũtas peccandi. in eo viuit voluntas abſtinendi a peccato. Timor enĩ ſeruilis habꝫ iſtũ effectũ. ⁊ rōne huius eſt introductorꝰ caritatꝭ ⁊ ita in eodē ſunt ɔtrarie volũtates. qđ videt impoſſibile. Rᵒ eſt volũtas abſoluta ⁊ eſt volũtas ɔditionalis. ⁊ eſt uolũtas actu. ⁊ eſt volũtas hitu. vnde dico ꝙ in timēte ſeruiliter eſt volũtas actu ɔditionalis non peccandi. volũtas ħo peccandi ē abſoluta ĩ hitu vnde dicit. Jbi viuit volũtas peccãdi ſi ſpa ret impunitas. ⁊ ſic patet ꝙ due volũtates ſunt ſimul: ſ nō eodē mō. ꝓma enĩ naſcit ex fide ⁊ li. ar. zᵃ ħo ex libero arbitrio cũ fomite. ⁊ vna eſt actu ⁊ alia habitu.

Poſtea queritur de

dr̄ia timoris ſeruilis ad alios. ⁊ ꝓmo de differētia timoris ſeruilis ad nãlẽ. ⁊ cum timere penã ſit cuicũq; nãle. timor vero ſeruilis per ſe penã timeat: videt ꝙ ſit timor naturalis.

Rᵒ eſt timere penã multiplr̄. Eſt enĩ timē

penā ex ↄpꝛehēſiōe nālī. ⁊ ē timē ex ↄpħēſiōe que ē p fidē. Timē ƀo penā eternā ex appħēſione nāli timoꝛis ē nālis ⁊ nō timoꝛis ſuilis. Sȝ timere penā per ↄpħenſionē que ē ex fide ē timoꝛ ſeruilis. Jnde ē ꝙ cū aliqſ timet penā ſuſpēdij: ⁊ ꝓpter h̾ abſtinet a furto: nō timet ſeruilr̄: ſeu timoꝛe ſeruili: qui ē donū ſpūs ſcī: ſ̄ nāli timoꝛe. Jtē q̄rit̄ de vr̄ia timoꝛis ſuil' ad inicialē. ⁊ cū uolūtates ſint eedē in ſpē. q̄ ſūt reſpectu eiuſdē ī ſpē. ſūt eadē ī ſpē. g̃ idē timoꝛes erūt in ſpē qui ſunt reſpectu eiuſdē ī ſpē. Sȝ timoꝛ ſeruilis ē reſpectu pene eterne: ⁊ timoꝛ inicialis reſpectu eiuſdē. g̃ ſunt idem timoꝛ in ſpē. R̄e° cū timoꝛe iniciali timeat̄ pena eterna ⁊ etiā dei offenſa ſeu ſeparatio a deo. vnū timet̄ p ſe. alteꝝ p accn̄s. Per accidēs enī timet̄ qḋ ꝓpter aliud. ⁊ hec eſt pena eterna. Dicēdū g̃ ꝙ nō ē veꝝ ꝙ idē timeatur p ſe timoꝛe ſeruili ⁊ timoꝛe iniciali. Nō cuȝ timet̄ pena eterna timoꝛe iniciali: niſi ꝓpter offenſam. i. ꝑncipalr̄ timet̄ offenſa. Jtē cuȝ eadē ſit ꝯtus qua diligit aliquis ↄiungi vite eterne: ⁊ ſepari a pena eterna. g̃ idē ē donum timoꝛ ſeruilis quo quis timet penā eternam: ⁊ filialis quo quis amat ↄiungi vite eterne. ⁊ ita idem timoꝛ inicialis ⁊ filialis ſunt ī ſpē.

R̄n̄dēr ꝙ ē timere penā eternā vel inquātū ē deſtructiua ſbi. vel inquātū ē ſepatiua a deo q ē ſūmū bonū. Jnquantū ƀo timet̄ pena eterna vt deſtructiua p ſe ſbi: ſic ē timoꝛ ſuil'. Jnquantū ƀo timet̄ inquātū ſepatiua a deo per ſe timet̄ timoꝛe filiali. timoꝛe aūt filiali p accn̄s timet̄ ipa pena. ⁊ ſic pȝ ſolō ad obiecta.

Obr̄ aūt. Si timoꝛis ſuilis rō ſit amoꝛ: aut hi⁹ amoꝛ erit nālis aut libidinoſus: aut gratuit⁹. Si gratuit⁹: ſ̄ talis nihil aliud ē ꝙ caritas. g̃ rō timoꝛis erit caritas. g̃ ꝓpter deum amatū ſup oīa timebat̄ pena: quod ē falſuȝ. Preterea ſi tu dicis ꝙ amoꝛ libidinoſus. ↄtra Tūc enī ſequeret̄ ꝙ timoꝛ ille libidinoſus eēt quia radix ei⁹ libidinoſus ē amoꝛ. ⁊ ita malū eēt. ⁊ ita nō a ſpū ſancto. Si dicat̄ ꝙ ē nālis amoꝛ ille. ↄtra. Cū amoꝛ ſit nālis non ē radix niſi nālis. ⁊ ita nō erit donū: ſ̄ erit timoꝛ nāl' ⁊ ſeruilis idē in radice: ⁊ vtrūq; a nā: ⁊ neutrū a grā. Propter hoc voluerūt quidā dicē ꝙ ſeruilr̄ timet̄ bȝ duo ꝑncipia. ſ. libeꝝ ar. cū fomite: ⁊ etiā timoꝛē ſeruilē qui ē donū ſpūs ſancti. Et quātū ad ꝑmū dicūt ꝙ eſt amoꝛ rō timoꝛis ſeruilis: ſ̄ nō quātū ad z^m. Sȝ ↄtra h̾ obr̄. Aug 83. q. 25. Nulli dubiū ē nullā aliā metuendi cām: niſi ne id qḋ amat̄ adeptū amittat̄. aut ne adipiſcat̄ amatū. Jgit̄ oīs timoꝛis rō ē amoꝛ. vel enī eſt ne adeptū qḋ amamus amittam⁹: vel ne adipiſcamur amatū. ⁊ ita rō timoꝛis ſeruilis ē amoꝛ: iquātū timoꝛ etiaȝ ſeruilis ē donū. vn̄ dō ꝙ rō timoꝛis eſt amoꝛ amoꝛ a īt ꝓpꝛie ſalutis in p̄nti ē amoꝛ nālis p ſe. ſ̄ amoꝛ ꝓpꝛie ſalutis in futuro ē amoꝛ nāl' p ſe infoꝛmat⁹ fide infoꝛmi. quia ſalus in futuro nō ↄpħendit̄ niſi p fidem vl' ↄpħēſiōe fidei. Secūdū hoc g̃ intelligēdum ꝙ timoꝛis nālis rō eſt amoꝛ ſalutis ꝓpꝛie in p̄nti. Sȝ ſ̄^m ꝙ ē amoꝛ ꝓpꝛie ſalutis in futuro: hic eſt amoꝛ rō timoꝛis ſeruilis. Jdeo enī timet penā eternā quā credit ex fide infoꝛmi: qa amat ſalutē eternā. ⁊ ita pȝ quō rō oīs timoꝛis ſit amoꝛ: ⁊ maxime pȝ de timoꝛe ſeruili. de quo q̄ſitū eſt.

i Nquiſito de gratiis gratis datis hoī ꝓpter ſe: querendū ē de grīſ

gratis datis hoī ad honoꝛē dei ⁊ ad vtilitatē pꝛimi. Et ꝑmo de gratiis ſermōis ſapiē ſcīe. ⁊ fidei. Grā aūt ſermonis ē grā p̄dicatōis ⁊ doctrine. Circa qḋ querunt̄ quatuoꝛ.

Primo vtrū grā ſermonis ſapie. ſcīe. ⁊ fidei ſit grā vna vel differētes grē. 2° vtruȝ det̄ vel ſbtrahat̄ ex meritis. 3° que maioꝛ ſit grā ſermonis an grā ꝓpħie. 4° an ſufficiat ad edificationē grā ſermonis.

Ad pꝛimuȝ ſic. Grā ē vna que eſt ad vnū finē. Si g̃ gratia ſermonis ſapiē. ſcīe ⁊ fidei ſint ad vnum finē. ſ. ad edificationē pꝛimi in his que pertinent ad ſalutē. ergo vna eſt gratia. Jtem grā vna v̄r ad vnū actū. Sȝ vn⁹ ſpē act⁹ eſt loqui vel ſmocinari. Grā igit̄ ſermonis vna erit. Con̄. Gratie que ſeparāt̄ in diuerſis ſbiectis nō ſunt eedē. Sȝ grē ſermonis ſapie. ſcīe. ⁊ fidei ſepant̄ in diuerſis ſbiectis: quia ſicut dicit apoſtol⁹. 1. coꝛ. 12. Alii dat̄ p ſpūm ſermo ſapiē. alii ſermo ſcīe. alii ſermo fidei. g̃ ſunt grē differētes. R̄e° ꝙ grē ſunt differētes. Differūt aūt p differētes fines pꝛimos ⁊ p differētes actus ꝓpꝛios. Nam grā ſermōis fidei eſt ad edificandā fidē. veritatis in auditoꝛe. Grā ſermonis ſcīe ad edificandā diſtinctionē agēdoꝝ que pertinēt ad actiuam. Grā ſermonis ſapīe ad edificādā ↄtēplatōeȝ eternoꝝ que pertinēt ad vitā ↄtēplatiuam. Sepatiȝ aūt dant̄ iſte gratie plurib⁹: quāuis alicui dent̄ ſiml'. Et p hec pȝ r̄n̄ſio ad obiecta Nā iſte grē nō dicūt̄ eē ad vnū finē pꝛimuȝ: ſ̄ ad vnū finē remotū ⁊ vltimū. nec ad vnū

actū ppriū: ſ ad vnū actum ɔmunē.

Deinde queritur utrū bi⁹ gr̄
tie detur ex meritis. Ad quod ſic. Grā non dr̄
niſi eo ꝙ detur gratis: vl' ex eo ꝙ grātū faciat. Sꝫ
hi⁹ nō dicūt grē ex hoc ꝙ gratū faciāt. ergo dicūt
grē eo ꝙ gratis detur. ergo non ex merito uel ex
meritis. Itē malis datur grā ꝓphie et etiam
grā p̄dicationis: ſicut illis q dicēt. Nōne ī noīe
tuo ꝓphauim⁹: et in noīe tuo virtutes fecim⁹ ⁊c.
Mat. 7. ergo nō ex meritis datur vel ſubtrahit.

Contra. Greg. in moralib⁹. Sepe doctorum verbū
a dño ꝓ grā tribuit auditoꝝ: et ſepe ꝓpter au
ditoris culpā ſubtrahitur ſermo doctori. ergo ex meritis
alioꝝ datur. Itē Greg⁹. in moralib⁹. Cū p̄lat⁹
non agit bona que loquitur: ei ſermo ſubtrahitur.
ne loqui audeat que nō operatur: ſicut p ꝓphaꝫ
dr̄. Peccatori dixit de⁹. quare tu enarras iu-
ſtitias meas. Itē Grego⁹. in eodē. Deprecatur
propha. Ne auferas de ore meo verbum veritatis
vſquequaqꝫ. Perpēdit nāqꝫ ꝙ veritatis verbū oī
potēs de⁹ faciētib⁹ tribuit: et nō faciētib⁹ tollit
q ergo hoc de ore ſuo nō auferri petiit quid aliud
ꝙ grām bone operationis quęſiuit ac ſi apte di
ceret. vt iuſto oīpotētis iudicio dei in bono
iam nec linguā hēat: qui hēre bonā uitā receſ
ſat: quaten⁹ cū mens terrenoꝝ amori intēdit
de terrenis reb⁹ ſemp loquatur. Unde ī euan-
gelio Math. 12. veritas dicit. Ex abūdantia
cordis os loquitur. R⁹ meritū dr̄ ꝓprie et in-
terp̄tatiue. Proprie meritū eſt ſeruiciū cui de-
betur aliquod premiū. et hoc modo nulla gratia
datur ex merito in rōne grē. Nam ſi ex merito:
iam non ē grā: ſicut oſtēdit apoſtol⁹. ro. xi. In-
terp̄tatiue dr̄ meritū ɔgruitas ad diuinum
donū. et hoc modo grā ſermonis dicitur dari
ex meritis et ſubtrahi. vnde Grego⁹. Pro audi
toris nanqꝫ grā datur bonis et malis ſermo do
ctorib⁹. ſicut potuerūt phariſeis ſuppetere verba
p̄dicatiōis: de quib⁹ ſcriptū eſt Mat. 23. Oīa
ergo quecūqꝫ dixerint facite: ſcḋm vero opera eoꝝ
nolite facere. Per auditoꝝ vero reprobatōeꝫ
bonis etiam doctorib⁹ ſermo ſubtrahitur: ſic ad
Ezechielē. Ezech. 3. ɔtra iſrael dr̄. Linguā tuā
adherere faciam palato tuo: et eris mut⁹: nec
quaſi vir obiurgās: quia dom⁹ exaſperās eſt
Aliqñ aūt ſermo p̄dicationis ꝓpter vtroſqꝫ
datur. aliqñ ꝓpter vtroſqꝫ ſubtrahitur. Propter
vtroſqꝫ enim datur ſic diuina voce Paulo apō
corinthios dr̄. Noli timere: ſed loquere. et paulo
poſt. Quia popul⁹ mult⁹ ē mihi ī hac ciuitate
Act. 13. Propter vtroſqꝫ vero ſubtrahitur: ſicut
heli ſacerdos et prauā filioꝝ cognouit vi-
tā: et dignā increpationis nō exercuit voceꝫ;
cū pfecto futuꝝ eſſet vt in mortis ſupplitio
et iſtos reat⁹ flagitii: et illū ſilētii pena mulctaretꝫ

Postea queritur vtrū gratia
p̄dicatōis que ɔphendit p̄dictas ſit maior ꝙ
grā ꝓphetie. et cū grā ꝓphetie eleuet animaꝫ
ad ɔtēplationē in ſpeculo eternitatis: et abſtra
hat ab actib⁹ carnis. vñ ſicut dicit Origenes
Tpe quo vacat amplexib⁹ ɔiugalib⁹ ſubtrahitur
grā ꝓphetie. grā vero p̄dicationis nō ita ele
uat aīam vel abſtrahit a carne. ergo eminētior ē
grā ꝓphie. Contra. Officiū ꝓphetie ɔceditur
viris et mulierib⁹: ſicut Delbore. 5. Judic. offi-
ciū aūt p̄dicatiōis interdicitur mulierib⁹. i. cor.
14. Mulierē docere nō pmitto. ergo off. cū p̄dica
tionis dign⁹ eſt. ergo et grā p̄dicatiōis dignior
prophie. R⁹ ꝓphetia eſt diuina reuelatio
reꝝ euētus īmobili veritate denūtians. In ꝓ-
phetia ergo ſunt duo. reuelatio et denunciatio.
Quantū ad reuelationē que eſt in cognitiōe
dignior eſt grā ꝓphetie: et actus ꝓphetizādi
eminētior: et mai⁹ ē ꝓphetizare ꝙ predicare.
Quātū ad denūtiationē grā p̄dicationis eſt
dignior. Prophetizare vero ſcḋm ꝙ ē ad veritatis
denūciatiōeꝫ ē min⁹ ꝙ p̄dicare: quia p̄dicare ē
ad ſalutē aīaꝝ. ꝓphetare ad veritatis denūtia
tionē. et hoc min⁹ eſt ſalute animaꝝ.

Postea uero queritur vtrum ad edificationē auditoꝝ ſufficiat
grā ſermonis. et cū habit⁹ gratuiti pfectiores
ſint habitib⁹ nālib⁹ et acquiſitis. Habit⁹ autē
nāles et acqſiti ſufficienter eliciūt ſuos effect⁹
quia ſicut dicit aug⁹. Habitus ē quo aliquid
agitur: cum opus eſt. ergo habitus gratuiti ſuffi
cienter ſuos effectus eliciūt. ergo grā ſermonis
fidei ſufficienter eliciet ſuum effectum qui eſt
edificare fidem ī audiente. Similiter gratia ſer
monis ſciē eſt edificatio diſcretionis facien-
doꝝ in audiente. Contra. Grego. Niſi ſpūs
ſanctus corda auditorum replcat. ad aures
corpoꝝ vox docētiū in caſſum ſonat. Iteꝫ
idē Grego. Formare vocē magiſtri exterius
poſſunt. ſed hanc imprimere interius non poſ-
ſunt. Ex quibus relinquitur ꝙ neceſſaria eſt ad
edificationē auditoris alia grā. Item Ro.
10. Fides ex auditu eſt. auditus autem per
verbum xpi. Ibi glo. Cum ex gratia ſit audit⁹
neceſſaria eſt alia gratia que cor moueat.
R⁹ ɔcedendo ꝙ ad edificationem auditoris

necessaria est duplex gratia. Una in doctore seu p̄dicatore: qua sciat dicere ɔuenienter ea que sunt ad edificationē. Alia vero necessaria est in auditore: qua moueatur ex sermone ad ɔpunctionem vel ad amorem: vel timorē vł spē: ⁊ huiusmodi. ⁊ hac rōne dicit Greg. ꝙ inuanum laborat lingua predicatoris nisi adsit gratia saluatoris. Ad illud ḡ. quod p̄mo obicit dicendū ꝙ actus gratie sermonis non est edificare auditorē. sed dicē ad auditoris edificationē. vnde sicut in aliis dicit ꝙ non medicus semper sanat: nec rhetor semp ꝑsuadet. Sed si nihil omittant de ɔtingentibus: nihilomin⁹ ɔsequuntur effectum operantes s̄m artem. Ita si doctor vel predicator habens gratiam sermonis nihil omittat de cōtingentibus ad edificationē consequit̄ suum effectum. Notandum tamen est ꝙ est effectus essentialis: ⁊ hic est effectus in ipso vt in medico cū operatur secundū artem: ⁊ in predicatore cum loquitur ad edificationē. ⁊ ē effectus in altero accidentalis. vt in medico cū sanat ⁊ in p̄dicatore cum edificat.

p Ost tractatū de

virtute in genere: inquirendū est de sp̄ebus virtutum secūdū p̄assignatā ɔ̄riam. Et primo agatur de virtutibus theologicis que sunt virtutes in finem. vt fides. spes. caritas. de quibus prima ad cor. 13. Nunc autē manēt fides spes caritas: tria hec. Consequēt̄ do de ꝟtutibus cardinalib⁹: q̄ sūt de his que sūt ad finē. vt prudentia. iusticia. fortitudo. tēp̄ātia. Primo ḡ querit̄ de fide. Scdo de spe. Tertio de caritate. Cum autem queritur de fide p̄intelligendū est sicut dictū est prius. ⁊ habetur s̄m Augu. super illud ad ro. 1. De fide in fidem. ꝙ fides dicit̄ duobus modis. Quod creditur: ⁊ quo credit̄. Fides autem quo credit̄ est habitus credendi qui accipit̄ duobus modis. Cum caritate: ⁊ sine caritate. Si sine caritate sic est fides informis de qua dictum est prius. tum querebatur de gratiis gratis datis. P̄n̄tis igit̄ inquisitionis erit inquirere de fide secūdū alias duas acceptiones. Ut primo queramus de fide qua creditur formata. hoc est de habitu credēdi.

Secundo vero de fide quod credit̄. hoc ē de credibili. Et quantū ad primam inquisitionem erit iste modus. Primo querit̄ an fides sit necessaria ad salutē. Secundo supposito ꝙ sic: vtrum habeat̄ ꝑ suasionem. 3ᵒ an fides uirtus sit. Quarto supposito ꝙ sic an sit virtus generalis vel specialis. ⁊ hec q̄runt̄ ad sciendum quid sit fides s̄m rem.

Quinto queritur quid sit fides secundum diffinitionē. Sexto de actu fidei. Septio de sbiecto fidei. Octauo de obiecto fidei. 9ᵒ de ɔparatiōe fidei ad ceteras virtutes.

Ad primuz arguitur

sic. Nulli dubiū est neminē deū colere: nisi q credit ip̄m esse: ⁊ nisi qui credit de illo ea ꝓpter que debet ei cultum impendere. Ubi grā Nemo impēdit ei latrie cultum: nisi q credit ipsum deum. nemo impendit ei obediētie seruitum: nisi qui credit ipsum dominū. ⁊ iuxta hunc modū nemo orat illum nisi qui credit ꝙ possit ei esse ī adiutoriū. Si ḡ necessariū ē ad salutē deū colere: necessarium erit ip̄m deuz ⁊ bonū credere. Itē si ad salutē necessarium est deū amare super oīa ⁊ timere. Sz nō amat̄ nisi quia bon⁹: nec timet̄ nisi quia iust⁹ credit̄. erit ḡ necessaria ad salutē fides bonitatis ⁊ iusticie. Si dicet̄ ꝙ est fides dupl̄r dicta. Uno mō fides credulitas ꝟitatis manifeste: cui ɔtradici nō potest. vt fides p̄ncipioꝝ. vt omne totum mai⁹ est sua parte. ⁊c. ⁊ in diuinis deū esse iustum seu summū bonum.

Est itez fides veritatis occulte: que nō se ita offert intellectui manifeste. vt terram esse centrum mundi: ⁊ celum aliquod esse insensibile: quod non videt̄. Secūdū p̄mum modū diceret forsitan aliquis incredul⁹ ꝙ eēt fides necessaria ad salutem. de secūda non. quia ei nō potest firmiter muniri intellectus. Cōt̄ arguit beatus Hylarius in quarto de trinit̄. dicens. Neq; celestium per se scientiā humana imbecillitas ɔsequit̄. neq; inuisibiliū intelligentiā ipse sibi corporaliū sensus assumz. Ex quo accipit̄ talis ratio. Plus excedunt celestia ⁊ diuina humanū intellectū: ꝙ intelligibilia humanū sensum. Sz impossibile est s̄m ordinem nature ꝙ sensus capiat scientiaz intelligibiliū. ḡ impossibilius erit ꝙ humanus intellectus s̄m ordinem nature cōprehendat scientiā diuinoꝝ. Si ḡ saluti necessaria ē intentio diuina: que non potest haberi sine preexistenti cognitione. preexistens autē cognitio non potest esse sciā. ḡ preexistens cognitio erit fides diuinoꝝ. Item beatus Hylari⁹ in 4ᵒ. de trini. arguit sic. Nō sbeunt ingenia nostra celestem sciām. neq; incomp̄hensibilez ꝟtutē sensu aliquo infirmitas nostra ɔcipiet

Ipsi ḡ deo de se credendū est. ⁊ his q̄ cogni nostre de se tribuit obsequēdū. Ex quo relin- quit̄ primū. Ratio ista fundat̄ supra hanc ꝓ- positionē per se notam. Incōprehēsibilis ꝟitas ⁊ infinita non ɔcipit̄ a virtute infirma ⁊ fi- nita. Itē Hylari⁹ in quarto de trinit. Aut more gentiliū denegand⁹ est de⁹. si testimōia eius improbant̄. Aut sicut ⁊ deus credit̄ nō potest aliter de eo q̄ ipse de se testatus est: in- telligi. Sꝫ intelligere testimonio alteri⁹ ideꝫ est quod credere. vt ostēdit aug. ad Paulinā de videndo deo. quia his que videm⁹ ipsi te- stes sumus. Sꝫ his que credim⁹ aliis testibus monemur ad fidē. Necesse est igit̄ de deo ꝑ⁹ suum testimoniū credere. Item Hyl. in 5°. de trini. Nō est de deo humanis iudiciis sen tiēdū. Neqꝫ enim nobis ca nā est: vt se in cele stē cognitionē suis virib⁹ efferat. a deo discē- dum est quid de deo intelligēdū sit. quia non nisi se auctore cognoscit̄. Si ḡ cognitio dei ne cessaria est ad salutē: ⁊ hoc non pōt haberi ꝑ inquisitionē humanā seu sciam: necessariū ē vt habeat̄ per fidē. Itē Hyl. in. i. de trinit. Cū de reb⁹ dei sermo erit ɔcedam⁹ sui cogni tionē deo dictisqꝫ eius pia veneratione famu lemur. Idoneus enim sibi testis ē qui nisi per se cognitus non ē. Ex quo relinquit̄ q̄ ad sa- lutē necessaria ē fides qua credim⁹ deo de se ipso. Fides dico quia scia non ē possibilis: sic ostensū ē. Itē ad idē sunt auctoritates apli ad hebr̄. xi. Accedētē ad deū oportet credē ꝗ ⁊ sine fide impossibile ē placere deo. ⁊ hi⁹.

Ad oppositū sic. Coīs animi acceptio est q̄ assentire i ncertis in his que ad salutē ptinēt est temerariū. Itē ɔmunis ē animi ɔceptio q̄ nullum temerariū confert saluti humane. Cum ḡ omne inuisum ⁊ incognitū sit īcertuꝫ assentire inuiso ⁊ incognito erit temerariuꝫ. Sꝫ talia sunt quib⁹ fide de qua querim⁹ assen tim⁹. sicut dicit aug⁹. Fides ē credere quod nō vides. ḡ hi⁹ fides est temeraria. ḡ nec saluti necessaria. Itē dicit Petr⁹ rauēnas qd̄ vr̄ ɔcordare cum ɔmuni animi ɔceptione. q̄ nō est tutū credere sine rōne. ḡ in his que ptinēt ad salutē periculosū erit sine ratione credere Sꝫ tale ē credere fide de q̄ loquimur. ḡ nō erit credere tale expediēs ad salutē. Itē cū hō sit rōnalis creatura: nat⁹ est ⁊ ordinat⁹ ad iu dicādū rōne: ⁊ ad opandū rōe. Si ḡ ꝓpter hꝫ quia homo rōnalis ē si operet̄ sine rōne nō est laudabilis: ⁊ vituꝑabilis si opet̄ ɔtra rōnē. ḡ silr̄ iudiciū rōnis laudabile nō erit sine rōne:

⁊ vituꝑabile ɔtra rōnē. ḡ credere sine rōne nō ē laudabile. credere ꝟo ɔtra rōnē vituꝑabile Sꝫ tale ē credē fidei de qua loquimur. ḡ tale credere vituꝑabile ē. Itē vbi piculosum ⁊ damnabile est falli: ibi maxime reprobādum ignorare se falli. Sꝫ in diuinis ⁊ ī via que ē ad beatitudinē dānabile ⁊ piculosū est falli. ḡ in hi⁹ maxime reprobādū ē ignorare se falli Sꝫ vbi deficit scīa ⁊ cognitio ꝟitatis: est ibi ignorantia opposite falsitatis. ḡ ꝑ ɔñs igno- rantia fallacie emergētis circa ꝟitatē. Cū ḡ ī fide fm̄ q̄ hic loquimur deficiat cognitio ⁊ sciētia ꝟitatis. est hic ignorantia opposite fal sitatis. ḡ ⁊ ignorantia fallacie. Deficit igit̄ ꝗ sic credit an fallat̄. ḡ tale credere maxime re- probabile. Sō. dō q̄ fides: hoc ē apphensio ⁊ assensus ꝟitatis diuine necessaria ē ad sa- lutē. ⁊ cā ē q̄a cognitio creatoris necessaria ē ad salutē. ⁊ sic rōnalis creatura dꝫ dilectōem sūme bonitati ⁊ obediētiā summe maiestati: ita assensū pme ꝟitati. Ueritas aūt diuina nō pōt capi ꝑ sciām ab humana creatura ꝓpter duplicē cam quā assignat Hugo de san. vic. vna ē excellētia pme ꝟitatis. alia imbecillitas humane fragilitatis. Excellētia veritatis q̄ mōstrat Hugo ꝑ diuisionē eoꝝ que a nobis ɔp hēdūt̄. Nā cū quedā ɔphēdam⁹ sensu vt cor poralia: quedā ꝟo intellectu ꝑ reꝝ silitudines quedā ꝟo expiētia. vt ea que in aīa sentiunt̄. vt gaudiū ⁊ tristicia: timor ⁊ amor. diuina nō ɔphēdūt̄ pmo mō. s. sensu. quia non sunt actu pn̄tia: nec corporalia. nec 2° mō. quia omnem silitudinē puritatis excellētia trāscēdūt: nec tertio mō. vt illa que in nobis sentiūt̄. quia nō de sbā animi sunt: nec de his que in aīo sb sistūt. ḡ sola fide credūt̄: quia sunt: s nō q̄lia sunt. credūt̄ q̄a sūt: s nō qualia sunt ɔphen- dūt̄. ḡ de⁹ credi pōt. ɔphēdi nō pōt. Item infirmitas humane fragilitatis cā ē. q̄a sicut ostēdit Hugo in suis snīis. Erant tria q̄dam corpus. spūs. ⁊ deus. ⁊ corp⁹ quidē est. mūd⁹ erat. aīa spūs. ⁊ ipsa aīa q̄si in medio quodaꝫ erat habēs ex̄ se mūdū: intra se deum. ⁊ acce ꝑat oculū: quo ex̄ se mūdū ⁊ ea que in mun do erāt videret. ⁊ hic erat ocul⁹ carnis. aliū oculū accepat: quo se ipaꝫ ⁊ ea q̄ in ipa erāt videret. ⁊ hic erat ocul⁹ rōnis. aliū rursum oculū acceperat: quo intra se deū videret: ⁊ ea que in deo erant. ⁊ hic ē ocul⁹ ɔtēplatōis. Postqꝫ aūt tenebre pctī ī illa intuerūt: ocul⁹ q̄dē ɔtēplationis extinct⁹ ē vt nihil videret. Ocul⁹ ꝟo rōnis lippus effect⁹ vt dubie vidēt

Solꝰ oculꝰ carnis in sua claritate permansit. Homo ḡ quia oculū carnis hꝫ: mūdū videre pōt ⁊ ea que in mundo sūt. Itē quia oculū rōnis ex parte hꝫ: aīum similr̄ ex parte videt: ⁊ ea que in animo sunt. Quia ṽo oculū ↄtemplationis non hꝫ: deū ⁊ que in deo sunt vidē non valet. Fides ḡ necessaria est qua credāt̄ que non vident̄. Ad p̄mum ḡ quod obicit dō ꝙ duplex ē certitudo mentis rōalis. vna per modū visus. alia per modū gustus. Per modū visus ex parte cognitionis intellectus Per modū gustus ex parte deuotiōis affectꝰ. Et fm̄ hoc distinguendū in fide: quia fides in quibusdā̄ fidelibꝰ habet certitudinē cognitionis: que hꝫ incōtradictiuā rōnū ꝓbationē. In quibusdā ṽo est certitudo deuotionis fm̄ gustū affectus. Unde dicit Hugo de sancto vic. in suis sententiis. Quorūdā fides cognitione magna est: affectu parua. Quorūdā ṽo affectu magna. cognitione parua. verūtñ affectū magnū laudabilē esse in fide q̄ȝ cognitionē magnā dñs esse ostēdit. vbi fidē grano sinapis ↄparauit. Mat. 13. quod quātitate paruū est. ſ non feruore. Mulieri cananee paꝝ fidē scienti: ſ multū feruenti dictū est. Mulier magñ est fides tua. Patet igit̄ ꝙ illa ꝓpositio quam assumebat est falsa. Omne inuisū ⁊ incognitū est incertū: fm̄ ꝙ inuisū ⁊ incognitum fuit mūt̄ quantū ad intellectū. Ad 2m qđ obicit̄ ꝙ nō est tutū sine rōne credere. dō. ꝙ Petrꝰ rauēnas loquit̄ de credulitate generalr̄ fm̄ ꝙ se extendit ad ↄsequētia ex articulis fidei Et quia multa de ↄsītibꝰ ad articulos possēt verti in veꝝ ⁊ in falsū. ideo de illis dicit ꝙ non est tutū credere sine rōne. Uel pōt dici ꝙ hoc dicit ad significandū vtilitatē rōnum ad defensionē fidei catholice ↄtra hereticos. Nō est ḡ tutum ecc̄lie credere sine rōne. i. nisi habeat rōnes ad defensionē fidei catholice. quia dr̄ 1. Pe. 3. Parati semꝑ ad satisfactionē poscēti rōnē de ea que in vobis est fide ⁊ spe. Illud ḡ qđ dicit intellr̄ de rōne ꝑut ē nec̄ia ad instructionē ⁊ defensionem: nō ꝑut ē nec̄ia ad ꝓbationē. Ad 3m dō. ꝙ non est simile in operatione ⁊ cognitione. vt sicut opari cōtra rōnē est vituꝑabile. ita credere ↄtra rōnē vl̄ non fm̄ rōnē. ⁊ ratio est: quia opatio faciēda subiecta est facultati rōnis. ṽitas ṽo cognoscēda excedit facultatē rōnis. Et ideo necesse ē vt per aliud a rōne credat̄ laudabilr̄. vnde vlr̄ ratio fidei non suffragat̄: quod ostendit Hugo de sancto vic. in sentētiis. ꝑ distīctiōē

dicens. Tria genera credentiū inueniuntur. Quidā fideles sunt: qui sola pietate credere eligunt. qđ tamē vtrum credendū sit: uel nō credendū ratione non ↄp̄hendunt. Alii rōne approbant quod fide credunt. Alii puritate cordis ⁊ munda ↄsc̄ia interius iam gustare incipiūt quod fide crediderūt. In p̄mis sola pietas facit electionē. In secūdis ratio adiūgit approbationē. In tertiis puritas intelligentie apprehēdit certitudinē. Exponit exēplum. Pagani in plures vnitatē diuinitatis scindunt. Iudei saluatorem non recognoscūt In his omnibus mens fidelis īstinctu st. ⁊ nisi pietate tenere: fortassis abiecta ṽitate falsitatē sequeretur. accedit spū sancto suggerēte ad hec ratio. Melius est ↄfiteri vnū p̄ncipium q̄ȝ multa. quia vbi multitudo est aut pluralitas superflua est: aut vnitas imperfecta. Amplius melius est creatorē pariter cōfiteri ⁊ saluatorē q̄ȝ creatorē solū: quoniā qui creatorē dicit maiestatem ↄfitet̄. qui saluatorem credit pietatē venerat̄. Item maius bonum hominis est ut in deo suo maiestatē inueniat q̄ oculo cordis ↄtemplet̄: ⁊ humanitatē: quā oculo carnis speculet̄: vt totus homo in deo beatificet̄. His rōnibꝰ animꝰ ↄfortatꝰ ad amplīorē diuine religionis deuotionē excitat̄. deuotione aūt mundat̄ ⁊ purificat̄: vt iā q̄dā modo pregustare incipiat id qđ cognoscere festinat. ⁊ quodāmodo per ↄtēplatōēꝫ deum p̄ntem habere incipiat: ⁊ nulla iam rōne ab eius fide etiam si totus mundus in miraculo ↄuertatur auelli queat. Ad vltimum dō. ꝙ per fidem de qua loquimur certi sumꝰ nos non falli: ⁊ si ignota sit veritas cui assentimꝰ ⁊ ratio ē quia in assentiendo ipsi veritati innitimur ipsi veritati: que deus est. que sicē nō potest falli: ita nec fallere. vnde dicit Ricar. de san. vic. in p̄mo de tri. Quotquot ṽaciter fideles sumꝰ nihil certiꝰ ⁊ ↄstantiꝰ tenemus. q̄ȝ qđ fide apprehēdimꝰ. vtinam itaq; ī eoꝝ attestatione seu ↄfirmatione signis ꝑ argumētis. ꝓdigiis ꝑ expimētis. vtinā attēderēt iudei. vtinā aīaduerterēt pagani cū quanta ↄsc̄ie securitate ꝑ hac ꝑte ad diuinū iudiciū poterimꝰ accedē. nōne cū oī ↄfidētia dō dicē poterimꝰ. Dñe si error ē a te ipo decepti sumꝰ. nā ista ī nobis tātis signis ⁊ ꝓdigiis ↄfirmata sūt: q̄ nō nisi ꝑ te fieri pñt certe sūme ⁊ talibꝰ sanctis viris nobis tradita: ⁊ cū sūma attestatōe ꝓbata te ipo cooperante ⁊ smonē ↄfirmante sequentibꝰ signis.

Queritur postmodū

an fides que est necessaria saluti sit ꝑ rōes suasa uel ꝓbata. Ad qđ sic. Sic aliud est diligere aliquē ex suis meritis seu rōe beneficii vel vtilitatis. Aliud ꝟo diligē ipsū sine meritis ex sola virtute ⁊ gr̄a diligentis. sic aliud est credere ex ꝓbabilitate uel euidētia ipsius credibilis. aliud ex virtute credentis. Simil' g° virt⁹ ē amare īprobū caritate. ⁊ credere īprobabile fide nec minoris virtutis est credere īprobabile q̄ȝ improbū diligere. si g° ex caritate seu amore salutari contra merita improbus ⁊ īimic⁹ diligit. Ergo ex fide salutari sine ꝓbatione ⁊ rōnis suasione īprobabili veritati credet. Itē qđ absq; suasiōe ⁊ ꝓbatione credit: virtute credent; creditur Aut g° deo hoc modo credēdū ē: ⁊ habem⁹ ꝓpositū. aut n̄ sine suasiōe seu ꝓbatiōe: ⁊ tūc obiicit. g° nō est ei alio mō credēdū q̄ȝ cuilibet alii. cuilibet eni alii ꝓbatione cui denti crederet. Itē nō est adeo q̄s mendax cui probationib⁹ idoneis a quolibȝ nō credat. Qui ergo non aliter deo credit q̄ȝ ꝓbationib⁹ idoneis ⁊ certis. manifestū est quoniā deū in hac pte in nullo mendacib⁹ anteponit. ⁊ ipsos deo ī assensu credulitatis adequat: qđ apte dei ꝯtumelia est. Relinquit igit ꝙ fides salutaria credit deo sine ꝑsuasione ⁊ ꝓbatiōe. Itē sicut deo debet digna dilectio: ita ei debetur credulitas digna. nō ē aūt digna deo credulitas: que ꝑpt ꝑsuasiones aut ꝓbatiōes impendit: q̄ȝ hui⁹ credulitas nec etiā bono viro ⁊ sapienti digna est. g° si dignior credulitas que sic deo impēdenda est: credendū est ei sine rōne ⁊ ꝑsuasione. Itē sicut affect⁹ rōnalis debet sūme bonitati dignū amorē. ita ītellectus sūme veritati dignā credulitatē. si ergo nō est digna dilectio deo qua diligitur eius bonitas solū ꝑpter vtilitatē: nō erit eadē rōne digna deo credulitas qua assentit prime ꝟitati ꝑpter ꝑsuasionē rōnis vel ꝓbationē. Itē cū virtus ⁊ ars circa difficillima sint. credulitas aūt que ē ꝑ euidētes ꝓbatiōes nō solū circa facillima ē: sed etiā circa ea que impossibile est uel difficile nō facere. Impossibile eni est non credere manifeste vera. difficile aūt est nō credere ꝓbabilia Relīqt igit h⁹ credulitatē nō ꝑtinere ad virtutē. Itē Supposito exempli gratia ꝙ similis sit rō venditoris mercis sub pignore vel cautione ⁊ intellect⁹ credentis ꝓbatiōe: quia sicut de manu talis venditoris merces nō exeūt: nisi prius securitatē pignoris vel cautionis tenuerit: sic nec de huius intellectu erit credulitas donec mediū approbatiōis habuerit. Itē arguitur. Exactio pignoris nō est nisi ex paruitate credulitatis: q̄uis eni multitudo pignorū vēditoru securitatē faciat: testimonia tamē sūt incredulitatis ipsi⁹. Ergo ex pte intellect⁹ exactio ꝓbationis testioniū est sue incredulitatis. Quāuis sint h⁹mōi ꝓbationes intellectui quedā securitates. si ergo intellect⁹ ꝑ īcredulitatē nō potest placere deo: nec ꝑ fidē que ē coacta: ꝑ ꝓbationē placebit deo. fides igit salutaris nō est ꝑ ꝓbationes. Itē Johes damascen⁹ dicit. fides est cōsensus nō inquisitus seu inꝑscrutatus. Ergo relinquit ꝙ fides laudabilis nō est ex ꝑscrutatiōe rōnis. Itē Greg⁹. fides nō habet meritū cui hūana ratio prebet expimētū. Cōtra Aug⁹ ad paulinā de vidēdo deo credūt illa que absunt a nostris sensib⁹. sed videt idoneū testimoniū qđ ei ꝑhibet. g° ea que credūt ⁊ si nō videat idoneo tamē testimonio ꝓbant. Itē Aug⁹ ī eodē. his que videm⁹ vel audim⁹ nos idē testes sum⁹. his autē que credimus aliis testibus mouemur. Ad fidē g° que credūt testimonio ꝓbant. Itē credit testimōio apl'oȝ Act'. ꝑ. Eritis mihi testes in oī iudea ⁊c̄. Credit testimonio creaturarū quoniā de⁹ est oīpotens. ⁊ creator ad Ro. ꝑ. Inuisibilia dei ꝑ ea que facta sūt intellecta ꝯspiciūt. ⁊ Sap. iȝ°. A magnitudine speciei ⁊ creature poterat horȝ creator cognoscibiliter videri. si g° fides qua credit testiōnio apl'oȝ necessaria est saluti: ⁊ etiā fides qua credit testimonio creaturarū: q̄ȝ deus est ⁊ oīpotens. fides igit salutatis est credere ꝑ ꝓbationē testionioȝ. Itē sic dic beat⁹ Bern⁹ ꙙ scia innitit ꝟitati: fides auctoritati. opio verisilitudine se tuet. g° si fides auctoritati ínitit videt ꙙ ꝑ auctoritatē probari possit. Sol'o fm Jo. damascenū ī 4°. li° vbi dic fides dupliciter est. Est eni fides ex auditu: audientes eni scripturas credimus doctrine spū. est aūt rursus fides indistabilis ⁊ īiudicabilis spēs eoȝ q̄ a deo

nobis nunciata sunt. igitur p〈ri〉ma mentis nostre est. secunda carismatū spūs. vult ḡ dicere ꝙ ē fides ex auditu acq̄sita: sine testimonio scripturarū: ⁊ est fides gratuita infusa a deo ad assentiendū p〈ri〉me v〈er〉itati ꝑꝑ se. fides ꝑ mō dc̄a colligit̄ ex testimonio ⁊ rōne: ⁊ nō est sufficiens ad salutem Secūda v〈er〉o infundit̄ ex sup〈er〉na illumīatiōe ⁊ hec est fides salutaris ⁊ donū gratie.
Ad illa ergo que dicit Aug⁹ ī li° de videndo deo. dō ꝙ loqt̄ ō fide que est ex auditu exteriori que est fides acq̄sita: non de fide que est ex inspiratione gratie interioris: que est fides gratuita. illius cā ē ratio. vl̄ aptū testimoniū auctoritatis. Isti⁹ v〈er〉o cā est gratia illumīatiōis diue ad cognoscēdū veritatē que est sup̄ naturaz: ⁊ assentiendū ipsi ꝑpter se. Nōnō tn̄ ꝙ rō ⁊ fides que est ex rōne se habēt ad fidē gratuitaz sicut ꝑambula dispositio ad formā. Disponit eni aīaz ad receptiōez lumīs quo assentiat prime veritati ꝑpter se. ꝓ per modu3 nature nō gratie: ⁊ dicit̄ ipsam ītroducē sicut seta filū: ⁊ tūc rō cessat humana qñ ei nō īnitit̄ fides introducta. Ad t〈er〉tiu3 qꝺ obiicit̄ de credulitate que ē ꝑ testimonia aplo〈rum〉 ⁊c̄. Jam pat3 responsio: aliud eni3 est credere ex testimoniis. aliud credere testimonia. Dico ꝙ fide suasa credit̄ ex testimonijs: sed fide infusa credūt̄ testimonia q〈uia〉 sūt vera. ⁊ hoc secūdo mō fides testīmoniū est necessaria saluti nō primo mō.
Ad illud qꝺ obiicit̄ ꝙ fides innitit̄ auctoritati. dō ꝙ nō īnitit̄ auctoritati tanq̄ ꝓbanti: sed tanq̄ ꝯfirmāti ⁊ corroboranti.

Postmodum queri

tur vtrū fides sit virt⁹. Ad qꝺ sic dic̄ pħus. finis speculatiōis est veritas. v〈ir〉tutis v〈er〉o finis est bonū. Cū ḡ fidei finis sit veritas: inq̄tū hui⁹ fides nō erit virtus. Forte dicet̄ ꝙ hoc nō impedit q〈uia〉 n fides sit v〈ir〉t⁹: q〈uia〉 fides nō est in quācūq̄ v〈er〉itatē: ꝓ in veritatē primā. Prima aūt veritas idem est qꝺ sūma bonitas. ⁊ ita cū prima veritas sit finis fidei. sūma bonitas est finis fidei ⁊ ita fides ē ī bonū ⁊ ē virt⁹. Si sic dicat̄ ꝯtra. Si penes fines ꝓꝑos differūt v〈ir〉tutes q̄uis vnus sit finis vltimus: nō erit ponē ꝓꝑiū finē ipsius bonitatē sūmā inq̄tum hui⁹ cum sit finis caritatis ⁊ alia〈rum〉 v〈ir〉tutū ḡ erit dicere ꝙ finis ipsi⁹ fidei erit v〈er〉itas inq̄tū hui⁹. ḡ cū virtutis inq̄tū virtutis finis sit bonitas nō veritas nō erit fides virtus. Itē si diceret̄ ꝙ v〈ir〉tutis finis ē bonū generaliter. sed bonū generalit̄ contingit multiplicari. na3 est bonū rōnale. ē bonū irascibile. est bonū ꝯcupiscibile. sic aūt bonū ꝯcupiscibil̄ est finis caritatis. ⁊ bonū irascibile finis spei. ita bonum rōnal̄ est finis fidei: qꝺ bonū est ꝑma veritas ī q̄tū hui⁹. Cōtra. Si bonū ipsius v〈ir〉tutis rōnabilis facit fidē esse ī bonū ꝓ〈pter〉 rōnem virtutis. ḡ cū sciā sit in bonu3 rōnale qꝺ est veritas ordinata in illā. Relinqt̄ igit̄ ꝙ sciā erit virt⁹. si ḡ nō ex hoc sciā ē v〈ir〉t⁹. Relinquitur ꝙ fides non erit virtus.
Item hugo de scō vic. fides est certitudo quedā aī de rebus absentib⁹ sup̄ opīonē ⁊ infra sciām ꝯstituta. Ex q̄ accipit̄ ꝙ fides est media inter opīonē ⁊ sciām. Si ḡ duo extrema sc3 opīo ⁊ sciā nō sūt in genere v〈ir〉tutis. sed ī pura speculatione. Relinquit̄ ꝙ mediū sc3 fides nō erit ī genē v〈ir〉tutis ꝓ ī speculatiōe pura. Itē differūt sciā ⁊ v〈ir〉tus penes subiecta siue vires: q〈uia〉 sciā est ī speculatiuo ītellectu: seu ī ꝑte aīe speculatiua. v〈ir〉t⁹ aūt ī practico ītellectu seu in ꝑte aīe motiua. Cū ḡ fides sit ī ītellectu speculatiuo. Reliquit̄ ꝙ nō erit v〈ir〉t⁹. Q〈uod〉 aūt fides sit ī speculatiuo ītellectu. dic̄ beat⁹ Greg⁹ sup̄ illō Jere. 2°. filii mēpheos ⁊ caphnea ꝯstuprauerūt te ⁊c̄. glo. malign⁹ spūs q̄si ab īferiorib⁹ mēbris ad supiora ꝑrigit: cū actiuā vitā polluēs q̄si castā celsitudine3 fidei morbo diffidentie cōrūpit. Ex quo relinqtur ꝙ cū actiua ad practicū ītellectu3 ꝑtineat. Cōtēplatiua v〈er〉o ad speculatiuum quā dic̄ corrūpi ꝑ corruptionē fidei. Ergo nō erit fides nisi ī intellectu speculatiuo.
Cōtra. Habitus volūtari⁹ est virt⁹ vl̄ vitiū. fides est habit⁹ volūtari⁹: q〈uia〉 null⁹ potest credere nisi volens. ergo fides est v〈ir〉tus vel vitiū: sed nō vitiū ḡ virtus.
Item. Quicūq̄ habit⁹ ordinatus habet cō trariū peccatū est virtus. sed fides habet ꝯtrariū peccatū īfidelitatl. ḡ est v〈ir〉tus.
Itē. Omne qꝺ est expulsiuū pcc̄i ⁊ est ꝑncipiu3 ad meritū est virtus. ꝓ fides est hui⁹ sicut dicit aplus Ro3°. Justitia est ꝑ fidē ihu xpi. ⁊ ad Ro. 5°. Justificati ex fide pacem habeamus. ⁊ Heb. xi°. Sancti ꝑ fidem vicerūt regna. opati sunt iusticiā ⁊c̄. ergo fides est virtus qꝺ omnes ꝯcedūt de fide

opante p dilectionē. Nota tamē q ad hoc dixerūt quidā q fides est ī speculatiuo intellectu ⁊ nihilemin⁹ est virt⁹: ⁊ hoc dixerunt his rōnibus. qa cū aīa sit remūeranda fᵐ oēs vires: ⁊ maxime fm ptē aīe speculatiuā nccē bz mereri fm partem aīe speculatiuā. g in pte aīe speculatiua erit pnci pium merēdi qd est virt⁹. Itē Sicut se habet pbabile ⁊ iprobabile ad intellectuz ita se habet approbabile ⁊ reprobabile ad affectū ⁊ ecōuerso. Si g ex ētute affectus ⁊ caritatis est diligere probabile. s. inimicū. g ex virtute ītellectus erit īprobabile credere. s credē est p fidem. g fides ē ētus intellect⁹. Sed ɔtra hoc obiiciūt qa nō est necesse vt ī eo p se sit meritū ī quo erit remūeratio vl' pmiū. corpus enī glorificabitur ⁊ ps sensibilis. nō tamē ī illis p se ē meritū. g nec est rō cū ītellect⁹ speculatiu⁹ ɔ̄sequatur premium: quod propterea ī eo sit p se meritū. Item ītellect⁹ speculatiuus cogit necessario ad credēdū p necessariam rōcinationē. g credere ītellectus speculatiui est īuolūtariū. null⁹ aūt act⁹ inuoluntari⁹ est virtutis. g credere ītellectus speculatiui nō ē volūtatis virtutl. Propter hoc dixerūt alii q fides est ī parte aī motiua ⁊ est virtus: pars enī motiua est liberi arbitrii qd est q̄si res ī aīa querēs bonū ⁊ beatitudinē ipsis viribus subiectis: ⁊ in eo ē primo meritū ⁊ virtus. liberuz aūt arbitriū est facultas rōnis ⁊ volūtatis: ⁊ ē vis motiua scdm rōnē ⁊ voluntatē. scdm rōnē intēdentē: ⁊ fᵐ voluntatē appetētē; dicūt g q fides est ī libero arbitrio scdm rōnē. Sed ɔtra hoc obiicit. ad eandem vim ptinet virtus vie ⁊ premiū patrie qd succedit virtuti. g tū visio pme veritatis succedat fidei in gloria. visio aūt veritatl ptineat ad ptē ītellect⁹ speculatiui. Ergo fides est in ītellectu speculatiuo. Si virt⁹ est: virtus est ītellectus speculatiui. ppterea dixerūt alii q duo sūt ī fide. cogitare ⁊ assentire fᵐ beatū Aug. Credere ē cogitare cū assensione. Cogitare est ītellect⁹ speculatiui: assētire practici. ⁊ ita fides q̄tuz ad actū cogitādi est ī ītellectu speculatiō vl' est habitus cognitiu⁹. q̄tum ēo ad actum assentiendi est ī intellectu practico: ⁊ ē habitus motiu⁹. ex primo ergo nō habet esse virtus sed ex scdo. Sed ɔtra hoc obiicitur differentia est habituū scdm differentiam potēriarū subiectarū. Si g nō ē eadē potentia speculatiui intellect⁹ ⁊ practici. ergo nec idem habitus erit vtriusq. Fides igitur nō poterit esse ī intellectu speculatiuo ⁊ practico. Propter hoc aliter ē dicēdū ad pdictā questionē qua querit vtz fides sit virtus: vt sit qō de fide formata que est cū caritate. dō g q fides pōt ɔsiderari materialiter: ⁊ pōt ɔsiderāi formalr. Materialiter fides ē cognitio. formaliter fides est assensio. fides g materialiter considerata est in speculatiuo intellectu: nec est virtus. formaliter ēo ɔsiderata est in practico ītellectu ⁊ ē virt⁹. Un hugo ī li. de sacramētis duo sūt ī quib⁹ fides cōstat cognitio ⁊ affectus. In altero scilicz in affectu ɔstat: qa ipsa in illo est. in altero scz cognitione constat qa de illo est. In affectu ēo fidei substātia inuenit. in cognitiōe ēo materia. ppterea fides ī affectu habz sbaz quia affectus ipse fides est. In cognitione ēo materiā qa de illo est qd ē ī cognitiōe fides igit qua credit est in affectione. qd ēo credit in cognitiōe. cognitionē aūt hic ītelligim⁹ sciam rerū. nō illā que ex pntia ipsarū cōprehēdit: sed illā que auditu solo pcipitur: ⁊ ex verboz sigtione manifestat. Uerbi grā. cuz id quod dicit ⁊ ab illo qui audit intelligitur qd dicit: etiā si nesciat vtrū sit vel nō sit ita ut dicit. scia tamē ē inquātū intelligit ⁊ scit quid est qd dicit. Ad hāc cognitionē si fides accedat ut credatur qd audiebat ⁊ intelligebat est credulitas in cognitione: ⁊ inuenit ī affectu substātia. in cognitione ēo materia. Ad pmo obiectū dicēdū q prima veritas est finis speculationis scdm rōnē. veri. ētutl ēo fidei finis est fᵐ rōnē boni. vnde pma veritas cōpatur ad finē dupliciter vt obiectū seu matia: ⁊ ut finis. vt obiectū fm rōnē veri. vt finis fm rōnē boni. ex cōparatione ipsius prime veritatis vt obiectum nō deprehēdit fides virtus: s ex cōpatiōe fᵐ q finis. vnde sic̄ caritatis finis est simpliciter bonū: ita fidei ē quoddā bonū scz verū sub rōne boni: ⁊ p hec patz rnsio ad secundū. Ad tertiū qd obiicit de sciētia dō q scia q̄tū est de rōne scie habet verū pro materia nō pro fine. vl' si habet p fine nō tn̄ habet fᵐ rōnē boni. ⁊ ideo scia speculatiua nō est virt⁹ siue scia que ē donū.

Ad qd manifestandū notādū est q cuz

scīa dicatur in rōne esse seu in intellectu ratio accipitur tripliciter. Uno mō dicit ratio vis cognitiua veri ⁊ falsi. boni ⁊ mali. ⁊ scīa in rōne hoc modo accepta est habitus speculatiu⁹ ⁊ non est virt⁹. Alio mō dicitur rō vis cognitiua veri ⁊ falsi. boni ⁊ mali ad hoc ꝙ fiat vel nō fiat. vel ut tēdatur in illud. vel ut recedat ab illo. ⁊ ꝭm hoc rō ē pa liberi arbitrii ut diffinitur ab Aug. Liberū arbitriū ē facultas rōnis ⁊ voluntatis: ⁊ hoc mō rō vis motiua est inclinans p intētionē. Tertio mō sumit ratio large ita ꝙ ɔprehēdat iudiciū ⁊ appetitū seu rōnem ⁊ volūtatē: ⁊ sic idē est qđ li. ar. ⁊ scđm has duas vltimas acceptiōes ī rōne dicit esse scīa que est donū seu virtus.

Ad quartū qđ obiicit de hugone. dđ ꝙ loquēdo de fide materialit. s. scđm cognitionē media est fides inter opiōnē ⁊ sciā; nec ex hoc dicit vn ɔ⁹stitut nec opinio nec scientia. loquēdo ꝯo de fide formaliter scꝫ scđm assensionē nō erit dicē fidē esse īfra sciam ⁊ supra opinionē. Cū ipsa certitudo fidei equipetur certitudini que est scīe ꝭm qđ dicit Aug⁹. ꝙ nihil est homi certi⁹ sua fide. Ad vltimū dicēdū ꝙ est ɔsiderāe intellectū speculatiuū absolute: ⁊ est ɔsiderare intellectū practicū absolute: ⁊ est cōsiderare intellectū speculatiuū scđm extēsionē ad practicū: scđm ꝙ dicit phus ꝙ ītellect⁹ speculatiu⁹ p extensionē fit practicus. in primo est pura cognitio. in scđo est pura affectio. in medio ꝯo est cū affectione cognitio: seu cū cognitiōe affectō. ꝓpe ğ loquēdo ī intellectu speculatīo. ꝭmo mō sunt habit⁹ cognitiui: qui nō sūt virtutes sicut sūt scīe. In intellectu ꝯo practico absolute sūt habitus virtutū que materialit ⁊ formaliter sūt circa affectiōes: ⁊ voluntates: sicut est spes caritas ⁊ h⁹mōi. In intellectu ꝯo speculatiuo extēso seu ī practico cōpato ad speculatiuū sūt habit⁹ ꝯtutū q habēt cognitionē p materia: ⁊ affectiōꝫ p forma. sicut est fides ī theologicis: ⁊ prudētia ī cardinalib⁹: ⁊ hoc mō nō ē īcōueniens eūdē habitū esse in intellectu practico ⁊ speculatiuo: qa hoc mō nō est ī itellectu practico ⁊ speculatiuo scđm ꝙ diuidunt seu separāt: sed ꝭm ꝙ vniūtur. s. intellect⁹ speculatiu⁹ intenditur in practicum: ⁊ ꝭm ꝙ practicus informat speculatiuū.

Sequitur querere

vtrū fides generalis virtus sit an spālis.

Ad quod sic. Quia nō est vnicū gen⁹ appetēdorū. Sꝫ diuersa genera nō est vnica virtus appetēdorū sed diuerse ī specie. ğ eadē rōne cū nō sit vnicū gen⁹ credēdorꝫ sed diuersa genera: nō erit vnica fides ꝭ diuerse in spē. ğ fides est differens specie.

Itē aliud ē donū qđ ē đ eternis. s. sapiā ⁊ aliud est donū qđ est de humanis. s. scīa ğ simili rōne alia est fides que est de etnis vt de deo trino ⁊ vno. alia est fides que ē de humanis vt de resurrectiōe hominuꝫ futura ⁊ retributione ⁊ pena. Itē dicit Aug⁹. Quoniā diuerse volūtates sunt ꝭm diuersa volita in spē. vnde alia ē volūtas in specie qua volo honores mūdi. alia qua volo voluptates carnis. alia qua volo diuitias. ğ eadē rōne diuēse erūt fides ī spē ꝭm diuersa credita ī spē. Ergo alia ē fides qua credit dīnitas. alia qua credit humanitas. alia qua credit resurrectio ⁊c. Itē Maxīa est distātia inter oīa ea que habēt cōcōitātiā illa que est inter creatū ⁊ increatū. Si ğ aliqua differētia trahit in speciē differētē: ⁊ ista trahet. fides ğ que est de ī creato ⁊ fides de creato est differēs scđm speciē. Itē fides est de suppliciis etnis: ⁊ ꝭm hoc generat timorē. Itē fides est de premiis eternis ⁊ ꝭm hoc generat spē. ergo cū spes ⁊ timor sint diuersarū spēꝫ fides ex qua generat timor: ⁊ fides ex qua generatur spes eadem ratione erunt diuersaruꝫ specierū. Itē Scđm vnāquāqꝫ virtutē gratuitā est aliqđ amatū: ꝭ nihil est amatū in dīnis nisi sit cognituꝫ cognitione que est fidei. ğ fides circuit finē vniuscuiusqꝫ virtutis ğtuite: seu illud sit verꝫ seu arduū seu bonū: nō enī querēt nisi cognitū. cognoscit aūt per fidem. Relinqt igit ꝙ fides est generalis virtus. Con. Licꝫ multi sint articuli fidei ꝭm temporale ⁊ eternū: creatū ⁊ increatū. vna tamē ē veritas p quā oī articulo inherem⁹. ğ nō multiplicatur fides ꝭm tpale ⁊ eternuꝫ. ꝭ vna erit ꝓpter vnitatē medii qđ est veritas.

Itē Omne qđ est verū a prima veritate verū est sicut dic̄ Aug⁹. ꝙ nulla creatura veritatē habet in se nisi a prima veritate cū sit in se vanitas. ğ cū nulla creatura a se veritateꝫ habeat, nulli creature ꝯitati

adherendū est ꝑ ſe. Cū ergo fidei ſit ꝓpꝛiū adherere veritati ꝑ ſe: nō adherebit fides niſi ſolūmō veritati increate. Ergo cum pꝛime veritati ⁊ ſoli ꝑ ſe adhereat fides licz ſint diuerſi articuli nō multiplicabit̃ ſm̄ ſpēs: ſed ſm̄ vnā adherentiam vna erit

Itē bonū ⁊ malū ſm̄ ꝙ accipiunt̃ a fide accipiūt̃ preter actū ſcꝫ ſub rōne veri. ſm̄ ꝟo ꝙ accipiunt̃ a ſpe ⁊ a timore. Accipiūt̃ ſm̄ actū ſuū ⁊ ſub differēti rōne. ḡ ſic diuerſa rōnis acceptionis boni ⁊ mali facit diffe rentē ſpēm ſpei ⁊ timoris. eodē mō vnitas vel indifferētia acceptionis rōnis boni ⁊ mali que ē rō veri faciet fidē vniꝰ ſpeciei nō multiplicabit̃ ergo ꝑ ſpēs. Solo dō ꝙ fides eſt virtus ſpālis: licꝫ enī ſit diuer ſitas articulorū: qꝛ tamē eſt ꝯuenientia in illis: eſt vna fides omniū illorū. Eſt aūt ꝯuenientia articulorū ī tribꝰ. pͦ ī ſubiecto creditionis. 2ͦ in rōne credendi. 3ͦ in fine ſeu ī termino. In ſubiecto creditiōis ꝯue niētia ē qꝛ oēs articuli ſūt de icreato ꝟo ſ qñꝫ tū coītellectu icreati: vt de deo trino ⁊ vno ⁊ hꝰmōi. qñqꝫ ꝟo cū cointellectu cre ati vt de deo incarnato paſſo ⁊ hꝰmōi. In rōne ꝟo credēdi eſt ꝯueniētia: qꝛ omnibꝰ credēdis pꝛima veritas eſt ratio credēdi. In fine ꝟo creditionis eſt ꝯueniētia: qꝛ ſm̄ oēs articulos tendit̃ in vnū verū qđ ē ſū ma ⁊ pꝛima veritas. Ad pꝛimū ḡ dicēdū ꝙ nō ē ſimile in appetēdis ⁊ credēdis: qm̄ in appetēdis ſm̄ virtutē differētes ſunt ⁊ ꝑticulares ⁊ ꝓpꝛie rōes appetēdi. ⁊ ideo ſūt differētes virtutes circa appetēda ſic patet. caritas appetit deum ſm̄ rōnē boni ſpes ſm̄ rōnē glorioſi. fides ſm̄ rōnē veri. quia ḡ diuerſe ſūt ratiōes boni glorioſi ⁊ veri. ideo diuerſe ſūt virtutes. fides. ſpes caritas. ſimilr̄ in aliis virtutibꝰ. In cre dendis ꝟo nō ſimilit̃ eſt: qꝛ vnica eſt ratio oīū credendorū ꝓpꝛia ⁊ ꝑticularis circa oia credēds ſeu circa oēs articulos que eſt pꝛima veritas. Si enī querat̃ q̄re credis h vel illō. nō ē niſi vna reſpōſio ſcꝫ quia ita docet pͥma veritas. vñ ſi geometria dicit̃ vna ſcīa: qꝛ eſt de vno ſubiecto. licꝫ diuer ſas paſſiōes ꝓbet de eo ⁊ ꝑ diuerſa media Multofortius vna erit fides ſpecie quia ē de vno ſbō ⁊ ꝑ vnū mediū credit qcquid credit. Ad ſecūdū dicēdū ꝙ ſapīa donū ſimpliciter eſt ō eterno. ſcīa ꝟo de tꝑali ꝑ ſe. ⁊ ideo diuerſa ſūt dona ſm̄ ſpēm. fides ꝟo licꝫ ſit de articulo cōtinēte tꝑs ſeu con tinēte diuinā actionē circa hoīem ſeu crea turā: ſemꝑ tamē eſt de eterno ⁊ increato ⁊ ſemꝑ dirigit̃ in eternū ⁊ icreatū. ⁊ iō non multiplicat̃ ꝑ ſpēs. ſicut patꝫ de caritate que quidē eſt ex ꝑte dilectionis ꝓximi de tꝑali. ex ꝑte ꝟo dilectionis dei de eterno. ⁊ tamē caritas nō multiplicat̃ ꝑ ſpēs ⁊ h eſt: quia vna ē rō diligendi deū ⁊ ꝓximū ſcꝫ ſūma bonitas. eodē mō ex hac ꝑte vna eſt rō credēdi eternū ⁊ tꝑale. i. pͥma ꝟitas.

Ad tertiū rñdent qm̄ nō ſeqt̃ ſm̄ diuer ſa volita ſūt diuēſe volūtates. ḡ ſm̄ diuer ſa credita diuerſe fides: nō eſt enī ſimilis ratio in actibꝰ ⁊ habitibꝰ: qꝛ ex vno hitu poſſūt exire actus diuerſaꝝ ſpēꝝ. Uerbi gratia ex habitu naturali qui eſt viſus ꝓ cedūt diuerſi actus. ſ. videre albū ⁊ vidē nigrū: qui ſūt diuerſarū ſpecieꝝ. ſimiliter ex illo habitu qui eſt fides ꝓcedūt diuerſi actus in ſpē. ſ. credere deū eſſe. credere fi lium dei natū eſſe de virgine ⁊ hꝰmodi. ſ quoniā oīs iſta eadē rōne credūt̃ ut pꝛedi ctum eſt. ideo nō hñt niſi vnū habitum in ſpecie ex quo ꝓcedūt. Ad quartū iam patꝫ rñſio: qꝛ fides ſemꝑ eſt de increato ſ aliqñ cū cointellectu increati: ſicut infra patebit. Ad qntū dicēdū ſicut dictū ē ꝙ fides eſt de penis eternis ⁊ pꝛemiis ſm̄ rōnē vnā que eſt pꝛemiū verū. ⁊ ideo non eſt differēs ſpē fides huiꝰ ⁊ illius. Spes aūt eſt de pꝛemiis. timoꝛ de penis. nō ſcđm rō nem vnā. ſ ſm̄ differētes que ſūt bonum ⁊ malū ⁊ ideo ſūt differētes ſpecie. Si qs tamē obiiceret ꝙ fides eſt de bono inqtū bonū: ⁊ de malo inqtum malū: quia aliter nō generaret fides ſpem: ⁊ timorē. dicēdū ꝙ iſta duo veꝝ ⁊ bonū opponūt̃ tanqꝫ diſ pata. alio mō nō. dico aūt oppoſitionē diſ pationē ſm̄ rōnes. nam bonū cū credit̃ eſſe bonū: inqtū bonū cognoſcit̃: ⁊ preter hoc cū ſit cognitū manēs huiꝰ ē ſub rōne veri ⁊ ita inqtū bonū cognoſcit̃: ⁊ inqtū veꝝ cognoſcit̃. ſ cum dicit̃ inqtū bonū cogno ſcitur: dicit̃ ratio ex ꝑte cogniti. cū ꝟo dr̄ inqtū verū cognoſcit̃ reddit̃ rō ex ꝑte co gnoſcentis: hec enī eſt rō generalis rei co gnoſcibilis. inqtū eſt actu cognitū apud ī tellectum. ſi ꝟo cognitū dicat rōnē ex ꝑte cognoſcētis ſm̄ hoc fides nō eſt de bono: ſ potius de vero ſcđm ꝙ dicit̃ rō ex parte cogniti eſt de bono. ⁊ ſcđm hāc rationem

bonū monet affectū seu ītellectū practicū.

Ad vltimū vō ꝙ licꝫ fides sit generalꝭ q̄tum ad cognitionē non tñ ḡnalis est s̄m ꝙ virtus: nec genꝰ est s̄m ꝙ genꝰ habet sb se spēs: sed s̄m ꝙ dicitꝰ genꝰ a generando pōt dici ꝙ fides generat spē: ⁊ spes caritatē: ⁊ caritas generat tōnē s̄m quā reducit oēm ꝟtutē ī finē ipsiꝰ caritatis .s. in bonuꝫ ⁊ de hac ḡnatiōe dr̄ Math.p̄. Habraā genuit ysaac ⁊c. intelligitꝰ. fides generat spēꝫ ⁊ spes caritatē. ⁊ cū fides virtꝰ nō sit sn̄ affectiōe: licꝫ ambitus cognitiōis circūeat oēm fineꝫ: tamē affectio restringit eā circa certū finē ppriū. Et ideo non multiplicatꝰ in species.

c **C**Onsequenter querit quid sit fides s̄m diffinitionem. ⁊ q̄runtꝰ duo. p̄ queritꝰ d diuersitate diffinitionū fidei que īueniuntur ab auctoribus. 2ᵒ queritꝰ de diffinitiōe quā ponit apl's.

Circa primum notāduꝫ ꝙ Johes damascenꝰ iuxta aplm describit fidē in q̄rto libro sic. Fides est ēēntiū que sperātꝰ ypostas i. sbsistētia reꝝ redargutio q̄rē nō vidētꝰ. etiā distabilia ⁊ īiudicabilia spēs coꝝ que a deo sūt nobis ānūciata. Itē damascenꝰ alio mō fides ē nō inquisitꝰ consensus. Itē Dyoꝰ in liᵒ de diui.no. fides est rō simplex ꝟitatis p se existētis. Itē sup̄ hituꝫ est ꝙ fides ē virtꝰ q̄ creduntꝰ que nō videntꝰ.

Itē hugo de scō vic. fides est certitudo aī de rebꝰ absentibꝰ sup̄ opinionē ⁊ infra sciāꝫ ɔstituta. q̄ritꝰ ḡ quō differāt īt se iste diffinitiōes fidei. Ad qd̄ dō est ꝙ fides put dictū ē s̄m hugo. in cognitiōe habet māꝫ. ī affectiōe substātiā. ⁊ ideo fides pōt notificari s̄m cognitionē ⁊ s̄m affectionem Scdm affectionē tribꝰ modis: ɔtingit eniꝫ ɔsiderare fidē p cōpationē ad suū genus est enī ī genē virtutis: ⁊ sic ponēdo eā in genē diffinitꝰ sic. fides est virtus q̄ creduntꝰ que nō videntꝰ. Itē ɔtingit ɔsiderare fidem p cōpationē ad suū principalē actum qui est assētire pme veritati sup oīa. ⁊ s̄m hoc diffinitꝰ sic a Jo. damas. fides ē assensus nō inq̄sitꝰ circa primā veritatē. Itē ɔtingit ɔsiderāre fidē p ɔpationē ad finē seu ad ea que ordiata sūt p eā ī aīa ī p̄nti ⁊ ī futuro. ⁊ s̄m hoc describitꝰ ab aplo Hebr. xiᵒ. Fides est sba sperandarū rerū: argumētū nō apparētiū. ⁊ ponitꝰ ibi cōpatio edificii p̄sentis in aīa ad edificiū spūale in futuro Et quia duplex dispositio respectu finis ē necessaria. vna in affectu. alia ī intellectu iō dicitꝰ sba rerū sperādaꝝ rōne eiꝰ qd̄ ptinet ad affectū. argumētū nō appentiū rōne eius qd̄ ptinet ad ītellectū. sic ḡ accipiuntꝰ tres diffinitiōes fidei ex pte affectꝰ Ex pte ꝟo cognitōis diffinitꝰ fides tripl'r: pōt. n. cognitio fidei ɔsiderari tribꝰ modis p̄mō in cōpatiōe ad credibilia que p ipsam cognoscuntur. ⁊ hoc mō diffinitꝰ a btō Dyonisio fides est ratio simplex ꝟitatis p se existentia. sicut enī rō que dr̄ argumētū in aliis facit noticiā veritatis ɔclusiōis. sic lumen cognitiōis fidei ē rō apud ītellectū cognitionis veritatis que est in articulꝭ fidei ⁊ hoc per se sine aliquo alioꝰ qd̄ accipiatꝰ s̄m humanā rōnē. ⁊ etiā simpl'r rō ē ad drīaꝫ rōnis que ē argumētū ī logicis. Ibi enī rō dicitꝰ p modū cōplexiōis ⁊ cōpositiōis: cōsistēs ī duabꝰ ppositiōibꝰ s̄m modū silogisticū: vel in vna s̄m modū entimematꝭ. Ad huiꝰ ḡ differētiā dr̄ fides rō simplex: nō enī cōplicatꝰ p modū cōplexiōis sicut mediū in ppositiōibꝰ ex quibꝰ elicitꝰ conclusio. Itē pōt cōsiderari cognitio fidei ī cōparatione ad cognitiōꝫ que ē eiusdē generis. Est enī in genē cognitiōis fidei triplex drīa: quedā enī ē ex humana rōcinatiōe de qua dicitꝰ ꝙ fides nō habet meritū cui hūana rō p̄bet experimentū. Quedā ꝟo ē ex scripturarū auctoritate seu testimoniis: scdm ꝙ dicit Augꝰ ad paulinā. Si diuinaꝝ scripturarum que canōice ī ecclia noīantꝰ pspicua aliqd firmatꝰ auctoritate sine vlla dubitatiōe ē credēdū. ⁊ Heb. xiᵒ. Hi oēs testīonio fidei pbati īuēti sūt. Quedā ꝟo est ex lumīe grē infuso eleuāte ipsū ītellectū sup̄ se ad assētiendū veritati pme ppt se ⁊ sup oīa. s̄m quē modū dicit Augꝰ ad ɔsentiū. Fides est illumīatio mētis ad sūmā veritatē. Et s̄m hūc modū diffinitꝰ a Jo. damas. Indistabilꝭ ⁊ īiudicabilꝭ spēs eoꝝ que a deo nobis ānūciata sūt. Ista aūt ānūciata intelligit credenda: sed q̄a credēdis pōt ītellectꝰ assentire p fidē habitā ex hūana rōne: que q̄deꝫ diiudicabilis ē intellectu. Ideo ad huiꝰ differentiā dr̄ fides spēs īdiiudicabilꝭ. p̄terea q̄a pōt assentire p fidē que colligitꝰ ex scripturaꝝ auctoritate vel testīmoniis vt q̄a ita dicūt scripture. Et q̄a ita antiqui pres

crediderũt ideo dicit̃ fides spẽs idistabil fides enĩ que ẽ ex testĩonio ẽ velat remota dispositio ꝛ distãs rõ respectu credẽdorum. Itẽ põt ꝯsiderari cognitio fidei: in cõpatiõe ad cognitiões que sũt alteri⁹ generis. alterius enĩ generis sũt cognitio opiniõis ꝛ sciẽ: ṡm quẽ modũ diffinit hugo de scõ vic. fidẽ sic. fides enĩ est certitudo aĩ de reb⁹ absentib⁹ supra opĩonẽ ꝛ infra sciãz ꝯstituta: quã diffinitiõez sic explanat. Sũt qdã q audita statĩ aĩo repellũt ꝛ contradicũt ꝛ hi dicunt̃ negãtes. Alii ṽo de his que audiunt necessariam partem eligunt ad consentiendum: ꝛ hi dicuntur dubitãtes. Aliĩ ṽo alterã ptẽ eligũt ad estimãdũ ſ nõ approbant ad affectionẽ: q̃uis vnũ d duobus magis pbabile intelligãt. vtꝝ tñ idipsũ verũ sit asserẽ nõ p̃sumũt. ꝛ hi sũt opinãtes. Alii ṽo sic eligũt alterã ptem ut eius approbationẽm assertionẽ sumant. ꝛ hi sũt credẽtes. post ista genera cognitionia illud pfecti⁹ seqt̃ cũ res nõ ex auditu solo sed p suã p̃ntiã cõprehẽdũt ꝛ hi sunt scientes. Ex his g̃ conici põt: qa fidẽ appellam⁹ certitudinẽ: qa vbi adhuc dubitatio est fides nõ est. ꝛ qa nimiꝝ credere aliqd min⁹ est q̃ scire. min⁹ dico non q̃tũ ad meritũ ſ q̃tũ ad cognitionẽ: plus enĩ ẽ p̃ntez videre q̃ absentẽ credẽ. Ideo fides ẽ certitudo infra sciam: ꝛ quia pl⁹ ẽ fide stare q̃ mutate estimationẽ. ꝛ pl⁹ credẽ q̃ estĩare

Relĩqt̃ q̧ fides ẽ certitudo sup̃ opinionẽ. Patꝫ igit̃ diffinitio p̃dicta: sic igitur patet rõ assignatiõis diuersarũ diffinitionum fidei.

Queritur postea ð diffinitione fidei quã ponit aplus ad he. xi°. Scꝫ fides est sba spandarũ rerũ ꝛc. Circa hoc p̃querit̃ quare p duplicẽ actũ diffinit̃ fides s. p duplex gen⁹ act⁹. s. substare spandia et arguẽ nõ apparẽtia: cũ alie ṽtutes nõ diffiniãt̃ p act⁹ plures ſ p vnũ. Itẽ Cũ oĩs diffinitio debeat assignari p priora ꝛ notiora. spes aũt ꝛ spanda cõseqnãt̃ naturalit̃ fidẽ. videt̃ hec diffinitio. fides ẽ sba rerũ ꝛc. dari p posteriora. g̃ nõ ẽ bene assignata

Itẽ Cũz oĩa diffinitio debeat assignari ṡm illud qḋ cõuenit diffinito p se ꝛ non p accidẽs. fides aũt nõ ẽ rei spande nisi per accidẽs ſ p se ẽ re icredẽde. g̃ ĩ ꝯuenięter dicit̃ substãtia rerũ spandarũ ſ magis rerũ credẽdaꝝ. Itẽ querit̃ de singulis ptibus ꝛ p̃ quõ dicit̃ sba rerũ spe. Nã cũ sba dicat̃ multipl'r ṡm q̃tuor mõs vt dic̃ phus in methaphisica matia forma. cõpositũ genus: aut diffinitõ. nõ põt dici fides sba forma: qa fides nõ est forma rerũ spandarum sed magis credẽdaꝝ. nec põt dici sba materia: qa cũ materia sit tribus modis in q̃ ꝛ ex q̃ ꝛ circa quã. non ẽ fides materia, ex qua sint res spande cũ nõ pmaneat cuꝫ bonis spandis in gloria: nec etiaꝫ põt dici q̧ fides sit materia ex q̃. eo mõ q̃ fidei succedent spanda eterna. s. bona: qa ṡm h mlto fortius spes dicẽt̃ sba reꝝ spandaꝝ preterea nõ põt dici fides mã in qua rerũ spandaꝝ nec mã circa quã sic̃ patꝫ. g̃ nec potest dici sba cõpositũ: nec sicut gen⁹ aut diffinitio spandorũ. g̃ fides nõ põt dici sba rerũ sperandarũ. Itẽ Cuꝫ bona eterna que sunt res sperãde fũdẽt̃ ĩ merito. meritũ aũt est in omni ṽtute. g̃ quelibꝫ virtus dicet̃ fundamentũ rerũ spandaꝝ. si g̃ eadẽ rõne dr̃ sba qua fũdamẽtũ. sic̃ dic̃ Aug⁹. relinqt̃ q̧ quelibꝫ virtus ẽ sba reꝝ spandaꝝ. Itez Cũ fides sit nõ solũ premioꝝ eternoꝝ que sũt res sperãde ſ etiã penaꝝ eternaꝝ que sũt res timẽde. videt̃ q̧ nõ solũ sit sba reꝝ sperãdaꝝ sed etiã timẽdaꝝ. Nõ g̃ sufficiẽter dicit̃ cũ dr̃ sba reꝝ sperãdaꝝ. Item cuꝫ dicat Aug⁹ i enth. q̧ fides ẽ rerũ p̃sentiũ p̃teritaꝝ ꝛ futuraꝝ. spes ṽo ẽ solũ futuraꝝ. g̃ vlior est fides q̃ spes. g̃ fides nõ est diffiniẽda p res sperãdas: cũ istud nõ cõueniat fidei vl'r. nõ igit̃ cõueniẽter dicit̃ sba reꝝ sperãdaꝝ. Itẽ cũ dicat Aug⁹ q̧ ignota nõ possum⁹ diligẽ. ꝛ Greg⁹. Nemo põt amare qḋ nõ credidit sic̃ nec spare. g̃ fides ẽ sba reꝝ diligẽdaꝝ sic̃ reꝝ sperãdarum. Itẽ Diligẽda sũt finis fidei sic̃ speranda. q̃re g̃ nõ dicit̃ fides sba reꝝ diligẽdarũ. Itẽ querit̃ de alia pte diffinitiõis qualiter. s. dicit̃ fides argumẽtũ nõ apparentiũ. Nã cũ argumẽtũ dicat̃ aliqñ medium. aliqñ maxĩa ppositio. aliqñ collatio p̃missaꝝ ad ꝯclusionẽ. Nullo istoꝝ modoꝝ videt̃ fides posse dici argumẽtũ. Relĩqt̃ igit̃ q̧ fides nõ est argumẽtũ. Itẽ. Ubi est argumẽtũ est q̃si mot⁹ ĩ rõne ꝛ pcessiua de vno ad alterũ. sed fides cũ credit articulo nõ pcedit p aliud ad credẽdũ illũ: cũ illũ supponat ꝛ assentiat illi. igit̃ fides nõ dicet̃ argumẽtũ. Itẽ Oẽ argumẽtũ est

ratio. virtus aũt diuidiť ex opposito rõni
ga est habit⁹ volũtari⁹. fides igiť cum sit
virtus nõ erit rõ: ⁊ ita nec argumentũ. Si
dicať sicut quidam dixerũt ꝙ fides est ar-
gumẽtũ ẜᵐ hũc moduz quoniãsi aliqͣs du
bitat resurrectionẽ futurã: vel aliquẽ aliũ
articulũ ꝑ fidẽ patriarchaꝝ ꝓbabiť ħ mõ
Jta crediderũt pr̃iarche. Ergo ita creden
dũ est nobis: ẜ hoc argumẽtũ ẽ solũ ꝑ locũ
ab auctoritate. talis aũt loc⁹ debilissim⁹ ẽ.
g̃ fides esset argumẽtũ debilissimũ. Jtẽ
ẜᵐ hoc nõ esset fides argumẽtũ vl̃r. ẜ solũ
fides prioꝝ: necẽ̃t eẽt argumẽtũ q̃ ad oẽs
Nõ enĩ apud antiquos q ꝑmi crediderũt
esset fides argumentum. Jtem scd̃m ħ
esset fides suasa: ⁊ ei⁹ rõ ĩmediata nõ eẽt
ꝑma ṽitas. Si dicať sicut dixerũt quidã fi
est argumẽtũ rõne prime veritatis cui ĩni
titur ⁊ adheret ꝓpter se. Prima enĩ veri
tas est principiũ. mediũ ⁊ extremũ. prima
enĩ veritas principiũ est ẜᵐ ꝙ ab illa est
fides hit⁹ illuminans: ⁊ illi ꝑme ṽitati ad
beret fides ꝓpter se: ẜ ꝙ adheret nõ habz
a se sed a ꝑma veritate ⁊ sic est ꝑncipium
hui⁹ adhesiõis. Jtẽ ipsa ṽitas est cui ad
heret ⁊ ita est extremũ. Preťea ꝑma ṽitas
est mediũ ꝑ qđ adheret: ⁊ ita est medium.
prima g̃ ṽitas ẽ a quo hz ꝙ adheret ⁊ cui
adheret ⁊ ꝑ qđ adhẽt. ⁊ ita est ꝑncipium
mediũ ⁊ extremũ. scd̃m hoc g̃ dr̃ fides ar-
gumẽtũ ꝑ silitudinẽ rõne ꝑme veritatis.
Sz si ħ dicať. ɔtra. ẜᵐ ħ magis ip̃a prima
veritas diceť argumẽtũ q̃ fides: ⁊ ip̃a fi
des diceret ɔclusio q̃ illata a ꝑma ṽitate

Jtẽ queriť que sint illa non apparẽtia
respectu quoꝝ diciť fides argumẽtũ. aut
enĩ nõ apparẽtia dicũť articuli. aut dicũť
bõa futura. ẜ quocũq; mõ dicať: cũ argu
ducat ĩ cognitionẽ ei⁹ cui⁹ ẽ argumẽtũ ⁊ ap
pentiã. si fides ẽ arguᵐ nõ appẽtiũ faciet
appere nõ appentia. sed ɔstãs ẽ ꝙ in pñti
nõ facit apparere. g̃ nõ ẽ ĩ pñsenti argumẽ
tũ nõ appentiũ. Jtẽ queriť q̃re diciť ar-
gumẽtũ nõ apparẽtiũ: ⁊ nõ argumẽtũ du
bioꝝ. Sic g̃ obiciť ɔtra diffinitionẽ ⁊ ꝑ
tes diffinitiõis. Jtẽ queriť de ordine ꝑ
tiũ diffinitõis cũ ĩtellect⁹ ꝑor sit q̃ affect⁹.
fides aũt diciť argumẽtũ nõ appentiũ re
spectu intellect⁹. sbã ꝯo respectu affectus.
Ergo ecõuerso debẽt ordinari diffinitio:
ut diceret fides argumẽtũ nõ appentiuz:
⁊ sbã rerũ spandaꝝ. Solo dõ ẜᵐ hugo.

de scõ vic. ꝙ diffinitio ꝑdicta nõ indicat
quid est fides sed sigt qd facit. Disponit
enĩ ad ea q̃ ĩ patria habebũť ⁊ cognoscẽť
habebũť affectu. cogñcẽť ĩtellectu. inq̃tuz
dispõit ad hẽre: diciť fides sbã sperãdaꝝ
reꝝ. inq̃tũ disponit ĩtellectũ ad cognoscẽ
diciť arguᵐ nõ appentiuz: ⁊ iõ ista rõ spli
nõ dať ꝑ gen⁹ ⁊ drĩas: ẜ dať ꝑ cõpatiõez
ad ꝑmos ⁊ ꝑncipales act⁹ fidei. Ad ꝑmo
obiectuz circa diffinitionẽ dõ ꝙ sicut dcm
est. fides ɔsistit ĩ cognitiõe ⁊ affectiõe. Jn
cognitiõe enĩ ĩueniť fidei materia. Jn af
fectione sbã sic dicit hugo. Rõne g̃ ipsius
affectõis dr̃ sbã reꝝ sperãdaꝝ. Rõe cogni
tionis dr̃ argmᵐ nõ appentiũ: qa g̃ eẽ ei⁹
materiale ẽ in cognitiõe. ⁊ eẽ sbãle seu for
male est in affectiõe. ideo poniť ĩ duplici
gñe: sed ĩ vno formaliter: ĩ altero mãliter

Ad scd̃ũ dõ ꝙ q̃admodũ dictuz ẽ: hec
diffinitio nõ dať ꝑ gen⁹ ⁊ drĩam formalẽ
ẜ dať ꝑ actuz ĩ cõpatiõe ad finẽ ẜᵐ ꝙ dic
hugo. fides ẽ sbã sperãdaꝝ reꝝ: qa bona
ĩtu sibilia que ꝑ actũ nõduz sunt pñtia: iã
ꝑ fidẽ in nob̃ sbsistũt. Scd̃m ħ g̃ dõ ꝙ licz
spes ⁊ spanda sint p⁹teri⁹ fide tpe ⁊ gña
tione: tamen prius sunt ẜm rõnez. ẜᵐ ꝙ di
cunť act⁹ ⁊ finis ꝑora. ẜᵐ rõnẽ eis quoꝝ
sũt act⁹ ⁊ finis: que tñ posteritas ẜᵐ rõnẽ
põt dici in rõne cãe finalis. Prioritas ẜᵐ
naturã: scd̃m ꝙ dic ꝑhus ĩ methaphisica
ꝙ potẽtia prior est actu gñatiõe ⁊ tpe. sed
actus prior est potẽtia sbã ⁊ diffinitione.

Ad tertiũ dõ ꝙ fides cũ ꝑm⁹ sit hitus
gratuit⁹ cõpationẽ habet ad obiectuz cui⁹
est. Et hoc mõ diffiniť sic. fides est q̃ cre
dunť que nõ videnť ⁊c. ⁊ cõpationem hz
ad illud ad qđ est seu ad finẽ. Dicẽđ ergo
ꝙ ꝑdicta diffinitõ fidei nõ dať ꝑ ɔpatiõz
ad obiectũ seu ad illud cui⁹ est: sed datur
ꝑ cõpationẽ ad illud ad qđ est: ⁊ illud est
bonũ sperãdũ: ⁊ reꝝ nõ apparẽs premiuz
Et ꝑ hec ptz rñsio ad obiecta gñalit circa
diffinitionẽ. Ad illud ꝯo qđ ꝑmo oppo
niť circa ꝑmã ptẽ diffinitiõis dõ ꝙ fides
dr̃ sbã ĩ rõne cause mãlis. ẜᵐ ꝙ dicit Job.
damascen⁹ ꝙ fides ẽ eoꝝ que sperať ypo
stasis. i. sbã reꝝ redargutio que nõ videť
Diciť aũt ĩ rõne cãe mãlis in qua velut ꝑ
ma dispositio mãlis ipsius subiecti qđ est
aĩa. Est enĩ materia in qua reꝝ sperãdaꝝ
dupl'r sicut subiectũ vel sicut dispositio
subiecti. ꝑ mõ aĩa est materia reꝝ spãdaꝝ

duplicíter ſicut ſubiectuꝫ. vl' ſic diſpoſitõ ſubiecti. p̃ mõ aĩa eſt materia reꝝ ſperãdaruꝫ. 2ᵒ mõ fides ſ̃ᵐ ꝙ explanat hugo ĩ ſuis ſentẽtiis. vbi ipſe diſtinguit ꝙ res ſſ̃ſiſtũt in aĩa multipliciter. Per actũ vt qñ res p̃ſentes ſenſu cõprehẽdũt. vel p imaginem vt qñ res abſentes vel nõ exiſtẽtes in ſua ſilitudine capiunt: vel imagĩne vel p experiẽtiã vt qñ ea que ĩ nobis ſũt ſentiũt a nob̃ vt gaudiũ ꝛ triſticia: timor ꝛ amor que ſubſiſtũt ĩ nobis: ꝛ ſentiũt. nullo horꝫ modoꝝ ĩuiſibilia dei cõprehẽdũt a nobis Quia nec circa p̃ñtia ſũt vt ſenſu cõprehẽdant: nec ſilitudine aliqua imagĩabiliter ab aĩa cõprehẽdũt vel cõprehẽdi poſſunt neq; queadmodũ illa q̃ ĩ nob̃ ſũt ꝛ ſentiũt a nobis. Ex his g̃ cõcludit. ergo fide ſola ſubſiſtũt in nobis: ꝛ ſubſiſtẽtia eoꝝ eſt fides qua credũt qa ſũt ſed nõ qualia ſunt.

Ad ſecũduꝫ qḋ obiicit ꝙ oĩs virtus eſt ſſ̃a reꝝ ſpandaꝝ: qm̃ oĩa ꝟtus ẽ ypoſtaſis ſeu ſſ̃ſiſtẽtia meriti nõ tñ reꝝ ſperandaꝝ Cuꝫ eni ſpes ſit certa expectatio ꝓueniẽs ex gratia ꝛ meritis. ſ̃ᵐ ꝙ btĩtudo reſpicit meritũ ſic fũdat ĩ virtutibꝰ: qa actꝰ vniuſcuiuſq; virtutis meritoꝛꝰ eſt. Scḋm ꝟo ꝙ reſpicit expectationẽ fũdat in ſpe. ſ̃ᵐ aũt ꝙ eſt certa fundat ĩ fide: ꝛ ſic ĩtelligitur illud. fides ẽ ſſ̃a reꝝ ſperandaꝝ .i. illaꝝ rerum que expectãt certitudo. Nondum tñ eſt ꝙ ẽ certitudo fidei reſpectu reꝝ glẽ ſ̃ᵐ affectũ vt habeãt: ꝛ ſ̃ᵐ hoc ẽ fides ſſ̃a rerũ ſpandaꝝ. Et ẽ certitudo ſ̃ᵐ ĩtellectũ vt videãt: ꝛ ſ̃ᵐ hoc eſt argumẽtũ non apparentiũ. Ad tertiũ dḋ ꝙ cũ res timẽde nõ ſint finis fidei niſi finis a quo vt declinetur. ꝛ p earũ declinationeꝫ obtineamus res ſpandas que ſũt finis ad quẽ fides eſt Jdeo cũ diffiniat fides p finẽ ad quẽ ẽ nõ dꝫ diffiniri p timenda ſ̃ p ſperãda. Preterea fides hic diffinit ſ̃ᵐ ꝙ ẽ fundamẽtũ edificii ſpũalis ĩ aĩa ĩ p̃ñti ĩ cõpatiõe ad edificiũ ſpũale ĩ futuro qḋ cõplet ĩ ipſa glĩa eterna. Cõſtat g̃ ꝙ nõ põt dici fũdamẽtuꝫ vel ſſ̃a reſpectu timẽdaꝝ ſ̃ ſolũ reſpectu ſperãdaꝝ. Ad quartũ dḋ ꝙ ẽ quidã affectus quo adhẽmus ſũme ꝟitati ꝓpter ſe ꝛ iſte coĩa eſt ad p̃terita p̃ſentia ꝛ futura ꝛ ſine hoc affectu nõ põt eſſe fides ſ̃ᵐ p̃maꝫ intẽtionẽ ꝟtutis. Jterũ eſt aliꝰ affectꝰ ꝟtutiſ ſ̃ᵐ quẽ adheret fides ſũme ꝟitati ꝛ vult habẽ eã: ꝛ iſte ẽ ſpũalis affectꝰ. Et ſ̃ᵐ hũc modũ terminat reſpectu futuri boni. ꝛ reſpectu adipiſcẽdi finita de futuro. ꝛ ſcḋm hoc diffinit in iſta pte ab ap̃lo ĩ cõpatiõe ſcꝫ ad finẽ adipiſcẽdũ d̃ futuro. Ad quartum dḋ ꝙ cuꝫ caritas ſic dr̃. 1ª. ad Cor. 13ᵒ. nõ excidat. fides aũt excidat qa euacuabit nec manebit ĩ gloria ſ̃ᵐ ꝙ fides. ſſ̃a autẽ vel fũdamẽtũ manet ĩ eo cuiꝰ ẽ fũdamẽtũ vel ſſ̃a. nõ poterit fides dici fundamẽtuꝫ caritatis: vel ſſ̃a ſeu reꝝ diligẽdarũ p ſe. Cũ autẽ ſpes ſit boni abſentis queadmodũ fides rei abſentia: ꝛ pmanet cũ fide ĩ p̃ñti ꝛ euacuat cuꝫ fide ĩ futuro. ꝛ faciat ꝙ res ſpande ſ̃ᵐ ꝙ cadũt ſub actu ſpei ſint ĩ aĩa qa nõ eſt poſſibile ſpare niſi preintelligat credẽ erit fides ſſ̃a reꝝ ſpandaꝝ ꝛ nõ diligendaꝝ. Ad illud qḋ p̃ obiiciebat cõ ſecũdã ptẽ diffinitiõis dḋ ꝙ fides dr̃ argumẽtũ nõ eo mõ quo dr̃ argumẽtũ ĩ logicis. ſ̃ dicit argumẽtũ p ſilitudinẽ: qa ſicut argumẽtũ ẽ gnãs certitudinẽ reſpectu eiꝰ cuiꝰ dr̃ argmᵐ. ita fides ẽ certitudo reſpectu eiꝰ cuiꝰ ẽ .ſ. veri nõ apparẽt. Diſtinguẽdũ igit eſt ꝙ argumtũ dr̃ multiplr. Dr̃ .n. argumẽtũ breuis narratio ſſ̃ſequẽtiũ ſ̃ᵐ ꝙ dic Gilbertꝰ in p̃ñᵒ Leui. Hoc ẽ argumᵐ totiꝰ libri. ꝛ argumẽtũ appellat collectiõꝫ materie totiꝰ libri ſiml' ſũpte. Jtẽ argumẽtũ dr̃ oñſio ſcḋm ꝙ dr̃ in Joh. 3. Qui male agit odit lucẽ ꝛ nõ venit ad lucẽ vt non arguãt opa eiꝰ. ad Eph. 5ᵒ. Oĩa q̃ arguũt a lumĩe manifeſtãt. Jtẽ dr̃ ſignũ ſeu miraculũ ſcḋm ꝙ dic Ricar. in liᵒ de trini. Utimur ĩ atteſtatõe credẽdoꝝ ſeu ꝯfirmatõe ſignis p argumẽtis: pdigiis p experimẽtia. Jtẽ argumtũ dr̃ ĩ logicis Rõ rei dubie faciens fidẽ: ꝛ fides accipit p effectu argumenti. Jn theologicis ꝟo eſt econtrario ꝙ fides eſt faciẽs argumẽtũ ſeu rõneꝫ. Jtem argumẽtũ dr̃ certitudo ex qua aĩmꝰ monet ad aliud: ꝛ h̃ mõ fides dicit argumtũ nõ apparẽtiũ. dicit g̃ argumẽtuꝫ gñaliter ꝛ non apparẽtia in p̃ñti p̃terito ꝛ futuro. ſ̃ᵐ qḋ certudinẽ facit: ꝛ hoc mõ arguit d̃ p̃teritis p̃ñtibꝰ ꝛ futuris. ꝛ dr̃ argumẽtuꝫ etiã ſpãliter ſcḋm ꝙ certitudinẽ facit de veris eternis que nõ apparẽt qḋ appebũt

Ad ſecũduꝫ dḋ ꝙ fides dr̃ argumentũ nõ ꝓprie ſ̃ p ſilitudinẽ. qm̃ ſicut p argumᵐ deit ad ꝯcluſiõis noticiã: ita p fidẽ magiſ ac magis illuminantẽ puenit ad noticiam eternoꝝ bonoꝝ nõ apparẽtium. ꝛ iſte eſt

motus rõnis nõ naturalis sed gratuit⁹.
Ad tertiũ iã patꝫ rñsio: qa fides nõ dicit
rõ p modũ speculatiõis seu nature. ꝫ dicit
rõ p modũ affectus ⁊ grẽ: ⁊ hoc rõne arti
culoꝝ qui sũt principia fidei p se nota. Cũ
ipsis enĩ articulis ĩuenit cãm quare credat
eis.s. primã veritatẽ: vt sic ĩ aliis scientiis
ipsa pncipia credim⁹ ꝑpter se: vt oẽ totũ
maius est sua pte: ⁊ h⁹mõi. ita ꝑpter grãm
fidei credim⁹ deũ esse trinũ ⁊ vnũ ⁊ alios
articulos: et grã fidei est rõ q̃ arguit eoꝝ
veritas. ꝫ hoc g̃ fides ẽ rõ ⁊ virt⁹. Ad
q̃rtũ dõ ꝙ sic sup dcm ẽ. Est fides que gña
tur ex nãli rõne: ⁊ est fides que gnãt ex te
stimonio seu ex scripturaꝝ auctoritate: ⁊ est
fides que gñat ĩ aĩa ex lumĩe grẽ. duobus
mõis pmis habet fides certitudinẽ effect⁹
Efficit enĩ ex certitudine rõnis uel auctori
tatis. ⁊ iõ ẽ ex argumẽto. Ultimo ℞o mõ ẽ
fides faciẽs certitudinẽ put dictũ ẽ. Ideo
fides est argumẽtũ ⁊ p hoc ptꝫ respõsio ad
illã opinionẽ: qa dicebat fides ẽ argumẽtũ
eo ꝙ p fidẽ esset pbatio: nõ enĩ hoc dicitur
nisi ꝫ hũc modũ q dict⁹ ẽ. Ad aliã opi
nionẽ qua dicebat ꝙ fides eẽt argumentũ
rõne pme ṽitatis. ɔcedẽdũ ẽ ꝙ rõne pme
veritatis fides dicit argumẽtũ. i. certitudo
seu faciẽs certitudinẽ. ꝫ cũ obiicit ꝙ pma
veritas ẽm h magis dicit argumẽtũ: ⁊ dõ
est ꝙ pma veritas ẽm ꝙ in fide facit argu
mentũ. i. certitudinẽ de ipsa. Nõndũ tñ
ꝙ q̃rũdã certitudo est ĩ aĩa ꝑpter rei ĩtelli
gibilis euidẽtiã: ⁊ hec ẽ certitudo pncipio
rum quib⁹ aĩa ɔsentit ꝑpter se: vt oẽ totũ
mai⁹ ẽ sua pte: ⁊ cetera h⁹mõi. nõ ꝑpter ipsi⁹
intellect⁹ ĩformationẽ sicut patꝫ in illo qui
pmo audiuisset hoc pncipiũ. oẽ totũ maius
est sua pte: qa stati h audito ɔsentiret ꝑpt
rei euidẽtiã. Quorũdã aũt ẽ certitudo non
ꝑpter rei ĩtelligibilis euidẽtiã: ꝫ ꝑpter in
tellect⁹ informatiõẽ: ẽm quẽ modũ est certi
tudo fidei: sic enĩ p lumẽ fidei ĩformat ĩtel
lectus vt certitudo sit respectu oĩũ credẽ
doꝝ: ⁊ sicut ex illa pte ĩ pncipiis rei euidẽ
tia est sufficiẽs argumẽtũ vt ei ɔsentiat in
tellect⁹: ita ex ista pte ĩformatio ĩtellect⁹ p
lumẽ pme ṽitatis ĩ fide est sufficiẽs argu
vt ɔsentiat ĩtellect⁹ ipsi pme ṽitati ĩ oĩb⁹
credentib⁹. Et p hec patꝫ declaratio illius
opinionis. Ad q̃ntũ dõ ꝙ nõ apparẽtia
dicit trib⁹ modis. s. articuli. bona eterna.
rõnes credendoꝝ. ⁊ respectu istoꝝ trium

fides põt dici argumẽtũ. i. certitudo. Fides
enĩ est certitudo respectu articuloꝝ put
dcm ẽ. Fides et ẽ certitudo bonoꝝ eternoꝝ
que mõ nõ appent ꝙ postea appebũt. Fides
etiã est certitudo oĩũ rõnũ credẽdoꝝ. ℞bi
grã. sunt rõnes credendoꝝ valide ⁊ appa
rentes: vt qm̃ deus est ⁊ vn⁹ ⁊ oĩpotẽs: qd
pbi multis rõnib⁹ pbãt: ⁊ sũt rõnes credẽ
doꝝ nõ apparẽtes ⁊ debiles ẽm humanã
rõnẽ: vt qm̃ xp̃s est incarnat⁹ ⁊ passus: q̃s
introducit Anselm⁹ in li°. Cur deus homo
⁊ alii. tñ hui⁹ rõnes informate p fidẽ infu
sam a deo p ipsũ lumẽ fidei robur accipiũt
vt que videbãt ɔgruitatis ⁊ bõitatis solũ
esse p lumẽ fidei videãt necessaria: ⁊ h mõ
fides est argumẽtũ nõ appentiũ. faciẽs ipa
appentia ĩ pñti: qa rõnes que faciũt p fide
que pa⁹ nõ erãt appentes: p fidẽ fiãt appa
rentes: ⁊ sic est argu⁹ nõ appentiũ respcũ
credendoꝝ. Uñ dr. z°. ad Cor. x°. Arma mi
licie nostre nõ sũt carnalia sed potius deo
ad destructionẽ munitiõm: cõsilia destruẽ
tes ⁊ oẽm altitudinẽ extollenteꝫ se aduers⁹
sciam xp̃i: ⁊ ĩ captiuitatẽ redimentes oẽm
intellectũ in obsequiũ xp̃i ihũ. Ad vltĩ⁹
iam patꝫ respõsio. Fides enĩ que fit ex rõe
est respectu rei dubie. Fides ℞o que non fit
rõne: ꝫ ex rei euidẽtia: vel ex informatione
intellect⁹: non est rei dubie ĩmo ẽm ꝙ ẽ ex
euidentia rei est de re credita ⁊ apperenci
sicut ptꝫ in fide pncipioꝝ. Scdm ℞o ꝙ ẽ ex
informatiõe ĩtellect⁹ est de re credita ꝫ nõ
appenti quõ est fides articuloꝝ. ⁊ sic patet
rñsio ad obiecta ɔtra secũdã ptẽ diffiniti
onis. Ad vltimũ ℞o qd querit de ordĩe
ptiũ diffinitiõis dõ ꝙ ordo ibi attẽdit ẽm
dignitatẽ. vñ q̃uis cognitio ĩtellect⁹ pior
sit origine: q̃ mot⁹ affect⁹. tñ dignitate seu
electione pior est affect⁹ q̃ mot⁹ ĩtellectus.
ẽm ꝙ distiguit Aug⁹. Pri⁹ electiõe ⁊ p⁹ ori
gine. Pri⁹ origie. vt flos fructu. p⁹ electiõe
ut fruct⁹ flõe. ẽm hũc modũ q̃tũ ad ordinẽ
originis prius est fidẽ esse argumẽtũ q̃ eẽ
sbam spandaꝝ reꝝ. scdm ordinẽ electiõis
ecõuerso ẽm ꝙ ordinat ab aplo. Posset
tñ dici alit ꝙ finis fidei q cõprehẽdit eter
na: põt dupliciter ɔsiderari in spe ⁊ in re.
in spe de pñti. in re de futuro. In prima
g̃ pte diffinitiõis insinuat finis ĩ spe rõne
cui⁹ dicit esse fides sba reꝝ sperãdaꝝ. In
secũda ℞o pte insinuat finis in re q ɔsegt
rõne cui⁹ dicit argumentũ non apparentiũ

Sic ergo patet descriptio.

c **Onsequenter** queritur de actu fidei quod est credere. et querunt quatuor. primo an credere dicatur univoce vel equoce. 2° quid sit credere secundum intentionem generalem. 3° quid sit credere ut est actus fidei formalis quod est assentire. 4° de actu fidei materiali quod est cognoscere.

Ad primum sic obicitur in libro quarto Jo. damasc. Fide omnia humana et spiritualia consistunt. fide enim agricola incidit tellurem. fide nauta parvo ligno committit animam suam. fide intelligimus ex non ente ad esse omnia deducta esse dei virtute: quod sonat ei quod dicit apostolus ad Heb. xi°. Fide intelligimus aptata esse seculo verbo dei. omnia igitur divina et humana dirigimus fide. sed videtur quod fides dicatur de his non univoce sed equoce: sicut spes cum dicitur de temporalibus ut .i° ad Cor. 9°. In spe arat qui arat. et cum dicitur de eternis. nam talis spes congruit huius fidei. de qua dicit damascenus. neque enim agricola incidit tellurem sine fide: et si hoc quemadmodum sit semel ponitur a damasc. nam termino semel posito non est utendum equoce.

Item videtur fides et credere secundum quod dicitur de humanis rationibus ut de principiis et conclusionibus aliter accipi quam fides secundum quod dicitur de credendis scilicet de articulis: maxime cum primo modo fides sit per probationes: et per certitudinem eorum que faciunt lucem manifestissimam. 2° modo non. imo non habet rationem medii nisi primam veritatem. Sed contra hoc videtur quod dicit Aug. in li. 83. q. ubi dicit. Tria sunt genera credibilium. quedam enim creduntur et non intelliguntur ut historie. alia prius creduntur quam intelligantur ut articuli. alia prius intelliguntur quam creduntur ut universalia. nisi accipiatur univoce credere: nulla videtur divisio Aug. Item queritur an credere univoce accipiatur secundum quod est actus fidei virtutis: et fidei informis: et videtur quod non sicut homo non dicitur univoce de homine vero et picto: et oculus de eruto et vidente. Item queritur quantum differt credere cum dicitur demones credunt. et cum dicitur de desperato quod credit. et cum dicitur de simplici peccatore. et utrum accipiatur ibi credere affective aliquo modo: vel tantum cognitive.

Solo dicendum quod fides vel credere secundum quod dicitur in auctoritate damasc. de divinis et humanis nisi fide divina et humana dirigimus non tenetur univoce vel equivoce. univoce non: quia non est commune genus accipere. equivoce non: quia ubicunque est credere seu de divinis seu de humanis est adherentia summe veritatis. et ideo quia sit comparatio ad unum non accipitur equoce. Quare dicendum est quod accipitur multipliciter secundum prius et posterius. Ita enim erit de credere sicut de veritate que multipliciter dicitur de veritate creata et increata. Per hec patet solutio de spe: quia spes similiter de eternis et temporalibus dicitur secundum prius et posterius. Sicut enim spei de eternis respondet fides de eternis. Ita fidei de temporalibus spes de temporalibus. Eodem modo respondendum est ad illud quod obicitur qualiter accipiatur fides de rationibus humanis et de credibilibus divinis. dicendum est quod secundum prius et posterius nec obstat quod sit adherentia ex hac parte per medium. ex illa non: quia licet sit differentia in modo adherendi. respectus tamen est ad veritatem secundum prius et posterius dictam. nec est simile quod obicitur de homine picto et vero: quia illud secundum methaforam dicitur de fide. unde non dicitur equoce credere de formato et informi sed analogice: quia credere formate fidei est veritati amore inherendo in illam tendere. Credere autem fidei informis est adherere eidem veritati: licet amore non tendat in illam sicut credere fidei formate.

Ad illud quod queritur quomodo differt credere prout est hominum qui sunt in peccato et dampnatorum et demonum dicendum est quod non dicitur univoce nec equoce sed secundum prius et posterius. unde ad sciendum omnia non dicendum quod dixerunt quidam quod fides in generali sumpta aut est habitus cognitivus tantum. aut ita cognitivus quod affectivus. si est cognitivus tantum. aut est universalis aut particularis. si universalis aut faciens aut factus. si faciens tunc est ut de principiis ut omne totum maius est sua parte. si factus sic est de conclusionibus. si ita cognitivus quod affectivus tunc est affectivus a quo aut in quid. si affectivus a quo: tunc est ut fides demonum que est cum timore. Jac. 2°. Demones credunt et contremiscunt. Si affectivus in quid tunc dupliciter. aut enim per modum perventionis in quantum pertinet ad viam. aut non. si non per modum perventionis sed citra: tunc est ut eorum qui sunt in peccato mortali. tamen agunt opera de genere bonorum: ut elemosynas et huiusmodi. si est per modum perventionis in quantum pertinet ad viam tunc est fides formata: et ita fides et videre accipitur de his secundum prius et posterius per quosdam gradus.

Deinde queritur quid sit credere generaliter secundum quod est habitus gratuiti. Ad quod sic Aug. videtur diffinire quid sit credere. 2. ad Cor. 3°. super illud. Non quod sufficientes

simus cogitare aliqd a nobis q̄si ex nob. glo
bic attēdāt ⁊ verba ista ppendāt q putāt
ex nobis esse fidei ceptuz: ⁊ ex deo eē fidei
supplemētū: cōmendāt enī istā gratiā que
nō daꝛ fm aliqua merita: sed efficit oīa bo
na merita in qd nō q sufficiētes ⁊c. ⁊ infra
q̄si q̄ ⁊ ipsum credere nihil aliud est q̄ cum
assensione cogitare: sic g credere ē cū assen
sione cogitare. s boc pōt ɔuenire aliis pnci
piis a pmo. s. pricipiis oīuz sciaꝝ. g nō dif
fert credere put ē nāle ⁊ grtuitū. Forte rñde
bit q addēdū ē assentire ppter se: s h ipsū
veruz est de pncipiis fm q pncipia: qa eia
assentiꝛ ppter se. si ꝟo dicaꝛ q credē sit as
sentire pme ꝟitati ppter se. sic fornicatiōꝫ
esse peccatuz mortale: ⁊ fidē esse virtutē: ⁊
penā eternā esse: nō erit credicū. qa nulluz
boꝝ est prima veritas. silr fᵐ hoc incarna
tio passio ⁊ silia nō credūꝛ. Itē sup eun
dem locū dicꝛ i glo. q nullus credit aliqd
nisi prius cogitauerit esse credēdū. s credē
nibil aliud est q̄ cogitare ⁊c. g credēs cogi
tat aliqd eē credēdū. g quidā motꝰ necessa
rio pcedit motū fidei: ⁊ ille nō pōt esse me
ritorius cū nāliter pmꝰ motꝰ meritouꝰ sit
fidei: licz aliqn̄ aliter ɔtingat. Itē cūz in
credere sint duo cogitare ⁊ assentire. in q
gn̄e ponēꝛ credere. vl in gn̄e qd ē cogitare
vl in gn̄e qd est assentire. Si in gn̄e qd est
assentire. g nō erit demonū fides: qa nō as
sentiūt veritati eius qd credūt: quia dicit
damas. de angelis malis. Eoꝝ volūtas est
rebellare deo. Si ꝟo ponaꝛ i gn̄e eiꝰ qd ē co
gitare. g fides nō erit habitꝰ motiue poten
tie ⁊ ita nec virtus. Ad hoc dō q actua
declaraꝛ p ppriā materiā: vt credē p credi
tum. Nō g q creditū est cogitabile ens sup
rōnē pmū cui ppꝛ se daꝛ assensus. In hoc
q dicꝛ sup rōnē sepaꝛ ab his quoꝝ est cre
dulitas fm rōnē: vt est i pricipiis sciaꝝ. In
hoc autez q dꝛ primū sepaꝛ ab hiꝰ que sunt
creature In h aūt q dicꝛ cui daꝛ assensus
ppter se. fit sepatio ab illa cognitione que
pōt esse p viā rōnis: de his q sūt sup rōnē
Credere g ē asserire credito pmō ente sup
rōnē ppter se. Ad illud aūt q fornicationē
esse pcēm ⁊ hiꝰ nō sūt credita fm hāc rōnē
infra rñdeꝛ cū ageꝛ de his que vere sunt
articuli ⁊ que nō. Ad illud aūt q q̄riꝛ
vtrū cogitare pcedat credere. respōdēduz
est q semp cogitāe pcedit nāliter credere
sed non semp actu. imo quandoqꝫ precedit

quādoqꝫ comitaꝛ. qn̄z subsequiꝛ. ⁊ illud qd
pcedit tpe nō est ceptū fidei. nisi accipiaꝛ
de cepto ex̄ sūpto. Qz aūt pcedat ostēditur
p id qd dꝛ in Luc̄ de btā virgine ibi ⁊ co
gitabat q̄lis eēt ista salutatio. ecce cogitaꝰ
pcedēs fidē: tandē ɔsentit. Cū dixit post ꝟ
ba angeli. Ecce ancilla dn̄i ⁊c. ⁊ nō q i mo
tibus intellectꝰ rōni ɔiūcti. nō solū cogita
re est priꝰ natura q̄ sit assentire: s etiā tpe
⁊ est vltima collatio seu terminꝰ collatiōis
simul etiā cū cōsensu. tamē qn̄qꝫ contingit
aliter. vel ppter lucē manifestissimā vt i p
se notis: quale est de quolibz affirmatio vel
negatio. oē totū maius est sua pte: qbꝰ assē
titur q̄ cito accipiūꝛ. qn̄qꝫ ppter solertiam
exercitati circa huꝰ. Nā exercitati ⁊ periti
mediū inueniūt. ⁊ in ɔspecto tpe vel stati
vidēt veritatē. Eodē modo ɔtingit i itel
lectu fieri: qui nō est rōni ɔiūctꝰ: vt in eis
que sunt fidei p lucē interiorē pfusaꝫ: per
quā satis i quibusdā absqꝫ discussione incli
natur cōsensus in illis est cogitare sil cum
assentire. licz priꝰ nāliter. ⁊ sic itelligendū
est ꝟbū Aug. s. de potitate nature ⁊ nō tpis
Qn̄qꝫ cogitare ē subsequēs fidez: ⁊ h cogi
tare est maxime admiratiuū: de hoc q grā
dei factū est in ipsis qd vix possūt ɔcipere
hinc dicꝛ Augꝰ i hᵒ de ɔfessiōibꝰ. Nō suffi
ciebā cogitāe: ⁊ ɔsiderare ɔsiliū dei super
redēptiōe generis humāi. ⁊ p hoc ptꝫ q nō
semp pexigiꝛ deliberatio de credēdo. vtꝫ
sit credēdū. ⁊ deinde q credat. s simul est
cogitare ⁊ assentire tpe: ⁊ nō intelligitur
esse ibi duo actus. nisi rōne termi duplicis
⁊ prior ɔformaꝛ in cōpositiōe velut opposi
toꝝ. sequēs ꝟo trāsit i rē oppositā. s. credē
qd cū ita sit. māifestū est q̄liter initiū. s. co
gitare huꝰ a gratia sit gratū faciente: que
est fides. ⁊ silr cōsūmatio actꝰ que ē credē

Ad aliud respōdendū est q credere est
in gn̄e eiꝰ qd ē assentire. ⁊ qd obiciꝛ d dia
bolo. dō q assentire dupliciter accipiꝛ. qn̄z
dicꝛ assentire ponere ita esse: ⁊ etiam ten
dere i illud: ⁊ sic nō ɔuenit diabolo: qa eiꝰ
credere est hoc: s nō i hoc. aliqn̄ aūt dꝛ assē
tire ponere ita esse nō tn̄ i illud tendere: ⁊
sic ɔuenit diabolo. p hec patz rñsio ad oīa.

Tertio queritur qd sit credē

put est actꝰ formalis fidei. Ad quod sic
Augꝰ. Credere i deū est credēdo amare. cre
dendo i eū ire. credēdo ei adherē: ⁊ mēbris

eius incorporari. Sed obiicit cum amare sit caritatis. credere aūt in deū sit fidei formate qđ ē credēdo amare. ergo fides formata est caritas qđ est falsū. Relinquit igitur quod credere in deum nō est credēdo amare. Item Si quicūque amat tēdit per affectū in id quod amat. ergo credēdo in id qđ amat tendit. ergo idē est qđ dicē credēdo amare et credēdo in eum ire. Itē Adherere dr esse spei virtutis fm hoc qđ dicit. mihi aūt adherere deo bonum est. nō ergo credere in deum qđ est fidei est credendo adherere deo. Itē Incorporatio mēbrorum xpi est vltima vnio aīarum ad deum. sed vltima vnio est per caritatem. ergo incorporari est caritas. Ergo credere nō est mēbris dei incorporari. Ad hoc dđ quod hic describit actus fidei formate per potissimas cōditiones. et cū sint quattuor hic cōditiōes. due prime sūt actus fidei fm se. due vero vltime sūt ipsius fidei: fm quod cōiūgit ipsi spei et caritati. prima aūt cōditio ē credendo amare. secūda est credendo in eū ire. amare ptinet ad affectū. ire ad effectū. et fm hoc distinguit fides formata ab informi. fides enī informis priuat affectione amoris fm quod dr. i. ad Cor. xiii. Si habuero fidē ita ut mōtes trāsferā. caritatē aūt nō habeam et cetera. Priuat etiā effectus debiti operis fm quod dr Iac. ii. fides sine operibus mortua est. ideo nō cōuenit ei credēdo amare: per affectū nec credendo in eū ire per effectū. sed hoc cōuenit ipsi fidei formate. que ē sicut dicit apls ad Gal. v. Operās per dilectionē: quia operās ē cōuenit ei credēdo in eū ire: quia per dilectionē cōuenit ei hec cōditio credēdo amare. sic ergo due prime cōditiōes cōueniūt fidei formate fm se. tertia cōditio est credēdo ei adherere Quarta mēbris eius incorporari. que due cōditiones cōueniūt fidei inquātū cōiūgit spei et caritati. Inquātū cōiūgit spei vt disponēs ad illā cōuenit ei adherere. Herere. n. prime veritati habz fides ex se. sed herere seu adherere sicut expectare btitudini habet ex spe. Inquātū vero cōiūgit caritati sic disponēs illam cōuenit ei credendo incorporari: fm quod dicit hugo de scō vic. in sentētiis suis. Per fidē mēbra efficimur. per dilectionē viuificamur. per fidē accipimus vnionē. per caritatē accipimus viuificationem. Ad id qđ obiicit quod amare est caritatis. dđ fm Aug. quod amare dicit cōiter fm quod quelibet virtus diffinit per amorē a btō Aug. et scđm quod amor dr prime veritatis in fide. Amor btitudinis in spe. amor bonitatis in caritate. alio modo dr amor spāliter scđm quod dicit quod est amor bonitatis vt bonitas: fm hoc amare dicit duobus modis gnāliter et spāliter. dđ igitur quod cū dicit credere in deū est credēdo amare. amare nō sumit ibi spāliter fm quod est bonitatis inquātum bonitas: quia hoc mō amare est caritatis: sed dr amare generaliter scđm quod est respectu veritatis prime inquātū bona et delectabilis ē virtuti rōnali. Ad secūdū dđ quod in deū ire ē duplociter per affectū et effectū. Amare vero deum ponit ire in deū per affectū et effectū: sed nō ponit ire in deū per effectū. et ideo non superfluit quod dicit credēdo in eū ire. Adsoluia duo patet Rº. quia licz adherē deo et incorporati cōueniāt spei et caritati principalit. nihilominus tamē cōueniūt ipsi fidei fm quod cōiūgit eis.

c

Consequenter

querit de actu fidei māli. Nam credere dicit formaliter assentire. materialiter cognoscē fm quod dicit hugo. Fides in cognitiōe habz materiā. in affectione fbam. et circa hoc queret. primo an in pñti sit aliter cogscē deum quam per fidē. 2º qđ sit cogscere per fidem. 3º qđ sit prius credere vel intelligere.

Quantum ergo

ad primum queritur vtrū sit aliter cognoscere deū in pñti quam per fidē. Ad quod sic Augus in liº de videndo deo inter videre et credere hoc distare dicimus. vident enī pñtia. credūt aūt absentia. Presentia aūt intelligimus in hoc loco dcā que psto sunt sensibus seu corpis seu aī. si ergo ipse deus in pñsenti nō cognoscit nisi ut absens et nō vt pñs. Relinqt quod non cogscit nisi per fidē. Quod aūt nō cogscat nisi vt absens probat per Ambº. cuius auctoritatē ponit Augus in liº de vidēdo deo: deus cū absens putat videt. cū pñs ē nō videt. Ergo nō cognoscit nisi vt absens. Con. Cognoscit per nālē ratiōez vt habet. i. ad Ro. Itē cognoscit per donū itellectus. et per donū sapiē. Cognoscit etiā in raptu sicut cognouit Paulus. 2ª. Cor. 12º. Ex his relinqt quod aliter cognoscit quam per fidē. Solo dđ quod deus aliter videt in pñti quam per fidē. et ad illud qđ obiicit dđ quod deus dicit abesse duobus modis. vnoº quā non est pñs pspēz: et hoc mō videt per fidē. alioº cum nō est presens fm imēsitatē sue substantie et virtutis et hoc mō est absens ipsi creature

⁊ hic ⁊ in patria: q̄a nō ɔprehēdit īmēsita
tē. vtroq̄ mō intelligit auctoritas Amb⁹.
cum absens putatur videtur. cū p̄sens est non
videtur: q̄a licz hoc mō non absit s̄m rē: abest
tamē s̄m reputationē. s̄m q̄ dicit Aug⁹ ex
ponēs verbū Amb. in li⁹. de videndo deo.
Cum absens inq̄t putatur videtur. nota q̄ nō
dic̄ cū absens ē sed cū absens putatur: nusq̄
enī est absens qui celū ⁊ terrā implet. neq̄
spaciis intercluditur paruis neq̄ magnis dif
fūditur vbiq̄ totus est ⁊ a nullo ɔtinetur loco
hoc qui excedēte mēte ītelligit videt deū
etiā cū absens putatur. Ex his ḡ patz q̄ cum
dicit Aug⁹ q̄ credūtur absentia. vocat absēs
qđ nō ē p̄ns p spēm. Quādo aūt postea dr̄
q̄ deus nūq̄ videtur nisi absens vez̄ ē. nisi
absens vel s̄m spēm vel s̄m īmensitatē suā.

Queritur postea q̄d sit cogno
scere p fidē. Nā si dicitur absentia credi: pre
sentia videri. cum imaginatio ⁊ memoria
sint rerū absentiū: imaginati ⁊ memorari
erit credere qđ est falsū. ḡ nō est p̄pa dr̄a
inter videre ⁊ credere: q̄a videntur p̄sentia
credūtur absentia. Itē vid. q̄ cognoscē
p fidē idē sit qđ scire. Aug⁹ in li⁹ de viden
do deo assumēs illud. 1ª. Ioh. 3⁰. Qm̄ cū appa
ruerit siles ei erim⁹. ita dic̄ scire se dic̄ qđ
nūduz factū fuerat. nec videndo sed credē
do cognouerat. ḡ credere est scire. ⁊ cogni⁹
fidei est sciā. Itē Aug⁹ in eodē Sciā nr̄a
ɔsistit ex reb⁹ visis ⁊ creditis. Coñ. Tri
plex est acceptio intellect⁹. opīo. fides. sciā.
Fides dicitur accep⁹ sup opinionē ⁊ īfra sciāz
ḡ fides nō est sciā vel opīo. Itē est vidē
p spēm. ⁊ ē videre p speculū in enigmate. s̄m
q̄ dr̄ 1ª. Cor. 13⁰. Uidem⁹ nūc p speculū ī eni
gmate. tūc aūt facie ad faciē. s̄ credere est
videre p specl'm seu in enigmate. Ergo cre
dere est videre. ḡ nō distat credere ⁊ vidē
Nō ergo vez̄ dicit Aug⁹. Qui dic̄ videntur
p̄ntia credūtur absentia. Ad hoc r̄ndēdū
est s̄m Aug. in li⁹ de videndo deo vbi dic̄.
nō q̄a dixi q̄a absūt a sensib⁹ nostris ea cre
di sic accipiatur vt inter illa deputētur que
aliq̄n viderim⁹. ⁊ nos vidisse retinem⁹: ce
teriq̄ sum⁹ q̄uis tūc nō presto sint cum re
coluntur a nobis: neq̄ enī inter credita s̄ inter
visa reputantur. videre enim est sensu cor
poris vel intuitu mentis rem rep̄hendere.
credere ꝟo est qđ in cōspectu mētis vl' cor
poris nūq̄ affuisse recolitur. ⁊ p hoc patet q̄
cognoscere fidei non est idē qđ reminisci vel
imaginari: q̄a cū dic̄ aug⁹ q̄ credūtur absentia
ītelligit absentia que nec sensu corpis nec
intuitu mētis cōspiciūtur q̄si prius visa. sic
aūt absentia nō sūt de q̄b⁹ est memoria vl'
imaginatio. Ad illđ qđ obiicitur q̄ videtur
idem esse fides qđ sciā. dđ q̄ sciētia dicitur
stricte cognitio p cāz ⁊ hoc mō cognitio fi
dei nō est sciā. Alio⁹ dicitur sciā cognitio rei
p intellectū ⁊ hoc mō dr̄ coiter: s̄m quē mo
dū dicit aug⁹ que p corp⁹ videntur nisi mens
adsit que talia nūciata sūt suscipiat nulla
possūt sciā ɔtieri. Tertio mō dr̄ sciā cōmu
nissime s̄m q̄ ɔprehēdit cognitionē p fidē
⁊ cognitionē rei p visionē s̄m q̄ dic̄ aug⁹
in li. đ vidēdo deo. Cōstat sciā nr̄a ex reb⁹
visis ⁊ creditis: s̄ ī his q̄ vidim⁹ vl' videm⁹
nos ipi testes sum⁹. In his aūt que credim⁹
aliis testib⁹ mouemur ad fidē: cū eaz̄ reruz
q̄s nec videm⁹ nec vidisse nos recolim⁹ dā
tur siḡ ī vocib⁹ vl' ī lr̄is vl' ī q̄b⁹cūq̄ docu
mentis q̄bus visis nō visa creduntur. nō pro
immerito scire nos dicim⁹. non solū ea que
vidim⁹ vel videm⁹ verū etiā que idoneis
testib⁹ vel testimoniis credim⁹. Ad vlti
mū dđ q̄ videre aliq̄d dicitur duob⁹ modis
p̄p̄ie videre. s. aliq̄d ī se: ⁊ īp̄ope videre
aliq̄d ī alio. ⁊ p̄ mō videre nō dr̄ credere.
2⁰ mō dr̄. vñ aug⁹. Si scire nos īcōgruenter
dicimus illud qđ certissimū credimus hic
factū ē ut etiā recte credita. ⁊ si nō adsint
sensib⁹ nostris videre mēte dicam⁹. tamē
p̄p̄ie sicut ipse dicit credūtur illa que absūt
a sensib⁹ nostris. s̄ videtur idoneū testīoniū
qđ eis p̄hibetur. vidētur autē illa que p̄sto sūt
vnde ⁊ p̄sentia noīantur uel aī uel corporis
sensib⁹. et ponit exemplū ut hāc lucē corpis
sensu: ⁊ meā volūtatē sensu aī mei video.
Si q̄s ꝟo mihi indicet voluntatē suā cuius
vox mihi p̄ns est: tamē q̄a ipsa volūtas quā
mihi indicat latet sensū corporis ⁊ aī mei.
credo nō video. dūmō nō recipiā vocē ei⁹.
p idoneo teste: q̄a si existimarē mētiri non
esset testis idone⁹ ⁊ ideo nō crederem.

Queritur postea vtrūz sit p⁹
credere q̄ȝ intelligē. an ecōuerso. ⁊ obiicitur
q̄ sic. Oīs fides ex auditu interiori uel ex
teriori est. ḡ prius est intelligere q̄d est qđ
dr̄ q̄ȝ credere. prius enī est creditū ītelligē
q̄ credere. Itē aug⁹ sup illud. 2ª. ad Cor.
3⁰. Non q̄ sufficientes sum⁹ ꝛc. null⁹ quippe

credit nisi prius cogitauerit esse credēdū;
sed hec cognitio est intellect⁹. ergo intellect⁹
semp p̄cedit credē. Contra. Ys.7°. Secūm
septuaginta nisi credideritis nō itelligetis.
ppterea querif cū fides sit de nō apparētib⁹
nō tamē de incognitis simplr cu⁹modi co
gnitio sit in fide ⁊ que sit carentia cogni
tionis. Itē que est dr̄is illa credēdorum
quā dicit Aug⁹: q̄a quedā nō credim⁹ nisi
intelligam⁹. Quedā vero nō intelligim⁹ nisi
credam⁹ ⁊c. Solō ad primū dō ꝙ est itel
lectus vocis vel signi: ⁊ est intellectus rei.
Intellectus vero vocis vel signi vl'r p̄cedit
fidē. Intellect⁹ vero rei qui est ex rei p̄sentia
seq̄r fidē fm ꝙ dicit hugo de scō vic. ꝙ co
gnitionē hab; fides nō que ex p̄ntia ipa⁊
rerū cōprehēdif: sed illā que ex auditu solo
pcipif: ⁊ verbo⁊ manifestaf sigtiōe ⁊ fm
h̄ patet respōsio ad primū obiectū ⁊ secūd

Ad qd obiicitur contrariū ei qd querif dō
fm aug. i li° de vidēdo deo. ꝙ est cognitio
de re duob⁹ modis. Uno° p ppriū testioniū
sicut est in his que videm⁹ sensu corpis ul'
sensu mētis. Alio° est cognitio de re p testi
moniū alteri⁹ sicut est in his que credim⁹.
Unde aug⁹ his que videm⁹ nos ipsi testes
sum⁹. His q̄ credim⁹ aliis testib⁹ mouemur
ad fidē. Daf signa ī vocib⁹ uel litteris uel
quibuscūq; documētis: quib⁹ uisis nō uisa
credūf. p̄ mō res ipsa apparet simplr ⁊ co
gnoscif. 2° mō res est nō apparēs fm se nec
cognita: s apparēs in suo testionio ꝙ a pte
cognoscif q̄uis ipsa res nō appareat. Ad
vltimū dō ꝙ q̄dā sūt articuli ad quos pōt
attingere rō p lumē inatū ut qm̄ de⁹ est. ⁊
vnus est. ⁊ oīpotēs ⁊ hi⁹. ⁊ hec dictū f credi
cū intelligāf q̄uis impfecte in p̄nti. cū; tm̄
nō initif ipsis rōnib⁹ intellect⁹ s vitati p̄
ppter se. Quidā vo sūt ad q̄s nō attingit
intellect⁹ nisi p lumē grē ut q pnet ad re
dēptionē humani generis: vt qm̄ de⁹ ē hō
⁊ hi⁹. ⁊ de his aug⁹ dicit ꝙ pri⁹ creduf q̄
intelligāf. Ad maiorē aūt ho⁊ euidētiā
nota distinctionē aug. quā ponit magister
in.3°.li°. snta⁊.23ª. dis. ⁊ est talis fidē ipsa;
dic aug. Uidet q̄sq; in corde suo esse si cre
dit uel si nō credit: nō sicut corpa que vide
mus oculis corporeis ⁊ p ipso⁊ imagines
quas memoria tenem⁹ etiā absentia cogita
mus. nec sicut ea que nō videm⁹. ⁊ ex his q̄
videm⁹ cogitationē ut cū formamus ⁊ me
moue comēdam⁹: nec sicut hoiū aīam cu⁹
⁊ si nō uiderem⁹ ex nostra comittim⁹. ⁊ ex
motib⁹ corpis hominū sicut vidēdo didici
mus. Intuemur etiā cogitādo nec sic vide
tur fides ī corde ī quo est ab eo cu⁹ ē: si eā
tenet certissima scia. Nota q̄ ꝙ aug⁹ hic
distiguit sex gnā visiōis. Primū ē cū vide
mus rē p̄ntē p suā formā corpalē ī materia
existētē. ⁊ hec visio dr̄ corpalis. Secūdū
genus est cū uidem⁹ rē absentē p imagine;
illius retētā ī memoria. s. rei corpalis: ⁊ hec
visio dicif imaginaria. Tertiū gen⁹ est
qn̄ ex his que videm⁹ ea que nō videm⁹ co
gitatione formam⁹ qd pōt esse altero isto⁊
modorū uel cū singularib⁹ cognitis p cōse
quēs habef cognitio vl'is uel cū vno existē
te sibi alte⁊ simile qd nō ē p̄ns cogitamus
Quart⁹ modus est cognito vno itelligibi
li aliud itelligibile cogitam⁹. uel cū aliquis
ex cognitiōe aīe sue alterā aīam cognoscit
Quītus modus ē qn̄ ex actu uel operatiōe
sensibili egrediēte a sbā insensibili sbām i
sensibilē cognoscim⁹ ut cū ex motu corpis
cognoscim⁹ aīam. Sextus modus est cū ali
quid qd est in mēte actualiter p essentiam
suā a mēte cognoscif quō cognoscit mens
mea affectiōes: ⁊ hoc mō dr̄ ꝙ anim⁹ dum
credit cognoscit suā fidē. ⁊ isti q̄tuor ulti
mōi dicūf visiones itellectuales. Un̄ cum
dicit Aug⁹ ꝙ visio itelligibilis ē qn̄ aliq̄s
videt qd in se ē p suā essentiā: non ē hec rō
uel diffinitio uisiōis itellectual. s notifica°
ipsius p quādā sui spēm: uel p quoddā eius
pticulare. vn̄ non ualet si sic obiciaf. Ule
cognoscif ab intellectu nō uisione corpali
nec imaginaria ergo intellectuali. s uisio itel
lectualis est qn̄ id qd uidetur est in aīa fm
essentiā ut est cū mēs uidet suas affectiōes
ergo ule fm essentiā suā est in aīa. Ad hoc p⁊
rn̄sio p iā dicta. qm̄ illud nō est rō uisionis
intellectualis nec ꝯuertibile cū ipa. sed est
quoddā pticulare ipsius uel quidā modus
illius uisionis: qm̄ uisio itellectualis dicif
multipliciter sic dīsū est. Numer⁹ aūt p̄dī
ctarū uisionū sic habef qm̄ oīs uisio. aut ē
p formā cōcretā. aut p formā abstractam a
mā s nō abstractā a ꝯditionibus materie.
aut per formā utroq; mō abstractam. p̄ mō
ē uisio corpalis. 2° mō imagiaria. 3° mō itel
lectualis. s hec diuidif qm̄ uisio rei penit⁹
abstracte a mā. aut ē rei uise p se ipa⁊. aut p
aliā rē. Si uise p se ipam ultim⁹ mod⁹ ē. si ui
se p aliā re;. illud ꝯtingit tripliciter scđm

colectionē singulariū ad vl'e est pma visio intellectualis. scdm collectionē silis ad sile visio secunda. sm collectionem effectus ad causam visio tertia.

Postea queritur

de obiecto fidei p hūc modū. p utrū obiectū fidei sit falsum aut verū tm. 2° utrū verū apparēs. 3° utrū vez qd est scitū. 4° utrū verū an necessariū an ɔtingens. 5° utrū cōplexū aut incōplexū. 6° utrū verū creatū vel increatū.

Circa primum

sic pcedit fides ē certior hit' qz sit scīa. scīa enī est eius cui adheret intellect' p mediū. fide ꝫo ei' cui adheret sine medio. Itez Intellectus q dicit principiorum adheret sine medio: s tamen veritati create. fides autem veritati increate. et go cum scīa q est hitus minus certus sit tm verorz. fides erit tm verorz. Item fides est tm articulorū vel eorū que habēt reduci ad articulos. s hec oīa vera sūt. g ꝛc.

Itē. Per fidē fit prima assimulatio pme veritati. g fides nō ē falsi. Itē. Fidei succedit visio ꝛ nō erit tūc sub visiōe nisi qd nūc est sb speculo. ꝛ qcqd sb speculo ē erit sb visione. s nihil videbit nisi vez. g ꝛc. Cōtra. Spei videt sbesse flm: ut in illo qui sperat se habiturū vitam eternā ꝛ ita non erit. g ꝛ fidei pari rōne. Itē. Volito ex caritate pōt sbesse flm: ut ɔtingit i aplo qui voluit ire ad hispanos ꝛ nō ivit ꝛ inde ut pu'. Itē Habraā credidit q esset imolaturus filiū suū ꝛ voluit id ipsū: ꝛ sicut meruit volēdo: ita meruit credēdo. volēdo. n. meruit qa ex caritate voluit: eadez rōne ex fide ꝫtute credidit. Itē Corneli' credidit xpm esse incarnādū ꝛ iā xps erat icarnat' g credidit flm. Itē Obiicit de eo q credit corp' xpi esse qd ab eo sumit nō tamen est qa nisi credēt nō adoraret ꝛ ita credit falsū. Itē. Habraā credidit xpm eē icarnandū. s dr Ro. 5°. Comēdat aūt de' caritatem suā in nobis. glo. i. fuit ꝛ alius modus deo possibilis. s null' miserie nostre sanāde ɔvenientior. Cōtingat g q xps nō icarnet si g habraā credidit ipm icarnādū: nec xps incarnat' est nec icarnabit. fidei g habrae sbfuit flm. Ad hoc dd q fides non ē nisi de vero. ꝛ tō hu' est ex pte itellect' q qtū in se est rect' est. ꝛ tūc maxime cū ē in pmā veritatē ad quā natus est. s hoc nō pōt nisi sustentet ꝛ firmet aliquo lumīe desup veniente quod qdez est fides ab ipsa luce prime veritatis: ꝛ quia lumē prime veritatis non potest subesse falsitas. ideo fides non potest esse nisi d vero. Ad illud qd obiicit d spe dd q motu spei non sperat aliqs se habiturz vitā eternā nisi sm exigentiaz meritorz ꝛ pseuerētiam. ꝛ ita spei virtuti nūqz sbest flm: q enī aliter sperat se hiturz vitā eternā psumit ꝛ nō sperat spe ꝫtute

Ad aliud dd q nō est sile de caritate ꝛ fide: qa caritas nō respicit rōnē veri ꝛ fli sed boni ꝛ mali. ꝛ pōt esse caritas circa bonū qd nō est volēdo illud. cū. n. dicit bonū est aplm ire ad hyspanos. nō seqt: qa si bonū est ꝛ verū est. qa hoc verbū est nō ē ibi copula pntialitatis s tm enūciatiōis: h est dicere nō copulat actu ꝛ simplr sed hitu ꝛ ɔditionaliter: ut cū dicit pasca ē pulcherimū tēp'. oīs homo timet i mari. Ad aliud dd q habraā sicut voluit imolare filiū ita credidit se imolaturz: illud enī credere sic dict nō fuit mot' fidei s li. ar. tū n sit mot' fidei nisi circa articulos: ꝛ circa ea que ad articulos possūt reduci. Ad qrtū soluit distinguēdo tria tpa. s. tps ante icarnatioz ꝛ tps post icarnationē. ꝛ tps incarnatiōis.

In tpe ante incarnationē distāte simplr oportebat credere xpm incarnādum. i tpe ꝫo p' icarnationē distāte: pdicatiōe aplorū divulgata: ꝛ smōe ɔfirmato a deo: p seqnā signa oportebat simpliciter credere ipsuz incarnatū. s tpe medio spūales viri quorū erat signare tpa sm dca pphaz non credebant simplr ipsū eē icarnāduz: s si nō erat incarnat': unde arguūt Iudei p Iere. 8°. qui nō ɔsideraverūt tps. vñ dic. Milu' in celo cognovit tps suū ꝛc. popul' aūt me' nō cognovit iudiciū dñi. Ad illud qd obiicitur de hostia dr q nō debet qa simplicit credere sb illa forma eē corp' xpi: sed sb ɔditione. s. si facta sunt ea que exigūt sm formā traditā a xpo ꝛ ab eccl'ia. Ad ultimum qd obiicit de habraā dicūt qdā q ipse credidit incarnationē: ꝛ nō xpm icarnandū.

Sed ɔtra. i' ad Cor. sup illud. Oēs eādē escā ꝛc. glo. In signis itaqz diversis eadem ē fides tpa opa variata sūt: fides nō. qa illi xpm ventuz passuz crediderūt. nos āt venisse ꝛ passū esse. Aliter dicūt alii q mot' habrae habebat duas hitudines vnā ad

babitū fidei que est cā eius: ꝛ ſᵐ hāc babi tudinē dicit nō eē dependēs de futuro cū habeat secū suā cām. Aliā aūt hēbat ad suā māz.s.ad creditū qd nō habet deiminatam veritatē. vñ motus fidei licet esset ī illud nō tamē necessario erat in illud. Alii alit dicūt ꝙ licet xp̄s nō incarnaret tū habraā credendo xp̄m incarnādū esse nō credidit falsū ſ verū. Nō enī sequit si xp̄s est incarnandus: incarnabit: nec sequit si nō incarnabit nō est incarnādus. sicut nō sequitur si antexp̄s ē futur⁹: erit. nec si nō erit: nō est futur⁹. De multis enī dicit ꝙ futura sūt ꝛ vere: que tamē nō erūt. cū enī dr̄ hoc ē futurū: nō est sensus: hoc erit. sed sensus ē hoc ordinatū est esse in rez nāā: seu ꝙ hoc erit ē ordinatiōis exit⁹ in esse. Cū ħo dr̄ ħ futurū est fit enūciatio de ordinatiōe exit⁹ vl' euētu eius nō de exitu ordinationis. ꝛ cū dicit hoc erit: fit enūciatio de exitu ordinationis: non de ordine exitus. Est aūt duplex ordinatio necessitatis naturalis: ꝛ ē ordinatio ɔgruitatis seu ɔuenientie. vnde qñ ysa. dixit de ezechia ꝙ esset moriturus: nō dixit fīm. qa nō dixit hoc de exitu ordinatōis: sed de ordinatione exit⁹: qa in nāli ordinatione ita ordinatū erat ꝙ ezechias moreret: ꝛ ꝙ nō fuerit mortu⁹ fuit a sūma cā que nō mutauit ordinationē ſ potius exitū ordinis. Eodē mō cū xp̄s nō est īcarnādus: nō idē valz ac si diceret xp̄s incarnabit: ꝙ enī xp̄s īcarnaret fuit ordinatio cōgruitatis seu cōuenientie. tale enī peccatū. s. p̄mi parētis talē regrebat medicinā: vt sicut mors p feminā: vita p feminā. sicut mors p lignū: vita per lignū. sicut ad imaginē dei formatiāta ad eius imaginē reformati ꝛ hi⁹ multa ponit Ansel' in li° cur de⁹ hō. ꝛ hec ē ɔuenientia de q loqt Aug⁹ in p̄dicta auctoritate. Nulle modus sanāde nr̄e miserie cōueniētior. Qui ĝ dic xp̄m īcarnādū nihil aliud dicit ꝙ ordinatiōe ɔgruitatis qua xp̄s incarnaret: ꝛ hoc semp verū est etiā si xp̄s nō īcarnaret. ꝛ hoc ĝ qd credidit habraā ꝛ ita sp verū est ꝛ hoc est articulus. Si aūt querit nōne credidit ꝙ xp̄s icarnabit ꝛ ita falsuz ꝙ id est exitus ordinatiōis nō ordinatio: ꝛ hoc nō ē articul⁹ simplr: sed incarnabit ſᵐ ꝙ dicit pphete.

Queritur postea vtruz fides sit de apparētib⁹ siue de visis ꝛ videtur ꝙ sic p h ꝙ petr⁹ videbat xp̄m pati: ꝛ tñ idē credebat. ĝ fides est de visis. Sed h rñdet ꝙ fides virt⁹ nō dicit esse in petro ex eo ꝙ videbat hoīez pati. ſ ex hoc ꝙ credebat deū esse qui patiebat. Preterea h querit vtrū visio fidē euacuet. Ad qd sic Job. 14°. Uado vobis pare locū ibi dic glo aug. eat dn̄s ꝛ paret locū. eat ne videat. lateat ut credat. tūc enī loc⁹ parat si fide iuuat. credat desideret ut desiderat habeat Desideriū dilectōis p̄patio mātiōis. ex hoc arguit si oportet ꝙ deus lateat ut credat. ĝ ipsa visio euacuat credulitatē. Ergo cū petr⁹ videret xp̄m pati nō habebat fidem passionis. Itē sicut scīa euacuat opiniōz cū aduenit: ita euacuabit fidez: qa scīa ē cognitio pfecta. cū aūt venerit qd pfectū est euacuabit qd ex pte est. ĝ cū btā ꝟgo habuerit scīaz ꝙ ɔcepit sine virili semine In btā virgine euacuabat fides illi⁹ articuli ɔceptus de spū scō. ĝ nec ī btā ꝟgine nec ī petro fuit fides oīūz articuloꝝ. Itē cū visio glorie euacuet fidē. paulus aūt rapt⁹ ē usqz ad visionē glorie: qa vsqz ad tertiū celū. h est usqz ad tertiū gen⁹ visiōis qua videntur res p sui p̄sentiaz sicut dic aug⁹. ĝ in paulo euacuabat fides. Relinqt igit ꝙ fides nō cōpatit secū visionē sensibilē nec ītellectualē nec scīam. Coñ. Cognitio ītellectiua de aliquo nō euacuat sensitiuā cognitiōē. ꝗ̄uis sit certior cognitō: nec ecōuerso. ergo nec cognitio fidei euacuabit cognitionem sensibilē ꝗ̄uis sit certior nec ecōuerso. ĝ petrus poterat sil' xp̄m videre pati p sensū ꝛ credere p ītellectū. Item aliqs sciēs scīa demōstratiua eclypsim solis si postea sciat sciētia sensitiua vel expimētali: idē nō euacuat scīa hec p illā nec ecōuerso. imo magis vna pficit ab alia. ĝ scīa cētior nō euacuat min⁹ certā de re eadē. ĝ mlto forti⁹ nec scīa expimētalis de ɔceptu filii dei euacuabit fidē in btā ꝟgine. Itē scīa ppt qd de re nō euacuat scīam qa ꝗ̄uis illuminosior sit illa ĝ nec visio rapt⁹ pauli: ꝗ̄uis illuminosior sit euacuabit visionē fidei in paulo. Itē si aer illuminet lumīe ignis ꝛ postea aduemat lumē solis adhuc tamē remanet lumē ignis. licz nō appareat. ĝ cū ois scīa ꝛ cog⁹ sit p aliquā lucem interiorē sil' rōne maior cognitio nō euacuabit minorē ꝗ̄tū ad sbaz sicut nec luminositas. Preterea queritur c⁹moi cognitiōez euacuet fides ꝛ a c⁹modi

cognitione euacuet. Solo ad hoc vltimū est v̄d ꝙ quedā cognitiões sūt que ꝑtinēt ad diuersas vires. Quedā vero sūt que ꝑtinēt ad eādē vī. Ubi sūt cognitiōes ꝑtinentes ad diuersas vires indistīcte vna non euacuat alterā. vnde nec cognitio intellectiua euacuat sensitiuā: pari rōne nec cognitio fidei que ꝑtinet ad intellectū in petro euacuat cognitioē s̄m visū vl̄ ecōuerso. vbi ḡ sūt cognitiōes ꝑtinētes ad eandē vī v̄ stē guen dū ē: aut sūt coordinate aut nō sūt coordinate. Si aūt nō sūt coordiāte s̄ sūt s̄m diuersas vias. vna nō euacuat aliam ꝙuis vna sit certior alia. ⁊ hec ē rō q̄re scīa speculatiua nō euacuat scīaꝫ expimēti. vl̄ scīa ꝓpter qd sciam. Quia ꝙuis sint cognitōes eiusdē gn̄is ⁊ ꝑtinētes ad eādē vī. s. itellectiuā. Sil̄r ⁊ fortiori rōne nec scīa expiētie de cōceptione seu semīe euacuabat fidē de eodē in btā vgine. nec visio ī raptu pauli euacuabat fideī ipo: cū ī btā virgīe cognitio que est ꝑ expientiam: ⁊ cognitio que est fidei nō sint coordinate vt vna sit ad aliā. Sil̄r ī paulo. Ubi vo cognitōes coordinate sīt vt vna sit ad aliā ordinata sic terminus ⁊ ea que sūt ad t̄minū. Et ea que sūt ad terminū ꝓpinqui⁹: ⁊ ea que sūt ad terminū remotius vna euacuat aliā. s. illa que ē terminus: illam que ē ad illū terminū. ⁊ illa que est ad terminū ꝓpinqui⁹: illā que est ad terminū remoti⁹. tn̄ ī hoc ē dr̄ia ꝙ vbi sūt cognitiones coordinate vt termin⁹: ⁊ ea que sūt ad terminū. Illa que est termin⁹ simpl̄r euacuat illā que est ad terminū. vbi gratia scīa ⁊ opinio ordinat̄. sed scīa ē terminus. opinio vo ad terminū. Opinio enī ordinat̄ ad sciam sicut ad suū terminū ī via. Ideo adueniēte scīa de aliquo simpl̄r euacuatur opinio de illo. sil̄r visio est terminus: fides vo ē ad terminū. Est enī fides ad visionē que est termin⁹ in patria. Ideo adueniente visione euacuat̄ fides visiōe glorie. Ubi vo sūt visiōes coordinate ad terminū ꝓpinqui⁹ ⁊ ad t̄minū remoti⁹. Illa q̄ ē ad t̄minū ꝓpīqui⁹ euacuat illā que est ad terminū remoti⁹: nō simplicit̄ sed s̄m q̄d. vbi gr̄a. in fide formata ⁊ īformi. fides enī formata ē ad t̄minū visiōis. s. glorie ꝓpinqui⁹. fides vo ī formis remotius: ⁊ adueniēte fide formata que ē ꝓpinqor euacuat̄ fides informis: que est remotior s̄m modū nō s̄m s̄bam: s̄m quid ⁊ non simpliciter sicut patet ex sup̄ dictis in precedenti.

Postea queritur

vtrū scitū potest eē s̄bm fidei. ⁊ videt̄ ꝙ sic: qa petr⁹ tpe passionis videbat eū pati ocul' corpeis ḡ scīa sensitiā sciebat istū pati ⁊ idē credebat. ḡ idē erat scitū ⁊ creditū. Itē petr⁹ scit qm̄ si ibus patit̄ iste patit̄ demōstrato xp̄o qui ē filius dei: s̄ petr⁹ scit s̄bm pati. ḡ scit ipm pati. Preterea credit istū pati: qm̄ credit filiū dei pati: ⁊ iste est fili⁹ dei. ḡ credit istū pati: ⁊ ita idē scit ⁊ credit. Sil̄r sic hic petr⁹ ⁊ iacob⁹ ⁊ xp̄s ⁊ iste hō ē certificatus ꝙ aliq̄s d̄ istis est xp̄s fili⁹ dei: s̄ nescit quis. demōstrato xp̄o: ꝓpoīt̄ ei hec ꝓpositō iste homo est xp̄s fili⁹ dei. cōstat ꝙ non pōt r̄ndere verū est uel f̄lm est: qa nescit vtrū demōstret̄ ei dei fili⁹ an nō. R̄ndebit ḡ ꝓba. Inde sic. iste r̄ndet ꝓba ad istam ꝓpositionē ⁊ s̄m ɔsciam. ḡ dubitat illam eē verā ḡ ipe dubitat ei⁹ dictū. ⁊ ita ipse dubitat istū hominē eē verū dei filiū. s̄ ipse idē credit: qa ipe ē fidelis. ḡ idē est creditū ⁊ dubitatū ab isto. ḡ eadē rōne poterit idē eē scitum ⁊ creditū. Itē posito ꝙ aliq̄s ph̄us habeat scīaꝫ dei ꝑ nāles rōnes. sicut dicit̄ Ro. p̄. Inuisibilia dei ⁊c. ⁊ p⁹ modū recipiat illuminationē fidei a deo. Cōstat ꝙ nō obliuiscit̄ rōnes quas pri⁹ sciebat: s̄ pri⁹ sciebat ꝑ rōnes deū esse. ḡ ⁊ nūc scit. ḡ idē scitū ⁊ creditū. Itē sicut dic̄ tulli⁹. Uox omniū ē vox nature. s̄ deū esse ē vox oīuꝫ. ḡ deū eē naturaliter ē scitū ab oīb⁹: ⁊ est creditum per fidem: quia est articul⁹ fidei. ḡ idē est scitū ⁊ creditū. Con̄. Superueniēte maiori lumīe cessat min⁹ lumē q̄tū ad actū suū: sic patet in lumīe solis respectu lumīa lune ⁊ stellaꝝ. ḡ multo magis adueniēte lumīe sol iusticie ꝑ grām fidei ī aīa hoīs: cessabit lumen rōnis nālis seu scīe. ḡ nō poterit idē esse scitū ⁊ creditū. Itē per fidē assentit homo p̄me vitati ꝓpter se ⁊ sup oīa. ḡ non assentit ꝓpter rōnes humanas. ḡ rōnes nō faciūt cognosci p̄mā vitatē ubi est fides. ḡ nō est possibile idē esse scitū ⁊ creditū.

Itē si ego diligo deū ꝓpter tpalia adueniente caritate cessat illa dilectio: ḡ a simili. si ego cogn̄sco deū esse ꝑ nāles rōnes: adueniente fide cessabit illa cognitio. Ad h̄ dixerūt q̄dā ꝙ cognitio dei multiplex ē. est. n. cognitio īnata ⁊ est cognitio superaddita Cognitio īnata est naturalis. superaddita

accidētalis. Innata seu nāl cognitō dupl'r est ī hoīe ante pcēm ut ī adā erat cognitio s^m quā apte cognoscebat deū ī creaturis. Post peccatū vt in nobis qui p speculum ⁊ enigmate deū videm⁹: ⁊ assignat drīam inter cognitionē hāc ⁊ illā qualis est īter suppositionē ⁊ dignitatē. dignitas enī nō indiget aliqua pbatione uel psuasiōe: sicut est hoc pncipiū. oē totū mai⁹ est sua pte in geometria. Suppositio ꝟo indiget ad min⁹ leui psuasione. sic ista ppositō ī geometria a pūcto vsq ad pūctū rectā lineā ducē. sic dicūt differre cognitionē de deo innatā in homine ante pcēm ⁊ p⁹. Cognitio autē sup addita aīe est tribus modis. Est enī cognitio que acqrit p naturales rōnes: qualē habuerūt phi. ⁊ est cognitio que īnitit testīonis scripturaꝝ vel miraculoꝝ: sicut dicūt esse ī fide īformi. Et cognitō que ē p illuminationē a deo que īnitit pme ꝟitati tēdēs in illā: ⁊ hec est fidei formate. nō est g̃ incōueniēs ꝙ idē sit scitū cognitōe īnata: ⁊ creditū cognitiōe supaddita. s icōueniēs eēt ꝙ idē esset scitū ⁊ creditū cognitiōe īnata vel supaddita. Quia in eodē gn̄e cognitio cētior euacuat min⁹ certā. Alii dixerūt al'r ꝙ cū fides sit de nō apparētib⁹. Impossibile est idē enūciabile scitū esse ⁊ creditū. Et ad illud qđ de petro obiicit dicūt ꝙ h est fl'a. petr⁹ scit istū pati ð dēo. imo tm̄ credit qm̄ dicūt ꝙ h pnomē iste positū sbstātiue psonale est: ⁊ idē est ac si diceret petr⁹ scit hāc psonā pati. sed bn̄ cōcedūt eā s^m ꝙ intelligit de re. Ad aliud obiectū dicūt ꝙ hec est falsa. petrus scit ꝙ si iste patit iste patit: qm̄ petr⁹ sit añcedēs sed nō scit cōsequēs. ⁊ ideo nescit illud. qm̄ si hoc pnomen iste tēt sbstātiue fl'a ē: qm̄ s^m h ē psonale. si adiectiue vera est: ⁊ s^m hoc dicūt ꝙ nō valet ista argumētatio. petr⁹ scit istū hominē pati. g̃ scit istū pati. Ad vltimo obiectū dicūt ꝙ iste dubitat hāc ppositōē eē verā ⁊ dictū eius esse verū: nō tamē dubitat h dictū: qm̄ nescit ꝙ hoc sit dictū eius: qm̄ nescit sigtionē. nescit enī vtrū demōstratur dei filius vel nō. sicut aliq̄s bn̄ rñdet pba ad istā ppositionē. marc⁹ est tulli⁹. ignorās vtꝝ illa noīa sint noīa eiusdē an diuersoꝝ ⁊ tamē nō dubitat dictū hui⁹ ppositionis. Si ꝙ hec solutio nulla sit pbatur multipl'r sic p. petr⁹ videt istū demōstrato xp̄o: ⁊ videt ei⁹ passionē. g̃ videt hoc totū xp̄m pati ⁊ ita scit h totū. g̃ scit h eētiale xp̄m pati. Preterea cū dicit. petr⁹ scit istū pati. h pnomē iste aut significat aliquā formā circa suū suppositū. aut nullā. si aliquā aut dīnā aut hūanā. Non ē rō q̄re poti⁹ dīnā q̄ hūanā vel ecōuerso. s ↄstat ꝙ nō sigt utrāq. g̃ nullā: maxīe cū sit pnomē sbāꝫ mere signās. Ex hoc sequit ꝙ hec ē vera. petr⁹ scit istū pati: ex quo non sigt ibi aliq̄ forma dei. Itē petr⁹ scit si chimera patit: ⁊ ipsa patit. Itē scit si brunell⁹ patit: ⁊ ipse patit. ⁊ sic de oīb⁹ aliis. g̃ pati rōne scit ꝙ si iſta patit tpe patit: qđ tamē ipi negāt. Propter h dicūt alii ꝙ ista solutō nō valet: ⁊ dicūt ꝙ in hoc casu idē est scitū ⁊ creditū. ⁊ dicūt ꝙ petr⁹ scit istū pati demōstrato xp̄o: seu intelligat ð dēo seu ð re: ⁊ credat idē. Sꝫ s^m aliā apphēsionē credit: s^m aliā scit. Qm̄ sm ꝙ apprehēdit istū sub formis visibilibus scit istū pati. s^m ꝙ apphēdit ipm sb forma dīna credit ipm pati. sic solet dici de illo q interfecit patrē platonis ⁊ aufugit: s post multū tps redit ita alt'at⁹ ꝙ plato nō cog̃ uit eum: ⁊ adept⁹ est familiaritatē platunis s^m hoc veꝝ est ꝙ plato odit ⁊ diligit istū s s^m diuersas apphēsiōes: qm̄ s^m ꝙ apphendit eū in statu in quo est: diligit istū. Sꝫ sm ꝙ apphendit eū sb imaginatiōe in q̄ vidit eū qn̄ interfecit patrē sic odit eū: ⁊ ita eundē odit ⁊ diligit sm diuersas apphēsiōes. Eodē mō idē scit ⁊ credit. hec opinio ↄcordat cū prima. illa tn̄ opinio fl'a est ī hoc ꝙ dic ꝙ fides informis īnitit auctoritati scripture ⁊ miraculis. Quia sic ostensū est supq̄one de fide informi. Fides informis īnitit pme ꝟitati ppter se ei assentiēdo q̄uis nō moueat ī illā. q̄tū ꝟo ad cetera vtrū hēat veritatē patꝫ ex ca° pcedēti. Dicēdum g̃ pleni⁹ ꝙ nō ē icōueniēs idē eē scitū ⁊ creditū: s^m aliū ⁊ aliū modū: nec idē creditū esse ⁊ sensatū s^m aliū ⁊ aliū moduꝫ: sicut nō est incōueniēs ꝙ idē sit sensatū ⁊ ītellectū s^m modū aliuꝫ ⁊ aliū. vn̄ petr⁹ idē sentit vidēdo ⁊ credēdo s^m modū aliū ⁊ aliū: nā g psona xp̄i ↄsiderata ī forma hoīs videbat: sed s^m formā dīnā credebat. Idē g̃ videbatur ⁊ credebat: s mō alio ⁊ alio. Sil'r in pho ueniente ad fidē idē ē scitū ⁊ creditū. s scitū p cōparationē ad rōnē. creditū p cōparationē ad pmā ꝟitatē cui īnitit ppter ipāꝫ. Scitū est q̄tū ad speculatiōꝫ s creditū q̄tū ad h ꝙ īnitit prime ꝟitati. Ad illud ꝟo quod

obiicit᷑ de aduētu maioris lumis: ⁊ ad illō qđ 2ᵒ obiicit᷑ ꝙ ꝑ fidē assentit hō̄ p̄me ve ritati ꝑpter se ptꝫ r̄ñˀ ex p̄dictis. Ad vl timū r̄ñ qđ obbiicit᷑ de dilectione ꝑpter tē poralia dō̄ ꝙ hec dictio ꝑpter pōt notare cām motiuā nō̄ finalē. ⁊ h̄ mō̄ fīm ē ꝙ dile ctio dei ꝑpter tp̄alia cesset adueniēte cari͞ᵉ cū ip̄a sint cā motiua ꝑ modū īcitātꝫ ad di lectionē dei. Eodē mō̄ rōnes naturales sūt causa motiua in habente fidem per modū incitantis ad assentiēdū p̄me v̄itati ꝑpter se: nō̄ t̄n̄ cū īmissiōe ad illas. vel pōt notare cām finalē. ⁊ hoc mō̄ verū ē ꝙ adueniente caritate cessat dilectio dei ꝑpter tp̄alia. ita etiā adueniēte fide cessat cognitio dei ꝑpē rōnes nāles: q̄a nō̄ ɔstituit᷑ ī illis finis. ces sat g̊ inq̄ntū ɔstituebat᷑ in illis finis.

Consequenter

querit᷑ vtꝝ obectuꝫ fi dei sit verū necessariū vel veꝝ continḡēs. Ad qđ sic Augˀ dicit ꝙ aliˀ fuit modus nr̄e liberatiōis deo possibil̄. g̊ aliter potuit ɔtingere ⁊ ita ɔtingens. Con̄. Videt᷑ ꝙ veꝝ necessariū sit obiectum fidei: q̄a dicit Augˀ ꝙ nullˀ aliˀ modˀ nr̄e miserie sanan de fuit ɔueniētioꝛ. g̊ xp̄m eē īcarnādū fuit ordīatissimū f̄ᵐ sūmā sapiāꝫ. ſ; sūma sapiā ⁊ sūma potētia cū sit ordinata: nō̄ pōt facē nisi ordinatissimū. q̄re cū hoc sit ordīatissi mū nō̄ poterat aliud facere. Itē de eisdē est cognitio fidei de quibˀ ē cognitio p̄rie. Sꝫ cognitio patrie nō̄ ē de vero ɔtigēti: ſ; de necessario. g̊ nec fides. Solˀo dō̄ ꝙ aliō est iudiciū de hoc: xp̄m eē incarnādū f̄ᵐ ꝙ accipit᷑ ꝑ hoc: ordinatū est ꝙ xp̄s īcarnabit᷑ Et aliud f̄m ꝙ ꝑ hoc: xp̄s īcarnabit᷑. Nā pri mū ē necessariū. de secūdo autē oñdet᷑ qua liter ɔtigēs sit f̄ᵐ qd. ⁊ necessariū f̄ᵐ quid ⁊ ita fides semꝑ est de necessario f̄m quid uel de necessario simpliciter. Nō̄ enī fides respicit illud ex pte ɔtingētie quā hꝫ. Nō̄ g̊ ꝙ necessariū opponit᷑ īpossibili ⁊ diuersi ficat᷑ f̄ᵐ q̄ diuersificat᷑ impossibile. Impos sibile aūt ⁊ possibile respicit potētiā. poten tia autē dicit᷑ uel potētia p̄ma simpliciter uel potētia ordinata. quocūqꝫ autē mō̄ acci piat᷑ potētia: necessariū est xp̄m eē īcarnan dū f̄ᵐ ꝙ hoc accipit᷑ ꝑ hoc ordinatuꝫ est ꝙ xp̄s incarnabit᷑. Sed si accipiat᷑ ꝑ hoc: xp̄s incarnabit᷑. distinguēdū est. s. ꝙ duplicem habet cōparationē. vnā ad res. ⁊ f̄ᵐ hoc habꝫ ɔtingētiā. alterā ad potētiā ordinatam. ⁊ f̄ᵐ hoc hābet necessitatē: ⁊ nō̄ valet illa ar gumētatio. Eiˀ oppositū est possibile deo. g̊ ip̄m est ɔtingēs: q̄a hoc nō̄ sufficit. Debꝫ enī addi ⁊ haber ɔtīgentiā ī sē̄o seu ī mā̄. uel nō̄ est ɔtrariū potētie ordinate. Itēꝫ habet ɔtīgentiā ī sē̄o: ponitur ꝑpter illud ezechiā esse mortuꝫ. Nā licꝫ eius oppositū eēt possibile deo ut patuit: t̄n̄ ipsuꝫ nō̄ fuit ɔtingens: quia hoc habebat necessitatē in sē̄o uel ī mā̄ q̄ntū ad cursū nature. Ꝙ nō̄ sit ɔtrariū potentie ordīate. dico ꝑpter illud xp̄m nō̄ esse īcarnādū seu xp̄s īcarnabitur. Et nota ꝙ non loq̄mur hic de ordinatione diuina: vt dicamus ꝙ ordinatiōe diuina ordi natū ē ꝙ xp̄s īcarnabit᷑. ⁊ deinde ꝙ possit cōtingē ꝙ xp̄s nō̄ īcarnaret᷑: q̄a hoc nō̄ erit veꝝ cū illo: ſ; loq̄mur de ordinatione que ē f̄ᵐ rei exigētiā: de qua leo papa in quadam omel᷑ de pasca. Potētia filii dei que eadē ē que ē patris: potuisset genˀ humanū alioˀ a dn̄atu diaboli eruē nisi negocio cōgruēt ut ꝑ qđ vicerat diabolus vinceretur.

Queritur postea

vtruꝫ obie ctuꝫ fidei sit cōplexū uel īcōplexū. videtur ꝙ de cōplexo: q̄a dicit Augˀ sup illud. i. ad Coꝛ. xᵒ. Oēs eundē potū sp̄ūalē biberūt ⁊c. ostendit iustis diuersoꝝ tēpoꝝ eandē eē fi deꝫ. Illi crediderūt xp̄m esse venturuꝫ. nos autē xp̄m venisse. Itē si eēt de īcōplexo suf ficeret credere sine tp̄is determīatione in carnationū. Sūt. n. quidā iudei q̄ credunt ꝙ messias erit filius dei: sed non credunt eū venisse. Si g̊ intelligat᷑ p̄ter tp̄is deter minationē: conueniūt nobiscū in fide. ⁊ ita essent fideles qđ est f̄lm. Itē Petrˀ missˀ est ad corneliuꝫ vt determīaret ei tp̄s x̄bi īcarnati. ꝑ qđ patꝫ ꝙ nō̄ sufficit credere sīn̄ determinatiōe tp̄is. Itē scīa non ē de cō plexo. g̊ nec fides. Itē dicit Augˀ. 2ᵃ. ad Coꝛ. 3ᵒ. sup illud. Nō̄ ꝙ sufficientes sumˀ ⁊c. Credere est cogitare cū assensiōe. sed cogi tare est ɔferre vnū alteri. ɔsētire x̄o sīn̄aꝫ sup illud inferre. ⁊ hoc nō̄ fit sup īcōplexū g̊ ⁊c. Itē si fides eēt d̄ īcōplexo sic mors xp̄i esset articulˀ. Iīn̄ sic. mors xp̄i ē articulˀ. g̊ mors xp̄i est. q̄m̄ fides nō̄ est nisi de veris ⁊ oē verū est ens: ⁊ econuerso. g̊ si mors xp̄i est articulus: mors xp̄i est: ⁊ ecōuerso. qđ est falsū. patet g̊ ꝙ nō̄ ē fides de incōplexo. Cōtra. Augˀ sup illud. 2ᵃ. ad Coꝛ. 4ᵒ. Habē tes sp̄m̄ fidei. glo. tp̄a variata sunt. ſ; fides

variata nō est. sed fides nō pro habitu ibi accipit imo p articulo: et cōstat q enuncia bilia variata sūt fm tps. g enūciabilia non sūt articuli: cū fides nō sit variata: vel idi recte ocludat. si fides est enūciabilia fides est variata. Itē in symbolo nō ponūtur enūciabilia sed enumerāt ibi articuli. g ar ticuli nō sūt enūciabilia. Itē fides ē sup rōnē: qa est in itelligentia. sed intelligētia ē p modū icōplexiōis i accipiēdo. g et fides Itē cōplexio fūdat sup cōpositionē. qdā aūt sūt in quibus non est vera compositio: ut est deū esse vnū in essentia: et trinū in p sonis. Sed de his est vera cognitio fidei in via: et nō p modū cōplexiōis. g p modū icō plexionis. Item ipse res artāt nos ad cre dendū se: et de deo sūt et in deo: vt icarna tio filii dei: et hi' gnānt i nob timorē vl amorē dei. g p locū a diffinitione ipse res sūt arti culi et ita icōplexū. Itē sim' i istāti passi onis xpi querit q d mō sit articul' d morte Nō pōt dici q filiū dei mori sit mō articul' qa ignorātia facti excusat a toto eos: q non credūt: silr nec filium dei esse moritu. nec filium dei esse mortuu. modo est articulus d morte filii dei. et ita nullū enūciabile. Re stat igit q ipsa res. s. ipsa mors ē articul' et ita icōplexū. Solō dicūt aliq q fides ē de cōplexo: vñ dicūt q enūciabilia sūt articli. et ad illud qd obiicit q enūciabilia muta ta sunt et ita articuli mutati. dicūt q non ē incōueniēs ponē articulos esse mutatos cū de eēntia articulo sit cōsignatio tēporis. sed distinguūt duplicē mutationē. s. muta tionem fm eēntiā: et sic sūt mutati articuli et mutationē fm virtute et vtilitatē: et sic mutati nō sūt: qa eque pdest ad salutē cre dere xpm esse incarnatū sicut xpm eē incar nādū. sed cū sit maior mutatio illa q est fm eēntiā q illa que est fm qlitatē. s. virtutē et vtilitatē. Indecēs videt dicē q sic mutati sunt. et hoc mō min' pprie solūūt auctorita tē Aug. que dicit tpa mutata sūt. fides aūt nō est mutata. Alii dicūt q licet mutata sīt enūciabilia: nō tamē articli sūt mutati. qa sic plēs voces sūt vnū nomē: vt alb' alba albū. Ita plra enūciabilia sūt vn' articul' Itē sūt alii q dicūt q articuli sūt enūcia bilia et ponūt articlos eē aliqd qd maneat vñ sic dicit in alia facultate nihil ē manēs in tpe nisi nūc: nec i motu nisi mutatum. et ita osiderauerūt qd esset manēs: et illud po

nūt articulū circa qd fit variatio pteritio nis futuritiōis et psētialitat. et dicūt icarna tionē filii dei et passionē hui' esse articulos Magr aūt h ouenit dicē ut videt qa cū de sba hoz nō sit tēpus quoz ordinatio nō pēdet ex tpe: licz facta sint i tpe: sed tm ex ordinatiōe diuina nō erūt articuli depēden tes ex tpe. et fm h pprie exponit auctoritas aug. tpa variata sūt fides autē mutata nō ē. i. articuli. fm h etiā maifestū ē q d eisdē dicit cognitio i pria. et cognitio in via que ē fides. Ad illud aūt qd obicit sup q nō sufficit credere sine determiatiōe tpis dd q qñq sic: qñ q nō. qa istud pēdet ex pdica tione: qa si nō eēt apud aliquos determiatū temp' incarnatiōis filii dei. sufficeret credē icarnationē filii dei absq osignatiōe tpis. sed hec determiatio variat fm diuersa tpa et fm h appatet q nō est de sba crediti. s ac cidit imo pals se tenet ex pte credētis cui fit determinatio p pdicationē q ex pte cre diti. Nō sufficit g credere articulū simplr nisi credat eo mō quo debeat esse: qa vari atur determiatio tpis. Ideo eni missus est petr' ad corneliū ut determiaret ei tps. et tñ corneli' ante detminationē tpis dūmō crederet icarnationē de filio dei ñ piret. Ad illud qd obicit q fides est sicut scīa d cōplexo et vero. dd q circa fidē debem' cō siderare duo. s. enigma seu specularē fidei cognitionē. et sic ē d cōplexo vero. Debem' etiā osiderare credētis osensū et fidei pari tatē: et sic ē de icōplexo. primū aūt ē i rōne fm itellectū. Q aūt fides fm enigmaticā cognitionē sit de cōplexo hoc nō est de nā rei cognite: sed d defectu cognoscentis qd apparebit i futuro: qñ cognitio nrā erit siñ cōplexiōe et tpe. vnde illa cognitio in qua maxime assimulamur diue cognitōi debet dici esse fidei. Q aūt sit ppter defectū cog scentis istud manifestū ē p hoc q ea etiā q sūt sine cōplexiōe et in pura simplicitate nō cōprehēdim' sine cōplexiōe. et illa cōplexio nō est ex pte rei: qa cōplexio vera rei fūdat sup cōplexionē verā: sicut cōpositio sup re vñ vbi nō est cōpositio vera nec cōplexio vera. vñ qñ cogitam' deū esse vnū i essen trinū i psonis vel hi': cū nō sit ibi vera cō positio ppter simplicitatē vltimā. nō ē ibi vera cōplexio. s ea tm ut dictū est que ē ex pte cognoscētis. Q si aliqs obiiciat. g cogi tam' aliter q sit i re. vel intelligim' ergo

pp

falso.nō seq̄r quia sic cogitans nō reponit modū illū in re:⁊ siľr est de itellectu abstra ctio:qa abstrahētes fl̄s nō sūt:qa nō ponūt modū in re.⁊ ꝑ h̄ ptꝫ sol'o ad illud qd̓ obii cit d̓ cogitatiōe ꝙ ea fit sup ꝯplexū. Siľr ad illud qd̓ obicit ꝙ cū mors xp̄i non sit:fi des nō erit de morte: qa fides de vero est. Dd̓ ꝙ nō sequit̄.Est enī v̄itas rei:⁊ veritas cōprehensiōis.veritate rei futura nō sunt vera que nō habēt cām ī natura.veritate ꝟo cōprehēsiōis que ē in dīna ꝑsciētia:ꝯtīt dicere futura vera qa verꝫ ē dicere aliqua fore futura q̇admoduꝫ p̄terita que iā cesser ūt ī nō esse nō habēt v̄itatē in reꝝ nā. ⁊ tn̄ habēt veritatē ī memoria:qua verū est ip̄a fuisse: ⁊ oē tale qd̓ verū est verū ē p̄ma veritate apud quā nihil trāsit nec mutat̄ ⁊ si res mutēt̄.Dd̓ g̊ de morte xp̄i ꝙ q̇uis nō sit ī actu nature: tamē ī cōprehensione vel dīne scīe vel humane memorie ⁊ h̄ mō credit̄ verū. Inter autē p̄dictas opīones pōt teneri media distīguēdo obiectū fidei seu articulū dupliciter.in obiectū fidei seu articulū simplicit̄.⁊ obiectū s̄m qd.p̄ modo res ipsa ut est dīnitas.īcarnatio.⁊ passio ⁊ h̄ꝰmōi que abstrahūt a tpe ⁊ nō mutāt̄:di cunt̄ obiecta fidei ⁊ articuli simpliciter.2° mō enūciabilia ⁊ cōplexiones que ꝯcernūt variationē s̄m mutationē tp̄is dicunt̄ arti culi.⁊ p̄mō sunt articuli ꝑ se ⁊ semꝑ 2° mō articuli ꝯtīgēres:nō semp. Articuli ꝑ se sp̄ manēt articuli.vt īcarnatio passio.Articli ꝟo ꝯtingentes fiūt nō articuli ut ptꝫ ī his articulis.xp̄m nasciturū passurū:qui fuerūt articuli anteq̄ xp̄s nasceret̄ ⁊ pateret̄. mō nō sunt.Et si obiciat̄ ꝙ nō sufficit credere articulo simpl'r in sua forma nsi cōcernat̄ tempus. Unde non sufficit credere incar nationem nisi credamus īcarnationē factā g̊ ꝛc.Dd̓ ꝙ ad credere requirit̄ ut credatur qd̓ credēd̓ est. et debito modo. nec sufficit credere qd̓ credēduꝫ ē sine debito mō.Qd̓ credēdū ē:dic̄ s̄baꝫ fidei seu articli. Modꝰ ꝟo credēdi nō est de s̄ba obiecti:sed magis circūstātia debita ex pte actꝰ credēdi:⁊ tn̄ nō sufficit illud sine isto.Ex pte āt mōi cre dendi ꝯuenit credere cū determiātōe tp̄is Et ad illud ꝙ obicit est instātia apta talis nō sufficit credere vnuꝫ articulū sine aliis. ⁊ tn̄ vnꝰ nō est de s̄ba alterius Siľr nō suf ficit credere articulos.hoc est passionem ⁊ resurrectionē ⁊ hꝰ.nisi cum debito modo

credendi. ex pte cuiꝰ est determiātio tp̄is.

Postea queritur

vtrū obiectū fidei sit verꝫ creatū ⁊ increatū.aut īcre atū tn̄. Ad qd̓ sic.fides est v̄tus in finē Sꝫ finis est prima veritas increata. g̊ finis fidei est v̄itas īcreata tn̄. sed in v̄tutibus que sūt ī finē:idē est obiectū ⁊ finis.ut spei finis est btītudo:⁊ obiectuꝫ.caritatis finis est sūmuꝫ bonuꝫ ⁊ obiectū.g̊ fidei erit obie ctū.siľr tn̄ verꝫ īcreatū. Itē idē est obie ctū fidei ī via visiōis succedētis fidei ī pa tria.sed differt ī medio ꝯprehensio obiecti Nā fide ꝑ speculū ī enigmate:visiōe ꝑ ip̄aꝫ sp̄ēm p̄me veritatis.si g̊ visiōis sola v̄itas creata est obiectū.g̊ ⁊ fidei. Itē dic̄ Rid de scō vic. ꝙ articulus est indiuisibilis ve ritas.sed veritas de deo īcreata est.g̊ ⁊ ar ticulus.sed articuľꝰ est obiectū fidei solum g̊ ⁊ īcreata v̄itas solū. Con̄. Articulus fi dei est ꝙ resurrectio carnis sit futura.⁊ tn̄ est veritas eterna creata ⁊ de creatura. g̊ obiectū fidei seu articulꝰ nō est tn̄ veritas increata. Itē incarnatio passio xp̄i sūt ex tpe.g̊ veritas istoꝝ est v̄itas creata:⁊ tam sūt obiectū fidei.Itē fornicatiōeꝫ esse pcc̄m mortale est tale qd̓ tenemur credē.⁊ si quis ꝑtinaciter diceret ꝯtrariū hereticꝰ indica ret̄ g̊ est credendū fide: ⁊ tamē est verum creatū. Itē posset obiici d̓ creatiōe ⁊ pec catorū remissione que sūt articuli: ⁊ tamē nō eterna:s̄ effectꝰ dicūt tꝑales. Sol'o dd̓ ꝙ quedā sūt obiecta fidei sic̄ suppositiōes queda sicut p̄ricipia.quedā sic̄ ꝯclusiones Sic̄ suppositōes obiecta fidei sūt ī his que fides supponit:vt dictamia iuris natural ⁊ que extrahūt̄ a iure naturali.Obiecta ꝟo fidei sicut p̄ncipia sunt ea que sūt ꝓpria fidei ⁊ prima ⁊ ꝑ se nota:s̄m fidei acceptio nem que ꝓprie dicūt̄ articuli. vt qm̄ deus vnus est ⁊ trinꝰ oīpotēs ⁊ cetera hꝰmodi. Sic̄ ꝯclusiōes obiecta fidei sūt que sequūt̄ ex articuľ fidei, vt qm̄ deꝰ est vbiq̄.sequit̄ ex hoc ꝙ deus est īmensus ⁊ carnis resurre ctio. Sequit̄ ex hoc ꝙ deꝰ est oīpotēs ⁊ iu stus. Distinguendū g̊ ꝙ credēdū fide dr̄ duobꝰ modis.vno mō p̄ ⁊ ꝑ se. videlicꝫ ip̄a p̄ma v̄itas ꝑ se ipsam.Alio ꝙ ē ī p̄ma veri tate s̄m ipsam:⁊ ꝑ ipsam.⁊ hoc est duobus modis.Nā ī ip̄a p̄ma veritate cōsideratur ꝙ est ī dictamīe iuris naturalis. ⁊ iterum ꝙ est ī dictamīe grē. p̄ mō obiectum fidei

dicit q est ipsa veritas que est deus. vel ō io:ut qm̄ deus est oīpotēs ⁊ īmēsus ⁊ hui⁹ 2° modo ⁊ 3° ea que antecedūt articulos fidei: ⁊ ea que sequūt. añcedūt, que sūt iuris naturalis ut si cōsiderāt in ipsa pma v̾itate que est lex eterna: s̄m quē modū credēdū est mortale pc̄cm esse fornicationē: ⁊ matrimoniū honestū. Sequūt: vt ea que sūt dicta minis gratie ex articulo ⁊ rōne ut sic dc̄m est deū esse vbiq;: vel resurrectionē carnis futurā. Scd̄m hoc g̾ dō q verū īcreatū p̄ ⁊ p se ē obiectū fidei. p accidens v̾o ⁊ secūdario verū creatū p ut. s. ɔsiderat ī ipsa p̄a veritate. uel antecedēter ad articulos ut ea q̄ sūt iuris naturalꝰ que sūt sicut suppositiōes. vel cōsequēt sicut ea que sequūt articulos s̄m dictamē grē sicut ɔclusiōes. Ad illud g̾ qd̄ obiicit de resurrectiōe carnis ptz. Ꝛnꝰ qa carnis resurrectō nō ē obiectū fidei nisi in qr̄ū cōsequit ex articulis fidei. s. iusticie dei ⁊ oīpotentie. sequit enī si deus iust⁹ est q reddet vnicuiq; s̄m opa sua. ⁊ ex h̄ seqt q vnusq;q; debet recipe ī corpe put gessit seu bonū seu maluz. ex quo sequit q iusticia sua exigit vt sit resurrectō: s̄ sua oīpotētia fac qcq̄d iusticia exigit. oīpotētia g̾ sua fac resurrectionē. put g̾ carnis resurrectio cōsiderat in v̾itate pma: s̄m rōnē iusticie dei ⁊ oīpotētie sic est fidei obiectū. Ad aliō v̾o qd̄ ɔiicit de incarnatiōe ⁊ passione q sūt ex tpe. dō q incarnatio ⁊ passio sūt obiecta fidei: qa dei sūt. deus enī īcarnat⁹ est ⁊ pass⁹. cū g̾ cōsiderat īcarnatio dei: ⁊ īcarnatio tpalis sit. de⁹ aūt etern⁹. Consideraf tpale in eterno: ⁊ v̾itas tēpalis in veritate eterna: quēadmodū ɔtingit in aliis que dicunt de deo ex tpe ut creator ⁊ dn̄ator. In hui⁹ aūt fides habet veritatē increatā ut pncipaliter obiectū. veritatē v̾o creatā sic coobiectum ⁊ illud p se: istud p accidēs.

Ad tertiū v̾o qd̄ obiicit de veritate qua credit fornicationē esse pc̄m mortale patz responsio. Nā istud nō dicit obiectū fidei sicut illud in qd̄ est fides. sed sicut illud qd̄ supponit fides s̄m rōnē inditā v̾itatis īcreate. Ad vltimū v̾o qd̄ querit: de creatiōe ⁊ peccatorū remissione patz respōsio. Nam isti effect⁹ vt ɔsiderāt in se nō sūt obiecta fidei s̄ s̄m q cōsiderāt in eā que est de⁹. vnū p̄pe obiectū fidei ē de⁹ faciēs creationē vel causa creationis. deus cā remissionis pc̄tī ⁊ ita p se obiectū fidei est veritas pma ī oībus per se credendis.

b **Ɖstractatis** ɔsequēter q̄rēdū est ō s̄bo fidei. Circa qd̄ querūt q̄tuor. p̄ in qua vi aīe fides sit sicut in s̄bo. 2° vtz fides fuerit in angelis añ cōfirmationē. 3° vtz in adam ante lapsum. 4° vtz in xp̄o ante passionē.

Adprimum sic Aug⁹. 2°. ad Cor. 3°. Nō q sufficiētes sim⁹ ꝛc. Credere est cū assensione cogitare. Cum g̾ cogitare sit ex vi cognitiua erit silr ⁊ credere. Inde arguit. ad eādem vim ptinet actus ⁊ habit⁹ ex quo elicit act⁹ Cū ergo credere sit vis cognitiue. ⁊ fides similiter erit vis cognitiue. forte dicēt aliquis iuxta hug. de scō vic. q fides ī cognitione habet materiā. in affectiōe s̄baz. ⁊ s̄m hoc est act⁹ duplex fidei. cogitare qd̄ ē vis cognitiue: ⁊ assentire: qd̄ est vis affectiue. s̄ si h̄ dicat. ɔtra. Intellect⁹ speculatiu⁹ n̄ solū cogitat veritatē cū inquirit. īmo ipsi veritati assentit cū ipsam sciām cōprehendit Intellect⁹ igit speculatiu⁹ est cogitare ⁊ assentire. Assentire aūt veritati pōt duobus modis. s. pprio testimonio cū ipsaz videt. testimōio alieno cū ipsaz nō videt. ⁊ s̄m Aug ad paulinā de vidēdo deo. Assentire p̄ mō ptinet ad sciāz seu ad scire. Assentire 2° mō ad fidē seu credere. Secūdum g̾ vtrūq; actū cogitare. s. ⁊ assentire fides ē ī intellectu speculatiuo. Itē vn⁹ habit⁹ vni⁹ potentie. si g̾ fides vn⁹ habit⁹ est: ī vna potētia erit. aut est g̾ ī cognitiua tm̄. aut in affectiua. nō igit s̄m vnū actū qui est cogitare erit in cognitiua. ⁊ s̄m aliū qui est assentire erit in affectiua. Itē ad eādē vim ptīet fides ⁊ cognitio succedēs fidei in glīa. Sz cognitio succedēs est intellectiua que ē vis ɔtēplatiua v̾itatis. g̾ fides est ī ītellectiua seu in vi ɔtēplatiua. Itē aīa rōnal nata ē ad pfectionē btītudinis ⁊ glorie nō soluz s̄m vī affectiuā: īmo s̄m vī ītellectiuā. sed ī illo eodē ordīe quo nata est ad gloriā: nata est ad gratiā ⁊ meritū. Nata ē igit aīa ad pfectionē gratie s̄m ptē. intellectiuā sic̄ s̄m affectiuā. Preterea nata est ad merendū s̄m vī ītellectiuaz: sicut s̄m vī affectiuā. si g̾ grā merēdi v̾tus est uel ī virtute: ī intellectu erit v̾tus. ⁊ si aliq̄ hec erit fides. Itē finis intellectus speculatī est verū ⁊ maxīe p̄mū. Similiter finis habit⁹ fidei est p̄muz

verū. Ad eūdē ꝗ̄ finē est intellect⁹ specula
tiuus ⁊ fides. ꝗ̄ fides ē habit⁹ ītellect⁹ spe
culatiui. Forte dicet ꝙ est ↄsiderare verū
ut verū: ⁊ verū ut bonū. finis ꝗ̄ speculatī
intellectus est verū ut verū. finis fidei verū
ut bonū: ⁊ inde est ꝙ finis est virtus. Sꝫ
ↄtra. Scīe moralis finis est bonū: qa sic dicī
ꝑbus. Nō intēdim⁹ illi scīe ut sciamus: sed
ut benefaciam⁹. Si ꝗ̄ rō finis boī dat habi
cui ꝙ sit virtus: f⁹ᵒ hꝰ scīa moralis esset vir
tus. Itē ꝗ̄uis scīe moralis finis sit bonū
nihilo⁹ scīa est habit⁹ intellect⁹ speculatiui
ꝑ pari rōne licet virtutis fidei finis sit ve
rum ut bonū: nihilomin⁹ erit habitus intel
lect⁹ speculatiui. Contra. Actus inuolun
tarii non sunt laudabiles nec vituperabiles.
Act⁹ vero voluntarii laude uel vituperio
digni sunt. Si ergo credere debite: act⁹ lau
dabilis est ita ut dicat dñs ꝙ omnis possi
bilia sūt credēti. Math. 9°. Et qui crediderit
rit saluus erit. Math. ult°. Credere aūt īde
bite uel discredere ē actus vituꝑabilis. est
igit credē actus volūtari⁹. Est ꝗ̄ credē act⁹
potētie volēdi. Si ꝗ̄ ad eādē ꝑtinet act⁹
⁊ hit⁹: fides erit hit⁹ potentie volēdi. ꝗ̄ fi
des est in potētia ꝗ̄e affectiua: nō ī cogniti
na. Itē ↄtingit cogitare enormia peccōꝝ
ad detestationē ut a scō viro. Itē ↄtigit
eadē cogitare ad delectationē ut a peccore
sed ꝑmo mō cogitare est bonū ⁊ meritoriū
2° mō malū ⁊ demeritoriū. sed oīs act⁹ cir
quod ↄtingit eē meritū ⁊ demeritū ē act⁹
volūtari⁹. ꝗ̄ cogitare act⁹ volūtari⁹ ē. ꝗ̄ cū
credere sit cogitare erit act⁹ voluntari⁹ ⁊
inde ut prius. Itē cogitare multipliciter
est. aliqñ eni cogitam⁹ aliqd ut sciam⁹. aliqñ
ꝓ ut illō faciam⁹ vel vitem⁹: vl' ut ad illō
pueniam⁹. ꝑmo mō cogitare ordinat ad sciaꝫ
2° mō ad actionē uel finē. Utroqꝫ mō cogi
tare est ī ꝑtāte nr̄a: qa si volum⁹ cogitam⁹
ea que ꝑtinēt ad inqsitionē seu studiū scīe
Si nolum⁹ nō cogitam⁹. silr si volum⁹ cogi
tam⁹ aliqd ad faciēdū ul' nō faciēdū fugiē
dū ul' eligēdū. sꝑ ꝗ̄ cogitare volūtari⁹ act⁹ ē
ꝗ̄ magis ē voluntariū cogitare cū assensio
ne ꝗ̄ cogitare absolute ꝗ̄ cogitare cū assē
sione qd ē credere est oīno act⁹ volūtari⁹.
ꝗ̄ fides habitus volūtari⁹. Itē sꝫ hꝰ facit
ꝑ auctoritas Aug. qui dicit. cetera pōt homo
nō volens. credere sūt nō pōt nisi volens.
Forte dicet ꝙ sicut scire est act⁹ īuolūtari⁹
cū p māifestissima vitatis cogit intellect⁹

rem scire: ita credere act⁹ īuolūtari⁹ est: cū
p ꝑbabilis maxīe cogit intellect⁹ ad fideꝫ
Sicut enī scire est p māifesta necessaria: sic
credere p manifesta probabilia. Sꝫ illud qd
ipi dicūt nō obsistit qd ostēdit duplici rōe
Prima est qa credere de quo loqmur nō est
respectu ꝑbabiliū sed respectu īprobabiliū
nāli rōne. Credere aūt ⁊ fides que ē respe
ctu ꝑbabiliū difficultatē nō habēt nec lau
dem. ꝗ̄ talis fides nō est virt⁹ nec credere
virtuosū: qa virtus est act⁹ vtutꝭ circa dif
ficile est laudabile. Credere aūt ⁊ fides im
probabiliū difficultatē habēt ⁊ laudē cū ē
ex obedientia vtutis dīne. Ergo talis fides
erit virtus: ⁊ credere virtuosū. tale autem
ↄstat qd volūtariū est. Itē nō silr modo
cogit intellect⁹ ad opinari ⁊ scire. ad scire
enī cogit ex appꝛhēsiōe necessarioꝝ veroꝝ
que sunt ei nota. ⁊ īpossibile est alit se hr̄e.
⁊ ideo necesse habet intellect⁹ assentire.
Opinari vō acceptio est ex appꝛhensione aliquoꝝ
que apparēt: nec sūt ꝑuia intellectui.
Sed qa apparēt ꝑbabilia sūt ei. ⁊ iō ītelle
ctus illis nō ꝑstat oīmodū assensū. imo sic
accipit vnā ꝑtē ut formidet alterā. vñ opi
nio est acceptio vni⁹ ꝑtis cū formidine alte
rius. Ideo opinari voluntariū erit ꝗ̄uis sci
re sit īuolūtariū: sicut qdā posuerūt. ꝗ̄ ere
dē qd seqt opinari: qd. s. ꝑbabiliū ē: volūta
rium erit. si ꝗ̄ magis cogit intellect⁹ ad fi
dem ꝑbabiliū ꝗ̄ īprobabiliū. Credere īpro
babilia magis voluntariū erit. Solō vō
ꝙ fides sicut ⁊ cetere vtutes est in ꝑte afe
seu vi que ē motiā: ⁊ hoc est liberi arbitrii
qd est sicut dicit Aug⁹. facultas rōnis ⁊ vo
luntatis. Sūt ꝗ̄ virtutes ī rōnali vi que est
libera arbitrio duob⁹ modis. Quedā ad ha
bilitandā facultatē rōnis. Quedā ad habi
litādā facultatē volūtatis. Facultas rōnis
est ad duo. s. ad discernēda ea que sūt ad fi
nē ut fiant uel nō fiāt: ⁊ ad discernendū ⁊
tēdēdū in finē. silr facultas voluntatis du
pliciter est in appetitu ⁊ in electione eoꝝ
que sūt ad finē: ⁊ ī appetitu finis. erūt igit
vtutes que sunt habit⁹ seu hilitates: quedā
ad ordinādū iudiciū rōnis. quedā vō ad or
dinādū appetitū volūtatis. Ille que sūt ad
ordinādū iudiciū cognitionē habēt p mā.
que vō appetitū volūtatis affectionē. Sūt
igit habit⁹ facultatis rōnis. fides. ⁊ prudē
tia. s prudētia ad ordinādū iudiciū ī his q̄
sūt ad finē. fides ad ordināḋ iudi⁹ ī ipsuꝫ

finē. ꝛ ſm̄ hoc rō cadit ī duas ſupiorē ꝛ inferiorē. ps ſupior eſt ſm̄ intētionē rōnis in finem quā informat fides. Pars īferior ſm̄ intētionē rōnis in hiſ que ſūt ad finē quam īformat prudentia. Siľr ex pte facultat volūtatis ſm̄ q̄ ē ī finē īformat vel hilitat ꝑ ꝟtutes que ſūt ſpes, caritas. Scōm ꝟo q̄ eſt in his que ſūt ad finē habilitat ꝑ fortitudinem ꝛ tpantiā: vt ex utraq̄ pte diſtinguat appetit⁹ volūtatis ſm̄ iraſcibilē ꝛ ꝯcupiſcibilē. Scōm prē ſupiorē q̄ ē ī finē: appetitū iraſcibilē īformat ſpes. appetitū ꝯcupiſcibilem caritas. ſm̄ prem inferiorē que eſt ī his que ſūt ad finē. appetitū iraſcibilē īformat fortitudo. ꝯcupiſcibilē tpantia. De iuſticia ꝟo queſtio eſt que ſuo loco determiabit.

Ad primū ḡ qđ obiicit. dō q̄ cū differat ratio ꝛ intellect⁹ ꝑ hoc q̄ apprehēſio ītellectua ē abſoluta. rōnis ꝟo collata. Intellect⁹ enī apprehēdit hoc eſſe uel nō eſſe. rō ꝟo ex hoc eſſe aliud eſſe. vt qm̄ ſi hoc eſt illud eſt vel ſi hoc eſt idē illi: uel aliud ab illo: ſic apprehēſio ītellect⁹ abſoluta dicit ītelligere. Ita apprehēſio rōnis dicet cogitare. cogitare enī dr̄ q̄ſi coagitare. vn̄ cogitatio ē cogitata. i. collata rōis apphēſio. Rō aūt dr̄ duob⁹ modis. eſt enī rō ſpeculatiua: ꝛ rō affectiua. Et ſm̄ hoc cogitare duob⁹ modis eſt. Rōnis ſpeculatiue eſt cogitare de re vtrū ſit vel nō ſit. Rōnis aūt affectiue que ē li. arbitrii ē cogitare de re utrū fiat uel non fiat. Si in his que ſūt ad finē. uel utrū in ipſam tēdat uel qeſcat ſi ſit ī finē. cogitare p̄mō nō eſt fidei nec ꝟtutis. ſed cogitare 2° mō virtutis eſt inq̄tū ordinat debite: vł ī his que ſunt ad finē vel in finē. ꝛ hoc mō accipit Aug⁹ cogitare cū dicit q̄ credere eſt cogitare.

Ad ſecūdū qđ obiicit ð aſſenſiōe. dō q̄ ſic cogitare dupliciter eſt: ita aſſentire. ſic enī eſt cogitare rōniſ ſpeculatiue de re: utrū ſit vel nō ſit: ita aſſentire eſt eiuſdē. cū. ſ. aſſentit q̄ ſit uel non ſit. ꝛ cū aſſentit q̄ videt ſm̄ ꝟitatem ita eſſe ſcientiā. Cū ꝟo aſſentit nō q̄a videt ita eē. ſꝫ q̄a habet idoneū teſtimoniū fides eſt. cū ꝟo aſſētit: q̄a ſic ei apparet: tūc opīo eſt. p̄m⁹ aſſenſus qui eſt ſciē ex pte aſſentientis: habet ſecuritatē ex parte veritatis cui aſſentit euidētia. ſecūd⁹ aſſenſus qui ē fidei ſecuritatē habet ex pte aſſentientis. defectū ꝟo euidētie ex pte ꝟitatis cui aſſentit. In tertio aſſenſu q̄ eſt opīonis formido eſt ex pte aſſentientis: ſed appētia quedā ē ex pte rei cui ſic aſſentit. Siľr ex pte rōnis affectiue que eſt li. arbitrii. ſic ē cogitare de re vtrū fiat uel nō fiat ſic eſt in his que ſūt ad finē. Ita ꝛ aſſētire ē ex eadē prete fiat: uel aſſentire ut nō fiat. ꝛ ſic virtutis prudentie ē cogitare ꝛ aſſentire. Siľi mō eſt cogitare de fine vtrū ipſi⁹ finis ſit aſſentire. ꝛ hoc mō cogitare ſm̄ p̄mā rōnē finis q̄ ē intentio veri: ꝛ aſſentire ſūt fidei virtutis. ꝛ hoc mō dixit Aug⁹ q̄ credere ē cogitare cū aſſenſiōe. In hac ḡ pte cogitare ꝛ aſſentire virtutis ſunt act⁹. ſed cogitare act⁹ īꝑfect⁹ ꝛ mal̄. aſſentire aūt ꝑfect⁹ ꝛ formalis. ex alia ꝟo pte cogitare ꝛ aſſentire nō ſunt act⁹ virtutū: nec fides virt⁹ eſt ſic nec opīo uel ſciā. Ad tertiū patz ꝟ² q̄ q̄uis actus fidei pōat cogitare ꝛ aſſentire ꝛ cognitio ꝑ materia: affectio ꝑ fōa. Ad eandē vim ꝑtinet cognitio ꝛ affectio. cogitatū ꝛ aſſenſus. ſ. ad vim rōnalē motiuā que eſt libera libero arbitrio. ꝛ ita fidei habit⁹ nō ē in differēti vi ſꝫ in vna p⁹ı dictū eſt. Ad q̄rtū dō q̄ cognitio ſuccedēs fidei nō ē cognitio veritatis ſpeculatiua: ſꝫ cognitio affectiua. cognitō enī ſpeculatiua īꝑfecta eſt qm̄ nō eſt ð re ſm̄ ſuā ꝑfectiōē. Speculatiua enī cognitōe ꝯſideram⁹ rē: qm̄ eſt abſolute. Cognitio ꝟo affectiua eſt ꝑfecta: quia non ſolum eſt de re: quia eſt abſolute ſed eſt de re cum ſua ꝑfectione ꝛ bonitate: quia ergo viſio ſuccedēs fidei eſt viſio btītudinis et ꝑfecta. Affectiua erit cognitō nō ſpecl̄atiua ſiľr cognitio fidei affectiua erit. ꝛ vis aīe affectiue. Ad v^m dō q̄ q̄dā ſunt vires inferiores. quedā ſupiores. quedā ſupme ꝛ ī via merendi. ſupma vis eſt via impās motus ut liberū arbitriū. vires ꝟo ſeqūētes ſūt vires rōnales exequētes motū que ſūt im pare ut iraſcibilis ꝯcupiſcibilis humana ꝛ rōnalis ſpeculatiua. vires ꝟo inferiores ſūt vires cōplentes motū ī actib⁹ corpalib⁹ ut vires ſēſibiles. Siľr ī via remūeratōis ꝛ beatitudīs eſt ordo ꝯſiľis ut ſicut merēdi rō dependebat a vi ſupma. ita ꝑfectio remūerationis ꝛ btīcudinis deſcēdit a vi ſupma in alias. dō ḡ q̄ vis ſpeculatiua intellect⁹ nata eſt ad btītudinē. ſꝫ mediāte vi ſupma in qua p̄ ꝛ ꝑ ſe collocat virt⁹ ꝛ meritū.

Ad aliud dō q̄ finis intellect⁹ ſpeculatiui ē verū ut verū hec ē cogni⁹ rei abſoluta ſm̄ ſuo actu. finis ꝟo fidei nō eſt verū ut verū imo verum ut bonum. unde fides attendit

ꝑmū veꝝ ⁊ nō abstracte ab actu ⁊ bōitate imo ꝑmū verū ↄsiderat cū suo actu in rōne misicordie ⁊ iusticie. Unā apprehēsio fidei de ꝑ ꝯo gñat timorē ꝓpter rationē iusticie ⁊ maiestatis: quā in ipso ꝯo cōsiderat. Generat spem ⁊ amorē ꝓpter rōnē misicordie ⁊ bonitatis quā in ipso ꝯo attendit. Ad vltimū dō ꝙ est ↄsiderare verū ut uerum ⁊ est ↄsiderare bonū ut ueꝝ: ⁊ considerare veꝝ ut bonū: ⁊ bonū ut bonū. Speculatiuaꝝ sciaꝝ finis est verū ut veꝝ. scīe moral' bonū ut uerū. virtutū cognitiuaꝝ ut sunt fides ⁊ prudentia veꝝ ut bonū. virtutum ꝯo affectiuaꝝ ut ē caritas ⁊ tpantia bonuꝫ ut bonuꝫ. Inde ē ꝙ cum scia moralis finem habeat bonū: qa habet ipsam finē ut verū nō est ꝯtus. Et ad illud qd obiicit scđm pħm ꝙ ipsa est nō ut sciam⁹ sed ut boni fiamus. dō ꝙ hoc dicit rōne ꝯtutis cui⁹ sciaꝫ intendit. virtus ꝯo ad bonū est. imediatus ḡ finis scie moralis est cognitio ꝯtutis hoc est boni ut veri. Mediat⁹ ꝯo op⁹ virtutis ⁊ ꝑ accidēs ⁊ ꝑ aliud. ꝓprie enī ⁊ ꝑ se finis scie ueꝝ est. virtutis ꝯo bonū. Ad illud etiā ꝙ obiicit ꝙ licet fidei finis sit uerum ut bonū: tñ nihilomi⁹ erit habit⁹ intellect⁹ speculatiui. dō sicut iā patꝫ ꝙ intellectus speculatiui finis nō est nisi veꝝ: uel veruꝫ ut verū. uel bonū ut verū. fides ꝯo finē habꝫ verū ut bonū. ⁊ ideo nō ē habit⁹ intellect⁹ speculatiui.

Consequenter querit vtrū fides fuerit in angelis ante cōfirmationē ⁊ lapsum. Ad qđ sic sicut dicit Aug⁹ sup Gen. factū est vespe ⁊ mane. In angel' fuit cognitio matutina ⁊ vespertina. Cū ḡ vespertina cognitio dicat' illa cognitio que est in diminutione lucis. Cognitō aūt talis est enigmatica hoc est in obscuritate. ḡ ī angelis erat cognitio enigmatica. Cuꝫ ḡ posito assensu veritatis que cognoscit' enigmatice ponat' fides. ī angelis aūt cōstat potētia assensus veritatis: ⁊ sic dictuꝫ ē cognitio enigmatica veritatis. ḡ ī ipsis ponēda est fides. Itē cū sicut dicit aug⁹. fidei sit credere qđ nō videa. cū angeli ea que futura erāt non viderēt: qa ipa nōdū erāt ⁊ multa talia erāt que ptinebāt ad salutē ut de btītudine bonoꝝ ⁊ supplicio maloꝝ. ḡ cū talia añ lapsū ⁊ ↄfirmationē āgeli cōprehēderēt: cōprehēdebāt fide. Item cū in āgelis spes fuerit āte ↄfirmationē ⁊ lapsū btītudinis que nō videbat' qm̄ spes que videt' non est spes eadē rōne fuit ī eis fides. Dicit enim hugo neq̄ data est āgelis cognitio eoꝝ que futura erāt sup eos ut liberā haberēt electioneꝫ volūtatis sue sine terrore ⁊ cū spe. Con Hugo de scō vic. dic: qa hō oculū ↄtēplationis nō habet deū: ⁊ que in deo sūt videre nō valet. ideo fides necessaria est q̄ credāt' que nō vident'. Cū ḡ ante ↄfirmationē ⁊ lapsū āgeli haberēt oculū ↄtēplatiōis ñ erat eis fides necessaria. Itē Aug⁹ sup Gen. dic ꝙ videbāt angeli res in ꝯbo: ⁊ hec erat cognitio matutina. ḡ maxīe ea que ptiebāt ad saluteꝫ videbāt cognitōe matutiā. ergo videbāt ī luce: nō ḡ enigmatice. Solō dō ꝙ in angelis nō fuit fides ꝑme veritatis. ꝫ fuit quedā scīa īꝑfecta respectu cognitōis beate p⁹ ↄfirmationē. Ad qđ intelligēdum possūt poni tres gradus ex pte cognitiōis itellectiue: quēadmodū nos īuenim⁹ ex pte cognitiōis sensitiue. Est. n. quedā cognitio de dulci ꝑ auditū. quedā ꝑ visū. quedā per gustū cū audit' de re: qa dulcis intuēiat' cre dulitas fides est. si ꝯo aduēiat visio cognitio est quedā speculatiua. Si ꝯo aduēiat gustus experiētia ē ⁊ cōpleta cognitio de dulcedine. Ita ⁊ ꝑ itellectū acceptio quedā ē pri me veritatis q̄si ꝑ auditū cū nō videt' ⁊ ē fidei. quedā ꝯo ꝯitatis q̄si ꝑ visū c[illegible]. ꝑ quādam speculationē lux ei⁹ ꝑcipit' ꝫ nō dulcedo. q̄dā ꝯo est acceptō q̄si ꝑ gustū cū. s. nō solū speculatiōe lucet: ꝫ sensu dulcedinis plē ⁊ ꝑfecte ꝑcipit'. priͣ cognitio nō ē ponēda ī angel' ante ↄfirmationē ⁊ lapsū: ꝫ ponit' in angelis p⁹ lapsuꝫ put dicūt' demones hr̄e fidē īformē. tertia ꝯo ponēda est ī āgel' bonis p⁹ ↄfirmationē. media ꝯo ponit' ī āgel' vtr ante ↄfirmationē ⁊ lapsū. Ad illud ḡ qđ ꝑ obiicit dō ꝙ cognoscē rē in obscuritate dr̄ trib⁹ modis. aut ꝓpt' defectū lucis in obiecto. aut ꝓpter defectū lucis ī medio. ⁊ 3° mō ꝓpter defectū lucis in organo. Propt' defectū lucis in obiecto: sicut cū res videt' in obscuro. ꝓpter defectū lucis in medio. cū deest lux sufficiēs in q̄libet pte aeris medij. Ul' ꝓpter defectū lucis ī organo vidēdi: ut cū debilitata ⁊ obscurata est virtus oculi siue vis visiua. ꝑ mō dr̄ cognitō vespertina visio in obscuritate. Illa enim est visio qua videntur res in proprio genere: quia cōpatione facta cognitō rei ꝫ͡m ꝙ cog̃scitur

in cā q̄re est deᵒ.ē sic visionia rei i obscuro ꝛ visioīs rei in luce. ꝛ ideo dicit illa cognitio vespertina. ista ꝟo matutina. 2ᵒ mō dr̄ cognitio enigmatica que est in fide. visio ī obscuritate. Non enī ibi est defectᵒ lucis ex pte obiecti qđ ē ipsa lux: ſ est defectᵒ ex pte medii: p qđ videt: ꝛ ex pte videntis q̄si ex pte organi. ꝛ ideo dr̄ ab aplo. Uidemᵒ per speculū in enigmate ut in hoc ꝙ dicit p speculū mōstret defectū ex pte medii. In h̄ ꝙ dic̄ in enigmate defectū ex pte videntis.

Ad secūdū dō ꝙ res cognoscit dupliciter in se ꝛ ī cā: ea que nō sūt nō cognoscūt ī se visiōe. Sꝫ si futura sūt cognosci pn̄t ī cā: ut est videre ī his que habēt cām ī natura: ut in eclypsi solis cuiᵒ cā est pxima īterpositō lune. Cā ꝟo remota ꝛ necessaria ordinatus motus solis ꝛ lune ad talē pūctū celi: uł ad tales ptes celi in quibᵒ interponit luna int̄ ꝛ solē. vnde ille qui scit ordinē motua habet sciam eclypsis futuri tali tpe. Scd̄m hoc dō ꝙ q̄uis angeli nō viderēt ī re futura bonoꝝ btītudinē ꝛ maloꝝ supplicia: tn̄ videbāt ipsa in cā: id est ī ipsa pma ꝟitate ꝛ rōnē diue iusticie que reddit bonis pmia: ꝛ malis supplicia. ꝛ hāc rōnē nō videbant enigmatice sed ī luce. ꝛ tō hec cogniᵒ nō erat fidei: ſ magis sciē fm modum q̄ dictus ē. Ad vltimū dō ꝙ cū videre tribᵒ modis fit p̄ mō vidē rē: ut ē. 2ᵒ mō videre imaginē rei que est eiᵒ silitudo. 3ᵒ mō vidē in speculo hoc est in silitudine silitudinis. Uidē deū sicut est: est videre glorie in rōnali creatura btā. videre deū in imagīe que est in ipsa rōnali creatura ē videre notide: que est in angelis ante ꝯfirmationē ꝛ lapsū. videre ꝟo ī speclo est videre fidei rōnalis creature pᵒ lapsū qđ infra declarabit. Cū ergo dic̄ aplꝯ ꝙ spes est rei que nō videt: dicit respectu visioīs dei. sic est que dicit visio p spē: nō respectu visioīs ī imagine uł in speculo. Preterea q̄uis ponatur spes in angelis an̄ cōfirmationē respectu beatitudinis que nō videt p spē. Nō seqt̄ ꝙ ponat fides in eisdē: q2 fides fūdat sup visionē que est ī speculo ꝛ ī enigmate. non sup visionē que est ī imagine. Spes ꝟo que est expectatio beatitudinis que nō videt p spēm pōt fūdari sup utrūq̄.

Postea queritur

vtrū ī adā ante pcc̄m fuerit fides. Ad qđ sic hugo de scō vic. I senti. dic. Cognouit hō in pmo statu creatorē suū nō ea cognitōe que foris auditu solo pcipit: sed ea que intᵒ p inspirationē mīstrat. nō ea q̄ deᵒ mō a credentibᵒ absens fide querit: ſ ea qua p p̄sentiā cōtēplatiōis scīēti māifestiᵒ cernebat: patꝫ ex hoc ꝙ nō cogīscebat p fidē. Itē. 23. di. 2. sniaꝝ dr̄ ꝙ homo ī illo statu dei pn̄tiā contēplabat nō ita excellēter. sicut pᵒ hāc vitā sci visuri sūt: neq̄ ita ī enigmate qualiter in hac vita videmᵒ. Cum ḡ fides videat ī enigmate videt ꝙ fide nō cognouit. Itē hugo ī liᵒ de sacramētis dic̄ ī tractatu de fide ꝙ homo ī pmo statu oclm accepat quo intra se deū videret: ꝛ ea que ī deo erāt: ꝛ hic ē oculᵒ ꝯtēplatōis. Per tenebras ꝟo pcc̄i oculus cōtēplatiōis extinctᵒ est ut nihil videret: q2 ḡ oculū ꝯtēplatiōis nō habet: deū ꝛ que ī deo sūt videre nō valet. Preterea fides pᵒ pcc̄m necessaria ē. Ex quo relinqt ꝙ an̄ pcc̄m nō erat fides ī hoīe sed ꝯtēplatō Con. Homo in statu p̄ aut videbat deū sicut est. i. p spē: aut videbat deū p speculū seu imaginē. Si sic ē. ḡ videbat visiōe glorie qđ pꝫ fl̄m. Si ꝟo videbat deū p imaginē. ḡ ꝛ p fidē: q2 sicut dicit hugo ī li. de sacramētis aplꝯ dic̄. Uidemᵒ nūc p speculum. tūc aūt facie ad faciē. qđ est dic̄ hugo per speculum videre imaginē. Quid est facie ad faciē uidere. i. rem uidere. Scd̄m hoc ḡ q p fidē uidēt imaginē uidēt. ḡ q p cōtēplationē uidēt rem uidēt. Itē hugo ī eodem. Si fideles ipsam rem que deᵒ est uiderent: nō p speculū ī enigmate: ſ facie ad faciem viderēt. ḡ si hō an̄ pcc̄m uidebat ipaꝫ rem videbat facie ad faciē. ḡ visione glīe. Cū ḡ hoc falsū sit relinqt ꝙ nō uidebat ipaꝫ rem sed imaginē. ꝛ ita p fidē. Itē hugo nolēs illud exponere: tūc facie ad faciē pōit tale exēplū. pone inquit aliquē eē retro te uł supra te. auersa est facies tua ab illo: ꝛ si forte ille respicit ad te nō tu similiter ad illū q̄; diu sic eris: illū facie ad faciē videre nō poteris. exhibe speculū ꝛ pone ante te statī uidebis imaginē illuꝰ que est ad dorsū tuū uel sup verticē: uidebis illū ſ ī imagīe sua nūdū ī facie: nūdū cognoscia sic cognoscet. Cogīsceris enī ī re. ſ eū cognoscis ī imagīe cōuertere ad illū: pone facie ad faciē videbis nō imaginē sed ipsam rē. prius uidisti illū ī imagīe sua. modo uides illū ī facie sua Scd̄m hoc ḡ arguit cū homo ante peccatū

nõ vidẽt facie ad faciez ꝙ videbat imaginem ⁊ ita p fidẽ. Solõ dõ ꝙ adam ĩ pmo statu non habuit fidem in rõne fidei: ⁊ hoc patet si qs cõsideret cõpationẽ cognitiõis que p fidẽ est: ⁊ cognitõis que erat ĩ adam ãte peccm ad cognitionẽ glorie. Cognitio. n. que est p fidez euacuatᷣ adueniẽte gloria. cognitio ꝟo ade de deo nõ euacuaretᷣ adueniente gloria si stetisset sed pficeretᷣ. Ad illõ ḡ qd̾ p̄ obiicitᷣ dõ ꝙ sicut dᷣ sol videri multiplicitᷣ. vno° in speculo. alio° in nube. 3° mõ in aere luminoso. 4° mõ in seipso. sic ẽ distĩguere visionẽ dei multiplicẽ. vna est visio in speculo que est visio p fidẽ: ⁊ hec ẽ ĩfima Alia est visio dei in se ipso: ⁊ hec ẽ p spẽz. ⁊ hec ẽ supma: ⁊ inter has duas est accipe duas medias. vnã que est visio dei in imagine simpliciori: velut in aere luminoso visionẽ solis: ⁊ hec est supior. alia ẽ in imagĩe obscuriori ⁊ cõpositiori: sicut est visio solis in aere vmbroso ul̾ in nube: ⁊ hec ẽ ĩferior dõ ḡ sine p̄iudicio ꝙ visio ãgeli ⁊ hoĩs añ peccatuz respectu dei nõ erat ĩ ḡdu supmo qui est glorie: nec in gradu ĩfimo q ẽ fidei ꝟ ĩ medio. Sz differenter. nã cum angelus ⁊ hõ insignit⁹ sit diuĩa imagine seu sil̾itudine: qa angelica natura ꝟm se sepata est a natura corporea: simplicior ⁊ purior est per naturaz. ⁊ si ꝟm exigentiã nature radiet in ea lux grẽ: luminosior erit. aĩa ꝟo rõnalis q̃ corpori vnita est: uel vnibilis ex vnione ⁊ intentiõe ad corp⁹ p naturã obscurior ẽ angelica natura. vnde si ꝟm modũ nature radiet gratia obscuri⁹ recipiet lumẽ spũalis anologiaz. ppterea cognitio angelica ante peccm respectu dei luculentior ⁊ luminosior erat q̃z cognitio hoĩs. neutᷣ tñ ẽ p spẽm uel fidem. Ad illud ḡ qd̾ obiicitᷣ ꝙ est p imaginem ⁊ ita p fidẽ dõ ꝙ nõ sequitᷣ. imago enĩ dicitᷣ dupliciter. ẽ enĩ imago ĩmediata que est imago rei sicut dicitᷣ imago uel silĩtudo solis ĩ aere. ⁊ est imago mediata imago. s. imaginis ut imago solis in speculo. p̄mõ videre ĩ imagine dicitᷣ visio qua rõnal̾ creatura videbat ante lapsũ ĩ se p luminis diui pñtiã q̃uis nõ p spẽm. Scd̾o mõ vidẽ in imagine est videre p fidẽ quõ videt hõ post lapsũ: ⁊ illud est vidẽ p speculũ. vidẽ in imagine que ĩmediate a re visibili exprimitur ĩ vidente nõ excludit rei presentiaz. Uidere ꝟo ĩ speculo excludit rei presentiã ⁊ ponit absentiã: quia imago rei non immediate exprimitur in vidẽte a re que videtᷣ sed mediãte speculo. Ad illud ḡ qd̾ obiicitᷣ dõ ꝙ videre rem pñtẽ que ẽ de⁹ ẽ dupliciter uel in se vel in suo affectu. In se sicuti videtᷣ in statu glorie: ⁊ hoc ẽ videre p spẽz seu facie ad faciẽ. In suo effectu pñs videtᷣ in imagine rõnali statu ĩnocẽtie in q̃ videbatᷣ pñs. i. p̄sensu eña a rõnali creatura: ⁊ illud nõ ẽ videre facie ad faciẽ: ꝟ cũ videtᷣ ⁊ intelligitᷣ de⁹ viuẽs sapiẽs ⁊ ĩtelligẽs ꝛc. ĩ imagine q̃ cũ est viuit sapit ⁊ ĩtelligit adhuc nõ est plena cõuersio rõnalis creature ad deum: ⁊ ideo nõ potest dici visio faciei ad faciem: sed cum uidetur et intelligitur in se ĩpo: sicut cũ uidetᷣ sicut ẽ: abstracto oĩ intellectu creature. tũc ẽ plena cõuersio rõnalis creature ad deuz: ⁊ iõ visio faciei ad faciẽ. Ad vltimũ pz ꝛñ° ex iã dictis. notandũ tamẽ ꝙ cũ de⁹ videtᷣ ⁊ intelligitᷣ abstracto oĩ intellectu creature: videtᷣ p spẽm ut in gloria. cũ est ĩ effectu suo qui ẽ imago rõnalis ut pñs videtᷣ ĩ silĩtudine ĩmediate vt in statu ĩnocentie. Cũ ꝟo in effectu q est rõnal̾ imago ut absens videtᷣ p speculuz ut post lapsũ videtᷣ p fidẽ. Rõnalis igitᷣ creatura dupl̾r gerit silĩtudinẽ dei ad vidẽdũ deũ pñtẽ. ⁊ sic videbatᷣ ãte peccm: ut ĩ imagine: ⁊ ad vidẽdũ deũ absentẽ: ⁊ sic videtᷣ p⁹ peccm p fidẽ ut ĩ specl̾o. Uñ hugo de scõ vic. Speculuz ẽ cor tuũ: si tñ mũdũ fuerit ⁊ extensũ: imago ĩ speculo: fides in corde tuo. fides aũt imago est dei nõ ut presentis sed ut absentis: qa sicut dicit Aug⁹ in li° de videndo deo credũtᷣ absentia.

Deinde queritur vtrũ fides fuerit in xp̄o ĩ statu mortalitatis ad qd̾ sic Joh p̄ dᷣ. Xp̄s plen⁹ grã ⁊ veritatis ꝟm ꝙ homo. ḡ plenus oĩbus ꝟtutib⁹ gratuitis. ḡ fide. Itẽ in xp̄o fuit spes ĩmortalitatis ⁊ glĩficatõis ꝟm corp⁹. ḡ ⁊ fidez. Item xp̄s ante mortẽ fuit ĩ statu merẽdi sũmo. Sz sũmus status merẽdi est mereri ꝟm oẽm ꝟtutẽ ḡ merebatᷣ ꝟm oẽm ꝟtutẽ. ḡ ꝟm fidẽ. Itẽ nos ponim⁹ vere in eo passiões timoris doloris ⁊ cõpassiõis que ponũt ĩpfectionẽ affectionis. Si ḡ ñ ẽ ĩcõueniens ponere ꝟtutes que ꝯcernũt ĩpfectionẽ affectiõis. ut patiaz misericordiã ⁊ hĩ⁹. nõ erit incõueniẽs ponere ꝟtutes que ꝯcernũt ĩpfectionez cognitiõis sicᷣ fidẽ. Itẽ cognitio naturalis ẽ impfecta respectu cognitiõis gratuite ⁊ gloriose. sed

pfectio nāl q̃uis ipfcā ponit̄ ī xp̄o. ḡ siliter cognitio enigmatica q̃uis sit ipfca: s assēs⁹ v̄itati p̄me: ⁊ cognitio enigmatica ponunt̄ in fide. ḡ si assens⁹ v̄itati p̄me fuit ī xp̄o: ⁊ cognitioēꝫ enigmaticā nihil phibeat ponē̄ Relinqt̄ ꝙ in ip̄o fuerit fides. Coñ. Col. 2⁹. In ip̄o sūt oēs thesauri sapiē⁊ sciē abscō diti qḋ intelligit̄ d̄ xp̄o ſ̄m ꝙ homo ab iītio oceptiōis. ḡ in ipso nō fuit aliqua ipfectio cognitiōis. Cū ḡ fides ponat ipfectionē cognitiōis nō fuit fides i xp̄o. Itē cognitio beata euacuat cognitionē enigmaticā ⁊ fidem. 1ª. ad Cor. 13ᵉ. Cū ergo ī xp̄o fuit cognitio btā: in ip̄o nō fuit cognitio enigmatica

Solō ſ̄m ꝙ dic̄ ansel⁹ in li°. Cur deus hō ꝙ assūptō passibilitatis necessaria fuit redēptori: q̄a p passioꝫ debebat satisfacē ⁊ rē suā iusto p̄cio ⁊ cōdigno recup̄are. vt ḡ soluerēt iustuꝫ p̄ciū necessaria erat passibilitas.

Itē necessaria erat pfecta sciā vt soluēt p̄ciū ↄdignū ⁊ dispēsatiōi redēptiōis ↄuenientissimū: q̄a ḡ tale ⁊ tm̄ negociū sapientissimū reqrebat cū assūptōe passibilitat̄ necessaria fuit cognitiōis pfectio. vn̄ sic dicit Ansel. quia ignorantia ad nihil vtilis est. passibilitas ḋo vtil' redēptiōi. Nō assūpsit saluator ignorātiā aliquā: s assūpsit passibilitatē. qm̄ autē pfecta cognitio euacuat impfectionē eiusdē generis: sic dic̄ apls 1ª. ad Cor. 13ᵉ. Cū venerit qḋ pfectū est: euacuabit̄ qḋ ex p̄te ē. Perfecta cognitio dei ī xp̄o nō cōpatiebat̄ cognitionem ipfectā dei. pp̄ea cū fides p̄oat ipfectā cognitionē dei: que ē in enigmate: manifestuꝫ est ꝙ ī ip̄o nō fuit fides sed pfectio que succedit fidei: seu contemplatio. Ad p̄mū ḡ qḋ obiicit̄ ꝙ ī xp̄o fuit plenitudo oīs grē. dō ꝙ veꝝ est s cum plenitudīe grē fuit plenitudo v̄itatis: que ē plenitudo sicut dr̄ Joh. p̄. Plenū gratie et veritatis. plenitudo aūt cognitionis nō cōpatit̄ secū impfectionē cognitiōis fidei. Ex illa auctorit̄ᵉ poti⁹ seqt̄ ꝙ nullo mō fuerit fides. Ad secūdū siliter p̄ꝫ R̄ᵉ. Nā meritū xp̄i ſ̄m ꝙ homo debuit esse meritū nostre redemptiōis. merito aūt redēptōis nō ↄueniebat: sed repugnabat impfectio cognitiōis iō merito xp̄i nō erat necessaria fides ī rōe fidei. Cū ḡ officio redēptoris repugnaret: ⁊ persone redemptoris nō ↄueniret. nō enim ↄueniebat illā p̄sonā que de⁹ est aliqd ignorare uel ipfecte cognoscere. propterea nec merito suo ſ̄m ꝙ homo: nec merito nr̄o necessaria erat fides sed ↄtēplatio veritatis. Ad illud ḡ qḋ obiicit dō ꝙ sūmū meritū nō ponit mereri ſ̄m numeꝝ v̄tutū: s ſ̄ꝫ ipfectioēꝫ gratie oīuꝫ virtutū. Ad tertiū qḋ obiicit̄ de spe ⁊ de passiōibus timoris ⁊ doloris in xp̄o p̄ꝫ R̄ᵉ. Nā q̃uis ista ponāt ipfectōēꝫ ex p̄te affectiōis: erāt tamen necessarie dispensationi redēptiōis sicut ostēsū est sup̄ de īcarnatiōe: qōne de penalitatib⁹ assūptis a xp̄o. Nulla aūt cognitionis ipfectio erat necessaria: īmo magis repugnās: p̄pterea nec fides. Ad vltimū ḋo qḋ obiicit̄ de cognitiōe nāli. dō ꝙ cognitō nāl' pfecta q̄l' dicēt̄ fuisse ī adam añ pc̄m ſ̄m pfectiōeꝫ nature: fuit ī xp̄o pfectissime. hec aūt cogni° q̃uis sit ipfecta cōpatiōe hoc est respectu cognitionis gratuite vel btē: pfecta tn̄ est pfectione sui generis ſ̄m ꝙ fuit ī xp̄o: ⁊ ideo h' nō euacuat̄ p cognitionē pfectā gratie u' glīe Cognitō ḋo enigmatica que ē fidei nō solū est impfecta respectu cognitiōis glorie: sed etiā ī suo gñe qḋ ē cognitio gratuita: ⁊ iō nō est sil'e de ipfectione cognitiōis nature ⁊ cognitionis fidei.

Consequens est

ingrere de passiōibus cōsequētib⁹ fidem que sūt due. s. certitudo ⁊ pfectus. p̄ ḡ quereſ de certitudine. 2° de pfectu.

Quantum ad primū

argūt̄ sic dic̄ Aug⁹. Nihil est certi⁹ homīnis fide qua credit̄ ꝙ longissimū ē a sensu ḡ nulla sciā certior fide. Itē certius ē qḋ videtur in lumine prime veritatis q̄ꝫ quod videt̄ ī lumīe veritatis create. sed illḋ qḋ cognoscim⁹ fide: cognoscim⁹ ī lumine p̄me veritat̄: qḋ cognoscim⁹ aliis sciētiis acq̄sitis seu p intellectuꝫ seu p sensū cognoscim⁹ in lumīe create v̄itatis. ḡ fides certior oīb⁹ sciētiis acq̄sitis. Itē certior est cognitio que est p inspirationē q̄ꝫ que ē p humanam acq̄sitionē. ḡ ⁊c. Itē certius scit̄ qḋ scitur testimonio sp̄ūs scī: q̄ꝫ qḋ scit̄ testīonio creature. Sꝫ qḋ scit̄ p fidē scit̄ testīonio sp̄ūs scī. Ro. 8°. Ipse sp̄ūs reddit testimoniū sp̄ūi nostro ꝙ sim⁹ filii dei sed qḋ scit̄ aliis sciētiis scit̄ testīonio creature. ḡ ut prius.

Coñ. Certior est visio q̄ꝫ fides. s qḋ scimus sciā scim⁹ visiōe ītellect⁹. ḡ certi⁹ cogn̄scim⁹ sciā q̄ꝫ fide. Itē hugo de scō vic. dic̄ ꝙ fides est sup̄ opiōnē ⁊ īfra sciāꝫ. ḡ sciā certior

est fide. Item fides dicit argu^m ingtum
facit certitudinē. s dubitūq3 dicit argumētū
ponit habitudo. vnde i logica q argume^m
certitudinē facit: hoc habet ex habitudine
terminoꝝ. si g i fide nō ē iuenire habitudi
nē cognitiōis impfecte i via ad cognitiōe3
pfecta in patria. g p fidē nō erit certitudo
de illa: uel querat quō est certitudo p cogni
tionē ipfectā ꝛ enigmaticā de cognitione p
fecta i patria. Forte dicet sic quidā dixerūt
q est certitudo p modu3 visus: ꝛ certitudo
p modū gust^9. Certitudo p modu3 visus est
certitudo speculatiōis p modū intellectus
Certitudo per modū gust^9 est certitudo ex
perientie ex parte affectus. certitudine spe
culationis nō est certior fides scia: s certitu
dine experiēcie q sentit ipsa fidelis aīa, sua
uitatē ꝟitat^i. S3 ꝯtra certitudinē de ꝟits^e
p modū expientie seu gust^9 non habet nisi
fides formata. Ergo fides informis esset mi-
nus certa q̄ scia: cum tn̄ ꝯtrariū pōt ꝯuici
qa ex fide iformi sūt miracula ꝛ opa que ex
cedūt nā3. fides g iformis excedit oē3 scia3
virtute. q̄re ꝛ certitudie: qa ex certitudine
hab3 ꝟtutē: sicut p3 p illō qd dic dn̄s i euā
gelio. si dixeritis huic mōti. tolle te ꝛ mit
te te i mare: ꝛ nō hesitaueritis ꝛc. q. d. ex eo
q nō est hesitatio in fide: s certitudo hab3
virtutē fides. Ad hoc dixerūt qdā q ē fi
des qua credit ꝛ qd credit. Qn̄ g dic aug^9
q nihil est hoī certi^9 sua fide. itellgitur de
fide q̄ credit: n̄ de eo qd credit. vn̄. 23. di3
sniaru3 est auctoritas aug. fidē ingt suā vi
det qsq3 esse. in corde suo si credit. vel non
esse si nō credit. nō sicut corpa que videm^9
oculis corporeis: vel p ipsoꝝ imagines: neq3
sicut aīam qua ꝯuicim^9 ex motib^9 corporis
nō sic videt fides i corde i quo ē ab eo cu^9
est: s eā tenet certissima scia. Ex quo relīqt
q nihil est hoī certius sua fide qua credit.
de eo ꝟo qd credit qd qdē ē absens ab ītel
lectu nō intelligit. Vn̄ aug^9. Reru3 absen
tiū presens ē fides. Rerū que foris sūt int^9
ē fides. Reꝝ que n̄ videt videt fides. Res
ꝟo que absunt ꝛ que nō videntur sūt res que
credūt. Con̄ hoc obiicit sic. Circa pprīa
mām ꝛ obiectū virtus oī arte certior ē sic
dicit phus. Cū g fides ꝟtus sit circa suam
mām que est id qd credit certissima est. cer
tius id qd credit fide tenet q̄ qd aliq̄ arte
pcipitur. Itē certi^9 pcipit vbi idē p se ac
cipit q̄ vbi vnū p aliud. s fides pcipit ipa3

ꝟitatē pmā p ipa3 pmam. ꝛ p^a ꝟitas est quā
credit: ꝛ p ipsa3 credit. p^a aūtē ꝟitas est me
diū infallibile. certissime igit pcipit qd cre
ditur: ꝛ certi^9 q̄ qd scit p sciam acqsitam:
q ibi cogscit vnū p aliud. Itē sicut dic
phs i methaphysica. ꝛ si theorica siu specu
latiua scia nobilior sit practica: tn̄ practica
certior ē: ꝛ h ē rōne expientie. si g oīs virt^9
circa experientia3 est certior erit virt^9 spe
culatiua scia. Si g certitudo virtutis ē cir
ca suum obiectum: certior erit fides de suo
credibili: q̄ scia speculatiua de suo scibili.
Itē obiicit ꝯtra hoc qd dic aug^9 q fides
in corde in quo est: ab eo cui^9 ē tenet certis
sima scia: ꝛ loquit de fide q̄ credit q habet
vnā virtutē habet oēs. Ergo si quis scit se
habere fidē virtutē: scit se habē ꝟtutes oēs
ꝛ sic caritatē. g scit vtrū amore an odio di
gnus sit: cui^9 ꝯtrariū Ecclíastes dic 9°. Re
linqt igit q nō scit se habere fidē virtutē
g nō tenet eā certissima scia. Solo dō q
quedā habēt certitudinē ex se ipsis. queda3
ꝟo ex aliis. ex aliis certitudinē habēt ut ex
principiis ꝯclusiones: ꝛ ex articulis fidei q̄
sequūt ad articulos: ut qa deus iust^9 ē red
det vniuiq3 s^m opa sua. Que ꝟo habēt cer
titudinē ex se ipsis sūt trib^9 modis. Nā que
dam habēt cētitudinē rōne euidētie: ut pn
cipia que sunt p se nota. vt de quolib3 affir
matio vl negatio. quedā ꝟo habēt cētitudi
nem ex informatiōe ꝯscie. ꝛ hec est certitu
do fidei seu formate seu informis: tū enī p^a
veritas fidē ispirat sic ꝯscia3 informat. vt
si aliqs cogit ipa euidētia ꝯsentire isti ve
ritati. oē totū mai^9 est sua pte: ita p habitū
infusū fidei ipsa informatione ꝯscie. ꝯtrat
ꝛ cogit ꝯsentire veritati pme pter se. vn̄
sic negaret h. oē totū mai^9 est sua pte cont
suā sciam ita negaret q̄uis articulu3 cōtra
suā ꝯsciam, ꝛ ideo btūs ignati^9 cū cōpellet
ut negaret xpm. Respōdit se n̄ posse nega
re: qa nomē eius habebat scriptū in corde.
vn̄ ad pbādū q̄lē ipressionē faciat fides in
mente. post mortē ei^9 iuētū ē nomē xpi scri
ptū lieteris aureis i corde ei^9. Itē quedā
habēt certitudinē sensu expiētie: que certi
tudo p modum gustus est: uel tactus. talis
certitudo ē i ꝟtutib^9 respcū suoꝝ obiectoꝝ
ꝛ i fide formata respectu credibiliū prime
veritatis. dō g q fidē q̄ credim^9: cogscim^9
certitudinē euidētie si ipsam habemus fm
q dic Aug^9 q fides est i animo credentia.

ꝯspicua est ei cuius est queadmodū ⁊ alias aie passiones ⁊ ꝑfectiones quas intelligimꝰ rebus ipsis existentibꝰ in aīa: ut gaudiū et tristiciā. timorē. amorē. iusticiā. ꝓpātiā ⁊ hꝰ fide; ꝟo que est illud qđ credimꝰ cogꝰscimꝰ certitudine īformatiōis ꝯsciē: seu illud credamꝰ fide īformi seu fide formata: ⁊ certitudine sensus expiētie. Si credaꝭ fide formata qua nō soluꝫ certa ē de ipsa ꝟitate quam credit ꝓpter informationē ꝯsciē: ꝭ ꝓpꝰ suauitatē ⁊ dilectionē quā sentit. ⁊ ꝑ hunc modū solnitꝭ ⁊ patꝫ solo ad oīa obiecta ꝑter qꝫ ad vltimuꝫ. Nā si opeꝭ ꝙ creditꝭ ad illđ qđ sciꝭ certitudine euidētie: certiꝰ est qđ sciꝭ. Certitudine ꝟo īformatiōis ꝯsciē ⁊ sensus expientie intellectꝰ certiꝰ est qđ creditꝭ.

Ad vltimū vō ꝙ fides ꝟtus est habitꝰ gratuitus: ut habitꝰ est absolute in aīa sicut in sꝟo ut gratuitꝰ est sicut relatꝰ ad volūtatē dei acceptātis: que quidē volūtas ex̄ nos ē ⁊ latet intelligētiā nostrā. Sciꝭ g̊ fides certissima scīa in qꝫtū habitꝰ est: mēs. n. cog̊scit se. cognoscit ⁊ suos actꝰ ⁊ habitꝰ ⁊ potētias que sūt in ipsa. Jn qꝫtū ꝟo gratuitꝰ est: ⁊ ꝭꝯ hoc habet rōnē virtutis habēs cōnexioneꝫ cum aliis virtutibꝰ. h mō ignoraꝭ nec sciꝭ ab habēte fidē. Dico aūt hic gratuitū ḡtuꝫ facientē. ⁊ hoc mō ꝓcedat obiectio.

Postea queritur de ꝑfectu fidei. Nā dicit magister. 3°. sniaꝝ ꝭm Aug. ꝙ fides ꝑfecisse videꝭ ꝭꝯ tꝑis ꝓcessū sicut ꝑfecit cognitio. Cirta qđ obiicꝭ. Nā cū fides sit veritatis que ē sup̄ tēpꝰ non erit ꝑfectꝰ fidei ꝭꝯ cognitionē tꝑis. g̊ nō ꝑfecit fides ꝭꝯ ꝓcessū tꝑis. Jtē cū ꝑfectꝰ ꝟtutꝭ determineꝭ ꝭꝯ ꝑfectū caritatis: ⁊ ī sanctis patribꝰ āte īcarnationē: ⁊ ante legē fuerit equalis caritas: sicut ī illis qui in lege ⁊ pꝰ legē uel pꝰ īcarnationē: ꝭꝯ hoc nō erit dicē ꝑfecisse fidē sicut nec caritatē. Jtē cū in oībus fidelibꝰ sit fides eadē ⁊ eiusdē veritatis. s. prime. ⁊ ꝭꝯ eandē veritatē cui assēris credēs sup oīa. assentiēs aūt sup oīa nō pōt amplius assentire. Relinqꝭ g̊ ꝙ nullus credens pōt amplꝰ credē. g̊ nec in fide proficere. Jtē sicut dic̄ Augꝰ. Eadē fides mediatoris que nos saluat: saluos faciebat illos antiquos pusillos ⁊ magnos. g̊ antiqui habuerūt eadē fideꝫ mediatoris quā ⁊ nos habemꝰ: ⁊ eandē fidē creatoris. Ergo cum ꝭꝯ hug. de scō vic. duo sūt que ꝓponūꝭ nobis credenda creator ⁊ saluator ad que oīa alia reducūꝭ ⁊ eadeꝫ sp̄ fuerit fides creatoris ⁊ saluatoris. Relinqꝭ ꝙ non ꝑfecerit fides ꝑ successū tēpis.

Con. Exo. 3°. Ego sū deus habraā deus ysac deus iacob: ⁊ nomē meū adonay nō indicaui eis. hoc dictuꝫ est moysi. g̊ moyses amplius habuit de noticia dei qꝫ ꝓcedētes patres. Jtē ps̄ sup senes. Jntellexi dicit dauid. g̊ dō maioreꝫ habuit cognitionē de deo qꝫ antiqui patres q fuerūt ante ipsū. Jtē Act. 2°. Btūs petrꝰ retorqꝫt ad sua tpa. illud Johelꝭ. 3°. Effūdam de spū meo ꝛc. ⁊ ꝓphetabūt filii ⁊ filie vestre. g̊ cū plenior fuit cognitio ꝟitatis ꝑme pꝰ effusionē spūs. s. qꝫ ī prioribꝰ seculꝭ ꝛc. Jtē Greꝰ. ꝭꝯ incrementa tpm creuit scīa sēcōꝝ patꝝ spiritualiū: ⁊ quāto viciniores aduētui saluatoris extiterūt: tanto sacramēta salutꝭ plenius ꝑceperūt. de hinc etiā audiūt. bēi ocꝭi qui vidēt que vos videtis. x°. Luc. ⁊ illud Jam dico vos seruos. Joh. 15°. Oīa quecūqꝫ audiui a p̄re nota feci vobis. Ex his g̊ reliquiꝭ ꝙ ꝑ successionem tpm creuit cognitio prime veritatꝭ. Cuꝫ g̊ cognitō ꝟitatis pꝰ sit in p̄nti ꝑ fideꝫ. Relinqꝭ ꝙ ꝑ tpm successionē creuit fides ⁊ ꝑfecit.

Solō vō ꝙ fides habet cōparationē ad credentē ⁊ ad creditā veritatē. Jtē veritas credita est prima veritas ⁊ hoc dupliciter. ꝭꝯ ꝙ cogitaꝭ ī se ⁊ ꝭꝯ ꝙ cogitaꝭ in effectu suo. veritas ꝭꝯ ꝙ cogitaꝭ in se est abstracta ab oī cōditione tꝑis. ꝭꝯ ꝙ cogitaꝭ ī suo effectu q ē tpalis: vt creationis recreatiōis glorificatiōis ⁊ hꝰ. cogitaꝭ cū cointellectu ꝯditiōis tꝑis. Si g̊ respiciaꝭ creditū qꝫtū ad ꝑncipale significatum: creditū ē sup̄ tps. Si ꝟo respiciaꝭ qꝫtū ad ꝯnotatuꝫ: creditū est ī tpe ꝭꝯ quē modū dicꝭ ꝑficere fides ꝭꝯ ꝓcessū tꝑis. scđm ꝟo ꝙ fides accipiꝭ ꝭꝯ cōparationē ad credētem sic pōt fides ꝯsiderari duobꝰ modis: qꝫtum ad habitū: ⁊ qꝫtum ad vsū. Premisso igiꝭ argumēto fidei qꝫtū ad habituꝫ: q̄ de hoc diuersi diuersa sentiūt. dō ꝙ si ꝯsideretur qꝫtū ad vsū dꝭ cresc̄ē ⁊ ꝑficē. ⁊ h̄. 4. modis cognitiōe qꝫtū ad actū rōnalis. ꝯstātia ⁊ firmitaꝭ qꝫtū ad actū irascibilꝭ. feruore ⁊ deuotiōe qꝫtū ad actū ꝯcupiscibilꝭ. actiōe qꝫtū ad exercitiū exterioris opatiōis: ꝭꝯ ꝑmū modū dicꝭ ꝑficiens ī cognitiōe diuinoꝝ ꝑficere ī fide. Scđm āt modū 2ꝯ martyres dicūꝭ ꝑfecisse ī fide in sustinētia ⁊ ꝯstantia passīe Scđm tertiuꝫ modum feruentes zelatores

fidei dicunt pfecisse in fide. Scdm qrtũ modũ opantes acti dicũt pficere in fide. ⁊ ⁊ sm hũc modũ patz rñº ad pmo obiectum ⁊ in pte ad sequētia. Ad secũdum dō q sicut dicit hugo de scõ vic. Duo sunt scdm que fides crescere dicit. cognitio: ⁊ affectꝰ. sm cognitionez fides crescat qñ erudit ad sciam. Sm affectuz qñ ad deuotionē excitat ⁊ roborat ad cstatiā. quorũdā vo fides affe ctu magna: cognitione parua. alioꝝ ecõuer so. Alii vo cognitione ⁊ affectu fidez habēt magnā. alii cognitiõe ⁊ affectu paruā. affe ctũ magnum in fide magis laudabilez esse q̃ cognitionē magnā: dominꝰ manifeste oñ dit vbi fidē grano synapis cõpauit. Math. 13º. Qd quātitate puũ est: s nõ feruore. hinc mulieri chananee patũ scienti: s multũ con fidēti dictũ est. magna est fides tua. Scdm g hugo. dō est q si fides fuerit equalis q̃tũ ad affectionē in antiqs ⁊ modernis q̃tum ad aliquos mõ tñ q̃tũ ad cognitiõez. Ad tertiũ dō q assentire vitati habet duos re spectus. vnus ē ad veritatē. aliꝰ ad assen tiētē. Scdm respēm ad vitatē. assentire seu credere vnoº est in oibꝰ. qui qdē modꝰ exp mitur: cũ dicit assentire pme veritati sup oia. sm vo q assētire dr respcũ ad assētiētē hoc mõ est differētia sm īcremēta ⁊ pfectũ scdm q dicit hugo. Scdm incremēta fidei tria genera gentiũ īueniũt. Quidā. n. fide les sũt q sola pietate credere eligũt. s vtrũ credēdũ sit uel nõ credēdũ: rõne nõ cõpre hendũt. Alii vo rõne approbāt qd fide cre dunt. Alii vo qd fide credũt ⁊ rõne appro bant purificate mētis intelligētia expiũt. In primis sola fides facit electionē. in secũ dis rõ adiũgit approbationez. in tertiis pu ritas intelligētie apphēdit certitudinē.

Ad quartũ dō sm auctoritatē hug. de scto vic. exponētē auctoritatē Numeri. 13. de bo tro qui portabat in vecte. Botrus si qdem in vecte: xps in cruce est: cuiꝰ mysteriũ in sa cramēto duo pp portāt. Qui precesserũt por tauerũt: sed nõ viderũt. qa pcedētes aduē tum eiꝰ sacramenta passiõis eius p fidē por tauerũt: s nõ oēs p cognitionem ītelligere valuerũt. Secũdi āt portāt ⁊ vidēt: qa fide les pꝰ aduētũ xpi sacramētũ passiõis eiꝰ p fidē suscipiũt: ⁊ p reuelatā cognitõez iā cognoscũt. Ex quo accipit q q̃uis eadē sit fides q̃tũ ad osensũ veritatis qua credit. tñ vria est in cognitiõe q̃tũ ad profectũ ⁊ augmētum sicut dictũ est.

Queritur postea de cõ patio ne fidei ad alias vtutes sm q dicit fũdam tum. Ad qd sic obiicit sup illud Luc. 10º. Nõ terreamini ⁊c. glo. fortitudo est fũdamē tum fidei. sm hoc g fides nõ est fũdamētũ fortitudinis. Itē dic Bern. q pciosꝰ fun dus humilitas est in qua fũdat fides. g hu militas est fũdamētũ fidei. ⁊ nõ econuerso.

Itez supba volũtas ē cã īfidelitatis ⁊ re pellit fidē. g hũilitas ē initiũ fidei. Ex quo relinqt q humilitas erit fũdamentũ fidei ⁊ sba reꝝ sperandaꝝ. Itē cũ obiecta fun dant in aīa p suos hitꝰ: videt q credenda fundēt ī aīa p fidez: sperāda p spem: dilige da p caritatē. Spes g erit fũdamētũ rerum sperandaꝝ nõ fides. Itē fũdamētũ ppe est ⁊ dr ī mā pmanēte: ⁊ simul cũ rebꝰ respe ctu quarũ dicit. vnde vbi ē mā crāsiēs: nõ dr pprie fũdamētũ. Si g fides nõ remāebit cũ spandis ī vita eterna: sicut ptz. 1. Cor. 13º quia euacuabit nõ pōt dici fides fũdamētũ reꝝ spandaꝝ. Ad qd dō q fides dr fũda mentũ sm rõnē spũalis edificii: sm q dicit glo. Heb. 11º. Fides ē fũdamētũ oiuz bonoꝝ qd nemo mutare pōt. sñ quo nõ ē bona edi ficatio. Dicit aũt fundamētũ in via: qa est primꝰ habitus quo homo sup se ascēdit. se quēs vo est spes que ē sic paries quo animꝰ erigit ad attingendũ magnitudinem glie celestis. Caritas vo ē sicut sūmũ seu tectũ qd eleuat vsq ad sblimitatē glie: qa nũq excedit. 1. Cor. 13º. sm hoc g dicit fundamtũ

Preterea dicitur fundamentum respe ctu sperandarum hoc est respectu eternoꝝ bonoꝝ sm q ī spe sunt. Speramꝰ enī vidē verũ. spamꝰ attingere gliosuz. spamꝰ plene diligere sũmũ bonum. s. ex fide disponente aīam. Fides g disponit aīaz vt ista sbsistāt in ipsa. Ad pmuz g qd obiicit de fortitu dine dō q fundamētũ dupliciter dr ī spiri tualibꝰ ppt sbiectõez: ⁊ ppt firmitatē. ppt sbiectionē dr fides fundamtũ vtutuz: qa ē primꝰ habitꝰ q̄si sbtractus oibꝰ habitibus virtutuz sic accidit in colorībꝰ. Nā color al bus aliqñ sbsternit oibꝰ qui sup pīguntur Propter firmitatē dr fortitudo fundamtũ fidei nõ q̃tũ ad habituz s q̃tuz ad opa ī qbus firmat fides p fortitudinem ne cedat passionibꝰ. sm hoc g patz q fides dicit fũda mentuz fortitudinis p abstractionē q̃tum

ad virtutem. fortitudo vero dicitur fundamentum fidei propter firmitatem quantum ad actum. Ad secundum vero quod obiicitur de humilitate dicendum quod humilitas est dupliciter. ex gratia gratis data: et ex gratia gratum faciente. humilitas ex gratia gratis data est qua homo intellectum suum humiliat ut non sit aliquo modo repugnans veritati credendorum. et secundum huiusmodi humilitas est dispositio precedens ad fidem formatam non tamen debet dici fundamentum: quia non est eiusdem rationis. Est enim humilitas huius ex gratia gratis data. fides vero formata ex gratia gratum faciente. Humilitas ex gratia gratum faciente est qua homo inclinatur ad debitam subiectionem et sensum sue pravitatis. dicendum ergo secundum hunc modum quod fundamentum in virtutibus potest dici dupliciter: ratione generationis et ratione conservationis. Ratione generationis fides est fundamentum virtutum. Ratione vero conservationis seu custodie humilitas quia est custos omnium virtutum ne corruant. Unde Greg. Sole ruine crescit quod edificant qui ante molem fabrice humilitatis fundamentum non procurant. et per hoc patet responsio ad tertium. Ad quartum vero quod rerum sperandarum inquantum in eis concernitur actus spei. spes est substantia sicut forma. fides vero sicut materia. i. materialis dispositio per quam in anima res sperande ut sunt sub actu spei subsistunt. Quia ergo fundamentum dicit rationem materie non forme. ideo convenit fidei esse fundamentum rerum sperandarum non spei.

Ad ultimum vero quod non refert: sperandum enim secundum substantiam dicit eternum: sed sperandum inquantum est sub actu spei. sed inquantum est sperandum dicit temporale propter concretionem actus spei ad ipsam rem sperandam. dicitur ergo fides fundamentum rerum sperandarum non quantum ad suam substantiam: sed quantum ad concretionem actus spei ad ipsas res hoc est dicere: dicitur fundamentum eternorum bonorum: non prout habent esse in re de futuro. sed prout habent esse in spe de presenti. manet igitur fides respectu eius quod dicitur fundamentum secundum huiusmodi. In hunc ergo modum terminatur questio de fide secundum quod accipitur pro fide qua creditur.

r

Restat inquirere

de fide secundum quod accipitur pro eo quod creditur hoc est de credibili. credibile autem dicitur articulus fidei. collectio autem articulorum dicitur symbolum: ut autem plena sit evidentia modus inquisitionis erit talis. Primo queritur quid articulus. 2° que ratio symboli. i. collectionis articulorum. 3° de sufficientia credibilium secundum distinctiones temporum. 4° de sufficientia articulorum quantum ad fidem simplicium. 5° de distinctione et expositione articulorum secundum differentiam symbolorum.

Ad primum

primo notandum est quod articulus tripliciter diffinitur secundum Hug. de sancto vic. Articulus est natura gratia. Item secundum eundem aliter sic. Articulus est perceptio veritatis divine tendens in ipsam.

Item secundum Rid. de sancto vic. 3° modo sic articulus est indivisibilis veritas de deo artans nos ad credendum. primo queritur que sit ratio assignationis harum diffinitionum. Nam videtur repugnare prima et tertia. nam prima que dicit articulum esse naturam cum gratia ponit articulum in complexione et compositione veritatis. Tertia vero que dicit articulum indivisibilem veritatem ponit articulum in simplici acceptione veritatis. Item cum multa sint credibilia et credenda sine quibus non est salus que non continent veritatem de deo: ut quod dicitur in symbolo. Credo sanctam catholicam ecclesiam: et carnis resurrectionem: et alia que in symbolo non continentur: ut fornicationem esse mortale peccatum et cetera huius. ergo non est verum quod dicitur in 2a et 3a diffinitione quod articulus est veritas de deo etc. quia cum precisione intelligitur diffinitio. Item cognitio physica de deo qua in methaphysica probatur quod deus est et omnipotens et eternus est veritas de deo. et per rationes necessarias artat nos ad credendum. ergo talis cognitio est articulus. Sed diffinitio etiam vera est qua dicitur quod articulus est indivisibilis veritas de deo etc. Item cum hi qui sunt in peccato mortali fideles credant deum esse sicut in symbolo confitemur. unum omnipotentem etc. non tamen credunt in deum: quia credendo per amorem non tendunt in eum ergo in ipsis est perceptio veritatis non tendens in ipsam. Ex quo relinquitur quod si articulus est perceptio veritatis divine tendens in ipsam: quod ipsi non credunt aliquem articulum. Item qua ratione dicitur in tertia diffinitione: articulus indivisibilis veritas. Nam intentio articuli invenitur in quadruplici facultate. in grammatica ad distinctionem dictionis vel suppositum. In rethorica ut dicit tullius in 2° rethor. Articulus dicitur cum singula verba intervallis distinguuntur cesa oratione. hoc modo acrimonia voce vultu adversarios perterruisti. in physica articuli distinctiones digitorum: et in unaquaque facultate articulus dicitur minimum in suo genere: et hac ratione distinctionis seu in dictione ut in grammatica. seu in oratione: ut in rethorica. seu in membro ut in physica. queritur ergo cum articulus accipiatur in rethorica, an accipiatur secundum intentionem aliarum scientiarum. Nam si accipiatur secundum intentionem indivisibilitatis male diffinit hugo dicens quod

articulus est natura cum gratia. Si ḡ scd͂m rōnē distinctiōis. ḡ qui habēt fidē īplicitā nō credūt oēs articulos. Solo. Articul⁹ accipit stricte ꝓprie ꝛ coiter. Srticte accipit articul⁹ fm ꝙ artat ad partes symboli aploꝝ. ꝛ hoc mō accepit hugo cū dixit articulū esse nām cū gratia. Na in singulis articulis illius symboli cōfessiōi nature dine uel humane adiūgit effect⁹ gratie. Ubi grā cū dico. Credo ī deū prēm ꝛc. significo nām cū adiūgo creatorē celi ꝛ terre. adiūgo grāz Ex gratia .n. non ex debito fuit ꝙ coicare voluit suā bōitatē ī creatiōe reꝝ. Sili mō cū dico ꝛ in ihm xpm ꝛc. ɔfiteor nāz: cū addo qui cōcept⁹ est de spū sctō. adiūgo grāz Accipit aūt hic natura ꝓ ipsa nā que dina est: vel q̄ assūpta est a deo. s. humanitate.

Prope accipit articul⁹ fm ꝙ pfectā rōnē: ut ē obiectū fidei formate. ꝛ h̄ mō accipit ī illa diffinitiōe. articul⁹ est pceptio ꝟitat dine ī ipāz tēdēs: vt p h̄ ꝙ dr̄ pcep⁹ ꝟitat dine significet intētio cois fidei formate ꝛ īformis. per hoc ꝟo ꝙ addit in ipsā tendens: determiet ꝛ approprief fidei formate. ꝛ significet duplex pfectio articuli. pfectio intellectus in hoc ꝙ dicit pceptio veritatis dine. pfectio affect⁹ in hoc ꝙ dicit in ipsāz tēdēs. Articul⁹ .n. format⁹ nō solū illustrat ītellectū p pceptionē veritatis. sed etiā mouet affectū ad desideriū ꝟitatis. Coiter accipit articulus fm ꝙ est obiectū fidei formate ꝛ informis. ꝛ ad hāc intētionē respiciens Ric̄ dicit ꝙ articul⁹ est īdiuisibil' ꝟitas d̄ deo artās nos ad credēdū. Et p h̄ ꝙ dic īdiuisibil' ꝟitas de deo: tāgit eēntiā articli p hoc ꝟo ꝙ dic artās nos ad credēdū: tāgit effectū articuli in q̄tū articul⁹ est. ꝛ ex hoc īsinuat noīs rōnē. eo enī ꝙ artat rōnem ad assentiendū articul⁹ dicit. patz igit que sit rō assignatiōis positaꝝ diffinitionū. Ad illud ḡ qḋ p̄ obiicit de repugnantia prime diffinitiōis ꝛ vltime. dd̄ ꝙ cū duplex opīo fuerit de articulis. Nā quidā posuerūt res esse articulos. qdā ꝟo enūciabilia. ꝛ sic sup disputatū ē ꝙ articuli sūt simpl'r: ꝛ articuli fm quid. articuli simpl'r sūt ipse res simpl'r accepte ab ipo ītellectu. vt vnitas trinitas incarnatio. ꝛ sic de hi⁹. Articuli ꝟo fm qd sūt enunciabilia. vt deū esse trinū. filiū dei esse incarnatū. Ric̄ cū dixit ꝙ articul⁹ erat indiuisibil' veritas: respexit ad ītētionem articuli simpliciter. hugo ꝟo cuz dixit articulū esse naturā cū gratia: accepit articulū fm quid seu ɔtingēter. Et ideo Ric̄ posuit articulū in acceptiōe simplicis ꝟitat. hugo ꝟo ī cōplexione ꝟitatis. ꝑ restringēdo ītentionē articuli ad symbolū aploꝝ sic dictū ē

Ad secūdū ex supiorib⁹ ptz Rñ⁹ vbi ostēsū est ꝙ nō oē qḋ credēdū est: est articul⁹ supqōne vtrū obiectū fidei sit verū creatū vl increatū. Sūt enī quedā añcedētia ad fidē quedā sequētia. quedā cū ipsa fide. Añcedētia ad fidē sūt ea que sūt de iure nāli: ꝛ in decalogo exprimūt que supponit fides. Jn̄ est ꝙ credēdū est ꝙ trāsgressio cuiuslibz p̄cepti sit mortale pc̄cm: qa discredere illud qḋ fides supponit īfidelitatis ē. Sequētia ꝟo ad fidē sūt vel que inferūt ex articulis vt ꝙ deus ē vbiq3: qḋ seqt ex hoc ꝙ de⁹ est īmēsus: vel que ad articulos reducūt: ut ea que determiata sunt in scriptura tenemur credere implicite uel explicite. seu ab ecclia tradita ut ea que pertinēt ad sacramētalia eccl'ie. ꝛ ea q̄ in scriptura determināt q̄tū ad circūstātias aduēt⁹ ad iudiciū. qdā ꝟo sūt siml' cū ipsa fide: ꝛ he sūt ꝑticule fidei que in symbol' cōtinent. h̄ 3⁰ mō accipit articul⁹. ꝛ si obiiciat d̄ catholica eccl'ia ꝛ carnis resurrectiōe. dd̄ est sicut pri⁹. nam ista nō ponūt ꝑ articulis nisi in q̄tū ɔcernitur dina actio in his vt ī ipsa catholica eccl'ia accipit dina virt⁹ faciēs ī ea remissionem pctōꝝ. Jn carnis sil'r resurrectiōe ɔcernit virt⁹ dina faciēs resurrectionē. Ad t'tiū dd̄ ꝙ sicut dicit ī pho descēdūt noīa sicut descendūt scie. sil'r dd̄ ꝙ ascendūt noīa fm ꝙ ascēdūt scie ꝛ noīz intētiōes. veritas ḡ ī nāli phia accipit ꝑ veritate que ē fm nāz Jn rōnali phia ꝑ veritate que ē fm rōnem ḡ in theologia que est scīa sup naturā ꝛ rōnē accipit veritas ꝑ veritate que est supra naturā ꝛ rōnē. Cū ḡ dicit ꝙ cognitio phica que est de deo qm̄ oīpotēs est ꝛc. est acceptō veritatis de deo. aliter dicet q̄ cū dr̄ ꝙ articul⁹ fidei est acceptio ꝟitatis de deo. Nā illa acceptio que est phica a nobis esse dr̄: qa p rōnē nālē inestigat. Jlla ꝟo que ē articulus nō a nobis est: qa a deo cū lumīe grē fidei infūdit: ꝛ ad h̄ respiciēs hugo de scō vic. dixit ꝙ articulus est pceptio veritatis dine: nō dixit acceptio sed pceptio. i. p aliū captio: qa nō a nobis sed p aliū in nobis infūdit. Jac. p̄. Oē datū optimū: ꝛ oē do. p desur. est ꝛc. Preterea hoc ꝙ dr̄ artās nos

ad credēdū aliter ⁊ aliter dr̄ de cognitiōe
p̄bica ⁊ articulo: qa cognitio p̄bica artat
p lucē rōnū eūdētē. articul⁹ ꝟo artat p lucē
gratie infusam: ꝯsciam informātē sic̄ supra
dictū ē. Itē cognitiōe p̄bica p rōnē arta
tur intellect⁹ necessitate. articulo ꝟo fidei
p lucē ifusam artaſ affect⁹ vt volūtarie aſ
sentiat ꝟitati diuīe ꝑpter se. Ad q̄rtum
dō q sicut dictū est sic̄ fides distīguit per
formatā ⁊ informē. Ita articul⁹ dr̄ format⁹
⁊ informis. Articulus ꝟo format⁹ diffinitur
ab hug. cū dic̄ articulus est pceptio ⁊c. ⁊ fm
illā rationem existēs in mortali peccato nō
credit articulū: q̄admodū nec credit ī deū
Articul⁹ ꝟo coīter ad formatū: ⁊ informez
diffinit a Ric. cū dic̄. articul⁹ est īdiuisibil̄
veritas ⁊c. ⁊ hoc mō ī pcc̄o existētes credūt
articulos. Ad vltimū qd̄ querit vtrum
articul⁹ in theoª accipiat fm rōnē aliarum
sciaꝝ. dō q ītētio articuli accipit fm rōnē
simplicitatis p ut dicim⁹ articulos simplr
res ipsas credēdas. scd̄m ꝟo rōnē distineti
onis put dicimus articulos fm qd esse ipsa
enūciabilia ī que ipsū symbolū velut qddā
totū in suas pticulas distīguit sicut infra
dicetur.

Consequenter querit de ratione

symboli. i. collectionis articuloꝝ. ⁊ incidūt
q̄ōnes disciplinales circa hoc plures. Pria
gn̄al̄ q. s. cā fuerit cōpositiōis symboli. i. col
lectōis articloꝝ. Secūda cū p̄ᵒ symbolū qd̄
dr̄ ī silētō sit ab ipis aplis ꝯstitu⁹: sic̄ ēdūt
auctoritates: quare rō fuit editiōis alioꝝ sym
boloꝝ videlicz symboli qd̄ cantaſ in missa.
Credo. s. in vnū deū: qd̄ fuit a partib⁹ ī ni
ceno ꝯcilio ꝯstitutū: ⁊ symbolū. Athanasii.
qd̄ cantaſ ī p̄ma: cū p̄mū ab aplis oīa sapia
eruditis sufficient ꝯtineret articolos neceſ
sarios ad salutē. Itē cū symbolū aploꝝ
⁊ symbolū patrū distinguaſ fm ea que tri
bus psonis appropriaſ sicut patz ꝯsiderāti
quere rō est q symbolū athanasii aliter disti
guaſ. Itē querit de symbolo aploꝝ q̄re
dicaſ de māe ⁊ ī p̄ma ⁊ ī cōpletorio plusq̄
in aliis horis. Itē quare symbolū patrum
cantaſ in missa ⁊ p⁹ euāgeliū. Itē quare
symbolū athanasii cantaſ in p̄ma. Ad qd̄
rn̄dendū p ordinē. ⁊ p̄mo ad p̄mū dō q cā
symboloꝝ. i. collectiōis articloꝝ ē īstructō
fideliū in vna itelligētia ⁊ ꝯfessione ꝟitatis
⁊ deuotiōe religiōis. Cū ei vna sit ꝟitas
in qua beatificanda est hūana natura. vna
itelligētia. vna ꝯfessio. vna religio debet
esse intendēdo ad ipsam veritatē. Ideo cū
tot essent diuersitates hoīu natiōe morib⁹
ligua cognatione ⁊ aliis modis multis spū
scō illumināte: excogitauerūt patres colligē
singula credēda ⁊ ꝯfitenda de ipsa diuinita
te in vnā ꝯfessionis coordinationē: vt oīuz
credētiū eēt ꝯfessio vna fides ⁊ religio. vt
sicut dr̄ Act. 4ᵒ. Multitudinis credētiū eēt
cor vnū ⁊ aīa vna. sicut dic̄ btūs aug⁹ ī li.
de symbolo. multe aīe erant: fides eas vnā
fecerat. vn̄ nō q ex hac vnitate dicit sym
bolū. Symbolū eni ī ñāli p̄bia dicit ꝯue
niētia: ꝑpter ꝯueniētiā q̄ intellectuū in ve
ritate vna: ⁊ religiōe vna symbolum fidei
appellatū est. Nota tn̄ q preter hāc causaz
due possūt alie assignari. Denoīatiōis sym
boli vna est ꝯueniētia aploꝝ ī symbolo cō
ponēdo seu patrū: qa sic̄ ifra patebit ī sym
bolo aploꝝ vnusqsq̄ apposuit ptē suā. Itē
dictū est symbolū a sin qd̄ est cū ⁊ bole: qd̄
est snīa quasi multoꝝ snīa. Alia cā est cōueni
entia scripturaꝝ ex quaꝝ aggregatione fa
ctum est symbolū. Vn̄ Aug⁹ ī liᵒ de symbo
lo ista verba p diuas scripturas sparsa sūt
sed tn̄ collecta sunt: ⁊ ad vnuz redacta. ne
tardoꝝ hoīu laboraret memoria. Ad se
cundū dō q cā multiplicatiōis symboloꝝ
fuit triplex. Instructio fidei. veritatis expla
natio. erroris exclusio. Instructio fidei fuit
cā ꝯpositiōis symboli aploꝝ. ad hoc eni cō
positū est vt in vna fide credēdoꝝ necessa
rioꝝ saluti fideles erudirentur. Fidei expla
natio circa dubitationes emergentes fuit
cā cōpositiōis symboli scōꝝ patꝝ qd̄ cātaſ
in missa. Erroris ꝟo exclusio ꝑpter hereses
multiplices pullulātes: cā fuit symboli atha
nasii: qd̄ cantaſ in p̄ma. Quicūq̄ vult ⁊c.
Ad tertiū qd̄ querit de diuersitate distin
ctionis que est in symbolis. dō sicut tactuz
ē. Primū symbolū aploꝝ fuit ad instructi
onē fideliū in fide trinitatis. ⁊ iō fm appro
priata trinitatis distinguit ut ps prima sit
de appropriatis patri. Credo in deum prēm
⁊c. 2ᵒ de appropriatis filio. s. ⁊ in ihm xp̄m
filiū eius. Tertia de appropriatis spūi scō.
credo ī spm̄ scm̄. Scd̄m symbolū niceni sy
nodi fuit ad explanationē fidei trinitatis.
vnde ⁊ illud symbolū distīguit fm ea que
conueniūt trib⁹ personis. Tamen quia tunc
emergebat dubitatō circa psonaꝝ eqlitatē

ꝛ maxīe circa psonā spūs scī. Ideo eņ pma pars illius symboli sit de ptinētibꝰ ad prēꝫ Cum dr̄. Credo ī vnū deū patrē ꝛc. Secūda de ptinētibꝰ ad filiū: ꝛ in vnū ihm xp̄m filiū eius ꝛc. Tertia est de ptinētibꝰ ad spirituꝫ sanctū cū ptestatiōe equalitatis. vñ ibi dr̄ ꝛ in spm̄. s. dominū. qui cū patre ꝛ filio siml' adoraf ꝛc. Tertiū vero symbolū athanasii fuit contra hereses pullulātes circa fidē diuinitatis ꝛ humanitatis. Ideo illud symbolum p̄ remouet errores circa ↄfessionem vnitatis essentie diuine ꝛ distinctiōis psonaꝝ p rectā ↄfessionē essentialiū ꝛ psonaliū deo dignū noīationū. vnde pꝰ versiculos phemiales dr̄ Fides aūt catholica hec ē vt vnū deū ī trinitate ꝛc. 2° vero remouēf errores circa fideꝫ humanitatis tñ dr̄. sed necessariū ē ad eternam salutē. Ad q̄rtū qd̄ q̄rif ð symbolo aplōꝝ quare submisse dr̄. dd̄ ꝙ ppter h̄ vt status p̄mitiue eccl'ie repñtef qñ aplī ꝛ fideles nō audebāt fidē xp̄i ↄfiteri ī manifesto vsqȝquaq;. In prima vero ꝛ ↄpletorio illud symbolū dr̄ ut significef qd̄ sine fide impossibile est dirigi: ꝛ placere deo ī bōis fm ꝙ dr̄ ad Heb xiᵐ. Sine fide impossibile est placere deo. Ideo dr̄ in p̄ma anteq̄ȝ pcedatur ad opera in die. Itē dr̄ significef ꝙ sine fide impossibile est resistere malꝭ: ꝙ sigf in p̄ma pe vltimo. vbi dr̄ resistere. s. diabolo: fortes in fide. ideo dr̄ ī cōpletorio. In monimētuꝫ cōtra tēptatiōes nocturnas ꝛ hoc est qd̄ dic̄ augꝰ de symbolo. Accipite regulā fidei qd̄ est symbolū: cū acceperitis in corde scribite: ꝛ quotidie apud vos dicite āteq̄ȝ dormiatis supple ī cōpletorio: añq̄ pcedatis supple in hora p̄ᵃ vr̄o symbolo vos munite. Ad illud qd̄ q̄rif quare symbolū patrū cantaf in missa pꝰ euangelium. dd̄ ꝙ symbolū patrū ꝛ etiā athanasii est ↄtra declamatiōes ꝛ garrulatiōes hereticoꝝ: ad q̄s ↄfutandas istituta sūt p ↄfessionē fideliū. Preterea in missa symbolū patꝝ cantatur vt ↄfessione fidei ꝛ deuotione p̄paremur ad pticipationē sacramēti dñici corpis cuꝰ pticipes efficimur p fidē. Uñ augꝰ. Crede ꝛ mādu casti. post euāgeliū vero canitur ut mōstref ꝙ symbolū ex verbis dñi loquētis in euāgelio accipif. Ad illud qd̄ querif q̄re symbolū athanasii ī prima cātaf ppf duo. s. ppf significationē vt designef ꝙ fides est prima mentis illūiatio ꝛ p̄ma virtutū: ꝛ ppter vtilitatē. armamur. n. symbolo fidei fm ꝙ dicif ad Eph. 6°. In oībus sumentes scutū fidei. ppterea in hora p̄ma arma dei sumimus ut oēs temptationes expugnare valeamus.

C Onsequenter querif de sufficiētia fidei fm successiones tēpoꝝ. ꝛ querūf duo. p̄ vtrū eēt sufficiēs salutis sine fide mediatoris. 2° vtruꝫ necessariū fuerit credē oī tpe ea que credimꝰ de fide mediatoris.

Adprimum sic ad He. xiᵒ. Accedentē oportet credet e ꝙ deus ē: ꝛ ꝙ remunerator est. sed queritur vtrū āte aduētū ꝛ legē suffecerit hoc credere ad salutē. Nā tpe gr̄e ↄstat certissime h̄ nō sufficere. Oportet eñ vniuersa credi que in symbolis ↄtinēf. Propter h̄ querif quare aplus ista duo posuit: ꝛ vtrū aliquo tpe suffecerit h̄ ad salutē: videtur ꝙ sic. q̄a āte pcc̄m ade nō erat necessaria redēptio humani gñis. g̃ nec fides mediatoris erat necessaria saluti. p tpe g̃ illo sufficeret credere ꝙ deꝰ est: ꝛ ꝙ remunerator ē absq̄ fide mediatoris. Itē pꝰ pcc̄m in lege nature nō erat naturali lege que ē ī dictamie rōnis scriptū aliqd̄ p̄ceptū credendi mediatorē seu redēptorē: nec ex lege posita nec ex pphetis erat p̄dicatuꝫ ꝙ credēda esset redēptio humani generis. Relinqf igif ꝙ pro statu illo nō obligabāf ad fidē mediatoris g̃ sine illa poterat esse salus. Itē nō q̄ȝ deꝰ exigit a nobis vltra posse Cū g̃ fides mediatoris nō posset haberi nec p scripturas nec p creaturas nec p pphetas: p quos īsinuāef credēdū esse mediatorē. Relīqf igif ꝙ nō sp fuit necessaria fides mediatoris. Cont̄ augꝰ ad oppositū. Nemo liberaf a dānatiōe que facta est p adam nisi p fidē ihu xp̄i. Itē dic̄ augꝰ. Eadeꝫ fides mediatoris q̄ nos saluat: saluos iustos faciebat āntiquos pusillos cū magnis: q̄a sicut credimꝰ xp̄m ī carne venisse ita illi vēturū. Solo distīguēdꝰ est status s. status ante pcc̄m: ꝛ statꝰ pꝰ peccatū: ꝛ ante legē: ꝛ statꝰ sb lege: ꝛ statꝰ gr̄e In statu āte pcc̄m necessaria fuit fides creatoris: q̄a est ꝛ q̄a remunerator est: q̄a s. est pricipiū ↄditiōis: ꝛ q̄a remunerator ē iq̄ȝ finis ꝛ cōplemētū btītudinis. p statu vero pꝰ pcc̄m necessaria fuit fides: nō solū creatoris imo mediatoris fm ꝙ dic̄ augꝰ qd̄ scriptuꝫ est Act. 4°. Non est aliud nomen sub celo

in quo oporteat saluari nos. ex illo tpe valȝ fides ad salutē dū genus humanū: ex quo in adā viciatū est. ḡ fides mediatoris solūmō necessaria est p⁹ pccm. post peccatuȝ enī sic dic hugo. duo sūt pposita credēda: creator et saluator. In pma pte discernit fides īter creatorē et ei⁹ opa. In secūda pte discernit fides inter saluatorē et sacramēta sua. pma pars ptinet ad debitum nature. secūda ad debitū grē. illa credere debem⁹: qa p nām cōditi sum⁹. Ista credē debem⁹: qa p gratiā repati sum⁹. Nō igit̄ vriā fidei mediatoris ante legē: et sb lege: et tpe grē s̄m hug d sctō vic. Ante legē creator credebat̄ et ab eo salus et redēptio expectabat̄. Per q̄ hō et quō eadē salus cōplenda et pficiēda esset. exceptis paucis quib⁹ hoc scire singulariter ī munere datū erat a ceteris fidelib⁹ nō cognoscebat̄. Sub lege āt psona mediatoris mittēda pdicabat̄. q āt ipsa psona foret hō vel āgelus vel deus nundū maifestabat̄. soli h cognouerāt q p spm ad h illuminati erant. Sub grā āt maifeste pdicat̄ et credit̄ mod⁹ redēptiōis et qualitas persone mediatoris. Scdm hoc rñdēdū ē hr̄ ad omnia obiecta.

Ad pmū qd querit̄ dd q aplus ista duo ponit sicut principia ad oēs articulos. s. oȝ credere qa est: et qa remunerator est. oēs. n. articuli reducūt̄ ad fidē: qua credit̄ alpha et o principiū et finis Apoc. b. et hec duo sūt que ppinquiora sūt nobis q̄tū ad cognitiōeȝ et p quoȝ cognitioneȝ manuducimur et eleuamur ad cognitiōeȝ eternoȝ: sicut ptȝ cōferenti singulos. hinc ḡ est q aplus pōit hos principaliter: qa est principiū conditiōis: et quia est remunerator. hoc est finis btītudis

Ad secūdū iā pȝ rñsio: qa p statu añ peccatū non dicit̄ necessaria fides mediatoris sicut patȝ ex dictis: s p statu p⁹ pccm. Ad tertiū hō et q̄rti dd q in lege nāli s̄m dictamen rōnis scriptū erat pceptuȝ de fide mediatoris inq̄tū indita erat quodāmō rōni humani fidea redēptiōis: qa certū poterat esse rōni humane nām hoīs esse lapsam generaliter. Inditū aūt erat rōni q sp melius et dignius ē attribuendū sūme bonitati. et ideo satis ex ppīquo colligere poterat q sūma bonitas nō pmitteret rōnalē creaturaȝ humanā que gñaliter pdita erat ex toto pire. iuxta illō ps. Nūqd vane cōstituisti oēs filios hominuȝ. et ideo dictabat rō q credē deberet futurā hoīs repatiōnē. p hāc ḡ viā ostēdit̄ in lege nāli quodāmō scriptū preceptum de fide redēptionis. Ad vlti⁹ dd q in ptāte nr̄a potētia susceptiua est credē fidē mediatoris. sed nō est ī ptāte nr̄a actiua: īmo ab ipsa pma veritate infundēte lumen fidei quo eleuet̄ ītellect⁹ sup se. In potentia hō susceptiua erat disponere se per dictamen rōnis put iam dictū est ad receptionem hui⁹ luminis.

Queritur postea vtruȝ semp optuerit credē oīa illa de mediatore q̄ nūc credim⁹. Quibusdaȝ. n. videt̄ sic mgr̄ dic in sent. q suffecerit antiqs tm̄ credere. s. natiuitatē. mortē resurrectionē. aduētū ad iudiciū. aliis videt̄ habita fide trinitat̄ id de mysterio īcarnationis fidei suffecisse ut crederet̄ filius dei nascitur⁹ de hoīe et iudicaturus: qui de Johe baptista documētū hui⁹ rei affirmāt: qui de morte xpi et descēsu ad īferos in euāgelio dubitasse videt̄ s̄m expositionē gregorii. qñ interrogauit p discipulos. Tu es qui ventur⁹ es ꝛc. Luc. 7⁹. Math. xi⁹. q̄si dicēt. Es tu p teipsū descensur⁹ ad inferos: an aliū expectam⁹ ad hec sacramēta. Propter hec circa hoc querit̄ de sufficiētia articuloȝ que minor esse potuit. Itē queritur de Johe baptista vtrū fidē habuerit mortis xpi seu descēsus ad inferos qa dicit ambrosi⁹ in glo. sup Luc 7⁹. q Jo. nouit dei filiū: s nō ipsū descēsuȝ ad inferos: et dicit ibidē q moriturȝ xpm scīt nō crediderant ḡ nō habuit fidē mortis: nec descēsus ad inferos. Itē Greg⁹ sup Math. xi⁹. in omel. Tu es qui ventur⁹ es ꝛc. introducit Johem loquētē sic an cōueniat filio dei mori: an aliuȝ ad hec sacramēta missurus es. ḡ Johes dubitabat vtrȝ xps eēt moritur⁹. Itē Amb⁹ dic q poterat prius vates quē venturȝ predixerat nō credidisse moriturȝ. Con Hila⁹ dic q Johes nō dubitauit sed ignorātie discipuloȝ cōsuluit. Itē Criso⁹ sup Math. xi. Jo. q a spū scō didicerat q̄q̄d audierat: q et ceteris predicauerat: q testimoniū phibuerat qui colūbā viderat quare sic querit si ignorat quō testis fuit Joh. Tu signa diuulgaueras mō p⁹ mortuos suscitatos quando iā omnibus notus. nunquid tibi non notus? tu sanctificat⁹ heremi ciuis: nunc dubitas? absit. Solo dd ad pmū s̄m hug. q hec sūt quib⁹ ab initio fides recta nūq̄ min⁹ habē potuit videlicȝ. vnū deuȝ esse creatorē oīuȝ

dnm ⁊ rectorē vniuersoꝝ ipsumq; non esse mali auctorē: eoꝝ suntq mal suis eiꝰ miam quererēt: ⁊ expectarēt futuꝝ redēptorē. hoc symbolū fidei i initio suffecisse credimus. ⁊ oēs q futurā redēptionē crediderūt: ea qbꝰ redēptio ɔstabat credidisse nō icōueniēt affirmat. Ad illud qd obiicit de Jobe dicūt quidā ꝙ Jobes nō dubitauit: ⁊ dicūt ꝙ in auctoribus verbū dubitādi pōit īpropeꝛ. p verbo interrogādi: vt Luc. 2°. dr. Inuenerūt eū in medio doctoꝝ interrogātē glo. discit in terra qui angelos docebat in celis discit. i īterrogat ⁊ ad modū discētis se hz ita etiā dicūt hi Jo. dubitasse. i. īterogasse

Sed ɔtra h est qd dic glo. ambᵒ. pdicta poterat pius vates quē ventuꝝ crediderat nō credidisse moritui. Preterea dicūt alii ꝙ Jobes dubitauit sed distinguūt ꝙ ē triplex dubitatio. Est dubitatio infidelitatis qualis fuit i iudeis. ⁊ ē dubitatio tarditatis qualis fuit in discipulis euntibꝰ in emaus Luc. vltiᵒ. Et ē dubitatio amoris seu pietatis que quidē nō est dubitatio sed error quidā quo aīa se habet ad modū dubitātis. ⁊ sic dubitauit Jobes. vnde dicit glo. ibidē. nō fide s pietate dubitauit: qa lapsus amoris fidē nō impediuit. talis eniz lapsus religiosus est. Alii ho dicūt fm Joh. Criso. qui dic ꝙ nec i gnorā quesiuit nec dubitās misit discipulos. dicit etiā ꝙ discipuli Joh. īuidiose se habebāt ad xpm. ⁊ iō iobes i pximo moriturus magnū studiū facit ad h ut credāt ⁊ mittit duos quos nouerat psuadibiliōes xps aūt sciēs cōsiliū iobānis nō rūdit ego sū ad Joh. sed rebꝰ eos docet: qa testioniū qd ex ipsis rebus est credibiliꝰ est. Sic g nō Jobes dubitauit. s eiꝰ discipuli: ⁊ ut ita certificarent p opera miraculoꝝ xpi misit eos ad ipsum.

Deinde queritur de sufficiētia fidei qtū ad fidē simpliciū. ⁊ pmo generaliter. 2°. spāliter.

Circa pmū queritur de fide simpliciū quibꝰ nō erat incarnationis mysteriū reuelatū sicut habrae et moysi reuelatū erat quēadmodū in eccl̄ia aliqui sunt simplices qui articulos fidei distinguere nesciūt vtꝝ sufficienter crediderūt credenda. Ad qd rūdet magister in sent. fm Greg. sup Job. p. dicēs. Reuelationē distinctā ⁊ indistinctā velatā ⁊ manifestam. Minores g habebāt fidē velatā ⁊ indistinctā de mediatore. perfecti ho habebāt distinctā ⁊ manifestā quoꝝ fidei minores adherebāt sicut etiā nūc est in eccl̄ia qd ɔfirmat auctoritas Job. i. boues arabāt ⁊ asine pascebāt iuxta eos simplices ⁊ minores ut dicit magister. sūt asine pascentes iuxta boues: qa humilitate maioribꝰ adherēdo mysterio docebāt qualis forte fuit mlier samaritana. Propter hoc circa ptē istā querit de fide simpliciū: ⁊ gnaliter vtrū possit haberi fides vnius articuli sine alio. ad quod sic Gal. 5°. Testificor oī circūcidēti se: qa debitor ē vniuerse legis faciende. g q ad vnū pceptū tenet: tenet ad oīa. g q ad vnū credēdū tenet: tenet ⁊ ad oīa. g qlibz simplex tenet ad articulos oēs. Itē Leui. 13°. pcipitur ꝙ leprosus offerat sextariū olei ⁊c. glo. olei sextariū: qa fide agit ⁊ intelligit vnū qdqz pdictorum. sextarius enim mensura ē nec plꝰ nec minꝰ capiēs. qd enī plꝰ est effundit. si minꝰ est nō ē sextariꝰ: sic fides ad nre mētis mēsurā dat nec plꝰ aut minꝰ qā deo distribuit. qd aūt plꝰ aut minꝰ est ex fidem est. Ex hoc g relingt ꝙ nō est fides nisi credant oēs articuli de qbꝰ ē fides. Itez sic se habet caritas ad diligenda ita fides ad credēda. cū g caritate diligamꝰ nos deū ⁊ pximū ⁊ nō ɔtingat caritate diligē vnū sine alio. g nec silr cōtingeret fide credere vnū credēdoꝝ sine alio. Item cū vnꝰ sit habitꝰ credēdi fides: ⁊ vnꝰ hitꝰ est ab vnitate obiecti. erit igit vna veritas obiectū fidei qua quidē veritate erit ɔnexio ⁊ ɔiūctio oiū articuloꝝ. nō credet g vni articulo sine oibꝰ. Oportet g ꝙ simplices credant oēs articulos. Con. credere est sicut dicit augᵒ. cogitare cū assensione. s pōt cogitari assentiēdo veritati vniꝰ articuli sine alio g pōt credi vnꝰ articulꝰ sine alio. Item simplices non cogitabāt de īcarnatiōe saluatoris. g non credebāt īcarnationē: cū credere sit cogitare cū assensione. Ad h hr est dicendū ꝙ est credere explicite vel īplicite: distincte vel indistincte. simplices aūt implicite dicūt credē oēs articulos seu īdistincte. Et hoc duobꝰ modis. Unoᵒ qtū ad illud qd credūt. Alioᵒ qtū ad illos cū qbꝰ credunt. Quantum ad illud quod credūt vt dicit hugo. omnes qui futuram resurrectionem crediderūt: ea quibꝰ redēptio ɔstabat credidisse nō incōuenienter affirmant īnqtū ipsam que hec oīa ɔtinebat ventura

crediderũt q̃uis eãdẽ de ipis oẽs credẽdo cognitionẽ nõ habuerũt. Quãtum ꝟo ad illos cũ q̈bus credũt s̃ᵐ ꝙ dic̃ hugo de sim plicib⁹ antiq̃s ꝙ fidẽ natiuitatis. passionis ascensiõis in h̃ verissime eos habuisse cre dim⁹: q̈a credẽtib⁹ ꝛ sciẽtib⁹ hoc fide ꝛ de uotione: sub spe ꝛ expectatiõe eiusdẽ redẽ ptionis adheserũt: q̃uis modũ cogitatiõis redẽptiõis sil'r nõ cogitauerit. Scd̃m h̃ g̃ ↄcedẽda sũt obiecta que cõcludebãt ꝙ non põt credi vn⁹ articul⁹ sine alio: vt itelliga tur explicite uel implicite. Tñ ad illud qđ obiciebãt d̃ p̃cepti dđ ꝙ ñ ẽ sil'e: q̈a p̃cepta iam cõpleta erãt s̃ᵐ rõnẽ p̃cipientꝭ. sed cre dita nũdũ erãt oĩa ↄpleta: imo erãt quedã futura. ꝛ ad hec capiẽda creuit illumĩa⁹ ꝛ magis ꝛ magis sic̃ s̃ dc̃m ẽ. Ad illud ꝟo qđ obicit̃ de mẽsura dđ ꝙ equalis est oĩuz q̃tũ ad h̃itũ credẽdi: seu q̃ᵐ ad credẽ ĩ vl'i oẽs articulos ꝛ nullũ discredẽdi: q̃uis ĩeq̃li tas sit q̃tũ ad actũ credẽdi: q̈ attẽdit̃ q̃tũ ad cognitionẽ ꝛ deuotionẽ credẽdi: seu q̃ᵐ ad credẽ in rõne ꝑpria. Reliqua ꝟo patẽt.

Ad ea etiã que obiciũt̃ in ↄtrariũ patꝫ r̃ᵒ per distinctionẽ p̄dictã. nam ꝛ si simplĩ ces possũt cogitare de vno sine altero: non tamẽ est credere: q̈a credere ptinet ad fidẽ explicitã ꝛ implicitã coĩter. cogitare ꝟo ad fidẽ explicitã ꝛ distinctã. Preterea credere põt eẽ i h̃abitu vel actu. cogitare ꝟo ẽ solũ in actu. Ad illud iã ptꝫ r̃ᵒ ex iã dictis.

Postea queritur spẽalĩ d̃ fide

cornelii. Et querit̃ vtrũ fuerit necessaria fi des distincta s̃m determĩatiõem tp̄is. Ad qđ sic Act' x°. Dictũ est cornelio añq̃ꝫ bapti zatus esset ꝛ ↄuersus ad fidẽ. Accepte sunt elemosyne tue ⁊c̃. ex illo textu videt̃ ꝙ cor nelius p opa venit ad fidẽ: qđ falsũ est. Nõ enĩ q̈a homo bona facit: ideo bon⁹ est: s̃ q̈a bonus est: ideo bõa facit. Cũ g̃ accepte eẽnt elẽ cornelii ꝛ oñones a deo. Iã habebat fidẽ quoniã sine fide impossibile est placere deo

Itẽ dic̃ Greg⁹ ꝙ p fidem ꝑuenit̃ ad opa sicut dic̃ m'gr̃ in 3° sn̄iaꝝ. 24. di. vñ ibi dic̃ cornelius ꝛ p fidẽ venit ad opa. deũ. n. vnũ credebat. s̃ filiũ ei⁹ icarnatũ nesciebat: p fi dẽ placuerĩt deo opa ei⁹. Itẽ Aug⁹ dic̃ corne lio dictũ esse p angeluꝫ accepte sunt elemo syne tue ⁊c̃. nec sine fide orabat vl' donabat Iã quõ inuocabat in quẽ nõ credebat. Ex his patꝫ ꝙ credebat cornelius. Contra d̃r ĩ glo. sup Act' x°. Si sine fide posset eẽ saluus nõ fuisset ad eũ missus eccl'ie architect⁹ .i. petrus. Petr⁹ enĩ missus fuit ad eũ ut ipsũ instrueret ad fidẽ: ꝛ ita ut daret ei fidẽ mi nisterio suo. ꝛ iam dictũ erat ei. accepte sũt el'e ꝛ oñones tue. g̃ p opa ꝑuenit ad fideꝫ. g̃ q̈a bene egit fuit fidelis qđ falsũ ẽ. Preterea si tũc habebat fidẽ qñ missus est ad euꝫ pe trus. ad q̃d g̃ missus est ad eũ: nõ ut ↄuerte ret eũ ad fidẽ qñ iam habebat fidẽ: ꝛ ita p nihilo fuit ad eũ missus. Solõ est fides di stincta. ꝛ est fides indistincta. fidẽ indistin ctã habebat corneli⁹: qñ missus fuit ad euꝫ petrus. qñ ante illã missionẽ dictũ est ei ac cepte sũt elemosyne tue ⁊c̃. sed non poterãt esse accepte nisi p fidẽ. ꝛ ita cõstat ꝙ habe bat fidẽ sed indistĩctã: qñ credebat filium dei esse incarnãdũ indistĩcte. nec adhuc di stincte credebat ꝙ facta esset ĩcarnatio. nũ dũ enĩ p fidẽ susceꝑat qđ d̃r Ioh. p°. Uerbũ caro factũ est ꝙ iã inceꝑat p̄dicari p mũdũ ꝛ ideo nõ poterat iã cornelius diu eẽ iust⁹ sine fide distĩcta. ꝛ ut eã haberet miss⁹ fuit ad eũ petr⁹. ꝛ h̃ ẽ qđ d̃r. Si sine fide posset eẽ salu⁹ non fuisset ad eum missus ecclesie architect⁹. hoc est si posset esse salu⁹ sine fi de distincta quia tũc tp̄is ceꝑat declarari.

Ad illud qđ obicit̃ ꝙ p opa venit ad fi dem. dđ ꝙ p opa venit ad fidẽ distinctam cũ prius haberet fidẽ indistinctã. Et p istã distinctionẽ patꝫ solõ ad oĩa obiecta.

Sequitur de distinctione ꝛ

expositione articuloꝝ. Et nõndũ ꝙ cũ sint tria symbola. Primũ ap'loꝝ. 2ᵐ patrũ quod cantat̃ in missa. Tertiũ athanasii qđ cãtat̃ in prima. articuli distinguũt̃ differẽter s̃m diuersas symboloꝝ. Querit̃ g̃ disciplinariter qualĩt̃ distĩguãt̃ articuli in symbolo ap'loꝝ

Ad qđ dđ ꝙ duplex accipit̃ symboli h⁹ diuisio. Uno° p duodecĩ articulos. Alio° p q̃tuordecĩ. Prima accipit̃ s̃m numerum. 12. ap'loꝝ. qui p inspirationẽ sp̄us scĩ in vnum congregati: singuli singulos apposuerunt articulos. Petrus p̄mus ap'loꝝ primũ po suit articulũ. s. Credo ĩ deũ patrẽ oĩpotẽteꝫ creatoreꝫ celi ꝛ terre. Iohes apposuit se cundũ. s. ꝛ in ihm xp̄m filiũ ei⁹ vnicũ dñm nostrũ. Iacob⁹ zebedei apposuit tertiũ. s. Qui ↄcept⁹ est de sp̄u scõ natus ex maria virgine. Andreas apposuit quartum. s. Passus sub pontio pylato: crucifix⁹ mortu⁹

⁊ sepultus. Philippus apposuit quītū.s. descēdit ad iferos. Thomas apposuit.vi. s.Tertia die resurrexit a mortuis. Bartolomeus septimū.Ascēdit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Mathe⁹ octauū.Inde ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Jacob⁹ alphei nonū.s.Credo in spm̄ scm̄. Symon decimū.s.Scām eccl'iam catholicā sanctorꝫ coīonē. Judas iacobi.x. s.Remissionē peccatorꝫ. Mathias vl sic dicūt qdā iterato Thomas apposuit.iz.scꝫ Carnis resurrectionē ⁊ vitā eternā amen. Distīctō ista sig̃ta fuit Josue.4°.vbi dixit dn̄s ad iosue. Elige tibi viros singulos p singulas trib⁹:⁊ p̄cipe eis ut tollant de medio iordanis alueo: vbi steterūt pedes sacerdotū .iz. durissimos lapides quos pones i loco castrorꝫ vbi fixeritis hac nocte tētoria Uerba ista sūt dei patris ad filiū ihm quē elegit duodecī viros quos ⁊ aplos noīauit Duodecī durissimi lapides sūt .iz. articuli fidei.tollūt aūt de medio iordanis alueo .i. de media pfūditate scripture:vbi steterūt pedes sacerdotū.i. affectiōes scōrꝫ patrum pr̃iarcharꝫ ⁊ pphārꝫ. Ponūt aūt in loco castrorꝫ.i.in scā eccl'ia que est ut castrorꝫ acies ordinata: i qua nocte p̄ntis vite que est speculū in enigmate.figunt tētoria omnes fideles:ut diabolo resistāt fortes in fide.pᵃ Pe.5°.hoc etiā signatū est Apoc.xi.vbi assignant duodecīꝫ lapides in fūdamēto muri ciuitatis irlm. fundamēta enī ingt muri ciuitatis oī lapide precioso ornata ꝛc. Hoc idē etiā signatū est in mysterio.iz stellarūꝫ que erāt ī corona mulieris:sic dr̄.iz°.Apoc. Mlier enī est eccl'ia.corona.fides duodecīꝫ stelle.iz.articuli. Circa istā distinctionē q̃ritur. cū nō sit assignat⁹ nisi vn⁹ articul⁹. patri. sext⁹ filio.,quīt⁹ spūi scō.vnde ista diuersitas. quare nō assignant̄ equalit̄ tribus psonis articuli cūꝫ tres psone coeterne sibi sint ⁊ coequales. Itē querit̄ q̃re vn⁹ tm̄ articul⁹ assignat̄ patri.sext⁹ filio. qnt⁹ spūi scō. Ad hoc dō q̄ dicta distinctio nihil detrahit equalitati psonarū ꝫ mōstꝫ appropriatio sicut dicit aug⁹ in li° de aīa ⁊ spū.Unitas approp̄at̄ patri ⁊ hac rōne. qa vnitas est principiū numeri.ipsa aūt nō hꝫ principiū sicut pater est principiū nō a principio.⁊ iō ei vnitas approp̄at̄. Ad illud q̃ signādū ɔueniēter ī symbolo fidei ei vn⁹ articul⁹ est assignat⁹ p approp̄ationem. Senarius ꝫo numer⁹ p̄fect⁹ est.⁊ ideo p ipsum pfectio designat̄ que filio approp̄at̄ ɔuenienter.Quia sicut dr̄ ad Eph.6°. De⁹ pater posuit in dispensatiōe plenitudinis tēporū instaurare oīa in xp̄o que in celis ⁊ que in terra sūt.⁊ iō ɔuenienter sex articuli filio assig̃ti sunt.qnqꝫ ꝫo spūi scō. qm̄ p qnariūꝫ signat̄ vl'ia remissio peccorꝫ.que fit p grām que spūi scō attribuit̄:que signat̄ p iubileum qui fiebat qnq̃gesimo ano:idē enī sig̃t̄ p numerū simplicē ⁊ p multiplicatūꝫ ⁊ ecōuerso. Secūda distinctio est i q̃tuordecīꝫ articulos.quorꝫ septē ptinent ad diuinitatē. septē ad humanitatē.Septē g ptinēt ad diuinitatem sic distigūūt̄. Nā p̄m⁹ ē de vnitate essentie.s.credo in deū. singularit̄ dic̄ deū ⁊ nō deos:vt notet vnitatē eēntie.vn̄ in maiori simbolo dicit̄. Credo in vnū deū Iste prim⁹ articul⁹ debꝫ retorqueri ad tres sequētes qui sūt de trib⁹ psonis. prim⁹ ē de patre.patrē oīpotētem ꝛc.⁊ est sensus. Cre. in .d.p.o. Secūd⁹ est de filio in ihm xp̄m filiū ei⁹ v.d.n.ꝛc.⁊ ē sensus.credo i ihm ꝛc.

Terti⁹ est de spū scō.s.Credo i spm̄ scm̄. ecce quatuor articuli particulares ad deitatem ptinētes.tres alii ponūt̄ ptinentes ad effect⁹. Prim⁹ indicat effectū creationis s.creatorē celi ⁊ terre ꝛc. Secūd⁹ effectuꝫ recreationis.s.scām eccl'iam catholicā.⁊ est sensus. Credo q̄ de⁹ efficiat remissionē peccatorꝫ in scā catholica eccl'ia que ē coīo scōrum ⁊ nō alibi. Terti⁹ effectū g̃lificatōis Carnis resurectiōꝫ vitā eternā amē.carnis resurrectio ptinet ad corp⁹. vita eterna ad aīam. Tres articuli sūt ptinētes ad effectum diuinitatis. quatuor ad diuinitatem ī se ɔsideratā.⁊ sunt septē. Articuli ptinētes ad humanitatē sūt isti. Prim⁹ ē cōceptus de spū scō. Secūd⁹ q̄ nat⁹ de maria virgīe .Terti⁹ q̄ passus mortu⁹ ⁊ sepult⁹

Quart⁹ q̄ descendit ad inferos. Quītus q̄ resurrexit a mortuis. Sext⁹ q̄ ascēdit ad celos s.a.d.d.p. Septim⁹.q̄ iñ vētur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Ecce habes septē articulos ptinētes ad hūanitatēꝫ ⁊ septem ptinētes ad diuinitatē.⁊ sūt q̃tuordecīꝫ que distinctio signata est in Apoc.p̄. vbi dr̄. Et ɔuers⁹ vidi.7.cādelabra aurea ⁊ ī medio.7.cādelabrorꝫ aureorꝫ silēꝫ filio hoīs ⁊ seq̄t̄ ⁊ hebat in dextra sua stellas septē Per septē candelabra ī medio quorꝫ ē fili⁹ homīs designāt̄ septē articuli ptinētes ad

human itatē. p septē stellas septē articuli p
tinentes ad diuinitatē.p^a ad Thi.6°. Habi
tat lucē inaccessibilē nec repugnat exposi^o
text^o q̄ ibidē ponit. septē stelle angeli septē
sūt. ꝛ septē candelabra septē sunt eccl'ie. nā
p illas septē eccl'ias vniūersitas eccl'e catho
lice intelligit oīuȝ. s. fideliū cōgregatio. p 7
angelos vniuerse eccl'ie rectores itelligūt
ornati fide p̄cedentiū articuloꝝ. sicut celū
stellis sicut templū candelabris.

Deinde dicendum ē

de expositiōe articloꝝ symboli apl'oꝝ. s ga
distinctō secūda planior ē st prima. eo q sin
gula resoluit ad numerū illa exponere satis
est. Incipiam^o g̃ a capite. credo in deū ex
positio ei^o est in maiori simbolo. vbi dicitur
credo in vnū deuȝ excludit duplex error. s.
error infidelitatis gentiliū: p hoc q dic in
deū. ipi enī nō credūt i deū s i idol' aureis
siue argēteis. ps. Simulacra gētiū argentū
ꝛ auꝝ. Error manicheoꝝ p h q dic in vnū
Ipi. n. dicūt duo eē p̄ncipia. vnū lucꝭ. alterū
tenebraꝝ. vnū boni. alterū mali. vnuȝ crea
torē visibiliū. alterū creatoreȝ iuisibiliū.
Istos g̃ errōes euacuās fides catholica dic
Credo in deū: nō in idolis. nō in creaturas;
in deū: nō i deos. s in vnū deū. Accipit aūt
iste articul^o. Deut^o. 5°. vbi dr. Audi isrl' de^o
tuus vn^o est. Querit vtrū existēs i pc̄cū
mortali ꝛ odio fraterno possit dicē. Credo i
deū sine pc̄ō: qa videt q nō. p illud qd dr
sup illud. 4. ad Ro. Credēti i eū g iustificat
vbi dicit Aug^o. aliud est dicē credere deo.
aliud dicere credere deū. aliud credē i deū
Credere in deū est credēdo tendere i eum.
ꝛ credendo tū amare: ꝛ credēdo ei incorpa
ri. hec est fides quā de^o exigit a nobis: ꝛ nū
īuenit qd exigat nisi donauerit qd īueniat
Ex hoc maīfeste seqt q existēs i mortali
mentit dicēs. credu i deū. g̃ dicēdo peccat.
Ad hoc dō q sic existēs in fraternū odiū
pōt dicere orōnē dn̄icā sine pc̄ō: qa dic eā
in psona eccl'ie: sic pbat p illud Esdre. 6°.
Obtulerūt duodecī vitl'os p pplō dei. glo
nullus in oratiōe sibi aliqd petat vel p se.
s p oīb^o q habēt vnū coēm p̄rem deum. silr
existēs i mortali. potest dicere. Credo i deū
sn̄ pc̄ō nec mērit cū non sit sermo ipi^o s ec
clesie. p̄cipue eū symbolū in psona eccl'ie dr
sicut oratio quedā. Seqt patrē oīpotērē
a plurib^o locis scripture sumit iste articul^o

ps. Oīpotēs nomē ei^o: iste articul^o pbat oēs
sequētes. Nā si oīpotēs est: pōt creare celuȝ
ꝛ terrā. ꝛ si oīpotens est pōt dimittere oīa
pc̄cā ꝛ sic de aliis. Sȝ q̄rit cū tria sint q̄ ap
propriāt trib^o psonis. potētia patri. sapiā fi
lio. bōitas spūi scō. quare ponit appropatō
patris. cū dr patrē oīpotētē. ꝛ non apponit
appropriatio filii ut dicet filiū sapiētē: nec
appropriatio spūs sci: vt dicēt in spm̄ scm̄
bonū. Itē cū plura appropent patri vni
tas. eternitas. potētia. quare magis apponi
tur potētia q̄ aliqd alioꝝ. Dicim^o ad p^m
q sapiā ꝛ bonitas que appropiant filio ꝛ
ꝛ spūi scō nō apponūt: qa satis p apposita
intelligūt. p incarnationē eni ꝛ passionem
sapiā ostēdit: qa sicut dic Job. 26°. Prudē^a
ei^o pcussit supbū: eodeȝ mō i iudicio viuoꝝ
ꝛ mortuoꝝ sapiā intelligit. Iudicare enim
nō p̄tinet nisi ad sapientē inq̄tū tal'. Eodē
mō p effect^o qui spūi scō attribuūt bonitas
ostēdit. Remissio enī pc̄coꝝ: carnis resurre
ctio: vita eterna: sūmā dei bonitateȝ decla
rāt. Ad aliud dicim^o q cū plures effect^o
dei apponēdi essent in symbolo fidei cōue
nientissimū fuit ad remouēdū oēm ābigui
tatē p̄mōstrare potētiā a qua egrediunt isti
effect^o: qa potētia dicit oīpotēs. ꝛ iō int ea
que patri appropriāt necesse fuit oīpotētiā
magis apponi q̄ aliqd alioꝝ. Seqt crea
toreȝ celi ꝛ terre: a capite scripture accipit
illud in p̄ncipio. Creauit deus celū ꝛ terrā
opponit manicke^o celū ꝛ terra sūt visibilia
g deus de quo logt moyses tm̄ creauit vi
sibilia. Moyses ꝰo nō logt nisi de creatiōe
visibiliū. aut si inuisibilia cōdidit: q̄re moy
ses sicut de visibilib^o nō expssit. Itē vl
terius ꝯstat q deus ille nō fuit lucis s tene
braꝝ: sicut pbat auctoritate moysi. dicit. n.
tenebre erant sup faciē abyssi. hūc errorem
tollit fides catholica in symbolo maiori vbi
exponens illū articuluȝ. Creatorē celi ꝛ tre
dicit visibiliū oīuȝ ꝛ inuisibiliū. Propter h
rn̄dendū est manicheo q celum dupliciter
accipit. Est eni celū qd videt ꝛ qd non vi
det. sicut pbat ex auctoritate ps. Celū celi
dn̄o. nihil. n. eēt dēm celum celi: nisi eēnt ad
min^o duo celi. vtrūq̄ g̃ creauit de^o cū vtrūq̄
celū sit: sicut dic scriptura. In principio cre
auit de^o celū ꝛ terrā. silr ꝛ ꝯtēta in eis
Inuisibile ꝯtinet res inuisibiles. s. angelicas
ꝟtutes. celū visibile res visibiles corporales
ideo ꝯuenienter scdm̄ expositionē p. celum

intelligunt oia inuisibilia que nobis reue lant: p terrá omnia visibilia sic videt dicee ps. Terrá át dedit filiis hoium. Qd obiicit de tenebris distinguédú q tenebra accipit dupliciter. Uno° p obscuritate que e pna° luminis ex obiectu corpis vmbrosi: et in isto sensu illud nó intelligit: tenebre erát sup facié abyssi. Alio° p carentia lumis: et tunc idé est tenebra qd lucis absentia: et ita illd accipit. tenebre erát zc. i. lux nó erat adhuc.

Ad húc át articulú otra manicheú disputatú est in p li° de trinitate. et p li° de códitione rez. Segt et i ihm xpm filiú ei° vnicum. d. n. dupliciter pót legi vt dicas filiú eius vnicú. ut sit ibi púctus: vt sit sensus. filium eius. i. patris. vnicú. i. vnigenitu. In quo móstrat q qvis filius pcedat a patre et spús. s. vnus est tñ filius q pcedit p modu gnationis ihs xps: nó spús scús. Aliter sic pót dici filiú eius vnicú dñm nostz. Aug° in li° de symbolo quando audies vnicú dei filiú. agsce deú si ver° é fili°: h é qd pr. g si de° pr: deus filius. qcqd cui est id qd gnat é id qd generat. nó generat hó bouez. ouis canéz: s homo hoiem zc. sic de° deú: et qa vn° vnú. ideo vnicu. Ité qñ audis vnicum crede oipoté é creatoré zc qa qcqd habz pr habet fili°. Aug°. Sz aliqd haber pater qd non habet filius qui dicit. oia que habet pr mea sút. Joh. 16°. h aút vez qd dicit veritas dicto g d patre eé oipoté é creatoré. Segt filiú esse oipotenté et creatoré. Sz querit cum i symbolo athanasii dicat dñs pr. dñs fili°. dñs spús scús. Quare dñiu appropiatur filio: non patri nec spúi scó. Ité qre dicat noster plus q pater uel spirit° sanct° Indiuisibilia eni sút opa trinitat: et indiuisibilis ét essentia. Ad primú dd q é dñiu creatú et increatu. dominiú increatu non appropriat filio: s dñiu creatum ei appropriatur ad honoré ipsi°: ut inq. tum hó dñs etiá creature credat. Math. vlt°. Data est mihi ois ptás. zc. ps. Oia subiecisti sb pedibus eius. glo. ptáti eius oia sbiecisti ut oés cum adorent. Ad secund dd q noster dr qa pticipat nostrá naturá quá sibi vniuit i vnitate psone: nó pr nec spiritus sanct°. Silr dicit ppter executione misterii redéptionis nostre in carne assúpta. Sequit. Qui ocept° est de spiritu scó. sumit aút iste articul° de Math. p. vbi dr. Inuéta é hñs in vtero de spú scó. s cu opatio spirit° sci impceptibilis sit: quó inuéta est maria hñs de spiritu scó. Preterea hoc ita debet legi inuéta est habés in vtero. Et addit euágelista de spiritu sancto. Querit etiá cum sit oceptus de spiritu vtrú dici possit fili° spiritus sci: qd mgr determiat 3° snia3 scdm Aug. di. 4ª. Nam dicit ita pcul dubio non sic de illo ut de patre. nó eni est ocedédum qcqd nascit de aliqua re otinuo eiusdé rei filiu núcupandum. vt eni alia silea aliter de hoie dicim° nasci filiú. aliter pediculum lumbricum: quorum nihil est fili°: vt g hec omittá qm tante rei deformiter opant. certe que nascút ex aqua. et spiritu sancto non aque filii recte dici possunt. et ex hoc pater q male dicit fili° spús sci. Itá Jero° in symbolo suo ad damasú papá. cócept° é de spú scó: nó sic quidá sceleratissime opinat spiritus sanct° fuit ibi p semie: s otute creatoris opat° est. Con. Ysa. xi°. Requieuit sup eu. glo. i euágelio nazareoz qd hebraice scriptum est: ita habet spús sanct° descédit sup eum et dixit. Ecce expectaui te fili mi ut venires et regesceres in te: qa tu es filius me° pmogenit°. Ité Jo. criso° sup illd Math. qd eni in ea natu é vnigenito deo in virginé ingressuro: pcessit spirit° scús. vt pcedente spú scó in scificatione nascit xps: sm q corp° diuitate ingrediéte p scie.

Item in ps. Ego hodie genui te. [illegible]o. licz illud possit intelligi de die qua nat° est sm humanitaté. Si ita est. g cú illa verba sint patris. ego hodie genui te. filius erit pris sm humanitaté. s otat q in alio sensu non pót illud esse vez: nisi qa pater operat° est eius humanitaté. Ergo cum silr spús sci° opatus sit ei° humanitaté. poterit dici fili° spús sancti. s. sm humanitaté. Propter h volút quidá dicere q sit fili° spirit° sci sm humaná naturá. fili° dico p gratiá seu p adoptioné. Sic ecótra dicit de filio sm diuinitaté respectu patris. q est fili° nó adoptiu° s naturalis et etern°. qa ad Ro. p. sup illud de filio suo. glo. nó adpotiuo s suo. s. ppo et sibi sbali coeterno zc quoz opio ex tractatu d incarnatióe manifeste patebit infra. Alii bo meli° sumétes nó ocedút istá aliquo mó fili° spús sci. et rñdent ad obiecta sic. Ad illud qd p obiicit sic de glo. Ysa. dicunt q fso assumit illa auctoritas. non enim ut ipi dicunt: ibi est scús sm verá lrám vnde ibi habet sic. cum dñs ihus ascendisset de aq

fons spūs descendit sup eum ⁊ dixit ꝛc. hec sunt verba patris qui est fons spūs a quo pcedit. ⁊ hoc est qd habet Math. 3°. Vox patris audita est ꝛc. Ad illud qd obiicit de Criso. dō ꝙ de aliqn dr fbaliter ut tum dr fili⁹ d patre. Aliqn materialiter vt fm assūptionem carnis de matre. aliqn ptātiue: ut cum dr xp̄s ɔcept⁹ est de spū scō. Vn amb⁹ i li° d spū scō. ꝙ ex aliquo aut ex fba. aut ex ptāte eius. Ex fba sicut fili⁹ ex patre. ex potestate sic ex deo oīa. ⁊ hoc mō accipit hic cū dicit cōcept⁹ de spū scō: qa ex opatione ⁊ ptāte spūs sci ɔcept⁹ est xp̄s. ppter h nō dicit filius spūs sanct⁹. ⁊ ad illud qd dicit Criso⁹ de semie. dō ꝙ in semine sūt duo. potētia effectiua respcū ei⁹ qd gnat. ⁊ potētia mālis. qtu3 ad potētiā effectiuā dic Criso⁹ ꝙ diuinitas introiuit in virginem p semie Quātum ho ad potētiā mālem negat Jero ⁊ bn ꝙ spūs sanct⁹ nō fuit ibi p semie.

Ad illud qd obiic de glo. sup illud ps. Ego hodie genui te. dō ꝙ ipprie dicit fili⁹ pris fm humanitatē: qa operat⁹ est hūanitatem Improprietates aūt nō sūt extēdende f exponende. vnde nō valet argumētū. simile habēs Math. 3°. Potēs est deus d lapidib⁹ istis ꝛc. glo. in hui⁹ rei pfagium de sarra genuit filiū. non ideo dō est ysaac fili⁹ dei: qa illud improprie dicebat. sensus. n. ē genuit i. gnatione opat⁹ est. Seqt nat⁹ ex maria virgine. vbi opponit heretic⁹ Math. p. Pe perit filiū suū primogenitū. f pmus non dr nisi respectu secūdi. g habuit aliū filiū. f cō stat ꝙ ille alius nō fuit xp̄s. g ille ɔcept⁹ fuit ex semie viri. Ergo maria non fuit virgo.

Ad hoc rndet ꝙ primū dr duob⁹ modis Uno° p abnegationē prioris: ⁊ tūc est sens⁹ pmū ante quē null⁹. fm hoc pmogenitum dr hic p abnegationē prioꝝ. i. āte que3 nullus. Alio° dicit pmū in cōpatiōe ad posteri⁹ ⁊ sic pgenitū diceret p⁹ qd aliud. ⁊ sic opponit heretic⁹. loqt enī euangelista ɔsuetudine legalis fmonis: qr pmogenitū dicebat qd pmo nascebat seu aliud sequebat seu nō

Itē cū dicat nat⁹ de patre ⁊ hic etiā dicatur nat⁹ ex maria virgie: videt ꝙ bis sit natus. Sed ɔtra. aut est numeratio eternitatis qd esse nō pōt: cu3 altera natiuitas fuit tpalis. aut tēporis qd iterū esse nō pōt cū altera sit eterna. aut erit numeratō tpis ⁊ eternitat qd esse nō pōt: cū eternitas int ruptionē nō habeat: qa tota simul: ⁊ qa eternitas est totū uel qi totū ad tēp⁹. ⁊ ita non ɔnumerat cum illo. dō ad hoc ꝙ nō est numeratio mēsurātis. f. nec eternitat nec tpis f mēsurāti. f. natiuitatū. Seqt passus sb pontio pylato crucifixus mortu⁹ ⁊ sepultus Querit quare hoc totū dicat eē vn⁹ articulus cū alii pcedentes sint diuersi articuli. f qui ɔcept⁹ est de spū scō natus ex maria v gine. ⁊ quare in nullo symboloꝝ est diuisus iste: sicut ille qui cōcept⁹ est. Ad hoc dō ꝙ isti act⁹ ɔsequētes sūt in vnitate tpis. cōceptio ho ⁊ natiuitas actus diuersi sūt: ut longo tpe distantes. Seqt descendit ad inferos. hoc videt nō esse articul⁹ cū Joh. baptista de hoc dubitauerit. dubitare eni3 de articulis fidei infidelitas est. Cū g ɔstat ipsū fuisse fidelē ⁊ scm ⁊ de h dubitauit videt ꝙ nō sit articul⁹. ꝙ dubitauerit pt3 p glo. sup illud Math. xi°. Tu es qui venturus es. dicit ibi glo. cu3 ab herode sim occidēd⁹ ⁊ ad inferna descēsur⁹: debeo te nūciare inferis: sic te nūciaui supis an cōueniat filiū mori. an aliu3 ad hec sacramēta missur⁹ es.

Itē glo poterat p⁹ dates quem ventuꝝ crediderat nō credidisse mortuꝝ. Ad h quidā dicūt ꝙ cōtigit interrogare dubitatiue. ⁊ sic nō īterogabat Johes. Cōtigit ēt interrogare p modū disputātis: ⁊ sic Joha interrogauit. exemplū in Luc. 2°. de xp̄o. Inuenerūt cū ī medio doctoꝝ ꝛc. Amb⁹ discit in terris qui angelos docebat ī celis. discit i. īterrogat. Alii aliter distinguūt ꝙ est dubitatio infidelitatis: qua non dubitauit Jo. ⁊ est dubitatō pietatis. ⁊ sic dubitauit Johes. querēs ex amore ⁊ pietate. tu es q ventutus es: lic3 nō dubitaret: sic mater vidēs filium mortuu3. dicit es ne mortu⁹ fili mi: ⁊ hoc est qd dic glo. nō fide f pietate dubitauit. Aliter soluit Criso⁹ ꝙ nō p se f pro discipulis qsiuit sic dictū est supra. Seqt tertia die resurrexit a mortuis. qre Mat. 12. sic Jonas fuit in ventre ceti trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹. ita xp̄s fuit mortu⁹ ⁊ resurrexit. Con. Ro. 6°. Scientes ꝙ vetus homo noster crucifix⁹ ē. glo aug. Quieuit vna die ⁊ duab⁹ noctib⁹ in sepulchro. nō g trib⁹ diebus. Ad hoc dō q ɔputatio fit ī scriptura duob⁹ modis. Uno° cū pcisione vt tm nec pl⁹ nec min⁹: ⁊ ita dicit Aug⁹. Una die ⁊ duab⁹ noctib⁹. Alio° p synodochē: ⁊ tūc a pte intelligit totū. ⁊ ita intelligenda ē illa auctoritas. ⁊ vt meli⁹ pateat distiguēdū ē

quoniã est dies naturalis ⁊ dies artificial'.
Dies artificialis ẽ noster dies. dies nāl con
tinet viginti q̃tuoꝛ horas. s. diẽ ⁊ noctem.
Potest ġ cõputatio fieri dupliciter. Cõpu
tatiõe sm diẽ naturalẽ cõputata est nox cuꝫ
die sequẽti sm morẽ ãtiquoꝝ: sicut diẽ glo.
sup Math. 12°. Accipit aũt dies pasceþe i
quo xp̃s fuit posit⁹ in cruce: ⁊ mortuus hora
nona cũ nocte p̄cedẽti: ⁊ habes vnã diem
naturalem integrã. deinde accipe noctem
p̄cedentem diẽ sabbati cum ipsa die ⁊ hẽs
aliũ diẽ. Deinde accipe noctẽ p̄cedentẽ diẽ
dominicã cũ ipso die p synodochẽ: ⁊ habes
tertiũ diẽ naturaleꝫ. ⁊ ita habes tres dies
naturales. ġ tres dies ⁊ tres noctes: si com
putatio fiat p diem artificialẽ. Itẽ cum
dicit tertia die: nũqd intelligit φ de luce
surrexit vel ante diẽ: videt φ ante diem: p
illd qd dicit Judic. 16°. Dormiuit sampson
vsq ad mediuꝫ noctis. glo. sãpson i media
nocte nõ soluꝫ exiuit ꝭ ⁊ portas culit: q2 re
demptoꝛ noster nõ solũ de inferno liber ex
iuit: ꝭ inferni claustra destruxit. ⁊ videtur
sic φ ante lucẽ surrexit. Sed ɔtra. videt
φ nõ ante lucẽ ꝭ ĩ luce. p hoc qd dẽ ab aug.
ꝑ Mach. 3°. super illud. Elegit lisias ꝛc. glo.
ab hora mortis xp̄i vsq ad diluculuꝫ resur
rectionis cõstant hore q̃dragĩta ꝛc. Cum ġ
dixerit ibi φ in diluculo: cõstat φ nõ ante
diem: ĩmo in die. Ad qd dd φ non sunt
cõtraria: q2 φ dicit ante lucem surrexit: re
spexit il'ud qd dixit Joh. 20. Cum adhuc te
nebre essent: ⁊ sic intelligit illud ante lucẽ
. i. anteq̃ esset clara dies. In diluculo enim
nũdũ ẽ clara dies. Resurrexit a mortuis
ad Ro. 6°. sup illud. Xp̄s resurgens ex mor
tuis ꝛc. glo. longe ex mortuis remot⁹: ꝭ q̃re
dicit h cum semper fuerit longe a mortuis
remotus. Dicendũ φ ante nõ erat longe
valde a mortuis remot⁹ eo φ erat moritur⁹
Vñ Job. 28°. sup illud. Et solũ mihi supest
sepulchꝝ: pene se mortuũ ɔsiderat q se mo
riturũ nõ ignorat: ꝭ post resurrectionẽ lon
ge a mortuis qui mori nõ põt. Ascendit
ad celos sm φ homo sic dicit Joh. 3°. Nemo
ascendit i celũ nisi q descẽdit d e celo. Aug
in glo. descendit sm φ deus: ascendit sᵐ φ
homo. Sꝫ 20. Joh. hr ex glo sup illud. Nũdũ
ascendi ad patrẽ meũ. φ ascẽdere equalita
tem dicit. vnde filiuꝫ ascẽdere ad patrẽ est
equalem esse patri. Sed obiicit φ nũq̃ erat
equalis ei sm φ hõ: nec ascẽdit ad equalita
tẽ sm φ de⁹: ⁊ ita nõ ascẽdit ad eq̃litateꝫ.
Solõ nõ ascendit in re sed ĩ noticia. i. in
notuit. Sic̃ habet Math. vlti°. Data ẽ mi
hi omnis ptãs. i. apparet mihi data. Sed
videt φ aliqs possit credẽ absq pcc̃o ipm
non esse equalẽ patri. ĩmo ĩ magdalena dr̃
Joh. 20. sup illud. Noli me tangere. in glo.
dicit ei ꝛc. q2 ista cum adhuc carnaliter in
eũ credebat quẽ sicut hoĩem flebat: audit.
Noli me tangere. i. sic credẽ in me. nũdũ. n.
in corde. s. tuo ascendi ad patrẽ. i. nũdũ cre
dis me equalẽ patri tũc tangẽs: cũ nõ impẽ
credes. ꝭ pbat φ ipsa caritatẽ habebat: q2
ut habet Joh. 20. sup illd. Maria flebat ad
monumẽtũ ꝛc. glo. ex nimio amore. Item
Greg⁹ discipulis recedẽtibus mulieres que
arti⁹ amabãt nõ recedebãt. ⁊ Job. 19°. Pelli
mee ɔsũpt carnib⁹ ꝛc. glo. con. car. i. discipu
lis per infidelitatẽ os meũ. i. fortitudo diui
nitatis mee adhesit pelli mee. i. mulierib⁹
deseruientib⁹. ⁊ ita videt φ haberet cari
tatem: ⁊ tamẽ nõ credebat equalẽ esse pr̃i
xp̄m. Respõdẽt quidã φ nõ habebat ca
ritatẽ. ⁊ exponũt auctoritatẽ de amore nãli
vnde dicũt φ in sola virgine stetit eccl'ia
cui⁹ fides sola remãsit in pass' one. Proptẽ
quod dicũt eius memoriã fieri in sabbato.
Alii dicũt sm auctoritatẽ Job φ fides ⁊
caritas mansit in mulierib⁹. ⁊ qd obiicitur
de magdalena. Noli me tãgere ꝛc. exponũt
sic. Nũdũ credis me equalẽ patri i credẽdo
non aduertis. sic ille q scit oẽm mulã eẽ ste
rileꝫ nõ aduertit de hac quã credit habere
in vtero. scit tamẽ in vli: sic ipsa nõ aduer
tebat tamẽ in vli hoc credebat: qd patꝫ q2
si adverteret φ ei dimisit pccm. cognoscẽt
ipsũ eẽ deũ. Et ad hoc qd alii dicũt de btã
virgine q̃rũ ad sabbatũ. respõdẽt φ pp̄ter
aliam cãm deputat sabbatũ: q2 sicut i sex
feria celebrat memoria passiõis xp̄i. Ita cũ
ipsa quodãmõ passa sit illius passiõis fuit
memoria celebrãda: ⁊ φ sexta feria fieri nõ
potuit ad sabbatuꝫ trãslatũ ẽ. hoc eniꝫ ẽ φ
quidã dixit. verũ est eloquiũ iusti symeonis
φ pmisit gladiũ sentier doloris: ⁊ ita φ sab
batũ deputat ei signat Eze. 46°. Hec porta
non claudet vsq ad vespm: ⁊ adorabit ad
hostiũ porte ei⁹ oĩs popul⁹ in sabbatis. Pri⁹
opinio que dicit φ in sola virgine stetit ec
cl'ia videt nobis vera: φ auteꝫ magdalena
hesitauerit in triduo in fide videt i plib⁹
locis ibi Joh. 20. Mulier qd ploras. dĩc glo.

que nō credit adhuc mulier adhuc corporei sexus appellōne signat̄. alia glo. q̄i nō lacrīas nudas sed fidē exigo: quo insinuat̄ ipsū du bitasse ī fide. ⁊ ī eodē ibi. Dicit ei ihs fidez docēs: ⁊ in corde illi⁹ ortolan⁹ seminās. ⁊ cō sequēt̄ plane habet̄ ī glo. illa ꝙ nō credidit

Sedet ad dexterā dei patris. glo. p̄s. sup illud. Sede a dextris meis. duo notat scꝫ eū post laborē passionis ⁊ quiescere ⁊ cōregnare ⁊ in occulto eē. ⁊ ad Heb. p̄. sup illud sede glo. victori filio consessus cōfert̄ a dextris glo. in potiorib⁹ bonis meis s. fm ꝙ hō: vel cōregnat coequalis mihi fm ꝙ de⁹. Sed q̄rit̄ de simplici vetula que credit eū māliter sedere ad dextrā patris. vtrū sit īfidel̄ sic si crederer materialiter ɔceptū esse de spū sancto. R̄ndet̄ ꝙ non simr. Nā materialiter sedere nō interimit aliquē articulū. s materialiter ɔceptū esse de spū scō pemptiuū est hui⁹ articuli: qui nat⁹ est de virgine: si ītelligat̄ materialiter. i. ꝑ opus viri. Si aūt intelligat̄ sic ꝙ spūs scūs sit mā: ꝑuers⁹ est intellect⁹ hui⁹. qui ɔcept⁹ est de spiritu scō vt sup diximus. ⁊ hereticū est. Sꝫ iterū pōt obiici patrē eē passū: nō est pemptoriū alic⁹ articuli. videt̄ g̊ ꝙ credere illud nō sit hereticū qḋ fl̄m est: q̄a talis esset patri passian⁹

R̄° ꝙ cū dicit̄ qui cōcept⁹ est ⁊c. hoc relatiui qui refert̄ ad hoc an̄cedēs vnicū filiū vt sit sens⁹. vnic⁹ fili⁹ pass⁹ ē: ⁊ sic p̄r ꝙ passus sit est huic oppositum. ⁊ sic relatiuū refert̄ ad an̄cedēs cum sua determiatiōe simr ad Ro. p̄. Qui p̄destinat⁹ est fili⁹ dei in virtute prius dixerat de filio suo qui fact⁹ est ei fm carnē. vn̄ qui p̄destinat⁹ ē ⁊c. Seqt̄ Inde ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Ergo oēs iudicabūt̄ ⁊ boni ⁊ mali. Cōtra. glo. Greg. sup illud. Nō resurgūt impii in iudicio. quatuor ordines erūt ī iudicio. Alii nāq̄ erūt q̄ iudicabūt ⁊ nō iudicabūt̄. alii qui nec iudicabūt nec iudicabūt̄: q̄a iā iudicati sūt. Snīa enī damnationis eoꝝ toti ecclesie nota est ut sunt infideles. Alii iudicabunt̄ ⁊ saluabunt̄ ut mediocriter boni. alii iudicabūt̄ ⁊ dānabunt̄ ut mediocriter mali. Sic g̊ instantia videt̄ imꝑfectis ⁊ īfidelibus. R̄° ꝙ dicit̄ ꝙ iudicabit viuos ⁊ mortuos: q̄a oēs ut dic̄ apl̄s Ro. 14°. Stabūt an̄ tribunal xp̄i sed dr̄ non iudicare illos: quia nō exercebit̄ in illis solemnitas iudicii scꝫ inclinatio illa de qua dr̄ Math. 25°. Uenite ⁊c. esuriui ⁊c. vnde glo. Greg. dic̄ p̄iudicati infidelitati sue tenebris ei⁹ quē despexerūt in dectione redargui nō merent̄. Illi saltē verba iudicis audient qui ei⁹ fidē sa tē verbo tenuerūt. princeps nāq̄ terren⁹ rē publicam gerens aliter punit interi⁹ delīquētē; aliter hostē exteri⁹ rebellātē. ⁊ sic ītelligit̄ illud Joh. 3°. Qui nō credit iam iudicat⁹ est

Ad idem pōt facere qḋ dr̄. 1. ad Thimot. 5°. Quorūdā pctā manifesta sunt p̄cedētia ad iudiciū. quorūdā āo sequūt̄. Itē glo. exponit de iudicio in p̄nti: q̄a si ea seqt̄ iudiciū non est temerariū. Credo ī spiritū scm̄ hoc exponit̄ ⁊ determinat̄ in symbolo patrū. Qui ex patre filioq̄ ꝓcedit ⁊c. sicut infra ostendet̄. Sanctā eccl̄iam ca. scōꝝ ɔmunionē. Leo papa dic̄ ꝙ nō dꝫ dici ī scāꝫ ecclesiam catholicā. sed scām ca. eccl̄iaꝫ. sed anselm⁹ vult ita dici ut in ep̄l̄a ad phil̄. audiens caritatē ⁊ fidē quā habes ī dn̄o ihū ⁊ in oēs scōs ⁊c. glo. q̄a i xp̄m credebat ⁊ diligebat ⁊ eos diligebat: ⁊ ꝑ opa fidei ⁊ caritatis xp̄o seruiebat ⁊ saneris. ꝑ hoc patet ꝙ aliter intelligit̄ credere in deū ⁊ credē ī scōs. vnde dicit glo. ibi vel ī scīs. Si queratur quis motus nocabit̄ cū dicit̄ in scōs. dḋ ꝙ motus in cōformitatē scōꝝ q̄tum ad ꝑfectionē vite. Scōꝝ cōmunionē. ⁊ ē sensus. credo ꝙ sacramēta ⁊ ꝑticipatio sacramentorum que scī coīcant cōferūt remissionem pctōꝝ: q̄a fac̄ ꝙ ɔcubit⁹ q̄ alias esset pcēm mortale non sit pcēm mortale. vel credo ꝙ vnitas eccl̄ie tanta ē ꝙ vnusq̄sq̄ q̄ mēbꝝ est ꝑticeps est omniuꝫ que sunt toti⁹ corporis glo. in p̄s. Portio mea ⁊c. sup illud ꝑticeps ego sum. membꝝ ꝑriceps est toti⁹ corporis ita eniꝫ portio ei⁹ est dn̄s ut ꝑticeps sit nō vnius sed oīuꝫ eccl̄iaꝝ. tāta igit̄ virt⁹ vnitatis. cū sit ꝑticeps xp̄i humiliter dicitur ꝑticeps famuloꝝ xp̄i qḋ ē eē xp̄i ꝑticipeꝫ: ⁊ Heb. 3°. Participes xp̄i effecti sum⁹ ⁊c. glo. ꝑ gratiā qua vniti sum⁹ ei ut mēbra capiti. ⁊ ad Col. p̄. sup illud. Adīpleo ea q̄ desunt ⁊c. glo. ad cōem hāc q̄si rem publicā q̄sq̄ ꝑ modulo suo exoluit qḋ debet et ꝑ possibilitate virtū nostraꝝ q̄si canonē passionū inferim⁹ ꝑitoria plenaria passionū non erit nisi cū seculū finitū erit. Itē q̄si vn⁹ homo vna ꝑsona est caput cū corpe saluator cū saluādis

Carnis resurrectionē. congru⁹ ordo. nam remissio peccatoꝝ est resurrectio aīe: que ē

resurrectio pria. ad istã ꝟo seqꝛ resurrectõ corpis, gloriosa in bonis que est resurrectõ secunda: sicut dicit ad Ro.8°. Scimus qm̃ si spiritus eius q suscitauit ihm inhabitat corpora nostra resuscitabit ⁊ nos ꝓpter inhabitantem spiritũ. Tenẽ tamẽ qd̕ dicit aplus i. Cor.15°. Omnes resurgemus ⁊c. ad vtrũqꝫ predictoꝝ .s. resurrectionẽ anime ⁊ corporis. Sequit vitã eternã. que est btĩtudo. Sꝫ querit quare nõ adiungitur pena eterna: cum vtrũqꝫ oporteat credere. dd̕ qꝫ natura oppositoꝝ est vt vno dcõ itelligat reliquũ. Sufficiãt g̃ que predicta sunt de expositione symboli aploꝝ.

Dicto de primo sim

bolo aploꝝ. dicendũ est de symbolo patrũ qd̕ cantat in missa: sed quia fere oĩa que cõtinent in symbolo aploꝝ ɔtinẽt in isto: qa ista exposita sunt prius hic sunt omittẽda. Mutata ꝟo seu ꝑtermissa ⁊ addita quedaꝫ ad pñs sũt explicanda. Diuidit aũt symbolũ illud i duas ptes. In prima iudicat vnitas tam dr̃. Credo in vnũ deũ. Deinde sequit ɔfessio trinitatis. ⁊ ideo illa cõtinet tres partes. prima est de patre patrẽ omnipotẽtẽ ⁊c. secunda de filio. ⁊ in vnũ dñm ⁊c. tertia de spũ sancto. ⁊ in spiritũ sanctũ dñm ⁊ viuificãtem. Prima pars de vnitate eẽtie exposita est prius. ꝟ distinctio tam ꝑsonaꝝ aliter exponit i symbolo isto ⁊ i ꝑcedẽti.

De patre duo cõfitemur hic. oĩpotẽtiã: ⁊ operationẽ celi ⁊ terre: hoc tam sine dubio est cõe tribus ꝑsonis: ꝟ per appropriationeꝫ patri attribuit sicut expositum est prius. Querit tamẽ de diuersitate vocabuli significantis creationẽ. Nam ibi dicit creatorẽ hic factorem. Ad qd̕ dd̕ qm̃ creare est de nihilo aliqd facere. facere ꝟo sic coĩter dr̃ cõe est ad opari aliqd de nihilo: ⁊ ad opari aliquid de materia. vt g̃ mõstret operatorẽ eoꝝ que facta sunt d nihilo sicut angeloꝝ aĩaꝝ: ⁊ prime materie: ꝟ ⁊ oĩuꝫ que ꝓducta sunt ex materia: ꝯfitemur nõ solũ creatorẽ sed ⁊ factoreꝫ. Ipse enĩ ẽ oĩa i oĩb⁹. De filio ꝟo quedam exprimuntur ꝟm diuinitatem quedã ꝟm humanitatẽ. Scd̕m diuinitatem ꝟo ponũt qnqꝫ ad excludendũ qnqꝫ errores arrianoꝝ: quos ipsi mẽtiebant de filio dei

Primus qꝫ nõ esset eiusdẽ sbe tum patre contra quos fides dicit. Et in vnuꝫ repete deũ cum patre. Joh.14°. Ego inqt in patre ⁊ pater in me est. ego ⁊ pater vnũ sumus.

Secundus error arrianoꝝ est qꝫ filius minor patre est. cõtra quos ɔfitet fides catholica dñm ihm xp̃m .i. equalẽ prĩ ⁊ spũi scõ i potentia. ps. Dixit dñs dño meo se. a. d. m. glo. conregna equalis. Terti⁹ error est qꝫ filius sit adoptiu⁹ nõ naturalis: sicut i Jo. p̃. Qui nõ ex sanguinib⁹ neqꝫ ex voluptate carnis qd̕ euacuat fides catholica. ⁊ dic̃ filium dei vnigenitum. Jo. p̃. Deum nemo vidit vnq̃ nisi vnigenit⁹ fili⁹ dei. Quart⁹ error est qꝫ natus est ex tpe non ab eterno. cõtra qd̕ fides catholica ꝯfitet ex patre natum ante omnia secula. Joh. p̃. In principio erat verbũ. Quint⁹ error est qꝫ fili⁹ dei sit pura creatura: qd̕ fides catholica excludit dicẽs. deum de deo lumen de lumĩe. Jo. p̃. Deus erat verbũ. Soluit aũt oppositionem eoꝝ fides catholica cõgruo exemplo. opponũt enĩ si fili⁹ esset a patre naturalis cum nullus pater sine sui diminutiõe ⁊ decisiõe generet filiũ sibi equalem cũ de deo absurdũ sit illud asserere. Relinquit qꝫ de⁹ pater nũqꝫ habuit filiũ nãlem Manifestat g̃ fides catholica illos mentientes ⁊ dic̃. lumen de lumine. sicut lumẽ enĩ absqꝫ sui diminutiõe uel minoratiõe ex se generat lumẽ aliud: sic pater filiũ. Radix aũt erroris eoꝝ est qꝫ attribuũt creatori qd̕ est creature. Ex predictis errorib⁹ ceciderũt in ꝓfundũ errorũ ut dicerẽt xp̃m esse purã creaturam ⁊ deũ nõ nãliter sed adoptiue uel ꝑ gratiam sicut dr̃ Exo.7°. moysi. Ecce ɔstitui te dñm pharaonis ꝟ ecõtra. fides catholica ꝯfitet deum veꝝ de deo ꝟo genitũ nõ factum ⁊c. Jo. p̃. Oĩa ꝑ ipsũ facta sũt. Aug⁹ quõ fact⁹ est per quẽ oĩa facta sũt. si enĩ ꝑ ipsũ facta sunt oĩa iam non est fact⁹: iam non est creatura. Querit vtrũ possit ɔcedi fact⁹. probatio qꝫ sic. Ro. p̃. de filio suo q factus est ei ex seie dauid. Itẽ. 4°. ad Gal. Misit filiũ suũ fcm̃ ex muliere ⁊c. g̃ videt posse ɔcedi qꝫ sit factus. quid est g̃ qd̕ dicit genitũ non factum. Ad hoc soluit Aug⁹ sup Jo. ⁊ ad Ro. factus dicit ꝟm humanitatẽ nõ factus ꝟm diuinitatẽ. g̃ fact⁹ ⁊ non fact⁹ nõ sequit sed est fallacia ꝟm ignorãtiã elenchi. Ad hoc iterũ opponit Jo. p̃ Qui post me venit ante me factus est. soluit ibi insli. qui post me factus est tẽpe. ãte me fact⁹ ẽ dignitate

⁊ totū refert ad humanā naturā. Querit
rōne eius ꝙ dicit natus añ oīa secula vtrū
possit ꝯcedi: semp nascit. sic ꝯcedit: semp
natus. ⁊ de hoc est magna disputatō ī sen.
di. 9. i. l. Nam sic dicit Greg⁹ sup Job. Dñs
ihs eoꝶ virt⁹ ⁊ sapīa est de patre añ tpa
nat⁹ est. vel poti⁹ qa nec cepit nasci nec de
fiit esse. Dicam⁹ veri⁹ semp nat⁹ est. nō aūt
possum⁹ dicere semp nascit: qa si sp nascit
nūdū nat⁹ ē. Con ibidē. ⁊ habet ab Orig
super Jere. xi°. Inuenta est coniuratio sal
uator noster est sapīa dei. sapīa ꝯo est splen
dor eterne lucis. Sap. 7°. Saluator ḡ noster
est splendor claritatis eterne. Splēdor aūt
nō semel nascit ⁊ desinit: ꝗ quotiēs ortum
fuerit lumē ex quo splēdor orit: totiēs etiā
orit splendor claritas. sic ḡ saluator noster
semp nascit. vnde ps. 2°. Añ oēs colles ge
nerat me. nō vt qda maledicūt qꝛ auit. Ecce
manifesta ꝯtrarietas. Greg⁹ dicit ꝙ bñ dr
semp nat⁹. male aūt dicit semp nascit. Orig
ecōuerso. R° vtrūqꝫ bñ dicit ⁊ sane. fili⁹
de patre semp nascit: vl semp est nat⁹. ⁊ ut
soluatur cōtrarietas distīguit ꝙ hoc ꝟbū
nascit duplicē haber cōsigtionem. consigt
enī presentialitatē ꝫm ꝙ ī p̄senti est. Item
cōsigt īp̄fectionē eo ꝙ significat ī fieri. ꝫm
hoc dicit si ⁊it aliqd nō est. Orig. ḡ respexit
ad cōsignificationē p̄mā. Greg⁹ ad secūdā.

Similiter aūt distinguēdū est in hoc ꝙ
dicit natus. nam duplicē habet ꝯsigtionē
consigt enī temp⁹ preteritū. consigt etiam
p̄fectū. preteriti enim p̄fecti est tpis. Orig.
ꝯo ꝯsiderās ꝯsigtionē tpm dicit ꝯuenīēter
semp nascit. Nō semp nat⁹ est p̄sentī. nō
⁊ preterite. illi enī natiuitati eterne ⁊ p̄fecte
cōgruit presens: qm̄ est ⁊ nō p̄terit. Greg⁹
ꝯo respiciens ad cōsigtionē perfectionis si
gnificantē natiuitatē perfectā dic semper
nat⁹ ē. non semp nascit qꝺ significat impfe
ctionem. diuersis enī respectib⁹ vtrūqꝫ bñ
dicit ⁊ sane. Querit vtrū hec sit ꝯcedē
da sp nascet ⁊ videt ꝙ meli⁹ debrat ꝯcedi
qꝫ ista sp natus. nam cū p̄ns magis ꝯgruat
eternitati. qꝺ magis se habet ad p̄sens ma
gis ꝯgruet. ꝗ futurū magis se habet ad p̄ns
qꝫ ad p̄teritū: qa futurū aliquādo erit p̄ns
p̄teritū nūqꝫ. si ḡ sigñdo eternā natiuitatē
cōcedim⁹ semp nat⁹. multo fortiori rōne cō
cedimus semp nascet. Solo implicat fal

sum in p̄dicta argumētatione. nō enī conce
ditur ista semp natus rōne cōsigtionis pre
teriti. ꝗ ut dictū est rōne p̄fectionis. ista ꝯo
semp nascit: ꝯcedebat rōne cōsigtionis pre
sentis. cum ḡ neutrū inueniat ī hac semper
nascet: nec ꝯsignatio p̄fecti simpliciter hec
non est cōcedēda semp nascet. Sequitur
qui ꝓpter nos hoīes: ⁊ ꝓpter. n. s. d. de cel.
hic ponūt qncꝫ ꝑtinētia ad humanitatem.
scꝫ incarnatio. passio. resurrectio. ascensio.
aduentus ad iudiciū. Circa primū ꝯo nōt
finis vel vtilitas īcarnatiōis. ibi incarnat⁹
est. auctor ibi de spū scō. materia ibi. ex maria
virgine. forma ⁊ homo fact⁹ est. que sequūt
exposita sūt sicut prius. Sed querit de ī
tellectu illius qꝺ dictū est descēdit de cel.
nam descendere moueri est. moueri autem
incedere ad locum est vbi res nō est. qualit
ḡ descendit qui nusqꝫ deest vel ascēdit. Jo
3°. Nemo ascendit in celū nisi qui descēdit.

Solo descendere dicit de filio dei nō ꝓ
prie ꝗ trāsūptiue. trāsūptū aūt ē verbū ad
significādū incarnationē. nam sicut iste q
descendit tendit ad sursū in deorsū: sic cū
deus factus est homo qui sup oēs res est nā
bonitate. dignitate. rem infimā sibi vniuit
nihil aliud ḡ est descēdere nisi in carne hu
mili apparē. Querit qꝫ in symbolo isto
non apponit articul⁹ de descēsu ad īferos.
Et ad hoc rñdet Innoc cuidam archiep̄o
ꝙ hoc fuit ꝓpter hereticos. fuerūt nāqꝫ he
retici qui dixerūt xp̄m esse purā creaturam
⁊ apud inferos remansisse: ꝓpter qꝺ adiudi
cauerūt sancti patres illū articulū ꝯticere
Alii aliter dicūt. Nam cum semel dictū sit
de filio verbū descēsus: cū dicit descendit
de celis. Illud aūt descendē nihil aliud sit
qꝫ se exīanire. sicut dicit ap̄lus ad Phil. 2°.
Exīaniuit semetipsū ⁊c. Si iterū repetērtur
in eadem serie. descēdit ad īferos videret
duplex esse exīanitio. ⁊ ita posset eē mā er
roꝝ. Ideo adiudicauerunt scī patres illum
ꝯticere: ⁊ maxime cū sufficiēter eēt positū
in simbolo ap̄loꝝ. Sequit ⁊ ī spm̄ scm̄ dñm
de spū scō quedā ꝓfitet fides catholica in
symbolo isto que indicāt dignitates ei⁹ spā
les. Quedam que indicant effect⁹ ei⁹ gene
rales. Que īdicāt dignitates ei⁹ spāles sūt
qncꝫ. p̄ras indicat cū dicit dominū. Gen.
p̄. Spiritus dñi ferebatur sup aquas in quo

indicat q sic pater est dñs creature ꝛ filius sic spūs sanctus bonitas indicat cum dr ꝛ viuificãtẽ. Joh. 6. Spiritus ẽ qui viuificat ex quo seqt q qui caret spiritu sancto mortuus est. Ex hoc trahit auctoritas Aug. sic aīa est vita corporis sic deus est vita aīe. Distinctio psonalis indicat cum dicit. qui ex patre filioq; ꝑcedit. Equalitas cum dicitur qui cum patre filio simul adorat. Doctrina cum dicit qui locut⁹ est ꝑ pphetas. Ponit aūt effectus generales quatuor. prim⁹ vnitas seu ꝟitas ecclesie catholice quã faciet spūs sanctus que est duplex. vnitas intellectuū in fide. vnitas effectuū ĩ caritate: que due vnitates notant cum dicit et in vnã scãm ca. vnam in fide in caritate. catholica eniz grece idem est qđ vlis. Secūdus effect⁹ est remissio peccatoꝝ ĩ baptismo. Cōfiteor vnū baptisma. Jo. 3. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ꝛ spiritu ꝛc. Tertius effectus est resurrectio mortuorū. Quartus est vita eterna. Querit de hoc qđ supdictū ẽ de spū sancto: qui ex patre filioq; ꝑcedit. de hoc n altricatio est ĩter grecos ꝛ latinos. cōfessio enĩ latinoꝝ est qm̃ ab vtroq; ꝑcedit. Grecorum ꝟo q tm̃ a patre. Latini ꝟo ostendant suam ꝯfessionem per illud aplĩ ad Gal. 4°. Spiritū filii sui. quid enĩ aliud est spiritus filii nisi qui procedit a filio. Itẽ ad Ro. 8°. Si qs spiritum xp̄i nō habet hic nō ẽ ei⁹

Contra hoc opponūt greci. p̄mo quia nō inuenit scriptū ĩ euãgelio q ꝑcedit a filio s tm̃ a patre. ꝛ subiungit in fine. quicūq; aliud addiderit anathema sit. vnde iudicat nos anathematizatos. Item Leo terti⁹ scripsit ĩ tabul argẽteis symboluz illud ꝛ reposuit illud iuxta altare beati pauli: ꝛ ibi similiter nō est appositū. Itẽ querūt greci vñ hoc habuerūt latini. si enĩ inquiunt illis reuelatū fuit q̃re n̄ ꝛ nobis. R⁹ ad illud qđ p̄ opponitur q non inuenit in euãgelio. Rndū est inter imẽdo. Nã ꝛ si nō inuenit scriptū sm vocem. inuenit tamẽ sm ĩtellectū cum dicit spm̃ veritatis. i. filii. si enĩ est spirit⁹ ꝟitatis aut qs spiritus est a veritate aut quia veritas est a spiritu. s quia veritas a spiritu nō est nō enĩ fili⁹ est a spiritu Si enim esset sic diceret spiritus veritatis: sicut dicit pr̃ filii: si qs spiritus est a veritate que ẽ fili⁹. hoc idẽ est dicere qđ procedit a filio. Ad secundū Rndet magister in sentẽtiis. Qui aliud addiderit anathema sit aliđ. i. ꝯtrariū qđ ꝯfirmatur ex auctoritate aplĩ Gal. p̄. Si quis vobis aliud euãgelizauerit anathema sit nō dixit. Si quis aliud addiderit. naz si sic sibi preiudicasset apl̄s sicut dicit Aug⁹

Cupiebat enim venire ad quosdã: quib⁹ scribebat. i. ad Thess. 3°. Ut suppleret que fidei illorū deerant. s qui supplet qđ min⁹ ẽ addit. nō quod inerat tollit. aliud ḡ ꝯtrarium intellige. Ad tertiū ꝛ quartū Rndet Ansel⁹ in li°. de ꝑcessione spiritus scĩ. greci latinis opponūt. vñ latini acceperūt q spūs sanct⁹ ꝑcedit a filio: ꝛ quare si expediebat nō fuit eis intimatū. Rndet q necesse erat propter quosdam min⁹ intelligẽtes: qs non sic aduertebãt ĩ illis que vniuersa credit ecclesia cōtineri. Et ex his sequi spiritū scm de filio ꝑcedere. ne forte hoc credẽ dubitarent. Quoniã ergo necessitas eos compellebat ꝛ nulla ratio prohibebat. ꝛ fides vera admittebat. fideliter asserunt latini q credẽduz esse cognoscebãt. sciu⁹ enĩ q nō oīa que credẽda nobis sūt ibi dicta sunt. Nō n ibi dicit ad ĩferos descẽdisse quod verum coĩter credimus. nimis enim erat difficile ad cōsulẽdum de hac re recolligere maxie cū se iuncta essent cōcilia. Nec erat necesse vnde nō dubitabãt ĩ questiōem adducere

Querit vtrum absolute sit cōcedẽdum spiritus scūs procedit a filio. Rñd anselm⁹ in li° de ꝑcessiōe spirit⁹ scĩ q̃uis nō dicat spūs scūs procedit a filio p se. bene tañ dr spiritus filii. sicut hñ dicitur splendor procedit a sole ꝛ radio. nō tamẽ dicit splẽdor procedit a radio per se: s splẽdor radii. Contrarietas autem grecoꝝ ꝛ latinoꝝ sic soluitur. idem enĩ credūt: s nō eodẽ modo proferunt. Pricipiū autem ꝯtrarietatis in prolatione ortum est ex diuersa compatione accepta a creatura. vñ ad hoc nota q est ꝟbuz interius ꝛ exterius. verbum interi⁹ cogitatio vel intellect⁹. verbū exteri⁹ s̃mo est. Similiter et spirit⁹ duplex interior ꝛ exterior interior spirit⁹ amor est. exterior aer. Latĩ ḡ sicut Aug⁹ ꝛ alii exẽplificãtes de verbo increato ꝛ spiritu increato. cōpant spiritū interiorẽ ad verbuz interi⁹. Greci ꝟo sicut damasce⁹ cōpant spirituz exteriorẽ ad ꝟbū exterius. ꝛ hoc est qđ dicit Aug⁹ ĩ trinitate

creata. ꝑ accipiẗ mens. deinde verbum seu cogitatio: q̃a cogitatio mente cõcepta verbum dicitur. Relinquitur ut ex vtroq; spiretur affectꝰ seu amor. mẽs patri attribuiẗ verbũ filio. amor spiritui sancto. Ex hoc q̃ latini dicunt spiritum sanctũ ab vtroq; ꝓcedere sicut amorem ex mente ⁊ verbo īteriori seu cogitatione. Damꝰ sic primo est īntellectus. deinde verbũ exterius scꝫ vox. spũs autem vehiculũ est verbi. Intellectus enim format vocem ⁊ in ꝓma voce spirata ostendiẗ intellectus: ecce intellectꝰ patri attribuiẗ: verbũ filio: spũs spũi sctõ. Sicut q̃ vident greci ꝙ ab intellectu ꝓcedit spũs ⁊ vox: ⁊ nõ spiritus a voce. sic a patre procedit filiꝰ ⁊ spũs sanctꝰ. ⁊ nõ a filio spũs sctũs

Queriẗ quare in symbolo isto omittatur cõio sanctoꝝ. Ad quod potest respõderi ꝙ intelligiẗ per hoc ꝙ dicit vnam sanctam catholicam ꝛc. vna enī est ecclesia ⁊ nõ solũ fide: ⁊ caritate ꝟ sacramentoꝝ ꝑticipatiõe que est cõmunio sanctorum. Queriẗ cum septẽ sũt sacramẽta quare fit mentio solũ de baptismo in hoc symbolo ⁊ nõ de aliis sacramentis. Ad hoc potest respõderi q̃m nõ fuit necesse ponere alia sacramenta. alia enī sacramẽta a laycis dari nõ possũt. illud aũt sacramẽtũ ab omnibꝰ daẗ in necessitate. In symbolo ergo qd̃ ad omnes pertinet nõ fuit necesse ponere sacramẽtũ nisi illud qd̃ ab omnibꝰ potest in necessitate ministrari.

Queriẗ quare diciẗ vnũ baptisma. Ad hoc respondet quoniã illud notabile est ꝓpter hereticos: qui dicũt quotiẽs homo peccat baptismũ debere repeti. Cõtra quos apostolus ad Eph. 4°. Una fides vnum baptisma.

Determinato de duobꝰ symbolis in duabꝰ distinctionibꝰ.

Restat expositio symboli athanasii. Diuidiẗ autẽ ī tres partes in prohemiũ. tractatũ. ⁊ epilogum. Prohemiũ ꝯtinet tria. vtilitatẽ. materiam necessitatẽ. vtilitas notaẗ cum dr̃ Quicũq; vult ꝛc. In hoc reddiẗ auditor beniuolus. Materia symboli que ẽ fides catholica mõstraẗ cum diciẗ. ante omnia opus est ꝛc. vñ Heb. xi°. Accedentem oportet credere quia est ⁊ quia remunerator est. in hoc redditur auditor docilis. Necessitas tangiẗ cũ diciẗ q̃ nisi quis ꝛc. In hoc reddiẗ auditor attentus. Et sic sumiẗ ꝓhemiũ in duobꝰ v̈sibus. Hic tamẽ notãdũ ꝙ primus versus trahit ad amorem. Quicũq; vult saluꝰ esse. Secundus terret per penam cũ diciẗ absq; dubio ꝛc. Queriẗ de hoc ꝙ dicit vult saluꝰ esse quia cũ nihil sit in ꝑtãte nostra tm̃ q̃tũ voluntas sicut dicit augꝰ videẗ ꝙ in potestate nostra sit saluũ esse. Contra ad Ro. 7°. diciẗ velle mihi adiacet. perficere aũt non inuenio. Solᵒ ad Heb. 12°. Uidete ne qͥs desiit gratie dei. ex hoc trahiẗ ꝙ si facͭ hõ quod in se est. dominꝰ infũdit ei gratiã que est pignus salutis. Queriẗ de differẽtia istorum duoꝝ inuiolatã integram. Ad h̄ dicendũ ꝙ integritas respicit id qd̃ credẽdum est. Inuiolatam qd̃ operãdum. Iac. 2°. Fides sine operibꝰ ꝛc. Hic īcipit tractatꝰ Fides aũt catholica ꝛc. qui diuidiẗ in duas partes. In prima parte describũtur ea que credẽda sũt ꝺ diuinitate. In secũda ꝑte ea que sunt credenda de humanitate que incipit ibi. Sed necessariũ ẽ ꝛc. ꝓma parſ ꝯtinet tres partes vel. Ostendiẗ ꝑmo ꝙ credẽda sit in vnitate essentie trinitas. ⁊ in trinitate vnitas. 2° agitur de vnitate essentie. 3° de distinctione personaꝝ. prima pars cõtinet q̃tuor versus. Primꝰ instruit cultũ diuinũ Fides autẽ catholica hec ẽ ꝛc. Secundus confũdit errores sabellii ⁊ arrii simĺ. Neq; cõfũdẽtes ꝑsonas. Tertiꝰ ostẽdit distĩctas eẽ ꝑsonas contra sabelliũ. Alia enī ẽ ꝑsona p̃ris. Quartꝰ ostendit simplicitatẽ essentie personaꝝ. s. patris ⁊ filii ⁊ spiritꝰ sancti Sed patris ⁊ filii ⁊ spũs scĩ. vna ẽ diuinitas Cõtra hereticos mõstraẗ vnitas eẽntie in trinitate personaꝝ multiplici exemplo creature. Augꝰ ponit tale exemplũ. memoria intelligẽtia volũtas. hec tria sũt. Sũt. n. tres vires aĩe: sed in vna essentia que est aĩa. Item Anselꝰ de incarnatione verbi. fons. riuus. stagnũ. hec tria sũt ⁊ vnũ nõ ẽ alterũ nam fons nõ est riuus: ⁊ sic de aliis. Itẽ a fonte riuus ẽ ⁊ nõ ecõuerso. ab vtroq; fluuius ⁊ nõ ecõuerso. ⁊ tamẽ sunt aqua vna ⁊ vna res. Itẽ Heb. ꝓ. Splẽdor glorie: sol ⁊ splendor ⁊ calor tria sunt ⁊ vna res. a sole splendor. ab vtroq; calor. Item Deut°. 4°. Deus noster ignis est cõsumẽs. In igne tria sunt. carbo. flãma. ⁊ ardor calor. vnum

non est alterum. ⁊ sunt tres. vna a carbone
flamma ⁊ nō ecōuerso. ab vtroqȝ calor. Itez
Deut°. 4°. Deus uester ignis est cōsumens.
In igne tria sunt. carbo. flama. ⁊ calor.
Itē exēplū Dyo. de di. no. cōiungūt̄ tres cā
dele. tres sunt cādele accense singulariter
⁊ vnū est lum̄. nemo enim posset diuidere
in lumine illarum. Item exemplum udei
cōuersi fiant tres plice in panno vno: tres
plice sūt singulariter: vnus tamen est pan
nus. Item exemplū generale ponit aug⁹
in libro de aīa ⁊ spiritu. Tria hec omni exi
stenti īsūt essentia qua sūt. species qua dif
ferunt. vsus quo pficiūt q̄si vestigis trini
tatis patris ⁊ filii ⁊ spiritus sancti. Ista ea
dem aliis nominibus nuncupant̄ uel nomi
nātur ab aug. modus. species. ⁊ ordo. In li°
Sap̄ xi°. dicuntur numerus. pōdus. ⁊ mēsa
habes ergo exēplū generale in vestigiis tri
nitatis que apparet ī omni creatura. habes
etiā exēplū spale ī creatura spirituali. s. aīa
haber enī trinitatem potētiaꝝ cum sit sim
plex in essentia. s. vegetabilē. sensibilem. ⁊
rationalem. Item scdm̄ aliam assignat'o
nem. cōcupiscibilē. irascibilē rationalem.
Item scdm̄ aliam mentē. noticiā ⁊ amorez.
seu memoriā. itelligētiā ⁊ voluntatē. Itē
in omni creatura corporali naturali artifi
ciata naturali superiore seu celesti: sicut in
sole inferiori sicut in elemētis. in igne ⁊ aq̄
in artificiata vt in pāno. Sequit̄ de vni
tate essentie specialiter de qua profitemur
in presenti tria per modum priuationis h̄
sūt increatus. īmēsus. eternus. Per h̄ q̄
dicitur increatus priuat̄ causalitas. per h̄
q̄ īmensus. situs ⁊ figura. per hoc q̄ etern⁹
durationis terminus. Et sic remouetur ab
eo omnis paruitas creature. Paruitas eniz
creature in tribus ostēditur. primo in hoc
q̄ creata est: ⁊ haber causam. ⁊ hoc remoue
tur cum dicitur. Increatus pater. increat⁹
filius ꝛc. Ex quo monstrat̄ causa o'tz nō ha
bens causam. Scdo ostenditur paruitas
creature in hoc q̄ circūscripta est tempore
⁊ loco: qd̄ remouet̄ cum dicit̄ īmēsus pater
immēsus filius ꝛc. Ex quo relinquit̄ q̄ eius
essentia est infinita. Tertio ostenditur cre
ature paruitas in hoc q̄ habet durationis
sue terminū. vl' ex parte vtraqȝ. s. principii
⁊ finis. sicut res temporales que habēt prin

cipium ⁊ finem. vel ex parte aliqua ut res p
petue que principium habēt: licz nō finem.
vt sūt angeli. ⁊ anime. celum. ⁊ terra. illud
totum remouetur cū dicitur eternus pater
eternus filius ꝛc. Nota tamē differētiā īter
eternum ⁊ perpetuū ⁊ temporale. Tēporale
est qd̄ habet pricipiū ⁊ finem. eternū qd̄ ca
ret pricipio ⁊ fine sic̄ de⁹. ppetuū qd̄ hz pri
cipium sed caret fine. Sed quia ostensuz
erat ista tria nomīa icreatum. īmēsum. eter
num. cōuenire singulis personis: ne credet̄
q̄ essētia triplicet̄ h̄° tres psonas subiūgit
⁊ tū nō tres eterni h̄ vnus etern⁹. ⁊ hoc est
quod dicit Boeti⁹ ī libro de trinitate. vbi
īquit ita arguūt. sortes est homo. plato ē hō
ergo sortes ⁊ plato sūt hoīes: nō homo. dua
rum enī repetitio vnitatū pluralitatē fac.
sed theologi ecōtra arguūt. pater est deus
filius est deus spirit⁹ sanct⁹ est deus. ergo
pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sūt vnus
de⁹ nō dii. trina eniz repetitio nō facit hic
numerū. Sequūt̄ tria per moduz positio
nis. Omnipotēs deus domin⁹. omnipotens
pater. omnipotēs filius ꝛc. Contra oppōit
hereticus. nō est oīpotēs: qa oīa nō potest h̄
deus nō potest mentiri nec praua agere. g̃
nō est omnipotēs. Respōdet aug⁹ q̄ potē
peccādi nō est potētia sed īpotētia. nec pec
care est facere sed deficere. peccatum enim
est actus icidēs ex defectu boī. Sz adhuc
opponit heretic⁹. nō potest comedere nec bi
bere. hic autem posse est posse. Respondet
Augu⁹ q̄ posse currere defectiuum est pos
se ⁊ imperfectum ⁊ diminutuz. oīs defect⁹
⁊ dimīutio lōge est relegata a deo: ⁊ q̄uis
deus posset hoc ⁊ opet̄ in aliis. hec tamē ei
nō attribuūt̄. Ipse enim est qui operat̄ oīa
ī oībus. ab eo enim accepit creatura q̄ hoc
possit. nō autem ei attribuūt̄: qa sonāt ī de
fectū ⁊ īdigētiam. Cōtra. Ro. 8°. Spirit⁹
postulat p nobis gēitib⁹ ienarrantib⁹. glo
postulat id est postulare facit. Queritur g̃
cum verbum postulādi sonet īdigētiam et
tamē attribuit̄ deo: quia de⁹ operat̄ illud
per creaturā. quare nō similiter attribuūt̄
ei oīa alia vt diceret̄ deus comedit: q̄ nos
comedere facit. Ad hoc respōdet̄ q̄ cum
sit duplex creatura corporalis: ⁊ spiritualis
actus spūalis creature mag⁹ ei cōformant̄
⁊ cōueniūt. ⁊ ideo ipsi attribuūt̄. Act⁹ So

corporalis creature propter sui elōgatōem
⁊ dissimilitudinem deo nō cōueniūt q̄uis
ipse operet̄ illa. Queritur cum tria sunt
noīa essentialia generalia que aliquādo ap
propriāt̄ trib⁹ personis potētia. sapiētia. bo
nitas. sic̄ profitemur in symbolo isto. Omni
potēs pater. oīpotēs fili⁹ ꝛc. quare similiter
nō profitemur. Sapiēs pater sapiēs fili⁹ ꝛc.
bon⁹ pater. bon⁹ fili⁹ ꝛc. Responderi pōt q̄
ista duo ītelligūt̄ per duo sequētia. in hoc
enim noīe de⁹ intelligit̄ sapiētia. in h̄ noīe
de⁹ bonitas. Deus enī grece īterp̄tat̄ theos
quod est videns seu cognoscens. Sapiētia
ergo notatur cum dicitur de⁹ pater ꝛc. Bo
nitas in dn̄o: quoniā ei⁹ est regere ⁊ cōser
uare ⁊ ꝓtegere quod ad bonitatē pertinet
vnde bonitas ītelligit̄ cum dicit̄. dominus
pater domin⁹ fili⁹ ꝛc. Querit̄ cum dn̄s re
latiue dicat̄ ad seruū. Relatiua aūt posita
se ponūt ꝛc. Sequit̄ ḡ: si seruus est: dn̄s est.
⁊ si seru⁹ nō est: domin⁹ nō est. Ergo eodē
addito vtrobiq̄ adhuc sequet̄. ergo si non
fuit seruus ab eterno: non erit dominus ab
eterno. R̄ꝫ p distīctionē. Nam hoc nomē do
min⁹ potest significare dominiū habitu: ⁊
tūc nō dicit̄ relatiue sed absolute. vel pōt
significare dominiū actu: ⁊ tūc dicit̄ relati
ue. In prima ergo significatiōe cōcedēdum
est q̄ deus sit domin⁹ ab eterno. in secūda
nō. Sequit̄ quia sic̄ sigil̄. vnāq̄q̄ personā.
expon̄ sicut p̄u⁹. addit̄ eniꝫ illud ad signi
ficādum: quoniā q̄uis predicta cōueniant
singulis personis per se. singulariter tamē
⁊ nō pluraliter cōueniūt oīb⁹ simul sūptis
Sequit̄ distīctio personaꝝ. pater a nullo fa
ctus est ꝛc. pater distīguit̄ hic ab aliis dua
bus personis per duo. per p̄nitatem. ⁊ īna
scibilitatem. paternitas ītelligit̄ in hoc q̄
dicit̄ pater. īnascibilitas per hoc q̄ sequit̄
a nullo est factus ꝛc. ⁊ remouet̄ a patre oīs
modus essēdi ab alio. Quedam enim sunt a
deo de materia. ⁊ hec dicūt̄ facta ꝓprie ad
hoꝝ driam dicit̄ p̄r nō fact⁹. Itē quedā
sūt ab alio nō de materia. ⁊ hoc dupliciter
Nam quedā sūt a deo de nihilo ⁊ hec sunt
creata ad quoꝝ differētiā dicit̄ non creat⁹
Quedā autem sūt ab alio vt de sua sb̄a nō
materialiter sed sb̄stātialiter ut fili⁹ a p̄re.
ad horum differentiam dicitur nec genit⁹.
pater igit̄ nullomodo est ab alio nec per fa

ctionem vt naturalia ⁊ artificialia. nec per
creationem vt creata: sicut sūt ꝑma mā. vt
āgel⁹ ⁊ aīa. nec per generationē ut fili⁹.
Sed obicit̄ cum per hec distinguat̄ pater
sufficiēter ab aliis personis. ⁊ omnia ista cō
ueniāt spiritui sancto. a nullo eniꝫ fact⁹ est
nec creatus nec genit⁹. videt̄ q̄ spirit⁹. s. ⁊
pater sint eadē psona. Respōdēdū q̄ īge
nitum dicit̄ duob⁹ modis. s. negatiue. ⁊ pri
uatiue simpliciter. ⁊ tūc ingenitū est nō ge
nitū. nec dicit aliquam dignitatē. ⁊ sic cō
uenit patri ⁊ spiritui sancto. vel dicit̄ priua
tiue cum positione quadā. ut sit sensus īge
nitū id ē nō genitū: ⁊ ali⁹ ab eo genitus. ⁊
hoc modo dicit dignitatē. isto sensu nō cō
uenit spiritui sācto. sed est necessariū distī
guens patrem ab aliis personis. Eodē mō
potest nō genitū distingui. ⁊ hoc habetur
plene determīatū tractatu de trinitate in
questione de notiōib⁹ ī libro primo Seq̄t̄
filius a patre solo est nō fact⁹ nec creat⁹ ꝛc
Filius distinguit̄ ab aliis duab⁹ personis p
proprietatem generatiōis cum dicit̄ genit⁹
a patre solo. in hoc q̄ dico. nō fact⁹ nec cre
atus priuat̄ oīs modus cāusalitatis effectiue.
Omnis causa efficiēs aut operatur ex mā
preiacēti. aut sine materia preiacenti ex ni
hilo sicut sol⁹ deus. ⁊ illud dicit̄ creare ī de
sic. fili⁹ a p̄re est. ḡ fili⁹ habet principiū vel
est a pricipio. Opponit ergo heretic⁹. pater
ē principiū filii. ḡ fili⁹ est pricipiatū a corre
latiuis. Sed omne pricipium est creatū vel
factum. ḡ fili⁹ est factus vel creat⁹. Item
pater est pricipium filii. sed pricipiū est pri
ma causa causatū. ergo pater est causa filii.
ḡ fili⁹ est creatus. ⁊ sic vt p̄u⁹. Ad h̄ re
spōdeo q̄ h̄ nomē pricipiū aliter accipitur
in natura. aliter ī theologia. sic̄ enim dicit
ph̄us. descēdūt nomina sicut descēdūt scie
Similiter dicēdū q̄ ascēdūt sic̄ ascēdūt
sciētie. Ergo q̄a naturalis sciētia īferior est
cōsideratiōe theologica. districti⁹ accipiūt̄
ī ea noīa q̄ꝫ ī theologia que superior est. rō
enim hui⁹ nomīs pricipiuꝫ: ī naturali ph̄ia
est q̄ est prima causarū. ⁊ ita hoc nomē pri
cipiū sonat ī cāꝫ. In theologia v̄o cōmuni⁹
accipit̄. ita vt nō accipiat̄ solum ī ratione
cause: sed dicatur pricipiū a quo est aliud.
fallacia ḡ ↄsequētie est in theo. si īferatur
pater est principium filii. ḡ causa a supiori

ad i[illegible] affirmādo. Similiter intelligitur q̄ hoc nomē principiū in natura relatiue sumitur ad pricipiatum. In theologia 2o aliqn̄ sumit absolute. aliqn̄ relatiue. ⁊ iō non sequit: pater est principiū filii. ergo filius pricipiatū. pphane. n. nouitates verbo⁊ vitande sūt scd̄m aplm̄ i. Thimot. 6°. Ita soluitur primū ⁊ secundum. Sequit spirit⁹ sanctus a patre ⁊ filio ⁊c. Proprietas p quā distinguit ab aliis personis: spirit⁹ sanct⁹ est processio de qua dictum est sup. Sed hic notādum est q̄ sicut ille exit⁹ seu relatio q̄ filius exit a patre dicit generatio. sic exit⁹ quo spirit⁹ sanct⁹ exit ab vtroq̄ dicit pcessio. ⁊ ideo sicut filius genit⁹: sic spūs sāct⁹ procedens distinctis personis. Unus ergo pater hoc planum est ⁊ sequit ex predictis Sꝫ ne crederet ex eo q̄ dictum est vnam psonam esse ab alia: vt filium a patre ⁊ spm̄ sanctū ab vtroq̄. q̄ in hac trinitate essent prius aut posteri⁹. Sequit in hac trinitate nihil pri⁹ aut posteri⁹ ⁊c. Aug⁹ euacuat oēs errores hereticorum qui fuerūt de trinita⁹ sic dicens. nihil creatum aut seruiens ī trinitate credēdū ē: vt vult dia⁹. arrian⁹. Nihil īeqle vt vult eunomi⁹. nihil ḡ eceqle vt vult euthici⁹. nihil posteri⁹ anteri⁹ ve. maius vel minus vt arrius. nihil extraneum aut officiale alteri vt macedoni⁹. nihil persuasione aut subreptione insertū vt manicheus. nihil cōporeū vt tritulian⁹. nihil corporaliter effigiatū vt antromorph⁹ ⁊ vadianus. nihil iuisibile sibi vt orig⁹. nihil creaturis visibile vt fortunatus. nihil moribus aut voluntate diuisū aut diuersū vt marchiō. nihil de trinitatis essentia ad creaturas deductū. nihil officio singulare nec alii incōmunicabile vt Origenes. nihil cōfusū vt sabellius. sed totum perfectum ex vno ⁊ vnum: nō tamē solitariū vt silum⁹. Ecce qndecī errores euacuat aug⁹. Recapitula⁹ itaq̄ breuis eo⁊ que dicta sūt superius. Sequit ita vt p omnia sicut iam supdictū est. ⁊ sic sumit prima pars hui⁹ symboli scꝫ que pertinet ad ea que de trinitate credenda sunt. Sequit secūda pars ī qua agit de humanitate ⁊ in capite istius ostendit fidē humanitatis necessariā esse ad salutē Cum dicit sed necessariū est ⁊c. Querit ḡ d phis vtrum omnes sint damnati vniuersaliter. eis enim sacramentum incarnationis nō fuit reuelatum. Q̄ nō sint iuste dānati probat sic. Null⁹ peccat in eo qd̄ vitare nō potest. sed hec ignorātia de deo incarnādo erat eis inuīcibilis: qa certificati nō erant per reuelationem nec poterat venire in cognitionē hui⁹ rei per naturalem rationem ergo hoc ignorando nō peccauerūt. Similr̄ est questio de aliis gentib⁹ qui fuerūt ante īcarnationem. Querit etiam de iudeis simplicib⁹ qui nō habebāt noticiam pph̄a⁊ ⁊ legis. Constat enī q̄ nō habuerūt noticiā incarnatiōis: damnabūt ne ergo vlr. pbo q̄ sic Aug⁹. nec vixerūt nec viuēt sine fide incarnatiōis xpi. profecto qa scriptum est Act. 4°. Nō est aliud nomē sub celo in quo oportet nos saluari: ex illo tēpore valet ad saluandum gen⁹ humanū quo in adam viciatum est. Greg⁹ sup Ezech. Et qui p̄ibant ⁊ qui sequebāt clamabāt: Osanna filio dd quia omnes catholici qui ī iudea esse potuerūt. seu q nūc ī ecclesia sūt ī mediatorē dei ⁊ hominū crediderūt ⁊ credūt. Querit etiam de surdo baptizato q̄uis per naturalem rationem ⁊ suam posset habere fidem de dīnitate. iuxta illud ps̄ Scitote quoniaꝫ dominus ipse est deus ⁊c. nō potest tamē p naturalem rationem de humanitate fidem habere. Ad hoc per ordinem respōdēdū est sine preiudicio. Ad primū respondet apl̄us de phis Ro. p̄. Cum cognouissēt deū nō sicut deum glorificauerūt: ⁊ sequit obscuratū est insipiēs cor eo⁊. dicētes enī se esse sapientes: stulti facti sūt. mali ḡ phi q sibi vsurpār gloriā que dei est: excecati sūt nec est eis facta reuelatio incarnationis. Tumor enim mētis obstaculū est veritatis: vt dicit Greg⁹. De bonis vero sic credo q̄ eis facta fuerit reuelatio: vel per scripturam que apud iudeos erat: vel per prophetiam: vel per internam īspirationem: sicut fuit de Job ⁊ amicis eius. domin⁹ enim superbis resistit. humilibus autem dat gratiam. Ad 4°. similiter ⁊ de aliis simplicib⁹ gentibus intelligendum est. De simplicib⁹ 2o iudeis solutum est supra. Nam sic dicit ī sentētiis q̄ omnes electi ex eis habuerūt fidem īcarnationis: sed aliter q̄ docti. Qd̄ enī illi explicite cognoscebāt per scripturas: isti īplicite vt crederēt qd̄ credidit ecclesia. De surdo

ho potest dici φ si lumē gratie nō fuerit ex tinctū per peccatum cum peruenerit ad pfectam etatem necessario gratia baptismal' docebit eū de oībꝰ uel īplicite vel explicite credēda.s. vt credat quicqd credit eccl'ia si cōferre potest ⁊ percipere quid sit ecclia. Si autē nō, potest sanctificatio baptismal' sufficere ad salutē sibi sicut puulo. Seqr̄ est ergo fides recta ꝛc. Ista para diuidit̄ in qnqꝫ ptes. In pma agit̄ de incarnatiōe in secunda de passiōe. in tertia de ascēsiōe ⁊ de aduentu ad iudiciū. ī quarta de resur rectione mortuorū. in quinta de premio bo norum ⁊ pena maloꝝ. Prima ps ɔtinet duo. primo. s. duas naturas in xp̄o perfectas ⁊ veras scꝫ diuinam ⁊ humanā. 2ᵒ ostendit vnitatem persone ī duabus naturis. Dicit ergo. Est ḡ fides catholica ꝛc. scꝫ tūc planū est quod dicit. Deus est ex substātia patris. Querit hereticus vna simplicissima ē eēn tia pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctꝰ. Si ḡ fi lius est incarnatꝰ. pater ⁊ spiritꝰ sanctꝰ est incarnatꝰ. Respondet anselꝰ in libro de in carnatione verbi: instans tali exēplo. fons riuus. stagnū. tria hec vnū sunt ⁊ vna aq̄. riuꝰ a fonte. stagnū ab vtroqꝫ. sed riuꝰ est fi stulatus: ⁊ argumentet̄. fons. riuus. stagnū sūt vna aq̄: ⁊ riuus est fistulatꝰ ḡ fons ⁊ sta gnum: non valet. similiter nec illud. Itē aliud exemplū. vegetabile. sensibil. rōnal' sunt idē in essentia vel sb̄stātia. In hoīe enim est vna anima. si ergo sensibil' ⁊ ve getabil' corpori comiscent̄. ergo ⁊ rational' nō sequit̄. quia enim sint vna essentia seu substātia: tamē potentie sunt diuerse. scd̄m quas differt esse separatum a corpore ⁊ con iunctū. vnde eadem scd̄m substantiam aīa vegetabil' ⁊ sensibil' corpori coniungitur separatur aut scd̄m vim rationalē sic. vna substantia pater ⁊ filius ⁊ spiritus sanctus sed tres persone diuerse ⁊ diuinitas ī psona filii incarnata est. nō in persona patris vl' spiritus sanctus. Querit̄ quare filiꝰ magis φ pr̄ vel spūs sanctꝰ incarnatꝰ sit. Ad h̄ respōdet Augꝰ. Nō pater carnem assūpsit nec spiritꝰ sanctus: sed filiꝰ tm̄. vt qui erat in diuitate dei patris filius. ipe fieret ī hu manitate hominis filius: ne nomē filii ad al terum transiret: qui nō esset natura filius vel natiuitate. ⁊ sic veritas geniti nō ado

ptione nec appellatiōe: sed ī vtraqꝫ natura filii nomen haberet nascendo: vt esset ve rus deus: verꝰ homo: verus filiꝰ. alias rōes īuenies in pūcipio tertii sent. vsqꝫ ad illū locum planum est. Equalis patri scd̄m diui nitatem ꝛc. Querit̄ vtrum de filio scd̄m diuinitatē posset dici φ pater maior est eo. sicut ipse dicit in Ioh. 14ᵒ. Pater maior me est. ḡ inequalis patri: qđ error est. Ad hoc respondet Hylariꝰ ī libro de trinitate. pat̄ maior est filio generatione: nō genere. non tamē filius minor patre. hec ratio est φ ma ior non sumit̄ cōparatiue sed absolute: ⁊ signat auctoritatem in pr̄e qui a nullo est: ⁊ a quo alius: vt dicit̄ maior ciuitatis: non tamē est maior aliquo ciue in persona. imo cuilibet cui est equalis. Sequit̄ 2ᵐ in quo osten dit̄ vnitas persone ī duabꝰ naturis. Qui licꝫ deꝰ sit ⁊ hō ꝛc. In h̄ versu remouent̄ tres errores: quia ostendit̄ veritas persone xp̄i in duabus naturis. ⁊ h̄ remouet errorē hereticoꝝ mētientiū duas personas esse in xp̄o. Secūdꝰ error remouet̄ cū dr̄. vnꝰ autē nō cōuersione ꝛc. Dixerūt enim diuinitatem in deo factā: cum factꝰ ē hō. Tertiꝰ error remouet̄ cum dicit̄ vnꝰ oīno nō cōfusione ꝛc. Dixerūt etiam cōfusas esse nās diuinam ⁊ humanā: cū vna substantia esset xp̄s deꝰ ⁊ homo. Contra qđ fides catholica dicit nō cōfusione substātie: ⁊ probat hoc exēplo Nam sicut anima rationalis ⁊ caro ꝛc. Due enim substantie penitꝰ īpmixte corpꝰ ⁊ aīa rationalis sunt vnꝰ homo ⁊ vna psona: sic diuina ⁊ humana natura: in xp̄o vna perso na. Nō Augꝰ errores hereticorum cōtra humanitatē assumptam ita euacuat dicēs. Natus est filius dei ex homīe nō per hoīē ⁊ nō ex virili semine ⁊ ex coytu: sed carnē ex virginis corpore trahens: ⁊ non de celo secum afferens. sicut marchion ⁊ origenes affirmāt. Nec in fantasia id est absqꝫ carne sicut valentinꝰ. neqꝫ putatiue imaginatū: sed corpus verum nō tm̄ carnem sicut mar tinianus. sed anima cum ratione sua. ⁊ rō cum sensibilibꝰ suis per quos sensus ī passi one sua: ⁊ ante passionē dolores carnis sue sustinuit. neqꝫ sic natꝰ est de virgine vt di uinitatem nō nascēdo accipet quasi antequā nasceret̄ de virgine deus non fuerit: sicut antemō ⁊ marcellus docuerūt sed eternus

homo deus de virgine natus. Aug⁹ i libro 83.q.xi.q.cōtra hereticos mētientes corpus xpi fuisse fantasma. Si fantasma fuit corp⁹ xpi fefellit xps. ⁊ si fallit veritas nō est. Est autem veritas xps. nō ergo fantasma fuit corpus eius. Querit de hoc sicut aīa rationalis ⁊c. si anima ⁊ caro sūt partes hominis id est totius ɔpositi. ergo deus ⁊ hō sūt partes xpi: qd̄ est error. omnis enim ps inq̄tum pars diminuta est: quia caret integritate totius. sic ergo eēt deus diminut⁹.

Ad hoc ergo respondetur ad Ro.p̄. sup illum locū qui factus est ei ex semine dauid ⁊c. glo. non ex duabus naturis vna facta ē natura composita. xps hō vna persona ē gemine substātie: nec tamē deus vel homo ps huius persone dici potest. Alioqn dei fili⁹ anteq̄ formam serui acciperet non erat totus: ⁊ creuit cum homo diuinitati ei⁹ accessit. Rndendū ergo q̄ non ē penitus simile ⁊ ita est ibi fallacia ɔsequētis. Idem enī est ac si diceretur. est simile quo ad hoc. ḡ simile quo ad omnia. Sequit qui passus ē pro salute nostra ⁊c. illud expositū est supra vsq; ad illum locum. ad cuius aduētum. hic querit aug⁹ quare xps tā ignominiose mortuus est. Unde in libro de symbolo. d̄ cruce eius loquit. qd dicam xps tale genus mortis elegit: vt aliquod genus mortis martyres non formidarent. vnde in libro de vera religiōe. Satellites voluptatum diuitias appetebant. pauper esse voluit. honoribus inhyabāt. rex fieri noluit. mortem metuebāt morte damnatus est. ignominiosum genus mortis crucem horrebāt. Crucifixus est. Nō enim ullū peccatum cōmitti potest nisi dū appetūt ea que ille ɔtempsit. aut fugiūt ea q̄ ipse sustinuit. Sequit ad cui⁹ aduentum omnes hoīes ⁊c. Aug⁹ de ecclastic dogmatib⁹. 6°. ca. Erit resurrectio mortuo⁊ ⁊ omnium. sed vna ⁊ semel nō prima iusto⁊. 2° peccatorum. ut fabula est somniatorum. sed vna omniū. ⁊ si id resurgere dr̄ qd cadit. caro ergo nostra ī veritate resurget sic in ṽitate cadit. ⁊ non sm̄ orig. immutatio corporum erit id est aliud non corpus nouum pro carne sed eadem que corruptibil' cadit tam iustorum q̄ iniustorum resurget incorruptibilis. Item in eodem. 9. caplo. Non ē alia resurrectio futura post generalem q̄ origenes delirat: vt demones vel impii homines post tormēta quasi suppliciis expurgati: uel illi in angelicam redeunt qua creati sunt dignitatem. uel isti iustorum societati donentur: eo q̄ hoc diuine pietati conueniat: ne quid d̄ rationabilibus creaturis pereat: sed quolibz modo saluētur. Nos credamus ipsi iudici omnium et retributori iusto: qui dixit. Ibunt impii in supplicium eternum. Iusti autem in vitam eternaz vt percipiant fructum operum suorum. Sequitur epilogus. hec est ergo fides catholica ⁊c. Repetit materia cum dicit. hec est fides ⁊c. Et subditur cōinatio cum subditur Quā nisi q̄lq; ⁊c. Querit que sit differentia inter ista duo fideliter ⁊ firmiter: quia vnū sufficere videt. Respondeo per hoc q̄ dicit fideliter notat fides ⁊ rectitudo in motu fidei: que est assentire prime veritati propter se ipsam. Per hoc q̄ dicitur firmiter notat modus caritatis: qui est annexus fidei. Purificatur enim anima per fidem Act.15°. fide purificans corda eorum. sed firmatur per caritatem cū3 scilicz fides per dilectionem operatur: sicut dicitur ad Gal'.5°. vnde in Cant. vltimo. Fortis est vt mors dilectio. Et sic terminat istud symbolum. Amen.

Hic finis prebet operis solēnis dn̄i Alexandri de Ales ordinis minorū Theologi famosissimi super tertiū sententia⁊: quod pro prime emēdatum: Uenetiis impressionem habuit impensis Johannis de Colonia sociiq; eius Johannis manthen d̄ Gheretzem Anno a natali christiano. M°. CCCC°. LXXV°.

Ec est tabula questionū huiꝰ libri

b tertij hic cōtētaꝝ. ⁊ ad faciliorem qōnum inuentionē nota q̄ p pͥmū numeꝝ assignatur carta: ⁊ p scd̄m carte columna.

De verbi eterni patris incarnatōe.

De necessitate incarnationis.

De p̄destinatōe incarnatōis.

i

De sciētia xp̄i.

De potētia xp̄i.

De voluntate xp̄i.

De orōe xp̄i.

De merito xp̄i.

De passione xp̄i.

De necessitate passionis xp̄i.

De conuenientia mortis xp̄i.

De effectu passionis xp̄i.

De reconciliationis effectu.

Expliciūt tituli q̄snuꝫ pme partis tertij Alexādri de Ales. Incipiūt tituli scđe ptis.

De lege dei eterna.

De lege naturali.

De mr̄imonio.

De lege Moysi.

De iudicijs.

De accusatoribus.

De testimonijs.

De decimis

De primitijs.

De oblatōibus.

De cerimonialibus.

De sarificijs.

Explicit 2a pars tertii Alexandri de Ales

Incipit tertia quo ad titulos questionum.

De fide.

De spe.

De timore.

Explicit tabula questionũ sup 3ᵐ Alexandri de Ales ordinis minorũ.

Registrum.
A
Uacat
Tota.xpiane
Hebr.xi.
Irremediabil
Peccata
B
Alia psona
q̊ ⁊ magis
Itē rei
Per virū
Distinctionē
C
Que attēdit
Sunt ad
Coniuncta
Est alius
Relinquit
D
Consequēter
Ratio
Supradicta
Quātū ad
E
Maria
Mālis
Sig̊
Paternitas
Gratie
F
Consequent
Multitudinē
Sit mēbrū
Ad verbū
Idee rez
G
Est gloria
Donauit
Ad hoc
Et supiorē
Passionum
H
Pauebit
Pōt dici
Diuītas
Naturam
I
Cōceptus
Hoc pz
Deorsum

.F.ᵒ de tri.
Sicut
K
Cū determinet
Totum sil
Et resurrectiōez
Rationē
Statim
L
Sūma
Secundum
Et sic opz
F.ᵐ q̧ respicit
Quia affligit
M
Ad tertiū
Rationalis
Cultu
Ex rōibᵘ
Minor
N
Auctor
Quia nō dicit
Rerū esse
Preceptis
Et sic nō
O
Posita
Carnis
Justificatōem
Humana
Caritate
P
Habebis
Cui humāitatī.
In latria
Uel tormētis
Alia ⁊ alia
Q
Item Math.
De comedēdo
Predicta s
Ipe recipiēs
Aliquid
R
Uel quietis
Nonam
Adᵘ ante
S
Itē querit
Potest

Ut p his
Pzppriū
Diuinam
T
Itē qd
Nō erant
Fieri aliqn
Ex hac glo
Sz e re rcbiliᵘ
U
Querit vtz
Mētitus sit
Que vera
Utrūqz
Ergo iudiciale
X
Hiere.pmo
Eos pncipes
Unde ibi
Itē exo.xi.
Y
Si enim
Circa hūana
Idoneitate
Uñ distiguit
Z
Deinde q̄rit
Tua ouersatōe
Ex parte
Causa cōcessa
Sacramenti
AA
Dicit in
Contumacia
Per iobediētiā
An ad
Impij
BB
Cū istis
Fratribᵘ tuis
Ilicitum
Querit postea
CC
Itē Innocen.
Illos ad aliud
Substantia
Est hac
Primitie
DD
Idolatria
Applicatōes

De imūditia
Hominis
EE
Archam ⁊
Aqua viuunt
Erat sicut
Uisibilia
Corporis
FF
Scripturam
Math.xi.
Inquirere
Sācto nō
Rndeo
Ad gal.
GG
His igitur
Euāgelio
Qōne vtrū
Apponit
Ut qui sūt
HH
Nunc
Sed destio
Priuat vitā
Mechandi
Expresse
II
Sperare
Quā mercedē
Ponitur
Malū optare
2ᵐ dicerent
KK
Nihil ponit
Item Bernar.
Cōmoditatē
Laudato
Ut agēs
LL
Paruulo
Si ergo
Ratōalis
Et minus
Gratie non
MM
Q simul
Itez gr̄a
Possumus
Que sunt
Beatum

NN
Iste habet
Contra Gen.
Probabiles
Presumptio
OO
Queritur
Operante
Adherēdum
Crediderunt
Dupliciter
PP
Uariata
Dicit q̧ est
Finem ⁊
In causa que
Perfectio
QQ
Homanitatē
Fons spūs
Que nō credit
Et totum

R̷ tabule

Hec ē tabula
Utrum possit esse
Celestium eve
Utz sit licitū